Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Prima [-quarta] pars totius su[m]e maioris beati Antonini

https://hdl.handle.net/1874/461176

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

frõte.i.ſaltē in apparētia.vt ſaltē ab extra ꝯformet cum
alijs in cultu ⁊ veneratiõe ſui q꞉ eoꝝ hoīm nõ põt vide-
re.alꝰ nõ poſſit cū alijs negociari. vñ nec lucrari tanq̃
excõicati infideles vitãdi ꝓpter quod terrena amãtes ei
obediēt ⁊ ꝑibūt.Et ex hoc ſciēt gētes.q꞉ hoīes.i.humi ſ-
herētes ⁊ terrā q̃rentes erūt qui recipiēt hūc antixp̄m ⁊
legem eiꝰ. Neq꞉ eñ iudei qui ipm vt meſſiam expectãt
aliud ſperãt ab eo habere ꝓpter q̄ð ei adhereãt niſi terre
nam patriā hieroſolime. Libertatē a ſeruitute ⁊ diuiti-
as ⁊ gl̃iam. Tertio ꝑliabiť ꝯ chriſticolas ꝑ preſſurā.i.
tormētoꝝ illationē ⁊ tribulatõnum. vñ pſ.ix. Ut quid
dñe receſſiſti ⁊c.in tribulatõne ꝑ exceſſum. Erit eñ tunc
inq̃t talis tribulatio.qualis nõ fuit ab initio mūdi vſq꞉
tūc.vt dr̃ a xp̄o Math.xxiiij. Daniel etiā.ca.xij. dicit.ꝙ
veniet tps quale nõ fuit ab eo q̃ gētes eſſe ceperūt vſq꞉
ad tps illud.Et apoc.xiij.dr̃.ꝙ datū eſt beſtie de qua ſu
pra dctm̄ eſt bellū facere cū ſctis ⁊ vincere illos. Et da-
ta eſt ei ptãs in oēm tribū.populū.liguā.⁊ gentē. Quia
in bello vincat ſctõs viros.intelligiť q̃ ad corpꝰ.q꞉ ꝓua-
lebit ⁊ occidet eos.etiā enoch ⁊ helyā faciet occidere ī pla
tea hieruſalem.vt dr̃ Apoc.xi. Et ad terrorē alioꝝ faciet
corpa coꝝ iacere inſepulta. Et q꞉ tūc fideles viri non ha
bebūt quaſi aliq̄ð exteriꝰ adiutoriū. nec p̄dicationum.
nec miraculoꝝ.nec ꝯfortãtiū ſacramētoꝝ.diciť deum re
ceſſiſſe lõge ⁊ deſpicere ſuos in tãta neceſſitate ſm̄ appa
rentiā. Sꝫ nõ vſq꞉quaq꞉ deſerēs eos ſpc ꝑmij ꝯfortãs.
Exercebit igiť antixp̄s oīa genera tormētoꝝ in chriſtia-
nos ad flectendū eos etiā inaudita. Hãc aūt preſſuram
inſinuauit iacob patriarcha cū ait Geñ.penulť.⁊ ca.xlix.
Fiat dan coluber in via ceraſtes in ſemita mordēs equi
vngulas.vt cadat aſcēſor eiꝰ retro. Salutare tuum expe
ctabo dñe.bea. Gre.exponit in moralť.iſta de xp̄o ꝓnū-
ciata. De tribu dan dr̃ antixp̄s naſciturꝰ. ⁊ interp̄tať cā
vel iudiciū.q꞉ vt caput cauſa erit innumerabiliū malo-
rū.⁊ iudiciū ſequiť eū. Natus eſt dan de ancilla in ſerui
tutē generãti.q꞉ oēs ſequaces eiꝰ ſerui ſunt diaboli. Et
in numero ſignatoꝝ.cxliiij.miliū ex oīm tribu iſrael ſcꝫ ī
libro vite nõ poniť tribꝰ dan.q꞉ eiꝰ ſequaces reprobi ſūt
Dicit ğ fiat.i.fiet.dan.i.antixp̄s deſcēdēs. vel ſignatos ī
dan.coluber in via.i.incedēs ꝑ viā mãdatoꝝ.vel ꝑ viã
latā vitioꝝ.vt coluber colēs vmbrā ꝑ affectū. ⁊ veneno
ꝑfidie occidēs. Sꝫ in ſemita.i.incedētibꝫ ꝑ obſeruantiā
ꝯſilioꝝ.⁊ viā artā ꝟtutū. Fiat ceraſtes.q̃ vt dicit be.gre.
eſt ſerpēs cornutꝰ. q꞉ hos ꝑſequeť cornu potētie torq̃ns
eos.⁊ occidēs.mordēs equi vngulas vt cadat aſcēſor eꝰ
retro. Equus ſm̄ be.gre.hic ſignaret mundū currētē ad
occaſum.fumãs ꝑ ſuꝑbiā.hynnitū faciēs in luxurie ma-
nifeſtatõem.fodiēs vngula terrā ⁊ fodiēs ꝑ auariciam.
Ungula q̄ eſt vltiã ps corpis huiꝰ equi.eſt finis mundi.
Aſcēſor ipiꝰ equi.eſt q̃ mūdo inheret. ⁊ a mūdi defertur
hincinde amore. Mordet ğ dan.vt ceraſtes cornutꝰ.vn
gulā equi.i antixp̄s vexat ī fine mūdi exiſtētes. Ad q̃d.
Ut cadat aſcēſor eiꝰ amator mūdi retro.vbi nõ videt et
ſenſum amittat.vt ſcꝫ nõ videãt ꝑditõem ſuā in quā ca
dunt. Sancti tā fortiter reſiſtūt expectãtes ſalutare dñi
in gl̃ia. Quarto certamē aſſumet ꝯ fideles ꝑ miracu-
la.ſed falſa. Et iſtud erit ꝑiculoſiꝰ ceteris. ꝓpter q̄ð dicit
xp̄s Math.xxiiij. Et dabūt pſeudo ꝓphete.i.p̄dicatores
antixp̄i ꝓdigia magna.ita ſi fieri p̄t ī errorē inducãť eti
am electi. Et hoc innuiť cū ait pſ. Dū ſuꝑbit impius an
tixp̄s anthonomaſice.q꞉ extra ⁊ ꝯtra oēm pietatem veri
cultus diuini. Suꝑbit etiā intantum. vt dicit ap̄lus.ij.
Theſ.ij. Qð extolliť ſuꝑ oē q̄ð diciť aut coliť deꝰ.ita
vt in templo ſedeat tanq̃ ſit deus. Et ad oſtendēdū ſuā
diuinitatē.vt adoreť. Dicit ibidē idē ap̄ls. Cuiꝰ aduen-
tus eſt ſm̄ opatõem ſathane in oīibus ſcꝫ virtute ⁊ ſi-
gnis.⁊ ꝓdigijs mendacibꝫ in oīi ſeductõne. Et apoca
xiij.diciť ꝙ data eſt ei ptãs ⁊ ſigna facere ⁊ prodigia.ita

vt ignē faciat deſcēdere in terrā in ꝯſpectu hoīm. vt ſe-
duceret gentes. Eliget eñ aliq̃s pre ceteris fautores ſue
malicie.quos vt ap̄ls ſuos mittet ꝑ orbē ad p̄dicandū.
ſuꝑ quos ope diaboli faciet deſcēdere ignē de celo vt q̃ſi
ſpm̄ ſanctū accepint. Qui ⁊ ipi opere diaboli ꝓdigia fa-
cient. Et deſcendēdo ad practicā beati vincētij. Poſtq̃
ſui p̄dicatores ꝓnunciauerint doctrinā aut xp̄i vt veri
filij dei dicēt. Ut nõ dubitetis de veritate doctrine no-
ſtre.ecce miraculis ꝯfirmabimꝰ. Accedãt infirmi aliqui
ſcꝫ in quos diabolꝰ immittet infirmitates.quaꝝ ſcit cu
ratione.⁊ eos publice ſanabūt. Et ſi quos ſanare nõ po-
tuerūt.dicēt ex defectu fidei eoꝝ ꝓcedere.vel q꞉ male vte
renť ſanitate. Et q̄ð plus eſt.accedēt ad tumulos.faciēt
eos apiri.⁊ oſtendūt ſe aliquos ſuſcitare de notis popu
lo.nõ ꝙ vere reſuſciteť.q꞉ hoc diabolꝰ nõ põt facere. ſꝫ
aſſumet diabolꝰ ipe corpꝰ aereū illius talis noti.⁊ loque
tur vt ille.dicēs ſe eſſe illū ⁊ virtute meſſie.falſe tñ ſuſci
tatum. Et de alia vita multa dicet diabolꝰ in ſpecie illi-
us.⁊ xp̄m quē coluerūt chriſtiani vt ſeductorē damna-
tum.⁊ antixp̄m veꝝ deū. Dum ğ ita ſuꝑbit impiꝰ anti-
chriſtus.incendiť paupꝰ.fidelis illuminať interiꝰ a xp̄o
incendiť zelo veritatis.dolens ⁊ lachrymãs pro ꝑditiõe
⁊ ſeductõne tantoꝝ. Hec tentatio vtiq꞉ maxima erit. q̃a
vt dicit Gre.in moralť. Uidebit martyr ꝑ ꝟitate ſe expo-
queri ſine opatione alicuiꝰ miraculi. ad probandū veri-
tatem ſue fidei. Et ecõtra tortorē ſuū ad oſtenſiõem ſue
falſitatis miracula facere. O qualis tentatio. Certe vt
dicit xp̄s Matth.xxiiij. Niſi breuiati fuiſſent dies illi
nõ fieret ſalua omis caro. Nõ eñ durabit niſi ꝑ tres an
nos cū dimidio.q̃to etiā tempe p̄dicauit xp̄s. vt habeť
Dañ.xij.⁊ Apoc.xij.⁊.xiij. Poſtq̃ aūt antixp̄s aſcen-
derit in tantā ſuꝑbiā.vt poſt ſimulationē ſue mortis et
reſurrectõis.dicat ſe publice in celū ꝯſcenſuꝝ.ſuꝑ mon-
tem oliueti ſtans fulminabiť.vt dicit mgr̃ in hiſto. ſco-
laſtica.⁊ Uincen. Et ſi nõ de mõ mortis eiꝰ.tñ de morte
eiꝰ expͦſſe habeť Dañ.viij.⁊.xi.ca.in fine plenius. Et.ij.
Theſſa.ij.⁊ Apoc.xvij. Ante mortem antixp̄i reſurgent
enoch ⁊ helyas tertia die poſt occiſionem eoꝝ ⁊ publice
vocati in celū aſcendēt. Mortuo aūt antixp̄o quantum
mūdus ſit duraturꝰ.incertū eſt nobis. Uideť tñ ꝙ ad
minus.xlv.dies denť hoībus ſeductꝭ.vt reuerti poſſint
ad pñiam. Ex eo q̄ð dr̃ Dañ.xij. Beatus q̃ expectat ad
dies.M.cccxxxv. Et ante iſta poniť tps ꝑſecutõis anti
xp̄i.quo auferť iuge ſacrificiū xp̄i.numerꝰ videlꝫ dierū
mille ducenti nonaginta.i.tres anni cū dimidio.quibus
addendo.xlv.fiunt.M.cccxxxv.

Titulus.xiiij. de dono ti-moris. Quõ ad timorē multa inducūt. Caplm̄.i.

Timor domini ē do
num ſpūſſancti. q̄ð Eſaias enumerando
ipa dona ponit in ſeptimo loco. Sꝫ hic
poniť in q̃nto. Et lꝫ multa dicta ſint de ti
more inq̃tū eſt paſſio.in.i.pte in ti.de paſ
ſionibꝫ.diffuſiꝰ tñ hic ageť.⁊ ꝑ aliū modū. ⁊ de multipli
ci timore. Sciendū aūt ꝙ ad timorē dñi multipliciter i
ducimur ex ſeptē. Pr̃io ex ſcptura theologicali. Scd̄o
ex rõne internali. Tertio ex figura ſpūali. Quarto ex cre
atura vniuerſali. Quinto ex actiõe ſupnaturali. Sexto
ex punitione diuinali. Septimo ex vtilitate plurimali.
Pro ꝑmo dr̃ Deuteř.x. Quid petit dñs a te niſi ꝙ ti-
meas dñm deū tuū ⁊ ambules in vijs eiꝰ. ⁊ diligas eū.
ac ſeruias ei in toto corde tuo ⁊ in tota aīa tua. ⁊ ſerues
mãdata eius. Pſ.xxxiij. Uenite filij audite me timorē
dñi docebo vos.q̃s eſt hõ q̃ vult vitā ſcꝫ grē ⁊ gl̃ie.dili-
git dies videre bonos ſcꝫ in gl̃ia.q.d.timor dñi eſt initiū
huiꝰ. Et ſigna eiꝰ ſunt,declina a malo.q꞉ timor dñi ex-

Ad timē dū deum mlta idu cunt

pellit pctm̄. Eccl̄i.i. Et fac bonū. q꞉ qui timet deuꝫ faciēt
bona. Inq̃rē pacē.q꞉ timor dñi q̃ſi ꝑadiſus. Eccl̄i.xxvij.
qui eſt locꝰ quietis ⁊ pacis.xp̄s in euãgelio. Timete euꝫ
qui põt aīam ⁊ corpꝰ ꝑdere in gehennā Math.x. Prin
ceps ꝑploꝝ ait. Deū timete.i.petri.ij. Berñ.ſuꝑ Cantič.
In ꝟitate cõperi nihil eſſe ita efficax ad grām ꝓmeren-
dam.retinendā.recuꝑandā.q̃ſi oīm tpe coram deo iue-
niaris.non alta ſape ſed timere. Gtūs hiero.in ep̄la. Ti-
mor cuſtos eſt ꝟtutū. Scd̄o.rõ interna nobis ſuadet
deū ſumme eſſe timendū mlťipliciter. Dictat eñ rõ vt
timeať qui ſuꝑior eſt.q̃ nocere ſeu flagellare põt. nec va-
let ei reſiſti. Deus igiť cū ſit ſummꝰ dñs dñoꝝ. nec poſ-
ſit aliq̃s reſiſtere ptãti vel volūtati eiꝰ. iõ merito timen-
dus eſt ſuꝑ oēs. Hanc rõnem tangit moyſes Deuteř.x.
Qui cū admonuiſſet populū.dñm deū timere. Subdit
quaſi ꝑ rõne. Ipſe eſt deꝰ deoꝝ ⁊ dñs dñantiū.deꝰ ma-
gnus potēs ⁊ terribilis. vñ ⁊ Macha.i.dr̃. Si ego dñs
veſter ſum vbi eſt timor meꝰ.⁊ Hiere.xv. Quis non ti-
mebit te o rex gentiū. Si demones ꝯtremiſcunt vt aſſe-
rit Jacobꝰ in canonica ſua ad ptãtem eiꝰ. cui nõ eſt po-
teſtas ſilis ſuꝑ terrā q̃tū debet timere plenꝰ fragilitate.
Alia rõ eſt.q꞉ pater naturaliter timeť a filio cū rõ doce-
at ꝙ habeat poſt deū eſſe ab eo. Sꝫ nunq̃d ipe deꝰ nõ
eſt pater tuꝰ.qui poſſidet.fecit.⁊ creauit te.a quo oīs pa
ternitas in celo ⁊ in terra noīať. Neq꞉ ego eñ ſpm̄ ⁊ ani
mam donaui vobis ⁊ vitā ⁊ ſinguloꝝ mēbra nõ ego cõ-
pegi.ſed creator oīm q̃ formauit hoīs natiuitatē inq̃t il-
la ſancta mulier filios hortata ad martyriū.ij. Machs.
vij.multo ğ magis deus debet timeri. Docet etiā ratõ ti
mere multū.cū oportet eū reddere rõem corā ꝑſidente q̃
oīa nouit.⁊ nil multū ꝑmittit ⁊ p̄cipue cū ꝯſcia remor-
deat multa mala feciſſe. ⁊ multa debita ꝯtraxiſſe ex ini-
quitate ꝑfecta.vñ be. Gre.in moralť. Juſti oē q̄ð agunt
metuūt.dū caute ꝯſiderãt ante quē iudicē ſtabūt. Ter
tio ex figura ſpūali volēs deus inducere ꝓplm̄ ſuū ad ti-
morē dñi ãteq꞉ daret legē dcalogi.ſ.ꝑ ãgelū ſuū terruit
eos.q꞉ mons ſynai videbať ardere coruſcationibꝫ. ⁊ au
diebať ſonitꝰ buccine.ꝓpter q̄ð cū ꝓplus eſſet exterritus
dixit moyſes. Ut ꝓbaret nos dñs venit cum terrore.vt
terror eiꝰ eſſet in vobis ⁊ nõ peccaretis. Exo.xx. Ubi in-
nuiť ꝙ ꝑ metū inducunť hoīes ad ſeruãdū leges. Unð
yſiđ.in li.ethi. Facte ſunt leges vt eaꝝ metu humana co
erceať audacia.tutaq꞉ ſit inter improbos innocētia. di.
iij.facte. Et q꞉ ꝑmaxime oportet ſeruare legē decalogi ad
q̄ð inducit timor dñi.iõ ꝑ ea q̄ a deo ꝓcedūt timorē in-
cuſſit ſcꝫ coruſcationes.voces buccine ⁊ alia terribilia.
Itē mãdauit dñs Deute.xxiiij. Nõ accipiet loco pigno
ris molā ſuꝑiorē ⁊ inferiorē in q̃ figurabať ꝙ ſꝑ q̃s debꝫ
ſecū habere ſicut ſpem.ita ⁊ timorē.nā mola ſuꝑior deꝑ
mit nīam molendā ne eleueť.ita mola inferior retinet ne
in imum deſcendat ⁊ ꝑeat. Uñ figurat ſpem. Timor er-
go dñi deꝑmit mentē ne in bonis opibꝫ que facit eleueť
⁊ de ſe p̄ſumat. Et ſpes ſubleuat.ne deſperatõne in infer
num cadat. Nõ ğ iſta duo ſunt alteri locanda ſed ſemꝑ
ſecū poſſidenda. Uñ be.gre.dicit ꝙ penitēs mouetur
inter timorē ⁊ ſpem. Neceſt ꝯ q̄ð ait boetiꝰ de phica cõ
ſola.ſcꝫ Pelle timorē.ſpemq꞉ fugato.loquiť enim de ſpe
vana.⁊ timore inordinato. Itē in huiꝰ figurā hr̃ Geñ.
xij.ꝙ abrahā tetēdit tabernaculū ſuū. ⁊ habitauit. hñs
ab oriēte bethel.⁊ ab occidēte hay. Et figurat ꝙ homo
iuſtus debet timorē habere in ꝓſperis ⁊ ſpem ī aduſis.
Bethel eñ interp̄tať domꝰ vel hītaculum dei.⁊ ſignificat
patriā ſuꝑnā quā q̃s dꝫ ꝯtēplari in aduerſis ad ſpem
hñdā vt roboreť. Hay.interp̄tať vita valliū vel abyſſus
⁊ ſignificat vitā pctõꝝ.⁊ abyſſus ſignificat īfernū.q̄ q̃s
debet recogitare in ꝓſperis ne eleueť in ſuꝑbiā.ſꝫ timeat
futuꝝ iudiciū ⁊ infernū. Quarto inducimur ad tīo-

rem dñi ex creatura vniuerſali. Sicut oīa inuitãt nos
ad amandū deū.q꞉ oīa ſunt facta in obſequiū nrm̄. ſic
bñficiū inuitat bñficiatū ad diligēdum bñfactorē. ita ⁊
oīa creata inducūt nos ad timendū deū. Celū ⁊ terra in
q̃t be.aug.in li.ꝯfeſ.⁊ oīa q̄ in eis ſunt.mihi vndiq꞉ cla-
mant ⁊ clamare nõ ceſſant.vt amem te dñe. q꞉ cū bonū
ſit ꝙ oīa appetūt ⁊ amant.ſm̄ phm̄.⁊ oīs creatura bo-
na ē.nec aliūde hꝫ ſuā bonitatē niſi a deo ꝑmo cã oīm.
Oīs aūt ꝟtus ⁊ bonitas cuiuſcūq꞉ effectꝰ ſit in ſua cã ex
ꝑfectiori mõ.q꞉ nemo dat q̄ð nõ hꝫ. ⁊ potior ē cã effectu
iõ oīs bonitas ⁊ ꝑfectio ē in deo. ⁊ hinc creature indicã
do nobis ſummā dei bonitatē ad amãdū eū ſuꝑ oīa in-
uitant ⁊ ꝑ ꝯñs ad timendū. Nā oīs amãs eſt timens. ⁊
q̃to q̃s plus amat aliq̃d. tãto plus timet illud amittē.
vt ptꝫ de ſuba tpali ⁊ filijs ⁊ alijs rebꝫ. Sicut ğ īuitãt
creature ad amãdū ꝓpter ſuā immēſam bonitatē. ita et
timēdū ne eū offendamꝰ ⁊ amittamꝰ tã infinitū bonū.
Inuitãt etiā ꝑ aliū modū ad timēdū deū creature.quia
oīa elemēta ⁊ q̄ in eis ſunt punita ſūt in pctõ ꝑmi hoīs
ꝓpter q̄ð dixit deꝰ ei. Maledicta terra in ope tuo ſpinas
⁊ tribulos germinabit tibi Geñ.iij. Et multa aīalia bru
ta facta ſunt nociua hoī.vel rebellia ꝓpter pctm̄. ⁊ fructꝰ
terre minꝰ boni. Nec etiā tantā lucē ⁊ ꝓfectū ex corpibus
celeſtibꝫ habemꝰ. Si ğ ꝓpter offenſam dei etiam punita
ſunt q̄ nõ peccauerūt.q̃to magis q̃s debet deū timere
ne offendat tã ſeuerū mali vltorē. Inducūt etiā ad timē
dum q꞉ ipe deꝰ.vt dr̃ Sap.v. Armabit creaturam ad
vltionē inimicoꝝ eiꝰ. Et cū oīa paueãt ⁊ obediãt ad nu
tum eiꝰ.multo magꝭ hõ hoc agere debet.q̃ plus recipit ⁊
rõne fulciť. Uñ angelꝰ clamabat omībꝫ gētibꝫ dicēs. Ti
mete dñm ⁊ adorate eū q̃ fecit celū ⁊ terrā ⁊ oīa q̄ in eis
ſunt Apoc.xiiij. Quinto ex opatiõe ſuꝑnaturali ſcilꝫ
miraculoꝝ.pſ.lxiiij. Turbabunť gētes ſcꝫ ad pñiam ⁊
timebunt q̃ habitãt terminos a ſignis tuis ſcꝫ miracu
lorum qui habitant terminos ſcꝫ vſq꞉ ad habitantes
vſq꞉ in extremis terre. Cū eñ viderēt hoīes fieri opera
que nullus hoīm facere põt.nec dij gentium demonia.
nec tota ꝟtus nature create ſcꝫ cecos illuminari. demo-
nes effugari.mortuos ſuſcitari. ⁊ corpa celeſtia a ſolito
curſu immutari.ad petitõem ioſue ⁊ ezechie.varias in-
firmitates ſubito curari. Ipſi etiā reges terre videntes
ſic admirati ſunt.turbati ad penitētiā.cõmoti ſunt ab ī
fidelitate ad fidē.tremor apphēdit eos ad venerandum
⁊ colendū.⁊ ad timēdū tantā maieſtatem q̄ p̄dicabať a
ſanctis q̄ inuocabať in cuiꝰ ꝟtute totū agebať. Cū enim
illi q̄ nauigabãt cū iona tēpeſtati in mari orta. ſolū cir-
ca nauiū coꝝ poſt miſſionē eiꝰ in mare vt iuſſerat. mare
ſedatū.fluctꝰ miteſcere.timuerūt deū veꝝ.vt ſcribiť Jo
ne.i.c. Cū vidiſſet rex dariꝰ danielē ꝓpham miſſuꝫ ī lacū
leonū.q꞉ ꝟm deū celi adorabat illeſum ꝑmãſiſſe. nec ab
eis ī minimo leſū.timuit ipm deū ac publice mãdauit.
paueãt oēs deū danielis ⁊ ꝯtremiſcãt.q꞉ ipe ē verꝰ deꝰ
q̃ liberauit danielē ⁊c. Dañ.vi.ca. Chriſto ieſu dño nr̃o eꝰ
miracula ſūt. vt ait Cryſ. Pelagꝰ imēſuꝫ reſuſcitãte ado
leſcētē filiū vidue accepit oēs p̄ntes ibi tīor.⁊ manifica-
bãt deū. Lu.vij. Uidētes turbe paliticū ſanatū timētes
gl̃ificauerūt deū Mat.ix. Sꝫ ⁊ cēturio ⁊ q̃ cū eo erant
gētiles ī paſſiõe xp̄i.viſo terremotu ⁊ his q̄ fiebãt.timue
rūt valde dicētes. Uere filiꝰ dei erat iſte. Matt.xxij.q̃s
enarrat miracl̃a oīa. Sexto īducit ad tīorē dñi multi-
plex punitio eiꝰ. Hiere.ij. Arguet te malicia tua.⁊ paulo
poſt. Scito ⁊ vide.q꞉ malū eſt tibi ⁊ amaꝝ te dereliq̃ſſe
deū tuū.⁊ tīorē eiꝰ nõ eē apð te Deuť.v. Deū tuū tīebiſ
Et īfra.neq̃n iraſcať furor eꝰ ꝯtra te auferat te ð tra. Eccl̄i
.i. Unꝰ ei ē altiſſimꝰ opꝭ rex potēs ⁊ metuēdꝰ nimis. q̃s
eñ nõ timeat ꝯſiderãdo q̃ꝫ terribilr̃ flagellauit pctõres
Angelos ſuꝑbientes de celo p̄cipitauit in infernum.⁊ in

E. fo.
289 ZV

RARIORA

Cm

Cm

cm

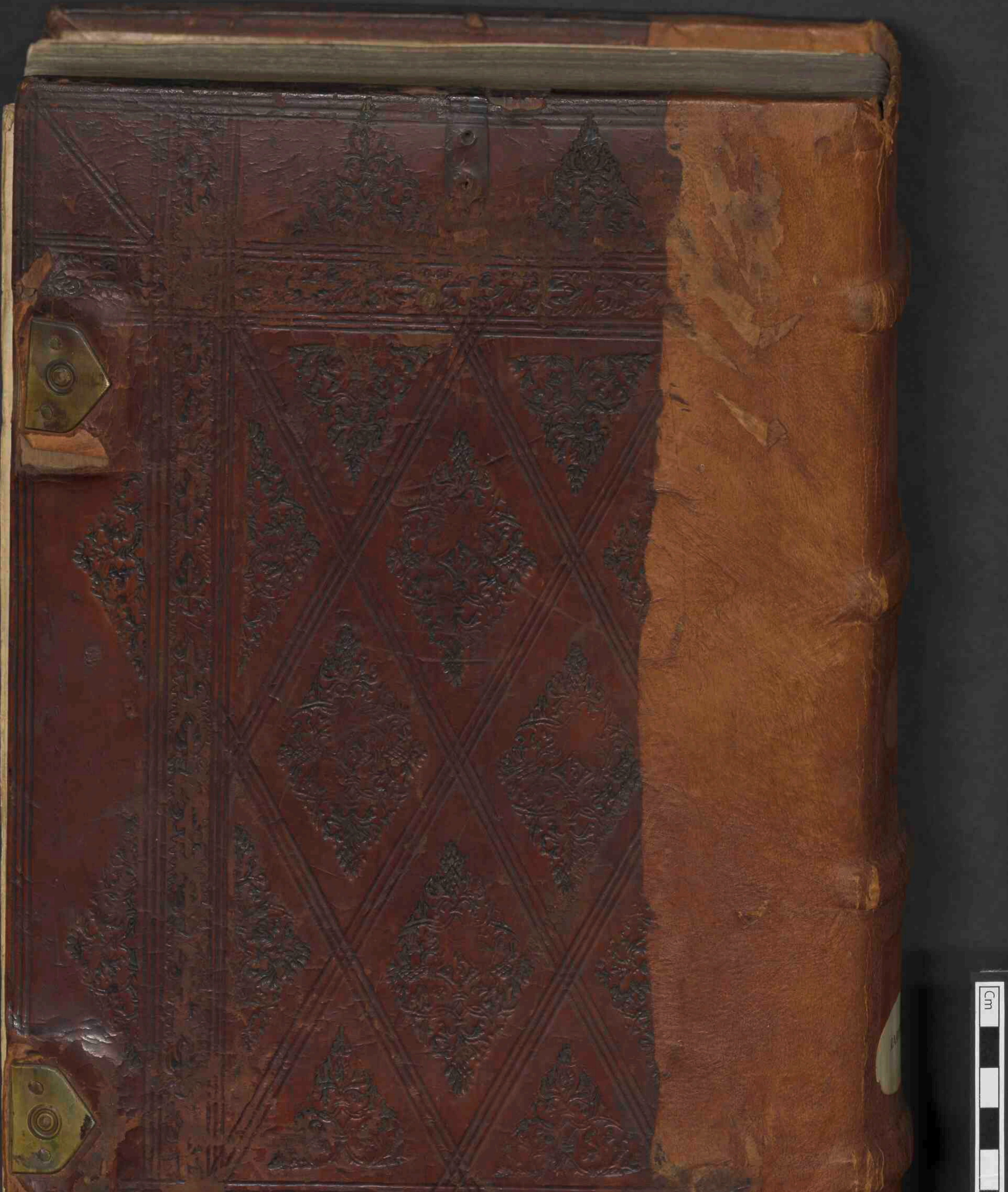
Cm

Theologia
Folio n°. 209

39. Antoninus Florentinus
Summa theologiae moralis
Strassburg. Grüninger 1496

Bibliothecae fratrum Minorum
Trudonensium

Quarta pars totius ſum-
me maioris beati Antonini

Incipit Prohemiũ ĩ quartam partem Summe Domini Antonini Archiepiſcopi Florentini ordinis predicatorum.

BEnedictionẽ dabit legiſlatoꝛ. ibũt de virtute ĩ vtu-
tem. videbiẗ deus deoꝝ in ſyõ. pſ̃
lxxxiij. Tota vita hoĩs ſup terrã.
eſt quoddam iter. Unde diciẗ Mi
chee. ij. Surgite ⁊ ite. q2 nõ habetꝫ
hic requiem. Et q2 om̃is motus eſt
ꝓpter quietẽ. qui vult ſaluus eſſe opoꝛtet vt in mente ſi-
bi pſtituat terminum ad quem peruenire intẽdat. ad
quem perueniens requieſcat. ⁊ medium vie per quam
incedatur lumine illuſtratus. quia qui ambulat in te-
nebꝛis neſcit quo vadit. Johannis. xij. ait chꝛiſtus qui
eſt via veritas ⁊ vita. Lumen eſt gratia diuina. Uia ẽ
virtus. Arta eſt via que ducit ad vitam. Mat. vij. inq̃t
domin⁹ noſter. q2 virtus conſiſtit circa difficilia. Termi
nus eſt vita eterna. ſupna hieruſalem dicta pacis viſio.
vbi ſedebit populus in pulcritudĩe pacis. ĩ requie opu
lenta. vt teſtatur Eſa. xxxij. Econtra via lata que videẗ
homini recta. luce gratie carẽti ⁊ nouiſſima eius ducũt
ad moꝛtẽ ſempiternã. infernalis babilonis eſt peccatoꝝ
via. quo peruenientes ſeruiunt dijs alienis. i. demonijs
qui non dant eis vllã requiem. vt dicitur in Eſa. Auer-
ſamini igitur vitia. colite virtutes. ⁊ optatam naturali-
ter requiem conſequimini. Et hoc eſt quod pſ̃ ait Bene
dictionem ⁊c̃. Ubi tria nota.

Diuiſio thematis

Pꝛincipium vnde moueamur. ibi. bñdcõnem dabit.
Mediũ ꝑ qð ꝓficiſcamur. ibi. ibũt de virtute.
Terminum ad quem perducamur. ibi. videẗ deus.

Pꝛincipiũ vnde opoꝛtet nos moueri. in bene operando
eſt lucis gratia. Sine miſericoꝛdia enĩ dei ſeu gratia p-
ueniente. vt velimus ⁊ ſubſequente vt volitum bonuꝫ
operemur. nulla bona opera facere valem⁹ (ait Aug⁹)
ſcꝫ meritoꝛia. Et hic gratiam pꝛopheta vocat benedicti
onem. Nil ita benedicitur. i. efficitur creature ratõnali a
deo in vita pꝛeſenti. ſicut cum gratia ei infunditur. Di-
cere enĩ dei eſt facere. Unde Pꝛouerb. x. Benedictio do-
mini ſuper caput. id eſt mentẽ iuſti. Pꝛo hac em̃ datur
benedictio gloꝛie. cũ dicitur Uenite benedicti pr̃is mei.
percipite regnũ. ⁊c̃. Math. xxv. Hanc aũt benedictõeꝫ
dabit. nõ retribuet ſeu reddet. q2 non ex operibus nr̃is:
ſed gratis ſua liberalitate largitur. alioq̃n ãi nõ eſt gr̃a.
Dabit aũt legiſlatoꝛ qui eſt chꝛiſtus. Unus em̃ legiſla-
toꝛ ⁊ iudex. Jaco. iiij. qui legem moyſaicaꝫ dedit. in qua
ſunt pꝛecepta omniũ virtutũ. ⁊ euangelicã in qua ſunt
⁊ conſilia ad perfectõem ducẽtia ipas virtutes. De qua
gratia habes diffuſe infra in iſta quarta parte tituli oc
taui. Mediũ per quod pꝛoficiſcamur eſt virtus. ibunt
de virtute in virtutẽ. Unde Pꝛouerb. iiij. Juſtoꝝ ſemi-
ta quaſi lux ſplendens pꝛoficit ⁊ creſcit vſq; ad ꝑfectum
diem. ſemita que eſt via arta eſt virtus per quam ince-
dunt iuſti. Jſta aſſimilatur luci. que paulatim ĩ die cre-
ſcit vſq; in meridiem ſic ait Criſoſt. Et nemo repente fit
ſummus ſed a minimis quiſq; inchoat vt ad maioꝛa ꝑ
ueniat. Et hoc eſt quod dicitur Jbunt de virtute in vir-
tutem imitãtes aplm̃ dicẽtẽ. Phil. iij. Que retro ſunt
oblitus in anterioꝛa me extendens ad bꝛauium ſequoꝛ
ſuperne vocatõnis. Jn cuius figura quã vidit Ezech. in
ſpiritu ſancto. animalia vt exponit Gregoꝛi⁹. cũ ambu-
larent nõ reuertebãtur ſcꝫ ad defectus dimiſſos. nec fir-
ma manebant. ſ. ocioſa. ſed vnũquodq; ante faciẽ ſuam
gradiebatur. Ezech. j. ca. Et notandũ ꝙ duplex ẽ vir
tus. ſ. acquiſita ⁊ infuſa. Uirt⁹ acquiſita eſt que ſm̃ phi
loſophũ. ij. ethi. bonũ facit habentẽ. ⁊ opus ei bonũ red
dit. Et hec cauſatur ex actibus humanis frequẽtantis.
q2 ex frequenti actu temperantie fit homo temperatus
⁊ ſic de alijs. Sed huiuſmodi nõ ſufficiunt ad ſaluteꝫ.
Unde non vere bonũ conſtituũt nec opus bonũ ſcꝫ me
ritoꝛiũ. ⁊ ſi in genere bonũ. Uirtus infuſa diffiniẗ a ma
giſtro ſentẽtiaꝝ in ſecũdo poſt Auguſtinũ. Quõ ẽ bona
qualitas mentis. i. quidã habitus bonus in mente qua
recte viuitur quam deus in nobis ſine nobis operatur
ſine nobis intelligitur nõ pꝛincipaliter operantib;. ſed ĩ
nobis ꝯſentientibus ⁊ cooperantibus. Et iſta econtra
non cauſatur ab effectu humano ſed ex infuſione diuĩa
Et ex ea cauſatur actus meritoꝛius ⁊ multiplicaẗ freq̃n
ter. actus aũt auget habitũ. Ex virtutib; igitur acquiſi-
tis ibũt electi dei in virtutem infuſam. q2 ille diſponunt
ad illã. Secũdo ſciendũ ꝙ in virtute qualibet conſi-
deratur ⁊ habitus ⁊ actus ei⁹ que ſũt diſtincta realiter.
Nam habitus ſemꝑ manet niſi virtus ꝑ moꝛtale exclu-
datur. Actus autẽ eius tranſit ⁊ meritũ in anima rema
net. Nõ autẽ habitib; ſed actib; meremur ſi boni ſunt:
⁊ demeremur ſi mali. Frequenter ipa virtus que pꝛoꝑe
impoꝛtat habitũ denominat actũ ſuũ vt actus eius di-
catur virtus. vt verbi gratia. Jn ſimbolo athanaſij dici
tur. Eſt ergo fides recta vt credamus ⁊ confiteamur. q2
dominus noſter ieſus chꝛiſtus dei filius deus ⁊ homo
eſt. Credere pꝛopꝛie non eſt fides ſed actus eius interioꝛ
⁊ confiteri actus exterioꝛ. vnde ſumitur fides ꝓ actu ſuo
Et ſic ſumitur ibi. Jbunt de virtute in virtutem. id ẽ ex
ercebũt in actibus virtuoſis tranſeũdo de actu vnius
virtutis ad actũ alterius. Non em̃ decet ſemꝑ ſe exerce
ri in actu vnius virtutis. ſed modo in actu fidei aſſen-
tiendo his que eccleſia pꝛedicat. quãdo talia mẽti occur
runt. iuxta illud. Credite illi ⁊ non euacuabitur merces
veſtra. Accedentẽ em̃ ad deũ opoꝛtet credere ait apoſto
lus ad Heb. xj. Jſte eſt pꝛimus paſſus in pꝛoceſſu vtu-
tũ aliquando in actu ſpei. pſ̃. xxxvj. Spera in deo ⁊ fac
bonitatẽ. expectãdo beatitudinẽ a deo ⁊ auxiliuꝫ gratie.
ſi tamẽ ex pte tua facias bonitatẽ alias ꝓ̃ſumeres. non
ſperares. De ſpe aliquãdo et ſepe ꝓcedendum ẽ ad actũ
caritatis. iuxta illud Lu. x. Diliges dominũ deũ tuum
ex toto coꝛde tuo. ⁊ ex tota anima tua. ⁊ ex omni mente
tua. ⁊ pꝛoximũ tuũ ſicut teipm̃. De virtutibus theologi
cis ibũt exercendo ſe electi ad opera bonoꝝ. que etiã ſũt
virtutes licet dona dicãtur nõ virtutes. aliquãdo ĩ actu
diuini timoꝛis. Eccl̃i. vlti. Time deũ ⁊ mãdata ei⁹ ſerua.
Et de timoꝛe ad actũ pietatis eoꝝ ſcꝫ que ꝑtinẽt ad cul
tum diuinũ. vicꝫ ad oꝛõem votũ iuramẽtũ ⁊ huiuſmõi
Uel etiã miſeratõnem ad pꝛoximũ. j. ad Thimo. iiij. Ex
erce teipm̃ ad pietatem. de pietate ibũt ad actũ ſcientie.
Hiere. ij. Scito ⁊ vide q2 malũ ⁊ amarũ eſt te dereliquiſ
ſe deum tuũ. pertinet em̃ ad hoc donũ noſſe defectus ſu
os ⁊ bene ꝯuerſari inter homĩes vt nõ decipiaẗ. De ſciẽ
tia ibunt ad actũ foꝛtitudinis vt non ſolũ equanimiter
aduerſa ſuſtineat. ſed ardẽter aggrediãtur anxia pro deo
Thobie. v. foꝛti aĩo eſto. De foꝛtitudine ibũt ad actũ cõ-
ſilij. ⁊ circa aduerſa que occurrunt agendo melioꝛa aſſu
mendo. vñ Eccl̃iaſ. xxxij. Sine conſilio ſcꝫ mentis nihil
facias. ⁊ poſt factũ nõ penitebis. De conſilio ad actum
intellectus intus legendo ſcripturas non ſolũ que in coꝛ
tice. q2 lr̃a occidit ſpiritus aũt viuificat ⁊ penetrãdo et
deguſtando. pſ̃. ij. Et nũc reges intelligite. erudimini q̃
iudicatis terram. i. coꝛpus ei dominãdo. ideo reges. De
intellectu ad ſapiẽtiã diuina deguſtando. ad Coloſ. iij.
Que ſurſũ ſũt ſapite non que ſuꝑ terram. De donis trã
ſeũt ad virtutes cardinales vt inferioꝛes eis opatões ea
rũ agendo. Aliq̃n in virtute temꝑantie quo ad abſtinẽ
tiam ⁊ caſtitatẽ ⁊ alias eius partes. j. Pe. j. Sobrij eſto-

Quõ gratia dei vocaẗ bñdictio.

De gr̃a habeẗ infra. ti. viij

Duplex ẽ virtus ſcꝫ acq̃ſita et infuſa.

Uirtutis infuſe diffinitio.

Quõ in q̃libet vtute ꝯſideratur habitus ⁊ act⁹ ⁊ ꝙ realr̃ diſtiguiẗ.

te ⁊ vigilate quia aduerſarius veſter diabolus ⁊c̄. De ꝟ
tute tem̄pantie ibūt ad actū fortitudinis. patienter ferē
do queciīꝗ aduerſa ꝓ virtute. iuxta illud. Ecci. ij. c. Om
ne quod tibi applicitū fuerit accipe. ⁊ in dolore ſuſtine. et
in humilitate tua patientiā habe. Et de fortitudine ad
actum iuſticie ſm̄ illud. Juſte iudica ꝓximo tuo. Leuit.
xix. Et de iuſticia ad prudentiā ſm̄ illud Math. x. Eſto
te prudentes ſicut ſerpentes. De his omnib⁊ ⁊ partibuſ
⁊ actib⁊ earum. ꝑ totū librū iſtum diſtinctū in. xvj. titu
los. ita vt ꝙ q̄libet virtus et donū habet vnum titulum
Quintuſdecimus aūt eſt de gratia in medio poſitꝰ. nō
tamen ſm̄ iſtū ordinē poſiti ſunt ſed ꝑ aliuꝫ vt patebit
certa ex cauſa. Sextuſdecimus titulꝰ de virtute i gene
rali. qui eſt in ꝑncipio ſeu primus titulus. Tertio ſciē
dum ꝙ quelibet virtus habet gradus ꝑfectionis maio

N, q̄l hꝫ virtꝰ hꝫ ḡdus perfectiōis

ris ⁊ minoris. iuxta illud Job. xxxi. ꝑ ſingulos gradꝰ ꝓ
nunciabo illū. ſ. deum q̄ q̄nto magis quis aſcendit ad
maiorē gradū ꝑfectionis virtutū. tāto magis debet deū
laudare. ⁊ ab eo recognoſcere totum. ⁊ tāto magis glori
ficatur deus vt oſtendit magnitudo eius apud homīeſ
qui talia donauit hominib⁊. De his gradib⁊ diffuſe tra
ctat Gregorius de pnīa di. ij. Cum ſanctā eccleſiam.

N, ſinis ſeu finis virtutū eſt clara dei viſio

Terminus ad quē ꝑducamur eſt ire de virtute in vir
tutem. inde videbitur deus deoꝝ in ſyon dicit deorū ſcꝫ
dominus. id eſt. angeloꝝ ⁊ ſanctorum ⁊ omniū dignita
tum actor qui ⁊ ipi dij aliquando dicunt. Syon interp̄
tatur ſpeculatio. quia ſancti ſpeculanter. id eſt. clare vi
dent deū facie ad faciem. Et viſio eſt tota merces. ait au
guſtinus. Nō ⁊ ſaluator ipē oſtendit cum ait Job. xvij.
Hec eſt vita eterna vt cognoſcant. ſ. clare ⁊ ꝑfecte. te ſolū
veꝝ deum ⁊ quē miſiſti ieſum xp̄m. Ubi notat myſteri
um trinitatis ꝑſonarū ⁊ vnitatis eſſentie ⁊ humanita
tis xp̄i aſſumpte vt alias dictum eſt. qđ totū ibi videbi
tur. Viſio aūt illa tante pulcritudinis eſt. tantoꝗ amo
re digniſſima. vt quibuſlibet ⁊ quātiſlibet bonis predi
ctis ſine ea. animā exiſtimet infeliciſſimā plotinus phs.
vt refert Aug. x. de ciui di. c. xxiij. Implebimur inq̄t ps.
liij. In bonis domus tue ſanctum eſt templū tuuꝫ mi
rabile in equitate. vel in iuſticia ſm̄ aliam lr̄am. Domꝰ
dei in qua manſiones multe ſunt varietate premiorum
eſt ſtatus glorie vbi videtur deus. ⁊ ibi replebimur bo
nis. Hic nulla boni plenitudo. ſ. talis que mentem quie
tet. Nam nec auarus implet pecunia vt dicitur Ecci. v.
nec ſaturatur oculus viſu. nec auris auditu. Eccleſiaſt. j.
Quorum cūꝗ pulcroꝝ ⁊ ſonoꝝ vel ſapientum verboꝝ.
Sed vt ait Auguſtinus in lib. ꝯfeſſi. feciſti nos domi
ne ad te. ⁊ inquietum eſt cor noſtrū donec quieſcat in te.
ſcꝫ in patria. ⁊ ibi implebimur bonis. Nam intellectꝰ im
plebitur cognitione ſūme veritatis. Eccleſia canit. Que
nunc in ſpem gerimus plena veritate capiamus. volun
tas ſeu affectus implebitur dilectione immenſe bonita
tis Unde in Cañ. Vidiſtis eam. ſ. animam ad patriam
aſcendentē plenam charitate. Iraſcibilis implebit teten
tione ꝑpetue ſecuritatis. Eccli. xxiiij. In plenitudine ſan
ctorum detentio mea. Detinet diuina ſapientia q̄ ibi lo
quitur. quia detinentes facit ſanctos plenitudine bono
rum illoꝝ. Concupiſcibilis implebit fruitione perpetue
iocunditatis. Ps. Adimplebis me leticia vel iocundita
te cum vultu tuo. Erit em̄ tunc deus omnia in omnib⁊
ſcꝫ beatis. vnde impleti omnino. Sanctū eſt templum
ſubdit ps̄. i dicta auctoritate. Templū dei eſtis vos. ait
apoſtolꝰ. j. ad Co. iij. ⁊ ipi ſancti domus dei. ſanctum eſt
id eſt. mundū ab omni peccato. ſine macula em̄ ſunt añ
thronū dei. Apoc. xiiij. Sanctū eſt deo dedicatū. ibi em̄
vacabitur laudib⁊ dei. nec aliud erit exercitiū. dicit Au
guſtinus. Sanctū. i. firmū vt nunꝗ auerti poſſit a deo
nec aliqua infirmitas vel moleſtia corpis. Mirabile in
equitate vel iuſticia Juſticia vt dicit philoſophus ē om
nis virtus ſm̄ hanc acceptōem dicit Math. xxv. Ju
ſti aūt ibunt in vitam eternam. non em̄ ad illam alit ꝑ
ueniret ſine iuſticia. id eſt. omnis virtus inueniretur in
eis. ita ꝙ nulla deficiat. Ipſeꝗ virtutes ibi in eis ꝑma
nent. ſed ad aliū vſum q̄ꝫ hic. Augn. ſuper ps̄. tractans
illud mirabile in iuſticia ſic ait. iſta ſunt bona illius do
mus ⁊ templi. nō dixit templū mirabile in colūnis mi
rabile in marmoribus. mirabile in tectis auratis. ſꝫ mi
rabile in iuſticia. Habes foris oculos vnde videas mar
mora ⁊ auꝝ. Intus eſt oculus vnde videatur pulcritu
do iuſticie. ſi nulla eſt pulcritudo iuſticie. cur amatur iu
ſtus ſenex. Quid affert in corpe qđ oculos delectet. Cur
ua membra. rugatam frontem. caput canis albatū im
becillitatē vndiꝗ querulis plenam. Sed forte oculos
tuos nō delectat ſenectuſ decrepita. aures tuas delectat
quibus vocibus. quo cantu. An forte ſonus verboruꝫ
eius delectat aures tuas. que verba vix plena enunciat
lapſis dentib⁊. tamen ſi iuſtus eſt. ſi alienum non ꝯcu
piſcit. ſi quod ſuū eſt erogat pauperib⁊. ſi bene monet et
rectum ſapit integrū credit. ſi paratus eſt ꝓ fide veritatꝭ
ipā confracta membra impendere. Quid in hmōi ama
mus quid oculis carnis in eo videmus bonum. nihil.
Quedam eſt ergo pulcritudo iuſticie. quaꝫ videmꝰ ocu
lis cordis. quam amamus. quam exardeſcimus. quid ī
martyrib⁊ erat quod amaretur niſi quia erat in illa fedi
tate laniatoꝝ membroꝝ integra pulcritudo iuſticie Iſta
ſunt bona domus dei. His te para ſatiari. Hec ille. Si
ergo virtus hic amatur ſapientia appetitur. gaudiū ſeu
delectatio queritur. ⁊ ibi videtur deus deorum oīa iſta
pleniſſime. ergo illa domus illud templū querendum.
illud ſuꝑ omnia amandū. ad illud totis viribus inſudā
dum ꝑ virtutum viam ꝯſequendum. Ad quod nos ꝑ
ducat qui in celis ſine fine viuit ⁊ regnat.

Incipit tabula generalis

quarte ptis Anthonini que habet titulos ſedecim. quorum quilibet habet capitula multa. que capitula habēt plures. §.

Titulus primus

huius quarte partis de virtutib; ī generali.

Capitulū primū de diffinitiōe ſtutum atq; earundē diuiſione

Capitulū. ij. de acquiſitiōe ſtutum ꝛ quō ſumaſ mediū in eis.

Capitulū. iij. Que bona operentur in nobis virtutes.

Capitulū. iiij. de inequalitate receptionis virtutū. ꝛ quō ſunt gradus in eis.

Cap. v. de cōnexione virtutū cōcathenate adinuicem. et quēadmodū vna ſine altera haberi nō poteſt.

Cap. vj. de duratione virtutum.

Titul' ſecūdus de prudē(tia)

Capitulū. j. quō dicaſ prudētia que mediū pfigit in omni virtute.

Cap. ij. de ptib; integralib; prudētie. ſ. memoria. intelligentia. ꝛ prudentia.

Cap. iij. ō ptib; ſubiectiuis prudētie ꝛ de cognitōne ſui.

Cap. iiij. de prudētia monaſtica aut pticulari ꝛ (ſ)ipius nouē regulis directiuis humanā vita.

Cap. v. de prudentia yconomica.

Cap. vj. de prudentia regnatiua.

Cap. vij. de ptib; potētialib; prudētie ꝛ ei annexis. videlicet. eubilia. ſineſi. ꝛ gnomin.

Titulus tertius de fortitu(dine).

Cap. j. fortitudo triplr aīamfirmat quo ad ſe ꝯtra mūdi vanitates. q̄ ad bonū cōe ꝯtra patrie hoſtilitates. q̄ ad deū ꝯtra erroris prauitates

Cap. ij. circa que ꝯſiſtit ſtus fortitudinis.

Cap. iij. de triplici martyrio

Cap. iiij. de ptib; fortitudīs ītegralib; ꝛ ſubiectiuis

Cap. v. de ptib; fortitudinis que eis annectunſ. ꝛ pmo de magnanimitate.

Cap. vj. de magnificētia q̄d ſit ꝛ q̄b; ꝯueniat.

Cap. vij. de virtute patiētie.

Cap. viij. de pſeueratia. q̄d ſit. circa q̄ ꝯſiſtat. ꝛ de effectibus eius.

Titulus. IIII. de tēperātia.

Cap. j. q̄d ſit tpantia. ꝛ circa quā materiā verſaſ

Cap. ij. de ptib; potētialib; tpantie ꝛ primo de ꝯtinētia que tripliciter ſumitur.

Cap. iij. de māſuetudine q̄d ſit ꝛ in q̄ differt a clemētia

Cap. iiij. de ptib; ſubiectiuis tpantie. que ſunt abſtinetia. ſobrietas. ꝛ caſtitas.

Cap. v. de ſobrietate.

Cap. vj. de caſtitatis materia. cā ꝛ gradib;

Cap. vij. ſginitas q̄d ſit. ꝛ p̄ que amittaſ.

Ca. viij. ō ſginitatꝫ coronatōe. poſſeſſiōe ꝛ dignificatōe.

Cap. ix. clemētia q̄d ſit ꝛ in q̄ ꝯſiſtat.

Cap. x. modeſtia q̄d ſit ꝛ q̄b; cōmendaſ

Cap. xj. de ſtudioſitate.

Cap. xij. de humilitatis quidditate.

Titulus quītus de iuſticia

Cap. j. de iuſticia ī generali q̄ eſt triplex iuſticia

Cap. ij. de duab; ſpēb; iuſticie. ꝛ pmo de ꝯmutatiua

Cap. iij. de iuſticia diſtributiua

Cap. iiij. de pncipijs iuſticie.

Cap. v. de partibus potentialib; iuſticie ꝛ de virtutib; ei connexis.

Cap. vj. de innocentia

Cap. vij. de religione.

Cap. viij. de oratione.

Cap. ix. de pietatis virtute.

Cap. x. de virtute obſeruantie.

Cap. xj. ō obediētia quō aliq̄n eſt generał. aliq̄n ſpālis.

Cap. xij. de gratia ſiue gratiaꝝ actione

Cap. xiij. de vindicatione.

Cap. xiiij. de penitentia prout eſt virtus differens ab ea prout eſt ſacramentum.

Cap. xv. de veritate put eſt virtus.

Cap. xvj. de virtute fidelitatis.

Cap. xvij. de liberalitate inq̄tū differt a miſericordia

Cap. xviij. de miſericordia multiplici ꝛ eius vtilitate

Cap. xix. de epicheya virtute.

Cap. xx. de amicicia ſiue affabilitate quō ſit virtus

Cap. xxj. de duodecim fructibus ſpiritus.

Titulus. VI. de charitate.

Cap. j. de charitate theologica

Cap. ij. de charitate quantum ad eius ſubiectum.

Cap. iij. quid ſit diligendū ꝛ quo ordine.

Cap. iiij. de dilectiōe pximi ꝛ q̄s noīe pximi diligatur

Cap. v. de charitate quo ad p̄ceptum decalogi

Cap. vj. de principali actu charitatis qui eſt dilectio

Cap. vij. de gaudio inquantū eſt actus interior caritatꝫ.

Cap. viij. de pace inquantum eſt actus interior charitatis ꝛ quō differūt a concordia.

Titulus ſeptimus de ſpe.

Cap. j. de triplici ſpe. ꝛ eius q̄dditate atq; fructibus.

Cap. ij. de ſubiecto ſpei. i. in quib; ſperandū ſit.

Cap. iij. de obiecto ſpei. ſ. beatitudine. hūane vite finis

Cap. iiij. de beatitudinis quidditate ꝛ multiplicitate

Cap. v. de diſpoſitiuis ad beatitudinem.

Cap. vj. de ſingulis beatitudinibus in particulari. Et pmo de paupptate ſpūs

Cap. vij. de vltimo fine hoīs q̄ eſt beatitudo pfecta

Titulus octauus de fide.

Cap. j. fides ſumitur octo modis

Cap. ij. de habitu fidei ꝛ quidditate eius.

Cap. iij. de actu fidei ꝛ q̄ actus fidei eſt triplex.

Cap. iiij. de obiecto fidei que eſt veritas prima

Titulus. IX. de diuīa grā.

Cap. j. de duodecim proprietatibus diuine gratie ad ſimilitudinem luminis materialis

Cap. ij. de eſſentia gratie.

Cap. iij. de diuiſione gratie quadruplici.

Cap. iiij. de cauſis gratie

Cap. v. de neceſſitate gratie.

Cap. vj. de effectu gratie operantis

Cap. vij. de merito qui eſt effectus gratie cooperantis.

Titulus. X. de donis. ſpūſ ſancti.

Cap. j. de ſeptem donis ſpūſſancti in cōmuni.

Cap. ij. de diſtinctionib; donoꝝ ſpūſſancti a ſtutibus infuſis ꝛ de coꝝ neceſſitate ꝛ connexione

Cap. iij. de dono ſapientie ꝛ de triplici ſapientia.

Cap. iiij. de vita contemplatiua ꝛ eius excellentia

Cap. v. de his que ptinent ad vitā ꝯtemplatiuā.

Cap. vj. de raptu ſiue exceſſu mentis

Ca.vij.de cognitōne que ꝑtinet ad ſapiam.

Titu.XI.de dono ītellect⁹

Ca.primū.donū intellectus vltra lumē nature neceſſa-
rio a deo petitur.
Ca.ij.de ſcripture ſacre nobilitate.qualitate ⁊ vtilitate.
Ca.iij.de multiplici vtilitate ſacre doctrine.
Ca.iiij doctrine gentilium poetarū ⁊ phoꝝ.nō ꝓſūt ad
ſalutem.
Ca.v.de erroribꝫ ꝯtra fidem phoꝝ gentilium.
Ca.vj.de erroribus iudeoꝝ ⁊ ſaracenoꝝ.
Ca.vij.de erroribꝫ hereticoꝝ.
Ca.viij.de articulis.xiiij.in quibꝫ cōmuniter magiſter
ſententiarū ⁊ Gratianus in decreto non tenetur.

Titu.XII.de dono cōſilij.

Ca.j.de ꝯditōnibꝫ requiſitis ad bonū conſilium.
Ca.ij.de conſilijs euangelicis.
Capl'm tertium de conſilio paupertatis.
Cap.iiij.de errore fraticelloꝝ circa paupertatem chriſti
⁊ paoſtolorum.

Ti.XIII.đ dono fortitudiſ

Ca.j.quid ſit fortitudo.⁊ de effectibꝫ eius.
Ca.ij.de triplici fortitudine.
Ca.iij.tentatōes inſurgunt hominibus a diuerſis.
Ca.iiij de tribulatōne maxima q̄ erit tꝑe antichriſti.

Ti.XIIII đ dono timoris.

Ca.j.timorem multa inducunt.
Cap.ij.de timore mundano.
Cap.iij.de timore carnali.
Ca.iiij.de timore naturali.
Cap. v.de timore ſeruili.
Cap.vj.de timore initiali.
Cap.vij.timendū eſt in preſenti vita ꝓpter ſeptē ꝑicula
Ca.viij.mors ē timēda ꝓpter ſeptē ꝯſolatōes.
Ca.ix.aſſignatio rationū in morte de ſeptem generibus
rerum timenda eſt.
Cap.x.purgatorium ſeptuplex eſt timendum
Ca.xj.finale iudicium q̄ꝫ timendum ſit.⁊ de certitudine
eius ⁊ cauſa.
Ca .xij .q̄ꝫ timenda eſt profunditas iudicioꝝ dei ī pūcti
circa ſeptem.
Ca.xiij.de timore filiali in quo conſiſtat ⁊ in quo diffe-
rat ab initiali.
Ca.xiiij.de timore reuerentiali.

Ti.XV De dono pietatis

Ca.j.de pietatis eminentia ⁊ dignitate.
Ca.ij.ꝙ virgo Maria fons pietatis eſt mater noſtra q̄
tuor modis.
Ca.iij.de ꝯceptōne beate Marie virginis.
Ca.iiij.ſermo de ſanctificatōne beate Marie virginis.
Ca.v.alius ſermo de natiuitate beate Marie virginis.
ad genealogiam euangelicam.
Ca.vj.alius ſermo de natiuitate beate Marie virgīs.
Ca vij.ſermo de deſponſatōne Marie Joſeph.
Ca.viij.de annūciatōne dominica Miſſus ē angelus
gabriel.
Ca.ix.ſermo alius de eodem.
Ca.x.de remiſſione ſpūſſancti ad mariam virginem.
Ca.xj.de pulcritudine beate marie virginis.
Ca.xij.de remiſſione filij dei ad mariam virginem.
Ca.xiij.de ſalutatōne angelica Aue maria.⁊c̄.
Ca.xiiij.de hoc nomine maria.
Ca.xv.de plenitudine gratie in maria virgine
Ca.xvj.de duplici genere gratiarum gratis date gratū
faciente ⁊ priuilegiate.
Ca.xvij.de gratia virtuali beate marie virginis.
Cap.xviij.de gratia ſeptem donoꝝ que fuit in btā v̄gīe
Ca.xix.ꝙ btā maria habuit oēs grās gratis datas.
Ca.xx.de grā ꝑuilegioꝝ ſingularium beate v̄gīs marie
Ca.xxj.dūs deus fuit cum maria quinqꝫ modis.
Ca.xxij.dūs deus fuit cū maria ad corp⁹ chriſti formā-
dū ad ꝑlcm exaltandū ⁊ ad ipam magnificandam.
Ca.xxiij.de quadruplici benedictōne beate virginis.
Ca.xxiiij.de bndictōe beate virgis apd oēm generatōꝫ.
Ca.xxv.de triplici fructu bndicto btē marie virginis.
Ca.xxvj.de.xij.fructibꝫ ſpūs q̇ fuerūt in maria virgine.
Ca.xxvij.de viſitatōe beate marie virgis facta elizabeth
Ca.xxviij.de cātico btē marie virginis.⁊ ꝙ aliqua dicū-
tur magna tripliciter.
Cap.xxix.de ſecūdo verſu Magnificat.⁊ de multiplici
gaudio ⁊ varia acceptōne ſpiritus.
Ca.xxx.de concordantia cantici magnificat cum orōne
dominica.
Ca.xxxj.de partu beatiſſime virginis .i.natiuitate xpi.
Cap.xxxij.de epiphania domini Sermo.
Ca.xxxiij.de purificatōe beate marie virginis.⁊ multi-
plici lumine.
Ca.xxxiiij.alius ſermo de purificatōne marie virginis.
Ca.xxxv.tertius ſermo de purificatōe btē marie v̄ginis
Ca.xxxvj.quomodo gladius doloris pertranſiuit aīam
beate marie virginis iuxta verbum ſymeonis.
Cap.xxxvij.quomodo maria inuenit ieſum duodēnem
in templo.⁊ de triplici interrogatōne beate virginis.
Ca.xxxviij.de beata virgine cū fuit in nuptijs. q̄ ſigni-
ficant nuptias ſpirituales inter deum ⁊ eccleſiam.
Ca.xxxix.de nuptijs penitentium.
Ca.xl.de nuptijs mundum deſerentium ⁊ ſe de eo dedi-
cantium quomodo beata maria preſens eſt.
Ca.xlj.de dolore maximo virginis ma.ī filij ſui paſſiōe
Ca.xlij.de aduentu ſpūſſancti in maria cum apoſtolis
Ca.xliij.de aſſumptōne beate marie virginis Sermo.
Ca.xliiij.alius ſermo de aſſumptōe btē marie virginis.

Ti.XVI.de dono ſcientie

Cap.vnicū.Donū ſcientie quid ē.⁊ ad q̇d ſe extendat.

Is quidem titulus hic ſuccinctus.in partibꝫ cronice diffuſus.narrat de geſtis illuſtriū ex ſanctitate.vl' ſcientia.vel martirio.vel dignitatibus eccleſiaſticis ⁊ ſecularibꝫ ⁊ pontificibꝫ ⁊ regibꝫ.vel in arte militie ⁊ bellorum in tribꝫ voluminibꝫ diſtinctis. quoꝝ ꝑmū ꝯtinet geſta ad vtrūqꝫ ſtatum ab ipius mūdi exordio vſqꝫ ad tempora ſiluestri pape ⁊ Conſtantini magni imperatoris. Secundum volumen ꝯtinet geſta vtriuſqꝫ ſtat⁹ a Silueſtro papa vſqꝫ ad Clementem tertium.⁊ a Conſtantino vſqꝫ ad imperatorem Henricum ſextum.Tertiū volumen continet magis modernorum geſta a tempe Henrici ſexti vſqꝫ ad tempora Frederici imperatoris moderni.vicꝫ annum domini milleſimum quadringēteſimū quinquageſimumoctauum.que oīa aliquo mō pertinent ad ſcientiam.Hec ibidem intuere ⁊ hic mecum [?] laudes pro fine huius ſumme depromere ex ꝯdigno. ſitqꝫ laus ⁊ gloria deo benedicto. Amen.

Explicit tabula generalis.

Incipit quarta ps ſũme maioris Antonini archipreſulis florentini. In qua agiť de virtutibus ⁊ gratia ac donis ſpiritusſancti.

Titulus primus de virtutibus in generali.

Capitulum primũ de diffinitione virtutum atq; earundem diuiſione.

Circa virtutem in generali cõſideranda ſunt ſex.ſcʒ diffinitio diuiſio eaꝝ ⁊ numerus cõnexio. duratio. acquiſitio. ⁊ operatio. Quantũ aũt ad primum ſic diffiniť ab Auguſtino in ſecũdo libro de libero arbitrio. Uirtus ẽ bona qualitas mentis qua recte viuiť.qua nemo male vtiť quã deus in nobis ſine nobis opať. In qua diffinitione tãguntť quatuor bona q̃ ex virtute cauſanť. Primũ eſt hoĩs ꝑfectio in eo ꝙ diciť virtus eſt bona qualitas mentis.ꝑficit eñi hoĩem q̃ʒtũ ad ꝑtem intellectiuã ꝑ prudentiã ⁊ alias.appetitiuã rationalẽ ꝑ iuſticiam ⁊ alias. appetitiuã ſenſualẽ ꝑ fortitudinẽ q̃ ad iraſcibilem.ꝑ tẽperantiã quo ad cõcupiſcibilem. Faciunt eñi potentias expeditas ad bene operandum.

Secundũ eſt oꝑis directio. Unde ſubdiť.qua recte viuiť. Recte eñi viuere in bene oꝑari cõſiſtit. Et ꝑ hanc clauſulã diſtinguiť virtus ꝓprie ⁊ ſtricte dicta. a ſciẽtia ⁊ intellectu ⁊ ſapiã. Licet eñi ſint bone qualitates mentis. Non tñ ſunt bone qualitates volũtatis regulantes ipſam voluntatẽ ⁊ dirigentes.ſed ꝑficientes tñ intellectũ. Unde poteſt bene ⁊ male viuere.habens eas. Tertiũ eſt criminis excluſio. Unde ſubdiť qua nemo male vtiť. Nullus eñi poteſt male vti actu virtutis.eo ꝙ actus virtutis vel a virtute ꝓcedens nũq̃ʒ poteſt eſſe malus.ſed ſemꝑ eſt bonus Poteſt tñ aliquis male vti virtute tãq̃ʒ obiecto. puta cũ mala ſentit de virtute.cũ ſcʒ odit eam. vel ſuꝑbit de ea. Quod Iſidorus in li.de ſũmo bono ꝓhibet dicens. Cũ quis ex deteriori iã melior eſſe ceperit caueat de exceptis extolli virtutibꝫ.ne grauius ꝑ virtutes corruat.qui prius ex lapſu vitiorum iacebat.

Quartũ quod cauſať a virtute eſt infuſio diuini numinis cũ cõſenſu voluntatis. Unde diciť. Quam deus in nobis ſine nobis opať quod intelligiť quo ad virtutes infuſas ſine nobis oꝑantibꝫ principal'r ſed nõ ſine nobis cõſentientibꝫ ſeu coopantibꝫ. Raynerius. Et in ꝑuulis quidẽ cũ infundanť virtutes in baptiſmo q̃ʒtũ ad habitũ.vt d̃r extra de bap. Maiores.ſine ipſis cõſentientibꝫ exꝓſſe. q̃r conſentire nõ pñt.nõ hñtes vſum rõnis.pñt dici cõſentire inq̃ʒtũ nõ diſſentiũt. Sed in hñtibꝫ vſum rõnis.nũq̃ʒ ſine ipſis coopantibꝫ ſeu aſſentientibꝫ. Uñ Hiero. Liberi arbitrij nos condidit deus.nec ad virtutes nec ad vitia neceſſitate trahimur. Alioquin vbi neceſſitas ibi nec corona.de pe.di.ij. Si eñi. Sunt ꝟtutes oẽs de quibꝫ loquimur.quidã habitus. Habitus autem eſt qualitas de difficili mobilis a ſubiecto.⁊ fac̃ hominẽ ꝓmpte ⁊ delectabiliter oꝑari. Unde ſm phm. Signũ habitus generati eſt delectabiliter operari. vnde diffiniť habitus ꝙ ſcʒ eſt quo agimus cũ volumus. Sicut aũt habitus vitioꝝ faciũt hoĩem ꝓmpte operari malum. ita habitus virtutum bonum.

De virtutibus dantur diuerſe diuiſiones. §. I.

tur diuerſe diuiſiones.ſm diuerſos reſpectꝰ. Et vno mõ pñt ſic diuidi vicʒ ꝙ virtutes. Alie ſunt naturales. Alie acquiſite. Alie infuſe. Que diuiſio virtutũ attendiť penes cauſam eaꝝ. Alie eñi inſunt ex diſpoſitione naturali. Alie ſcʒ acquiſite ex frequentatione actuali ſeu opeꝝ aſſuetudĩe. Alie infuſe ex mũere diuinali ſeu gr̃a. Et prime quidẽ nõ ſunt ꝑfecte virtutes. ſed potius q̃dam ſemina ⁊ inchoatiões virtutũ Et ſic intelligende ſunt auctes.q̃ tales inclinationes naturales ⁊ aptitudines ad ꝟtutes: appellant virtutes.vt illud Job.xxxj. Ab infantia mecũ creuit miſeratio.⁊ de vtero mr̃is mee egreſſa eſt mecũ. Miſeratio ꝟtutis eſt. Et glo.ſuꝑ illud Matth.iiij. Circuibat ieſus totã galileã.dicit. Docens naturales iuſticias.i.ꝟtutes ſcʒ caſtitatẽ.hũilitatẽ.iuſticiã.quas naturaliter hõ habet. Et illud Dama.in.iij.li. naturales ſunt nobis virtutes. Pro cuiꝰ maiori declaratione notandũ ſm btm̃ Tho.j.ij.q.lxiij.arti.j. ꝙ circa ſcientias ⁊ virtutes aliqui poſuerũt eas eſſe ab intrinſeco.ita.ſ.ꝙ oẽs virtutes ⁊ ſcie natural'r ꝓexiſtũt in aĩa.ſed ꝑ diſciplinã ⁊ exercitiũ impedimẽta ſcie ⁊ virtutis tolluntť.q̃ adueniũt aĩe ex corꝑis grauitate. ſicut ferrũ clarificať ꝑ limationẽ. Et hec fuit opinio platonicoꝝ. Alij dixerũt ꝙ ſunt totaliter ab extrinſeco.i.ex influentia intelligẽtie agentis vt ponit Auicenna. Alij dixerũt ꝙ ſm aptitudinẽ. ſcie ⁊ virtutes inſunt nob a natura nõ aũt ſm ꝑfectionẽ. vt dicit phs.ij. Eth.⁊ hoc verius eſt. Ad cuius manifeſtationẽ opꝫt cõſiderare ꝙ aliq̃d d̃r alicui naturale dupliciter. Uno mõ ex natura ſpeciei. Alio mõ ex natura indiuidui. Ex natura q̃dẽ ſpẽi d̃r hoĩ naturale id qđ cõuenit ei ſm aĩam rõnalẽ. Ex natura ꝟo indiuidui d̃r naturale qđ cõuenit ei ſm corꝑis determinatã complexionẽ. Utroq; aũt mõ virtus eſt hoĩ naturalis ſm q̃ndã inchoationẽ. Scđm q̃dẽ naturã ſpẽi i.inq̃ʒtũ in rõne hoĩs naturaliter inſunt quedã ꝑncipia natural'r cognita: tã ſcibiliũ q̃ʒ agendoꝝ q̃ ſunt quedã ſeminalia ꝟtutũ intellectualiũ ⁊ moraliũ inq̃ʒtũ in voluntate hoĩs eſt q̃dã appetitus naturalis hoĩ qđ eſt ſm rõnẽ.ſm ꝟo naturã indiuidui inq̃ʒtũ ex corꝑis diſpoſitione.q̃dã ſunt diſpoſiti.aliqui melius.aliqui peius ad aliquas ꝟtutes. Unus eñi habet aptitudinẽ ad ſciam.alius ad fortitudinẽ.alius ad tꝑantiã. Sic ḡ ꝑʒ ꝙ virtutes inſunt nobis a natura ſm aptitudinẽ ⁊ inchoationẽ ꝑter theologicas que ſũt totaliter ab extrinſeco.ſm ꝟo ꝑfectionẽ.nulle ꝟtutes inſunt nobis a natura. Quod etiaʒ poteſt ꝓbari ex hoc. q̃r qđ ineſt nobis a natura eſt cõe oĩbus hoĩbꝫ nec per peccatũ auferť.ſed virtus non eſt in omnibus hominibꝫ quia abijcitur ꝑ pctm̃. ḡ ⁊c̃.

Uirtutes acquiſite §. II.

ſunt q̃ ex actibꝫ bonis frequẽtatis cauſanť. Ex h̃ eñi ꝙ q̃s frequẽter vtiť cibo moderate acq̃rit abſtinẽtiã Ex h̃ ꝙ ſtimulať a cõcupiſcẽtia frequenter ⁊ reſiſtit abſtinẽs ab illicitis voluptatibꝫ acq̃rit caſtitatẽ.et ſic de alijs.vt oñdit phs i.ij.eth. Nec tñ ꝑ vnũ actũ bonũ cauſať virtus.ſic nec vna hyrũdo facit ver.nec vna dies facit beatũ vl' felicem aut ꝑuũ tps.vt dicit phs.j.eth. Nec ignis põt ſtatim vincere ſuũ cõbuſtibile.ita ꝙ ſubito totũ lignũ cõuertať in ignẽ.ſʒ paulatim remouẽdo diſpoſitiões ꝯrias. Sic nõ ex vno actu habeť hitus acq̃ſitus ꝟtutis.ſʒ ex multis. Luʒ eñi ſm Diony.iiij.c.de diui.no.bonũ ſit ꝟtuoſius q̃ʒ

malū ⁊ ex actibꝰ vitioſis acquirit habitus vitiȷ̄. g̃ et
magis ꝟtus acquirit ex actibꝰ ꝟtuoſis. Pro huius
declaratiōe dicit be. Tho. i. ij. q. lxiij. ar. ij. ꝙ ꝟtus ho
minis ꝑficit ipm ad bonū. Dicit eñ phs. ꝙ ꝟtus ē
q̄ bonū facit hñtē ⁊ opus eius bonū reddit. Ratio
aūt boni ꝯſiſtit in nūero. pondere. ⁊ mēſura. vt dicit
Sap. xj. Oportet g̃ ꝙ bonum hoīs ꝯſideret ſm ali
quā regulā. q̄ eſt mēſura rei. Regl'a aūt hec pōt eſſe
duplex. ſ. rō hūana ⁊ lex diuina. Et q2 lex diuina eſt
ſuꝑior regula. ⁊ iō ad plura ſe extendit q̄ꝫ rō hūana.
ita ꝙ quicq̄d regulat regula ſeu rōne hūana. reglat
⁊ diuina. ſꝫ nō ecōtra. Uirtus g̃ hoīs ordinata ad bo
nū ſm ꝙ modificat ſm regulā rōnis hūane poteſt ex
actibꝰ hūanis cauſari. inq̄ꝫtū hmōi actus ꝓcedūt a
rōne. ſub cuiꝰ ptāte ⁊ regula tale bonū ꝯſiſtit. Sed
ꝟtus ordinās hoīem ad bonū ſm ꝙ modificat ꝑ le-
gē diuinā: ⁊ nō ꝑ rōnē hūanā. nō pōt cauſari ꝑ actꝰ
hūanos q̄ꝝ ꝓncipiū eſt rō. ſed cauſat ſolū ꝑ opatio-
nē diuinā. ſ. infuſionē grē. Hmōi aūt ꝟtutes acq̄ſite
ex aſſuetudine opeꝝ ſine grā: nō ſufficiūt ad ſalutē.
Uñ b. Aug. Ubi deeſt agnitio ꝟitatis incōmutabi-
lis. i. dei ꝑ fidē: falſa eſt ꝟtus etiā in optimis moribꝰ
xxviij. q. j. §. penl'. Ex his. Uñ nō ſunt ꝑfecte ſimpl'r
ita. ſ. ꝙ ꝑficiūt hoīes i ordīe ad vltimū finē: ſꝫ ſm q̄d.
inq̄ꝫtū ꝑficiūt q̄ ad felicitatē hūanā ſeu ciuilē ꝯūſa-
tionē. Et de hmōi ꝟtutibꝰ loq̄t phs in eth. ⁊ aliȷ̄ gē-
tiles. Et de his intelligit illud Hiero. Uirtutibꝰ Ro
mani ꝓmeruerēt iperiū. xxviij. q. j. §. Ex his. in fine. §.

Uirtutes infuſe ſūt §. III.

ille que cauſant ex grā dei. Et de hmōi dicit b. Aug.
diffiniens ꝟtutem. ꝙ virtꝰ ē bona q̄litas mētis q̄ re
cte viuit. q̄ nēo male vtit. q̄ꝫ deꝰ ī nob ſine nob opat.
Sūt aūt iſte virtutes nō ſolū. fides. ſpes. charitas. ſꝫ
etiā oēs alie. vt prudētia. iuſticia. ⁊ hmōi. Pro cuiꝰ
declaratiōe dic̄ be. Tho. vbi. ſ. ꝙ oportet effectꝰ ſuis
cauſis ⁊ ꝓncipȷ̄s eſſe ꝓporcionatos. Oēs aūt ꝟtutes
tā intellectuales q̄ꝫ morales q̄ ex nr̄is actibꝰ acq̄rūt
ꝓcedūt ex q̄buſdā ꝓncipȷ̄s naturalibꝰ in nobis ꝑexi
ſtentibꝰ. loco q̄ꝝ naturaliū ꝓncipioꝝ ꝯferunt nobis
a deo ꝟtutes theologice q̄bꝰ ordinamur ad finē ſuꝑ-
naturalē. Unde opꝫt ꝙ his etiam ꝟtutibꝰ theologi
cis ꝓporcionabil'r aliȷ̄ habitus corn̄deant diuinitus
infuſi ſeu cauſati in nobis q̄ ſic ſe hñt ad ꝟtutes the
ologicas. ſicut ſe hñt ꝟtutes morales ⁊ itellectuales
ad ꝓncipia naturalia ꝟtutū. Et ꝑ ꝟtutes q̄dē theo-
logicas ꝑficit aīa inq̄ꝫtū ſufficiēter ꝑ eas ordinat in
deū īmediate. Per alias ꝟtutes infuſas. ſ. morales ⁊
intellectuales: vt prudētiā ⁊ iuſticiā. fortitudinē ⁊ tē
perātiā cū ꝑtibꝰ ſuis. ꝑficit aīa circa alias res: i ordi
ne tñ ad deū. Et ſic nō ſunt ſuꝑflue. ⁊ hmōi ſunt ꝑfe-
cte ꝟtutes ſimpl'r. ⁊ neceſſarie ad ſalutē. ⁊ de his itel-
ligit illud Amb. in exameron. Illa aīa a deo pingit
q̄ hꝫ in ſe ꝟtutū grām remittentē ſplendorēq̄ꝫ picta-
tis. Illa aīa bñ picta eſt in q̄ relucet diuine opatōis
effigies. Illa aīa bñ picta eſt in q̄ eſt ſplendor gl'ie. ⁊
ꝑn̄e imago ſubſtātie. i. xp̄i ꝑ grām ꝟtutū. de pe. diſ.
ij. Illa. Itē Gre. ſuꝑ Ezech. ait. In ſctōꝝ q̄ppe cordi-
bus ſpūſſanctus iuxta q̄ſdā ꝟtutes. ſ. dū ꝑſeuerant
in grā ſꝑ manet. Iuxta q̄ſdā receſſurus venit ⁊ vētu
rus recedit. In fide eñ ſpe. atq̄ꝫ charitate. ⁊ in bonis
aliȷ̄s ſine q̄bꝰ nō pōt ad celeſtē patriā ꝑueniri. Sic̄
eñ hūilitas. caſtitas. iuſticia. atq̄ꝫ mīa. ꝑfectoꝝ corda
nō deſerit. In ꝓphia ꝟo ꝟtute. doctrine. facūdia. mi-
raculoꝝ exhibitiōe elect aliq̄ñ adeſt. aliq̄ñ ſe ſubtra
hit. de pe. di. ij. Poteſt: Quo ad ꝓmas ꝟtutes dicit
ſpūs ſtabilis. Quo ad ſcd̄as d̄r mobilis in li. Sap.
Et dicunt grē ḡtis date hmōi ꝟtutes largo mō.
Qui diu moralr vixit. ⁊ eſt in grā dei. hꝫ vtraſq̄ꝫ in-
fuſas ⁊ acq̄ſitas. Et nota ꝙ q̄dā dixerūt idē eſſe reali
ter ſm eſſentiā. grām ⁊ ꝟtutē infuſam. ſꝫ differre rō-
ne. q2 grā d̄r inq̄ꝫtū ḡtis dat a deo. ⁊ facit hoīem deo
gratū ⁊ opa eiꝰ. Sed ꝟtus d̄r inq̄ꝫtū inducit hoīem
ad bene opandū. Et h̄ videt ſenſiſſe mgr̄ Sen. in. ij.
di. xvj. Sꝫ be. Tho. i. ij. q. cx. arti. iij. in corꝑe. q. Et ꝓ-
bat ꝙ differūt realiter ⁊ ſm eſſentiā. Et gratia q̄dē
eſt accidēs: exñs in eſſentia aīe ſicut in ſubiecto. Uir
tutes ꝟo in potētȷ̄s aīe ſicut in ſubiecto. Et ſic̄ radiȷ̄
ꝓcedūt a ſole. ita ꝟtutes a grā. Et de gratia quidē ali
bi tractabit. hic de ꝟtutibꝰ. Et nota ſm be. Tho. vbi
ſ. q. lxiij. ar. iiij. ꝙ ꝟtutes infuſe: differūt eſſentialiter
ſeu ſpecie a ꝟtutibꝰ acquiſitis moralibꝰ ⁊ intellectua
libꝰ. Nam alterius rōnis formal' eſt modus impoſi-
tus in actu ipaꝝ virtutū circa materias ſuas. ꝑ regu
lā rōnis hūane. ⁊ alterius modus īpoſitus ſm legē
diuinā. puta in ſumptione ciboꝝ: modus ſtatuit rō
ne hūana. ne noceat valitudini corꝑis. nec īpediat rō
nis actū. Scd̄m aūt regulā legis diuine requirit ꝙ
hō caſtiget corpus ſuū ⁊ in ſuitutem redigat ꝑ abſti
nētiā cibi. Item ꝑ ꝟtutes morales infuſas regulant
hoīes vt bñ ſe habeant in ordine ad h̄ ꝙ ſint ciues
ſanctoꝝ ⁊ domeſtici dei. Per ꝟtutes aūt acq̄ſitas. vt
bñ ſe habeant in ordine ad res hūanas. ⁊ ſic ad aliū
finē ſunt ordīate q̄ꝫ ille. Pōt aūt aſſig̃ri triplex diffe-
rentia in vtriſq̄ꝫ. ſeu ꝙ differūt in tribꝰ. ꝓmo in cauſa
litate. incorruptibilitate. ⁊ in vtilitate. In cauſalita-
te quidem: q2 infuſe cauſant a deo nō ex actu huma
no. acq̄ſite aūt ex actibus hūanis. Et q2 deꝰ opat in
inſtanti. hō aūt paulatim. Iō ꝟtutes acq̄ſite tp̄us. ⁊
nō ꝑuū requirūt. in infuſe inſtanti ꝑ grām iuſtificati
obtinent. Uñ Amb. Cū renūciat iprobitati. ſtatim
aſſiſtit ꝟtus. Egreſſus eñ malicie virtutis opat in-
greſſum eodēq̄ꝫ aditu q̄ vitiū excludit innocētia co-
pulat in decret. xxij. q. j. Secūdo ꝟtutes differūt in
corruptibilitate. Nam ꝟtus acquiſita nō corrūpit q̄
ad habitū ꝑ vnū actum ꝯtrariū: puta caſtitas acq̄ſi
ta ꝑ vnicū actū fornicariū. Non eñ directe actus cō-
trariat habitui: ſed habitus actui. Sicut aūt hitus
ꝟtutis: vt dictū eſt ex ꝑl'ibus actibus bonis. nō vno
acquirit: ita ⁊ habitus vitiȷ̄. Sed hitus ꝟtutis infu
ſe corrūpit ꝑ vnicū actū peccati mortalis. imo oēs
ꝟtutes infuſe ſimul deficiūt ꝑ mortale. hec iō ē. Q2
quodlibet mortale directe ꝯtrariat grē ⁊ tollit grām
q̄ cā eſt hmōi virtutū. Remota aūt cā: remouet effe-
ctus. Uñ Augꝰ. Omnis ꝟtus patit detrimentū ab
vno vitio. Et ſic exponit illud Jaco. ij. Offendens in
vno. factus eſt oīm reus ſcꝫ ꝟtutū. de pe. di. v. c. Con
ſideret. Tertio differūt in vtilitate. q2 actus virtutis
infuſe eſt meritorius vite eterne. Non aūt actus vir-
tutis acquiſite ſine gratia comite. Unde Gra. dicit.
xxviij. q. j. §. penul. ꝙ tales virtutes ſcꝫ acquiſite non
ſunt vere. quia carent fructu ſalutis eterne.

Diuiſio virtutū .§. IIII.

alia dat de ꝟtutibꝰ ſm ꝙ hñt hoīem ꝑficere. vicꝫ ꝙ
ꝟtutū. Alie ſūt intellectuales. Alie morales. Alie the
ologice. De ꝓmo ⁊ ſcd̄o genere ꝟtutū tractant phi gē
tiles. Uñ ⁊ phs in. ij. eth. dicit duplicē eſſe ꝟtutem.
Hāc q̄dē intellectualē. illā ꝟo moralē vocat. Theolo
gicas aūt nō poſuerūt nec de eis cognitionē habue-
rūt. Sed ſolū fideles ꝑ infuſionē hñt: illi q̄ habent.
Et ſimil'r de donis ſpūſſancti nō habuerūt noticiā

gentiles. Intellectuales ꝟtutes ſūt q̄nqꝫ ſm pħm in lib. eth. ſcꝫ ſapīa. intellectus. ſcīa. ars ⁊ prudentia. Et dicuntur intellectuales. quia ſunt in intellectu vt in ſubiecto ⁊ perficiunt ipſuꝫ. Et prime tres ſunt in intellectu ſpeculatiuo. alie due in intellectu practico. Prudentia tamē: ⁊ ſi ſit intellectualis q̄ntū ad eſſentiam. Et inter eas cōnumerat᷑. Tamen q̄ntū ad materiā eſt etiā moralis. Et ſciendū ꝙ q̄tuor ex his. ſapiētia. ſcīa. itellectus. ⁊ ars. nō ꝓprie ⁊ ſtricte ſunt ꝟtutes nec ꝯſueuerūt noīari ꝟtutes. Sed aliq̄n diſtinguūt᷑ ex oppoſito. vt in. iiij. thop. put ſcꝫ ꝟtus ꝑfecta ſumit᷑. Pro cuius declaratione dicit beatus Tho. i. ij. q. lvij arti. j. Q̄ aliquis habitꝰ dicit᷑ virtus dupl'r. Uno modo: quia facit facultatē bene opandi. i. faciendi id qđ in ſe bonū eſt. Alio modo: qꝛ cū facultate facit et vſum bonū. i. ꝯgrue ordinare ipm opus ad debituꝫ finem. Primo igit᷑ mō: hītus intellectuales: dicunt᷑ virtutes: qꝛ faciūt facultatem bone opationis. q̄ eſt ꝯſideratio veri. Hoc eñ eſt bonū opus intellectꝰ. ſꝫ nō dicunt᷑ hītus intellectuales virtutes. Scđo mō quaſi faciētes bene vti hītu vel potentia. Ex ħ eñ ꝙ aliq̄s hꝫ habitū ſcīe ſpeculatiue nō inclinat᷑ ad bene vtendū: ſꝫ ſit potēs ſpeculari veꝝ de his q̄ꝝ hꝫ ſciaꝫ. Sꝫ qđ vtat᷑ ſcīa hīta. ħ eſt volūtatē mouētē. ⁊ iō virtus que ꝑficit volūtate: vt charitas vel iuſticia: facit bene vti ſpeculatiuis hītibꝫ. ⁊ ſm ħ in actibꝫ coꝝ pt eſſe meritū. ſolū ergo morales cū prudētia dicūt᷑ virtutes ꝑfecte. Uñ de ħ phus. ij. eth. dicit. ꝙ virtus eſt hītus electiuus. i. electionē faciēs imediate ꝯſiſtens ſm determinationē rationis.

Differūt aūt ſapi ¶. V.

entia. ſciētia. ⁊ intellectus. inq̄ꝫtū ſunt ꝟtutes hītus. ⁊ inq̄ꝫtū dona ſpūſſancti. qꝛ inq̄ꝫtū ꝟtutes acq̄runt᷑ ꝑ exercitiū. ⁊ ꝑficiūt hoīem in ordine ad felicitatē humanā. Sed inq̄ꝫtū dona: infundunt᷑ a deo ⁊ ꝑficiūt hoīem in ordine ad felicitatē ſupnā: ad pmpte ſequēdū motus ſpūſſancti q̄s facit in aīa. Hę q̄nqꝫ ꝟtutes intellectuales pñt figurari ꝑ q̄nqꝫ ꝟgines ſapiētes. ⁊ q̄nqꝫ fatuas. De quibꝫ habet᷑ ꝑabola Math. xxv. Uirgines oēs ſunt. qꝛ in ſe hñt integritatē veritatis. Sed q̄nqꝫ ſapiētes accipētes oleū cū lampadibꝫ ſunt ipſe put debite habent᷑ ⁊ exercent᷑ cū oleo. ſ. charitatꝭ in vaſe cordis ⁊ lāpade clare fame. Quīqꝫ fatue ſūt cū hñt᷑ ſine oleo charitatꝭ ⁊ boni exēpli. ⁊ hiſ claudit᷑ ianua ꝑadiſi. alijs apit᷑. Et ſapīa q̄deꝫ eſt de diuinis. non quidē inq̄ꝫtū hñt᷑ diuina reuelatione. ħ eñ ꝑtinet ad fidem. Sed inq̄ꝫtū hñt᷑ rōne hūana Cōſiderat aūt ſapīa altiſſimas cauſas. vt dicit᷑ in. j. metha. Uñ ꝯuenienter iudicat ⁊ ordinat de oībꝫ. Quia eñ iudiciū ꝑfectū ⁊ vniūſale hri nō pōt: niſi ꝑ reſolutionē ad pmas cauſas. Et ideo nō ſolū de ꝯcluſionibꝫ iudicat de quibꝫ eſt ſciētia. ſed ⁊ de pncipijs quoꝝ eſt intellectus. Uñ quia conſiderat ſapientia altiſſimā cauſam: que eſt deus. ⁊ ꝑ cauſam iudicat᷑ de effectu. ⁊ ꝑ cauſam ſuꝑiorem de cauſis ſuꝑioribꝫ. Ideo ſapientia habet iudiciū de oībus alijs virtutibꝫ intellectualibꝫ: ⁊ preeminet de ipſis. Et q̄ꝫuis de deo in p̄ſenti nō poſſit haberi certa cognitio quo ad multa. Sicut habet᷑ de alijs rebus. Tamen t'lis cognitio impfecta ſui nobilitate: p̄eminet cognitioni etiam perfecte aliarū rerum. Unde phus dicit in ſecūdo de celo ⁊ mūdo. ꝙ magnum eſt de rebus celeſtibus poſſe aliquid cognoſcere: vel de rebus nobilioribus debili rōne. Et in libro de aīalibus dicit. ꝙ amabile eſt magis ꝑuū aliquid cognoſcere de rebus nobilioribꝫ: q̄ꝫ multa cog̃ſcere de rebꝫ ignobilioribꝫ.

Scientia eſt habitus ꝯcluſionū ꝑ demonſtrationē acquiſitus. ⁊ eſt circa creaturas. Et hꝫ multas ſpecies: qꝛ diuerſe ſunt ſcientie: ſm diuerſas materias. Et ex his alique dicunt᷑ artes liberales. ſcꝫ triuiū. vt gramatica. logica. rethorica. Et q̄druuiū. vt arithmetica. que eſt de numeris. muſica: que eſt de ſonis. geometria: que ē de mēſuris. aſtronomia: q̄ eſt de aſtris ſeu motibꝫ ⁊ influentijs corpoꝝ celeſtiū. Et artes q̄dem dicunt᷑ ſm be. Tho. vbi. ſ. qꝛ hñt quandā ſilitudinē cū arte. Ad artē eñ ꝑtinet opus: qꝛ ad illud ordinat᷑. Et qꝛ in ſpeculabilibꝫ eſt aliquid ꝑ modū cuiuſdam opis. puta ꝯſtructio. ſillogiſmi. aut oratiōis ꝯgrue. Aut opꝰ nūerādi vł mēſurādi. iō dicūt᷑ artes nō tñ ꝓprie ⁊ ſtricte. Artes aūt dicūt᷑ nō ſimpl'r: ſꝫ liberales: ad differentiā illaꝝ artiū que ordinant᷑ ad opa ꝑ corpus exercitata que ſunt quodāmodo ſeruilia. inq̄ꝫtū corpus ſuiliter ſubdūt aīe. ⁊ hō ſm aīaꝫ ē liber. Alie artes dicunt᷑ mechanice. quia intellectus quodāmodo mechat᷑ in eis: ⁊ adulterat᷑ recedens a ꝯſideratione veritatis: que eſt ſponſa eius. Alie vero ſciētie que ad nullū hmōi opus determinant᷑. ſimpliciter ſciētie dicunt᷑. vt pħia naturalis. Et q̄ꝫuis ſciētia ſit ꝟtus. dicit tñ Aug. ꝙ ſunt q̄dam q̄ melius eſt neſcire q̄ꝫ ſcire. di. xxxvij. Quis. Et ħ ꝓpt᷑ abuſū. Et Amb. dic. ꝙ aſtronomia ⁊ aſtrologia ⁊ alia hmōi deſpecta ſunt. ⁊ q̄ his ſtudent: curam aīe nō hñt. di. xxxvij. Legimus. Et Hiero. ait. Geometria ⁊ Arithmetica ⁊ muſica hñt in ſua ſcīa veritatē. Sed nō eſt ſciētia illa ſciētia pietatis. di. xxxvij. Si q̄s artem nouerit. Intellectus eſt hītus pncipioꝝ que per ſe nota habent᷑: ⁊ ſtatim ab intellectu ꝑcipiunt᷑. vt ꝙ omne totū eſt maius ſua ꝑte ⁊ hmōi. Et nō ſoluꝫ ꝑ intellectū cognoſcunt᷑ pncipia naturaliter nota in ſpeculatiuis. ſꝫ etiam in opatiuis: vt ꝙ malū eſt fugiendum. ꝙ nemini eſt fienda iniuria: ⁊ hmōi. Et ſine intellectu hmōi pncipioꝝ. q̄ ꝑtinent ad vitā moralem. nō poſſent haberi alie virtutes. Opinio aūt ⁊ ſuſpicio nō ponunt᷑ virtutes. q̄ꝫuis ſint intellectuales habitus. ex eo ſm be. Tho. vbi. ſ. qꝛ habitus virtutis determinate ſe hñt ad bonū: ⁊ nullo mō ad malum. Bonū aūt intellectus eſt veꝝ. malū eius eſt falſum. Uñ illi ſoli hītus intellectuales dicunt᷑ ꝟtutes. q̄bꝫ ſemꝑ veꝝ ⁊ nūq̄ꝫ falſum ineſt. Opinio autē pōt eſſe veri ⁊ falſi. Eſt eñ opinio vehemens inheſio intellectus alicui ꝯcluſioni. cum formidine tñ de oppoſito Suſpicio aūt eſt leuis inheſio cū fomidine de oppoſito. Ars etiā ſm pħm in. vj. eth. ponit᷑ ꝟtus: non tñ ꝓprie ⁊ ꝑfecte. Quia ſm be. Tho. q. lvij. arti. iij. cū ars nihil aliud ſit q̄ꝫ recta ratio aliquoꝝ opeꝝ faciēdoꝝ quoꝝ tñ bonū nō ꝯſiſtit in ħ: ꝙ appetitus hūanus aliquo mō ſe habeat ad ea. ſed in eo ꝙ ipm opus qđ facit in ſe bonū eſt. Non eñ ꝑtinet ad laudē artificis: inq̄ꝫtū artifex. q̄ volūtati opus faciat. ſed q̄le eſt opus qđ facit. Et in hoc ꝯuenit cū habitibꝫ ſpeculatiuis p̄dictis aliqualiter. quia. ſ. ꝑtinet ad ipos qualiter ſe res habeant q̄s ꝯſiderant vel q̄s faciūt q̄ ad artem. nō aūt q̄liter ſe habeat hūanus appetitus ad illas. Sunt aūt artes multiplices. Prudētia ſm bea. Tho. vbi. ſ. conuenit in hoc cū arte: qꝛ eſt in intellectu practico ⁊ circa cōtingentia que pñt aliter ſe habere. Sed differt in hoc: quia ars impfecte habet rōnem virtutis. qꝛ facit ſolū facultatē boni operis: nō autē vſum. Unde ꝑ eam nō fit appetitus rectus. Bonū eñ rerū artificialiū nō eſt bonum appetitus hūani. ſꝫ bonū ipoꝝ. operum artificialiū. Sed

prudētia habet ꝑfecte rōnē ꝟtutis.q2 facit cū facul//
tate boni opis eſſe bonū vſum.z reſpicit appetitū p̄//
ſuppones rectitudinē ei9. Diffinit aūt prudētia ſm
phm ſic. Prudētia ē recta rō agibiliū. Ars ꝟo eſt rō
factibiliū. Differūt autē agere z facere in h9 ſm phm.
ix.meth.q2 factio eſt actio tranſiens in materiā exte
riorē.ſicut ſecare z hmōi. Agere aūt ē actus ꝑmanēs
in ipſo agente.ſicut videre.velle z hmōi. Eſt aūt pru
dentia neceſſaria ad bn̄ viuendū. Nā bn̄ viuere cōſi
ſtit in bn̄ opari. Ad bene aūt opandū reqrit electio
recta. Cū aūt electō ſit eoꝝ q̄ ſūt ad finē ad rectitudi
nē ipſius duo reqrunt.ſ.debitus finis z id qd̄ cōue//
nienter ordinat in debitū finē. Ad debitū finē eligē
dū diſponit cōuenienter q̄s ꝑ virtutes morales.q̄ ꝑ
ficiūt appetitiuā potentiā.cuius obiectū eſt bonū et
finis. Inclinant eñ morales appetitiuā in bonū con
ueniēs rōni q̄ eſt debitus finis. Ad id aūt qd̄ cōue//
nienter ordinat in debitū finē diſponit hō ꝑ habitū
rōnis.q2 conſiliari.iudicare.ꝓcipere. que ſunt eoꝝ q̄
ſunt ad finē: ſunt actus rōnis. Et habitus etiā hoꝝ
actuū eſt prudentia qua perficit ratio ad hoc q2 con
uenienter ſe habet ad ea que ſunt ad finē. Vn̄ maxīe
neceſſaria virtutum ſm btm̄ tho.vbi.ſ.q.lvij. ar.v.

Secundum genus §.VI

virtutū dicit morale.vt prudētia.iuſticia.fortitudo
tꝑantia. Dicunt aūt he ꝟtutes.z morales z p̄ncipa//
les z cardinales. Et morales dicūt ſeu de moribꝫ ſm
phm.j.eth.ſm q2 mos importat q̄ndam inclinatio//
nē naturalē.vel quaſi naturalē ad aliqd agendum.
Pro cui9 declaratiōe ſciendū ſm be. Tho.i.ij.q.lviij
ar.j.q2 mos duo ſignificat. Qn̄qꝫ ſignificat ꝯſuetudi
nē.ſicut dr̄ Actuū.xv. Niſi circūcidami ſm morem
Moyſi: nō poteritis ſalui fieri. Ad qd̄ etiā facit qd̄
dicit Aug9.xj.di. In his. Mos ꝑpli dei.z inſtituta
maioꝝ.ꝓ lege tenenda ſunt. Quādoqꝫ mos ſignifi//
cat inclinationē naturalē vel quaſi naturalē ad ali//
qd agendū. Vn̄ z brutoꝝ aīalium dicūt aliq̄ morea
Vn̄ dicit in.ij. Mach.xj. Leonū more irruentes in
hoſtes ꝓſtrauerūt eoſ. Et ſic accipit in pſ̄.lxvij. Qui
habitare facit vnius moris in domo. Et huic ſigni//
ficationi morali.ꝓpinqua eſt alia ſignificatio q̄ mos
ſignificat cōſuetudinē. Nam cōſuetudo cōuertit in
naturā.z facit inclinationē ſimilem naturali. Sicut
aūt ꝯſuetudo.ita z mos ꝓprie eſt de his q̄ ſunt bona
nō mala ad qd̄ facit.qd̄ dr̄ diſtinctione.viij. Que cō
tra mores. Ab hac aūt ſecūda ſignificatiōe moris dr̄
virtus mortalis.quia inclinatio ad actū ꝓprie cōpe//
tit appetitiui virtuti. Cui eſt mouere oīs potentias
ad agendū. Virtus aūt moralis eſt in appetitiua ꝑ//
te z ꝑficit eam. Dicunt ſecūdo p̄dicte virtutes p̄n//
cipales.reſpectu minus p̄ncipaliū. Et h9 ſm beatum
Tho.q.lxj.ar.j.vbi.ſ. Vel reſpectu ꝟtutū intellectua
liū.que ſolū faciūt boni opis facultatē: ſed nō vſum
vt morales. Et ideo dicunt imꝑfecte virtutes. Perfe
ctū autē eſt p̄ncipalius imꝑfecto.ſicut morales p̄nci
paliores. Et ſi non quātum ad ſubiectum in intelle//
ctualibꝫ. Tamē q̄ꝫtum ad rōnem virtutis que reſpi
cit bonū.qd̄ eſt obiectum appetitus. Dicunt etiā p̄n
cipales p̄dicte virtutes reſpectu virtutū eius anne//
xaꝝ q̄ ſunt minus p̄ncipales. Oīs eñ virtutes re//
ducunt ad p̄dictas quatuor. vt oſtendit Tullius in
rethorica ſua. Nam prudentie annectunt tres virtu//
tes ſm phm in.vj.eth. Prima ſcꝫ eubulia que eſt be
ne conſiliatiua.inq̄rendo de varijs modis z vijs q̄bꝫ
p̄t ꝑueniri ad debitū finē. Secūda ſineſis q̄ eſt iudi

catiua.ſ.determinando ex diuerſis vijs z modis que
menti occurrūt illud qd̄ ſit ꝯuenientius ad ꝑuenie//
dū ad finē debitū ſm cōes reglas z leges. Tertia
gnomin.que ſumit iudiciū de agendis ſm rōnē na//
turalē in his in q̄bꝫ deficit lex. Proprius aūt actus
z p̄ncipalis prudentie.eſt imꝑare vt executioni man
det qd̄ ꝯſultū z iudicatū eſt. Dicit aūt prudentia cō
ſultiua z iudicatiua.ſed hos duos actus nō fac imme//
diate.ſed mediantibꝫ p̄dictis.ſ. eubulia ſineſi z gno
min. Iuſticie aūt annectunt.religio.pietas.obſeruā
tia.obedientia.liberalitas.gr̄a ſeu gratitudo. Vin//
dicatio ſub q̄ cōprehendit penitētia inq̄ꝫtū virtus.
veritas.affabilitas ſeu amicicia.z epicheya ſeu equi
tas. Fortitudini annectunt magnanimitas.magni
ficentia.patiētia.z ꝑſeuerantia. Tꝑantie annectunt
ꝯtinētia.māſuetudo.clemētia.modeſtia.ſtudioſitaſ
eutropelia ſeu vrbanitas.z humilitas.z de his pate
bit infra. Dicunt tertio virtutes cardinales. Vn̄
Amb.ſuꝑ lucā. Scimus virtutes eſſe q̄tuor cardi//
nales.tꝑantiā.iuſticiam.prudentiā.z fortitudinem.

Propterea aūt dicunt cardinales. vt dicit in ca//
tholicon.ad ſimilitudinem cardinis in quo motus
hoſtij firmat. Cardo aūt ſm eundē eſt vna ꝑs hoſtij
ſ.cune9 q̄ in foramīe vertit.vn̄ z cardo dr̄ aliqn̄ ipm
foramē. Et dr̄ cardo a cardian. qd̄ eſt cor.q2 ſicut cor
hoīem regit z mouet.ita ille cuneus ianuam regit z
mouet. Hinc z aſſiſtentes pape p̄cipue dicunt car//
dinales.q2 ꝑ eos mūdus debꝫ regi.gubernari z mo
ueri.ſicut hoſtiū ꝑ cardinem.hec ibi. Vn̄ Prou.xvj.
Sicut hoſtiū vertit in cardine.ita piger ī lecto ſuo.
Dicunt ergo cardinales he ꝟtutes.q2 ꝑ eas vertitur
cor humanū ſm rōnem.vt claudat vitijs.z aperiat
bonis operibꝫ. De his dr̄ Sap.viij. Sobrietatem.i.
tꝑantiā z prudentiā docet z iuſticiā z virtutē.i.forti
tudinē.q̄bꝫ nil in vita vtilius eſt hoībꝫ. Et figurant
ꝑ velū ex quatuor coloribꝫ intextum.qd̄ erat ante ta
bernaculū vt ponit magiſter in.iij.ſenten. Figurant
etiā ꝑ q̄tuor angulos domus. Iob.j.que eſt ꝯſcietia
ſm Greg.in moralibꝫ. Significant etiā ꝑ quatuor
aīalia q̄ vidit Ezech.j.c. Aquila eñ ſignificat prudē
tiam. Homo iuſticiā. Leo fortitudinē. Vitulus tē//
perantiam ſm Grego.ſuꝑ Ezech. z prudentia qui//
dem dicitur cum alijs tribus cardinalis z principa
lis eas excellens non tamen conſueuit dici moralis.

De dictis virtutib9 §.VII

cardinalibꝫ ſm Tho.i.ij.q.lxj.ar.iiij.eſt duplex opi
nio. Quidā eñ dicunt eſſe q̄ſdam ꝯditiones gene//
rales hūani animi.q̄ inueniunt in oībꝫ virtutibꝫ.
ita ſcꝫ q2 prudentia nil aliud ſit q̄ꝫ q̄dam rectidudo
diſcretionis in q̄buſcūqꝫ actibꝫ vel materijs. Iuſti//
cia ſit q̄dā diſpoſitio animi ꝑ quā hō operat qd̄ de
bet in quacūqꝫ materia. Tꝑantia ꝟo ſit q̄dam diſpo
ſitio animi.q̄ modū quibuſcūqꝫ paſſionibꝫ vel opa//
tionibꝫ imponit. Fortitudo aūt ſit diſpoſitio animi
ꝑ quā firmat in eo q2 eſt ſm rōnē ꝯtra quoſcūqꝫ im
petus paſſionū vl' laboꝝ. Hec quatuor ſic diſtincta
nō important diuerſitatē habituū virtuoſoꝝ. q̄ꝫtuꝫ
ad iuſticiā fortitudinē z tꝑantiam. Cuilibet eñ vir
tuti morali.ex hoc q2 eſt habitus cōuenit ei firmitas
q̄dam ne a cōtrario remoueat qd̄ ſm p̄dicta ꝑtinet
ad fortitudinē. Et ex hoc q2 eſt ꝟtus.habet q2 ordine
tur ad bonū.in quo importat rō recti vel debiti qd̄
ꝑtinet ad iuſticiā. Et ex hoc q2 moralis eſt.habet qd̄
modū rōnis obſeruet in oībꝫ.z vltra nō ſe extēdat
qd̄ ꝑtinet ad tꝑantiā. Solū autē hoc qd̄ eſt habere

diſcretionē. qḋ dicebat̃ ꝑtinere ad prudētiā. videt̃ diſtī-
gui ab alijs trib⁊. inq̄ꝫtū h̃ eſt ip̄i⁹ rōis ꝑ eſſentiam alia
tria īportāt quandā ꝑticipatiōꝫ rōnis. Alij ꝟo ⁊ meli⁹.
accipiūt has q̄ttuor ꝟtutes ſm ꝙ determināt̃ ad mate-
rias ſpeciales. Vnaq̄ꝫ q̄dē illaꝝ ad vnā materiā ī qua
ꝑncipalit̃ laudat̃ illa generalꝯ ꝯditio. a q̄ nomē virtutis
accipit̃. Et ſm h̃ manifeſtū eſt ꝙ ꝑdicte ꝟtutes ſunt di-
uerſi habit⁹. ſm diuerſitatē obiectoꝝ diſtincti. Qḋ ḡ di-
cit Gre. in. xxij. moral. ꝙ prudētia ꝟa nō eſt. q̄ iuſta. fortꝭ
⁊ tēperās nō eſt. pt̄ intelligi ſm ꝑmā opīonē dictam. Vl̄
ꝙ iſte ꝟtutes denoīant̃ adinuicē ꝑ redundātiā q̄ndam.
q̄ꝛ a prudētia alie dirigūt̃. Et q̄ eſt fortis in ꝑicul' mor-
tis eſt habilior ad frenadū delectabiliū ꝯcupiſcētiam. ⁊
ſic de alijs. De dictis aūt ꝟtutib⁊ moralib⁊ ſciēduꝫ ꝙ

ꝙ ꝟtutes moraleſ n̄ ſunt paſſiones

nō ſūt paſſiōes. qḋ pꝫ ex eo. q̄ꝛ paſſiōes ſm ſe ꝯſiderate
ſe hn̄t ad bonū ⁊ ad malū. ſm ꝙ pn̄t ꝯuenire rōni vl' nō
ꝯuenire. Nihil aūt tale pt̄ ꝯuenire ꝟtuti cū ſꝑ ſe habeat
ad bonū. Dicit̃ aūt ꝟi⁹ moralis mediū inter paſſiones
nō ſm eſſentiā. q̄ꝛ tūc eſſet eiuſdē generꝭ cū extremis. ſed
ḋꝛ mediū q̄ꝫtū ad effectū. q̄ꝛ ſcꝫ int̃ paſſiōes ꝯſtituit me-
diū. Sꝫ ad actū ꝟtutū pt̄ ꝯcurrere paſſio. ſic ꝯtrario ad
actū vicioꝝ. Paſſio ei trīſticie repit̃ in actu iuidic. ſm ꝙ
ꝯriat̃ talis paſſio rōi. ⁊ ī miſcḋia. ſm ꝙ ꝯuenit rōi. Sūt
aūt ꝟtutes morales vl' circa act⁹ interiores rōis dirigē-
dos. vt prudētia. Vl' circa act⁹ exteriores ad alteꝝ. vt iu-
ſticia. Vl' circa paſſiōes iraſcibiles. q̄ ſunt ſpes ⁊ deſpe-
ratio. audacia ⁊ timor. ira ⁊ fortitudo. Aut ꝯcupiſcibil'
q̄ ſunt amor ⁊ odiū. deſideriū ⁊ abominatio. gaudium ⁊
triſticia. Et de iſtis paſſiōib⁊ ſupra ī ꝑma pte. ḋ tꝑantia

An paſſiones poſſunt eſſe ī aīo ſapiētis.

Sꝫ notādū ꝙ paſſiōes animi dicat̃ inordinate affe-
ctiōes. ita ꝙ ꝑ deliberatiōꝫ rōis eis aſſentiat̃. ſic non pn̄t
eſſe in aīo ſapiētis. i. ꝟtuoſi. vt dicebāt ſtoici. Sꝫ ſi paſſi-
ones dicāt̃ q̄cūq̄ꝫ mot⁹ appetit⁹ ſenſitiui. q̄ ꝑueniūt iudi-
ciū rōis. ſꝫ ordināt̃ ab ea. ita ꝙ nō ſcis aſſentiūt. ſic pn̄t eē
in aīo ſapiētis ⁊ q̄ꝫcūq̄ꝫ ꝟtuoſi. vt dicebāt peripateti-
ci q̄ꝝ ſectā inſtituit Ariſt. Et vt Aug. i. ix. ḋ ciui. di. ca.
iiij. dic. iſta diſcordia int̃ ſtoicos ⁊ peripateticos magis
erat ſm ꝟba q̄ꝫ ſm reꝝ ſniās. Propt̄ tn̄ erat locutō pe-
ripateticoꝝ. ſ. ꝙ paſſiōes caderēt in aīo ſapiētis. ſꝫ regla-
te erāt a rōe.

ꝙ ꝟtutes moraleſ q̄ ſunt circa paſſiōes. nō pn̄t eē abſq̄ꝫ paſſione ratō ponit̃.

Et ꝟtutes q̄dē morales q̄ ſūt circa paſſi-
ōnes. vt fortitudo ⁊ tꝑantia. ī vſu ſuo ſeu actu. nō pn̄t eē
abſq̄ꝫ paſſiōe. H⁹ rō eſt. q̄ꝛ ſm h̃ ſeq̄ret̃ ꝙ ꝟt⁹ moralis fa-
ceret appetitū ſenſitiuū oīno ocioſum. Sꝫ nō ꝑtinet ad ꝟ-
tutē. ꝙ ea q̄ ſunt ſubdita rōi a ꝓprijs actib⁊ vacēt. ſed ꝙ
exequant̃ impiū rōis ꝓprios act⁹ agēdo. Vn̄ ſic virtus
mēbra corꝑis ordinat ad act⁹ exteriores debitos. ita ap-
petitū ſenſitiuū ad mot⁹ ꝓprios ordinatos. Mot⁹ appe-
tit⁹ ſenſitiui ſūt paſſiōes. q̄ ſunt materia dictaꝝ ꝟtutuꝫ.
ſꝫ ꝟtutes q̄ nō ſunt circa paſſiones. ſꝫ circa operationes
pn̄t eē ſine paſſiōe. vt iuſticia. q̄ ꝑ eas applicat̃ volūtas
ad ꝓpriū actū q̄ nō eſt paſſio. ſeq̄t̃ tn̄ ad actū iuſticie gau-
diū. nō ſm ꝙ paſſio ē. ſꝫ affect⁹ in volūtate. Et ſi h̃ gau-
diū multiplicet̃ ꝑ iuſticie ꝑfectōꝫ. fiet redūdātia vſq̄ꝫ ad
appetitū ſenſitiuū. Triſticia aūt cū ſit paſſio. ex dictis
pꝫ ꝙ pt̄ eē cū ꝟtute ⁊ ī virtuoſo. Et qḋ ḋꝛ de ſapiā q̄ do-
cet iſtas ꝟtutes. vt hēt̃ Sap. viij. ꝙ n̄ hꝫ amaritudinē
ꝯuerſatio illi⁹ neq̄ꝫ tediū ꝯuict⁹ illi⁹ ſꝫ gaudiū. Intelligi-
tur ſm b. Tho. vbi ſ. ꝙ nō triſtat̃ ḋ ſapiā ⁊ de his q̄ cō-
gruūt ei. ſ. actib⁊ bonis. ſꝫ triſtat̃ vtiq̄ꝫ ḋ his q̄ ſunt ipe-
dimēta ſapie. ⁊ hec ē bona triſticia. Triſtari eīn pōt ſa-
piēs de nocumētis corꝑis. ſꝫ moderate. ⁊ de pctīs q̄ qui-
hꝫ. q̄ꝛ ī multis offendim⁹ oēs. Jac. iij. Et de pctīs pteri-
tis. ⁊ de pctīs ꝓximoꝝ. ⁊ h̃ laudabilit̃. Int̃ has aūt ꝟtu-
tes morales excellit iuſticia. Vn̄ Gre. xij. q. ij. c. Cū duo-
tiſſimā. dic ſummū bonū eſt in reb⁊ humanis iuſticiaꝫ
colere. ⁊ ſua vnicuiq̄ꝫ iura ſuare.

Diuidūtur aūt ſu . §. VIII.

Alia diuiſio ꝟtutū cardialiū ſm diuerſos effect⁹. ſm macrobium.

pradicte virtutes cardinales in q̄ttuor differētias. ſ. exē-
plares. purgati aī. purgatorias ⁊ politicas. ſm plotinū
phm. vt recitat Macrobi⁹ de ſomnio Scipionis. Que
diuiſio diuerſos effect⁹ notat eaꝝ ⁊ diuerſos ſtat⁹ habē-
tium eas. Pro cui⁹ declaratōe dic b. Tho. j. ij. q. lx. ar. v.
ꝙ ſicut Aug. dic in lib. de morib⁊ eccl'ie. Oportet ꝙ aīa
aliq̄d ſequat̃ ad h̃ ꝙ ei virt⁹ poſſit innaſci. ⁊ h̃ eſt deus.
quē ſi ſeq̄mur bn̄ viuim⁹. Oportet igit̃ ꝙ exēplar hu-
mane virtutis ī deo p̄exiſtat. ſic etiā in eo p̄exiſtūt omni-
um reꝝ rōnes. Si igit̃ virt⁹ pt̄ ꝯſiderari ꝓut eſt exem-
plariter in ḋo. ⁊ ſic dicunt̃ virtutes exēplares. ita ſcilicet
ꝙ ip̄a diuīa mens ī deo dicat prudētia. Temꝑantia ve-
ro ꝯuerſio intētiōis diuīe ad ſeip̄m. ſic in nob̄ tēꝑerātia
dicit̃. ꝑ hoc ꝙ ꝯcupiſcibilis ꝯformat̃ rōni. Fortitudo au-
tem dei eſt ei⁹ immutabilitas. Juſticia vero dei eſt obſer-
uatio legis eterne in ſuis oꝑib⁊ ſicut Plotinus dixit. Et
q̄ꝛ homo ſm ſuā naturā eſt aīmal politicū. Virtutes hu-
iuſmodi cardinales ꝓut in hoīe exiſtūt ſm ꝯditionem
ſue nature. politice vocant̃. ꝓut ſcꝫ hō ſm has virtutes
recte ſe hꝫ in reb⁊ humanis gerēdis. Et ſm magiſtꝝ ſen-
tentiaꝝ in. iij. ex verbis Augu. Prudentia eſt in p̄cauē-
dis inſidijs. Juſticia ī ſubleuandis miſerijs. Fortitu-
do in ꝑferendis moleſtijs. Tēꝑantia in coercēdis de-
lectationib⁊ prauis. Hec ibi. Sūt tn̄ ⁊ alij act⁹ dicta-
rum virtutū vltra p̄dictos. Qui eīn hn̄t hic politicas
virtutes hn̄t quidē tēptatiōes magnas de vicijs ꝯtra-
rijs. ſꝫ ratione ſuperāt eas. ⁊ hic eſt ſtatus imꝑfectoꝝ.
Et quia ad hoīem ꝑtinet vt etiā diuina ſe trahat q̄ꝫtum
pōt. vt dicit phs in. x. ethi. ⁊ hoc nobis in ſacra ſcp̄tura
multipliciter cōmendat̃. vt eſt illud. Eſtote ꝑfecti ſic pa-
ter veſter celeſtis ꝑfectus eſt. Math. v. Neceſſe eſt pone-
re quaſdā virtutes medias inter politicas que ſunt hu-
mane. ⁊ exemplares que ſunt diuine. que q̄dē virtutes
diſtinguunt̃ ſm diuerſitatē motus ⁊ termini. ita ſcꝫ ꝙ q̄-
quedā ſunt virtutes trāſcedentiū ⁊ in diuinā ſilitudinē
tendētiū. ⁊ he vocant̃ purgatorie. ita ſcꝫ ꝙ prudētia om-
nia mundana diuinoꝝ ꝯtemplatiōe deſpiciat. omnēq̄ꝫ
animi cognitionē in ſola diuina dirigat. Temperan-
tia vero relinquat inq̄ꝫtū natura patit̃. que corꝑis vſuſ
requirit. Fortitudo eſt vt aīa nō terreat̃ ꝓpter receſſum a
corꝑe ⁊ aſcēſum ad ſuꝑna. Juſticia vero vt tota aīa cō-
ſentiat ad hmōi ꝓpoſiti viā. ⁊ hn̄tes hmōi paucas tem-
ptatiōes ſuſtinēt ⁊ leuiter ſuꝑant. ⁊ ſenſualitas parū. et
⁊ q̄ſi nihil ꝯdicit rōni. idcirco ſunt in magna animi q̄e-
te. Et h̃ eſt ſtat⁹ valde ꝑfectoꝝ in via. Quedā vero ſunt
virtutes iā aſſequentiū diuinā ſilitudinē. q̄ vocāt̃ pur-
gati animi. ita ſcꝫ ꝙ prudētia ſola diuina intueat̃. Tem-
perantia terrenas cupiditates neſciat. Fortitudo paſſi-
ones ignoret. Juſticia cū diuina mēte ꝑpetuo federe ſo-
cietur eā. ſcꝫ imitādo. has virtutes dicim⁹ eſſe beatoruꝫ
vl' aliq̄ꝝ in hac vita ꝑfectiſſimoꝝ vt xp̄i ⁊ mr̄is ei⁹. Et
nota ꝙ cū ḋꝛ ad purgatorias virtutes ꝑtinere. deſpice-
re. ⁊ fugere mūdana ⁊ ſol' diuinis inherere. hec ſcꝫ deſere-
res humanas ⁊ hoīm negocia. vt fit ꝑ rectores. vbi neceſ-
ſitas imponit̃. vt q̄ꝛ impat̃ tale exercitiū ꝑ ſuperioreꝫ. et
hmōi vicioſum eſſet. alias aūt virtuoſum. Et ſic intelli-
gēdū eſt illud qḋ ḋꝛ exercitiū virtutis purgatorie. Vn̄ ḋ
Aug⁹. dic. Ociū ſanctū q̄rit charitas. veritatis negociū
iuſtū ſuſcipit neceſitas charitatis quā ſarcinā ſi nulluſ
īponit. ꝑcipiēde atq̄ꝫ intuēde vacandū eſt veritati. Si
aūt imponit̃ ſuſcipiēda eſt ꝓpter charitatis neceſſitateꝫ
Et habet̃. viij. q. j. q̄ epiſcopatum.

De virtutib⁹ theolo §. IX.

De neceſſitate virtutū theologicaꝝ

gicis ꝙ neceſſariū ſit ponere virtutes theologicas. ſ. fidē

ſpē.ꝛ charitatē.ꝛ eas hr̄e.q̄s nec habuerūt nec cognouerūt gentiles ph̄i.q̄ volūt ſaluari.ptꝫ ex hoc.q2 p̄cepta legis ſūt de actibꝫ ꝟtutū q̄bꝫ hō tēdit ad btitudinē ꝑfectam. Et p̄cepta dātur ī diuīa lege de actibꝫ fidei. ſpei.ꝛ caritatis.vt ptꝫ ī diuſis locꝭ.ꝛ ea p̄cepta oꝑtet ſeruare.iuxta illō Math.xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mandata.ꝛc̄. Pro cuiꝰ declaratōe dicit btūs Tho.j.ij.q.lxij.ar.j. ꝙ hō ꝑficit̄ ꝑ ꝟtutē ad actus q̄bꝫ ordiātur ī btitudinē Eſt aūt duplex hoīs btitudo ſeu felicitas vna.ſ.ꝓportionata humane nature.ad quā ſcꝫ hō p̄t ꝑuenire per p̄ncipia ſue nature.ꝛ ſi nō ordinaret̄ ad aliā felicitatē hō niſi ad iſtā.tūc ſufficerēt ei ꝟtutes ītellectuales ꝛ morales Nā cū ꝟtus ſit q̄dā habitꝰ ꝑficiēs hoīem ad bn̄ oꝑandū.vt d̄r idē b.tho.vbi ſ̄.q.lvj.ꝛ p̄ncipiū humanorum actuū ſit duplex.ſ.intellectꝰ ꝛ appetitꝰ. Uirtꝰ aūt intellectual' ꝑficit intellcm̄ ſiue rōem ꝛ ꝟtus moral' appetitum Juſticia q̄dē appetitū rōnalē ſeu volūtatē ꝛ fortitudo ꝛ tēperātia appetitū ſenſitiuū ſeu ſēſualē. Sꝫ q2 ē alia beatitudo ſeu felicitas naturā hoīs excedēs ad quā hō ſola diuīa ꝟtute ꝑuenire p̄t.ſm̄ q̄ndā diuinitatis ꝑticipationē.ſm̄ q̄d d̄r.ij.Pe.ij. Per chriſtū facti ſumꝰ diuīe nature ꝯſortes.ꝛ hmōi.btitudo ꝓportōem humane natur̄ excedit cū naturalia p̄ncipia hoīs ex q̄bꝫ ꝓcedit ad bene agēdū nō ſufficiāt ad ordināndū hoīem ī p̄dictā btitudinē ꝑfecte.ſicut ſūt ꝟtutes intellectuales ꝛ morales. Jdō oportet ꝙ ſuꝑaddātur homī diuinitꝰ aliq̄ principia ꝑ q̄ ita ordinet̄ ad btitudinē ſuꝑnaturalē ſicut ꝑ p̄ncipia naturalia ordīatur ad finē cōnaturalē ꝛ felicitatē. nō tn̄ abſqꝫ diuino adiutorio. Et hec p̄ncipia dicūtur virtutes theologice tū q2 hn̄t deū ꝑ obiecto inq̄ꝫtū ꝑ eas recte ordinamur ī deū.tū q2 a ſolo d̄o nob infūdūtur.tū etiā q2 ſola diuīa reuelatōe nobis ī ſac̄ ſcrp̄tura he ꝟtutes tradūtur.ꝛ q̄ꝫuis ad deū naturalr̄ rō ꝛ volūtas ordinent̄.ꝓut ſūt nature p̄ncipiū ꝛ finis ſm̄ eiꝰ ꝓportōem nature. ſꝫ ad ipm̄ ſm̄ ꝙ ē obiectū beatitudinis ſuꝑnatural'.rō ꝛ volūtas nō ordinātur ſufficiēter ſm̄ ſuā naturā. Quāuis āt ꝑ naturalē inclinatōem ordinet̄ hō in finē ꝯnaturalem ſeu beatitudinē quo ad intellectū ꝑ lumē naturale ipiꝰ. q̄ ad volūtatē ꝑ rectitudinē eiꝰ tēdētis in bonū rōis. tamē hec deficiūt ab ordine beatitudīs ſuꝑnatural' ꝛ ꝑfcē iuxta illō.j.Corin.ij. Oculꝰ nō vidit nec auris audiuit ꝛc̄ Un̄ oportuit ꝙ aliq̄d hoī ſuꝑadderet̄ q̄ꝫtū ad vtrūqꝫ ad ordinādū ipm̄ ī finē ſuꝑnaturalē.ꝛ intellectus q̄dem ordinat̄ ī ipm̄ finē ſuꝑnaturalē.ꝑ hoc ꝙ addūtur homī q̄dā p̄ncipia ſuꝑnaturalia q̄ diuino lumine capiunt̄.et hec ſūt credibilia de quibꝫ eſt fides. Secūdo ordinatur volūtas q̄ꝫtū ad illū finē ꝛ q̄ꝫtū ad motū intentōis ī ipſā tēdētē ſicꝰ ī id q̄d ē poſſibile ꝯſeq̄ qō ꝑtīꝫ ad ſpē.ꝛ q̄ꝫtū ad vnionē q̄ꝫdā ſpūalē ꝑ quā q̄dāmō trāſformamur in illū finē q̄d fit ꝑ caritatē. Appetitꝰ em̄ cuiuſcunqꝫ rei naturalr̄ mouet̄ ꝛ tēdit in finē ſibi ꝯnaturalē.ꝛ iſte motus ꝓuenit ex q̄dā ꝯformitate rei ad ſuū finē. Motꝰ in finē vltimū ē ꝑ ſpē.ꝯformatō ad finē ꝑ caritatē. Eſt āt ordo h̄ iter ipas q̄ꝫtū ad actꝰ.nā q̄ꝫtū ad habitū ſil' infūdūt̄. Ordīe gn̄atōis.ꝑcedit fides ſpē ꝛ caritatē ꝛ ſpes caritatē. Nō em̄ p̄t motꝰ appetitꝰ ī aliq̄d tēdere amādo l' ſperādo.niſi illō ſit appꝛhēſū ſenſu vl' intellectu. Per fidē aūt appꝛhēdit intellectꝰ q̄ ſꝑat ꝛ amat. Et ex hoc ꝙ aliq̄s ſperat de aliq̄ ꝓcedit ad amādū. Ordīe aūt ꝑfectōis caritas p̄cedit fidē ꝛ ſpē.q2 vtraqꝫ ꝑ charitatē formant̄.ꝛ hn̄t ꝑfectōem ꝟtutis. Hec figurātur ꝑ tres ciuitates refugij vltra iordanē.ꝛ tres circa iordanē. ad q̄s fugiens q̄ homicidiū fecerat a caſu ſaluus erat a morte corporali Sic pꝰ baptiſmū inchoatū in iordane tp̄e gratie ꝛ an̄.ſ. in veteri teſtamēto q̄ occidit aīam ſuā ꝑ pctm̄ vl' etiam q̄ hꝫ originale ꝯtractū ex p̄mis ꝑentibꝫ q̄ occiderūt humanū genꝰ nō h̄ intēdētes ſaluari nō p̄t de morte eterna niſi reperiēs ſe in iſtis ꝟtutibꝫ ꝛ ꝑſeuerās. Qui em̄ habet vnā ꝑfecte habet ꝛ alias.ſignat̄ ꝛ ꝑ tres filios Job ſm̄ Gregoriū in p̄mo ꝛ vltimo moraliū.

De ordīe ꝟtutū theologicarū q̄ꝫtum ad actus.

De acq̄ſitōe ꝟtutū.ꝛ quō ſumat̄ mediū ī eis. Ca.ij

De acquiſitione virtutum

De acquiſitione virtutū ſciēdū ꝙ modus acquirēdi virtutes ē triplex.ſeu tria debēt ſeruari. Pꝛimū ē appetitū dirigere. Scdm̄ infectiuū excludere. Tertiū ē mediū attendere. Et q̄ꝫtū ad p̄mū dꝫ appetitū dirigere. vt ſcꝫ ꝯtrariū eius faciat.ad q̄d magis inclinat̄ ꝛ delectat̄ ex natura ſua infecta. vt ſi inclinat̄ ex natura ſua vl' ꝯſuetudine ad vnū vitiū ad eiꝰ ꝯtrariū ad q̄d inclinat̄ nitat̄.exēplū illoꝝ q̄ dirigūt ligna diſtorta q̄ ī aliā ꝑtē torquēt ꝯtrariā vt dirigant. Et ſic intelligit̄ ꝙ regnū celoꝝ vim patitur.ꝛ violēti rapiūt illud. Mat.xj. Jſta em̄ violētia infertur ſibiipſi q̄ad appetitū ſenſualē.vn̄ ꝛ de pe.diſt.ij. Si q̄s ſemel. Dicit̄ em̄ ſic. Si q̄s ſemel notatus fuerit inuidie vel ꝯtentōnis vitio.ꝛ rurſus in hoc ipm̄ inciderit ſciat ſe p̄mā cām ex q̄ inuidia vl' ꝯtentō naſcit̄ ī interioribꝫ medull' hr̄e recōditā. Oꝑtet ergo eū ꝑ ꝯtraria atqꝫ aduerſa curari.i.ꝑ humilitatis exercitiū. Exercitia ꝟo humilitatiſ ſunt ſi ſe vilioribꝫ officijs ſubdat.ꝛ myſterijs indignioribꝫ tradat. Jta nanqꝫ arrogātie ꝛ humane glorie vitiū euitari vl' curare poterit.vt ī ꝯſuetudīe humilitatis affectus vltra iā nō incidat in arrogātie ꝛ vane glīe vitiū. Et in ſingul' vitijs ſimil' cura adhibeat̄. Hec ibi. Quātū ad ſecūdū qui vult fieri ꝟtuoſus debet infectiuū abijcere. Nō em̄ poſſumus in delectatōibus diu morari q̄n gratulemur in eis.ꝛ ideo eas in p̄ncipio vitare debemꝰ exēplo phoꝝ ſeu ꝓboꝝ viroꝝ vrbis Troiane q̄ iudicabant Helenā ml'ierē pulcerrimā quā ſcꝫ rapuit Paris vt peſtem fugiendam. Sic ꝛ nos om̄es corꝑales delectatōnes abijciamus.q2 tunc vel nihil vel paꝝ peccabimus. Nā ꝯcupiſcētia delectatōnū in plura peccata inducit. Tertio debꝫ mediū attendere.hoc aūt fac̄ q̄n ab extremis que ſūt vitioſa recedit. ꝛ p̄cipue q̄n recedit ab extremo qō magis medio opponitur.ſicut ſi q̄s vult ad fortitudinē ꝑuenire oportet ꝙ magis recedat a timiditate.que magis opponitur fortitudini q̄ꝫ ab audacia Hec beatus Thomas in ſcripto ſuꝑ librū ethicoꝝ.

De trib' ſeruādis in acquiſitiōe ꝟtutum.

Et nota ꝙ omnis .§.I.

virtus aliquo mō ꝯſiſtit in medio ſed non vno ꝛ codē mō. Nā ꝟtus moral' ꝯſiſtit ī medio rōis ſm̄ ꝙ medium ratōnis dicitur id qō ratō ꝯſtituit in aliqua materia.ſiue circa actōnes. vt in iuſticia .quod etiā dicitur mediū rei ſiue circa paſſiones. vt in temperantia ꝛ fortitudine. quod dicitur ſolū medium rōnis ꝛ nō rei. Et pro huiuſ declaratōe dicit beatus Thomas.j.ij.q.lxiiij.ar.j. Qō virtus de ſui rōne ordinat hoīem ad bonū. Moral' aūt virtus ꝓpꝛie eſt ꝑfectiua appetitiue ꝑtis aīe ſm̄ aliquaꝫ determīatā naturam. Menſura aūt ꝛ regula appetitiui motus circa appetibilia eſt ipa rō. Bonū aūt cuiuſlibet regulati ꝛ mēſurati in hoc ꝯſiſtit ꝙ ꝯformet̄ ſue regl'e ꝛ mēſure.ſicut bonū ī artificiatis eſt ꝙ ꝯſequat̄ regulaꝫ artis. Malū aūt ꝑ ꝯn̄s ī h̄ ē ꝙ diſcordat a regula ꝛ mēſura ſua.qō q̄dē ꝯtingit dupl'r.vl' ꝑ h̄ ꝙ ſuꝑexcedit mēſuram. Uel per hoc ꝙ deficit ab ea.ſicut manifeſte ī omnibus regulatis ꝛ menſuratis. Et ideo patet ꝙ bonum virtutis moralis conſiſtit in adequatione ad menſuram rationis. Manifeſtum eſt autem ꝙ inter exceſſum ꝛ defectū.mediū eſt equalitas.ſiue conformitas prudētia autē q̄ꝫuis ſit intellectualis virtus habet idē mediū quod ꝛ moralis ſcꝫ rectitudo rōis. ſed in h̄ differūt.q2 prudentie eſt iſtud mediū vt regulātis ꝛ mēſurātis virtutis aūt moralis vt regulate ꝛ menſurate.ꝛ ſimi

Qō omnis ꝟtus aliq̄ modo ꝯſiſtit in medio ꝯcluſiōis h̄ ītelligit̄

liter exceſſus ꝛ defectus. Aliarū aūt virtutū intellectua/
liū vt ſciētia. ſapiētia. ꝛ intellectus. bonū ꝯſiſtit in quo/
dam medio ꝑ cōformitatē ad ipam rem ſm ꝙ dicit eſſe
q̄d eſt. ꝛ non eſſe quod nō eſt. in quo rō veri conſiſtit. Ex
ceſſus aūt eius ſm affirmatōem falſam ꝑ quā dicit̃ eſſe
quod nō eſt. Defectus ſm negociatōem falſam ꝑ quam
dicitur nō eſſe quod eſt. Res enī eſt menſura intellectus
noſtri. vt dicitur. ix. meta. Ex eo em̄ ꝙ res eſt vel nō ē di/
citur eſſe veritas in opinione ꝛ oratōe noſtra. Uirtutes
etiā theologice poſſunt dici conſiſtere in medio. ſed non
ita ꝓprie ꝛ per ſe ſed per accidens. nā menſura ꝓpria earꝝ
ꝛ regula eſt deus. fides em̄ noſtra menſurat̃ ſm veritatē
diuinā. Spes ſm magnitudinē potētie eius. Charitas
ſm bonitatē eius. Et iſta ē mēſura ſupexcellens oēm fa/
cultatē creatā. vnde nunq̄ꝫ p̄t homo tm̄ diligere vel ſpe
rare vel credere in eum q̄ꝫtū debet. Et ſic nō p̄ōt ibi eē ex
ceſſus. ſed q̄ꝫto plus tanto melius. Sed ꝯſiderādo mē
ſurā harꝝ ex parte noſtra viꝫ ſm ꝙ congruit ꝯditōi no
ſtre poſſunt conſiderari mediū ꝛ extrema ex ꝑte noſtra.
Nam in dilectōne exceſſus ſi quis diligeret plus proxi/
mū q̄ꝫ debet. puta. cōmittēdo peccatū ꝓ ſalute ipius. De
fectus cū odit vel inuidet ꝛ hmōi. Jn ſpe defectus ē per
deſperatōnem. exceſſus ꝑ p̄ſumptōem. Jn fide vt inter
ꝯtrarias hereſes ꝛ arrianoꝝ ꝛ ſabellianoꝝ vel nimis le
uiter credere ꝛ difficiliter rōnabilia credere ꝛ dubitare.
Jn prudentia exceſſus nimia ſollicitudo vel nimis inni
ti ſenſui ſuo. defectus. negligētia. ꝛ inconſtātia. Jn iuſti/
cia. in diſtribuēdo nimis dare vel nimis parꝝ. Jn libera
litate que eſt pars iuſticie exceſſus eſt. ꝓdigalitas. defe/
ctus. auaricia. in fortitudine nimia. audacia. vl' intimi/
ditas. defectus. puſillanimitas. Jn temperātia. gula. lu
xuria. ꝛ huiuſmōi. defectus inſenſibilitas. puta non ſu/
mendo neceſſarias delectatōnes. Et ſic poſſent aſſig̃ri ī
alijs. Multa autē ſolent occurrere homi impedimenta
in volendo tenere medium. Sed dicit Gregori. vij. q. j.
Aduerſitas que bonis votis id ē ꝓpoſitis obijcit̃ ꝓbatō
v̄tutis eſt nō iudiciū reprobatōis. vnde nō dimittendū
Figura habetur cuꝫ populus dei in deſerto vellet ire re
cto itinere. nō declinādo ad dexteram vel ſiniſtrā ad ter
ram ꝓmiſſionis. obſtiterūt reges Seon ꝛ Baſan. Sed
pugnātes ꝯtra eos ꝛ vincentes proſecuti ſunt iter rectū
Ad tenendū viam medij. i. virtutū inducūt m̄lte au
toritates. vt illud pš. lxxiij. Deus aūt rex noſter a ſeculo
operatus eſt ſalutē in medio terre. i. creature rationalis.
per virtutē que cōſiſtit in medio. vnde dicit dn̄s ſcietis
q2 in medio iſrael ego ſum. Joel. ij. ꝛ Aggei. ij. Spirit⁹
meus in medio veſtri. dicit domin⁹. Hec eſt em̄ via per
quam ibāt vacce que trahētes archā dn̄i gradiebātur
vno itinere nō declinātes. neq̄ꝫ ad dexterā neq̄ꝫ ad ſini/
ſtram. vt habetur. j. Regū vj. c. Unde ſapiēs medium
tenuere beati. Et in ſignū huius legitur Jo. xx. ꝙ reſuſci
tatus chriſtus ſtetit in medio diſcipuloꝝ ſuoꝝ. Et Luc.
ij. Jnuenerūt eū in tēplo ī medio doctoꝝ. ꝛ in cruce ī me
dio latronū. Que bona operent̃ ī nob̄ v̄tutes. Ca. iij.

De effecti bus virtu tū ī gn̄ali

De operatōne virtutū

Operant̃ em̄ in nobis. A malo excluſionem.
Jn p̄lio triumphatōem. Et in celo p̄miatōeꝫ.
Un̄ apl's ad has inuitās dicit ad Rom̄. xiij. induamur

Uirtutes opant̃ in nob̄ tria.

arma lucis. reſpectu p̄mi dicūtur indumenta reſpectu ſe
cūdi arma. reſpectu tertij lucis. Primo ergo virtutes ex/
cludūtur a mal'. Unde dicūtur indumenta. Et habitus
dicūtur indumēta quib̄ʒ tecti excludūtur a ꝯfuſiōe nu/
ditatis ꝛ turpitudinis. Apoc. iij. Ueſtimentis alb̄ indu
aris. i. veris virtutib̄ʒ ne appareat cōfuſio nuditatꝭ tue.
Hinc ꝛ Amb̄. de pe. diſt. ij. Sapiens nūq̄ꝫ eſt inanis. id
eſt nudus. ſed ſemꝑ habet in ſe amictum prudentie qui
poteſt dicere iuſticia veſtiebar. He namq̄ꝫ ſūt eterne mē
tis velamina. que nullus ꝑdit niſi volens. his expoliatꝭ
Adam cognouit ſe nudū. hec ibi. Excludit namq̄ꝫ v̄tus
non ſolū culpā ſed ꝛ penā ꝛ triſticiā. Et culpā quidē ex/
cludit virtus. vt ſuū ꝯtrariū. Cōtraria em̄ ſimul ineſſe
nō poſſūt. Quelibet em̄ virtus habet vitiū aliquod ſi/
bi directe cōtrariū. vt luxuria caſtitatē. auaricia liberali/
tatē ꝛ hmōi. Uirt⁹ aūt infuſa excludit oēm actū peccati
mortalis. q2 quodlibꝫ ſibi ꝯtrariat̃. vl' directe ꝑ q̄ndā cō
ſequētiā. ſ. rōne cōnexionis earꝝ. Petā aūt venialia non
excludit virt⁹. Excludit ſecūdo penam. Nā q̄ꝫuis q̄s ha
beat v̄tutē oportet ꝙ faciat ſibi violentiā in operando.
Patitur em̄ quādā penā ꝛ difficultatē in actu bono. ſꝫ
habita virtute operatio ſm vſū ē delectabilis. Un̄ Sa
piens dicit ꝙ ſignū generati hui⁹ ē delectabiliter opera
ri. ꝛ ſic excludit penā difficultatis. Penā etiā de cōmiſ/
ſis peccatis diminuit virtus ꝑ actū ſuū qui nō ſolū eſt
meritorius. ſed etiā ſatiſfactorius. Excludit etiā triſticiā
virtus. virtuoſus em̄ nō ꝯtriſtatur ď ope v̄tuoſo ſꝫ gau
det. vn̄ dicit Aug⁹. de pe. diſt. iij. Si apl's. Hinc ſemper
doleat ꝛ de dolore gaudeat. q2 ſcꝫ dolor de peccatꝭ ē act⁹
virtuoſus. Triſtatur aūt de his q̄ virtuti repugnāt ali/
quo mō ſcꝫ de peccatis ſuis vl' alioꝝ. vt Ezechias cum
fleuit fletu magno. Eſa. xxxviij. Et ſamuel peccata ſau/
lis. j. Regū. xv. vel alijs miſerijs. Moderare tamē ſem/
per ne incidat in deſꝑatōem vt iudas qui pre triſticia la
queo ſe ſuſpēdit. Mat. xxvij. Nō ſic petrus negās. non
ſic Dauid de morte paruuli primi. ij. Regū. xij.

Secūdo operantur .§. I.

ī bello victoriā ꝛ defēſionē. vn̄ dicūt̃ arma. vn̄ apl's. Ar
ma vr̄a n̄ ſūt carnalia ſꝫ ſp̄ūalia. ad deſtructōꝫ inimico/
rū. ad eph̄. vj. declarat ipa arma dicēs Induite loricā iu
ſticie. i oīb̄ʒ ſumē. ſcu. fi. ꝛc. Et galeā ſalutꝭ aſſumite. ꝛ de
alijs alibi ſcribit̃. Ad h̄ fac̄ q̄d hr̄. xxiij. q. j. niſi. Quatu
or āt ſūt iter alia vitia ꝛ iacl'a q̄b̄ʒ ī p̄nti vita ab hoſte in
uadimur ꝛ ꝑcutimur. ſ. ſtulticia. īiuſticia. īcōſtātia. ꝛ cō
cupiſcētia. Per oppoſitū q̄tuor ſūt arma q̄b̄ʒ ꝓtegimur
ꝛ pug̃m⁹. ſ. prudētia ꝯ̄ iuſticiā. iuſticia ꝯ̄ iniuſticiaꝫ. for
titudie ꝯ̄ īcōſtātiā. tꝑantia ꝯ̄ ꝯcupiāꝫ. hec ē ſn̄ia Hiero.
Sꝫ adhuc potiora ſūt arma. Scutū fid̄i ē galea ſpei ſa
lutꝭ ꝛ gladiū caritatꝭ q̄ gladi⁹ ī viſiōe figurata fuit oſtē
ſus Jud̄ machab̄. aure⁹ tn̄ vt dem̄ ē ei ī h̄ ſig̃ vinces. i.
machab̄. Et apl's. ij. ad Cori. vj. Per arma iuſticie a dex
tris ꝛ a ſiniſtrꝭ. iuſticia ē oīs v̄t⁹. verꝝ h̄n̄do oēs v̄tutes
has adhuc īdigem⁹ adiutorio xp̄i. ꝛ h̄ oꝫ nos cog̃ſcere ex
h̄ūilitate. vt viril'r reſiſtere. Et ī h̄ hēm⁹ figurā ī dd̄. q̄ bel
lās ꝯ̄ gigātē goliat cū bacl'o ꝛ fūda ꝛ lapid̄ eū occidit. j.
Reg. xvij. Goliat ſignificat diaboluꝫ q̄ terribil' ꝛ fortiſſi
mus ē bellādo. q̃ ꝯ̄ cū ſcꝫ tētat dēm⁹ vti bacl'o crucis ad
crucifixū recurrēdo. Fūda q̄ ē vil' ē h̄ūilitas q̄ dꝫ adeſſe.
ꝯg̃ſcēdo nos miſos. i. īfirmos. Lapis ē viril' reſiſtētia. ex
empluꝫ ī machario cui dixit diabolus ꝙ ſolū humili/
tas ſua eum vincebat.

Tertio operatur in ce. §. II

lo p̄miatōꝫ. vn̄ dicūt̃ lucꝭ arma nō ſolū ꝙ faciāt hoīeꝫ lu

Quare v̄tutes dicuntur arma lucis.

minoſū interi⁹ ī aīa ꝛ exteri⁹ ī ꝯuerſatiōe. iuxta illd̄ Luce
at lux vr̄a corā hoib̄ʒ Mat. v. c. ꝛ pulcrū diuīſis colorib̄ʒ
v̄tutū. Hūilitas enī ponit nigredinē. charitas rubedinē
ſapiētia aureū colorē. fortitudo viredinē. tꝑantia albedi
nē. prudētia iacīetinū. Sꝫ etiā dicūtur arma lucꝭ. arma
q2 ꝑducūt ad lucē ſupne grē. vn̄ greg. ſuꝑ ezech. omel'. v.
Juſti. q2 vſq̄ꝫ ad finē vite ꝓficiūt ī v̄tute. ad ꝑfcm̄ diem
tūc veniūt q̄n ad regna celeſtia ꝑducti. ī ea luce quā de
ſiderāt iā min⁹ aliq̄d nō habebūt. de peni. diſtin. ij. Nō
euertebātur. ꝛ hoc dicit exponens illud Prouerbi. iiij.

Juſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplendēs ꝓficit ꝛ creſcit vſq; in ꝑfectū diē. Et quāto q̄s fuerit virtuoſior. tāto in pria ſplēdidior. Stella em̄ differt a ſtella in claritate. j. ad Co. xv hoc aūt faciūt vere ꝟtutes. nō ficte ꝑ hypocriſim. q̄ non vere lucent. Un̄ Gre. de peni. di. ij. Multi vel ſm aliā litterā citi⁹ incipit capitulū illud. Sepe hō mltis occulte peccatis inuoluit. ꝛ in vna aliq̄ virtute magn⁹ videt̄ q̄ ipa q̄ȝ virt⁹ inuaneſcēs deficit. q2 dū innoteſcit hoīb; procul dubio laudat̄. eiuſq; fauor inhiāter appetit̄. Un̄ fit vt ꝛ ipa virt⁹ an̄ oculos dei virtus nō ſit. dū abſcondit qȯ diſplicet ꝛ ꝓdit qȯ placet. qȯ intelligendū videt̄ qn̄ hoc fit ꝑ hypocriſim. de qua ibi loquit̄ Grego. ꝛ ſubdit exēpla. Latet pleruq; ſupbia ꝛ caſtitas innoteſcit. Atq; iō oñſa diu caſtitas circa finē vite ꝑdit̄. q2 cōꝑata ſuperbia vſq; in finē vite incorrecta retinet̄ ꝛc̄. Ponit exēpluȝ etiā de miſericordia ꝛ patiētia. ꝛ in fine ca. dicit. Jdcirco aūt virtutis iter nō ꝑuenturi inchoāt. vt eis q̄ ꝑuenturi ſunt. viam quā gradiant̄ oñdant. quoꝝ caſus vtilitate nō modica electoꝝ ꝓfectib; ſeruit. q2 illoꝝ lapſum dum conſpiciant de ſuo ſtatu cōtremiſcunt. ꝛ ruina que illos dānat. iſtos humiliat. Hec ibi.

De inequalitate receptiōis ꝟtutū. ꝛ quō ſunt grad⁹ i ipſis. Capitulū quartū.

De inequalitate receptionis virtutū. Sciendū ꝙ vnus hȝ virtutes magis intēſe q̄ȝ alter ꝛ nō equalit̄. Et vn⁹ ꝛ idē poteſt hr̄e virtutes magis intēſas ꝛ ꝑfectas vno tempe q̄ȝ alio. Et idē etiā vno ꝛ eodē tp̄e poteſt hr̄e virtutē aliquam ꝑfecti⁹ ꝛ pleni⁹ q̄ȝ alias. nō ſm habitū ſȝ ſm inclinatiōem nature ꝛ apparentiā exteriorē. ꝑ maius exercitium. Quantū ad p̄mū ꝙ in vnū ſit maior virt⁹ q̄ȝ in alio. patet ꝓpter q̄ttuor rōnes. Primo ꝓpter meliorem diſpoſitiōem. inq̄ȝtū vnus eſt meli⁹ diſpoſit⁹ ex naturali cōplexione ad vnā virtutē q̄ȝ ali⁹ ſicut flegmatic⁹ eſt magis diſpoſit⁹ ex cōplexione ad māſuetudinē q̄ȝ colericus. Et ſic poteſt intelligi illud Sap. viij. Sortit⁹ ſum animā bonā q̄ȝtū ſcȝ ad inclinatiōȝ ad virtutes ex bona corpis cōplexione. Secūdo ꝓpter maiorē aſſuefactiōeȝ inq̄ȝtū vn⁹ magis aſſueſcit ad virtutes ſeu magis exercitat in bonis opib; q̄ȝ ali⁹. Cōſuetudo em̄ dr̄ quaſi altera natura. Et ſic ex frequētia bonoꝝ opeꝝ magis firmat̄ ꝛ intēdit̄ habit⁹ virtutū. Un̄ Cyprian⁹. Gr̄a ſpiritualiſ que eſt in baptiſmo equaliter a credentib; ſumit̄ in conuerſatiōe atq; actu noſtro poſtmodū vel minuit̄ vl̄ augetur. vt in euāgelio dn̄icū ſemen equalit̄ ſeminat̄. ſed ꝓ varietate terre aſſumit̄ aliud in multiformē copiam vl̄ trigeſimi vel ſexageſimi vl̄ centeſimi numeri fructū exuberāter cumulat̄. de cōſe. di. iiij. Nec queq; a gr̄a autem ꝓcedūt virtutes infuſe. Tertio poteſt eſſe magis ꝑfecte virt⁹ in vno q̄ȝ in alio. ꝓpter maiorē diſcretiōem. inq̄ȝtum vn⁹ habet ꝑſpicaci⁹ iudiciū rōnis q̄ȝ alius. Ad qȯ poteſt induci illud de talētis Matth. xxv. Unicuiq; dedit ſm ꝓpriam virtutē. ſcȝ capacitatis. ceteris paribus.

Quarto ꝓpter maiorē infuſionē. ſ. diuīe gratie. Et iſta eſt p̄ncipalior ratio. Magis em̄ infundit̄ vni de virtute q̄ȝ alteri. ſm maiorē intēſionē ſeu ꝑfectiōem. Et h̄ p̄ncipaliter ex beneplacito dei. ſm illud Eph. iiij. Unicuiq; data eſt gratia ſm menſurā donationis xp̄i. ꝛ ſecundario ſm conatū hominis ad p̄parandū ſe ad ipam. q̄ etiam conat⁹ ex dei dono ꝓcedet. Quantū ad ſecunduȝ. Jn vno ꝛ eodem diuerſis tp̄ib; poteſt eſſe virt⁹ maior ꝛ minor. Nā grad⁹ multiplices ſunt in virtutib;. ad quoſ poteſt quis de die in diē ꝓficiēdo aſcēdere. Quod diffuſe declarās Gregori⁹ ſuꝑ Ezechielē (Et habet̄ de penitē. diſt. ij. cum ſanctā eccl̄iam) ſic ait. Unaqueq; virtus q̄ſi quibuſdam gradib; auget̄. Et ſic ꝑ incremēta meritorū ad ſumma perducitur. Alia nāq; ſunt virtutis exordia aliud virtutis ꝓfectus. aliquid ꝑfectio. Et hoc ꝓbat idē Gregorius in dicto capitulo per autoritates Pſal. vbi ait. Deus in gradibus eius cognoſcetur. ſm aliam litteram. nā noſtra tranſlatio habet. deus in domib; ei⁹ cognoſcetur. Et Job. xxxj. Per ſingulos gradus meos ꝓnunciabo illū. id eſt. ꝑ ſingula incrementa virtutum q̄ a deo accipio laudē deo tribuā. Inducit etiam parabolaȝ que habetur Marc. iiij. de ſemine iactato in terram. qȯ cum ortum fuerit primo facit herbam. deinde ſpicā. deinde plenū frumentum in ſpica. Semen iactat̄ in terram. cum propoſitū concipitur in corde boni operis. ꝑ ſemen infuſe virtutis. Quod ortum eſt herba. per principium boni operis executi. Spica per profectum plenum frumentum per perfectiōem. tandem per falcē mortis collectum in horreum ſuperne patrie reponitur. iuxͣ illud. Triticum autē congregate in horreum meū. Mathei. xiij. Ponit etiam Gregori⁹ exemplū de beato Petro qui fuit mala quaſi herba ante paſſionem ꝯculcat⁹ pede timoris quaſi ſpica tempore reſurrectionis. plenuȝ frumentū poſt penthecoſten. Dicit etiam Gracianus ꝺ penitē. diſt. ij. Charitas eſt aqua. in fi. illius ca. ꝙ nemo repente fit ſumm⁹. ſed a minimis quiſq; inchoat vt ad maiora perueniat. Jtem nota ꝙ nunq; poteſt aliq̄s ita augeri in virtutib; quin poſſit adhuc magis perfici. excepto chriſto qui ſummā plenitudinem accipit quantū creatura eſt capax. Unde de eo intelligitur illud Johā. p̄mo. Non ad menſuram dat deus ſpiritum. id eſt eodē modo tantam menſuram ſicut omnibus alijs ꝛ ſanctis ꝛ angelis. ſed quaſi infinitam. Et quanto quis magis ꝓficit. minus videtur ſibi habere. quia magis cognoſcit quod ſibi deeſt ad quod poteſt pertingere. Et ſic intelligitur illud Eccl̄iaſti. xviij. Cum conſummauerit homo tunc incipiet. ſcilicet ſm eſtimationē ſuam. Quantuȝ ad tertium nota ꝙ omnes virtutes in vno homine pro eodem tempore ſunt equaliter intenſe ſm beatum Thomam prima ſecunda. q. lxvj. arti. ij. ꝛ. iij. Quāuis enim vna ſit excellentior alia inter ſe eas comparando. ſicut charitas eſt maior fide. ꝛ ſpe ꝛ alijs ꝛ prudentia excellentior alijs cardinalibus. tamen ſm participatiōem ſubiecti. prout ſcȝ intenduntur vel remittuntur in ſubiecto. omnes virtutes huius hominis ſunt equales equalitate ꝓportionis inquantū equaliter creſcunt proportionabiliter in homine. Sicut digiti manus ſunt inequaleſ ſm quantitatē. ſed ſunt equales ſm proportionem. cum ꝓportionabiliter augeant̄. Unde ꝛ Auguſtinus in libro de trinitate dicit. ꝙ quicunq; ſunt equales in fortitudine. ſunt equales in fortitudine ꝛ temperātia. ꝛ ſic ꝺ alijs. Qȯ autē vnus ſanctus laudat̄ magis ꝺ vna virtute q̄ȝ de alijs. vt Abraā de fide. Moyſes de manſuetudine. Job de patientia. ꝛ ſic de alijs ꝛ de quolibet cōfeſſore cātatur in eccleſia. Non eſt inuentus ſimilis illi ꝛc̄. eo ꝙ habuit p̄rogatiuā alicui⁹ virtutis. h̄ eſt ꝓpter excellētiorem ꝓmptitudinē ad actū talis virtutis qȯ poteſt procedere vel ex natura. vl̄ ex ꝯſuetudine. vel ex gr̄a. Ex quolibȝ aūt actu virtutis nō auget̄. Sȝ vel auget̄ vl̄ ſaltē diſponitur ad augmentū. ſicut gutta cauat lapideȝ. non vno ictu ſȝ ſepe cadēdo. Silr̄ ꝑ actū malū corrūpit̄ virt⁹. vl̄ diſponit̄ ad corruptionē. vt ꝑ ceſſatiōem a bono opē. vl̄ negligēter faciēdo. ꝛ tūc dr̄ diminui. Et ꝺ his habes in tractatu de charitate. c. j.

De cōnexione virtutū vtꝝ ſic ſunt cathenate adinuicem. vt vna ſine altera hr̄i nō p̄t. Cap. v.

De cōnexione virtutū vtrū ſcȝ om̄es ſint ꝯcathenate adinuicem. vt vna non poſſit hr̄i ſine altera. Ad quod dicit

Quare in vno ſit ꝟtut⁹ maior q̄ȝ in alio. ſūt q̄ttuor rōnes.

ꝙ hō pōt ꝓficere in virtutib;

nota hūc paſſum

ꝙ in vno hoīe ꝓ eodē tp̄e virtutes ſūt equaliter intēſe. ſm Tho.

Rō quare vn⁹ ſāctus magis ꝯmēdat̄ ꝺ vna virtute q̄ȝ de alia. h̄ ponitur i generali

Que vtu tes ſūt cō nexe. ⁊ q̄ non

beat⁹ Tho. j. ij. q. lxv. ar. j. ꝙ quātū ad vtutes ītellectuales clarū eſt ꝙ nō ſunt ꝯnexe adinuicē. nec etiā cū alijs vtutibꝫ. Et rō eſt. Quia ſunt circa diuerſas materias ad inuicē nō ordinatas. ⁊ idō nō inuenit̄ in eis ꝯnexio. Qḋ pꝫ ex h̄. qꝛ hn̄s ſciam nō hꝫ ſapiam. ⁊ hn̄s vnā ſciaꝫ nō hꝫ aliā. ⁊ hn̄s artē nō hꝫ ſciam. ⁊ hn̄s artē vel ſciam. nō hꝫ vtutes morales nec theologicas.

Uirtutes cardīales eſſe ꝯcatenatas. p̄t accipi dupliciter

Quātū autē ad cardinales vtutes ꝯcathenate q̄dē ſunt. ſm ſuū eſſe ꝑfectum. Nā vt dic̄ idē vbi ſupra. vtus moralis p̄t accipi dupl'r. Uno mō impfecta. alio mō pfecta Et ipfecta q̄dē nihil aliud eſt q̄ꝫ inclinatio q̄dā ad faciēdū aliqḋ op⁹ de genere bonoꝝ. ſiue tal' inclinatio inſit nob̄ a natura. ſiue ex aſſuetudine opeꝝ Et h̄ mō vtutes morales non ſunt ꝯnexe. Uidem⁹ em̄ aliquē ꝓmptū ex cōplexione corpis vel aſſuetudine ad opa liberalitatis q̄ tn̄ nō eſt ꝓmptuſ ad opa caſtitatis. Perfecta aūt vtus moral' eſt habit⁹ inclinās ad op⁹ bn̄ agendū. Et ſm hāc acceptōem ſunt vtutes cardinales oēs annexe. Et h̄ eſt qḋ dicit Gregori⁹ xxij. moralis. ꝙ vna virtus ſine alijs. aut oīno nulla eſt aut impfecta ē. hmōi ꝯnexionis rō eſt ſm phm. qꝛ nulla vtus moralis p̄t ſine prudētia haberi. eo ꝙ ꝓpriū vtutis moralis ſit facere electōem rectā. cū ſit habit⁹ electiuus. Ad rectā aūt electiōem nō ſufficit inclinatio in debitū finem. qḋ eſt directe p habitū vtutis moral'. ſꝫ etiā ꝙ aliq̄s directe eligat ea que ſunt ad finē. qḋ fit p prudētiaꝫ. q̄ eſt ꝯſiliatiua. iudicatiua ⁊ p̄ceptiua. de his q̄ ſunt ad finē. Sil'r prudētia haberi nō p̄t niſi habeāt̄ cetere vtutes morales. cū prudentia ſit recta rō agibiliū. q̄ ſicut ex ꝓncipijs ꝓcedit ex finibꝫ agibiliū ad q̄s aliq̄s recte ſe hꝫ p vtutes morales. Et ſic pꝫ eas eſſe ꝯnexas Uirtutes tn̄ ille q̄ nō pficiūt hoīem ſm cōem ſtatū. i. q̄ꝫtū ad ea q̄ cōiter in oī vita hoīm occurrūt agēda. ſꝫ pficiūt ſm eminentē ſtatū. vt magnificētia. magnanimitas. vginitas. inq̄ntū acq̄ſite nō ſunt ꝯnexe cū moralibꝫ ſm habituꝫ ſꝫ ſm ꝓpinquā potētiam. qꝛ ſcꝫ de facili ab habētibꝫ ipas morales p exercitiū acq̄ri pn̄t. Nō ſolū aūt ſūt ꝯnexe ad inuicē cardinales ſꝫ etiā ſi ſint infuſe ſunt ꝯnexe cū theologicis ⁊ cū donis. Neqꝫ enī pfecte ſunt ipe cardinales pfectiōe ſcꝫ ducēte in vltimū finē. niſi fuerint cū fide ſpe ⁊ charitate. Et cū dic̄ Proſper ꝙ oīs vt⁹ ꝓpter charitatē

Uirtutes theologicas eē cōnexas etiam p̄t itelligi dupliciter.

pōt eſſe cōis bonis ⁊ mal'. loq̄t̄ de vtute impfecta. vt ſūt acq̄ſite ſiue infuſe. Acq̄ſite enī nō ſunt ꝯnexe. cū theologicis. Quātū aūt ad vtutes theologicas ſciēdū ꝙ ſunt ꝯnexe adinuicē ſm ſuū eē pfectū. Nā ſm impfectū eſſe ⁊ informe. pn̄t eē fides ⁊ ſpes ⁊ ſine charitate. ſꝫ act⁹ earū nō ſūt pfecti nec meritorij. Caritas āt ſine fide ⁊ ſpe eē n̄ p̄t. Sꝫ cū fides ⁊ ſpes ſūt formate p grām ſūt ꝯnexe ad inuicē. ſūt ꝯnexe theologice cardinalibꝫ infuſis. Cū em̄ in lege diuīa dent̄ p̄cepta de actibꝫ cardinaliū. ⁊ xp̄s dicat Jo. xiiij. Si diligitis me mādata mea ſuate. q̄ habet charitatē iplet illa mādata q̄ dant̄ de actibꝫ illaꝝ vtutū. Sūt etiā ꝯnexe cū donis ſpūſſcī. q̄ em̄ hꝫ caritatē. hꝫ ſpm̄ſcm̄.

De dona ſpūſſcī ñ ſūt ꝯnexa

Un̄ dr̄ ad Ro. v. Caritas dei diffuſa eſt ī cordibꝫ vr̄is p ſpm̄ſcm̄ q̄ dat⁹ eſt nob̄. Qui hꝫ ſpm̄ſctm̄ hꝫ. ⁊ dona ei⁹ Quātū vo ad dona ſciēdū ſm be. Tho. ꝓma. ij. q. lxviij. ꝙ ſunt ꝯnexa adinuicē. ita ꝙ vnuꝫ ſine alio hr̄i nō p̄t. Un̄ Gre. in. ij. moral' dic̄ ſignari ipa p ſeptē filios Job q̄ꝝ q̄libet faciebat ꝯuiuiū alijs ī die ſuo. qꝛ dona ipa reficiūt ſe inuicē. i. hoīem ī q̄ ſunt delectant nō vnū ſine altero. Sūt etiā ꝯnexa cū vtutibꝫ. qꝛ cōnectūt̄ in caritate. ita ꝙ q̄ hꝫ caritatē hꝫ dona. ⁊ ecōuerſo vtutes cardinales. q̄ pfecte ſine caritate hr̄i nō pn̄t.

De duratōe vtutū Caplm̄. vj.

Eduratione virtutū.

Uirtutes itellectuales durare quō intelligit̄

vtꝝ durāt p⁹ hāc vitā. Ad qḋ dic̄ b. tho. j. ij. q. lxvij. ar. ij. ꝙ vtutes ītellectuales durāt q̄ꝫtū ad id qḋ eſt formale in eis nō q̄ꝫtū ad id qḋ eſt materiale. Eſt āt formale ī eis ſpēs ītelligibilis cognitoꝝ. q̄ remanet ī intellectu poſſibili p⁹ actū intelligēdi. q̄bꝫ mediātibꝫ hō intelligit. Materiale vo ī eis ſūt fantaſmata. ad q̄ fantaſmata aſpiciēdo hō intelligit ī hac vita. applicādo ea ad ſpecies ītelligibiles q̄ corrūpunt̄ corrupto corpe. qꝛ potētie ſenſitiue. ſ. fantaſia ⁊ memoria ſunt affixe organis corpiſ ⁊ ſic intelligit̄ illḋ apl'i. Scīa deſtruet̄. ſ. q̄ꝫtū ad id qḋ ē materiale. qꝛ nec fantaſmata remanebūt. corrupto corpe nec erit vſus ſcie p ꝯuerſionē ad fantaſmata. Uirtutes aūt morales ſil'r remanebūt. q̄ꝫtū ad id qḋ eſt formale ī eis. Et h̄ eſt ordo rōnis. ſꝫ nō q̄ꝫtū ad id qḋ ē materiale. ⁊ h̄ eſt moderare paſſiōes appetit⁹ inclinātis ad illicita. vl' exercere cōmutatōes ⁊ diſtributōes. q̄ ad iuſticiā. q̄ ī alia vita nō ſunt. Un̄ Aug. dic̄ in. xiiij. de tri. ꝙ prudentia ibi erit ſine vllo piculo erroꝝ. fortitudo ſine moleſtia maloꝝ ⁊c̄. Sꝫ prudētie erit nullū bonū deo p̄ponere vel eq̄re. Fortitudīs firmiſſime coherere. tpantie. nullo noxio delectari. iuſticie ſubditū eē deo. Quātū ad virtutes theologicas. caritas ſola remanet. qꝛ nō importat in ſui rōe impfectiōꝫ. ſꝫ fides ⁊ ſpes īportāt ī ſui rōne impfectionē. qꝛ fides ē credere qḋ nō videt̄. ſpes ſpare qḋ nō habet̄. Ibi āt tollit̄ oīs impfectio. ⁊ clare videt̄ ⁊ pfecte poſſidet̄. Quātū ad dona remanēt q̄dē q̄ꝫtū ad eēntiaꝫ. vt dic̄ Amb. ⁊ mgr̄ in. iij. ſen. nō aūt q̄ꝫtū ad materiam circa quā opant̄ etiā ſi hn̄t nūc opationē circa aliquam materiā quā nō habebūt ī patria bea. Tho.

Titulus ſecundus de prudentia.

Quō dr̄ prudētia q̄ mediū p̄figit ī oī vtute. Capitulū primum

Poſt tractatū de virtutibꝫ in cōi. vidēdū eſt de ſingul' eaꝝ ī pticulari. Et primo de q̄ttuor cardinalibꝫ. Deinde ḋ alijs. Et tractat⁹ iſte ḋ cardinalibꝫ fere tot⁹ extract⁹ eſt de li. quē fec̄ Henric⁹ de Arimino ordīs p̄dicatoꝝ ḋ vtutibꝫ cardinalibꝫ. Sūt tn̄ mlt'a addita. vt materia tota exigit ḋ vtutibus annexis iſtis q̄ttuor. Et q̄dā etiā de ipis q̄ttuor de lib. ipo exerpta aliq̄n abbreuiata

Ad q̄d vtus hūana ordiat̄

Sciēdū eſt ꝙ vt⁹ hūana q̄ ad pfectōꝫ vite ciuilis req̄rit̄ ad duo p̄cipue ordinat̄. ſ. ad moderatiōꝫ paſſionū īterioꝝ. ⁊ ad debitā opatōꝫ reꝝ exterioꝝ. circa q̄ regulāda. neceſſe ē adeſſe q̄ttuor virtutes. Nā circa paſſiōes refrenādas req̄rūt̄ tpantia ⁊ fortitudo. Si eī ſint paſſiōes circa delectabilia. tact⁹ et guſtus. vt ꝯtingit ī cibis ⁊ venereis ad eas reꝓmēdas temprātia ordinat̄. Si vo ſūt paſſiōes a terribilibꝫ cōſurgētes cuiuſmodi ſūt tiores ⁊ audacie. ⁊ ad eas moderādas ordīat̄ fortitudo q̄ in aīo firmitatē ꝯſtituit Mtū āt ad res exſiores ad alteꝝ rite cōicādas ordīat̄ iuſticia. q̄ rectitudinē īportat. Qꝛ vo paſſiōes viriū inferioꝝ modificari n̄ pn̄t. nec res exſiores rite diſtribui niſi iudiciū rōis adſit. req̄rit̄ q̄rta vt⁹ ī rōe ꝯſiſtēs. ⁊ h̄ ē prudētia. q̄ cū ſit recta rō agibiliū. vt dr̄ phs. vj. ethi. mediū ī omi morali vtute p̄figit. dirigēdo. vicꝫ q̄lit̄ ⁊ p q̄ media hō ī opādo attigat regulā rōis Has q̄ttuor vtutes cardinales dicim⁹ ſeu ꝓncipales. eo ꝙ alie vtutes morales ad has reducūt̄. vt docꝫ tulli⁹ ī ſua rethō. Un̄ ī li. ḋ offi. dictas tm̄ vtutes poīt ptes hōeſti. qꝛ vicꝫ ī vita ciuili hūanā hōeſtatē ītegrāt ⁊ pficiūt.

Ad quid ordinatur virt⁹ theologica.

Alteri⁹ qꝛ hō ordinat̄ ad finem ſupnaturalem qui eſt viſio diuine eſſentie in q̄ hominis beatitudo ꝯſiſtit. Null⁹ aūt pōt in finē incognitum ſuos act⁹ ordinare. niſi de eo cognitiōꝫ habeat. ideo neceſſe eſt homī adeſſe aliquam vtutē p quam dictū finem cognoſcat. Hec aūt eſt fides que de deo qui ē finis noſtrarū opatōnum verā facit cognitionē habere. habi

ta aũt cognitõne de fine noſtro per fidem.nullus in ip-
ſum ſuos actus dirigeret niſi ſperaret ſe dictum finem
conſequi poſſe. Unde ſecundo neceſſe eſt ponere ꝟtutē
ſpei per quam tendatur in finem cognitum tanq̃ȝ in bo
num poſſibile haberi. Iterũ nullus tenderet in aliquod
bonuȝ cõſequendum niſi ꝑ amorem ad ipm afficeretur.
Neceſſe eſt ergo tertio ponere virtutem charitatis. que
nos deũ ꝓpter ſe diligere facit.ꝛ ꝓximum ꝓpter deũ. Pa
tet ergo ꝙ ad hominis perfectõem ſeptẽ virtutes in vniũ
ſo requirunt.quuoꝛ reſpectu vite ciuilis.ꝛ tres reſpectu
vite beate. Ut aũt huius diſcipline auditoꝛ ad eam ca-
peſcendam poſſit aptius manuduci.exempla reruȝ ge-
ſtarũ ſeu ſimilitudinũ iuxta doctrinam adiungeẽ. Ad
ſignificandum igitur p̄dicti ſeptenarij ꝑfectiõem ſacra
ſcriptura ait Prouerb.ix. Sapientia edificauit ſibi do-
mum ꝛ excidit columnas ſeptem.ſicut dicit Gregorius
Domus iſta eſt mens humanaquam dei ſapientia.ver
bum ſcȝ incarnatum ſibi habitaclm̃ conſtruit quãdo cã
in ſui amorem adducit.ꝛ tunc columnas ſeptem excidit
cũ ei virtutes ſeptem quibꝫ ipa mens ſuſtentatur infũ-
dit. Excidit namq̃ȝ in domo mentis columnam vnam:
cũ per prudentiam intellectum illuminat circa agenda.
Secundam ꝑ iuſticiam voluntatẽ rectificat circa diſtri
buenda. Tertiam cum per fortitudinem iraſcibilem or-
dinat circa ſuſtinenda. Quartam vero columnam exci-
dit cum ꝑ temperantiam concupiſcibilem modificat cir
ca cartialis temperanda. Hec ſunt quattuoꝛ columne an
gulares que predictas quatuoꝛ vires anime perficiunt
ſolum in vita ciuili. Unde ad conſtructõem vite ſpũa-
lis non ſufficiunt.qꝛ ſicut dicit beatus Gregoriꝰ ſuꝑ illo
verbo. Job.j. Repente ventus vehemens irruit a regio
ne deſerti.ꝛ concuſſit quattuoꝛ angulos domus. Tenta
tionis impulſus virtutes quatit.et quaſi quaſſatis an-
gulis domus ruit.qꝛ pulſatis virtutibꝫ conſcientia tur
batur. Ad ſtabiliendum igitur domum mentis in pre-
dictis virtutũ columnis diuina ſapientia ꝑ ſeipſã tres
alias his fortiores excidit.ſ.fidem qua id quod nõ vide
tur creditur.ſpem qua id quod non capitur ſperatur.ꝛ
charitatem qua id quod ſumme diligendum eſt.ex toto
corde diligatur. Septem ergo columne quibꝫ ſuſtenta
tur domus conſciẽtie. Prouerb.ix. Et ſic ſeptem ſũt co-
lũne quibꝫ aſcendimus ad patriã diuine manſionis.vñ
Ezechieli in viſione oſtenſum eſt ſeptem eſſe gradus.q̃-
bus aſcenſus fiebat ad ciuitatẽ poſitã in mõte Ezech.xl

Ad oſtendendũ diffe .§.I.

rẽtiã prudẽtie ad virtutes intellectuales. Primo ſciẽdũ
eſt ꝙ intellectus in ſua appꝛ̄henſione ad duo poteſt refer
ri.vel ad ſolam veritatis conſideratõem vel alterius ad
rei conſiderate operatõnem. Siquidem feratur ad ꝟitu
tis conſideratõnem̃ tantum dicitur ſpeculatiuꝰ. Si ve
ro in re apprehenſa ꝛ conſiderata non ſiſtit ſed eam ad
opus ordinat dicitur practicus. Ex quo apparet ꝙ in-
tellectus ſpeculatiuus pro fine habȝ ipm ſcire. quod eſt
ipam veritateȝ ſimplicẽ conſiderare.ꝛ hec eſt ꝓpria ꝛ ab-
ſoluta operatio intellectus.non em̃ exit terminos app̄-
henſionis. Intellectus vero practicus pro fine habet ip
ſum opari qd̃ nõ eſt ſibi ꝓprium inq̃ȝtũ eſt abſolute intel
lectus. Accidit em̃ intellectui vel rei apprehenſe ꝑ intel-
lectum ꝙ ordinetur ad opus. Sic ergo patet ꝙ intelle-
ctus ſpeculatiuus a practico differt fine. vt dicit phus.
iij.de anĩa. Ueritas autẽ que eſt finis ꝛ perfectõ intelle-
ctus ſpeculatiui tripliciter conſideratur. Uno modo ſicͣ
ꝯcluſio ex notoribꝫ deducta.ꝛ hec ſpectat ad ſcientiaȝ q̃
eſt habitus adgeneratus ex principijs ꝑficiens intelle-
ctũ in cõcluſionibꝫ. Alio mõ ſicut p̄ncipium ex quo con
cluſio deducitur.ꝛ hoc ſpectat ad intellectum qui voca

De diffe-
rẽtia intel
lectꝰ pra-
ctici ꝛ ſpe
culatiui i
generali.

tur habitus principioꝝ. Tertio mõ vt cauſa per quam
de omibꝫ iudicamus.non ſolum de concluſionibꝫ ſȝ eti-
am de principijs.ꝛ hoc ſpectat ad habitum qui dicitur
ſapiẽtia que cõſiderat cauſas altiſſimas.ꝛ iudicat de ve
ritate omniũ ſcientiarũ tam q̃ȝtũ ad p̄ncipia: tam etiaȝ
q̃ȝtũ ad ꝯcluſiones.vt habeẽ ex prima metha. Patet er
go tria eſſe genera cognitionũ intellectus ſpeculatiui.ſi-
cut ponit phus.vj.ethi.ſcȝ ſcientiam.intellectũ. ꝛ ſapiẽ-
tiam. Ulterius ſciendũ eſt ꝙ intellectus practicus cir
ca conſideratõnem veritatis quaȝ ad opus ordinat du
pliciter ſe habet. Uno modo vt ipm opus in ſe tantum
ſit perfectũ ex recta rõne.ꝛ circa huiuſmodi eſt ars. que
nihil aliud eſt q̃ȝ recta ratio rerum factibilium. vt dicit
phus vj.ethi. Bonum em̃ opus artificiati nõ requirit
in artifice rectitudinem appetitus ſed ſolũ ꝙ i ſe ſit opa
tum. Alio modo intellectꝰ ꝟitatẽ ad opꝰ ordinat.vt ip-
ſe opans ꝑficiaẽ.ꝛ in ſuis actibꝫ ordineẽ.ꝛ circa hmõi ẽ
prudentia que ſm phm in.vj.ethi.eſt recta rõ agibiliũ.
Differũt em̃ agere et facerẽ.qꝛ vt diciẽ ix.meta. Facere eſt
actus trãſiẽs in exterioꝛẽ materiã.ſicut edificare.ſecare.
ꝛ huiuſmodi. Agere aũt eſt actus ꝑmanens in ipo agẽ-
te.vt intelligere ꝛ velle. Sicut ergo ars eſt recta rõ dire
ctiua factõnum in rebus exterioribꝫ.ita prudentia ẽ di-
rectiua actionum i ipis opantibꝫ. Ex quo patet ꝙ pru-
dentia licet ad intellectũ ꝑtineat.tñ rectitudinẽ volũta
tis requirit. Uolũtas autẽ ſeu quicũq̃ȝ appetitus hu-
manꝰ tũc rectus exiſtit qñ eſt bñ diſpoſitus ꝑ virtutem
moralẽ. Ad hoc ergo ꝙ prudẽtia ſit recta rõ i directõne
humanoꝝ actuũ requiriẽ virtus ꝑfectiua appetitus.vñ
dicit phs.vj.ethi.impoſſibile eſt prudentẽ eſſe.non exi
ſtentẽ bonum. Ex his que dicta ſunt apparet ꝙ prudẽ-
tia cũ ſit quedã cognitio ad intellectũ ꝑtinebit.ꝛ tamen
ad directõem humanoꝝ actuũ ordineẽ. patet ꝙ intelle
ctus qui hac ꝟtute ꝑficitur erit practicꝰ ꝛ nõ ſpeculati
uus. Et ꝓpter hoc differt a tribꝫ virtutibꝫ ſupradictis:
ſcȝ ſcientia intellectu ꝛ ſapientia.que intellectũ ſpecula
tiuuȝ ꝑficiũt. Ulteriꝰ qꝛ eſt directiua ꝛ ordinatiua actu
um ꝟtutũ moraliũ in ipis opantibꝫ perficientium eos.
q̃ȝtũ ad vim appetitiuã. patet ꝙ differt ab arte. que eſt
rõ tm̃ directiua operis in oparo. Et ſic patet ꝙ diffinitiõ
prudẽtie poſita a pho in.vj.ethi.eſt completiſſima que
dicit ꝙ eſt recta rõ agibiliũ id eſt cognitio directiua.agẽ
doꝝ ꝑ hominẽ ꝛ in homie.ſiue q̃ȝtum ad paſſiones inte
rius refrenandas. ſiue quantũ ad operatõnes exterius
ordinandas. Ex his autem accipe poſſumus: ꝙ pruden
tia eſt quedam cognitio practica qua homo ſuos morꝰ
ꝛ actus ordinat ſub regula rõnis. Ualerius imperatoꝛ
cũ octogenarius ꝛ adhuc virgo audiſſet quadã die pre
mia ſuoꝝ triumphoꝝ recoli.id eſt quibꝫ fuerat feliciſſi
mus.ait ſe tm̃ vna victoria gloriari. Et requiſitus q̃.re
ſpondit qꝛ inimicoꝝ nequiſſimã domui carnẽ meam.

Drñ[illegible]
inter[illegible]
re ꝛ fa[illegible]

Nota de partibꝰ pru .§.II.

dẽtie b.tho.ij.ij.q.xlviij ſic loq̇ẽ. Triplex ẽ ꝑs.ſ. integraẽ
vt paries tectũ.ꝛ fũdamẽtũ ſũt ꝑtes domꝰ. Subiectiua
ſicͣ bos ꝛ leo ſũt ꝑtes aĩalꝰ. Potẽtialꝰ ſicͣ nutritiuũ ꝛ ſenſi
tiuũ ꝛ ĩtellectiuũ ſũt ꝑtes aĩe. Tribꝫ igiẽ mõis poſſunt
ꝑtes aſſignari alicui ꝟtuti. Uno mõ ad ſiĩitudinẽ ꝑtiuȝ
integraliũ vt ſcȝ ille dicãtur eẽ ꝑtes alicuiꝰ virtutis.q̃ ne
ceſſe ẽ ꝯcurrere ad ꝑfectũ actũ illiꝰ ꝟtutis. et ſic p̄nt dici
eẽ octo ꝑtes prudẽtie.ſ.ſex q̃s enumerat Macrobiꝰ vicȝ
rõeȝ.intellectũ.circũſpectõem.ꝓuidẽtiã.docilitatẽ ꝛ cau
tionẽ. Septima quã ponit Tulliꝰ ẽ memoria. Octaua
quã põit ariſ.ẽ ſolertia Nã ſenſꝰ prudẽtie etiã ĩtellcũs dꝛ
Hoꝝ octo q̃nq̃ȝ ꝑtinẽt ad prudẽtiã ſm ꝙ eſt coĝſcitiua
ſcȝ memoria.ratõ.intellectus.docilitas.ꝛ ſolertia. Tria
alia pertinent ad eam ſm ꝙ eſt preceptiua applicando

De ꝑti[illegible]
prudẽ[illegible]
in gene[illegible]
li.

cognitionē ad opus.ſcꝫ ꝓuidētia.circūſpectio.⁊ cau
tio.Maioꝝ diuerſitatis rō ptꝫ ex hoc.ꝙ circa cogni//
tionē tria ſunt ꝯſideranda. Primo qdem ipſa co//
gnitio q̄ ſi ſit ꝑteritoꝝ eſt memoria. Si aūt pſentiū
ꝯtingētiū vel neceſſarioꝝ vocatꝛ intellectus ſeu intel
ligentia. Secūdo ipſa cognitionis acquiſitio q̄ fit
vel ꝑ diſciplinā.⁊ ad hoc ꝑtinet docilitas. Uel ꝑ in//
uentionē.⁊ ad hͦ ꝑtinet euſtochia q̄ eſt bona ꝯiectu//
ratio. Huiꝰ ps eſt ſolertia.q̄ eſt vera ꝯiecturatio me
dij.vt dꝛ.j.poſterioꝝ. Tertio ꝯſiderādus eſt vſus
cognitionis ſm ꝙ ex cognitis hō ꝓcedit ad alia co//
gnoſcenda. Uel iudicanda.⁊ hͦ ꝑtinet ad rōnem. Ra
tio aūt ad hoc vt recte ꝑcipiat.tria debet hr̄e. Pri
mo vt ordinet aliquid accōmodū ad finē:⁊ hͦ ꝑtinet
ad ꝓuidentiā. Scdō attendat ad circūſtantias ne
gocij.qd̄ ꝑtinet ad circūſpectionē. Tertio vt vitet im
pedimenta:qd̄ fit ꝑ cautionē. Partes ſubiectiue vir
tutis dicuntꝛ diuerſe ſpecies eius. Et hͦ mō ꝑtes pru
dentie:ſm qd̄ ꝓprie ſumitꝛ:eſt prudentia:ꝑ quā aliqs
regit ſeipm̄. Et prudentia ꝑ quā aliquis regit mul//
titudinē.que differūt ſpecie. Et iteꝝ prudentia q̄ eſt
multitudinis regitiua. diuiditꝛ in diuerſas ſpecies.
ſm diuerſas ſpecies multitudinis. Eſt aūt multitu
do adunata ad aliqd̄ ſpeciale negociū. Sicut exerci
tus ꝯgregatus ad pugnandū.cuiꝰ regitiua eſt pru//
dentia militaris. Quedā mltitudo eſt adunata ad
totā vitā.ſicut multitudo vniꝰ domꝰ vel familie. cu
ius regitiua eſt prudentia economica. ⁊ multitudo
vnius ciuitatis vel regni.cuius directiua eſt in ꝑnci
pe regnatiua:in ſubditis aūt politica. Si ꝟo prudē
tia ſumatꝛ large.ſm ꝙ includit ſciam ſpeculatiuam.
tunc ꝑtes eius ponuntꝛ etiam dialectica.rhetorica. ⁊
phica.ſm tres modos ꝓcedendi in ſcientijs.quoꝝ vnꝰ
eſt ꝑ demōſtrationē ad ſciam cauſandā.qd̄ pertinet
ad phicam.vt ſub phica intelligantꝛ oīs ſcientie de
monſtratiue. Alius modus eſt ex ꝓbabilibꝫ ad cau
ſandam opinionē.qd̄ ꝑtinet ad dialecticā. Tertius
modus eſt ex qbuſdam ꝯiecturis ad ſuſpitionē in//
ducendā vel aliqualiter ꝑſuadendū.qd̄ ꝑtinet ad re
thoricā. Pōt tn̄ dici ꝙ hec tria ꝑtinent ad prudētiā
ꝓprie dictā q̄ ratiocinatꝛ interdū qdem ex neceſſarijs
interdū ex ꝓbabilibꝫ.interdū ex qbuſdam ꝯiecturis
Et ſic ꝑtes ſubiectiue ſeu ſpecies prudentie ſunt.pru
dentia regnatina.militaris politica.economica. dia
lectica.rethorica.⁊ phica.quas ponit qdaꝫ phs gre//
cus. Partes potentiales alicuiꝰ virtutꝭ:dicuntꝛ ꝟtu
tes adiuncte.q̄ ordinantꝛ ad aliqs ſecūdarios actus
vel materias qſi nō hn̄tes totā potentiā ꝑncipalis
ꝟtutis. Et ſm hͦ ponuntꝛ tres ꝑtes prudentie a phō
vj.eth.eubilia q̄ eſt circa ꝯſilium. ⁊ ſyneſis q̄ eſt ſm
cōmunes regulas.⁊ gnomin.q̄ eſt circa iudiciū eoꝝ.
quibꝫ oportet aliqn̄ a cōmuni lege diſcedere. Pru//
dentia ꝟo eſt circa ꝑncipalem actum.q̄ eſt ꝑcipere.

Queritur vtrū pru. §.III.

dentia poſſit eſſe in pctōribꝫ. Rn̄det bea. Tho.ſcda
ſcdē.q.xlvij.ar.xiij.ꝙ prudentia tripl'r dicitꝛ. Eſt eīn
qdā prudētia falſa vel ꝑ ſilitudinē dicta. Cū eīn pru
dens ſit q̄ bene diſponit ea que ſunt agenda ꝓpter a//
liquē bonū finem. Ille q̄ ꝓpter aliquē malū finē ali//
qua diſponit ꝯgruentia illi malo fini. habet falſam
prudentiā.inqꝫtū illud qd̄ accipitꝛ ꝓ fine: nō eſt veꝝ
bonū.ſed ſm ſilitudinē.ſicut dicitꝛ aliquis bonus la
tro. Hoc eīn mō pōt ſm ſilitudinē dici prudens la//
tro.q̄ ꝯuenietes vias inuenit ad latrocinādū. Et de
hmōi prudentia dicit apl'us ad Roma.viij. Prudē
tia carnis:mors eſt.que ſcꝫ finem vltimū ꝯſtituit in
delectatione carnis. Secūda aūt prudentia eſt qdeꝫ
ꝟa.q̄ adinuenit vias accōmodatas ad finē vere bo
nū.ſꝫ ē iꝑfecta duplici rōe. Uno mō.q̄ illd̄ bonū qd̄
accipit ꝓ fine.nō eſt cōis finis totiꝰ hūane vite:ſꝫ ali
cuiꝰ ſpēal' negocij.puta cū alqs adinuenit vias accō
modatas ad negociandū vel nauigandū.dꝛ prudēs
negociatio vel nauta. Alio mō.q̄ deficit in ꝑncipali
actu prudentie.puta cū aliqs bene ꝯſiliatꝛ.⁊ recte iu
dicat.etiā de his que ꝑtinent ad totā vitam. ſed nō
efficaciter ꝑcipit. Tertia prudentia vera ⁊ ꝑfecta ē
q̄ recte ꝯſiliatꝛ ⁊ iudicat ad bonū finē totius vite. ac
etiā ꝑcipit. Et hec ſola dicitꝛ prudētia ſimpl'r.que in
pctōribꝫ eſſe nō pōt. Un̄ phus.vj.eth.dicit. Impoſ//
ſibile eſt prudentē eſſe nō entē bonū. Prima ꝟo pru
dentia eſt in ſolis pctōribꝫ. Secūda imꝑfecta eſt cō//
munis bonis ⁊ malis.maxime illa q̄ eſt imꝑfecta ꝓ//
pter finem ꝑticularē. Nam q̄ eſt imꝑfecta ꝓpter defe
ctū ꝑncipalis actus etiā nō eſt niſi in malis be.tho.

Prudentiā eſſe in oībꝫ hn̄tibꝫ grām.ꝓbatꝛ ſic.
Nullus habet grām niſi ſit virtuoſus.q̄ poſita cau
ſa ponitꝛ effectus. Gratia eſt cauſa ꝟtutū:ſed nullus
pōt eſſe virtuoſus niſi habeat prudentiā. Dicit eīn
Greg.ij. Mora. Nꝫ cetere ꝟtutes niſi ea q̄ appetunt
prudenter agant.ꝟtutes eſſe nō pn̄t.ergo ⁊c. Itē cū
virtutes ſint cōnexe.q̄ habet vnā:habet oēs. Sed
q̄ habet grām habet charitatē.ergͦ ⁊ alias. Sciēdū
eſt tn̄ ꝙ duplex eſt induſtria prudentie. Una que ē
ſufficiens ad ea que ſunt de neceſſitate ſalutis.⁊ t'lis
induſtria datꝛ oībꝫ hn̄tibꝫ grām. qs neceſſario do
cet de oībꝫ.vt dicitꝛ.j.Joh.ij. Qui eīn boni ſunt.et
ſi ꝑ ſe neſciūt ſibi ꝯſulere.ſed indigent ꝯſilio alieno
ſaltem in hoc ſciūt ſibiipſis ꝯſulere: ſi grām hn̄t. vt
alioꝝ reqrant ꝯſilia:⁊ diſcernāt bona a malis. Alia
induſtria eſt plenior.ꝑ quā ſibi ⁊ alijs poteſt ꝓuide
re.nō ſolū de his q̄ ſunt neceſſaria ad ſalutē. ſꝫ etiaꝫ
de quibuſcūqꝫ ꝑtinentibꝫ ad humanā vitā. Et t'lis
induſtria nō eſt in oībꝫ hn̄tibꝫ grām. Itē ſcien//
dū.ꝙ duplex eſt prudentia.acquiſita.⁊ infuſa. Et in
fuſa qdem dꝛ.q̄ cauſatꝛ ex infuſione. vt eſt in bapti//
ſatis.etiā anteqꝫ habeant vſum rōnis: ſm habituꝫ.
non ſm actum. In bonis hn̄tibꝫ vſum rōnis eſt ſm
actum in bonis operibꝫ.⁊ ꝑ exercitiū meretꝛ augeri.
Prudentia acquiſita cauſatꝛ ex exercitio actuū. Un̄
indiget ad ſui generationē experimento ⁊ tp̄e.vt dicitꝛ
ij.ethi. Et iō nō pōt eſſe in iuuenibꝫ nec ſm habituꝫ
nec ſm actū. Tho.q.vbi.s. Nota ſm beatū Tho.
ſcda ſcdē.q.liij.ar.ij.ꝙ imprudentia eſt generale pec
catū dupliciter. Uno mō ꝑ ꝑticipationē. Et hoc mō
imprudentia ꝑticipatꝛ ab oībꝫ vitijs. Sicut pru//
dentia ab oībꝫ virtutibꝫ. Nullum eīn pctm̄ acci//
dere poteſt.niſi ſit defectus in aliquo actu rōnis di//
rigentis.qd̄ ꝑtinet ad imprudentiā. Alio mō dꝛ ge//
nerale ꝑ eſſentiā.reſpectu ſcꝫ illaꝝ ſpecieꝝ de quibꝫ
ꝑdicatꝛ. Et ſic ꝯtinet ſub ſe diuerſa peccata. Et illa q̄
opponuntꝛ ꝑtibꝫ ſubiectiuis.vt monaſtice. pollitice.
⁊ hmōi.q̄ vitia ſunt innoiate in vſu. Et illa q̄ oppo//
nuntꝛ ꝑtibꝫ potentialibꝫ. ⁊ ſic ſunt tres.ſ. ꝑcipitatio
cōtra eubiliā. incōſideratio ꝯtra ſineſim ⁊ gnomin.
Quantū aūt ad ꝑceptū:qd̄ eſt actus ꝓprius pruden
tie opponitꝛ incōſtantia ⁊ negligentia. Que aūt oppo
nuntꝛ ꝑtibꝫ integralibꝫ reducuntꝛ ad ꝑdicta quatuor
Et de his oībꝫ habet ſup̄ in.ij.ꝑte. Itē vitia oppo
ſita prudentie q̄ hn̄t ſimilitudinē cū ea.ſunt iſta ſcꝫ
prudentia carnis.aſtutia.dolus.⁊ fraus.nimia ſoli//
citudo in tꝑalibꝫ. de quibꝫ ſupra in.ij.parte huius.

Cōſequēter vidē- .§.IIII.

dū eſt: quō prudentia ad ꝟtutes morales ſe habeat.
Circa qȯ eſt ſciendū ꝙ prudentia reſpectu virtutū
moraliū tripliciter ſe habꝫ. Eſt eñi eaꝝ directiua me
diȷ́ inuentiua ⁊ boni politici ꝯtemplatiua. Eſt ergo
ꝓmo eaꝝ directiua. Ad cuius euidentia eſt intelligē
dum ꝙ ad bene opandū ſm ꝟtutē duo requirunt̄.ſ.
ꝙ q̇s operet̄ opus virtuoſum. ⁊ ꝙ illud faciat recta
electione. non ex impetu aut paſſione. aut ex aliquo
hmōi. Ad opus aūt virtuoſum hō cōmuniter diſ/
ponit̄ ꝑ virtutē moralem que ꝑficit appetitū. cuius
obiectum eſt bonū ⁊ finis. Uirtus eñi moralis de ſe
habet inclinare in finē ſibi ꝯuenientē. vt tꝑantia in
ſobrietatē. iuſticia in redditionē debiti. Talis aūt in
clinatio in finē debitū. ſiue ſit ex more. ſiue ex natura
nō ſufficeret: niſi ratio dirigeret: ⁊ modū ꝯgruū ad fi
nem adinueniret. imo hmōi inclinatio in finē ſine re
cta ratione: tanto eſſet ꝑiculoſior: q̄to fortior. Sicut
equus ſi eſſet cecus. q̄to curreret fortius. tanto cum
maiori leſione impingeret. Oportet igit̄: ꝙ tali incli
nationi quā facit virtus. adiūgat̄ recta ratio q̄ꝫ facit
prudentia. ꝑ quā debita media ⁊ fini ꝯgruentia in/
ueniant̄. Ut ſi quis velit ad ſobrietatē ꝑuenire ꝑ vir
tutem tꝑantie. debet modū q̄rere ꝯgruū iſti fini. pu/
ta ꝙ abſtineat tantū ⁊ a talibꝫ. ⁊ ſicut opꝫtet. ⁊ quan/
do opꝫtet. Sil'r ſi velit fortis fieri. debet aliq̄n pugna
re. ſagittas iacere. cōgreſſus ordinare. ⁊ alia hmōi ex/
ercitia querere. ſm ꝙ ꝯgruit etati. ꝓmē ꝑſone. ⁊ aliȷ́s
circūſtantiȷ́s obſeruatis. qȯ totū fit ꝑ prudētiā: que
eſt recta ratio agibiliū. Unȯ prudentia dicit̄ auriga
virtutū. ⁊.ȷ́.q.v. Pn̄tiū. Dicit̄ ꝙ diſcretio eſt mr̄ ꝟtu/
tū. Appellat̄ aūt diſcretio prudentia. quā ſuꝑ oēs exi
miā ⁊ ſecuriorē viā eſſe ad celum ꝓbauit bē. Antho.
vt habet̄ i coll'.ȷ́ȷ́. Moyſi. Exēplū de Joab.ȷ́ȷ́. Regū
x. Secūdo prudētia eſt mediȷ́ inuētiua. Ubi ſciēdū
eſt. ꝙ ad hoc ꝙ aliq̇s ꝑ prudētiā recte diſponat̄. tria
q̄ꝫtū ſpectat ad pn̄s: req̇runt̄. Primo ꝙ multe ⁊ diu
ſe vie inueniant̄. Secūdo ꝙ de inuētis recte iudicet̄.
Tertio ꝙ inuenta ⁊ iudicata ad finē recte applicentur
Quantū ad ꝓmū requirit̄ ꝯſiliū qȯ inter ceteros a/
ctus hoīs eſt ſibi ꝓpriū. cū importat rōnis inquiſitio
nē. In rebꝫ eñi hūanis ⁊ ꝯtingentibꝫ circa que dirigē/
da verſat̄ prudentia. eſt incertitudo ⁊ varietas mul/
ta. In rebꝫ aūt dubiȷ́s ⁊ incertꝭ rō nō debet ꝓferre iu
diciū abſq̄ꝫ inquiſitio rōnis ꝓcedendo. Neceſſarium
eſt igit̄ ꝯſilium ante iudiciū de eligēdis haberi. Un̄
pħs.iȷ́ȷ́.etħ. diffinit electionē dicēs. Q̄ eſt appetitus
p̄conſiliati. Un̄ q̄ꝫtū ad hoc poſuit pħs.vȷ́.etħ. qn̄/
dam virtutē deſeruientē prudentie: quā vocat eubi/
liā. ꝑ quā aliqui dicunt̄ bene ꝯſiliatiui. Dicit̄ eñi eu
bilia. ab eu qȯ eſt bonū. ⁊ bili qȯ eſt ꝯſiliū. q̄ſi bene
ꝯſiliatiua. Contingit aūt qn̄q̄ꝫ aliquos eſſe boni ꝯſi
liȷ́. inueniēdo multas vias ad aliquē finem. q̇ tn̄ nō
ſunt boni iudiciȷ́ in p̄eligendo: qȯ melius eſt. ſic etiā
ꝯtingit in ſpeculatiuis. Aliqui eñi ſunt boni inqui
rentes. ꝓpter hᵒ ꝙ ratio coꝝ ꝓmpta eſt ad diſcurrēdū
ꝑ diuerſa. qȯ videt̄ ꝓuenire ex diſpoſitione imagina
tiue virtutis: q̄ de facili pōt formare ml'ta fantaſma
ta. Et tn̄ tales nō ſunt ꝓmpti ad bene iudicādū. qȯ
videt̄ ꝯtingere ex mala diſpoſitione ſenſus cōmunis
male iudicantis. Ex q̇ etiā poſtea defectus accidit in
iudicio intellectus. Similiter circa hūana agibilia
aliq̇ ſunt bene inuentiui. qȯ ſpectat ad inquiſitionē
ꝯſiliȷ́. ⁊ tn̄ ſunt male iudicatiui in nō acceptando vi
as aptiores. vel nō repudiando minus aptas. Et iō

ad bonū iudiciū de eligēdis hn̄dū requirit̄ alia vir
tus: quā pħus vocat ſyneſim. Dicit̄ aūt ſyneſis qua/
ſi ſenſatio. Un̄ in greco dicunt̄ aliqui ſyneti q̄ſi ſenſa
ti.i. hoīes boni ſenſus. Sic ecōtrario q̇ carēt bono iu
dicio. dicūt̄ aſyneti.i. inſenſati. Cōtingit vlteriᵘˢ aliq̇s
bn̄ ꝯſiliari. ⁊ etiā bn̄ iudicare. nō tn̄ recte ad opᵘˢ appli
care. aut rōne dilationis vel negligētie. q꞉ inuenta et
iudicata inordinate ad finē applicant. Et iō poſt vir/
tutē ꝯſiliatiuā ⁊ iudicatiuā requirit̄ prudētia que ē
ꝓncipalis reſpectu eaꝝ. cuius ꝓprius actus ē p̄cipe q̄
ꝯſiſtit in debita applicatione ꝯſiliatoꝝ ⁊ iudicatoꝝ
ad finem intentū. Per hec itaq̄ꝫ tria ꝯſulte inq̇rere. re
cte iudicare. ⁊ debite applicare. mediū ꝟtutis inueni
re. Tunc eñi virtus ſiſtit in medio: qn̄ refrenatis paſ
ſionibꝫ. vel repudiatis extremis malitiȷ́s: a recto rō/
nis iudicio nō diuertit̄. Patꝫ igit̄ ꝙ ad prudentiā ꝑ/
tinet mediū aliȷ́s virtutibꝫ inuenire. Un̄ pħus in.ȷ́.
etħ. in diffinitione ꝟtutꝭ ponit mediū ſm determīa/
tionē rōnis dicēs. Q̄ eſt hītus intellectiuᵘˢ ī media/
te ꝯſiſtens determinata rōne ꝓut ſapiēs.i. prudens
determinabit. Dicit Amb. Q̄ ſapiēs nūq̄ꝫ ē inanis
ſed ſemꝑ in ſe hꝫ amictū prudētie q̇ pōt dicere. Juſti
ciā induebar: ⁊ iudicio veſciebar. Hec ſūt interne mē
tis velamina: cui nemo pōt auferre: niſi quē ꝓpria cul
pa deſpoliat. de pe. di.ȷ́ȷ́. Sapiens. Sumit aūt me/
diū prudētia nō ſm q̄ntitatē: ſed ſm rōnē. Un̄ pħs
ȷ́.etħ. vtit̄ tali exemplo. Fuit q̇dā noīe milo crotoniē/
ſis: q̇ in vno die vnū bouē comedebat: nō ḡuatus ex
eo. hic fortitudīe ſua oīm belloꝝ victor extitit. Alius
fuit q̇ tm̄ modicū panis fruſtū comedebat i die. Di/
cit ergo pħs: ꝙ prudentia nō ſic accipit mediū inter
iſtos duos. vt ſcꝫ ſuꝑaddat̄ illi: cui ſufficiebat fruſtū
panis: ⁊ demat̄ a milone. vt tantū vnᵘˢ q̄ꝫtū alter co/
medebat. ſed accipit̄ mediū. ſm ꝙ dictat rō. vicꝫ ꝙ
vnuſq̇ſq̄ꝫ comedebat ſm ꝙ req̇rit ꝯditio ꝯplexiōis.
⁊ diſpoſitiōis corꝑalis. Tertio prudētia ē hūani bo/
ni cōpletiua. Ad cuiᵘˢ euidentiā eſt ſciendū. ꝙ pħus
ponit duplicē felicitatē. Unā q̄ꝫtū ad intellectū pra
cticū: quā vocat politicā ſiue ciuilē. Et de hac deter/
minat̄.ȷ́.etħ. Aliā q̄ꝫtū ad intellectū ſpecl'atiuū: q̄ pōt
dici diuina. de q̄ determinat̄ in.x.etħ. Sub hac aūt
duplici diſtinctiōe intellectus aſſumūt theologi du
as vitas. actiuā.ſ. ⁊ ꝯtēplatiuā. Per actiuā q̇dē q̄ ad
intellectū ꝑtinet p̄eticū: cūcta vitia. vt dicit Iſiȯ. Ex
haurienda ſunt ꝑ exercitiū boni opꝫis. Per ꝯtēplati
uā ꝟo q̄ ad intellectū ſpeculatiuū ꝑtinet. mēte deus
inſpicit̄. Et ſic dicit Gre. Charitas dei ⁊ ꝓximi tota
mente retinet̄. ⁊ ſoli ꝯditoris deſiderio inheret. Poſ
ſumus aūt dicere. Q̄ p̄dicta duplex felicitas ꝯſiſtit
in hac vita. Nam felicitas politica: videt̄ ꝯſiſtere in
actione actiue vite. q̄ ſm Ariſto. pōt dici opatio aīe
ſm ꝟtutem prudentie. q̄ eſt ꝟtus ꝑfecta in agibilibꝫ
Felicitas aūt ꝯtēplatiua ꝯſiſtit in ꝯtēplatiōe intel/
lectus. q̄ ſm Ariſto. eſt ſm virtutē ſapientie. que eſt
virtus ꝑfecta in ſpecl'abilibꝫ. Et ꝓma eſt q̄dā diſpo
ſitio ad eternā felicitatē que in viſiōe diuine eſſentie
īmediate ꝯſiſtit. licꝫ ꝯtēplatiua ſit ſibi ſil'ior q̄ꝫ acti/
ua. ſiue hec intelligant̄ ſm ſnīam Ariſto. ſiue theolo
goꝝ. Eſt ergo ſciendū. ꝙ ſicut ſapiētia ꝯſiderat cām
altiſſimā in quolibet genere. Et iō felicitas q̄ in eiᵘˢ
actu ꝯſiſtit. eſt quoddā bonū vniuerſale ⁊ diuinum
Ita prudentia ꝯſiderat cauſam altiſſimā in genere
actuū hūanoꝝ. Cauſa aūt altiſſima in hūanis acti/
bus eſt finis quē intendit prudētia.ſ. recte viuere in
oīm genere moralis ꝟtutis. Ad finem aūt cuiuſlibet
virtutis prudentia diſponit. vt dictū eſt ſuꝑ. Igitur

prudentia ꝯplectitˀ totū hūanū ꝛ politicū bonū. ꝛ h̄ dicimus hūanā felicitatē. Vn̄ dicit phs. vj. ethi. Q̄ ſicut ille q̄ bn̄ rōcinatˀ ad aliquē finē ꝑticularē. puta ad victoriā dˀ pendēs: nō ſimplr̄. ſꝫ in genere actuū bellicoꝝ. Ita ille q̄ bene rōcinatˀ ad totū bene viuere dˀ prudens ſimplr̄. Vn̄ prudēs ſapiā pōt dici in rebus hūanis. ſꝫ illud Prouˀ. x. Sapiētia eſt viro prudentia. qd̄ prudentia cōplectatˀ hūanū bonū. oſtēdi pōt exemplo phoꝝ q̄rentiū in lib. de pomo. que eſſꝫ recta via ad bene viuendū. nec eſt curandū cuiˀ fuerit ille liber vtrū Ariſto. vel alicuius peripatetici ſectatoris eius qd̄ magis eſt ꝓbabile. Cōuenerūt g̃ ſapientes vt ibi ſcribitˀ. ꝛ ꝯcordes extimauerūt inuenire viā rectitudinis q̄ virtuoſe viuere poſſent. Inuenerūt aūt q̄tuor ſpectantiā ad felicitatē vite actiue. Primū eſt. ꝙ q̄libet optet ꝓximo ſuo ſicut ꝛ ſibi qd̄ ſpectat ad iuſticiā. Secūdū eſt. ꝙ ſubtrahat ſe a re turpi. qd̄ ſpectat ad tꝑantiā. Tertiū eſt ꝙ ꝯfiteatˀ veritatē nullo timore ꝑterritus. qd̄ ſpectat ad fortitudinē. Quartū eſt. ꝙ iudiciū ſumat de ſeipō qd̄ ſpectat ad prudentiā: q̄ dirigit ꝛ ꝑficit p̄dictas v̄tutes in ſuis actibꝫ. Ex q̄ ptꝫ ꝙ ab ipſa eſt totū noſtrū viuere virtuoſe ꝯſiſtens in vita politica. Sꝫ qꝛ iſtud nō ſufficit ad ꝑticipationē celeſtis patrie. Ideo q̄ntū addiderūt qd̄ requiritˀ ad felicitatē vite ꝯtēplatiue. ꝛ h̄ eſt timere creatorē ſuū ꝛ philoſophari de eo. Has duas vitas vt docet Gre. vj. Moral. Sacra ſcriptura deſignat ꝑ duas ſorores. q̄ dn̄m hoſpitē receperunt. Martha eīn q̄ circa freq̄ēs miniſteriū ſolicita erat. actiuā ſignificat. Maria v̄o q̄ ſedens ad pedes dn̄i deuote verbis eius intendebat ꝯtemplatiuā. Luce. x. Plato v̄o vtriuſq̄ꝫ vite ſtudiū eſt amplexus. Sic oſtendit Aug. viij. lib. de ciui. dei. c. iiij. Cū oīe inq̄t ſtudiū ſapiētie in actione ꝛ ꝯtēplatione verſetˀ. Vn̄ vna ps eius. ſcꝫ actiua ad mores inſtruendos ꝑtinet altera ſcꝫ ꝯtēplatiua ad cōſpiciēdas nature cauſas. Socrates in actiua exercuiſſe memoratˀ. Pitagoras v̄o in ꝯtēplatiua. Plato vtrāq̄ꝫ phiam ꝑfeciſſe laudatˀ. quā in tres ꝑtes diſtribuit. in moralē q̄ in actōe verſatˀ. In naturalē q̄ ꝯtēplationi deſeruit. Et rōnalem q̄ veꝝ diſcernitˀ a falſo. Hec tamen ꝑ ſe nō eſt ps phie: niſi inq̄ꝫtū deſeruit p̄dictis duabꝫ ad diſcernēdū veꝝ a falſo. Vn̄ logica q̄ eſt p̄ncipalr̄ rōnalis nō dˀ eſſe ſcientia: ſed modus ſciaꝝ. Non eſt ergo: vt dic Augˀ. ꝯtrario hec tripꝑtitio platonis. ei qd̄ dictū eſt eſſe ſtudiū ſapie in actione ꝛ ꝯtēplatione verſari. hoc aūt triplex genˀ phie aſſequitˀ hō qn̄ ſtudioſus ē ad deū intelligēdū: q̄ eſt finis oīm actionū q̄s phia moralis ordinat. cauſa oīm naturaꝝ q̄s naturalis inueſtigat. ꝛ lumen oīm rōnū q̄s rationalis illuminat.

De ꝑtibꝫ integralibꝫ prudentie. Caplm̄. ij.

Poſt p̄dicta videndū eſt que ꝛ q̄t requiruntˀ ad prudentiā. Unde ſciendū ꝙ omiſſis mult̄ aliјs diſtinctionibus q̄s phi fecerūt de ꝑtibꝫ ꝑtinētibꝫ ad ipſam. tres ſolū ponemus q̄s ponit Tullius in. ij. retho. ſ. mēoriā. intelligentiā. ꝛ ꝓuidentiā. Nam vt docet Senc. in lib. de q̄tuor v̄tutibꝫ. Si prudens fuerit animus tuus tribꝫ tēꝑibꝫ diſpenſetˀ: Preterita cogita. P̄ntia ordina. Futura p̄uide. Poterimus nihilominus ad hec tria reducere quedaꝫ alia que dicit Macrob. ad prudentiam ꝑtinere ſm̄ ſententiam Platonis.

Primo ergo ad prudentiā §. I. requiritˀ momoria p̄teritoꝝ. Dictū eſt eīn ſup̄ ꝙ prudentia eſt circa ꝯtingentia oꝑabilia: in q̄bꝫ hō pōt dirigi in his q̄ in pluribꝫ acciderūt. Sic ei talia talibꝫ ꝯcurrentibꝫ hactenus acciderūt. ſic poſſibile ē ſimilibꝫ ꝯcurrentibꝫ in poſterū poſſe accidere. Nam in ꝯtingentibꝫ agibilibꝫ vt plīmū futura ſunt ſilīa p̄teritis. vt dicit phs. ij. retho. Quia g̃ oportet p̄ncipia ꝯcluſionibꝫ eſſe ꝓportionata. ꝛ ex talibꝫ talia concludere. vt dˀ. vj. ethi. Neceſſe eſt plīmū p̄teritoꝝ habere mēoriā. ꝛ videre q̄d in eis acciderit: vt in plībꝫ. ꝛ ex his ꝯuinci poterit a prudente qd̄ accidere poterit in futuro. Judas machabeus videns valida caſtra inimicoꝝ ꝯtra quos pugnare debebat. p̄teritas patꝝ victorias ad memoriā reduxit dicens. Mementote quō ſalui facti ſūt patres nr̄i. Et ſic ꝯfortauit. i. aīauit eos. j. Macha. iiij. Ariſto. etiā dicit ad alexā. vias naturales patrū diſcute. ꝛ inde poter̄ bona exēpla extrahere. Quia facta p̄terita dāt certū documētū in futurū. Et nota ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xlvij. arti. xvj. Ideo ꝙ cū obliuio reſpiciat cognitionē tm̄ ꝑ obliuionē p̄t q̄s totaliter artē ꝑdere. ꝛ ſilr̄ ſciam q̄ in rōne ꝯſiſtit. Sed prudētia nō in ſola cognitione ꝯſiſtit. ſed etiā in appetitu. Quia vt dictū eſt p̄ncipalis eius actus eſt ꝑcipe qd̄ eſt applicare cognitionē habituū ad oꝑandū. Et ideo prudentia nō directe tollitˀ ꝑ obliuionē. ſed magis corrūpitˀ ꝑ paſſiones. Dicit eīn phus. vj. ethi. Q̄ delectabile ꝛ triſte ꝑuertit extimationē prudētie. vn̄ Dan̄. xiij. dˀ. Species decepit te. ꝛ ꝯcupiſcentia ſubuertit cor tuū. Obliuio tn̄ pōt impedire prudentiā inq̄ꝫtū p̄cedit ad p̄cipiendū ex aliqua cognitione q̄ tolli pōt ꝑ obliuionē. bea. Tho. Sciendū eſt. ꝙ q̄tuor ſunt q̄ valent ad bene mēorādū. Primū eſt vt coꝝ q̄ quis vult mēorari. aſſumat q̄ſdam ſilīitudines corꝑales ꝯueniētes rei mēorande. Nam hūana cogitatio potentior eſt circa ſenſibilia q̄ꝫ circa intelligibilia. Vn̄ mēoratiua ponitˀ inter ſenſitiuas vires. Et ideo intētiones ſimplices ꝛ intellectuales faciliter ex animo elabuntˀ. niſi q̄buſdā ſilītudinibꝫ corꝑalibꝫ q̄ſi alligentˀ. Debent tn̄ tales ſilītudines aſſumi: q̄ maxīe ſint incōſuete. qꝛ tales magis miramur. ꝛ ſic in eis vehementius aīus detinetˀ. Ex q̄ fit ꝙ coꝝ q̄ in pueritia videmus magis mēoramur. Secundū eſt vt ea q̄ hō mēoriter vult tenere in ſua ꝯſideratione. ordinate diſponat. Sic eīn ex vno mēorato facilius ad aliud ꝓcedıtˀ. Vn̄ phs in lib. de memo. ꝛ remi. dicit. A locis videntˀ reminiſci aliqn̄. Cauſa aūt eſt. qꝛ velociter ab vno in aliud veniunt. Tertiū eſt. vt hō ſolicitudinē apponat ꝛ affectū adhibeat ad ea q̄ vult memorari. qꝛ quo aliq̄d fuerit magis imp̄ſſuꝫ aīo. eo minus elabitˀ. Vn̄ Tullius dicit in ſua rethorica. Q̄ ſolicitudo ꝯſeruat īte gras ſimulacroꝝ figuras. Quartū eſt. ꝙ ea quoꝝ q̄s vult mēorari. freq̄ēter medıtetˀ. Vn̄ ī p̄dicto lib. dicit phs. ꝙ meditatiōes mēoriā ſaluāt. Eſt eīn ꝯſuetudo: vt ibidem dicit. q̄ſi natura. Vn̄ q̄ multotiēs intelligimus cito remīſcimur. quaſi naturali quodā ordīe ab vno in aliud ꝓcedēdo. In lege moſayca. Leuiti. xj. Mandatˀ iudeis. ꝙ aīalia nō ruminantia tāq̄ꝫ īmūda nō comedant. Que v̄o cibū in ſtomachū traiјciūt ꝛ inde illū iterū ad os reuocāt: vt ruminēt. Tanq̄ꝫ mūda aīalia comedere pn̄t. Qd̄ vtiq̄ꝫ dictū ſub figura intelligimus. vt vicꝫ verba prudentie nō ſemel tm̄. ſed ſepe in corde reuoluamˀ. ꝛ ſic ex freq̄ēti meditatiōe ea q̄ſi trita ac limata in theſauꝝ mēorie recōdamus.

Secūdo ad prudētiā §. II. requiritˀ intelligētia ꝛ h̄ reſpectu p̄ntiū. vl̄ coꝝ q̄

inſtant. Ubi ſciendū eſt ꝙ ſicut intellectus ſpeculatiuus ſilogizat ⁊ ſilogiſmū termīat ad ↄcluſionē intelligibilē. ſic intellect⁹ ꝑcticus ſilogizat ⁊ ſilogiſmū terminat ad h̄ ꝑticulare oꝑabile. Cōcluſio aūt ſingularis ⁊ oꝑabilis ſilogizat̄ ex vniūſali ⁊ ſingulari ꝓpōne. Uñ oꝑtet ꝙ rō prudentie ꝓcedat ex duplici intellectu quoꝝ vnus ē cognoſcitiuus ꝑncipioꝝ vniūſaliū ꝑcticoꝝ vel naturalr̄ notoꝝ. Sicut eñ vniūſalr̄ ſunt cognita ꝑncipalia vniūſalia in ſpeclabilibꝫ: vt oīe totū eſt maius ſua ꝑte. Sic ⁊ in agibilibꝫ. vt nulli eē nocendū. ꝑentibꝫ obediēdū. ⁊ hmōi. Alius aūt intellectus eſt idē ꝙ ſenſus interior. q̄ recte de aliq̄ ꝑticulari fine iudicam⁹. Dicit̄ tñ intellectus inq̄ntū ē alicuius finis cog̃ſcitiuus. q̄ accipit̄ vt ꝑncipiū in oꝑabilibꝫ. Uñ dicit phs. Q. eſt cog̃ſcitiuus extremi. i. alicuius ꝑmi ſingularꝫ ⁊ ↄtingētis oꝑabilis ꝓpōnis ſ. minoris. quā oꝑtet eſſe ſingularē in ſilogiſmo. Prudentia dr̄ etiā ſenſus inq̄ntū eſt ſingularꝫ finis. Et h̄ eſt qd̄ dicit phs. vj. ethi. Oportet hoꝝ. ſ. ſingulariuꝫ hr̄e ſenſum. hic aūt eſt intellect⁹. Patꝫ g̃ ꝙ intellect⁹ ſiue intelligētia q̄ ponit̄ ꝑs prudētie. nō eſt aliud q̃ꝫ recta extimatio de aliq̄ ꝑticulari fine. Et ad hāc ꝟtutē ꝑñt reduci tria. q̄ addit Macro. ſ. rō. ſolertia ⁊ docilitas. Ad prudentē eñ ꝑtinet poſt rectā extimationē d̄ fine. qd̄ ſit bene rōcinatiu⁹. vt debito mō poſſit applicare regulas vniūſales ad ꝑticularia: q̄ ſunt varia ⁊ incerta. Et tl̄is vſus applicādi dr̄ rō a Macro. Ut aūt q̄s habeat extimationē de fine. ⁊ de aliȷ̄s q̄ ſunt ad finē. neceſſe eſt vt ſit bñ inuētiuus. videndo ꝑ ſeip̄m repente qd̄ expedit fini ⁊ eligibilibꝫ ad finē. Et h̄ ſpectat ad ſolertiā q̄ ſm ꝙ hic ſumit̄ eſt facilis ⁊ ꝓmpta ↄiecturatio de q̄buſcūqꝫ. In lib. aūt poſterioꝝ ꝑ dicit phs. ꝙ eſt ſubita ↄiecturatio circa inuētionē mediȷ̄. Q. aūt nō ꝑñt ſufficienter oīa ↄſiderari q̄ ad prudentiā requirunt̄: cū ſit circa oꝑabilia: in q̄bus q̄ſi infinita ꝑñt accidere. Inde eſt ꝙ hō indiget ab alio erudiri: ⁊ ꝑcipue a ſenibꝫ ⁊ exꝑtis: q̄ ſanum intellectū adepti ſunt. exꝑientia longi tꝑis circa agibilia. Nā ſm phm. ij. ethi. Uirtus plimū ex doctrina hꝫ ⁊ generationē ⁊ augmētationē. Jō exꝑimento indiget ⁊ tꝑe. qr̄ vt dr̄. vj. ethi. Oportꝫ attēdere exꝑtoꝝ ⁊ ſenioꝝ ⁊ prudentū opinionibꝫ. ꝓpter exꝑientiā eñ vident futura ⁊ ꝑñtia. Hoc q̄deꝫ ↄſiliū nobis datur Eccli. vj. In multitudine ꝑſbyteroꝝ. i. ſenioꝝ prudētū ſta. ⁊ prudentie illoꝝ ex corde ↄiungere. Hoc autē ſpectat ad docilitatē ꝑ quā q̄s bene regit̄ ſuſceptiu⁹ diſcipline. Gedeon vadens ad pugnā ↄ̄ madian. recte extimauit ex his q̄ ꝑñtialiter inſtabāt. quō ad finem debitū ꝑueniret. Primo eñ inimicoꝝ caſtra ſagaciter explorauit. ⁊ doctus fact⁹ ex ſomno cuiuſdaꝫ. ⁊ eius interꝑtationē ſolerter intelligēs. quō eſſet pugnandū ⁊ acies ordinandū. cū tubis ⁊ lagenis ac lāpadibꝫ mirabili prudētia ad victoriā ꝑuenit. Judi. vij. Quātū ad iſtā ſecūdā ꝑtē prudētie. q̄ eſt ordinare ꝑñtia. dicit dñs Johes dñici ſuꝑ eccleſiaſticū. Q. ordinatio ſui ꝑ prudentiā ↄſiſtit in his octo. Primo ꝙ anteq̄ꝫ aliq̄d faciat cogitet illud. ne poſt factū penitere ↄtingat. Juxͣ illud Prou. in multis locis oīa fac cū ↄſilio ⁊ poſt factū nō penitebiſ. Scd̄o quicq̄d hꝫ facere etiā ſi cogit̄ ad faciendū. nō faciat vt inuit⁹ ſed faciat de neceſſitate ꝟtutē. Aug⁹. Nemo inuitus bene facit. Tertio qd̄ facit q̄s: faciat cū alacritate. ij. Corꝫ. ix. Hilarē datorē diligit de⁹. Quarto oīe qd̄ agit. cū ↄſtantia oꝑtet vt ꝑſeueret. ⁊ ꝓpter obſtacula: nō dimittat. de pe. di. iȷ̄. Inanis. Eſto in bono ꝓpoſito iugiter ↄfirmat⁹. Quinto in oꝑe ſuo oſtendat grauitatē moderatā. Non ſit leuis vt puer. nec faſtidioſus in nimio pōdere graui. Sexto oīa q̄ facit. faciat cū honeſtate. ita ꝙ ſit actus ei⁹ exemplū alioꝝ in nobis. apl̄s. Oīa honeſte ⁊ ſm ordinē fiāt in vobis. Septimo oēm fortunā letā vel aduerſam: ante oculos mētis ſibi ꝓponat. ita ꝙ cū venerit nec triſtet̄. nec de nouo letet̄. Sene. Sapiens nō ↄtriſtabit̄ quicq̄d acciderit ei. Octauo vt tantū ſciat. ꝙ ſuis poſſit ſtare iudiciȷ̄s ⁊ nō egeat alienis. Debet tñ audire ⁊ alios: ⁊ aliqñ etiā magis credere q̃ꝫ ſibi ꝑcipue ſapientibꝫ. Has octo ↄditiones tāgit Tullius in lib. q̄ſtionū tuſculanaꝝ. dicens. Sapiētis. i. prudētis ꝓpriuꝫ ē. nihil qd̄ penitere poſſit facere nihil inuitū. ſꝫ ſplēdide ↄſtanter g̃uiter honeſte. Nihil expectat. ita ꝙ q̄ſi certū ſit ſibi futuꝝ. nihil eñ eū deceꝫ admirare ſuis ſtare iudiciȷ̄s. Sciēdū ē. ꝙ duo ſūt ꝑncipalr̄ q̄ male extiare faciūt d̄ his q̄ oꝑanda ſūt a prudēte. ſcꝫ ſeq̄la paſſionū circa actus venereos. ⁊ appetit⁹ inordinat⁹ circa acq̄ſitionē pecūiaꝝ. Uñ ſm Gre. xxx. moral. Ex luxuria tria ꝑcipue vitia oriūt̄ corrūpentia tres act⁹ rōis recte extimatōi neceſſarios. ſ. ꝑcipitatio q̄ corrūpit actū ↄſiliandi. Incōſideratio q̄ corrūpit actū iudicādi. Et incōſtantia q̄ corrūpit actū ꝑcipiendi vel debite applicandi. Ex auaritia ꝟo ſm eundē Gregꝫ. in eodem lib. inter alia vitia duo naſcunt̄: que tollūt veram extimationem de fine. ſcꝫ prudentia carnis ⁊ aſtutia. De his ſupra habet̄ in ſecunda parte.

Tertia ꝑs principa. §. III

lis prudentie ponit̄ q̄ eſt reſpectu futuroꝝ. Ubi ſciēdū. ꝙ officiū prudentis eſt. ꝙ ea q̄ ſunt ad finem: ad ip̄m debite ordinent̄. Preterita aūt in neceſſitatē q̄ndam trāſierūt: qr̄ ipoſſibile eſt. nō eſſe qd̄ factū ē. Et iō nō ſubſunt hūane prudentie. vt ꝓpter aliquē fineꝫ fiant vel ordinent̄. Silr̄ ⁊ ꝑſentia inq̄ntū hui⁹. neceſſitatē q̄ndā hñt. Neceſſe eſt eñ ſortē ſedere dū ſedet. Uñ nec etiā talia ordinabilia ſunt ad finem per aliquā coꝝ imutationē. Relinquit̄ g̃ ꝙ ↄtingentia futura ſm ꝙ ſunt ꝑ hoīs volūtatē in finē aliquē ordinabilia ad prudentiā ꝑtineant. Et h̄ ꝑcipue iportat̄ in noīe ꝓuidentie. Importat eñ reſpectū alicui⁹ diſtantis ad ea q̄ in ꝑſenti occurrūt ordināda. Potiſſima igit̄ ꝑs prudētie eſt ꝓuidētia. ad quā ſpectat a fine diſtantia ad ip̄m ordinare. Pñt autē ad ip̄m reduci duo que addit Macro. ſ. circūſpectio ⁊ cautio. Ad prudentē eñ ſiue ꝓuidentē ꝑtinet. nō ſolum q̄ ad finē ſunt debite ordinare. ſꝫ etiā ↄſiderare ea q̄ circūſtant. ⁊ ſm coꝝ exigentiā ꝓportionari fini. ea q̄ ſunt ordināda ad ip̄m. Et h̄ dicimus circūſpectionē ꝑ quā id qd̄ ordinat̄ in finē comꝑat̄ his q̄ circūſtant. Sꝫ qr̄ frequēter ↄtingit mala ſimplr̄ videri bona. ⁊ ea ſimul miſceri ꝓpter multiformitatē oꝑabiliū. Jō neceſſaria eſt ꝟtus alia q̄ cautio dr̄. ꝑ quā a prudēte accipienda ſunt bona q̄ ſunt ꝟe bona ⁊ vitent̄ mala vitanda. q̄ vident̄ habere ſpeciē boni. Sciendū ē ꝙ ꝓuidere bona ↄtingit dupliciter. Uno mō vt cognoſcant̄ in ſeip̄is. Alio mō in ſuis cauſis. Precognoſcere aūt futura ſiue ꝓuidere vel ꝑuidere qd̄ idē eſt q̄ntū ſpectat ad ꝑñs eſt. ꝓpriū intellectus diuini. cuius eternitati oīa ſunt ꝑñtia. Cōmunicat̄ aūt hui⁹ cognitio hūano intellectui ꝑ donū ꝓphetie ex diuina reuelatione. Precognoſcere aūt futura in ſuis cauſis pōt hō ordinē caꝝ ad effectus ↄſiderādo. Sicut medicus talia ſigna videndo in infirmo ꝑcognoſcit ſanitatē futuram ſiue mortē. Sed ꝙ ex talibꝫ talia nata ſunt ↄtingentia. ſm hoc ꝑ ↄiecturas ⁊ experi-

entiā longi tꝑis poteſt acquiri aliqua p̄cognitio de
futuris hūanis ꝯtingētib⁹: ad qđ multū valet ſi re//
troacta tꝑa cogitent̄. antiquoꝝ facta vel ꝯſuetudies
ad mēoriā reuocent̄. Deindeq̄ euentus ex hmōi ſūt
ſecuti. ꝯſiderent̄. Et ꝑ hunc modū ꝓuidus videre po
terit. tū ex memoratis. tū ex his q̄ in p̄nti op̄anda cō
currūt. q̄d in futurū poſſit accidere. Joſeph clipeo ſe
ꝓuidentie muniuit. dū ꝯtra futurā famē egypti con
ſeruari fecit frumentū diu ante. ⁊ in multa copia. ne
regio ⁊ ꝓuincie circūſtantes fame ꝑirent. Gen. xlj. Ex
his oībus ꝯcludēdo dicamus ꝙ ille ꝑfecte erit pru//
dens q̄ memor erit p̄teritoꝝ factoꝝ. vt ex his per ſil'e
videre poſſit q̄d eueniet in futurū: fuerit intelligens
in recte extimando de fine nūc opabili q̄ bene erit rō
cinatiuus in debite applicando vniuerſalia ad ꝑticu
laria. q̄ bene erit ſubito ꝓſpectiuus in ꝯſiderādo qđ
expedit. q̄ bn̄ erit docibilis in ſuſcipiēdo ab alijs qđ
ꝑ ſe nō videt. Qui erit ꝓuidus in ordinādo ea q̄ in
p̄nti occurrūt ad debitū finē. q̄ bene circūſpectus in
ꝯſiderando circūſtantias facti. q̄ bene erit cautus in
vitando q̄ finē debitū p̄nt impedire. Sed q̄ꝛ pauci
aut nulli ꝑfecte ſufficiūt ad p̄dicta q̄ꝛtūcūq̄ʒ his ex//
ercitiū impendant. q̄ꝛ hūana rō nō p̄ōt cōprehende//
re ſingularia ꝯtingentia. que p̄nt occurrere. ſm illud
Sap. ix. Cogitationes mortaliū timide ⁊ incerte ꝓui
dentie nr̄e. Jdeo indiget hō nō ſolum in his q̄ ad ſa
lutem ꝑtinent. ſed etiā in reb⁹ hūanis dirigi a ſuꝑio
ri p̄ncipio: q̄ ſit ratio hūana. Requirit̄ ergo ad dire//
ctionē ꝑfectam. actuū hūanoꝝ: inſtinct⁹ ſpūſſancti.
ꝑ modū ſalubrioris ⁊ certioris ꝯſilij. Et ideo īter do
na ſpūſſancti ponit̄ donū ꝯſilij. qđ r̄ndet ꝓuidentie.
dirigens hoīem in his maxīe. vbi nō ſufficit ꝓuiden
tia ꝓprie rōnis. Sūmus ſacerdos iudeoꝝ cū audiſſʒ
alexandrū oīa regna debellaſſe. ac gentes ſibi ſub//
iugaſſe. mirabili ꝓuidentia eſt vſus in futurū ſibi p̄
cauenda. j. Mach. x. Abigail prudentiſſima mulier
ſua ꝓuidētia obuiauit ꝑiculo qđ īminebat nabal vi
ro ſuo. ex ſua p̄cipiti r̄nſione. j. Regū. xxv. Nota etiā
ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. xlvij. ar. ix. in corꝑe. q. Q; ſolici
tudo que eſt idē cū vigilantia: ꝑtinet ad prudentiā.
Nam ſm Jſiđ. Solicitus dr̄ quaſi ſolers ſcitus. Jn
q̄ꝛtū. ſ. aliquis ex ſolertia animi velox eſt ad ꝓſequē//
dū ea q̄ agenda ſunt. Hoc aūt ꝑtinet ad prudentiaʒ.
cuius p̄cipuus actus eſt: circa agenda ꝑcipe de p̄con
ciliatis ⁊ iudicatis. Vn̄ phs. vj. eth. dicit. Q; opor//
tet tarde ꝯſiliari. opari aūt velociter ꝯſiliata. Jtē ſm
phm in p̄ eth. Certitudo nō eſt ſimpl'r q̄renda in oī
bus. ſed in vnaquaq̄ʒ materia ſm ꝓpriū modū. Q;
ꝗꝛ materia prudentie eſt circa ſingularia ꝯtingētia
circa q̄ ſunt opationes hūane. nō p̄ōt certitudo pru//
dentie tanta eſſe. ꝙ ſolicitudo tollat̄ idem Tho. vbi
ſupra in reſolutione ſecūdi argumenti.

Ad primā ꝑtem .§. IIII.

prudentie ꝑtinet memoria p̄teritoꝝ. Eccl'iaſt. j. Me
mēto q̄ ante te fuerūt. Seneca. Qui de p̄terito nihil
cogitat. vitā ꝑdidit. Jpſa eſt q̄ſi ꝯſeruatoriū. in quo
quicq̄d rō inueſtigande veritat̄ capit. fideliter reſer//
uat. Octo aūt ſunt quoꝝ debemus inter cetera remi
niſci ſm Guil. in ſum. ꝟtu. Primū eſt laudabil' me
moria bn̄ficioꝝ. ⁊ maxīe mēoria creationis. redēptio
nis ⁊ iuſtificationis. Eccl'. vlti. Memento creatoris
tui ⁊c̄. Eccli. xxix. Gratiā fideiuſſoris tui ne obliui//
ſcaris. Secundū eſt mēoria mandatoꝝ dei. pſ̄. cij.
Memores ſunt mādatoꝝ ipſius ad faciendū ea. di
cens filijs iſrael vt faciāt ſibi fimbrias ⁊c̄. Tertiū eſt
memoria ſeueritatis iuſticie. quā exercuit in peccato
res. pſ̄. lxx. Memorabor iuſticie tue ſolius. Eccl'iaſ.
xxxviij. Memor eſto iudicij mei. ſic erit ⁊ tuū. Quar
tū eſt memoria belli ſpūalis. in quo tot ⁊ tanti ceci//
derūt. Job. xl. Memento belli ⁊ nō addas vltra loq̄
Quintū eſt mēoria ꝯſolationis dei in afflictionib⁹:
ne hō deſperet. j. Mach. iiij. Mementote quō ſalui
facti ſunt p̄res noſtri in mari rubro. Sextū eſt mēo//
ria vite ſanctoꝝ ad imitandū. Job. xv. Mementote
ſmonis quē ego dixi vobis. Nō eſt ſuus maior dn̄o
ſuo. Septimū eſt mēoria ſtatus honorabilis. a q̄ q̄s
degenerauit a ꝑentib⁹ carnalib⁹ vel ſpūalib⁹. Eſa. lj.
Attendite ad abraā patrem nr̄m. Apoc. ij. Memor
eſto vn̄ excideris. Octauū eſt mēoria pctōꝝ ad dolen
dum. Eſa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos me//
os in amaritudine anime mee. Vnde Criſ. Nullū
peccatoꝝ tale remediū. ſicut eoꝝ cōtinuata mēoria.

Ad tertiā ꝑtem pru .§. V.

dentie: q̄ eſt ꝓuidētia. ꝑtinet p̄cauere ꝑicula ⁊ obuia
re eis. Vn̄ apl's ad Eph. v. Videte quō caute ambu
letis. nō q̄ſi inſipientes. i. imprudentes. ſed vt ſapiē
tes. i. prudentes. ne. ſ. incidatis in ꝑiculuʒ. Et ponit
apl'us ipſe octo genera ꝑiculoꝝ corꝑaliū. ij. Coꝝ. xj.
q̄ paſſus eſt. ſignificantia ꝑicula ſpūalia. q̄b⁹ ſubij//
cimur. q̄ grauiora ſunt. q̄ꝛ ſunt inductiua in mortem
gehēne. nō nature. ꝓpter qđ ait pſal'. Pericula infer
ni inuenerūt me. Patimur eīm in vita p̄nti pericula
iſta in q̄druplici pugna ſpūali. ſcʒ p̄ a carne inficien
te. Ab hoſte decipiente. A mūdo retinente. Ab hoīe
ſeuiente. Et in q̄libet hoꝝ certaminū ꝑcutimur du//
plici telo multū ꝑiculoſo. ⁊ ſic ſubijcimur octo ꝑicu//
lis. ſcʒ ꝑiculis fluminū. ꝑiculis ex genere. ꝑiculis la
tronū. ꝑiculis in ſolitudine. ꝑiculis in ciuitate. ꝑicu
lis in mari. ꝑiculis ex gentib⁹. ꝑiculis in falſis fra//
trib⁹. Jn p̄ igit̄ certamine qđ eſt nobis a carne infi//
ciente ꝑcutimur duplici telo. ſ. naturali corruptione
⁊ parentali affectione. Ex q̄b⁹ ſubijcimur duplici pe
riculo. ſ. ꝑiculis fluminū. ⁊ ꝑiculis ex genere. Ex na//
turali eīm infectione quā hēmus in ſtatu nr̄e ꝓſtitu
te nature. iminent nobis ꝑicula fluminū. i. ꝑicula la
pſus in peccatoꝝ gule ⁊ luxurie ꝓfundū. quēadmo//
dū flumina incautos hoīes ſubmergūt. Et hec ſunt
figurata ꝑ flumina egypti putrida ⁊ fetida q̄ moyſe
ꝑcutiente virga ꝯuertūt̄ in ſanguinē. Exo. vij. i. deo
ꝑmittēte ex ſua iuſticia. in ſanguinē paccatoꝝ ꝯuer//
tunt̄. ⁊ piſces oēs moriunt̄. i. guloſi ⁊ luxurioſi mor
te aīe ex ipa infectione. Ex calore ſanguinis iſta vitia
ortū hn̄t. Sed ſuꝑ hec flumina q̄ vtiq̄ʒ ⁊ babilonis
ſunt. i. ꝯfuſionis. pſ̄. clvij. Suꝑ flumina babi. illic
ſe. ⁊ fle. dū. re. tui ſyon. Stant ſedentes iſraelite. i. vi//
ri fideles flentes recordantes ſyon. i. ſuperne patrie.
Sedent vtiq̄ʒ ⁊ calcant virtute ꝯtinētie. flent ⁊ timē//
tes ꝑicula ſubuerſionis. Vn̄ ⁊ occaſiones vitant. ⁊ hꝫ
q̄ꝛ recordant̄ ⁊ afficiunt̄ ad patriam ſuꝑne hierl'm.
Secundū ꝑiculū eſt nobis ex ꝑentali affectione. Et
hoc dr̄ periculū ex genere. i. ꝑentū generatione. Et nō
ſolū laicis: ſed etiam clericis iminent ꝑicula pctōꝝ.
ꝑiculū. ſ. inordinate dilectionis. dū diligit filios pa//
ter pluſq̄ʒ debeat. ⁊ auūculus clericū nepotē ſuum.
Periculū illicite acq̄ſitionis. dū ꝑentes illicita lucra
dimittant filijs. Periculū iniuſte diſtributiōis. dū
p̄lati ꝯferūt oīa ſuis amicis ⁊ ꝯſanguineis. poſt//
ponētes digniores ⁊ cōmittentes talib⁹ curam aiaꝝ
q̄ vt dicit Hoſti. Non cōmitterent pomoꝝ cuſtodiā.
Et hoc genus figurat̄ ꝑ genus muſcaꝝ q̄b⁹ egyptus

ꝑcuſſa eſt. Exo.viij. Muſca eſt aīal īportuniſſimū.
volitat frequēter ante faciē ꝑſtrepit ad aures. nō re/
cedit: ſed comedit ⁊ bibit cū hoīe. Sic cōſanguinei
clericoꝝ ſunt importuni ad petendū ab eis. frequen/
tant domos eoꝝ. murmurāt ꝯ eos ſi eis ad placitū
nō ꝓuidēt. Et ꝓbaꝫ. vt dicit Amb: diſ. lxxxvj. Come
dūt ⁊ bibūt cū eis ꝑcipue tꝑe eſtiuo cū fructus colli
gūt. Sꝫ vt dr̄ Michee.vij. Inimici hoīs domeſtici
ei9.ſ. hoīs ⁊c̄. Qui amat patrē aut matrē aut ſorores
aut frēs aut filios pluſq̄ꝫ me. non eſt me dignus. ait
xp̄s. Sed ſi mei nō fuerint dn̄ati.ſ. ꝯſanguinei. tunc
īmaculatus ero ⁊c̄. ait ps̄. In ſcd̄o certamine qd̄ no
bis eſt ab hoſte decipiēte: ꝑcutimur duplici telo ſi ſu
mus incauti. Et h̄ ſūt ꝑicula latronū: ⁊ ꝑicula in ſo/
litudine.ſ. ſuggeſtio occaſionis ad mali cōmiſſionē.
Et ſuggeſtio occaſiōis ad bonū omiſſionē. Ex ſugge
ſtione diaboli in itinere bonoꝝ opeꝝ. incidit in ꝑicu
la vitioꝝ. ſuꝑbie bonū faciēdo. inuidie bonū alteri9
videndū. iracūdie dū op9 ſuū: ⁊ ſi bonū nō appreciaꝫ
Et hec vitia ſunt latrones q̄ ſpoliāt aīam grā.ſ. hūi
litate. charitate. māſuetudine. Vn̄ figuraꝫ h̄ in illo:
q̄ deſcēdens a hierl'm incidit in latrones q̄ ſpoliaue
runt eū. Luc.x. Et etiā figuraꝫ ꝑ latrūculos egreſſos
de ſyria. q̄ captiuā duxerūt puellā ꝑuulā. q̄ erat in
obſequio naaman. vt habeꝫ. iiij. Re.v. Syria interp̄
taꝫ ſublimitas. ⁊ ſignificat diabolū. q̄ dixit aſcendā
in celū ⁊c̄. De hac ſuggeſtione dyaboli egrediūꝫ.ſ. ꝑ
imitationē latrunculi.i. ſuꝑbia. inuidia. ⁊ iracūdia.
Et puellā ꝑuulā de iſrahel.i. aīam puellā ꝑ mentis
integritatē. ꝑuulā ꝑ hūilitatē. de iſrael ꝑ cognitiōis
claritatē. capiūt incautā. Et poniꝫ in obſequiū vxo/
ris naaman leproſi.i. in ſeruitutē ꝯcupiſcētie carnalis
q̄ dr̄ vxor naaman.i. diaboli. Caute ḡ ambulandū
i. opandū. ne latrūculi nos ſpolient. ps̄. cxlij. In via
hac q̄ ābulabā abſcōderūt ſuꝑbi.i. demones laqueū
mihi. Et id̄ obuiandū. vt cū hūilitate. patiētia. ⁊ cha
ritate cūcta fiāt. Scd̄o in illo certamīe ꝑcutimur te/
lo accidie. Et h̄ eſt ꝑiculū in ſolitudine. Solitarios
inueſtat accidia. Solitudo eſt ſterilis ⁊ infructuoſa
⁊ ſic cū aīa eſt ſterilis: nō ꝓducēs fructū bonoꝝ ope/
rū: ſed ocioſa manēs. ꝑiculū ei īminet accidie. q̄ fa/
ſtidiunꝫ bona ſpūalia ⁊ omittūꝫ opa virtuoſa debi/
ta. vt ꝯfiteri. dicere officiū. ire ad eccl'iam ⁊ hmōi. Id̄
q̄ꝫ ꝓcedūt multa vitia. Vn̄ Eſa. lx. dr̄. Gens eñ ⁊ re
gnū qd̄ tibi ſcꝫ deo nō ſeruierit. ſolitudine vaſtabunꝫ
i. ſterilitate ⁊ penuria vaſtabūꝫ virtutū. Obuiandū
ḡ huic ꝑiculo ꝑ occupationē bonā. Hiero. Semꝑ a/
liq̄d boni facito: vt diabolus inueniat te occupatū.
de ꝯſe. di. v. Nūq̄ꝫ. In tertio certamine qd̄ nobis eſt
a mūdo retinēte. ꝑcutimur duplici telo.ſ. ꝓſperitatꝫ.
⁊ aduerſitatꝫ. Ex h̄ nobis īminet duplex ꝑiculū.ſ. in
ciuitate ⁊ in mari. Nam ex ꝓſperitate hn̄ꝫ bona di/
uitiaꝝ. delitiaꝝ ⁊ honoꝝ. q̄ cōiter reꝑiunꝫ in ciuitate
Ex q̄b; īminent ꝑicula maxia.ſ. ꝯtēnendi ⁊ blaſphe
mandi deū. polluendi ⁊ maculādi corpus. diſtrahē/
di animū. ⁊ opprimēdi ꝓximū. q̄ ꝑicula notat ps̄. di
cens. Vidi iniq̄tatē ⁊ ꝯtradictionē in ciuitate ⁊c̄. Ec
ce ꝯtēptus ⁊ blaſphemia ꝯ deū. qua ſibi ꝯtradiciꝫ.
Sequiꝫ ſuꝑabūdauit muros eius iniq̄tas.ſ. adulte
rioꝝ ⁊ fornicationū. q̄ maculāt corpus. Et labor in
medio eius.ſ. noxie ſolitudinis ⁊ iniuſticia q̄ ad dā/
nificationē ꝓximi. Vn̄ dn̄s ad vitandū iſta ꝑicula:
hortabaꝫ dicens. Exite de medio babilonis ppl'e me
us ⁊c̄. In ipſo certamine a mūdo aliud telū ē aduer
ſitas. q̄ deſignaꝫ ꝑ mare. Quia ſicut mare amaꝝ dr̄
⁊ fluctuat. ſic aduerſitas amaritudinē hꝫ. ⁊ mentem
fluctuare facit. ⁊ hinc ꝑicula inſurgūt diūſoꝝ vitioꝝ
impatiētie. murmuratiōes diffidentie. ⁊ hmōi. Eccl'.
xliij. Qui nauigant mare. enarrāt ꝑicula eius. adeo
ꝙ etiā nauicula pe. in medio mari hmōi iactaꝫ flu/
ctib;. Et h̄ figuratū eſt ꝑ mare qd̄ vidit daniel in vi
ſione. in quo pugnabāt q̄tuor venti q̄druplicꝫ affli/
ctionis.i. ablationis reꝝ. ⁊ pauꝑtatis infamatiōis.
infirmitatis corporee. ⁊ tribulatōis familie. Et inde
ꝓcedūt q̄tuor beſtie vitioꝝ.ſ. murmuratiōis. ⁊ īpati
entie. diffidentie. ⁊ turbatōis. In q̄rto certamine qd̄
eſt ab hoīe ſeuiente. duplici telo ꝑcutimur.ſ. aperte
ꝑſecutionis. ⁊ occulte circūuentiōis. Ex q̄b; īminent
nobis ꝑicula ex gentib;. ⁊ pericula ex falſis fratrib;.
Per gētes intelligunꝫ infideles ⁊ alij male manife/
ſte ꝑſequētes bonos. ſicut greci.ſ. antiochus cū ſuis.
machabeos. ⁊ romani apl'os ⁊ martyres. De q̄b; p̄t
intelligi illud Joel'.j. Gens aſcendit ſuꝑ terrā fortis
⁊ innūerabilis. dentes eius vt leonis. Sꝫ diſſipa gē
tes.i. gentiliter viuētes. q̄ bella volūt ꝑſequendo.ſ. fi
deles. ait ps̄. Aliud certamē ab hoīe malo eſt circū/
uentionis. ex q̄ īminet ꝑicū deceptionis. diſcordie et
diſſenſionis. Eccleſia iam paſſa eſt ꝑſecutiones a iu
deis. paganis. ⁊ hereticis. Nunc aūt patiꝫ ꝑſecutiōes
ab hypocritis.i. ſimulatis hoīb;: ⁊ falſis fratrib;.i.
xp̄ianis. Vn̄ Job. xxx. in ꝑſona ipſius eccl'ie ait. Fra
ter fui. ⁊ ſocius draconū. q̄ ad p̄mū genus ꝑiculi. ſcꝫ
manifeſte ꝑſecutionis. Socius ſtrutionis.i. hypocri
taꝝ q̄ ad p̄ns tꝑs. De vtraq̄ꝫ dicit Aug9. Vox ꝯtri/
bulatoꝝ cū xp̄o ⁊c̄. vij. q. j. Aduerſitas huic. §. Idē.
Sꝫ xp̄s nos cautos reddit di. Attēdite a falſ ꝓphis
i. xp̄ianis vl' religioſ. q̄ ve. ad v. in ve. o. ⁊c̄. Mat. vij

De ꝑtib; ſubiectiuis prudentie ⁊ de cognitione
ſuijpſius. Capitulū. iij.

DE partibus ſubiecti
uis prudētie nūc agendū. q̄ ſunt ꝑticula/
ris ſeu monaſtica. economica. politica. re/
gnatiua. ⁊ militaris. Et vt ꝑfecta ſit ꝯſideratio pru/
dentie oñdendū eſt quō cuilib; ciui expediat eā hr̄e
Vbi diligēter notandū eſt. ꝙ q̄libet ciuis pōt tripl'r
ꝯſiderari.ſ. q̄ꝫtū ad ſingularē ſui ꝑfectionē. q̄ꝫtū ad
familie gubernationē. q̄ꝫtū ad ſui ꝯciuis cōicationē.
Et ſcḋm h̄ pl'es ponunꝫ ſpecies prudentie. Si eñ ꝯſi
dereꝫ ciuis in ſe. neceſſaria eſt prudentia ꝑticularis.
Si ꝯſidereꝫ vt familie gubernator. neceſſaria ē pru/
dentia economica. Si v̄o vt ciuis. tunc iteꝝ pōt tri/
pliciter ꝯſiderari. Quia aut vt eſt p̄ncipanti ſubie/
ctus. ⁊ tūc neceſſaria eſt prudētia. q̄ cōi noīe politica
dr̄. Aut eſt vt aliq̄s p̄ncipans. ⁊ tūc req̄riꝫ prudētia
regnatiua. Aut eſt boni cōis ꝓpugnator. ⁊ tunc opus
eſt prudētia militaris. Et ſic in vniūſo habem9 q̄nq̄ꝫ
ſpēs prudentie.ſ. ꝑticularē. economicā. politicam. re
gnatiuā. ⁊ militarē. Prudentia igiꝫ ꝑticularis neceſ
ſaria eſt ciui. q̄ꝫtū ad eius ſingularē ꝑfectionē. q̄ vicꝫ
ſeip̄m regere ſciat. ſe caute a peccatis ꝑuādo. ⁊ diuis
p̄ceptis obediēdo. Hoc aūt fieri nō pōt ſine pruden
tia: q̄ eſt hūanoꝝ actuū directiua. ſicut s̄. dictum eſt
Vn̄ dicit Gre. in paſtoral'. Hoſtis callidus tanto li/
berius pectus ꝑcutit. q̄ꝫto mūdū a prudentie lorica
dep̄hēdit. Ad hāc v̄tutē inducit apl's ad Eph. v. di
cens. Videte frēs quō caute ambuletis nō q̄ſi inſi/
piētes: ſꝫ q̄ſi vt ſapiētes. redimētes tꝑs q̄m dies ma
li ſunt. ꝓpterea nolite fieri īprudētes: ſꝫ intelligentes
q̄ ſit volūtas dei. Si q̄s aūt bonitate ſingl'ari caret.
Hāc prudētiā nō hn̄do. ꝓculdubio nec familiā ſuffi
enter regere poſſet. nec verus ciuis exiſteret. Qui ſibi

nō ſufficit prudēter viuēdo.nec alijs ſufficiet ꝯuenien
do.q2 q̇ ſibi neqȝ ē.cui bonus erit. Et q̇ cū deo rect⁹
nō eſt.nec cū ciuibꝫ rectus erit. Oculus q̇dē q̇ in ſe
corruptus eſt.alia mēbra regere neſciet.ꝛ cū eis incō//
petens erit: Patet ḡ quō prudētia ꝑticularis ad ſin//
gularē ciuis ꝑfectiōꝫ req̇rat̄. Exēplū potuit̄ de abraā.
Conſiſtit hec ꝑfectio ſingularis prudētie in ꝯſidera//
tiōe ſui. Vn̄ Helinādus dicit.ꝙ in tēplo appollinis
tale oraculū fuiſſe legit̄ datū. Gnotiſapthon.i.noſce
teipm̄.q̄ ſentētia Job.v. ſcribit̄ his verbis. Vitans
ſpēm tuā nō peccabis. Idē aūt eſt ſeipm̄ cognoſcere
ꝙ ſpēm ſuam viſitare. Spēs quippe hoīs eſt aīa ad
imaginē dei facta.que tūc viſitat̄ qn̄ q̄lis ſit in vita
indagat̄. Et ad ħ optime facit qȯ dicit Bern̄.in lib.
de ꝯſideratione. A te p̄mū inchoat ꝯſideratio tua.ꝛ
in te finiat̄:ꝛ infra. Cōſidera.q̇d q̇s ꝛ q̄lis ſis. Quid
in natura.q2 aīal rōnale mortale. Rōnalitas ſuble//
uat monaſticā miſeriā mortalitat̃.ꝛ mortalitas hūi
liat altitudinē rōnis. Quis in ꝑſōna.cuius ꝯditio//
nis vel dignitat̃.ꝛ quō vteris officio tuo.q̄lis in vi//
ta: vtꝝ bonus vel malus:ꝑficiens vel deficiens ꝛc̄.
Ibi vide. Et nota ꝙ iſta cognitio ſui quā facit prudē
tia inducit tria magna bona.vicȝ iudiciū cognitiōis
diuine.p̄ncipiū ſaluatiōis hūane: faſtigiū ꝑfectiōis
eterne. De p̄mo dicit ſalomō Prou̇.xxx. Dixit vir cū
q̊ eſt deus.deo ſecū manēte ꝯfortatus ait. Stultiſſi
mus ſum viroꝝ. qȯ ꝑtinet ad verā ſui cognitionem
Bern̄. Ab exterioribꝫ redibit animus ad interiora.
ab inferioribꝫ ad ſuꝑiora: vt poſſim cognoſcere vnḋ
venio.aut q̊ vado.q̇d ſum.ꝛ vnde ſum. Et ita per co
gnitionē mei valeā ꝑuenire ad cognitionē dei. Quā
toqȝ in cognitione mei ꝑfectior.tanto ad cognitionē
dei accedo. Et Macro. Aīa ꝑfectam hȝ ſapiam. cuꝫ
vn̄ orta ſit: ꝛ de q̊ fonte venerit recog̊ſcit. De ſecundo
dicit ps̄. A pctō meo mūda me. qm̄ iniq̇tatē meam
ego cognoſco. Mūdatio a pctō eſt p̄ncipiū ſalutis.
Ad ħ Seneca. Initiū ſalutis noticia peccati. Nam
q̇ peccare ſe neſcit.corrigi nō vult. Bern̄. de cognitōe
ſui. Principiū ſalutis hūilitas generat̄. De tertio ḋr
Math.xxiij. Qui ſe hūiliat.qȯ includit cognitiōeꝫ
ſui.exaltabit̄. Boe. de ꝑhica ꝯſo. O mortales cx̄ vos
petitis:qȯ intra vos eſt poſitū felicitatē.q2.ſ.ꝑ veraꝫ
cognitionē ſui q̇s ꝑuenit ad eā. In hui⁹ figurā hēs
Luc.ix. Q2 ceci ſunt vocati ad cenā. q̄ ſignificat bea
titudinē. Et loquit̄ de cecis.q̇.ſ.cog̊ſcūt ſe cecos: non
cog̊ſcentes qȯ ꝑtinet ad cognitionē ſui. Bern̄. ſuper
Can̄. Nemo ſine ſui cognitione ſaluat̄. Salus aūt ꝑ
fecta in btītudine. Ecōtrario ex ig̃rantia ſuiipſius cō
ſequunt̄ hoīes tria mala.ſeu detrimenta. Eſt em̄ fun
damentū infirmitatis.nutrimentū iniq̇tatis. cōple//
mentū fatuitatis. Quo ad p̄mū ignorātia ſui eſt fū//
damētū infirmitat̃ hūane ſpūalis.ſ.peccati. Can̄.j.
Si te ignoras o pulcerrima mulieꝝ egredere. Si ꝑ
q2.pulcerrima mulieꝝ.i.creaturaꝝ eſt aīa q̄ q2 igno//
rat ſe.egredit̄ a ſe deſꝑando ꝛ vagando ꝑ diuerſa vi//
tia. Bern̄.ſuꝑ Can̄. De ignorātie ſui venit ſuꝑbia in
te;q̄ eſt p̄ncipiū peccatoꝝ. Itē lactātius de falſa reli
gione. Nullus aīe ſuauior cibꝫ veritate. Ignorantia
aūt ſui cā ꝑuitat̃. Sene.in ep̄l'is. Iō ad ſanitatē dif//
ficil'r ꝑuenimus. q2 nos egrotare neſcimus. Quātū
ad ſecūdū ps̄. Neſcierūt ſcȝ neceſſaria ad ſalutē.neqȝ
intellexerūt.i.intus legerūt cognoſcēdo ſeipſos.in te
nebris ambulāt pctōꝝ. Terēti⁹. Ita fere corrupta eſt
oīm hoīm natura.vt aliena meli⁹ iudicet q̄ȝ ſua.ꝛ ħ
in malū. Vn̄ Tulli⁹ in li. de officijs. Neſcio q̊ fit: vt
magĩ in aliū cernam⁹ ſi q̇d delinq̇t̄. Et tn̄ xp̄s dicit
Lu.vj. Eijce p̄mū trabē de oculo tuo: vt eijcias feſtu
cā de oculo fr̄is tui. Quo ad tertiū ps̄. Nō cū in ho//
nore eſſȝ nō intellexit ſeipm̄ vl' ſuā cognitionē. Cōpa
tus ē iumētis inſipiētibꝫ. Bern̄.in li. de ꝯſideratiōe
ad eugeniū. Licet oīa myſteria nouer̃.lata terre. alta
celi.ꝓfunda mar̃.ſi te neſcieris.oīno eris ſil'is hoī in
ſipiēti edificāti domū ſuā ſuꝑ arenā ſine fundamē//
to.i.ruinā nō ſtructurā faciēs. Ptholo. Inſiſipiēſ ē q̇
ſuiipſi⁹ ig̃rat q̄ȝtitatē. Tulli⁹ de tuſcu.q̄ōibꝫ. Stul//
ticie ꝓpriū eſt.alioꝝ vitia cernere.ſuorūqȝ obliuiſci.

De prudentia monaſtica aut ꝑticulari. ꝛ nouē re//
gulis directiuis hūanā vitam. Caplm̄.iiij.

QUaliter prudētia ꝑ
ticularis q̄ hȝ hoīem gubernare in ſeipſo:
dirigat oꝑa eius ſatis pulcre.pōt trahi ex
his v̄bis q̄ hn̄t̄ Can̄.v.vicȝ. Dilect⁹ me⁹ cādidus et
rubicūdus:elect⁹ ex milibꝫ. Caput ei⁹ auꝝ optimū.
Come eius ſicut elate palmaꝝ. nigre quaſi coruus.
Oculi ei⁹ ſic colūbe ſuꝑ riuos aq̄ꝝ q̄ lacte ſūt lote ꝛ
reſidēt iux̄ fluēta pleniſſima. Gene ei⁹ ſic areole ꝯſi//
te a pigmētarijs. Labia ei⁹ diſtillātia mirrhā p̄mā.
Man⁹ ei⁹ tornatiles auree:plene iacinctis. Venter
ei⁹ eburne⁹ diſtinctus ſaphir̃.crura ei⁹ colūne mar//
moree.fundate ſuꝑ baſes aureas. Gutt̄ ei⁹ ſuauiſſi//
mū.ꝛ totus deſiderabil'. hec ibi. Que ītelligi pn̄t de
xp̄o v̄o.i.ꝑſona ei⁹.ḋ q̊ ḋr. Job. Prudētia ei⁹ ꝑcuſſit
ſuꝑbū.ſ.diabolū. Ac etiā de xp̄o myſtico.i. eccl'ia ei⁹
ſeu de ei⁹ fidelibꝫ q̇bꝫ ḋr Math.x. Eſtote prudētes.
Ex q̇bꝫ v̄bis trahunt̄ nouē regule directiue toti⁹ vite
hūane. Et ſm̄ ħ ꝙ ipſa v̄ba exponit egregius vir. ꝑ
cūcta laudabilis dn̄s Joħ.dn̄ici cardinalis raguſi//
nus in lib.ſciētifico.ꝛ ſi vulgari intitulato amor cha
ritat̃. Et p̊ q̇dē oñdit̄ excellentia xp̄i in gn̄ali.cū.ſ.ḋr
candidus.ſ.ꝑ puritatē. Rubicūdus ꝑ charitatē. Ele
ctus ex milibꝫ ꝑ gr̄e ꝛ ſapīe ſublimitatē. Exinde po//
nūt̄ decē regule: Prīa dirigit intētiōes.ibi.caput ei⁹
Scḋa cogitatiōes.ibi.come ei⁹ ꝛc̄. Tertia cognitōes
ibi.oculi ꝛc̄. Quarta cōtēplatōes.ibi.gene ei⁹ ꝛc̄. Quī
ta locutiones.ibi.labia ei⁹ ꝛc̄. Sexta actiōes.ibi.ma
nus ei⁹ ꝛc̄. Septīa fructificatiōes.ibi.venter eius ꝛc̄.
Octaua gubnatiōes vel affectiōes.ibi.crura ei⁹. No
na diſciplinatiōes.ibi.gutt̄ ei⁹ ꝛc̄. Prīa ḡ dirigit intē
tiones q̄ ſignant̄ ꝑ caput. Caput aūt deſignat inten
tionē.q2 ſic caput ē p̄ncipiū corꝑis:ita intentio p̄nci
piū oꝑis. Nā ſm̄ ſapientē.finis ad quē reſpicit intē//
tio mouet agentē. Et in his q̇dē q̄ de ſe ſūt mala. vt
blaſphemia.homicidiū.vſura.ꝛ hmōi. q̄ȝtūcūqȝ vi//
dere̅t hr̄i pia intētio.nō p̄t eſſe veracit̄ bona.nec op⁹
bonū. Sȝ in alijs v̄ba ē autoritas cōis.ſ. q̇cq̇d agant
hoīes.intētio iudicat oēs. Et aliq̇ q̇deꝫ hn̄t caput
terrenū.q̇.ſ.nō intendūt.niſi ꝯgregationē ſubſtantie
in ſuis oꝑibꝫ.etiā de genere bonoꝝ.ꝓpter ħ ieiunant
orant.ꝛ hmōi.vt ꝓſperent̄. Alij caput carneū.q̇ intē//
dūt tm̄ ſatiſfacere nature.vt ea q̄ fiūt ꝓpter ꝑentelas.
vel ſenſualitati:vt multi ſub ſpē ſpūs. q̇ mlta faciūt
ꝓpter ꝑn̄tiā corꝑalē ꝑſonaꝝ. Alij hn̄t caput aureū.et
iſti ſūt ſcti.q̇ oīa q̄ faciūt.faciūt ꝓpt honorē dei ꝛ amo
rē eius. Charitas em̄ auꝝ ſignificat Apoc.iij. Sua
deo tibi emere auꝝ.i.charitatē.q2 ſic auꝝ excellit oīa
alia metalla. ita charitas oēs v̄tutes. Et q̄ȝto q̇s ex
maiori intētione charitat̃ aliq̇d facit.tāto magis eſt
deo ḡtus:ꝛ meret̄.xp̄us aūt oīa facit.ꝛ fecit ex maxīa
charitate. Et iō merito dīc de eo eccl'ia. Caput ei⁹.i.
intētio ei⁹ auꝝ optimū ꝑfectiſſima intētione. Vn̄ ip̄e
dicebat Joħ.iiij.meus cibꝫ ē:vt faciā volūtatē ei⁹ q̇

miſit mē.cccc intentio ꝛ mľta ſiľia inuenies. Et ſic in
iſto ſplēdoꝛe illūiat oēm hoīeʒ venientē in hūc mū
dū.diſce ğ dirigere intentionē tuā. Scḋa dirigit co/
gitationes. que deſignanť ꝑ comas.i. capillos. quia
ſicut capilli exeūt de capite ſeu ꝓcedūt. ita cogitatio
nes a mēte. Quale caput: tales capilli. Noſtꝝ caput
vanū eſt.ꝛ ideo vanos capillos ꝓducit.ꝛ materiaľr ꝛ
ſpūaľr. Tria dicit de his cogitationibꝫ: ąles debent
eſſe ꝛ nr̄e. Pri°o ꝙ ſunt vnite in vno fine.ꝛ ſi ſint diui
ſe in materia. Et iō dicit elate.i.cotelli aut rami pal/
maꝝ. qui ąd̄eʒ videnť eſſe diuiſi abinuicē.ꝛ ſunt in
ſūmitate.ſed in fine in vnū ꝯueniūt. Ita xp̄s diuer/
ſa agebat ꝛ loquebať:ꝛ de diūſis materijs. tñ ſꝑ ad
honoꝛē dei ꝛ ſalutē ꝓximi.ſic ꝛ tu. Et ſi de diūſis ma
terijs cogitas.mō de gubernāda familia.mō de arti
ficijs. mō de alijs.fac oīa ad laudē ꝛ gliām dei. Se/
cūdo cogitatiōes debent eſſe firme ꝛ ſtabiles. iō dic̄
palmaꝝ. Palma eñ̄ viriditatē ſemꝑ ꝯſeruat in hye/
me vt in eſtate.ſemꝑ ſtat vno mō. Et q̄ʒto magis an/
tiquať tantomagis dulceſcūt fructus ei⁹. Et eſt multi
tp̄is.inferius ſubtilis.ſuꝑius lata.ꝯtrario mō alia/
rū arboꝝ. Sic cogitationes bone.debent eſſe firme.
Aug.de pe.di.iij. Bonū ꝓpoſitū ꝯſerua iugiter.neqꝫ
ꝓſperitate:nec adūſitate mutari.ſꝑ deuotius ſe hr̄e.
hr̄e latas meditatiōes de diuinis.ꝛ modicas de ter/
renis. Tertio debēt eſſe hūiles.iō dic̄ nigre ꝛc̄. Nota
ꝙ coꝛuus libenť ąeſcit ſuꝑ cadauera. ſic ver⁹ hūilis
ꝯſiderat moꝛtē ex q̄ ſumit occaſionē hūilitatis. Hūi
lis ſum coꝛde.ait xp̄s. Math.xi. Tertia dirigit illu/
ſtrationes q̄ deſignanť ꝑ oculos. Iō dic̄ oculi ei⁹ ſic̄
colūbaꝝ. Sicut eñ̄ oculo coꝛꝑali q̄s videt coꝛꝑaľr.
ita oculo intellectus ſpūaľr. Et ſic̄ duplex eſt ocul⁹.
ita duplex ē intellectus.ſ. pꝛacticus circa oꝑabilia.ꝛ
ſpeculatiuus circa cog̊ſcibilia.ibi.ąeſcens.i.vna po/
tentia intellectiua cū duplici dicto officio. Pri°o igiť
intellectus dʒ eſſe diſcretiu⁹.diſcernēdo falſa a veris
bona a malis:vt ꝟa ꝛ bona eligat.ꝛ falſa ꝛ mala re/
pꝛobet. Iō dic̄ ſic̄ colūbaꝝ. Vñ colūba diſcernit gra
na q̄ ſūt bona.ꝛ ſana comedit.coꝛrupta dimittit. ſic
egit dñs ieſus. Iux̄ illud Eſa.vij. Sciat repꝛobare
malū:ꝛ eligere bonū. Et vt h̊ poſſit hō meli⁹ facere
dʒ.ſecūdo oculos intellectus tenere ſuꝑ riuos aq̄ꝝ.i.
ſuꝑ doctrinis lectis vel ꝑauditis eas ruminādo. Vñ
dicit b.Antho.cuidā interrogāti de via ſalutis. In
oīm re quā facis adhibe tecū teſtimonia ſcripturaꝝ.
Et nota ꝙ nō q̄ſlibet libꝛos vľ doctrinas debemus
ruminare ſʒ illas ſolū.q̄ ſūt lote lacte.i.ſcripturas ſa
cras q̄ ad modū lactis ſunt purificatiue mētis illūi
natiue ꝛ ꝯfoꝛtatiue. Alie aūt doctrine vt phie poeſis
ꝛ de palatinis ꝛ hmōi.nō purificant.ſʒ inq̄nant mē/
tē ſuꝑbia vel imūdicia. Colūba ſtās ſuꝑ riuos aq̄ꝝ
inde ꝑ vmbrā ꝯtēplať accipitrē ꝑ ſequentē. vt vitet
eū. Sic aīa ꝑ ſcp̄turas pt̄ cog̊ſcere inſidias diaboli.
quō diūſis modis q̄rit caꝑe.ꝛ ibi in oībꝫ videt reme
dia. Ipſas xp̄s allegabat p̄dicādo.ꝓpt̄ea iudei mira
banť dicentes.quō hic lr̄as ſcit cū nō didicerit. Ioh.
vij. Tertio dʒ etiā ꝯſiderare diligēter inſtinctos di/
uinos:ſeu inſpiratiōes ſpūſſancti.vt exequať q̄ ad/
huc melius ꝛ purificant ꝛ illūinant.ꝓpterea ſubdit.
Reſidēt iux̄ fluēta pleniſſima: q̄ ſunt dona ſpūſſan
cti. Vñ xp̄us dixit clamādo. Ioh.vij. Qui credit in
me ſicut dicit ſcriptura. flumīa de ventre ei⁹ fluent
aque viue:loquēs de ſpūſctō. Quarta dirigit exēpla
q̄ notāter ꝑ genas.ibi.gene eius. ſicut gene ſunt ſub
oculis ꝛ nūq̄ʒ cooꝑiunť:ſicut alia pene oīa mēbꝛa.
ita exēpla.i.oꝑa manifeſta ſub oculis.in ꝯſideratio/
ne ſunt hoīm.ꝛ occultari nō pn̄t. Teneť aūt quilibet
nō ſolū ꝯſciētie ſue ꝓuidere.ſed etiā ꝓximi bonis ex
emplis edificare. Et ꝓpterea nō ſolū a malis: ſʒ etiaʒ
ab his q̄ hn̄t ſpēm mali.cauere dʒ iuxta ſententiam
apľi.j.ꝛ.ij.ad Coꝛi.viij. Debent aūt exēpla eē ꝑ hūi/
lis patientie,ꝓpterea dicit areole. In area fit ꝑcuſſio
grani.ꝛ calcatio ſuſtinet plures ictus.ꝛ tñ nō frangi
tur terra.ſed integra ꝛ ſolida ꝑſeuerat. Nullū maius
exemplū dat de ſe ſiuus dei:q̄ʒ de ꝟtute patientie.vt
iniurijs tribulatiōibꝫ nō frangať.nō turbeť.nō q̄ru
leť.ſed firmius ꝛ integer in virtute ꝑmaneat.hoc xp̄s
edocuit. Vñ Aug.j.q.j. Chꝛiſtus ąd fecit nobis.i.q̄
le exemplū dedit. q̄ tanta patiētia ꝓditoꝛē ſuū ſuſti
nuit vſqꝫ in finē.vt ei ꝑmā euchariſtiā ꝯfectā mani
bus ꝛ oꝛe ſuo cōmendatā:ſic̄ ceteris apľis ꝓpꝛijs ma
nibꝫ daret ꝛc̄. Areole dicit in pluri.quia patiētie exē
plū dʒ oñdi in tribulatiōibꝫ coꝛꝑalibꝫ ꝛ ſpūalibꝫ: q̄
duriores ſūt q: tāgūt aīaʒ. Areole nomē diminutiuū
eſt. Ex q̄dam hūili cognitione ꝓpꝛioꝝ defectuū.ꝛ per
ꝯn̄s recognoſcere ſubditū oīm penaꝝ debet ꝓcedere
iſta patiētia.nō mō phico. Debēt ſcḋo ꝛ alijs virtu/
tum p̄bere exempla.ideo ſubdit aromatū. Aromata
odoꝛifera ꝛ ſuauia ſunt ꝟtutes.zuccarū eſt charitas.
Cinamomū puritas. Carophilus hūilitas. Balſa/
mus obedientia. Mirrha penitētia ꝛc̄. Haꝝ exēpla
debes dare nō de vna.nō de alia q̄ oīs. q: eis oc/
currūt tētationes ꝛ tribulationes. Iō debent eſſe fū/
date in hūili patiētia.vt ſint areole aromatū. Debēt
tertio oīa exempla etiā oꝑeꝝ virtuoſoꝝ eſſe cū mag̃
diſcretione. Vñ ſubdit. Conſite a pigmentarijs. Pi/
gmentarij ſunt q̄ ſciūt cōponere medicinas ꝛ ꝯfectio
nes. Non oīm eſt h̊ q̄ hn̄t aromata: ſʒ paucoꝝ ex ma
gna pꝛactica. Non oīs q̄ hn̄t ꝟtutes: ſciūt ſemꝑ vti
diſcretione. Paucoꝝ eſt h̊ ꝛ exercitatoꝝ in via ſpūs.
Et tñ ſi deſit diſcretio: nō erit virtuoſum opus. Niſi
eñ̄ oīa fiāt cū modis ꝛ tp̄ibꝫ.nō edificabūt: ſʒ ſcā
dalizabūt qḋ xp̄s ſūme fuauit. Qñqꝫ rep̄hendens.
qñqꝫ tacens.qñqꝫ loquens. qñqꝫ miracula faciens.
qñqꝫ nō faciens.qñqꝫ ieiunans.qñqꝫ comedens ꝛc̄.
Oīa ad edificationē. Quinta regula dirigit locu/
tiōes.q̄ deſignanť ꝑ labia. Vñ labia eius ꝛc̄. Poſuit
deus ꝛ labia ꝛ dentes ante linguā: vt nō ſubito loq̄
mur quicq̄d menti occurrit. ſed tardi ſumus ad lo/
quendum.vt admonet iacobus in canonica ſua.c.j.
Debet ğ locutio ꝑ eſſe ex dilectione ꝛ tēꝑata. Vñ dic̄
diſtillantia. Ad diſtillationē plura ꝯcurrūt.ſ. foꝛnel
lus cū igne.cāpana.ꝛ materia q̄ dʒ diſtillari. ꝛ alem
bitus vnde egrediť guttatim. Sic ad hoc vt aliq̄s
bene loquať.debet eū mouere charitas.q̄ eſt ignis in
coꝛde ꝛ foꝛnax. Cāpana eſt rō. Illud qḋ diſtillať eſt
materia q̄ debet dici. Alembitus eſt os. Vas vbi re/
cipiť: eſt auditoꝛ. Quādo ğ charitas inducit aliquē
ad loquēdū.ipſa ꝟtus charitatis tanq̄ʒ caloꝛ q̄dam
intenſus.debet materiā locutionis q̄ſi euapoꝛando
ꝑ diſcuſſionē tranſmittere ad altitudinē rōnis. ꝛ di
miſſa oīm ſuꝑfluitate illud ſubſtantiale qḋ aſcendit
in rōem.i.qḋ dictat rō paulatim ꝑ os ꝓferre vbi eſt
auditus. Non eñ̄ ad modū maris redūdantis debʒ
ſe iactare.vľ quicq̄d eſt in coꝛde dicere.nec ad modū
toꝛrētis oēs imunditias viaꝝ colligere.narrando.ſ.
defectus alioꝝ.ſed paulatim ꝛ rōnabiliter. Sic fecit
dñs ieſus. Vñ ipſe dicebat Ioh.v. Hec dico vt ſalui
ſitis. Ecce charitas q̄ mouebat ad loquendū. Et de
eo dr̄.j. Petri.ij. Nec dolus eſt inuentus in oꝛe eius.
nec etiā aliqḋ malū. Vñ ipſe dicebat Ioh.xviij. Si
male locutus ſum: teſtimoniū ꝑhibe de malo. Ecce

materia rōnabilis ⁊ tota euapoꝛata.parū lotus eſt.
Vñ.Eſa.liij.Sicut agnus corā tondente ſe obmute
ſcet.Secūdo materia locutiōis dꝫ eſſe vtilis.ꝓpterea
dicit mirrhā. Mirrha eſt amara purgatiua ⁊ pſer//
uatiua a corruptiōe.Sic locutio amara dꝫ eſſe ad re
ꝓhendendū vitia alioꝝ.nō ad adulandū.ad purgā
dū ſua peccata ꝑ ↄfeſſionē.ad monēdū.⁊ ſic pſeruan
do alios a vitijs.Tertio dꝫ eſſe de melioꝛibꝫ.ꝓpterea
dicit p̄mā.Pruna em̄ diſtillatria ē melioꝛ alia.Sic
pōt hō loq̄ de diuerſis bonis ⁊ bñ. ſed dꝫ hō eligere
etiam melius.ita q̄ ſit totalr̄ ſmo ſm deū.ſicut fecit
xp̄us q̄ ait Joh.viij. Sicut audiui a p̄re:ſic loq̄r in
mūdo.Sexta dirigit opatiōes q̄ deſignant̄ ꝑ man⁹
Vñ dicit manus ei⁹ ⁊c̄.Opa q̄ facimus artificialia
⁊ mlta alia manibꝫ facim⁹.Et ꝓpterea manus in ſcri
ptura deſignāt opus nr̄m. Hec aūt opa debent eſſe
bona p̄.Et ꝓpterea dicit tornatiles.Torno eſt inſtru
mētū qḋ valde cito opat̄.remouet a lignis ſupfui
tates ⁊ polit.⁊ tantū reuertit̄ retro q̄ztū ꝓcedit in añ
Hoc ſpūalr̄ dꝫ eſſe in opibꝫ noſtris.ſ.vt ꝓmpte ope//
mur.nō tarde vel lente in ſurgēdo a dormitiōe.in eū
do ad eccl'iam.in accedēdo ad ↄfeſſionē.⁊ hmōi.Ne
ſcit em̄ tarda molimina ſpūſſancti grā. Dicit Amb.
in omē.ſup lucā. Debemus etiā tollere ſupfluitates
ab opibꝫ nr̄is. vt in veſtimentis.cibis.in edificijs.⁊
hmōi.Cant.ij.Tēpus putatiōis aduenit.Debem⁹
facere opa mūda ⁊ nitida in ↄſpectu dei. Debemus
in opibꝫ nr̄is nō ſolū reſpicere in antea ad alia q̄ re//
ſtant fienda.ſꝫ etiā aliqñ reuidere p̄terita ad dolēdū
de defectibꝫ. ſicut faciebat paulus dicēs.j. Coꝝ.xv.
Non ſum dignus vocari apl'us.q̄ꝛ pſecutus ſum ec
cleſiā dei.Et Aug.in lib.ↄfeſſionū accuſans peccata
p̄terita.Fuit dñs ieſus ſolicitus ⁊ ꝓmptus in opibꝫ
ſuis.Joh.viij. Diluculo venit in tēplū. nil ſupfluuꝫ
erat in eo.Colligite ait:q̄ ſupauerāt fragmēta ne pe//
ant.Joh.vj.Oīa opa ſua deo accepta. Joh.viij.Ego
ait q̄ placita ſūt ei.ſ.patri.facio ſp.Secūdo opa iſta
debent eſſe multiplicia.Jō ſubdit.Auree. Aurū em̄
valde extendit̄ ſup oīa alia metalla.Nā de vno du//
cato fiūt circa.c.petie ad daurādū picturaſ.Sic opa
nr̄a debent ſe extendere ad multa.Aliqñ ad paupe//
res paſcendos.Aliqñ eundū ad eccl'iam.ad officiuꝫ
ad p̄dicationeꝫ. Aliqñ ad opa religioſa ⁊c̄. Multa
bona opa oſtendi vobis ait xp̄s.Joh.x.Debet tertio
in ipſis opibꝫ eſſe ↄſideratio p̄mioꝝ. ꝓpterea ſubdit
plene iacinctis.i.lapidibꝫ p̄cioſis. vel floꝛibꝫ alliſis.
q̄ hñt coloꝛē celeſtem.Laboꝛ te terret ait aug.Cogita
de p̄mio.Sic dñs ieſus ſemꝑ in opibꝫ ſuis ↄtēpla//
bat̄ deū ⁊ ſupnā gl'iam.Diſce ḡ ip̄m ſequi.q̄ illūinat
oēm hoīem venientē in hunc mūdū.Septima diri//
git fructificationes q̄ deſignant̄ ꝑ ventrē. Vñ dicit
Venter eius ⁊c̄.Jn ventre ſtat fructus hūanus.i.pu
er.Magna cura ⁊ ſtudio q̄rebant hoīes in veteri te
ſtamento facere fructus hūanos.i.filios.Vñ ⁊ in le//
ge ſterilis. dicebat̄ maledicta. Sed iam in nouo te//
ſtamento nō curat deus tantū de iſta fructificatione
Jmmo dicit Luc.xxiij.Beate ſteriles q̄ nō genuerūt
⁊ vbera q̄ nō lactauerūt. ſꝫ vult fruct⁹ ſpūales ꝑma
nētes.nō deficiētes vt filij.vñ dic Joh.xv.Poſui vos
vt eatis ⁊ fructū afferatis: ⁊ fruct⁹ veſter maneat. Et
q̄lis eſſe debeat oſtēdit̄ cū ſubdit̄.Eburneus. Ebur
eſt os elephantis:aīalis caſtiſſimi.⁊ ſignificat caſti//
tatē.Vñ in añ.Ebur caſtitatis.hos igit̄ filios debe
mus generare.⁊ tales q̄ ſint caſti.i. caſtitatem debe//
mus in nobis amare.⁊ in alijs ſuadere.Dicunt̄ etiā
fructus noſtri opa ꝑmanētia.vt libꝛi.edificia. hoſpi

talia.q̄ q̄dem faciūt ad gl'iam hūanā. vt pingendō
arma ⁊ hmōi.ſed eburnea nō ſunt. ⁊ ideo fienda ad
gl'aꝫ di.Ebur ē duꝝ.⁊ ſignificat ↄſtātiā ⁊ pſeuerātiā
quā dꝫ q̄s ſuadere his q̄s trahit ad deū.nō ſolū acti
ua ⁊ mundana.ſed ſpūalia ⁊ celeſtia.Sic dñs ieſus
egit.Nullū docuit aliquā artē vel ſcientiā cū oēs ſci
ret.ſed bene diuina ⁊ ſpūalia.Eſt aūt diſtinctus iſte
venter zaphirꝫ.q̄ꝛ facit docere filios ſuos ſpūales q̄s
verbis ⁊ exēplis trahit ad xp̄m. Octaua dirigit gu//
bernatiōes deſignatas ꝑ crura.Vñ crura ei⁹ ⁊c̄.Si//
cut em̄ ſup crura ⁊ tibias ſuſtentat̄ totū coꝛpus. ſic
totū coꝛpus eccl'ie ſuſtentat̄ ⁊ regit̄ duplici regimīe.
eccl'iaſtico ⁊ tꝑali.diſ.xcvj.Duo ſunt.Sed ad hoc vt
nō ruat ip̄m coꝛpus eccl'ie. Opoꝛtet vt iſta regimia
ſint iuſta.Et ꝓpterea ſubdit.Colūne marmoꝛee.Alij
qui faciūt rēpublicam.i. regimen colūnas luteas.ſ.
nō q̄rendo niſi colligere pecunias ⁊ dep̄dationes ex//
toꝛſiōes ⁊ hmōi.Alij faciūt colūnas ferreas.vtentes
vi tyrānica:gladio ⁊ ſpata.nutriētes ſectas: expellen
tes bonos ⁊c̄.Alij de nihilo faciūt:ſꝫ deſtruūt factas
faciēdo ↄ̄ deū ⁊ eccl'iam.vt poſſint bñ ꝓſꝑare in ſta//
tu ſuo.Regimē tl'e durare nō pōt:ſꝫ iā ruit.Faciēdo
iſtas colūnas ſolū de argēto.Nō ſufficit.i. ſi ſolū va
caret̄ ↄtēplatiōi ⁊ lectiōi:vel doctrīe:aut p̄latis. Re
q̄rit̄ adhuc aliud.vicꝫ colūne marmoꝛee.Nullus la//
pis durioꝛ marmoꝛeo.nullus cādidioꝛ.null⁹ vtilioꝛ
ad ſuāda vnguēta.Et cū ſit ita duꝝ.mirū ē q̄ meli⁹
domat̄ plūbo dulci q̄ꝫ ferro. Et iō ↄuenienter ſignifi
cat iuſticiā. Nulla em̄ ꝟtus req̄rit tantā foꝛtitudinē
ſic iuſticia iudicatiua.Jmpugnat̄ eī a ſanguīe. a mi
nis. a mūeribꝫ.a p̄cibꝫ.Nulla ꝟtus pulerioꝛē fac rē
publicā ⁊ purioꝛē.Eſt em̄ reddēs vnicuiqꝫ qḋ ſuū ē.
Sicut aūt coꝛpis pulcritudo reſultat ex mēbꝛoꝝ de//
bita ꝓpoꝛtione.ita ipſa iuſticia q̄ habet ꝓpoꝛtionare
cuncta.Facit coꝛpus eccleſie pulcrū ſolū a plūbo hūi
li.i.a penitētibꝫ ⁊ hūilitatis aliquātulū flectit̄. Juxͣ
illud virgilij.Parcere ſubiectis ⁊ debellare ſupbos.
Colūne in pl'ali dicit.q̄ꝛ duplex ē iuſticia.ſ.diſtribu//
tiua:⁊ cōmutatiua.vt p̄miare bonos ⁊ pūire malos
Sup baſes aureas.i. ſup fidē ⁊ charitatē.al's nihil
valet.Sed q̄ꝛ qḋ expoſitū eſt de duplici regimīe.ſpe
ctāt ad prudentiā politicā nō excūdo terminos pru
dentie ꝑticularꝫ:q̄ q̄s regulat ſeip̄m.Pōt dici q̄ cru
ra ſignificāt appetit⁹ ſiue affectus.q̄ꝛ ſic cruribꝫ itur.
ita affectibꝫ aīa ꝑgit ꝟſus celū vel infernū: ſm q̄lita
tes affectionū. Duo āt crura ſūt duo appetitus.ſ.ſen
ſualis ⁊ rōnalis.q̄ crura dicūt̄ nō eſſe carnea:neqꝫ fer
rea:ſꝫ marmoꝛea.hñt ſpūaliter crura carnea q̄ in his
q̄ expediūt carni:nō querūt neceſſitatē: ſꝫ voluptatē
vt ſufficiāt om̄i modo ipſi ſenſualitati. Cū tñ dicat
apl's ad Ro. Debitoꝛes ſumus carni:nō vt ſm car//
nem viuamus.Si em̄ ſm carnē vixeritis:moꝛiemī.
Appetitū aūt rōnalē hñt carneū:q̄ in opibꝫ ſpūalibꝫ
q̄ faciūt:carnalia querūt.honoꝛes.diuitias.⁊ hmōi.
Vel etiam q̄ꝛ patres ſpūales aut frēs aut filios ſpi//
rituales carnaliter.i.ſenſualiter diligūt.Semꝑ que//
rentes coꝝ p̄ntiam coꝛpalem.Contra q̄s dicit Aug.
in regula.Jnter nos non carnalis:ſed ſpūalis debet
eſſe dilectio.Crura etiā ferrea hñt:q̄ nec ſibi nec alijs
ꝑ affectū cōpaſſionis mouent̄ ad ea q̄ neceſſaria ſūt:
ſed duri ⁊ rigidi nimis ſunt.ↄ̄ quos dicit Hiero.Ne
dignitatē creature rōnalis amittit q̄ ieiuniū charita
ti:aut vigilias p̄fert ſenſuū integritati. de ↄſe.diſ.v.
Nō mediocrit̄.Prudēs igit̄ habꝫ crura affectuū.nō
carnea neqꝫ ferrea.ſꝫ marmoꝛea.i.pura ⁊ fixa ſeu fir//
ma.q̄ crura affectuū fundāt̄ ſup baſes aureas.i.ſup

duo pcepta charitatis dei z pximi dilectiōis. Nona dirigit disciplinatōes.i.modū docendi seu instruēdi alios. Doctrina eīm voce porrigit: q a guttur pcedit z iō ipsa disciplinatio notat cū dr. guttur ei⁹ suauissimū. Debet eīm q docet siue puate siue publice loq: nō solū apte vt intelligat: sz etiā suauit. vt audiētis animus delectet. ppterea dr gutt suauissimū. nō tñ dz adulatiue loq. Naz ɔ hui⁹ adulatores dicit dñs Malach.ij. Maledicā būdictōib vris.i. sermonib adulatorijs.j.q.j. Maledicā. z in eadē.q.c. Multi. Sed dz loqui vtilit z benigne. Jux illō.ij. Cor.vj. In suauitate in spūsancto. z cū loqui hz materias de se turpes. vti dz vocabul'qz tū pōt honestis: nō apte sicut ribaldi. nā tales locutōes nō sūt suaues. sz odiose sapiētib. Un Hiero. De nephādis criminib q in occulto fiūt q noiare etiā turpissimū est. ne z dicētis os aures audientiū pollueret. general'r scriptura cōpressa est. dicens. Uerecūdos facite filios israel ab omni imunditia. xxxij.q.iiij. In eo.

Quia supra introdu .§.I.

cta est autoritas illa. Estote prudētes sicut spentes Potes hic notare qdruplicē prudētiā spent; naturalē quā spual'r imiter. Pria est: qr spens qn videt se pcutiēdū. de toto corpe fac scutū. vt pseruet caput illesū. Nā z si vulneret in corpe capite integro. nō ex h mortē incurrit. Sic debes z tu oia exponere.s. substantiā. famā etiā vitam lesioni vel amissioni. vt caput viz rōis. seu xps q est caput nrm illesus euadat Ledit eīm rō vel ipse xps in nobis exñs solū p culpā q semp dz vitari. Un Aug⁹. Potius dz qs oia mala pati qz pctō ɔsentire. xxxij.q.v. Ita ne. Scda prudētia spentis ē. qr vetustus effectus vel infirmus vt iuuenescat. artū foramē ingrit lapidis firmi. p qd cū difficl'tate transiēs: vetustā pellē deponit. et inde induens nouā. Sic z tu factus debilis z antiquus p pctm. Si vis vt iuuētus tua renouet p gratiā. opz te ire p foramē artū penitentie. qz tūcūqz tibi difficile videat. Et h foramē dz esse infixa petra z firma.i. firmo pposito nō recidiuādi. qr vt ait Aug. Nihil psunt lamenta si iterent pctā.s. q ad ppositū iterandi vulnus iteratū tardius sanat. de pe. di.iij. Inanis. Tertia prudētia spentis.s. aspidis est. qr cū incantat: ne audiat vocē incantantiū obturat aures suas. vt ait ps. lvij. Unā figendo in terrā. in aliā caudam immittēdo. sic z tu fac. Cū incantator diabolus vult te capere incantatiōib suarū suggestionū. claudas aures: cogitationes: z affectus. ne ipsis assentias. z h ex ɔsideratiōe finis peccati. qd significat p caudā. qr vt dicit apl's ad Ro. Finis illoz mors ē. Et ex ɔsideratione mortis corpalis ad terrā ɔsternētis hūiliat hō z cauet a peccatis. Jux illud. Terrā geris. terrā teris z in terrā reuerteris. q de terra sumeris. xij.q.ij. In eccl'iastico. Quarta prudētia spentis ē. q insidiat calcaneo ml'ieris. vt dr Geñ.iij. vt.s. occidit eā. Mulier aūt voluptatē seu mūdanā ɔsperitatē designat. Calcaneus eius est finis ei⁹. Sic aūt occidit seu cōtenit hūana ɔsperitas seu voluptas. dū attendit finis eius.i. vanitas z nocibilitas. Gre. in omel'. Momentaneū est qd delectat: sed eternū quod cruciat.

Item ad prudentiā .§.II.

pticularē siue mōasticā ptinet illa autoritas. Prou. pe. Quatuor sunt minima terre. z ipsa sunt sapiētiora sapientib.i. prudētiora. Formice pl's infirmus q pparāt in messe cibū sibi. Lepuscul⁹ plebs inualida q collocat in petra cubile suū. Regē locusta nō hz. et egredit vniuersa p turmas suas. Stellio manib nitit: z morat in edib regū. Expone moral'r. In formica cōmendat nobis prudentia q est ps prudentie: p quā respicit ad futura sibi prudens. Un Prou.vj. dr. Uade ad formicā piger. In locusta que saltat. z post saltū retro decidit. Designat in prudēte ardēs desideriū eternoz q sunt vltimus finis. q maxie attendit a prudēte. Jux illud prudenter agas z respice finem. Sed casus locuste in retro. significat recordationē pteritoz defectuū. z hmōi. Mēoria autē pteritoz ad prudētiā ptinet tāqz ps eius. In stellione q est lacertulus. qsi depictus z stellatus. q alas nō hz Sed manib nitit incedere. significat diligentiā in opatiōe: q supplet defectū nature. Diligētia aūt opationis ptinere videt ad rectā ordinationē pñtū que est scda ps prudentie. vbi in ope fiendo ɔsiderandū est an tale opus liceat: expediat z deceat. vt licitū respiciat necessitatē. sed ad salutē expediens vtilitatez. decens honestatē fm Bern. Et habet ex de voto magne. In lepusculo qd est aīal timidū velociter fugiēs sed in petra collocans cubile suū. significat diffidentiā de ppijs virib suis: z sensu suo. z ɔfidētia in deo seu xpō q est petra. Petra aūt erat xpus. Un Prou. iij. dr. Ne innitaris prudētie tue. vbi Hiero. Prudentie sue innitit. q ea q sibi agenda vel dicenda vident patrū decre. pponit extra de consti. Ne innitaris.

De prudentia economica. Caplm.v.

Secunda prudentia

est economica: q est necessaria ciui. inqntū est familie gubnator. Ubi sciendū ē. q fm vt vult phus.j. pol. In pfecta familia seu domo tres cōitates requirūt.s. viri z vxoris. dñi z sui. pris z filij Et pma qdē reqrit ppter opus generatiōis quā natura pncipal'r in ea intendit. Secūda requirit ppter opus admistrationis. Non eīm res generata subsistere posset nisi adminiculū serui adesset. vbi fm phm loco sui nō tantū accipit mister rōnal. quē pnt diuites hre: sz etiā mancipiū aliqd irrōnale qd loco sui paupib deseruit. vt bos. asinus. vel etiā instrumētū aliqd lucratiuū. vt nauis. ligo. vl' aliud hmōi. Tertio requirit ppter ppetuā speciei ɔseruationē. z iō hūana vita in vno ppetuari nō pōt. sed requirit successio filioz in qb nō solū hūana spēs: sz etiā vna familia ppetuari pt. Scdm has tres cōitates necaria sūt tria regimīa prudētie. Nā alia prudētia reqrit i regimīe vxoris. alia in regimīe suoz. z alia in regimīe filioz.

Primo ergo ciuis q .§.I.

est gubernator familie: dz pollere qdā prudentia ad regimen vxoris. Ubi scire oportz q vir circa vxorē tripliciter dz se hre.s. q ei affabil'r ɔuiuat. decēter ipam tractet siue pcuret. z sine zelotipia diligat z viuat. In ea āt dz tria velle sibi. Q. sit casta cū pudicicia. Uerecūda cū silentio. z pia cū discretiōe. Hec oia mēsurāda sūt p prudētiā viri. Prīo vir cū vxore dz affabiliter viuere. Est eīm maritus solatiū vxoris. nō solum in copula carnali: sz etiā in ɔuictu sociali. maxie cum vxorē nō deceat se multū exhibere extraneis socijs z solatijs. possz eīm cito infamiā apud alios incurrere z malā de se in corde viri gñare opinionē. Ad hec g virādā dz vir vxori esse affabil' z beniuol⁹. alias vita vxoris esset cū tristicia. Signa aūt amicitie. q debent vxorib exhiberi. nō sunt vniformiter ad oēs hnda. Si eīm vxor est humilis z honesta. sunt qdez

ſigna hmōi oñdēda. ꝛ ſi aliqñ erret. debet ꝟbis blan
dis ꝛ dulcib᷑ āmoneri. Si vo ſit ſupba ꝛ ꝯtumax.
debꝫ aſperioꝛ increpatio adhiberi. Rex aſſuerus do
meſtice ſe habuit ad reginā heſter. qñ ab ea inuitat⁹
ad ꝯuiuiū benigne ꝛ dulciter inuitationē ſuſcepit.
ꝛ cū ea familiariter comedit. Heſter. v. Ad reginā ve
ro faſti durius ſe habuit. qꝛ eius imperio parere cō/
tēpſit. Heſter. ȝ. Secūdo vir debet vxoꝛē decenter tra
ctare. tā in oꝛnamētis ꝙ̄ in alijs ad eius ꝑſonā ꝑti/
nentib᷑. Eſt eñ mulier facta in adiutoꝛium viri ad
opus generationis. Vñ nō ſicut ancilla vel ſua tra/
ctanda eſt. ſed ſicut ſocia gubernāda. ꝓpter qd̄ de me
dia ſubſtātia viri vt de coſta foꝛmata eſt. ſicut ſacra
ſcriptura teſtat̃. Debet aūt vir vxoꝛē tractare in veſti
mentis ꝛ alijs oꝛnamētis ſm ꝙ decet ꝛ ſuo ſtatui ex
pedit. Decet eñ vxoꝛē militis magis honoꝛificas ve
ſtes hr̄e ꝙ̄ vxꝛē ſimplic̃ ciuis. ꝛ vxoꝛē regis ꝙ̄ vxoꝛē
milit̃. Et ſic de alijs diligent̃ inſpectis ꝯditionib᷑ ꝑ
ſonaꝝ ſtatuū. locoꝝ ꝛ tēpoꝝ. Alioqn ſi ſecus fiat da
tur ciuitatib᷑ magna occaſio ruine ꝛ deſtructionis.
Vñ phs in. j. rethꝰ. Loquēs de macedonib᷑. ait eos
eſſe infelices. eo ꝙ ſuis vxoꝛib᷑ illicita ꝑmittebant.
Valerius maxi. ciues ro. cōmendat. eo ꝙ vxoꝛib᷑ de
indumentis ꝛ alijs neceſſarijs ꝓuidebāt oꝛnamen/
tis dicens. Cōſuetudo diu approbata apud roma/
nos. inde ad alios ꝯeruata. ꝙ viri vxoꝛes ſuas oꝛna
mentis decentib᷑ induebant. ſꝫ parco victu nutrie/
bant. Tertio vir debet vxoꝛē ſic diligere vt zelotipiā
vitet. alioqn ſibi magnū nocumentū nō ſeruandi fi
dem ꝓbet. Infert̃ ꝗdem nocumentū magnū viro: ſi
nimis circa vxoꝛē eſt zelotipus. qꝛ ſemꝑ eſt in ſuſpi/
tione. ꝛ ꝑ ꝯſequēs in coꝛdis anxietate. vñ fit cū vna
cura aliā impediat ꝙ retrahat̃ a debitis opib᷑ ciui/
lib᷑. ꝓpter qd̄ ad ꝯuiuendū cū alijs ciuib᷑ ĝuis red
dit̃ ꝛ ineptus. Itē vxoꝛi ex hͦ nō ſuandi fidē incita/
mentū preſtat. Id eñ qd̄ ꝓhibet̃ ex ipſa ꝓhibitione
magis ꝯcupiſcit̃. Nam ſm phm. ij. rethꝰ. Concupi/
ſcentia eſt eius qd̄ abeſt nō aūt eius qd̄ adeſt. Et cū
ex ipſa ꝓhibitione res ꝓhibita videat̃ abeſſe. eoipſo
magꝭ deſiderat̃. Ex ꝗ ſequit̃ vxoꝛes zelotipoꝝ magꝭ
incitari ad malū. qꝛ in his magꝭ auget̃ ꝯcupiſcētia
eoꝝ que ꝓhibent̃. vl̕ a ꝗb᷑ ſe ꝓuari ꝑ viros ſuſpicāt̃
Mandauit deus in veteri lege: vt vir ꝓpter amoꝛis
zelotipiā falſum crimen vxoꝛi nō imponeret: aut per
odiū nō affligeret. ſꝫ potius ſcripto libello repudij
eā dimitteret. Deut. xxiiij. Et ꝑmiſſiue fuit factum
vt dixit xp̄s Math. xix. Ad vitādū vxoꝛcidiū. Vñ
nō ſine peccato hͦ faciebāt. Nūc nullo mō illud tol/
lerat̃ ꝑ leges canonicas. Et valeri⁹ narrat ꝙ ꝗdā ex
nimio amoꝛe ad vxoꝛem ipſa moꝛtua ſe interfecit.

Ab vxoꝛe aūt vir .§. II.

ꝗrere debet q̄ muliebri ſexui vident̃ cōpetere. inter q̄
ꝓmū eſt ꝙ ſit caſta ꝛ pudica. Decꝫ eñ vtrūqꝫ ꝯiugē
ſibi īuicē fidē ſuare. Ad hͦ ei aſtringūt̃: nō ſolū diui
no ꝓcepto q̄ oīs foꝛnicatio ꝓhibet̃. ſed etiā iure natu
rali. qd̄ dictat ꝯiunctionē maris ꝛ femīe eſſe indiui/
ſibilē ꝓpter bonū ꝓlis ꝑcreande: ꝛ ad ꝑfectū ꝓducen/
de. Ad qd̄ requirit̃ ꝑmanentia maris cū femīa vſqꝫ
in finē. ex q̄ apparet eſſe mr̄imoniū de iure naturali.
Maxime aūt decet ꝛ expedit bonis matrimonij ꝙ
vxoꝛ polleat caſtitate. quia eius violatio eſt ꝑiculo/
ſioꝛ ꝙ̄ violatio viri. propter incertitudinem filioꝝ
adulteroꝝ qui in hereditate paterna ſimul cum le/
gittimis poſſent ſuccedere. Itē ex hͦ ꝯditioni mulie/
ris: magis repugnat ꝙ̄ ꝯditioni viri. Ad caſtitatē
aūt vxoꝛis multū facit ſobꝛietas: ꝛ cibi parcitas q̄b᷑
maxime mulieres debent pollere. Debent eñ eſſe tē
perate circa cibū ꝛ potū. ꝓpter qd̄ natura facit eas eē
ꝑue ꝛ rare digeſtiōis. ꝛ ꝑ ꝯñs ꝑue ſūptiōis. Recitat
vale. maxi. Q͛ romanis ml̕ierib᷑ nephas erat vinū
bibere. Vñ ait ꝙ vini vſus olim romanis feminis
ignotū erat. ne in aliqd̄ dedecus ꝓlaberent̃. qꝛ vſus
vini ꝯſueuit eſſe ꝓxim⁹ ad venereā incōtinētiā. Nō
ſolū aūt vxoꝛē decet eſſe caſtā in veritate: ſed etiā pu
dicā ꝙ̄tū ad exterioꝛes coꝛꝑis geſtus. Debet eñ ab
omī ſpecie mala abſtinere. puta a petulantia ocl̕oꝝ
diſcurſib᷑ ſuꝑfluis. inoꝛdinatꝭ coꝛꝑis motib᷑. viroꝝ
colloquijs. ludis virilib᷑. ꝛ ab oīb᷑ hmōi. q̄ eaꝝ ho/
neſtatē in oculis hoim poſſent aliqual̕r denigrare.
Vñ Criſ. in q̄dā omē. ſuꝑ Joh. dicit. Q͛ mulieris ē
domi philoſophari. i. in domo operoſam ꝯtinue ſe
reddere. ꝛ a diſcurſib᷑ ſe cohibere. Eſt eñ vt dꝛ in tra
ctatu de abuſi. Vnū abuſiōis genus mulier ſine pu
dicitia. Gr̄a aūt ſuꝑ gratiā ml̕ier ſancta ꝛ pudoꝛata
Eccl̕. xxvj. Scd̄o dꝫ vir in vxoꝛe q̄rere ꝙ ſit verecū
da ꝛ taciturna. Verecūda eñ ſm phm. vij. eth. eſt q̄/
dā paſſio q̄ ꝯuenit etati iuuenili. Et hͦ maxīe ꝯpetit
ml̕ieri. Cū ei ſm eūdē phm. Verecūdia ſit timoꝛ in/
gloꝛificationis. Jō ſi maxīe eſt verecūdus. q̄ maxime
timet ꝯfundi vel erubeſcere coꝛā alijs. Talis aūt eſt
q̄ eſt laudis appetitiu⁹. ꝛ iterꝝ q̄ eſt ꝑui coꝛdis. Mu/
lieres aūt ſunt laudis appetitiue ꝓpter carentiā ꝟtu
tis ꝛ opeꝝ virtuoſoꝝ. ꝛ ex hͦ ſunt erubeſcitiue timen
tes ꝯfundi in ꝯſpectu alioꝝ. Itē ſunt timide ex ꝑui
tate coꝛdis. q̄ſi oīa expaueſcentes. Cū aūt hec paſſio
ſit laudabilis. ꝛ q̄dam cathena retrahens a multis
turpib᷑ q̄renda eſt in vxoꝛe verecūdia. Alioqn ſi mu
lier verecūdiam ꝑdit. efficit̃ audaciſſima ſine freno.
ſm illud Hiere. iij. Frons mulieris meretricis facta
eſt tibi noluiſti erubeſcere. Et intantū excedit ꝙ vix
inuenit̃ aliq̄s vir q̄ ꝑpetraret illa. q̄ mulier inuerecū
da attentaret. ſiue in turpibus ſiue in q̄cūqꝫ genere
peccatoꝝ. Mulier eñ in eo qd̄ ꝯcipit cōiter excedit
ſiue in bono ſiue in malo. ꝛ hͦ ꝯtingit ꝓpter paucita/
tē rōnis ꝛ abūdantiā paſſionis. Signū autē huius
laudabilis paſſionis videt̃ eſſe ſilentiū ſiue tacitur/
nitas. vt ideo nō decet mulierē eſſe garrulā vel litigi
oſam. qꝛ hͦ maxime indicat audaciā virilē: quā mul
tū vitare debent mulieres. eſt eñ ſm phm ſilentiuꝫ
oꝛnamentū mulieris. Vñ in hmōi oꝛnamenti laudē
dꝛ Eccl̕. xxvj. Mulier ſenſata ꝛ tacita nō eſt īmuta/
tio aīe erudite. Exemplū de ſara que viris. i. angelis
comedētib᷑ ſub arboꝛe nō exiuit ad eos. ſed tāꝙ̄ ve/
recūda ꝛ taciturna in tabernaculo manſit. Tertio de
bet vir in vxoꝛe q̄rere ꝙ ſit pia ꝛ miſericoꝛs. ſed cum
diſcretione. Mulieres eñ cōiter ꝛ pueri ſunt miſera
tiui. ſed pueri ꝓpter innocentiā credētes alios eſſe in
nocentes. Et ideo oēs indigne putant aliq̄d pati.
Ml̕ieres vo ꝓpter molliciē cōplexionis quā aīa na/
turaliter imitat̃. ꝛ ideo nihil duꝝ alijs ſuſtinere pñt
Ad hͦ aūt maxīe inducenda eſt vxoꝛ ꝓpter duo. Pri/
mo ꝓpter familiā quā debꝫ ꝯſolari. eo ꝙ cōiter in do
mo debet reſidere. Debet ei eſſe ſolicita ꝛ operoſa ad
ea q̄ ſunt in familia: ꝛ ꝑ familiā agenda. Scd̄o ꝓpter
elemoſynas paupib᷑ erogādas. Viri eñ ſunt intēti
ad mercationes: ꝛ ad alia opa mag̃. ad hͦ ꝙ familia
nō deficiat in neceſſarijs. ꝛ iō frquent̃ negligūt pau
ꝑes ꝛ ſeipos ī his q̄ ſpectāt ad deū. q̄ ꝓpt̃ vxoꝛes ī hac
ꝑte defectū viroꝝ ſupplentes debēt eſſe elemoſynarie
ꝛ pie. tam ꝓ ſe ꝙ̄ ꝓ viris. Exemplū de maria magda
lena cum alijs mulierib᷑ que chꝛiſto miniſtrabant

de facultatib⁹ ſuis. Marc̄. xv. ⁊ Luce. viij. Et recipie
bant hoſpicio. Luc̄. x. ⁊ de ſepultura ei⁹. Marc̄. xvj.

Licet quantū ad cō §. III.

ſtitutionē domus imꝑfecte poſt cōitatem viri ⁊ vxo
ris ꝑus fit tpe cōmunitatis dn̄i ⁊ ſerui q̄ȝ patris ⁊ fi
lij. Natura tamen in ꝑentib⁹ magis eſt ſolicita circa
filios q̄ȝ circa ſeruos. Et ideo prius eſt agendum de
regimine filiorum. Ultimo de regimine ſeruorum.
Sciendum eſt igitur ꝙ pr̄es debent eſſe ſol:citi cir/
ca filios. ad quoꝝ curā obligant̄ tā iure naturali q̄ȝ
diuino. Iure q̄dem naturali. q2 filius eſt aliq̄d pr̄is
Eſt em̄ generatus de ſubſtantia patris. ſiue ꝑ modū
ꝑncipij tm̄ actiui. vt dicunt naturales ſiue ꝑ moduȝ
ꝑncipij actiui ⁊ materialis. vt dicūt medici. vt vicȝ
pars deciſa a patre in ſimul cum materia a mr̄e mi/
niſtrata. ſit de ſubſtantia corꝑis filij materialr̄. Eſt
āt naturale ꝙ q̄libet diligat opa ſua. vt vult phs. iij
ethi. Vn̄ patres diligūt filios. ⁊ poete poemata ſua.
Hoc etiā apparet ex natura totius qd̄ ad ſe natural'r
ꝑtē ſeꝑatā trahit. pater aūt ad filiū ſe hȝ: vt totuȝ ad
ꝑtē. Ex q̄ ptȝ ꝙ vehemens eſt amor pr̄is ad filiū q̄ſi
ſui ad ſe. Ex amore aūt ſolicitudo cauſatur circa dile
ctū. Sicut ergo pr̄es eſſe ſubſtantie filijs ꝯtulerunt
ſic ꝯferre tenent̄ nutrimentū q̄ȝtū ad gubernationeȝ
corꝑis. ⁊ diſciplinā q̄ȝtū ad regimen moꝝ. Iure q̄dē
diuino ad h̄ idē obligant̄. ſicut dicit ſcriptura ex ore
ſapiētꝫ. Si filij tibi ſint. erudi eos. alioq̄n pr̄es q̄ ſūt
negligentes circa correctionē filioꝝ. ꝑticipes exiſtent
peccatoꝝ eoꝝ. ⁊ frequēter iuſto dei iudicio in hac vi/
ta puniunt̄. Heli ſūmus ſacerdos iudeoꝝ. q2 negli/
gens ⁊ remiſſus fuit in correctione ꝑuoꝝ filioꝝ: du/
re a domino increpat̄. qui tandem iuſto dei iudicio
morte ſubita ac miſerabili. q̄ȝtū ad oculos hoīm. ru
ꝑtis ceruicib⁹ a tergo cadendo extinguit̄. j. Reg. iiij.
Et dicendū etiā ꝙ negligēs fuit in correctione filioꝝ
punitus fuit ex multis malis: q̄ fecerūt. vt dic̄ Gra
tianus. diſti. xlvij. Sicut hi q̄ ꝑ inſaniā. §. Neceſſe.
Quia aūt ſmones vniuerſales in moralib⁹ ſunt mi
nus vtiles. ꝯſiderari oportet in ſpeciali ea a q̄b⁹ filij
ꝑ patres ſunt retrahēdi. Et ea ad q̄ ſunt inducendi.
Sunt aūt tria p̄cipue ad q̄ iuuenes natural'r incli/
nant̄. a quib⁹ retrahi debēt ꝑ patres. Sunt em̄ paſ/
ſionū ſectatores in verbis ꝓcaces ſeu lapſu lingue p̄
cipites. ⁊ in ſenſu ꝓprio ꝑtinaces. Sūt aūt tria ad q̄
ſunt inducēdi. ſcȝ ꝙ ſint diuinoꝝ cultores. ꝙ ſint ho
noratiui maioꝝ. ⁊ ꝙ ſint ſectatores bonoꝝ moꝝ. Pri
mo ḡ iuuenes naturaliter inſequunt̄ paſſiones qd̄
eis ꝯtingit ex abūdantia caloris ⁊ feruore ſagwinis
ex q̄ fit incitatio ad ꝯcupias venereoꝝ. Cū ḡ om̄is
hō agat vel ex rōne: vel ex paſſione. Iuuenes aūt vſu
rōnis careant. ꝯſequēs eſt eos ex paſſionib⁹ agere et
eaꝝ eē inſecutores. ab his aūt retrahi poterūt ꝑ lr̄a/
rū ſtudiū. ⁊ artiū mechanicaꝝ exercitiū. Unde ab in
fantia ſunt deputandi ad hui⁹ opa. ⁊ maxīe ad ſciē/
tias liberales. vt eſt grāmatica q̄ directiua ſmonis
eſt in loquēdo ꝯgruū. Ad dialecticā: q̄ eſt directiua
rōnis in ꝯcludendo veꝝ. Ad rethoricā: q̄ eſt ſuaſiua
in ꝓponēdo ornatū. Ad muſicā: q̄ eſt delectabilis in
vitando ociū. Ad ariſmetricā: q̄ eſt inſtructiua ꝓpor
tionū in ſciendo numerare. Ad geometriā: q̄ eſt men
ſuratiua q̄ȝtitatū in vidēdo ſpacia terraꝝ. Ad aſtro
logiam: q̄ eſt ꝑſpectiua aſtroꝝ cognoſcendo natura/
les effectus corpoꝝ celeſtiū. Exēplū in philippo pr̄e
alexā. magni: q̄ phos plures deputauit ad eruditio
nē alexandri. Silr̄ octauianus filios ſuos facie/
bat exercere in exercitijs corꝑalib⁹. vt in iacīendo lapi
dem. funda. ſaltando. ſagittando ⁊ hmōi. Filias aūt
ſuas lanificijs fecit inſtrui: vt artē hr̄ent ⁊ vſum viuē
di. Et valent hec ad ociū iuuenū vitandū. Sunt in/
ſuꝑ iuuenes in verbis laſciuis ꝓcaces. ⁊ lapſu lingue
p̄cipites. alijs ꝯuiciando ⁊ facil'r deridendo. Mo/
uent̄ aūt ad verba laſciuie ꝑ hoc ꝙ effrenatꝫ affectio
nib⁹ ad venerea incitant̄. Unuſquiſq3 aūt ſm̄ phm̄
delectabiliter cogitat. loquit̄ ⁊ opat̄ ea ad q̄ afficitur
Erumpūt aūt faciliter ad iniurias inferēdas. ſiue ex
eo ꝙ alijs ſe maiores reputant. feruore ſanguis ⁊ ca/
lore in eis vigente. Siue etiam q2 paucoꝝ expti ⁊ nō
repulſam ſunt paſſi. Vn̄ ſm̄ phm̄. ij. retho. Animoſi
ſunt cōiter ⁊ bone ſpei. Frequēter aūt deierant. vl' ad
deierandū ſunt faciles. q2 nondū aliqua ꝯſciētia re/
gunt̄ ⁊ ſeipſos totaliter ignorāt. Et ideo nullo remor
ſu ꝯſcientie tacti faciliter enūciant qd̄ eis in menteȝ
euenerit. Non etiā decentiā ꝯuiuendi in alijs reſpi/
ciūt. cū multū mentiēdi ꝯſuetudo ⁊ deierandi repu
gnet. Ab his aūt vitijs lingue iuuenes retrahunt̄ ꝑ
monita paterna ⁊ materna. Debent em̄ pentes ꝯti/
nue correctiōi filioꝝ inſiſtere. mō admonēdo. mō in/
crepando. mō verberādo. ⁊ filij debent pr̄nis motio
nib⁹ obtꝑare ſm̄ documentū ſalomonis lib. Prou.
Alioq̄n fiunt iniurioſi. ꝯtumelioſi. blaſphemi. ⁊ ver/
ba ſcurrilia loquētes. Quapropter phs. vij. pol'. do
cet iuuenes circa locutiones eſſe coercendos. Debent
aūt inſtrui ſtatim ab ipſa infantia. ꝓpter temeritateȝ
etatis. Ex qua dociles exiſtentes. cito recipiūt formā
bonam. Si aūt ꝑ negligentiā parentū aut ꝓpter ali/
quā innatā in natura malā diſpoſitionē ad hmōi vi
tia vel alia aſſueuerūt: difficile erit eos abducere: qn̄
ad etatē ꝑfectiorē ꝑuenerūt. Refert Gre. in lib. dialo.
pueꝝ q̄nq3 annoꝝ ignib⁹ gehēne deputatū. ꝑticipā/
te patre in pena eius. q2 nō correxerat. ex eo ꝙ ex ma
la ꝯſuetudine frequēter linguā in dei blaſphemiam
relaxabat. Itē ſunt in ſenſu ꝓprio ꝑtinaces. Faciliter
em̄ annūciant qd̄ ignorant. Et iō vt plurimū fatua
⁊ falſa loquunt̄. Et q2 glioſi volūt apparere. h̄ ꝑtina/
citer defendere ſatagūt. Inſuꝑ grandia p̄ſumūt pau
coꝝ experti. ad q̄ ꝑagenda nō ſufficiūt. ⁊ tn̄ ꝙ male
fecerint ex ꝑtinacia ꝯfiteri erubeſcūt. Ab his aūt re/
trahi poterūt. Si negocia ardua ⁊ alicui⁹ ponderis
puta regimīa vel magna ꝯſilia: aut aliqua hmōi eis
nō tribuant̄. Nam ſm̄ phm̄ nō ſunt iuuenes eligen
di duces. eo ꝙ ꝯſtat eos nō eſſe prudētes. Roboam
filius ſalomonis ꝑtinax fuit. ⁊ prudentia caruit. qn̄
ꝯſilio antiquoꝝ nō acquieſcens: ꝯſiliū iuuenū ſecu/
tus eſt: dure ⁊ ſuꝑbe ꝓplo r̄ndendo: ꝓpter qd̄ magnā
partem regni meruit amittere. iij. Regum. xij.

Interea vidēdū §. IIII

eſt ad q̄ etas iuuenilis eſt inducenda. Et dicendum
ꝙ in fide ⁊ diuino cultu ꝑus eſt inſtruenda. Cū em̄
ea q̄ ſunt fidei ſuꝑ rōnem exiſtant: tanto citius ꝓpo/
ni debent. q̄ȝto eis facilius acquieſcit̄. Pueri autē q̄
rōnem dictoꝝ nō q̄runt: cito ſunt creduli. vt phs di
cit. ij. retho. Et maxime his q̄ dicunt̄ a ꝑentib⁹: a q̄b⁹
nō credūt ſe falli. Vn̄ dr̄. ij. ethi. ꝙ iuuenes ſolū eru/
diūt̄ a lege. Appellat aūt ibi phs eruditiones a lege
documenta ꝑentū. maxime q̄ȝtum ad finem quā te/
nent. Eſt autē valde vtile ꝙ iuuenes in his que dei
ſunt erudiant̄ ab infantia. quia ſic aſſueti firmius
adherēt. nec pn̄t auerti poſtmodū ꝓpter ꝯſuetudinē
iā in naturā ꝯuerſā. Eſt em̄ ꝯſuetudo altera natura
vt dr̄ in lib. de mēo. ⁊ remi. Cuius cā aſſignat̄ a pho

ij.retho.vbi dr̄ ꝙ natura eſt ſp. ꝯſuetudo autē ſepe.
Sepe aūt ꝓpinquū eſt ei qḋ ſemꝑ eſt.⁊ ſic ꝯſuetudo
eſt ꝓpinqua nature. Ut autē ea q̄ dicta ſunt iuuenes
capiāt.alliciendi ſunt.vt eccl'ias frequētent.vbi diui
na myſteria celebrant̄.⁊ ꝙ geſta ſanctoꝝ miracula.⁊
hmōi frequēter audiant. Jō apl's ad Eph.vj. admo
net pr̄es dicēs. Educate filios ī diſcipliā ⁊ correctiōe
dñi. Uñ lex vetus inſtituit.ꝙ pr̄es circa filios eſſent
ſoliciti de inſtructione diuini cultus. Jō dr̄ Exo.xij.
Cū dixerint vobis filij veſtri q̄ eſt iſta religiō. Dicetiſ
eis.victima trāſitus dñi eſt. Exemplū Thobie.q̄ do
cuit filiū ſuū ab infantia timere deū. ⁊ abſtinere ab
omī pctō.vt pꝫ in lib.eius.c.j. Deinde ſunt inducē
di vt reuerentiā maiorib⁹ impendant.⁊ maxīe ꝑenti
bus. Decet em̄ iuuenes maiores ⁊ antiq̄ores venera/
ri. Und Leuiti.xix.mandat̄. Corā cano capite ꝯſur/
ge ⁊ honora ꝑſonā ſenis. Et iō inter p̄cepta q̄ dant̄ re
ſpectu ꝓximi. Primū dat̄ de honoratione ꝑentū. vñ
in cōmendationē huius p̄cepti. pena aſpera ⁊ dura
olim infligebat̄ trāſgreſſorib⁹. Precepit em̄ moyſes
Deut.xxj. Q filius ꝯtumax ⁊ ꝓteruus. ⁊ ꝑentū im/
perio obedire ꝯtēnens.deberet a ꝓp'lo lapidari. Ui/
demus etiā in hac vita frequēter m'lta aduerſa filijs
euenire diuinitus.qñ ꝑentib⁹ ſunt infeſti. Exēplū de
decem fratrib⁹ de q̄b⁹ narrat Aug.xxij.de ciui.dei.c.
viij.circa finem.que duri ⁊ infeſti matri ſue.cū ꝓpter
hoc malediceret eis.effecti ſunt mēbris tremebūdi.

Ulterius inducen .§.V.

di ſunt iuuenes ad bonos mores inter q̄s p̄cipue ex
pediūt ad ꝑfectionē iuuenilis etatis. Mores em̄ po
ſiti a ph̄o.ij.retho.q̄ꝝ ſex ſunt laudabiles. ⁊ ſex vitu
ꝑabiles ſunt q̄dāmodo naturales. Et iō de his tace
amus.ſed eos ꝓ maiori ꝑte incluſerimus in antedi/
ctis. Loquamur aūt ad pñs de morib⁹ neceſſario ac
q̄rendis.ſine q̄b⁹ iuuenes fiūt vitioſi. maxīe cū ad ꝑ
fectā ꝑuenerint etatē.⁊ iō de pueritia conandū eſt ad
eos hñdos. Primo em̄ debent eſſe morigerati circa
cibū ⁊ potū:ne fiant guloſi ⁊ leccatores. Scđo circa
ludos decentes ⁊ cōgruos.ne fiant blaſphemi.⁊ ta/
xilloꝝ luſores. Tertio circa honeſtas ſocietates.ne fi
ant maloꝝ hoīm ſectatores. Primo ḡ adhibenda eſt
cautela circa filios.ne ſint intēperati circa comeſtibi
lia. Nā ex cibo inordinato mō ſumpto efficiūt̄ gulo/
ſi.⁊ ad ꝯuerſandū inepti. Ex vino etiā intēperate ſū/
pto fiūt multipliciter vitioſi. Faciliter em̄ fiūt ebrio/
ſi.laſciui.⁊ rixoſi. Ebrioſi q̄dē.q̄ꝛ aſcēdētib⁹ fumoſita
tib⁹ q̄ hñt ex vino generari.turbat̄ cerebꝝ.q̄ turbato
rō dep̄mit̄. ⁊ ſic eius vſus impedit̄.vñ ebrietas cau/
ſat̄. Fiūt etiā laſciui ꝑ h̄ ꝙ corpus calefit.q̄ calefacto.
fit incitatio ⁊ ꝓuocatio ad luxuriā. Uenter em̄ ⁊ ge/
nitalia ſm̄ Hiero.ſunt vicina mēbra: vt ex vicinita/
te membroꝝ intelligat̄ ꝯfederatio vitioꝝ.q̄ꝛ vt dicit
idem. Uenter mero eſtuans facile ſpumat in libidi/
nē.di.xxxv. Uenter. Fiūt etiā rixoſi.qḋ ex p̄ma cauſa
ꝯtingit. Nam cerebro turbato.⁊ vſu rōnis amiſſo.fa
ciliter ꝓrūpunt in verba inordinata. Ex h̄ cauſant̄ li
tes ⁊ diſſenſiones. Habet em̄ vinū in nimia q̄ātita/
te ſumptū ſanguinē inflāmare. ⁊ ꝑ ꝯſequens hoīem
aīoſum reddere:⁊ iraſcibilē. Propter hoc aſſuefaciē/
di ſunt iuuenes ad ꝑcitatē cibi ⁊ potus. Tullius li.
ij.de tuſcul. q̄ſtionib⁹ narrat. Q licurgi laborib⁹ ⁊
abſtinētijs erudiūt iuuentutē.venādo.currendo.eſu
riendo.ſitiendo.algendo.eſtuando. Et Sene.lib.ij.
de ira dicit. Q educatio filioꝝ maximā diligentiā
plurimū ꝓfuturā deſiderat. Facile eſt em̄ aīos tene/
ros cōponere:ſed difficile ſcindunt̄ vitia.q̄ nobiſcū
creuerūt. Uñ Prouꝰ.xxij. Adoleſcens iux viā ſuā gra
dit̄.cū ſenuerit nō recedit ab ea. Scđo inducēdi ſūt
ad ludos decētes ⁊ honeſta ſolatia.ſm̄ em̄ ph̄m.viij
pol'. Ludus ē neceſſariꝰ in vita hūana. Eſt em̄ vt dic
q̄dā deductio ꝑ quā vitāt̄ tedia vite.inertia corꝑis.
⁊ ꝓnitas ad laſciuiā. Pueri em̄ neſciūt eſſe ocioſi. q̄ꝛ
hūana mens naturalr̄ ociū refugit. Et iō ꝑmitti de/
bent circa ludos occupari:dūmodo nō ſint inhone/
ſti.alioq̄n vagari incipiūt de illicitis cogitationib⁹
Uitat̄ etiā ab eis inertia corꝑalis.dū ꝑ ꝯuenientes lu
dos eoꝝ mēbra abiliora reddūt̄ ad ḡuiora exercitia
ſuſtinēda.eis ꝑuenientib⁹ ad etatē ꝑfectā.huiꝰ aūt lu
di nō ſūt ſolū ītelligēdi q̄ ꝑ corpus exercent̄. vt troci
ludꝰ.ſic dic Cato.ſꝫ etiā q̄ auditu ⁊ viſu ꝑcipiūt̄.vñ
eis interdū ſunt recitāde honeſte fabule ⁊ ꝑabolice.
ſm̄ fictionē eſopi:⁊ alique pulcre hiſtorie.q̄b⁹ liben
ter intendāt. Coercēdi etiā ſunt ab īpudicis ⁊ inho/
neſtis viſibilib⁹.nō ſolū in veritate. veꝝ etiā in ima
ginib⁹ ⁊ picturiſ.vt vult ph̄s.vij.eth. Cū iſmael filiꝰ
abrae ex ancilla natus iſaac frēm ſuū natū ex libera
mr̄e.ſ.ſara. vellet inducere ad turpē ludū idolatrie
vel laſciuie egrefereens ſara dixit ad abraā virū ſuū.
Ejce ancillā ⁊ filiū eius. Gen.xxj. Tertio inducēdi
ſunt ad ſocietates honeſtas:⁊ retrahēdi a p̄uis. In/
ter cetera em̄ q̄ maxīe nocent eis ē inordiata ſocietas.
Fiūt em̄ ex h̄ vani fures.⁊ vniūſalr̄ ad oīa vitia.que
ſocios vidēt irretitos. facillime ꝯūtunt̄ qḋ eis ꝯtin
gere videt̄ ꝓpter tres ꝓprietates q̄ in eis repiūt̄. Sūt
em̄ molles ⁊ faciliter ductiles. Cōplexionē ei corꝑis
tenerā ꝯſequit̄ ꝯditio aīe.maxīe q̄ātū ad ꝑtē ſenſiti/
uā.cuiꝰ operationes pueri maxīe inſequunt̄. Mollia
aūt ⁊ dulcia facillime impꝛ̄ſſionē recipiūt ad modū
cere. Juuenes ḡ ad mores ſocioꝝ cito inclināt̄. Sūt
etiā nimis amatores amicitiaꝝ.vt dr̄.ij.retho. Et ſo
dales diligūt.q̄ꝛ gaudēt ꝯuiuere ſilib⁹. Ubi eſt aūt
multa iuuenū ꝯgregatio.ibi multū ē de ſenſualitate
⁊ parum de rōne.⁊ ſic neceſſe ē fieri vana ⁊ diſſoluta
ac multū inordinata. Itē iuuenes ſunt multū credu
li.vt dictū ē ſ. Cū em̄ paꝝ vigeāt rōne:facil'r credūt
⁊ iō cito pñt ſeduci. Igit̄ ꝓpter p̄dicta debent patres
ſiue ꝑ ſe.ſiue ꝑ pedagogos filios admonere. vt dili/
gēter ꝯſiderēt ſocios magis maturos ⁊ cōpoſitos cū
q̄b⁹ ꝯuerſent̄.alioſq; deuitēt ⁊ fugiāt. Narrat Boe/
tius in lib.de diſc.ſcho.de filio lucretij. ꝙ fuit abſq;
diſciplina nutritus ꝯſumēs bona pr̄ia cū alcatori/
bus ⁊ leccatorib⁹.hic cū a pr̄e de patibulo frequēter
eſſet redēptus demū iteꝝ captus pr̄is penuria redi
mi nō potuit.q̄ cū lachrymis voce q̄rula oſculū a pa
tre petijt.⁊ cū pr̄ acceſſiſſet ad eū. naſum pr̄is filius
morſu acutiſſimo ſecuit dicēs. Quare bonos ſocios
ꝯtēpſi.q̄re mgr̄i documētis nō obediui.q̄re meis p̄
uis morib⁹ nō obſtitiſti. Nunc de te capio vindictā.

Expedit aūt et cō .§.VI.

uenies eſt aliq̄s eſſe ſuos.⁊ h̄ trib⁹ de cauſis.ſ.ꝓpter
appetitꝰ corruptionē.ꝓpt̄ intellectus dep̄ſſionē.⁊ ꝓpt̄
reꝝ tꝑaliū admīſtratioꝫ.q̄ꝛ ci aliq̄ ſūt in appetitu dep̄
uati ⁊ ad mala ꝓni. dignū ē eos ſuos alioꝝ exiſtere
⁊ pena ſuitutiſ puniri. ⁊ iſta fuit pr̄ia cā inducēs ſui/
tutē.vt pꝫ de filio noe noīe chā.verēda pr̄is deridēti
ꝓpter cuiꝰ irreuerentiā tota eius poſteritas ſuituti ē
dedita. Iteꝫ dignū eſt aliquos eſſe ſuos alioꝝ ꝓpter
intellectus dep̄ſſionē. Et iſta eſt cauſa quodāmodo
ex natura inducta.vt tangit ph̄s.j.pol'. Qui em̄ ſūt
corꝑe fortes ⁊ robuſti ad onera ſuſtinenda intellectu

deficiūt vt plurimū. ⁊ hi apti ſunt ad ſuiendum vt
a ſapientibꝫ regant̄. Qui vͦo ſunt carne molles. ⁊ vi
ribꝫ corꝑis deſtituti. intellectu ſunt vigentes: vt plu
rimū. Et hi apti ſunt ad dn̄andū ⁊ alios regendum
Itē expedit aliq̄s eſſe ſeruos ꝓpter penuriā reꝝ tꝑa/
liū ex qua maioribꝫ ſeruire tāq̄ʒ eoꝝ miniſtri cogūt̄.
q̄ vt corꝑaliter ſuſtentent̄ alioꝝ regimini ſe ſubdūt.
His viſis videnda ſunt: que ⁊ quot obſeruanda ſūt
ad hoc ꝙ ꝯuenienter habeant ſe ſui ad dn̄oſ. ⁊ econ
uerſo. Eſt autē ſciendū ꝙ ſui ad dn̄os ſe debent hr̄e
tripliciter. ad h̄ ꝙ digne exerceant officiū debitū. ſcʒ
ꝙ ſint fideles ī cōmiſſis a dn̄is ſuis. Intelligenteſ
in p̄ceptis. ⁊ decentes in obſequijs. Debent g̊ p̄ eſſe
fideles in his q̄ eis a dn̄is cōmittunt̄. Nomen enī
ſerui a ſuiendo dictū eſt. vel a ſuando. Ille igit̄ vere
ſeruus eſt q̄ in ſuiendo eſt cōſeruatiuus bonoꝝ dn̄i
ſui. Vn̄ in cōmendationē fidelitatꝭ ſeruoꝝ. ꝓmittit
eos dn̄s: ſup̄ multa ꝯſtituere. q̄ etiam in pauco fue/
rūt fideles. Math. xxv. Narrat valerius li. iij. de q̄/
dam milite ceſari fideliſſimo. q̄ cū eſſet captus. ⁊ ad
Anthoniū adductus: inuitatus ab eo: ꝙ ceſaris mi
les nō eſſet amplius. ſʒ ſuus rn̄dit. Jugulari me po
tius iube. q̄ꝛ nec ſalutꝭ beneficio. nec mortꝭ ſupplicio
abduci poſſum. vt ceſaris miles eſſe deſinā ⁊ tuꝰ eſſe
incipiam. Anthonius aūt ſue felicitatis merito vitā
ꝯceſſit. Non ſolū aūt debent eſſe fideles. ne dn̄os ſu
os defraudent: ſed etiā ꝓuidi ⁊ intelligētes. ne ab a/
lijs circa dn̄oꝝ bona defraudent̄. ⁊ vt etiā ea que his
mandant̄ recte apꝑhēdant ⁊ debite exequantur: vt
dn̄s in euāgelio cōmendat ſeruū q̄ cū fidelitate ha/
bet prudentiā. Fidelis inquit ſeruus ⁊ prudens quē
ꝯſtituit dn̄s ſup familiā ſuā. Matt. xxiiij. Vera aūt
prudentia ſeruoꝝ eſt qn̄ cū intelligentia ſtatim ſeq̄/
tur ꝓmpta obedientia. Vn̄ Hiero. ſup Hierem̄. ait.
Serui eſt demiſſo capite aure patula. ꝓmpta volū/
tate ad obediendū audire vocē dn̄i. Juxta illud Sa
muel. j. Regū. iij. Loquere dn̄e: q̄ꝛ audit ſuus tuus.
Debet g̊ ſuus mādatū dn̄i attente audire. recte ap/
p̄hendere. ⁊ ip̄m ſine dilatione executioni mandare.
q̄dem monachus dū ſcriberet in cella ⁊ p̄mā ꝑtē lit/
tere o inchoaſſet. a ſuo patre abbate vocat̄. q̄ mox lit
teram incōpletam dimittens de cella egredit̄. vt ab
batis impio pareat. Rediens vͦo ad litterā illam me
rito obedientie ex auro cōpletam inuenit diuinitus
Decet tertio ſuos eſſe decentos ⁊ puros nō ſolū mū/
dicia corꝑali quā decet hr̄e miniſtros. ſed multoma
gis mūdicia mentali. ne ſint moꝝ corruptores in fa/
milia. Ex h̄ em̄ poſſet p̄ſtari magnū nocumentū taʒ
filijs q̄ʒ etiā filiabꝫ. ⁊ alijs q̄buſcūq̄ʒ in domo ꝑma/
nentibꝫ. Vn̄ ps̄. c. Ambulans in via īmaculata: hic
mihi miſtrabat. Exemplū in Joſeph. q̄ de adulterio
inuitatus ab vxore dn̄i ſui operi nephario nullate/
nus acq̄euit. ſʒ dixit. Ecce dn̄s meus oībꝫ mihi tradi
tis. ignorat quid habeat in domo ſua. nec quicq̄ʒ eſt
quod nō in mea poteſtate ſit p̄ter te q̄ vxor eius es.
Quomodo poſſum hoc facere. Geneſis. xxxix.

Dn̄i aūt ad ſeruos. ¶. VII

ſimil'r tripl'r ſe hr̄e debēt. vicʒ vt ſint in loquēdo pla
cidi. ne verbis durioribꝫ exaſperent̄: in remūerando
benefici ne cōpulſi neceſſitatibꝫ ſurent̄. Et in mandā
do diſcreti. ne nimis ḡuaminibꝫ onerent̄. Primo g̊
decet dn̄os ad ſuos eſſe verbis placidoſ. Aſperitas
em̄ verboꝝ reddit dn̄os ſeruis oneroſos. vt nō eis a
ſeruis ꝓmpto aīo ſuiat̄. Aduertendū tn̄ eſt: ꝙ nō de
cet dn̄os ſe nimis familiares exhibere ſuis. ſic eī ve
nirent in ꝯtemptū. Eſt g̊ mediū tenendū q̄ʒtū poſſi
bile eſt. vt vicʒ nō nimis inhūanos ſe reddant. nec ſe
nimis ꝯtēptibiles exhibeant. Nam em̄ vt ait Ariſt.
v. poli. Princeps debet eſſe ſeuerus. ſ. reuerēdus. qͦd
pōt intelligi in q̄cūq̄ʒ regimine. ſiue reſpectu vxoris
vl' filioꝝ ſeu etiā ſuoꝝ. vel economico ſeu etiā politi/
co ⁊ regali. Scd̄o decet eſſe dn̄os beneficos in remu
nerando. Debent em̄ ꝓuidere neceſſitatibꝫ ſuoꝝ ſm
decentiā ⁊ exigentiā ſuoꝝ ⁊ ꝯuētiones pactoꝝ. alio/
q̄n efficiunt̄ fures ⁊ diſſipatores bonoꝝ dn̄oꝝ ſuoꝝ
Tertio decet dn̄os eſſe diſcretos circa ſeruicia diſtin
guēda. ⁊ īponēda ſuis. Debēt eī dn̄i expiri ꝑus ꝯdi
tiones ⁊ q̄litates ſuientiū. ⁊ quoſdā ad q̄dā depuța
re. ⁊ q̄ſdā ad alia. ſm coꝝ idoneitatē diuerſam. Nec
etiā debent eos ḡuare q̄ntitate ſuitioꝝ: vel etiā diu
turnitate laboris. ſed mēſurare coꝝ ⁊ ꝓportionare la
boribꝫ. Sic em̄ oīa ordinate fiāt. ⁊ tota res dome/
ſtica in pace q̄eſcet. Mādauit deus in lege veteri ꝙ
ſui modeſte a dn̄is tractent̄. ne vicʒ īmoderatꝭ labo
ribꝫ affligerent̄. Vn̄ voluit in Deut̄. xv. ꝙ in die ſab
bati req̄eſceret ſuus ⁊ ancilla. Et iteꝝ. ꝙ in ſeptimo
anno a ſuitio liber eſſet. vt habet̄ Deute. v. Ad p̄di/
cta menſurando expedit d̄ñi p̄. puta ꝙ ſint ꝯſidera
tiui ſue ꝯditiōis ad hoc ꝙ dep̄mat̄ in eis tumor ela
tionis. Debent em̄ ꝯſiderare ſuos ex eiſdē ſeminibꝫ
eſſe ortos. ſicut dicit Sene. Eodē frui celo. eque ſpira
ri. eque mori. Preterea cogitare debent hec eſſe bona
fortune: q̄ in ſibi ſubiectꝭ frequēter placidos. triſteſ/
q̄ʒ cōmutat vultus. Neſcis inq̄t Seneca q̄ etate ecu
ba ſeruire rep̄it. q̄ creſus. q̄ darij mater. q̄ diogenes.
Sic g̊ cū inferiore viuas. queadmodū ſup̄iorē tecuʒ
viuere velis. Inſup ꝯſiderare debent dn̄i ſe ab vno
deo eſſe ꝓductos ad ſuā imaginē eſſe factos. ⁊ eiuſ/
dem gl'ie eſſe capaces. Quapropter deꝰ hoīes q̄s ſic
equalis ꝯditiōis ꝯdidit. nō hoībꝫ p̄tulit: ſʒ pecoribꝫ
Dn̄amini inquit piſcibus maris ⁊ volatilibꝫ celi ⁊c̄.
Geñ. j. Vn̄ dicit Augꝰ. ꝙ p̄mi iuſti paſtores pecorū
magis q̄ʒ reges hoīm ꝯſtituti ſunt. Exemplū de ſer
uo neq̄ʒ: q̄ noluit cōpati ſocio de ꝑuo debito. miſſus
fuit in carcerē Math. xviij. Exēplū de btō martino:
q̄ in militia ſuiebat ſuo ſuo cū debuiſſʒ ſuire ab eo.

De prudentia regnatiua. Capl'm. vj.

Post prudentiā dire
ctiuā familie. q̄ dr̄ economica. vt recto or/
dine ꝓcedamꝰ agēdū eſt de prudētia q̄ dr̄
regnatiua: ſiue legis poſitiua. Hec em̄ ē hoī neceſſa/
ria inq̄ʒtū eſt rector cōitatꝭ ꝑfecte: vt ē ciuitas vel re/
gnū. Et q̄ꝛ regnū ē regere ciuitates ⁊ regna inſup ⁊ le
ges ꝯdere. Jō t'lis prudētia dr̄ regnatiua. ſiue legis
poſitiua ſub q̄ hn̄t ꝯp̄hēdi q̄cūq̄ʒ alia recta regimia
p̄ncipū. vtputa ducū. comitū. ⁊ p̄tātuʒ. ⁊ hmōi. Hec
aūt vͤtus tātomagꝭ ē p̄ncipibꝫ ⁊ rectoribꝫ neceſſaria
q̄nto plures hn̄t ſue gubernatiōi ſubiectos. Vn̄ eis
ſub ſpēali rōne ꝯuenit tāq̄ʒ ꝓpria. Regere em̄ alios
⁊ dirigere in finē debitū fit ꝑ prudētiā. Vn̄ dič phs
vij. eth. Illos eſtiamus prudentes. q̄ ſibi ⁊ alijs pn̄t
bona ſpecl'ari ⁊ ꝓuidere. Prouidētia g̊ in p̄ncipe dʒ
eſſe q̄dā cognitio vniūſalis. excedens cognitiōes ſin
guloꝝ. ⁊ ſe extendēs ad bonū cōe oīm. debēt em̄ ꝑ eiꝰ
prudētiā opatiōes ſuditoꝝ dirigi in finē debitū. Cū
g̊ tātū bonū ſicut eſt directio oīm. ⁊ gubernatio bo/
ni cōis ꝓueniat ex prudentia p̄ſidentis. diligēter ad
uertēdū eſt: ne in regimie p̄ficiat̄ q̄ hac vͤtute careat
Nam talis feliciter in tyrannidē degenerat. cū em̄ per
prudentiā vere bona: q̄ ſunt oꝑa virtutū cognoſcāt̄.

⁊ ad ipſa facienda hoīes dirigant̄ ſequit̄ ꝙ ꝑ impru
dentiā ⁊ fatuitatē bona ſenſibilia q̄ nō ſunt vere bo
na. vt ſunt diuitie ⁊ delitie corꝑales tanq̄ȝ bona ſim
pliciter acceptent̄. Circa talia nāq̄ȝ ponet rector im-
prudens ſtudiū ſuū. vt omiſſis opibꝫ virtutū afflu
at diuitijs ⁊ ſenſibilibꝫ bonis. ꝓpter qꝺ efficiet̄ expo
liator boni cōis. depdator ꝓp̄li. extorſor pecuniarum
vndecūq̄ȝ. ⁊ oīm ſubditoꝝ oppreſſor. Hec aūt ſunt ty
rannoꝝ. Ex h̄ vlterius ſequit̄ ruina ciuitatis. quia
ꝓp̄ls nō valens ſuſtinere tanta ḡuamina ciuitatē de
ſereret. ꝓpter qꝺ deſerent̄ artes. agricultura tollet̄. ⁊ fina
liter policia peribit. ſi longo tp̄e hmōi tyrannidē ex
ercere ſtudeant. Patet ḡ q̄nta mala ꝑuenire pn̄t ex
inſipientia p̄ſidentis. Rex ſalomon ꝯſiderans ſapi
entiā ſiue prudentiā ſūme neceſſariā eſſe p̄ſidētibꝫ.
deo ſibi ꝓmittente ꝙ daret oīe qꝺ peteret. ip̄am ſo
lam poſtulauit dicēs. Da ſeruo tuo cor docile. vt iu
dicare poſſit ꝓp̄lm tuū: ⁊ diſcernere inter malū ⁊ bo
nū. iij. Regū. iij. Tullius in li. de of. loquēs de bello
Atheninenſium prefert prudentiam fortitudini.

Princeps autē ex .§. I.

virtute prudentie p̄cipue debet circa q̄tuor ſtudere.
viȝ vt deo placeat. ꝓp̄lo ꝓ poſſe ſatiſfaciat. reipubli
ce ꝓuideat. ⁊ leges iuſtas ⁊ poſſibiles ꝯdat. Ad hec
oīa ꝑagenda debet cura ꝑuigili intendere. Et p̄o ꝙ
deo placeat. Qui em̄ alios regit ⁊ ordinare ſtudet in
finem debitū p̄us conari debet. vt ſeip̄m ordinet in
deū. q̄ eſt finis oīm regenti. Ex h̄ aūt duo bona ꝯſe-
quit̄. Primo qꝛ p̄nceps a ꝓp̄lo magis diligit̄. ſi vide
rit eū eſſe cultorē diuinoꝝ ⁊ oꝑantē virtuoſa. Unde
ph̄s dicit. Q. p̄ncipē deꝫ eſſe deiculā. Debet em̄ p̄n
ceps eccl'ias fabricare ⁊ eas freq̄ntare. hoſpitalia eri
gere: ⁊ pauꝑes enutrire. Scd̄o qꝛ facilius ꝓp̄lm gu-
bernabit ⁊ ad bona trahet. Uidēs em̄ ꝓp̄ls dn̄m ſuū
de diuinis curantē admirabit̄ eū: putans ip̄m deo
eſſe ꝯiunctū: ⁊ ſibi familiarē. eūq̄ȝ imitari ſtudebit.
Rex ſalomon edificato tēplo. ſtetit ante altare dn̄i
in ꝯſpectu eccl'ie iſrael. ⁊ expanſis manibꝫ in celū: et
genibꝫ in terrā fixis. longā orationē ante deū fudit
ꝓ ſalute ꝓp̄li. ꝓpter qꝺ ꝓp̄ls bn̄dicens regi. gaudens
reuerſus eſt in tabernacula ſua. iij. Reg. viij. ⁊. ix. Ex
hiſtoria tripartita: habet̄ de Cōſtantino ꝙ fuit dei
cultor viſo in ſomnis ſigno crucis ⁊ ei dicto. ꝙ in h̄
vinceret. Fecit vexillū crucis ante exercitū deferri. Et
de palacio oratoriū fecit. ⁊ tabernaculū inſtar eccl'ie
fieri mandauit qꝺ ſecū deferebat qn̄ in bellū ꝓcede-
bat: vt tā ipſe q̄ȝ milites diuina audirēt. ⁊ ml'ta pul
cra ordinauit ad exaltationē fidei ⁊ eccleſie. Silr̄ ter
Joſias rex factus ſuꝑ Judā multū fuit ſolicitus et
zelans ad reducendū ꝓp̄lm ad veꝝ cultū dei. iiij. Re.
xxij. ⁊. xxiij. ⁊. ij. Paral'. Scd̄o debet ſtudere vt ꝓp̄lo
ſatiſfaciat. qꝺ fit: dū ſe nō ſeuer: ſed reuerendū exhi-
bet: ſi familiā honeſtā ⁊ curialem habeat. ſi ſapiētes
conſiliarios ꝯſulat. ſi iudices iuſtos teneat. ſi benefa
ctores digne p̄miat. ⁊ delinquentibꝫ penas debitas
infligat. Per hec ꝓp̄l's ꝯſolabit̄ diſſenſiones. emu-
lationes. ⁊ murmuratiōes vitabit. Sicq̄ȝ in pace q̄e
ſcens in dilectionē p̄ncipis aſſurget. Rex dauid ml'
tū ſe gratū ⁊ dilectū ꝓp̄lo exhibuit. Un̄ volenti exire
ad bellū ꝯtra abſolon. dixit ꝓp̄ls. nō exibis. quia tu
vnus ꝓ decem milibꝫ cōputaris. ij. Regū. xviij. Sic
clemens papa ab oīibꝫ multū amabat̄. Nicolaus
etiam oīibꝫ ſe amabilē exhibebat. Debet tertio ſtu-
dere vt ꝓuideat reipub. qꝺ q̄dē fit ſi in illa ea hn̄t̄ q̄
pn̄t eſſe ad directionē ⁊ ꝯſolationē ⁊ corꝑalē ſuſtēta
tionē. Ad directionē aūt reipub. valent ſapiētes. ad
qꝺ maxime dꝫ p̄nceps intendere. Debet em̄ ꝓcurare
ꝙ in ciuitate ſit ſtudiū lr̄aꝝ ꝓ pueris erudiendis. ꝙ
ſint iuriſperiti ꝓ directione cauſaꝝ ⁊ ꝯſilijs dandis
⁊ alij ſapientes ſm̄ ꝙ viderit ciuitati expedire. Un̄ꝺ
ponit ph̄s. Q. ad veꝝ regē ꝑtinet ſapientes etiā ex-
traneos ſi ꝓprios nō hꝫ honorare ⁊ ꝓmouere. Ad cō-
ſolationē aūt reipu. valent virtuoſi. Non em̄ ſolū in
ciuitate debet eſſe directio q̄ eſt ꝑ ſapiētes. ſed etiam
recta oꝑatio q̄ eſt ꝑ amicos dei. Et ad h̄ maxīe debet
p̄nceps intendere. viȝ vt habeat in ciuitate religio-
ſos: verbū dei p̄dicātes. clericos honeſtos diuina ce
lebrantes. ⁊ alios timentes deū q̄ ꝓ ꝓp̄lo orent: cū fre
q̄ter inueniamus ciuitates ſaluatas ꝓpter merita
aliquoꝝ amicoꝝ dei. Ad corꝑalē vō ſuſtentationem
valent bona fortune. Un̄ p̄nceps diligēter dꝫ atten-
dere ne in ciuitate accidat cariſtia: ſed abūdantia vi
ctualiū ſit in ea. ⁊ ad h̄ cōſequendū. debet ꝑuenire et
fruct⁹ reſeruare tp̄e oportuno. non obſtante ꝙ ꝑditio
fiat in fructibꝫ reſeruatis. Debet aūt p̄cipue conatū
adhibere circa maxime neceſſaria. vt eſt frumentum
ſal. ⁊ hmōi. Pharao rex egypti vidēs Joſeph ſapiētē
cū ml'to honore ꝑuenit. ⁊ toti regione p̄fecit. vt copia
frumēti ſuati future fami ꝓuideret. Gen̄. xlj. In ep'la
quā dicit̄ Ariſto. Alexandro ſcripſiſſe. tale ſibi dat
documētū. Decet regē legiferos honorare. religioſos
venerari. ſapiētes ſublimare. ⁊ cū eis ꝯferre. q̄tū vō
ad ꝓuiſionē eoꝝ q̄ pn̄t accidere ſb̄dit idē Ariſ. Oꝑꝫ
regē futura cogitare: ⁊ futuris caſibꝫ prudēt̄ occurrere

Lum autem ſcd̄m .§. II.

ph̄m. vj. eth. due ſunt prudētie politice. Una q̄ eſt q̄
ſi architectonica in p̄ncipe exiſtens que nūc dicta eſt
regnatiua vel legis poſitiua. ⁊ alia quaſi manu ope-
rans in ſubditis exiſtens. que cōmuni noīe retento
dr̄ politica. Reſtat poſt p̄dicta vt de hac aliq̄d dica-
mus: vbi p̄us oſtendēdū eſt oēm hoīem natura eſſe
politicū ⁊ ciuilem. ⁊ ꝑ ꝯſequēs idoneū ad obſeruan-
tiā ciuiliū p̄ceptoꝝ. Nec obſtat ꝙ aliqui eligant vitā
ſolitariā ⁊ campeſtrē. Hoc em̄ pōt eſſe tribꝫ de cau-
ſis. vt ponit ph̄s. j. politi. Quia aūt tales ſunt vt dij
aut ſicut beſtie. aut bonis fortune p̄uati. Aliqui em̄
tacti amore dei: vitā ſocialē deſerūt. ⁊ ſolitariā eligūt
vt expeditius diuine ꝯtēplationi vacare poſſint. ſi-
cut fuerūt multi ſancti patres. vt Anthonius. Bene
dictus. multiq̄ȝ alij in deſerto degētes. Hi tales pn̄t
dici dij ꝑticipatiue. qꝛ deo aſſimilari ſtudent in ꝯtē-
platione ſūme veritatis. Alij vō habēt naturā ſilue
ſtrem ⁊ ferocem. ⁊ ad cōuiuendū cū alijs importabi-
lē. Et tales ſub iugo legis ſimul cū alijs ſtare nō va-
lentes. beſtie dicunt̄: nō hoīes. quia hoīm eſt inſimul
ſocialiter ꝯuiuere. De hoc duplici genere hoīm dicit
ph̄s p̄dicto lib. Q. nō potēs cū alijs cōmunicare. ei
nulla eſt ꝑs ciuitatis. ſꝫ ē vel beſtia vel deus. Sunt
inſuꝑ alij q̄ ciues eſſe nō poſſunt. ſunt em̄ bonis for
tune p̄uati. puta diuitijs ⁊ potentia. Hi paupertati
preſſi ciuitates deſerere cogunt̄. ⁊ loca campeſtria et
ſolitaria ad agros excolendos habitare. His cauſis
remotis que cōmuniter ſunt ab hūana natura extra
nee. Oīs hō naturaliter eſt ciuilis ⁊ politicus. qꝺ
dupliciter oſtendi pōt. Primo ex eo ꝙ habet cōmu-
nes ꝯceptus: quos ꝑ vocem vult alteri cōmunicare.
Delectat̄ em̄ hō alteri indicare qꝺ concipit. ⁊ ſimul
cū eo ꝯferre. quod nō ſolum eſt ad delectationē. ſed ⁊
ad neceſſitatē. Nam qꝺ vnus nō videt ꝑ intellectuꝫ
alteri⁹ intellectus ſupplet. ⁊ ſic colloquiū rōcinantis

hoīs cū hoīe facit ad bonū ꝯſiliū. ⁊ ꝑ ꝯſequens ad
bonū iudiciū. Couenienter ergo diffinit hō aīal eſſe
rōnale. Ratio enī diſcurſum inqſitionis importat q
tandē ad rōnem veri terminat. Cayn poſtqꝫ genuit
enoch. dr̄ ꝑm⁹ edificaſſe ciuitatē. quā vocauit enoch
ex noīe filij Gen. iiij. Ubi dat intelligi ꝙ iam multi/
tiplicatus erat in filijs ⁊ nepotibꝫ ad quoꝝ cuſtodiā
⁊ hūanaꝝ neceſſitatū ſubuentionē ſub certis officijs
⁊ modis viuēdi ꝑmus ordinauit. vt dr̄ i ſcolaſtica hi
ſtoria. Exquo etiā patꝫ ꝙ neceſſaria eſt omi hoī ciui/
tatis habitatori p̄dicta prudentia politica: q̄ fit ido
neus obſeruator legis. q̄ etiā alijs ſciat ꝯuiuere ⁊ ꝑn
cipibꝫ obedire. Ubi eſt aduertendū. ꝙ aliter mouet
ſubditus a ꝑncipante. ⁊ aliter irrōnabilia ⁊ inaīata:
mouent a ſuis motoribꝫ. Nam ſic mouent ꝙ nō mo
uent. ⁊ ſic agunt ꝙ nō agūt. Non enī hn̄t dniū ſui
actus. cū libero arbitrio carent. ⁊ ideo rectitudo regi
minis tantū eſt in ſuis motoribꝫ. Sed hō ſubditus
ꝑncipi ſic mouet: ⁊ agit ab eo ꝑ p̄ceptū. ꝙ tn̄ mouet
ſeipm̄ ꝑ liberꝝ arbitriū. Et ideo requirit in eo q̄dam
rectitudo regiminis. ꝑ quā ſeipm̄ dirigat in obediē/
do maioribꝫ. ⁊ ꝯuiuendo alijs ciuibꝫ. Ūn̄ Tulli⁹ li.
j. de offi. dicit ꝙ in reipubli. ſunt magiſtratus. ꝑſone
ꝑuate: ⁊ etiam peregrini. ad quos oīs ſpectat habe
re ꝓpriā prudentiā ſm̄ eoꝝ officia. ſicut ad magiſtra
tus ꝑtinet curā habere ciuitatꝭ. ſeruare leges. iura de
ſcribere. ⁊ ſue fidei cōmiſſa meminiſſe. Ad ꝑuatū vo
ciuem ꝑtinet recto iure alijs ꝯuiuere: nec ſubmiſſuꝫ.
nec abiectū. nec ſe efferentē nimis eſſe. Talē enī dice/
re ſolemus bonū ciuē. Peregrini vo eſt p̄ter ſuū ne/
gociū nil agere. de alio nō inquirere. qꝛ vitioſum ē in
aliena patria curioſum eſſe. Ex talibꝫ igit officijs ꝑ
prudentiā ordinatis ꝯſurgit armonia pacis in repu
bli. Nam ſm̄ Aug. in li. de ciui. dei. Quilibet in ciui
tate eſt: ſic vna littera in ſmone. Et ſicut vna corda
in cythara. q̄ cū bene fuerint cū alijs ordinata. ꝯſur/
git ꝯcentus armoniacus ſm̄ ꝓportionem diſtinctus
Sic etiā in multis ꝑſonis in ciuitate ſūmis medijs
⁊ infimis. interiectiſqꝫ alijs ordinibꝫ ſm̄ ꝓportioneꝫ
officioꝝ ordinatis ꝯſurgit optima policia. Hāc pru
dentiā ordinauit deus in ꝓplo iudeoꝝ. Primo reſpe
ctu p̄ſidentiū in loco iudicij. Unde ſtatuit in eis co/
piam iudicū dicens. Deutero. xvj. Judices ⁊ mgr̄os
ꝯſtitues in oībꝫ portis tuis. De ambiguis vero ⁊
arduis voluit eſſe recurſum ad locū vnū a deo electū
in quo eſſet ⁊ ſūmus ſacerdos: q̄ determiaret dubia
emergentia circa diuinū cultū: ⁊ ſūmus iudex q̄ de/
terminaret dubia ꝑtinentia ad iudicia hoīm. Sicut
pꝫ Deutero. xvij. Deinde q̄ꝫtū ad cōmunē ciuiū con/
uerſationē ſtatuit fieri cōmunicationē de rebꝫ ꝑuis:
abſqꝫ p̄cio dicens. Deutero. xxiij. Ingreſſus vineam
ꝓximi tui. comedes vuas q̄ꝫtum tibi placuerit. foras
aūt ne efferas tecū. Ne vicꝫ ex h̄ daret occaſio grauis
damni. exquo pax turbari poſſet. q̄ inter diſciplina/
tos nō turbat ex paruoꝝ acceptione. ſed magis ami
cicia ꝯfirmat. ⁊ hoīes aſſuefiūt ad faciliter cōicandū
Quantū ad mutuoꝝ ſubuentionē: que eſt frequēs ⁊
neceſſaria inter hoīes. voluit curiales eē eos ⁊ faciles
Et hoc tripliciter. Primo ne cū mutuū ꝯcederēt vſu
ras exigerent. vl' pignora vite neceſſaria accipent. Et
ſi acciperent ante ſolis occaſum reſtituerēt. Ūn̄ Deu
tero. xxiiij. mandauit ꝙ nō accipent ꝓ pignore molā.
qꝛ eius vſus neceſſarius eſt hn̄tibꝫ molendi exercitiū
Si vo veſtimentū accipent loco pignoris ꝙ ante ſo/
lis occaſum redderent. Sicut dr̄ ibidē. ⁊ Exod. xxij.
Si pecuniam tuā dederis ꝓplo meo pauperi q̄ tecū
habitat: nō vrgebis eū q̄ſi exactor. nec vſuris oppri/
mes. Secūdo ꝙ nō importune exigerent. Ūn̄ dicit
Exod. xxij. ⁊ Deutero. xxiiij. Q in repetendo nō de
berent domū ingredi. Eſt enī domus tutiſſimū ho/
minis receptaculū. Et ideo moleſtū eſt nō ſolū hoī. ſꝫ
etiā cuiqꝫ aīali q̄d in ꝓprio habitaculo inuadat. Ter
tio ad maius fomentū charitatis inſtituit ꝙ in ſepti
mo anno debita remitterent. Probabile enī erat vt
ſi cōmode reddere poſſet ante ſeptimū annū redde/
rent. Diſciplinati enī hoīs non eſt mutuantē gratis
velle defraudare. Si aūt oīno impotentes eſſent. ea
dem rōne erat eis debitum remittendū ex dilectione
q̄ eis erat de nouo ꝯcedendū ꝓpter indigentiā. Quā
tū ad extraneos diuina ſapiā prudentiſſime illū po
pulū ordinauit. Primo enī voluit iudeos eis eſſe pi
os: ⁊ miſericordes dicēs. Exod. xxij. Aduenā nō ꝯtri
ſtaberꝭ neqꝫ affliges eū. Aduene enī ⁊ ipi fuiſtis i ter
ra egypti. Et Deute. xxvj. Mandauit diuitibꝫ decē
anno fieri decimā ꝓ peregrinis. pupillis ⁊ viduis.
Quia vo extranei nō hn̄t illum amorē ad bonū rei/
pub. quē haberēt ciues. Ideo ſecūdo ſtatuit: ꝙ nō ſta
tim ad ꝯſortium ꝓpli admitterent. niſi in tertia ge/
neratione. Sicut etiā phs dicit in. iij. politi. ꝙ apd̄
quoſdam gentiles nō recipiebantur aliqui ciues. ni
ſi qui ex auo vel attauo habitatore nati exiſterent.

Poſt p̄dicta de qn . §. III.
ta ſpecie prudentie q̄ dr̄ militaris aliqua pauca dica
mus. Circa q̄d eſt ſciendū. ꝙ militia ꝑncipaliter eſt
inſtituta ad defenſionē boni cōmunis q̄d impediri
pōt ꝑ īpugnationē hoſtiū ⁊ ſeditionē ciuiū. Sic enī
debet eſſe in ciuibꝫ: ſicut in naturalibꝫ. cū ars ſit na/
ture imitatrix. Uidem⁹ aūt ꝙ natura tribuit rei na/
turali duplicem virtutem. Unā ꝑ quā ſequit ꝯueni
entia. ⁊ aliā ꝑ quā repellit nociua. vt igni dat leuita/
tem. ꝑ quā aſcendat ſurſum ad locū ſcꝫ quietis ⁊ ſa/
lutis. ⁊ calorem ꝑ quē reſiſtat ⁊ obuiet corrūpentibꝫ
Aīalibꝫ etiam dat vim ꝯcupiſcibilē ꝑ quā aſſequūt
ea que ſunt eoꝝ ſaluti accōmoda Et iraſcibilē ꝑ quā
reſiſtant corrūpentibꝫ ⁊ leſiuis. Similiter in morali
bus ⁊ ciuilibꝫ ꝯueniēs eſt duplicem eſſe prudētiam
reſpectu boni cōmunis. vnā ſcꝫ ad regenduꝫ ⁊ leges
ꝯdēdū. ⁊ hec eſt regnatiua: ſiue legis poſitiua. Et ali
am ad reſiſtendū ⁊ reprimendū inſultus hoſtium. ⁊
hec dr̄ militarꝭ. Ex hoc apparet ꝙ militia nihil aliud
eſt q̄ꝫ q̄dam prudētia operis bellici ordinata ad de/
fenſionē boni cōmunis. Ex hiſtoria ſcolaſtica hieru/
ſalem que erat ciuitas principalis in regno iudeoꝝ.
olim triplici muro fuit circūdata. Per h̄ diſtinguēs
tria genera habitātiū ſm̄ tria muroꝝ interſticia. In
interiori nāqꝫ ꝑte ꝑmi interſticij habitabat rex cum
ꝑncipibꝫ ⁊ ꝯſiliarijs. ⁊ ſacerdotes cū ꝓphetis ⁊ leui/
tis hi pollebant prudentia regnatiua in gubernan/
do ꝓplm̄ tā in p̄ceptis iudicialibꝫ: q̄ꝫ in cerimonijs
diuini cultus. In ꝑte vo media ſecūdi interſticij ha
bitabant milites pollentes prudentia militari. Hi
deputati erant ad defenſionē ⁊ cuſtodiā reipub. In
ꝑte vo extrema tertij interſticij hītabant iſte manu
oꝑantes: q̄ ciuitati deſeruiebant ꝓ neceſſitatibꝫ hūa
ne vite. Hoc quippe ordine hierl'm policia fuit diſpo
ſita. q̄ꝫdiu ſub p̄ceptis dei ⁊ ꝓphaꝝ monitis vixit.

De ꝑtibꝫ potentialibꝫ prudentie. Capl'm. vij.

DEpartibus potentia/
libus prudentie ſeu de ꝟtutibꝫ adiūctis
ei. Nota ꝙ ſunt tres ſm̄ phm̄ in li. eth. ſcꝫ

eubilia.ſyneſis.ꝛ gnomyn. Pꝛīa ꝗ ðꝛ eubilia. q̄ ƀꝫ pħm ðꝛ rectitudo ↄſiliȷ̄. Et ꝙ ſit ꝟtus ꝓbat be. tho.ſe.ſe.q. li. arti.i.ſic. Dꝛ rōne ꝟtutis ē ꝙ faciat actū hoīs bonū. Inter ceteros act⁹ hoīs ꝓꝛiū ē ei ↄſiliari. qꝛ h̄ īpoꝛtat hoīſ q̄ndā rōnis inq̇ſitionē circa agēda in q̄bꝫ ↄſiſtit vita humana. Eubilia āt impoꝛtat bonitatē ↄſiliȷ̄. Dr̄ eī ab eu qꝺ ē bonū ꝛ beli qꝺ ē ↄſiliū.q̄ſi bona ↄſiliatio.vl̄ poti⁹ bene ↄſiliatiua. Et ſic pꝫ ꝙ ſit ꝟt⁹ hūana. Sciēdū etiā ꝙ nō eſt bonū ↄſiliū.ſiue aliq̇s malū finē in ↄſiliādo ꝓſtituat.ſiue etiā ad finē bonū malas vias adinueniat. vn̄ vtrūqꝫ ē ↄ̄ rōem eubilie vt ðꝛ.vi.ethic. Hec aūt ꝟt⁹ ſicut nec alie in nullo pctōꝛe inuenit̄. Q̄ eī pctm̄ eſt cōtra bonā ↄſiliatōem. Req̇rit̄ eī ad bn̄ ↄſiliādū nō ſolū adinuētio vel excogitatio coꝝ q̄ ſūt opoꝛtuna ad finem ſꝫ etiā alie circūſtātie ſcꝫ tps ↄgruū vt nō ſit nimis tardus nec nimis velox in ↄſilȷ̄s. Et mod⁹ cōſiliandi ſcꝫ ꝙ ſit firm⁹ ī ↄſilio ſuo ꝛ alie circūſtātie debite q̄ pctōꝛ peccādo nō ſeruat. Sꝫ bn̄ ꝟtuoſus in his q̄ oꝛdinant̄ ad finē ꝟtutis.lꝫ in alȷ̄s negocȷ̄s aliq̄n nō ſit bn̄ ↄſiliatiuus Et lꝫ ↄſiliū impoꝛtet dubitationē. vn̄ et impfectionē eſt tn̄ ꝟtus q̄.vȷ̄.ethic.ðꝛ eſſe pfectio. Sꝫ pfectio ē ſm̄ modū hoīs.q̄ nō pōt p certitudinē ↄpꝛehēdere ꝟitatē rerū p ſimplicē intuitū.ſꝫ p inueſtigatōnem. Eſt aūt eubilia ꝟtus diſtincta a pꝛudētia.ſm̄ be.tho. vbi.ſ̄.ar.ȷ̄. Et rō eſt.qꝛ ꝟtus ꝓꝓꝛie oꝛdinat̄ ad actū quē reddit bonū. ꝛ iō opoꝛtet ſm̄ differētiā actuū eſſe diuerſas ꝟtutes.ꝛ maxime q̄n nō ē eadē rō bonitatis in actibꝫ. Si eī eſſet eadē rō bonitatis in eis tūc ad eādē ꝟtutem ꝑtinerēt diuerſi act⁹.ſꝫ ex eodē depēdet bonitas amoꝛis deſiderȷ̄ ꝛ gaudȷ̄.ꝛ iō oīa iſta ꝑtinēt ad eandē ꝟtutē caritatis. Act⁹ enī rōnis oꝛdinati ad op⁹ ſūt diuerſi nec habēt eandē rōem bonitatis. Ex alia enī rōne efficit̄ hō bn̄ ↄſiliatiuus. et ex alia bene iudicatiu⁹.ꝛ alia bene ꝓceptiu⁹.qꝺ pꝫ ex h̄ ꝙ iſte aliq̄n adinuicē ſepant̄.ꝛ iō opoꝛtet aliā eē ꝟtutē eubiliā p quā hō eſt ↄſiliatiu⁹ bene.ꝛ aliā pꝛudētiā per quā hō ē bn̄ ꝓceptiu⁹.ꝛ ſic ↄſiliari oꝛdinat̄ ad ꝓcipere tanqꝫ ad ꝓncipali⁹.ita etiā eubilia oꝛdinat̄ ad pꝛudētiā tanqꝫ ad ꝓncipaliorē ꝟtutē ſine q̄ nec ꝟtus eſſet. ſic nec moꝛales ꝟtutes ſine pꝛudētia.nec cetere ꝟtutes ſine charitate. Et cū ðꝛ.vi.ethi.ꝙ pꝛudētie eſt bn̄ ↄſiliari.intelligendū ē ꝙ ad pꝛudentiā ꝑtinet bene ↄſiliari impatiue Ad eubiliam autem elicitiue.

De bōitate cōſiliȷ̄.

Secūda virtus ānexa. §.I.

pꝛudētie ðꝛ ſyneſis. hec ſm̄ be.tho.vbi.ſ̄.arti.iȷ̄.impoꝛtat iudiciū rectū.nō q̇dē circa ſpeculabilia ſꝫ circa particularia oꝑabilia.circa q̄ etiā ē pꝛudētia. vn̄ ſm̄ ſyneſim dicunt̄ in greco aliq̄ ſyneti.i.ſenſati.vel euſineti.i.bōi ſēſus.ſicut econtrario.q̄ caret hac ꝟtute dicunt̄ aſyneti.i. inſenſati. Opoꝛtet aūt ꝙ ſm̄ differētiā actuū q̄ non reducunt̄ in eandē cām ſit etiā diuerſitas ꝟtutū. Manifeſtū eſt aūt ꝙ bonitas ↄſiliȷ̄ ꝛ bonitas iudicȷ̄ nō reducunt̄ in eādē cām. Multi enī ſūt bn̄ ↄſiliatiui q̄ tn̄ nō ſūt bene ſenſati q̄ſi recte iudicātes. et iō ꝓpter eubiliam opoꝛtet eſſe aliā ꝟtutē q̄ eſt bene iudicatiua. Et hec dicitur ſyneſis. Et nota ꝙ rectū iudiciū ī hoc ↄſiſtit. ꝙ vis cognoſcitiua appꝛhēdat rē aliquā ſm̄ ꝙ in ſe ē.qꝺ quidē ꝓuenit ex recta diſpoſitōne ꝟtutis appꝛhēſiue. ſicut ī ſpeculo ſi fuerit bene diſpoſitū impꝛimunt̄ foꝛme coꝛpoꝛū ſm̄ ꝙ ſunt.ſi ꝟo fuerit ſpeculū male diſpoſitū. appa rent ibi imagines diſtoꝛte ꝛ praue ſe hn̄tes. Qꝺ aūt virtus appꝛhēſiua ſit bene diſpoſitiua ad recipiēdū res.ſm̄ ꝙ ſūt ↄtingit q̇dē radicaliter ex natura. Conſummatio aūt ex exercitio vel ex munere gr̄e. Et hoc dupl'r. Uno mō directe ex ꝑte ipi⁹ cognoſcitiue ꝟtutis.puta qꝛ nō eſt imbuta prauis ↄceptōibꝫ ſꝫ veris ꝛ rectis. ꝛ hoc ꝑtinet ad ſyneſim ſm̄ ꝙ eſt ſpālis ꝟtus. Alio mō indirecte ex

De ſcꝺa ꝟtute pꝛudē. ānexe ſ. Syneſi

bona diſpoſitōe appetitiue ꝟtutis. ex q̄ ſequit̄ ꝙ hō bn̄ iudicet de appetibilibꝫ.ꝛ ſic bonū ꝟtus iudiciū ſequitur habit⁹ virtutū moꝛaliū.ſꝫ circa fines. Syneſis autē eſt magis circa ea q̄ ſūt ad finē. Et nota ꝙ in malis pōt eē iudiciū rectū ī vniuerſali. Sꝫ ī ꝑticulari agibili ſp eoꝝ iudiciū coꝛrūpit̄. Et nota ꝙ finis ꝓxim⁹ ↄſiliȷ̄ qꝺ ꝑtinet ad eubiliā eſt inuētio eoꝝ q̄ ſūt agēda. Finis aūt iudicȷ̄ eſt rectitudo. Finis aūt ꝓcepti qꝺ ꝑtinet ad pꝛudētiā eſt vltim⁹ finis. Et qꝛ ↄtingit ꝙ id qꝺ bene iudicatū eſt differri vel negligēter agi ꝛ inoꝛdinate.iō poſt ꝟtutē ſyneſis q̄ eſt bn̄ iudicatiua neceſſaria eſt finalis ꝟt⁹ ꝓncipalis.q̄ ſit bn̄ ꝓceptiua ſcꝫ pꝛudētia. Tertia ꝟtus annexa pꝛudētie ſm̄ Tho. vbi.ſ̄.ar.iiȷ̄.ðꝛ gnomyn. quam phs.vi.ethi.ponit ſpālē eſſe ꝟtutē. Pꝛo cui⁹ declaratione ſciēdū ſm̄ Tho.ꝙ hitus cognoſcitiui diſtinguunt̄ ſm̄ altioꝛa vel īferioꝛa ꝓncipia.ſicut ſapiētia in ſpeculatiuis altioꝛa ↄſiderat qꝫ ſcīa.ꝛ iō ab ea diſtīguit̄.ꝛ ita ēt opoꝛtet eſſe ī actiuis. Manifeſtū eſt aūt ꝙ illa q̄ ſūt ꝓpter oꝛdinē inferioꝛis ꝓncipȷ̄ ſiue cauſe reducunt̄ q̄nqꝫ ī oꝛdinem altioꝛis ꝓncipȷ̄.ſic mōſtruoſi partus aīaliū ſūt ꝓpter oꝛdinē ꝟtutis actiue.in ſemīe tn̄ cadūt ſub oꝛdīe altioꝛis ꝓncipȷ̄ ſcꝫ celeſtis coꝛꝑis vel vlteri⁹ diuīe ꝓuidentie. Un̄ ille q̄ cōſideraret ꝟtutē actiuā ī ſemīe. nō poſſet rectū iudiciū ferre de hmōi mōſtris de q̄bꝫ nō pōt iudicari ſm̄ ↄſideratōem diuine ꝓuidētie. Cōtingit autē q̄nqꝫ aliq̇d eſſe faciēdū ꝓter cōmunes regulas agēdoꝝ. puta ꝙ impugnatoꝛi patrie nō eſt depoſitū reddendū. vel aliq̇d hmōi. Et iō cū de hui⁹ opoꝛteat iudicare. ſm̄ aliq̄ altioꝛa ꝓncipia exigit̄ altioꝛ ꝟtus iudicatiua qꝫ ſint regule cōmunes ſm̄ q̄s iudicat ſyneſis.ꝛ hec talis vocatur gnomyn.q̄ impoꝛtat quandā ꝑſpicacitatē iudicȷ̄. Et qꝫuis oīa q̄ ꝓter cōmunē curſum ↄtigere pn̄t conſiderare ꝑtinet ſolū ad ꝓuidētiā diuinā. tn̄ inter hoīes ille q̄ eſt magis ꝑſpicax pōt pl'a hoꝝ ſua rōne diiudicare.

De tertia virtu. annexa pꝛu. ſ. gnomin

Titulus tertius de foꝛtitudine. Foꝛtitudo aīam tripl'r firmat q̄ ad ſe.ↄtra mundi aduerſitates.q̄ ad bonū cōmune ↄtra patrie hoſtilitates.quo ad deū ↄtra coꝝ prauitates. Caplm̄.i.

Circa virtutē foꝛtitudinis quatuoꝛ ſūt vidēda. Pꝛīo de ꝓconȷ̄s ad ei⁹ laudē ꝑtinentibꝫ. Secūdo de materia circa quā verſat̄. Tertiō de actibꝫ ei⁹ ꝛ aſſumēdis bellis. Quarto de partibus eius.

Pꝛeconia foꝛtitudis. §.I.

pn̄t aſſignari tria ex eo videlꝫ ꝙ aīm tripl'r firmat ſcꝫ q̄ ad ſe ↄtra mūdi aduerſitates.q̄ ad bonū cōe contra patrie hoſtilitates.quo ad deū ↄtra erroꝝ prauitates. Eſt ergo ꝓmū ꝓconiū foꝛtitudis.qꝛ aīm firmat qꝺ ad ſe. cōtra mūdi aduerſitates. Ubi ſciendū ē ꝙ ſtat⁹ pn̄tis vite eſt ſtat⁹ cuiuſdā pugne. Un̄ Job ipſam aſſimilat militie vȷ̄.c. Militia eſt inq̇t vita hoīs ſup terrā. ꝓpter qꝺ congregatio fideliū vocat̄ eccl'ia militās. Militat enī pn̄s vita nr̄a m'ltiplici pug̃.nunc ↄ̄ carnis ſpurcitias.nūc ↄ̄ mūdi neq̄tias.nūc ꝟo ↄ̄ diaboli inſidias. Neceſſaria eſt ergo ꝟtus foꝛtitudis.q̄ aīm hꝫ firmare ad tot tolerāda ꝛ reꝓmēda. vn̄ Eſa.c.liȷ̄.ſub figura ſyon humanā mētes admonet vt hac ꝟtute ſe armet. Induere inq̇t foꝛtitudine tua ſyon.p ſyon arcē intelligim⁹ q̄ ciuitati hieruſalē dominabat̄ ꝛ eā pꝛotegebat. ꝛ ↄuenient̄ mens humana intelligit̄ que ad modū arcis ceteris viribꝫ ꝓncipatur. has ſiquidē regit ꝛ defendit quādo ꝟtute foꝛtitudinis induta decoꝛat̄. Un̄ ſalomō ꝓuer.vi. Foꝛtitudo ꝛ decoꝛ

De ꝓconȷ̄s foꝛtitudinis.

ſindumētũ eiꝰ. In tantũ tam hec ꝟtus hoīem firmat et
ſtabilit. ꝙ nulla aduerſa. nulla blādimēta. nulla ꝗ3 viti-
orũ temptamēta pn̄t eũ a bono rōnis abducere. vñ Amb.
li. i. de offi. dicit. Nō mediocris animi ꝟtus ē fortitudo q̄
ſola defendit ornamēta ꝟtutũ oīm. que in expiabili ꝑe-
lio aduerſus oīa vitia decertat. Inuitat ad labores. for-
tis ad ꝑicula. rigidior aduerſus voluptates. auariciā fu
gat tanq̄ȝ labem quādā q̄ ꝟtutē effeminat. Nulla enim
fortitudo corꝑalis huic pōt compari. Sicut dicit ſeneca
Faciliꝰ eſt inq̄t gentē vnā q̄ȝ viꝝ vnũ vincere. Et loqui-
tur de viro ſm ꝙ a ꝟtute animi vel a fortitudine dr̄. An
tiq̄tus eni nomē ꝟtus fuit ſolius fortitudis. vt dic̄ Tul
lius. Et q̄ȝtũ ad hoc loq̄tur ſalomō Prouer. xvi. Meli-
or eſt paciēs viro forti. ɀ q̄ dominat̄ animo ſuo expugnato
re vrbiũ. hoc fortitudis ꝑconio. Job induꝰ fuit contra
oīa aduerſa tolerāda. Nā ꝑmo ſathan ꝓcurāte mōi ad-
uerſa ſuſtinuit, dũ oīa bona ſua ꝑdidit vna cũ liberis:
Deinde in carne dũ a plāta pedis vſq3 ad ꝟticem nō re-
māſit in eo ſanitas. Vltio ipe diabolꝰ auctor maloꝝ vxo
rem ꝯtra ipm ꝓuocauit. ɀ tres eiꝰ amicos ſibi oncroſos
fecit. imponētes ei ꝙ licite oīa deus intulerat aut inferri
ꝑmiſerat ꝓpter eiꝰ pctā. ɀ tñ in oībꝫ his nō peccauit Job
labijs ſuis. nec ſtultũ q̄d ꝯtra deũ locutꝰ eſt. Job. i. ɀ. ij.

De ſcdo preconio fortitudiſ

Scdm ꝑconiũ huiꝰ ꝟtutis ē. q2 aīam firmat quoad
bonũ cōmune ꝯtra patrie hoſtilitates. ſm eni3 phm. i.
ethi. bonũ q̄ȝto eſt cōmuniꝰ tāto eſt diuiniꝰ. Bonũ aũt
patrie eſt q̄dda bonũ cōmune ciuiũ nulli ꝑticulari per-
ſone appropriādũ. ſ3 ab oībꝫ cōmuniter appetendũ. Ea
aũt q̄ ſunt cōmunia minꝰ diligunt̄ ɀ de eis minor cura
habet̄. ac ꝑ hoc neglecta deſtruunt̄ ɀ ꝑdunt̄. Ad conſer
uationē igit̄ patrie ɀ bonoꝝ cōmuniũ neceſſe eſt ꝙ ſint
in ciuitate hoīes ꝟtuoſi viriles ɀ animo ſtabiles. bonu3
cōmune diligētes q̄ neglectis ꝓprijs bonis etiā corꝑibꝫ
morti ſe exponāt ꝓ ꝯſeruatione ɀ defenſiōe ciuitatis. H
aũt facit ꝟtus fortitudinis q̄ ad bonũ cōmune defendē
dũ hoīem impellit. Et q̄ȝtũ ad hoc eſt ceteris ꝟtutibꝫ ex
cellētior q2 diuinior. eſt eī pugnās ꝓ bono cōmuni. Vñ
dicit Amb. ꝑmo de offi. Eſt fortitudo velut ceteris excel
ſior. q̄ vtilior eſt in rebꝫ bellicis in ciuilibꝫ ſeu domeſticiſ
Ad hoc aũt naturalis rō inclinat. Sicut eni in hũano
corꝑe m̄lta ſunt mēbra. q̄ ꝑ multa officia ſibiīuicē deſer
uiũt. ɀ ſic vitā totiꝰ corꝑis ſaluāt. Sic in vna ciuitate q̄
vnũ corpꝰ cōſtituit. multi ſũt hoīes q̄ diuerſis officijs i
tendētes ad mutua obſeq̄a ſibiīuicē cōicāda. bonũ cō
mune ciuitatis vniformiter intendere debēt. nec ab hoc
retrahi debēt timore aliq̄. vel diſpēdio cōmodi proprij.
Hoc aũt bonũ cōe fortis ꝯſiderat q̄ bona ꝓpria ad tuiti
onē ɀ ꝯſeruatōem patrie ordinat. Vñ dic̄ phs. vij. ethi.
Nō ſolũ nobis nati ſumꝰ ſ3 ortus nr̄i partē patria ven
dicat ptē amici. atq3 vt placet ſtoicis. Sicut q̄ in terris
gignũtur ad vſum hoīm oīa creari. ſicut hoīes hoīm cā
eſſe generatos vt ipi inter ſe alij alijs ꝓdeſſe poſſent. Ex
emplũ apud antiq̄s ſicut narrat Sen̄. erat tanta cura
reꝝ cōmuniũ ꝙ ipi pauꝑes erāt in domibꝫ ſuis quoru3
tñ diuitijs erariũ plenũ erat. vñ malebāt ſibi eē pauꝑes
vt rempub. opulētiſſimā haberēt. ſicut narrat Tullius
de quodā q̄ omi gaza macedonũ potitꝰ q̄ maxima erat
tm̄ in erariũ inuexit pecunie vt vniꝰ imꝑatoris ꝑda finē
attulerit tributoꝝ. nec aliud in domũ ſuā intulit. preter
memoriā noīs ſempiternā.

De tertio preconio fortitudiſ

Tertiũ ꝑconiũ fortitudis
eſt. q2 aīm firmat quo ad deũ ꝯtra erroꝝ prauitates ſi-
ue infideliũ tyrānides. Sicut eī amor terrene ciuitatis
aliq̄s facit pugiles ꝓ ipa vſq3 ad mortē decertantes. ita
immo m̄lto fortiꝰ amor celeſtis patrie conſtituit ꝓ xp̄i fi
de pugnatores. q̄ pro eiꝰ defenſiōe mortē corꝑis non me
tuũt. Ad hoc aũt rō inclinat. ſicut eni multi hoīes faci-
unt vnũ corpꝰ. q̄d eſt ppl̄s vel ciuitas ꝓ cuiꝰ defenſiō
ſinguli ciues morti ſe debent exponere. q2 bonũ cōmune
debēt ꝑponi ſingulari bono. ita ſm aplm ad Rom. xij.
Multi vnũ corpꝰ ſumꝰ in xp̄o. ſinguli aũt alter alterius
mēbra. xp̄s aũt cũ deꝰ ſit eſt bonũ vniuerſale, ɀ cōmune
oīm. multomagis q̄ȝ reſpublica reſpectu ſingulariũ ciui
um. Et iō ſi licet ꝓ defenſiōe reipub. tꝑalē mortē ſubire.
ɀ vitā corꝑis cōtēnere. multomagis oportet ꝓ republica
celeſti que deꝰ eſt. vel q̄ tota in ipo eſt. mortē corꝑis non
metuere. Vñ aug. v. de ciui. dei ca. xviij. Si eni antiqui
patres ꝓ republica ɀ terrena oīa ꝯtempſerũt ɀ tot peri
cula ſunt aggreſſi horribilia mortis genera ꝑpeſſi quid
magnũ ꝓ ipa eterna celeſti patria huiꝰ cũcta blādimēta
contēnere. Vel quō audebit q̄s de volũtaria pauꝑtate
ſe extollere. vel ꝓ xp̄o mortē timere. eo dicente. Nolite ti-
mere eos q̄ occidũt corpꝰ. Et ſubdit arguēdo. Si ipi an
tiqui hoc fecerũt amore patrie. laudis q3 immēſa cupi-
dine. ꝓut dicit poeta. Quid magnũ ſi ꝓ vera libertate.
qua vere liberant̄ filij dei. talia ɀ maiora tormēta ſũt ſu
ſtinēda q̄ȝto retributio maior a ſuſtinētibꝫ expectat̄. Ta
les quidē q̄ mortē ſuſtinēt ꝓ celeſti patria nō tm̄ fortes
ſ3 martyres. i. teſtes dicunt̄. Sũt eni pugiles fidei chri-
ſti. et iō quadā ſpāli ꝑrogatiua q̄ dr̄ aureola in celeſti pa
tria accipiũt inſignia. Eſt aũt vlteriꝰ ſciendũ. ꝙ aliter eſt
in ciuili certamine qñ pro patria pugnat̄ ɀ aliter in cer
tamine martyrij quādo ꝓ chriſto mors ſuſcipit̄. Nam
ſicut dicit maximꝰ in ſermōe. Qui occidit̄ ꝓ mũdo vin
citur cũ occidit̄. q2 niſi vinceret̄ nō occideret̄. q̄ autē occi
ditur ꝓ chriſto vicꝰ nō dr̄. q2 cũ occidit̄ victor efficitur.

De dup[lici] certam[i]ne ɀ ...

Hoc ꝑconio fortitudis excellētiſſime btūs paulus fuit
decoratꝰ. nō eni vnā mortem ſubijt pro fide chriſti ſed
plures. Fuit eni vita ſua plena mortibꝫ. ſicut patet cōſi
derāti ab. xi. ca. actuũ aploꝝ vſq3 in finem. Ipe etiā enu
merat. ij. ad Coꝝ. xi. ꝙ fuit in laboribꝫ plurimis in mor
tibus frequēter. Vnde de aſia. valedicens frībus dice-
bat. ꝑ omes ciuitates ſpūſſctūs proteſtat̄ mihi. q2 vin-
cula ɀ tribulatōes me manēt in hierl̄m. ſed nihil horu3
vereor. nec facio aīam meā ꝑcioſiorē q̄ȝ me. Animā aũt
appellat vitā exterioris homis. qua corpꝰ exteriꝰ anima
tur. Cũ aũt dicit me. loquit̄ de interiori homīe. quo ſpiri
tualiter viuit. ɀ ꝑ quē vere ipe eſt. q2 per rōnem homo
eſt homo.

Circa que ꝯſiſtit virtus fortitudinis.
Capitulum ſecũdum.

De fortitudie q[ui]d ſit ɀ circa q̄ ſe hēat vt ꝓſequ...

FOrtitudo eſt virtuſ
ponēs in animo firmitatē ad ſuſtinendu3
vel repellendũ difficile quoddā ſm ꝙ ratō
dictat. Dictat aũt ratio ne volũtas retrahat̄ ab eius ſe-
quela ꝓpter aliq̄d malũ corꝑale. q2 nullũ bonũ corporale
equalet bono ratōnis. Maximũ malũ ɀ terribile inter
omīa mala corꝑalia eſt mors. vt dicit phs. i. ethic. q̄ tol-
lit oīa bona corꝑalia. quapꝓpter neceſſe ē ꝙ fortitudo ani
mum firmet ꝯtra hoc maximũ malũ ꝓpter bonũ rōnis
ſequēdũ. Et ſic ꝟtus fortitudis ꝓprie erit circa timores
ꝑiculoꝝ mortis. Q̄d aũt fortitudo maxime circa mortiſ
pericula conſiſtat. hinc apparere pōt. Eſt eni fortitudo
virtus ponēs mediũ inter duas paſſiōes ſc3 timorem ɀ
audaciā. Cohibet eni timorē ne timēdo retrahat̄ ab eo
q̄d ratio dictat. ɀ moderat̄ audaciā ne quis audēdo ag
grediat̄ q̄d ratio vetat. Timor aũt ɀ audacia ꝓprie reſpi
ciunt ꝑicula. Timet eni aliquis. q2 imaginat̄ ſibi aliq̄d
periculũ imminere. Et aliq̄s per audaciā aggredit̄ ali-
quod difficile ꝑiculoſum. Eſt aũt ꝓprium ꝟtutis circa ꝓ
prium obiectũ reſpicere id q̄d eſt vltimũ ɀ magis diffi-
cile ɀ circa id ſe ordinare. ſicut tēperātia maxime reſpicit
delectabilia tactus ad que repmēda ordinat̄. Inter om-
nia aũt pericula difficilima eſt morte3 ſuſtinere. que eſt

vltimū terribiliū. ſicut dicit philoſophꝰ .iij. ethi. Et ſic ptꝫ ꝙ fortitudo eſt pncipaliter circa picula mortis. ſicut circa ꝓpriā materiā. vñ dicit Andronicꝰ philoſo. ꝙ fortitudo eſt vtus iraſcibilis. nō facile obſtupeſcibilis a timoribus q̄ ſūt circa mortē. Cū aūt vtuoſus in actu virtutis intēdat qḋ bonū ē. ꝯñs ē ꝙ fortis picula mortis ſubeat ꝓpter aliquē bonū finē ꝯſeqndū. Pericula aūt mortꝭ ex egritudine vel tēpeſtate maris. aut ex inſidijs latronū. vel ſi q̄ alia ſūt hmōi. nō videnẜ directe alicui imminere ex intēcōe ꝯſeqndi aliqḋ bonū. picula aūt mortis q̄ ſūt in bellicis directe imminēt hoi ꝓpter aliqḋ bonū inqn̄tū ſcꝫ defendit bonū cōe p iuſtū bellū. Sꝫ ē ſciendum. ꝙ iuſtū bellū pōt eſſe duobꝫ modis. Uno mō qñ fit generale. ſicut cū aliqui decertāt in acie. Alio mō qñ fit particulare. puta cū aliqs iudex vel aliq̄ pūata pſona non recedit a recto iudicio tpe gladij imminētis. vel cuiuſcūqꝫ piculi mortē inferentis. quocūqꝫ pdictoꝝ modoꝝ quis mortē incurrat fortis eſt cēſendꝰ. ⁊ ſic ad fortitudinē ptinet firmitatē animi hr̄e. nō ſolū picula mortis q̄ imminent in bello cōi ſꝫ etiā q̄ imminēt in pticulari pugnatore vbi mors incurriẜ ꝓpter bonū vtutis. Pōt etiā fortꝭ ſubire picula cuiuſcūqꝫ alterꝰ mortis. ⁊ fortis cēſeri dūmō opus vtutis intēdat. puta cū aliqs nō refugit amico infirmāti obſequi ꝓpter timorē mortifere infectionis. vel cū nō refugit iter magnū facere ad aliqḋ piū negocium ꝯſequēdū ꝓpter timorē naufragij vel latronum. Ex his q̄ dicta ſunt ptꝫ qḋ ſit fortitudo. ⁊ circa qḋ verſeẜ. Eſt ei cohibitiua timoꝝ ⁊ moderatiua audaciaꝝ circa picula mortis q̄ ſūt in bellicis. ⁊ hꝫ ꝓpter bonū cōe defēdēdū vel opꝰ vtutis nō deſerēdum. Tātꝰ fuit apud antiquos romanos amor de repu. ꝙ ſicut dicit Valerꝰ ſtatim honoris apicē aſſumētes. abiecta pūata caritete publicam induebāt. ꝙ nec etiā filios plorabāt qñ in bellis mortē pro republica ſuſtinebant.

Q bellū iuſtum ē duobus modis.

Deinde occurrit con .§.I.

De actibꝫ fortitudīſ

ſideratio de actibꝫ fortitudinis ⁊ iuſticia belli. Sciēdūꝫ vt dicit phs in .iij. ethi. ꝙ actꝰ fortitudinis nihil delectabile videẜ habere. Pro cuꝰ declaratiōe dicit be. Tho. ſe. ſe. q. cxxiij. ꝙ cū duplex ſit delectatio ſcꝫ corpalis q̄ ſequitur tactū corpaliū. ⁊ ſpūalis q̄ ſequiẜ apphēſionē aīe. Iſta ſcḋa ꝓprie ſequiẜ opa vtutū. qꝛ in eis ꝯſideraẜ bonū rōnis. Principalis aūt actꝰ fortitudinis eſt ſuſtinere aliquā triſticiā ſm apphēſionē aīe. puta qꝛ amittit hō corpalē vitā. quā vtuoſus amat. nō ſolū inqn̄tū ē qḋdā bonū naturale. ſꝫ etiā inqꝫtū eſt neceſſaria ad opa vtutū. ⁊ q̄ ad eā ptinet. Et etiā ſuſtinet aliq̄ doloroſa ſm tactū corpis. puta vulnera vl' flagella. ⁊ iō fortis hꝫ vnde delecteẜ ex vna pte ſcꝫ ſm delectationē animaleꝫ ſcꝫ de ipo actu vtutis ⁊ de fine eius. ⁊ ex alia pte hꝫ vnde triſtari debeat ⁊ animaliter. dū ꝯſiderat amiſſionē ꝓprie vite ⁊ corpaliter ſuſtinēdo tormēta. Uñ vt legiẜ .ij. Machab. vi. dicit eleazarꝰ. Diros corpis ſuſtineo dolores. ſꝫ aīam vo dixit ꝓpter timorē tuū libēter hec patior. Senſibilis aūt dolor corpis facit nō ſentire animalē delectationē vtutis. niſi forte p ſupabundātē dei grām aīa fortius eleueẜ ita ad diuia. ꝙ magis delectaẜ in eis qꝫ a corpalibꝫ penis affiẜ. ſicut legiẜ de be. tyburtio martyre incedente ſup carbones viuos. q̄ dixit. Uideẜ mihi incedere ſup flores ⁊c. Facit tñ vtus fortitudis vt rō non abſorbeat a corpalibꝫ doloribꝫ. Triſticiā aūt animalem ſupat delectatio vtutis inqꝫtū hō pfert bonūꝫ virtutis corpali vite ⁊ q̄buſcūqꝫ ad eā ptinentibꝫ. Et iō diciẜ in .iij. ethi. ꝙ a forti nō requiriẜ vt delecteẜ. qſi delectat ōꝫ ſentiēs. ſed ſufficit ꝙ nō triſteẜ. Deinde occurrit deſideratio de actibꝫ ⁊ iuſticia belli. Itē oportet ſcire ꝙ actꝰ fortitudinis ſunt duo ſcꝫ aggredi ⁊ ſuſtinere. Eſt autem pncipalioꝛ actus ſuſtinere. ſ. immobiliter ſiſtere qꝫ aggredi. Dictū ē eni. ſ. ꝙ fortitudo eſt circa timores repmēdos ⁊ audacias moderādas. Difficiliꝰ eſt aūt timorem repmere qꝫ audaciā moderari. eo ꝙ ipm piculū. qḋ eſt obiectū audacie ⁊ timoris. de ſe cōfert ad repſſionem audacie. ſed opaẜ ad augmētū timoris. Aggredi aūt ptinet ad fortitudinē ex ea pte qua hꝫ audaciaꝫ moderari. Sꝫ ſuſtinere ſm ꝙ habet timorē repmere. vñ patet ꝙ ſuſtinere eſt pncipalioꝛ actus qꝫ aggredi. Apparet etiam hoc rōne ſumpta ex pte difficultatis. q̄ maioꝛ eſt in actu ſuſtinēdi qꝫ aggrediēdi. Et hoc triplr̄. Prīo qꝛ ſuſtinere videẜ aliquis ab aliq̄ fortiore inuadēte. qui eni aggreditur inuadit p modū fortioris. Difficiliꝰ eſt aūt pugnare cū fortiori qꝫ cū debiliori. Secūdo. qa ille q̄ ſuſtinet iam ſentit picula imminentia. Ille aūt qui aggrediẜ habet ea vt futura. Difficiliꝰ eſt aūt nō moueri a pn̄tibus qꝫ futuris. Tertio qꝛ ſuſtinere impoꝛtat diuturnitatē tpis. ſed aggredi poteſt aliquis ex ſubito motu. difficile eſt aūt diu manere immobilem qꝫ ſubito motu moueri ad aliqḋ arduū. Uñ philoſophꝰ dicit in .iij. ethic. Quidam ſunt pꝰuolētes ante picola. in ipis aūt diſcedūt. Fortes aūt ecōtrario ſe habēt. Nā vt ibidē dr̄ in ſuſtinēdo triſtis maxime aliqui fortes dicunẜ. Exemplū de Alexādro narrat. T. Pompeius. ꝙ cū ad piculoſum bellū exercitū eligeret. nō iuuenes robuſtos. nec pmū florē etatis. ſed veteranos pleros qꝫ etiā emeritos militie. q̄ cuꝫ patre auo qꝫ paterno militauerāt elegit. vt nō tā milites qꝫ magiſtros militie putares. ordines qꝫ nemo niſi ſexagenarius duxit. vt ſi pncipia caſtroꝝ cerneres. ſenatuꝫ re potius reipublice videre diceres. Itaqꝫ in plio nemo fugam. ſed victoriam cogitauit.

De dupli ci actu fortitudinis ⁊ quis ſit pncipalioꝛ.

Dictum eſt autē ſu .§.II.

pra ꝙ fortis opaẜ ꝓpter bonū cōe tuēdū p iuſtū bellūꝫ. Et ideo de bello aliqd videndū eſt. pſertim cū ibi actus fortitudinis ſcꝫ aggredi ⁊ ſuſtinere manifeſtenẜ. non ſolum qꝫtum ad firmitatē animi ſed etiā qꝫtū ad corpoꝛꝭ fortitudinē que eſt frequēter iudiciū ⁊ diſpoſitio fortitudinis interioris. Nō eni eſt ꝯtra rationē vtutis ꝙ ex naturali cōplexione habeat quis naturalē inclinationem ad virtutē. Unde ex magnitudine extremitatū latitudine pectoris. erectione ceruicis. viuacitate oculoꝝ. ⁊ alijs hmōi picturare poſſumꝰ magnitudinē cordis tanqꝫ ex quibuſdā ſignis ⁊ diſpoſitiōibꝫ ad virtutē. licet finale cōplementū ſit ex more ⁊ ꝯſuetudine. Ex actibꝫ enim frequētatis generaẜ habitꝰ vt frequēter iuſta opari ⁊ tēperare viuere ſumꝰ iuſti vt tēperati. vt docet Ariſtot. ij. ethi. De bello ergo ꝯſiderātibꝫ tria videre ſufficiat. Primo que ad iuſtū bellū reqrunẜ. Scḋo ḋ natura aſſumptionis belli. Tertio de his quibꝫ licitum eſt ad bella pcedere.

De reqſitꝭ ad iuſte bellandū ſeu ad iuſtū bellū.

Quātum ad primū .§.III.

ſciendū ꝙ chriſtiana religio bella nō recuſat. nec dānat pro loco ⁊ tpe oportuno. vñ ſcriptura euāgelica teſtimonio Johan. baptiſt. cōcedit ꝙ licitū eſt ſtipendijs vti et pro republica militare. Dicit eni Aug. in ſermo. de puero cēturionis. Si chriſtiana diſciplina oīno bello culparet. hoc potꝰ ꝯſiliū ſalutis petentibꝫ in euāgelio diceret vt abijceret arma. ſe qꝫ militie oīno ſubtraherent. Dictū eſt aūt eis. Neminē ꝯcutiatis. Eſtote ꝯtenti ſtipendijs veſtris. quibꝫ ꝓpriū ſtipendiū ſufficere pcepit. militare nō ꝓhibuit. ⁊ habeẜ .xxiij. q. i. paratus. in fine. Sed ad hoc ꝙ bellū ſit iuſtū tria requirunẜ ſm Tho. ſe. ſe. q. xl. ar. i. Primū eſt auctoritas pncipis. cuius mandato bellū eſt gerendū. Nō eni ptinet ad pſonam pūatā bellū mouere. ꝙ pōt ius ſuū in iudicio ſupioris

De pmo requiſito ad iuſte bellāduꝫ.

proſequi. Et qꝛ ꝯuocare multitudinē. qđ in bellis opor-
tet fieri. nō ꝑtinet ad priuatā ꝑſonam. Cū aūt cura rei-
publice cōmiſſa ſit ꝑncipib⁹ ad eos ꝑtinet rēpubli. ciui-
tatis vel regni vel ꝓuincie ſibi ſubdite tueri. Et ſicut lici-
te eā defendūt materiale gladio ꝯ͂ interiores ꝑturbato-
res. dū puniūt malefactores. ſcḋm illud apl'i ad Ro. xiij.
Nō ſine cauſa gladiū portat. miniſter eni dei eſt vindex
in irā ei q̄ male agit. ita ꝛ gladio bellico ad eos ꝑtinet rē-
publi. tueri ab exteriorib⁹ hoſtib⁹. Vn̄ aug⁹. ꝯ͂ maniche-
os. xxiij. q. i. quid culpatur dicit. Ordo naturalis mortali-
um paci accomoda⁹ hoc poſcit. vt ſuſcipiēdi belli auto-
ritas atq̄ ꝯſiliū penes ꝑncipē ſit. Exēplū in filijs iſrl'. q̄
noluerūt ad bella ꝓcedere. niſi ꝓus ſup eos ꝑncipe cōſti-
tuto. a quo eſſet autoritas belli aſſumēdi. Vn̄ p⁹ mortē
Joſue ꝯſuluerūt dn̄m dicētes. Quis aſcendet ante nos
contra chananeū. ꝛ erit dux belli. Dixit q̄ dn̄s. Judas
aſcēdet. Judic. i. Scḋo requiritur cauſa iuſta. vt ſc3 illi
qui impugnantur ꝓpter aliquā culpā impugnari merean-
tur. vn̄ dic Aug. in li. queſtionum vete. ꝛ no. teſti. Juſta
bella ſolent diffiniri q̄ vlciſcūtur iniurias. ſi gens vel ciui-
tas plectenda eſt. que vel vindicare neglexerit qđ a ſuis
improbe factū eſt vl' reddere qđ ꝑ iniuriā ablatū ē. xxiij.
q. ij. c. dn̄s. qđ intelligēdū ē qn̄ ciuitas ꝯtra quā bellū
aſſumitur frequēter ꝛ in multo dānificauit ciuitatē q̄ bel-
lū aſſumit. Et iterū ſi req̄ſita de recōpēſatiōe dāni redde-
re neglexerit. al's nō videtur q̄tū ad forū conſcie cauſa ſuf-
ficiēs. q̄ bellū in quo infinita rer ac corpor diſpēdia et
animor flagitia vitari nō pn̄t. debeat aſſumi. Abraam
aſſumpta cā iuſta. audito ei q̄ loth nepos ſu⁹ iniuſte e-
rat capt⁹. cū trecētis dece ꝛ octo vernaculis q̄tuor reges
in pugna eſt aggreſſus ꝛc. Gen̄. xiiij. Tertio ad iuſtū
bellū req̄ritur intētio bellādi recta q̄ videl3 intēdatur. vl' vt
bonū ꝓmoueatur vel vt malū vitetur. vt Aug. in li. de ꝟbis
dn̄i. Apud veros dei cultores illa bella pacata ſūt. q̄ nō
cupiditate vel crudelitate ſ3 pacis ſtudio querātur vt ma-
li coerceantur. Debet ḡ geri bellū vt pax acq̄ratur. non queri
pax vt bellū exerceatur ſcḋm be. Aug. xxiij. q. i. Noli. Exem-
plū. Saul reprobat⁹ fuit a deo. qꝛ in victoria quā habu-
it ꝯtra amalech nō ſeruauit purā intētionē ad diuinū
mādatū. ſ3 pepcit gregib⁹ ex cupiditate. i. Regū. xv.

Secundo princeps ·§. IIII

De ſcḋo requiſito.

caueat ne ſit facilis ad bella aſſumēda. Nō eni d3 aſſu-
mere bellū etiā ꝑdictis ſuppoſitis. niſi vrgēte neceſſitate
ꝑcepta videl3 manifeſta ꝛ notabili leſionē. Et iterū hoſti-
bus nō paratis ad ſatiſfactionē ſicut dcm̄ eſt. ſ. S3 tūc
cū matura deliberatiōe ꝛ humili ac deuota diuini adiu-
torij inuocatiōe. debet ꝯtra hoſtē reipublice bella moue-
re. Cauſa aūt q̄re nō debet eſſe facilis ad bella mouēda.

Cā q̄re n̄ eſt facile bellādū.

eſt varius euētus belli. et nūc hūc. nūc illū ꝯſumit gla-
dius. ſicut rn̄dit dauid ad ioab. ij. Reg. xi. Impoſſibile
eſt etiā q̄ in bellis nō multa mala ꝯtingāt. Frequenter
eni accidūt ſtrages hoim̄. effuſiones ſanguinū. depopu-
latōes terrar. expoliatōes rer. captiuitates etiā ꝛ pau-
ꝑtates multas ſup innocētes neceſſe eſt euenire. Multe
etiā corruptōes in morib⁹ ſuccreſcūt. Nā libidine vincē-
di ꝛ ꝯſuetudine bellādi. hoīes reddūtur fortiores. animo-
ſiores ꝛ promptiores ad vlciſcēdū ꝛ opp̄mendū plus q̄ or-
do diuini iuris req̄rat. Propter hec ꝛ ſilia que in bellis
cōiter eueniūt debet ꝑnceps aſſumere bellū cū multo ti-
more ꝛ dei reuerētia. ꝓmiſſis ad deū ſcꝛor viror pijs
ſupplicationib⁹. Vn̄ moyſes cū mitteret Joſue ad pu-
gnā ꝯtra amalech. Exo. xvij. Prio ad deū refugiū hūit.
vn̄ ſtans in vertice collis ꝛ habēs virgā dei i manu ſua
man⁹ ſuas ad celū extēdit ꝑ victoria habēda ꝯtra ama-
lech. ꝓpter qđ dr̄ ibi. Cū leuaret moyſes man⁹ ſuas vice-
bat iſrl'. Ad h̄ etiā q̄ iudei ꝯſulte ꝛ deliberate bella ꝑ-

De ordīe

cederēt. eis multa obſeruāda de⁹ mādauit. Primo q̄ ad
pugnā ꝓcedētes anteq̄ bellū inirent. pacē hoſtib⁹ offe-
rent. Scḋo q̄ appropinq̄nte iā ꝑlio ſacerdos ante aciē
exercit⁹ ſtaret. q̄ pugnaturos ꝯfortaret. ꝓmittēdo auxili-
um dei. Tertio q̄ remouerentur impedimenta victorie re-
miſſis domū q̄tuor generib⁹ hoim̄. vt q̄ edificauit do-
mū nouā. ꝛ nō dedicauit eā. q̄ plātauit vineā. q̄ deſpōſa-
uit vxorē ꝛ formiduloſos. Deuter. xx. Permaxime autem
ad victoriā valēt orōnis ſuffragia. Exēplū legitur i hyſto-
ria romanor. q̄ cū fulgēti⁹ ꝛ alborgaſtes ꝯtra Theodo-
ſium chriſtianiſſimū imꝑatorē venirēt in ꝑliū. Theodo-
ſius cū ſciret ſe ſuis deſtitutū. fiducialiter ſigno cruc̄ fa-
cto. ſe in bellū dedit. ꝛ victoriā a dn̄o expectās. qđ ꝛ ple-
niſſime obtinuit. Frequēter aūt occulto dei iudicio. ſ3 nō
iniuſto. iuſtiores aūt min⁹ mali in bello ſuccumbunt a
peiorib⁹ ſuꝑati. Qđ ex duplici cā ꝯtinegre pōt. aut q̄a
tales a ꝑceptis diuinis aliqn̄ receſſerūt. ꝛ iō dignū eſt.
ꝛ cor emēdatiōi expediens. vt a nequitiorib⁹ ſe tanq̄ a
dī miniſtris attriti puniantur. Sicut voluit de⁹ populū
iudeor flagellari ꝑ aſſyrios ꝛ babylonios q̄ erant ydola-
tre. ꝛ diuini cultus impugnatores. Et ſic qui erant ma-
gni pctōres facti ſunt in filijs errantib⁹ diuie legis exe-
cutores. Aut hmōi ꝯtingere pōt. qꝛ tales qui ſuccūbūt
interdū de ſuis virib⁹ nimis ꝑſumūt a deo victoriā nō
querentes. ꝛ iō alior qui digne puniri merebantur. digni
punitores fieri nō merentur. Exēplū in vndecī tribubus
iſrael collectis ad pugnā ꝯtra tribū beniamin ob puni-
endū ſcelus cor. que bis fuerunt debellate ab ipā tribu
beniamin. qꝛ de ſuis virib⁹ confidebant. Judic. xx.

ꝛ mđ i bellādo adiuuātur.

Cā quare iuſti i bello ſuccūbunt.

Quantū ad tertium ·§. V

De tertio q̄ſitoi quātū belli. ſ. q̄b⁹ li ceat ꝛ n̄

Sciendū. q̄ ꝑlatis. eccl'ie ꝛ clericis nō l3 pugnare i bello
Et hoc duplici rōne ſcḋm be. Tho. ſe. ſe. q. xl. ar. ij. Pria
eſt generalis. videl3 qꝛ bellicū exercitiū h3 multas inq̄e-
tudines. q̄ multū impediūt animū a ꝯtēplatione dei. et
orōne. q̄b⁹ oportet eos vacare. Scḋa ē ſpālis. Nam
oēs ordines clericor ordinantur ad altaris miniſteriū. in
quo repſentatur paſſio chriſti ſub ſacramēto. ꝛ iō nō com-
petit eis occidere vel ſanguinē fundere. ſ3 magis eē pa-
ratos ad effundēdū ſuū ſanguinē ꝑ xp̄o vt ipm̄ imitentur
Vn̄ effundētes ſanguinē. etiā ſine pctō ſc3 ꝑ mortē vel
mutilationē ſūt irregulares. ei aūt qui ē deputat⁹ ad ali-
quod officiū. nullo mō licet exercere id ꝑ qđ ſuo officio
incōgruus redditur. Pōt addi tertia ratio. ſc3 prohibitio
eccl'ie. vt. xxiij. q. viij. ꝑ totum. Et in capit. Conuenior.
vbi dicit Amb. aduerſus milites ꝛ gothos arma mea
lachryme mee ſunt. Talia eni ſunt munimēta ſacerdotis
aliter nec debeo. nec poſſum reſiſtere. Nec obſtat qđ dr̄
xxiij. q. viij. q̄ hortatu Adriani pape. Carolus ſuſcepit
bellum contra longobardos. Et Leo papa deſcen-
dit ad littus maris cum exercitu romanor contra ſara-
cenos. queſti. ea. Sepe. Nā prelati eccleſie ꝛ clerici poſſūt
vtiq̄ intereſſe bellis de licētia ſuꝑior vt iuſte pugnanti-
bus ſubueniant hortationib⁹. abſolutionibus. ꝛ huiuſ-
modi opibus ſpiritualibus. vt ꝑdicti fecerūt. de quibus
dictum eſt. Sed nō vt pugnent ipi ꝓpria manu ſcḋm bea-
tum Tho. vbi ſupra. in reſolutōne ſecundi argumenti.
Et quia de bello diffuſe habes. ſ. in. iij. parte. titulo. iiij.
Ideo non plus hic. ſed. ibi.

De triplici martyrio. Capitulum tertium.

De martyrio qđ per-
tinet ad bellū ꝑticulare imminens a ꝑſe-
cutoribus fidei. in quo ꝑmaxime exercet
actus fortitudinis. Cū enim ꝑtineat ad
rationē martyrij. vt aliq̄s firmiter ſtet in veritate et iu-
ſticia ꝯtra ꝑſequētiū impetū. Et ad fortitudinē ꝑtineat

De bello ꝑticulari. ſ. martyrio

ꝯfirmare hoīem in bono ꝟtutꝫ ꝯtra ꝑicula ꝑcipue mor-
tis. patet martyriū eſſe actū fortitudis. dū fidē ⁊ iuſtici
am nō deſerit martyr ꝓpter imminētia ꝑicula mortis in
quodā certamine ꝑticulari a ꝑſecutorib⁹ imminēti. Vñ
Cypan⁹ in ſmone ait. Vidit admirās pñtiū multitudo
celeſte certamē in ꝓlio ſtetiſſe ſeruos xp̄i voce libera. men
te incorrupta. virtute diuīa. Et de martyrib⁹ canit eccia
Fortes facti ſūt in bello. Eſt aūt triplex martyriū ſm
Bern. in ſermone ſctōꝝ martyꝝ ſcꝫ martyriū volūtatis
tm̄. martyriū opis tm̄. martyriū opis ⁊ volūtatis ſimul.
Primū ſuſtinuit iohānes euāgel. cui dictū eſt ⁊ germa-
no ei⁹. Calicē meū bibetis Math. xx. vñ Cyprian⁹. In
ſeruis dei apud q̄s cogitaṫ martyriū ⁊ mēte ꝯcipiṫ ani
mus ad bonū dedit⁹ iudice deo coronaṫ. Aliud ē eni
martyrib⁹ animū deeſſe. aliud animo fuiſſe martyꝝ. de
pe. di. i. Nunq̄d. qd̄ tn̄ intelligēdū ē de corona aurea nō
aureola. Scd̄m martyriū fuit in innocētib⁹. q̄uis ei
quidā dixerūt ꝙ in eis miraculoſe accelerat⁹ fuit vſus
liberi arbitrij. ita ꝙ etiā volūtarie martyriū paſſi ſūt. tn̄
ſm b. Tho. q꞉ ꝑ autoritatē ſcripture hoc nō ꝓbaṫ. meli⁹
d꞉ ꝙ martyrij gloriā quā in alijs ꝓpria voluntas mereṫ
illi ꝑuuli occiſi ꝑ dei grām ſunt aſſecuti. Vñ aug. in ſer-
mone ait. Ille de nr̄a corona dubitauit in paſſione pro
chriſto q̄ etiā ꝑuulis baptiſmū ꝓdeſſe nō extimat chriſti
Nō habebatis etatē q̄ paſſurꝫ xp̄m crederetis. ſꝫ habe-
batis carnē. in qua ꝑ xp̄o paſſuro paſſionē ſuſtineretis.

Martyriū volūtatis ⁊ opis ſuſtinuit Stephanus
cū alijs adultis martyrib⁹. qd̄ martyriū omē pene debi-
tum ſoluit. ⁊ ſubito aduolare facit ad celū. Vñ d꞉ extra
de celeb. miſ. c. Cum marthe. ꝙ iniuriā facit martyri qui
orat ꝑ martyre. Et ꝙ ſit maxim⁹ act⁹ fortitudis oſtēdit
cypanus dicēs ī ep̄la quadā. O beati martyres quib⁹
vos laudib⁹ ꝑdicem. O milites fortitudinis robur cor-
poris veſtri quo ꝑconio vos explicem.

Triplex ē martyriū.

Ad rationē autē mar ¶. I

Tres concurrūt ad martyriū

tyrij ſtricte ſumpti tria requiruntṫ, videlꝫ grā̄ ſeu chari-
tas beniuolētia. mortis pena. ⁊ fidei cā. Primū reqri-
tur. q꞉ ſine ca nō eſſet fructuoſuꝫ. vñ ap̄ls. i. ad Coꝝ. xiij
Si tradidero corp⁹ meū ita vt ardeā ſcꝫ ꝑ martyriū ca-
ritatē aūt nō habeā nihil mihi ꝓdeſt ſcꝫ ad regnū celoꝝ
obtinēdū. Et ſm Aug. qui ſic ait. Si q̄s nō habēs cha-
ritatē in aliq̄ ſciſmate cōſtitut⁹. nec xp̄m neget patitur
turbatōes. anguſtias. famē. nuditatē. ꝑſecutiōes. ꝑicula
carceres. vincula. tormēta. gladiū. flāmas vł beſtias. vł
ip̄am crucē timore gehēne. nullo mō ſūt iſta culpanda.
ſed laudāda patiētia. Et qd̄ ait ap̄ls. Nihil ꝓdeſt. intel-
ligaṫ ad regnū celoꝝ obtinēdum. nō ad extremi iudicij
ſupplicium tolerabili⁹ ſubeundū. de pe. di. iij. Si q̄s. Ipſa
aūt ſufferētia martyrij demōſtrat maxime ꝑfectionē ca-
ritatis. q꞉ ꝑ ip̄am ꝯtēnit qd̄ maxime amaṫ ſcꝫ vita tꝑa-
lis. Vñ xp̄s Iohā. xv. Maiorē caritatē nemo hꝫ ⁊c. i.
maius ſignū caritatis. Scd̄m qd̄ eſt de rōne marty-
rij eſt pena. nō quecūqꝫ ſꝫ mortis. Vñ Maxim⁹ dicit ī
ſmone de martyre. ꝙ vincit ꝑ fide moriēdo q̄cq̄d vince
ret ſine fide viuēdo. Pro cui⁹ declaratōe dicit be. Tho.
ſe. ſe. q. cxxiij. ꝙ martyr d꞉ q̄ſi teſtis fidei xp̄iane. ꝑ quaꝫ
nobis viſibilia ꝑ inuiſibilib⁹ ꝯtēnēda ꝓponuntṫ. vt dici
tur ad Heb. xi. Vnde ad martyriū ꝑtinet vt hō teſtifice-
tur fidē oſtēdēs oꝑe ſe cūcta pñtia ꝯtēnere vt ad futura
⁊ inuiſibilia bona ꝑueniat. Quādiu aūt homī remanet
vita corꝑalis nōdū oꝑe oſtēdit ſe cūcta tꝑalia deſpicere
Nam ꝯſueuerūt hoīes ⁊ ꝯſanguineos ⁊ oīa bona poſ-
ſeſſa ꝯtēnere ⁊ etiā dolores corꝑis pati vt etiā cōſeruēt.
Vnde ⁊ ſathan ꝯtra iob. i. dixit. Pellem ꝑ pelle. ⁊ cūcta
que hō dabit ꝑ aīa ſua. i. vita. Et iō ad ꝑfectionē marty
rij reqriṫ mortē ſuſtinere ꝓpter xp̄m. Vñ nec martyriuꝫ

Interp̄tatio noīs martyr.

ꝓprie diciṫ ꝑ ſola toler tiā carceris. vel exilij. vel rapīe di
uitiaꝝ vel alicui⁹ cruciatus. ſicut ſuſtinuit Iohā. euāge.
flagella. oleū feruēs. ⁊ exiliū. niſi forte ſm quid; q꞉ ex hiſ
quādoqꝫ ſequiṫ mors. ⁊ ſi nō ſubito. Vñ eccl'ia celebrat
martyriū marcelli pape in ſtabulo quieſcētis. q꞉ illā mor
tem incurrit ex flagellis ⁊ alijs afflictiōib⁹ ꝑus ſibi illatꝫ.
Tertiū qd̄ requiriṫ eſt cauſa. vñ Aug. Martyrē non
pena ſcꝫ tm̄ ſed cauſa. Cauſa aūt iſta ē. ꝟitas fidei. Sꝫ
ſciendū ſm Tho. vbi. ſ. ꝙ ad fidei ꝟitatē ꝑtinet nō ſolū
credulitas ip̄a cordis ſꝫ etiā exterior ꝓſtatio. que fit n̄
ſolū ꝑ verba q̄b⁹ cōfiteṫ quis fidē. ſed etiā ꝑ facta q̄b⁹
aliq̄s fidē ſe habere oſtēdit. ſm illud Iaco. ij. Ego oſten
dam tibi ex oꝑibus fidē meā. Et iō oīm ꝟtutū oꝑa ſm
ꝙ referuntṫ in deū ſunt quedā ꝓteſtatōnes fidei ꝑ quaꝫ
innoteſcit ꝙ de⁹ hmōi oꝑa a nobis requirit ⁊ nos ꝑ eis
remunerat. Et ſm hoc pñt eſſeṫ cauſa martyrij oꝑa etiaꝫ
aliaꝝ virtutū. Et ſic quicūqꝫ patiṫ mortē violentā ꝑ q̄-
cunqꝫ bono oꝑe faciēdo. vel ꝑ quocūqꝫ peccato vitando
ꝓpter xp̄m q꞉ totū hoc ꝑtinet ad fidei proteſtatōnē mar
tyr exiſtit. Vnde ⁊ btī iohā. bap. martyriū celebraṫ q̄ ſu-
ſtinuit mortē. n̄ ꝑ negāda fide ſꝫ ꝑ rep̄hēſiōe adulterij.

Martiriū ſumendo ¶. II.

De q̄drupl-ici martyrio.

large ꝑ morte violēta pōt dici ꝙ eſt quadruplex marty
riū. ſm quadruplicē ei⁹ cām ⁊ fundamentū. Primū ē
cū cōmiſſa iniq̄tate videlꝫ in his q̄ occiduntṫ ꝑ ſcelerib⁹
cōmiſſis. Vñ petri ꝑma. ca. iiij. diciṫ. Nemo veſtrū pa-
tiaṫ quaſi homicida. Tales ſi patiēter ferūt mortē cōtri
ti; de cōmiſſis. nō rōne pene tm̄ vel verecūdie ſed reſpe-
ctu dei offenſi. ⁊ ſi nō ꝑcipiāt coronā martyrij. tn̄ ſaluāṫ
Si aūt tm̄ dolent ꝓpter ſuppliciū impatiētes vel incon
triti ad inferna deſcendūt. Vnde ex latronib⁹ crucifixis
cū chriſto. qui a dextris erat. q꞉ cōtritus valde. intrauit
paradiſum. Qui a ſiniſtris ꝓpter impatiām ⁊ incōtritio
nem infernū. Et ad tale martyriū ꝑtinet mors. que ſuſti
netur ꝑ ꝑtialitatib⁹ guelfa ⁊ guelbina. ⁊ hmōi. de q̄bus
Cyꝑanus. Inexpiabilis eſt culpa diſcordie. nec paſſiōe
purgaṫ. diſtinc. xc. Nequ. Scd̄m eſt ex intēſa cupidi-
tate ſcꝫ in illis qui occiduntṫ in bellis iniuſtis que ex aua-
ricia fiūt. vt Oreb. zeb. zebee ⁊ ſalmana cū centū. xx. mi-
lib⁹. Qui dixerūt. Hereditate poſſideam⁹ ſanctuarium
dei. in pſ. lxxxij. ⁊ in li. iudicū. ⁊ qui hodie in bellis. niſi
obſeruatis debitis circūſtancijs iuſte bellaret. vt Iudaſ
machabe⁹ cū frīb⁹. i. Mach. v. ⁊ ſe. Vel ꝑ recuperāda
terra ſancta. xxiij. q. viij. Scire. Et ad hoc etiā pertinet
mors quā incurrūt mūdani violētia a latronib⁹ vł alijs.
ꝓpter tꝑalia iniuſte acquirēda. Et etiā auſteritas quam
ſuſtinet hypocrite vt boni reputentṫ. ⁊ mulieres ꝓpt ap-
parere. i. q. i. vide q̄ntū. Tertiū ex immēſa cecitate ſcꝫ
in infidelib⁹. de hoꝝ numero erāt ꝓphete baal. qui coraꝫ
helya incidebāt carne s ſuas lanceolis in honoreꝫ baal.
vt. iij. Reg. xviij. Sic ⁊ auſteritates iudeoꝝ ⁊ pagano-
rū ⁊ monachoꝝ grecoꝝ incredibiles ꝑtinēt ad hoc mar
tyriū ducens ad infernū. ⁊ mors quā ſuſtinent heretici
pro ſuis erroribus. Ad hoc etiā ꝑtinet triſticia inordinata
quā aliqui ſibi aſſumūt de tribulatōibus. vel morte ſu-
orum. vel de defectib⁹ ſuis. conſcientiā ſcrupuloſam no
lentes deponere ad ꝯſiliū alioꝝ. Vel etiā ex deſperatiōe
ſibi mortē inferentes. Quartū eſt ex infuſa charitate.
ad Heb. xi. In occiſione gladij mortui ſunt. vt Iſaias.
Hieremias. ⁊ alij etiā innumeri in nouo teſtō hoc ducit
ad celū Auguſti. de cypriano martyre. Ab inferiori acci-
pit ſentētiā. a ſuꝑiori coronā. xi. q. iij. ⁊ ſi ad tēpus. Fra-
mea eſt anima martyris ſplēdida charitate. acuta veri-
tate. vibrata dei ꝟtute. Per maxime martyria ſanctoruꝫ
eccl'iam edificantṫ. ⁊ ad omē bonū inducūt. vñ Auguſt.
vt mūdus hic vinceṫ cū amatorib⁹, errorib⁹, ⁊ terrorib⁹

ſuis. ſanctoꝝ martyria docuerũt. Sumẽdo martyriũ ꝑ magno labore ſine morte. vt dic̃ Bernõ. triplex eſſe ſine ſanguine. Paritas in vbertate q̃ fuit in dauid. Libera litas in pauptate. vt in thobia. Caſtitas in iuuẽtute. vt in ioſeph in egypto. Itẽ Greg. Martyres ſine ferro eſſe poſſumꝰ. ſi patientiam in animo ſeruemus.

Eſt iterũ martyriũ triplex ſ3 bernã.

De ꝑtib; fortitudĩs integꝛalib; ⁊ ſbiectiuis.

Capitulum quartum

De partibꝰ fortitudĩs

Nota ꝓm tho. ſe. ſe. q. cxxviij. ar. i. ꝙ cũ aliter ꝟtutis poſſint eſſe triplices ꝑtes ſcꝫ ſubie ctiue. integrales. ⁊ potentiales. Fortitudinĩ aũt ſm ꝙ eſt ſpãlis ꝟtꝰ non pñt aſſignari ꝑtes ſubiecti ue. eo ꝙ nõ diuidiꝛ in mltas ꝟtutes ſpecie differẽtes. qꝛ eſt circa materiã valde ſpecialẽ. Aſſignãꝛ aũt ei ꝑtes q̃ſi integrales ⁊ potẽtiales. Integrales quidẽ ſm ea q̃ opoꝛ tet ↄcurrere ad actũ fortitudĩs. Potẽtiales aũt ſm ea q̃ fortitudo obſeruat circa difficilima ſcꝫ circa ꝑicula moꝛ tis. Aliq̃ alie ꝟtutes obſeruãt circa q̃ſdã alias materias minꝰ difficiles. q̃ ꝓuidẽ ꝟtutes adiũguntꝛ fortitudini. ſicͭ ſecũdarie ꝓncipali. Eſt aũt ſicut ſupꝛa dcm̃ ẽ duplex actꝰ fortitudĩs ſcꝫ aggredi ⁊ ſuſtinere. Ad actũ autẽ ag grediẽdi duo reqrũtꝛ. Primũ ꝑtinet ad animi ꝓparatõeꝫ vt ſcꝫ aliqs ꝓmptũ animũ habeatꝛ ad aggrediendũ. Et q̃ꝫtũ ad hoc ponit Tull. in li. rheto. fiduciã. Vñ dicit ꝙ fiducia eſt ꝑ quã magnis ⁊ honeſtis reb; mltũ ipſe ani mus in ſe fiducie cũ ſpe collocauit. Scðm aũt pertinet ad opis executionẽ ne ſcꝫ aliqs deficiat ab executiõe illo rũ q̃ fiducialiter inchoauit. Et q̃ꝫtũ ad hoc ponit Tullꝰ magnificẽtiã. vñ dicit. Magnificẽtia eſt reꝝ magnarũ ⁊ excelſaꝝ cũ animi ampla quadã ⁊ ſplẽdida ꝓpoſitione cognitio atq; adminiſtratio. i. executio vt ſcꝫ amplo pro poſito adminiſtratio nõ deſit. Hec enĩ duo ſi coartarẽtꝛ ad ꝓpꝛiã materiã fortitudĩs ſcꝫ ad ꝑicula mortis erũt q̃ ſi ꝑtes integrales ipſius. ſine q̃b; fortitudo eſſe non põt. Si aũt referantꝛ ad aliqs alias materias in q̃b; eſt mi nus difficultatis. erũt ꝟtutes diſtincte a fortitudine ſm ſpẽm tñ adiũgentꝛ ei. ſicut ſecũdarie ꝓncipali. ſicut ma gnificẽtia a pħo in. iiij. ethi. ponitꝛ circa magnos ſũptus Magnanimitas animi videtꝛ eſſe fiducie circa magnos honores. Ad aliũ aũt actũ fortitudĩs q̃ eſt ſuſtĩere. duo reqrũtꝛ. quoꝝ primũ eſt ne difficultate imminentium maloꝝ animꝰ frangatꝛ ꝑ triſticiã ⁊ decidat a ſua magni tudine. Et q̃ꝫtũ ad hoc ponit patiam. vñ dicit Tullꝰ ꝙ patiã eſt honeſtatis animi vel vtilitatis cauſa rerũ ar duaꝝ aut difficiliũ volũtaria ac diuturna ꝑpeſſio. Ali ud aũt eſt vt ex diuturna difficiliũ paſſiõe hõ nõ frãga tur vſq; ad hoc ꝙ deſiſtat. ſm illud ad Heb. xij. Nõ fati gemini animis veſtris deficiẽtes. Et q̃ꝫtũ ad hoc ponit ꝑſeuerãtiã. Vñ dicit ꝙ ꝑſeuerãtia eſt in rõne bene conſi derata. ſtabilis ⁊ ꝑpetua ꝑmanſio. Hec etiã duo ſi coar cerentꝛ ad ꝓpꝛiã materiã fortitudĩs. erũt ꝑtes q̃ſi integra les ipiꝰ. Si aũt ad quaſcũq; materias difficiles referã tur. erũt ꝟtutes a fortitudine diſtincte. ⁊ tñ ei adiũgentꝛ ſicut ſecũdarie ꝓncipali. Qð aũt macrobiꝰ ponit ſepteꝫ partes fortitudinis ſcꝫ magnanimitatẽ. fiduciã. ſecuri tatẽ. magnificẽtiã. ↄſtantiã. tolerãtiã. ⁊ firmitatẽ. reduci tur ad id qð ponit Tul. Nam fiduciã ⁊ magnificentiã ponit vterq;. Tolerãtia vero quã ponit macro. loco eiꝰ patiam ponit tulliꝰ. Et firmitatẽ a macro. dictã tullius appellat ꝑſeuerãtiã. Tria ꝟo que ſupaddit macrobius. duo videlꝫ magnanimitas ⁊ ſecuritas ↄpꝛehẽduntꝛ ſub fiducia a tullio. Sꝫ macro. magis ꝑ ſpãlia diſtĩguit. Fi ducia enĩ ꝑtinet ad fidei certitudinẽ. magnanimitas au tẽ ad magnitudinẽ vt rei ſperate. Spes aũt firma non põt eſſe niſi ammoueatꝛ ↄriũ. Timoꝛ enĩ q̃ dammõ ↄria tur ſpei. ⁊ iõ macro. addit ſecuritatẽ q̃ excludit timoreꝫ. Tertiũ aũt qð addit ſcꝫ ↄſtantiã cõpꝛehẽdi põt ſub ma gnificẽtia. Oportet enĩ in his q̃ q̃s magnifice facit con ſtantẽ animũ hrẽ. Põt etiã ↄſtãtia ad ꝑſeuerãtiã ꝑtine re. vt ꝑſeuerãs dicatꝛ aliqs ex eo ꝙ nõ deſiſtit ꝓpter diu turnitatẽ. Conſtãs aũt ex eo. ꝙ nõ deſiſtit ꝓpter q̃cunq; alia repugnãtia. Sciẽdũ etiã ꝙ pħus. iij. ethi. ponit q̃nq; modos fortitudĩs. Pꝛĩa fortitudo eſt politica q̃ fortiter opatꝛ ꝓpter timorẽ exonerationis vel pene. Scða militaris q̃ fortiter operatꝛ ꝓpter artem ⁊ experientiam rei publice. Tertia eſt que fortiter opatꝛ ex paſſiõe pꝛecipue ire. Quarta eſt q̃ fortiter opatꝛ per ↄſuetudinẽ victorie. Quĩta que fortiter opatꝛ ꝑ ignorãtiã ꝑiculoꝝ. Quis ve ro iſta q̃nq; deficiãt a vera rõne ꝟtutis. qꝛ ⁊ ſi ↄueniant in actu fortitudĩs. differũt tñ in motiuo. iõ nõ ponũtur ꝑtes fortitudinis ſed dicuntꝛ modi eiꝰ ſm tho. Differt aũt ſpes a fiducia. qꝛ ſpes eſt ꝟtus theologica qua q̃s cõfidit de deo. ꝑ fiduciã aũt que eſt ꝟtus moralis ⁊ pars fortitudĩs. habet homo fiduciã in ſeipſo tñ ſub deo.

Duplex ẽ actꝰ forti tudinis.

De ſecundo actu fortitudĩs

Drĩa ẽ inter patiãꝫ ⁊ ꝑſeuerã tiam.

Quinq; ſt mõi forti tudĩs ſm pħm.

Differũt ſpes ⁊ fi ducia.

De magnanimitate. Caplm. v.

Deinde cõſiderandũ

Reſtat de ꝑtib; fortitudini annexis quas pro tãto annexas dicimꝰ. qꝛ ei adiũguntꝛ ſicut ſe cũdarie ꝓncipali. Et hoc iõ eſt. qꝛ fortitudo obſeruat cir ca maxima difficilia ſcꝫ circa ꝑicula mortis. Alique alie ꝟtutes obſeruãt circa quaſdã alias materias minꝰ diffi ciles. in quib; oportet ꝑ eas aggredi ardua. Ponit autẽ tulliꝰ in ſua rhetorica has ꝟtutes ꝓncipali annexas eſſe quatuoꝛ. videlꝫ fiduciã. loco cuiꝰ ponimꝰ magnanimi tatẽ. Sic enĩ eã vocat ariſto. magnificẽtiã. patiam. ⁊ ꝑſe uerãtiã. De vnaquaq; iſtaꝝ aliquid dicẽdũ vt cõpleti oꝛ ſit ↄſideratõ fortitudĩs. Pꝛio ergo ð magnanimitate tractemꝰ. de qua tria cõſiderãda occurrũt. Pꝛimo circa quid exiſtit. Scðo ſi eſt dicẽda ꝟtus. Tertio de ſignis ⁊ ꝓprietatib; eiꝰ.

Quantum ad pꝛimũ ¶ I.

Eſt ſciendũ ꝙ magnanimitas ex ſuo noĩe importat quã dam extenſionẽ animi ad aliqð magnũ. Vñ ſm pħm iiij. ethi. Magnanimꝰ eſt magnitudĩe extremꝰ. nõ qui dem ꝑ receſſum a medio rõnis ſꝫ qꝛ ad magna tendit. Inter res aũt humanas ꝓcipue exteriores q̃ in vſuꝫ ho minis veniũt. vel ſibi aliquo mõ impẽduntꝛ. maximuꝫ locũ tenet honoꝛ tum qꝛ ꝓpinq̃ſſimus eſt ꝟtuti. vtpote teſtificatio eiꝰ exiſtẽs. tum qꝛ deo ⁊ optimis exhibetꝛ. tũ etiã qꝛ homĩes ꝓpter honorẽ ↄſequendũ ⁊ vituperiũ vi tandũ oĩa alia poſtponũt. Cũ ergo oĩs ꝟtus ſit ꝑfectio potẽtie reſpectu vltimi ſimplr ⁊ difficilis. Sicut aliqs abſolute dicitꝛ fortis ex his q̃ ſũt ſimplr difficilia. aliqs dicetꝛ magnanimꝰ ex his q̃ ſũt ſimplr magna cuiuſmõi ſũt honores vt dcm̃ eſt. Vñ ↄñs eſt magnanimitatem circa honores cõſiſtere tãq; circa ꝓpꝛiã materiã. Q; au tẽ magnanimitas ſit ꝟtus hinc patere põt. Vbi enĩ erra re ↄtingit circa ordinẽ rõnis abũdãtiã ⁊ defectũ. neceſſe eſt ibi ponere remediũ ꝟtutis q̃ mediũ ↄſtituat inter ex trema. Eſt enĩ ꝟtus habitus electiuꝰ immediate exiſtẽs. ꝓut ratio determĩabit. vt ꝑꝫ. ij. ethi. Circa honores aũt magnos q̃ ſunt materia magnanimitatis. vt dcm̃ eſt. ↄtingit errare ꝑ exceſſum ꝓſumptiõis ⁊ defectũ puſilla nimitatis q̃ ſũt vitia extrema. Preſumptuoſus enĩ pec cat ꝑ ſupabundãtiã inq̃ꝫtũ mediũ rõnis excedit ſm pro portionẽ ad maiora tendẽs q̃ꝫ ſibi ↄueniat. Eſt enĩ vi õ ſum quãdo aliq̃ actio nõ cõmenſuratꝛ ꝟtuti agentis. qð ↄtingit qñ aliqs aſſumit ad agendũ vel appetendũ q̃ ꝓ feruntꝛ ſue ꝟtuti. qð facit pꝛeſumptuoſus. qꝛ tentat ma gnificare ſeipm honorib; maiorib; q̃ꝫ ↄueniat ſue ꝟtu

De magnanimitate. ⁊ q̃d impo rtat ex ſuo nomine.

Q; magnanimitas ẽ virtus.

De pꝛeſumptiõe ⁊ puſillanim. q̃ ſt extrema eius.

tū que eſt impfecta. Uel q̄rit honorari ex his que nō ſūt digna magno honore. vt ſūt bona fortune ſicut diuitie. nobilitates. ꝛ alia hmōi. Sicut aūt ꝑ pſumptionē aliquis excedit ꝓportionē ſue potētie dum nitit̄ ad maiora q̄ poſſit. ita etiā ꝑ puſillanimitatē. deficit a ꝓportiōe ſue potētie dū recuſat in idē tendere. qđ eſt ei cōmenſuratū: ꝛ ideo ſicut pſumptio eſt vitiū ꝑ exceſſum. ita puſillanimitas per defectū. Unde ſeruus qui acceptā pecuniā dn̄i ſui fodit in terrā. ꝛ nihil eſt ex ea opatus ꝓpter timorem puſillanimitatis digne punit̄ a domīo. vt habetur Matth. xxv. Exemplū. Mardocheꝰ inter preſumptionem ꝛ puſillanimitatē tenēs mediū. videt̄ magnanimꝰ fuiſſe. Non eni extra ſuā virtutē. pſumptuoſe efferebat̄ intrudendo ſe ad interiora facta regis. ſed extra demorādo ad ianuā. ꝛ deambulādo quotidie ante veſtibulum domus. curā habēs ſalutis regine Heſter que ſua neptis erat. Non fuit etiā puſillanimitate deiectus qui nec minis nec terroribꝫ. nec ſpe cōmodi tēporalis voluit ſuperbum amon adorare. vt patet Heſter. ij. iij. ꝛ iiij. Qui tamen ab eo honorē ꝛ reuerentiā mirabilē ſibi impendi ſuſtinuit. arbitrans ſe dignū talibꝫ ꝓpter virtutē ſibi datā diuinitus. Sed poſſet videri alicui ꝙ magnanimitas nō ſit virtus. Nam humilitati magnanimitas videtur cōtraria. Nulla aūt v̄tus virtuti eſt ꝯtraria. Nō ḡ magnanimitas eſt v̄tus. vt videt̄. Qui ſe dignificat et alios ꝯtēnit. cuiꝰ cōtrariū facit humilitas. Sed ad h̄ itelligendū ſcire oportet ꝙ in homīe inuenit̄ aliquod magnū qđ ex dono dei poſſidet. ꝛ aliq̇s defectꝰ q̇ competit ei ex infirmitate nature. Magnanimitas igit̄ facit ꝙ hō ſe magis dignificet ſm ꝯſideratōem donoꝝ q̄ poſſidet. Sic ſi habet magnā v̄tutē animi. facit qđ ad perfecta opa v̄tutis tendat. Et ſilr̄ eſt dicendū de vſu cuiuſlibet alteriꝰ boni puta ſcīe vel exterioris fortune. Humilitas aūt facit ꝙ hō ſeipm̄ ꝑuipēdat ſm ꝯſiderationem ꝓprij defectꝰ. Silr̄ etiā magnanimitas ꝯtēnit alios ſm ꝙ deficiūt a donis dei. Nō enī alios tm̄ appciat̄ ꝙ pro eis aliqđ indecēs faciat. Sꝫ humilitas alios honorat. ꝛ ſupiores extimat. inq̄ʒtū in eis aliq̇d inſpicit de dōis dei. Un̄ in pſ. iij. dr̄ de viro iuſto. Ad nihilū deiectꝰ eſt ī cōſpectu eiꝰ malignꝰ. qđ ꝑtinet ad ꝯtemptū magnanimitatis. timētes aūt dn̄m glīficat. qđ ꝑtinet ad honoratōnem hūilis. Et ſic patet ꝙ magnanimitas ꝛ hūilitas nō ſunt ꝯria. q̄uis in ꝯria tēdere videant̄. q2 ꝓcedunt ſm diuerſas rōnes ſeu ꝯſideratōes. Exēplū. Dauid hūilis fuit ꝛ magnanimꝰ. hūilis fuit qn̄ corā deo ꝯſiderās ſuam ꝑuitatē ante arcā ſaltabat. regno iā adepto. magnanimus v̄o qn̄ ꝯſiderās ex dono dei vnctꝰ in regē ad regnū aſpirabat vt debebat. deuitādo aſtutias ſaulis. et ipm̄ ꝛ domū eius a regno repellendo. vt pʒ ex pluribꝫ capitulis. i. ꝛ ij. Regum.

Magnanimitas qđ efficiat.

De proprietatibus .§. II

ꝛ ſignis magnanimitatis multa ſcribit phs in. iiij. ethico. inter q̄ poſſumꝰ accipe ꝑ que q̇s poterit ꝯuincere de ipa v̄tute acq̇ſita. vel de naturali inclinatione ad ipam. Dicit enī ꝙ magnanimꝰ habet motū lentū ꝛ vocē grauē ꝛ locutionē ſtabilē. cuiꝰ rō pōt eſſe. q2 corpales motus diuerſificant̄ ſm diuerſas animi appꝛehēſiōes ꝛ affectōes vn̄ ꝯſequunt̄ determīata accidentia circa p̄dictos modos. Pmo eī velocitas motꝰ ꝓuenit ex eo ꝙ homo ad multa attēdit q̄ explere feſtinat. magnimꝰ aūt tendit ſolū ad magna q̄ pauca ſunt q̄ etiā indigēt magna attentione. ꝛ ideo habet motū tardū. Deinde acuitas vocis ꝛ velocitas lingue competit his p̄cipue qui de pluribꝫ cōtendere volūt. qđ nō ꝑtinet ad magnanimos qui nō debent ſe intromittere niſi de magnis. Tales aūt diſpoſitiones corpales ꝯueniūt magnanimis ſm exigentiam

Magnanimitatiſ ſigna

v̄tutis. Hos etiā qui naturaliter ſunt diſpoſiti ad magnanimitatē. tales conditōes naturaliter aſſequuntur. Predicatores debēt habere has ꝓprietates magnanimi q2 debēt eſſe in ſuis actibꝫ maturi. ꝛ in p̄dicatiōe tubales. Exemplū. Unde ezechiel in viſione q̄tuor animaliū deſignantiū q̄tuor euāgeliſtas vidit plantā pedis eorū quaſi plantā pedis vituli. Uitulꝰ eni maturi incedit et fortiter. Uidit ꝛ ſcintillas q̄ſi eris candētis. Es ei metallum ſonoꝝ eſt. Et in oēm terrā exiuit ꝛc. Ponit vlterius phs quinq̧ laudabiles ꝓprietates magnanimi. Primo ꝙ eſt immemor bn̄ficioꝝ. qđ nō eſt intelligendū ꝙ nō habeat in memoria beneficia que recepit. ꝛ ꝙ etiam bn̄facietibꝫ nō retribuat. ſʒ eſt intelligēdū ꝙ nō eſt ſibi delectabile ꝙ ab aliquibꝫ bn̄ficia recipiat q̄n eis maiora recōpenſet. Et hoc ꝑtinet ad pfectionē gratitudinis. In cuiꝰ actu vult ſemꝑ excedere ſicut in actibꝫ aliaꝝ virtutū. Un̄ magnanimitas eſt ornatꝰ oīm aliaꝝ v̄tutum inq̄ʒtū intēdit in actu oīm ad grāde. Uult ergo dicere. ꝙ eſt ꝓmptior ꝛ ſibi ē delectabiliꝰ ad bn̄faciendū q̄ʒ ad accipiendū qđ videt̄ eſſe actꝰ liberalitatis ꝛ charitatis. Hāc magnanimi ꝯditōem habuit abraā qn̄ filijs ethei gratis offerētibꝫ ſepulturā ꝓ defūcta ʒara vxore ſua nō acquieuit. ſʒ ſtatim q̄dringētos ſiclos argēti ꝛ probate monete publice ꝓ iure ſepulture habēde tradidit. Gen. xxiij. Erat enī abraā liberi ac nobilis animi. vn̄ ꝓ bn̄ficio gratis accepto nolebat ſe alicui ſubdere. Et q̄ʒtū ad hoc rēnuit eē bn̄ficij mēor. Scđo ponit̄ ꝙ eſt ocioſus ꝛ tardus. qđ nō ē intelligēdū q̄ſi deficiēs ab opando ea q̄ ſibi ꝯueniūt. ſʒ q2 nō ingerit ſe q̇buſcūq̧ opibꝫ ſibi nō cōuenietibꝫ ſʒ ſolū his q̄ magna ſunt. q̄lia decēt eū. Hāc ꝯditionē habuit ſaul quādo de nouo factꝰ rex ꝛ a pluribus cōtēneret̄ diſſimulauit. i. Reg. x. Sʒ venientibꝫ nūcijs Jabes. galaad ꝓ adiutorio ad eū oſ̄dit auctoritatē ꝛ magnitudinē animi ī fruſtra diſcerpēs boues. q̇s ſeq̄batur. ꝛ p̄cipiēs ꝙ ſic fieret ſic bobus eiꝰ q̇ non veniret ad preliū om̄is iſraelis. i. Reg. xi. Tertio ponit̄ ꝙ magnanimꝰ vtit̄ ironia ad multos. qđ nō eſt intelligendū de ironia ſm ꝙ v̄itati opponit̄. dicēdo de ſe aliq̄ vilia que nō ſunt. vel negando aliqua q̄ ſunt. Sʒ q2 nō totā ſuā magnitudinē oſ̄dit. maxime q̄ʒtū ad inferiorē multitudinē. Nam ſic dic phs loquēs de hac ꝓprietate. Ad magnanimitatē ꝑtinet magnū eſſe ad eos qui in dignitate ꝛ in bonis fortune ſunt. ad mediocres aūt moderate. Hāc ꝯditionē habuit Dauid q̇ licʒ eſſet in regē ꝑ ſamuelē ꝓphetā vnctꝰ. de mādato tn̄ p̄ris victualia ſuis fratribꝫ quibꝫ diuinitꝰ erat p̄latus māſuetꝰ deferebat. i. Reg. xvij. Alexāder etiā qui tāta cordis altitudine fuerat vſus in debellatiōe darij cū mortuū in vlnis ꝓprijs deferebat. q̄ pietatis officio in corpis funeratiōe functꝰ eſt. Quarto ponit ꝙ nō pōt ꝯuiuere alijs. qđ nō eſt intelligēdū ꝙ nō ſit familiaris ad amicos. ſʒ q2 oīno deuitat adulationē ꝛ ſimulationē quā querit cōiter hominum multitudo. hoc enī ſpectat ad animi paruitatem. Cōuiuit tn̄ om̄ibꝫ magnis ꝛ ꝑuis. ſicut oportet. ꝛ quando oportet. ſicut. s. dcm̄ eſt in tertia ꝓprietate. Admonet Ariſt. Alexādrū q̄ʒtū ad iſtā ꝓprietatē dicēs ſic. Honorificū eſt inq̄t regē abſtinere a multiloquio. ꝛ nō frequētare ꝯſortia viliū pſonaꝝ. q2 nimia familiaritas parit contemptū. Et ſubdit. Jndi ſtatuerūt ꝙ rex tm̄ ſemel in anno appareret cū regali apparatu ꝛ nobiles circa eū ſtarent ꝛ vulgꝰ a remotis. Jn illo die ꝯſueuerūt dona elargiri. reos de carceribꝫ emācipare ꝛ alia pia opera exercere. Quīto ꝛ vltimo ponit phs ꝙ magis poſſidet īfructuoſa. vbi vult dicere ꝙ ꝓponit honeſta q̄ vocat infructuoſa. vtpote ad alia nō ordinata vtilibus que vocat fructuoſa. q2 videlʒ ꝓpter aliud q̄runt̄. vt ꝑ ea ſubijciat alicui defectui q̄ magnanimitati repugn̄t. Temiſtides q̇

Quinq̧ ꝓprietates magnanimi

ſua ꝓbitate ꝓſas fugauerat. magꝭ dilexit honeſta ꝙ̄ vti
lia. vñ interrogatꝰ de filia ſua. vtrū eā paupi ſꝫ ornato.
aut locupleti paꝝ ꝓbato maritādaꝫ collocaret. Rñdit.
Malo viꝝ pecunia indigentē ꝙ̄ pecuniaꝫ viro.

De ꝟtute magnificētie q̄d ſit. ⁊ q̄bꝫ ꝯueniat.
Caplm̄. vi.

De magnificencia circa q̄d exiſtat.

DE virtute magnifi
centie. de qua ꝯñter eſt agendū duo bre-
uiter videre ſufficiat ſcꝫ circa q̄d exiſtat. ⁊
q̄bꝫ ꝓprie ꝯueniat. Dictū eſt āt ſupra du-
as eſſe ꝟtutes circa pecuniā vel vſum eiꝰ ſcꝫ liberalita-
tem ⁊ magnificētiā. Q, enī circa genꝰ pecunie ſit ꝟtus
ponēda. patere pōt ex his q̄ dicit Aug. in li. de lib. arbi.
vbi ait. ꝙ bñ vti his q̄bꝫ male vti poſſumus ꝑtinet ad
ꝟtutē. Poſſumꝰ enī bñ ⁊ male vti pecunia. ⁊ his que ex-
tra nos ſūt in vſum nr̄m venientibꝫ. Igitˀ vt bñ vti poſſi
mus pecunia. ⁊ his q̄ ꝑ eā mēſurant̄ eſt ꝟtus neceſſaria.
Sꝫ eſt ſciendū ꝙ ꝟtutes ille q̄ ſunt circa res exteriores.
habēt aliā difficultatē ex ipo genere rei. qꝛ res exteriꝰ exi-
ſtētes etiā ꝑ ſe ſūt multū appetibiles. vtpote neceſſarie
ad humana vitā ⁊ aliā difficultatē ex magnitudine ipi
us rei. Et iō oportet circa pecuniā ⁊ vſum eiꝰ duas eſſe
ꝟtutes ſcꝫ liberalitatē q̄ reſpicit cōiter vſum pecunie et
magnificētiā q̄ reſpicit magnū eiꝰ ſumptū. Et ſic patet
circa q̄d habet magnificētia ꝯſiſtere. qꝛ videlꝫ circa ma
gnos ſumptꝰ. Ulteriꝰ eſt ſciēdū ꝙ lꝫ reſpiciat extremuꝫ
ꝯſiderata ꝙ̄titate eiꝰ qđ facit. ꝯſiſtit tñ in medio ꝯſide-
rata regula rōnis. a q̄ nō deficit neqꝫ eā excedit. Unde
ponit mediū inter duas extremas malicias. qꝝ vna dꝛ
ꝑuificētia q̄ ꝯſiſtit in defectu. Magnificꝰ eī intēdit ad
magnitudinē opis. puta tēpla ꝯſtruere ad honorē dei.
hoſpitalia ꝓ pauꝑibꝫ ⁊ hmōi ꝑegrināntibꝫ facere. Et ex h̄
intēdit magnitudinē ſumptus. quā nō vitat vt faciat
magnū opꝰ. Exēplū. Paruificꝰ fuit rex Antigonꝰ. de q̄
dicit Sen̄. ꝙ cū q̄dā noīe Cynicꝰ talentū ab eo peteret.
rñdit plus eſſe ꝙ̄ cynicū diceret. tūc ille repulſus petijt
denariū. cui ille rñdit minꝰ eſſe ꝙ̄ regē dare deceat. Tur
piſſima hec cauillatio inq̄t Sen̄. quā inuenit vt neutꝝ
daret. cū dare potuiſſet denariū tanꝙ̄ cynico. ⁊ talentuꝫ
tanꝙ̄ rex. Idē ponit de Alexādro q̄ cuidā militi aliq̄d
petēti dedit vrbē quādā. ⁊ dicēte illo. h̄ nō ꝯuenire ſue
fortitudini. Nō q̄ro inq̄t qđ te accipe liceat. ſꝫ qđ me da
re animoſa vox ⁊ regia. Cōtra magnificētiā etiā eſt expē
dere multa inutiliter. vt Balthaſar q̄ fecit ꝯuiuiuꝫ ma-
gnū optīatibꝫ ⁊ ꝯcubīs ſuis vñ pūitꝰ fuit. vt hr̄ Dan̄. v

Deinde vidēdum eſt . §. I.

De magnificētia q̄bꝰ ꝯuēiat

quibꝫ hec ꝟtus habeat ꝯuenire. Circa qđ ē ſciendū ꝙ ſi
cut dicit phs. iiij ethi. Magnificꝰ nō eſt ſumptuoſus ī
ſeipm̄. Nā vt dictū ē ad magnificētiā ꝑtinet aliq̄d face
re magnū. qđ aūt ꝑtinet ad ꝑſonam ſingularis hoīs nō
eſt q̄d magnū habito reſpectu ad res diuinas vel cōes.
quibꝫ dꝫ magnificꝰ intēdere. qꝛ talia ſūt ꝓportionata ma-
gnitudini ſumptuū q̄ cadūt in vſu ꝟtutis. ⁊ iō magnifi
cus nō intēdit ꝑncipaliter facere ſumptꝰ in his q̄ perti-
nent ad eiꝰ ꝑſonā. niſi talia eſſent q̄ de ſe habēt aliquaꝫ
magnitudinē. ⁊ req̄runt̄ ſolēniter agi. ſicut ſunt ea q̄ ſel̄
vel raro fiūt. vt nuptie militie. ⁊ hmōi. vel etiā q̄ ſꝫ diu
ꝑmanētia. vt ꝯueniēs habitatio domꝰ. talia eī magnifi
ce ꝓſequit̄ magnificꝰ. ſimpliciter tñ ad magnificū ꝑti-
net ſumptꝰ facere reſpectu reꝝ cōium ⁊ diuinaꝝ vbi ca
dit magnitudo expēſaꝝ. talis aūt magnitudo nō adeſt
niſi diuitibꝫ ⁊ potētibꝫ. q̄bus vt dicit Amb. Sugabun
dantia dat̄ a deo vt meritū bone diſpēſatōis acquirāt.
Ad hoc enī ꝑfecit deꝰ diuites ⁊ potētes pauꝑibꝫ. vt eis
ꝓuideāt nō ſolū ꝙ̄tū ad vſus ꝓprios ſed etiā cōes. puta
in faciēdo hoſpitalia. tēpla ⁊ eccl̄ias cōes. qđ maxīe ꝑti-
net ad ꝑncipes ⁊ ꝑlatos. q̄ ꝑcipue debēt intendere ma-
gnū in ordine ad honorē dei ⁊ vtilitatē coꝝ q̄ eiꝰ cultui
deputant̄. vñ dicit phs. ꝙ honorabiles ſumptꝰ ſūt ma
xime q̄ ꝑtinēt ad diuina ſacrificia. Et iō magnificentia
ſctitati cōiungit̄. vñ Exo. xiiij. de deo ſcriptū eſt. Ma-
gnificꝰ in ſctitate. Et in ps. magnificētia in ſctificatōne
eiꝰ. qꝛ videlꝫ ꝑcipuꝰ huiꝰ ꝟtutis effectꝰ ad ſctitatē ⁊ vir-
tutē ordinat̄. Et qꝛ bonū cōe reipublice eſt q̄dam diui
nū. iō ꝯuenienter ad magnificū ꝑtinet vt ſtudeat ad ho-
nores cōes ciuitatis. vñ tota reſpub. poſſit ſublimari et
laudē habere ſuppoſito ſemꝑ honore dei. ⁊ ſic ptꝫ ꝙ eſſe
magnificū ꝓprie ꝑtinet ad diuites ⁊ potētes. Quia tam̄
ꝑncipalior actꝰ ꝟtutis eſt interior electio. q̄ pōt eſſe abſ-
ꝙ̄ exteriori fortuna. vñ eſt ꝙ pauꝑ pōt eſſe magnificus
ꝙ̄tū ad habitū. ⁊ ſi nō ꝙ̄tū ad actū deficiētibꝫ ſibi bo-
nis fortune. q̄ organice deſeruiūt huic ꝟtuti in qua req̄ri
tur exterior executio. Sicut ptꝫ de muliere paupcula q̄ ī
gazophilatio miſit duo era minuta plus offerēs ꝙ̄ diui
tes. ſm̄ ſuā ꝯditōnem. vt dñs oñdit Lu. xix. Sed ſalo-
mon qꝛ actu habuit magnas opes. decuit eū facere ma-
gnificū opus. qđ ⁊ fecit. Nā ad honorē dei mirabile tē-
plū tā ſumptuoſitate ꝙ̄ pulchritudine extruxit. in quo
grāde ſacrificiū deo obtulit boum vigintiduo milia. vt
patet. iij. Reg. vij.

De virtute patientie. Caplm̄. vij.

SEquitur de patien
tia. īter alias aūt paſſiōes triſticia eſt effi
cax ad impediēdū bonū rōnis. ſm̄ illud
Sap. Ecci. xxx. multos occidit triſticia. ⁊
ij. ad Coꝝ. vij. Seculi triſticia mortē opat̄. Triſtica aūt
huiꝰ ex aduerſis malis illatis naſcat̄ q̄ niſi refrenet̄ ani-
mus ſibi ſuccūbit. ⁊ ad vindictā appetēdā ⁊ indignatō
nem induat. Neccīa ē g̊ ꝟtꝰ ꝯ hmōi vt hō nō abducat̄
a bono rōnis ꝓpter triſticiā aduerſoꝝ. Hec aūt ꝟtus eſt

De patiā quid ſit.

patiā q̄ ab Aug. ſic diffinit̄ in li. de patiā. Patiā ē qua
mala eq̄ aīo toleramꝰ. i. ſine ꝑturbatiōe triſticie. Joſeph
equanimiter aduerſa portauit. Uñ nec aīo ꝯtriſtatꝰ ē ex ī
iuria vēditōis q̄ a ſuis frībꝰ neq̄ter ē vēditꝰ. Sꝫ facta
depcatiōe ad eos ⁊ nō obtēta euaſiōe patiēter ſuſtinuit
illata mala Gen̄. xxxiij. Et poſtmodū clemēter indulſit
Gen̄. xlvij. ⁊ l. Et nota ꝙ patiā dꝫ hr̄e q̄tuor ꝯditio-

Quattuor ꝯditiōes patientie

nes q̄ notari pñt ibi. ij. Coꝝ. vi. In oībꝰ exhibeāꝰ noſmet
ipos ſicꝰ dei miſtros ī mlta patiā. Et pmo dꝫ eſſe gn̄alis
ſeu vl̄is ñ ꝑtialis. vñ dic. In oībꝰ ſcꝫ aduſis circa ſbam.
circa famā. circa ꝑſonā. ꝯtriſtet̄ ꝑ pauptatē. ⁊ cum ſua ei
auferūt̄. nec ꝑ ꝯtūelias. deriſiōes ⁊ detractiōes. nec ꝑ leſio
nē ꝑſone ſue vl̄ ꝯiūctoꝝ Ja. v. Sufferētiā. i. patiaꝫ Job
audiſtiſ. ſ. quē debetiſ imitari q̄ amittēdo oēs diuitias et
familiā ⁊ ſanitatē. ⁊ illatiſ ſibi ꝯtūelijs ꝟboꝝ ab vxore ⁊
amicis ī oībꝰ his ñ peccauit Job. i. Scđo dꝫ eē realis ñ
ꝟbalis. vñ dic. exhibeamꝰ nos. ñ ſolū alios ꝟbis admo
nēdo ad patiam. Lu. xxi. In patiā vr̄a poſſi. ani. vr̄aſ.
nō ī patiā alteriꝰ. Exēplū ī xp̄o q̄ dr̄. Tacui. ſꝑ ſilui. pa-
tiēs fui. Eſa. xlij. Sic ꝑturiēs loq̄bar Tertio dꝫ eē ſpūa-
lis. vñ dr̄. ſicꝰ dei miſtros. Aliq̄ hñt magnā patiam in
laboribꝰ mūdi. ſicꝰ ſtipēdiarij. naute. agricole ⁊ hmōi. ſed
nō ē ſpūalis talis patiā. Alij ēt ī h̄ ꝙ nō triſtant̄. ſed tū
nō reuertunt̄ ad deū inter flagella. Alij attediant̄. nec
grās agūt. Nō ſic apl̄s ſed gl̄iat̄ dicens. Libēter gl̄iabor ⁊c.
ij. ad Coꝝ. xij. Quarto dꝫ eſſe finalis. ibi. In multa
patiā. Qui enī hꝫ patiam ꝑ vnā vicē vel annū ñ ſuffic.
ſꝫ oportet ꝙ ſit ꝑ totā vitā. vñ. qui ſuſtinuerit vſqꝫ in fi
nem ſcꝫ patiēter ferēdo aduerſa. hic ſaluꝰ erit. Math. x.

Sed queritur vtrum . §. I

De iniuriis .v. ſint tolerãde.

iniurie ſp̄ ſint patiẽter ſuſtinẽde. Ad qḋ rñdet be. Tho: ſe. ſe. q. cviij. arc. i. Mali tolerãdi ſunt a bonis. in hoc ꝙ ab eis ꝓprias iniurias patiẽter ſuſtinent. ſm ꝙ oportet. vbi ſup illo ꝟbo Can. ij. Sicut liliũ inter ſpinas ⁊c̃. dicit glo. Nõ fuit bon⁹ q̄ malos tolerare non potuit. Non aũt tolerãt eos vt ſuſtineãt iniurias dei ⁊ ꝓximoꝝ. vñ Cryſoſt. ſup Mat. In iniurijs ꝓprijs eſſe patiẽtẽ laudabile eſt. Iniurias aũt dei diſſiĺare nimis impiũ ẽ. Sꝫ illud qḋ dcm̃ ẽ de iniuria ꝓpria intelligẽdũ ẽ. qñ iniuria illata ꝑſone ad ſolã ꝑſonã ꝑtinet. tũc ei patiẽter ſuſtinendũ eſt Qñ aũt iniuria redũdat in iniuriã dei ⁊ eccl̃ie. tũc dꝫ aliquis ꝓpriã iniuriã vlciſci. qḋ tñ intelligẽdũ ẽ zelo iuſticie. nõ liuore vindicte. Exẽplũ in Helya. iiij. Reg. i. Qui fec̃ deſcẽdere ignẽ ſup eos q̄ venerãt ad capiẽdũ ipm̃. qḋ fecit ad oñdendũ veꝝ deũ eſſe quẽ colebat. ⁊ ob zelũ iuſticie. vt dr̃. xxiij. q. iiij. Ut illic. §. ſꝫ obiicit. Siluerius etiã papa excõicauit eos q̄ ipm̃ in exiliũ miſerũt. vt. xxiij. q. iij. Guiliſari⁹. Qḋ aũt dic̃ dñs Math. v. Si q̄s te ꝑcuſſerit i vnã maxillã ꝓbe ei alterã ⁊c̃. Dicit aug⁹. xxiij. q. i. Parat⁹ dꝫ eẽ hõ iuſt⁹ ⁊ pi⁹ patiẽter coꝝ malicias ſuſtinere. i. iniurias q̄s fieri bones q̄rit. Iſta aũt ꝑcepta ſcꝫ patiẽtie magis ſũt ad ꝑparationẽ cordis q̄ꝫ ad op⁹ qḋ in apto fit. vt teneat in ſecreto animi patiã cũ beniuolẽtia In manifeſto aũt id fiat qḋ eis ꝓdeſſe videt. q̄b; bene velle debem⁹. Et inducit exẽplũ xp̄i q̄ ꝑcutiẽti maxillã nõ ꝓbuit alterã. ſꝫ rñdit rep̄hẽdẽdo ꝑcutientẽ. Joh. xiij. Et paul⁹ ꝑcuſſus in faciẽ. dixit. Percutiat te deus paries dealbate. Actuum. xiij.

De patiẽtia cõſide- §. II.

De laudibuſ. patie

randũ ẽ ꝓmo de laudib;. ſcḋo de remedijs q̄ inducunt ad patiam. tertio de fructib; ſeu vtilitatib; ſuis. Nunc de laudib; ei⁹ videndũ eſt. Et poſſum⁹ de ipa q̄tuor laudes magnificas ꝑdicare. Pⁱo qꝛ pugnãtẽ inexpugbiliter armat. Scḋo qꝛ hoſtẽ fortiter expugt. Tertio. qꝛ de ipo notabiliter triũphat. Quarto qꝛ vincẽtẽ feliciter coronat.

De cã q̄re patiã eſt neccria.

Pⁱo ḡ patiã pugnantẽ inexpugbiliter armat Circa qḋ ẽ ſciendũ. ꝙ hõ in mũdo iſto ponit ſicut i loco laboris ⁊ certamis. in q̄ neccẽ eſt multipliciter exercitari Uñ dic̃ ſalon. Hõ naſcit ad laborẽ ⁊ auis ad volãdum Et Job vitã hũanã militie aſſiĺat. Cui⁹ cãm aſſignare videt. cũ alibi dic̃. Hõ nunq̄ꝫ in eodẽ ſtatu ꝑmanet Job

Pⁱa laus patientie

xiij. Et ſi aliq̄s mḋi glia fulget. diuitijs abũdet. delitijs gaudet. ⁊ fere q̄dã mḋi oblectamẽta ſibi ad votũ ſuccedẽtia hꝫ. talis tñ nõ diu in eodẽ ſtatu ꝑmanet. qꝛ ſi videris impiũ ſuꝑexaltatũ ⁊ eleuatũ ſicut cedros libani trãſies. ⁊ ecce nõ erit. q̄res ⁊ nõ inuenieт loc⁹ ei⁹. Nã poſt ꝓſpera ſuccedũt aduerſa. glioſa iuuẽt⁹ ſenectute frangit. egritudĩe robuſtũ corp⁹ conterit. Diuitias pauꝑtas fugat poſt gliam ⁊ magnificẽtiã aduerſantiũ reꝝ impet⁹ ſurgũt. delicias flagella repellũt ſingula gaudia triſticiis ꝑmixta fiũt. ⁊ q̄d plura tot in mũdo ſibiinuicẽ ſũt repugnãtia. ꝙ vix ẽ aliq̄s mḋo vtẽs q̄ momẽto hore vitã ducat in q̄ete. Et ꝓ tãto dicit Job. ꝙ hõ nat⁹ de muliere breui viuẽs tꝑe repleт mĺtis miſerijs. q̄ q̄ſi flos eg. ⁊ cõ. ⁊c̃. Quia ḡ vita pñs ẽ tãte mutatõis ⁊ laboris ad bene certãdũ neccẽ ẽ armatos forti armatura fore. Nulla aũt armatura fortioꝛ q̄ꝫ illa ꝑ quã coꝛ mãſueſcit ſub deo. et hec ẽ patiã q̄ hoĩem regit. ſcuto bone volũtatis ipm̃ cohibẽdo ab illicito appetitu vindicte. Ipam ei linguam retrahit a ꝯtumelia ⁊ murmuratiõe. man⁹ a violẽtia et ꝑcuſſione. oculos a toruis aſpectib;. pedes a greſſib; iniquis. Et ſic totũ hoĩem infra ſe claudẽs ſub ꝓtectione dei. cui⁹ refrigeriũ q̄rit ꝯſtituit. Et q̄ꝫtũ ad hoc dr̃ patiens aĩam ſuã poſſidere. Lu. xxi. In patiã vr̃a poſſidebitis aĩas vr̃as. Et apl̃s ad Col. iij. Induite vos ſicut electi dei viſcera miſcḋie benignitatẽ. hũilitatẽ. modeſtiã;

patiam. Patiam iḋ ponit vltĩo. qꝛ ẽ cuſtos ⁊ radix oĩũ ꝟtutũ. vt dic̃ glo. ſup illo ꝟbo. In patiã vc. po. a. vc. Senec. in li. de ira dic̃ ꝙ ceſar auguſt⁹ fuit mirabilis patie q̄ nec ꝯuitijs ꝯ ſe dictis mouebat. ſꝫ ꝯuitiantib; ꝑſuadebat ꝙ linguis moderãti⁹ vterent. Inimicis ꝑcebat. leuiter hoſtib; inuadẽtib; ⁊ inſultãtib; ꝯ ei⁹ dñm aĩo nõ irritabat. ad ſe reuertẽtes ſuſciꝑe gaudebat. Ex hac Auguſti patiã arguit Señ. ꝯ ſe di. Nũquid in domo mea poſſum qḋ Auguſt⁹ toto orbe terraꝝ. Ille patiẽs fuit ⁊ hoſtib; ignoſcebat. ⁊ ego nõ ignoſcã pigris negligẽtib; ⁊ garrulis famulis meis. Et ſubiũgit ea q̄ debẽt mouere hoĩem ad ignoſcendũ. Pueꝝ inq̄t etas excuſat. Feminam ſexus. extraneũ libtas. domeſticũ familiaritas. ⁊ ſb dit. Amic⁹ eſt qui offendit fecit qḋ voluit. Inimic⁹ fecit qḋ debuit. Prudẽtioꝛi cedamus. ſtultioꝛi remittamus.

De motiuis ad ignoſcendum.

Scḋa laus patie eſt. qꝛ fortiter hoſtẽ i pugnat. Ubi ſciẽdũ ẽ ꝙ ad bene pugnãdũ duo requirunt ꝑcipue q̄ꝫtũ ſpectat ad pñs ſcꝫ magnitudo viriũ. ⁊ ꝑitia pugnãdi vñ dic̃ Valeri⁹ maxi. de bellis romanoꝝ ꝙ ad ictus inferẽdos ac vitãdos iuſſit ſenat⁹ virtutẽ arti. rurſus artẽ virtuti pariter imiſceri vt illa impetu hui⁹ fortioꝛ. hec illius ſciã cautioꝛ fieret. magnitudinẽ aũt viriũ ſpũaliũ facit patiã. qꝛ hoĩem reddit ſecuꝝ. Ille eñ vere ẽ ſecur⁹ qui ſeipm̃ poſſidet. ⁊ ab exteriorib; nõ mouet. Patiens aũt ſeipm̃ poſſidet. qꝛ ſuũ aĩm ſibi ſubijcit. nec ab illarũ exteriorib; ꝯcutit. qꝛ mala pene tranſitorie nõ metuit. q̄ aũt talis ẽ potẽs ẽ ad aggrediẽdũ oĩa difficilima. Unḋ ſup illo ꝟbo Job. Ubi eſt fortitudo tua. dic̃ glo. Qui ſe vincit ꝯ oĩa fortis eſt. Qui eñ vincit qḋ mai⁹ eſt. ꝯñs ẽ ꝙ vincat qḋ min⁹ ẽ. Maximũ aũt ẽ vincere mot⁹ impet⁹ ⁊ paſſiões cordis ſui. q̄ itra ſe latẽt ⁊ ꝯ ſpm̃ ſꝑrebelles exiſtũt. Nulla aũt peſtis ẽ efficacioꝛ ad nocẽdũ q̄ꝫ familiaris inimic⁹. vt dic̃ Señ.. Uñ ſup illo ꝟbo ꝓu. xvi. Melioꝛ ẽ patiẽs viro forti. dic̃ glo. Maioꝛ ẽ victoria vrbes expugnare. qꝛ extra ſe ſũt q̄ vicũt q̄ꝫ ſeipm̃ vicere q̄ itra ſe eſt. Et Señ. i li. ḋ natura. q̄oĩb; dr̃. Innũerabiles ſũt q̄ vrbes q̄ ppl̃os hũerũt i ꝑtãte. paucifſimi aũt q̄ ſe ſm ꝙ req̄ritur ad pugnãdũ ẽ armoꝝ ꝑitia. Inter alia aũt q̄ faciũt milites in bellis ꝑiti ẽ qꝛ ſp̄ q̄ꝫtũ pñt ſequũt vexillũ regis ⁊ ſuo ꝓncipi ſp̄ adherẽt. maxĩe qñ ſciũt ipm̃ ñ facilit expugnari poſſe. Ille aũt q̄ ꝟe patiẽs ẽ ſuſtiet mala illata ĺ ſuſtiet dꝫ ꝑcipue exẽplo xp̄i patiẽtis tãtã ignominiã i ligno crucis. q̄ fuit ꝓnceps ⁊ vexillifer ppl̃i xp̄iani i ſuſtinẽdis obꝓbrijs. vñ dicebat ille patiẽs apl̃s ad Gal. Nẽo mihi moleſt⁹ ſit. ego eñ ſtigmata dñi ieſu xp̄i in corꝑe meo porto. Ubi dr̃ aug. ꝙ ſtigmata appellauit q̄ſi notas de ꝑſecutorib; penaꝝ q̄s patiebat. Exẽplũ i iob de q̄ Jac. dr̃. v. c. Patientiã iob audiſtis. Hic eñ vt gre. ait i moral. tot iacula ꝯ hoſtẽ ãtiquũ itorſit. q̄t ꝟba pati ſe ꝓtulit. de q̄b; pꝫ iob. i.

Secũda laus pat.

Tertia laus patie eſt. qꝛ de hoſte notabilit triũphat. Nobile gen⁹ victorie ẽ hoſtẽ debellare iacẽdo ⁊ q̄ieſcẽdo ſine ictu ⁊ repercuſſiõe qḋ fac̃ patiẽs. Videm⁹ eñ ꝙ ipi q̄ iniuriã iferũt miro mõ affligũt qñ eis ñ rñdet putãtes ſe deſpici. Et de talib; dici pt ꝙ coꝝ tela ad eos ꝯuũt q̄a dũ tacet patiẽs iniuriãtes de iniurijs a ꝓximo deſpectis iteri⁹ lacerãt. ⁊ tũc ꝟe gladi⁹ coꝝ itrat i corda ipoꝝ. ſic dic̃ pſ. Sꝫ adhuc nobili⁹ gen⁹ victorie ẽ. qñ ñ ſolũ patiens triũphat ſine ictu ꝓprio ſꝫ etiã qñ vicit ictib; iniuriãtiũ ſe offerẽdo. ⁊ hoc fac̃ ꝟe patiẽs ſm documẽtũ xp̄i dicentis. q̄ te ꝑcuſſerit i vna maxilla ꝓ. ei ⁊ al. qḋ itelligẽdũ ẽ ſꝫ ꝑparatiõẽ aĩ. ⁊ ifdũ ſꝫ actualẽ exhibitõẽ qñ ẽ op⁹. Legit ḋ q̄dã hẽmita ꝙ cũ q̄dã ſpũ dm̃õiaco arreptus eũ fortit i maxillã ꝑcuſſiſſꝫ ⁊ ſenex alterã ꝓbuiſſꝫ. diabol⁹ ſtatĩ receſſit clamãs. hũilitas ⁊ patiã xp̄ianoꝝ vicit me. Legit ẽt i policrato ꝙ dũ q̄dã adũſ⁹ q̄ndã ḡuit excãdeſcẽt. ille dixiſſe fert. Loq̄re iq̄t qḋ plꝫ. qꝛ diligẽtiã aurib; ligue taciturnitatẽ aĩo q̄etẽ idixi. Quarto patiã vicẽtẽ felicit co

Tertia laus patientie.

Quarta

laus pati entie.

tonat. Corona n̄ daṫ victoribꝫ niſi bello pfecto ꝛ ꝯſūma
to. De patiā aūt naſciṫ pfectio. vt dic̄ glo. ſup Job. Nā
in aduerſis tolerādis oīa pficiṫ p patiam. inq̄ʒtū remo
uet triſtitiā q̄ caṫ ī aīo ex adūſis illatis. Ex triſticia enī
naſciṫ ira q̄ ipugnat maſuetudinē. Ex ira odiū qḋ tol
lit caritatē. Ex odio naſciṫ iniuſtū nocumētū. qḋ ē ꝯ iu
ſticiā ꝛ eq̄tatē. Fūdamētū ḡ ꝙ hec oīa vitia remouet. ꝛ
pdictas ỽtutes ꝯſuat ē pa. ia. Et q̄ʒtū ad h̄ dic̄ b. Jac.
pmo. c. ꝙ patiā opꝰ pfcm̄ hʒ. vn̄ pʒ. ꝙ patiā q̄ ſic ē ꝯſu
matiua oīs boni mereṫ coronā regni. vn̄ apl̄s ad Heb.
iiij. Patiā vobis neccīa ē vt volūtatē dei facientes repor
tetis pmiſſionē. Hec āt pmiſſio declaraṫ ex ỽbis Jac. i.
dicētis. Btūs vir q̄ ſuffert tētationē. qm̄ cū pbatꝰ fuerit
accipiet coronā vite ꝛc̄. Et iō dic̄ Hiero. Nō niſi p patiē
tiā ipleṫ qḋ dr̄. Regnū celoꝝ vim patiṫ. ꝛ violēti rapiūt
illḋ. ḡ teſte ỽitate Bt̄i q̄ pſecutōꝫ patiūṫ ꝓpṫ iuſtiaꝫ qm̄
ip. ē reg. ce. Math. v. Exēplū. Eleazarꝰ de pōribꝫ ſcriba
rū. vir etate ꝓuectꝰ. vultu decorꝰ. gl̄ioſā mortē magis q̄ʒ
odibilē vitā amplectēs. inmī dilexit bonū diuīe legis ꝙ
volūtarie ibat ad ſuppliciū. ꝛ patiēter ſuſtinēs deſtina
uit nō admittere illicita ꝓpter vite amorē. vn̄ dixit. For
titer vitā excedēdo ſenectute dignꝰ apparebo. Adoleſcēti
bus āt exēplū forte relinquā ſi ꝓmpto aīo fortiter p g̅tiſ
ſimis ac ſctiſſimis legibꝫ honeſta morte pfūgar. q̄bꝫ di
ctis occiſus eſt. ij. Macha. vi.

Poſt laudes patiē .§. III

tie ꝯn̄ter accedamꝰ ad ea q̄ pnt eē remedia patientis.
Pn̄t āt. xv. adduci īter q̄ p̄cipuū ꝛ potiſſimū ē exēpluʒ
xp̄i. q̄ vt doceret bōa pn̄tis vite eē ꝯtēnēda. adūſa ſuſti
nuit ꝛ bona mōi ꝯtēpſit. Si eī bona mōi ſeq̄ voluiſſet
hō nimis ardēter talia appeteret. q̄ſi ex h̄ ſe purās felicē
ꝙ deū ſuū talia petētē ſeq̄reṫ. Itē ſi mala pn̄tis vite ex
toto vitaſſet. nimis abhorreret hō paupertates. infirmita
tes ꝛ alias adūſitates. ꝛ diceret ꝙ ille eēt īfelix q̄ t'lia ap
peteret vel hr̄et xp̄m n̄ ſeq̄ndo. Sʒ ꝯtriū fec̄ xp̄s vt has
fl'as opiniōes ab hoībꝫ remoueret. vn̄ dic̄ Aug. Oīa bo
na terrena ꝯtēpſit hō xp̄s. vt ꝯtēnēda mōſtraret. ꝛ oīa
terrena mala ſuſtinuit. q̄ ſuſtinēda pſuaſit. vt nec in illis
q̄rereṫ felicitas. nec ī iſtis timereṫ īfelicitas. Chriſtꝰ ſub
ditꝰ paſſiōi. cū alapā accepiſſet ꝛ ei diceret. ſic rn̄des pō
tifici Job. xviij. Nihil ille ꝯtūclioſe locutꝰ ē ſʒ magis in
nocētiā ſuā tutatꝰ rn̄dit dicēs. Si male locutꝰ ſum ꝛc̄.
q̄ oīa ab eo iō facta ſūt hūiliter ꝛ patiēter vt nos hūili
tatis atq̄ʒ patiē hr̄emꝰ exēplū. Cipanꝰ di. xciij. dn̄s nr̄.

De remedijs ī patiētie. et p̄mū remediū ꝯ impatientiā

Ad hoc aūt ꝙ chri .§. IIII

ſtū dulcꝰ ſeq̄mur. ꝛ aduerſa patiēter ſupportemꝰ. Sciē
dū ē ꝙ eiꝰ paſſio ad memoriam reuocata facit triplicem
effectū ī aīa. Pmo eī eā ſanat a lāguore triſticie. Secūdo
eleuat a lōganimitate patiē. Tertio dulcorat amorē īte
rioris leticie. Pmo eī paſſio xp̄i aīam ſanat a lāguore
triſticie. Mens eī hūana adūſitatibꝫ ſepe ꝯcuſſa terreṫ
ac territa q̄ſi a ſue ỽtutis vigore deiecta p triſticias lan
gueſcit. ſic q̄ʒ lāguēti mēti diuīa nō ſapiūt hūana. ꝛ ſi ſi
bi noxia eē ꝯſpiciat. nō ex toto refugit. ſʒ ſctūs vir q̄ ſic
ītra ſemetipꝫ fluctuat adūſitate pſſus vt ad meliora cō
ſurgat. ꝛ boni opis greſſū ī ỽitate figat. xp̄m paſſū an
te mētis oculos ponat. q2 ſic dic̄ Gre. Si xp̄i paſſio ad
memoriā reuoceṫ. nihil adeo duꝝ ē qḋ n̄ eq̄ aīo tollereṫ
Ad heb. xij. Recogitate cū q̄ talē ſuſtinuit adūſus ſemet
ipm̄ ꝯdictionē ſcʒ xp̄m vt nō fatigemi animis vr̄is defi
ciētes. In huiꝰ figurā erecto ſerpēte eneo ī ligno aſpiciē
tes ī eū vulnerati a ſerpētibꝫ liberabāṫ. Nūe xxi. Se
cūdo extēdit ad lōganimitatē patiē. depulſo enī lāguo
re accidie p memoriā paſſiōis. mēs ī deū erecta lōganis
efficiṫ ad tolerādū diutiꝰ adūſa. vn̄. i. Pe. iiij. xp̄o paſſo

De memoria paſſionis xp̄i q̄ bōa ī aīa faciat.

in carne. ꝛ vos eadē cogitatiōe armamini. In huiꝰ figu
ram mādauit anthiochꝰ rex. vt elephātibꝫ q̄ erāt ī bello
oſtēdereṫ ſanguis vue ꝛ mori vt acrius accēderenṫ ad
pliū. i. Macha. vi. Silr̄ ad aſpectū p ꝯſiderationē ſan
guinis xp̄i q̄ ad modū vue dr̄ calcatꝰ ī torculari crucis
bellātes ꝯ aduerſitates mūdi. tētatōes carnis ꝛ diabo
li accēdunṫ ad reſiſtendū ꝛ bellādū. Tertio dulcoraṫ
amorem leticie. qn̄ eī mens diu adūſa ſuſtinet. ꝛ ſepe ad
memoriā paſſionē xp̄i reuocet vt ad patiam animetur.
nō amplꝰ amara ſentit ſʒ dulcedinē mentis. q̄ aliq̄n re
dūdat etiā ad ſenſitiuꝫ vt deſideret amplꝰ pati. i. Cor.
x. Fidelis deꝰ q̄ nō patiet vos tentari ſupra id qḋ pote
ſtis. ſʒ faciet cū tētatione et ꝓuētū. In hmōi figura legiṫ
Exo. xv. ꝙ filijs iſrl̄ in deſerto inuenientibꝫ aq̄s amaras
vt nō poſſent bibere. miſſo ligno de mādato dei ī aq̄s
dulcorate ſūt vt biberēt delectabilr̄. Aque ſunt tribula
tiones q̄ frequēter occurrūt in deſerto huiꝰ mundi. ꝛ ī ſe
amare ſunt. ſʒ ligno crucis miſſo in eis. i. meditatiōe hi
ta de paſſiōe efficiunṫ dulces. vt q̄s patiēter ꝛ delecta
biliter ſuſtīeat. Facit ad p̄dicta qḋ dr̄. vij. q. i. ſuggeſtū.
vbi dr̄. Nō vos cariſſimi a pio mētis ꝓpoſito afflictiōis
amaritudo coartat recedere. ꝯſiderātes q̄ʒta deꝰ ꝛ dn̄s
nr̄ Jeſus chriſtus p nobis ptulerit. q̄bus ve ꝯtumelijs
afficiēdū tradiderit. vt nos a iugo diabolice ſuitutis eri
pet. hec ibi. fidel' miles libēṫ patiṫ cū rꝫge ſuo ꝛ filiꝰ cū pr̄e

Scḋm remediū eſt .§. V

ſacra ſcriptūra recitās magnifica facta ſctōꝝ patrū eoꝝ
maxie q̄ aduerſa paſſi ſūt. Ad h̄ eī ſpūſſctūs pncipaliṫ
voluit antiq̄ꝝ facta ſub ſcptura redigi vt poſteri illa cō
ſiderātes aīarenṫ ad ſilīa ſuſtinēda ꝛ opanda. vnḋ dicit
apl̄s ad Ro. xv. Quecūq̄ʒ ſcripta ſūt ad nr̄am doctrinā
ſcripta ſūt vt p patiam ꝛ ꝯſo. ꝛc̄. Et h̄ ē qḋ dr̄ Thob. ij.
Hac tētationē ſcʒ cecitatis pmiſit puenire illi vt poſteris
dareṫ exēplū patiē eiꝰ. Sic̄ ꝛ ſcti Job. Eſt āt ſciēduꝫ ꝙ
maloꝝ ſocietas ſctīs viris valet ad duo. ꝓpter qḋ adūſa
leuiꝰ ferre pn̄t. Pmo ad augmētū meriti. dū enī iuſti p
malos affligunṫ. in ỽtutibꝫ creſcūt. ꝛ ī patiēdi arte eru
ditiores fiūt. Vn̄ dic̄ greg. in regiſtro. Vbi erit patiā ſi
deeſt qḋ toleret. ego illū abel eē n̄ puto q̄ cayn n̄ habue
rit. Boni enī ſi ſine malis fuerīt. pfecti boni eē non pn̄t.
Miſericorditer ḡ deꝰ ſuis electis ꝓuidet. dū in h̄ mōo
ad eoꝝ exercitiū malos eē pmittit. Scḋo ad purgati
onē pcti. Aliq̄n eī ſctōs viros ꝯtigit ī dei obſeq̄o p iner
tiā corpis alioꝝ laudibꝫ inaniter extolli amplius q̄ʒ de
bēt de ſua ſctitate pſumere. ad q̄ oīa reꝑmēda vtiles ſūt
adūſantiū calūnie. vt ſi q̄d ī vita iuſtoꝝ purgāduꝫ exti
terit prauoꝝ ſocietate tollaṫ. Jonathas ſummꝰ ſacerdos
ꝛ ſeniores iudeoꝝ cū eēnt vexati vndiq̄ʒ bellis. nihilomi
nus ſolaciū ſacraꝝ ſcpturaꝝ hr̄e volebāt. Vn̄ ſcribētes
ſpartiatis dicūt. Nos hn̄tes ſolatio ſacros libros q̄ ſūt in
māibꝫ nr̄is. i. Mach. xij. Exēplu ē qḋ pōit gre. ī. iiij. dia
glo. de ſuulo q̄ fuit paup ꝛ diu īfirmꝰ q̄ emebat ſacros
libros ꝛ legē ſibi faciebat ab his q̄s recipiebat in ſui do
mo pegrinis q̄ mirabilr̄ vitā finiuit in bonum.

De vtilitate malorū viris ſctīs ī malis cōuerſandis

Tertiū remediū eſt .§. VI

ꝯſideratio maloꝝ īpunitoꝝ q̄ al's cōmiſiſti. Nullꝰ eniꝫ
adeo iuſtꝰ ē q̄ n̄ m'ta cōmiſerit ꝯ deū. ḋ q̄bꝫ ipo deo mi
ſerāte l' diſſimulante. aut et differēte nōdū ē punitꝰ. ꝛ da
to ꝙ aliquā penā hūerit n̄ tn̄ illā quā meruit. Vita et q̄
ī pn̄ti duciṫ q̄ʒtūcūq̄ʒ ſctā videaṫ. plena ē pctīs ſi apud
diſtrictū iudicē plenꝰ indageṫ. vn̄ dic̄ Aug. Ve etiā vi
te laudabili iuſtoꝝ ſi ipam deus ſine miſcdia diſcutiat
Nulla ḡ pena eſt iniuſta q̄ etiā iuſtis inferṫ. Et iō in pſ
dr̄. Si iniq̄tates obſeruaueris dn̄e. dn̄e quis ſuſtinebit.
Criſoſt. Bonꝰ nō pōt eē in ꝓſꝑibꝫ bonꝰ. ſed hʒ aliq̄ mala.

de pe. di. iiij. §. qd ḡ. Exēplū de frībꝫ ioseph. q̄ descendē-
tes in egyptū. tūc nil mali fecerūt. tn̄ passi sūt magnam
angustiā ex facto ioseph. ⁊ hoc ꝑpter pctm̄ ꝑus mlto an
te cōmissum in vēditōe ioseph. Vn̄ dicebant. Merito
hec patimur ⁊c̄.

Quartū remedium. §. VII

Abusꝰ fe-licitatis hūane. est cōsideratio abutentiū hūane felicitate. Cōiter enī hō-
mines ī ꝓsperitatibꝫ ꝯstituti in supbiā ⁊ cordis vanita-
te eleuant̄ ad sequēdas etiā carnis delicias indebite effe-
runt̄. Natura enī hūana ꝓpter corruptionē pctī origina-
lis infirma est. vn̄ ad bonū est difficilis ⁊ ad mala ꝓna
Et hoc est qd̄ dicit apl's ad Ro. vij. Nō enī qd̄ volo bo-
nū hoc facio. sed qd̄ nolo malum hoc ago. Cuiꝰ cām ibi
subdit. Video inq̄t aliā legē in mēbris meis repugnātē
legi mētis mee. Lex q̄dē mēbroꝝ ē lex fomitis pctī ori-
ginalis. qd̄ naturā corrūpit. Per hāc q̄dē legē hō incli-
nat̄ ad malū ꝯ rōem q̄ est lex mētis. Vn̄ ḡ cū hoc interi-
De cā ꝓsperitatis ad malum. ori motiuo inclināte ad pctm̄. hꝫ etiā extra motiuū hu-
mane ꝓsperitatis. q̄ etiā de se disponit ad hoc. ex dupliā
pte ad ruinā inclinat̄ pctī. ⁊ ꝓpter h̄ vix aliq̄s inuenitur
in ꝓsperitate cōstitutꝰ q̄ bn̄ ea vtat̄. Nā sic dicit phs. Nō
est nisi v̄tuosi viri bn̄ ferre bonas fortunas. Maxime
aūt qui aliis p̄ferūt. bonas fortunas bene ferre nesciūt.
qr p̄ter ea q̄ dicta sūt inclinātia ad pctm̄ habēt tertium.
qd̄ etiā ad hoc impellit scꝫ eminētiā sup ceteros. q̄ se nō
hoīes. sꝫ sup hoīes putāt. ꝓpter qd̄ ad multa scelera ⁊ ty-
rānides erūpūt. Exēpla in salomōe. Dauid ezechia qui
in ꝓsperitate ḡuiter dereliquerūt. in aduersitate v̄o reuer-
si sūt ad deū. vn̄ ⁊ salon postea fecit librū ecclīastes. quē
hebrei intitulant de penitētia salomonis. Et hoc etiam
dicit Amb. ⁊ Hieronimus.

Quintū remediū. §. VIII

est ꝯsideratio mutabilis ⁊ miserabilis statꝰ vite p̄ntis.
Miserabilis statꝰ vite p̄ntꝫ Factꝰ est enī mōs iste ad modū cuiusdā circuli. sic dic̄ qui-
dā phs. Et hoc quidē v̄m est nō q̄ntū ad motuꝫ celi ad
quē seq̄tur successio tpis scꝫ q̄ntū ad ꝯtinuos motꝰ ⁊ di-
uersos euentꝰ q̄ eueniūt circa hoīem. vt v̄m sit fm phm
q̄ ꝯtinuū motū supioꝝ sequit̄ ꝯtinua trāsmutatio īfe-
rioꝝ. ꝓpter qd̄ hūana vita ꝯtinue labit̄. ⁊ in q̄dā agita-
tione ꝯsistit. vn̄ dixerūt q̄ ex motu celi ⁊ tpis adiacētia
relinquebat̄ in re tpali q̄dā tabefactio ⁊ dispositō ad cor-
ruptionē quā appellauerūt. q̄n. Est aūt mōs iste sub h̄
ordine taliter ꝯstitutꝰ. vt nō huiꝰ mentis affectū finga-
mus credētes hāc vitā hoī eē ꝯcessam ꝓ reqe ⁊ habita-
tione p̄rie. sꝫ potiꝰ ex his aduertamꝰ eā eē datā ꝓ q̄dam
nauigio trāseuntiū. ⁊ ad tps pegrinātiū. ⁊ sic cōpellam̄
aliā meliorē vitā credere ⁊ illā desiderare. ⁊ in h̄ mōs est
optime ꝯstitutꝰ. Nā si stabilior foret ⁊ ꝓspa sp daret ho-
minē nimis traheret ad sui dilectionē seu ad se diligen-
dū. ⁊ tūc nihil aliud q̄reret q̄ꝫ qd̄ oculis cerneret ac p h̄
celū pderet. ad qd̄ hītādū factꝰ est. Sꝫ dū vita p̄ns nō
in eodē statu pmanet ⁊ freq̄nter aduersa ꝓpinat. hoīem
quē sic freq̄nter aduersa ꝓpinat. hoīem quē sic frequēter
ꝯterēdo agitat. ad aliū diligēdū cōpellit. vn̄ dic̄ Greg.
Ipe mōs dū tot amaritudinibꝫ cruciat. dū tot calami-
tatibꝫ ingeminat q̄d aliud nisi vt nō amet̄ clamat.

Sextum remedium. §. IX.

Diuine miseratōnis est ꝯsideratio diuine miseratōis. qr vt dr̄ Greg. q̄sdā hic
deꝰ pcēdo ferit. ⁊ q̄busdā pat vt in ppetuū feriat. sic enī
p iohēm dr̄ Apoc. iij. Ego q̄s amo corrigo ⁊ castigo. Et
apl's ad Heb. xij. dic̄. Flagellat oēꝫ filiū quē recipit. Qua-
re aūt necesse sit dei filios in hac vita flagellari. cā est. qr
nemo est in hac vita tā iustꝰ q̄ nō cōmittat aliq̄ pctā le-
uia q̄ ⁊ si nō mereant̄ penā eternā. necē ē tn̄ ea aliq̄ pena
puniri. qr nullū pctm̄ trāsit impunitū. Misericordit̄ ḡ
agit̄ cū hoīe qn̄ pctā sine q̄bꝫ in hac vita nō viuit p ali-
qua aduersa purgant̄ vt in alia vita a penis libere exi- De cā q̄re boni hic flagellāt̄.
siat. vn̄ dic̄ Greg. q̄ signū miserēdi dei ē qn̄ q̄s culpa p-
petrata mox diuia vltōe punit̄. Est enī magnū argumē-
tū q̄ ad maiora bona illos ꝯseruat q̄s p̄ntibꝫ bonis ꝓ-
uat. qr nisi correptis deꝰ hereditatē dare disponeret. eru-
dire eos p molestias nō curaret. vn̄ dic̄ Sen. in li. de ꝓ-
uidētia. q̄ deꝰ ad bonos viros nō hꝫ aīm maternū sꝫ p̄-
nū. Matres enī in sinu filios fouent. ⁊ eos demulcendo
p inertiā lāguescere faciūt. P̄res v̄o filios laboribꝫ ⁊ ex-
ercitiis agitātes ꝓbāt. vt eruditores fiāt. sic ḡ deꝰ p̄r est
his q̄s p flagella emēdādo castigat. vn̄ dr̄ Prouer. xiij.
Qui pcit virge odit filiū suū. q̄ aūt diligit instāter eru-
dit. vt ḡ deꝰ hos q̄s in filios recipiat erudiat. virga fla-
gellatōis vtit̄. p quā stultitiā colligatā in corde pueri. i.
hois pueriliter viuētis fugat. sic dr̄ in eo. li. puerb̄. Facit
ad h̄ qd̄ habet̄ de pe. di. i. si pctm̄. vbi dr̄. Ab electorum
suoꝝ sordibꝫ deꝰ curat pctōꝝ suoꝝ maculas tpali affli-
ctione abstergere q̄s in eis in eternū nō vult videre. i. pu-
nire. Exemplū in maria vxore aaron pcussa lepra ꝓpter
murmurationē. Ad h̄ figurandū legit̄ Exod. xij. q̄ egy-
ptij laboribꝫ ⁊ molestiis tādiu iudeos affixerūt q̄ eos
cōpulerūt egyptū relinq̄re. ⁊ ad sacrificādū deo desertū
intrare. dicēte sciptura Exo. xij. Urgebāt egyptij pplm̄
israeliticū de terra sua exire. Per egyptū q̄ interptat̄ te-
nebra significat̄ mōs tenebrosus q̄ p mlta aduersa que
aduersū hoīem mittit. eū a se exire facit. ⁊ q̄ ad deū fu-
giat q̄si inuitū cogit. fm illud Grego. Mala q̄ nos hic
p̄mūt ad deū ire nos cōpellūt. Ad h̄ etiā facit illd̄ Osee
ij c. Ecce sepiā vias tuas spinis ⁊c̄. ibi vide ⁊ illud Lu.
xiiij. Exi in vias ⁊ sepes ⁊ cōpelle intrare.

Septimum remediū. §. X

Cōsideratō diuine pbatōis. qd̄ est ꝯiūctū p̄cedēti ē ꝯsideratio diuine ꝓbatōis. qr de-
us in hac vita aliq̄s felices facit q̄ eos nulla aduersitate
p̄mit vt eos miseros in illa vita ꝯstituat. Nullꝰ ē enī tā
a deo auersus q̄ nō aliq̄ d̄ genere bonoꝝ faciat. ⁊ cū nul-
lū bonū sit qd̄ sua retributiōe careat rn̄det deꝰ ꝓ p̄mio
nō magna bona alterius vite. quia p̄mium nimis exce-
deret meritū. sꝫ ꝯcedit aliq̄ ꝓspa vite p̄ntis. q̄ sūt parua
bona Et h̄ est signū eterne dānatiōis. sic dic̄ Gre. Cōti-
nuus inq̄t successus tpaliū ē certū future calamitatꝫ in-
diciū. De h̄ dei iudicio occulto ⁊ tn̄ iusto. Hieremias cū
deo disputās q̄rit. Quare inq̄t via īpioꝝ ꝓspat̄. bn̄ ē oī- Hiere. xij. c.
bus q̄ p̄uaricāt̄ ⁊ male agūt. plātasti eos ⁊ radicē mise-
rūt. ꝓducūt ⁊ faciūt fructū. ꝓpe es tu ori eoꝝ ⁊ lōge a cor-
de eoꝝ. q. d. Impij ꝓspari videt̄. qr tu deꝰ firmas eos in
tpalibꝫ bonis. ⁊ ī eis ꝓficiūt. si te īuocāt p hmōi acq̄ren-
dis ꝓpe es eoꝝ exauditōi ⁊ a liberatiōe renū eoꝝ longe.
vn̄ hic rn̄det ⁊ p̄cat̄. Cōgrega eos q̄si gregē ad victimā.
q. d. Ad victimā īfernal' pene. velut grex porcoꝝ sūt cō-
gregādi. ⁊ tūc scrif̄icab eos. i. te ī eis vt scūs ⁊ iustꝰ appa-
reas. vlciscēdo te de eis ī die occisiōis eoꝝ. vn̄ Gre. In-
iustꝰ ad debitā mortē currēs. effrenatꝫ voluptatibꝫ vtit̄
qr ⁊ vituli q̄ mactādi sūt ī liberꝫ pascuis relinquūt̄. bn̄ ḡ
dr̄ Sen. ī li. de ꝓuidē. Nihil inq̄t īfelicꝰ eo cui nūq̄ꝫ ac-
cidit aliq̄d adūsi. male enī iudicauerūt dij de eo. Fac̄ ad h̄
qd̄ hr̄ de pe. di. iij. Quid ḡ turbamur. Nemo vidēs ma-
los ꝓspitatē hr̄e. turbet̄. Nō pt malꝰ ī oībꝫ eē malꝰ. sꝫ hꝫ
aliq̄ bona ꝓ q̄bꝫ remūerat̄ tpali ꝓspitate. vt ī alio mōo
plene puniat̄. Exēplū de diuite epulone sepl'to ī īferno.
cui dcm̄ fuit. Recepisti bona ī vita tua. Lu. xvi. Exēplū
etiā d̄ illo vbi hospitatꝰ ē be. amb. vadēs romā q̄ sp ha-
buerat magnā ꝓspitatē. ⁊ pꝰ recessū amb. ⁊ socoꝝ admo-
nitōꝫ eꝰ. absorptꝰ est a terra cū oībꝫ ad se ptinētibꝫ. ⁊ re-
mansit signū ꝓfundissima fouea.

Octauū remediū ē .§.XI.

De malis effectibus pſperitatis — cōſideratio ignorātie ⁊ cecitatis quā inducit ſtatꝰ pſperitatis. Demētiā mirabilē incurrit hō ꝑ pſperitate arridēte ſibi. qđ foris ⁊ in pn̄ti tm̄ eſt. Hō enī ſenſualis qui nimis in delectationibꝰ ſenſuū delectatꝰ ſoluʒ ad hoc. et nūc mouetꝰ. nō extēdēs ſe ad futuꝝ tp̄s. aut nō putans ꝙ futuꝝ tp̄s aliud ſecū ferat q̄ʒ pn̄s nūc habeat. Et idō more bruti hoc ſolū appꝛehēdit qđ ſentit. ⁊ ſic aliud n̄ nouit q̄ʒ ꝙ ſuis ſenſibꝰ pn̄tialiter offertꝰ, ꝓpter qđ his q̄bus delectādo inheret vehemēter affectꝰ. ea ſola cogitat ſine ſucceſſione ↄ̄rij. Sed in hoc eſt magna hoīs ſtoliditas qui tāto falſitatis errore decipitꝰ nō ↄſiderās ꝙ ea q̄ in tp̄e agantꝰ ↄtrarijs ſucceſſibꝰ immutantꝰ. Carnalis voluptas iuuētutē delectat. ſʒ ſi infirmitas aut ſenectꝰ aduenerit quoꝝ alteꝝ vel vtrūq̄ʒ vitari nō p̄ōt corpꝰ contetit cui mox carnalia aut deſipiūt aut deficiunt. Ecce oſtēſa carnis oblectamēta. q̄ʒ cito hoīem fallēdo derelinquūt. Diuitie hōi ſufficiētiā ꝓmittūt. ſʒ hec ꝓmiſſio falſa eſt ⁊ incerta. Latronū enī inſidijs ac fortuitis euētibꝰ ⁊ ꝑiculis ſubſunt. vn̄ ſuos poſſeſſores deſerēdo fallunt. Frequēter enī ſicut ſacra ſcriptura teſtatꝰ diuitie congregantꝰ in malū dn̄i ſui. tum q2 ꝑ laborē ⁊ ſollicitudinem acq̄runtꝰ. ⁊ cum timore poſſidentꝰ. tū etiā q2 eaꝝ abuſus vtētes ad ꝑnitioſos termīos deducūt. ſicut ſepe docuit expientia. Honores hoīem in ſublime ponūt. ſʒ diu ī alto cū ſtare nō ſinūt. Mōtibꝰ eī valles ſꝑ adiūgūtꝰ. nec mons ſine valle fuit. ſicut nec elati diu ſine depſſiōe manent. Oīs enī q̄ ſe exaltat hūiliabitꝰ. ait ꝟitas ī euāgel'. Generoſa ꝓles claritatē genitori tribuere videtꝰ. ſed frequēter meſticiā adducit ⁊ dolorē. ⁊ vn̄ pr̄ gl'iam ſe habere credit. inde frequēter patitꝰ ignominiā. In cūctis ergo hūana pſperitas hoīem decapit. ⁊ ſe ſl'am oſtēdit. q2 que exteriꝰ ſe hr̄e ꝓ̄tēdit. ꝟaciter ſuis amatoribꝰ non tribuit. Exēplū de diuite cuiꝰ ager vberes fructꝰ attulit. cui dictū fuit. Stulte aīam tuā hac nocte repetēt a te ⁊c̄. Lu. xij. Ibi vide. Et ꝙ facit pſꝑitas hoīem q̄ſi fatuū oñdit Amb. ſuꝑ lucā in dicta ꝑabola dicēs. Sicut q̄ ꝑ inſaniē mēte trāſlata ſūt. nō iā res ipās ꝯut ſūt. ſʒ paſſionis ſue fantaſias vidēt. Ita etiā mēs auari vinculis cupiditatis aſtricta ſꝑ auꝝ videt. ſꝑ redditꝰ cōputat. gratiꝰ aurum q̄ʒ ſolē intuetꝰ ⁊c̄. Et hr̄ diſt. xlvij. ſicut hi.

Nonū remediū eſt .§.XII

Breuitatis vite — cōſideratio breuitatis tp̄is qđ in aduerſitate cōſpicitꝰ. Tp̄s enī vite pn̄tis breue eſt ⁊ q̄ſi momētū cōꝑatiōe vite eterne. Vn̄ dic̄ Iaco. in cano. ſua. c. iiij. Quid enī ē vita nr̄a niſi vapor admodicū parēs. Et in Eſa. dicente dn̄o ꝓphe ꝙ clamaret. q̄d clamabo inq̄t. Clama. Oīs caro fenū. Fenū q̄dē cito decidit. ⁊ caro breui tp̄e marceſcit In breui ḡ tp̄e diu ꝓtēdi aduerſa nō pn̄t Ex breui ḡ tēporis breuis erit patiētis adūſitas. vn̄ dicit apl's. ij. ad Coꝝ. iiij. Id qđ in pn̄ti eſt momētaneū ⁊ leue tribulatōnis nr̄e ſupra modū in ſublimitate opatꝰ in nobis eterne gl'ie pondus. qđ enī dicit eterne gl'ie pōdus r̄ndit ei ꝙ dixerat momētaneū ⁊ leue tribulatōis nr̄e. Nā id qđ in pn̄ti ē momētaneū ⁊ breue. ꝟtute patiē cōmutatꝰ ī eternum. Q, ꝟo dicit leue ſcʒ ad portādū cōmutatꝰ in pondus glorie q̄ tāto erit ſuauior. q̄ʒto pōderoſior. i. intēſior Felix cōmutatio ⁊ ꝑenniꝰ hec mutatio dextre excelſi de breui ⁊ trāſitorio ad eternū. de leui pena ad īmēſitatem gl'ie ꝑuenire. Signāter aūt ſubiūgit apl's leue ⁊ momētaneū. q2 q̄ʒtūcunq̄ʒ tribulatio ſit breuis in tp̄e ſꝑ tn̄ tribulato deꝰ aſſiſtit vt leuiꝰ tribulatōem ferat. Pn̄tia ergo diuīe ↄſolatōis etiā ipm̄ momētū tribulatōis alleuiat ꝓpter hoc dic̄ apl's. ꝙ deꝰ facit cū tētatiōe ꝓuentū. vn̄ Eſa. xliij. Cū trāſieris ꝑ aquas tecū ero ⁊ flumia nō operiēt te. ⁊ cū ambulaueris in igne nō cōbureris. Tres pueri ſocij danielis ſcʒ ananias. azarias. ⁊ miſahel. q2 noluerūt adorare ſtatuā. miſſi ſūt in fornacē ardētiſſimā. ſed valde modicū ſteterūt. Et etiā ꝓ illo modico nō cōtriſtatus eſt eos ignis ſʒ ꝑfuſi ſūt rore celeſti. Dan. iij. Sic boni ⁊ ſi ponuntꝰ in magnis tribulatōibꝰ. q2 nolūt ſe mundo ↄformare ⁊ iniuſtis p̄ceptis obedire. Modicuʒ durat tribulatio. ⁊ tūc etiā mētaliter a deo ↄſolantꝰ. ſic̄ xp̄o agonizāti ī horto in orōne apparuit angelꝰ ↄfortās eūʒ.

Decimū remediū .§.XIII

Nobilitatis ꝓprie nature — eſt cōſideratio nobilitatis ꝓprie nature. ad quā exteriora aduerſa nō ꝑtingūt. Aduerſa enī q̄ diuitias tollūt n̄ animi ſʒ fortune bona diripiūt. Nō ḡ hō torqueri habʒ in aduerſis ſʒ potiꝰ debet de aptis inſidijs ſecurꝰ exiſtere. q2 ſicut dicit Sen̄. Munera fortune ſūt inſidie ⁊ q̄ſi viſcata bn̄ficia. qđ enī ſub fluctuātibꝰ bonis fallacis fortune latebat. ſuccedēs mutatio detexit. Narrat Valeriꝰ maximꝰ de craſſo q̄ ꝓpter magnitudinē diuitiaꝝ locupletis nomē accepit. inopia ſubſeq̄nte appellationē dedecoris ſortitꝰ eſt. Nā cū egenꝰ ambularet amara ſuggillatione nō carebat. Ab occurrētibꝰ eī deriſorie diues ſalutabatꝰ. Itē aduerſa q̄ ab honoribꝰ depmūt. nihil ab honorato demūt. nō enī honor eſt in honorato ſʒ in honorātis opatione. Nihil ḡ pdit animꝰ verus q̄ vanitati n̄ cupit inflari. nō enī honor hoī tribuit ꝟitatē ſʒ opiniōeʒ q̄ tāto eſt fragilior q̄ʒto mltitudo q̄ de hoīe opinatꝰ ē mutabilior. Infinitis enī modis aut ꝑſuaſionibꝰ. aut circa rē nō mutatā accidētibꝰ mutatis. vulgi opīo mutatur. Exēplū de xp̄o q̄ dn̄ica in ramiſpalmaꝝ fuit ita honorificatꝰ ⁊ magnificatꝰ in ꝓplo iudeoꝝ. ⁊ ſequēti feria ſexta ita abhoīatus ⁊ deſpectus. ⁊ mortuꝰ ē. Narrat etiaʒ valeriꝰ de q̄dā alio noīe Craſſo. q̄ tāta in cōſolatu claritate refulſit vt ſenatꝰ patronꝰ diceretꝰ. Deinde popl'i opinione mutata ante totiꝰ romani vulgi aſpectū manibꝰ carnificū fuit laceratꝰ. Itē accidētia egritudinū ⁊ incōmoda ſenectutis tm̄ corpꝰ frāgūt ad aīm aūt nō attingūt. Corpꝰ enī inſtr'm eſt aīe. maxīe in acquirēdo ꝟtutē. Nō refert aūt q̄le ſit inſtr'm vel cuiuſmodi materie. dūmō deſeruiat agēti ad effectū ſui opis. Animꝰ aūt ordinatꝰ eq̄ corpe ↄfracto. ſicut ſano vtitꝰ ad ꝟtutē. īmo corpus validū freq̄nter infirmis animis occaſio ruine eſt. vn̄ Ambro. Qđ nocet corꝑi iuuat ſpm̄. egritudo carnis pctm̄ repellit. Luxuria ⁊ pſꝑitas pctm̄ adolet. i. nutrit. de pe. di. iij. Nō ḡ aduerſa q̄cūq̄ʒ pn̄t aīm tāger. niſi qn̄ q̄s in eis īmergitꝰ. vn̄ Sen̄. in li. de ira dic̄. Ut ſuperior ps mūdi ⁊ inordinatior ⁊ ꝓpinq̄or ſideribꝰ nō īpellitꝰ tempeſtate. ⁊ caret tumultu oī. inferiora ꝟo fulminant. Sic ſublimis animꝰ ſcʒ ꝑ ꝟtutē ſꝑ eſt q̄etus ⁊ trāq̄lla ſtatione locatꝰ. Et iō ꝓbat idē. s. in eodē li. ꝙ ſapiēs nihil p̄t ꝑdere. q2 oīa in ſe repoſuit. qđ ꝓbat exēplo cuiuſdaʒ ph̄i q̄ capta ciuitate ſua cū oīa ꝑdidiſſet etiā filios. veniens ad aliā patriā. interrogatꝰ an aliq̄d ꝑdidiſſet. R̄ndit. nihil. oīa eī mea mecū ſūt. Et loq̄batꝰ de ꝟtutibꝰ ⁊ ſciā. In huiꝰ figurā legitꝰ Matth. iiij. Dn̄m xp̄m ſiccis pedibꝰ ſuꝑ vndas ambulaſſe. ad innuēdū ꝙ diuinꝰ hō ſuꝑ huiuſmōi mūdi varios euētus tāq̄ʒ ſuꝑ fluctuātes vndas pedes ſuoꝝ affectuū dʒ hr̄e eleuatos. Hoc aūt hō aſſeq̄tur qn̄ ꝑ ↄtēplationē ad diuīa cōſurgit. Tūc eī aduerſa nō timet. vn̄ Iob dicebat. Pone me iuxta te ⁊ cuiꝰ vis manus pugnet contra me.

Undecimū reme .§.XIIII

Cōſideratiōis penaꝝ — diū ē ↄſideratio penaꝝ q̄s mūdani hoīes ſuſtinēt ī peccatis adiplēdis vl' tp̄alibꝰ acq̄rēdis. Videmꝰ eī ꝙ hoīes mūdi vt adiplere poſſint ſua deſideria aut aliq̄ lucra dānoſa facere. īfinita ꝑicula ſubeūt q̄tidianis cruciatibus

affligunt̄. mortib9. itinerib9. ⁊ periculis maris. ⁊ latronū se exponūt. ⁊ frequēter ꝯcupita nō aſſequunt̄. ꝫ p9 multos labores quos in hmōi conatib9 habent. cruciatum gehennale ꝓ fructu recipiūt. Vñ dr̄ Eccl. xxi. Via peccantiū cōplanata lapidib9. ⁊ in fine illius inferi ⁊ tenebre ⁊ pene. Ad lr̄am. Via peccatiū est lapidoſa ⁊ difficilis ad tranſcundū. Et termin9 ad quē deducit est doloib9 plenus. Et h̄ est quod dicūt dānati Sap. v. Laſſatiſſumus in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditōnis. ambulauim9 vias difficiles. viam aūt dn̄i ignorauimus. Si ḡ tot aduerſa ſuſtinēt ꝓ his noxijs acq̄rendis. ad q̄ frequēter ſequit̄ pena eterne damnatōis. magnū remediū dat̄ iuſtis ad ſuſtinendū patiēter aduerſa ꝓ vita bona ⁊ btā.

Duodecimū remedium.

Duodecimū reme. §. XV.

dium. est ꝯſideratio irritatōis ⁊ triſticie quam incurrit hō per impatientiā. Vbi ſciēdū q̄ hō habet duplex generale remediū ad qd̄ debet recurrē qñ aduerſa patit̄.

Duplex remediū ⁊ gn̄ale ꝯ impatiā.

Vnū q̄dem est regula ꝓprie rōnis ꝑ quā pt̄ ſuos mot9 ꝯpeſcere. ⁊ infra ꝓprios limites ſe tenere. Debet em̄ homo bonū rōnis ꝑponderare oībus bonis extrinſecis ⁊ vindictis quarumcunq̄ iniuriaꝝ. q̄s tanq̄ magnanim9 debet ꝑuipendere ⁊ a memoria repellere. tunc em̄ in mēte ſua q̄etus erit nulla moleſtia agitat9. vñ dr̄ de Octauiano. q̄ omniū recordabat̄ ꝑterq̄ iniuriaꝝ. Aliud remediū efficacius ⁊ ꝑncipalius est regla eterna q̄ est ipſe deus. Qñ em̄ homo ꝑ ꝟtutē rōnis ſibi nō ſufficit. hūanis ſiq̄dem ſubſidijs vndiq̄ deficientib9. animū debet ad deū leuare. ⁊ ab ipō q̄ ſolus est adiutor in tribulationib9 ſubſidiū petere. Unde malignis mouētib9 ſmones aduerſus iuſtos. ⁊ iacula penetrantia corda. Ps. h̄ remediū ꝑſuadet di. Iacta cogitatū tuū in dn̄o. ⁊ ipſe te enutriet. Qd̄ benelegit̄ feciſſe Joſaphat rex iuda. q̄ audito q̄ multitudo maxima ꝯtra eū veniebat. a qua nullo hūano ſubſidio poterat ſe defendere. totū ſe ꝯtulit ad rogandū dn̄m dicēs. Cū ignorem9 qd̄ agere debeamus. h̄ ſolum reſidui habem9 vt oclos nr̄os ad te erigamus. ij. Paralip. xx. Hoc duplici refugio ꝓuat ſe homo per impatiam. ſ. rōnis ⁊ dei. Nihil aūt hoī piculoſius ⁊ damnoſi9 q̄ irruentib9 adūſitatib9 dare ſe impatientie ⁊ deſpationi. Exemplū in Achitofel. q̄r ex cog non fuit factū ſm̄ ꝯſilium ſuum tanto dolore ꝯſternatus est q̄ ſeipm̄ ſuſpendit. ij. Regum. xvij.

Tredecimū reme diū ꝯ impatiam.

Tredecimū reme. §. XVI.

diū est ꝯſideratio neceſſitatis patiendi. q̄r al̄r ad regnū dei nō ꝑuenit̄. Vñ dr̄ in actib9 aploꝝ. xiiij. c. Per multas tribulatōes oportet nos intrare in regnū celorum. Magna em̄ bona nō acq̄runt̄ niſi magno labore. aut magno pcio ſeu valore. Ecce vt lucreris rē eternā. maria tranſis. ſpacia terraꝝ peragis infinitis piculis. laborib9. ſudorib9 te exponis. q̄to magis ſi deū ⁊ celum acq̄rere velis. Merito ḡ aliq̄ aduerſitate exercitandi ſumus q̄ tot bona refuamus. vt dicit Greg. Si illic dulcia petimus neceſſe est vt h̄ ꝑus amara toleremus. Et Aug. dic. Quid mir̄ ſi flagellat cuſtodiēs puulos dn̄s q̄s gratia deus q̄rit heredes. Bene ḡ dictū est in Eccleſiaſtico. Vſq̄ in tp̄s ſuſtinebit patiens. ⁊ poſtea reddit ō iocunditatē. qd̄ de eterna iocūditate intelligeudū est. et q̄ indubitāter credas de hac vita al̄r nō poſſe tranſire. Attende q̄ ille qui erat dn̄s. ⁊ cui nulla pena debebat̄. q̄r pctm̄ nō fecit nec inuent9 est dolus in ore e9. vt dic̄ Eſayas nō al̄r de h̄ mūdo trāſiuit. Vñ diſcipul' euntibus in emaus arguēdo dixit. Nōne oportuit xp̄m ſic pati. ⁊ ita intrare in gl'iam ſuā. Ad h̄ ſunt q̄ plurime auctoritates. vt dr̄ Mat. v. Beati q̄ ꝑſecutōem patiūtur ꝓpter iuſticiā. ⁊ Job. v. Btūs qui corripit̄ a dn̄o. ⁊ Jac. j. Btūs vir q̄ ſuffert temptatōem ⁊c. ⁊ j. Petri. iij. Si q̄d patimi ꝓpter iuſticiā beati. Apl's hanc ꝯnām neceſſariā oſtendit. ij. ad Tytū. iij. di. Omēs q̄ pie volunt viuere in xp̄o ieſu. neceſſe est vt ꝑſecutōem patiat̄. Et Liberius papa Mat. x. Qui ꝑſeuerauerit in finē hic ſaluus erit. Unde nāq̄ beata ꝑſeuerantia est niſi a ꝟtute patientie. qm̄ ſm̄ aplm̄. Omēs q̄ pie volūt ⁊c. vij. q. j. Suggeſtū. Et Aug. q. c. h̄. est ⁊ aliud gen9. Est ꝑſecutō iuſti vel a leone impetu vel a dracone inſidijs. i. vel manifeſta vt ꝑ tyrannos. vel occulta vt ꝑ mala exēpla hominū. Vnd omnes damēt. Deus in adiutoriū meū intende. Exemplum in Lazaro vlceroſo. In Gregorio papa tam infirmo. et in alijs multis.

Quartumdecimū. §. XVII.

Quartūdecimū remediū ꝯ impatiaꝫ.

remediū est ꝯſideratio dĭne ꝓuidentie. ſe extendens ad omnia que circa homines diſponunt̄. Vbi ſciendū q̄ diuina ꝓuidentia includit duo. ſ. ꝯgnitōem de reb9. ⁊ eorum directionē in finē. Cognitio q̄dem est vniūſalis et ꝑfecta pertingēs vſq̄ ad minima rei. ſm̄ illud qd̄ dixit dn̄s Luce. xij. Capilli capitis vr̄i ōēs numerati ſūt. cū em̄ deus agat ꝑ intellectū ad tantū ſe extēdit e9 ꝯgnitio ad quantū ſe extendit eius cauſalitas. Cū aūt deus ſit ꝑmū ⁊ vniuerſale agens. e9 cauſalitas ad oīa entia ſe extendit. nō ſolū q̄tum ad ſpecies reꝝ. ſed etiā q̄tuꝫ ad indiuidua. ⁊ q̄cunq̄ indiuiduis accidūt vel accidere poſſūt. Neceſſe est ḡ omnia hedei9 ꝯgnitōni ſubiacere. Vñ de diuina ſapia dictū est. Sap. viij. Attingit a fine vſq̄ ad finē fortiter. ⁊ diſponit omnia ſuauiter. quicq̄d ḡ agit̄ circa creaturas q̄tūcunq̄ minimas a deo est ꝓuiſum. cū nihil ſapiē ſue occultum effugiat. Nā ſic dr̄ ad Heb. iiij. Omnia nuda ⁊ apta ſunt ocul' eius. Vlterius directio reꝝ in finē q̄ in noīe ꝓuidentie importat̄. est q̄dam ordinatio in deū. cū deus ſit finis omniū creaturaꝝ. ⁊ maxime rōnabilis q̄ vſq̄ ad ꝑticipationē ſue beatitudinis nata est ꝑtingere. Q, aūt de9 ꝓdinet hoīem in ſeipm̄ ſe ei ꝓ fine exhibendo est ſignū ineffabil' dilectionis. Nā cū deus ſit ſumme bon9 ſummū bonū hoīs est ad ipm̄ ꝑuenire poſſe. Deus ḡ qui est rex oīm cognitor ⁊ eaꝝ in ſeipō ordinator cognoſcit menſurā ꝟtutiſ humane. vñ interdū ei ſubtrahit exteriora bona. ⁊ aduerſa immittit eo q̄ ꝯſiderat hec expedire ad ꝯſecutionē eterne felicitatis. Predictis igit̄ diligēter inſpectis. hō i aduerſitate ꝯſtitutus debet cogitare adūſa q̄ ſibi eueniūt eſſe cognita a deo. nec caſu eueniſſe. Inſup ꝯſideret deū eſſe p̄rem ſuū. ⁊ ex h̄ pium ꝓuiſorē q̄ nihil ſue creature inferret. vel euenire ꝑmitteret. niſi qd̄ ſibi ad ſalutem expedire ꝯgnoſceret. Pater em̄ filiū diligit. ⁊ vi flagelli q̄ filiū verberat nouit. Ex p̄dicta ꝯſideratōe homo inter filios dei ſe ꝯſtituit aduerſa ſuſtinēs. Et tūc ꝓ certo teneat ea ad ſalutē aīe deo diſponēte ordinari. ſm̄ illud apl'i ad Roma. viij. Diligentib9 deū omnia cooperant̄ in bonū. Exemplū. Moyſes ꝑcuſſo egiptio ⁊ reꝑhenſo hebreo diu exulauit in terra madian. paſcēs oues Jethro ſoceri ſui tandē ꝑ diuinā ꝓuidentiā deus pharaonis ꝯſtituit̄ ꝑnceps iudeoꝝ efficit̄. ⁊ diuinis allocutionib9 vltra oēs amicos dei ꝑfruit̄. Dauid infantulus ab hoībus deſpectus. ſed ante oculos diuine ꝓuidentie magnus in regē aſſumit̄. i. Regū. xvi. Et poſt multas perſecutiones a Saule perpeſſas regnū temporale conſequitur. ⁊ poſtea eternum.

Quintūdecimuꝫ. §. XVIII.

Quīndecimū remediū ꝯ impatiam.

⁊ vltimū remediū est ꝯſideratio fructuū q̄ ex aduerſitate ꝯſequunt̄. Fructus aūt poſſunt numerari ſex. q̄rum tres ꝑtinent ad pctōres q̄ ex aduerſitate corrigunt̄. Primus est intellect9 excecati illūiatio. Scd̄s volūtatis ō

pꝛauate ꝑmutatio. Tertius ↄcupiſcētie refrenatio. Pꝛi
mo ḡ ex aduerſitate intellect⁹ illuminaẗ. Circa qḋ ſciē
(De fructibus ſup vtilitatibus aduſitatum.) dū ꝙ oculus anime ad videndū ea q̄ ſunt agenda ē in
tellectus. Eſt eni ſicut lucerna in domo ꝑ quā cernunẗ
omnia q̄ in eo ſunt. q ſi extinguiẗ. iā oīa in tenebris ſūt
ꝛ nihil videri pōt. ſic ꝛ ſi lumine ītellectus obtenebꝛeſcat
quicq̄d in te erit tenebꝛoſum erit. Juxta illud qḋ diciẗ ī
euangelio. Si oculus tuꝰ fuerit neq̃. ſcꝫ ꝑ luminis ꝓ
(Pꝛima vtilitas.) uationē. totū corpus tuū tenebꝛoſum erit. Diabol⁹ aūt
volēs hoīem totaliter ꝑdere in tenebris pctōꝝ īcipit ab
intellectu. q2 eſt lucerna vt ipum obſcuret ne videat qḋ
agendū ſit. h̄ eñ habito facile ē ei hoīem ducere q̄ vult
ſic q̄ duxerit cecū q̄cunq̃ ſe vertat cecū faciliter trahit.
Exemplū in nabuchodonoſoꝛ q̄ in pꝛoſperitate ↄſtitut⁹
in tantā mentis cecitatē deuenit vt ſupbe diceret. Non
ne hec eſt babylon magna quam ego edificaui in roboꝛe
foꝛtitudinis mee ꝛc. Sꝫ h̄ dicto fuit ita a deo punitus
vt amiſſo vſu rōnis verteretẗ in beſtiā q̄tuꝫ ad eſtima
tionē alioꝝ aſpicientiū eū. vñ cū beſtijs in deſerto ha
bitauit per. vij. tꝑa. id eſt annos. vel ſm alios. i. ſeptem
(Secūda vtilitas.) menſes. Dan. iiij. de pe. di. i. §. ex his itaq̃. Scḋo ex
aduſitate volūtas depꝛauata in melius ↄmutaẗ. Ali
qñ eñ ↄtingit ꝙ homo rebꝫ tꝑalibus deditus tm̄ īmer
giẗ in eaꝝ amoꝛē ꝙ nullis ꝑſuaſionibꝫ monitis ſeu pꝛe
dicatōibus euelli pōt. ſed inſepabiliter cū mūdo videẗ
ligatus. ſm illud pſ. Conglutinatus eſt in terra venter
meus. Aliq̄ vero ad modū terreſtriū aīalium repentiū.
que a terra eleuari nō pñt. terrenis ꝛ caducis inhiant
ꝛ adherent. Tūc aūt iraſcentis dei ſignū eſt ſic̄ dictū eſt
ſupꝛa. ſi ſic laſſatis habenis libere agāt. q̄cquid coꝝ vo
luntati placitū fuerit nulla aduerſitate concuſſi. His ei
tāq̃ dſperatiſ diuīa ſeueritas acrius ſuppliciū reſeruat.
Vñ pulcre dicit Valerius maxim⁹. Lēto gradu ad ſui
vindictā diuina ꝓcedit ira. Tarditatēq̃ cū supplicij g̃
uitate ↄpenſat. Et in Eſa. xxvi. c. dꝛ. Miſereamur im
pio ei. ſ. in hac vita nō aduerſando. Et poſtea ſubdiẗ. et
nō dediſcat facere iuſticiā. Et. ij. Macha. vi. Nō ſinere
pctōꝛibus ex ſnīa. i. ad ſui placitū agere. ſed ſtatī vltio
nē adhibere magni bñficij indiciū eſt. Nō eñ ꝛc. Et au
gu. Nihil infelicius felicitate peccantiū. q̄ penalis nutri
tur impietas. ꝛ mala volūtas velut hoſtis interioꝛ ro
boꝛaẗ. Manaſſes rex iuda peſſimus fuit ſuꝑ omnes re
ges iuda. ꝛ diutius regnauit multa mala faciēdo. pꝛo
pter q̄ tandē captus a rege aſſyrioꝝ ꝛ ductus in baby
loniā in carcerē. ↄuerſus ad verā pñiam oꝛās exaudit⁹
fuit ꝛ reductus in hierl'm in regnū ſuū. ij. Paralip. xxxiij.
(Tertia vtilitas) Tertio ex aduerſitate ꝛ ↄcupiſcentia refrenaẗ. Cū eñ
coꝛpus ꝑ flagella atteriẗ coꝛ circa libidinis delectatōnes
nō vagaẗ. Nō eñ vacat de carnalibꝫ cogitare. Et h̄ ad
bonū interioꝛiſ hoīs ꝓcedit. Vñ dicit Gre. Quis neſciat
ꝙ multo melius eſt ardere flāmis febꝛiū q̃ igne vicio
rū. ꝛ tñ cum febꝛe coꝛripimur. medelā q̄rimus ac vicio
rum eſtū q̄ occupare nos poterat ↄſiderare negligim⁹
Videmus īmaniſſimas beſtias a maximis voluptati
bus coerceri doloꝛis metu. Filius ꝓdigus accepta poꝛti
one ſubſtantie. cū oīa conſumpſiſſet in regione longin
qua viuendo luxurioſe. neceſſitate famis vigente ad pa
treꝫ redijt relictis voluptatibꝫ ſuis. Luce. xv. Jn vitaſ
(Exēplū.) patrū legiẗ ꝙ cū q̄dam de foꝛnicatōe foꝛtiter tēptaretur
nec ieiunijs ꝛ vigilijs ꝛ oꝛōnibꝫ ceſſaret tēptatio. tandē
abbas ſuus pꝛecepit alijs monachis ꝙ multas ei mo
leſtias facerēt. ꝛ cum h̄ eū accuſarent tanq̃ ipe alijs fe
ciſſet iniurias. Qui poſt aliqḋ tempus īterrogatus ab
abbate ſi ampl⁹ temptaretẗ. Rñdit. mihi viuere nō licꝫ
(De tribꝫ fructibꝫ q̄ ad iuſtos) ꝛ foꝛnicari libet. Alij vero tres fructus videnẗ perti
nere ad iuſtos quibꝫ etiā expedit ſufferentiā habere ar
ca penaꝝ exercitia. Et eſt ꝑmu fructus argumentum

experientie. ſcḋs ſcutū cuſtodie. tertius ꝑmium gloꝛie.
(Pꝛimus fructus.) Pꝛimus ḡ fructus eſt argumentū experiē. ie. q̄ quis
experiẗ ꝓpꝛias vires. Nemo eñ dicit Grego. q̄tum pꝛo
ficit inter ꝓſpera cognoſcit. ꝓpter qḋ decipiunẗ aliq̄ qui
gloꝛianẗ ſe multas ꝟtutes habere. vicijs ſe nō ſubiace
re. nulla aduerſitate freti. Sed tales interdū ſi ex aliqui
bus iniurijs illatis ſe tangi cōſpexerint. ꝓtinus in ver
ba ↄtūelie vel ſigna īpoꝛtatie ꝓrumpūt. Et iō dꝛ Eccī.
xxvij. Vaſa figuli ꝓbat foꝛnax. ꝛ hoīes iuſtos tempta
tio tribulatōis. Nō eñ artē gubernandi mare tranq̄l
lum aut ventus obſequēs oſtendit. ſꝫ cum fluctus īun
dans gubernacula eruperit. vel ven⁹ validus nauem
cōcuſſerit. Sathan a deo petiuit ꝑtātem ꝙ in Job ma
nū mittere poſſet ad h̄ ꝙ de ipo expimentum ſumeret.
(Secūd⁹ fructus.) Job. i. Scḋs fructus ex aduerſis ſeq̄ns iniuſtis eſt.
ſcutum coſtodie. Apl'us. ij. ad Coꝛin. xij. teſtaẗ. ꝙ ad ſui
cuſtodiā datus eſt ei ſtimulus carnis. Cui⁹ rōnem ibi
aſſignat dicēs. Ne magnitudo reuelationū extollat me.
Vñ cum dñm ter rogaret vt ſtimulū a ſe auferret. ꝛ di
xit ſibi. Sufficit tibi grā mea. q̄ſi di. Eſto ↄtentus ſi te
ꝑ aduerſa flagellatū mihi g̃tum ꝓſeruo. Hoc proculdu
bio ꝑ experientiam videmus ꝙ freq̄nter ſanct⁹ hō. niſi ſō
diſciplina aliqua arceatur. faciliter ad vana ꝓlabiẗ. Na
tura eñ humana ꝓpter ſui coꝛruptōem ꝓcliuioꝛ eſt ad
vicia q̃ ad ꝟtutes. ꝛ ideo ſtatī ipa ſua libertate abutiẗ.
niſi aliq̄ aduerſitate terreaẗ. Vñ dicit Gre. de Salomo
ne. ꝙ idcirco coꝛ ſalomonis funditus ſapiam defuit. q̄
niam eū nulla exterius diſciplina cuſtodiuit. Legiẗ de
q̄dam q̄ oꝛās ꝛ recōmendans ſe btō Thome martyri ꝺ
cātburia ꝓ ſanitate obtinēda. cū recuperaſſet. dubitās
vtrū vtile eſſet anime ſue. oꝛauit vt reuerteretẗ infirmi
(Tertius fructus.) tas ſi vtile anime ſue foꝛet. ꝛ reuerſa eſt. Tertius fru
ctus eſt ꝑmiū gloꝛie. Ubi ſciendū eſt. ꝙ iſte eſt q̄dē ge
neralis fructus q̄ ↄſequiẗ ad oīa ꝓdicta. Vnḋ ſola hec
conſideratio ſufficiens eſt ad mitigandū aduerſitates.
(Adq̄ꝺ oꝛdinaẗ humana aduerſitas.) Conſideratio eñ ꝑmij minuit vim flagelli. vt dic̄ Gre.
Et tñ ſciendū ꝙ mūdana aduſitas directe oꝛdinaẗ ad
ꝑmium gl'ie. ſic̄ ad ꝓpꝛiū effectū. Vñ Eſa. v. dꝛ. Ecce a
gricola expectat ꝓcioſūꝫ fructū terre. patiēter ferēs do
nec accipiat tꝑaneū ꝛ ſerotinū. Ezechiel ꝑegrinus ꝛ ex
ul in caldea ſtans in medio captiuoꝝ vidit celos aper
tos ꝛ habuit multas viſiones ad innuendū ꝙ q̄ ↄuer
ſanẗ in mūdo vt peregrini mundo deſpecti ꝛ oppꝛſſi. di
uinis ↄſolationibꝫ replenẗ. Ezech. i. Et Stephan⁹ īter
ꝑſecutiones ꝛ ictus lapidū vidit celos aꝑtos. Ad h̄ pōt
induci illud Luce. viij. Hi afferūt fructum in patiētia.
(De trib⁹ ↄditōibꝫ terre boni coꝛdis.) Ubi notanẗ tria. ꝑparatio fructificabilis. ibi. ſcꝫ ſigna
ti per bonam terrā. Jn q̄ ↄcurrunt quatuoꝛ. ſalꝫ ꝙ ter
ra coꝛdis nō ſit per curioſitatē q̄ſi a viatoꝛibꝫ ↄculcata
Scḋm ꝙ ſit ſpinis cupiditatis purgata. Tertiuꝫ ꝙ ſit
a lapidibꝫ ſuꝑbie liberata. ꝛ in hūoꝛe humilitatis fun
data. Jſta tria cōmuniter inducunt triſticiā ꝛ impatiē
tiam. Quarto ꝙ ſit veritate ſcripture ſeminata. Secū
do notaẗ lucratio delectabilis. ibi. fructū afferūt. Et ꝺ
fructibꝫ qui delectant habes hic ſupꝛa. Tertio notaẗ ex
ercitatio cōmendabilis. ibi. in patientia. Quid ſit patiā
ꝛ de laudibꝫ ei⁹ ꝛ inductiuis. hēs. s. in. c. iſto ꝑ totum.

De perſeuerantia quid ſit. ꝛ circa que conſiſtat ꝛ ꝺ
eius effectibus. Capitulum octauum.

VLtimo reſtat videre
de ꝟtute ꝑſeuerantie. Circa quā tria tm̄ conſi
deremus. Pꝛio q̄d ſit ꝛ circa q̄d exiſtat. Se
(De ꝑſeuerantia quid ſit ꝛ circa quid ſe habeat.) cundo de eius extremis malitijs. ſ. mollicie ꝛ ꝑtinacia.
Tertio de eius effectibus. Ad videndū aūt q̄d ſit per
ſeuerantia ꝛ circa q̄d conſiſtat. videndū eſt quō ad ꝟtu
tem foꝛtitudinis pertineat. Ex h̄ eñ apparebit nō ſolū

eius materia. ſed etiā aliarū ꝟtutum q̄ fortitudini anne
ctunt. Eſt ḡ ſciendū ꝙ fortitudo eſt ꝟtus ꝓncipal' re/
ſpectu oīm ꝟtutum reſpicientiū aliq̄ ardua. ⁊ in q̄bus
eſt difficile firmiter ꝑſiſtere. Huiꝰ ı̄ q̄dem ratio eſt. q2 ad
virtutē ꝓncipalē pertinet generalē modū ꝯſtituere cir/
ca aliq̄m materiā. ⁊ in illa attēdere. qd̓ eſt difficilimū
⁊ maxime arduū. Hoc em̄ ad ꝓncipalitatē ꝟtutis ptinet
Modus aūt general' quē ꝯſtituit fortitudo eſt firmit
ꝑſiſtere in his q̄ difficultatē hn̄t. Quanto ḡ difficilius
eſt in aliq̄ arduo ſe hr̄e. tāto ꝓncipalior eſt ꝟtus q̄ circa
illd̓ firmitatē ꝓbet animo. Difficiliꝰ eſt aūt firmit ſe ha
bere in ꝑiculis mortꝫ in quibꝫ ꝯfirmat aīm fortitudo. q̄ꝫ
in maxis bonis ſuꝑandis vel adipiſcēdis. in quibꝫ fir/
mat animū magnanimitas. vel in maxis ſumptibꝫ ex/
pendēdis. in q̄bus firmat animū magnificētia. vel ı̄ ſuſ
ferēdo eq̄nimiter aliena mala ꝯtriſtātia mentē in q̄bus
firmat aīm patiētia. vel in ꝯſtanti ꝑmanētia actuū vir
tuoſoꝝ vbi ꝯfirmat aīm ꝑſeuerātia. Nā firmare animū
circa ꝑicula mortꝫ eſt diſpendiū ꝑſone. In aliꝭs aūt ꝑ̄t'cē
diſpendiū bonoꝝ tꝑalium aut delectatōis animi vel q̄
etis. Et apparet ꝙ fortitudo eſt ꝓncipal' in materia ar/
duoꝝ ⁊ difficillimoꝝ. cui ille q̄ttuor annectunt ſic ſcd̓a
rie ꝓncipali. Conueniunt em̄ cū ea in materia. q2 oēs tē/
dunt in aliqd̓ arduū. Sꝫ excedunt ab ea in h̓ ꝙ illd̓ ar
duum q̄ tendit fortitudo. eſt oīm arduoꝝ difficillimū.
Et hec duo req̄rūt ad h̓ ꝙ aliq̄ virtus iungat alicui pri
cipali. ſ. ꝯuenientia in materia. ⁊ exceſſus ſuꝑ cū q̄ꝫtū ad
eius maximū. Ex ꝑdictis ḡ apparet ꝙ ꝟtus ꝑſeuerātie
de q̄ ad pn̄s eſt ſermo fortitudini adiungit tāq̄ꝫ ſecun/
daria pricipali. vtpote aīm firmās ne timore fatigatio
nis laxet ex diuturnitate boni oꝑis. Et hec eſt q̄dā dif/
ficultas in ſuſtinēdo. minor tn̄ ea q̄ ſunt ꝯtra mortis pe
ricula. Vn̄ q̄dam diffinitio m̄gralis dat de ꝑſeuerā/

De ꝑſeuerātia q̄d ſit.

tia tal'. Perſeuerātia eſt ꝑmanentia in bono diuturna/
li ⁊ finali. Tullius vero in rheto. ſic eā deſcribit. Perſe/
uerātia eſt circa bene ꝯſiderata ſtabilis ⁊ ꝑpetua māſio
Ad inſinuandū ꝟtutē ꝑſeuerātie. angelꝰ ꝓcepit Loth
egredienti de terra ſodomoꝝ. ꝙ nō reſpiceret poſt ter/
gum. cuiꝰ ꝯ̄rium fecit vxor eius. q̄ idcirco verſa eſt in
ſtatuā ſalis. Gen̄. ix. In h̓ inſinuat dn̄s. ꝙ incipiēti bo
num opus nō eſt deſiſtendū ab eo ꝑ ꝯ̄rium actū. q2 ſic
ipſe dicit in euangelio. Nemo mittens manum ad ara
trum ⁊ reſpiciens retro. aptus eſt regno dei. Luce. ix.

Extrema perſeuerātie. §. I.

ſunt duo. vnū ſm defectum. et d̓r mollicies. aliud ſꝫ ex

De duobus viꝭs ꝯ̄riꝭs ꝑſeuerantie.

ceſſum. ⁊ d̓r ꝑtinacia. Mollis d̓r a muliebritate. ⁊ ſic ꝑ
ſeuerantia in h̓ ꝯſiſtit. ꝙ nō recedit a bono ꝓpter diuti/
nā ꝑfectionē difficiliū ⁊ arduorum. ita mollis d̓r q̄ de fa
cili recedit a bono ꝓpter aliq̄ difficilia q̄ ſuſtinere nō p̄t
Nā d̓r molle qd̓ facile cedit tangenti. nō aūt iudicatur
molle qd̓ cedit fortiter impellenti. Nā valde ſtabilia ce
dunt a maxis impellentibꝫ. vt turres a machinis. nec
tn̄ dicūt molles. Sil'r ſi q̄s deficiat a multū impellen
tibꝫ. vt ſunt ꝑicula mortis. nō d̓r mollis. ſꝫ timidus. ſed
mollis d̓r q̄n circa q̄dam alia nō tn̄ difficilia cauſantia
animi fatigatōem. vel triſticiā ꝓpter diuturnitatē tꝑis
recedit a bono oꝑe. Mollis fuit ppl's iſrael q̄n in d̓ſer/
to fatigatꝰ ex itinere cepit murmurare. Sil'r q̄n reūſis
exploratoribꝫ terre ꝓmiſſionis volebāt reūti in egiptū
audita relatōe coꝝ. Sed nō fuit mollis ioſue ⁊ caleph
firmi ꝑmanētes. Pertinax autē d̓r. q̄ in ꝓpria ſn̄ia per
manet pluſq̄ꝫ oportet. Vn̄ ꝑtinax valde tenax d̓r q̄ vult
ſe tenere firmiter in oībus q̄ concipit. Et naſcit ſꝫ Gre.
in moral'. h̓ vicium ex inani gl'ia. Hec eſt autē drn̄tia in
ter angelū ⁊ hoīem. q2 angelꝰ cum appꝛhendit intellectu
aliquā rem ſubito intelligit eā ſine diſcurſu rōnis cum
omnibus eius ꝓprietatibꝫ. ⁊ ſic etiā voluntatē ı̄mobil'r
adheret. cui per amorē adheret. Homo em̄ cū ſit rōnalis
nō intelligit niſi per diſcurſum rōnis. de noto ad igno
tum ꝓcedendo. ⁊ qd̓ ei aliq̄n videt demōſtratio. appa
ei al's dyalectica ꝓbatio vel ſophiſtica. Et q2 appꝛhenſi/
ue rn̄det appetitiua. ideo etiā volūtas nō adheret appꝛ
henſis ı̄mobiliter. ſed variabil'r. Pertinet ḡ ad hoīem
nō ſemꝑ in eodē ꝓpoſito ꝑmanere. q2 h̓ eſſet ſcd̓m naturā
angeli nō hominis. qd̓ eſſet ꝓſūmptuoſum. Vn̄ Greg.
xxij. q. iiij. Diffinitio ı̄cauta laudabil'r ſoluēda ē. nec eſt
ꝑuaricatio. ſꝫ temeritatis emēdatio. Exm̄. Aſahel frater
ioab curſor velociſſimꝰ. q2 ꝑtinaciter voluit ꝑſeq̄ abner
nec ſuaſiōibꝫ eiꝰ voluit deſiſtere. occiſꝰ ē ab eo. ij. Re. ij.

Tertio loco agendū. §. II.

De effectibus perſeuerantie.

eſt de effectibꝫ ꝑſeuerantie. q̄ ſunt q̄ttuor. Habet em̄ ſo
la oꝑata ı̄petrare. Inſueta in naturā mutare. Acq̄ſita
confirmare. ⁊ virtutes oēs in bono confirmare. Prio
em̄ optata impetrat. Perſeuerātia em̄ facit rōem cōti/

Primus effectus.

nuam ⁊ diuturnā. Hec aūt ꝯtinuitas ſiue diuturnitas
intelligēda eſt ꝙ ſtatutis tꝑibus ⁊ horis ſemꝑ oret. vel
aliꝭs bonis oꝑibus inſiſtat. vel ſaltē deſideriū bn̄ oꝑan
di ꝯtinuet. Continua aūt oratio excluſa q̄cunq̄ꝫ tꝑis in
teruallo nō eſt poſſibilis. tum q2 opꝫtet aliꝭs m'tis intē
dere. tum etiā q2 hō ꝓpter corꝑis fragilitatē ⁊ nature cor
ruptōem nō p̄ot tantā mentis intentōem hr̄e. Item nō
eſt vtilis tāta orōnis aſſiduitas. Nā quātitas vniuſcu
iuſq̄ꝫ rei debet eſſe ꝓporcionata fini ad quē eſt. ſic' tanta
debet eſſe quātitas medicine quātā req̄rit' ſanitas indu
cenda. Finis aūt orōnis eſt excitatio humani deſideriꝭ ı̄
deū. debet ḡ eſſe tanta orōis ꝓlixitas. q̄ꝫtum eſt vtile ad
excitandū feruorē deſideriꝭ. Cū vero hanc menſurā exce
dit. ita ꝙ ſine tedio durare nō poſſit. nō vltra oīno pro
tendenda eſt. Vn̄ Aug. ad ꝓbam. Dicunt fratres ı̄ egy
pto crebras q̄dam orōnes hr̄e. ſed eas breuiſſimas ⁊ ra
prim q̄dammō iaculatas. ne illa vigilāter electa q̄ orā
ti pl'imū eſt neceſſaria. per ꝓductiores moras euaneſcat
atq̄ꝫ hebetet intentio. Ac ꝑ h̓ etiā ipi ſatis oſtendūt hāc
intentionē. ſic nō eſſe obſeruandā ſi ꝑdurare nō p̄ot. ſic
ſi ꝑdurauerit nō cito eſſe rumpendā. Hiero. de inſtātia
orōnis ſic ait. Importuna in euāgelio mulier tandem
meruit audiri. ſ. chāanea. clauſo oſtio cū ſeris licꝫ media
nocte ab amico amicꝰ panes accepit ⁊c̄. de pe. di. i. Exē
plum etiā de apl'is q̄ vt d̓r Actu. i. erant ꝑſeuerātes in
orōne. ⁊ ſic acceperūt ſpm̄ſanctū copioſe. Scd̓o perſe

Secūdꝰ effectus.

uerantia inſueta in naturā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s in delectatōem cō/
mutat. Freq̄ntia em̄ oꝑandi habitū virtutis inducit. ſꝫ
phm̄ in. ij. eth̓. dicentē. ꝙ ex freq̄nter iuſta oꝑari ſeu age
re ſumus iuſti. ac ex freq̄nter tꝑata facere tꝑati. Et ſic de
aliꝭs. Habitus aūt eſt qualitas difficile mobilis. ſic dic̄
phs. Et ideo ſm Tullium ad modū nature eſt rōe con
ſentaneus. ꝓpter qd̓ homo ad bona aſſuetus ⁊ delectabi
liter et abſq̄ꝫ difficultate oꝑat. Vn̄ dicit Gre. in epiſtol'
Subito ꝓcedenti de vmbra ad ſolem. de ocio ad laborē
graue cernit eſſe qd̓ incipit. ſed poſtq̄ꝫ ſueſcere cepit vſꝰ
tollit difficultatem. inuēit facile eſſe qd̓ impoſſibile an
te putauit. Si q̄s ergo vult eſſe ꝟtuoſus. neceſſe habet
virtutes frequentare. Nā videmꝰ naturā continue oꝑan
do ex modica nuce additōe imperceptibili magnā arbo
rem facere paruam materiā ꝯtinuate nature oꝑantꝭ in
maximū corpus exereſcere. ⁊ aquā mollem ꝑſeuerāti ꝑ
cuſſione ſuꝑ durum lapidē cadendo cauare. Hoc totum
bonū efficit ꝑſeuerantia in actibꝫ moralibus. multo ef
ficacius q̄ꝫ natura in naturalibꝫ rebus. Cecus a natiui
tate a xp̄o illuminatus cum eum ꝓus ignoraret. contra
phariſeos ꝯminantes ⁊ blaſphemātes ꝯſtanter in con
feſſione veritatis ꝑſeuerauit. Job. ix. Exēplū d̓ Nicolao

ſenc̄ incõtinentiſſimo.ꝓ q̄ andreas perſeuerans in orõe
optinuit vt ꝯtineret. Tertio pſeuerãtia acq̄ſita cõſer
Tertius effectus.
uat. Freq̄nter eñi homo q̄ virtutes multas acq̄ſiuit ex
torpore et negligẽtia eas perdit. Nã licet. per virtutẽ ha
beat ꝙ ſit bonꝰ. nõ tñ habet ꝙ ſemp in bono perſiſtat
Ad h̄ eñi reqrit̄ gratuitũ dei donũ ꝯſeruantis hoĩez in
bonũ vſq₃ in finẽ vite. Cũ eñi liberũ arbitriũ de ſe ſem
per ſit ꝯuertibile. q̄ diu viuimꝰ in hac vita. vt dictũ ẽ
ſupra. nõ dat̄ ei ꝑ habitus virtutũ etiã infuſaꝝ. ꝙ ſe im
mobil'r in bono ſtatuat. Vñ dicit Augu. in li. de correꝭ
ptõe ⁊ grã. ꝙ primo homini datũ eſt. nõ vt pſeueraret.
ſed vt pſeuerare poſſet. Et h̄ m'tomagis verificat̄ in ſta
tu nature corrupte. Et ſic pꝫ ꝙ ad ꝯſeruatõem virtu-
tũ reqrit̄ pſeuerãtia virtutũ q̄ negligentiã ⁊ torporẽ tol
lit ⁊ virtutes in opatõe ſemp̄ virẽſcere facit. Vñ dic̄ au-
gu. ꝙ pſeuerãtia magnũ donũ dei eſt q̄ cetera dona dĩ
conſeruant̄. Daniel ꝓpter crudele regis Darij edictũ. tri
nã oratõem quã añ deũ faciebat. i. ter in die nõ dimiſit
ſed ꝯſtanter in his bonis q̄ agere ꝯſueuerat pſeuerauit
Dañ. vt hr̄ Thob. viij. c. Exemplũ etiã de Sara vxore
thobie. Quarto perſeuerantia virtutes in bono ꝯſu
Quartus effectus
mat. Scd̃m eñi aplm̃. j. ad Corin. ix. Multi q̄dẽ in ſta
dio currũt. ſed vnꝰ accipit brauiũ. qd̃ de pſeuerãte ẽ in
telligendũ. ſm glo. Vñ dic̄ Gre. in moral'. Incaſſum bo
nũ agit̄ ſi añ vite terminũ deſerat̄. q₂ ⁊ fruſtra velocit̄
currit. q̄ priuſq₃ ad metã venerit deficit. ⁊ de pe. diſt. ij.
Multi bñ incipiũt. ⁊ c. ſeq̄nti. ⁊ Criſ. dicit. Tolle perſe
uerantiã. nec obſequiũ mercedẽ hꝫ. nec beneficiũ grati-
as. nec laudẽ fortitudo. Deniq₃ nõ q̄ incepit. ſed q̄ perſe
uerauerit vſq₃ in finẽ hic ſaluus erit. Eſt igitur vt dic̄
Ber. Singularis filia ſummi regis virtutũ finis ⁊ cõ
ſumatio. Et q₂ tñ bonũ ꝑ iſtã acqrit̄. iõ diabolꝰ multũ
ei inſidiat̄. Vñ dicit Berñ. in epl'is. Scias diabolum
Cã q̄re diabolꝰ virtuti pſeuerantie inſidiat̄.
ſoli ſemp pſeuerantie inſidiari. quã ſolã ꝟtutẽ nouit co-
ronari. Ergo ſtude perſeuerãtie q̄ ſola coronat̄. Et hoc ſi
gnauit deus Geñ. ij. loq̄ns ad ſerpentẽ. Et tu q̄dem in
ſidiaberis calcaneo eius. Per calcaneũ nãq₃ ĩtelligitur
extrema pars vite. cui diabolꝰ multũ inſidiat̄. ſed ꝯ in
ſidias eius pſeuerãtia eiꝰ caput conterit. Complemẽtũ
ḡ ⁊ cõſeruatio opeꝝ noſtroꝝ eſt pſeuerantia. In lege iu
bet̄ in omni ſacrificio cauda offerri. Leuiti. xiij. Et Ja-
cob filio ſuo ioſeph tunicã fecit vſq₃ ad talos. totũ cor-
pus tegentẽ. Geñ. xxxvij. Et nota ꝙ pſeuerantia eſt vir
tus ſpecialis ꝓut importat ꝓpoſitũ perſiſtendi in bono
nec deficiendi ꝓpter aduerſa vlla tpe. Sed ꝓut impor-
tat ipſam actualẽ ꝯtinuatõem in bonis operibꝫ vſq₃ in
finẽ vite. nõ ꝑtinet h̄ ad virtutẽ ſpãlem. Et de hac dicit
Augꝰ. de pe. di. iiij. Si ex bono. Cur h̄ vt homo finiat
hanc vitã anteq̄ ex bono mutet̄ in malũ. cur aũt illud
alijs donet̄ alijs nõ donet̄. ignorat̄. Id tñ donũ dei eſſe
in bono perſeuerantiã ſm ſcripturas fateant̄ nobiſcũ.
Et cur alijs detur. alijs non detur. ſine murmure adũ-
ſus deum dignent̄ ignorare nobiſcum.

Titulus quartus de tẽ-perantia.

Quid ſit temperantia. ⁊ circa quam mate-
riam verſatur. Capl'm primum.

Poſt hoc agenduz
eſt de tꝑantia. De qua q̄ttuor vidẽda ſũt
Et primo quid ſit. ⁊ circa quã materiam
verſat̄. Scd̃o de ꝑtibus eius integralibꝫ. ſ. verecũdia et
honeſtate. Tertio de ꝑtibus ſubiectiuis. ſ. abſtinẽtia ⁊
ſobrietate. ⁊ caſtitate. Quarto de partibꝫ potentialibus
ſc₃ ꝯtinentia ⁊ mãſuetudine. clementia. modeſtia. eutro
pelia. ſtudioſitate. ⁊ humilitate. Ad primi euidentiam
duo breuiter ſunt videnda. ſ. de rõne appropatõis huiꝰ
noĩs tꝑantia ad ſpecialem virtutẽ. ⁊ de ipſa materia ſeu
obiectione virtutis. Sciendũ eſt igit̄ ꝙ ſm ꝯſuetudinẽ
humane locutõis aliqua noĩa cõĩa reſtringũt̄ ad ſignã
dum ea ſolũ q̄ ſunt p̄cipua inter illa q̄ ſub tali cõmuni
ſignatione ꝯtinent̄. ſicut nomẽ vrbis qd̃ cõmuniter ⁊ ĩ
differenter ſignificat quãlibet ciuitatẽ. Anthonomatice
accipit̄ ꝓ ciuitate Rome. ſm h̄ ergo nomẽ tꝑantia du-
pliciter p̄t accipi. Uno mõ ſm cõĩtatem ſue ſignificatio
nis. ⁊ ſic temperãtia nõ eſt virtus ſpãlis. ſed potiꝰ gene
ralis. Uel p̄t dici conditio ſeq̄ns oẽm virtutẽ ſm ꝙ q̄-
dam moderatio reqrit̄ in qualibet virtute morali. Hoc
eñi importat nomẽ tẽperantia. Significat eñi quãdaz
temperiẽ. quã ratio põt in humanis opatõibꝫ ⁊ paſſio
nibꝫ. Alio modo ꝯſiderat̄ quaſi anthonomatice. ſm ꝙ
ſignificat moderatõem in his q̄ hñt maxime hoĩem al-
licere. ⁊ a bono rõnis abducere. cuiuſmodi ſũt delectati-
ones ciboꝝ ⁊ venereoꝝ. Et h̄ modo tꝑãtia eſt ꝟtus ſpe
cialis. Ex h̄ aũt faciliter apparet circa quã materiã exi-
De tꝑantia circa q̄d exiſtat
ſtat. Dictũ eſt eñi. ſ. ꝙ ad virtutẽ moralẽ pertinet ꝯſer-
uare bonũ rõnis ꝯtra paſſiões eius ordini repugnãtes
Concupiſcẽtie aũt delectationũ tactꝰ circa q̄s tẽperãtia
conſiſtit maxĩe ſunt rõni repugnãtes. Nã delectatio eſt
vehemẽtior. q̄to conſequit̄ opationẽ magis cõnaturalẽ
Maxĩe aũt aĩalibꝫ naturales ſunt opationes q̄bus cõ
ſeruat̄ humana natura. hec aũt ꝯſeruatio ꝯſiderat̄ vel
in indiuiduo. ⁊ h̄ fit per cibum ⁊ potũ. Uel in ſpecie. ⁊
h̄ fit per ꝯiunctõem maris ⁊ fẽĩe. Et iõ circa delectatio
nes ⁊ concupiſcẽtias reprimẽdas. ciboꝝ ⁊ potuũ ac etiã ve-
nereoꝝ ꝓprie habet ꝯſiſtere tẽperantia. Vñ dicit Aug.
in li. de libe. arbi. Temperãtia eſt effectus coercẽs ⁊ cohi
Diffinitio tꝑantie.
bens appetitũ ab his rebꝫ q̄ turpiter appetunt̄. ⁊ Tul
lius in. j. rheto. dicit. Temperãtia eſt rõnis in libidinez
atq₃ alios nõ rectos animi impetꝰ firma ⁊ modera do-
minatio. Scã Judith tꝑatiſſima fuit in omĩ genere tẽ
perantie. Nam ſic dicit Hiero. Jeiunijs erat ꝯfecta. lu-
gubri habitu ſordidabat. ciliciũ hñs ſuꝑ lumbos; ſuos
ſecretũ cubiculũ in ſuꝑioribꝫ domus fecerat. vbi clauſa
manebat cũ puellis ſuis. Sicq₃ ſuã viduitatẽ in ſcã pu
ritate ducebat. Judith. viij. ⁊ ix. Et Aug. Princeps oĩz
vicioꝝ dum videret adam ex limo terre ad imaginẽ dei
factum pudicitia ornatũ. tꝑantia ꝯpoſitũ. caritate ſplẽ
didum. primos parentes illis donis ac tantis bõis ſpo
liauit pariter ac peremit. de pe. di. ij.

De partibus tempe- . §. I. rantie integralibꝫ.

De ꝑtibꝫ integlibus tꝑantie.
Nota ſm b. Tho. ſe. ſe. q. cxliij. ar. i.
in cor. q. ꝙ alicuiꝰ virtutis cardinalis triplices ꝑtes eſſe
pñt. ſ. integrales. ſubiectiue. ⁊ potẽtiales. Partes integ-
les alicuiꝰ virtutis dicunt̄ ꝯditiones. q̄s neceſſariuz eſt
concurrere ad ꝟtutem. ⁊ ſm h̄ due ſunt ꝑtes integrales
tẽperantie. ſ. verecundia. per quã aliq̄s refugit turpitu
dinẽ tꝑantie ꝯriã. ⁊ honeſtas per quã aliq̄s amat pul-
critudinẽ tꝑantie. Nam ĩter virtutes p̄cipue temperã-
tia vendicat ſibi q̄ndam decorẽ. ⁊ vicia intꝑantie maxi-
me turpitudinẽ hñt. Partes aũt ſubiectiue huiꝰ virtu
tis ſunt ſpecies eiꝰ. Oportet aũt diuerſificare ſpẽs vir-
tutũ ſm diuſitatẽ materie vl' obiecti. Eſt aũt temperãtia
Circa q̄d ſit temperantia
circa delectatões tactꝰ. q̄ diuidunt̄ in duo genera. Naz
q̄dam ordinant̄ ad nutrimentũ. ⁊ in his q̄tũ ad cibuz
eſt abſtinẽtia. q̄tũ ad potũ eſt ſobrietas. Quedã ordi-
nant̄ ad vim generatiuã. ⁊ in his q̄tum ad delectatões
ꝑncipalẽ ipſius cõiter eſt caſtitas. q̄tũ ad delectatiões
q̄ ſunt ĩ tactu ⁊ oſcul' ⁊ amplexibꝫ ⁊ hmõi eſt pudicicia
Partes potentiales ꝟtutis dicunt̄ ꝟtutes ſcd̃arie. q̄ mo-
dũ quẽ ꝑncipal' virtus obſuat circa aliquaz materiam
ille idẽ obſuant in q̄buſdã alijs materijs in q̄bꝫ nõ eſt
ita difficile. Pertinet aũt ad tꝑantiantiã moderari de-

lectationes tact⁹ q̄s difficilius eſt moderari. Uñ q̄cun⸗
q̄ȝ virtus moderatōem aliquā opat̄ in aliq̄ materia. et
refrenationē appetit⁹ in aliq̄d tendētis ponat̄ ps potē
tialis tpantie. ſic virtus ei adiuncta. Q̄d ↄtigit tripl'r
Uno mō in interiorib; motib; animi. Alio mō in exte
riorib; motib; ⁊ actib⁹ corpis. Tertio mō ex interiorib;
rebus. Preter motū aūt ↄcupiſcētie quē moderat̄ ⁊ re⸗
frenat tpantia tres motus inueniunt̄ in aīa tendentes
in aliq̄d. Prim⁹ q̄dem eſt mot⁹ volūtatis cōmote ex i⸗
petu paſſionis. ⁊ hūc motū refrenat ↄtinētia. ex q̄ fit vt
licet homo īmoderat⁹ ↄcupiſcētias patiat̄. nō tñ volū
tas vincit̄ ſed reſiſtit. Ali⁹ motus interior in aliq̄d ten
dēs eſt mot⁹ ſpei ⁊ audacie q̄ ipaȝ cōſequit̄ Et hūc mo
tum moderat̄ ſeu refrenat hūilitas. Terti⁹ mot⁹ eſt ire
tendentꝫ in vindictā. quā refrenat māſuetudo ſiue clem̄
tia. Circa aūt motus corpales moderatōem ⁊ refrenatō
nem fac̄ modeſtia. quā andronic⁹ in tria diuidit. Ad q̄
rum primū ptinet diſcernere q̄d ſit faciendū ⁊ q̄d dimit
tendū. ⁊ q̄d quo ordine agendū. ⁊ in h̄ firmiter perſiſte
re. Et q̄ȝtum ad h̄ ponit bonā ordinationē. Aliud eſt q̄
homo in eo q̄d agit decentiā obſuet. ⁊ q̄ȝtum ad h̄ pōit
ornatū. Tertiū eſt i colloquijs amicoꝝ. ⁊ q̄buſcūq̄ȝ alijs
⁊ quātū ad h̄ ponit̄ auſteritas. Circa exterioꝛa v̄o duplex
moderatio eſt adhibēda. Pmo q̄dem vt ſupflua nō re⸗
q̄rāt̄. ⁊ q̄ȝtum ad hoc ponit̄ a Macro. paitas. ⁊ ab An
dronico p ſe ſufficiētia. Scd̄o vt nō nimis exq̄ſita requi
rat. ⁊ quātū ad h̄ ponit macrobi⁹ moderatōem. Andro
nic⁹ ſufficiētiā. Et ſic cū Tulli⁹ nō ponat in rhe. ſua p⸗
tes tpantie niſi ↄtinētiā. clem̄tiā. ⁊ modeſtiā. ↄprehēdit
ipe ſb modeſtia oīa illa q̄ ptinēt ad moderatōeȝ corpa⸗
liū motuū ⁊ reꝝ exterioꝝ. ⁊ ēt mod'ratōeȝ ſpei. i. hūilitatē.

De verecundia que .§.II.

De v'ecūdia q̄d ſit vtꝝ ſit virtus.

eſt pars integral' tpātie. q̄d ſit. ⁊ de q̄. ⁊ vtꝝ ſit v'tus. Eſt
aūt verecūdia ſm phm in. iiij. ethi. timor ingl'iationis.
ſm Dama. aut eſt timor in turpi actu. vl' de turpi per⸗
petrato. Pro cui⁹ declaratōe ſciendū ſm. b. Tho. ſe.
ſe. q. cxliiij. ar. ij. q̄ timor ppᷓie ē de malo arduo. q̄d dif
ficile vitat̄. Eſt āt duplex turpitudo. vna vicioſa. ſ. q̄ cō
ſiſtit in deformitate act⁹ voluntarij. Et hec ppᷓie loquē
do nō hȝ rōem mali ardui. Q̄d em̄ in ſola hoīs volun
tate ↄſiſtit nō videt̄ eſſe arduū. ⁊ ſupra hoīs ptātem ele
uatū. Et pp̄ter h̄ nō apphēndit̄ ſub rōe terribil'. Uñ di
cit phs in. ij. rhe. q̄ hoꝝ maloꝝ nō eſt timor. Alia ē tur⸗
pitudo q̄ſi penal'. q̄ conſiſtit in vituperatione alic⁹. ſic q̄⸗
dam claritas glorie conſiſtit i honoratōe alicui⁹. ⁊ q̄ hu
iuſmodi vituperiū hȝ rōem mali ardui. ſic honor hȝ ra
tionē ardui boni. Uerecūdia q̄ eſt timor turpitudis. pri
mo ⁊ pncipal'r reſpicit vituperiū ſeu abprobriū. Et q̄
vituperiū debet̄ vicio ſic honor v'tuti. iō ex ↄñti verecū
dia reſpiat turpitudinē defectuoſam. Dupl'r aūt reſpic̄
verecūdia culpā. Uno mō q̄ ex verecundia hō deſinit
agere turpia. i. vicioſa pp̄ter timorē improperij. alio mo
do vt homo in turpib; q̄ agit vitet publices ↄſpectus
pp̄ter timorē vituperij. Hoꝝ primū ſm Grē. nazan. p⸗
tinet ad erubeſcentiā. ſcd̄m ad verecundiā. Q̄ȝ igit̄ ve⸗
recūdia ppᷓie reſpicit ingloriatōem ſm q̄d debet̄ culpe
q̄ eſt defectus volūtarius. Jd̄o de obprobrijs ⁊ ↄtume
lijs q̄ inferunt̄ alicui pp̄ter virtutē. v'tuoſus nō curat ſȝ
contēnit. q̄ indigne ſibi irrogant̄. ſic̄ legit̄ de aplis Act.
v. q̄ ibant gaudētes a conſpectu conſilij ⁊c̄. Ex impfe⸗
ctione aūt virtutis pueniᵗ q̄ aliq̄s verecundet̄ de ob⸗
probrijs q̄ ſibi inferunt̄ pp̄ter v'tutē. Q̄ȝ verecundāt̄ ho
mines de pauptate. ignobilitate. ſeruitute. ⁊ hmōi puē
tuīt ex h̄. q̄ ſicut honor q̄ debet̄ v'tuti hȝ q̄ndā excellen⸗
tiā. ita vituperiū q̄d ppᷓie debet̄ culpe reſpic̄ aliquē de⸗
fectū ad min⁹ ſm opinionē hoīm. De operib⁹ v'tuo⸗
ſis in ſe ↄſideratis. nō eſt verecūdia. ſȝ per accidēs con⸗
tingit q̄ aliq̄ de hmōi verecundēt̄. vel q̄ȝtū habent̄ vt
vicioſa ſm opiōnē alioꝝ. vel inq̄ȝtū hō refugit in opib;
v'tuoſis notā de pſumptōe vel ſil'atōe. Q̄ȝ de maiorib⁹
malis hoīes nimis verecundet̄. aliq̄ñ pcedit vel q̄a illa
maiora hñt min⁹ de rōne turpitudinis. ſic̄ vicia carna
lia magis ſpālia. vl' q̄ in q̄dā exceſſu tpalis boni ſe ha
bent. ſicut verecundātur hoīes magis de timore q̄ȝ au
dacia ⁊ furto magis q̄ȝ de rapina. ⁊ hmōi.

De remedio i bōis operibus vñ cauſatur.

Eſt aūt verecundia .§.III.

Q̄ȝ v'ecūdia ē v't⁹ large ſumendo.

virtus. ſumēdo large nomē v'tutis. put. ſ. virt⁹ d̄r omē
q̄d eſt bonū laudabile in hūanis actib; vel paſſionib⁹.
Et ſic v'ecūdia ē virt⁹. q̄ q̄dā laudabil' paſſio. di. lxxxvi.
nō ſatꝫ. dic̄ Amb. q̄ v'ecūdia īgenuos pdit nataleſ. Su
mēdo aūt v'tutē ppᷓie. ſic nō eſt virt⁹. Nā virtus eſt q̄dā
pfectio. vt d̄r. ij. phiſicoꝝ. Et iō oē illud q̄d repugnat p⸗
fectioni. ēt ſi ſit bonū. defic̄ a rōe v'tutꝫ. verecūdia āt de⸗
ficit a pfectōe. q̄ ē timor alic⁹ turpis. q̄d. ſ. ē exprobrabi
le. Sic aūt ſpes ē de bono poſſibili ⁊ arduo. ita ⁊ tior d̄
malo poſſibili ⁊ arduo. Jlle aūt q̄ ē pfect⁹ ſm habituȝ
v'tutis nō apphēdit aliq̄d exprobrabile ⁊ turpe ad faci
endū vt poſſibile ⁊ arduo. i. difficile ad vitādū. neq̄ȝ a⸗
ctu fac̄ aliq̄d turpe vñ obprobriū ticat. ⁊ ſic ppᷓe ñ ē vir
tus. q̄d ēt dic̄ phs in. iiij. ethi. Quāuis aūt ↄſiſtat i me
dio ſm rōem v'ecūdia. ñ tñ eſt habit⁹ electiu⁹ q̄d req̄ri
tur ad rōem v'tutꝫ. ſȝ ē paſſio vt dictū ē. ⁊ q̄ vicia q̄ pti⸗
nēt ad tpantiā. maxīe hñt turpitudinē vl' ēt exprobra⸗
tionē cū pca magis aſſimulemur brutis aīalib;. Jō vere
cūdia q̄ ē timor de turpi. magis reſpic̄ tpantiā q̄ȝ alias
v'tutes. ſ. rōe motiui. Pōt tñ ptinē ad alias v'tutes. iq̄ȝ⸗
tū vicia ei⁹ oppoſita ſūt turpia. Fouet aūt verecundia
honeſtatē. remouēdo q̄ ſūt honeſtati ↄ̄ria. nō ita q̄ pti⸗
gat ad pfectā rōem honeſtatꝫ. Sic aūt eā deſcribit ſam
bro. in li. de offi. Uerecūdia ſocia ⁊ familiarꝫ ē mētꝫ pla
ciditati. ptēruiā fugitās ab oī luxu aliena. ſobrietatē dili
git. honeſtatē fouet. ⁊ decorē req̄rit. Publican⁹ d̄ pctis
ita verecūdabat̄. q̄ ñ audebat oc'los ad celū leuare. ⁊ tē
plo appropinq̄re. Luce. xviij. Dña q̄ iniecit oc'los in io
ſeph iuerecūda valde fuit īuitās cū de adulterio. E cō⸗
tra ioſeph iuuenis ⁊ elegātꝫ forme. facie v'ecūda potius
pmiſit ſe īcarcerari q̄ȝ aſſentire mala. Signa virtuoſe
verecūdie oñderūt magna filij Noe duo. ſ. ſem ⁊ iaphet
q̄ñ adūſis faciēb; poſuerūt palliū ſup noe nudatū i ta⸗
bernac'lo timore pn̄e verecūdie. Dic̄ Amb. q̄ verecun⸗
dia īgenuos pdit natales. di. lxxxvi. Non ſatꝫ. vñ dicit
idē de virgine maria q̄ erat v'ecūda ſm oē. Et d̄. b. ber.
legit̄ q̄ erat v'ecund⁹ ſupra modū. Jta āt ē vtil' q̄ dicit
Aug. i li. d̄ pe. Fit dign⁹ venia q̄ erubeſcit p xp̄o. ſ. cōfi⸗
tēdo v'ecūde pctm̄ ſuum. vt de pe. di. v. Conſideret.

Uerecundantur au .§.IIII.

De v'ecundia. ſ. corā q̄b; q̄s verecundat̄

tē hoīes maxīe ſm phm in. ij. rhe. corā v'tuoſis ſapienti
bus. ↄiūctis familiarib; ⁊ ppalātib⁹ vicia de q̄fectib⁹
magis q̄ȝ corā alijs. Ratio h⁹ eſt ſm. b. Tho. vbi. ſ. q̄a
cū vituperiū opponat̄ honori. ſic̄ honor īportat teſtio⸗
niū q̄d dā de excellētia alic⁹. ⁊ pcipue q̄ ē ſm v'tuteȝ. ita
opbrobriū cui⁹ tior ē v'ecūdia. īportat teſtioniū q̄d daȝ
ex defectu alic⁹. pcipue q̄ ē ſm culpā. Et iō q̄nto teſtio⸗
niū alic⁹ reputat̄ maiorꝫ pōderꝫ. tāto magis ab eo vere
cūdamur. Pōt aūt teſtimoniū alic⁹ pōderꝫ maiorꝫ re⸗
putari tripl'r. Uno mō pp̄ter certitudiuem v'itatis pce⸗
dentē ex certitudine iudicij. Sic̄ ptȝ de ſapiētib; ⁊ vir⸗
tuoſis a q̄b; hō magis deſiderat honorari. ⁊ magis ab
eis verecūdat̄. Uñ a pueꝛꝫ ⁊ beſtijs null⁹ verecūdat̄ p
pter defectū iudicij recti q̄ ē in eis. Scd̄o mō pp̄ter cer
titudiē pueniētē ex ↄgnitiōe q̄ſi pticulari eoꝝ de q̄b;

eſt teſtimoniū. q2 vnuſqſq3 bene iudicat q̄ cognoſcit. Et ſic magis verecūdamur a pſonis ꝯiunctꝭ q̄ magis fcā nr̄a cōſiderāt. A pegrinis aūt ⁊ oīno ignotꝭ ad q̄s facta noſtra nō pueniūt. nullo mō verecūdamur. Tertio modo eſt teſtimoniū alicui⁹ magni pōderis ex effectu. ſ. ꝓpter iuramentū vel nocumentū ab eo pueniēs. ⁊ iō deſiderāt hoīes magꝭ honorari ab his q̄ pn̄t iuuare. ⁊ magis verecundant̄ ab his q̄ pn̄t nocere. Et inde eſt q̄ꝫtū ad alid̄d magis verecundamur a pſonis magis ꝯiūctꝭ cū quib⁹ ſum⁹ ſp ꝯuerſati. q̄ſi ex h̄ nob̄ pueniat ꝑpetuum detrimentū obprobrij. Qd̄ aūt puenit a pegrinis et trāſeūtib⁹ cito trāſit. Sic etiā magis verecūdamur a ꝯpalatorib⁹ viciorꝫ ⁊ irriſorib⁹ ⁊ fabularꝫ fictorib⁹ ꝓpter nocumentū inde pueniēs. qd̄ eſt diffamatio apd̄ mltoſ. Apud illos ēt inter q̄s nihil mali fecim⁹ verecundāur ꝓpter nocumentū ſeq̄ns. q2 p hoc amittim⁹ bonā opinionē quā de nob̄ hēbant. Ab illis a q̄bus alid̄d de nouo poſtulam⁹ vel quorꝫ velum⁹ p̄mo eſſe amici magis verecūdamur ꝓpter nocumentū inde pueniēs. ſ. impedimentū implende petitōis ⁊ amicitie aſſumēde. A ſilib⁹ nobis in malis nō verecūdamur eos ꝯgnoſcendo. q2 n̄ extimamus ꝙ defectū nr̄m apphendāt vt turpe.

Erubeſcentia nō in .§.V.

De verecūdia in q̄s bus inuenit̄ ⁊ in q̄bus non.

uenit̄ in pfecte virtuoſis. vtꝫ in. iiij. ethi. Nec in obſtinatis pfunditatꝭ in pctō. fm illd̄ Hiere. iij. Frons meretricis facta eſt tibi erubeſcere neſciſti. Hui⁹ ratio eſt fm. b. Tho. vbi ſupra. q2 cū verecudia vt dictū eſt. ſit timor turpitudis. ꝙ aliqd̄ malū nō timeat̄ pōt ptingere. Uel q̄a illud nō extimat̄ vt malū. aut q2 nō extimat̄ vt poſſibile vel difficile euitari. Et fm h̄ verecūdia deficit in aliq̄ dupl'r. Uno mō q2 ea q̄ ſunt erubeſcibilia nō apphendunt̄ vt turpia. Et h̄ modo ⁊ rōne caret̄ ⁊ verecūdia in pctis pfunditati. q̄bus ſua pctā nō diſplicēt. ſed magiſ de eis gliant̄. Alio mō q2 nō cōphendunt turpitudinē vt poſſibilē ſibi vel quaſi nō facile euitabilē. Et h̄ mō ſenes ⁊ ſtudioſi verecūdia carēt. Sūt tn̄ ſic diſpoſiti. vt ſi in eis eſſet alid̄d turpe de h̄ verecundarent̄. ⁊ ſic defectus verecūdia repit̄ in peſſimis ⁊ optimis. ſed ex cauſis diuerſis. Jnuenit̄ etiā in his q̄ mediocriter ſe hn̄t ſꝫ ꝙ eſt in eis alid̄d de amore boni. ⁊ tn̄ nō ſunt totaliter immunes a malo. Et q2 vt dr̄. iiij. ethi. vitāda ſunt a virtuoſo nō ſolū q̄ ſunt mala fm veritatē. ſed etiā fm opinionē. fm illud aplī. j. ad Theſſal'. v. Ab omī ſpē mala abſtinete vos. Jō em̄ caueāt ab his q̄ ſuut ſigna viciorū de q̄bus etiā hoīes erubeſcūt. ⁊ nō ſolū de ipis vicijſ nō eſt in eis ꝟecundia in hmōi. Eſt tn̄ in pfectis aliq̄s motus verecūdie pueniēs rōem. ſic et ceterarꝫ paſſionū. Nec dr̄ ps tpantie. q̄ſi intrās eſſentiā eius. ſed q̄ſi diſpoſitiue ſe hn̄s ad eā. Un̄ Amb. dicit. ꝙ verecundia facit pria fūdamēta tpātie. ſcꝫtū. ſ. icurrit horrorē turpitudiſ.

Nota ꝙ verecūdia .§.VI.

De ꝟecūdia ī q̄b⁹ ē vitāda ⁊ in q̄bus moderanda ⁊c̄.

de q̄buſdā eſt vitāda. de q̄buſdā eſt poſttergēda. de quibuſdā eſt moderāda. ⁊ de q̄buſdā eſt pcurāda. Et p̄mo q̄ꝫtum ad bona faciēda. Nā dimittere facere bonū ꝓpter verecūdiā ne irrideant̄ ab hoīb⁹ pctm̄ eſt. vn̄ xp̄s Luce. ix. Si q̄s me erubuerit ⁊ meos ſermōes. ſ. fuare. vel annūciare vel diſcere hūc filius hoīs erubeſcet cuꝫ venerit in maieſtate ſua. ⁊ ſil'r erubeſcere rephendere crimina hn̄ rephendi dn̄t. Un̄ Nathan nō erubuit rephendere regē dauid de adulterio. Nec Johēs bapti. herodem de inceſtu. vn̄ ⁊ Eſa. nō dimiſit ꝓpter verecūdiā ad ſeruandū mandatū ſibi a deo factū. q̄n iret nud⁹ p trienniū p ciuitatē. cū tn̄ eſſet de ſemine regio. Hic tam̄ latet anguis in herba vn̄ caute ambulādū. Nā q̄dā ſb ſpecie mortificatōis vocātes ſe ſpūales nudes ſe offerāt aſpectui aliorꝫ ſine cauſa vrgēte. addētes ⁊ alia turpia. ⁊ ſi nō ꝯmixtionē vt ſic mortificent ſe. ſꝫ vtiq3 aīas mortificāt. q2 hmōi mortale eſt. niſi eſſent certi de reuelatōe dei eis ſup hec facta. qd̄ nō legit̄ in nouo teſtamēto. Et primi pn̄tes poſt pctm̄ fecerūt erubeſcētes pizomata. et deus addidit tunicas pelliceas ad honeſtatē. Scd̄a verecūdia eſt poſttergēda. i. nō curāda. cū. ſ. eſt de his q̄ nō ſunt pctā. vt de paupertate. de illegitimatōe. de ſterilitate ⁊ hmōi. Un̄ Criſ. Nunq̄ꝫ de vicijs parentū erubeſcam⁹. ſꝫ illud vnū q̄ramus. ſemp amplectamur ꝟtutē diſ. lvi. Nunq̄ꝫ. ⁊ Amb. Pudor eſt feīs nuptiarꝫ p̄mia nō hr̄e. i. filios. q̄b⁹ hec eſt ſola cā nubēdi. xxxij. q. ij. vbi g'o. ſola. i. pcipua cauſa. Si tn̄ p eas nō ſtat q̄n habeāt nō eſt cur debeāt erubeſcere. Sic nec zacharias ⁊ Elizabeth. Tertia eſt moderāda. vicꝫ de pctīs ꝯmiſſis. Nā debet q̄s erubeſcere. ⁊ p̄ncipal'r reſpectu dei. Sꝫ nō tm̄ vt p hoc omittat ꝯfeſſionē. vel itret deſpationē. vn̄ Augu. Caueat pctōr ne verecūdia duct⁹ diuidat ꝯfeſſionē ſcꝫ dicēdo diuſa diuſis. h̄ em̄ eſt ad hypocriſim tendere ⁊ ſemp venia carere. de pe. di. v. Conſideret. Debꝫ ḡ eā tēptare. q2 in ſe bona ē ꝯfeſſio ⁊ vtil'. Amb. Non hꝫ qd̄ erubeſcat cui pctm̄ dimiſſum ē. ſ. p pn̄iam. de pe. diſt. j.

Quarta eſt pcurāda. ſcꝫ cū hō temptat̄ de pctō debet ꝯſiderare obprobriū qd̄ ei inde ſequit̄ coram deo et mūdo. ⁊ h̄ multū retrahit hoīes p̄cipue iuuenes. nō minus q̄ꝫ dei timor. Ps̄. Tota die verecūdia mea ꝯ me eſt ⁊c̄. vt fecit Suſanna. Sil'r de ꝯmiſſis debet erubeſcer̄ vt ſic magis incitet̄ ad bonū. vn̄ Amb. Sancti q̄ ꝯſummare piū certamē geſtiūt ⁊ ꝯcurrere curſū ſalutis. ſi fortaſſe vt hoīes currūt nature magis fragilitate q̄ꝫ peccādi libidine. ad currendū forti⁹ ⁊ acriores reſurgūt pudoris ſtimulo maiora repantes certamīa. de pe. di. ij. Jlle rex. Uel etiā ꝯſideratis virtutib⁹ aliorꝫ. vn̄ Eſa. Erubeſce ſyon ait mare. i. fm Gre. vita ſclariū aliq̄n īducit erubeſcentiā ſpūalib⁹ ⁊ religioſ ꝯſiderata negligētia eorꝫ.

De quibus debet .§.VII.

De q̄bus hō dꝫ erubeſcere.

hō erubeſcere fm ꝟtutē. ponit ea ſapiēs Eccī. xli. dicēs. Erubeſce a pr̄e ⁊ mr̄e de fornicatōe. a preſide. i. ptāte. d̄ mēdacio. a p̄ncipe de delicto. a ſynagoga ⁊ plebe de iniq̄tate. a ſocio ⁊ amico de iuſticia. de furto. de ꝟitate dei ⁊ teſtimonio. de diſcubitu in panib⁹. ab obfuſcatōe dati ⁊ accepti. a ſalutantib⁹ de ſilētio. ab aſpectu mulierꝭ fornicarie. ab auſione vult⁹ cognati. ab auferēdo ptem ⁊ n̄ reſtituēdo. a reſpectu mulierꝭ alieni viri. ab amicis d̄ ſermonib⁹ improperij. ab ipꝛoperatōe dati. Erubeſcāt ⁊ reuereant̄ oēs inimici mei. ꝯfundant̄ ⁊ erubeſcant valde velociter. ait ps̄. Jnimici nr̄i ſunt ſenſus exteriores ⁊ interiores q̄ aduſant̄ ſpūi ī ſuis īclinatōib⁹. vt ꝯcupiſcibil' ⁊ iraſcibil' ī q̄b⁹ mot⁹ ſūt omnium paſſionū. Sꝫ in pn̄ia erubeſcūt ⁊ ꝯfundunt̄ de mal' ꝯmiſſis. P̄rio ḡ dꝫ q̄s erubeſcē d̄ fornicatōe q̄ ꝯphēdit oēꝫ luxuriā. pꝫ p ſe ꝙ nullū pctm̄ īducit hoī tm̄ ruborē ſic luxuria. rō pt eſſe. q2 ē viliſſimorꝫ mēbrorꝫ q̄ magis erubeſcit oſ̄dere q̄ꝫ oīa alia. ⁊ q2 p eā nō ſolū aīaꝫ ſꝫ ēt corp⁹ maculat̄. et q2 mlier turpit̄ vēdit̄. dat ei aīaꝫ ſuā diabolo ⁊ corpus hoī p trib⁹ nūmis qd̄ n̄ faceret de ſuis ſotularib⁹. ⁊ mlto magis d̄ vicio ꝯ naturā hꝫ erubeſcere. cū agat qd̄ beſtie cauēt. ⁊ alt̄ faciat ſcalteri⁹ feīam. A pr̄e ⁊ matre dicit vl' pn̄tib⁹ carnalib⁹. vel a deo pr̄e. ⁊ matre ecclīa. Sicī filia alic⁹ diuitꝭ erubeſcē dꝫ repta ī fornicatōe. eoꝙ pr̄ poterat honorabil'r eā maritare. q̄ꝫto magꝭ aīa filia dei dꝫ erubeſcē de tāto pr̄e. q̄ pt eā honoratiſſime maritare ſiue xp̄o p abſtinētiā. ſiue viro p honorabile ꝯiugiū ab eo iſtitutū. A matre ⁊ ecclīa dꝫ erubeſcere in ꝯfeſſiōe. n̄ tn̄ tm̄ ꝙ nō ꝯfiteat̄ pctm̄ ſuū. q2 mala ⁊ peſſia ē tūc illa ꝟecūdia. Scd̄o dꝫ erubeſcē de mēdacio. q2 potior eſt

De fornicatōe ſpeciali ī parte.

ſDemẽda cio. i ſpāli upra. 2a. parte.

fur q̄ʒ aſſiduitas viri mẽdacis. vt dꝛ Eccĩ. xx. Et qꝛ mẽ
tiẽs ñ ſuat fidẽ quā vult tñ ſibi ſeruari. ⁊ fallit cū q̄ cõ
fidit in eo. Et cū dic̄ ꝟitatẽ ẽt iurãdo nõ credit̄ ei. Et licʒ
corā oīb; de mẽdacio cū repit̄ in eo debebat erubeſcẽ ꝑ
maxīe tñ corā p̄ſidẽte ⁊ p̄lãte. qꝛ p̄t cū punire ⁊ nūq̄ʒ d̄
eo ↄfidere vt nūq̄ʒ aliq̄d timẽs ne decipiat. A deo āt
p̄ſidẽte ſr oẽs dʒ erubeſcẽ de mẽdacio ñ ſeruate ꝓmiſſi
onis ĩ baptiſmo. Promiſit ei abꝛenūciãre diabolo ⁊ pō
pis ei⁹ ⁊ eas ibi ſeq̄t̄.

ſupra. ſcd̄a ꝑte

Tertio dʒ erubeſcẽ d̄ dlicto. i. pi
gritia. negligẽtia. Sen. Turpiſſia iactura ẽ q̄ ꝑ negligẽ
tiā fit. A p̄ncipe āt dꝛ. qꝛ p̄ncipi ſiue d̄o ſiue hoī mltuʒ
diſplicʒ pigritia ſerui. ſic velocitas ĩ opib; mltū ei placʒ
Prouū. xxij. Uidiſti hoīeʒ velocẽ ĩ ope ſuo. corā regib; ſta
bit ⁊ erit añ ignobiles. i. negligẽtes. A deo p̄ncipe vtiq̄ʒ
erubeſcẽdū ẽ q̄ cūcta adducet ĩ iudiciū. ⁊ momẽtū a tpe
negligẽt̄ expẽſū iultū ñ r̄manebit. Maledict⁹ oīs q̄ o
pus dī fac̄ negligẽt̄. dic̄ Dier. iiij. Quarto erubeſcen
dū ẽ d̄ iniq̄tate a ſynagoga ⁊ plebe. Et d̄ eo q̄d iniq̄ ſi
bi appropãt q̄d cõe ẽ oib;. vt faciūt vſurarij q̄ tp̄s eq̄
lit̄ oib; cõe volūt eẽ ꝓꝓuʒ ſuū. Antiq̄t⁹ oẽs vſurarij vita
bāt̄ ſic̄ excõicati. ⁊ erãt ĩ mag̃ ↄfuſiõe vt vix auderẽt co
rā alijs ↄparẽ. Sʒ ⁊ nc̄ maifeſti vſurarij ſatẜ ẽt ſūt in
abomiatõe vt vitẽt tale erubeſcẽtiā. ñ maifeſte. ſʒ occl̄te
⁊ ꝑ fraudes ↄtc⁹ mercatoꝶ ⁊ alioꝶ ſūt pleñ vſurẜ. ⁊ deo
occl̄tari ñ p̄nt. vñ dn̄t magẜ erubeſcẽ. Auari ẽt cū acce
p̄rit abūdātiā tp̄aliū ad diſtribnẽdū paupib; ñ ad ſi
bi retinẽdū deberẽt erubeſcẽ. qꝛ d̄tinẽt res paupeꝶ. Uñ
xp̄s Lu. xvi. Facite vob amicos. ſ. paupes d̄ mãmona
iniq̄tatẜ. i. diuitijs ĩeq̄l̄r diſtributis. ſʒ iuſto dei iudico
Quĩto erubeſcẽdū ẽ d̄ iiuſticia a ſocio ⁊ amico q̄ cõ
mittit̄ ĩvẽdẽdo ⁊ emẽdo. ⁊ alijs ↄtcib;. decipiẽdo tñ ĩ ꝑ
tio l̄ q̄litate praua reꝶ. Ul̄ ĩ mẽſurẜ ⁊ põderib; l̄ ſuba
rei mixte ⁊ hmõi. Et certe q̄ amic⁹ ⁊ ſoci⁹ ĩ hmõi ↄfidat
ĩ amico ⁊ ſocio ne d̄cipiat. mltū hʒ erubeſcẽ d̄ fraud̄ cõ
miſſa ⁊ iiuſticia. vñ ĩ Prouū. Ne moliarẜ aico tuo malū.
cū ille hẽat fiduciā ĩ te. ſʒ hodie ñ ſolū ſociū d̄cipe q̄rit ſi
p̄t. ſʒ p̄reʒ ⁊ freʒ. ⁊ iõ bñ dꝛ Dic. Unuſq̄ſq̄ʒ ab amico ſuo
caueat. ⁊ ĩ oī frẽ ñ hẽat fiduciā. qꝛ oīs frater ſupplãtẽs
Sexto erubeſcẽdū ẽ d̄ furto. Thob. ij. Nõ lʒ nob cõ
medẽ d̄ furto aut ↄtigẽ. Nõ p̄t alicui dici maior ĩiuria
q̄ʒ dicẽ ei q̄ ſit fur ⁊ latro. nec aliq̄s patit̄ ſibi dici ĩiuriā
talẽ. qꝛ r̄putat ſibi ad nimiā verecūdiā. q̄ tal̄ extict̄ a q̄ʒ
qꝛ t̄l̄e viciū ñ ſolʒ cẽ niſi ꝑſõaꝶ viliſſiaꝶ. Sʒ mirꝶ ẽ ⁊ ab
uſio magꝶ q̄ ꝑ puis reb; furatẜ iudicat̄ ꝑſõiſ pp̄l̄arib; mag̃
pẽa ſuſpẽdij. ⁊ iñ mag̃ erubeſcẽtia. ⁊ dn̄is ⁊ mag̃trib; q̄
ꝑdāt̄ maxiaʒ ſubaʒ ſibi ſbiectẜ ꝑ diuſas vias fit honor ⁊
laus. Septio erubeſcẽdū ẽ d̄ ꝟitate dī ⁊ teſtio. i. d̄ ꝟi
tate quā d̄s docuit eoꝶ q̄ ſt̄ fidei ⁊ boneꝶ moꝶ quā ꝟi
tatẽ tot teſtioñijs doctoꝶ ⁊ miracl̄oꝶ ↄfirmauit. ⁊ tñ mlt̄
ti videt̄ dubitar̄ l̄ ñ credẽ q̄rẽtes vidẽre noua miracl̄a. q̄i
narrata ĩ ſp̄turẜ ñ ſit ꝟa. dī. cū iudeis. Magr̄ volū⁹ a te
ſignū videẽ. q̄ ẽt ſi ↄtigerẽt male ĩterp̄tarẽt. Credūt ho
mies d̄ facile fabul̄ poetaꝶ hyſtorijs gẽtiliū auctoꝶ. in
cãtatõib; demonū q̄ ſūt pleã fallacijs. ⁊ ñ credūt ꝟitati
a deo r̄uelate ĩ ſp̄turẜ. Ul̄ ẽt erubeſcẽdū ẽ q̄ doctores
⁊ p̄dicatores erubeſcūt ſcp̄turas ſacras docẽ ⁊ p̄dicare.
⁊ poti⁹ doctrias gẽtiliū docẽt. Sʒ dic̄ xp̄s. q̄ me erubu
erit ⁊ meos ſermões. ſ. p̄dicar̄ fili⁹ hoīs. i. xp̄s hūc eru
beſcet corā p̄re meo. Lu. ix. Octauo erubeſcẽdū ẽ de
diſcubitu ĩ p̄ãib;. i. ad l̄ram. Si q̄s ĩhoneſte ⁊ ĩdecẽter
ſe hʒ ĩ comedẽdo p̄cipue ĩuitat⁹ ab alijs. Uel ſi ad mẽ
ſam alicui⁹ comedit ↄ cū tractatū ⁊ deceptõeʒ pat. Si
cut iudas q̄ dñm ꝓdidit. Uñ dixit xp̄s. Qui ĩtingit me
cū manū in catinū h̄ me tradet. Sp̄ūal̄r aūt ad mẽſaʒ
dñi diſcūbunt q̄ ſumūt ſacr̄m eucariſtie panẽ celeſteʒ
⁊ poſtea ei ↄtumelias inferūt. vl̄ viuẽtes de patrimõio
crucifixi non recognoſcūt beneficia a deo. ſed incraſſa
tus (ait moyſes de his) eſt dilectus ⁊ recalcitrauit. dere
liquit deum factorẽ ſuū. Deute. xxxij. Nono erubeſcẽ
dum eſt de obfuſcatione dati ⁊ accepti. Datuʒ obfuſcat
q̄ cum triſticia dat. Eccĩ. xxxv. In omni dato hilarẽ fac
vultum tuum. Datum obfuſcat qui cum dilatione dat

Quid ſit datuʒ obfuſcare.

Prouer. iij. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere cras
eñi dabo tibi. cum ſtatim poſſis dare. Datuʒ obfuſcat
qui illud extollit. Potius eniʒ q̄s debet diminuere do
num. i. dicere eſſe paruū ille q̄ dat q̄ʒ illud extollere. vñ
dicit Jacob Eſau. Si inueni gratiā in ↄſpectu tuo. acci
pe munuſculū de manu mea. Geneſ. xxxiij. Acceptum
autẽ obfuſcat qui de beneficio eſt ingratus ipſum atte
nuando vel obliuioni tradendo. Catho. Exiguū mun⁹
cum dat tibi pauper amicus. Accipito placide. ⁊ illud
laudare memẽto.

Quid ſit acceptuʒ obfuſcar̄.

Decimo erubeſcendū eſt de ſilentio
a ſalutantibus. q̄d habet locum in duob⁹ caſibus. quã
do ſcʒ aliq̄s ſalutatur ⁊ nõ vult reddere ſalutes illi cau
ſa ſupꝛbie vel odij. Eccĩ. xxij. Amicū ſalutare nõ ↄfunda
ris. ⁊ a facie eius nõ te abſcondas. Catho. Saluta libẽ
ter. Uel qñ h̄ agit ex quadã ruſticitate. Nec eſt ↄtra q̄d
dñs ait Lu. x. Neminẽ ꝑ viam ſalutaueritis. ꝑ h̄ eñi ꝓ
hibet̄ prolixitas vel curioſitas ſalutatõis. vl̄ potius l a
dulatio in p̄dicatorib⁹ ſignatis in ap̄lis quibus tunc
loquebat̄. Qʒ eñi ſalutare de ſe ſit bonum p̄ʒ. quia ip̄e
dñs dixit Mat. x. Intrantes domū ſalutate eã. dī. pax
huic domui. Undecimo erubeſcendū eſt ab aſpectu
mulieris fornicarie. qꝛ ſm̄ Augu. Impudicis ocul⁹ im
pudici cordis eſt nuncius. Quĩmo nõ ſolum ab aſpe
ctu mulieris luxurioſe cauẽdum eſt et erubeſcendū. ꝓpt̄
actus et geſtus eius incitantes ad laſciuiã ſine rubore
ſm̄ illud Diere. iij. Frons meretricis facta eſt tibi erube
ſcere neſciſti. Sed et propter malum exemplū inſup ab
aſpectu mulieris q̄ʒtumcunq̄ʒ honeſte. Nam vt ait gre
go. in. xxi. li. moral. Quantūlibet virtute mens polleat
quantalibet grauitate vigeat. carnales tamẽ ſenſus pu
erile quoddam exterius perſtrepunt. ⁊ niſi interioꝶ gra
uitatis pudorem et quaſi iuuenili quodam refrenẽtur
ad fluxa queq̄ʒ ⁊ leuia mentem eneruẽ trahunt. Unde
Job. xxxi. ait de ſe. Pepigi fedus cum oculis meis. vt ñ
cogitarem quidem de virgine. ꝓpter aſpectū eñi incau
tum intrat cogitatio turpis in mentẽ. Duodecimo
erubeſcendum eſt ab auerſione vultus cognati. ſcʒ non
ſubueniendo cognatis. i. conſanguineiſ in neceſſitate. i.
ad Th⁹mo. iiij. Si quis ſuoꝶ et maxime domeſticorū
curam nõ habet. fidem negauit. i. fidelitatem naturalẽ
que hoc dictat. Amb. in li. de offi. Proximos ſemis tui
non deſpicias ſi illos egere cognoſcas. melius eſt eñi vt
ip̄e ſubuenias tuis. quibus pudoꝛ eſt ab alijs ſumptuʒ
depoſcere. aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitatẜ. nõ
tamen vt illos diuites facias. diſtin. lxxxvi. Non ſatis.
De Gregorio legitur q̄ nõ nobilib; ſed pauperib; mit
tebat cibos de menſa ſua. vt minus erubeſcerẽt Ter
tiodecimo erubeſcendum eſt ab auferendo partem et
non reſtituendo. Sicut honorabile eſt dare. ſic erubeſci
bile eſt auferre. et non minus periculoſum non redde
re. Cõmuniter detinentes aliena. potius volunt ſuſpẽ
di. vt latrones in patibulo inferni. q̄ʒ reſtituere ⁊ libera
ri. vt verificet̄ in eis illud Diere. Cõfuſione nõ ſunt ↄfu
ſi ⁊ erubeſcere neſcierūt. Quartodecimo erubeſcen
dū eſt ab aſpectu mulieris alicuius viri. Iſte aſpect⁹
fuit dauid occaſio adulterij. vnde Gre. in. xxi. moralium
Ualde n̄āq̄ʒ eſt q̄ caro deorſum trahit. ⁊ ſel̄ ſpecies fo ꝛ
me cordi per oculos alligata. vix magni luctaminis ma
nu ſoluitur. Ne ẽ q̄dam lubrica in cogitatõe verſemur
prouidendū eſt nobis. qꝛ intueri nõ debet. q̄d nõ licʒ cõ
cupiſci. Neq̄ʒ eñi eua lignum vetitū ↄtigiſſet. niſi ꝑus
aſpexiſſet. Quintodecimo erubeſcendū eſt ab anij

cis de ſermonibus improperij. Et ſic amic⁹ debȝ arguē amicū nō tñ cū improperio. vñ tulli⁹ de amicitia. Monere ꝛ moneri eſt officiū vere amicitie. ita tñ ꝙ adulatio ne careat admonitio. ꝛ ꝯtumelia careat obiurgatio. Se ꝓ codecio erubeſcendū eſt ab improperatiōe dati. Imitari ei dȝ q̄ dat aliq̄d deū q̄ dat oībus affluēter ꝛ nō improperat. Sȝ de fatuo dr̄ Ecci. xx. Exigua dabit ꝛ multa improperabit. Qui aūt nō erubeſcit mala facere. eſt ſicut equ⁹ ſine freno. Multos retrahit a malo pudor mōi q̄s nō retraheret tīor vl̄ amor dei. ꝛ quōcunq̄ q̄s recedat vel retrahaṫ a malo. bonū ē. Sȝ dicit Anſ. in li. de ſimilitudinib⁹ ꝙ diabol⁹ cū tēptat de malo. oēm erubeſcentiā tollit de mēte. ſȝ ipo ꝑpetrato tantā erubeſcētiā anponit. ne peccatū ꝯfiteaṫ. ꝙ apparet ꝙ nō poſſit tolerare illā verecūdiā. ꝛ iō taceat. vñ Bern. O nimia iſania hoīm. pudet ſordes pctōꝝ abſtergere ꝛ nō pudet ꝯtrahere.

De honeſtate que ꝗ. VIII.

De honeſtate.

eſt ps tꝑantie. Prīo ſciendū eſt. ꝙ honeſtas ē idē cū virtute. vñ tulli⁹ in. j. de offi. diuidit honeſtatē in q̄tuor virtutes principales. ſicut ipa virt⁹ diuidiṫ. Pro cui⁹ declaratione nota ſm. b. Tho. ij. ij. q. cxlv. arti. i. ꝙ honeſtas dr̄ q̄ſi honoris ſtat⁹. vt dicit Iſid. in. li. ethimo. Vñ ex h̄ videṫ aliq̄d dici honeſtū. qd̄ eſt honore dignū. honor aūt deṫ excellētie. Eſt ēm q̄dā ꝯteſtatio ſeu teſtimoniū de excellētia alicui⁹. Excellētia aūt hoīs maxie conſideraṫ ſm virtutē. q̄ eſt diſpoſitio pfecti ad optimū. ꝛ ideo honeſtas in idē referṫ cū ꝟtute. Sic aūt pncipalis virtus ꝯſiſtit in interiori electōe. vt dr̄. viij. ethi. ita honeſtas radicaliter ꝯſiſtit in iteriori electōe. ſȝ ſignificatiue in exteriori ꝯuerſatōe. Interior ēm electio nō innoteſcit hoī niſi ꝑ exteriores act⁹. ꝛ iō exterior ꝯuerſatio habet rōem honeſti. ſm ꝙ eſt demōſtratiua iterioris certitudis. Et ſic dicit apl's. j. ad Coꝝ. xiiij. Oīa honeſte ſȝ ordinē fiāt in vob. Et adamanti⁹. Lenta q̄dē virtus ꝛ ꝑcunctatrix añ iudicat q̄ȝ incipit. q̄d decoꝝ. q̄d honeſtū ſit iniq̄tas oīa ꝑcipitat. de pe. di. iij. Inter hec. Itē q̄ȝuis honor debeaṫ nō ſolū virtuti. ſȝ etiā deo ꝛ ſctīs propter beatitudinē. ꝛ nobilitas. diuitie. potētia ꝛ hmōi. tñ q̄ deus ꝛ btītudo nō ſunt nob ita nota ꝑ experientiā ſicut virtutes. ſm q̄s q̄tidie opamur. iō virt⁹ magis ſibi vendicat nomē honeſti. Alia vero q̄ ſunt infra ꝟtutē. vt potētia. diuitie. ꝛ hmōi honoranṫ. inq̄ȝtū coadiuuāt ad operatōem ꝟtutis. Sȝ ſm veritatē ſol⁹ bon⁹ eſt honorādus. Bon⁹ aūt eſt q̄s ſm virtutē. Itē ſciendū ꝙ cū dicit Tullius in rheto. Honeſtū eſſe qd̄ ꝓpter ſe appetiṫ. intelligendū eſt ſane. Pro cui⁹ declaratōe dic̄ phs in. j. ethi. ꝙ eoꝝ q̄ ꝓpter ſe appetunṫ. aliq̄ appetūṫ ſolū ꝓpter ſe. ꝛ nunq̄ȝ ꝓpter aliud. ſic felicitas q̄ eſt vltim⁹ finis. aliq̄ appetunṫ ꝛ ꝓpter ſe ꝛ ꝓpter aliq̄d aliud. ꝓpter ſe q̄dē inq̄ȝtū habēt in ſe aliquā rōem bonitatis. ꝛ ſi nihil aliud boni ꝑ ea nobis accideret. propter aliud āt ſūt appetibilia. i quātū ꝓducunt nos in aliqd̄ bonū pfectū. et hoc modo virtutes propter ſe ſunt apppetitiue. ꝛ ꝑ ꝯñs hōeſtas.

De decore ſeu pul- ꝗ. IX.

De pulcritudine ſpūali.

critudine ſpūali q̄ eſt eadē cū honeſtate. Vñ cū apl's dicit. i. ad Coꝝ. xij. Honeſta nr̄a nulli⁹ egent. appellat honeſta mēbra pulcra. ſic iī honeſta turpia. Pro cuius declaratōe nota ſm Tho. vbi. s. ꝙ ad rōem pulcri ſeu decori ꝯcurrūt ꝛ claritas ꝛ debita ꝓportio. Dic ēm Dyo. ꝙ deus dr̄ pulcer. ſic vniūſoꝝ ꝯſonantie ꝛ claritatis cauſa. Vñ pulcritudo corpis in h̄ ꝯſiſtit. ꝙ habeat mēbra bñ ꝓportionata cū quadā debiti coloris claritate. Et ſimiliter hoīs pulcritudo ſpūalis in hoc conſiſtit. ꝙ conuerſatio hominis ſeu actio ei⁹ ſit bene ꝓportionata ſcd̄m ſpūalem rōnis claritatē. hoc aūt ꝑtinet ad rōem hōeſti qd̄ dicimus idē eſſe virtuti q̄ ſm rōem moderaṫ omnes res humanas. Et ideo honeſtum eſt idem ſpirituali decori. Vñ Aug. dicit. Honeſtatē voco intelligibilem pulcritudinē. id eſt ſpūalem. Sicut aūt idem eſt honorificū ꝛ glorioſum. quia gloria eſt effectus honoris. Ex hoc ēm ꝙ aliq̄s laudaṫ vel honoraṫ. clarus redditur in oculis alioꝝ. ita idem eſt honeſtū ꝛ decorū. Et q̄ quod in ipa apprehēſione apparet decorū accipiṫ vt ꝯueniens ꝛ bonū. cū bonū apphenſum moueat appetitū. Iō honeſtū ipm qd̄ habet ſpūalem pulcritudinē amabile redditur vñ dicit Dyoni. Q, omnibȝ eſt pulcrū ꝛ bonū amabile. Poniṫ aūt honeſtas ps temperātie. ſm Macro. Ambro. etiā attribuit eā tꝑantie. Rō hui⁹ eſt ſm beatū Tho. vbi. s. q̄ honeſtas eſt q̄dam ſpiritualis pulcritudo. Pulcro aūt opponiṫ turpe. Oppoſita aūt maxie ſe inuicē manifeſtāt. Et ideo ad temperantiā ſpēaliter honeſtas ꝑtinere videṫ. que. id qd̄ eſt homini turpiſſimū ꝛ indecentiſſimū repellit. ſcȝ brutales voluptates. Vñ ꝛ in ipo noīe tꝑantie maxime intelligiṫ bonū rōnis cuius eſt moderari ꝛ temperare concupiſcentias prauas. Sic igiṫ honeſtas quadā ſpeciali rōne attribuiṫ temperantie. vt pars ei⁹ integralis. ſicut quedā conditio ei⁹ Et q̄ȝuis fortitudi ꝛ iuſticie maior honor debeaṫ q̄ȝ temperātie. ꝓpter maioris boni excellentiā. tñ tꝑātie debeṫ maior honor ꝓpter cohibitōem vicioꝝ magis exprobrabiliū. Et ſic honeſtas magis attribuiṫ temperantie.

De honeſto quomo ꝗ. X.

do ꝯcurrat cū vtili et delectabili. ꝛ quō differat. Oē ēm bonū diuidiṫ ſm Ambro. ꝛ Tul. in delectabile vtile. et honeſtū. Sciendū igiṫ ſm. b. Tho. vbi. s. ꝙ honeſtum cōcurrit in idē ſubiectū cū vtili ꝛ delectabili a q̄bus tñ differunt rōne. Dicṫ aliqd̄ honeſtū inquātū habet decorem ex ordinatōe rōnis. Hoc aūt qd̄ eſt ſm rōem ordinatū eſt naturaliter ꝯueniēs hoī. Vnūqdq̄ȝ autē delectaṫ in ſuo ꝯuenienti. ꝛ ideo eſt homini naturaliter delectabile. ſicut de operatione virtutis phs ꝓbat i. i. ethi. Non tñ omne delectabile eſt honeſtū. q̄ poteſt etiā aliquid eſſe conueniēs ſm ſenſum nō ſm rōem. ſed hmōi delectabile eſt ꝑter hoīs rōem que pficit naturā ipſius Ipa etiā virtus que ſm ſe honeſta eſt. referṫ ad aliud ſicut ad finem. quia ad felicitatem. Et ſm h̄ idem eſt ſubiecto honeſtum delectabile ꝛ vtile. ſed ratione differunt Nam honeſtū diciṫ aliq̄d ſm ꝙ hȝ quandā excellentiam dignā honore propter ſpūalem pulcritudinē. Delectabile aūt inq̄ȝtū quietat appetitū. vtile quidē inq̄ȝtū referṫ ad aliud. In pl'ibus tamē eſt delectabile q̄ȝ vtile vel honeſtū. q̄ oē vtile ꝛ honeſtū eſt aliqual'r delectabile. ſed nō ꝯuertitur. vt dr̄ in. ij. ethicoꝝ.

vñ dicat honeſtū.

De partibȝ potentialibȝ tꝑantie. Capl'm. ij.

DE partibus potentialibus temperantie.

Et primo de continentia quam ſic diffinit Andronicus. Qd̄ continentia eſt animus inuictus a delectatione. Pro cuius declaratione ſciendum eſt ſcd̄m beatum Thomam ſcd̄a ſcd̄e. q. clv. ꝙ nomen continentie refrenationem quandam importat. inquantum ſtenet ſe aliquis ne paſſionem ſequatur. Accipitur tamen tripliciter. Vno modo large ſeu communiter. et ſic importat quandam refrenationem ab illicitis concupiſcentijs. non ſolum circa materiam tactus. ſed etiam in quacunq̄ȝ materia. Et ſic ſumit Ambroſius in pmo libro de officijs. et dicitur continentia ſcd̄m quid. Secundo modo dicitur continentia proprie ab aliquibus pro abſtinentia ab omni delectatione venerea etiam coniugali. Et ſic diuiditur continentia contra caſtitatē. vt dicaṫ caſtitas abſtinē

De ꝯtinētia q̄d ſit.

De triplici acceptione continentie

tia a delectatõe illicita extra ꝯiugiũ. ⁊ ꝯtinẽtia abſtinẽ tia etiã a ꝯiugali delectatõe. ⁊ hec repit̃ p̃o in ꝟginitate. Scõo in viduitate. Uñ apl's ad Gal'.v. adiũgit cõti nentiã caſtitati ꝑonẽs eas in fructibꝫ ſpũs. Tertio mõ accipit̃ ꝯtinẽtia a q̃buſdã alijs ꝑ quã q̃s reſiſtit prauis ꝯcupiſcẽtijs q̄ in eo vehemẽtes exiſtũt. Et ſic accipit cõ tinẽtiã phs in.vij.ethi. ⁊ ẽt ĩ collatõibꝫ patrũ. Hoc mõ ꝯtinentia hꝫ aliq̃d virentiſ. inq̃ꝫtũ.ſ. rõ firmata eſt ꝯ paſ ſiões ne ab eis deducãt̃. nõ tñ attigit ad ꝑfectã rõem ꝟ tutis moral' ſm quã etiã appetitꝰ ſenſitiuꝰ ſubdit̃ rõni ſic vt in eo non inſurgant vehemẽtes paſſiones rõi ꝯ rie. Et iõ phs dicit in.iiij.ethi. ꝙ ꝯtinẽtia nõ eſt virtꝰ. ſꝫ q̄dã mixta inq̃ꝫtũ.ſ. hꝫ aliq̃d de ꝟtute. ⁊ in aliq̃ deficit a virtute. Largiꝰ tñ accipiẽdo virtutẽ ꝓ q̃libꝫ ꝑncipio laudabili opatõe. ſic poſſumꝰ dicẽ ꝯtinentiã ꝟtutẽ. Et ſm h̄ differũt ꝯtinẽs a tꝑato. ſic iꝑfectũ a ꝑfecto. q2 tꝑa tus cũ hẽat ꝑfectã virtutẽ.ſ. tꝑantiã nõ patit̃ vehemẽ tes paſſiões ꝯcupiſcẽtie. Cõtinẽs aũt patit̃ vehemẽtes ſꝫ nõ deducit̃ reſiſtẽs rõe. ſꝫ ſumẽdo ꝯtinentiã ſecundo mõ.ſ. ꝓ abſtinẽtia ab omĩ delectatõe venerea. ſic ẽ poti or tꝑantia. ſic ꝟginitas caſtitate ꝯiugali. Nec ex h̄ ſeq̃t̃ ꝯtinẽs ſit maioꝝ meriti in reſiſtẽdo q̃ꝫ tꝑatus. cũ magꝭ laboret ĩpugnãdo. q2 ſm.b. Tho. Magnitudo cõcupi ſcẽtie vl' debilitas eius p̃t ꝯtingere ex duplici cã. Quñ q̃ꝫ vicꝫ ex cã corꝑali. Quidã em̃ ex naturali ꝯplexione ſũt magis proni ad ꝯcupiſcẽdũ q̃ꝫ alij. Et iterꝫ q̃dã ha bẽt occaſiões ſeu oportunitates delectationũ ꝯcupiſcẽ tiã inflãmãtes. ꝑatas magiſq̃ꝫ alij. Et debilitas ꝯcupi ſcentie ꝓcedens ex iſta cã diminuit meritũ ⁊ magnitu do auget. Quñq̃ꝫ ꝟo debilitas ꝯcupiſcẽtie vl' magnitu do ꝓuenit ex cã ſpũali laudabili. puta ex vehemẽtia ca ritatis vl' fortitudis rõis ſic accidit in hoĩe tꝑato. Et hu iuſmodi debilitas ꝯcupiſcẽtie auget meritum. rõne ſue cauſe. ⁊ magnitudo ꝯcupiſcentie. ſic in ꝯtinente minu it meritũ. Itẽ q2 delectatões venereoꝝ ſunt vehemẽtio res q̃ꝫ delectationes ciboꝝ. ⁊ iõ magis ꝯſueuimꝰ dicere ꝯtinentiã ⁊ incõtinentiã circa venerea q̃ꝫ circa cibos. lꝫ ſm phꝫ ſꝫ vtrũq̃ꝫ dici poſſit. Itẽ q2 ꝯtinẽtia ẽ circa bo nũ rõis hũanũ. iõ attendit̃ circa paſſiones q̄ p̃nt hoĩ cẽ cõnaturales. Uñ phs dicit in.vij.ethi. ꝙ ſi q̃s tenẽs pi rũ ꝯcupiſcat cũ comedere vel ad delectatõem venereo rũ. ſiue ſeq̃t̃ ꝯcupiſcentiã ſiue nõ. nõ d2 ſimpl'r cõtinẽs. ſed ſm q̃d. Eſt em̃ inclinatio beſtialis nõ natural'.

Cõtinentia et eius cõ .§.I.

trariũ incõtinentia pertinet ad aĩam magiſq̃ꝫ ad corpꝰ Quuis ſint circa ꝯcupiſcẽtias ⁊ caro ꝯcupiſcere dicat̃ ad uerſus ſpm̃. ſm aplm ad Gal'.v. Rõ eſt ſm Tho.ſe.ſe. q.clvi. q2 vnũq̃dq̃ꝫ magis attribuit̃ ei q̃d eſt cã per ſe. q̃ꝫ ei ꝙ ſolũ occaſionẽ p̄ſtat. Iõ ãt q̃d eſt ex ꝑte corpoꝝ ſolũ occaſionẽ ĩ cõtinentie p̄ſtat. Ex diſpoſitõe em̃ cor poris ꝓcedere p̃t ꝙ inſurgãt paſſiões vehemẽtes in ap petitu ſenſitiuo q̄ eſt ꝟtus organi corporei. Sed huiuſ modi paſſiões quãtũcunq̃ꝫ vehemẽtes ñ ſũt ſufficiẽtes cauſa incõtinentie ſꝫ occaſio ſolo eo ꝙ durante vſu rõis ſꝑ hõ p̃t reſiſtere ꝯcupiſcẽtijs ⁊ paſſioĩbꝫ. Si ꝟo paſſio nes adeo ĩcreſcãt ꝙ auferãt vſũ rõis total'r. ſic accidit ĩ his q̄ ꝓpt̃ vehemẽtiã paſſionũ ĩcurrũt amẽtiã. ñ remãebit rõ cõtinẽtie ⁊ ĩcõtinẽtie. q2 ñ ſaluat̃ ĩ eis iudiciũ rõis q̃d ꝯtinẽs ſuat ĩcõtinẽs ñ ſuat. ⁊ ſic ſeq̃t̃ ꝙ cã ĩcõtinẽtie ẽ ex ꝑte aĩe. q̄ rõe paſſionibꝫ nõ reſiſtit. q̃d fit duobꝫ modis ſm phm.vij.ethi. Uno mõ qñ aĩa paſſioĩbꝫ cedit ante q̃ꝫ rõ ꝯſiliet̃. q̄ vocat̃ irrefrenata ĩcontinẽtia. Alio mõ qñ nõ ꝑmanet hõ in his q̄ ꝯſiliata ſũt. eo ꝙ debil'r ẽ fir matus in eo q̃d rõ iudicauit. ⁊ hmõi vocat̃ debilitas. Itẽ nota ꝙ ex ĩpetu paſſioĩs ꝓuenit ꝙ aliq̃s ſtatĩ ſeq̃t̃ paſſionẽ añq̃ꝫ ꝯſiliũ rõis. Impetꝰ aũt paſſioĩs p̃t ꝓue

nire vel ex velocitate. ſic in colericis vel ex vehemẽtia. ſi cut in melãcolicis q̄ ꝓpter terreſtrẽ ꝯplexionẽ vehemẽ tiſſime inflãmant̃. Sic ⁊ ecõtrario ꝯtingit ꝙ aliq̃s nõ ꝑſiſtit in eo q̃d ꝯſiliatũ eſt ex eo ꝙ debilit̃ iheret ꝓpt̃ mollicie ꝯplexioĩs. vt in mulieribꝫ q̄ ꝓpter debilẽ ꝯplexi onẽ debiliter inhererẽt q̃buſcunq̃ꝫ ĩhererẽt. de facili ſeq̃tes paſſiões. q̃ꝫuis raro in aliq̃bꝫ al'r accidit. ſm illõ Pro uer.vlt. Mulierẽ fortẽ q̃s inueniet. Hoc idẽ vꝛ ꝯtinge re in flegmaticis ꝓpter eandẽ cauſam ſic in mulieribus h̄ totũ accidit. inquantũ ex ꝯplexiõe corꝑis dat̃ aliq̄ oc caſio incontinentie. non aũt eſt cauſa ſufficiens.

Sicut temperatus .§.II.

perfectioꝛ eſt ꝯtinente. ita ecõtra.ſ. intꝑatus grauius pec cat incõtinente. Et incõtinẽs ꝯcupiſcẽtie ẽ peioꝛ in cõti nenti ire. Ratio.i. ſcꝫ ꝙ intꝑatus eſt peioꝛ incõtinẽte. ſꝫ ſcḋm tho. vbi ſupra. q2 pctm̃ p̃cipue in volũtate conſiſtit ſm Aug. ⁊ iõ vbi eſt maioꝛ ĩclinatio volũtatiſ ad peccã dũ. ibi eſt grauius pctm̃. In eo aũt q̄ eſt intꝑatus volun tas ꝓcedit ad peccandũ ex electõe ꝑpa. q2 ꝓcedit ex habi tu ꝑ ꝯſuetudinẽ acq̃ſito. In eo aũt q̄ eſt ꝯtinẽs. volun tas ĩclinat̃ ad peccãdũ ex aliq̄ paſſiõe. Et q2 paſſio cito trãſit. habitꝰ aũt ẽ q̄litas de difficili mobil'. ĩñ ẽ ꝙ ĩcõ tinẽs ſtatĩ penitet trãſeũte paſſiõe. Intꝑatꝰ aũt nõ ſic. ſꝫ gaudet ſe peccaſſe. ſm illõ Prou.ij. Letãt cũ malefe cerit ⁊ exultãt ⁊c̃. Et rõ ẽ. q2 opatio ẽ ſibi facta cõnatura lis ſm habitũ. Uñ ſeq̃t̃ ꝙ grauius peccat intꝑatus q̃ꝫ in cõtinẽs. Et q̃ꝫuis videat̃ eſſe maioꝛ ignorãtia in intꝑa to q̃ꝫ in incõtinẽte. nõ tñ ex h̄ diminuit̃ pctm̃ ĩtꝑati. Rõ eſt ſm.b. Tho. q2 illa ignorãtia q̄ ꝓcedit inclinatõeꝫ ap petitus ⁊ cauſat eã. illa diminuit pctm̃ inq̃ꝫtum cauſat voluntariũ. Sꝫ illa q̄ ſeq̃t̃ inclinatõem appetitꝰ quãto maioꝛ eſt tãto magis aggrauat pctm̃. Intꝑato aũt ⁊ in cõtinente ignorãtia ſequit̃ inclinatõem appetitꝰ ꝓpt̃ habitũ vicij vel paſſioĩs. ⁊ nõ ꝓcedit. Eſt aũt maioꝛ in intꝑato dupl'r. Uno mõ quantũ ad duratõeꝫ. Nã ignorã tia durat in incõtinẽte ſolũ durãte paſſiõe. ſic acceſſio febris tertiane durante humoris cõmotione. Sꝫ ignorã tia intemperati eſt aſſidua propter ꝑmanentiã habitꝰ vñ aſſimilat̃ tiſice. ſm phm ĩ.vij.ethi. Alio modo ẽ ma ioꝛ ignorantia in intemperato quantum ad id q̃d igno ratur. Nã ignorantia incontinentis intendit̃ quantuꝫ ad aliq̃d ꝑticulare eligibile. prout ſcꝫ extimat h̄ nũc eſſe eligendũ. ſed intꝑatus hꝫ ignorantiã circa ipm̃ finẽ in q̃ꝫtum iudicat eſſe bonũ. vt irrefrenate ſeq̃t̃ ꝯcupias.

Quantũ ad ſecundũ.§.III.

ſcꝫ ꝙ incontinentia concupiſcentie ſit peioꝛ ⁊ turpioꝛ q̃ꝫ incontinentia ira. Uerũ eſt ex parte paſſionis ex qua ra tio ſuperatur. Cuius ratio eſt. quia motus concupiſcen tie habet maiorẽ inordinationem q̃ꝫ motus ire. Et hoc propter quattuoꝛ que tangit phs in.vij.ethi. Primo q̃ dem. quia motus ire participat aliqualiter rõne. inq̃ꝫ tum ſcꝫ iratus tendit ad vindicandũ iniuriã ſibi factã. quod aliqualiter ratio dictat. ſed tamẽ non perfecte. q̃a non intendit debitũ modum vindicte. Sꝫ motus con cupiſcentie totaliter eſt ſcḋm ſenſum. ⁊ nullo modo ſm rationẽ. Secundo q̃a motus ire magis ſequit̃ corpoꝝ complexionẽ propter velocitatẽ motus colere. que tẽdit ad iram. Unde magis eſt in promptu q̃ꝫ ille qui eſt di ſpoſitus ſm corporis complexionẽ ad iraſcendũ iraſca tur. q̃ꝫ ꝙ ille q̄ ẽ diſpoſitus ad cõcupiſcendũ. cõcupiſcat. Quod autẽ prouenit ex naturali corporis diſpoſitione eſt magis venia dignum. Tertio quia ira querit mani feſte operari. ſed concupiſcentia latebras. et doloſe ſub intrat. Quarto quia concupiſcens delectabiliter ope ratur. ſed iratus quaſi q̄dam p̄cedenti triſticia coactꝰ.

Differũt tꝑatus ⁊ ꝯtinens

An ſint eq̄lis meriti.

Circa q̃d ꝑncipal'r ſe habeat ꝯtinẽtia.

Uñ cauſat̃ ꝑncipal'r incõtinentia.

De ꝯparatione grauitatiſ pcti ĩ tꝑati ⁊ incõtinẽtiſ.

De duplici ĩcõtinẽtia.ſ. ꝯcupiſcentie ⁊ ire ⁊ q̄ illaꝝ ſit peioꝛ.

Sed ꝯſiderādo pctm̄ incōtinentie q̄ꝫtū ad malū quod
q̄s incidit a rōe diſcedēs. ſic incōtinentia ire vt plimuꝫ
eſt grauior. q2 ducit in ea q̄ ſunt ad ꝓximi nocumentū. vt
homicidiū ⁊ hmōi. Et nota ꝙ difficilius eſt aſſidue
pugnare ꝯ delectatōem q̄ꝫ ꝯtra irā. q2 ꝯcupiſcētia magis
eſt continua. ſed ad horam difficilius eſt pugnare ſeu
reſiſtere ire propter eius impetum.

Ad continentiam :§. IIII.

ſumēdo ꝑ refrenatōe ani a voluptatibꝫ inducūt. xij. et
diſſuadēt inordinatū affectū voluptatū ſm Guil. i ſū⸗
De. xij. in ma vtutū. Primū ē loc⁹ in q̄ ſumus. q2 ſcꝫ in valle
uc ētī bꝫ lacrimaꝝ. ſm pſ. Aug. Neſcam⁹ in q̄ fine claudamur i
ad ꝯtinē⸗ h exilio. Nō eiecit d̄s hoīem de ꝑadiſo vt h faciat aliū
tiam. ꝑadiſum. Scd̄m eſt tps in q̄ ſum⁹. Apl's. Redimen
tes tps q̄m dies mali ſunt. Bern. Uniūſuꝫ tps pñievi
gilia q̄dā eſt ſolēnitatꝭ magni ⁊ eťni ſabbati q̄d poſtu
lamur. Uigilia āt nō eſt tps deliciaꝝ. ſed feſtū. Ter⸗
tiū eſt exm̄ xp̄i ⁊ ſcōꝝ. Exo. xxv. Oīa facito ſm exēplar
q̄d tibi in mōte mōſtratū eſt. i. in xp̄o. Bern. Criſtus q̄
nō fallit elegit q̄d carni moleſti⁹ eſt. Id ḡ vtilius id ma
gis eligēdū. Quartū eoꝝ q̄bus amor voluptatū no
cuit. exm̄ Eue Gen. iij. Uidit mulier lignū ꝙ eēt bonū
ad veſcendū ⁊c̄. Quintū ē ꝑicl'm in voluptatibꝫ ꝯſe⸗
q̄ndis multociēs acq̄runt vl' ꝑ mortē ꝓpriū. vl' ꝑ morteꝫ
alteri⁹. Noluit dd̄ aq̄m bibere quā attulerāt d̄ ciſterna
bethleēmites viri cū ꝑicl'o vite eoꝝ. ſꝫ libauit dn̄o. ij. Re
gū. xxiij. c. Exēplū ſalomonis q̄ infamat⁹ eſt amore mu
lieꝝ. iij. Regū. xi Sextū eſt labor in ꝑparādo. Epicu⸗
rus voluptatū aſſertor oēs libros ſuos īpleuit oleribꝫ
⁊ pomis. ⁊ cibis vilibꝫ. dicēs eſſe vtendū. q2 carnes ⁊ ex
q̄ſite epule ingenti cura ⁊ miſeria ꝑparāt. maioreq̄ꝫ penā
hñt inq̄rēdo. q̄ꝫ voluptatē in vtēdo. Septimū ē vo⸗
luptatū breuitas. Sen̄. Uoluptas ē breuis faſtidio obie⸗
cta q̄ auidi⁹ hauſta ē citi⁹ in ꝯtriū recidēs. Octauū
eſt eoꝝ īdignitas. Sen̄. In voluptate nihil ē magnifi⸗
cū. q̄d naturā ꝓximā deo faciat. nō eſt ani viril'. ſꝫ pueri
lis. Ad Ro. vi. Quē eni fructū habuiſtis in ill'is in q̄b⁹
nūc erubeſcitꝭ. Nonū ē penuria fratrū nr̄oꝝ ⁊ filioꝝ
dei. Nō eni decet xp̄ianū delicias q̄rere. cū ſciat xp̄m in
tot mēbris ſuis neceſſitatē hr̄e. Ad Heb. xi. Fide moyſeſ
grandis fact⁹ negauit ſe eſſe filiū filie pharaonis. ma⸗
gis eligēs cū ppl'o dei q̄ꝫ cū tpal' pcti hr̄e iocūditatem.
Bern̄. Inueniunt curioſi q̄ delectent. nō inueniūt mi⸗
ſeri q̄ ſuſtentent. Decimū ē voluptatū īpuritas. hñt
eni m'ltā amaritudinē ānexā. Uñ in figura recte domi
nus ꝯgregatōes aq̄ꝝ appellauit maria. Gen̄. j. M'lti⸗
tudini eni delectationū ānexa ē m'lta amaritudo. Ecci.
vij. Inueni m'lierē amariorē morte. i. voluptatē. Un⸗
decimū eſt voluptatū vanitas. Ecci. vlt. Adoleſcētia et
voluptas vana ſūt. Hiero. Uoluptas habita famē nō
ſatietatē pit. Job. iiij. Qui biberit ex hac aq̄. ſ. volupta⸗
tis ſitiet iteꝝ. Ecci. ij. Dixi vadam ⁊ affluam delitijs ⁊c̄.
Duodecimū eſt eaꝝ noxietas. Nocēt eni m'ltiplr̄. Pri
mo q2 ſūt m'ltociēs hoī occaſio īfirmitatꝭ vel ēt mortis.
Uñ Ecci. xxxvij. Propter crapulā m'lti ꝑierūt. Sen̄. vo
De multi luptatibꝫ maior ꝑs corpoꝝ perijt. Scd̄o in ſuitutē r̄di
plici nocu git. Luce. xiiij. Juga boū emi q̄nq̄ꝫ ⁊c̄. Uoluptas amā
mento vo tibꝫ ſe q̄nq̄ꝫ iuga ſuppōit. i. ꝯſuetudīes delectationum
luptatis. ſm q̄nq̄ꝫ ſenſus. Tertio q2 reddit corp⁹ ꝯtumax ſpi⸗
ritui. Prou. xxix. Qui delicate pauerit ſuū in fine ſen⸗
tiet eū ꝯtumacē. Quarto obliuionē īducit. Ecci. v. c.
Nō eni ſatꝭ recordabit' dieꝝ vite ſue. eo ꝙ dn̄s delitijs
occupet cor ei⁹. Quīto a ſapīa īpedit. Job. xxviij. c.
Nō inuenit' in terra ſuauiter viuētiū. ſ. ſapīa. Sexto
diſſolutōem ⁊ ſterilitatē bonoꝝ opeꝝ īducit. Hiere. xxxi
Uſq̄ꝫ q̄ diſſolueris delicijs filia vaga. Septīo facit
hoīem loq̄cem. vñ figurat' ꝑ fluuiū egipti ranas ebul⸗
lientē. Exo. viij. Octauo reddit hoīem incōpatienteꝫ
Amos. v. Bibētes vinū cuꝫ phial' ⁊ op. io vnguēto de
libuti. ⁊ nihil ꝯpatiebant' ſuꝑ ꝯtritōe Joſeph. Exm̄ de
diuite epulone. Nono melioribꝫ delitijs ꝓuat. Ber.
Delicata ē diua ꝯſolatio ⁊ nō dat' admittētibꝫ aliena. in
h⁹ figurā colūba aq̄m diluuij refugit Gen̄. viij. ſ. car⸗
nal' voluptatꝭ. Decīo in penā eternā ꝯmutat'. Apoc.
xviij. Quantū ſe gl'ificauit ⁊ in delitijs fuit tm̄ date ei
tormentū ⁊ luctū. Gre. Momētaneū ē q̄d delectat eter
nū q̄d cruciat. Figura Joſue. iij. Aq̄ mortue ī mare mor
tuū deſcēdūt. i. voluptates.

De mā ſuetudīe q̄d ſit. ⁊ ī q̄ differt a demētia. Ca. iij.

Ecūda virtus ānexa

tpātie ē māſuetudo. Māſuetudo āt ſꝫ phm
in. iiij. ethi. ē moderatīa iraꝝ. Cōcurrit aūt ī De man
eūdē effectū cū demētia quā diffinit Sen̄. ꝙ clenitas ſuetudi
ſuꝑioꝝ aduſus īferiorē. Differt āt ab ea nec ē eadē vtuſ quid ſit.
Pro c⁹ d̄claratōe dic̄. b. Tho. ſe. ſe. q. clvij. ꝙ vt⁹ moral'
ſm phm ī. ij. ethi. ꝯſiſtit circa actōes ⁊ paſſiōes. Paſſi
ones āt iteriores ſūt actionū exterioꝝ ꝓncipia aut ēt ī
pedimēta. Et iō vtutes q̄ moderāt' paſſiōes. ꝯcurrūt q̄
ī eūdē effectū cū vtutibꝫ. q̄ moderāt' actōes lꝫ ſpē diffe
rāt. ſic ad iuſticiā ꝓꝑie ꝑtiet cohibē hoīeꝫ a furto. ad q̄d
q̄s īclinat' ꝑ iordinatū amorē vl' ꝯcupiſcētiā pecūie q̄
moderat' ꝑ libalitatē. iō libalitas ꝯcurrit cū iuſticia ī h
effectu q̄ ē abſtinere a furto. Et h ēt ꝯſiderādū ē ī ꝓpo
ſito. Nā ex paſſōie ire ꝓuocat' aliq̄s ꝙ grauiorē īferat pe
nā. Ad clemētiā aūt ꝑtiet directe ꝙ ſit diminutīa pena
rū ꝙ q̄dē īpediri poſſꝫ ꝑ exceſſū ire. Et iō māſuetudo in
q̄ꝫtū refrenat īpetū ire ꝯcurrit ī eūdē effectū cū clemētia.
Drñt āt ab īuicē īq̄ꝫtū clemetia ē moderatīa extioꝝ pu De diffe
nitōis. Māſuetudo aūt ꝓꝑe diminuit paſſiōeꝫ ire. vnde ꝯuētia
īpa ꝓꝑe reſpic̄ appetitū vīdicte. Clemētia vo īpas pēas māſuetu
q̄ exti⁹ exhibēt' ad vīdictā. Eſt āt māſuetudo virt⁹ q̄ dīs ⁊ cle
alio noīe d̄r mititas. q2 bonū fac̄ hñtē ꝙ ꝑtinet ad diffi mentie.
nitōeꝫ vtutꝭ. vt d̄r ī. ij. ethi. Sꝫ māſuetudīe inq̄t Sen̄.
oēs bōi viri ꝓſtabūt. Oppōit' āt ire ꝓut ira īportat vici
um. Nā ira in ſe ē paſſio. ⁊ exceſſ⁹ ei⁹ d̄r ira ⁊ d̄fect⁹ ei⁹
cū. ſ. q̄s dēat ea vti ⁊ nō vtit' d̄r r̄miſſio. hui⁹ vo q̄ tenet
mediū ī ira ē īnoīat⁹. ſignat' tn̄ noīe māſuetudīs. q̄ vt⁹
cū ſit d̄noīata diminutōe ire ꝓpīq̄or ē diminutōni q̄ꝫ ſuꝑa
būdātie. ⁊ ꝓpter h naturali⁹ ē hoī appetē vīdictā iniu
riaꝝ illataꝝ. q̄ꝫ ad hmōi deficē. q2 vix alicui min⁹ ꝑuevi
dēt' iniurie ſibi illate. vt dic̄ Saluſti⁹. Eſt tn̄ māſuetu
do moderatīa ire ſm r̄ectā rōeꝫ. ita ꝙ īpa ira ēt vtit' cuꝫ
opꝫ. Itē mā ſuetudo ſiue mititas q̄d idē ē. d̄r ⁊ vt⁹ ſm
phm. ⁊ btītudo. vꝫ Mat. v. Ibi btī mites ⁊c̄. et fruct⁹
ſpūs. vꝫ ad Gal'. v. Sꝫ īq̄ꝫtū vt⁹ ⁊ ic̄ hitū. actus ei⁹ d̄r
btītudo. Sūt eī btītudīes q̄dā act⁹ vtutū. īq̄ꝫtū d̄lecta
tōeꝫ ſpūalē īducūt tal' act⁹. d̄r fruct⁹ ſpūs. Pōit' āt ꝓpter
māſuetudo ꝑs tpātie potētial' ſeu vt⁹ ei ānexa. ⁊ ēt de
mētia. q2 vtraq̄ꝫ ꝯſiſtit ī q̄dā refrenatōe. Sꝫ q2 tpantia
refrenat vehemētiſſimas ꝯcupiſcētias. ſ. d̄lectatōes ta
ct⁹. Māſuetudo vo r̄freāt iras. clemētia pēas. iō tpātia
ꝓncipal' ē vt⁹ māſuetudo vo ⁊ clemētia mi⁹ ꝓncipales et

Fructus ſeu vtilita. §. I.

(ſecun
darie.
tes māſuetudīes ſꝫ guil. ī ſū. virtu. ſūt. xij. Prīo q2 in De. xij. fru
ducē ad ꝯgnitōeꝫ d̄i. ⁊ fac̄ hoīeꝫ dignū allocutōe d̄i. Pſ. ctib⁹ ma
xxiiij. Diriget māſuetos ī iudicio. do. mi. vi. ſuas. Ecci. v ſuetudi
Eſto māſuet⁹ ad audiēdū vbū d̄i. Jac. j. In māſuetu⸗
dīe ſuſcipite īſitū vbū. ⁊ Dyoni. dic̄ ꝙ moyſes ꝓpt' m'ltā
māſuetudinē d̄i appitōe fuit dign⁹ hit⁹. ⁊ d̄ eo d̄r Nu.
xij. ꝙ fuit Moyſes mitiſſim⁹ hoīm. Et ſm Tho. ſe. ſe.
vbi. ſ. Māſuetudo inducit ad cognitōem dei remouē

do impedimentū. Et h̄ dupl'r. Primo faciēdo hoiez cō-
potem ſui per diminutōem ire. Scd̄o mō. q2 ad man-
ſuetudinē ptinet q̄ hō nō ɔdicat v̄bis veritatis. qd̄ ple-
rūqȝ fit ex ɔmotōe ire. Vn̄ Aug. dicit. q̄ miteſcere non
eſt ɔdicere diuine ſcripture ſiue intellecte. dū vicia nr̄a
p̄cutit. ſiue nō intellecte. q̄ſi nos meli⁹ ⁊ verius ſape poſ-
ſemus. Scd̄o q2 placentē deo facit. Eccle. i. B̄n placitū
eſt ei fides ⁊ mā ſuetudo. ⁊ h̄ eſt ſcd̄m qd̄ ɔcurrit in eun-
dem effectū cū caritate maxīa v̄tutū. ſ. in ſubtrahendo
mala p̄ximoꝝ. Tertio q2 ſm̄ Grego. in moral'. induc̄ di-
uinā ſilitudinē. de deo nāqȝ dr̄ Sap. xij. Tu dn̄ator do-
mine oīa cū trāq̄llitate iudicas. Dan̄. ix. Fac nobiſcū ſm̄
magnā manſuetudinē tuā. Quarto facit nos xp̄i diſci-
pulos. Ip̄e magiſteriū h⁹ virtutꝭ ſpāl'r ſibi aſcribit di-
cēs. Math. xi. Diſcite a me q2 mitis ſum. Ex q̄ oñdit̄
hec eē via p̄fectiōis. Quinto ē ornamētū dicens ſeruis
dei. i. ad thimo. vi. Tu hō dei ſectare patificā māſuetu-
dinē ad Epheſe. iiij. Obſecro vos vt digne ambuletis
deo ⁊c. in oī māſuetudīe. Sexto aīaȝ ɔſeruat. Eccle. ix.
Fili mi in māſuetudīe ſerua aīaȝ tuā. ſic vaſa vitrea in
feno vl' alia re molli īuoluūt̄. ⁊ ſic ſeruant̄ a fractura. ſic
aīaȝ ī māſuetudīe a fractura ire. Septīo ɔ̄lectatōȝ mltā
īduc̄ ps̄. xxxvi. Māſueti āt hereditabūt trā ⁊ ɔ̄lectabūt̄
Et p̄pt̄ea poīt̄ fruc⁹ ſpūs ad Gal'. v. Eſt ei vt culcitra
ɔ̄licatiſſima. Octauo correctōeȝ fructuoſam facit. ps̄.
lxxxix. Supueīt māſuetudo ⁊ corripiemur. Leo leuiter
caſtigat⁹ reuerentiā exhibet caſtigāti. Aſpiratis aūt ni-
mie icrepatio nec correctiōeȝ recipit nec ſalutē. di. xlv. li-
cet. Nono gratioſum ⁊ amabilē oībus facit. Eccl'. iij. Fi-
li in māſuetudīe p̄fice opa tua et ſup gl'iaȝ hoīs diligerꝭ
Decimo orōeȝ facit deo acceptā. Judith. ix. Humiliū et
māſuetorū ſp tibi placuit dep̄catio. Undecimo ī iudicio
ſaluat. ps̄. lxxv. Cū exurgeret ī iudicio de⁹ vt ſaluos fa-
ceret māſuetos. Duodecīo dn̄im magnū ⁊ mltiplex ac-
quirit. Math. v. Bt̄i mites q̄m ip̄i poſſidebūt terram.
qd̄ intellgi p̄t de terra vite p̄ntis ⁊ de terra viuētiū ⁊ de
terra corp̄is ſm̄. Bern. quia facit ei dn̄ari.

De ptibus ſubiectiuis tp̄antie. Cap̄. iiij

De partibus ſubiecti-

uis tp̄antie que ſunt abſtinētia ſobrietas
et caſtitas. Et inde de p̄prietatibus abſti-
nētie videam⁹. Et q2 ɔtraria iuxta ſe poſi-
ta magiꝭ maīfeſta fiūt iō cū p̄prietatib⁹ abſtinētie oppo-
ſitas ad has p̄prietateſ. vl' ad viciū gule ptinētes ſil' iter-
ſerem⁹. Sciendū ē p̄io q̄ p̄ria ⁊ original' ɔdicio abſti-
nētie. ex q̄ fere oēs alie cāt̄ eſt. q2 carnē ⁊ ſp̄m ī ſua natu-
ra cuſtodit. Natura ei carnis ſm̄ ordīeȝ rōis ē q̄ ſpritui
ſit ſbiecta. ⁊ natura ſpūs ē q̄ ſibi dn̄ctur. eā dirigendo ⁊ — De laude et effectu abſtinētie
vertēdo ad v̄tutꝭ exercitiū. Et hoc exp̄ſſit de⁹ q̄ eſt nature
auctor loq̄ns ad chayn. Gen̄. iiij. Subter te inquit erit
appetit⁹ tuus vt tu dn̄aberꝭ ill'⁹. qd̄ ītellgēdū ē ɔ̄ dn̄io
rōnis ⁊ ſubiectiōe appetitus ſenſitiui. Nā ſm̄ q̄ dicit.
Tul. ī. li. de offi. Duplex eſt vis aīe vna eſt ratio. altera
appetit⁹. Rōnis ē dn̄ari ⁊ dirigere. appetit⁹ āt obtēpar̄
et dirigi. Ad ɔmendatiōeȝ abſtinētie facit qd̄ ait. Am-
broſius Abſtinētia lex a dn̄o deo. p̄uaricatio legis a di-
abolo. Culpa p cibū. latebra p⁹ cibū ɔgnitio īfirmita-
tis in cibo. firmitatꝭ v̄tus ī ieiunio. Serpēs ſuadet gu-
le. dn̄s ieiunare decernit. Itaqȝ gula a padiſo expulit re-
gnātē abſtinētia ad padiſū reuocauit errantē. In decre.
di. xxxv. ſexto dic. Ibi mlta pulcra ɔ̄ abſtinētia ⁊ ſobe-
tate. exīm ad ɔmēdatiōeȝ abſtinētie. de honorato puero
poſt modū abbate. q̄ a pueritia cepit abſtinere ab eſu
carniū ⁊ ī ɔuiuio alioꝝ alijs comedētib⁹ carnes. piſc̄ꝭ q̄
in ill' ptibus nō inueniebat̄ diuit⁹ p̄curat⁹ ē intrās ſitulā
cū hauriret̄ aq̄ ɔ̄ q̄ comedit ſufficient̄. vt hēt̄ ī li. dyalo.

Ex dicta autem pro- ſ. I.

prietate multe alie ſequūtur. quedā videlicȝ ptinētes ad — De triplici effectu abſtinētie q̄ ad mētē
mentē ⁊ quedā ad corp⁹. Proprietateſ ad mētē ptinētes
videt̄ eē tres. Nā p̄io aīm ſincerū reddit vt ad orandū
ſit feruētior. Scd̄o memoriā nutrit. vt ad remiſcendū
ſit promptior. Tertio intellectum acuit et ad ſpeculan-
dū ſit ſubtilior. Quantū ad p̄mū ſciendū q̄ nimie- — Primus
tas cibi calorem naturalem ſuffocat. propter quod cibū
decoquere nō poteſt ex quo ɔtigit q̄ natura corp̄is cib ī
pōdere p̄granata. ⁊ q̄ſi ſuis virib⁹ ſepulta mentē ip̄aȝ
ſecū ſubmergit ⁊ eā p̄p̄ria opatiōe deſtituit. Vn̄ ſcriptū
ē Oſee. ix. Mēphis ſepeliet eos. Mēphis īterp̄tat̄ ex
ore. vbi dat ītelligere. q̄ ſupfluitas cibi. q̄ ex vitio oris
occaſionē hȝ. hoīeȝ gule deditū ſepultū tenet. Nā ſic ɔ̄c
Gre. Quāto corp⁹ implet̄. tanto anima minorat̄. ſup-
ple in actib⁹ viriū ſuaꝝ. Et h̄ eſt qd̄ dicit dn̄s Lu. xxi.
Attendite ne grauent̄ corda vr̄a in crapula ⁊ ebrietate.
Daniel vir deſiderioꝝ vt aptior eſſȝ ad diuina ſuſcipiē-
dū ⁊ orandū triū hebdomadaꝝ diebus panē deſidera-
bilē nō comedit. vt caro ⁊ vinū nō introierūt in os ſuū
Dan̄. x. Poſtea habuit maximas viſiones ⁊ reuelatōes
Scd̄o virtus abſtinētie memoriā nutrit. cū eīm ſto- — Scd̄s
machus nimio cibo replet̄ mlti fumi ab ip̄o aſcendunt
ad cerebrū ip̄mqȝ obnubilāt ⁊ deordināt. ⁊ ex h̄ habent
v̄tutem memoratiuā q̄ eſt in pte poſteriori cerebri obfu-
ſcare. ⁊ intentōes acceptaꝝ ſpecieꝝ deſtruere. Vn̄ dicit̄
Oſee. xiij. Saturati ſunt ⁊ leuauerūt cor ſuum. ⁊ obliti
ſūt mei. Parcitas āt cibi modicas p̄mittit fieri exalatio-
nes. ⁊ idcirco vis memoratiua in ſuo vigore p̄ſiſtēs for-
tis eſt ad mēorandū. Cui⁹ ſignū apparet in euigilanti-
bus p⁹ ſomnū. q̄ digeſto cibo p̄mptiores inueniūt̄ ad
remiīſcendū ea. quoꝝ repleto ſtomacho mēoriā p̄us non
hēbant. Et iō ɔgrue hora matutinal' īuēta eſt ad tradi-
tionē doctrine. tūc eīm hō ē potētior ad retinēdū ⁊ rmēo-
randū q̄ auditoribꝰ ſūt tradēda. Vn̄ vn⁹ de trib⁹ cu-
bicularijs regis Darij q̄ fecerāt q̄ſtionē iter ſe. Quid in-
ter oīa eſſet forti⁹. dixit vinū. q2 ſeduc̄ mētē ⁊ regis ⁊ ſer-
ui fac̄ mentē vnā ⁊ nō meminit oēm triſticiā ⁊ debituȝ
Qd̄ ītelligit̄ cū vinū ⁊ alia cibaria īordinate ſumūt̄. ij.
Eſdre. iij. Tertio abſtinētia ītellectū acuit ad ſubtil'r — Tertius.
ſpeculādū. cū eīm opatio ītellect⁹ ortū hēat a ſenſu ⁊ fan-
taſia ſm̄ doctrinā phi. neceſſe ē q̄ ex mala diſpoſitōe p-
tis ſenſitiue ⁊ v̄tutꝭ imaginatīe. v̄t⁹ ītelligētie iabil' redda-
tur ad ſpeculatōeȝ v̄itatꝭ. Nihil āt eſt qd̄ ſic ſenſū ob-
ſtruat ⁊ fātaſiā deordīat. ſic cibi ſupfluitas. ex q̄ vlteri⁹
īpedimētū ɔtigit in recta opatōe ītellect⁹. ſm̄ qd̄ dicit
Tulli⁹. Mente inq̄t recta vti nō p̄nt mlto cibo ⁊ potu
repleti. vn̄ dic̄ Hiero. venter pinguis pinguē ſenſū gignit
⁊ Sen̄. dic̄. Copia ciboꝝ ſubtilitas īpedit̄. Dan̄. j. hr̄. q̄
ananias azarias miſahel abſtinētes repti ſūt ſapiētioreſ
⁊ acutiores oīb⁹. Cris̄. Nihil ſenſuū acumē opat̄ ſic mo-
derata refectio. de ɔſe. di. v. Nihil eīm ſic iocundum.

Sūt vlterius alie tres. ſ. II

p̄prietates abſtinētie ad corp⁹ ptinētes. Et p̄ia ē. q2 cor- — De trib⁹ effectibuſ abſtinētie q̄ ad corpus.
p⁹ p abſtinētiā nutritū tēplū ɔ̄i efficit̄. Scd̄a q̄a cibo
ſūpto hō ɔ̄lectabil'r vtitur. Tertia quia per eam ciuili-
ter viuitur. Eſt ergo prima proprietas abſtinentie cir-
ca corpus ɔſiderāda. q̄dā ɔ̄dicatio tēpli. ſȝ illō apl'i. i.
Cor. vi. Tēplū ɔ̄i ſcīm ē qd̄ eſtꝭ vos. Cū ei corp⁹ ſit qd̄-
dā īſtrm aīe. facil'r ab ip̄a ducit̄ ad opa v̄tutis q̄ū ē p̄ce
nutritū. Et cū ī ip̄a rōe ſūt ſemīaria v̄tutū plātata. q2
ɔplemītū eē n̄ p̄t. niſi obſeq̄uȝ p̄ſtet̄ a corp̄e. qd̄ ē aīe aſ-
ſociatū ⁊ p mācipio datū. ɔñs ē q̄ ip̄m corp⁹ p abſtine-
tiā gubnatū. erit q̄i q̄dā porta v̄tutū ⁊ clauſura vicioꝝ ⁊
ex h̄ rddet̄ hītaclm. ſ. ſ. nā ex h̄ cauſat̄ q̄dā p̄patio oīm

virtutū.ꝑ quas ſpūſſanctus mentē inhabitat. In huius figura habeť in li. Iudicū ꝙ Sampſon tenēs mādibulā aſini in manu. irruente ſpū in eum occidit mille philiſteos. Aſinus eſt corpus nr̄m. mādibula ſignificat os. qḋ cū ꝗs refrenat vincit temptatōes diaboli. Scḋa ꝓprietas abſtinentie ad corpꝰ ꝑtinens eſt. q: facit corporalem vitā delectabilē ⁊ ſanam. Cibꝫ em̄ cū moderamīe ſumptus primo in guſtu delectatōem facit. Cauſať em̄ delectatio ex ꝯiunctione ꝓporcionata ꝯuenientis cū ꝯuenienti. Vn̄ ġ cibꝫ tꝑate ſumiť tam in quātitate q̄ꝫ in qualitate. tūc ꝯueniens cū ꝯuenienti coniūgiť. q: geſtꝰ cui cibus ꝯiungiť ꝯuenientiā habet ad ipm̄ in modo ⁊ menſura. ⁊ tunc ſequiť delectatio. Vn̄ maiorē delectationē ſentit tꝑatus in cibo q̄ꝫ guloſus. Quāto enī guſtꝰ eſt ordinatior ⁊ natura purior. tanto delectatio que inde ꝑcipiť erit maior. Vn̄ ḋr Eccl̄i. xxxi. Somnꝰ ſanitatis in homine parco. dormit vſqꝫ mane. ⁊ aīa ipſius cū ipſo delectabiť. Criſ. Nihil ſic iocundū eſt ſicut cibꝫ bene digeſtus aut decoctꝰ. Nihil ſic ſalutē ꝯſeruat. nihil ſic egritudinē fugat ſic moderata refectio. Sufficiētia ꝙppe cū nutrimēto ⁊ ſoſpitatē ſimul procreat ⁊ voluptatem. Abundātia vero morbū facit ⁊ moleſtias ingerit. de ꝯſe. di. v. Nihil. Ad idē facit qḋ dicit Hiero. in duobus. c. ſeq̄n. ibidē. Saluator mittēs ad p̄dicandū diſcipulos dixit. In quācunqꝫ domū intraueritis. ⁊ ſuſceperint vos. māducate q̄ apponunť vob. Luce. x. In q̄bus verbis nō amplā licentiā ꝯmedendi pl'a vel meliora cōceſſit. ſed voluptatē ⁊ curioſitatē q̄rendi cibos delicaciores reſtrīxit. Nā xp̄s abſtinēs fuit. nec legiť carnes comediſſe niſi agnū paſcalē. vt dic̄ mgr̄ in hyſto. ſcola. Et ꝯuiuiū ſuū fecit ex panibꝫ ⁊ piſcibꝫ eos mľtiplicando. vt ꝑtꝫ Ioh. vi. Ceſar etiā auguſtus vt narrat Policratus minīo cibo erat ꝯtentus atqꝫ vulgari. Nā panē ſecundariū. piſciculos minutos. ⁊ caſeum bubalū comedere ſolicitus erat. Seq̄tur etiā comeſſatiōes inordinatas ⁊ lautas pauꝑtas. ſm̄ illud Prou̇. xxi. Qui diligit epulas in egeſtate erit. Infirmitates etiā Eccle. xxxvij. In multis eſcis erit infirmitas. Nauſea. Prouer. xxvij. Anima ſaturata calcabit fauū. Vn̄ ſm̄ Rabi moyſen. Precepit deus in lege iudeoꝝ ꝙ nō comederēt carnes porcinas. q: ex eis generanť infirmitates ⁊ mľte guloſitates ꝯmittunť circa illas. Hinc ⁊ Hiero. ait. Legimus quoſdā morbo articulari ⁊ podagre humoribꝫ laborantes. ꝓſcriptōe bonoꝝ ad ſimplicē menſam ⁊ pauꝑes cibos redactos ꝯualuiſſe. de ꝯſe. di. v. Legimus. Tertia ꝓprietas abſtinētie ad corpus ꝑtinēs ꝯſiſtit in curiali a politico conuictu cū alijs. Cibꝫ em̄ moderate ⁊ ordinate ſumptus mūdiciā corꝑis cauſat ꝑ h̄. ꝙ omnes ſenſus exteriores puros ⁊ īmaculatos tenet. Et h̄ maxime req̄riť in humana ꝯuerſatōe. q̄ maxime in ꝯuiuendo alijs cū q̄bus expedit habere mundiciā corꝑalem ꝯſiſtit. Vn̄ Bern̄. ſcribit ad fratres de mōte dei. Si māducas menſam tuā ſobrietas perornet. Viciū aūt guloſitatis horridas īmundicias ⁊ incurialitates multas facit. Naꝫ ⁊ ip̄m os q̄dem eſt nobiliſſimū membrū. vtpote deputatū officio loq̄ndi. ⁊ maxīe neceſſariū ꝯuerſatōi. hoīem inficit ⁊ eius anhelitū fetidū reddit. vt ḋ guloſis poſſit verificari illud pſ̄. v. Sepulcrū patens eſt guttur eoꝝ. Propter nimiā em̄ inordinatā cibi ſumptōem guſtꝰ corrūpiť. ꝓpter qḋ inde fetide exalatiōes erūpunt. Contingunt etiā in ſingľis alioꝝ ſenſuū meatibꝫ ſuꝑfluitates inhoneſte. q̄ vitā ſocialē maculāt ⁊ ꝯturbant. Vnḋ in ep̄la Iude ḋr de guloſis. Hi ſunt in epuľ ſuis maculoſe ꝯuiuātes. Hinc Hiero. Multi in patiētia gule vomitu remedianť ⁊ qḋ turpiter ingeſſerūt turpiter egerūt. Ipocras docet in amforiſmis. Craſſa ⁊ obeſa q̄ creſcēdi menſurā impleuerūt. niſi cito ablatōe ſanguinis minuanť

s̄. de gula ſcḋa. ꝑte titu. vi.

in paraliſim ⁊ peſſima morboꝝ genera erūpere. de ꝯſe. di. v. Ne tales. Predictū etiā viciū ceteros hoīs actus inhoneſtos facit q̄ꝫtum ad corꝑis mēbra. puta tremorem manuū. effuſionē vultus. oculoꝝ toruitatē. trāſglutiendi feſtinantiā ⁊ feſtinatā auiditatē. ⁊ mľta alia ex quibus ſequiť inhoneſtas in ꝯuerſatōe ciuili. Hec autem remouet abſtinētia q̄ hoīem ordinatū reddit q̄ꝫtū ad predicta oīa. Narrat Petrus damianꝰ. ꝙ vxor q̄dam venetis ꝯſtantinopoli adeo dilicate viuebat vt etiā communibꝫ aq̄s dedignareť ablui. vn̄ ſerui eius rorem ſatagebāt colligere. ex q̄ laborioſum ſibi balneū p̄pararēt. Cibus manibꝫ non tangebat. ſꝫ fruſtatim ſciſſos q̄buſdam fuſtinulis aureis ori ſuo adhibebat. Eius cubiculū tot aromatū generibꝫ redolebat vt narrare tm̄ dedecus feteat. Sed q̄ꝫtum oīpotēti deo exoſa fuerit. patꝫ q: corpus eius totū ꝯputruit. ita vt mēbra corꝑis marceſceret. vndiqꝫ totū cubiculū incredibili fetore repleuerit. Nec q̄ſq̄ꝫ de ſeruientibꝫ tantā ꝑferre narīū putredinē poterat. vix vna ancilla n̄ ſine olētis ſpeciei auxilio in eius obſequio ꝑdurante. Eadeꝫ tamē raptim accedebat ⁊ ꝓtinꝰ fugiēs diſcedebat diutius hec lāguore decocta ⁊ miſabiľr cruciata amicꝭ letātibꝫ diē clauſit extremū. Exēplū.

Poſt predicta vidē. §. III.

dum eſt de cauſis factis ⁊ ꝯſeruatiuis abſtinētie quas q̄ttuor poſſumus aſſignare. Prima eſt aſſuefactio a iuuentute ad aliqḋ licitū ⁊ honeſtū exercitiū. Mēs enī humana ſm̄ qḋ dicit Grego. neſcit eſſe ocioſa. ſꝫ ſemꝑ occupari deſiderat. Et qn̄ eſt occupata circa vnū cum diuerſis nō poſſit intendere a q̄cunqꝫ alio remittitur. Ex intentōe autē mētis ſequiť affectio circa illud cui intendit. Nā ad illud mens eſt affecta cui maxime eſt intēta. ita tn̄ ꝙ ꝑſeuerātia abſit. nā ꝯtinuatio oꝑis triſticiā a mente elōgat ⁊ delectatōem cauſat. Maxime autem h̄ ꝯtingit qn̄ q̄s circa ſtudiū lr̄aꝝ ſe occupat ꝓpter naturalem inclinatōem intellectꝰ ad ꝟitatē. Oēs em̄ homīes natura ſcire deſiderāt. vt dicit ph̄s in. i. metha. qn̄ ergo huic nature deſiderio q̄s ſatiſfaciat ꝑ exercitiū ſtudij q̄etatur mens ab oī alia occupatōe ꝓpter ꝯformitatem quā habet mēs ad hm̄ōi laborē. Vn̄ ꝟo homo a iuuentute incipit ociari omnes aīe vires in q̄dam fame nutriunť cupiētes in aliq̄ ſenſibili ſatiari. Nā ⁊ aures eſuriūt rumores. oculi vanitates. gula cibos. ⁊ lingua loq̄citates que tn̄ oīa ſi habeanť mentē nō ſedant. q: talibꝫ non paſciť. Querit enī cibū nobiliorē que eſt ſciā vel ꝟtus. Unde ſcriptū eſt Prouer. xxi. Deſideria occidunt pigꝝ. Noluerūt em̄ quicq̄ꝫ manus eiꝰ oꝑari. tota die ꝯcupiſcit ⁊ deſiderat. Patet ġ ꝙ ſalubris occupatio eſt magna cauſa nō vacādi cibis ⁊ potibꝫ. nec multū curāduꝫ eſt de eis. Dn̄s noſter vt daret nob exemplū vacādi ſtudio ſcripture. cum tēptatꝰ fuit de gula dixit. Nō in ſolo pane viuit hō. quaſi remediū ꝯtra gulā. Mat. iiij. Secūda cauſa eſt debita ordinatio q̄ſi in cibo eſt obſeruāda ſm̄ q̄nqꝫ ꝯditiones q̄ trahunť de quadaꝫ glo. ſuꝑ illo verbo qḋ dixit eſau ad iacob. Da mihi decoctōe hac rufa Gen̄. xxv. Prima ꝯditio eſt ꝙ q̄s horā comedēdi vľ q̄nqꝫ indigentie nō p̄ueniat. Et iſte eſt p̄mus modus q̄ gule vicium nos tēptat. qḋ maxime eſt deteſtabile in q̄cūqꝫ ciue. ⁊ maxime rectoꝝ alioꝝ. Vn̄ maledictio indiciť talibus. vt habeť Eccle. x. Ve inquit tibi terra cuiꝰ rex ē puer. ⁊ cuius p̄ncipes mane comedūt. Poſtea ſubditur Beata terra cuiꝰ rex nobilis eſt. ⁊ cuius p̄ncipes comedunt tpe ſuo. Ionathas mortis ſn̄iam meruit. q: in guſtum mellis conſtitutū tp̄s comedendi anteceſſit. i. Regum. xiiij. Scḋa ꝯditio eſt ꝙ cibos nō querat ſeu accipiat nimis delicatos. ſicut diues epulo q̄ epulabať quotidie ſplendide ob hoc ſepultus eſt in inferno. Lu. xvi.

De q̄ttuor ꝯſuatiuis abſtinētie

Ad ordinate ꝯmedendum q̄nqꝫ conditiões requiruntur

Tertia ɔditō ꝙ nō comedat nimis ſm ſuā cōplexionē
q꞉ qd̄ vni multū aliquādo ē alteri paucū.in hmōi offē-
derūt.de quibꝫ dꝛ in pſ. Manducauerūt ⁊ ſaturati ſūt
ni. ⁊c̄. hiſtoriā habes Nume.xj. Quarta ɔditio ē ꝙ
nō comedatur cū nimio ardore ⁊ rapacitate: ſicut eſau
lenticule coctiōem. dauid aūt aquā ɔcupitā de ciſterna
bethleē effudit.ij.Reg.xiij ar.di.xlj.quiſquis. Quin
ta ɔditio eſt ꝙ non nimis accurate ⁊ ſtudioſe pꝛeparat
ſicut faciebant filij Heli de his que offerebantur.j.Re.
ij.hinc ⁊ Aug. Fieri nō pōt vt ſine aliquo vitio cupidi-
tatis vel voꝛacitatis p̄cioſiſſimo cibo ſapiens notet̄. In
ſipiens aūt fediſſima gule flamma i viliſſimū olus in-
ardeſcat.⁊c̄.di.xlj. Quiſquis. Tertia cauſa abſtinētie
eſt elōgatō vel ſubtractio ab his q̄ pn̄t deſideria carnis
accēdere. Inter alia em̄ q̄ fugāt oīa vitia carnis tā circa
cibos q̄ȝ circa actus venereos ē ſubtrahere occaſiōes pec
catoꝝ. Nā q̄ ſe tlibꝫ offerūt puta colloquijs mlieꝝ.aſpe
ctibꝫ eaꝝ.⁊ mēſis pīguibꝫ.vbi varia ⁊ delicata fercl'a ap
ponūtur.cām p̄bēt vt tentētur.q̄d ē valde p̄iculoſū i ta
libꝫ vbi tentat ſuauitas ⁊ voluptas. Tutius em̄ in hac
materia fugit̄ bellū q̄ȝ expectet̄. Vn̄ ſcp̄tū ē de p̄ma mu
liere ꝙ vidit lignū pulcrū ⁊ delectabile q̄d maxime ɔcu
piuit. Ubi dicit glo. ꝙ nō licet intueri qd̄ nō licet ɔcupi
ſci. Angeli qui ſodomā ſubuerterūt educētes loth de ci-
uitate dixerūt ei. Noli reſpicere poſt tergū.nec ſtes i om
ni circa regione. Gen̄.xix. Ad ſignificādū ꝙ nō ſolū rece
dendū eſt a peccato ſed etiā ab om̄i eo qd̄ hȝ p̄ſtare occa
ſionē ⁊ inducere ad peccatū. De ieiunio habes multū
⁊ plene in ſecūda p̄te. Quarta cauſa abſtinētie ē ɔſi-
deratio coꝝ que ad ip̄am habēdā inducūt. Et hec ſūt p̄-
cipue q̄tuoꝛ.ſ.natura.ſcp̄tura.foꝛtuna. ⁊ moꝛs futura.
Natura quidē abſtinētia p̄dicat.q̄d patȝ ex oꝛis parui-
tate. Nā ſicut dicit phus in li.de natura aīaliū.hō com
paratōne ſui coꝛpis inter cetera anīalia eſt parui oꝛis. p̄
quod dat̄ intelligi ꝙ debet eſſe p̄ui cibi. Ad hoc etiā idē
natura fecit breuē trāſitū in trāſglutiēdo cibū. Vū bre-
ue guttur dedit ſibi vt citi⁹ ſe de cibo expediret. vtpote
ad maioꝛa factus. Vn̄ dicit Bern̄. Uoluptas gutturis
q̄ tanti hodie extimat̄ vix duoꝝ habet latitudinem di-
gitoꝝ. Modica ergo debet delectatio vbi breuis ē tran
ſitus.ſm illud Iohel'.j. Ululate qui bibitis vinū i dul-
cedine.perijt em̄ ab oꝛe veſtro. Vn̄ dicit Sen̄. Volup-
tas eſt breuitas faſtidio obiecta quo auid ius hauſta eſt
citius in neceſſariū recidens. Rep̄hēdit̄ a pho in li.eth.
ille epicurus q̄ oꝛabat deū vētris. vt haberet guttur lō
gum vt grus. vt diuti⁹ delectatō guſtui inſideret. Itē
ſecūdo ſcp̄tura ad p̄citatē cibi inducit. Dicit eni ꝙ initi-
um vite homīs ē panis ⁊ aqua. Eccl'.xxix. ⁊ Gen̄.j. De⁹
aſſignauit eādē eſcā hoī ⁊ beſtijs. Ecce inquit dedi vob
oēm herbā afferētē ſemē ſup̄ terrā. ⁊ vniuerſa ligna q̄ ha
bent in ſeip̄is ſemētē generis ſui. vt ſint vobis in eſcam
⁊ cūctis animātibꝫ.ad q̄d etiā facit q̄d dicit Hieronim̄.
di.xxxv. Ab exoꝛdio creature rōnal' nec carnibꝫ veſcebā
tur.⁊c̄. Similiter nec vino. vt dꝛ in eadem diſ.ſexto die.
Daniel cuȝ ſocijs petierunt ſibi dari legumia cū aqua.
ſm ꝙ ſcriptura cōceſſerat Tertio ad parcitatē victus
foꝛtuna inducit. Conſiderare em̄ debet quilibet cū alio
habere nature p̄ilitatē ⁊ eundē p̄ductoꝛē deū. Unde q̄
dȝ vnus delitijs abūdare.alius miſeria ɔſumi. Vn̄ am
broſius. Quis em̄ tam iniuſtus tā auarus.q̄ȝ q̄ multo-
rum alimēta ſuū nō vſum.ſed abūdantiā ⁊ delitias pa-
rat.di.xlviij.ſicut hi. Zacheus p̄nceps publicāoꝝ ⁊ di
ues bona ſua cū paup̄ibꝫ nō habētibꝫ diuidenda p̄mit
tebāt. Luce.xix. ⁊ Iob dicit.ſi comedi buccellā meā ſol⁹
⁊ nō comedit pupillus ex ea. Iob.xxj. Quarto valet
ad parcitatem conſideratio moꝛtis future. Si quis enī
finē carnis conſideret.⁊ quō vermibus in eſcā parat̄. fa
ciliter a gule vitio refrenat̄. Unde Grego. Nihil ſic va-
let ad carnis deſideria edomāda.ſicut cogitare qual' ſit
futura moꝛtus. Exemplū in Vitaſſrm cū q̄dā ſcola-
ris Bononie voluptatibꝫ coꝛp̄is deditus viſitaretur a
quodā nr̄o fratre ſuo cōpatriota.timēs ſcolaris ſui con-
uerſionē ex v̄bis fratris.fecit pactū ꝙ nil diceret de deo.
qd̄ ille p̄miſit niſi em̄ duo v̄ba in fine ſermonis ſui. Et
poſt locutōes plurimas recedens dixit ei illud Eſa. Sb
ter te ſternetur tinea.⁊ operimētū tuū erūt vermes.que
verba nō potuerūt a coꝛde eius recedeꝛ quouſq̄ȝ effect⁹
eſt frater noſter.qui ⁊ ſancte vixit.

Exēplū.

In quibus tempo .§.IIII.

ribus ſeu diebus ſint inſtituta ieiunia ab eccl'ia: habet̄
ſ.in.ij.p̄te.ti.vj.de gula. Quare aūt illis diebꝫ magiſ q̄ȝ
alijs ſint inſtituta.hec om̄ia plenius declarātur. Notā-
dum igit̄ ſm btm̄ Tho.ij.ij.q.xlvij.ar.v. Cū ieiunium
ad duo oꝛdinetur.ſ.ad delectatōem culpe ⁊ eleuatōnem
mētis i ſup̄na.ideo ſpēal'r ill' temp̄ibꝫ fuerūt ieiunia in-
dicenda quibꝫ opoꝛtebat homīes a peccato purgari. et
mētes fideliū in ſup̄na eleuari p̄ deuotōem. hoc aūt p̄ci
pue imminet ante paſcalē ſolēnitatē.in qua ⁊ culpe per
baptiſmū relaxant̄.q̄ ſolēniter in vigilia paſce celebrat̄-
dum ſcȝ benedicūtur fontes baptiſmales. ⁊ chriſti fide-
les adulti tūc baptiſabant̄ coīter. Recolit̄ enī tūc dn̄ica
ſepultura.⁊ p̄ baptiſmū ɔſepelimur xp̄o in moꝛtem. vt
dicit̄ ad Rom.vj. In feſto etiam paſce maxime opoꝛtet
mētē hoīs eleuari p̄ deuotōem ad eternitatiſ gl'iam quā
chriſtus reſurgendo inchoauit. ac etiā fideles dn̄i in hu
iuſmōi ſolēnitate coīcari.⁊ ad coꝛonem accedere.opoꝛtet
mente eleuata ad deū.⁊ iō īmediate an̄ ſolēnitatē paſca
lē eccleſia ſtatuit eſſe ieiunādū. Et eadē rōe in vigilijs p̄-
cipuaꝝ ſolēnitatū in q̄bꝫ nos p̄pari opoꝛtet ad feſta fu-
tura deuote celebranda. Similiter in ſingulis quartis
anni ɔſuetudo eccl'ie hȝ vt ſacri oꝛdines ɔferant̄. ad q̄-
rū ſuſceptōem opoꝛtet p̄ ieiuniū p̄pari.⁊ eos q̄ oꝛdināt.
⁊ eos q̄ oꝛdinandi ſunt ⁊ totū pop'l'm p̄ cuius vtilitate
oꝛdinant̄. Vn̄ ⁊ legit̄ Luce vj. ꝙ dn̄s an̄ diſcip'loꝝ ele-
ctōem exiuit in montē oꝛare. q̄d exponēs Ambroſi⁹ ait.
Quid te facere ɔuenit cū vis aliq̄d officiū pietatis ad-
oꝛiri qn̄ chriſtus miſſurus ap'los prius oꝛauit. Pōt
etiā rō aſſignari ieiunij quatuoꝛ tp̄m .ſ. vt dem⁹ p̄miti-
as tp̄is deo. Sūt em̄ duodecim dies in toto anno qua-
ſi p̄ p̄mis diebꝫ duodecim menſiū anni. Et ſicut p̄ ieiu-
niū q̄dragēſimale deo dam⁹ decimas tp̄is. ita p̄ ieiuni
um q̄tuoꝛ tp̄m dam⁹ p̄mitias. vtrūq̄ȝ enī in lege māda
tur offerri.ſ.decimas ⁊ p̄mitias. Rō aūt ſpēal' q̄re q̄dra
ginta dies ieiunant̄ i q̄dragēſima ē triplex ſm Grego.
in omel'. Prima ē q꞉ virt⁹ decalogi p̄ libꝛos q̄tuoꝛ ſācti
euāgelij implet̄. denari⁹ aūt q̄ter ductus i q̄dragenari-
um ſurgit. Secunda rō eſt q꞉ in hoc moꝛtali coꝛp̄e ex
q̄tuoꝛ elemētis ſubſiſtim⁹ p̄ cui⁹ voluptatē p̄ceptis dn̄i
cis ɔdicim⁹.q̄ p̄ decalogū ſūt accepta. vn̄ dignū ē vt eā
dē carnē q̄terdecies affligam⁹.ſ.p̄ ieiuniū.xl. Tertia rō
ē vt dō offeram⁹ decīas tp̄is ſeu dieꝝ āni.ſic aliaꝝ rerū.
Cū em̄ ānus p̄.ccclxv. dies ducit̄. nos āt p̄.xxxvj. dies
affligimur q̄ ſūt ieiunabiles i ſex ſeptimāis.xl.q̄i āni no
ſtri decimas dō dam⁹. Hec tertia rō ponit̄ de ɔſe.diſ.v.
Quadrageſima. Ubi ſciēdū ꝙ an̄ tp̄s Grego. q̄drageſi
ma inchoabat̄ i.ij.fe.p⁹ dn̄icā i.xl. ⁊ ſm iſtā cōputatōeȝ
loq̄t̄. Sȝ ip̄e Greg. addidit q̄tuoꝛ dies ieiunij q̄ ſūt ante
dn̄icā i.xl. et ſic efficiūt.xl. dies ieiunij. vt ɔfoꝛmaremur
xp̄o i ieiunio. q̄ ieiunauit.xl. diebꝫ. vt dꝛ Mat.iiij. Non
aūt ɔfoꝛmamur ei q̄ ad tp̄s h⁹ ieiunij. Nā ip̄e ieiunauit
īmediate poſtq̄ȝ baptiſatus fuit. q̄d fuit de mēſe Janu
arij. q꞉ īmediate p⁹ ephiam. nr̄m aūt ieiuniū.xl. ichoat̄
in mēſe februarij vl' marcij. an̄.ſ.tp̄s q̄ celebrat̄ ſolēnitaſ

De q̄tuoꝛ q̄ ad ab-ſtinētiaȝ inducunt

De cā īſti tutiōis ieiunij ⁊ q̄-buſ tp̄ibꝫ

De cauſa ieiunij q̄tuoꝛ tp̄m.

Ratō tri-plex q̄re ieiunium q̄drageſimale ē inſtitutum.

baptiſmi nr̄i.ſ.vigila paſce. Rō diuerſitatis h⁹ eſt. q2 ī
nob̄ ꝑmittit̄ baptiſmi⁹ vt p̄paroriū in adultis ad ꝯſecu-
tionē effect⁹ baptiſmi.q̄ eſt remiſſio pctōꝝ. Sed baptiſ-
mus xp̄i nō fuit ad remiſſionē alic⁹ ſui pcti.cū nullū ha
beret.ꝛ iō nō eguit p̄paratorio.voluit tn̄ ieiunare poſt ba-
ptiſmū ad dandū exēplū baptiſatis exercitij ieiunij. qḋ
iuuat ad vincēdū tēptatiōes. Addit̄ ꝛ q̄rta rō Augu.
Creator eſt trinitas.pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſſctūs. Creature ꝟo i-
uiſibili debet̄ ternari⁹ numer⁹.dū deū diligere iubemur
ex toto corde ex tota aīa ꝛ ex tota mēte. Creature ꝟo viſi
bili debet̄ numer⁹ quaternari⁹.ꝓpt̄ humidū ſiccū calidū
ꝛ frigidū. Sic ḡ ꝑ denariū ſignificant̄ om̄s res.q̄ ſi du-
cant̄ ꝑ quaternariū qḋ cōpetit corpi ꝑ qḋ adminiſtratō
gerit̄ q̄dragelimū numeꝝ ꝯficit. Et notandū ꝙ quāuis
iudei habeat ieiuniū q̄ttuor tpib᷈ anni ꝓpter qḋ dicitur
Zach.viij. Jeiuniū quarti.ieiuniū q̄nti.ieiuniū ſeptimi
ieiuniū decimi.ſ.mēſis erit domui iude in gaudium et ī
ſolēnitates.nō tn̄ ꝓpter h̄ eccl'ia d̓r iudaizare in ieiunio q̄
tuor tpm. Nō eīm eiſdē tpib᷈ nec eiſdē de cauſis ieiunat
eccl'ia. Qḋ patet ex dictis Hiero.ſup inducta auctorita
te zacharie. Dic eīm ꝛ habet̄ di.lxxvj. Jeiuniū. ꝙ ieiuniū
quarti mēſis apud iudeos ē de mēſe iulij. Nā pm⁹ men
ſis apud hebreos eſt ap̄lis. Jeiuniū aūt illud q̄rti men-
ſis.ſ.in iulio obſeruabāt. q2 tūc moyſes deſcēdēs de mō-
te ſynai tabulas legis diuīe ꝯfregit ꝓpter idolatriā com
miſſam ab illo ꝑp'lo.ꝛ iuxta Hiere.muri ꝑmo rupti ſunt
ciuitatis ꝑ nabuchodonoſor in q̄nto mēſe q̄ apud nos
d̓r auguſt⁹ ieiunabāt iudei cū ꝓpter exploratores terre ꝓ
miſſionis orta eſt ſeditio ī ꝑp'lo.ꝛ iuſſi ſunt in montē nō
aſcēdere.ꝛ ī hoc mēſe a nabuchodonoſor.ꝛ poſtea a tito
ꝛ veſpaſiano templū hieroſolimis incēſum ē.in ſeptio
menſe.ſ.q̄ eſt october godolias occiſus ē.ꝛ reliq̄e populi
diſſipate. Jn decimo q̄ d̓r ianuari⁹ apud nos ꝑp'lus cū
ezechiele q̄ in captiuitate babilonica poſit⁹ erat.audiuit
templū dei eſſe ſubuerſum. Notū eſt aūt ꝙ ieiuniū eccle
ſie in q̄ttuor temporib᷈ nō ſeruat̄ in illis menſibus. nec
iſtis de cauſis.

Cauſa ſeu ratio Qua- .§ V.

re ꝓhibet̄ eſ⁹ carniū ꝛ lacticiniorꝝ ī ieiunijs eccl'ie.aſſigna
uit be. Tho.ij.ij.q.cxlvij.ar.viij. Sic ieiuniū eſt ab eccle
ſia inſtitutū ad reꝑmandas ꝯcupiſcētias carnis. q̄ q̄dē
ſunt delectabiliū ſm̄ tactū q̄ ꝯſiſtūt in cibis ꝛ venereis.
ꝛ ideo illos cibos eccl'ie ieiunātib᷈ interdicit.q̄ ꝛ in come
dendo maxīe hn̄t delectatiōꝫ.ꝛ iteꝝ hoīem maxīe ad ve
nerea ꝓuocāt.hmōi aūt eſt eſus aīaliū in terra q̄ſcētiuꝫ
ꝛ reſpirantiū.ꝛ q̄ ex eis ꝓcedunt ſic lacticinia ex greſſibi
lib᷈ ꝛ oua ex auib᷈. Quia eīm hmōi magis ꝯformāt̄ hu
mano corpi pl⁹ delectāt ꝛ magis ꝯferūt ad humani cor-
poris nutrimentū.ꝛ ſic ex coꝝ comeſtione plus ſuꝑfluit.
vt vertat̄ in materiā ſemīs cui⁹ multiplicatio eſt maxim
incitamentū luxurie.ꝛ iō ab his cibis p̄cipue ieiunanti
bus eccl'ia ſtatuit abſtinere.d.iiij. Deniq3 ꝛ de eſu carni-
um ſꝑ obſeruat̄ in oī ieiunio vt ſcꝫ abſtineat̄. Quo autē
ad oua ꝛ lacticinia ſeruat̄ in.xl.in alijs ieiunijs ſtat̄ con-
ſuetudini locoꝝ. Nec obſtat ꝙ vinū eſt etiā ꝓuocatiuꝫ
ad luxuriā multū.ꝓpter qḋ d̓r Prouer.xx. Luxurioſa reſ
eſt vinū.ꝛ ad Ephe.v. Nolite inebriari vino in q̄ eſt lu-
xuria.ꝛ tn̄ in ieiunio nō ꝓhibet̄ pot⁹ ei⁹. Dicit eīm Tho.
vbi s̄.ꝙ ad actū generatiōis tria ꝯcurrūt.ſ.calor.ſpūs.
ꝛ humor. Ad calorē quidē maxīe opat̄ vinū ꝛ alia cale-
facientia corpus. Ad ſpūs aūt cauſandos vl' multipli-
candos vident̄ opari inflatiua. Sꝫ ad humorē maxime
coopat̄ eſus carniū ex q̄b᷈ multū ex alimēto generatur.
Alteratio aūt caloris ꝛ multiplicatio ſpirituū cito tran
ſit.ſꝫ ſuba humoris diu manet. ꝛ ideo magis interdicit̄
ieiunātib᷈ eſus carniū q̄ꝫ vſus vini vel eſus leguminū.

De cāꝓhibitōis eſ⁹ carniuꝫ ꝛ lacticiniorum

Cā q2 vſ⁹ vini ad-mittit̄

que ſunt inflatiua. Jtē nota ꝙ cū d̓r horā comeſtiōis
ꝯgruā in ieiunijs eſſe horā nonā vel circa. nō videt̄ no-
na ſumi ſm̄ qḋ loquit̄ ſcriptura ſacra de nona. Vl' etiaꝫ
doctores loquētes de ieiunijs.cū eni dies artificialis di
uidat̄ ſm̄ ſcripturā in.xij.horas q̄ in eq̄noctio vernali
vel autūnali eſſent tāti ſpacij vt hore nr̄e. vn̄ ꝛ in ꝑabo-
la de ꝯductis ad vineā hora.xj.dictū fuit ab alijs Ma
thei.xx.hori tpe ꝯductis.hi nouiſſimi vna hora fecerūt
que ſcꝫ ſuꝑfluebāt de illa die. ſic ḡ hora nona eſſet hora
xxj.vt tm̄ tres hore reſtant de die.beat⁹ Tho.etiā vbi s̄.
dicit ꝙ hora ſexta vel circa ꝯſueuerūt hoīes cōmuniter
prandere in dieb᷈ in q̄b᷈ nō ieiunāt ſole tūc ꝑueniēte
ad ſummū ei⁹ aſcēſum qḋ videt̄ eſſe in meridie in ſexta
hora diei artificialis.ꝛ ꝑ ꝯſequēs in.xviij. hora diei na-
turalis.inde ad nonā remanēt tres hore.videt̄ ḡ dicēdū
tunc hora nona c̄ꝫtū ad ieiuniū eccl'ie.que d̓r ꝓprie hora
ſexta.i.in meridie.q2 ſic ſuat ꝯſuetudo general' eccl'ie. ex̄
de ꝯſue.c.cū dilect⁹.q̄ eſt optima legū interp̄s q̄ etiaꝫ le-
gem tulit.ꝛ tūc etiā pulſat̄ ad nonā.

De hora comeſtionis tpe ieiunij

De fructibus ſeu vti'.§. VI

litate ieiunij ꝑmo in genere poſtea in ſpecie. De ieiunio
quadrageſimali. Jn oīb᷈ exhibeam⁹ noſmetip̄os ſic dei
miniſtros. Et inter cetera ſubdit ī ieiunijs.ij.ad Cor̄.vj.
Jeiuniū vt d̓r Hiero.eſt fundamētū ꝟtutū.ꝛ Ambroſ.
vides q̄ꝫta ſit ꝟtus ieiunij.vt ſpuiū ieiuni hoīs ſerpen-
tem occidat. Valet vtiq3 ad multa. Primo euadere fac̄
diuinā ſententiā.vn̄ niniuite q̄ꝝ ciuitas debebat ſubū-
ti.veſtiti ſaccis.ꝛ ieiunātes euaſerūt diuinū illud iudici
um dn̄o miſerāte.vt p3 Jone.iij. Secūdo ieiuniū diſpo
nit ad grām.qḋ patet in cornelio cēturione. cui ꝓpter ie-
iunia ꝛ elemoſynas quas faciebat apparuit orāti ip̄i an-
gelus ꝛ dixit ꝙ mitteret ꝓ petro.q̄ doceret cū viā ſalutiſ
qḋ ꝛ factū eſt.ꝛ recepit viſibiliter ſpm̄.ſ.Actuū.x. Et ꝓ
pter h̄ etiā eccl'ia ordinauit oēs fideles debere ieiunare ī
q̄ttuor tpib᷈ ad impetrādū ordinādis grām ſpūſſancti
cū ꝓ vtilitate ꝑp'li ordinent̄. Tertio ieiuniū ad ſapiētiaꝫ
ꝛ noticiā diuinoꝝ diſponit. Jn cui⁹ exemplū eſt ꝙ Da-
niel poſt ieiuniū factū habuit magnas reuelatiōes d̓ di
uinis. Dan.x. Et āna ꝓphetiſſa q̄ vacabat ieiunijs ꝛ ora
tionib᷈ in tēplo meruit dei filiū incarnatū videre ꝛ reco
gnoſcere. Lu.ij. Quarto ieiuniū ꝯſolatōꝫ angelicā ꝓme-
retur. Vn̄ poſt ieiuniū parū a xp̄o.acceſſerūt angeli ꝛ mi
niſtrabāt ei. Math.iiij. Quinto ieiuniū diabolū expel-
lit corꝑaliter ꝛ ſpūalit̄. Math.xvij. Hoc gen⁹ demonio-
rum nō eijcit̄ niſi in orōe ꝛ ieiunio. Sexto ieiunium car
nis ꝯcupiſcētias domat. Prouer.xxvj. Dū defecerit lin-
gua.ſ.ciboꝝ.extinguit̄ ignis luxurie. Et ap̄l's poſtq̄ꝫ di-
xit in ieiunijs ſubdit ī caſtitate.ſ.exhibeam⁹ noſmetip̄oſ
Ex hoc inſinuās ieiuniū maxime valere ꝛ cām eſſe caſti-
tatis.vn̄ ꝛ ꝑmi parētes dū ſeruauerūt ieiuniū ī paradi-
ſo nō ſenſerūt ſtimulos carnis.ſꝫ immediate fracto ieiu
nio. Gen̄.iij. Septimo ieiuniū fortitudinē aīe adducit.
Jn cui⁹ figurā Judith q̄ ieiunijs multū inſiſtebat.habu
it tantā fortitudinē ꝛ ꝯſtantiā mētis vt holofernē occi-
deret. Judith.xiij. Octauo victoriam in bellis obtinet.
Vn̄ filij iſrael ꝯgregati ad delendā tribū bēiamin. ꝓpt̄
ſcel⁹ cōmiſſum.ꝑmo ꝛ ſecūdo fuerūt debellati.tertia vi-
ce facto ieiunio habuerūt victoriā. Judicū.ij. Nono ꝓſ
ꝑitatē itineris ꝓcurat. vn̄ eſdras cū multis d̓ captiui
tate babilonica redeuntes hieroſolimā facto ieiunio ha-
buerūt ꝓſpeꝝ iter.vt habet̄.j.Eſdre.viij. Decimo ꝯdu-
cit ad ſuꝑnā patriā. Vn̄ helias facto ieiunio.xl.dieꝝ ꝑ-
uenit ad montē dei oreb. Jn ſpeciali de ieiunio q̄drageſi
mali. Nota ꝙ d̓r dn̄s Jo.dn̄ici ſuꝑ Math.dicit eīm
ꝙ numer⁹ ip̄e quadragenari⁹ oñdit finalē effectum ieiu
nij multiplr̄. Et ꝑmo ex cōpoſitōe ip̄i⁹ numeri. cōponit̄

Vtilitates ieiunij ſunt decē in genere

enī ex ꝑtib; aliquotis q̄ ꝯſtituūt ſimł ad iūcte q̄nquagenariū numerū. ꝑtes aliquote ſūt. vnū ⁊ duo. q̄tuoꝛ ⁊ q̄nqꝫ. octo ⁊ decē. ⁊ xx. cōponit̄ enī ex vno. q2 vnari⁹ multiplicatus ꝑ q̄dragīta ꝯſtituit q̄dragenariū ⁊ duobus. q2 binari⁹ młtiplicat⁹ ꝑ xx. ꝯſtituit. xl. Itē ex q̄tuoꝛ. q2 q̄ternari⁹ multiplicatus ꝑ decē ꝯſtituit. xl. Itē ex q̄nqꝫ. q2 quinarius multiplicatus per octonarium ꝯſtituit. xl. Itē ex octo. q2 octies quinqꝫ ꝯſtituūt q̄dragenariū. Itē ex. x. q2. x. młtiplicata ꝑ q̄ttuoꝛ ꝯſtituūt. xl. Itē ex. xx. q2 vigenarius multiplicatus ꝑ binariū ꝯſtituit quadragenariū. Iſta recollecta ſimul vnū. duo. q̄tuoꝛ. q̄nqꝫ. octo. decē. ⁊ viginti ꝯſtituūt xl. Itē ex. xx. q2 vigenari⁹ młtiplicatus ꝑ binariū ꝯſtituit q̄dragenariū. q̄ ē numer⁹ iubileus ad innuēdū ꝙ ꝑ ieiuniū. xl. ꝑuenit̄ ad iubileum coꝛdis ⁊ futurā quietē ꝑrie. Scđo q̄draginta dieb; dn̄s pluit ſup terrā tpe Noe ad iudicādū vitiū carnis. In figurā ꝙ vitiū carnis cōpꝛimit̄ ꝑ hmōi ieiuniū. xl. Tertio ꝑ ꝑ. xl. mā̄ſiōes ꝑuenit ppl̄s iſrł ad terrā ꝓmiſſiōis. Et ꝑ ieiuniū q̄drageſimale debite ſeruatū. ſ. cū māna grē ꝑuenit̄ ad ꝓmiſſionē eterne hereditatis. Quarto quadraginta ānis popl̄s ille fuit illuſtratus colūna ignis ꝺ nocte. ⁊ de die ꝓtectus nube ꝯ eſtū ad figurādū ꝙ ieiuniū xl. illuſtrat mētē ⁊ ꝑcipue audiēdo ꝑ̄dicatōes. vt fieri d3 ⁊ ꝓtegit ab inſidijs diaboli. Quinto moyſes ieiunat̄. xl dieb; recepit bis legē dn̄i q2 ieiuniū ad obſuātiā leg̃ veteris ⁊ noui teſtamēti adiuuat. Sexto helias ieiunio. xl dieꝝ ꝑuenit ad mōtē oꝛeb. vbi oñſus ē ꝺs. ⁊ ꝑ ieiuniū xl. ⁊ alia bona ꝑuenit̄ ad mōtē ꝯtemplatōis ⁊ ſecuritat̄. Septīo. xl. ebdomadis xp̄s ſtetit in vtero mr̄is ꝩginis marie. ⁊ poſtea natus ē. q2 ſi ieiuniū ⁊ ſi habeat xp̄3 latētē i via eo ſeruato h3 ꝑ dulcedinē mētis patētē. Octauo xp̄s. xl. dieb; cōpleuit curſum ſue ꝑ̄dicatōis ī mūdo. ⁊ poſtea ꝑ crucē ꝑadiſum apuit. ⁊ ieiuniū apit celum. Nono xp̄s. xl. horis ſtetit moꝛtu⁹. ⁊ poſtea ſurrexit. ⁊ ieiunium moꝛtificat̄ ſenſib; ad ꝩtutū lucē reſurgere fac̄. Decimo chꝛiſt⁹ p⁹ reſurrectōem. xl. dieb; cū diſcipul̄ interpolati3 fuit. ⁊ ieiuniū letificauit mētē p̄ntia chꝛiſti.

De ſobrietate. Caplm̄. v.

Poſtquā dictū ē de ab

ſtinentia que eſt moderatiua ciboꝝ ⁊ potuū: ꝯſiderādū ē ꝯn̄ter de ſobrietate q̄ ē ſpeał̄r moderatiua potuū. Ubi tria videre ſufficit. Primo quō ſit ꝩtus. Scđo de ei⁹ effectib;. Tertiō q̄b; maxime competit. Eſt ergo ſciēdū ꝙ ſobrietas ē virt⁹ ſpēał cū ſit vna de ꝑtib; tꝑantie. vt ponit Macro. Ad ꝩtutē enī moralē vt dictū ē s ꝑtinet ꝯſeruare bonū rōis ꝯ ea q̄b; p̄t impediri. Ubi g̃ inuenit̄ ſpēale impedimētū rōis. ibi necē eſt ponere ſpēalē ꝩtutē ad illō remouēdū. Potus autē inebꝛiās h3 ſpēalē rō3 īpediēdi vſū rōis inq̄ztū ſ3 ꝑturbat cerebꝝ ſua fumoſitate. ⁊ iō ad remouēdū hoc impedimētū rōis req̄rit̄ ſpēał ꝩtus. ⁊ hāc dicim⁹ ſobrietate3 q̄ ſpēał̄r ē circa potū ſicut circa ꝓꝑam materiā. Lic3 eī ſobrietas ſumat̄ a mēſura q̄ p̄t inueniri ī q̄lib3 materia Dr̄ enī aliq̄s ſobri⁹ q̄ſi briā. i. mēſurā ſeruās. Spēaliter tn̄ nomē iſtō ſumit̄ ī illa materia ī q̄ maxime laudabile eſt mēſurā ſeruare. hmōi aūt eſt poti⁹ inebꝛiare valens. Nā ei⁹ vſus mēſurat⁹ multū ꝯfert ⁊ modic⁹ exceſſus młtū ledit. q2 facił̄r p̄t impedire vſum rōis magiſq̄3 exceſſus cibi. ⁊ iō ſpēał̄r ſobrietas attendit̄ circa potū moderādū. vn̄ p3 ꝙ ſobrietas ē alia ꝩtus ab abſtinētia q̄ eſt coīter circa cibū ⁊ potū. delectatōis vtriuſq̄3 moderatiua In ꝯmēdatōem ſobrietatis. helie cui grādis reſtabat via angelus dn̄i ad caput ſuū oñt ſubcinericiū panē ⁊ vas aque. iij. Re. xix. Apꝺ antiq̄s tn̄ fuit ſtudiū de ꝯſeruāda ſobrietate. ⁊ maxime ī młierib;. ꝙ ſi q̄ vinū bibiſſe cōꝑ̄hēſa fuiſſet. ipa3 pene obnoxiā hēbāt. ac ſi viri thoꝝ violaſſet. Un̄ narrat Valeri⁹ ꝙ metelli⁹ vxorē eo ꝙ vinu3 bibiſſet fuſte ꝑcuſſam interemit. q̄d fcm̄ nō tn̄ accuſatoꝛe ſ3 ⁊ rep̄hēſoꝛe caruit. ⁊ ſubdit Valeri⁹. Quecūq̄3 femina vini vſū īmoderate appetit ianuā vitijs apit. ⁊ virtutib; viā claudit. Q3 quidē abſurdum eſt.

De ſobrietate vtrū ſit virtus

Un̄ dicatur ſobri⁹

Nunc de effectibus .§. I.

ſobrietatis ꝓſequamur qui p̄nt q̄tuoꝛ aſſignari. Eſt enī intellectualis lumīs ꝯſeruatiua carnał cōcupiſcētie rep̄ſſiua. Senilis etatis decoꝛatiua. Et humane pac̄ nutritiua. Eſt g̃ ꝑmo ītellectuał lumīs ꝯſeruatiua. Nā vinū ſi tꝑate ſumit̄ coꝛ a q̄ ꝓcedūt cūcte opatōes tā naturales q̄3 aīales ꝯfoꝛtat. ſpūs ſtabiles ⁊ ſubtiles generat. ipm̄ cerebꝝ in q̄ opatōes ſenſitiue ꝑficiūtur in puritate cōſuat ⁊ oēs anīe vires in ꝓꝑijs opatiōib; ꝑficit ⁊ vigoꝛat. Un̄ ꝺr Eccl̄ xxxj. Sanitas ē aīe ⁊ coꝛꝑis ſobri⁹ pot⁹. Ex his ꝩo ſequit̄ opatō intellectus puriſſima ⁊ clariſſima: ad queq̄3 ſubtilia intelligenda. Hic aūt intellectus ſubtilitas ꝑ ebꝛietatē tollit̄. ſicut ſcp̄tū ē ī Oſee. iiij. c. Vinū ⁊ ebꝛietas auferūt coꝛ. i. mētē. q̄ nihil ē ī hoīe p̄ſtāti⁹. vn̄ ⁊ btūs Dn̄icus inſtitutoꝛ oꝛdis ꝑ̄dicatoꝝ vt meli⁹ animā trāſferret ad ſapīa3. vinū ꝑ decēniū nō bibit. Secūdo ſobrietas ē carnał ꝯcupiſcētie rep̄ſſiua. qn̄ enī venter mero eſtuat. facile ſpumat in luxuriā. vt dic̄ Hieron̄. di. xxxv. venter. In hui⁹ figurā Noe ebri⁹ nudauit femora. Propter q̄d āmonet apl̄s ad ephe. v. dicēs. Nolite inebꝛiari vino in q̄ ē luxuria. ſ. vt in cauſa effectiua. ⁊ ſb h̄ ſenſu intelligēdū ē qꝺ ſcribit̄ ꝓuerb. xx. Luxurioſa res eſt vinū inq̄ztū vic3 ꝓuocat ad luxuriā. Studēdū eſt g̃ ſobrietati ⁊ cauēdū a ſuꝑfluitate vini. maxime iuuenib; ſicut dicit Sen̄. in li. de ira allegās platonē. Ex h̄ facił̄r ꝑclitat̄ caſtitas. vn̄ ſcribit Hiero. ad fabiolā ꝩgine3. O filia ſi apl̄s caſtigauit coꝛp⁹ ſuū ⁊ ī ſeruitute3 redegit ne cū alijs ꝑ̄dicaſſet repꝛob; efficeret̄ quō iuuēcła adhuc ī feruoꝛe iuuētutis poſita dapib; ⁊ vino plena. de caſtitate erit ſecura. In lege de ꝯſecratis nazareoꝝ p̄cepit dn̄s ꝙ a vino ⁊ ab oīm qꝺ inebꝛiari p̄t ſe debeāt abſtīere. ad hoc vt purius coꝛā ꝺo ſtare poſſent. q̄d ⁊ Io. bap. ſeruauit. Luc. j. Tertio ſobrietas ē ſenilis etat̄ decoꝛatiua. Un̄ ſciēdū ꝙ inter oīa ad q̄ iuuenes ſtudere dn̄t eſt ꝙ a ꝑ̄ncipio ꝩtuoſas ꝯſuetudīes acq̄rāt. q2 ſic̄ ꝺt Salomō ꝓuer. xxij. Adoleſcēs iuxta viā ſuā gradit̄ cū ſenuerit nō recedet ab ea. Inter aūt alias vtiles ⁊ ꝩtuoſas ꝯſuetudines quib; etas iuuenilis debet aſſueſcere optima ē ꝑcitate pot⁹ vti. Nā inter alia bona que ſequūtur h̄ potiſſimū ē ꝙ aduenīēte ſenectute ſenſus tā interioꝛes q̄3 exterioꝛes diuti⁹ vigēt potētes ad ꝓpꝛios actus. ⁊ ipm̄ coꝛpus in q̄dā puritate ꝯſeruat̄. īmoderatus aūt potus ⁊ maxime a puericia aſſuetus nō ſolū vitiū culpe inducit ſed etiā bona nature vſq̄3 ad inſenſibilitatē exterminat. Hinc et Aug. de ebꝛietatis nocumētis ait. Ebꝛietas aufert memoꝛiā. diſſipat ſenſum. ꝯfūdit intellectū. concitat libidinē. inuoluit linguā. coꝛrūpit ſāguinē. oīa membꝛa debilitat. vitā diminuit. ⁊ oēm ſalutem extermīat. Hela rex iſrł cū eēt bibēs ⁊ tremulēt⁹ fact⁹ zābꝛi ſuus ei⁹ qui ꝯ eū rebellarat irruēs ꝑcuſſit ⁊ occidit eū. iij. Regū. xvj. Alexandro cum młta regna mundi viciſſet. ⁊ circa vinū intemꝑatus eſſet dcm̄ ē O Alexander cū oīa viceris a ſolo vino vinceris. Un̄ ⁊ bn̄ ꝺr de ebꝛioſo. ꝓuerb. xxiij. Eris ſicut doꝛmiēs ī medio mari ⁊ quaſi ſopit⁹ gubernatoꝛ amiſſo clauo ⁊ dicēs. Verberauerūt me ⁊ n̄ dolui. traxerūt me ⁊ nō ſenſi. qn̄ euigilabo ⁊ rurſū vina reꝑiā. Quarto ſobrietas eſt humane pacis nutritiua. homīes enī adinuicē ſociales ⁊ beniuoli reddūtur. qn̄ coꝛū coꝛda nō ebuliūt. inoꝛdinatis gaudijs nō exuberant ⁊ ſuꝑ alios nō extollūtur. Hec quidē bona ꝑ ſobrietatē cauſantur. ꝑ quā rō recta viget ⁊ homo in ſuis actibus

De effectibus ſobrietatiſ que ſūt q̄tuoꝛ ſiue vtilitatib;.

Qꝺ iuuenes debēt acq̄rere ꝑ̄mo ⁊ ꝑ̄ncipał̄r bonas ꝯſuetudines.

infra ꝓprios limites manet. Ebrietas aũt his oppoſitum h; ind accere. Nã hoĩem a rectitudine rõis abducit. ⁊ ipſũ ex ſe ebullire facit. ⁊ Multa etiã alia mala ex ebrietate ſe⸗quunt̃. q̃ vitã ſocialẽ ꝑturbãt. puta hoĩs loq̃citas. ꝟbo⸗rum ſcurrilitas. ludi leuitas. ⁊ ꝟba tumoꝛis ⁊ ɔtumelie. Ex quibꝰ oĩbꝰ ſurgũt ɔtẽtiones ⁊ rixe ⁊ frequẽter bel⸗la ⁊ hoĩm moꝛtes. Vñ Eccl. xxxi. Vinũ multũ potatũ irritationẽ ⁊ irã ⁊ ruinas multas facit. Amaritudo eĩ aĩe vinũ multũ potatũ. Per pmã clauſulã intelligit ſa⸗piens dãna coꝛpis. q̃ ex nimio potu ſequunt̃. que ſũt ir⸗ritatio. i. cerebri vl' ſenſus vacuitas. Irã. i. appetiꝰ vindi⸗cte ⁊ ruinas multas facit. i. moꝛtes coꝛpales. Per ſcdam clauſulã intelligit dãna ɔſciẽ. vñ dic ꝙ vinũ multũ po⸗tatũ eſt amaritudo aĩe. q2 amaritudinẽ leſe ɔſciẽ ducit. Subdit vlteriꝰ mala q̃ ad ꝓximos ꝓpter ebrietatẽ diffũ⸗dũtur dicẽs. ebrietatis aĩoſitas. i. audacia ⁊ temeritas i⸗ſurgẽdi in alios. iprudẽtis offenſio actiue ⁊ paſſiue. q. ſ. imprudẽs ebriꝰ offendit̃ minoꝛãs ꝟtutẽ tã aĩe q̃ʒ coꝛpo⸗ris. ⁊ faciẽs vulnera ſibi ⁊ aliis. hec ſcʒ oĩa mala fac ebri⸗etas. Adhuc p̃ter p̃dicta mala ponũt̃ Eſa. v. q̃daʒ alia mala q̃ ex ebrietate ꝓueniũt. Et pmo eſt q̃dã miſerabilis ſolicitudo ſpũs ad q̃rendũ vinũ. Deinde eſtuatio coꝛpo⸗ris vino potato. Et q̃ʒtũ ad h̃ dicit. Ve q̃ ɔſurgitis ma⸗ne ad ebrietatẽ ſectã dã ⁊ potandã vſq̃ʒ ad veſperam vt vino eſtuetis. Aliud malũ eſt diſſolutio ⁊ mẽtis euaga⸗tio vſq̃ʒ ad incõſideratiõʒ ⁊ i ɔtemptũ dei. Et q̃ʒtũ ad h̃ dicit. Cythara ⁊ lira ⁊ tympanũ ⁊ tibia ⁊ vinũ i ɔuiuiis ṽris. ⁊ opꝰ dñi nõ reſpicitis. nec opa manuũ eiꝰ ɔſidera⸗tis. Ex his aũt ɔcludit ꝓpha q̃dã mala penalia. q̃ ꝓplus ebrioſus incurrit. ſ. captiuitatẽ. ſtoliditatẽ. ⁊ egeſtatẽ. vñ ſubdit. Propterea deiectꝰ eſt captiuꝰ populꝰ meꝰ. q2 nõ habuit ſciam. ⁊ nobiles eiꝰ interierũt fame. ⁊ multitudo eiꝰ ſiti eruit. ecõtra ſobrietas it̃ oẽs ꝟtutes fedꝰ hũane ſocietatis nutrit ⁊ fouet. Naſcituro ſamſone q̃ teſte ãglo ꝓplm dñi debebat de manu philiſtinoꝝ liberare et ab hoſtibꝰ eũ paci reddere. Ipẽ angelꝰ mrĩ eiꝰ in hꝰ figurã ſobrietatẽ indixit dicẽs. caue ne vinũ bibat nec ſicerã ⁊c̃ Iudic. xiii. De multis aliis mal' q̃ ſecuta ſunt ex ebrie⸗tate ponit b. Amb. in ſer. ⁊ habet̃ in decre. diſtinc̃. xxxv. Sexto dic. vbi ſic ait. in pncipio generĩ humani ignoꝛa⸗bat̃ vinũ. Primꝰ noe vineã plãtauit. dedit naturã. igno⸗rauit potentiã. itaq̃ʒ vinũ nec ſuo pepcit auctoꝛi. ſed ebri⸗etas illiꝰ nobis ſuadet ſobrietatẽ. Semel ĩebriatꝰ ẽ noe. At vbi malũ ebrietatis agnouit iumentũ ſuũ. i. coꝛpus ad remediũ tpauit nõ effudit ad vitiũ. anteq̃ʒ vinũ iue⸗niret̃ manebat oĩbꝰ incuſſa libertas. Neſciebat hõ a con⸗ſoꝛte nature ſue obſeq̃a ſeruitutis exigere. Nõ eẽt hodie ſeruitus ſi ebrietas nõ fuiſſet. manebat oĩbus incõcuſſa libertas obrepſerat q̃dẽ fraterne p̃latiõis inuidia. mane⸗bat tñ adhuc paterna reuerẽtia. Leſa eſt pietas. cũ irride⸗ret̃ ebrietas. ſ. in noe. fuit ebrietas oꝛigo inceſtus peſſime regeneratricis ꝑtus deterioꝛ. ⁊ loquit̃ de loth inebriato a filiabꝰ ſuis in mõte. Abraã in ɔuiuio angelis nõ vinũ ſed lac miniſtrauit. Recte ibi deerat materia peccati. vbi erat remiſſio pctõꝝ. ſcʒ figuratiue. deniq̃ʒ venit Iohan⸗nes nõ mãducans panẽ nec bibens vinũ q2 q̃ xp̄m an⸗nũciat. ab oĩ ĩcẽtiuo vitioꝝ ſe dʒ p̄ſtare alienũ. hec oĩa; ibi

De malis ex ebrietate ſequentibꝰ.

Adhuc alia m'lta ex ebrietate ſequũt̃

Sunt et alia mala ex ebrietate ſecuta

Quantum ad tertium. §. II

Quibꝰ ꝑſonis competat ſobrietas.

ſcʒ q̃bus cõpetit maxime ſobrietas. Sciendũ ꝙ maxie ɔuenit rectoꝛibꝰ ꝑſonis ſcolaſticis ⁊ iuuenibꝰ. Rectoꝛi⸗bus q̃dẽ ⁊ p̃latis. q2 cũ habeãt iudicare opoꝛtet eos eſſe ſobrios nec crapula ⁊ ebrietate repleti. ⁊ ob h̃ obtenebra⸗ti. nõ pñt rectũ dare iudiciũ in iudicãdo. Vñ Eccl. x. d2. Ve terre cuiꝰ rex eſt puer. ⁊ cuiꝰ pncipes mane veſcunt̃. Herodes rex in ɔuiuio crapulatꝰ ĩpleuit q̃ puella ſal⸗tans poſtulauerat. ſ. decapitatiõẽ Ioh. bap. Secũdo cõpe⸗tit clericis ⁊ religioſis. Vñ apl's. i. ad Thi. iii. dans reglas de oꝛdinãdis. inter cetera d2 ꝙ debet eſſe ſobriꝰ. Ad q̃ optime facit q̃ ait Hiero. di. xxxv. Eccl'ie pncipes in fi. ⁊ ex de vi. ⁊ ho. cle. a crapula. Hinc apl's de ſe. Caſtigo coꝛ⸗pus meũ ⁊c̃. Augꝰ. in regula. Carnẽ veſtrã domate ieiu⸗niis. abſtinẽtia eſce ⁊ potꝰ q̃ʒtũ valitudo ꝑmittit. Ter⸗tio ɔuenit iuuenibꝰ. Nã cũ in eis vigeat caloꝛ naturalis ꝓpter feruoꝛẽ ſanguĩs vñ incitant̃ ad libidinẽ. vehemen⸗ter addẽdo aliũ ignẽ. ſ. ciboꝝ ⁊ potuũ. nõ poterũt reſiſte⸗re tẽptatiõibꝰ luxurie. In deliciis eĩ ait Bern. ꝑiclitat̃ caſtitas. ⁊ econtra ſm Hiero. Sine cerere ⁊ bacho friget venus. Tres adoleſcẽtuli ananias azarias ⁊ miſahel va⸗cãtes abſtinẽtie. vitãdo cibos regios. ⁊ leguminibꝰ vtẽ⸗tes ⁊ aq̃ euaſerũt ignẽ foꝛnacis babilonice deſignãtis lu⸗xuriã mũdi. ⁊ meruerũt hr̃e viſiões dei.

De caſtitatis materia cauſa ⁊ gradibus.

Caplm. vi.

Circa caſtitatẽ de qua cõſequẽter eſt agẽdũ ɔſiderãda ſunt quatuoꝛ. Pmo quõ eſt ꝟtus. ⁊ circa q̃ verſat̃. Scdo d̃ laudibꝰ caſtitatĩ. Tertio q̃ ſunt cauſe diſtributiue ſiue cõ⸗ſeruatiue. Quarto ſi q̃libet de neceſſitate p̄cepti ad eam ſuandã teneat̃. Ad vidẽdũ quõ caſtitas ſit ꝟtus ⁊ q̃ ſit eiꝰ materia. Sciendũ eſt ꝙ ſic dictũ eſt tꝑantia eſt ꝟtus generalis q̃ cõiter oꝛdinat̃ ad reꝑmẽdas ɔcupiſcentias delectationũ. q̃ ſunt circa tactũ. Delectatões aũt ꝑ ſe ɔſe⸗quunt̃ opatiões cũ ſint ꝑfectiões eaꝝ. vt d2. iii. ethicoꝝ. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ alteriꝰ generis ſunt opatiões ꝑti⸗nẽtes ad vſum ciboꝝ q̃bꝰ natura indiuidui ɔſeruatur ab opatiõibꝰ q̃ ꝑtinent ad vſum venereoꝝ q̃bꝰ ɔſeruat̃ natura ſpeciei. ſic̃ g̃ circa delectatiões ciboꝝ reꝑmẽdas ponit̃ ꝟtus abſtinẽtia. ſic etiã circa delectatões venereo⸗rũ reꝑmendas eſt ponẽda ꝟtus q̃dã diſtincta ab abſti⸗nentia. Et q2 hmõi delectatões veneree ſunt vehemẽtio⸗res ⁊ magis opprimẽtes rõʒ q̃ʒ delectatiões ciboꝝ. ideo maioꝛi indigẽt refrenatiõe. vñ p̃dicte ꝟtuti ĩponit̃ nom caſtitatis q̃ ſumit̃ a caſtigatiõe. ex eo videlicʒ ꝙ ꝑ rõeʒ ɔcupiſcẽtia refrenat̃. Ipa eĩ ad modũ pueri ẽ refrenã⸗da. ſic ptʒ ꝑ phm. iii. ethi. q̃ aſſimilat ɔcupiſcẽtiã puero. eo ꝙ ſicut puer q̃ in volũtate ſua relinquit̃ prauꝰ efficit̃. ⁊ in malicia excreſcit. ſic ɔcupiſcẽtia ſi ei ɔſentiat̃. ⁊ ꝑ ra⸗tionẽ nõ arceat̃ ſꝑ auget̃ in deſideriis ⁊ paſſionibꝰ. ⁊ ni⸗hil eſt ꝙ ſic ꝟtute mẽtis deiiciat. Vñ dicit Augꝰ. in li. ſo⸗liloquioꝝ. Nihil eſſe ſentio q̃ magĩ ex arte deiiciat ani⸗mũ virilẽ q̃ʒ blandimẽta femie coꝛpiſq̃ʒ illiꝰ ɔtactꝰ. ſine quo vxoꝛ hr̃i nõ poteſt. Vir venerabilis bñdictꝰ. vt nar⸗rat Grego. in. iii. dial'. Ab ipo pueritie tpe coꝛ gerẽs ſeni⸗le. nulli animũ voluptati dedit. Cũ aũt die q̃dã ſolꝰ eſſʒ tẽptatoꝛ affuit. nã nigra paruaq̃ʒ auis q̃ vulgo merula vocat̃. circa eiꝰ faciẽ volitare cepit. eiuſq̃ʒ vultui ĩpoꝛtu⸗ne inſiſtere. ita vt eã ꝑ manũ potuiſſet ſi hãc vir dei te⸗nere voluiſſʒ. ſʒ ſigno crucis facto receſſit auis. Tãtã aũt carnis tẽptatio eadẽ recedẽte ſecuta ẽ. q̃ntã vir ſanctus nunq̃ʒ fuerat exptꝰ. Quandã nãq̃ʒ alias feminã vide⸗rat. quã malignꝰ ſpũs añ eiꝰ oculos reduxit ad memoꝛi⸗am. tãtoq̃ʒ igne ſui dei aĩm in ſpẽ eiꝰ accẽdit. vt ſe in eiꝰ pectoꝛe amoꝛis flãma vir capet ita vt etiã pene deſerere heremũ deliberaret ex tẽptatione. ſed ꝓtinꝰ ex dei gra⸗tia in ſe reuerſus in ſpinis ⁊ vrticis nudum ſe ꝓiecit. ⁊ ſic tẽptationẽ vicit.

De cã caſtitatis. q̃re eſt ꝟtus neceſſaria ⁊ circa q̃d verſatur.

Post hec de laudibus. §. I.

De laudibus caſtitatĩ. ⁊ ſũt q̃nq̃ʒ

caſtitatis in cõi vidẽdũ. q̃s ad q̃nq̃ʒ reducere poſſumꝰ ſm q̃nq̃ʒ ꝓprietates. Pma q̃dẽ hꝰ ꝟtutis laus ẽ ꝙ int̃ ce⸗teras ꝟtutes hec pmo diabolo obſtaculũ ponit. ⁊ ceterĩ ꝟtutibꝰ aditũ pãdit. Circa quod ẽ ſciẽdum ꝙ diabolus

conſiderās diūſas hoīm ꝯditōes. etates ⁊ habit⁹ opor-
tunitates diūſimode de diūſis eos tētare ſtudet. Videns
ḡ hmōi naturā ad hoc vitiū ꝓniorē talia ſuggerit ten-
tamēta. q̄lia ad tētati ruinā nouerit expedire. Vn̄ ſenem
cui vires deficiūt naturales. ⁊ neceſſaria ſunt admicula
tp̄alia. tētat de auaricia. vtpote que in ꝓprijs deficit per
extrīſeca iuuare ſe poſſit. Mercatorem aſſuetū in lucris
⁊ īcomutatōib⁹ tētat de fraudib⁹ ⁊ ſic de alijs. Int̄ oēs
āt aīe vires vis ꝯcupiſcibilis in etate iuuenili ē debilis
⁊ firma ad ſui refrenatōez. ⁊ fortis ad rebellionē. tū ꝓpter
nature corruptōez q̄ maxīe ꝑcipitar̄ circa ꝑtes genitaliū
Vn̄ prim⁹ hō peccado. ibi pri⁹ inordinatiōez ſentijt. tū
etiā q̄ a ꝑncipio vite voluptatib⁹ ⁊ delectatōib⁹ aſſue-
ſcim⁹ q̄ſi eis cōnutriti. ſic pȝ ꝑ phm̄ in li. ethi. Diabolus
ḡ cū cito hoiēz pubeſcere videt. ꝯſiderās ꝯcupiſcibilem
ꝑtē cē ad ꝯcupiſcēdā ꝓnā. ibi tētatōnū īſult⁹ facer̄ nitit̄:
vt mox iuuenē iā nouū hoiēz iā carnali voluptate alle-
ctū ad ruinā trahat vicioꝝ. Prio ḡ iacula q̄b⁹ diabolus
hoiēz ipugnat. vt grāz baptiſmalē ꝑdat. ſūt carnaliū de-
lectatōnū ſuggeſtiōes. hō āt boni ꝑuigil caſtrū aliq̄d cu-
ſtodiēs dȝ loco viliori vires maiores apponere. ſic ⁊ vi-
tijs obſtaculū obijcere. ⁊ ꝟtutib⁹ adit⁹ pādere. Et ideo
ſācti viri volētes ꝑuenire ad ꝑfectōez ꝟtutū prio conati
ſūt reꝑmere carnales ꝯcupias. deide exercitijs ꝟtutum
oꝑam dare. Prio ḡ ianua toti⁹ bonitatis in hoīe eſt cu-
ſtodia caſtitatis. Monachi q̄ primi ſub doctrina beati
Marci apō egiptū degebāt ꝑmo oīm ꝯtinētiā ꝑ fun-
damēto hēbant. deīn ſuꝑ eā ceteras ꝟtutes edificar̄ ſata-
gebāt. Narrat hiero. in vitaſp̄rm q̄ deci⁹ ipator q̄ndaȝ
iuuenē xp̄ianū caſtiſſimū ꝯphēſus. iuſſit nudū poni in
loco amenīſſimo. vbi erāt flores olfact⁹ inſtroꝝ ſonit⁹. ⁊
cāt⁹ auiū. ⁊ maib⁹ ⁊ pedib⁹ ligatū. q̄ndā puellā pulcrā
īpudicā ad eū fecit adducere. q̄ cū allicerer ⁊ maib⁹ pal-
paret. At ille nō valēs ſe alr̄ iuuare liguā dētib⁹ īciſam
in faciē illius expuēs ꝯfuſam abſcedere fecit. Sicq̄ȝ ille
tētatōis victoria habuit. Secūda laus caſtitatis con-
ſiſtit in hoc q̄ homī libertatē tribuit. ⁊ cūctas a ſe virtu-
tes rōi ſubijcit. ad cuius euidētiā ꝑus ꝯſideret̄ q̄ȝtā de
preſſionē rōis facit vitiū luxurie. Sciēdū ē ergo q̄ inter
cetera vitia luxuria mētē magis deꝑmit. ⁊ ꝟba ſalutis
faſtidire facit. Voluptas eñ carnal̄ ꝓpter vehemētiam
delectatōis intatū hoīem obſorbet. ⁊ eū ſenſib⁹ ſubijcit.
q̄ q̄cq̄d aliud audit vel cogitat ſibi deſipiat nimiū affe-
ctus delectatōe carnali. Vn̄ dr̄ Eccli. xxi. Verbū ſapiēs
q̄dcūq̄ȝ audierit ſcius laudabit ⁊ adijciet. audiet luxuri-
oſus ⁊ diſplicebit ſibi. ⁊ ꝓijciet poſt tergū ſuū. Et Oſee
v. c. dr̄ de homib⁹ deditis carnalib⁹. Nō dabūt cogita-
tiones ſuas vt reūtātur ad dn̄m. q̄ ſp̄s fornicatōis in
medio coꝝ ē. ⁊ dn̄m nō cognouerūt. Magna ē ḡ ſeruit⁹
in qua voluptas carnal̄ hoīem ꝯſtituit. ⁊ quaſi irreme-
diabilis. Vn̄ dr̄ aug⁹. Nō efficaciſſimū glutē ad capiē-
das aīas ē mlier. voluptas eñ carnal̄ cū nimis appetit̄
appetētē ſic glutinādo ligat q̄ raro aut nunq̄ȝ ab ea diſ-
ſoluit̄ niſi diuina grā maxime ꝑ flagella carnalr̄ affectō
ſuccurrat. Cū ſūma ergo diligētia cauendū ē ne mulieris
amor rōem ſuꝑet. que hoīem tā miſerabili ſeruitute con-
ſtringit. ꝓpter q̄d pulcre dicit Tulli⁹. Jllū ego nō liberuȝ
iudicaui cui mlier impat. leges impōit. vocat. veniendū
eſt. eijcit. abeūdū ē. poſcit. dādū ē. minatur. extimeſcēduȝ
eſt. hūc ḡ nō tm̄ ſeruū ſed neq̄ſſimū ſeruū ego iudico. vn̄
in parabola de cena magna cū tres fuerit inuitati. ꝑm⁹
deſignās ſuꝑbos ſe excuſauit. Silr̄ ⁊ ſecūdus deſignās
auaros. Sed tertius ſignās luxurioſos. nec iuit nec ſe ex-
cuſauit. ad ſigndū q̄ carnal̄ voluptas ita hoīem impli-
cat ⁊ ſubmergit q̄ eū ad cogitādū aliq̄d impotentē red-
dit. Luc. xiiij. Cū alex. mag. audit a fama diogenis ⁊ cū
viſitaſſet ph̄s ei nō aſſurrexerit. Cui alex. Jmpator ſū orb̄
⁊ tu mihi nō aſſurgis. Cui ph̄s. Nequaq̄ȝ verū eſſe aſſe-
rēs. Carnalis ꝯcupia. gula. ⁊ ſuꝑbia dn̄e tue ſūt ⁊ ancil-
le mee q̄ tibi dn̄antur. ⁊ ego virtutib⁹ eas vici. ergo ſer-
uus es ſeruoꝝ meoꝝ. q̄d ꝯfeſſus ē alexander veruȝ eſſe.
Tertia laus huius ꝟtutis ꝯſiſtit in decore ſingular̄
pulcritudīs q̄ȝ in aīa cauſat. Vbi ſciendū ē q̄ ſicut do-
cet Dyoni. iiij. c. de diui. no. ad rōem pulcritudinis duo
requirūtur. ſ. claritas ⁊ cōſonātia. i. debita ꝓporcō. Dici-
mus eñ corp⁹ humanū pulcꝝ cū mēbra habȝ bene ꝓpor-
tionata cum quadā debite coloris claritate vel qualita-
te. Pulcritudo aūt ſp̄ualis ſilr̄ mō in hoc cōſiſtit q̄ oīs
aīe vires ſunt ſibijnuicē ꝯſonātes in actib⁹ diuſaruȝ
virtutū ſm̄ refulgentiā rōis. Jp̄a eñ ſuo lumīe cunctas
aīe virtutes illuſtrat ⁊ ꝑficit. eaſq̄ȝ in vltimū finem or-
dinādo dirigit. Vltimus aūt virtutū finis ē d̄s q̄ ē ſum-
me pulcer. vniuerſoꝝ ꝯſonantie ⁊ claritatis cauſa exn̄s.
ſicut dic̄ Dioni. Licet aūt pulcritudo quedā in oīni vir-
tute inueniatur. vt patet ꝑ Aug⁹. in li. lxxxiij. q̄ſtionum.
ſpēalr̄ tn̄ caſtitati hec ſp̄ual̄ pulcritudo attribuit̄. Jp̄a eī
ꝑcipue quādā ꝯſonātiā ī hoīe ꝯſtituit. ꝑ h̄ q̄ carne ſpi-
ritui ſubijcit. Et ſp̄s a carnalib⁹ liber exiſtēs ceteras aī-
me vires ſub q̄dā moderamīe regit. Jdē hoīem clarum
reddit ꝑ hoc q̄ id q̄d eſt ī eo turpiſſimū ⁊ indecētiſſimū
repellit cohibendo brutales voluptates que claritatem
rōis extinguūt. ⁊ ideo pctā intēperātie ſm̄ phm̄ ſūt ma-
xime exꝓbrabilia. q̄ etiā ſm̄ Grego. ſūt maioris infamie
q̄ȝ peccata ſp̄ualia. licet poſſint eſſe maioris culpe. Pȝ
ḡ q̄ caſtitas facit hominē decoꝝ ⁊ honore dignū. Jntē-
perātia ꝟo exꝓbroſū ⁊ vtilē. Vn̄ ipa ē veſtis de biſſo ſm̄
illō ꝓuerb. vl. Biſſus ⁊ purpura indumētū ei⁹. Biſſus
eñ genus lini cādidiſſimi. Vn̄ ⁊ btā Cecilia ne pulcritu-
dinē ſue virginitatis amitteret cātātib⁹ organis ⁊ veſti-
bus deſuꝑ auro textis ſubtus aūt cilicio induta dn̄z ex-
orabat. Fiat dicens cor meū ⁊ corp⁹ meū immacl̄atū. ⁊c̄.
Silr̄ Agnes deſpiciebat filiū ꝑfecti. q̄ eā volebat ī vxo-
rē vt pulcritudinē ꝟginitatis ꝯſeruaret: martiriū ſuſti-
nuit. Quarta laus caſtitatis eſt q̄ ipa inter ceteras
ꝟtutes magis ad ſciam diſponit. Vbi ſciēdū ē q̄ q̄ȝdiu
paſſiōes nō ſedant̄ vires ſenſitiue que oꝑatiōi intellect⁹
deſeruiūt impure ſunt. ⁊ ad oꝑatōes ꝓprias inhabiles ⁊
Sedatis aūt paſſionib⁹ ī motiōib⁹ ſpirituū ⁊ ſanguīs
bullitiōib⁹ ceſſantib⁹ ꝑdictis ꝑdicte ꝟtutes in ſuis acti-
bus figurātur. ⁊ tūc intellectus q̄ ab eis recipit ad ſciāȝ
hn̄dā ꝑfecti⁹ illuīat̄. vn̄ dr̄ ph̄s. vij. phiſ. Aīa fit ſapiēs
ſedēdo ⁊ quieſcēdo. vl̄ ſedēdo tm̄ ſm̄ aliā lr̄am. Vn̄ eñ
hō tumultus paſſionū nō ſentit aīa in ſeipa quieſcit. ⁊
tūc q̄ſi ſedēs facilr̄ ſciam inuenit. Cū ḡ caſtitas ſit paſ-
ſionū ſedatiua ⁊ refrenatiua. pȝ q̄ multū hȝ ad ſciam
diſponere. Jn cui⁹ figurā legit̄ q̄ Salomō fec̄ ſibi thro-
nū eburneū in q̄ ſedebat ad iudicandū. Thron⁹ ē ſedes
iudicātis. ⁊ ſigt̄ ſapiām. ebur ꝓpter ſui cādorē ⁊ incorru-
ptionē ſignificat caſtitatē. q̄ ſcȝ ſapīe amica eſt caſtitas.
Grego. naſo. de ſeipō ait. Cū ſignacl̄m caſtitatis integre
cuſtodiēs phie ſtudijs adhuc iunior apō athenas flore-
rē vidi ꝑ ſoporē ſedēti mihi ⁊ legenti. duas decoras dex-
tra leuaq̄ȝ ꝯſediſſe fcīas. q̄s ego caſtitatis inſtinctu tor-
uiori oclō ꝯſpiciēs q̄ nā eēnt ⁊ q̄d ſibi vellēt inq̄ſiui. At
ille me familiari⁹ cōplectētes aiūt. Ne moleſte accipias
iuuenis nōe tibi ⁊ familiares ſum⁹. Altera ex nob̄ ſapi-
entia: Altera dicitur caſtitas. ⁊ miſſe ſum⁹ tecū habitare
q̄ nobis in corde tuo iocūdū habitacl̄m ꝑparaſti. De Jo-
hāne etiā euāgeliſta dr̄ q̄ ꝓpter ꝟginitatē datū ē ei alti⁹
de diuīs miſterijs ⁊ cognoſcere ⁊ ſcribere. ⁊ btūs Thom̄
de aq̄no etiā ſapīa mirabili claruit ꝟgītate vult⁹. Quī-
ta laus h⁹ ꝟtutiſ ē q̄ ꝑ ceterꝭ ꝟtutib⁹ ipa ſinglariter ho-
minē dei familiarē ⁊ amicū ꝯſtituit. vn̄ ſciēdū q̄ natu-
ra diuina ē puriſſima ⁊ mūdiſſima ꝓpter ſui excellētiaȝ

ꝛ nobilitatē. Delectat̄ aūt vnūqḋq; ī ſuo ſili. Puritas ḡ in creatura rōnali eſt deo gratiſſima. in q̄ tāq; ī ſuo cō=ſimili ꝯgaudet ꝛ q̄eſcit. Vñ de celeſti ſpōſo ḋr. Cant. iij. ꝙ paſcit̄ inter lilia .i. puritate delectat̄. Et hinc eſt ꝙ illi q̄ ꝟtute ꝟginitatis ꝓditi ſunt. magis fuerūt cū deo ꝯiun=cti. ſic pȝ de Joh. euā. quē xp̄s ꝟginē de nuptijs vocans ſupra pect⁹ ei⁹ recūbere voluit. vbi īcarnati ꝟbi ſecreta ī=tellectu acutiſſimo penetrauit. Hūc dñs ī cruce pēdens virgis mr̄is cuſtodē ꝛ tāq; filiū loco ſuo dereliq̄t. ꝙ totū merito puritatis ei⁹ aſcribēdū eſt. Vñ de ip̄o ſingulr̄ ḋr. Hic eſt diſcipul⁹ ille quē diligebat ih̄s. Soli ḡ virgines familiares ꝛ xp̄i ſodales dicūt̄. Et iō ſignanter de eis ḋr Apoc. xiiij. Sequūt̄ agnū quocūq; ierit. Precipue aūt ſequit̄ mr̄ ei⁹ ꝟgo maria. In h⁹ figurā dicūt ſc̄m dauid Queram⁹ dn̄o nr̄o regi adoleſcētulā ꝟginē. ꝛ ſtet corā re=gi ꝛ foueat eū ꝛc̄. iij. Re. j. Qḋ de ip̄a matre xp̄i intelligi poteſt.

Cōſequēter reſtat vi= .§. II.

De cauſis deſtructi=uis caſti=tatis

dere de cauſis ꝯferētib; ad caſtitatē. Vt aūt manifeſti=or fiat nr̄a doctrina. ꝓmittem⁹ deſtructiuas cāſ q̄b; ſin=gulis oppoſitas ꝯſtructiuas adiūgem⁹. Pn̄t aūt h⁹ cāe in ſūma. iiij. aſſignari. Prīa q̄dē cā deſtructiua caſtitat̄ eſt ociū. Vbi ſciēdū eſt ꝙ anim⁹ hoīs ſp̄ aliq̄ delectari appetit. Cū aūt ad op̄a ꝟtutis nō aſſueſcit. ī eis minime delectari p̄t. q2 vbi nō eſt op̄atio. nō p̄t eſſe delectatio. cū delectatio op̄atōȝ ꝯſequat̄. ſic pȝ ꝑ ph̄m. iiij. ethi. Qua=ꝓpter neceſſe ē vt ḋt Gre. ꝙ ad terrena flectat̄. ꝛ ī eis de=lectet̄. Sēſibilia ei cū ſenſibilib; offerūt̄. ſenſuales hoīes facil'r ad ſui appetitū alliciūt: maxīe qñ op̄ib; ꝟtutū ñ va=cāt. Int̄ oīa āt ſenſibilia bona ad q̄ cito anim⁹ īclinat̄ ſūt

ꝙ ſtudiū ſacre ſcri=pture ad caſtitatē ꝯfert

oblectamēta carnalia. q̄ vehemēter appetitū inclināt ad ea cōcupiſcēda. Cauſa vero oppoſita caſtitat̄ cōſtructiua eſt occupatō circa aliqḋ op⁹ virtut̄. Inter alias aūt occu=patiōes efficaciſſima eſt q̄ circa ſtudiū ſacre ſcripture ver=ſat̄. Ip̄a eñ mentē cōtra errores illūinat. Vñ dñs cōtra errātes iudeos dicit. Scrutamini ſcp̄turas. ip̄e ei teſtio=niū ꝑhibēt de me. Itē cōtra tētatōnes diaboli hoīem ar=mat. Vñ ſaluator nr̄ ab eo tētat⁹ triplicit̄ ſacre ſcp̄ture te=ſtīo ſe defendit. vtȝ Mat. iiij. Itē accidioſā mētē refouet. ꝛ in q̄dā ſp̄ūali ſolatō eā enutrit. Vñ ſeniores iudeoꝝ ſparciat̄ ſcribētes dixerūt. Nos habem⁹ ſolatō libros ſan=ctos q̄ ſūt in manib; nr̄is. Sacra igit̄ ſcp̄tura mentē ſtu=dēt̄ caſtā reddit ꝛ pudicā. vñ ḋr Jac. iij. Sapīa q̄ deſur=ſū eſt ꝓmū q̄dē pudica eſt. nā ei⁹ exerciciū carnis cōcupi=ſcēciā reꝓmit. ꝛ ꝓ tāto ꝯgrue ſpōſa vocat̄ ſc̄m illḋ Ecc. v. q̄ſiui mihi ſpōſaȝ aſſumere .ſ. diuīaȝ ſapīaȝ. Scḋa cauſa deſtructīa caſtitat̄ eſt maloꝝ ſocietaſ. Ad ſingl'a q̄ppe vi=cia hoīes incliant̄ exēplo maloꝝ ſocioꝝ. ꝓpter qḋ admo=net ſapiēs Prouer. xxij. Noli eſſe amic⁹ hoī iracūdo. neq; ambules cū hoīe furioſo. nec diſcas ſemitas ei⁹. p̄cipue cū carnales hoīes eos q̄s ſocios hn̄t exēplo ſuo ad car=nis illicita facilit̄ trahāt. Qḋ quidē ex duplici cā ꝯtin=

Rō qua=re ſocietas maloꝝ de=ſtruit ca=ſtitatē. eſt duplex

gere p̄ōt. Primo q2 ſocietas hoīm maxīe iuuenū vt plu=rimū motiuū hn̄t ip̄m delectabile. qḋ maxīe eos moue=re habet ad ſil' ꝯuiuendū. Delectabile aūt qḋ eſt in acti=bus venereis multū mouet iuuenilē etatē. ꝛ iō coꝝ ꝟba ꝛ facta frequēter circa carnis delectabilia ꝟſant̄. ꝓpter qḋ q̄ talib; ſe adiungūt ad carnalia op̄a faciliter ruūt. Vñ ſcriptū eſt Ecci. xix. q̄ ſe adiūgit fornicarijs erit neq̄. Et ap̄ſus. j. ad Co. v. loquēs de fornicario ḋr. Neſcitis qm̄ modicū fermentū totā maſſam corrūpit. Cā ꝟo huic op=poſita caſtitatis ꝯſtructiua eſt elōgatio ab hmōi ſocieta=tib; ꝛ ꝯuerſari cū honeſtis ꝛ morigeratis. Vbi ſciēdum

De vtilita=te bone ſo=cietatis

eſt ꝙ bonoꝝ ſocietas ad tria valet. q̄ tāto caſtitatē ſecuri=orē reddūt q̄ntū hoīem circa vtilia occupatū ab illicitis forti⁹ retrahūt. Primo ḡ valet ad ſolatiū ꝯ̄ tediū natu=re. Hō naturaliter eſt aīal ſociale ꝓpter qḋ neceſſario ad amiciciā inclinat̄. Vñ oñdit ph̄s. viij. ethi. ꝙ oēs ho=mines amiciciā querunt. ſenes q̄dē ꝓpter vtile. Iuuenes aūt ꝓpter delectabile. Virtuoſi ꝟo ta illi q̄ iſti ꝓpt̄ hone=ſtum. Quelibet tn̄ hmōi amicicia delectatōem includit. Nā ſenes delectāt̄ de ꝯferēti vtile. ꝛ ꝟtuoſi de honeſtate ꝟtutis. Oīs ḡ amicicia delectatōȝ includit. ꝛ eſt ad ſola=tium nature. Vñ Amb. ḋt in. ij. de offi. Pulcra eſt ſocie=tas ſenioꝝ ꝛ adoleſcētiū. Alij teſtimonio alij ſolatio ſunt alij magiſterio. alij delectatiōe. vt de Moyſe ꝛ ioſue. de abraā ꝛ loth. de helya ꝛ heliſeo pȝ. Hi ſiquidē ſc̄ti patres ꝯtuberniū ꝛ ſolatiū amicabilis ſocietatis nō recuſarūt. Mag̃ fuit amicicia inter dauid ꝛ ionathā. Vñ eo ī ꝓlio occiſo dauid amare flens dicebat. doleo ſuꝑ te frater mi ionatha decore nimis amabilis ſuꝑ amorē mulieꝝ. ſic̄ mater vnicū amat filiū ita ego te diligebā. ij. Regum. j. Tertia cauſa deſtructiua caſtitatis eſt turpiloquiū. car=nalia eñ colloq̄a ꝛ viliū hiſtoriaꝝ narrationes animos tā audientiū q̄ narrantiū reducūt ad ꝯſiderandū ea de quib; eſt ſermo. ꝯſideratio aūt reꝝ viliū ac eaꝝ intellectu=alis inſpectio. faciliter affectū inclinat mētis. ꝛ vires frā=gendo corrūpit. Vñ ap̄ſ. j. ad Co. xv. Corrūpunt bo=nos mores colloq̄a mala. ꝓpter qḋ ammonet ad Ephe. v. dicēs. Fornicatio ꝛ oīs immūdicia aut auaricia. nec noīet̄ in vobis ſicut decet ſanctos ꝛc̄. aut turpitudo aut ſtultiloquiū aut ſcurrilitas. q̄ ad rē nō ꝑtinēt. ſed magis gratiaꝝ actio. Quarta cā deſtructiua caſtitatis eſt viſus coꝝ. quib; anim⁹ hoīs emolleſcit ad amorē mulierū. Et p̄cipue hec ſunt tria .ſ. eaꝝ aſpect⁹. frequēs cū eis colloq̄=um ſeu ꝯtuberniū. ꝛ muneruȝ hincinde ſuſceptio. Circa

De curio=ſitate ſiue euagatiōe oculoꝝ

aſpectū mulieꝝ eſt ſciendū ꝙ ſenſus viſus p̄ ceteris ſen=ſib; habet tria. ꝑmo plurimas reꝝ differētias nobis de=monſtrat. ſicut dicit ph̄s. j. metha. in ꝑncipio. Ex viſiōe aūt reꝝ multaꝝ viciū curioſitatis orit̄. q̄ eſt quedā deor=dinatio intellect⁹. ꝓueniēs ex inordinato appetitu cogno=ſcendi ꝛ vidēdi multa. ſiue ſint vtilia ſiue īutilia ſiue cō=ferentia ſiue ad rē nō ꝑtinentia. cū aūt aliq̄s multa īttue=tur ꝛ oculos vndiq; porrigit. neceſſe eſt vt aliqualit̄ ad hmōi anim⁹ inclinet̄. ꝛ tūc intellect⁹ importune ſe offert ad illa ſcienda. hec aūt eſt magna cordis vanitas. et vi=ſus eſt porta ꝑ quā tot noxia ꝓſentant̄. q̄ mentē illaque=ant diligēti clauſura eſt cohibēdus. ne ꝑ inſpecta queq; vana euaget̄. Vñ Ecci. ix. Ne reſpicias mulierē mltiuo=lam ne incidas in laqueos ei⁹. Legit̄ dinā violatam fu=iſſe. q2 curioſa fuit videre mulieres regiōis. ad quam p̄=eius Jacob nuꝑ aduenerat. Gen̄. xxxiiij. Scḋo frequēs

ꝙ verbuȝ mulieris ꝯpat̄ his

ꝛ familiare colloquiū cū muliere hȝ caſtitatē corrumꝑe. Vbi ſciendū eſt ꝙ verbū mulieris in ſacra ſcriptura cō=parat̄ rheti igni ꝛ gladio acuto. Et hoc ꝓpter tria mala q̄ ex familiari colloq̄o mulieꝝ cauſant̄. Primo eñ blan=ditorie ſunt mulieres. ꝛ verba mēdacij paruipēdūt ꝓpt̄ qḋ hoīem cū quo frequēter colloquiū habēt. fallaci adu=latione ꝑuertūt. ꝛ cū a vero rōnis iudicio faciliter deuia=re faciūt. Et qm̄ ad hec mulier ḋr hoīem irretire. Prou. vij. Irretiuit inq̄r eū multis ſermonib;. De ſalomone ḋr ꝙ mulieres auerterūt cor eius. ꝛ intm̄ oculos mētis ei⁹ excecauerūt. ꝙ cū vſq; ad inſaniā idolatrie deduxerunt. iij. Re. xj. Tertio muneꝝ interuētio habet caſtitatē corrū=

De munere ſeu' quō corrūpit caſtitatē

pere. maxime quando ex parte viri mulieri offeruntur. que ad munera citius alliciat̄. Habet eñ mulier conſiliuȝ debilius ꝛ affectū promtiorē q̄ vir. Studet etiā ad habē=dum p̄cioſas veſtes ꝛ alia ad ornatū ꝑtinentia. ꝛ cum a ſe frequenter non habeat vt ꝯcupita aſſequat̄ ad mune=ra faciliter inclinat̄. Hec aūt ſumope cauere debet caſt⁹ amor. Unde Hiero. Crebra munuſcula ꝛ veſtes ori ap=plicatas. ac deguſtatos cibos blandaſq; ac dulces lr̄as ſanctus amor non habet.

Quātū aūt ad quar⸗. §. III. tū cū qrit̃ vtrū castitas sit in pcepto. Rndet̃ q̄ sic. Vn̄ apl's. ij. ad Cor. iiij. exhibeam⁹ nosmetipos sic dei ministros in castitate. ⁊ ad Hebre. Fornicatores ⁊ adulatores iudicabit ds. i. ꝯdemnabit. Et hoc q2 agūt ꝯ castitatē. nō aūt tenet̃ quilibet ad quēlibet gradū castitatis ſ3 ad aliquē. Vn̄ sciēdū ē q̄ triplex est gradus castitatis. sc3 cōiugalis. vidualis. ⁊ virginalis. Vnde ⁊ Beda i omē'a Bona ē castitas cōiugalis: melior ꝯtinētia vidual's: optima pfectō v̄ginalis. Et de illis etiā scribit̃ in decre. dis. xxx. Si qs viroꝝ. §. Hec scripsimus. ⁊ infra. Nos virginitatē cū humilitate admiramur. ⁊ ꝯtinētiā cū castitate ⁊ religionē acceptissimā deo dicimus. ⁊ renūciatōem secularīū negotioꝝ atq3 actuū3 cū humilitate approbando laudamus. Et nuptiarū vincl'm q̄d fm castitatē ꝑdu⸗rat cōprobamus. Huic aūt triplici gradui castitatis correspōdet triplex fructus. vt ondit̃ Mat. xiij. p parabolā xp̄i dicētis. Semē q̄d cecidit i terrā attulit fructū. aliud tricesimū. aliud sexagesimū. aliō cētesimū. Vbi nota q̄ terra bona ē creatura ratōnal' seruās castitatē q̄ ad h̄ vt fructificet oportet vt sit cultiuata vomere seu ligōe. penitētie ⁊ ꝯfessiōis. irrigata aq̄s lacrimose orōis. irradiata sole debite cognitōis. Semē aūt ē verbū dei. q̄d q̄dē iacit̃ a pdicatore p deuotōnē ⁊ ꝓpositi in bono firmatōe3 nascit̃ p opis executōnē. Fructus aūt q̄ sequit̃ ex hac terra sata fm b. Tho. in. iiij. dis. xlix. significat pmiū q̄d debet̃ homi ex hoc q̄ a carnali vita i spūale trāsit. Sic fruct⁹ dr̄ material'r id q̄d expectat̃ p seminatōem vl' alios modos v̄sus celū tēdēs ⁊ terrā deserēs. Propterea aūt v̄tuti castitatis dr̄ rndere fructus magis q̄3 alij virtuti. q2 ipsa castitas hoiem liberat pcipue a subiectōne carnis. nā p delectatōes venereas aia pcipue carni subdit̃ quasi terre infixa. adeo vt i actu carnali impossibile sit aliq̄d intelligere fm ph'm. vij. ethi. Quāuis aūt vis sementina sit efficax ad ꝯuertēdū humores terre in suā naturā. tn̄ q̄to hec virtus semis ē efficacior. ⁊ terra ad hoc paratior. tāto fructus sequit̃ vberior. cū vt dcm̄ ē semē spūale sit v̄bū dei q̄tomagis aliq̄s ex hoc ꝯuertit̃ i spūalem vitā a carnali actōe recedēs tāto in eo maior sequit̃ fructus verbi. Et q2 magis recedit q̄s in viduitate a corporis ope q̄3 a cōiugio. q2 vbi ꝯiunx abstinet a sua. ꝯtinens se abstrahit a nō sua ⁊ sua. quā. s. posset habere i ꝯiugio vnde fructus in duplo reddet̃ viduis. Et q2 virgo abstinet se in futurū ⁊ p̄teritū ab omi voluptate ⁊ corruptōe ideo ei redditur fructus cētesim⁹. q̄ numer⁹ addit. xl. sup lx. Quadragenarius aūt ꝯsurgit ex denario quater m'tiplicato. Quaternarius aūt q̄ ē numerus q̄dratus designat soliditatē incorruptōis quā habet v̄go p̄ ceteris. Itē isti numeri fructuū cōueniēter adaptant̃ pdict3 gradib3 castitatis. Nā positi ad man⁹ fm algoristas figurāt ipos status fm Bedā. Nā trigenarius sic formatur vic3 p cōiūctōnem sūmitatū pollic3 cū indice q̄d figurat ipam ꝯiūctōem ⁊ quasi deosculatōem ꝯiugatoꝝ. Sexagenarius v̄o formatur p hoc q̄ index supponit̃ ⁊ iacet i medio pollicis q̄ oppmēs eū. Et significat ipa3 oppssionē viduālē quā patiūtur in mūdo. Cētesimus v̄o numerus nō in sinistra manu vt ceteri ponūtur. sed in dextera que significat vitā btām. vbi neq3 nubēt neq3 nubētur: sed sūt sicut angeli dei ab omi corruptōe liberi. q̄d cōpetit virginib3. In isto triplici statu se repit v̄go btā. vt sit cūctis exēplar. Nā in ꝯiugio cū fuit ioseph despōsata p verba de p̄nti vbi cōsistit essentia matrimonij fm btm̄ Tho. q̄uis nō fuerit secuta copula carnis. vbi ē cōpleta pfectio significatōnis. In viduitate se repit tempe passionis filij. Credit̃ eñ tūc iā mortuū fuisse Ioseph. Propterea forte christus eā cōmēdauerat Iohāni ex q̄ spōso carebat. in virginitate aūt sp ꝑmāsit. nā vt dt Aug⁹. xxxij. q. ij. Btā maria ꝓposuit se cōseruaturā votū virginitatis in corde. sed ipm virginitatis votū nō expressit ore. Subiecit se diuine dispoi. dū ꝓposuit se ꝯseruaturā v̄ginē nisi ei ds al'r reuelaret. Postq̄3 v̄o filiū genuit sc3 ex spūsācto ꝑmanēs virgo. q̄d corde pcepat votum: ore expssit. Et vterq3 sc3 ipa cū Joseph in virginitate ꝑmāsit. Ad pbatōem castitatis ꝯiugal' fac̄ q̄d dr̄ ad Hebre. vl. Honorabile cōnubiū ⁊ thorus imaclatus. Et pānucius i' Niceno ꝯcilio dixit castitatē esse cū ꝓpria ꝯiuge ꝯcubitū. xxxj. di. Nicena. ⁊ Innocēt⁹ terti⁹ inq̄t. Nō solū v̄gies ⁊ ꝯtinētes. verū etiā ꝯiugati p fidē rectā ⁊ operatōem bonā placētes deo ad eternā merētur beatitudinem ꝑuenire. ex de sū. tri. ⁊ fi. catho. c. j. Vbi tria notant̃ p q̄ ꝑueniūt ad btitudinē. s. sinceritas in credendis. ibi p fidē rectā. Integritas i agēdis. s. seruādo pcepta. ibi operatōe3 bonā. Vnde ⁊ ipe numerus trigenarius designās statū ꝯiugalē resultat ex ternario significāte fidē trinitatis. ⁊ denario significāte obseruatōem decalogi. Tertiū est simplicitas in diligendis. vt sc3 totū referat̃ in deu3. ibi placētes deo. q̄ signat̃ in ꝯiunctōne digitoꝝ adinuicem. cū sc3 numerus trigenarius ponit̃ ad manus.

De tripli⸗ci gdu castitatis.

De tripli⸗ci fructu gradui castitat3 correspōdēti

De btā v̄gine q̄ fuit in isto tripli statu.

Tria aūt faciunt ad. §. IIII cōmendatōem status seu castitatis ꝯiugalis. Et primo quidē q2 a dō h3 institutōem ⁊ approbatōem. Nā in statu innocētie ꝯiugiū instituit ⁊ in paradiso terrestri. Postmodū incarnatus vocatus ad nuptias cū discipul' presente matre. pmo ipas miraclo ꝯsecrauit. Castitas autē insinuat̃ ex eo q̄ adā in spū dei loquēs ait. Erūt duo in carne vna. nō dixit tres vl' quatuor. q̄d referēs christus Math. xix. subdit. q̄s ḡ ds ꝯiunxit hō nō separet. s. alteri adherēdo. Secūdū ē q2 habet sublimē significatōem. Vnde apl's loquēs de matrimōio ait Hoc aūt dico magnū sacramētū in xp̄o ⁊ eccl'ia. vn̄ ⁊ rōe huius significationis dr̄ mr̄imoniū maximū sacramētū in christo ⁊ ecclesia. q2 significat sacratissimas res. s. vniōnē christi cū eccl'ia ⁊ aīe cū deo. ꝯtra q̄d facit violās talē castitate3.

De tribus statū coniugalē cōmēdātib3

Tertiū ē q2 pbet m'tiplicē fructificatiōnē. Et pm⁹ fructus est ꝯsecutō prol. p quā ꝯseruat̃ genus humanum. Vnde ⁊ p' Noe cū filijs vxoratis reparatus ē mūdus qui diluuio perierat restaurant̃ ⁊ ruine ⁊ numeri angeloꝝ saltē ex multiplicatōne pueroꝝ in illa etate decedētium ⁊ nascūtur virgines q̄ tenēt vitā regni celoꝝ. Vn̄ Hier. Laudo ꝯiugiū. ſ3 q2 nisi virgines generāt. lego ō spinis rosam. de ꝯcha margaritā. Secūdus fructus ē vitatio fornicatōis. Vn̄ apl's. j. ad Corin. vij. Propter fornicatōem sc3 vitādā vnusquisq3 suā accipiat. s. vxorē. cum eni nō quilibet sit aptus ꝯtinere se ab omi voluptate venerea: ꝓuidit ds humane infirmitati p viā ꝯiugij. Vn̄ apl's ad Corin. vij. Melius ē nubere q̄3 vri. Tertius est dilatatō charitatis ⁊ multiplicatō pacis. nā p ꝯiugium vnū multi efficiūtur amici ⁊ affines. ⁊ tollūtur m'ta scādala. ⁊ vitant̃ ꝑicula. vt pz in Hester a Assuero ꝯiugata p quā ꝯseruatū ē genus iudeoꝝ ab exterminio suo.

De q̄druplici fru⸗ctu status ꝯiugalis.

Quartus ē decoratō ciuilitatis. multa eñ sūt ꝑtinētia ad pulcritudinē ciuilitatis que viri ex se facere nescirēt aut non possent. vt gubernare domū. ⁊ mlieres absq̄3 viris male se regere possent. ⁊ plura alia. Tria aūt sūt q̄ dn̄t caueri in hui⁹ statu q̄ sunt ꝯtra castitatē. Primū est amor inordinatus alterius ad alterū. Vn̄ Hieronim⁹. xxxij. q. iiij. Origo quidem honesta erat amoris: sed magnitudo deformis. Vnde et Sixtus Pitagoricus in sententijs. Adulter ē inq̄t in vxorē suam amator ardentior. in aliena quippe vxore omnis amor turpis ē in sua nimius. Secūdū q̄d debet caueri est inordinatio actuū vsus ipius matrimonij. circa hoc ponit̃ q̄da3

De trib⁹ q̄ cauēda sūt in statu ꝯiugali.

virtus que dr̄ pudicicia. que hoīem refrenat circa huiuſ inordinatōes. Vn̄ Hiero. Ipſa opa nuptiaꝝ ſi nō verecunde ⁊ cū honeſtate quaſi ſub oculis dei fiāt. ⁊ vt tm̄ liberis ſeruiaṫ immūdiciā ⁊ luxuriā noīauit apl's cum dicit Omīs imūdicia aut luxuria nec noīeṫ ⁊c. xxxij. q. iiij. Jn eo. Tertiū qḋ debet caueri eſt fractio fidei alteri⁹ ad alteꝝ vt nulla occaſiōe alteri adhereat. Nec cauſa plis ſuſcipiende ſi ſit ſterilis. ſicˉ nec Iſaac ad aliā acceſſit. Rebecca vxore diu ſterili pmanente. nā ꝙ abraā ad ancillā acceſſerit agar. ⁊ Jacob plures habuerit vxores. fuit illud ex ſpeciali diſpenſatiōe ⁊ reuelatōe ſpūſſcī ꝓpter diuerſas cauſas. vt habeṫ. xxxij. q. iiij. Recurrat. ⁊ §. ſequēti. neqȝ cauſa timiditatis vl' de morte vel de fama pmittere debet ſe ab altero cognoſci. ſicˉ fecit Lucretia nobil' romana a tarq̄ni filio. Vn̄ nec excuſaṫ ab adulterio ſm Aug̃. in pmo de ciui. dei. vn̄ ⁊ laudabiliter ſuſanna poti⁹ ſe voluit exponere piculo mortis ⁊ fame. q̄ȝ ſenib⁊ aſſentire. vt habeṫ Dan̄. xiij. Nec cā infirmitatis. ſ. corpalis. ſcȝ cū alter coꝝ eſt infirm⁹. nec infirmitatis ſpūalis. videlicet ſi ꝯſci⁹ ſibi fidē fregerit adulterādo. nō ei hȝ hic locū regl'a frāgēti fidē. fides frāgaṫ eidē.

Quantum ad caſtitatem. §. V.

De triplici viduitate

tem vidualē dicit apl's. j. ad Thi. v. Viduas honora. q̄ vere vidue ſunt. Notandū pmo ꝙ ſm Albertū in ſūma de quattuor coequeuis. Nomē vidue multiplr̄ dr̄. Eſt eīm vidua pmo q̄ vidua eſt corpe. ſȝ mēte nupta. id eſt hn̄s ꝓpoſitū ꝯiugij. ⁊ cōputaṫ inter viduas ī matrimonio. q2 caſtitas magis ꝯſiſtit in mente q̄ȝ in corpore. nec huic debeṫ fruct⁹. lx. id eſt. illud ſpeciale gaudiū ī regno dei. qḋ vere viduis reſeruaṫ. Scḋo mō diciṫ vidua. q̄ ē vidua corpe ⁊ mēte. ⁊ hec vocaṫ vere vidua ab apoſtolo vbi dicit. Viduas honora q̄ vere vidue ſunt. Et talem viduā cui debeṫ fruct⁹. lx. ponit in ſtatu viduitatis votum ⁊ ꝓpoſitū ſic pmanēdi ꝓpter deū. ⁊ nō ꝓpter onera matrimonij deuitāda. Tertia dr̄ vidua corpe ⁊ mēte aut auxilio terreno. ſicut bone paupes vidue. Et de hac dicit apoſtol⁹. j. ad Thi. v. Si qs fidelis habet viduas miniſtret illis. ⁊ nō graueṫ eccl'ia. vt his q̄ vere vidue ſunt ſufficiat. Jlle aūt tales alebanṫ in ꝯgregationib⁊ ab eccl'ia. ⁊ erāt in locis religioſis ꝯgregationib⁊ ſanctoꝝ. ⁊ ſeruiebant eccl'ie. Et his multo magis debeṫ fructus. lx. Ad

De trib⁊ inducētibuſ ad ſtatuȝ viduale

ſtatū aūt vidualē tria ſunt inducēda. Primū eſt exēplū creature irrōnalis. vt ei legiṫ ī li. de natura animaliū. turtur vni mari aſſociaṫ in tota vita ſua. verecūdia aūt eſt hoīem nō facere qḋ facit brutū. Secundū eſt expimētū affectiōis ſtatus ꝯiugalis. j. ad Corinth. vij. Tribulationes carnis habebūt. ait apoſtol⁹ loquēs de coniugatis. ſcȝ p rebus neceſſarijs ſibi puidendis. ⁊ filijs ⁊ ſeruitute coniugij ⁊ alijs plurib⁊ que cū experta ſit. hoc ſatis hȝ inducere ad viduitatē ſeruandā. ⁊ pcipue cum frequenter deterioreṫ cōditio ſua in ſecūdo. Tertiū eſt pconiuȝ ſcripture diuinalis. que laudat multū talē ſtatuȝ. vt patet p exempla Judith vidue. quā Joachim ſumm⁹ pōtifex cum vniuerſis pſbyteris benedixerunt. occiſo ab ea holoferne dicētes. Tu gloria hieruſalē. tu leticia iſrael tu honorificentia populi noſtri. q2 feciſti viriliter ⁊ ꝯfortatum eſt cor tuū. eo ꝙ caſtitatē amaueris. ⁊ poſt viꝝ tuū alteꝝ neſcieris. ideo manus dn̄i confortauit te ⁊ eris bn̄dicta in eternū. Judith. xv. Et de Anna pphetiſſa legiṫ Luce. ij. ꝙ vixerat annis ſeptē cū viro a virginitate ſua ⁊ hec vidua vſqȝ ad annos. lxxxiiij. Qui ob ſingl'are meritum caſtitatis ⁊ deuotiōis manifeſtat⁹ fuit ſibi ſaluator oblat⁹ in templo. Tria aūt vidua debet obſuare ad

Tria dȝ vidua obſeruare

ꝯſeruandū ſtatū ſuum. Primū eſt vitatio euagatōis ſeu diſcurſionis. Unde apoſtol⁹. j. ad Thimotheum. v. reprehendit viduas dicens ꝙ ocioſe diſcunt circūmire domos. non ſolum aūt ocioſe. ſed ⁊ verboſe ⁊ curioſe. loquentes que non oportet vnde ⁊ anna vidua vt legitur non diſcedebat a templo. ⁊ Judith de domo. Secūduȝ eſt aſperitas vigiliaꝝ ⁊ cibationis. j. ad Thimoṫ. v. Vidua que in delicijs eſt. mortua eſt. Unde ⁊ de vtraqȝ vidua ſcȝ Anna ⁊ Judith. diciṫ ꝙ ſeruiebant deo in ieiunijs ⁊ vigilijs. ⁊ Judith ciliciū deferebat. Tertiuȝ eſt veſtium humilitas. Unde Gen̄. xxxviij. legitur de thamar. ꝙ depoſita veſte viduitatis. aſſumpſit alium habitum quando voluit carnali opere intendere. Nota tam̄ ꝙ licet debeat quis exhortari homines ad caſtitatem virginalem vel vidualē. non tamen ad hmōi cogendi ſunt vel importune vexandi. Unde dr̄. xxvij. q. j. De viduis. Nos aūt nullū talibus laqueū debemus inijcere. ſed ſolum adhortatōnes premij ſempiterni penaſqȝ prepone re diuini iudicij. vt ⁊ noſtra abſoluta ſit conſciētia. ne ſexus inſtabilis tam deterreri q̄ȝ ammoneri videaṫ. Hec ibi. Nam vtiqȝ poteſt quis cōtrahere licite. quotiēs ſibi placuerit priori mortuo. Unde Hieronym⁹ non damno bigamos imo nec trigamos. ⁊ ſi dici poteſt octagamos Jdem ego nūc voce libera pclamo nō dānari huiuſmodi in eccl'ia. xxxj. q. j. aperiant. Unde ⁊ abraā ſenex valde mortua ſara aliā duxit vxorem. ad oſtendendū ꝙ licitū eſt ſm Auguſtinū. xxxij. q. iiij. iſta abrae. Nec obſtat qḋ dicit Chryſoſtom⁹. xxxj. q. j. hac ratione. vbi dr̄. Secundam vxorē accipe. ſm veritatis rōnem vere fornicatio ē. Nam intelligiṫ iſtud ſm Gracianū. §. ſequenti. dictum quaſi p exaggerationē ad exhortatiōem vidualis continentie. non in condemnatōnē viduaꝝ ⁊ deinceps nuptiarum. vel dic ſm glo. ibi ⁊ melius. qḋ intelligiṫ cū ſecundam ducit prima viuente. ipa repudiata vt pmittebaṫ ī lege moyſi.

Quantū ad caſtitatē. §. VI.

virginalē dicit apoſtolus. j. ad Corinṫ. vij. De virginib⁊ pceptum non habeo. conſiliū autē do. Et Apocal'. xiiij. De his qui ſequūtur agnū quocūqȝ ierit dicitur ꝙ virgines pmanſerunt. Figuraṫ aūt p lilium ſm doctores. de quo diciṫ Can̄. ij. de ſponſa ꝙ paſcitur inter lilia. ⁊ ſicut lilium inter ſpinas ſic amica mea. id eſt. creatura habens virginitatē inter filias. id eſt. inter creaturas alias

De virginitate ꝙ cōparatur lilio ꝓpter tria

Ubi nota tria in lilio. Primo in ſtipite viridinem. Secundo in flore albedinem. Tertio in ſemine fuluedinem. Et in primo notatur ex duratione vel incorruptione ei⁹ precioſitas. Secundo deſignatur ex colore ⁊ folioꝝ coniunctione eius puritas. Tertio inſinuatur ex figurata dilectione eius ſanctitas. Conſiderate ergo lilia agri. Quātum ad primū claꝝ eſt ꝙ ſtipes ſiue truncus lilij eſt viridis. Diciṫ aūt aliqḋ viride naturaliter qḋ non patitur aduſtionē caloris. vt patet in arborib⁊. ſic ſpecialiter dicitur viride quod non eſt aduſtū p calorē voluptatis carnalis ſeu corruptionis. Unde virginitas diciṫ a virore propter incorruptionē quam habet. Jncorruptio autē vt diciṫ in libro ſapientie. facit proximū deo. ⁊ hinc oſtēditur magna pcioſitas eius. quia ponit hominē in ſtatu quaſi celeſti. ⁊ ideo magnus theſaurus. De quo apoſtolus. ij. ad Corinth. iiij. Habemus theſaurū iſtum ī vaſis fictilibus. id eſt. corporibus. Jſtum theſaurum cum quedam mala mulier queſiſſet auferre Bernardo. clamauit. latrones. latrones. Declarans poſtea ſocijs quis vere ei latro fuerat inſidiatus. vt auferret ab eo theſaurum irrecuperabilē virginitatis. Hic eſt theſaurus abſconditus in agro. vt dicitur parabolice Matthei. xiij.

De virginitate q̄ſi reꝯparatur theſauro abſcōdito

Cui aſſimilaṫ regnum celoꝝ. quē qui inuenit homo abſcondit. ⁊ pre gaudio illius vadit ⁊ vendit vniuerſa que habet. ⁊ emit agrum illū. Abſconditus eſt eīm theſaur⁹ iſte in agro creature terreſtris. Jnuenit autem ipſum

qui cognoſcit p̄cioſitatē eius. Unde ꝛ īuentū abſcōdit ne ſcꝫ ipm amittat ſeculo renūciās in aliqua religione ſe ab alijs abſcondit. vel q2 p̱ humilitatē illū ꝛ alia bōa oc cultās ſe deſpicit. vl' q2 ipe mūdus ipm ex hoc infructu oſum ꝛ inutilē credit. Uendit aūt oīa bona ad ipſuꝫ emēduꝫ. ꝛ gaudioſe. q2 ad ipm habendū ſeu retinēdum ꝛ ſubſtātiā tempalē ꝛ cuiuſlibet amicitiā ꝛ etiā ip̄am vi tā poſtponit p̄pter ipm. vt patet exemplū in virginibuſ Agatha. Lucia. Agnethe. ꝛ huiuſmodi. Huic dicitur ſi mile regnū celoꝝ. q2 talis ē vita celeſtis. Uñ ad cōmen dationē eius aſſimulaꝛ ei dñs vniuerſoꝝ ſcꝫ chriſtꝰ ma giſcꝫ alij in ip̄a carnis integritate. imo ſponſe dicūtur ipſius modo ſpeciali Juxta illud Agathe. Ipi ſum de ſponſata. ꝛc̄. Cognati dicūtur angeloꝝ. Unde Hieroñ. in ſermone. Angelis ſemper cognata eſt virginitas. Et idem. In carne eſſe ꝛ p̄ter carnē viuere: angelicū ē nō hu manū. Sed ꝛ a mūdi ſapiētibus ponitur virgo inter duodecim ſigna celorum. Quādo eni ſol egredit̄ ſignū leonis de menſe Auguſti ingreditur ſignuꝫ virginis. et tūc miteſcit ab eſtu ſui caloris ꝛ fructus matureſcere fa cit. Ip̄a quocꝫ animalia ferociſſima videtur deferre vir ginitati. Nā vt refert beatus Gregoriꝰ in moral'. Cum vnicornis ſit aniāl ferociſſimū. ꝛ a nullo domari poſſit: ad aſpectū virginis manſueſcit. ita vt in gremio eius ſe ponat ad quieſcēdū. ꝛ ſic capitur. Ipis quocꝫ ſibillis li cet gentilibus merito virginitatis creditur a deo ſibi col latū ſpūm prophetie ad vaticinandū multa de miſte rijs chriſti que refert Lactātius in. iiij. li. inſtitutiōnum. In tabernaculo quocꝫ iudeoꝝ facto p̱ Moyſen pelles iacintine ſup alia cooperimēta pōebātur. Exodi. xxvj. et q2 iacinctus eſt celeſtis coloris ſcđm Bedam deſignat virgines que ſupremū locū tenēt in tabernaculo eccl'ie. q̄tū ſcꝫ ad pulcritudinē ſpūalem. Quātū ad ſecūdū patet q2 flos lilij eſt coloris albi. Color aūt albus deſigt̄ puritatem. vt dicit̄. xxx. q. v. Femine. que debet eſſe ī vir gine. vt ſcꝫ omnē cogitatum eius ꝛ affectum ad celeſtia erigat. Unde. j. ad Corinth. vij. Que innupta ꝛ virgo ē que dei ſunt cogitat. quomodo placeat deo vt ſit ſancta mente ꝛ corpore. Cum eni ſit libera a ſeruitute cōiugis ꝛ familie multā cōmoditatem habet ꝛ aptitudinem ad vacandum deo. Habet autē lilium ſex folia deſignātia ſex cōditiōnes que conferūt ad conſeruatōem puritatis. Spine autē lacerātes huiuſmōi folia ſunt eoꝝ cōtraria Unde Sicut lilium inter ſpinas ſic. ꝛc̄. Canti. ij. Pri mū ergo foliū deſignat ſobrietatem in cibo ꝛ potu. Si ne cerere eni et bacho friget venus. ait Hieronimꝰ. Ideꝫ Fugiat virgo vinū vt venenū. Spina autē lacerans eſt crapula. Secundū folium ſignificat laborioſitatem ī vigilijs ꝛ exercitijs. p̄cipue lectiōnum. ꝛ huiuſmōi. Unđ dicitur in prouerb. Uigilia honeſtatꝭ tabefaciet carnes. ꝛ Hieronimus ad Ruſticū monachū. Ama ſtudia ſcri pturarū. ꝛ carnis vitia non amabis. Spina autē lace rans eſt ocioſitas. Ezech. xvj. Hec fuit iniquitas ſodo me. ꝛc̄. ꝛ ociū. Tertiū foliū ſignificat ſenſuū cuſtodiaꝫ precipue viſus ꝛ auditus. Unde propheta. Mors in greſſa eſt per feneſtras noſtras. Dina filia Jacob egreſſa ad videndū mulieres regionis amiſit virginitatem cor rupta a ſichem. Geñ. xxxiiij. Et ſic ſpina lacerans eſt cu rioſitas. Quartū folium deſignat ſermonis modeſti am. Ambroſiꝰ ſup Lucā. Diſcite o virgīes exemplo vir ginis Marie non curſitare per alienas edes. nō aliqs in publico miſcere ſermones. Hieronimꝰ. Sit ſermo vir ginis prudens modeſtus ꝛ rarus. Spina lacerans eſt loquacitas vel turpitudo ſermonis. j. ad Corinth. xv. Corrumpūt bonos mores colloquia mala. Quintū folium ſignificat humilitatem. Decet ait b. Ambroſius vt virgo q̄to purior tanto humilior. Oportet eniꝫ iſtā humilitatem in habitu oſtendere. vt ſcꝫ nō portet habi tum mollem precioſum vel aliquē ornatum. Nā iſta p̱ uocant ad laſciuiam. Prouerb. vij. Ecce mulier occurrit ornatu meretriceo. preparata ad capiēdas aīas. Unde et filij iſrael fornicati ſunt cum mulieribus moabitarū. que ſe ornauerūt. Spina lacerans eſt ſuperbia. Job diſ ſoluit baltheum regū. Quod exponit Gregorius in mo ralibus. Dum videlicet baltheū caſtitatis permittit deꝰ diſſolui id eſt frangi. aliquādo in virtuoſis propter p̄ce dentem elatiōnem. Exemplum habes in Uitaſpatrū Sextum folium ſignificat vitationem familiaritatis. Uirgo eni debet eſſe ſilueſtris. Silueſtria eni animalia ſolent habere pulcriorem pellem q̄ domeſtica. Bernar. Solent virgines que vere virgines ſunt ſemper paui de ꝛ nunq̄ eſſe ſecure. Unde ꝛ virgo Maria turbata ē in ſermone angeli. ꝛc̄. Thamar virgo corrupta ē ab amō fratre ſuo cum ſolam ſe reperit cum eo. ij. Regū. xiij. Eſt ergo ſpina lacerans nimia domeſticitas. Quantum ad tertiū habet lilium tria grana quaſi aurea deſignan tia dilectiōnem que ſanctam ꝛ p̱fectam facit virginitateꝫ Nam virginitas ſine dilectiōne non ſaluat. Iſta aūt tria grana ſignificant triplicem modū deum diligendi. vn de Bernardus. Diſce amare dulciter. amare prudenter. amare fortiter. Uel tria que debet diligere quilibet. ſcꝫ. deum. proximum. ꝛ ſeipſum.

Uirginitas quid ſit. et per que amittatur. Capitulum Septimum.

Uirginitas ſic diffini tur ab Auguſtino in libro de nuptijs ꝛ cōcu piſcentiā. Uirginitas eſt in carne corruptibi li perpetua incorruptiōnis meditatio. Pro cuius decla ratiōne dicit beatus Thomas ſecūda ſecūde. q. clij. arti. j. q2 nomē virginitatis a virore ſumptū dicitur. Et ideo ſicut ibi dicitur virens ꝛ in ſuo virore perſiſtere qđ non eſt ex abundantia caloris aduſtionē expertum. ita ꝛ vir ginitas importat hoc q2 perſona cui ineſt immunis ſit ad concupiſcētie aduſtionem que eſſe videtur in cōſum matiōne maxime delectatiōnis corporalis. qualis eſt de lectatio venereorum. In delectatiōe autē venereorū tria eſt conſiderare. Unum ſcꝫ quod eſt ex parte corporis ſcꝫ violatio ſignaculi virginalis. Aliud in quo cōiungitur id quod eſt anime cum eo quod eſt corporis. ſcꝫ reſolu tio ſeminis delectatiōnem ſenſibilem cauſans. Tertiū quod eſt tantū anime ſcꝫ propoſitum p̱ueniēdi ad taleꝫ delectatiōnem. In his tribus p̄mum p̱accidens ſe habꝫ ad moralē actum qui non conſideratur per ſe. niſi ſcđm ea que ſunt anime. Sed per hoc q2 aliquis ex propoſito ſe abſtinet a delectatiōne venerea. remanet integritas ī mē bro corporeo. Et ſic eſt per accidens. vnde ſi cōtingat q2 per alium modum integritas membri corrumpaꝛ. vt p̱ violentiā vel medicinam non magis p̄iudicat virgini tati. q̄ ſi corrumpatur manus vel pes. Secundū vero id eſt reſolutio ſeminis naturaliter ſe habet ad actū mo ralem. Nam ſenſibiles paſſiones ſunt materia moraliū actuum. Et ſi delectatio proueniens ex ſeminis reſoluti one procedat ex propoſito ratiōnis. ſic tollit virginitatē. ſiue fiat per concubitum ſiue per alium modū. Si au tem preter mentis propoſitum. vt in dormiendo vl' per violentiam illatam cui mens non conſentit q̄uis caro delectatiōnem experiatur. vel ex infirmitate nature. vt ī patientibus fluxum ſeminis ſic non perditur virgini tas. Tertium vero ſe habet formaliter ꝛ cōpletiue. q2 ratio moraliū in eo qđ eſt ratiōnis completur. Sic ergo propoſitum abſtinendi ab omī delectatiōne venerea eſt formale in virginitate ꝛ immunitas a delectatiōne que

De virgi nitate vn̄ nomē ſū pſit.

Quid ſit formale ī p̱tute vir ginitatis.

prouenit ex reſolutione ſeminis.eſt materiale. ⁊ vtrum⸗
qꝫ notat in,dicta diffinitione ꝓpoſita.in eo quod dicitur
meditatio.Et dicit perpetua.non quia oportet ſemper
virginē actu talem meditatiōem habere. ſed hoc debet ī
propoſito gerere vt ꝑpetuo in hoc perſeueret. Immuni
tas a corruptione ponit in eo quod dicitur incorruptō
nis.Et oſtendit difficultas cum dicit. in carne corrupti
bili.Hec beatꝰ Thomas.Et nota ꝙ ſm beatū Thomaꝫ
Virginitas,put eſt virtus nō eſt in adultis habentibꝫ
In qbꝫ ꝓ⸗ integritatē carnis.ſed propoſitū nubendi.nec in paruu⸗
prie ſit vᵍ⸗ lis.quia nō habent ꝓpoſitum ſeruādi. cum nō habeant
ginitas vſum rationis.nec pdictis debet aureola.⁊ quia virtus
non amittit niſi ꝑ peccatū.non ſufficit propoſitū ſolum
abſtinendi a delectatione venerea.etiā coniugali.niſi ad
datur ⁊ votū ad ipſam virginitatē. Nam dimittere ſo⸗
lum propoſitū ſeruādi virginitatē.non peccat mortali⸗
ter ſicut nec ieiunandi.Sed frangere votū virginitatis
etiam ſola mente.eſt mortale.ſicut fractio alioꝝ votorū.
Unde Hiero.diſt.xxvij.vouentibꝫ virginitatē.nō ſoluꝫ
nubere.ſed etiā velle damnabile eſt.Et ꝓpterea Auguſti
nus alibi ſic diffinit.Virginitas eſt continentia qua in
tegritas carnis ipi creatori anime ⁊ carnis vouet. cōſe⸗
cratur ſeruat.In quarto tamē diſt.xlix.ar.iiij.dicit idem
beatꝰ Thomas.ꝙ nō eſt neceſſariū votū ad virtutē vᵍgi⸗
nitatis.ſed eſt ad bene eſſe. Itē nota ꝙ virginitas q̄
De vᵍgini amittit mente tm̄.ſcilicet ꝑ propoſitū actus venerei recu
tate q̄ ad peratur ꝑ penitentiā quo ad aureolam.Sed que amit⸗
recuꝑatōꝫ titur mente ⁊ corpe.ſcꝫ per reſolutiōem ſeminis volūtari
am.nō poteſt etiā per penitentiā recuperari quo ad au⸗
reolam.poteſt tamen recuperari quantuꝫ ad id qꝺ for⸗
male eſt in ea.Oīes eñ virtutes ſunt cōnexe. ſm ma⸗
giſtꝝ in.iij.ſententiaꝝ. vt qui vnā habet omnes habet
Quod eſt veꝝ ſm Tho.quantū ad id quod eſt formale
in eis.id eſt.ſm charitatē vel prudentiā. Non aūt ꝗ̄tuꝫ
ad id quod eſt materiale.Non enim ſi quis magnificus
male cōſumpſit diuitias.ꝑ penitentiā ei reſtituent diui
tie.que ſunt materia magnificentie. Similiter qui pec⸗
cando perdidit virginitatē per actū venereū.per penitē
tiam non ei reſtituit integritas carnis.que eſt materiale
in virginitate.Sed formaliter reſtituitur vtraqꝫ.id eſt.
quo ad propoſitū.quia penitēs talis firmiter proponit
vti diuitijs magnifice ſi haberet.⁊ ſeruare virginitatem
ſi haberet ⁊ non amiſiſſet.Et hoc propoſitū habere fir⸗
miter ꝓpter deum.vel ſm regulā rationis dicit formale
virtute.Sed materiale non reſtituitur.ſcꝫ immunitas a
delectatione venerea. Nec etiā ꝑ dei potentiā. qꝛ qꝺ fcm̄
eſt.nō poteſt non eſſe factū.Et ſic intelligit dictū Hiero.
xxxij.q.v. Si Paulus. Deꝰ virginē ſuſcitare nō poteſt
poſt ruinam.

Eſt aūt virginitas ſpe. §.I.

cialis virtus.Ratio eſt ſm beatū Thomā.ij.ij.q.clij.ar.
De vᵍgini iij.quia formale ⁊ completiuū in virginitate.eſt propo⸗
tate.ꝙ.ſ.ē ſitum perpetuo abſtinendi a delectatione venerea . qꝺ
ſpeal vtᵒ. propoſitū redditur laudabile ex fine.inquantum ſcꝫ fit
ad vacandū rebus diuinis.materiale eſt integritas car⸗
nis.Sed manifeſtū eſt.vbi eſt ſpecialis materia habēs
ſpecialem rōnem virtutis.ibi ſit ſpecialis virtus ſic ma
gnificentia que eſt circa magnos ſumptus.ex hoc habꝫ
ꝙ ſit ſpecialis virtus diſtincta a liberalitate .que eſt cir⸗
ca cōmunem vſum pecunie.Sic hoc quod eſt cōſerua⸗
re ſe immunē ab omni delectatione venerea. habꝫ quan
dam excellentiā laudis ſupra hoc quod eſt ſeruare ſe im
munē a delectatōne venerea illicita.ſcꝫ que eſt extra ma
trimoniū.⁊ ideo eſt ſpecialis virtus ſe habens ad caſti⸗
tatem ſicut magnificentia ad liberalitatē.Non eſt auteꝫ
in precepto ſed in conſilio.Unde apoſtolus.j.ad Corin.
vij.De virginibꝫ aūt ꝑceptum dñi non habeo . conſiliū
autē do.Et Amb.xxxij.q.j.Integritas virginitatis eſt
voti nō precepti.ſuaderi poteſt precipi non poteſt.Con⸗
ſilia autē dant de actibus bonis.imo melioribꝫ.Eſt au⸗
tem triplex bonū hominis.vt dicit.j.ethi. Unū qꝺ con ꝙ hō ho⸗
ſiſtit in exterioribꝫ rebus.vt diuitijs.Secundū qꝺ con bꝫ tria b⸗
ſiſtit in bonis corporeis.Tertiū in bonis anime. Et iter na.⁊ q⸗
bona anime potiora ſunt ꝑtinentia ad vitam contēpla⸗ boꝝpot
tiuam bonis pertinētibus ad actiuā.vt oſtendit domi⸗
nus Luc.x.Maria optimā partē elegit que non au.⁊c
Et philoſophus in.iiij.ethi.In humanis autē actibus
illud eſt vicioſum quod non eſt ſm rectam rationem.et
econuerſo illud virtuoſum quod eſt ſm rectā rationem
Hec autē eſt recta ratio. vt his que ſunt ad finem vtat
quis ſm menſurā que congruit fini.ſicut medicina ho⸗
mo vtitur ſm qꝺ congruit ſanitati. Bona igitur predi
cta ſic ſe habent ꝙ bona exteriora ordinātur ſicut ad fi⸗
nem ad bona corporis.⁊ bona corporis ad bona anime.
⁊ opera vite actiue ad opera vite contemplatiue. Unde
ſi quis abſtineat a poſſidendis aliquibus bonis tēpo⸗
ralibus que alias poſſet licite poſſidere.vt conſulat ſalu
ti corporali ſue vel proximoꝝ.erogando pauperibꝫ. vel
vt vacet contemplationi veritatis.hoc non eſſet vicioſū
ſed laudabile ⁊ virtuoſum . Sic ſimiliter ſi quis abſti⸗
neat a delectatione omni venerea. vt liberius vacꝫ deo
⁊ diuinis pertinet hoc ad rectitudinē rationis. quod fit
per virginitatē. Unde apoſtolus prima ad Corint. vij.
Mulier innupta ⁊ virgo cogitat que dei ſunt.quomo⸗
do placeat deo vt ſit ſancta corpore ⁊ ſpiritu. que auteꝫ
nupta eſt.cogitat que ſunt mundi ⁊c.Et ſi dicatur ꝙ q̄
libet tenetur ad precepta legis nature.Sed ſicut eſt da
tum ꝑceptum naturale ad conſeruationeꝫ indiuidui de
comeſtione.Geneſ.ij.De omni ligno paradiſi comede⸗
tis.ita datū eſt preceptum ad cōſeruationē ſpeciei de cō
mixtione coniugali.Geneſ.ij. Creſcite ⁊ multiplicami⸗
ni.Sicut ergo certū eſt ⁊ clarum ꝙ quilibet tenetur ad
primū.ſcꝫ ad comedendū pro ſui conſeruatione.ita vide
tur teneri ad ſecundū.ſcilicet ad actum ſaltē coniugaleꝫ
ad conſeruatiōem ſpeciei.Reſpondit beatus Thomas.
ꝙ preceptū habet rationē debiti. Sed dupliciter eſt ali
quid debitum. Uno modo vt impleatur ab vnoquoqꝫ
Et hoc debitū ſine peccato preteriri non poteſt.Aliud ē
debitum implēdum a multitudine.⁊ ad tale debitū im
plēdum non tenetur quilibet de multitudine. Multa
enim ſunt multitudini neceſſaria.ad que cōplenda vnꝰ
non ſufficit.ſed implētur a multitudine. dum vnꝰ hoc.
alius illud facit. Preceptuꝫ igitur legis nature homini
datū de comeſtione.neceſſe eſt vt ab vnoquoqꝫ implea⸗
tur.Aliter eñ indiuiduū conſeruari non poſſet.Sed ꝑ⸗
ceptum datū homini de generatione reſpicit totā mul⸗
titudinē.cui neceſſariū eſt vt non ſolū multiplicetur cor
poraliter.ſed etiā ſpiritualiter proficiat.Et ideo ſufficiē⸗
ter prouidetur multitudini.ſi quidam carnali generatō
ni operam dant.alij ab hac abſtinentes contemplatiōi
diuine vacant ad totius humani generis pulcritudineꝫ
⁊ ſalutē.Sicut in exercitu quidam caſtra cuſtodiunt q̄
dam gladijs decertant.que tamen oīa debita ſūt mul
titudini.ſed per vnū impleri non poſſunt. Nec virgo re
cedit a mundo quia non abſtinet ab omni delectatione
quod ꝑtinet ad inſenſibilitatē.ſꝫ a delectatiōe omni ve⸗
nerea.⁊ h̄ ſm rationē rectā.

Q, virginitas ſit ex⸗ §.II.

cellentior caſtitate coniugali probatur tripliciter ſm be⸗ De excel⸗
atum Thomā vbi ſupra.arti.iiij.Primo exemplo chri⸗ tia vᵍgini
ſti qui elegit matrem virginē ⁊ ipē virginitatē ſeruauit tatis
non coniugium contraxit. Omnia autem ꝑfectiora ip⸗

ſe impleuit. Scḋo doctrina apl'i. pma ad Cori. vij. Qui virginitatē ꝯſulit tanq̃ mai⁹ bonū. Conſiliū eīm daẛ de melioꝛib⁹ bonis. xiiij. q. j. Quiſquis. Tertiō ꝓbaẛ rōne multiplici. Tū qꝛ bonū diuinū eſt poti⁹ bono humano. Virginitas oꝛdīaẛ ad bonū diuinū ſcʒ ad vacādū deo. Mrīmoniū ad bonū humanū ſcʒ ad mltiplicatōeʒ hominum. Tum quia bonum anime quale eſt virginitas preferẛ bono coꝛpis q̄le ē mrīmoniū. Tum qꝛ bonū vite ꝯtēplatiue p̄ferẛ bono vite actiue. Virginitas oꝛdinaẛ ad bonū aīe ſm vitā ꝯtēplatiuā. q̄d ē cogitare q̄ dei ſūt. Cōiugiū ad bonū coꝛpis oꝛdinaẛ q̄d ē plus mltiplicatō ꝛ ꝑtinet ad vitā actiuā. qꝛ ꝯiuges cogitare hn̄t q̄ ſūt mūdi. vt ptʒ ꝑ apl'm. j ad Coꝛin. vij. Vn̄ Hiero. ī li. ꝯ iouinianū repbat ꝑ mltas rōes errorē ipi⁹ Jouiniani q̄ aſſerebat ꝟginitatē nō eē p̄ferēdā mrīmōio. nec ē ꝯ p̄dicta q̄d ait Aug⁹. in li. de bono ꝯiugali. Nō impar meritū ē cōtinētie ī iohāne q̄ nullas expꝰtus ē nuptias ꝛ in abraā q̄ filios generauit. Et Hiero. xxxij. q. iiij. Quis ignoꝛet ſb alta dī diſpōe oēs retro ſcōs fuiſſe eiuſdē meriti cuius nūc ſūt xp̄iani. Quō antea abraā placuit deo in ꝯiugio ſic nūc ꝟgīes placēt ī caſtitate. Fuiuit ille legi ꝛ tpi ſuo. ſeruiamus ꝛ nos legi ꝛ tpi nr̄o. in q̄s fines ſcl'oꝝ deuenert. Vā ſm b. Tho. meritū nō ſolū p̄ſaẛ ex genere act⁹: ſed magis ex aīo opantis. Habuit abraā aīm ſic diſpoſitū vt parat⁹ eēt virgītatē ſuare ſi op⁹ eēt. Et ex h̄ meritum ꝯiugale ī ipo eq̄tur merito ꝯtinētie ꝟgīal' ī Johe reſpectu q̄dē p̄mij eēntial'. nō aūt reſpectu p̄mij accn̄tal'. Licʒ ḡ ꝟginitas ſit melioꝛ ꝯtinētia ꝯiugali. pt tn̄ ꝯiugatus nō ſolū eē equal' ſʒ etiā melioꝛ ꝟgīe duplici rōe. Pri̇o videlicet cū ꝯiugat⁹ hʒ aīm magis patū ad ꝟgītatē ſuandā ſi opteret q̄ʒ ille q̄ actu ē ꝟgo. Scḋo qꝛ foꝛte ille qui nō ē ꝟgo hʒ aliquā excellētioꝛē ꝟtutē aut maioꝛē charitatē. Et iō nō dn̄t ſe p̄ferre ꝟgīes alijs ī bonitate.

De merito ꝟginitatis ā ſit maioꝛis meriti. ꝛc.

Sed queritur vtrum. §. III

ſit excellētiſſima virtutū. Rn̄det b. Tho. vbi s. Excellentiſſimū pt dici aliq̄d dupl'r. Uno mō ſm q̄d. i. in aliquo genere. Et ſic ꝟgītas dr̄ excellētiſſima ꝟt⁹ ī genere caſtitatis. qꝛ trāſcēdit caſtitatē vidualē ꝛ ꝯiugalē. Et qꝛ caſtitati attribuiẛ decoꝛ ideo virgītati attribuiẛ ꝑ ꝯſeq̄ns maxia pulcritudo. vn̄ btūs Amb. pulcritudinē q̄s pōt maioꝛē eſtimare decoꝛe virgīs q̄ amaẛ a rege. ꝓbaẛ a iudice. dedicaẛ dn̄o. ꝯſecraẛ dō. Alio mō dr̄ excellētiſſimū aliq̄d ſimpl'r. ꝛ ſic virginitas nō ē excellētiſſima. qꝛ finis ſp excellit id q̄d ē ad finē. ꝛ q̄ʒto aliq̄d efficaci⁹ oꝛdinaẛ ad finē tāto meli⁹ ē. Finis aūt ex q̄ reddiẛ laudabil' ꝟginitas ē vacare rebꝫ diuinis. Et ideo ꝟtutes theologice ꝛ virtus religiōis q̄ꝝ act⁹ ē occupatō circa res diuinas ſūt excellētioꝛes ꝟginitate. Sil'r etiā vehemēti⁹ opanẛ. vt inhereāt deo martires q̄ ad hoc poſtponūt ꝓpꝛiā vitā. ꝛ viuētes in monaſterijs q̄ ad hoc poſtponūt ꝓpꝛiaʒ volūtatē. ꝛ oīa que habēt. ꝟgines aūt poſtponunt ad hoc tm̄ venereas voluptates. Et ideo ꝛ martiriū ꝛ religiōis ingreſſus cū ꝑſeuerātia p̄ferūtur virginitati. Qḋ aūt dr̄ de virginibus Apoc. xiiij. ꝙ ſequūtur agnū q̄cū q̄ʒ ierit: nō ex hoc ſequiẛ vt ſint alijs ſācris perfectioꝛes. vl' xp̄o magꝭ cōfoꝛmes. ſed qꝛ ſequūtur agnū chꝛiſtū pl'ibus mōis q̄ʒ alij. qꝛ nō ſolū in integritate mentis vt alij ſed etiā in integritate carnis q̄d nō alij faciūt. Sed non opoꝛtet ex hoc ꝙ magis de ꝓpinquo chꝛiſtum ſequātur q̄ʒ alij ſancti. qꝛ alie ꝟtutes in quibꝫ alique nō virgines excedunt virgines. aliquos faciūt ꝓpinquius deo inherere. Canticū nouū q̄d cantāt ſole virgines. vt diciẛ ibi eſt gaudiū ſpeciale quod habēt de integritate carnis ſeruata.

De ꝟginitate ꝙ ſit ꝟt⁹ excellētiſſima

Virginitas quomō coronatur. poſſideaẛ ꝛ ſignificatur.

Caplm. viij.

Adducentur regi virgi

nes poſt eam. pxime eius offerētur tibi. loquitur pſ de eccl'ia. que vtiq̄ʒ eſt mr̄ ꝛ virgo. Mater quidē omniū fideliū quos genuit in baptiſmo ꝑ fidē. Virgo per integritatē mētis libera a coꝛruptōne peccati moꝛtalis. Unde apl's. ij. ad Coꝛinth. xj. inquit de fidelibꝫ. Deſpōdi vos vni viro virginē caſtā exhibere chꝛiſto. Hec igiẛ eſt regina aſtās a dexteris dei. qꝛ in ſtatu electoꝝ ꝛ ī potioꝛibꝫ bonis. ſ. virtutū. In veſtitu deaurato ſapiētie vl' charitatis. Circūdata varietate ſtatuū religionū rituuʒ ꝛ priuilegioꝝ. Poſtea vt filie adducerētur virgines regi dn̄o ieſu xp̄o vt ſponſo eaꝝ. Vn̄ ꝛ de ſanctis virginibꝫ canit eccl'ia Agnū ſponſū virginū adoꝛemus dn̄m ihm chꝛiſtū. Poteſt ꝛ illud poſt eā etiā referri ad virginē mariā que ſola ē mater ꝛ virgo ꝛ p̄miceria. ꝛ ſpecl'm virginū. que vtiq̄ʒ poſſidet aureolā virginitatis. qꝛ ꝛ ſi nō habuit a carne pugnā ꝓpter religatōnem vl' extictōnē fomitis ꝓpter cuius victoꝛiā ſcʒ pugne daẛ aureola. Habuit tamē ab hoſte cuius caput ſcʒ p̄ncipij ſuggeſtiōis ꝯtriuit ſola. Poſt eā igitur ꝛ p̄ncipalioꝛem ſequūtur ꝟgīes alie ꝛ chꝛiſto adducūtur regi. ꝛ ad quamlibet ſāctā virginē eccleſia iſtud adaptat. vbi tria videnda ſunt de virginitate. ſcʒ.

Primo quomodo virginitas coronatur.
Secūdo quomō poſſideatur.
Tertio quō ipa ſignificatur.

Quantū ad primum. §. I.

dicit apl'us. ij. ad Thimo. ij. Nō coronabitur niſi q̄ legittime certauerit. id ē. ita certet ꝙ vincat. vt aūt canit eccleſia Mūdus caro demonia diuerſa mouēt pꝛelia cōtra nos. Et q̄ʒtū ad p̄liū carnis ſicut nō coꝛōaẛ aurea que ē pꝛemiū eſſentiale aīe. niſi q̄s habuerit victoꝛiā de omni vitio carnali abſtinēdo ab eo. vl' a perpetrato penitēdo. ita nō coronabitur aureola virginitatis q̄ eſt p̄miuʒ accidētale q̄d daẛ in gl'ia ꝓpter excellētē victoꝛiā pugne ex carne. niſi quis liber fuerit a volūtaria coꝛruptōe carnis tentatōnes vincēdo. Quāuis enī virginitas q̄ʒtum ad ei⁹ initiū ꝛ ſeminariū. id ē inclinatōnem naturalē inſit a natura. ſicut ꝛ omnis virtus ꝛ q̄ʒtū ad materiā remotā que ē integritas carnis. ꝛ materiā ꝓpinquā que eſt inexperientia veneree voluptatis ineſt a natura ꝛ natiuitate. quia oēs naſcūtur virgines carne ꝛ inexpertes voluptate ſcḋm Pe. de pal'. in. iiij. diſtin. xxxiij. Sʒ q̄ʒtū ad cōplemētū actuale vel habituale. ſic virginitas non eſt a natiuitate vel a natura pluſq̄ʒ alie. Nam puer natus nō habet actū vel habitū virginitatis pluſq̄ʒ liberalitatis. ſed habet ſicut alias moꝛales ꝑ acquiſitōem et infuſionē. Nō enī quicūq̄ʒ habet integritatē carnis cuʒ venerit ad ānos pubertatis ſi eligat in carne incoꝛruptibiliter viuere ſtatim ꝑ hoc habet habitū ꝟginitatis. Sʒ qn̄ cū hoc habituali ꝓpoſito frequēter domauerit mot⁹ carnis cū aggrauatur ī eo. ſicut nec vidua ſtatiʒ moꝛtuo marito hʒ habitū ꝯtinētie vidual' licet eligat ſic viuere. Sed ꝑ frequētē domatōem paſſionū cū ꝓpoſito habitū acquirit differētē ab habitu caſtitatis cōiugal'. nō tamē mereẛ nomē virtutis ſpēalis. qꝛ nō ꝑuenit ad ꝑfectum. Eſt igiẛ cōtinētia vidualis habitus differēs a ꝯtinētia ꝯiugali habēs ſpēalē ratōem boni ꝛ difficultatis. qꝛ q̄buſdā ē facile ꝛ placitū ī ꝯiugio viuere caſte. quibꝫ non eſt facile nec placitū viuere vl' ꝯiugio abſtinere. Sed tamē nō eſt virtus ſpecial'. imo caſtitas eſt vna virtus q̄ minoꝛē gradū habʒ in matrimonio. ꝛ ꝑfectius ſaluatur in viduitate. Similiter caſtitas cōiugalis non ſtatim innaſcitur cū quis eligit ab aliena abſtinere. ſed cum frequenter de aliena tentatus eligit non acquieſcere. Et ſic

Q, actui ꝟginitatꝭ debeẛ corona ꝓpẛ victoꝛia ꝛ non habitui.

De pugna q̄ ſit maior. an ī ꝟgine. an ī vidua.

de aliȷs. Et vt dic̄ Tho. in. iiij. diſ. xlix. In ꝯtinendo ſm aliq̄d maiorē pugnā ſuſtinēt ꝟgines. ſm aliq̄d vidue. ceteris paribꝫ. Uirginibꝫ eñ ꝯcupiſcentiā inflāmat ⁊ experientie deſideriū. qḋ ex quadā curioſitate ꝓcedit. q̄ etiā fit vt homo libentꝰ videat q̄ nūq̄ꝫ vidit. ⁊ etiā in eis cōcupiſcētiā auget extimatō maioris delectatōis q̄ꝫ ſit ſm ꝟitatē. ⁊ incōſideratio coꝝ incōmodoꝝ q̄ delectatiōi huiuſmodi adiūgūt. Et q̄ꝫtū ad h̄ vidue minorē ſuſtinent pugnā. maiorē aūt ꝓpter delectatiōis memoriā. Et in diuerſis vnū alteri ꝑiudicat ſm hoīm diuerſas diſpoſitiones q꞉ quidā magꝭ mouent̄ h̄. quidā illo. Quicq̄d autē ſit de quātitate pugne. tñ h̄ certū ꝙ ꝑfectior eſt victoria

ꝙ ꝑfectior ē victoria ꝟginū q̄ꝫ viduaꝝ

virginū q̄ꝫ viduaꝝ. Perfectiſſimū eñ genꝰ victorie eſt ⁊ pulcerrimū hoſti nūq̄ꝫ ceſſiſſe. Corona aūt nō debet̄ pugne. ſꝫ victorie de pugna. Nō ḡ coronabit̄ niſi ⁊c̄. Quō in diuerſis tp̄ibꝫ hoīes diuerſimode ſe habuerint ad ꝟginitatē ſuandā. Pe. de pal'. in. iiij. di. xxxiij. dic̄. ꝙ in ſta

De ꝟginitate q̄ ad ſtatū innocētie. vtꝝ licuiſſꝫ cōtinere.

tu innocētie nō licuiſſet ꝯtinere vſq̄ꝫ ad ſufficiētē multiplicatiōnē hūani generis. q꞉ tunc erat p̄ceptū. Creſcite ⁊ multiplicamī. nec tñ peccauit adā in ꝯtinēdo in ꝑadiſo q꞉ modico tp̄e ibi fuit. Sꝫ Tho. dic̄ ꝙ poſt multiplicationē ſine pctō potuiſſet q̄s eſſe ꝟgo. q꞉ tūc p̄ferebat̄ cōiugiū ꝟginitati. q̄ habebat puritatē cū fecūditate. Fuiſſꝫ aūt ꝯtra rōem eligere minꝰ bonū ⁊ ipi nō erant facturi ꝯ rōnem. Ergo ſi ꝯtinuiſſet ꝯtra finē matrimonij ⁊ pacis peccaſſet. Semꝑ ei fuiſſet multiplicatio neceſſaria. q꞉ n̄ videbat̄ ꝓbabile ꝙ parētes ꝑmi retardarent̄ a glīa vſq̄ꝫ ad finē mūdi. cū ſolū peccatū ſit cauſa retardationis. vt originale vel actuale. Uñ p̄mis parentibꝫ tranſlatis in glīam. oportebat ſucceſſores vacare generatiōi. ſicut ꝑmi vacauerūt.

Uirginitas tēp̄e legis nature nō fuiſſet licita.

Temꝑe ꝟo nature lapſe. ſ. tp̄e legis nature fuit ꝟginitas licita multiplicato genere humano. Sꝫ ſemꝑ ante euangeliū melius erat ꝯiugiū. niſi vbi ſpecialiter aliud reuelabat̄. In paruulis aūt erat ꝟginitas carnis nō mentis. Temꝑe aūt nature lapſe ante multiplicatiōem fuit in p̄cepto ꝓhibitio. Nec tamē Abel peccauit virgo moriēs. q꞉ adhuc iuuenis erat. nec aptus coniugio quādo mortuꝰ fuit. Nā nec cayn libidinoſus adhuc generauerat. Fuit tñ abel mortuus virgo carne. ſed non mēte. q꞉ tūc nō erat tp̄s virginitatis. niſi quis dicat ꝙ deus p̄ſcius mortis eiꝰ ſibi inſpirauit ꝟginitatē vt caput eccl'ie primū haberet virginitatē. ⁊ ſic haberet aureolā virginitatis. Sed poſt multiplicatiōem licuit. nō tamē habemꝰ exemplū nec in enoch qui ꝑ coitum generans. ⁊ ꝑ coitū generatꝰ eſt. nec in alio forte de melchiſedech. Sed ſi fuit ſem filiꝰ noe. vt dicūt hebrei nō fuit

ꝙ tp̄e legꝭ ſcripte licita fuiſſet ꝟginitas

virgo. Tp̄e vero legis ſcripte ſciendū. ꝙ licuit ſeruare ꝟginitatē. q꞉ iā filij iſrael multiplicati creuerant nimis. vt arena maris. nō tamē laudabat̄. imo filia iepte fleuit ꝟginitatē. Et maledictꝰ erat non relinquēs ſemen. maledictione opprobrij tp̄alis. niſi ꝯſilio ſpiritusſancti vt Helias nō ꝑ coitū generans. Et Hieremias ꝟginitate ſua virum euangelicū xp̄i eccl'ie dedicās ſm Hiero. Sꝫ apud gentiles error increbuerat. q꞉ dederat eos deus in reprobum ſenſum vt licita reputarēt illicita ⁊ ecōtra. vt fornicatiōem eſſe licitā. Plato vero ſanctificauit ſe. nō q̄ reputaret virginitatē illicitā vnde nec deſeruit eā ſꝫ vt ſatiſfaceret plebi. Nā opinio fuit apud phos ꝓpter ſcādalum vitandū facere multa que ſciebant nō eſſe facienda ſicut adorabāt idola q̄ꝫuis ſcirēt nihil eſſe ne lapidarent̄ ſicut pictagoras apud athenas reus habitꝰ eſt. q꞉ vocauit lapidē ignē ardentē. Ipi eñ neſciebāt aliā vitam. et

ꝙ tp̄e euāgelij b. virgo fuit ꝑmiceria ꝟginitatꝭ

ꝓpter hoc nimis timebāt ꝑdere iſtā. Tp̄e ꝟo euāgelij ſemper licuit ⁊ licebit tenere virginitatē. Cuiꝰ primiceria ꝟginitatis virgo maria fuit. Unde in pſ̄. Adducent̄ regi virgines poſt eam. Tp̄e etiā glorie erūt omnes virgines. quia ſcꝫ nec nubent nec nubent̄. imo tempe gratie

vt res melior cadit ſub conſilio. ſm illud. j. ad Chori. vij ſm Pe. de pal'. vbi ſupra. De virginibꝫ p̄ceptum domini non habeo. conſiliū autē do. Quod conſiliū Johannes euangeliſta ſeruauit. cum vxorē pro qua iam in domum traducta nuptias fecerat. vt habet̄ Joha. ij. intactam dimiſit ⁊ virgo ꝑmāſit. priuilegio amoris a chriſto dilectus. Hanc Joſeph ſponſus marie ſeruauit. vt dicit Auguſtinꝰ. ⁊ vouit cū maria ſponſa ſua. xxvij. q. j. §. beata. Et vas electionis virgo fuit. vnde dicebat. j. ad Co. vij. volo omnes eſſe ſicut me. ſcꝫ virgines. Sed vnuſq̄ſq̄ꝫ habet ꝓpꝛium donū ex deo. xp̄s etiam habuit. Unde Canti. Ego flos campi ⁊ lilium conuallīū. Notandum etiā ꝙ virginitas eſt ꝑ infuſionē ſicut ⁊ alie ꝟtutes morales. Et ſatis videtur ꝙ ex ſpeciali gratia Johānes baptiſta ⁊ beata virgo. ⁊ Hieremias in vtero ꝑ ſanctificationem receperint virtutē virginitatis quā erant ſuaturi Sed de baptiſmo flaminis ⁊ ſanguinis in quibꝫ nō ſolum infundūtur neceſſaria ad ſalutem. ſed ⁊ omnia perfectiua. in quibꝫ non eſt obex in recipiēte. vt remiſſio culpe venialis ⁊ pene. Uidetur ꝙ in paruulis in quibꝫ nullus eſt obex infunditur virginitas ⁊ in innocentibꝫ. non tamen ꝙ debeatur eis aureola. quia illa reſpicit actum ⁊ non habitū. De adultis aūt videtur ꝙ deus ſua liberalitate infundat omni homini id ad quod ſe diſponit vnde qui cū propoſito virginitatis venit ad baptiſmū vel aliud ſacramentū. recipit habitū virginitatis. ſicut ⁊ ceteras virtutes. Quia eñ in omni ſacramento noue legis infundit̄ non ſolum id quod eſt neceſſariū ad ſalutem. ſed etiā quod eſt vtile ſm capacitatem ⁊ diſpoſitionem digne recipiētis. Inde eſt ꝙ recipiens ſacramentum noue legis. non contrariat virginitati. quod dico ꝓpter matrimoniū recipit omnē virtutē ad quā eſt diſpoſitus ⁊ cuius eſt capax. Si autē eſt corruptus mente ⁊ corpore q̄ꝫuis peniteat non eſt capax virginitatis que reparari non poteſt. Sed ſi non eſt corruptus niſi mente ⁊ penitens ꝓponens perpetuo continere tunc recipit. hec

De ꝟginitate vtrū votū ſit de eſſentia ꝟginitatis.

Pe. Notandū aūt eſt vt dicit idem petrus. ꝙ Thomas in ſcripto tenet votū de eſſentia virginitatis nō eſſe. In ſumma vero ſecūda ſecūde videt̄ dicere oppoſitū. Sicut enim ſeruare caſtitatē. paupertatē. ſine voto vt nouitius non faceret religioſum. ſicut virginitas ſine voto nō daret aureolam. Sed contra quia licet propoſitū nubendi impediret. q̄ꝫuis proponeret non illicite corrumpi. tamē firmū propoſitū perpetuo continendi etiaꝫ ſine voto facit virtutē virginitatis. nec votū trahit ad aliā virtutem q̄ꝫ ad ſuā. ſ. latriam. alias ageret vltra ſpeciē. Unde bene concedo ꝙ votū non facit de actu non virtuoſo virtuoſum. ⁊ ꝙ actū trahit ad altiorē virtutē nō in eodem genere ſed alio. ſicut votū trahit ieiuniū ad altiorē virtutem q̄ꝫ ſit abſtinentia vel ſobrietas. ſed hoc non eſt ī genere temperātie. ſed iuſticie. Unde votum non facit ieiunium eſſe ſpecialē virtutē dum trahit ad latriam. ſic ⁊ in propoſito. Et ſi virginitas haberet ex voto rationē virtutis. non eſſet ſpecies temperātie ſe habens ad caſtitatem ſicut magnificentia ad liberalitatē. Sed ſoluꝫ eſſet actus caſtitatis elicitiue ⁊ non imperatiue. quare ſic ſe habet virginitas ad caſtitatē ſicut magnificentia ad liberalitatē. Sed illa eſt ſpecialis virtus non ex hoc ꝙ vota. ſed ſolū quia habet ſpecialē difficultatē ⁊ bonitatem. ergo ⁊c̄. Ad argumentū dicenduꝫ ꝙ non eſt ſimile. quia ad religionē non ſufficit firmitas propoſiti. ſed requiritur firmitas facti. ⁊ religio nominat ſtatū ad queꝫ requiritur immobilitas facti ⁊ per ꝯſequens voti. Sꝫ ad rationem virtutis non requiritur immobilitas facti. cum quis poſſit a vera virtute decidere. ⁊ mutari de vere virtuoſo in vere vicioſum. Et ideo ſi virginitas diceret ſtatum non habitū. poſſet videri ꝙ req̄rit̄ votū. ſꝫ ſi

dicat habitũ ꝟtutis ſpẽalis nõ reqrit votũ qdcũqȝ. Al
firmitatẽ etiã i religione reqrit votũ ſolẽne i ꝟgitate ſuf
ficit ſaltim ſimplex. Uñ qd Aug⁹. dr i diffinitõe. ſ. ð vo
to ponit hoc ñ ꝙ ſit de neceſſitate virginitatis ſed ẽ ð ꝑ
fectõe. qꝛ deſpõſata chriſto ꝑ votũ eſt ꝑfectioꝛ.

De virginitate q̃ mõ ꝛ qbꝫ mõis ad ꝟginitatẽ ꝑuenitur.

Quantũ ad ſecundũ .§. II.

ſcȝ quõ poſſideatur virginitatis virtus Sciẽdũ ꝙ mlꝭ
tis mõis. vñ dr pſ. Adducent. ꝛc. Et pmo ptȝ ꝙ addu
cat ad h̄ a deo inſpirãte ꝛ pncipali agẽte. Sap. viij. Nõ
poſſũ eẽ ꝯtinẽs niſi tu dederꝭ tu. ſ. deus. Secũdo opꝫ
tet ꝙ adducat ad hoc a rõne iſtud ꝓpoſitũ firmiter eligẽ
te ꝛ ꝑpetuo. Nõ ptȝ ex diffinitõe dũ dr ꝙ ꝟginitas eſt
in carne corruptibili ꝑpetue incorruptõis meditatõ. id ẽ

Quibus ꝟginibus debet aureola, ꝛ q̃bus non.

ꝓpoſitũ ꝑpetuo abſtinẽdi a delectatõe venerea. nec expꝫ
ta. Uñ ꝟgĩes corpe q̃ intẽdũt tpe ſuo nubere nõ habẽt
habitũ virginitatis. nec aureolã nec ꝑuuli. que licet nõ
cogitẽt de nubẽdo. nõ tñ pñt hr̃e ꝓpoſitũ ꝯtinẽdi. Eunu
chi etiã vel frigidi ſi intenderẽt experiri delectatõem ve
nereã ꝑ mrĩmoniũ vl' aliũ modũ ſi poſſent. nõ hñt habi
tũ hmõi ꝟtutis. nec aureolã. Sȝ ſi intẽdũt ab hmõi ab
ſtinere. ſi etiã poſſent vtrũqȝ habẽt. ſicut credi pt de eunu
chis q̃s fecit Nabuchodonoſoꝛ. ſ. Daniele ꝛ ſocijs eius.
Dañ. j. Et de Nereo ꝛ Achilleo eunuchis. q̃ ꝑſuaſerũt
domicille virginitatẽ. Tertio oportet vt adducantur
ad h̄ a recta rõe. ſ. ꝓpter deũ. nõ ꝓpter mõi laudẽ. aut ꝓpt
honorẽ idoloꝝ. ſicut virgines dee veſte. Uñ ꝟgines qnꝫ
qȝ q̃ nõ ſumpſerũt oleũ in lampadibꝫ deſigns charitaꝫ
tẽ dei in cordibꝫ excluſe ſũt a ſpõſo. ꝛ clauſa ẽ eis ianua.
Mat. xxv. Quarto oportet ꝙ adducat ꝑ vias aliqꝫ
rũ ꝟtutũ. vt humilitatis. Amb. Decet vt virgo q̃to caꝫ
ſtioꝛ tãto ſit humilioꝛ. Uñ de quodã ſcõ viro legit ꝙ vſꝫ
qȝ ad ſexageſimũ ſue etatis annũ ſeruãs virginitatẽ ela
tus in ſupbiã eã ꝑdidit. Quinto opꝫtet vt adducant
ꝑ viã ſobrietatis. qꝛ ſm Berñ. In delitijs periclitat caꝫ
ſtitas. ꝓpter qd aplꝯ vt virgo ꝑſeueraret. Caſtigo ait coꝛ
pus meũ ꝛ in ſeruitutẽ redigo. j. Coꝛ. ix. Per viã modeꝫ
ſtie. ſ. cauẽdo ſe a viſu ꝛ auditu ꝛ diſcurſu vanis. nõ curꝫ
ſitare per alienas domos nõ aliquos in publico miſcere
ſermões. Quõ aũt ꝑdatur virginitas dicet in vltĩo. §.

De laudibus ꝟginitatis.

Quantũ ad tertium .§. III.

ſcȝ quõ virgitas cõmẽdat. ꝛ q̃tũ oñdit dũ dr regi. Adꝫ
ducẽtur vere ꝛ veri virgines regi. ſ. dño ihũ xpõ q̃ ẽ rex
regũ vt ſunt ſpõſe eius. Magna dignitas iſta. Uñ beaꝫ
ta agnes dicebat. Ipi ſum deſponſata. ſ. chriſto. Et noꝫ
bilitatẽ ſpõſi huius oñdit di. vt refert amb. in li. de virꝫ
ginitate. Cui angeli ſuiũt. Cuius pulcritudinẽ ſol ꝛ lũa
mirãtur. i. mirabilẽ oſtẽdũt. Cuꝰ mater virgo eſt. Cuius
pr̃ feminam neſcit. Cuꝰ ptãs celſioꝛ. aſpectus pulcrioꝛ.
amoꝛ ſuauioꝛ. ꝛ omĩ gratia elegãtioꝛ. Cuius opes nun
q̃ marceſcũt. nunq̃ decreſcũt. Et de ornamentis ab eo
collatis ſubdit. Induit me dñs ciclade ꝛ clamide auro
texta. ſ. ſapie vl' dilectõis. Et imẽſis monilibꝫ decorauit
me. ſ. ꝟtutũ. Anulo ſuo ſcȝ fidei ſubarrauit me ꝛ coronaꝫ
uit me ſcȝ corona ſpei eternoꝝ. Tradidit auribꝫ meis in
eſtimabiles margaritas. ſ. verboꝝ ſacre doctrine. Mel
ꝛ lac ab oꝛe eius ſuſcepi. ſ. dulcedinis ſpũalis ꝛ puritatꝭ
ꝑ inſpiratõem. Sãguis eiꝰ ornauit genas meas. i. paſꝫ
ſio eius induxit ad opa patiẽtie. q̃ maxime oñdũt rubo
rẽ ſanctitatis. Poſuit ſignũ in faciẽ meã nullũ pr̃ter eum
amatorẽ admittã. inq̃tũ ſcȝ dedit faciẽ erectã ad celũ. vt
ipm ꝯtempler. ꝛ affectũ ad eũ dirigã ꝛ nõ ad terrena re
ſpiciã. ꝟba ſunt Amb. Speciẽm dedit vniuerſitatẽ crea
turaꝝ quo pt intueri pulcritudinẽ. nõ ſolũ ſponſi ſed ꝛ
ſuã. cũ omĩa ꝓpter ipam fecerit. ꝛ oĩa i ipõ reparant. Cinꝫ
gulũ cpanie amictũ ſeu veſtitũ prudentie. Huic ergo re
gi tã nobili adducent vere virgines vt ſponſe eius. Et
licet virgitas non ſit ſimpliciter excellẽtioꝛ omĩbꝫ alijs
ꝟtutibꝫ. qꝛ nõ maioꝛ theologicꝭ nec prudẽtia. iuſticia vl'
fortitudine vel humilitate. Et tamẽ pcipua in genere tẽ
perãtie. ꝛ multũ cõmẽdabilis in ꝑeminẽtia ꝛ ſex que po
nit pe. de pal. in. iiij. diſt. xxxiij. Et pmo quo ad pmum
accidentale quod dicit aureola. qꝛ nulli parti temperan
tie debet fructus. nec aureola niſi caſtitati. nec aureola ꝛ
fructus cẽteſimus niſi caſtitati. nec aureola ꝛ fructus cẽ
teſimus niſi virginitati ſoli. Uñ dr Apo. xiiij. Quod ne
mo poterat cantare canticũ illud nouũ niſi illa cẽtũ qua
draginta quatuoꝛ milia qui virgĩes ꝑmãſerũt. Cãticuȝ
illud aureola. i. q̃ddã cãticum ſpũale qd habent virgiꝫ
nes qd nõ pñt habere alij ſcti nõ ꝟgines. ꝛ ſi maiꝰ pmiũ
eſſentiale habeant. Secũdo quo ad ſcientiã qꝛ maxi
me diſponit ad acquiſitionẽ ſcientie ꝛ ſapiẽtie. Uñ ꝛ Io
hãnes euã. virgo magnã in diuinis p̄ ceteris habuit co
gnitionẽ vt de verbo dei. Tertio q̃ ad pulcritudinem
ſpecialẽ. Nõ ex eo tñ ꝙ paſſiones concupiſcibiles ſũt
cõmunes nobis ꝛ brutis qꝛ ſimiliter ꝛ paſſiones iraſciꝫ
bilis ſũt cõmunes nobis ꝛ brutis. ſicut eſſe furibũdũ in
cane ꝛ vindicatiuũ in leone. ſȝ qꝛ magis abſorbẽt iudicĩ
um rõnis que eſt pulcritudo hoĩs in qua ẽ imago dei.
Quarto quo ad ſimilitudinẽ in pluribꝫ. qꝛ ſcȝ hi ſeꝫ
quũtur agnũ ſcȝ chriſtũ quocũqȝ ierit. integri ſcȝ corpoꝫ
re ꝛ mẽte ſicut chriſtus. Et incorruptio facit proximũ deo.
vt dicit in li. ſapiẽtie. ſ. mẽte ꝛ corpe. ꝛ ds incorruptibil'
eſt. Quinto quo ad ſimultatẽ. qꝛ iſta virtus nõ ẽ ſine
alijs. ſed bene ecõuerſo. Poteſt eñi quis habere virtutes
alias ſine iſta. ſicut habuit Petrus aplꝯ cõiugatus. Et
cũ dr virtutes omẽs eſſe connexas ſm mgr̃m in iij. ſeñ
intelligit de ꝟtutibꝫ neceſſarijs ad ſalutẽ qual' iſta non
eſt. ſicut nec magnificẽtia. Uel ꝙ ſũt cõnexe in radice caꝫ
ritatis cũ iſto ꝓpoſito. vt ſi eſſet a deo pceptũ ſuare virgĩ
nitatẽ ꝛ nõdũ fregiſſet obediret eã ſeruando. Sexto
q̃ ad raritatẽ. Apoc. xiiij. Uidi turbã magnã quã nemo
dinumerare poterat. ſ. ſcõꝝ. Ponit aũt ibi numerꝰ deter
minatꝰ ꝟginũ qꝛ cẽtũ q̃draginta q̃tuoꝛ milia. q̃ ꝟgĩes
ꝑmãſerũt. p idetermĩato tñ ponit. qꝛ plꝭes ſũt. Et rõ hu
ius ẽ. qꝛ ꝟtus iſta nõ pt recupari amiſſa materialr. Et
ſi amiſſa q̃ ad mẽtẽ ſolũ repet ꝑ pniam. alie aũt repant
ꝑ pniam. Cũ etiã qꝛ difficilioꝛ ad ſuãdũ. ibi eñi frequẽs
pugna ꝛ rara victoria. Omẽ rarũ carũ. Quãuis eñi aliꝫ
q̃ ꝑ accñs magis tenẽtur de gula. alij de alijs vitijs q̃
de luxuria ſm q̃litatẽ cõplexiõis. vl' dei diſpẽſatõe. tñ ꝑ
ſe loquẽdo maioꝛ cõiter ẽ temptatio luxurie. Rõ põt eẽ.
qꝛ natura magis intendit ad ꝯſeruatõem ſpẽi q̃ indiꝫ
uidui cui indiuiduo ꝓuidetur ſatiſfaciẽdo gule vl' alijs
vitijs. Nec obſtat ꝙ natura priꝰ retinet nec̃ria ad nutri
tiuã ꝛ augmẽtatiuã q̃ tranſmittat ad generatiuã. qꝛ h̄
nõ eſt quaſi magis ſit ſollicita de indiuiduo q̃ de ſpeꝫ
cie. imo ecõuerſo. Sed qꝛ alr̃ nõ agerȝ indiuiduũ ad ſer
uandũ ſpẽm. niſi ipm indiuiduũ ꝯſiſteret. Uñ qd eſt h̄
pus in intentõe ẽ poſteriꝰ i generatõe. Sȝ h̄ ẽ qꝛ ꝟtuoſi
minus ſtudent ſobrietati q̃ caſtitati. ꝛ ꝓpter exercitiũ fit
facile qd in experto eſt difficile. Ratio autẽ quare magꝭ
virtuoſi ſtudent caſtitati q̃ ſobrietati eſt. qꝛ caſtitas nõ
amittitur ſine morali. Poſſunt autẽ deficere a ſobrietaꝫ
te per venialia. qꝛ iſta conſiſtit in medio quod eſt latum
iſta ſcȝ caſtitas in extremo quod eſt indiuiſibile.

De virginitatis cõmẽdatiõe ꝛ ſũt ſex p̄eminẽtie.

De volũtaria et irꝫ .§. IIII.

recupabili amiſſione ꝟgitatis. Pe. ð pal. i. iiij. di. xxxiij.
ſic ait. Mlier ꝑdit ꝟgitatẽ ꝑ h̄ ꝙ corrũpit mẽte ꝛ corpe.
altero ð tribꝫ mõis. puta ꝑ h̄ ꝙ ſolũ clauſtra frãgũt ſibi
volũtarie etiã ſi ñ ſemiarȝ nec ſemẽ reciper. Nã ꝯcupiſ
ſpadonis deflorauit ꝟginẽ. vt ſcribit. q̃ lȝ ñ poſſȝ ſemiar

De ꝟginitate. ſ. ad ea ꝑ que amittitur tribꝫ modis ꝑdit.

poterat tñ clauſtra infringere. Scđo modo ꝑ ſemīs vi-
rilis voluntariā ſuſceptionē.q꜄ ſi ita reciperet ſaluo clau
ſtro ſic̄ menſtꝝ emittit nec ſeminare. nihilominꝰ ꝟgo nō
eſſet.quia ſicut poſſet ꝯcipe.puta ſi q̄s cognoſceret ꝟgi-
nem volūtariā in h̄ circa clauſtra pudoris ⁊ ſemē ad ma
tricē attraheret. Pregnantē em̄ ꝑ naturā nullꝰ diceret ꝟ
ginē.⁊ tñ mulieres alique ꝯcipiūt q̄ nō ſemināt. Tertio
ſi ex vehemētia ardoris ſine fractiōe clauſtri ip̄a ſeminat
puta volūtarie cogitās de cōmixtiōe turpi. ⁊ h̄ abſq꜄ cō
mixtione cū alio. Et talis q̄ corrūpit ſeipſam vel ab alia
muliere volūtarie corrupta nō debet inter ꝟgines cōſe-
crari.etiā ad tollendū ſcandalū.q꜄ nō eſt virgo Et ꝺ hoc
in ſcđa pte de ſcandalo.ti.vij.c.iiij. Non tñ faceret biga-
mum virꝝ cū quo ꝯtraheret poſt matrimoniū. De corru
ptione aūt inuolūtaria ſciendū.ꝙ nō ꝑdit virginitas.
ꝑ quācūq꜄ corruptionē inuoluntariā corꝑis. etiā tripli-
cem in muliere. Vñ qñ opꝑimit ⁊ frangūt clauſtra pu-
doris ⁊ ſemē viri recipitur etiā ſi inde cōcipiat ⁊ pariat.
Itē nec ꝑ ꝓpriā ſeminationē qñ nō ꝓcedit ex ꝯſenſu. nec
acceptat a ꝯſenſu.quando habet iudiciū rōnis. Videt
etiā aliquibꝫ ꝙ cū ꝟginitas mētis reſpiciat futuꝝ.ſi q̄s
cōplaceat ſibi in p̄terita pollutiōe.q̄ nō ex electōe ꝓceſſit.
ꝟginitas nō ꝑdit corꝑe ſ꜄ mēte tm̄. Protūc em̄ nō ꝑdit
corꝑe.q꜄ illa corruptio trāſijt.ꝓus aūt nō fuit ꝑdita. q̄a
ꝯſenſus defuit. Requirit ḡ ꝙ ꝯſenſus p̄cedat. vt ſi ſenti
ens ſe calefactū obdormiret vt pollueret ⁊ mulier vt op
primeret. Vel requirit ꝙ ꝯcurrat ꝯſenſus.ſ.ꝓ tp̄e q̄ pōt
ꝯtradicere. Nā durāte ſeminatōe nō h꜄ iudiciū ratiōis
Et mulier q̄ opꝑimit ſi ſuſcipiēdo ſemen vel alias qñ-
cunq꜄ ꝯſentiat.niſi eo ſolo tp̄e quo inuite excitata ſemi-
nat.qñ ſine culpa ſua careat iudicio rōnis.ꝑdit ꝟginita
tem ⁊ nō alias. Vñ dixit Lucia.nō corrūpit corpꝰ niſi ꝺ
ꝯſenſu mētis.ſ.q̄ ad pctm̄ vel amiſſionē ꝟginitatis Nā
ſi me inuitā feceris violare.caſtitas mihi duplicabitur
ad coronā.xxxv.q.v.§.j. Talis tñ nō ꝯſecraret inter vir
gines.⁊ h̄ ꝓpter dubiū retinētie ꝯſenſus.vt.xxxij.q.v. Il
le aūt etiā.q꜄ nō pōt ſignificare integritatē ſpōſi xp̄i.ſ.ec-
cleſie.cū corrupta corꝑaliter ſit ⁊ nō integra ⁊ ſi ꝟgo. Et
cuicūq꜄ nuberet faceret ip̄m bigamū q꜄ diuiſit carnē in
plures. Itē nota ꝙ integritas carnis in experiētia volu
ptatis ⁊ electio actualis.ꝑ violentiā demonis vel homi-
nis infirmitatē vel ſomniū ⁊ hmōi.ꝑdi pōt. S꜄ ꝑ h̄ nō
ꝑdit virtus virginitatis. Vñ bene pōt eſſe pater virgo
ꝑ ſemen emiſſum a dormiēte.demone ſuccubo recipiēte.
⁊ poſtea ꝑ eundē demonē incubū factū tranſfuſum ī fe-
minā.cū etiā ſuſcipiendo ſemē virile ſaluo clauſtro mu
lier poſſit ꝯcipere. Sed in partu ꝑdet integritatē. ſ꜄ vir
ginitatis virtutē retinebit pater p̄dictus.⁊ vi etiam op-
preſſa pariēs.⁊ aureolā etiā vterq꜄ habebit. Unde ī cro-
nica martiniana legit de merlino ꝙ fuit filꝰ diaboli.q꜄
ſc꜄ ꝯceptus ꝑ monialē ex demone ſuccubo ⁊ incubo ip̄i-
us. Et de antixp̄o aliqui dicūt ꝙ ſimili modo ꝯcipiet.
Unde dicit apoſtolꝰ cū filiū ꝑditionis. Quis aūt qui
dam dicūt virginitatē ſtatū dicere oportere.non ꝟtutē
ſpecialē.tamē cōmunior opinio eſt ꝙ ſit ꝟtus ſpecialis.
q̄ amiſſa ſemel nō recuꝑat. Unde Hiero. cū poſſit om̄ia
deus.virginē non poſſit ſuſcitari poſt ruinā. valet q̄dē
liberare de pena.ſed non valet coronare corruptā .xxxij.
q.v. Si paulus.

De ꝟginitate q̄ ad ea q̄bꝫ nō ꝑdit

Clementia quid ſit ⁊ in quo conſiſtat.
Capitulū.ix.

De clemētia cōſequen
ter videndū eſt.hāc diffinit Tulliꝰ in.ij.rhero.
Clemētia eſt ꝑ quā animꝰ ꝯcitatꝰ in odiū ali-
cuiꝰ benignitate retinet. Pro cuiꝰ declaratōe dicit beatꝰ
Tho.ij.ij.q.clvij.ꝙ affectꝰ hoīs inclinat ad minoratiōē

De clemētia q̄d ſit.

eoꝝ que ꝑ ſe hoī nō placēt. Ex hoc aūt ꝙ aliq̄s amat ali
quē.ꝯuenit ꝙ nō placet ei ꝑ ſe pena eiꝰ.ſ꜄ ſolū in ordine
ad aliud.puta in ordine ad iuſticiā vel ad correctiōē eiꝰ
qui punit. Et ideo ex amore ꝓuenit ꝙ aliq̄s ſit ꝓmptus
ad diminuēdū penas.qđ ꝑtinet ad clemētiā. ⁊ ex odio
impedit talis diminutio. Et ꝓpter h̄ Tulliꝰ dicit ꝙ ani-
mus ꝯcitatꝰ in odiū.ſ.ad grauius puniendū.ꝑ clementi
am retinet. ne ſc꜄ acriorē inferat penā. Non ꝙ clemētia
ſit odij moderatiua.ſ꜄ pene. Manſuetudo aūt modera
tur irā.vnde odiū naſcit. Crudelitas aūt opponitur et ꝑ
exceſſum. Unde dicit Sene.in li.de clementia.ꝙ crude-
les vocant qui cauſam puniēdi habēt. modū nō habēt
Qui aūt in penis hominū delectant ꝓpter ſe.etiam ſine
cauſa.ſeui vl' veri dicunt. Q. aūt ſit ꝟtus ꝓbat ſic. Vir
tus moralis ꝯſiſtit in hoc ꝙ appetitꝰ rationi ſubdat. vt
đr in p̄mo ethi.hoc aūt ſeruat in clementia. Nā in dimi
nuendo penas clemēs aſpicit ad rōnem. vt dic̄ Sene.
quādo debet ⁊ in q̄bꝫ oportet diminuit penas.⁊ non in
ferunt ſine cauſa. Unde Seneca. Clemētia hoc p̄mū p̄
ſtat.vt quon dimittit nihil aliud eos pati debuiſſe pro-
nunciat. Seueritas aūt eſt inflictiua penaꝝ ſm legem.
Clementia aūt diminuit de pena que eſſet debita ſm le-
gem cōmunē.⁊ hoc ꝓpter aliqua ꝑticularia ꝯſiderata. iu
ſte tamē quaſi decernēs nō eſſe magis puniendū ſm in
tentionē legiſlatoris.licet non ſm verba ip̄a.itñ diminu
tio penaꝝ legis magis ſpectat ad equitatē que iudicat
ſm intentionē legiſlatoris.nō ſm legis ꝟba. S꜄ clemē-
tia moderat affectū animi vt nō vtatur ſua poteſtate in
inflictione penaꝝ. Habet aūt clementia quandā excellē
tiam inter virtutē ſicut ⁊ māſuetudo ſm quid. Nā in-
quantū diminuit penas.maxime videt accedere ad ca-
ritatē.que eſt maxima virtutū.ꝑ quā bona ꝓximo opa-
mur ⁊ mala impedimꝰ. Hiero. Qui clementiā nō habet
nec indutus eſt viſcera miſericordie ⁊ lachrymaꝝ. q̄uis
ſpūal' ſit nō adimplet legē.di.lxxxvj. Qui clemētiā

q̄ clemētia ſit ꝟtus.

Clemētia licet omnibꝰ .§.I

vtilis ſit.neceſſaria tñ p̄cipue eſt principibꝫ. Et ad hanc
multa inducūt exēpla ſm Guil.in ſum.virtu. Primum
eſt exemplū ſummi p̄ncipis dei. Sap.xj. Parcis om̄ibꝫ
qm̄ tua ſunt. Heſter.xiij. Scripſit in l̄ris ſuis miſſis ꝑ
orbē aſſuerus. Nolui poteſtates abuti magnitudine. ſ꜄
clementia ⁊ bonitate gubernare ſubiectus. Aſſuerus in
terpretat beatitudo.⁊ ſignificat deū. Virga etiā eiꝰ extē
ta erat ſignū clementie. Heſter.iiij. Hiero.cui diuinitatis
natura clemēs eſt ⁊ pia magiſq꜄ ad miſericordiā q̄ ad
vindictā prona.ſi quis ꝯuerſus fuerit ad penitentiam.
cito a miſericorde iudice veniā impetrabit. de pe.diſt.j.
Secundū eſt exemplū creaturaꝝ inferioꝝ vt apū. Se-
neca. Iracūdiſſime ac ꝓ captu corꝑis pugnatiſſime ſūt
apes.⁊ aculeū in vulnere relinquūt.rex ip̄e ſine aculeo ē
Voluit ip̄m natura.nec ſeuū eſſe.nec vltorē. exemplū h̄
regibꝫ omnibꝫ ingens pudeat ab exiguis animalibus
non trahere mores. Tertiū eſt naturalis nobilitas ani-
morum qui regendi ſunt. Seneca. Remiſſius imperā-
ti melius paret.iij. Regū.xx. Reges domus iſrael clemē
tes ſunt. Quartū eſt q꜄ clemētia congruit nature huma
ne.cius aūt contrariū ſc꜄ crudelitas eſt ꝓprium ferarum
Seneca. Quid iſtud delectari ſono cathenarum mltū
ſanguinem fundere.terrere aſpectu ſuo que alia vita eēt
q̄ ſi leones vrſiq꜄ regnarent. In arca domini que ſigni-
cat mentē rectoris.erat nō ſolum virga ſeueritatis.ſ꜄ eti
am manna dulcedinis ⁊ clementie ſignatiua. Quintum
eſt precioſitas ſanguinis humani. Seneca . Clementia
ſanguini alieno ſicut ſuo parcit. Gregorꝰ nazan.ad im-
peratorē. Gladius tibi datus eſt a deo. nō tā vt operis
q̄ vt cōmineris . Principi eccleſie dictum eſt . conuerte

Quibꝫ clemētia neceſſaria

Decem q̄ inducūt ad clementiam

gladiū tuū in vaginā. Mathei.xxvj. Sextū eſt finis ꝓpter quē ſūt ↄſtituti ꝑncipes. vt ſc3 medeant̄ generi humano. Sene. nō min⁹ ꝑncipi ſūt turpia m̄lta ſupplicia. ꝙ medico m̄lta funera. ij. ad Cor.x. ꝑtātem nob dedit ds in edificatōem nō i deſtructōnem. Septimū ē q2 crudelitas ↄtra ei hoſtes m̄ltiplicat. Sene. Voluntas aūt ſeuiēdi oportet anteꝙ cā deficiat. alioqn queadmodū ſciſſe arbores plurimis ramul' pullulāt. ita regia crudelitas auget numerū inimicoꝝ. Octauū ē q2 pſtat ſecuritatē ꝑncipi. Prou.xx. Clemētia ꝑpabit vitā. Sen. Nō eſt opus latera mōtiū abſcindere m̄ltiplicib9 muri: turribuſq3 ſepire. ſaluum regē in aperto clementia pſtabit

Nonū ē q2 regnū roborat. Prou.xx. Miſcōdia z veritas cuſtodiūt regem. z clemētia roborat̄ thronus eius. z ſm b. tho. Miſcōdia z pietas ↄueniūt cū clemētia z māſuetudine inꝙtū ↄcurrūt ad eūdē effectu3. q̄ ē ꝓhibere mala ꝓximoꝝ. Differūt tn̄ ꝙtū ad motiuū. Na3 pietas remouet mala ꝓximoꝝ z reuerētia quā h3 ad aliquē ſuperioꝛē deū vl' parētē. Miſericordia remouet mala aliorū. ex hoc q2 i eis ↄtriſtatur quaſi eſtimās ad ſe ꝑtinere. qḋ ↄuenit ex amicitia. Māſuetudo inꝙtū remouet irā incitātē ad malū alioꝝ. Clemētia hoc facit ex animi lenitate inꝙtū iudicat equū talem nō amplius puniendū.

Decimo bonitatē ꝑncipis z ꝓpli ↄſumat. Prou.xvj. Clemētia regꝭ quaſi imber ſerotinus. Et Criſ. dic̄ q2 melius ē dn̄o reddere rōem de nimia miſcōdia ꝙ de nimia ſeueritate. xxvj. q. vij. Alligant.

Modeſtia quid ſit z quib9 cōmendatur. Capitulum .x.

POſt continentiam et clemētiā ponit Tullius modeſtiā ꝑte tēperantie. ſicut aūt temperātia ē moderatiua coꝝ que difficillimū ē refrenare. ſ. delectatōnes ciboꝝ z venereoꝝ. ita modeſtia ē moderatiua coꝝ que i hmōi mediocriter ſe habent. i. nō hn̄t tātā difficultatē. Unde p⁹ tempantiam z moderatōem penaꝝ quā fac̄ clemētia. quoꝛ relinquūtur modeſtie moderāda. Primū ē motus animi ad aliquā excellētiā. z hāc moderat̄ humilitas. Secūdū eſt deſideriū coꝝ q̄ ꝑtinēt ad cognitōem. z hoc moderat ſtudioſitas. Tertiū ē qḋ ꝑtinet ad corꝑales motus z actiones vt decēter fiāt z modeſte tam in his que ludo agātur. Et ꝙtū ad ea q̄ ꝑtinēt ad ludū. i. ſolatiū pōit phs eutropeliā. Quartū ē qḋ ꝑtinet ad exteriorē apparatū vt in veſtib9 z hmōi. ad Phil.iiij. dicit apl's Modeſtia vr̄a nota ſit om̄ib9 hoib9. hec b. tho. Qḋ circa cōpoſitionē exterioꝝ motuū ſit virt⁹ ꝫ b. tho. ſic ꝓbat. ij. ij. q. clxviij. ar. j. Uirt⁹ moral' ↄſiſtit in hoc q2 ea que ſūt hois ꝑ rōem ordinātur. Manifeſtū ē aūt q2 motus exteriores hois ſūt ꝑ rōem ordinabiles. q2 ad imperiū rōis exteriora mēbra mouent̄. vn̄ patet q2 circa hoꝝ motuū ordinationē ↄſiſtit ỽtus moral'. Ordinatō aūt hoꝝ motuū ſattendit̄ ꝙtū ad duo. Uno mō ſm ↄueniētiā ad exteriores ꝑſonas negocia ſeu loca. Un̄ btūs amb. dic̄. j. de offi. Hoc ē pulcritudinē viuēdi tenere. ↄueniētia cuiq3 ſexui z ꝑſone reddere. z hoꝛdo geſtoꝝ optimus hic ornatus ad oēm actōem cōmodius. Itē q2 exteriores motuſ ſunt ſigna interioris diſpōis que attēditur circa animi paſſiōes. ideo ꝑ motus exteriores alij homīes de nobis iudiciū capiūt ſm illḋ Eccli.xix. Ex viſu cognoſcitur vir z ab occurſu faciei ſenſatus. Et ideo modeſtia exterioꝛu3 motuū qḋāmō ad illḋ ordinat̄ ſm illḋ Aug. i regl'a. In om̄ib9 motib9 vr̄is nihil fiat qḋ cuiuſq3 offendat aſpectū. ſed q2 vr̄am deceat ſanctitatē. Et ideo moderatō horū motuū ꝑt reduci ad duas virtutes. quas phs rāgit in iiij. ethi. Inꝙtū eni ꝑ exteriores motus ordinamur ad alios ꝑtinet huius motuū exterioꝝ ordinatō ad virtutē amicitie ſeu ad affabilitatē que attēditur circa delectationes z triſticias que ſūt in ỽbis z in factis i ordine ad alios cū quib9 viuit. Inꝙtū ỽo exteriores motus ſunt ſigna interioris diſpōis ꝑtinet tal' compoſitō motuū exterioꝝ ad ỽtutē ỽitatis ꝑ quā quis talē ſe exhib3 exterius qualis ē interius. Et ꝙuis ex naturali diſpōe quis habeat inclinatōem ad hanc vl' illā cōpōnem motuū exterioꝝ. tn̄ qḋ deeſt nature ꝑt ſuppleri ꝑ induſtria3 rōis. Btūs Amb. in li. de offi. Motū natura informat. Si quid ſane i natura vitij ē. induſtria emendet̄. Modeſtiā ſic diffinit Tull. in. j. rheto. Modeſtia ē ꝑ quam pudoꝛ honeſtatis purā z ſtabilē compat autoꝛitatē. pudoꝛ ē timoꝛ turpitudis vl' fuga rei indecētis. declinādo indecentiā i exterioꝛib9. Autoꝛitas dr̄ hic grauitas. Purā dicit̄. i. nō hn̄s admixtionē ſui ↄtrarij. ſ. vilitatꝭ. Stabilis q2 nō eſt momentanea tal' grauitas ſ3 ꝑmanens.

De Modeſtia qḋ ſit virtus

Modeſtia qḋ ſit

De modeſtia igitur .§.I.

ꝙtū ad tertiū modū ex quatuoꝛ ſupradictis. ſ. circa motus z actus corꝑales notandū q2 ordinatō interioꝛ (que eſt cū rō preeſt z appetitū tempat) ē cauſa exterioris oꝛdinatōis. z exterioꝛ geſtus ē ſignū interioris diſpōnis. Eccle.xix. Amictus corꝑis z riſus dentiū z greſſus hoīs enūciat de eo. Et aug⁹. dicit q2 incompoſitio corꝑis qualitatē indicat mētis. diſt. xlj. §. vl. clericus. Sciendum q2 motus vnde modeſtia dr̄ eſt tenere decorē in exteriorib9 actib9. z decoꝛ iſte attenditur reſpectu aſpectus hominū. Decorū in homīe dicitur quod ē cōſentaneū nature. i. rōni naturali. Primo igitur attendenda eſt qualitas ꝑſone que aliquid agit z cum qua agit̄. z tps z loc⁹. Aliquid eni congruit vni ꝑſone qḋ non cōgruit alteri. Iob ꝑmittebat filijs ↄuiuia facere ad fouendū inuice3 beniuolentiā. z ipe tamē nō interat. Aliquid lic3 extra eccl'iam qḋ nō licet intra ecclīam. vt iudicia facere z negociatōes. z hmōi. Aliqḋ licet vno tpe vt venari z hmōi qḋ ñ l3 alio. vt i qdrageſima. Aliqḋ l3 dicere i vna materia qḋ nō ē decēs i alia. Tullius. Uitioſu3 ē in re ſeua delicatū inferre ſermonē. Itē modeſtia indecētia3 cauet in verbo. in riſu. in motu corꝑis. in membroꝝ ſitu. in occupatōne vel actu. in habitu. Et ꝙtum ad verba z riſus ſic dicit Sene. de quattuoꝛ ỽtuti. A verb turpib9 abſtineto. Sermōes vtiles magiſq3 facetos z affabiles ams rectos potiuſq3 obſecūdantes. Miſcebis interdū ſerijs iocos ſed temperatos. Sed nō modicus reprehenſibilis ē riſus ſi pueril'r effuſus. ſi muliebriter factus odibilē fac̄ Itē riſus ſine cachino. Uox ſine clamoꝛe. inceſſus ſine tumultu. quies tibi nō deſidia erit. Itē nō ſis alioꝝ curioſus ſcrutatoꝛ nec acerbus repheſoꝛ. ſine exꝓbratōne coꝛreptoꝛ. ita vt ammonitōem hilaritate puenias. z errori facile veniā dato. Nec extollas quemꝙ nec deijcias. Requirenti facile reſponde. Cōtēdēti facile cede. Nec iniuria exercationeſq3 deſcēdas. Rari ſermonis ſis ſ3 loquētiū patiēs. Circa motū corꝑis cauenda eſt z nimia tarditas z nimia velocitas. Sene. Si ↄtinens es z ani tui z corꝑis motus obſerua ne indecoꝛi ſint. De huius indecētia dr̄ Eſa. iij. Pro eo q2 eleuate ſunt filie ſyon extento collo. zc̄. In occupatōe attendēdū ē ad naturā. ad qḋ ſc3 aliqs a natura ſit diſpoſitus. Qui eni debilis ē corꝑe z ingenioſus z viuacis memorie. nō militiam ſed lrāru3 ſtudiū ſectari debet. Attendendū eſt ad etatē. Etas eni adoleſcentie laboꝛe animi vel corꝑis exercenda eſt. z autoritati ſenū ſubijciēda. Dn̄t ei adoleſcētes ſenes vereri. ↄſilio coꝝ regi. z exēplo iformari. Senib9 ỽo ſūt laboꝛes corꝑis minuēdi. Cōſilio dn̄t alios iuuare z exēplo imitatiōe dig miſtrare. plati ỽo eſtiare ſe gerere ꝑſonā curatꝭ.

vn̄ dicat̄ modeſtia

Que ſint cauenda circa motū corꝑis

De modeſtia ſenſuū .§.II.

De modeſtia ſenſuum

p̄cipue oculoꝝ. Licet om̄es ſenſus debeam⁹ retinere fre-
no modeſtie. q2 vt d2 Hiere. ix. Mors aſcēdit p feneſtras
noſtras. ſ. ſenſuū. ingreſſa eſt domos noſtras. Propt̄ qḋ
ait ap̄lus. Mortificate mēbra veſtra q̄ ſunt ſup terram
id eſt. organa ſenſuū. In cui⁹ figurā Joſue q̄nq3 reges af-
fixit cruci. q2 ſenſus q̄nq3 cruci mortificatiōis ſunt ſub-
mittēdi. Precipue tñ h̄ fieri oportet circa oculos. nā q̄to
nobili⁹ eſt membꝝ ꝛ viuacior ſenſus. q2 plures reꝝ dif-
ferētias apprehēdit. tāto mag̃ nociuū ſi nō regulet̃ rōne
ꝑba. Ocul⁹ me⁹ dep̄dat⁹ eſt aīam meā. Ocul⁹ eñ irritat
gulā. Gen̄. iij. Vidit mulier lignū qḋ eſſet bonū ad ve-
ſcendū. pulcrū viſu ꝛc̄. Incitat cupiditatē. Vñ diabol⁹

Modeſtia viſus eſt neceſſarius.

oſtēdit xp̄o om̄ia regna mūdi vt tēptando inducer3 ad
auariciā. Math. iiij. inflāmat luxuriā. Ecci. ix. Ne aſpi-
cias in vultū mulieris. ex hoc ↄcupiſcētia eñ exardeſcet
quaſi ignis. Quāto plura ligna ponunt̃ in igne. pl⁹ ar-
det. Alij ſenſus de muliere aliquid apprehēdunt. vt au-
ditus vocē ꝛ hm̄oi. S3 viſus multa ſimul. quia ꝛ faciē
ꝛ colorē ꝛ ornatū ꝛ geſtu3. ꝛ ideo plus inflāmat. Excitat
ſupbiam. Dicit eñ Bern̄. ꝙ lucifer vidēs dei filiū equa-
lem patri. voluit ei aſſimilari. ꝛ ſuperbia ductus dixit.
Similis ero altiſſimo. ſic de bufone fabuloſe d2 ꝙ vi-
dens bouē in prato ita pinguē ꝛ groſſum volēs ei aſſi-
milari intumuit intm̄ ꝙ crepuit. Ad irā inducit Math
xviij. vidētes ↄſerui que fiebāt ↄtriſtati ſunt valde. ſc3 p
ira. Ad inuidiā ꝓuocat. j. Regū. ij. Videbis emulū tuū
in templo in om̄ibꝫ ꝓſperis. ꝛ poſtea ſubdit̃. vt deficiāt
oculi tui. ſ. inuidia. ꝛ tabeſcet aīa tua. Accidiā immittit
videns eñ piger intemperiē aeris nō vult exire ad agꝝ.
Ecci. xj. Qui obſeruat ventū nunq̄3 ſeminat. Vñ dixit
xp̄s. Luce. xj. Si oculus tu⁹ nequā fuerit. totū corp⁹ tu-
um tenebroſum erit. q2 om̄es tenebre peccatoꝝ ex immo-
deſtia oculoꝝ. Citi⁹ etiā peccat̃ per oculū. q2 in momēto
in ictu oculi. Vñ de holoferne d2 Judith. xiij. q2 ſtatim
capt⁹ eſt in aſpectu ei⁹. Facili⁹ eñ peccat̃ p oculū. q2 fa-
cili⁹ patꝫ obiectū oculoꝝ q̄3 alioꝝ ſenſuū. Hec habent̃ i
expoſitiōe regule be. Augu. ab hūberto.

De modeſtia circa .§. III.

De modeſtia circa ludos.

ludos ꝛ circa dicta vel facta iocoſa circa q̄ philoſophus
ponit quādā ꝟtutē eſſe. quā noīat eutropeliā. nr̄a autē
lingua dicere poſſum⁹ iocūditatē vel vrbanitatē. Pro
cui⁹ declaratiōe ſciendū ſm̄ b. Tho. ij. ij. q. clxviij. ꝙ ſicut
corpus indiget corꝑali q̄ete ad refocillationē ſui. q2 non
p̄t ↄtinue corꝑalit̃ laborare. ꝓpter h̄ ꝙ habet finitā ꝟtutē
que determinatis laboribꝫ ꝓportionat̃. Ita etiā ex parte
aīe. cui⁹ eſt ꝟtus finita. ad determīatas oꝑatiōes ꝓporti-
onat̃. Et ideo q̄ñ vltra modū ſuū in aliquas oꝑationes
ſe extēdit laborat ꝛ ex h̄ fatigat̃ p̄ſertim q2 in oꝑatiōibꝫ
aīe ſimul etiā laborat corpus inq̄3tū ſc3 aīa intellectiua
vtit̃ viribꝫ p organa corꝑea oꝑantibꝫ. ſunt aūt bona ſen-
ſibilia ↄnaturalia hoi. Et iō q̄ñ aīa vltra ſenſibilia ele-
uatur oꝑibꝫ rōis intēta. naſcit̃ exinde quedā fatigatio
animal̃. ſiue hō intēdat oꝑatiōi rōis practice ſiue ſpecu-
latiue. Magis tñ ſi oꝑibꝫ ↄtēplatiōis intēdit. q2 p hoc
magis a ſenſibꝫ eleuat̃. q̄uis in aliq̄bꝫ oꝑibꝫ rōnis pra-
ctice. exterioribꝫ forte corꝑis mag̃ fatiget̃. In vtriſq3 tñ
tāto magis q̄s aīaliter fatigat̃. q̄to mag̃ oꝑibꝫ rōnis i-
tēdit. ſicut aūt fatigatio corꝑalis ſoluit̃ p corꝑis q̄etem.
ita etiā oportet ꝙ fatigatio aīalis ſoluat̃ p quietem aī.

De cā q̄re ludus neceſſari⁹ eſt aliq̄ñ.

Quies aūt aī eſt delectatio. Et iō oportet remediū ↄ fa-
tigationē aīalē adhibere p aliquā delectatiō3. intermiſſa
intētione ad inſiſtendū ſtudio rōis. ſicut legim⁹ i collati-
onibꝫ patꝝ de Johā. euā. ꝙ cū ſcādalizaret̃ q̄dā videns
eū ludentē cū diſcipulis. fecit eū trahere arcū pluries ꝛc̄
Idē legit̃ de ſancto Antho. Et dixerūt ꝙ ita anim⁹ frā-
geretur ſi nunq̄3 a ſua intētione relaxaret̃. hm̄oi autē di-
cta vel facta in q̄bꝫ nō querit̃ niſi delectatio aīalis. dicū-
tur ludicra ꝛ iocoſa. ꝛ ideo neceſſe eſt interdū talibꝫ vti.
quaſi ad quandā animi quietē. ꝛ hoc eſt qḋ ph̄s dicit i
iiij. ethi. ꝙ in hui⁹ vite ↄuerſatiōe quies quedā habetur
cum ludo. Circa que tamen tria vident̃ precipue atten-
denda. Primū ꝛ principale ꝙ p̄dicta delectatio nō que-
ratur in aliq̄bꝫ verbis vel factis turpibꝫ vel alias noci-
uis. Secundū ne totaliter grauitas animi reſoluatur

De tribus q̄ in ludis ſunt attendenda

Vñ Tulli⁹ in li. de offi. Sicut pueris non oēm ludendi
licentiā damus. ſed etiā que ab honeſtis actibꝫ nō ſunt
aliena. Sic in ip̄o ioco aliquid probi ingenij lumen elu-
ceſcit. Tertiū quod eſt attendendū ſicut in omnibꝫ alijs
actionibꝫ humanis vt congruāt perſonis. temporibus.
ꝛ locis ꝛ ſm̄ alias debitas circumſtātias ordinētur. ꝛ ſic
circa huiuſmodi eſt virtus. Et nota ꝙ licet Tullius di-
cat. j. rheto. ꝙ quando auditores ſunt defatigati. nō eſt
inutile ab aliqua re noua aut ridicula incipe orationem.
Si tamē dignitas rei non adimat facultatē. ſed addit.
Et ideo quia ſcriptura ſacra maximis rebꝫ intēdit. ſm̄
illud Prouerb. viij. Audite quia de rebus magnis locu-
tura ſum. Ideo beat⁹ Amb. ſup Lucā tractans illḋ Ve
vobis qui ridetis. Excludit iocum. non quidē a conuer-
ſatione humana. ſ3 a doctrina ſacra. Vnde dicit. Licet i-
terdū honeſta ioca ſint ac ſuauia. tñ ab eccleſiaſtica ab-
horrent regula. q̄m̄ q̄ in ſcripturis nō reperim⁹ ea quem-
admodū vſurpare poſſum⁹

De modeſtia circa .§. IIII.

De modeſtia circa habitū vl' cultū veſtium

habitū vel cultū veſtiū dicit Hiero. ꝙ nec affectare ſor-
des nec exquiſite delitie laudē pariunt. diſt. xlj. §. j. Sci-
endū igit̃ ſm̄ beatū Thomā. ij. ij. q. clxix. ꝙ in his rebus
exterioribꝫ quibꝫ homo vtitur non eſt viciū in ſe aliqḋ.
ſed ex p̄te hominis ꝙ immoderate vtit̃ eis. Que quidē
immoderātia poteſt eſſe dupliciter. Vno modo p com-
parationē ad homīes cū quibꝫ viuit. Vñ Augu. di. viij
Que ↄtra mores ꝛc̄. Turpis eſt om̄is ps que vniuerſo
ſuo non congruit. Alio modo poteſt eſſe immoderātia
in vſu taliū reꝝ ex inordinato affectu vtentis ex q̄ conti-
git quādoq3 ꝙ homo nimis libidinoſe vtatur talibus.
ſiue ſit ſm̄ conſuetudinē. ſiue p̄ter conſuetudinē eorū in-
ter quos viuit. Contingit aūt iſta inordinatio affect⁹ tri-
pliciter. Vno modo inquantū ex ſuperfluo cultu veſtiū
quis querit gloriā. prout veſtes ꝛ huiuſmodi pertinent
ad ornatū quendā. Alio modo ſm̄ qḋ per ſuperfluum
cultu3 querit delitias ſm̄ qḋ veſtis ordinatur ad corpo-
ris fomentū. Tertio modo ſm̄ qḋ nimiā ſolicitudinē ap-
ponit homo ad exteriorē cultū veſtium. Etiam ſi nō ſit
aliqua inordinatio ex parte finis. Et ſm̄ hoc Androni-
cus ponit tres virtutes circa exteriorē cultū. ſ. humilita-
tem. que excludit intētionē glorie. Vnde dicit ꝙ humili-
tas eſt habitus non ſuperabundans in ſumptibus ꝛ p-
parationibus. Et per ſe ſufficientiam. que excludit intē-
tionē deliciarū. Vnde dicit ꝙ per ſe eſt ſufficiens habi-
tus contentus eoꝝ quibus oportet. ꝛ determinatiua eo-
rū que ad viuere conuenit. Et ſimplicitatē. que excludit
ſuperfluā ſolicitudinē. Vnde dicit ꝙ ſimplicitas eſt ha-
bitus contentus his que contingunt. Ex parte defect⁹
poteſt eſſe duplex inordinatio. Vno modo ex negligen-
tia hominis. qui non adhibet ſtudium ꝛ labore3. vt vta-
tur exteriori cultu vt decet. Vnde philoſophus dicit ꝙ
ad molliciem pertinet ꝙ aliquis trahat veſtimentū ſuū
per terram. ꝛ non laboret in eleuando. Alio modo inq̄n-
tum ip̄m defectū exterioris cultus ordinat ad gloriam.
Vnde ph̄s dicit in. iiij. ethi. ꝙ ſuperabundantia ꝛ inor-
dinatus defectus ad iactantiā pertinet. Ad hoc facit ꝙ
Auguſt. di. xli. quiſq̄s. Et ↄtra modeſtiā eſt etiā fucus.

s. p. q. ſupbia veſtium.

De ſtudioſitate. Caplm̄. xi.

De ſtudioſitate q̃d ſit ⁊ vnde dicatur.

P Onitur etiam pars modeſtie. ⁊ ꝑ ↄſequẽs tẽperãtie ſm beatū Tho. ij. ij. q. clxvj. ſtudioſitas que virtus eſt ↄtraria curioſitati refrenãs animū ab inordinato affectu cognoſcẽdi. Vñ aug⁹. dicit ꝙ curioſi eſſe ꝓhibemur. magne tempantie munus eſt. Dicit aūt ſtudioſitas a ſtudio. Studiū aūt dr̄ vehemẽs aĩ applicatio circa aliq̃d ꝑagendū. Mens aūt nõ applicat ad aliquid niſi cognoſcat illud. Unde ꝑ prius mens applicatur ad cognitõem. ſecũdario aūt applicat ad ea in q̃b⁹ homo ꝑ cognitõem dirigitur. Et ideo ſtudiū ꝑ prius reſpicit cognitõem. ⁊ ſecũdario quecunq; alia ad q̃ operanda directõe cognitõis indigemus. Virtutes aūt ꝓprie ſibi attribuūt illã materiã circa quã ꝑmo principaliter ſunt. vt fortitudo. pericula mortis. tempantia. delectationes tactus. ⁊ ideo ſtudioſitas dicit ꝓprie circa cognitionem. vnde ꝓuerb. xxvij. Stude ſapientie fili mi. letifica cor meū vt poſſis rñdere ſermonẽ. Qd̄ aūt ſit ps temperantie declarat btūs Tho. vbi ſ.

Quid ſit virtus.

Ad tpantiã ptinet moderari motū appetitus ne ſupflue tendat in id q̃d naturaliter ↄcupiſcit. ſicut aūt homo naturalr̄ ↄcupiſcit delectatões ciboꝝ ⁊ venereoꝝ ſm naturaȝ corpalẽ. ita ſm aĩam naturalr̄ deſiderat cognoſcere. vñ ⁊ phus dic ꝙ oĩes homĩes natura ſcire deſiderãt. Moderatio autẽ huius appetitus ptinet ad ꝟtutẽ ſtudioſitatꝭ. Et ſic patet ꝙ ↄtinet ſub modeſtia ⁊ eſt pars tempantie. Et nota ſm beatū Tho. vbi ſ ꝙ actus cognoſcitiue ꝟtutꝭ imperat a vi appetitiua que eſt motiua oĩm aliarū viriū. Et ideo circa cognitõem duplex bonū pt attendi. Unū quidẽ q̃tū ad ipm actū cognitõis. ⁊ tale bonū pertinet ad ꝟtutes intellectuales. vt ſcȝ circa ſingula homo exiſtimet verū. Aliud eſt bonū qd̄ pertinet ad actū appetitiue virtutis. vt ſcȝ homo habeat appetitū rectū applicãdi vim cognoſcitiuã ſic vl' alr̄ ad hoc vel ad aliud. Et h̄ ptinet ad ꝟtutẽ ſtudioſitatis. ⁊ ſm hoc ponit ꝟtus moralis. Item cū ſm phm in. ij. ethi. ad hoc ꝙ homo ſit virtuoſus optet ꝙ ſeruet ſe maxime ab his ad que nãa inclinat. Inde ẽ ꝙ ſicut natura inclinat ad timendū pic'la mortis in quibꝫ ſe ſeruat ↄtra ea ꝑ fortitudinẽ ⁊ ſectandū delectabilia actus a quo retrahitur ꝑ tempantiã. ſic etiã natura inclinat ad appetendūȝ ſcire. Sed q̃tuȝ ad cognitionẽ ẽ in homĩe ↄtraria inclinatio. qꝛ ex pte aĩe inclinatur homo ad hoc ꝙ cognitõem reꝝ deſideret. Et ſic oportet vt homo laudabilr̄ huiuſmõi appetitū refrenet. ne inmoderate cognitõni rerū intendat. qd̄ eſſet vitium curioſitatis. Ex pte ꝟo nature corpal' inclinatur hõ ad hoc vt laborẽ vitet inquirendi ſciam.

Circa q̃d ſe habeat ſtudioſitas.

Quãtū ad ꝑmū ſtudioſitas in refrenatõne conſiſtit. appetitus inordinati. Sed q̃tū ad ſecũdū Laus huius virtutis cõſiſtit in quadã vehemẽtia intentõis ad ſciam rerū ꝑcipiẽdam. ꝑmū tamẽ eſt eſſentialius huic virtuti q̃ȝ ſecũdū.

Nota ꝙ ſex ſunt que .§. I.

De ſex gradibꝫ q̃bꝫ ꝑuenitur ad ſapiaȝ

multū valẽt ad diſcendū precipue ſacrã ſcripturã. ⁊ per ↄſequẽs ↄgruūt ſtudioſitati que figurant ꝑ ſex gradus quibꝫ aſcẽdebat ad thronū ſalomonis qui ſignificat ſapientiã. Primū eſt mẽtis depuratio ſeu puritas. qꝛ vt dicit Sap. j. In aĩam maliuolã nõ intrabit ſapientia. ⁊c. ad quã puritatẽ multū opatur timor domini. qꝛ vt dr̄ Prouerb. xiiij. ſapiẽs timet ⁊ declinat a malo. ps. cx. Initiū ſapiẽ timor dñi. In iohãne euãgeliſta ꝓpter eminentiã puritatꝭ tcollata fuit magna ſapiẽtia. Secũdū eſt frequẽs orõ. Jaco. j. Si quis indiget ſapiã poſtulet a deo. Sap. viij. Inuocaui ⁊ venit in me ſpũs ſapientie. Sic ſalomõi orãti poſt orõnem fuit collata ſapiẽtia. Et beatus Thomas de aquino dicit. ꝙ magis ꝑ orõnẽ q̃ȝ per lectõnem hauſerat ſapiaȝ. ⁊ ſic beat⁹ Berñ. Tertiū ꝟo humiliatio. vbi humilitas ibi ⁊ ſapiẽtia. Ptholome. Inter ſapiẽtes ille ſapientior q̃ ⁊ humilior. Et debet eſſe humilis quo ad quatuor.

Studioſus debet eſſe humilis ad q̃tuor.

Primo vt nullã doctrinã contemnat. Sen. Primū documẽtū. vt nullã ſapiẽtiã contemnas. Secũdo vt a nullo addiſcere quis erubeſcat. Sene. Que nõ noſti. ſine occultatõne ignorãtie tibi poſtula impartiri. Aug. Senex a puero exiſtens tot annorū a collega nondū anniculo paratus ſuȝ edoceri. xxuij. q. iij. ſi habes. ⁊ diſt. xxxviij. ſi nullus. Et etiã a mal' debet hõ addiſcere. In cuius figura ẽ ꝙ vaſa aurea ⁊ argẽtea egiptioꝝ domin⁹ iuſſit iſraelitꝭ mutuo accipe⁊ aſportare ad ↄſtructõem tabernaculi. qꝛ vicȝ ſapiam ⁊ eloq̃ntiã ethnicoꝝ poſſum⁹ ⁊ debemus vti ad eccl'ie edificationem. vt dr̄ Grãn⁹. di. ij. Qui eñ ſolū a bonis volūt diſcere ſunt ſimiles illis qui ſemꝑ in ſciphis argenteis vel aureis volūt bibere. quoꝝ ſitis miſeranda nõ eſt. Tertiõ vt quis non erubeſcat ↄfiteri ſe neſcire quod neſcit. Auguſtin⁹. Nõ eſt homĩ erubeſcendū ſe ↄfiteri neſcire qd̄ nondū ſe neſcire mentitur. nunq̃ȝ ſcire mereatur. Quarto vt humilẽ modū loquendi quem habet ſcriptura nõ ↄtemnat. Quartū ẽ vt libroꝝ emendatõni intendat. Unde Aug⁹. de doctrina xpiana ait. Codicibꝫ emẽdandis ꝑius debet inuigilare ſolertia coꝝ qui ſcp̄turas ſanctas intelligere deſiderãt. Quintū ẽ vt ſit diligens ſcp̄turas ſacras indagando. ad q̃d ẽ neceſſariū ꝑmo manſuetudo vt homo cedat autoritati diuine ſcp̄ture. Aug. de doctrina chriſtiana. In oĩbꝫ canonicis ſcp̄turis. timentes deū ⁊ pietatem manſueti querūt volũtatem dĩ. Hoc aūt ordine ꝓcedendū eſt in indagando ſcp̄turas ſacras ſm Aug. in dicto li. Erit diuinaꝝ ſcp̄turaꝝ ſolertiſſimus indagator qui ꝑmo totas legerit. notaſq; habuerit. ⁊ nõdū intellectu iam tamẽ lectõne ⁊ ũtaxat eas que canonice vocant. Nã ceteras ſecurius leget fide veritatꝭ inſtructus. Inquiſitio aūt duplr̄ fit. Quãdoq; ab alio querendo ad q̃d ptinet q̃d ait idem. Nulla res magꝭ memorie mandanda eſt. q̃ȝ illa ꝟboꝝ locutõnūq; genera q̃ ignoramus. vt cū peritior occurrerit. queri poſſit. Quãdoq; inquirit quis ꝑ ſe in ſcriptura. ⁊ tũc cauẽda ẽ ei temeritas. ne ſcȝ nota ꝓ ignotis habeat. hiſq; temere aſſentiat. hec eñ ꝑſumptio eſt.

Studioſo tria ſūt cauẽda ĩ inq̃rendo

Item ĩ inquirendo cauenda ſunt tria que impediūt ꝓfectū ſtudij. Primuȝ ẽ curioſitas vt ſcȝ non impendãtur magna opera his que non ſunt magne vtilitatis. Sene. Quid te torques in illa q̃ſtione quam ſubtilius eſt contempſiſſe q̃ȝ ſoluere. Cauẽda eſt etiam inſtabilitas. Seneca. Ne lectio multorū autorū ⁊ oĩs generis voluminum habeat aliquid vagū ⁊ inſtabile. Cauenda eſt etiã rixandi libido que peritos in arte logica multuȝ ſolet vexare. ij. ad Thimo. ij. Noli ↄtendere verbis. Cauenda eſt etiã nimia velocitas ĩ trãſcurrendo. Non enĩ videt animus latentes ſentẽtias in tranſcurrendo. Sapiẽs. Nil magnū reꝝ ipa natura cito effici voluit. Sextū vt ſit aſſiduus in ſtudendo. Hieronim⁹. Diuine ſcp̄ture ſemꝑ in manibꝫ ⁊ iugiter ĩ mente voluẽtur. Nec ſufficere putes mãdata memorie tenere ⁊ operibus obliuiſci. Item diuinas ſcripturas ſepius lege. immo nunq̃ȝ ſacra lectio de manu tua deponatur. In decre. di. xxxviij. Omnes pſallentes quotidie deo rep mittimus. In iuſtificatõnibꝫ tuis meditabor. nõ obliuiſcar ſarmones tuos. Qd̄ et ſi oĩbꝫ fidelibꝫ obſeruare ſaluberrimum eſt ꝑcipue his qui eccleſiaſticam ↄſecuti ſunt dignitatem. Debet aūt quis laborare vt ſcripturas ipas poſſit intelligere ⁊ memoriter retinere. Qd̄ ſi vtrū q̃ȝ non poteſt preeligendum eſt intelligere magiſq; memorie habere. De ſapientia aūt accepta non ſit ingratus deo ⁊ doctoribꝫ ne caȝ mereatur amittere. Ad quod optime facit. c. reuertimini. xvj. q. j.

De humilitatis quidditate. Cap. xij.

De hūilitate quid ſit

DE humilitate deniū

videndū eſt quā ſic diffinit beat⁹ Bern. Q̄ humilitas eſt qua q̄s veriſſima ſuyp̄ſi⁹ cognitione ſibi vileſcit. Nota ſm beatū Thoī. ij. ij. q. clxj. Q̄ humilitas nō ꝯſiſtit eſſentialit̄ in ip̄a ſui cognitiōe. ſ; in moderatione mot⁹ appetitus. vt. ſ. aliquis rep̄mat ſe ne ferat̄ in ea que ſunt ſupra ſe. Ad hoc aūt eſt neceſſariuz vt homo cognoſcat id in quo deficit a ꝓportione ei⁹. qd̄ ſuā virtutē excedit. Et ideo cognitio ꝓprij defectus pertinet ad humilitatē. ſicut regula queda directiua appetit⁹. Eſt aūt ꝟtus ſpecialis. Unde dic̄ Origines ſuper illud Quia reſpexit humilitatē ancille ſue. Luc. j. In ſcripturis vna de ꝟtutib⁹ humilitas dicat̄. Pro cui⁹ declaratione dicit beat⁹ Tho. vbi ſupra. q̄ bonū arduuz habet aliq̄d vnde attrahit appetitū. ſ. ip̄am rōem boni. ⁊ habet aliq̄d retrahēs. ſ. ip̄am difficultatē adipiſcēdi. ſm quoꝝ p̄muz inſurgit mot⁹ ſpei. ⁊ ſm aliud mot⁹ deſperatōnis. Circa motus aūt appetitiuos q̄ ſe hn̄t ꝑ modum impulſionis oportet eſſe virtutē moralē moderantē ⁊ refrenātem. Circa illos aūt qui ſe hn̄t ꝑ modū retractionis. oportet eſſe virtutē moralē impellentē ⁊ firmantē. Et ideo circa appetitū boni ardui neceſſaria eſt duplex ꝟtus. Una q̄ temperat ⁊ refrenat animū ne immoderate tendat in excelſa ⁊ hoc ꝑtinet ad humilitatē. Alia que firmet animū contra deſperationē ⁊ impellat ip̄m ad ꝓſecutōem boni ſm rōem rectā. ⁊ hoc facit magnanimitas. Et ſic patet q̄ humilitas eſt ꝟtus. Nec eſt ꝯtraria magnanimitati. q̄uis rep̄mat animū ne tēdat in magna. quia h̄ non facit ſimpliciter. ſ; in illa magna que ſunt ſupra ſe. ⁊ ꝑ ꝯſequens p̄ter rōem rectā. Magnanimitas aūt impellit ad magno quecūq; ſ; ꝓporcionata. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ſm rectā rōnem Un̄ vtraq; ꝯueniūt in eo q̄ eſt ſm rectā rōem. Q̄ aūt humilitas nō cōnumerat̄ a ph̄o inter virtutes morales ratio poteſt eſſe. q̄ ip̄e intēdebat agere de ꝟtutib⁹ ſm q̄ ordināntur ad vitā ciuilē. in qua ſubiectio vni⁹ hominis ad alteꝝ ſm legis ordinē deriuat̄. ⁊ ideo ꝯtinet̄ ſub iuſticia legali. Humilitas aūt ſm qd̄ eſt ſpecialis virtus. reſpicit ſubiectōem hoīs ad deū. ꝓpter quē etiā alijs hūiliando ſe ſubijcit. Uel etiā poteſt dici q̄ ph̄s in. iiij. ethic. eū q̄ tendit in parua ſm modū ſuū nō vocat magnanimum. Un̄ Origenes dic̄. Si vis hui⁹ nomen audire ꝟtutis quō a ph̄is appellet̄. auſculta eandē eſſe humilitatem quā reſpicit de⁹. q̄ ab illis dr̄ menſuratio ſiue moderatio. q̄ manifeſte ꝑtinet ad modeſtiā ⁊ ꝯpantiā. Humilitas aūt eſt q̄dā moderatio ſp̄ūs vt dictū eſt.

Dicitur autem humi. §. I.

Un̄ dicit̄ humilis.

lis ſm Iſid. quaſi humi adiuis. i. inherēs. qd̄ cū contingit a p̄ncipio extrinſeco. ſ. cū quis ab alio deijcit̄. ſic hūilitas eſt a pena. ſm illud. humiliauerūt in cōpedib⁹ pedes eius. Qū aūt fit a p̄ncipio intrinſeco debito modo. ſc; cū q̄s ꝯſiderans defectū ſuū tenet ſe infimū ſm ſuuz modū vt Abraā cū dixit. Loquar ad dn̄m meū cuz ſim puluis ⁊ cinis. Gen̄. xviij. eſt ꝟtus. S; cum quis deijcit ſm ſigna exteriora tm̄ ficte. ſ. ad gloriā querendā. eſt falſa humilitas. Quō ꝑ humilitatē debet ſe homo oīb⁹

De hoc q̄ hō deb; ſe oī hoī ſbijcere quō intelligit̄.

ſubijcere. ſm illud ad Phil. ij. In humilitate ſuꝑiores ſibijnuicē arbitrātes. Sic declarat beat⁹ Tho. vbi ſupra. In hoīe duo poſſunt ꝯſiderari. ſ. id qd̄ eſt dei. ⁊ id qd̄ ē hoīs. Hominis eſt q̄cq̄d ꝑtinet ad defectū. Dei autē eſt quicq̄d ꝑtinet ad ſalutis ꝑfectōem. ſm illud Oſee. xiij. Perditio tua iſrael ex te tm̄. ex me auxiliū tuū. Humilitas aūt vt dictū eſt ꝓprie importat reuerētiā qua hō deo ſubijcit̄ ⁊ proximo ꝓpter deuz. Et ideo q̄libet homo ſm id qd̄ ſuū eſt debet ſe cuilibet proximo ſubijcere quantuz ad illud qd̄ dei eſt in illo. Nō aūt hoc req̄rit hūilitas. vt id qd̄ eſt dei in ſeip̄o. ſubijciat ei qd̄ apparet eſſe dei in altero. nā illi q̄ dona dei ꝑticipāt. cognoſcunt ſe ea hr̄e ſm illud. vt ſciam⁹ que a deo donata ſunt nobis. j. ad Co. ij. Et ideo abſq; humilitatis p̄iudicio poſſunt dona dei q̄ ip̄i acceperūt p̄ferre donis dei que apparēt eſſe alijs collata. Sicut ap̄lus ad Ephe. iij. dic̄. Alijs generatiōib⁹ nō eſt agnitū filijs hoīm ſicut nunc reuelatū eſt ſanctis apoſtolis ei⁹. Siīr etiā nec hoc requirit humilitas. vt id qd̄ eſt ſui in ſeipſo ſubijciat ei qd̄ eſt hominis in proximo. Alioq̄n oporteret vt quilibet reputaret ſe maiorē pctōrē quolibet alio. cū tamē apoſtol⁹ abſq; p̄iudicio humilitatis dicat. Nos ex natura iudei. ⁊ nō ex gentib⁹ peccatores. ad Gal. ij. Poteſt tn̄ aliquis reputare aliquid boni eſſe in proximo qd̄ ip̄e nō habet. Uel aliq̄d mali eſſe in ip̄o qd̄ in alio nō eſt ex quo poteſt ſe ei ſubijcere ꝑ hūilitatem. Un̄ dicit glo. ſuꝑ illud. ſuꝑiores inuicē arbitrantes. Nō hoc ita debem⁹ extimare vt nos eſtimare fingamus. S; vere eſtimem⁹ poſſe aliquid occultū eſſe ī alio quo nobis ſuꝑior ſit. Etiā ſi bonū noſtruz quo illo videmur ſuꝑiores eſſe nō ſit occultū. Nō eīm ſolū debemus deū reuereri ī ſeip̄o. S; etiā id qd̄ eſt ei⁹ debem⁹ reuereri in q̄libet. ⁊ ſi nō eodē mō. q̄ nō veneratiōe latrie.

Humilitatis beatus §. II.

De gdib humili[tatis] q ſun[t] duodecim ſm Ben[edictum]

benedict⁹ in regula aſſignat duodecim gradus q̄s dicit figuratos in ſcala quā vidit Jacob. Gen̄. xxviij. Poſſūt etiā figurari ꝑ. xij. ſtellas corone mulieris quā vidit Johannes amictā ſole. Apoc. xij. Prim⁹ grad⁹ eſt corde ⁊ corpe ſemꝑ humilitatē oſ̄dere. defixis in terrā aſpectibus. Secūdus vt pauca verba ⁊ rōnabilia loquat̄ aliquis nō clamoroſa voce. Terti⁹ vt nō ſit facilis aut p̄mptus in riſu. Quart⁹ taciturnitas vſq; ad interrogatōꝫ Quintus tenere qd̄ habet cōmunis regula monaſterij. Sextus credere ⁊ p̄nunciare ſe omnib⁹ viliorē. Septimus ad oīa ſe īdignū ⁊ inutilē ꝯfiteri ⁊ credere. Octauus confeſſio peccatoꝝ. Non⁹ ꝑ obedientia in duris ⁊ aſperis patientiā amplecti. Decimus vt cū obedientia ſe ſubdat ſuꝑiori. Undecim⁹ vt voluntatē ꝓpriā non delectet̄ adimplere. Duodecimus vt deū timeat. ⁊ memor ſit omniū que p̄cipit. hāc aſſignatōem ſic declarat beat⁹ Thomas vbi ſupra. Humilitas vt dictū eſt eſſentialit̄ in appetitu conſiſtit ſm qd̄ aliq̄s refrenat appetitū. ⁊ impetū animi ſui ne inordinate tendat in magna. ſ; regulam habet in cognitiōe. vt ſc; aliquis nō eſtimet ſe eē ſupra id qd̄ eſt. ⁊ vtriuſq; p̄ncipiū ⁊ radix ī reuerētia quā quis habet ad deū. Ex interiori aūt diſpoſitiōe humilitatis ꝓcedunt quedā ſigna exteriora in verbis et factis et geſtib⁹. quib⁹ id qd̄ interi⁹ latet. manifeſtat̄ ſicut ⁊ in ceteris ꝟtutibus accidit. Et ideo in p̄dictis gradibus humilitatis ponit̄ aliq̄d qd̄ ꝑtinet ad radicē humilitatis. ſc; duodecim⁹ gradus q̄ eſt vt homo deū timeat ⁊ memor ſit omniū que p̄cipit. Ponit̄ etiā aliquid ꝑtinēs ad appetitū. ne ſc; in ꝓpriā excellentiā inordinate cadat. Qd̄ quidē fit tripl'r. Uno modo vt homo nō ſequat̄ ꝓpriam voluntatē. qd̄ ꝑtinet ad vndecimū gradū. Alio modo vt regulet eā ſm ſuperioris arbitriū. qd̄ ꝑtenet ad decimū gradū. Tertio modo vt ab huiuſmodi non deſiſtat ꝓpter dura ⁊ aſpera q̄ occurrūt. ⁊ h̄ ꝑtinet ad nonū gradum. Ponunt̄ etiā quedā ꝑtinentia ad eſtimatiōeꝫ hominis recognoſcētis ſuū defectū. ⁊ hoc tripl'r. Uno modo ꝑ hoc q̄ ꝓprios defectos recognoſcat et confiteatur. quod ꝑtinet ad octauū gradū. Secundo vt ex conſideratiōe ſui defectus aliquis ſe inſufficientē eſtimet. qd̄ ꝑtinet ad ſeptimū gradū. Tertio vt quantū ad hmōi ſibi alios p̄ferat. qd̄ ꝑtinet ad ſextum. Ponunt̄ etiā q̄daꝫ q̄ ꝑtinent ad ſigna exteriora. quoꝝ vnus eſt in factis. vt. ſ.

Ad qd [...] circa q[...] ſe hēat hu[...]militas

homo non recedat a via cõmuni in operibꝫ. quod perti
net ad quintũ. Alia duo ſunt in verbis. vt ſcʒ homo nõ
preripiat tempus loquẽdi. q̃d pertinet ad quartũ. Nõ ex
cedat modũ in loquendo. q̃d ꝑtinet ad ſecũdũ. Alia vo
conſiſtunt in exteriorbꝫ geſtibus. ſ. in reprimẽdo eleuationem
oculoꝝ q̃d ꝑtinet ad primũ. Et in cohibendo exterius ri
ſum ꝛ alia ſigna inepte leticie. q̃d ꝑtinet ad tertiũ. Et

Ad hũili tatẽ venit̃ ꝑ duo.

nota ꝙ ad humilitatẽ homo puenit per duo. Primo
quidẽ ꝛ principaliter ꝑ donũ gratie. Et q̃ʒtũ ad huiuſ
modi interiora precedũt exteriora. Aliud ẽ humanũ ſtu
diũ, ꝑ q̃d homo prius exteriora cohibet. ꝛ poſtea ꝑtingit
ad extirpandũ radicẽ interiorẽ. Et ſm hunc ordinẽ aſſi
gnãtur hic gradus humilitatis. Sciẽdũ etiã ꝙ abſ
ꝗ falſitate poteſt aliquis ſe credere ꝛ pronunciare omibꝰ
viliorẽ ſm defectus occultos q̃s i ſe recognoſcit ꝛ dona
dei que in alijs latent. Similiter abſq falſitate poteſt
aliq̃s ſe reputari ꝛ fateri ad om̃ia indignũ ꝛ inutilẽ ſm
proprias vires ꝛ ſufficientiã ſuã totã in deũ referat. Nõ eſt
etiã incõueniẽs ꝙ ea que ꝑtinent ad alias virtutes hu
militati aſcribãtur. q2 ſicut vnũ vitiũ oritur ex alio: ita
naturali ordine actus vnius virtutis procedit ab actu

De vij. g̃dibꝰ hũi. li. atq ſm Anſhelmũ

alterius. Anſhelmꝰ in li. de ſimilitudinibꝫ ponit ſep
tem gradus humilitatis q̃ oẽs ꝑtinẽt ad opinionẽ ſeu
cognitiõem manifeſtatiõnem ꝛ volũtatẽ proprie abiecti
onis. Eſt ḡ primus qui ꝑtinet ad cognitiõem proprij defe
ctus cõtemptibilẽ ſe eſſe cognoſcere. Secũdꝰ eſt de hoc
dolere. Nã vituperabile eſſet ſi quis propriũ defectũ amaret
ideo hoc excluditur ꝑ iſtũ ſecũdũ gradũ. Tertius eſt
hoc cõfiteri ſcʒ ſuũ defectũ. Quartus hoc ꝑſuadere. vt
ſcʒ hoc velit credi. Qui duo gradus ꝑtinent ad manife
ſtatiõnem. Quintus: vt patienter ſuſtineat hoc dici.
Sextꝰ vt patiatur ſe cõtẽptibiliter tractari. Se
ptimꝰ vt hoc amet. Hi tres ꝑtinent ad appetitũ. Nam
qui excellentiam exteriorẽ nõ querit exteriorẽ abiectiõem
equanimiter patitur, ſiue in verbis ſiue in factis. Uł eti
am deſideranter exteriorẽ abiectiõem amplectet̃. q̃d per
tinet ad ſeptimũ. Jtem quedã gloſa ſuꝑ Matheũ po
nit tres gradus perfecte humilitatis. Primus eſt ſub
dere ſe maiori ꝛ nõ preferre ſe equali. Secũdꝰ ẽ ſubdere
ſe equali. nec preferre ſe minori. ꝛ hic dr̃ abũdans ꝛ primꝰ
ſufficiẽs. Tertius ẽ ſubdere ſe minori in q̃ eſt om̃is iu
ſticia. Jſti tamẽ gradus nõ accipiũtur ex ꝑte ipiꝰ rei ſm
natura humilitatis ſed ꝑ compatiõem ad gradꝰ hoim.

De excellẽtia humi ·§. III.

litatis ſciendũ ſm beatũ Thomã ſecũda ſecũde. q. clxj.

De humi litatis ex cellentia. Utrũ ſcʒ ſit excellẽ tiſſima vir tutum.

Qđ humilitas nõ ẽ excellẽtiſſima virtꝰ ſimpliciter. Sʒ
poſt virtutes theologicas ꝛ intellectuales. vt prudenti
am. ꝛ iuſticiã legalẽ. Cuius rõ eſt. q2 bonũ virtutis hu
mane cõſiſtit in ordine ratiõnis qui principał attenditur
reſpectu finis. Et ideo virtutes theologice que habẽt de
um pro obiecto ſunt potiſſime. Secũdario attẽditur
put ſm rõnem finis ordinat̃ ad ea que ſũt ad finem. Et
hec ordinatio eſſentialiter cõſiſtit in ratõne ordinãte. ꝑti
cipatiue aũt in vniuerſali q̃ʒtũ ad om̃ia. Quelibet autẽ
alia virtus q̃ʒtũ ad aliquã in ipo appetitu ꝑ rõnem or
dinato. quã ordinatiõnem facit naturaliter iuſticia. preſerti
legalis. exinde humilitas q̃ʒtũ facit hoiem bñ ſubditũ
deo in vniuerſali q̃ʒtũ ad om̃ia. quelibet aũt alia virtus
q̃ʒtũ ad aliquã materiã ſpecialẽ. Et ideo humilitas pꝰ
theologicas ꝛ intellectuales que reſpiciũt ipam rõnem
humilitas eſt potiſſima. Dicit̃ aũt humilitas prima. ſ.
fundamẽtũ virtutũ. ſm Hieronĩ. indirecte. Nã directe di
citur ꝛ perfectiꝰ. i. primũ ꝛ fundamẽtũ ſpũalis edificij in
virtutibꝫ. ꝑ quod acceditur ad deũ. Primus aũt acceſſꝰ
ad deũ ꝑ fidẽ. ſm illud Heb. xj. Acẽdentẽ ad deũ opor
tet credere. Et ideo fides nobiliori mõ eſt fundamẽtum
ꝗ humilitas. Jndirecte aũt eſt ꝑ modũ remouẽtis prohi
bens eſt humilitas inq̃ʒtũ ſcʒ expellit ſuꝑbiã cui ds re
ſiſtit. ꝛ prebet hominẽ ſubditũ ꝛ paratũ ad recipiendũ
influxum diuine gratie. Jdeo aũt chriſtus precipue nob
humilitatẽ cõmẽdauit dicẽs Math. xj. Diſcite q2 mitis

Quare chriſtꝰ hu militatẽʒ tm̃ cõmẽ dauit ra tio ponit̃

ſum ꝛ humilis corde. ſm beatũ Thoma. q2 per hoc remo
uetur impedimentũ humane ſalutis. que cõſiſtit in hoc
ꝙ homo ad celeſtia ꝛ ſpũalia tendat. a quibꝫ homo im
peditur dum in terrenis magnificari ſtudet. Et iõ dñs
vt impedimẽtum ſalutis auferret exteriorẽ celſitudinẽ
contemnenda monſtrauit ꝑ humilitatis exempla. ꝛ ſic
humilitas eſt ſicut diſpoſitio quedã ad liberũ acceſſum
in bona diuina ꝛ ſpũalia. Charitas aũt ẽ ſicut perfectio
quedã aliarũ virtutũ. Et ideo ſicut perfectio eſt potior
diſpoſitione. ita charitas potior humilitate. Pertinet
aũt ad cõmendationẽ eius Primo quidẽ neceſſitas eiꝰ.

Qđ tria dñt nos inducere ad humi litatem.

Nam dicitur Math. xviij. Niſi cõuerſi fueritis ꝛ effici
amini ſicut paruuli. i. humiles. nõ intrabitis in regnũ
celorũ. Gratianꝰ de pe. diſt. j. §. Taciturnitas. dicit ꝙ ſi
ne humilitate nemini poteſt eſſe ſalus. Secundo exem
pla chriſti plurima. imo om̃ia geſta eius. Unñ Auguſt.
in. xiiij. de ciui. di. ſicut. Nũc in ciuitate dei in hoc ſecło
peregrinãti maxime cõmendatur humilitas. ꝛ in eiꝰ re
ge qui eſt chriſtus maxime predicatur cõtrariũ huic virtu
ti quod eſt elatiõnis vitium. in eius aduerſario qui ẽ di
abolus ꝛc̃. Jn conſpectu eius fuit minimus oim̃ ſcdm
magiſtrũ in. iij. ſentẽtiaꝝ. diſt. ij. Paruulus datus eſt
nobis. Eſa. ix. de humili virgine naſci voluit. humilem
domũ habuit. q2 diuerſoriũ. humilẽ lectũ. q2 preſepiũ hu
milẽ veſtẽ. q2 pannis inuolutus ẽ. humilibꝫ ꝑ angelum
ſuã natiuitatẽ nunciauit paſtoribus. Sacramenta hu
miliatiõnis ſuſcepit vt circumciſionis ꝛ baptiſmi. Pa
rentibꝫ humiliter ſubditꝰ. Paruulũ amplexatur. Mar
ci. ix. Et pueros non vult prohiberi a diſcipulis ad ſe ve
nire. Jn predicãdo ꝛ docẽdo dixit. Ego gloriã meã non q̃
ro Jo. viij. Jtem mea doctrina nõ eſt mea. Jn miraculꝭ
faciendis humilitatẽ oſtendit dicens leproſo Mathei
viij. Uide nemini dixeritis. Et Marci. vij. Precepit eiſ
ne cuiq̃ dicerent ſcʒ de ſanatiõne ſurdi ꝛ muti. Jn cenſuſ
ſolutiõne. Math. xxij. Et in pedũ ablutiõne. Jo. xiij. Jn
itinerãdo ſuꝑ aſellũ Math. xxj. Jn paſſione humilia
uit ſeipm. Ad Phił. ij. Humiles piſcatores elegit. Tertiõ
cõmendatur humilitas ex vtilitate eius.

De fructibus humi. §. IIII

litatis Primo quidẽ deo ꝛ hominibꝫ placet ꝛ redolet. Cã

De fructi bus hũili tatis.

ti. j. Cũ eſſet rex in accubitu ſuo nardus mea dedit odo
rẽ ſuum. Nardus ꝓpter ſui paruitatẽ ſignificat humili
tatem herba ipa eſt. Secundo orõnes facit deo acce
ptas pš. Reſpexit in orationẽ humiliũ. ꝛc̃. Judith. ix.
Humiliũ ꝛ manſuetoꝝ ſemper tibi placuit deprecatio.
Tertiõ facit hominẽ liberari a malo culpe ꝛ a malo pe
ne pš. Humiliatus ſum ꝛ libe. me. iij. Regũ. xxj. Nõne
vidiſti achab humiliatũ coram me. ꝛc̃. Antiqui cõmu
niter in ſignũ humiliatiõnis ad placandũ dño impone
bant cinerẽ ſuꝑ capita ſua. ꝛ induebantur aliquãdo cili
cio. Sicut legitur de Judith. de Joſue. de Niniuitis. ꝛc̃
Quarto humilitas hominẽ tempaliter exaltat. j. Re
gũ xv. Nonne cũ eſſes puulus in oculis tuis caput tri
bubus iſrael conſtitui te. dictum fuit Sauli qui abſcõ
derat ſe electus in regẽ. Moyſes humilis. vt patet i ex
cuſando ſe ad eundũ ad pharaonẽ. factus eſt dux popłi
Humił hieremias qui dicebat a a a dñe ds. ꝛc̃. cõſtitutꝰ
eſt ſuper gentes ꝛ regna. Dauid minimus inter fratres
vngitur in regem. j. Regũ. xvj. Quinto inducit ad
gloriã. Job. xxij. Qui humiliatus fuerit in gloria. Luc.
xiiij. dicitur i parabola. Recumbe in nouiſſimo loco. ꝛc̃.

tūc erit tibi glīa. Sexto dei apparitiōe ſeu angeloꝝ fac dignū. Gen. xviij. Abrae in ꝯualle morāti apparuerunt tres viri. id ē angeli. Septimo ad ſapiam introducit. Prouerb. xj. Ubi humilitas ibi eſt ſapia. Math. xj. Reuelaſti ea ꝑuulis. Grego. in paſtor. Pupilla oculi nigra videt. Albuginē patiēs nihil videt. q: humane cogitationis ſenſus dū ſe ſtultū peccatorēqꝫ intelligit cognitiōꝫ intime claritatis appꝛhendit. Si aūt candorē ſapientie aut iuſticie ſibi attribuit a luce ſe ſupne claritatis excludit diſt. xlviij. hinc etem. §. albuginē. Exemplū in vitaſpatrū de illo q̄ ꝑ ieiuniū ſeptē hebdomadaꝝ nō potuit habere declarationē de quodā dubio ſcripture ſacre ſed cū cepit ire ad alios interrogandū apparuit ei angelꝰ declarans. Octauo a laqueis tentationū liberat. Un̄ Anthonio exclamāti. O quis iſtos euadet laqueos q̄bꝰ mūdū viderat plenū ſe ꝯnectentibꝫ. dictū fuit ſola hūilitas.

Nono humilitas nutrix eſt dilectiōis. vt dicit Criſ. ſicut cinis ꝯſeruat ignē. ita hūilitas dilectionē ⁊ alias virtutes. Grego. Perijt oīe qđ agit. ſi non caute in hūilitate cuſtodit. In huiuſmōi figurā oīa vaſa que oſtendit ⁊ thezauros ezechias oratoribꝫ regis babylonis aſportabat poſtea ⁊ ꝑdidit. Decimo de hoſte inferni mirabiliter triūphat. Figurat em̄ ꝑ fundā ꝑ quā lapidibꝫ dauid occidit goliā. In vitaſpatrū dixit diabolus machario. ꝙ ſola eius hūilitas vincebat eū. Undecimo pacē fac. Gre. Pacē illā fac hūilitas q̄ ſibi q̄ſqꝫ ſuꝑiorē aliū arbitrat.

Titulus quintꝰ de iuſticia

De iuſticia generali. Capitulū .j.

POſtquā de prudētia intellectū practicū dirigēte ⁊ fortitudine ⁊ tꝑantia q̄ regulant appetitū ſenſitiuū dictū eſt. Conſeq̄nter dicendū reſtat de iuſticia q̄ voluntatē rectificat. Sciendū primo ꝙ iuſticia ſm beatū tho. in. iij. diſt. xxxiij. q. j. tripliciter dr̄ prout notat phs in. v. ethi. Uno mō ꝓut importat quendā ſtatū rectitudinis in hoīe quantū ad ꝑtes ipius ꝓut ſcꝫ aliqua ꝑs aīe ſuo ſuꝑiori ſubdit. ſiue ipi deo ſiue alij ꝑti hoīs. Et hāc iuſticiā noīat phs metaphoricā. eo ꝙ diuerſe ꝑtes hoīs computant q̄ſi diuerſe ꝑſone. Hec autē rectitudo ꝑ quodlibet pctm̄ tollit. ⁊ per gratiā repatur. Un̄ hec iuſticia etiā virtus generalis dr̄ inquantū includit oēs virtutes. nō quidē ꝑ modū totiꝰ vniuerſalis. ſicut iuſticia legalis. ſed generalis dr̄ ꝑ mōdū totiꝰ integralis. Et ad hanc iuſticiā motus dr̄ iuſtificatio qua ſcꝫ impius de peccatore ꝑ gratiā fit iuſtus. vn̄ diffinit iuſtificatio ꝙ eſt remiſſio peccatoꝝ ⁊ conſūmatō bonoꝝ operū. i. infuſio habituū virtutū. Scđo mō dicitur iuſticia ꝓut eſt nomē generale ad oēs virtutes ſm ꝙ actus eaꝝ ordinat ad bonū cōe ſm directionē legis. Et de hac dicit phs ꝙ iuſticia eſt oīs virtus. Ideo em̄ dr̄ generalis. quaſi ꝑ quandā cauſalitatē ſm ꝙ ꝑ legis iperiū ordinat ad bonū cōe. nō ſolū actū iuſticie ꝑticularis. ſed etiā actus aliarū virtutū. Nā p̄cipit actū tēꝑantie et ordinat ad bonū cōe. puta cū lex mādat vt nullus adulteriū cōmittat. ſimilit actū fortitudinis in bonū cōe reducit ⁊ p̄cipit. ꝙ milites nō deſerant aciē nec arma proijciant ⁊ hmōi. Qđ declarās beatus tho. ij. ij. q. lviij. ſic dicit. Iuſticia ordinat hoīem in compatōe ad aliū. Et hoc pōt eſſe dupl'r. Uno mō ad aliū ſingulariter ꝯſiderādū. Alio mō in cōi ſm qđ ille q̄ ſeruit cōitati. ſeruit oībꝰ hominibꝫ q̄ ſub illa cōitate ꝯtinent. Ad vtrūqꝫ ſe pōt hr̄e iuſticia ſm ꝓpriā rōnē. Nā oēs qui ſub aliq̄ cōitate continent compant ad cōitatē ſicut ꝑtes ad totū. Pars aūt id qđ totius eſt. Un̄ ⁊ quodlibet bonū ꝑtis eſt ordinabile ad bonū totius. Scđm igit hoc bonū cuiuſlibet virtutis ſiue ordinātis hoīem ad ſeipm̄. ſiue ordinātis ad aliquas alias ꝑſonas ſingulares eſt referibile ad bonū cōe. Et quantū ad hoc dr̄ eſſe virtus generalis. ad qđ ordinatur iuſticia. Et ſm hoc actus oīm virtutū ad iuſticiam pn̄t ꝑtinere ſm ꝙ ordināt hoīem ad bonū cōe. Ideo iuſticia p̄dicto mō generalis dr̄ iuſticia legalis. q: ꝑ eā hō ꝯcordat legi ordināti actus oīm virtutū in bonū cōmune. Tertio mō dr̄ iuſticia ꝓut eſt virtus ſpēalis. eq̄litatē cōſtituens in cōmutatiōibꝫ ⁊ diſtributiōibꝫ cōicabiliū bonoꝝ. q̄ ſūt neceſſaria i vita. hec btūs tho. ⁊ de iſta nūc agit. q̄ eſt vna de cardinalibꝫ. ⁊ p̄cellit oēs morales duplici rōne ſm beatū Tho. ij. ij. Primo ex ꝑte ſubiecti. q̄a iuſticia eſt in nobiliori ꝑte aīe. id eſt appetitu rōnali. ſcꝫ voluntate. Alie vero. id eſt fortitudo ⁊ tꝑantia ſūt in appetitu ſenſitiuo. ad quē ꝑtinēt paſſiones q̄ ſunt materia dictaꝝ virtutū. Scđa rō eſt ex ꝑte obiecti. Nā alie virtutes laudant ſm bonū ipius virtuoſi. Iuſticia aūt ſm ꝙ quis bene ſe habet ad aliud. Et nota ꝙ in ſcriptura ſacra iuſticia cōiter accipitur primo modo dicta.

De tripli ci acceptione iuſticie

De ꝑcellētia virtutis iuſticie

Nota ꝙ iuſticia prout. §. I

eſt virtus ſpēalis diſtincta a ceteris. ſe habet vt totū integrale. Et ſic ꝑtes eiꝰ ſūt declinare a malo ⁊ facere bonū. Eſt etiā totū vniuerſale. ⁊ ꝑtes eiꝰ ſubiectiue. q̄ ſunt ſpecies eius. ſūt iuſticia cōmutatiua. ⁊ iuſticia diſtributiua. Eſt ⁊ totū principale. Et ſic ꝑtes eius ſunt que dicūtur ꝟtutes annexe. Religio. pietas. obſuātia. q̄ includit obedientiā. Ueritas. grā. ſeu gratitudo. vindicatio. liberalitas. affabilitas. ſeu amicicia. de q̄bꝫ oībꝫ aliq̄d breuit eſt dicendū. Sciendū de ꝑtibꝫ iuſticie integralibꝫ ꝙ cuꝫ ſit iuſticia generalis ⁊ iuſticia ſpālis vt dictū eſt. Ad iuſticiā generalē ꝑtinet facere bonū debitū in ordīe ad cōmunitatē vel ad deū. Et vitare malū oppoſitū ſcꝫ cōitati vel deo. Sꝫ iuſticia ꝓut eſt ꝟtus ſpēalis reſpicit bonum ſub rōne debiti in cōpatione ad ꝓximū. ⁊ ſm h̄ ad iuſticiam ꝟtutē ſpālem ꝑtinet facere bonū ſub rōne debiti i cōparatiōe ad ꝓximū. ⁊ vitare malū oppoſitū qđ eſt nociuū ꝓximo. Et ſm h̄ declinare a malo ⁊ facere bonum. ſunt ꝑtes iuſticie ſpecialis. Ad iuſticiā em̄ ꝑtinet eq̄litatem ꝯſtituere in his q̄ ſunt ad alteꝝ. Eiuſdē aūt eſt ꝯſtituere aliq̄d. ⁊ illud ꝯſtitutū ſeruare. Conſtituit aūt equalitatē iuſticie i faciēdo bonū. i. reddēdo alteri qđ ſibi debetur. Cōſeruare aūt equalitatē iuſticie iā ꝯſtitute declinando a malo. i. nullū nocumentū ꝓximo inferendo. Et nota ꝙ hic declinare a malo ſm ꝙ ponit ꝑs iuſticie. nō dicit purā negationē que eſt nō facere malū. Hoc enī nō meret palmā ſꝫ tm̄ vitat penā. Sꝫ importat motū voluntatis repudiātis malū. vt ipm̄ nomē declinatōis importat. Et hoc eſt meritoriū. p̄cipue q̄n aliquis ipugnat vt malū faciat ⁊ reſiſtit. Itē facere bonū eſt actus cōpletiuus iuſticie. ⁊ quaſi ꝑs p̄ncipalis eiꝰ. Declinare autē a malo eſt actus imꝑfectior ⁊ ꝑs ſecūdaria. Itē nota ꝙ omne peccatū aut eſt trāſgreſſio. aut omiſſio. ⁊ tranſgreſſio opponit illi parti iuſticie que eſt declinare a malo. Omiſſio aūt alteri ꝑti. ſ. facere bonū. Aliquādo tm̄ tranſgreſſio large ſumit ꝓ omni peccato includēdo etiā omiſſionem. Et ſic ſumit beatꝰ Amb. cum diffiniēdo peccatū dicit ꝙ tranſgreſſio legis diuine ⁊c. Pro cuiꝰ declaratōe dicit beatus Tho. ij. ij. q. lxxix. ꝙ nomen tranſgreſſionis a corporalibꝫ motibꝫ ad morales actus deriuatū eſt. Dr̄ aūt aliquis ſm corꝑalem motū tranſgredi. ex eo ꝙ tranſgreditur terminū ſibi p̄fixū. Terminus aūt p̄figit homi. vt vltra nō tranſeat in moralibꝫ ꝑ p̄ceptū negatiuū. ⁊ ideo tranſgreſſio ꝓprie dicit ex eo ꝙ q̄s tranſgredit p̄ceptū diuinū qđ quidē materialiter poteſt eſſe cōmune omnibꝫ ſpeciebꝫ peccatoꝝ. quia ꝑ quālibet ſpēm peccati mortal' homo tranſgreditur aliquod p̄ceptum diuinū. Sed ſi

De dupli ci parte iuſticie. ſ. facere bonū ⁊ declinare a malo

Quid ſit declinare a malo ⁊ facere bonum quo intelligit

De tranſgreſſione q̄d ſit ⁊ quō opponitur iuſticie

accipiatur formal'r ſm hanc ſpecialē rationē qȯ eſt face
re ↄtra p̄ceptū negatiuū. ſic eſt ſpeciale peccatū dupli
citer. Uno mō ſm q̄d opponit̄ ad genera peccatoꝝ oppo
ſita alijs ꝟtutibꝫ. Sicut em̄ ad ꝓpriā rōem iuſticie legal'
ꝑtinet attēdere ad debitū p̄cepti. ita ad ꝓpriā rōem trāſ
greſſionis ꝑtinet attendere ↄtemptum p̄cepti. Alio mō
ſm ꝙ diſtinguit̄ ab omiſſione q̄ ↄtrariatur p̄cepto affir
(De omiſſione in. ij ꝑ. ti.) matiuo. De omiſſione nota ſm btm̄ Tho. vbi s. ꝙ im
portat omiſſio p̄termiſſionē boni debiti. Bonū aūt ſub
ratione debiti ꝓprie ꝑtinet ad iuſticiā legalē quidē ſi de
bitū accipiat̄ in ordine ad legē diuinā vel humanā. Ad
ſpecialē aūt iuſticiā ſm ꝙ debitū conſiderat̄ in ordīe ad
ꝓximum. vn̄ eodem mō qua iuſticia eſt ſpecialis virtus
⁊ omiſſio eſt ſpeciale peccatū diſtinctū a peccatis. q̄ op-
ponūtur alijs virtutibꝫ. Eo ꝟo mō quo facere bonū cui
opponit̄ omiſſio ē quedā ps iuſticie diſtincta a declina
tione mali cui opponit̄ tranſgreſſio. Etiā omiſſio a trāſ
(De omiſſione ꝙ ē peccatum actuale. ⁊ quō intelligit̄.) greſſione diſtinguit̄. Et nota ꝙ omiſſio nō ē origina-
le ſed actuale peccatū. nō ꝙ habeat aliquē actū ſibi eſſen
tialē. ſed ſm ꝙ negatio actus reducitur ad genus actus
⁊ ſic nō agere accipitur vt q̄ddā agere bōi debiti ad q̄d
quis tenet̄. Et q: nullus tenet̄ ad impoſſibile iō nullus
peccat peccato omiſſionis ſi nō facit qȯ non poteſt. Itē
nota ꝙ ſicut peccatū trāſgreſſionis opponit̄ p̄ceptis ne
gatiuis ita peccatū omiſſionis affirmatiuis que ꝑtinēt
ad faciēdū bonū. Affirmatiua aūt p̄cepta nō obligant
ad ſemꝑ ſed ad tempus determinatū. ⁊ pro illo tp̄e quo
quis debet aliquid facere ⁊ nō facit. peccatū omiſſionis
incipit eſſe ⁊ nō a cauſa ſua. Item ſciēdū ꝙ cū peccatū
tāto ſit grauius q̄to magis diſtat a ꝟtute. Omiſſio au
tē opponit̄ ꝟtuti iuſticie negatiue. Tranſgreſſio ↄtrarie
que eſt maxime diſtantie. ideo grauius ē peccatū tranſ-
greſſio q̄ omiſſio ceteris paribꝫ ſicut inferre ↄtumeliā
parētibꝫ. q̄d ē tranſgreſſio. eſt grauiꝰ q̄ nō honorare q̄d
eſt omiſſio. Et ſumēdo ꝓprie trāſgreſſionē ⁊ omiſſionem
ſcꝫ ꝑut ſūt ↄtra p̄cepta. ſic ſunt mortalia. ſed large ꝑ hiſ
que ſūt p̄ter p̄cepta. nō ↄtra. ſic ſunt venialia. Et nota ꝙ
oīa p̄cepta decalogi ſunt de actibꝫ iuſticie.

Deinde videndū eſt .§.II

(De iuſticie nomīe quid importet.) de diffinitōe iuſticie. ⁊ quō ſit neceſſaria ciuitati ⁊ ciui-
bus de p̄ncipijs eius. ⁊ de multiplici mō p̄ncipandi.
Ad habēdū aūt diffinitionē iuſticie vidēdū ē quid im-
portet nomē eius. Nā frequēter ex ſignificatōibꝫ noīm
a q̄bꝫ imponūtur deuenimus in cognitōez rerū. Videt̄
aūt iuſticia ſm nomē quandā importare equalitatē. vn̄
vulgariter ea que adequātur dicūtur iuſtificari. Equa-
litas ſemꝑ ē ad alteꝝ. q: nihil ſibimet eſt equale. Opor-
tet ergo ꝙ inter alterū ⁊ alterū equalitas verſetur. Erit
ḡ iuſticia virtus adequans vnum cū altero. hoc aūt fit
dum operatōnes ⁊ res exteriores que poſſunt in vſum
homīs venire. ⁊ in q̄bꝫ homīes ſibijnuicē cōmunicant
debite ordinātur. Ex quo patet materia circa quā iuſti
cia verſat̄ ſcꝫ opatōnes ⁊ res inter homīes cōmunicabi
les q̄ꝝ ipſa ē rectificatiua ⁊ ordinatiua. ex hoc patet eius
eminētia ad alias virtutes morales que hominē tm̄ ꝑfi
ciūt in eis que ↄueniūt ei ſm ſeip̄m. Fortitudo em̄ ho-
minē ꝑficit in ſeip̄o dū timores ⁊ audacias rectificat. tē
perātia ↄcupiſcētias. ⁊ ſic de alijs ꝟtutibꝫ que habent
interiores paſſiones modificare. Juſticia vero hominē
ꝑficit in ordine ad aliū. dū ab vno qui plus iuſto habet
accipit. ⁊ alteri qui minus iuſto habet. vel quādo diuer
ſa diuerſis ꝓportionabiliter ſm merita diſtribuit. ⁊ ſic ſē
per inter diuerſos equalitatē ↄſtituit. Patet ergo ꝙ iu-
ſticia ē diffiniēda ex actu reddendi ius debitū vnicuiqꝫ
Sed ad hoc ꝙ actus iſte ſit virtuoſus neceſſe ē ꝙ pro-
cedat ex habitu ⁊ bona diſpōe mentis. Erit ḡ iuſticia
(De iuſticia q̄d ſit.) habitus volūtatis ſiue bona qualitas mētis ius ſuum
vnicuiqꝫ tribuēs. Et ad hoc ↄcurrit fere intentio om̄iū
diffiniētiū iuſticiā. Dicit em̄ iuriſperitus ꝙ iuſticia ē cō
ſtās ⁊ ꝑpetua volūtas ius ſuū vnicuiqꝫ tribuēs. vbi po
tentia ꝓ habitu ponitur. vn̄ iuſticia d: dei volūtas id ē
volūtātis habitus. Et ad hoc ꝙ iſte habitus ſit virtuꝫ
nō debet quis habere ꝓpoſitū ad horā ſcꝫ ad tempꝰ ope
randi iuſticiā ſed perpetuo. alioquin nō eſſet iuſtus. vn̄
ſm ph̄m. ij. ethi. inter alia que req̄rūtur ad actū virtutis
ponit̄ ꝙ opetur immobiliter. vbi deſignat actus firmi-
tatē q̄tū ad ꝓpoſitū qȯ debet habere opans ꝑ virtutem.
Poteſt ergo p̄dicta diffinitio iuris ad formā ſic reduci.
Juſticia ē habitus volūtatis ſm quē aliq̄s firmo ⁊ cō
ſtanti ꝓpoſito ius ſuū vnicuiqꝫ tribuit. Ad hanc etiā re-
ducitur diffinitio quā ponit Macrobius dicēs ꝙ iu-
ſticia eſt vnicuiqꝫ ſeruare q̄d ſuū eſt. Iſid aūt eam ſic de
ſcribit. iuſticia eſt ordo ⁊ equalitas qua homo cum vna
quaqꝫ re bene ordinat̄. Tullius aūt in. j. rheto. ſic eā de-
ſcribit Juſticia ē habitus animi cōmuni vtilitate ſerua
ta ſuā vnicuiqꝫ tribuens dignitatē. Completiue aūt eā
diffinit beatus Amb. in li. de offi. di. Juſticia eſt q̄ vni
cuiqꝫ qȯ ſuū eſt tribuit. alienū nō vēdicat. vtilitatē ꝓpri-
am negligit. vt cōmunē equalitatem cuſtodiat.

De duabus ſpeciebus iuſticie videlicet cōmutatiua ⁊ diſtributiua.
Capitulum ſecūdum.

Poſt aſſignationē par
tiū integraliū iuſticie ⁊ diffinitionem eius Nūc
vidēdū ē de partibꝫ ſubiectiuis ſcꝫ cōmutatiua ⁊ diſtri
butiua. Cū ḡ iuſticia particularī de qua nūc loquimur
reſpiciat aliquā p̄uatā ꝑſonā que compatur ad cōmu-
nitatē ſicut pars ad totū. pōt duplex ordo attēdi ad ali-
quā ꝑtē. Unus quidē partī ad partē cui ſimilis ē ordo
vnius p̄uate ad aliā. Et hūc ordinē habet dirigere que-
dam iuſticia que a ph̄o dicit̄ cōmutatiua. Cōſiſtit eni ī
his que per quandā cōmutatōnem habēt fieri inter du
as ſingulares ꝑſonas adinuicem. vt patet in emptōibꝫ
venditionibꝫ. locatōibꝫ ⁊ quibuſcūqꝫ alijs pactōnibus
interuenientibꝫ inter vnū hominē ⁊ aliū. Et hec quidē
iuſticia cōſtituit eq̄le ariſmetricū inq̄tū adequare opor
tet rem rei. vt q̄to plus iſte habet q̄ ſuū ſit. tātūdē reſti
tuat ei cuius ē minus habenti. Alius aūt ordo attendi
tur totius ad ꝑtes cui ſimil' ē ordo cōmunis laical' vel
alicuius p̄ncipis vicem cōmunis gerētis ad ſingulareſ
ꝑſonas. Et hunc ordinē habet dirigere quedā alia iuſti
cia que dicitur diſtributiua ꝑ quā bona cōmunia diſtri
buunt̄ vt honores ⁊ alia hmōi. vt expedit vnicuiqꝫ ſm
ꝓpriam dignitatem. Et hec quidē iuſticia ↄſtituit equa
le geometricū. q̄d nō eſt accipiēdū ſm eandē q̄titatem:
ſed ſm ꝓportōez. Cū em̄ bona cōmunia equalia nō ſint
nec ciues equales eſſe oēs poſſint. ſi principes vel hi q̄
rempublicā regūt de rebꝫ coībꝫ om̄ibꝫ equal'r puiderēt.
ↄfuſio maxima accideret ⁊ totius politie ordo periret. ta
lis eni equalitas ſumma eſſet inequalitas. ſi merita di-
uerſoꝝ ſm ordinē ꝓportōis nō attēderent̄. Debet ergo q̄
p̄eeſt cōmunitati diligēter attēdere ↄditōes ꝑſonarum
⁊ honoꝝ cōmuniū qualitates. quibꝫ inſpectis ⁊ adinui
cem compēſatis debet ea ꝓportionabiliter diſtribuere. vt
ſicut vna ꝑſona aliam excedit. ita etiā illud q̄d vni tribu
itur debet excedere id q̄d alteri exhibet̄. Nō eni equali-
bus honoribꝫ honorandi ſunt plebei ⁊ optimates. cum
(De duabus iuſticijs. ſ. cōmutatiua ⁊ diſtributiua.) iſti maiorē principatū teneāt in republica. maxime ī hiſ
que ad defenſionē ⁊ gubernatōem eius ꝑtinent. Et ſic
patet duas eſſe iuſticias. Cōmutatiuā ꝑ quā ſubditi di
rigūtur in his que fiūt ꝑ ↄmutuas mutatōes reꝝ vena
lium. Et diſtributiuā ꝑ quā qui p̄eeſt dirigitur in rite
diſtribuendo bona cōmunia ſubditoꝝ qualitate ſuata

De iuſticie ꝑticularis ſpēb; iterꝝ q̄ ad vſum.

Pro cui⁹ maiori declaratiōe circa iuſticiā ipam ꝑticularē ſeu ꝟtutē cardinalē ſciendū ſm be. Tho. ij. ij. q. lxj. ꝙ iuſticia ꝯſiſtit circa quaſdā opationes exteriores .ſ. diſtributioꝫ ⁊ cōmutationē. q̄ quidē ſunt vſus q̄rundā exterioꝝ vel reꝝ vel ꝑſonaꝝ vel opeꝝ. Reꝝ q̄de ſicut cū aliquis aufert alicui rē ſuā vel reſtituit. Perſonaꝝ. ſic cum aliqs in ꝓpria ꝑſona alteri iniuriā facit. ꝑcutiendo eum. aut ꝟbis ꝯtumeliādo. Uel etiā cū irreuerētiam exhibet. Opeꝝ ſicut cū aliquis iniuſte exigit vel alteri reddit aliquod opus. Si g̃ accipiant̃ vt materia vtriuſq; ꝟtutis ea quoꝝ opationes ſunt vſus eadē eſt materia diſtributiue ⁊ comutatiue iuſticie. Nam ⁊ res diſtribui poſſunt ⁊ cōmunicari ab vno in alios. Eſt etiā vt quedaꝫ diſtributio laborioſo opeꝝ ⁊ recōpenſatio. Si aūt accipiātur vt materia vtriuſq; ꝟtutis actiones ipe principales q̄bus vtimur ꝑſonis reb; ⁊ opib;. ſic inueniur vtrobiq; alia materia. Nam diſtributiua iuſticia eſt diſtributionis directiua. Et cōmutatiua eſt directiua cōmutationum. que attēdi poſſunt inter duas ꝑſonas. Cōmutationum aūt queda ſunt inuolūtarie ⁊ quedam volūtarie. Et inuolūtarie quidē qñ quis vtitur re alteri⁹ ꝑſona vl' opeꝝ inuito. Qđ quidē ꝯtingit quādoq; occulte ꝑ fraudem. quādoq; manifeſte ꝑ violentiā. vtrūq; aūt ꝯtingit aut in rē aut in ꝑſonā. Et ſi in ꝑſonā. aut ꝓpriam aut cōiunctā. Et in rem q̄dē ſi q̄s accipit reꝫ alteri⁹ occulte. vocatur furtū. ſi manifeſte. vocat̃ rapina. In ꝑſonā autem ꝓpriā vel quantū ad ipam ꝯſiſtentiā ꝑſone. vel quantuꝫ ad dignitatē eius. Si quantū ad ꝯſiſtentiā ꝑſone. ſic leditur aliq̄s occulte ꝑ doloſam occiſionē vel ꝑcuſſionem vel veneni exhibitionē. Manifeſte vt ꝑ manifeſtā occiſionem vel ꝑcuſſionē vel incarceratōem vel mutilatiōem. Quantū aūt ad dignitatē ꝑſone leditꝰ quis occulte per falſa teſtimonia ⁊ detractiōes. quib; alicui aufertur fama ſua. Manifeſte aūt ꝑ accuſatiōem in iudicio vl' conuitiationē. Quantū aūt ad ꝑſonā ꝯiunctā ledit̃ quis in vxore vt in plurib; occulte ꝑ adulteriū. In ſeruo cū aliquis ſeruū ſeducit vt a dño diſcedat. ⁊ boc etiā manifeſte fieri poteſt. Et eadē rō eſt de alijs ꝑſonis cōiunctis. ī quas poſſunt omib; modis iniurie circa bas perſonas exerceri. Uñ quia ſeru⁹ eſt poſſeſſio quedā dñi. refert̃ ad boc furtū. Uoluntarie aūt cōmutatiōes dicunt̃. quādo aliquis voluntarie tranſfert rem ſuā in alterū. Et ſi q̄dē rem ſuā ſimpliciter tranſfert in alteꝝ abſq; debito. ſicut in donatione nō eſt actus iuſticie ſꝫ liberalitatis. Intm̄ aūt ad cōmutationē ſeu cōmutatiuā iuſticiā volūtaria tranſlatio ꝑtinet. inquantū ibi aliquid eſt de rōe debiti. Qđ quidē ꝯtingit multipliciter. Uno modo qñ q̄s ſimpliciter tranſfert rem ſuā in alteꝝ ꝓ recōpenſatiōe alterius. ⁊ ſic eſt cōmutatio ⁊ venditio. Alio modo cum quis tradit rē ſuā alteri cōcedens ei vſum rei cū debito recuperandi rem. Et ſiquidē gratis concedit vſum rei vocat̃ vſufructus in reb; q̄ aliquid fructificāt. vel ſimplex mutuum. vel accōmodatū in bis que non fructificāt. ſicut denarij vaſa ⁊ bmōi. Si vero nec ipe vſus gratis cōceditur. vocatur locatio ⁊ conductio. Tertio modo tradit aliquis rem ſuā vt recuperandā non ratione vſus. ſed ratione cōſeruationis. ſicut in depoſito. Uel ratione obligationis ſicut cū quis rem ſuā pignori obligat. ſeu cū quis ꝓ alio fideiubet. In omnib; aūt bis actionib; voluntarijs vl' inuoluntarijs eſt eadem ratio accipiēdi medium ſm equalitatē recompenſationis. Et ideo omnes iſte actiones pertinent ad vnā ſpeciem iuſticie. ſcꝫ commutationis. Hec omnia beatus Thomas. Et nota ꝙ in cōmutationib; inuoluntarijs reperiūtur diuerſe ſpecies peccatorum. que babent propria nomina. ⁊ ꝑtinent omnia ad iniuſticiam. videlicet furtum. rapina. bomicidium. veneficium. incarceratio. mutilatio. verberatio. falſa accuſatio. detractio. deriſio. cōtumelia. ſuſurratio. maledictio. adulteriū. ⁊ bmōi. De quib; omnib; babes ſup. in ſecūda ꝑte. Et bec omnia reducunt̃ ad iuſticiā comutatiuā. ꝑ recompenſationē iniurie ⁊ damni ab eo qui fecit ei cui fecit ⁊ bono cōmuni qđ leſit. que recompēſatio dicit̃ reſtitutio ſeu recompēſatio. Et dicitur in .v. etbic. Iuſtū contra paſſum. qđ etiā in cōmutationib; voluntarijs dicit̃ eſſe iuſtū contra paſſum. Et đꝛ contra paſſum ſm beatū Tbo. ex eo ꝙ recōpenſatio ſit ſm equalitatem. vt ſcꝫ recōpenſatio ſit equalis actioni. Non autē ſemꝑ eſſet equalis. ſi idē ſpecie aliquis pateret̃ qđ fecit. Nam ſi q̄s ꝑcuteret ꝑncipem. ſi tamē ipe repercuteretur tunc maior eſſet actio q̄ꝫ paſſio ⁊ non equalis. Et iō nō ſolū percutit̃ ſed multo grauius punit̃. Similiter ſi q̄s aliū inuoluntariū in re ſua damnificat. ſi ſoluꝫ puniret̃ etiā iudicio ꝙ reſtitueret rem ablatā. maior eſſet actio q̄ꝫ paſſio. quia ipe non ſuſtinet damnum ſicut ipſe intulit. Unde punit̃ vt rem multiplicius reſtituat. quia damnificauit etiā non ſolū rem priuatā. ſed etiā rem publicaꝫ tutele ſecuritatē infringendo. Similiter in cōmutatōib; voluntarijs ſi ſimpliciter daret̃ vna res pro altera indifferenter eſſet alij inequalitas magna. quia vna eſt multo maioris valoris. Et ideo oportet ſm quandā ꝓportionatā menſurationē adequare paſſionē actioni in commutationib;. Iniuſticia aūt diſtributiua non babet locum iuſtū contra paſſum. ex eo qꝛ in iuſticia diſtributiua non attendit̃ equalitas ſm proportionē rei ad rē vel paſſionis ad actionē. Unde dicit̃ contra paſſum ſꝫ ſm proportionabilitatē reꝝ ad perſonas. De cōmutatiōib; voluntarijs. ſcꝫ emptione. venditione. permutatiōe. mutuo accōmodato. depoſito. pignoratione. locatione. ⁊ cōductione. fideiuſſione. Et quō ſit iuſta vel iniuſta. Et de vſura que in bis cōmittit̃ babes ſupra in ſecunda ꝑte titulo .j. per totum.

ſ. ij. ꝑte.

ſ. de homicidio. ꝑ. ij.

ſ. ij. ꝑte.

De diuerſis ſpēb; pctōꝝ ad iniuſticiā ꝑtinētib;.

Quid ſit iuſtū contra paſſum.

De iuſticia diſtributiua.

Capitulū. iij.

De iuſticia diſtributiua

Nota ꝙ actus ei⁹ eſt in debita collatōe officioꝝ ⁊ beneficioꝝ tempalium ⁊ eccleſiaſticoꝝ ⁊ in adminiſtratione ſeu diſpenſatione ſacroꝝ ⁊ bonoꝝ terrenoꝝ ecclie vel cōmunitatis. Secūdo in exbitiōe cōgrua reuerētie bonoꝝ. Tertio in recta executione iudicioꝝ. Et in quolibet boꝝ ſi iniuſte fiat poteſt interuenire viciū qđ dicit̃ acceptio ꝑſonaꝝ. de qua ſupra in .ij. parte. Et de iniuſticia que fit ex parte iudicis vel aduocati vel teſtis vel rei vel accuſatoris. babes ſupra in .iij. ꝑte ti. vj. ⁊ ix. ꝑ totū.

Quis ſit act⁹ iuſticie diſtributiue.

Quātū ad collationē .§. I.

beneficioꝝ ⁊ bonoꝝ. Et ſciendū ſm beatū Thomā. ij. ij. q. lxiij. ꝙ duplex eſt datio. Una pertinēs ad liberalitatē qua ſcꝫ gratis datur alicui. quod ei non debetur. ſicut cuꝫ aliquid alteri donatur. Et ibi non babet locum acceptō perſonaꝝ. quia abſq; iniuſticia poteſt quis dare de ſuo quantum vult ⁊ cui vult. Et talis eſt collatio muneruꝫ gratie per que aſſumūtur peccatores a deo. Alia datio eſt pertinens ad iuſticiam. qua ſcilicet alicui datur qđ ei debetur. Debentur autē officia ⁊ beneficia bis q̄ ſunt meliores ad aliqua pro bono cōmunitatis. Ad quod debet attendere qui babet iſta conferre. Et q̄uis ſm iura ſufficiat eligere bonum. nec requiratur ꝙ eligat̃ melior. Hoc ſm beatum Thomam eſt verum in foro iudiciali ꝙ ſcilicet talis electio non poteſt impugnari ſi eſt facta de bono et non de meliori. Et boc quia ſi non fieret ſic omnis electio baberet calumniam. Sed quantum ad conſcientiam eligentis. neceſſe eſt eligere meliorem.

De collatiōe bn̄ficioꝝ ⁊ honoꝝ.

Quibus bn̄ficia ⁊ honores debeant

vel ſimpliciter vel in comparatōne ad bonum cōmune
Alias ſi p̄ponatur minus bon⁹ meliori.i.aptiori ad be
neficiū vel officiū ratōe cōſanguinitatis vł amicitie. hu
iuſmōi ꝑtinet ad acceptōem ꝑſonarū.q̄d ī collatōne ſpi
ritualiū eſt magis rephenſibile. Si aūt ꝯſanguineum
ſuū p̄latus in coferēdo benef.ciū p̄ferret equo bono.non
videtur vitioſum niſi rōne ſcandali vł exempli q̄d inde
ſepe trahitur. Simlr̄ ſi quis habet diſtribuere bona cō
munitatis vel alicuius ſocietatis indigētibꝫ ſi p̄fert mł/
to minus indigentes.magis indigentibꝫ rōne amicitie
vel parentele hmōi.videtur ꝑtinere ad acceptōem perſo
naꝝ. Secus de ſua ſubſtantia vult dare vni ꝛ nō alte/
ri qꝛ ad illud nō tenet. Similiter de officijs cōmunita/
tis qꝛ magis aptis debēt diſtribui. niſi forte; mag; apt⁹
haberetur ſuſpectus de aliqua nouitate.ꝛ hmōi. ſed cer
te nō eſt magis aptus ſi ē ꝑturbatiuus boni cōmunis.
Simlr̄ ꝛ onera vł oparū ꝛ laboꝝ vel collectaꝝ ſm debi
tā ꝓportionē imponenda ſunt. Alr̄s minus imponentes
maioꝛibꝫ rōne ſtatus.q̄ magis deberēt grauari. ꝑtineret
ad acceptōem ꝑſonarū.ꝛ quō teneant ad ſatiſfactōem.
habes s̄ in ſecunda parte.

Quantū ad ſecūdū .§.II.

De exhibitiōe honoꝝ q̄bꝫ ꝛ quo dn̄t.

de exhibitōe honoꝝ Nota ſm tho.vbi s̄.ꝙ cū honoꝛ ſit
q̄ddā teſtimōiū de ꝟtute eius qui honoꝛat.iō ſola ꝟtus
eſt debita cā honoꝛis. Sꝫ ſciēdū ꝙ aliq̄s p̄t honoꝛari n̄
ſolū ꝑ ꝟtutē ſuā ꝓpriā ſꝫ etiā ꝑ ꝟtutē alterius.ſicut prin/
cipes ꝛ p̄lati honoꝛant.etiā ſi ſint mali.inq̄tū gerūt per
ſonā dei ꝛ cōmunitatis cui p̄ficiūtur. Juxta illud Pro/
uerb.xxvj. Sicut q̄ mittit lapidē ī aceruū mercurij. Si
qui tribuit honoꝛē inſipienti. Et eadē rōe parentes ꝛ do
mini ſūt honoꝛandi ꝓpter ꝑticipatōem conditōis dei.q̄
eſt oīm pater ꝛ dn̄s. Senes etiā ſūt honoꝛandi ꝓpter ſi/
gnum ꝟtutis quod ē ſenectus. Licet hoc ſignū quando/
qꝫ deficiat. Sap̄.iij. Senectus ē honoꝛanda.ꝛc̄. Diui/
tes aūt ſunt honoꝛādi.qꝛ maioꝛē locū in cōmunitatibꝫ
obtinent. Et iſto mō ꝛ hac cauſa tales honoꝛant magis
qꝫ alij.q̄uis ſint mali non ē vitioſum. Si aūt ſolū intu
itu diuitiaꝝ honoꝛent eſſet acceptio ꝑſonarū. Similr̄
ſi quis citius vel potius audiret ꝯfeſſionē vł daret alia
ſacramēta diuiti qꝫ pauperi rōne ꝯditōnis diuitiaruꝫ.
ꝑtineret ad acceptōem ꝑſonarū. Secus ſi faceret. qꝛ cre/
dit magis in gere.vel etiam qꝛ non poteſt ea expecta/
re ꝛ huiuſm di

Quantum ad tertiū .§.III.

De executiōe iudicioꝝ.

de executōne iudicioꝝ nota ſm btm̄ Tho.ꝙ h̄ etiaꝫ ha
bet locū iuſticia diſtributiua nō ſolū q̄tū ad rem iudi/
catā.qꝛ in iudicio p̄t diffiniri nō ſolū qualiter vn⁹ reſti/
tuat alteri q̄d ab eo accepit.qd̄ ꝑtinet ad cōmutatiuaꝫ.
ſed etiā qualiter aliquid cōmune ſit diſtribuendū ī mul
tos.ſed etiā q̄tū ad formā iudicij.ꝓut ſcꝫ ip̄e iudex ī ip̄a
iuſticia ab vno accipit ꝛ alteri dat qn̄ ſcꝫ rōe amicitie vł
potentie alicui⁹ dat iniuſtā ſententiā ꝓ eo vł rōne pau/
pertatis ex paſſione q̄d ꝑtinet ad acceptōem perſona/
rum. Unde dꝛ Prouerbio.xviij. Accipe ꝑſonā in iudi/
cio nō eſt bonū. Et regula iuris in.vj. Jn iudicijs ꝑſona
rū acceptio nō eſt habenda. Ubi glo. Jo.an. Signātur
ꝯtra diſt.xl.c.j. Jtem.xl.cū beatus.ꝛ.xxuij.q.j. Qui con
tra pacem. Sol. Jn penis defertur dignitati ꝛ ꝑſone vt
ibi. Jdem in ſedendo ꝛ aſſurgendo.vt diſtinctōne. xciij
Nō opoꝛtet. Et notat.iij.q.ix.c.fi. Jn iudicijs aūt vł ſen
tentia nō eſt habenda acceptio ꝑſonaꝝ.vt h. Jn eis eniꝫ
eſt equalitas ſeruanda. Et nota ꝙ iudiciū interdū poni
tur ꝓ eo q̄d p̄cedit ſententiā.vt hic.i.ꝓ examinatōne cau
ſe.ij.q.j. Sicut ſine iudicio. Jnterdum ꝓ condemnatōe
vt de conſecra.diſtin.ij.timoꝛem. Jnterdū ꝓ diſcretione
iij.q.vij.in.§.tria. Jnterdū ꝓ vltima volūtate. de ſepul.
c.pe.hec ibi in gloſa. Quatuoꝛ aūt ꝑſonarū genera re/
quirūtur in oꝛdinario iudicio.ſcꝫ. Judex. Actoꝛ. Reus.
ꝛ Teſtis. Unde dicitur extra de verboꝝ ſignificatōe fo/
rus. Judex dicitur quaſi ius dictans. Jus autē eo ꝙ iu
ſtum. Actoꝛ ſiue accuſatoꝛ quaſi ad cauſas vocans. Re/
us a re de qua impetitur. Etiā ſi innocens ſit reus dicit
qui accuſatur. Teſtis quaſi ſuperſtes. Cauſa dicitur q̄/
ſi a caſu propter materiam de qua agitur. Que ante ex
aminationem dicitur cauſa. Jn examinatōne iudicium
Jn terminatōne ſententia. Foꝛus autem dicitur locus
exercendarum litium. Eſt autem duplex foꝛus.ſcꝫ.con/
ſcientie ꝛ curie ſeu contentioſus. Et iſte duplex.qꝛ eccle/
ſiaſticus ꝛ ſecularis. Foꝛi autem ſm Pe.de palude nō
ſunt miſcendi.quia alr̄ procedendum in vno: aliter in
alio.

De q̄tuoꝛ in iudicio requiſitis

Quatuoꝛ aūt mo .§.IIII.

dis ꝑuertitur humanū iudiciū ſm Gregoriū.xvj.q.iij.
ſcꝫ timoꝛe.amoꝛe.cupiditate.ꝛ odio. Sꝫ qꝛ de iudicibꝫ
in p̄ceſſu iudiciario ꝛ accuſatoꝛe reo ꝛ teſtibꝫ agit diffu
ſe in.iij.ꝑte.ideo hic nil vltra diſta materia. Sed ibi vi
de de hmōi.ꝛ de peccatis que in iudicio cōmittuntur a
p̄dictis perſonis.

Poſt hoc oſtēdendū .§.V.

Q̄d iuſticia nccr̄ia eſt ī quali̇bet multitudine

eſt iuſticiā neceſſariā eſſe cuilibet multitudini. Q̄d p̄io
manifeſtari poteſt ex parte finis. Et hoc p̄cipue q̄tum
ad iuſticiā legalē. Finis aūt q̄ intendit in regimine ciui
tatū eſt pax. Talis aūt finis coꝛrūpit dū iuſticia leg; nō
ſeruat. Nā cū oēs vel multi legem que ē iuſticie legał
p̄ceptiua frangāt.ꝛ ad ſtatuta comunia nō attendunt
ſed vnuſquiſqꝫ qd̄ ſibi placet.ꝛ bono p̄uato vtile credit
hoc facere ſtudet.oꝛdo politie ꝑuertitur.ꝛ ſic pax q̄ ſcd̄ꝫ
Auguſtinū eſt trāquillitas oꝛdinis perit. Eſt ḡ iuſticia
neceſſaria ad pacē ciuitatis ꝯſeruandā. Unde Eſa.xxxij
dicit. Erit opus iuſticie pax. Et in ps̄ dꝛ. Juſticia ꝛ pax
oſculate ſunt. Hoc pulcre oſtendit Auguſtin⁹ in li.d̄ ci.
dei introducens exemplū de alexandro ꝛ pirata vbi di/
cit ꝙ remota iuſticia quid aliud ſunt regna niſi magna
latrocinia. Quod tamē exemplū plenius ponit in li. de
nugis phoꝝ. Ubi dicitur ꝙ cū pirata eſſet compꝛehen
ſus.ꝛ alexāder cum interrogaret quare haberet mare in/
feſtum. Reſpondit libera ꝯtumacia.ꝓpter quod ꝛ tu oꝛ/
bem terraꝝ. Sed qꝛ id facio vno nauigio latro vocoꝛ.ꝛ
qꝛ tu facis magna claſſe diceris impatoꝛ. Secūdo oſtē/
di p̄ōt iuſticiā eſſe multitudini neceſſariam ex ꝑte gu
bernātis a q̄ dirigit.ꝛ hoc q̄tū ad diſtributiōem. Uide
mus eñ ꝙ qn̄ aliqua diuerſa ſub vna virtute ꝯtinētur.
nec oꝛdiuant ſm diuerſas ꝓpoꝛtōnes.totus oꝛdo eoꝛuꝫ
que regunt coꝛrumpitur ꝛ diſſipatur.vt patet in armo
nia muſicali.vbi coꝛde niſi a virtute manus ſm eaꝝ di
uerſas diſpōnes ꝓpoꝛtionabiliter tangatur ſonituꝫ inoꝛ
dinatū ꝛ ꝯfuſum reddūt.ꝛ ſic conſonātia armoniaca coꝛ
rumpit. Sic etiā in multitudine vbi ſunt diuerſarū cō
ditionū ꝛ meritoꝝ.niſi ꝓpoꝛtionabiliter honoꝛes digni
tates ꝛ officia. Jnſuper laboꝛes ꝛ expenſe eis a preſide
diſtribuantur.mirabilis diſſonantia inter ſimul habi/
tantes oꝛitur.ꝛ per conſequens totus oꝛdo policie pau/
latim ad coꝛruptōnem diſponitur. Unde dicit Tulli⁹
ꝙ tanta eſt vis iuſticie ꝙ etiam illi qui maleficio ꝛ ſcele/
re paſcūtur non poſſunt ſine vlla iuſticie particula viue
re.et ponit exemplū de latronibus. Archipirata inquit
quidam latronuꝫ princeps niſi predam equaliter ꝛ ſm
aſtutiam ꝛ laboꝛes furantium propoꝛtionabiliter; par/
tiretur interficiendus erat a ſocijs.aut ſaltē a principa
tu latronū deponēdus. Tertio neceſſaria eſt iuſticia ex

parte ſpi⁹ multitudis q̄ ex multis pſonis colligit̄. Et h̄ ꝑ reſpectū ad iuſticiā cōmutatiuā. Uidem⁹ em̄ ꝙ quādo multa adinuicē adunant̄. ⁊ vnū alteri non coaptat̄. illa multa diſſoluunt̄. imo ex eis nihil vnū ꝯſtitui pōt. niſi ineptitudo tollat̄. Uñ qñ aliq̄ ligna ꝯpaginādā ſūt ad ꝯſtructōz dom⁹. aptāda ſunt ꝑ dolatorē ⁊ cōplanatorē. ſi ſūt tortuoſa vl' nodoſa. alioqn nihil vnū ꝯſtrui poterit. ⁊ ſi ꝯſtrueret̄ nō diu maneret. Sic etiā ſi aliq̄ multitudo q̄ dʒ eſſe ordinata i vnū. ſi aliq̄ ſunt inſolētes. iniurioſi. rixoſi. ſeditioſi. vl' quocūqȝ alio mō vitā bonoꝝ inquietātes ⁊ pacē cōem turbātes ꝑ rigorē iuſticie corripiendi ſunt penis debitis. aut etiā exterminādi a ꝯgregatione cōi ⁊ penit⁹ vita ꝓuandi. alioqn tota m̄ltitudo ruit ⁊ diſſoluit̄.

De pncipijs iuſticie Caplm̄. iiij.

Poſt hoc reſtat videre

de pncipijs iuſticie. Ubi ſciendū eſt ꝙ iuſticia triplex poteſt dici hr̄e pncipiū. ſ. Emanatiuum. ex q̄ eius origo ꝑmitus deriuat̄. Impatiuū ex q̄ eius autoritas in ſubditos ꝓmulgat̄. Suſceptiuū ex q̄ ei⁹ vtilitas multiplex declaratur.

Emanatiuū et origi- §. I.

De triplici pncipio iuſticie

nale pncipiū eſt de⁹. a q̄ oīs lex ꝯtētiua iuſticie initium habet. Ubi ſciendū eſt ꝙ ſicut dicit Aug⁹. j. li. de libe. arb. Summa rō in deo exiſtens eſt lex eius. q̄ eterna dr̄. Cui ſemꝑ obtēperandū eſt. q2 iuſtū eſt q̄cq̄d ab eo ordinatur. Habet aūt dicta lex quandā iuſticiā diſtributiuam. ꝑ quā vnāquāqȝ rē i quodā dignioꝝ gradu ꝯſtituit. Uñ dicit Dioniſi⁹ in lib. de diuinis nominib⁹. Oportet videre in h̄ eſſe verā dei iuſticiā. ꝙ omib⁹ tribuit ꝓpria ſm vniuſcuiuſqȝ exiſtentiū dignitatē. Uniuſcuiuſqȝ naturam in ꝓprio ſaluat ordine ⁊ ꝟtute. Ab hac autē lege dei eterna deriuat̄ lex naturalis. q̄ nihil aliud eſt q̄ꝫ quedā eius impſſio in re creata. ꝑ quē ad finē debitū inclinat̄. Ex quo manifeſtū eſt ꝙ omīa aliqualiter legē eternam participāt. inq̄ꝫtū ex ei⁹ directiōe vel impſſione in fines ꝓprios act⁹ ſuos ordine debito dirigūt̄. Inter ceteras autem creaturas hō excellētioꝛi modo hāc legē participat cū ipe ſit ꝓuidētie pticepſ. vtpote ſibi ⁊ alijs ꝓuidere valens. Et ideo in hoīe hec pticipatio ſiue impſſio ꝓprie dr̄ lex naturalis.

s. j. p. ti. d legib⁹.

In alijs ꝟo reb⁹ magis ꝓprie dr̄ inſtinct⁹ nature ſiue vis inſita reb⁹. q̄ꝫ lex que ꝓprie in rōne conſiſtit. Eſt em̄ lex quodā dictamē rōnis practice. Hec quidem lex naturalis in hoīe nunq̄ꝫ extinguit̄ qn ſemper i malo remurmuret ⁊ ad bonū impellat. Uñ etiā generale ꝑceptū eſt ꝙ omne bonū faciendū eſt. ⁊ omē malū vitandū ex quo alia ꝑcepta nature deriuant̄. Puta ꝙ parentes ſint honorādi. ꝙ nō eſt ꝓximo iniuriandū. nec q̄ntum ad ꝑſonā. vñ dr̄. Nō occides. Nec tm̄ quocūqȝ ad ꝑſonā. vñ dr̄. Nō furtū facies. ⁊ ſic de alijs.

Uñ deriuatur lex humana.

A lege āt naturali lex humana deriuat̄ ſic dicit Tulli⁹ in ſua rhetorica. Regula em̄ humanoꝝ actuū eſt rō natural'. Nā in tantū in eis iuſtū ſeu regulatū inuenit̄ inq̄ꝫtū de rōne participāt. Ex ea ei hūane opatiōes ordināt̄ ⁊ dirigūt̄. Lex ḡ humana ſiue ciuil' humanoꝝ actuū directiua a lege naturalis rōis ortū hʒ. hāꝝ legū ꝑcepta de⁹ populo iudeoꝝ ſeruāda mādauit. Sʒ differēter ſm ꝙ vtriqȝ legi ꝯgruebat. Nā ꝑcepta moralia voluit ab oīb⁹ ⁊ omi tpe obſuari. Uñ non ſolū iudei ſʒ etiā cetere natiōes ad eoꝝ obſeruātiā obligabāt̄. Sūt nāqȝ naturalit̄ impſſa hūane mēti. ⁊ iō ꝑcepta leg' nature vocant̄. ſic ꝙ parētes ſunt honorādi. ꝙ nō eſt occidendū. ⁊ nō furandum. et ſic de alijs. Hec q̄dē ꝑcepta eadē ſunt apud oēs ⁊ immutari nō poſſunt. In cui⁹ rei ſignū mādauit deus moyſi. ꝙ dolaret duas tabulas lapideas in quib⁹ ſcripſit ꝟba id eſt. ꝑcepta decem digito ſuo tanq̄ꝫ ꝑpetuo duratura. Et quantū ad hoc dicit̄ Baruch. v. Hic eſt liber mādatorum dei ⁊ lex que eſt in eternum. Precepta vero iuris poſitiui ab illo ſolo populo ꝓ tempe obſeruanda diſtinxit deus dupliciter. Nam quedā dedit ꝑtinentia ad cultum diuinū que dicunt̄ cerimonialia. Et iſta licuit ſuſre vſqȝ ad xp̄m ſeu xp̄i paſſionē. non aūt poſt. Conſummata em̄ veritate de xp̄o iam incarnato ⁊ paſſo. debuit ceſſare figura ſacrificioꝝ que myſteria incarnationis xp̄i futura ſignificabant. Alia vero precepta dedit deus ꝑtinentia ad iuſticiam ciuilē. que dicunt̄ iudicialia. Et iſta etiam ſunt euacuata per chriſti aduentū. vnde non habent vim obligandi. Quia tamen iſta precepta non erant principaliter inſtituta ad figurandū chriſti myſteria. ſed ſolū ad diſponendū ciuiliter ſtatum illius populi. Ideo abſqȝ peccato poſſit aliquis princeps in ſuo regno ea tanq̄ꝫ pro ſeruandis legibus ſtatuere. ſm quod iudicaret populo expedire. De cerimonialib⁹ vero h̄ fieri non poſſet abſqȝ peccati ⁊ fidei preiudicio. cum hec ſolum ad ſignificandū chriſti myſteria futura fuerint inſtituta. Obſeruatoꝛ enim hoꝝ preceptoꝛum ipſo facto diceret chriſtū in carne nondum veniſſe. ſed venturū eſſe. Et ſic patet differentia inter legē naturalem que ſemper eſt immobilis. ⁊ legē humanam que ex diuerſis cauſis mutari poteſt. A lege ergo naturali vna immobili ꝑmanente. deriuatur lex humana que multipliciter apud diuerſos variari poteſt. ſm ꝙ intellectus hominis alia et alia regendis populis iudicat expedire. Sciendū eſt autem ꝙ a lege naturali aliquid dupliciter poteſt deriuari. Uno modo ꝑ viam illatōnis. ſicut ex principijs deriuātur concluſiones. vt patet ex hoc prouerbio. Si ab eq̄libus equalia demas. que remanent ſunt equalia. Elicit geometria concluſionē ſic inferendo. Ergo ſi ab equalibus lineis equales partes auferas. que remanent ſunt equales. Per quē modū ab eo ꝙ dicit̄. Nulli malum eſt inferendū. quod eſt pꝛimū principiū legis naturalis. deriuatur concluſio talis. ergo non eſt furandū vel nō eſt occidendū. Alio modo a lege naturali aliquid deriuat̄ ꝑ viam determinatōis. ſicut a forma cōi dom⁹ quā artifex in mēte gerit fit quedā determinatio illi⁹ forme ad talē figurā puta triangularē vel quadrangularē. ⁊ h̄ fit ꝑ voluntariā applicatōem artificis ad debitā materiam. ꝑ quē modū ab eo qd̄ lex nature abſolute dicit. ſ. ꝙ ille q̄ peccat puniat̄. deriuat̄ quaſi quedā ꝯtractio ſeu determinatio iuris quā habet facere pnceps legem ſtatuens ſcʒ ꝙ tali pena vel modo puniat̄. Hi aūt duplex modus differēter in lege humana ꝯtinet̄. Nam ea que ſunt primi modi. videlicet q̄ a lege naturali deriuant̄ vt cōcluſiones. ita in lege humana ꝯtinent̄ ꝙ vigorē habent ex lege naturali.

De deri[…]entia iu[…] gentium lege na[…]rali

Uñ eius ꝑcepta eadē manet apud omēs vt parētes eſſe honorādos. pacta eſſe ſeruāda. furta nō cōmittenda. ⁊ ſic de alijs que ad ius gentiū ꝑtinere noſcuntur. Eſt em̄ ius gentiū ius naturale ſolum i humana natura repertū. Unde non differt a iure nature communiter dicto niſi ſicut ſpecies a genere. Jus enim naturale generaliter ſumptū eſt qd̄ natura aīalia oīa docuit. Ea ꝟo que ſunt ſcdi modi. videlicet q̄ a lege naturali deriuant̄ vt determinationes. ita in lege humana cōtinent̄ ꝙ ſolū ex ea vigoꝛem hn̄t ſic ꝙ taliter peccās tali pena puniat̄. vel tali morte moriat̄.

Ad qd̄ tendūt leges hūane.

Eſt vlteri⁹ ſciendum ꝙ licet hūane leges intēdant hoīes inducere ad virtutē iuſticie ſm ꝙ ē bona qualitas mentis ſub earū tm̄ ꝑcepto cadit ſolū exterioꝛ iuſticie obſeruātia. qua extrinſeca hominis actio ad alteꝝ ordinetur. Nō em̄ ꝑcipit ꝙ ille qui iuſta agit ex habitu interioꝛis iuſticie operet̄. licet hoc intendat. Precipit aūt ꝙ iuſticie opera faciat ſcʒ ꝙ opa foꝛtia exerceat. patriā defendat. ꝓximū nō ledat. no-

cumēta extrinſeca nō inferēdo qͦ quis facere poteſt ca-rens habitu virtutis. Et tal' dicet̄ ſeruare iuſticiā legalē. Patet ergo ꝙ lex humana ſolū ſe extendat ad exteriora hominis opa punienda vl' pmiāda. nō aūt ad interiora cordis occulta regulāda. Ut aūt homo nō ſolū ī actibus exteriorib⁹ ſed etiā ī motib⁹ interiorib⁹ rectus exiſteret neceſſariū fuit ad hoīs pfectōnem legē diuinā habere. que nō ſolū manifeſta vitia ſꝫ etiā occulta ſoli dō cognita phiberet. vt ſic homīes nō ſolū ad inuicē p legē humanā ſed etiā ad deū ordinarētur p legē diuinā in qua dictū eſt. Nō ꝯcupiſces. Et ſic patet ꝙ lex diuina queuſqꝫ ad ꝯſciencie puritatem ſe extēdit. motus vitioſos repellendo. iuſticiā que eſt bona qualitas mentis in homine cauſat. Nec fiat vis quomō ſumatur iuſticia ſiue particularis ꝯdiuiſa alijs trib⁹ virtutib⁹ cardinalib⁹ que tantū hoīem in ordine ad aliū pficit. ſiue largius dicatur p ipa hoīs iuſtificatōne que hoīem pficit tā in ſe qꝫ in ordine ad deū. Ad vtrūqꝫ em̄ iuſticia legalis diſponit.

De lege diuina q̄ ēē in re hoī danda eſt.

Principiū imperatiuum iuſticie .§. II

De ſcdo principio iuſticie.

Principiū imperatiuum iuſticie q̄d ſcdō loco reſtat declarare ē ipa̕z legum poſitiuus. vtputa imꝑator vel pnceps ex cuius autoritate ſubditi ad iuſticiā leg̃ obſeruādā inducūtur. Ubi Sciendū ē ꝙ pnceps ſm q̄d dr̄ pbs eſt quedā lex animata ad quā ſubditi reſpiciūt ſicut ad quoddā exemplar. Unde ꝯueniens eſt ꝙ ipe oīm ꝟtute legal' iuſticie polleat. maxime cū alijs habeat eaꝫ imꝑare. Precipit em̄ opera fortitudinis. puta ꝙ nullus de acie fugiat. Similiter opa temꝑantie. ſ. ꝙ nullus adulteriū cōmittat. Opa manſuetudinis. ſ. ꝙ rixe nō fiāt in ciuitate. ⁊ ſic de alijs ꝟtutum actib⁹. Incōuenies ergo eſt ꝙ his ꝟtutib⁹ careat q̄s ab alijs ſeruari iubet. Multū em̄ pꝛuocāt ſubditos facta preſidentis. Uñ Claudianus ad theodoſiū dixit. Facta valent pluſqꝫ iura regentis. Mobile mutat̄ ſemꝑ cū pncipe vulgus. Debet ergo pnceps non tam imꝑādo qꝫ operādo ad bona ſubditos pꝛuocare. Nobilis princeps gedeon hoc legitur obſ͛uaſſe. Qͦ me inquit facere videritis hoc facite. Judicū. vij. Licet aūt princeps in oīm virtute legalis iuſticie exemplarē ſe debeāt exhibere. Precipue tamē ad tria debet ſtudere. ſcꝫ.

De trib⁹ ad q̄ princeps ſtudere debꝫ ſiue preſidens

Ad ſapientiam acquirendam.
Ad auariciam deteſtandam
Ad luxuriā fugiendam.

Nā ſi ſapientie vacuerit eius intellectus illuminabit̄ vt cognoſcat quō vel q̄d ſubditis pcipiat. Si auariciā deteſtabitur eius volūtas rectificabitur vt a dō nō diuertat. ſi luxuriā fugiat. eius ratio ꝯcupiſcibilis edomabit̄. vt iudiciū paſſio nō corrumpat. Primo ergo dꝫ princeps circa ſapiām verſari ad intellectus illuminatōem. Ubi Sciendū ꝙ inter alias ſapiētes ꝓprietates que ponūtur a phō ī pn. meta. vna ē ordinare. Et hec maxime neceſſaria ē pncipi. q̄ ſubditos habet in finē aliquē ordinare ad quē pducere nō pt̄ niſi p ꝯuenientia media fini accōmodata. Finis aūt reipublice in quē populus ē ordinandus eſt pax tempis. Media aūt huic fini ꝯuenientia ſunt legū ⁊ ſtatutoꝝ moderata diſciplina. officioꝝ cōmunia ꝓportionata diſtributō. bonoꝝ pmiatio. tranſgreſſoꝝ punitio. ⁊ alia hmōi. Hec aūt magnā ſapiētiam in pſidente requirūt. alioquin ſi princeps ſapiētia careat erit ſicut furioſus gladiū portans in manu qui ex impetu furie multa mala operatur. Sic ⁊ princeps autoritatē habens ⁊ ratōne carens iudiciū puertet ⁊ tyrannidem exercebit vt verificari poſſit ꝙ ſapiēs deplorat Eccliaſt. iij. Uidi inquit in loco iudicij impietatē. ⁊ in loco iuſticie iniquitatē. Qr aūt pnceps nō pt̄ p ſuā ſapiētiaꝫ oīa cognoſcere q̄ pn̄t expedire regimini. iō neceſſe ē vt habeat prudentes ꝯſiliarios q̄ꝝ ꝯſilio dirigat̄. Pl⁹ em̄ rempublicā iuuāt prudētiā ꝯſilia qꝫ bellātiū arma. Juxta illud Eccle. ix. Melior eſt ſapiā qꝫ arma bellica. Dicit tull' in li. de ſenectute ꝙ dātes ꝯſiliū in republica plus agūt qꝫ alij. Sūt em̄ ſicut gubernātes in naui in q̄ alij ſentinā exhauriūt. alij curſant p eā. alij malos expādūt. Gubernator ꝟo tenēs clauū ⁊ q̄etus ſedēs in puppi multa maiora ⁊ meliora facit. Secūdo debet pnceps auariciā deteſtari ad rectitudinē volūtatis hn̄dā. qr em̄ ī diuitijs bonū vtile ꝯſiderat̄. iō ad eas deſiderandas faciliter appetitus inclinatur. Appetitus aūt inclinat⁹ ad aliud iudiciū rōis puertit a rectitudine equitatis. Propter q̄d cauendū eſt principi ne ad munera inclinet̄. vnī exo. xxiij dr̄. Nō accipias munera que excecāt etiam prudentes ⁊ puertūt ꝟba iuſtoꝝ. Prudēter cōſuluit iethro moyſi cognatus vel ſocer eius. Prouide inquit de omni plebe viros potentes ⁊ timētes deū in quib⁹ ſit veritas ⁊ q̄ oderint auariciā ⁊ ꝯſtitue tribunos ⁊ centuriones. Exo. xviij. Sequuntur etiā infinita mala ex cupiditate pncipis. Fit em̄ pecuniaꝝ imꝑbus actor. popli expoliator ⁊ reipublice dilapidator. ex quib⁹ oīb⁹ facil'r in tyrannidē degenerat. Facit etiā hoc vitiū pncipē odioſuꝫ ſicut ⁊ largitas claꝝ. vt dicit Boetius in de philoſophica ꝯſolatōne. Tertio pnceps debet ſtudere ne carnis ꝯcupiſcētiā ꝯſequatur. hoc em̄ vitiū intellectū obſcurat qr dū paſſionib⁹ deſeruit̄ rō vehemētia paſſionū abſorta a ſuo lumine excecat̄. Itē mētē eneruat ⁊ aīam a ꝟtute elongat. qr dū libido in carne dn̄at̄ cetere vires emolleſcūt vt ad ꝟtutē ſurgere nequeant. Itē h̄ vitiū in pncipe totā policiā ſubmittit ruine. qr dū rector voluptatibus intendit. a cura reipublice excors remittitur ⁊ exemplo eius ſubditi licentius ad vitia inclinant̄. In policratihon dicitur ꝙ Romanū imperiū exhauſtū ⁊ diuiſum eſt Nerone imꝑante. cuius gula oīa deuorauit macilauit libido ⁊ ſupbia exinaniuit.

De . ij. p. ti. de nocumētis luxurie.

Principiū iuſticie .§. III.

Principiū iuſticie ſuſceptiuū q̄d tertio loco declarandū reſtat eſt hominū congregatio que ſit apta pcepta iuſticie ſuſcipe. Circa q̄d duo ſunt videnda. Primo que ſit talis cōmunitas ad quā poſſint vel debent fieri pcepta iuſticie. Secūdo videdū eſt de multiplici principādi dominio. Quātū ad pmū ſciēdū ē ꝙ ſic pꝫ ex. j. li. pol. ē tripl'x coītas. ſcꝫ dom⁹. vici. ⁊ ciuitatis. Prima quidē cōmunitas eſt coīcatio domeſticaꝝ pſonaꝝ ſm quotidianos act⁹ neceſſarios humane vite. Humana aūt vita dupl'r ꝯſeruatur. Uno mō qꝫtū ad indiuiduū. put ſcꝫ homo ad conſeruatōem vite indiget exteriorib⁹ bonis. Et qꝫtum ad iſta adminiſtrāda ⁊ ꝯſeruanda indiget hō ſeruis. Alio mō ꝯſeruat̄ humana vita qꝫtū ad ſpēm qͦ fit p generationē ad quā indiget hō vxore ad filioꝝ pcreatōem. ſic em̄ ꝯſeruat̄ humana ſpēs. Et ſm hoc ī pfecta domo neceſſe ſūt tres cōbinatōes ſcꝫ dn̄i ad ſeruū. viri ad vxorē ⁊ prīs ad filiū. In hac aūt domeſtica multitudīe nō eſt ꝓprie iuſticia cū vnū cōbinatoꝝ ſit aliq̄d alteri⁹. Eſt enī fili⁹ aliq̄d prīs ⁊ ſu⁹ dn̄i ⁊ vxor viri. Juſticia aūt cū ſit ad alteꝝ ꝓprie dꝫ attēdi inter pſonas diſpītas. Ponit̄ aūt ī hac mltitudīe ſm Iſid. q̄ddā gen⁹ iuris. Nā inter dn̄m ⁊ ſeruū ponit̄ ius dn̄atiuū inqꝫtuꝫ ſuus pceptis dn̄i parere dꝫ. Eſt enī grā dn̄i ⁊ nō ſui. Inter viꝝ ⁊ vxorē ponit̄ ius q̄d vxoriū dr̄ ſm ꝙ a viro nō ſuil'r ſꝫ ſocialiter tractari dꝫ. ⁊ ipa curā rei familiaris intrinſecā tenet̄ gerere. Inter prēm ⁊ filiū ponit̄ ius prnū ſm ꝙ fili⁹ prī obedire dꝫ ⁊ pr̄ filio hereditatē ſuare. ⁊ eū ī diſciplīa tenere. Secūda coītas ē vic⁹ q̄ ex paucis domib⁹ conſtat habuit aūt hec coītas neceſſitateꝫ ſue origīs hoc modo Nā domeſtice multitudīs multiplicatis per generationem alijs nepotibus ⁊ filioꝝ filijs. ſicqꝫ pꝛe multitudine

De pncipio iuſticie ſuſceptiuo.

De triplici coītate. ⁊ q̄ ſit ſuſceptiua legis.

⁊ abſq; ꝯfuſione in vna domo habitare non valentib⁹.
facta eſt aliqua multitudo domoꝝ q̄ ſm phũm vici no/
men accepit. Vic⁹ aũt cũ ꝯſtat ex collateralib⁹ ꝓpinqs.
filijs. nepotib⁹. ⁊ alijs huiuſmodi. nõ ꝓprie eſt apta lega
lia p̄cepta ſuſcipe. ſ; iuri ciuitatis ſubeſſe debet. Ad ciui
lem tñ multitudinẽ ꝓpinquius accedit q̄ȝ domus. maxi
me ſi in domoꝝ quantitate creuit. vñ poſſit aliqua iura
inſtituere. Sufficit aũt ad directiõem harꝝ duarꝝ cõmu
nitatũ. paterna admonitio ſuoꝝ ꝓgenitoꝝ. Tertia cõ
munitas eſt ciuitas. ⁊ hec eſt ꝑfecta q̄ nõ ſolũ ꝯſiſtit ex
multis domib⁹ ſed etiã ex multis vicis. vt tradit phus
in eodẽ lib. pol'. Eadẽ autẽ neceſſitate cõpulſi ſunt homi
nes edificare ciuitatẽ qua ⁊ vicũ. Nam ſicut creſcentibuſ
collateranels filijs ⁊ nepotib⁹ factus eſt vicus. ſic mul/
tiplicatis eiſdẽ in parẽtib⁹ ⁊ cognationib⁹ facta eſt ciui/
tas que ſm phm eſt ꝑfecta cõitas. Et hec ſi ſm aliquod
ius viuit ⁊ ad cõmunẽ vtilitatẽ ordinat̃ dicet̃ populus
Nam ſm dictũ tullij qđ augu. introducit. ij. de ciui. dei.

Quid ſit populus

Populus eſt cet⁹ iuris cõſenſu ⁊ vtilitatis cõmunione
ſociatus. ex quo patet q̄ ad rõnem ꝓp'li ſiue ciuitatis ꝑ/
tinet qđ ſub aliqua lege viuat ⁊ cõmune bonũ intẽdat.
Sola ḡ cõitas boni populi eſt legalis iuſticie ſuſcepti/
ua. ⁊ ad ipam ꝓprie p̄cepta ſunt ferẽda. Solũ vnus de
p̄mis legiſlatorib⁹ non niſi fundata athenienſiũ ciuita/
te leges ꝯdidit. Quãdiu etiã patres veteris teſtamenti
abraã iſaac ⁊ iacob in vna familia vel vico habitauerũt
legalẽ ꝯſeruantiã a deo non ſuſceperunt. quia coꝝ mo/
nita ad inſtructionẽ familie ſufficiebãt. Congregato au
tem ꝓp'lo qui iã legalis iuſticie poterat eſſe capax. deus
legẽ ꝑ moyſen dedit. Ad hoc aũt q̄ populus ſit in iu/

Duo ſunt neceſſaria cõitati.

ris ꝯſenſu ⁊ cõi vtilitate ſociat⁹. requirit̃ p̄mo q̄ ꝑ amo
rem adinuicẽ ſit collectus vt ſint membra vni⁹ corpoꝝ
Si eñ inter ſe ſic vinculo amoris fuerit cõiunctus tollẽ
tur rixe. homicidia. ⁊ alia q̄ poſſunt ſtatũ pacificũ ꝑtur/
bare. vñ q̄dã cõia caritatis p̄cepta in lege ſunt ferenda.
ad hoc q̄ ciues aſſueſcãt ſibijnuicẽ mutua obſequia im
pẽdere. ſic eñ mãdat de⁹ Deut. xxij. ſi inq̄t videbis bo/
uem vl' ouẽ fr̃is tui errantẽ nõ p̄teribis. ſ; reduces fratri
ſuo. ſi trãſierĩ ꝑ viã ⁊ ſitierĩ. ingredi poteris vineã ⁊ co/
medere q̄ȝtũ placȝ. ⁊ ſic đ alijs. Quãtũ ad paupes cõce/
debat̃ vt ꝑ eis eſſent manipuli omiſſi ⁊ racemi ĩ vineis
remanẽtes. Itẽ q̄ anno decio ad decimã venirẽt leuites
⁊ ꝑegrin⁹ ⁊ pupill⁹ ⁊ vidua ⁊ comederẽt ⁊ ſaturarẽt̃. Et
multa talia ſtatuit lex moſayca ad ꝯſuationem mutui
amoris. vñ dic̃ Tulli⁹. Nõ ſolũ nobis diuites eẽ volũ⁹.
ſ; etiã liberis ꝓpinqs amicĩ. ⁊ maxĩe reipublice. ſingl'oꝝ
eñ facultates ⁊ copie diuitie ſũt ciuitatĩ. Ioſeph⁹ ſic ait
egiſipp⁹ vi la deſtructõe ciuitatis hierl'imitane flere cepit
eo q̄ mori ei defuiſſet añ pr̃ie ruinã. Ecce q̄ȝt⁹ amor ad/
erat hoĩ infideli q̄ mori optabat. cernẽs ſuos ꝯciues vi/
ta p̄uatos. Et alijs quidẽ amor erat in antiqs. qui ſicut
narrat Seneca. nõ extimabãt aliquẽ bñ viuere niſi vi/
ueret ad alioꝝ vtilitatẽ. Vñ dicit in quadã ep'la. Non
ſibi viuit q̄ nemini viuit. Scđo q̄ȝtũ ad ꝯuerſatiõeȝ
populi neceſſe eſt q̄ ciues ſint fideles p̄ncipi. Habet eñ
ſe princeps in republica ad modũ capitis ſm illđ dictũ
ſauli. j. Regũ. xv. Cũ eſſes puulus in oculis tuis. caput
factus es in tribub⁹ iſrael. Videm⁹ eñ in corpe natura
li q̄ mẽbra exhibẽt capiti ⁊ defenſionẽ ⁊ honorificẽtiam.
Defenſionem quidẽ quia naturali motu ad tuitionẽ ca/
pitis ſe exponunt ſicut manus ⁊ brachiũ in magnis et
ſubitis periculis. nulla eñ deliberatione rõnis p̄habita
ad defendendũ caput ſe erigũt quod etiã apparet ĩ ani/
malibus irrationabilib⁹. Unde ſerpens naturali aſtu/
tia cum ꝑcutit̃ ſtatim abſconſo capite corpus ꝑcuſſioni
exponit. Hoc quidẽ debet apparere in corpe ciuitatis ex
hominib⁹ collecto.

Quantũ ad ſecundũ. §. IIII

De m… plici p̄ci… pãdi… minio … ue de… plici p… cipatu

ſcȝ de multiplici p̄ncipãdi dñio. Sciendũ eſt q̄ ſic patȝ
ex his q̄ đt phs in. j. pol'. Tres ſunt p̄cipue ſpẽs p̄ncipã
di. Prim⁹ q̄dẽ ⁊ p̄ncipal' p̄ncipat⁹ eſt regni in q̄ vn⁹
p̄ncipat̃ ſm v̄tutẽ. ⁊ iſte eſt optim⁹ inter oẽs p̄ncipandi
modos. Repñtat ei diuinũ regimẽ. q2 tot⁹ mũd⁹ ab vno
creatore gubernat̃. Repñtat etiã ordinatiõeȝ nature per
quã oĩs multitudo ⁊ diffoꝛmitas ad aliqđ vnũ guber/
nãs reducit̃. ſic oĩa mobilia ad vnũ p̄mũ mobile celum
Ex h̊ eñ regimine facili⁹ iuſticie legis ĩplẽda mandatur
Cũ eñ plures p̄ncipãt̃. frequẽter inter eos diſſenſio ori
tur. ac ꝑ h̊ pacis vnitas ꝑ ipos diuiſos ĩpedit̃. Verũtñ
ꝓpter magnã poteſtatẽ q̄ vni ꝯcedit̃ de facili regimẽ de/
generat in tyrannidẽ. niſi ſit ꝑfecta v̄tus ei⁹ cui talis po
teſtas ꝯcedit̃. q2 ſicut dic̃ phus. iiij. ethi. Non eſt niſi vir
tuoſi bñ ferre bonas fortunas. ꝑfecta aũt v̄tus in paucĩ
inuenit̃. Sicut eñ tale regimẽ eſt optimus p̄ncipatus.
niſi degeneret. ſic tyrannidis q̄ eſt hui⁹ regiminis corru/
ptio eſt peſſimus p̄ncipatus. Illud eñ eſt peſſimuȝ qđ
optimũ tollit. Secũdus p̄ncipatus eſt regimẽ opti/
matũ p̄ncipantiũ ſm v̄tutẽ. ⁊ vocat̃ ariſtrogocia. i. pote/
ſtas optimoꝝ in q̄ aliq̄ p̄ncipant̃. Deficit aũt iſte princi
patus a p̄mo in q̊ vn⁹ p̄ficit̃. ſ; ſupat p̄ncipatũ populi.
de quo infra dicet̃. Cũ eñ optimates bonuȝ reipublice
attendãt. faciliter in vnũ ꝯueniũt. ac ꝑ hoc vnitatẽ pacĩ
in politis ſeruãt. ⁊ q̄ȝdiu in bono cõi ꝯueniunt. tãdiu le/
galis obſeruantia ſub eius p̄ncipatib⁹ viget. Iſiđ. in. v.
lib. ethimo. de primis ꝯditorib⁹ legũ ſic ait. Moyſes gẽ
tis hebree p̄mus omniũ diuinas leges ſacras lr̃is expli/
cauit. Tertius p̄ncipatus eſt regimẽ populi. q̄ licet ad
tps poſſit eſſe ſm virtutẽ. deficit tñ multũ a perfectõne
regiminis. eo q̄ popul⁹ cõiter parꝝ prudẽtie participat.
q̄ maxime ad regimẽ req̄rit̃. Aliqñ tñ ꝯtingit ꝓp'lum
meli⁹ regere q̄ȝ vnũ vel paucos. qđ tũc maxime ꝯtinge
re põt qñ popul⁹ q̄ eſt pacis auid⁹. diu ſuſtinuit regimẽ
tyrannicũ ꝑ qđ grauat⁹ ⁊ ſpoliat⁹ mortuo vel eiecto ty/
ranno dũ dominiũ ſibi politie vſurpat. Et q̄ȝdiu facta
tyrannica in memoria populi habent̃. tãdiu poteſt eſſe
talis p̄ncipatus ſm v̄tutem. maxime ſi alıq̄ꝝ prudẽtuȝ
conſilijs innitat̃. Non tñ putandũ eſt tale regimen diu
poſſe in rectitudine ſubſiſtere. Populus eñ rudis. ẽ po/
tionum impetum ſequẽs q̄ȝ rõne vtens. Et ideo neceſſe
eſt tandẽ ipm ꝑuerti in pernicioſa ſcandala ⁊ ad mltas
inſanias ꝑuenire. Quia vero pax multitudinis ma/
xime conſeruat̃ quãdo omẽs in principatu aliquã par/
tem habẽt. Ideo optima politia eſſet que ex p̄dictis tri/
bus mixta conſtaret. Sic eñ vnuſquiſq; auidius rem
publicã amaret ⁊ ardentius ſtatuta ſeruaret. Si ḡ aliq̄
in populo ſapientiores ab ipo in principes vel p̄fectos
eligũtur. ⁊ hi vlterius vnum in regẽ p̄ficiunt. q̄ tam eis
q̄ȝ populo p̄ſit erit iſte p̄ncipatus optimus. quia ſb ipo
principe ſunt aliqui principantes ſm virtutem. Unde
in eo omnia regimina conueniũt. Cõſtat enim ex demo
cratia. i. poteſtate populi inquantũ ad ipm pertinet ele/
ctio principum. Item ex ariſtrogocia in qua aliqui opti
mates principant̃ qui p̄dicto modo habent vim eligen
di. Item ex regno inquantũ vnus ex predictis optima
tibus electus. tam eis q̄ȝ populo p̄ficitur. Hec vtiq; po
licia in lege diuina fuit inſtituta. Naȝ ex populo aliqui
ſapientiores in principes eligebant̃. Unde Deut. j. dixit
Moyſes ad populũ. Date ex vobis viros ſapientes ⁊
gnaros. ⁊ quoꝝ cõuerſatio ſit probata in tribub⁹ veſtrĩ.
vt ponam eos vobis principes. Et hec erat quedã ſpe/
cies politie popularis. inquantum hi maiores a popu/
lo eligebantur. Inquantũ v̊o hi p̄ncipes ꝓp'lm guberna
bãt. interiores cãs iudicãtes. erat q̄ſi q̄dam ſpecies po/

tie popularis inq̈ꝫtū optimatū. Inq̈ꝫtū ꝟo vnus p̄ficie
bat oīb⁹ q̄ſi ſingulariter p̄ſidēdo erat q̄dā ſpecies regni
Et tamē ſciendū ꝙ electio ſūmi p̄ncipis a p̄ncipib⁹ non
fiebāt que ſpectat ad regimē ſummi p̄ncipatus. q̄d ideo
erat. q2 populus iudeoꝝ ſub ſpeciali cura dei guberna-
batur. ⁊ ideo electō ſūmi p̄ncipis ſibi cōſeruabat. Unde
moyſes ioſue ⁊ alij iudices p̄ncipes popli diuinit⁹ ſunt
electi. Et ideo de ſingulis iudicib⁹ qui poſt ioſue fuerūt
legitur ꝙ dn̄s ſuſcitauit populo ſaluatorem. ⁊ ꝙ ſpiritus
dei erat in eis. vt patet Judi. ij.

De virtutibus annexis iuſticie. Caplm. v.

DE partibus potentia

libus iuſticie. i. de ꝟtutib⁹ ei annexis. Nota ꝙ a
diuerſis diuerſimode aſſignant. Nā Tullius
enumerat ſex ſcꝫ religionem. pietatē. grām. vindicatōem.
obſeruantiā. ꝟitatē. Macrobius vero ſupra ſomniū ci-
pionis ponit ſeptem. ſ. innocētiā. amiciciā. ꝯcordiam. pi
etatē. religionē affectū. benignitatē. Andronicus aūt pe
ripateticus ponit nouē. ſ. liberalitatē. benignitatē. vindi
catiuā. eugnomoſiam. euſebiā. eucharistiā. ſanctitatē. bo
nā cōmutatōnem. legiſpoſitiuā. Quidā alij ponūt quī-
ꝙ ptes iuſticie. ſ. obedientiam reſpectu ſupioris. diſcipli
nā reſpectu inferioris. equitatē reſpectu equaliū. fidē et
veritatem reſpectu oīm. Phs etiā in. v. ethi. ponit eupu
chiā. Pro hoꝝ declaratiōe ſciendū ſm btm̄ Tho. ij. ij. q.
lxxx. ꝙ in ꝟtutib⁹ q̄ adiūgūtur alicui principali virtuti:
duo ſūt ꝯſideranda. Primū eſt ꝙ virtutes ille in aliquo
cū p̄ncipali virtute ꝯueniant. Secundū eſt ꝙ in aliquo
deficiant a pfecta rōne eius. Quia ꝟo iuſticia eſt ad alte
rū. vt patet ex ſupradictis om̄es ꝟtutes que ad alterum
ſunt pñt rōe ꝯuenientie iuſticie annecti. Ratō ꝟo iuſti-
cie in hoc conſiſtit ꝙ alteri reddatur q̄d ei debetur. ſcōꝫ
equalitatē vt patet ex ſupradictiſ. Dupliciter aliq̄ virtuſ
ad alteꝝ exn̄s a rōne iuſticie deficit. Uno mō inq̈ꝫtū de-
ficit a rōne equalis. Alio mō inq̈ꝫtum deficit a rōne de-
biti. Sūt ei quedā virtutes que debitū quidē alteri red
dunt. ſꝫ nō pñt reddere equale. Et primo quidē quicq̄d
ab homie deo redditur debitū eſt. nō tamē p̄t eſſe equa-
le. vt ſcꝫ tm̄ reddat deo quātū ei debet. ſm illud ps. cxv.
Quid retri. do. ⁊c̄. Et ſm hoc adiūgitur iuſticie religio.
ꝑ quā quis reddit debitū cultū interiorē ⁊ exteriorē deo.
Secūdo parētib⁹ non p̄t ſm equalitatē recompenſari:
q̄d eis debetur. q̄d patet ꝑ phm. viij. ethi. Et ſic adiūgi
tur iuſticie pietas ꝑ quā quis exhibet parentib⁹ ⁊ ꝯſan
guineis debitū honorē ⁊ curā. Tertio nō p̄t equale p̄mi
um recompenſari ab homīe ꝟtuti. vt patet ꝑ phum. iiij.
ethi. ⁊ ſic adiungitur iuſticie obſeruantia ſm Tullium.
ꝑ quā q̄s bene ſe habet ad ſupiores. Et ſub hac comp̄-
henditur obedientia. A rōne ꝟo debiti iuſticie defectus
pōt attendi ſm ꝙ tuplex eſt debitū. ſ. morale ⁊ legale. ⁊
debitū quidē legale ē ad q̄d reddendū aliquis lege aſtrī
gitur. ⁊ tale debitū ꝓprie attendit iuſticia que ē p̄ncipal'
virtus. Debitū aūt morale eſt q̄d aliquis debet ex hone
ſtate virtutis. Et q2 debitū neceſſitatem importat. ideo
tale debitū duplicē gradū habet q̄ddā eīn eſt ſic neceſ-
ſariū vt ſine eo honeſtas moꝝ obſeruari nō poteſt. ⁊ hoc
habet plus de rōne debiti. Et pōt hoc debitū attendi vl'
ex parte ipſius debiti. ⁊ ſic ad hoc debitū ptinet ꝙ hō ta
lem ſe exhibeat alteri in dictis ⁊ factis qualis ē. ⁊ ita ad
iungitur iuſticie veritas ſm Tulliū. Pōt etiā attēdi de-
bitū ex pte eius cui debetur ꝓut ſcꝫ aliquis recompēſat
alicui ſm ea que fecit. q̄d ſi fiat in bonis. ⁊ ſic adiungit'
iuſticie gratia ſm Tulliū. i. gratitudo qua quis recogno
ſcit vel recompēſat beneficia. Si ꝟo in malis ſic adiun
gitur ſm Tulliū iuſticie vindicatio. i. punitio. Nota ta
men ꝙ vindicta que fit autoritate publice poteſtatiſ ſm

ſententiā iudicis ptinet ad iuſticiā cōmutatiuā. Sꝫ vin
dicta quā quis a iudice requirit vel ꝓprio motu facit nō
tamen ꝯtra legem pertinet ad ꝟtutē adiūctam iuſticie.
Secūdus gradus debiti ē ꝙ nō eſt ita neceſſariū quin
ſine eo poſſit conſeruari moꝝ honeſtas. ſed d2 neceſſari
um ſicut ꝯferēs ad maiorē honeſtatē. q̄d q̄dē debitū at
tendit liberalitas. amicitia. affabilitas. ⁊ alia hmōi. q̄ tul
lius p̄termittit in p̄dicta enumeratōne. q2 parū habēt d
rōe debiti. Et ſic enumeratio ſeu aſſignatio facta a Tul
lio videtur alijs melior ⁊ alie virtutes quas ponūt alij
poſſunt reduci ad ipas quas ponit Tullius Macrobi
us aūt ſua in aſſignatōne videt' attēdiſſe ad duas par-
tes integrales iuſticie. Unā ſcꝫ que eſt declinare a malo
⁊ ꝓ hac poſuit innocētiā. Alia que ē facere bonū. ad q̄d
ptinent alie ſex. duo videt' ptinere ad equales. ſ. amicitia
in exteriori ꝯuictu. ⁊ ꝯcordia interius. Duo alia vident'
ptinere ad ſupiores. ſ. pietas ad parentes ⁊ religio ad de
um. Duo vltima ad inferiores. ſ. affectus inq̈ꝫtū placent
bona coꝝ ⁊ humanitas ꝑ quā ſubuenit' coꝝ defectib⁹.
In alia aſſignatōne in qua quedā alie ponūtur reducū
tur ad p̄dictas. Nā obedientia includit' in obſeruātia.
Fides aūt ꝑ quā ſeruātur ꝓmiſſa includitur in veritate.
Diſciplina pōt ꝯtineri ſub humanitate ſiue amicitia q̄
tamē p̄termittitur a Tullio. q2 nimis hꝫ de rōne debiti.
In aſſignatōe ꝟo andronici nō ſolū ponuntur virtutes
annexe iuſticie ſed etiā ipa ꝟtus p̄ncipalis iuſticia. ⁊ ꝓut
eſt virtus pticularis ⁊ ꝓut eſt vniuerſal'. ſ. legalis iuſti-
cia que q̈ꝫtū ad ea que coīter ſunt obſeruanda dr̄ ab eo
legiſpoſitiua. q̈ꝫtū ꝟo ad ea que q̄n̄qꝫ particulariter agē
da occurrūt p̄ter cōmunes leges ponit' eugnomoſia q̄ſi
bona ꝯiecturatio. Euſebia dr̄ quaſi bonus cultus q̄d ꝑ
tinet ad religionē. Et ad idē reducitur ſanctitas. Eucha
riſtia idē eſt ꝙ bona gratia. ⁊ ſic reducitur ad grām. Et
ad ipam etiā reducit' benignitas vel liberalitas. bona ve
ro cōmutatio ptinet ad iuſticiā ꝓut eſt virtus pticulariſ.
Nunc de ſingulis videndū eſt breuiter.

De Innocentia virtute. Caplm ſextum.

QUia ex dictis in pre-

cedenti ca. Macrobius ponit innocentiā vir
tutē ⁊ ptē iuſticie quam beatus Tho. dr̄ eſſe
parte integralē illā ſcꝫ quo ē declinare a malo. de ea bre-
uiter aliquid dicetur. Nā ⁊ de ipa ſcptura pluries men-
tionē facit in ps. xxiiij. Innocētes ⁊ recti adheſerūt mi-
hi. Et iteꝝ. innocēs manib⁹ ⁊ mūdo corde ⁊c̄. Quatuor
aūt ptinent ad ipam. Primū ē deteſtari crimina. vn̄
di. lxxxvj. culpā. d2. Primus inocētie grad⁹ ē odiſſe ne-
phāda. Un̄ ps. vij. q̄ dixerat Judica me ſm innocētiā
meā. ⁊c̄. Ipe dixit. iniq̄tatē odio habui ⁊ abominat⁹ ſuꝫ.
Scōm ē neminē ledere. Btūs aug⁹. Uera inocētia eſt
que nec ſibi nec alteri nocet. ⁊ ſic abel iuſtus d2 a dn̄o et
de inocētia ꝑmaxime cōmēdat'. Tertiū ē punire maloſ
ſi habet ptātē. Un̄ btūs aug⁹. de ci. di. Nō ē innocētie
ꝑcendo ſi nō eſt vt ī malū grauius incidat'. Pertinet er-
go ad innocentis officium non ſolum nemini malū in-
ferre ſed etiaꝫ cohibere a peccato vl' punire peccatū. xxiij
q. v. Non eſt. Non fuit ergo pilatus innocens q̈ꝫuis di-
xerit. Innocens ego ſum a ſanguine iuſti huius. Mat.
xxvij. q2 potuit iudeos cohibere a malicia coꝝ ⁊ nō fecit
Quartuꝫ eſt nō iudicare de homib⁹ in dubijs in ma-
lā partē ſed bonā. Un̄ btūs Ambro. Innocens credit
omni verbo. Nō vituꝑanda facilitas ſed cōmēdāda bo
nitas. hoc eſt eſſe innocentē ignorare. ſ. ꝑ experientiā ad
quid noceat. Et ſi circūſcribitur ab aliquo de omnibus
tamē iudicat qui fidē de omnib⁹ eſſe arbitrat'. xij. q. iiij.
Innocēs. glo. iudicat. i. bn̄ p̄ſumit de quolibet de his q̄
in ſe mala non ſunt. Fidē id eſt verboꝝ veritatē. Habet

De inocē-
tia.

quattuor
ptinēt ad
inocentiā

tamen iſtud locū circa facta hoīm. Nā quantū ad ea q̄ ſunt fidei ⁊ bonoꝝ moꝝ que ſunt neceſſaria ad ſalutem nō ſic. Nā ſm Hiero. No multū diſtat in vicio decipere vel decipi poſſe xp̄ianum. xvj. q. j. ſi cupis. Vł iſtud credere omni ꝟbo. intelligit̄ quo ad amicos. Exemplū huius innocētie ponit ibidē Amb. de ioſue q̄ ſimpl'r credidit gabaonitis. Judith. ix. ꝙ innocēs p̄ſumēdus ē quē paucitas accuſat. vł multitudo excuſat. extra de p̄ſum. cum in iuuētute. ⁊ vt dicit adamā. vbi irrationabil' impetus ꝑuenit ⁊ flāma celerrimi mot⁹ animā depaſcit̄ exurit innocentiā. p̄ponderat eīm futuris p̄ſentia. de pe. di ſtin. iij. inter hec. A ſecūda ⁊ quarta ꝯditione dicuntur martyriſati ab herode pueri innocētes. Unde Apoc. xiiij Uidi ſuꝑ montē ſyon agnū ſtantē. i. xp̄m qui innocētiſſimus fuit. ⁊ cū eo. cxliiij. milia ⁊c̄. Ponit numeꝝ determinatū p̄ indetermiato. i. illos innocētes. Ps. q̄s aſcendet in montē dn̄i. innocēs manib⁹ ⁊c̄.

De religione Capitulū. vij.

Religio prout eſt virtus ſic diffinit̄ a tullio. Eſt virt⁹ ꝑ quā ſuꝑiori cuidā nature quā diuinā vocāt curā cerimoniamq̄ȝ vel cultū affert. Ubi nota. j. ꝙ hoc nomen religio ſm be. Tho. ij. ij. q. lxxxj. habet triplicē deriuationē. Dicitur eīm vel a relegēdo. ſcȝ ea que ſunt diuini cult⁹. quia hmōi ſunt frequēter in corde reuoluēda. Alio mō dicit̄ a reeligēdo. quia deū reeligere debem⁹ quē amiſeramus negligētes ſm beatū Augu. x. de ciui. dei. Tertio modo d̄r a religādo ſm b. Augu. q2 nos religat vni omnipotēti deo. quōcūq̄ȝ aūt dicat̄. ſiue ex frequēti relectione. ſiue ex iterata electione. ſiue ex religatione. religio ꝓprie īportat ordinē ad deū. Ipe eſt eni cui p̄ncipaliter religari debemus tāq̄ȝ indeficienti p̄ncipio. ⁊ ad quē noſtra electio aſſidue dirigi debet ſicut in vltimū finē. ⁊ quē etiam negligēter peccādo amittim⁹. ⁊ credēdo ⁊ fidē proteſtādo recuꝑare debem⁹. Hec beat⁹ Tho. Notat̄ aūt ī dicta diffinitione duplex actus ipi⁹ virtutis religionis ab ipſa elicitis. ſcȝ actus interior mētis q̄ eſt deuotio ⁊ oratio. q̄d ⁊ intelligit̄ noīe cure. ⁊ actus exterior vt adoratio que fit corꝑaliter vt ꝑ genuflexionē. ꝓſtrationē. inclinationē. ſacrificia reꝝ exterioꝝ oblatio ad dei honorē ⁊ hmōi. Hic actus exterior intelligit̄ noīe cerimonie. actus aūt imꝑatus ab iſta virtute p̄t eſſe actus cuiuſlibet ꝟtutis. quia actū cuiuſlibet ꝟtutis poſſum⁹ ordinare ad dei honorē ſpeciali modo. Nā ⁊ ieiuniū q̄d eſt actus abſtinētie. Et abſtinere a venereis q̄d eſt act⁹ caſtitatis. ⁊ dare elemoſynam q̄ eſt act⁹ miſericordie vel liberalitatis poſſunt fieri ad dei honorē ⁊ reuerētiam ſanctoꝝ. Et ſic ſunt act⁹ imꝑati ad religionē. Et ſic intelligit̄ illud Jac. ꝙ religio mūda ⁊ immaculata hec eſt. viſitare pupillos ⁊ viduas ⁊c̄. Uiſitare eīm pupillos ⁊ viduas eſt actus elicitus miſericordie. Et ſic d̄r eſſe religio. i. actus religionis imꝑare. Et q̄ȝuis oēs q̄ colūt deū pn̄t dici religioſi. ſpēalit̄ tn̄ dicunt̄ religioſi q̄ totā vitā ſuā deo dedicāt.

De triplici deriuatiōe hui⁹ nomis religio

De duplici actu ꝟtutis religionis

De cultu dei qui eſt §. I.

actus ipſi⁹ religionis quō exhibeat̄. Nota ꝙ colere dicimur hoīes quos honorificatione. recordatiōe. p̄ntia frequentam⁹. Et quia ſpecialis honor debet̄ deo tanq̄ȝ primo omniū p̄ncipio. ideo etiā ſpecialis ratio cult⁹ debet̄ ei qui greco noīe vocat̄ euſebia vel theuſebia. vt patet ꝑ Augu. x. de ciui. dei. Et notandū ſm Guil. in ſūma. ꝙ triplex eſt cultus. ſcȝ cultus corꝑis cordis oris ⁊ oꝑis. De cultu interiori dicit Iſiō. viij. ethimo. Tria ſunt que in religionis cultu ad colendū deum ab hominib⁹ req̄ruut̄. fides ſpes ⁊ charitas. ⁊ beat⁹ Aug. fide ſpe ⁊ charitate colimus deū. Et ibidē Aug⁹. loquens de theuſebia ſeu pietate que eſt cultus dei. dicit ꝙ ꝯſiſtit in cognitiōe dei ⁊ dilectione ⁊ debita ſubiectione. Cognitio vero ad cultū dei ꝑtinens eſt credulitas qua creditur deo ſic credendū eſt. ſcȝ ꝓpter ſe ⁊ ſuꝑ omnia ſicut etiā p̄me ꝟitati credendū eſt. Itē credulitas qua credim⁹ de deo digna deo. vt ſummā potentiā. ſummā ſapiam. ſummā bonitatē. ⁊ ꝯſequētia ad hui⁹. vt ꝙ ipe eſt omniū bonoꝝ creator ⁊ ꝯſeruator. mūdi gubernator. hoīs recreator. ſuīētib⁹ ſibi liberaliſſimus retributor. coꝝ vero que ꝑtinaciter eis rebelles ſunt. zelatiſſimus vltor. Secūda ſpēs ē non qualiſcūq̄ȝ. ſȝ talis qualis ponēda eſt in eo cui⁹ potentie eſt facillimū liberari ab omni miſeria. Cui⁹ ſapientie notiſſima eſt ipa noſtra miſeria. Cui⁹ bonitati ꝓprium eſt miſereri ſemꝑ et ꝑcere q̄ etiā ꝓpter liberalitatē ſuā fecit quecunq̄ȝ fecit. In ipo ergo ſuꝑ oīa eſt ſperandū. Tertia eſt amor. nō qualiſcūq̄ȝ amor ſed talis qualis amandus eſt. q̄ optimus eſt in ſe. et iō amore digniſſimus q̄ etiam eſt fons oīm bonoꝝ a quo ſuſcepimus oīa bona que habemus vel habuim⁹. vel a quo ſuſcepturos nos ſꝑam⁹ quicq̄d boni ſuſcepturi ſumus. Et iſta ꝑtinēt ad deuotionē. Deuotio igit̄ ⁊ oratio eſt actus interior religionis. Cultus oris eſt vocalis ꝓfeſſio maieſtatis diuine quaȝ fideles faciūt frequēter orādo nō ſolū corde ſed ore vt in ps. ⁊ huius deū laudādo. benedicēdo. gratias agēdo. iurando. adiurādo. debito mō ore vouendo. Hinc lactāti⁹ lib. v. inſtitutionū. Uerbo ſacrificari oportet. ſiquidē deus verbū eſt vt ipe cōfeſſus eſt. Summus igit̄ colendi ritus eſt ex ore iuſti hominis ad deū directa laudatio. q̄ tamē vt ipa ſit deo accepta ⁊ humilitate ⁊ timore ⁊ deuotione maxime op⁹ eſt. Ne quis forte integritatis ⁊ innocentie fiduciā gerens. tumoris ⁊ arrogātie crimen incurrat eo ꝙ facto gratiā virtutis amittat. Sȝ vt ſit deo charus omniq̄ȝ macula careat. miſericordiā dei ſemꝑ imploret. nihilq̄ȝ aliud p̄cetur q̄ȝ peccatis ſuis veniā. Si q̄d boni ei venerit gratias agat. ſi quid mali. ſatiſfaciat. ⁊ id ſibi ob peccata ſua eueniſſe fateatur Et nihilominus in malis gratias agat. in bonis ſatiſfaciat. Nec tm̄ hoc in templo putet eſſe faciendū. ſȝ ⁊ domi. ⁊ in ipo cubili ſecū habeat deū in corde ſuo. q̄m ipe eſt templū dei. Cult⁹ oꝑis eſt vt cū aliquis recognoſcit ſingulare dominiū ſuum. q̄d etiā eccleſia ore recognoſcit xp̄o dicēs. tu ſol⁹ dominꝰ. Dominiū iſtud q̄ȝtū ad ꝑſonas noſtras recognoſcimus. deo faciēdo genuflexiones. ꝓſtratōes. Et iſta dicunt̄ adoratio exterior. Nā interior eſt reuerentia mētis que ei fit vt p̄mo p̄ncipio. Quantū ꝟo ad noſtrā ſubam oblationē alicui⁹ ꝑtis bonoꝝ illoꝝ que ab illo accepim⁹ vt ꝑ decimas p̄mitias ⁊ oblatiōes. Ad cultū etiā oꝑeris pertinēt ſacrificia veteris legis ⁊ ſacramēta noui teſtamenti ⁊ ſacratas res reuerēter tractādo. De vicijs contrarijs religioni ⁊ actib⁹ eius ſcȝ idolatria ſuꝑſtitione ꝑiurio voto. ⁊ tranſgreſſione voti habes ſupra in ſecūda ꝑte in diuerſis ti. ⁊ ca. de decimis habes in ſecūda parte De deuotione ſacrificio ⁊ oblationib⁹ de laude dei ſeu horis canonicis in. iij. parte in diuerſis titu. Item de ſymonia que eſt contra ſacra. ⁊ de ſacrilego habes in ſcd̄a ꝑte titulo p̄mo.

ꝙ triplex eſt cultus

De religione quomo. §. II

do ſit ꝟtus ⁊ ſpecialis ⁊ vna ⁊ maxima moraliū. ſic declaratur ſm b. Tho. ij. ij. q. lxxxj. Primū probat̄ ſic. Uirtus ſm ph̄m eſt que bonū facit habentē ⁊ opus ei⁹ bonum reddit. vbi eſt ergo act⁹ bonus. ibi neceſſe ē ponere virtutē vnde ꝓcedit. Sed reddere debitū alicui q̄d facit religio ꝑ actū eius. quia reddit deo debitū honorem. habet rōem boni. quia ꝑ hoc ꝙ reddit̄ alteri debitū ab aliquo. ꝯſtituit̄ ordo in ꝓportione ꝯuenienti reſpectu ipius. quaſi cōuenienter ordinat⁹ ad ipm. Ordo autē habet

ꝙ reli[gio] eſt vir[tus] vna ⁊ [spe]cial' ⁊ m[a]xima

rōeȝ bōi ſic modꝰ ⁊ ſpēs ſm aug. ğ religio ē ꝟtꝰ. Quā
tū ad ſcðm ſcȝ ꝙ ſit ſpālis ꝟtus oñdit ſic. Cū ꝟtus ordi-
netur ad bonū. vbi eſt ſpālis ratio boni. ibi oportet eſſe
ſpecialē ꝟtutē. bonū aūt ad qð ordinat̄ religio. eſt exhi-
bere deo debitū cultū ⁊ honorē. Honor aūt debet̄ alicui
rōne excellētie. Et q2 deo cōpetit ſingularis excellentia ī
ꝗtū oīa in infinitū trāſcēdit. ſm oīmodū excelſum iō
ei debet̄ ſpālis honor ſicut ⁊ in reb9 hūanis. Uidemus
Qȝ reli- enī ꝙ diuerſis excellētijs ꝑſonaꝝ diuerſus honor debet̄
gio ſit v- q2 alius patri aliꝰ regi. Eſt ğ religio ꝟtus ſpālis. Qð
na ꝟtus ⁊ ſit vna ꝟtus ꝗuis honor exhibeat̄ trib9 ꝑſonis diuinis
maxima. ꝓbat̄ ſic. Habitꝰ diſtinguunt̄ ſm diuīſam rōnē obiecti.
Pertinet aūt ad religionē exhibere reuerētiam vni deo
ſm vnā rōnem inq̄tū ſcȝ eſt ꝓmū ꝓncipiū creatōnis et
gubernatōis reꝝ. Perſone enī diuine ꝗuis ſint tres. ſȝ
tn̄ vnū ꝓncipiū creatōis ⁊ gubernatōis reꝝ. ⁊ ideo eis
vna religione ſeruit̄. Nō eſt aūt virtꝰ theologica. ſicut fi-
des ſpēs ⁊ caritas. q2 iſta habēt deū ⁊ ꝓ fine ⁊ ꝓ obiecto
ſeu materia credimꝰ eī deū. ſȝ religio nō hȝ deū ꝓ mate
ria. materia enī eiꝰ eſt actꝰ q̄ fiūt in diuino cultu q̄ non
attingunt ex ſe. ſȝ eſt virtꝰ moralis cuiꝰ eſſe eſt circa ea q̄
ſunt ad finē. Et q2 hȝ deū ꝓ fine ꝓximo. eſt maxima mo
raliū. Itē nota ꝙ latria idē eſt ꝙ religio. Eſt aūt voca-
bulū grecū. ⁊ interꝓtat̄ latine ſeruitꝰ. ſignificās nō oēm
ſeruitutē. ſȝ illā q̄ exhibet̄ alicui vt ꝓmo ꝓncipio oīm et
vltīo fini. ⁊ iō ſoli deo exhibēda. Et ꝓmo q̄dē interiꝰ mē
te nos ei ſubijciēdo vt noſtro creatori. Scðo exteriꝰ ali
quā opā faciēdo exteriꝰ in eiꝰ honorē q̄ſi ꝑ illa ꝓſtādo
nos ſeruos eiꝰ. Exhibemꝰ aūt deo reuerētiā ⁊ honorem.
nō ꝓpter ipm̄ q̄ eſt glīa plenꝰ in ſeipo cui a creatura nil
adijci pōt. ſȝ ꝓpter nos q̄ ex hoc ꝙ deꝰ reueremur ⁊ hono
ramꝰ mens nr̄a ei ſubijcit̄. ⁊ in hoc eius ꝑfectio conſiſtit.
Quelibet enī res ꝑficitur ꝑ hoc ꝙ ſuo ſupiori ſubditur
ſicut corpus ꝑ hoc ꝙ viuificat̄ ab anima.

De ſanctitate nota .§.I.

ſm be. Tho. ſe. ſe. q. lxxxi. ꝙ eſt eadē virtꝰ cū religiōe ſm
eſſentiā. ſȝ differūt ſm rōem. Pro cuiꝰ declaratiōe ſcien-
De tripli dū ꝙ ſanctitas tripl'r ſumit̄ ſcȝ ꝓut importat firmitatē
ci acceptiō puritatē. ⁊ ad dei cultū applicationē. Quātū ad pri-
ne ſctitatꝭ mū ſciendū ꝙ apud antiquos ſancta dicebant̄ q̄ legib9
erāt iniūcta vt violari nō deberēt. Uñ dr̄ aliqð ſanctū.
q2 eſt legib9 firmatū. Quātū ad ſcðm ſcȝ ꝓut iportat
mūdiciā. huic ſignificatōi cōpetit nomē grecū videlicet
agios. qð latine dr̄ ſine terra. Pōt aūt ſm latinos h̄ no
men ſctūs ad mūdiciā ꝑtinere. vt dicat̄ ſctūs q̄ſi ſangui
ne tinctꝰ. eo ꝙ antiq̄tꝰ illi qui purificari volebāt. ſāgui-
ne hoſtie intingebant̄. vt dr̄ yſið. in li. ethim̄. Quātū
ad tertiū vtraq3 ſignificatio ſcȝ firmitatis ⁊ mūdicie cō
petit. vt ſctītas attribuat̄ his q̄ diuiō cultui applicant̄
ita vt nō ſolū hoīes ad tēpla vt vaſa ⁊ alia hmōi. Etiā
ſctīficari dicunt̄ ex h̄ ꝙ cultui diuīo applicant̄. Mūdi-
tia eī neceſſaria eſt ex h̄ ꝙ mēs deo applicet̄. q2 mens hū
mana inq̄natur ex h̄ ꝙ inferiorib9 reb9 iungit̄. ſicut ⁊ q̄li
bet res ex cōmixtiōe peioris ſordeſcit. vt argētū ex cōmi-
xtione ꝑlūbi. Oportet aūt ꝙ mēs ab inferiorib9 rebꝰ ab
ſtrahat̄. ad h̄ ꝙ ſupme rei poſſit ꝯiungi. ⁊ iō mens ſine
mūdiciā deo applicari nō pōt. Uñ ad Heb. vlt. Paceȝ
ſeq̄mini cū oīb9 ⁊ ſanctimoniā. ſine q̄ nemo videbit deū.
Firmitas etiā exigit̄ ad hoc ꝙ mēs deo applicet̄. Appli
catur enī ſicut vltīo fini ⁊ ꝓmo ꝓncipio. hmōi āt oportet
eſſe maxīe imobilia. Uñ apl's ad Ro. viij. Certꝰ ſum enī
ꝙ neq3 mors neq3 vita ſeꝑabit me a caritate. Sic ğ ſan
ctitas dr̄ ꝑ quā mens ſeipam ⁊ actꝰ ſuos applicat deo.
Uñ nō differt a religiōe ſm eſſentiā ſȝ ſolū rōne. Me-
ra enī religio dr̄ ſm ꝙ exhibet deo debitū famulatuȝ in
his q̄ ſpāliter ꝑtinēt ad cultū diuinū vt in ſacrificijs. ob

latiōib9. ⁊ alijs hmōi. Sctītas aūt dr̄ ſm ꝙ hō nō ſolū
hoc ſȝ alia ꝟtutū opa refert in deū. vel ſm ꝙ homo ſe di
ſponit per bona opera ad cultum diuinum.

De oratione. Capitulum. viij.

DE orone que eſt actuſ

religionis. Nota ſm be. Tho. ſe. ſe. q. lxxxiij. ꝙ
triplex fuit error antiquoꝝ circa orōnē. Quidā enī po- De tripli
ſuerūt ꝙ res hūane nō regunt̄ diuiā ꝓuidētia. ex q̄ ſeq̄t̄ ci errore
ꝙ vanū ſit orare oīno ⁊ deū colere. Et de his dr̄ Ma- circa orō-
lach. iij. Dixiſtis. vanꝰ eſt oīs q̄ ſeruit deo. Scða opīo nem.
fuit ponētiū oīa in ſe ⁊ reb9 hūanis ex neceſſitate ꝯtinge-
re ſiue ex immutabilitate diuīe ꝓuidētie. ſiue ex neceſſita
te ſtellaꝝ. ſeu ex cōmixtiōe cauſaꝝ. ⁊ ſm h̄ excludit̄ etiaȝ
orōnis vtilitas. Tertia opinio fuit ponētiū res q̄dem
hūanas diuina ꝓuidētia regi. ⁊ ꝙ res nō ꝓueniūt ex ne
ceſſitate. ſȝ dicebāt diſpoſitōem diuīe ꝓuidētie variabi-
lem eſſe. ⁊ ꝙ orōnib9 ⁊ alijs q̄ ꝑtinēt ad cultū dei diſpo-
ſitio diuīe ꝓuidētie īmutat̄. hec aūt oīa improbant̄ i ꝓ
ma ꝑte. Et iō oportet ſic inducere orōnis vtilitatē vt ne
q3 reb9 hūanis diuīe ꝓuidētie ſubiectis neceſſitatē ipo-
namꝰ. neq3 diuinā diſpoſitiōem mutabilē eſtimemus
Ad hmōi ğ euidētiā ē ꝯſiderādū ꝙ ex diuīa ꝓuiden- Quare ō
tia nō ſolū diſponit̄ q̄ effectꝰ fiāt ſȝ etiā ex quib9 cauſis portȝ ora-
⁊ quo ordine ꝓueniāt. Inter ceteras aūt cauſas ſūt etiā re. ⁊ ꝙ orō
quorūdā effectuū cauſe actꝰ hūani. Uñ oportet hoīes ñ eſt fru-
agere aliq̄. nō vt ꝑ actus ſuos diuinā diſpoſitōem īmu ſtra.
tent. ſȝ vt ꝑ actꝰ ſuos impleāt q̄ſdā effectꝰ ſm ordineȝ a
deo diſpoſitū. ⁊ idē eſt etiā in naturalib9 cauſis. Exem-
pli grā. Diſpoſuit deꝰ dare hoī fructū agri ſui. ⁊ ꝑ hunc
ordinē ſcȝ ſi coluerit ⁊ ſerat̄ ⁊ hmōi. Oportet ğ hoīem
colere agrū ⁊ ſerere vt impleat effectū illū ſm ordinem
datū a deo. Et ſilr̄ eſt de orōne. Nō eī oramꝰ vt diuinaȝ
diſpoſitōem īmutemꝰ. ſȝ vt impetremꝰ qð deꝰ diſpoſu
it ꝑ orōnes ſctōꝝ eſſe implēdū. Et h̄ eſt qð dicit Greg.
in li. dyal. ⁊ hr̄. xiij. q. iiij. Obtineri ea q̄ ſctī viri orando
efficiūt. ita ꝑdeſtinata ſūt vt eoꝝ ꝑcib9 obtineant̄. Naȝ
⁊ ipa eterni regni ꝑdeſtinatio ita eſt ab oīpotēti deo di
ſpoſita. q̄tenꝰ ad hoc electi ex labore ꝑueniāt vt ipi oran-
do mereant̄ accipe qð eis oīpotēs deꝰ ante ſecula diſpo
ſuit dare. Uult deꝰ nos orare ꝓpter qð frequēter ad h̄ i- Inuitamꝰ
uitat ꝓpter nr̄am vtilitatē. Pⁿo videlȝ vt accipiamꝰ ad orādū
quādā cū eo fiducialitatē recurrēdi ad eū. Cryſoſt. Cōſi- ꝓpt tria.
dera q̄nta tibi eſt ꝯceſſa felicitas. q̄nta collata glīa orō-
nib9 fabulari cū deo cū xpo miſcere colloq̄a optare qð
velis qð deſideras poſtulare. Scðo vt exerceamꝰ in
nobis vtilitatē vt recognoſcamꝰ eū eſſe actorē bonoruȝ
nr̄oꝝ ī oīb9 eiꝰ auxilio indigere. Ps. Ad te leuaui ⁊c. Ec-
ce ſicut oculi ſeruoꝝ ⁊c. Tertio vt augeamꝰ in nobis
feruorē ⁊ charitatē. Nā deuote orādo cū cogitat̄ de deo
magis ac magis guſtatur bonitas eius ⁊ per conſeq̄ns
magis diligitur.

Quid ſit oratio .§.I.

Oratio ſumit̄ dupliciter. Uno mō large ꝓ q̄libet bona De dupli
opatiōe. Uñ ſup illud. i. ad Teſſa. vlti. Sine intermiſſi ci accepti
one orare. Gloſa dic̄. Semꝑ orat q̄ ſꝑ bona facit. Se- one orōis
cūdo dr̄ oratio applicatio mētis ad deū. ⁊ ſic dic̄ Johā.
Damaſ. ꝙ orō eſt aſcēſus intellectꝰ in deū. ⁊ intellectus
hic cōprehēdit vim apphēſiuā q̄ dr̄ intellectiuꝰ ſpecu-
latiuꝰ. ⁊ vim motiuā q̄ dr̄ intellectꝰ practicꝰ. Intellectꝰ
ſpeculatiuꝰ ad deū aſcēdit cū ꝯſideratōe mali ⁊ ſuoruȝ
defectuū ad ꝯſideratōem boni ſufficiētiſſimi ⁊ cōpletiſſi
mi ſupplere illos defectꝰ trāſijt. Et innuit̄ hic modꝰ q̄ Orās dȝ
debet ꝓcedere q̄ vult orare. Pⁿo eī dȝ defectꝰ ſuos cō duo face.
ſiderare. deinde aſcēdere ad eiꝰ liberalitatē q̄ pōt h̄ ſup-
plere. vñ. iiij. Reg. viij. dr̄. ſi q̄s cognouerit plagā cordis ⁊c.

Intellect⁹ practic⁹ ad deū aſcēdit deſiderio ⁊ ſpe ad libe rationē ei⁹. ſperādo impleri deſideriū ſuū. Tertio mō ſumit̄ orō ꝑ poſtulatōe deo facta. ⁊ ſic diffinit Joban. damaſ. ꝙ orō eſt petitio decētiū deo. Et ſic dicit xp̄s diſcipulis Math. vi. Cū oratis dicite. P̄r nr̄ q̄ es ī ce ⁊c. vbi docet petere ea om̄ia que iuſte pn̄t peti ⁊ ordinē q̄ peti debent. ⁊ continet ſeptem petitiones.

Ad quem dirigenda .§. II

ſeu porrigēda ſit orō. Nota ſm tho. vbi. s. ꝓprie ē ad deum dirigēda. vt pꝫ ex diffinitōe ei⁹ ſuprapoſita. Ratio eſt ſm be. tho. q2 id qd̄ p̄ncipaliter dēm⁹ petere ē vita eterna ⁊ nō aliud niſi ī ordīe ad ip̄m inq̄ꝫtū p̄t nos ad ip̄az iuuare. ſꝫ null⁹ p̄t dare vitā eternā niſi de⁹. Si āt fit orō ad ſctōs. ita ad eos dꝫ fieri ſeu dirigi. ꝙ id qd̄ petit̄ expectet̄ a deo n̄ a ſancto illo niſi ꝑ modū īterceſſiōis ſperādo ſcꝫ meritis ⁊ p̄cibꝫ illi⁹ ſcti a deo obtīere. Pōt ergo dici ꝙ orō ꝓprie fit ad deū. dep̄catio ad ſanctos ſm Caſſiod. Petitio aūt ⁊ ſupplicatio p̄t fieri etiā ad hoīes. q̄ꝫuis vnū freq̄nter ſumat̄ ꝓ alio. Nā ⁊ locutōes rhetorice dicūt̄ orōnes. ⁊ eas faciētes vt ambaſiatores oratores dicunt̄. et q̄ fit ad deū q̄ncūqꝫ dr̄ dep̄catio. iuxta illō. Exaudi de⁹ orōnē quā dep̄cor. Fit orō ad deū rōne ſue bonitatis quā cōicare p̄t. Oratur eni ī inq̄ꝫtū ē btūs. ⁊ aliis btitudinē largiēs. p̄cipue ɔuenit deo rōe ſue eſſentie q̄ ē cōis trib⁹ ꝑſonis q̄ꝝ ⁊ opa ſic volūtas ſūt inſeꝑabilia. vt qd̄ vna vult ⁊ dat alia. ⁊ ad ip̄m deū trinitatē p̄t orare. ⁊ ad quālibet ꝑſonā intēdēdo qd̄ ab vna petit̄ ab oībus recipe. Ad xp̄m etiā dirigit̄ orō. q2 vna ꝑſona eſt deus ⁊ homo. ⁊ inq̄ꝫtū de⁹ ē ſꝑari p̄t ab eo oē bonū cū p̄re ⁊ ſpūſancto. Fit orō vel dep̄catio ad ſanctos ⁊ ad angelos bonos ſic ad mediatores ⁊ ꝓcurātes nobis bona a deo. Et eodē mō ad gl'ioſam v̄ginē. q̄ q̄nto magis pia ⁊ maioris p̄miī tāto magis ꝓ nobis orat. Cū eī ſcti cognoſcāt ī viſione v̄bi oīa q̄ ꝑtinēt ad coꝝ gl'iam ⁊ ad magnā coꝝ gl'iam eſt ꝙ alios iuuare poſſint. q̄ ſi deo cooꝑatores exn̄tes. ideo ſtatī ī v̄bo vidēt coꝝ vota q̄ eos inꝑpellant. Uidēdo aūt n̄ ſꝑ orāt ꝓ illis q̄ ſe eis cōmēdāt ad ꝓcurādū eis qd̄ petūt. ſꝫ q̄n in ipſo v̄bo vidēt h̄ eſſe deo placitū poſtulare. ⁊ tūc poſtulātes ſꝑ exaudiunt̄. Et cuꝫ in patria nūc ſint cōiter tm̄ anīe sanctoꝝ. noīant̄ tn̄ ſub noīb⁹ q̄ hēbāt in corꝑe ɔſtituti. Dr̄ eī ſctē petre vl' paule non aīa petri ora ꝓ nobiſ. ex eo videlꝫ ꝙ ex bonis opib⁹ hic factis meruerūt vt poſſent orare ꝓ nobis. ⁊ etiā ī teſtimoniū future reſurrectionis ſm be. tho. vnde Job. v. Ad aliquē sanctoꝝ ɔuertere. Ad eos q̄ ſūt ī m̄do. nō dr̄ ꝓprie fieri orō. q2 cū vita eterna q̄ principaliter petit̄ ad ſanctos q̄ eā hn̄t. ⁊ n̄ ad eos q̄ non hn̄t vt ɔuerſantes ī m̄do dirigēda ē orō vel dep̄catio. Et eadē rōne ad eos q̄ ſūt in purgatorio n̄ ē dirigēda orō cū ſint in afflictōe. Sꝫ nec ſupplicatio ſic ad bonos q̄ ſūt in m̄do. q2 n̄ ſūt ī ſtatu merēdi ſic illi. Q, aūt orō facta paſcaſio exiſtēti in purgatorio vt liberaret demoniacū vel infirmū ſm gregō. in dyal'. h̄ n̄ fuit q2 paſcaſi⁹ h̄ ꝓcurauit. ſꝫ ex fide ⁊ deuotione orantis.

Quō orō fiat ad ſāctos ⁊ āgelos

Quid ſit in oratiōe .§. III

petēdū. Sciēdū ꝙ peti pn̄t ⁊ bona ſpūalia ⁊ tēꝑalia et mala penalia. ſꝫ diuiſimode. Nā bona ſpūalia vt dr̄ be. tho. ſe. ſe. q. lxxxiii. ar. v. ⁊. vi. ſi ſūt neceſſaria ad ſalutē vt gr̄a ⁊ v̄tutes ſimpl'r ⁊ abſolute peti pn̄t ⁊ debēt abſqꝫ cōditione ſcꝫ ſi placet deo. vl' ſi eſt ꝓ ſalute nr̄a ⁊ hmōi. Et m̄lto magis ip̄am ſalutē ⁊ regnū. ⁊ ſil'r remiſſionē petōꝝ. Deo eī h̄ placet q̄ vult oēs hoīes ſaluos fieri. ⁊ ipſe nos ad h̄ iuitat dicēs. Primū q̄rite regnū dī ⁊ iuſtitiam ei⁹. i. v̄tutes q̄b⁹ acq̄rit̄. Un̄ ⁊ fidē ſpē ⁊ charitatē docuit poſtulare ſub figura pānis piſcē ⁊ oui. Bona v̄o tp̄alia, vt ſanitatē filios. honores. diuitias. ⁊ hmōi. Aut ſpūalia nō neceſſaria vt ſciam. eloq̄ntiā. ⁊ huiuſmodi peti poſſunt non tn̄ abſolute ſꝫ ſub ɔditōe ſi fiat ꝓ ſalute nr̄a. nā m̄l' tis talia ſūt ad ꝑniciē. De his ḡ q̄ pn̄t malū euētū hr̄e p̄t eſſe aliq̄liter vera ſn̄ia ſocratē. q̄ vt refert valeri⁹ maxi⁹. nihil vltra a diīs īmortalib⁹ petendū arbitrabat̄ q̄ꝫ vt bona tribuerēt. q2 hi demū ſcirēt q̄d vnicuiqꝫ vtile foret. Sꝫ necr̄ia ad ſalutē d̄terminate peti pn̄t ſm d. tho. vbi. s. Et ꝙ peti poſſint ex h̄ ꝓbat̄. q2 ſm aug. ad ꝓbā. hoc licꝫ orare qd̄ lꝫ deſiderare. Sic ḡ lꝫ nob̄ deſiderare iſta tp̄alia. non vt ī eis finē ɔſtituam⁹ ſꝫ ſic q̄dā admīcula q̄b⁹ iuuamur ad tēdēdū ī btitudinē. inq̄ꝫtū ꝑ ea vita corꝑal' ſuſtētat̄. Et ſic nob̄ organice deſeruiūt ad act⁹ v̄tutū. vt dr̄. i. ethi. ſic lꝫ ꝓ ipſis tp̄alib⁹ orare vt cū hn̄tur teneant̄. cū nō habent̄ habeant̄ ad ſufficiētiā vite decētis. cū ɔditione tn̄ vt dcm̄ ē. Mala penalia n̄ lꝫ petere ī orōne niſi ī ordīe ad bonū. vt ſcꝫ ꝑ flagella q̄s ɔuertat̄ ad deum. Et ſic intelligēde ſūt imꝑcationes m̄lte q̄ ponūt̄ ī ſcp̄tura ɔ̄ īmicos. vt illō pſal. Erubeſcāt ⁊ ɔturbē. ⁊c. ⁊ alia hmōi. Petit eī ɔturbatōeꝫ īmicoꝝ ꝑ tribulatōes vt ꝑ illas corrigāt̄ ⁊ ɔūtant̄ ad deū. Poſſūt vltra dictā expoſitionē ēt tripl'r ītelligi. Uno mō vt ītelligāt̄ ſcti ī hmōi petere n̄ ɔ̄ ipſos hoīes ſꝫ ɔ̄ regnū pctī. vt ſcꝫ deſtruant̄ pctā ī eis. ⁊ erubeſcāt ꝑ penitentiā ⁊ hmōi. Scdō mō vt ſint dicta ꝑ modū ꝓphetie ꝓnūciātē q̄d eis eueniet. et ſic ponit̄ pn̄s optatiui vl' īꝑatiui ꝓ futuro īdicatiui modi. vt illō duplici ɔtritione ɔtere eos dn̄e. i. ɔteres. Tertio mō ɔformādo volūtatē ſuā cū volūtate diuia circa dānationē ꝑſeuerātiū ī pctō. Mala v̄o tp̄alia orare ⁊ petere aliīs ex odio ē mortale. Et ſimiliter petere poſſe facere mala criminalia. vt furtum ⁊ huiuſmodi.

Quid ſit petendū in orōne.

Q, oriōdñt peti ſpūalia et tp̄alia.

Quō mala penalia ſīt petēda vl' impcāda aliīs

Cui cōueniat orare .§. IIII

Dicēdū ꝙ creature rōnali ɔp̄hēdēdo angelū ſub rōnali. Et h̄ pꝫ ex noīe ⁊ diffinitone. Dr̄ orō ſm Caſſi. q̄ſi oris ratio. Un̄ ſignificat aliquē actū rōnis exp̄ſſuꝫ ꝑ effectū oris. Diffinit̄ etiā ꝙ ē petitio vt dcm̄ ē. s. Petitio aūt ē act⁹ rōis ſic ⁊ īꝑiū. Sꝫ petitio applicat deſideriū voluntatis ad deū q̄ n̄ ē ſb̄ ptāte nr̄a ſꝫ ſupra ſcꝫ deū. Imꝑiuꝫ aūt applicat ip̄m deſideriū ad ſubiectos ꝑ p̄ceptū. Reꝑitur āt creatura rōnalis ſub triplici dn̄ia. Pria vt vnita creatori. ſcd̄a in actu ɔp̄hēſori. tertia in ſtatu viatori. Scdm̄ p̄mū modū ſic ɔpetit xp̄o orare inq̄ꝫtū humanitas creata ē vnita deitati. Ipſi ḡ cōpetit orare ī celo iq̄ꝫtū ſcꝫ hō. Ro. viii. Qui etiā iterpellat ꝓ nob̄. ⁊ alibi. Aduocatū hēm⁹ ⁊c. Johā. xvi. Ego rogabo ꝓ vobis ait ip̄e. In m̄do aūt freq̄nter orauit. Lu. ix. Erat ꝑnoctās ī orōne. Nō ꝓ ſe indigēs. ſꝫ ī h̄ nob̄ exēplū p̄bens. Orabat vt hō exaudiebat̄ vt de⁹. Spūs aūt dr̄ poſtulare. Ro. viii. gemitib⁹ inenarrabilib⁹. q2 nos poſtulātes facit. Angel' bonis ⁊ ſctis ī patria ɔuenit orare orant vtiqꝫ ꝓ nob̄. qd̄ ꝓbat̄ tripl'r. Prīo auctēte. ii. Malach. vl. dr̄ de hiere. defūcto. Hic ē q̄ m̄ltū orat ꝓ ꝓpl'o. Scdō rōne. Nā orō ꝓ aliīs facta cū ꝓueniat ex caritate q̄ꝫto ſcꝫ q̄ ſūt ī patria ſūt ꝑfectioris caritatis tāto magis orāt ꝓ viatorib⁹ qui coꝝ orōnib⁹ pn̄t iuuari. q̄ꝫto āt deo ɔiūctiores tāto coꝝ orōnes ſūt mag' efficaces. Dꝫ eni hic ordo diuin⁹ vt ſuꝑioꝝ excellētia ī iferiora refundāt̄. ſic ex claritate ſolis in aere pꝫ. Un̄ ſꝫm hiero. Si ap̄li ⁊ martyres adhuc ī corꝑe ɔſtituti. q̄n ꝓ ſe debēt eſſe ſoliciti ꝓ aliīs orāt. q̄ꝫto magis poſt coronas. victorias. ⁊ triūphos. Tertio ex officio ⁊ ɔſuetudīe eccl'ie q̄ dirigit orōnes ad ſctōs. vtꝫ ī letaniīs. Fruſtra aūt h̄ fieret ſi nō orarēt. Qd̄ aūt aīalia bruta dicūt̄ deū inuocare ī pſal. ī ꝓprie ē. inq̄ꝫtū ſcꝫ naturali deſiderio aliq̄d a deo deſiderāt qd̄ a deo obtinēt. ſic ⁊ dicunt̄ obedire. nō q̄ſi ꝑcipiētes ⁊ ītelligētes mādatū. ſꝫ inq̄ꝫtū nat̄ali inſtictu mouēt̄ ab ip̄o. ꝓ s. Que faciūt

Utrū xp̄o ɔpetat orare.

verbū ei⁹. Tertio ↄuenit orare viatorib⁹ oīb⁹ nō ſoluȝ iuſtis ſȝ etiā pctōrib⁹. licet ei dicat Jaco. v. Multū eni valet depcatio iuſti aſſidua. Ualet tñ ⁊ exaudit oratio pctōris. vtȝ de orōne publicani. Luc. xviij. Et h̄ non ex merito ſui ſic̄ iuſti audiūt. ſȝ ex pura miſcōia. ſi tñ debite orat. Nec ē ↄ̄allō ioh̄a. ix. Pctōres de⁹ nō exaudit. qa intelligit ſm be. tho. cū petit inↄ̄tū pctōr ſm deſideriū pctī. i. cōmittēdo aliqd̄ iniquū. ⁊ q̄ nō audiat pcedit ex mīa dei. Uel pt̄ dici ſm be. Aug. q̄ illud dixit Celidonius nondū pfecte illuīat⁹. Sic ei putabat ſȝ ſic nō erat. Sic pctōr etiā inimicicias ſeruās dicēdo Pr̄ nr̄ ⁊c̄. vel aliud ꝓpter ſui ſalutē nō peccat. nec mētit dicēs. Dimitte nobis ⁊c̄. Loquit enī in pſona ecclie que ſemꝑ dic̄ verum. Et ſic de alijs huiuſmodi orationibus.

Q̄ nō ſolū iuſtī ſȝ ⁊ pctōri b⁹ ↄpetit orare.

Pro quibus pſonis .§. V

debem⁹ orare. Dicēdū q̄ hoīes debēt orare pmo p ſeipſis ſcdo p defūctis. tertio p viuis alijs. De ordie tñ nō ē mltū curādū vtꝝ pus p vno q̄ȝ p altero dūmō oret p ſe et p alijs. Sic aūt q̄libet tenet magis diligere ſalutē ſuaȝ q̄ȝ cuiuſcūq̄ȝ alteri⁹. ita ⁊ magis p ſe orare tenet. Et q̄s ex p̄cepto tenet q̄libet ad faciēdū ea q̄b⁹ ↄſeq̄t ſalutem. Salutē aūt ↄſeq̄ nō poſſet niſi p grām ⁊ ꝟtutes q̄ dāt a deo freq̄nter mediāte orōne. iō ex p̄cepto tenet hō aliq̄n orare. ſȝ q̄n vel quō nō ē determiatū. ⁊ difficilime determinaret. pe. de pa. niſi forte ī articlo neceſſitatȝ vel in pīculis. Vñ q̄s fac̄ orōnē p ſe ſp exaudit. Si tñ concurrāt aliē tres ↄditōes ſcȝ petēdo neceſſaria ad ſaluteȝ pſeuerāter ⁊ pie. ſm be. tho. in. iiij. Quāuis aūt pctōr nō poſſit orare pie. ita ſcȝ q̄ ei⁹ orō ex hītu pietatis īformet pōt tñ ei⁹ orō eē pia q̄ȝtū ad h̄ q̄ petit aliq̄d ptinens ad pietatē. ſic ille q̄ nō hȝ hītū iuſticie pt̄ aliq̄d iuſtū velle. Et q̄ȝuis ei⁹ orō nō ſit meritoria ex q̄ ē ī mortali pctō. pt̄ tñ eē ipetratoria. q̄ meritū innitit iuſticie ipetratio grē be. tho. ſe. ſe. Si aūt deficiat aliq̄ iſtaꝝ conditionū aliq̄n exaudit aliq̄n nō.

De vtilitate orōīs ⁊ pctōris

Pro defūctis pt̄ ⁊ dȝ orare. nō tñ p oīb⁹. nā p his q̄s ↄſtat eē in glīa vel credit ecclīa vt p canonizatis. orare nō dȝ. q̄ nō indiget. Aug. Iniuriā facit martyri q̄ orat p martyre. extra de cele. miſ. Cū marthe. Pro his q̄ ſūt ī inferno dānatoꝝ ſeu ī limbo nō dȝ orari. q̄ nō pn̄t iuuari nec ī aliq̄ ſubleuari. Sȝ tñ p exiſtētib⁹ ī purgatorio. vt. xiij. q. ij. Aie. ⁊ c. Tēp⁹. Sȝ q̄ nō poſſum⁹ ſcire q̄s vadit ad purgatoriū vel infernū vl̄ pādiſuȝ q̄ad adultos. iō p oīb⁹ defūctis pt̄ orari. q̄ vt ait Aug. Meli⁹ ſuperūt iſta ſcȝ ſuffragia q̄b⁹ nō obſūt nec pſūt q̄ȝ deerūt q̄b⁹ pſunt. xiij. q. ij. non eſtimemus.

De his p q̄b⁹ non ē orandum

Pro morientib⁹ in excōicatiōe vel ī aliq̄ mortali notorio. ſine ſignis ↄtritōis. orari nō pt̄ orōne ſolēni. vt dicēdo miſſam defūctoꝝ p eis. ſȝ bene orōne p̄uata ſm pe. de pa. Et hec rō ē. q̄ ī extremo vite potuit corde pēitere ⁊ ſic ſaluari ⁊c̄. Cū iſta p̄ſumptiōe pt̄ orari ſcȝ ſi nō ē ī inferno. ⁊ q̄ defūcti ſūt in maiori afflictōe q̄ȝ viui. ⁊ ñ pn̄t ſe in aliq̄ adiuuare ſic̄ viuētes. iō videt magis p eis orādū. Pro viatorib⁹ oīb⁹ orari pt̄ p bonis ⁊ malis ⁊ ēt p̄ciſis. Et p p̄ciſis q̄dē vt excōicatis ⁊ hereticis orōne p̄uata vt de⁹ ↄuertat eos ad vnitatē. Nō aūt inter orōes q̄ fiūt p mēbris ecclie q̄rum ſuffragio ecclīa eos p̄iuat.

Q̄s pro excōicatiſ et hēticis ſit orādū.

Pro bonis aūt orādū ē vt pficiāt ⁊ pſeuerēt. ⁊ h̄ ſcȝ orādo p iuſtis fit triplici rōne. Prīo q̄ mltoꝝ p̄ces citius exaudiunt. q̄ rō tāgit in glo. ſup illud ad Ro. xv. Iuuetis me in orōib⁹ vr̄is. Scdo q̄ ex iuſtis grīe agūt deo de beneficijs collatis iuſtis. Tertio vt nō ſupbiāt dū vident minorib⁹ ſuffragijs indigere. bea. Tho. ſe. ſe.

Pro malis nō p̄ciſis vt ↄuertant ad pn̄iam. Fiunt aūt orōes p malis ſȝ nō exaudiunt niſi p̄deſtinatis. ſed q̄ hoc diſcernere nō poſſūt. iō p oīb⁹ orādū. dū neſcientes q̄s ptineat ad p̄deſtinatoꝝ numeꝝ ⁊ q̄s nō ptineat. ſic ad oēs affici debem⁹ vt velim⁹ oēs hoīes ſaluos fieri xiij. q. iij. Corripiant. Etiā p inimicis orādū ē ſic xp̄s docuit dicēs Math. v. Orate p pſequētib⁹ vos. Et etiam in cruce dixit. Pater ignoſce illis. Lu. xxiij. ⁊ p īimicis orare eis mala in vindictā mortale ē. Orare p eis in generali vt ſcȝ ab orōne quā fac̄ in generali p oīb⁹ fidelibus nō intēdat excludere inimicū tenet ex p̄cepto. alioquin ↄ̄triū faciēdo ptineret ad liuorē vindicte. In ſpāli orare p eo nō tenet q̄s niſi ſcdm p̄patōem animi in aliquo caſu neceſſitatis q̄n hoc indigeret ad ſalutē ↄſeq̄ndā cū videret alios p eo orare pfectōis ē cū magis mereatur. vnd̄ Aug. dic̄ in ſermo. Niſi ſtephan⁹ pro ſaulo oraſſet eccleſia dei paulum non habuiſſet.

Q̄d ſit orādū pro inimicis.

De tēporibus oran .§. VI.

di. Ubi ſciēdū q̄ cū xp̄s dixerit Lu. xviij. Oportet ſēp orare ⁊ nunq̄ȝ deficere. Et apl̄s. i. ad Theſſa. v. Sine intermiſſiōe orate. Nō ſūt hec intelligēda ſupficialiter q̄ntū ad ipm actū orōnis p ↄtinuo tpe. q̄ illud eēt īpoſſibile cū oporteat dormire comedere ⁊ in alijs occupari. ſȝ ſm q̄ exponit be. tho. ſe. ſe. tripl̄r. Prīo q̄ȝtū ad deſideriū charitatis qd̄ ē cā ⁊ motiuū ad orōem. Hoc dȝ eſſe ī nobis ↄtinue in actu vel ꝟtute. virt⁹ aūt hmōi deſiderij manet in nobis in his q̄ facim⁹ ex charitate ⁊ in gloriam dei. Oīa ei debem⁹ facere in glīam dei. ⁊ ſic ſp orā⁹.

Quo tpe ē orandū.

Scdo q̄ȝtū ad effectū vel in ipo orāte. Nā ex ipa orōne facta ſepe. ⁊ ſi nō ↄtinue remanet magis deuot⁹. ⁊ p tūc etiā dr̄ orare reſpectu illi⁹ orōis affect⁹ vel ī alijs puta cū ſuis beneficijs ꝓuocat aliquē ad orādū p ſe etiam cū ab orōne quieſcit. Tertio dicit q̄s ſemꝑ orare q̄ nō omittit q̄n tpib⁹ debitis oret. ⁊ tūc ē ibi diſtributio accōmodata. ⁊ q̄ȝuis nec ex p̄cepto naturali nec diuīo ſit nob determinatū tp̄s orandi ſȝ ex impoſitōne ecclie q̄ȝtū ad oēs dieb⁹ dn̄icis ⁊ feſtis ſcȝ audire miſſam. de ↄſe. di. i. Miſſas. ⁊ extra de parroch. vt dieb⁹. q̄ȝtū ad beneficiatos ⁊ ordinatos in ſacris om̄i die ſcȝ dicere horas canōicas. extra de cele. miſſ. dolētes. tamē ſacra ſcriptura admonēdo deſignat aliq̄ tp̄a orōis. Dicit ei pſ. Ueſpe mane ⁊ meridie narra ⁊c̄. Et alibi. Media nocte ſurgebaȝ ad ↄfitendū tibi. Et de daniele dicit. vi. ca. q̄ trib⁹ tpib⁹ in die flectebat genua ſua adorādo ꝓpter tres rōnes ſm Guilhelmū. Primo ob exercitationē ⁊ reminiſcētiaȝ ex determinatōne. vt ſi aliq̄ tp̄e detenti fuerim⁹ ipm tēpus determinatū in ſcriptura. ⁊ ſi nō p̄ceptorie tamen admonitorie ad orandū inuitet. determinata enī magis ducūt ad memoriā ⁊ excitāt q̄ȝ generalia. p̄ticularia enī magis mouēt. Scdo ob ↄgruentiā ex hoīs diſpoſitōe in illis tpib⁹ dictis. Ipa enī tp̄a magis ↄgruūt ad orōeȝ media q̄dē nocte vt ſm Hilariū cū maxie corpis vicijs oportunitas dat tūc p̄cepit vt eadē vitia legis meditatione frangant. Itē ſm btm̄ Amb. q̄ media nocte ſolet ſpōſus venire ſcȝ ad viſitādū aīam ↄſolatōib⁹. ex eo q̄ tūc ex ſolitudine ⁊ tenebris noctis ſenſib⁹ clauſis mens min⁹ diſtrahit. Ueſpe autē id eſt ſero ſm Amb. q̄ pctā ⁊ negligētias toti⁹ diei abſtergere debem⁹ lachrymis cōpūctiōis ⁊ deuotōis. Mane ꝟo ſcdm eūdē p plenā digeſtionē ſolutis ſenſib⁹ a ligamie ſoporis q̄ vigor tēpis laxat. ⁊ reſoluit ſpū mētis nr̄e reuocari debem⁹ ⁊ iplere illud pſ. Dixi nūc cepi. Meridie ꝟo ne actib⁹ ſecli q̄b⁹ nos accōmodam⁹ ꝓpter neceſſitatē vite nimis immergamur. Et ꝓpter affectū in deū attēdere ↄgruit in orōne ⁊ dicere cū pſ. Eripe me de luto ne infingar. Tertio ob inſinuādū indigētiā ex morali ſignificatōe. Illis ei q̄ttuor tpib⁹ ſignificat initiū pfectōis finis ⁊ ↄſūmatio boni opis ⁊ tolerātia aduerſoꝝ. Mane etiā qd̄ ē pncipiū diei artificialis ſignificat initiū boni opis. Meridies pgreſſum. Ueſpe qd̄ eſt finis diei finē. Nox ſignificat ad

Quibus tpib⁹ melius ⁊ vtili⁹ ſit orōni vacandū ⁊ q̄re ꝓpt tres cās.

neceſſitatē. Hec enī oīa nobis ſūt ex grā dei quā p̄cib⁹ ob
tinem⁹. q2 ea indigem⁹. De horis canonicis quō q̄s te/
neat̄ ad eas. hēs i. ij. pte. ti. ix. c. xij. Et pte. iij. t. xiij. ca. iiij

De conditionibus .§. VII

ↄcurrētib⁹ ad orōnem q̄ꝝ aliq̄ ſūt de neceſſitate aliq̄ de
ↄgruitate. aliq̄ de maiori vtilitate. Nota ḡ ſm Ray/
mūdū ꝛ hoſti. q̄ orō dꝫ fieri cū fiducia ꝛ ſecuritate. ſ. ob
tinēdi qđ petit̄. Jaco. i. Poſtulat in fide nihil heſitans

De ↄditōi b⁹ orōnis vt exaudiatur

ꝛc. Et Marc. xi. Oīa q̄cūqꝫ orātes petitꝫ. credite qđ ac
cipietis ꝛ fiet vobis. Cū hūilitate. Eccli. xxxv. Oratio
hūiliantis ſe penetrat nubes. Gen̄. xviij. Loqr ad dn̄m
meū cū ſim puluis ꝛ cinis. Cū diſtinctōe petēs. Jac.
iiij. Petitis ꝛ nō accipitis eo q̄ male petatis. iij. Regū
viij. Exēplū in ſalomone q̄ petēs nō diuitias nec potē
tias ꝛ hmōi. ſꝫ rōnabilia fuit exaudit⁹. Cū deuotōne
ſeu attētiōe ſaltē v̄tuali vel in p̄ncipio. i. ad Cor. xiiij.
Orabo ſpū. i. voce orabo ꝛ mēte. i. attētiōe. Cyp̄a. de ↄſe
cra. di. i. Qn̄ ſtatis frēs ad orōem vigilare ꝛ incumbere
ad p̄ces toto corde debetis. Cogitatio tūc carnalis ꝛ ſe/
cularis hoīs abſcedat. Eccl̄. x. Muſce morietes ꝑdūt ſu
auitatē vnguēti. i. orōnis. Exēplū anne. i. Reg. Cū pi
etate qđ tn̄ eſt ad bn̄ eſſe ꝛ meritū ſcꝫ ſine mortali. Ps.
Si iniq̄tatē aſpexi in corde meo nō exaudiet dn̄s ſcꝫ ex
iuſticia. Eſa. Cū m̄ltiplicaueritis orōnes vr̄as nō exau
diā vos. man⁹ enī vr̄e plene ſūt ſanguīe. i. opa vr̄a plēa
pctīs. Op⁹ dei dꝛ orō cū affectu ꝛ feruore. Hiere. xlviij.
Maledict⁹ oīs q̄ facit op⁹ dei negligēter. Ps. Clamabit
ad me ꝛ ego exaudiā eū. Greg. Multū clamat q̄ m̄ltū
amat. Exēplū i moyſe dicēte dn̄o. Aut dimitte eis hāc
noxā. aut dele me de libro vite. Exo. xxxij. Cū lachry/
moſitate ſeu cōpunctiōe. Eſa. xxxviij. Audiui orōem tu
am ꝛ vidi lachrymas tuas. Exemplum in Sara vxore
thobie. q̄ orās cū lachrymis fuit exaudita. ꝛ in xp̄o ī cru
ce q̄ ſm apl̄m Heb. v. orās cū lachrymis ꝛ clamore vali/
do exaudit⁹ eſt. Glo. Orō deū linit. lachryma cogit. hec
vngit illa pungit. Cū verecūdia ꝛ honeſtate. Lu. xviij
Publican⁹ nec oculos ad celū leuabat ꝛc. Figura in He
ſter q̄ cū m̄lto ornatu ꝛ apparētia iuit ad loquēdū aſſue
ro. vidit eī eū turbatū ꝛ corā eo cecidit. Cū aſſiduitate
ꝛ pſeuerātia. Act. i. Hi oēs erāt pſeuerātes in orōne ſcilꝫ
apl̄i cū receperūt ſpm̄ſctm̄. Hiero. de pe. di. i. Importu/
na in euangelio mulier meruit audiri ſcꝫ chananea. Et
pabola lu. xi. de amico poſtulāte tres panes ꝛc. Cum
operoſitate. i. cū ieiunio ꝛ elemoſina. Matth. xvij. Hoc
gen⁹ demonioꝝ nō eijcit̄ niſi ieiunio ꝛ orōne. Thob. xij.
Bona ē orō cū ieiunio ꝛ elemoſina. Jeiuniū enī facit men
tē ſobriā vnđ magis aptā orōni. Faciebāt etenī ſctī ſolē
nes orōnes cū ieiunijs. Exēplū dan̄. Cū cōitate. Citi/
us exaudit̄ oratio cōis q̄ꝫ ꝑticularis. Math. xviij. vbi
fuerīt duo l̄ tres ↄgregati in noīe meo ſcꝫ ad petēdū. ego
ſum in medio eoꝝ ad exaudiēdū ſine tedio ꝛ anxietate.
Ps. Volūtarie ſacrificabo tibi ꝛc. Orō ē qđdā ſacrifici
um laudis. Hiero. de ↄſe. di. v. Nō mediocriter. dꝛ. Me
lior ē ſeptē pſalmoꝝ decātatio cū cordis puritate ac ſere
nitate ꝛ ſpūali hilaritate q̄ꝫ toti⁹ pſalterij modulatio cū
anxietate atqꝫ triſticia. Cū p̄pratiōe. Eccl̄. Ante oratio
onem prepara mentem tuam.

De multiplici effe .§. VIII

De vtilitate ſiue effectū m̄ltiplici orationis.

ctu ſeu vtilitate orōis, ꝓpter qđ merito dꝛ Jaco. v. Mul
tū valet dep̄catio iuſti. ꝛ iō xp̄s nos inuitat ad orādū di
cens. Petite ꝛ accipietis. Joh. xvi. Valet enī ad q̄ttuor.
Primo ad meriti acq̄ſitōem. Scđo ad pctī ſatiſfactōꝫ.
Tertio ad animi ↄſolatōꝫ ꝛ refectionē. Quarto ad peti/
ti impetratōem. Tria ex his ponit b. Tho. ij. ij. q. lxxxiij
Qđ eſt ſatiſfactoria ponit in. iiij. ſen. Quātū ad p̄mū
ſciendū eſt q̄ poſiti ſum⁹ in hoc mūdo ad acq̄rēdū me/
rita q̄b⁹ ſequamur glīam. Vn̄ xp̄s Joh. xv. Poſui vos
vt eatis ſcꝫ ꝑ bona opa ꝛ fructū afferatis meritorium. et
fruct⁹ veſter maneat in vitā eternā. Radix aūt merendi
eſt charitas. ſm be. tho. in. iiij. Qn̄ ḡ q̄s facit bonū op⁹
ex charitate tūc meret̄. ꝛ qn̄ facit cū maiori charitate tā
to pl⁹ meret̄. Cū ḡ orō de ſe ſit bonū opus. q̄ facit eā in
charitate. ex charitate vtiqꝫ meret̄ regnū dei. Exēplum
de latrone in cruce. ꝛ ꝓpterea xp̄s m̄ltū orabat. Dr enim
Lu. vi. Erat ꝑnoctās in orōne vt ſcꝫ exēplo ſuo doceret
nos freq̄nter orare vt merita acq̄ram⁹. Iſte fruct⁹ tolli n̄
pōt. Nā ꝛ ſi q̄s orat ꝓ alio viuo vel defuncto. meritū q̄
dem orōis eſt ſuū nō alteri⁹ ꝓ q̄ facit orōnem. Ps. Orō
mea in ſinu ꝛc. Qui aūt non eſt in charitate nō dꝫ ꝓpte/
rea dimittere orōem q2 nō acq̄rit ſibi meritū vite eterne
Nā valet ſibi ad multa alia. p̄cipue ad mollificādū cor
ꝛ ad inducēdū ad grām ꝑ quā q̄s meret̄. de pe. di. v. fra
tres. Quantū ad ſcđm valet orō ad ſatiſfaciēdū. Si
quidē in multis offendim⁹ oēs. vt dꝛ Jaco. iij. Et ſi eti
am poſt ↄtritōem nō ſatiſfacim⁹ in vita p̄nti. poſtea o/
portebit ſatiſfacere ꝑ penā intēſiſſimā purgatorij. Sa/
tiſfactio fit ꝑ opa bona facta in charitate inq̄ꝫtū ſūt pe/
nalia ſeu laborioſa. orō ē opus bonū ſeu laborioſum ſi
deuote fiat. Nā mens laborat meditādo ſpūalia vt dic
ſalomō. Frequēs meditatio carnis ē afflictio. Laborat
etiā corp⁹ loquēdo ſi vocalis ſit oratio vt cōiter ſit ore
vel genuflectiōe ꝓſtratione inclinatōne ꝛ hmōi. imo in
vitaſpatꝝ dixit quidā q̄ oratio ē op⁹ laborioſum ſuper
oīa alia. Et h̄ q2 oportet eſſe vigilantē ad repmēdū cor
a diſtractiōib⁹ ad q̄s eſt multū inclinādū. Eſt ḡ orō ſa
tiſfactoria ꝛ nō ſolū ꝓ pctīs ſuis ſed alijs viuoꝝ ꝛ defū/
ctoꝝ ſi fiat ꝓ eis ab his q̄ ſunt in charitate. Unde dꝛ ij
mach. xij. Sctā ergo ꝛ ſalubris eſt cogitatio orare ꝓ mor
tuis vt ſoluant̄. q̄ ſcꝫ ad penā ꝑ viā ſatiſfactōis. ꝛ iō cōi
ter penitētib⁹ iniūgunt̄ orōes in ſatiſfactōem. ꝛ ſicut ſu
perbia deū offendit q̄ repit̄ aliq̄ mō in oī pctō. ita hūili/
tas placat vt ſatiſfaciat deo. ꝑ orōem aūt hūiliat ſe crea
tura cognoſcens ſe dei auxilio indigere ꝛ ei ſe ſubijcit.
Quantū ad tertiū valet orō ad ↄſolatōem mentalem
Querit q̄libet ↄſolari. ſed nulla maior ↄſolatio q̄ꝫ ī orō
ne deuota repit̄. Ps. Memor fui dei ꝛ ↄſolat⁹ ſuꝫ ſcilꝫ in
orōne. ꝛ tāto abūdat ſcꝫ ↄſolatio mētis q̄ aliqn̄ redun
dat ad corp⁹. Tantā ↄſolatōem ſentiebat moyſes loq̄ns
cū dn̄o in mōte ſynai q̄ nō comedit neqꝫ bibit aliq̄d. xl.
dieb⁹ ꝛ. xl. noctib⁹. Nō eſt aliud orare q̄ꝫ loqui cum deo
Btūs thomas de aq̄no orās ante crucifixū. fuit viſum
eleuatū corp⁹ a terra multū ex magna dulcedīe orōnis.
Et cōiter oīs guſt⁹ diuinoꝝ haurit̄ in orōne. ſed iſtum
fructū nō ↄſequit̄ q̄ nō adhibet intētōem vitando eua
gatōem. ꝛ hoc eſt qđ dꝛ Eccl̄. x. Muſce morietes ꝑdide
rūt ſuauitatē vnguēti. Unguētū eſt orō q̄ ſanat̄ peſtes
ꝛ vlcera aīe q̄ in ſe ſuauis eſt. muſce ſūt importune cogi
tatōes volatiles q̄ mēti occurrūt q̄ tūc moriunt̄ cū per/
manēt ꝛ odorē ꝑdūt. i. deſtruūt ſuauitatē ꝛ ↄſolatiōem
orōnis. Quātū ad q̄rtū dicit̄ Lu. xi. Oīs q̄ petit acci
pit. Et valet q̄dē orō multū. eſt eī fortis ꝛ efficax vt oīa
vincat ꝛ oīb⁹ dn̄et̄ etiā deo. ꝛ q̄ꝫtū ad elemēta clarꝫ eſt.
q̄a ad orōem moyſi vt dicit̄ in pſal. Apta ē terra ꝛ ↄglu
tiuit dathan ꝛ opuit ꝛc. Aqua q̄ ſp ꝑ fluit ad mare orāte
moyſe firma ſtetit vt mur⁹ in mari rubro donec trāſiret
ꝓpl̄s iſrl̄. Exod. xiiij. Aer vbi generat̄ pluuia ꝛ hmōi ad
orōem helie retinuit pluuiā vt voluit helias. Ja. v. ꝛ. iij.
Reg. xvij. Ignis q̄ oīa ↄſumit ananie cū ſocijs in forna
ce orātib⁹ nihil nocuit. Dan̄. iij. Etiā valet ↄ̄ oēs infir/
mitates corpis. Nā leprā incurabilē tollit. patet ī lepro
orātib⁹ vt mūdarent̄. Lu. xvij. ꝛ math. viij. Itē viſum
reſtituit. exēplū de ceco clamāte illuminato. Luce. xviij.

Febres expellit vt in ſocero petri. Lu. iiij. Paraliſim cu/
rat. vtꝫ in ſeruo cēturiōis math. viij. Et alia innūerabi/
lia vtꝫ in legēdis ſcōꝝ. Ipi morti q̄ ē terribiliſſimū om
niū terribiliū dominat. ꝛ vt veniēs nō interimat. vt eze/
chie cui dcm̄ fuit. Morieris tu ꝛ nō viues. eſaie. xxxviij.
Et in mortuis iā reſuſcitatis ꝑ orōes. Exēplū in btō do
minico de trib⁹ reſuſcitatis ꝑ eū rome ꝛ alibi. Hec ſcilꝫ
orō valet ꝛ imꝑat celo. terre. mari. ꝛ inferno. ꝛ obediunt
ei. Nā orāte ioſue ſol firmauit ſe q̄ erat in occaſu ꝑ plres
horas obediēti voci hoīs. vt dꝛ ioſue. x. Terra bellis ꝛ pe
ſtib⁹ deſtruit ꝛ mōs. ꝛ hec tollunt ꝑ orōeꝫ vt ī iuda ma
chabeo cū frib⁹ machabee. ij. Reg. Tēpeſtas maris orā
tib⁹ aplis xp̄m ſedata eſt. math. viij. Infern⁹ q̄ꝫ ad orō
nē gregorij traianū reddidit. Infirmitates mētis ꝑ eam
remouent. i. pctā. vt in publicano. ꝛ tētatōes vincuntur
Figura in moyſe tenēte brachia eleuata ꝛ vincebat po/
pulus iſrl' amalechitas. al's vincebat. Exod. ꝛ ſignificat
bellū tētatōis. Oratio valet ad repmēdū demones. vn̄
math. xvij. Hoc gen⁹ demonioꝝ ꝛc. ꝛ clamabat diabol⁹
ꝑ obſeſſum. bartholomee incēdūt me orōnes tue. Valet
ad vocādū angelos bonos. exēplū in heliſeo qn̄ orōe fe/
cit videre diſcipulū ſuū mōtē plenū hoib⁹ cū eq̄s igne
is q̄ erāt angeli. iiij. Reg. Valet ad ꝑficiēdū hoīes ī grā
Act. viij. Orauerūt ꝑ ipis vt acciperent ſpm̄ ſctm̄ et ſic
acceperūt. ꝛ aplis orātib⁹ aſcēdit ſup eos ſpūſſctūs. Act.
pmo. Demū valet vt ita dicā ꝯ deū. Hiero. Ipe de⁹ q̄
nullis virib⁹ ſupari pōt publicani p̄cib⁹ ſupat. de pen.
di. i. importunā. Bern. O hūilis lachryma. i. orō lachry
moſa. tua ē potētia tuū regnū. tu ſola tribunal iudicis
aſcēdere nō vereris vincis inuincibilē ꝛ ligas oīpotētē.
Exēplū in moyſe cui orāti ꝑ pplo dixit de⁹. Dimitte me
vt iraſcar. q̄ſi teneret ipm ligatū oratio. Exod.

Ualet ītē rū orō ad tria.

De vocali oratione. §. XI.

Vocal'r orādū ē ꝑpter tres cauſas

Querit ſi fieri ꝯgruit cū voce. ꝛ rn̄det q̄ ſic. Primo ob
hoīs humiliorē exercitationē. ob deuotōis interioris re
dūdationē. ob pleniorē dei oblationē ſcꝫ cū mente ex at
tētione. ꝛ corpe ex voce. De triplici attētiōe q̄ ibi pt hr̄i
ſcꝫ ad verba. ad ſenſum ꝟboꝝ. ꝛ ad finē orōis. hēs in. iij.
pte ti. xiij. c. iij. §. viij. De loco orōis q̄rit. ꝛ ſi vbiq꞉ ꝯgru
enti⁹ tn̄ in eccl'ia. ꝛ de orōne dn̄icali ꝛ ſeptē petōnib⁹ e⁹
habes in. iij. pte ti. xiij. c. v. §. iiij. Et nota q̄ ſicut orō
q̄ eſt act⁹ religiōis pmordialiter ē in mēte ſcd̄ario verbis
exp̄mit. ꝛ adoratio q̄ ē act⁹ q̄ fit alijs reuerētia. pmo et
pncipaliter ꝯſiſtit in interiori reuerētia dei. ſcd̄ario in q̄/
buſdā corꝑalib⁹ ſignis hūilitatis ſicē genuflectiōib⁹. pro
ſtrationib⁹. inclinatōib⁹ ꝛ hm̄oi. Et q̄uis iſta fiāt non
ſolū deo ſꝫ etiā ſctis ꝛ angelis ꝛ viatorib⁹. tn̄ alia ꝛ alia
rōne. Nā deo fiūt recognoſcēdo in h̄ eſſe nr̄m pncipiū
ꝛ oīm gubnatorē ꝛ ſimilia. ꝛ ſic adoratio ē act⁹ religiōis
ſeu latrie. Creaturꝫ aūt fit adoratio ꝓpter q̄ndā ꝑticipati
onē dīne excellētie alicui⁹ in ei⁹ ſctis. q꞉ ꝑticipāt gl'iam ꝛ
angelis ꝛ p̄latis. q꞉ ꝑticipāt ptātē ꝛ gubnatōnē ꝛ hm̄oi
ꝛ ſic legit angelos ꝛ hoīes aliq̄s adoratos. ſꝫ tūc ē actus
alteri⁹ ꝟtutis q̄ dicit dulia vel obſuantia. Et nota q̄
tria pma p̄cepta decalogi ꝑtinēt ad ꝟtutem religiōis ꝛ
ſūt de actib⁹ ei⁹. Huic aūt ꝟtuti religiōis opponūt ſm
tho. ſe. ſe. iſta vicia ydolatria. diuinatio q̄ habet multas
ſpēs ſcꝫ ꝑ aptā inuocationē demonū ꝑ aſtra. ꝑ ſomnia.
ꝑ auguria. ꝑ ſortes. ꝑ obſeruātiā in arte notoria. vel in/
cātationib⁹. vel in breuib⁹ tētatio dei. ꝑiuriū. ſacrilegiū.
ſimōia. de q̄b⁹ oīb⁹ hēs ī ſcd̄a pte diuſis titul'ꝛ capitl'is
De ꝟtute pietatis. Caplm̄. ix.

Pietas qd ſit

Sequitur de virtute

pietatis quā ſic diffinit tulli⁹ in ſua rethori
ca. q̄ pietas ē ꝑ quā ſanguine iūctis patrie
q̄ꝫ beniuol'. officiū ꝛ diligēs tribuit cult⁹. Sciendum q̄
pietas ſumit tripliciter. Uno mō ꝓprie ꝑ cultu ꝛ hono/
re q̄ exhibet deo. ex eo ſcꝫ q꞉ eſt pncipalis parens oīm et
pncipiū eſſendi. ꝛ ſic pietas dꝛ dei cultus ab auguſtino
in. x. de ciui. dei. ꝛ ſumit ab aplo ſic ad thimo. Sobrie ꝛ
pie ꝛ iuſte viuam⁹ in hoc ſeculo. Scd̄o mō dꝛ pietas ī/
proprie ipa miſc̄dia. Un̄ aug. in. x. de ciui. dei dic. Mo
re vulgi nomē pietatis in opib⁹ mīe frequentat. qd̄ iō
arbitror eueniſſe. q꞉ hoc p̄cipue mādauit fieri de⁹ ea q̄ ſi
bi ꝑ ſacrificijs placere teſtat. ex q̄ ꝯſuetudine factū ē vt
de⁹ ipe pius dicat. et Greg. dicit in. i. moral'. q̄ pietas ī
die ſuo ꝯuiuiū exhibet q꞉ cordis viſcera mīe opibus re/
plet. Tertio mō pietas ſumit ꝓprie ꝑ cultu ꝛ honore q̄
exhibet pentib⁹ ꝛ patrie ꝛ ſic hic diffinit a tullio put ē
ꝟtus ſpālis. Pro cui⁹ declaratiōe ſm btm̄ tho. ij. ij. q.
ci. Notādū q̄ hō efficit debitor alijs diuerſimode ſcd̄m
diūſam excellētiā coꝝ ꝛ diuerſa bn̄ficia ab eis ſuſcepta
a q̄b⁹ p̄cipue bn̄ficia ſunt vt ipm eſſe ꝛ gubernatio. In
vtroq꞉ aūt de⁹ ſummū obtinet locū q̄ excellentiſſim⁹ eſt
vt cauſa nobis eſſendi ꝛ gubernatōis pmū pncipiū. ſe/
cūdario noſtri eſſe ꝛ gubernatōis pncipiū ſūt parentes
ꝛ patria a quib⁹ ꝛ in qua nati ꝛ nutriti ſum⁹. ꝛ iō de p
mo maxime eſt hō debitor. ſcd̄o pentibus ꝛ patrie. ter
tio eſt eā gubernatōis ꝛ diſcipline noſtre ꝑſone in digni
tate ꝯſtitute q̄ ſcꝫ habet regere nos. Unde ꝛ eis rectori/
bus ꝛ magiſtris debitores ſum⁹. Unde ſicut pmo gra/
du ad religionē ꝑtinet deo cultū exhibere ita ſcd̄o perti
net ad pietatē exhibere cultū pentibus ꝛ patrie. ꝛ in ter
tio gradu ꝑtinet ad ꝟtuteꝫ obſeruātie exhibere cultū et
honorē in dignitate ꝛ regimīe ꝯſtitutis. In cultu auteꝫ
pentū qd̄ ꝑtinet ad pietatem includit cult⁹ oīm conſan
guineoꝝ q꞉ cōſanguinei ex hoc dicūt q̄ ex eiſdē pentib⁹
ꝓceſſerūt ſm phm. viij. ethi. In cultu aūt patrie intelli/
git etiā cultus cōciuiū ꝛ oīm patrie amicoꝝ ꝛ ideo ad h̄
ꝓprie ꝛ pncipaliter pietas ſe extendit ꝛ cultus q̄deꝫ qui
ponit in dicta diffinitione ꝑtinet ad reuerentiā ꝛ hono/
rem. obſequiū aūt ad curam ꝛ ſubuentiōem cū idigent.

Hō ē ōbitoꝛ trib⁹.

De honoratione parentum. §. I.

Parētes tripl'r ſūt honorādi

Qd̄ ꝑtinet ad pietatem ꝛ pncipaliter in quarto
p̄cepto. Exo. xx. Honora patrem tuū ꝛ mr̄em tuā. Nota
q̄ iſte honor intelligit tripl'r ſcꝫ pmo eis reuerentiā ex/
hibendo. ſcd̄o obedientiā faciendo. tertio in neceſſitati/
bus ſubueniendo. Primo ḡ debem⁹ pentes revereri
Eccl'i. vij. Honora patrē tuū ꝛ gemitū matris tue ne ob
liuiſcaris. Memento ꝛc. ꝛ hoc aſſurgendo humiliter lo
quendo. defectus ſenectutis ſupportādo. vitia nō dete/
gendo. aut deridendo ꝛ hm̄oi. Eccl'i. iij. Fili ſuſcipe ſene
ctam patris tui ꝛ nō ꝯtriſteris eum in om̄i ſua vita. et
ſi defecerit veniā da ꝛ nō ſpernas eū. Cham enī ſpreuit
patrē denudatū. inde maledictus fuit in filijs. Gen̄. ix.
honorādi ſunt eis obediendo. Coloſ. iij. Filij obedite pa
rentib⁹ veſtris. Et in lege mādat q̄ qui ꝯtumaciter nō
obediat parentib⁹ in bonis monitis. accuſat⁹ ab eis. la
pidaret a populo. Scd̄m tn̄ q̄ obedire nō debēt ī his
que ſunt ꝯtra deū nec etiā ad cōmittendū veniale pecca
tum. Hiero: Hoc de ſeruis apud dn̄os. de filijs apd̄ pa
rentes. de vxorib⁹ apud viros. q̄ in illis tm̄ obediant q̄
ꝯtra dei mādata n̄ ſunt. xi. q. iij. Si dn̄s. Nec etiā ī his
que impediūt ꝑfectum ſalutis. vt ingrediēdo religionē.
in ſeruādo caſtitatē ꝛ hm̄oi. ꝛ nō ꝯtrahēdo mr̄imoniū.
ꝛ hinc Hiero. ad heliodoꝝ. Summū gen⁹ pietatis ē in
hac re eſſe crudelē ſcꝫ pentib⁹ nō acq̄eſcēdo eis in rema/
nendo in ſeculo. Tertio honoradi ſūt in neceſſitate ſb/
ueniēdo. Paul⁹ ad heb. Filij reddite vicem pentib⁹. hoc
enī acceptū eſt corā deo. Uicē reddim⁹ cū nutrim⁹ eos.
ſicut ipi paruulos nos nutrierunt. Un̄ xp̄s rephendit

ꝑhariſeos q̄ inducebāt filios ad vouēdū oblatōes in tē plo. nō ſubueniētes ex his in neciſſitatibꝫ pn̄tū. Math. xv. dicēs. Irritū feciſtis mādatū dei ꝓpter traditiōes veſtras ſm̄ illud. Honora patrē tuum ꝛ matem tuam.

Ad hoc aūt inducūt. §. II

Inducentes ad honorandū parentes.

primo nature incitamētū. Nā ꝛ bruta aīalia curā gerūt de pn̄tibꝫ ſenibꝫ. Sic dr̄ de gruibꝫ. qꝛ cū patres ꝛ mr̄es ſiūt depilati. filij curā gerūt eoꝝ ꝛ necēria ꝓuidēt donec recuperēt penas vel moriāt̄. Scdo xp̄i documentuꝫ nō ſolū ꝟbo ſꝫ exēplo. Nā tpe paſſiōis inter tot dolores nō ē oblitꝰ matris. cōmēdās eā iohāni. Prius eñi mortuo ioſeph ſponſo ipe curā hēbat. Ipſe etiā cū curia ſua celeſti de celo venit ad matrē honorādā in morte ꝛ collocandū honorifice in throno. Et ipſam voluit ab oībꝫ honorari. ſic ꝛ nos debemꝰ de facto. Tertio mlt̄iplex inde emolimētū. Et p̄mum eſt ꝓlōgitas vite. Eccl'. iij. Qui honorat patrē ſuū vita viuet lōgiori. Honora patrē tuū ꝛ matrē tuā vt ſis lōgeuꝰ ſuꝑ terrā. Exo. xx. Iuſtū eſt ei vt q̄ eſt ḡtus bn̄ficio ſibi illato mlt̄iplicet̄. ꝛ ingrato auferat̄. Cū aūt vitā ꝛ eſſe poſt deū habuerimꝰ a pn̄tibꝫ q̄ eſt ḡtus eos honorādo meret̄ ꝓlōgari in vita. ꝛ inhonorās eos abbreuiari. hoc tn̄ euenit in ordine ad ſalutē aīe. be. tho.

Emolimētū ē triplex

Scd̄m emolimētū ē exauditio orōnis ꝛ ꝯſolatio in filijs. Eccl'. iij. Qui honorat patrem iocundabit̄ in filijs ꝛ in die orōnis exaudiet̄. Ecōtra. qui male tractabit parētes. poſtea ex dei iudicio ꝛ ipſe male tractabit̄ a ſuis. ſic ptꝫ ꝑ mlt̄a exēpla. Tertiū ē multiplicatio bonitatis. i. tpaliū ꝛ ſpūaliū reꝝ. Eccl'. iij. Honora patrē tuū ꝛ matrē tuā ꝛ ſupueniet tibi bn̄dictō. Utrū aūt fili9 poſſit deſerere pn̄tes indigētes vt ingrediat̄ religionē. Et an ingreſſus teneat̄ exire ad ſubueniēdū neceſſitatibꝫ pn̄tū habes diffuſe in. iij. pte ti. xvi. de religioſis ibi vide. Et nota ſm̄ be. tho. ij. ij. ꝙ ſub iſto p̄cepto comp̄hēdit̄ oīe ſubſidiū qd̄ tenemur ꝓxīo exhibere occaſione pietatis ſm̄ opoꝛtunitatem.

De ꝟtute obſeruantie. Caplm̄. x.

Deinde de obſeruātia

Obſeruātia qd̄ ſit.

videndū. ſic aūt diffinit̄ a tullio. Obſeruātia ē ꝑ quā hoīes aliq̄ dignitate p̄cellētes cultu ꝛ honore dignant̄. Pro cuiꝰ declaratōe dīc be. tho. ij. ij. q. ciij. Neceſſe eſt ꝙ eo mō ꝑ quēdā ordinatū deſcēſum diſtinguant̄ ꝟtutes. ſicut ꝛ excellētia ꝑſonaꝝ qbꝫ ē aliqd̄ reddendum. Sic aūt pr̄ carnalis ꝑticipat rōne p̄ncipij qd̄ vlr̄ inuenit̄ in deo. Ita etiā ꝑſona q̄ aliquā ꝓuidentiā circa nos gerit. ꝑticipat ꝓprietatē patris. qꝛ pater ē p̄ncipiū ꝛ gubnatōis ꝛ educatōis ꝛ diſcipline oīm q̄ ꝑtinēt ad ꝑfectionē hūane vite. Perſona aūt in dignitate ꝯſtituta eſt ſicut p̄ncipiū gubnatōis aliqꝝ reꝝ. Sic p̄ncipes. dignitates in rebꝫ ciuilibꝫ. dux exercitꝰ in rebꝰ bellicis. mgr̄ in diſciplinis. ſilr̄ ꝛ in alijs. Et inde ē ꝙ tales oēs patres appellant̄ ꝓpter ſilitudinē cure. vn̄ ꝛ. iiij. Reg. v. dixerunt ſui ad naaman. Pr̄ ꝛ ſi rē grādē dixiſſet tibi ꝓpha ꝛc̄. Iō ſicut ſub religiōe ꝑ quā cultꝰ tribuit̄ deo q̄dā ī ordīe inuenitur pietas ꝑ quā colūt̄ ꝑentes. ita ſub pietate inuenit̄ obſeruātia ꝑ quā cultꝰ ꝛ honor exhibet̄ ꝑſonis ī dignitate cōſtitutis. Et nota ꝙ q̄uis ex h̄ ꝙ aliq̄s hꝫ ꝑfectionē ꝟtutis. vel ſcie hēat excellētiā ī ſeipſo. nō tn̄ hꝫ rōem p̄ncipij ſicut ille q̄ in dignitate ꝯſtituit̄. qꝛ ex h̄ ꝙ hꝫ ptātē gubernandi ſubditos hꝫ rōem p̄ncipij ꝓut ē alioꝝ. Et iō ſpālīter q̄dā ꝟtus determinat̄ ad exhibēdū cultū ꝛ honoreꝫ in dignitate ꝯſtitutis. Uerꝝ qꝛ ꝑ ſciaꝫ ꝛ ꝟtutē ꝛ oīa alia hmōi qbꝰ ydoneꝰ reddit̄ ad dignitatis ſtatū. iō reuerentia q̄ exhibet̄ aliqbꝰ ꝓpter quācūq3 excellētiā ꝑtinet ad eandē ꝟtutē ſcꝫ obſuantie ſm̄ tho. Itē nota ꝙ cū ſit duplex debitū ſcꝫ legale ꝛ morale. Ex debito legali ad qd̄ reddendū a lege cōpellimur dꝫ hō cultū ꝛ honorē in dignitate ꝯſtitutis q̄ habēt p̄lationē ſuꝑ eū. Ex debito vero morali qd̄ ex q̄dā honeſtate debere dr̄ hō cultū ꝛ honorē alijs etiā p̄latis q̄ nō habēt ptātē ſuꝑ eū. be. Tho. Itē nota ꝙ in cultu q̄ ponit̄ in diffinitōe intelligit̄ obſequium ꝓū ſcꝫ q̄s obedit eoꝝ impio q̄ ſūt p̄lati ꝛ vicē rependit ſuo mō eoꝝ bn̄ficijs. Tria ḡ debent̄ p̄latis in dignitate ꝯſtitutis. Pmō honor ꝓ rōne ſublimioris ḡdus. oīe ei mouēs hꝫ q̄ndā excellentiā ſuꝑ illud qd̄ mouetur. Prelatꝰ aūt cū habeat gubnare ſubditos ſcꝫ ꝑ cōſequēs hꝫ eos mouere in debitū finē. qꝛ hoc ē gubnare ſicut gubnat nauim nauta. Dulia duplr̄ ſumit̄ ſm̄ btm̄ tho. Uno mō ſtricte ꝛ ſic importat honorē ſolū a ſeruis debitū dn̄is. Et tūc eſt ſpēs obſeruātie. Alio mō large ꝓut importat honorē ꝛ reuerētiā q̄ exhibet̄ alicui rōne cuiuſcūq3 excellētie. ꝛ ſic ꝯtinet ſub ſe pietatē ꝛ obſuantiā. Itē nota ſm̄ b. tho. qꝛ obſeruātia exhibet honorē dominis a ſuis ducēdo ad poꝛtū. ꝛ ſic ei exhibetur honor. Scdo rōne potētie quam hꝫ ad coercendū. debet̄ ei timor. Tertio rōne gubnatōis eoꝝ debet̄ obedientia per quā mouent̄ ad impiū p̄ſidētiū. ꝛ tributa q̄ ſunt ſtipendia laboꝝ eorum. Unde apl's ad Heb. xiij. Obedite prepoſitis veſtris ꝛc̄.

Prelatis tria debent̄.

De honore qui exhibe. §. I

Obſuantia hꝫ ſub ſe duas ꝟtutes.

tur p̄latis ꝑ obſeruantiā. Nota ꝙ obſeruantia hꝫ ſub ſe duas ꝟtutes vt ꝑtes ſuas. Una q̄ dr̄ dulia. Dulia eniꝫ grece latine dr̄ ſuitus ꝑ quā exhibet̄ honor ꝛ reuerētia ſuꝑioribꝰ p̄cipue a ſeruis erga dn̄os. Alia q̄ dr̄ obedientia ꝑ quā obedit̄ eoꝝ impio de q̄ poſtea dicet̄. Ad declarandū ḡ q̄d ſit honor ſm̄ be. tho. ij. ij. q. ciij. Sciendū ꝙ honor teſtificationē quandā importat de excellētia alicꝰ. Un̄ hoīes q̄ volūt honorari teſtimoniū ſue excellentie q̄runt. Teſtimoniū aūt reddit̄ corā deo vel corā hoībus. Corā deo q̄dem q̄ eſt inſpector cordis teſtioniū ꝯſciētie ſufficit. Et iō honor q̄ ad deū pōt ꝯſiſtere in ſolo interiori motu cordis dū ſcꝫ aliq̄s recogitat: vel dei excellētiaꝫ vel alicuiꝰ hoīs corā deo. Sꝫ q̄ ad hoīes aliq̄s nō pt̄ ferre teſtimoniū. niſi ꝑ aliq̄ ſigna exteriora vel ꝟboꝝ. puta cū aliq̄s ꝓnūciat ore excellentiā alicuiꝰ vel factoꝝ. ſicut inclinatōibꝰ. obuiatōnibꝰ. ꝛ alijs hmōi. Uel etiā reꝝ exterioꝝ. puta in exhibitōne xenioꝝ. nūcꝝ oblatōe. aut imaginū inſtitutiōe. Et ſm̄ hoc honor in ſignis exterioribꝰ ꝯſiſtit. Et nota ꝙ reuerētia nō ē idē ꝙ honor. ſed ex vna pte ē p̄cipuū motiuū ad honorādū. inq̄ntū. ſ. aliq̄s ex reuerētia quā hꝫ ad aliquē eū honorat. Ex alia ꝟo ꝑte eſt finis honoris inq̄ntū ſcꝫ q̄s ad h̄ honorat̄ vt in reuerētia ab alijs habeat̄. Honor ḡ ē exhibitio reuerentie in teſtimoniū ꝟtutis ſm̄ phm̄ in. ij. ethico. Reuereri eſt actus timoris. Itē no. ꝙ laus diſtinguit̄ ab honore dupliciter. Pmō qꝛ laus ꝯſiſtit ī ſolis ſignis ꝟboꝝ. honor aūt in q̄buſcūq3 ſignis. Et ſm̄ h̄ laus includit̄ ī honore. Scdo mō qꝛ ꝑ exhibitōem honoris reddimꝰ teſtioniuꝫ bonitatis de excellētia alicuꝰ abſolute. ſꝫ ꝑ laudē teſtificamur de bonitate alicuꝰ in ordīe ad finē. ſicut laudamꝰ bene opantē ꝓpter finē. Honor aūt eſt etiā optimoꝝ que nō ordinant̄ ad finē. ſꝫ iā ſūt in fine. b. tho. Glīa aūt eſt effectꝰ honoris ꝛ laudis. qꝛ ex h̄ ꝙ teſtificamur de bonitate alicuꝰ clareſcit bonitas eiꝰ in noticia plūrimoꝝ. ꝛ h̄ importat nomē glorie. Dicit̄ enī gloria quaſi clara. Und̄ b. Amb. Gloria eſt clara cum laude noticia. b. tho.

Honoris diffinitio

Reuerentia ꝛ honor differūt.

Laus in q̄bus ꝯſiſtit.

Gloria.

Cui exhibēdus ſit ho. §. II

nor. Nota ſm̄ be. tho. vbi. ſ. ꝙ cū honor nō ſit aliquid aliud niſi q̄dā ꝓteſtatio de excellētia alicuꝰ. Pōt excellētia alicuꝰ ꝯſiderari nō ſolū ꝑ ꝯpationē ad honorātē vt ſcꝫ ſit excelſior eo q̄ honorat̄. ſꝫ etiā ſm̄ ſe vel ꝑ cōpa

Rō q̄re a‖licui debe‖tur honor

tionē ad aliq̄s alios. Et ſm̄ h̄ honor debet alicui ꝓpter aliquā excellētiā vel ſupioritatē. non tn̄ oportet ꝙ ille q̄ honorat ſit excelſior honorāte: Sȝ fere q̄buſdā alijs vel ab ipſo honorāte q̄ꝫtū ad aliq̄d ⁊ nō ſimpl'r. Prelati mali iuſte honorant nō ꝓpter excellētiā ṽtutis ſȝ ꝓpter excellentiā dignitatis. ſm̄ ꝙ ſūt miniſtri dei. Nota ſm̄ magiſtrū vmbertū in expoſi. regl'e Aug. ca. li. ꝙ diuerſa genera ꝑſonaꝝ in ſcꝑtura ſacra mādant honorari. Et ꝑmo rectores. Eccl'. x. In medio fratrū rector coꝝ ī honore. Et multo magis p̄lati eccl'ie q̄ꝫ ſeculares ꝑſone. i. ad Thi. v. Qui bene p̄ſunt p̄ſbiteri dupl'ci honore ſt̄ digni Ar. ad h̄. di. xcvi. Duo ſūt. Scd̄o ſūt honorādi deuote viri ſcti. h̄ fit ꝓpter inhabitātē ſpm̄ſctm̄. ſic capſella ꝓpter reliq̄as. Et ꝓpter h̄ Thobias fuit honoratꝰ a rege Salmanaſſar. Tertio honorādi ſūt ſacerdotes. Eccl'. vi. Honorifica ſacdotes. vi. q. i. Sacerdotes. Exēplo beati martini p̄ferētis ſacerdotē impatori in porrigendo. Reliq̄ etiā miniſtri ſm̄ gradū ordis ſūt honorādi. vt h̄r di. xciij. Quarto honorādi ſūt ꝯfeſſores. Eccl'. xxxviij Honora medicū ⁊c̄. Et ſi corpoꝝ multo magis aīarum Cōfeſſores dicunt medici aīaꝝ. ex̄ de pe. ⁊ re. Cuȝ infirmitas. Quīto honorādi ſt̄ dono ſapīe p̄dicti. ſap. viij Propter hāc ſcȝ ſapīam habeo honorē apud ſeniores. ꝓpter h̄ ioſeph a pharaone. ⁊ daniel a nabuchodonoſor. honorati ſūt. Sexto miſſi a ſupioribꝫ ad aliq̄ officia exercēda. vt viſitatores. oratores. ⁊ hmōi. Ad phil'. ij. Cū cū oī honore habetote. ⁊ loq̄t de epafrodito miſſo ab eo ad eos. Vn̄ q̄r miſſi a nabuchodonoſor reuerſi ſūt ſine honore. turbatꝰ eſt ꝯ illos. Septio honorādi ſūt religioſi. Aug. in regl'a. Honorate deū in vobis inuicē cuiꝰ tēpla facti eſtis. Tēplū materiale honorat q̄ſi deo dedicatū. q̄ꝫntomagis rōnale dicatum deo ꝑ votū religiōis.

Octauo ſeniores honorādi ſūt. Eccl'. xiij. Honora ꝑſonā ſenis. Sil'r ⁊ p̄ores in ordīe ſic antiq̄tꝰ ꝑmogeniti. ſicut Jacob a pharaone. Nono vniuerſaliter oēs inuicē. Ro. xij. Honore inuicē p̄uenientes. Credēdū ē ei ꝙ q̄libet habeat aliq̄d qd̄ lateat q̄ nos p̄cellit ſȝ p̄cipit ꝓpter imaginē dei qd̄ ē in q̄cūq̄ꝫ. Nota de diuerſis modis honorādi ſm̄ vmbertū in expoſitōe regl'e. Primꝰ ē diligēter p̄ſtare auditū loq̄ntibꝫ. vn̄ Sap. viij. dr̄. Loquēte me reſpiciēt. Scd̄s ē alloq̄ reuerenter. Eccl'. v. Honor in ſmone ſenſati. Tertiꝰ ē aſſurgere veniēti. Leui. xix. Corā cano capite ſurge. Quartꝰ ē decēter aſſurgere ſedēti more angelico. Eſa. vi. Vidi dn̄ȝ ſedētē. ⁊ poſtea. ſeraphin ſtabāt ⁊c̄. Quītꝰ comitari incedētē. ij. Regū. xv. Vniuerſi ſerui eiꝰ ambulabāt iuxta eū ſcȝ dauid imitātes eū cū fugeret de hieruſalem a facie abſalonis.

Quibus mōis q̄s honorandus ſit.

Sextꝰ in ſignis hūiliatōis. vt inclinatōibꝫ. ⁊ hmōi. Eccle. iij. Ab hūilibꝫ honorat ſcȝ deꝰ. Septimꝰ ē in exhibitōne ſeruitioꝝ vt lotio pedū ⁊ manuū ⁊ hmōi. Eccl'. iij. Qui timet deū honorat ꝑntes. Octauꝰ in reꝝ honorabilioꝝ collatiōe. vt honorabiliꝰ ferculū ⁊ hmōi. vn̄ Nume. xxij. dixit balach balaam. decreuerā te honorare ſcȝ muneribꝫ. Sȝ deꝰ ꝓuauit in honore. Nonꝰ ī ꝓprie magnificentie depoſitōne. vt depoſitio caputij ⁊ hmōi. Apoc. Cū darēt illa q̄tuor aīalia honorē ſeniores deponebāt coronas ſuas ⁊c̄. Decimꝰ ē in alteriꝰ ꝓpoſitiōe. in via. in deſcēdēdo. in ſedēdo. in loq̄ndo ⁊ hmōi. Eccl'. iij. Loq̄re maior natu ⁊c̄. ſt̄ ⁊ alij q̄s vnctio docȝ cū expedit

De obedientia. Capl'm. xi.

Obedientia eſt virtus

et gn̄alis ⁊ ſpālis ſm̄ be. tho. ſe. ſe. q. ciiij. Si eni ſumat large ꝑ executiōe cuiuſcūq̄ꝫ qd̄ p̄t cadere ſub p̄cepto ⁊ inobediētia ꝑ omiſſiōe eiꝰ ex q̄licūq̄ꝫ intētione ſit. Sic obediētia ē generalis ṽtus ⁊ inobediētia ē gn̄ale pcc̄m. Et ſic ſumit b. Amb. qn̄ dicit ꝙ pcc̄m ē inobedientia mādatoꝝ dei. Si aūt accipiat obediētia ꝓprie ſm̄ ꝙ reſpicit ꝑ intētionē formalē rōem p̄cepti ſic erit ṽtus ſpālis. ⁊ ſm̄ h̄ ad obedīam req̄rit ꝙ impleat q̄s actū iuſticie vel alteriꝰ ṽtutis intēdēs implere p̄ceptū ⁊ ad inobediētiā ſpāle pcc̄m ei ꝯtrariū req̄reret ꝙ actualiter contemnat p̄ceptū. Nihil eni ꝓhibet duas ſpāles rōnes ad quas due ſpāles ṽtutes reſpiciūt in vno ⁊ eodē materiali obiectiōi. actu ꝯcurrere. Sic miles defendēs caſtruȝ regis implet opꝰ fortitudīs. nō refugiēs mortis ꝑicula ꝓpter bonū ⁊ opꝰ iuſticie debitū ſuitiū dn̄o ſuo reddēs. Sic ⁊ rō p̄cepti quā attēdit obediētia ꝯcurrit cū actibꝫ duaꝝ ṽtutū. Nō eſt tn̄ de oībꝫ ṽtutū actibꝫ. q̄r nō oēs actus ṽtutū ſūt in p̄cepto. ⁊ q̄dā alia cadūt ſub p̄cepto q̄ ad nullā aliā ṽtutē ꝑtinēt vtȝ in his q̄ nō ſūt mala niſi q̄r ꝓhibita. Q, aūt ſit ṽtus ſpālis ꝓbat ſic ſm̄ b. thomā vbi. s̄. Oīa opa bona q̄ habēt ſpālē rōnem laudis habēt ſpāleȝ rōem ṽtutis. Hoc ei cōpetit ṽtuti vt opus eiꝰ reddat bonū vtȝ ꝑ diffinitionē eꝰ. Obedire aūt ſupioribꝫ debitū ē ſm̄ ordinē datū diuinitꝰ q̄ ſtatuit inferiora ſubijci. ⁊ regi ꝑ ſupiora. vn̄ ⁊ ꝑꝯn̄s ē bonū: cū bonū ꝯſiſtit in ſpē mō ⁊ ordīe. ſm̄ Aug. in li. de natu. bonita. Cū aūt inferiores ſupioribꝫ m'lta debeāt exhibere inter cetera h̄ eſt vnū ſpāle qd̄ tenent eiꝰ p̄ceptis obedire. ⁊ ſic p̄ꝫ ꝙ obediētia eſt ſpālis ṽtus hȝ ſpāle obiectū. ⁊ eſt p̄ceptū tacitū vel exp̄ſſum. Voluntas ei ſupioris q̄cunq̄ꝫ mō innoteſcat. eſt q̄ddā p̄ceptū tacitū. ⁊ tāto videt obedientia ꝓmptior. q̄ꝫto p̄ceptū exp̄ſſum obediēdo p̄uenit volūtate ſupioris intellecta. Eſt aūt mediū inter ſupfluum ⁊ diminutū. ita vt accipiat diminutū cū nō obediat. ſupfluū cū obediat cui nō debet vel in q̄bꝫ nō debet. vn̄ Greg. xi. q. iij. q̄d ḡ miꝝ. dicit ꝙ ꝑ obedīam nūq̄ꝫ dȝ malū fieri ⁊ vere bonū qd̄ agit ꝑ obedīam q̄n̄q̄ꝫ intermitti ſm̄ be. tho. de bono ad qd̄ q̄s nō tenet ex neceſſitate facere. Nā illud bonū ad qd̄ tenet facere ex neceſſitate. nullo mō debet ꝑ obedientiam omitti. vt diligere deuȝ. ſeruare mandata eius. ⁊ huiuſmodi.

Obedīa ē ṽtꝰ ſpāl'.

De excellētia obediē. §. I.

tie ⁊ diffinitōe eiꝰ. Sic aūt diffinit ſm̄ Guil. Obedīa eſt obtēꝑantia ſm̄ regl'am ſacre ſcripture. maioribꝫ q̄buſcūq̄ꝫ debita. vel ſic. Obedīa ē ſpontanea ⁊ rōnalis ꝓprie volūtatis abnegatio. De excellentia dicit Greg. viij. q. i. Sciendū ꝙ obedientia ſola fidei meritū poſſidet. ſine q̄ q̄ſq̄ꝫ infidelis eſſe ꝯuīcit. etiā ſi fidē videt tenere. Et ī vltīo moral'. ꝙ cūctas ṽtutes mēti inſerit. inſertas q̄ꝫ cuſtodit. qd̄ intelligit inq̄ꝫtū actꝰ ṽtutū opat obedīa cauſaliter vt diſpoſitiue ad ipaꝝ gn̄atōeȝ ⁊ ꝯſeruatōem. q̄r ad obedīam ꝑtinent oēs actus ṽtutū ꝓut ſūt in p̄cepto. Notandū tn̄ ſm̄ be tho. vbi. s̄. ꝙ obedientia eſt excellentiſſima ṽtutū moraliū. ſed theologice ea excellentiores ſunt. Et rō eſt. q̄a ſicut pcc̄m conſiſtit in h̄ ꝙ homo contempto deo bonis mutabilibꝫ inheret. ita meritū ṽtuoſi actus ꝯſiſtit in ꝯ̄riū in h̄ ꝙ ꝯtemptis bonis creaturꝫ deo inheret. Finis aūt potior eſt his q̄ ad finem ſunt. ſicut ſanitas potior eſt medicina. Si ḡ bona creata ꝯtennam ꝓpter h̄ vt deo inhereat maior eſt ṽtutis laus ex h̄ ꝙ deo inheret q̄ꝫ ex hoc ꝙ bona terrena ꝯtēnit. Et iō ille ṽtutes q̄bꝫ deo ſm̄ ſe inheret ſcȝ theologice. ſūt potiores virtutibꝫ moralibꝫ quibꝫ aliq̄d terrenū ꝯtēnit vt inhereat virtute morali. Aut tāto aliqua excellentior. q̄nto magis ꝑ illā ꝯtēnit vt deo inhereat. Quia ḡ inter bōa tꝑalia ⁊ bona aīe p̄cipuū eſt volūtas. inq̄ꝫtū volūtarius homo alijs bonis vtit. iō obedīa q̄ ꝓpter deū ꝯtēnitur ꝓpria volūtas ē excellētior moralibꝰ alijs q̄bꝰ cōtēnunt alia bōa creata vt tꝑalia. voluptates. ⁊ hmōi. Et q̄ꝫuis dicit greg. viij. q. i. Sciēdū ꝙ obedientia aliq̄n ſi de ſuo aliq̄d hȝ nulla eſt. aliq̄n ſi de ſuo aliq̄d nō habeat mini‐

Obedīe diffinitio

Obediētia eſt duplex.

ma eſt. Et exēplificat in pmo de pſperis q̄ appetunt. In
ſcd̃o de aduerſis q̄ horrent. ſm̄ ē ſm̄ be. tho. qntum ad
id qd̄ appareat exteri᷒. q2 ſi in pſperis cū p ſe appetātur
videt in hmōi q̄s agere nō ꝓpter p̄ceptū ſ3 ſolū ꝓpt ad-
implēdū velle ſuū. ⁊ ſi ſic eſſet nō eſſet vera obedientia.
ſ3 ſcd̃m iudiciū dei q̄ corda rimat. non ſp̄ ē ſic apparet.
Nā ꝑt ɔtingere ꝙ illd̄ qd̄ erat deſideratū fiat cū bona
diſpoſitōe rōe p̄cepti. Et ecōtra. ꝙ ſ3 erat ſm̄ ſe moleſtū
aſſūat rōe obediētie volūtarie ⁊ ſic n̄ minuit meritū ei᷒.

De conditionib᷒ ſeu. §. II.

gradib₉ obediētie ſm̄ Guil. in ſumma ꝟtu. Bern̄. tāgit
ſeptē grad᷒ obediētie. Prim᷒ ē libēter obedire ſine ɔdi
Cōditōes obediētie — ctiōe. Job. iiij. ait xp̄s. Me᷒ eſt cib₉ vt faciā volūtatē e᷒
q̄ miſit me. Et ait ſaul᷒ Actu. ix. Dn̄e q̄d me vis facere.
Bern̄. Qui occulte ſatagit vt qd̄ vult ipe. h̄ ꝑlat᷒ velit.
ipe ſe ſeducit. ſi forte ſibi quaſi de obediētia blandiatur.
Scd̄s ē ſine diſcuſſione obedire. Ps̄. In auditu au
ris obediuit mihi. Deuter. xij. Quod p̄cipio tibi h̄ tm̄
facito nec addas q̄cq̄ꝫ nec minuas. Bern̄. Poſt p̄cipien
tis impiū videm᷒ facere mltas q̄ōnes q̄s ſepi᷒ ingenij-
nāt. vn̄ hoc venit q̄s hoc inuenit ɔſiliū. murmuratio.
excuſatio. ſimulatio. impoſſibilitas. aduocatio amicoꝝ.
Idē. Perfecta obediētia maxīe in incipiēte eſt indiſcre-
ta. i. nō diſcernit q̄d vel q̄re p̄cipiat. Sc̄ti p̄res mltū ex-
ercitabāt diſcipulos in hac ſimplicitate. vt3 in vitaſpa.
Terti᷒ grad᷒ obedire hylariter ſine ɔtriſtatōe. Eccli.
xxxv. In om̄i dato hilarē fac vultū tuū. Bern̄. Sereni-
tas in vultu. dulcedo in ſermonib₉ mltū colorāt obediē
tiā obſeq̄ntis. Obediētes cū triſticia ſiles ſūt ſymoni cy
reneo portāti crucē inuite. Eccl. xxxiij. Precordia fatui
q̄ſi rota curr᷒. Talis rota nō ſolū murmurat p defectu3
vnctōis ſ3 etiā vna ante aliā nō vult moueri. Sic ta-
les nolūt obedire niſi ⁊ alij faciāt. Quart᷒ ē velociter ſi
ne tardatōe. Can. v. ɔ̄r. Man᷒ tornatiles q̄ velocit mo-
uent. Exēplo iacobi ⁊ iohānis q̄ vocati a xp̄o ſtatī reli-
ctis rhetib₉ ⁊ p̄re ſecuti ſūt eū. math. iiij. Et zache᷒ feſti
nās deſcēdit. Lu. xix. Exm̄ de eo q̄ miſit lrāꝫ imꝑfectā vt
iret vocat᷒ ab abbate. pucr. xxij. Vidiſti hoīem velocem
in ope ſuo corā regib₉ ſtabit. Quint᷒ ē viriliter ſine de
fectiōe. Exēplo xp̄i q̄ fact᷒ ē obediēs vſq̄ ad mortē cru-
cis. Et bern̄. Miſiſti manū tuā ad fortia agēdū ē inſtā-
ter ⁊ ɔſtāter obediēdū ē integraliter ſine diminutione.
Thob. iiij. Oīa q̄ p̄cepiſti mihi p̄r faciā. Iaco. ij. Qui of
fendit in vno fact᷒ eſt oīm re᷒. Sext᷒ eſt humiliter ſine
elatiōe. Lu. xvij. Cū feceritis oīa q̄ p̄cepta ſūt vobis dica
te ſerui inutiles ſum᷒. Vel ſext᷒ eſt rōnabil̄r obedire ſine
offenſiōe. Act. v. Obedire oportet deo magis q̄ꝫ hoīb₉.
Aug. Sic in ptātib₉ hūane ſocietatis maior ptās mīo
ri ad obediēdū p̄ponit. ita de᷒ oīb₉. diſti. viij. q̄ ɔ̄ mores
Et. xi. q. iij. ſi dn̄s. ⁊ ca. iulian᷒. Septim᷒ ē obedire pſe
uerāter ſine ceſſatiōe. i. Cor. ix. Sic currite vt ɔp̄hēda-
tis. Gre. Incaſſum bonū agit ſi ante vite terminū deſe
rat. de pe. di. iij. Hi ſeptē grad᷒ ſūt illi᷒ ſcale quā vidit ia
cob Gen̄. xxviij. Scala obediētia ē cui᷒ latera abrenūci
atio ꝓprij ſenſus ⁊ ꝓprie volūtatis. Tria de eo dicuntur.
Primū ē ꝙ erat erecta a t̄ra vſq̄ ad celū. Et ſcd̃m ſigni
ficat rectitudo interiōis ꝙ angeli aſcēdebāt ⁊ deſcēdebāt
p eā angelic᷒ ſtat᷒ eſt ɔuerſationis. Tertiū ꝙ dn̄s erat ī-
nixus ſcale. ⁊ ſignant ꝙ p eam tanq̄ꝫ viā ꝑfectam ſubito
aſcēdit ad gl̄iam viſionis ſuperne.

De incitamētis ſeu. §. III

Inductōnes ad ꝓmpte obediēdū. — Inducti ad obediam q̄ ſūt rō natural. creatura vl̄is. ſcri
iptura dinalis. ⁊ vtilitas ꝑlimalis. Quātū ad pmū no
ta. ꝙ ſic actōes naturales reꝝ naturaliū p̄cedūt ex potētijs
naturalib₉. ita ēt opatōes hūane p̄cedūt ex volūtate hūa-
na. Oportuit āt ī reb₉ naturalib₉ vt ſupiora mouerēt infe
riora ad ſuas actōes p excellētiā ꝟtutiſ natural collate diui
nit᷒. ſic ēt oꝫ ī reb₉ hūanis ꝙ ſupiores moueāt īferiores
p ſuā volūtatē ex mādatiſ diuinit᷒ ordiatiſ. mouere āt p ī-
periū ⁊ volūtatē ē p̄cipe. Et iō ſic ex ipo ordīe naturali di-
uinit᷒ inſtituto īferiora neceſſe habēt ī reb₉ naturalib₉ ſbijci
motōni ſupioꝝ. Ita ēt ī reb₉ hūanis ex p̄cepto naturali ⁊
diuino tenēt īferiores ſuis ſupiorib₉ ſbijci ſm̄ tho. Quā
tū ad ſcd̃3 oīs creatura obedit legi ſibi ſc3 date a deo. iux
illd̄ ps̄. Preceptū poſuit ⁊ n̄ p̄teribit. Precepit enī ſoli
vt pagat curſū ſuū dieti de oriēte ī occidēte ⁊ nūq̄ꝫ h̄ o-
miſit niſi qn̄ tp̄e ioſue ſtetit firm᷒ ī celo. ⁊ h̄ ſibi p̄cipiēte
deo. Precepit mari vt n̄ egrediat termīos ſuos. Terre.
vt ꝓducat fruct᷒ ⁊ faciat. math. viij. Vēti ⁊ mare obedi-
unt ei. Dixerūt q̄dā d̄ xp̄o qn̄ īpans fec̄ trāqllitatē. amb.
Nō mediocris pudor ē īpio dei īſēſibilia elemēta pare-
re ⁊ hoīes n̄ obedire. Quātū ad tertiū Heb. vl. Obedi-
te p̄poſitis vr̄is ⁊ ſbijcite eis. ipi eī puigilēt q̄i rōe3 p oīa
h᷒ vr̄is reddituri ⁊c̄. Eccl. 4. Melior ē obedia q̄ꝫ victīe
Ad Ro. 13. Oīs aīa potētatib₉ ſblimiorib₉ ſbdita ſit ⁊c̄.
Exēplo abrae q̄ obediuit exeūdo d̄ terra ſua ⁊ circūcidē
do ſeip̄3 ⁊ īmolādo filiū. ⁊ ex h̄ ſūme laudat. Exēplo xp̄i
de q̄ luc. ij. Erat ſbdit᷒ ill̄. Gre. Quid ḡ mirꝝ ſi pctōr hō
obediētie ſeī h᷒ breuitate vite ſbijciat. qn̄ hāc q̄ obediē-
tes remūerat n̄ reliq̄t. xi. q. iij. q̄d ḡ. Exēpla mlta hēs in
vitaſpa. Quātū ad q̄rtū mltiplex ē fruct᷒ ei᷒. mlti ſt
Demultiplici fructu obediētie — fruct᷒ obedīe ſm̄ Guil. ī ſū. ꝟtu. Prim᷒. q2 fac̄ hoīem
dei amicū. Job. v. Vos amici mei eſtiſ ſi feceritiſ q̄ p̄cipio
vob. Scd̄s q2 fac̄ xp̄i amicū ⁊ ɔſāguineū. Matt. xij.
Qui fecerit volūtatē pa. mei q̄ ī celꝭ ē ipe me᷒ fr̄ ſo. ⁊ m. ē
Terti᷒ q2 fac̄ merē deo hoſpitiū. Maria eī obediente
voci angeli dei fili᷒ vteꝝ ei᷒ intrauit. Aug. O hūil obe-
diētia q̄ dū fidē dedit celi opificē īcorpauit. Vn̄ ⁊ xp̄s
hoſpitabat ſepe ī bethania q̄ interp̄tat dom᷒ obediē. et
in domo ſymōis q̄ īterp̄tat obediēs. Quart᷒ q2 hoīem
exaltat ad excellētiſſimū ſtatū in p̄nti ⁊ ī futuro. Deute.
xviij. Si audieriſ vocē dn̄i dei tui faciet te excelſiorē cun
ctis gētib₉. Iu p̄nti famā ⁊ miracula. Symō q̄ interp̄ta
tur obediēs xp̄o iubēti obediens ābulabat ſup aquas.
math. xiiij. Et maur᷒ ad capiēdū placitū. vt narrat gre-
go. ⁊ ɔp̄hēdit ſymō obediēdo xp̄o piſciū mltitudie3 co-
pioſa3. Lu. v. In futuro exaltat. ad Philip. ij. de xp̄o d3
Fact᷒ obediēs ⁊c̄. ꝓpter qd̄ ⁊ de᷒ exaltauit illū ⁊c̄. Et in
vitaſpa. Vidit q̄dā q̄tuor ordīes ī celo ſc3 īfirmoꝝ ī pa
tiētia. fuiētiū ī charitate. ſolitarioꝝ ī deuotōe. ⁊ obediē-
tiū p̄ri ſpūali. ⁊ iſtū vltimū ſupiorē vidit. Quit᷒ fac̄
orōes exaudiri. Gre. Si obedierim᷒ p̄poſitiſ nr̄is obedi
et de᷒ orōib₉ nr̄is. Sext᷒ fac̄ a picul̄ libari. Sap. xiiij
Exigui ligno ſc3 naui obedīe credūt hoīes aīas ſuas et
trāſeūtes mare p ratē ſūt liberati. Septī᷒ fac̄ de ho-
ſtib₉ triūphare. pucr. xxi. Vir obediēs loq̄t victorias.
Poſtq̄ꝫ adā dimiſit obediam ſuā īferi᷒. i. ſbdita rebellio
nis ſigna oñdit ſupiori ſuo vt3 Gen̄. iij. Octau᷒ fac̄
hoīe3 ornare. In h᷒ figurā legit ꝙ amici iob obtulerūt ei
inaurē vnā ex mādato dei. Job. vl. ⁊ ſignificat obedia3
ſm̄ greg. q̄ ornat aīa3 ſic īauris corp᷒. Non᷒ poīt ſe ī
alijs cū q̄b₉ viuit in pace. Eſa. xlviij. Vtinā attēdiſſes
ad mādata mea. fuiſſet vtiq̄ q̄ſi flumē pax tua. In h᷒
figurā legit. ij. macha. xiiij. ꝙ ſiluerit terra oīb₉ dieb₉ ſy-
monis q̄ īterp̄tat obediēs. Deci᷒ dat dn̄iū oīm. Na3
obediēti obediūt creature. De creatura legit ioſue. x. Nō
fuit p᷒ea tā lōga dies obedīe d̄ voti hoīſ. i. ioſue q̄ h̄ po
ſtulauerat. De creaturiſ ī vitaſpatꝝ ⁊ ſcrōꝝ hēs mlta exē
pla. Vndeci᷒ bn̄dictōe3 dī īducit. Deut. ij. Propono
tibi bn̄dictiōes ſi obedieris mādatis dei. ⁊ ita bn̄dictus
eris in agro ⁊c̄. Duodeci᷒ fac̄ hoīem dignū p̄latōe. vn̄
⁊ dn̄s Symonē ceteris p̄fecit. i. Macha. ij. Symō ſcio

ꝙ vir ɔſilij eſt.ipm audite ſp.ꝛ ipſe erit vobis pater. q̇ſ
q̄ꝫ p̄eſſe nō audeat q̇ ſubeſſe nō didicit. Decimuſterti
us ad glām ꝑducit.Math.xix.Si vis ad vitā īgredi.
ſerua mādata dei.vn̄ ꝛ p̄mis pntibꝫ datū ē p̄ceptū. vt ꝑ
exercitiū obediētie magis q̄ꝫ alteri⁹ ꝟtutis acq̇rerent re.
gnū.Gre.Nec ei mala arboꝛ in ꝑadiſo extitit ꝛc̄.xi.q.iij
q̇d ḡ. In q̇bꝫ ḡ debeat q̇s obedire ſuis ſupioꝛibꝫ.ꝛ in
q̇bꝫ nō teneat̄.ꝛ de vitio inobediētie ſibi ɔ̄rio.hēs in.ij.
Deo ī oī/ parte ti.iiij.cap̄.ij.ꝛ in.iij.parte ti.xvi.cap̄.1.§.ix. Et no
bꝫ ē obe/ ta ꝙ in oībꝫ ſimpl'r ſꝑ obediēdū ē deo ꝛ in his q̇ ſūt ɔ̄ p̄
diendum cepta.q꞉ in ipſis p̄t diſpēſare ip̄e ſol⁹ ſꝫ nō hō. Exo.xxiiij
Oīa q̄ locut⁹ ē dn̄s faciem⁹ erim⁹ q̄ꝫ obediētes deo reḡ
toꝛi vniuerſe terre ſue.Ad oīa q̄ iuſſerit ſine dubio. ob/
tēperādū ē.di.viij.q̄ ɔ̄ mores.Nec tūc.i.ɔ̄ ꝟtutē. q꞉ ſm
be.tho.ſe.ſe.vbi.s.Sic de⁹ nihil opat̄ ɔtra naturā ſcōꝫ
hoc ē natura vniuſcuiuſq̄ꝫ rei ꝙ in ea dn̄s opat̄. Tamē
aliq̄n ɔ̄ ſolitū curſum nature vt in opibꝫ miraculoſis.
ita de⁹ nihil pōt p̄cipe ɔtra ꝟtutē.q꞉ ī h̄ p̄ncipal'r ɔſiſtit
ꝟtus ꝛ rectitudo volūtatis hūane ꝙ dei volūtati cōfoꝛ/
mat̄ ꝛ ei⁹ ſeq̄t̄ ipiū.Q̄ꝫuis ſit ɔ̄ ɔſuetū ꝟtutis modū.Et
ſic nō fuit ɔ̄ iuſticiā p̄ceptū abꝛae factū ꝙ filiū innocen
tē occideret.q꞉ de⁹ ē actoꝛ vite ꝛ moꝛtis.Nec ɔtra caſtita
tē p̄ceptū factū oſee.vt adulterā acciperet.q꞉ de⁹ ē oꝛdina
toꝛ gubnatōis hūane.ꝛ ille ē debit⁹ mod⁹ vtēdi ml'ieribꝫ
quē de⁹ inſtituit.Et in hmōi obediēdo nō peccauerūt. ſꝫ
hō homī ɔ̄ mādata dei obedire n̄ dꝫ.xi.q.iij.ſi dn̄s.Hu
ti.iiij.c.ij. ic ꝟtuti opponit̄ inobediētia . de q̄ ſupꝛa in ſcd̄a parte.

De gratia ꝓut ē iuſticie pars. Caplm̄.xij.

Gratia multipliciter

Quid ſit grā ſeu ḡtitudo. accipit̄ vt notat archidi.i.q.i.grā.Nūc ḡ ac
cipit̄ ꝓut ē ꝟt⁹ ſpālis ꝑs iuſticie ſcꝫ potētia
lis quā tulli⁹ ſic diffinit. Grā ē in q̄ amicici
arū ꝛ officioꝝ alteri⁹ mēoꝛia ꝛ remūerādi volūtas ɔti/
net̄.Ad hāc inuitat apl's dicēs.grati eſtote. Q̄ꝫ aūt ſit
ꝟtus ſpālis diſticta a ceteris ſic declarat be.tho.ſe.ſe.q.
xvi.ar.1.ſm diuerſas cās ex q̇bꝫ aliq̇d debet̄ . neceſſe eſt
diūſificari rōem debiti reddēdi ita tn̄ ꝙ ſꝑ in maioꝛi id
qd̄ ē min⁹ ɔtineat̄. In deo aūt p̄mo ꝛ p̄ncipal'r inuenit̄
cā debiti eo ꝙ ip̄e p̄mū p̄ncipiū ē oīm bonoꝝ noſtroꝝ.
Scd̄ario aūt in p̄re vt ē ꝓximū nr̄e gn̄atōis ꝛ diſci
pline p̄ncipiū. Tertio aūt in ꝑſona q̄ dignitatē precel
lit ex q̄ cōia bn̄ficia ꝓcedūt. Quarto aūt in aliq̄ bn̄fa/
ctoꝛe a q̄ aliq̄ ꝑticl'aria ꝛ p̄uata bn̄ficia ꝑcepim⁹ ꝓ q̇bꝫ
ꝑticularit̄ ei obligamur.q꞉ ḡ nō q̇cq̇d debem⁹ deo l' p̄ri
vel ꝑſone ī dignitate p̄cellēti. dēm⁹ bn̄factoꝛi a q̄ aliq̇d
ꝑticl'are bn̄facim⁹. Inde ē ꝙ poſt religionē q̄ debitū cul
tū deo īpēdim⁹ ꝛ pietatē q̄ colim⁹ parētes.ꝛ obſuantiā
q̄ colim⁹ ꝑſonas in dignitate excellētes q̄ includit obedi
entiā.eſt alia ꝟtus ſpālis q̄ dꝫ grā ſeu gratitudo q̄ bn̄fa
ctoꝛibꝫ grām recōpēſat.ꝛ ꝑ h̄ diſtinguit̄ a p̄miſſis ꝟtu/
tibꝫ ſic q̄libet poſterioꝝ diſtinguit̄ a p̄oꝛi q̄ſi ab eo defi
ciēs.Quāuis aūt retributio ꝑtineat ad iuſticiā cōmuta
tiuā.hoc tn̄ ē q̄n attēdit̄ retributio ꝓpoꝛtionalis ſm de/
bitū legale.puta ſi pacto firmet̄ vt tm̄ ꝓ tāto retribuat̄
vt in mutuoꝛ in alijs ɔtractibꝫ.Sꝫ ad ꝟtutē grē ſeu ḡ
titudis ꝑtinet retributio q̄ fit nō ex debito legali ſꝫ ex ſo
lo debito honeſtatis quā ſcꝫ aliq̇s ſpōte fac̄.vn̄ ḡtitu/
do ē min⁹ grata ſi ſit coacta vt d̄r Sen̄.in li.de benefic̄.
Et Aug.dic̄ ꝙ ea ſūt in nr̄is officijs ḡtioꝛa. q̄ cū nō de/
beant̄.hūanitatis tn̄ grā īpēdim⁹. Et q꞉ ꝟa aīcicia ſup̄
ꝟtutē fūdat̄.Hic ē ꝙ q̇cq̇d ē ꝟtuti ɔ̄riū ī amico.ē aīcicie
īpeditiuū.ꝛ q̇cq̇d ē ꝟtuoſū ē aīcicie ꝓuocatiuū. iō ſm h̄
De ḡtitu/ ꝑ recōpēſatōꝫ bn̄ficioꝝ aīcicia ɔſeruat̄.ꝛ tn̄ ex h̄ nō tol/
dine q̄ ad lit̄ q̄n recōpēſatio bn̄ficioꝝ ſpāliter ad ꝟtutē ḡtitudinis
tine, ꝑtineat. Quia ꝟo de⁹ ē ſūm⁹ bn̄factoꝛ nr̄. imo oīa bo
na q̄ hēm⁹ ſiue naturalia ſiue ḡtuita ſiue foꝛtune ſūt e⁹

beneficia.vn̄ apl's.i.Coꝝ.iiij.Quid hēs qd̄ nō accepi/
ſti ſcꝫ a deo.q.d.nihil.Iō ꝑmaxie dēm⁹ eē grati deo ꝛ ḡ
tias agere de bn̄ficijs ſuis nobis collatis.Si aūt q̄rat̄.
Quis magis teneat̄ ad grās reddēdas deo.innocēs an Ad ḡtitu
penitēs.Rn̄det be tho.ij.ij.q.cvi.ar.ij. ꝙ aliq̄ mō tenet̄ dinē q̇s
magis innocēs ꝛ aliq̄ mō magis penitēs.Pro c⁹ decla/ magis te
ratiōe d̄r idē.ꝙ actio grāꝝ in accipiēte reſpicit grām dā neat̄ an i/
tis.vn̄ vbi ē maioꝛ ex ꝑte grā dātis ibi req̇rit̄ maioꝛ ḡ nocēs an
tiaꝝ actio ex ꝑte recipiētis.Grā aūt ē id qd̄ ḡtis datur. ne pēitēs
Vn̄ dupl'r p̄t eſſe ex ꝑte dātis maioꝛ grā. Vno mō ex
q̄ntitate dati.ꝛ hoc mō innocēs tenet̄ ad maioꝛes grāꝝ
actōes.q꞉ mai⁹ donū ei dat̄ a deo.i.magis ɔtinuatū ce/
teris paribꝫ.abſolute loq̄ndo.Et ſm hoc dic̄ Aug.in li.
de ɔfeſ.Quis hoīm ſuā cogitās infirmitatē.audet viri
bus ſuis tribuere caſtitatē aut innocētiā ſuā vt minus
amet te q̄ſi min⁹ fuerit ei neceſſaria miſcd̄ia tua donās
pctā ɔuerſis ad te.Et ſbdit poſtea.ꝛ iō tātūdē īmo am
pli⁹ te diligat.q꞉ ꝑ quē me videt tātis meoꝝ languoꝛibꝫ
exui ꝑ eū ſe videt tantꝫ pctōꝝ lāguoꝛibꝫ nō īplicari. Itē
q꞉ q̄ꝫto ḡtuitū bn̄ficiū ē magis ɔtinuatū tāto maioꝛ ꝓ
eo debet̄ grāꝝ actio.ſꝫ in innocēte magis ɔtinuat̄ bn̄fici
um dīne grē q̄ꝫ in penitēte.vn̄ Aug.in codē. Grē tue
deputo ꝛ mīe tue ꝙ pctā mea tanq̄ꝫ glaciē ſoluiſti. ḡtie
tue deputo ꝛ q̄cūq̄ꝫ nō feci mala. q̇d ei ē qd̄ facere nō po
tui. Et oīa mihi dimiſſa eſſe fateoꝛ ꝛ q̄ mea ſponte feci
mala.ꝛ q̄ te duce nō feci. Alio mō p̄t dici maioꝛ grā q꞉
magis dat̄ gratis.ꝛ ſm hoc magis tenent̄ ad grāꝝ acti
ones penitētes q̄ꝫ innocētes.q꞉ eis magis dat̄ gratis il/
lud qd̄ ſibi dat̄ a deo.Cū ei eſſet dign⁹ pena dat̄ grā. et
ſic lꝫ illud donū qd̄ dat̄ innocēti abſolute ɔſideratū ſit
mai⁹ q̄ꝫ donū qd̄ dat̄ penitēti.Eſt tn̄ mai⁹ datū penitē
ti in cōpatiōe ad ip̄m.Sic etiā p̄uū donū datū paupi.ē
mai⁹ q̄ꝫ diuiti magnū. Et q꞉ act⁹ circa ſingularia ſūt.ꝛ
in his q̄ agēda ſūt magis ɔſiderat̄ qd̄ ē hic.vel nūc t'lē
q̄ꝫ qd̄ ē ſimpl'r tale.ḡ ꝛc̄.vt d̄r ph̄s.iij.ethi. de volūtario
ꝛ inuolūtario. Vn̄ ꝛ xp̄s lu.vij.d̄r.Cui pl⁹ dimittit̄ pl⁹
diligit et eadē rōe pl⁹ tenet̄ ad grāꝝ actiōem. Et nota ꝙ
ait amb.Facili⁹ īueniūt̄ q̄ ɔſeruauerūt īnocētiā q̄ꝫ q̄ di/
gne egerint pn̄iam.de pe.diſt.i.Sunt qui arbitrantur.

Inuitāt aūt nos ad §.I.

grāꝝ actiōes erga deū(ſm illud qd̄ d̄r phariſe⁹ oꝛans in
tēplo.lꝫ nō recto aīo.De⁹ grās ago tibi.lu.14)tria. Pri Tria nos
mo mltitudo ſacraꝝ ſcripturaꝝ.ſcd̄o plenitudo cūctaꝝ īuitāt ad
creaturaꝝ.tertio tp̄is aptitudo pleni grāꝝ. Quātū ad ḡtitudīē
p̄mū freq̄nter in ſcp̄turꝫ admonemur ad agēdū grās vt
illud.i.Theſſa.v.In oībꝫ grās agite.ꝛ ad Col.iij.Om̄e
qd̄cūq̄ꝫ facitis aut in ꝟbo aut in ope.oīa in noīe dn̄i ieſu
xp̄i facite grās agētes deo ꝛ p̄ri.Et thob.iiij. Oī ope be
nedic deū.Ad ephe.v.Grās agētes ſꝑ ꝓ oīb⁹ . Et pſal.
Benedicā dn̄m in oī tp̄e ſꝑ laus ei⁹ in oꝛe meo.In dn̄o
laudabit̄ aīa mea.Dēm⁹ ei deo regr̄tiari.ope.oꝛe.ꝛ coꝛde.
Et q̄ꝫtū ad p̄mū d̄r Benedicā do.ī oī tē.Sic ei de⁹ ma
ledicit̄ malis factꝫ hoīm ꝛ negat̄.ſic ꝛ bonis factꝫ bn̄dic
tur ꝛ ɔfitet̄.vn̄ Hiero.d̄r.Quoties vicimur vitijs atꝫ
pctīs toties deū negam⁹. Et q̄ties aliq̇d boni agimus
toties deū ɔfitemur.xi.q.iij.nolite.Oī igit̄ tp̄e dn̄m be
nedicim⁹ ꝛ ḡtitudīe ad eū vtimur.cū oī tp̄e bn̄ opam̄.
In oī ſcꝫ tp̄e puericie.adoleſcētie.iuuētutꝫ.ſenectutꝫ. In
oī tp̄e ſcꝫ die ac nocte.In oī tp̄e ſcꝫ aduſitatꝫ ꝛ ꝓſꝑitatis.
ne ſit de numero illoꝝ qui ſolū laudant temꝑe proſperi/
tatis.de quibus dicit̄ in pſal. Cōfitebit̄ tibi cū benefece
ris ei. Secūdo oꝛe debem⁹ deo regratiari benedicere
ꝛ laudare. ſm illud pſal. Semꝑ laus eius in oꝛe meo.
Propterea enim dedit de⁹ homini inter cetera anima/
lia loquelam vt non ſolū coꝛde ſed oꝛe ipſum laudant.
ſm illud Eccleſi. Dominus dedit mihi linguā eruditā

⁊ in ip̃s laudabo deũ. Hinc ⁊ Aug⁹. ad Aureliũ. Quid melius aĩo geram⁹ ⁊ ore pmam⁹ ⁊ calamo exp̃mamus q̃ꝫ deo grãs. Hoc nec dici breui⁹. nec audiri leui⁹. nec ĩtelligi grãdi⁹. nec agi fructuosi⁹ p̃t. Sꝫ ⁊ hoc p̃gine glĩosa legit̃ ꝙ vocata a q̃cꝫ deo grãs r̃ndebat ne vel illa puula hora r̃ndẽdi a laude dei ceſſaret. Corde pmarie laudandus ⁊ bñdicẽd⁹ ẽ de⁹. Et h̃ ẽ qd̃ dic ps̃. In dño laudabit̃ aĩa mea. Laudabit̃. i. laudibꝫ occupat̃. qd̃ nõ ẽ aliud q̃ꝫ ip̃a dei bñficia cogitare ⁊ recognoſcẽdo ip̃m bñfactorẽ amare. quõ ⁊ ſcti corpe eruti deũ laudãt. ſm illud p̃ſal. Laudẽ dicite deo nr̃o oẽs ſcti ei⁹ q̃ timetis deũ puſilli ⁊ magni. Scd̃m qd̃ inuitat ad regratiãdũ deo ẽ vniuerſitas creaturaꝝ. ⁊ hoc tripl̃r. Primo q̃dẽ. qꝛ cũ oĩa fecerit de⁹ ꝑpter hoĩem. vt dic Aug. q̃libet creatura ẽ qd̃dã bñficiũ hoĩ collatũ vt inuitet cũ ad regratiãdũ ipi d̃ tali bñficio. Scd̃o pulcritudo ⁊ ꝟtus ip̃aꝝ creaturaꝝ ordo eis dat⁹ a deo in opibꝫ ſuis quẽ ſeruãt ſine defectu q̃ſi ꝑ hoc cognoſcẽtes bñficiũ ⁊ deũ ſuo mõ laudantes. ſm illud Bñdicite oĩa opa dñi dño laudate ⁊ ſupexaltate eũ ⁊c. Dan. iij. Et Laudate dñm de celis ⁊c. ps̃. cxlviij. Laudãt eũt ⁊ bñdicũt irrõnabilia deũ eodẽ mõ q̃ d̃r in p̃u. vulgari. lopa loda el maiſtro. qꝛ pulcritudo alicui⁹ picture. ſcripture vel ſculpture. manifeſtat ſapiam artificis vñ laudat̃. Tertio inuitãt creature ad regratiãdũ deo qꝛ oẽs exceptis angelis ſũt inferiores nobis. Et cũ de⁹ potuerit nos facere viliſſimas creaturas nobiliſſimas fec̃. Et ad hoc fac̃ qd̃ legit̃ in vitaſpatꝝ. qꝛ ꝯgregatis q̃daꝫ vice m̃l̃tis patribꝫ ad colloq̃ndũ de deo. dixit vn⁹ magne vite. Bñdict⁹ de⁹ q̃ fecit tot innumeras ⁊ mirabiles creaturas e q̃bꝫ nulla ẽ q̃ me nõ doceat deũ laudare ⁊ regratiari. Quo dicto ſurrexit q̃dã min⁹ expertus interrogãs eũ ⁊ dicens. Quõ te docet laudare deũ buſo. Et r̃ndit ille. Multũ q̃dẽ ⁊ m̃l̃tipl̃r. Nã cũ intueor illud aĩal ita horribile in aſpectu. veneno plenũ corpe turgidũ ſuper pect⁹ gradiẽs ſup ꝑ terrã. oculis trãſuerſis ⁊c. ꝯſidero deũ me potuiſſe talẽ cũ eo facere. fecit aũt rõnabilẽ creaturã me ⁊ ſui capacẽ. p̃ſtat mihi occaſionẽ m̃l̃tã deo regr̃tiãdi. Tertiũ qd̃ inuitat ad grãrũactionẽ ẽ q̃litas temporis. d̃r ei tps noui teſti tps grẽ. qꝛ ſupabũdauit m̃l̃tiplex gratia humano generi collata poſt xp̃i aduẽtũ. Et iõ m̃l̃tiplicatis bñficijs m̃l̃tiplicãde ſũt ⁊ grãrũactõẽs. vñ ap̃ls. ij. ad Coꝛ. vi. Hortamur vos ne in vacuũ gratiam dei recipiatis. In vacuũ recipit ⁊ fruſtra grãm. i. ſua bñficia q̃ ea nõ recognoſcit. nõ laudat. nõ ea exercet ĩ m̃l̃tiplicãdo. Et ſic nõ ſolũ demeret̃ alia ſibi dari. ſꝫ ⁊ collata ſibi auferri. ſm illd̃ Gre. Priuilegiũ meret̃ amittere. q̃ ꝯceſſa abutit̃ p̃tãte. xi. q. iij. eccõtra d̃r. Eccl̃i. Ad locuꝫ vñ exeũt fluĩa reuertunt̃ vt iterꝫ fluãt. Fluĩa ſcꝫ gratiaꝝ de mari oĩa exeũt ſcꝫ diuine largitatꝭ. ⁊ ſi nõ reuertant̃ ad ip̃m mare vñ exeũt ſcꝫ ꝑ recognitõeꝫ bñficioꝝ ⁊ grãruꝫ actionẽ. exiccant̃ ⁊ aq̃ grẽ ꝑuant̃. ſꝫ ſi redeunt ad mare. i. ad deũ regratiãdo vel recognoſcẽdo ab ip̃o ab eo recipiunt influxũ aliaꝝ graꝝ ſeu bñficioꝝ. Et cũ op⁹ iſtud ſcꝫ ad graꝝactõẽs ſit exercitiũ ſupne patrie. ſm illd̃ Eſa. li. Gaudiũ ⁊ letitia inuenieť in ea gr̃iaꝝactio ⁊ vox laudiſ q̃nto q̃s copioſi⁹ ⁊ ꝑfecti⁹ ſe exercet in gr̃iaꝝactiõe tãto magis appropinq̃t ſtatu btõꝝ. ps̃. xlix. Sacrificiũ laudis honorificauit me. Vñ ⁊ de ſupna hierl̃m d̃r Thob. xiij. ꝙ ꝑ vicos ei⁹ cãtabit̃ alleluya. qd̃ interp̃tat̃ laudate dñm. Oẽs hoĩes in tribulatõibꝫ vel tẽtatõibꝫ poſiti euadũt illeſi aĩa ⁊ corpe laudãdo deũ. ſic in figura h̃etur de anania. azaria. ⁊ miſahele miſſis in fornacẽ ignis ardẽtis laudãtibꝫ deũ ⁊ bñdicẽtibꝫ. illos omino non tetigit ignis. nec ꝯtriſtat⁹ eſt. nec q̃cq̃ꝫ moleſtie intulit. Sꝫ angelus dñi deſcẽdẽs in fornacẽ ꝯfortauit eos. Dan. iij.

De quib⁹ beneficijs .§. II.

ſit deo reg̃tiãdũ. d̃r decre. Cũ creatura nõ habeat q̃d ꝑ meritis r̃ndeat creatori celebrationẽ miſſaꝝ ꝯtinuet aut ꝑcuret. iõ inq̃t ps̃. cxv. Quid retribuã dño ꝑ oĩ. q̃ re. m. q. d. Tot ⁊ tãta ſũt q̃ recepi ꝙ retribuere vel recõpenſare nõ valeo. ſꝫ nec ip̃e exigit equalẽs. ſꝫ qd̃ ẽ nobis poſſibile. Signãter aũt d̃r ꝓpha. Retribuit. nõ ꝯceſſit. q̃ſi p̃ſupponẽdo nos aliq̃d ꝑus feciſſe dño vel dediſſe vñ retribuit. Sꝫ q̃d dño deo nos tribuim⁹ vl̃ fecim⁹ vñ ſua bñficia largiret̃. Certe nihil niſi mala ⁊ pctã. cũ q̃bꝫ etiã naſcimur. In h̃ apparet magna dei bonitas ⁊ benignitas erga nos. qꝛ cũ ei tribuerim⁹ ⁊ fecerim⁹ mala ip̃e ꝑ malis retribuit bona ſcꝫ bñficia ſua. Et vt notat Guil. in ſum. ꝟtutũ. Tria genera bñficioꝝ retribuit nob̃ dñs. primo gñalia. ſcd̃o ſp̃alia. tertio ſingl̃aria. De p̃mis ſcꝫ gñalibꝫ dic̃ Bern̄. Agam⁹ fr̃es gr̃ias factori nr̃o redemptori nr̃o ⁊ remũeratori nr̃o. Primũ qd̃ nobis p̃ſtitit. qd̃ nos ip̃i ſum⁹. Adiecit etiã vñ ſubſiſterem⁹ q̃ iã erã⁹. Faciam⁹ inq̃t hoĩem ad imaginẽ ⁊c. Et paulo poſt. Ut p̃ſit piſcibꝫ maris ⁊ volatilibꝫ celi ⁊ beſtijs terre Gen. i. Iã tertiũ op⁹ tue redẽptõis attẽde. idẽ fec̃ te de⁹ tu⁹. fec̃ tã multa ꝑpter te. fact⁹ eſt ip̃e tecũ caro vna. te q̃ꝫ faciet ſecũ ſp̃m vnũ. Bñficia ꝟo ſp̃alia ſũt tria ſcꝫ expectationis. iuſtificatõis ⁊ ꝯſeruatõis. Primũ ẽ bñficiũ expectatõis q̃ de⁹ patiẽter pctõres expectat ad pñiam. Vñ Eſa. xxx. c. Expectat vos dñs vt miſereat̃ veſtri. ⁊ iõ exaltabit̃ pcẽs vobis. et Hiero. Moderatio dei ac pietas ſolũ noſtrũ reditũ q̃rit ac nos cupit ſua lõga bõitate ſaluari. di. xciij. Dyaconi. Et notãdũ ꝙ circa vnũq̃mq̃ſ hoꝝ bñficioꝝ aliq̃ ſũt attẽdẽda vt cog̃ſcat̃ magnitudo ꝺi.

Circa p̃mũ dꝫ hõ cogitare q̃tiẽs meruerit vt tps pñie ſibi auferat̃. q̃tiẽs mortal̃r peccauit h̃ meruit. qꝛ pctõr indign⁹ ẽ vita cũ ingrat⁹ ſit auctori vite Job. xxx. Qui vita ip̃a putabant̃ ĩdigni. Scd̃o dꝫ cogitare q̃ꝫ ꝓxim⁹ fuerit q̃ñq̃ꝫ amiſſiõi vite ſeu dãnatõi. Tãto ei miſcd̃ia eſt gr̃ior q̃ꝫto pena ꝓximior ẽ ad quã ꝑat̃. Si ei ſuſpendẽd⁹ iã laqueũ h̃eret ĩ collo mai⁹ bñficiũ reputaret ſi tũc liberaret̃. vñ dꝫ cogitare ſi q̃ñ fuit in piculo mortis dũ ĩ ſtatu erat dãnatõis. Et q̃ iuiſſet ſi ĩ illo ſtatu deceſſiſſet ⁊ q̃d ꝓmeruit apud deũ vt de⁹ ei pepcerit. ꝓuerb. v. Funibꝫ pctõꝝ ſuoꝝ ꝯſtringit̃ impi⁹. q̃bꝫ ſcꝫ ſuſpẽdat̃ ĩ inferno. vñ Ezechias. Tu aũt eruiſti aĩam meã vt nõ periret. Eſa. xxxviij. Tertio dꝫ cogitare q̃ꝫ p̃cioſam rẽ de⁹ ei cõmiſit q̃ñ tps pñie ei dedit. Precioſitas tpis ex hoc ꝑpẽdit̃. qꝛ in momẽto tpis p̃t hõ lucrari regnũ eternum. Et illis q̃ ſũt ĩ inferno pl⁹ valeret momẽtũ tpis ĩ q̃ agerẽt pñiam q̃ꝫ tota maſſa auri q̃ ẽ in mũdo. vñ Seneca. Nulla maior iactura q̃ꝫ tpis. Pctõr ãt re tã p̃cioſa abuſus ẽ. vñ Job xxiiij. Dedit ei de⁹ locũ pñie ⁊ ille abuſus eſt eo ĩ ſupbiã. Quarto dꝫ cogitare q̃ꝫ male meruiſſet vt res tã p̃cioſa ei ꝯferet̃. q̃ magnũ tps ſibi ꝑus datũ in ꝯtũeliã ip̃i⁹ dei ꝯcedẽtꝭ expẽderet. Aug. Nõ ẽ dign⁹ dãdis q̃ nõ ẽ grat⁹ datꝭ. Quĩto dꝫ cogitare q̃l̃r ſciebat eũ de⁹ eẽ vſuꝝ tãto bñficio. In h̃ tñ ẽ cumul⁹ diuine mĩe ꝙ lꝫ de⁹ ſciuerit eũ vſuꝝ tãto bñficio ꝑ magna pte ĩ ꝯtumeliã dei nõ dimiſit ꝑpter h̃ dare illi. ad Ro. ij. An ignoras qꝛ benignitas dei ad pñiam te adducit. Circa ſcd̃m bñficiũ ſcꝫ iuſtificatõis dꝫ hõ cogitare. Primo a q̃b⁹ vinculis de⁹ libauit eũ. Tot ei vinculis ẽ pctõr ligat⁹ q̃t peccatꝭ ẽ irretit⁹. ⁊ ſũt adeo fortia iſta vincula ꝙ nec etiã per mortẽ q̃ñq̃ꝫ ſoluũt̃. ⁊ ſol⁹ de⁹ p̃t ea dirũpe ſeu ſoluere nõ aliq̃ creatura. Vñ nõ paꝝ dꝫ eẽ grat⁹ deo his quẽ dñs ab hmõi vinculis q̃bꝫ captiu⁹ ducebat̃ ad ĩfernũ liberauit. qd̃ in ſe recognoſcẽs ps̃. cxv. ait ad dñm. Dirupiſti vincula mea ⁊c. Scd̃o dꝫ cogitare q̃t ⁊ q̃ꝫta ei de⁹ dimiſit. Pro q̃libet ei mortali re⁹ erat mortꝭ eterne. Si q̃s ei eſſet re⁹ tpalis mortꝭ q̃ momẽtanea ẽ. nõne ꝑ dimiſſione illi⁹ parat⁹ eſſet illi ſeruire toto tempe vite ſue. Quid

De tr[ibus] bñfici[orum] gñib[us] [...] ſc' de[um]

De [...] dic [...] bñfici[um] expe[ctati]onis.

De [...] dine [...] bñfici[um] iuſtifi[cati]onis.

ergo benefaciẽdũ ẽ erga deũ ꝓ dimiſſiõe mortꝭ eterne q̄
etiã vni mortali debet. Aug. cui dctm̄ eſt. nauigia ne ſb
mergaris ꝛ diſtulit. Cui dcm̄ ẽ. Labora ne moriaris. et
piger fuit. Leuia iubet de⁹ vt in eternũ viuam⁹. et vt
obediam⁹ negligim⁹. Tertio debem⁹ cogitare ad q̄n/
tã dignitatẽ de⁹ cũ elegit qñ cũ iuſtificauit. Elegit eniꝫ
eũ de⁹ ad regnũ eternũ. vñ apl's ad Ro. iiij. Vt iuſtifica
ti gratis ipi⁹ heredes ſim⁹ in ſpẽ vite eterne. Quarto
dꝫ cogitare in q̄li ſtatu de⁹ eũ elegit. Poſtꝙ eĩ tũc erat dĩ
ꝛ indign⁹ etiã panc exercẽs inimicicias pctĩs ſuis. vnde
Deut. xxxij. inq̄t moyſes. Inuenit eũ ĩ terra deſerta. i. in
ſtatu a grã derelicto. In loco horroris ſcꝫ meriti eterne
dãnatõis. ꝛ vaſte ſolitudĩs. i. magne obſcuritatis mētꝭ
in q̄ hĩtabãt varie fere pctõꝝ. Quinto dꝫ cogitare q̄t
dñs relinq̄t. q̄bꝫ tale bñficiũ iuſtificatõis nõ ꝓſtitit. imo
in pctĩs ſuis ꝑire ꝑmiſit. pſ. cxlvij. Nõ fec tl'r oĩ natiõĩ
ꝛ iudicia ſua nõ manifeſtauit eis. Judicia ſcꝫ ad iudicã
dũ ſe ꝛ diſcernẽdũ pctã ſua. ꝛ puniẽdũ q̄bꝫ iudicijs hõ
iuſtificat. Circa bñficiũ ſ'o tertiũ ꝯſeruatõis etiã at/
tẽdẽda ſũt q̄nqꝫ. Et p̄mo ꝯſiderãdũ difficultas ſtandi.
q̄ apparet ſpãliter in tribꝫ. ĩ lucifero ꝑnte pm̄o ꝛ iuda xp̄i
diſcipulo. Lucifer eĩ cũ eẽt maxĩa arbor ĩ ꝑadiſo dei ad
modicũ vẽtũ ſuꝑbie in terrã corruit. Adã cũ eſſet abſqꝫ
corruptiõe naturaliũ, ꝓpter cohĩtationẽ vni⁹ mlꝛierꝭ ꝑadi
ſum amiſit. Hiero. Si potuit mlꝛier eijcere eũ q̄ iã erat ĩ
ꝑadiſo. nõ ẽ mirꝝ ſi eos ĩpediat q̄ nõdũ in ꝑadiſũ ꝑuene
rũt. Judas ſcarioth cũ eſſet ſub tãto paſtore ꝛ mgr̃o ꝛ ĩ
ter tales frẽs. occaſiõe tñ modice admĩſtratõis cecidit ꝛ
nõ adiecit vt reſurgeret. Scd̃o ẽ intuẽda pugne cõti
nuitas in q̄ ſum⁹. Job. vij. Militia ẽ vita hoĩs ſuꝑ ter
rã. vbi alia trãſlatio dĩc. Tentatio ẽ vita hoĩs. Grego.
Diabol⁹ aſſidue tentat vt ſaltẽ tedio vincat. Mirari ſo
lent hoĩes cũ audiũt aliquẽ bonũ cadere in pctõ cũ tñ
ꝯtinue ſit in pugna. Sꝫ poti⁹ mirãdũ ẽ ſi aliq̄ñ non ca/
dat. Legit in vitaſpatrꝝ. ꝙ q̄dã veniẽs ad abbatẽ theo
dorꝝ. dixit ei. Ecce talis frater reuſus ẽ ad ſeculũ. q̄ſi de h̄
admirãs. Cui ille rñdit. Ne mireris. Sꝫ ſi audierꝭ ꝙ ꝑ/
ualuit q̄s effugere de ore ĩimici. h̄ admirare. Tertio ẽ
aduertẽda ꝓꝑria infirmitas. Tãta ẽ eĩ hũana fragilitas
vt ad ſibilũ vni⁹ verbi deijciat. ad aſpectũ ſeu erectiõeꝫ
oculi ꝓſternat. vtꝫ ĩ Dauid erga berſabee. ij. Reg. xi. vñ
pſal. xxxiiij. Vie illorꝝ tenebre ꝛ lubricũ. nõ dĩc vias. per
q̄s im⁹ eẽ lubricas ſꝫ ip̄m lubricũ. Quarto ẽ aſpiciẽ/
da ĩpugnãtis aſtutia ꝛ ptãs. Job. xli. Nõ ẽ ptãs ſuꝑ ter
rã q̄ ei cõꝑet. Habet eĩ ptãtẽ diabol⁹ ordĩne nature ſuꝑ
oẽm materiã elemẽtalẽ ĩmutãdi ꝛ ſuꝑ corp⁹ hũanum ꝛ
potẽtias ſenſitiuas. Sꝫ dei ꝟtute coercet ne noceat q̄n/
tũ cuꝑet. De aſtutia ei⁹ dr̃ Gen. iij. Serpẽs erat callidi
or cũctis aĩantibꝫ terre. Et leo papa in ſermone. Perui/
gil ille hoſtis acrioribꝫ pulſat inſidijs q̄s maxime nouit
abſtinere a pctĩs. Quĩto ẽ ꝯſiderãda piculorꝝ varie/
tas. Tot eĩ ſũt ꝑicula ꝙ cũ q̄s vult vnũ effugere in ali ꝺ
incidit. Sĩc aliq̄ñ volẽs vitare accidiã incidit ĩ leuitatẽ
ꝛ vanã leticiã. Et ecõtra. Cupiẽs vitare vanã letitiã in/
cidit in accidiã. Et q̄rẽs q̄s vitare gulã ꝛ voluptatẽ. in
cidit in indiſcretiõꝫ ꝛ inſenſibilitatẽ. Et ſub ſpẽ diſcretõ
nĩs labit in vitiũ gule ꝛ diſſolutõis. vñ Eſa. xxiiij. dr̃. Et
erit q̄ fugiet a facie formidĩs cadet in foueã. Et q̄ ſe ex/
plicauerit de fouea tenebit laq̄o. fugit q̄s a facie formi/
dĩnis. cũ deſiderãs diuinũ iudiciũ attẽnat ꝯſciam ꝛ ni/
mis aggrauãs pctã ſua ex formidĩe futuri iudicij inci/
dit in foueã deſpatõis. Aliq̄ñ aũt egrediẽs de fouea de/
ſperatõis capit laq̄o p̄ſũptõis. Bene ḡ dicere hꝫ q̄ ſe vi
det a deo ꝯſeruari. Quid retribuã dño ꝛc. Debꝫ tertio
q̄libet ꝯſiderare beneficia ſibi collata ſingularia ꝛ de ſin
gulis grãs agere. Bern. Diſce ad ſingula dona gratias
agere. Diligẽter ꝯſidera q̄ tibi oꝑponũt. vt nulla dĩ do/
na debita grãꝝ actiõe fruſtrent. Et p̄mo cõſidera q̄ꝛ tot
ſunt dei bñficia erga te. q̄t vite momẽta. Per ꝯtinuũ eĩ
defluxũ hõ ꝯſiſtit ꝛ viuit. Vnꝺ ꝛ paul⁹ allegãs dictuꝫ
cuiuſdã ph̄i in actibꝫ aploꝝ. c. xvij. inq̄t. In eo eñĩ cũ ſu
mus dei in ip̄o viuim⁹. mouemur ꝛ ſum⁹. Scd̃o eſt
attẽdendũ ad oꝑa ſingula naturalia interiora vel exteri
ora. vt intelligẽ. velle. memorare. videre. ãbulare. ꝛ hmõi.
que oĩa a deo hẽm⁹ vnꝺ Plato. Deũ dico auctorẽ oĩm
naturãꝝ. lumẽ oĩm rõnũ. finẽ oĩm actionũ. ſine q̄ nulla
natura ſubſiſtit. nulla rõ diſcernit. nulla actio expedit.
De ſingulis igit horꝝ. vt magnis beneficijs debem⁹ ḡti
as agere. Tertio ẽ inſpiciẽdũ ad oꝑa bona ſeu merito
ria. q̄ꝝ oĩm p̄ncipalis ẽ ip̄e auctor. vnꝺ Eſa. ca. xxvi. ad
eũ ait Oĩa oꝑa nr̃a opat⁹ es in nobis. et Aug. Cũ coro
nat merita nr̃a remunerat oꝑa ſua. q̄ꝛ ſcꝫ ip̄e dedit ꝟtu/
tẽ bene oꝑandi. Quarto etiã de bonis tꝑalibꝫ ſiue ſb
ſtãtie. ſiue fame. ſiue potẽtie. ſiue dignitatis. grãs agere
oportet. cũ dei beneficia ſint. ꝛ vt ait ſaluator. Cui mlꝛtũ
collatũ ẽ. pl⁹ exiget ab eo. Multo magis agẽde ſũt grẽ
deo de ſacramẽtis. ꝺ doctrinãꝝ documentis. ꝛ ſctõꝝ exẽ
plis ꝛ miraculis q̄ ſũt magna occaſio nobis ꝓficiendi.
Quĩto etiã in flagellis deo ẽ regratiãdũ. qꝺ Job fec
dicẽs. Sĩc domĩo placuit ita factũ ẽ. ſit nomẽ domĩ be/
nedictũ. Job. i. Sũt eĩ ꝛ ip̄a dei beneficia in ſalutẽ ordĩ
nata. vnꝺ dr̃. ij. Macha. vi. Eteñĩ mlꝛto tꝑe nõ ſine pec/
catoribꝫ ex ſnĩa agere. ſꝫ ſtatĩ vltionẽ adhibere. magni be
neficij indiciũ ẽ. Quilibet igit cũ pſal. dicere p̄t. Quid
retribuã domĩo pro oĩbꝫ que retribuit mihi.

Tria ꝯ hõ ꝯſide rare circa bñficia ſĩ gularia

Exigitur virtus gra §. III.

titudĩs. vt ñ ſolũ deo ſim⁹ ḡti. ꝛ grãs referam⁹ de ſuis
beneficijs corde. ore. ꝛ oꝑe. ſcꝫ recognoſcẽdo. laudãdo. et
obſeq̄ndo. ſed etiã creaturis rõnabilibꝫ. a q̄bꝫ recipim⁹
varia beneficia. Et p̄mo ſctĩs ꝛ angelis bonis. a q̄bꝫ re/
cipim⁹ ꝯtinue mlꝛta obſeq̄a. ſm illud pſ. xc. Angelis ſu
is mãdauit de te vt cuſt. te ꝛc. Et eccl'ia canit. Hic eſt mi
chael archangel⁹ q̄ p̄ſtat beneficia ppl'o. Grati autẽ ad
eos ſum⁹ ſi afficiamur ad eos ꝛ aſſentiam⁹ bonis ĩcita/
mẽtis eorꝝ. laudãdo ꝛ honorãdo eos. ꝛ aliq̄d boni. vt ie/
iunia ꝛ hmõi. faciẽdo in honorẽ eorꝝ. Scd̃o grati eẽ de/
bem⁹ parẽtibꝫ a q̄bꝫ poſt deũ p̄cipua beneficia accepi/
m⁹ ſcꝫ eſſendi nutrimẽti ꝛ documẽti. Vñ ph̄s ait. Dijs
mgr̃is ꝛ parẽtibꝫ nõ p̄t reddi eq̄ualẽs. Recõpenſandũ
tñ eſt eis affectu ꝛ effectu in eo qꝺ fieri p̄t. ſalua tñ pro/
pria ſalute. hoc tñ magis ſpectat ad ꝟtutẽ pietatis. de
q̄ dctm̄ ẽ ſupra. Demũ vtẽdũ ẽ ḡtitudĩe erga q̄ſcũqꝫ no
bis aliq̄ bñficia ꝯferẽtes. Et hoc ſiue ſint ĩ felicitate cõ/
ſtituti ꝛ nõ indigẽtes. ſiue ſuã vtilitatẽ in bñficijs intẽ/
dẽtes. ſiue etiã male eis vtẽtes. mõ tñ q̄ declarabit vñ
apl's. i. ad Corꝝ. vi. In oĩbꝫ grãs agẽtes ſcꝫ de benefici/
is benefactoribꝫ. Hui⁹ rõ eſt ſm Tho. ſe. ſe q. cvi. ar. iij.
q̄ꝛ effect⁹ naturaliter ad ſuã cãm ꝯuertit. vñ Dioni. dĩc
p̄mo. c. de diui. no. ꝙ de⁹ ꝯuertit oĩa ad ſeip̄m tanq̄ꝫ cã
oĩm. Semꝑ eĩ oportet ꝙ effect⁹ ordinet ad finẽ agẽtis.
Manifeſtũ ẽ aũt ꝙ benefactor in q̄tũ hmõi ẽ cã benefi
ciati. ꝛ iõ natal' ordo req̄rit vt ille q̄ ſuſcipit bñficiũ ꝑ grã
rũ recõpẽſatõeꝫ ꝯuertat ad benefactorẽ ſm modũ vtri/
uſqꝫ. Et ſic dcm̄ ẽ de p̄re benefactore cui in q̄tũ hmõi de
bet honor ꝛ reuerẽtia a filio eo ꝙ hꝫ rõem p̄ncipij. ſed ꝑ
accĩdẽs debet ei ſubuẽtio vel ſuſtẽtatio ſcꝫ ſi indigeat.
Sic beneficiat⁹ dꝫ benefactori honorẽ ꝛ reuerẽtiã. ꝛ cũ
indigeret ſm ꝙ põt dꝫ ei ſubuenire. vnꝺ Paup ingra/
tus nõ ẽ ſi faciat qꝺ p̄t. Sĩc eĩ beneficiũ ꝯſiſtit magꝭ ĩ
affectu q̄ꝫ in effectu. ita recõpenſatio etiã beneficij magꝭ
in affectu ꝯſiſtit. vnde Paup ſi oꝑe recõpenſare nõ põt
benefactori. p̄t tamẽ recõpẽſare ꝑ grãrũ actionẽ. ꝛ laudẽ
ꝛ venerationẽ benefactori. hinc Sen. in. ij. de benefi. ait

Creaturꝭ rõabilibꝫ dẽm⁹ eſſe ḡti. ꝛ q̄bꝫ.

Tria teſte tur bñfici at⁹ bñfa/ ctori ꝛ q̄.

Gratitu/ do circa bñficium ꝯſuatõis

exẽpluꝫ.

Qui grate bñficiũ accipit p̄ma̅ ei⁹ penſionē ſoluit. q̃ꝫ g̃/
te aũt ad nos bñficia ꝑuenerũt iudicem⁹ affectibꝫ. ꝙ nō
ipo tñ audiēte. ſ. benefactore. ſꝫ vbiqꝫ teſtemur. Et ſm h̄
in felicitate qntūcūqꝫ ꝯſtitutis pōt recōpēſari bñficiũ
ſaltē eos honorādo ⁊ laudādo. ſm phm. viij. ethi. ⁊ etiā
alijs modis. vñ Sen. in. v. de bñfi. Multa ſũt ꝑ q̄ q̄c/
q̄d debem⁹ reddere ⁊ felicibꝫ poſſim⁹ fidele ꝯſiliũ aſſi
dua ꝯuerſatiōe. ſermo cōis ⁊ ſine adulatiōe iocũd⁹. In
digentibꝫ aũt recōpēſandũ eſt bñficijs collatis ab eis ꝑ
ſubuētionē ſi fieri pōt. q̄ꝛ etiā a ſeruo pōt dñs bñficium
ſuſcipe dꝫ tũc ei g̃tus eſſe. Nā vt ait Sen. in. iij. de bñf.
Quādiu ſeru⁹ p̄ſtat q̄ꝺ a ſeruo exigi ſolet. miſteriũ eſt.
vbi aũt pl⁹ q̃ꝫ a ſeruo neceſſe. bñficiũ eſt. vbi e̅i i affectũ
amici trāſit. incipit vocari bñficiũ. Vñ ⁊ de q̄buſdā ſer
uis legit̃ ſuis dñis ꝯtuliſſe magna bñficia exponēdo ſe
ꝑiculis mortis. Et ſm h̄ ſeruis vltra debitũ faciētibꝫ g̃/
tie ſũt agēde. Ad cũ etiā q̄ bñficiũ ꝯtulit extra ſuā vtili
tatē. intendēs gratũ ſeruo diuerſimode tñ. q̄ꝛ vt dt Se
ne. in. vi. de bñfi. multũ intereſt. vtrũ aliq̄s bñficiũ nob̄
det ſua cauſa an ſua ⁊ nr̄a. Ille q̄ tot⁹ ad ſe expectat ex
nobis ꝓdeſt. q̄ꝛ aliter ſibi ꝓdeſſe nō pōt. Et inde loco ab
undans videt̃ q̄ qui pecori ſuo pabulũ ſpargit. Si me
in ꝯſortium admiſit. ſi duos cogitauit. ingrat⁹ ſũ etiā
⁊ iniuſt⁹. vbi nō gaudeo h̄ illi ꝓfuiſſe q̄ꝺ ꝓderat mihi.
Sũme malignitates ē nō vocare bñficiũ niſi q̄ꝺ dantē
aliq̄ incōmodo afficiat. Ad dātes inſuꝑ bñficia nō eodē
mō quo debēt. ſꝫ cũ ꝯtũelia vel triſticia dꝫ haberi grati
tudo. ⁊ ſim⁹ q̃ꝫ ſi debito mō p̄ſtitiſſent. Nā boni aĩ eſt.
vt magis attēdat q̄s ad bonũ q̄ꝺ ꝯſiderat̃ cũ collatiōē
bñficij. q̃ꝫ ad malũ q̄ꝺ repit̃ in mō dādi. Si ꝟo ille qui
bñficiũ dedit mal⁹ eſt effect⁹. dꝫ tñ ſibi fieri recōpenſatō
vt dic̄ Sen. ſm ſtatũ ei⁹. vt ſcꝫ ad ꝟtutē reducat̃ ſi poſ/
ſibile eſt. Si aũt ſit inſanabilis ꝓpter maliciā. tũc alter
eſt effect⁹ q̃ꝫ p̄us erat. ⁊ iō nō dꝫ fieri recōpenſatio bñfi/
cij ſicut p̄us. Et tñ q̃ꝫtũ fieri pōt ſalua honeſtate. memo
ria dꝫ haberi p̄ſtiti bñficij. ſm phm. ix. ethi. Cũ aũt recō
penſatio bñficij p̄cipue pendet ex affectu. eō mō dꝫ fieri
recōpēſatio q̄ magis ſit vtilis. Si tñ ꝑ ei⁹ incuriā poſt/
ea in dānũ ipi⁹ vertat̃. nō imputat̃ recōpenſanti. Dꝫ āt
bñficij recōpenſatio attēdi. ſeu fieri magis ſm affectum
bñficiātis q̃ꝫ ſm affectũ. vñ Sen. in li. de bñfi. dic̄. Nō
nunq̃ꝫ magis nos obligat q̄ dedit ꝑua magnifice q̃ꝫ q̄
exiguũ tribuit. ſꝫ nō libēter. Pro cui⁹ declaratiōe dic̄
be. tho. ſe. ſe. q. cvi. ar. v. ꝙ recōpenſatio bñficij poteſt ad
tres ꝟtutes ꝑtinere ſcꝫ ad iuſticiā. grām. ⁊ amiciciā. Ad
iuſticiā q̄dē ꝑtinet qñ recōpēſatio hꝫ rōem debiti legā/
lis ſicut in mutuo ⁊ alijs hmōi. Et in tali recōpēſatōne
dꝫ attēdi recōpenſatio ſm q̃ꝫtitatē dati. Ad amiciciam
aũt ꝑtinet recōpēſatio bñficij. ⁊ ſil'r ad ꝟtutē g̃re. ſm ꝙ
habet rōem debiti moralis aliter tñ ⁊ aliter. Nā in recō/
penſatōe amicicie oportet habere reſpectũ ad amicicie
cām. vñ in amicicia vtili debet fieri recōpēſatio ſm vti
litatē. quā q̄s eſt ꝯſecut⁹ ex bñficio. In amicicia aũt ho
neſti debet in recōpēſatiōe haberi reſpect⁹ ad dilectiōeꝫ
ſeu effectũ dātis. q̄ꝛ hoc p̄cipue req̄rit̃ ad ꝟtutē. vt dꝛ in
viij. ethi. Et ſimil'r q̄ꝛ g̃ra reſpicit beneficiũ ſm ꝙ ē gra/
tis impēſum. q̄ꝺ quidē ꝑtinet ad effectũ. Iō gratie recō
penſatio magis reſpicit affectũ dātis q̃ꝫ effectũ. Bñfici
um g̃ ſm ꝙ laudabile eſt. ⁊ ei debet̃ g̃re recōpenſatio.
materialiter q̄dē ꝯſiſtit in effectu. ſed formaliter ⁊ p̄nci/
paliter in volũtate. q̄ ⁊ ſi videri ꝑ ſe ab homīe nō poſſũt.
tñ ꝑ ſigna aliq̄ manifeſtat̃ affect⁹ bñficiātis. ⁊ cognoſci
pōt. puta. q̄ꝛ gaudēter ⁊ ꝓmpte aliq̄s bñficiũ impertat
vñ Sen. Bñficium non in eo q̄ꝺ fit aut dat̃ ꝯſiſtit. ſꝫ
in ipo dātis aut faciētis aīo. Itē ſm be. tho. ſe. ſe. q. cvi.
arti. vi. In recōpēſatiōe bñficij oportet aliq̄ꝺ plus exhi
bere q̃ꝫ q̄s accepit ſi pōt. Ratio hui⁹ eſt ſm be. Tho. q̄ꝛ
recōpenſatio gratie reſpicit bñficiũ ſm volũtatē benefi/
ciantis. In quo q̄dē h̄ cōmēdabile videt̃ ꝙ gratis bene
ficiũ ꝯtulit benefactor ad q̄ꝺ nō tenebat̃. Et iō q̄ benefi
ciũ accepit ad hoc obligat̃ ex debito honeſtatis. vt ſimi
liter aliq̄d gratis impēdat. Non aũt videt̃ aliq̄d gratis
impēdere niſi excedat q̃ꝫtitatē accepti beneficij. q̄ꝛ q̃ꝫdiu
recōpēſat min⁹ vel equale nō videt̃ facere gratis ſꝫ red/
dere q̄ꝺ accepit. Et iō gratie recōpēſatio ſp̄ tendit ad h̄
vt ꝓ ſuo poſſe reddat aliq̄d mai⁹. Fili⁹ aũt ⁊ ſi nō poſſit
parētibꝫ recōpēſare in beneficio eq̄le vel mai⁹ ad id q̄ꝺ
accepit ab eis ſcꝫ eſſe ⁊ viuere q̃ꝫtũ ad q̃ꝫtitatē dati. pōt
tñ reddere parētibꝫ aliq̄d mai⁹ q̃ꝫtũ ad affectum. Et q̄ꝛ
debitũ g̃titudinis ex charitate deriuat̃. q̄ q̃ꝫto plus ſol/
uitur. tāto magis debet̃. ſm illud ad Rom. xiij. Nemini
q̄cq̃ꝫ debeatis niſi vt inuicē diligatis. Ideo nō eſt incon
ueniens ſi obligatio g̃titudinis ſit interminabilis.

Sciendũ ꝙ ſeptem. §. IIII

ſunt cauenda in bñficiorum collatiōe vel recōpenſatione.
Primũ eſt obliuio. vñ Sen. in. iij. de bñfi. Ingrat⁹ eſt q̄
beneficiũ ſe accepiſſe negat q̄ꝺ accepit. Ingrat⁹ eſt q̄ diſ
ſimulat. Ingrat⁹ eſt qui nō reddit. Ingratiſſim⁹ oīm q̄
eſt oblit⁹. Illi enĩ qui nō ſoluerũt. tñ debẽt. ⁊ eſt apud il
los veſtigiũ meritorum intra ꝯſciam excluſorum. ⁊ aliquādo
ꝯuerti ad referendũ g̃ram aliq̄ cauſa p̄nt. ſi illos pudor
ammouerit. ſi facilis occaſio mutauerit. Hoc fieri nunq̃ꝫ
pōt cui bñficiũ totũ elapſum eſt. apparet illũ nō ſepe de
reddēdo cogitaſſe. cui obrepſit obliuio. Scōm cauen
dũ eſt iniurie illatio vel affectio erga eũ cui q̄s vult bñ
facere vel recōpēſare ꝓ acceptis bñficijs. vñ Sen. in. v.
de benefi. Minus grati ſũt q̄ aliq̄d incōmodi imp̄cari
ſolēt his q̄bꝫ obligati ſũt. vt ꝓbent affectũ beneficiorum
memorē. quorum anim⁹ ſimilim⁹ eſt puro amore frangan
tibꝫ. q̄ amice ſue optāt exiliũ vt deſertā fugiētē q̃ꝫ comi/
tent̃. Optāt inopiā. vt magis deſiderāti donēt. Optāt
morbũ vt aſſideāt ⁊ q̄cq̄d inimicis optarēt amātes ve
lent fieri. fere idē exit⁹ eſt odij ⁊ amoris inſani. Idē Se/
neca. Neq̄tia eſt vt extra has mergere. euertere. vt ſuſci/
tes. vt dimittas includere. Nō eſt beneficiũ iīurie finis
⁊ vulneris malo ſanes. Tertio cauendũ eſt nimis fe/
ſtinatio in recōpēſando beneficiũ. Sene. in li. de bñfic.
Ante oīa diſcam⁹ beneficia debere. Nemo libenter red/
dit q̄ꝺ inuit⁹ debet ⁊ q̄ꝺ apud ſe eſſe nō vult onus iudi/
cat eſſe nō mun⁹. Idē retinēdi ſignũ eſt ꝓtin⁹ aliud mu
nus remittere ⁊ mũere expugnare. Qui nimis cito cu/
pit ſoluere inuit⁹ debet. ⁊ q̄ inuit⁹ dꝫ ingrat⁹ eſt. Et vt
dic̄ be. Tho. ſe. ſe. q. cvi. ar. iiij. Quantũ ad affectũ ſtatiꝫ
fieri debet recōpēſatio beneficij accepti vt ſcꝫ benigne ſu
ſcipiat. ⁊ beniuolētiā ad dantē oſtēdat. Vñ idē Sen.
Vis reddere bñficiũ benigne accipe. Sed q̃ꝫtũ ad effe/
ctum debet expectari tp̄s oportunũ ad recompēſandũ.
⁊ non ſtatī fieri vt dictũ eſt. Nec eſt ſil'e de eo q̄ꝺ debet̃
alicui ſine certo termino. vt in ꝯtractibꝫ ⁊ ex maleficijs.
q̄ꝛ debitũ legale. q̄le eſt illud. cũ ſit ex obligatione neceſſa
rie eq̄tatis. eſt ſtatī ſoluēdũ. alioq̄n ñ eſſet ꝯſeruata iuſti
cie eq̄litas. ſi vn⁹ retinet rē alteri⁹ abſqꝫ ei⁹ volũtate. Sꝫ
debitũ morale q̄le eſt in recompēſatione bñficiorum depē
det ex honeſtate dātis. Et iō dꝫ reddi debito tēꝑe ſm ꝙ
exigit rectitudo ꝟtutis. Quarto cauēda eſt nimia di/
latio. Vñ ſalon in Prouer. Ne dicas amico tuo. reuer/
tere cras. cũ ſtatim poſſis dare. Sene. ij. de bñfi. Errat
ſi q̄s ſperat r̄ñſum ſibi. quē dilatione laſſauit expectati
one torſit. Eodē animo bñficiũ debet̃. quo dat̃. Idē in
eodē li. Cũ hoī ꝓbo ad rogandũ os ſuffundat̃ rubore. q̄
hoc tormentũ remittit. mun⁹ ſuũ multiplicat grauiſſi/
mis viris. Nulla res cari⁹ conſtat q̃ꝫ q̄ p̄cibꝫ empta eſt.
Moleſtũ ꝟbũ ⁊ onerosum demiſſo vultu dicēdũ rogo.

Recōpē/ſatio bñficij pt ad tres ꝟtu/tes ꝑtiere

Sep / caue / in bñ / rũ c / cōcl

Nihil eque amarꝫ ꝙ diu petere. eq̄oꝛi aīo q̄dā ferunt p̄/
ſcindi ſpē ſuā ꝙ trahi. Idē vetꝫ ē te tm̄ grā demere. q̄n/
tū moꝛe adijcis. Quīto cauendū ē malicioſa excuſa/
tio. cū ſcꝫ q̄s ſe excuſat nō poſſe ſeruitiū vel bn̄ficiū qḋ
ei petit dare ꝛ recōpēſare. Dixit antigon⁹ cinico petenti
talentū pl⁹ eſſe ꝙ cinicū deceat petere. Petēti vo nūmū
rn̄dit min⁹ eſſe ꝙ regē opoꝛteat dare. ꝛ ſic malicioſe ne/
gabat qḋ poſſet dare nummū. qꝛ rex erat vel talētū. q̄a
ille cinic⁹ ſcꝫ paup erat. E cōtrario. Alexāder magn⁹ a/
nimo nihil niſi grāde ꝯcipiēs cuidā q̄dē petēti aliq̄d vr/
bem donabat. ꝛ cū ipe refugiſſet nimis eſſe dicēs. nec cō/
uenire ſue foꝛtune. Nō q̄ro inq̄t alexāder q̄d te accipere
deceat. ſꝫ q̄d me dare. Sexto cauēda ē exp̄robꝛatio. ꝛ
de ingratitudine q̄rulatio. vn̄ Iaco. i. dꝛ de deo. Dat oī/
bus affluēter ꝛ nō ipꝛopat. Et Sen̄. Hec bn̄ficij int du
os lex ē alter ſtatim obliuiſci dꝫ dari alter memoꝛ eē ac/
cepti. Silr nō dꝫ facere q̄relā de ingrato. vn̄ ſen̄. Meli
oꝛē facies ingratū ferēdo. peioꝛē ꝯq̄rēdo. Nemo id eē qḋ
iā videt timet. Idē ingrat⁹ eſt adūſus vnū bn̄ficiū. adū
us alterꝫ nō erit. Duoꝫ oblit⁹ eſt. Tertiū in eoꝫ q̄ ex/
ciderāt ad memoꝛiā reducere. Que rō eſt acerbare eum
in quē magna ꝯtuleris. vt ex amico fiat inimic⁹. Idem
Si deū imitaris bn̄ficia da etiā ingratis. Nā ꝛ ſcelera/
tis ſol oꝛit. ꝛ piratis patēt maria. Dr̄ ei Matt. v. de dō
ꝙ pluit ſup iuſtos ꝛ iniuſtos. ꝛ ſolē ſuū oꝛiri fac̄ ſup
bonos ꝛ malos. Septīo cauēdū ē. ne bn̄ficiū qḋ dat
ei cui dat. vel alteri nō noceat. Sen̄. in li. de bn̄fi. Quē/
admodū pulcherrimū ē op⁹ inuitos nolētes ꝙ ſeruare.
ita rogātibꝫ peſtifera largiri. blandū ꝛ affabile odiū eſt.
Pecuniā nō dabo quā muneraturā adultere ſciā. ne in
ſocietate turpis facti aut ꝯſilij inueniar. Idē ſen̄. Quid
turpi⁹ ꝙ qḋ euenit freq̄ntiſſime. vt nihil īterſit īter odi/
um ꝛ bn̄ficiū. Hinc ꝛ Aug. Utili⁹ eſurienti panis ſubtra
hit ꝙ dat. ſi de cibo ſecur⁹ iniuſticie acq̄eſcat. v. q. v. nō
ōis. Et ſic intelligit illud Eccl̄i. Bn̄fac iuſto ꝛ nō dede/
ris petōꝛi. Amb. etiā dr̄. Si nō p̄t alteri ſubuenire. niſi
alter ledat. meli⁹ eſt neutrū iuuare. xiiij. q. v. Deniq̄ꝫ.

De vindicatione. Capl'm. xiij.

Sequitur de vindicatione

Quid ſit vīdicatio

Sequitur de vindica/
tione put ē ꝟtus quā ponit tulli⁹ inter ptes iu
ſticie. Et ſic eā deſcribit. Uindicatio ē p quā vis ſeu iīu
ria ꝛ oē qḋ obſcurꝫ ē. i. iniurioſū defendēdo ꝛ vlciſcendo
ꝓpulſat. Hec ꝟtus maxie neceſſaria ē hn̄ti ptātē ſeu p̄la/
tionē vt ſcꝫ puniat crimīa. vn̄ ad Ro. xiij. Miniſter dī
eſt ſcꝫ iudex q̄cūq̄ꝫ vindex in irā ei q̄ malū fac̄. Et. i. Pe
tri. ij. Subiecti eſtote oī hūane creature ꝓpter deū. Si/
ue regi q̄ſi excellēti. Siue ducibꝫ tanq̄ꝫ a deo miſſis ad
vindictā malefactoꝫ. i. punitōem laudē vo bonoꝫ. Et
p declaratōe hui⁹ materie nota ſm̄ be. tho. ij. ij. q. cviij.
ar. i. ꝙ vindicatio fit p aliqḋ penale malū inflictū peccā
ti. Eſt ḡ in vīdicatōe ꝯſiderād⁹ vīdicātis anim⁹. Si ei
intētio ei⁹ ferat p̄ncipal'r in malū ei⁹ de q̄ vindictam ſu/
mit. ꝛ ibi q̄eſcat. nō eſt licitū. qꝛ delectari in malo alteri⁹
ptinet ad odiū. qḋ charitati repugnat q̄ oēs hoīes dili/
gere debem⁹. Nec aliq̄s excuſat in vīdicatōe. ex h̄ ꝙ vī/
dicans intēdit malū illi⁹ q̄ iniuſte ſibi intulit malū. Sic
nec excuſat aliq̄s a petō p h̄ ꝙ odit odientē ſe. Nō ei dꝫ
hō in aliū peccare ſeu offendere ꝓpter h̄ ꝙ ille p̄us pecca/
uit in ipm̄ ſeu offēdit eū. hoc ei eſt vīci a malo. qḋ apl's
ꝓhibet ad Ro. xij. Noli vīci a malo ſꝫ vīce in bono ma
lū. Si vo intētio vindicātis ferat p̄ncipal'r ad aliquod
bonū ad qḋ puenit p penā peccātis. puta ad emēdatōꝫ
peccātis. Uel ſaltē ad cohibitōeꝫ ei⁹ ꝛ q̄etem alioꝫ. ꝛ ad
iuſticie ꝯſeruatōem ꝛ dei honoꝛē. pōt eſſe vindicatio lici
ta alijs debitis circūſtātijs ſeruatis. Nec eſt ꝯ qḋ dicit
Deute. xxxij. Mea eſt vltio ait dn̄s ꝛ ego retribuā eis in
tpe. loco cui⁹ ſm̄ aliā trāſlatōem dr̄. Mihi vindictā et
ego retribuā dicit dn̄s. Nā ille q̄ ſm̄ gradū ſui oꝛdinis
ex n̄s rectoꝛ. vindictā exercet in malos. non vſurpat ſibi
qḋ dei eſt. ſꝫ vtit ptāte diuinit⁹ ꝯceſſa. Dr̄ ei ad Ro. xiij
de p̄ncipe terrene ꝙ dei miniſter eſt vindex in irā. i. ī pe/
nam ei q̄ male agit. Sꝫ ſi p̄ter oꝛdinē diuine inſtitutio/
nis vindictā exerceat in alios. etiā malos ꝓpꝛia auctē pu
niens. tūc vſurpat ſibi qḋ dei eſt. ideo peccaret.

Qḋ autem vindicatio. §. I

Quō vindicatio ē ꝟt⁹ ſpāl.

ſit ꝟtus ſpālis ꝓpꝛie trāſſumēdo. ꝛ nō ſm̄ locutiōꝫ vul/
gariū. q̄ appellant vīdictā. cū alter alteri reddit malū p
malo. Declarat be. tho. ij. ij. q. cviij. ar. ij. ſic inq̄ens. Sic
phs dic̄ in. ij. ethi. Aptitudo ad ꝟtutē ineſt nob a natu/
ra. ſꝫ cōplementū ꝟtutis ſit in nob p aſſuetudinē. vl' per
aliquā aliā cām vel p grām. Un̄ patet ꝙ ꝟtutes ꝑficiūt
nos ad ꝯſeq̄ndū debito mō inclinatōes naturales q̄ p/
tinent ad ius naturale. Et iō ad quālibet inclinatiōem
naturalē determinatā oꝛdinat aliq̄ ſpālis ꝟtus. Eſt au
tem q̄dā ſpālis inclinatio nature ad remouendū nocu/
menta. Un̄ ꝛ aīalibꝫ dat vis iraſcibilis ſepata a vi con
cupiſcibili. Repellit aūt nocumēta p hoc ꝙ ſe defendit
ꝯ iniurias ne ei inferant. vel iā illatas iniurias vlciſcit.
nō intentōe nocēdi ſꝫ intentōe remouēdi nocumenta pu
ta ſi q̄s punit iniurias illatas alijs ſocijs. cū. ſ. aliq̄ eos
aggrediunt ad offendendū ille defendit. Uel cū ī actu
aggreſſure q̄s ſe defendit ab iniuriāte. intendēs ſui ꝯſer
uatōem nō aggrediētis leſiōem. vel cū iudex punit reos
ꝛ hoc ptinet ad vindicationē put eſt ꝟtus. Et ſic intelli/
genda eſt diſtinctio tullij ſupꝛa poſita. Et p hoc patꝫ ꝙ
eſt ſpālis ꝟt⁹ ꝛ ps iuſticie. Sciendū ſm̄ be. tho. vbi
ſ. ꝙ ſic recōpenſatio debiti legalis. vt ī redditiōe mutui
depoſiti. ꝛ hmōi. ptinet ad iuſticiā cōmutatiuā. Recom
penſatio aūt debiti moꝛalis. qḋ naſcit ex pticulari bn̄fi
cio exhibito ptinet ad ꝟtutem grē nō ad iuſticiā cōmu/
tatiuaꝫ. Ita etiaꝫ punitio petōꝫ ſm̄ ꝙ ptinet ad publi/
cam iuſticiaꝫ q̄ ſcꝫ fit p rectoꝛes. eſt act⁹ cōmutatiu⁹ iuſti
cie. Sꝫ ſm̄ ꝙ ptinet ad īmunitatē ſeu defenſiōem alic⁹ p
ſone ſingularis a q̄ iniuria ꝓpulſat. ptinet ſpāliter ad vir
tutē vindicatōis q̄ eſt ps iuſticie potētialis. vn̄ ꝛ b. Am
bꝛo. dr̄. Foꝛtitudo q̄ bello a barbaris tuet patriā. vel do
mui defendit infirmos. ꝛ a latronibꝫ ſocios plena eſt iu
ſticia. xxiij. q. iij. Foꝛtitudo. Et q̄uis hoc b. ambꝛo. attri
buat foꝛtitudini. nō tn̄ p hoc tollit q̄n ibi etiā ſit actus
vindicatōis ꝛ aliq̄n etiaꝫ zel⁹ caritatꝫ. Sꝫ foꝛtitudo ibi
eſt in q̄ꝫtū diſponit ad vīdictā remouēdo ꝓhibens ſcꝫ ti
moꝛē piculi īminētꝫ. zel⁹ aūt q̄ ipoꝛtat feruoꝛē amoꝛꝫ cō/
currit. put aliq̄s vīdicat īiurias dei vel ꝓximoꝫ. eas ex ca
ritate reputās vt ſuas. Dic̄ ꝛ amb. in li. de offi. Nō infe/
rēda ſꝫ depellēda īiuria lex ꝟtutis eſt. Qui ei n̄ repellit a
ſocio iiuriā ſi p̄t taꝫ eſt ī vitio ꝙ ille q̄ fac̄. Un̄ ſ. ſ. ūs moy
ſes hic exoꝛſus eſt tentamēta ībellis foꝛtitudīs. Nā cū
vidiſſet hebreū ab egyptio īiuriā accipiētē defendit. ita
vt egyptiū ꝓſterneret ꝛ ī arena abſcōderet. Salomō q̄ꝫ
ait. Eripe eū q̄ ducit ad moꝛtē. xxiij. q. iij. nō īferēda. Et
dic̄ ibi glo. ſup ꝟ. pōt. i. ſi ē in ptāte ꝯſtitut⁹ vt rectoꝛ. tūc
ei tenet al's nō. Cuilibet tn̄ licitū ē defēdere aliū ſi vult.
ff. ꝙ me. cau. l. ſꝫ ꝛ pt⁹. ſup ꝟ. ꝯſtrauerūt. Pōt ḡ q̄s exce/
dere modū ī defendēdo. ꝛ tūc peccaret. Eripe glo. ſi īiu/
ſte ducat p vim. qḋ intelligēdū ē q̄n fieri p̄t ſine ſcādalo
vel p ſupplicationē ſi iuſte ducat. nō tn̄ ipoꝛtunā. Et ali/
q̄n nec ēt ſimplicē ne ipediat iuſticia. aliq̄n tn̄ dicūt ꝙ
etiā q̄ nō ē in ptāte ꝯſtitut⁹ tenet defendere ſociū ab in
iuria. hoc eliciētes ex ꝟbis aug. dicētis. xxiij. q. i. ca. Iude/
os populares nō fuiſſe īmunes a culpa q̄ pmiſerūt p̄n
cipibꝫ xp̄m interficere. cū poſſent eū defendere ꝛ liberare
Qḋ videt ꝟm. q̄n poſſet quis ſine ſuo piculo vl' maioꝝ

Drn̄a ē iť zelū charitatis. foꝛtitudinē et vīdicacōꝫ

malo inde ſequēti ſocios iuuare ab iniuſticia vel iīuria cum infert. Opponit͛ aūt huic ṽtuti ꝑ exceſſum vitiuꝫ ſeuitie ſeu crudelitatis. ꝛ ꝑ defectū vitiū remiſſiōis ſeu negligētie. Et de hui⁹ negligētia ſcꝫ correctōnis ſcꝫ q̊ ad ꝑlatos. habes plura .ſ. in .ij. ti. de accidia. c. de negligentia. Dictū large ſumēdo vindicatōem aliq̄ decēter pertinentia ad punitionē quā faciūt vel dedēt facē rectores.

De punitione que de. §. II

De puni- tiōe malo rum.

bet fieri ꝑ rectores ꝯ vitia p̄t inducere illud pſ. Accinge- re gladio tuo ſuꝑ femur tuū potētiſſime. Que ṽba q̄ꝫ- uis intelligant͛ p̄ncipaliter de xp̄o. q̄ gladiū punitionis pctōꝝ poſuit ſuꝑ femur ſuū .i. carnē puniēs peccata humani generis ꝑ penas ꝛ dolores ei⁹ vt ſic potētiſſimus ꝯtra diabolū nos eriperet de manibꝫ ei⁹. Tn̄ ad quēlibet prelatū ſeu rectorē p̄ōt illud extēdi. Et cū p̄mo accinxerint ſe gladio ſuꝑ femur ſuū .i. ad corrigenduꝫ ſe ꝛ puniendū vitia ſua. exinde factus potētiſſim⁹. extēdat gladium ad puniendū malos. Eſt aūt fiēda punitio malorū ꝑ diuerſas penas ſm̄ q̄ hoīes merent͛. ꝛ ſm̄ q̄ ip̄e pene magis timent͛. Pene eñ ſm̄ ph̄m ſunt medicine. Uarie aūt medicine adhibent͛ ſm̄ varietatē morboꝝ. Pro cui⁹ declaratiōe dic̄ be. tho. ij. ij. q. cviij. ar. iij. Q, vindicatio īntantū ē licita ꝛ ṽtuoſa inq̄ꝫtū intēdit ad cohibitōnem maloꝝ. Cohibent͛ aūt aliq̄ a pctō q̄ affectū ṽtutis non habēt. ꝑ hoc q̄ timēt amittere aliq̄ q̄ plus amāt. q̄ꝫ illa que peccādo adipiſcunt͛. al's timor nō cōpeſceret pctm̄. Et iō ꝑ ſubiectiōem oīm q̄ hō maxime diligit eſt vindicta de pctīs ſumenda. Hec aūt ſūt q̄ hō maxīe diligit vita. incolumitas corporis libertas ſui. bona exteriora. vt diuitie. patria. gloria. Et iō vt aug. refert. xxi. de ciui. dei Octo genera penaꝝ in legibꝫ eſſe ſcribit tulli⁹. Mortē ꝑ quā tollit͛ vita ṽbera ꝛ talionē. vt oculū ꝓ oculo ꝛ huiuſmodi. ꝑ q̄ amittit q̄s corpis incolumitatē. ſeruitutē. ꝛ vincula ꝑ que q̄s ꝑdit libertatē. Exiliuꝫ. ꝑ q̄ꝺ q̄s ꝑdit patriā. Damnū ꝑ q̄ꝺ ꝑdit q̄s diuitias. Ignominiā. per quā ꝑdit q̄s gl'iam. Nec eſt ꝯ q̄ꝺ dn̄s ꝓhibuit ꝑ ꝑabolā matth. xiij. Eradicari ꝫiꝫaniā ſignificantē pctōres. Non enī hoc ꝓhibuit dn̄s ſimpl'r. ſꝫ qn̄ timet͛. ne ſil' cum eis eradicet͛ ꝛ triticū. Sꝫ qn̄ p̄nt eradicari mali ꝑ mortem nō ſolū ſine ꝑiculo ſꝫ cū magna vtilitate bonoꝝ poſſūt ꝛ debēt eradicari etiā ꝑ mortē. qn̄ ſcꝫ meruerūt. vt ī his que cederēt in magnā ꝑniciē alioꝝ. Circa hāc materiam pulchre loquit͛ Aug. in li. de ſermōe dn̄i in monte ſic dic̄. ꝛ habet͛. xxiij. q. iiij. Ea vindicta nō ꝓhibet͛ q̄ valet ad correctionē. q̄ etiā ad m̄iam ꝑtinet. Nec impedit illud ꝓpoſitū q̄ quiſq̄ꝫ ꝑatus eſt ab eo quē correctuꝫ eſſe vult plura ꝑferre. Sꝫ huic vindicte inferēde nō ē idoneus. niſi q̄ odiū q̄ fragrare hoīes ſolēt q̄ ſe vindicare deſiderāt. dilectōnis māſuetudine ſuꝑauerit. Nō eī metuendū eſt ne odiſſe ꝑuulū filiū ꝑntes videant͛ cū ab eis vapulet peccās. nec peccet vlteri⁹. Et certe ꝑfectio dilectionis ipius dei p̄ris imitāda nobis ꝓponit͛. cū d̄r. Diligite inimicos vr̄os. bn̄facite his q̄ oderūt vos. Et tamen de ip̄o dn̄o d̄r ꝑ ꝓph̄am. Quē diligit dn̄s arguit ꝛ caſtigat. Flagellat aūt oēm filiū quē recipit. Ergo nō vindicet. niſi ipſe cui reꝝ ordine p̄tās ē data. ꝛ ea volūtate vindicet. q̄ pater filiū ꝑuulum flagellat ex q̄ apparet poſſe pctm̄ amore potius vindicare q̄ꝫ impunitum relinq̄. vt illū quē vindicat .i. punit. nō pena miſeꝝ. ſꝫ correctione btm̄ eſſe velit. Et infra. Inde eſt q̄ helyas multos morte affecit ꝓpria manu. ꝛ igne diuinit⁹ impetrato. ꝑ quod ꝛ alij multi magni ꝛ diuini viri ſpū eodē ꝯſulendo rebꝫ hūanis nō temere fecerūt. de q̄ helya cū exemplū dediſſent diſcipuli. cōmemorātes q̄d ab eo factū ſit. vt eis etiā p̄tātē daret petēdi de celo ignē ad cōburēdū eos q̄ ſibi hoſpitiū nō p̄buerāt. rep̄hēdit dn̄s in eis nō in exēplū

In q̄bus homo p̄t puniri.

De vindi catiōe bo noꝝ ī ma- los hoīes

ꝓph̄e ſancti. ſꝫ ignorātiā vindicādi q̄ adhuc erat in rudibus. aīaduertēs eos nō amare correctionē. ſꝫ odio deſiderare vindictā. Itaq̄ꝫ poſtea q̄ꝫ eos docuit q̄d eſſet diligere ꝓxim tanq̄ꝫ ſeipm̄. infuſo etiā ſpūſancto eis ꝓmiſſo. nō defuerūt tales vindicte. q̄ꝫuis multo rari⁹ q̄ꝫ ī veteri teſtamēto. Nā ꝛ ṽbis apl'i petri ananias ꝛ vxor ei⁹. ſicut in actibꝫ aploꝝ legim⁹. Exanimes ceciderūt. Hec oīa aug. xxiij. q. iiij. Ad idē facit q̄ꝺ ait Hiero. ſuꝑ Ezech ie. Qui malos ꝑcutit in eo q̄ mali ſunt. ꝛ hꝫ cām interfectionis .i. p̄tātem vt occidat peſſimos. miniſter eſt dei. Itē ſuꝑ Johel. Nō ſolū hoīes miniſtri ſunt ꝛ vltores ire dei in his q̄ malū oꝑant͛. vn̄ nō ſine cā gladiū portant. Sꝫ etiam ꝯrie fortitudines q̄ appellant͛ furor ꝛ ira dei. Itē haymo ſuꝑ ep'lam ad Ro. Sūt quedā enormia flagitia q̄ poti⁹ ꝑ mūdi iudices q̄ꝫ ꝑ antiſtites ꝛ rectores eccleſiaꝝ vindicant͛. Sicut cū q̄s interficit ep̄m vel p̄ſbyterū vel diaconū. Hui⁹ reos ꝛ p̄ncipes mūdi dānat. Itē cyp̄an⁹. Rex debet furta cohibere. adulteria punire. impios de terra ꝑdere. paricidas ꝛ ꝑiuros nō ſinere viuere. ꝛ filios ſuus n̄ ſinere ip̄ie agē. hec oīa hn̄t͛. xxiij. q. v.

Hanc vero queſtio .§. III

nem ſcꝫ vtꝝ vindicta ſit ferēda in malos mouet Gratianus. xxiij. q. iiij. ꝑ totū. Et p̄mo ꝑ multa capl'a ſuꝑficialiter ꝓbat malos nō eſſe puniēdos. ſꝫ tolerādos. vt illō Aug. Du bon⁹ tolera malos. Nā ꝛ xp̄s iudā cū ſciret furem eſſe tolerauit. ꝛ ad p̄dicandū miſit. ei q̄ꝫ cū alijs eucharistiā dedit. Sꝫ poſtmodū in. c. cū in lege. §. his ita r̄ndet determinās q̄ōem. Dic̄ enī q̄ ſūt quedā q̄ ſalubritm̄ admonitōe ſūt corripiēda. nō corꝑalibꝫ flagellis animaduertēda. ſꝫ eoꝝ vindicta diuino examini tm̄ eſt reſeruāda. qn̄ in delinquētes videcꝫ diſciplinā exercere non poſſim⁹. vel q̄r nō ſūt nr̄i iuris. vt ſūt infideles. aut quia al's nō ſūt nobis ſubditi. vel q̄r illoꝝ crimīa ſi nobis nota ſint. tn̄ manifeſtis iudicijs ꝓbari non p̄nt. Et de his p̄ōt intelligi. c. inductū. Du bon⁹ ꝛc̄. ꝛ pl'a alia ca. Item qn̄ crīa. ꝛ ſi ſint manifeſta. tn̄ puniri nō p̄nt ſalua pace eccl'ie ſꝫ timet͛ ꝑiculū ſciſmatis. vel graue ſcādalū tolerāda vel diſſimulāda ſūt. vt in. c. q̄dā. ꝛ. c. nō p̄ōt. e. q. Alias cū puniri p̄nt crimīa manifeſta ſine graui ſcandalo multitudinis. puniēda ſūt nō tolerāda. Et p̄cipue cum nō multitudo. ſꝫ paucitas eſt in ſcelere. vt di. l. vt cōſtitueret͛. Sꝫ cū multitudo eſt in ſcelere. vel p̄nceps q̄ p̄ōt multū alijs nocere. aliqn̄ ꝑ patiam eſt ad p̄niam expectandū. Aliqn̄ ṽo in paucis eoꝝ ē puniēda. vt eoꝝ exemplo ceteri terreant͛ ꝛ ad p̄niam ꝓuocent͛. De h̄ tn̄ ſcꝫ qn̄ multitudo ē in crimīe. q̄d agendū ſit rectoribꝫ circa punitionē hēs in. ij. p̄te ti. de accidia. c. de negligētia correctiōis. Sꝫ cū vindicta .i. punitio inferēda eſt malis. h̄ fieri dꝫ a iudice vel ei⁹ auctē. ꝛ nō ex odio vel delectatiōe vindicte. vt d̄r di. lxxxvi. odio. Si q̄s aūt obijciat ſeu arguat ꝯ p̄dicta ex eo q̄ correctio ṽboꝝ vel ṽbeꝝ videt͛ eſſe inutilis vel ſuꝑflua. Nā deſtinati ad vitā ſine correctione mutant͛. ſic̄ petr⁹ quē dn̄s reſpiciēs nemine corripiente cōmouit ad lachrymas. Preſciti ad mortē inter flagella deteriores fiūt. ſic̄ pharao. Bonis ꝰ videt͛ ſuꝑflua. dānandis inutilis. R̄ndit gran⁹. q̄r ip̄e obiectionē facit q. i. ſcꝫ. xxiij. q. iiij. ꝑ ṽba aug. dicit. Sic̄ nō ē ceſſandum ab orone ꝓ eis q̄s corrigi volum⁹. etiā ſi nullo hoīꝫ orāte ꝓ petro dn̄s reſpexit eū. ꝛ fecit eū flere ſuū pctm̄. Ita nō eſt omittēda correctio q̄ꝫuis de⁹ q̄s voluerit faciat eſſe correptos. Tūc aūt ex correptiōe ꝓficit hō. cū miſeretur atq̄ꝫ adiuuat ſcꝫ dn̄s q̄ facit q̄s voluerit etiam ſine correctiōe ꝓficere. eadē. q. iiij. ſic̄ nō ē. Inducit ēt granus in §. ante capl'm Ip̄a pietas. exēplū de infirmitate corporis hūani di. Sic q̄ꝫuis certiſſime ſciam⁹ neminē vltra terminū ſibi a d̄o p̄fixū eē victurꝫ. oībꝫ tn̄ lāguētibꝫ

In q̄s [illegible] catio.

nō ī ꝯgrue medemur Sic ꝙ̄uis nemo ſaluet̄ niſi ꝑdeſti narus ad vitā. oīm tñ̄ delinq̄nti adhibēda eſt correctio. nec maloꝝ ē deferēda diſciplina. Uñ̄ damaſus papa. Iuſtū eſt vt q̄ dīna ꝯtēnunt mādata ⁊ inobediētes paternis exiſtūt iuſſionib' ſeniorib' corrigant̄ vindictis. q̄ten' ceteri talia cōmittere timeāt. ⁊ oēs gaudeāt fraterna ꝯcordia. ⁊ cūcti ſumāt ſeueritatis ac bonitatis exēplum xxiij. q. iij. iuſtū. Nabuchodonoſor ſcel' in ſctm̄ danielē cōmiſſum vindicauit iuſtiſſime. inq̄t Aug'. xxiij. q. v. ſi ꝓpterea. Et hoc aliq̄ inuidia moti ꝓcurauerūt danielez mitti in lacū leonū vt deuorarent̄. Hiſtoriā hēs dañ. vlt. Hely lȝ bon' in ſe. q̄ꝛ ſeuere nō correxit ſcel' filioꝝ ⁊ vitia cadens fractis ceruicibus expirauit. vt dictum eſt. i. Reg. iiij. Utꝝ aūt ꝑlat' poſſit īiuriā ſibi factā vīdicare. Dic̄ be. Tho. q̄ q̄ñ hmōi īiuria redūdat in deū vl' eccl'iā debet ꝑlatus ꝓꝑriā iniuriā vlciſci. ſicut patet de helya q̄ fecit ignē deſcēdere ſuꝑ duos q̄nq̄genarios. iiij. Reg. i. Et ſilueſter pa. excōicauit eos q̄ miſerūt eū in exiliuz. vt habes. xxiij. q. iiij. guiliſari'. de q̄ dic̄ Gran'. §. ſe. q̄ ſilueſter nō ſuā ſed eccl'ie iniuriā vlt' eſt. Si vo īiuria ſolū fit in ꝑſonā ſuā nō redūdās in alios. decēs ē vt patiēter ferat ⁊ nō ſe vindicet ī exēplū alioꝝ. Uñ̄ ⁊ Greg. reprehēdit q̄ndā epm̄ eo q̄ excōicauerat q̄ndā clericū ſuū ꝓ eo q̄ ei iniuriat' fuerat. xxiij. q. iiij. Inter q̄relas. Iniurias vo ī alios factas. ⁊ ꝑcipue in deū. ſine vltione trāſire nō debet. Uñ̄ greg. ī omel. Si is q̄ ꝑlat' eſt dñico debitori culpas īpune dimittit. nō mediocriter offendit ꝑfecto q̄ debita celeſtis regis ⁊ dñi ſua ꝑſumptione reſoluit. Ea nanq̄ q̄ ī nos cōmittunt̄ facile poſſum' dimittere. Ea vo que ſunt ī deū cōmiſſa. cū magna diſcretione. nec tñ̄ ſine pnīa poſſim' relaxare. xxiij. q. iiij. ſi is q̄ prelatus. Semel vo culpa remiſſa recidiuo dolore iteꝝ ad animū reuocari nō debet. Uñ̄ gelaſi' inq̄t. Semel ī abolitione remiſſa punitio recidiuo dolore nō dȝ iterari ſm̄ dīne imitatōem demētie. q̄ dimiſſa pctā in vltionez redire nō patit̄. xxiij. q. iiij. ſi illic. Ad qd̄ fac̄ dcm̄ ꝓphete Naum. i. Nō iudicabit de' bis in idipm̄ in tribulatōe. Qd̄ vtiq̄ vm̄ eſt. q̄ñ delictū eſt punitū ꝑ ſnīam diffinitiuā. ita q̄ trāſiuit in rē iudicatā. Nā al's ſi q̄s fuiſſȝ punitus de aliq̄ pctō extra iudiciū īſufficiēter. nō tollit̄ q̄n adhuc poſſit puniri cōpleti'. ſic̄ ⁊ de' aliq̄ꝝ punitionē. hic īcipit. ⁊ in alia vita ꝑficit. vt ī antiocho. Deute. xxxij dic̄ dñs ī cātico. Ignis ſuccēſus ē in furore meo. ⁊ ardebit vſq̄ ad inferni nouiſſima. i. vīdicta hic īcipiet ſcȝ punitōis reproboꝝ ⁊ ī inferno ꝑficiet̄. vt exponit Aug. de pe. di. iij. §. ignis. Quō aūt puniat̄ vn' ꝓ delicto tꝑalit̄. ⁊ q̄ñ. hēs in. iij. ꝑte ti. xxix. c. j.

De pnīa ꝓut eſt vtus dīnā ab ea ꝓut ē ſacramētum. Capl'm. xiiij.

Enitentia q̄ꝛ nō ſolū ſacr̄m ſȝ etiā vtus eſt. Inq̄ꝙ̄tū vtus hic breuiter aliq̄ de ea dicent̄. Nā inq̄ꝙ̄tū ſacr̄m de ea ī tertia ꝑte tractat̄ in ti. xiiij. c. vi. Quid aūt ſit. mgr̄ in. iiij ſen. di. xiiij. ſic diffinit. Penitētia eſt vtus q̄ pctā cōmiſſa plangim'. ⁊ odim'. ⁊ ea vlteri' cōmittere nolumus. Per hoc igit̄ qd̄ d̄r in diffinitōe vtus. oñdit̄ q̄ ſit virt'. Qȝ aūt ſit vtus moralis ⁊ ſpālis diſtincta ab alijs ptinens ad iuſticiā vindicatiuā. ſic declarat Pe. de pal. in iiij. diſt. xiiij. Uirt' ſm̄ phm̄. ij. ethi. Eſt habit' electiu' immediate ꝯſiſtēs ꝓut recta rō determinabit. Talis autē eſt pnīa. Nā penitere de pctō cōmiſſo eſt act' ex electione ꝓcedēs. ꝓut ſcȝ eſt diſplicētia volūtatis de ipō pctō. Et cadit ſuꝑ debitā materiā. q̄ꝛ ſic̄ bonuz debite placet. ita ⁊ malū debite diſplicet. Pōt etiā informari debitis circūſtātijs. q̄ꝛ ſcȝ deteſtat̄ pctm̄ vt cōmiſſum ē in irreuerētiā dei cū ꝓpoſito emēdādi ⁊ ꝯfitēdi. ⁊ īmediate ꝯſiſtit q̄ꝛ de oīb' dolet pctīs penitēs. nec tñ̄ ita q̄ deſperet. ꝙ̄ eſt vtus. Qȝ ptinet ad iuſticiā q̄ ordinat hoīez ad alterū ⁊ debitū reddit. ptȝ. q̄ꝛ ꝑ pnīam hō ordinat̄ in deū. Et iō reddit ſubtractū obſequiū ſatiſfaciēdo. Sic eniz hō efficit̄ alteri debitor dupl'r. Uno mō ꝑ h̄ q̄ aliq̄d voluntarie recipit. vt ī cōmutatōib' volūtarijs. puta emptionib'. vēditōib'. mutui. ⁊ hmōi. Alio mō ꝑ h̄ q̄ ei iiuſte ſubtrahit. vt ī violētijs ſcȝ furto. rapia. ꝑcuſſiōe ⁊ hmōi. Sil'r hō efficit̄ deo debitor dupl'r. Uno mō ꝑ h̄ q̄ aliq̄d ab eo recipit. Et redditio hui' debiti ptinet ad vtutē latrie ſeu religiōis ꝑ quā exhibem' deo debitū honorem vt ī oblatōib'. ſacrificijs. orōnib' ⁊ hmōi. Alio mō ꝑ h̄ q̄ hō ꝯ deū peccauit. ⁊ ſic ei ſubtraxit debitā reuerētiā ſeu obedientiā. Et h̄ debitū ſoluit hō deo ꝑ pnīaz. Ubi ad iuſticiā ptinet vtus pnīe vt ꝑs potētialis. Qȝ aūt ſit vtus ſpālis ptȝ ex h̄. q̄ꝛ reſpiat rōem legalē. Nā lȝ gnāliter ꝯſideret pctm̄ tanq̄ꝫ obiectū. tñ̄ ꝯſiderat ī eo ſpālē rōem vt ſcȝ cōmiſſum ꝯ obediam deo debitā ⁊ ē expiabile ꝑ ſatiſfactionē qd̄ nō fac̄ alia vtus. Si eni act' penitētie eſſet ſolū dolor de pctō cōmiſſo. q̄tin' eſt ꝯ rōem rectā penitere nō ptineret ad aliquā ſpālē vtutē. q̄ꝛ ꝑ eūdem actū placet vnicuiq̄ qd̄ eſt ꝯueniēs. ⁊ diſplicȝ qd̄ eſt incōueniēs. Et cū oīs habitus vtuoſus ſit ꝯcors ratiōi recte. ꝑ eū diſplicet q̄cq̄d diſcordat a recta rōne. De hac aūt vtute pnīe nō faciūt mētionē morales phi. q̄ꝛ nō intellexerūt pctm̄ vt expiabile ꝑ pnīam. Pertinet aūt vt' pnīe ad iuſticiā vīdicatiuā inq̄ꝙ̄tū ſcȝ punit pctm̄ commiſſum. Sȝ ī h̄ drn̄t. q̄ꝛ vīdicatio punit pctm̄ ī aliuz ꝑ eū cōmiſſum. ſȝ pnīa punit pctm̄ ꝑ ſe cōmiſſum. vnde aug. d̄r. q̄ pnīa ē q̄dā iraſcētꝭ vīdicta puniēs ī ſe qd̄ dolet cōmiſiſſe. de pe. di. iij. §. pnīa. Cōcipit̄ aūt ſeu cauſat̄ vtus pnīe ꝑmo ⁊ ꝑncipal'r ex īfuſiōe gr̄e. ſcd̄ario aūt q̄ꝫtū eſt ex ꝑte hoīs ex timore. vñ̄ d̄r Eſa. xxvi. A facie tua ⁊ tiore tuo dñe ꝯcepim' ⁊ ꝑpim' ſpm̄ ſalutis. i. pnīam vñ̄ ſpūs fit ſan'. Et iſte tior vñ̄ pnīa generat̄. vt ī pūb' eſt tior ſeruil'. Ex ꝯſideratōne ei' ⁊ tiore penaꝝ pn̄tiū vl' futuraꝝ hoīes ꝯuertunt̄ ad pnīam. vñ̄ ⁊ freq̄nter ſacra ſcꝑtura pctōrib' penas cōmiat̄. Ad h̄ fac̄ qd̄ ait pſ. vij. Niſi ꝯuerſi fueritis gladiū ſuū vibrauit. arcū ſuū tetendit ⁊ pauit illū. Et in eo pauit vaſa mortis ſagittas ſuas ardētib' effecit. In q̄b' verbis tria pn̄t de pnīa ꝯſiderari. Pmō pnīe ītegratio. ibi. Niſi ꝯuerſi fue. Scd̄o penīe cōmutatio. ibi. gladiū ſuū vibrauit. Tertio beniuolētie inflammatio. ibi. ſagittas ſuas.

Utꝝ ꝑlatus ſi ſit ſeipm̄ vīndicarī poſſit.

Pnīa ꝓut ē vt' ē diſtincta ab alijs.

Quis ſit act' pnīe ꝓut ē vt'

De vtu. pnīe nota

Quantū ad primum. §. I.

Pnīa dȝ eē ītegra.

pnīe ītegritas notat̄ in vbo ꝯuerſiōis cū d̄r. niſi ꝯuerſi fue. D̄r eni ꝯuerſio. a con qd̄ ē ſil'. ⁊ verſio q̄ſi cordis vndiq̄ ⁊ tota vſio ſcȝ ad deū. Per pctm̄ ei hō auertit̄ a dō faciē mētis vertēdo ad terrena. ⁊ remouēdo a deo. vnd̄ ⁊ de pctōrib' d̄r dñs Hiere. ij. Uerterūt ad me tergū ⁊ ñ faciē. Et de chaim poſt pctm̄ ſcribit̄ Geñ. iiij. q̄ egreſſus eſt a facie dñi. Sic̄ ḡ ꝑ pctm̄ mortale hō auertit̄ ab īcōmutabili bono ſcȝ a deo. ⁊ ꝯuertit̄ ad cōmutabile bonū ſcȝ ad creaturā. ſm̄ Aug. ſcȝ ꝯſtituēdo finē vltimū in ea amādo eā magis q̄ꝫ deū. Ita ſi q̄s ꝯuertit̄ ad dñm per verā pnīam. oportet q̄ auertat̄ a creatura. quā inordiate dilexit ꝑ diſplicentiā volūtatis de pctō ſuo. ⁊ vtat faciem mētis ad deū ſuꝑ oīa diligendū. Nō pt aūt h̄ fieri in ꝑte vt ſcȝ de aliq̄b' pctīs doleat ⁊ ī alijs ꝑmaneat. q̄a hec nō eſſet ꝯuerſio. i. tota ⁊ ſil' verſio. Nec aīa que ſimplex eſt ⁊ ꝑtes nō habet. pōt ꝓ ꝑte ꝯuerti ⁊ ꝓ ꝑte auerti. Uñ̄ dñs ꝑ zachariā ꝓphām ait ca. i. Cōuertimini ad me ſcȝ deteſtando oē pctm̄. ⁊ ego ꝯuertar ad vos ſcȝ dādo veniam ipoꝝ. Et in ſignū hui' oēm infirmū quē xp̄us ſanauit. total'r ⁊ mēte ⁊ corꝑe ſaluū fec̄. vt dic̄ Aug.

Quantū ad ſecundū. §. II.

ſcꝫ cōminationē pene dic̄ Pſ. Gladiū ſuū vi. gladiū ſcꝫ
ſue ſnīe. ⁊ diuerſoꝝ flagelloꝝ vite pn̄tis. q̄ immittit com
minādo. ꝑ hec ipſis pctōꝛib⁹ penas futuras. vn̄ ſaluatoꝛ
ait. Niſi pniam egeritis. oēs ſil' ꝑibitis. Luce. xiij. Nunc
gladiū vibrauit. qn̄ gen⁹ humanū pctīs inuolutuꝫ nec
penitere volēs. diluuio interemit. Gen̄. vij. Nūc gladiuꝫ
vibrauit qn̄ ſodomitas vitio peſſimo merſos. igne ⁊ ſul
phure celit⁹ miſſis cōbuſſit. Gen̄. xviij. Nūc gladiuꝫ vi
brauit qn̄ pharaonē cū exercitu ſuo obſtinatū. ⁊ popu
lū iſrl' ꝯſeq̄ntē in mari demerſit. Exo. xiiij. Nūc gladiuꝫ
quotidie vibrat. qn̄ peſtilētijs. guerris. terremotib⁹. tem
peſtatib⁹. penurijs. ⁊ nūc ⁊ diuiſis miſerijs oēs affligit.
vt hoīes pniam agāt. ſm illud pſ. lix. Oſtēdiſti poplo
tuo dura. potaſti nos vino cōpunctionis ſcꝫ ꝑ illa flagel
la. Et ſubdit pſ. Arcū ſuū tetēdit ⁊ parauit illū. Arc⁹ vt
dicit greg. viij. moral'. ſignificat dinū iudiciū. In arcu eñ
q̄nto longe trahit' corda. tāto de eo diſtrictioꝛ exit ſagit-
ta. Sic extremi iudicij dies. q̄nto longe differt' vt vēiat
tāto cū venerit diſtrictioꝛ ſnīa de illo ꝓcedet. Nūc enī ſic
mollis corda trahit ad ſe ⁊ flectit duꝝ lignū. nūc diuia
mīa q̄dammō flectit ſeueritatē ſue dine iuſticie vt expe
ctet diu pctōꝛes. ⁊ nō punit vt merent'. ſꝫ relaxata corda
lignū reuertit' ad ſuū rigorē. Et quāto magis corda fle-
xit lignū tāto magis inflixit i eū ꝯ quē mittit'. Sic pec
catoꝛ q̄ꝫto maioꝛi mīa expectat'. ſi non ꝯuertat'. ſed vltia
ſnīa ꝑcutiat'. tāto grauī⁹ in inferno cruciet'. vn̄ ad Ro. ij
Tu aūt ſm duricīā tuā ⁊ impenitēs coꝛ tuum thezauri
zas tibi irā in die ire. ⁊ adauges tibi penā dānationis i
futuro iudicio. Et valeri⁹ maxi. Lento q̄dē gradu diuia
ꝓcedit ira. tardationē ſupplicij grauitate cōpenſat. Pōt
etiā ꝑ arcū ſm greg. ibidē ſacra ſcptura intelligi. in qua
dulcedo noui teſti tanq̄ꝫ corda mollis trahit ad ſe vet⁹
teſtm̄ ⁊ duricīā ei⁹ tanq̄ꝫ lignū. q2 in lr̄a noui teſti nō ſi-
unt ille cōminatōes penaꝝ in pctōꝛes q̄ in veteri teſtō
ſed dulcedine ꝓmiſſionū dinaꝝ vocant' hoīes. Parauit
aūt iſtū arcū ponēs vaſa mortis. i. iacula eterne dānati
onis. tāto grauioꝛa fidelib⁹ q̄ꝫto maioꝛa cōmiſerūt. Cō-
tempſerūt bn̄ficia dei ſcꝫ paſſionis xpi ſanctoꝝ ⁊ hmōi.
Nō enī ꝑ aliū modū pt̄ ſaluari. ⁊ iaculū eterne dānatō
nis euadere. q̄ amiſit innocētiā baptiſmalē. niſi ꝑ pniaꝫ

*Pnīa eſt ſcda tabula p⁹ naufragium.

Et h̄ eſt qd̄ ait Hiero. Scda tabula poſt naufragiuꝫ ē
pnīa. vt hr̄ in decre. de pe. di. iij. culpam ſimpl'r ꝯfiteri.
Et loquit' Hiero. ꝑ ſilitudinē. Qui ꝓſpero itinere mare
nauigāt. pma tabula ſuſtentant' tabule nauis fracte au
xilio ad portū ſalutis ducunt'. Et hec ſcda tabula dicit'
q̄ eſt ꝓpter naufragiū nō q2 ſit ſcda poſt naufragiū. Eſt
ergo pma tabula tāq̄ꝫ nauis integra. ꝑ quā nauigam⁹
ad portū regni innocētie baptiſmalis. Sed hac fracta
qd̄ fit ꝑ q̄dlibet mortale poſt baptiſmū. nō reſtat via ſa
lutis niſi pnīa que dr̄ ſcda tabula. vt pma que tn̄ eſt an
te naufragiū dicat' innocētia baptiſmalis tanq̄ꝫ nauis.
⁊ pnīa ſcda tabula. ſed poſt naufragium.

Quantum ad tertiū .§. III

ſcꝫ inflāmationē beniuolētie dr̄. Sagittas ſuas ardenti
bus effecit. hoc eſt ꝑ illas cōminatōes ſcpture ⁊ flagella
tionis tanq̄ꝫ ſagittas trāſfigit timoꝛe pctōꝛes penitētes
⁊ demū facit eas ardētes beniuolētia charitatis. q2 ille
timoꝛ a q̄ inchoata eſt pnīa. cū fuerit ſeruilis. tandē con
uertit' in amoꝛē filialē. vn̄ Aug. de pe. di. ij. Sic ſeta li-
num vel filū. ita timoꝛ introducit charitatē. Et aliquā-
do tales ꝯuerſi q̄ꝫto fuerūt maioꝛes pctōꝛes. tāto fiūt in
dei amoꝛe ardētioꝛes. Et ſm illud dr̄ ſaluatoꝛ Lu. xv. q2
gaudiū eſt in celis ſuꝑ vno pctōꝛe pniam agēte. q̄ꝫ ſuꝑ
xcix. iuſtis. q̄ nō īdigēt pnīa. q2 ſcꝫ talis ⁊ ſi ꝓus magn⁹
pctōꝛ. ꝯuerſus ardētioꝛ efficit' in dei amoꝛe q̄ꝫ multi in-
nocentes. Exēpla patēt in Paulo. Maria mag. Ma-
ria egyptiaca. Pelagia. Cypꝛiano. Auguſtino. ⁊ multꝫ alij
is. Et ſic ſagittas ſuas ardētius effecit. ⁊ ardentioꝛes fac̄
ex multis fructibus eius qui ſubduntur.

Utiqꝫ magni ſunt .§. IIII

fructus ⁊ vtilitates ꝟtutis pnīe. Et lꝫ ſine ſacris ecclīe
actualiter ſuſceptis poſſit homo ſaluari. qn̄ ſcꝫ ipſa ex-
cludit articulos neceſſitatis. nō ꝯtemptū religionis. Et
in veteri teſtō non ꝯfeſſio vocalis nec alia ſacra noue le
gis tūc eſſent nc̄cria. tn̄ ſine ꝟtute pnīe nunq̄ꝫ aliq̄s po
teſt vel potuit ſalu⁹ exiſtere. Et a q̄buſdaꝫ ſic diffinit'. q2
pnīa eſt res optīa q̄ defect⁹ oēs reuocat ad ꝑfectū. Et op
tima q̄dē res intelligit' non ſimpl'r ſꝫ in genere reuocati
onis a malo ꝯmiſſo. Dr̄ aūt oēs defectus reuocare ad ꝑ
fectū. q2 ſcꝫ ꝟtutes amiſſas ꝑ pctm̄ reſtituere facit. Ap-
pellat' enī hic ꝑfect⁹ ſtat⁹ ꝟtutis ⁊ gr̄e in genere. Egreſ-
ſus enī malicie ꝟtutis opat' ingreſſum ait amb. xxvij. q.
ij. cū initiat'. Egreſſus aūt malicie ab aīa fit per pniam.
Eſt g̃ pm⁹ fruct⁹ pnīe ꝟtutū reſtitutio. Scd's fruct⁹
eſt meritoꝝ reſtauratio. Merita eī acq̄ſita ꝑ opa bona
facta in ſtatu gr̄e ⁊ ꝑdita ꝑ ſeq̄ntē culpa mortalē. ꝑ peni
tentiā reuiuiſcūt. vn̄ Aug. de pe. di. iij. §. piū ē credere. ⁊
fides nr̄a hoc expoſtulat. vt cū gr̄a xpi deſtruxerit. vel
pctā. vel mala ꝓra in hoīe ꝑ pniam etiā remuneret bo
na ſcꝫ q̄ q̄s fecit in ſtatu gr̄e. De h̄ tn̄ diffuſi⁹ in. iij. ꝑ. tit.
xuij. ca. vi. de ſacro pnīe. Terti⁹ fruct⁹ pnīe. q̄ tn̄ debꝫ
poni ꝓ pmo eſt pctōꝝ emēdatio. vn̄ xps Lu. vlt. Opoꝛ
tuit xpm pati ⁊ reſurgere a mortuis tertia die. ⁊ ꝑdicari
in noīe ei⁹ pniam ⁊ remiſſionē pctōꝝ in oēs gentes. Pꝛi
us dic pniam. ⁊ poſtea addidit remiſſionē pctōꝝ. Pꝛo-
pterea petrus apl's iudeis q̄b⁹ ꝑdicabat. q̄rentib⁹ de ſa
lute ſua rn̄dit. Penitemini ⁊ ꝯuertimini vt deleāt' pec
cata vr̄a. Act'. iij. In cui⁹ etiā figurā hr̄. iiij. Regū. v. q2
Naaman lot⁹ in aq̄ iordanis deſignāte pniam. mūdat⁹
eſt a lepꝛa. q̄ pctm̄ deſignat. Quart⁹ fruct⁹ eſt interioꝛ
aīe reuocatio. ſic̄ antiq̄tas inducit in corꝑe debilitatē. et
inutilitatē. ⁊ defoꝛmitatē. Nō enī ſenes ſūt pulchꝛi. nec
foꝛtes ad opandū. Ita pctm̄ qd̄ fac aīam inueterare ſpū
aliter. ꝓpter qd̄ dic pſ. Inueteraui inter oēs īimicos me
os. Pctā ſcꝫ vel demones reddūt aīam debilē ad bene
opandū. vn̄ dic Gre. in. xix. moral'. q2 ſeculi dilectoꝛes ſt̄
in celeſtib⁹ debiles. in terrenis foꝛtes. ⁊ in oroe corā dn̄o
vel vni⁹ hoꝛe momēto laxant'. di. xlvij. oēs hui⁹ ſecli. fac
etiā pctm̄ aīam defoꝛmē. maculoſam ⁊ inutilē in bonis
Vn̄ dr̄ de pctōꝛib⁹ in pſ. xiij. Inutiles facti ſūt. ⁊ Tre-
noꝝ. iiij. c. Denigrata ē ſuꝑ carbones facies coꝝ. Sꝫ pe-
nitētia renouat aīam ⁊ iuueneſcere fac. vt ſit foꝛtꝫ ad oīa
bona opa. ⁊ pulchꝛa in ſpe. vtilis in bono ope. Aug. Ne-
mo pt̄ nouā inchoare vitā niſi peniteat cū veteris. i. vi-
te pctōꝝ cōmiſſoꝝ. de pe. di. i. tres ſūt. pſ. cij. Renouabi
tur vt aq̄le iuuēt⁹ tua. Dicūt naturales. q2 cū aq̄la eſt an
tiquata. ex hoc fac vt iuueneſcat. Ponit ſe directe ad ſo-
lis radiū. ⁊ exuſta pēnis ex caloꝛe. demergit ſe in fontem
viuum. Et ſic depoſitis pēnis vetib⁹ iuueneſcat. Sic ⁊
pctōꝛ antiq̄t⁹ in malis ponēs ſe ꝑ ꝯſideratōem ad calo-
rem ſolis dine iuſticie cōburētis i inferno pctōꝛes. Et ex
inde deijciens ſe in aq̄s pnīe ⁊ lachꝛymaꝝ. iuueneſcit ⁊
pulcher efficit'. Quit⁹ fruct⁹ ē tribulatōnū euitatio. vn̄
Hiero. in amos. Pꝛomittit ꝓſpera de⁹ ſi pniam egeri⁹.
Q, ſi negligētia diſſoluamur ⁊ illū penitebit ſpōſionis
ꝓmiſſa q̄ꝫ mutabit. Cui⁹ rei exēplū ſamariā ⁊ hierl'm ha
bere poſſum⁹. q̄ꝝ alij de īminētib⁹ ſupplicijs libati ſūt.
alij q̄ pr̄ib⁹ ꝓmiſſa fuerāt ꝑdiderūt. de pe. di. i. ſi agam⁹
Dn̄s etiā ꝑ hiere. xviij. ca. ait. Repēte loq̄r aduſus gētē
aduſus regnū vt eradicē ⁊ deſtruā ⁊ diſꝑdā illud. ſi pe-
nitētiā egerit gēs illa a malo ſuo. qd̄ locut⁹ ſū aduſ⁹ eā
agā ⁊ ego pniam ſuꝑ malo ⁊c̄. Exēpla innumera ſūt iſ

ſcripturis. vt de ezechia q̄ ꝓpter pctā infirmat⁹ ad mortē
ꝯuerſus ad parietē fleuit fletu magno in ſignū pnīe. et
inde veniā ꝯſecut⁹ eſt ⁊ ſanitatē ſpaciū .xv. annoꝝ vite
ei⁹ additū eſt. Eſa. xxxviij. Niniue q̄ pctis ſubuertenda
erat. fletib⁹ pnīe ſniam euaſit. Jone. iij. Nabuchodono⸗
ſor p aliquā pnīam dilata eſt ſnīa. ſ; poſtea recidiuās p
ſupbiā penā incurrit. Dañ. iiij. c. ⁊ ſic de alijs. vt ptz p̄ca
pue in li. Judicū. p totū. Sext⁹ fruct⁹ eſt bonoꝝ eccl'ie
pticipatio. Per pnīam ei vera cū pctōr incorpeꝝ eccleſie.
ſic ex q̄libet cibo aſſumpto ab hoīe oē mēbrū corpis illi
us pticipat nutrimētū de illo cibo. Sic de q̄libet bono
ope facto in corpe eccl'ie. penitēs pticipat ⁊ pcipit ſuffra⸗
giū. ſm illud ps. Participē me fac de⁹ oīm timētiū te.
vñ Hiero. ī malach. ait. Ne forſitā pctī īmemores tardi⁹
reuertamur ſcʒ ad pnīam. adhuc inqt. Sedere vos faci
am in tabernaculis ſic in die feſtiuitatis. vt qd̄ fac ba⸗
ptiſma faciat ⁊ pnīa. ⁊ hītet in tabernaculis ſaluatoris
hoc ē in eccl'ia. de pe. di. i. Et hinc pticipāt de orōnib⁹. i⸗
dulgētijs. ⁊ alijs hmōi. Septi⁹ ē pmioꝝ pparatio. pmū
pbū qd̄ xp̄s p̄dicauit ꝓpl'is fuit h. Pnīam agite appro⸗
pinqbit eni regnū celoꝝ. Matt. iij. Hoc idē p̄dicauerat
pus g'ioſus Johā. bap. Nō ait intrabit penitens in re
gnū celoꝝ ſ; appropinqbit. Nā ⁊ ſi pctōr vere peniteat.
nō tñ tūc mores intrat niſi tā feruētē pnīaʒ ageret ⁊ cō
tritionē haberet. qd̄ deleret oēm culpā ⁊ penā. ſicut acci
dit in latrone cū xp̄o crucifixo. ſ; cōiter alias appropin⸗
quat. Intrās eni purgatoriū appropinqt regnū celorū.
vel ēt q: ⁊ ſi p pnīam recupet grām q̄ diſponit ad glaʒ.
ſ; tñ nondū pcipit ſ; appropinquat. pōt eni recidiuare ⁊
ſic nō intrare. ex ſuo tñ defectu. Non eni vera pnīa facit
hoīem impeccabilē. nec aufert facultatē peccādi. Nec ē
ꝯ qd̄ ait Gre. de pe. di. iij. Pnīa ē p̄terita mala plāgere.
⁊ plāgēda iteꝝ nō cōmittere. Intelligit̄ eni q̄ ad ꝓpoſitū
.i. ꝙ hēat ꝓpoſitū nō cōmittēdi. Q, ptz manifeſte p expē⸗
plūʒ. Nā dauid q̄ vere penituit de adulterio ppetrato.
poſtea iteꝝ peccauit in nūeratiōe ppl'i. ij. Reg. vlt. Et ꝙ
vere penituerit ptz ex his q̄ dr̄ Amb. ī apologia dauid.
Ait eni ille rex potēs ac tātus. nec exiguo q̄dē momento
manere penes ſe delicti paſſus ē ꝯſciam. ſ; p̄ matura cō
feſſiōe atq; immenſo dolore reddidit pctm̄ ſuū. Deniq;
dnm̄ dolor interni affect⁹ mouit. vt nathan diceret. Qm̄
penituit te. dñs trāſtulit pctm̄ tuū. Maturitas itaq;
venie pfundā declarauit fuiſſe regis pnīam. de pe. di. iij
ille. Quā grauiter aūt peccauerit ⁊ mortal'r in nūeratione
ppl'i oñdit ex flagello peſtʒ illi⁹. qd̄ etiā ſentit pc. de pal'.

Excellentia virtutis .§. V.

Excellen⸗ tia ꝟtutis pnīe patʒ ex mībus

pnīe ptʒ nō ſolū ex mulciplici fructu ei⁹ vt dctm̄ ē ſ; eti⸗
am ex alijs fructib⁹. Pīo q: ē in pncipali potētia. ſcdo
q: ē in nobis vl'iter. tertio q: ē oīm ꝟtutū pma. Quā⸗
tū ad pmū. cū pnīa ſit vna ꝟtus ſpālis oportet ꝙ ſit in
vna potētia aīe nō in eſſentia aīe. Eſt aūt in volūtate. q̄
eſt pncipalior inter potētias aīe. Hui⁹ rō ē ſm pe. d̄ pal'.
in. iiij. di. xiiij. q: pnīa eſt ps iuſticie. vt dctm̄ eſt. iuſticia
aūt ē in volūtate. Itē q: eligere ē act⁹ voluntatis. ⁊ pari
rōne fugere. reſpuere. ⁊ deteſtari. qd̄ ē pñie ꝓpri⁹ act⁹. pti
net ad volūtatē. Et ad hoc facit qd̄ ait aug. Arbitrij de
us in hoīe. vt doleat cōmiſſa. de pe. di. vij. nemo. vt ſcilʒ
velit deteſtari pctā ⁊ vitare. Quātū ad ſcdm. ſm pe.
de pa. vbi. s. Pnīa ē ꝟtus in oīb⁹ bonis hoīb⁹. Et pmo
in innocētib⁹. ⁊ in btā ꝟgine. q: ⁊ ſi nūq; peccauit. tamē
ante ꝯceptionē filij peccare potuit. Et q̄ puuli mortui ſt̄
in grā. ex natura peccare potuerūt ſi viuere vſq; ad tps
peccādi ꝯtigiſſet. Habuerūt g̃ pnīam nō in actu ſ; in hī
tu ⁊ ſm aptitudinē. Scdo pnīa ꝟtus ē in beatis hoīb⁹
puris. nō q̄dē q̄ad actū dolēdi de pctō. ſ; q̄ad actū gau
dēdi. de dolore p̄terito nō p̄nti. Sic q̄s gaudet. non do
let recolēs euaſiſſe picl'ū. vñ ⁊ ꝯſecut⁹ eſt lucrū. Sicut
etiā aliū actū hʒ graue. cū ē ſurſū tēdere ſcʒ deorſum. ⁊ a⸗
liū cū eſt deorſū ſcʒ q̄ſcere. Sic ꝟtutes morales habent
actū tendentē in via. ⁊ quietē in fine in patria. Tertiō
in oīb⁹ pctōrib⁹ ꝯuerſis ad deū. In nō ꝯuerſis aūt hoī
bus eſt pnīa nō ꝟtus ſ; pena ſcʒ remorſus ꝯſcīe. Unde
phs ait in li. ethi. ꝙ oīs mal⁹ implet̄ penitudīe. Quar
to in dānatis ē pnīa nō ꝟtus. ſ; vitioſum penitere. quia
dolēt de pctō. nō inq̄ʒtū eſt ꝯ deū. ſ; inq̄ʒtū eſt ꝯ ſeipos ⁊
ſuā volūtatē reſpectu ſcʒ pene quā ſentiūt. vñ dr̄ ſap. v.
Intra ſe gemētes ⁊ pnīam agētes ⁊c. In angelis bonis
nō ē pnīa. ⁊ h q: nō potuerūt peccare expiabil'r. Sic āt
⁊ nō aliter pctm̄ ē obiectū pnīe. put eſt ꝟtus. Et multo
min⁹ in xp̄o. q: nunq; peccare potuit. cū ſēp hūanitas
fuerit vnita deitati. q̄ peccare nō p̄t. Quantū ad terti
um. pnīa ē pōr cōiter charitate ⁊ alijs. ſ; tñ poſterior fi⸗
de. Pro cui⁹ declaratiōe dic idē pe. vbi. s. ꝙ lʒ oēs virtu
tes infundant̄ ſil' q̄ʒtū ad hītum. vna tñ pōr eſt alia q̄ʒ⸗
tum ad ordinē ſm actū. ⁊ iō in actib⁹ eaꝝ ē attēdenda
ipa p̄oritas. Sciēduʒ igit̄ ꝙ motū voluntatis cuiuſ
modi ē mot⁹ ꝟtutū moraliuʒ. p̄cedit mot⁹ cognitiōis. q̄a
appetibile imaginatū vel ītellectuʒ mouet appetituʒ vt
dr̄ in. iij. de aīa. Et iteꝝ extimatio poſſibilitatis motum
volūtatis. q: electio q̄ ē pncipalis mot⁹ ꝟtutis. nō p̄t eē
de īpoſſibili extimato. Mot⁹ aūt appetit⁹ in duob⁹ cō⸗
ſiſtit ſcʒ in fuga mali. ⁊ in pſecutōe boni. Et hec duo di
uerſimode ordinant̄. Qñq; eni q̄s fugit malū ꝓpter deſi
deriū boni. ⁊ qñq; ecōuerſo. Et hic mot⁹ ſcʒ pſeq̄ bonuʒ
ꝟtutis vt fugiat malū pene ē vt freq̄nti⁹ in reuerſione
pctōris ad deū p pnīam. ⁊ iō motū pnīe p̄cedit motus
fidei. q: accedētē ad deum oportet credere. ad Heb. xi. Et
iteꝝ mot⁹ ſpei ꝯiūct⁹ motui timoris ꝓpter quē fit extia⸗
tio de poſſibilitate venie ꝯſequēde. Et iō dic Gre. ꝙ pe
nitēs moueat̄ inter ſpem ⁊ tīorē. Deinde vt in pl'ib⁹ ſeq̄t̄
motus pnīe. deinde mot⁹ charitatis. ⁊ aliaꝝ ꝟtutum p
ordinem. Qñq; etiā mot⁹ amoris p̄cedit motū pnīe. ſ; il
le amor nō eſt amor charitatis. q: charitas amiſſa non
recupat̄. niſi p ꝯtritiōem de pctis p̄cedentib⁹. que eſt mo
tus pnīe virtutis. hec ille.

Quō autem penitēs. §. VI

Penitens quō hr̄e ſe debet.

⁊ q̄libet electus habeat moueri inter timorē ⁊ ſpem. vt
nec p̄ſumet nec deſperet ex dictis ſcp̄ture ſacre oñdit gre
go. in moral'. xix. tractās illud Job. Cunq; ſederē q̄ſi rex
circūſtāte exercitu. erā tñ merētiū ꝯſolator. Dic ei ſacra
eccl'ia fidelib⁹ ſuis de pietate ⁊ iuſticia redēptoris. in p̄⸗
dicatōib⁹ ſeris ſpem miſcet ⁊ metū. q̄ten⁹ nec incaute de
miſeria ꝯfidāt. nec deſperate iuſticiā timeāt. Nā verbo
ſui capitis formidātes refouet. dicēs Lu. xij. Nolite timere
puſill⁹ grex. q: cōplacuit patri vr̄o dare vobis regnum.
Atq; iteꝝ p̄ſumētes terret. dū dic Math. xxvi. Vigila
te ⁊ orate ne intretis in tentatōem. Rurſus formidātes
refouet. dicēs. Math. v. Gaudete q: merces vr̄a copio⸗
ſa eſt in celis. S; de ſeipis p̄ſumētes terret. cū ait Lu. x.
Videbā ſathanā ſic fulgur de celo cadentē. Formidātes
refouet cū ait. Oues mee vocē meā audiūt ⁊ ego vitaʒ
eternā do eis. ⁊ nō rapiet eas quiſq; de manu mea. S;
in ſeipis p̄ſumēdo deterret dicēs. Dabūt ſigna magna
⁊ pdigia ita vt in errorē inducant̄. ſi fieri pōt etiā electi.
Formidātes refouet cū dic. Qui pſeuerauerit vſq; in fi
nem hic ſaluus erit. Preſumētes deterret dicēs. Cum ve
nerit fili⁹ homīs. putas inueniet fidē in terra. Metuen
tes refouet. cū latroni dicit̄. Hodie mecū eris in padiſo.
Sed terrent̄ p̄ſumētes. dū iudas ex apoſtolat⁹ gloria ī
tartaꝝ labit̄. de q̄ p ſnīe diffinitōnem dicit̄. Duodecim
vos elegi. ⁊ vnus ex vobis diabol⁹ eſt. Formidātes re⸗
fouet cū dic. Si dimiſerit vir vxorē ſuā, ⁊ recedēs ab ea

duxerit vir alter nunqd reuertet̄ ad eā vltra. nunqd nō
cōtaminata ⁊ polluta erit mulier illa. tu aūt fornicata es
cū amatoribꝫ multis. Tñ reuertere ad me dicit dñs. ⁊ e/
go ſuſcipiā te. Sꝫ pſumētes deterret cū dicit Quid cla/
mas ad me ſup ↄtritōne tua. inſanabilis eſt dolor tuus
Formidātes refouet dicēſ. Ergo ſaltē amodo voca me pr̄
meus. dux ꝟginitatis mee es tu. Sꝫ pſumentes deter/
ret dicēs. Pater tu' amorreus ⁊ mater tua cethea. For/
midantē refouet cum ait Reuertere aduerſatrix iſrael. ⁊
nō auertā faciē meā a vobis. q: ſanctus ego ſum. ⁊ non
iraſcar in ꝑpetuū. Sed pſumentē deterret. cū ꝓphetam
ab interceſſione ꝓhibet dicēs. Nō aſſumas ꝓ eis laudez
⁊ orōem. q: nō exaudiā in tpe clamoris coꝝ ad me. quo/
niam ſi ſteterint corā me moyſes ⁊ ſamuel. nō eſt anima
mea ad populū iſtū. In eo ergo qđ dicit. Cum ſederem
quaſi rex circūdante me exercitu. incutit timorē ex pte
cum ſubdit. Erā tñ merentiū ↄſolator. ſubleuat ſpez ex
ↄſolatione Quaſi eñi rex dñs ſedet in corde nr̄o. q: cir
cūſtrepentes regit animoꝝ motus, in nr̄a cogitatōe. In
mēte qppe quā inhabitat. dū torpētia excitat. inqeta fre/
nat. frigida accēdit. accēſa moderat̄. emollit rigida. reſtri
git fluxa. Ex ipa diuerſitate cogitationū qſi qdā exerci/
tus illū circūitat. Siue qſi rex ſedet circūſtāte exercitu.
q: pſidentē illū circūſtat turba virtutū. Qui etiā merē/
tium. i. penitētiū ↄſolator eſt ea ꝓmiſſiōe qua dic̄. Beati
qui lugēt. qm̄ ipi ↄſolabunt̄. Inhabitare aūt in mente
incipit de' ꝑ pniam. ⁊ ibi qeſcere. De pnia vt ē ſacrm̄. ⁊
de ptibꝫ eius. ↄtritiōe. ↄfeſſione. ⁊ ſatiſfactione. habes ī
iij. pte ti. de ſacramentis ⁊ de penitentia.

De veritate put eſt virtus. Caplm̄. xv.

Eritatem aūt connu/

merat phs in. ij. ⁊. iiij. ethi. inter ceteras ꝟtutes
Et tulli' in rheto. ponit eam inter ptes iuſticie
⁊ ſic diffinit eā. Veritas eſt ꝑ quā immutata q̄ ſūt. aut
añ fuerūt. aut futura ſunt dicunt̄. Sꝫ ꝓ maiori declara
tione hoꝝ dicēdū ſm̄ be. tho. ij. ij. q. cix. ar. i. q ꝟitas du/
pliciter accipi pōt. Vno mō ſm̄ q veritatē aliqd dr̄ ve/
rū. Et ſic ꝟitas nō eſt ꝟtus ſꝫ obiectū vel finis virtutis.
Sic eñi accepta veritas nō eſt hītus qđ ē gen' virtutꝫ.
ſꝫ eqlitas quedā intellect' vl' ſigni ad rē intellectā ſignifi
catā. vel rei ad ſuā pmā cām. Et ſic diffinit̄ ꝟitas. q eſt
adequatio rei intellecte ad intellectū. Scđo mō pōt
dici veritas. q̄ aliqs veꝝ dic̄ ſm̄ q ꝑ eā aliqs dr̄ verax.
Et hec ē virt'. q: hoc ipm̄ qđ ē dicere veꝝ ē bon' actus.
Virtus aūt eſt q̄ bonū facit habētē ⁊ op' ei' reddit bo/
num ſm̄ phm̄. Et de hac loquit̄ tulli' in diffinitōne ſu
pra poſita. Pōt addi q veritas tertio mō dr̄ ipe de'. et
ꝑ appropriationem fili'. Vñ ⁊ verbū dr̄ qſi veꝝ boans. i.
manifeſtās. Ipe eñi incuruat' ait. Ego ſum via veritas ⁊
vita. Ioh. xiiij. Et aug. in li. de ciui. dei ait. Vt hō ↄfiden
tius ābularet ad ꝟitatē. ipa veritas dei fili'. hoīe aſſū/
pto nō deo ↄſūpto. veniēs fūdauit ⁊ ſtabiliuit fidē. Et
hoc ē qđ ipe ait pylato. Ego in h̄ nat' ſum ⁊ ad h̄ veni ī
mōm vt teſtioniū ꝑhibeā veritati. Ioh. xix. Qꝫ aūt ꝟi/
tas ſcđo mō dicta ſit ſpālis virt' Sic declarat b. Tho.
vbi. s. ar. ij. Ad rōem virtutis ptinet q op' hoīs bonuz
reddat. vñ in actu hoīs cū inuenit̄ ſpālis rō bonitatis.
neceſſe ē q ad hoc diſponat̄ hō ꝑ ſpālē virtutē. Cū aūt
bonū ſm̄ b. aug. in li. de natura boni. ↄſiſtat in ordīe. ne/
ceſſe ē ſpālē rōem boni ↄſiderari ex determinato ordine.
Eſt aūt ſpālis qdā ordo. ſm̄ q exteriora nr̄a. vel verba.
vel facta debite ordinant̄ ad aliqđ ſignādū. qđ factū ē.
Et ad h̄ pficit̄ hō ꝑ virtutē veritatis. Vñ manifeſtū eſt
q veritas ē ſpālis virt'. Cōſiſtit aūt in medio inter ſuꝑ
fluū ⁊ diminutū ſicut alie virtutes morales. ex h̄ q de
ſe nec maiora dicit nec minora q̄ȝ in ſe ſint vel recogno/
ſcant. Aut etiā ex h̄ nec falſum dicit qđ eſt ſuꝑfluū. nec
veꝝ tacet cū expedit q eſſet diminutiuū veritatꝫ. Sci
endū etiā q ſimplicitas ptinet ad veritatē inq̄ȝtū ē vir/
tus. Nā ſimplicitas dr̄ ꝑ oppoſitū duplicati. q̄ ſcꝫ aliqs
habet aliqd in corde. ⁊ aliud ab illo qđ hꝫ in corde oſtē/
dit exteri'. ⁊ ſic ſimplicitas ad hāc virtutē ptinet. Facit
aūt ſimplicitas intentionē rectā. nō qdē directe. q: h̄ pti
net ad oēm virtutē. Sꝫ excludēdo duplicitatē q̄ homo
vnū intēdit ⁊ aliud ptēdit. Et dr̄ ſimplex. qſi ſine plica
ſcꝫ duplicitatis. Et de hac ſimplicitate dr̄ ꝓuerb. i. Cum
ſimplicibꝫ ſermocinatio ei'. Et Mat. x. ait xp̄s. Eſto/
te ſimplices ſicut colūbe. i. vt nemī machinemini dolos
Dr̄ eñi colūba nō hr̄e fel. qđ deſignat maliciā. Et de Iob
dr̄ ca. i. q erat ſimplex ⁊ rect'. Qꝫ ꝟitas ſit ps iuſticie. ſ.
potētialis vt virt' ſcđaria annexa pncipali. ſic declarat
Tho. vbi. s. ar. iij. Et h̄ aliqua ꝟtus iuſticie annectit̄ ſic
ſcđaria pncipali. q ↄnectit̄ qdē cū iuſticia ptim ⁊ ptim
deficit ab ei' pfecta rōne. Veritas aūt ↄnectit̄ cū iuſti/
cia in duobꝫ. Prīo qdē in hoc q eſt ad alteꝝ. Manife/
ſtatio quā dicim' eſſe actū ꝟitatis. ē ad alteꝝ. inq̄ȝtū ſcꝫ
ea q̄ circa ſe ſūt. vn' alteri manifeſtat. Scđo inq̄ȝtū iu/
ſticia eqlitatē q̄ndā in rebꝫ ↄſtituit. Et hoc etiā fac̄ ꝟtus
veritatis. Adequat eñi ſigna rebꝫ exñtibꝫ circa ipaꝫ. De/
ficit aūt a ꝓpria rōne iuſticie. q̄ȝtū ad rōem debiti. Non
eñi hec ꝟtus attēdit debitū legale qđ attēdit iuſticia. ſꝫ
poti' debitū legale. inq̄ȝtuȝ vnus hō alteri ex honeſtate
debet veritatis manifeſtatōem. Et ſic pꝫ q veritas eſt
virt' annexa iuſticie ſic ſcđaria pncipali. Nec ob. q iuſti
cia ē in volūtate. Veritas aūt in intellectu. q: veritas ꝑ/
tinet ad intellectū inq̄ȝtū cognita ſꝫ ꝑ volūtatē ꝓpriam.
ꝑ quā hō vtit̄ hītibꝫ ⁊ membris pfert exteriora ſigna ad
manifeſtandū veritatē. Et ſic veritatꝫ ꝟtus etiā ſpectat
ad volūtatē. Cōtra hāc veritatē opponit̄ vitiū menda
cij ſimulationis. ⁊ hypocriſis. ⁊ ironie. de qbꝫ plura hēs in
ij. pte. ti. x. ca. i. ⁊ ti. iiij. ca. vij.

Veritatem large ſumē. §. I

do ponit hiero. ſup Math. eſſe triplicē. qđ allegat bea.
Tho. ⁊ alij in. iiij. ſen. Prīa ē veritas vite. ſcđa ē veritas
doctrine. tertia ē veritas iuſticie. Differt aūt qlibet harū
a veritate ſtricte ſumpta, put ē virtus ſpālis. de q̄ dcm̄
eſt. Hāc triplicē ꝟitatē vident̄ notaſſe iudei in xp̄o fuiſſe
cū dixerunt ei. Scim' q: verax es. q̄ ad pmā. Et viā dei
in veritate doces. q̄ ad ſcđam. Et nō eſt tibi cura de aliq̄
Nō eñi reſpicis oēm pſonā. q̄ ad tertiū. Math. xxij. vt
notat nico. de ly. ibi. q̄ȝuis hec dixerūt ad temtādū ⁊ deci
piendū eū. Et q ſit vtilis ⁊ nobilis iſta veritas. oſtēdit
ps. di. Veritas mea ⁊ mīa mea cum ipo eſt. ⁊ in nomīe
meo exaltabit̄ cornu ei'. Caſſiodor' h̄ exponit de xp̄o in
quo fuerūt. ⁊ veritas doctrine. iuſticie ac vite. ⁊ mīa im/
menſe clemētie q̄ mūdū redemit ſua paſſiōe. ex qbꝫ ī no/
mine ⁊ virtute dei prīs cornu ei'. i. dignitas ⁊ potentia
eſt exaltata. vt in noīe ei' oē genu flectat̄ celeſtium. terre
ſtriū. ⁊ infernoꝝ. ad Philip. ij. Pōt ⁊ hoc exponi de quo
libet ſancto viro. vt introducit eccl'ia in officio miſſe alic̄
pcedēdo. vt dicat̄. Veritas mea ⁊ mīa mea cum ipſo ſcꝫ
electo meo. ⁊ in noīe meo exaltabit̄ cornu ei'. vbi tria no
ta de veritate. Prīo ei' mira dignitas. ibi. veritas mea.
Scđo ei' magna vtilitas. ibi. mīa mea. Tertio eius exi/
mia remuneralitas. ibi. ⁊ in nomīe meo ⁊c̄.

Quantū ad primum. §. II

dignitas veritatis oſtendit̄ in eo q dicit dñs. veritas
mea. i. que eſt a me ⁊ quā poſſideo. Veritas a quocūqꝫ
dicat̄ a ſpū ſancto eſt. ait be. Amb. Mire aūt dignitatꝫ
eſt qđ ē a deo q̄ vocabulo vocat̄ deus. Et cū ſit triplex
veritas. vt dctm̄ ē. qlibet eſt a ſpūſancto. vñ dixit xp̄us

Quid. ſit veritas

Int̄ duo extrema ↄſiſtit veritas

De triplici veritate

apl'ís de ſpūſācto. Docebit vos oēm veritatē ſcʒ vite do
ctrine ꝛ iuſticie. Et veritas q̄dē vite đr ſiue vera ſm bea.
Tho. ſicˀ ꝛ q̄libet alia res đr vera ex h' q' attingit ſuā re
gulā ꝛ menſurā. Regula aūt ꝛ mēſura vite hoīs .i. con
uerſatiōis ſue eſt lex diuina. p cuiˀ ꝯformitatē rectitudi
nē hʒ. Et talis veritas ſiue rectitudo nō eſt veritas ſpā
lis ſʒ cōis eſt ad oēm virtutē. hāc deˀ exigit a q̄libet di.
Pacē ꝛ veritatē diligite ait dñs omipotēs. Zach. viij.
De tripli Hec aūt ꝯſiſtit pmo in vera mētis extimatiōe. ſcđo ī ve
ci v̄itate. ra oris locutiōe. tertio in vera opis executōne. Primo
quā a no ad veritatē vite exigit̄ vera rex̄ extimatio. Falſum eīꝉ o
bis req̄rit quereꝉ in mēte ſua. q̄ eſtimaret panē eſſe lutū. ꝛ aux̄ eſſe
deus. auricalcū. licet habeat aliquā ſilitudinē in colore. ita qui
reputat tpalia eſſe magna bona. vt diuitias. volupta
tes. honores. ꝛ hmōi. Et v̄tutes ꝛ ſapiam nō extimat a
licuiˀ valoris q̄ſi ea ꝯtēnens. hic loquit̄ falſum in corde
ſuo. Sʒ dic ps. Qui loquit̄ veritatē in corde ſuo iſte re
quieſcit in mōte ſctō dei. Veritatem loquit̄ in corde qui
reputat mūdana eſſe trāſitoria ꝛ vana ac vilia. vt apl's
q̄ dicebat. Oīa arbitratˀ ſum vt ſtercora. Et vera ꝛ ma
gna dona intelligit eſſe grām ꝛ gliam. Et ex tali verita
te cognita amat v̄tutes ꝛ laborat p eis. ꝯtēnit terrena ꝛ
vitia abhorret. Scđo ad v̄itatem vite req̄rit̄ veritas
in locutiōe. vñ apl's. Loq̄mini vnuſq̄ſq̄ʒ veritatē cū p̄xi
mo ſuo. q̄m ſumˀ inuicē mēbra. Membra aūt nō deci
piūt alter̄ aliud. Debet aūt p̄poni veritas locutiōis oī
amicicie. vñ phs. Duobʒ exñtibʒ amicis platone ꝛ veri
tate ſctm̄ eſt p̄honorare veritatē. Idē. Amicˀ quidē pla
to. amicˀ ſortis. ſʒ magis amica veritas. Sʒ q2 vt ait q̄
dā ſapiēs. veritas odiū parit. obſequiū amicos. idō dimi
nute ſūt veritates a filijs hoīm. ait pš. Et vt placeāt ho
minibʒ mēdacia ꝛ adulatōes multiplicāt. Sen. Mō
ſtrabo tibi q̄d oīa poſſidētibʒ deſit q̄ dicat ver̄. Ter
tio exigit̄ ad vite veritatē recta opatio. Eſa. xxxviij. Me
mento dñe inq̄t ezechias quō ambulauerim corā te ī ve
ritate. in corde pfecto. ꝛ q̄ſi declarās. ſubdit. Et qđ rectū
eſt in ꝯſpectu tuo fecerim. Ad hoc q' opˀ nr̄m ſit veruʒ
oportet q' remoueat̄ ab ea oīs ſiniſtra intētio ꝛ ſilr̄atio ꝛ
indebita circūſtantia. Et oīne opˀ q̄ʒtūcunq̄ʒ ꝯſuetū ab
alijs dʒ cedere veritati. vñ Aug. Manifeſtata v̄itate ce
dat ꝯſuetudo veritati. di. viij.

De veritate doctrine. Quātū ad veritatem
doctrine dic be. tho. ij. ij. q. cix. ar. iij. q' hec ꝯſiſtit in q̄dā
manifeſtatiōe verbor̄ eor̄ de q̄bʒ eſt ſcia. vñ directa nō
ptinet ad virtutē veritatis put ē virtus ſpālis. verū q2
vera ſcibilia inq̄ʒtū ſunt a nobis cognita. circa nos ſūt ꝛ
ad nos ptinēt. ſm hoc veritas doctrine pōt ad hāc v̄tu
tem ſpālem ptinere. ꝛ q̄cūq̄ʒ alia v̄itas q q̄s manifeſtat
verbo vel facto qđ cognoſcit. Pertinet aūt ad veritateʒ
doctrine. vt docēdo. in q̄cunq̄ʒ facultate ꝯſulēdo. predi
cando. exhortādo. vera dicat. Et q2 ſacra ſcriptura ſola
doctrina ē. q̄ nullā hʒ facultatē admixtā. ꝛ hoc q2 ſermo
dei eſt q̄ mētiri nō pōt. vñ đr Iohā. xvij. Sermo tuus
veritas eſt. Ideo pmaxime p̄dicādo dʒ induci auctēas
ſcripture ſacre. nec q̄s ex timore dʒ dimittere. vt v̄itates
neceſſarias ad ſalutē nō dicat. vñ Criſoſt. tractās illud
qđ ait xp̄s apl'is cū miſit eos ad p̄dicādū. Nolite time
re eos q̄ occidūt corpˀ ait. Nō ſolū ē pditor v̄itatis qui
trāſgrediēs veritatē p veritate mendaciū palā loquitur
ſʒ ꝛ ille q̄ nō pnūciat veritatē quā libere nunciare opor
tet. Aut nō libere veritatē defendit. quā libere defender̄
dʒ. pditor ē veritat̄. Nā ſic ſacerdos debitor ē vt verita
tē quā audiuit a deo libe p̄dicet. Sic laicˀ debitor ē vt
veritatē quā audiuit ī ſcptur̄ pbatā. fiducialr̄ defendat
hec ille. xi. q. iij. nolite. Nō tñ p̄dicator dʒ dicere oēm ve
ritatē. ſʒ q̄ ꝯueniat auditoribʒ. cuiuſmodi ſcʒ ſint capa
ces. ꝛ q̄ vtil' ſit eis. Sʒ dolēdū. q2 iā venit tps qđ p̄dixit
apl's. ij. ad thi. iiij. Erit eī tps cū ſanā doctrinā nō ſuſti
nebūt. Et a veritate q̄dē auditū auertēt. ad fabulas aūt
ꝯuertent̄. Si q̄ aūt dicta gētiliū. poetar̄. vel phor̄. non
ad oſtētatiōʒ. ſʒ ad maiorē ꝯfirmatōʒ v̄itat̄ aliq̄n indu
cant̄. vt ancille deſeruiētes dñe theologie. nō erit icōue
niēs. vñ Clemēs pa. Cū ei ex diuīs ſcptur̄ q̄s firmā re
gulā v̄itat̄ ſuſcepit. abſurdū ñ erit ſi aliq̄d ex eruditōne
cōi ac libalibʒ ſtudijs. q̄ forte ī puericia attigerit. ad aſ
ſertionē veri dogmat̄ ꝯferat. ita tñ vt vera didicerit fl'a
ꝛ ſil'ata deuicet. di. xxxvij. relatū. Si āt q̄s aliq docer̄ fl'a
vl'icauta. vl' q̄ pñt eſſe cā mali. ñ erubeſcat cū expedit re
tractare vel declarare. quia nec beatus. Augu. erubuit
facē libr̄ retractationū cū eſſet doctiſſimˀ oīm. Ecci. iiij.
Nō ꝯdicas v̄bo veritatis vllo mō. cū ſcʒ rephēder̄ đ er
rore. ij. Cor̄. xiij. Nō poſſūˀ aliq̄d ꝯ veritatē ſʒ p veritate.
hec aug. Magne ſapie ē hoīem reuocare. q' male locutˀ
eſt. xxij. q. iiij. magne. Quātū ad veritatē iuſticie dic De veritate iuſticie
Tho. vbi. ſ. q' veritas iuſticie ē ſm q' aliq̄s rectitudine
leḡ ī iudicijs q̄ ſūt ad alter̄ ſuat. Un ſm q' aliq̄s verita
tē manifeſtat ex iuſticia. puta cū ī iudicio teſtificat̄ ver̄.
vel ꝯfitet̄. ꝛ ſic ē q̄dā actˀ iuſticie. vñ non p̄prie ptinet ad
veritatē put ē ſpūal' virtˀ. Ad veritatē iuſticie ptinet ñ
reſpicere ad pſonas q2 paup. ꝛ idō cō patiēdū. vl' q2 ꝯſan
guineˀ ꝛ idō ñ puniēdˀ. ꝛ hmōi. puer. xxviij. Qui cog̃icit
in iudicio faciē ñ bñfac. ꝛ p buccella panis deſerit veri
tatē. Et dñs ī lege. Nō miſereber̄ ī iudicio paupis. vt a
vero deuies. Hinc ꝛ h. aug. Querit̄ pr̄ de malo filio. q̄ri
tur .i. ꝯq̄rit̄ filiˀ de duro prē. Seruamˀ honorificētiam
prī. q̄ debet̄ ei a filio nō eq̄mˀ filiū prī in honore. ſʒ p̄po
nimˀ filiū prī ī veritate. ij. q. vij. q̄rit̄. Nec etiā dʒ attēde
re iudex ad munera ſʒ reſpuere. Deute. xvi. Munera p
uertūt verba iuſtor̄ vt ſcʒ flām pnīam pferāt. vñ Gre.
Bonis male vtunt̄ q̄ p tpali lucro iuſte iudicāt. Tales
q̄dē a veritate nō iuſticie defenſio ſʒ amor pmij puocat.
q̄bʒ ſi ſpes nūmi ſubtrahit̄ ꝯfeſtim a iuſticie executōne
recedūt. Acceptio muner̄ p̄uaricatio ē v̄itatis. xi. q. iij.
q̄ recte. Pertinet ad veritatē iuſticie reſiſtere malis ꝛ de Ad veritatē iuſticie duo ptinent.
fendere inocētes ꝯ oppſſores. vñ đr di. lxxxiij. Error cui
nō reſiſtit̄ approbat̄. Veritas cū minīe defenſat̄ oppri
mit̄. Negligere q̄ppe cū poſſis pturbare puerſos nihil
eſt aliud q̄ʒ fouere. Pertinet ad veritatē iuſticie iudicar̄
ſm allegata ꝛ pbata. ſʒ pus bñ examīata. vñ Amb. Bo
nus iudex nihil ex arbitrio ſuo facit. ꝛ domeſtice p̄poſito
volūtatis. ſʒ iux̄ leges ꝛ iura pnūciat. examinat. cauſarū
merita nō mutat. iij. q. vij. iudicet. Sed pōt hodie dici
illud. Corruit veritas in plateis. Eſa. lix.

Utilitas huius vir .§. III

tutis oñdit̄ cū ſubdit̄. Et mīa mea cū ipo. q. d. Quia fu
it in eo veritas. erit in illo mīa .i. faciā ei miam. Miſeri
cordia aūt đr q̄ſi miſeriā adimēs. vñ ꝛ xp̄s Ioh. iij. ait.
Veritas libabit nos. Adimit āt ꝛ libabit a m'tiplici mi
ſeria. Pmo a miſia obſcuratōis. ſcđo a miſia īgl'iatōis.
tertio a miſia depauatōnis. q̄rto a miſia damnatiōis.
Quātū ad pmū đt Iob. Tenebris īuolutū ꝛc. Anīa
eī nr̄a vt ait phs naſcit̄ ſic tabula raſa in q̄ nihil ē pictū.
Nullā veritatē ꝯgſcit. vñ mag̃ ī obſcuritate ē. Et hec ē
magna miſia. Sʒ libat̄ ab hac miſia paulatī p verita
tē ſibi manifeſtatā ab alijs ꝛ a ſe cognitā. Ver̄ eī eſt bo
nū intellectˀ qđ pficit ipm ꝛ illuſtrat obſcuritatē eius.
Et ſic nullˀ mēti ſuauior cibʒ q̄ʒ veritas vt ait Lactātiˀ
in li. inſtitu. Ita nulliˀ amarior ſeu magis noxiˀ cibʒ aīe
q̄ʒ falſitas. Scđo veritas locutōis libat ab ingl'iatiōe
id eſt īfamia. ſicut enī fallacia hoīs facit eū infameʒ ita vt
quilibet deteſtent̄ hoīes mēdaces. nec credat̄ eis cū etiaʒ
dicūt ꝛ iurāt veritatē. Ita q̄ verax ē in verbo locutōnis
inde ſibi bonā acq̄rit famā. Cū enī hō ſit aīal ſociale na
turaliter vnuſq̄ſq̄ʒ dʒ alteri id ſine q̄ ſocietas humana

ꝯſeruari nō p̄t. Nō poſſent aūt hoīes ꝯuiuere. niſi ſibi inuicē crederēt tanq̄ ỽitatē manifeſtantib⁹. Et ꝓpter h̄ fallax exoſus ⁊ infamis hr̄ q̄ſi deſtructiu⁹ hūane ſocietatis. Et verax diligit̄ vt ꝯſeruatiu⁹ eiuſdē ſocietatis. Et dic̄ tho. ij. ij. q. cix. ar. iiij. q̄ ỽtus ỽitatis poti⁹ declinat ī min⁹ q̄ in maius. hoc tn̄ p̄t intelligi dupl'r cū dr̄ declinare in min⁹. Uno mō affirmādo. puta. q̄ nō manifeſtat totū bonū qd̄ in ſe eſt. ſciam. vel ſctitatē. vel hmōi. Et h̄ fit ſine p̄iudicio ỽitatis. q̄ in maiori includit̄ minus. et ſic ỽtus ỽitatis declinat in min⁹. Hoc enī vt phs dic̄. ī li. ethi. videt̄ eſſe prudētius ꝓpter oneraſas abūdantias. Hoīes enī q̄ maiora de ſe dicūt q̄ ſint. ſūt alijs oneroſi q̄ſi alios excellere volētes. Qui aūt minora de ſe dicunt q̄ in eis ſit ſūt alijs groſi. q̄ſi alijs ꝯdeſcēdētes ꝑ q̄ndā moderatiōem. vñ apl's. ij. ad Cor. xij. Si voluero gliari nō ero inſipiēs. ỽitatē enī dicā. Parco aūt ne q̄s exiſtimat ſup id qd̄ videt in me. aut audit aliq̄d ex me. Alio mō negādo declinat in min⁹. cū ſcʒ negat qd̄ in eo eſt. ⁊ hec nō ꝑtinet ad ỽitatē. q̄ falſum incurrit. ſed ꝑtinet ad ironie vitiū. tn̄ minus peccat ꝯ ỽitatem q̄ ꝑ iactantiā. ex q̄ plus dic̄ de ſe q̄ ſit. Tertio liberat ỽitas a miſeria prauitatis vbi ē ỽitas vite. cū excludat oīe vitium ibi prauitas locū non hʒ. hic verax eſt ex iuſticia. in illo nō eſt. dr̄ Johā. vij. Sʒ ⁊ oīs prauitas cōmiſſa pcti tollit̄ ꝑ ỽitatem ꝯfeſſiōis ⁊ pnie. vñ ps̄. Ueritas de terra orta eſt. i. vera ꝯfeſſio de pctōre. ⁊ iuſticia de celo ꝓſpexit. i. iuſtificatio a deo. Jta exponit Aug. de pe. di. i. Et idē Aug. dic̄. Uera pnia ad baptiſmi puritatē conat̄ adducere penitentē. Quarto liberat a miſeria dānationis ſi māſeritis in ſermone meo. ſ. ꝑſeuerādo in obſeruatiōe ei⁹. Uere diſcipuli mei eritis ⁊ cognoſcetis ỽitatē ⁊ veritas liberabit vos. Joh. viij. Liberabit ſcʒ a dānatione ꝯſeruādo ne incurratis. Si q̄s ait ip̄e in eodē ca. ſermonem meū ſeruabit. mortē nō videbit in eternū. Si ergo ỽitatē dico vobis. q̄re nō creditis mihi. cū ꝑ hoc euadatis miſeriam oēm. q̄ veritas mea in qua eſt ibi ⁊ miſericordia mea ad tollendas miſerias.

Quantum ad tertiū. §. IIII

p̄ncipale qd̄ eſt remuneratio ỽitatis. h̄ oñdit̄ dū dr̄ Exaltabit̄ cornu ei⁹. Dic̄ Aug. ſup ps̄. Cornua iuſti. ſūt munera xp̄i. q̄ eminēt. Precipuū mun⁹ xp̄i eſt gr̄a ſua. vñ ⁊ ỽtutes ꝓcedūt ⁊ merita. Exaltatur aūt iſtud cornu gr̄e. cū ꝑ eū ꝑuenit̄ ad gl'iam. Joh. i. iij. Qui fac̄ ỽitatē. i. operando ſm eā. hic venit ad lucē. ſ. gl'ie. Uñ facietib⁹ trib⁹ cubicularijs regis darij q̄oem inter ſe. ⁊ corā eo ⁊ ſapientib⁹ ſuis diſceptātib⁹ q̄d eſt forti⁹ oīb⁹. vn⁹ dixit vinuʒ. ali⁹ regē. terti⁹. ſ. zorobabel mulierē. ⁊ magis ỽitatē concludēdo. q̄ ỽitas vincit. ⁊ viuit. ⁊ obtinet in ſecl'a ſcl'oꝝ. Uide hiſtoriā q̄ pulchra eſt. ⁊ multa ꝯtinet ad cōmēdatione ỽitatis. Uinū ſignificat ſapiam hūanā q̄ inebriat. Rex potētiā ⁊ reꝝ abūdnatiā. Mulier voluptatē. Hec oīa potētia ſūt. Sʒ ỽitas oīb⁹ p̄ualet q̄ ꝯducit ad regna celoꝝ vbi ſp viuit̄. Hr̄ hec hiſtoria. ij. Eſdre. iij. ca.

De virtute fidelitatis. Capl'm. xvj.

Fidelitas in promiſ-

ſis vel cōmiſſis videt̄ ꝑtinere ad ỽtutē ỽitatis Et iō aliq̄d hic de ea breuiter dicēdū. Dic̄ yſid. in li. ethi. q̄ fidelis q̄s dr̄. p eo qd̄ fit ab eo qd̄ dr̄ vel ꝓmittit bonū. Signāter aūt bonū. q̄ ſi malū pmitteret. ſeruare nō dʒ. Iux̄ illd̄ yſid. Jn malis ꝓmiſſis reſcinde fidē. i. fidelitatē nō ſeruādo illd̄. Et ſm hoc dic̄ ps̄. de dño. Fidelis de⁹ in oīb⁹ verbis ſuis. q̄ verax eſt. ⁊ obſeruat q̄ ꝓmittit nobis q̄ nō ſūt niſi bona. Et hec fidelitas ī ſcriptura mlt̄ū cōmēdat̄. puerb. xviij. ca. Uir fidel' mltū cōmendat̄. Nūi. xij. Moyſes in oī domo mea fideliſſim⁹ ē. Et ꝑmi

Fidelitas q̄ ꝑtinere vid̄r ad ỽitatem.

Reg. xxij. Quis in oīb⁹ ſeruis tuis fidel' ſic̄ dauid. dixit abimelech ad ſaul. Fidelitas aut iſta maxīe ē ꝯmēdabilis in trib⁹ gn̄ib⁹ hoīm. Prīo in amico ſuo. ſcd̄o in nuncio vel legato. tertio in ſeruo vel diſpenſatore inſtituto. Quātū ad p̄mū dr̄ Ecci. vi. Amico fideli nulla ē cōparatio. Jdē. Amic⁹ fidelis medicamentū vite. Sic̄ per medicamētū hō recupat vitā. ita ꝑ auxiliū ⁊ ꝯſiliū amici fidelis q̄s aliq̄n recupat vitā aīe ⁊ corpis. Jſta aūt fidelitas in amico oñdit̄. Prīo in ꝯſilijs. vt det amico bonū ꝯſiliū ⁊ ſanū. Nō ſic ille q̄ dedit ꝯſiliū Amon vt fingeret ſe infirmū ad h̄. vt Thamar ſoror eius ex cui⁹ ꝯcupiſcētia erat inflāmat⁹ veniret ad viſitādū eū ⁊ ſic conſtupraret eā. ij. Reg. xiij. Aut ꝯſiliū qd̄ dedit balaā balach regi moabitaꝝ. vt induceret iſraelitas ad fornicandum. Sʒ ſic daniel q̄ nabuchodonoſor vt euaderet ſnīaʒ ſibi cōminatā dixit. Placet tibi rex ꝯſiliū meū. pctā tua eleemoſinis redime. Dañ. iiij. Scd̄o oñdit̄ fidelitas in amico in ſecretis. vt ſcʒ nō denudet. ꝓuerb. xi. Qui ambulat fraudulēter reuelat archana. q̄ aūt fidel' celat amici vel amici ꝯmiſſū. ⁊ Ecci. c. xxvij. Qui denudet archana ꝑdʒ fidē amici. Et h̄ ē veꝝ q̄n ex celatōe ſecreti nō ſeq̄t̄ malū. Tertio oñdit̄ fidelitas ī amico ſuo ī adūſis cū nō d̄ſerit. Ecci xxij. Fide poſſide cū amico ī paupꝑtate illi⁹. vt ī bonis illi⁹ leteris. Jn tp̄e tribulatōis illi⁹ ꝑmane illi fidel'. Exēplū de illis duob⁹ phis amicis. q̄ꝝ alteꝝ cū captum dyoniſi⁹ tyrān⁹ ſicilie vellet ꝯdēnare ad mortē. petijt dilationē a tyrāno vt vadēs ad ciuitatē ſuā diſponere poſſet de factis ſuis. Et cū tyrān⁹ peteret fideiuſſorē pro eo de reuerſiōe. ille req̄ſitū amicū ſuū illū p̄hm dedit declarato ſibi a tyrāno q̄ ſi tp̄e ⁊ hora determinata ille nō rediret ip̄e occideret̄ ꝓ eo. Qui ꝓ eo ſe obligauit. Et ille expeditis negocijs ſuis hora ſtatuta reūſus ē. q̄ fidelitate ꝯſiderata ꝑmaxīa tyrān⁹ illi pepcit ⁊ ſe fieri tertiū amicū eoꝝ poſtulauit. Narrat Ualeri⁹ h̄. Quātū ad ſcd̄ʒ dr̄ ꝓuerb. xiij. Legat⁹ fidelis ſanitas. Et iteꝝ. Sic̄ frig⁹ niuis in die meſſis. ita legat⁹ fidelis ei q̄ miſit illū. Frig⁹ niuis cū accidit in meſſe refrigerat metētē a calore. ita legat⁹ refrigerat mittētē ab eſtu ſolitudinū. vel meli⁹. Sicut frig⁹ niuis ī hyeme pinguefacit terrā. ⁊ ſic ī meſſe hr̄ copioſi⁹ fruct⁹. ita fidel' legat⁹ fructuoſe opat̄ ⁊ vtilit̄ ip̄ʒ ꝓmittētē. Ecōtra de infideli legato ſeu nuncio dr̄. Dens putrid⁹ ⁊ pes laps⁹ q̄ ſꝑat ſup īfideli ī die āguſtie. Dēs putrid⁹ magnū dolorē ingerit. Uñ vulgariter dr̄ q̄ nō eſt dolor ſic̄ dolor dētis. Sic infidelis nūci⁹ vel legatus ei q̄ ſperat in eo. vt dens putrid⁹ ingerit afflictionē. Eſt ⁊ pes lapſus. ſic̄ ei ille. q̄ deſiderat ad aliquē locū ꝑuenire ⁊ p̄ laſſitudīe nō p̄t. multū affligit̄. ſic q̄ expectat nunciū infidelē. Legatos aūt male tractare ē magna iniuſticia. ⁊ ꝯ iuſgētiū frāgere ſecuritatē eoꝝ. di. i. Ju ſgētium. Et g̃uiter punit̄ tal' iniuria q̄ ē ꝯ cōem felicitatē. Naʒ vt dic̄ Aug. Fides. i. fidelitas etiā hoſti cū ꝓmittit̄ ſeruāda eſt. xxiij. q. i. noli. Uñ dauid. q̄ rex amonitaꝝ ad quē miſerat ſuos legatos ad ꝯdolēdū ⁊ ad ꝯſolādum de morte p̄ris dehoneſtauit eos ſuggerētib⁹ ſibi ꝯſiliarijs ſuis q̄ ꝓditioſe h̄ egerat dauid. nō ad ꝯſolādū ſʒ ad explorādū. Uñ raſis eis barbis ꝑ medietate. ⁊ veſtib⁹ eoꝝ abſciſſis vſq̄ ad nates. remiſit ad dauid. Sʒ ob talē iīuriā factaʒ miſit ioab cū exercitu ſuo ꝯ rabath ciuitatē p̄ncipalem āmonitaꝝ. ⁊ ea capta fec̄ magnā ſtragē. vt hr̄. ij. Reg. x. Et de iudeis dic̄ egeſipp⁹. Preuaricati ſūt leges oīm hominū. ipoꝝ etiā barbaroꝝ. q̄m apud ipos q̄ʒ q̄ neſciūt hūanitatē inuiolabiles legati hn̄t̄. dū vindicta celeſtis formidatur ⁊ tāti ſceleris vltor deus timet̄. hoc ergo admiſerūt aduerſarij nr̄i ſcʒ iudei q̄ nec hūane nec diuie leges inultū relinquunt. hec ille. Et forte loquit̄ de apoſtolis quos iudei. ꝑſecuti ſunt multipl'r. q̄ erant legati dei. Unde apl's paulus. Legatiōe fungimur deo exhortāte

Fidelitas ī trib⁹ generib⁹ hominū cōmendat.

Fidel' amicus ī tribus oñditur.

Nūci⁹ infidelis cui compat.

per nos. Quantũ autẽ ad tertiũ dr̃ Eccĩ.xxxiij. Si
Fidelitas eſt tibi ſeru⁹ fidelis ſit tibi q̃ſi aĩa tua.⁊ q̃ſi fratrẽ ſic tra
ſerui ĩ tri cta illũ. Fidelitas aũt ſerui ſeu diſpẽſatoris oñdiẗ circa
b⁹ oñdiẗ. bona ſibi cõmiſſa in trib⁹.vt ſcʒ nõ diſſipet. non defrau
det.⁊ vt multiplicet. Pmo cauere dʒ cui cõmiſſa ẽ ali/
qua diſpẽſatio. vt nõ diſſipet bona dñi ſui. vñ ĩ euãg.
Ille⁹ q̃ diffamat⁹ fuit ꝙ diſſipaſſet bõa dñi ſui.amo/
tus fuit a diſpẽſatõne. Lu.xvi. Et apl̃s.i.Coꝛ.iiij. Hic
iã queriẗ inter diſpẽſatores vt fidelis q̃s inueniaẗ.q.d.
Rari ſũt q̃ nõ diſſipẽt. Vñ in tꝑalib⁹ diſpẽſatoꝛ nõ ex/
pẽdit vtiliter bona dñi ſui. diſſipatoꝛ eſt. Et ſilr̃ q̃libet
platus q̃ dat bñficia.officia.diſpẽſatões ꝯ iura cõia et
ſacra indebite.nõ eſt diſpẽſatoꝛ.ſʒ vt dic̃ Berñ. diſſipa
toꝛ. Et ſilr̃ in bonis tꝑalib⁹ vel naturalib⁹ vel ſpũalib⁹.
que dñs ꝯceſſit fecit nos ſuos diſpẽſatores. Sʒ cũ ma/
le eis vtimur.diſſipam⁹ bona dñi noſtri.ſicut fili⁹ ꝓdi/
g⁹ q̃ diſſipauit ſubam ſuã. Lu.xv. Scõo ſeru⁹ diſpẽ
ſatoꝛ dʒ cauere ne defraudet ſibi accipiẽdo bona domi
ni ſui.ſicut fecit iudas q̃ poꝛtabat loculos.i.burſaʒ ſeu
ſcarſellaʒ pecunie q̃ elemoſinaliter dño ⁊ diſcipulis tra
debanẗ.de q̃ dicit euãgeliſta.ꝙ fur erat.⁊ ea q̃ mittebãẗ
in loculis poꝛtabat. Johã.xv. Id eſt aſpoꝛtabat donuʒ
ꝓ ſe ⁊ familia ſua. Sic etiã q̃libet ꝺ bonis opibus ſuis
totũ dʒ deo tribuere ab eo recognoſcẽdo.nõ ꝑ̃ſurãdo
videlʒ attribuere ꝟtuti.vel inq̃rendo gl̃iam hũanã. vñ
Berñ. Fidelis reuera famul⁹ es ſi de multa gl̃ia dñi tui
⁊ ſi nõ exeũte a te tñ trãſeũte ꝑ te.nihil manib⁹ tuis ad/
herere ꝯtingat. Tertio bon⁹ ⁊ fidelis diſpẽſatoꝛ.non
ſolũ dʒ ꝯſeruare bona dñi ſui.ſʒ etiã augmẽtare.inq̃ʒtũ
põt licite.ſicut fecit iacob erga laban ſoceꝝ ſuũ.⁊ ioſeph
erga phutiphar dñm ſuũ.q̃ diſpẽſationẽ toti⁹ dom⁹ ſi/
bi cõmiſerat.⁊ oĩa multiplicabanẗ in manib⁹ ſuis. nec
cognouerat ioſeph niſi panẽ q̃ veſcebaẗ. Geñ.xli. Sic
⁊ q̃libet gr̃as ſibi a deo collatas varias ſiue multas.ſi/
ue paucas.dʒ ſollicite ꝓcurare. vt eas multiplicet in g̃/
tia creſcẽdo.vt talenta ſibi cõmiſſa. Nã vt habeẗ in pa/
bola euãgelica Mat.xxv. Qui q̃nqʒ talẽta accepat. q̃a
lucrat⁹ eſt cũ eis alia q̃nqʒ g̃roſc in redditõne rõnis ſibi
dictũ fuit. Euge ſerue bone ⁊ fidelis q2 in pauca fuiſti
fidelis ſupꝛa multa te ꝯſtituã.intra in gaudiũ dñi tui.
Et ſilr̃ dictũ fuit ſeruo q̃ cũ duob⁹ ſibi commodatis fue
rat duo alia lucrat⁹. Qui ꝟo vnũ ſolũ receptũ nõ multi
plicauit cũ illo negociãdo.ſʒ illud abſcõdit inuectiue ſi/
bi dictũ fuit. Serue neq̃ʒ ⁊ piger q̃re nõ dediſti pecuni/
am meã ⁊c̃. Et ablato ſibi talẽto fuit miſſus ĩ tenebꝛas.
vñ ⁊ Pe.in canoni.ſua. Si q̃s accepit gr̃am in alteru/
trũ illã adminiſtrãtes vt boni diſpenſatores multifoꝛ/
mes gr̃e dei. ⁊ Apo.ij.dr̃. Eſto fidelis vſqʒ ad moꝛtẽ. et
dabo tibi coꝛonã vite. Fidelis ſcʒ bene diſpenſando tibi
ꝯceſſa. De libalitate inq̃ʒtũ differt a mĩa. Ca.xvij.

Iberalitas cõnume/
raẗ inter ꝟtutes annexas iuſticie.ab androni/
co ꝑipathetico. vt refert be.tho.ij.ij.q.lxxx. Et
Amb. dic̃ in li.de offi.ꝙ in euangeẗ. multas diſcipliñas
accipim⁹ iuſte liberalitatis. Circa q̃ð ſciendũ. vt clare
ſcat de materia ei⁹ ⁊ de noĩe q̃re ſic nũcupeẗ ꝟm be.tho
mã.ij.ij.q.cvij.ar.ij. Duplex eſt obiectũ ſiue materia li/
beralitatis. Pmã ⁊ ĩmediata materia eſt interioꝛ paſſio
ſcʒ affectus ad pecuniã.ſcðã ⁊ exterioꝛ materia ẽ pecũia.
Ratio ẽ.q2 liberalitas nõ attẽdiẗ in q̃ntitate dati.ſed in
affectu dantis. Affect⁹ aũt dantis diſponiẗ ꝟm diſpoſi/
tionẽ amoꝛis ⁊ ꝯcupiſcẽtie ꝑ modũ delectatiõis ⁊ triſti
tie ad ea que danẗ. Et iõ ĩmediata materia liberalitatis
Libalitas eſt paſſio interioꝛ. Pecunia aũt exterioꝛ ẽ obiectũ pred/
vñ dicaẗ. ctaꝝ paſſionũ. Et ꝟm h̃ dic̃ ph̃s in.iiij.ethi. ꝙ liberali/
tas videẗ eſſe quedã medietas circa pecuniã. Dicıẗ aũt

liberalitas ex eo ꝙ ad liberalẽ ꝑtineat emiſſiuũ eſſe. ꝟm
ph̃m in.iiij.ethi. Vñ ⁊ alio noĩe liberalitas.largitas no
minaẗ.q̃ð q2 largũ eſt nõ eſt retẽtiuũ ſʒ emiſſiuũ. h̃ idẽ
ꝑtinere videẗ ad nomẽ liberalitatis. Cum eñi aliq̃d a ſe
emittit.q̃ðammõ illud a ſua cuſtodia ⁊ dñio liberat. et
animũ ſuũ ab vno hoĩe in aliũ.⁊ ſunt bona poſſeſſa. q̃
noĩe pecunie ſignanẗ. Nam vt dicit Aug⁹.⁊ habeẗ.i.q.
iij.totũ. Quicq̃d hoĩes in terra habẽt.quoꝝ ſũt dñi pe
cunia vocaẗ.q2 ⁊ antiq̃ q̃cq̃d habebãt in pecunia habe/
bant. Vñ pecunia a pecu. Et ſic pecũia dr̃ eſſe materia
liberalitatis. Q, aũt liberalitas ſit ꝟtus declarat be. Libalitas
tho.ij.ij.q.cvij.ar.i.ſicut dic̃ Aug.in li.de libero arbitrio eſt virtus
Uti bñ reb⁹.q̃b⁹ male vti poſſumus ꝑtinẽt ad ꝟtutem.
Poſſum⁹ aũt vti bñ ⁊ male.nõ ſolũ potẽtijs ⁊ paſſioni
bus.ſʒ etiã his q̃ ex nos ſũt ſcʒ reb⁹ tꝑalib⁹ ꝯceſſis nob
ad vſum ⁊ ſuſtẽtationẽ. Et iõ bñ vti his reb⁹ cũ ꝑtineat
ad liberalitatẽ.ꝑʒ ꝙ ſit ꝟtus. Q, aũt dr̃ ph̃s in.iiij.eth.
Libalis nõ eſt reſpicere ad ſeipm̃ ita ꝙ ſibi minoꝛa de/ Quis dr̃
relinq̃t. Nõ ſic ẽ intelligẽdũ. ꝙ ſic alijs intẽdat ꝙ oĩno ſit libalis
ſe ⁊ ſuos deſpiciat.q2 h̃ eſſet ꝯ inclinatõem naturalẽ. et
ꝑ ꝯñs nõ ꝟtuoſum op⁹. Sʒ cũ pauca vni ſufficiãt. iõ o
plura ſũt q̃ liberalis in alios expẽdit q̃ʒ ſibi.cũ abũdat
reb⁹. Debet aũt hõ ſꝑ magis ſibi ꝓuidere ĩ ſpũalib⁹ bo/
nis in q̃b⁹ vn⁹ q̃ſqʒ ſibi ꝓuidere p̃t.nõ aũt vnuſq̃ſqʒ p̃e
tra ſibi vl̃ alijs de tꝑalib⁹ ꝓuidere. vñ b. Amb. in li.ꝺ of.
Probãda ẽ illa libalitas vt pꝛios ſemis tui nõ deſpici/
as.ſi illos egere cognoſcas. Meli⁹ eſt ei vt ipe ſubueni/
as tuis.q̃b⁹ pudoꝛ ẽ ab alijs ſumptũ poſcere nccẽtatis.
Non tñ vt illos diuites facias. vt h̃r in decre.di.lxxxvi
nõ ſatis. Et q2 ꝟm ph̃m in.iiij.ethi.non ſcðm ſubam.i.
facultatẽ diuitiaꝝ dr̃ libalitas.ſʒ magis ꝟm dantis ha/
bitũ. Iõ etiã pauꝑ q̃ nõ hʒ ad dandũ alijs.p̃t h̃re libali/
tatẽ q̃ʒtũ ad hitũ.q2 p̃t h̃re talẽ diſpoſitõem mẽtis. ꝙ ſi
haberet facultates largiter ⁊ rõnabilr̃ diſpẽſaret. Qð ẽt
dic̃ philoſo.in.iiij.ethi. Liberalis nõ eſt acceptiu⁹ vl̃ cõ
ſeruatiu⁹ pecunie ſʒ emiſſiu⁹.nõ ſic eſt intelligẽdũ ꝙ libe
ralis emittat facultates a ſe.q̃n retineat vñ ſuſtenteẗ. et
vñ ꝟtutis opera exequaẗ.quib⁹ ad felicitatẽ ꝑueniẗ. vñ
Amb. Dñs nõ vult ſil̃ effundi opes ſʒ diſpẽſari.niſi foꝛ
te ſic̃ helyze⁹ q̃ occidit boues.⁊ pauꝑes ex eo recreauit.
q̃ð habuit vt nulla cura domeſtica teneret. di.lxxxvi.nõ
ſatis. Qui etiã multa ꝯſumũt in intꝑantia.ſunt ꝓdigi.
nõ liberales. Et ſilr̃ q̃ expẽdũt ꝓpter quecũqʒ ꝑctã. Qui
etiã cã iactãtie in aliq̃ pia opa expẽdũt nõ ſũt ꝟe libales
vñ Amb.ĩ li.de of. Pulcra ẽ etiã liberalitas. nõ ꝯſiliãdi
fauoꝛis gr̃a vltra modũ effluere. Quicq̃d eñi ex affectu
ſincero ⁊ puro ꝓmittiẗ. h̃ decoꝝ ẽ. di.lxxxvi.non ſatis.

De actu liberalitatis .§.I.

Libalitas
hoc aũt ẽ bñ vti pecunia. Pro cui⁹ declaratõe dr̃ b.tho. q̃ ad actũ
ſe.ſe.q.cxvij.ar.iij. ꝙ ſpẽs actus ſumiẗ ex obiecto. Obie/
ctum autẽ ſeu materia liberalitatis eſt duplex. Interioꝛ
ſcʒ vt ꝓpꝛia materia ⁊ magis ꝓpinqua. Et hec ſũt paſſio
nes quib⁹ homo afficiẗ ad pecuniã. Et exterioꝛ materia
eſt pecunia. Et q̃cq̃d pecunia mẽſurari p̃t. Ad liberali/
tatem aũt p̃cipue ꝑtinet vt homo ꝓpter inoꝛdinatã affe/
ctionẽ ad pecuniã non ꝓhibeaẗ a q̃cũqʒ debito vſu ei⁹.
Eſt aũt duplex vſus pecunie. Un⁹ ad ſeipm̃ qui videẗ
ꝑtinere ad ſumpt⁹ ⁊ expenſas q̃s ſcʒ facit ꝓ ſe ⁊ familia
Ali⁹ quo q̃s vtiẗ ad alios.q̃ð ꝑtinet ad dationes. Per/
tinet ergo ad liberalẽ vt neqʒ ꝓpter inoꝛdinatũ amoꝛem
pecunie aliq̃s impediaẗ a ꝯuenientib⁹ expenſis.neqʒ a
ꝯuenientib⁹ dationib⁹. Quia vero obiectũ ſeu materia
exterioꝛ liberalitatis eſt pecunia vt dictum eſt. ⁊ queli/
bet ꝟtus ꝯuenienter ſe habet ad obiectũ ſuum. ꝯſeq̃ns
eſt vt cũ liberalitas ſit ꝟtus.act⁹ eius ſit ꝓpoꝛtionat⁹ pe/
cunie. Pecunia aũt cadit ſub ratõne bonoꝝ vtiliũ.quia

oīa exteriora bona ad vſum ſūt ordinata hoīs. Et iō
ꝓprius actus liberalitatis eſt bene vti pecunia ſeu diui/
tijs. Qḋ aūt Sen̄. ḋt. ꝙ nō eſt aliq̄s liberalis ex hoc ꝙ
aliq̄d ſibi donat. intelligendū eſt liberalitate, ꝓut reſpi/
Uti bene pecunia ꝑtinet ad diuerſas v̄tutes.
cit donatōes q̄ ſcꝫ fiūt alijs. Et ſciendū ſm̄ be. tho. vbi
ſupra. ꝙ vti bn̄ pecunia ſeu diuitijs ꝑtinet ad diuerſas
v̄tutes. ſꝫ diuerſis reſpectibꝫ ſeu rōnibꝫ. Nam ꝑtinet ad
iuſticiā cōmutatiuā vel diſtributiuā. ſm̄ rōnem debiti
legalis, ꝓut ſcꝫ res exterior debet̄ alteri ex aliqua obliga
tione. vt ꝓpter aliquē ꝯtractū vēditōis vel mutui. ꝛ hu/
iuſmodi. Uel q2 hꝫ diſtribui indigētibꝫ ex diſpoſitōne
cōitatis vel alicui⁹. Pertinet aūt ad liberalitatē ſm̄ rōeꝫ
nō debiti legalis ſꝫ debiti moralis. qḋ attendit̄ ex q̄daꝫ
decētia nō ꝙ ſit alteri obligat⁹. ꝛ q2 hꝫ minimū de rōne
debiti. Iō tulli⁹ ꝛ macrob. ꝛ plēs alij nō poſuerūt libe/
ralitatē inter ꝑtes iuſticie q̄ attēdat debitū. Pertinet eti
am bene vti ſubā tꝑali ad v̄tutē magnificētie. ſm̄ q̄ndā
ſpālem rōem ꝓut ſcꝫ aſſumit̄ ad alicui⁹ magni oꝑis ex/
pletionē. vt facere magnā eccl'iam. hoſpitale. vel ornamē
ta eccl'ie. vel alia vtilia reipublice. Un̄ magnificentia ſe
hꝫ ex additōe ad liberalitatē. q̄ſi excellens liberalitatē q̄
eſt circa mediocres expēſas vel datōes. Pertinet etiam
ad m̄iam ſm̄ rōem indigētie paupeꝝ. Un̄ ex cōpaſſiōe
mouet̄ ad ſubueniendū. Pertinet ꝛ ad amiciciā ſeu cha
ritatē ſm̄ rōem affectōis ſpālis ad amicū. Sꝫ liberali/
tas etiā ignotis cū expedit elargit̄. nec impedit̄ inordia
to amore pecūie. Q, aūt liberalitas nō ſit ſpēs iuſticie.
ſed ꝑs potētial'. i. annexa iuſticie vt ſcḋaria p̄ncipali. Si
cut declarat be. tho. vbi. ſ. Juſticia ꝓprie dicta exhibꝫ al
teri qḋ eſt ei⁹. vt in reſtitutiōibꝫ. ſatiſfactōnibꝫ. ꝛ hm̄ōi.
Sꝫ liberalitas exhibet alteri qḋ eſt ſuū ꝛ de q̄ nō eſt al
Libalitas cū iuſticia ꝯueīt i duobus.
teri obligat⁹. Cōuenit tn̄ cū iuſticia in duobꝫ. Pmo q2 ē
ad alteꝝ vt iuſticia. Scḋo q2 eſt circa res exteriores vt
iuſticia. ſꝫ ſm̄ aliā rōem. Et iō ponit̄ a q̄buſdā inter ꝑ/
tes iuſticie vt annexa ei. Notādū etiā ꝙ ad v̄tuoſū ꝑti/
net nō ſolū ꝯueniēter ſua materia vti ꝛ miniſtrare. ſed
etiā p̄parare oportunitates ad bene vtēdū. ſicut ad fortitu
dinē militis ꝑtinet nō ſolū extrahere gladiū in hoſtem.
ſed etiā exacuere gladiū. ꝛ tenere mōm in fagins. Sic
ad liberalitatē ꝑtinet nō ſolū bn̄ vti pecunia. ſꝫ eam etiā
p̄parare ꝛ ꝯſeruare ad debitū vſum. In ipa aūt liberalita
te dic̄ Gran⁹ in decre. di. lxxxvi. Frem nr̄m. mod⁹ adhi/
bend⁹ eſt reꝝ ꝛ pſonaꝝ. Reꝝ. vt nō oīa vni ſꝫ ſingulis q̄
dam p̄ſtent̄. vt plibꝫ ꝓdeſſe poſſum⁹. iux̄ illud ꝓphe. Di
ſpſit dedit paupibꝫ iuſticia ei⁹ manet in ſecl'm ſeculi.
cornu ei⁹ exaltabit̄ in glīa. Ubi notandū ꝙ ad liberali/
tatē magis ꝑtinet dare alijs q̄ꝫ petere ab alijs. vel acq̄/
rere ꝛ ꝯſeruare. aut ꝓ ſe expēdere. Un̄ phs dicit i. iiij. ethi
co. ꝙ liberalis ē ſupabundare in datōne. Hui⁹ aūt rō eſt
ſm̄ tho. ij. ij. q. cvij. ar. iiij. q2 ꝓpriū eſt liberalis vti pecu/
nia. vſus aūt pecunie eſt in emiſſiōe ipius. Nā acq̄ſitio
pecunie magis aſſil'at̄ generatōi q̄ꝫ viui. Cuſtodia autē
pecunie inq̄ꝫtū ordinat̄ ad facultatē vtendi aſſimilatur
habitui. Emiſſio aūt alicui⁹ rei. q̄nto fit ad aliq̄d diſtā/
tius. tāto a maiore v̄tute ꝓcedit. ſic̄ patet ex his q̄ ꝓijciū
tur. Et iō ex maiori v̄tute ꝓcedit ꝙ aliq̄s emittat pecuni
am dādo eā alijs. q̄ꝫ expendēdo eā circa ſeipm̄. Propri/
um aūt eſt v̄tutis. vt p̄cipue tēdat in id qḋ ꝑfectius eſt.
Nā v̄tus eſt ꝑfectio q̄dā. ꝛ iō liberales maxime laudant̄
de datiōe. vn̄ ḋr. Diſpſit dedit paupibꝫ ꝛc̄. Ubi tria de
liberalitate nota. Pmo ꝙ ſit rōnabil'r. Scḋo ꝙ ſit dura
biliter. Tertio ꝙ ſit laudabil'r. Quātū ad p̄mū dic̄. Diſp
ſit dedit paupibꝫ. q̄ꝫtū ad ſcḋm. Juſticia ei⁹ manet in ſe
cu. ſecl'i. q̄ꝫtū ad tertiū. Cornu ei⁹ exaltabitur in gloria.

Quantū ad primum. §. II

Ad libalē
ſicut ꝑ prudentiā dirigit̄ oīs actus v̄tutis moralis ad
hoc qḋ ſit vere v̄tuoſus. Sic ꝛ act⁹ liberalitatis q̄ eſt in
dādo. oportet ꝙ ꝑ prudētiā dirigat̄. q2 ꝛ ipa liberalitas
eſt v̄tus moralis. Prudētia aūt eſt recta ratio agibiliū.
ꝑtinet ꝓ pēdēꝑ dētia.
Quāuis aūt ſm̄ be. tho. ꝑtineat ad prudētiā cuſtodire
pecuniā. vt nō ſubripiat̄. vl' inutiliter expendat̄. tn̄ ad/
huc maioris prudētie eſt vtiliter eā expēdere q̄ꝫ vtiliter
eā ſeruare. q2 plura ſunt attēdenda circa vſum rei q̄ aſſi
milat̄ motui. q̄ꝫ circa ꝯſeruatōeꝫ q̄ aſſimilat̄ quieti. Pe
cunia aūt viriliter dat̄ cū paupibꝫ erogat̄. Rōnabil'r. cū
nō oīa vni ſed plura diuerſis ꝯcedunt̄. Et hoc ē qḋ dici
tur Diſpſit. i. in diuerſas ꝑtes diuiſit. ꝛ dedit paupibus.
nō pſonis nō indigētibꝫ. vn̄ ꝛ apl's. i. ad Coꝝ. xiij. Si
diſtribuero facultates meas in cibos paupm̄ ꝛc̄. Que
aūt rōnabil'r ſint ꝯſiderāda in actu liberalitatis. pulcre
notat be. Amb. in li. de offi. Et hr̄ di. lxxxvi. Non ſatis.
vbi ait. Perfecta liberalitas fide. cā. loco. tꝑe. ꝯmendat̄.
vt p̄mū ceꝑis circa domeſticos fidei. Grādis enī culpa
tibi eſt. ſi fidelis egeat. ſi ſcias eū ſine ſumptu eſſe. fameꝫ
tolerare, erumnā ꝑpeti q̄ p̄ſertim egere erubeſcit. Si in
cām ceciderit captiuitatis filioꝝ ſuoꝝ aut calūnie. ꝛ non
adiuues. Si ſit in carcere aut in ſupplicijs ꝓpter debitū.
ſi tꝑe afflictionis nihil a te reportet. ꝛ infra. Eſt ꝛ alia ꝓ/
banda liberalitas. vt ꝓximos ſeminis tui nō deſpicias.
ſi illos egere cognoſcas. Et infra. Conſiderāda ē etiā in
largiēdo. etas atq̄ꝫ debilitas. Nonnūq̄ꝫ etiā v̄ecūdia q̄ i/
genuos ꝓdit natales. vt ſenibꝫ pl⁹ largiaris q̄ ſibi iā vi/
ctū nequeūt q̄rere. Simil'r ꝛ debilitas corꝑis ꝓmpti⁹ ē
adiuuāda. Precipue tn̄ ſi q̄s ex diuitijs ceciderit in ege/
ſtatē. ꝛ maxime ſine ſuo vitio. Sꝫ aut latrocinijs. aut ꝓ/
ſcriptione. aut calūnia. q̄ hēbat amiſit. Pulcra etiam li/
beralitas in ipo paupis dato tenere menſurā. vt abun/
des plibꝫ q̄ꝫtū oporteat impꝑtiri ꝑegrinis nō ſupfluas i/
penſas ſed competētes. Hec oīa be. Amb. ibi. Et q̄ꝫuis
petēdo pecuniā ab alijs ex hoc aliq̄s pl⁹ poſſet dare ali/
is. Un̄ dic̄ phs ꝙ liberalis nō eſt ꝑtitiu⁹. Ratio huius
ſm̄ be. tho. vbi. ſ. eſt. q2 dare ꝛ accipe ſe habēt ſic̄ agere ꝛ
pati. Nō eſt aūt idē p̄ncipiū agēdi ꝛ patiēdi. Un̄ cū li/
beralitas ſit p̄ncipiū datōis nō ꝑtinet ad liberalē vt ſit
ꝓmptus ad recipiendū. ꝛ multo min⁹ ad petendū. vn̄
v̄. Si q̄s in hoc mūdo vult g̃tus haberi. det. capiat. q̄/
rat plurima pauca. nihil. Redde ſingula ſingulis. Et a/
poſtol⁹ inducit auctē dn̄i dicētis. Beati⁹ eſt dare q̄ꝫ ac
cipe. Q, aūt q̄s petat elemoſinas ab alijs. nil ꝓpter hoc
diminuit ſibi de liberalitate. Et ſil'r. ſi q̄s effect⁹ pauper
ꝓpter xp̄m. vt religioſi petāt ꝓ ſe elemoſinas. nihil ſibi di
minuūt de liberalitatis ꝑfectiōe ꝛ aliaꝝ v̄tutū. ſed poti
us adaugent q̄ꝫtū ad habitū. Quāuis igit̄ liberalis ml'
tis modis poſſit bene vti pecunia. iſte tn̄ rōnabilius q̄
diſperſit dedit pauperibus.

Quod actus libera §. II

De durabilitate actus liberalitatis
litatis duret. oſtendit̄ dū ſubdit̄. Juſticia ei⁹ manet in
ſeculū ſeculi. Juſticia. i. op⁹ iuſti qḋ fecit in dando pau/
peribꝫ. Manet in ſeculū ſeculi. i. in alio ſecl'o quod ſucce
dit huic p̄ſenti ſeculo. Manet aūt. i. durat. non inq̄ꝫtuꝫ
ad actū ſed inq̄ꝫtum ad meritum ꝛ fructum mercedis.
Uirtutes enī morales vt iuſticia ꝛ alie. ꝛ ſi remanēt ſan
ctis in patria ſm̄ be. tho. ꝛ alios q̄ꝫtū ad habitum. non
tamē habēt eundē actū quē hic habuerūt. Ibi enī nulla
eſt indigētia. Et iō nō oportet vt vn⁹ alteri aliq̄d det. ſꝫ
meritū illi⁹ dationis iuſte manet vſq̄ꝫ ad aliud ſeculum
vbi de eo recipit premiū. Matth. x. Qui dederit potū
aque frigide nō ꝑdet mercedē ſuam. Dicet ei chriſtus in
finali iudicio his q̄ dederūt paupibus. Uenite benedi/
cti patris mei ꝑcipite regnū. Et aſſignās cām tante re/
tributionis. Subdit. Eſuriui enī ꝛ dediſtis mihi man
ducare. ſitiui ꝛ dediſtis mihi potum ꝛc̄. Matth. xxv.

Et apl's .i. ad thi. iiij. Pietas ſcʒ q̃ dat paupib ad om-
nia valet ꝓmiſſionē q̃ nūc ē habēs. ꝛ future .i. bonoꝝ p̄-
ſentiū ꝛ futuroꝝ. Nā vltra p̄miū ſupnū qḋ manet eū q̃
debite dat. al's nō eſſet liberalis act⁹. multa etiā bona
hic recipit. Cornelius cēturio ethnic⁹. qꝛ dabat elemoſinas
meruit illūinationē fidei. apparēte ſibi angelo ꝛ admo-
nēte. vt mitteret ꝓ petro aplo. q̃ eū doceret viā ſalutis.
Act. x. Vidua q̃ dedit helye buccellā panis ꝛ puſilluʒ
aque. meruit ſibi multiplicatōem farine ꝛ olei. vt nō de-
ficeret ſibi t̃pe famis. Exinde etiā reſuſcitationem filij
mortui. iij. Reg. xvij. Thobias dabat indigētib de
bonis ſuis. meruit illūinationē ſue cecitatis. ꝛ abūdan-
tiā t̃palem. Nabuchodonoſor dādo elemoſinas dila-
tata fuit ſnīa data ꝯ eū ſue punitōnis. Dan. iiij. Re-
becca vt liberalis. qꝛ potū aque dedit. nō ſolū Eliezer ꝓ-
curatori abrae. ſʒ etiā camelis ſuis. meruit deſpōſari pa-
triarche magno yſaac. Gen. xxiiij. Gre. magn⁹ quia
fuit liberalis ad paupes. ꝛ ſpāliter ad eū q̃ apparuit ſi-
bi in forma naufragi. fuit ſibi enūciatum de papatu Jo-
hānes elemoſinari⁹. qꝛ dabat abūdāter paupib. ſemꝑ
plus abūdabat. Et cū ſel' in domo non haberet niſi. xx.
groſſos aduenienti paupi ꝓ elemoſina iuſſit ꝓcuratori il-
los dare. ſʒ cū ille ex. xx. retinuiſſet. v. inde admodicū ſibi
miſſa fuerūt. xv. milia florenoꝝ diſpēſāda paupib. Vo-
cauit aūt ꝓcuratorē ſuū ꝛ dixit ei. Quare nō dediſti vt
tibi mandaueram illos. xx. groſſos paupi. Ecce miſit nob
dñs. xv. milia florenoꝝ. qꝛ tu dediſti tm̄. xv. groſſos. Si
dediſſes. xx. ꝛ dñs miſiſſet nobis. xx. milia. ꝛ ſic paupib
nocuiſti. ꝛ nō nobis ꝓuidiſti. Et notādū q̄ dicit iuſti-
cia ei⁹ manet in ſeculū ſeculi. Nō eſt act⁹ liberalitatis. nec
opus iuſticie ſi q̃s det malis hoīb vñ foueant in pctō.
Vñ dr̄ Eccl. Benefac iuſto ꝛ nō dederis pctōri. Dicit etiā
be. Aug. q̄ dare hiſtrionib immane pctm̄ ē. di. xlvi. Ta-
lib ſcʒ q̃ inhoneſte exercēt illā. Silr̄ ꝓdige expēdēdo. in
ꝯuiuijs. veſtib. ꝛ pōpis. nō eſt iuſticia nec liberalitas. ſʒ
nec dare aliena. Meli⁹ eſſet nō auferre q̄ reſtituere ab-
lata. q̄ tn̄ ſi fiat debito mō ſcʒ reſtitutio nō erit act⁹ liba-
litatis ſʒ iuſticie cōmutatiue etiā paupib dando. cū ſūt
incerta. Et illa etiā manebit ei in ſeculū ſeculi q̃ ad p̄miū.
Duo vitia ſunt ꝯria libalitati ſcʒ auaricia ſm̄ defectuʒ
ꝛ prodigalitas ſm̄ exceſſum. ſ. in. ij. pte ti. i. capit. i. ꝛ tit.
quinto. capitulo octauo.

Quibus et quibus nō de-mus eſſe liberales.

Quantū ad tertiū .§. IIII

Cōmēdatio libalitatis.

actus libalitatis multū laudabilis. ꝛ laudaꝰ ab oībus.
vñ dicit Ps. Cornu ei⁹ exaltabiꝰ in glīa. Cornu. i. digni-
tas ſeu v̄tus libalitatis exaltabiꝰ in glīa hoīm. qꝛ tales
ſūt glīficati. amati. laudati. apud hoīes. vñ Boeti⁹ ī li.
de philoſo. ꝯſo. dicit. Largitas q̃ idē ē qḋ liberalitas. fa-
cit hoīes claros. i. gratioſos ꝛ famoſos. auaricia odioſos
Ratio hui⁹ p̄t adduci. qm̄ rō bonitatis maxīe videꝰ p̄ti-
nere ad liberalitatē. qꝛ bonū ſm̄ Dyoniſiū ē ſuiipī⁹ dif-
fuſiuū. vñ be. Amb. dr̄ in li. de offi. q̄ iuſticia cēſuram te-
net. liberalitas bonitatē. Liberalis eni bona ſua diffun-
dit dādo alijs. Et ſic aſſilaꝰ deo q̃ eſt maxīe liberalꝰ. Ja-
co. i. Dat oīb affluenter ꝛ nō improperat. vñ ꝛ Tyt⁹ ipa-
toꝛ. fili⁹ veſpaſiani. dicebaꝰ delicie generis hūani. qꝛ fu-
it valde libalis ꝛ human⁹. Et vna die cū nil dediſſet ali-
cui. dixit baronib ſuis. Cariſſimi hūc diē ꝑdidimus. q̃a
nil boni alicui dedim⁹. Sciendū tn̄ ſm̄ be. tho. ij. ij.
q. cxvij. ar. vi. q̄ liberalitas ꝛ ſi multū ſit laudabilis. non
tn̄ eſt maxia virtutū. Pro cui⁹ declaratiōe dicit idem.
q̄ cū v̄tus tēdat in aliqḋ bonū. tāto v̄tus eſt melioꝛ ſeu
maioꝛ q̄to meli⁹ eſt bonū in qḋ tēdit. Liberalitas autē
tēdit in aliqḋ bonū duplr̄. Vno mō ꝑ ſe. Alio mō ex cō-
ſequēti. Et p̄mo ꝛ ꝑ ſe attendit ad ordinandū ꝓpriā affe-
ctionē circa pecuniā poſſeſſam ꝛ vſum ei⁹. Et ſic ſm̄ hoc

Q, libalitas nō ē maxima virtutuʒ.

p̄ferꝰ libalitati t̃pantia. q̃ moderaꝰ ꝯcupiſcentias ꝛ dele-
ctatiōes ꝑtinētes ad ꝓpriū corp⁹. Et fortitudo ꝛ iuſticia
que ordinanꝰ qḋammō in bonū cōmune. vna pte pacis.
alia pte belli. Et oībus p̄ferunꝰ v̄tutes. q̃ ordinant nos
in bonū diuinū. Nā bonum dei p̄eminet cuilibet bono
hūano. Et in bonis humanis. bonū publicuʒ p̄eminet
bono priuato. in q̃bus bonū corpis p̄eminet bono exte-
rioꝝ rerū. Alio mō ordinaꝰ liberalitas ad aliqḋ bonuʒ
ex cōſequēti. Et ſm̄ hoc liberalitas ordinaꝰ in oīa bona
p̄dicta. Ex hoc eni q̄ homo nō eſt amatiu⁹ pecunie ſeq-
tur q̄ de facili vtaꝰ ea. ꝛ ad vtilitatē ipius. ꝛ ad vtilitatē
alioꝝ. ꝛ ad honorē dei. Et ſm̄ hoc habet quandā excellē-
tiā. ex hoc q̄ eſt vtilis ad multa. Quia tn̄ vnūqḋq̄ ma-
gis iudicaꝰ ſm̄ id qḋ cōpetit ei primo ꝛ per ſe q̄ ſm̄ id
qḋ competit ei ex ꝯſequēti. Jō liberalitas nō eſt maxia
virtutū. vñ ꝛ be. Amb. in li. de offi. dicit. q̄ iuſticia excel-
ſioꝛ videꝰ liberalitate. ſʒ liberalitas gratioꝛ. Et phs ī li.
rheto. ait. q̄ fortes ꝛ iuſti maxime honorātur. ꝛ poſt eos
liberales. Amanꝰ aūt liberales multū cōmuniter. nō a-
micicia honeſti quaſi ſint meliores. ſʒ amicicia vtilis. qꝛ
ſunt vtiliores in exteriorib bonis q̃ cupiūt hoīes maxi-
me. Et ꝓpter eandē cām dari reddunꝰ. Q, etiā de⁹ det
bona ſua abundāter. magis ꝓcedit ex charitate. q̃ ē vti-
q̄ maxima v̄tutū. q̄ pertineat ad liberalitatē. Quelibʒ
etiā virt⁹ ꝑticipat rōne boni q̄tū ad emiſſionē act⁹ ꝓ-
prij. Actus aūt quarūdā aliaꝝ virtutū ſunt meliores
pecunia. quam emittit liberalis.

De miſcōdia mltiplici ꝛ ei⁹ vtilitate. Caplm. xviij

De miſericordia h̄ agi-

tur. qꝛ q̄uis nō ſit ps iuſticie nec ei annexa. ſʒ
effectus charitatis interioꝛ. ſm̄ be. tho. tamen
in actu ei⁹ exteriori habet ſilitudinē cū liberalitate. ꝛ cō- De motiuo miſe.
uenit cū ipa. Sciendū igiꝰ q̄ motiuū ad miam eſt ma-
lum. vnḋ Johā. damaſ. ij. li. dicit. q̄ miſcōia eſt ſpecies
triſticie. Motiuū aūt ad triſticiā eſt malū. Quid autē
ſit miſcōia Aug. in li. de ciui. dei. ſic eā diffinit. Miſeri-
cordia ē aliene miſerie nrō in corde cōpaſſio. qua vtiq̄ ſi
poſſum⁹ ſubuenire cōpellimur. Circa quā diffinitiōem
tria ſunt vidēda. Primo obiectū reſpicit. ꝛ hoc eſt ꝓxi-
mi defectio. dū dr̄ aliene miſerie. Scḋo actū quē in no-
bis facit. Et hoc ē nr̄i ꝯtriſtatio. dū ſubdiꝰ in corde nrō
cōpaſſio. Tertio effectū queʒ ad extra ꝓducit. ꝛ hoc eſt
mali iuxta poſſe ablatio. dū dr̄. Qua vtiq̄ ſi poſſū⁹ ſub-
uenire cōpellimur. Quantū ad p̄miū mia dr̄ miſeriā cor-
de aſpiciēs. Per ſcḋm dr̄. mia miſeꝝ habēs cor. i. triſte.
Scḋm tertiū punctū diffinitiōis dr̄ mia. miſeriam adi-
mens. i. tollens ꝑ dationē elemoſine. Et q̄tū ad fructuʒ
qui ſequiꝰ ex miſcōia eſt alia interp̄tatio. i. mira ſuaui-
tas rigans corda ſcʒ facientiū miſcōiam. qꝛ vt dr̄ math.
v. Bti miſericordes qm̄ ipſi miam ꝯſequenꝰ ſcʒ in pa-
tria ſupna. Ps. Dñe in celo mia tua. nō ſcʒ alia q̄ mira
ſuauitas rigans corda beatorum.

Pro declaratione pri- .§. I

mi ſcʒ qḋ obiectū. ad qḋ reſpicit mia. ꝛ qḋ mouet hoīeʒ
ad miſerēdū eſt defect⁹ ſeu miſeria alicui⁹. Dic be. tho. Obiectū miſcōie.
ſe. ſe. q. xxx. ar. i. q̄ miſeria opponiꝰ felicitati. Eſt aūt de
rōne btitudinis ſeu felicitatis. q̄ aliq̃s patiaꝰ eo quod
vult. Nā ſic b. Aug. dr̄ in li. de trini. Btūs ē q̃ hʒ quod
vult. ꝛ nihil mali vult. ꝛ iō ecōtrario ad miſeriā ꝑtinꝫ. q̄
hō patiaꝰ qḋ nō vult. Triplr̄ aūt vult hō aliq̃d. Vno
mō appetitu naturali. ſic oēs hoīes volūt eſſe ꝛ viuere.
Scḋo mō vult aliq̃d ꝑ electionē ex aliq̃ p̄meditatione.
Tertio mō vult aliq̃d nō ſm̄ ſe ſʒ in cā ſua. puta q̃ vult
comedere nociua. dicim⁹ eum velle infirmari. Sicut igi-
tur motiuū ad miſericordiā tanq̄ ad miſeriam ꝑtinēs.

Primo q̄dē eſt id qḋ ꝯriaꝛ̄ appetitui naturali volētꝫ ſcꝫ
mala corruptiua ⁊ ꝯtriſtātia. q̄ꝝ ꝯria naturaliter homi
nes appetūt. vt infirmitates. ⁊ hmōi. Vñ ⁊ phs ḋr i. ij.
rheto. ꝙ mīa eſt triſticia q̄dam ſuꝑ apparēti malo corru
ptiuo vel ꝯtriſtatiuo. Scḋo adhuc magis efficiūꝛ̄ ad
mīam ꝓuocātia. vtpote magis ꝯtriſtatiua ſi ſint ꝯ vo-
lūtatē electōis. Vñ phs dic ibidē ſcꝫ. ij. rheto. ꝙ illa ma
gis miſerabilia ſunt q̄ꝝ fortuna eſt cā. puta cū aliquod
malū euenit. vñ q̄s ſperabat bonū. Tertio adhuc ſunt
magis miſerabilia. ſi ſunt ꝯ totā volūtatē. puta ſi aliq̄s
ſemꝑ ſectatꝰ eſt bona ⁊ ei euenerūt mala. Vñ phs dicit
ibidē. ꝙ maxīa mīa ē ſuꝑ malis eiꝰ q̄ indigne patiꝛ̄. Vl'

Miſeria ē triplex.

pōt dici ꝙ triplex ē miſeria ad quā reſpicit miſcḋia. ſeu
q̄ mouet ad mīam. Pīa ē miſeria culpe. ſcḋa miſeria
nature. tertia miſeria fortune. Pctm̄ ſeu culpa vtriꝗ in-
ducit magnā aīe miſeriaꝫ. adeo ꝙ ſi ipāꝫ nō purgat hō
ꝑ pñiam. incurrit ſummaꝫ miſeriaꝫ gehēne. Vñ ⁊ ſapi-
ens dic. Miſeros facit pp'los pctm̄. Et Ps. Miſer fa
ctus ſuꝫ ⁊ curuatꝰ ſum vſq̄ in finē. Et lꝫ ꝓprie ſm̄ diffi-

Miſeria ꝓpa miſereri dēmꝰ

nitōem mīa ſit ⁊ moueaꝛ̄ ſuꝑ aliena miſeria. tñ large ēt
erga ꝓpriā miſeriaꝫ culpe ḋr moueri. dū ad remouēdum
ipām culpā pñiam agit. vñ bē. Aug. Qui vult ordiate
dare elemoſinaꝫ. ꝑus dꝫ a ſeip̄o incipe. ⁊ eaꝫ ſibi p̄mitus
dare. Eſt eñ elemoſina opꝰ mīe ꝟiſile de q̄ dcm̄ ē. Fili mi
ſerere aīe tue placēs deo. de pe. di. iij. Ad alios aūt ꝓprie
eſt mīa q̄ ad culpas eoꝝ. vel reſpectu cecitatis eoꝝ. vl' re
ſpectu pene ad quā diſponunꝛ̄. vñ ⁊ de xp̄o ḋr Marc.
vi. ꝙ vidēs ieſus turbas miſertꝰ eſt eis. q̄ erant vexati. ⁊
iacētes ſic oues nō hñtes paſtorē. Et greg. in omel'. dicit
ꝙ vera iuſticia hꝫ cōpaſſiōem ad pctōres nō dedignati
onē. Sꝫ falſa iuſticia ecōtra nō hꝫ cōpaſſionē ſꝫ dedigṅ
onem. di. xlv. vera. Miſeria nature q̄ ſcꝫ q̄s infirmatur

Miſeria nature.

vel moriꝛ̄. etiaꝫ mouet ⁊ mouere dꝫ ad cōpaſſionē. vñ et
xp̄s vidēs mulierē viduā ſeq̄ntē ad ſepulturā vnicū fili
um delatū mortuū mīa motꝰ eſt ſuꝑ eam. ⁊ reſuſcitauit
illū. Lu. vij. Sic multis diuſis languoribꝫ p̄ſſis peten
tibꝫ eiꝰ mīam. miſertꝰ ē eis. ⁊ a miſerijs aīe ⁊ corꝑis liba-

Miſeria fortune.

uit. Miſeriaꝫ fortune. i. in defectū bonoꝝ fortune etiā
reſpicit miſcḋia vt cōpatiaꝛ̄ pauꝑibꝫ. ⁊ ſubueniat ſi pt.
Thob. iiij. ḋr. Quō potueris ita eſto miſericors. nec auer
tas faciē tuā ab vllo pauꝑe. ſcꝫ ſubleuando miſeriaꝫ in-
opie. Et p̄cipue his q̄ fuerūt felices. Quia vt ait boetiꝰ
Maximū infortuniū genꝰ meminiſſe fuiſſe felicem. Et
hac mīa ſingulariter vſus ē bē. Nicolaꝰ q̄ audiens vici-
nū eiꝰ nobilē. ſꝫ pauꝑem effectū tres filias ꝟgines p̄ pau
ꝑtate velle exponere turpitudini vt de caꝝ lucro ſuſtē-
tarenꝛ̄. tribꝫ vicibꝫ occulte miſit ꝑ feneſtrā. ⁊ ꝓiecit ī do-
mū tātū auri. vt traderet eas nuptui. ⁊ ipe ſuſtentari
poſſet. Hac mīa vſus ē bē. pater Dñicꝰ qui voluit ſe bis
venūdare vt de p̄cio ſuo ſel' filiꝰ vidue redimereꝛ̄ a ſara-
cenis a q̄bꝫ captiuꝰ tenebaꝛ̄. Altera vice ꝓ ſubleuanda
inopia q̄rūdā nobiliū q̄ ꝓpter pauꝑtatē filias ſuas ōde
rant hēticꝫ nutriēdas ⁊ erudiēdas. ſꝫ dñs aliter ꝓuidit.

Quantū ad ſecundū. §. II.

id qḋ faꝛ̄ in nobis mīa eſt. ꝙ generat triſticiā ſeu dolo-
rē ꝯpaſſiōis in nobis vtꝫ ex diffinitōe ſupra poſita. Cō
pati eñ eſt ſil' pati. ſcꝫ cū afflicto. Vbi ſciēdū ſm̄ tho. ij.
ij. q. xxx. ar. iij. ꝙ dolor de aliena miſeria quem hꝫ miſeri

Duplex ē opꝰ mīe.

cors p̄t ſumi dupl'r. Vno mō ꝓut noīat motū appetitꝰ
ſenſitiui. Et ſic mīa nō eſt ꝟtꝰ ſꝫ paſſio q̄dam. Alio mō
ꝓut noīat motū appetitꝰ intellectiui ſcꝫ ſcḋm ꝙ alicui
diſplicet malū alteriꝰ. Hic aūt motꝰ p̄t eſſe ſm̄ rōnem re
gulatꝰ. Et p̄t q̄s ſm̄ hūc motū rōne regulatū regulare
motū īferioris appetitꝰ. vñ b. Aug. dic in. ix. de ciui. di
ꝙ iſte motꝰ aī ſcꝫ actꝰ mīe tūc ē ſm̄ rōem. qñ ita p̄betur
mīa ꝙ iuſticia ꝯſeruetꝛ̄. ſic cū indigēti tribuiꝛ̄. ſiue cum
ignoſcitꝛ̄ penitēti. Et q̄r rō ꝟtutis hūane in hoc cōſiſtit.
ꝙ motꝰ aī rōe reguleꝛ̄. Jō ex hoc oſtēdiꝛ̄ ꝙ mīa ſit ꝟtus.
vñ Aug. ix. de ci. dei ait. Lōge melíꝰ ⁊ hūaníꝰ ⁊ pōꝝ ſen
ſibꝫ accōmodatiꝰ. in ceſaris laudē locutꝰ eſt ſcꝫ cicero vbi
ait. Nulla de ꝟtutibꝫ tuis nec admirabilior nec gratior
mīa eſt. Nec obſtat huic ſniē. ſ. mīaꝫ eſſe ꝟtutē. id quod
ait ſaluſtiꝰ videlꝫ. Oēs hoīes q̄ de rebꝫ dubijs ꝯſultāt
ab ira ⁊ mīa vacuos eſſe decet. Nō eñ aīꝰ facile ꝟm ꝓui-
det. niſi iſta deficiant. Hoc eñi dcm̄ ſaluſtij intelligit ſm̄
tho. qñ mīa ē paſſio nō regl'ata rōne. ſic eñi īpedit ꝯſili-
um rōnis dū a iuſticia recedit. vñ Aug. Duo iſta noīa
nō fruſtra dicunꝛ̄. hō. pctōr. Nā q̄r pctōr eſt corrige. q̄a
hō eſt miſerere. nec poteris iuſte miſereri hoī. ſi nō corre
xeris pctōrē. xxiij. q. iiij. Duo. Eſt aūt mīa ꝟtus ſpāl.
nec q̄dē intellectualis. nec theologica. ſꝫ moral' exñs cir-
ca paſſiōes. ⁊ reduciꝛ̄ ad illā medietatē que ḋr nemeſis.
Quāuis eñ hēant mīam ⁊ nemeſis ꝯrietatē ex ꝑte extri-
matōis quā hñt de malis alienis. de q̄bꝫ miſericors do-
let. inq̄ꝫtū extimat aliquē indigna pati. Nemeſeticꝰ autē
gaudet de malis alteriꝰ. inq̄ꝫtū extimat illū digne pati.
⁊ triſtaꝛ̄ ſi indignis bñ accidit. Vtrūq̄ꝫ tñ eſt laudabile
⁊ ab eodē amore ꝓcedēs. vt dic phs in. ij. rheto. Et has
q̄dem medietates in q̄bꝫ ꝯſiſtit mīa ⁊ nemeſis. ⁊ q̄dam
alie. phs in. ij. rheto. nō noīat ꝟtutes ſꝫ paſſiōes. q̄r etiaꝫ
ꝙ ſunt paſſiōes ſūt laudabiles. Tñ nihil ꝓhibet ꝙ tales
ab aliq̄ actiuo habitu ꝓueniūt. Et ſic aſſumūt rōem vir
tutis. Et actꝰ q̄dem ꝓpriꝰ mīe īmediatꝰ ſcꝫ cōpati miſe-
rie alteriꝰ opponiꝛ̄ inuidie. de q̄ hēs in. ij. ꝑ. ti. iiij. Actꝰ
aūt exterior q̄ eſt elemoſina. opponiꝛ̄ vitio qḋ ḋr obdu-
ratio ꝯ mīam. de q̄ in. ij. ꝑte ti. i. ca. penul'. Procedit aūt
mīa a charitate ſicut effectꝰ a ſua cauſa. Et lꝫ pax ⁊ gau
diū ſint actꝰ interiores a charitate ꝓcedētes. vt mīa. Tñ
q̄r nihil adijciūt ſuꝑ rōem boni qḋ eſt obiectū charitatꝭ
iō nō req̄rūt alias ꝟtutes q̄ꝫ charitatē. Sꝫ mīa reſpicit
q̄ndam ſpālem rōem ſcꝫ miſeriā eiꝰ cui miſereꝛ̄ q̄s. ⁊ iō
poniꝛ̄ ſpālis ꝟtus. Nec obſtat ꝙ aliq̄s ſit extra charita
tem. ⁊ tñ hꝫ cōpaſſionē ad pauꝑes vt elemoſinas largia
tur. q̄r ſꝫm b. tho. Aliq̄d ḋr actꝰ ꝟtutis dupl'r. Vno mō
materialiter vt facere actꝰ de genere bonoꝝ elemoſinas
ieiunia. ⁊ hmōi. Et hoc pōt fieri ſine caritate. Alio mō
formaliter. i. eo mō opari q̄ ꝟtuoſus facit. vt ꝓmpte de-
lectabiliter ⁊ oī eo mō q̄ fieri debet. ⁊ ſic elemoſina fieri
nō pōt ſine charitate. Inducūt aūt naturaliter ad mīaꝫ
amicicia ad aliū. ſilis ꝯditio. ſapīa. ſenectꝰ. debilitas. ti-
miditas. Ratio huiꝰ eſt ſcḋm Tho. vbi ſupra. arti. ij. q̄r
ex hoc ꝯtingit ꝙ aliquis miſereaꝛ̄. ex quo ꝯtingit ꝙ de
miſeria aliena doleat. Sꝫ cū dolor ſeu triſticia de ꝓprio
malo ſit. intantū aliq̄s de aliena miſeria triſtaꝛ̄ aut do-
let. inq̄ꝫtū apphēdit alienaꝫ miſeriā vt ſuā. Hoc aūt cō
tigit dupl'r. Vno mō ꝑ vnionē affectus qḋ fit ꝑ amorē
q̄r cū amans reputat amicū tanq̄ꝫ ſeip̄m. malū amici re
putat vt ſuū. ⁊ iō dolet de malo amici vt de ſuo. vnde et
philoſophꝰ in. ix. ethi. ponit inter amicabilia hoc ꝙ eſt
ꝯdolere amico. Et apl's ad Ro. xij. Gaudere cū gaudē-
tibꝫ flere cū flentibꝫ. Alio mō apphēdit q̄s miſeriā al-
terius vt ſuam ſcḋm vnionē realē. vtpote cū malū alio-
rum ꝓpinquū eſt. vt ad nos tranſeat ab eis. vñ philoſo-
phus in. ij. rheto. ꝙ homīes miſerenꝛ̄ ſuꝑ alios qui eis
ꝯiūcti ſūt. ⁊ ſiles. q̄r ꝑ hoc fit in eis extimatio ꝙ ipī pñt
etiā ſilia pati. Et inde ē ꝙ ſenes ⁊ ſapiētes q̄ ꝯſiderāt ſe
etiā in mala poſſe incidere ⁊ debiles ⁊ formidoloſi magꝭ
ſūt miſericordes. Ecōtrario aūt qui reputant ſe eſſe feli
ces. ⁊ intantū potētes ꝙ nil mali putāt ſe poſſe pati. nō
ita miſerenꝛ̄. Sil'r ſuꝑbi nō miſerenꝛ̄. q̄r ꝯtēnūt alios et
reputāt malos. Sil'r alij q̄ ſūt ī ꝯtūeliatiua diſpoſitōe.
ſiue q̄r ſciūt ꝯtūeliā pati. ſiue q̄r velint ꝯtūeliā alijs in-
ferre. ꝓuocāꛁ ad irā ⁊ audaciā. vñ dū ſt ī hac diſpoſitōe

Mi[...] ſpāl[...]

Actꝰ ē dup[...]

Indu[...]tes ad [...]ſericor[...]

Qui[...] ad mi[...] pati[...]

non miſerentur ꝑuer. xxvij. Ira nõ hꝫ miſcðiam necꝫ
erũpẽs clamor Dicit et phs. ꝙ doꝝ ẽ expulſiuũ miſa
tionis. Illi enĩ qui ſunt in magnis malis. qui nõ timẽt
ſe vlterius pati aliq̃d. ⁊ quia tantũ intendunt ꝓprie paſ
ſioni. ꝙ nõ aliene. ideo nõ miſerent̃. Ita etiam ſi ſunt a
lique ꝑſone nobis coniuncte. vt f. liῑ ⁊ parentes. q̃ꝛ repu
tantur quaſi aliq̃d noſtri. non ꝓprie miſeremur. ſed dole
mus ſicut in vulneribus noſtris.

Quantũ ad tertium .§.III.

De effectu exterioꝛi miſcðie

id eſt effectũ exterioꝛẽ miſericoꝛdie. Sciendũ ꝙ hꝫ eſt fa
cere elemoſynas q̃bus miſerijs alioꝝ ſubuenimus ⁊ a
lios ſubleuamus. Hoc aũt ſic declarat btũs Tho. ſe. ſe.
q. xxxij. ar. j. Exterioꝛes actus ad illã virtutem referun
tur ad quã ꝑtinet id qð eſt motiuũ ad agẽdũ huiuſmo
di actus. Motiuũ aũt ad dandũ elemoſynas eſt. vt ſb
ueniat̃ neceſſitatẽ patienti. vñ quidã diffiniens elemo
ſynã dicit. ꝙ elemoſyna eſt opꝰ quo dat̃ aliquid indigẽ
ti ex paſſione ꝓpter deum. Qð quidẽ motiuũ ꝑtinet ad
miſericoꝛdiã. Unde manifeſtũ eſt ꝙ dare elemoſynam
eſt ꝓprie actus miſericoꝛdie. Et hoc apparet ex ipõ no
mine. Nam in greco a miſericoꝛdia elemoſyna deriuat̃.
ſicut in latino miſeratio a miſericoꝛdia. Et q̃ꝛ miſericoꝛ
dia eſt effectus charitatis. ex ꝯſequenti dare elemoſynã
eſt actus charitatis. miſcðia mediante. Et ſm hoc dr̃. j.
Job. iij. Si q̃s habuerit ſubam huius mũdi. ⁊ viderit
fratrẽ ſuũ neceſſitatẽ habere ⁊ clauſerit viſcera ſuã ab eo
⁊ nõ dederit ei. quõ charitas dei manet in illo. Põt eti
am elemoſyna eſſe actus iuſticie. inq̃ꝫtũ. ſ. dat̃ ad ſatiſ
faciendũ peccatis. ſm illud Dañ. iiij. Pctã tua elemoſy

Q, elẽo ſyna ſit ẽe actꝰ diũ ſatiſfctutũ

nis redime. Nihil enĩ ꝓhibet ſm Tho. vbi ſupra. actũ
qui eſt ꝓprie vnius virtutis electiue attribui alterĩ vir
tuti ſicut imperãti ⁊ oꝛdinanti ad ſuum finẽ. Et hꝫ mo
do dare elemoſynã ponit̃ inter opera ſatiſfactionis. in
q̃ꝫtum miſeratio in defectu patientis oꝛdinat̃ ad placã
dum deum. ⁊ ſic imperat̃ a latria hñs rõem ſacrificij.

Sunt autem genera.§.IIII.

De ſeptẽ gñibꝫ ele moſyne coꝛpalis

elemoſyne coꝛpalis ſeptem. Et ſimil'r elemoſyne ſpũalis
Et coꝛpales ſunt he. Paſcere eſurientẽ. potare ſitientẽ.
veſtire nudũ. recolligere hoſpitẽ. viſitare infirmũ. redi
mere captiuũ. ſepelire moꝛtuũ. De his habet̃ Mat. xxv
Eſuriui enĩ ⁊ dediſtis mihi mãducare ⁊c. Et continent̃
in hoc verſu. Uiſito poto cibo redimo tego colligo cõdo
Per has ſubuenit̃ neceſſitati coꝛpis. Sufficientiã autẽ
haꝝ ſic aſſignat btũs Tho. vbi ſupra. ar. ij. Defectꝰ coꝛ
ꝑalis aut eſt in vita. aut poſt moꝛtẽ. Si eſt in vita. aut
eſt cõmunis reſpectu coꝝ quoꝝ omnes indigent. aut ẽ
ſpecialis ꝓpter aliqð accidẽs ſuꝑueniens. Si pmo mo
do aut eſt defectus interioꝛ. aut exterioꝛ. Interioꝛ defe
ctus eſt duplex. vnꝰ cui ſubuenit̃ per alimentũ ſiccũ. ſcꝫ
fames. Et ſm hꝫ ponit̃ paſcere eſurientẽ. Eſa. lviij. Fra
ge eſurienti panẽ tuum. Alius defectus eſt cui ſubueñit̃
per alimentũ humidũ. ſ. ſitis. Et ſm hꝫ ponit̃ potare ſi
tientẽ. Prouer. xxv. Si ſitit inimicus tuus potũ da il
li. Defectus cõis reſpectu exterioꝛis auxilij eſt duplex.
Unus eſt reſpectu tegumenti. ⁊ q̃ꝫtum ad hꝫ ponit̃ ve
ſtire nudum. Lu. iij. ait Johes bapti. Qui habet duas
tunicas. i. ad ſupfluitatẽ. det vnã nõ habenti. Alius de
fectus eſt reſpectu habitaculi. ⁊ q̃ꝫtum ad hꝫ ponit̃ reci
pere hoſpitem. Apl's. Hoſpitalitatẽ ſectantes. Si vero
defectus aliq̃s eſt ſpãlis ꝓpter aliqð accidens ſuꝑueniẽs
Aut hoc eſt ex cauſa extrinſeca. Et q̃ꝫtum ad hꝫ põitur
redemptio captiuoꝝ. Btũs Amb. Oꝛnatus ſacroꝝ eſt
redemptio captiuoꝝ. xij. q. ij. Auꝝ. Aut defectus talis
eſt ex cauſa intrinſeca. ſ. vt infirmitas. ⁊ ſic ponit̃ viſita
re infirmũ. Job. Uiſitas ſpẽm tuã. i. hoĩem in infirmi
tate nõ peccabis. Poſt vitã aũt exhibet̃ elemoſyna moꝛ
tuo ſepultura eccleſiaſtica. Actuũ dr̃ de Stephano la
pidato. ꝙ ſepelierũt eũ viri timoꝛati. Et q̃ꝫuis ſepultu
ra moꝛtui nõ ꝯferat ei q̃ꝫtũ ad ſenſum quẽ coꝛpꝰ poſt
vitã nõ habet. ⁊ ideo dñs Mat. xxv. nõ ponit hꝫ inter
alia opa miſericoꝛdie coꝛꝑal. q̃ꝛ ſolũ ea ibi ponit que ſũt
euidentis neceſſitatis coꝛꝑi. Pertinet tamẽ ad defunctũ
quid de eius coꝛꝑe agat̃. inq̃ꝫtum viuit in mẽoꝛijs ho
minũ. cuius honoꝛ deteſtat̃ ſi careat ſepultura. Pertinet
etiã ad affectum quẽ adhuc viuẽs habebat de coꝛpoꝛe
ſuo cui debet ꝯfoꝛmari affectus pioꝝ poſt moꝛtẽ eius.
Uñ ⁊ aliqui ꝯmendant̃ de ſepultura exhibita aliq̃s. Et
de dño ieſu xpo legit̃. ꝙ mãdauit Frontoni epõ. ꝙ iret
ad faciendũ exeq̃as funeris ſue hoſpite marthe. Cui et
ipẽ dñs affuit. Et Anthoniꝰ ſepeliuit Paulũ pmuꝫ
heremitã leonibꝫ facientibꝫ foueã. Et ſil'r Paſuntiꝰ ho
nofriũ. Si qui aũt alij defectus ſunt coꝛꝑales. quibus
ſubueniendũ eſt ad p̃dictos reducũt̃. Cecitas aũt ⁊ clau
dicatio ſunt quedã infirmitates. ⁊ ideo dirigere cecũ et
ſuſtentare claudũ. ad viſitationẽ infirmoꝝ reducuntur
Subuenire homini ꝯtra quãcũq̃ꝫ paſſionẽ ei extrinſecꝰ
illatã. ꝑtinet ad redemptionẽ captiuoꝝ. Et ſil'r dimitte
re debitoꝛes liberos. ⁊ ſeruos adijcere libertati. Tradere
nuptui puellas pauperes elemoſynaliter prouidere ani
me ſimul et coꝛpoꝛi.

Elemoſyne ſimiliter .§.V.

ſpũales ſunt ſeptẽ. ſcꝫ Docere ignoꝛantẽ. ꝯſulere dubitã
ti. ꝯſolari triſtẽ. coꝛrigere peccantẽ. remittere offendenti
poꝛtare oneroſos ⁊ graues. ⁊ ꝓ omĩbꝫ exoꝛare. Et ꝯtinẽ
tur in hoc verſu. Conſule. caſtiga. remitte. fer ſolare. Et
ſub ꝯſilio ꝯprehendunt̃ duo. ſ. ꝯſilium ⁊ doctrina. Cu
ius ſufficiẽtiã ſic aſſignat b. Tho. vbi ſupra. Per iſtas
elemoſynas ſubuenit̃ defectibꝫ ſpiritualibus aĩme. Hoc
aũt fit dupl'r. Uno modo poſcendo auxiliũ a deo. ⁊ hoc
fit ꝑ oꝛõem. Jaco. v. Oꝛate ꝓ inuicem vt ſaluemĩ. Alio
modo ſubuenit̃ defectibꝫ anime impendẽdo ei auxiliũ
humanũ. ⁊ hoc tripliciter. Uno mõ impendẽdo auxili
um ꝯtra defectũ intellectus. ⁊ ſi ſit ſpeculatiuũ. hꝫ fit ꝑ
doctrinã. ad Ro. xij. Qui docet in doctrina. ſ. ſubueniat
ꝓximo. Qui exhoꝛtat̃ in exhoꝛtando. Si aũt ſit intelle
ctus practici. ſic adhibet̃ remediũ per ꝯſilium. Tho. iiij
Conſiliũ ſemꝑ a ſapienti iquire. Et. xij. q. ij. bone rei da
re ꝯſilium ⁊ pñtis vite habet meritũ. ⁊ future remune
ratõis cernit habere ſubſidiũ. Alio mõ eſt defectus ex
paſſione appetitiue ꝟtutis. inter quos maxĩe eſt triſti
cia. cui ſubuenit̃ ꝑ ꝯſolationẽ. Itaq̃ꝫ ꝯſolamĩ inuicem
ĩ ꝟbis iſtis. ⁊ nõ ꝯtriſtamĩ ꝺ doꝛmiẽtibꝫ ſic gẽtes q̃ ſpẽ
nõ habent. ait apl's. Tertio modo ex ꝑte ĩoꝛdinati actꝰ.
qui tripl'r põt ꝯſiderari. Uno modo ex parte ipiꝰ pec
cantis. inq̃ꝫtum ꝓcedit ex eius inoꝛdinata voluntate.
⁊ ſic adhibet̃ remediũ per coꝛrectõem. ſm illud Matthi
xviij. Si peccauerit in te frater tuus. vade ⁊ coꝛripe eũ
inter te ⁊ ipm ſolũ. Et apl's ad Thy. Peccantẽ coꝛã omĩ
bus argue. Alio mõ ex ꝑte eius in quẽ peccat̃. Et ſiqui
dẽ ſit pctm̃ in nos ꝯmiſſum. remediũ adhibemus rmĩt
tendo offenſam. ſm illud Lu. vi. Dimittite ⁊ dimittet̃
ſeu dimittemĩ. ⁊ Mat. xviij. Serue nequã omne debi
tũ dimiſi tibi qm̃ rogaſti me. Nõne opoꝛtuit ⁊ te miſe
reri conſerui tui. Si aũt offenſa ſit in deũ vel in ꝓximũ
nõ eſt remittere in noſtro arbitrio. ſm Hiero. Tertio mõ
ex parte ſeq̃le ipſius actꝰ inoꝛdinati. ex qua grauant̃ et
ꝯuiuẽtes. etiã preter peccãtis intentionẽ. Et ſic remedi
um adhibet̃ ſuppoꝛtãdo. maxĩe in his q̃ ex infirmitate
deficiũt ſeu peccãt. ſm illud ad Ro. xv. Debemus nos
firmioꝛes ĩfirmitates alioꝝ poꝛtare. Et nõ ſolũ ſm ꝙ
infirmi ſunt g̃ues ex inoꝛdinatis actibus. ſed etiã vniꝰ

De ſeptẽ elemoſynis ſpũalibus.

De ſufficiẽtia opeꝝ miẽ ſpũaliũ.

tuiuſq; ſunt onera ſupportāda. ſm illud ad gal. vi. Alter alteri⁹ onera portate. ⁊ ſic adīplebitis legē xp̄i

De ꝯpatione elemoſinaꝝ corpaliū ad ſpūales q̄ ſt potiores

Faciendo aūt com. §. VI.

paratione elemoſinaꝝ corpaliū ad ſpūales ſimpl'r loq̄ndo. elemoſine ſpūales ſunt corpalibꝫ potiores triplici ratiōe ſm .b. Tho. ſe. ſe. q. xxxij. ar. iij. Prīa ē. q: id qḋ exhibetur ī elemoſina ſpūali. ē nobili⁹. ſ. donū ſpūale ꝙ̄ premiū corpale. ſm illud pū. iiij. Donū bonū tribuā vobis. legē meā nō derelinq̄tis. Secūdo ratiōe ei⁹ cui ſubueñitur. q: ſpūs nobilior eſt corpe. Vñ ſicut hō magꝭ ſibi dꝫ puidere ꝗ̄tū ad ſp̄m ꝙ̄ ꝗ̄tū ad corp⁹. ita etiā ꝓxīo magis dꝫ puidere de elemoſina ſpūali ꝙ̄ corpali. quē ex caritate debet diligere. Tertio ꝗ̄tū ad ipos actus q̄bꝫ ſubuenitur. Nā actus ſpūales q̄les ſunt elemoſine ſpūales ſūt pfectiores actibꝫ corpalibus. q̄bus exercētur ī elemoſinis corpalibꝫ. Scḋm tñ aliquē pticularē caſum. aliq̄ñ aliq̄ elemoſina corpalis poſſet pferri alicui elemoſie ſpirituali. Sic magꝭ eēt paſcēdū fame morientē ꝙ̄ docēdū. Sic ḋr phs. ꝙ indigēti meli⁹ eſt ditari ꝙ̄ philoſophari ꝗ̄uis hoc ſit meli⁹ ſimpl'r. Nec obſtat ſi dicatur recompenſatio bñficij minuit laudē ⁊ meritū elemoſine. Vñ dñs dixit. Lu. xiiij. Cū facis prādiū aut cenā. noli vocare vicinos diuites. ne forte reinuitēt te ⁊ fiat tibi retributio. Sed in elemoſinis ſpūalibus ſemp ē ibi recōpēſatio. q: qui orat p alio pficit ſibi. ſm illud ps̄. Orō mea ī ſinu meo ꝯuertetur. i. q̄ aliū docet. in ſciā pficit qḋ non ꝯtingit in elemoſinis corpalibus. q: dando pecuniā minuitur in ea. Nā vt dicit. b. tho. recōpenſatio nō minuit meritū nec laudē elimoſine. ſi nō ſit intēta. Sic ⁊ hūana glīa. ſi nō ſit ītēta. nō minuit rōnē virtutꝭ. Sic de catōe ſaluſti⁹ ḋr. ꝙ q̄ magꝭ glīaꝫ fugiebat eo magꝭ glīa eū ſeq̄batur. Et ita ꝯtingit in eleōſinis ſpūalibus. ⁊ tñ intentio bonoꝝ ſpūalium nō minuit meritū. ſic intentio bonoꝝ corpaliū. Si ei quis docet ex charitate intendēs ex hoc ſibi augeri ſciām nō ꝓpterea pdit meritū. ſicut q̄s daret elemoſinā corpalem vt augeret̃ ei ſbā. Et de eleōſinis corpalibus multi pñt ſe excuſare. ꝙ dari non pñt. Sed q̄s eſt q̄ non poſſet dare ſpūales. certe null⁹. Si ei q̄s docere nō valet vel ꝯſulere. q: ignorās eſt pōt vtiq; orare pro alijs. Pōt dimittere iniurias ſupportare defectus alioꝝ ⁊ hmōi. Date eleōſinā ⁊ oīa mūda ſūt vobis ait xp̄s. Lu. xi. i. nullā īmundiciā ex rebus vob̄ ꝯceſſis ꝯhetis ſpūalibus vel tpālibus. Et petrus ī canōica ſua. Vnuſq̄ſq; ꝓut accepit grām. i. bñficiū tpale vl' ſpirituale ī alterutꝝ illā admiſtrātes vt boni diſpēſatores m'tiformis grē dei. Vñ ⁊ gre. in omel. Hñs intellectū. curet oīno ne taceat. Habēs rerū affluentiā. vigilet ne a miſcḋie largitate torpeſcat. Hñs artē q̄ regit̃ magꝭ ope ſtudeat vt vſū atq; vtilitateꝫ illi⁹ cauſā ꝓximo pcuret. hñs loquendi locū pro retēto talento timeat ſi tñ valet et opus ē pro paupibus intcedat. hec ille. Quilibꝫ g̃ de bono qḋ hꝫ debꝫ ꝓximo ſbuenire loco ⁊ tēpore ſuo.

De miſericordia an ſit maxīa ꝟtutū.

Miſericordia ſecun. §. VII

dū ſe eſt maxīa virtutū. licet p ꝯpatōeꝫ ad hñteꝫ maior ea ſit caritas. h̾ autē ſic declarat. b. tho. ſe. ſe. q. xxx. ar. iiij. Aliq̄ ꝟtus pt ēē maxīa dupl'r. Vno mō ſm ſe. Alio mō per ꝯpationē ad hñtē. Prio mō miſcḋia ē maxīa virtutum. Pertinet enī ad miſcḋiam ꝙ alij effundat. Et qḋ plus eſt. ꝙ miſerias alioꝝ ſubleuet̃ ⁊ hoc ē maxīe ſupioris. vñ et miſereri ponitur ꝓpriū deo. Et ī hoc maxīe ḋr eius oīpotētia māifeſtari. Vñ gre. ī collecta. Deus q̄ oīpotētiā tuā pcēdo maxīe ⁊ miſerādo māifeſtas ⁊c̄. Sed ſcḋo mō. ſ. quo ad hñtem miſcḋia nō eſt maxīa niſi ille qui hēt ſit maxim⁹. q̄ non hēbat ſupiorem ⁊ hic ē ſolus deus. q: nemīnē hꝫ ſupra ſe ſꝫ oēs ſub ſe. Ei aūt q̄ habꝫ aliquē ſupra ſe. vt ē oīs creatura. mai⁹ eſt ⁊ melius ſibi cōiūgi ſuo ſupiori. ꝙ̄ ſupplere defectū ſui inferioris. Et iō ꝗ̄tū ad hoīem q̄ hꝫ deū ſupiorē. charitas p quā vnit̃ deo. ē potior virt⁹ ꝙ̄ miſcḋia p quā ꝓximorū ſubleuat defect⁹. Vñ ⁊ apl's ad Col. iij. Cū dixiſſet. induite vos ſicut electi dei ſcti ⁊ dilecti viſcera miſcḋie ⁊c̄. Poſtea ſubdit. Sup oīa aūt caritatē hēte q̄ eſt vinculū pfectōꝭ. Et hinc ē ꝙ vita ꝯtemplatiā cui⁹ officiū ⁊ actus ē deo per dilectionē inherē. ⁊ deſiderijs viſiōis ei⁹ inardeſcere pfectior pōitur ⁊ ſuauior ꝙ̄ vita actiua p quā hō ſe exercet in elimoſinis corpalib⁹. ſ. paſcēdo famelicos ⁊ hmōi. Vel etiā ī elemoſinis ſpūalibꝫ. docēdo ignorāteꝫ. p̄dicādo. curā alioꝝ gerēdo. Sed inter oēs ꝟtutes q̄ nos ordināt ad ꝓxim miſcḋia eſt potior q̄ ad nos ſicut ⁊ potioris virtutꝭ. ſ. charitatis e ẜec⁹. Ab ea ei vt dictū eſt pcedit. Nā ſupplere defectū alteri⁹ inꝗ̄tū hmōi ē ſupioris et melioris. Et iō oſee vi. ḋr a dño. Miſcḋiaꝫ volo ⁊ nō ſacrificiū. quā auctoritatē xp̄s allegauit. q̄ñ iudei murmurabāt ꝯ eū. ꝙ in domo mathei publicani. cum pctōribꝫ māducaret ⁊ biberet. Eūtes aūt diſcite q̄d eſt. Miam volo ⁊ nō ſacrificiū. Hui⁹ aūt rō eſt. ꝙ mīa magis ſit g̃ta deo ꝙ̄ ſacrificiū ei offerre. qḋ ptinet ad cultū diuī et ꝟtutē religionis ſm btm̄ tho. vbi. ſ. Quia deū nō colimus p exteriora ſacrificia vl' munera ꝓpt̃ ip̄m. ſꝫ ꝓpt̃ nos et ꝓpt̃ ꝓxios nr̄os. Nō eni de⁹ indiget ſacrificijs nr̄is. ſꝫ vult ea ſibi offerri ꝓpter nr̄aꝫ deuotionē excitādā. ⁊ ꝓxioruꝫ vtilitatē. Et iō mīa q̄ ſubuenim⁹ defectibꝫ ꝓxioꝝ. ē ſacrificiū magis deo aceptū vt pote ꝓpinquius vtilitati ꝓxioꝝ deſuiēs. ſm illḋ ad Heb. vl. Bñficiētie et cōiōis nolite obliuiſci. talibꝫ ei hoſtijs pmeretur ḋs. Sic etiaꝫ intelligēdū eſt qḋ ait amb. in glo. ſup illud. i. ad Thi. iiij. Pietas ad oīa vtilis eſt. Oīs ſumma xp̄iane diſcipline in mīa ⁊ pietate ꝯſiſtit. ꝗ̄tū. ſ. ad ſūmū opm exteriorum xp̄iane diſcipline. Nā ꝗ̄tum ad effectū iteriorē. affectō charitatis q̄ ꝯiūgimur deo. ꝓponderat dilectiōi ⁊ mie ad ꝓximos. Qḋ aūt ſubdit. b. amb. in dicta auctoritate. Quā q̄ habuerit. ſ. miam ⁊ ſi lubricū patiatur vapulabit q̄dē. ſed nō pibit. qḋ nō eſt ſic itelligēdū. ꝙ ꝓpt̃ opa mīe luxurie deſuiens. in ea moriens euadat pditiōeꝫ eternaꝫ. vt q̄dā opinātur ⁊ peſſime. Sed q: ex eleōſinis q̄s facit miſicors orōnibꝫ alioꝝ aliq̄ñ reuſus ad pniam. recedit a lubrico luxurie. ⁊ ſi puniat̃ pena tpali h̾ vl' ī purgatorio. tñ per pniam euadit gehennā. Sic legim⁹ ī vitaſp̄rm de q̄dam magne pfectiōis viro ſolitario. q̄ ſupbia elatus ſuaꝝ ꝟtutū ī lubricū luxurie mentalis lapſ⁹ cellam dimiſit vt ad ſcl'm vadens. ope turpitudīs exeq̄retur. ſed nocte ſupueniente dū iter ageret. ḋclinauit ad cellā duoꝝ iuuenū. q̄ deo ſuire cepant ī ſolitudīe. Qui reuerēter receptus ab eis. ⁊ inuitat⁹ ad inſtruēdū eos ī via dei. Dū miſericordia vſus ē. ⁊ elemoſina ſpūali docendi ⁊ ꝯſulēdi illos. ad ſe reuſus recog̃uit defectū ſuū. ⁊ ad cellā rediens dānationē p pniam euaſit.

De mīa deo plus placet ꝙ̄ ſacrificiū

Ad commendatio. §. VIII.

nem miſcḋie ⁊ actuū ei⁹. ſ. elemoſinaꝝ. fac qḋ ait amb. di. lxxxvi. nō ſatis. in fine. Miſcḋie cōis eſt vſus iōq; cōe p̄ceptū eſt oīb⁹ etatib⁹. ⁊ oībus officijs nec̄aria ab oīb⁹ deferēda. nō miles nō publican⁹ excipiatur nō agricola non vrbanus oēs in cōi mouentur vt ꝯferāt nō hñti. Miſcḋia enī plenitudo virtutū eſt. ⁊ iō oībus p̄ſcripta eſt. pfecta forma virtutis dum. ſ. dictū eſt. Lu. vi. Eſtote miſicordes ſicut et pater vr̄ celeſtis miſicors ē. Et ps̄ etiā oñdit ꝙ̄ laudabil' ſit mīa in vſu eius dū dicit ī ps̄. Jocundus homo q̄ miſeretur ⁊ comodat diſponit ſmones ſuos in iudicio. q: ineternū nō comouebit̃. vbi tria. Primo motus interior innuitur ibi. qui miſereret̃. Secundo actus exterior ſubditur. ibi et commodat. Tertio

fructus vberior additur. ibi. iocundus homo.

Quantum ad primū. §. IX

De ꝯmēda cōe elemoſine.

maxima bonitas ⁊ laus eſt hoīs in cēndo ſilēȝ deo ſcꝫ imitādo deū. circa miſcdiaȝ āt iubemur do aſſimilari. dū dr. Eſtote miſericordes ſicꝫ ⁊ pr̄ vr̄ miſericors eſt. De ipſo aūt deo miſcdie dr in li. ſapie. Miſererꝭ oīm dñe ⁊ nihil odiſti eoꝝ q̄ ꝑfeciſti. diſſimulans pctā hoīm ꝓpter pniāȝ ⁊ ps. Miſeratiões eiꝰ ſup oīa opa eiꝰ. Qd tripl'r pt intelligi. Pmo quidē qꝛ ex miſcdia maxie nob reddit ꝯmēdabil' ⁊ amabil'. ⁊ magꝭ q̄ ꝑ alia opa ſua lꝫ oīa ꝑfeciſſime faciat. vñ bern. Miſeris miſcdia dulciꝰ ſapit. Et eccleſia canit in ꝑſona pctōꝝ. Tribularet ſi neſcirē miſericordias dñi. Tu dixiſti. ſ. ꝑ ezechielē ꝓpham. xviij. c. Nolo mortē pctōris ſꝫ vt ꝯuertat ⁊ viuat. q̄ publicanuȝ et chananeā vocaſti ad pniam. ⁊ petrū lacrimantē ſuſcepiſti miſericors deꝰ. Scdo exponit ſic. Sup oīa opa. i. in oīb creaturꝭ q̄ ſūt opa eiꝰ. repit miſcdia eiꝰ in celo. in inferno ⁊ in mūdo. In quocūqꝫ celo dū remunerat ſanctos vltra meritū. qꝛ nō ſūt ꝯdigne paſſiões huiꝰ tpis ad futurā gl'iam. ait apl's ad Ro. viij. Vñ ps. Dñe ī celo miſericdia tua. ſ. eſt in ſctis tuis. In īferno qꝫ de q̄ minꝰ videt eſt miſcdia dei in dānatis. nō q̄ liberet eos a penis vel mitigeret vt origenes ⁊ q̄dā heretici dixerūt. ſꝫ vt puniat citra ꝯdignū. qꝛ adhuc peiꝰ mererent vt ad nihilaciōnē. ſic expoīt aug. in li. de ciui. dei illd Abachuc. iij. Cū iratꝰ fueris. ſ. tu ds flagellādo dānatos. miſcdie mēorieris. nō tantū q̄ntū meruerūt affligēdo. In mūdo qꝫ. i. in terra habitabili ds oīb miſeret. ſm illd. Miſcdia dñi plena eſt terra. Quia cū in terra hō repleat multis miſerijs ī aīa ⁊ corpe. iō ⁊ terra eſt plena miſcdia eiꝰ. ⁊ erga bonos ⁊ erga reprobos. Treni. iij. Miſcdie eiꝰ q̄ nō ſumus ꝯſūpti ſibi attribuendū eſt. Tercio exponit ſic. Miſeratiōes eiꝰ ſunt ſup oīa opa eiꝰ. Opa dei ſūt opa ſctꝫ oīa q̄ fecimꝰ. ⁊ totū qd agimꝰ boni penitēdo ⁊ bonū inchoādo ex miſcdia dei ꝓcedit. Vñ ps. Et miſcdia eiꝰ ꝑueniet me. ſ. īducēdo ad bonū. ⁊ diſponēdo ad ꝑꝑandū ⁊ bene volendū. Et q̄ in bono ꝑmaneamꝰ ⁊ cotinuemꝰ ex miſcdia eiꝰ eſt ſm illud ps. Et miſcdia eiꝰ ſubſequetur me. oīb diebꝫ vite mee. Iocundꝰ hō q̄ miſeret imitādo in h̄ deū. ⁊ h̄ vel corrigēdo ⁊ puniēdo q̄ hꝫ prātēꝫ vt tollat miſeria malefaciēdi. Vñ aug. in enchendion. Et q̄ emēdat vbere in quē ptās dat ⁊ coercet aliq̄ diſciplina. miſcdiam ꝑſtat di. xlv. Et q̄ vel remittēdo iuriaſ ⁊ ꝑcēdo penitētibꝫ ſaltē ꝑ pte diminuēdo. Vñ ⁊ caliſtꝰ papa Sniā q̄ miſcdiam vetat. Fres cariſſimi nō ſolū tenere ſꝫ audire fugite. qꝛ miſcdia potior eſt oīb holocauſtis. di. l. ponderet. Vel cōpatiēdo miſerijs alioꝝ. ⁊ ſubleuādo ſi pōt ſicꝫ xps q̄ vidēs turbā magnā fameſcentem ait. miſereor ſup turbā qꝛ ecce iam triduo ſuſtinēt me ⁊ nō hñt q̄ māducēt. Mar. viij. Cristꝰ īnq̄ntū hō cōpaſſus eſt triſticia iteriori. ſic etiā hēbat alias paſſiōes naturales vt nos (ꝓpter qd ait aplus ad Heb) Decuit ꝑ oīa frīb aſſimilari vt miſericors fieret. ſ. ex ꝑciendo triſticiā ⁊ alias paſſiōes. Inq̄ntū āt ds miſeretꝰ ē ſine aliq̄ paſſione. ſubleuādo miſeriā illoꝝ in multiplicādo panes ⁊ etiā ī de paſcendo famelicos. ſic ⁊. b. Iob ait de ſeipō. c. xxxi. Ab infantia mecū creuit miſeratio. ⁊ de vtero m̄ris mee egreſſa eſt mecū. Vbi oñdit q̄ tenella etate ſe in hac exercuit. Vñ ⁊ añ dixit. Si comedi buccellā meā ſolus ⁊ nō comedit pupillꝰ ex ea. ⁊ dr creuit. Nonnulli quo ad etatē creſcūt ⁊ ab inocēcia decreſcūt. ait Greg. in. xxi. moral. Sed electis cū foris etas corpis. intus ſi dicī licet creſcit etas virtutis. Vñ ⁊ iob ſubdit. Si deſpexi ptereuntē. eo q̄ nō habuerit īdumētū ⁊ abſqꝫ opimēto pauꝑem. plꝰ enī ē dare veſtimentū q̄ buccellā panis. ⁊ ſic creſcebat in elemoſinis ⁊ in huiꝰ. nihil ꝓruti ſue tribuit

Quō īteligit q̄ miſeratiões dei ſūt ſicꝫ omīa opa eius.

qꝛ teſtat q̄ h̄ ex munere ꝯditorꝭ accepit. Miſeratio eī ⁊ ſi eius fuit arbitrij vt cum ipſo proficeret non tamen fuit eius arbitrij q̄ ſecū ex vtero exiret.

Quantū ad ſecundū. §. X.

actꝰ exterior miſcdie īnuit dū dr Cōmodat. ſ. ſubueniēdo miſerijs. Signāter autē dr cōmodat. nō dat. Naȝ q̄ dant ſm mundū nō accōmodant. qꝛ amittunt illa non reddunt. ſed cōmodatū reddit. ſic q̄ ex miſcdia ⁊ caritate ſubuenit īdigētibꝫ. reddit vtiqꝫ illud multiplicatū ſpiritual'r ſꝑ. ⁊ aliq̄n etiā tpal'r. vñ dr iob. xix. Fenerat dño q̄ miſeret ꝓxio ſuo. Ad miſcdiam ⁊ elemoſinā actum eius īuitat ſancta ſcptura. īcitat natura. anīat irrōnabil' creatura. dt eī dñs zach. vij. Miſcdias ⁊ miſeratiōes facite. vnuſqſqꝫ cū ꝓxio ſuo. Miſeratio eſt actꝰ exterior miſericordie. vt elemoſina ⁊c. ſ. pe. iij. Eſtote cōpatiētes fraternitatis amatores miſericordes. Cū facta ſūt duo hoſtiola da lignis oliuaꝝ in tēplo ſalomonis. h̄ figurauit q̄ in tēplo eccl'ie militātis vel triūphātis nō ītrat niſi ꝑ duo miſcdie genera. ſ. corpalis ⁊ ſpūalis. Et ꝟgines q̄ uis fatue ille. qꝛ n̄ habuerūt oleū miſcdie ī vaſis ſuis. clauſa ē eis ianua. Math. xxv. Oleū in vaſe eſt miſcdia ī corde. quā q̄ nō hꝫ. ⁊ ſi caſtꝰ ⁊ ꝟgo ſit ad regnū nō admittit. Creatura qꝫ irrōnal' ad ſubueniendū īdigētie alioꝝ induc. Nā arbores ⁊ herbe ſuis fructibꝫ ⁊ floribꝫ ſe priuāt vt nr̄is īdigētijs ſubueniāt. Mortua eq̄ pulluȝ eiꝰ alia ſuſcipit ad nutriendū. Cerui cū icedunt ſil' in magna multitudie. grauati onerere cornuū. alter alteriꝰ ſupportat capita. Elephas cū cadit qꝛ ꝑ ſe nō pt ſurgere. ad mugitū eius alij ꝯcurrētes ſubleuāt eū. Leo terribil' aīaliū pullis miſeratus pcit. niſi fames cogat. ⁊ aliq̄n iter dolcet deuijs. Et leo ꝯcurrit ad faciendū foueā marie egipcīace. adiutoriū ꝓbuit. lupa derelictos puulos recēter natos aliq̄n aluit ⁊ ab alijs feris defendit. Sicꝫ dr romulo ⁊ remulo. Piſcis delphinus quēndā hiſtrionē optie cythara ſonantē ꝓijciente ſe in mare ſuſcepit. Et ad litꝰ īcolumē ꝑduxit coruus deferebat cibū helye īdigēti tēpe famis in torrēte carith. iij. Reg. xvij. Natural' etiā inſtinctus h̄ dictat vt ſcꝫ ſicꝫ in miſerijs q̄s frequēter patit q̄libet vult ſubleuari. ita ſubleuat aliū. Cūȝ enī omēs ſumus fres. ex vno p̄re celeſti deo. ⁊ m̄re eccl'ia. ⁊ p̄re terreno. Adā ⁊ eua matre ꝓgeniti. debēmꝰ alter alteri ſubuenire. Sicꝫ etiā videmus in corpe hūano. ſi vnū mēbꝝ patit cōpatiunt oīa mēbra ⁊ adiuuāt. ꝓpterea ⁊ m̄r eccl'ia iungit oleo cathecuminoꝝ baptiſandū in pectore ⁊ ſcapulis ad inuendū q̄ miſcdiam dꝫ hr̄e in corde ꝑ cōpaſſionē. ⁊ in hūeris ꝑ opatiōne elemoſinaꝝ. Cōmodat āt q̄ miſeret debito mō dando al'r nō miſeret. Et h̄ tripliciter. Pmo aīo recto. Scdo de licite acq̄ſito. Tercio ī digētie ſubiecto. Quantū ad pmū ait apl's ad Ro. xij. Qui miſeret in hylaritate. q̄ tribuit in ſimplicitate. Et ipe apl's. ij. ad Cor. ix. Nō ex triſticia aut ex neccitate. hylarē enī datorē diligit deus. in ſimplicitate qꝫ dꝫ dari elemoſina. vt ſcꝫ nō itentiōe laudis hūane. ſed ītuitu di de tur. Vñ ⁊ xps math. vi. Te āt faciēte elemoſinaȝ. neſciat ſiniſtra tua q̄d faciat dextera tua. i. ſiniſtra intētio. ſ. fauoris ꝑplaris nō ſe īmiſceat cū ope bono elemoſine tue In ſimplicitate etiā cōmodāda eſt elemoſina. vt ſcꝫ ſine rācore ꝯtra aliquē det elemoſina. Vñ greg. in. xxij. mo. tractās illud Lu. vi. Dimittite ⁊ dimittemi. date ⁊ dabitur vob ait. Qui dimittit. ſ. iiurias. ⁊ nō dat elemoſinaȝ ſcꝫ corpalē. ⁊ ſi nō plene opatꝰ eſt meliorē tñ ꝑtē miſcdie tenuit. Qui āt dat ⁊ nō dimittit oīno nullaȝ miſcdiam facit. qꝛ a deo oīpotēte munus ex manu nō accipit qd corde obligato in malicia ꝓfert. Mundari enī ꝑus animus debet q̄ elemoſinā ꝑbet. qꝛ oē qd dat deo ex dātis mēte pēſat. Et alibi greg. plꝰ reſpicit deus affectū q̄ cēſ

De īducētibuſ nos ad miam

Quō dꝫ fieri mīa ſiue elemoſina.

ſum.Vñ ꝛ vidua q̄ miſit in gazophilatiū duo era minu
ta cōmendās multū dixit illā plus miſiſſe q̄ȝ q̄ multa
dederat.Lu.xxi. Quantū ad ſcd̄m dꝫ elemoſina d̄ li
cite acq̄ſito dari.ſm illud ꝓuerb.iij.Honora deū de tua
ſubſtātia.ꝛ Ecci.xxxiiij.Immolatio ex iniq̄ oblatio ma
culata.ꝛ ꝓuer.Qui offert ſacrificiū de ſubſtātia paupe
ris.q̄ſi q̄ victimat filiū añ prēm.Vñ ꝛ gre.Non eſt pu
tanda elemoſina ſi paupibꝰ diſpēſet q̄d ex illicitis rebꝰ
acq̄rit.Nā q̄ male accipit vt bñ diſpēſet grauat potiꝰ q̄ȝ i
de ſubleuet.i.q.i.nō eſt putāda.Sed notādū ſm btm̄
tho.ſe.ſe.q.xxxiij.Qꝫ illicite acq̄ſitū pt dici tripl'r.Uno
De illicito acq̄ſito pt dici tripl'r
mō ita q̄ de illo cōpetit repetitio ſiue trāſferat dñiū vt
in vſura.ſiue non trāſferat dñium vt in furto rapina et
hmōi.Et de hmōi nō pt fieri elemoſina.q2 nō eſt res a
liena.ſed dꝫ reſtitui ei a q̄ recepta eſt.ꝛ idē de rebꝰ inuē
tis.Et h̄ niſi nō īueniret ille cuiꝰ res eſt illa.nec eius he
res.Nā tunc dꝫ paupibꝰ erogari.vñ dic aug.Nolite fa
cere elemoſinas de vſuꝛ.xiiij.q.v.Et ſilr q̄ nō pt alienā
re nō pt elemoſinas dare.vt filiuſfamilias pupillus vx
or religioſus nō hñs admīſtrationē rerū.ꝛ h̄ ſine licen
tia ſui ſuporꝫ.niſi aliq̄d paꝝ ex ſpe ratihabitionis vel i
extrema neccitate ꝯſtituto.De vxore tñ ꝛ filiofa.fit diſti
ctio de q̄ vide.ſ.in.ij.pte ti.i.c.pe.de obduratiōe ꝯ miſe
ricordiā.Scd̄o mō d̄r illicite acq̄ſitū ex eo q̄ turpitudo
eſt in datione ꝛ receptiōe.q̄ ille turpiter accipit.ꝛ ſic reti
De q̄bꝰ rebus dꝫ fieri eleēoſina
nere ſibi nō pt ꝛ alius turpiter dedit.Vñ ꝛ ſibi reſtitui
non dꝫ vt in ſimonia vbi accipiens ꝯ iuſticiā legꝫ diuīe
agit ꝛ iō ſibi reſtitui nō dꝫ.ſed dꝫ in elemoſinis erogari
Et eadē rō eſt in ſilibꝰ in q̄bꝰ acceptio eſt ꝯ legē vt darē
pecuniā ad corrūpendū iudicē.nec etiā talis pecunia de
bet reſtitui ei q̄ dedit.cū turpiter dederit nec ſibi retiere
pt.Secus ſi dediſſet q̄s ad obtinendū iuſticiā in cā.q̄a
nō videt aliter obtinere poſſe.tūc eīn ei reddi dꝫ.q2 rede
mit vexationē ſuā.Pōt g̃ de hmōi.Et tenet de neccitate
hmōi pecuniā elemoſinal'r dare.Itē videt de ludo alea
rū dicendū.ſ.q̄ dꝫ paupibꝰ erogari.q̄d ꝑ illū modū acq̄
rit q̄n nō in fraude acq̄rit ꝛ ab eo q̄ pt alienare.Et h̄ eſt
debitū de neccitate ſalutis.ſ.talia paupibꝰ erogare.licet
aliȷ̄ dicāt h̄ nō eē de neccitate ſalutis.ſed de honeſtate cō
ſiliȷ̄ q̄ ad ludū ſed tutior opīo eſt pͥma.Tertio mō d̄r illi
cite acq̄ſitū.nō q̄ acq̄ſitio ip̄a ſit illicita.ſed illud ex q̄ ac
q̄rit.Sic pꝫ de eo q̄ acq̄rit ꝑ meretriciū.ꝛ h̄ ꝓprie vocat
turpe lucrū.Qꝫ eīn mlr turpiter meretriciū exerceat.tur
piter ait ꝛ ꝯ legē dei.Sed in eo q̄ accipit nō iniuſte agit
Quibꝰ debeat dari elemoſina
nec ꝯtra legē.Vñ ſic illicitū acq̄ſitū retinere pt.ꝛ etiā de
eo pt fieri elemoſina indigenti. Quantū ad tertiū dꝫ
dari elemoſina indigenti.nā ſi dat nō indigēti ex libera
litate donādo.nō d̄r illa elemoſina.ad Eph.iiij.Labo
ret manibꝰ ſuis vt hēat vñ tribuat neccitatē patienti.nō
dic diuiti.Qd̄ āt legat vel donat monaſteriȷ̄s.etiā opu
lentis ad elemoſinā ꝑtinet.q2 vt miſtrꝫ xp̄i dat.Et ipſi
ſupflua dñt paupibꝰ erogare.b.Amb.Aur hꝫ eccl'ia nō
vt ſuet.ſed vt eroget paupibꝰ.xij.q.ij.Debet āt potius
dare indigētibꝰ q̄ȝ petētibus ceterꝫ paribꝰ.b.amb.Et ſi
oībꝰ debet miſcd̄ia iuſto āplius di.lxxxvi.nō ſatis.Sa
cerdotibꝰ ꝛ ꝓphis etiā dat de publico.q2 multitudo ſapi
entiū ſanitas orbis.Propter.x.iuſtos ſi inuēti fuiſſent
in zodomis dñs pepciſſet.pētapoleos.Geñ.xviij.Ipſi
ſūt vigiles q̄ cuſtodiūt ciuitatē ꝛ leuite nutriebāt de bo
nis cōibꝰ.Predicatoribꝰ p̄cipue dñt dari elēoſine ſibi ad
neccitatē nō ad thezaurizādū vel pōpizādū.i.ad coꝛ.ix.
Nō alligab os bouis triturātis.Idē cōicet āt his q̄ cathe
zizat ei q̄ ſe cathezizat oībꝰ bōis.Et non ſolū auditores
v̄bi.ſꝫ p̄lati dñt p̄dicatores alere cuiꝰ filiȷ̄ lacte v̄bi paſcūt
Et etiā nō audiētes v̄bū p̄dicationis dñt ſuſtentare p̄
dicatores.vñ ꝛ illi de ſochoth ꝛ phanuel ꝯtriti ſūt q2 ne
gauerūt victū militibꝰ dñi.q̄ eius hoſtes fugauerūt.cū

tuba gedeonis ꝛ pplm dñi ꝓtexerūt.Debet etiā elemo
ſina dari ꝓpiq̄s īdigentibꝰ ꝛ magꝫ q̄ȝ aliȷ̄s ceterꝫ paribꝰ. ſ.ꝛ de vitio oppoſito miſericordie ſcz obduratione.ij.p.titu.i.ca.xxxiiij.

Quantū ad tertium.§.XI

ſcꝫ de fructu miſcd̄ie ſeu elemoſine d̄r p̄s.Iocūdꝰ hō
ſcꝫ erit miſerādo ꝛ cōmodādo.Iocundus iocūditate tp̄a
li ſpūali ꝛ ſupnali.Nā vt ait apl's.i.ad thi.iiij.Pietas
ad oīa valet.ꝓmiſſionē vite q̄ nunc eſt habens ꝛ future
math.xix.Centū ꝑ vno accipietis.Quantū q̄dē ad tp̄a
lia recipit hō multa cōmoda.lꝫ non d̄eat h̄ intēdere p̄ci
pal'r dādo elemoſinā.pſ.Non vidi iuſtū derelictū.nec
ſemen eius.i.ꝓgeniē querens panē.i.indigentē.Tota die
miſeret ꝛ commodat dando ſcꝫ elemoſinas.ꝛ ſemen illiꝰ
ideſt ip̄a elemoſina in bñdictione erit.i.in multiplicati
one.Semen d̄r elemoſina.q2 ſicut ſemen iactatū in ter
ra videt ꝑdi.ſed tñ multiplicat ita ꝛ elemoſine mltiplex
eſt fructꝰ.Ir bñdictione eſt.q2 a deo ꝛ hoībus bñdicet.
vñ apl's.ij.ad Cor.ix.Qui ſemīnat in bñdictionibꝰ de
benedictionibus ꝛ metet.Per elemoſinā petrꝰ apl's reci
piēdo xp̄m cū diſcipulis ī domo ſua ad comededū me
ruit ſanationē ſocrꝰ ſue febricitātis.Lu.iiij.Mlr ſuna
mitis recipiendo ad hoſpitiū ꝛ ꝓuidendo helyſeo ꝓphe
te meruit fecunditatē ſcꝫ filiū hre maſculū quē etiā mor
tuū poſtea reſuſcitauit.iiij.Reg.iiij.Loth recipiēdo ī do
mū angelos q̄s hoīes ꝑegrinos putabat obtinuit euaſi
onē cū familia ſua de ſubuerſiōe zodome.Geñ.xx.Job
quoqꝫ de ſe ait.pater erā paupm.oculꝰ fui ceco.pes clau
do.hoſtiā meū patuit viatori ꝛc.Poſt ꝓbationē eius ꝑ
magnas tribulationes.demū oēm tp̄alē ſubſtātiā rece
pit duplicatā.ꝛ familiā ꝛ ſanitatē recuꝑauit.Job vl.Ex
emplū in legēda.b.germani legit.q̄ cū iuiſſet in britani
am ad p̄dicandū ꝯ hereticos ibi pullulantes ꝛ rex brita
nie noluiſſet eū nec ſocios recipe in hoſpitiū.ꝛ q̄dam ru
ſticus cū magna hylaritate ꝛ deuotione eos inuitaſſet i
hoſpitiū ſuū paupculū fecit eis magnā hūanitatē occi
ditqꝫ eis vitulū.Poſt comeſtionē aūt ſanctus germanꝰ
fecit oſſa vituli comeſti colligi inſimul ꝛ facto ſigno cru
cis vitulū reſuſcitauit.Mane āt facto duxit ſecū ruſticū
cū ad palaciū regꝫ.ꝛ aucte dei expellens illū regē de pa
latio.illud ꝯtulit illi ruſtico ꝓpter illā exhibitā miſcd̄iaꝫ.
Iocūdus g̃ hō q̄ miſeret ꝛ cōmodat in tp̄alibus.ſed io
cundior adhuc ex bonis ſpūalibus q̄ ſequūt ex elēoſina
Benefacit aīe ſue vir miſericors.Et h̄ q2 vt d̄r Thobie
xij.Elemoſina a morte liberat ꝛ non patiet aīam ire ī te
nebras.A morte pcī liberat.Vel diſponēdo ad pn̄iaꝫ
ꝑ quā a morte pcī liberat.Vel p̄ſeruādo a pcō ne icur
rat.Illuſtratione ꝓcurat mētis in agendis.ꝛ ſic nō pati
tur ire in tenebras.Itē ſatiſfacit penis debitis ꝑ pcīs.
vt euadat penas purgatoriȷ̄.Vñ d̄r eccī.Sicut aq̄ exti
guit ignē.ita elemoſina extinguit peccatū.ſ.q̄ ad penaꝫ
tp̄alē.Et nō ſolū ꝑ ſuis ſed etiā ꝑ alienis et ꝑ aliȷ̄s q̄ ſūt
in purgatorio.vñ dicūt affectu illud Job.xix.Miſere
mini mei miſeremī mei.vos ſaltē amici mei.q2 manus
dñi tetigit me.Itē elemoſina ꝓcurat orōnē ab illa.Vñ
eccl'ia canit.Abſcondite elemoſinā in ſinu paupis ꝛ ip̄a
orabit ꝑ vob.Demū iocūdus hō ex elemoſina q̄ miſeret
in glia.vñ ſubdit.Diſponit ſmones ſuos in iudicio.cū
ſcilicet xp̄s in iudicio examīabit ꝛ interrogabit de opi
ribus miſericordie.diſponit.i.ordinabit rn̄ſiones operꝫ
ita q̄ non cōmouebit in eternū.ſ.ꝑcipiendo regnū eter
nū.Et ſi hoc obtinet ꝑ elemoſinas corpales multomagꝫ
ꝑ elemoſinas ſpirituales.ꝓuerb.xiiij.Honorat deū q̄ mi
ſeret paupi.ꝛ deus in fine honorabit eū.q2 vt d̄r Mat.
Beati miſericordes qm̄ ipi miſericordiā ꝯſequēt.Chri
ſtus aſcendit in celū de monte oliueti ad figurandū q̄
de altitudine miſcd̄ie aſcendit in celū.Quō ꝛ q̄ñ elemo
ſina ſit in p̄cepto vel in ꝯſilio ꝛ quō d̄eat dari de ſuper

De fructu elemoſine ſeu vtilitate.ꝛ ibidem ij.pte.ti. vbi ſ.

De vtilitate ſeu fructu elemoſine.

ſtuo vel neceſſario. ⁊ q̄ ordine ſit dāda habes diffuſe ī. ij
ꝑte. ti. i. c. penul. de obduratione ꝯtra miſcdiam. ⁊ de fra
terna correctione que eſt elemoſina ſpūalis. Et de pecca
to omiſſionis eius habes in ti. de acadia. c. ij.

De epicheia virtute. i. equitate. Capl'm. xix.

Eſt et alia virtus que

grece dicit̄ epicheia. eq̄tas vero latine hāc po
nit phs in. v. eth. v̾tutē. Hec aūt ꝯſiſtit in pre
termittendo cū expedit v̾ba leg͛. qn̄ ſcȝ ex obſuantia v̾/
boꝝ ſeq̄ret̄ aliq̄d incōueniens. ⁊ ſic ad ītentionē legiſla/
torꝫ attendit̄ et vtilitatē rōnabilē inde ſequentē. Pro hu
ius declaratione dic̄ btūs tho. ſe. ſe. q. cxx. ar. i. Hūani ac/
tus de q̄bꝫ dant̄ leges in ſingularibꝫ ꝯtingētibꝫ ꝯſiſtūt
q̄ q̄ꝛ infinitis mōis variari ꝯtingit ⁊ ꝓpt̄. nō fuit poſſi/
bile aliquā inſtitui regulā leg͛. q̄ in nullo caſu deficeret
Sed legiſlatores attēdunt ad id q̄d in pluribꝫ accidit.
ſm̄ h̄ legē ferētes quā tn̄ in aliq̄bꝫ caſibꝫ ſeruare eēt con
tra eq̄litatē iuſticie. ⁊ ꝯ̄ bonū cōe q̄d lex intēdit. Sicver
bi grā. Lex inſtituit q̄ depoſita reddant̄. q̄ꝛ h̄ vt in plu
ribus iuſtū eſt. Contingit autē h̄ eſſe aliqn̄ nociuū. pu/
ta ſi furioſus depoſuit gladiū penes aliquē ⁊ ī furia cō
ſtitut⁹ repetit eū. vel cū q̄s repoſcat depoſitū ad īpugna
tionē p̄rie. In his ḡ ⁊ ſiſibꝫ malū eēt. ſi q̄s vellet legē op
poſitā ſeruare q̄ ad v̾ba. bonū āt eſt p̄termiſſis v̾bis le/
gis ſeq̄ id q̄d poſcat rō iuſticie ⁊ cōis vtilitas. Et ad hoc
ordinat̄ iſta v̾tus epicheie q̄ alio nō d̾r eq̄tas. Et q̄uis
iſta equitas deſerat iuſtū. q̄d ē lege determinatū ſm̄ ver
ba. nō tn̄ deſerit iuſtū ſimpl'r. nec etiā opponit̄ v̾tuti ſe
ueritatis q̄ v̾tus ſequit̄ v̾itatē leg͛. Nā v̾tus hec ſeueri/
tatis ſequit̄ veritatē legis ſcripture in q̄bus oportet. ſeq̄
autē v̾ba legis in q̄bus nō oportet. nō ꝑtinet ad v̾tutē.
ſed eſt vitioſū. vn̄ d̾r in codice ⁊ habet̄ in reg. iurꝫ lib. vi
Certū eſt q̄ is cōmittit in legē q̄ verba legis āplectens
ꝯtra legis nitit̄ voluntatē. Et lex etiā d̾r q̄ v̾ba in reſcri
ptis poſita dn̄t ꝯformari eq̄tati. ēt ſi ipā verba nō pate/
rent. Nec etiā talis ſic īterp̄tās agit ꝯtra id q̄d ait. b. au
guſt. ſcȝ q̄ poſtq̄ leges fuerint inſtitute nō licet iudicare
de ipīs ſcȝ vtꝝ ſint rōnabiles. ſed ſm̄ ipās di. iiij. ī iſtis.
Qui em̄ d̾t legē nō eē iuſtā vel nō bn̄ poſitā ille iudicat
de lege Sed q̄ iudicat ſm̄ eq̄tatē. nō d̾t legē nō eē iuſte
poſita. ſed nō eē ſeruandā in tali caſu ꝓpter ꝑticulare fa/
ctū q̄d occurrit q̄d nō intellexit legiſlator. et q̄ de nouo e/
mergunt indigent auxilio dicit lex. Nō obſtat etiā ſi di
cat̄ q̄ interp̄tatio intentionis legiſlatorꝫ ſolū ſpectat ad
ꝑncipē ſeu ꝯditorē legis. Sed vti virtute equitatis per
tinet ad oēs. Nā interp̄tatio locū hȝ in dubijs in q̄bus
nō licet abſq̄ determiatiōe ꝑncipis a verbis legis rece/
dere. Sed vtens eq̄tate nō interp̄tat̄ legē in dubio. ſȝ in
manifeſto facto exequit̄ q̄d veriſil'r intēdit legiſlator in
tali caſu. al's ſeq̄ret̄ nocumentū aliq̄d ex lege ſuata. q̄d
certū eſt nō intendiſſe legiſlatorē. ſic v̾bi grā Lex eccl'ie
ſtatuit vt ieiunet̄ tota q̄dragesima ſi eſt ſanus. Eſt aliq̄ſ
q̄ ſanus eſt. ſed ſi vult ieiunare q̄tidie nō poterit p̄dicare
vel ſuire infirmis vel aliud op⁹ piū ⁊ valde vtile aut ne
ceſſariū facere. Q, talis frangit ieiuniū vt poſſit illa vti
lia opa exercere. exiſtimās ab illa legis obſeruātia excu/
ſari. q̄ h̄ nō intēderit lator illi⁹ legis ſcȝ īpedire opa mul
tū vtilia ⁊ necāria ꝓpter ieiuniū. v̾tuoſe ⁊ virtute eq̄tatꝫ
vtit̄. Ubi ſi attēderet ſolū ad verba legis īdiſcrete ⁊ ma
le faceret ieiunare ⁊ alia opa omittere tā vtilia. cū illa ie/
iunādo facere nō poſſit. et multomagis p̄latus debet in
hmōi vti tali eq̄tate erga ſubditos ſuos. Dicit̄ āt epy
cheia ab epi q̄d eſt ſupra. ⁊ dichaion q̄d eſt iuſticia qua
ſi ſupra iuſticiā. Ubi ſciendū eſt q̄ epicheia corrn̄det pro
p̄rie iuſticie legali. ⁊ quodāmō ꝯtinet̄ ſub ea. ⁊ q̄dāmo/
do excedit eā. Si em̄ iuſticia legal' dicat̄ illa q̄ obt̄pet le/
gi. ſiue q̄tū ad intentionē legiſlatorꝫ q̄ eſt potior. ſic epy
cheia eſt ꝑs potior legalis iuſticie. Si vero iuſticia legal'
dicat̄ ſolū q̄ obt̄pat legi ſm̄ verba legis. ſic epicheia non
eſt ꝑs iuſticie legalis. ſed eſt ꝑs iuſticie cōiter dicta ꝯtra
iuſticiā legalem diuiſa ſicut excedens ipam.

Circa q̄d ſe hēat v̾/tus eq̄ta/tis ſiue e/picheie.

De equitate loquens. §. I.

ps̄. ait. De vultu tuo iudiciū meū ꝓdeat. oculi tui vide/
ant equitatē. Uultus dei eſt certa cognitio dei vel volū
tas dei. Iudiciū nr̄m eſt eſtimatio nr̄a de rebꝫ. q̄ vtiq̄ re
cta ē cū ꝓcedit de volūtate dei ⁊ cognitiōe. videt̄ ei ocu
li dei q̄d approbāt. tunc em̄ eq̄tatē ſuam⁹ quā deus ap
ꝓbat. qn̄ iudiciū mētis nr̄e eſt ſm̄ voluntatē dei. Large
autē ſumēdo eq̄tatē p̄t dici q̄ triplex ē eq̄tas. In legū
ꝯgrua applicatione. In reꝝ debita cōmutatione. In bo
noꝝ ꝓportionata ꝑticipatione. Ad eq̄tatē q̄ eſt ſpc̄alis v̾
tus vt dictū eſt ꝑtinet in caſu q̄ obſuātia legis vel p̄ce/
pti eſſet ꝑiculoſa ⁊ irrōnabil' nō ſeruare eā q̄tū ad v̾ba.

Q, eſt triplex equitas.

Dicit diuīa ſapiā ꝓuerb. iiij. Ducā te ꝑ ſemitas eq̄tatis
A deo em̄ inſpirat̄ ⁊ dat̄ talis v̾tus ſic̄ ⁊ alie. Un̄ ipā ſa
pientia dic̄ ꝓuerb. viij. Meum eſt ꝯſiliū mea eſt eq̄tas
Per ſemitas dicit q̄ ſunt vie ſtricte. q̄ꝛ nō ad beneplacitū
ſed ex necītate vel manifeſta rōne debet recedi a verbis
legis. ⁊ h̄ eſt arctū ⁊ nō latū. Dicit autē Greg. q̄ verba de
bet deſeruire intentioni. nō intētio verbis. xxij. q. v. hūa
ne. verbi grā. Qn̄ machabeos cōmorātes in deſertis. gē
tes anthiochi regis aggreſſi ſunt in bello iniuſto in die
ſabbati. illi ne violarent p̄ceptū legis de obſuātia ſab/
bati. noluerūt ſe defendere. ſed poti⁹ ꝑmiſerunt ſe occidi
ex ſimplicitate ſua. Quod ꝯſiderās matathias cū alijs
prudētioribꝫ vſi ſunt ꝯſilio ⁊ eq̄tate. reſiſtētes ⁊ bellātes
ꝯtra adūſarios illos etiā in die ſabbati. nec reputātes ſe
in h̄ violare dei p̄ceptū. ſic̄ rei veritas erat. i. machab. ij
Multa poſſent induci exēpla eoꝝ q̄ q̄tidie occurrunt.
Un̄ p̄latus p̄cepit ſubdito vt q̄cito⁹ veniat ad eū. occur
rit caſus q̄ ex receſſu illi⁹ ſequit̄ magnū ſcandalū quod
p̄latū latet. vl' ſupuenit inundatio aq̄ꝝ ꝓpter quā p̄t im
minere ꝑiculū mortis. vel alia magna īpedimēta. vtiq̄
eq̄tate debet vti ⁊ extimare p̄latū nō intēdere illū expōe
re ꝑiculis ⁊ hmōi. Caueat tn̄ q̄libet a fraude ⁊ ſiſatione.
Ad h̄ facit regula iurꝫ q̄ dicit. In obſcuris aſpiciam⁹ q̄d
veriſimili⁹ videt̄. vel q̄d ꝯſueuit in hmōi ſeruari. de reg.
iurꝫ li. vi. Pertinet etiā ad eq̄tatē iudicis t̄pare in penis
rigorē iurꝫ miſcdia. Un̄ cyp̄anus. q̄ eq̄tas eſt ſeueritas
iuſticie miſcdie dulcore t̄pata Et ad hāc ſꝑ dȝ inſpicere
iudex. vn̄ greg. d̾t. q̄ oīs q̄ iuſte iudicat ſtaterā in māu
geſtat. ⁊ in vtroq̄ p̄ſo miſcdiam ⁊ iuſticiā portat vt imi
tet̄ deū de q̄ ait ps. Iudicabit orbē terre ī eq̄tate. In ſu/
is em̄ iudicijs q̄buſcunq̄ ſꝑ he due res iuncte ſunt. vt
dicit Caſſiodor⁹ miſcdia ⁊ veritas. Licet aliqn̄ alt̄ꝝ nos
lateat ad h̄ etiā facit regula iurꝫ in vj. q̄ d̾r. In penis be
nignior interp̄tatio eſt adhibēda. Et alia regula. In ob
ſcuris minimū eſt ſequendū cū ſuis ꝯcordātijs. Ad ma
gnā equitatē ꝑtinuit iudiciū ſalomōis. qn̄ ſcȝ illis dua/
bus meretricibꝫ corā eo de filio alteri⁹ ipaꝝ mortuo de/
dit ſniam. q̄ diuideret̄ infans viuus in duas ptes. ⁊c̄.
Et hoc vt videret̄ q̄d ſeq̄ret̄ in illis mulierib⁹. Sed pe
tente vera matre ne occideret̄. ſed poti⁹ integer daret̄ al/
teri. que tn̄ nō erat mater. ex illo dep̄hendit p̄mā eſſe ve
rā matrē. nō aliā que petebat diuidi. q̄ꝛ natura nō pote
rat pati mortē filij. Scd̄a equitas ꝑtinet ad iuſticiā cō
mutatiuā. vt ſcȝ in cōmutationibꝫ ⁊ cōtractibus ſeruet̄
equalitas. Un̄ Leuit. xix. Statera iuſta ⁊ equa ſint pō
dera. Prouerb. xi. Statera doloſa abominatio eſt apud
deū. ⁊ pondus equū voluntas eius. Un̄ igit̄ in huiuſ/
mōi hō ſeruat eq̄tatē oculi dei vidēt. i. approbāt tale o/
pus. Tertia eq̄tas eſt in bonoꝝ ꝓportionata ꝑticipatōe

Q₃ v̾tus eq̄tatꝫ dat̄ a deo.

Un̄ dicit̄ epycheia.

vt ſcʒ in eccľia vel ciuitate vna vel collegio vel monaſte-rio. vnus vel pauci hēant oīa officia vel multa bñficia vel emolumēta vel grauamina. alij pauca vel nihil. Sicut eñ ſi edificiū materiale hēat lapides eq̄liter diſpoſitos. valet ad edificij firmamentū. ita ſi lapides ſint ineq̄liter diſpoſiti minat̄ ruinā. Sic ꝯgregatio vel reſpublica vbi eſt ineq̄litas ſtare diu nō pt. ſed vbi ē eq̄litas ꝑdurat. Sic etiā in corpe hūano ineq̄litas mēbroꝝ ſeu īproportio inducit deformitatē ⁊ debita ꝓportio pulcritudinē violat. ſic in hūoribꝫ corpis diſproportio infirmitatē cauſat. ⁊ ꝓportio ſanitatē pſ. Tēplū tuū mirabile in eq̄tate. ſiue templū eccľie ſiue aīe dū ē ibi eq̄tas ē mirabile. Sed hodie poſſet dici illud Yſa. lix. Equitas nō potuit ingredi ſcilicet in ciuitate vel eccleſia.

De amicitia ſeu affabilitate quō ſit v̄tus. Cap. xx.

Ultima virtus inter ptes iuſticie ponit̄ v̄tus amicitie. q̄ alio nōie dr̄ affabilitas. Et ꝙ ſit v̄tus ex h̄ ꝓbat̄ ꝙ ꝑcepta legis ſiue ſcpture ſacre nō dant̄ niſi de actibꝰ virtutū. Sed ꝑceptū dat̄ de affabilitate ſeu amicitia dū dr̄ Eccī. iiij. Cōgregationi paupm affabilē te facito. Declarat autē h̄ btūs tho. ſe. ſe. q. cxiiij. hac rōne. Cū v̄tꝰ ordinet̄ ad bonū. inde eſt ꝙ vbi occurrit ſpēalis rō bōi. ibi oportet eſſe ſpēalē rōnē virtutis. bonū autē ꝯſiſtit in ordine. Oportet ſāt ꝙ in oīꝰ ꝯuerſatiōe hoīm tā in factis q̄ʒ in dictis hō ordinate ⁊ ꝯueniēter ſe hēat ad vnūquēq̄ʒ ſm ꝙ decet. Et ideo oportet eſſe quandā ſpecialē virtutē. que hāc ꝯuenientiā ordinis obſeruet. ⁊ h̄ facit affabilitas que alio nomīe dr̄ amicitia. Sciendū tñ ſm beatū tho. ꝙ ph̄s in libro eth̄. loquit̄ de duplici amicitia. quaꝝ vna ꝑncipaliter ꝯſiſtit in affectu. quo vnus aliuʒ diligit. Et h̄ poteſt ꝯſequi ꝑ vnāquanq̄ʒ virtutē. Dīc eī ph̄s de hac ꝙ amicitia ꝑfecta eſt ꝓpter virtutē. Et ſic q̄libet virtus poteſt eſſe tanq̄ʒ cauſa amicitie. q̄ꝛ bonū ē oībus amabile vt dicit dyoniſius. Et ad hanc amicitiam ꝑtinent tanq̄ʒ ſigna ⁊ effectus eius. Uelle amico eſſe et viuere ſcʒ ꝯſeruationē eius ⁊ velle ei bonū. ⁊ ad h̄ opari ⁊ condelectabiliter viuere. Idē velle ⁊ nolle. oīa cōmunia habere. Charitas autē includit hanc amicitiā cū deo ⁊ pximo. vñ xp̄s Joh. xv. Uos amici mei eſtis ſi feceritis que p̄cipio vobis. ⁊ iteꝝ. Maiorē caritatē nemo habet. q̄ʒ vt quis ponat aīam ſuā ꝓ amicis ſuis. Et hec nō ē illa virtꝰ ſpecialis de q̄ h̄ agit̄. Eſt alia amicitia ad quā ꝑtinet ī ſolis exterioribꝫ verbꝭ vľ factꝭ decēter ſe hr̄e ad illos cū q̄bꝫ ꝯuſat̄. ſiue ſint noti ſiue exnei. et hec nō hʒ ꝑfectā rōnē amicitie ꝑmo mō dicte. ſʒ q̄ndā eiꝰ ſilitudinē. Qʒ aūt aliq̄s oñdat ſigna amicitie ad extraneos ⁊ ig̃tos ſcʒ in placide alloquēdo ⁊ ꝯuerſando. nō ꝑtinet iſtud ad ſimulationē q̄ vitiū eſt. Nō eñ ꝑ hoc oñdit ſigna ꝑfecte ⁊ intime amicitie. ſicut ad eos q̄ ſunt ei ſpēali amicitia coniuncti. quia nō eodem mō familiari ſe habet ad extraneos. Cū autē oīs hō naturalr̄ oī hoī ſit amicꝰ q̄daʒ generali amore ſm illud Eccī. xiij. Omē aīal diligit ſibi ſile. hunc amorē repſentant ſigna huiꝰ amicitie quā aliquis exterius oñdit verbis ⁊ factis ad oēs. ⁊ ſic nō eſt ſimulatio in huius. nec obſtat ſi dicat̄ ꝙ Eccēs vij. ſcribit̄ Cor ſapientū vbi triſticia. ⁊ cor ſtultoꝝ vbi leticia. Sed ph̄s dīc in. iiij. eth̄. ꝙ amicitia deſiderat delectare. veret̄ autē ꝯtriſtari. Nā nō ſic eſt intelligendū ꝙ cor ſapientū ſit vbi triſticia. vt triſticiā ſapiens. i. v̄tuoſus inferat ꝓximo. imo ab h̄ ſibi cauet. dicēte aplo ad Ro. xiiij. Si ꝓpter cibū frater tuus ꝯtriſtat̄ iā nō ſm charitatē ambulas. Sed cor ſapientū vbi triſticia. q̄ꝛ ſcʒ ꝯtriſtantibꝫ adeſt vt ꝯſolet̄ eos ſm illud Eccī. vij. Non deſis plorātibꝫ in ꝯſolationē ⁊ cum lugentibus ambula. Cor autē ſtultoꝝ dicit̄ eſſe vbi leticia. non vt letificet alios in conſolādo. ſed vt alioꝝ leticia perfruat̄ in gaudendo mundialr̄ ⁊ in mūdana leticia cor eoꝝ verſetur. Pertinet ergo ad ſapientē vt delectationē afferat his cū q̄bus conuerſat̄ nō quidē laſciuā quā virtus cauet. ſed honeſtā. ſm illō pſ. Ecce q̄ʒ bonū ⁊ q̄ʒ iocundū ⁊c. Cū ꝓpter aliq̄ bonū conſequens. vel ꝓpter aliq̄ malū excludendū nō refugit v̄tuoſus eos cū quibus cōuiuit contriſtari. vt ph̄us dicit in. iiij. eth̄. Unde ⁊ aplus. ij. ad Coꝝ. vij. Si ꝯtriſtatus ſum vos in epiſtola non me penitet. Et poſtea gaudeo. nō quia ꝯtriſtati eſtis. ſed q̄ꝛ contriſtati eſtis ad penitentiam. Et ideo hi qui ſunt proni ad peccandū non debemus vultum oñdere ad eos delectandum ne videamur eoꝝ peccato conſentire. ⁊ quandā peccanti audaciā miniſtrare. Unde eccī. vij. dr̄. Filie ſunt tibi ſua corpus illarum. ⁊ non oñdas faciem tuaʒ hylarē illis. Ponit̄ aūt virtus hec amicitie pars iuſticie inq̄ʒtum adiungit̄ ei ſicut ſecundaria ꝑncipali. Conuenit eñ cū iuſticia in hoc quod ē ad alteꝝ ſicut iuſticia. Deficit autē a perfecta ratione iuſticie. quia non habet plenā debiti rationeʒ. ꝓut aliquis alteri obligat̄. vel debito legali ad cuius ſolutionem lex cogit. vľ etiā aliquo debito ꝓueniente ex aliquo beneficio ſuſcepto. Sed ſolū attendit quoddā debitum honeſtatis quod ē magis ex ꝑte ipſius virtuoſi q̄ʒ ex ꝑte alterius. vt ſcʒ faciat alteri q̄ decet eū facere. Cum eniʒ homo naturaliter ſit animal ſociale. ſicut ex quadā honeſtate debet veritatem manifeſtare alijs hominibus. ſine qua ſocietas hominū durare nō poſſet. ita etiaʒ cum ſine delectatione homo viuere non poſſit. quia vt dicit ph̄us in. viij. eth̄. Nullus poteſt cum triſticia ꝑ dieʒ morari. neq̄ʒ cū delectabili. ideo homo tenet̄ ex quodā debito naturali honeſtatis. vt alijs condelectabiliter viuat. Niſi ꝓpter aliquā cauſam neceſſe ſit aliquādo alijs vtiliter contriſtari. ⁊ quia hec virtus conſiſtit circa delectationes in conuictu que ex ratione ꝓueniunt inq̄ʒtū vnus ad alteꝝ decēter ſe habet. ideo has delectatiōes nō oportet refrenare vt noxias q̄ facit temꝑantia per diuerſas ſpecies ſuas ſcilicet refrenando delectationes ſenſibiles vt circa cibos vel potus per abſtinentiā. vel circa venerea ꝑ caſtitatem. vel circa ludos per eutropelyam ſeu vrbanitatem. Opponūt̄ autē huic virtuti amicitie adulatio ꝑ exceſſū. ⁊ litigiū ꝑ defectū. ꝑmū ītendit delectari. ſcd̄ʒ cōtriſtari. plꝰ q̄ʒ opʒ ⁊ decet. Et d̄ his ī ſcd̄a ꝑte hēs diffuſe. s. p. ij. ti. cap. q.

De amicitia large ſum. §. I

pta pro amore vnius ad alterum reciproco fundato in virtute circa quā videnda ſunt tria. Primo acquiſitionis neceſſitas. Scd̄o amiſſionis temeritas. Tertio conſeruationis ſagacitas. Quantū ad ꝑmū notandū ꝙ habere amicitiā ⁊ acquirere eſt neceſſariū ꝓpter quattuor rōnes Primo rōne virtutis habende. Scd̄o rōne vtilitatis cōmunicande. Tertio ratione pacis conſeruande. Quarto rōne neceſſitatis ſupplende. Quātū ad ꝑmū. ſ. ꝙ ſit neceſſariū vnicuiq̄ʒ hr̄e amicitiā ꝓpter virtutē acquirendā iſtud ꝓbat̄ ſic. Unicuiq̄ʒ ē neceſſariū habere virtutē. ſicut ē neceſſariū eſſe bonū. quia virtus ē ſm ph̄m in lib. eth̄. q̄ bonū facit habentē ⁊ opus eius bonū reddit. Sed amicitia ē virtus ⁊ pars iuſticie virtutis. Q̄ patet. q̄ꝛ virtus moralis ꝯſiſtit īmediate ſm rōnem. ⁊ h̄ habet amicitiā. Nā in cōmuni conuerſatiōe hominū in factis ⁊ dictis ſe habet ad vnūquēq̄ʒ ſicut decet. vt. s̄ dictū eſt. Eſt etiā amicitia annexa iuſticie. ſic virtus ſecundaria ꝑncipali. Nam reddit vnicuiq̄ʒ q̄ ſuū eſt non quidē ex debito legali q̄ facit iuſticia. ſed ex debito honeſtatis. Et q̄dam eñ debito naturali honeſtatis obligat̄ quis vt delectabiliter alijs ꝯuiuat in dictis ⁊ factis. q̄ ꝑtinet ad amicitiā. Si autē ſumat̄ amicitia large tunc ipa eſt cuʒ virtute. ſicut cū cauſa eius inq̄ʒtū ſcʒ virtus eſt cā amici

De amicitia ſiue affabilitas ꝙ ē virtꝰ.

Duplex ē amicitia. ſcʒ ꝑfecta ⁊ imperfecta ſiue ſimilitudinaria.

Quid ſit v̄a amicitia.

De amicitia ꝙ oſtēdere ſig̃a amicitie ad extraneos ⁊ ig̃tos nō ē ſilatio.

tie. vere. q̄ facit tendere in alteꝝ. ⁊ ipm amare ꝓpter bonū
honestū qḋ est in eo. Scḋo ē necessariū hr̄e amicitiam
vtilitatis rōne coicādc. h̄ sic ꝓbat̄. Si illud qḋ ē ex incli
natione naturali est necessariū multo magis illud qḋ ē
ex silatione spēi. sed amicitia inest ſm naturā generātis
ad genitū. qḋ patet ꝑ bn̄ficia q̄ sunt amicitie signa. non
solū in hoīb. sed etiā in alijs aīalibus ⁊ volatilib. que
vt manifeste apparet adhibēt studiū longo tꝑe ad edu
cationē ⁊ nutritionē plis. ḡ maxīe ē necessaria amicitia
illa q̄ est hominū adinuicē ꝓpter silitudinē spēi. ⁊ ꝓbat̄
ꝑ locū a minori. ⁊ ex ꝯuictu spēali. s. ꝑ quoddā signū ami
citie qḋ inuenit̄ in oībus hoībus naturaliter. s. cuiusdā
familiaritatis ⁊ beniuolentie. Nā ad extraneos ⁊ ignotos
de q̇bus minus videt̄. oñdimus ⁊ impendimus q̄dā
bn̄ficia ⁊ obsequia. sicut qn̄ ignoti ⁊ ꝑegrini declinant a
via recta. eos ab errore vie reuocamus ⁊ oñdimus viā re
ctā. ⁊ qn̄ cadunt erigimus eos ad oñdendū ꝙ omis hō
omi hoī ē amicus naturaliter. Ea aūt q̄ sūt naturalr̄ bo
na oībus necessaria sunt q̄le bonū ē amicitia. h̄ etiā pro
bat̄ ex ꝯuictu spēali. Quia sicut in alijs aīalibus ē ami
citia naturalis vt patet ꝑ signa amicitie. vt qꝛ ꝯuersant̄
simul obsequunt̄ ⁊ hmōi. ita ⁊ multo magis inter eos q̇
sunt vnius gēris vel pr̄ie inq̄ꝫtū cōicāt in ꝯuictu mori-
bus ⁊ obsequijs. Tertio acq̇rere amicitiā ē nec̄cariū rōe
ne pacis ꝯseruāde. ⁊ h̄ sic ꝓbat̄. Illud ē nec̄cariū acq̇rere
⁊ hr̄e qḋ est maxime ciuitatis ⁊ cōitatis ꝯseruatiuū. et
vitare eius oppositū. Sed inter oīa amicitia ē ꝯcordie
⁊ pacis ⁊ vnitatis ꝯseruatiua. Qḋ oñdit̄ exemplo ⁊ rō
ne. Exemplo quidē. qꝛ legislatores magꝰ studēt ad ami-
citiā inter hoīes ꝯseruandā seu ciues q̄ꝫ ad iusticiā. qḋ
patet ex hoc. qꝛ legislatores aliqn̄ intermittūt se. puta in
penis inferendis. ne amicitia excludat̄ ⁊ ne dissensio ori-
atur. Vn̄ qꝛ ꝯcordia amicitie assilat̄. quā ꝯcordiā maxi
me legislatores appetūt. ecōtra ꝯtentiones maxīe expel
lunt vt inimicā salutis ciuitatis. ideo amicitia ē maxīe
nec̄caria. Rōne h̄ idē ꝓbat̄ sic. Illud q̄ habito nō indigēt
altero ſꝫ ecōuerso magis ē nec̄cariū. Sꝫ amicicia hita q̄ꝫ
tū ad oēs. nō esset nec̄caria iusticia. qua iusticia hita ad
huc tn̄ eēt nec̄caria amicitia q̄renda. Qḋ sic ꝓbat̄. quia si
aliq̇ sunt amici in nullo indigēt iusticie ꝓut dicta. Cu-
ius rō est. qꝛ si oēs ciues sūt vere amici. oīa hn̄t q̄si cōia.
cū amicus q̇libet sit alter ipe. nō est iusticia ad seipsum.
sed ad alteꝝ. Sed si sit iusticia nihilominꝰ indigēt ciues
amicitia adinuicē. Et ideo si iusticia est nec̄caria. multo
magis amicitia q̄ sine iusticia pōt esse. Quarto ē nec̄ca-
riū hr̄e amicitiā rōne nec̄citatis supplende. ⁊ h̄ sic ꝓbat̄.
Illud ē nec̄cariū hr̄e q̄ nec̄citati vel indigētie oīm ꝓuidet̄
⁊ subuenit̄. sed amicitia ē hmōi. ḡ ⁊c̄. Q, aūt ꝑ amicitiā
nec̄citati oīm ꝓuideat̄ patet ex vi gradib vel ꝯditōibus
hoīm q̇bus ē vtilis ⁊ nec̄caria. Amicitia em̄ ē vtilis et
nec̄caria diuitib. paupibus. iuuenibus ⁊ senibus. tribu-
latis ⁊ ꝑfectis seu felicibus. Et p̄mo amicitia est vtil' di-
uitibꝰ. Qḋ sic ꝓbat̄ q̄ ad cōicatiōnē bonoꝝ. Omē illud
sine quo nullus eligit viuere. etiā habitis diuitijs ⁊ po
testatib oportunis ad vitā ē maxime nec̄cariū. Sed hoc
est p̄cipue ſm bn̄ficiū ꝙ diues p̄nceps ⁊ potens īpēdit
alijs. qꝛ nulla est vtilitas bonoꝝ fortune. si ex his aliq̇s
nulli bn̄faciat. Bn̄ficiū āt maxime ⁊ laudabilissime fit
ad amicos. Ergo amicitia q̄ ad cōicationē ⁊ distributi-
onē bonoꝝ diuitib ē nec̄caria. Vn̄ ⁊ xp̄s dixit Luc. xv.
Facite vobis amicos de māmona iniq̇tatis. i. d diuitijs
paupibꝰ erogādo. Est etiā vtilis ⁊ nec̄caria amicitia diui
tibus q̄ ad ꝯseruationē bonoꝝ. Bona em̄ fortune sine a
micis ꝯſuari nō pn̄t. Et q̄ꝫto maior fortuna. i. maior sta
tus in potētia diuitijs ⁊ hmōi. tanto ē minus secura et
plures habet insidiatores. ⁊ ideo indiget magis amicis
adiuuātibus ad ꝯſuationē sui status. Sic maxima ar-
bor indiget multis fulcimētis a natura paratis ⁊ radici
bus. Scḋo amicitia ē nec̄caria paupibus. Et rō ē. qꝛ illḋ
qḋ homo refugit ī īfortunijs ē maxime nec̄cariū. Sꝫ pau
peres refugiunt ad amicos in nec̄citatib suis. eo ꝙ exti
māt amicos diuites esse paupertatis eoꝝ refugiū singula
re. ḡ paupibus ē nec̄caria amicitia. Tertio amicitia ē ne-
cessaria iuuenib. huiꝰ rō ē. qꝛ cū ī iuuenibus abūdet ꝓ
nitas ad peccandū. Vn̄ dr̄ Gen̄. vj. Sensus hoīs ⁊ cun
cta cogitatio prona sunt ad malū ab adolescentia sua. et
h̄ ꝓpter ꝯcupiscentias delectationū q̄ sūt in eis. sed ꝑ a-
micos. s. q̄ sunt veri amici. i. honesti ⁊ virtuosi. fundatur
em̄ vt dictū est amicitia in honestate. religant̄ ⁊ retinēt̄
a pctō. s. ꝑ admonitiones ⁊ rep̄hensiones quas faciunt
veri amici ad suos amicos. quādo perpendunt eos velle
peccare. Quarto ē nec̄caria senib. huiꝰ rō est. Quia his
qui indigent reuerentia ⁊ carent naturali potētia valet
obsequiū ⁊ familiaritas. senes aūt sunt hmōi. Nā ꝓp. et
debilitatē corpis indigent adiutorio corpali alioꝝ. Et ꝓ
pter sapiam rōne diutine expientie eis debet̄ honor. er-
go ⁊c̄. Quinto tribulatꝭ ⁊ afflictꝭ ē nec̄caria amicitia. hu
ius rō ē. Quia existentes in tristicia ⁊ dolore. quandā al
leuiationē sentiunt ex p̄sentia amicoꝝ ꝯdolentium eis.
Unde ⁊ amici Job visitauerunt eū in tribulatione ad
ꝯdolendū ⁊ ꝯsolandū Job. ij. Q, autē ex p̄sentia ami-
coꝝ alleuietur grauedo tristitie hoīs afflicti. oñditur
per exemplū. Si em̄ portet vnus pondꝰ multū sibi gra
ue vtiq̄ꝫ alleuiat̄ si alius ferat cū eo pondꝰ. Patet etiam
ex hoc qꝛ quelibet delectatio supueniens minuit tristici-
am. Presentia aūt amici ꝯdolentis ingerit delectationeꝫ
amico suo qꝛ dū tribulatus videt amicū suū presenteꝫ
⁊ ꝯdolentē de sua tristicia minuit̄ dolor suꝰ. Tamē opor
tet ꝙ amicus amicū tribulatū inq̄ꝫtū potest. visione ser
mone ⁊ ope ꝯsoletur. Sexto ⁊ vltimo amicitia ē nec̄caria
ꝑfectis. huiꝰ rō est. qꝛ quocunq̄ꝫ efficiunt̄ aliqui potētio
res ad agendū in vita actiua. ⁊ ad intelligendū in vita
ꝯtemplatiua. illud est necessariū ad vitā. sed amicitia est
hmōi ḡ ⁊c̄. Huius rō ē. qꝛ nullus q̄ꝫtumcūq̄ꝫ ꝑfectus eli
geret viuere solitarius. etiā si oīa alia bona hr̄et. eo ꝙ ho
mo naturaliter ē anīal politicū ⁊ sociale aptus ꝯuiuere
alijs. ⁊ ꝯuenientius v̓tuosis ⁊ ꝑfectis a q̇bus v̓tuosꝰ ad
iuuat̄. Et in actione vite actiue dū qḋ vnꝰ nō videt nec
potest. alius pōt videre ⁊ agere. In actione vite ꝯtēpla-
tiue ꝑ doctrinā ⁊ disciplinā quā recipit vnus ab alio.
Hec Rayne. ex sentētijs. b. tho. ⁊ alberti sup li. eth.

Quibus amicitia necessaria ē.

Quantuꝫ ad secundū. §. II.

p̄ncipale qḋ ē amissionis vel dissolutōis amicitie teme
ritas. Sciendū ꝙ non habere aut non acq̇rere amicos
est magna stoliditas. Cuius rō est. qꝛ amicitia inter oīa
bona fortune est maxima ꝓpter qḋ dr̄ Eccī. vj. Amico fi
deli nulla est compatio. Sicut ergo habere amicos ve-
ros ⁊ esse cū eis. est q̄si q̇d beatū honor ⁊ gloria ⁊ adiuto
riū. ita esse sine amicitia est q̇d miseꝝ. ꝯfusio. ⁊ verecun-
dia. ⁊ magnus defectus adiutorij. Vn̄ dr̄ Eccī. iiij. Ve
soli qꝛ si ceciderit nō habet subleuantē. Et amicus dicit̄
oculus amici ⁊ oculo priuatus dr̄ orbatus. ita qui sine a
mico est dr̄ viduatus ſm p̄hm in. iij rethoricoꝝ. Unde
⁊ Cassiodorꝰ dic̄ in quadā epistola. Sine amicis omis
ꝯgregatio esset tediū. oīs operatio labor. oīs terra ꝑegri
natio. oīs vita tormentū. sine quoꝝ solatio viuere esset
mori. Dissoluit̄ aūt amicitia ꝓpter q̄ttuor rōnes. Prio
ꝓpter finis defectionē. Scḋo ꝓpter amorꝭ dissilatiōnē.
Tertio ꝓpter criminis cōmissionē. Quarto ꝓpter virtu
tis ꝑfectionē. Quantū ad p̄mū dissoluit̄ amicitia ꝓpter
finis defectionē. Cū em̄ oīs amicitia ꝓpter finē ꝯtrahat̄
deficiente fine cessat ⁊ dissoluit̄ amicitia. ⁊ p̄cipue ad e-
os q̄ sunt amici ꝓpter vtile vel delectabile. Cuꝰ rō ē. q̄a

De amissione amicitie.

cum quidam diligunt hec duo vtile ⁊ delectabile in pſonis. non perſonas hominū propter ſeipſos. ideo deficiente vtilitate ⁊ delectatione rationabile eſt ꝙ deficiat amicitia. Secunda ratio quare diſſoluit amicitia ē ꝓpter amoris ſimulationem. Sunt eñ plures differētie amicitie. ſcʒ vtilis. delectabilis. ⁊ honeſti. Unde poteſt ꝯtingere ꝙ nō ſm vnam ſpeciem amicitie ſint aliq̄ amici⁹ coniuncti et tamen exſtimenẗ veri amici eſſe. ſcʒ ꝓpter virtutem. cū tamen vnus eorum nō propter virtutem. ſed propter vtile vel delectabile ſit amicus. ⁊ per hoc ſoluitur amicitia. quia ꝯtrariatur fictio amicitie vere. Tamen in hoc caſu ita eſt procedendum. quia ſi ille q̄ ſe exiſtimat amari ab alio propter virtutem decipiatur ex ſe ipſo. ita q̄ ille cum amat nihil operetur ad huiuſmodi deceptionem puta quia ſigna exprimat inhoneſtatiſ ⁊ turpitudinis. Ille qui deceptus eſt debet cauſari contra ſe ipm̄. i. accuſare ſeipſum. puta quando ſigna ihoneſtatis exprimit ⁊ non cauetur. Si autem ſimulatione eius deceptus fuit. quia talia ſigna turpitudinis non exprimat. ſed tamen intendebat tunc iuſtum eſt ꝙ accuſat decipientem. multomagis q̄ȝ eos q̄ falſificāt numiſmata inquantum peccatum decipientis eſt contra virtutem. que honorificabilior eſt pecunia. Et q̄ȝuis amicitia honeſti ad eos haberi non poſſit. quorum operationes experti nō ſumus. tamen amicitia que eſt experimentum nō habet perfectionē ſui ſed quandā inclinationē que ē ex beniuolentia propter relationem alioꝝ. vel ex concordia. quia videẗ ſimilis naturaliter in moribꝫ. Und q̄ȝcito occurrit ꝯtrariū reſcinditur. Tertio diſſoluiẗ amicitia propter criminis ꝯmiſſionē. Si enim aliquis accepter aliquem ad ſuā amicitiā vt bonum ⁊ iuſtum. poſtea fiat malus. ita q̄ȝ malicia eius manifeſte videatur alio permanēte in bonitate. diſſoluitur talis amicitia. h⁹ ratio eſt. quia virtuoſo non poteſt eſſe amabile quodcū q̄ȝ malū. ſed ſolum bonum honeſtum. Unde cum omne amabile ſit bonum. nō oportet nec eſt decens ꝙ virtuoſus amet malum hominē. ſicut nec eſt decens aſſimilari prauo. Amicus eñ amico ſuo eſt ſimilis. Uñ inẗ bonum ⁊ malū hominē non poteſt diu amicitia ꝯuerſari. niſi ſit ibi aliqua ſimilitudo malicie. Ponit tñ philoſophus duo documēta circa diſſolutionē amicitie inter cum qui ꝑmanſit bonus. ⁊ eum qui effectus eſt malus.

Quid faciendū ſi alter amicoꝝ fact⁹ eſt malus ponit duplex documentū

Primū eſt. ꝙ ſi ille qui effectus eſt mal⁹ eſt incorrigibilꝭ ꝓpter abundantiā malicie. ita ꝙ de facili ad ſtatū virtutis redire non poſſit. tunc a tali amicitia recedere debet. Si aūt eū ſanabilis ⁊ reducibilis ad ꝟtutem. eſt ei auxiliū ferendū ad recuperandū bonos mores magis q̄ȝ ad recuperandū pecuniā amiſſam. q̄ȝto virtus eſt melior ⁊ eſſentialior amicitie q̄ȝ pecunia. Scd̄m documentū eſt ꝙ hi qui in p̄terito fuerūt amici. magis ſe dn̄t exhibere gratioſi q̄ȝ extranei. niſi in vno caſu. ſ. qñ abundans ⁊ incorruptibilis malicia fuit cauſa diſſolutionis amicitie. Tunc eñ quāto plus fuit amicus tāto magis extimandus eſt hoſtis et euitand⁹. Quarta ratio diſſolutōis amicitie eſt ꝓpter virtutis ꝑfectionē. Si eñ vnus amicoꝝ ꝑmaneat in eodē ſtatu. Alius aūt fiat multū excellentior in ꝟtute. tunc nō pōt inter tales manere amicitia Et ratio hui⁹ eſt. quia ad amicitiā ꝑtinet ꝯuiuere ad inuicem. ita ꝙ eadē placeāt ⁊ de eiſdem gaudeāt ⁊ triſtentur. Cū autē per notabilē diſtantiā virtutis nō eadem placeant bono ⁊ optimo. ideo nō pōt diu manere iter tales amicitia ⁊ ꝯuiuere vt amici ꝑfecti. Patʒ etiā h̄ ex ſilitudine. puta ex amicitijs q̄ ꝯhunẗ in pueritia. Si enim vnus eorum permaneat puer ſm mentem. alius autē proficiat ſm virtutē ⁊ fiat optimus. nō remanet inter illos amicitia. puer enī mente malus perſtat. Uñ Sen. Ubi incipis eſſe malus. vbi deſinis fieri melior. Rayñ. ex dictis beati Thome ⁊ Alberti ſuper libro ethicoꝝ.

Quantū ad tertiū .§. III.

ſcʒ de ſagacitate ꝯſeruationis amicitie. Sciendū ꝙ ad ꝯſeruatōem eius quattuor req̄runẗ. Primo ꝑmanentia in habitu. Scd̄o ꝯuenientia in affectu. Tertio reſidētia in ꝯuictu. Quarto correſpōdentia in affectu. Quātū ad p̄mū. ſ. ꝙ ꝑmanentia in habitu. ſ. ꝟtutis req̄ratur ad conſeruatōem vere amicitie. ſic ꝓbaẗ. Manente cā manet effectus. ſed cauſa ⁊ obiectū vere amicitie eſt virtus. q̄ simpliciter nihil eſt amabile niſi bonū honeſtū. ḡ manente virtute manet amicitia vera. Confirmaẗ h̄ idem tali ratione. Actus vere amicitie eſt ſimpl'r ligare ⁊ congregare. ſ. animos amicoꝝ ad inuicē. Sed virt⁹ ſeu bonū honeſtū quod eſt bonū ſimpl'r. eſt q̄ ſimpliciẗ ligat nō aūt vtile vel delectabile. ſed tantū ſm q̄d. Naʒ amicitia vtilis ⁊ delectabilis degenerat in cōcupiſcentiā quandam. qua aliq̄s motū amoris quo ad aliū transferẗ reflectit in ſeipm̄. ſed virtutes ſeu bonū honeſtū eſt vinculū ligans ſimpliciter. eo ꝙ motus amicitie vere que eſt ꝓpter virtutē ſiſtit in amato dū diligiẗ ꝓpter iſtud q̄d ē ꝑſonaliter in eo. ſ. ꝓ virtutē ⁊ nō propter aliud. Et ideo manente virtute in vtroq̄ȝ amicoꝝ conſeruaẗ amicitia.

Scd̄m quod requiriẗ ad ꝯſeruationē amicitie. eſt cōuenientia in affectu. Eſt eñ amicoꝝ vnuʒ cor ⁊ vna aīa. Unde diciẗ de primis chriſticolis q̄ habebāt ꝑfectā amicitiā ad inuicem. Multitudinis credentiū erat cor vnū ⁊ anima vna in dño Actuū. iiij. ⁊ ſm Tulliū. Amicorū eſt idem velle ⁊ idem nolle. ⁊ ideo oportet ꝙ de eiſdem guadeant ⁊ triſtenẗ. ſm illud ad Ro. xij. Gaudete cum guadentibꝫ. flere cū flentibus. idipm̄ inuicē ſentientes. Hoc aūt ꝓuenit ex ſilitudine virtutiū vł bonitatis. que eſt inter bonū ⁊ bonū. ⁊ virtuoſum ⁊ ꝟtuoſum. Tal' aūt ꝯueniētia q̄ ē cā gaudij ꝓpter ſilitudinē. nō eſt inẗ bonū ⁊ optimū. ⁊ mł'tominus inter bonū ⁊ malū. nec etiā inter malū ⁊ malū. Nō eñ ex malo peccati pōt eſſe veꝝ gaudiū. ſed fantiſticū ⁊ ſenſuale. ⁊ ſic etiā amicitia. Sicut facti ſunt amici herodes ⁊ pylatus ꝯuenientes in malo paſſionis xp̄i. vt dr̄ Luce. xxij. Tertiū q̄d requiriẗ ad cōſeruatōem amicitie. eſt reſidētia in ꝯuictu. Nā diſtātia bonitatis. dignitatis. ⁊ localitatis impedit amicitiam. Cuius ratio eſt. q̄ ꝯuiuere ad inuicē ꝯſeruat amicitiā ſed diſtantia illoꝝ triū impedit ꝯuiuere ad inuicē. Malus aūt ⁊ ſi q̄rat conuiuere alijs ⁊ ꝯtinuat. h̄ nō facit vt cōuiuat alijs. ſed vt ꝯfugiat cōuiuere ſecū ⁊ vt ponaẗ extra ſe. q̄ in ſe nō repit bonū virtutis vñ delectari poſſit ſed malū pcī ꝑ ꝯſciam remordentē. Et ideo vt refugiat illā triſticiā q̄rit alijs ꝯuiuere. vñ nec ad ſe nec ad alios habet verā amicitiā. Uñ ps. Qui diligit iniq̄tatē odit aīam ſuā. Inter illos etiā q̄ ſunt in ſupmo gradu ꝟtutis vel dignitatis. vel eos q̄ ſūt in infimo gradu. vt iter reges ⁊ viles ꝑſonas. inter ſapiētiſſimos ⁊ ſimplices. non pōt eſſe ſeu ꝯſeruari amicitia. q̄ eq̄litas req̄riẗ ad amicitiā circa actum amicitie. ſ. in ꝯueniēdo ⁊ coopando. ibi aūt eſt nimia ineq̄litas ⁊ diſtātia. Diſtātia aūt mł'ta locoꝝ amicitiā q̄dem ciuilē ſoluit. Et h̄ qñ eſt ſine ſpe oīno iterate cōgregatōis ad inuicē ⁊ coopatōis. Cui⁹ rō ē q̄ ſubtractis ſpeciebꝫ p̄oris amicitie a ſenſibꝫ ⁊ cogitatione q̄ erāt fomēta amicitie. ⁊ ſupuenientibꝫ alijs fantaſmatibꝫ alioꝝ amicoꝝ inter q̄s cōuiuiẗ. diſſoluiẗ amicitia p̄or q̄ȝtū ad habitū ⁊ opatōem exteriorē. Uñ phs dicit ꝙ nimia diſtātia amicitie cauſat obliuiōnē. Sʒ ſi diſtātia locoꝝ ſit cū ſpe iterate ꝯgregatōis impedit q̄dem amicitiā q̄ȝtū ad opatōem exteriorē tm̄. ſʒ nō q̄ȝtum ad habitū. q̄ ſpes et intētio reuidēdi amicū nō ꝑmittit deleri habitū amicitie p̄oris. Amicitia aūt ꝑfec̄ a ſpūal'. ſ. caritatis ꝓpter diſtantiā locoꝝ nō ſoluiẗ. Uñ Hiero. ad Paulinū i ꝓlogo biblie. Illa eſt vera neceſſitudo. i. amicitia. et xp̄i glutinio copulata. quā nō ꝑſentia tm̄ corpo

rum. non palpans ⁊ ſubdola adulatio. ſed dei timoꝛ et ſcripturaꝝ ſtudia ſibi conciliat. Quarto ⁊ vltīo req̄ritur ad conſeruationē amicitie coꝛreſpondētia ī affectu. Nō eñ amicitia eſt ad ſeipm̄. ſed ad alterū. ideo opoꝛꝫ ꝙ vnus amicoꝝ imponat alterī ea que ſunt de rōe ami citie ⁊ econuerſo. Et cum amicitia ſicut ⁊ iuſticia eq̄le reſpiciat ⁊ ꝯſiſtat in equalitate. Eſt tñ triplex equalitas.

De tripli ci eq̄litate ī amicitia

Pꝛima ſcḋm quantitatē. qḋ ptinet ad iuſticiā cōmutatiuam. ⁊ ſeruaꝛ in amicitia vtili vel delectabili. vt. ſ. tm̄ ſre tribuaꝛ quantū dedit amicus. Scḋa equalitas attenditur ſcḋm ꝓpoꝛtionē. ⁊ hec eſt iuſticia diſtributiua ⁊ in amicitia. vt. ſ. melioꝛ plus ameꝛ ꝙ amet. ſicut ⁊ maioꝛ honoꝛ ⁊ dignitas daꝛ meliori. Tertia eſt equalitas reputatōis ⁊ ſic in multis recompenſatōibꝫ amicoꝛuꝫ eſt. ſ. amicitia ſcḋm reputationē. ſicut verbi gratia. Cum ſupioꝛ amat inferiorē ꝓpter honoꝛē. ⁊ inferioꝛ ſupiorē propter vtile. ibi ē equalitas ſcḋm reputationē. quia ꝙtum inferioꝛ r̄putat ſibi lucrū amari a ſuperiori tantū ſuperioꝛ reputat ſibi honoꝛem amari ab inferiori. Que autē vnus amicoꝛuꝫ debeat alteri impendere opera. habes in. §. ſequēti. Diciꝛ aūt clemens grecoꝝ quidam ſapientiſſimus. Amicoꝛū debere eſſe omnia cōmunia. xij. q. j. Dilectiſſimus. Raynerius poſt btm̄ Tho. ⁊ Albertū ſup libꝛo ethicoꝝ.

Preter predicta cir . §. IIII.

ca amicitiā ꝯſideranda ſunt tria. ⁊ diligenter ad intelligendū verā amicitiā. pꝛimo diffinitōis ꝯtinentia integ̃lis. Scḋo dilectionis ꝯuenientia ſpēalis. Tertio ꝯ operationis euidentia virtualis. Quantū ad pꝛimū. ſ. de diffinitione amicitie ſciendū. ꝙ ex ariſto. dictis in. viij. ethi. ſic poteſt diffiniri. Amicitia eſt beniuolentia mutua nō latens rōne boni. Ex quibus verbis quatuoꝛ dici pn̄t. integrantia amicitiā. ſcꝫ dilectio. readamatio. oſtenſio. et intentio.

Amicitia qd ſit ⁊ q̄ reqrūꝛ ad verā amicitiam.

Et pꝛimū ſcꝫ dilectio ſeu amoꝛ reqrīꝛ. Nā amoꝛ nō eſt cuiuſcunqꝫ obiecti. ſed determinati qḋ eſt bonū. Unuſquiſqꝫ eñ videꝛ amare vel qḋ eſt bonum ſimpliciter. vel qḋ eſt apparens bonū. ſ. qḋ ſibi videꝛ bonū ſed h̄ nō ſufficit ad amicitiā. ſed requiriꝛ. Et ſcḋm. ſ. readamatio. vt ſcꝫ amans ameꝛ ab amato. Nā amicitia requirit quandam viciſſitudinē ſeu ꝯmutatōem amoris ſcḋm pꝛopoꝛtionē. Unde ſi aliq̄s amet aliquē ⁊ nō reameꝛ. erit amoꝛ nō amicitia. ſicut cū quis amat vinum ⁊ hm̄ōi. Q̄ꝫ ēt aliq̄s amet aliū propter aliquā ſuā vtilitatē. ⁊ nō ꝓpter ſeipm̄. i. ꝓpter bonū ipſiuſ amati. eſt amoꝛ ꝯcupiſcentie nō amicitie. Tertio requiriꝛ oſtēſio amicitie per ſigna exterioꝛa manifeſta. ita ꝙ amici nō lateant ſeinuicē. ſed ꝙ vnꝰ cognoſcat alterū. ⁊ ſciat ſe amari ab altero. multi eñ ſunt beniuoli ad eos q̄s nūqꝫ viderunt. inq̄ntū extimāt eos iuſtos. Tales ⁊ ſi ſint beniuoli cū readamatione. nō tñ pn̄t dici ꝓpꝛie amici. cū lateant ad ſe inuicē. Reqriꝛ vltimo finis amoꝛis. ſ. rōne alicuiꝰ boni. Et cū bonū ſit triplex. ſcꝫ vtile. delectabile. et honeſtū. ſolū amicitia q̄ fundaꝛ in honeſto. i. cuꝫ amaꝛ amicus rōe boni ꝟtutis q̄ eſt in eo. ⁊ vera bona ⁊ perfecta ⁊ ſtabilis amicitia. Nā alie cito ſoluunꝛ. ſ. cū deficit delectatio. vt in amoꝛe libidinoſo. Uel cum deficit vtilitas vt ī amoꝛe ſeu amicitia aliꝰ ꝓpter tꝑalia bōa. Unḋ Señ. Sic mel muſce. foꝛmice g̃na. cadauia lupi. ſic iſta turba amicoꝝ p̄dam ſequiꝛ. ſꝫ ꝟtute ꝑmanēte in amico ſꝑ durat amicitia. Et notandū ꝙtū ad oñſionē amicitie ꝑ ſig̃ ꝙ amicꝰ q̄tuoꝛ dꝫ ꝑuare erga amicum ſuum.

Q̄ꝫ amicuſ q̄tuoꝛ dꝫ ꝑuare.

Pꝛimo dꝫ cū ꝓ̄pte ad ſua bona vocare. Huiꝰ ratio ē. q꞉ cū amicꝰ ſciet aliū amicū ſuū de ſuis bōis gaudere ⁊ delectari ⁊. h̄ ei ſit delectabile. opꝫtet ꝙ cito vocet amicū ad ꝓſꝑa ſua ⁊ ei cōicet ea. Opoꝛtet eñ ꝙ bonꝰ amicus ⁊ bonꝰ hō cito bn̄faciat amico indigēti. Un̄ Prouerb. iij. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere cras. cū ſtatī poſſiſ dare. ⁊ Prouer. vi Diſcurre feſtina. ſuſcita amicū tuum. Scḋo amicꝰ q̄ eſt in bōis foꝛtunijs. i. ꝓſꝑitate dꝫ cōicare bona ſua amico q̄ eſt in neceſſitate nec dꝫ expectare ꝙ amicꝰ reqrat cū de futuro cū ſciat indigentiā eiꝰ ne ille habeat erubeſcere in petēdo. Tertio amicꝰ ſi q̄ mala ei eueniūt. dꝫ tarde nūciare amico ſuo. Rō huiꝰ eſt q꞉ amicꝰ nō vult ꝯtriſtari amicū ſuū. ꝯſiderat aūt ꝙ amicus audita aduſitate ſua ille ꝯtriſtabiꝛ. Patꝫ h̄ etiā ꝑ ſimilitudinē. q꞉ illi q̄ ſūt viril' aniꝰ ſcḋm naturā pfectā ꝟtutē fugiūt ꝙ ſint amici ſui ſecū in triſticijs. Et niſi ſit triſticia ita magna ꝙ excedat vires ſuas nullo mō ſuſtiet ꝙ ꝯdoleat ſibi cū ipe nō ſit ploꝛatiuꝰ. nō delectaꝛ ꝙ aliq̄s cōploꝛet ſibi ⁊ ſecū. Sꝫ mulicbꝛes hoīes gaudēt in h̄ vt ꝑ triſticiā ſint alij ſecū anguſtiati. Quarto amicus q̄ eſt in aduſitate ſi petat auxiliū ab amico q̄ eſt in ꝓſꝑitate. dꝫ iſta ꝑuare. Pꝛimo vt ſit tardus in nūciādo ei ſua

Amicꝰ q̄ ē ī aduſitate debꝫ tria ꝑuare

aduerſa. q꞉ cauere debet triſtari ipm̄. Scḋo dꝫ eſſe verecundꝰ in petēdo ab eo auxiliū. ⁊ h̄ ne in petēdo reddat ſe onerosuꝫ ⁊ īpoꝛtunū. Tertio dꝫ eſſe diſcretꝰ in vocando ad īfoꝛtunia amicū ꝓ auxilio. q꞉ ſi eſt leue īfoꝛtuniuꝫ mulicbꝛe ē ꝙ vocet amicū ad iuuandū eā. cū ꝑ ſe ſufficiat ſibi ꝓuidere. Si aūt eſt infoꝛtuniū excedēs vires etiā alioꝝ. ita ꝙ iuuare nō pn̄t nec tūc debet amicos ad hoc vocare. ſed ſi eſt magna aduerſitas ⁊ per eos iuuari pt. Raynerius poſt btm̄ Tho. et Albertum.

Secundū cōſideran . §. V.

dū circa amicitiā. eſt amatōis ꝯuenientia ſpēalis. Multi eñ videnꝛ velle amari potiꝰ ꝙ amare credentes ꝙ ꝟtus amicitie magis ꝯſiſtet in amari ꝙ in amare. Cuiuſ ſignū ē ꝙ multi ſunt amatoꝛes adulatōis. amantes vt aduleꝛ eis. tū q꞉ amari ꝓpinquū eſſe videꝛ honoꝛari. qḋ plus appetiꝛ ꝙ honoꝛare. Sꝫ ꝙ amicitia magis conſiſtat in amare ꝙ amari oñdiꝛ rōnibꝫ. ſilitudinibꝫ. ⁊ auctoꝛitatibꝫ. Sex aūt rōnibꝫ ꝓbaꝛ ꝙ magis ꝓpꝛiū amicitie eſt amare ꝙ amari. ⁊ Pꝛimo rōe cognitionis. Nā cū

Q̄ꝫ amicitia magiſ ꝯſiſtat in amare ꝙ in amari.

nobiliꝰ ſit ſcire ꝙ credere. ⁊ ꝙ amamꝰ aliquē ſcimꝰ. ſed ꝙ amemur credimus nō ſcimus certitudinaliꝛ. ergo pfectius eſt amare ꝙ amari. Scḋo rōne oꝑatōis. Nobiliꝰ eſt ei bene agere ſeu oꝑare ꝙ ſibi bn̄ agi. ſꝫ amare eſt bn̄ facē. q꞉ amicꝰ ē oꝑatiuꝰ bonoꝝ ad aliū ꝓpt illū āari āt ē bn̄ pati. ꝗ ⁊c. Tertio rōe ꝯmdatōis. Videmꝰ eī ꝙ amici laudāꝛ ex h̄ ꝙ amāt. n̄ ex h̄ ꝙ amāꝛ ab alijs. Quarto ratione ꝟtutis. Unuſquiſqꝫ eñ laudaꝛ ꝓpter pꝛopꝛiā virtutem. Amare aūt alios eſt pꝛopꝛie virtutis. Amari vero ab alijs eſt virtutis aliene. Quinto ratione obligationis. Melius eſt eñ ꝙ alij obligētur nobis ꝙ nos eis ſꝫ cū alios amamꝰ eos obligamꝰ nob. cū amamur ab alijs ipis obligāur. ⁊c. Sexto rōe p̄miatōis. Illḋ eī q̄ meremur ⁊ p̄miamur eſt melius eo q̄ nō p̄miamur. ſꝫ amādo ſcꝫ recte meremur ⁊ p̄miamur. In hoc autēꝫ ꝙ amamur ab alijs non eſt ibi meritum. vnde nec p̄miū nr̄m ſed alioꝝ coꝝ. ſ. a q̄bus amamur debite. Pꝛobaꝛ ēt ꝙ amicitia magis ꝯſiſtit in amare ꝙ amari ſilit' vel ſilitudine. Nā matres q̄ꝝ amoꝛ ē vehemēs ad filioſ. magiſ gaudēt ⁊ delectāꝛ ꝙ amēt filios ſuos ꝙ ꝙ ameꝛ ab eis. Quedā eī matres dāt filios nutricibꝫ ad nutriēdū. ⁊ ſciētes eos eſſe filios ſuos amāt eos nō tñ multū curāt vl' q̄rūt ꝙ reameꝛ ab eis. q꞉ nec eas reamare pn̄t. cū adhuc neſciāt illas eē ſuas mr̄es. Tertio h̄ idē oñdiꝛ auctē. Dic eī aug. ī li. ḋ cathezizādis rudibꝫ. Nlla maioꝛ ꝓuocatio ad amoꝛē ꝙ p̄ueīre amādo. nllꝰ ē tā fere mētꝭ q꞉ ſi īpēdē n̄ vlt tñ repēdē. ⁊ Señ. ī epl'a ad lucillū. Si q̄ris quō ſis acturꝰ amicitiā l' amicū. mōſtrabo inq̄t tibi amatoꝛiū ſine medicamēto. ſñ herba. ſine vlliꝰ bn̄ficij carmīe. ſi vis amari ama. ⁊ ſbdit eām. Iocūdiꝰ ē amicū facē inq̄t ꝙ habere. quemodo artifici iocūdius eſt pingere ꝙ pinxiſſe.

Sciendū tamen ꝙ ex ꝑte obiecti ſeu amabilis nobili⁹ ē amari ꝙ̄ amare. quia amabile eſt tantū bonū exiſtēs vel apparens. ſed ex parte vinculi. i. amoris tunc nobilius eſt amare vt dictū eſt ꝙ̄ amari. quia magis ſaluat̃ vinculum amoris in eo qui amat ꝙ̄ in eo q̄ amatur. Ray. ex dictꝭ beati tho ⁊ alber. ſup li. eth.

De trib⁹ ꝑ q̄ amicitia euidēt̃ oſtēditur.

Tertium in amicitia. §. VI

ꝯſiderandū ē operationis ꝟtualis euidentia. Poſſunt autē oīa amicitie opa reduci ad tria. Probatio dilectōis que eſt ꝑfecta amicitia. Exhibitio eſt operꝭ ſm̄ Grego. Primū eſt beniuolentia in interiori affectu. Secundum eſt concordia in multiplici actu. Tertiū eſt beneficētia in exteriori effectu. Quantū ad ꝓmū reqritur beniuolentia in affectu. Eſt em̄ ꝑncipiū eius ſine q̄ nō poteſt eſſe amicitia. Non em̄ poſſunt fieri amici inuicem niſi ꝓus facti ſunt beniuoli. Unde tullius de amicitia. In hoc preſtat amicitia ꝓpinquitati. ꝙ ex ꝓpiquitate beniuolentia tolli poteſt. ex amicitia non poteſt tolli. Sublata beniuolētia tollit̃ amicitia ſed propiquitas manet. Et licet beniuolentia requirat̃ ad amicitiā. non tamen beniuolentia eſt amicitia. Ubi eſt notandū ꝙ ad amicitiā ſicut iuuenes ſunt apti ex naturali complexione. ita ⁊ ſenes ⁊ litigioſi ſunt inepti iuuenes em̄ naturaliter multū gaudēt in affectu. in conſpectu. in colloquio. in obſequio alioꝝ. Talia autem ſunt cauſatiua amicitie. vt dicet̃ ergo ⁊c̄. ſed ſicut iuuenes ſunt faciles ad amicitiam. ita de facili ſoluūt amicitiā. Et rō hui⁹ eſt. qꝛ amicitie iuuenū vt plurimū eſt ꝓpter delectabile vel vtile. q̄ em̄ viuūt ſm̄ paſſiones his maxime competit proſequi delectabile. ſed iuuenes maxime ferūtur a paſſionibꝫ nondū roborato in eis iudicio rōnis. ⁊ ideo ꝓſequūtur maxime illud quod ſm̄ p̄ſens tpus eſt delectabile. Qd̄ autē nunc eſt delectabile. paulopoſt non eſt delectabile. Et ſi aliquando iuuenes non mutuo ꝯuiuāt ꝓpter delectabile. tamen querūt habere amicitiā propter vtile inq̄ꝫtum per hoc habent aliquā ſpem boni. i. lucri ꝓpter qd̄ eſt in eis vtilis talis ſocietas. Senes aūt ⁊ litigioſi ⁊ mordaces ſunt inepti ad amicitiā. Et rō huius eſt multiplex. Prima quidem quia nimis diligunt ſeip̄os ⁊ nimis intendunt ſibi ꝺ alijs paꝝ curātes ⁊ minus gaudent de colloquijs alioꝝ. Secundo quia ſenes ſunt proni ad ſuſpicandū mala ꝺ alijs propter mala que cōmiſerunt ipi in p̄terito. ⁊ ideo nec de alijs ꝯfidūt nec alijs ꝯuiuūt. Tertio quia antiqui de ſeip̄is p̄ſumentes nimis ſenſum ſuū ſequūtur. ⁊ cuꝫ alijs non concordant. Quarto quia ſubtrahūt alijs colloquia ⁊ obſequia. Hec aūt ſunt ꝯtraria amicitie. Poſſunt ergo ſenes ⁊ ſeueri eſſe alijs beniuoli in affectu ⁊ effectu ſubuentionis. ſed nō perfecte alioꝝ amici cōmuniter loquendo.

Qui ſunt apti ad amicitiā et q̄ inepti.

Q, ſenes ad amicitiā inepti ſūt rō ponit̃ multiplex.

Sciendū etiā ꝙ amicitiā habere ad multos non eſt bene poſſibile. loquendo de perfecta amicitia ciuili. ⁊ hoc patet diſcurrendo ꝑ ſingulas ſp̄es amicitie. ſ. vtilis. delectabilis ⁊ honeſti. Et ꝙ amicitia q̄ eſt ꝓpter bonū vtilitatis. non poſſit haberi ad multos. Probatur ꝓmo ꝓpter defectū non irrecompenſationis. qꝛ ſi homo habeat ſuꝑfluam multitudinē amicoꝝ ꝓpter vtilitatē a q̄bus recipiat obſequia. oportet etiā ꝙ multis obſequat̃ ⁊ econuerſo Sed hoc eſt valde laborioſum. q̄a non ſufficit tempus vite his qui volunt hoc agere. Secundo ꝓpter defectū virtualis oꝑationis vel ꝓprie ſolicitudinis. qꝛ cū homo multos amicos acq̄rit ꝓpter ſui vtilitatē ipi amici ſuperflui ip̄m diſtrahunt ⁊ impediunt a bona vita que ꝯſiſtit in oꝑatione ꝟtutis. qꝛ dum homo ſuperflue intendit negotijs alioꝝ conſequens eſt ꝙ non poſſit debitā curā gerere de ſeip̄o. Q, amicitia que eſt ꝓpter delectabile etiā nō poſſit haberi ad multos ꝓbatur exemplo ⁊ exꝑimēto. Exemplo q̄dem ſalis. Nā ſal vt ꝯdimentū ꝓpter delectationē q̄ritur ⁊ ponit̃ in cibo ⁊ tamē ſi ſal paꝝ ponat̃ in cibo ſufficit. Sic a ſimili pauci amici ſufficiunt homi ad delectationē. vt cū eis ꝑ aliquod tempus delectet̃ ⁊ recreetur. Exꝑimento aūt ꝓbatur q̄a amore libidinoſo vnus homo non amat amore intenſo plures mulieres. ſed vnā tantū vel paucas eo ꝙ intenſus amor haberi nō poteſt niſi ad vnū tantū. vel ad paucos valde. Si etiā amicitia delectatōis haberet̃ ad multos. multitudo impediret delectationē dū vnus non poſſit alteri vacare abſtractus a multis. Q, amicitia que eſt ꝓpter honeſtū que eſt vera amicitia. non poſſet haberi ad multos ꝓbat̃ ſic. Amor ſuperabundās nō eſt natus fieri ad multos ſed ad vnū tantū vel ad paucos. Sed amicitia honeſti q̄ ſcꝫ ꝓpter ꝟtutem eſt ſuperabundans ⁊ ꝑfecta reſpectu aliaꝝ. ergo nō poteſt eē ad multos. ꝓbatur idē rōne complacentie. ſm̄ em̄ ꝑfectam amicitiā amici valde ſibijnuicē placent. ſed nō eſt facile ꝙ ſimul idē valde placeant multi. q̄a pauci inueniuntur in q̄bus nō inueniat̃ aliq̄d quod vni diſpliceat. Et dum ei placet vnus in aliquo i ꝯtrario ad illud qd̄ erit in alio diſplicebit alius. quod nō poteſt reꝑiri in ꝑfecta amicitia. Probatur idē rōne exꝑientie. Amicitia eſt q̄ ꝓpter ꝟtutē indiget multa exꝑientia. que non poteſt haberi ſine longa aſſuetudine ⁊ longo tp̄e. ⁊ hoc vt nō ſe lateant ſed inuicē cognoſcant. ⁊ hoc eſt difficile. Unde ⁊ puerbialiter dr̄. ꝙ non conuenit ꝙ aliq̄ ſe cognoſcant ⁊ diligant. anteq̄ꝫ ſimul comedant menſurā ſalis. Et ſi arguat̃ contra. q̄a charitas eſt ꝑfectior q̄ꝫ amicitia ciuilis ſed charitas eſt cōmendabilior q̄ꝫto magis ſe extendit ad plures q̄ꝫ ⁊ amicitia ciuilis. Rn̄detur ꝙ charitas magis aſſimilatur amori beniuolentie cū ſit etiā ad nos remanentes q̄ꝫ amori amicitie. Et ſic nō eſt īconueniens ꝙ charitas extendat̃ ad valde multos qd̄ de amicitia dici non poteſt. Non āt poteſt dari numerus de q̄ꝫtitate amicoꝝ quot debeāt eſſe. ſicut nec menſura de quātitate alimentoꝝ ſumendoꝝ. qꝛ vn⁹ īdiget pluri alius pauciori. Sic ⁊ ī amicitia ſm̄ ſtatutū plus ⁊ minus īdiget. Hec reynerius poſt beatū thomā ⁊ albertū ſuꝑ librū ethicoꝝ.

Q, pmo amici ſ... aico p... ſimilitudi...

Q, nō eſt poſſibile hr̄e ad multos amicitiā rō ponit̃ ⁊ multiplex.

Secundū ꝙ requiri. §. VII.

tur ad ꝑfectā amicitiā eſt ꝯcordia ī multiplici actu. iſta āt ꝯcordia q̄ꝫuis ꝯſiſtat ꝑncipalr̄ ī affectu ⁊ actu vnanimi. ſ. ꝙ eadē velit ⁊ nolit ⁊ eadem eligat. vt patet ex ip̄a ſignificatōe ⁊ īterp̄tatōe nomīs. Nā dr̄ ꝯcordia vnitas cordiū ſeu voluntatū. Un̄ hec ꝯcordia eſt. nō in ſpeculatiuis nec minimis rebus nec in vitijs ſed ī oꝑabilib⁹ cōibus ⁊ vtil. bꝫ. Concordia em̄ in ſpeculatiuis nō facit amicitiā. Et rō hui⁹ ē. ꝙ em̄ aliq̄ ꝯſentiāt adīuicē ꝙ ſol maior ē terra. vel nō ꝯſenſus vel aſſenſus nō tollit̃ nec facit amicitiā. rō hui⁹ ē. qꝛ iudiciū ī talibꝫ ꝓcedit ex naturali rōne. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns ex neccītate. amicitia aūt ex electōe. Nec etiā ī minimis rebꝫ ꝯſentire vel diſſentire ꝑtinet ad amicitie rōnē. ſꝫ ī his q̄ hn̄t aliquā magnitudinē. Nec etiā in vitijs ꝓprie ē ꝯcordia ſic nec amicitia. Nā cū praui deſtruāt bonū cōe. ⁊ nō ſeruēt iuſticiā. eo ꝙ volūt ſuꝑabundare in bonis ⁊ non deficere in malis. i. dānis ⁊ grauationibꝫ. ⁊ ideo nō p̄nt habere ꝯcordiā cū alijs ſed ꝯtentionem ſicut appetētes plus in lucris. ⁊ minus ī damnis ſunt īiuſti. nec ꝑ ꝯſequēs ſūt ꝯcordes. Eſt iſta igit̃ ꝯcordia ī aliquo decreto oꝑabili. Debet aūt ꝯcordare amicus amico vltra affectū q̄ ad aſpectū. q̄ ad effectū. q̄ ad ꝯuictū. Prīo q̄ ad aſpectū. Nā viſio amici eſt delectabil' amico. tū qꝛ ꝑ viſionē incipit cauſari paſſio amoris. tū qꝛ aſpectus amici eſt delectabilis amico. Sicut ſi q̄s delectat̃ in aſpectu rei pulcre quā diligit. ⁊ q̄ ſibi placet. cū ex ꝑte ſimilitudinis. Sicut em̄ amore carnali ſe amātes appetunt ſe videre ad oſtendendum ꝙ amor maxime

De ſcd̄o reqſito ad amicitiā ſ. ꝯcordia.

Amic⁹ cōcordare debet amico vltra affectū q̄ ad ... cuꝫ q̄ ad ... etiā.

fit ſm aſpectum. ſm illud Prouerb. Ubi oculus ibi a-
mor. ita in amore honeſto amicitie. propter ſimilitudinē
virtutis ex aſpectu ꝯſeruat amor. Scđo dicit ꝯcordare
De dāno
qđ icurrit
q ſol⁹ ē et
nō habet
amicum.
amici in ꝯuictu eo ꝙ ꝯuiuere adinuicē eſt ꝓcipuus act⁹
amicitie. In cui⁹ ſignū dr̄ Eccĩs. iiij. de eo q nō ꝯuiuit a-
micis ſed caret eis. Ue ſoli q ſc3 ē ſine amico xp̄o vel ðo
caret em̄ talis effectu amicitie. q ē reuelatō ꝯſolatio ⁊ de-
fenſio. Unde ſubdit in auctē illa q2 ſi ceciderit nō hab3 ſub-
leuantē. Si ceciderit in culpā nō h3 ſubleuantē ꝯſilio ⁊
orōe. Si ceciderit in penā tribulationiſ nō h3 ſubleuātē
ꝯſolatione. Si ceciderit īuaſione alteri⁹ nō h3 defenden-
tē. ve etiā ſoli. i. ſine xp̄o. q2 nō h3 ſi ceciderit in culpā cri-
ſtū erigentē. Si ceciderit in mortē nō habet xp̄m viuen-
tē. Si a diabolo tēptat nō h3 xp̄m defendentē. Oſee. ix.
Ue eis cū receſſero ab eis. Aug. in li. de ciui. dei. Mag
Dicit ami
ci ſua ſecre
ta adīuicē
reuelare.
miſeria hōis eſt nō eſſe cū illo ſine q eſſe nō pt̄. Tertio
dicit amici ꝯcordare q̄tū ad colloquiū. q2 dicit adinuicem
ſua ſecreta reuelare. Et h ꝓbat ꝓmo exēplo. ſ. dei. Exod.
xxxiij. Ubi dr̄ ꝙ moyſes loq̄bat ad dn̄m facie ad faciē
ſicut loq ſolet hō ad amicū ſuū. Scđo oſ̄dit h idē ex pi-
culo qđ īminere pt̄. ꝓpter qđ dr̄ Eccĩ. viij. Nō omi hoī
manifeſtes cor tuū q̄ſi. di. Nō vnicuiq3 manifeſtes ſecre-
ta tua. ſed tali q poſſit ⁊ velit iuuare. Tertio ꝓbat h ex
cōmodo. Unde b. Amb. in li. de offi. Solaciū vite hui⁹ eſt
ſi habes cui pectus tuū apias. cui archana cōices. cui ſe-
creta pectoris tui cōmittas. vt colloces tibi fidelē virū
qui in ꝓſperis gratulet tibi. in triſtib⁹ cōpatiat. in ꝑſecu-
tionib⁹ abhorreat. Facilis vox ⁊ ſmo ꝯgru⁹. tot⁹ ſum tu⁹
ſed paucorū effectus. Et tullius ī li. de amicitia. Excepta
ſapia. nil melius datū eſt nobis a dijs īmortalib⁹ amici-
tia. Quid em̄ eſt dulcius q̄3 hr̄e cū q oīa audeas ſic loq
vt tecū. Quis eſſet tant⁹ fructus in reb⁹ ꝓſperꝭ. niſi hr̄es
amicū q in illis eque vt tu ip̄e gaudeat. Aduerſitates e-
tiā difficile eſſet ferre ſine illo q illas grauī⁹ etiā q̄3 tu fer-
ret. Unde ⁊ ſaluator noſter ſolis amicis. i. diſcipulis ſecre-
ta manifeſtauit dicēs. Johis. xv. Uos dixi amicos. q2 a-
oīa q̄ audiui a pr̄e meo nota feci vobis. Hec autē ſecre-
ta dicit Greg. fuerūt gaudia interne caritatis. ⁊ feſta ſu-
perne pr̄ie. que noſtris mentibus per aſpirationem quoti-
die imprimit. hec Raynerius. Sed principiū beati Tho-
me ⁊ Alberti ſuper li. ethi.

Tertiū qđ requiri §. VIII

De tertio
qđ reqrit
ad amici-
tiam.
tur ad amicitiā eſt beneficientia in exteriori effectu. Nā
ille eſt verus amic⁹ qui vult ⁊ opat bona exiſtētia vł ap-
parētia amico ſuo. nō ꝓpter ſeipm̄. ſed grā amici ſui. Be-
nefacit āt amic⁹ amico ſuo tripl'r ⁊ fuit ⁊ obſequit. Pri-
De amici
tia ꝙ ver⁹
amic⁹ ami
co tripli
ter ſeruit
⁊ obſeqt.
mo liberaliter. Scđo celeriter. Tertio vtiliter. Liberalis
quidē q2 ſi amic⁹ ſeruit amico vel benefacit īuitus vel ꝓ-
pter ſeipm̄ nō eſt amic⁹ eius. Unde Amb. in li. de offi.. In
bn̄ficio ꝯferēdo pl⁹ anim⁹ q̄3 cēſus opat. Magis ꝓpon-
derat beniuolētia q̄3 poſſibilitas reddēdi mun⁹. Scđo
debet amic⁹ benefacere amico celeriter. Si em̄ in ſeruien-
do alteri q̄s voluntatē expellere negligat. nō eſt amicus
eius. Sen. in. iiij. de bn̄fi. Gratiſſima ſūt bn̄ficia occur-
rentia. vbi nulla fuit mora nec accipiētis verecūdia. Ter-
tio debet benefacere vtiliter. Si ei q̄s bn̄facit amico ſuo
ꝓpter bonū ſuij pius. nō intendēs bonū amici nō ē ver⁹
amicus. ſed ſi intendit bonū amici ⁊ ꝯtrariū exinde ſequit
id eſt malū. nō eſt hoc ꝯtra verā amicitiam. puta dat illi
De tripli
ci amicitia.
medicinā vt ſanet. illa aūt medicina nocet. nō agit h con-
tra amicitiā ex q bonū eius intēdat. Sed nota ꝙ eſt a-
micitia triplex ficta vel falſa. vera vel imꝑfecta. ꝑfecta et
ſūma. Et ficta quidē eſt qn̄ ē ſolo noīe ⁊ nō ope. ore ⁊ n̄
corde. in ꝓſpitate ⁊ nō ī aduſitate. de ea q̄ ē ſolo nomīe dr̄
Eccĩ. xxxvij. Eſt amicus ſolo noīe. glo. ⁊ nō re. ⁊ talis eſt
vitāda. q2 ē ſine humore caritatis. Unde dr̄. i. Job. iij. Nō
diligam⁹ verbis neq3 lingua. ſed ope ⁊ veritate. nō inq̄t
verbo ſc3 nō faciendo qđ ꝓmittimus. Neq3 lingua. i. di-
cendo facere bonū ꝓpter deū ⁊ facit ꝓpter mundū. ſ3 ope-
ris executione ⁊ veritate. i. ſincera intentione ꝓpter deū.
Scđo amicitia eſt ficta quando eſt ore ⁊ non corde. id ē
ꝓferat verba amicitie ⁊ in corde habet odiū malicie. Ta-
lis fuit amicicia Joab ad amaſam. ij. Reg. xx. vbi dr̄ ꝙ
Joab obuians amaſa dixit. Salue mi frater ⁊ tenuit dex-
terā manū amaſe. q̄ſi deoſculans eū. ⁊ effudit viſcera
eius in terrā. ſic mūdus ꝓponit delectationē ⁊ ꝯcludit a-
maricationē. Unde Eccĩ. vi. Eſt amic⁹ q couertit ad inimi-
citiā. ⁊ qui odiū ⁊ rixam ⁊ ꝯuitiū denudauit. i. mala om-
nia q̄ ſciebat de illo cui⁹ amicitiā ſimulabat. manifeſtabat.
⁊ ſi neſciet finget. Unde dr̄ ꝓuerb. xviij. Occaſiones q̄rit
qui vult recedere ab amico. Boecius de ꝯſolatione. Ne-
queūt mali oculos tenebris aſſuetos ad lucē ꝑſpicue ve-
ritatis attollere. ſimileſq3 auib⁹ ſunt. quas nox illumīat
dies excecat. Et de tali ficto dr̄ eccĩ. xij. Non credas ami-
co tuo in eternū. qđ intelligit vel de falſo amico cui non
eſt credendū. cū dilectione oſ̄dat vel humiliationē vel
lachrimat. Uel poteſt etiā intelligi de diabolo transfigu-
rante ſe in angelū lucis cui non eſt credendū etiā ſi verū
dicat. ſ. inq̄3tum ip̄e dicat ſed alia ratione. Tertia ē ficta
quādo ē in ꝓſperitate nō in aduerſitate. ⁊ de tali dr̄ eccĩ.
xij. Si largitus ei fueris. ſ. ficto amico aſſumet. ⁊ ſi non
habueris relinquet te. ⁊ ꝓuerb. xix. Diuicie addunt ami-
cos plurimos. A paupere autē hi quos habuerit ſepan-
tur. Qui vtilitatis cauſa amicus ē. tam diu amic⁹ erit.
q̄3diu talis erit. ait ſeneca. Amicitia autē vera ſed imper-
fecta ē que fundat in honeſtate ⁊ virtute morali ſine ca-
ritate. ⁊ fide. qualis fuit inter cathonē ⁊ tullium. ⁊ inter
illos duos philoſophos de quibus narrat Ualerius ꝙ
vno capto ⁊ decapitando alius obligauit ſe ꝓ eo quouſ-
q3 iret ad ciuitatē ꝓpriā de ſuis bōis diſpoſitur⁹ et rediſ⁹
ē die ſtatuta. ꝓpter qđ tyrān⁹ q cepat. ſ. dyoniſi⁹ vtrūq3 li-
berū dimiſit ⁊ rogauit ſe tertiū. i. amicitia eorū deputari.
Amicitia ꝑfecta ⁊ cōpleta eſt que fundat in caritate dei
De amici
tia ꝑfecta
⁊ vera.
cum alijs ꝯditionibus amicitie ꝓdicte. hec excedit oēm
aliam amicitiā. ⁊ de hac amicitia ſic ait Jo. Caſſianus in
collat. Joſeph enarratis alijs generib⁹ amicitiarū. In
his igit cunctis amicitijs vnū eſt genus inſolubile cha-
ritatis. qđ nec cōmendationis gratia. nec officij vel mu-
nerū magnitudo ꝯtraxit. vel cuiuſq3 rōne vel natura ne-
ceſſitatis ꝯiunxit. ſed ſola ſilitudo virtutū. hec inquā ē
que nunq3 caſib⁹ vllis ſcindit. qua nō ſolū diſſociare vł
delere locorū vel tpm̄ interualla nō ꝓualēt. ſed nec mors
quidē ip̄a diuellit. Hec ē vera ⁊ indiſrupta dilectio q ge-
mīa amicorū ꝑfectiōe ac tutū ꝯcreſcit. cui⁹ ſe initiū ſed⁹
nec deſideriorū varietas. nec ꝯtentioſa dirumpet ꝯtrarie-
tas voluntatū. Ceterū multos nouimus in hoc ꝓpoſito
ꝯſtitutos. q cū ꝓ caritate xp̄i fragrātiſſima eſſent ſolidi-
tate deuicti. nō perpetuo eā nec indiſrupte ſeruare potu-
erunt. quia licet locus ſocietatis ꝓncipio inniterent. nō
tamen vno ⁊ pari ſtudio arreptū ꝓpoſitū tenuerunt. Fu-
itq3 inter eos quedā temporalis affectio. q2 nō eq̄li vtri-
uſq3 ꝟtute. ſed vnius patientia ſeruabat. que q̄3uis ab
vno magnanimiter atq3 infatigabiliter retentaret. necē
ē tn̄ eā alterius puſillanimitate dirūpi. Infirmitates
nanq3 eorū qui tepidius ꝑfectionis appetunt ſanctita-
tem. quantūlibet fortiū tolerantia ſubſtentant ab ip̄is
tn̄ qui infirmi ſunt nō ferunt. habēt em̄ ſibi inſitas cō-
motionū cauſas. q eos quietos eſſe nō ſinūt vt ſolent. q
carnali egritudīe detinent ſtomachi vi īfirmitatiſq3 fa-
ſtidia coquorū vel miniſtrātiū negligētiū īputare. ⁊ quā-
tūlibet eis obſequentiū ſolicitudo deſeruiat. Nihilomi-
nus tamen cauſas ſue cōmotionis alijs aſſcribūt. quas
ſibi vtiq3 vitio valitudis ſue īeſſe nō ſentiūt. Quāobrē

huius eſt amicitie vt diximus fida inſolubiliſq̧ coniunctio q̄ ſola virtutū parilitate federatur. vñ ꝗ pſ. Ecce q̧ bonū ⁊ q̧ iocundū habitare fr̄es in vnū. Qḋ nō localiter ſed ſpiritual'r oportet intelligi. Plenā igit̄ atq̧ ꝑfectā amicitie grām niſi inter ꝑfectos viros euſdēq̧ virtutis ꝑſeuerare nō poſſe paulopoſt. His autē gradibus ꝑuenit̄ ad eā

De amicicia qui bus gdibꝰ ad eā ꝑuenitur.

Primo igit̄ ſunt vere amicitie mūdialis ⁊ oīm q̄ hēmꝰ rer̄ deſpectione fundamina. ꝑ quā ⁊ impiū ⁊ iniuſtū ē ſi poſt abrenunciationem mundi ⁊ oīm q̄ in eo ſunt vanitatū p̄cioſiſſime fratris dilectioni ſuppellex viliſſima q̄ ſupfluit p̄ferat̄. Scḋm eſt. vt ita vnuſquiſq̧ ſuas reſecet volūtates nec ſapientē ſe eſſe iudicās atq̧ ꝯſultuȝ ſuis malit q̧ ꝓximi diffinitiōibꝰ obedire. Tertiū ē vt ſciat oīa. ⁊ q̄ vtilia atq̧ nec̄aria extimat poſtponēda bono ciuitatis ac pacis. Quartū eſt vt credat nec iuſtis nec iniuſtis de cāis iraſcendū. Quintū eſt vt iracūdiā fratris etiā ſine rōne ꝯceptā eo mō q̄ ſuā curare deſideret. ſciēs eq̄liter ſibi ꝑnicioſam alteriꝰ eſſe triſticiā. ⁊ ſic aduerſus aliū ipe moueat̄ niſi eā q̧tū in ſe eſt de fratris mēte depulerit. Poſtremo eſt illud qḋ generale vicioꝝ oīm peremptoriū eſſe nō dubiū eſt. vt ſe de hoc mūdo q̄tidie credat migraturū. Que ꝑſuaſio non ſolū vllā ī corde triſticiā reſidere ꝑmittit. verūetiā vniuſos ꝯcupiſcētiarū ac peccatoꝝ oīm cōpimit motꝰ. ⁊ infra. Sepe āt accidit ſiue illuſione diaboli ſiue interceſſu error̄ hūani. q̄ nullꝰ eſt in hac carne q̄ falli velut hō nō poſſit vt ille interdū q̄ acrioris ingenij ſciētieq̧ maior̄ eſt aliq̄d falſū mente ꝯcipiat. ⁊ ille q̄ tardior̄ ingenij ac minoris eſt meriti rectius aliq̄d vtriuſq̧ p̄nciat Et idcirco nullꝰ ſibi q̧uiſſcientia p̄ditꝰ in animi tumore ꝑſuadeat ꝙ poſſit collatōe alteriꝰ nō egere. Nā ⁊ ſi iudiciū eiꝰ diabolica nō fallat illuſio. elatiōis tn̄ ⁊ ſupbie grauiores laqueos nō euadet.

De amicicia ipa ꝑfectio caritatis.

Eſt etiā amicitia iſta ꝑfectio caritatis nō ſolū homis ad hoiem. ſed etiā ad deū. vñ pſ. Nimis honorati ſunt ⁊c. Et q̄ hāc ꝯſequit̄ hȝ inde ſūmā delectabilitatē. nimiam vtilitatē ⁊ maximā honeſtatē. ⁊ acq̄rit̄ ꝑ tria. Prio ꝑ noticiā ſupnoꝝ ſm̄ illud Sap. vij. Infinitus theſaurꝰ eſt hoibus ſapiā q̄ q̄ vſi ſūt ꝑticipes facti ſunt amicitie dei

De amicicia ad deum in tribꝰ cōſiſtit

Scḋo ꝑ obedientiā mādatoꝝ ſm̄ illḋ Jo. xv. Vos amici mei eſtis ſi feceritis q̄ p̄cipio vob. Tertio ꝑ tolerantiaȝ adūſoꝝ ſm̄ illud Mach. ij. Abraā in tēptatiōe ꝓbatꝰ inuētus eſt. ⁊ amicus dei appellatus ē. Hec amicitia habet ſummū honorē a deo ⁊ in preſenti ⁊ in futuro. Et ideo pre omnibus colenda ⁊ preponenda.

Ad iuſticiā prout eſt. §. ix.

de p̄ceptis pytagoricis q̄ ⁊ ad iuſticiā ꝓut ē virtꝰ general' ꝑtinent.

Virtus generalis ꝑtinēt p̄cepta pytagorica de q̄bꝰ Vincentius in. iiij. li. ſpec. hiſto. poſt hiero. ait. Pytagorica ſunt iſta p̄cepta. Fugiēda ſunt oībꝰ mōis ⁊ abſcidēda languor a corpe. impitia ab aīa. luxuria a ventre. a ciuitate ſeditio. a dn̄o diſcordia. ⁊ in cōi a cūctis rebꝰ intpancia. Pytagorica ſunt ⁊ hec amicoꝝ oīa eſſe cōia. ⁊ amicū ſeipm̄ eſſe alteꝝ. Duoꝝ tpm̄ maxime habēdā curā mane ⁊ veſpe. i. coꝝ q̄ acturi ſumꝰ ⁊ eoꝝ q̄ geſſimꝰ. Poſt deuȝ veritatē colendā q̄ ſola hoīes deo ꝓximos facit. Illa

De enigmatibꝰ ariſtotelis.

q̧ enigmata q̄ diligentiſſime ariſtoteles in libris ſuis ꝓſequit̄. Staterā ne tranſileas. i. ne p̄tergrediare iuſticiā. ignē gladio ne foueas. ira videlicet ⁊ tumidū animū ꝓbis maledicis ne laceſcas. coronā minime carpendam id eſt leges vrbiū ꝯſeruādas. cor nō comedendū. i. merorē de aīo expellendū. Cū ꝑfectus fuer̄ ne redeas. i. poſt mortē vitā iſtā ne deſideres. ꝑ viā publicā ne ābules ne multoꝝ ſeq̄ris errores. Hyrundinē in domo ſuſcipiēdā id eſt garrulos ⁊ verboſos hoīes ſub eodē tecto vobiſcū nō habēdos. oneratis ſupponendū onus. Deponentibꝰ nō cōicandū. i. ad virtutē incedētibꝰ alacriter augēda ſūt p̄cepta. Tradētes ſe ocio relinquendi ſunt. Apḋ grecos primꝰ pytagoras inuenit īmortales eē aīas. ⁊ de ſuis corporibꝰ trāſire ad alia. ꝓmū dicit ſe fuiſſe euforbiuȝ. Secundū calidē. Tertiuȝ hermonē. Quartū pinū. Ad extremuȝ pytagorā ⁊ poſt certos tpm̄ curriculos ea que fuere rurſum fieri. Nihil in mundo fieri nouū. ꝑhiam meditationē eſſe mortis quotidie de carcere corpis intente anie educere libertatē. matyſe. ſana meyſac. i. diſcentias et reminiſcentias eſſe. Et multa alia que plato in libris ſuis ⁊ maxime in Phedone Thimeoq̧ ꝑſequitur.

De duodecim fructibus ſpiritus. Cap. xxi.

D Emū videndū eſt de

fructibus ſpiritus qui ſunt actus virtutum vel cardinaliū de q̄bus dictuȝ eſt. vel theologicaꝝ de q̄bus īmediate dicendū. Pro maiori declaratione materie. Sciēdū ſm̄ btm̄ tho. ꝑma. ſe. q. lxx. ꝙ nomē fructus a corpalibus ad ſpiritualia eſt tranſlatum. Dicitur autē in corpalibus fructus qḋ ex planta ꝓducit̄. cuȝ ad ꝑfectionē venerit quandā in ſe ſuauitatē hn̄s. Qui quidē fructus poteſt compari ad duo ſcȝ ad arborē producentē ipm̄ ⁊ ad hoiem q̄ fructū ab arbore adipiſcitur. Scḋm h̄ ꝗ nomē fructꝰ in rebꝰ ſpūalibꝰ dupl'r accipere poſſumꝰ. Uno mō vt dicat̄ fructꝰ hoīs id qḋ hō adipiſcat̄. nō autē oē id qḋ adipiſcat̄ hō hȝ rōnē fructus. ſȝ id qḋ eſt vltimuȝ delectationē hn̄s. Habet eīm hō ⁊ agruȝ ⁊ arborē. que fructus nō dicunt̄ ſed ſolū id qḋ ē vltimū qḋ ſcȝ ex agro ⁊ arbore hō intēdit hr̄e. ſm̄ h̄ fructꝰ hoīs dicit̄ vltimꝰ finis hoīs. q̄ dȝ frui. vñ dr̄ Ecc. Bonoꝝ laboꝝ glioſus ē fructꝰ. Si autē dicat̄ fructus hoīs id qḋ ab hoīe ꝓducit̄. ſic ipi actꝰ hūani fructus dicunt̄. Operatio eīm ē actus ſcḋs opantis ⁊ delectationē hȝ ſi ſit coueniens operanti. Si igitur operatio procedat ab homie ſm̄ facultatē ſue rōnis. ſic dicat̄ eſſe fructus rōnis Siue ro procedat ab homie ſm̄ altiorē virtutē que eſt virtus ſpiritusſancti. ſic dicat̄ eſſe operatio homis fructus ſpiritusſancti. quaſi cuiuſdā diuini ſeminis. Dicat̄ eīm. j. Job iij. Oīs q̄ natus ē ex deo pctm̄ nō facit. qm̄ ſemē ipiꝰ in eo manet. Et de his dr̄ ad Gal'. v. Fructus ſpiritꝰ ſūt caritas ⁊c. Notandū etiā ꝙ ipa opa nr̄a inq̧tū ſunt effectus quidā ſpiritusſancti in nobis opantis habent rationē fructus vt dictū eſt. Sed inq̧tum ordinant̄ ad finē vite eterne. ſic magis habent rationē floꝝ. Unḋ dicitur Ecci. xxiiij. Flores mei fructus honoris ⁊ honeſtatis Itē cū delectet̄ quis in deo ipo fruendo ꝓpter ſe. ꝓut ly ꝓpter dicit cauſam finalem. id eſt ſicut in vltimo fine. in actibꝰ autē virtuoſis delectari debet ꝓpter ſe. ꝓut ly ꝓpter dicit cauſam formalem. id eſt nō ſicut in vltimo fine. ſed propter honeſtatē quā continent in ſe virtuoſi delectabilē: ſicut infirmus delectat̄ in ſanitate ꝓpter ſe ſicut in fine. ī medicina ſuaui. nō ſicut in fine. ſed ſic̄ in hn̄te ſaporē delectabilē. In medicina autē auſtera nullo mō ꝓpter ſe. ſȝ ꝓpter aliud. ſ. ſanitatē habendam inde. Itē non obſtat ꝙ aplus ponit inter fructus nomīa virtutum que ſūt habitus vt charitas paciā ⁊ hmōi. cū tn̄ fructus ſint actus Nam conſuetū eſt vt nomīa virtutum ſumantur ꝑ actibus eaꝝ. Item notandum ꝙ cum beatitudines etiam ſint actus virtutū. Differunt tamen a fructibus ſm̄. b. tho. vbi ſ. Naȝ plus requirit̄ ad rōnē btitudinis q̧ ad rōnē fructus. Nā ad rōnē fructꝰ ſufficiat ꝙ ſit aliq̄d hn̄s vltimi rōnē delectabilis. Sed ad rōnē beatitudinis vlterius requirit̄ ꝙ ſit aliquid ꝑfectū ⁊ excellens. Uñ omnes beatitudines poſſunt dici fructus. ſed non coūertit̄. Sunt eīm fructus quecunq̧ virtuoſa opera in q̄bus hō delectat̄. Sed beatitudines dicūt̄ ſolū ꝑfecta opa q̄ etiam rōne ſue ꝑfectionis magis attribuunt̄ donis q̧ virtutibus. Et loquit̄ de beatitudinibus de quibus habetur Math. v. Beati paupes ⁊c. Sic igit̄ fructus ſu

Dici nomē … cuȝ ctus … Qui ſumū …

Dñ op… bonū … cur fru… ratōn… Job qñ fru… in ſpiritu…

De vita… tudin… ad fructu… ſpiritu…

De q̄bus … j. ti. vij. … v. ⁊ vi.

Ca. 21. De duodecim fructibus ſpūs

De tripli/ca acceptō ne fruc⁹.

mitur tripl'r. videlicet p p̄mio eſſentiali fruitionis diuīe p actu fruitiois delectantis. ⁊ p quodā p̄mio accidentali qđ datur diuerſis ſm̄ diuerſū gradū caſtitatis. de quo Math. xiij. Qđ cecidit in terrā bonā attulit fructū ali/ud cēteſimū ⁊c̄. De h̄. s̄. in ca. de gradibus caſtitatis.

ſ. ti. iiij. c. vi.

Fructus aūt ſpiritus .§. I.

De fructi/bus ſpūs ſācti q̄ ſꝫ nota. xij.

ſancti enumerans apl's ad gal'. v. ponit. xij. di. Fructus ſpūs ſūt. charitas. gaudiū. pax. patientia. longanimitas bōitas. benignitas. mā ſuetudo. fides. modeſtia. continē tia. caſtitas. Hi ſunt fructus de q̄bus Math. vij. arbor bona bonos fructus facit. ⁊ figurātur p. xij. fruct⁹ ligni vite. qđ vidit Joh. apoca. vlt. ex vtraqꝫ pte fluuij. ex his dirigit a ſpūſancto tota ꝯuerſatio hoīs vt ſit virtuoſa Et p p̄ma tria dirigit q̄ ad deū qui eſt ſupra ſe. Per ſe/cunda tria dirigit q̄ ad animū ſuū qui eſt intra ſe. Per tertia tria dirigit q̄ ad ꝓximū q̄ eſt iuxta ſe. Per vltima tria q̄ ad corpus ſuū qđ eſt infra ſe. Eſt ḡ ꝓmus fru/ctus charitatis in q̄ dat ip̄e ſpūſanct⁹ q̄ſi in ſua ſilitu/dine cū ⁊ ip̄e ſit amor. ad Ro. v. Charitas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris p ſpm̄ ſanctū. Dicit āt charitas quaſi charcitas ſeu cara vnitas. q: facit vnionē aīe cū deo. ⁊ trāſformari in ip̄m p affectū. ⁊ tenere ip̄m carū ſup oīa Ubi eſt theſaurus tuus ibi ⁊ cor tuū. ait xp̄s math. vi. Et iō q: charitas facit hoīem. deū reputare vt ſuū ⁊ ſū mū theſaurū cariſſimū. tota cogitatio ⁊ affectio cordis eſt ad ip̄m. Ip̄a caritas figurat p ignē ī veteri lege. quē deus p̄cepit ſemp in altari cordis nr̄i ardere. ⁊ in ſpē ig/nis pleniſſime fuit data a ſpūſancto apl'is. Ignis aūt ſp flāmā dirigit ſurſū. ⁊ cor noſtꝝ eſt ad modū flāme ignis vt ip̄a forma ei⁹ doceat te ad ip̄m affectū tuū dirigere. Ignis ſp eſt in motu ⁊ eſt maxime actiuus. nunq̄ʒ ſatiat lignis ⁊ cū h̄ incinerat. Sic amor dei inq̄t greg. in ome. nunq̄ʒ eſt ocioſus. Opat eīn magna ſi eſt. Mouet eniꝫ amor dei ad cogitandū đ deo. ⁊ quō poſſit ei placere ma/gis ad cogitandū miſerias ꝓximi ad orandū p eo. Qñ ꝗ q̄ʒ mouet admonendū eū ad corrigenduꝫ. Qñqꝫ mouet ad fuiendū ſibi ⁊ opandū p deo. Et cū multa bona faci/at nihil ſibi videt facere. ſꝫ ſp appetit maiora facere. ip̄a facit hoīem humiliare. recognoſcendo defectus ſuos ⁊ ſe eſſe cinerē. Uñ abraā cū ex plenitudine ſpūſancti meru/iſſet locutionē familiarē cū deo dicebat. Loquar ad do/minū meū cum ſim puluis ⁊ cinis. Scđs fruct⁹. ſ. pce/dens a p̄mo eſt gaudiū ad Ro. xij. Gaudiū in ſpūſctō. Uñ generat gaudiū qđ idē eſt q̄ delectatio cū deo ex p̄/ſentia vel habitiōe rei amate. Et q̄ꝫto mag̃ illud amat. tanto maius eſt gaudiū. Auar⁹ q̄ ſumme amat pecuni/am qñ gaudet. Utiqꝫ qñ adipiſcit magnā pecuniam. mulier q̄ multū amat filiū ſicut triſtat ex abſentia filij. ita multū gaudet ex p̄ñtia filij. Qui hꝫ caritatē vtiqꝫ hꝫ deū p̄ñtē ⁊ eū poſſidet. q: q̄ manet in caritate in deo ma/net ⁊ deus in eo. i. Joh. iiij. Habēdo ḡ eū quē ſūme amat non p̄t nō gaudere. ⁊ ſic bonū qđ amat eſt ſummū exce/dens oē bonū. ita ⁊ gaudiū ei⁹ excedit oē mundanū gau/diū. O q̄ʒ vanū eſt gaudiū ⁊ oīs delectatio m̄di. Gaudi/um ypocrite inſtar puncti. q̄ eſt q̄d indiuiſibile. Hypocri/ta mund⁹ eſt q̄ bonus videt ⁊ eſt malus. ⁊ cōiter termīa/tur in triſticiā. Eccs Extrema gaudij luctus occupat. q: ꝯſcīa remordēs ⁊ pena ſequit. Sed vt dicit bern̄. Illđ eſt verꝫ gaudiū qđ nō de creatura ſed de creatore ꝯcipit cuius cōparatione oē pulcruꝫ fedum. oīe dulce amaꝝ oē qđ delectari p̄t moleſtū. Et iſtđ gaudiū de đo fac hoīeꝫ fortiter faciliter ⁊ pfecte opari. q: vt dicit ſapiēs. Delecta/tio pficit opus Et aliqñ tantū eſt vt occultari nō poſſit: vt patet in eliʒabeth q̄ repleta ſpūſancto. ex gaudio im/menſo quod ſenſit. exclamauit voce magna laudando h̄/ginem. Et ipſa virgo canticum gaudio expreſſit. dicens

De effecti/b⁹ caritatꝫ

gaudiū đ do fac ſa ſbomi e.

Exultauit ſpiritus meus ⁊c̄. Tertius fructus eſt pax: Unde in figurā columbe in cuius ſpecie apparuit ſpiri/tuſſanctus ſuper xp̄m baptiʒatum. attulit ramū oliue quod eſt ſignuꝫ pacis ad noe in archam. Geñ. ſine pace non poteſt haberi verum gaudium. Pax ait auguſt. xix de ciuitate dei. Dulce nomen ſed dulcior res. Om̄ia eīn clamant pacem. ⁊ permaxime eam deſiderat creatura rō/nalis. Sed pax tpalis q̄ꝫtum exulauerit a mundo tu vi/des. vndiqꝫ bella fremūt. Et rō eſt. q: tu nō vis habere pacem cū deo. ſed guerraꝫ propter peccata tua. Peccata veſtra inquit Eſaias diuiſerunt inter vos ⁊ deū vr̄m. Et ideo tibi aufert pacē tpalem. Dimitte peccata. reuerte/re ad penitentiā. quere habere purā conſcientiā. vt mēs ſit libera a paſſionib⁹. vt om̄es ſenſus tui ſint vniti in vnuꝫ. ſcꝫ ad cōformandū te voluntati diuine. ⁊ habebis verā ⁊ magnā pacem. Quāuis eīn per totuꝫ mundū eſ/ſet pax et haberes quicq̄d velles de rebus tpalibus. ſi nō haberes deum p gratiā adhuc nō haberes pacem et quietē. b. augu. Om̄ia ſunt aſpera ⁊ tu ſolus es requies ⁊ inquietū eſt cor nr̄m donec requieſcat in te. Cōſeq̄n/ter ſpirituſſanct⁹ ordinat cor ⁊ aīm tuum in ſe per alios tres fructus. Eſt ergo quartus patientia per quā anim⁹ dirigit in aduerſis. de con. di. iiij. om̄es. Cuꝫ ſpirituſſan/ctus cordi infundit. cor fidele ad prudentiā ⁊ conſtantiā dilatat. In patientia vr̄a poſſidebitis aīas vr̄as. ait cri/ſtus Lu. xxi. Nam ſine patientia aīam nō habes in tua libertate. ſed ſeruā triſticie. Princeps aploꝝ tpe paſſiōis fuit ita debilis ⁊ incōſtans q̄ ad vocē ancille negauit. et ſocij ſui relicto mgr̄o fugierunt. ſed poſt aduentū ſpirit⁹ ſancti ita firmati ſunt in patiētia q̄ flagellati incarcera/ti cōminati de morte ꝓpter p̄dicationē nō dimittebant il/lā. ⁊ nō ſoluꝫ ꝯtriſtabāt de illis aduſis. ſed ibāt apl'i gau/dētes a ꝯſpectu ꝯcilij ⁊c̄. Act. v. O q̄ʒ neceſſaria q̄ʒ vtil' eſt iſta patiā. Greg. in li. dyalogoꝝ đt. q̄ eſt mai⁹ patiā q̄ʒ facere miracula ⁊ expellere demōes. Et rō eſt q: in facien/dis miraculis hō nil ponit de ſuo. ſꝫ de⁹ opat vtēs hoīe vt inſtrō. ſꝫ in patiā oportet q̄ ponas de tuo q̄ diſpōas cor tuū ad patiēdū ⁊ nō ꝯtriſtandū in aduſis. ita q̄ rō abſorbeat. Per miracula ſolū facta null⁹ igredit padiſū q: cōe eſt illud bōis ⁊ mal'. ſꝫ patiā te ducit ad patriā. p miracula mouent hoīes ad admirationē p patiam etiā ad imitationē. Quō cognoſcas tu ſi veges ē plena vel va/cua vino. p h̄ videlicet q: ſi pcutiēdo digit̃ reſonat va/cuū cog̃ſcis ſi rumorē nō fac plenā intellig̃. Si qñ ex cō/tactu tribulationū tu ſonas murmurādo. ꝯq̄rēdo. blaſ/phemādo. ꝯtriſtādo. oñdis te vacuū vino ſpirit⁹ diuini ſꝫ qñ patiēs es plen⁹ es. Quītus fruct⁹ p queꝫ firmat anim⁹ in diutina ꝑpeſſione tribulatōis. ⁊ dilatiōe p̄mio/rū. Dr̄ lōganimitas. ij. ad Cor. vi. Exhibeam⁹ noſmet/ip̄os ſic̄ dei miſtros in lōganimitate. ⁊ poſtea in ſpūſctō Sic̄ expientia docet qñ q̄s videt ſibi pataꝫ aliquā ma/gnā tribulationē ſi modicā ē duratura diſpōit ſe ad ſu/ſtinēdū ex breuitate tpis ſeip̄m ꝯfortās. Sꝫ ſi diu hr̄et tolerare anim⁹ incipit deficere ex ꝯſideratōe diuturnita/tis. Sil'r qñ q̄s ex magno labore ſibi ꝓpoſito alicui⁹ artꝫ attēdit ſubito ſibi ꝯferri magnū lucꝝ. vigoreſcit anim⁹ ad laborē ꝓpter ſubitū p̄mium. Sꝫ ſi ꝓmitteret inde ad multos ānos p̄miū. cū multo tedio ſe poneret ad illđ et vix cōpleret ſic ad ꝓpoſitum. Cū ꝯſiderat anim⁹ fidelis q̄ oportet eum multa aduſa pati. nō ſemel p annū ſꝫ p to/tū vite ſue tpus. ⁊ deficiēte vna ſuccedit alia. Ac etiam q: labor ē magn⁹ ad ieiunanduꝫ, orandum. elemoſinas dandum. alia mandata ſeruandū nec poſt reddit mer/ces ſubito. ſed in fine vite. ex iſta dilatiōe anim⁹ q̄ſi defi/cit ⁊ vix ponit ſe ad iſta. Sed ſpūſanct⁹ p longanimita/tem facit eū firmū ne deficiat. ⁊ hoc ꝯſiderādo breuitatē totius vite humane. que ſi ſit centum annorum eſt. vt

De pace ꝓpter fructꝰ ſpirit⁹.

De patiē/tia put fruc/tus ſpūs.

De longa/nimitate put fructꝰ ſpiritus.

vnus dies reſpectu alteri⁹ vite. Attendēdo etiā q̄ ītērea
ſp p̄t lucrari. ꝛ multū ſpūalr. ꝛ q2 ſic bn̄placitū ē deo. cui
rō naturał dictat vt ſit ſubditus. q̄ plures etiā ꝯſolatio
nes admīſtrat hic inter labores. ps. Scd̄m multitudiez
doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝛc̄. Quālonganim⁹ fuit ſime
on plenus ſpūſctō ad xp̄m expectandū. ꝛ tandē obtinu
it qd̄ voluit obtīere. Sextus fruc⁹ dr̄ bōitas. ps. Spi
ritus tuus bon⁹ deducet me in terrā rectā. Dic bon⁹ ſpi
ritus. nō ſolū q2 bonus eſt in ſe p ēentiā. ſed q2 bōitatez
p̄ſtat. Hec bonitas ſm glo. eſt q̄dā dulcedo aī. q̄ q̄s dele
ctat in bono. Et q2 p̄mū bonū hoīs eſt v̄itas. bonū ītelle
ctus ſine cui⁹ cognitōe nō p̄t amari bonū. iō p̄maxīe de
lectat̄ v̄e bonus in ſmōibꝫ ſcp̄turaꝝ q̄ a ſpūſancto ſūt ī
ſpirate iuxta illud petri. Spūſctō īſpirati ſūt ſcī dei ho
mīes. Uñ de p̄mis fidelibꝫ vere bōis poſt receptionez
ſpūſſcī dr̄ q̄ erāt q̄tidie pſeuerātes in doctrīa aploꝝ. et
cōicatiōe fractiōe panis. Act. ij. ꝛ. iiij. Per iſtā ḡ bōitatē
amat q̄s oēꝫ v̄tutē ꝛ laborat p eis hn̄dis. Afficit̄ ad oēſ
diligēs bonū ſpūale ꝛ bonū tp̄ale oīm. Neſcit malū de a
lio cogitare vel īuidere. Sed ſic bonū eſt ſui diffuſiuū vt
dic̄ dyoniſi⁹. ita tał affectat oībꝫ p̄deſſe. Per alios tres
ordinat̄ q̄s ad p̄xim. Eſt ḡ ſeptimus benignitas. Sap.
j. Benign⁹ eſt ſpūs ſapīe. q2. ſ. benignos fac̄. Dr̄ āt beni
gnitas q̄ſi bōa igneitas. Et p̄tinet ſm. b. tho. ad executi
onē. vt. ſ. nō ſolū velit bonū p̄ximo. ſed vt faciat p poſſe.
Bonus ignis dr̄ q̄ a longe calefacit. ita benign⁹ nō ſolū
ꝓpinq̄s. ſed etiā extraneis ſubuenit. j. pe. iiij. Unuſq̄ſq;
put accepit grām. ſ. a ſpūſctō in alterutꝝ illā admīſtran
tes. Si habes noticiā de deo ꝛ p̄cept̄ ſuis. īſtrue p̄xim.
Si habes dona tp̄alia panē ꝛ vinū ꝛ hmōi. ſubueī pau
peribꝫ. ſi es medicus. ſi aduocatus ꝛ hmōi. ſubueni de
tua arte īdigentibꝫ. ꝛ h̄ cū benignitate locutiōis ꝛ mōi.
Sic paulus plen⁹ ſpūſctō oībꝫ benigne ſubueīebat. diſ
currens p orbē docēs indoctos māibꝫ laborās p ſui ꝛ ſo
cioꝝ ſuſtētatiōe. elemoſinas p̄curās ꝛ portās in hierlꝫ
infirmos ſanās ꝛc̄. Octauus eſt māſuetudo q̄ ī h̄ diſ-
fert a patīa ſupradicta. q2 illa refrenat paſſiōes triſticie.
ne rō ſuffocet̄. iſta paſſiōes ire ne vindicet ſe de iniurijs
p̄xī ſm. b. tho. Fac̄ ḡ hec ſupportare defect⁹ p̄xī vt non
turbet̄. Et cum q̄libet īdigeat ſupportari dꝫ ꝛ ip̄e alios
ſupportare. Sap. viij dr̄. q̄ ſpūs ſapīe eſt hūanus. q2. ſ.
facit humanū. i. māſuetū. apl's. Seruū dei oportet mā-
ſuetū eſſe ad oēs. p̄cipue h̄ dn̄t h̄re p̄lati. nō q̄n corrigāt
vitia. ſed cū māſuetudīe. Uñ moyſes de cuius ſpū fuit
datū. lxx. ſeniorib; adiunct̄ ſibi ad regendū. ſcribit̄ q̄ e-
rat mitiſſim⁹ p oīa. Nonus eſt fides. Et ſumit̄ p fideli
tate ſm tho. ſm illō qd̄ dr̄. xxiij. q. i. Fides etiā q̄n hoſti
p̄mittit̄ ſuāda eſt. ſ. ſi ip̄e ſuat. Dꝫ q̄s eē fideł p̄xio. vt ſcꝫ
nō decipiat p mēdacia. fraudes. frāgendo p̄miſſa ꝛ hu-
iuſmōi. Per alia tria abbreuiando ordinat̄ q̄s q̄ ad cor
pus. Eſt ḡ decimus modeſtia q̄ hꝫ refrenare corp⁹ q̄n
tū ad ſenſus exteriores. vt veſtitū. Job. Spūs eius or-
nauit celos. i. ſctōs qd̄ fac̄ p modeſtiā de cō. di. v. fucare
Hic applica de ornatu ſupfluo ꝛ hmōi. Undecim⁹ ē cō
tinentia ſumēdo large ꝯtinentiā. ſm btm̄ tho. ſe. ſe. Sic
cōp̄hendit abſtinentiā. Spūſſctūs in ſanſon irruens. te
nendo mādibulā aſini vicit philiſteos mltos occidēdo.
ſic ſpūſſctūs tenēdo freno ſeu manu ꝯtinētie gulā. ſigīe
in maxilla aſini. vicit hoſtes ſpūales. Exm̄ etiā de iohe
baptiſta repleto ſpūſctō ex vtero. fec̄ magnā abſtinētiaz
vt patet math. iij. Duodecimus ē caſtitas. ſ. ſe abſtine-
re ab oī delectatōe venerea illicita. Lucia dixit. Caſte vi
uētes tēplū ſunt ſpūſſcī. Uñ ꝛ dauid cognoſcēs ſe ami
ſiſſe ſpm̄ ſcm̄ p adulteriū cōmiſſū petēs ſibi reſtitui p
verā pn̄iam ꝛ p̄poſitū caſtitat̄. dicebat. ps. l. Cor mūdꝫ
crea in me deus. ꝛ ſpm̄ rectū ꝛc̄. Pōt etiā dici ſm. b. Tho.
Q, caſtitas iportꝫ ab oī delectatōe venerea illicita abſti

De bōita te put fructus ſpūs.

De benignitate et q̄ dr̄.

De māſuetudīe put fruct⁹ ſpiritus.

De fide et fidelitate put fruct⁹ ſpiritus.

De modeſtia vt fructuſ ſpūs

De ꝯtinētia put. fr. ſpūs.

De caſtitate prout fruct⁹ ſpūs

nentiā. Continentia etiam a licita. vt a matrimonio. p
viduitatem ꝛ virginitatem ꝛc̄.

Titulus ſextus ꝺ caritate ꝛ de eadē v̄tute theologica. Cap. j.

Nunc manent fides
ſpes ꝛ charitas tria hec. maior aūt hoꝝ
eſt caritas ait apl'us. i. ad Coꝝ. xiij. De q̄
dē v̄tutes dn̄r theologice. q2 hn̄t deuꝫ p
obiecto. ꝛ iō nobiliores ꝛ pfectiores oībꝫ alijs. ꝛ morali-
bus ꝛ ītellectualibꝫ ac etiā donis ſpūſſcī. Quaꝝ notici-
am nō habuerūt p̄hī īfideles. ꝛ iō de ipis nō tractauerūt.
Nā ꝛ ſi aliq̄n noīent fidē ſpē ꝛ caritatē. nō ſumūt codeꝫ
mō eas ſic ſcī theologi. ſed caritatē appellāt amicitiā v̄-
tutē moralē. Spē paſſionē vel fiduciā p̄tē fortitudīs. Fi
dē vel fidelitatē vel hītū intellectualē q̄ q̄s aſſentit ꝛ fir-
miter inheret his q̄ nō videt. ſic q̄libet etiā īfideł credēs
p̄rem ſuū eſſe talē. ꝛ ſm h̄ hꝫ fidē. Oīm āt excellentiſſi-
ma etiā theologicaꝝ eſt caritas. ꝛ iō ab ea īchoet̄ tracta
tus. Eſt em̄ dr̄a īter amorē. beniuolentiā. amicitiā. ca-
ritatē ꝛ dilectionē. Nā amor eſt q̄d generale ad oēꝫ amo
rē licitū ꝛ illicitū. ꝛ put eſt paſſio eſt cōis nob̄ ꝛ brutis.
Et q̄n ſic aliq̄d amam⁹. vt rei amare nō velim⁹ bonū. ſꝫ
ip̄m bonuꝫ rei velimus nob̄ ſic dicimus amare vinum.
equū ꝛ hmōi. nō dr̄ amor amicitie ſed amor ꝯcupiſcētie.
Sed q̄n aliq̄d amam⁹ vt ei bonū velim⁹ dr̄ amor bēiuo
lentie ſm p̄hm. viij. eth̄. Uñ beniuolentia īportat amo
rē p̄cedentē ex volūtate rōnali. Nō ſuffic̄ āt beniuolētia
ad rōnē amicitie. ſed req̄rit̄ q̄dā mutua amatio. q2 ami-
cus eſt amico amicus. Bēiuolentia āt īportat ſolā ama
tionē vnius ad alteꝝ. etiā ſi ille nō reamaret q̄ amatur
Talis mutua beniuolentia amicitie fundat̄ ſup aliq̄ cō
municatōe. Charitas āt eſt amor fundat⁹ ſup cōicatione
ſupne btītudīs. Cū em̄ ſit aliq̄ cōicatō hoīs ad deū ſm
quā nob̄ ſuā btītudinē cōicat. de q̄ cōicatione dr̄. i. Coꝝ.
i. Fideł deus p quē vocati eſtis in ſocietatē filij ei⁹ Op̄
tet aliquā amicitiā ſup hac cōicatione fundari. Et hec a
micitia dr̄ caritas. Dilectio āt dr̄ actus ip̄i⁹ caritat̄ q̄ eſt
hītus q̄dā. ꝛ ſic caritas eſt q̄dā amicitia. nō q̄cunq; . ſed
hoīs ad deū. Eſt ḡ dr̄a īter amicitiā ꝛ caritatē. q2 amī
citia fundat̄ ſup honeſtatē v̄tutū. Caritas ſup bonitate
diuīa. Et cū ſit q̄dam habitus actus eius p̄mus ꝛ p̄n
cipalis eſt dilectio. hec tamen nomina aliquando ſumū
tur vnum pro altero large. Et nota q̄ q̄uis amicitia hō
neſti habeatur ad virtuoſum. ꝛ charitas ſit maxīe ami
citia fundata ſuper re honeſta. Non obſtat q̄ ex charita
te diligamus etiā peccatores. Nā amicitia honeſti habe
tur ad virtuoſū ſic ad p̄ncipalē pſonā. Sed tamē reſpe
ctu eius diligunt̄ etiā attinētes. ꝛ ſi ſint pctōres. ꝛ etiaꝫ
q̄ nos offenderēt ſi attinerent ad amicū. ꝛ h̄ nō reſpectu
ip̄oꝝ. ſed reſpectu amici nr̄i ad quē illi p̄tinēt vt res ſue
Sic pctōres ꝛ inimicos debem⁹ ex caritate diligere in-
q̄ꝫtū ſunt creature ip̄i⁹ dei ad quē p̄ncipalr̄ eſt amicitia
caritatis. Item nota q̄ eſt triplex caritas. ſ. eſſentialis.
pſonalis ꝛ v̄tualis. Prima eſt deus trinitas. Hiere. xxxi.
In charitate ppetua dilexi te ait dn̄s. in ymno trinitat̄
Tu charitas. tu puritas ꝛc̄. Charitas aūt dei non ē ac-
cidens ſicut in nobis. ſed eſt ip̄a eſſentia dei. Nam ſm
boeciū. Accidens traſlatū in deum. tranſit in ſubſtantiā
nihil em̄ eſt in deo accidentale. Charitas perſonalis eſt
ſpūſſctūs. de q̄ dr̄. j. Joh. iiij. Deus caritas eſt ꝛc̄. quod
exponit. b. Augu. de ſpūſancto Dicitur aūt ſpūſſctūs ca
ritas p̄pter approp̄ationez. q2 p̄cedit p modum amoris.
Uñ Greg. dr̄. Ip̄e ſpūſſanctus amor ē. ꝛ hiero. Spūs
ſanct⁹ eſt amor p̄ris ī filiū ꝛ filij in patrē. nō tn̄ accidēs
ſicut amor nr̄. Sꝫ de h̄ dicet̄. j. Charitas v̄tualis eſt a-

Quare fides ſpes caritas cum ſint tres theologice.

De dr̄ia inter amorem caritatem ꝛ dilectionem.

De dr̄ia inter amicitiā ꝛ caritatem.

Q, eſt triplex charitas.

mor creature in creatorē gr̄a formatus. de q̄ ad Ro. v. di
cit. Charitas dei diffuſa eſt in cordibꝫ nr̄is p ſpm̄ſctm̄.
nō ꝙ magis detur nob a ſpūſancto q̄ȝ a pr̄e ꝛ filio. cū inſe/
parabilia ſunt opa trinitatis.ſ.pſonarꝫ diuinarꝫ ab extra.
vt dr̄ de cō. di. iiij. oēs. Sȝ qr̄ gratis dat ex amore. ideo
magis attribuit ſpūiſancto q̄ dr̄ amor. Et dr̄ dilectio q̄
ſi dei electio. Charitas q̄ſi chareitas vel cara vnitas.

De charitate que eſt in. §. I

De carita te. vtꝝ ſit q̄d creatū vl' icreatū

creatura q̄d ſit. vtꝝ aliq̄d creatū vel increatū. Pro hui⁹
declaratiōe dt. b. tho. ij. ij. q. xxiij. ar. ij. ꝙ mgr̄ ſentē. in p
mo li. di. xvij. p totū ſcrutat hāc materiā. Et ponit ꝙ ca
ritas nō eſt aliq̄d creatū in aīa. ſȝ eſt ipe ſpūſſanct⁹ men
tē inhabitans. Nec eſt ſua intētio ꝙ iſte motus dilectō
nis q̄ deū diligim⁹ ſit ipe ſpūſſanctus. ſed ꝙ iſte motus
dilectiōis ē a ſpūſancto imediate. ꝛ nō mediāte aliq̄ ha/
bitu ſicut a ſpūſancto ſunt alij act⁹ ꝟtuoſi mediātibus
hītibꝫ aliarꝫ ꝟtutū. puta ſpei. fidei ꝛ hmōi. Hoc autē di/
cebat ꝓpter excellentiā charitatis. Sed ſi q̄s recte ꝯſide
ret h̄ magis redūdat in detrimentū charitatis. Nō ei ita
ꝓcedit a ſpūſancto mouēte hūanā mentē. ꝙ hūana mēs
ſit mota tm̄. ꝛ nō ſit pncipiū hmōi mot⁹ aliq̄ mō. ſic cū
aliq̄d corp⁹ mouet ab exteriori mouēte. Hoc em̄ eēt cō/
tra rōnē voluntarij. cui⁹ oportet pncipiū in ipo eſſe. vn̄
ſeq̄ret ꝙ diligere nō eēt voluntariū. q̄d iplicat ꝯdictōnē
cū amor de ſui rōne iportet ꝙ ſit act⁹ voluntatis. Silr
etiā nō pt̄ dici ꝙ ſic moueat ſpūſſanctus ad actū diligē
di voluntatē. ſic mouet inſtrm̄. ꝙ ꝛ ſi ſit inſtrm̄ pncipi
um actus tn̄ nō eſt in ipo agere vel nō agere. Sic ei tol/
leret rō voluntarij. ꝛ excluderet rō meriti cū tn̄ charitas
ſit radix merēdi. Sed oportet ꝙ ſic voluntas moueat ad
actū diligēdi. ꝙ etiā ſit efficiēs hunc actū. Null⁹ autem
actus pfecte ꝓducit ab aliq̄ potētia actiua. niſi ſit ei cō/
naturalis p aliquā formā q̄ eſt pncipiū illius actōis. vn̄
de⁹ q̄ oīa mouet ad debitos fines. ſingulis rebꝫ indidit
formas p q̄s inclinant ad fines ſibi pſtitutos. Et iō ſm
h̄ diſponit oīa ſuauiter. vt dr̄ Sapie. viij. Manifeſtū ē
autē ꝙ actus charitatis ſequit naturā potētie volunta
tis. niſi g̃ aliq̄ forma ſupadderet naturali potētie p quā
inclinaret ad dilectiōis actū ſm h̄ eēt actus iſte ipfecti/
or actibꝫ naturalibꝫ ꝛ actibꝫ alioꝝ ꝟtutū. nec eēt facilis
ꝛ delectabilis. q̄d pȝ eſſe falſū. qr̄ nulla ꝟtus hȝ tantā in
clinationē ad ſuū actū ſicut charitas. nec aliq̄ ita delecta
biliter opat. vn̄ maxīe necē eſt ꝙ ad actū charitatis exi/
ſtat in nob aliq̄ ſupnaturalis forma ſupaddita potētie
naturali. inclinās ipam ad charitatis actū ꝛ faciēs eam
ꝓmpte ꝛ delectabilr̄ opari. Et ſic opīo mgr̄i ſen. in h̄ cō
muniter reprobat. Nec obſtat ſi dicat. nil creatū eſt infi
nite ꝟtutis. ſed charitas eſt infinite virtutis. qr̄ aīam hō/
mis pducit ad bonū infinitū. g̃ eſt q̄d increatū. nā chari
tas opat formaliter pducēdo ad deuȝ. efficacia autē for
me eſt ſm virtutē agētis q̄ inducit formā. ꝛ iō charitas
in h̄ ꝙ facit effectū infinitū dū ꝯiūgit deo aīam iuſtifi/
cado. ꝛ h̄ demōſtrat infinitatē diuīe ꝟtutis q̄ ē charita/
tis actor. Idē pōit glo. in decre. de pe. di. ij. charitas ē. di
cēs ꝙ charitas ē hīt⁹ mētis. ꝛ p ꝯñs aliq̄d creatū in aīa.

De charitate q̄ eſt vir. §. II.

De excellē tia caritatis. ꝛ ꝙ ſit ꝟt⁹ ſpēal.

tus ꝛ ſpēalis ꝛ vna. ꝛ excellentiſſima oīm. Primū ſic ꝓ/
bat. tho. vbi. ſ. ar. iij. Hūani act⁹ bōitatē hñt ſȝ ꝙ regu
lant debita regula ꝛ mēſura. Et iō ꝟtus q̄ eſt pncipium
oīm bonoꝝ actuū hoīs ꝯſiſtit in attingēdo regulā bo
noꝝ actuū humanoꝝ. Duplex eſt autē hec regula. Pri
ma deus. ſcda rō humana. Sicut g̃ ꝟtus moralis diffi
nitur p h̄ ꝙ eſt ſm rōnē rectā ſm phm. ij. ethi. Ita etiā
attingere deū ꝯſtituit rōnē ꝟtutis. ſic ē de fide ꝛ ſpe. q̄
hñt deū p obiecto. Cū g̃ charitas attingit deū qr̄ nos
ꝯiungit deo: pȝ ꝙ ſit ꝟtus. vn̄. b. aug. de moribꝫ eccl̄ie.
Charitas ē ꝟtus q̄ cuȝ rectiſſima affectiōe ꝯiungit nos
dō. Nec obſtat ꝙ ꝟtus dr̄ eē q̄litas ſeu accidēs. accidens
ē inferius ꝛ idignius ſubiecto. ſȝ charitas ē nobilior aīa
in q̄ ē. qr̄ h̄ eſt verꝝ de accidēte q̄d cauſat ex pricipijs ſui
ſubiecti. Secus autē ē de accidēte cauſato ex pticipatōe
alicuius nature ſupioris. qr̄ illō ē dignius ſubiecto ſuo.
inq̄ntū ē ſilitudo q̄dā nature ſupioris. ꝛ h̄ mō charitas
eſt dignior aīa. inq̄ntū ē q̄dā pticipatio ſpūſſancti. Se/
cunduȝ. ſ. ꝙ ſit ꝟtus ſpēalis pȝ ex h̄ ꝙ cōnumerat alijs
ꝟtutibꝫ ſpēalibꝫ ab aplō ibi. Nunc manēt fides ſpes et
charitas. q̄d etiā ſic pbat. b. tho. vbi. ſ. ar. iiij. Qr̄ actus
ꝛ hītus ſpecificant p obiecta. Obiectū autē ꝓpriū amo/
ris ē bonuȝ. Et iō vbi ē ſpēalis rō bōi oportet ꝙ ſit ſpe
cialis hītus ꝟtutis. Bonuȝ autē diuinuȝ. inq̄ntuȝ eſt ob
iectū btītudīs hȝ ſpēalē rōnē boni. ꝛ iō amor charitatis
q̄ eſt charitas ē ſpecial' amor ꝛ charitas cōiter ſpēal' vir
tus. Nec obſtat ꝙ charitas ponat a hiero. in diffinitiōe
ꝟtutis in generali dicēs. ꝙ ꝟtus ē charitas q̄ diligit de
us ꝛ ꝓximus. nā dr̄ charitas oīs ꝟtus. nō ꝙ eēntialr̄ ſit
oīs ꝟtus. ſȝ qr̄ aliq̄liter ab ea dependēt oēs ꝟtutes. ſ. cuȝ
ſine ea nulla ſit vera virtus. Tertiū. ſ. ꝙ vna ſit tm̄ vir/
tus charitatis. ſic pbat tho. vbi. ſ. ar. v. Charitas ē q̄dā
amicitia hoīs ad deū. Diuerſe autē amicitiarꝫ ſpēs acci
piunt. vel ſm diuerſitatē finis. Et ſm h̄ ponūt tres ſpe
cies. ſ. amicitia delectabil'. ꝛ amicitia vtilis. ꝛ amicitia ho
neſti. Vel ſm diuerſitatē cōicationū in q̄bꝫ amicitie fun
dant ſicut alia eſt ſpecies ꝯſanguineoꝝ. alia ꝯciuium.
alia pegrinantiū. q̄ꝝ pma fundat ſup cōicatiōe natura
li. alie ſup cōicatōe ciuili. vel pegrinatōis vt pȝ p phum
viij. eth. Neutro autē iſtoꝝ modoꝝ charitas pōt diuidi
in plura. nā charitas finis eſt vn⁹. ſ. diuīa bōitas. ꝛ etiā
eſt vna cōicatio eterne btītudīs ſup quā hec amicitia fū
dat. Vn̄ ſequit ꝙ charitas ſit ſimplr̄ vna ꝟtus non di/
ſtincta in plures. Nec obſtat ꝙ hītus vt dictū ē diſtin/
guit ſm obiecta. ſȝ obiecta charitatis ſunt duo ſcȝ deus
ꝛ ꝓxim⁹. Nā h̄ ē verꝝ qn̄ obiecta p eq̄ diſtiguunt. ſȝ de⁹
ꝛ ꝓximus nō ex eq̄ ſunt obiecta charitatis. nā ꝓpriū ꝛ pn/
cipale obiectū charitatis ē deus. ꝓximus autē ꝓpter deū
ex charitate dei diligit. deus autē ꝓpter ſeipm̄. vn̄ vna
ſola rō diligēdi attendit in charitate pncipalr̄ ſcȝ diuīa
bonitas q̄ ē eius ſubſtātia. Alie autē rōnes ad diligēdū
inducentes. vel debitū dilectionis facientes ſunt ſecun/
darie et conſequentes ex prima.

De diffinitione ſeu §. III

deſcriptiōe charitatis mgr̄ in. iij. ſen. di. xxvij. ſic diffinit
Charitas ē dilectio. i. amor ſm rōnē q̄ diligit dˢ ꝓpter ſe
ipm̄ ꝛ ꝓxim⁹ ꝓpter deuȝ vel in dō. Proſp in li. de vita cō
tēplatiua ſic eā pulcerrīe deſcribit. Charitas vt mihi vi
det eſt recta voluntas ab oībꝫ terrenis ꝓrſus adūſa. iun
cta deo iſepabilr̄. ꝛ igne q̄dā ſpiritu ſſancti a quo ē ꝛ ad
quē refert incēſa. inq̄namēti oīs extranea. corruptōis ne
ſcia nulli vitio mutabilitatis obnoxia. ſup oīa q̄ carnalr̄
diligunt excelſa. affectionuȝ oīm potētiſſima diuīe ꝯtē/
platōis auida in oībꝫ ſp iuicta. ſūma actionuȝ bonaꝝ ſa
lus moꝝ. finis celeſtiuȝ pceptoꝝ. mors criminuȝ. vita ꝟ
tutuȝ. ꝟtus pugnantiuȝ. palma victoꝝ. arma ſctāꝝ mē/
tiū. cā meritoꝝ. bonoꝝ. pmiuȝ pfectoꝝ. ſine q̄ nllus vnq̄
dō placuit. cuȝ q̄ aliq̄s peccare nō pt̄. fructuoſa i penitē/
tibꝫ. leta i pficiētibꝫ. glīoſa i pſeuerātibꝫ. victorioſa i mar
tiribꝫ. opoſa i oībꝫ. oīno fidelis. ex q̄ quicq̄d ē boni opis
viuet. hec oīa d pe. di. ij. caritas ē. vbi dt glo. ꝛ bn̄ ꝙ hec
ē pdicatio p cām Sicut cuȝ dr̄. Deus fortitudo nr̄a pati
entia ꝛ ſpes noſtra. quia ſcilicet eſt cā fortitudinis ꝛ pa/
tientie ꝛ ſpei noſtre. ſicut dicit charitas eſſe oīa iſta. qr̄
cauſat iſta. Cauſat em̄ rectam voluntatē. Et loquitur dē

De diffinitiōe charitatis

charitate pfecta que terrena ꝯtemnit. Dicitur aūt iuncta deo inſeparabiliter. q2 nō de facili ſeparatur. Inquinamenti extranea .ſ. mortalis peccati. Salus moꝝ .i. ſalutiferos faciens mores. Finis pceptoꝝ .i. ꝯſummatio ſumma. actionum bonarum .i. perfectiſſima ꝛc.

De excellentia cari. §. IIII.

tatis. nota q̄ ait apl's .i. Coꝝ. xij (poſt dona pl'a ſpūalia enūerata) Adhuc excellentiorē viam vobis demonſtro vbi totū ſeqns caplm. xiij ponit in ꝯmendatōe caritatis ſic ipm terminat maior hoꝝ eſt caritas. Circa qd̄ ſciendū q̄ caritas eſt maior oībus donis ſpūalibus in q̄tuor vt ibi oſtenditur. Primo in neceſſitate. ſcdo in operoſitate. tertio in durabilitate. quarto in dignitate vel nobilitate. Primo igitur charitas eſt magis neceſſaria ad ſalutem. Nā alia dona ſpūalia ſine ipa nihil valent ad ſalutē. ꝛ ipa ſufficit ad ſalutē ſine pluribus ex eis. Unde ponit apl's grām pdicationis eminentē de diuinis. ꝛ hec ē lingua angelica. vel de naturalibus ꝛ moralibus. ꝛ hec eſt lingua humana. aut delectantē. ꝛ hec eſt humana. aut intrinſecus mouentē ad bonū. ꝛ hec eſt angelica. ibi ſi lingua ꝛc. Ponit pphiam .i. pcognitionē futuroꝝ ꝯtingentiū vel occultaꝝ rerum pñtiū l' pteritaꝝ. Et ſi nouerim oīa myſteria .i. occulta ſecreta ſcripturaꝝ ſacraꝝ. ꝛ omnē ſciam vt naturalē rōnalē ꝛ moralē. Item ponit opationē miraculoꝝ. ibi. ſi habuero oēm fidem ꝛc. Elemoſynarū largitionē. ibi. ſi diſtribuero. Martyriū ſi tradidero corpus ꝛc. Oīa iſta mag̃ dona dei dicit. ꝛ tñ ſiñ caritate nil pdeſſe .ſ. ad vitā eternā. Q2 aūt ſine caritate non poſſit eſſe aliq̄ vera virtus. ſic pbat btūs Tho. ſc. ſe. q. xxiij ar. vij. Uirtus ordinatur ad bonū. bonū autē principaliter eſt finis. Nā ea q̄ ſunt ad finē nō dicuntur bona. niſi i ordine ad finē. Sicut aūt duplex eſt finis. vnus vltimus alius pximus. Ita duplex eſt bonū. vnū qd̄ eſt pncipale bonū hoīs. ſcʒ deo frui. ſm illud ps. lxxij. Mihi adherere deo bonū eſt. Et ad h̄ ordinatur homo p caritatem. Bonū autē ſecundariū ꝛ q̄ſi pticulare hoīs pōt eſſe duplex. vnū quidē quod eſt vere bonū. vtpote ordinabile. q̄ꝫtum eſt in ſe ad pncipale bonū qd̄ eſt vltimus finis. Illud aūt eſt bonū apparēs ꝛ nō veꝝ. q2 abducit a finali bono. Sic igitur pʒ q̄ ꝟtus vera eſt ſimplr illa q̄ ordinat ad principale bonū hoīs. ſicut etiam phs dicit. vij ethi. q̄ virtus eſt diſpoſitio pfecti ad optimū. ꝛ ſic nulla vera ꝟtus pōt eſſe ſiñ caritate. Sed ſi accipiatur ꝟtus ſʒ q̄ eſt in ordine ad aliquē finē pticularē. ſic pōt eſſe aliq̄ virtus ſine charitate. inq̄ꝫtū ordinatur ad aliqd̄ pticulare bonū. Illud aūt bonū pticulare ſi ſit veꝝ bonū. puta ꝯſeruatio ciuitatis vel aliq̄d hmōi. erit q̄dem vera ꝟtus. ſed impfecta. ſi nō referatur ad finale. ꝛ pfectū bonum ſcʒ deum. ꝛ ſic ſumitur cū dr̄ q̄ ꝟtutibus romani meruerunt imperiū. xxvij. q. ij. §. ex his. Cū tamē eſſent īfideles ꝛ ſine caritate. Si aūt illud pticulare bonū nō ſit verum bonū ſed apparēs virtus q̄ ordinatur ad illud, non eſſet vera virtus. ſed falſa. hñs ſimilitudinē ꝟtutis. ſicut nō eſt vera ꝟtus tpantia auaroꝝ qua ſe cohibēt ab eſu ſumptuoſaꝝ reꝝ ne expendant. Et falſa fortitudo qua multi mortis picula ſubeunt pꝑter lucrū. Item ſm btm̄ Tho. vbi. s. Actus alicuius carentis charitate pt eſſe duplex. Uno mō ſm h̄ q̄ caritate caret .i. ſm pctm̄ aliqd̄ in quo eſt. vt infidelitate ꝛ hmōi. Sic ſemp eſt actus malus ꝛ pctm̄. Alio modo nō ſm id qd̄ caritate caret. ſʒ ſʒ aliqd̄ bonū dei. vt fidem. ſpem. vel etiā bonū nature. ſicut infidelis. vel etiā fidelis. ſed malus cum dat elemoſinā ex ꝯpaſſione ad paupem. vñ ꝛ ſi nō eſt meritorius. q2 extra charitatē. nō tñ dignus pena. ſed aliq̄ bono tēporali. Sic ergo ſimplr nulla eſt vera ꝟtus. nec aliqs actus virtuoſus ſine caritate. Et pꝑter h̄ dicit Proſper de pe. di. ij. q̄ caritas dr̄ via ab aplo. q2 ſicut ſine via nō poſſunt hoīes ambulare. ſic ſine caritate pñt hoīes errare non ad patriā ire. Scdo charitas eſt maior in operoſitate. Oīa eī bona opa a caritate pcedūt. Unde. b. Gre. Nō pt ramus pferre fructū boni opis niſi māſerit in radice caritatis. Unde ipa comparatur igni q̄ maxime eſt actiuus. Lu. xij ait xps. Ignē veni mittere in terram. ꝛ q̄d volo niſi vt ardeat. Et ſpūſſanctus apparuit ſup diſcipulos in linguis igneis. Actuū. ij. Hec eſt figurata per ignē quē deus mandauit in altari ſemp ardere. q2 i corde ſemp debet eſſe caritatis feruor. ſed ꝛ cor nr̄m admodum flammis ignis formatū eſt. Aug de pe. di. ij. Si ſermo meus inuenit in vobis aliquam ſcintillam gratuiti amoris ipam inflate. ad augendam ipam vos prouocare. vt cū venerit ꝛ digniſſimā flammā fecerit oīm cupiditatū ligna conſumat. Q2 aūt ab ipa pcedant oīa bona opa ꝛ caueantur mala. oſtēdit apl's p exempla in q̄buſdā dicēs. Caritas patiēs eſt. benigna ē ꝛc. vbi ponuntur. xv. gradus opeꝝ. Et idē pōt dici de alijs opibus. Pro cuius declaratōe dicit. b. Tho. vbi ſupra. q̄ virtus vel ars ad quē pertinet finis vltimus. imperat ꝟtutibus vel artibus ad quas ptinent alij fines ſecundarij. ſicut ars militaris imperat equeſtri. q2 equeſtris ordinatur ad militarem. Cū igitur charitas ordinet hoīem ad vltimū finē humane vite .ſ. ad btītudinē pfectā. ideo extendit ſe ad actus totius humane vite p modū imperij. nō aūt quaſi eliciens actus oēs virtutū. Item ſm btm̄ Amb. dr̄ caritas forma ꝛ mater virtutū. qd̄ ſm btm̄ Tho. nō eſt intelligendū q̄ ſit forma exemplariter. nec etiā eſſentialiter. ſʒ magis effectiue. inq̄ꝫtum .ſ. inducit ad opa ſeu imperat alijs actibus virtutū. ſicut forma eſt pncipiū operandi.

Compatur etiā radici ex fundamēto inq̄ꝫtū virtutes omnes ex ea ſuſtentantur ꝛ nutriuntur. ꝛ nō ſm rōem cauſe materialis. Apl's ad Eph. iij. In caritate radicati ꝛ fundati. ꝺ pe. di. ij. Q2 radix oīm bonoꝝ eſt caritas. ꝛ radix omniū maloꝝ eſt cupiditas niſi fuerit vna euulſa nō pt alia plātari. Et cum dr̄ q̄ omnia credit intelligitur credēda. ꝛ ſperat ſperāda ꝛ nō alia. Tertio charitas eſt maior duratōe quod notat apl's .i. Coꝝ. xiij. dicens. Charitas nunq̄ʒ excidit. Qd̄ pōt exponi tripl'r. Primo quia nunq̄ʒ cadit in pctm̄ mortale. qd̄ eſt verū ꝯiunctim. dū ſcʒ quis pmanet in caritate. Et pōt intelligi dictū Gre. de pe. di. ij. Fortis eſt vt mors dilectio. q2 mentē quā ſemel ceperit a dilectione mūdi funditus extinguit. Scdo modo de pfecta charitate ꝯfirmata. ſicut habuerunt apli p aduentū ſpūſſancti. ꝛ ſanctificati in vtero q̄ tñ paucíſſimis ꝯfertur. Tertio ꝛ pꝑie q̄ꝫtum ad actum ſuū q̄ eſt poſt mortem nō deficit ſed pficit. non ſic de alijs donis dei ꝛ virtutibus. Nam vt ibi ſcribit apl's. donū linguaꝝ ibi ceſſabit. q2 anime nō loquuntur vocalr. Corpa aūt glorificata vtiq̄ʒ loquentur laudes diuinas. ſed nō ſicut nūc ſcʒ ex aſpiratiōe ꝛ reſpiratione ſeu repcuſſione aeris q̄a aer ibi nō erit. ſed alio modo ex vno idiomate. Prophetie oīno ceſſabunt. Sciētia acq̄ſita deſtruetur. nō q̄ꝫtum ad habitū. ſed q̄ꝫtum ad modū ſciendi q̄ nō erit p diſcurſū rōnis. vt nunc. Fides ꝛ ſpes ex toto ceſſabunt. virtutes morales ibi remanebūt q̄ꝫtū ad habitū. ſed nō q̄ꝫtū ad eundē actū. q2 nō ſunt ibi pericl'a mortis. ꝛ delectabilia ciboꝝ ꝛ venereoꝝ q̄ ſunt materia iparum ꝟtutum. Caritas nunq̄ʒ excidit. q2 cum incipit hic. nō deficit in alia vita vt fides. ſʒ pficitur in patria. Quarto caritas eſt maior in nobilitate ꝛ pfectione. Menſuratur eñ humanum meritū ſm charitatem. Nā ſm q̄ homo facit opus bonum cū maiori caritate. ſic magis meretur. ꝛ ꝯñter inde recipit maius pmium eſſentiale. Unde figuratur per aurum quod eſt pcioſius omni metallo et mēſura pcioſitatis aliorum. Nā tanto vnūqd̄q̄ eſt pcioſius q̄ꝫto plus

Q2 maior ē oībus donis oñditur i q̄tuor.

De caritate q̄ ſiñ ea nulla pt eſſe vera virtus.

De caritate q̄ eſt maior oībus virtutibus

De caritate q̄ ipa oīa opa pducit

De caritate q̄ eſt radix

Q2 ē maior oībus virtutibus nobilitate.

De carita te quõ aſ ſimilatur auro ⁊ q̃ te.

auri valet. Apoc. iij. Suadeo tibi emere aurũ ignitum. id eſt feruente caritate vt locuples fias. In hui⁹ figurã nil erat in templo qd̃ auro nõ tegeret. .iij. in ecclia. iij. Regũ. vj. Q, aũt caritas ſit nobilior alijs virtutib⁹. ſic pbat btũs Tho. vbi. ſ. ar. vj. Cũ bonũ in hũanis actib⁹ atteͤdat̃ ſm q̃ regulat̃ debita regla. neceſſe eſt q̃ virtus hũana q̃ eſt pncipiũ bonoꝝ actuũ ↄſiſtat in attingendo regulã hũanoꝝ actuũ. Duplex aũt eſt regla humanorum actuũ. ſ. rõ humana ⁊ deus. Sʒ deus eſt pma regla a qua etiã hũana rõ eſt regulãda. Et ideo virtutes theologice q̃ ↄſiſtũt in attingẽdo illã pmã reglam. eo q̃ earuʒ obiectũ eſt deus ſũt excellẽtiores virtutib⁹ moralib⁹ ⁊ intellectualib⁹ q̃ ↄſiſtũt in attingendo rõem hũanã. Et ꝓpter h̃ etiã oportet q̃ inter oẽs theologicas illa ſit potior q̃ magis deũ attingit. Semꝑ aũt id qd̃ eſt ꝑ ſe. ē magis q̃ʒ id qd̃ ē ꝑ aliud. Fides aũt et ſpes attingũt deuʒ ſm q̃ ex ipo nobis ꝓuenit. vel ↄgnitio veri. vel adeptõ boni. Sʒ caritas attingit ipm deũ vt in ipo ſiſtat. nõ vt ex eo nobis ꝓueniat. ⁊ iõ caritas excellẽtior eſt fide ⁊ ſpe ⁊ ↄñter alijs. Sic ⁊ prudẽtia q̃ attingit rõem ſm ſe excellẽtior eſt q̃ʒ alie virtutes morales q̃ attingũt rõem ſm q̃ mediũ ex ea ↄſtituit̃ in opibus vel paſſiõib⁹ hũanis. Nõ ob. q̃ fides ꝑ dilectõem opat̃. vt d̃r ad Gal. v. Et mai⁹ ſolet eẽ id qd̃ opat̃ q̃ʒ id ꝑ qd̃ opat̃. q: h̃ ē veꝝ q̃n q̃s opat̃ vt ꝑ inſtrumẽtũ. vt dñs ꝑ ſeruũ. Nõ aũt ſic opatur fides ꝑ caritatẽ. ſʒ ſicut opat̃ res ꝑ formã ſuã. Dicit̃

De carita te q̃ ipa ĩ ter alias vir tutes theologicas ẽ excellẽtior.

caritas mater virtutũ. q: ſicut mater ex alio ente, concipit ita caritas ex appetitu vltimi finis ↄcipit actus aliaꝝ virtutũ in opando ipis. Dicit̃ etiã finis virtutũ. q: oẽs virtutes ordinat ad finẽ ſuũ. Unñ apl's compãdo ipas theologicas ad inuicẽ dicit. Nũc manet ⁊c̃. Actuuʒ. xiij. Caritas etiã eſt in omi natura intellectiua. diuina viʒ angelica ⁊ hũana. Item omni locoꝝ genere. ſ. in celo. ĩ mũdo. in inferno ⁊ in purgatorio. nõ ſic de alijs. In huius ↄmendatõem dicit Proſper de ꝓ̃e. di. ij. Si dilectionem deo exhibeam⁹ ⁊ pximo corde puro. ↄſciã bona. fide non ficta. facile pctõ reſiſtimus. bonis oĩbus abundam⁹. ſeculi blandimẽta ↄtemnim⁹. ⁊ q̃ difficilia ſũt ⁊ aſꝑa humane fragilitati cũ dilectõe ſupamus.

Q, charitas d̃r mr̃ virtutũ ⁊ q̃ te.

Ad ↄmendationẽ charitatʒ. b. Greg. in. x. li. moral. tractãs illud Job xi. c. Multiplex ſit lex eius. ſ. dei. ſic ait. Lex dei q̃ charitas eſt m̃ltiplex d̃r. q: cũ vna eadẽq̃ʒ ſit caritas ſi mẽtẽ bene cepit. hãc ad ĩnumera opa m̃ltiformit̃ accẽdit. Cuius diuſitatẽ breuiter exꝑmim⁹ ſi in electis ſingul' bõa illius ꝑſtringẽdo numerem⁹. Hec nãq̃ʒ ꝑ abel electa dĩ munera obtulit. ⁊ fratris gladiũ nõ reluctãdo tolerauit. Hec enoch inter hoĩes viuere ſpũal'r docuit in ſublimẽ vitã etiã corꝑal'r abſtraxit. Hec noe deſpectis oĩb⁹ ſolũ deo placabilẽ oñdit. atq̃ʒ ĩ arche fabricã ſtudio longiſſa bonis exercuit. ⁊ mũdo ſuꝑſtitẽ ꝓ ope exercẽdo ſeruauit. Hec in ſem ⁊ iaphet humil'r verecũda pr̃is erubuit. ⁊ ſuꝑiecto dorſis pallio q̃ nõ videbat abſcõdit. Hec abrae dextrã quã ad mortẽ filij ſui extraxit. hinc plem innũere gẽtis pr̃em fecit. Hec yſaac mentẽ. q: ſemꝑ mundiciã tenuit. ⁊ caligantib⁹ etate ocul' ad videnda lõge p⁹ vẽtura dilatauit. Hec iacob ↄpulit amiſſum bonũ filiũ medullitus gemere. ⁊ prauoꝝ filioꝝ p̃ſentiã equanimiter tolerare. Hec ioſeph docuit a fratrib⁹ venũdatũ. ⁊ libertate animi minĩe fracta ſeruitiũ ꝑpeti. ⁊ eiſdẽ fratrib⁹ p⁹mẽtẽ nõ elata dñari ſeu pncipari. Hec moyſen delinquente pplo. ⁊ vſq̃ʒ ad petitõem mortis in p̃cib⁹ ſtrauit. ⁊ vſq̃ʒ ad interfectionẽ ppli ſtudio erexit. Hinc phinees brachium in vltione peccãtiũ erexit. vt arreptos gladio coeuntes tranſfigeret. ⁊ irã dñi irati placaret. Hec ioſue exploratorẽ docuit vt pus ↄtra falſiloq̃s ciues veritatẽ verbo defenderet. ⁊ hãc pmo gladio ⁊ hoſtes alligaret. Hec ſamuel in pncipatũ humilẽ pbuit ⁊ integrũ in deiectõe ſeruauit. Qui cũ ꝑſequentẽ ſe plebẽ diligeret ipe ſibi teſtimoniũ extitit. q: culmẽ ex q̃ deiectus eſt nõ amauit. Hec dauid apud iniquũ regẽ ex humilitate ↄmouit ad fugam. ⁊ pietate repleuit ad veniã. ne. ſ. occideret ſaul cuʒ potuit. Hec nathan et ↄtra peccantẽ regẽ in auctoritatẽ libere increpatõis ſuſtulit ⁊ cũ regis culpa deeſſet in petitione humil'r ſtrauit. Hec ꝑ eſaya nuditatẽ carnis non erubuit. ⁊ ſubducto carnali velamine myſteria ſuperna penetrauit. Hec helyã. q: feruoris zelo viuere ſpũal'r docuit. ad vitã quoq̃ʒ ⁊ corꝑal'r abſtraxit. Hec heliſeũ. quia magiſtrũ diligere ſupplicit̃ inſtituit. mgr̃i ſpũ dupl'r impleuit. Per hac hieremias ne in egyptũ ppl's deſcenderet. reſtitit. Sʒ tñ inobediẽtes diligẽs ↄdeſcendit ppl's ⁊ ipe deſcẽdit. Hec ezechielẽ q: pus a terrenis deſiderijs ſuſtulit. q: pus in eius anno capitis in aere librauit. Hec in daniele q: a regijs dapib⁹ gulã ↄpeſcuit. et eſurientium ora leonũ clauſit. Hec trib⁹ pueris. q: in trãquillitate poſiti incẽdia vicioꝝ ſubdidit ⁊ tribulatõis tpe flammas in fornace tꝑauit. Hec in petro q: nimis terrentiuʒ pncipũ fortiter reſtitit. ⁊ in circũciſione ſubmouenda miſericordiaꝝ verba humil'r audiuit. Hec in paulo ⁊ manus ꝑſequentiũ humil'r ꝑtulit. ⁊ tñ in circũciſionis negocio longe ſe imperijs prioꝝ ſenſum audenter increpauit. Hec omnia btũs Gregorius ibi.

De charitate q̃ʒtũ ad eius ſubiectũ. Caplm. ij.

Viſo de caritate ſecundum ſe. nunc agendũ eſt de ea. Primo q̃ʒtum ad eius ſubiectũ. Scdo q̃ ad eius obiectum. Tertio q̃ʒtũ ad eius p̃ceptũ. Quarto q̃ʒtum ad ei⁹ actũ. Et q̃libet ↄſideratio haꝝ habebit ſuũ caplm. Primo d̃ ei⁹ ſubiecto. qd̃ eſt illud. Et ſi infuſione cauſet̃ in eo vel in actib⁹ nr̃is. ⁊ ſi infundat̃ ſm quãtitatẽ naturalium.

Quantũ ad pmũ dicit. b. tho. ſe. ſe. q. xxiiij. q̃ caritas eſt in potẽtia volũtatis ſic in ſubiecto. Et rõ eſt. q: cum duplex ſit appetit⁹. ſ. ſenſitiuus ⁊ intellectiu⁹ q̃ d̃r volũtas. vtriuſq̃ʒ obiectũ eſt bonũ. ſʒ diuerſimode. Nã obiectũ appetit⁹ ſenſitiui eſt bonũ ſenſibile ſeu ꝑ ſenſuʒ apphenſum. Obiectũ aũt volũtatis eſt bonũ ſub cõi rõne boni ꝓut eſt apphenſibile ab intellectu. Caritatʒ aũt obiectũ nõ eſt aliqd̃ bonũ ſenſibile. ſed bonũ diuinũ qd̃ ſolum intellectu ↄgnoſcit̃. ⁊ ideo caritatis ſubiectũ nõ eſt appetit⁹ ſenſitiu⁹. ſʒ intellectual'. Nõ eſt aũt in rõe ſic ĩ ſubiecto. q: ratio nõ eſt regula caritatis ſic humanaruʒ virtutũ. ſed regulat̃ a dei ſapiã. ⁊ excedit reglam rõnis humane. ſm illud Ephe. iij. Supeminentẽ ſciẽ caritatem xp̄i. Cauſat̃ aũt caritas in nobis. nõ per act⁹ nr̃os ſed ꝑ infuſionẽ. qd̃ innuit apl's ad Ro. v. dicẽs. Charitas dei diffuſa eſt in cordib⁹ nr̃is ꝑ ſpm̃ ſctm̃ ⁊c̃. Qd̃ ſic pbat. b. tho. vbi. ſ. ar. ij. Caritas ē q̃dã amicitia hoĩs ad deũ. fundata ſuꝑ cõicatõe eterne btitudĩs. Hec aũt cõicatio nõ ē ſm bona naturalia. ſʒ ſm dona gr̃uita. q̃a vt d̃r ad Ro. vj. Gr̃a dei vita eterna. Unñ ⁊ ipa caritas facultatẽ nature excedit. Q, aũt excedit nature facultatẽ nõ põt eſſe naturale. neq̃ʒ ꝑ potẽtias naturales acq̃ſitũ. Unñ caritas nõ põt nob̃ natural'r ineſſe. neq̃ʒ de iure naturali eẽ acq̃ſita. ſʒ ꝑ infuſionẽ ſpũſſancti q̃ ē amor pr̃is ⁊ filij. cui⁹ pticipatio ĩ nob̃ ē ipa caritas creata. Quãuis aũt de⁹ ſm ſe maxĩe ſit diligibil'. q: ſũme bon⁹. ⁊ in q̃ʒtũ eſt obiectũ btitudĩs. tñ nõ h̃ mõ ē maxĩe diligibil' a nob̃ ꝑ inclinatõez affect⁹ nr̃i ad ſenſibilia bõa. Sic et deus de ſe ē maxime cognoſcibil'. nõ tñ a nob̃ ꝓpter defectũ nr̃e ↄgnitõis q̃ depẽdet a reb⁹ ſenſibilib⁹. Req̃ritur igit̃ ad deũ diligẽdũ maxĩe q̃ infundat̃ caritas. Nõ obſtat ẽt q̃ d̃r caritas ꝓcedẽ de corde puro ⁊ ↄſciã bona. ⁊ fide nõ ficta. Et ſm Aug. q̃ timor introducat caritatem. Hec eñ ĩtelligũt̃. q: h⁹ act⁹ diſponũt hoĩem ad recipiẽ

Q, charitas ē ĩ potẽtia volũtatʒ ſic in ſubiecto.

Unñ cauſat̃ ĩ nob̃ charitas:

De charitateq̃ mõ ē diligibilis.

De ↄmendatõe ſuꝑ laude charitatis.

dum caritatꝭ infuſionē nō ꝙ cauſant vl' qꝛ excitāt cari-
tatis actū. Itē nota ꝙ caritas nō īfundit̄ ſm q̄ntitā-
tē naturaliū. vt ſ. q̄ hꝫ meliora naturalia ille pl' recipiat
ſꝫ ſm dei placitū. ſm illō. j. Coꝛ. xij. Hec oīa opat̄ vnuſ
atqꝫ idē ſpūs diuidēs ſigul' ꝓut vult. Qð ꝓbat. b. tho.
ſe. ſe. vbi. s. ſic. Uniuſcuiuſqꝫ quātitas depēdet a ꝓpria
cā. Cū ꝓpter nō ꝓduc̄ effectū maiorē ſe. Caritas aūt cū ſup
excedat ꝓportionē hūane nature. nō depēdet ex aliq cau
ſa naturali. ſꝫ ex ſola grā ſpūſſcti eā infundētꝭ. Et ideo
quātitas caritatis nō depēdet ex ꝯditōe nature vl' ex ca-
pacitate natural' ꝩtutis. ſꝫ ſolū ex volūtate ſpūſſcti. di-
ſtribuēs ſua dona ꝓut vult. Unð ad Eph. iiij. dꝛ. Uni
cuiqꝫ nr̄m data ē gratia ſm mēſurā donatōis xp̄i. Nec
obſtat qð dꝛ Mat. xxv. Dedit vnicuiqꝫ ſm ꝓpriā ꝩtutē
Nā illa ꝩtus ſm quā dat de' dona ſua ē diſpoſitio vel
ꝑparatio p̄cedens ſiue conat' grām accipiētꝭ. ꝛ hanc ēt
diſpoſitōem vel conatū ꝑuenit ſpūſſanct'. mouēs men
tem hoīs plus vel minus ſcðm ſuam voluntatem.

De carita te ꝙ nō in- fundit̄ ſꝫ quātitatē naturaliū

De augmento carita §. I.

tis ſi augeat̄ ꝛ quō. Si ꝑ quēlibet actū bonū ſi in infi
nitū auget̄. Quantū ad ꝑmū ſcēdū ſm Tho. ſe. ſe. q
xxiij. ꝙ caritas augeri pt. Un̄ Aug. ſup Job. Charitas
meret̄ augeri vt aucta mereat̄ ꝑfici. qð eſt ver̄ de chari
tate vie. cui' rō eſt. Ex h̄ dicimur viatores ꝙ in deū ten
dim'. q̄ eſt vltim' finis nr̄i btītudis. In hac aūt via tā
to magis ꝓcedim' q̄nto magis deo appropīqmus. cui
nō appropinqt̄ paſſibꝫ corꝑis. ſꝫ effectibꝫ mētꝭ. Hāc āt
appropinqtionē fac̄ caritas. qꝛ ꝑ ipām mēs deo vnitur
ꝛ iō de rōe caritatꝭ vie ē vt poſſit augeri. Si em̄ nō poſ
ſit augeri. iā ceſſaret vie ꝓceſſus. Et iō apl's. j. Coꝛ. xij.
caritatē viā noīat di. Adhuc excellētiorē viā vob dmō
ſtro. Et nota ꝙ cū duplex ſit q̄ntitas. dimēſiua. ſ. ꝛ virtu
alis. Caritati nō ꝯuenit dimēſiua. ſꝫ ꝩtualis. Sꝫ hec q̄n
titas ꝩtuāl' attedit̄ nō ſolū ſm nūer̄ obiector̄. vt. ſ. pl'a
vl' pauciora diligant̄. Nā minia caritas diligit oīa que
ſūt ex caritate diligēda. ſꝫ etiā ſm intenſionē actus. et vt
magis vel min' aliqd diligat̄. ꝛ ſm h̄ dꝛ augeri. Itē q̄n
uis caritas ſit in ſūmo. inq̄ntū obiectū ei' eſt ſummum
bonū. i. deus. nō tn̄ oīs caritas eſt in ſūmo. q̄ntū ad actū
eius. hec. b. tho. Sꝫ idē ꝓbat̄ de pe. di. ij. ꝑ pulcra capl'a
Et ꝑcipue illud Hierony. Caritas in q̄buſdā ꝑfecta ē in
q̄buſdā impfecta. Perfectiſſima aūt in hac vita hr̄i nō
pt. Et iter̄. Nemo repēte fit ſūm'. ſꝫ a minis quiſqꝫ in-
choat vt ad maiora ꝑueniat. Auget̄ aūt eſſentialr̄ chari
tas in ſubiecto. nō ꝙ eſſe īcipiat. vl' ꝙ eſſe deſinat ī ſub
iecto. ſeu ꝑ additōem caritatꝭ ad caritatē. ſic q̄dam dixe
runt. Sed ſolū ꝑ h̄ ꝙ ſubiectū magis ac magis parti-
cipat caritatē. i. ſm ꝙ magis reduat̄ in actū ei' ꝛ magꝭ
ſubdit̄ illi. Hic em̄ eſt mod' ꝓprius augmenti cuiuſlibet
forme q̄ intendit̄. eo ꝙ eſſe hui' forme total'r ꝯſiſtit eo
ꝙ inheret ſuſceptibili. ꝛ iō cū magnitudo rei ꝯſequat̄
eſſe ipius. formā eſſe maiorē. h̄ eſt eā magis ineſſe ſuſce
ptibili. nō aūt aliā formā aduenire. Sic igit̄ caritas au
get̄ ꝑ h̄ ꝙ intendit̄ in ſubiecto. Et h̄ eſt ipām augeri ſꝫ
eſſentiā. ꝛ h̄ eſt ꝑfecti' ꝑticipare ſilitudinē ſpūſſcti aīaꝫ.
Quātū ad ſcðꝫ dic̄. b. tho. vbi. s. ꝙ nō ꝑ quēlibꝫ actū
bonū auget̄ caritas. ſꝫ diſponit ad augmentū. Augmē
tum em̄ ſpūale caritatis eſt ſile q̄dāmō augmēto corꝑa
li. Augmentū āt corꝑale in aīalibꝫ ꝛ plātis nō eſt mot'
ꝯtinu'. ita. ſ. ꝙ ſi tm̄ auget̄ in tāto tpe neceſſe ſit ꝙ ꝓpor
tional'r in q̄libet pte illi' tpis aliqd adaugeat̄. ſic ꝯtin-
git in motu locali. Sed ꝑ aliqð tps natura operat̄ di-
ſpōnēs ad augmētū. etiā nil agens actu. ꝛ poſtmodū ꝓ
ducit ad effectū id qð diſpoſuerat augendo plantā ī a-
ctu. Ita etiā in q̄libet actu caritatis. caritas auget̄. ſꝫ q̄-
libet act' caritatis diſpoit ad caritatis augmentū. itaꝙ

De carita te q̄ntum ad ei' augmentū.

De carita te quō ꝑ act' diſponit̄ q̄s ad augmētū caritatis.

ex vno actu caritatis hō reddit̄ ꝓmptior ad agendū ſm
caritatē. ꝛ habilitate creſcēte hō ꝓrūpit in feruentiorem
dilectōis habitū q̄uſqꝫ tenet̄ ad caritatis ꝓfectū. ꝛ tunc
caritas auget̄ in actu. Et nota ꝙ ſic q̄libet act' caritatꝭ
meret̄ vitā eternā. nō q̄dem ſtatī ſed tpe ſuo accipiendā
ita ꝛ q̄libet act' caritatis meret̄ augmētū caritatis. non
ſtatī ſed tpe ſuo fiendā. Itē cū dic̄ btūs Grego. In via
dei ſtare eſt retrocedere. Sciendū ꝙ in via dei ꝓceditur
nō ſolū dū actu caritas auget̄. ſed ēt dū diſponit̄ ad au
gmentū. Sic etiā pt dici retrocedi in via dei dū ꝑ veni
alia diſponit̄ q̄s ad amiſſionē eius qð fit per mortale.
Quātum ad tertiuꝫ ſciendū. ꝙ ſꝑ in via pt magis
ac magis augeri caritas. Pro cui' dclaratōe dic̄. b. tho.
vbi. s. ꝙ termin' augmēti alic' forme pt ꝑfigi tripliciter.
Uno mō ex rōe ipius forme q̄ habet terminatā menſu-
rā ad quā cū ꝑuentū fuerit nō pt vltra. ꝛ ſi vltra ꝓceſſū
fuerit. ꝑuenit̄ ad aliā formā. ſic ptꝫ in pallore cui' termi
nos per ꝯtinuā alteratōem aliqs trāſit. vel ad albedinē
vel ad nigredinē ꝑueniens. Scðo mō ex pte agentꝭ cu-
ius ꝩtus nō ſe extendit ad alterius augendū formā in
ſubiecto. Tertio mō ex parte ſubiecti. qð nō eſt capax
maioris ꝑfectiōis. Nullo aūt hor̄ modor̄ imponit̄ ter
min' augmēto caritatis in via. Ipa em̄ caritas ſm ra-
tionē ꝓprie ſpeciei terminū augmēti nō habet. Eſt em̄ ꝑ
ticipatio q̄dam infinite caritatis q̄ eſt ſpūſſanct'. ſimi-
liter etiā cā agens caritatē eſt infinite ꝩtutis. ſ. deus. ſi-
mil'r ex ꝑte ſubiecti termin' huic augmēto ꝑfigi nō pt
qꝛ ſemꝑ caritate excreſcēte ſemꝑ creſcat habilitas ad alte
rius augmentū. Un̄ relinqt̄ ꝙ caritatis augmēto nul-
lus termin' ꝑfigi poſſit in via. Quāuis em̄ augmētꝭ
caritatis ſit ad aliquē finē. ille tn̄ finis nō eſt in hac vi-
ta. ſed futura. Hic aūt ſemꝑ capacitas creature ſpūalis
auget̄ per caritatē. qꝛ per ipam cor dilatat̄. ꝛ ideo adhuc
vlteri' manet habilitas ad maius augmentum.

Quātū ... ſtare ... In via dei ſtare ē re troceder

De carita te ꝙ cari tas pt ma gis ac ma gis augeri

De gradibus carita §. II.

tis q̄tres aſſignant̄. ſ. incipiēs. ꝓficiēs. ꝛ ꝑficiēs ſeu per-
fectus. Hos poīt. b. Augu. ſup eplam canonicā Joh. di-
Caritas cū fuerit nata nutrit̄. cū fuerit nutrita roborat̄
cum fuerit roborata ꝑficit̄. de pe. di. ij. Si q̄s habuerit.
Primū em̄ pertinet ad incipiētes. ſcðm ad ꝓficiētes. ter
tiū ad ꝑfectos. Pro cuius declaratōe dic̄. b. tho. ſe. ſe. q.
xxiij. ꝙ ſpūale augmētū caritatis ꝯſiderari pt q̄ntuꝫ ad
aliqd ſile ſm corꝑalē augmentū. qð q̄dē q̄uis ad plu-
rimas ptes diſtingui poſſit. habet tn̄ aliqs determina
tas diſtīctōes. ſm determinatas actōes vel ſtudia ad q̄
hō ꝑducit̄ ꝑ augmentū. ſic infantul' etas dꝛ anq̄ hēat
vſum rōis. poſtea diſtinguit̄ ali' ſtat' hoīs. q̄n iā inci-
pit loq̄ ꝛ rōe vti. Terti' ſtat' eſt pubtatis q̄n iā incipit
generare poſſe. ꝛ ſic vlteri' q̄uſqꝫ ꝑuenit̄ ad ꝑfectuꝫ. ita
etiā diuerſi gradus caritatꝭ diſtinguit̄ ſm diūſa ſtudia
ꝑ q̄ hō ꝑducit̄ ad caritatis augmētū. Nā ꝑmo q̄dem in-
cumbit hoī ſtudiū ꝑncipale ad recedendū a pctō ꝛ reſi-
ſtendū ꝯcupiſcētijs ei' q̄ in ꝯtriū caritatis mouēt. Et h̄
ꝑtinet ad īcipiētes in q̄bꝫ caritas eſt nutriēda vl' fouē
da ne corrumpat̄. Scðm ſtudiū ſuccedat vt hō ꝑnci-
pal'r intēdat ad h̄. ꝙ ī bono ꝓficiat. Et h̄ ſtudiū ꝑtinet
ad ꝓficiētes. q̄ ad h̄ ꝑncipal'r intēdūt vt ī eis caritas ꝑ
augmtū roboret̄. Tertiū ſtudiū ē. vt hō ad h̄ ꝑncipalit̄
ītendat. vt deo īhereat. ꝛ eo fruat̄. Et h̄ ꝑtinet ad perfe-
ctos q̄ cupiūt diſſolui ꝛ eſſe cū xp̄o. Sic em̄ videmus ī
motu corꝑali ꝙ ꝑmū ē receſſus a termīo a q̄. Scðm eſt
appropīqtio ad aliū terminū. Tertiū ē q̄es ī termīo. De
primo auctas. Regnū celor̄ vi patit̄ ꝛ violēti rapiūt illð
Mat. xi. Hec violētia ē reſiſtēdo paſſiōibꝫ ꝛ ꝯcupiſcen-
tijs ꝛ tēptatōnibꝫ. Jac. iiij. Reſiſtite diabolo ꝛ fugiet a
vob. Figura Exoð. Qm̄ filijs iſrl' egreſſis de egypto et

De trib' gradibꝫ caritatis

dura ſuitute pharaonis poſt trāſitū maris rubri.occur
rerūt amalechite pugnātes ꝯ eos. Sic recedentib⁹ de
mūdo a ſeruitute diaboli poſt mare ꝯtritōis occurrunt
tēptatōes q̄ vincunt pugnādo ⁊ alioꝝ orōnib⁹ adiuti.
Exēplū de btō Bñdicto tēptato in vrticis ſe ponendo.
De ſcdo auctas canticoꝝ. Fulcite me floribus .i.ſctis deſi
derijs ſtipate me mal' .i.ꝟtutib⁹. q2 amore langueo. Ps.
Ibūt de ꝟtute in ꝟtutem. Figura in li. Eſdre qñ reuerſi
iſraelite de babylonia reedificabāt muros hierl'm tenē-
tes vna manu gladiū ad defendendū ſe ꝯ aduerſarios
alia edificabāt. Exēplū ď btō Anthonio. q̄ diſcurrebat
in viſitādo pr̄es ſic apis a ſingul' eligēdo flores ꝟtutū.
De tertio auctas Ro.vij. Infelix ego hō q̄s me libera-
bit de corpe hui⁹ mortis. ps.xl. Queādmodū deſi. cer.
ad fon. aquaꝝ ⁊c̄. Figura Gen̄ xviij. Abrae ſtante ĩ cō
ualli mābre in feruore dei in oſtio tabernaculi apparue
rūt ei tres viri q̄bus fecit ꝯuiuiū. Sic in humilitatis val
le morāti. in mag̃ feruore caritatis. in oſtio .i. deſiderio mē
tis apparēt dina myſteria p ꝯtemplatōez in q̄ mēs cō
uiuat. Exēplū. b. Dñici q̄ pnoctabat ĩ orōib⁹ ď ſidōrio
celeſtis patrie accēſ⁹. abundanter flebat habens multas
dei reuelationes. ⁊c̄.

De perfectione cari- §. III.

De tripli-
ci caritatis
pfectione.

tatis. Notaq ꝙ triplex eſt pfectio caritatis ſm. b. Tho ſe.
ſe. q. xxiiij. Pria ē dine eſſentie. ſcda eſt ſupne prie ſeu
triūphantis eccl'ie. tertia ē vie ſeu militātis eccl'ie. Pria p
fectio in h ꝯſiſtit vt diligat aliq̄d q̄ꝫtū diligibile ē. De⁹
aūt tm̄ eſt diligibil' q̄ꝫtū eſt bon⁹. bonū em̄ eſt obiectuꝫ
amoris. Bonitas dei eſt infinita. vñ ſeq̄t q̄ deus infini-
te diligibil' ē. Nulla āt creatura p̄t diligere deū infinite.
cū q̄libet ꝟtus creata ſit finita. Mō aūt eſt finite ꝟtutis
nō p̄t infinite opari. Et ſm h nulli⁹ creature p̄t eſſe ca-
ritas pfecta. ſꝫ ſolū caritas dei q̄ ſeipm̄ diligit. Mat. v.
Pr̄ noſter celeſtis pfect⁹ eſt. ſꝫ in dilectōe de q̄ ibi loq̄ba
tur. Scda pfectio ꝯſiſtit in h ꝙ totū cor hōis ſeu af
fectus creature ſp actualr̄ ferat in deum vt nil actu co-
gitet ⁊ amet niſi deū vel relatū in deū. ⁊ nūq̄ꝫ ceſſet ab h
actu. ⁊ iſta eſt pfectio caritatis ſupne prie ſeu ſctōꝝ. nec
ē poſſibil' inſici ꝑpter diūſas nec̄ctes corpales ⁊ occupati
ones vite p̄ñtis in q̄bus nō p̄t tūc actu cogitari ď deo.
vt in dormiēdo ⁊ pl'a alia faciēdo. De hac pfectiōe cari-
tatis patrie ĩtelligit̄ illō apl'i Phil'. iij. Nō ꝙ iā appre-
henderī aut pfect⁹ ſim. Et .j. Coꝝ. xiij. Cū venerit q̄ď p-
fectū eſt. euacuabit̄ q̄ď ex pte eſt. Et illud. b. Aug. Per-
fectio caritatis nulla cupiditas. Eſt em̄ cupiditas affe-
ctus q̄cunq̄ꝫ inordinat⁹ ſine q̄ in vita p̄ñti null⁹ inueni

De tripli
ci pfectōe
caritatis
vie in q̄
h⁹ ꝯſiſtit

tur niſi xp̄s. ⁊ mater ei⁹ niſi p aliquā morulā. Tertia
pfectio. ſ. caritatis vie p̄t eſſe triplex. Pria ꝯſiſtit in hoc
vt hō ſtudiū ſuū deputet ad vacandū deo ⁊ reb⁹ dinis
p̄termiſſis alijs niſi inq̄ꝫtū neceſſitas p̄ñtis vite req̄rit.
⁊ iſta ē pfectio charitatis poſſibil' in via. de q̄. b. Aug. Ca
ritas cū ad pfectū venit dic̄. cupio diſſolui ⁊ eſſe cuꝫ xp̄o
Eſt alia pfectio caritatis viatoꝝ q̄ eſt cōis oīb⁹ hñtibus
caritatē q̄ ꝯſiſtit in h ꝙ aliq̄s cor ſuū totū hitualr̄ pōit
in deo. ita. ſ. ꝙ nihil cogitet vl' velit q̄ď ſit dine dilectōi
ꝯriū. hoc. b. tho. De hac p̄t ĩtelligi illō .j. Joh. iiij. Perfe-
cta caritas foras mittit timorē. ſ. ſuilē q̄ nō ſtat cū cari-
tate q̄ꝫtūcunq̄ꝫ minia. Tal' em̄ dolet de ꝯmiſſis. ⁊ ppo-
nit in futuꝝ ab oīb⁹ abſtinere mortalib⁹ ꝑpter deū. Ad
h etiā facit dictū Hiero. de pe. di. ij. Caritas in q̄buſdā
pfecta ē. in q̄buſdā ĩperfecta. pfectiſſima aūt in hac vita
hri nō p̄t. Tertia pfectio. ſ. caritatis vie eſt media int̄
vtrūq̄ꝫ. q̄ ſ. tēdit ad pmā. nō ſolū ſuādo mādata dei q̄ď
ptinet ad ſcdam. ſꝫ etiā obligādo ſe ad ꝯſilia pauptatis
caſtitatis. ⁊ hmōi. de q̄ dr̄ Mat. xix. Si vis perfect⁹ eſſe
va. ⁊ vē. o. q̄ habes. ⁊ da pau. ⁊ ſeq̄re me. Vnō religio q̄
ordinat̄ ad pmā ĩ pfectionē dr̄ ſtat⁹ pfectiōis. In decre.
de pe. di. ij. §. Hec q̄ de caritate. in glo. pōit̄ alia diſtictō
de pfectōe caritatis vie. vicꝫ pfectio q̄ ad ſufficiētiaꝫ ne-
ceſſariā ad vitā eternā. de q̄ de pe. di. iij. Talib⁹. Scda
pfectio q̄ ad efficiētiā q̄. ſ. pducit̄ act⁹ pfectōis. ſ. ꝓpoſitū
efficax ſuſtinēdi martyriū. de q̄. b. Aug. Si q̄s habue-
rit tantā caritatē vt parat⁹ ſit p fratrib⁹ mori. perfecta
eſt in eo caritas. Tertia pfectio q̄ ad pſeuerantiā actua-
lē in bono. de q̄ dicit Gratianus in dicto §. ꝙ ĩtelligūt̄
auctoritates ille q̄ vident̄ dicere ꝙ caritatē hñs nō poſ
ſit peccare. vt dicit btūs Aug. Radicata eſt caritas ſecu
rus eſto. nil mali pcedere p̄t. de pe. di. ij. Et m'lta alia.

De amiſſione cari §. IIII.

De carita
te vtꝝ poſ
ſit amitti
⁊ quō ĩtel
ligitur

tatis videnduꝫ eſt ſi amitti poſſit. Si perfectus ſubito
amittit. Quantū ad pmū. q̄ſtionē iſtā format mgr̄ ſē
tentiaꝝ in. iij. di. xi. Et gratian⁹ de pe. di. ij. p totū valde
ꝑplixe eā pſeq̄ns. Vterq̄ꝫ inducit pl'es auctes q̄ videt̄ di
cere ꝙ nō poſſit amitti. quas q̄dam male ĩtelligētes h
aſſeruerūt. Sꝫ in h ꝯcordāt oēs magiſtri ſen. cū theolo
gis oībus ⁊ gratia. cū canoniſtis cūctis. ꝙ charitas vie
poſſit amitti ſimpl'r loq̄ndo. q̄ď pbat gra. per pl'a exem
pla coꝝ q̄ habuerūt caritatē valdē pfectā. ⁊ tñ q̄nq̄ꝫ ami
ſerūt. licet poſtea recupauerūt per penitentiā. Exempluꝫ
Ade q̄ habuit perfectā caritatē. Et moyſes q̄ eā amiſit
ꝑpter diffidentiā ad aq̄s ꝯtradictōis. ⁊ ſil'r Aaron ſm
gratianū. Exemplū etiā de dauid q̄ ꝯmiſit adulteriū et
homicidiū. de pe. di. ij. §. Inducit. ⁊ c. Hieronymi. ſi em̄
inq̄t. ⁊ c. Gregorij vbi oñdit luciferū cū ſocijs in celo ſa-
miſiſſe caritatē. Auctoritates aūt q̄ vident̄ ꝯriū dicere.
ſcꝫ ꝙ nō poſſit amitti. ſunt he .j. Coꝝ. xiij. Caritas nūq̄ꝫ
excidit. b. Aug Caritas q̄ deſeri potuit nūq̄ꝫ vera fuit.
Idē caritas eſt fons ꝓprius ⁊ ſingularis bonoꝝ cui nō
cōicat alienus. alieni ſunt q̄ audituri ſunt. nō noui vos.
Proſper. Cū caritate nemo peccare potuit. ⁊ plura alia.

De tripli
ci mō rñ-
dendi. ca-
ritas nū-
q̄ꝫ excidit
⁊ tribus au
ctoritat
bus

Eſt aūt triplex mod⁹ rñdendi ad dictas auctoritates
⁊ materiā q̄ōnis. Primus ē mgr̄i ⁊ gratiani. vicꝫ ꝙ p̄ñt
ĩtelligi dicere auctoritates de perfecta caritate. ⁊ tūc opꝫ
ꝙ ĩtelligat̄ pfecta caritas q̄ perſeuerat ſemp vſq̄ꝫ in finē.
vel de pfecta ꝯſumata per grām. eo mō q̄ apl'i per ad-
uentū ſpūſſancti. ⁊ ſanctificati in vtero. Scdus modus
rñdendi eſt glo. Joh. quē ſequit̄ Ray. cū q̄buſdā alijs. ſ.
ꝙ dicte autoritates ĩtelligunt̄ ꝯiuncti .i. ꝙ hñs caritatē
dū permanet in caritate nō peccat. ſ. mortalr̄. ⁊ ſic expo
nit Hiero. illud Joh. ij. Omis q̄ natus eſt ex deo nō pec
cat. dū. ſ. permanet in tali natiuitate ſeu filiatōe q̄ eſt p
gratiā. de pe. di. ij. Si em̄ inq̄t. Illō tñ apl'i. Caritas nū
q̄ꝫ excidit. intelligit̄ ꝙ nō deficit. ſicut fides ⁊ ſpes ĩ pa
tria. ſed ablata in perfectōe eſt. q̄ nō ē eſſentialr̄ remane-
bit ⁊ act⁹ eius. Tertius modus rñdendi eſt ſm tho. ſe.
ſe. q. xxiiij. q̄ ait ꝙ tripl'r poſſum⁹ ꝯſiderare charitatem.
Vno mō ex pte ſpūſſcti mouētis aīam ad diligēdū de-
um. Nā p caritatē. ſ. ſ. ſ. ĩhabitat in nob. ⁊ ex hac pte chari
tas hꝫ ĩpeccabilitatē ex ꝟtute. ſ. ſ. q̄ infallabil'r opat̄ q̄ď
cūq̄ꝫ voluerit. vñ ĩpoſſibile ē hec duo eſſe vera. ꝙ ſpūſſā
ctus velit aliquē mouē ad actū caritatis. ⁊ ꝙ ipē peccādo
caritatē amittat. Scdo mō p̄t ꝯſiderari caritas ſm pro
priā rōem. ⁊ ſic caritas nō p̄t niſi illud q̄ď ptinet ad ra-
tionē caritatis. vñ caritas nullo mō p̄t peccare. ſicut nec
calor p̄t infrigidare nec iniuſticia bñfacere. Tertio mō
p̄t ꝯſiderari caritas ex parte ſubiecti q̄ď eſt ꝟtib lꝫ ar
bitrij libertatē. ⁊ q2 in via liberū arbitriū ē vertibile ad
malū ſicut ad bonū charitas p̄t amitti. ⁊ hñs caritatem
poteſt peccare in patria. q2 liberū arbitriū nō eſt verti-
bile ad malū amitti nō pōt. Aſſignat aūt btūs tho pul
crā ⁊ ſubtilē rōem ibi. quare hic peccare poteſt habens
charitatē et liberū arbitriū verti ad malū ⁊ nō in patria.

dicit eñ ꝙ compatio caritatis ad h̃ ſubiectũ pt attendi ſcḿ vniu̇ſalẽ rõem q̃ compat̃ materia ad formã. ⁊ ſcḋm ſpẽalem rõnem q̃ ꝯpat̃ habit⁹ ad potentiã. eſt aũt ꝺ ratione forme ꝙ ſit in ſubiecto amiſſibil̓r. q̃ñ nõ replet totã potentialitatẽ materie. ſic̃ p3 in formis generabiliũ ⁊ corruptibiliũ. q2 materia hoꝝ ſic recipit vnã formã ꝙ remanet in ea potẽtia ad aliã formã q̃ſi nõ repleta tota potẽtialitate materie per vnã formã. ⁊ iõ forma vna pt̃ amitti ꝑ acceptõem alteri⁹. ſic̃ mortuo aĩali deſtructa forma aĩalis. ſ. aĩa ſenſitiua ĩtroducit̃ in illa materia forma cadaueriſ. ⁊ ſic de aliis. ⁊ forma corꝑis celeſtis q2 ĩplet totã potẽtialitatẽ materie. ita ꝙ nõ remanet in ea potentia ad aliã formã inamiſſibil̓r ineſt. vt in ſole luna ⁊ ſtellis. ſic ꝙ̃ caritas pr̃ie q2 replet totã potẽtialitatẽ rõnalis mẽtis. inq̃tũ. ſ. oĩs actual̓ mot⁹ ſꝑ fert̃ in deũ inamiſſabiliter hr̃. Caritas aũt vie nõ ſic replet potẽtialitatẽ ſbiecti ſui. q2 ñ ſemꝑ actu fert̃ in deũ. vñ q̃ñ in actu in deum nõ fert̃. põt aliq̃d mẽti occurrẽ vñ caritas amitta aliã ꝯpatõem. ſ. habit⁹ ad potẽtiã ob breuitatẽ amitto. Ad auctoritatẽ augu. inductã. ſ. ꝙ caritas nõ eſt vera q̃ deſiri pt̃. dic̃ ꝙ h̃ eſt de rõe caritatis. ꝙ nõ amittat̃ q̃tũ eſt ex ipã. ſ3 tñ ex mutabilitate ſubiecti amittit̃ ꝯ propoſitũ caritatis. Ad dictũ Grego. ꝙ amor dei nũq̃ ẽ ocioſus ⁊c̃. dicit ꝙ opatur ſꝑ magna in ꝓpoſito. ſ3 ñ ĩ actu.

Per vnũ actũ pecca. §. V.

De amiſſiõe caritatis ꝙ ꝑ vnũ actũ pctĩ amittit̃.

ti mortal̓ q̃ꝺcunq3 ſit illud. caritas amittit̃. nã ꝓ q̃libet mortali fit hõ digñ⁹ morte eterna. iux̃ illȯ Ro. vi. Stipẽdia pctĩ mors. ⁊ di. xxv. §. al̓. ea demũ. S3 hñs charitatẽ h3 meritũ vite eterne. Dic̃ eñ xp̃s Joh. xiiij. Si q̃s diligit me diliget̃ a prẽ meo. ⁊ ego diligo illũ ⁊ ego manifeſtabo ei meipm̃. In q̃ manifeſtatõe ꝯſiſtit vita eterna. vt hr̃ Jo. xvij. Null⁹ aũt pt̃ eſſe digñ⁹ ſil̓ vita eterna ⁊ morte eterna. Vñ ſequit̃ ꝙ ꝑ q̃cunq3 mortali amittat̃ caritas. Vñ Hiero. in li. ꝯ Jouinianũ. Que cõicatio lucis ⁊ tenebre. xp̃i ⁊ belial. qm̃ ſic̃ dies ⁊ nox miſceri neq̃unt. ſic iuſticia ⁊ iniq̃tas. pctm̃ ⁊ bona opatio. xp̃s ⁊ antixp̃s. Si ſuſcepim⁹ xp̃m in hoſpitio pectoris nr̃i. illico fugam⁹ diabolũ. Si peccauim⁹ ⁊ pctĩ ianuã ĩgreſſ⁹ fuerit diabol⁹ ꝓtinus recedit xp̃s. de pe. di. ij. Si eñ inq̃t xp̃s aũt hr̃ in pectore mẽtis ꝑ caritatẽ ⁊ diabol⁹ ꝑ mortẽ pctĩ. Pro cui⁹ declaratõe dic̃ Tho. ſe. ſe. q. xxiiij. ꝙ vnũq̃ꝺq3 ꝑ aliud ſupueniẽs ꝯtrũ tollat̃. q̃libet aũt act⁹ pctĩ mortal̓ ꝯtrariat̃ caritati ſcḿ ꝓpriã rõem q̃ ꝯſiſtit in h̃ ꝙ deus diligat̃ ſuꝑ oĩa. ⁊ ꝙ hõ ſe total̓r ſubiiciat ei. oĩa ſua referẽdo in ipm̃. Eſt igit̃ de rõe caritatis. vt ſic deũ diligat ꝙ in oĩbus ſe velit ſubiicere ⁊ p̃ceptoꝝ eius in oĩbꝫ reglãm ſeq̃. Quicq̃d aũt ꝯriat̃ p̃ceptis ei⁹ mãifeſte ꝯtrariat̃ caritati. vñ illȯ tale de ſe h3 ꝙ caritatẽ excludere poſſit. ⁊ ſiq̃dem caritas eſſet hĩtus acq̃ſit⁹ ex virtute ſubiecti depẽdens nõ opteret ꝙ ſtatĩ ꝑ vnũ actum ꝯtrariũ tolleret̃. act⁹ eñ nõ directe ꝯriat̃ habitui. ꝯſeruatio aũt habit⁹ in ſubiecto nõ req̃rit ꝯtinuitatẽ actus vñ ſupueniẽte ꝯtrario actu nõ ſtatĩ habitus acq̃ſit⁹ excludit̃. ſed act⁹ cũ ſit habit⁹ infuſus dependet ex actiõe dei infundentis. q̃ ſic ſe h3 in infuſione ⁊ ꝯſeruatõe caritatis. ſic̃ ſol in illuminatõe aeris ⁊ iõ ſic̃ lumẽ ſtatĩ ceſſaret eſſe in aere cũ aliq̃ꝺ obſtaculũ poneret̃ illuminatõi ſolis. ita ⁊ caritas ſtatĩ deficit eſſe in aĩa cũ aliq̃ꝺ obſtaculũ ponit̃ influẽtie caritatis a deo in aĩam. Mãifeſtũ eſt aũt ꝙ ꝑ q̃ꝺlibet mortale q2 ꝯriat̃ diuĩs p̃ceptis ponit̃ p̃dicte infuſiõi obſtaculũ. q2 ex h̃ ipõ ꝙ hõ eligẽdo p̃fert pctm̃ diuĩe amicitie q̃ req̃rit vt det voluntatẽ ſeq̃mur. ꝯñs eſt vt ſtatĩ ꝑ vnũ actũ pctĩ mortal̓ habit⁹ caritatis perdat̃. Vñ Aug. ſuꝑ Geñ. ad lr̃am dicit. ꝙ homo deo. ſ. p̃ñte illuminat̃. abſente aũt ꝯtinuo tenebrat̃ a q̃ nõ locoꝝ interuallis. ſ3 volũtatis auerſione diſcedit̃

Q3 caritas amittit̃ ꝑ q̃ꝺcunq3 peccatum

Q3 aũt Orige. dicit ꝙ ꝑfectus nõ ſtatĩ euacuat̃ ⁊ decidit. ſ3 paulatim ⁊ ꝑ partes. intelligit̃ nõ ꝙ ꝑfectio caritatis nõ tollat̃ per vnũ mortale. ſed ꝙ ꝑfectus nõ ſubito communiter cadit in mortale. ſed prius in aliquã negligentiã ⁊ aliq̃ venialia q̃ ſunt diſpoſitio ad mortale. vel ẽt ĩtelligi pt̃ ꝙ ñ ſubito decidit. ita ꝙ ex malicia peccet. Qȯ etiã Bern. dic̃. In petro negãte caritatẽ ſopitã non extinctã. intelligit̃ ꝙ eã nõ amiſerit ꝑ ꝯtemptũ peccãs. ſ3 per paſſionẽ ⁊ timorẽ. vel q2 nõ irrecupabiliter ⁊ finaliter amiſit. vt iudas. ſ3 ſtatĩ recupauit. Itẽ nota ꝙ ſi fides ⁊ ſpes nõ tollunt̃ ꝑ q̃ꝺcunq3 mortale q̃ ad habitus ſicut caritas. Et rõ huius. q2 caritas importat q̃ndã vniõnẽ ad deũ. nõ aũt fides ⁊ ſpes. Omne aũt pctm̃ mortale ꝯſiſtit in auerſione a deo. et ideo oẽ mortale ꝯtrariat̃ caritati. nõ aũt omne mortale ꝯtrariat̃ fidei ⁊ ſpei. ſ3 q̃dam determinata pctã ꝑ q̃ habitus fidei ⁊ ſpei tollitur. Per alia pctã nõ tollit̃ habitus ipaꝝ. ſed remanet ĩformis. Caritas aũt informis remanere nõ põt cũ ſit vltima forma virtutũ. ex h̃ ꝙ reſpiciat deũ ĩ rõe vltimi finis.

De diminutione ca. §. VI.

ritatis. vtꝝ poſſit diminui. Ad qȯ dicit tho. ie. ſe. ꝙ diminutio poſſit dici tripl̓r. Vno mõ indirecte ⁊ improprie. vt dicat̃ diminutio diſpoſitio ad corruptõem ipi⁹. q̃ fit vel ꝑ pctã veĩalia vel ꝑ ceſſatõem ab exercitio actuum caritatis. ⁊ põt diminui. Et ſic poteſt intelligi illud Aug. ꝙ augmentũ cupiditatis eſt diminutio caritatis accipiendo large cupiditatẽ ꝓ q̃libet affectu inordinato ⁊ veniali. Alio mõ ꝺr diminutio ꝓpria ⁊ directa. ⁊ ſic diminui nõ poteſt. Aſſimilat̃ eñ caritas igni Canti. viij. Lampades ei⁹. i. caritatis lampades ignis. S3 ignis q̃diu manet ſemꝑ aſcẽdit ⁊ nõ deſcendit. ſic caritas creſcere põt. ſed nõ minui. qȯ ſic ꝓbatur. Caritas ꝑ compatione quã hab3 ad obiectũ ſicut augeri nõ pt̃. ſic nec minui. Auget̃ aũt ꝑ compatõem quã habet ad ſubiectum vt dictũ eſt. s. Sed ex hac pte ⁊ ꝯſideratõe diminui nõ pt̃. Nã ſi diminueret̃ ꝑ compatõem ad ſubiectũ h̃ eſſet vel ex ceſſatione ſola actus caritatis. vel ex dei opatõne vel ex praua actiõe pctĩ. Et p̃ma cauſa. ſ. ex ceſſatõe ab actu p̃cedere nõ pt̃ diminutio caritatis. Ratio hui⁹ eſt q2 per ceſſationẽ ab actu diminuunt̃ ſolũ ille virtutes q̃ ex actibꝫ acq̃runt̃ ⁊ q̃ñq3 etiã corrumpunt̃. Vñ de amicitia phs. iiij. eth. dic̃ ꝙ multas amicitias in appellatione ſoluit. i. nõ appellare amicũ. ⁊ nõ colloq̃ ei. ſed h̃ ideo eſt. q2 ꝯſeruatio vniuſcuiuſq3 rei dependet a cauſa ſua. Cauſa eñ virtutis acq̃ſite eſt actus human⁹. Vñ ceſſantibꝫ actibꝫ hũanis diminuit̃ virtus acq̃ſita. ⁊ tandẽ totaliter corrũpit̃. ſed h̃ in caritate locũ nõ habet. q2 non cauſat̃ ab actu humano. ſed ſolũ a deo ĩfundit̃ vt dictũ eſt ſupra. Unde ſequit̃ ꝙ ceſſante actu caritatis. caritas ꝓpter h̃ non diminuit̃ nec corrũpit̃ ſi deſit pctm̃. ſ. mortale. Ex ſcḋa cauſa. i. a deo cauſari nõ poteſt talis diminutio. Ratio eſt. quia a deo non cauſat̃ in nob̃ aliq̃s defectus niſi ꝑ modũ pene. pena aũt debet̃ peccato. Vñ relinquit̃ ꝙ ſi caritas minuat̃ hoc p̃cedit ex tertia cauſa. ſ. ex pctõ. ſ3 etiã ex actu peccati diminui nõ pt̃. Ratio huius eſt. q2 ſi ex pctõ eſſet iſta diminutio. aut hoc eſſet effectiue aut meritorie. Neutro ãt modo mortale diminuit caritatẽ. ſ3 total̓r corrumpit ipam ⁊ effectiue. q2 oẽ mortale ꝯtrariat̃ caritati. vt dictũ eſt. ⁊ ſic expellit eam. ⁊ etiã meritorie. q2 q̃ peccando mortal̓r ꝯtra caritatem aliq̃d agit. dignũ eſt vt ei deus ſubtrahat caritatẽ. ſic nec ꝑ venialia peccata caritas diminui põt effectiue. nec meritorie. Nõ effectiue. q2 ad ipam caritatẽ nõ attingit veniale. Caritas eñ eſt circa vltimũ finẽ. veniale vero ẽ q̃dam inordinatio circa ea que ſunt ad finẽ. Non autẽ diminuit̃ amor finis ex hoc ꝙ quis committat aliquam

An ch[…]tas p[…] amin[…] quõ […] ligitu[…]

Diu[…] ceſſan[…] virtu[…] q̃ſita[…] fuſa[…]

ĩnordinationẽ circa ea q̃ ſunt ad finẽ. Sic aliqñ ꝯtigit
ꝙ aliq̃ infirmi multũ amãtes ſanitatẽ. inordinate tam
ſe hñt ad dicte obſeruatõem. Silr̃ ꝑ veniale nõ meret̃
diminui caritas. Cũ eñ aliq̃s delinq̃t in minori. nõ me
ret̃ detrimentũ pati in maiori. Deus eñ nõ plus ſeiũ-
tit ab hoĩe q̃ȝ hõ ſe auertat ab eo. Et ſic cũ inordinate
ſe hẽat in his q̃ ſunt ad finẽ meret̃ pati detrimẽtũ ĩ ca
ritate ꝑ quã ordinat̃ ad finẽ. Sic igit̃ ptȝ ꝙ directe lo-
quẽdo caritas minui nõ p̃t. Vñ illa glo. q̃ hr̃ de. pe. diſ.
ij. Cũ ſanctã q̃ incipit. ſũt itaq̃ȝ grad⁹. vbi dr̃ ꝙ caritas
intendit̃ ⁊ remittit. i. diminuit̃. vel nõ eſt vera. vel indi
recta locutio. vt dicat̃ diminutio diſpoſitõ ad corruptõȝ.

De ſignis caritatis. §. VII.

De ſignis caritatis que ſunt

Nullꝰ p̃t eſſe certus in vita p̃nti ſi hȝ caritatẽ niſi ſit ei
ſpẽalr̃ reuelatũ. Vñ dr̃ Eccl. ix. Nemo ſcit vtrũ odio vl̃
amore ſit dignꝰ. ſ. dei. tñ hȝ quaſdã ꝯiecturas ⁊ ſigna p̃t
q̃s extimare ſe hr̃e cũ in ſeipo ſigna viderit. Et ſũt hec
ſigna decẽ. Primũ ſignũ cũ aliq̃s libẽter ⁊ affectuoſe co
gitat de deo. Sap. vi. Cogitare de illa. ſ. ſapia increata.
q̃ deus eſt ſenſus eſt ꝯſummatõis. i. ꝑfectõis ꝑ dilectio
nẽ. Mat. vi. Vbi ẽ theſaurꝰ tuꝰ. i. qd̃ maxiẽ amas. ibi
eſt cor tuũ cogitãdo. Prouẽbiũ eſt. Vbi amor ibi oculꝰ.
vñ magdalena dixit Jo. his. xx. de ieſu. Dñe ſi ſuſtuli-
ſti eũ ⁊c. Glo. nõ dicit quẽ. q̃r h̃ gerere ſolet in aĩo vis
amoris vt quẽ ſemꝑ cogitat nullũ alium ig̃rare credat.
Scõm ſignũ eſt cũ q̃s libẽter de deo audit ⁊ audita
retinet memorie. Joh. viij. Qui ẽ ex deo v̉ba dei audit.
hec Jo. xiiij. Qui hȝ mãdata mea ⁊ ſuat ea. ille eſt q̃ di
ligit me. Lu. vi. Maria magdalena ſtãs secꝰ pedes dñi
audiebat v̉bũ illꝰ. Tertiũ ẽ cũ q̃s libẽter cũ deo loqui-
tur. qd̃ fit in orõne. Iſid. Cũ oramꝰ cũ deo loq̃mur. ⁊ cũ
de deo libẽter loq̃mur. Criſ. ſuꝑ illd̃. Quis nos ſepabit
a caritate xp̃i. Hic mos amantiũ ẽ vt amorẽ ſuũ ſilẽtio
tegere neq̃ant. ſȝ neceſſarijs ⁊ caris ſuis efferãt ⁊ ꝓdunt
flammas ſuas. Si facit h̃ btĩſſimꝰ paulꝰ. Quartũ cũ
q̃s libẽter dat ꝓ deo. Canti. viij. Si dederit hõ oẽm ſb
ſtantiã ſuã ꝓ caritate ſua. q̃ſi nihil deſpiciet eã. Ecõtra
dr̃. j. Joh. iij. Si q̃s habuerit ſubſtãtiã huiꝰ mũdi ⁊ vi
derit frẽm ſuũ egere ⁊c. Exẽplũ in thobia. Quintũ ẽ cũ
q̃s libenter ꝓ deo patit̃. Eccl. ij. In igne ꝓbat̃ aurũ ho
mines receptibiles in camino humiliatõis. Btũs gre.
in moral. pena quippe interrogat q̃ȝtum q̃s q̃ctus v̉a-
citer amat. Exemplũ in paulo. Sextũ ẽ cũ q̃s mãdata
di obſeruat. i. Joh. v. In h̃ eſt caritas di vt mãdata eiꝰ
cuſtodiant̃. Chriſtus ẽt ait Jo. xiiij. Si q̃s diligit me ſ̃
monem meum ſeruabit. Et ſi diligitis me mandata
mea ſeruate. Septimum eſt cum q̃s amat que deo pla
cent. vt bonos ⁊ opa v̉tutũ. ⁊ odit q̃ deo diſplicẽt. vt o-
pera prauos ⁊ mala inq̃ȝtũ mala ſunt. Ad p̃mũ mouẽur
exẽplo xp̃i q̃ ait Mat. xij. Qui fecerit volũtatẽ patris
mei ip̃e meꝰ fr̃ ſoror ⁊ mr̃ ẽ. Ad ſcõm exẽplo dd̃ qui ait
Iniq̃s odio habui ⁊ iniq̃tatẽ odio habui. Octauũ cũ q̃s
frigeſcit a ſolicitudĩe ⁊ amore mdi. Gre. Tãto frigeſcat
q̃s a curis ſecli. q̃nto ſurgit ardentius in amore dei. Fi
gura in iacob q̃ poſt luctã cũ angelo vno pede claudica
uit. Gen. xxviij. i. ab amore ſecli. Exẽplũ in aplĩs q̃ no-
luerũt curã hr̃e tp̃alium diſpenſandoꝝ. Nonũ cũ quis
magnũ honorẽ exhibet miñſtris dei. ſic econuerſo. Qui
eos ſpernit. deũ ſpernit. Lu. x. Vñ dr̃ Eccl. vij. In omi
v̉tute tua dilige cũ q̃ te fecit. ⁊ miñſtros eiꝰ nõ derelinq̃s
Exẽplũ ꝯſtantini imparoris. cui cũ deferrent accuſatõ
nes epõꝝ in ꝯſilio noluit audire di. Vos dij eſtis appel-
lati. ⁊ iõ di iudicio reſuami ⁊c. vt hr̃ di. xcvi. duo ſũt. De
cimũ eſt cũ q̃s videt ſe promptũ ⁊ facilẽ ad bñ opandũ
ꝓpt̃ deũ. nã hȝ phȝ. Signũ ẽ hĩtꝰ gñati dlectabilr̃ ⁊ prõ
pte opari. Amb. Neſcit tarda molimia ſpũſſcti grã.

Quid ſit diligendũ. ⁊ quo ordine. Caplm̃ tertiũ.

De caritate quantum

ad obiectũ eiꝰ. Circa qd̃ dicit Aug. de doctrĩa
xp̃iana. Quatuor ſũt ex ordĩe diligẽda. Vnũ
eſt ſupra nos. ſ. deus. aliud ſumꝰ nos. i. aĩa nr̃a. tertiũ ẽ
qd̃ eſt iuxta nos. ſcȝ p̃ximꝰ. quartũ ẽ qd̃ ẽ ĩfra nos. ſcilȝ
corpus. Et de ſingul̃ videndũ ẽ de ordĩe. Nã nõ ſolum
p̃ceptũ eſt iſta diligere. ſȝ etiã ordinẽ p̃dictũ ſuare. Rõ
autem quare iſta diligenda ſint ex charitate. ⁊ nõ plã
⁊ q̃re ſm p̃dictũ ordinẽ. eſt iſta ſȝ tho. ſe. ſe. q. xxv. ar. xij
Amicitia caritat̃ ſuꝑ cõicatõe btĩtudinis fundat̃. In hac
aũt cõicatõe vnũ q̃dem eſt qd̃ ꝯſiderat̃ vt p̃ncipiũ ĩflu-
ens btĩtudinẽ. ſ. d̃s. aliud ẽ directe btĩtudinẽ ꝑticipãs.
ſcȝ hõ ⁊ angelꝰ. Tertiũ ẽ id ad qd̃ ꝑ q̃ndã redundãtiã
btĩtudo deriuat̃. ſ. corpꝰ hũanũ. Id aũt qd̃ ẽ btĩtudinẽ
influens. ẽ ea rõe diligibile. q̃r eſt btĩtudinis cã. Id aũt
qd̃ ẽ btĩtudinẽ ꝑticipãs. p̃ot eſſe duplici rõe diligibile.
vel q̃r eſt vnũ nobiſcũ. vel q̃r ẽ nob ꝯſociatũ in btĩtudi-
nis ꝑticipatõe. et ſm h̃ diligibilia ex caritate aſſumunt̃
duo. ꝓut. ſcȝ q̃s diligit ſeip̃m ⁊ p̃ximũ. De ip̃o ordine ca-
ritatis dr̃ Cañ. ij. Introduxit me rex in cellã vinariã. id
eſt in eccl̃iam ſeu g̃ram ⁊ ordĩauit in me caritatẽ. idq̃ẽ de
dit mihi caritatẽ ordinatã. Vbi amb. Scire q̃d facias. ⁊
neſcire ordinẽ faciẽdi. nõ ꝑfecta ſcĩa ẽ. Peccat eñ q̃ p̃po
ſtere. i. inordĩate agit. Ordo aũt ſm phm̃ ĩportat modũ
aliquẽ p̃oris ⁊ poſterioꝝ. vñ Proſꝑ de vita ꝯtẽplatiua
inq̃t. Ordinẽ dilectõis illi ꝑuertũt. nec modũ diligendi
cuſtodiũt q̃ aut mũdũ q̃ ꝯtẽnendꝰ ẽ diligũt. aut corpa
ſua muñꝰ diligẽda plꝰ diligũt. aut p̃xios ſuos nõ ſic ſe-
ip̃os. aut deũ plus q̃ȝ ſeip̃os fortaſſe nõ diligũt. de pe.
di. ij. Ergo ſi caritatẽ. Itẽ btũs Amb. Multoꝝ charitas
eſt ĩordinata. qd̃ in p̃mo ẽ ponũt tertiũ vl̃ quartũ. p. iõ
diligẽdus ẽ d̃s. ſcd̃o ꝑntes. t̃rio filij. poſtea domeſtici ⁊c.
⁊ ĩtelligit̃ p̃ſuppoſita dilectõe ſui in ordĩe p̃ximi.

Quatuor ſũt ex or-
dine dili-
genda.

De dilectione dei qui. §. I.

añ oĩa ⁊ ſuꝑ oĩa debet diligi. De q̃ dĩc Gre. ĩ omel. De
dilectõe ꝯditoris nõ ſolũ cor. ſȝ lingua ⁊ manꝰ req̃rat̃.
Vñ dr̃. i. Jo. i. Filioli diligamꝰ nõ ſolũ ligua. ſȝ opẽ ⁊ v̉i
tate. i. veraci corde. Et corde q̃dẽ oñdit̃ dilectio dei duȝ
q̃s de deo freq̃nter cogitat. ip̃m deſiderat. ad eum orat
Ps. Queãdmodũ d̃ſiderat ceruꝰ ad fontes aquaꝝ ⁊c.
Hinc ⁊ Proſꝑ. Diligẽ deũ ẽ illũ aĩo occupare. ꝯcipẽ fru
ende viſiõis eiꝰ affectũ. pcĩ odiũ. mũdi faſtidiũ. de pe.
di. ij. Ergo ſi caritas. Ore oñdit̃ dilectio. dũ q̃s libenter
de dilecto loq̃t ⁊ audit. Sic eñ ignis nõ p̃t celari ĩ ſinu
ita nec amor in mẽte. Mat. xij. Ex abũdãtia cordis os
loquit̃. Vñ ſpũſſcũs q̃ ẽ caritas apparuit ĩ liguis igne
is ſuꝑ aplõs. q̃r ſm Gre. q̃s replet. p̃tinus de ſe loquẽ-
tes fac̃. Vñ aĩa q̃dã deſiderãs ĩuenire deũ ꝑ guſtũ affe-
ctualẽ dicebat. In lectulo meo q̃ſiui quẽ diligit aĩa mea
Cant. iij. Cũ nõ ĩueniſſet ĩ lectulo quiet̃ corpal̃. nec ĩ no
ctibꝫ ignorãtie ſui ĩteruallis. nec etiã ĩ plateis cupidita
tis mũdial̃. vel tumultꝰ ſeclaris vbi ẽ locutio de mundo
nec ꝑ vicos tĩoris ĩfernal̃. poſtq̃ȝ vigiles ĩuenit. i. p̃dica-
tores ⁊ doctores. q̃rẽs ab eis de dilecto. poſt ip̃os ĩuenit
eũ. O pc. Gre. Probatio dilectõis exhibitio ẽ opis. Idẽ
in omel. Amor dei nũq̃ȝ ẽ ocioſus. opat̃ eñ mag̃ ſi ẽ. Et
Sap. vij. dr̃ ꝙ ſpũs ĩtelligẽtie ẽ mltiplex ⁊ mobil̃ ⁊ a-
mãs bonũ actũ. q̃r. ſ. fac̃ hoĩeȝ p̃mptũ ad opandũ. ⁊ bo
nos acqꝰ ⁊ mltiplr̃. Ipa eñ bona opa figurata ſũt ꝑ ſa-
crificia q̃ dñs mãdauit in lege offerri. ⁊ p̃ipue ag̃nũ q̃-
tidiẽ ĩ holocauſtũ. agnꝰ. i. opa ĩmacl̃ata. q̃ igni diui amo
ris ꝑficiẽdi ſunt. Apl̃s. Oĩa opa v̉r̃a ĩ caritate fiant.

Deꝰ ẽ ſuꝑ
oĩa ⁊ ãte
oĩa dili
gendus.

Ad dilectionẽ dei in- §. II.

Qnique sūt q ad diligēdū deū nos sollicitant.

uitat. pmo sacra ſcriptura. ſcdo icitat natura. tertio exci tat gra nob exhibita. qrto ſollicitat glia pmiſſa. qntoad h clamat vniuſa creatura. vt dic Gall. i ſum. fructuum. Quātū ad primū i plib loc ſcripta ad h iuitat. Deu te. vi. Diliges dnm. d. t. ex. t. c. t. rc. Eiuſdē. xi. Ama dnz deū tuū. Eccl. xiij. Oi vita tua diliges deū. Mat. xxij. Dili. d. d. tu. rc. Jo. iiij. Diligam deū. qm ipe por dilexit nos. Quātū ad ſcdm incitat. imo pene cogit natura. i. rō natal. ber. i. li. d diligēdo deū. Inexcuſabilē ē ois et ifidel ſi n diligit deū ex toto corde. Clamat nēpe inata z nota rōi iuſticia. q ex toto ſe illū diligē dz cui ſe totū debē n igrat. Sz naturalr amat filius prem a q hz pre corpis. qtomagis amare dz deū q corp eius aiam ex nihilo fec. Eccl. vij. In tota aia tua dilige eū q te fec. Ber. Par ne tibi vr h. cogita qle te fec. Nēpe ſm corp egregiā creaturā. ſm aiam magis imaginē creatoris iſignē rōis pricipē. btitudis eterne capacē. Porro abo coherē fec icōphēſibili artificio. ſapia iueſtigabili. nec an pmeruit q an n fuit. nec ſpes retributōis fuit. q bonoz nroz non eget. Itē qt videt i corpe ſuo mēbra. tot iueniet mag bnficia. qtū qs amaret eū q reſtitueret oculū amiſſuz aut pſuaret eū meruiſſet pdere. Nō min amād ē q ab initio oclos dedit. z pſuat eū mltociēs pter petā meruiſſz pdere. Si mltū amares q te reſuſcitaret. nō min amād q vitā dedit z pſuat. Ber. Ualde mihi amād ē per quē ſū. viuo ſapio. Figura et quā hz corp icitat ad amādū deū. Un aug. de doc. xpia. Beluas ds i terrā pſtratas fecit qrētes paſtū d terra. tei duos pedes erexit faciē tuā ſurſū attēdē voluit. Nō diſcordet cor tuū a facie tua. nō hēas faciē tuā ſurſū cor deorſū. qd ē ſurſū habere. niſi qd dictū ē. Diliges. d. d. t. ex. t. c. t. rc. Quātū ad tertiū. ſ. de gra pcipue redēptōis mltū excitat ad amādū deū. Ad Gal. ij. Dilexit me z tradidit ſemetipm pro me. nō ſū ingt gre dei. z Eccl. xxix. Grām fideiuſſoris id ē. xpi ne obliuiſcaris. Dedit ei p te aiam ſuā. Ber. in li. d dili. d. Infidel ſe totū ei debere n igrat. quē ſui toti n igrat actorē. qd g ei q deū meū teneo n ſolū vite mee gtuitū largitorē largiſſimū adminiſtratorē. piū pſolatorem ſollicitū gubnatorē. ſz iſup copioſiſſimū redēptorē. eternū pſeruatorē. ditatorē. glificatorē. Idē Si totū debeo me p me facto. qd debeo p me refecto. z refecto h mō. nec et tā facile refect q fact. Si qdē de me ſic z de alijs. dixit z facta ſūt. At vo q tm z ſel dicēdo fec i reficiendo z dixit mlta z geſſit mira. z ptulit dura. nec tm dura ſz indigna. qd g retribuā dno p oib q retribuit mihi. Idez Quid i te adhuc dormitat affectio. t. imo n dormitat. ſz mortua ē. ſi huic n rñdet bnficio. Idē i ſermōe penthe. O duri z idurati filij adā qs n emollit tanta benignitas. tāta flāma. tā igēs ardor amoris. tā vehemēs amator q p vilib ſarcinul tā pcioſas merces expēdit. Quantū ad qrtū ſollicitare dz glia pmiſſa. j. Cor. ij. Ocul n vidit nec auris audiuit. nec i cor hois aſcēdit q pparauit ds diligētib ſe. Mirū ē quōamor nr euadē pt deū. qr ſi venal ē null deo cari emet. Dabit ei p illo regnū eternū. Si ei ad dādū null eo dignior ē q ds cū ipe ſit ſūme bon. Un nlli. poti q ei dari dz. Si violētiā reqrit null maiorē violētiā faciet q ipe. Petit ei qſi gladio euaginato di. Aut tu mihi cā dab. aut tu morte pib. Ps. vij. Niſi puſi faeritis. ſ. ab amore mōi. gladiū ſuū vibrauit z pauit illū. vrget z tribulat nos. Greg. Mala que nos h pmūt. ad deū ire pellūt. Hic z au. Quis nos pt ampli amare q ds ſomitis leuioribus. qb nos pſolat. ſepiſſime et mordaciſſimū medicamtū tribulatōis adiungit. exercet fame pfiarchas. pios z religioſos. pplm contumacē. diris pberib agitat. n aufert ab aplo ſtimulu z carnis tertio rogat vt ſutur i ifirmitate pficiat rc. v. q. v. Nō ois. Quito ois creatura iuitat nos ad dei amorez h

Q mltū dz ſollicitare ad diligendū paſſio xpi

Aug. in. x. pfeſ. Celū z terra z oia q i eis ſūt vndiq mihi dicūt. vt amē te dñe. nec ceſſāt dicē oib ita vt iexcuſabiles ſit. Duplr autē creature clamāt ſeu dicūt. vt amem deū. Uno mō ondēdo eū digniſſimū amore nro. Bonitas ei creaturaz ondit creatorē eē optimū. z iō amor digniſſimū. Scdo q creature ſūt dōa dei z bnficia nob a deo collata. q oia fec pter nos. Oia iferiora nra ſūt ad fruēdū. e qlia āt vt ageli ad puiuēdū. ſupiora vt ds ad fruēdū. Ad iducēdū ei aliquē ad amādū. efficatior ē donatio q locutio. Canes inqt Sen. amāt bnfactores ſuos. Itē aug. i li. pfeſ. ad deū loqns. Quid āt amo cuz te amo. n dec i creaturis. n cādorē lucis z dulces melodias cātilenaz. n floz vl vnguētoz aromatū ſuaue olentiā. n māna z mella. n mēbra acceptabilia carnis āplexib. Nō hec amo dū amo deū meū. z tn amo qndā lucem qndā vocē. quēdā odorē. quēdā cibū. quēdā āplexū iterioris hois mei. vbi fulget aio meo qd n capit loc. z vbi ſonat qd n capit tps. z vbi olet qd nō ſpgit flat. z vbi ſapit qd n minuit edacitas. vbi heret qd n diuellit ſacietas. hec amo cū deū meū amo. Hugo d arra aie. Mag dbito obligata es o aia. mltū accepiſti z nihil a te habuiſti. z p his omibus nil habes qd retribuas niſi tantuz vt diligas. Et quod per dilectionem datum eſt. nec melius nec decentius q per dilectionem rependi poteſt.

quō hoc aug. bū intelligit q oia creata clamāt dic vt deum amem

Deus magis debet .§. III.

Deus magis diligi ds q pximus.

diligi q pxim. qd ſic pt. pbari. Illud ē magis diligēduz pter qd alia ſūt odio hnda. ſz pxi ſūt odio hndi pter deū. i. ſi nos a deo abducūt. ſm illd Lu. xiiij. Si qs venit ad me z n odit prez z mrem z vxorē z filios n pt meus eē diſcipls. Ergo ds ē magis ex caritate diligēd. Pro c dclaratōe dic tho. ſe. ſe. q. xxvi. ar. ij. q vna qq amicitia reſpic illd i q pncipalr iuēit illd bonū. ſup q cōicatione fūdabat. ſic aicitia politica pncipalr reſpic pncipē ciuitatis a q totū bonū cōe ciuitatis dependet. vn ei maxime dbet fides z obedia a ciuib. Aicitia āt caritatis fundat ſr cōicatōe btitudis q pſiſtit eēntialr i dō. ſicut i pmo pnpio a q deriuat i oēs q ſūt btitudis capaces. z iō pncipalr z maxie ds ē ex caritate diligēd. Ipe ei diligit vt btitudis cā. pxim āt ſic btitudinē ſit nobiſcū ab eo pticipās. Si dicat z. q viſio ē pncipiū amoris. vt d. ij. ethi. ſz prius ē magis viſibil q ds a nob. g magis vr pxim diligēd. Un ex. j. Jo. iiij. dz. Qui n diligit frez ſuū quē videt. deū quē n videt quō pt diligere. Rñdet tho. q duplr e aliqs cā dilectōis. Uno mō ſic id qd ē rō diligēdi. Et h mō bonū ē cā diligēdi. q vnūqd diligit i qtū hz rōem boi. Alio mō q ē via ad acqrēdū dilectōz Et h mō viſio ē cā dilectōis. n q q ea rōe ſit aliqd diligibile. q ē viſibile. ſz q p viſionē pducimur ad dilectōz. Nō g oz q illd qd ē magis viſibile ſit magis diligibile. ſz qd pus occurrat nob ad diligēdū. Et h mō argumētat apls iohes. Proxius ei q ē nob magis viſibil. pus occurrit nob diligēd. Ex his ei q nouit aius didic icognita amare. vn q aliqs pxim n diligit. argui pt. q nec deuz diligit. n q pxi h pxi ſit magis diligibil. ſz pus diligēd occurrit. ds at ē magis diligibil pter maiorē bonitatē.

Debet etiaz quilbet .§. IIII.

Hō plus ds diligere deū q ſeipm.

magis diligere deū q ſeipm. qd ſic pbat tho. ſe. ſe. q. xxvi. ar. iij. A dō accipe poſſum duplex bonū. ſ. bonū nature z bonū gre. In cōicatōe āt bonoz naturaliū nob a deo facta. fūdat amor natural. q n ſolū hō i ſua integritate nature diligit deū ſup oia. z pl q ſeipm. ſz et qlibz alia creatura ſuo mō. i. vl itellectuali vl rōnali vl aiali vl et naturali ſaltē amore. ſic lapides z alia q cognitōe carēt. q vnaqq ps pl naturalr amat cōe bonū totius q pticlare bonū pprū. qd māifeſtat ex ope. Unde hz ei

pa hꝫ ſclinatōem ꝑncipalr̄ ad actōem cōem; toti⁹ vtili/
tatis. Appet et h̄ ī ꝟtutibꝫ politicꝭ ſꝫ qs aues ꝑ bono cōi
ꝛ diſpedia ꝓpriaꝝ reꝝ ꝛ ꝑſonaꝝ īterdū ſuſtinet. vn̄ ma/
gis h̄ ꝟificat ī aīcitia caritatis q̄ fundat̄ ſup cōicatōe bo
noꝝ gr̄e. ꝛ iō ex caritate magis dꝫ hō diligere deū q̄ eſt
bonū bonū cōe oīm q̄ꝫ ſeip̄m. qꝛ btītudo ē ī deo ſic ī cōi
ꝛ fōtali oīm ꝑncipio q̄ btītudinē ꝑticipare pn̄t. Et nota
q̄ q̄uīs qs diligit frui deo. tn̄ magis diligit ſeip̄m. qꝛ h̄
ce; ſummū bonū. tn̄ h̄ q̄ aliqs velit frui deo ꝑtinet ad
amorē. q̄ ōs amat̄ amore ꝯcupīe. Magis āt amamus
deū amore amicitie q̄ꝫ amore ꝯcupiſcētie. qꝛ mai⁹ eſt in
ſe bonū dei q̄ꝫ bonū qd̄ ꝑticipare poſſum⁹ ip̄o fruendo
ꝛ iō ſimplr̄ hō magis diligit deū ex caritate q̄ꝫ ſeip̄um.
Et iō debet poti⁹ qs oīa mala ſuſtinere q̄ꝫ pctō aſſenti/
re. ſꝫ Aug. vt dr̄. xxxij. q. v. Ita ne. Et rō eſt. qꝛ mala pe
ne ſunt ꝯ ſeip̄m. etiā pene inferni. ſꝫ pctm̄ eſt ꝯ deum.

Ad diligendū deum. §. V.

Triplex rō nos mo/
met ad di/
ligenduꝫ
deum

ſup oīa ꝛ q̄ſi cogit triplex rō q̄ mouere p̄t ad amādum
aliq̄d. q̄ notari pn̄t in eo qd̄ dicit̄. Diliges dn̄m deū tuū
Deute. vi. ꝛ Mat. xxij. Et prima eſt rō ꝓuidētie ꝛ largi
tatis. ibi. dn̄m. ſcd̄a eſt rō varie bonitatis. ibi. deū. tertia
eſt rō attinentie ꝛ ꝓpinq̄tatis. ibi. tuū. Iſta mouēt ad a/
mādum q̄cūq̄ꝫ aliq̄d amat. Et q̄ꝫtum ad primū daꝝ eſt
q̄ ſu⁹ amat dn̄m ſuū cū eū diligit ꝛ ei ꝓuidet ꝛ tuet̄ ꝛ
bn̄ficia largit̄. Ex h̄ ḡ diliges dn̄m. ſui em̄ ſum⁹ om̄es.
Quātum aūt diligat oſ̄dit. qꝛ ꝓprio filio nō pepcit. ſꝫ ꝑ
nob tradidit illū. quō ꝑ illā nō nob oīa dōauit. Ro. viij
Ber. Dn̄e q̄d ē hō q̄ memor es ei⁹. aut fili⁹ hoīs. qm̄ vi
ſitas eū. tot. ſ. ꝛ tātis bn̄ficijs. Mittis filiū vnigenitū.
mittis ſp̄m ſcm̄ ꝑaclitū tuū. teip̄m reſeruas adoptatis in
p̄mium. Si dici fas eſt. nimis ꝓdig⁹ es tuis. j. Pet. v.
Oēm ſollicitudinē vr̄am ꝓijcientes in eum. qm̄ ip̄e eſt
cura de vob. Mat. iiij. Solē ſuū oriri fac̄ ſup bonos et
malos. ꝛ pluit ſup iuſtos ꝛ iniuſtos. ꝛ materialr̄ ꝛ ſp̄ua
liter. Inſup ꝛ āgel' ſuis de⁹ mādauit de te vt cuſtodiāt
te. Ps. xc. imo ſm̄ apl'm ad Heb. j. Oēs admīſtratorij
ſp̄us ſūt miſſi in miſteriū coꝝ q̄ hereditatē capiūt ſalu/
tis. Ecce q̄nta ꝓuidentia dn̄i erga nos q̄ ad corp⁹ et q̄
ad aīam. ḡ diligam⁹ ip̄m ſup oīa. Quātū ad tertiū po/
ſtea magis īmorādo in ſcd̄o diligit̄ aliqs. qꝛ eſt attinēs
ꝛ ꝯſanguine⁹. ꝛ ſꝫ h̄ maxīe dil gīt pr̄ a q̄ qs habet eē. ꝛ
frater q̄ d̄ſcendit ab codē ſtipite. qd̄ natura docet ꝛ iſti
gat. Sꝫ nūq̄d ait moyſes. Nōne ip̄e eſt pater tu⁹ q̄ poſ
ſedit ꝛ fecit te. q̄ꝫtū ad corp⁹. ꝛ creauit te q̄ꝫtū. ſ. ad aīaꝫ
Deute. xxxij. Un⁹ eſt pr̄ veſter q̄ in cel' eſt. Mat. xxiij.
Sed q̄lis pr̄. j. Coꝝ. i. Pr̄ dn̄i noſtri ieſu xp̄i. pr̄ miarū
ꝛ d̄s toti⁹ ꝯſolatōis. Et ſic tu⁹ eſt pater. Sꝫ vt magis eſ
ſet tu⁹. effect⁹ eſt ꝑ incarnatōem frater. Uade ait ip̄e ad
magdalenā. ad fratres meos ꝛc̄. Jo. xx. Et qꝛ caro noſter
ꝛ frat̄ noſter ē. vt dr̄ in figura Gen̄. xxxvij. Decuitꝑ oīa
fribꝫ aſſilari. vt ait apl's ad Heb. In penalitatibꝫ. ſ. cor
poris n̄ vicijs mētis. Diliges ḡ tuū frēm ꝛ pr̄em. Et q̄a
q̄ diligit filiū aſſiduat ei flagella. vt dr̄ in Prou. Iō ex
dilectōe mltiplr̄ flagellat nos. Amb. Nō ſp oſculat̄ pa/
ter filiū. ſed aliqn̄ flagellat. ḡ cū caſtigat̄ q̄ diligit̄. tūc er
gā cū pietas exercet̄. Hꝫ em̄ amor plagas ſuas q̄ dulci/
ores ſunt cum amare inferunt̄. v. q. v. Nō oſculat̄. vt ei
dr̄ Sap. xiij. Cum nobis diſciplinā das. inimicos mul
tiplr̄ flagellas. Et ne ita videāt̄ nob graues labores no
ſtri. ip̄e nobiſcum portat. ergo diligamus dn̄m deū no
ſtrum. qui totus eſt noſter. nil ſui reſeruans ſibi. Nā cor
pus in cibum. ſanguinē in ꝑcium ꝛ poculum. vitā in re
demptionem dedit ſuis. Quantū ad ſcd̄m notandum
q̄ bonitas eſt q̄ trahit ad ſe amorem nr̄m. Bonum em̄
eſt q̄ omnia appetunt dicit phs. Bonitas aūt eſſentia
liter eſt in deo. ꝛ ſm̄ h̄ dicitur. Nemo bonus niſi ſolus
deus. ſ. eſſentialiter ꝛ ex ſe. nam creature ſunt bōe ex dō
non ex ſe ꝛ accidētalit̄. Bonitas em̄ vniuerſalr̄ eſt ī dō
qꝛ eſt fons bonitatis. ꝛ cauſalr̄. qꝛ ab eo cuncta bona ꝓ/
cedunt. ꝛ bonitas ſua vt dicit magiſter in. ij. ſn̄iaꝝ. di. i.
fuit cauſa creatōnis reꝝ. Un̄ ꝛ moyſi dixit. q̄ aſcēderet
in montē ad eum. ꝛ oſtendā tibi ait om̄e bonū. i. meip̄m
Cū aūt omne bonū ſit honeſtum vel delectabile vl' vti
le. Omnia hec genera bonoꝝ reperiunt̄ in deo. Un̄ di/
cit̄ Sap. vij. Uenerūt mihi oīa bōa pariter cū ea. ſcꝫ ſa
pientia. q̄ eſt deus. De⁹ aūt ſm̄ btm̄ Anſel. Eſt q̄ meli/
us cogitari nō pōt. Et de bono honeſto dr̄ ibi. Innūe/
rabilis honeſtas ꝑ manus illius. Bonū honeſtū eſt ſci/
entia et virtus. ſed oīs ſapientia a dn̄o deo eſt. Eccl'ia. i.
Et ſp̄ū oris eius omnis virtus coꝝ. In ps. Uirtus iu/
ſticie. prudentie. fortitudinis. t̄pantie. Et al' Amb. Ois
ratio ſuperne ſcientie ꝛ terrene creature in eo. qui eſt ca/
put coꝝ ꝛ auctor. vt q̄ hunc inuenerit nil vltra querat.
q̄cquid alicubi q̄rit̄. h̄ ꝑfecte inuenit̄. qꝛ hec ꝑfecta ē vir
tus ꝛ ſapientia. De bono delectabili ibi dr̄. Letatus ſū
in om̄ibꝫ. qm̄ antecedebat me iſta ſap̄ia. Leticia ē dele/
ctatio in hoīe. ea que delectant trahunt hoīem ad ſui a/
morē. Delectāt aūt pulcra viſum. fragrantia odoratum.
ſuauia guſtū. ꝯſonantia ꝛ melos ſonoꝝ auditū ꝛ hmōi
Sed cū oīa iſta ſint a deo cauſa omniū. ꝛ oīs ꝟtutis ef
fectus p̄exiſtat in cauſa ſua. inde ſequit̄ q̄ om̄ia hec bo
na perfectius ſunt in deo. qꝛ ſine mixtura defectus. Un̄
Bern̄. Illud eſt veꝝ gaudiū qd̄ nō de creatura ſꝫ d̄ cre
atore ꝯcipit̄. qd̄ cū accepis nemo tollat a te. Cui⁹ ꝯpati
one om̄e fedū pulcrū. omne dulce amarū. oē qd̄ delecta/
re pōt moleſtū gaudiū vt dictū eſt in hoīe idē eſt qd̄ d̄
lectatio. De bono vtili dr̄. Propoſui illā regnis ꝛ ſedibꝫ
ꝛ diuitias nihil eſſe dixi in ꝯꝑatione illius ꝛc̄. Sap. vij.
Bonū vtile dr̄ diuitie. aurū. argentū. lapides p̄cioſi. do
minia terraꝝ. ꝛ hmōi. Que etiā bona a deo ꝓcedunt. et
omnis ꝟa vtilitatas. ḡ diliges dn̄m deū tuū. Ubi etiaꝫ
eſt notanda multiplex vtilitas ip̄ius dilectōis nr̄e ad d̄
um. ꝛ inimicitie dānoſitas. ꝛ tertio amicitie fidelitas et
vtilitas. quia nihil p̄t diligi fructuoſius q̄ꝫ deus. Nam
ip̄e diligentibꝫ ſe primo q̄dem pctā dimittit. Luce. vij.

De mlti/
plici vtili
tate dile/
ctōis nr̄e
ad deum

Dimiſſa ſunt ei peccata multa. qm̄ dilexit multū. Secū
do ip̄e eos erudit. Ecc. ij. Diligite deū ꝛ illuminant̄ cor/
da veſtra. Btūs Grego. Interdū cōpunctionis ardore
cante ſubtilitatis eſt vis amoris vt hanc nec ip̄e anim⁹
poſſit comp̄hendere qui hanc illuminatōnē meruit ha
bere. Tertio ip̄e eos cuſtodit. Ps. cxliiij. Cuſtodit domi
nus diligentes ſe. Quīto ip̄e eos ad ſuauitatē cōtēpla/
tionis admittit etiā in pn̄ti. Grego. in moral'. Si qs ad
cōtēplatiōs ſtudiū ꝑparat ſemetip̄m prius interroget
q̄ꝫtum amat. q̄ntum in neceſſitate adiuuat. Un̄ Eſaye
xliij. dicit̄. A deo de diligente ſe. Cum trāſiens ꝑ aq̄s
ſcꝫ tribulatiōis tecū ero. ꝛ flumina nō operient te. Sex
to in morte nō deſerit. ſꝫ tunc magis aſſociat. Ps. lxxij.
Involūtate tua d̄duxiſti me. ꝛ cū gl'a ſuſcepiſti me. Se
ptio. qꝛ vt ait apl's ad Ro. vij. Diligētibꝫ deū oīa coo/
perant̄ in bonū. Et bona ꝛ mala penalia ꝛ facta crimīa/
lia. Un̄ aug. d̄ pe. di. ij. Talibꝫ dic vſq̄ꝫ adeo oīa vt ſi q̄
coꝝ exorbitauerūt a fide. h̄ eīs faciat ꝓficere ad ſalutem.
qꝛ cautiores. hūiliores q̄ꝫ. ꝛ feruētiores ſurgūt. Ecōtra ad
diligēdū deū inducē dꝫ inimicitie dānoſitas. Nā pctō/
ribꝫ q̄ n̄ diligūt deū oīa inimicant̄. Sap. v. Pugbit or
bis terraꝝ ꝑ eo ꝯ īſenſatos. Tertio ad h̄ dꝫ īducē amici
tie fidelitas Ecc̄i. vi. Amico fideli nulla ē ꝯꝑatio. vbi no
ta differentiā inter ip̄os ꝛ alios. Alij enim non ſemper
amant. etiam cūm amant̄. Iſte ſemꝑ amat. Prouer. viij
Ego diligentes me diligo. Alij t̄pe aduerſitatis aliqn̄ d̄
ſerunt. iſte nunq̄ꝫ. Fr̄ in anguſtijs ꝯprobat̄ i. xp̄s. Alij ꝛ
ſi ſint amici pn̄s aliqn̄ ſunt inimici filiorum. Sed iſte

pr filios amat vſq3 i mltas gnatões. Exo. xx. Ego ſum dñs deus tu⁹ rc. faciēs miam i milia his q diligūt me.

Secundo debet ho·.§.VI.

De dilecti ſui ipi⁹

mo ex caritate diligere ſeipm. qd ptz ex eo qd dr Leui. xix. Diliges amicū tuū. i. pximū tuū ſic teipm. Ubi dat p regla r exēplar dilectōis pxi dilectō ſui ipius. Pro cu/ius declaratōe dic. b. tho. ſe. ſe. q. xxv. ar. iiij. Q, cū chari/tas ſit amicitia qdā. dupliciter loq poſſum⁹ de caritate Uno mō ſub cōi rōe amicitie. r fm h dicēdū ē q amici/tia nō hr pprie ad ſeipm. ſ3 aliqd mai⁹ amicitia. qr ami/citia vnionē quandā iportat. Dic Dyoniſi⁹ q amor ē vir/tus vnitiua. vnicuiq3 āt ad ſeipm ē vnitas q eſt potior vniōe. vñ ſic vnitas ē pncipiū vnionis. ita amor q qs diligit ſeipm ē forma r radix amicitie. In h em amici/tiā hēmus ad alios q ad eos nos hēm⁹ ſic ad noſmet/ipos. Dicit ei. ix. ethi. q amicabilia q ſūt ad alter3. veni/unt ex his q ſūt ad ſeipm. Sic et de pncipijs nō hr ſa/entia. ſ3 aliqd mai⁹. ſ. itellect⁹. Alio mō poſſum⁹ loq de caritate fm ppriā rōe3 ipi⁹. put. ſ. ē amicitia hoīs ad deū pncipalr r ex pñti ad ea q ſunt dei. int que eſt ipe homo q caritatē h3. Et ſic int cetera q ex caritate diligit ad de/um ptinētia etiā ſeipm ex caritate diligit. Nō āt obſtat his q apl's vitupat amātes ſeipos. di. ij. Thym. iij. In nouiſſimis dieb iſtabūt tpa piculoſa. Erūt em homies ſeipos amātes rc. Qr loqt de amore q qs amat ſe f3 na/turā ſenſibilē. ita vt ei ſubijciat rōe3. qd vtiq3 ē vitupo/ſum r pnicioſu3. Et nō de amore q qs amat ſe fm na/turā rōnalē qrēs ei⁹ pfectōem. qd ptinet ad caritatē. Et qr hō reſultat ex aīa r corpe. iō d3 ſe diligere ex caritate. nō ſolū qtū ad aīam ſ3 etia ad corp⁹. fm. b. Aug. Pro cui⁹ declaratōe dic. b. tho. vbi. ſ. ar. v. q corp⁹ nrm fm duo pt pſiderari. Uno mō fm naturā ſuā. Alio mō f3 corruptionē culpe r pene. Natura āt nra cū nō ſit a ma/lo pncipio creata. vt manichei fabulant. ſ3 a deo ſit. poſ/ſum⁹ ea vti ad ſuitiū dei. fm illd Ro. vi. Exhibete mē/bra vra arma iuſticie deo. r iō ex caritat dilectōe q dili/gimus deū. dēm⁹ et corp⁹ nrm diligere. Quāuis ei cor/pus nrm deo frui nō poſſit. pgnoſcēdo r amādo. i qua fruitōe fundat amicitia caritat. cū p oia q p corpus fa/cim⁹ ad fruitōe3 venire poſſum⁹. Et ex fruitōe dīna a/nime redūdat qdā btitudo ad corp⁹. ſ. ſanitat r icorru/ptōis vigor. r ſic ē corp⁹ capax btitudis. Scdm āt qd pſiderat in corpe. i. ifectōe3 culpe r corruptōem pene in corpe nro ñ dēmus diligē poti⁹ ad eius remotiōe3 an/helare deſiderio caritat. Et fm hāc infectōem dicebat apl's Ro. vij. Infelix ego hō qs me liberabit d corpore mort h⁹. Q, dēm⁹ corp⁹ diligē ppriū r quō. oñdit etiā Proſp ſic di. de pe. di. ij. Corp⁹ nrm qr ps nri ē. ad h di/ligēdū nob ē vt ſaluti ei⁹ r fragilitati naturale conſula/mus. r agam⁹ qtenus ſpūi ordinate ſubiectū ad eternā ſalutē accepta imortalitate r incorruptione pueniat.

Diligit aūt quis de .§.VII.

Q, hō ſe ſeipm diligēs ex caritate fac qncq q ſūt ppria amicitie.

re ſeipm ex caritate qñ in ſe fm pte pncipalē. i. rōem h3 ſeu opat qncq q ſūt ppria amicitie f3 phm. ix. eth. Unuſ/qſq3 amic⁹ pmo qdē vult amicū ſuū eſſe r viuē. Scdo vult ei bōa. Tertio opat bōa ad ipm. Quarto cōuiuit ei delectabil'r Quito pcordat cū eo qſi eiſdē dlectatōib r ptriſtatōib. Pro lbor maiori declaratōe ſcīēdū fm. b. tho. vbi. ſ. q hō dr eſſe aliqd duplr. Uno mō fm pnci/palitatē. alio mō fm ſubam r naturā ſuā. Et pmo qde3 mō dr hō id qd pncipale extimat i eo. ſic pnceps citat dr citas. r qd fac pnceps dr facē citas. Bōi āt extimāt pnapale eſſe i eis mēte rōnalē. ſic reūa ē. r ſcdariū pte3 ſenſitiuā r corpalē. qz pmū apl's noiat hoie3 interiorē. ſe/cūdariū hoie3 exteriorē. ij. Cor. v. Et ſic hc ſeipos diligūt qr diligūt ſe fm pncipale qd ē i eis. i. pte rōnalē q dicit hō interior. Uñ r volūt ipm pmo pſeruari i ſua itegritate Et optāt ei bōa ei⁹ q ſūt bōa ſpūalia q ad ſcdm pprius amicitie. Tertio ad aſſeqndo bona ſpūalia opa īpēdūt. Quarto dlectabilr ad cor ppuz redeūt. qr ibi iueniūt bo/nas cogitatōes i pñti. r mēoriā pteritoz bonoz r ſpē bonoz futuroz. ex qb dlectatio cauſat. Quito ñ patiū/tur i ſeipis volūtat diſſenſiōe3. qr aīa eoz tēdit i vnu3 Mali āt extiant ſe pte pncipalē ſenſitiuā q dr hō exte/rior. r fm hāc ſeipos diligūt. vñ ñ hc diligūt ſic nec ve/rā extiatōe3 hñt. Et fm hāc pte ſenſitiuā obſuāt i ſe il/la q ncq ppria aīatie. Nā qrūt pſuatōe3 ſui corporis r ſani/tatē et p dei volūtatē. i. pcepta Scdo puidēt ei bōa cō/formia. ſ. delectabilia ſenſib. Tertio ad h mltū opant laborāt. Quarto dlectat cogitar d hmōi ſeſib. Quito qr pcordāt cū ipa ſēſualitate ei aſſētiēdo i cūct. Ecōtra de pſuatōe ſpūs ñ curāt. nec bōa ſpūalia optāt. nec ad h laborāt. horret reūti ad ſeipos. qr ibi non iueniūt niſi mala q remordeāt r diſcordāt ſecū. alio mō dr hō aliqd fm naturā r ſubam ſuā. r ſic cū hō ſit qd reſultat ex aīa r corpe oēs ſe extiant ēē hc qd ſūt. i. cōpoſitos ex aīa et corpe. r fm h oēs diligūt ſeipos. et mali. inqtū. ſ. diligūt pſuatōem ſui eſſe. ſ3 h nō ē diligerere ex caritate.

qd ſic ... ſeipſum diligit

Debet homo ma·.§.VIII.

Quod magis ſeipm diligere ... pximum

gis diligē ſeipm q pximū. ita vicz vt magi aīam ſuā q cuiuſcūq3 aīam. r magi aīam pxi q corp⁹ ppriū. ſed ma/gis corp⁹ ppriū q corp⁹ pxi ceter pib. Primū ſic pbat Exēplar ē poti⁹ exēplato. ſ3 dilectō hoīs ad ſeip3 poit vt exēplar dilectōis ad alter3. cū dr Mat. xxij. Diliges pxīm tuū ſic ſeipm. g magi ex caritate d3 qs diligē ſeipm q pxim fm aīam. Qd. b. Tho. ſic dclarat. ſe. ſe. q. xxv. In hoīe ſūt duo. ſ. natura corpal r natura ſpūal Per h āt dr diligē ſeipm q diligit ſe fm naturā ſpūalē. Et fm h d3 hō magi ſeipm diligē p⁹ deū q quecūq3 aliū. r h ptz ex ipa rōe diligēdi. Nā vt. ſ. dcm ē ds diligit vt pncipiu3 bōi ſr q fūdat dilectio caritat. hō āt ſeipm diligit ex ca/ritate fm rōem ſocietat i iſto bono. Cōſociatio aūt ē rō dilectōis fm qndā vnionē ad deū. Uñ ſic vnitas ē po/tior q vnio. itaq3 hō pticipat bonū dīnū ē potior rō di/ligēdi q q ali⁹ aſſociet ſibi i hac pticipatōe. Et iō hō ex caritate magi d3 ſeip3 diligē q pxi3. Et h⁹ ſignū ē. qz hō ñ d3 ſubire aliqd malū pcti. qd priat pticipatōi bti/tudis vt liberet pxim a pctō. Uñ. b. aug. xxij. q. ij. Faciat hō et p tali ſalute hoim qd pt ſ. licite. Cū āt ad h vene/rit vt tali ſaluti niſi peccādo pſalē ñ poſſit. iā ſe extiſtiet ñ hre qd fac. Et leo papa. Indecēs ē crimē ſuū alienis pmodis ipedē. di. xlvi. Sic ñ ſuo. Et nota q l3 pxius q ē melior nob ſit deo ppiqor. qr tñ ñ ē ita ppiqu⁹ carita/te bñti ſic r ipemet ſibi. iō ñ ſeqt q aliqs ñ dēat magis diligē et meliorē q ſeipm. Nā dilectio caritatis h3 qti/tatē ñ ſolū ex pte obiecti qd ē ds. ſ3 et ex pte diligētis q ē ipe hō hñs claritatē. Scd3. ſ. q qs d3 magi diligē aīaz pxi q corp⁹ ppriū. pbat. ſ. Jo. iij. di. Nos dēm⁹ p fratrib aīa3 ponē. i. vitā qd ē pricipiū i corpalib. qd ſic dclarat tho. vbi. ſ. Illd ē magi ex caritate diligēdū qd h3 maio/re rōem diligibil ex caritate. Cōſociatio āt i plea pticipa/tiōe btitudis q ē rō diligēdi pxim. ē maior rō diligēdi q pticipatio btitudis p redūdātiā q ē rō diligēdi ppriū corp⁹. Et iō pxim qtū ad ſalutē dēm⁹ magis diligere q corpus ppriū. Nota tñ q nō eſt de neceſſitate carita/tatis q hō ppriū corp⁹ exponat p ſalute pximi. niſi i ca/ſu quo tenet ei ſaluti puidere. Sic fecit Uital viſino he/ſitanti in martyrio. Sed q aliqs ſe ad h ſponte offerat ptinet ad pfectionē caritatis. de qua btūs Aug. Si qs habuerit tantā caritatem vt paratus ſit etiā p fratrib mori. pfecta eſt in eo charitas. de pe. di. ij. Si quis. la. ij.

Corp⁹ p̄xi debʒ q̄s magiſ dilegē q̄ʒ alterius.

Tertiū.ſ.ꝙ magis dʒ q̄s diligere corp⁹ ꝓpriū q̄ʒ alterius ceteris paribꝫ ꝓbaꝛ ſic. Sic ſe hʒ aīa ꝓpria alicuius ad aīam ꝓximi.ita ꝓportionabilr̄ ſe hʒ corp⁹ ꝓpriū ad corp⁹ ꝓximi.ſʒ aīa ꝓpria ſic ſe hʒ ad aīam alteri⁹.vt magis dʒ ſuā diligere q̄ʒ alteri⁹.ḡ corp⁹ ſuū magis dʒ diligere q̄ʒ alterius. Et ſic ei poti⁹ ſubuenire ceteris paribꝫ.qḋ pro tāto dr̄.q2 ſi q̄s eſſet multū vtil' cōitati vl' eccl'ie.ipē paꝝ rū laudabiliter ꝛ ex ꝑfectione exponeret corp⁹ ſuū morti pro illo ꝯſeruando.q̄ʒuis de neceſſitate nō teneret.

Utrum caritas qua .§.IX

q̄s diligit deū.ſeipm.ꝛ ꝓximū.ſit ex caritate diligenda. Rn̄det b.tho.ſc.ſe.q.xxv.ar.ij.ꝙ caritas nō eſt ſimpl'r amor.ſed habet rōem amicitie.vt dictū eſt.s. Per amicitiā aūt amaꝛ q̄d dupl'r. Uno mō ſicut ipē amicus ad quē habem⁹ amicitiā ꝛ cui⁹ bona volum⁹.ꝛ ſic ñ amaꝛ caritas. Alio mō ſic bonū qḋ volum⁹ amico. Et ſic amatur caritas ꝑ caritatē.q2 caritas eſt illud bonū qḋ optamus oībꝫ quos ex caritate diligimus. Et eadē rō eſt de beatitudine ꝛ de ꝟtutibꝫ alijs. Et ſic ītelligiꝛ dictū aug. viij.de trini.ꝙ q̄ diligit ꝓximū ꝯn̄s ē vt ipām dilectōeʒ diligat. Sʒ ꝛ caritas h̄ hʒ inq̄ʒtū ē q̄dā amor. Amor ei ex natura potētie cui⁹ eſt act⁹ hʒ ꝙ poſſit ſibi ſeipm reflecti. Q2 eīn volūtatꝭ obiectū ē bonū naturale.q̄cq̄d ratiōe boni ꝑtineꝛ p̄t cadere ſub actu volūtatꝭ. Et q2 ipm velle eſt qḋdā bonū.p̄t velle ſe velle. Itē amor ex rōe ꝓprie ſpēi hʒ qḋ ſupra ſe reflectaꝛ.q2 ē ſpontane⁹ motus amantꝭ in amatū. Uñ ex h̄ ipō ꝙ amat aliq̄s amat ſe amare. Et ſi dicaꝛ ꝙ nō ꝑcipiꝛ diligi niſi deus ꝛ ꝓxius. Rn̄deꝛ ꝙ in dilectōe illoꝝ includiꝛ dilectio caritatis. Diligim⁹ eīn deū ꝛ ꝓximū inq̄ʒtum amam⁹ vt nos.ꝛ ꝓximus deum diligamus.

De hiis q̄ valēt ad h̄ ꝙ quis ametur a deo.ꝛ ſūt ſeptem.

Multa ſunt que va- .§.X.

lent ad h̄ ꝙ q̄s ameꝛ a deo.ꝛ ad h̄ dʒ q̄libet laborare.nā amor dei ad nos ē cā oī boīs nr̄i. Tāto vnuſq̄ſqʒ hʒ pl⁹ ḋ bōitate.q̄ʒto magꝭ a deo diligiꝛ. Et ſi q̄s rūcvere ſeipʒ diligit.cū talē ſe exhibet vt diligaꝛ a deo. Precipue aūt ſūt ſeptē q̄ ad h̄ valēt. Primū ē ſapīa. Sap.vij. Infinitus theſaur⁹ ē hoībꝫ ſapīa.q̄ qui vſi ſūt.ꝑticipes facti ſūt amicitie dei. Et ibidē. Neminē diligit de⁹ niſi q̄ cū ſapīa gradiꝛ. Scōm ē mētis mūdicia. Prou.xxij. Qui diligit cordis mūdiciā ꝓpter grām labioꝝ ſuoꝝ habebit amicū regē. Canti.ij. Dilect⁹ me⁹ mihi.ꝛ ego illi q̄ paſciꝛ inꝛ lilia.i.puritate delectaꝛ. Sap.vi. Incorruptō facit ꝓximū deo. Et iohes euāgeliſta ꝓpter mūdiciā dr̄ diſcipul⁹ quē diligebat xp̄s. Joh.vlt. Tertiū ē māſuetudo q̄ ml'tū aſſilaꝛ deo.cui⁹ bonitatē malicia alicui⁹ nō ꝑturbat. Ecci.xlv.dr̄ Dilect⁹ deo ꝛ hoībꝫ. Moyſes ḋ quo dr̄ Nume.xij.ꝙ erat mitiſſim⁹ hoīm ſup terrā. Quartū ē libalitas q̄ etiā ml'tū aſſimilaꝛ deo q̄ libalitate fec̄ quicq̄d fec̄.ij.Coꝝ.ix. Hilarē datorē diligit de⁹. Sene. Qui bn̄ficiū dat imitaꝛ deū. Exēplū ī zacheo. Quintū ē humilitas ꝓpter quā dauid fuit vir ſm̄ cor dei.j.Regum xvi. Et in ſignū amoꝝ dn̄s ieſus quē hʒ ad humilē amplexatus eſt ꝑuulū. Marci.ix. Et beniamin q̄ fuit minimus fili⁹ vocaꝛ amātiſſim⁹ dn̄i. Deute.xxxiij. Sextū ē tpaliū ꝯtempt⁹. Sen̄. Nemo dign⁹ ē deo niſi q̄ opes cōtēpſerit. Eſa.xxviij. Coangustatū ē ſtratū.ſ.cordiſ.ita vt alter decidat.ſcʒ amor dei ꝛ palliū breue vtrūqʒ regē nō p̄t.ſ.amor mūdi. Btūs Grego. Bonoꝝ auctori al'r inherere ñ valem⁹ niſi cupiditatē q̄ oīm maloꝝ radix ē abſcīdam⁹.di.xlvij. Bonoꝝ. Septim⁹ ē dilectio. Prou.viij. Ego diligētes me diligo. Bern̄. Nēo ſe amari diffidat q̄ iā amat. Et q̄ʒuis ipē ꝑor dilexit nos.tamen exercendo nos in actu dilectionis augetur.

De dilectōe ꝓximi.ꝛ q̄s noīe ꝓximi ītelligaꝛ. Ca.iiij.

De dilectōne proximi

Sub q̄ intelligiꝛ angel⁹ bon⁹.ꝛ q̄libet hn̄s btītudinē.vel q̄ p̄t eā ꝯſeq̄. Uñ nō demones vel dānati. De hac dr̄.j.Joh.iiij. Hoc mādatū hēm⁹ a deo vt q̄ diligit deū diligat ꝛ fratrē ſuū. Ubi ſciēdū ꝙ habitus caritatꝭ vn⁹ eſt q̄ extēdiꝛ ad dilectōem nō ſolum dei ſʒ ꝛ ꝓximi. Habit⁹ eñi nō diuerſificāꝛ niſi ex h̄ ꝙ variat ſpēm act⁹. B.tho.ſc.ſe.q.xxv. Oīs eīn act⁹ vni⁹ ſpeciei ꝑtinēt ad eūdē habitū. Cū aūt ſpēs ei⁹ ſumaꝛ ex obiecto ſm̄ formalē rōem ipīus.neceſſe ē ꝙ idē ſit ſpē act⁹ q̄ ferꝛ in rōem obiecti.ꝛ q̄ ferꝛ in obiectū ſub rōne tali. ſic ē eadē ſpē viſio q̄ videꝛ lumē ꝛ q̄ vidr̄ color ſm̄ rōeʒ luminis. Rō aūt diſtinguēdi ꝓximū de⁹ ē.h̄ eīn deīn⁹ in ꝓximo diligere vt ī deo ſit.vñ manifeſtū eſt ꝙ idē ſpē actus ē q̄ diligiꝛ de⁹.ꝛ q̄ diligiꝛ ꝓximus.ꝛ ſi ſit diuſ⁹ numero. Et nota ꝙ noīe ꝓximi ītelligiꝛ oīs q̄ exhibet nobis aliquā miſcōiā ſeu bn̄ficiū. Ac etiā oīs q̄ pōt exhibere aliq̄ḋ miſericordie op⁹.ſm̄.b.aug.tractās illḋ Luce.x. Quis tibi videꝛ ꝓxim⁹ fuiſſe illi q̄ incidit in latrones. Uñ oēs angeli boni diligēdi ſūt ex caritate a q̄bus multa bn̄ficia recipim⁹.ꝛ ꝯphenduntꝛ noīe ꝓximi. Nā caritas eſt amicitia fundata ſuper cōitatione nō ſpeciei ſed beatitudinis ſeu beneficioꝝ pertinentiū ad vitam eternam. Et in hac beatitudine angeli cōicant cū hominibus. Unde dicꝛ Matthei.xxij. Equales ſunt angelis. Et ideo angeli boni ex caritate ſunt diligendi.ſcōm beatū Thomā.ſe.ſc.q.xxv. Et eadē ratio eſt de beatꝭ animabus.quia eīn participant beatitudinē ſuper qua fundaꝛ caritas.ideo diligendi ſunt ex caritate.ꝛ ab eis etiā multa ſuffragia recipimus meritoꝝ ſuoꝝ et precū. Demones autē important naturam peccato deformatam.et ideo eos nō debemus diligere ex caritate inq̄ʒtum demones.id eſt q̄ʒtum ad maliciam eoꝝ.ſed odire. Sʒ accipiēdo ꝓut ḋmō quādā naturā īportat.ſic aliq̄ modo debemus diligere ꝛ aliquo modo non. Nam diligere debemus ſicut diligemus aliqḋ bonuʒ amici.qḋ volumus permanere ob amorē illius.ꝛ iſto modo poſſumus ex charitate diligere demones.inq̄ʒtum ſcʒ volumus eos in ſuis naturalibus conſeruari ad gl'iam dei. Sed non diligere debemus eos ita ꝙ ad eos amicitiā habeamus. Nam de ratiōe amicitie eſt velle bonū amico.ꝛ precipue bonum.hoc autē beatitudo et vita eterna eſt.quod bonum nullo modo debemus eis velle.q̄a hoc repugnaret charitati dei per quam iuſticiā eius approbamus. Et eadē ratio eſt de damnatis. quia nō ſūt amplius capaces beatitudinis. Creaturas autē irrationales non debemus diligere ex caritate ita videlicet ſicut diligiꝛ is ad quem habetur amicitia. Et ratio ē ſm̄ beatū Thomā vbi ſupra.quia caritas eſt amicitia quedam. Omnis autē amicitia fundatur ſuper cōmunicatione vite.ſed irrationales creature non poſſunt cōmunicare in vita humana.quia illa eſt ſm̄ rationē quā ipe non habent. Item talis amicitia charitatis fundaꝛ ſuper cōmunicationē beatitudinis cuius non ſunt capaces.ſed diligi poſſunt.ſicut bona que alijs volumus inq̄ʒtū volumus ea ꝯſeruari ad gl'iam dei ꝛ vtilitatē hominū q̄ ſūt in purgatorio ꝓprie ex caritate diligēdi ſunt ꝛ oēs in mūdo viuētes. Uñ Proſper. Nō illi tm̄ ꝓxi nr̄i credēdi ſūt q̄s nob grad⁹ ſanguinis iūxit. Sʒ ꝓximi nr̄i credēdi ſunt oēs hoīes nr̄e nature.ſicut dixi participes de pe diſt.ij. Non illi. Q. peccatores ſunt diligendi ex caritate.ꝛ quomō ſm̄.b.Tho.ſe.ſc.q.xxv. In peccatoribus ſunt duo conſideranda.ſcʒ natura et culpa. Secundū naturam quidem quā habent a deo ſunt capaces btītudinis ſup cui⁹ cōicatōe fundaꝛ amicitia charitatis.ꝛ ideo ſcōm naturam diligendi ſunt ex charitate.

Que ſit rō diligēdi ꝓxim.

Quis nomie ꝓxi ītelligitur

An demones ſit ex charitatē diligendi

An peccōres ſint ex charitate diligēdi

Scđm culpā aūt deo ꝯtrariāť ꝛ eſt in eis btitudis demeritū. Unū ſm culpā qua deo aduerſanť ſunt pctōres odiendi. etiā pater ꝛ mater. ꝛ q̄cunqꝫ ꝓpinq̄. ſm qđ dicitur Luce. xiiij. Debemꝰ eñ in pctōribꝫ odire culpā. et ꝙ peccatores ſunt. ꝛ diligere ꝙ hoīes ſūt btitudinis capaces. ꝛ ad h̔ facit qđ dicit leo papa. di. lxxxvi. Odio habeanť pctā nō hoīes. corrigenť tumidi. tolerenť infirmi. Et ꝙ caſtigare ſeuerꝰ neceſſe eſt. nō ſeuientis aīo fiat. ſꝫ medentꝫ. Et ſm h̔ itelligendū eſt illud pſ. cxviij. Iniq̄s odio habui. inq̄ꝫtū. ſ. ſūt iniq̄. qđ eſt, hr̄e odio iniq̄tatem coꝝ. ꝛ h̔ eſt perfectū odiū. De q̄ idēꝫ ait pſ. cxlviij. Perfecto odio oderā illos. Hoc eñ eſt odire malū qđ nocet eis qđ ptinet ad amorē coꝝ. Naꝫ eiuſdē rōnis eſt odire malū alicuiꝰ. ꝛ diligere bonū eius. vtrunqꝫ eñ ꝓcedit a caritate. Et nota ſm. b. tho. ꝙ amicis peccātibꝫ. ſic dicit phs. ix. eth. nō ſūt ſubtrahēda amicitia q̄uſqꝫ habetur ſpes ſaluatōis coꝝ. ſed magis eſt eis adiuuādū ad recuperatōem v̄tutis q̄ꝫ ad recuperationē pecunie. ſi eā amiſiſſent q̄nto v̄tus amicitie ē magis affinis q̄ꝫ pecunia. Sꝫ q̄ñ in maximā maliciā incidūt. inſanabiles fiūt. tūc non eſt eis amicitie familiaritas exhibēda. Et idō huiuſmōi peccātes ꝺ q̄bꝰ magꝭ ꝓſumiť nocumētū alioꝝ q̄ꝫ coꝝ emēdatio ſm legē diuinā ꝛ humanā p̄cipiunť occidi qđ facit iudex nō ex odio coꝝ. ſꝫ amore caritatis q̄ p̄fert bonū cōe pticulari. Nec obſtat qđ dicit phs. ꝙ amicoꝝ eſt ꝯuiuere. ſꝫ cū pctōribꝫ admonet ſcriptura nō ꝯūſari ſm illud. ij. ad Coꝝ. vi. Recedite de medio illoꝝ. Nam ſm. b. tho. vbi. ſ. duplex pōt eſſe ꝯuictꝰ cū peccatoribꝫ. Unus eſt ſm ꝯſortiū pcti aſſentiēdo eis. ꝛ h̔ ꝓhibeť oībus. Nō eñ ſic debemꝰ diligere pctōres vt velimꝰ qđ ipi volūt ꝛ de eis gaudeamꝰ de q̄bus gaudēt. ſ. mal̄. q̄a h̔ eſſet mal̄ aſſentire. ſꝫ vt faciamꝰ eos velle qđ nos iuſte volumꝰ ꝛ gaudere de quibus nos recte gaudemus. Unū. b. Aug. de vitatōe ꝯuictꝰ taliū ſcꝫ ꝑ ꝯſenſum mali. ſic ait. xxiij. q. iiij. Recedite ꝛ exite inde. pollutū ꝛ imūdū ne tetigeris. ſ. in ꝯtactu cordis non corporis. Quid eſt eñ tāgere immūdū niſi ꝯſentire pctīs. ꝛ q̄d ē exire inde niſi facere qđ ptinet ad correctōem coꝝ q̄ꝫtū ad ſcđm gradū vniuſcuiuſqꝫ ſalua pace fieri pt̄. Eſt aliꝰ ꝯuictꝰ conuerſatōis familiaris. ꝛ h̔ vitandus eſt ab īfirmis ne ſubuertanť. vt ꝺ. xxviij. q. j. Sepe maloꝝ ꝯſortia bonos corrumpūt. q̄ꝫtomagis eos q̄ ad vicia proni ſunt. Sed perfectis de quoꝝ corruptōe nō timeť laudabil̄r ē. Sicut xp̄s cum publicanis comedebat. Mat. ix.

De dilectione inimicoꝝ. §. I.

Utrū inimicus ſit ex caritate diligendus

Nota ſm. b. tho. ſc. ſe. q. xxv. Dilectio inimicoꝝ pōt tripl̄r ꝯſiderari. Uno q̄dem mō vt inimici diliganť inq̄ꝫtum inimici. i. ſm viciū coꝝ q̄ exercent inimicitiā. ꝛ h̔ ē ꝑuerſum ꝛ caritati repugnat. q̄ꝛ h̔ ē diligere malū alterꝰ. Scđo mō pt̄ accipi dilectio inimicoꝝ q̄ꝫtū ad naturā. ſꝫ in vniūſali. Et ſic dilectio inimicoꝝ ē de nc̄itate caritatis. vt. ſ. aliq̄s diligēs ꝓximū ab illa generalitate dilectōis ꝓximū inimicū nō excludat. Et ſm h̔ eſt intelligendū illud dn̄i p̄ceptū. Mat. v. Diligite inimicos veſtros. q̄ꝛ vt ꝺ. xxiij. q. j. Qđ p̄cipiť impať. qđ impať neceſſe eſt fieri. Tertio mō pt̄ ꝯſiderari dilectio inimicoꝝ in ſpēali. vt. ſ. aliq̄s in ſpēali moueať motu dilectionis ad inimicū. ꝛ iſtud nō ē de neceſſitate caritatꝭ abſolute. q̄ꝛ nec etiā moueri motu dilectōnis in ſpēal̄ ad q̄ſlibet hoīes ſingularīť ē de neceſſitate caritatꝭ. q̄ꝛ h̔ eſt impoſſibile. ē tñ de neceſſitate charitatꝭ ſm p̄paratōem aīi vt ſcꝫ aliq̄s hēat animū p̄paratū ad h̔ ꝙ in ſingulari diligat inimicū ſuū ſi neceſſitas occurreret. ſꝫ ꝙ ab articulo neceſſitatꝭ h̔ etiā actu īpleat vt diligat inimicū propter deū. hoc pertinet ad perfectionē caritatis. Cum eniꝫ ex caritate diligatur ꝓximus propter deum q̄ꝫtomagis aliquis diligit deum. tanto etiā magis ad ꝓximum dilectionem oſtendit. nulla inimicitia impediente. Sicut ſi aliquis multum diligeret aliqueꝫ. amore ipſius eius filios amaret. etiā ſibi inimicos. Et ſm hoc intelligendūꝫ eſt verbum Aug. in encheridion dicentis ꝙ hoc tā magnum bonum. ſ. diligere inimicos nō eſt tante multitudinis quantū credimus exaudiri in oratōe cum dicitur. Dimitte nobis debita noſtra. Intelligitur enim de dilectione q̄ꝫtum ad perfectionem nō neceſſitatē.

De ſignis autem et §. II.

effectibus dilectionis. ſciendū ſm btm̄ tho. ꝙ cū ſigura ꝛ effectus caritatis ex interiori dilectione ꝓcedant. ꝛ ei ꝓportionenť. Sicut dilectio ad inimicū in cōmuni quidem eſt de neceſſitate p̄cepti abſolute. in ſpeciali aūt nō abſolute. ſed ſm p̄parationē animi. Sic dicendū de effectu ꝛ ſigno dilectionis exteriori exhibendo. nā bn̄ficia vel ſigna dilectionis q̄ exhibenť ꝓxīs in cōī. puta cū q̄s orat ꝑ oībus fidelibꝫ. vel cū habet impendere aliqđ beneficiū toti cōitati. teneť q̄s ꝛ inimicis h̔ exhibere. ſeu ipos nō ab illis excludere ex neceſſitati p̄cepti ꝛ ꝯtrium faciendo ptineret ad liuorē vindicte. ſed beneficiū vel ſigna dilectōis q̄ quis exhibet pticularibꝫ ꝑſonis exhibere inimicis nō eſt de neceſſitate ſalutis. niſi ſm p̄paratiōnē animi. vt. ſ. quis ꝑueniat in articulo neceſſitatꝭ. Extra talē articulū h̔ facē ptineret ad ꝑfectōem caritatis.

Ad dilectionem pro. §. III.

De his q̄ nos ad dilectōeꝫ ꝓximi īducūt ꝛ ſūt ſeptem

ximoꝝ multa inducunt. Primū eſt ſcriptura diuinalis que h̔ frequēter mādat. Unū Leui. xix. ꝺ. Diliges proximū tuū ſicut teipm̄. Et ideo rememorať Lu. x. ꝛ Mat. xxij. ſed loco amici ponīť nomē ꝓximi. i. Joh. iiij. Diligamus nos inuicē. Et xp̄s. Hoc eſt p̄ceptū meū vt diligatis inuicē. Joh. xv. Hiero. O mirā dei clementiā. o ineffabilē pietatē dei. p̄miū nobis polliceť. ſi nos mutuo diligamus. Et ſi nobis ea preſtamus inuicē quibus inuicem indigemus. Et nos ſuperbo inſuper et ingrato animo ei renitimur cuius imperium beneficium eſt. Secundum eſt ratio conditionata. Naturaliter enim omne animal diligit ſibi ſimile. vt dicitur Eccl̄. xiij. Et ſi h̔ ſeruant irrationabilia etiā ſilueſtria. quia leo nō nocet leoni. nec vrſus vrſo. et hoc multomagis debet homo homini ſeruare. Tertium eſt fraternitas naturalis. Malachie. ij. Nunquid nō pater eſt vnus omnium noſtrū ſcꝫ Adam. quare ergo deſpicit vnuſquiſqꝫ fratrē ſuūꝫ. Augu. x. de ciuita. dei dicit. Nihil tam diſcordioſum vicio. nihil tam ſociale natura. ſicut genus humanū. propterea voluit deus creare parentem vnum. ſcꝫ Adam. de quo multitudo propagaretur. vt hac ammonitione in multis concors vnitas ſeruaretur. Quartum eſt germanitas ſpiritualis. Math. Patrem nolite vobis vocare ſuper terram. vnus eſt enim pater vr̄ qui in celis eſt. Omnes autem vos fratres eſtis. Beatus auguſti. Omnes quidem ſumus fratres ſꝫ ꝙ homines ſumus quanto magis ſm ꝙ chriſtiani ſumus. pater deꝰ. mater eccleſia. hereditas paradiſus. Quintum eſt chriſti et angelorum exemplum. Ita enim chriſtus carum habuit proximum ꝙ pro eius redemptiōe mori voluit. Apocalip. i. c. Dilexit nos et lauit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo. Angeli etiam cum magna diligentia cuſtodiunt homines. Pſ. Angelis ſuis mādauit de te vt cuſtodiant te in oī. ꝛc̄. Matthei. xviij. c. Uidete ne contemnatis vnum de puſillis his qui in me credunt. Angeli enim eorum ſemꝑ ꝛc̄. Sextum quia multum ē deo grata et beneplacita. Eccliaſti. xxv. In tribus beneplacitum eſt ſpiritui meo que ſunt probata coram deo et hominibus. Cōcordia fratrum. amor proximoꝝ. ꝛ vir ꝛ

mulier bene ſibi ꝯſentientes: ⁊ merito. Si enim placet homini qui diligit ⁊ reuereť ſilitudinē ⁊ imaginē ſuā ſculptam. q̄to magis debꝫ diligi qui hominem. vbi eſt viua dei imago amat ⁊ honorat. Inſuꝑ ⁊ ꝓximꝰ ē mē brū corꝑis xp̄i myſtici. vtiq̃ placere debet deo qui dili git mēbra filij. Paulus ad Ro. Multi ſumꝰ vnū corpꝰ in xp̄o. ⁊c. Septimū eſt m̄ltiplex emolumentū qd̄ ſeqť ex hmōi dilectōe. Et primū ē victoria ꝯ inimicū. Prou. xviij. Frater q̄ iuuať a fratre. q̄ſi ciuitas firma goliath inuitat ad ſingulare certamē. j. Regū. xvij. E cōtra moy ſes dicit. Si q̄s eſt dn̄i fungať mihi. Exod. xxxij. Secū dū eſt bonoꝝ abundātia. Qd̄ em̄ deeſt hōi in ſe. habꝫ ī amico ſuo. Tertiū ē impetratio orōnum. Mat. xviij. c. Ubi fuerint duo vl̄ tres ꝯgregati in noīe meo ibi ſū ⁊c. ad exaudiendū. Quartū mutua exhortatio. Eccſ. iiij. c. Si fuerint duo mutuo fouebuntur. vnus quō calefiet Quintū ꝯſolatio. Prouer. xxvij. Bonis ꝯſilijs aīe dul corať aīa. Sextū eſt damnū qd̄ fac̄ eius ꝯtrium. ſ. odiū ⁊ diſcordia. Btūs Aug. de pe. di. iiij. Qui diui bn̄ficij ob litus ſuas vult vindicare iniurias. nō ſolū de pctīs fu turis veniā nō merebiť. ſed que dimiſſa fuiſſe ſibi gau debat imputabuntur ad penam.

De vtilitatibus ſiue emolumētis dilectōnis ꝓxi ⁊ ſunt ſex

De ordine dilectōis. §. IIII

An omnes hoīes ſūt eq̄lr dili gendi.

primoꝝ. Utꝝ ſit magis diligēdꝰ vnus q̄ʒ alter. Ad qd̄ rn̄det. b. tho. ſe. ſe. q. xxvi. ꝙ opinio fuit quorūdā ꝙ oēs ꝓximi ſunt eq̄liter ex caritate diligendi q̄ʒtū ad affectum ſed nō quantū ad effectū exteriorē ponētes ordinē dile ctōis eſſe ſuandū q̄ʒtū ad exteriora bn̄ficia. vt. ſ. magis eā debeamus implere ꝓximis q̄ʒ ̄uis alienis. nō ſm̄ īte riorē affectū quē debemꝰ habere eq̄lem etiā oībꝫ inimi cis. Sed hāc opinionē dic̄ eſſe irrōnabilē. ⁊ rō eſt. q̄r nō minꝰ eſt ordinatus affectus caritatꝭ q̄ eſt īclinatio gra tie q̄ʒ effectus naturał q̄ eſt inclinatio nature. vtraq̄ʒ eī inclinatio ex diuina ſapīa ꝓcedit. Uidemꝰ em̄ in natu ralibꝫ ꝙ inclinatio naturał ꝓportionať actui vel motui q̄ ꝯuenit nature vniuſcuiuſq̄ʒ. ſicut terra hꝫ maiorē in clinationē grauitatꝭ q̄ʒ aqua. q̄r ꝯpetit ei eſſe ſub aqua. Oportet ḡ ꝙ inclinatio gratie q̄ eſt affectus caritatis ꝓ portioneť his q̄ exterius ſūt agēda. vt ſcꝫ ad eos intenti orē affectū caritatis habeamꝰ q̄bus oportet vł conuenit nos bn̄ficos eſſe. ⁊ iō dicendū ꝙ etiā ſm̄ affectū oportet magis diligere vnū ꝓximoꝝ q̄ʒ aliū. ⁊ rō eſt. q̄r cū ꝑnci piū dilectōis ſit deus. ⁊ ipē diligēs. neceſſe eſt q̄ʒ ſm̄ pro pinq̄tatē maiorē ad alteꝝ iſtoꝝ ꝑncipioꝝ maior ſit dile ctionis affectus. In oībus em̄ in q̄bus inueniť aliqd̄ ꝑn cipiū. ordo attendiť ꝑ ꝯparatōez ad illud ꝑncipiū. Qd̄ āt dicit btūs Aug. in li. de doctrina xp̄iana. ꝙ oēs homies eque diligēdi ſūt. ita eq̄litas ītelligēda eſt q̄ʒtum ad bo nū qd̄ optamus amico ⁊ in genere. q̄r oībꝫ hoībꝰ opta re debemꝰ ex caritate idē bonū ī gn̄e. i. vitā et̄nā. Sꝫ ad intenſionē actus nō referť ꝙ intentius poſſumꝰ ⁊ debe mus diligere vnū q̄ʒ aliū. Uel etiā pt̄ ītelligi ꝙ oēs ſūt eque diligēdi. ita. ſ. ꝙ nullꝰ excludať q̄ʒtū ad beniuolen tiā. ſꝫ nō ſic q̄ ad bn̄ficentiā. q̄r cū nō poſſit vnus omi bus ſubuenire. ita aliq̄bus ꝓuidet ꝙ nō alijs. q̄r nō pōt

Quō verbū aug. ītelligitur ꝙ oēs eq̄ ſūt diligē di.

Quem debemus ma. §. V.

Quis ſit magis dili gēdus an melior aūt nobis ꝯiunctior

gis diligere meliorē vel ꝯiunctiorem. Rn̄det. b. Tho. ſe. ſe. q. xxvi. ꝙ meliori debemus diligere magis bonum. Coniūctiori debemꝰ diligere illud bonū qd̄ ei amamus intēſius. Ratio huius eſt. q̄r dilectio hꝫ ſpēm ex pte ob iecti. ſed intentōem ex pte diligentꝭ. Obiectū aūt eſt ds̄ Unī ꝑ ꝯparatiōnē ad obiectū. i. deū. quanto q̄s eſt ꝓpinq̄ or deo. tāto ei debemus velle maius bonū ex charitate. q̄uis licet vnū bonū ſit qd̄ vult caritas oībus. ſ. vita eter na. habet tn̄ diuerſos gradus ſm̄ diuſas btītudinis ꝑ ticipatōes. ⁊ h̄ ꝑtinet ad charitatē vt velit iuſticiā dei ſuari ſm̄ quā meliores ꝑfectius btītudinē ꝑticipāt. ⁊ h̄ ꝑ tinet ad ſpeciem dilectōis. Sūt em̄ diuerſe ſpēs dilecti onis ſm̄ diuerſa q̄ optamꝰ his q̄s diligamꝰ ex carita te. Intētio aūt dilectiōis ē attēdēda ꝑ ꝯparationē ad ip ſū hoīem qui diligit. ⁊ ſm̄ hoc illos q̄ ſunt ſibi ꝓpinquio res intenſiori affectu diligit ad illud bonū ad q̄s eos di ligit q̄ʒ meliores ad maiꝰ bonū. Eſt ēt ibi alia dr̄ia attē denda. nā aliqui ꝓximi ſunt ꝓpinq̄ nobis ſm̄ naturalē originē a qua diſcedere nō pn̄t. q̄r ſꝫ ea ſūt id qd̄ ſūt. ſꝫ boitas ꝟtutis ſm̄ quā aliqui ꝓpinq̄nt deo pōt accedē et recedē. augeri ⁊ minui. vt pꝫ ex ſupradictꝭ. Et iō poſ ſumꝰ ex caritate velle ꝙ iſte q̄ eſt mihi ꝯiūctꝰ ſit melior alio. ⁊ ſic ad maiorē ḡdū btītudinis ꝑueīre poſſit. Eſt et aliuſ modꝰ quo plꝰ diligimꝰ ex charitate nob magꝭ cō iūctos. q̄r. ſ. plꝛibꝫ mōis eos diligimꝰ. Ad eos eni q̄ non ſunt nob ꝯiūcti. nō hēmꝰ niſi amicitiā caritatꝭ. Ad eos vero q̄ nob ꝯiūcti ſunt hēmꝰ alias amicitias ſm̄ modū ꝯiūctiōis eoꝝ ad nos. Cū aūt bonū ſuꝑ q̄ fundať oīs alia amicitia honeſta. ordinet ſicut ad finē bonū. ſuꝑ q̄ fundať amicitia charitatis. ꝯn̄s eſt vt charitas īpleret actū cuiuſlibꝫ amicitie alterꝰ. Et ſic ars q̄ ē circa finē īꝑat arti q̄ eſt circa ea q̄ ſunt ad finē. puta ars medicē arti aromatarij. ſic h̄ ipm̄ qd̄ ē diligē aliquē q̄r conſan guineꝰ vł q̄r ꝯiūctꝰ. vel q̄r cōciuis. ł ꝓpť qd̄cūq̄ʒ aliud li citū ordinabile in finē charitatis pōt a caritate imperari. et ita ex charitate eliciente cū īꝑante plꝛibꝫ modis diligi mus magꝭ nobis cōiunctos.

Utruʒ ſit magis dili §. VI.

gendus q̄ eſt ꝯiūctus ſm̄ carnalē originē q̄ʒ ꝯiūctꝰ ſm̄ alias ꝯiūctiōes. Rn̄det ad hoc. b. tho. ſe. ſe. q. xxvi. ꝙ vt dictū eſt. illi q̄ ſunt nobis magis ꝯiūcti. ſunt magis di ligendi. tn̄ q̄r intēſiꝰ diligūt tn̄ q̄r plꝛibꝫ diligūtur rōibꝰ. Intenſio aūt dilectiōis eſt ex ꝯiūctiōe dilecti ad diligen tē. et iō diūſoꝝ dilectio ē menſurāda ſm̄ diuerſam rōeꝫ cōiūctionis. vt ſcꝫ vnuſq̄ſq̄ʒ magis diligať. ī eo qd̄ ꝑti net ad illā ꝯiūctiōeꝫ. ſm̄ quā diligeret. Et vlteriꝰ ꝯparan da eſt dilectio dilectōi ſm̄ cōparationē ꝯiūctiōis ad ꝯiun ctionē. Sic igr̄ dicēdū ē ꝙ amicitia ꝯſanguineoꝝ funda tur ī ꝯiūctiōe naturał origis. amicitia ciuiū ī cōicatiōe ciuili. ⁊ aīcitia cōmilitonū ī cōicatiōe belli. ⁊ iō ī his q̄ ꝑ tinēt ad naturā plꝰ dēmꝰ diligē ꝯſanguineos. In his q̄ ꝑtinēt ad ciuilē ꝯūſatiōeꝫ plꝰ dēmus diligere conciues. In hiſ q̄ ꝑtinēt ad bellū ꝯmilitōes. vn̄ ⁊ phſ dt̄. ix. eth. ꝙ ſingulꝭ ꝓpria ꝯgruētia ē attribuēdū. Sic aūt facere vi denť ad nuptias. q̄dē vocāt cognatos. videť vtiq̄ʒ ⁊ nu trimēto ꝑntibꝫ oportere ſufficere maxie ⁊ honorē ꝑrie. ⁊ ſimile etiā in alijs. Si autē comparemus coniunctionē ad coniunctōnem conſtat ꝙ cōiunctio naturalis origis eſt prior et inmobilior quia eſt ſcundum id qd̄ pertinet ad ſubſtantiam. Alie autem coniunctiones ſunt ſuper uenientes et remoueri poſſunt. Et ideo amicitia conſan guineorū eſt ſtabilior. ſed alie poſſunt eē potiores ſecū dum id qd̄ eſt proprium vnicuiq̄ʒ amicitie. Et q̄r ami citia ſociorum propria electione contrahitur in his que ſub noſtra electione cadunt puta in agendis. ideo pre ponderat huiuſmodi dilectioni conſaguineorum. vt. ſ. magis illis conſentiamus in agendis. ſcilicet amicitia cō ſanguineorum eſt ſtabilior. et preualet in his que perti nent ad naturam. Item ꝙ. bea. ambro. dicit. Non vos minus diligo quos per euangelium genui. quam ſi con iugio ſuſcepiſſem. Intelligendum eſt quātum ad bene ficia que pertinent ad comunicationē gratie. ſ. de īſtruc tione morum. In hac enim debet homo magis ſubueni re filijs ſpiritualibus quam filijs carnalibus quibus te nentur prouidere corporalibus ſubſidijs.

De caritate ꝙ illi q̄ ſūt nobis magꝭ ꝯiūcti magꝭ diligēdi ſunt.

De comparatione .§.VII.

An pnteſ ſūt magꝭ diligēdi q̄ꝫ filiȷ̄.

dilectõis dilectorū ꝯſanguineoꝝ ad inuicē. Et pmo ſi ꝺ
bet magis diligi ex caritate pr̄ vel filius ꝓprius. Ad qꝺ
rn̄der. b. tho. vbi. ſ. ꝙ gradꝰ dilectõis ex duobꝫ penſari
põt. Uno mõ ex pte obiecti. Et ſm h̄ id qꝺ hꝫ maiorem
rõnem boni magis ē diligendū. ꝛ qꝺ eſt deo ſilius. Et
ſic pr̄ magis diligendꝰ eſt q̄ꝫ filiꝰ. qꝛ. ſ. prēm diligimus
ſub rõe pncipiȷ̄. qꝺ hꝫ rõnem eminētiorꝭ boni. ꝛ iõ deo ſi
miliorꝭ. Alio mõ ꝯputat̄ gdus dilectõis ex pte diligētꝭ.
ꝛ ſm h̄ magis diligit̄ qꝺ ē ꝯiūctius. vn̄ ex h̄ filiꝰ magꝭ
diligēdus ē q̄ꝫ pr̄. qꝺ ꝓbat phs. viȷ̄. eth. q̄tuor rõibus.
Prīo q̄dē. qꝛ pntes diligūt filios vt aliq̄d ſui exptes. pr̄
vero nõ ē aliq̄d filiȷ̄. iõ dilectio q̄ pater diligit filiū ē ſiliꝰ
oꝛ dilectõi q̄ q̄s diligit ſeipm̄. Scđo. qꝛ pntes magꝭ ſciꝰ
unt aliq̄s eē ſuos filios q̄ꝫ ecōuerſo. Tertio qꝛ filiꝰ ē ma
gis ꝓpinquus pnti. vtpute ps eiꝰ. q̄ꝫ pr̄ filio ad queꝫ
hꝫ habitudinē pncipiȷ̄. Quarto qꝛ pntes diutiꝰ amaꝰ
uerūt. Nã ſtatī pr̄ incipit diligere filiū. Filiꝰ aūt prēꝫ ꝓ
cedente tpe. Dilectio aūt q̄to ē diuturnior tãto fortior.
ſm illud Eccī. ix. Nõ dimittas amicū antiquū. nouꝰ eīn
nõ erit ſilis illi. Et qꝛ pncipio debet̄ ſubiectio reuerenꝰ
tie ꝛ honor. Effectui aūt ꝓportionabilior ꝯpetit recipere
influētiā pncipiȷ̄ ꝛ ꝓuiſiõi ipiꝰ. ꝛ ꝓpter h̄ pntibꝫ a filiȷ̄s
magis debet̄ honor. filiȷ̄s ãt magꝭ debet̄ cura ꝓuiſiõis.
Et ſm rõem eminētiorꝭ boni naturalr̄ filius plꝰ diligit
prēm q̄ꝫ filiū. ꝛ ſm h̄ itelligendū ē vbum. b. Amb. dicē.
ꝙ poſt deū plꝰ diligēdi ſūt pntes. deīde filiȷ̄. Filiȷ̄s ãt a
pntibꝫ magis debet̄ cura ꝓuiſiõis. ꝛ ſm ꝙ dicꝭ aplus. ȷ̄ȷ̄
Cor. xȷ̄ȷ̄. Nõ dn̄t filiȷ̄ theſauriſare pntibꝫ. ſꝫ pntes filiȷ̄s
ꝛ ſm rõem maiorꝭ ꝯiūctõis ad ſeipm̄ plꝰ q̄s diligit fili
um q̄ꝫ prēm. Jn articlõ tn̄ neceſſitatis filius obligatur
magꝭ pr̄i ex bn̄ficiȷ̄s ſuſceptꝭ vt pntibꝫ maxīe ꝓuideat.

Utrū aūt debeat .§.VIII.

De ꝯpatione dilectõis iter patrem ꝛ mr̄em q̄s magis diligendus

magis diligi pr̄ vel mater. rn̄det. b. tho. ꝙ in iſtis ꝯpati
onibꝫ illꝺ qꝺ dr̄ intelligēdū ē p ſe. vt vicꝫ intelligat̄ eſſe
q̄ſitū de prē. inq̄ꝫtū pater ē. an ſit plus diligēdꝰ q̄ꝫ mat̄
inq̄ꝫtū ē mater. Põt eī in oībꝫ hmõi eē tãta diſtãtia vir
tutis ꝛ malicie. vt amicitia ſoluat̄ vl' minuat̄. vt dicꝭ phſ
viȷ̄. eth. Et iõ vt Amb. dicꝭ. Boni domeſtici ſūt malꝭ fiꝰ
liȷ̄s ꝓponēdi. Per ſe ḡ loq̄ndo dꝫ magis diligi pr̄ q̄ꝫ mr̄
qꝺ etiã dicꝭ hiero. ſup ezech. ꝙ poſt deū diligēdus eſt pr̄
deīde mr̄ ꝑ modū patientꝭ ꝛ materie. Nec obſtat ꝙ phs
dicit in li. de generatõe. ꝙ fēia dat corpus. ſꝫ aīaꝫ certū
ē ꝙ dat deus. qꝛ in generatõe hoīs mr̄ materiã miſtrat
corpis informē tn̄. Format̄ aūt ꝑ vtutē formatiuã q̄ ē in
ſemīe pr̄is. Et q̄ꝫuis hec vtus formatiua nõ poſſit cau
ſare aīam rõnalē. diſponit tn̄ materiaꝫ corꝑalem ad hu
iuſmodi forme ſuſceptionem.

Utrum aūt debeat .§.IX.

Utrū plꝰ q̄s dēat diligē vxorē q̄ꝫ pntes.

q̄s plꝰ diligē vxorē q̄ꝫ ptes. rn̄det. b. tho. ꝙ ḡdꝰ dilectõ
nis vt dictū ē põt attēdi. ꝛ ſm rõem boni. ꝛ ſm rõeꝫ cõ
iunctõis ad diligētes. Scđm rõem ḡ boni qꝺ eſt obie
ctū dilectõis magis ſūt diligēdi pntes q̄ꝫ vxores. qꝛ dili
gunt̄ ſub rõe pncipiȷ̄. ꝛ eminētiorꝭ cuiuſdã boni. Scđꝫ
aūt rõnem ꝯiunctõnis magis diligūt̄ vxores. qꝛ vxor
ꝯiungit̄ viro vt vna caro. ſm illud Mat. xix. Jtaqꜫ nõ
ſunt duo ſꝫ vna caro. Et iõ itenſius diligit̄ vxor. ſꝫ ma
ior reuerētia ē exhibēda pntibꝫ ſuis. Et cū dr̄ Gen. ȷ̄ȷ̄. c.
Propter h̄ relinquit hõ prēm ꝛ matrē ꝛc. Nõ ē intelli
gendū ꝙ deſerant parētes q̄ ad oīa. ſꝫ quãtū ad cohabi
tationē ꝛ copulã. ſꝫ in aliȷ̄s dꝫ q̄s magꝭ aſſiſtere pntibuſ
q̄ꝫ vxori. ꝛ qꝺ ait aplſ ad Ephe. v. ꝙ viri debēt diliger
vxores ſicꝭ ſeipſos. nõ eſt intelligendū eq̄liter ſicut ſe. ſed
qꝛ rõ dilectõis vxorꝭ ſūit̄ ex ſui dilectõe. h̄ ē ꝑ ſilitudinē.

Utrum debeat quis .§.X.

magis diligere bn̄factorē q̄ꝫ bn̄ficiatū. Ad h̄ rn̄det bea
tus tho. vbi. ſ. ꝙ aliq̄d diligit̄ duplr̄. Uno mõ ꝙ habꝫ
rõem excellentiorꝭ boni. ꝛ ſm h̄ magis dꝫ diligi benefa
ctor. qꝛ cū ſit pncipiū in bn̄ficiato hꝫ rõem maiorꝭ boni
ſicꝭ de prē. vt dictū eſt. ſ. Alio mõ diligit̄ aliq̄d rõe ma
ioris ꝯiūctõis. ꝛ ſm h̄ magis diligimꝰ bn̄ficiatos. qꝺ
ꝓbat phs. ix. eth. ꝑ q̄tuor rõnes. Et pma ē. qꝛ bn̄ficiatꝰ
ē q̄ſi qꝺdã opus bn̄factoris. Un̄ ꝯſueuit dicī de aliquo
Jlle ē factura illius. Naturale aūt ē cuilibet vt diligat
opus ſuū. ſicꝭ poete diligūt poemata ſua. Et h̄ iõ. qꝛ vnū
qꝺqꜫ diligit ſuū eſſe ꝛ ſuū viuere. qꝺ mãifeſtat̄ maxīe i
ſuo agere. Scđm ē. qꝛ vnūqꝺqꜫ naturalr̄ diligit id i q̄
aſpicit bonū ſuū. habet q̄dē ꝛ bn̄factor in bn̄ficiato ali
qꝺ bonū ꝛ ecōuerſo. Sꝫ bn̄factor inſpicꝭ in bn̄ficiato ſu
um bonū honeſtū. Bn̄ficiatꝰ aūt iſpicit in bn̄factore ſu
um bonū vtile. Bonū aūt honeſtū delectabilius ꝯſideꝰ
rat q̄ꝫ bonū vtile. tū qꝛ eſt diuturnius. Utilitas eīn cito
trãſit. ꝛ delectatio memorie nõ ē ſicꝭ delectatio rei pn̄tis.
tū etiã qꝛ bona honeſta magis cū delectatõe recolimus
q̄ꝫ vtilitates q̄ nob ab aliȷ̄s ꝓuenerunt. Tertia ē. qꝛ ad aꝰ
mantē ptinet agere. Uult eīn ꝛ opat̄ bonū amato. ad a
matū aūt ptinet pati. ꝛ iõ excellētioris eſt amare. ꝛ ꝓꝰ
pter h̄ ad bn̄factorē ptinet vt plus amet. Quarta rõ eſt
qꝛ difficiliꝰ eſt impēdere bn̄ficia q̄ꝫ recipe. Ea ꝟo in qui
bus laboramꝰ magis diligimꝰ. q̄ ꝟo nob de facile ꝓueꝰ
niūt magis ꝯtēnimus. Non tn̄ dr̄ ꝙ quoſlibet bn̄ficia
tos plus debeamꝰ diligere q̄buſlibet bn̄factoribꝫ. Nam
bn̄factores a q̄bꝫ maxīa bn̄ficia recipimꝰ vt deū ꝛ parē
tes pferimꝰ his q̄bꝫ aliq̄ miora bn̄ficia impendimus.

Utrū ordo caritatis .§.XI.

maneat in pr̄ia. Rn̄det. b. tho. vbi. ſ. Neceſſe ē ordinem
caritatꝭ manere in pr̄ia. q̄ꝫtum ad h̄ ꝙ deus diligat̄ ſu
per oīa. Hoc eīn ſimplr̄ erit tūc q̄n̄ hõ ꝑfecte eo fructur.
Sꝫ de ordīe ſui ad alios diſtiguēdū vr̄. qꝛ ſicꝭ. ſ. dictū ē
dilectõis ḡdꝰ diſtigui pt̄. vl' ſm dr̄nam hõi qꝺ q̄s alti
exoptat. vl' ſm itentõeꝫ dilectõis. Prīo q̄dē mõ plꝰ dili
git meliores q̄ꝫ ſeipm̄. minꝰ ꝟo minꝰ bonos. volet eīn q̄
libet btūs vnūquēqꜫ hr̄e qꝺ ſibi debet̄ ſm diuã iuſti
ciã ꝓpter ꝯformitatē volūtatꝭ hūane ad diuã. Nec tunc
erit tps ꝓficiēdi ꝑ meritū ad maiꝰ pmiū ſicꝭ nūc accidit.
q̄n̄ pt̄ hõ meliorꝭ ꝛ vtutē ꝛ pmiū deſiderare. Sꝫ tūc vo
lūtas vniuſcuiuſqꜫ i h̄ ſiſtet qꝺ eſt determinatū diuinus.
Scđo ꝟo mõ aliq̄s plꝰ diliget ſeipm̄ q̄ꝫ ꝓximū ēt meli
orē. qꝛ itētio actꝰ dilectõis ꝓuēit ex pte ſubiecti diligētꝭ
ꝛ ad h̄ etiã donū caritatꝭ vnicuiqꜫ ꝯfert̄ a deo. vt pmo
q̄dē mētē ſuã in deū ordīet. qꝺ ptiet ad dilectõeꝫ ſui ipſi
us. ſcđario vt ordinē ēt aliaꝝ mētiū i deuꝫ velit. vl' etiã
opet̄ ſm modū ſuū. Sꝫ q̄ꝫtū ad ordinē ꝓrioꝝ ad iuicē
ſimplr̄ q̄s magis diliget meliorē ſm caritatꝭ amorē. to
ta eīn vita btã ꝯſiſtit i ordiatõe mētꝭ ad deuꝫ. Un̄ totꝰ
ordo dilectõnis btõꝝ ꝯſuabit̄ ꝑ ꝯpatõem ad deū. vt. ſ.
ille magꝭ diligat̄ ꝛ ꝓpiq̄or ſibi hēat̄ ab vnoqꜫqꜫ q̄ ē ꝓpin
q̄or dõ. Cõtigit tn̄ i pr̄ia ꝙ aliq̄s ſibi ꝯiūctū plibꝫ roibꝫ
diliget. n̄ eī tc̄ ceſſabūt ab aīo btī hõeſte dilectõis cãe. tn̄
oībꝫ iſtꝭ rõnibꝫ pfert̄ i cõpabilr̄ rõ dilectõis q̄ ſūit̄ ex ꝓpi
q̄tate ad dꝫ.

De caritate q̄ ad pceptū dcalogi. Ca. v.

Conſequēter ē viden-

dū ꝺ caritate ꝑ reſpēm ad pceptū. Dicꝭ eī xps
Mat. xxȷ̄ȷ̄. Diliges dn̄ꝫ de. tu. ex to. ꝛc. h̄ ē ma
ximū ꝛ pmū mãdatū. Scđꝫ ãt ſile ē huic. Diliges pxi. t.
ſicꝭ teipſꝫ. Jn hiſ duobꝫ mãd. vniꝰ. lex pē. ꝛ ꝓphe. Prīo igr̄
vidēdū ē quõ ꝺ caritate fuit dãdū pceptū. Pro cꝰ ꝺclaꝰ
ratõe dr̄. b. tho. ȷ̄ȷ̄. ȷ̄ȷ̄. q. xliȷ̄ȷ̄. ꝙ pceptū iportat rõeꝫ debiti.

Eſt aūt aliq̄d debitū dupl'r. Uno mō ꝑ ſe. Alio mō ꝓp-
ter aliud. Per ſe quidē debitū eſt in vnoquoqꝫ negotio.
id q̄d ē finis. q2 hꝫ ꝑ ſe rōem boni. Propter aliud aūt ē
debitū q̄d ordinaī ad finē ſicut medico ꝑ ſe ē debituꝫ vt
ſanet. ꝓpter aliud vt det medicinā ad ſanādū. Finis ſpi
ritualis vite eſt vt hō vniaī deo q̄d fit ꝑ charitateꝫ. Et
ad hoc ordinanī ſicut ad finē oīa q̄ ꝑtinēt ad ſpūalē vi
tā. Vñ et apl's dicit. j. ad Thimo. j. Finis p̄cepti ē cari-
tas de corde puro. ꝯſciētia bona. ꝛ fide nō ficta. Omnes
eīn ꝟtutes de quaꝝ actibꝫ danī p̄cepta. ordinanī vl' ad
purificandū coꝛ a turbinibꝫ paſſionū. ſicut virtutes q̄
ſūt circa paſſiones. vel ſaltē ad habēdā bonā ꝯſciētiam
ſicut ꝟtutes que ſunt circa oꝑatōes. vel ad habendā re
ctā fidē. ſicut alia que ꝑtinēt ad dei cultū. Et hec tria re-
quirūtur ad diligendū deū. Nā coꝛ impurum a dei dile
ctione abſtrahitur ꝓpter paſſiones inclinātiū ad terrēa.
Cōſciētia eīn mala facit horrere diuinā iuſticiā ꝓpter ti-
morē pene. Fides aūt ficta trahit affectū in id q̄d de deo
fingitur ſeꝑans a dei veritate. In quolibet aūt genere id
q̄d ē ꝑ ſe ē potius eo q̄d ē ꝓpter aliud. ꝛ iō maximū ē p̄-
ceptū de charitate. vt dr̄ Math. xxij. Quāuis aūt dile
ctio dei ſit finis ad queꝫ ordinaī dilectō ꝓximi. tñ dari
oportuit p̄ceptū nō ſolū de dilectōe dei ſed etiā aliunde
de dilectōne ꝓximi ꝓpter minus capaces qui non de fa-
cili cōſideraret vnū hoꝝ p̄ceptoꝝ ſub alio ꝯtineri. Et q̄ꝫ-
uis charitas ſit vna virtus: habet tamē duos actus. ſcꝫ
diligere deū ꝛ diligere ꝓximū. q̄ꝝ vnus ordinaī ad aliū
ſicut ad finē. Unde in dilectōne proximi includitur dile
ctio dei ſicut finis in eo q̄d eſt ad finem. ꝛ econuerſo.

Quare ne-
ceſſe fuit
dare p̄ce-
ptū de di-
lectōne dei
ꝛ ꝓximi,

Finis precepti ē cha- .§. I.

ritas de corde puro. ꝯſcientia bona. ꝛ fide non ficta. i. ad
Thimo. j. Quāta bona hīc ſequanī. habes de pe. diſ. ij.
ergo. Et circa dictā autoritatē p̄nt tria notari. Primū ē
neceſſitas obſeruatōis. ibi. finis p̄cepti. Scdm̄ ē p̄cioſi-
tas ordinatōis. ibi. charitas. Tertiū eſt ſinceritas dilecti
onis. ibi. de corđ puro. ꝛc̄. Quantū ad p̄mū ſm̄ phm
ꝓpter q̄d vnumq̄dqꝫ tale ꝛ illđ magis. Oīa p̄cepta ſūt
neceſſaria cū ordinenī ad charitatē vt finē. ḡ ipa multo
magis ē neceſſaria. Eſt aūt hoc p̄ceptū lucidū breue. vti
le. ꝛ leue. Eſt lucidū quidē. pš. xviij. Preceptū dñi luci-
dū. Et hoc ne q̄s dicat. nō licuit mihi intelligere. Breue
ne q̄s dicat. nō potui notare vel retinere. Abbreuiatum
faciet dñs verbū ſuꝑ terram. Utile. pš. cxviij. Bonū mi-
hi lex oris tui ſuꝑ mi. au. ꝛ ar. Leue. Nihil eīn dulcius ꝛ
leuius charitate. Mat. xj. Onus meū leue. Precioſitas
patet ex nomīe charitatis. vñ charitas quaſi chara vni
tas. q2 vnit nos cū oībꝫ vtil'r. Apl's ad eph. iij. Ut poſ
ſitis cōprehendere cū oībꝫ ſanctis que ſit longitudo.
ſublimitas ꝛ ꝓfundū. ſ. charitatis. Eius ſublimitas eſt:
q2 vnit nos cū deo. latitudo abſolute. i. ꝓpter ſe ꝓfunduꝫ
eius. q2 vnit nos cū his qui ſunt ī purgatorio. Eiꝰ lati-
tudo ē. q2 vnit nos cū oībꝫ viuentibꝫ bonis ꝛ malis.
amicis ꝛ inimicis. Eius longitudo q2 vnit nos cū prece
dentibꝫ p̄ntibꝫ ꝛ futuris. vel vſqꝫ in finem. Sinceritas
innuitur de corde puro id eſt nō ficto vl' infecto vel mix
to cupiditate. Cōſciā bona. i. nō erronea. ꝛ fide non ficta
id eſt ſine errore vel ſine hypocriſi. Sciēdū etiā ꝙ oīa
p̄cepta decalogi ordinanī ad dilectōem dei ꝛ ꝓximi. iō
p̄cepta charitatis nō fuerūt annumerāda inter p̄cepta
decalogi. ſed in oībꝫ includunī. Et q̄ꝫuis modus dile
ctiōis nō cadat ſub illis p̄ceptis que danī de alijs acti
bus ꝟtutū. puta. ſub hoc p̄cepto Honora prēm tuum ꝛ
mrēm. nō cadit hoc ꝙ ex charitate fiat. cadit tñ actus di
lectōnis ſub ſpeciali precepto.

De dilectione ſuffici. §. II.

enter ſunt data tñ illa duo p̄cepta. vnde chriſtus dixit
math. xxij. In his duobꝫ mādatis vniuerſa lex pendet
ꝛ ꝓphete. Ratō huius ē ſcdm̄ btm̄ Thomā vbi s. ar. iij.
Charitas ē amicitia quedā. amicitia aūt ē ad alterū. vñ
Grego. dicit ꝙ charitas ad minus q̄ꝫ inter duos habe-
ri nō pt. Cū aūt dilectio ꝛ amoꝛ ſit boni. bonū aūt ſit vl'
finis. vel id q̄d ē ad finē. ꝯuenienter de charitate duo p̄-
cepta ſufficiūt. vnū q̄ inducimur ad diligendū deū ſic
finē. Aliud q̄ inducimur ad diligendū ꝓximū ꝓpter deū
ſicut ꝓpter finē. De dilectōe ſui ꝛ corꝑis ſui q̄ etiā diligē-
da ſūt. dicit btūs Auguſtinꝰ ꝙ nulla fuerūt dāda pre-
cepta. Et ideo ē q2 q̄ꝫtumlibet quis excidat a veritate re
manet ſemꝑ in eo dilectō ſui ꝛ corꝑis ſui. Sed modꝰ di
ligendi p̄cipiendus erat homī vt ſcꝫ ſe ordinate dilige-
ret ꝛ corpus ſuū q̄d fit ꝑ hoc ꝙ homo diligit deū ꝛ ꝓxi-
mū. Itē q̄ꝫuis p̄cepta dentur de actibꝫ virtutū. ꝛ chari-
tas habeat pl'es actus. vicꝫ dilectō. gaudiū. pax. benefi-
centia. tamē q2 p̄mus ꝛ p̄ncipalis actus charitatis ē di-
lectio. ꝛ ex eo cōſequunī alij ſicut effectus ex cauſa. ideo
in p̄ceptis dilectōnis includūtur p̄cepta de alijs actibꝰ
ex ea ꝓcedentibꝫ. ꝛ tamē ꝓpter tardiores inueniūtur de
ſingulis explicita p̄cepta. De gaudio q̄dē ad Phil'. iiij.
Gaudete in dño ſemꝑ. ꝛc̄. De pace ad Heb. Pacem ſeq̄-
mini cū oībꝫ. De beneficētia. ad Gal'. vl. Dum tēpus
habemus oꝑemur bonū ad oēs. De ſingulis etiā par
tibus beneficentie inueniūtur p̄cepta in ſacra ſcriptura
vt patet intuēti. Itē q2 plus ē oꝑari bonū q̄ꝫ vitare ma-
lū. nō ī p̄ceptis affirmatiuis ꝑ que p̄cipiī facere bonum
vt diligere gaudere. benefacere. pacē habere. includūtur
p̄cepta negatiua q̄bꝫ ꝓhibetur malū facere. vt nō odire
nec occidere. nō inuidere. nō diſcordare. nō ſcandalizare
Et tñ inueniūtur explicita precepta data ꝯ hmōi vitia
oppoſita charitati. Nā ꝯ odiū dr̄ Leuiti. xix. Nō oderis
frēm. t. in coꝛ. t. Cōtra accidiā dr̄ Eccl'. vj. Nō accidieris
in vincul' eius. Cōtra īuidiā dr̄ ad Gal'. vj. Nō efficia-
mur inanis gl'ie cupidi inuicē ꝓuocātes. inuicē inuidē-
tes. Cōtra diſcordiā. j. Coꝝ. j. Idipm̄ dicatis oēs ꝛ nō
ſint ī vobis ſciſmata. ꝯ ſcādalū. Ro. xiiij. Nō ponatiſ ſcā
dalū vel offendicl'm. Et de dictis peccatis habes s̄ i. ij.
parte. De actibꝫ vero charitatis in ſequētibꝫ capl'is.

Q, nō fu
erūt dan-
da p̄cep-
ta de dile
ctōne ſui.
Rō poīī.

Declaratio precepti. §. III.

de dilectōe dei ſm btm̄ Tho. ij. ij. q. lxiiij. ar. iiij Hoc p̄-
ceptū inueniī diuerſimode traditū in diuerſis locis. Nā
Deuī. vj. ponūī tria. ſ. Diliges dñm dm̄ tuū ex toto co-
de tuo ꝛ ex tota aīa tua. ꝛ ex tota fortitudine tua. Ma
thei. xxij. Ponūtur duo hoꝝ ſcꝫ ex toto corde. ꝛ ex tota
aīa. ꝛ omittitur ex tota fortitudine. ſed additur ex tota
mēte. Sed Marci. xij. ponūtur q̄tuoꝛ. ſ. ex toto corde. ꝛ
ex tota mēte. ex tota aīa. ꝛ ex tota ꝟtute. q̄ ē idē cū for-
titudine. Hec etiā quatuoꝛ tangūtur Lu x. Nā loco for
titudinis ſeu ꝟtutis ponitur ex oībꝫ viribꝫ tuis. Et iō
hoꝝ quatuoꝛ eſt rō aſſignāda. Prima expoſitio ē igi
tur ꝯſiderāda ꝙ dilectio ē actus volūtatis que ſignifi-
catur ꝑ coꝛ. Nā ſicut coꝛ corꝑale ē p̄ncipiū oīm corꝑaliuꝫ
motuū. ita etiā volūtas. ꝛ maxime q̄ꝫtū ad intētōem fi-
nis vltimi q̄d ē obiectū charitatis. ē p̄ncipiū oīm ſpūa-
liū motuū. Tria aūt ſūt p̄ncipia actuū q̄ mouētur a vo-
lūtate. ſ. intellectus q̄ ſignificaī ꝑ mētē. Uis appetitiua
interioꝛ que ſignificaī ꝑ aīam. Et vis executiua exterioꝛ
q̄ ſignificaī ꝑ fortitudinē ſeu ꝟtutē ſeu vires. Precipiī
ergo nob̄ vt tota intentō nr̄a feraī in deū q̄d eſt ex toto
corde. ꝛ ꝙ intellectus nr̄ ſubdaī dō q̄d ē ex tota mente. ꝛ
ꝙ appetitus nr̄ reguleī ſm deū. q̄d ē ex tota aīa. ꝛ ꝙ ex-
terioꝛ actus nr̄ obediat deo. q̄d ē ex tota fortitudīe vl' vir
tute vl' viribꝫ. Alia expō. q̄dā dicūt. ex toto corde. i. ītel-
lectu. aīa. i. volūtate. mēte. i. memoria. Tertia expoſitio

Quid ſit?
vel q̄mo-
do intelli
gitur dili-
gere de-
um ex to-
to corde.

ſm beatū Grego. nizenū. Per cor ſignificat aīa vegeta-
bilis. Per aīam. ſenſitiua aīa. Per mentē memoria. q̄r h
qḋ nutrimur ſentim⁹ ⁊ intelligim⁹. debem⁹ in deum re-
ferre. De h qḋ dicit ex tota volūtate. Pro hui⁹ decla-
ratione nota ſm beatū Tho. vbi ſ. q̄ p̄cepta dantur de
actib⁹ ꝟtutū. Requirit aūt ad actū virtutis nō ſoluȝ q̄
cadat ſup debitā materiā. ſed etiā q̄ veſtiat debitis cir-
cūſtantijs quib⁹ ſit ꝓportionatus tali materie. De⁹ autē
eſt diligēdus ſicut finis vltimus. ad quē oīa ſunt refe-
renda. Et ideo totalitas quedā fuit deſignanda circa h
p̄ceptū de dilectione dei ad hoc innuēdū. Duplicit au-
tem ꝯtingit diligere deū ex toto corde. Uno mō in actu
vt ſcȝ totū cor hoīs ſemꝑ actualiter ferat in deū. ⁊ iſta
eſt ꝑfectio patrie. Alio modo vt habitualiter totuȝ cor
hominis in deū ferat. ita ſcȝ q̄ nihil ꝯtra dei dilectōem
cor hoīs recipiat. ⁊ hec eſt ꝑfectio vie. cui nō ꝯtrariat pec-
catum veniale. q̄r nō tollit habitū charitatis. cū nō tēdit
in oppoſitū obiectum. ſȝ ſolū impedit charitatis vſum.
Scdm̄ p̄mū modū implet illud p̄ceptū. ꝑ ſcdm̄ modū
implet imꝑfecte. Dicit enī tūc ꝑfecte impleri p̄ceptuȝ qn̄
ꝑuenit ad finē quē intendit p̄cipiēs. Imꝑfecte autē qn̄
⁊ ſi nō ꝑuenit ad finē p̄cipiētis. nō tn̄ recedit ab ordine
ad finē. Sicut ſi dux p̄cipiat militib⁹ vt pugnent. Ille
ꝑfecte implet id p̄ceptū qui pugnando hoſtē vincit qḋ
dux intēdit. Imꝑfecte aūt cui⁹ pugna ad victoriam nō
attingit. nō tn̄ ꝯtra diſciplinam militarem agit. Inten-
dit aūt deus ꝑ h p̄ceptum. vt ꝑfecte homo deo vniatur
qḋ erit in patria. Et ideo tūc ꝑfecte implebit. hic aūt im-
ꝑfecte. Tāto aūt ꝑfectius q̄to magis accedit ꝑ ſimilitu-
dinem ad ꝑfectionē p̄rie. Un̄ Hiero. Charitas in q̄buſ-
dam eſt ꝑfecta. in q̄buſdā imꝑfecta. Perfectiſſima autēȝ
in hac vita haberi nō p̄ōt. de pe. di. ij. Charitas. Quō
deus diligit ex toto corde ⁊ ex tota aīa. ⁊ ex tota mēte vl'
virtute. Bern̄. Diſce o xp̄iane a xp̄o quēadmodum dili-
gas xp̄m. diſce amare fortiter dulciter ⁊ prudēter. Dulcit
ne illecti. Prudēter ne decepti. Fortit ne depreſſi ab amo-
re dn̄i auertamur. Hoc eſt amare ex toto corde. ⁊ ex tota
aīma. ⁊ ex tota fortitudine vel ꝟtute. Dulciter amat ait
idem. Cū xp̄o paſſo cōpatit cōpungit ⁊ mouet. Sapiē-
ter ſeu prudēter q̄ ab eccl'iaſtica ſenſus puritate. nulla de-
uiat veri ſimilitudine. ⁊ q̄ diſcretiōis metā nulla ſuꝑſti-
tione vel leuitate. vl' ſpiritus feruētioris vehemētia dele-
rit. Amor fortis eſt. cū nulla vi laborū vel tormentorum.
vel etiā metu mortis. iuſticia deſerit. Itē ex ſumma ꝟtu-
tum Guilhelmi p̄nt illa tria ad tres vires animi referri
Cor ad iraſcibilē. q̄r in corde magnanimitas. Anima ad
ꝯcupiſcibilē. q̄r eius eſt velle. Mens ad rōnalem. q̄r ei⁹
eſt meditari. Totis ḡ his trib⁹ virib⁹ deū amat. cum vis
rationalis a deo ſolo deſiderat illumīari ⁊ ab eo ſolo poſ-
ſe ſe ſapientē fieri credit. cū vis ꝯcupiſcibilis reputat de-
um gaudiū ſuū. ⁊ in illo ſolo gaudere q̄rit. Et cū vis ira-
ſcibilis in illo ſolo gl'iari deſiderat. aliā gl'iam ꝯtemnēs
Itē Guil'. vbi ſ. Ex toto corde diligit deū. i. intellectu. q̄
intellectū ſuū in obſequiū xp̄i captiuat. ⁊ qui ſtudiū ſu-
um xp̄o dat ⁊ q̄ ad viſionem dei toto deſiderio anhelat.
Primū. i. captiuare intellectū ſuū. de quo ait ap'ls. ij. ad
Corin. x. In captiuitate redigētes oēm intellectū in obſe-
quiū xp̄i. Fit tripl'r iſta captiuatio. Primo vt in his q̄
ſunt fidei deo obediam⁹. Hylari⁹. Soli deo de ſe credē-
dum eſt. q̄ ſe ſolū nouit. Scdo vt male de nobis ⁊ bn̄ d̄
ꝓximis ſentiam⁹ ⁊ circa noſmetipōs intendētes. ab alijſ
oculos auertam⁹. Seneca. qḋ hoīes libēter faciunt de
alijs de te apud te male exiſtima. Tertio vt ſenſum ſupe-
riorꝫ nr̄i ſenſui p̄feram⁹ ⁊ ꝓmaxime in religione. Unde
Bern̄. Lignū ſciētie boni ⁊ mali cēſura diſcretiōis eſt in
religione penes p̄rem ſp̄ūalē. Secundū. i. ſtudiū ſuum
dare deo. fit etiā h tripliciter. Primo dū ea quib⁹ adiu-
uamur in deū ab eis q̄b⁹ impedimur ſagacit diſcernūt.
qḋ ꝑtinet ad prudentiā ſm Aug. Secūdo cū doctri-
nā xp̄m neſcientē faſtidit. Bern̄. Si diſputas aut cōfe-
ras. nō ſapiat niſi ſonuerit ibi xp̄s. Tertio q̄ in creaturis
deū intelligit. ad Ro. j. Inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſunt
⁊c̄. Tertiū. i. anhelare ad dei viſionē. Fit ſeu ad h iuuat
mūdi ꝯtempt⁹. meditatio dei. ⁊ pc̄ti deteſtatio. Ex tota
anima ſeu volūtate amat. Amat deū q̄s tripl'r. q̄ perfe-
cte obedit. Quē nec timor mali trāſitorij exterret. ⁊ quē
nec gaudiū ſeculi. nec amor boni tranſitorij ab obedictia
retrahit. Ex tota mēte ſeu memoria amat deū q̄s tripl'r.
Qui ſcȝ ea que deo diſplicēt ⁊ ab amore ei⁹ retrahūt. ob-
liuioni tradit. vt iniurie nobis illate que dū irrogāt ſūt
quaſi ferrū in vulnere qḋ vulnerib⁹ ſanatiōem impedit
Secūdo q̄r ea que ad dei timorē ꝑtinent ⁊ ſalutē aīmarū
memorie cōmendat. Tertio quem magn⁹ dei amor de
alio q̄ȝ de deo. diu cogitare nō ſinit. ſicut ſolet accidere ſa-
tue amantib⁹. q̄ nō p̄nt obliuiſci quod amāt. Bern̄. O
amor īpetuoſiſſime q̄ preter te aliud cogitare non ſinis.
Prouer. xxiij. Fili p̄be mihi cor tuū. ait de⁹.

Declaratio precepti. §. IIII

De dilectiōe ꝓximi cū ſcȝ d̄r. Diliges ꝓximū tuū ſicꝫ teipſȝ
Math. xxij. Hoc ſiquidē p̄ceptū ſm bea. Tho. ij. ij. q. xx
iiij. ꝯuenienter tradit. Tangit enī in eo diligendi rō ⁊ mo-
dus dilectiōis. Rō diligēdi tradit in eo q̄ ꝓxim⁹ noīa-
tur. ꝓpter h enī debem⁹ alios ex charitate diligere. q̄r ſūt
nobis ꝓximi. ⁊ ſm naturalē dei imaginē. ⁊ ſm capacita-
tem glorie. Nec refert vtrū dicat ꝓximus vel frater. vt ha-
betur. j. Joh. iiij. vel amic⁹. vt Leuit. xix. Per oīa hec
eadē affinitas deſignat. Modus aūt dilectiōis tāgitur
cū d̄r. Sicut teip̄m. Qḋ nō eſt intelligēdū q̄ aliq̄s car-
naliter diligat ſibi ꝓximū ꝓpter deū. ſicut debet diligere
ſeip̄m. Et hoc tripliciter. Primo quidē ex ꝑte finis. vt. ſ.
diligat ꝓximū ꝓpter deū. ſicut debet diligere ſeipſum. vt
ſic ſit dilectio ꝓximi ſancta. Secūdo ex ꝑte regule dilecti-
onis. vt ſcȝ nō ꝯdeſcēdat ꝓximo in aliquo malo. ſȝ ſoluȝ
in bonis ſicut ⁊ voluntati ſue ſatiſfacere dȝ homo ſoluȝ
in bonis. vt ſic ſit dilectio ꝓximi iuſta. Tertio ex ꝑte rati-
onis dilectiōis. vt ſcȝ nō diligat aliq̄s ꝓximū ꝓpter ꝓpri-
am vtilitatē vel delectatōem. ſȝ ea rōne q̄ velit proximo
bonū ſicut vult bonū ſibiipſi. vt ſic proximi dilectio ſit
vera. Nā cū quis diligit ꝓximū ꝓpter ſuā vtilitatē vl' de-
lectationē. nō diligit ꝓximū ſȝ ſeip̄m. Beat⁹ Auguſtin⁹
q̄ȝ dicit. xxiij. q. iiij. Debet hō diligere ꝓximū ſicꝫ ſeipſum
vt omnē hoīem quē poteſt vel beneficētie ꝯſolatiōe. vel
coertione diſcipline. vel informatōe doctrine. inducat ad
colendū deū. Proſper in lib. iij. de vita ꝯtemplatiua. ca.
xv. dicit. Proinde ꝓximos ſicut noſmetipōs diligimus.
qn̄ ad bonos mores ⁊ ad vitā eternā ꝯſequendā. ſic no-
bis ſaluti corū ꝯſulim⁹ qn̄ nos in corū pc̄tis ⁊ periculis
cogitam⁹. Et ſic nobis ſubueniri optarem⁹. ita eis ſub-
ueniam⁹. aut ſi facultas defuerit volūtatē tn̄ ſubueniē-
di retineam⁹. de pe. di. ij. ꝓinde.

Q, debemus proxi §. V.

mum diligere ſicut xp̄s dilexit nos. Sicut enī nobis p̄-
cepit dicēs Joh. xv. Hoc eſt p̄ceptū meū vt diligatis in-
uicē ſicut dilexi vos. Dilexit aūt xp̄s nos tripliciter. i. q̄
d̄bem⁹ eū imitari. ſ. amore gratuito. amore diſcreto. amo-
re vehementi ⁊ fructuoſo. Primo quidē amore gratui-
to. i. amore nobis gratis dato ſine meritis p̄cedentibus
noſtris. j. Joh. iiij. In hoc eſt charitas dei. nō quaſi nos
dilexerim⁹ eū. ſed quoniā ip̄e prior dilexit nos. Sic dei
bemus ꝓximos diligere. Et nō ſicut faciūt quidā q̄ no-
lunt amare niſi eos a q̄b⁹ primo noſcunt amari. Mat.
v. Si diligitis tm̄ eos q̄ vos diligūt. q̄d ampli⁹ facitis

Dupl'r cō-
tingit de-
um dilige-
re ex toto
corde.

nōne ethnici hoc faciūt. Nec amauit chꝛiſtus ꝓpter ſuā vtilitatē ſ ꝓpter nr̄am. Nō vt a nob̄ acciperet ſed vt nobiſ daret. Sen. Amicus qui vtilitatis cauſa aſſumpt⁹ eſt tādiu placebit q̄ꝫdiu vtilis erit. Secūdo amauit nos chꝛiſtus amoꝛe diſcreto. Amoꝛ diſcretus eſt q̄ perſonas amamus ⁊ vitia pſequimur. nec ſic pſonis ꝯdeſcendit ꝙ vitijs implicet̄. Bern. Chꝛiſtus ī carnis aſſumptōe condeſcēdit mihi in culpe vitatōne ꝯſuluit mihi. Unde de eo dr̄ Eſa. vij. Butirū ⁊ mel comedet vt ſciat repbar̄ malū ⁊ eligere bonū. Sic ⁊ nos debemus ꝓximos diligere vt nō aſſentiamus eis in malo. ſicut fecit Adam Eue. Ad Rom. xiij. Dilectio ꝓximi malū nō opatur. Tullius in li. de amicitia. Nulla ē excuſatō ſi amicicie cā peccaueris. Amicitia mōi a poſteriori. i. in malo ligat hoīes vt vulpeclas ſampſon. Judi. xv. q̄ꝛ facit eos ꝯcoꝛdes ī malo. ſicut facti ſūt amici herodes ⁊ pylatus ad chꝛiſtū affligendū. Tertio amauit nos chꝛiſtus amoꝛe fructuoſo ⁊ vehemēti. Joh. xv. Maioꝛē hac dilectōem nemo habet vt aīam ſuā ponat q̄s p amicis ſuis. Et ſic noſ debem⁹ ꝓximū diligere vt cū expedit, etiā moꝛtē p eo ſuſtineam⁹ i. Jo. iij. In hoc cognouimus charitatē dei q̄m ipe animā ſuā. i. vitā p nobis poſuit. ⁊ nos debemus p fratribus anīas ponere. Et nota ꝙ chꝛiſt⁹ interrogauit ter petrū ſi eū diligeret plus ceteris. vt habet̄ Joh. vl. Simon iohannis inquit diligis me plus his. Et Petrus rn̄dit Dn̄e ſcis q̄ꝛ amo te. Ad innuēdum ꝙ debet q̄s ita vehemēter amare ꝓximū vt bona tpalia ⁊ obſequia coꝛpalia ⁊ exercitia ſpūal' ꝯſolatōis ⁊ neceſſaria det p ſalute proximi. ſicut apl's paulus qui paupib⁹ fidelib⁹ ꝓcurabat elemoſinas. diſcurrebat p oꝛbē. nocte laboꝛās manib⁹ ſuis ne alios grauaret. Et anathema eſſe optabat a chꝛiſto p fratrib⁹ ſuis. Ad Rom. xi. i. ſepatus a ꝯſolatōib⁹ contemplatōis. Uel melius etiā vltra ſubiam ⁊ laboꝛē coꝛpoꝛis. etiā ipam vitā. Un̄ ⁊ ī huius ſignū in tertia īterrogatiōe Petrus ꝯtriſtatus ē. q̄ꝛ natural'r q̄libet triſtat̄ de moꝛte. Et ſic pſeuerāter diligitur ꝓximus. q̄ꝛ vſq̄ ad moꝛtē. ſicut fecit chꝛiſtus q̄ in finē dilexit nos. Joh. xiij.

De pncipali actu charitatis qui ē dilectio. Cap. vj.

Ultimo videndū ē de

actib⁹ charitatis. Et pmo de actu eius pncipali. q̄ ē dilectio. Circa q̄d ſciendū ſm b. Thomā. ij. ij. q. xxvij. ꝙ cū charitas vt dcm̄ ē ſit q̄daꝫ amicitia ⁊ amicitia ſm pħm. viij. ethi. magis cōſiſtat in amare q̄ꝫ in amari. ideo etiā charitati mag' ꝯuenit amare q̄ꝫ amari. Huius rō ē. q̄ꝛ amare ꝯuenit charitati inq̄ꝫtū ē charitas. Nā cū charitas ſit quedā amicitia ſm ſuā eēntiam habet inclinatōeꝫ ad ꝓpꝛium actū. Amari aūt nō ē act⁹ charitatis ipius q̄ amat. ſed actus eius ē amare. Amari aūt competit ei ſm cōem rōem boni. ꝓut ſcꝫ ad eius bonum. alius ad actū charitatis mouetur. Un̄ manifeſtū eſt ꝙ charitati magis ꝯuenit amare q̄ꝫ amari. Hui⁹ etiam duplex ē ſignū. Pꝛimū q̄ꝛ amici magis laudātur ex hoc ꝙ amāt q̄ꝫ ex hoc ꝙ amātur. quinimmo ſi amentur ⁊ nō amāt vitupant̄. Scōo q̄ꝛ mr̄es que maxime amāt plus querūt amare q̄ꝫ amari filios. Quāuis aūt hoīes coīter magis velint amari q̄ꝫ amare. hoc ꝓpterea ē. vt dic̄ pħs. viij. ethi. q̄ꝛ hoīes volūt amari inq̄ꝫtū volūt honorari. Sicut honoꝛ exhibet̄ alicui vt quoddā teſtimoniū boni in eo qui honoꝛatur. ita p hoc ꝙ aliq̄s amatur oſtendit̄ ī ipo eſſe aliq̄d bonū. q̄ꝛ ſolū bonū amabile eſt. Sic igit̄ querūt homīes amari ſicut honoꝛari ꝓpter aliud. ſ. ad manifeſtatōnem boni in amato exn̄tis. Amare aūt querūt charitatē habētes ſm ſe quaſi ipm̄ ſit bonū charitatis. ſicut et quilibet virtutis actus eſt bonū vtutis illius. Unde magis ptinet ad charitatē velle amare q̄ꝫ amari. q̄ꝛ magis eſt q̄d eſt ſcōm ſe q̄ꝫ q̄d ē ꝓpter aliō.

Q, pm⁹ pncipal' act⁹ charitatis eſt amari. Rō ponitur.

Q, deus diligēdus ē .§. I.

ꝓpter ſeipm̄. h̄ ſic ꝓbat̄. Solo deo fruēdū ē. Frui aūt eſt amare ⁊ inherere rei ꝓpter ſe ſm btm̄ Aug⁹. vt ponit̄ in pmo ſen̄. diſt. j. g̃ diligēdus ē ds̄ ꝓpter ſeipm̄. ⁊ ipe ſolus h̄ mō. Pꝛo cui⁹ declaratōe dr̄ b. tho. ij. ij. q. xxvj. ꝙ li ꝓpt̄ impoꝛtat habitudinē alicui⁹ cauſe. Eſt aūt quadruplex genus cauſe. ſ. final'. foꝛmal'. efficiēs. ⁊ material'. Ad quā etiā reducit̄ material' diſpoſitō q̄ nō ē cā ſimpl'r. ſed ſm quid. Et ſm hec quatuoꝛ genera cauſaꝝ dr̄ aliq̄d diligi ſm quidē genus cauſe finalis. ſicut diligim⁹ medicinaꝫ ꝓpter ſanitatē. Scōm genus cauſe foꝛmal' ſic diligimus hoīem ꝓpter v̓tutē. q̄ꝛ v̓tute foꝛmal'r ē bon⁹ ⁊ p ꝯn̄s diligibilis. Scōm cām efficiētē ſic diligimus aliquos inq̄ꝫtū ſūt filij tal' pr̄is. Scōm aūt diſpōem que reducit̄ ad genus cauſe material' dicimur aliquid diligere ꝓpter id q̄d nos diſpoſuit ad eius dilectōnem. puta ꝓpter aliqua beneficia ſuſcepta q̄ꝫuis poſtq̄ꝫ iā amare incepim⁹ nō ꝓpter illa beneficia amemus amicū ſed ꝓpter eius virtutē. Pꝛimis igitur trib⁹ mōis deū nō diligim⁹ ꝓpt̄ aliquid ſed ꝓpter ſeipm̄. Nō eīm ipe oꝛdinat̄ ad aliud ſic ad finē. ſed ipe eſt vltimus finis omniū. neq̄ꝫ etiā infoꝛmatur ab aliquo alio ad hoc vt ſit bon⁹. ſꝫ eius ſubſtātia ē eius bonitas. ſm quā exēplariter oīa ſunt bona. Nec etiā bōitas ab altero ei ineſt ſed ab ipo oīb⁹ alijs. Sꝫ quarto mō pt̄ diligi ꝓpter aliquid. q̄ꝛ ſcꝫ ab aliquib⁹ alijſ diſponit̄ ad hoc vt in dei dilectōe ꝓficiamus. puta p beneficia ab eo ſuſcepta. vl' ꝓpter pm̄ia ab eo ſperata. vl' penas quas p ipm̄ vitare intendimus. Qō aūt dr̄ Gregori⁹ ī omel'ia ꝙ ex his q̄ nouit aīa. i. ſenſibilib⁹ diſcit incognita amare. i. intelligibilia diuina. Intelligēdū ē nō ꝙ cognita ſint. rō diligēdi ipa incognita p modū cauſe foꝛmal' efficiētis vl' final'. ſed p modū cauſe diſponētis. q̄ꝛ per hoc diſponit̄ ad amādū incognita. Itē Nota ꝙ vltra amoꝛē naturalē de dō q̄ eſt coīs oīb⁹ bonis ⁊ mal' ſm illō btūs Aug. Deū amat omne q̄d amare pt̄. Eſt triplex amoꝛ ſm Bern̄. in li. de diligendo deū. Pꝛim⁹ eſt quo q̄s amat deū eo ꝙ cognoſcit ſibi neceſſariū. iuxta illud pſ̄. Diligā te dn̄e virtus mea ds̄. ⁊c̄. Secundus eſt quo q̄s amat deū ꝓpter delitias que ſunt in eo. Sap. viij. Amatoꝛ factus ſum foꝛme illius. Tertius eſt amatoꝛ amicitie q̄ q̄s amat eū propter ſeipſum. eo ꝙ digniſſimus ſit amoꝛe nr̄o. q̄ꝛ ſummū bonū. Bernard⁹ Amat q̄ ipm̄ quē amat querit. nō quicq̄ꝫ aliud eius.

Quō diligēdus eſt deus ꝓpter ſeipm̄ ⁊ quō intelligit̄ ly ꝓpter.

De triplici amoꝛ q̄ mō ds̄ diligit̄. ſm Bernar.

Qō deus in hac vita .§. II.

inmediate amat̄ ⁊ ſine mō ⁊ total'r. Qō ſic declarat beatus Thomas vbi ſ. Oꝛdo reꝝ ē tal' ſm ſe ꝙ ds̄ p ſeipm̄ eſt maxime cognoſcibilis ⁊ amabilis vtpote eſſential'r exiſtens ipa v̓itas ⁊ bōnitas p quā alia cog̃ſcūtur ⁊ amāt̄ ſed q̄ ad nos q̄ꝛ nr̄a cognitio oꝛtū hꝫ a ſenſu. pꝰs ſūt cognoſcibilia q̄ ſunt ſenſib⁹ propinquioꝛa. ⁊ vltim⁹ terminus cognitōis ē in eo q̄d ē maxime remotū a ſenſu. Eſt propter hoc dilectō q̄ ē actus appetitiue v̓tutis, etiā in ſtatū vie. pmo tendit in deū ⁊ ex ipo deriuat̄ ad alia. Et ſm hoc charitas inmediate deū diligit. alia v̓o mediāte dō. In cognitōe v̓o ē ecō. q̄ꝛ. ſ. p alia deū cognoſcimus ſic cām p effectū. vl' p modū eminētie. vl' p modū negatōis vt patet p Dyoni. in. ij. de diui. no. Notādū etiā ꝙ dilectio dei eſt aliq̄d maius q̄ꝫ eius cognitio. maxime ſm ſtatū vie. ⁊ ideo pſupponit ipam. Et q̄ꝛ cognitō nō quieſcit in reb⁹ creatis. ſed p eas in aliud tendit. iō in illo dilectio incipit. ⁊ p hoc ad alia deriuat̄ p modū cuiuſdam circulatōnis dū cognitio a creaturis incipiēs tendit in deum. ⁊ dilectio a deo incipiēs. vt ab vltimo fine ad creaturas deriuatur. Quātum ad modum dilectionis dicit Bernardus in lib. de dili. deū ꝙ cā diligendi deū

De dilectione dei ꝙ ſcꝫ eſt aliq̄d maiuſ q̄ꝫ agnitō eius. Rō ponitur

eſt ꝺs. Modus aūt eſt ſine mō. Pro cuiꝰ declaratōe dicit bea. Tho. vbi ſ. ꝙ modus importat quandā menſure determinationē. ſm be. Aug. Hec aūt determinatō inuenit̄ in mēſura ⁊ in mēſurato. Aliter tamen et aliter. In menſura enī inuenit̄ eſſentialiter. qꝛ menſura ſm ſeipam eſt determinatiua ⁊ modificatiua alioꝝ. In mēſuratis aūt inuenit̄ menſurata ſm aliud. i. inquantum attingūt menſurā. Et iō in mēſura nihil poteſt accipi immodificatū. Sꝫ res mēſurata eſt īmodificata. niſi mēſurā attīgat. ſiue excedat ſiue deficiat. In oībꝫ āt appetibilibꝫ ⁊ agibilibꝫ mēſura ē finiſ. qꝛ eoꝝ q̄ appetimꝰ ⁊ agimꝰ oportet rōnē accipe ex fine. ⁊ ideo finis ſm ſeip̄m habet modū. Sꝫ ea que ſunt ad finē hn̄t modū ſm qd̄ ſunt fini ꝓportionata. Et ideo ſicut phs dicit in. j. politi. Appetitus finis ī oībꝫ artibꝫ eſt abſqꝫ finis extermīo. Sꝫ eoꝝ que ſunt ad finē eſt aliquis terminꝰ. Non enī medicus ponit aliquē finē ſanitati. ſed facit eā ꝑfecte quantūcūqꝫ pōt. Sed medicine ponit terminū. qꝛ nō dat q̄ꝫtuꝫ poteſt. ſꝫ q̄ꝫtū debet ſm ꝓportionē. alias eſſet inordinata Cū igit̄ humanaꝝ actionū ⁊ affectionū finis ſit dei dilectio. qꝛ ꝑ hāc maxime attingimꝰ vltimū finē. ideo in dilectione dei non poteſt accipi modꝰ ſicut in re menſurata. vt ſit in ea accipe plus ⁊ minꝰ. ſꝫ ſicut inuenit̄ modus in menſura in q̄ nō poteſt eſſe exceſſus. ſꝫ q̄ꝫto plꝰ attingit̄ regula. tāto meliꝰ eſt. ita etiā quanto q̄s plꝰ deū diligit. tāto meliꝰ eſt. Quantū ad totalitatē dicit be. Augu. ꝙ modꝰ diligēdi deū eſt vt diligat̄ ex toto corde. hoc intelligit̄ ſic vt diligat̄ quātūcūqꝫ diligi poteſt qd̄ ꝑtinet ad modū q̄ cōuenit menſure Sic igit̄ interior actꝰ charitatis habet rōem finis. quia vltimū bonū hoīs ꝯſiſtit in hoc ꝙ inhereat deo. Exteriores aūt actꝰ charitatis vt beneficētia. ⁊ hmōi. ſunt ad finē. ⁊ ideo cōmenſurādi ſūt ſm charitatē ⁊ rōem. Sciendū etiā ꝙ cū dꝛ deuꝫ diligi ex toto corde. intelligit̄ ſuari iſta totalitas. vt modꝰ totalitatis referat̄ ad rē dilectā. vt ſcꝫ totū qd̄ ꝑtinet ad deū diligat̄. Vel etiā ad diligentē. vt ſcꝫ q̄s diligat ſm totuꝫ ſuū poſſe. ⁊ oīa ordinet ad dei dilectiōem. ⁊ ſicut debet ⁊ poteſt illud ſeruari. Sed ſi iſta totalitas importat modum diligētis adequatū modo rei dilecte. ſic ipleri non pōt. qꝛ h̄ eſſet infinite diligere eū. cū infinitū ſit diligibil licet creatura ſit finita.

ꝙ dēmuſ deuꝫ diligere ex toto cord. q̄ mō intellitur.

Quod ſit magis me- §. III.

ritoriū diligere deū vl' ꝓximū. Ad qd̄ rn̄detur ſm btm̄ Tho. ꝙ ſi vtraqꝫ dilectio cōſideret̄ ſeorſum. dilectio dei ē magis meritoria. Debet̄ enī ei merces ꝓpter ſeip̄m. quia vltima merces eſt frui deo in qd̄ tēdit dilectiōis motus. Si autē intendat̄ iſta cōparatio vt dilectio dei accipiat̄ ſm qd̄ ſolus diligit̄. dilectio ꝓximi ſm ꝙ ꝓximus diligitur ꝓpter deū. ſic dilectio ꝓximi includit dilectōem dei Dilectio aūt dei nō includit dilectōem ꝓximi. Sic ī iſto ſenſu p̄eminet dilectio ꝓximi dilectiōi dei. Eſt eī ꝯpatio dilectiōis dei ꝑfecte. q̄ ſcꝫ ſe extēdit vſqꝫ ad ꝓximū ad dilectiōem dei imꝑfectā ⁊ inſufficientē.

ꝙ dilectio ſit magis meritoria diligere d̄ū an ꝓximum

Quid ſit magis me. §. IIII.

ritoriū diligere amicū vel inimicū. Rn̄det beatus Tho. vbi ſupra. ꝙ iſte dilectiones pn̄t ꝯſiderari dupl'r. Uno modo ex ꝑte ꝓximi q̄ diligit̄. alio mō ex ꝑte rōis ꝑ quaꝫ diligit̄. Primo modo dilectio amici p̄eminet dilectiōi inimici. qꝛ amicus melior eſt ⁊ magis ꝯiunctus. Unde ⁊ materia eſt magis ꝯueniēs dilectiōi. Et ꝓpter hoc actus dilectionis trāſiens ſuꝑ hanc materiaꝫ melior eſt. Alio modo dilectio inimici p̄eminet dilectiōi amici ꝓpter duo Primo quia dilectiōis amici poteſt eſſe alia rō q̄ꝫ deus. ſed dilectiōis inimici ſolus deus eſt rō dilectiōis. Secūdo qꝛ p̄ſuppoſito ꝙ vterqꝫ diligatur ꝓpter deū. dilectio inimici fortior eſſe oñdit̄ que ad remotiora extēdit animū hoīs. ſ. vſqꝫ ad inimicos. Sicut ignis tāto fortior ē. q̄nto calorē ſuū ad remotiora diffundit. tāto etiā oſtēditur dei dilectio fortior q̄ꝫto ꝓpter ip̄m difficiliora implemꝰ. ſicut v̄tus ignis tāto eſt fortior q̄ꝫto magis pōt cōburere materiā minus cōbuſtibilē. ſꝫ ſicut idē ignis in ꝓpinquiora fortius agit q̄ꝫ remotiora. ita etiā charitas feruētiꝰ diligit ꝯiunctos q̄ꝫ remotos. Et q̄ꝫtū ad h̄ dilectio amicorum ⁊ feruētior ⁊ melior eſt q̄ꝫ inimicoꝝ. Qd̄ autē dicit xp̄s Math. v. Si diligitis eos q̄ vos diligūt quā mercedē habebitis. Intelligēdū eſt ꝑ ſe. i. ꝙ cū diligunt̄ amici ſolū ex hoc. qꝛ amici. qd̄ videt̄ qn̄ ſic amantur amici ꝙ ipi ſoli ⁊ nō inimici diligūt̄. tūc nō habet mercedē dilectō amicoꝝ. ſꝫ ſi diligant̄ amici. nō ſolū qꝛ amici. ſꝫ etiā ꝓpt deū. tūc eſt meritoria.

Diligere amicū vel inimicum q̄d magis meritoriū

De dilectōe inimico- §. V

rum quō ſit intelligēdū illud p̄ceptū. Diligite inimicos veſtros. habes. ſ. in. c. de dilectiōe ꝓximi. Sꝫ hic notāda ſunt ſeptē que valent ad oñdendū ꝙ nō eſt ita difficile diligere inimicos ſicut q̄dā credūt. nec dedecꝰ ſꝫ honor. Et p̄mū eſt ſtatus inimici ciꝰ q̄ iniuriatꝰ eſt ⁊ non vult ſatiſfacere. eſt enī ſpūaliter mortuꝰ. Ipe enī in ſe q̄ſi manus iniecit cū iniuriā fecit. Sap. xvj. Per maliciā occidit homo aīam ſuā. Crudeliores fuiſſe vident̄ qui xp̄o mortuo nō pepercerūt. q̄ꝫ q̄ viuū vulnerauerūt. q̄s eſt aūt adeo cecus q̄ nō intelligat dedecꝰ nō eſſe. ſi q̄s de inimico mortuo nō vult ſe vindicare. Secundū eſt vtilitas iniurie illate. Perſecutores enī noſtri tribulatiōibꝫ nos pungunt ſed in futuꝝ fauū nobis eterne beatitudinis ꝑparant. iuxta illud ps. Circūdederūt me ſicut apes. Et Eccl. Uſqꝫ in tp̄s ſuſtinebit patiēs. ⁊ poſtea redditio iocunditatis. Tertiū eſt ꝙ dilectio inimicoꝝ eſt vtilior nobis q̄ꝫ amicoꝝ. qꝛ valet ad ſanandū peccata. Beatꝰ Auguſtinꝰ. Ego ad dilectionē inimicoꝝ vos moneo. q̄a ad ſanandū vulnera peccatoꝝ nullū medicamentū efficacius eſſe cognoſco. Multū enī facit ad ꝑfectiōꝫ bonitatis vt patet Math. v. Poſt illud diligite inimicos. Eſtote ꝑfecti ſicut pater veſter ⁊c̄. Quartū qꝛ eſt gratior. Lu. vj. Poſt illd̄ diligite inimicos. ſubdit̄. Et eritꝫ filij altiſſimi. Et Beatꝰ Aug. Quāta gratia ꝑ nos. ſui digni nō ſumꝰ. Ex inimicoꝝ dilectiōe filij dei efficimur. Chryſoſtomus. Nihil ſic deo placabilē facit ſicut malignis ⁊ ledentibus eē placabilē. Et ꝑ ꝯſequēs diabolo eſt moleſtior. qꝛ magis ſe ꝑ hoc homo elongat ab eiꝰ ſimilitudine. q̄ obſtinato odio hoīem ꝑſequit̄. Quintū eſt qꝛ hmōi dilectio id qd̄ deſtruendū eſt in inimico. magis deſtruit q̄ꝫ aliqd̄ aliud. Un̄ dꝛ. Ipa enī ē ignis inimiciā ī inimico adnihilās. Si eſurierit inimicus tuꝰ ciba illū ⁊c̄. Chryſ. Omnis inimicitia beneficioꝝ aſſiduitate cōpeſcitur. Sextum eſt qꝛ nō potes nocere inimico q̄n tibi noceas. Aug. Ut malicia tua alteri nō noceat fieri poteſt. ſꝫ qd̄ tibi nō noceat fieri nō poteſt. Solū ex hoc ꝙ odiū portat ſibijpſi multū nocet. qꝛ ⁊ peccat ⁊ remiſſionē peccatoꝝ. p̄teritaꝫ euacuat q̄ ad fructū. Unde dicit̄ de pe. di. iiij. Dic tibi deus. Dimitte ⁊ dimittet̄ tibi. dimiſi p̄us dimitte vel poſtea. quia ſi non dimiſeris reuocabo te. ⁊ quicq̄d dimiſeram replicabo tibi. Talis eſt ſimilis illi qui ex hoc ꝙ aliquis ſcidit ſibi tunicā ip̄e gladio ſeip̄m interficit. ſcꝫ odij. Septimū eſt dei imitatio. Eccl. xxiij. Magna eſt glia ſequi dominū q̄ iniuriatus eſt tibi. magis deū q̄ꝫ te offendit. ⁊ tamē ip̄e patiēs eſt. Sed exemplū xp̄i in cruce pendentis ꝯſiderandū. j. Pe. ij. Chriſtus paſſus eſt pro nobis ⁊c̄. vt ſequamini veſtigia eius. qui cū pateret̄. ⁊c̄. ſed orabat in cruce ꝓ crucifixoribꝫ dicens. Pater ignoſce ⁊c̄. Et tn̄ oīe genꝰ iniuriaꝝ tūc ſuſtinuit. In ſubſtantiis vi ſibi ablata ⁊ plus in matre deriſa. in fama ⁊ honore

ablatis ꝑ ꝯtumelias ĩ pſona.in vita.ꝗ xp̃m ſequere ini‑
micos diligens. De amoꝛe qui ẽ paſſio multa habes
ſ in ꝑma ꝑte.ꝛ de proprietatibꝫ eius que pñt ꝯuenire di
lectõni.

De gaudio inq̃tũ ẽ actus interioꝛ charitatis.
Capitulum Septimum.

Poſt principalẽ actũ charitatis qui eſt dilectio videndũ ẽ de alijs actibꝫ interioꝛibꝫ.qui ſunt gaudium ꝛ pax. Et de exteri‑oꝛibus ſcȝ beneficia ꝛ miſericoꝛdia que etia eſt actus in‑terioꝛ eius dictũ eſt ſupꝛa in tractatu de iuſticia. De gaudio ꝑmo videndũ ẽ. Et ſciendũ ꝙ gaudiũ nõ ẽ vir‑tus.q̃d patet ex hoc.qꝛ nõ cõnumeratᷓ inter ꝟtutes the‑ologicas.nec moꝛales nec intellectuales.ſed ẽ actus vir‑tutis. Unde ꝯnumeratᷓ ab ap̃lo ad Gal.v.inter fruct⁹ ſp̃us qui ſunt actus virtutũ. Hoc aũt ſic declarat btũs Tho.ꝗ.ij.q.xxviij. Uirtus eſt habitus quidã opatiuus Et ideo ſ꞉m propꝛiam rõnem habet inclinatõem ad ali‑quẽ actũ. Eſt aũt cõtingens ex vno habitu plures act⁹ eiuſdẽ rõis oꝛdinatos prouenire.q̃ꝝ vnus ſequitᷓ ex al‑tero. Et qꝛ poſterioꝛes actus nõ procedũt ab habitu vir‑tutis niſi ꝑ actũ ꝑoꝛem.inde eſt ꝙ virtus nõ diffinitur nec denomĩatur niſi ab actu ꝑoꝛi ꝗ̃uis etiã alij act⁹ ab ea ſequãtur. Manifeſtũ eſt aũt ex his que dicta ſunt ſ de paſſionibꝫ ꝙ amoꝛ eſt ꝑma affectõ appetitiue poten‑tie ex qua ſequitᷓ ꝛ deſideriũ ꝛ gaudiũ. Et ideo idẽ habi‑tus virtutis eſt qui inclinat ad diligendũ ꝛ deſideran‑dũ bonũ dilectũ ꝛ gaudendũ de deo. Sed qꝛ dilectõ in‑ter hos actus eſt ꝑoꝛ.inde eſt ꝙ virtus nõ denomĩatur a gaudio vel a deſiderio.ſed a dilectõne.ꝛ dicitᷓ charitas

De gaudio ſcȝ ꝙ nõ ẽ virt⁹ nec intellectualis.nec moꝛalis ſȝ act⁹ ꝟtutis.

Sic ergo gaudiũ nõ eſt aliqua virtus a charitate diſtĩ‑cta.ſed eſt quidã actus ſeu effectus eius. Q̃ꝺ cauſetᷓ gaudiũ ex charitate ſic declarat btũs Thomas vbi ſ. ex amoꝛe procedit gaudiũ ꝛ triſticia.ſȝ ꝯ̃rio modo vt di‑ctũ eſt ſ. Gaudiũ enĩ ex amoꝛe cauſatur. Uł ꝓpter ꝑſen‑tiã boni amati.vel ꝓpter hoc etiã ꝙ ipi bono amato pro‑priũ bonũ ineſt ꝛ ꝯſeruatᷓ. Ecõtrario aũt ex amoꝛe ſequi‑tur triſticia.vel ꝓpter abſentiã amati.vł ꝓpter hoc ꝙ his cui bonũ volumus ſuo bono ꝑuatur.aut aliquo malo depꝛimitur. Charitas aũt eſt amoꝛ dei cuius bonũ im‑mutabile eſt.qꝛ ipẽ eſt ſũma bonitas. Et ex hoc ꝙ amatᷓ eſt in amãte ꝑ nobiliſſimũ ſui effectũ.ſ꞉m illud.j.Jo.iiij Qui manet in charitate in deo manet ꝛ d̃s in eo.ꝗ̃uis eñ in via nõ ſit pñs ꝑ ſpẽi viſionẽ.eſt tamẽ pñs ꝑ gra‑tie inhabitatõem. Un̄ btũs Aug⁹.dicit ꝙ ſicut coꝛpus nõ viuit niſi aĩa pñte.ita nec aĩa.ſ.ꝑ grãm niſi deo ꝑ‑ſente.de pe.diſt.j.Reſuſcitatus.

De gaudiũ cauſatur ex charitate.

Utrũ gaudiũ ſp̃uale qð ẽ ex caritate habeat admixtã triſticiã. Rñdet beat⁹ tho.vbi ſ ꝙ ex charitate cauſatᷓ duplex gaudiũ de deo. Unũ quidem ꝑncipale q̃d eſt pꝛopꝛiũ charitatis.ꝙ ſcȝ gaudemus de bono diuino in ſe conſiderato. Et tłe gau‑diũ ꝑmixtionẽ triſticie nõ patitᷓ.ſicut nec illud bonũ de quo gaudemus põt aliquã mali admixtionem habere. ſ꞉m illð Sap.viij.Nõ habet amaritudinẽ ꝯuerſatõ illi‑us.ſ.ſapientie diuine. Et ideo ap̃lus dicit ad Phil.iiij. Gaudete in dño ſp. Aliud eſt gaudiũ charitatis q̃ quis gaudet de bono diuino ſ꞉m ꝙ ꝑticipatᷓ a nobis. Hec ãt ꝑticipatõ pt impediri ꝑ aliquod ꝯtrariũ. Et iðo ex hac ꝑte gaudiũ charitatis pt habere ꝑmixtionẽ triſticie put aliq̃s triſtatur de eo q̃d repugnat ꝑticipatõi diuini bo‑ni.vel in nobis vel in ꝓximis.quos tanq̃ noſipõs dili‑gimus. Fletus eñ ꝑ ꝓximo vel ꝑ ſeipõ nõ eſt niſi de ali‑quo malo. Om̃e aũt malũ impoꝛtat defectũ ꝑticipatio‑nis ſummi boni. Fletus etiã huius incolatus ꝓ dilectõe pñe.ꝓcedit ex eo ꝙ vita pñs impedit nos a ꝑfecta ꝑtici‑patõne glie. Et ideo charitatis gaudiũ hmõi põt habe‑re admixtionem triſticie. Primũ tñ gaudiũ melius eſt.ꝛ procedit ex charitate. Secũdũ pt ꝓcedere etiã ex ſpe ſ꞉m illud Spe gaudentes.Ad Roma.xij.

Gaudiũ ꝫ hẽt admixtã triſticiã quõ ĩtelligitur

De plenitudĩe gaudij.vtrũ ſcȝ gaudiũ ſp̃uale ex charitate cauſatũ poſ‑ſit impleri. Ad quod rñdet btũs Tho.vbi ſ ꝙ ex par‑te rei qua gaudet.i.de deo.vt ſcȝ tm̃ deo gaudeat q̃‑tũ dignũ ẽ de ea regaudere. Sic ĩ creatura nõ pt ee gau‑diũ plenũ.ſed ſolũ gaudiũ dĩ eſt plenũ de ſeipõ.qꝛ gau‑diũ eius ẽ infinitũ.ꝛ hoc ꝯdignũ infinite bonitati ei⁹ eſt. Cuiuſlibet aũt creature gaudiũ opoꝛtet eſſe finitum. Ex ꝑte aũt gaudẽtis ſic pt eſſe gaudiũ plenum in creatura. Gaudiũ enĩ cõꝑatur ad deſideriũ ſicut quies ad motũ. Eſt aũt quies plena cũ nil reſtat de motu. Un̄ tũc ẽ gau‑diũ plenũ cũ nil reſtat deſiderandũ. Et qꝛ q̃diu in hac vita ſumus nõ quieſcit in nob deſiderij mot⁹.qꝛ adhuc reſtat ꝙ magis deo appꝛinquamus ꝑ gliam. Sȝ qñ iam ad beatitudinẽ ꝑuẽtũ fuerit ꝑfectaȝ.nil deſiderandum reſtabit.qꝛ erit dei plena fruitio in qua homo obtinebit quicquid etiã circa alia bona deſiderauit.ſ꞉m illð pſ.cij Qui replet ĩ bo.deſi.t.ꝛ iõ q̃eſcet deſideriũ ñ ſolũ q̃ deſi‑deram⁹ deũ ſȝ etiã erit oĩm deſideꝛioꝝ q̃es.iõ hic nõ ẽ ple‑nũ deſideriũ nr̃m.ſed ſolũ gaudiũ beatoꝝ ẽ plenum ꝛ ſu‑ꝑ plenũ.qꝛ plus obtinebũt q̃ deſiderare ſufficerẽt. Non eñ in coꝛ hoĩs aſcendit q̃ ꝑparauit deus diligentibꝫ ſe.vt dꝛ.j.Coꝛin.ij. Et hoc eſt q̃d dᷓ Luce.vj. Menſurã bonã ꝛ ꝯfertam ꝛ ſupeffluentẽ dabũt in ſinũ vr̃m. Qꝛ tamẽ nulla creatura eſt capax gaudij de deo ei condigni inde eſt ꝙ illud gaudiũ oĩmodo plenũ nõ cadit in ho‑minẽ ſed potius homo intrat ĩ ipm꞉ſ꞉m illð Mat.xxv. Intra in gaudiũ dñi tui. Itẽ cũ ꝑuẽtũ fuerit ad beati‑tudinẽ vnuſquiſq̃ attingit terminũ ſibi pꝛefixum ex ꝑ‑deſtinatõe diuina.nec reſtabit vlterius q̃ tendatᷓ.ꝗ̃uis ĩ illa terminatõne vnus ꝑueniat ad maioꝛẽ gradũ q̃ ali⁹ Et ideo vniuſcuiuſq̃ gaudiũ plenũ erit ex ꝑte gauden‑tis.qꝛ vniuſcuiuſq̃ deſideriũ plene quietabitur. Tamẽ gaudiũ vnius erit maius gaudio alterius ꝓpter plenio‑rem ꝑticipatõem beatitudinis. Iſtud tamẽ gaudium beatoꝝ nõ ẽ gaudiũ paſſionis.q̃d eſt cũ tranſmutatõne coꝛꝑali.vt in alijs paſſionibꝫ.nec ꝑtinet ad ſenſitiuaȝ ꝑ‑tem ſed intellectiuam id eſt voluntatem.

Q, ꝙ in via ñ poſſum⁹ hr̃e plenũ gaudium.

Gaudiũ veſtrũ nemo. §. I.

tollet a vob.dixit xp̃s loquẽs de gaudio ſuꝑne fruitiõis quo beati vndiq̃ circũdantᷓ. Un̄ Math.xxv. Euge ſer‑ue bone ꝛ fidel.ꝛc̃.intra in gau.do.tui. Iſtud gaudium ꝓueniẽt a ſex ꝑtibꝫ ſ꞉m Guil.in ſumma. Primo a ſuper‑na maieſtate.Job.xvj. Iterꝝ videbo vos ꝛ gaudebit coꝛ vr̃m. Hoc aũt gaudiũ erit tripłr. Primo ex viſa diuini‑tate. Bern. Iſtud eſt verũ gaudiũ q̃d nõ de creatura ſȝ de creatoꝛe cõcipitur. Secũdo ex aſpectu humanita‑te. Eccłi xj. Delectabile ẽ ocul tuis videre ſolẽ.i. chꝛiſtũ Tertio ex intellectu nature diuine vnite cũ humana. vnde natura noſtra exaltatᷓ.ſicut gaudent hoĩes ð ex‑altatõne ſuoꝝ fratrũ. Secũdo ꝓcedit illð gaudiuȝ a loci amenitate. Et hoc tripliciter.viȝ ex eius claritate.ex eius puritate.ex eius latitudine ꝛ vaſtitate. Apoca.vi. Ciuitas illa ñ eget ſole ꝛc̃. Baruch iij. O iſrł q̃ magna ẽ domus dei.ꝛc̃. Apocał.xiiij. Sine macula ſũt añ thꝛo‑num dei. Tertio ꝓcedit illud gaudium ex ſocietate.ꝛ hoc tripliciter. Ex eius multitudine. Apocał.vij. Uidi turbam magnã quã nemo dinumerare poterat. Ex ei⁹ nobilitate.qꝛ oĩes erunt reges ꝛ regine. Apocał. Feciſti nos deo nr̃o regnum ꝛc̃. Et de qualibet anima ſcã. pſ. Aſtitit regina a dextris tuis. Ex eius charitate intima. Eſa.xxxj.dicit dñs. Cuius ignis eſt in ſyon.ꝛ caminus eius in hierłm. Quarto ꝓcedet tandẽ a coꝛꝑis ꝑfectio‑nalitate.ꝛ hoc quadrupliciter. Ex ſpecioſitate vł claritate

De gaudio ꝑfectõ ſcȝ ſuꝑne fruitõnis ꝙ a ſex ꝑ‑tibꝫ ꝓue‑niat.

ſubtilitate.agilitate.⁊ īpaſſibilitate.q̄ oīa notat apl's .j. ad Co.xv.ibi.Seminat̄ aīale.ſurget ſpūale ⁊c̄. Quīto ꝓcedet ab inferni vaſtitate.⁊ h̄ tripl'r. Cū ex euaſiōe eius cū meruiſſent. Cū ex diuīe iuſticie in illis executōne. ps. lviij. Letabit̄ iuſt⁹ cū viderit vindictā ⁊c̄. Cū de demonū alligatiōe ne tibi noceāt. Sexto ꝓcedet a mūdi qlitate.⁊ h̄ tripl'r. Pzīo ex remotiōe. Apoc. Vidi celū nouū ⁊ terrā nouā ⁊c̄. Scdo q2 oīa erūt eis ſubiecta ad nutuȝ Tertio q2 ex oīnib9 ſpeculabunt̄ gl'iam dei in illis ⁊c̄. Et q2 gaudiū eſt vna ex paſſionib9.de pluribꝯ alijs ptinētibus ad gaudiū inq̄ȝtū gaudiū eſt paſſio. vide ſupra in tractatu de paſſionibus.

De pace inquantū eſt actus interioꝛ charitatis ⁊ quo modo differt a concoꝛdia. Capitulum.viij.

Pax eſt alius actus interioꝛ ꝓcedēs ex charitate ⁊ includit ꝯcoꝛdiā.⁊ vltra h̄ addit vnionē appetitiuā vni⁹ appetentis. Pro cui⁹ declaratōe dic̄ beat⁹ Tho.ij.ij.q.xxix.arti.j. ꝙ vbi eſt pax ibi eſt cōcoꝛdia.nō tn̄ vbicūqȝ eſt ꝯcoꝛdia eſt pax ſi nomē pacis ꝓpzie ſumat̄. Cōcoꝛdia eīm ꝓpzie ē ad alteꝝ inq̄ȝtū ſcȝ diuerſoꝝ coꝛdiū volūtates ſil'r ī vnuȝ ꝯſenſum ꝯueniūt. Cōtingit etiā vni⁹ hoīs coꝛ tēdere in diuerſa dupl'r. Vno qͥdem modo ſm diuerſas potētias appetitiuas. Sicut appetit⁹ ſenſitiu⁹ plerūqȝ tēdit in cōtrariū appetit⁹ rōnalis.ſm illud Gal.v. Caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄. Alio modo inq̄tū eadē vis appetitiua ī diuerſa appetibilia tēdit q̄ ſimul aſſeq̄ nō poteſt. vñ neceſſe eſt eſſe repugnātiā motuū appetit⁹. Vnio aūt hoꝝ motuū eſt d̄ rōe pacis. Nō eīm hȝ coꝛ pacatū q̄ȝdiu vult ⁊ ſi habeat aliq̄d qd̄ vult.adhuc tn̄ reſtat ei aliq̄d volēdum qd̄ ſimul h̄re nō pōt. Hec aūt vnio nō eſt de ratiōe ꝯcoꝛdie. vñ ꝯcoꝛdia īpoꝛtat vnionē appetituū diuerſoꝝ appetentiū. Pax aūt ſupra hāc vnionē impoꝛtat etiam vnionē appetituū vni⁹ appetētis.⁊ ſic paci opponitur duplex diſſenſio.ſ.diſſenſio hoīs ad ſeipm̄.⁊ diſſenſio hominis ad alteꝝ. Cōcoꝛdie aūt oppōit̄ hec ſola ſcd̄a diſſenſio. Vñ ꝯcoꝛdia pōt eſſe peccatoꝝ in malo. Sȝ pax ꝓpzie nō niſi bonoꝝ. Eſa.lvij.vel.xlviij.vbi eſt eadē auctoritas.nō eſt pax impijs. Eſt aūt triplex genus pacis. ſcȝ tp̄alis.ſpūalis.⁊ eternalis. Hec pn̄t notari ibi Jo.xiiij. Pacē relinquo vobis.ſ.eternalē. Pacē meā do vobis.ſ. ſpūalem. Nō quō mūdus dat ego do vob.ſ.temp̄alem. Nā mūdus dat tp̄alē pacē ꝑ guerras oppreſſam ⁊ multa mala.nō ſic xp̄s.ſȝ ꝑ oꝛōnes ⁊ bona op̄a. Vñ ap̄lus p̄ma ad Thi.ij.vult in eccl'ia oꝛōes fieri ꝓ pace. Poſſunt etiā p̄dicte paces notari in ps̄. Loquet̄ dn̄s pacē in plebem ſuā.q̄ ad tp̄alē quā dat qn̄ popul⁹ eſt ſu⁹ ꝑ mandatoꝝ obſeruationē. Et ſup ſanctos ſuos q̄ ad pacē eternalem quā habēt ſoli ſancti in patria. Et ī eos q̄ ꝯuertūtur ad coꝛ q̄ ad ſpūalem. Pax tp̄alis de q̄ d̄r.ij. Mach. j. Aperiat de⁹ coꝛ noſtrū in lege ſua ⁊ in p̄ceptis ſuis.et faciat pacē.ꝑturbat̄ ꝑ rixam que eſt inter vnū ⁊ alterum ⁊ ꝑ ſeditionē que eſt inter vnā ꝑtē ciuitatis ⁊ alteram.et bellū quod eſt inter ciuitatē ⁊ ciuitatē. Pax ſpūalis debȝ eſſe cum deo. Job. Habeto pacē cū eo ſubijciēdo voluntatē tuā ei ⁊ penitēdo de pctīs cū ꝓximo. Apl's. Si fieri poteſt qd̄ ex vobis eſt cū oīnibꝯ hominibꝯ pacē habētes Cū ſeip̄o.ad Phil.iiij. Pax dei q̄ exuperat omnē ſenſuȝ cuſtodiet coꝛda vr̄a. De eterna d̄r ī ps̄. Poſuit fines tuos pacē ⁊c̄. Hec excludit triplex bellū qd̄ eſt in mūdo.etiam in ſctīs. Primū eſt in coꝛꝑe vbi bellant ad inuicē calidū ꝯtra frigidū.⁊ ſiccū ꝯtra humidū.⁊ ecōuerſo.ex quo tandē coꝛpus deſtruit̄. Scd̄m eſt quo caro concupiſcit aduerſus ſpm̄. Tertiū eſt diuerſaꝝ opinionū. Beat⁹ Auguſtin⁹. Quot hoīes.tot opiniones ī vna ⁊ eadē diuerſoꝝ moꝝ. Poeta.pectoꝛibꝯ moꝛes tot ſunt q̄t in oꝛbe figure. Velle ſuū cuiqȝ eſt.nec voto viuit̄ vno. Perſi⁹. Sȝ in paradiſo nulla infirmitas vel coꝛruptio.nulla tēptatio.nulla diuerſitas opinionū vel volūtatū

Quō pax ⁊ concoꝛdia differunt.

De triplici genere pacis.vel ꝙ triplex pax eſt

ꝙ ī mūdo nō eſt pax ſꝫ ſȝ bellum.et h̄ triplex.

De pace quomodo ē .§.I.

effect⁹ ſeu actus charitatis ⁊ nō v̄tus ſpecialis. Primo patȝ ex illo ps̄. Pax multa diligētibꝯ legē tuā ⁊c̄. Pro cui⁹ declaratōe dic̄ be. Tho.vbi.ſ.ꝙ rōe pacis ē duplex vnio.q2 vna eſt ſm oꝛdinatōnē ꝓpzioꝝ appetituū ī vnū. Alia eſt ſm vnionē appetit⁹ ꝓpzij cū appetitu alterius. Et vtrāqȝ vnionē efficit charitas. Primā quidē ſm qd̄ deus diligit̄ ex toto coꝛde.vt ſcȝ oīa referam⁹ in ip̄m. Et ſic oīnes appetit⁹ noſtri in vnū ferunt̄. Aliam prout diligim⁹ ꝓximos noſtros ſicut noſmetip̄os. Ex quo cōtingit ꝙ homo vult implere ꝓximi volūtatē ſicut ſuip̄i⁹. Et ꝓpter hoc inter amicabilia vnū ponit̄ idētitatis electionis dilectiōis.vt patet.ix.ethi. Et Tullius de amicicia dicit ꝙ amicoꝝ eſt idem velle ⁊ nolle. Secūdum ſcȝ ꝙ nō ſit v̄tus ſic ꝓbat be.thomas. cū oīnes actus ſe inuicē ꝯſequunt̄ ſm eandē rōnem ab agēte procedens. oīnes hmōi actus ab vna v̄tute ꝓcedūt.nec hn̄t ſinguli ſingulas v̄tutes a q̄bꝯ ꝓcedant.vt ptȝ in rebꝯ coꝛꝑalibꝯ. ꝙ eīm ignis calefaciēdo liquefacit ⁊ rarefacit.nō eſt ī igne alia v̄tus liquefactiua ⁊ alia rarefactiua. ſed oīnes act⁹ hos oꝑatur ignis ꝑ vnā ſuā virtutē calefactiuā. Cū igit̄ pax cauſet̄ ex charitate ſm ip̄am rōnem dilectiōis dei ⁊ pzoximi.vt oñſuȝ eſt ſupra.nō eſt alia virtus cui⁹ pax ſit ꝓpzius actus niſi charitas. Et quia eſt actus virtutis datur p̄ceptū de ea. Math.ix. Habete pacem inter vos Et quia etiā eſt actus meritoꝛi⁹. ponit̄ inter beatitudies que ſunt actus v̄tutis ꝑfecte. Math.v. Et inter fructus numerat̄.ad Gal.v.inquantū eſt quoddā finale bonuȝ habens ſpūalem dilectionē. Itē ſciendū ꝙ ſalua pace poteſt eſſe diſſenſio in opinionibꝯ inter habētes charitatē.ſicut inter paulū ⁊ barnabā. Actuū.xv.⁊ inter beatum Augu.⁊ beatū Hiero. Nam ſm ph̄m.ix.ethicoꝝ. Ad amiciciā nō ꝑtinet cōcoꝛdia in opinionibꝯ. ſȝ cōcoꝛdia in bonis ꝯferentibus ad vitam ⁊ p̄cipue in magnis nam in paruis diſſentire nō videt̄ diſſenſus. ⁊ pzopter hoc nihil pzohibet aliquos charitatē habentes in opinionibus diſſentire.nec hoc repugnat paci. Opiniones enim pertinent ad intellectū qui pzecedit appetitū qui ꝑ pacē vnitur. Diſſenſio ergo in opinionibus ⁊ minimis repugnat quidē paci perfecte patrie que eſt qua plene v̄itas cognoſcet̄.⁊ oīnis appetitus quietabit̄.ſed non paci imperfecte vie. Pax ſm catholicon dicit̄ a pacto.quia poſt pactū fit pax. Et ſm ethimologiā dicit̄ quaſi p̄lium arcens.quia expellit p̄lium vt ſuū ꝯtrariū ꝙ ſumme ē odioſum ⁊ merito. Nā innumera mala oꝛiunt̄ ex eo. Vñ dauid p̄elegit peſtē poti⁹ q̄ȝ p̄lium.ij. Re.vlti. Pax hȝ tres l'ras q̄ rep̄ſentant.ꝑ p.patrē.ꝑ a.rep̄ſentat̄ amoꝛ ſpūſſcti ꝑ x.chꝛiſtus dei filius. Nā ſumma ⁊ pꝛima pax.vñ omnis alia oꝛiginatur eſt trinitas. Vñ canit eccleſia. Tu caritas.tu puritas.tu pax ⁊c̄.

De pace ꝙ ſit ... charitatis

ꝙ in ... ſententia ... opinionibus ... etiā ... charitatem ... ſentientes

Pacem omnia appe. §.II.

tunt ſm beatū Auguſtinū.xix.de ciuitate dei.⁊ Dioniſius de diui.no.quā ꝯcluſionē ſic declarat b.tho.vbi ſ.arti.ij. Ex hip̄o ꝙ hō aliq̄d appetit ꝯſequēs eſt ip̄m appetere aſſecutiōȝ ei⁹.⁊ ꝑ ꝯſequēs remotiōȝ coꝝ q̄ ꝯſecutiōȝ impedire pn̄t. Pōt aūt īpediri bonū ſeu boni deſiderati aſſecutio.ꝑ ꝯ̄riū appetitū ſui vl' alteri⁹. ⁊ vtrūqȝ tollit̄ ꝑ pacē vt ſ.dictū eſt Et iō neceſſe ē ꝙ oē appetēs appetat pacem. inquantum ſcilicet omne appetens appetat trāq̄lle.⁊ ſine īpedim̄to ꝑuenire ad id qd̄ appetit. ī q̄ conſiſtit ratio pacis.quam beatus auguſtinus diffinit eſſe tranquillitatē oꝛdinis. Nec obſtat quod Dioniſius

dicit. ꝙ pax eſt vnitiua conſenſus. Nam pax impor-
tat nõ ſolũ vnionẽ appetitus intellectualis aut rõnalis
aut ſenſual' ad q̊d pt ptinere ꝯſenſus. ſed etiã ꝯnatural'
vt in ꝯſenſu importet vnio appetituũ ex cognitõne pce
dẽtiũ. ꝑ cõnaturalitatẽ ꝟo vnio appetituũ naturaliũ.
Nec eñ obſtat ꝙ aliq̇ bella faciũt. Nã t'les nõ deſiderãt
niſi pacẽ. quã ſe habere nõ extimãt. Vñ btũs. aug⁹. xxiij
q. j. noli. Nõ eni pax querit' vt bellũ exerceat'. ſ3 bellũ ge-
rit' vt pax ꝯſequat' bellãdo. g̃ eſto pacific⁹. ⁊c. Itẽ pax q̃
eſt maloꝝ ẽ apparẽs ⁊ nõ vera. Vñ dicit' Sap. xiiij. In
magno viuẽtes inſcitie bello. tot ⁊ tãta ſ magna pace ar-
bitrati ſũt. Et ẽ triplex pax mala. ſ. inordinata. vt cu3 — *De triplici pace mala.*
ſuꝑior obedit inferiori vt rõ ſenſualitati. vl' platus ſub-
dito. Hãc pacẽ ſeruauit Adã potius obediens vxori q̃3
voci dñi. Geñ. iij. Nõ decet ſeruũ dñari pncipibꝫ. puer.
xix. Secũda ẽ pax ſi'ata. q̃lis fuit iude ꝓditoris ĩ oſcu
lãdo xp̃m. Et ioab ad amaſan. ij. Regũ. xx. pſ. xxvij Lo
quũtur pacẽ cũ ꝓxio ſuo mala aũt ĩ cordibꝫ coꝝ. Ter-
tia eſt pax inq̇nata. ſ. q̇ ſũt in malo ꝯcordes. vt herodes
⁊ pilatus facti amici ĩ paſſiõe chriſti. Mat. x. Nolite ar-
bitrari ꝙ venerim mittere pacẽ ĩ terrã. Itẽ b. aug. xix. de — *De ſpẽbꝫ*
ciui. dĩ. ponit m'tas ſpẽs pac3 eas diffiniẽs. Dicit eñ ꝙ — *pacis ſm*
pax corꝑis ẽ ordĩata tꝑatura ptiũ. Pax aĩe irrõnal' ordi — *Auguſti.*
nata reques appetitõnũ. Pax aĩe rõnal' ordĩata cognitõis
actõiſq3 ꝯſẽſio. Pax corꝑis ⁊ aĩe ordĩata vita ⁊ ſal⁹ aĩan-
tis. Pax hoĩs mortal' et dĩ ordĩata ĩ fide ſub eterna lege
obediẽtia. Pax hoĩm ordĩata ꝯcordia. Pax dom⁹ ordĩa
ta ĩperãdi obediẽdi ꝯcordia inhabitãtiũ. Pax ciuitat3
ordĩata imꝑandi obediẽdi ciuiũ ꝯcordia. Pax celeſt3 ci-
uitat3 ordĩatiſſima ⁊ ꝯcordiſſima ſocietas fruẽdi dõ ⁊ ĩ-
uicẽ ĩ dõ. Pax oĩm reꝝ trãq̇llitas ordĩs. Ordo aũt ẽ pa
rium. diſpariũq3 reꝝ ſua cuiq3 loca tribuẽs diſpoſitio.

Beneficientia nõ eſt. §. III

virtus ſpẽal'. Et rõ ẽ. q2 actus interior ⁊ exterior nõ req̇-
rũt diuerſas virtutes. Sed benificiẽtia ⁊ beniuolẽtia ñ
differũt niſi ſic act⁹ interior ⁊ exterior. q2 beneficiẽtia eſt
executio beniuolentie. Vnde ſicut beniuolẽtia nõ ẽ alia
virtus a charitate. ita nec beneficiẽtia. Eſt aũt act⁹ chari
tatis exterior. Qð ſic declarat b. Tho. ij. ij. q. xxxix. Bene
ficiẽtia nil alið imꝑtat q̃3 facere bonũ alicui. Põt aũt h̃
bonũ ꝯſiderari dupl'r. Vno mõ ſm coẽm rõem boni. ⁊
hoc ꝑtinet ad cõem rõem bñficiẽtie. Et h̃ ẽ act⁹ amicitie
⁊ ꝑ cõſequẽs charitatis. Nã in actu dilectõnis includit'
beniuolentia ꝑ quã q̇s vult bonũ amico. vt s̃ dictũ eſt
Volũtas aũt eſt effectiua coꝝ que vult ſi abſit facultas
⁊ ideo ex cõſequenti benefacere amico ex actu dilectiõis
ꝯſequit'. Et ꝓpter h̃ bñficia ſm cõem rõem ẽ amicitie vel
caritatis actus. Si aũt bonũ q̊d q̇s facit alteri accipiat'
ſub aliqua ſpeciali rõe boni. ſic beneficiẽtia accipiet ſpe
cialẽ rõnem. ⁊ ꝑtinebit ad aliquã ſpecialẽ virtutem. ſic ſi
faciat bonũ ꝓximo ſub rõne ſubleuãtis miſeriã eius. ꝑ-
tinebit ad miſcðiam. Si ſub rõe debiti vt parẽtibꝫ per- — *De bene-*
tinebit ad iuſticiã. ⁊ hmõi. diſt. lxxvj. Nõ ſatis ẽ bñ velle — *ficiẽtia ꝙ*
niſi ſtudeas etiã benefacere. Eſt aũt benificientia exer — *exercẽda*
cẽda ad oẽs ſi fieri pt. cũ dilectõ charitatis ſe extẽdat — *eſt ĩ oĩs.*
ad oẽs. ꝓ loco tñ ⁊ ꝓ tꝑe ſm debitas circũſtãtias. Pec-
catoribꝫ aũt in neceſſitate etiã eſt ſubueniẽdũ ad ſuſten
tatõem nature. nõ ad fomẽtũ culpe. Unde dicit b. Au-
guſti. v. q. v. Nõ oĩs. ꝙ vtili⁹ luxuriãti panis ſubtrahit'
q̃3 frãgit'. ſi de cibo ſecur⁹ iniuſticie acquieſcat. Et ſic eti-
am excoĩcatis ⁊ infidelibꝫ ĩ necitate eſt bñfaciẽdũ ⁊ ſub-
ueniendũ. magis aũt ꝯiunctis ceteris paribꝫ poti⁹ ſub-
ueniẽdũ ẽ. Dicit eñ b. Tho. vbi s̃ ꝙ ꝟtus ⁊ gr̃a imitant'
ordinẽ nature. q̇ ẽ ex diuĩa ſapĩa inſtitut⁹. Eſt aũt tal' or
do nature vt vnũquodq3 agẽs naturale ꝑ ꝓ⁹ magis dif
fundat ſuã actõem ad ea q̃ ſũt ſibi ꝓpinq̇ora. ſic magis
calefacit ignis rẽ ſibi magis ꝓpinquã. Exhibitõ aũt bñ
ficioꝝ eſt q̇dã actio charitatis in alio. ⁊ iõ oportet ꝙ in ꝓ-
pinq̇s magis fiat beneficiẽtia. ſed ꝓpinq̇tas vni⁹ hoĩs
ad aliũ pt attẽdi ſm diuerſa in q̇bꝫ homies ſibi coĩcant
vt ꝯſãguinei ĩ naturali cõicatõne. ciues in ciuili. fideles
in ſpũali. ⁊ ſic de alijs. Et ſic ſm diuerſas ꝯiũctões ſunt
diuiſis diuerſa bñficia diſpẽſanda. Nã vnicuiq3 ẽ mag3
exhibẽdũ bñficiũ ꝑtinẽs ad illã rem ſm quã ẽ nob ma-
gis ꝯiunctus ſimpl'r loquendo. tñ hec pt variari ſcðm
diuerſitatẽ tꝑm locoꝝ ⁊ negocioꝝ. Nã in aliq̊ caſu ẽ ma
gis ſubueniẽdũ extraneo neceſſitatẽ extremã patienti q̃3
pñi nõ ſuſtinẽti tãtã. De bonis aũt debitis alteri q2 eiuſ
ſunt pl⁹ tenet' ei bñfacere reddẽdo q̃3 ꝯiũctis. niſi ꝯiun-
cti eẽnt in tanta neceſſitate ꝙ liceret ei furari ad ſubueni
endũ eis. niſi ⁊ ille cuius ẽ res eſſet ĩ ſili neceſſitate. In q̊
caſu pẽſanda ẽ ꝯditio vtriuſq3 ⁊ alias ꝯditões pruden
tis iudicio. q2 in talibꝫ nõ põt dari vniuerſalis regula.

Titulus ſeptimus de ſpe

De triplici ſpe. ⁊ eius quidditate. ⁊ fructibꝫ. Ca. j.

Sequitur de ſpe que ẽ
ſecũda virt⁹ theologica. ad quã hortat' ſcrptu-
ra dicens pſ. xxxvj. Spera in dño. ⁊c. Tri-
plex aũt ẽ ſpes. vi3 natural' ꝟtual'. ⁊ crimĩal'. Spes na-
turalis eſt quedam paſſio. Vñ ⁊ phus dicit ꝙ iuuenes — *Q, eſt tri*
ſũt magne ſpei. Hoc eſt cõe nobis ⁊ brutis. ꝑ expientia3 — *plex ſpes*
eni videmus ꝙ canis mouet' ad inſequẽdũ leporẽ. ⁊ an
cipiter auẽ. ⁊ hoc q̇dẽ nõ faceret niſi q2 ſperat aſſeq̇. cau
ſat' hec paſſio ĩ vi iraſcibili q̃ eſt etiã ĩ brutis. ſm b. Tho
mã in. iij. ſeñ. diſt. xxvij. Cũ eñ oĩs paſſio ſit in ꝯcupi
ſcibili vl' iraſcibili oĩs illa paſſio de cui⁹ intellectu ẽ appe
titus ĩ bonũ vl' ꝯueniẽs. ſimpl'r ẽ in concupiſcibili. ſicut
amor. delectatõ. ⁊ hmõi ⁊ oppoſita hoꝝ. Oĩs aũt illa
paſſio de cui⁹ ĩtellectu ẽ mot⁹ ĩ bonũ cũ circũſtãtia diffi
cultatis eſt in iraſcibili. ⁊ huiuſmodi ſunt oĩa illa que
importãt bonũ vel malum cũ duratõne alicui⁹ quãtita
tis. ſicut ira que exurgit ex magna leſione quã quis po-
teſt vindicare. ſed nõ in ꝓmptu. Timor nõ eſt de quoli-
bet malo ſed de magno cui nõ põt reſiſti. vel difficulter
Spes importat modũ appetitus in aliquod bonũ cõ-
menſuratũ appetenti. Nõ eni eſt de bono ⁊ tãto ad q̊d
nullo modo poteſt perueniri. Nec tamẽ de tã paruo qð
pro nullo habeat'. ſed de eo q̊d eſt difficile haberi. ꝓpter
quod dicit' arduũ. Et ſic arduũ addit quãdã ſpecialem
ratõnẽ bonitatis ſc3 p̃cioſitatẽ quãdã ex hoc ipõ qð nõ
de facili poteſt haberi. ſicut dicit' Oĩe rarũ carũ. Dif-
fert autẽ in h̃ ab audacia. q2 audacia importat extenſio
nẽ appetitus in aliquod arduum vt repellatur malum
Spes autẽ extenſionẽ appetitus in arduũ bonũ vt ac-
quirat'. Sed q2 de ſpe ꝓut eſt paſſio dictũ eſt ſup̃ in pri
ma parte. ideo hic nõ aliud de ea dicit'. Naturalia tamẽ
nõ ſunt vicia nec virtutes. Spes virtualis eſt virt⁹ the
ologica. de qua pſ. lxxj. Tu es dñe ſpes mea. ⁊ eſt ibi p̃-
dicatõ per cauſã. id eſt tu es cauſa ſpei mee. Vbi etiã ſci-
endũ ſcðm beatũ Thomã in. iij. ſen. diſt. i. ij. ꝙ ſpes vltra
acceptõem predictã ſc3 ꝑ paſſiõe ſm ꝙ ſumit' in bonu3 — *Q, ſpes*
accipit' q̃druplicaiter. Vno mõ prout nomĩat habitũ in — *accipit' q̃*
clinantẽ ad actũ volũtatis ſimulẽ actui ſpei que ẽ paſſio — *druplicit'*
partis ſenſitiue. vt ibi. j. Corinth. xiij. Nũc manẽt fides
ſpes charitas. Secũdo modo ꝓut nomĩat actũ ꝓcedẽ-
tem a tali habitu. ⁊ ſic eſt actus virtutis. vt ibi in pſ.
Moab olla ſpei mee. Moab ſignificat malos qui ſũt
olla facientes ſua perſecutõne ferueſcere ⁊ coquere. id eſt
perficerere ſpem noſtrã. Tertio mõ prout nomĩat rẽ per
fectã ⁊ ſperatã. ⁊ ſic eſt obiectũ virtutis. vt ad Titum.
ij. Expectantes beatam ſpem. id eſt viſionem beatam

ſperatā. Quarto mō ꝑut noīat certitudinē q̄ ſeq̄r ſpem. vt ibi ad Ro. v. ꝓbatio vō ſpei. i. ſpei certitudinē. ⁊ ſic nominat ſtatū ꝑfectiōis in vtute q̄ꝫtū ad certitudīs intētionē. Eſt aūt ſciendū ꝙ ſpes q̄ eſt vtus nō opponit̄ timori q̄ eſt donū. q̄uis illa ſit de bono futuro. iſte ō malo futuro. Et rō hꝰ eſt. qꝛ ſpes ſe extēdit in deū ex ꝯſideratiōe diuīe largitatis. timoꝛ vō dicit reſilitionē ex ꝯſideratiōe ꝓꝑie ꝑuitatis. ⁊ ita nō eſt ſꝫm idē reſilitio timoris ⁊ extēſio ſpei. Vñ nō ſunt ꝯtraria. cū ꝯ̄ria ſint ſꝫm idē. Spes criminal' ſolo noīe ⁊ īꝓꝓe ō ſpes ꝓpter aliquā apparētem ſil'itudinē quā hꝫ cū ip̄a. de q̄ ōꝛ in ps̄. Nolite ſperare in iniq̄tate. Et in euāgelio Lu. vj. Mutuū date nihil inde ſperātes. Nā talis ſpes q̄ tn̄ impꝓꝑe ⁊ large ōꝛ ſpes. in mutuo inducit vſurā. ex̄ de vſu. ꝯſuluit. Q̄ð intelligit̄ qñ talis ſpes eſt cā ꝑncipalis mutui. De iſta tn̄ materia plene habes ſupꝛa in. ij. pte tit. j. Et ōꝛ ſpes ſꝫm ethimologiā. qꝛ eſt ſpes ꝓgrediēdi ad ardua. q̄ſi pes dicta. vt ōꝛ in catholicon.

Nota ſꝫm iſtā largā ac. §. I.

ceptionē ſpei. i. in malū ſꝫm Guil. in ſuma vtu. ꝙ ip̄a eſt triplex. Prima eſt ꝯfidētia de ſeip̄o. Scða eſt ꝯfidentia de alio. Tertia eſt ꝯfidentia de aliq̄ vano. De p̄ma dicit̄ Prouī. xxviij. Qui ꝯfidit ī corde ſuo ſtultꝰ eſt. Vere aūt ſtultꝰ eſt ꝯfidēs de ſe q̄ ꝓꝓꝛꝰ loquēdo p̄ſumptio eſt. Naꝫ hō nō eſt ſufficiēs ex ſe. nec ad ſuſtinendū. nec ad defendendū ſe. nec ad merendū ꝙ hō nec aliq̄ alia creatura ſit ſufficiēs ad ſuſtinendū. ex ſe oñdit Grē. dī. Eſſe oīm q̄ ō nihilo ſunt. in nihilū tenderēt. niſi ea oīm actu manu regiminis retineret. Scðo nō eſt ſufficiēs defendere ſe ab hoſtibꝫ ſuis. īmo a demonibꝫ cito ꝑimeret̄ niſi a deo ꝓtegeret̄. Treñ. iij. Miſericordie eiꝰ ꝙ nō ſumꝰ ꝯſumpti. Tertio eſt inſufficiēs ad merendū. qꝛ nec ex ſe ſufficit bonum vnū incboare ſeu bonā vitā accipe. ij. Coꝛ. iij. Nō ꝙ ſufficiētes ſimꝰ aliq̄d cogitare a nobis q̄ſi ex nob̄ ⁊c̄. Cogitatio aūt p̄mū opus eſſe videt̄. Pōt hō ſe ꝑimere. ſed nō ſe reſuſcitare. Oſee. xiij. Perditio tua ex te iſrl'. tm̄ in me auxiliū tuū. Secūdo eſt inſufficiēs in bono īchoato ꝑſeuerare. Grego. Cito bonū amittit̄ niſi a largiente cuſtodiat̄. Tertio in bono inſufficiēs eſt ꝑficere. ps̄. lxxx. Beatꝰ vir cuiꝰ eſt auxiliū abs te ⁊c̄. Cōfidentia ſeu ſpes in alio hoīe eſt fallax ⁊ ꝯfundēs hoīem. Eſa. xx. Cōfundent̄ ab ethyopia ſpe ſua. ⁊ ꝯfidūt hoīes in altero aliqñ ratiōe ꝑtātis. ſꝫ ōꝛ his Eſa. xxxj. Ve q̄ deſcēdunt in egyptum ad auxiliū ſperādū. ⁊ nō ſunt ꝯfiſi ſup ſctm̄ iſrael ⁊c̄. Aliqñ rōne ꝯſanguinitatis. Sꝫ ōꝛ Hiere. xvij. Maledictus vir q̄ ꝯfidit in hoīe. ⁊ ponit carnē. i. parentelam brachiū ſuū. i. robur ſuū. Aliqñ rōne malicie ⁊ iniq̄tatis ps̄. lxj. Nolite ſpare in iniq̄tate ꝑ aſtutias hoīm putantes obtinere q̄ volūt. Cōfidentia in re vana eſt ꝯfidētia vel in vita tp̄ali q̄ breuis ⁊ momētanea eſt. Sapie. v. Spes impij q̄ſi lanugo q̄ a vēto tollit̄. Vel ꝯfidere ī diuitijs. j. ad Thi. vj. Diuitibꝫ hꝰ ſeculi p̄cipe nō ſperare in incerto diuitiaꝝ. ſꝫ ī deo viuo. Vel ꝯfidere in fama ⁊ opinione hoīm. Job. viij. Spes hypocrite ꝑibit. q̄d eñ hypocrita in cūctis ſuis opibꝫ ſperat niſi honorē. reuerētiam. gl'iam laudis. a melioribꝫ metui. ſanctꝰ ab omnibꝫ vocari. ſꝫ ꝑibit iſta ſpes. qꝛ eternitatē nō q̄rens fugit q̄ð tenet. qꝛ eiꝰ intētio in illa gl'ia nō figit̄ q̄ ſine fine poſſidetur. Job. ſic tele araneaꝝ fiducia eiꝰ. ſ. hypocrite. Ois ḡ iſta mala īꝓꝓe dicta ſpes abijciēda eſt.

Spes que eſt virtus. §. II.

theologica ſic diffinit̄ a magiſtro ſñiaꝝ in. iij. Spes eſt certa expectatio future beatitudinis ex meritis ⁊ gr̄a ꝓueniēs. Vbi tangunt̄ tria de ip̄a. Primo eiꝰ actū. ibi certa expectatio. Scðo eiꝰ obiectū. cū ſubdit̄ future beatitudinis. Tertio meritū. cū ōꝛ ex meritis ⁊ gr̄a prouenienſ.

Quantū ad p̄mū. ſ. cū ōꝛ certa expectatio. eſt ſciendū ꝙ ſicut oēs alie vtutes ꝑticipāt aliq̄d a charitate. i. deſideriū ſummi boni ꝓpter q̄ð opant̄. Ita iſte actus q̄ eſt expectare p̄ncipalius ꝯuenit ſpei. ⁊ ille virtutes q̄bꝫ ꝯuenit ille actus expectatiōis. vt patiētia. longanimitas. ⁊ magnanimitas ꝑticipāt ip̄m actū a ſpe. Nā expectatio patiētie eſt expectatio diuini auxilij in periculis. per longanimitatē expectat q̄s diuinū auxiliū in laboribus tendens diu in aliq̄ð bonū arduū obtinendū. Per magnanimitatē expectat q̄s diuinū auxiliū vt tendēs ī aliquod bonū arduū tp̄ale. Sꝫ expectatio ſpei eſt expectatio boni ardui eterna vel poſſibilis adipiſci qualis ē eterna beatitudo obiectū ſpei. h. Tho. Eſt aūt actꝰ ꝓꝑꝛꝰ ſpei expectare. nō ſperare futurā. ſ. beatitudinē. Huiꝰ ratio ē. qꝛ cum ſpes tēdat in bonū poſſibile nob̄ adipiſci. ſi ſpes tendat in bonū obtinendū ſꝫm ꝓꝑiā virtutē. ſic ōꝛ ſpes ſperare tm̄. Sed ſi tendat in aliquod bonū obtinēdum ꝑ virtutē alienā. ſic ꝓꝑie ſpes dicit̄ expectare. Et hec tuo tangit apoſtolꝰ ad Ro. viij. Si q̄ð videmꝰ ſperamus ꝑ patientiā expectamus. h. Tho. p̄ma ſcðe. Iſta aūt expectatio ōꝛ certa. vt ꝑꝫ in diffinitiōe ad oñdendū ꝙ ſpes p̄ſuppoſuit facultatē ⁊ facit certitudinē ꝑueniēdi in beatitudinē futurā. Vñ apl'us q̄ habebat certitudinē illius beatitudinis. ⁊ hoc nō niſi ꝑ ſpem dicebat. ij. ad Thi. ij. Scio cui credidi ⁊ certus ſum. qꝛ potēs eſt depoſitū meum ſuare ⁊c̄. Si aūt arguat̄ ſic in ꝯtrariū. certitudo eē nō poteſt. de eo q̄ð pōt deficere. Sed multi viatores habentes ſpem deficiūt a ꝯſecutiōe beatitudinis. ḡ ſpes viatoꝝ nō hꝫ certitudinē. Rñdeo ꝙ aliq̄ hñtes ſpem future beatitudinis. hñt certitudinē ꝯſequēdi eā ex quinq̄. Pri̇o ex auxilio diuīe oīpotētie. Scðo ex auxilio diuine miſericordie immēſe. Tertio ex infinita dei liberalitate. Quarto ex eterna dei ordinatiōne. Quinto ex liberi arbitrij ab peccati inflexibilitate. qꝛ ſcꝫ nō ponūt obſtaculū ſupꝛadictis alicuiꝰ pct̄i. Et hāc certitudinē hñt vel habuerūt oēs in gr̄a ꝯfirmati. Aliq̄ vō hñtes ſpem future beatitudinis deficiūt a ꝯſecutiōe eius. nō q̄dem ex defectu diuini auxilij. q̄ð in p̄dictis q̄ttuoꝛ ꝯſiſtit. ſꝫ ex defectu liberi arbitrij ponētis obſtaculū pct̄i. ita ꝙ certitudo ſpei quā ſcꝫ ſpes habet de obtinēdo vitā eternā. cauſat̄ ex quattuoꝛ ſupꝛadictis. ſ. ex dei oīpotētia. miſericoꝛdia. liberalitate. ⁊ eterna oꝛdinatiōe. certitudinaliter ⁊ infallibiliter. quantū eſt de ſe oꝛdināribꝫ nos in vitā eternam ⁊ dirigentibꝫ. Sꝫ qꝛ q̄ꝫdiu ſumꝰ in hac vita poteſt eē accidentale impedimētū pct̄i moꝛtalis ne ſpes q̄ de ſe certitudinē hꝫ finē ſuū ꝯſequat̄. ideo in hac vita cū ſpe habēdi vitā eternā adiūgit̄ timoꝛ ſeꝑatiōis a deo. h. Tho. in. iij. ſen. dī. xxvj. Addit̄ tertio in diffinitiōe. future beatitudinis. Nā ꝓꝑium ⁊ pꝛimū obiectū ſpei eſt beatitudo futura. q̄ in dei viſione ꝯſiſtit. Vñ apl's ad Heb. vj. Habemꝰ ſpem ſicut anchoꝛā tutā ⁊ firmā incedētē vſq̄ ad interioꝛa velaminis. Expoſitio. habemus. i. hr̄e debemus. ſ. anchoꝛā tutā. ſ. ab omni malo tuentē. ⁊ firmaꝫ. i. ī omni bono nos ꝯfirmantē. incedentē. i. incedere facientem. vſq̄ ad interioꝛa velaminis. i. celeſtem beatitudinē nobis velatam in via. In cuiꝰ figura Exoð. xxvj. dicitur ꝙ velum ponebat̄ inter ſancta ⁊ ſancta ſanctoꝝ. quod ſignificat beatitudinē nobis velatam hic. j. ad Coꝛinth. ij. Oculus non vidit ⁊c̄. Rō ad hoc eſt. quia ſpes innitit̄ virtuti infinite dei. ſed ꝓꝑꝛiuꝫ eſt infinite virtutis ad bonum infinitū ꝑducere quod eſt vita eterna. que in dei ꝑfecta fruitione conſiſtit. Ergo ſpes eſt expectatio future beatitudinis. beatꝰ Thoīn. ij. ij. Et nota ꝙ ſicut finis reſpicit pꝛincipaliter deum. ſecundario reſpicit etiam alia que oꝛdinātur in deū vt miſteria incarnatiōis. ſacramēta. ⁊ que ꝯ̄tinent̄ in ſacra ſcꝑtura. ita ſpes pꝛincipal'r re-

ꝙ ſpes in malo accipiēdo eſt triplex. ſ.

De ſpe vt eſt virtus theologica. q̄d ſit.

Quid ratio ē. actꝰ ꝓꝑꝛꝰ ſpei ſpei.

De certitudine ſpei.

De obiecto ſpei future beatitudinis.

ſpicit beatitudinē ſupnā.ſecūdario aliqua alia inq̃ztum ordināt nos ad cōſecutōem beatitudinis. Nō eñ lʒ ſpe rare aliq̃d bonū ꝑter beatitudinem ſicut vltimū finem. ſed ſicut id q̃d ē ordinatū ad ꝯſequendū beatitudinem ſicut remiſſio peccatoꝝ.augmētū grē.ſubleuatōem ī pe riculis ne deficiat.ꝛ hmōi. Et ſignāter ḋr in diffinitōne future.q2 ſpes ē de inuiſibilib9 nō habitis ſed habēdis Et nota ꝙ ꝑdeſtinatus ꝑ ſpem expectat vitā eternam ꝛ futurā quā ē habiturus.ꝛ q̃ztū ad ſuā extimatōez ꝛ ſm rei veritatē. Preſcitur aūt q̃zuis nō ſit habiturus vitaʒ eternā.ꝛ ita nō ſit ei futura in rei veritate.tamē ē ei futu ra ſm ſuā extimatōem.alr̃ enī nō expectaret Tho.in.iij. ſeñ.

De medio q̃ beatitudinez cōſeq̇mur

Demū ponit mediū ſeu modū attingēdi ꝑmium ꝛ ꝯſequēdi ipm.cū ḋr in diffinitōe mgr̃ ſen.ex meritis ꝛ grā ꝓueniens. Nō aūt dr̃ ſpes ex meritis ꝛ grā eo ꝙ ipe habitus ſpei ꝑ quā aliq̇s expectat futurā beatitudinem cauſet ex meritis.ſed pure ex gratia. vnde ē habitus in fuſus vt fides ꝛ charitas. Sed dr̃ ſpes ꝓuenire ex gra tia ꝛ meritis ꝑcedētib9 q̃ztū ad duo. Primo q̃ztum ad actū ſpei formate inq̃ztū ḋi gratia ꝛ merita ꝑcedētia pro ducūt actū ſpei. Ubi nota ꝙ ſpes nō ꝑſupponit meri ta in actu:ſed in ꝓpoſito. Nō eñ aliquis ſperat ꝓpter me rita quaſi merita exiſtētia ꝓducūt actū ſpei.ſed q2 ꝑ me rita q̄ ꝓponit ad beatitudinē ſe ꝑuenire ſperat. Secū do mō ſpes dr̃ ex meritis ꝓuenire q̃ztū ad obiectū .ſ. q̃z tū ad ipam rē expectatā.put ſcʒ aliq̇s ſperat ſe beatitu dinē adepturū ex dei gratia ꝛ meritis ꝑcedētibus. Et ꝓp ter hoc dicit magiſter ſeñ.in.iij. diſt.q.xxvj.ſic.ſine meri tis aliq̃d ſperare.nō ſpes ſed ꝑſumptō dici pt̃. Tho.ī iij. diſt.xxvj.ꝛ Ray.in ſumma.

Pro maiori decla- .§.III.

De q̃tuor mōis cauſe efficientis.

ratōne vltime ꝑtis diffinitōis ſpei. Sciendū ꝙ mōi cau ſe efficientis ſūt q̃ttuor.vt ḋt Auicē.in metha.ſua. Pri ma cā efficiēs ē q̄ in inducēdo formā ſubſtātialē vl' acci dētalē vltimā ꝑfectōem cauſat. Scḋa cā efficiēs ē di ſponēs q̄ ad receptōem forme materiā ꝑpat vl' diſpōit Tertia cā efficiēs eſt coadiuuās.q̄ ad ꝑme cauſe effe ctū opam ꝑſtat. Quarta cauſa efficiēs eſt ꝯſilians q̄ alteri finē ꝛ formā agēdi oñdit. Iſtis quattuor mōis pt̃ aliq̇s eſſe cauſa alteri9 ad btitudinē ꝯſequēdā. Pri ma eſt cauſa efficiēs vt ꝑficiēs ſcʒ diuiña grā vl' miſcḋia Ps. Grām ꝛ gl'iam dabit dñs. Secūda cā ſufficiēs vt diſponēs ſūt opa meritoria. Unde apl's.j.ad Corin. Unuſquiſq3 ꝓpriam mercedē accipiat ſm ſuū laborem. vbi etiā notandū ꝙ opa nr̃a ſi ꝯſiderant̃ ſm ꝙ ꝓcedūt a propa voluntate ſeu ſm ꝓpriam eorum virtutē. ſic nō pñt mereri vitā eternā de cōdigno ꝓpter maximā diſtan tiam noſtri meriti ad vitā eternā.ꝓpter q̃d apl's ad Ro manos.viij.ait. Nō ſūt cōdigne paſſiōes hui9 t.ꝛc. Me rentur tamē ipa opa nr̃a de cōgruo. Nā ꝛ ꝯgruū eſt vt homī operanti bene ſm ſuā virtutē.ḋs ſm ſue virtutis intelligentiā recompēſet. Si aūt ꝯſiderātur opa noſtra put ꝓcedūt ex grā ſpūſſancti inhabitātis aīam. ſic ḋ cō digno meret̃ vitā eternā eo ꝙ opus nr̃m habet efficaciā ex ꝑte dei mouētis. Tho.ꝑma ſecūde.q.cxiiij. Et Berñ. h̄ dicit ſuꝑ Cañ.hoc totū homīs meritū ſi totā ſpem ſuā ponat in eo q̃d totū ſaluū fecit. Tertia cauſa efficiens vt coadiuuās ad beatitudinē eſt alterius oratō deuota. Nulli eñ licet ſperare de aliquo homīe vl' de aliqua cre atura ſicut de agēte ꝑncipali.ſed ſicut de agente ſecūda rio ꝛ inſtrumētali.ꝑ q̃d aliquis adiuuat̃ ad queciiq3 bo na ꝯſequēda in btitudine ordinata. Et hoc mō ad ſctōſ nos ꝯuertim9 ꝛ aliq̄ ab hoīb9 petimus. Tho.ij.ij.q.xvij Et ſic ꝓ̄go maria dr̃ ſpes nr̃a'.ſ.ſuffragij a q̄ debem9 ꝑ̄ cipue ſperare adiuuari.vt cū ſecūdario agente. ꝛ de hac cauſa coadiuuāte ait apl's.j.ad Corin.ix.Coopatores ſu

De q̃tuor mōis q̄b9 q̇s pt̃ eſſe cauſa alteri9 ad beatitudinez.

Q̄ð ordī- bus ſcōꝝ ꝓcedim9 ſal uari.

mus dei. Adiuuamus enī deū ad ordināndū alios in fu tura beatitudinē nō propter defectū ꝟtutis eius.cuʒ ſit ꝟtutis infinite.ſʒ inq̃ztū ḋs ſuā ꝑ nos exequit̃ actōnem. ſicut t ñs ꝑ ſuū ꝛ agēs ꝑncipale ꝑ inſtrumētale. Eſt aūt differētia inter agens creatū ꝛ increatū.q2 agēs cre atū ſine medio agere nō pt̃.q2 eſt finite ꝟtutis. Sʒ agēs increatū ſcʒ ḋs cū ſit infinite virtutis pt̃ agere ſine aliq̄ medio ꝑ ſeipm. Agit tñ mlt̃a ꝑ medias cās. Et h̄ ſpēali ter propter tres rōnes. Prima propter mōi decorem. Nā mōi decor ꝛ pulcritudo in hoc ꝯſiſtit ꝙ quidā ſunt alioꝝ cauſe.ꝛ quidā eoꝝ effectus. Secūda ē propter dei ꝑfectōem. Nā cū ḋs ſit bonitatis infinite ſuā boni tatē voluit reb9 creatis cōmunicare.nō ſolū q̃ztū ad hoc ꝙ ſint.ſed etiā ꝙ ſint alioꝝ cauſe. Tertia ē propter no ſtri inſtructōem.ſicut eñ apparet in naturalib9 ꝙ ſol ñ ſolū in ſe eſt lucidus ſed etiā ē alijs cauſa lumīs.ſic nos debemus eſſe cauſa beatitudinis nō ſolū nobis ſʒ etiaʒ alijs. Jaco.v. Qui ꝯuerti fecerit peccatorē.ꝛc. Quarta cauſa vt ꝯſilians eſt exhortatō vl' inſtructō vl' eruditio fraterna ad beatitudinē ꝯſequēdam.ad Rom.xij. Qui docet in docēdo.q̄ exhortat̃ in exhortando.ꝛc. Ray.ī ſū.

Saluat nos deus ꝑ medias cauſas ſcʒ orōēz ſeu merita ſā ctoꝝ quadruplici de cauſa.

Deinde videndū ē.§.IIII.

de ſpe q̃ztum ad eius fructū quē ꝓducit. Secūdo q̃ztū ad eius ſubiectū in q̃ agit. Tertio q̃ztū ad eius actū quē ꝓducit. Quarto q̃ztū ad eius obiectū q̃d reſpicit. Et q̃z tū ad primū ſciēdū ꝙ ſpes opatur q̃ttuor magna bona Eſt enī ꝑmo dilectionis effectiua. Secūdo dilectōis ꝓ ductiua. Tertio opatōis ꝑfectiua. Quarto ꝑmiatōnis collatiua. Q̄ð aūt ſpes ſit dilectōis effectiua ꝓbat̃ rōne ꝛ autoritate. Rōe q̄dē.q2 ille q̄ ſperat bonū aliq̃d obtie re ſi ſua ꝟtute vel a ſeipo non poſſit illō bonū obtinere: illō diligit cui9 ꝟtute ꝛ auxilio ſibi poſſit illud ꝓuenire. Cū ḡ ſpes ſit expectatō future btitudīs.quā ñ poſſum9 ꝯſeq̄ niſi de ꝟtute.ex h̄ incipim9 deū diligere. Autorita te q̄dē idē oñdit̃.ḋt apl's ad Col'.j. Dilectōem quā habe tis ī ſcōs ꝓpt̃ ſpēm q̄ repoſita ē vob ī cel'. Ex q̃ ſeq̇t̃ ꝙ ſi ſpes celeſtis ꝑmij ē cā q̄ diligim9 ſcōs. m̄ltomagis ipſa ſpes fac̄ nos diligere deū tāq3 ꝑncipale obiectū btitudis future ꝛ cā. Sup illo etiā ꝟbo Mat.j. Abraaʒ genuit yſaac.yſaac aūt genuit iacob.ḋt glo.ſic fides genuit ſpeʒ Spes ꝟo dilectōez.ꝛ ſic dilectō ex ſpe cauſat̃. Secūdo ſpes ē delectatōis ꝓductiua. Rō ē bonū appheſū ꝯue niēs delectat.ſi enī bonū vt ꝯueniēs apphēdat̃ vt pñs ſic ſēſus q̄ ē boni pñtis ꝯueniētis ē cā delectatōis. Dele ctat̃ enī ſenſualitas ī vidēdo pulcra.ī audiēdo armoni am ſonoꝝ.ī guſtādo dulcia.ꝛ hmōi. Si aūt bonū vt cō ueniēs apphēdat̃ vt ꝑteritū.ſic memoria cauſat delecta tionē. Cū eñ q̇s actualr̃ recordat̃ aliq̄ꝝ geſtoꝝ ī q̄b9 af ficit̃ ſiue bona opa q̃ztū ad bonos.ſiue mala q̃ztum ad prauos ſic delectat̃. Si ꝟo apphēdat̃ bonū ꝯueniēs vt futuꝝ ſic ſpes cāt delcātōʒ. Cū ei q̇s ſpat adipiſci mḡnā dignitatē.vtilitatē.ꝑmiū.ꝛ hmōi. iñ ḋlectat̃ ꝑmaxīe cū ſpat ꝑmiū eťnū.iñ hʒ cāʒ delcātōnis ꝛ gaudij. Apl's ad Ro.xij.ſpe gaudētes.ibi gl'.amb.ñ niſi eťna ſpetis ꝛ iñ gaudebitiſ.gaudiū āt ſpat delcātōʒ creat̃ rōnal'. Itē ad Ro.xv.ḋs āt ſpei ſpleat vos oī gau.ꝛ pā. Ego āt ī dño ſpaui.exultabo ꝛ letabor ī mīa t. Hec ē ꝯ̄ q̃d ḋr ꝓū.xiij. Spes q̄ differt̃ affligit aīaʒ.q2 nimiꝝ q̃zdiu differt̃ ſpeſ eťnoꝝ affligūt̃ aīc fideliū. Ubi Beda.ſpes eťni ꝑmij af fligit aīaʒ.q2 nimiꝝ ꝙ differt̃ ſpes eťnoꝝ affligūt̃ aīe fi deliū. Nā ſpes alia rōe ē cā afflictōis. alia rōe cā ē dele ctatōis. Cā enī afflictōis ē rōe dilatōnis ꝑmij eterni ḋ q̃ ē ſpes. Cū ei ſpes ſit ḋ eterna btitudīe q2 t'lē bonū nō eſt pñs.ſʒ differt̃ ad ꝯſeq̄ndū vſq3 in finē rōne ſue dila tiōis triſtat̃. Sicut ꝛ mater de ſuo filio abſente ꝛ gau det ꝛ triſtat̃.gaudet inq̃ztum ſperat ipſum quem amat.

Quattuor ſūt effe ctus ſpei ī nobis.

reuerſuꝝ cū magno honore ꝛ ſui vtilitate. Triſtaꝛ eꝛ dilatione ꝯſiderās ꝑcipue ꝑicula q̄ ei pn̄t accidere ne reuertatur. Vn̄. pſ. lxj. Fuerunt mihi lacri. mee panes die ac noc. dū dr̄ mi. ꝑ ſingulos dies vbi eſt de⁹ tu⁹. Tertio ſpes eſt oꝑatiōis ꝑfectiua ꝛ auxiliatiua. Vn̄. pſ. xxxvj. Spera in dn̄o. ꝛ ſtatim ſubdiꝛ. Et fac bonitatē. Spes eni adiuuat ꝛ fortificat ad oꝑandū tripl'r. Primo ratōe ei⁹ qđ aſpicit. Scđo rōe ei⁹ qđ efficit. Tertio rōne ei⁹ qđ ꝑficit. Et q̄trū ad ꝓmū rōne ei⁹ qđ reſpecit. Reſpicit quidem ſpes ad beatitudinē futurā. q̄ cum ſit difficilis ad habendū. conatū ꝛ oꝑationē intēdit. Vn̄ apl's. j. Cor. ix Qui arat dꝫ arare in ſpe fruct⁹ ꝑcipiēdi. Vn̄ Aug. Qui arat. i. ꝑdicator q̄ corda hoim̄ ad finē apit. vel quicunqꝫ ali⁹ miniſter xp̄i ꝛ cooꝑator dꝫ arare. i. ꝑdicare vl' alia bona facere in ſpe ſtipēdioꝝ ſpūaliū. nō ꝓpter ſpem tꝑaliū. hoc eſt vt neceſſaria vite. ꝙ tn̄ nō ꝓpter illa ꝓncipaliter ꝑdicet. Hiero. ꝛ Seneca. Om̄e op⁹ leue fieri ſolet cū ꝑciū eius cogitaꝛ. Et ſpes ꝓmij ſolatiū fit laboris. Secūdo ſpes adiuuat ad oꝑandū rōe ei⁹ qđ efficit. Nā ſpes delectatiōem cauſat. vt dictū eſt in. §. ꝑcedēti. Delectatō autem ꝑficit op⁹ ſm̄ phm̄. Tertio ſpes adiuuat ad oꝑādū rōne ei⁹ qđ ꝑficit. Nā ſpes ꝑficit volūtatē ingn̄tū facit diligere vt dictū eſt ſupra in. j. §. hui⁹ capl'i. Sꝫ diligēs facili⁹ ꝛ forti⁹ oꝑaꝛ. ita dicit Aug⁹. j. li. ꝯfeſſi. Qui amat nō laborat. Om̄is labor amātib⁹ nō eſt grauis. Solū amor eſt qđ nomē difficultatis erubeſcit. Quarto ſpes eſt ꝓmij collatiua. Vn̄ pſ. xxxviij. Beat⁹ vir cui⁹ eſt nomen dn̄i ſpes ei⁹. Qđ exponēs Aug⁹. ait. Beat⁹ vir q̄ tꝑalia ab eo nō ſperat. ſꝫ illđ qđ indicat nomē ei⁹. ſ. ſalutem. i. beat⁹ q̄ ip̄m deū nō aliud a dō ſꝑat. Idē q̄ gaudet in ſpe tenebit ꝛ rē. Hec q̄ttuor q̄ ꝑdicta ſunt ponit Ray. piſanus in ſumma ſua.

Spes fortificat ad operanduꝫ tripl'r

Et poteſt huic addi .§. V.

qđ habeꝛ in ſūma ꝯtutū. ſ. ſeptē ꝓmia ſeu vtilitates ꝯſequētes ex ſpe. Prīa eſt qꝛ eſt ꝑnīe directiua ꝛ incitatiua Null⁹ eni peniteret niſi ſperaret veniā. Amb. Nemo digne agere pōt pn̄iam niſi q̄ ſperauerit indulgentiam. đ pe. di. j. In hui⁹ figurā fuit ꝑceptū Deuꝛ. xxiiij. Nō accipias loco pignoris molā ſuꝑiorē nec inferiorē. Mola ſuperior que deꝑmit oꝑa hoīs q̄ facit ne eis eleuetur. eſt timor. Mola inferior q̄ retinet materiā ne in terrā deſcendat eſt ſpes que retinet hoīem a motu deſperatiōis. ne abſorbeaꝛ triſticia. inter iſta dꝫ eſſe mot⁹ corꝑis in pn̄ia. ꝛ nō ſꝑ dꝫ hr̄e apud ſe in mēte. Scđa qꝛ eſt ī anguſtijs ꝛ ꝑiculis magnis fortificatiua. Eſa. xl. Qui ſperāt ī domino mutabūt fortitudinē. di. xlvij. Om̄es. Hui⁹ exemplū habem⁹ de illa ſanctiſſima muliere de q̄ dr̄. ij. Machabeoꝝ. vij. ꝙ pereūtes ſeptē filios ſub vni⁹ diei tēꝑe ꝯſpiciēs bono an̄io ferebat ꝓpter ſpem quā in deū habebat. Tertia qꝛ eſt intelligentie apitiua. Sap. iij. Qui ꝯfidūt intelligēt ꝯitatē. Exemplū in abraā q̄ ex magna ſpe quā habuit in deū fuit illuminat⁹ ad cognoſcēdum quō deberet ſe hr̄e in illa ꝑplexitate cū deſcēdit ī egyptū circa vxorē ſuā. Aug⁹. Fecit qđ potuit. qđ nō potuit dō cōmiſit in quē ſꝑauit. nec eū fides aut ſpes fefellit. xxij. q. ij. que vt. Quarta qꝛ eſt in malis liberatiua. pſ. xxxj In te ſperauerūt patres nr̄i. ſperauerunt ꝛ liberaſti eos Exemplū de ſuſanna liberata a calumnia ſenū et morte Erat eni cor ei⁹ fiduciā hn̄s in dn̄o. vt dr̄ Daniel'. xiij.

De ſeptem ſpei effectibus ſeu vtilitatibus.

Quinta qꝛ eſt tēptationū diaboli triūphatiua. pſ. x. In dn̄o ſperaui. nō timebo q̄d faciet mihi hō. i. diabol⁹ In figurā dauid nō armat⁹ armis ꝓprie ꝯfidētie. ſꝫ confidentia dn̄i ꝓſtrauit goliath. j. Re. xvj. Sexto eſt capitis. i. intētionis hoīs ꝑſeruatiua. Vn̄ dr̄ ab apoſtolo galea q̄ caput cuſtodit. j. Thimo. v. Galeā ſalutꝭ aſſumite. id eſt. ſpem ſalutis. Ex intētione aūt iudicaꝛ op⁹ hoīs qui aūt ſperat in deū in oꝑib⁹ ſuis. nō poteſt niſi vti bona intētione. Septīa qꝛ eſt bonoꝝ multiplicatiua. pſ. lj. Ego aūt ſicꝫ oliua fructifera ī domo dei ſperaui ī mīa dei mei ꝛc̄. pſ. cxxix. A cuſtodia ma. vſ. ad no. ſpe. iſrl' in dn̄o. A cuſtodia matutina vl' vigiliā ſm̄ aliā lrām q̄ eſt q̄ſi initiū diei ſignat ꝓncipiū q̄ alicui īcipit apparere ſol vſus rōnis. Nox ſignificat finē vite. q. d. a ꝓncipio vſqꝫ in finē ſꝑ ſperet aīa. Vl' cuſtodia matutina ſignificat tēpus q̄ xp̄s reſurrexit. qꝛ illa hora reſurrexit. Nox ē finis mūdo. iſrl' ꝑpl's fidelis. q. d. ex tꝑe reſurrectiōis xp̄i qui inchoauit beatitudinē debem⁹ ſꝑare vſqꝫ in finē. Et nota qđ dr̄ Oſee. xij. Spera in deo tuo ſꝑ ad oñdendū ꝙ omni tꝑe debem⁹ in dn̄o ſꝑare. Precipue debem⁹ ſperare in dn̄o tꝑe tēptatiōis. afflictiōis. defenſiōis. ꝛ offenſionis. Primo debem⁹ ſperare ī deo tꝑe tēptatiōis. vt ſcꝫ reſiſtamus ꝛ nō cadam⁹ vt vincam⁹. Nā ſpes quā habem⁹ in deo liberat nos ab oī tēptatiōe. Prou. iij. Clipe⁹ eſt ſperātib⁹ in ſe. Nō aūt ſperat q̄ inijcit ſibi laq̄os. nō vitando occaſiōes pctōꝝ. ſꝫ ꝑſumit taꝛ. Nō ſperat q̄ tm̄ ꝯſiderat fragilitatē ſuā ꝛ nō penā. Nō ſꝑat q̄ in tēptatiōe ad deū nō recurrit orādō. pſ. xxvij. In dn̄o ſꝑauit cor meū ꝛ adiut⁹ ſum. Scđo debem⁹ ſꝑare in deo tꝑe afflictiōis. Et h̄ triplici rōe. Prīa qꝛ de⁹ tribulatos nō deſerit. Iudith. xiij. Qui nō deſeruit ſperātes in ſe. Scđa qꝛ deus tales eripit. ij. ad Co. j. Qui de tātis ꝑiculis nos eripuit ꝛ eruet in quē ſperam⁹. Tertia qꝛ de⁹ ī ſe ſperantes ſecuros reddit. ī pſ. x. In dō ſꝑaui. nō timebo q̄d faciat mihi hō. Amb. De diuīa mīa tūc ſperādū eſt ampli⁹. cū ꝑſidia hūana defecerint. Et Gre. in. x. moral'. Tāto ſpes ī deo ſolidior ſurgit. q̄nto q̄ſqꝫ grauiora pro illo ꝑtulerit. Vn̄ Hiere. xvij. Spes mea in die afflictionis. Et Ecci. xiiij. Felix qui nō habuit animi ſui triſticiā. nec excidit a ſpei ſua. Quod exponiꝛ ſic. Felix. ſ. beatitudine vie. ꝛ poſtea patrie qꝛ licet modo habuerit triſticiā carnis vl' mūdi. nō tn̄ habuit triſticiā animi ꝑ quā exciderit a ſpe dei Vel ſic. Felix qui nō habuit triſticiā. i. cām triſticie que ē peccatū. ꝛ qui nō excidit. ſcꝫ ꝑ peccatū. a bonis operibus quib⁹ paraꝛ ꝛ ſperaꝛ beatitudo. vel ſic. Felix qui nō habuit triſticiam. i. accidiā ꝑ quā quis excidit a ſpe venie.

ꝙ omni [tempore] debem[us] ſperar[e in] deo.

Spera[ndum] in deo [tem]pore afflictiōis. [ex] triplici cauſa.

Tertio debemus in deo ſperare temꝑe defectiōis. Sicut enim ſeruus in dn̄o diuite ꝛ largo ſperat. ſic tempore pauꝑtatis in dn̄o eſt ſperandū. Et hoc triplici ratiōe ꝓpter quā pauꝑ in diuite ſperat. Prīa rō eſt ꝓpter cibuꝫ vel nutrimētū. pſ. lxvij. Paraſti in dulcedine tua pauperi de⁹. Scđa ē ꝓpter auxiliū. Eſa. xxv. Fact⁹ es fortitudo pauꝑi. Spes a turbine. vmbraculū ab eſtu. Job. v. Saluū faciet egenū a gladio oris eoꝝ. ꝛ de manu violēti pauperē. ꝛ erit egeno ſpes. Vbi ſciendū ꝙ tribus modis inducitꝛ aliq̄s ad peccādū. ſ. vel ꝯtumelia ꝛ adulatoria ꝑſuaſione. Et ꝯtra h̄ dr̄. Saluū faciet egenū. i. illum q̄ ſe putat egere auxilio dei a gladijs eoꝝ. i. iniq̄ ꝑſuaſione. laude. ꝯtumelia. vl' adulatōe. q̄ eſt gladi⁹. Puer. peni. Generatio q̄ ꝑ dentib⁹ hꝫ gladios. Scđo induciꝛ aliq̄s ad peccandū iniurie illatiōe. Et ꝓpter hoc dr̄ de manu violēti. i. ꝑtāte tyrāni q̄ alios oꝑprimit. in pſ. lxxj. Liberauit pau. a potente. Tertio induciꝛ aliq̄s ad peccāduꝫ temꝑalis boni defectione. ꝛ ꝯtra h̄ dicit. Erit egeno ſpes id eſt illi qui eſt tꝑalis boni auxilio deſtitutus erit ſpes adoptiōis boni ſpūalis. Et merito. qꝛ ſpes eſt certa expectatio future beatitudinis. vn̄ mens cui⁹ ſpes eſt ī eternis ſolidata. nec adulatiōe nec detractione deijcitur. nec ꝑſuaſione emolliꝛ. nec aduerſitate frangiꝛ. qꝛ innitiꝛ ſoli deo. Quarto debem⁹ ſperare in deo tēꝑe offenſionis. Rō hui⁹ eſt. qꝛ ſi eſſet medic⁹ aliq̄s corꝑalis q̄ vellet ſcꝛꝫ ꝛ poſſet om̄es infirmitates curare. tunc quilibet infirm⁹ deberet in tali medico cōfidere ꝛ ſperare. Talis medic⁹ eſt deus qui vult ſcit ꝛ poteſt omnes peccatores curare

Sper[are] debem[us tempore] paup[ertatis] in deo [tri]plici [ratione].

Tribus m[o]dis q[uis ad] peccā[dum in]ducit.

ſanare vel ſaluare.ḡ.ꝛc̄.ad.j.Thiṁ.j.vult om̄es homīes
ſaluos fieri.Aug⁹.ſup Jo. Quātū eſt in medico ſanare
venit egrotū.ꝛc̄.Vñ eccl.ij.Reſpicite filij natōes hoīm
ꝛ ſcitote qꝛ nullus ſperauit in dño ꝛ ꝯfuſus eſt.ꝑman/
ſit in mandatis eius ꝛ derelictus ē.Aut quis inuocauit
eū ꝛ deſpexit eū.Glo.coll.h tria dicit. Primo ꝙ nullus
ſperās in dño eſt ꝯfuſus.i.in ſpe ſua ē fruſtrat⁹.ad Ro
ma.v.Spes nō ꝯfundit.i.nō facit erubeſcere ſꝑantem.
Cuius ratō eſt.qꝛ aliquis cōfunditur qñ qͦd ſperabat ñ
inuenit vel nō impleuit ſicut cōtingit illi qui ſperat ī ho
mine.ꝓpter q̊d dr̄ Hiere.Maledictus qui cōfidit in ho/
mīe.Spes aūt nō cōfundit.qꝛ eſt in deo q̇ nō fallit nec
fallere pt̄. Secūdo dicit ꝙ nullus oꝑans ex caritate nō
ex timore vl̕ cupiditate eſt derelictus.Eccl̕i.viij.Qui cu
ſtodit p̄ceptū nō expietur quicq̄ꝫ mali.ps̄.xxxvj.Junio
or fui.ꝛc̄.Et nō vidi iuſtū derlictū ſimpl̕r.vꝫ ꝛ ſi ad tē
pus exponat eū tribulatōibꝫ. Tertio dicit ꝙ nullus in
uocās ex fide eſt deſpectus.Vñ ſubditur.Aut quis in/
uocauit.ꝛc̄.id ē intus ex corde vocauit fidel̕r.humiliter.
ꝛ ꝑſeuerāter deꝑcādo.ꝛ deſpexit eū nō exaudiēdo.q.di.
nullus.ps̄.cxliiij.Prope ē dñs om̄ibꝫ inuocantibꝫ euꝫ.
ꝛc̄.Licꝫ em̄ credere priuſq̄ꝫ ſperare ꝛ diligere ſit.tñ nil pe
titur ex fide niſi ſit ſpes habendi ꝛ diligatur. Et ideo in
dictis verbis vltimo ponitur fides primo ſpes.ſecundo
charitas.Hec ſunt Hug.cardinalis in poſtilla.

De ſubiecto ſpei in quibus ſperandum ſit.
Capitulū Secundum.

DE ſubiecto ſpei id eſt
in quibꝫ ſpes reꝑitur. Vbi Sciendū ꝙ ſpes
ꝓut eſt virtus theologica nō fuit ī chriſto nec ē
in celo.i.in beatis angelis ꝛ animabꝫ.nec in inferno.id ē
damnatis ꝛ demonibꝫ.Sed eſt ī mūdo.ſ.in fidelibꝫ. in
purgatorio.vicꝫ animabꝫ ibi exñtibꝫ.ꝛ fuit in limbo in
pr̄ibꝫ antiq̄s.dū ſteterūt in limbo. Primū ſic ꝓbatur ‖ Rō q̄re ī xp̄o nō fuit ſpes.
ſcꝫ ꝙ ſpes nō fuerit in chriſto.xp̄s ſemel fuit cōp̄henſor
ꝛ viator.ꝛ neutro mō habuit ſpem proprie.Rō ē.qꝛ in/
q̄ꝫtū fuit ip̄e cōp̄hēſor.ſemꝑ actu fruebaꝶ viſione diuīa
clarius q̄ꝫ ſancti in patria. ſed ſpes eſt de nō viſis ſcd̄m
apl̕m ad Roma.viij.ergo in eo nō erat hoc modo ſpes.
Sed nec etiā inq̄ꝫtū viator ſeu mortal̕ eā habuit. Nam
q̄ꝫuis vt mortalis expectaret aliquid quod nō habebat
ſcꝫ gl̕iam īmpaſſibilitatis.quam videꝶ poſtulaſſe.cum
dixit Johā.xvij. Pater venit hora clarifica filiū tuū ſ͞m
expōnem Auguſtini.Non tamē ex hoc pōt dici proprie
habuiſſe v̄tutē ſpeciei.Ratō eſt qꝛ p̄ncipale obiectū ſpei
eſt beatitudo eterna q̄ conſiſtit in viſione ꝛ fruitōne di/
uina quā habet anima etiā abſq̄ꝫ corꝑe. Et hāc viſionē
ꝛ fruitionē chriſtus dum etiā erat mortalis habebat.qꝛ ‖ Large ſumendo in chriſto fuit ſpes.
in inſtāti ꝯceptōnis ſue anima fuit glorificata. Nec ob/
ſtat ꝙ ps̄.xxx.dicit in eius ꝑſona ad pr̄em.In te domīe
ſperaui nō ꝯfundar in eternū.qꝛ ibi large ſumitur ſpes
ꝓ expectatōe illius premij accidentalis ſcꝫ gl̕ie ſeu reſur ‖ Q, in angel̕ ī beatis etiā ꝫ ñ eſt ſpes.
rectōis corꝑis gl̕ioſi q̄ expectatio nō ē proprie ſpes v̄tu
tis.Tho.in.iij.diſt.xxvj.In angelis bonis ꝛ animabus
beatis ſimil̕r nō eſt ſpes.Rō eſt.qꝛ ſpes vt dictū eſt. eſt
de nō viſis.Qđ enī videt quis nō ſperat ait apl̕s ad ro
manos.viij.Sed angeli ſemꝑ vident faciē pr̄is.vt dici
tur macha.xviij.Et de ſanctis dr̄.j.Joh.j. Videbimus
eū ſicuti eſt. Et.j.Corinth.xiij.Tūc aūt facie ad faciem.
.ſ.eū videbimus.ḡ in eis nō ē ſpes ſed res ſperata. h eſt
ſcꝫ beatitudo ꝑfecta. Probatur idem alia rōne. Nam ſi
haberēt ſpem.aut eā haberent de bono quod expectant/
alijs.aut de bonis quod expectant ſibi. Primo mō non
pt̄ dici ꝙ habeāt ſpem.qꝛ ſperare alijs beatitudinē non
ꝑtinet ꝓprie ad ſpem virtutis ſed magis ad charitatem.
Sicut ille qui habet charitatem dei eadē charitate di/
ligit ꝛ p̄ximum.ꝛ ꝯſequēter appetit ꝛ ſperat illi beatitu
dinē.Si de bono quod ſibi expectāt dicanꝶ habere ſpeꝫ
hoc etiā non poteſt dici.qꝛ ſpes nō eſt de habitis ſed de
habendis rebus que quis nondū habet.Sed angeli iā
habent deum ꝛ ſancti.ḡ.ꝛc̄.Et ſi dicaꝶ licet nō expectēt
bonū quod habent ſcꝫ viſionē dei.expectāt tamē ꝯtinu
ationē boni ip̄ius quod habent.vt ſic nos ſperam⁹ ad/
eptionē boni quod nō habemus.ita ip̄i ſperant ꝯtinu
ationem boni qͦd nō habent. Nā certitudo de ꝯtinuati
one eſt de eſſentia beatitudinis. Reſpondeo ꝙ angeli et
ſancti qui fruūtur dͦ efficiūtur quodammō participes
diuine eternitatis.que cū omne tempus excedat non di
uerſificatur ꝑ p̄teritum pñs ꝛ futurū.ſicut tempus fac.
ꝛ ideo fruentes diuina viſione eſſentialiter nō hn̄t ſpem
de cōtinuatōne ip̄ius beatitudinis.qꝛ nō eſt ibi ꝯtinua
tio futuri.Tho.in.iij.diſt.xxvj. Item ſancti q̄ꝫuis ex/
pectant gloriam corꝑis ſui que erit in vltima reſurrecti
one.non tamē iſta expectatio ꝑtinet ad v̄tutem ſpei.Tū
qꝛ vt dictū ē.obiectū ſpei eſt principaliter gloria anime
Tū qꝛ gl̕ia corporis eſt quid minimū reſpectu ad glori/
am anime.tū qꝛ habēs iā gloriā anīe habet ſufficienteꝫ
cauſam gl̕ie corꝑis.gloria em̄ anime redundans ad cor
pus facit eū gl̕ioſum.Tho.vbi ſ̄. In damnatis ꝛ de/ ‖ Q, ſpes nec ī dā/natis:nec ī demonibus.Rō.
monibꝫ non eſt ſpes.quod ꝓbatur. Primo quidem ſic.
Spes cauſat gaudium.ſicut dr̄ ad Rom.xij.Spe gau
dentes.ſed damnati ꝛ demones nō ſūt in gaudio ſed in
dolore ꝛ luctu.ſ͞m illud Eſa.lxvj.Serui mei laudabūt
p̄ exultatōne cordis.ꝛ vos clamabitis pre dolore ꝛ p̄ cō
tritione ſpiritus.ꝛc̄. Secūdo oſtēditur idē ſic.Spes
non eſt de impoſſibili.ſed demōes ꝛ damnati cum ſint
in malicia confirmati ſunt certi ꝙ nunq̄ꝫ poſſūt euade/
re eternā dānatōnem ꝛ peruenire ad beatitudinem. er/
go nō habent ſpem.Sicut em̄ requiritur ad verā beati
tudinem ꝙ aliq̄s ſit certus de ꝑpetuitate beatitudinis
ſue.alioquin ñ q̇etareꝶ volūtas ei⁹. ita ad penā dānato
rū requiriꝶ certitudo de ꝑpetuitate dānatōis.Vnde ſic̄
beati nō hn̄t ſpē ita nec dānati.Tho.ij.ij.q.xvij. Et no/
tādū ꝙ licet dānati ꝛ demōes hr̄e poſſint ꝛ hēant fideꝫ
informē de dͦ ꝛ alijs.Vñ Jaco.iij.diciꝶ.Demones cre/
dūt ꝛ cōtremiſcūt.nō tñ hn̄t ſpē. Cui⁹ auguſtin⁹ rōem
aſſig̃t in encheridion dicēs ꝙ fides ē bonaꝝ reꝝ ꝛ ma/
larū pñtiū ꝛ p̄teritarū ꝛ futuraꝝ.ꝛ ſuarū ꝛ alienarum.
Spes aūt nō eſt niſi bonaꝝ reꝝ ꝛ ad ſe ꝑtinētiū.Vnde
qꝛ bona diuina nō ſūt dānatis futura poſſibilia: ſꝫ ſūt
eis ſꝑ abſētia.iō nō ī eis ſpes eē pt̄ ſic̄ fides īformis. Po ‖ Q, ſpes eſt ſolum in viatoribus et in his q̇ ſūt in purga/torio.
teſt aūt eē ſpes ī viatoribꝫ vicꝫ vl̕ his q̇ erāt ī limbo dū
ibi erāt.vl̕ his q̇ ſūt ī purgatorio.vl̕ his q̇ v̄ſanꝶ ī mōo
q̄d oñdiꝶ tripl ci rōe. Prima ē tal̕. Quicūq̄ꝫ cupit ali
q̄d q̄d nōdū hꝫ expectat illͦ. Sꝫ oēs viatores predicti
cupiebāt bt̄itudinē quā nō hn̄t vl̕ nō hēbāt q̇ erāt ī lim
bo.vl̕ q̇ ſūt ī purgatorio.ꝛ q̇ viuūt ī mōo.Ergo expecta
bāt vl̕ expectāt bt̄itudinē quā ñ hēbāt vl̕ nōdū habēt.
ꝛ ꝑ ꝯñs hēbāt ſpē q̇ erāt ī limbo.ꝛ hn̄t eā q̇ ſūt ī purga
torio ꝛ fideles ī mōo. Scd̄a rō ē tal̕ ꝛ ē ꝯfirmatō p̄ce/
dēt̄.Sic̄ fidꝰ ñ euacuaꝶ l̕ tolliꝶ niſi ꝑ id q̄d videt vl̕ q̄d
credit.ita ſpes nō euacuaꝶ niſi ſ͞m h̊ ꝙ aliq̄s actu hꝫ id
q̄d ſꝑauit.Sꝫ illi q̇ erāt ī limbo ñ hēbāt actu bt̄itudinē
nec illi q̇ ſūt ī purgatorio vl̕ etiā ī mōo hn̄t actu bt̄itu/
dinē ō q̄ ē ſpes.ꝛ iō ſpes coꝝ quā ī hac vita habuerunt
nō ē euacuata. Tertia rō ē tal̕. Illi q̇ app̄hēdūt aliq̇d vl̕
app̄hēdebāt ſub rōe boni ardui futuri ꝛ poſſibil̕. ſpem
hēbāt ꝛ habent.ſed om̄s p̄dicti ſūt hmōi.ergo.ꝛc̄. Et ſi
obijciaꝶ in ꝯtriū qꝛ ſpes ꝓcedit ex meritis. Sed illi qui
erant in limbo nō erāt in ſtatu merēdi. Et ſimiliter qui
nūc ſūt ī purgatorio nō ſūt in ſtatu merēdi. ergo non vi
detur in eis eſſe ſpes. Reſpondeo ꝙ q̄ꝫuis nūc nō ſūt in
ſtatu merēdi tales ſcꝫ illi q̇ nūc ſūt ī purgatorio. vel illi

qui fuerũt in limbo ĩ ſtatu merẽdi.tñ ꝓus in mũdo iſto
meruerũt.⁊ ex illis meritis ꝓcedẽtib⁹ ꝓcedit ſpes eoꝝ
Tho.ij.ij.q.xvij.⁊ in.iij.ſen. Eſt aũt ſpes vt eſt virtus
in volũtate ſicut in ſubiecto.Qḋ ſic probat̃. Anima nõ
eſt capax dei niſi ſm mentẽ ĩ qua eſt memoria.intelligẽ-
tia ⁊ volũtas. vt patet ꝑ Aug.in lib.de tri.Spes autẽ
eſt virt⁹ theologica hñs deũ ꝓ obiecto.⁊ cũ nõ ſit neq̃ ĩ
memoria.neq̃ in intelligẽtia que ꝑtinent ad vim cogni
tiuã.ſequit̃ ꝙ ſit in volũtate ſicut in ſubiecto. Pro hui⁹
maiori declaratiõe ſciendũ ꝙ ꝑ actus habit⁹ cognoſcũt̃.
Actus aũt ſpei eſt quidã mot⁹ appetitiue ꝑtis.cum obie
ctum ei⁹ ſit bonũ.Cũ aũt duplex ſit appetit⁹ in homine.
ſcʒ appetit⁹ ſenſitiu⁹.qui diuidit̃ in ↄcupiſcibilẽ ⁊ iraſci
bilem.Et appetit⁹ intellectiu⁹ qui dicit̃ voluntas.Simi
les aũt mot⁹ q̃ ſunt in appetitu inferiori cũ paſſione.ſũt ĩ
appetitu ſuꝑiori ſine paſſione.Actus aũt ꝟtutis ſpei nõ
poteſt ꝑtinere ad appetitũ ſenſitiuũ.quia bonũ quod eſt
obiectũ ꝑncipale hui⁹ ꝟtutis nõ eſt aliqḋ bonũ ſenſibi-
le ſed diuinũ.Et ideo ſpes ꝟtus nõ eſt in appetitu inferi
ori ſenſitiuo.ſed ſuꝑiori appetitu que dr̃ volũtas ſicut in
ſubiecto.Sicut eñ obiectũ iraſcibilis eſt arduũ ſenſibi
le ꝙ reſpicit ſpes ꝓut eſt paſſio.ita obiectũ virtutꝪ ſpei
arduũ intelligibile.vel potius ſupra intellectũ exiſtens.
Non obſtat his ꝙ ſpes habet certitudinẽ.vt patʒ ex dif
finitione ei⁹.⁊ certitudo ꝑtinet ad intellectũ nõ volũta-
tem.Nã certitudo inuenit̃ in aliquo dupliciter.ſ.eſſenti
aliter ⁊ participatiue.Eſſentialiter quidẽ reperit̃ ĩ vi co
gnitiua.Participatiue aũt in omni eo qḋ mouet̃ a vi co
gnitiua ad finẽ ſuũ infallibilẽ.ſm quẽ modũ dr̃ ꝙ natu
ra oꝑatur certitudinaliter tanq̃ mota ab intellectu di-
uino certitudinaliter mouẽte vnũqḋq̃ in finẽ ſuũ.Per
hũc etiã modũ ꝟtutes morales certius arte dicũt̃ oꝑari.
inquantũ ꝑ modũ nature mouent̃ a ratiõe ad ſuos act⁹
⁊ ſic etiã ſpes certitudinaliter tẽdit in finẽ ſuũ quaſi par
ticipãs certitudinẽ a fide q̃ eſt in vi cognitiua.Thomas
ſcḋa ſcḋe.q.xvij.

Marg.: ꝙ ſpes eſt ſubiectiue in voluntate.

De ipſa ſpe quomo- .§.I.

do eſt ꝟtus theologica diſtincta ab alijs.Et de his que
habẽt excitare ⁊ iuuare actũ eius. Q ſpes ſit virtus ſic
declarat̃.Uirtus ſm phm.ij.ethi.ſic diffinit̃.ꝙ eſt q̃ fac
bonũ habentẽ.⁊ opus ei⁹ bonũ reddit. Spes autẽ facit
actũ hominis bonũ ⁊ hominẽ bonũ.Act⁹ eñ hominis
dicit̃ bonus ꝑ hoc ꝙ attingit regulã vel menſurã ꝓpriã
Propria aũt regula ſeu mẽſura actuũ humanoꝝ eſt du
plex.Una eſt ꝓxima.ſ.rõ qua menſurant̃ act⁹ morales.
alia eſt ſuprema ⁊ excellẽtiſſima.ſ.deus.qua menſurant̃
actus virtutũ theologicaꝝ. Per actũ autẽ ſpei attingit̃
ipa regula ⁊ menſura ſuꝑma que potior eſt alia.ſ.rõne.
inquantũ ſcʒ ſperam⁹ aliquid vt poſſibile nobis ꝑ diui
num auxiliũ. Uñ exquo act⁹ eius eſt bon⁹.ipa eſt ꝟtus
Q ſit theologica patet.quia apl's.j.ad Corin.xiij.Con
numerat eã cũ alijs theologicis dicẽs.Nunc manent fi-
des ſpes ⁊ charitas.Hui⁹ ratio eſt.quia ꝟtus theologi-
ca dr̃ que deũ habet ꝓ obiecto ⁊ ꝓ fine.hmõi aũt ẽ ſpes
Obiectũ eñ hui⁹ ⁊ finis eſt de⁹. Reſpicit eñ deum vt
cauſam efficientẽ.inq̃tũ ei⁹ auxilio innitit̃.Et ſicut vlti
mã finalẽ cauſam inquantũ in ei⁹ fruitiõe beatitudinem
expectat.Et ſic patet ꝙ eſt theologica. Q ſit diſtincta a
ceteris theologicis.patet ꝑ Grego.in.j.moraliũ dicens
has tres eſſe ꝟtutes.Fidẽ ſcʒ ſpem ⁊ charitatẽ. Quod
ſic oſtendit̃. Uirt⁹ aliqua dicit̃ theologica ex hoc ꝙ ha-
bet deũ ꝓ obiecto cui inheret. Poteſt aũt aliq̃s inherere
alicui dupliciter. Uno modo ꝓpter ſeipm̃.alio modo in-
quantũ ex eo ad aliud deuenit̃. Charitas aũt fac homi
nem inherere deo ꝓpter ſeipm̃ voluntatẽ homĩs vniens
deo ꝑ amoris affectũ.Spes aũt ⁊ fides faciũt hominẽ
deo inherere ſicut alicui ꝑncipio.ex quo aliqua nobis ꝓ
ueniunt. De deo aũt ꝓuenit nobis ⁊ cognitio veritatꝪ et
adeptio bonitatis ꝑfecte. Fides igit̃ facit nos deo inhe-
rere inquantũ eſt nobis ꝑncipiũ cognoſcẽdi veritatem.
Credimus eñ ea vera eſſe q̃ nobis dicunt̃ a deo. Spes
aũt facit nos deo adherere inquantũ eſt nobis ꝑncipiũ
bonitatis ꝑfecte.inquantũ ſcʒ ꝑ ſpem diuino auxilio in
nitimur ad beatitudinẽ obtinẽda. Et ſic diuſa rõ obiecti
quod eſt de⁹ facit virtutes ipas eſſe diuerſas. Facit ergo
ſpes ꝑ actũ ſuũ tendere in deũ.ſicut in quoddã bonũ fi
nale adipiſcendũ.⁊ ſic in qḋdã adiutoriũ efficax ſubue-
niendũ. Tho.ij.ij.q.xvij.

Marg.: ꝙ ſpes eſt ꝟtus theologica diſtincta ab alijs

Si autem queratur .§.II

vtrũ liceat ſperare in hoĩe vel in aliquo creato. Rñdʒ b.
Tho.ij.ij.ꝙ ſpes duo reſpicit.ſ.bonũ qḋ obtinere inten
dit.⁊ auxiliũ ꝑ qḋ illud obtinet̃. Bonũ qḋ quis ſperat
obtinendũ habet rõnem cauſe final'. Auxiliũ ꝟo per qḋ
quis ſperat illud bonũ obtinere habet rõnem cauſe effi
ciẽtis. In vtraq̃ aũt cauſa inuenit̃ ꝑncipale ⁊ ſecũdari-
um. Principalis eñ finis eſt finis vltim⁹.ſecũdari⁹ au-
tem finis eſt bonũ qḋ eſt ad finẽ. Similiter ꝑncipalis
cauſa agens eſt ꝑmũ agens. ſecũdaria ꝟo cauſa efficiẽs
eſt agens ſecundariũ ſiue inſtrumẽtale. Spes aũt reſpi
cit beatitudinẽ ſicut finẽ vltimũ. Diuinũ ꝟo auxiliũ ſic ꝑ
mam cãm inducentẽ in beatitudinẽ. Sicut ḡ non licet
ſperare aliqḋ bonũ ꝑter beatitudinẽ ſicut vltimũ finem.
ſed ſolũ ſicut id qḋ eſt ad finẽ beatitudinis ordinatum.
⁊ ſic poteſt ſꝑari ſubſtãtia tꝑalis a deo haberi. ⁊ ſanitas
⁊ ſubleuatio in miſerijs ⁊ adeptio virtutũ ⁊ hmõi inq̃n
tum poſſunt iuuare ad beatitudinẽ ⁊ nõ aliter. ita etiaʒ
nõ licet ſperare de hoĩe aliquo vel de aliqua creatura ſi
cut de agẽte primo ſeu de ꝑma cauſa mouẽte in beatitu
dinẽ. Nam ↄtra talẽ dr̃ Hiere.xvij. Maledict⁹ vir q̃ cõ
fidit in hoĩe.licet aũt ſperare de aliquo hoĩe vl' creatura
ſicut de agente ſecũdario ⁊ inſtrumẽtali.ꝑ qḋ aliquis iu
uatur ad quecũq̃ bona ↄſequẽda in beatitudinẽ ordia
ta.⁊ hͦ etiã modo ad ſanctos recurrim⁹ ſperãtes iuuari
meritis ⁊ ꝑcib⁹ eoꝝ ⁊ ab hoĩb⁹ aliqua petim⁹. ſperãtes
obtinere.⁊ vituꝑant̃ illi de quib⁹ q̃s ↄfidere nõ põt ad
auxiliũ ferẽdũ.iux̃ illud Hiere.ix. Unuſq̃ſq̃ ꝓximo ſuo
cuſtodiat ⁊ ĩ oĩ fratre ſuo nõ habeat fiduciã.

De actu ſpei data .§.III.

ſunt ꝑcepta in veteri teſtamẽto.iuxta illud ps. Spera-
te in eo omñis ↄgregatio populi.⁊ in pluribꝫ alijs locis.
Nõ aũt expſſa data ſunt in decalogo. Rõ hui⁹ eſt.q2 ſm
beatũ Tho.ij.ij.q.xxij. Preceptoꝝ que in ſacra ſcptura ĩ
ueniunt̃.quedã ſunt ꝑambula legis.⁊ quedã ſunt ḋ ſb
ſtantia legis. Preambula quidẽ ad legẽ ſunt illa q̃b⁹ ñ
exiſtẽtib⁹ lex locũ habere nõ poſſet. Hui⁹ aũt ſunt prece-
pta de actu fidei ⁊ de actu ſpei.q2 ꝑ actũ fidei mens ho
minis inclinat̃ vt recognoſcat auctorẽ legis talem cui ſe
ſubdere dʒ. Per ſpem vero ꝑmij homo inducit̃ ad ob-
ſeruantiã ꝑceptoꝝ. De ſubſtãtia legis ſunt que hoĩ iam
ſubiecto ad obediendũ parato imponunt̃ ꝑtinentia ad
rectitudinẽ vite. Et ideo ipa ꝑcepta ſtatim in ipa latõe
legis ꝓponunt̃ ꝑ modũ ꝑceptoꝝ. Sʒ ꝑcepta fidei ⁊ ſpei
nõ erãt ꝓponenda ꝑ modũ ꝑceptoꝝ.quia niſi homo iaʒ
crederet ⁊ ſperaret.frustra ei lex ꝓponeret̃. Sed ſicut ꝑ
ceptũ fidei fuit ꝓponendũ ꝑ modũ denunciatiõis vl' cõ
memoratiõis vt dictũ eſt.ita ꝑceptum ſpei fuit ꝓponen-
dum ꝑ modũ ꝓmiſſiõis. Qui igit̃ obediẽtib⁹ ꝑmia pro
mittit.ex hoc ipſo incitat eos ad ſpem. Uñ oĩa ꝓmiſſa q̃
in lege ↄtinent̃ ſunt ſpei excitamina. Sʒ lege iam poſi-
ta ꝑtinet ad ſapiẽtes viros. vt nõ ſolũ inducãt homĩes
ad obſeruantiã ꝑceptoꝝ.ſʒ m'tomagis ad fundamẽtũ

legis. Et ideo poſt ṗmā legis lationē in ſacra ſcṗtura mlꝭ tiplicirer inducūtur homies ad ſpandū ꝛ p moduz ad⸗ monitōis vl' p̄cepti. ꝛ nō ſolū p modū ꝓmiſſiōis. Quā uis eñi natura ſufficiēter inclinet ad ſperandū bonū na ture ꝓportōatū humane. Ad ſperādū tamē bonū ſupna turale oportuit induci autoritate diuine legis parti ꝓ⸗ miſſis. partim admonitōnibꝫ vl' p̄ceptis. Per ꝓmiſſio⸗ nes aūt poſitas in ṗmo ꝛ quarto p̄cepto decalogi indu cebātur ad ſpem. licet al's in ipō decalogo nō fieret de h̄ p̄ceptū ratōne iā dicta. Cōtra ſpem ſunt vicia iſta duo. pſumptio ꝛ deſperatio. de quibꝫ in ſecūda parte habet̄.

Ad actū ſpei ſeu ad §. IIII

Ad ſperā dū adiu⸗ uant tres ꝯſiderati⸗ ones.

ſperandū adiuuāt tres ſpēs meditatōnū ſeu ꝯſiderati⸗ onū. Prima ē ꝯſideratio diuine bonitatis ꝛ largitatꝭ circa nos. Secūda ē cōſideratō noſtre operoſitatis ſcꝫ coꝝ que p deo agimus ꝛ ſuſtinemus nos. Tertia ē cō ſideratō btōꝝ ſuffragioꝝ caritatꝭ ſctōꝝ erga nos. Quā tū ad p̄mū dicit Bern̄ in q̄dā ſermōe de ſeptē panibꝫ. Tria cōſidero in quibꝫ tota ſpes mea cōſiſtit. Charitatē adoptōnis. veritatē ꝓmiſſionis. poteſtatē redditōnis. Scio cui credidi ꝛ certus ſū. q꞉ ī charitate nimis adop⸗ tauit me. q꞉ verax ē in ꝓmiſſiōe. q꞉ potēs ē in exhibitōe. Hic eſt funiculus triplex qui difficile rumpit̄. quez nob a p̄ria noſtra in hūc carcerem dimiſſuz firmiter obſecro teneamus. vt ipē nos ſubleuet. trahat. ꝛ ꝑtrahat vſqꝫ ad cōſpectū glorie. Hec Bern̄. Et de ṗmo ſcꝫ charitate ad⸗ optōnis dicit̄. j. Johānis. iij. Videte qualē charitatem dedit nobis d̄s vt filij dei nomiēmur ꝛ ſimus. Mltuz habet mouere hominē ad ſperādū. hoc cōſiderādo ꝙ de us eſt p̄r noſter. Vn̄ glo. ſup illō Math. vj. P̄r noſter. in hoc dat̄ fiducia. Quid eni negabit filius q̄ iā dedit ꝙ pater ē. Luc. xj. Si vos cū ſitis mali noſtis bona da ta dare filijs veſtris q̄ꝫtomagis p̄r v̄r. ꝛc̄. Ad hāc ꝯſide ratōnē ſcꝫ de ſpe venie ꝛ recōciliatōnis. multū facit pa⸗ rabola de filio ꝓdigo reuerſo ꝛ recepto a patre ita feſti⸗ ue. Luc. xv. De ſecūdo ſcꝫ veritate ꝓmiſſionis patet ī ſcriptura de multis ꝓmiſſionibꝫ dei qui mentiri nō po teſt. ſed fidel' eſt ī omībꝫ verb̄ ſuis. ad Rom̄. xv. Per pa tietiā ꝛ cōſolatōem ſcripturaꝝ ſpē habeam̄ꝰ. Jac. j. Be⸗ atus vir qui ſuffert tentatōem. qm̄ cū ꝓbatus fuerit ac⸗ cipiet coronā vite. ps̄. cxviij. Memor eſto ꝟbi tui ſeruo tuo in quo mihi ſpē dediſti. Quo ad tertiū poteſtas dei ꝯſiderata multū pōt iuuare ad ſperādū. Cū eñi eqꝫ facile ſit liberare a magnis periculis vt a paruis ꝛ ſalua re in multis ꝛ ī paucis. Et ſolo ꝟbo pōt ſuas implere ꝓ miſſiones. Eccl. viij. Sermo eiꝰ pietate plenus ē. Itē cō ſideratō ꝙ ipē eſt creator noſter dn̄s gubernator bonus ꝛ miſerator. multū habet inducere ad ſperādū. Artifex eñi natural'r amat opus ſuū adeo: vt vix poſſit audire ꝙ ei detrahat̄. Et ſic veriſimile ē ꝙ artifex oīm d̄s amat ſua opa. p̄cipue hominē quē ad ſui imaginē ꝛ ſimilitu⸗ dinē creauit. Gen̄. j. Vn̄ ſperādū ē ab eo qui dedit vt ſit ꝙ paratꝰ ſit ei dare vt bn̄ ſit. Itē cū ſit dn̄s n̄r. ꝛ natura liter amāt hoīes que ſua ſunt ꝯſeruāt ea. ꝛ ſi perdiderit gaudēt cū recupauerint. Veriſimile ergo ē ꝙ d̄s velit cō ſeruare omēs q̄ ſunt boni. ꝛ pctōres quos ꝑdidit recupa re. Ad qđ facit parabola euāgelica de centū ouibꝫ ꝛ de⸗ cē dragmis. Luc. xv. Et cū inter homīes debeat ſeruꝰ do mīo fidē. vt ſcꝫ ei in omībꝫ obediat. ꝛ dn̄s debet ſeruo vt ei ſubueniat. ꝓtegat. ꝛ defendat. Vn̄ certiſſime debꝫ hō ſperare qui ab hoſte inuiſibili impugnat̄ ꝙ ſi tentatio ſit ſupra vires. deꝰ ei in ſuccurſū veniet. nec deſeret eum niſi in culpa eius ſteterit. q꞉ negligēs ī mittēdo ei nūciū orōnis fuerit. vl' infidel'r vltro ſe reddiderit. ṗma Corin. x. Fidel' d̄s q̄ nō patit̄ ꝛ non ꝑmittet vos tētari ſupra id q̄d poteſtis. ꝛc̄. Exemplū de btō Martino quādo ī al⸗ pibꝫ incidit ī latrones. Itē cū ds̄ ſit ſumme bonꝰ. ꝛ diſ⸗ pliceat ei malicia. veriſimile ē ꝙ paratꝰ ſit iuuare euꝫ qui vult deſerere maliciā ꝛ habere bonitatē. Et cū ſūme ſit miſericors nō minꝰ vult miſeros a miſeria liberare q̄ꝫ ip ſi velint liberari. Unde Leo papa. mltiplex miſcdia dei. ita lapſibꝫ humanis ſubuenit vt nō ſolū p grām baptiſ mi ſed etiā penitētie medicinā ſpes vite reparet̄ eterne ꝛ de peni. diſt. n. j.

Secūda conſideratio. §. V

que excitat ꝛ iuuat nos ad ſperādū eſt alioꝝ ſuffragiuꝫ. qđ eſt triplex. ſcꝫ chriſti incꝫtū hō. virgis marie. ꝛ btōꝝ alioꝝ angeloꝝ ꝛ hominū. Quātū ad ṗmū dicit apl's de chriſto. ad Rom̄. viij. Qui etiā interpellat ꝓ nob. Et j. Jo. ij. Si quis peccauerit aduocatū habemꝰ apud pa trē ieſū chriſtū iuſtū. Grego in moral'. Prebet apud deū homi fiduciā deus hō. Augꝰ. de ciui. dei. Gratia dei nō potuit gratiꝰ cōmēdari q̄ꝫ vt ipē vnicus dei filiꝰ in ſe cō mutabiliter manēs inducerꝫ hoīem. ꝛ ſpē dilectiōis ſue daret homībꝫ homīe medio q̄ ad illū ab homībꝫ vene⸗ ret̄. Bern̄. Securū acceſſū ad deū ſcꝫ p fiduciā habes o hō. vbi mater ſtat an̄ filiū. filius ante p̄rem. mater oſtē dit filio pectus ꝛ vbera. filius oſtēdit p̄ri latus ꝛ vulne⸗ ra. Nulla ergo ibi poterit eſſe repulſa. vbi tot ſūt amoriſ inſignia. Itē Hieron̄. Dn̄s n̄r ieſus chriſtus voluit non ſolū de alienis ſed etiā de adulterinis cōmixtionibꝫ na⸗ ſci. nobis ex hoc magnā fiduciā p̄ſtās. vt qualicūqꝫ mō naſcamur. dū tamē eius veſtigia imitemur. ab ipiꝰ cor⸗ pore nō ſeparemur. di. lvj. Dn̄s. Itē ſuffragiū q̄d pro nobis faciūt ſancti ꝛ angeli mltū habet incitare nos ad ſperādū diuina bn̄ficia. Vn̄ ps̄. cxx. Leuaui oculos me os ad mōtes. i. ad ſāctos. q̄ dicūtur mōtes ꝓpter cōtem⸗ platōem ꝛ ꝑfectōem ſperādo inde auxiliū: nō ꝙ debea⸗ mus ab ipis ſanctis ſperare obtinere grām vl' dona. ſed a dn̄o meritis ꝛ p̄cibꝫ ſctōꝝ. ꝓpterea ſubdit ps̄. cxx. Au⸗ xiliū meū a dn̄o. ꝛc̄. Si eñi ſancti cū ī mūdo erāt iuua⸗ bāt miſeros p̄cipue cū ſe eis cōmēdabāt: multo magis nūc ſperādū eſt ꝙ iuuat ꝑfectiores in charitate. Vn̄ de btō dīico canimꝰ. O ſpē mirā quā dediſti. ꝛc̄. Quā⸗ tū ad ſecūdū notādū ꝙ virgo maria d̄r mater ſctē ſpei. Eccl. xxiiij. q꞉ ſcꝫ ipā eā nob ꝓcurat. ꝛ eiꝰ benignitatem ꝛ miſcdiam ꝯſiderādo erga nos inducit nos ad ſpē diui ni adiutorij. Et in ſequētia. Spes reoꝝ es maria pecca⸗ toꝝ mater pia. Unde ad Hebre. iiij. Adeamꝰ cū fiducia ad thronū grē eius vt miſcdiam ꝯſeq̄mur. Dicit̄ autez in q̄dā Seq̄ntia. Thronꝰ veri ſalomōis. i. xp̄i incꝫtū. ſ. in vētre eiꝰ ſtetit. ꝛ ī gremio eiꝰ puulꝰ ſedit. Sicut autē ad thronū ſalomōis aſcēdebat̄ ſex gradibꝫ. ita ad virgi⸗ nē ſex clauſul' q̄ ꝯtinent̄ ī angelica ſalutatōne. de throno ſalomōis q̄d erat eburneū. ꝛ ſignat caſtitatē cooꝑtū au⸗ ro q̄d ſignificat charitatē habere. iij. Regū. x. Sex ſūt q̄ poſſumus ꝛ debemꝰ ſperare. ꝛ iſta ipā ꝓcurat efficaciſſi me nobis vt merito dicat̄ ī antiphōa. Salue ſpes n̄ra. Et p̄mū q̄d debemus ſperare veniā ꝛ purgatōem pec catoꝝ. Job. xiij. Si occiderit me. ſ. p ꝯtritōem ſꝑabo ī eū. ſ. ꝙ parcat ꝛ veniā p̄ſtet. Et ꝓpterea d̄r btā ꝟgo maria mūdatrix vitioꝝ. Aqua eni mūdat ſordes Gen̄. j. Con⸗ gregatōneſqꝫ aquaꝝ appellauit maria. maria q̄ſi mare: id eſt in mare intrāt. Vn̄ ī ṗma clauſula ſalutatōis d̄r. Aue maria. aue. i. ſine ve actual' peccati. vixit ipā ſola in ter puras creaturas ī mūdo. Maria. i. mare mūdans a peccatis meritis ꝛ p̄cibꝫ ſuis. Vn̄ ī Sequētia. Media⸗ trix hoīm. ablutrixqꝫ criminū. pcōꝝ venia. Secūduz q̄d debemꝰ ſꝑare ē donoꝝ ꝛ virtutū copia. Eccli. xxiiij. Spes vite ꝛ ꝟtutis. ſ. ē in eo q̄ hꝫ verā ſapiām ſecū. ſ. de um. Et ꝓpter h̄ d̄r archa theſauroꝝ. Hebre. ix. ſm taber⸗ naclm̄ q̄d d̄r ſcā ſcōꝝ hn̄s archā ꝛc̄. Archa iſta ſignifi⸗

Quarē btā virgo d̄r mr̄ ſcē ſpei.

Sex ſunt q̄ ſꝑare d̄ bemus a btā ꝟgine

cat ꝟginē glīoſam in tabernaculo ecclie triūphātis.in q̄
fuerūt ꝛ ſunt māna dulcedinis grē ꝛ pietatis.ꝟga pote/
ſtatis.ꝛ tabule ſapiētie claritatis. Un̄ dr̄ in ſcd̄a clauſu
la gratia plena.Eccī.xxiiij.In me om̄is gratia. Hieron̄.
Ceteris ſanctis ꝑ partes data eſt gra.marie ꝟo plenitu
do gratie ſe infudit.Et Bern̄.De plenitudine ei⁹ om̄es
accipiūt.ipa ſcȝ nō dante ſȝ ꝓcurāte. Tertiū qd̄ debem⁹
ſperare glīam ſeu p̄miū celoꝝ.Prouer.x. Expectatio iu/
ſtoꝝ leticia.ſ.ſuꝑne glīe.Diffinit̄ eīm ſpes ꝙ eſt ſpectatio
certa future beatitudinis.Et ꝓpter h̄ dicit̄ regina celoꝝ
reparatrix angeloꝝ.vt introducat illuc quē vult.Un̄ dr̄ a
deo.Te eīm aſſumā ꝛ regnabis mecū.In figurā hui⁹ he
ſter que interp̄tat̄ humilis fuit aſſumpta in ſponſam et
reginā ad regnandū cū aſſuero rege monarcha mūdi.q̄
interp̄tat̄ beatitudo.Heſter.x.Et ideo in tertia clauſula
dicit̄.dn̄s tecū ad regnandū.Et om̄is honor q̄ fit matri
reputat fili⁹ ſibi fieri.Ita eīm dicit Anſelm⁹. Dilexit te⁹
pater virginē ꝛ filiū vnigenitū cōmunē fecit ſibi ꝛ ꝟgini
vt ſicut ipe ſc̄m diuinitatē eſt naturalis ei⁹ filius.ita ſc̄m
humanitatē ſit naturalis ꝟginis fili⁹. Dn̄s ergo tecum

Quartū qd̄ debem⁹ ſperare eſt iuuamē ꝛ ſubleuatio
a miſerijs ꝛ tribulatiōib⁹.Prouer.xxix.Qui ſperat ī do/
mino ſubleuabit̄.Et ꝓpter hoc dicit̄ iuuatrix miſerorum
ſeu mater miſericordie.Bern̄. Sileat miſericordiā tuā
o beata ꝟgo.quicūqȝ in neceſſitatib⁹ ſuis te inuocātē ſi/
bi ſenſerit te defuiſſe. Dicit̄ etiā oliua ſpecioſa in cāpis.
Eccī.xxiiij.Unde in quarta clauſula dr̄. Bn̄dicta tu in
mulierib⁹.i.ſuꝑ om̄es mulieres.Cōiter mulieres ſūt pie
ꝛ miſericordes ad cōpatiendū.Et iō dr̄ Eccī.xxxvj.Ubi
nō eſt mulier ingemiſcit eger.q2 ſcȝ nō ſic alij cōpatiunt̄
ꝛ iuuāt.Sȝ beata maria ſuꝑ om̄es miſericors ꝛ ſubleua
trix eſt.In figurā Judith q̄ liberauit ꝓplm̄ a miſeria ob
ſidionis illi⁹ holofernis cui in laude dictū fuit. Benedi
cta tu ſuꝑ om̄es mulieres.tu glīa hierlm̄ ꝛc̄. Quintū
eſt illuminatio ī ambiguis ꝛ agēdis.pſ̄.xxxvj.Spera ī
eo ꝛ ipe faciet ꝛ educet quaſi lumē iudiciū tuū.Et ꝓpter
hoc dr̄ beata maria illumīatrix ſtella.vt in ſequētia Aue
maris ſtella.Angel⁹ ꝯſilij nat⁹ eſt de ꝟgine.ſol de ſtella
ſol occaſum neſciēs ꝛc̄.Illuminauit aūt ꝑmaxime me/
diāte filio ſuo q̄ eſt lux vera q̄ illuminat oēm hoīem ve/
nientē in hūc mūdū.Ubi dr̄ in q̄nta clauſula. Benedi/
ctus fruct⁹ ventris tui.Per ipm̄ fuerūt patres q̄ erant ī
limbo tenebris educti ī lumē glīe.Bern̄.Reſpice ſtellā
inuoca mariā.nō recedat a corde tuo.nō recedat ab ore.
Ipam ſequēs non deuias. Ipam rogās non deſperas.
Ipam cogitās nō deinde erras. Nō autē aliūde lumen
nob̄ porrigit niſi ꝑ bn̄dictū filiū tuū.Sextū eſt auxiliū ꝛ
victoria in tēptatiōib⁹ ꝯtra demones mūdum ꝛ carnē.
Cōfidite q2 ego vici mundū.Job.xiiij.pſ̄.xxxj. Sperā/
tem in dn̄o mīa circūdabit.Et ꝓpter h̄ dicitur aduocata
pctōꝝ in antiphona Eya ḡ aduocata nr̄a.Ipa aduocat
in curia celeſti ꝯtra demones q̄ nō ceſſant accuſare nos.
ꝛ p̄cipue ī hora mortis.Un̄ dr̄ ꝟga.Eſa.xj.Egredieṫ ꝟi/
ga ꝛc̄.q2 ab ipa ꝑcutit̄ diabol⁹.vt pȝ in multis exēplis.
Et ideo in vltima clauſula dicit̄.Sancta maria mr̄ dei
ora ꝓ nob̄ nūc ꝛ in hora mortis.

Rō q̄re p̄cipue ī beata ꝟgine ſperare d̄ibemus

Tertia cōſideratio .§.VI.

que excitat in nobis actū ſpei eſt nr̄e oppoſitōis.ꝛ iſta eſt
triplex.Prima eſt opatio bonoꝝ q̄ facim⁹ pſ̄.iiij.Sacri
ficate ſacrificiū iuſticie ꝛ ſpate in dn̄o.Sacrificiuȝ iuſti/
cie ſunt opa ꝟtuoſa que tūc ſacrificant̄ cū deo debite offe
runt̄.Et inde hō ſumit ſibi audaciam opandi.Pertinet
etiā ad iuſticiā ꝯtritio ꝛ ꝯfeſſio.Et vt dicit Amb̄.Con/
feſſio ſpem ſaluādi tribuit.de pe.di.j.Ecce nūc.Secun/
da eſt tolerātia laboꝝ ꝛ tribulationū ipi⁹ amore.Ro.v.
Tribulatio patiām opat̄.patiētia ꝓbationē.ꝓbatio ꝟo

Tertia rō q̄re ſpare debemus

ſpem.Grego.Bonoꝝ mens q̄to durioꝛa ꝓ veritate tole
rat eo eternitatis p̄mia certi⁹ ſperat. Exemplū vnius ex
ſeptem fratrib⁹ q̄ cū ꝓ obſeruatōe diuie legis torqueret.
ꝛ mēbris trūcaret̄.dixit.E celo iſta poſſideo ꝛ ꝓpter di le
ges nūc hec ipa deſpicio.q2 me ea receptuꝝ ſpero.ij.Ma
chab.vij.Tertia eſt ꝑpetratio pctōꝝ.ꝙ de⁹ tādiu expe/
ctat magnos pctōres.ꝛ tandē ꝯuerſis magna dona lar
git̄ vltra veniā pctōꝝ.Multū h̄ habet inducere ad ſpē
vt ꝯuerſio magdalene.latronis.mathei.pauli.auguſtini
manaſſe.thaidis.pelagie.marie egyptiace.ꝛ alioꝝ. Un̄
Oſee.ij.dr̄.Dabis vallē achor ad apiendū ſpem Uallis
vbi ꝯcurrūt immūdicie ꝛ lutū ſunt peccatores ꝓfunda/
ti in luto vicioꝝ ꝛ terrenorū. Achor interp̄tat̄ turbatio.
vallis ḡ achor eſt magn⁹ peccator turbat⁹ ꝑ penitentiā ꝛ
cōpunctionē.Et iſti ſunt dati nobis ad apiendū.id eſt
ad dilatandā ꝛ ampliandā ſpem in nobis de venia ꝛ ḡ
tia ꝛ glīa.Et valde notandū eſt ꝙ cū q̄s flagellat̄ vl̄ tri
ſtatur.ſi nō ita cito liberat̄ vt petit.nō debet diffidere a
ſpe diuini auxilij.Un̄ Grego.xxv.moral̄.exponēs illud
Job.Etiā cū dixeris nō ꝯſiderat iudicare corā deo ꝛ ex/
pectat eū.ſic ait.Fortaſſe dū clamor noſter ſi negligitur.
ſpes que cordi inhereat infirmat̄ ſuꝑna adiutoꝛia deſu
tura credim⁹.q2 tardi⁹ impetram⁹ ac pene inconſiderata
deo eſſe ingemiſcim⁹ q̄ multa toleram⁹. Sȝ cū iſta nos
deſperatiōis ꝓcella ꝯturbat ꝯcuſſa mens citi⁹ in portū
ſpei collocat ſe.ſi cauſas ſuas cū dn̄o ſubtiliter penſat.ſi
bona ei⁹ ad memoriā reuocat.ſi mala q̄ bonis ei⁹ reddi/
dit apud ſemetipām callide nō excuſat.Si ꝑpendit q̄d
ab eo iuſte meruit ꝛ qd̄ clemēter accepit.ſi vitā ſuā viua
citer diſcutit.Si an̄ dei oculos om̄e qd̄ agit examinat.
ſi ſemetipām ſibimet nō abſcōdat.Si factā ſe qd̄ n̄ erat
meminit.Si illuminatā ſe atqȝ ſubleuatā q̄ in tenebris
iacebat agnoſcit.Hec ḡ cuncta in ſemetipā recolligēs.dū
bona accepta ꝯſiderat aduerſa q̄ tolerat nō accuſat.nec
deſperatiōe frangit̄ que tātoꝝ muneꝝ ꝯſolatōe roborat̄
q2 ſpem de futuris recipit dum trāſacta beneficia reco/
gnoſcit dicat itaqȝ etiā cū dixeris nō ꝯſiderat.ſcȝ de⁹ iu
dicare corā eo.expectas eū.ac ſi diceret.Cū id certo deus
conſiderare nō credit̄.q2 tarde miſeret̄.intima cognitōis
ingredere.atqȝ illuc corā eius oculis cauſe tue iudicium
ſuſcipe.ꝛ que ipe viuēdo ꝯtuliſti.vel q̄ miſericorditer ꝑ
cepiſti diſcerne.ꝛ tūc ad ſpei fiduciā redis dū bona tāte
benignitatis erubeſcis q̄tin⁹ inter adūſa fident̄ expectas
quē ꝛ poſt delicta ꝓpiciū recolis.Hec Grego.

De obiecto ſpei ſcȝ beatitudine humane vite.

Capitulum tertiū.

De vltimo fine huma

ne vite q̄ ꝛ beatitudo dr̄ que eſt obiectum ſpei
Et p̄mo ſciendū ꝙ oportet neceſſario ponere vltimū fi/
nē humane vite.Nā ſc̄m beatū Tho.p̄ma ſcd̄e.q.j.Im/
poſſibile eſt in finib⁹ ꝓcedere in infinitū ꝑ ſe loquēdo ex
quacūqȝ ꝑte.In eīm ib⁹ eīm q̄ ꝑ ſe habēt ordinē ad inuicē
oportet ꝙ remoto p̄mo.remoueant̄ ꝛ ea q̄ ſunt ad p̄mū
Un̄ ph̄s ꝓbat.viij.phiſicoꝝ ꝙ nō eſt poſſibile in cauſis
mouētib⁹ ꝓcedere in infinitū q2 nō eſſet p̄mū mouens
quo ſubtracto alia moueri nō poſſunt cū non moueant̄.
niſi ꝑ hoc ꝙ mouent̄ a p̄mo mouēte. In finib⁹ aūt inue
nitur ordo duplex.ſ.ordo intētionis ꝛ ordo executionis
Et in vtroqȝ ordine oportet eſſe aliqd̄ p̄mū.Id eīm qd̄ ē
primū in ordine intētionis eſt finis q̄ſi p̄ncipiū mouēs
ad appetitū.Unde ſubtracto p̄ncipio appetitus a nullo
moueret̄.Id aūt qd̄ eſt p̄ncipiū in executōe eſt operatio.
Unde iſto p̄ncipio ſubtracto null⁹ incipiet opari aliq̄d
Principiū aūt intētionis eſt vltim⁹ finis.Principiū ꝟo
executionis eſt p̄mū eoꝝ que ſunt ad finē.Sic ḡ ex neu
tra parte poſſibile eſt in infinitū ꝓcedere.quia ſi nō eſſet

vltimus finis nihil appeteret̃.nec aliqua actõ termina-ret̃.nec intentio agẽtis quieſceret. Si aũt nõ eſſet pncipium ĩ his que ſunt ad finẽ:nullus inciperet opari.nec determinaret̃ cõſiliũ.ſed ĩ infinitũ pcederet. Ea vero que non habẽt ordinẽ p ſe ſed p accñs ſibĩ inuicẽ ꝯiungũtur. nihil phibet infinitatẽ habere. Cauſe eñi p accñs indeterminate ſunt. Et hoc etiã mõ cõuenit eſſe infinitatẽ per accñs in finib; ⁊ in alĳs que ſunt ad fines. Et ideo ſi obĳciat̃ ꝙ bonũ ⁊ finis ẽ obiectũ volũtatis.ſed volũtas pt reflecti ſup ſeipſam infinities.q2 poſſum aliquid velle.⁊ ẽxinde me nolle illud velle.⁊ ſic vlterius in infinitũ.g.⁊c̃ Rñdeo ꝙ illa multiplicatio actuũ volũtatis reflexe ſuper ſeipſam p accñs ſe habet ad ordinẽ finiũ. Qđ patet ex hoc ꝙ circa vnũ ⁊ eũdẽ finẽ indifferẽter ſemel vl' pluries ſupra ſeipſaʒ volũtas reflectitur. Sicut etiã ĩ numerãdo ratõ poteſt pcedere in infinitũ.q2 p accidẽs vnitas additur numero pexiſtenti.

Qđ ẽ impoſſibile ꝙ vo. §.I.

lũtas homĩs vnius ſimul ſe habeat ad diuerſa ſeu tendat in plura vt vltimos fines. Huius ratõ eſt ſm beatũ Thomã pma ſcđe.q.j. Q2 cũ vnũqđqʒ appetat ſuã pfectionẽ.illud appetit aliquis vt vltimuʒ finẽ qđ appetit vt bonũ pfectũ ⁊ cõpletũ ſuĳpius. vñ dicit Aug9.ĩ.xix. de ciui.dei. Finẽ hominũ nũc dicimus nõ ꝙ ꝯſummat̃ vt nõ ſit.ſed q̃ pficiat̃ vt plenũ ſit. Oportet g̃ ꝙ vltim9 finis ita impleat totuʒ homĩs appetitũ ꝙ nihil ex ipſo appetendũ relinquat̃.qđ eſſe nõ põt.ſi aliqđ extraneuʒ ad ipſius pfectõem requiratur. Unde nõ pt eſſe ꝙ ĩ duo ſic tendat appetitus ac ſi vtrũqʒ ſit bonũ pfectum ipi9. Itẽ ad idẽ. Illud in quo quieſcit aliquis ſicut in vltimo fine homĩs affectui domĩatur.q2 ex eo totius vite ſue regulas accipit. Uñ de gulo' dicit̃ ad phil.ĳ. Quoꝝ đs venter ẽ.q2 ſcʒ ꝯſtituũt finẽ in delitĳs ventris. Sed ſic đr Math.vj. Nemo põt duob; dñis ſeruire adinuiceʒ. ſcʒ nõ ordinatis.ergo impoſſibile eſt eſſe duos vltimos fines vnius homĩs adinuicẽ nõ ordinatos. Nec obſtat quod Aug9 dicit in.xix.de ciui.dei.quoſdã vicʒ poſuiſſe vltimũ finẽ in quattuor.ſ.ĩ voluptate.pulcritudine.qete ⁊ huius pncipĳs nature ⁊ virtute.que vtiqʒ ſunt plura. Nã oĩa iſta plura accipiebãt illi ratõne vnius boni pfecti ex his conſtituti.

Qđ omnia que vult §.II.

homo vult pter vltimũ finẽ.qđ pbat beatus Thomas in pma ſcđe.q.j.duplici ratõne. Et pma eſt. q2 q̃cq̃d homo appetit:appetit ſub rõne boni.qđ quidẽ ſi nõ appetit̃ vt bonũ pfectũ.qđ eſt vltimus finis neceſſe ẽ ꝙ appetat̃ vt tendẽs in bonũ pfectũ.q2 ſemp inchoatõ alicuius ordinat̃ ad ꝯſummatõnem ei9. Sicut patet tã in his q̃ fiũt a natura q̃ʒ in his que fiũt ab arte. Et ideo homĩs inchoatõ perfectõis ordinat̃ in cõſummatã pfectõneʒ q̃ eſt p vltimũ finẽ. Secũdo.q2 vltimus finis hoc modo ſe habet in mouẽdo appetitũ. ſicut ſe habet in alĳs motionib; primus mouẽs. Manifeſtũ ẽ autẽ ꝙ ſecũde cauſe mouẽtes nõ mouent niſi ſm qđ mouẽtur a pmo mouente. Uñ ſecũda appetibilia nõ mouẽt appetitũ niſi in ordine ad pmũ appetibile qđ eſt vltimus finis. Pro tertio põt induci autoritas Auguſt.dicẽtis.xix.de ciui.dei.ꝙ illud ẽ finis boni nr̃i pter qđ amãtur cetera.illud aũt pter ſeipm. Quãuis aũt ſciẽtie ſpeculatiue pter ſe ipſas querãtur.querũtur tamẽ ⁊ appetũtur vt bonum ſpeculãtis qđ cõprehendit̃ ſub bono completo qđ ẽ vltimus finis. Itẽ ſciẽdũ ꝙ nõ oportet ꝙ aliquis ſemp cogitet de vltimo fine q̃ñcũqʒ aliqđ appetit vl' opat̃.ſed virtus pme intentõis que eſt reſpectu vltimi finis.manet in quolibet appetitu cuiuſlibet rei. etiã ſi de vltimo fine actu nõ cogitet̃. Sicut qui vadit p viam nõ oportet ꝙ in quolibet paſſu cogitet de fine vie.

Q; nõ requirit̃ ꝙ ſp cogitet actu đ vl.f.

Si aũt q̃ rerat̃,vtꝝ alia ꝯueniat in vltimo fine cũ creatura rõnali. Rñdet̃ ſcđm btm̃ Thom.ꝙ cũ finis dicat̃ ſm phm.ſ.cui9 ⁊ q̃.ĩ. res in qua rõ boni inuenitur ⁊ adeptõ eius. Sicut finis auari eſt pecunia ⁊ adeptio eius. Primo ergo mõ in fine oĩa ꝯueniũt ꝙ talis finis eſt deus qui eſt vltimus finis homĩs ⁊ omniũ aliarũ rerũ. Secũdo mõ ſumendo finẽ.ſ.p adeptõne ſeu ꝯſecutõne finis.ſic in fine vltimo homĩs nõ cõmunicãt creature irrationales. Nã hõ ⁊ alie creature rationales cõſequũtur vltimũ finẽ cognoſcẽdo ⁊ amãdo deũ ꝙ nõ cõpetit alĳs creaturis q̃ adipiſcũtur vltimũ finẽ inq̃tũ pticipãt aliquã ſimilitudineʒ dei.ſ.ſm ꝙ ſunt vel viuũt vel agnoſcũt. Beatitudo aũt nominat adeptõem vltimi finis.

Utrũ omniũ homi- §.III.

nũ ſit vnus ⁊ idẽ finis vltimus. Rñdet beatus Thom. pma ſcđe.q.j.ꝙ đ vltimo fine poſſum9 loq̃ dupl'r. Uno mõ ſm rõnẽ cõmunẽ vltimi finis. Et ſic oĩes hoĩes cõueniũt in appetitu vltimi finis.q2 oĩes homĩes appetũt ſuã pfectõem adimplere que eſt rõ vltimi finis. Alio mõ ſm id in quo cõſiſtit rõ vltimi finis. Et ſic nõ oĩes ꝯueniũt in appetitu vltimi finis. Nã quidã appetunt diuitias tanqʒ ꝯſummatũ bonũ.q̃dã voluptatẽ.quidã aliquid aliud. Sicut guſtui delectabile eſt dulce ſed q̃buſdã maxime eſt delectabil' dulcedo vini.q̃buſdã dulcedo mell'.quibuſdã aliđ. Illud tñ oportet eſſe delectabile melius ſimpl'r in q̃ maxime delectat̃ q̃ habet optimũ guſtũ. Similiter illud bonũ debʒ eſſe cõpletiſſimuʒ qđ tanqʒ vltimũ finẽ appetit hñs affectũ bñ diſpoſitũ.

An oĩs hoĩes appetãt beatitudinẽ.

Qđ homĩ ꝯuenit agere quecũqʒ agit pter finẽ. Rõ ẽ ſm beatũ Thomã.j.ĳ.q2 ille ſole actiones que fiũt ab homĩe pprie dicũtur humane que ſunt homĩs inq̃tũ ẽ homo. Differt aũt homo ab alĳs creaturis irratiõabilib; in hoc ꝙ eſt dñs actuũ ſuoꝝ. Uñ ille ſole actõnes vocãtur humane quaꝝ homo eſt dñs. Eſt aũt homo dñs actuum ſuoꝝ p rõnem ⁊ volũtatẽ. Uñ liberꝝ arbitriũ dicitur facultas volũtatis ⁊ ratõnis. Ille ergo ppe dicũtur actiones humane que ex deliberata volũtate pcedunt. Si q̃ alie actõnes ꝯueniant homĩ pñt dici homĩs. ſed nõ humane pprie. Oĩes aũt actões que pcedũt ab aliq̃ potẽtia cauſant̃ ab ea ſm rõnem ſui ſubiecti. Obiectũ autẽ volũtatis eſt bonũ ⁊ finis. Unde oportet ꝙ oĩes actiones humane ſunt pter finem.

Qđ hoĩ conuenit agere q̃cũqʒ agit pter finem.

Q; agere propter §.IIII.

finẽ nõ ſolũ ꝯuenit homĩ ſed etiã alĳs creaturis. Unde phs in.ĳ.phicoꝝ dicit ꝙ nõ ſolũ intellect9 ſed etiã natura agit pter finẽ. Sed ſm beatũ Tho. vbi ſ. Aliqđ ſua actõne vl' motu tẽdit ad finẽ dupl'r. Uno mõ ſicut ſeipſũ mouẽs vt hõ. Alio mõ ſicut ab alio mouẽte ad fineʒ. ſicut ſagitta tẽdit ad finẽ determĩatuʒ ex eo ꝙ mouet̃ a ſagittãte qui ſuã intentõem in finẽ dirigit. Illa aũt que rõem habẽt mouẽt ſe in finẽ.q2 habẽt dominiũ ſuorum actuũ p liberꝝ arbitriũ. Illa q̃ rõne carẽt tendũt ad fineʒ p naturalẽ inclinatõem quaſi ab alio mota.nõ aũt a ſeipſis cũ nõ cogñſcãt rõem finis. ⁊ iõ nihil ĩ finẽ ordinare pñt.ſed ſolũ ĩ finẽ ab alio ordinãtur. Nã tota natura cõparat̃ ad deũ ſicut inſtrumẽtũ ad agẽs pncipale. Et iõ ppriũ ẽ nature rõnal' vt tendat in finẽ q̃ſi ſe agens vl' ducẽs ad finẽ. Natura vero irrational' q̃ſi ab alio acta vl' ducta.ſiue in finẽ apphenſũ ſicut bruta aĩalia.ſiue in finẽ nõ apphẽſum.ſicut ea que carent oĩno cognitõe. ⁊ ſic oĩa agũt pter finẽ. Qđ aũt hoc ſit veꝝ ⁊ neceſſariũ probat ſic b.tho. Cauſaꝝ ordĩataꝝ ſi pma ſubtrahit̃ necẽ eſt alias ſubtrahi. Prima aũt inter oẽs cauſas ẽ cã finalis.

etiã oĩs alie creature agũt pter finẽ ſʒ al'r ⁊ aliter.

Cui⁹ rō eſt. qꝛ materia nō ꝯſequit̄ formā niſi ſm ꝙ mouet̄ ab agēte. Nihil eñ ſe reducit a potētia ī actū. Agēs aūt nō mouet niſi ex intētione finis. Si eñ agēs nō eēt determinatū ad aliquē effectū. nō magis ageret h̄ ꝙ̄ aliud. Ad h̄ g̃ ꝙ effectū determinatū ꝓducat. neceſſe eſt ꝙ determinet̄ ad aliqđ certū. qđ h̄ʒ rōem finis. Hec aūt determinatio ſic in creatura rōnali fit ꝑ rōnalē appetitū. q̄ đr volūtas. Ita ī alijs fit ꝑ inclinatiōʒ naturalē. q̄ đr appetit⁹ naturalis. Quia act⁹ humani inq̄ʒtū morales ſortiunt̄ ſpēm a fine. ſm b. Tho. vbi ſ̄. Rō eſt. qꝛ vnūqđq ſortit̄ ſpēm ſm actū ⁊ nō ſm potentiā. Vñ ea q̄ ſunt cōpoſita ex materia ⁊ forma ꝯſtituunt̄ in ſuis ſpeciebꝫ ꝑ ꝓprias formas. Act⁹ aūt humani dicunt̄. vt dictū eſt inquantū ꝓcedūt a volūtate deliberata. Obiectū autē voluntatis eſt bonū ⁊ finis. ⁊ iō manifeſtū eſt ꝙ ⁊ ꝓncipiū humanoꝝ actuū inq̄ʒtū ſunt humani ē finis. ſil'r terminus eorundē. Nā id ad qđ terminat̄ act⁹ human⁹. eſt id qđ volūtas intēdit tāq̄ʒ finē. ſic in agētibꝫ naturalibus forma generati eſt ꝯformis forme generātis. Et cū vnūqđq habeat ſpēm a ꝓncipio intrinſeco finis nō eſt aliqđ extrinſecū oīno ab actu. qꝛ cōꝑatur ad actū vt ꝓncipiū vel termin⁹. Et h̄ ipm eſt de rōne actus. vt ſcʒ ſit ab aliqđ quantū ad actiōʒ. ⁊ ſit ad aliqđ q̄ntū ad paſſionē. Scđʒ aūt qđ eſt ꝓoꝛ in intētione. ſic ꝑtinet ad voluntatē. Et h̄ mō dat ſpēm actui humano ſiue morali. Itē vn⁹ actus numero ſm ꝙ egredit̄ ſcl'ab agēte nō ordinatur niſi ad vnū finē ꝓximū. a q̄ habet ſpēm. Sʒ poteſt ordinari ad plures fines remotos. q̄ꝝ vn⁹s eſt finis alteri⁹. Nihil aūt ꝓhibet act⁹ q̄ ſunt ad idē ſm ſpēm nature. ſic̄ occidere ꝓpter iuſticiā. ⁊ occidere ꝓpter odiū. ſint diuerſi ſm ſpeciem moris. Nā ꝓm⁹ ē act⁹ ꝟtutis. ſcđs act⁹ vicij ⁊c̄.

De beatitudinis quidditate ⁊ multiplicitate.

Capitulum quartū.

DE beatitudine que eſt obiectū ſpei. Boeti⁹ in. iij. de ꝯſolatiōe ſic diffinit beatitudinē. Beatitudo eſt ſtat⁹ oīum bonoꝝ aggregatiōe ꝑfect⁹. hāc aūt oēs naturaliter appetūt. Vñ ipe dicit ꝙ oīs cura mortaliū quā multipliciū ſtudiorū labor exercet. diuerſo quidē calle ꝓcedit. ad vnū tñ beatitudinis finē nitit̄ ꝑuenire. Et Aug⁹. in. x. de ciui. dei. in ꝓnci. ait. Oīm hoīm q̄ rōne quoq̄ modo vti ꝑñt certa ſnīa eſt. Beatos eſſe oēs hoīes velle. Qui aūt ſint vl' vnde fiāt dū mortalis q̄rit infirmitas. multe hinc controuerſie ꝯcitate ſunt in q̄bꝫ ꝑhi ſua ocia ⁊ ſtudia ꝯtriuere

De beatitudīe q̄d ſit ſm boetium.

Eſt aūt triplex beati- .§. I. tudo. q̄ poteſt notari in illo ꝟſu pſ̄. cxliiij. Btm̄ dixerūt populū cui hec ſunt. beat⁹ ꝑꝑl'us cui⁹ dñs de⁹ ei⁹. Et ꝓma eſt beatitudo falſa ⁊ deceptiua. ibi. Beatū dixe. populū cui hec ſunt. Scđa eſt beatitudo impꝑfecta ⁊ diſpoſitiua. ibi. beat⁹ ꝑꝑl's cui⁹ dñs. Tertia ē beatitudo ꝑfecta ⁊ obiectiua. ibi de⁹ ei⁹. Quantū ad ꝓmū. vtiq̄ʒ homines mūdi reputāt beatū illū ꝑꝑl'm ⁊ illos hoīes q̄ abundant tꝑalibꝫ. de q̄bꝫ fuerat locut⁹ ſupra pſ̄. Et aliq̄ reputāt beatitudinē diuitias. vt auari. qꝛ oīa faciūt vt cumulēt diuitias. extimātes illas vt ſummū bonū maius alijs. Ad hūc finē dirigūt omnē ſuū actū. affectū. cogitatum. ſtudiū. ⁊ laborē. ꝓpter hec poſtponētes dei mandata. ⁊ ſic magis nummū q̄ʒ deū diligētes. Vñ apl'us appellat auariciā idoloꝝ ſuitutē. Alij tāq̄ʒ beatitudinē q̄runt honores mūdi. vt ambitioſi. Alij gl'iam ⁊ famā. vt vane glorioſi. Alij potentiā dñandi alijs. vt ſuꝑbi. Alij carnales delectatiōes. vt luxurioſi. Alij ꝯſeruatiōeʒ vite tꝑalis cū ſanitate. ⁊ alij in alijs cōmodis ponūt beatitudinē. vt delitioſi. Alij in cognitiōe reꝝ vt ꝑhi curioſi. Sʒ ꝯtra oēs hos dicit dñs ꝑ Iſaiā. c. iij. Popule me⁹ q̄ beatum te dicūt. ſ. ꝓpter iſta habita. ipi te decipiūt. Nā impoſſibile eſt in aliq̄ hoꝝ eſſe beatitudinē verā. qđ ꝓbat beat⁹ Tho. j. ij. q. ij. Sʒ videt̄ ꝙ hoc nō ſit veꝝ. ſ. ꝙ oēs appetāt beatitudinē. Null⁹ eñ pōt appetere qđ ignorat. qꝛ bonū apprehēſum eſt obiectū appetit⁹. vt đr. iij. de aīa. Sed multi ignorāt q̄d ſit beatitudo. qđ patet ex hoc. qꝛ quidā poſuerūt eā in voluptate corꝑis. alij in diuitijs et hmōi. g̃ ⁊c̄. Rñdet b. Tho. j. ij. q. v. ar. viij. ꝙ beatitudo poteſt dupl'r ꝯſiderari. Uno mō ſm cōem rōnem beatitudinis. Et ſic neceſſe eſt ꝙ oīs homo beatitudinē velit. Rō aūt cōis beatitudinis eſt ꝙ ſit bonū ꝑfectū. Cū autē bonū ſit obiectū volūtatis. Perfectū bonū alicui⁹ eſt ꝙ totaliter ei⁹ volūtati ſatiſfaciat. Vñ appetere beatitudinem nihil eſt aliud q̄ʒ appetere h̄ ꝙ volūtas ei⁹ ſatiet̄ ꝙ q̄libet vult. Alio mō poſſum⁹ loq̄ de beatitudine ſm ſpecialē rōnem. q̄ntū ad id in q̄ beatitudo ꝯſiſtit. Et ſic nō oēs cognoſcūt beatitudinē. qꝛ neſciūt cui rei cōmunis ratio beatitudīs ꝯueniat. Quidā eñ putāt hāc reꝑiri ī diuitijs. alij in voluptatibꝫ ⁊ hmōi. ⁊ ꝑ ꝯſequēs nō omnes appetūt baatitudinē. Rō eñ ꝑfecte beatitudinis cōuenit huic rei. ſ. viſioni diuine eſſentie. In h̄ eñ eſt ſtat⁹ oīm bonoꝝ ꝑfect⁹. q̄ eſt beatitudinis. Vñ xp̄s Joh. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū verū deū ⁊c̄. Et hoc habet q̄etare appetitū hoīs. Vñ pſ̄. xvj. Satiaboꝛ cū apparuerit gl'ia tua. hoc aūt ſcʒ videre deū certum eſt ꝙ multi nō appetūt ſuꝑ oīa alia. ſʒ magis alia terrena. vt patet in ꝑctōꝛibꝫ. Vñ ⁊ de⁹ ꝑ Hiero. ait. ij. c. Duo mala fecit popul⁹ me⁹ Me dereliquerūt fontē aque viue. ⁊ foderūt ſibi ciſternas diſſipatas.

Argum… tū ꝙ nō oēs ap… petāt be… titudinē

Solut… argum…

De tripli ci btitudi ne.

Q, in diuitijs conſi- .§. II. ſtat beatitudo hoīs eſt ipoſſibile. Rō eſt ſm be. Tho. j. ij. q. ij. Beatitudo eſt vltim⁹ finis hoīs ad q̄ oīa alia ordinant̄. ⁊ ipe nō ordinat̄ ad aliud. Sʒ diuicie nō poſſunt eſſe vltim⁹ finis hoīs. Nā diuitie aut ſunt naturales aut artificiales. Naturales dicūt̄ q̄bꝫ hoī ſubuenit̄ ꝯ defect⁹ naturales tollēdos. vt cibꝫ. pot⁹. veſtimēta. vehicula. habitatiōes. ⁊ hmōi. Iſta aūt querunt̄ nō ꝓpter ſe ſed ꝓpter aliud. ſ. ad ſuſtētandū naturā hoīs. Artificiales diuitie ſunt quibꝫ natura nō iuuat̄ ſm ſe vt denarij ſed ars eos adinuenit ꝓpter facultatē ꝯnumeratiōis. vt ſunt q̄ſi menſura quedā reꝝ venialiū Iſte aūt diuitie artificiales nō querunt̄ niſi ꝓpter naturales. nō eñ quererent̄ niſi ꝑ ea illa alia emerent̄ ad vſum vite. Neutre g̃ hñt rōem vltimi finis hoīs. ſʒ ipe ordinant̄ ad hoīem ſicut ad finem. Nā ordine nature oīa hui⁹ ſunt infra hoīem ⁊ facta ꝓpt hoīem. Iuxta illud pſ̄. viij. Omīa ſubieciſti ſub pedibꝫ eius. Ergo in diuitijs nō eſt vltim⁹ finis hoīs. nec ꝑ ꝯſequēs beatitudo. Secūda rō eſt be. Tho. qꝛ bonū hominis ꝯſiſtit magꝭ in retinēdo beatitudinē q̄ʒ in emittēdo ipaʒ Sʒ bonū hoīs circa diuitias magis ꝯſiſtit in emittendo ⁊ euertēdo q̄ʒ retinēdo. etiā q̄ʒtū ad deū. ꝓpter qđ xp̄s dixit Math. vj. Nolite theſaurizare ⁊c̄. Theſaurizate aūt theſauros in celis. ſ. erogādo indigētibꝫ. Et q̄ʒtū ad mūdi honorē. Vñ Boe. iij. de ꝯſolatōe. Diuitie diffundendo magis q̄ʒ exaceruādo meli⁹ lucent. Siq̄dē auaricia ſemꝑ odioſum: claros largitas facit. Poteſt aſſignari tertia rō qꝛ beatitudo q̄etat ⁊ ſatiat appetitū. ſm illud pſ̄. xvj. Satiaboꝛ cū apparuerit gl'ia tua. Sʒ diuitie ī quietāt appetitū. Jo. iiij. Qui bibit ex hac aqua ſitiet iterum. Prou. penl'. Due ſunt ſanguiſuge q̄ dicūt. affer. affer. i. auaricia ⁊ luxuria. Amb. xlvij. di. ſic̄ hi. ait. Nec ſacietas vnq̄ʒ nec finis aderit cupiditati. Exēplū in Alexādro magno q̄ hñs dñiū mūdi. cū audiſſʒ a q̄buſdā philoſophis eſſe pl'es mūdos. ſuſpirās ⁊ illos alios deſiderabat. Eſt autē appetit⁹ diuitiaꝝ artificialiū infinit⁹ q̄a deſeruit ꝯcupiſcētie inordinate q̄ nō modificat̄ ſm phm

De bea… tudo nō ꝯſiſtit … diuitijs ponūtur tres rōes

Alr tñ ē infinitū deſideriū diuitiaꝝ. alr deſideriuz ſūmi
boni. Nā ſūmū bonū q̄zto magis pfecte poſſidet: tanto
magis cog̃ſcit ipm ꝛ amat. ꝛ alia ꝯtēnūtur. qꝛ q̄ztoma/
gis hēt tāto magis cog̃ſcit. Uñ Eccli. xxiiij. Qui edūt
me adhuc eſurient. ꝛc̄. Sed ī appetitu diuitiaꝝ ꝛ q̄ruſcū/
q̄ tpaliū ē ꝯriū. Nā cū nō habētur appetunt. qꝛ eſtima
tur magnū bonū ī eis eē. Cū iā hñt ipa ꝯtemnūt. ꝛ alia
deſiderant. Et h̄ iō qꝛ coꝝ inſufficiētia tunc magis cog̃
ſcitur cum habētur.

Q, in honoribus cō/ §. III.

Q, necē i hōribus rōnes aſſi gnantur.

ſiſtat btitudo hoīs ē impoſſibile ſm btm̄ Tho. j. ij. q. ij.
Et rō ē qꝛ hōꝛ exhibet alicui ꝓpter aliquā ei⁹ excellētiam
ꝛ ita ē ſignū ꝛ teſtimoniū q̄ddā ei⁹ excellētie q̄ ē ī hono/
rato. Excellētia aūt hoīs maxīe attēdit ſm btitudinem
q̄ eſt hoīs pfectū bonū ꝛ ſm ptes ei⁹. i. ſm illa bona ex q̄
bus aliq̄d btitudīs pcipiat ꝛ pticipat. Et iō hōꝛ pt ꝯſe
q̄ btitudinē. Sꝫ pncipal'r ī eo nō pt ꝯſiſtere beatitudo.
Et qꝛ hōꝛ ꝯſeq̄t btitudinē. hīc ē q̄ ſicut natural'r deſi/
rat btitudo. ita natural'r appetit hōꝛ ꝯſequēs ipaꝫ. vñ
Aug. ī li. de ciui. dei allegās Ciceronē ait. Honos alit ar/
tes quiq̄ ad ſtudia accedūt glia. Secūda rō ē ſm b.
Tho. qꝛ btitudo ē ī btō. ſꝫ hōꝛ nō ē ī hōrato ſꝫ ī hōrāte.
q̄ reuerētiā exhibet hōrato. ſm phm. j. ethi. Ergo nō in
hōre ꝯſiſtit btitudo. Et ſi dicat q̄ btitudo nō ē pmium
ꝟtutis ꝓpter quā virtuoſus opat. ſꝫ hōꝛ ſm phm i. iiij.
ethi. dr̄ eē pmiū ꝟtutis. ḡ videt q̄ in eo ꝯſiſtat btitudo.
Rñdet b. tho. q̄ phs nō dr̄ q̄ honoꝛ ſit pmiū virtutis:
ita ſcꝫ q̄ ꝓpter ipm hōrē hñdū virtuoſus opetur ſic̄ ꝓpter
btitudinē. qꝛ tūc nō eſſet ꝟtuoſus ſꝫ ambitioſus. Sꝫ dr̄
pmiū virtutis q̄ ad exhibētes honorē. ꝛ q̄ſi nō hnt ho/
mines q̄d maius dent. ꝛ ſic ꝟtuoſus accipit honorē ab
hōmib⁹ loco pmij. Tertia rō ē. qꝛ beatitudo cū ſit pfe/
ctū bonū nō cōgruit niſi bonis. Sꝫ honoꝛ ē coīs bonis
ꝛ mal'. Uñ aug⁹. dicit de malo plato vl' clerico. Et ī exē/
plū culpa vehemēter excēdit cuꝫ p reuerētia ordīs pcrōꝛ
honorat. di. lxxxiij. nemo. Et h̄ tñ efficit beat⁹ ſꝫ ꝯſulibi
lis. Uñ Symac⁹ papa. j. q. j. ait Uiliſſim⁹ cōputād⁹ ē
ſi ſcitate ꝛ ſciā nō pcellit q̄ ē hōre pſtātioꝛ. Q̄ð aūt dō ꝛ
excellētiſſimis creaturis maxime exhibeat honoꝛ, ſm il/
lud. j. ad Thimo. j. Deo honoꝛ ꝛ glia. h̄ eſt ī ſignū ꝛ teſti
moniū excellētie pexiſtētis ī eis. non q̄ honoꝛ faciat eos
excellētes. Amā fuit valde honorat⁹. qꝛ ſecūdus p⁹ aſue/
rū. ꝛ tamē malus. tandem ſuſpenſus eſt. Heſter. iij

Q̄ð in gloria huma/ §. IIII

Q, nec etiā ī glia vel fama.

na ſeu fama cōſtat btitudo ē impoſſibile ſm be. Tho.
j. ſe. q. ij. Rō ē qꝛ ſm Amb. glia ē clara cū laude noticiā.
Res aūt cognita al'r cōpat ad cognitōem humanā. al'r
ad diuinā. Humana em̄ cognitio cauſat a reb⁹ cognitis
ſed diuina cognitio ē cā reꝝ cognitaꝝ. Uñ pfectō huma
ni boni q̄ dr̄ btitudo nō pt cauſari a noticia humana ſꝫ
magis noticia humana de btitudīe alicui⁹ ꝓcedit. ꝛ q̄dā
mō cauſat ab ipa btitudīe inchoata vl' pfecta. Et idō ī
fama vl' humana glia nō pt ꝯſiſtere hoīs btitudo. ſꝫ bo
nū hoīs depēdet ſic̄ ex cā ꝛ cognitōe dī. Et iō ex glia q̄
eſt apd̄ deū depēdet beatitudo hoīs ſicut ex cauſa ſua
ſm illud ps. xc. Eripiā eū ꝛ glorificabo eū lōgitu. dierū
ꝛc̄. Secūda rō ē qꝛ btitudo hꝫ ī ſe ꝟitatē. Fama aūtē
ſeu glia tpal' habet in ſe frequēter falſitatē. Nā humana
noticia ſepe fallit. ꝛ pcipue ī ꝯtingētib⁹ ſinglarib⁹. cuiuſ
ſūt act⁹ humani. Mlti em̄ credūtur bōi q̄ ſūt mali. Uñ
Grego. ad Mauriciū. Mlta ſūt q̄ de dei iudicio hoīes
ignorāt. Nā q̄s vos laudat illę forte rephēdet. ꝛ q̄s voſ
rephēditis ille laudabit. xj. q. j. ſacerdotib⁹. Uñ Dama/
ſus papa q̄ fuit ſanct⁹ fuit infamat⁹ de adulterio. vt re/
fert Hiero. ij. q. vij. §. cū balaā. ī fine. Et ſimon mag⁹ repu
tatus ē d̄s a romanis. Tertia rō ē. qꝛ btitudo ē bonū
pmanēs. Uñ dr̄ ſtat⁹. Sꝫ glia tpal' dr̄ q̄d valde trāſito/
riū. Eſa. xl. dr̄. Oīs caro fenū: ꝛ oīs glia ei⁹ q̄ſi flos agri.
qꝛ vna die apparet. alia decidit ꝛ marcet. Uñ Boeti⁹. O
glia glia. q̄d aliō es q̄ in milib⁹ hoīm inflatō q̄dā au/
riū. Sedechias rex iſrl' fuit ī magna glia ī regno ſuo. et
poſtea captus excecatus ductus ī babiloniā ī magna cō
fuſione. Hiere. vl. vñ nō appciāda in ſe. Greg. x. q. iij. In
ter ꝟba laudātiū ꝛ vitupantiū ad mētē ſp recurrēdū eſt
Et ſi ibi nō inuenit bonū q̄d de nob dr̄: magnā triſticiā
dꝫ generare. Si aūt ibi nō inuenimus malū q̄d de no/
bis hoīes loquūtur: in magnā debem⁹ leticiā reſilire. ve
rū vt dr̄ Aug⁹. ibi ī ca. Nō ſūt audiēdi ad edificatōnem
alioꝝ ꝛ tollēdū ſcādalū debem⁹ ꝯſeruare bonā famā. Et
cū q̄s pt dꝫ declarare innocētiā ſuā. cū iniuſte infamat.

Q̄ð cōſiſtat beatitudo. §. V

Q, nec etiā ī ptā te vl' dñio

in ptāte ſeu dominio ſm be. Tho. j. ij. q. ij. eſt impoſſibile
Et rō ē. qꝛ ptās ſe hꝫ ad bonū ꝛ malū. Multi em̄ male
vtūtur vt frequētius. vtꝫ ī Saule pmo rege ꝓpli dei q̄
de optimo effectus ē peſſimus. Oēs etiā reges iſrael
fuerūt mali reges. etiā iuda p maiori pte. ſm Aug⁹. d̄ ci
ui. di. Beatitudo aūt ē puꝝ ꝛ pfectū bonū. ꝛ nō pt quis
vti male. Magis aūt pt ꝯſiſtere aliq̄ btitudo ī bono vſu
ptātis q̄ ē p ꝟtutē q̄ ī ipa ptāte. Secūda rō ē qꝛ bea/
titudo nō hꝫ anxietatē ſꝫ delectatōem ꝛ ſecuritatē. pote/
ſtas aūt terrena hꝫ plimū anxietatꝫ ꝛ timoris. Uñ Gre.
Oē q̄d h̄ eminet. plus meroꝛib⁹ afficit q̄ honoꝛibus
gaudet. diſt. xiij. nerui. Et Boe. ij. de ꝯſol. Ptās huma/
na ſolicitudinū morſus expellere formidinū aculeos vi/
tare nequit. Exemplūꝫ ponit in illo dño q̄ fecit pendere
gladiū acutū filo tenui ſup caput amici recūbētis ſecuꝫ
in mēſa copioſiſſime ppata. ꝛc̄. Tertia rō ē qꝛ btitudo
eſt bonū p ſe ſufficiēs ꝛ nō indigēs alio. vt ptꝫ in. j. ethi.
ita q̄ ipa adepta nullū bonū deficit homī neceſſarium.
Sed habita ptāte adhuc multis indiget al's miſer eſſet
nec eā tenere poſſet. Indiget em̄ ſeruitorib⁹ officialib⁹ ꝛ
multis adiutorijs. Uñ ꝛ due ptātes pncipales in eccl'a
ſcꝫ impial' ſeu regal' ꝛ pōtifical'. vna indiget altera. vt di
cit Cipan⁹. di. xcvj. cū ad veꝝ. ꝛ. xxiij. q. v. ca. pncipes. Et
ptās impial' frequēter adiuuit ꝛ defēdit eccl'iam ſeu po/
teſtatē papalē. vtꝫ. di. lxiij. adrian⁹. ꝛ. c. tibi dñs. Et pa/
pa ꝯfirmat impatorem.

Q, in voluptatibus. §. VI

Q̄ð nec etiā in voluptatib⁹

cōſiſtat btitudo vera impoſſibile ē. Et rō ē ſm Thomaꝫ
j. ſe. q. ij. Qꝛ delectatōes ſpūales ſūt potētioꝛes corpali/
bus. ſꝫ in delectatōib⁹ ſpūalib⁹ nō cōſiſtit pncipal'r bea/
titudo pfecta. ḡ multo min⁹ in corpalib⁹. Q̄ð aūt nō cō
ſiſtat btitudo pncipal'r in delectatōne ſpūali ꝓbat p h̄.
qꝛ in vnaq̄q̄ re aliō ē q̄ð ptinet ad ecn̄tiā rei. aliō ē ꝓpri
um accn̄s ei⁹. Sic̄ in homine aliō ē q̄d ē aīal rōnale. ali
ud q̄d ē riſibile. Eſt aūt ꝯſiderādū q̄ oīs delectatō eſt
q̄ddā ꝓpriū accn̄s q̄d ꝯſeq̄t btitudinē vl' aliquā btitu/
dinis ptē. Ex h̄ em̄ aliq̄s delectat q̄d hꝫ aliq̄d bonū ſibi
ꝯueniēs in re vl' in ſpe. vl' ſolū ī memoria. Bonū aūt cō

Delecta/ tio vnde cauſetur.

ueniens ſi ſit pfectū eſt hoīs beatitudo ipa. Si autē
ſit impfectū eſt quedā btitudīs pticipatō vl' ꝓpinqua vl'
remota. vl' ſaltē apparēs. Uñ manifeſtū ē q̄ nec ipa de
lectatō q̄ ꝯſequit bonū pfectū eſt ipa ecn̄tia btitudīs. ſꝫ
q̄ddā ꝯſequēs ad ipaꝫ ſic̄ p ſe accn̄s. ſꝫ ꝛ voluptas cor/
pal' nō pt etiā mō pdicto ſeq̄ bonū pfectū. nā ipa ſequit
bonū q̄d apphēdit ſēſ⁹ q̄ ē vnit⁹ aīe vtēs organo corpali
Bonū āt q̄d ptinet ad corp⁹ ꝛ apphēdit ſm ſēſū nō pt
eē pfcm̄ hoīs bonū. Cū ei ps aīe q̄ ē abſoluta ab organo
corpali vt intellect⁹ hēat q̄ndā infinitatē reſpectu ipſi⁹
corpis. ꝛ ptiū aīe corpi ꝯcreataꝝ ſic̄ imateralia ſūt quod

ammodo infinita reſpectu materialiũ. Nã vniũſale qḋ
cognoſcit intellect⁹ eſt abſolutũ a materia. ꝛ ↄtinet ſub
ſe q̃ſi infinita ſinglaria. iõ bonũ ↄueniẽs corpi qḋ ꝑ ap-
phenſionẽ ſenſus cauſat delectatiõꝫ corpalẽ. nõ ẽ ꝑfectũ
bonũ. ſꝫ quoddã minimũ in cõparatione ad bonũ aie. Et
ſic voluptas corpalis nõ põt eſſe ipa beatitudo. nec ꝑ ſe
accidẽs beatitudis. Scḋa rõ eſt. q2 beatitudo vera ẽ ꝓ-
pria creature rõnalis. cui⁹ eſt capax ꝑ rõem vl' intellectũ.
Voluptates aũt corpales ſunt cões nob ꝛ brutis. Vñ ꝛ
Boeti⁹ dic̃ ꝙ ſi voluptates nos beatos efficere poſſent
nihil cauſe eſt qn pecudes q̃ꝫ beate eſſe dicant̃. ſed h̃ ab-
ſurdũ eſt dicere. Eſt aũt vehemẽs appetit⁹ delectationis
ſenſibilis. ↄtingẽs ex h̃ ꝙ opatiões ſenſuũ q̃ ſũt ꝑncipia
nr̃e cognitiõis. ſunt magĩ ꝑceptibiles. vñ a pluribꝫ ap-
petunt̃ q̃ꝫ delectatões ſpũales. Et q2 ſunt magis note.
iõ ſumpſerũt ſibi nomẽ voluptatis. ſm pħm in. vij. eth.
Eo aũt mõ oẽs appetũt delectatõꝫ q̃ appetũt bonum.
Delectatõ quid ſit — Nã delectatio eſt q̃es in bono deſiderato. Eñ delectatio
appetit̃ rõne boni ꝛ nõ ecõuerſo. Vñ nõ ſeq̃t̃ ꝙ delecta-
tio ſit maximũ ꝛ ꝑ ſe bonũ. ſꝫ ꝙ vnaq̃ꝫ delectatio ↄſeq̃-
tur aliq̃ḋ bonũ ꝛ maxĩa delectatio ꝛ ſũma. ſeq̃t̃ ſummuꝫ
bonũ habitũ. Tertia rõ eſt ꝙ btĩtudo cũ ſit ꝑfectũ bo-
num. nulli p̃t eſſe nociua. Sed voluptates ſunt nocue
aie ꝛ corpi. Vñ Boeti⁹ in. iij. de ↄſol'. triſtes eſſe exit⁹ vo-
luptatũ quiſq̃s libidinũ ſuaꝝ reminiſci voluerit intelli-
get. Et Seneca. Plures occidit voluptas q̃ꝫ gladi⁹. Et
Hiero. qḋ galien⁹ dic̃. Athletas quoꝝ vita ꝛ ars ſagina
eſt. nõ diu viuere poſſe nec ſanos eſſe. aĩaſq̃ꝫ coꝝ nimio
ſanguine ꝛ adipe q̃ſi luto inuolutas. nihil tenue nihil ce-
leſte cogitare ſꝫ ſꝑ de carnibꝫ eructuare ꝛ vẽtris ingluui-
em cogitare. de ↄſe. di. v. ne tales. Gre. dic̃. Salomõ q̃p-
pe ex inordinato amore femĩaꝝ ꝛ vſu ad h̃ vſq̃ꝫ ꝑduct⁹ ẽ
vt ꝛ tẽpla idol' ↄſtrueret. xxxij. q. iiij. Salomõ.

Q, in ſanitate et qui. §. VII.

ꝙ nec etiam i ſanitate tripli ci rõe — ete corpis ꝛ optima diſpoſitiõe ↄſiſtat beatitudo. eſt im-
poſſibile. Et pma rõ eſt ſm b. Tho. j. ij. q. ij. q2 ipoſſibile
eſt ꝙ illi⁹ rei q̃ ordinat̃ ad aliud ſic̃ ad finẽ. vltim⁹ finis
ſit ↄſeruatio ei⁹ in eſſe. Sicut nauis q̃ ordinat̃ ad finem
ad nauigatiõꝫ. finis ei⁹ vltim⁹ nõ eſt ↄſeruatio ei⁹ ſꝫ na-
uigatio. Et h̃ intẽdit ꝑncipaliter gubernator ei⁹. Mani-
feſtũ eſt aũt ꝙ hõ ordinat̃ ad aliq̃ḋ extra ſe ſic̃ ad finem.
Nõ eñ hõ eſt ſummũ bonũ. ad qḋ inclinat̃ ꝑ naturaleꝫ
appetitũ ei⁹. q2 vt dic̃ Boeti⁹. Inſerta eſt mẽtibꝫ hoim
naturaliter veri ſũmiq̃ꝫ boni cupiditas. Vñ ipoſſibile ẽ
ꝙ vltim⁹ finis volũtatis ꝛ rõis ſit ↄſeruatio ſui eẽ. Vñ
Ecci. xv. d2 ꝙ de⁹ ab initio ↄſtituit hoiem. ꝛ reliquit eũ i
manu ↄſilij ſui. i. liberi arbitrij. ex q̃ ordinat ſe ad fineꝫ et
eligit ea q̃ ſunt ad finẽ. Scḋa ratõ eſt. q2 dato ꝙ finis
rõnis ꝛ volũtatis eſſet ↄſeruatio ſui. adhuc tñ nõ poſſꝫ
dici ꝙ finis hoĩs eſſet aliq̃ḋ bonũ corpis. Eſſe eñ hoĩs
ↄſiſtit in aĩa ꝛ corpe. ꝛ q̃uis eſſe corpis depẽdeat ab aĩa
nõ tñ ecõuerſo eſſe aĩe depẽdet ab eſſe corpis. Et ipſum
corp⁹ eſt ꝓpter aĩam. ſic̃ inſtrumẽtũ ꝓpt̃ motorẽ. vt ꝑ ipꝫ
ſuas actiões exerceat. Vñ oĩa bona corpis ordinant̃ ad
aĩam. ꝛ bona ei⁹ ſicut ad finẽ. Et iõ eſt ipoſſibile ꝙ i bo-
nis corpis ↄſiſtat beatitudo. q̃ eſt vltim⁹ finis hoĩs. Ad
qḋ etiã facit qḋ dic̃ Aug⁹. ꝙ mai⁹ damnũ eſt i amiſſiõe
vni⁹ aĩe q̃ꝫ mille corpoꝝ. xxiij. q. iij. ſi habes. Tertia rõ
eſt. q2 ſm beatitudinẽ hõ excellit oĩa aĩalia. ſꝫ ſm dona
corpis hõ a m̃ltis aĩalibꝫ ſupat̃. ſic̃ ab elephãte ꝛ fenice
in diuturnitate vite. a leone i fortitudine. a caprea ꝛ cer-
uo i velocitate. ab aq̃la ꝛ lince in viſus acumĩe. a cane in
odoratu. ab aranea i leuitate tact⁹. ꝛ hmõi.

Q, beatitudo perfe. §. VIII

ꝙ nec etiam — cta nõ ↄſiſtat eſſentialit̃ in cognitõe quacũq̃ꝫ vl' cuiuſcũ-
q̃ꝫ rei niſi ꝑfecta cognitiõe dei. Et ꝙ nõ cõſiſtat i cogniti-
one ſenſitiua quacũq̃ꝫ. Probat̃ ex h̃ ſm b. Tho. j. ij. q. iij.
Nã beatitudo hoĩs ↄſiſtit eſſentialiter i cognitiõe ipius
ad bonũ increatũ. qḋ eſt vltim⁹ finis. cui hõ ↄiũgi non
põt ꝑ opatiõꝫ ſenſus. q2 ſpũs eſt de⁹. Bruta etiã aĩalia
cũ cõicent nob cũ inſenſitiua opatiõe. ſi in h̃ ↄſiſteret be-
atitudo. eſſent ꝛ ipa beata. qḋ eſt abſurdũ dicere. Itẽ be-
atitudo eſt ſatiatiua. ſꝫ vt d2 Ecci. j. Nõ ſatiat̃ ocul⁹ viſu
nec auris auditu. ꝛ ſic de alijs.

Q, nõ conſiſtat bea . §. IX

titudo ꝑfecta in opatiõe intellect⁹ practici. ꝓbat̃ ex h̃ ſm
be. Tho. vbi ſupra. ꝙ intellect⁹ act⁹ practici nõ quent̃ ꝓ-
pter ſeipm ſꝫ ꝓpter actiõꝫ. Ipe etiã actiões ordinãtur ad
aliquẽ finẽ. ſꝫ vltim⁹ finis cui⁹ eſt beatitudo ꝑfecta nõ q̃-
ritur ꝓpter aliud ſꝫ ꝓpter ſe. Itẽ q2 beatitudo ↄſiſtit i ope-
ratiõe hoĩs ſm pħm. ꝛ in optima opatione. optima ope-
ratio hominis eſt optime potẽtie reſpectu optimi obiecti.
Optima aũt potẽtia eſt intellect⁹. cui⁹ optimũ obiectuꝫ
eſt bonũ diuinũ. qḋ nõ eſt obiectũ intellect⁹ practici ſed
ſpeculatiui. Itẽ in his q̃ ꝑtinẽt ad vitã actiuã. ad quam
ordinat̃ actio intellect⁹ practici cõicãt nob aĩalia bruta
aliqualit̃. q̃ tñ nõ ſunt capacia btĩtudis. Vñ pꝫ ꝙ btĩtu-
do nõ ↄſiſtit in actiõe practici intellectus.

Q, non conſiſtat in . §. X

cognitiõe ſpeculatiuaꝝ ſciaꝝ beatitudo. ꝓbat̃ ſm beatuꝫ
Tho. vbi s̃. Primo q2 dñs dic̃ Hiere. ix. Nõ glĩet̃ ſapi-
ens in ſapĩa ſua. Et loquit̃ de ſapĩa ſciaꝝ ſecularium. Si
de ꝑfecta beatitudine eſt gloriandũ. g̃ ꝛc̃. Rõ eſt ad h̃. q2
conſideratio ſpeculatiue ſciẽtie nõ ſe extẽdit vltra ꝟtuteꝫ
ꝑncipioꝝ illi⁹ ſcientie. q2 in ꝑncipijs ſcientie virtualiter
tota ſciẽtia ↄtinet̃. Prima aũt ꝑncipia ſpeculatiuaꝝ ſciẽ-
tiaꝝ ſunt accepta ꝑ ſenſum. vt patet in fine poſteriorum.
Unde tota ↄſideratio ſpeculatiuaꝝ ſcientiaꝝ nõ poteſt
vltra extẽdi q̃ꝫ ſenſibiliũ cognitõ ducere poteſt. In cogni-
tione aũt ſenſibiliũ nõ põt ↄſiſtere beatitudo. q̃ eſt vltĩa
ꝑfectio hoĩs. Nõ eñ aliq̃d ꝑficit̃ aliquo inferiori niſi ſm
ꝙ in inferiori eſt aliqua ꝑticipatio ſupioris. Manifeſtũ
eſt aũt ꝙ forma lapidis vel cuiuſcũq̃ꝫ rei ſenſibilis eſt in-
ferior hoĩe. Unde ꝑ formã lapidis nõ ꝑficit̃ intellect⁹ in-
quantũ eſt talis forma. ſꝫ inquantũ ꝑticipat̃ aliqua ſimi-
tudo alicui⁹. qḋ eſt ſupra intellectũ humanũ. ſ. lumẽ intel-
ligibile vel aliq̃d hmõi. Per ſenſibilia aũt nõ poteſt deue-
nire in cognitionẽ ſubſtantiaꝝ ſeparataꝝ. Oẽ aũt qḋ ẽ
ꝑ aliud reducit̃ ad id qḋ eſt ꝑ ſe. Unde oportet ꝙ vltĩa
ꝑfectio hoĩs ſit ꝑ cognitiõꝫ alicui⁹ rei. que ſit ſupra intel-
lectũ humanũ. Itẽ beatitudine null⁹ poteſt male vti. ſꝫ
ↄſideratione ſcientiaꝝ ſpeculatiuaꝝ i pñti multi abuſi
ſunt. ꝛ abutunt̃ in ſupbiã ſicut phi. q̃ cuꝫ cognouiſſent
deũ nõ ſicut deũ glorificauerunt ꝛc̃. ad Roma. j. Elati ꝑ
ſuperbiã. Et Hieronim⁹ fuit dire flagellatus. q2 nimis
inordinate ꝛ affectuoſe vacabat tali ſtudio. vt habet̃ di.
xxxvij. Legimus.

Q, non conſiſtat be. §. XI.

atitudo ꝑfecta. in cognitiõe ſubſtantiaꝝ ſeparataꝝ. i. ãgelo-
rũ. Probat̃ ex h̃ ſm b. Tho. vbi ſupra. Quia dñs dixit
Hiere. ix. In h̃ glorieẗ q̃ gloriat̃ ſcire ꝛ noſſe me. Et nõ di-
cit ſcire angelos. Itẽ rõ ad h̃. q2 ꝑfecta hoĩs beatitudo ñ
ↄſiſtit in eo qḋ eſt ꝑfectio intellect⁹ ſm alicui⁹ ꝑticipati-
onẽ. ſꝫ in eo qḋ eſt ꝑ eſſentiã talẽ. Manifeſtũ eſt autẽ ꝙ
vnũq̃ḋq̃ꝫ intm̃ eſt ꝑfectio alicui⁹ potẽtie. inq̃ntũ ad ipꝫ
ꝑtinet rõ ꝓprij obiecti illi⁹ potẽtie. Propriũ aũt obiectũ i-
tellect⁹ eſt veꝝ. Quicq̃d g̃ hꝫ veritatẽ ꝑticipatã ↄtẽpla-
tam nõ facit intellectũ ꝑfectũ vltima ꝑfectiõe. Cũ aũt ſit
eadẽ diſpoſitio reꝝ in eſſe ſic̃ in ꝟitate. q̃cũq̃ꝫ ſunt entia

ꝑ ꝑticipatōem. ſunt vera ꝑ participatōem. Angeli autē
hnt eē ꝑticipatū. qꝛ ſolꝰ dei eē ſuū ē ſua eēntia. Vñ relin
quit ꝙ ſolꝰ deꝰ ſit veritas ꝑ eēntiā ⁊ eiꝰ ꝯtēplatō ꝑfecta
ql'bet ī pria fac̄ ꝑfcē btm̄. Aliq̄lē āt btitudinē impfcāz.
ſm b. tho. nihil ꝓhibet attēdi ī cōtēplatōne angeloꝝ. Et
ſilr ī ꝯſideratōne ſciaꝝ ſpeculatiuaꝝ. minorē tn̄ q̄z in co
gnitōe āgeloꝝ. Utraqꝫ aūt maior ī ꝯtēplatōe diuinoꝝ.
q̄ tn̄ hic n̄ pt hri niſi impfcē. Sic igit btitudo qual' hic
hri pt ꝓmo ꝯſiſtit ī ꝯtemplatōe. ſcdario ī opatōe intelle
ctus practici ordinātis ſuas actōes ⁊ paſſiōes. Opatōeſ
aūt ſenſus ad beatitudinē pn̄t ptinere. nō q̄dē eēntialr
ſed añcedēter ⁊ ꝯſequēter. antecedēter q̄ztū ad btitudi/
nē impfectā. q̄ hri pt ī via. qꝛ vicz opatō intellectꝰ ꝓexi/
git opatōem ſenſus. cū oīs nr̄a cognitio ortū habeat a
ſenſu. vt dr pħs. Cōſeq̄nter qꝛ in illa pfcā btitudīe q̄ exꝑ/
pectat ī celo pꝰ vltimā reſurrectiōem. ex btitudīe aīe fiet
q̄dā influētia ī corpꝰ ⁊ ī ſenſus corpeos. vt ī ſuis opatōni
bus pficiant. Nō aūt opatio intellectus q̄ dō ꝯiunget.
depēdet a ſenſu.

Utrū beatitudo per. §. XII

fecta ꝯſiſtat ī aliq̄ bono creato ſiue bono aīe ſiue alio Re
ſpōdet ad h̄ be. Tho. j. ij. q. iij. ꝙ btitudo ē vltimꝰ finis
homīs. Sed finis dupl'r dr. Uno mō ipa res quā adi/
piſci deſideramus. Alio mō vſus ſeu adeptō ⁊ poſſeſſio
illius rei. Si ergo loquamur de vltimo fine hoīs q̄ztū
ad ipam rē quā appetimus vt vltimū finē impoſſibile
eſt ꝙ vltimus finis vel beatitudo ſit ipa aīa vl' aliquid
eius. Et rō ē. qꝛ ipa ī ſe ꝯſiderata ē vt ī potētia exiſtens.
Fit enī de potētia ſciēte actu ſciēs. Et de potētia virtuo/
ſa actu ꝟtuoſus. Cū aūt potētia ſit ꝓpter actū ſicut ꝓpter
ꝯplemētū ē īpoſſibile ꝙ id q̄d ē ſm ſe ē in potētia exñs
habeat rōem vltimi finis. Vñ impoſſibile ē ꝙ aīa ipſa
ſit vltimus finis ſuipius. Silr nec aliq̄d eiꝰ pt eē finis
eius ſiue ſit potētia ſiue habitus ſiue actꝰ. Et rō ē. qꝛ bo
nū q̄d ē vltimus finis. ē bonū pfectū cōplēs appetitum.
Appetitus aūt humanus q̄ ē volūtas eſt boni vniuerſa
lis. Eſt enī obiectū volūtatis bonū vniūſale ſic obiectū
intellectus ē veꝝ vniūſale. Quodlibet aūt bonū īherēs
ipi anime eſt bonū participatum. ⁊ per conſequens bo/
num particulatum. ſicnon poteſt eſſe vltimꝰ finis ho/
minis ſeu beatitudo. Et eadē rō ē de q̄libet bono creato
extra aīam exñte. Cū em̄ oīs creatura habeat bonitatē
ꝑticipatā. ⁊ bonū vniūſale nō inueniat ī aliq̄ creato. ſed
ſolū ī dō. iō nihil pt q̄etare volūtatē homīs niſi ſolꝰ ds.
q̄ eſt bonū vniūſale. Vñ ps. cij. Qui repleti bonis de/
ſideriū tuū. Et Augꝰ. in li. ꝯfeſſ. Feciſti nos dñe ad te. et
inquietū ē cor nr̄m donec reqeſcat ī te. Et q̄zuis hō q̄ dr
minor mōs ordīetur ad vniūſum q̄d dr mōs maior. ſic
ꝑs ad totū. nō tamē ſeq̄tur ꝙ vniuerſum ſit vltimꝰ finis
Hoc em̄ eēt ſi ipm vniūſum nō ordinaret ad aliō ſic ad
finē. Sz qꝛ vniuerſitas creaturarū ordīat ad deū ſic ad
finē oīm. Ideo etiā vltimus finis ptis ē deus. Itē q̄zuiſ
ꝑ h̄ hō efficiat btūs ꝙ eius deſideriū q̄etat. ſz naturale
homīs deſideriū nō extēdit ad maius bonū q̄z ſit ipē ca
pax ē ſciēdū. ꝙ ⁊ ſi bonū creatū nō ē minꝰ q̄z bonū cuiuſ
hō ē capax vt rei intrinſece ⁊ inherētis. eſt tn̄ minꝰ q̄z bo
nū cuius hō ē capax vt obiecti q̄d ē infinitū. Bonū aūt
participatū ab anglo ⁊ vniuerſo toto. eſt bonū ꝯtractū
⁊ finitū. Sz loquēdo de vltimo fine homīs q̄ztū ad ade
ptōem ipam vl' poſſeſſionē. ſeu quēcūqꝫ vſum rei q̄ ap/
petitur vt finis. ſic ad vltimū finē ptinet aliq̄d hoīs ex
pte aīe. qꝛ hō ꝑ aīam btitudinē ꝯſequit. Res ḡ ipa que
appetit ē id ī q̄ btitudo ꝯſiſtit. ⁊ q̄d fac btm̄. ſed huiꝰ rei
adeptio vocat beatitudo ⁊ finis homīs. Exēplū in aua
ro cuius finis dr pecunia. vt res que diligit ab eo ⁊ eti/
am poſſeſſio pecunie vt vſus illius rei. ⁊ ſic btitudo ē ali

Q, nihil q̄etare ho minē niſi ſolꝰ deꝰ pt Rō pōit.

quid aīe Sed id in q̄ ꝯſiſtit beatitudo ē aliq̄d extra ani
mā. Et ſm hoc dicit Augꝰ. xix. de ciui. dei. ꝙ ſicut vita
carnis anima eſt. ita beata vita aīe deus eſt. De q̄ dicit
ps. cxliij. Beatus populus cuius dñs deus eius.

De diſpoſitiuis ad beatitudinem.
Capitulū quintum.

Sequitur de beatitu-

ne diſpoſitiua. q ſcz diſponit hō ad pfectam
beatitudinē. Et pt notari ibi cū dr. Beatuſ
popl's cuiꝰ dñs ds eiꝰ. i. illi q̄ deū veꝝ hñt ꝓ dño. vt ſcz
ſint ei ſubiecti vt ſui dño. ⁊ obediāt mādatis eiꝰ. illi ſūt
bti ī vita iſta. ſ. btitudine vera ſed impfecta. diſpoſitiua
tamē ad pfectā. de q̄ ps. cxviij. Bti imaculati ī via q̄ am/
bulāt ī lege dñi. Et chriſtus dr Joh. xiij. Scitis hec Be
ati eritis ſi feceritis ea. Eſt aūt btitudo diſpoſitiua opa/
tio ꝟtuoſa ꝓcedēs a dono ſpūſſancti. Pro cuius decla/
ratōne dicit b. Tho. j. ij. q. lxix. ꝙ vt ſ dcm̄ ē. beatitudo ē
vltimus finis humane vite. Dicit aūt q̄s iā finē habere
ꝓpter ſpem finis obtinēdi. Vñ ⁊ ſm phm ī. j. ethi. Pue/
ros dicimus btōs ꝓpter ſpē. Et apl's ad Rom. viij. ait.
Spe ſalui facti ſumus. Spes aūt de fine quādoqꝫ ex/
urgit ex h̄ ꝙ hō ꝯuenieter mouet ad finē. ⁊ appinquat
ad ipm. q̄d vtiqꝫ fit ꝑ aliquā actōem. Ad finē aūt beati
tudinis mouet aliq̄s ⁊ appinquat ꝑ actōes donoꝝ. ſi lo
quamur de beatitudine eterna. ad quā rō nō ſufficit. ſed
in eā ducit ſpiritusſanctus ad cuius ſequelā ⁊ obedien
tiā ꝑ dona pficimur. Et iō btitudies diſtinguūtur a vir
tutib; ⁊ donis nō ſicut diūſi habitus diſtincti ab eis. ſz
ſicut actus diſtinguūtur ab habitib;. Diſtinguit autē
hic opatio ī ſeptē ptes. que ſūt paupertas ſpūs. mititas.
luctus. eſuries. ⁊ ſitis iuſticie. miſericordia. mūdicia cor/
dis. ⁊ pacificatō. q̄ hñt Math. v. Et q̄zuis iuſticia ⁊ mi
ſericordia ⁊ mititas id ē māſuetudo h̄ numerata videan
tur eſſe ꝟtutes. attribuūtur tn̄ donis. qꝛ etiā dona cum
ſint pfectiora virtutib; cardinalib;. pficiūt enī hominē
circa oīa q̄ pficiūt ipē virtutes. Et ſic nō hic ſignificatur
habitus illaꝝ virtutū ſz actꝰ donoꝝ a ſpū ſcō ꝓcedētes.

Quō di/ſtinguūtur beati/tudines a ꝟtutibus ⁊ donis.

Sunt autem ſeptem §. I.

beatitudines ſic ſunt ſeptē dona ſpūſſancti. Vñ Augꝰ
de ſermōe dñi ī mōte ſingl'as beatitudines ſingul' attri/
buit donis vicz dono timoris. paupertatē ſpūs. q̄ q̄s ſe
deo humiliat. q̄ deijcit ſupbia. Dono pietatis mititatē
ſeu māſuetudinē. Precipue enī ad māſuetudinē mouet
reuerētia ad deū q̄ ptinet ad pietatē. Nā pietas ē dī cul/
tus ſm Aug. hac aūt frangit ira. Dono ſciē attribuitur
luctus. qꝛ ꝑ ſciam hō cognoſcit defectus ſuoꝝ actuū et
reꝝ mūdanaꝝ. vñ moueri habet ad luctū. ſm illō. Eccl
j. Qui addit ſciam addit dolorē. hac aufertur auaricia.
Dono fortitudinis eſuries ⁊ ſitis iuſticie. ad hāc enī ꝑci
pue mouet anī fortitudo ſcz ad opa iuſticie exercēda ⁊ n̄
deſiſtēdū ꝓpter laborē. Et hac ꝓſternit accidia. Dono cō
ſilij attribuit miſcdia. qꝛ ad miſerādū ꝑcipue mouet cō
ſiliū dei. Dañ. iiij. Placeat tibi ꝯſiliū meū. pctā tua ele/
moſinis redime. ⁊c̄. Et hac deuincit inuidia q̄ nō hz cō/
paſſionē. Dono intellectus attribuit mūdicia cordis. q̄
gula abijcit. q̄ hebetat intellectū ꝓpter fumoſitates. Do
no ſapiē purificatō. hac occidit luxuria. qꝛ guſtata ſua/
uitate ſpūſſcti q̄d fit ꝑ ſapiām. deſipit oīs caro. ſm Ber

De ꝯueni/entia bti/tudīs cū donis.

Ubi ſciēdū ꝙ cū hō pficiat ꝑ vitā actiuā ⁊ ꝯtempla/
tiuā. ꝑ q̄nqꝫ dona ꝑora pficit ī actiua. ⁊ actus donoꝝ ip
ſoꝝ q̄nqꝫ exꝓmūt ī ipis meritis btitudinū. Vñ dr Bea
ti paupes. bti mites. ⁊c̄. hec enī ſignificāt actus. Sed ꝑ
alia duo ſcz intellectū ⁊ ſapiam pficit ī ꝯtēplatiua. ea ve
ro q̄ ptinēt ad ꝯtēplatiuā vitā vl' ſūt pfecta btitudo ſi/
nal' vl' aliq̄ īchoatō. ⁊ iō nō ponūt ipi actꝰ ꝯtemplatiuē

tanq̄ merita ī ipis beatitudinibꝫ ſ ꝫ tāq̄ p̄mia. dum d̄r
Qm̄ ipi deū videbūt. q̄ ad p̄mū. ⁊ qm̄ filij dei vocabūt̄
q̄ ad ſcd̄m. in q̄bꝫ ꝯſiſtit btitudo. Ponunt̄ aūt in ipſis
duabꝫ btitudinibꝫ vltimis tāq̄ merita effect⁹ vite acti
ue. q̄bꝫ hō diſponit̄ ad vitā ꝯtēplatiuā. ſ. mūdicia cordiſ
qua ꝑficit̄ in ſeipo ⁊ pacificatio q̄ ꝑficit̄ q̄ ad ꝓximū. Qd̄
aūt ponit̄ ꝓ octaua btitudine. ſ. beati q̄ ꝑſecutōꝫ patiūt̄
ꝓpter iuſticiā. qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. nō fac̄ aliā diſtin
ctā de ꝑ ſe ab alijs. ſ ꝫ eſt ſm̄ b. tho. vbi. ſ. q̄dā ꝯfirmatio
⁊ manifeſtatio oīm p̄cedētiū. Ex h̄ em̄ ꝙ aliq̄s eſt firma
tus in paupꝑtate ⁊ mititate ⁊ alijs ſeq̄ntibꝫ. ꝓuenit ꝙ ab
his bonis ꝓpt̄ nullā ꝑſecutiōꝫ recedit. vñ octaua illa ꝑti
net ad ſeptē p̄cedētes. Et ꝑſecutiōꝫ quidē patiūt̄ dupl̄r.
videlicet vl̄ ab infidelibꝫ ⁊ tyrānis exterioribꝫ. vl̄ a pra-
uis fidelibꝫ ꝑ publica mala. vt habet̄. ij. q. j. §. Eſt ⁊ aliō
Itē nō eſt ꝯ p̄dicta qd̄ Lucas. vj. c. referēs btitudines a

De hoc ꝙ videntur euāgeliſte diſcorda-re quo ad numeꝝ beatitudinum

xp̄o expꝛſſas. ponit tm̄ q̄ttuor. qꝛ ſm̄ b. Tho. mathe⁹ nar-
rauit ſmonē dn̄i factū ī mōte diſcipul̄. vbi ſeptē expꝛſſit
btitudines q̄s Aug. attribuit donis tāq̄ ꝑfectioꝛibꝫ ho
minibꝫ. Lucas v̄o narrat aliū ſmonē factū turbis in lo-
co cāpeſtri. vñ btitudines narrāt̄ ab eo ſm̄ capacitateꝫ
turbaꝝ q̄ ſolā voluptuoſam ⁊ tp̄alē btitudinē nouerant
Vñ dn̄s ꝑ illas q̄ttuor beatitudies expꝛſſas excludit q̄
ad p̄dictā beatitudinē terrenā ꝑtinere videt̄. q̄ꝝ p̄mum
eſt vt bn̄ ſit hoī q̄tū ad abūdantiā bonoꝝ exterioꝝ. qd̄
excludit̄ ꝑ h̄ qd̄ dic̄. btī paupes. Secundū eſt vt bn̄ ſit
hoī in cibis ⁊ potibꝫ. qd̄ excludit̄ cū d̄r. Btī q̄ eſuriunt.
Tertiū vt bn̄ ſit ei q̄tū ad cordis iocūditatē. qd̄ tollitur
cū d̄r. Btī q̄ lugēt. Quartū vt bn̄ ſit ei q̄tū ad exteriorē
hoīm fauorē. qd̄ aufert̄ cū ait. Btī eritis cū vos oderīt
homies. Vñ Amb. attribuit has v̄tutibꝫ cardinalibus.
Paupꝑtatē dic̄ ꝑtiere ad tp̄antiā. q̄ illecebroſa nō querit
eſuriē iuſticie. qꝛ q̄ eſuriūt ꝯpatiūt̄ ⁊ cōpatiēdo largiūt̄.
Fletū ad prudētiā. cui⁹ ē flere occidua. Pati odiū hoīm
quo ſcꝫ quis odit̄ ab alijs ꝓpter bonū. ad fortitudineꝫ ꝑ
tinet.

Beatitudines aūt ſe. §. II.

ptē q̄ ponūt̄ Mat. v. ꝯuenīētiſſime enumerāt̄ ſm̄ btm̄
Tho. j. ij. q. lxix. Ad cui⁹ euidētiā ꝯſiderandū eſt ꝙ tri-

De tripli ci btitudi ne quam aliq̄ poſu erunt.

plicē beatitudinē aliq̄ poſuerūt. Quidā ei poſuerūt bea
titudinē in vita voluptuoſa. Quidā ī vita actiua. Qui
dam in vita ꝯtēplatiua. Hē aūt btitudines diuerſimo-
de ſe hn̄t ad beatitudinē futurā. cui⁹ ſpe dicimur h̄ btī.
Nā btitudo voluptuoſa qꝛ falſa ē ⁊ rōni ꝯtria. impedim
tū eſt future btitudinis. Btitudo v̄o actiue vite ē diſpo
ſitiua ad beatitudinē futurā. Beatitudo aūt cōtēplati-
ua ſi ſit ꝑfecta eſt ipa btitudo futura eſſentialit̄. ſi ſit īꝑfe
cta eſt q̄dā inchoatio ei⁹. Vñ dn̄s ꝓpoſuit q̄ſdā btitudi-
nes q̄ſi remouētes īpedimentū btitudinis voluptuoſe.
Cōſiſtit em̄ vita voluptuoſa ī duobꝫ. Pꝛīo ī affluentia
bonoꝝ exterioꝝ q̄ ſunt diuitie ⁊ honores. a q̄bꝫ retrahit̄
hō ꝑ v̄tutē. ſic vt moderate eis vtat̄. Per donū autē ex-
cellētiori mō. vt. ſ. hō totalit̄ ea ꝯtēnat. Vñ p̄ma beatitu
do ponit̄. Btī paupes ſpū. qd̄ p̄t referri vl̄ ad ꝯtēptum

Quō per ſingl̄a do na ⁊ ſin-gulas be-atitudies hominez diſponūt ad beati-tudinem.

diuitiaꝝ. ⁊ ſic exponit̄ paupes ſpū. i. volūtate. vl̄ ad ꝯtē
ptū bonoꝝ. qd̄ fit ꝑ hūilitatē. ⁊ ſic exponit̄ a grego. pau
peres ſpū. i. hūiles. Scd̄o vita voluptuoſa ꝯſiſtit in ſe-
quēdo ꝓprias paſſiōies ſiue iraſcibil̄ ſiue ꝯcupiſcibil̄. A
ſeq̄la aūt iraſcibil̄ retrahit v̄t⁹. ne hō ſupfluat in eis ſm̄
regl̄am rōis. Donū aūt excellētiori mō. vt. ſ. hō ſm̄ volū-
tatē diuinā totalit̄ ab eis trāq̄ll⁹ reddat̄. Vñ ſcd̄a btitu
do ponit̄. Btī mites. A ſeq̄la aūt paſſionū ꝯcupiſcibiliſ
retrahit v̄t⁹ moderate hmōi paſſiōibꝫ vtēdo. Donū v̄o
ſi neceſſe fuerit totalit̄ eas abijciēdo. q̄nimo ſi neceſſariū
fuerit volūtariū luctū aſſumendo. vñ tertia btitudo eſt.
Btī q̄ lugēt. Actiua v̄o vita in his p̄cipue ꝯſiſtit q̄ ꝓxi-

mis exhibem⁹. vel ſub rōe debiti. vl̄ ſub rōe ſpōtanei be
neficij. ⁊ ad p̄mū q̄dē nos v̄tus diſponit. vt ea q̄ dēmuſ
ꝓximis nō recuſem⁹ exhibere. qd̄ ꝑtinet ad iuſticiā. Do-
nū aūt ad h̄ ipm abūdantiori q̄dā affectu nos inducit.
vt ſic feruēti deſiderio iuſticie opa īpleamus. Vñ q̄rta
btitudo ponit̄. Btī q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā. Circa vero
ſpōtanea dona nos ꝑficit v̄tus. vt. ſ. donem⁹ q̄bꝫ ratō di
ctat eſſe donandū. puta amicꝫ vl̄ alijs nob̄ ꝯiunctis. qd̄
ꝑtinet ad v̄tūtē liberalitatꝫ. Sꝫ donū ꝓpter dei reuerētiā
ſolā neceſſitatē ꝯſiderat in his quibꝫ gratuita bn̄ficia p̄-
ſtat. Vñ Luc. xiiij. d̄r. Cū facis prandiuꝫ ⁊c̄. noli vocare
amicos ſꝫ paupes. qd̄ ꝓprie eſt miſereri. Et iō q̄nta beati-
tudo ponit̄. Btī miſericordes. Ea v̄o que ad vitā cōtem
platiuā ꝑtinēt. vel ſunt ipa beatitudo finalis vl̄ aliqua
inchoatio ei⁹. Et iō nō ponit̄ in beatitudinibꝫ tanq̄ me
rita ſꝫ tanq̄ p̄mia. ea ſcꝫ q̄ ꝑtinēt ad ꝯtemplatiuā vitaꝫ
vt ſupra dictū eſt. Ponunt̄ aūt tanq̄ merita quedā ꝑti
nentia ad actiuā vitā. q̄bꝫ homo diſponit̄ ad ꝯtempla-
tiuā. Effect⁹ aūt vite actiue q̄tuꝫ ad v̄tutes ⁊ dona q̄bꝫ
homo ꝑficit̄ in ſeipo eſt mūdicia cordis. vt ſcꝫ mēs hoīs
paſſionibꝫ nō inquietet̄. Unde ponit̄ ſexta btitudo. Be
ati mūdo corde. Quantū ad v̄tutes ⁊ dona q̄bꝫ homo
ꝑficit̄ in cōpatione ad ꝓximū. effectus vite actiue ē pax
ſm̄ illud Eſa. xxxij. Op⁹ iuſticie pax. ⁊ iō ſeptima btitu-
do eſt. Beati pacifici. Q. aūt in ſcriptura ſacra ponant̄
alie plures beatitudines. vt illa Job. v. Beatus q̄ corri-
pitur a dn̄o. Et illa p̄mo pſ. Beatus vir q̄ non abijt in
conſilio ⁊c̄. Neceſſe eſt ſm̄ b. thomā. vbi ſupra. oms il-
las ad ſeptē beatitudines reduci. vel quantū ad merita.
vel q̄ntū ad p̄mia. qꝛ neceſſe eſt ꝙ oms ꝑtineāt aliquo
modo vel ad vitā actiuā vel ꝯtemplatiuā. Vñ illa. Be
atus q̄ corripit̄ a dn̄o ꝑtinet ad beatitudinē luct⁹. Alia
ſcꝫ Beat⁹ vir q̄ nō abijt. ꝑtinet ad mundiciam cordis.
ſicut etiā illud pſ. cxxxix. Beat⁹ q̄ tenebit ⁊ allidet ꝑuu-
los ſuos ad petrā. Qd̄ ſic exponit Amb. q̄ habet cogita
tiones infirmas ⁊ lubricas elidat ad xp̄m. q̄ oms irrati
onales mot⁹ ſui reuerētia ⁊ diſcretione cōminuat. De pe.
di. iij. In ſalicibꝫ. Illō aūt ꝓuer. iij. Beat⁹ q̄ inuenit ſapi
entiā ꝑtinet ad p̄miū ſexte beatitudinis. Et ſic de alijs q̄
poſſent induci.

De premijs dictarū. §. III.

beatitudinū in p̄nti vita. Nota ꝙ Amb. dic̄ illa impleri
⁊ ꝑtinere ad futurā beatitudinē. Aug⁹. aūt dicit ea iple-
ri in p̄nti vita. p̄cipue in ꝑfectis. Chryſ. dicit aliqua ꝑti
nere ad p̄ntem vitā. aliqua ad futurā. Sed beat⁹ Tho.
vbi ſupra dicit ꝙ oīa poſſunt ꝑtinere ad p̄ntem vitā ⁊
futurā. Pro cui⁹ declaratiōe dicit idem ꝙ ſpes que ē de
beatitudine poteſt eſſe in bonis ꝓpter duo. Primo ꝓpter
aliquā p̄parationē ⁊ diſpoſitionē ad futurā beatitudinē
qd̄ eſt ꝑ modum meriti. Alio modo ꝑ quandā inchoati
onē imꝑfectā future beatitudinis in viris ſanctis. etiā ī
hac vita. Aliter em̄ habet̄ ſpes fructificationis arboris
cū vireſcit in frondibꝫ. aliter cū iam p̄mordia fructuū in
cipiunt apparere. Sic ergo ea que tangunt̄ in beatitu-
dinibꝫ tanq̄ merita ſunt quedā p̄parationes ſeu diſpo
ſitiones ad beatitudinē vel perfectā vel inchoatam. Ea
vero que ponunt̄ tanq̄ premia poſſunt eſſe vel ipa be-
atitudo perfecta. ⁊ ſic ꝑtinent ad futurā vitā. Vl̄ aliqua
inchoatio beatitudinis. ſicut eſt in viris perfectis. ⁊ ſic p̄
mia pertinent ad vitā preſentē. Cum enim aliquis inci
pit proficere in actibus virtutum ⁊ donorū poteſt ſpera
re de eo qd̄ ꝑuenit ad perfectionē patrie. Q. implea-
tur premia illa in preſenti. ſic declarat beatus Thomas
poſt Auguſtinum. Regnum celorum poteſt intelligi
perfecte ſapientie initium. ſcd̄um ꝙ incipit ſpiritus in
eis regnare. Poſſeſſio terre ſignificat affectum bonum

anime requieſcẽtis p deſideriũ ĩ ſtabilitate hereditatꝫ ſu pne.q̃ p terrã ſignificat̃. Cõſolãtur ĩ hac vita ſcꝫ q̃ ẽ para clytus.i.ↄſolator pticipãdo. Saturant̃ ꝛ ĩ hac vita illo cibo de q̃ chriſt⁹. Meus cibꝫ ẽ.vt faciã volũtatẽ eius q̃ miſit me. In hac etiã vita cõſequũtur hoĩes dei miſeri⸗ cordiã. Ac etiã purgato oculo p donũ intellect⁹ de⁹ q̄dã mõ videri pt. Silr̃ ꝛ in hac vita q̃ motus ſuos pacifica uit ſeu pacificãt ad ſimilitudinẽ accedẽtes filij di vocãt̃ Hec tamẽ om̃ia pfectius erũt in patria.

De premijs dictaꝝ. §. IIII.

btĩtudinũ quõ ↄuenietiſſime aſſignãtur ꝑut pcipiunt̃ in vita futura. Et hoc ↄſiderata ↄditõe ſm tres beatitu dines ẽ aſſignatas. Tres eñi p̃mie accipiunt̃ p retractõꝫ ab his ĩ q̃bꝫ vita voluptuoſa ↄſiſtit quã hõ deſiderat q̃ rẽs illõ q̃d nat̃alr̃ deſiderat̃. Sꝫ h̃ nõ dꝫ q̄rere niſi ĩ dõ. nõ aũt ĩ rebꝫ tp̃alibꝫ ꝛ caducꝭ. Et iõ p̃mia triũ p̃maꝝ be⸗ atitudinũ accipiũtur ſm ea q̃ ĩ btĩtudine terrena aliq̃ q̃ rũt. Querũt eñi hoĩes ĩ rebꝫ exteriorıbꝫ.ſ.diuitijs ꝛ ho⸗ noribꝫ excellẽtiã quãdã ꝛ abũdãtiã. q̃ꝝ vtrũqꝫ imꝑtat regnũ celoꝝ p q̃d hõ ↄſeq̃t̃ abũdãtiã ꝛ excellẽtiã bonoꝝ in dõ. Et iõ regnũ celoꝝ dñs paupibꝫ ſpũ ꝑmittit. Que rũt etiã homĩes feroces ꝛ immites p bella ꝛ litigia ſecuri tatẽ ſibi acq̃rere inimicos ſuos deſtruẽdo. vñ dñs repmi⸗ ſit ſecurã ꝛ q̃etã poſſeſſionẽ terre viuẽtiũ p quã deſignat̃ ſoliditas bonoꝝ eternoꝝ. Querũt etiã hoĩes ĩ ↄcupiſcẽ⸗ tijs ꝛ delectatõibꝫ habere ↄſolatõem ↄtra mũdi hui⁹ la⸗ bores. ꝛ iõ ↄſolatõeꝫ lugẽtibꝫ repmittit. Alie vero due pti nẽt ad opa actiue beatitudinis que ſunt opa vtutũ ordi nãtiũ hoĩem ad ꝑximũ. a q̃bꝫ opibꝫ aliq̃ retrahũt̃ ꝑpter inordinatũ amorẽ ꝑprij boni. ꝛ iõ dñs illa p̃mia attribu it his beatitudinibꝫ. ꝑpter q̃ homĩes ab eis diſcedũt. Di ſcedũt eñi aliq̃ ab opibꝫ iuſticie nõ reddẽtes debitũ: ſed potius aliena rapiẽtes vt bonis tp̃alibꝫ repleant̃. ꝛ ideo dñs eſuriẽtibꝫ iuſticiã ſaturitatẽ repmiſit. Diſcedũt aliq̃ ab opibꝫ mĩe ne ſe ĩmiſceãt miſerijs alioꝝ.ſ.indigendo. ꝛ iõ dñs miſericordibꝫ miam repmittit. per quã liberãt̃ ab om̃i miſeria. Alie vero due ptinẽt ad ↄtemplatiuã bea⸗ titudinẽ. ſeu felicitatẽ. At ideo ſm ↄueniẽtiã diſpõnũ q̃ ponũtur in merito p̃mia reddũtur. Nã mũdicia ocl̃i di ſponit ad clare videndũ. Vñ mũdis corde dei viſio pro mittit̃. Cõſtituere vero pacẽ vel in ſeipo vl̃ inter homĩes manifeſtat hoĩem eſſe dei imitatorẽ. q̃ ẽ dñs vnitatis ꝛ pa cis. ꝛ iõ p p̃mio reddit̃ gl̃ia dei filiatõis. q̃ ẽ ĩ pfcã ↄiun⸗ ctiõe ad deũ p ſapĩam cõſũmatã. Et vt dt Chriſ. om̃ia iſta p̃mia vnũ ſũt in re.ſ. ipa beatitudo eterna. Sꝫ qꝛ eã intellectus nõ capit human⁹ iõ opꝫtuit p diuſa nob no⸗ ta deſcribere obſuata ↄueniẽtia ad meritũ. Itẽ ſic octa⸗ ua beatitudo ẽ q̄dã firmitas oĩm p̃cedẽtiũ. ita debet̃ ſi⸗ bi oĩm btĩtudinũ p̃mia. ꝛ iõ redit ad caput vt intelligã tur ſibi oĩa p̃mia ↄſequẽter attribui. Vl̃ ſm Amb. pau peribꝫ ꝑmittit̃ regnũ q̃ꝫtũ ad gl̃iam anĩe. Paſſis aũt in corpe pſecutõem regnũ q̃ꝫtũ ad gl̃iam corpis. Notãduꝫ etiã q̃ iſta p̃mia ſe hñt p additõem adinuicẽ. Nã pl⁹ ẽ poſſidere terrã regni celoꝝ q̃ꝫ hr̃e ſimplr̃. Nã ml̃ta habe mus q̃ nõ firmiter ꝛ pacifice poſſidemus. Plus ẽ etiam ↄſolari in regno q̃ꝫ habere ꝛ poſſidere. Multa eñi cum dolore poſſidemus. Plus ẽ etiã ſaturari q̃ꝫ ſimplr̃ cõſo lari. Nã ſaturitas abũdãtiã cõſolatõis importat. Mĩa vero excedit ſaturitatẽ. vt plus ſcꝫ accipiat q̃ꝫ meruerit vl̃ deſiderare potuerit. Adhuc ẽ magis videre deũ. ſic ma ior ẽ q̃ ĩ curia regis ñ ſolũ prandet ſed etiã videt faciẽ re⸗ gis. Summã aũt dignitatem habet in domo regia fili⸗ us regis.

Q̃ p̃mia illa ĩ futa vita iple⸗ buntur.

Nota ſcd̃m dominũ. §. V.

Joan. dñici ſup Mat. aliã pulcrã expõem de his ſeptẽ beatitudinibꝫ. q̃ pt p̄dicari in feſto oĩm ſcõꝝ. Et poterit ſumi illud thema Merces vr̃a ml̃ta ẽ ĩ celo. Math. v. Et illõ pſ. cxvij. Beati om̃es q̃ timẽt dñm q̃ ambulãt in vijs ei⁹. Ubi tria nota. Primo inchoatiuũ ſaluatõis ſpũal̃. ibi. Qui timet dñm. ꝛ in h̃ ẽ merces nr̃a. Secun do diuerſificatiuũ ↄuerſatõis vtual̃. ibi. q̃ ambulant in vijs ei⁹. ꝛ ĩ h̃ ẽ merces multa. Tertio cõpletiuũ appetitio nis humanal̃. ibi. beati oẽs. ꝛ h̃ ẽ merces in celo. ꝛ ſic mer ces vr̃a ml̃ta ẽ ĩ celo. Quãtũ ad p̃mũ nota q̃ pncipiũ ſalutis eſt timor. nõ tñ q̃cũqꝫ ſed timor dñi.. Eſa. xxxiij. Diuitie ſalutis ſapĩa ꝛ ſcĩa. timor dñi ipe theſaurus ei⁹ Pſ. ix. Initiũ ſapie timor dñi. Vñ nõ dr̃ h̃ ſimpliciter Btĩ q̃ timẽt. ſꝫ beati q̃ timẽt dñm. Aliq̃ eñi hñt timoreꝫ mũdi. ſcꝫ nõ diſplicendi hominibꝫ. Sic timuit adã ñ diſ plicere vxori ꝛ ↄtriſtari eã. Aliq̃ timẽt pelli ſue. vt petruſ ꝑpter q̃d negauit chriſtũ. Hinc Aug. xj. q. iij. Timendo mortẽ carnis tue dab mortẽ anĩe tue.ſ. qñ q̃s ꝑpter h̃ fac̃ ↄ p̃cepta. Alij timẽt p̃cipue penã inferni. nõ timẽtes deuꝫ offendere ſi exiſtimarẽt infernũ nõ eſſe. Sed dt Joã. ĩ p ma canonica q̃ timor tal̃ qui ſcꝫ dr̃ ſeruil̃ nõ ẽ ĩ caritate nec ſufficit ad ſalutẽ q̃ꝫuis diſponat ad eã. Vñ Aug⁹. Cũ p timorẽ gehẽne aliq̃s ſibi cauet a malo fiet paula⸗ tim ↄſuetudo iuſticie. ꝛ incipit q̃d bonũ erat amari. xxiij q. vj. Nullũ igit̃ hoꝝ timoꝝ eſt pncipiũ ſalutis ſꝫ timor dñi q̃ ſcꝫ q̃s abſtinet a malo ꝛ bonũ facit. ne dõ diſplice at ipm ſup oĩa amãs. Et ĩ iſto timore ẽ merces magna ꝛ multa. Merces vr̃a.i. vr̃m qui timetis. Eccl̃. ij. Qui ti⸗ metis deũ credite illi. ꝛ ñ euacuabit̃ merces vr̃a. Signũ huius timoris ẽ illõ q̃d dr̃ Eccl̃i. vij. Qui deũ timet ni⸗ hil negligit ſcꝫ coꝝ q̃ ſũt neceſſaria ad ſalutẽ. Quãtuꝫ ad ſecũdũ nota q̃ multe ſunt vie que oẽs hñt dictũ pn⸗ cipiũ ſcꝫ timoris q̃bꝫ ꝑueniũt ad celũ ꝛ ad btĩtudinẽ ve⸗ rã. Et vt dr̃ ꝑuer. iij. Vie eius vie pulcre. ſm aũt q̃ repe riũtur ſeptẽ ſtatus hoĩm ĩ eccl̃ia militãti. ſic ĩ iſto euãge⸗ lio notãtur ſeptẽ vie ſalutis. p q̃s itur ad btĩtudinẽ vt q̃ libet vadat p viã ſuã. Et beati oẽs q̃ ambulãt in vijs e.

Sũt vie ad btĩtudĩeꝫ ſm q̃ eti⸗ am ſepteꝫ ſũt ſtatus in eccleſia militanti.

Primus ſtatus ẽ eccliaſticoꝝ ſiue religioſoꝝ ſiue aliorũ clericoꝝ. ꝛ hoꝝ via ẽ paupertas ſpũs. Et tunc ſũt btĩ ſi de mundo nihil querũt q̃ deo ſũt mãcipati. Nõ eſſet vene⸗ nũ in eccl̃ia dei ſi mũdi ambitio ꝛ auaricia nõ poſſideret eoſdẽ. Ad h̃ faciũt autoritates. xij. q. j. Clericus. ꝛ. c. Cui portio. Secũdus ſtatus ẽ doctoꝝ ſcĩa p̃ditoꝝ. ꝛ horũ via p̃cipua ẽ humilitas. Nã vt dr̃ Prou. xj. Ubi humi litas ibi ſapĩa. ſcĩa ãt inflat ſm apl̃m. ſed beati mites. id eſt humiles. hi eñi poſſidẽt terrã lacte ꝛ melle manantẽ id eſt intellectũ dulcẽ ſcripturaꝝ q̃ ſuꝑbis clauditur ꝛ cõ tentioſ ꝛ cauilloſis laicis ꝛ prophanis. Propterea ſcd̃m Dioni. moyſes habuit magnã noticiã de diuinis qꝛ mi⸗ tiſſimus erat ſup terrã ꝛ humil̃. Poſſidẽt etiã iſti terraꝫ ſcꝫ eccl̃ie. qꝛ tales regũt vl̃ regere dñt alios. Terti⁹ ſta⸗ tus ẽ ſolitarioꝝ vl̃ peniteñtiũ. ꝛ hoꝝ via ẽ ↄtinue lugere. ſua ꝛ alioꝝ pctã. q̃ſi luce gr̃e egeãt ſp. ꝛ iõ ſũt btĩ. Vñ au guſti. dt. d̃ vero penitẽte q̃ ſp dꝫ lugere. de pe. diſt. iij. Si apl̃s. Eſt aũt duplex genus lachrymaꝝ ſeu compuncti⸗ onis.ſ. doloris peccatoꝝ. ꝛ amoris ſupernoꝝ. q̃ figurate ſunt p irriguũ ſupius ꝛ inferius. q̃d dedit Caleph axe filie ſue ꝛ filio ſponſe Othoniel̃. Judi. j. Expõſitõnem ipſius figure ponit beatus Gregori⁹ circa finẽ tertij li⸗ bri dialogoꝝ. Quatuor ſtatus ſequẽtes ſunt ſeculariuꝫ

De dupli ci genere lacrimaꝝ

Primus eſt principum ſeu rectorũ: quorũ ſtudium de⸗ bet eſſe circa ſequelã iuſticie. Juxta illud Sap. j. Diligi⸗ te iuſticiã qui iudicatis terrã. Nam beati qui eſuriũt et ſitiunt iuſticiam. dicit ſaluator in quarta beatitudine. Summũ eñi bonum in rebꝫ humanis eſt iuſticiã cole re. ꝛ ſua vnicuiqꝫ iura ſeruare. Gregorius in regiſtro. Et Iſido. dt. ix. di. Juſtũ ẽ pncipẽ obtẽꝑare legibꝫ ſuis. ꝛc̃. Quint⁹ ſtat⁹ eſt diuitũ. ꝛ hoꝝ via eſt inſiſtere opibꝫ mi⸗

ſicut fecerūt abraā.loth.iob.thobias.ꝛ multi aliȷ̄ ī veteri teſtamēto. Vñ ſaluatoꝛ dic. Facite vob amicos de mam mona iniq̄tatis.i.diuitijs vt recipiāt vos in eterna tab/ nacula. Beati miſericordes ſequit in q̄nta beatitudine quoniā ipi miſericordiā ↄſequent. Diuitib aūt q̄ n̄ ſūt miſerti paupeꝝ dicet. Ite maledicti in ignē eternū. Sic patuit in diuite epulone. Sext᷒ ſtat᷒ eſt reb familiari/ bus deditoꝝ. vt artifices. mercatores matrimonio ſctō vtētes. Et de iſtis dr. Beati mūdo corde. Nā ſi coꝛ ē mū dum ꝛ man᷒.id eſt.opa erūt mūda. Principiū em̄ omis peccati a corde ꝑcedit ꝓpter qd̄ dr Prouer.iiij. Omi cu/ ſtodia cuſtodi coꝛ tuū. qm̄ ex ipo vita ꝑcedit.ſ.gratie. q̄ deus videt. Hac mirabiliter fulſit Iob.xxxi.in coniugio poſit᷒.ꝛ dicebat inter cetera. pepigi fedus cū oculis mei/ is ne cogitarē q̄d de v̄gine. Septim᷒ ſtat᷒ eſt infirmoꝛū ꝛ paupeꝝ q̄ deſpecti multa incōmoda patiunt. Et ſi hi ſunt pacifici.i.q̄ patiēter tolerāt.ꝛ pacē cū deo faciūt.di/ mittētes pctā ꝓpter q̄ cōiter mittūt in aduerſa ſūt beati. Iob.v. In ſex tribulatiōib liberabit te.ꝛ ī ſeptima non tāget te malū. Et ſic ꝑ has vias incedētes ad eternā be atitudinē ꝛ mercedē ꝑueniūt.vbi ē merces multa ſm il/ lud dictum abrae Gen.xv. Merces tua multa nimis.

Quātū ad tertiū vbi notat cōplemētū hūani deſide/ rij qd̄ eſt btītudo.dr btī omēs.ſ.tales erūt. Et h̄ in celo. vbi eſt oīs ꝑfectio ſupradictaꝝ beatitudinū. ſꝫ alio mo/ do q̄ꝫ hic. Illa em̄ glīa hꝫ ſpūs paupꝑtatē.qꝛ nihil concu piſcit.qm̄ illū hꝫ q̄ eſt ſuꝑ oīa.ſ.deū. Iō ḡ ſunt pauperes ſpū.qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ.i.de᷒. Itē ibi nulla eſt ad/ uerſitas. Nō em̄ eſuriēt neqꝫ ſitiēt ampli᷒.vt dr Apoc. xxi. Et iō q̄libet eſt mitis.nulla ibi ira vl̄ odiū vel mala rūſio hꝫ locū.ſꝫ terrā viuētiū pacifice poſſidēt. Reperit ibi ſūma gr̄aꝝactio cātantib cūctis. Sanct᷒ ſanctus ꝛc̄ Et talis regratiatio eſt totalis non ꝑtialis. qꝛ ī veritate cognoſcūt a ſe nihil hr̄e. Et h̄ eſt lugere.i.luce egere. Co/ gnoſcūt em̄ ſe in ꝓpria natura egere ſꝑ.ſꝫ dei gr̄a ſꝑ gau/ dere ꝛ ↄſolari.ps̄.cxlix. Exultatiōes dei ī gutture coꝛuꝫ. Nulla eſt ibi inoꝛdinata dilectio. Et iō nō ↄtriſtat fili᷒ d̄ dānatione pr̄is.nec ecōuerſo. ſꝫ iuſticiā dei venerāt cuꝫ ſumma leticia.iuxta illd̄ ps̄.lvij. Letabit iuſt᷒ cū viderit vindictā. Et ſic ipam iuſticiā eſuriūt ꝛ ſitiūt. q̄ q̄dē iuſti cia nō fundat in crudelitate ſꝫ diuīa mīa. Nā ſi de᷒ dā/ nandos ad ↄdignū puniret eos ambularet. ſꝫ cū eis mi/ ſericorditer agit.naturā ꝑſeruās ab annihilatiōe īpoſitꝭ penis ꝑſeruatiōis. Sicut medic᷒ miſericordit agit cum infirmo ponēdo vnguentū coꝛroſiuū ſuꝑ plagā inſana/ bilē.ne citius putrefacta ꝑducat ad moꝛtē. Leticia coꝝ eſt ꝙ diuinā miſericoꝛdiā in om̄ib vijs ſuis ↄſpiciūt in dānatis ꝛ in ſe. Et ſic miſericoꝛdes miſericoꝛdiā ↄſequū tur.ꝑut mīa dr mira ſuauitas rigās coꝛda. Et hec mīa ſūma cā eſt dilectiōis in btīs.vt q̄libet ex dulcedīe amo ris dicat. Miſicoꝛdias dn̄i in eternū cātabo. O q̄ꝫ cla ra viſio ibi exiſtit ꝛ q̄ꝫ vniuerſal̄. Quid eſt em̄ qd̄ nō vi deant q̄ videntē oīa vidēt. Et h̄ iō qꝛ mūdi ſunt coꝛde. Dicit em̄ de ipis Apoc.xiiij. Sine macula ſunt an̄ thꝛo num dei.vt nec minimū veniale poſſit ibi reꝑiri. Eſt ibi ſecuritas ꝑpetua ſine q̄ nō foꝛēt beati. ꝛ hec eſt pax eis. Vñ pacifici ꝛ filij dei vocabunt. Eſa.xxxij. Sedebit po pulus in pulcritudine pacis in req̄e opulenta. quia ſm ps̄.cxlvij. Confoꝛtauit ſeras poꝛtaꝝ tuaꝝ.i.ſuꝑne hieru ſalē.vt null᷒ inimic᷒ poſſit accedere ꝛ eos ꝑturbare.nul lus ciuis exire.ibi eſt ſūma cōgratulatio de ꝑpeſſis ꝛ op ꝑſſis in mūdo. Iuuat em̄ meminiſſe maloꝝ militie ꝛ pu gne ꝛ q̄ꝫ ꝑiculoſe pro q̄ tn̄ coꝛonati. Vñ ſūmā iocūditatē hn̄t. Et iō beati q̄ ꝑſecutionē patiūtur ꝓpter iuſticiā ꝛc̄. Et ſic beati oēs q̄ inchoātes a timoꝛe inceſſerūt ꝑ vias ꝑdictas.ſ.paupꝑtatē.hūilitatē.lachꝛimoſitatē.eq̄tatē.pie tatē.puritatē.eq̄nimitatē hoꝝ merces multa eſt in celo.

In margin: Mercēs ↄplet/ ta ꝛ ꝑfectā beatitu/ do erit in celo

Alia adaptatio de ſe/.§.VI

ptē beatitudinib ad ſeptē etates cuiuſlibet ſm dn̄m io annē dn̄ici ſuꝑ math. Et pt̄ ſumi ꝑ themate in feſto om niū ſanctoꝝ illud. Beati eritis. Math.v.ꝛ īduci illd̄ ps̄. cxviij. Beati immaculati in via.maculā ꝓꝑꝛie in aīam ī ducit ſolū moꝛtale peccatū.ſm tho.in.iiij. Illi ḡ q̄ īmacu lati viuūt in pn̄ti tpe.i.ſine moꝛtali.vel de ipis peniten/ tes ſalti decedūt īmaculati.i.ſine crimīali.hi erūt beati. Nā ſi aliqd̄ moꝛtale repiat in trāſeunte de via moꝛtꝭ ad aliū ſtatū.vt dr̄ aug.etna illū flāma trucidabit.di.xxvi. .§.alias. Vita aūt pn̄s diſtinguit ꝑ ſeptē etates.in q̄b oībus regulat nos xp̄s ꝑ ſeptē beatitudines in euāgelio mat.v. Oēs iſtas q̄ aliud nō ſunt q̄ꝫ actus virtuoſi de/ bet q̄libet hr̄e ſimul habitualiter. Licet q̄libet ꝑ ſe adap tari poſſit vni etati hoīs. Prima igit etas infantia vſ qꝫ ad ſeptenniū eſt humilis ꝛ pauꝑ ſpū. Niſi em̄ conuer ſi fueritis ꝛ efficiamī ſicut ꝑuuli hi ꝛc̄.i.hūiles ꝛc̄. math. xviij.hec ḡ eſt beata.qꝛ ait ipē. Sinite ꝑuulos venire ad me.taliū em̄ eſt regnū celoꝝ.ꝛ ſicut illi ſunt beati.ꝛ ipoꝝ eſt regnū celoꝛū.ſic qui erunt pauꝑes ſpū erūt btī.ꝛ coꝝ eſt regnū celoꝝ. Sc̄da etas pueritia vſqꝫ ad ānos.xiiij quadā alia ſpē hūilitatis refulget.ꝛ faciliter placat. et h̄ eſt eſſe mitē. Ipi etiā ſunt beati q̄ peccare nō poſſunt.ſ. quouſqꝫ habent vſum rationis. Nam ante vſū rationis ſicut nec moꝛtaliter ſic nec venialiter peccat ſm.b.tho. Et multis tamē habet vſus rationis ante.xiiij. q̄uis iura ponūt illū eſſe annū diſcretionis in maſculo. Sic ꝛ mi/ tes poſſident terrā viuentiū.ps̄.xxxvi. Manſueti autē hereditabunt terrā ꝛc̄. Tertia etas ſubijcit tētatiōib᷒ multis.que dr̄ adoleſcentia vſqꝫ ad annū.xxviij. Mun dus em̄ tunc delectat. Allicit caro.hoſtis impugnat.ꝓ/ pter quod dicit Ecc̄.vlt. Adoleſcentia ꝛ voluptas vana ſunt.ꝛ.xij.q.i. Omis etas prona eſt ad malū ab adoleſcē tia ſua.nil incertius vita adoleſcentiū. Remediū ergo ē tunc penitentia ſe macerare.ꝛ in continuo luctu contra peccata perſeuerare. Exemplū de cecilia que cilicio mem bꝛa domabat.deum gemitibus exoꝛabat.biduanis ꝛ tri duanis ieiunijs ꝛc̄.ꝛ ſic beati qui lugent ꝛc̄. Oꝛatio em̄ vt dicit gloſa deum lenit.lachꝛima cogit.ſcilicet exaudi re ꝛ ſubuenire ꝛ conſolari. Thobie.iij. Poſt lachꝛimati/ onem ꝛ fletum exultationem infundis. Quarta etas eſt iuuentus vſqꝫ ad annū.xl.quia magis inhiat lucris ꝑ phas ꝛ nephas extoꝛquet que ſua non ſunt.robur eti am iuuenturis animū preſtat. Ideo iniuſta ꝑlia niſi foꝛ titer caueatur cōmittit. Sed pecunia male acquiſita coꝛ pus animāqꝫ cōmaculat. ait Amb.ꝛ iteꝝ omēs cupidi. oēs auari.giezi leꝑꝛā cū diuitijs ſuis poſſidēt eterno cru ciatu ꝛ breui fructu.i q.i. Tito.ꝛ ideo tu iuuenis ſitim et eſuriem habeas continue iuſticie ꝛ virtutis ſinceritatis ꝛ ſanctitatis.ſi vis eſſe beatus. Beati q̄ eſuriūt ꝛ ſi.ꝛc̄. et alibi. Beatus vir q̄ poſt auꝝ nō abijt nec ſꝑauit in pe/ cunie theſauris. Quinta etas que dicit virilitas aut ꝑfectio viri iam ad occaſum declinat.hec debet ꝛ contra cōmiſſa ꝓuidere.vt deleant peccata ꝛ elemoſinis inſiſte/ re.ſi etiā tolenda non cōmiſit.quia non poꝛtabit ſecum bona mundi. Et ſiue ergo commiſit ſiue non. miſericoꝛ/ diter viuat. Nam ad examen iudicis currit vbi miſeri/ coꝛdibus miſericoꝛdia dat.ꝛ crudelibus ſm ꝙ male geſ ſerunt. Iudiciuꝫ enim ſine miſericoꝛdia fiet iſti qui non fecit miſericoꝛdiam ꝛc̄. Econtra.ps̄.cxi. Iocūdus homo qui miſeretur ꝛ commodat. diſponit ſermones ſuos in iudicio. Poterit enim talis allegare oꝛdinationem a chꝛi ſto factam Matthei.xxv.cum dixit. Venite benedicti patris.mei ꝛc̄. Eſuriui enim ꝛ dediſt.ꝛc̄. Sed notan/ dum eſt qd̄ dicit Auguſtin᷒ in encheridion ꝛ obſeruan/ dū.dicit em̄ ꝙ q̄ vult oꝛdinate dare elemoſynā debꝫ a ſe

pͥmo incipe. ⁊ eā ſibi pmitꝰ dare. Eſt enī elemoſina opꝰ
miſcdie veriſſime ꝺ q̄ dcm̄ ē. Fili miſerere anime tue pla
cēs ꝺo. Btī ḡ miſericoꝛdes. ⁊c̄. Sexta etas q̄ ē venerā
da ſenectꝰ. Coꝛpe q̄dē ſi vult mūda ē. Deficiēte enī natu
rali caloꝛe caro vt ī plūbꝫ mlt̄ū frigeſcit. Et ſic etiā artus
ad actualia pctā īmunes q̄ſi reddūtur. Solus em̄ ſenex
eſt loq̄citate potēs. Sua ḡ pctā ex coꝛde pcedūt. niſi fue
rit obſtinatꝰ vſq ad illō tps ī mal'. Nā vt ꝺꝛ Prou. xxij.
Adoleſcēs iuxta viā ſuā ambulās etiā cū ſenuerit non
recedet ab ea. Quales fuerūt illi ſenes q̄ falſo accuſaue-
rūt ſuſannā. qꝛ nō valuerūt turpitudinē exercere cuꝫ ea
vt ſolicitauerāt alias decipe. Dan̄. xiij. Et ſic legiꝛ ꝺ illo ſene
Nicolao. xl. annoꝝ luxurioſo. p q̄ btūs andreas oꝛauit.
Hodie ſūt multi t'les ſenes maledicti inueterati dierum
maloꝝ. q̄ denarijs ⁊ lambacitatibꝫ ⁊ mille mōis coꝛrum
pūt pueros. ppt q̄d ꝺ eis ꝺꝛ. laq̄us iuuenū oēs vos eſtis.
Et vt dic Grego. lxxxvj. diſt. tāta. T'les ſenioꝛes grauiꝰ
q̄ ceteri ſūt puniēdi ⁊ arguēdi de ſuis malicijs. Septi
ma etas q̄ ꝺꝛ decrepita. ⁊ nullo vnq̄ annoꝝ numero fi-
nit. pmitꝛ infirmitatibꝫ ⁊ doloꝛibꝫ m'tis. Nā vt ꝺꝛ ī ps̄.
lxxxix. Si ī potētatibꝫ octogīta anni ⁊ āpliꝰ eoꝝ laboꝛ ⁊
doloꝛ. Sed pfectō ſua eoꝝ ē hr̄e pacē ⁊ patiam ī adūſis
Nā ex vna pte lōga expientia fac eos ſuſpectos. ita vt ſi
videāt hoīem ridere putāt q̄ derideat eos. Infirmitas
fac eos ſibimet tedioſos. Vanitas etiā iuuenū q̄rit ſola-
cia ⁊ deriſiōes ex eis. Et ſic optet eos ſecuꝫ ⁊ cū alijs hr̄e
pacē ſi dn̄t bn̄ trāſire. Et btī pacifici. q̄. ⁊c̄. ⁊ q̄m illa etas
plena ē pſecutōibꝫ. Oīa eī elementa vidētur pſeq̄ cū ad
deſtruēdū. iō ſubdiꝛ. Beati q̄ pſecutōem patiūtur pter
iuſticiā. ⁊c̄. Sic ḡ collige in te oēs has ꝟtutes. hn̄do pa-
cē cū oīm̄bꝫ aduerſ ⁊ hominibꝫ. mūdiciā coꝛdis ab iniq̄-
tatibꝫ. Eſa. j. Lauamini mūdi eſtote. auferte malū cogi-
tatōnū vr̄aꝝ. Miſcdiam in opibꝫ. Lu. vj. Eſtote miſeri
coꝛdes. Juſticiā in ꝯuerſatōibꝫ. Sap̄ j. Diligite iuſticiā
q̄ iudicatis terrā. Fletū ex temptatōibꝫ. Jac. iiij. Miſeri
eſtote ⁊ lugete. Mitiratē in ꝯtrectatōibꝫ. Math. xj. Di
ſcite a me qꝛ mitis ſū ait xp̄s. Pauptatē ſpūs ſeu humi
litatē. j. Pe. v. Humiliamini ſub potēti manu dn̄i. Sic
enī eritis īmacl'ati in via. ⁊ p hāc viā pueniet̄ ad pr̄iam
vbi ſunt beati. q̄ ex eo q̄ beati ſunt nō pn̄t nō obtinere
q̄d volūt al's nō cen̄t beati. Nā ſm Aug. Btūs ē q̄ ha-
bet q̄cq̄d vult. Ergo ſi volēt nos eſſe ſaluos ſalui erimꝰ
Et ideo oꝛandi ſūt vt velint. Hic potes dicere q̄re diuer-
ſos ſanctos oꝛamus. ⁊ quō oꝛant p nobis.

Aptatio a 7. b. ad ſeptē etates mundi

Alia adaptatio de .§. VII.

ſeptē beatitudinibꝫ ad ſeptē etates mōi ſm dn̄m Joā-
nē dn̄ici ſup Math. pt ſumi p themate in feſto omniū
ſctōꝝ illō. Beati eritis. ⁊c̄. Mat. v. Et induci illud Boe
cij. de philo. ꝯſol'. q̄ omnis moꝛtaliū cura q̄ multiplici-
um ſtudioꝝ laboꝛ exercet diūſo q̄dē calle pcedit. ad vni
us tn̄ beatitudinis finē nitiꝛ puenire. Sꝫ m'ti nō q̄rēt
tes diligēter ī q̄ ꝯſiſtat ꝟa beatitudo. ⁊ quō pueniat ad
eā cū aliq̄d attingūt de particularibꝫ ꝯditiōibꝫ eiꝰ que
aliqualiter vidētur hr̄e ī iſta vita. h ſiſtūt ⁊ ponūt fineꝫ
ſuū. Sicut aliqui in diuitijs. alij in potētijs. ⁊ huiuſmōi.
Sꝫ iſta doctrina ſeptē btītudinū reduc mōm ad feliceꝫ
ſtatū pmū ⁊ btm̄. a q̄ deuiās p pctā incidit in diuerſos
erroꝛes. Primꝰ enī ſtatꝰ ⁊ pma etas cecidit pter rapi-
nā a regno celoꝝ. Per viā oppoſitā reūti potes q̄ ad p-
mā btītudinē. ſ. Btī paupes ſpī. Secūda etas cecidit
p ābitōnē Nēbroth ⁊ ſuoꝝ ſeq̄ciū turrim ꝯfuſionis edi
ficātiū vt poſſiderēt terrā moꝛtuoꝝ. Reūtere ad poſſeſſi
onē terre viuētium q̄d ꝯtinet ſecūda. qꝛ beati mites. ⁊c̄.
Tertia etas cecidit qꝛ adūſa in texto ſuſtīere nolebat:
imo pſpa putabat adūſa. ⁊ ꝯſolatiōem tm̄ in minimis
req̄rebat. Sed vade ad ꝯſolatōem optatā ⁊ nō cognitā
p luctū mōi pn̄tis. qꝛ btī q̄ lugēt. ⁊c̄. Quarta etas aru
it qꝛ ſitiebat moderamina regni. ⁊ iuſticia calcata peruſi
regna tenebāt. ⁊ ſaturaberiſ regno ppetuo. ſi iuſticia reāꝫ
eſurieris. qꝛ btī q̄ eſuriūt. ⁊c̄. Quinta etas crudelitate
maxima tabuit. vt libri Machabeoꝝ teſtātur. ⁊ crude-
les crudel'r occiſi ſunt. vt habeꝛ ibidē. Igiꝛ qꝛ oīs hō
mīa indiget. p mīam reſurge. q̄ ad q̄ntū. Tūc em̄ miſeri
coꝛs dn̄s natus ē. qꝛ beati miſericoꝛdes. ⁊c̄. Et qꝛ de mū
do coꝛde natus ē. mūdo coꝛde vixit. ſe nobis ondere ve-
nit. cū ſeq̄mur ſi mūdi coꝛde erimus. ⁊ ſic cū intuebimur
qꝛ btī mūdo coꝛde. ⁊c̄. Sed etas ſeptima ſeditiōibus et
guerriſ plēa erit quā ſoli pacifici tute trāſibūt. qꝛ btī pa
cifi. ⁊c̄. Et merito. qꝛ illi pacifici a pſecutōibꝫ nō erūt im-
munes. īmo plus ceteris cruciabūtur. Unde ſeq̄tur ꝺ p-
ſecutōe ⁊ pmio ſuo qꝛ btī q̄ pſecutōem patiūꝛ. ⁊c̄. Ex hiſ
potes facere vnā p̄dicatōem. adde ad ſinglas btītudīes
quō t'lia mala regnāt in mūdo. ⁊ ppterea deſtruūt ipſuꝫ.
Ita vt Joānes euāgeliſta dicat. v. ca. Totus mōs in ma
ligno poſitꝰ ē. Sꝫ de diſcipul' chriſti ꝺꝛ q̄ de mōo non
ſunt. Job. xvij. Et iō ſi volumꝰ eſſe diſcipl'i xp̄i. vt cū eoſ
regnamus in mōre gl'ie opoꝛtet nos habere iſtas beatitu
dines ꝯtrarias ꝯditōnibꝫ mūdanoꝝ. ſicut habuerūt ſā-
cti iſti q̄ꝝ feſta agimus.

De ſingul' beatitudinibꝫ in particulari. Et pͥmo de
paupertate ſpiritus. Capl'm Sextum.

Nunc de ſingulis ha-

rū eſt vidēdū in particulari ſcꝫ ſeptē beatitu-
dinū dilatādo materiā ad vnam p̄dicatiōem
p qualibet beatitudine. Eſt igitur pma Beati paupes
ſpū. q̄m ipoꝝ ē regnū celoꝝ. Math. v. vbi dicit Criſoſt.
in om'a. Sūt q̄dā natural'r ⁊ ex cōplexiōe paupes. hūi
les ⁊ virtuoſi. Sed tales nō ſūt beati. Un̄ ꝺt. nō ſimpl'r
beati paupes ſꝫ addit ſpū. i. illi q̄ ex volūtate ⁊ electōne
ſe humiliāt. Jdo h incipit radicitꝰ euellere ſupbiā qꝛ hec
fuit radix ⁊ fons malicie vniūſe ꝯ quā ponit humilita-
tē velut q̄ddā ſtabile fūdamētū. q̄ ſubiecta cū ſtabilita-
te alia ſupedificanꝛ. hac deſtructa pereūt quecūq bona
ꝯgregaueris. Hec ille.

Sciendū autē q̄ pau .§. I.

ptas ſpūs pt ſumi ⁊ exponi tripl'r. ⁊ hoꝝ ē regnū celoꝝ. Pri
mo ē pauptas ſpūs p verā humiliatōem. Secundo eſt
pauptas ſpūs p inoꝛdinati effectꝰ remotōem. Tertō eſt
pauptas ſpūs p totalē mōi abdicatōem. Primo ḡ dici
tur ſpū paup verꝰ humil'. Un̄ Augꝰ. Pauptas ſpirituſ
ꝺꝛ humilitas ſpūal'. q̄ ſpm̄ inflantē eradicat. euacuat ſeu
extenuat. Nā ſcptura aliqn̄ vocat vētū ſpūm. ſm illud
act. ij. Factꝰ ē repēte de celo ſonꝰ tanq̄ vehementiſ ſpūs
. i. vēti. Supbi enī dicūꝛ inflati. ⁊ q̄ſi vēto diſtēti. Et no-
ta q̄ nō dic xp̄s Beati q̄ nō hn̄t ſpūm. i. vētū. ſ. elatiōis
⁊ inanis gl'ie. qꝛ pene nullus ē. Nulla ē enī tā excelſa vir
tus q̄ dulcedine gl'e nō tāgaꝛ. Et iō ꝺꝛ Btī paupes ſpū
. i. q̄ paꝝ hn̄t ꝺ iſto ſpū ſeu vēto elatōis. ⁊ q̄to q̄s minꝰ
tāgiꝛ eo tāto melꝰ. Eſt āt hūilitas ſm Ber. q̄ vnuſq̄ſq
veriſſima ſui cognitōe vileſcit ſibi ipſi. Et h̄ec m̄gnā cōm
hꝫ vnuſq̄ſq ſe humiliādi. Nā vltra innūeras miſerias
ſuas aīe ⁊ coꝛpis q̄tūcūq ſit pfectꝰ. neſcit tn̄ terminum
ſuū vtꝝ ſaluetꝛ vl' dānetꝛ. Un̄ dixit dn̄s ad Job. Indica
mihi ſi noſti oīa. in q̄ via habitet lux ⁊ tenebꝛaꝝ q̄s ſit lo
cus vt ducas vnūquēq ad terminū ſuū. i. ſm Grego. in
xix. li. moꝛal'. Si te plenam ſciam hr̄e putas dic ī q̄ via
habitet lux. i. ī cuiꝰ mētē veniēs iuſticia impleat. ⁊ tene-
braꝝ q̄s ſit locꝰ. i. ī q̄ iniq̄tas ceca pduret. vt ducas vnū
quēq ad terminū ſuū. i. vt dijudices ſiue is q̄ nūc iniqꝰ
cerniꝛ ī mal' vitā finiat. vl' is q̄ iuſtꝰ cerniꝛ extremitatē vite
ſue iuſte ac pfcē ꝯcludat. q̄s iſta vl' ſaltē īpterriꝰ audiſſe

Triplex pauptas ſpiritus.

Quare chriſtꝰ dixit Beati pauperes ſpiritu. ⁊ non al'r.

Multos videm⁹ quotidie q̄ iuſticie luce reſplendēt. ⁊ ta
men ad finē ſuū nequicie obſcuritate tenebreſcūt. Et cō
tra. Multos tenebris peccatoꝝ inuolutos. ad lucē v̄tu
tum fore reuerſos. aliquos ſemꝑ in bonis ꝑmanere. ali
os ſemꝑ in maliſ. Exempla. Illa gētilitas deo auerſa lu
ce iuſticie deo ꝑfuſa eſt. ⁊ iudea dudū dilecta ⁊ illumina
Exēpla q̄re noſ humiliare d̄bemus. ⁊ rōnes.
ta ꝑfidie nocte cecata derelicta eſt. Latro de cruce intra
uit in regnū. Judas de apoſtolat⁹ gloria demerſus eſt
in tartaꝝ. Ali⁹ latro cū xp̄o crucifixus ꝑſeuerans in ma
lo. inductus eſt ad infernū. Alij apoſtoli ꝑmanentes in
ſancto ꝓpoſito ꝑuenerunt ad regnū. Hec dei iudicia cōſi
derans apoſtol⁹ vas electionis raptus ad tertiū celū de
ſeipo timēs ⁊ humilians ait. Caſtigo corp⁹ meū ⁊ in ſer
uitutē redigo. ne cū alijs p̄dicauerim. ip̄e reprobꝰ inue
niar. Idcirco aūt domin⁹ interrogabat Job. Si nouit fi
nem bonū vel malū quē habituri ſunt luminoſi iuſti. vł
tenebroſi peccatores: dicens. Indica mihi ⁊c̄. Ut alioꝝ
finē cognoſcere nō valens. ad ſuū finē recurrat. quia ſic
alioꝝ. ita nec ſuū neſcit. Et inde neſciens finē ſuū timeat
timēs humiliat. humiliat⁹ de actibus ſuis non ſe extol
lat. ⁊ non elatus ſpiritu ſuꝑbie in arce gratie ꝑſiſtat. Be
ati ergo pauꝑes ſpiritu. id eſt. humiles. quoniā ip̄orum
humiliū eſt regnū celoꝝ. quia vt dicit̄ Prouerbioꝝ. xxix.
Humilē ſpiritu ſuſcipiet gloria. Uel dicunt̄ pauꝑes ſpi
ritu. i. animo. qui ſcȝ omnino nihil ſe habere putant. nec
ſeip̄os. nec corp⁹. nec aīam. nec membra. ſȝ oīa vt com
modata habēt. ⁊ vt alienis vtuntur. Hec Chryſoſtom⁹.
Et ꝑtinet ad ꝑfectā humilitatē. vel etiā regnū celoꝝ. i. p̄
ſidentiā ī eccl̄ia. Dan̄. iiij. Dn̄atur altiſſim⁹ in regno ho
minū. ⁊ cuicūqȝ voluerit dabit illud. ⁊ humillimū cōſti
tuet ſuꝑ eū. Exemplū de petro apoſtolo. ambroſio. nico
lao. gregorio. ⁊ alijs. Secūdo dicit̄ pauꝑ ſpū. i. volū
tate. Sunt eīm aliqui pauꝑes neceſſitate coacti. q̄ ſcȝ in
Pauꝑes btī q̄ ſunt ⁊ q̄ non.
digent rebꝰ neceſſarijs. Et q̄ꝛ nō habēt deſiderāt ⁊ mur
murant male ꝯtēti de ſua pauꝑtate impatiētes. Iſti n̄
ſunt beati ſȝ miſeri ⁊ reprobi. quia nō pauꝑes ſpū. id eſt
voluntate. Alij ſunt pauꝑes rebꝰ t̄palibꝰ. ſed patiēter fe
runt ſuā pauꝑtatē. nō murmurātes ſȝ deum laudātes.
Et iſta pauꝑtas eſt ad meritū rōne patiētie. vt d̄r Am
bro. di. xlvij. Sicut hi. qualis fuit lazarus mēdic⁹ ⁊ pau
per. qui moriens portat⁹ eſt ab angelis in ſinū Abrahe
vt ſcribit̄ Luc. xvj. Tertij ſunt pauꝑes affectu. ⁊ diuiteſ
ſubſtantia. id eſt. nō habētes affectū inordinatū ad terre
na que poſſidēt abūdanter. vt abraā. de quo ſcribitur ꝙ
erat diues in poſſeſſione auri ⁊ argēti. Et ſanct⁹ Ludo
uicus rex francie. ⁊ Gregori⁹ magn⁹. Et ꝑ ꝯtrarium ad
iſtā pauꝑtatē dicit̄. Impoſſibile eſt diuitē intrare in re
gnū celoꝝ. Math. xix. Loquit̄ eīm de eo diuite q̄ habȝ af
fectū inordinatū ad ea que poſſidet. ponēs finē ſuum in
diuitijs. Iſti ergo q̄ꝛ pauꝑes ſunt ſpū. i. affectu ⁊ ſi diui
tes rebꝰ ſunt beati. Tertio dicit̄ pauꝑ ſpū. qui ex fauo
re ꝑfectionis oībꝰ ſe exp̄ropͥat affectu ⁊ effectu. vt viri
Uiri religioſi dicūtur beati pauꝑeſ ſpū.
religioſi. Unde Chryſ. ſuꝑ hec in omelia. Illos pauꝑes
beatificat. qui ſpū. i. ꝓpter ſpūmſanctū ſe bonis ꝓprijs p̄
uant. Jacobi. ij. Nōne pauꝑes domin⁹ elegit. diuites in
fide ⁊ heredes regni. Iſtud aūt nō fit niſi ex magno fer
uore ſpiritus. de quo ſpiritu ait apoſtol⁹. Spiritū noli
te extinguere. id eſt. feruorē. Extinguit̄ autē cū quis ab
renunciās ſeculo incipit ponere affectū ad tēꝑalia vi
delicet ad vilia ⁊ parua. Crathon ph̄s docuit duos iu
uenes diſcipulos ſuos ꝯtēnere mundū ⁊ effici pauꝑes.
frangēdo ⁊ cōminuendo lapides p̄cioſos magni valorꝭ
in cōſpectu populi. Sed nō eſſe verā pauꝑtatē iſtā. q̄a
non ſpiritu. i. id eſt ꝓpter ſpūm. ſȝ ꝓpter gloriam mundi.
Unde nec deo gratā oſtēdit Johānes euangeliſta. vt ha
betur in legēda ei⁹. Illi aūt qui ſunt veri pauꝑes ſpū ꝑ
ꝑfectū ꝯtēptū terrenoꝝ. vt dn̄icus. franciſcus. ⁊ ꝑus ⁊
perfecti⁹ apl̄i. iſtoꝝ eſt regnū celoꝝ. Quinimo ſunt futu
ri iudices aſſeſſores cū xp̄o ī vltimo iudicio. Job. xxxvj.
Pauꝑibꝰ tribuit iudiciū. i. poteſtatē iudicādi. ſ. aſſeſſorē.
Un̄ ⁊ xp̄s dicit apl̄is Math. xix. Uos q̄ reliqſtis oīa
⁊ ſecuti eſtis me. ſedebitis ſuꝑ ſedes duodecim iudican
tes duodecim tribꝰ iſrael. Sicut ꝑ duodecim tribus in
telligunt̄ oēs iudicādi. ita ꝑ ſedentes in duodecim ſe
dibꝰ intelligunt̄ oēs ꝑfecti pauꝑes q̄ cum xp̄o iudica
būt. ſm̄ Auguſtinū.

Beati mites quoniā. §. II.

ip̄i poſſidebūt terrā. Poſt beatitudinē pauꝑtatis. ſecun
da beatitudo eſt mititatis vł māſuetudinis. Qui enim
pauꝑ eſt. multis laceſſit̄ iniurijs. ⁊ ideo neceſſariū eſt ꝙ
ſit mitis. Un̄ Amb. ſuꝑ Lucā. Cū ſimplicitate ꝯtentus
fuero inops. ſuꝑeſt vt mores meos tēꝑerē. Quid eni mi
hi prodeſt carere t̄palibꝰ niſi fuero mitis. Ubi notandū
ꝙ mitis ⁊ māſuetus idē ſunt ſm̄ rē. ſed differūt ratione
Nā mitis eſt q̄ alios offendētes tolerat. Unde Papias
Mitis eſt lenis ⁊ ad ſuſtinendū iniuriā tacens q̄ſi mi
tus. Manſuet⁹ eſt q̄ manu aſſuet⁹ eſt. q̄ nulli iniuriā ir
rogat. Uel ſic. Mitis eſt q̄ nulla animi acceſſiōe turba
tur. ſȝ in trāquillitate animi ⁊ bonitate iugiter ꝑſeuerat.
Manſuet⁹ eſt aūt cui facile eſt ſuſtinere. nō malū ꝓ ma
lo reddere. ⁊ ſic mitis d̄r in affectu. manſuet⁹ in effectu.
Cōmuniter aūt ſumunt̄ ꝓ eodē vt ſynonima. Et ſumit̄
tribꝰ modis. Primo ſic. Mitis eſt quē mētis amaritu
do nō afficit. Et ſic īportat lenitatē quantū ad motū et
excludit̄ amaritudo rancoris. Un̄ Aug⁹. Mitis ſūt q̄
credūt improbitatibꝰ. ⁊ nō reſiſtūt malo. ſȝ vincūt in bo
no malū. In bono ſcȝ mititatis ⁊ māſuetudinis maluȝ
rancoris ⁊ indignatiōis. reddens bonū ꝓ malo. Hic idē
Aug⁹. ſuꝑ ps̄. Sex differētie ſunt retributionū. ſcȝ red
dere ꝓ malis bona. Nō reddere mala ꝓ malis hec duo
bonoꝝ ſunt. ſed ꝑmū melius. Non reddere bona ꝓ bōis
Reddere mala ꝓ bonis. Hec duo maloꝝ ſunt. ⁊ poſteri⁹
deteri⁹. Et reddere bona ꝓ bonis. ⁊ mala pro malis. hec
duo ſunt mediorū. Sed ꝑus ꝓpinquū bonis. xxiij. q. iij.
Sex. Secūdo exponit̄ ſic. Mitis eſt quē ira non de
ijcit. ſed oīa equanimiter ſuſtinet. Et ſic ꝑtinet ad ino
centiā. ⁊ ſic excludit̄ amaritudo liuoris. id eſt. vindicte ꝑ
innocentiā. Unde Ambro. ſuꝑ Lucā. Mitiga effectuȝ
tuū vt nō iraſcaris. aut certe iratus ne peccaueris. ſ. ali
um offendēdo. Preclaꝝ eſt eīm motū tēꝑerare conſilio.
nec minoris virtutis dicit̄ tēꝑare iracundiā q̄ȝ omnino
non iraſci. Et ꝑmaxime iudices ⁊ rectores oportet ab ea
cauere. quia ꝑuertit iudiciū. obnubilās rōnem. Un̄ Gre
gorius. Illa propoſitoꝝ ſolicitudo vtilis eſt. illa cautela
laudabilis in quo nihil ſibi vendicat furor. ſȝ totū ratio
agit. Reſtringēda eſt ergo ſub rōne poteſtas. nec q̄d agē
dum ꝑus q̄ȝ cōcitata mens ad tranquillitatem redeat.
Nā comotionis ſue t̄pe iuſtū putat omne q̄d fecerit. xj.
q. iij. Illa. ſicut phutifer patron⁹ Joſeph. q̄ irat⁹ eſt con
tra eū. cū falſo fuit accuſat⁹ ab vxore ꝙ voluiſſet ſibi vi
olentiā inferre. non diſcuſſa veritate iniuſte incarcerauit
eum. Sicut ergo ira impedit iudiciū ne iuſte fiat. ⁊ veri
tate ne capiat̄. Ita econtra de mititate dicit ps̄. xxiij. Di
riget manſuetos in iudicio. docebit mites vias ſuas.

Tertio modo dicit̄ mitis qui nō irritat alios nec nocꝫ
nec nocere cogitat. quod pertinet ad equanimitatē. per
quā excludit̄ amaritudo impatiētie ⁊ indignatiōis. Ad
hāc xp̄s hortat̄ dicēs Math. v. Diſcite a me quia mitis
ſum. Omnia eīm que habēt irritare hoīem. i. ꝓuocare ad
iram ⁊ impatiētiā. paſſus eſt xp̄s. Nā turbat̄ q̄s cuȝ ei
auferunt̄ ſua. Et xp̄o fuerunt ablata etiā ꝓpria veſtimē
ta ⁊ corā eo ludo expoſita. Iraſcit̄ quis cū ꝯtumeliariꝰ
ſuſtinet verbū. ⁊ infert̄ maledictio. detractio. et hmōi.

Chriſtus aũt ɔtumelias ſuſtinuit. in paſſione deriſiões blaſphemias. detractões. calũnias. oĩaqꝫ equo aĩo ſufferẽs. Irritat̃ hõ cũ ĩ amicis ſuis ⁊ ɔſanguineis iniurias ſuſtinet. Et chriſtus ĩ mr̃e ⁊ diſcipul' oppꝛobꝛia ⁊ pſecutões paſſus eſt. Verba vnicuiqꝫ ſũt aſpa ⁊ horrori habita. ⁊ multo magis ipa mors. Sed hec oĩa vt mitiſſimus agnus chriſtus tolerauit. Vñ p Hiere. c. j. dr̃ Ego quaſi agnus mãſuet⁹ q̃ portat̃ ad victimã. Mites ergo eſſe oportet exẽplo pijſſimi mgr̃i. Sũt aũt mites beati.

Quõ mites ſũt beati tripl'r.

Quod patet tripliciter. p oppoſitũ. p effectũ. ⁊ p fructum. Primo quidẽ mites ſũt beati. ptꝫ p oppoſitũ. Nã cõtrariorũ eadẽ ẽ diſciplina. vt ſcꝫ qcq̇d de vno dr̃ intelligatur oppoſitũ de alio ɔtrario. Sicut de albedine dicim⁹ q̄ eſt diſgregatiua viſus. Ita de nigredine q̄ eſt ɔtraria ipi. oportet dicere q̄ ẽ cõgregatiua viſus. Nũc ergo mitiras opponit̃ rabiei ⁊ iracũdia mãſuetudini. Sed rabies ſeu iracũdia eſt miſia p pctm̃. Et Sap. viij dr̃. Miſeros fac ppl'os pctm̃. Nã miſia ⁊ felicitas ſeu beatitudo opponũtur ergo mititas ſeu mãſuetudo. ⁊c. Scdo patet hoc p effectũ. Nã mititas facit hoĩem impaſſibilẽ. Quod pbat̃ ex hoc qđ phs dr̃ in li. ethi. q̄ mitis patit̃ ſed nõ deducit̃. i. vincit̃. qꝛ leſiões nõ ſentit ita q̄ ɔturbetur. Mititas eſt ſicut mollis culcitra q̄ dura recipit in qua animus leuiter ⁊ ſuauiter requieſcit ſicut corp⁹ in culcitra. Eccli. xiiij. Felix qui nõ habuit animi ſui triſticiam. Tertio patet ex fructu qui eſt hereditas ſupne patrie ps. xxxvj. Mãſueti aũt hereditabũt terrã. ⁊c. Vñ pꝛo pmio dr̃. Qm̃ ipi hereditabũt terrã. Quod pt̃ intelligi de triplici terra quã poſſidebũt mites. ſ. terrã mũdi. terram corpis pprij. ⁊ terrã paradiſi. Primo qꝛ immites ⁊ feroces terrã mũdi deſtruũt. ideo nõ merẽtur eã poſſidere. Sed qꝛ mites terrã mũdi pacifice regũt cũ mititate ſe habẽt ad ſubditos. iõ poſſidẽt terrã. i. regnũ mũdi. Vñ et moyſes q̇ fuit pmus rector populi dei ⁊ p totã vitã ſuã dicit̃ q̄ erat mitiſſimus hoim q̇ fuit ſup terrã. Et domini Holofernis ⁊ Nabuchodonoſoꝛ ad nihilũ deduxit. Et ad hoc facit q̇d dr̃ Eccl'. x. Sedes ducũ ſupboꝛ deſtruxit. ⁊ ſedere fecit mites p eis. Secũdo immites et feroces nõ poſſidebũt terrã corpis pprij ĩmo eã deſtruũt qꝛ nõ ſubijciũt ſenſualitatẽ rõni. ſed ira ſugantur. q̄ ĩducit ad nocendũ alijs ppter q̇d aliquãdo morte perimuntur. Sed ⁊ ex ipa paſſiõe ire ita ſanguis incendit q̄ notabil'r nocet corpi. Vñ dr̃ Eccli. xxix. Zelus ⁊ furoꝛ minuunt dies. Refert Aug⁹. in de ciui. di. Syllã nobiliſſimũ Romanũ q̇ plies fuerat ɔſul Romanoꝝ. a q̇ cepit bellũ inteſtinũ in vrbe. ⁊ diuiſio ſeu partialitas ɔtra marium q̄ ex ira ſua rupta vena effuſo ſanguine mortu⁹ eſt. Sed mites vl' mãſueti qꝛ hñt dominiũ corpis ſui ſubijciẽtes ſenſualitatẽ rõni poſſidẽt terrã. Luce. xxj. In paciẽtia vr̃a poſſidebitis aĩas veſtras. etiã ſenſitiuã. Tertio immites ⁊ feroces a terra paradiſi excludũtur. mites aũt pacifice ⁊ quiete ⁊ ſecure dominũ videbunt ĩ terra viuẽtiũ. de qua ps. Credo videre bona dñi ĩ terra viuẽtiũ. Terra iſta mũdi ẽ terra mortuoꝝ. ſed ſupna pr̃ia eſt terra viuoꝝ. que terra dr̃ ppter firmã ſtabilitatem. Vnc Aug⁹. Rixent̃ immites ⁊ dimicẽt p terrenis ⁊ tpalibus rebꝫ. Sed beati mites qm̃ ipi poſſidebũt terrã illã de q̄ euelli nõ poſſũt. Et de qua ps. cxlj. Portio mea dñe ſitis terra viuẽtiũ. Significat enĩ quãdã ſtabilitatẽ hereditatis ppetue. vbi aĩa p bonũ affectũ tanqꝫ in loco ſuo requieſcit ſicut corpus in terra. Ipa em̃ eſt requies et vita ſanctorum.

Mites triplicem terrã poſſidebunt.

Beati qui lugent §. III.

quoniã ipi ɔſolabũtur. Mat. v. Hec eſt tertia beatitudo q̄ rationabiliter ſequit̃ pmã ⁊ ſecũdã. Nã poſt mũdi contemptũ paupertatẽ. poſt quietẽ mẽtis p mititatẽ ſeu manſuetudinẽ. vacans hõ ſibijpi nil inuenit niſi flebile. Unde Amb. ſup Luc. Cũ hec feceris vt ſis paup ⁊ mitis memẽto qꝛ peccatoꝛ es. lugeto peccata tua. Vñ dicitur. Beati q̇ lugẽt. Sꝫ nota trinũ luctũ hñdũ. Prim⁹ luctus eſt de ppetrata iniquitate. Secũdus de aliena calamitate. Tertius de dilata felicitate. Prim⁹ luctus eſt de ppetrata iniquitate. Ps. Laboraui ĩ gemitu meo: lauabo p ſingl'as noctes. i. peccata. lectũ meũ. ſ. ɔſciẽtie. Et in Treñ. Deduc quaſi torrentẽ lachꝛymas p diẽ ⁊ noctẽ. ⁊ nõ quieſcat pupilla oculi tui. Hũc habuit Petrus poſt negatõez xp̄i qñ egreſſus foras fleuit amare. Mathei. xxvj. Et ex his lachꝛymis ⁊ luctu ɔſequit̃ hõ remiſſionẽ peccatoꝝ. ⁊ p ɔñs euaſionẽ damnatõis. Vñ proſper. Lachꝛymis ex vera cordis ɔtritõne fluentibus reſtringũtur eterni ignis incẽdia. de pe. di. j. facili⁹. Si ãt hõ deflet mortẽ amici ⁊ ɔſanguinei vl' damna reꝝ q̄to magis habet lugere mortẽ aĩe ſue. vnde ɔſequit̃ infinitũ damnũ. Aug⁹. Sciat ſe peccatoꝛ culpabil'r reũ ſi deflet damna reꝝ tpis. ⁊ nõ deflet aĩam pditã ex peccatis de pe. di. ij. Bti ḡ q̇ lugẽt. Ecce fruct⁹. qm̃ ipi ɔſolabuntur. ſ. ſpe remiſſiõis pctõꝝ ɔcepta. Sic maria magdalena q̄ lachꝛymis rigauit pedes xp̄i audire meruit Dimiſſa ſũt ei pctã m'lta. Et demũ. Fides tua te ſaluũ fec. vade ĩ pace. Luc. vij. In hui⁹ figurã xp̄s fleuit lazarum mortuũ cũ eũ reſuſcitauit. Joh. xj. Ad innuẽdũ q̄ optet pctõrẽ flere ⁊ clamar̃ poſtulãdo miam ad h̄ vt reſurgat ad vitã gl'ie aut grẽ ⁊ m'lta facere. Qui aũt plãgũt peccata ⁊ tñ nõ deſerũt ſũt ſil'es ei q̇ lauat laterẽ crudũ. q̄ q̄to pl⁹ lauat̃ tãto plus luti fac. dic ſima. de pe. di. iij. Inutiles ſũt tales lachꝛyme cũ ppoſito iterãdi pctm̃. Secũdus luct⁹ ẽ de miſerijs pximoꝝ ſpũalibꝫ ⁊ tpalibꝫ. Hier. ix. Quis dabit capiti meo aquã ⁊ ocul' meis fontẽ lacrimarũ vt ploꝛare valeã die ac nocte inter frẽs popl'i mei corpal'r ⁊ ſpũal'r. Si q̇s haberet multos frẽs. ⁊ videret vnũ paraliticũ. aliũ pauprimũ inde fame mori. aliũ calũniari. aliũ falſo infamari. aliũ ɔtemni ⁊ depdari. aliũ magnis pſecutõibꝫ vrgeri. aliũ trucidari. aliũ m'tiplicit̃ infirmari. aliũ martirizari. ⁊ ĩ penis deficere. inũeros ad iferna deſcẽdere ⁊ hmõi. hec haberꝫ mgnã cãꝫ ɔtinue lugẽdi. h̄ ãt ɔtigit cuilibꝫ nr̃ꝫ. nã oẽs ſum⁹ frẽs. vt dr̃ xp̄s. Mat. xxiij. Vn⁹ ẽ ei pr̃ vr̃ q̇ ẽ ĩ celis. Cũ ḡ q̇libꝫ videat tot miſias ⁊ penas q̄tidie. ⁊ picl'a ⁊ dãna corpis ⁊ aĩe: certe ɔtinue hꝫ defler̃. ⁊ deflere q̇dẽ mortẽ pinq̄ꝝ ⁊ amicoꝝ hũanũ ẽ. moderate tñ vt dr̃ Eccl. xxij. Modicũ ploꝛa ſup mortuo. defec ei lux ei⁹. Immoderate aũt repꝛhẽſibile ẽ. Sꝫ m'lto magis deflẽdi ſũt defect⁹ aĩe ſcꝫ pctõꝝ vĩ mors. vñ aug. Sũt ne xp̄iãe ĩ te viſcera pietatis q̇ plãgis corp⁹ a q̇ receſſit aĩa. ⁊ ñ plãgis aĩam a q̄ receſſit d̃s. Et Hiero. Qui nõ ẽ indut⁹ clemẽtia ⁊ viſcera miſcdie ⁊ lacrimaꝝ q̄uis ſpũal' videat̃ nõdũ ĩpleuit legẽ xp̄i. di. lxxxvj c. Qui clemẽtiã. Et pmaxie h̄ ɔuenit p̄lat̄ ⁊ doctoribꝫ q̇ magis dñt celare ſalutẽ ppl'oꝝ. Vñ dr̃ Joel'. ij. Int̃ veſtibulũ ⁊ altare ploꝛabãt ſacdotes miſtri dñi dicẽtes Parce dñe pce p. t. Sic ſamuel m'lto tpe lugebat p pctõ ſaul' regis. vtꝫ. j. Reg. xvj. Hoc etiã agẽdũ xp̄s exẽplo ſuo nos docuit. qñ vidẽs ciratẽ fleuit ſup eã dicẽs Si cognouiſſes ⁊ tu ſupple fleres. Luce. xix. Ad l'ram ɔſiderãs extminiũ illi⁹ ciuitatis futuꝝ ⁊ calamitates hoĩꝫ ex cõpaſſiõe defleuit. Moral'r ſm Grego. ɔſiderãs exterminiũ aĩe peccatricis ⁊ ei⁹ dãnatõeꝫ futurã etiã fleuit cõpatiẽs ei⁹ miſie. Sic ⁊ b. pr̃ Dñic⁹ cũ appĩnq̄bat ad aliquã ciuitatẽ deflebat cogitãs pctã ei⁹. ⁊ hãc grãꝫ vt dr̃ ĩ legẽda ei⁹ dederat dñs ei flẽdi p miſiis ⁊ afflictis. vñ ſe ɔtinere aliqñ nõ poterat ĩ orõe q̇n vox emin⁹ audiret̃ ac ſi mortuũ lugeret. Et bti q̇ lugẽt qm̃ ipſi ɔſolabũtur. ⁊ ď exauditõne coꝝ p q̇bus lachꝛimantur. ⁊ de merito ſue compaſſionis. iuxta illud ps. xciij. Scdm multitudinẽ doloꝛum in coꝛde meo. ⁊c.

De triplici luctu habendo.

Quõ lugere debemus ſup miſerijs aliorũ ſpũalibꝫ ⁊ tpalibus.

Lugere ꝺ bem⁹ ſup dilatione eterne beatitudis

Terti⁹ luctus eſt de dilatata felicitate. de qua. pſ. xlj. Fu-
erunt mihi lachꝛyme mee panes die ac nocte. dū dꝛ mi-
hi quotidie. vbi eſt deus tu⁹ Cōſiderare eīm debet aīma
guſtās ſuauitatē. q̄nta i ſupna patria felicitas. vbi nul-
lum bonū deerit. nullūq̄ malū aderit. eſtq̄ʒ deus omnia in
oīm̄ibꝫ. vacatꝫ ibi laudibꝫ dei. vbi iugiter ſonant oꝛgana
ſanctoꝝ. qui ſicut odoꝛ balſami ſunt ante deū. ꝛ angeli
ꝛ archangeli hymnū decantant ante thꝛonū dei, claraq̄ʒ
facie deū intuentꝫ. impleturq̄ʒ oīe deſideriū. ꝛ ad hanc
felicitatē eſt creata. Sed dū pegrinatur in coꝛpe cōſequi
non poteſt. imo quotidie in piculo eſt ea amittēdi in p-
petuū nō poteſt dolere. Reqiuntꝫ aūt iſte lachꝛyme cale-

Ubi inue niuntꝫ iſte lacrime

facientes ꝛ pinguefaciētes animā in ſolitudine. ſcʒ ceſſan
do a ſtrepitu mūdanoꝝ occupationū. In cui⁹ figurā le-
gitur Gen. xxxvj. q̄ anā inuenit aquas calidas. i. balne-
ares in ſolitudine. Procurantꝫ etiā pctibꝫ. Un̄ in hui⁹ fi-
gurā legitꝫ Judicū. j. q̄ axa filia calepb ꝛ ſpōſa othonie-
l qui dictus eſt ſaluatoꝛ fuit ammonita a ſpōſo ſuo otho
nieli. q̄ poſtularet a patre terrā irriguā. Cū igitꝫ ambu-
laret cū patre ſuo calepb ſedens ſup aſinam ſuſpirauit.
Et cū pater interrogaret quare ſuſpiraret. Reſpodit. ter
ram arentē dediſti mihi iunge ꝛ irriguā. Et dedit ei pa
ter irriguū ſuperi⁹ ꝛ inferius. Axa eſt anima filia dei per
creationē. ꝛ ſponſa ſaluatoꝛis p fidē. hec admonetꝫ a xp̄o
ſponſo ſuo vt petat a deo irriguū. i. terrā coꝛdis cū aqua
compunctiōis que ambulās p viā virtutū cū deo. id eſt
dei adiutoꝛio. ſedens ſup aſinū. id eſt. dominās paſſiōi-
bus carnis. ſuſpirat affectās ꝛ petēs ſibi dari a deo coꝛ
compunctiōis ꝛ lachꝛymaꝝ. ꝛ deus exaudit dans ei nō
ſolū compunctionē de peccatis que eſt irriguum infeꝛi⁹
ſed etiā de dilatione patrie que eſt irriguū ſuperi⁹. Chꝛi-
ſtus in cruce oꝛauit cū lachꝛymis ꝛ clamoꝛe valido. ſm
apoſtolū ad Hebꝛe. v. Exauditusq̄ʒ eſt p ſua reuerentia.
Lachꝛymatus eſt p magno affectu introducendi nos ī
ſupernā patriā. conſiderās negligētiā hominū ad ipā
gl'iam appetendā cōſequendā. Nullus eīm videtꝫ eam ex
timare, pter quod dꝛ Treñ j. Uie ſyon lugent. eo q̄ nō
ſit qui vadat ad ſolennitatē. Sʒ beati qui lugēt. q̄niaʒ
ipi ꝯſolabuntꝫ. ꝛ in p̄ſenti p internā delectatōʒ. ꝛ in futu
ro p eternā gloꝛificationē.

Beati qui eſuriunt §. IIII.

ꝛ ſitiunt iuſticiā. quoniā ipi ſaturabuntꝫ. Math. v. Hec
eſt quarta beatitudo diſpoſitiua. que recte ꝛ rōne ſequitꝫ
tres p̄dictas. Qui eīm mundana ꝯtempſit moꝛes man-
ſuetudine rexit. ꝛ alienas miſerias luxit. iam poteſt eſu-
rire ꝛ ſitire iuſticiā qđ pꝛius nō potuit. Unde Ambꝛo.
ſuper Lucā. Poſtq̄ʒ delicta defleui. incipio eſurire ꝛ ſiti-
re iuſticiā. Eger eīm cū in graui moꝛbo eſt nō eſurit. Be-
ati ergo qui eſuriūt ꝛc̄. Ubi Hieronim⁹. Non ſufficit vel
le iuſticiā niſi ꝛ iuſticie famē patiamur. Nunq̄ʒ eīm nos
ſatis iuſtos credam⁹. ſed ſemp iuſticie opa eſurire. id eſt
deſiderare amplioꝛa intelligamus non cōtenti operibus
bonis factis. Et dicit Gregoꝛi⁹. Summū bonuʒ in rebꝫ
humanis eſt iuſticiā colere. ꝛ ſua vnicuiq̄ʒ iura ſeruare.
xij. q. ij. Cum deuotiſſimā. quod ptinet ad iuſticiā. Bea
ti ergo ꝛc̄. vbi tria nota. Pꝛimo quomodo eſuries patia
tur ſpiritualis. Secūdo quomodo iuſticia eſuriatur ge
neralis. Tertio quomodo ipa ſatiatur aīma rationalis

Quid ſit eſurire q̄d ꝫ ſitire iuſticiā

De multiplici eſurie et ſiti

Quantū ad primū ſciendū q̄ illi eſuriunt ſpūaliter
qui deſiderāt operari. Illi ſitiūt qui deſiderant ſcire ta-
lia opera. Eſt autē varia eſuries ꝛ ſitis. Aliqui eīm eſuri
unt ꝛ ſitiunt. id ē deſiderāt ꝛ laboꝛant ad hoc vt ſcientiā
vanā cōſequantꝫ. vt curioſi. Sed iſti nō ſatiantꝫ. q̄nimo
deficiunt. ſm illud. pſ. cvj. Eſurientes ꝛ ſitientes aīma
coꝝ in eis defecit. Nam vt ait apoſtolus. Semp addi-
ſcentes nunq̄ʒ ad ſcientiā veritatis peruenietes. alij eſu-
iunt ꝛ ſitiunt pecuniā. deſiderātes ſcʒ acquirere ꝛ labo-
rare ad habendū pecuniā. vt auari. ſʒ nunq̄ʒ ſatiantur.
imo ſp pl⁹ creſcit auiditas. pſ. xxxiij. Diuites eguerunt ꝛ
eſurierūt. Amb. Nec ſatietas vnq̄ʒ aderit cupiditati nec
finis. di. xlvij. Sicut hi. Alij eſuriunt ꝛ ſitiūt. i. deſide-
rant hr̄e. ꝛ ad h̄ laboꝛāt ad habēdū potētiā vl' dignitatē
aut volūtatē. vt ſupbi ꝛ voluptuoſi ꝛ laſciui. Sʒ nūq̄ʒ
ſatiantꝫ. imo ſp magis anxiantꝫ. Prou. xxviij. Leo rugiēs
ꝛ vrſus eſuriēs. ſ. mel in arboꝛe. p̄nceps impi⁹ ſup p̄plm
paupem. Et de filio pꝛodigo ꝛ luxurioſo dicitꝫ q̄ cupie-
bat impleri ventrē ſuū de ſiliquis quas poꝛci māducā-
bant. id eſt. delectatōibꝫ venereis ꝛ nemo illi dabat. Lu-
xv. Solū eſuriētes iuſticiā ꝛ ſitiētes ſaturabuntꝫ. Unde
dicitꝫ Eſa. xv. Ecce ſerui mei q̄ ſcʒ opati ſunt iuſticiaʒ co-
medent. ꝛ vos ſcʒ peccatoꝛes eſurietis. bibēt ꝛ vos ſitietis
Beati ḡ qui eſuriunt ꝛc̄. Quantū ad ſecundū. Quo
eſuritꝫ iuſticia ꝛ ſititꝫ dꝛ Chꝛyſo. q̄ illi eſuriunt iuſticiam:
qui ſm iuſticiā dei deſiderāt ꝯuerſari. Illi ſitiūt q̄ ſcien-
tiam ei⁹ acquirere cupiūt. Juſticia aūt hic ſumitꝫ p v̄tu-
te generali. que vt ait ph̄s eſt oīm̄s v̄tuſ. hec reddit vni
cuiq̄ʒ qđ ſuū eſt. Et deo quidē tria. Nā vt creatoꝛi hono
rem. Apl's. Soli deo honoꝛ ꝛ gl'ia. honoꝛ ſcʒ latrie. qꝛ ſo
lus eſt creatoꝛ. Ut redemptoꝛi amoꝛem. Apoc. j. Dilexit
nos ꝛ lauit nos a pctīs noſtris in ſanguine ſuo. Nulla
aūt maioꝛ puocatio ad amoꝛem q̄ʒ p̄uenire amando. ait
Aug⁹. Et ipe xp̄s dilexit nos. j. Joh. iij. Ut dn̄o ꝛ iudi-
ci timoꝛē ei debem⁹. Malach. ij. Si ego dn̄s veſter vbi
eſt timoꝛ me⁹. Hiere. Quis nō timebit te o rex gentium
Eſuriunt ergo ꝛ ſitiūt iuſticiā. q̄ ſemp magis ac magis
cupiūt deū honoꝛare amare ꝛ timere. Et ſitiūt affectātes
ſcire. quō iſta melius pficiāt. Proximo etiā iuſticia exhi-
bet tria. Obedientiā ſupioꝛi. ad Ro. xiij. Omnis aīma
poteſtatibꝫ ſublimioꝛibꝫ ſubdita ſit. qꝛ non eſt poteſtas
niſi a deo. ſ. opante vel pmanente q̄ ad malā ꝛ vſurpatā
poteſtatē. Concoꝛdiā equali. j. Coꝝ. j. Jdipm dicatis oēs
ꝛ nō ſint in vobis ſciſmata. i. diſcoꝛdie. Beneficentiā ſeu
pꝛouidentiā inferioꝛi. j. Pe. ij. Paſcite cū qui in vobis ē
gregē. Et Luc. xij. Fidelis ſuus ꝛ pꝛudēs quē conſtituit
dn̄s ſup familiā ſuā. vt det illis cibū in tp̄e. ſ. neceſſariū.
Sibijpſi iuſticia exhibet tria. Coꝛdi intentiōis mūdiciā
Sap. j. In ſimplicitate coꝛdis. id eſt. pura intentione q̄
rite illam. Oꝛi cuſtodiā. pſ. xxiij. Dixi cuſtodiam vias
meas. vt nō delinquā in lingua mea. Poſui oꝛi meo cu-
ſtodiaʒ. Carni exhibet iuſticia diſciplinā. Exemplo pau
li dicentis. Caſtigo coꝛpus meuʒ ꝛ in ſeruitutem redigo.
Beati ergo qui eſuriunt ꝛ ſitiūt iuſticiam. id eſt. qui ſp
auidi ſunt ad ſciendū ꝛ opandū que ptinent ad debitū
exhibendū pximis. ꝛ ad cuſtodiendū coꝛ. os ꝛ oīes ſen
ſus ſuos ſm iuſticiā. Quantū ad tertiū ſcʒ que ſit iſta
ſatietas qua ſatiantꝫ eſurientes ꝛ ſitientes iuſticiā. Rn̄
detur q̄ eſt tripl. x. Pꝛima eſt qꝛ vt dicit Aug⁹. Jllo ci-
bo ſatiabuntꝫ ꝛ ſaturabuntꝫ in p̄nti. de quo domin⁹ ait.
Meus cibꝫ eſt vt faciā voluntatē eius q̄ miſit me pr̄is
mei. quod eſt ſumma iuſticia. Secūda eſt multiplicatō
bonoꝝ opeꝝ ꝛ meritoꝝ. que mentē replent ꝛ reficiūt ſpi-
rituali delectatione. Qui eīm multū deſiderat iuſta ope
rari. qđ eſt eſurire. multa bona facit. nunq̄ʒ quieſcit a bo
no opere. pſ. cxxxj. Pauperes eiuſ. ſ. eccleſie ſaturabo pa
nibus. i. refectionis ſpiritualis. Tertia ſatietas eſt in fu
turo. De q. pſ. xvj. Satiaboꝛ cū apparuerit gl'a tua. Nā
in p̄nti rōnalis eſurit vl' ſitit pmā veritatē. cui datꝫ pꝛeli
batio fidei mō. Cōcupiſcibil' eſurit ꝛ ſitit ſūmā bōitatē
cui datꝫ mō p̄libatio charitatis. Iraſcibil' ſūmā ſublimita
tē. cui datꝫ mō p̄libatio ſpei. Caro eſurit ꝛ ſitit ſuā gl'ifi
cationē. ſm illđ. pſ. lxij. Sitiuit i te aīa mea q̄ʒ m̄ltiplr
tibi caro mea. Sʒ i futuro rōnal' ſatiabitur viſione dei.
Cōcupiſcibilis delectatiōe. Iraſcibil' ſatiabitur fruitiōe.

Corpus ſuā glorificatōne. Math. xiij. Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris mei quo ad corpus. Unde Eſaie. lx. Tūc videbis quo ad rationalem. ⁊ affiues ꝗ ad cōcupiſcibilē ⁊ miraberis ꝗ ad iraſcibilē. Et dilatabitur ꝗ ad corpis glorificatōem. gl̃ia enī anīe dilatatur ⁊ extenditur vſqȝ ad corpus. Un Hilari⁹. Sitiētib⁹ ⁊ eſurientib⁹ iuſticiā beatitudinē tribuit dñs ſignificās ſanctoꝝ auiditatē ꝑfecta in celo ſacietate repleri. Et Criſoſt. Saturabūtur ſcȝ largitate remūerātis dei. qm̄ maioꝝ erūt pmia dī ꝙ̃ ſctōꝝ deſideria. Beati ergo ꝗ eſuriūt ⁊c̃.

Beati miſericordes. §. V.

qm̄ ipī miſcdiam ꝯſequētur. Mat. v. Hec ē q̇nta beatitudo ⁊ apte ponitur in q̇nto loco. q̄ ſm glo. Miſcdia de p̄cedentib⁹ naſcit̃. qñ ſcȝ p̄ceſſerit humilitas ⁊ animus manſueſcat. ⁊ ſuos ⁊ alioꝝ caſus defleat. ac iuſticiā eſuriat. poſtea naſcit̃ vera miſcdia. Tūc em̄ alienas miſerias facit ſuas. ⁊ ꝑ virib⁹ iuuabit. ⁊ ſi iuuādi facultas deeſt: cōpaſſio nō deerit. et recte poſt iuſticiā ponit̃ miſericordia. q̄ ſm glo. ita iſte ſcȝ miſcdia ⁊ iuſticia ſūt ꝯiūcte vt vna altera debeat tempari. Nā iuſticia ſine miſcdia eſt crudelitas. ⁊ miſcdia ſine iuſticia ē remiſſio ⁊ diſſolutio. Qđ diffuſe declarat Grego. diſ. xlv. Diſciplina. Ad miſcdiam chriſtus hortat̃ dicēs Luc. vj. Eſtote miſericordes ſicut et pater veſter celeſtis miſericors ē. Et iō ē. q̄ bti miſericordēs quoniā ipī miſcdiam ꝯſeq̄nt̃. Et poſtea chriſtus dixit. Eſtote miſericordes. Quō vl' in q̇bus debem⁹ eē miſericordes oñdit in eo ꝙ ſubdit. ſ. in trib⁹. In dādo ſentētiā. Uñ ſubdit. Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini. In cōdonādo vl' ſubdēdo miſcdiam. Uñ ſubdit. Dimittite ⁊ dimittemī. In ſubleuādo inopiā. Unde dic. Date ⁊ dabit̃ vobis. Et in oīb⁹ his ē miſericors pater celeſtis ad eos qui faciūt miſcdiam. Beati ḡ miſericordes qm̄ miſcdiam ꝯſequētur. Prima ḡ miſcdia q̄ debem⁹ vti ad ꝓximū ē in iudicādo. Uñ dicit Hieroñ. Miſcdia h nō ſolū intelligit̃ in elemoſynis: ſed ī omni ꝑtō frīs. vt alter alterius onera portem⁹. Job. xix. Miſeremini mei miſeremī mei ſaltē vos amici mei. Quare me ꝑſequimini ſicut de⁹. ⁊ carnib⁹ meis ſaturamini. ⁊c̃. Miſericordia eſt cōpaſſio ſuꝑ aliena miſeria. Maxīa miſeria eſt pctm̄. Cū ergo videt q̇s ꝓximū aliq̇d facere q̇d habet ſpēm mali. ſi nō ē certus nō debet iudicare cū ſicut nec d̄s q̇ om̄ia nouit nō voluit iudicare facta ſodomoꝝ niſi ꝑus videret clare. Uadā inquit ⁊ videbo ſi clamorē q̇ venit ad me ope impleāt. Gen. xix. Sȝ ⁊ ſi a malo culpe defect⁹ excuſari nō p̄t: ꝓxim⁹ ī actu ſuo excuſat intentōem. cōſiderat fragilitatē. experitur in ſe malorū temptatōnem. ⁊ ſicut vellet ſibi miſereri: ita ⁊ miſeret̃ ꝓximo. Si etiā habet de ipō iudicare miſcdia vtatur in alleuiādo penā. conſiderās quod ait Jacob⁹ in canonica ſua. Judiciū ſine miſericordia fiet illi qui non fecit miſcdiam. Sed non ſic multi faciūt etiam qui vidētur amici ſed ſunt ꝓmpti ad iudicia temeraria. ⁊ feſtucas in alieno oculo vident. nō ſuas trabes. vt ſcribitur ī euāge. Luc. vj. Sua crimina alleuiāt ⁊ excuſant. aliena aggrauāt ⁊ perſequūtur. ſcȝ appetendo ⁊ querēdo punitōem. vt deus. id eſt ac ſi ipī eſſent innocētes ⁊ nō indigentes. ⁊ ipī miſericordia ex miſerijs ſuis ⁊ carnibus ſaturātur. crudelitatē ſcȝ exercendo. Beati ergo miſericordes ī iudicādo nō temerarie. nō ſuſpicioſe. nō p̄ſumptuoſe. ñ vſurpatiue. ſed pie ex cōpaſſiōe. qm̄ ⁊ ipī miſericordiā conſequētur cū iudicabūtur a deo. Secūda miſericordia ē in condonādo iniuriā. Uñ dicit Dimittite. ſ. iniurias vobis factas ⁊ dimittemini. Prouerb. xxij. Qui pronus eſt ad miſericordiā benedicetur a dño. Auguſtin⁹ dicit tibi deus. Dimitte ⁊ dimittetur tibi. dimiſi ꝑus dimitte vel poſtea. Nam ſi nō dimiſeris reuocabo te. ⁊ quicq̇d dimiſerā replicabo tibi. de peni. diſt. iij. ps. cij. Quomō miſeretur pater filioꝝ. miſert⁹ eſt de⁹ timētib⁹ ſe. Pr̄ carnal' q̄uis filius multotiēs faciat cōtra ordinatōnes ſuas tamē parcit ſibi cōpatiēs. Ita ⁊ deus dimittit ſcȝ iniurias ſibi innumeras quotidie a nob̄ factas. Uñ Ambroſius in paſſiōe chriſti. Libēter ignoſco ſcȝ iniurias mihi fcās ꝓmpte indulgeo. miſcdiam malo ꝙ̃ ſacrificiū. de pe. di. j. Exemplū ī paulo qui ait de ſeipō. Qui ꝑus fui blaſphemus ⁊ ꝯtumelioſus ꝑſecutor ſcȝ chriſti ⁊ fideliū. ſed miſericordiā cōſecutus. j. ad Thimo. j. Et in euāgelio ipſo vbi miſcdiam mādat: dicit. Nō eſt diſcipulus ſuper magiſtrū. ꝑfectus aūt om̄is erit ſi ſit ſicut magiſter eius Chriſtus ē magiſter qui q̄ntas iniurias ſuſtinuerit. ⁊ ꝙ̃ miſericorditer indulſerit. patȝ ī paſſiōe ei⁹. Bti ergo miſericordes qm̄ ipī miſcdiam ꝯſequētur. ſcȝ remiſſionē ſuorū pctōꝝ. Unde dicit̃ Eccl. xxviij. Relinque proximo nocēti te. id eſt tibi. non dicit ꝗ nocuit tibi. ſed nocēti p̄ncipal'r quādo vltiōis ira ſolet magis ferueſcere. ⁊ tūc deꝑcāti tibi ſoluētur peccata tua id eſt dimittētur. ſicut ſoluitur cera ad ignē ⁊ glacies ad ſolē. Et ad Coloſeñ. iij. Donātes inuicē ſi quis aduerſus aliquē habet querelā. ſicut ⁊ chriſtus donauit nob̄. Tertia miſericordia eſt in ſubleuādo inopiā. Unde dicit̃. Date ſcȝ elemoſinam ⁊ dabit̃ vobis miſericordia elemoſine multiplicis. Prouerb. xiiij. Qui miſeret̃ paupi ſcȝ dādo elemoſynā. beatus erit. Hylarius. Intētū de⁹ beniuolētie noſtre ī omnes delectat̃ affectu. vt ſuā miſcdiam ſolū miſericordib⁹ ſit daturus. Ecci. xxix. Cōclude elemoſynā in ſinu pauperis. id eſt da occl'te. nō propter laudē humanā. ⁊ ipē orabit pro te ſcȝ pauꝑ cui dabis. Date ergo ⁊ dabitur vob̄.

De p̄miis miſericordib⁹ promiſſis.

Et quid detur oſtēdit ipē deus ī euāgelio eodē dicens. Mēſurā bonā confertā. coagitatā. ⁊ ſuꝑeffluentem dabūt ī ſinū veſtꝝ ſcȝ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanct⁹. ſ. a ꝗ omne datū optimū dabūt pro elemoſina data ex miſericordia ⁊ mēſura bona poteſt referri ad bona tēporalia que multiplicant̃ homīb⁹ dantib⁹ elemoſinas largas vt dicitur in Prouerb. iij. ca. Honora deū de tua ſubſtātia ſcȝ dādo pauperi vt implcātur horrea tua. ⁊ vino torcularia redundabūt.

Exemplum.

Exemplū legit̃ ꝙ in quodā monaſterio cū dabātur ibi abūdāter elemoſine pauperib⁹ abundabant monachi multū in tēporalib⁹. In p̄ceſſu tēporis ceperūt deſiſtere ab hoc ope miſcdie. ⁊ monaſterium etiā deficiebat in redditib⁹. Et cū quidā conq̇rerent̃ de huius defectu. dixit eis quidā ſanct⁹ homo. Duo frēs ſunt q̇s habebatis in iſto monaſterio. Un⁹ dicebat̃ Date. ⁊ alius. dabit̃ vob̄. Iſti ſemꝑ volūt ſimul manere. Sȝ vos emiſiſtis date. ⁊ ideo ali⁹. ſ. dabit̃ vob̄ noluit manere vobiſcū. ſed receſſit. Ideo ergo indigetis q̄ nō vtimī miſcdia ad pauꝑes. Secūdo mēſurā coagitatā. id ē calcatā dabūt in ſinū veſtrū. id eſt mentē veſtrā quo ad bona ſpiritualia. q̄ vt dicit̃ Prouerb. xvj. Miſericordia ⁊ veritate redimit̃ iniquitas. Et ꝑ ipſam etiā miſericordie elemoſinā diſponit̃ ⁊ augetur ad gratiā. Sicut patet ꝑ exemplū in Uitaſpatrū in legēda Macharij d̄ illo ſimphoniaco qui ex eo ꝙ fecit miſcdiam defendēdo virginē a ſocijs ne eā opprimerēt. ⁊ reducendo ad ſuos. ⁊ mulierē inuētā in deſerto quaſi deſperatā ꝓ detentōe viri ⁊ filioꝝ in carcerib⁹ pro debitis. ipē refocillauit ⁊ debita ſoluit. machario fuit reuelatum ꝙ futurus eſſet ſocius eius in gloria. Et ſic ex illa miſericordia inductus eſt admonitōne Macharij ad deſerendū ſeculū ⁊ ſeruiendum deo.

Exemplum.

Tertio menſuram confertam id eſt cumulatā quo ad gloriā anīe excedētē capacitatē meritorū eius. Quarto ſuꝑeffluentē. id eſt i rabocantē ꝗ ad gloriā corꝑis. que ꝓcedit ab anīa. ſeu ab anīe gloria redūdantē in corpus. miſericordib⁹ enī dicet̃ in vltima reſurrectione. Uenite benedicti patris mei percipite regnuȝ.

De miſericordia ⁊ ei⁹ vtilitate. s. ti. v. c. xviij.

Quare miſericordia q̇nto loco ponitur.

Quare et in q̇b⁹ debem⁹ eſſe miſericordes.

Beati mūdo corde .§. VI

De mūdicia cordis quare ſexto loco ponitur.

quoniā ipſi deū videbūt. Mat. v. Cōuenienter ſexto loco ponit̃ beatitudo mūdicia cordis. q2 ſexto die homo for/ mat⁹ ad imaginē dei. qui q̄dem per pctm̄ obtenebrata erat in hoīe. Sed imūdicia cordis reformat̃ p̱ gratiam. Nam ymaginē dei quā homo p̱ culpā ſexta die amiſit Chriſt⁹ ſexta mūdi etate reſtituit. ⁊ mūdis corde infudit p̱ grām. Merito ḡ poſt p̄dicta ſequit̃ beatitudo de mū/ dicia. quis niſi p̱us illa q̄nq3 habeant̃. mundū cor ī ho mine nō creat̃. Vn̄ Amb. Qui miſericordiā defert. miſe ricordiā amittit. niſi mūdo corde miſereat̃. Quia em̄ vt ait Chryſo. multi miſerent̃. ſ3 impudica agūt. eſtimātes ſufficere miſericordiā. oñdit q̄ nō ſufficit miſereri ⁊ ipu/ dica agere. ⁊ ideo addidit de mūdicia dicēs. Beati mun do corde. Et nota q̄ nō dicit mūdi in exteriorib⁊ vł ī cor pore. Contra quos xp̄s ait Matth. xxiij. Ve vob̄ ſcribe ⁊ phariſei q̄ mūdatis qd̄ deforis eſt. intus aūt pleni eſtiſ rapina ⁊ immūdicia. ſ. cogitationū. Chryſ. ſup̱ Matth. Cū deus neq3 corp̱is mūdiciā laudet. nec ſordes ꝯdem/ net. ponē tn̄ q̄ deus odit ſordes corpoꝝ. veſtimentorū ⁊ vaſoꝝ. que neceſſe eſt vt ip̄o vſu ſordident̃. q̄ntomagis ſordes ꝯſciētie horret. quā ſi volum⁹ ſemp̱ mundā hus/ mus. Dicit ḡ. Beati mūdo. nō corp̱e ſ3 corde. Hec aūt

Mundicia cordis in tribus ꝯſiſtit

mūdicia in trib⁊ intelligit̃. Primo vt mūda ſit rōnalis ab errore male inſtruēte. Secūdo vt mūda ſit ꝯcupiſci/ bilis ab amore male inflāmante. Tertio vt mūda ſit ira/ ſcibilis a timore male humiliāte. Debet mūdicia eſſe ī in

Mundicia intellect⁹ ī trib⁊.

tellectu a trib⁊ vt ſit mūda rōnalis videlic3. Primo a du plicitate intētionis. Secūdo a falſitate opinionis. Ter/ tio a prauitate cogitatiōis. Quantū ad p̄mū q̄ ſimula/ tam habet intētionē. vt q̄ facit aliq̄d malo fine. vel qui vnū habet in corde. ⁊ aliud in ore ſeu op̱e. nō eſt beatus ſ3 miſer. Eccl. ij. Ve duplici corde. Et iteꝝ. Ve peccatori ingredienti terrā duab⁊ vijs. Hoc agit ſm̄ Rabanū. qui mala facit ⁊ bona ſperat. vel q̄ ſectat̃ op̱a carnis. ⁊ ſancti ficationē ſp̄us ſe p̱ficere arbitrat̃. Vel q̄ quo ad exterio/ ra viā gradit̃ paradiſi. ſ. agendo op̱a de genere bonoru3 quo ad interiora incedit p̱ viā inferni. Hiere. iiij. Laua a malicia. ſ. intētionis cor tuū. Secūdo debet intellect⁹ eē mūdus a falſitate opinionis. vt nil ſentiat ꝯtra v̄itate3 fidei. ſicut diſcipuli q̄ vidētes xp̄m reſuſcitatum extima bāt fantaſma eſſe. Vn̄ xp̄s ait. Quid turbati eſtis. ⁊ co/ gitatiōes aſcendūt. ſ. ab inferis in corda veſtra. Actuū. Fide purificās corda eoꝝ. ſ. ab errorib⁊. Tertio deb3 eſſe rōnalis mūda a prauitate cogitatōis Math. xv. Ex cor de exeūt cogitatiōes male. furta ⁊ hmōi. Et vt d̄r Gre. Nequaq̄3 cogitatio immūda mentē maculat cū pulſat. ſ3 cū hāc p̱ delectatiōem ſup̱at. de pe. di. iij. Vn̄ Eſaie. j. d̄r. Lauamini. quo ad p̄mū. mundi eſtote. quo ad ſcd̄m auferte malū cogitationū veſtraꝝ ab oculis meis. q̄ ad tertiū. Secūdo debet eſſe mūda ꝯcupiſcibil' ab amo

Mundicia ꝯcupiſcibilis ī trib⁊

re mūdane affectiōis. ab amore praue delectatōis. a ma lo p̱uerſe op̱ationis. Math. vj. Ubi eſt theſaurus tu⁹. ibi eſt ⁊ cor tuū. Ubi Chryſ. Si nil tibi vlteri⁹ mali eue niat. nō paruā ſenties iacturā inferiorib⁊ affix⁹. ⁊ ſeru⁹ eoꝝ fact⁹. ⁊ a celeſtib⁊ cadēs ⁊ nil excelſoꝝ cogitare valēſ Secūdo debet affect⁹ eſſe mūdus ab amore praue dele ctationis. Tho. iij. Mundā ſeruaui aīam meā ab om̄i ꝯcupiſcētia ſc3 carnis ⁊ ſp̄us. Et dn̄s p̱ p̱phā. Uſq3 q̄ morabunt̃ apud te cogitatiōes noxie. Tertio debet eſſe mūda affectio a praua op̱atione. Prouerb. xxj. Qui mū dus eſt ſc3 corde. rectū eſt opus ei⁹. pſ̄. xxiij. Quis aſcē/ det in montē dn̄i. innocēs manib⁊. i. op̱ib⁊. ⁊ mūdo cord

Mundicia in iraſcibili.

Tertio debet eſſe mūda iraſcibilis a timore male hu/ miliāte. Math. x. Nolite timere eos q̄ occidunt corpus. Vn̄ apl's ait. Mūdus ego ſum a ſanguie oīm veſtru3. Non em̄ ſubterfugi q̄n om̄e ꝯſiliū dei manifeſtarē vo/ bis. ſ. de agendis. q. d. p̱pter timorē nō dimiſi q̄n dicere3 veritatē neceſſariā. q2 tūc mūdus nō eſſe3. Qui enim ni mis timet aduerſa de facili p̱det mūdiciā cordis. ⁊ incur rit plura peccata. Sz ſi q̄s diceret iſtā beatitudine3 ha/ beri nō poſſe. quia ſcribit̃ Prouer. xx. Quis poteſt dice re. mundū eſt cor meū. pur⁹ ſum a pctō. q. d. null⁹. ergo nō poteſt haberi iſta beatitudo mūdicie. Rn̄deo. Aliud eſt dicere ſe mundū a pctō. qd̄ null⁹ poteſt dicere aſſerti ue. q2 delicta q̄s intelligit. pſ̄. xviij. q. d. nullus. Et nihil mihi ꝯſcius ſum. ſ3 nō in h̄ iuſtificatus ſum. ait ap̄lus. Et hoc p̱pter incertitudinē ſtat⁹ noſtri. q2 nemo ſcit vtꝝ odio vel amore dign⁹ ſit. Eccl's. ix. Nū etiā p̱pter inſep̱abi litatē venialiū. j. Joh. j. Si dixerim⁹ q2 pctm̄ nō hēmus ip̄i nos ſeducim⁹. Aliud eſt eſſe mūdū a pctō quocūq3. Et iſtud q̄uis ex p̱pria natura eſſe nō poſſit. tn̄ eſſe pōt ex diuina grā. ſm̄ illud Job. xiiij. c. Quis p̄t facere mun dum de immūdo ꝯceptū ſemine. Nōne tu q̄ ſol⁹ es. Et cū tali mūdicia poteſt videri de⁹ in vita p̄nti multiplici ter. Jacob vidit deū facie ad faciē. ſ3 emarcuit neruus fe/ moris ei⁹. qd̄ ſignificat extinctionē ꝯcupiſcētie carnalis Et Iſa. ſ3 mūdatis labijs. Et paul⁹ rapt⁹. ſed ceciderūt ſquame ab oculis ei⁹ ip̄o baptizato. Beati ḡ mūdo cor de. q̄m ip̄i deū videbūt.

Beati pacifici quo/ .§. VII

niam filij dei vocabunt̃. Math. v. Hec beatitudo apte in ſeptimo loco ponit̃. dicit glo. q2 in ſabbato d̄r requie uit. dabit̃ vera pax. ſex etatib⁊ trāſactis. Amb. ſup̱ Luc. reddit rōnem. quare ꝯgrue beatitudinē de mūdicia ſeq̄ tur iſta de pace dicēs. Cū interiora tua vacua feceris ab om̄i labe peccati ne diſſenſiōes ex affectu tuo procedāt. a te pacē incipis vt alij pacē feras. vn̄ d̄r. beati pacifici. Circa qd̄ tria ſunt notāda. Primo pacis ſublimitas. ſe/ cundo pacis integritas. tertio pacis auiditas. Quā/ tum ad p̄mū dicit Aug⁹. xix. de ciui. dei. q̄ oīa appetunt pacē. qd̄ diffuſe p̱bat p̱ multa exēpla ⁊ irrationabilium animaliū ⁊ latronū iter ſe. Et etiā ex hoc q2 bellū qd̄ na turaliter om̄es horrent p̱pterea gerūt. vt p̱ueniat̃ ad pa/ cem. Nō em̄ pax querit̃ vt bellū exerceat̃. ſ3 bellū gerit̃ vt pax habeat̃. xxiij. q. j. militare. pſ̄. lxxv. In pace fact⁹ eſt loc⁹ eius. ſ. dei. Hāc apl's mādauit dicēs. Pacē habe te. ⁊ de⁹ pacis ⁊ dilectiōis erit vobiſcū. ij. Co. vl. Quā/ tum ad ſecundū q̄ trib⁊ modis aliq̄ fiūt pacifici. Et be/ ati pacifici. q̄m ⁊c. Primo quidē cū deo ⁊ in om̄ib⁊ obtē perando. Scd̄o in ſeipſo mot⁹ illicitos refrenādo. Ter/ tio cū p̱ximo ꝯcordiā inter eos p̱curando. Nec dicūtur hi pacifici q̄ habēt animū pacatū iniurijs tactis a p̱xio vt non indeꝯturbent̃. q2 hoc p̱tinet ad ſecundā beatitu dinē. ſ. mititatē. Sz q̄ inuigilāt paci reformāde q̄ od de um. ⁊ hoc p̱ pn̄iam q̄ p̱ culpā eā amittūt ⁊ paci ꝯſeruan de in ſeip̄is. ⁊ paci faciende inter p̱ximos. Primo ḡ beati pacifici. q2 ſc3 obtēperando mādatis dei. p̱ oīa ꝯcordāt cum eo. ad Ro. v. Juſtificati ex fide pacē habeamus ad deū. Ut enī ait Aug⁹. Sicut qd̄ eſt ſup̱ius in nobis. ſ. mens vel rō debet ceteris inferiorib⁊ reluctantib⁊ impe/ rare. ita qd̄ eſt in nobis ſuperi⁹. ſ. ip̄a ratio debet ſubijci potiori ſe. ſ. deo. Neq3 em̄ imp̱are inferiorib⁊ pōt niſi ſu/ p̱eriorib⁊ ſubijciat̃. Vn̄ in p̄mis parentib⁊ cū rebellauit rō deo. tranſgrediēs mandatū. ⁊ caro ſe rebellauit ratiōi ſentiēdo ſtimulos carnis. Et hec eſt pax que dat̃ hoīb⁊ bone volūtatiſ. Lu. ij. Secūdo beati pacifici. ſ. q̄ refrenāt in ſe illicitos mot⁹. Job. v. Scias q̄ pacē habeat taber/ naculū tuū. i. corpus. Vn̄ ⁊ Aug⁹. Pacifici ſūt in ſeip̄is qui om̄es animi mot⁹ ⁊ carnales ꝯcupiſcentias hn̄tes edomitas ⁊ rōi ſubiectas. ſunt regnū dei in q̄ ita ordina ta ſunt oīa. vt qd̄ in hoīe eſt p̄ncipiū īp̱erat reluctātib⁊.

que ſūt nobis beſtijs cōmunia. Tamē vt dicit Auguſt. iſta ſubiectō ſenſualitatis ad rōem ꝑfecte nō p̄t haberi ī hac vita. ſꝫ h̄ nūc pacifici agūt. vt domātes ꝯcupiſcētias carnis ſe regēt. q̄nq̄ ꝑueniāt ad pleiſſimā pacē. Tertō beati pacifici. ſ. qui querūt pacē cum ꝓximo. ſm̄ illō ad Rom. xij. Si fieri p̄t q̄d ex nobis ē cū omnib⁹ pacē habētes. Criſoſt. ſuꝑ Mat. Pacifici ad alios q̄ nō ſolū inimicos in pace recōciliāt. ſed etiā q̄ immemores maloꝝ diligūt pacē. Pertinet ad iſtā pacē vt nō ſolū nō querāt vindictā leſi. ſed querāt cū eis ledētes habere pacē ⁊ diſcordātes ad pacē reducere. Quātū ad tertiū p̄ncipaliter ſublimitas pacis oſ̄ditur ex fructu eius ſeu premio qd̾ repromittit. q2 ſcꝫ filij dei vocabūtur. Tria aūt faciunt hoīem filiū dei q̄dā ꝑticulari mō. Primo fides formata Joh. j. Dedit eis poteſtatē filios dei fieri his q̄ credūt ī nomīe ei⁹. Qui nō ex ſāguib⁹. ⁊c̄. Scd̄o charitas ꝑfecta. Mat. v. Diligite inimicos vr̄os. ⁊c̄. vt ſitis filij p̄ris vr̄i Tertio pacis ꝯcordia. ſm̄ illud Beati pacifici q̄m̄ filij d̄i vocabūtur. q2 ſm̄ Criſ. tl̄es diligētes pacē xp̄o ſūt ſimiles q̄ ē pax nr̄a q̄ fecit vtraqꝫ vnū ſm̄ ap̄lm̄. Uel q2 ſm̄ Auguſtinū. Jn deo eſt ſumma quies ⁊ nil repugnans. Et ſic habēt tales ſimilitudinē p̄ris. Uel ſm̄ Criſoſt. Jn deo ē ſumma q̄es ⁊ nil repugnās. ⁊ ſic habēt talē ſimilitudinē p̄ris. Uel ſm̄ eūdē Criſoſt. Pacifici dicūtur qui nec odiūt nec litigāt. ſed litigantes ⁊ diſcordātes ad pacem reducūt. Hi recte vocātur filij dei. q2 vnigeniti hoc opus fuit cōgregare diſperſa ⁊ pacificare ꝯtra ſe prelian tia. hoc aūt eſt maximum ⁊ digniſſimū. ſ. eſſe filius regꝭ eterni.

De p̄mio illi⁹ beatitudinis. (marginal note)

Beati qui perſecu. §. VIII.

tionē patiūtur ꝓpter iuſticiā q̄m̄ ipoꝝ ē regnū ce. Mat. v. Hec octaua beatitudo eſt quedam manifeſtatio ⁊ ꝯfirmatio p̄cedentiū. Ex hoc enī ꝙ aliq̄s ē ꝯfirmatus ī p̄cedentib⁹ bonis. in pauꝑtate ſpūs. mītitate. ⁊ alijs. ſequit̄ ꝙ ab alijs bonis ꝓpter nullā ꝑſecutōnem recedat. Unde iſta beatitudo ꝑtinet quaſi ad oēs p̄cedētes. Criſ. ſuꝑ Mat. dicit ꝙ poſita beatitudine de pace ſubdit de perſecutōne ne q̄s exiſtimaret ꝙ ſemꝑ querere ſibi pacē ſit bonū. puta aſſentiendo mal' ꝓpterea ſubdit. Beati q̄ perſecutōem patiūtur. Ubi tria notanda ſūt circa iſtā beatitudinē. Primo ſuppliciū afflictōis. ibi. Bti q̄ ꝑſecu. pa. Secūdo motiuū paſſiōis. ibi. ꝓpter iuſticiā. Tertio. p̄mium tolleratōis. ibi. q̄m̄ ipoꝝ ē reg. ce. Quātū ad primū vtiqꝫ ꝑſecutio afflictio eſt. Dicit aūt ap̄ls. ij. Thim. iij. Oēs q̄ pie volūt viuere in chriſto neceſſe ē vt perſecutōem patiant̄ ꝓpter iuſticiā. ⁊ hoc a carne. demōe ⁊ homine. Caro eīm ꝑſeq̄tur ſpūm volēs cū trahere ad ſuas ꝯcupiſcētias. Jn cuius figurā fuit ludus hiſmaelis cū yſaac. q̄ ꝑſecutō d̄r. Uñ ap̄ls ad Gal. iiij. Js q̄ ſm̄ carnē natus ē ꝑſeq̄bat̄ eū q̄ ſm̄ ſp̄m natus ē. id ē appetit⁹ ſenſual' rōem. a demone quilibet iuſtus ſuſtinet ꝑſecutōem dū varijs mōis q̄rit eū decipe ⁊ occidere. pſ̄. xvij. Perſequar inimicos meos ⁊ cōprehēdā illos ⁊ non ꝯuertar donec deficiant. Perſequimur demones ꝑſequentes cū reſiſtimus coꝝ ſuggeſtionib⁹. Ab homīe fit ꝑſecutio. Et hoc dupliciter. q2 ꝑ iniurias corꝑales vl' ꝑ mala exēpla. Uñ Aug⁹. vtrumqꝫ genus ꝑſecutōnis diſtinguens ait ſuꝑ pſ̄. cvj. ⁊ in multis alijs. Uox tribulatoꝝ chriſto. id eſt martiꝝ inter paſſiones ꝑcliſtantiū ſed de capite p̄ſumētiū. Cū ill' vox oīs iuſti cui ex caritate abundās iniquitas chriſtianoꝝ paſſio eſt vt loth corꝑalē ꝑſecutōem a nullo in ſodomis ſuſtinuerit ſed a mal' coꝝ cū q̄b⁹ habitabat. Eſt ergo ꝑſecutio iuſti vl' a leone ī impetu. vl' a dracone in inſidijs. vij. q. j. Aduerſitas. §. Eſt ⁊ aliud. Quātū ad ſecūdū ſcꝫ de motiuo paſſionis qd̾ ſcꝫ debet eſſe iuſticia que includit oēm virtutē. Nam pati ꝓpter ſua peccata ꝑſecutōem. i. punitōem nō facit hoīem beatū ſꝫ miſeꝝ. Uñ. j. Pe. iiij. d̄r. Nemo vr̄m patiat̄ q̄ſi homicida. aut fur. aut maledicus. Jtē Si q̄d patimi ꝓpter iuſticiā. beati. Et h̄ ē ꝙ d̄r beati qui ꝑſecutōem patiūtur ꝓpter iuſticiā. Criſ. ſuꝑ Mat. Quidā patiūtur ꝑſecutōem ꝓpter nō cōmittēdā idolatriā. Et iſti ſūt beati q2 ꝓpter iuſticiā fidei patiūt̄. vt fideles a paganis. vt laurēti⁹. vincēti⁹. Johs. ⁊ paul⁹. coſmas ⁊ damian⁹ a diuerſis tyrannis ydolatris. vt agnes. lucia. Cecilia. katherina. ⁊ innumeri vtriuſqꝫ ſexus. Aliq̄ patiunt̄ ꝑſecutōem ꝓpter v̾itatē nō deſerēdā. Ut catholici ab hereticis. ſic̄ athanaſi⁹. hilari⁹. amb. ⁊ plēs alij. ab arrianis ⁊ impatore eis fauēte. Et Hermigildus filius regis Hiſpanie a ſuo patre iuſſus occidi. q2 ab arrianis noluit accipe cōmunionē. vt narrat Grego. in dialogo. Et iſti etiā beati. q2 ꝓpt̄ iuſticiā v̾itatis patiunt̄ ꝑſecutōem. Si ſi quis ex potētibus ait Criſ. qui chriſtiani videtur forſitā ꝓpter peccata ſua correptus a te fuerit ꝑſecutus beatus es cū Joh. baptiſta. q̄ ſcꝫ nō ꝓpter fidē ſed ꝓpter veritatē dicēdā circa matrimoniū violatū ab Herode corripuit. ꝑſecutōnem ⁊ mortē eſt paſſus. Qui ergo ꝓpter cauſam d̄i aliq̄d patitur. ⁊ ſi a ſuis patit̄. mercedē martirij accipiet a deo. Beati ergo q̄ ꝑſecutōem patiūtur ꝓpter iuſticiā. Quantū ad tertiū ſcꝫ de p̄mio Nota ꝙ regnū celoꝝ ē ꝑſecutōnem patiētiū trib⁹ mōis. Primo mō ſpōtanea volūtate. Uoluntarie ſacrificabo tibi. ⁊c̄. Secūdo cū ꝑſeuerātia. Uñ q̄ ꝑſeuerauerit vſqꝫ in finē h̄ ſaluus erit. Tertio ex cauſa legittima. q2 ꝓpter rectā intentōem ⁊ cauſam. Nā vt ait ap̄lus. j. Corin. xiij. ca. Si tradidero corpus meū ita vt ardeā. charitatē aūt nō habuero ſcꝫ faciēdo ꝓpter laudē humanā. nō ꝓpter deū. nihil mihi ꝓdeſt. j. ad Corin. xiij. Et nota ꝙ idē p̄miū in p̄ma ⁊ octaua beatitudīe ponit̄ Primo q̄dē q2 martirij genus ē pauꝑtas volūtaria. ⁊ in ꝯſpectu ſeculi ſūt pauꝑes ſpū q̄ ꝑſecutōnem patiūtur. Scd̄o q2 ꝑ pauꝑtatē emit̄ regnū celoꝝ ſed ꝑſecutōne et paſſiōe ꝓ xp̄o ꝑcipit̄ regnū. Tertio ſm̄ Ambro. q2 pauperib⁹ ſpū ꝓmittit̄ regnū celoꝝ q̄ꝫtū ad gl'iam aīe. ſed ſuſtinētib⁹ ꝑſecutōem ⁊ paſſionē ī corꝑe ꝓ xp̄o ꝓmittit̄ regnū celoꝝ q̄ꝫtū ad gl'iam corꝑis. Beati ergo. ⁊c̄.

Quare hec apponitur. (marginal note)

Q, multiplex ē ꝑſecutio. (marginal note)

De motiuo paſſionis. ſ. ꝓpt̄ quid. (marginal note)

Q, ſcꝫ afflicti beatificant. (marginal note)

De p̄mio hm̄oi ꝑſecutorum. (marginal note)

De vltimo fine homīs q̄ eſt beatitudo ꝑfecta. Ca. vij.

REſtat videre de beatitudine

ꝑfecta. que eſt vltimus finis hoīs. quā diffinit Boetius cū dicit ꝙ ē ſtatus oīm bonoꝝ aggregatōe ꝑfectus. immo videndū ē ſi ē aliq̄d creatū vel increatū. Pro cui⁹ declaratōe dicit btūs Thom. j. ij. q. iij. Btitudo ē vltimus finis. Finis aūt alicui⁹ dicitur dupl'r. Uno mō res quā cupimus adipiſci ſic̄ auaro finis ē pecunia. Alio mō ip̄a adeptio vl' poſſeſſio ſeu vſus aut fruitio eius rei q̄ deſiderat̄. Sicut ſi dicat̄ ꝙ poſſeſſio pecunie eſt finis auari. ⁊ frui re voluptuoſa eſt finis intēꝑati. Primo ergo mō vltimus finis hoīs ē bonū increatū ſcꝫ d̄s. q̄ ſolus ſua infinita bonitate p̄t volūtatē hoīs ꝑfecte implere. Et iſta d̄r beatitudo obiectiua. vl' cauſatiua. q2 d̄s ē obiectū ⁊ cauſa nr̄e beatitudīs Uñ ⁊ Boe. dicit deū eē ip̄am beatitudinē neceſſe eſt cōfiteri. Secūdo vltimus finis ſeu beatitudo homīs eſt aliq̄d creatū in ip̄o exiſtens. q̄d nihil aliud eſt q̄ꝫ adeptio vel fruitio vltimi finis. Unde Aug⁹. dic̄ ꝙ ill' reb⁹ fruēdū eſt q̄ nos beatos faciūt. Factio aūt impātat q̄d creatū. et iſta d̄r beatitudo adeptiua vl' fruitiua ex eo ꝙ eā adipiſcimur ⁊ fruimur. Sic igit̄ q̄ꝫtū ad obiectū ⁊ cām beatitudo eſt q̄d increatū. ſed q̄ꝫtū ad eēntiā eſt quid creatū. Cum aūt dicit̄ beatitudo eſt q̄d ſummū bonū intelligēdum ē ꝙ eſt adeptio ſummi boni. nō ꝙ ip̄a adeptō que dicit̄ beatitudo ſit ſummū bonū. q̄d eſt de⁹. ⁊ ꝑ ꝯſequēs q̄d increatū. Et ſimil'r beatitudo d̄r vltimus finis. id eſt

De vltio fine. ſ. beatitudine. Utrū ſcꝫ ſit q̄d creatum. (marginal note)

Que operató ſit beatitudo

adeptio vltimi finis. Probatio ⁊ declaratio quõ beatitu
do pfecta ſit opatio. nõ quecũqʒ ſʒ opatio intellectius nõ
quecũqʒ. ſʒ clare viſionis diuine eſſentie. Et pmũ pbat
ſic. b. tho. j. ij. q. iij. ſ. ꝙ beatitudo ſit opatio ſm ꝙ beatitu
do eſt aliqd creatũ in ipo hoie exiſtẽs. Beatitudo eſt vl-
tima hois pfectio. Unũqdqʒ aũt intm̃ eſt pfectũ inqʒtũ
eſt actu. Nã potẽtia ſine actu impfecta eſt. g̃ btitudinẽ
oportet in vltimo actu hois ꝯſiſtere. Manifeſtũ eſt aũt
ꝙ opatio eſt vltimus actꝰ opantis. Uñ ⁊ ſecũdus actus
noĩat a pho in ſcdo de aĩa. Nã habẽs formã poteſt eſſe
in potẽtia opans. ſicut ſciẽs potẽtia ꝯſiderans eſt. Et ĩ-
de eſt ꝙ in alijs quoqʒ reb9 vnaqueqʒ dr̃ eſſe ſm ſuã ope
ratione. Neceſſe eſt igit beatitudinẽ hois opatiõem eſſe
Uñ ⁊ phs in. j. eth. dicit felicitatẽ eſſe opatiõem ſm pfe
ctam ṽtutẽ. Cũ aũt ſit duplex actio ſm phm. Unaque-
qʒ pcedit ab opante in materiã exteriorẽ. ſicut nere. ſeca-
re. ⁊ hmõi. Et talis actꝰ nõ poteſt eſſe beatitudo homĩs
qꝛ talis opatio nõ eſt pfectio agẽtis ſʒ magis patientis.
Alia eſt actio manẽs in ipo agẽte ſicut ſentire. velle. ⁊ in
telligere. ⁊ talis actio eſt pfectio agẽtis. ⁊ poteſt eſſe btĩtu
do. Iſta aũt opatio q̃ dicit beatitudo. alio mõ eſt in deo
alio mõ in angelis bonis ⁊ ſanctis. alio mõ in viatoribꝫ.
Nam in deo in q̃ eſt beatitudo p eſſentiã. opatio eiꝰ ẽ eẽ
ipiꝰ. In angelis ⁊ beatis in vita eterna. eſt vltima perfe-
ctio ſm aliquã opationẽ qua iungunt bono increato. et
hec eſt in eis opatio vnica ⁊ ſempiterna. In viatoribus
aũt ſm ſtatũ vite pñtis. eſt vltima pfectio ſm quã ho-
mo ꝯiungit deo. Sʒ hec opatio nõ poteſt eſſe cõtinua
⁊ vnica. Nec obſtat pdictis ꝙ beatitudo dr̃ vita eterna.
Job. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolum ⁊c̃.
Et vita nõ eſt opatio. ſʒ ſm phm viuere viuẽtibꝫ eſt eſſe.
Nã ſm Tho. vita dr̃ dupliciter. Uno mõ ipm eſſe viuẽ
tis. ⁊ ſic beatitudo nõ eſt vita niſi in deo cuiꝰ eſſe eſt ſua
etiã opatio. Alio mõ dr̃ vita opatio viuẽtis. ſm quã pn-
cipiũ vite exijt in actũ. Et ſic nominamꝰ vitã actiuã ⁊ cõ
templatiuã. Et hoc modo beatitudo pfecta dicitur vita
eterna. Qd aũt boetiꝰ dic̃ beatitudinẽ ſtatũ oĩm bonoꝝ
intelligit p h̃ ꝙ beatꝰ eſt ĩ ſtatu oĩs boni pfecti. i. firmita
te ⁊ dignitate. nõ ꝙ nõ ſit in actu.

Q, operatio que eſt .§. I.

beatitudo eſt opatio intellecꝰ pbat ſic. Beatitudo cũ ſit
pfectũ bonũ. oportet ꝙ ſit optima pfectio vel pfectionis
opatio. Optima opatio eſt optime potẽtie. g̃ optimũ ob
iectũ eſt deꝰ. Potẽtie aũt pncipaliores aĩe ſunt intellectꝰ
⁊ volũtas. Sʒ beatitudo nõ poteſt eſſe eſſentialit actus
volũtatis. vñ reſtat ꝙ ſic actꝰ intellcciꝰ. ⁊ ꝙ nõ poteſt eẽ
actio volũtatis q̃tũ ad id qd eſt eſſentialiter ipa beati-
tudo. ſic pbat beatꝰ Tho. j. ij. q. iij. Manifeſtũ eſt ex pre
miſſis ꝙ beatitudo eſt ꝯſecutio vltimi finis. Conſecutõ
aũt finis nõ ꝯſiſtit in ipo actu volũtatis. Uoluntas em̃
fert in finẽ ⁊ abſentẽ cũ ipm deſiderat. ⁊ pñtem cũ ĩ ipſo
requieſcẽs delectat. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ ipm deſideri-
um finis nõ eſt ꝯſecutio finis ſʒ motꝰ ad finẽ. delectatio
aũt aduenit volũtati. ex hoc ꝙ finis fit ei pñs Non autẽ
ecõuerſo aliqd fit pñs. quia volũtas delectatur in ipſo.

Oportet ergo aliqd aliud eſſe q̃ʒ actũ voluntatis. per
qd fit pñs ipe finis volũtati. Et h̃ manifeſte apparet cir
ca fines ſenſibiles. Si em̃ cõſequi pecuniã eſſet p actum
volũtatis. ſtatim a pncipio cupidus ꝯſecutꝰ eſſet pecu-
niã qñ vult eã habere Sʒ a pncipio quidẽ eſt abſens ei
Cõſequit aũt ipam p hoc ꝙ manu eã apprehẽdit. vel ali-
quid hmõi. ⁊ tũc iã delectat in pecunia habita. Sic igi-
tur circa intelligibilẽ finẽ ꝯtingit. nã a pncipio volumꝰ
ꝯſequi finẽ intelligibilẽ. Cõſequemur aũt ipm p hoc ꝙ
fit pñs nobis p actũ intellectus. Et tũc volũtas delecta
ta quieſcit in fine iã adepto. Sic ergo eſſentia btĩtudĩs
in actu intellectꝰ ꝯſiſtit. Sʒ ad volũtatẽ ptinet delecta-
tio ꝯſequẽs beatitudinẽ. ſm ꝙ dicit Augꝰ. in. x. ꝯfeſſio.
ꝙ beatitudo eſt gaudiũ de veritate. qꝛ ſcʒ ipm gaudiũ ẽ
cõſummatio beatitudinis. Patet etiã hoc ſcʒ ꝙ beatitu
do ꝯſiſtat in actu intellectus ex hoc qd dicit Johã. xvij.
Hec eſt aũt vita eterna vt cognoſcãt te ſolũ veꝝ deũ. ⁊c̃.
Cognitio aũt ptinet ad intellectũ. non voluntatẽ. Nõ eſt
ꝯtra pdicta qd Augꝰ. dicit. xix. de ciui. dei. beatitudinẽ
ꝯſiſtere in pace. Nã pax ptinet ad vltimũ finẽ hominis
⁊ p ꝯſequẽs ad beatitudinẽ. ñ ꝙ eſſentialiter pax ſit ipa
beatitudo. ſʒ quia añcedenter ⁊ ꝯſequẽter ſe habʒ ad eã
Antecedẽter quidẽ inqʒtũ iã ſunt remota oĩa pturbãtia
⁊ impediẽtia ab vltimo fine. Cõſequẽter aũt inquantuʒ
homo adepto vltimo fine remanet pacatꝰ ⁊ in ſuo deſi-
derio quietatꝰ. Itẽ ſi obijciatur. Beatitudo eſt ſummuʒ
bonũ. Sʒ bonũ eſt obiectũ volũtatis. ergo beatitudo cõ
ſiſtit in actu volũtatis. Rñdit beatꝰ Thomas ꝙ pmum
obiectũ volũtatis nõ eſt actꝰ eius. ſʒ aliqd aliud bonuʒ.
ſicut nec pmũ obiectũ viſus eſt viſio. ſʒ viſibile. vnde ex
hoc ipo ꝙ beatitudo ptinet ad volũtatẽ tanq̃ʒ ad primũ
obiectũ eius. ſequit ꝙ nõ ptineat ad ipam tãq̃ʒ actꝰ eiꝰ.

Itẽ ſi obijciat ſic. Si beatitudo eſt opatio vt dictum
eſt. g̃ eſt nobiliſſima opatio. Sʒ nobilior opatio eſt dile
ctio dĩ. que ptinet ad voluntatẽ q̃ʒ cognitio que pertinet
ad intellectũ g̃ ⁊c̃. Rñdet beatꝰ Thomas ꝙ dilectio pre
eminet cognitioni in mouẽdo. Sʒ cognitio pcedit dile-
ctione. ſ. attingẽdo. Nõ em̃ diligit niſi cognitũ. ⁊ ideo in
telligibilẽ finẽ pmo attingimꝰ p actionẽ intellectꝰ. ſicut
⁊ ſenſibilẽ finẽ pmo attingimꝰ p actõʒ ſenſus. Itẽ q̃uis
finẽ pus apprehẽdat intellectus q̃ʒ volũtas. tñ qꝛ motꝰ
ad finẽ incipit a volũtate. ideo volũtati debet id qd vlti
mo ꝯſequit aſſecutionẽ finis. ſ. delectatio ſeu fruitio. Itẽ
ex hoc qd Augꝰ. dicit ꝙ beatus eſt q̃ hʒ q̃cq̃d vult. non
tamẽ niſi p actũ volũtatis eſt ꝙ habeat q̃cq̃d vult. et iõ
ptinet ad voluntatẽ.

Q, iſta operatio in- .§. II.

tellectus in qua eſſentialiter conſiſtit beatitudo pfecta. ẽ
viſio diuine eſſentie. ⁊ nõ poteſt eſſe alia opatio. qd pro
bat beatus Tho. j. ij. q. iij. ſic. Homo nõ poteſt eſſe perfe
cte beatꝰ quouſqʒ reſtat ſibi aliqd deſiderandũ ⁊ quere-
dum. qꝛ beatitudo eſt q̃etatiua. Sʒ qui nõ videt diuinã
eſſentiã. reſtat ei aliquid deſiderandũ ⁊ querendũ. Nam
cũ deus ſit cauſa pma omniũ reꝝ. ⁊ oĩa ſunt q̃dã effe-
ctus dei. Tũ intellectꝰ cognoſcit eſſentiã alicuiꝰ effectus.
niſi cognoſcat etiã cauſam illiꝰ effectus. nõ ſolum an ſit
ſed etiã q̃d ſit ſeu eſſentiã eius. remanet homini natura
liter deſideriũ cũ cognoſcit effectũ. ⁊ ſic hr̃e cauſam co-
gnoſcendi etiã de cauſa q̃d ſit. ⁊ illud deſideriũ eſt ad-
mirationis ⁊ cauſat inq̃ſitionẽ. puta ſi quis cognoſcat
eclipſim ſolis. cõſiderat ꝙ ex aliqua cauſa pcedit. d qua
quia neſcit q̃d ſit admirat ⁊ admirando inq̃rit. nec iſta
inq̃ſitio q̃eſcit q̃uſqʒ pueniat ad cog̃ſcẽdã eẽñtiã cauſe.
Sic cog̃ſcẽs intellecꝰ eẽñtiã alicuiꝰ effecꝰ niſi cog̃ſcat
⁊ de deo q̃ ẽ cauſa eiꝰ q̃d ſit remanet inq̃etꝰ. ⁊ p ꝯñs nõ
ptẽẽ pfecte btũs Cog̃ſcere aũt nõ poteſt pfecte cauſã p-
mam. niſi ipam eſſentiã eiꝰ videndo. Uniuſcuiuſqʒ enĩ
perfectio potẽtie attendit ſm rõnem ſui obiecti. Obie-
ctum aũt intellectꝰ eſt quicq̃d eſt in eſſentia rei. vt dicit
in. iij. de anima. Unde intantũ pcedit pfectio intellectus
inquantũ cognoſcit eſſentiã alicuius rei. Oportet ergo
cognoſcere ſeu videre eſſentiã dei q̃ vult pfecte cognoſce
re. Et iõ etiã dr̃. j. Jo. iij. Cũ apparuerit ſiles ei erimꝰ. q̃a
videbimꝰ eũ ſicuti ẽ. i. eſſentiã eiꝰ. Et in h̃ ꝯſiſtit beati-
tudo pfecta. Et iſta viſio dr̃ dos aĩe.

Q, delectatio requi .§. III.

Quō de ꝗ lectatō reꝗ ꝗritur ad btitudicꝫ

ritur ad beatitudinē ſicut cōcomitās ipſam. Pro cui⁹ de-
claratōe dicit btūs Tho. j. ij. q. iiij. ꝙ quadrupliciter ali
ꝗd reꝗrit̃ ad aliud. Uno mō ſicut ꝑambulū vl' ꝑparatori
um ad ipſm. ſicut diſciplina requirit̃ ad ſciētiā. Secūdo
mō ſicut ꝑficiens aliꝗd. ſicut aīa reꝗrit̃ ad vitā corpo-
ris. Tertio mō ſicut coadiuuās extrinſecū ſicut requirū-
tur amici ad aliquid agendū. Quarto modo ſicut aliꝗd
concomitās. ſicut ſi dicamus ꝙ calor requiritur ad ip-
ſum ignē. Et hoc vltimo modo delectatio requiritur ad
beatitudinē. Cauſat̃ enī ex hoc ꝙ appetitus requieſcit ī
bono adepto. Unde cū beatitudo nil aliō ſit ꝙ̃ adeptio
ſummi boni nō pōt eſſe ſine delectatōe cōcomitāte. ſicut
nec ignis ſine calore. Et ꝗd Auguſtin⁹ dicit ꝙ viſio eſt
tota merces fidei. verū eſt ꝙ̃tū ad eſſentiā beatitudinis
Unde ꝑ hoc non excluditur delectatō ſed oſtendit̃ ꝙ ip
ſa non pertinet ad eſſentiā beatitu dis. ſed ē vt accidens
ꝓpriū. vt riſibile cōſequit̃ rationale. In ipſa etiā redditio-
ne mercedis delectatio includitur. Nā cum alicui mer-
ces reddit̃ voluntas merētis requieſcit. ꝗd eſt delectari.

Vñ cau ſ ſatur dele ctatio.

Itē nō eſt ꝯtra ꝑdicta quod phus ait in. vj. ethicoꝝ.
ꝙ delectatio impedit actōnem intellectus. q̄ corrumpit
extimatōem prudētie. Nō enī loquitur ibi phus de de-
lectatōne ꝯcomitante intellectū. hec enī nō impedit ope
ratōnem intellectus. ſed magis cōfortat ipſam. vt dicitur
in. x. ethic. Ea enī que delectabiliter facimus attētius et
perſeuerantius facimus. Sed loquitur de delectatōne
extranea. hec impedit oꝑationē intellectus. quādoqꝫ q̄-
dē ex intentōnis diſtractōne. q̄ dum vni vehemēter in-
tendimus neceſſe eſt ꝙ ab alio diſtrahamur. quandoqꝫ
ex cōtrarietate. ſicut delectatio ſenſus cōtraria ratōi im-
pedit extimatōnem ipſius prudentie magiſqꝫ operatōeꝫ
ſpeculatiui intellectus. Eſt ſciendū ꝙ in beatitudine
viſio eſt quid ꝑncipalius ꝛ potiuſqꝫ delectatō. Cui⁹ ra-
tio eſt ſcd̄m beatū thomā vbi ſ. q̄ delectatio ꝯſiſtit ī q̄
dā quietatōne volūtatis. Q, aūt voluntas in aliꝗ quie
tet̃ non ē niſi ꝓpter bonitatē eius in ꝗ quietat̃. Si ergo
volūtas quietat̃ in aliqua oꝑatōne. ex bonitate operati-
onis ꝓcedit quietatio voluntatis. nec voluntas querit
bonū ꝓpter quietatōnem. Sic enī ipſe actus voluntatis
eſſet finis quod ē ꝯtra premiſſa. Sed ideo querit ꝙ q̄e-
tetur ī oꝑatōne. q̄ operatō eſt bonū eius. Unde manife
ſtū eſt ꝙ ꝑncipalius bonū eſt ipſa oꝑatō in q̄ quietatur
volūtas ꝙ̃ quietatio volūtatis in ipſo. Patet etiā idē ex
hoc q̄ cauſa ē potior effectu. ſed viſio eſt cauſa delectati
onis. Qd̄ aūt dicit phs. x. ethi. ꝙ delectatio eſt perfectō
operatōis nō ſic eſt intelligēdū quaſi delectatio ipſa ope
ratōem ꝑficiat ī ſpecie ſua ſed eſt perfectō ꝯcomitās ope
ratōeꝫ ſicut decor dicit̃ ꝑficere iuuētutē. nō ꝙ faciat. Sic
ꝛ delectatio nō facit viſionē dei ꝑfectā in ſpecie ſua. ſꝫ cō
ſeqͥtur eā. Itē notāda ē differētia inter appetitū ſenſi
tiuū ꝛ intellectiuū circa delectatōem. Naꝫ apphēſio ſen
ſitiua quā ſequit̃ appetitus ſenſitiu⁹ nō attingit ad cō
munē rōem boni. ſed ad aliquod ꝑticl'are ꝗd eſt delecta
bile. ꝛ ideo ſm appetitū ſenſitiuū qui eſt in aīalib9. ope
ratōes querūtur ꝓpter delectatōem. Et natura in oꝑatō
nib9 neceſſarijs ad ꝯſeruatōem indiuidui ꝛ ſpeciei dele
ctatōnes appoſuit. vt hmōi operatōes ab aīalib9 non
negligātur. Sed intellectus apphendit vniuerſalē rati
onē boni. ad cui⁹ cōſecutōem ſequit̃ delectatio. Vñ ꝑn
cipali⁹ intendit bonū ꝙ̃ delectatōnē. Nō eſt autē aliꝗd
extimandū ſimpliciter ſm ordinē ſenſitiui appetitus: ſꝫ
magis ſm ordinē intellectiui appetitus. Itē non obſtat
ꝙ delectatio ſeu fruitio ſuccedit caritati ꝛ viſio fidei. ſed
maior eſt charitas fide. ergo potior videtur delectatio.
Nā charitas cū nō q̄rat bonū dilectū ꝓpter delectatōem
ſm hoc eſt ei cōueniēs. vt delectet̃ ī bono adepto quod
amat. ideo delectatio nō reſpōdet chatitati vt finis. tūc
enī procederet ratio ſed magis viſio reſponderet charitā
ti. ꝑ quā viſionem finis fit ei preſens.

Dr̃ñtapꝫ petit⁹ ſen ſitiuus et intellecti uus circa delectatō nem.

Quo ad beatitudi- §. IIII.

nē perfectā requiritur etiā comphēſio. Qd̄ ſic probat b.
Tho. vbi ſ. Cū beatitudo ꝯſiſtat in ꝯſecutōne vltimi
finis ea que requirūtur ad beatitudinē ſunt cōſideran-
da ex ipſo ordine ad finē. Ad finē autē intelligibilē ordi-
nat̃ homo ꝑtim ꝑ intellectū. partim ꝑ volūtatē. Per in-
tellectū quidē inq̄ꝫtū in intellectu ꝑexiſtit aliqua cogni-
tio finis imperfecta. Per volūtatē autē ꝑmo quidem ꝑ
amorē qui eſt motus voluntatis in aliquid. Secūdo ꝑ
realē habitudinē amātis ad amatū. Que quidē poteſt
eſſe tripliciter. Quandoqꝫ enī amatū ē pn̄s amanti. et
tunc iam non querit̃. Quādoqꝫ nō eſt pn̄s. ſed non eſt
poſſibile ipſm adipiſci. ꝛ tūc etiā nō querit̃. Quandoqꝫ
autē eſt poſſibile ipſm adipiſci. ſed ē eleuatū ſupra facul-
tatē adipiſcētis. ita vt ſtatim haberi nō poſſit. ꝛ hec ē ha
bitudo ſperantis ad ſperatū. que ſola beatitudo facit fi-
nis inquiſitionē. Et his trib9 reſpōdet aliqua in ſupna
beatitudine. Nā ꝑfecta cognitio finis reſpōdet impꝑfecte
Preſentia ipſius finis reſpondet ſpeciei habitudini. Sꝫ
delectatio in fine iā pn̄ti cōſequitur delectatōem. Et iō
neceſſe eſt ad beatitudinē iſta tria cōcurrere. ſ. viſioneꝫ q̄
eſt cognitio perfecta intelligibilis finis comphēſioneꝫ q̄
importat pn̄tiam finis. delectationē ſeu fruitioneꝫ que
importat quietatōem rei amātis in amato. Et de comp
hēſione dicit apl'us. j. ad Corinth. ix. Sic currite vt cō-
prehēdatis. Spiritual' aūt curſus terminat̃ ad beatitu
dinē. Comphēſio enī ſm be. Tho. dicit̃ dupliciter. Uno
mō incluſio comphēſi in comphēdēte. Et ſic oīe ꝗd cō
prehēdit̃ a finito ē finitū. Vñ hoc mō ds̄ nō pt̄ compre
hēdi ab aliquo intellectu creato. Alio mō comphēſio nil
aliud nomīat niſi tentōem alicui⁹ rei que iā pn̄tial'r ha-
bet̃. ſicut aliꝗs ꝯſequēs aliquē. dicit̃ enī eū comphende
re qn̄ tenet eū. ꝛ ſic beati comphendūt. Ipſa aūt comphē
ſio nō eſt alia aliqua oꝑatio preter viſionē. Sed eſt que-
dā habitudo ad finē iā habitū. Unde ipſa viſio vel res
viſa ſm ꝙ preſential'r adeſt. eſt obiectū comphēſiōis. Et
ſicut ad volūtatē ꝑtinet ſpes ꝛ amor. q̄ eiuſdeꝫ ē amare
aliꝗd ꝛ tendere ī illud. ita ad volūtatē ꝑtinet ꝛ comphē
ſio ꝛ delectatio. q̄ eiuſdē eſt habere aliquid ꝛ quieſcere ī
illo. Sciēdū etiā ꝙ rectitudo voluntatis requirit̃ ad
beatitudinē antecedēter ꝛ ꝯſequēter. Añcedēter. q̄ ſicut
materia nō cōſequit̃ formā niſi ſit debito modo diſpoſi
ta ad formā. ita nihil poteſt conſequi finē niſi ſit debito
modo ordinatū ad ipſm. Unde nullus pōt ad beatitudi
nē ꝑuenire niſi habeat rectitudinē volūtatis que rectitu
do exiſtat ꝑ debitū ordinē ad vltimū finem. Cōſequēter
aūt requirit̃ q̄ ſicut dcm̄ eſt beatitudo vltima cōſiſtit in
viſione diuine eeñtie que eſt ipſa eſſentia bonitatis. ꝛ ita
volūtas videntis dei eeñtiā ex neceſſitate amat deū. Si
cut volūtas nō vidētis deum ex neceſſitate amat q̄cq̄d
amat ſub cōmuni ratōne boni quā nouit. Et hocipſum
eſt qd̄ facit volūtatē rectā. Unde nō eſſet beatitudo ſi-
ne recta voluntate.

Tria ſunt que ad ꝑfectā beatitudiem requirūt̃.

Quō reꝗ ctitu⁹ vo lūtatis reꝗrit̃ ad be atitudinē

Ad beatitudinem per- §. V

fectā homis nō requirit̃ corpus ei⁹ ad eſſe ſed ad bn̄ eſſe
ꝛ corpus ꝑfecte diſpoſitum. Pro cui⁹ declaratōne dicit
btūs Thomas ꝑme ſcd̄e. q. iiij. ꝙ aliꝗ poſuerūt ꝙ beati-
tudo ꝑfecta q̄ conſiſtit in dei viſione nō pōt anime adue
nire ſine corꝑe exiſtēte dicētes ꝙ aīe ſāctoꝝ a corporib9
ſeparate ad illā beatitudinē nō perueniūt vſqꝫ ad diem
iudicij quādo reaſſumēt corꝑa. Quod apparet eē falſū
ꝛ autoritate ꝛ ratiōe. Autoritate quidē q̄ dicit apl'us. ij.
ad Corinth. v. Quādiu ſum⁹ in corꝑe ꝑegrinamur a do

Quō ad ꝑfectā be atitudieꝫ reꝗrit̃ cor pus eius

mino. Et que ſit ratō ꝑegrinatōnis oſtēdit dicēs. Per fidem eni ambulam⁹ no per ſpecie͂. Ex quo apparet ꝙ q̄zdiu quis ambulat ꝑ fide͂ non ꝑ ſpēm carens viſiōe diuine eſſentie. nondū eſt deo p̄ſens. Anime aūt ſanctorū a corporib⁹ ſepate ſunt deo p̄ſentes. Audemus aūt ⁊ bonam voluntate͂ habem⁹ peregrinari a corpe ⁊ preſentes eſſe ad dnm. Unde manifeſtū eſt ꝙ anime ſanctorum a corpib⁹ ſepate ambulāt ꝑ ſpecie͂ vidētes dei eſſentiam ī quo eſt beatitudo vera. Apparet ⁊ hoc ratione. Nā intellectus ad ſui opatiōem non indiget corpe niſi ꝓpter fantaſmata in quib⁹ intelligibile͂ veritate͂ intuet᷑. Manifeſtum eſt aūt ꝙ diuina eſſentia ꝑ fantaſmata videri non poteſt. ex eo videlicet quia materialia ſunt. de⁹ aūt pure immaterialis. Unde cū in viſione diuine eſſentie cōſtat ꝑfecta hominis beatitudo. nō dependet a corpe ipa beatitudo hoīs ⁊ ꝑ cōſequens ſine corpe poteſt eſſe anima beata. Ad qḋ etiā facit qḋ dicit᷑ Apocal. xiiij. Bti mortui qui in dn̄o moriunt᷑. Sciendū tame͂ ꝙ ad ꝑfectionē alicui⁹ rei dupliciter aliquid ꝑtinet. Uno modo ad ꝯſtituendā eſſentiā rei. ſicut anima requirit᷑ ad ꝑfectiōꝫ corpis. Alio modo requirit᷑ ad ꝑfectōne͂ rei. quod ꝑtinet ad bene eſſe eius. ſicut pulcritudo corpis. Uel velocitas ingenij ꝑtinet ad ꝑfectione͂ hoīs. Quis ergo corpus primo modo ad ꝑfectione͂ latitudinis hominis non ꝑtineat. ꝑtinet tame͂ ſecūdo modo. Cū eni͂ opatio depēdeat ex natura rei. quāto anima ꝑfectior erit in ſui natura ꝑfectius habebit ſuā ꝓpriā opatione͂. in qua felicitas conſiſtit. Unde Aug⁹. ſuꝑ Gen. xij. dicit. ꝙ non ſic poſſunt videre aīe ſanctoꝝ ſepate a corpibus incōmutabile͂ ſubſtantiā. vt ſancti angeli vidēt ſine alia latentiori cā. Siue quia ineſt eis quidā naturalis appetitus corp⁹ adminiſtrandi. Quod tame͂ dicit hic Auguſtin⁹. ꝙ aīe ſepate nō vident deū ſicut angeli. nō eſt intelligendū ſm̄ inequalitate͂ quātitatis. quia etiā modo alique anime ſunt aſſumpte ad ſuꝑiores ordines angeloꝝ. clari⁹ videntes deū q̄z inferiores angeli. Sed ſm̄ inequalitate͂ ꝓportōis. Quia oēs angeli etiā infimi habēt omne͂ ꝑfectionem quā ſunt habituri. nō aūt anime ſepate ſanctorū. Item q̄zuis impedimētū opationis qḋ eſt ꝑ modū cōtrarietatis. vt frig⁹ impedit obiectū caloris. repugnet felicitati. nō tame͂ repugnat ei impedimentū quod eſt ꝑ modum cuiuſdā defectus. cū ſcꝫ res impedita non habꝫ oē qḋ requirit᷑ ad omnimodā ſui ꝑfectione͂. ſed repugnat tale impedimentū opationis omnimode ei⁹ perfectōi. Et ſic ſepatio a corpe dicit᷑ animā retrahere a fine. ne tota tendat in viſione͂ diuine eſſentie. Appetit eni͂ animā ſic frui deo. ꝙ etiā ipa fruitio deriuet᷑ ad corpus ꝑ redundantiam. ſicut eſt poſſibile. Et ideo q̄zdiu ipa fruit᷑ deo ſine corpore. appetit⁹ eius q̄eſcit in eo. ꝙ tame͂ adhuc ad participatione eius vellet corp⁹ ꝑtingere. Unde corpore reſumpto creſcit beatitudo extenſiue nō intenſiue.

Q̄ aīma brā habet renſū ad corpus. ⁊ quō intelligit᷑.

Ad beatitudine͂ aūt imꝑfectā que habet᷑ in via. vtiq̄ꝫ requirit᷑ de neceſſitate. quia hmōi beatitudo eſt in opatione intellectus practici vel ſpeculatiui. Sed opatio intellect⁹ ī hac vita nō poteſt eſſe ſine fantaſmate. que eſt ī organo corporali. Requirit᷑ quoq̄ꝫ ad beatitudine͂ ꝑfectā omnino ꝑfecta diſpoſitio corpis antecedēter ⁊ cōſequēter. Antecedenter quide͂. quia ſm̄ Auguſtinū. Si tale ſit corpus cuius ſit difficilis ⁊ grauis miniſtratio. ſicut caro q̄ corrumpit᷑ aggrauat animā. auertit᷑ mēs ab illa viſione ſūmi celi. Cōſequenter ꝟo quia ex beatitudine aīme fiet redundātia ad corp⁹. vt ⁊ ipm̄ ſua ꝑfectione potiat᷑. beat⁹ Tho. vbi ſupra.

Q̄ꝫ ad beatitudine͂ .§. VI.

An bona extiora reqrūt᷑ ad ꝑ

ꝑfectā nō requirunt᷑ bona exteriora nec amici. Ratio primi eſt. q̄ꝛ hoīs bona exteriora vel requirunt᷑ ad ſuſtentatione͂ animalis corpis. vel requirunt᷑ ad opatiōes quas ꝑ animale corp⁹ exercem⁹. que humane vite cōueniunt. Illa aūt beatitudo ꝑfecta. vel erit in aīa corpi vnita. hꝫ non animali ſꝫ ſpūali. Et ideo nullo modo iſta exteriora requirunt᷑ ad illā beatitudine͂. cū ordinent᷑ ad vitā animale͂. Sꝫ ad beatitudine͂ imꝑfectā que habetur in via. requirunt᷑ iſta bona. nō quaſi de eſſentia beatitudinis. ſed quaſi inſtrumētaliter deſeruiētia ipi beatitudini. q̄ ꝯſiſtit in opatione ꝟtutis ſm̄ vitā actiuā vl' ꝯtēplatiuā.

Q̄ aūt in ſcripturis ſanctis ꝓmittat᷑ ꝓ p̄mio regnū. vt Math. xxv. Uenite benedicti patris mei ⁊c̄. vl' eſus ⁊ potus. vt Luc. xxij. Ut edatis ⁊ bibatis ſuꝑ menſam meā in regno meo. hmōi locutiōes ſm̄ btm̄ Tho. ſūt metaphorice intelligēde. q̄ꝛ ſolēt in ſcripturis ſpūalia ꝑ corporalia deſignari. vt ex his que nouim⁹ ad deſiderandū incognita reſurgam⁹. Et ſic ꝑ cibū intelligit᷑ delectatō. ꝑ diuitias ſufficiētia qua homini ſufficiet de⁹. ꝑ regnū exaltatio hoīs vſq̄ꝫ ad ꝯiunctione͂ cū deo. Q̄ aūt merces ſanctis ꝓmittit᷑ in celis Math. v. Per celos ſm̄ Augu. intelligit᷑ altitudo ſpūaliū bonoꝝ. Nihilominus tn̄ locus corpore⁹ aderit nō ꝓpter neceſſitate͂ ad beatitudine͂. ſed ꝓpter quandā ꝯgruentiā ⁊ decore͂. Qḋ vero Boeti⁹ dicit. ꝙ beatitudo eſt ſtat⁹ omniū bonoꝝ ⁊c̄. Intelligit᷑ de illis bonis que ꝯueniunt vite ſpūali. in qua cōſiſtit perfecta beatitudo. Iſta vero bona deſeruiūt vite aīali. iō illi beatitudini nō cōpetunt. Tn̄ quicq̄d boni inuenitur in iſtis. totū habebit᷑ in ſummo fonte bonoꝝ. De amicis aūt ſi ſunt neceſſarij ad beatitudine͂ dicit bea. Tho. vbi ſupra. ꝙ ad beatitudine͂ patrie nō requirit᷑ ſocietas amicoꝝ de neceſſitate ſꝫ de bene eſſe. Et rō eſt. q̄ꝛ homo habꝫ totā plenitudine͂ ſue ꝑfectiōis in deo. Quāuis eni͂ caritas que eſt in patria nō deficiat ſꝫ ꝑficiat᷑ ſe extēdat ad deū ⁊ ad ꝓximū. tn̄ ꝑfectio charitatis eſt eſſentialis beatitudini q̄ztū ad dilectōem dei. Un̄ ſi non eſſet niſi vna anima fruēs deo. beata eſſet nō habens ꝓximū que͂ diligeret. Sꝫ ſuppoſito ꝓximo ſequit᷑ dilectio eius ex dilectione dei. Et qḋ Boeti⁹ dicit. ꝙ nulli⁹ boni ſine conſortio eſt iocūda poſſeſſio. intelligit᷑ quādo in illo bono qḋ habetur nō eſt plena ſufficiētia. Sed in deo habet᷑ omnis ſufficiētia. Sed ad felicitate͂ ſeu beatitudine͂ imꝑfectam vie vt dicit phs in. ix. ethicoꝝ. felix indiget amicis nō ꝓpter vtilitate͂ cū ſit ſibi ſufficiēs. nec ꝓpter delectatiōꝫ cū habeat in ſe ꝑfectam delectatiōem in opatione virtutis. Sed ꝓpter bonā opatione͂ vt ſcꝫ eis benefaciat. ⁊ vt eos inſpiciēs benefacere delectat᷑. Et vt eis benefaciēdo adiuuetur. Indiget eni͂ homo auxilio amicoꝝ in operibus vite actiue ⁊ contemplatiue.

Q̄ꝫ homo poteſt adi. §. VII

piſci iſtam ꝑfectā beatitudine͂. Et hoc non ꝑ ſua naturalia. nec ꝑ operatiōem angeloꝝ. ſed ꝑ opera meritoria. que habent virtute͂ principaliter ex gratia dei. Primū ſic declarat beatus Thomas. j. ij. q. v. Beatitudo nominat adeptione͂ perfecti boni. Quicūq̄ꝫ ergo eſt capax ꝑfecti boni poteſt ad beatitudine͂ peruenire. Qḋ aute͂ homo ſit capax perfecti boni. ex hoc apparet ꝙ eius intellectus apprehēdere poteſt vniuerſale ⁊ perfectū bonum. ⁊ voluntas ei⁹ appetere poteſt illud. Ergo poteſt homo adipiſci beatitudine͂. Q̄uis eni͂ nunc in via ſit homini cōnaturale. vt veritate͂ intueatur ī reb⁹ materialib⁹. vnde ſpecies intelligibiles in fantaſmatib⁹ intelligit. nec ſine fantaſmate poteſt intelligere. In patria habebit aliū modū intelligēdi ꝯnaturale͂. Scḋm ſcꝫ ꝙ non poſſit homo beatitudine͂ adipiſci ꝑ ſua naturalia ꝓbat ſic beat⁹ Thomas. q. eade͂. Beatitudo hominis ꝑfecta conſiſtit ī viſione diuine eſſentie. videre aūt deū per eſſentiam. eſt ſupra naturā. non ſolū hominis ſed omnis creature. vt

Quod ... ligi ... autor ... illa ... ris ⁊ ... ris ⁊c.

Amici ... requi ... ꝑfect ... atitu ... de ne ... tate.

Ad ꝑ ... ctā b ... dine͂ ... hō ⁊ ... hō ꝑ ... at poſ

ꝙ ꝑ na ... ralia ... hō n̄ p ... ſit adi ... ſci bt ... dinem

in parte pͥma oſtēditur. Naturalis enī cognitio vniuſcu
iuſq; eſt ſm modū ſubſtātie ſue ſicut de intelligētia dici
tur. vniuſcuiuſq;. q2 eſt ſm modū ſue ſubſtantie. Sicut
de intelligentia dicit̄ in li. d̄ cauſ. q̄ cognoſcit ea q̄ ſunt
ſup̄ ſe. ⁊ ea que ſūt in ſe ſm modū ſubſtātie ſue. Omīs
autē cognitio que eſt ſm modū ſubſtātie create deficit a
viſione eēntie. que in infinitū excedit omnē ſubſtātiam
creatā. Unde nec homo nec aliqua creatura pōt conſeq̄
vltimā beatitudinē p ſua naturalia. Ad quod facit q̄d
ait apl's. j. ad Corinth. ij. Ocl's nō vidit nec auris audi
uit. ⁊ in coꝛ homīs nō aſcēdit q̄ prepauit d̄s diligentibꝫ
ſe. ⁊c̄. Sed nec etiā virtute angeli vl' cuiuſcūq; alteri⁹ cre
ature pōt eam adipiſci. Huius rō eſt ſcd̄m btm̄ Thom̄.
vbi s̄. q2 cū omīs creatura ſit nature legibꝫ ſubiecta. vt
pote habēs limitatā virtutē ⁊ actōem. Illud qd̄ excedit
naturā creatā nō pōt fieri autoritate ſeu virtute alicuiuſ
creature. Et ideō ſi quid fieri opoꝛteat qd̄ ſit ſupra natu
rā. hoc ſit immediate a deo. ſicut ſuſcitatio moꝛtui. illu
minatio ceci. ⁊ hmōi. Cū ergo beatitudo ſit quoddā bo
nū excedēs naturā creatā: impoſſibile eſt q̄ p actōnem
alicuius creature cōferat̄. Sed beatus fit homo ſolo d̄o
agēte. Iuxta illd̄ pſ̄. lxxxiij. Gratiā ⁊ gl'iam dabit dn̄s
Q, aūt angelus illumiēt intellectū angeli inferioꝛis vel
homīs. hoc eſt q̄ ad aliquas rōnes diuinoꝝ opm̄. nō q̄z
tū ad viſionē diuine eſſentie. Nā ad hanc omēs a d̄o il
luminaūr. Ultimū vȝ q̄ requirant̄ bona opa ad be
atitudinē ꝯſequēdā. patet ex hoc q̄ chꝛiſtus ait Ioh. xiij
Scitis hec beati eritis ſi feceritis ea. Huius rō eſt ſcd̄m
btm̄ Thom̄. vbi s̄ q2 eoꝝ q̄ nata ſunt habere pfectū bo
nū. aliq̄d hȝ ipm̄ ſine motu. aliq̄d p vnū motū. aliquid
pluribꝫ motibꝫ. Habere bonū pfectū ſine motu cōuenit
ei q̄d naturaliter habȝ illud. habere aūt beatitudinē na
turaliter eſt ſolius dei. Unū ſolius dei eſt ꝓꝓꝛium. q̄ ad
beatitudinē nō moueat̄ p aliquā opatōem p̄cedentem.
Cū ergo beatitudo excedat oēm naturā creatā. nulla pu
ra creatura ꝯueniēter conſequit̄ beatitudinē abſq; mo
tu opatōnis per quē tendit ad ipam. Sed angelus qui
eſt ſupioꝛ q̄z homo oꝛdine nature ꝯſecutus eſt eā ex oꝛ
dine diuine ſapiētie vno motu operatōis meritoꝛie. Ho
mies aūt cōſequūtur ipam multis motibꝫ opatōnum.
que merita dicūtur. Unde ſm phm̄. Beatitudo eſt pꝛe
miū virtuoſarū opatōnū. Precxigit̄ aūt opatio homīs
ad beatitudinē non ꝓpter inſufficientiā diuine virtutis
beatificātis. ſed vt ſeruet̄ oꝛdo in rebꝫ inſtitutis a deo.
Notandū eſt aūt q̄ pͥmas creaturas domin⁹ ſtatim de
impfectis ꝓduxit abſq; aliqua diſpoſitōne vl' opatione
creature p̄cedente. q2 ſic inſtituit pͥma indiuidua ſpecie
rum. vt p ea natura ꝓpagaretur ad poſteros Et ſimiliter
q2 p xp̄m q̄ eſt de⁹ ⁊ homo beatitudo erat ad alios deri
uanda. ſm illud ad Heb. ij. Qui multos filios adduxe
rat in gl'ia ſtatim a pͥncipio ſue ꝯceptōis ſine aliq̄ opati
one meritoꝛia p̄cedēte. anima eius fuit btā. Sed h̄ ē ſin
gulare in chꝛiſto. Pueris aūt baptiſatis ſubuenit meri
tū chꝛiſti ad beatitudinē cōſequendā licet deſint merita
ꝓꝓꝛia eo q̄ p baptiſmū ſunt membꝛa chꝛiſti effecti. Qd̄
aūt apl'us dicit ad Roma. xiiij. Beatitudinē homīs eē
cui de⁹ ꝯfert iuſticiā ſine operibꝫ. intelligit̄ de beatitudi
ne ſpei que habet̄ p grām iuſtificantē data ſine opibꝫ p̄
cedentibꝫ.

Bōa ope ra reqrun tur ad be atitudiēȝ ꝯſeqndaȝ Rō pōit.

Q, iſta perfecta be . §. VIII

atitudo nō pōt haberi in hac vita ſed habet̄ tātū i alia
⁊ magis ab vno q̄z ab alio. Primū ꝓbat b. Thomas. j. ij
q. v. triplici rōe. Et pͥma eſt ex ipa beatitudīs rōne. Naȝ
cū beatitudo ſit ſufficiēs ⁊ pfectū bonū omē malū exclu
dit. In hac aūt vita nō pt̄ excludi omē malū. Multis
enī mal' p̄ſens vita ſubiacet que vitari nō poſſunt. ⁊ ig
rantie ex pte intellectus ⁊ inoꝛdinate affectōis ex pte ap
petitus. ⁊ multiplicis penalitatis ex pte coꝛpoꝛis vt di
ligēter exequit̄ aug⁹. xix. de ciui. dei. Ad q̄d etiā facit il
lud Iob. xiiij. Homo natus de muliere breui viuēs tem
poꝛe replet̄ multis miſerijs. Secūda ratō ē. q2 deſide
rium boni hic ſatiari nō pōt Natural'r enī homo deſide
rat ꝑmanētiā boni q̄d habet. bona aūt p̄ntis vite ſunt
tranſitoꝛia. cū etiā ipa vita tranſeat quā natural'r deſide
ramus. ⁊ eā ꝑpetuo manere vellemus. q2 natural'r ho
mo refugit moꝛtē. Tertia rō eſt Si ꝯſideret̄ id in q̄ ſpe
cial'r beatitudo conſiſtit ſcȝ viſio diuine eēntie. que non
pōt homi ꝑuenire in hac vita. q2 nō pōt intelligere niſi
reflectendo ſe ad fantaſmata. que cū ſint materialia ꝑ ea
diuinā eentiam que purus ſpūs eſt videre nō pōt. Un̄
nō pōt quis in hac vita pfecte eſſe beatus. Nō obſtat p̄
dictis q̄ plures poſuerūt beatitudinē in hac vita conſi
ſtere. Iuxta illud. Beatū dixerūt popl'm cui hec ſūt. Et
qd̄ in pluribꝫ dicit̄ nō pōt eſſe falſum total'r. q2 videt̄ eē
naturale q̄d in pluribꝫ eſt. Nā reputāt pl'es ipi i hac vi
ta eſſe aliquā beatitudinē ꝓpter aliquā ſimilitudinē ve
re beatitudinis. Et ſic nō ex toto a ſua extimatōne deſi
ciunt. Imperfecta aūt beatitudo hic pōt eſſe in vita ta
men virtuoſa. Quantū ad ſecūdū Sciendū q̄ vn⁹ alio
eſt beatioꝛ in alia vita q̄ztū ad adeptōem beatitudinis:
ſeu fruitionē. Pro cuius declaratōne dicit beat⁹ Tho.
vbi s̄. q̄ in beatitudine nō includit̄ niſi ipe finis vltim⁹.
qui eſt ſummū bonū qd̄ eſt beatitudinis obiectū ⁊ cau
ſa. nō pōt eſſe vna beatitudo maioꝛ q̄z alia. q2 non ē niſi
vnū ſūmū bonū. ſ. deus. cuius fruitōne oēs ſunt beati.
ſed q̄ztū ad adeptōem huius vl' fruitionē pōt vn⁹ alio
eſſe beatioꝛ. q2 q̄zto magis homo bono fruit̄ tāto beati
oꝛ ē. Cōtingit aūt aliquē magis frui deo q̄z aliū ex eo q̄
eſt melius diſpoſitus vl' oꝛdinat⁹ ad eius fruitionē. pfe
ctius fruit̄ deo q̄ clarius videt eū. Sȝ clarius ⁊ limpi
dius videt ⁊ pfectius fruit̄ qui habuit h̄ in vita maioꝛē
charitatē. Sic ergo vnitas denarij qui ꝓmiſſus ē labo
rātibꝫ in vinea. Math. xx. ſignificat vnitatē beatitudis
ex parte obiecti. Sed multiplicitas manſionū de q̄ chri
ſtus dicit. Ioh. xiiij. In domo patris mei manſiones mł
te ſunt. ſignificat diuerſitatem beatitudinis ſcd̄m diuer
ſum gradū fruitionis. Exempla poſſunt h̄ induci de eo
de cibo. qui delectabili⁹ guſtat̄ a ſanis ab vno q̄z ab alio
ſcd̄m diſpōem guſtus. Et de eadē re que melius intelli
gitur ab vno q̄z ab alio. ⁊ coꝛpaliter pleni⁹ videt̄ ab vno
q̄z ab alio. ⁊ cum pluribꝫ differentijs. ſm melioꝛē diſpo
ſitionē oculi. Non obſtat q̄ beatitudo dicit̄ ſummū bo
nū in ſuplatiuo. q2 intelligit̄ q̄ eſt ſummi boni adeptio.
⁊ fruitio. id eſt dei quo omnes fruunt̄.

Q, vnuſ alio pt eē beatioꝛ in alia vita ⁊ quomō.

Q, beatitudo nō po . §. IX

teſt amitti ſi eſt perfecta vt ſuperne patrie. patȝ ex eo q̄
chꝛiſtus ait Math. xxv. Ibūt iuſti in vitā eternā que ē
perfecta beatitudo. Eternū enī defectu caret. Circa h̄
Origenes ſequēs erroꝛē quoꝛūdā Platonicoꝝ poſuit q̄
poſt beatitudinē homo pōt fieri miſer ſed hoc eſſe falſū
manifeſte apparet duplici ratōne ſm beatū Thomā. j.
ij. q. v. Et pͥma eſt re ipa cōmuni ratōe beatitudinis. Cū
enī ipa ſit pfecte bonū ⁊ ſufficiēs opoꝛtet q̄ deſiderium
homīs quietet ⁊ omne malū excludat. Natural'r aūt ho
mo deſiderat retinere quod habet bonū. ⁊ q̄ retinendo
ipm̄ obtineat ſecuritatem. alioquin neceſſe eſt q̄ timoꝛe
amittēdi vl' doloꝛe de certitudine amiſſionis affligatur
Requiritur ergo ad pfectā beatitudinē q̄ hō certā opi
nionem habeat. q2 bonū q̄d habet nunq̄z amittet. Que
quidē opinio ſi vera ſit ꝯſeqnēs eſt ipam beatitudineȝ
nunq̄z amittere. Si aūt falſa ſit. hocipſum eſt quoddaȝ
malum falſam opinionē habere. Nā falſum eſt malum

Bt̄itudi ne pfcām in hac vi ta hr̄e nō poſſum⁹. Rō pōit.

Q, beatitudo pfecta nō poteſt amitti ⁊ q̄re.

intellectus.ſicut verꝫ eſt bonū ipiꝰ. Nō erit igiẗ ꝓfc beatꝰ ſi aliqđ malū īeſt ei. Scđo idē apparet ſi ꝯſiderēẗ rōnē beatitudīs in ſpēali. Dictū eſt enī ſupra ꝙ ꝯſiſtit in viſione diuine eſſentie. Eſt aūt impoſſibile ꝙ aliqs videns diuinā eſſentiā velit eā nō videre.q꞉ oīe bonū habituꝫ quo qs carere vult aut nō eſt ſufficiēs ⁊ q̄riẗ aliqđ ſufficientiꝰ loco eiꝰ aut hꝫ aliqđ incōmodū annexū.ꝓpter qđ venit in faſtidiū. Viſio aūt diuine eſſentie replet animā oīb; bonis.cū ꝯiungaẗ fonti totiꝰ bonitatis. Silr̄ nō habet aliqđ incōmodū adiunctū.⁊ ſic ex ꝓpria volūtate beatus nō poteſt deſerere beatitudinē Silr̄ nō pōt eam ꝑdere deo ſubtrahēte.q꞉ cuꝫ ſubtractio huiꝰ beatitudīs ſit quedā pena.nō poteſt talis pena ſubtractiōis infligi a deo iuſto iudice.niſi ꝓ aliqua culpa. Sed culpa cadere nō poteſt in eū q̄ videt dei eſſentiā.cū ad hāc viſionē ſequiẗ de neceſſitate rectitudo volūtatis. Silr̄ nec aliud agens poteſt eā ſubtrahere.q꞉ anima deo ꝯiuncta ſuper oīa alia eleuaẗ.⁊ ſic nō poteſt aliquo modo amitti ꝑfecta beatitudo.ſꝫ imꝑfecta que eſt in via poteſt perdi ⁊ ꝑ obliuionē ⁊ ꝑ occupatiōem quo ad ꝯtemplatiuā.⁊ ꝑ vicia quo ad actiuā vitā.

Qꝫ ſeptem genera bo.§.x

Septem ſunt genera bonoꝝ q̄ h̄ appetunẗ.⁊ in pr̄ia poſſidenẗ.

norum que hic appetunẗ.in patria poſſidenẗ.vnde impleẗ omne deſideriū hoīs.ꝓpter qđ merito đꝛ Apocalip.xix. Beati q̄ ad cenā agni nuptiaꝝ vocati ſunt.vnde figuranẗ ꝑ cenā magnā quā fecit Aſſuerus (qui interpretatur beatitudo) ꝓncipib; ſuis. Heſter.j. Et de hac pōt exponi etiā illud. Homo quidā fecit cenā magnā. Luce.xiiij. Et etiā ꝑ illas nuptias factas a rege Mathei.xxij. Omnia parata ſunt venite ad nuptias. Hec aūt declarat beatꝰ Tho li.iij.ꝯtra gētiles ſic. Eſt enī quoddā deſideriū hoīs inquantū intellectualis eſt de cognitiōe veritatis.qđ quidē homines ꝯſequunẗ ꝑ ſtudiū vite ꝯtemplatiue.⁊ hoc maxime in illa viſione confirmabiẗ qñ ꝑ viſionē ꝓme veritatis oīa que intellectꝰ naturaliẗ ſcire deſiderat.ei innoteſcit. Iuxta illud Hiere.xxxj. In die illa nō docebit vnuſquiſqꝫ ꝓximo ſuo ⁊c̄. Grego.iiij.dyalogoꝝ. Quid eſt qđ neſciant qui ſcientē oīa ſciūt. Exodi.xxxiij.dixit dñs moyſi. Ego oñdaꝫ tibi omne bonū.q̄ intelligēda ſunt de his que ꝑtinent ad ꝑfectionē intellectualis nature. Unde illa viſione cognoſcēt oīes naturas omniū ſpecieꝝ creaturaꝝ ⁊ ꝟtutes ⁊ ꝓpria accidētia que ꝑtinent ad ꝑfectiōem vniuerſi. Et ꝑ cognitionē naturaliū ſpecieꝝ cognoſcēt indiuidua ſub hmōi ſpeciebꝫ exiſtētia. Oīa aūt hmōi que cognoſcit ꝑ hāc viſionem ſimul actu ꝯſiderat.⁊ ſic videt infinita. Uñ ea que deus facere poteſt.q̄ tamē nunq̄ꝫ fecit nec facturꝰ eſt.non cognoſcēt ſancti. Silr̄ quantū ad rōnes reꝝ factaꝝ. quas oīes intellectus nō poteſt cognoſcere niſi diuinā bonitatē cōꝓhēdat. Tertio nec etiā cognoſcet ea que ex ſola volūtate dei depēdent.ſicut ꝓ̄deſtinatio.electio.iuſtificatio.⁊ hmōi.que ꝑtinent ad ſanctificatiōem creature. hec oīa ſoli intellectui diuino reſeruanẗ. Eccl̄s.viij. Intellexi ꝙ omniū opeꝝ dei nō poſſit homo inuenire rōnem ⁊ Job.xj. Forte veſtigia dei cōꝓhēdes ⁊c̄. Eſt ſecundo quoddā deſideriū hoīs ſcđm ꝙ habet rōnem qua inferiora diſponere poteſt.qđ quidē adipiſcunẗ homines ꝑ ſtudiū vite actiue. Qđ deſideriū ad hoc eſt ꝓncipaliter vt tota vita hoīs ſcđm rōem diſponaẗ.quod eſt viuere ſcđm virtutē. Cuiuſlibet enī virtuoſi finis in opando. eſt ꝓprie ꝟtutis bonū.ſicut ꝟtus vt fortiter agat. Hoc autē deſideriū tūc implebiẗ.q꞉ ratio erit in ſummo vigore diuino lumine illuſtrata.ne a recto deficere poſſit. Conſequunẗ aūt ciuilē vitā etiā quedā bona quib; homo indiget ad ciuiles opatōes.ſicut honoris ſublimitas.quē hoīes inordinate appetētes ambitioſi ⁊ ſupbi fiunt. Ad ſummā aūt honoris altitudinē homines ꝑ illā dei viſionem ꝑducunẗ inquantū deo qđammodo vniunẗ. Et ꝓpter hoc ſicut deꝰ rex ſeculoꝝ đꝛ.ita ⁊ beati deo ꝯiuncti reges dicunẗ Apoc̄.xxij. Regnabūt cū xp̄o Et alibi videlicet beati dicunẗ. Feciſti nos deo nr̄o regnū ⁊ ſacerdotes id eſt.reges. Apoc̄.v.c. Cōſequiẗ autē ciuilē vitā. ⁊ aliđ appetibile.ſ.fame celebritas.ꝑ cuiꝰ inordinatū appetituꝫ efficiunẗ hoīes inanis gl̄ie cupidi. Beati aūt in illa viſione celebres reddunẗ.nō ſcđm hoīm viatoꝝ modū ſꝫ beatoꝝ. Et ideo frequētiſſime illa beatitudo in ſacra ſcriptura gloria noīaẗ.ſicut in pſ̄.đꝛ. Exultabūt ſcti in gl̄ia.⁊c̄.

Eſt ⁊ aliud in ciuili vita appetibile.ſ.diuitie.ꝑ cuiꝰ inordinatum appetitū ⁊ amorē multi efficiunẗ illiberales ⁊ iniuſti. In illa aūt beatitudine eſt omniū bonoꝝ ſufficientia inquantū beati fruunẗ illo qui cōꝓhendit oīum bonoꝝ ꝑfectiōem.ꝓpter qđ đꝛ Sap̄.vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa. Et in pſ̄. Gloria ⁊ diuitie ī domo eius. Eſt aliud hoīs deſideriuꝫ. qđ eſt ſibi ⁊ aliijs animalib; cōmune.vt ſcꝫ delectationib; ꝑfruatur.quod homines maxime cōſequunẗ ſcđm viā volupruoſam.⁊ ꝑ cuiꝰ imoderantiā hoīes efficiunẗ intemꝑati ⁊ incōtinentes. In illa vero felicitate delectatio ꝑfectiſſima tāto erit ꝑfectior ea que eſt ſcđm ſenſum.qua etiā bruta animalia ꝑfruunẗ.quāto intellectꝰ ē altior ſenſu.tāto etiā illđ bonū in quo delectabimur maiꝰ eſt omni ſenſibili bono.⁊ magis intimū ⁊ magis ꝯtinue delectans.q̄to etiā illa delectatio eſt magis pura ab oīi ꝑmixtione contriſtantis de qua đꝛ in pſ̄. Inebriabunẗ ab vbertate domꝰ tue ⁊c̄.

Eſt ⁊ naturale deſideriū oīb; reb; cōe.ꝑ qđ ꝯſeruationē ſui deſiderāt ſcđm ꝙ eſt poſſibile.ꝑ cuiꝰ immoderātiā homines reddunẗ timidi.⁊ nimis ſibi a laborib; parcētes. Qđ deſideriū tūc oīno cōplebiẗ quādo beati ꝑfectam ſempiternitatē cōſequenẗ ab omni nocumento ſecuri.ſcđm illud Iſa.xlix. Et Apoc̄.xxj. Non eſuriēt amplius neqꝫ ſitiēt ⁊c̄. Et ſic pꝫ ꝑ diuinā viſionē ꝙ ꝯſequuntur intellectuales ſubſtātie verā felicitatē.in q̄ oīno deſideriū quietaẗ.⁊ in quo eſt plena ſufficiētia oīm bonoꝝ que ſcđm Ariſto.ad felicitatē requiriẗ. In hac vero vita nil eſt adeo ſimile felicitati ſupne.ſicut cōtemplatio ſcđm ꝙ̄ put hic eſt poſſibile. Hinc ⁊ Augꝰ.in vlẗ.de ciui.dei ait. Quāta ibi felicitas.vbi nullū malū aderit.nullū bonuꝫ latebit.erit deꝰ oīa in oīb;. Et infra.qđ eſt enī qđ dominꝰ ꝑ ꝓphām ait. Ero illoꝝ deꝰ in ꝑpetuum.niſi ero eis vnde ſatienẗ. Ero eis q̄cq̄d honeſte ab oīb; deſiderari poteſt. Ero illis ſalꝰ ⁊ vita gl̄a ⁊ honor.victoria ⁊ copia pax ⁊ omne bonū. Et in fine Uacabimꝰ ⁊ videbimꝰ.videbimus ⁊ amabimꝰ.amabimꝰ ⁊ laudabimus. Iuxta illud pſ̄. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe. in ſecl'a ſeculoꝝ laudabunt te.

Titulus octauus de fide.

Fides ſumitur octo modis
Capitulum pꝛimum

Demum de fide agē

dum.de qua apoſtolus ad Hebre.xj. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. Sed ſciendum ꝙ fides ſumitur multipliciter.

De mul plici fid accep

Primo quidē pro conſciētia. Iuxta illđ ad Roma.xiiij. Omne quod non eſt ex fide peccatū eſt. Quod verbum tractans Gracianus.xxviij.q.j. Omnes.§. Ex his itaqꝫ exponit.id eſt.omne quod eſt contra conſcientiā peccatum eſt. Et ſic etiam ſumitur in regula iuris. Poſſeſſor male fidei nullo tempore preſcribit.de regulis iuris.lib.vj. Secundo ſumitur fides pro caſtitate ſeruanda thori coniugalis. Unde Auguſtinꝰ.xxvij.q.ij.ait. Oīe bonū nuptiarum fuit in illis parentib; xp̄i.ſ. proles.fi

des ⁊ ſacramētū. Fides. q: nullū adulteriū. ⁊c. Tertio ſu
mitur ꝓ pactōne ſeu ꝓmiſſione. ſm ꝙ dicit Aug⁹. ꝙ fi
des quādo hoſti ꝓmittit̄ ſeruāda ē. xxiij. q. j. noli. Nō ē
verū ſi ꝓmiſſio eſt licita. Nā vt dicit Iſid. In mal' pro
miſſis reſcinde fidē. ⁊ in turpi voto muta decretū. Et ite
rū. Si is cui facta ē promiſſio. ⁊ ipe ſeruet fidē ꝓmiſſaꝫ
Nā dicit regula iuris. Fruſtra ſibi petit fidē ſeruari. ⁊c.
de reg. iu. li. vj. Quarto ſumit̄ fides ꝓ fidelitate. i. debita
adimpletiōne ⁊ diligenti executōne ſuꝑ promiſſione fa
cta tacita vl' expreſſa. Et ſic ponit̄ ab ap'lo fides. i. fideli
tas inter fructus ſpūs. Ad Gal'. v. ſcdm vnā expōnem
be. Tho. Et reducit̄ fidelitas ad virtutē veritatis mora
lem. ⁊ ab ea denomīatur ſeruus vl' diſpēſator fidel'. ſm
euāgeliū ⁊ apl'm. Et ad hāc virtutē pertinēt ſcda ⁊ ter
tia acceptio. Quinto ſumit̄ fides ꝓ equitate in actōnibꝫ
ꝯſiderata. Inſti. de actibꝫ. §. actōnum. alie ſunt bone fi
dei. alie ſtricti iuris. Et ſm hoc dicit lex. ꝙ vbi bona fide
agitur nō eſt de apicibꝫ legis diſputandū. ⁊ ſcdm h̄ etiā
ītelligi poteſt illa regl'a. bona fides nō patitur vt ſemel
exactū iterū exigat̄. de regul' iur. li. vj. Sexto ſumitur fi
des ꝓ vna ex gratijs gratis datis. quas ponit apl'us. j.
ad Corinth. xij. cōmunibꝫ bonis ⁊ malis. vbi dicit̄. Alij
dat̄ fides ī eodē ſpū. Sumit̄ enī ibi fides ꝓ quadā emi
nēti certitudine coꝝ que ſūt fidei. Septimo ſumit̄ fides
cōmuniter ꝓ q̄dā habitu q̄ q̄s firmiter aſſentit ſine for
midine de oppoſito. his que clare nō videt. quecūqꝫ ſint
illa. puta cū quis firmiter credit taleꝫ eſſe prēm vl' mrēꝫ
ſuā. vel verbis alicuius ſapiētis. Et ſic Grego. in. iiij. di
alogoꝝ dicit ꝙ infidelis habet fidē. ſ. de parentibꝫ ſuis.
⁊ hmōi. ſed hoc de ſe non ē meritoriū ſm btm̄ Tho. j. ij.
Octauo ſumitur fides ꝓ virtute theologica. de qua dr̄
j. ad Corin. xiij. Nūc manēt fides ſpes charitas. Sꝫ ſm
iſtā vltimā acceptōem fides qn̄qꝫ ſumit̄ ꝓ habitu talis
v̓tutis caritate informata. Et ſic ſumit̄ in Hier. Domie
oculi tui reſpiciūt fidē. Et Oſee. Deſpōſabo te mihi ī fi
de. Aliquādo ſumit̄ ꝓ habitu informi. vt ibi. j. ad Cori
xiij. Si habuero fidē ita vt montes transferā. ⁊c. Et Ia
cobꝫ. Fides ſine opibꝫ mortua eſt. quod vtiqꝫ donū dī ē.
ſed inſufficiēs ad ſalutē. Aliquādo ſumitur fides ꝓ ipſo
actu tal' virtutis. Unde Aug⁹. Quid eſt fides niſi crede
re quod nō vides. Et illud Grego. Fides nō habet meri
tū cui humana ratō pbet experimētū. Meritū enī non
acquirit̄ ex habitu ſed ex actu. Fides aliquādo ſumit̄
ꝓ obiecto ſeu materia coꝝ que ſunt fidei. vt in ſimbolo
Athanaſij. Hec eſt fides catholica vt vnū deū in trinita
te. ⁊c. Fides aliquādo ſumit̄ im̄ꝓprie pro viſione clara
in patria diuinoꝝ. ad Rom̄. j. ex fide in fidē. i. ex fide pre
ſentiū in fidē. i. viſionē futuroꝝ. Et hoc dicit̄ ꝓpter certi
tudinē. Aliqn̄ ſumit̄ ꝓ ſigno diſtributiuo fidelium ab
alijs. i. baptiſmo. diſt. xlv. de iudeis. Unde cū a bapti
ſando querit̄. Quid petat. Rn̄det fidē. i. baptiſmi ſacra
mentū. Hec quaſi om̄ia habent̄ in glo. ſuper titu. j. de
cretaliū. ſ. de ſumma trinitate ⁊ fide catholica. quibuſdā
tamē additis:

De ipſa aūt fide prout. §. I

De fide vñ cauſatur.

eſt virtus theologica nūc tractandū. Et p̄mo de ei⁹ cau
ſa ⁊ effectu. Secūdo de eius habitu ſeu ſubiecto. Tertō
de eius actu. Quarto de eius obiecto. Querit̄ ergo p̄
mo vnde cauſet̄ fides in homīe. Rn̄det btūs Thom̄. ij.
ij. q. vj. ꝙ cauſat̄ a deo interius mouēte mētē ꝑ grām q̄ꝫ
tū ad aſſenſum. q̄ eſt p̄ncipal' actus fidei. Uñ apl'us ad
Roma. ij. Gratia ſaluati eſtis ꝑ fidē. ⁊ nō ex vob ne q̄s
glorie̓t̄. donū enī dei ē. Secūdario ⁊ inſtrumētal'r cau
ſat̄ etiā a q̄buſdā alijs. vt in viſiōe miracl'i. auditōe do
ctrine. ⁊ hmōi. Pro cui⁹ declaratōne ſciendū ꝙ cauſe tres
ꝯcurrūt ad fidē. Superior. id ē credēdoꝝ reuelatio. Ex
terior ſcꝫ miraculoꝝ viſio vl' ratōnū circa fidem ꝑſuaſio.
Interior. ſ. ad ea mentis aſſenſio. Quātū igit̄ ad pri
mū oportet ꝙ illō ſit a dō. Ea enī q̄ ſūt fidei excedūt rati
onē humanā. vñ nō cadūt ī cōtemplatōne hoīs niſi dō
reuelāte. Sed q̄buſdā reuelātur hec īmediate a deo. ſic
ſūt reuelata apl'is ⁊ prophetis. Quibuſdā ꝓponūtur a
deo mittente fidei p̄dicatorē. ſm illud ad Roma x. Quō
p̄dicabūt niſi mittant̄. Neceſſe eſt enī ꝙ homī ꝓponant̄
credibilia ad h̄ vt aliq̄d explicite credat. Et ſic patet ꝙ
iſta cā ſit a deo. ſ. reuelante ⁊ mittēte p̄dicatorē. Quā
tū ad ſecūdū ſciēdū ꝙ nec miracl'm viſum nec q̄cūqꝫ ꝑ
ſuaſio de fide eſt ſufficiēs cauſa ad credendū inductiua.

De tribus cauſ que ad fidem ꝯcurrunt

Quod patet ex hoc q: videtiū vnū ⁊ idē miracl'm ⁊ audi
entiū vnā ⁊ eandē predicatiōnē. vnus credit. alius n̄ cre
dit. Sicut patet tempe apl'oꝝ ⁊ alioꝝ p̄dicātiū ⁊ mira
cula facientiū. Quō ſi eſſet ſufficiens cauſa om̄es credidiſ
ſent q̄ vidiſſent ⁊ audiſſent. Sed ⁊ miracl'oꝝ opatō p̄n
cipal'r a deo eſt. vt patet. j. ad Corinth. xij. Alij dat̄ per
ſpūm opatio virtutis. Quātū ad tertiū q̄d eſt mētis
aſſenſio ad credēda. Hāc cām ponebāt pelagiani eē libe
rū arbitriū homīs ſolū. Et ꝓpter h̄ dicebāt ꝙ initiū fidi
eſt ex nobis inq̄ꝫtū ſcꝫ in nobis ē ꝙ parati ſum⁹ ad aſſē
tiendū his que ſunt fidei. ſed ꝯfirmatio fidei eſt a dō. ꝑ
quē nobis ꝓponūtur que credere debem⁹. Sed h̄ falſuꝫ
eſt. q: cum aſſentiendo his que ſunt fidei eleuetur ſupra
naturam ſuā. oportet ꝙ hoc inſit ei ex ſupernaturali p̄n
cipio interius mouente voluntatem. Et hoc eſt de⁹. Nec
eſt ꝯtra quod Aug⁹ dicit ꝙ fides conſiſtit in credētiuꝫ
voluntate. q: oportet ad hoc vt voluntas velit credere
ꝙ preparet̄ a deo ꝑ gratiā ad hoc vt eleuetur ī ea q̄ ſūt
ſupra naturā. Be. Thom̄ vbi ſ. Unde in Toletano cō
cilio dicit̄. Sicut homo proprij arbitrij volūtati ſerpen
tis obediēs perijt. ſic vocante ſe gratia dei ꝓprie mentis
ꝯuerſione ſic credendo ſaluatur. diſt. xlv. De iudeis. Et
q̄ꝫuis aliquādo videat̄ facere deus homī coactōnem ali
quā. vt in Sauli ꝯuerſiōe proſtrato ⁊ cecato. tam̄ ad ex
tra ē illud ⁊ volūtas libera remanet. ⁊ volūtate credidit
⁊ aſſenſit vocāti. Et ſic intelligendū eſt illud Auguſtini
xxij. q. iij. Qui pōt. Fides etiā informis. i. que ē ſine cha
ritate eſt donū dei. ſm glo. j. ad Corin. xiij. ⁊ btūs Tho.
vbi ſ. Nō ex eo ꝙ eſt informis. hoc eſt ex defectu homi
nis ſed ex eo ꝙ fides. Nec obſtat illud Deutro. xxij. Dei
perfecta ſunt opa. Nā fides informis ⁊ ſi non ſit ꝑfecta
ſimpl'r ꝑfectōne virtutis. eſt tamē ꝑfecta ꝑfectōne q̄ ſuf
ficit ad ratōnem fidei.

De facto Paulo. An ad fidem coactus ſit.

Rationes perſuaſiue. §. II.

efficaciter inductiue ad credendū quattuor poſſūt aſſi
gnari q̄ꝫuis nulla eaꝝ ſit demōſtratiua cogēs intellectū
ad aſſentiendū his que ſūt fidei. Prima eſt opatio mira
culoꝝ. Secūda eſt multiplicatio teſtimonioꝝ. Tertia ē
toleratio tormētoꝝ. Quarta ē ꝓpoſitio materie credēdo
rum. Quantū ad p̄mum dicit pſ. xxxij. Omnia ope
ra eius. i. dei in fide. opa in fidē. Opa dei ꝑmaxime dicū
tur opa miraculoſa. q: ſolus deus ibi opatur. cum ſit ſu
pra facultatē nature. Uñ chriſt⁹ Ioh. xiiij. Pr ī me ma
nēs ipe facit opa. ſ. miracl'oſa. q: ſolus dē ibi opat̄. q. d.
hoc nō eſt opus mee humanitatis quā videtis ſcꝫ diui
nitatis que eſt vna cū prē. Oīa aūt iſta opa miraculoſa
ſunt facta in fide. i. ꝑ fidem ad fidē introducendam vel
confirmandam. Unde ſuſcitato Lazaro dicit̄ Ioh. xj.
Quō multi ex his q̄ viderāt crediderūt ī eū. Et Ioh. iiij.
Niſi ſigna ⁊ ꝓdigia videritis nō creditis inq̄t chriſtus
⁊ facto miracl'o ī nuptijs aq̄ in vinū cōuerſa crediderūt
in eū diſcipuli ei⁹. dicit̄ Ioh. ij. i. confirmati ſunt magis
in fide ei. nam iam crediderant. Et certe ſm beatū tho.
ij. ij. cū ea q̄ ſūt fidei ſint ſuꝑ ratōem naturalem melius

Quatuor ad fidē vl' ad credēdū nos inducunt.

⁊ aptius ꝓbari nõ poſſunt q̃ꝫ ꝑ opatiões ſupernaturales
cuiuſmodi ſunt opa miraculoꝝ. Si quis enĩ nunc ꝑdi/
caret aliquod futurũ cõtra cõmunẽ curſum naturalem.
⁊ ad ꝓbandũ veritatẽ hui⁹ puta retrogradationẽ ſolis
die craſtina fiendã mortuũ veraciter ſuſcitare. nõne mi/
raculũ iſtud ſufficiẽter deberet mouere ad credendũ fir/
miter futurũ. q̃ꝫuis nec oculo nec intellectu cernatᷓ vtꝗꝫ.
Sunt aũt ipa miracula in xp̃iana religione fidẽ prote/
ſtantia innumerabiliter ⁊ variabiliter ⁊ veraciter opata.

De mira/culis q̄re facta ⁊ qñ incboauerũt.

A ꝑncipio mũdi incboata ſunt miracula. Nam Gen.
iiij. dꝛ ſm illã lrãm q̄ inflammauit deus ſuꝑ abel ⁊ mu
nera eius. videlicet ignẽ de celo mittendo ad cõburẽduꝫ
ſacrificiũ eius ex fide xp̃i celebratum. Sub noe in opere
arche multa miracula fuerũt celebrata. Abraam quoꝗꝫ
q̃ui credidit deo ꝓmittenti q̄ in ſemine ſuo om̃es gẽtes
benedicerentᷓ. qd̕ eſt chriſt⁹. miraculis claruit in genera/
tione Jſaac. Gen. xviij. Et ſanatõe regis egypti ⁊ geraꝛ.
Multa ⁊ magna ꝓdigia fecit deus ꝑ Moyſen ĩ egipto
in deſerto corã omni populo iudeoꝝ. vt patꝫ in Exod. ⁊
Nũeri pluribꝫ capitulis. Tempe vero iudicũ. Joſue ge/
deonis ſamſonis ⁊ alioꝝ multa mira facta ꝑ fidẽ refert
apoſtol⁹ ad Heb. xj. Sub regibꝫ ſigna plurima fctã oñ
duntᷓ in libris regũ ⁊ paralipomenõ ꝑ dauid ⁊ ezechiã
Heliã ⁊ heliſeũ. ⁊ alios. Poſt tranſmigrationẽ babiloniſ
in cui⁹ captiuitate detẽtus popul⁹ ille hebreoꝝ tunc fi/
delis nec miraculis caruit. vt patet in libro Danielis de
ſocijs eius in fornacẽ miſſis. Victorie machabeorũ ſatꝫ
miraculoſe videntᷓ. Saluatoris autẽ noſtri domini ihu
chriſti miracula vltra ea que narrãt euãgeliſte ſunt pela
gus immẽſum. vt dicit Chryſoſtom⁹. Quibꝫ atteſtatur
Joſephus hiſtoriographꝰ iudeus. ⁊ Sibilla pagana.
hec ꝓnunciãs vt refert Lactanti⁹. Poſtq̃ꝫ aũt ille pp̄ls
verã fidẽ dimiſit. nunq̃ꝫ penes ipm amplius ſunt viſa
vel audita miracula. Sed tranſlata ſunt cũ fide ad eccle
ſiam ex gentibꝫ ⁊ iudeis ꝯuerſis collectã. vt patꝫ ĩ actibꝫ
apoſtoloꝝ de Petro. ad cui⁹ vmbrã ſanabantur infirmi
⁊ alijs apoſtolis ⁊ ſucceſſoribꝫ eoꝝ. Et Auguſtin⁹ i. xxj
de ciui. dei. de multis narrat tp̃e ſuo factis. Exinde Gre
gori⁹ in dyalogo ſuo. Vincenti⁹ in ſpeculo ſuo hiſtoriali

Miracula apd̕ iudeos amplius nõ fiũt Rõ

Facta ſunt aũt miracula nõ ſolũ innumerabiliter ſꝫ va/
riabiliter ⁊ in omni genere reꝝ. Jn corporibꝫ celeſtibꝫ. vt
in ſtatione ſolis in celo ſub Joſue. Retrogradatione ſub
Ezechia. Obſcuratione innaturali in paſſiõe chriſti. Jn
elementis. igne non comburente tres pueros in fornace.
Jn aere quo ad pluuias. grandinẽ. fulgura. choruſcatio
nes. ⁊ huiuſmodi ſub Samuele moyſe ⁊ helya. Jn aqua
diuiſa maris rubri ⁊ iordanis. Jn terra que aperta eſt ⁊
deglutiuit Dathan ⁊c̃. Jn brutis. in plantis. in alijs in
animatis. Jn obſeſſis a demonio liberatis. Jn omni ge
nere infirmitatũ ſanatis. Jn mortuis ſuſcitatis. Unde
chriſt⁹ Marci vlti. Jn nomine meo demonia eijciẽt ⁊c̃.
Non aũt ficte ⁊ fallaciter vel virtute naturali ſunt facta
iſta miracula fidei. ſicut Jamnes ⁊ mãbres magi pha/
raonis conuertẽtes virgas eoꝝ in ſerpentes. ⁊ ecõuerſo
arte magica ⁊ virtute dyaboli. ſicut faciet antichriſtus.
Unde dicit apoſtolus q̄ eius aduẽtus erit in omnibus
ſignis ⁊ ꝓdigijs mendacibꝫ. quia nõ realiter faciet. ſꝫ tm̃
apparenter. Quedã autẽ miracula in xp̃iana religiõe fu
erunt veriſſime ⁊ realiter facta. quia virtute dei. nõ dya
boli. Cui om̃is creatura ſubiacet ad nutũ. Nam ⁊ ſi ope
re demonũ poſſint fieri quedã tranſmutatiões inſuete.
non illa que ſunt ſupra naturã. vt illuminatio ceci. reſu
ſcitatio mortui. ⁊ huiuſmodi. que om̃ia ſancti noſtri fe/
cerunt diuerſis tempibꝫ mũdi Si quis autẽ negare ve
lit miracula facta in eccl̃ia. tũc vt dicit Auguſtin⁹ in li/
bro de ciui. dei. hoc erit maius om̃ibꝫ miraculis q̄ pene
totus mũdus cõuerſus ſit ad fidẽ iſtam. ⁊ ad aſſentien

j. ci. xiiij. c. xj. §. j. q̃ſi in fine.

dum his quibꝫ ratio nõ ꝑtingit ſine opatione miraculo
rum. Nã certũ eſt ex hiſtorijs varijs patres fidelium fu
iſſe infideles ⁊ idolatras romanos ⁊ alios. Nunc aũt fi/
deles. Unde ergo iſta conuerſio. Nunqd ex eo q꜡ Petrus
piſcator indoctus ⁊ pauꝑ potẽtia armoruꝫ coegerit eos
aut theſauris collatis attraxerit. quia aurũ ⁊ argentum
non habuit Aut indoctus humane ſapiẽtie verbis. qui
nunq̃ꝫ ciceronẽ vidit. Non. Sed quia prodigijs miris
effulſit. quibꝫ doctrinã confirmauit cũ ſanctimonia vite
Unde Bernard⁹ ponit hoc vnũ eſſe ex tribus. maxime
mirabilibꝫ factis in deo. ſcilicet cõiunctio fidei cũ corde
humano.

Secundũ qd̕ oſtẽdit. §. III

De ſec ductũ ad credendum

veritatẽ fidei eſt multiplicatio teſtimoniorum. Vñ dici
poteſt illud pſ̃. lxxij. Teſtimonia tua. id eſt. de myſterijs
fidei credibilia facta ſunt nimis. Atteſtatᷓ enim his que
ſunt fidei natura om̃is intellectiua. diuĩa. angelica. ⁊ hu
mana. Nã vt dicitᷓ. j. Joh. v. Tres ſunt qui teſtimoniuꝫ
dant in celo. ſ. de factis fidei pater. verbũ. ⁊ ſpũſſanctus.
Pater teſtimoniũ reddidit dicens de xp̃o. Hic eſt filius
me⁹ dilectus. Math. iij. Jn baptiſmo ⁊ iteꝝ in tranſfi/
guratione. Math. xvij. Fili⁹ reddidit teſtimoniũ de pa/
tre dicens. Ego ⁊ pater vnũ ſum⁹. Joh. x. Et iteꝝ opa q̄
ego facio teſtimoniũ ꝑhibẽt de me. opa miraculoruꝫ de/
monſtrabãt veritatẽ dictoꝝ ſuoꝝ. Cũ enĩ ſolus de⁹ ope/
tur ſupra virtutẽ nature. ⁊ de⁹ nõ ſit auctor vl̕ cõfirma/
tor mendacij. nõ potuiſſet illa miracula facere. niſi veri/
tatẽ dixiſſet deus ipm humiliaſſet ſe ad nihilũ deducẽ/
do nomen ei⁹. ſicut accidit nabuchodonoſor ⁊ holoferni
herode ⁊ coſdroe ſe facientibꝫ deos. Sed xp̃s ⁊ ſi ad ho
ram ob noſtrã redemptionẽ paſſus eſt ⁊ multũ vilifica/
tus. tamen volũtarie. Et exinde dedit illi nomen quod
eſt ſuꝑ omne nomẽ. vt in nomine Jeſu omne genu fle/
ctatᷓ. Phil. ij. Et ſic ꝓ deo adoratᷓ vt eſt. Spiritusſanct⁹
ꝑhibuit teſtimoniũ ꝑ ora apoſtoloꝝ. Unde dicĩ xp̃s Jo.
xvj. Cũ venerit ſpũs veritatis ille teſtimoniuꝫ ꝑhibebit
de me. ꝑ ꝑdicatiõem. ſ. veſtrã ⁊ miraculorũ operatiõem.
Natura angelica teſtimoniũ reddidit myſterio trinitatꝫ
dum apparuerũt tres viri. id eſt. angeli abrahe. Tres vi/
dit ⁊ vnũ adorauit. Gen. xviij. Jtem Eſa. vj. Cũ vidit
Eſaias dominũ ſedentẽ ſuper ſoliũ excelſum. ⁊ audiuit
ſeraphin clamãtia ter ſanct⁹. ſanct⁹. ſanctus. ⁊ poſtea ri
centia ſingulariter. domin⁹ deus ſabaoth. Jtẽ myſteriũ
incarnationis gabriel archangelus maxime nũciauit re
ſurrectionis quoꝗꝫ mulieribꝫ ⁊ aſcenſionis ⁊ aduentus
ad iudiciũ diſcipulis angeli nunciauerũt. Math. vl. Et
Actuũ. j. Angeli quoꝗꝫ mali ſeu demones teſtificati ſũt
de chriſto. clamãtes cũ eijcerentᷓ ab obſeſſis. Quid nob
⁊ tibi Jeſu fili dei ⁊c̃. Luce. iiij. Et alias etiã. Natura
humana reddidit teſtimoniũ myſterijs fidei per omne
genus hominũ. iudeoꝝ. paganorum. ⁊ chriſtianoꝝ fide
lium ⁊ infideliũ. Ex libris quidẽ iudeorum. ſcilicet vete/
ris teſtamenti multũ probabiliter ⁊ efficaciter. ⁊ ſi nõ de
monſtratiue habẽtur teſtimonia de trinitate ⁊ incarna/
tione chriſti. Jn. pſ̃. xliiij. Unxit te deus de⁹ tuus oleo
leticie pre cõſortibus tuis. id eſt. O deus fili. deus tuus
ſcꝫ pater vnxit oleo. id eſt. gratia ſpiritusſancti. te inquã/
tum hominẽ. Et in alijs pluribus locis nominantᷓ ipſe
perſone. Pater. ſ. in pſ̃. lxxxviij. Jpſe inuocabit me. pat
meus es tu ⁊c̃. Filius. pſ̃. ij. Dñs dixit ad me fili⁹ meus
es tu ⁊c̃. Spũſſctũs. pſ. l. Spiritũſanctũ tuum ne au/
feras a me. De myſterio incarnationis pleni ſunt pſal/
mi. ꝑmaxime prophetia. Dañ. de. lxx. hebdomatibus. ſ.
annorum. vbi exprimitᷓ tempus determinate future. tũc
incarnationis. quia a tempe quo data fuit licentia a cy
ro rege reedificandi hieruſalem. vſꝗꝫ ad paſſionem xp̃i

fluxerūt. cccc. nonagīta anni. q̇ ſūt. lxx hebdomad̄ ānoꝝ.
Ibi in prophetia tangitur de Incarnatōne. paſſione. et
deſtructōne hieruſalē per Romanos. vt exponūt magi-
ſtri in hiſtoria Scolaſtica. Et plenius. Nico. de lyra ſup
Danielē reprobādo falſas expoſitiōes iudeoꝝ quas ibi
faciūt. Joſephus quoq; hyſtoriographus iudeoꝝ q̇ fuit
tpe chriſti. ſed perſeuerans in iudaiſmo tale teſtimoniū
de chriſto phibet. Fuit illꝰ tempibꝰ ſapiens vir. ſi tamē
eū nomiare virū phas eſt. Erat eni mirabiliū opeꝝ effe-
ctor ꝛ doctor eoꝝ q̇ libēter ea que futura ſunt audiūt. Et
multos ex gentibꝰ adiunxit ſibi chriſtus. Hic erat qui ꝛ
poſt crucē his q̇ eū dilexerāt apparuit iteꝝ ſm q̇ ꝓphe-
te huiuſmodi ꝛ alia de illo predixerant. Sꝫ vſq; in hodi-
ernū diem chriſtiāoꝝ q̇ ab eodē dicti ſūt ꝛ nomē pſeuat
ꝛ genus. Hec ille. q̇ tpe Veſpaſiani in bello iudaico ca-
ptus fuit. Idē ex doctrinis gētiliū habet̄ de fide teſti-
moniū. Et vt dimittamus illud Virgilij in bucolic̄ q̄d
Augꝰ. inducit Hier. illudit. qꝛ ſcꝫ ad aliū ſenſū dicta ſūt
Jā redit ꝛ virgo redeūt ꝛ ſaturnia regna. Jā noua ꝓge-
nies e celo dimittit̄ alto. Et illud Virgilij. Ene. pmo Na-
te mee vires. mea magna potētia ſolus. ꝛ illud. Talia p̄
ſtabat memorans fixuſq; manebat. Sibilla Erithea.
gentilis mirabile teſtimoniū ꝛ multiplex reddidit ꝺ paſ-
ſione chriſti. vt refert Lactantiꝰ in libro inſtitutōnū. vi-
delicet. In manus impias infideliū veniēt. dabūt autē
deo alapas manibꝰ inceſtis ꝛ impurato ore expuēt vene-
natos ſputos dabit aūt ad verbera ſimpliciter ſcm̄ dor-
ſuꝫ. Item colaphos accipiēs tacebit ne q̇s cognoſcat q̄d
verbū vꝰ vnde venit. Et corona ſpinea coronabit̄. Item
in eſca fel ꝛ in ſiti acetū dederc in humanitatis hāc men-
ſam. Itē templi velū ſcindet̄. ꝛ medio die nox erit tene-
broſa nimis in tribꝰ horis. Itē de morte ꝛ reſurrectōe eiꝰ
Morte morietur tribꝰ diebꝰ ſomno ſuſcepto. ꝛ tūc ab ī-
feris regreſſus ad lucē veniet pmus. Itē Sibilla de
miracuꝰ eius ſic ait. Omnia vbo agēs. omnē infirmitatē
curās. mortuoꝝ aūt reſurrectio erit ꝛ claudoꝝ curſus ve-
lociſſimus. ꝛ ſurdi audiēt ꝛ ceci videbūt. loquētur nō lo-
quētes. Itē eadē die de quinq; panibꝰ ꝛ piſcibꝰ ma-
rinis hominū milia in heremo q̇nq; ſatiauit. Et que ſup-
fuerūt fruſta tollēs duodecim cophinos impleuit. Vē-
tos cōpeſcet. ſternet inſanū mare ſub pedibꝰ calcatum.
Itē de trinitate. Sibilla omniū nutritorē creatorēq;
dulcē ſpūm omībꝰ appoſuit ꝛ pncipē deoꝝ omniū fecit.
Et rurſus in fine Alteꝝ dedit deus fidelibꝰ viris hono-
rare videlicet filiū incarnatū. Sibilla etiā tiburtina
cuius ſimulacruꝫ tenebat librū vbi ſcptum erat. Naſcet̄
chriſtus in bethleem. ꝛ annūciabit̄ ī Nazareth. regente
thauro pacifico fundatore. O felix illa mater cuius vbe-
ra illū lactabūt. Sibilla Erithea vt refert Auguſtinꝰ

Quod etiā dicta gētiliū valent ad confirmatiōem fidei ꝛ q̄-modo.

xviij. de ciui. dei. Judicij ſigni tellus ſudore madeſcet. E
celo rex aduenit p ſecula futurus. ſ. in carne veniēs vt iu-
dicet orbem. Et hoc nota q̄d ait Augꝰ. diſt. xxxvij. Si
quid veri ſibilla de deo aut orpheus ceteriq; gētiū vates
aut phi pdixerunt. valet quippe ad paganoꝝ vanitatē
reuincendā. nō ad illoꝝ autoritatē complectendā. Ex
doctrinis chriſtianoꝝ. ex omi genere lingua ꝛ natione et
hebreis grecis ꝛ latinis. fides chriſti habet teſtimonia.
ex quibꝰ eius veritas oñditur probabiliter. Et hoc ex eo-
rū ſapiētie pfunditate. vite pbitate ꝛ innumeroſitate. in
multis ꝯcluſionibꝰ. in diuerſis facultatibꝰ credit̄ cōmu-
niter ab omībꝰ. qꝛ ſic dictum eſt a ſapientibꝰ. Doctores
autē fidei eccꝰie fuerūt ſapientiores homīes mūdi ī omī
facultate. qui omēs errores ꝯfutauerūt ꝛ a nullo ipi con-
uicti ſunt. Quis altior Dioniſio Ariopagita. quis ī ſer-
monibꝰ Leone papa rutilantior. Aut Hieronimo eloq̄n-
tior in ſuis epl'is doctus in lingua Hebraica ꝛ latina do-
ctior. ꝛ veritatis interp̄tator. Quis Auguſtino aphrica-
no fundatior ꝛ acutior. vꝰ cypriano elegātior. aut Hila-
rio gallico pfundior. Ambroſio ytalico quis peregrinior
in dictis. Quis ſuauior ꝛ moralior magno Gregorio ro-
mano. Et adiūcto nazāzeno. Omittēdo ex breuitate ali-
os grecos vt Athanaſiū. Alexādrinū. Baſiliū. Capado-
cēſem epm. Criſoſtomū Cōſtātinopolitanū. Cirillū. Di-
dimū. Euſebiū ceſarienſem. Origenē ꝛ ſi in aliquibꝰ er-
rauit. Damaſcenū. Quis in materia pceſſionis ſpūſſan-
cti cū grecis ſenſerit. ante tamē determiatōnem eccꝰie cir-
ca hoc. Vn̄ forte potuit excuſari. Nec ignari fuerūt Iſi-
dorus Hiſpalenſ. Et Angliꝰ venerabilis Beda cū An-
ſelmo eximio in ſimilitudinibꝰ. Deuotus Bernardꝰ bur-
gūdus. Proſper equitanicus. Oroſius. Caſſiodorꝰ. Re-
migius. Lactantius lacteo ſtilo ſcribentē dimitto. qꝛ ma-
le ſentit cū milianiſtis de fine ſeculi. vt patet in vl. li. iſti.

Veniā ad modernos quoꝝ ſtilus ita breuis cū gra-
ta facūdia celſa clara ꝛ firma ſentētia. Vt beatꝰ Thom̄.
Regnicoli. Scoti. Venerātur omnes phi Albertū ma-
gnū teutonicū in ſcientijs ſecularibꝰ. Taceo de alijs. vt
Bonauētura. Ricardo. Joanni ſcoto. Nicolao de lyra ꝛ
Hebreo. Alexādro de ales minoribꝰ. Petro de Tharāta-
ſia. ꝛ illo de palude. Herueo. Hugone cardinali. Rober-
to ordinis predicatoꝝ. Egidio. Auguſtino de Anchōa
ꝛ alijs quoꝝ nomīa ſcpta ſunt in libro vite. opa eoꝝ at-
teſtant̄ ſciētie eoꝝ. Ex hebreis doctor ille mirabilꝰ ꝛ aſcen-
ſor celi. Paulus vas electōnis. Petrus Andreas. Joan-
nes. Et ſi ante pēthecoſtē piſcator indoctus poſtmoduꝫ
illa vox fuit eiꝰ. In pncipio erat verbū. ꝛc. quod doctus
Plato neſciuit. Demoſtenes eloquēs ignorauit niſi q̇ de-
us reuelauit illꝰ p ſpūm ſuū. O q̄ꝫ fatuū eſt nō credere q̄
tales ꝛ tāti crediderūt. imo que deꝰ illis māifeſtauit gu-
ſtādo q̄ dixerūt. Sicut em̄ fatuus eſſet puer q̇ in carcer̄
obſcuriſſimo natus ꝛ nutritꝰ. matre ſibi referēte de ſole.
luna ꝛ ſtellꝰ. ꝛ luce eoꝝ. que ſūt ꝛ apparēt extra carcerē iaꝫ
ab ea viſis nollet credere ex eo q̇ ipe nil vidit niſi tene-
bras. ita vt dicit Gregoriꝰ in. iiij. dialogoꝝ. ſūt homīes
fatui qui nō credūt ſapiētibꝰ diuina p̄dicātibꝰ q̄ ipi vi-
derūt credenda ꝛ guſtarūt. Probitas vite cū fama effi-
cax reddit teſtimoniū. vt experientia docet. quis narra-
re ſufficeret ſanctitatē doctoꝝ ꝛ fidem p̄dicantiū. Veri-
tatē. modeſtiā. iuſticiā. ꝛ charitatē creditur parentibus
vel vicinis dicētibꝰ talem eſſe filiū talꝰ. vbi nulla eſt cer-
titudo. Et plerumq; tꝰes teſtificātes ſūt male vite ꝛ mē-
daces. ꝛ tamē rationabilꝰr hoc credit̄ alꝰs ſequeret̄ magna
ꝯfuſio. ꝛ nō credit̄ tot innumeris pſonis ſāctiſſimis ab
omī mēdacio liberis teſtificātibꝰ fidē chriſtianā. Credit̄
infallēter literis mercatoꝝ. qꝛ in ipis nō ſolēt mentiri. Et
ſi alꝰs frequēter ꝛ nō erit credendū dictis doctoꝝ. qui ſp
ſe cauēt a mēdacijs. Numeroſitas teſtiū innumerabilis
ad hoc multū facit. Secte diuerſarū perfidiarū fuerūt ī
quibuſdā partibꝰ tm̄ ꝛ paꝝ durauerūt inter ſe etiā diu-
ſa ſentiētes ſꝫ fides chriſtiana p totū orbē diuulgata ē.
qꝛ ī oēm terrā exiuit ſonꝰ eoꝝ. ꝛc. Petrꝰ enī pꝰ ī iudea et
antiochia. demū ī italia p̄dicauit. Andreas ī achaia. Ja-
cobꝰ maior ī hiſpania. Joānes ī grecia. Thomas indiā
ad fidē attraxit Jacobꝰ minor hieroſolimis pmitiuā ec-
cleſiā rexit. Matheꝰ ethiopiā ꝯuertit. Philippꝰ ſitiam.
Bartholomeꝰ ſupiorē indiā. Simō egiptijs. Thadeꝰ ī
pōto. ꝛ poſtea ſimlꝰ ī Perſia p̄dicauerūt. Mathias p iu-
deā. Paulus a hierlꝰm vſq; illiricū euāgelio repleuit. Di-
oniſius frāciā. Marcꝰ alexādriā. Aug. cū Greg. Angliā
Omēs etiā vt india vnū xp̄m adorāt. vnā ſeruāt reglꝰaꝫ
veritatis. Et pſeuerāt a pncipio mōdi vſq; ad finē impli-
cite vꝰ explicite apd̄ viros fideles eadē. Nec doctores ī
his que ſunt fidei diſcordāt vꝰ ꝯtrariant̄. Et ſi in aliq̄bꝰ
alijs que ad fidem nō ptinēt diuerſa ꝛ ꝯtraria aliquādo
opinētur. ſicut in alijs ſcientijs.

Tertiū per quod .§.IIII.

De tertio ĩductiuo ad credē/dum

efficaciter ꝓbat̃ ỽitas fidei xpiane.eſt tolerantio tormēto/
rū ꝑ ꝓfeſſiōe ꝛ ꝯfirmatiōe ipi⁹.Apl's ad Heb.xj. inq̇t ꝺ
ſctis.lapidati ſunt.ſecti ſunt.ĩ occiſiōe gladij mortui ſūt
Circūierūt in melotis ꝛ pellibꝫ caꝑnis egētes.anguſtiati
afflicti.q̄bꝫ dign⁹ nō erat mūdus . Et hi oēs teſtimonio
fidei ꝓbati inuēti ſunt.Iſtꝺ eſt efficaciſſimū teſtimoniū
exponere vitā ſuā ad ꝯfirmatōꝫ deoꝝ ſuoꝝ.Nā vt dicit
Job.j.Pellē ꝑ pelle ꝛ cūcta q̄ hꝫ hō dabit ꝑ aīa ſua.i.vi/
ta ꝯſeruāda.Et hāc ipam dederūt ꝑ fidei atteſtatōe Un̄
martyr interp̄tat̃ teſtis.Circa qꝺ etiā ſunt tria ꝯſideran
da.ſ.multitudo ꝛ varietas paſſionū.leta ſufferētia eorū
ꝛ diutina ꝑpeſſio aduerſoꝝ Tot ſunt martyres effecti
ꝑ fide xpi(vt ꝺt Hiero.in q̇dā ep'la)qꝫ nō eſt dies ꝑ totū
annū.exceptis kal'.ianuarij in q̄ nō poſſet numer⁹ aſcri
bi q̇nqꝫ miliū martyꝝ.Cū tn̄ Hiero.fuerit circa annos
dn̄i.cccc.Et nūc ſum⁹ in milleſimoq̄dringēteſimoq̇nq̇ge
ſimoq̇nto.Nullū aūt gen⁹ tormētoꝝ vt arbitror reman/
ſit intactū.Petr⁹ deorſum crucifix⁹.Andreas ĩ cruce ere
ctus.Bartholome⁹ excoriat⁹.Jacobꝫ minor p̄cipitat⁹ ꝛ
fullonis partica excerebrat⁹.Johēs in doliū olei feruētis
immiſſus.Stephan⁹ lapidat⁹.Clemēs ĩ mari ſubmer/
ſus.Laurēti⁹ exuſt⁹.Blaſi⁹ pectinibꝫ cardatus ferreis.
Sebaſtian⁹ ſagittis ꝯfoſſus.Ignati⁹ a leone p̄focatus.
Paul⁹ cū pluribꝫ decapitat⁹.Petr⁹ martir gladio ꝑ lat⁹
trāſfixus.Felicitatꝭ filij ſīles machabeis ſeptē paſſi ſūt
mēbris inciſis ĩ ſartaginē miſſis.Et plīes martyria ipſa
vicerūt ſuꝑnaturalit̃ vt eis nō nocerēt. Quis nō obſtu/
peſcat ad letā ꝯſtātiā martyꝝ.Agatha ỽgo gloriāt̃ ibat
ad carcerē.q̄ſi ad epulas inuitata.ꝛ ĩ penis aiebat. Ego
ita delector in his.ſicut q̄ audit bonū nunciū. vl' videt
amicū diu deſideratū Exclamabat tiburci⁹ ſuꝑ prunas
nudis plātis incedēs.Videt̃ mihi ſuꝑ roſeos flores am
bulare in noīe dn̄i nr̄i ihū xpi. Quis nō admiret̃ Vin/
centiū in tormētis tyrāno inſultantē Daciano q̄ regū q̄/
ſi tribunal vltro ꝯſcēdit ꝛ laniat⁹ viſceribꝫ patefactis di
cebat.Infelix has epulas ſꝑ optaui ꝛ votis oībꝫ exq̄ſi/
ui ꝛc̄.Eufemia ỽgo ꝯ iudicē ꝯquerebat̃ tāqꝫ iniuriā paſ
ſa.qꝫ ipā nobiliſſima in calcedonia ciuitate poſtponeret̃
in tormētis.vl' ſibi parceret̃ pl⁹ alijs.In paſſiōe Mau/
ricij ꝛ ſocioꝝ ei⁹ pia legit̃ ꝯtētio fuiſſe inter eos affectās
q̇libet ad mortē.alios q̄rebat an̄cedere.Tenerrime ꝛ pul
cerrime ỽgines q̄ qꝺcūqꝫ aſpeꝝ ſolēt horrere.impterrite
ſteterūt an̄ reges ꝛ p̄ſides eos ꝯfundētes ꝛ rn̄dētes tor/
mēta plurima ſufferētes Un̄ tāta leticia in corde.tanta
audacia in ore ꝛ voce.tāta fortitudo in oꝑe.niſi q̇a clare
videbāt reuelāte deo īmenſe glīe ꝓmia eis parata q̄ fi/
des fatet̃. Nō vna vice tm̄.die.mēſe.vl' anno talia ſuffe/
rebāt.ſꝫ toto tp̄e vite ſue ad ea pati erāt. None diutinū
martyriū eſt ſꝑ cū carne pugnare ꝛ de carne ſꝑ ꝑ ỽginita
tem triūphare.eius deſideria cōprimēdo.q̄ multi fecerūt
ꝛ faciunt ad dei honorē fideliter.Ieiunare.orare.ſenſus
coercere.ꝑſecutiōes pati.paupttē.infirmitatē. ignomi/
niā.exiliū.dep̄dationē.ꝛ in nullo deficere nec odio vinci.
ſꝫ ꝑ malo bonū reddere.magna ỽtus ꝛ martyriū eſt. qꝺ
boni xpiani faciūt.qꝺ totū eſt ad ꝯfirmationē fidei. Do
ctrina xpiana h̄ docet.mortificare ſenſus.coercere iraſci/
bilem.domare ꝯcupiſcibilē.regulare voluntatē.captiua
re intelligentiā.paratū quotidie eſſe ad mortē pro xp̄o.
Et intra hmōi aſpera q̄to maior fiebat ꝑſecutio fidei.
tāto magis creuit numer⁹ xpianoꝝ.Si machomet⁹ ſar/
racenos ꝛ alios multos ꝑꝑl'os ad ſui ꝑfidiā ꝛ legē attra
xit.Nō miꝝ vt dic̄ b.Tho ꝯ gentiles.qꝫ lex illa tota car/
nalis ꝛ ſm̄ ſenſualitatē eſt.quā ſunt populi ꝓcliues ſeq̄
Sed lex xpi ꝛ doctrina fidei tota ſp̄ualis ꝛ difficilis ſer
uari.ꝛ tamen magis diuulgata ꝛ ſparſa eſt q̄ꝫ perfidia

li.j.ꝛ.c.vj ꝛ li.iij.ca. xxvij

ſarracenorum.

Quartū quod pro/ .§.V.

bat ỽitatē fidei xpiane eſt materia q̄ ꝓponit̃ credēdorum
fatet̃ eīm de deo ꝛ digniora ꝛ ꝓbabiliora ꝛ altiora q̄ꝫ que
cūqꝫ ſecte vl' ꝑfidie.Un̄ Amb.Et ſi alijs aplis imꝑatur
vt laxēt retia ſua.ſoli tn̄ petro ꝺr Luc.v.Duc in altum.i.
ꝓfundū diſputationū.Quid eīm tā altū q̄ꝫ altitudinem
diuitiaꝝ veri dei filiū ſcire .ꝛ ꝓmiſſionē diuīe generatio
nis aſſumere.quā licet mēs nequeat humana plene rati
onis inueſtigatiōe ꝯꝑhēdere.fidei tn̄ plenitudo ꝯplecti
tur.xxiij.q.j.Nō turbat̃.Alie nāqꝫ ſecte ꝺ deo male ſen
tiunt.vel de dei ꝓtētia.dū nō credūt ip̄m ſuſcitare poſ/
ſe mortua corpa noſtra.vl' ſuſcipe carnē ſeu naturā nr̄aꝫ
vt pagani.Nos aūt dicim⁹.qꝫ nō erit impoſſibile apꝺ
deū oē verbū.Luc.j.Vel male ſentiūt de dei ſapiētia
ꝛ ꝓuidētia.Dū nō credūt curā habere p̄cipue de huma
nis.vt epichuri.Nos vero credim⁹.qm̄ ipi eſt cura ꝺ oī
bus.Et ꝑmaxime vt ꝺr.j.Pe.v.Ipſi eſt cura de nobis
Vel male ſentiūt quidā de bonitate dei. dū non credūt
parcere reuerſis ad pn̄iam.vel punire peccatores. Nos
aūt firmiter tenem⁹.quia quacūqꝫ hora peccator cōuer/
ſus fuerit ꝛ ingemuerit.omniū iniquitatū eius non re/
cordabor.dicit dn̄s Ezech.xviij.Et ite dicet maledicti ĩ
ignē eternū ꝛc̄.Matth.xxv. Sentit ſecūdo fides nr̄a
ꝓbabiliora ꝛ que magis decēt creaturā rationalē.Nam
fatet̃ hominē ad dei imaginē factū.Gen̄.j. Et ad ſimili
tudinē dei monet viuere ſm̄ ꝯditionē noſtrā.dicens ad
Ephe.v.Eſtote imitatores dei.Et ad gloriā ſimilē ꝓ/
mittit ꝑuenire bene viuentē.j.Joh.iij.Scimus cū appa
ruerit ſimiles ei erimus. Gens iudeorum ꝛ machometi
ſentiūt de deo ꝛ non ꝓbabilia.Nam gens iudeorū ſpe/
rat ſolū affluentiā tempaliū.Geno machometi ſolas de
licias corꝑales ex promiſſione legis.ꝛ multa continet q̄
ſunt cōtra omnē rōnem ꝛ philoſophiā moralē.Nil ĩ do
ctrina fidei eſt contra philoſophiā moralē.ſed nec cōtra
naturalē ſed ſuꝑnaturalē.Fides etiā xpiana ad maiorē
perfectionē adducit quantū ad deū ꝛ quantū ad proxi/
mū.quia p̄dicat ea que incutiūt timorē.vt penas infer/
ni.excitat ad amorē vt ꝑ premia immēſa' beneficia redē
ptionis ꝛ alia.Quantū ad proximū.quia p̄cepit ſibi in
neceſſitatibꝫ ſubuenire.Oēs diligere etiā inimicos.ſu/
perioribꝫ obedire.nullū ledere ꝛ hmōi. Fatet̃ etiaꝫ fi/
des noſtra altiora de deo ꝛ nobiliora. Un̄ nobiles phi/
loſophi vt Ariſtoteles ꝛ plato in his que de deo noſci/
bilia ſunt fidei noſtre teſtimoniū ꝑhibent vt circa hoc qꝫ
vna ſit cauſa prima ꝛ eterna.qꝫ ſumme potētie.ſapiētie.
ꝛ bonitatis.Unde quantū ad iſta fides noſtra ex inti/
mis philoſophie ſumpta eſt diſciplinis ſm̄ Boetiū. Fi/
dei etiā noſtre atteſtat̃ vniuerſitas creaturaꝝ. Un⁹ eīm
mūdus oſtēdit vnū deū.Magnitudo potentiā pulcri/
tudo ſapientiā.bonitas ꝛ vtilitas bonitatē. Primuꝫ at/
tribuit̃ patri.ſecundū filio.tertiū ſpirituiſancto. Perpe/
tuitas creaturaꝝ atteſtat̃ dei eternitati.Omnis eīm cau
ſa potior eſt ſuo effectu.Nulla eīm ſecta ſeu ꝑfidia habu
it veros ꝓphetas in omni genere reꝝ ꝑ viſiones ſenſibi/
les vel imaginarias.vel intelligibiles. niſi fides xpiana.
Habuerūt aliq̄n infideles phitoniſſas ꝛ diuinos.ſꝫ cer/
te dyabolica arte illa erāt.ꝛ que frequēter in mendacio i/
ueniebant̃.ſꝫ fides xpiana habuit ſꝑ veros prophetas.
Et in veteri teſtamēto apud iudeos.in q̄bꝫ erat vera fi/
des de xp̄o p̄dicētes oīa xpi myſteria . q̄ poſtea impleta
ſunt.vt pꝫ in ps̄. Eſa.Hiere.Ezechiele.Daniele.ꝛ aliorū.
ſed in nouo teſtamento diuerſis tempibꝫ fuerāt ꝓphete.
nunq̄ꝫ aūt in populo iudeoꝝ ampli⁹ poſt ꝑfidiam ſuaꝫ
Et ſibi dici pōt illud ps̄.cxviij. Mirabilia teſtimonia
tua.iō ꝛ multis alijs ꝛc̄.

De effectibus fidei .§.VI.

ſeu vtilitate que ē multiplex. vt merito poſſet illud dici. Fides tua te ſaluum fecit. Mat.ix. ⁊ Lu.xviij. ⁊ in alijs locis. Saluat enī remouēdo mala: adducendo bona. pducendo ad pmia. Primo enī de mūdo triumphat. Secūdo in diaboli temptatōne ſupat. Tertō detrimēta euitat. Quarto purificatōem aduocat. Quinto timoroſitatē cauſat. Sexto conditionē dignificat. Septimo exaudiri facit orōnes. Octauo. pcurari facit miraclo͛ actiones. Nono pducit ad ſupnas retributōes.

Fidei effectus ſūt nouem

Quantu͛ ad pmū dr̄.j.Job.v. Hec ē victoria q̄ vincit mūdum fides nr̄a.i.vincere facit q̄ ſunt in mūdo.ſ.ↄcupiſcentiā carnis.i.delitias. ↄcupiſcētiā oculo͛.i.diuitias. ⁊ ſupbiam vite dū videt dn̄m ſuū credēdo crucifixū paupem ⁊ humilimū. Magna enī gl'a ē ſequi regē factorem ſuū. Auguſtin⁹. Oia terrena ↄtempſit hō xp̄s vt ↄtemnēda eſſe mōſtraret.

Prim⁹ fidei effcūs

Mūdus ſm Aug. in ſermōe duplicē aciē cōtra milites chriſti pducit. demulcet pſpis. terret aduerſ. Sed p fidē nec extollit pſpis. ↄſiderādo oia habere a deo ⁊ amittere poſſe. pcipue p elatōem. vt patet in ſaule. Dauid. Ezechia. ⁊ alijs. Nec deijcitur aduerſis intelligendo a deo pcedere q̄ errare nō pt. ⁊ omia ſibi ad pfectū cedere. Mūdus vt dr̄ Joā.j. eū nō cognouit. Et ratō ē. q͛ iudicat de reb͛ ſm ſenſū humanū vt rōem naturalē. Et figuratur p cyniphes q͛ plaga nō legit curata. Exodi.xviij. Cinipes enī de puluere terre educti argumēta ſūt philoſopho͛. de ſubtili ⁊ terreno ſenſu pdeūtia. q̄ ocl'm fidei ledūt hoc aīal. vt dicit Origen. corpus cui inſederit acerbiſſimo ſtimulo tenebat vt quē volantē q̄s videre nō valet ſentiat ſtimulatōem. Hoc aīal arti dyaletice compatur que minutis ⁊ ſubtilib͛ verbo͛ ſtimul' animas tenet. ⁊ calliditate cauta circūuenit. vt deceptus nō videat vnd̄ decipiat. Hec plaga nō curat. Idola enī pho͛ remanſerūt cū ydola gentiū deſtructa fuerūt. vt ait quidā. Sʒ fides dicit. Un legitur ī hiſtoria eccl'iaſtica. q͛ in q̄dā cōcilio q̄dā accuriſſimus phs infidel'a peritiſſimis doctoribus noſtris cū quib͛ diſputabat ↄuinci nō poterat. Tādē a quodā ſimplici ⁊ ſancto viro cū quo diſputauit dicendo ſolū illi ſimbolū fidei. ⁊ interrogando ſi ille crederet aſſenſit omib͛. ⁊ ↄuerſus eſt. Sic ergo ſaluat fides a pompis ſeculi. ⁊ ſapiētia mundana aduerſis.

Secūdo p fidē temptatōnes diaboli vincūtur. Eph.vj. In oībus ſumētes ſcutū fidei in q̄ poſſitis omia tela inimici ignea extinguere. Hoc ſcutū habet tres angulos ſcʒ premia eterna que ↄſequit. vincēs ſupplicia ppetua q̄ mereretur ſi vincitur. Exempla ſcō͛ q̄ vicerūt ⁊ quō. Et apocalip.ij. ⁊ iij. ponit ſeptē mōis q̄ vicerit ad inſinuandu͛ victoriā ſeptē vitio͛. de q̄b͛ diabolus temptat. Si habueritis fidem ait chriſtus Mat.xvij. vt granū ſinapiſ ⁊ diceris huic mōti tranſi ⁊ tranſibit. Mons ē diabolus ſuperbia elatus. quē quis facit trāſire a ſe ⁊ ab alijs in temptatōib͛ vt nō ſuccūbat p fidem veram. quando ſcʒ eſt vt granū ſinapis vicʒ parua hūilitate. tenax ſtabilitate. callida charitate. Sed Lucas dicit loco montis Si diceretis arbori huic moro eradicare ⁊ tranſplātare fieri. Morus vt exponit Amb. ſignificat diabolum. q͛ ſicut mori naſcūtur albe ⁊ ex calore nigreſcūt. ita diabolus creatus ē innocēs. ſed calore ambitōis effectus eſt niger. ⁊ vitioſus. Petrus etiā in cano.j. Aduerſarius vr̄ diabolus tanq̄ leo rugiens. ⁊c. cui reſiſtite fortes in fide.

Tertio p fidem euadit q̄s m'ta mala vt infructuoſitatē ſpūalem. Ad heb.xj. Sine fide impoſſibile ē deo placere. q̄ aūt nō placet deo nō pōt mereri p aliq̄d opus ſuū etia͛ de genere bono͛. Quinimo vt dr̄ ad Rom. Omē q̄d nō eſt ex fide peccatū ē. id eſt ſm glo. Aug. Omīs actio infidelū peccatū eſt. q̄d tn̄ ſm beatū Thomā.ij.ij. non ē intelligendū ſimpl'r de omni actōne. Q͛ in his que faciūt infideles ex inſtinctu nature vl' de genere bono͛. vt eleoſinā dare ſm dictame rōnis. vl' dādo indigentib͛ ex compaſſiōe nō peccāt. ſed de ill' opib͛ q̄ pcedūt ex infidelitate ſua. puta p ſeruandis mandatis ſue legis. vt ieiunādo tpib͛ ⁊ mōis put mandat lex machometi. Seruādo ſabbatū vt faciūt iudei ⁊ alia feſta eo͛ ⁊ cerimonias ⁊ tūc peccāt mortaliter. Uel intelligit Oīs vita eo͛ negatiue.i.ſine merito.

Quō itelligit illud Omē q̄d nō ē ex fide peccatū eſt.

Per fidē etiā ē capax quis ſacramēto͛ eccl'e p q̄ euitātur multa mala ſpūalia ⁊ tpalia. Per fidē etiā informē ē capax ſuffragio͛ eccl'e. Et ſi nō eo mō ſicut hns fidē viuā tn̄ aliq̄ mō. Nō enī diabolus pt ita nocere fidelib͛ etiā mal' qui ſunt intra eccl'iam numero tantū ſicut infidelib͛ ⁊ excōmunicatis. Per fidē etiā euitant multa mala tempalia ⁊ ſpūalia. Per fidem abraa͛ exiuit de vr.i. igne chaldeo͛ illeſus. Cū eī nō vellet ignē adorare quē chaldei deū dicebant vt expiret v̄tutem dei ſui miſerūt ipm in ignē. ſed nō recepit leſionē. Aram v̄o germanus eius ⁊ pater ſare ⁊ loth illuc miſſus q͛ defecit ī fide combuſt⁹ ē. Ad Heb.xj. Sancti p fidē extinxerunt impetū ignis. vt Ananias cū ſocijs in fornace. Et vincūtur bella ex merito fidei ⁊ chriſtiane religionis; gratia excellens bello͛ actū pſperitatis euenit. greg.xxiij.q.v. Si nō. Ad Hebre.xj. p fidē vicerūt regna. vt patet ī Joſue ⁊ ī karolo mḡno.

Quarto q̄d ad bona que pcedūt purificatōem fac. Act.xv. Fide purificās corda eo͛. Et Magdalena poſt remiſſionē peccato͛ ſibi a xp̄o nunciatā dictū fuit Fides tua te ſaluā fecit. Lu.vij.ſ. purgationem faciēs peccato͛. Hunc aūt effectū quō fides pducat: btūs Tho.ij.ij.q.vij. ſic declarat. Impuritas vniuſcuiuſq͛ rei in hoc conſiſtit q͛ reb͛ vilioribus īmiſcetur. Nō enī dicitur argētū impurū ex h̄ q͛ auro immiſcetur p q̄d melius redditur. ſed ex pmixtione ſtanni vel plumbi. Manifeſtū eſt aūt q͛ creatura rōnal' eſt dignior omnib͛ reb͛ corpalib͛ ⁊ tempalib͛. Et ideo impura reddit ex hoc q͛ tempalib͛ ſe ſubijcit. p amorē. ⁊ p h̄ inficit peccato a q̄ impuritate purificat p ↄtrium motū. dum.ſ. tēdit in id qđ ē ſupra ſe ſcʒ in deū. in q̄ q̄dē motu pncipiū eſt fides. Accedentem enī ad deū oportet credere q͛ ē. ad Hebre.xj. Et iō pmū purificatōis pncipiū cordis ē fidēs q̄ ſi pficiat p charitatē formatā pfectā purificatōem fac. Informis aūt excludit impuritatē erroris.

Quinto fides cauſat timorem. Un̄ dr̄ Jaco.ij. demones credūt ⁊ ↄtremiſcūt. qđ ſic declarat btūs Tho.ij.ij.q.vij. Timor eſt q̄dā motus appetitiue v̄tutis. Omniū aūt appetitiuo͛ motuū pncipiū ē bonū vl' malū apphenſum. vnđ oportet q͛ timoris ⁊ oīm appetitiuo͛ motuū ſit pncipiū aliq̄ apphēſio. Per fidē aūt fit ī nobis quedā apprehēſio de quibuſdā mal' penalib͛. q̄ ſm diuinū iudiciu͛ a deo inferūtur. Et p hūc modū fides ē cauſa alicuius timoris q̄ q̄s timet puniri a deo. q̄ ē timor ſeruil'. Eſt etiā fides cauſa timoris filial' q̄ q̄s timet ſepari a deo. Uel q̄ q̄s refugit deo ſe compare. reuerēdo ipm inq̄ztū p fide͛ hanc eſtimatōem habem⁹ de ipo q͛ ſit q̄ddā immēſum ⁊ altiſſimū bonū. a quo ſepari eſt peſſimū. ⁊ cui velle eq̄ri eſt malum. ſed pmi timoris. ſcʒ ſeruilis cauſa eſt fides informis ⁊ ſecūdi.ſ. filialis cauſa eſt fides formata. que per charitatem facit hominem deo adherere ⁊ ei ſubijci. Multa aūt bona ſequūtur ex timore. q͛ qui timet deu͛ facit bona. ⁊c.

Sexto fides dignificat conditōem humanā. Nā facit animā ſponſā dei. iuxta illud Oſee.ij. Deſponſabo te mihi in fide. vtiq͛ magna dignitas hec eſt. Unde beata Agatha dicebat Xp̄i ſum deſponſata: cui angeli ſeruiūt. ⁊c. ij. Ad Corint.xj. Deſpōdi vos vni viro. ⁊c. Facit animā filiā dei patris p adoptōnem. Johannis.j. Dedit eis ptātē filios dei fieri his qui credūt in nomine eius. Ipa animam ordinat iuſticia. que ſcđʒ

ꝓbum eſt om̄is ꝟtus.apl'S ad Ro.iiȷ.Juſticia dei ꝑ fidē Et.v.c.Juſtificati ex fide.ꝛ vbi ſana fides nō eſt.nō pōt eſſe iuſticia.qꝛ iuſtus ex fide viuit.Augꝰ.xxiiij.q.j.Decima ꝑtinētia ad dignitatē ponit b.Tho.in expoſitōe pri mi tituli decretaliū.Credidit abraā deo ꝛ reputatū eſt ei ad iuſticiā. Septimo facit exaudire oratiōes.Jaco.j.Poſtulet aūt in fide nihil heſitās.Et Marc.xj.Om̄ia quecūqꝫ orātes petitis credite.qꝛ accipietis ꝛ fiet vobis Exemplū in alexandro magno malo q̄ ex fide fecit ꝯiungi duos mōtes inſimul.vt nō poſſent captiuati iſraelite inde exire.vt tāgit glo.j.ad Corin.xiij.ſuꝑ illud.Si habuero oēm fidē. Octauo fidei aſcribunť miracl'a.pš.Om̄ia oꝑa eiꝰ.ſ.miraculoſa in fide.Ad Heb.xj.Per fidem obturauerūt ora leonū ꝛc̄.acceperūt mulieres de reſurrectione mortuos ſuos.vt patet de filio vidue ꝛ ſunamitis.iij.ꝛ.iiij.Regū.Et xp̄s Matth.viij.Sicut credidiſti fiat tibi.Et Mar.vlti.Signa aūt eos q̄ crediderit hec ſequenť ꝛc̄. Nono dat vitā.Abacuc.ij.Juſtꝰ meꝰ ex fide viuit.ad Gal.ij.Qđ nūc viuo.ī fide viuo filij dī.vita ſcꝫ gratie.poſtea vita glie.Hūc etiā effectū poīt be.Tho.ſuꝑ p̄mo titulo decre.Joh.vj.Qui credit in eū habet vitā eternā.habēdo ſcꝫ fidē viuā.i.cū gratia q̄ inducit ad oꝑa bona.ꝛ ꝑ ꝯtrariū dic̄ Beda.Quicūqꝫ ab vnitate fidei quolibet ſeipſos ſegregant.nec tales peccatorū vinculos abſolui.nec ianuā poſſunt regni celeſtis ingredi.xxiiij.q.j.Fides aūt ſine oꝑibꝫ mortua eſt.Jacobi.ij.Sicut aīal quanto nobiliꝰ eſt viuū.tāto abominabiliuſ cū eſt mortuū.vt patet in hoīe.Jta quāto fides eſt nobilior cū eſt viua.tāto vituꝑabilior xp̄ianꝰ ex fide mortua.ꝛ dignior maiori pena ꝓpť maiorē ingratitudinē.Exemplū in vitaſpatꝝ de b.machario q̄ interrogauit caluariem cadaueris pagani.Si ī inferno erāt alij inferiores ꝛc̄

De habitu fidei ꝛ eius quidditate
Capitulum ſecundū

DE habitu fidei.Et primo de diffinitiōe fidei ꝛ eiꝰ declaratiōe.Apl'S ad Heb.xj.ſic diffinit fidē.que diffinitio ꝑfectiſſima eſt.

Quid ſit fides.

Fides eſt ſubſtātia ſperandaꝝ reꝝ argumentū nō apparentiū.Jn qua diffinitiōe apoſtolꝰ tria tāgit.ſ.fidei obiectum vel intuitū obiecti.vel p̄mū initiū attingendi modum. Primo tāgit obiectū fidei cū dicit ſperandarū reꝝ.Nā obiectū fidei eſt p̄ma veritas vt nō viſa.qđ ꝑtinet ad rōem rei ſperate.ſm̄ illud ad Ro.viij.Quod nō videmꝰ ſperamꝰ.Veritatē aūt videre eſt ipām hr̄e.Nō aūt ſperat aliqs qđ iā habet.ſꝫ ſpes eſt de eo qđ nōdū habeť. Secūdo tāgit obiecti vl' p̄mū initiū cuiꝰ dicit.fides eſt ſubſtātia.Sicut p̄mū eīn in q̄libet genere ꝯtinens in ſe alia ꝟtute dr̄ eſſe ſuba illoꝝ.ſic fides.Nā p̄ma inchoatio reꝝ ſperandaꝝ in nob̄ eſt ꝑ aſſenſum fidei.q̄ virtualiter ꝯtinet in ſe om̄es res ſperādas Tertio tangit modū attingēdi obiectū cū dicit.argumētū nō apparentiū.Et dr̄ hic argumentū.vel firma inheſio intellectꝰ ꝑ fidē ad veritatē nō apparentē.vel ꝯiunctio intellectꝰ.eo ꝙ intellectꝰ credētis ex autoritate diuina ꝯuinciť ad aſſentiendū his q̄ nō videnť vl' certitudo.eo ꝙ fides dubitatiōꝫ tollat.Nā vbi eſt dubitatio nō poteſt eſſe fides Vel pōt ſic diuidi diffinitio hꝰ.Fides tria habꝫ.Aſpicit efficit.ꝛ reficit.Primo q̄dem aſpicit.ſ.p̄mā veritatē non habitā ſꝫ ſperandā.Vn̄ dr̄ ſperandaꝝ reꝝ.Efficit ſcđo fides.i.cā eſt faciēs res ſperādas q̄nqꝫ eſſe in nobis.vn̄ dr̄ ſubſtātia.qꝛ ſicut ſubſtātia eſt cā ſuoꝝ accidētiū.ita fides cauſa eſt ꝯſequēdi bona ſperata.Tertio fides reficit ſeu allicit.vn̄ dr̄ argumentū.i.certitudo aſſentiendo his

Diuiſio fidei ſm̄ b.Tho.

que nō apparēt.ꝛ h̄ eſt meritū ꝛ laus fidei ſi certe ꝛ indubitāter crediť qđ nō videť.Beatꝰ aūt Thomas volens verba apoſtoli ad formā diffinitiōis reducere claram ſic dicit.Fides eſt habitꝰ mētis.q̄ inchoať vita eterna ī nobis.faciēs intellectū aſſentire nō apparētibꝫ.ij.ij.q.viij.Raynerius.

Pro maiori declaratione ſupradicte diffinitiōis notāda ſunt q̄tuor. §.I. Primū ꝙ ꝑ p̄dictā diffinitionē diſtinguiť fides ab om̄ibꝫ q̄ ꝑtinent ad intellectū.Et p̄mo ab opinione.ſuſpitiōe.ꝛ dubitatione.ꝑ h̄ qđ diciť argumētū.Nā ꝑ hec tria intellectus nō firmiter inheret alicui.Per dubitatiōꝫ nō magꝫ tendit ad vnā pt̄e q̄ʒ ad alterā.Per opinionē ꝛ ſi declinet fortiter ad vnā pt̄e.tn̄ cū fortitudine ð oppoſito.Per ſuſpitionē leuiter declinat ad vnā pt̄e.Sꝫ ꝑ fidē firmiť inheret credētibꝫ ſine heſitatiōe.Ex hoc aūt qđ diciť in diffinitiōe nō apparentiū.diſtinguiť fides ab intellectu.q̄ eſt de p̄ncipijs ꝑ ſe notis.ꝛ ſcīa que eſt de ꝯcluſionibꝫ ꝑ demonſtrationē acq̄ſitis.ꝑ q̄ aliqđ intellectui fit apparenter cuiꝰ nō eſt fides.Et ꝑ hoc ꝙ dr̄ ſperandaꝝ rerū ſubſtātia.diſtinguiť a fide cōiter ſumpta que eſt etiā de humanis.vt cū q̄s firmiter credit parētes ſuos eē tales ꝛ talē.Secūdo ꝟo eſt qđ dr̄ fides reꝝ ſperandaꝝ ſubſtātia potiꝰ q̄ʒ diligēdaꝝ.Ex eo ꝙ dilectio poteſt eſſe p̄ntium ꝛ abſentiū viſoꝝ ꝛ n̄ viſoꝝ.Sꝫ ſpes eſt tm̄ de abſentibꝫ ꝛ nō viſis.de q̄bꝫ etiā eſt fides.qꝛ ꝛ ſi videanť ea q̄ ſunt fidei aliquo mō.ſ.vt credēda.nō tn̄ oculo corporali vel intellectuali demōſtratiue. Tertiū ꝯſiderandū eſt ꝙ argumentū ex ꝓprijs p̄ncipijs rei facit rē apparentem Sꝫ argumētū ſumptū ex autoritate diuina nō facit rē apparentē.ꝛ tale argumētū poniť in iſta diffinitiōe. Vbi ſciendū ꝙ argumentū dr̄ quadrupl'r. Prīo breuis enarratio ſubſequentiū.Vl' breuis collectio materie totius libri ſimul ſumpte.Et ſic ſumiť in biblia vbi ꝓlogi librorū dicunť aliq̄n argumēta.Secūdo argumētū dr̄ oſtenſio vel manifeſtatio.ſm̄ illud Job.iij.Oīs q̄ male agit odit lucē.ꝛ nō venit ad lucē vt nō arguanť oꝑa. Tertio dr̄ argumentū rō vel ſyllogiſmꝰ rei dubie faciens fidem ꝛ h̄ modo ſumiť in logicis.ſꝫ in theologicis ecōtra fides facit argumentū ſeu rōem.Aliq̄n etiā dr̄ mediū in q̄ ſtat ꝟtus ſylogiſmi ſeu ꝑ qđ aliqđ ꝓbať.ꝛ ſic ſumiť in gloſa decretoꝝ.Quarto dr̄ argumentū certitudo ex q̄ animꝰ moueť in aliqđ.ꝛ ſic fides dr̄ argumētū.Quartū ꝟo eſt ꝙ aliqua habēt certitudinē ex alijs ſicut ꝯcluſiōes ex p̄ncipijs.ſic ex articulis fidei quedā ſequunť ex articl'o.vt quia deꝰ eſt iuſtꝰ reddet vnicuiqꝫ ſm̄ oꝑa ſua q̄daꝫ vero hn̄t certitudinē ex ſemetipis.Et hec ſunt tribus modis.Nā quedā habēt certitudinē rōne euidentie.ſic p̄ncipia q̄ ſunt ꝑ ſe nota.vt de q̄libet eſt affirmatio vel negatio.Secūdo quedā ſunt q̄ habēt certitudinē ex informatiōe ꝯſciētie.Et hec eſt certitudo fidei ſiue formate ſiue informis.Cū eīn p̄ma ꝟitas fidē inſpirat.ſic ꝯſciām inflammat.vt ſicut aliqs cogiť ipa euidētia ꝯſentire iſti ꝟitati om̄e totū eſt maius ſua pte.ita cogiť aſſentire his q̄ ſūt fidei.Jtē ꝑ habitū infuſum fidei ipa informatiōe ꝯſcientie artať ꝛ cogiť ꝯſentire p̄me veritati ꝓpter ſe.Vn̄ ſicut negare h̄.Om̄e totū eſt maiꝰ ſua pte.eſt ꝯtra ſuā ꝯſciām Jta negare articulū fidei eſt ꝯtra ſuā ꝯſciām.Tertio quedam hn̄t certitudinē ſenſus ſeu expientie.q̄ certitudo ē ꝑ modū guſtꝰ ꝛ tactus.Et talis certitudo eſt in ꝟtutibꝫ reſpectu ſuoꝝ obiectoꝝ.Et in fide formata reſpectu credibilū p̄me veritatis.rayne.Et nota ꝙ nō ſolū ita debꝫ quilibet firmiter credere ea q̄ ſunt fidei.extra de ſumma tri.ꝛ fi.ca.Nos firmiter credimꝰ ꝛ nullatenꝰ dubitamꝰ.Sꝫ etiā credere ꝙ extra huiꝰ fidē in quacūqꝫ alia ſecta ſaluari nō poteſt.Vn̄ extra de fi.ca.dr̄.in.c.j.Vna eſt fideliū vniuerſalis eccl'ia extra quā nullꝰ oīno ſaluať.Et ī huiꝰ figurā oēs q̄ reꝑti ſunt extra archā noe perierūt diluuio.xxiiij.q.j.qꝛ ex ſola.

fidei ... ſignum ... ab his ... bus.

Argu tū dr̄ drup l'r.

Fidē eſſe priorē alijs .§.II

virtutib⁹ quadruplr̄ pbaṫ. ſcȝ rōne. diuiſiōe. auctorita⸗te ⁊ ſilitudine. Prīo rōne. Sicut cognitio p̄cedit af⸗fectionē. q̄r nihil diligiṫ niſi cognitū. ſm Aug. ſȝ fides ē ī cognitōne. cetere aūt v̄tutes in affectōne ꝯſiſtūt. ḡ fides eſt alijs v̄tutib⁹ prior. Itē ſpes nō pōt haberi de btitu⸗dine niſi credaṫ poſſibile. q̄r impoſſibile ſub ſpe non ca⸗dit. Crediṫ aūt eſſe poſſibile btītudinē hr̄e ꝑ fide. ḡ fides cauſat ſpem. Volūtas etiā nō pōt deū amare. qḋ perti⸗net ad charitatē. niſi ītellect⁹ rectā fidē habeat circa ip̄z. ergo fides cauſat charitatē ⁊ eſt ṗor ea. Scḋo pbaṫ hoc diuiſiōe ſic ſm Aug. in ſermōe. q̄tuor modis eſt ali⸗quid ṗus altero. Prīo eternitate. ⁊ ſic ſol⁹ de⁹ p̄cedit oīa. Scḋo tp̄e. vt flos fructū p̄cedit. et ſic fides non eſt ṗor alijs virtutib⁹ infuſis. eo ꝙ oēs virtutes diuinit⁹ ſimł infunduṫ. Tertio aliq̄d eſt ṗus altero vel ex ꝑfectione. vel electiōe. vt fruct⁹ p̄cedit florē. ⁊ forma eſt ṗor materia ordine ꝑfectiōis. ⁊ ꝑfectū imꝑfecto. ⁊ actus potētia. Et h̄ mō fides nō eſt ṗor ſȝ charitas eſt ṗor fide ⁊ ſpe. eo ꝙ fi⸗des ⁊ ſpes ꝑficiuṫ ⁊ formanṫ ꝑ charitatem. Quarto mō eſt aliq̄d ṗus altero origine. ſicut ſon⁹ p̄cedit cantū ⁊ lux ſplēdorē. Et h̄ mō fides p̄cedit ſpem ⁊ charitatē. ſi⸗cut materia p̄cedit formā. potētia actū. imꝑfectū ꝑfectū. Tertio pbaṫ hoc auctōe. Nam apl's ad Heb. xi. dic̄. ꝙ fides ē ſubſtātia ſperādaꝝ reꝝ. ſȝ ſubſtātia hȝ rōnem p̄mi. ergo fides ē ṗma inter v̄tutes. Quarto ſilitudine fundamēti. ſic pbaṫ. Fundamētū materialiter loquēdo eſt ṗus alijs q̄ꝫtū ad ordinē. q̄r p̄cedit alias ptes. Itē q̄ꝫ⸗tū ad v̄tutē. q̄r fundamētū ſuſtinet edificiū totū quoꝝ vtrūqȝ ꝑ ſilitudinē repiṫ in fide. Rayneri⁹. Hic ⁊ Greg. dicit. i. q. i. Cū paulus dicat. Fundamētū aliud nemo pt̄ ponere p̄ter id qḋ poſitū eſt. qḋ eſt xp̄us Jeſus. i. fides xp̄i. Cōſequēter pbaṫ. q̄r vbi chriſt⁹ nō eſt fundamentū. nullum boni operis ſupeſt edificium.

Fides fuit in angelis. §. III

In angel. ⁊ homib⁹ ante ꝯfir⸗matōꝫ fu⸗it fides.

ante ꝯfirmatōnem vel lapſum. ⁊ in hoīe ante pctīm. qḋ ſic pbat b. tho. ſe. ſe. q. v. Cū fides ſm apl'm ſit argumen⸗tū nō apparētiū. Et ſm Aug. de his q̄ nō videnṫ Illa ſo⸗la manifeſtatio excludit rōem fidei ꝑ quā apparet ⁊ cla⸗re videṫ id. de q̄ p̄ncipalr̄ eſt fides. Principale aūt obie⸗ctum fidei eſt v̄itus ṗma. i. deus. cui⁹ viſio clara fac̄ bea⸗tos ⁊ ſuccedit fidei. Cū aūt angel⁹ ante ꝯfirmatōeȝ. ⁊ hō ante lapſum nō haberēt illā btītudinē qua videṫ deus ꝑ eſſentiā. manifeſtū ē ꝙ nō habuerūt ſic manifeſtā co⸗gnitōem. ꝙ excluderet rō fidei. Si aūt nō habuiſſent fi⸗dem. hoc eſſe nō potuiſſet. niſi q̄r penit⁹ erat eis ignotuȝ id de q̄ eſt fides. Sȝ eſt hic ꝯſiderandū. ꝙ in obiecto fi⸗dei aliq̄d eſt ibi q̄ſi formale. ⁊ aliq̄d q̄ſi materiale. Et for⸗male q̄dē eſt v̄itas ṗma ſupra oēm naturalē cognitiōeȝ creature exiſtēs. Et q̄ꝫtū ad hoc fides eſt in oīb⁹ cōiter habētib⁹ cognitōem de deo btītudine nōdū adepta. ⁊ in angelis ante ꝯfirmatiōem. Materiale eſt id qḋ ꝓponiṫ credēdū q̄ ſunt multa. q̄r oēs articuli ⁊ q̄ ſequunṫ ex illis. Et hoꝝ quedā ſūt credita ab vno q̄ ſūt ſcita ab alio etiā in p̄nti. Vt ꝙ de⁹ ſit vn⁹ ⁊ ſumme bon⁹ ⁊ creator omni⸗um reꝝ ⁊ hmōi. Et q̄ꝫtū ad iſta dici pōt ꝙ angel⁹ ante ꝯfirmatōem ⁊ hō ante pctīm q̄ ad q̄dā miſteria de diui⸗nis habuit viſionē nō fidē. de q̄b⁹ nos habem⁹ fidē. Et ſm iſtū modū pōt ſaluari opinio dicētiū. ꝙ nō habuerīt fidē ꝓpter manifeſtā cōtēplationē quā habebāt de diui⸗nis. In demonib⁹ q̄ȝ eſt fides. Iux illud Jaco. ij. Demo⸗nes credūt ⁊ cōtremiſcūt. Habēt aūt fidē ex hoc ꝙ ītel⸗lect⁹ eoꝝ ꝯuinciṫ ad hoc ꝙ iudicet eſſe credēdū his q̄ di⸗cunṫ de deo. ſȝ nō ꝯuincanṫ ꝑ euidētiā rei. ſic̄ nūc ſi aliq̄s ꝓpheta p̄nūclaret in noīe dn̄i aliq̄d futurū. ⁊ ad hibere ſignū mortuū ſuſcitādo. ⁊ hoc ſigno vinceret intellectuȝ vidētis. vt cognoſceret manifeſte hec a deo dici q̄ nō me⸗tiṫ. ſȝ illud futuꝝ qḋ p̄dicaṫ in ſe euidēs nō eſſet. vn̄ rō fidei nō tolleret in eo. Sic demōes vidētes multa ma⸗nifeſta iudicia ꝑ miracula vera. ⁊ alios modos ex q̄b⁹ ꝑ⸗cipiūt doctrinā eccleſie eſſe a deo. q̄ꝫuis ipi ipas res q̄s docet eccl'ia nō videāt. puta deū eē trinū ⁊ vnū ⁊ hmōi. Ex hoc enī credere nō merenṫ. q̄r credere ē meritoriū in⸗q̄ꝫtū volūtas mouet intellectū ad aſſentiēdū credibili⸗bus ex ordine. q̄r ſcȝ vult deo ſubijci in his q̄ iubet credi etiā ſi clare nō videat illa miracula. Sȝ demones n̄ ſpō⸗te credūt ſȝ coacti ſignis ⁊ ex ꝑſpicacitate intellect⁹ natu⸗ralis. ⁊ hoc eis diſplicet ꝙ ſigna ſint ita euidētia ꝙ co⸗ganṫ credere.

In dmōi⸗b⁹ ē fides

In hereticis q̄ diſcredūt in vno articlo. ſȝ in alijs nō errēt. nō eſt fides nec formata nec īformis. Hui⁹ rō eſt ſm be. tho. ij. ij. q. v. Quia ſublata rōe forma⸗li obiecti fidei fides remanere nō pōt ſic̄ in alijs hītib⁹. ſicut etiā remota luce. viſio eſſe nō pt̄. Obiectū aūt fidei formale eſt v̄itas ṗma ſm ꝙ manifeſtaṫ in ſacris ſcptu⸗ris ⁊ doctrina eccl'ie. Vn̄ q̄cūqȝ nō inheret ſicut infalli⸗bili ⁊ diuine regule doctrine eccl'ie. q̄ ꝓcedit ex veritate prima in ſacris ſcripturis manifeſtata. ille nō hȝ habi⸗tum fidei. ſed ea q̄ ſunt fidei alio mō tenet q̄ꝫ ꝑ fidē. ma⸗nifeſtū eſt aūt ꝙ ille q̄ inheret doctrine eccl'ie ſic̄ infalli⸗bili regule. oīb⁹ aſſentit q̄ eccl'ia docet. Alioq̄n ſi de his que eccl'ia docet q̄ vult tenet. ⁊ q̄ nō vult nō tenet. nō iā inheret doctrine eccl'ie ſic̄ infallibili regule. ſȝ ꝓprie volū⸗tati. Et ſic manifeſtū eſt ꝙ hereticus q̄ ꝑtinaciter diſcre⸗dit vnū articulū fidei nō eſt parat⁹ ſeq̄ in oīb⁹ doctrinaȝ eccleſie. ſi enī nō ꝑtinaciter diſcrederet vnū articulū iam nō eſt heretic⁹. ſȝ ſolū errās. Heretic⁹ ḡ q̄ ꝯ vnū articl'm fidē nō hȝ. de alijs etiā articulis fidē nō habet. ſed opi⸗nionem quandam ſm ꝓpriam voluntatem.

In hetic̄ n̄ ē fides.

Fides eſt vna et ca⸗ .§. IIII

tholica ⁊ vera. Quātū ad ṗmū dic̄ apl's ad ephe. iiij. Vnus deus. vna fides. Et dr̄ vna triplr̄. Vno mō inq̄ꝫ⸗tū ſumiṫ ꝓ habitu q̄ credim⁹. Sic enī eſt vna ſpecie. ſȝ differēs numero in diuerſis fidelib⁹. ſic oēs hoīes ꝑtici⸗patione ſpeciei hūane. ſicut vn⁹ hō ſed numero multi. Cū enī obiectū formale fidei ſit veritas ṗma. cui inherē⸗do credim⁹ quecūqȝ ſub fide ꝯtinenṫ. Ideo ſicut veritas prima eſt vna ſcȝ deus. ita ⁊ fides. Scḋo mō inq̄ꝫtū ſu⸗miṫ ꝓ eo qḋ crediṫ qḋ eſt obiectū materiale. Et ſic etiam diciṫ vna. q̄r idē eſt qḋ crediṫ ab omib⁹. ⁊ ſi ſint diuerſa credibilia q̄ cōmuniter credunṫ. ab oīb⁹ tn̄ reducunṫ ad vnū. Nō enī credanṫ aliqua tꝑaliter facta ad fidem. ꝑ⸗tinent in ordine ad veritatē primā q̄ eſt q̄d eternū. bea. tho. ij. ij. q. iiij. Pōt etiā dici vna. q̄r ad vnū veꝝ finē di⸗rigit q̄ eſt de⁹ ad ipm̄ poſſidēdū. Diciṫ aūt catholica in ſimbolo Athanaſij. Hec eſt fides catholica ⁊c̄. Et in ti. i. decre. de ſum. tri. ⁊ fi. catho. vbi dicit bea. Tho. in ex⸗poſitōne ipius tituli ⁊ ṗmi capituli. ꝙ catholica dr̄ vni⸗uerſalis. Diciṫ aūt vniuerſalis. tum ꝓpter vniuerſaꝝ p̄⸗cepta regulaꝝ. tum q̄r ei⁹ cult⁹ ꝑ oēs pene mūdi termīos emanauit. Hereticoꝝ aūt errores ſub certis angulis ter⸗rarū includunṫ. hec be. tho. Vel etiā q̄r ſola de vniuerſa⸗li bono. i. deo recta tradit. ⁊ vniuerſa vitia vitare docet ⁊ vniuerſas virtutes amplecti. Diciṫ aūt vera. quia ita veraciter p̄dicat vt falſitatē ꝯtinere nō poſſit. Quod ita pbat be. tho. ij. ij. q. i. Nihil ſubeſt alicui potentie vel actui. niſi mediāte rōne formali obiecti. Sicut dolor nō pōt videri niſi ꝑ lumē. nec ꝯcluſio ſciri niſi ꝑ mediū de⸗monſtratōnis. Sȝ vt dictū eſt ratio formalis obiecti fi⸗dei eſt veritas ṗma. Vn̄ nil pōt cadere ſub fide niſi in⸗q̄ꝫtū ſtat ſub veritate ṗma ſub qua nullū falſū ſtare pt̄. ſic̄ nec nonens ſub ente. nec malū ſub bonitate. Ex io ⁊c̄.

Fides q̄re dr̄ vna.

Quare dr̄ catholica

Quare dr̄ vera.

Fides aũt hec ſcʒ vna catholica ⁊ vera eſt fides eccľe ro
mane. vñ Amb. de cypꝛiano ait. Nec vllã putauit veram
niſi vere fidei grãm. h̃ eſt ĩ romana eccľia. Nec putauit
fidẽ eſſe in ſciſmate. Etenĩ cũ ꝓpter eccľiam xp̄s paſſus
ſit. ⁊ corp⁹ eius ſit eccľia. nõ videt̃ ab his fides exhiberi
xp̄o. a q̃bꝫ euacuat̃ xp̄i paſſio atq; diſtrahit̃ ſcʒ ꝑ ſciſma
xxiiij. q. i. aduocauit. Itẽ. q. e. c. hoc eſt fides. Et ſi quis
obijceret. ꝙ põt q̃s adorare hoſtiã nõ ↄſecratã q2 ſacer-
dos nõ ↄſecrauit vt ille eſtimat. Et ſic credit ibi eẽ xp̄m
⁊ nõ eſt. ergo fidei p̃t ſubeſſe falſum. Rñdet be. tho. vbi
ſupꝛa. ꝙ fides credentis nõ refert̃ ad has ſpẽs vel illas
panis. ſʒ ad hoc ꝙ verũ corpus xp̄i ſit ſub ſpẽbꝫ panis
ſenſibilis. quãdo recte fuerit ↄſecratũ. Unde ſi nõ eſt re-
cte conſecratum fidei non ſubeſt falſum.

Fides aũt in intelle §. V.

ctu vt in ſubiecto ꝓprie ⁊ p̃ncipal'r ↄſiſtit. ſcd̃ario in vo-
lũtate q̃ʒtũ ad actũ eius. Qd̃ ſic declarat be. tho. ij. ij. q.
iiij. Credere quidẽ act⁹ fidei eſt actus intellect⁹ ſm ꝙ mo
uetur a volũtate ad aſſentiẽdũ. Procedit ergo hui⁹ act⁹
⁊ ab intellectu ⁊ a volũtate quoꝝ vtrũq; natũ eſt ꝑfici ꝑ
habitũ. Et iõ oportet ꝙ tã in intellectu q̃ʒ in voluntate
ſit aliq̃s hitus ſi debeat actus fidei eſſe ꝑfectus. ſic etiã
ad hoc ꝙ act⁹ ↄcupiſcibilis ſit ꝑfectus. oportet ꝙ ſit ha
bitus prudẽtie in rõne ⁊ hitus tẽpantie in ↄcupiſcibili.
Nã ad ꝑfectionẽ actus q̃ ex duobꝫ p̃ncipijs actiuis p̃ce
dit req̃rit̃ ꝙ vtrũq; actiuoꝝ p̃ncipiũ ſit ꝑfectũ. Non enĩ
poteſt bñ ſecari. niſi ⁊ ſecans habeat artem. ⁊ ſerra ſit be
ne diſpoſita ad ſecandũ. Diſpoſitio aũt ad bene agẽdũ
in illis potẽtijs aĩe q̃ ſe habẽt ad oppoſita. eſt habitus.
Et iõ oportet ꝙ act⁹ p̃cedẽs ex his duabꝫ potẽtijs tali-
bus ſit ꝑfectus habitu aliq̃ p̃exiſtẽte in vtraq; potẽtia-
rum. Et q2 credere eſt ĩmediat⁹ act⁹ intellect⁹. q2 obiectũ
hui⁹ actus eſt verũ qd̃ ꝓprie ꝑtinet ad intellectum. ideo
oportet ꝙ fides q̃ eſt ꝓpriũ p̃ncipiũ hui⁹ act⁹. ſicut in in
tellectu vt in ſubiecto. Dicit̃ aũt ab aug. ꝙ fides eſt in
credentiũ volũtate. inq̃ʒtũ actus ei⁹ mouet̃ ex imꝑio vo

Charitas dr̃ forma dei. luntatis ad aſſentiẽdũ credibilibꝫ. Itẽ nota ſm btm̃
tho. vbi. s̃. ꝙ charitas dr̃ forma fidei. nõ ꝙ ſit forma in-
trinſeca q̃ dat eſſe rei. ſʒ inq̃ʒtũ informat actũ ei⁹ ſcʒ cre-
dere vt ſic opet̃ ⁊ mereat̃. Et ad h̃ facit qd̃ hr̃ de pe. diſ.
ij. §. Itẽ dñs. Amẽ ⁊c. Nihil enĩ ꝓhibet vnũ actũ a diu
ſis habitibꝫ informari. Itẽ ſm be. tho. vbi. s̃. Fides ĩfor-
mis. i. ſine caritate. ⁊ formata. i. cũ caritate. nõ ſunt diuer
ſi habit⁹ q̃ꝝ vno adueniẽte. alter q̃ p̃us erat in aĩa corrũ
pat̃ vt quidã dixerũt. Nec etiã ꝙ ambo ſint ſimul in ha
bente p̃us fidẽ informẽ. ⁊ poſtea formatã vt alij dixerũt
ſʒ eſt vn⁹ ⁊ idẽ habit⁹ nõ diuerſi. Rõ. q2 hitus diuerſifi-
cat̃ ſm id ꝙ ꝑ ſe ꝑtinet ad hitum. Fides cũ ſit ꝑfectio in
tellect⁹. id ꝑ ſe ꝑtinet ad fidẽ. qd̃ ꝑ ſe ꝑtinet ad intellectũ
qd̃ aũt ꝑtinet ad volũtatẽ nõ ꝑ ſe ꝑtinet ad fidẽ. ita ꝙ h̃
poſſit diuerſificari hitus fidei. Diſtinctio aũt fidei in-
formis ⁊ formate. eſt ſm id qd̃ ꝑtinet ad volũtatẽ. i. ſm
caritatẽ. Qʒ aũt grã adueniẽs in eo q̃ hʒ fidẽ informem
nõ cauſet hitum fidei. ꝑ accidẽs eſt. ꝓpter diſpoſitiõem
ſubiecti. q2 ſcʒ iã hʒ fidẽ. ſʒ q2 informẽ hʒ format ⁊ perfi
cit eã. Sicut ecõtrario ſm pctm̃ mortale qd̃ q̃s cõmit-
tit. nõ tollit grãm. cũ tñ oẽ mortale de ſe tollat eã. Et ra-
tio eſt. quia iam amiſerat per primum.

Actus fidei eſt triplex. Capľm. iij.

De actu fidei nota ꝙ

triplex ẽ act⁹ fidei ſcʒ volũtaria cordis aſſen-
ſio. publica oris ↄfeſſio. ſalutifera mortis ſu
ſceptio. Primus ergo actus fidei ẽ voluntaria cor-

Act⁹ fidei ẽ triplex. dis aſſenſio dicẽte aplõ ad Ro. x. Corde credit̃ ad iuſti-
ciã. Qd̃ expõit̃ tripl'r. Prĩo ſic. Uere credere dat ſalutẽ.
eo ꝙ dat iuſticiã q̃ eſt cã ſalutis. Scd̃o ſic. Corde credi
tur ad iuſticiã. i. ꝑ fidẽ cordis iuſtificat̃ aliq̃s. vt ſcʒ fiat
de peccatore iuſtus. Tertio mõ ſic. Corde credit̃ ⁊c. i. volun
tarie credit̃. q2 cetera põt hõ nõ volẽs. credere aũt nõ p̃t
niſi volẽs. Et diffiniẽs aug. q̃d ſit credere dicit. ꝙ nil ali
ud eſt q̃ʒ cũ aſſẽſione cogitare. Pro cui⁹ intellectu ſex no
tari pñt. Primũ eſt q̃d ſit aſſenſus ⁊ q̃d ↄſenſus. Secũ
do vbi hec duo aſſentire ſcʒ ⁊ diſſentire inueniunt̃. Ter
tio q̃d ſit cogitare. ⁊ q̃t modis dr̃. Quarto q̃s ſit ordo in
ter cogitare ⁊ aſſentire ⁊ ecõuerſo. Quĩto ꝙ fides ↄſiſtit
media inter duas cogitatões. Sexto ꝙ aſſentire ꝟitati
ↄtingit tribꝫ modis. Quãtũ ad p̃mũ. nota ꝙ aſſenſ⁹
dicit̃ determinatio cognitõis ad aliq̃d quã cognitõem
vel determinatõem cognitõis aliq̃d nõ p̃cedit. Conſen-
ſus vero dicit̃ determinatio volũtatis ad vnũ. qui pre-
ſuppoñit cognitõem cũ qua ſimul ſentit. dũ in illud ten
dit qd̃ ratio bonũ iudicet. ita ꝙ aſſentire dr̃ eſſe intelle-
ctus. ↄſentire volũtatis. hec be. tho. ij. ij. q. ij. ⁊ in. iij. ſen.

Quantũ ad ſcd̃m ſciendũ. ꝙ cũ ſit triplex opatio in-
tellect⁹ ſcʒ ſimpliciũ ſeu incõplexoꝝ appꝛhẽſio. Secũda
cõpoſitõ ⁊ diuiſio ſcʒ ꝑ affirmatõem ⁊ negatõm. Tertia
argumẽtatio ſcʒ de vno in aliud diſcurſus. Aſſentire et
diſſentire circa fidẽ nõ repit̃ in p̃ma opatõe intellectus
ſʒ in ſcd̃a. eo ꝙ fides hʒ aſſenſum q̃ eſt determinata ac-
ceptatio alteri⁹ ꝑtis ↄ̃dictionis. Qui enĩ aſſentit intelle-
ctum ad alterã ꝑtẽ ↄ̃dictionis determinat. Quantũ
ad tertiũ ſcʒ q̃d ſit cogitare. nota ꝙ p̃t ſumi tripl'r. Uno
mõ cõiter ꝓ q̃libet actuali ↄſideratione intellect⁹. ſic ac-
cipit Aug. in. xiiij. de trini. Scd̃o modo ſumit̃ ꝓ actuali
ↄſideratione intellect⁹. q̃ eſt cũ quadã inq̃ſitione animi
deliberãtis. nondũ ꝑfecti ꝑ plenã viſionẽ vel certitudinẽ
veritatis. ſic accipit Aug. in. xv. de trinit̃. Tertio mõ ſu-
mitur ꝓ actu ꝟtutis cogitatiue. In ꝓpoſito ſumit̃ ſcd̃o
mõ. Importat enĩ diſcurſum rõnis cogitatio. q2 cogitare
eſt ſil' cogitare. b. tho. ij. ij. q. ij. quõ actus intellect⁹ ſe ha-
beat ad cogitatõem ⁊ aſſenſum nũc declarãdũ. Quã-
tum ad quartũ ergo q̃s ſcʒ ſit ordo inter cogitare ⁊ aſſẽ-
tire. nota quadruplicẽ modũ. Nam aliq̃ñ aſſenſus eſt ſi
ne cogitatione vtʒ in intelligẽte ſine reſpectu p̃ncipioꝝ
quoꝝ eſt intellectus. Intelligẽs enĩ aſſenſum hʒ ſine co
gitatione. i. diſcurſu. q2 ſtatim ꝓbat ipa audita ſcʒ p̃nci-
pia ſm boetiũ. Aliq̃ñ cogitatio eſt cũ aſſenſus vt in ſciẽ
te. Nam ſciẽs ⁊ cogitatõem ⁊ aſſenſum hʒ. ſʒ non cogi-
tationẽ cũ aſſenſu. ſʒ cogitatõem ante aſſenſum. diſcur-
rit enĩ mente cõcinando. ⁊ inuẽta rõne qua ↄcludit̃ aſſẽ
tit. Dubitãs nihil hʒ de aſſenſu. ſʒ cogitatõem ſolũ. q2 ĩ
neutrã ꝑtem declinat. diſcurrit tñ ratõne. Suſpicãs eſt
qui hʒ cogitatõem abſq; firma aſſenſione. in vnã tamen
ꝑtem declinat magis q̃ʒ in aliã aliquo leui ſigno. Neſci
ens neq; aſſenſum neq; cogitatõem hʒ. Aliq̃ñ cogitatõ
eſt ſine aſſenſu ꝑfecto vt in opinãte. Nam opinans hʒ
cogitatõem diſcurrẽs ratiocinãdo. ſʒ nõ hʒ ꝑfectũ aſſen
ſum. cũ habeat formidinẽ de oppoſito. ⁊ ſi fortiter decli-
net ad vnã ꝑtem. aliq̃ñ aſſenſus eſt ſimul ⁊ cogitatio vt
in credente. Nã credẽs hʒ ſimul aſſenſum firmiter inhe
rendo ⁊ cogitatõem diſcurrẽdo rõne poſt aſſenſum qua
oſtendit̃ tali veritati firmiter inherendũ vt magis ĩtelli
gãt. ⁊ ſi nõ clare ſeu demõſtratiue videat. be. tho. ij. ij. q.
ij. ⁊ in. iij. ſentẽ. Quantũ ad quintũ nota ꝙ fides cõ-
ſiſtit media inter duas cogitatões. quaꝝ vna volũtatẽ
inclinat ad credendũ. ⁊ hec cogitatõ p̃cedit fidẽ. Alia co
gitatio tendit ad intellectũ eoꝝ que iã credit. be. tho. in
iij. ſen. Quantũ ad ſextũ nota ꝙ tribꝫ modis aſſentit̃
ꝟitati. Prĩo. q2 ſic aſſentiẽti apparet. ⁊ iſte eſt aſſenſus
opinãtis. q̃ hʒ formidinẽ ex ꝑte aſſentiẽtis ſʒ apparẽtiã
ex ꝑte rei cui aſſentit̃. Scd̃o aſſentit q̃s ꝟitati alicui. q2
ſic videt̃ eſſe ſm ꝟitatẽ. ⁊ iſte ẽ aſſenſus ſciẽtis q̃ hʒ ſecu

Aſſentire ⁊ ↄſentire differunt.

Cogitare ſumitur tripliciter.

Ordo inter cogitare ⁊ aſſ...

Veritati aſſentitur tribus modis.

ritatē ex pᵹte aſſentiētis ⁊ euidētiā ex pᵹte ei⁹ cui aſſentit.
Tertio mō aſſentit q̄s ꝟitati. nō qꝛ ita videt eſſe ſcȝ cla/
re. ſed qꝛ habet idoneū teſtioniū ⁊ ſic eſt aſſenſus fidei q̄
habet ſecuritatē ex pᵹte aſſentiētis. q̄ nō dubitat ſȝ ē cer/
tus. defectū ꝟo euidentie ex pᵹte rei cui aſſentit. Et crede/
re eſt mediū inter ſcire ⁊ opinari. ⁊ de vtroq̄ꝫ pticipat. et
a q̄libet differt. Nam cū ſciā pticipat fides ꝑ ſecuritatē.
ſed differt qꝛ nō habet euidētiā. ⁊ cū opiniōe pticipat ꝓ
pter defectū rei ex pᵹte cui aſſentit. Sed differt ab ea. q̄a
habet certitudinē nō formidinē de oppoſito. b. tho. ij. ij.
q. ij. Si q̄s ei dubitaret ꝓprie ſumēdo dubitatōnem nō
eſſet fidelis. Un̄ dr̄ ex de here. ca. i. Dubi⁹ in fide eſt infi
delis. Et ſignāter dictū eſt ꝓprie. qꝛ large ſumendo ꝓ oī
motu dubitatōis. ſic q̄ tētat de his q̄ ſūt fidei. aliq̄s cū
nō aſſentit vpluntarie tali bubitationi ſed habet diſpli
centiam non eſt infidelis,

Act⁹ fidei interior tri pliciter.

Sciendum eſt etiam .§. I

ꝙ actus fidei interior dr̄ trib⁹ modis ſm mgr̄m ſent. in
iij. di. xxiij. Credere deū. credere deo ⁊ credere in deum.
Que diſtinctio originatr eſt Aug ſuꝑ Job. Hec aūt tria
ſm be. tho. ij. ij. q. ij. ⁊ in. iij. ſen. nō ſūt diuerſi act⁹ fidei.
ſed vn⁹ ⁊ idē actus cōplet⁹ fidei habēs diuerſos actus
fidei. ſed vn⁹ eſt actus cōpletus habens diuerſam relati
onē ad fidei obiectū. Obiectū aūt fidei eſt qḋ creditur.
qḋ pōt dici eſſe ens cogitabile ſupra rōem. ꝑmū cui ꝓ/
pter ſe daṫ aſſenſus. Et in hoc qḋ dr̄ ſupra rōem ſepaṫ
ab his q̄ꝝ eſt credulitas ſm rōem vt in ꝑncipijs ſciaꝝ
In hoc ꝙ dicit ꝑmū ſepaṫ ab his q̄ ſunt creature. In hͦ
ꝙ dr̄. cui daṫ aſſenſus ꝓpter ſe. ſepaṫ ab illa cognitōe q̄ ē
ꝑ viā rōnis. Primo ḡ credere deū ē act⁹ fidei ſm ꝙ itel/
lectus determinaṫ ad vnū. Nā obiectū fidei eſt de⁹ ſm
ꝙ in ſe ꝯſideraṫ. vel aliq̄d circa ipm vel ab ipo. Quāuis
deū eſſe ſimplr̄ poſſit demōſtrari. tn̄ deū eſſe trinum et
vnū ⁊ alia hmōi ſm ꝙ eſt act⁹ fidei ſcȝ credere deum. de
monſtrari nō pōt. Scḋo credere deo eſt actus fidei ſm
ꝙ rō inclinat voluntatē ad aſſentiendū deo. Ratio aūt
quare volūtas inclinaṫ ad aſſentiendū his q̄ nō videt ē
qꝛ de⁹ ea dic̄. Sicut hō in his q̄ non videt credit teſtio/
nio alicui⁹ boni viri. q̄ videt ea q̄ ipe nō videt. Sic hō ī
ducit ad credendū ꝑ ea q̄ dicta ſūt de deo miraculis cō
firmata. Silr̄ fidelis credit hoī de hēs q̄ ſunt fidei. non
qꝛ hoī ſed inq̄ꝫtū deus ꝑ ipſum loq̄tur. qḋ ex certis expi
mentis ⁊ miraculis colligere pōt. Infidelis aūt non cre
dit deo loq̄nti in hoīe. Tertio credere in deū eſt actus
fidei. ſm ꝙ intellect⁹ determinaṫ a volūtate ad tēdendū
in deū. Et ſic credere in deū eſt credēdo tēdere ī eū. Si
cut enī amare deū eſt ſimplr̄ actus charitatis. ita aman
do credere eſt actus fidei ꝑ charitatē motꝰ ad actū ſuū
ſm be. tho. ij. ij. q. ij. ar. ij. Un̄ grā⁹ de pe. di. ij. § cum ḡ
dicit. In xp̄m credit q̄ caritatē habet. In xp̄m q̄ppe cre/
dere eſt amādo in ipm tēdere. Hec eſt fides q̄ ꝑ dilectio/
nem opaṫ. vt diffinit ap̄ls. Et ſic credere deū eſt ſic̄ ma/
teriale obiectū intellect⁹ ſcȝ credere ꝙ de⁹ ſit ⁊ hmōi. Cre
dere deo ē ſic̄ formale obiectū qḋ eſt ꝟitas ꝑma. Et ſic
credere deo eſt credere vera eſſe q̄ deus dic̄. eo ꝙ ipe dic̄
Credere in deū eſt credere ꝑ amorē ꝑme ꝟitati. ⁊ creden/
do amare eū ſuꝑ oīa. Et credere deo vt ꝟitas ſcȝ qꝛ vera
q̄ dic̄ deus. Credere deū vt ꝟtuoſitas ſeu potētia ſcȝ eſſe
oīpotentem creatorē. Credere in deū vt bonitas. i. ī e⁹
bonitatē tendere. guſtando ꝑ amorem. hec Raynerius.

De actu fidei exteriori

De actu exteriori fi .§. II.

dei q̄ dr̄ ꝯfeſſio. nota ſm bea. tho. ij. ij. q. iij. ꝙ eſt triplex
ꝯfeſſio. Prima eſt pctōꝝ. de q̄ Jac. v. Cōfitemi alṫutrꝫ
pec. vr̄a. Et hec eſt act⁹ pnīe ſeu ps ſacri. Scḋa eſt con
feſſio diuioꝝ bñficioꝝ. de q̄ Ps. cxviij. Cōfitemi dn̄o q̄

Cōfeſſio ē triplex.

niā bon⁹. ⁊ hec ē act⁹ latrie ſeu ꝟtutis religiōis. Tertia ē
ꝯfeſſio articuloꝝ fidei. ad Ro. x. Ore autē ꝯfeſſio fit ad
ſalutē. ⁊ hec eſt actus fidei. Hic aūt actus ſcȝ publica cō/
feſſio eoꝝ q̄ ſunt fidei. nō eſt vbiq̄ꝫ ⁊ ſꝑ de neceſſitate ſa
lutis. ſed ꝓ loco ⁊ tpe. Et de hoc habes in ij. pᵹte ti. xi. Ad
hoc aūt vt talis ꝯfeſſio fidei ſit ad ſalutē valens. opor/
tet ꝙ ꝯfiteaṫ q̄s fidē in recta ꝯuerſatiōe fideliū. Un̄ hie
ro. Quotiēſcunq̄ꝫ vincimur vitijs atq̄ꝫ peccatis totiens
deū negam⁹. Et ecōtrario. Quotiēs aliq̄d boni agim⁹
deū ꝯfitemur. Nec eſt arbitrandū illos tm̄ in die iudi/
cij a dei filio denegādos. q̄ in martyrio xp̄m negauerūt.
ſed illos oēs quoꝝ ope vel ſermōe vel cogitatōe xp̄s ne/
gaṫ. vel ꝯfeſſiōe nō ꝯfiteṫ. xi. q. iij. eſtimāt. Eſt āt neceſ/
ſaria talis ꝯfeſſio ꝓpter q̄tuor. Primo vt deus honorifice
tur. Scḋo vt fides defendaṫ. Tertio vt ꝓxim⁹ edificetur
Quarto vt infidelis ꝯfundaṫ. de q̄b⁹ vide ſupra de ter/
tio actu fidei ſcȝ ſuſceptio martyrij hēs. s̄. t. ij. ḋ fortitu.

Fidei con feſſio ne ceſſaria ē

De merito credendi. §. III

Credere eſt lauda bile ⁊ me ritorium.

nota ꝙ credere eſt laudabile ⁊ meritoriū triplr̄ ꝓbaṫ ſcȝ
rōne ſilitudine. ⁊ auctoritate. Rōne q̄dem ſic ꝓbatur.
Oīs actus q̄ ſubijciṫ libero arbitrio moto a deo ꝑ grāꝫ
⁊ relatus in deū eſt meritori⁹. Sed credere ē actus itel/
lectus aſſentiēs ꝟitati diuīe ex impio volūtatis motꝰ a
deo ꝑ grām. ⁊ ſic ſubiacet libero arbitrio in ordine ad de
um. ergo actus fidei eſt meritori⁹. Tho. ij. ij. q. ij. Itē ſic
ꝓbaṫ. Oīs actus ꝟtutis eſt laudabilis ⁊ meritori⁹. ſed
credere ē actus fidei q̄ eſt ꝟtus ḡ meritorius. Silitu/
dine ꝓbaṫ ſic. Sicut ꝯſideratio actualis ſciē eſt merito
riū. tn̄ rōne libertatis arbitrij qꝛ in ptāte homis eſt conſi
derare ⁊ non ꝯſiderare. tn̄ rōne finis ex pᵹte caritatis. vt
ꝯſideratio ſciē referaṫ ad honorē dei. vel ad vtilitatem
ꝓximi. in q̄ caſu vtrq̄ꝫ ē meritori⁹. q̄uis in ipa ſciā nō
ſit meritū. qꝛ intellectus captiuaṫ ad aſſentiendū ꝟita/
ti. nec remanet volūtas libera ad aſſentiendū. Sic in ꝓ
poſito. Cum circa ea q̄ ſunt fidei nō cogaṫ intellectus ad
aſſentiendū. qꝛ nō clare vidit. ſicut ꝑ ſciam remanet vo
luntas libera ad aſſentiendū vel nō aſſentiendū fidei. ⁊
iō aſſentiendo ꝓpter deū mereṫ. Tho. ij. ij. q. ij. Aug. aūt
ſuꝑ iohā. idē ꝓbat ſub ſilitudine radicis di. Sicut in ra
dice arboris nulla prorſus apparet pulcritudo ⁊ tamē
q̄cq̄d eſt in arbore pulcritudinis vel fructus ex illa ꝓce/
dit. Sic ex fidei hūilitate q̄cq̄d meriti. q̄cq̄d btītudinis
aīa ſuſceptura eſt ex fidei fundamēto ꝓcedit. Tertio
auctoritate ꝓbaṫ ſic. xp̄s dixit Johā. xx. Beati q̄ nō vi/
derūt ⁊ crediderūt. Sed ꝑmiū nō debeṫ niſi merito. Be
atitudo vero eſt vltimū ⁊ ꝑfectū ꝑmiū. ḡ ⁊c̄. Ad predi
ctoꝝ maiorē euidentiā nota q̄tuor. Primū eſt ꝙ rō hūa/
na ad ea q̄ ſunt fidei pōt ſe habere ad voluntatē creden
tis duplr̄. Uno mō antecedēter. puta cū q̄s nō vult cre
dere. vel nō habet ꝓmptā volūtatē ad credendū. niſi ra
tione hūana induceret. Et tūc rō hūana diminuit meri
tum. Et in hoc caſu intelligēda eſt auctꝛtas. Gre. Fides
nō habet meritū ⁊c̄. Scḋo mō rō hūana ſe habet ad vo
lūtatē credētis ꝯſequēter. puta cū hō habet ꝓmptā volūta
tem ad credendū etiā ſine rōne. Et ex hoc ꝙ diligit ꝟita
tem creditā ſuꝑ ea cogitat ⁊ amplectiṫ. ſi quas rōnes ad
hoc inuenire pōt tūc hūana rō nō excludit meritū fidei
ſed eſt ſignū maioris meriti. be. tho. ij. ij. Scḋo notan
dum ꝙ ea q̄ ſunt fidei ⁊ ſi ſupra rōem ſint. nō tn̄ ꝯ rōeꝫ.
Et iō q̄rere ea q̄ ſunt ſupra rōem nō eſt vituꝑabile ſed
laudabile. qꝛ hō debet ſe a diuīa dirigere q̄ꝫtū pōt. vt di
cit phs x. ethi. be. tho. in. iij. ſen. qḋ tn̄ intelligendū ē cū
q̄s q̄rit hmōi timorate ⁊ moderate vt dic̄ Aug. ⁊ nō ſu/
pra capacitatē ſuā. Iux illud. Altiora te ne q̄ſieris Eccl.
iij. Tertio nota ꝙ rō naturalis in his q̄ ſunt fidei po
teſt induci vel cū fide vel ꝯ fidē. Et illa q̄dē rō q̄ ſm ſi/

dem inducit pōt augere meritū inq̄ʒtū fac voluntatem magis ꝓmpta ad credēdū. Rō aūt inducta ꝯtra fidem ad difficultatē actū addit ⁊ ꝑ conſequens auget meritū. Uñ manēte eadē volūtate credēdi magis meret̃ ille qui credit illud ad qḋ videt mł̃tas rōnes in ꝯriū. q̄ʒ q̄ eas ñ videt. ſicut q̄ tentat̃ vehemēti⁹ de luxuria vel alio vitō ſi reſiſtat equali volūtate magis meret̃. be. tho. i. iiij. ſen.

Quarto nota ꝙ magis meret̃ ille q̄ credit ſine ratiōe vel ſuaſiōe q̄ʒ ille q̄ ſuaſiōem vel rōem q̄rit. manente eadem volūtate credēdi. Qḋ ſic ꝓbat̃. Sicut affectus rōnalis debet ſumme bonitati dignū amorē. ita intellect⁹ ſumme ꝟitati dignā credulitatē. Sicut ergo non eſt digna dilectio ad deū qua diligit̃ ei⁹ bonitas ſolū ꝓpt̃ vtilitatē. ita eadē rōne nō eſt digna deo credulitas. q aſſentitur ꝑme ꝟitati ſolū ꝓpter rōnis ꝓbatōem vel ſuaſiōeʒ. Itē ſicut aliud eſt diligere aliquē ex ſuis meritis ſine rōne beneficij. ⁊ aliud diligere ipm̄ ſine meritis ex ſola virtute ⁊ grā diligētis. ſic aliud eſt credere ex ꝓbabilitate vł̃ euidentia ipſius credibilis. aliud ex ꝟtute credētis qḋ ē maioris meriti. Quīto nota ꝙ credere alicui ſubito ſine deliberatiōe ⁊ ſine inſpiratōne ⁊ ſine motione ſufficienti. eſt leuitas mētis. vñ dr̄ Eccī. xix. Qui cito credit leuis eſt corde. Credere vero alicui cū diſcretōe vel ſpiratione. vel motiuo ſufficiēti. nō eſt leuitas cordis. ſic facit ille qui credit ea q̄ ſunt fidei. talis eī hʒ ſufficiēs motiuū ad credendū. Inducit̃ eī auctē diuīe doctrine miracul' ꝯfirmate. ⁊ amplius interiori inſtinctu dei illuīanti. Et iō talis nō leuiter credit. vt dr̄ be. tho. in ꝑmo ꝯ gētiles. ⁊. ij. ij. Nec fides meritū tollit. Raynerius.

De magnitudine et ſ. IIII augmento fidei

ex eo ꝙ dixit xp̄s chananee Matt. xv. O mulier magna eſt fides tua. Et centuriōi. Mat. viij Nō inueni tantā fidē in iſrael. ⁊ apl̄i dn̄o. Adauge nob̄ fidem. Sciendū igit̃ ꝙ ex ꝑte obiecti formal'r fides non variat̃. nec auget̃. nec minuit̃. qꝛ obiectū fidei cū ſit veritas ꝑma q̄ deus eſt. ⁊ hec nō variat̃ nec auget̃. ſic nec fides. Sʒ ꝯſiderādo fidem ex ꝑte ſubiecti in q̄ eſt. ſic fides tum ex ꝑte fideliū. tum ex ꝑte creditoꝝ variat̃. Et h̄ triplici rōne. Primo rōne ꝯditōis tꝑis. ſcḋo rōne diffuſionis luīs. tertio rōe diſpoſitōis hoīs. Quantū ad primū nota ꝙ q̄ʒuis ſit eadē fides quā habem⁹ de xp̄o. et quā hūerūt antiq̄ patres. tñ qꝛ ipi p̄ceſſerūt xp̄m ⁊ nos ſeq̄mur. iō eadē fides diūſis ꝟbis a nob̄ ⁊ ab eis ſignificat̃. Nā ab eis dicebat̃ ꝑ ꝟba futuri tꝑis. Ecce ꝟgo cōcipiet ⁊ pariet filiū. Eſa. vij. Nos aūt dicim⁹ ꝑ ꝟba p̄teriti tꝑis. qꝛ ꝯcepit ⁊ pepit filiū. be. tho. ij. ij. q. ciij. Et notandū ꝙ lʒ eadē fuerit fides oī tꝑe de miſterio incarnatiōnis apud oēs q̄ʒtū ad ſubam. diūſimode tñ q̄ʒtū ad explicatōem ſm̄ diūſitatē tꝑm ⁊ ꝑſonaꝝ. Nā ante ſtatū pctī hō habuit explicitā fidē de incarnatōe xp̄i ſm̄ ꝙ incarnatio ordinabat̃ ad ꝯuerſiōem glīe. nō aūt ſm̄ ꝙ ordinabat̃ ad libatōem a pctō ꝑ paſſiōem ⁊ reſurrectōem qꝛ hō nō fuit p̄ſcius ſui pctī. Poſt pctm̄ aūt hō habuit explicatā fidē nō ſolū de incarnatiōe xp̄i. ſʒ etiā de paſſione ⁊ reſurrectione. q̄b⁹ gen⁹ hūanū liberabat̃. ⁊ ante legem ⁊ ſub lege moſayca. aliter tñ ⁊ aliter. Nā minores fidem habuerūt circa hmōi miſteriū implicitā videlʒ credendo ⁊ expectādo ſalutē ⁊ redēptiōem hoīm. modum tñ ignorādo ante legē. Sub lege vero ꝑſona mediatoris mittēda p̄dicabat̃. ſed vtrū hō vel angel⁹ vel deus eēt talis. a minorib⁹ neſciebat̃. vt dīc Hugo de ſctō victore. Maiores aūt tā ante legē q̄ʒ ſub lege fidē hūerūt explicitā de incarnatōe xp̄i vt patriarche ⁊ ꝓphete. Et mł̃tis eorum ſpālis reuelatio facta eſt. vt abrae. yſaac. ⁊ iacob. moyſi. dauid. yſaie. ⁊ alijs mł̃tis. Multi q̄ʒ gentiles diuerſis tꝑib⁹ fidē hūerūt explicatā de incarnatiōe xp̄i. q̄bus ſcʒ reuelatio facta eſt vt Job q̄ dīc. xix. c. Scio ꝙ redemptor me⁹ viuit ⁊c. Et ſibilla etiā ꝓnūciauit q̄dā de xp̄o ſcʒ ei⁹ natiuitatē. paſſiōem. ⁊ reſurrectōem. ⁊ aduentum ad iudiciū. vt refert Lactā. in li. inſtitu. Et in hiſtorijs etiā romanoꝝ inuenit̃. ꝙ tꝑe Cōſtantini imparatoris fuit qḋdā ſepulchꝝ inuentū in q̄ iacebat hō habens laminā aureā ſuꝑ pectus ſuū in q̄ erat ſcriptū. xp̄s naſcet̃ de ꝟgine. ⁊ credo in eū. O ſol iteꝝ me videbis ꝯſtātini tꝑib⁹. be. Tho. ij. ij. q. ij. Tꝑe ꝟo grē reuelate tenent̃ tam minores q̄ʒ maiores habere fidē explicitā de his q̄ in eccleſia ꝓponunt̃. ſic ſunt articuli incarnatōis. Et cū ipm̄ miſteriū incarnatōis includat in ſe miſteriū trinitatis. qꝛ dicimus de eo ꝙ fili⁹ dei patris fact⁹ eſt hō. ꝯceptus ex ſpū ſctō. nat⁹ de ꝟgine. iō neceſſariū ē nūc etiā explicite credere miſteriū trinitatis oībus. ſcʒ ꝙ ſit pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs vn⁹ deus. nō aūt q̄ ad alias ſubtilitates circa hui⁹. be. Tho. vbi. ſ. Et nota q̄ʒto magis ꝓpinqui fuerūt xp̄o. tāto magis explicite fidē hūerūt de chriſto. Uñ Gre. dīc. ſm̄ incremēta tꝑm creuit ſcīa ſctōꝝ patꝝ. Et ꝓpter h̄ be. Jobā. bap. qꝛ fuit ꝓpinq̄ſſim⁹ ſaluatori. expꝛ̄ſſe cognouit aduentū xp̄i in carne. Uñ dixit de eo. Ego vidi ⁊ teſtimoniū ꝑhibui. qꝛ hic eſt fili⁹ dei. Cognouit ad paſſionē eū venturꝝ. Uñ dixit. Ecce agn⁹ dei. ꝓnūcians immolatōem ei⁹. Nec eſt ꝯ h̄ ꝙ miſit interrogare ieſum ꝑ diſcipulos ſuos di. Tu es q̄ ventur⁹ es. Mat. xi. tanq̄ʒ dubitaret. Triplex ē eī dubitatio. Pria infidelitatis. qualis fuit in iudeis. Scḋa eſt tarditatis. qualis fuit in diſcipulis euntib⁹ in emaus. ⁊ q̄buſdam alijs. Mat. vlt. Tertia eſt amoris ſiue pietatis. ⁊ hec ꝓprie ñ eſt dubitatio. ⁊ talis fuit in iohāne ſcʒ q̄dā horror q̄ aīa ad modū dubitātis ſe hʒ. vñ Amb. Johānes nō fide ſʒ pietate dubitauit. horrebat eī ꝯſiderare ꝙ fili⁹ dei ad inferna deſcēderet. Gre. tñ aliter exponit. vicʒ ꝙ iohannes interrogauerit nō de aduētu ſuo in carnē vel ad paſſionem quā iam p̄nūciauerat. ſʒ vtrū ꝑ ſe ad inferna deſcēderet vel aliū mitteret ad liberādos patres ſm̄ Hiero. Queſiuit ꝑ h̄ ſi vellet vt ei⁹ aduētū ad lymbū patribus nūciaret. vt eēt p̄curſor ſu⁹ tūc ſic hic fuerat. Hilarius ꝟo ⁊ Criſoſt. dicūt ꝙ p̄dictā inq̄ſitōem nō ꝑ ſe fecit. ſʒ ꝑ ſuis diſcipulis vt ipis videntib⁹ ſigna ei⁹ vt ꝯtigit ꝓpt̃ crederent ipm̄ eſſe meſſiam qḋ nondū credebāt. Alij exponunt vt nō ſit illud interrogatiuū ſʒ aſſertiuū magis. i. firmiter fateor. qꝛ tu es meſſias ⁊ nō aliū expectamus. Rayne. Et ſic fides xp̄iana ē magne ꝓfūditatis explicite.

Variatur ſecundo fi ſ. V

des ex ꝑte fideliū ⁊ creditoꝝ rōne diffuſiōis lumīs. Licet eī ſit eadē fides in maiorib⁹ ⁊ minorib⁹ ſubditis ⁊ ꝓlatis. tñ ſuꝑiores de credēdis tenent̃ habere pleniorem noticiā q̄ʒ inferiores. qḋ ſic pōt ꝓbari. Explicatio credēdoꝝ fit ꝑ reuelatōem diuinā. eo ꝙ credibilia naturalem rōem trāſcendūt. Uñ ſic reuelatio diuīa q̄dā ordine ad angelos inferiores ꝑ ſuꝑiores venit. ⁊ ad hoīes etiam ꝑ angelos. ita explicatio fidei ꝑ ſuꝑiores venit ad inferiores hoīes. ſic aūt ſuꝑiores angeli q̄ illuīāt inferiores ō diuinis hūt plenīorē noticiā. ita ſuꝑiores hoīes ad q̄s ꝑtinet alios erudire de credēdis. debēt habere pleniorem noticiā. ⁊ eā magis explicite credere. b. tho. ij. ij. q. ij. Ad maiorē hoꝝ declaratōem notāda ſūt ſeptē. Primū ē ꝙ ad p̄ceptū caritatis. ⁊ ſi oēs eq̄liter teneant̃. qꝛ illud eſt de nccītate ſalutis. nō ſic oēs eq̄liter tenent̃ ad credendū explicite. qꝛ credere explicite nō eſt de neceſſitate ſalutis quo ad omes eq̄liter. ſʒ maiores ad h̄ tenent̃. qꝛ cū habeāt alios ex officio inſtruere plura tenent̃ explicite credere q̄ʒ minores. be. Tho. ij. ij. q. ij. Scḋm eſt ꝙ ſimplices cū nō teneant̃ oīa expliate credere nō ſunt examinādi de ſubtilitatib⁹ fidei. niſi q̄ñ haberet̃ ſuſpitio de ſub

An fides poſſit augeri l' minui.

Antiq̄ q̄lē fidē habuerīt an legē ⁊ ſub lege.

Quale dē breuiter ... explicite grati...

Triplex dubitatio

Maiores fides ... rit in ... ionibus

ſtilitatib) fidei. ꝛ niſi qñ habet̃ ſuſpitio de eis ꝙ ſint ab
hereticis deprauati.q̄ in his q̄ ptinent ad ſubtilitatē fi
dei ſolēt fidē ſimpliciū deprauare.be.Tho.ij.ij.vbi ſup̄
Tertiū eſt ꝙ ſimplices in ſubtilitatib) fidei deficiant ex
ſimplicitate.eis nō imputat̃.p̄cipue ſi nō inueniant̃ do
ctrine ꝯuerſe ptinaciter adherere.be.tho.ij.ij.vbi.ſupra.
Quartū eſt ꝙ minores nō hn̄t fidē implicitā in fidem
maioꝝ.niſi maiores adhererent diuīe doctrine. Et ex h̄
minores debēt maiorib) adherere in credēdis. vñ apl's
.i.Coꝝ.iiij.Imitatores mei eſtote.ſicˀ ego xp̄i.bea. Tho.
vbi.ſ. Quintū ē ꝙ cū humana cognitio nō ſit regula
fidei ſ3 ꝟitas diuina.nō p̄iudicat fidei ſimplicium q̄ cre
dūt eos rectā fidē habere error maioꝝ. niſi mīores ꝛ ſim
plices maioꝝ erroꝛib) in pticulari ptinaciter adhererēt
ꝯ vniuerſalis eccl'ie fidē b.tho.vbi.ſ. Sextū ē ꝙ fides [Fides ec// cleſie ñ p̄t deficere.]
vniuerſalis eccl'ie nō pōt deficere.dicēte dño petro. Lu.
xxij.Ego p te rogaui vt nō deficiat fides tua ; Et q̄tū
quidē ad pſonā petri intelligit̃ de effectu finali vt ſc3 ꝙ
nō p̄iter pſiſtēdo in negatōis peccō. Quātū ad eccl'iā āt
que intelligit̃ in fide petri.ſimpliciter veꝝ ē.q2 nō p̄t fi//
des eccl'ie deficere. Ratio q̄re fides eccl'ie in generali de//
ficere nō p̄t eſt.q2 diuīa prudētia eccl'ia regit̃ ſc3 a ſpiri//
tuſctō eā dirigēte vt nō erret. Et l3 papa in pticulari er//
rare poſſit vt in iudicialib) in q̄b) p̄cedit̃ p informatōꝫ.
al's in his q̄ ptinēt ad fidē errare nō pōt ſc3 vt papa in
determinādo.etiā ſi vt pticularis ꝛ p̄uata pſona. Rñde
magis ſtandū eſt ſnīe pape de ptinētib) ad fidē.quā in
iudicio pferret.q̄ opinioni quoꝝcunq3 ſapientū. cum [Maiores tenēt red dere rōes in his q̄ ſūt fidei.]
ꝛ cayphas l3 male ꝓpheriauerit inſa⁹.be.tho.in q̄olibet.
Septimū eſt ꝙ maiores ad q̄s ptinet alios erudire te
nent̃ in his q̄ ſūt fidei ſuo loco ꝛ tp̄e rōem reddere.iuxta
illud.i.Petri.iij. Parati ſp̄ ad ſatiſfactionē oī poſcēti rō//
nem de ea q̄ in vobis eſt fide ꝛ ſpe.qd̄ nō ītelligit̃ de rō//
nib) demōſtratiuis.q̄ adhiberi nō pn̄t ſed pſuaſiuis ad
inſtructiōem ꝛ defenſiōem ad remouendū impedimēta
fidei.oſtendēdo nō eſſe impoſſibile qd̄ in fide ponit̃. Oī
aūt poſcēti intelligit̃ de diſtributiōe accommoda.ſc3 de
his q̄ parati ſunt credere ꝛ querūt inſtrui.nō his q̄ parati
ſunt deridere. De his eni dixit xp̄s. Nolite ſctm̄ dare ca
nib) ꝛc. Raynerī⁹. Hos docet Origenes prudēter elude
re trāſferēdo ſe ad aliā materiā.nō p̄cise tacēdo.di.xliij
in mādatꝫ. Et ſic fides xp̄iana eſt magna duratione ſeu
longitudine.

Tertō variatur fides. §.VI

q2 augēt̃ vel minuit̃ rōne diſpoſitōis hoīs. Nā fides po
teſt eſſe maior in vno q̄ in alio rōne p̄me ꝟitatis que ē
vnica ꝛ ſimpliciſſima.ſ3 ex pte nō ſolū credendoꝝ ſ3 etiā [Fide pfi// cere intel// ligit̃ q̈tu o. modis]
pſonaꝝ.rōne maioris explicatōis vel maioris deuotōis
vel maioris illuſtratōis diuine. Ubi ſciendum ꝙ fides
creſcit vel pficit q̈tuor modis. Primo cognitiōe q̄tū ad
actū rōnalis.ꝛ ſic pficiēs in cognitōe diuinoꝝ dr̄ creſce//
re in fide. Scd̄o ꝯſtātia ꝛ firmitate.q̄tū ad actū iraſcibi
lis.ꝛ ſic martyres dicunt̃ pfeciſſe in fide. Tertio feruore ꝛ
deuotōne.q̄tū ad actū ꝯcupiſcibilis. ꝛ ſic feruētes zela
tores fidei dicunt̃ in ea ; feciſſe. Quarto actione .q̄tum
ad actū exterioꝛs hoīs.ꝛ ſic actiui dicunt̃ creſcere in
fide per bona opera.

Ex his oſtēditur fi §.VII

[Fides in aliq̃ mag̃ dr̄ q̈tuor modis.]
des alicui⁹ eſſe magna. Primo vt alta de deo ſentiat. Se
cundo vt trāſitoria p p̄mio eterna ꝯtēnat. Tertio vt in
aduerſis de deo ꝯfidat ꝛ ñ deficiat. Quarto vt a bono
ope nō deſiſtat. Primo igit̃ dr̄ fides alicui⁹ magna vt
alta de deo ſentiat.vt habuit Cēturio. vt dctm̄ eſt a do
mino Mat.viij. Nō inueni tantā fidē in iſrael. Et q̄tū
ad pſonas ei⁹ ex eo dicit̃ q2 a nullo edoct⁹ fuit.ꝛ tn̄ diui
nitatem credidit. Apl'i autē p verba audita ꝛ miracula
viſa crediderūt. Quantū aūt ad pp'lm gentilē in illo cen
turiōe ſignatū.ex quo eccl'ia p maiori pte formata ē. vti//
q3 altiora de deo ſentit.ꝛ magis explicite ppl's xp̄ianus
q̄ iudaicus in veteri teſtō. Scd̄o dr̄ magna vt tran
ſitoria p ea ꝯtēnat,ſicut habuit moyſes.de q̄ apl's Heb.
xi.Fide moyſes grādis factus negauit ſe eſſe filiū phara
onis.magis eligēs affligi cū pp'lo dei q̄ tp̄alis pcti hr̄e
iocūditatē.vbi Aug. Maxime fidei ē ꝯtēnere tp̄alē io//
cunditatē. Tertio fides dr̄ magna.vt illa in aduerſis
de deo ꝯfidat ꝛ nō deficiat. Cui⁹ ꝯriū q2 fecit petr⁹.fuit
ſibi dctm̄ a dño. Modice fidei q̄re dubitaſti. Matth.
xiiij.Cū ſc3 ambulās ſup aquas cepit mergi. Quar//
to dr̄ magna cū nō deſiſtit a bono ope. vt ſi ſtatī cum a
deo petit nō accipit. Sicut fecit mulier chananea pſe//
uerās in ſua petitōne donec obtineret. Et ſic pōt dici fi//
des magna ſcḿ dimēſiones ſc3 altitudinis q̄ ad primū.
latitudinis q̄ ad ſcd̄m qd̄ fit p dilectionē. pfunditatꝫ q̄
ad tertiū qd̄ fit p humilitatē.lōgitudinis q̄ ad quartū.
qd̄ fit pſeuerādo. Uel aliter magna dr̄ fides p altitudi//
nem ꝛ pfunditatē q̄tū ad materiā. q2 de diuinitate et
hūanitate.p latitudinē.q2 totū pene mundū amplectit̃
Per lōgitudinē.q2 ab initio mūdi cepit ꝛ vſq3 in finem
ſeculi durabit.nō ſic pfidie diuerſarum gentium.

De neceſſitate cre §.VIII

dendi ꝙ neceſſariū ſit ad ſalutē credere ſeu habere fidē
oſtendit xp̄s. Mar.vlt.di. Qui nō crediderit ꝯdēnabi [Credere ē]
tur.ꝛ Johan.iij. Qui nō credit iā iudicat⁹ eſt ſc3 ad eter [neceſſari//]
nam dānationē.nō ſolū in iudicio dei.ſ3 etiā eccl'ie mili [um ad ſa//]
tantis p̄ſuppoſita pmanētia ei⁹ in ipa infidelitate.apl's [lutem.]
etiā ad Heb.xi. Sine fide īpoſſibile eſt placere deo. Hoc
aūt ſic pbat ſeu declarat be.tho.ij.ij.q.ij ar.iij. In oīb)
naturis ordinatis inuenit̃ ꝙ ad pfectōem nature inferi
oris duo ꝯcurrūt. Unū qd̄ eſt ſcḿ ꝓpriū motū. Aliud āt
ꝙ eſt ſcḿ motū ſupioris nature. Sicut aqua ſcḿ motuꝫ
ꝓpriū mouet̃ ad centrū.ſcḿ ſc̄o motū lune mouet̃ circa cē
trū ſcḿ fluxū ꝛ refluxū. Sil'r orbes planetaꝝ ſcḿ ꝓpriū
motū mouent̃ de occidēte in orientē. Motū aūt primi
mobilis ab oriēte in occidētē. Sola aūt rōnalis natura
creata h3 īmediatū ordinē ad deū.q2 cetere creature nō
attingūt ad aliq̄d vniuerſale.ſ3 ſolū ad aliq̄d pticulare
pticipātes diuinā bonitatē. vel in eſſendo tm̄ ſic inaīa
ta.vel etiā in viuēdo.vt plāte ꝛ cog̃ſcēdo ſingularia. vt
aīalia bruta. Natura āt rōnalis inq̄tū cog̃ſcit vniūſalē
boni ꝛ entis rōem.h3 īmediatū ordīnē ad vniūſale eſſē//
di p̄ncipiū. Perfectio igit̃ rōnalis creature nō ſolū cōſi//
ſtit in eo ꝙ ei ꝯpetit ſcḿ ſuā naturā.ſ3 etiam in eo qd̄ ei
attribuit̃ ex q̄dam ſupnaturali pfectiōe diuīitatis. Uñ
ꝛ ſupra dctm̄ eſt ꝙ vltīa btītudo hoīs ꝯſiſtit in q̄dā ſu
pnaturali dei viſiōe.ad quā q̄dē viſionē hō ptingere nō
pōt niſi p modū addiſcētis a deo doctore.ſcḿ illud Jo.
vi. Oīs q̄ audit a p̄re ꝛ didicit venit ad me. Hui⁹ autē
diſcipline fit hō pticeps nō ſtatī ſ3 ſucceſſiue ſcḿ modū
ſue nature. Oīs aūt talis addiſcēs oportet ꝙ credat ad
hoc ꝙ ad pfectā ſciam pueniat. Sicˀ etiaꝫ phs dr̄. ꝙ oꝫ
addiſcētē credere. Uñ ad h̄ ꝙ hō pueniat ad pfectaꝫ be
atitudinē viſiōis vel ad pfectaꝫ viſionē btītudinis.p̄re
exigit̃ ꝙ credat deo tanq̄ diſcipul⁹ mgr̄o docēti.ꝛ q̄uiſ
multa de deo p ea q̄ facta ſūt intellectu ꝯſpiciant̃. vt dr̄
ad Ro.i.tn̄ altiori mō q̄tū ad pl'a pficit fides q̄ rō na//
turalis ex ꝯſideratōe creaturaꝝ. Nec ex h̄ īminet hoī pi//
culū errādi.q2 ſicˀ p lumē naturale intellect⁹ aſſentit p̄nci
pijs.ita p lumē fidei diuīt⁹ infuſū hō aſſentit his q̄ ſūt
fidei.nō aūt ꝯrijs.q̄uis nō poſſit ea reſoluere in prima
p̄ncipia ea clare vidēdo.vñ ꝛ Gre.in moral.exponēs il//
lud qd̄ dn̄s dixit moyſi Exo.xxxiij. Sta i petra ꝛc.ſic ait.

Jn petra moyſes ponit᷑ vt dei faciē ɔtēplet᷑. qꝛ niſi qs fidei ſoliditatē tenuerit diuinā pn̄tiā nō agnoſcit. de q̄ ſoliditate de⁹ dixit. Sup̱ hāc petrā edificabo eccl'iā meā xxiiij. q. i. qꝛ ex ſola. i. ſup̱ hāc fidē quam es ɔfeſſus.

De neceſſitate credē. §. IX

di aliqua explicite ꝛ q̄. Sciēdū ſ͛m be. tho. ij. ij. q. i. ꝛ. ij. ꝙ ſp̱ fuit neceſſariū credere aliq̄d explicite. ꝛ in veteri teſtamēto apud oēs natōes ſufficiebat credere illa duo q̄ ponit ap̄ls ad Heb. xi. Accedētē ad deū oꝫ credere. qꝛ eſt ꝛ ꝙ inq̄rēdū ſe ē remūerator. ꝛ in diuīo eſſe includūtur oīa q̄ credim⁹ in deo eternal'r exiſtere. vt trinitatē ꝛ pfectiones oēs in q̄bꝫ nr̄a btītudo ɔſiſtit. Jn fide aūt ꝓuidētie q̄ ibi notat᷑ cū dr̄. ꝙ inq̄rētiū ſe ē remūerator. includunt᷑ oīa q̄ a deo tp̱aliter diſpēſant᷑ ad hoīem. q̄ ſūt via in btītudinē vt redēptio facta p̱ xp̄m in q̄ implicite ptinent᷑ incarnatio. paſſio. reſurrectio. ꝛ hmōi. Minores ḡ credēdo illa duo exp̄ſſe. credebant īplicite oēs articulos fidei. ꝛ h̄ ſufficiebat eis. Maiores ṽo vt ꝓphe ꝛ aliȷ̄ hūerūt de q̄buſdā articulis explicitā fidē. Jn nouo āt teſtō poſt tp̄s grē reuelate. nō ſufficit illa duo credere explicite. ſꝫ oꝫ ꝙ oēs tā maiores q̄ꝫ minores habeāt explicitā fidē de miſterijs xp̄i. vt incarnatōis. paſſiōis. reſurrectionis. aſcēſionis. ꝛ hmōi. p̄cipue de his q̄ cōiter ſolēnizat eccl'ia. ꝛ q̄ publice ꝓponunt᷑. aut etiā de miſterio trinitatꝭ q̄ꝫtū ad nūex ꝛ diſtinctōem p̱ſonax. qꝛ h̄ exp̄mit᷑ in miſterio incarnatōis. vt dctm̄ ē. s. h̄ enī p̱ ſe ē obiectū fidei qꝛ illud ꝓp̄ie ꝛ p̱ ſe ad obiectū p̱tinet. p̱ qd̄ hō conſequit᷑ btītudinē. ꝛ ꝙ eſt via hoībꝫ veniēdi ad btītudinē. h̄ eſt miſteriū incarnatōis ꝛ paſſiōis hmōi. vn̄ Aug. Firmiſſime tene ꝛ nullaten⁹ dubites oēm hoīem q̄ p̱ ɔcubituꝫ viri ꝛ mulieris ɔcipit᷑ cum origenali pctō naſci. morti q̄ꝫ ſubiectū. ob h̄ natural'r naſci filiū ire. a qua ira null⁹ liberat᷑ niſi p̱ fidē mediatoris hoīs Jeſu xp̄i. de ɔſe. di. iiij. Sꝫ vt dctm̄ ē in veteri teſtō īplicitā. nūc explicitā in nouo teſtō q̄ ad adultos. Per accidēs aūt ꝛ ſcd̄ario p̱tinēt ad obiectū fidei oīa q̄ in ſcriptura ſacra diuinit⁹ tradita ɔtinent᷑. Sic ꝙ abraā habuit duos filios. ꝙ dauid fuit fili⁹ iſai. ꝛ hmōi. ꝛ q̄ꝫtū ad iſta q̄ ſcd̄ario p̱tinēt. nō tenet᷑ hō explicite credere. ſꝫ ſolū īplicite ꝛ ī p̄p̱atiōe aī. inq̄ꝫtuꝫ p̱atus ē credere q̄cq̄d in ſacra ſcriptura ɔtinet᷑. Sꝫ tūc tenet᷑ explicite credere qn̄ h̄ ei ɔſtiterit in doctrina fidei ɔtineri. Sꝫ ɔ̄ h̄ pōt ſic argui. null⁹ tenet᷑ ad id qd̄ nō ē in e⁹ p̱tāte. ſꝫ credere aliq̄d explicite nō ē in e⁹ p̱tāte. Dicitur ei ad Ro. x. Quō credēt ei quē nō audierīt. Quō audiēt ſine p̄dicāte. quō p̄dicabūt niſi mittant᷑. ſꝫ ad multos nō ē miſſus p̄dicator. ḡ ꝛc. Rn̄dit b. tho. ij. ij. q. ij. ar. v. ꝙ ſi in p̱tāte hoīs dicat᷑ aliq̄d eſſe excluſo auxilio grē. Sic ad m̄lta tenet᷑ hō ad q̄ nō pōt ſine grā p̄p̱are. ſicut ad diligēdū deū ꝛ p̱xīm. ꝛ ſil'r ad credendū articl'os fidei ſꝫ tn̄ h̄ pōt hō cū auxilio grē. qd̄ q̄dē auxiliū diuīe grē q̄buſcūq̄ꝫ diuinit⁹ dat᷑ miſericorditer a deo dat᷑. q̄bꝫ āt nō dat᷑ ex iuſticia in penā p̄cedentꝭ pctī ſaltē originalis nō dat᷑. vt Aug. dr̄ in li. de natura ꝛ grā. Et ad h̄ fac̄ qd̄ habet᷑ de pe. di. ij. Quicunq̄ꝫ ab illa ꝛc.

De obiecto fidei ꝙ eſt ṽitas p̄ma.
Capl'm quartum.

De obiecto fidei ſciendū ꝙ obiectū fidei ē ṽitas p̄ma. Sꝫ p̱ huius maiori declaratiōe nota ſ͛m tho. ij. ij. q. i. arti. i. ꝙ cuiuſlibet cog̈ſcitiui hitus obiectū duo hꝫ ſcꝫ id qd̄ material'r cog̈ſcit᷑. qd̄ eſt ſic̄ materiale obiectū. ꝛ id p̱ qd̄ cognoſcit᷑ qd̄ eſt formalis rō obiecti. Sic in ſcīa geometrie material'r ſcita ſūt ɔcl'ones. Formalis ṽo rō ſciēdi ſt p̄ncipia demōſtratōis p̱ q̄ ɔcl'ones cognoſcunt᷑. ſic̄ etiāꝫ q̄ ad potētiā viſiuā obiectū materiale ē color ſiue coloratū. ꝛ q̄ſi formale obiectū ē lux q̄ mediāte videt᷑ coloratū. Sic igit᷑ ſi in fide ɔſiderem⁹ formalē rōeꝫ obiecti. nihil ē aliud q̄ꝫ ṽitas p̄ma. Nō eī fides de q̄ loq̄mur aſſentit alicui. niſi qꝛ eſt a deo reuelatū. Vn̄ ipi ṽitati diuīe īnitit᷑ tāq̄ꝫ medio. Si ṽo ɔſiderem⁹ material'r ea q̄bꝫ fides aſſentit. nō ſolū eſt ipe de⁹. ſꝫ etiā multa alia q̄ ſub aſſēſu fidei nō cadūt. niſi ſ͛m ꝙ hn̄t aliquē ordinē ad deū ꝓut ſcꝫ p̱ aliq̄s diuinitatis effect⁹ hō adiuuat᷑ ad tendēdū ī diuinā fruitōem. ꝛ iō etiā ex hac p̱te obiectū fidei eſt q̄dāmodo ṽitas p̄ma inq̄ꝫtū nihil cadit ſub fide niſi in ordine ad deū. Sic ꝛ obiectū medicīe eſt ſanitas. qꝛ nihil medicina ɔſiderat niſi in ordīe ad ſanitatē. Et ſic ea q̄ p̱tinent ad hūanitatē xp̄i vel ad ſacr̄a eccl'ie. vel ad q̄ſcūq̄ꝫ creaturas. ꝛ oīa illa q̄ in ſacra ſcp̄tura credunt᷑. cadūt ſub fide. inq̄ꝫtū p̱ hmōi ordinamur ad deū. ꝛ eis etiā aſſentim⁹ ꝓpter diuinā ṽitatem. Eſt aūt tale obiectū fidei aliq̄d nō viſum circa diuīa. neq̄ꝫ viſiōe corp̱ali ſcꝫ clarez demōſtratiue. Viſū tn̄ eſt illud aliq̄ mō in gn̄ali ſcꝫ ſub cōi rōe credibile. Nō eī crederet q̄s niſi videret ea eſſe credenda. vel ꝓpter euidētiā ſignox. vl' aliq̄d hmōi. Et eadē rōe ideꝫ eſt nō ſcitū. qꝛ oīs ſcīa hr̄ p̱ aliq̄ p̄ncipia p̱ ſe nota ꝛ p̱ ɔn̄s viſa. Vn̄ oꝫ q̄cūq̄ꝫ ſūt ſcita aliq̄ mō eſſe viſa. ſꝫ fides eſt de nō viſis. ſeu de nō apparētibꝫ ſ͛m ap̄lm ꝛ Aug. Cōtingere tn̄ pōt ꝙ id qd̄ eſt viſum vel ſcituꝫ ab vno hoīe etiā viatore. vt ꝙ de⁹ ſit vn⁹. ſit ab alio creditū qui h̄ demōſtratiue nō nouit. id qd̄ cōiter hoībꝫ ꝓponit᷑. vt credendū eſt cōiter nō ſcitū. rōes aūt q̄ inducunt᷑ a ſanctis ad ꝓbādū ea q̄ ſūt fidei. nō ſūt demōſtratiue ſꝫ perſuaſiōes q̄dā manifeſtātes nō eſſe īpoſſibile qd̄ ī fide ꝓponit᷑. vel p̄cedūt ex p̄ncipijs fidei ſcꝫ ex auctātibꝫ ſacre ſcp̄ture. Ex his aūt p̄ncipijs bn̄ ꝓbat᷑ aliq̄d apud fideles ſic etiam ex p̄ncipijs natalit᷑ notis ꝓbat᷑ aliquid apud omnes.

Quid ſit obiectum fidei.

De diſtinctione credi. §. I

bilium p̱ articulos nota ſ͛m be. tho. ij. ij. q. i. ar. vi. ꝙ nomē articuli ex greco dr̄ deriuatū. arthoron eī grece qd̄ in latino articul⁹ dr̄. ſignificat q̄ndā coactiōem aliquax p̱tiū diſtinctax. ꝛ iō p̱ticule corp̱is ſibiīuicē coap̄tate dicunt᷑ membrox articuli. Et ſil'r in grāmatica apud grecos dicunt᷑ articuli q̄dā p̱teſorōnis coaptate alijs dictiōibꝫ ad exp̄mendū gen⁹ eax. numex ꝛ caſuꝫ. Vn̄ credibilia xp̄iane fidei dicunt᷑ p̱ articulos diſtingui inq̄ꝫtū in q̄ſdā p̱tes diuidunt᷑ hn̄tes aliquā coaptatōnem ad inuicē. Eſt aūt obiectū fidei aliq̄d obiectū nō viſum circa diuīa. et iō vbi occurrit aliq̄d ſp̄ali rōne nō viſum. ibi eſt ſp̄alis articul⁹. vbi ṽo multa ſ͛m eādē rōem ſūt cognita vel incognita. ibi nō ſūt articuli diſtinguēdi. ſic aliā difficultatem hꝫ ad videndū ꝙ de⁹ ſit paſſus. ꝛ aliā ꝙ mortu⁹ reſurrexit. ꝛ iō diſtiguit᷑ articul⁹ reſurrectōis ab articl'o paſſionis. Sꝫ ꝙ ſit paſſus mortu⁹ ꝛ ſepult⁹. vnā ꝛ eādē difficultatē hn̄t ita ꝙ vna ſuſcepta nō erit difficile aliā ſuſcipe. Et ꝓpter h̄ oīa hec p̱tinēt ad vnū articulū. Et ſciendū ꝙ diſtictio credibiliū p̱ articulos fit de his de q̄bꝫ eſt fides ſ͛m ſe. ꝛ nō de his d̄ q̄bꝫ ē fides in ordīe ad alia. Sic eī in alijs ſciētijs q̄dā ꝓponunt᷑ vt p̱ ſeītēta. ꝛ q̄dā p̱ manifeſtatōem aliox. ita credibilia aliq̄ ſūt de q̄bꝫ eſt fides ſ͛m ſe. aliq̄ ſūt de q̄bꝫ nō eſt fides ſ͛m ſe. ſꝫ ſolū ī ordine ad alia. qꝛ ṽo fides p̄ncipal'r eſt de his q̄ videnda ſperam⁹ in patria. iō p̱ ſe ad fideꝫ p̱tinent illa. q̄ directe nos coadiuuāt ad vitā eternā. Sic ſūt tres p̱ſone. omnipotētia dei. miſteria incarnatōis xp̄i ꝛ hmōi. Et ſ͛m iſta diſtinguunt᷑ articuli fidei. Quedā ṽo ꝓponunt᷑ in ſacra ſcriptura vt credibilia. nō q̄ſi p̄ncipal'r intēta. ſꝫ ad p̄dictox manifeſtatōem. ſic ꝙ abraā habuit duos filios ꝙ ad tactū oſſiū helizei ſuſcitat⁹ eſt mortu⁹. ꝛ hmōi alia q̄ narrant᷑ in ſacra ſcriptura ad manifeſtatōem diuīe ma

De diſtinctione articulorum.

ſtatis vel incarnatõis xp̃i. Et ſm talia non oꝫ articlos diſtinguere. Qđ aũt diffinit̃ a q̃buſdã articul⁹ ſic. q̀ eſt inuiſibilis ṽitas de deo. artãs nos ad credendũ. magis dat̃ tlis diffinitio ſm ethimologiã quandã nõis prout hꝫ deriuatõem latinã q̃ȝ ſm verã ei⁹ ſignificatõem put a greco deriuat̃. q̃ etiã p̃t ſaluari. qꝛ lꝫ ad credendum neceſſitate coactionis null⁹ arcet̃. cũ credere ſit volũtariũ. artat̃ tñ neceſſitate finis. qꝛ accedentẽ ad deũ oꝫ credere. Et ſine fide impoſſibile eſt placere deo. ad Heb. xi. aliter ſeruari non poteſt. Tho.

De nũero articuloꝝ.

De numero articulo ¶. II

rum. Sciendũ q̀ aliq̃ ponũt. xiiij. aliq̃ tñ. xij. Pro quorũ declaratiõe dicit be. tho. ij. ij. q. i. ar. viij. q̀ illa p̃ ſe ptinent ad fidẽ quoꝝ viſiõe in vita eterna pfruemur. ꝛ per que ducimur in vitã eternã. Duo aũt nobis ibi vidẽda ꝑponunt̃ ſcꝫ occultũ diuĩtatis. cui⁹ viſio nos beatos facit. ꝛ miſteriũ hũanitatis xp̃i. p̃ quẽ etiã in gl'iam filioꝝ dei acceſſum hẽmus: vt dꝛ Ro. v. vñ dꝛ Jo. xvij. Hec ẽ vita eterna vt cognoſcãt te ſolũ veꝝ deũ. ꝛ quẽ miſiſti ieſum xp̃m. Et iõ p̃ma diſtinctio articuloꝝ eſt. Q, q̃dã ptincẽt ad miſteriũ diuinitatis. q̃dã ad miſteriũ hũanitat̃ xp̃i. qđ eſt ſacr̃m pietatis. vt dꝛ. i. ad Thi. iiij. Circa maieſtatẽ vero diuĩtatis tria nobis credenda ꝑponunt̃. Primo quidẽ vnitas deitatis. ꝛ ad h̃ ptinet p̃mus articulus. Scđo trinitas pſonaꝝ. ꝛ de hoc ſũt tres articuli ſꝫ tres pſonas. Tertio ꝑponunt̃ nobis opa diuĩtatis ꝓpria. q̃rũ primũ ptinet ad eſſe nature. ꝛ ſic ꝑponit̃ articul⁹ creatõis. Scđm vero ptinet ad eſſe grẽ. ꝛ ſic ꝑponunt̃ nobis ſub vno articulo oĩa ptinentia ad ſignificatõem humanã. Tertiũ ptinet ad eſſe gl'ie. ꝛ ſic ponit̃ ali⁹ articul⁹ de reſurrectione carnis. ꝛ vita eterna. ꝛ ita ſunt ſeptẽ articuli ad diuinitatẽ ptinẽtes. Silr̃ circa hũanitatẽ xp̃i ponũt̃ ſeptẽ alij articuli. Quoꝝ p̃mus eſt de incarnatiõe ſeu cõceptione xp̃i. Scđs de natiuitate ei⁹ ex ṽgine. Tertius de paſſiõe morte ꝛ ſepultura. Quart⁹ de deſcenſu ei⁹ ad inferos. Quĩtus de reſurrectõe. Sext⁹ de aſcẽſione. Septimus de aduẽtu ei⁹ ad iudiciũ. Et ſic in nũero ſũt q̃tuordecim. Quidã tñ diſtinguũt articulos in. xij. ſex ptinentes ad deitatẽ. ꝛ ſex ad hũanitatẽ. Tres eñ articulos triũ pſonaꝝ cõprehendũt ſub vno. qꝛ eadẽ eſt cognitio triũ pſonaꝝ. Articulũ de ope gl'ificatõis diſtinguũt in duos ſcꝫ in reſurrectõem carnis. ꝛ gl'ificatõem aĩe. Articulũ aũt ꝯceptõis ꝛ natiuitatis ꝯiungũt in vnũ. Iſta ſcđa aſſignatio ſcꝫ. xij. videt̃ cõior p̃cipue q̃ ad vulgares. Et adaptat̃. xij. apl'is. quoꝝ eſt ſimbol⁹ vt ponit b. tho. in. iij. ꝛ hoſti. in ſum. ibi vide. Sꝫ p̃ma q̃ ponit. xiiij. videt̃ rõnabilioꝛ. Nã q̃uis patris ꝛ filij ꝛ ſpũſcti vna ſit cognitio q̃ȝtũ ad vnitatẽ eſſentie. q̃ ptinet ad p̃mũ articulũ. q̃ȝtũ ṽo ad diſtinctõem pſonaꝝ q̃ ẽ p̃ relatiõem originis. q̃dammodo in cognitõe p̃ris inducit̃ cognitio filij. Nõ eñ pater eſſet ſi filiũ nõ haberet. quoꝝ nex⁹ ẽ ſpũſſctũs. ꝓpter qđ q̃ȝtũ ad hoc bñ moti ſunt q̃ poſuert̃ vnũ articulũ triũ pſonaꝝ. Sꝫ qꝛ circa ſingulas pſonas ſunt aliqua attẽdenda. circa que ꝯtingit eſſe errorẽ. q̃ȝtuꝫ ad hoc de trib' pſonis p̃nt poni tres articuli. Arrian⁹ eñ poſuit patrẽ oĩpotẽtẽ. ſꝫ nõ credidit filiũ ei⁹ coequalẽ ꝛ ſbſtantialẽ patri. Et iõ fuit neceſſariũ ponere articuluꝫ de pſona filij ad hoc terminãdũ. Et hac rõne ꝯ macedonium neceſſe fuit ponere articulũ tertiũ de pſona ſpũſcti. Et ſilr̃ ꝯceptio ꝛ natiuitas p̃nt poni ſub vno articulo. ꝛ etiã reſurrectio ꝛ vita eterna ſm vnã rõem. inq̃ȝtum ad vnũ ordinant̃. ꝛ ſm aliã rationẽ p̃nt diſtingui inq̃ȝtum ſeorſum habẽt ſpeciales difficultates. Itẽ nota q̀ q̃ȝuis vnũ deũ eſſe poſſit eſſe ſcitũ p̃ demonſtrationẽ. qđ probat philoſoph⁹ in. xij. metha. tamẽ multa de eo tenemus p̃ fidem. que phi naturales inueſtigare nõ valuerunt ratiõe. puta circa ꝓuidentiã eius ꝛ oĩpotentiam. ꝛ q̀ ip̃e ſol⁹ ſit colẽdus. que oĩa ptinẽt ad articulũ đ' vnitate dei. Nõ fit aũt mentio inter articulos de ſapientia dei ꝛ ꝓuidentia ſicut de oĩ ip̃otẽtia. qꝛ oĩpotentia includit q̃dammodo oĩm ſciam ꝛ ꝓuidentiã. Potentiã eñ in hñtib' intellectũ nõ opat̃ niſi ſm volũtatẽ ꝛ cognitõem. Nõ eñ poſſet omĩa in iſtis inferiorib' agere q̃ vellet. niſi haberet eoꝝ cognitõnem ꝛ ꝓuidentiã. Nomen etiã ip̃m deitatis importat ꝓuiſionẽ quandã. Et qꝛ filio ꝛ ſpũiſãcto ꝯuenit mitti ad ſctificandũ creaturã. circa qđ plura credenda occurrũt. iõ circa pſonã filij et ſpũſcti plures articuli multiplicant̃ q̃ȝ circa pſonã patris q̃ nunq̃ȝ mittitur. Et de ſacrõ eucharíſtie inq̃ȝtũ eſt ſacr̃m hꝫ eandeꝫ rationẽ cũ alijs effectib' grẽ ſctificantis. Vñ ſm hoc reducit̃ ad articulũ ſctãm eccl'iam ꝛc̃. Inq̃ȝtũ vero ꝯſiderat̃ q̀ ibi corp⁹ xp̃i miraculoſe ꝯtinet̃. ſic ꝯcludit̃ ſub oĩpotentia. ſic ꝛ omĩa alia miracula q̃ oĩpotentie attribuuntur.

De ſimbolo in quo ¶. III.

Simbolũ vñ nomẽ ſumpſit.

ꝯtinent̃ articuli. q̃d ſit. ꝛ q̃tuplex ſit. Quantũ ad p̃muꝫ dic̃ be. tho. ij. ij. q. i. q̀ nomẽ ſimboli eſt acceptũ a collectione ſniaꝝ fidei. qꝛ in eo ſũt collecte ille ſniẽ ſeu articuli. quas neceſſariũ eſt explicite credere de his q̃ ptinẽt ad fidem. que diffuſe hñtur in ſacra ſcriptura. Sicut eñ ait apl's ad Heb. xi. Accedentẽ ad deũ oꝫ credere. Credere aũt nõ p̃ot quis niſi ṽitas quã credit ei ꝑponat̃. Et ideo neceſſariũ fuit veritatẽ fidei in vnũ colligere vt facili⁹ poſſit oĩb' ꝑponi. ne aliq̃s p̃ ignorantiã a fidei ṽitate deficiat. ꝛ hãc collectionẽ ſentẽtiaꝝ importat ſimbol⁹. Et qꝛ eccl'ia vniuerſalis errare nõ poteſt. q̃m ſpũſctõ gubnat̃ hoc eñ ꝓmiſit dñs diſcipulis dicẽs Johã. xvi. Cũ venerit ille ſpũs ṽitatis docebit vos oẽm ṽitatẽ. Cũ auctoritate vniuerſalis eccl'ie ſimbolũ ſit editũ. nil incõuenient̃s ibi ꝯtineri p̃ot. Eſt aũt triplex ſimbolũ approbatuꝫ ab eccl'ia. Primũ qđ dꝛ aplõꝝ quaſi editũ ab apl'is ſcꝫ credo. qđ dꝛ ſubmiſſe ſeu occulte. qđ ex eo fit. qꝛ t̃pe pſecutionis editũ fuit fide nõ publicata. In p̃mis aũt dꝛ et ꝯpletorio. quaſi ꝯ tenebras erroꝝ p̃teritoꝝ ꝛ futurorum. Sed aliud ſimbolũ ſcꝫ ſm editũ fuit fide iam manifeſtata. ꝛ eccleſia habẽte pacem. ꝛ iõ publice cantatur in miſſa. De iſto ſimbolo dicit̃ de ꝯſe. di. iiij. Baptiſandos oportet fidei ſimbolũ addiſcere. ꝛ epiſcopo vel p̃ſbytero reddere. Et intelligit̃ de adultis. Et loquit̃ de ſimbolo apoſtolorũ ſcꝫ Credo in deũ patrem ꝛc̃. vt patet diſti. c. ca. ante. xx. Et rationẽ hui⁹ ꝛ figurã aſſignat Rabanus dicẽs. Prius ip̃e chriſt⁹ ceci nati oculos luto ex ſputo facto ſupliniuit. ꝛ ſic ad aquas ſiloe miſit. qꝛ p̃us debꝫ baptiſandus fide incarnatõnis inſtrui. ꝛ ſic ad baptiſmuꝫ credulus admitti. vt ſciat cui⁹ gratie eſt in eo particeps ꝛ cui iam debitoꝛ fiat deinceps. de ꝯſe. diſti. iiij. ante baptiſmum. Scđm ergo ſimbolũ dicit̃ ſimbolum patrũ qui editus fuit in ꝯcilio Niceno. vt dicit̃ in decre. di. xv. ¶. i. Et ſciendũ q̀ in oĩbus ſimbolis eadem fidei veritas docet̃. Sed qꝛ ibi oportet populũ diligẽti⁹ inſtrui de fidei veritate. vbi errores inſurgũt. ne fides ſimplicium corrumpat̃. ꝓpter hoc fuit neceſſariũ plura edere ſimbola. quia ĩ nullo alio differunt. niſi q̀ in vno plenius explicat̃. quod in alio implicite ꝯtinetur. ſm q̀ exigebat hereticoꝝ inſtantia. Et qꝛ ꝯfeſſio fidei tradit̃ in ſimbolo quaſi ex pſona totius eccleſie que p̃ fidẽ vnitur. Fides autẽ eccleſie eſt fides formata. ideo confeſſio fidei in ſimbolo traditur. ſm q̀ conuenit fidei formate. vt dicatur. Credo in vnũ deũ. vt etiam ſi qui fideles fidẽ non habent formatam ad hanc formã pertĩgere ſtudeant. Et qꝛ nul⁹ error exort⁹ fuit apud hereticos de deſcẽſu xp̃i ad ĩferos. iõ ñ fuit necẽm aliquã explicatõꝫ circa h̃ fieri.

Quare neceſſariũ fuit ponẽ ſimboluꝫ.

Triplex ſimboluꝫ ab eccl'ia approbatũ

Et ꝓpter h̄ nō iterat̄ in ſimbolo patꝝ. ſ; ſuppoit̄ tanq̄ determiātū in ſimbolo aplorꝝ. Nō eī ſeq̄ns ſimbolū ab olet p̄cedēs. ſ; potiꝰ illō expōit. Et meliꝰ ḋr in ſimbolo ſctām ecclīam. ſine in. ⁊ cōius ḋr ſm leonē. ſi tn̄ dicat̄ in ſctām ecclīam. erit ſenſus. Credo in ſpm̄ ſctm̄. ecclīam ſcī ficātē. ita ꝙ refert̄ fides nr̄a ad ſpm̄ ſctm̄. q̇ ecclīam ſctīfi cat. Uel ſm aug. intelligit̄ ecclīa ꝯuerſans credit in deū de ꝯſe. di. iiij. p̄ma. Tertiū ſimbolū eſt Athanaſij ſc;. q̇cūq; vult ſaluꝰ eē ⁊c̄. Sꝫ h̄ nō h; rōem ⁊ vim ſimboli. ex eo ꝙ athanaſiꝰ ꝯpoſuit q̇ p̄triarcha alexādrinꝰ fuit. n̄ papa. ad quē ſolū ſpectat ſimbolū edere. Sꝫ ex h̄ ꝙ ecclēſia ſeu ſūmꝰ pōtifex. vidēs ꝙ illud qḋ ꝯpoſuit athanaſiꝰ ꝑ modū cuiuſdā doctrine. integrā fidei ꝟitatē breuiter ꝯtinebat. acceptauit ⁊ approbauit ꝓ ſimbolo vt q̄ſi regula fidei habeat̄. Notādū ēt ꝙ in illo ſimbolo patrū factū in nicena ſynodo. dicebat̄ p̄us in articulo de ſpūſctō. Et in ſpm̄ ſctm̄ ex p̄re p̄cedētē p̄re filioq; coeq̄lē ⁊c̄. Et ī geſtis p̄me ephesine ſinodi legit̄. ꝙ ꝑlecto ſimbolo nicene ſinodi decreuit ſctā ſinodꝰ aliā fidē nulli licere ꝓferre. ꝯſcribere vel ꝯponere ſub anathematiſ pena. Et idē firmatū ē in calcedonēſi ꝯcilio. Sꝫ poſtmodum ad remouēdū errorē grecorꝝ q̇ īſurrexit circa ꝑſonā ſpūs ſcti. ⁊ ꝟitatē declarādā in alio ꝯcilio vniūſali fuit additū. Et in ſpm̄ ſctm̄ ⁊c̄ Qui ex p̄re filioq; p̄cedit. Nec incurrit ꝑ h̄ ſniam excōicatōis ſeq̄ns ſinodū gn̄alē. q̄; addidit ad ſimbolū nicenū. tū; q̄; ꝓhibitio ⁊ ſnīa ſinodi epheſine ſe extēdit ad p̄uatas ꝑſonas. q̄ꝝ n̄ ē determiare de fide. Nō eī ꝑ hm̄ōi ſniam gn̄alis ſinodi ablata ē poteſtas ſeq̄nti ſinodo. nouā editōe; ſimboli facere ad magis exponēdū ⁊ declarādū ip̄a ꝯtēta in ſimbolo. Sic eī q̄libet ſinodꝰ obſuauit vt ſeq̄ns ſinodꝰ aliq̇d exponeret ſupra id qḋ p̄cedēs expoſuerat ꝓpter neccātē alicuiꝰ hēſis inſurgētis. tū etiā q̄; qḋ additū fuit ſeu ꝯpoſitū ī ſeq̄nti ꝯcilio vniūſali. nō ꝯtinet aliā fidē q̄; p̄us. i. ꝯtrā ⁊ aduerſam. qḋ īportat aliō relatiuū diūſitatis. ſ; eādē magis declarat. Sic exponit̄ etiā illud apl̄i ad Gal. i. Si q̇s vobis aliud euāgelizauerit p̄ter id qḋ vobis euāgelizaui. etiā ſi angelꝰ de celo. anathema ſit. Credēdū ē alios veros p̄dicatores galathis p̄dicādo multa dixiſſe. q̄ nō dic̄ apl̄s. Nec tn̄ fuerūt excōicati. q̄; nō dixerūt aliud q̄; apl̄s. i. ꝯtriū fidei ꝑ ip̄; p̄dicate. q̄uis potuerit dicē mlta q̄ apl̄s nō dixerat ad maiorē ḋclaratiōe; dictorꝝ ꝑ eū.

Cōpoſitio ſimboli .§. IIII

ꝑtinet ſolū ad ſūmū pōtificē. Et rō eſt. q̄; editio ſimboli fit in ſinodo ſeu ꝯcilio gn̄ali. ſ; ſinodꝰ gn̄alis auctē ſolūmō ſūmi pōtificis p̄t ꝯgregari. vt hr̄ in decre. di. xvij ꝑ totū. ḡ ad ip̄m ſpectat editio ſimboli. Pro huiꝰ maiori declara. ḋt b. Tho. ij. ij. q. i. ꝙ noua editio ſimboli neceſſaria ē ad vitādū errores inſurgētes. Un̄ ad illiꝰ auctoritatē ꝑtinet ſnīaliter determinare ea q̄ ſūt fidei. vt ab oīb; incōcuſſa fide teneat̄ ac tueat̄. Hoc aūt pertinet ad auctē ſūmi pōtificis. ad quē maiore; ⁊ difficiliores eccleſie q̄ōnes referunt̄. Dr̄ eī in decre. di. xvij. Et ſūt ꝟba pelagij pape ſcribētis his q̇ ꝯuenerāt ad illicitā ꝯuocatianē Johānis ꝯſtātinopolitani. Multis de vno apl̄icis ⁊ canonicis atq; eccl̄iaſticis inſtruimur regulis. nō debere abſq; ſnīa romani pōtificis ꝯcilia ꝟl̄ia celebrari. Quapropter recte nō ꝯciliū ſ; ꝟrm ꝯuēticulū vel ꝯciliabulū cēſeat̄. ⁊ q̇cq̇d in eo actū ē. irritū hēat̄ ⁊ vacuum. Et ita maiores ⁊ difficiliores q̄ōnes vt ſctā ſinodꝰ ſtatuit ⁊ btā ꝯſuetudo exegit. ad ſedē apl̄icā ſēꝑ referant̄. Et xxiiij. q. i. dic̄ Innoc̄. Quotiēs fidei rō ꝟtilat̄. arbitror oēs fr̄es ⁊ coepiſcopos nō niſi ad petꝝ. i. ſui noīs ⁊ honoris auctoritatē referre debere. ꝙ ꝑ totū mundū poſſit eccl̄ijs ꝓdeſſe oīb;. hec ibi. Un̄ ⁊ xp̄s Lu. xxij. petro dixit quē ſūmū pōtificē ꝯſtituit. Ego ꝓ te rogaui petre vt nō deficiat fides tua. ⁊ tu aliq̄n̄ ꝯuerſus ꝯfirma fratres tuos. Et rō huiꝰ ſm tho. q̄; fides vna d; eſſe totiꝰ eccl̄ie ſm illud. i. Corꝝ. i. Idip̄m dicatis oēs ⁊ nō ſint ī vobis ſciſmata qḋ ſeruari nō poſſet. niſi queſtio de fide exorta determinaret̄ ꝑ eū q̇ toti eccl̄ie p̄eeſt. vt ſic eiꝰ ſnīa a tota eccl̄ia firmiter teneat̄. Et iō ſequit̄ ꝙ ad ſolā auctētem pōtificis ſūmi ꝑtinet noua editio ſimboli. ⁊ ſil̄r declaratio credēdorꝝ in dubijs occurrētib; vt dc̄m̄ ē. vn̄ ⁊ Hiero. xxiiij. q. i. ſic ait ad damaſum. Hec ē fides beatiſſimi pape quā in catholica eccl̄ia didicimꝰ. quā q; ſꝑ tenuimus. in qua ſi minꝰ ꝑite aut parꝝ caute forte aliq̇d poſitū eſt. emēdari cupimꝰ a te. q̇ petri ⁊ fidē ⁊ ſedem tenes. Si aūt hec nr̄a ꝯfeſſio apl̄atꝰ tui iudicio cōprobat̄. q̇cunq; me culpare voluerit. ſe impitū vel maliuolū vl̄ etiam nō catholicū ſ; hereticū ꝓbabit. hec dic̄. Hiero in q̇dā libello vbi exponit ſimbolū in fine. Et nota ꝙ eccleſia q̄ errare nō p̄t. ⁊ fides q̄ nō p̄t deficere. ē eccl̄ia romana ⁊ fides romane eccl̄ie. vn̄ Hiero. Sctā romana eccleſia q̄ ſꝑ īmaculata ꝑmāſit dn̄o ꝓuidente ⁊ btō petro apl̄o opē ferēte. in futuro manebit ſine vlla hereticorū inſultatōne ſc; ꝑualēre ſm glo. atq; firma ⁊ īmobil̄ omni tpe ꝑſiſtet. xxiiij. q. i. hec ē fides. Et q. e. dic̄ Luciꝰ papa. A recta fide ⁊ apl̄ico tramite ꝓpter vllā ꝑturbatōem nō lite recedere. ſciētes q̄; btī q̇ ꝑſecutōem patiunt̄ ꝓpter iuſticiā. hec ē aplorꝝ viua traditio. hec vera caritas q̄ p̄dicanda eſt ⁊ p̄cipue diligēda fouēda ⁊ ab oīb; fiducialit̄ tenēda hec ſctā ⁊ apl̄ica mr̄ oīm eccl̄iarꝝ xp̄iana eccl̄ia q̄ ꝑ dei oīpotentis grām a tramite apl̄ice traditiōis nūq̄ erraſſe ꝓbat̄. nec hereticis prauitatib; deprauāda ſuccubuit. ſed vt in exordio normā fidei xp̄iane p̄cepit ab auctorib; ſuis aplorꝝ xp̄i p̄ncipib; illibata fide tenꝰ manet. Ubi glo. dic̄. ꝙ eccl̄ia q̄ errare nō p̄t. ḋr nō papa ſ; ꝯgregatio fideliū. q̇ ſc; tenēt fidē quā docuit petrus cū alijs apl̄is. Et hec ḋr eccl̄ia romana ⁊ fides romane eccl̄ie. ſiu ue ſint rome ſiue alibi. Et ꝓ hac orauit xp̄s. xxi. di. §. i. Et volūtate labiorꝝ ſuorꝝ nō fraudabit̄. Pelagiꝰ etiam papa dic̄ di. xxi. Quāuis vniuerſe ꝑ orbē catholice eccl̄ie thalamꝰ xp̄i ſit. tn̄ ſctā romana eccl̄ia catholica ⁊ apl̄ica nullis ſinodaticis ꝯſtitutis ceteris eccl̄ijs p̄lata eſt. ſed euāgelica voce dn̄i ⁊ ſaluatoris nr̄i p̄matū obtinuit. Tu es inq̇t petrus ⁊ ſuꝑ hāc petrā edificabo eccl̄iam meam. Et infra. Hec ḡ p̄ma ſedes petri romana eccl̄ia nō hn̄s maculā neq; rugā. nec aliq̇d hm̄ōi. glo. arguit ꝙ vbicūq; ſūt boni ibi ē eccl̄ia. Et nota ꝙ macula p̄ōt referri ad hereſim. ⁊ ruga ad ſciſma. Uel ē macula ad mortale qḋ q̇ h; ⁊ ſi nūero nō tn̄ merito ē de eccl̄ia. vt dic̄ Hiero. de pe. di. i. eccl̄ia. Ruga intelligi etiā p̄t hereſis. Hic ēt hieronimus ait. Quī veteꝛ oriēs inter ſe ꝓplorꝝ furore colliſus indiſciſſam dn̄i tunicā ⁊ deſuꝑ ꝯtextā minutatī ꝑ fruſtra decerpit. ⁊ xp̄i vineā extermināt vulpes inter lacos contritos q̇ nō hn̄t aquā ⁊ difficile vbi fons ſignatꝰ ⁊ ortꝰ ille ꝯcluſus ſit. poſſit intelligi. Iō mihi cathedrā petri ⁊ fidē apl̄ico ore laudatā cēſui ꝯſulendā. inde nūc anime mee poſtulās cibū. vn̄ olim xp̄i veſtimēta ſuſcepi. Neq; ꝟo vaſtitas tāta elemēti liq̄ntis. ⁊ interiacēs latitudo terrarꝝ me a p̄cioſe margarite potuit inq̇ſitiōe ꝓhibere. Ubicūq; fuerit corpꝰ ꝯgregabunt̄ ⁊ aq̄le. ꝓfligato a ſobole mala patrimonio apud vos ſolos incorrupta patrū omnino ſeruatur auctoritas. Ibi ceſpite terra fecūda dominici ſeminis puritatē centeno fructu refert. Hic obrupta ſulcis frumēta. loliū. auenas q; degenerāt. nunc in occidente ſol iuſticie oritur. In oriēte aūt lucifer ille qui ceciderat ſuꝑ ſydera poſuit thronum ſuum. Uos eſtis lux mundi. vos ſal terre. vos vaſa aurea ⁊ argentea. Hic vaſa teſtea. virga ferrea ⁊ eterno operiunt̄ incendio. Quāuis igit̄ tui me terreat magnitudo. tn̄ inuitat humanitas. A ſacerdote victimam ſalutarē. a paſtore p̄ſidiū

Pape ſoli ꝑtiet edere ſimbolum.

duis flagito. Fatiſcat inuidia romani dñij ꝛ culmis re⸗
cedat ambitio. Cū ſucceſſore piſcatoris xpi diſcipulo lo⸗
quor ego nullū pmū niſi xpm ſeqns btitudini tue.i.ca⸗
thedre petri cōione ꝯſortior. Sup illā petrā eccleſiā fun
datā ſcio. quicūq; extra hāc domū agnū comederit. pro
phanus eſt. Si qs in noe archa nō fuerit pibit regnan
te diluuio. hec oīa hiero. ad damaſū papā. xxiiij. q.i. qm

Titulus nonus de diuina

gratia. De duodecim ꝓprietatibꝫ diuine grē ad ſimilitu⸗
dinem lucis materialis. Caplm primum.

Emitte lucē tuam

ꝛ veritatē tuā. ipa me deduxerunt ꝛ
adduxerūt in montē ſctm̄ tuū et in
tabernacula tua. ps. xlij. Cōſiderans
ꝓpheta neceſſitatē diuine grē quā lu
cem vocat. qꝛ ſine ea nullꝰ ſaluatur. ꝛ
vtilitatē. qꝛ p eā hō bene opat. ꝛ cau
ſalitatem. qꝛ a ſolo deo dat. ſm illud qd in alio ait ps.
lxxxiij. Grām ꝛ gliam dabit dñs. ꝛ nō aliꝰ. iō ipam lu⸗
cem grē a deo petit di. Emitte lucē tuā ꝛc. Loquēs aūt
iohānes euāgel. de vbo incarnato. Erat lux vera q illu⸗
nat oēm hoīem venientē in hūc mūdum. Et eſt ibi diſtri
butio accōmoda. ſi loqmur de lumie grē. Nā de lumie
grē nō eſt verū simplr. Nō enī oēs hoīes illuiant a grā
vt infideles ꝛ iniqui q xpiano noīe gliant. Sz qcunq;
illuiant. nō ab alio q̄ a xpo illuiant. qui qdē inqztū deꝰ
dator eſt oīs grē. vna cū pre ꝛ ſpūſctō. inqztuz vero hō
receptor erat grē. vñ dr Lu. ij. Grā dei erat i illo. Et qꝛ
vnūqdq; q̄to ꝓpinquis eſt pncipio influēti. tāto plꝰ re⸗
cipit de influētia eiꝰ. Ut ptz p exm̄ de appropinqre ad
ignē. ꝛ de flumie ꝓpe mare. Hinc ē q aīa xpi ꝓpinqſſima
imo vnita vbo dei a quo oīs grā recepit copioſiſſime q̄ſi
tiam qſi infinitā ſcz qztū creatura eſt capax recipe. vñ et
de ipo intelligit dctm̄ Jo. i. Nō enī dat deꝰ ad menſurā
ſpm. i. grām ſpūſſctī videlz xpo hoī. Alijs qdē dat men
ſurati ſm determinatā vtutē. Sz xpo a pncipio ſue cō
ceptōnis fuit data tāta. q in eo non poterat creſcere. Et
iō qn̄ dr Lu. ij. Jeſus pficiebat etate ꝛ grā. itelligit nō
ſm hitū interiorē. ſz ſm actū exteriorē ſeu apparentiam.
qꝛ ſm q creſcebat etate ꝛ ſtatura. ita faciebat opa q oſtē⸗
debant maiorē grām ſctitatis. Nos aūt creſcere poſſūꝰ
qtidie p bona opa. Et ad hoc hortat apls fideles dicēs
ij. Cor. vi. Hortamur vos ne inuacuū grām dei recipia
tis. Inuacuū recipit ꝛ fruſtra q in ea ſe nō exercet vt au
geat. Et qꝛ vt dicit phs in. v. metha. Primū in vnoqq;
genere eſt regula ꝛ cā alioꝝ. iō cū xps ſit pmū in genere
recipientiū grām de ſplenitudine eiꝰ. vt ſcribit Jo. i. ſcilz
ex merito eiꝰ ꝛ exēplo eiꝰ ñ q de ſua ſit aliqd diminutū.

Eſt aūt duplex gratia. §. I.

ſm be. tho. in ſumma. ꝛ alios doctores ſcz gratū faciens
ꝛ gratis data. ꝛ vtraq; ſp pleniſſime in xpo. Grā vtra⸗
q; dr. qꝛ gratis dat ꝛ ſine meritis nrīs. Magna aūt
differētia ē inter vtrāq; grē. Primū. qꝛ grā gratū faciēs
eſt ꝓpria bonoꝝ. qꝛ nullꝰ ſine ea eſt vere bonꝰ. ꝛ oīs bonꝰ
cā hꝫ. Sz grā gratis data eſt cōis bonis ꝛ malis. Nam
ꝓphete fuerunt aliq boni vt Iſaias. Hieremias ꝛ hmōi.
Alij mali. vt Balaā. ſaul. Alij miracula fecerūt vt apli.
fecerūt ꝛ magi pharaonis reprobi. Et iō q qs nō hēat
nō hꝫ triſtari. ex q cū ea pt eſſe malꝰ ꝛ ſine ea eſſe bonus
Scdo grā gtū faciēs ē qdā donū hituale in aīa ſm
tho. i. ij. q. cx. vel qdā influxꝰ ſeu radiꝰ a diuina luce infuſꝰ
in aīa ad ſui vtilitatē. qd qdē ſp pmanet in aīa faciēs eā
deo gratā. ꝛ opa eiꝰ bona ꝛ meritoria. Semp dico pma⸗
net. niſi qs ſe ea puet. h aūt accidit p qdlibꝫ mortale. Cū

Nota grām eē duplicem.

ei qs aliqd eoꝝ ppetrat ex toto amittit grām. nec ē i ſua
ptāte eā recupare. niſi deꝰ ſua mīa eā infūdat qd facere
ſolet. reuertēdo pctōrē ad pniam. Ro. v. Juſtificati gtis
grā ipiꝰ. Alias aūt deꝰ nūq; aufert hoī grām ſine cul⸗
pa ſua. Sz grā gtis data diuidit in nouē genera. vt
ponit apls. i. Coꝝ. xij. vbi ait. Diuiſiōes graꝝ ſūt. idem
dñs ſcz dator eoꝝ. Alij dat p ſpm̄ ſermo ſapie. Alij ꝛc.
Et hmōi grē nō ſūt in aīa p modū hitꝰ fixe. ſz p moduz
paſſiōis trāſeūtis. Nā illi q ſūt vere ꝓphete nō hñt cōti⸗
nue ꝓphetiā in mēte. vt ꝓphetēt ad placitū ſuū. ſpūſſcūs
tāgit corda eoꝝ. Uñ ꝛ helizeꝰ dixit de ſunamite. Aīa eiꝰ
in amaritudine eſt ꝛ dñs celauit a me. Silr q faciunt
miracula. non ſp pñt ea facere ad libitū. Sz qn̄ deꝰ dat
eis talē vtutē. Uñ ꝛ ſubtrahit iſta grā gtis data ſine cul
pa habētis. Tertio differūt. qꝛ grā gtū faciētē q habꝫ
oēs eiꝰ ptes. i. effectꝰ ad ſalutē nccrios vt vtutes q ab ea
pcedūt oēs poſſidet. Sz grām gtis datā nulli ſimł hñt
oēs ptes eiꝰ. Sz qs hꝫ ꝓphetiā. aliꝰ vtutē faciēdi miracu
la. alter ſermonē ſapie vel ſcie. Et ſi aliqs haberet plura
ex his. nō ſił ea hꝫ. Solꝰ xps fuit q oēm ꝛ ſūmū graduz
oīs grē ſp habuit vtriuſq;. Et de h dr pe. di. ij. qrenduz.
ꝛ Jo. i. dr. Plenū grē ꝛ vitatis. Quia igit grā gtū faciēs
eſt illa q ē nob nccria. iō hāc poſtulat ps. xlij. di. Emitte
ꝛc. Ubi tria nota. Precioſitatē eius admirandam. ibi.
Emit. lu. tuā ꝛ vi. tuā. Operoſitatē eiꝰ ꝯſectādā. ibi Ip
ſa me dedu. ꝛc. Felicitatē ex ide āplexādā. ibi. et ad. i ꝛc.

De grā gtis data.

Primū ſcz nobilitas. §. II.

ꝛ pcioſitas grē ptꝫ ex h q aſſilat luci. Emitte inqt lu. t.
Sz qd pcioſiꝰ luce eſſe valet. cū ipe deꝰ lux dicat. i. Jo. i.
Deꝰ lux ē ꝛ tenebre in eo nō ſūt vlle. Eſt tn̄ deꝰ lux icrea
ta ꝛ eſſentialis. grā aūt lux creata ꝛ accidētalis p quā ip
ſa lux increata. ſeu vitas ꝛ vbū diuinū nob mittit ꝛ hē
tur. vñ poſt lucē ſubdit. Et vitatē tuā ſcz mitte. De ipa
grā loqns petꝰ in canoni. ſua ait. Maxia ꝛ pcioſa no⸗
bis donauit ſcz deꝰ vt ſimꝰ diuine nature ꝯſortes vꝫ p
lucē grē. Sz vt magis clareſcat pcioſitas grē notabi
mus. xij. ꝓprietates eiꝰ ad ſilitudinē lucis materiał. Pri⸗
mo eſt pmitiua in exordijs. Scdo ē mltiplicatiua i me
dijs. Tertio ē reductiua a deuijs. Quarto ē declaratiua
in dubijs. Quito ē letificatiua i gaudijs. Sexto ē pene
tratiua in diaphonis. Septio ē ſtati ſparſiua i ſpacijs
Octauo ē coinqnatiua a ſpurcicijs. Nono ē illuiatiua
in tenebris. Decio ē ꝯfortatiua in egris. Undecio ē aug
mētatiua in radijs. Duodecio ē decoratiua in eſſentijs.

Grā ꝯpatur luci.

De pmo dr ſap. Prio oim creata ē lux. Qd declarat
moyſes di. q pmo dieꝝ oiꝫ dixit deꝰ. Fiat lux. ꝛ facta ē
lux. Hāc lucē dr mgr i hiſto. ſcolaſt. fuiſſe qndā nubē lu
cidiſſimā q exercuit offm̄ ſol vſq; ad qrtā diē qn̄ creatꝰ
eſt ſol. Sz alij ſubtiliꝰ dicūt hāc lucē fuiſſe ſolē creatū tē
in forma ſua ſubali ꝛ materiali. Sz qrta die additā fuiſ
ſe ei qndā ꝓprietatē accidētalē cuiꝰ reſpectu dr factꝰ cuz
luna ꝛ ſtellis. Aug. adhuc pfūdiꝰ dic naturā angelicā pri⸗
tū ꝯformatā ſcz luce grē ꝯſūmate ꝛ ꝯfirmatā in glia ad
deū ꝯūſā ꝛ ſepatā a tenebris maloꝝ q de celo ceciderūt.
Quōcūq; mō accipiat lux ē pma in exordijs dieꝝ. Sic
lux grē ē pmū donū qd cōicat deꝰ creature rōnali. vt va
leat eū poſſidere. Et poſtea apls in ſuis eplis pncipiuz
ſalutatōis a grā exordit di. Grā vob ꝛ pax a deo patre
ꝛ a dño ieſu xpo. Hāc eis p oibꝫ optās vt pcioſiꝰ oībus
Tota ei vtꝰ nature nō poſſet vnā aīam ducere ad gliaz.
Sz miimꝰ gdꝰ grē eā pducit ad illā. Et iō bñ dr Amb.
Potior ē grā q̄ natura. de ꝯſe. di. ij. reuera. Scdo lux
eſt mltiplicatiua i medijs. Uidēꝰ ei q d mane orto ſole
luxꝰ ē i oriēte i occidēte meridie ꝛ ſeptētriōe. qnio d no
cte qn̄ ſol curſū ſuū i hemiſpio qd ē iſra nos ꝯplet. mlti
plicāt radij eꝰ vſq; ad celū. ꝛ reūbati i lūā ꝛ ſtellas. fac

eas luīoſas.q̄ ex ſe p̄cipue luna nō hȝ lumē ſȝ a ſole reci-
pit. Et illa reuberatio in lunā facit nos videre lunam et
ſtellas qn̄ aer ē ſeren⁹. Sȝ nō ita illuiat aerē ſicᷓ i die p-
pter nimiā diſtātiā. In die aūt cū ſol apparet ſup noſtꝝ
emiſperiū ex reuerberatōe radiꝝ ei⁹ ſup terrā illuiatur
aer vehemēter ꝓpter ꝓpinq̄tatē aeris ad ipam reuerbati-
onē. Sȝ aer diſtās mlt̄ū a terra paꝝ illuiaꝛ ⁊ ē tenebro
ſus ſicut de nocte. Eſt ḡ lux mlt̄iplicatiua in medijs illu
minatis. Lux aūt grē illuiat oīa opa nr̄a q̄ debite fiunt
vt ſint meritoria.q.ſūt tanq̄ȝ media ꝑueniēdi ad patriā.
Si loq̄ꝛ.ſi comedit.ſi ambulat.ſi opaꝛ.ſi ad dormiēduȝ
accedat debita intētiōe.in oībꝫ mereꝛ.vn̄ Gre. Nec ſom
nus ſctōꝝ vacat a merito. Sine grā aūt nulla opa ele-
moſine.abſtinētie.⁊ hmōi.ſūt meritoria vite eterne. Un̄
aug.de pe.di.iij.Credendū eſt vt cū grā xp̄i deſtruxerit
mala pc̄ta.i.pctā.etiā remūeret bona.ſcȝ q̄ q̄s facit in ea.
⁊ q̄ fecerat ꝓus ante lapſum i pctm̄. verꝫ q̄uis bona fa-
cta extra grām nō valeāt ad vitā eternā.nō tn̄ dȝ pctōꝛ
dimitterꝛ q̄n oē bonū qđ p̄t faciat. qꝛ valēt ad mlt̄a alia
bona.⁊ p̄cipue ad diſponēdū ad grām. Un̄ dꝛ de tn̄.de
pe. di.v.falſas.Quicq̄d boni pōt facere hortamur vt fa
ciat vt de⁹ cor ei⁹ illuſtret ad pn̄iam.ſ.p grām. Tertio
lux ē reductiua a deuio. Sic ait ſaluatoꝛ ⁊ experiētia docȝ
Qui ambulat in nocte offendit.qꝛ lux nō ē in eo. Jo.xij.
Offendit aūt aliq̄d in pingēdo vel lubricū patiēdo.vel
calcādo.vel viā rectā dimittēdo. Sȝ luce apparēte ꝑpen
dit deuium callē ⁊ reduciꝛ ad viā rectā. Nūq̄ȝ fuit aliq̄ſ
ita ſapiēs ſciā naturali vel morali.q̄ nō deuiauerit a via
recta ꝟtutū ſine luce grē xp̄i. Un̄ dicūt reprobi in iſer
no. Errauim⁹ a via ꝟitatis. Sol iuſticie nō illuxit nob.
Sap.v. Sic paul⁹ cū fuit in tenebris ignorātie ex luceȝ
grē deuiabat.ꝑſeq̄ns xp̄m cū fidelibꝫ ſuis.arbitrat⁹ ſe i
hoc obſequiū p̄ſtare deo. Sȝ eo appropinq̄nte damaſco
vt caperet xp̄ianos.circūfulſit cū lux de celo ⁊ p̄ſtrauit eū.
auferēdo ei ad tp̄s lucē corꝑalē.infudit ei lucē interne g̃
tie.⁊ reuocat⁹ eſt ad viā ꝟitatis ⁊ eē ſpūalis.vn̄ dicebat.
Grā dei ſum id qđ ſum.⁊ ad Gal.i.Cū autē placuit ei
q̄ me vocauit p grām ſuā.ꝯtinuo nō acq̄eui carni ⁊ ſan
guini. Quarto lux ē in dubijs certificatiua.qn̄ ē q̄s i
tenebris ⁊ dubitat de aliq̄ qđ obijciꝛ viſui.ſi eſt ꝟe qđ
exiſtimat.ad lucē certificaꝛ. Sic exm̄ habem⁹ de duabꝫ
meretricibꝫ ꝯtēdētibꝫ corā ſalomone.q̄ꝝ ſcȝ vna ꝟa mr̄
ſupuiuētis dicebat.Cū ſurrexiſſem mane vt darē lac fi-
lio meo apparuit mortu⁹. Sȝ clara luce deꝑhēdi hūc n̄
eſſe filiū meū.iij.Reg.iij. Sic lux grē clarificat mētē in
dubijs.qꝛ inſtigat hoīem vt a ſapiēte illuſtreꝛ.⁊ ſi nō hȝ
quē ꝯſulat ipm lumē grē docet.i. Jo.i. Unctio.i.gratia
ſpūſſcti docebit vos de oībꝫ ſcȝ neceſſarijs ad ſalutē.pro
bat ex h̄ b.tho.i.ſe.q̄ nō pōt q̄s extra grām ꝯſtitut⁹ mlt̄
tū manere q̄n labaꝛ in alia mortalia. Cui⁹ rō ē.qꝛ freq̄n
ter occurrūt hoī caſus repētini ⁊ dubij.in q̄bꝫ oȝ ſubito
cape determinatōem faciēdi vel nō faciēdi aliq̄d. nec hē
bit quē ꝯſulat.In repētinis aūt cōiter hō opaꝛ ſm hitū
p̄cōceptū ⁊ finē ſibi p̄ſtitutū.Qui aūt eſt ex grām hȝ vi
cioſum hitū.⁊ p fine vltio ꝯſtituit ſcȝ aliud q̄ȝ deū. Un̄
ſm hi.ū vicioſū deliberat in dubio peccās ꝯ deū. Et io
bn̄ dic apl's ad Heb.xiij. Optimū ē gratia ſtabilire cor.
Quīto lux ē letificatiua,ꝓuerb.xv. Lux oculoꝝ letifi-
cat aiam. Et Eccs.xi. Delectabile ē oculis videre ſolem.
Un̄ ⁊ magi cū inſpexerūt lucē ſtelle quā amiſerāt.vidē
tes ſtellā gauiſi ſūt gaudio magno valde. Mat.ij. Sȝ ⁊
aues videm⁹ q̄ de nocte ſilēt.cū aūt lux aurore exſurgit
incipiūt cātare modulis ſuis q̄ſi letātes. Nullū tale gau
diū q̄le adminiſtrat lux grē.ꝓpter qđ de ſapiā q̄ ē lumē
grē dꝛ Sap.vij. Nō hȝ amaritudinē ꝯuerſatō illi⁹ neq̄ȝ
tediū ꝯuict⁹ illi⁹.ſȝ gaudiū. Sexto ē penetratiua i dia
phonis. Nā cū corp⁹ ſolare ſit in celo qđ ē ſolidū radi⁹

ei⁹ penetrat eos.ſicᷓ etiā penetrat feneſtrā vitreā intrans
domū abſq̄ȝ ſciſſiōe ei⁹.vn̄ dꝛ Eccī.xliij. Sol illuīnans p
oīa reſpexit. Sic grā ſpūſſcti facꝛ penetrare oīa.ſm illud
apl̄i. Spūs oīa ſcrutaꝛ etiā ꝓfūda dei. Facit etiā ſcrutari
totā vitā ſuā.⁊ nō ſolū pctā magna ſȝ mīmas cogitati
ones ⁊ affectōes inordiatas recoḡſcēs deflet. accidit de
grā copioſa ſicᷓ de radio ſolis. in q̄ in aliq̄ loco reuerbe-
rāte apparēt inumeri athomi.i.minutiſſimi puluiſculi.
Ubi aūt radi⁹ nō reuerbat null⁹ talꝛ apparet. ita vbi ra-
di⁹ grē illuſtrat.mēs inumeros i ſe defect⁹ coḡſcit. Exm̄
de paulo q̄ cū dixiſſet. Pl⁹ oībꝫ laboraui. nō aūt ego ſed
grā dei mecū ait.i.ad Thi.i. Uenit ieſus pctōres ſaluos
facere.q̄ꝝ pm⁹.i.maxi⁹ ego ſum. Septio lux ſubito
ſpgiꝛ.Cū eni de mane ſol oriꝛ. ſubito radi⁹ ei⁹ diffūdiꝛ
vſq̄ȝ ad occidēte ſine mora. Propterea dixit dn̄s ad iob
Si ſcis p quā viā ſpargiꝛ lux.q.dicat.nō vales ſcire.qꝛ
nō paulati ſȝ ſubito diffundit radiū. Sic grā ſpūſſcti
facꝛ hoīem ꝓmptū ⁊ velocē nō tardū ad bn̄ faciēdū. In
cui⁹ ſignū dꝛ Act.ij. Fact⁹ ē repēte de ce.ſo.tāq̄ȝ aduen.
ſpūs vehe. Ubi dicꝛ glo. Neſcit tarda molimina ſpūſſcti
grā. Et ex h̄ p̄t q̄s aliqualꝛ ꝯiecturare ſi grām dei hȝ.qꝛ
vt dꝛ phs in li.ethi. Signū hit⁹ acq̄ſiti ē ꝓmpte ⁊ facili
ter opari. Octauo lux ꝑſeruat a ſpurcicijs.nā radius
ſolaris trāſiēs p lutū ⁊ q̄cūq̄ȝ īmūda nō coinq̄naꝛ ſȝ p-
manet in ſua puritate. Silꝛ grā q̄ ē in ſacris q̄ admini
ſtraꝛ p malos miſtros. Uiq̄ȝ nō maculaꝛ vel minuitur
ꝓpter maliciā miſtroꝝ. Et h̄ ē qđ ait aug.i.q.i. Spūal
ꝟtus ſacri vt lux puriſſima p īmūdos trāſiēs nō coinq̄
naꝛ. Sȝ ⁊ illi q̄ hn̄t dei grām dū in ea ꝑmanēt.⁊ ſi ꝯuer
ſenꝛ inter peſſimos.ꝯſeruanꝛ in ſua bonitate ⁊ nō ꝑmit
tūt ſe maculari malis exēplis alioꝝ. Sine grā etiā loca
ſolitaria nō p̄ſeruāt a pctīs.qđ Gre.oñdit di. Quelibȝ
occulta loca aīaȝ ſine grā ſaluare nō pn̄t ſcȝ a pctīs. Nā
⁊ loth in ciuitate ſodomoꝝ iuſt⁹ fuit in grā ſcȝ ꝑmanēs
in mōte peccauit.di.xl.q̄liber. Nono lux ē illuīatiua et
p ꝯn̄s expulſiua tenebraꝝ. Nō ē aliud tenebre q̄ȝ ꝑuatō
lucis. Eſa.ix. Ambulātibꝫ in regiōe vmbre mortꝭ lux or-
ta eſt eis.q̄ ſcȝ tenebras toleret. Lux grē ſine dubio tollit
oēm tenebrā pctī mortalis.qđ vtiq̄ȝ obtenebrat mentē
⁊ ꝑducit ad tenebras infernales. Quāuis ei grā gratuȝ
faciēs ꝯpatiaꝛ ſecū venialia.nec ea ſp tollat. nullū tamē
mortale ſecū patiꝛ.ſȝ qđlibȝ expellit īmediate. vt ſuū ꝯtrā
um oīno.vn̄ apl's ad Tytū. Apparuit grā dei ſaluato-
ris nr̄i ⁊c. Juſtificati ḡtis grā ipi⁹. Juſtificaꝛ aūt q̄s p
expulſionē ſeu remiſſionē pctōꝝ.⁊ h̄ ē p grām. Illuiat q̄
q̄ȝ mētē de agēdis. Et de ꝯſe.di.iiij. Placuit.dꝛ p grām
apiꝛ nobis ītelligētia mandatoꝝ dei. Decīo ē lux ꝯfor
tatiua ſeu corroboratiua egris. Pȝ p experiētiā. qꝛ de no
cte qn̄ radi⁹ lucis ſolaris nō ē ſup terrā infirmi deterius
ſe hn̄t. Qn̄ etiā aer ē pluuioſus vel nebuloſus. etiā ſani
ſūt magis debiles.q̄ȝ cū aer ē ſeren⁹ ⁊ clare illuiaꝛ. Sic
lux grē fortificat hoīeȝ ad bn̄ opādū. Ro.viij. Ip̄e ſpūs
adiuuat īfirmitatē nr̄am ſcȝ grā ſua.vn̄ Aug. Sine ip
ſo opante vt velim⁹ ⁊ coopante vt faciam⁹.nulla bona
opa valem⁹. Opaꝛ aūt ſm tho.p grām.⁊ coopaꝛ. Et p
heretico anathematizaꝛ q̄ aſſerit q̄ grā ſolū docet. quid
agēdū.lꝛ iuuat ſolū vt meli⁹ bonū faciā⁹. ſȝ ēt ſine ea poſ
ſum⁹ bn̄ ⁊ meritorie facere. Ip̄a grā tāti vigoris ē et ita
corroborat. vt mīm⁹ grad⁹ ei⁹ ſit ſufficiēs ad vicēdū oēȝ
tētatōȝ.⁊ ſufferēdū oēȝ tribulatōȝ mōi.ſcq̄ndo iſticū e⁹
Un̄ ⁊ paulo ſtimulū ſiue tētatōȝ carnis patiēti.ſȝ grē.
in moralꝛ. Siue īfirmitatꝭ corꝑalꝛ. ſȝ aug. ſup pſalterium
dctm̄ fuit.ij.Coꝝ.xij. Suffic tibi grā mea ſcȝ ad vicēdū
tētatōem ⁊ ſufferēdū īfirmitatē. Eſt lux vndecīo augm̄
tatiua i radijs.qꝛ augeꝛ a mane i meridiē. vn̄ Eccl. dici-
es diē ſupat.⁊ lux lucē.maior ei lux appet ſeu magꝭ illuī
nat⁹ aer hora.iij.q̄ȝ.j.⁊ meridie mgꝭ q̄ȝ hora.iij.qꝛ radi⁹

ſolaris magis directe reuerberat terrā. Sic lux grē cōti nue augeẗ vel habitualr̄ vel diſpoſitiue ab electis ꝑ qōlꝫ hẽt ꝟtuoſum opus diſpoſitiue augeẗ. ſic̄ ⁊ corp9 hūanū ꝑ qualibet comeſtionē diſponiẗ ad augēdū. dū eſt ī ſta tu augm̄ti. ⁊ ſi ñ actu augeaẗ ꝑ qualibꝫ ꝓū. iiij. Juſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplendēs ꝓficit ⁊ creſcit vſqꝫ ad ꝑfectū di em. Exponit Gre. ſuꝑ ezech. de ꝯuerſatōe electoꝝ dei q̄ creſcūt ꝑ bona oꝑa in grā vſqꝫ ad diē clarā glīe. Infiniti ſunt grad9 grē. ⁊ q̄to q̄s magis in ea ꝓficit. tāto magis videt q̄tū ſibi deeſt. ⁊ iō laborat vt creſcat cognoſcēs ꝑ ſicere. hinc ⁊ apl's ad Phil. Que retro ſūt oblit9 ad bra uium ſeq̄r ſuꝑne vocatōis. Duodecimo. lux eſt deco ratiua corpoꝝ. Dicit̄ enī corp9 pulchrū. qō habet debitā mēbroꝝ ꝓportionē cū q̄dā refulgētia. Vñ ⁊ ſi corp9 eſſet bñ ꝓportionatū nō haberet claritatē. ſic̄ corpa theucroꝝ vel ethiopū nō eſſent pulcra. Et iō vt dicūt doct. vt oꝑa ſua q̄ factur9 erat pulcra apparēt. inchoauit a luce. ita et lux grē decorat oꝑa hūana. lumē rōnis cū q̄s oꝑaẗ ſ̄m eandē aliq̄ntulū decorat. ſꝫ nō ꝑfecte. Sꝫ lux grē addi tū ꝑfecte. vñ apl's. Eram9 aliq̄n tenebre. nūc aūt lux in dño. vt filij lucis ambulate. ſic̄ ⁊ xp̄s docuit. lux vera fi lios ſuos dicēs. Sic luceat lux vr̄a corā hoīb9 ⁊c̄. Mat thei. v. Et ſap. dr̄. O q̄ꝫ pulcra ē caſta generatio cū clari tate. Generatio caſta ē oꝑatio generata ſeu ꝓcedēs ab in tellectu. vt a viro legitio ſeminante volūtate. bonū cogni tum vt in vxorē. nō in ſenſualitatē ancillā ꝑ errorē. quia tū cadultera. Et talis oꝑatio rōnis cū claritate grē. vti q̄ꝫ eſt valde pulcra. Quid pulcri9 vita xp̄ianoꝝ. Hinc b. amb. in examerō. Illa aīa a deo pingiẗ q̄ hꝫ in ſe ꝟtutū grām renitētē ſplēdorē q̄ꝫ pietatis. Illa aīa bñ picta eſt. in q̄ elucet diuīe oꝑatōis effigies. Illa aīa bñ picta ē in qua ē ſplendor glīe ⁊ pr̄ne imago ſubē. ſ̄m hāc imaginē que refulget pictura p̄cioſa eſt. de pe. di. ij. illa. Cum ipſis ergo luce grē mittiẗ a deo veritas dei filius.

De gratie oppoſitate

Secūdū principale. §. III.

ſcꝫ oppoſitas q̄ ab ea ſequiẗ notaẗ cū dr̄. Ipa me dedu xerūt. ipa ſcꝫ grā ⁊ ꝟitas. de vno ad aliud me deduxerūt Et q̄ ſint iſte vie ꝑ q̄s gratia ducit oñdit ps̄. di. Ibūt d̄ ꝟtute in ꝟtutē. i. de oꝑe vni9 ꝟtutis ad op9 alteri9 ꝟtutis Nō enī decet ſꝑ ſe exercere in oꝑe vni9 ꝟtutis. Sꝫ aliq̄n in oꝑe fidei q̄nqꝫ in oꝑe ſpei. q̄nqꝫ in oꝑe caritatis. vl' de ꝟtute infuſa ꝑ grām q̄ ſubito generaẗ in ꝟtutē acq̄ſitaꝫ habituatā ꝑ ꝯſuetudinē. Ex opib9 ei freq̄nter m̄ltipli catis caſtis ⁊ iuſtis ⁊ ꝯſtātib9 ꝑſeuerādo efficimur caſti iuſti. fortes. ⁊ hmōi. Uel de vna eadē ꝟtute imꝑfecta. in ꝟtutē ꝑfectiorē. Nemo enī repēte fit ſumm9. ſed a mini mis q̄ſqꝫ inchoat vt ad maiora ꝑueniat. Grad9 ei eſſe in ꝟtutib9 pulcre ⁊ diffuſe oñdit Gre. de pe. di. ij. Dū ſan ctam eccleſiam. ibi vide.

Quantū ad tertium. §. IIII

ꝑncipale qō eſt ꝯſecutio eterne felicitatis ait. Adduxert ſcꝫ demū in monte ad montē ſctm̄ tuū altiſſimū glorie. vbi ſūt plēs māſiones differētes ſcꝫ p̄mioꝝ. ⁊ hec ſunt tabnacula dei in q̄b9 habitat in glīa. Nā ait ps̄. lxxxiij. Grām ⁊ glīam dabit dñs. q̄ grā ducit ad glīam. Notā

De gratie acceptiōe multiplici.

dū aūt q̄ grā ſumiẗ tripl'r vt notat Archidia. poſt Ale xan. ſuꝑ ca. grā. i. q. i. Prīo mō dr̄ grā donū dei increa tum qō gratis daẗ nobis. i. ipē ſpūſſctūs gratis dās. de qua p̄t intelligi illud apl'i. Grā dei in me vacua nō fuit Scdō dr̄ grā donū in nobis ꝯcreatū. i. q. i. ſum9 ad ima ginē dei. ⁊ h̄ cōe om̄ib9 hoīb9. de q̄ p̄t intelligi illō apl'i. Grā dei ſꝑ in me manet. Nō enī pōt hoc tolli cū natu rale ſit. Tertio dr̄ grā donū infuſum a deo. faciēs aīam deo gratā ⁊ oꝑa ei9 meritoria. de q̄ dr̄ ad Ro. vi. Gratia dei vita eterna ſcꝫ habeẗ. Quarto dr̄ grā p̄m9 effectus grē p̄dicte poſt lapſū. i. remiſſio pctōꝝ. ⁊ ſic ſumiẗ in pri cipio eplāꝝ pauli cū dr̄. Grā vobis ⁊ pax a deo prē ⁊c̄. dic̄ glo. i. remiſſio pctōꝝ ⁊ recōciliatio ad deū. Quīto dr̄ grā p̄m9 hit9 ꝟtutis. in q̄ manifeſtaẗ grā. i. fides. ad He bre. vlt. Optimum ē grā ſtabile cor. glo. i. vt hēatis fidē ꝑfectā. Sexto dr̄ grā donū p̄rogatiue grē ſeu dignitatꝫ vt ſacer ordo. i. ad Thi. iiij. Noli negligere grām q̄ data eſt tibi ꝑ impoſitōem man9 p̄ſbyterij. ⁊ de hac intelligiẗ illō ca. i. q. i. grā. infra c. iij. ⁊ īfra ti. xv. c. xix. Septīo dr̄ grā grē ſignū ſeu g̃tis data. vt ꝓphetia. oꝑatio miracu loꝝ. ⁊ hmōi. de q. i. Coꝝ. xij. Diuiſiōes grāꝝ ſunt. idē vo dñs ⁊c̄. Illa enī oꝑa ſūt ſigna q̄ in talꝫ ſit grā. nō tñ ſeꝑ poſito ſigno poniẗ res. Octauo dr̄ grā qōcūqꝫ donum alteri cōicatū. nō tñ oīb9. ſiue tp̄ale vt diuitie. ſiue ſpūa le vt ſcīa. Et de hac dr̄. i. Pe. iiij. Unuſq̄ſqꝫ ꝓut accepit grām in alterutꝝ illā admīſtrātes vt boni diſpēſatores multiformes gratie dei. Nono dr̄ grā vita eterna. quia maxie g̃tis daẗ iux̄ illud. Joh. i. De plenitudine ei9 nos oēs accepim9 grām ꝓ grā. glo. i. grām glificatiōis ꝓ grā ſctificatōis. ⁊ Zach. iiij. Exeq̄bit grām grē. Decīo dr̄ g̃ tia q̄dā ꝟtus moralis q̄ a phis dr̄ g̃titudo ſcꝫ de bñfici is receptꝫ. apl's. ij. ad Theſ. ij. In oīb9 grās agite. Unde cimo dr̄ grā beniuolētia alic9 ad alteꝝ. Sic dr̄ in Geñ. xxxix. q̄ ioſeph inuenit grām corā dño ſuo. ⁊ poſtea co rā ꝑncipe carcerꝫ. Ad oīa iſta p̄t adaptari illō. ij. Coꝝ. vj. Hortamur vos ne in vacuū grām dei recipiatis. De noe etiā dr̄. Geñ. vj. q̄ iuenit grām corā dño. i. beniuolētiaꝫ.

De eſſentia gratie. Capl'm. ij.

Gratia gratuꝫ faciens

Grā g̃tū facientꝫ q̄d ſit.

eſt q̄dā q̄litas ſeu hitus ſuꝑnaturalis infuſa a deo in eſſentia aīe vt in ſubiecto. ſine merito creature. real'r differēs a ꝟtutib9 infuſis. faciēs creaturaꝫ deo gratam. ⁊ oꝑa ab ipa ꝓcedētia vite eterne meritoria. Ubi p̄mo ſciēdū ſ̄m be. tho. i. ij. q. cx. ar. i. q̄ grā ſ̄m cōeꝫ modū loq̄ndi tripl'r ꝯſueuit accipi. Prīo mō ꝓ dilectōe alic9. ſic̄ ꝯſueuim9 dicere. Iſte miles hꝫ grām regis. i. rex hꝫ eū g̃tū ⁊ amat. ſ̄m q̄ dr̄ Geñ. xxxix. q̄ dñs dedit grāꝫ ioſeph in ꝯſpectu ꝑncipis carcerꝫ. Scdō mō ſumiẗ ꝓ aliq̄ dono g̃tis dato. ſic̄ ꝯſueuim9 dicē. Ego facio tibi ta lē grām. ꝓpter qō dr̄ Ecci. xxix. Grāꝫ fideiuſſoris ne ob liuiſcar̄. i. ſeruitiū fideiuſſoris. Tertio mō ꝓ recōpēſati one bñficij g̃tis dati. ſ̄m q̄ dicim9. grās ⁊ agē ⁊ hr̄e ꝓ bñficijs. Ad qō etiā apl's hortaẗ. ij. ad Theſ. ij. di. In oī b9 grās agite. Hoꝝ triū ſcdōꝫ depēdet ex p̄mo. Ex amo re ei quē aliq̄s hꝫ ad aliū. ⁊ g̃tū hꝫ ꝓuenit q̄ dat ſibi ali qō donū g̃tis. Ex ſcdō ꝓcedit tertiū. q̄ ex bñficijs g̃tis receptis ꝯſurgit grāꝝ actio. Quārū ad duo vltia mani feſtū ē q̄ grā ponit aliq̄d in eo q̄ grām accepit p̄mo. ſ. ip ſum donū g̃tis datū. ſcdō ipi9 recognitōem. Sꝫ q̄tum ad p̄mū ē drñia īter grāꝫ dei ⁊ grāꝫ hoīs. nā q̄ bonum creature ē ex volūtate diuīa. iō ex dilectōe dei q̄ vult cre ature bonū ꝓfluit aliqō bonū ī creaturā. Sꝫ voluntas hoīs mouetẗ ad amādū ex bono p̄exiſtēte ī reb9. Et idē ē q̄ dilectio hoīs nō total'r cauſat bonitatē rei. ſꝫ p̄ſuppo nit eā in toto vel in ꝑte. Patet igiẗ q̄ qualibet dei dile ctōnē ſequiẗ aliqō bonū in creatura creatū ſꝫ q̄nqꝫ. ñ tñ dilectōi eẗne bonū coeẗnū. ſꝫ ſ̄m h9 hōi drñiaꝫ differēs.

Acceptio triplex.

Conſideratur dilectio. §. I

dr̄ ad creaturam duplex. Una q̄dē cōis ſ̄m quā diligit oīa q̄ ſūt vt dr̄ ſap. xi. Spālis ſ̄m quā trahit creaturaꝫ rōnalē ſuꝑ ꝯditōꝫ naẗe ⁊ ꝑticipatōꝫ diui bōi. Et ſ̄ꝫ hāc dilectōꝫ dr̄ de9 aliquē dilige ſimpl'r. q̄ ſ̄m hāc dilectōeꝫ vult de9 ſimpl'r creaẗe bonū eẗnū qō ē ipē. ſic igiẗ ꝑ hoc dr̄ hoīem grām dei hr̄e. ſignificaẗ qōdā ſuꝑnaẗale a deo

ꝓueniēs in homīe. Q̄uis tñ gr̄a dei dicit̄ ipa eterna dei
dilectio, ſed de gr̄a habituali q̄ eſt in homīe nūc eſt ſcḋo
que gr̄a dicit̄. q2 gratis dat̄ a deo ſine meritis recipien
tis. Gr̄a aūt tertio mō accepta ſcʒ p̄ recognitōne bn̄ficij
eſt v̄tus moralis. de qua. s. in ti. de iuſticia. in ca. de gr̄a.

Q̄ḋ aūt gratia ſit que .§. II

dam qualitas in aīa oſ̄ndit̄ p̄ hoc qḋ dic̄ glo. ſup illḋ pſ
liij. Exhilaret faciē in oleo. Gr̄a eſt nitor aīe ſcḋm ꝯcili
ans amorē. Nitor aūt aīe eſt q̄dā qualitas. ſicut pulchri
tudo corpis eſt qualitas. Sʒ p̄ hui9 declaratōe dic̄ be.
tho. i. ſe. q. cx. ar. ij. q̄ vt dcm̄ eſt in eo q̄ dicit̄ gr̄am hr̄e.
ſignificat̄ eſſe quidā effect9 gratuitate volūtatis dei. Ex
gratuito aūt volūtate dei hō iuuat̄ dupl̄r. Uno mō in
q̄tū aīa hoīs a deo. ad aliqḋ cognoſcendū. volendū. vł
agendū illuminat̄. Et hoc mō ipe gratuit9 effect9 in ho
mine nō eſt qualitas ſʒ quidā mot9 aīe a deo. Alio mō
adiuuat̄ hō ex gratuita dei volūtate ſcḋm q̄ aliqḋ habi/
tuale donū a deo aīe infundit̄. Et h̄ iō. q2 nō eſt ꝯueni/
ens q̄ de9 min9 ꝓuideat his q̄s diligit ad ſupnaturale
donū. q̄ʒ creaturas q̄s diligit ad naturale bonū ꝯſeq̄n/
dū. Creaturis aūt naturalib9 ſic ꝓuidit. vt nō ſolū mo/
ueat eas ad act9 naturales ſʒ etiā largiat̄ eis formas et
v̄tutes quaſdā naturales q̄ ſunt p̄ncipia actuuʒ. vt ſcḋm
ſeipas inclinent̄ ad hm̄ōi motus q̄b9 a deo mouent̄. ſi/
unt creaturis generales 7 faciles ſcḋm illud Sapiē. viij.
Diſpōit oīa ſuauiter. Multo igit̄ illis q̄s mouet ad cō
ſequendū bonū ſupnaturale eternū infundit aliq̄s for/
mas ſeu qualitates ſupnaturales. ſcḋm quas ſuauiter et
ꝓmpte ab ipo moueant̄ ad bonū eternū ꝯſequendū. Et

Gr̄a dei i aīaʒ agit.

ſic donū gr̄e q̄litas quedā eſt. Agit aūt gr̄a in aīam p̄
modū cauſe formalis. ſicut albedo facit albū. 7 iuſticia
iuſtū. Et ſcḋm q̄ aīa impfecte pticipat diuinā bonitateʒ.
ipa pticipatio diuine bonitatis que eſt gratia impfectio
ri mō habet eſſe in aīa q̄ʒ aīa in ſeipa ſubſiſtat. Et tñ gr̄/
tia nobilior q̄ʒ natura aīe inq̄ʒtū ē expſſio vel pticipatio
diuine bonitatis. nō aūt q̄ʒtū ad modum eſſendi.

Gr̄a ē q̄litas i aīa

Q̄ḋ gratia differat .§. III

a v̄tutib9 infuſis. ꝓbat̄ p̄ hoc. q2 fides 7 ſpes pn̄t habe/
ri ſine gr̄a. qḋ eſſe nō poſſet ſi idē eſſent cū ea. Et de ca/
ritate dicit be. Aug. q̄ gr̄a ꝓuenit charitatē. ſed ſi idem
eſſet cū ea nō poſſet ꝓuenire. Pro cui9 declaratōe dic̄ be.
tho. i. ij. q. cx. ar. iij. q̄ quidā poſuerūt idē eſſe gr̄am 7 v̄/
tutē ſcḋm eſſentiā. ſed ſolū ſcḋm rōem differre. q2 gr̄a dicit̄
ſcḋm q̄ facit hoīem gratū deo. vel q2 gratis dat̄. Uirtus
aūt dr̄ ſcḋm q̄ pficiat hoīem ad bn̄ opandū. Et h̄ videtur
ſenſiſſe mgr in. ij. ſen. Si q̄s recte ꝯſideret rōem v̄tutis
hoc ſtare nō pōt. q2 vt dr̄ phs in. vij. phiſic̄. Uirtus eſt
diſpoſitio pfecti. Dico aūt pfecti qḋ eſt diſpoſitū ſcḋm na
turā. Ex q̄ ptʒ q̄ v̄tus vniuſcuiuſq̄ʒ rei dicit̄ in ordine
ad aliquā naturā pexiſtentē. q̄n̄ ſcʒ vnūq̄ḋq̄ʒ ſic ē diſpo
ſitū ſicut cōgruit nature ſue. Manifeſtū eſt aūt q̄ v̄tu
tes acq̄ſite p̄ act9 hūanos ſunt diſpoſitōnes q̄b9 homo
ꝯueniēter diſponit̄ in ordine ad naturā qua eſt homo.
Uirtutes aūt infuſe diſponūt homīem altiori mō 7 ad
altiorē finē. Un̄ etiā oportet q̄ in ordine ad altiorē. hoc
aūt eſt in ordine ad naturā diuinā pticipatā. ſcḋm q̄ dici
tur. i. Pe. ij. Maxia 7 p̄cioſa nobis ꝓmiſſa donauit vt
p̄ hoc efficiamur diuine nature ꝯſortes. Et ſcḋm acceptio
nem hui9 nature dicunt̄ regenerari in filios dei. Sicut
igit̄ lumē naturale rōnis eſt aliq̄d p̄ter v̄tutes acq̄ſitas.
que dicunt̄ in ordine ad ipm̄ lumē naturale. ita 7 ipm̄
lumē gr̄e qḋ eſt pticipatio diuine nature. eſt aliq̄d p̄ter
v̄tutes infuſas que a lumīe illo deriuant̄ 7 ad illud or
dinant̄. vn̄ apl̄s ad Epheſi. v. Eratis aliq̄n̄ tenebre nūc
aūt lux in dn̄o vt filij lucis ambulate. Sicut enī virtu

Quō gr̄a differt a v̄tutib9 infuſis.

tes acq̄ſite pficiūt hoīem ad ambulādū lumini natura
lis rōnis ꝯgruēter. ita 7 v̄tutes infuſe pficiūt hoīem ad
ambulandū ꝯueniēter lumī gr̄e. Q̄ḋ aūt be. Aug. in li.
de ſpū 7 lr̄a nomīat fidē p̄ dilectionē opantē gr̄am. h̄ nō
eſt. q2 gr̄a ſit fides. ſed act9 fidei p̄ dilectiōem opantis ē
prim9 actus. p̄ quē gr̄a gratū faciēs manifeſtat̄. Reduci
tur aūt gr̄a ad primā ſpēm qualitatis. Nec tñ eſt idem
q̄ v̄tus. ſʒ habitudo quedā que ſupponit̄ v̄tutib9 infu/
ſis. ſicut earum principium 7 radix.

Eſt aūt ipſa gratia .§. IIII

in eſſentia aīe ſicut in ſubiecto nō in potētia aliqua aīe
qḋ ptʒ. q2 p̄ gr̄am regeneramur in filios dei. Sʒ genera
tio p̄us terminat̄ ad eſſentiā q̄ʒ ad potētias. Pro cui9
declaratōe dicit bea. tho. i. ij. q. cx. ar. iiij. q̄ ſi gr̄a eēt idē
qḋ v̄tus tūc oporteret eā ponere in potētia aīe. Sed ſi
differt realiter vt dcm̄ eſt. tūc nō pōt eſſe in potentijs.
ſʒ eſt in eſſentia. Sicut ḡ gr̄a ē p̄us v̄tute. ita oportet q̄
habeat ſuū ſubiectū p̄us potētijs aīe ſcʒ q̄ ſit in eſſentia
aīe. Sicut enī p̄ potentiā intellectiuā hō pticipat cogni
tiōem diuinā p̄ v̄tutē fidei. 7 p̄ potentiā volūtatis amo
rem diuinū p̄ v̄tutē charitatis. ita etiā p̄ naturā aīe pti
cipat ſcḋm quādā ſilitudinē naturā diuinā. p̄ quandā re
generationē ſeu recreatiōem. Et ſicut ab eſſentia anime
effluūt ei potētie. q̄ ſunt p̄ncipia opeꝝ. ita etiā a gr̄a ip
ſa effluūt v̄tutes in potētias aīe. p̄ quas potētie moue
tur ad actus v̄tutū. Et ſcḋm hoc gr̄a compat̄ ad volūta
tem vt mouēs ad motū. Et ſic gr̄a eſt p̄ncipiū meritorij
operis mediantibus v̄tutibus.

De diuiſione gratie. Cap lm. ij.

Quadruplex reptitur

diuiſio gr̄e. Pria eſt in gr̄am gratū facien
tem 7 gratis datā. Scḋa eſt in opantē 7 coḋ di
opantē. Tertia eſt in ꝓuenientē 7 ſubſequen gra
tem. Quarta diuiſio gr̄e gratis date in nouē genera quā
graꝝ. Et p̄ma eſt diuiſio realis. Pro cui9 decla. dic̄ bea.
tho. i. ij. q. cxi. O. cū gr̄a ad hoc ordinet̄ vt hō reducat
in deū ordine quodā. hoc qḋ quidā reducant̄ in deum
p̄ alios ſcḋm h̄ eſt duplex gr̄a. Una p̄ quā ipe hō ꝯiūgit̄
deo. 7 ſic eſt gr̄a gratū faciēs. Alia p̄ quā vn9 hō coope/
rat̄ alteri vt reducat̄ in deū. Hui9 aūt donū vacat̄ gra
tia gratis data. q2 ſup facultatē nature 7 ſupra meritū
pſone hoī ꝯcedit̄. Sʒ q2 nō dat̄ ad hoc vt hō ipe iuſti/
ficet̄. ſʒ poti9 vt ad iuſtificatōem alteri9 coopet̄. iō nō vo
cat̄ gratū faciēs. Et de hac apl̄s. i. ad Coꝝ. ij. Unicuiq̄ʒ
dat̄ manifeſtatio ſpūs ad vtilitatē. ſcʒ alioꝝ. De p̄ma
aūt dr̄ ad Epheſi. i. Gratificauit nos in dilecto filio ſuo
Ad hoc facit qḋ dic̄ Greg. ſup Ezech. de pe. di. ij. Pōt
diſcurſus atq̄ʒ mobilitas ſpūs ſic intelligi. In ſctoꝝ q̄p
pe cordib9 iuxta quaſdā v̄tutes ſemp̄ manet. Iux quaſ
dā receſſur9 venit 7 vētur9 recedit. In fide enī 7 ſpe atq̄ʒ
charitate 7 alijs bonis ſine q̄b9 ad celeſtē patriā nō po/
teſt p̄uenire. ſicut eſt hūilitas. caſtitas. iuſticia. atq̄ʒ mīa
pfectoꝝ corda nō deſerit. In ꝓphetie vero v̄tute doctrie
facūdia 7 miraculoꝝ exhibitōne electis aliq̄n̄ adeſt. alij
quādo ſe ſubtrahit. hec ille. Prima bona ptinēt ad grati
am gratū facientē a qua fluunt. Scḋa ad gratiam gra
tis datam vt patet inferius.

Secūda diuiſio gratie .§. I

cū in opantē 7 coopantē. que trahit̄ ex verbis Aug. di/
centis in li. de libero arbitrio 7 gr̄a. 7 ponit̄ in. ij. ſenten.
Deus coopando in nobis pficit. qḋ opando incipit. q̄a
ipe vt velim9 opat̄ incipiēs q̄ volētib9 coopat̄ pficiēs.
Opatōes aūt dei q̄b9 nos mouet ad bonū ad gr̄am pti
nent. Un̄ diuidit̄ i opantē 7 coopatē ipa gr̄a. Pro cui9

declaratiōe dicit be. tho. i. ij. q. cxi. ar. ij. Gr̄a vt dictū eſt ſupra dupl'r pōt intelligi. Uno mō p diuio auxilio. qui nos mouet ad bn̄ volendū ⁊ agendū. Alio mō p hītuali dono nobis diuinit' indito. vtroq3 aūt mō grā ꝯuenienter diuidit in opantē ⁊ coopantē. Opatio eī alicuius effect' nō attribuit mobili ſ3 mouēti. In illo ḡ effectu i quo ſolū mens nr̄a eſt mota ⁊ nō mouēs opatio deo attribuit. ⁊ ſm hoc dr̄ gr̄a operans. In illo aūt effectu in q̄ mens nr̄a ⁊ mouet ⁊ ſe mouet. opatio nō ſolū attribuit deo ſ3 ⁊ aīe. Et ſm hoc dr̄ gr̄a coopans. Eſt aūt i nobis duplex actus. Prim' interior volūtatis. Et q̄ztū ad iſtū actū voluntas ſe h3 vt mota. de' aūt vt mouēs. ⁊ p̄ſertī cū incipit bonū velle volūtas q̄ p̄us malū volebat. Et iō ſm ꝙ de' mouet mentem ad hūc actū. dr̄ gr̄a opans. Ali' actus eſt exterior. q̄ cū a volūtate impet. etiā ꝯn̄s ē vt ad hūc actū opatio attribuat volūtati. Et qr̄ ad hūc actū etiā de' nos adiuuat. ⁊ interi' ꝯfirmādo volūtatē vt ad actū ꝑueniat. ⁊ exteri' facultatē opandi p̄bēdo reſpectu hui' actus dr̄ gr̄a coopans. Sic igit ſi gr̄a accipiat p gratuita dei motiōe. qua mouet nos ad bonū meritoriū. Cōuenieter etiā diuidit gr̄a in opantē ⁊ coopantem. ſi aūt accipiat gr̄a p hītuali dono. ſic duplex ē grē effect'. ſic ⁊ cuiuſlibet alteri' forme. q̄z p̄m' ē eſſe. ſcd's eſt opatio. Sic caloris opatio ē facere calidū. ⁊ exterior calefactio. Sic ḡ grā hītualis inq̄ztū aīam ſanat vel iuſtificat. ſiue g̃tū deo facit. dr̄ gr̄a opans. Inq̄ztū xo ē p̄ncipiū opis meritorij qd̄ etiā ex libo ar. p̄cedit. ſic dr̄ g̃tia coopans. Eſt aūt eadē gr̄a opans ⁊ coopans. ſ3 diſtiguitur ſm diuerſos effectus. Et cū p gr̄am iuſtificamur. deus non ſine nobis nos iuſtificat. qr̄ p motū libi arbi. dū iuſtificamur. dei iuſticie ꝯſentim'. Ille tn̄ motus nō eſt grē cauſa ſ3 effectus. Un̄ tota opatio ꝑtinet ad gr̄am.

Tertia di- uiſio. Tertia diuiſio gra ❡. II.

tie eſt in ꝑuenientē ⁊ ſubſeq̄ntē. trahit hec ex verbis pſ. lviij. dicētis. Miſcd'ia ei' ſc3 dei ꝑueniet me. Et in alia. pſ. Mīa ei' ſubſequet me. Gr̄a aūt dei ex mīa ei' p̄cedit. Et iō ꝯuenieter ⁊ ipa gr̄a diuidit in ꝑuenietē ⁊ ſubſeq̄ntē. Pro cui' decla. dr̄ be. tho. i. ij. q. cxi. ar. iij. ꝙ ſic g̃tia diuidit in opantē ⁊ coopantē ſm diuerſos effect'. ita etiā in ꝑuenietē ⁊ ſubſeq̄ntē qualit'cūq3 accipiat. Sūt aūt q̄nq3 effect' grē g̃tūfaciētis in nobis. Prim' ē vt aīa ſanet ſc3 a pctō. Scd's ē vt bonū velit. Terti' vt bonū qd̄ vult efficaciter opet. Quart' vt hō ꝑſeueret. Quīt'. vt ad gl'iam ꝑueniat. Et iō gr̄a ſm ꝙ cauſat in nobiſ p̄mū effectū. dr̄ gr̄a ꝑueniēs reſpectu ſcd'i effect'. Et ſ3 ꝙ cauſat in nobis ſcd'm effectū dr̄ gr̄a ſeq̄ns reſpectu p̄mi effect'. Et ſic vn' effect' ē poſterior vni effectui ⁊ prior alij effectui. ita gr̄a pōt dici ꝑueniēs ⁊ ſubſeq̄ns ſm eundem effectū reſpectu diuerſoꝝ. Et hoc ē qd̄ Aug. dr̄ i li. de natura ⁊ gr̄a. Preuenit vt ſanemur. ſubſequit. vt ſanati vegetemur. ꝑuenit vt vocemur. ſubſeq̄t vt gl'ificemur. Quāuis aūt effect' grē poſſint eſſe. infiniti nūero. ſicut ſūt infiniti act' hūani. tn̄ oēs reducunt ad aliqua determinata in ſpē. Preterea oēs in h̄ ꝯueniūt ꝙ vn' aliū p̄cedit. Iſta etiā diuiſio grē in ꝑuenietē ⁊ ſubſequētē nō eſt diuiſio ſm eſſentiā ei'. ſ3 ſm effect' ei' varios. De hac et Greg. ſup ezech. ait. Sed' ꝯcepta ꝟtus ad ꝑfectū ducit. ⁊ vltro terra ſc3 cordis fructificat. qr̄ ꝑueniete ſe gr̄a mēs hoīs ſpōtāea ad frc̄m bōi opiſ aſſurgit. ꝺ pe. di. ij. dū ſā.

Quinq3 effect' g̃tie g̃tūfa- cient'.

De diuiſione gratie ❡. III

gratis date. q̄ diuidit i illa nouē. de q̄bꝫ ait apl's. i. Cor. xij. Diuiſiōes grāꝝ ſūt. idē xo dn̄ſ. alij dat p ſpm̄ ſermo ſapie. alij ſermo ſcie ſm eūdē ſpm̄. alij fides in eodē ſpū. alij grā ſanitatū. alij opatio ꝟtutum. alij ꝓphetia. alij diſcretio ſpūum. alij genera linguaꝝ. alij interp̄tatio ſermonum. Pro cui' decla. dr̄ be. tho. i. ij. q. cxi. ar. iiij. ꝙ grā g̃tis data ordinat ad h̄ ꝙ hō alteri coopet vt reducat ad deū. Hō aūt ad h̄ opari nō pōt interi' mouēdo. h̄ eī ſoli' deī ē. Sꝫ ſolū exteri' docēdo vel ſuadēdo. Et iō grā g̃tis data illa ſub ſe ꝯtinet q̄bꝫ hō indiget ad h̄ vt alterū inſtruat in rebꝫ diuinis q̄ ſunt ſupra rōem. Ad h̄ aūt tria req̄runt. Prīo q̄dē vt hō ſit ſortitus plenitudinē cognitōis diuinoꝝ vt ex h̄ poſſit alios inſtruere. Scd'o vt poſſit ꝯfirmare vel ꝓbare q̄ dr̄. Tertio vt ea q̄ ꝯcipit poſſit ꝯuenieter auditoribꝫ ꝓferre. Quātū igit ad p̄mū tria ſunt neceſſaria ſic etiā apparet in magiſterio hūano. Prīo q̄dē oz ꝙ ille q̄ dz inſtruere aliquē in aliq̄ ſciā. vt p̄ncipia illi' ſcie ſint ei certiſſima. Et q̄ztū ad h̄ ponit fides q̄ ē certitudo de inuiſibilibꝫ rebꝫ q̄ ſupponunt vt p̄ncipia in catholica doctrīa. Scd'o oz ꝙ doctor ſe habeat recte circa ꝯclōnes p̄ncipal' ſcie. Et ſic ponit ſermo ſapie q̄ ē cognitio diuioꝝ. Tertio oz vt abūdet exēplis ⁊ cognitōe effectuū. p q̄s interdū oz manifeſtare cāſ. Et q̄ztū ad h̄ ponit ſermo ſcie. q̄ ē reꝝ hūanaꝝ cognitio. q̄a inuiſibilia dei p ea q̄ facta ſūt intellecta ꝯſpiciūtur.

Gr̄a g̃tis data qd̄ ordiatur.

Ad h̄ q̄s aūt tria vult i ſtruē tria req̄runt.

Quātū ad ſcd'm ꝯfirmatio eoꝝ q̄ ſubdūt rōni eſt per argumēta. In his aūt q̄ ſūt ſupra rōnem diuinit' reuelata. ꝯfirmatio ē p ea q̄ ſūt diuīe ꝟtuti ꝓpria. Et hoc dupliciter. Uno mō vt doctor ſacre doctrine faciat q̄ ſol' de' facere pōt in opibꝫ miraculoſis. ſiue ſint ad ſalutē corpis. ⁊ q̄ztū ad h̄ ponit grā ſanitatū. ſiue ordinent ad ſola diuine p̄tatis manifeſtatōem. ſic ꝙ ſol ſtet. aut tenebreſcat. aut ꝙ mare diuidat. ⁊ hmōi. ⁊ q̄ztū ad h̄ pōitur opatio ꝟtutū. Scd'o vt poſſit manifeſtare ea q̄ ſoli' dei ē ſcire. ⁊ hec ſūt ꝯtingētia futura. ⁊ q̄ztū ad h̄ ponit ꝓphetia. ⁊ etiam occulta cordiū. ⁊ q̄ztū ad h̄ ponit diſcretio ſpūum. Quātum ad tertiū. facultas ꝓnūciādi p̄t attēdi. vel q̄ztū ad idioma in q̄ q̄s p̄t intelligi loq̄ndo. ⁊ ſm h̄ ponūt gn̄a linguaꝝ. Uel q̄ztū ad ſenſum eoꝝ q̄ ꝓferunt. ⁊ q̄ztū ad hoc ponit interp̄tatio ſermonū. Et ſciēdū ꝙ q̄uis oīa bn̄ficia nobis collata a deo poſſint dici grē. nō tn̄ dicunt ꝓprie grē gratis date. vt ꝙ piſcator abūdet ſermōe ſcie. et ſic de alijs. Fides et q̄ h̄ pōitur īter has grās nō ē ꝟtus illa theologica qua iuſtificat hō. ſ3 importat iſta q̄ndā eminētē certitudinē fidei. ex qua hō fit idone' ad inſtruendū alios in his q̄ ſunt fidei. Quāuis aūt grā ſanitatum ꝑtineat ad opatōz ꝟtutuz. i. miraculoꝝ. diſtinguit tn̄ ab ea ⁊ pōitur ſpālis grā. qr̄ h3 ſpālē rōem inducendi ad fidē. qr̄ magis reddit q̄s ꝓmptius ad fidē recipiendā p bn̄ficiū corpalis ſanitatis. q̄z p opatōez ꝟtutū. Similiter loq̄ varijs linguis. ⁊ interp̄tari ſermones. q̄uis videant ꝑtinere ad ſermonē ſcie vel ſapie. hn̄t tn̄ ſpāles rōnes mouēdi ad fidem. ⁊ iō ponunt diſtincte ab illis. Sapīa aūt ⁊ ſcīa hec nō ꝯputant inter grās g̃tis dataſ ſm ꝙ enumerātur inter dona ſpūſſcti. put ſc3 mens eſt bn̄ ⁊ ꝓmpte mobilis a ſpūſctō ad ea q̄ ſūt ſapie ⁊ ſcie. Sic eī ſunt dona ſpūſſcti. ſ3 ſm ꝙ importat q̄ndā abūdātiā ſcie ⁊ ſapie. vt hō poſſit nō ſolū in ſeipo recte ſape de diuinis. ſ3 etiā vt poſſit alios inſtruere ⁊ ꝯdicētes reuſcere. ſic ponunt inter grās g̃tis datas ſapie ⁊ ſcientie.

Cōparando aūt ad ❡. IIII.

inuicē grās g̃tis datas ad grām gratū faciētē nobilior ⁊ ꝑfectior ē grā g̃tū faciēs. vn̄ i. Cor. xij. Enūeratiſ g̃tijs gratiſ datis. ſubdit. Adhuc excelletiorē vobis viā demōſtro. Loq̄ns de caritate q̄ p̄cedit a grā gratū faciēte. et hoc ſic ꝓbat b. tho. in. i. ij. q. cxi. ar. v. Unaq̄q3 ꝟt' tanto excellētior ē q̄zto ad alti' bonū ordiat. Sēp aūt finis potior ē his q̄ ſūt ad finē. Grā aūt g̃tū faciēs ordiat hoīez imediate ad ꝯiūctōez vlti finis ſeu ꝯſecutōz. Grē aūt g̃tis date ordināt hoīez ad q̄dā ꝑparatoria finis vl'i. ſic p ꝓphetiā. ⁊ miracula. ⁊ alia hmōi. hoīes inducunt ad h̄ ꝙ

vltio fini ꝯiungant̄. Et iō mlto ē excellētioꝛ gr̄a ḡtū fa-
ciēs q̄ʒ gratis data. Si ꝑ gr̄am gratis datā. puta ꝓphe-
tādo. miracula faciēdo. poſſet hoc agere in altero vt ta-
lis gr̄am gratū faciētē ꝯſeq̄ret̄. tūc eſſet excellētioꝛ gr̄a ḡ
tis data. Sic excellētioꝛ ē claritas ſolis illuīantis q̄ʒ coꝛ-
poꝛis illuīati. Sʒ ꝑ gr̄am ḡtis datā hō nō pōt cauſare
in alio ꝯiūctōem eiꝰ ad deū. quā iṗe hʒ ꝑ gr̄am gratum
faciētē. ſʒ cauſat q̄ſdā diſpōnes ad hoc. Et gr̄e gratꝫ da-
te ſūt cōes bonis ⁊ malis. qḋ deꝰ ꝑmiſit ſcḋm be. Aug. ne
nimis appeterent̄. ⁊ in eis ꝑfectio hoīs extimaret̄. ⁊ non
eas h̄ndo hō in ſe multū deiiceret̄. Faciūt enī h̄ntē eas
multū eſſe in opiniōe hoīm ⁊ honoꝛe. ⁊ ab īꝑfectꝫ appe-
tunt̄. Sʒ gr̄a ḡtū faciēs eſt ſolū in bonis ⁊ ꝑducens ad
gl'iam. ⁊ iō ṗ oīb; reb; magis appetēda carpēdenda et
carpiēda vt donū optimū. Et ad h̄ fac̄ qḋ ait aug. i. q. i.
Multe ſūt opatōes ſpūſſctī q̄s apl's cū q̄dā loco ꝯme-
moraſſet ita ꝯcluſit. Hec oīa opat̄ vnꝰ atq̄ʒ idē ſpūs. di-
uidēs ſingulis ꝓut vult. Cū ḡ aliud ſit ſacr̄m qḋ h̄re ſy-
mon magꝰ petiuit. Aliud ꝓphetia q̄ etiā in malis hoīb;
fieri ſolet vt in ſaul. Aliud opatio ſpūſſctī quā niſi boni
h̄re nō p̄nt. i. caritas. nec q̄libet heretici ⁊ ſciſmatici acci-
piāt. caritas q̄ opit mltitudinē pctōꝝ. donū ē catholice
vnitatis ⁊ pacis. nec eiꝰ in oīb;. q2 nec eiꝰ ſūt oēs. hec ille.
Caritas aūt ſic ⁊ oēs alie ꝟtutes fluūt a gr̄a. ſic̄ radij a
ſole. vn̄ ⁊ dꝛ Eccl̄i. c. xl. Gr̄a dei ſic̄ paradiſus b̄ndictōis
Sic̄ eī in paradiſo terreſtri erāt multe arboꝛes fructuo-
ſe ꝓducētes ſuauiſſimos fructꝰ. ⁊ ī medio lignū vite. ita
gr̄a ḡtum faciēs continet ſeu ꝓducit oēs ꝟtutes. ex q̄b;
ꝓcedūt fructꝰ ſuauiſſimi bonoꝝ opeꝝ. ⁊ vt ꝑncipalioꝛ ī-
mediate ꝟtꝰ caritatꝫ. De cauſis gr̄e. Caplm. iij.

Gre ḡtis date gr̄e cōes ſunt bonis et malis.

Causatur autē gratia ſolū a deo ꝑncipal'r. Ad quā req̄rit̄ ꝑpatio ex
ꝑte hoīs. q̄ tn̄ ꝑpatio nō neceſſitat deū ad dan-
dū eā. Eſt aūt maioꝛ in vno q̄ʒ in alio. Nec tn̄ ſcirī pt ꝑ
certitudinē ſi habet̄. Primū oñdit̄ ex auctē pſ. dicentꝫ
Gr̄am ⁊ gl'iam dabit dn̄s. Hoc aūt ſic ꝓbat Tho. i. ij. q
cxij. ar. i. Nulla res agere pōt vltra ſuā ſpēm. q2 ſp oʒ q̄
cā ſit potioꝛ effectu. Donū aūt gr̄e excedit oēm facultatē
nature create. cū nihil aliud ſit q̄ʒ ꝑticipatio diuīe natu-
re q̄ excedit oēm aliā naturā. Et iō īpoſſibile eſt q̄ aliqua
creatura cauſet grāʒ. Sʒ neceſſe ē q̄ ſolꝰ deꝰ deificet cōi-
cādo ꝯſoꝛtiū diuine nature. ꝑ quā dei ſilitudīs ꝑticipati-
onē h̄eamꝰ. Sic̄ ē īpoſſibile q̄ aliq̄d igneat niſi ſolꝰ ignis.
Nō aūt dꝛ. i. Jo. i. Gr̄a ⁊ ꝟitas ꝑ ieſum xp̄m facta ē. ve-
rū eſt ꝑncipal'r. tn̄ ꝟtute ſue diuītatꝫ nō ab humanitate.
Nā cū hūanitas ſcḋm damaſ. ſit qḋdam oꝛganum deita-
tis. ſic̄ inſtr̄m nō agit actiōe ꝓpria ſʒ ꝟtute ꝑncipal' agētꝫ
Sic hūanitas xp̄i nō cauſat in nobis ꝑncipal'r gr̄am ſʒ
ꝟtute deitatis adiūcte. ex q̄ actōes hūanitatis xp̄i ſꝫ no-
bis ſalutares. Silr̄ etiā ꝑ ſacr̄a noue legis q̄ deriuant̄ a
xp̄o cauſat̄ in nobis gr̄a inſtrumētal'r. ꝑncipal'r aūt per
ꝟtutē ſpūſſctī. Q, aūt dicant̄ angeli purgare. illuīa-
re. ⁊ ꝑficere angelos inferioꝛes ⁊ etiā hoīes ſcḋm Dyoniſiū
hoc nō eſt intelligen dū q̄ faciāt iuſtificando gr̄am. q2 h̄
vt dctm̄ eſt ſolꝰ dei eſt. ſʒ eſt hoc ꝑ modū cuiuſdā iſtru-
ctionis. vn̄ ⁊ iṗe Dyoñ. dicit q̄ iſta purgatio. illuīatio ⁊
ꝑfectio. nō ē aliud q̄ʒ diuīe ſciē aſſumptio. ⁊ eſt vna opa-
tio realiter. Sʒ triplex ponit̄ ꝓpter diuerſos reſpectus.
Purgatio q̄dē dꝛ inq̄ʒtū tollit̄ ī ſciā. Illuīatio inq̄ʒtū cō-
foꝛtat ⁊ roboꝛat intellectū illuīati. ſic̄ calidū appropiq̄ns
ad ignē ꝯfoꝛtat̄ ⁊ auget̄ in ea caloꝛ. Perfectio ꝟo inq̄ʒ-
tū h̄r noticia de eo qḋ ꝑus nō habebat̄. ſic̄ in illuīatiōe
aeris inq̄ʒtū remouent̄ tenebre. pōt dici purgatio. inq̄ʒ-
tū recipit̄ lumē in aere. illuīatio inq̄ʒtū aliq̄d coloꝛatum
cernit̄ ab hoīe ꝑfecto. In manne datiōe ſine diſcrimīe
vel ſexꝰ vel etatꝫ gomoꝛ ſinguli equal'r collegerūt. Vnḋ

Deꝰ ē cauſa gratie.

apparet xp̄i indulgētiā ⁊ celeſtē gr̄am poſtmodū ſecu-
turā. equal'r oīb; diuidi ſine ſexꝰ varietate. ſine annoꝛꝫ
diſcrimine. ſine acceptatōe ꝑſone. ſuꝑ oēʒ dei ꝑplm ſi-
alis gr̄e munꝰ infundi ſcʒ a deo. hec Cypa. de ꝯſe. di. i. ſi
nec queq̄ʒ. Idē in dicto ca. Si dies oīb; equal'r naſcit̄. ⁊
ſi ſol ſuꝑ oēs ꝑitereq̄li luce diffundit̄. q̄ʒto magꝫ ſol xp̄s
⁊ dies verꝰ in eccl'ia ſua lumē vite eterne pari equalitate
largitur. hec ille. Nō videt̄ intelligendum ex parte ſe ꝑ-
parantium. ⁊ facientium equalē ꝑparationem.

Quantum ad ſecundum §. I.

dum ſcʒ de ꝑpatiōe ad gr̄am q̄ req̄rat̄ ꝑatʒ ex eo qḋ dꝛ
Amos. iiij. Prepare in occurſum dei tui iſrl'. Et. i. Regū
vij. Prepate coꝛda vr̄a dn̄o. Pro decla dꝛ be. tho. i. ij. q.
cxij. q̄ vt dctm̄ ē. s. Gr̄a dupl'r accipit̄. Vno mō ꝑ h̄itu-
ali bono. Alio mō ꝑ auxilio dei mouētꝫ aīaʒ ad bonum.
Pᵒ mō accipiēdo ꝑexigit̄ ad gr̄am aliq̄ gr̄e ꝑpatio. q2
nulla foꝛma pōt eſſe niſi ī materia diſpoſita. Sed ſcḋo
mō accipiēdo gr̄am ſcʒ ꝑ auxilio dei mouētꝫ aīam ad bo-
nū. ſic nulla ꝑpatio req̄rit̄ ex ꝑte hoīs q̄ſi ꝑueniēs diui-
nū auxiliū. ſed potiꝰ q̄cūq̄ʒ ꝑpatio in hoīe eſſe pōt. eſt ex
auxilio dei mouētis aīam ad bonū. Et ſcḋm h̄ iṗe bonus
motꝰ libi arbitrij. q̄ mediāte q̄s ꝑpat̄ ad gr̄e donū ſuſci-
piēdū ē actꝰ libi arbi. moti a deo. Et q̄ʒtū ad hoc dꝛ hō
ſe ꝑpare ſcḋm illud ꝓū. xvi. Hoīs ē ꝑpare aīm. Et ē a deo
ꝑncipal'r mouēre liberꝝ arbitriū. Et ſcḋm hoc dꝛ a deo vo-
lūtas hoīs ꝑpari. ⁊ greſſus hoīs dirigi. Sciēdū etiā
q̄ duplex eſt ꝑpatio hoīs ad gr̄am. Vna ē q̄ ē ſil' cū gra-
tie infuſiōe. Et talis ꝑpatio ē meritoꝛia. nō q̄dē gr̄e q̄ iaʒ
h̄etur ſʒ gr̄e q̄ nōdū habet̄. i. augmētatōis eiꝰ. Eſt alia
ꝑpatio q̄ ē gr̄e gratū faciētis. q̄ tn̄ eſt a deo mouēte. ſed
nō ſufficit ad meritū hoīs nōdū ꝑ gr̄am iuſtificati. quia
nullū meritū pōt eſſe niſi ex gr̄a. Itē iſta prepatio ad do-
num gr̄e recipiendū nōdū h̄ite ꝯtingit dupl'r. Cū eī vt
dctm̄ eſt. ſit a deo ꝑueniēte ⁊ mouēte volūtatē hoīs ad
bonū. Nūq̄ʒ deꝰ mouet hoīem ad bonū. nō tn̄ ꝑfectum.
⁊ talis ꝑpatio ꝑcedit gr̄am gratū faciētē etiā tp̄e. Sic̄
mouet freq̄nter ꝑmanētes in pctō. ad faciendū elemoſi-
nas. ieiunia ⁊ oꝛōes. ⁊ h̄mōi. Sic̄ mouit b. Aug. an̄ con-
uerſatōem ad audiēdū ꝑdicatōes ambroſij. exhoꝛtatio-
nes ſimpliciani. exēpla ātbonij. vt dꝛ de pe. di. v. admo-
nemꝰ. De ꝑſeuerāte in odio vel alio crimīe q̄cq̄d boni
poterit qḋ faciat ſcʒ elemoſinas. ieiunia. oꝛōes. ⁊ h̄mōi.
Nūq̄ʒ vt deꝰ eiꝰ coꝛ illuſtret ſcʒ ꝑ gr̄am gratū faciētem. Nūq̄ʒ
ꝟo deꝰ ſtatī mouet hoīem ad ꝑfectū bonuʒ. ⁊ ſubito hō
accipit gr̄am. vn̄ dꝛ Eccl'. xi. Facile ē in oculis dei ſubito
honeſtare pauꝑem. ⁊ Jo. vi. Oīs q̄ audit a patre ⁊ didi-
cit venit ad me. Sic̄ accidit in ſaulo. q̄ cū actu ꝑſeq̄ret̄
eccl'iam ⁊ iter ageret ad capiēdū xp̄ianos. ſubito luce cir-
cūfulſus recepit gr̄am. Act. ix. Cū ḡ a deo ſit iſta ꝑpatio.
nō refert q̄ fuit ſtatī vel paulatī. Agēs eī infinite ꝟtutꝫ
deꝰ. ſic̄ nō exigit materiā vl' diſpōem materie. q̄ſi ꝑſup-
poſitā ex alteriꝰ cāe actiōe. ita non eget tp̄e. ſʒ ſubito pōt
materiā diſponere ⁊ foꝛmā introducere. ⁊ ēt ꝑus tp̄e di-
ſponere materiā paulatī. ⁊ pᵒ ea foꝛmā īducē. ſic̄ in ſani-
tate ꝯtingit que aliq̄n paulatim introducitur. aliquan-
do ſubito in ſanatione miraculoſa.

Quantum ad tertiū §. II

ſcʒ q̄ ꝑpatio hoīs ad gr̄am. nō neceſſitat ad gr̄am. ꝑatʒ h̄
ex eo q̄ hō ꝯpat̄ ad deū ſic̄ lutū ad figulū. ſcḋm illḋ Hie-
re. xviij. Sic̄ lutū in manu figuli. ita ⁊ vos ī manu mea
ait dn̄s. Lutū aūt nō accipit ex nēcitate foꝛmā a figulo
q̄ʒtūcūq̄ʒ ſit figuratū. Pro cuiꝰ decla. dꝛ b. tho. i. ij. q. cxij.
ar. iij q̄ ꝑpatio hoīs ad gr̄am ē a deo ſic̄ a mouēte. ⁊ a li-
bero arbitrio ſic̄ a moto. Pōt igit̄ gr̄e ꝯſideratio dupl'r
accipi. Vno mō ꝑut ē a libo arbi. ⁊ ſcḋm h̄ nullā nēcitatē

De ꝑpatione hoīs ad gr̄am

Preparatio hoīs ad gr̄am nō neceſſitat ad gr̄am

bꝫ ad grē ꝯſecutōem qꝛ donū grē excedit oēm p̄parōēꝫ
ꝟtutis hūane. Alio mō pōt ꝯſiderari ſm ꝙ ē a deo mo
uēte. ⁊ tūc bꝫ necitatē ad id ad qꝺ ordinat̃. nō q̄dē neceſ
ſitatē coactōis. ſꝫ infallibilitat꞉. qꝛ intētio dei deficere nō
pōt. ſm qꝺ ꝺt b. Aug. de p̄deſtinatōe ſcrōꝶ ꝙ ꝑ bn̄ficia
dei liberant̃ certiſſime q̄cūqꝫ liberant̃. Vn̄ ſi ex intētōe
dei mouētis ē ꝙ hō cuiꝰ cor mouet grām ꝯſequat̃. infal
libiliter illā ꝯſequit̃. ſm illud Jo. vi. Oīs q̄ audit a pa
tre ⁊ didicit venit ad me. Qꝺ aūt ꝺt glo. ad Ro. v. Deꝰ
recipit eū q̄ ꝯfugit ad ſe. aliter eſſet in eo iniq̄tas. intelli-
git de illo q̄ ꝯfugit ad eū ꝑ actū libi arbitrij. iā ꝑ grām i
formati. quē ſi nō reciperet. eſſet ꝯ̄ iuſticiā quā ipē ſtatuit.
Defectus grē eſt ex nobis.
Et ſciendū ꝙ defectꝰ grē p̄ma cā ē ex nobis. Sꝫ colla
tōes p̄ma cā eſt ex deo. ſm illud Oſee. xiij. Perditio tua
iſrael tantum ex te. ex me auxilium tuum.

Quantū ad quartū. §. III

Grā nō ē in oībꝫ eq̄liter.
ſcꝫ ꝙ nō ſit in oībꝫ equalr̄ grā. manifeſtat̃ ex h̄ qꝺ dicit
apl̄s ad Ephe. iiij. Vnicuiqꝫ vr̄m dat̃ grā ſm mēſurā
donatōnis xp̄i. Sꝫ qꝺ mēſurat̃. nō equalr̄ dat̃ ⁊c̄. Et h̄
ſic declarat be. tho. i. ij. q. cxij. ar. iiij. Hitus duplicē hītu
dinē hr̄e pōt. Vnū ex p̄te finis vel obiecti. ſm qꝺ dicit̃
vna ꝟtus nobilior altera. qꝛ ad maiꝰ bonū ordiat̃. Alio
mō ex p̄te ſubiecti. qꝺ maiꝰ vel minꝰ p̄ticipat hītū inhe-
rentē. Scꝺm ḡ p̄mā hītudinē grā nō pōt eſſe maior et
minor. qꝛ grā ſm ſui rōem ꝯiūgit hoīem ſummo bono
qꝺ ē deꝰ. Sꝫ ex p̄te ſubiecti pōt ſuſcipe magis ⁊ minus
ꝑut ſcꝫ minꝰ vel ꝑfectiꝰ illuſtrat̃ a luīe grē vnꝰ q̄ꝫ alius
Cuiꝰ diūſitatis rō eſt ex aliq̄ p̄te p̄parant꞉ ſe ad grāꝫ. Qui
enī ſe magis ad grām p̄parat pleniorē grām recipit. Sed
ex hac p̄te nō pōt accipi p̄ma rō diuerſitatis huiꝰ. qꝛ p̄-
paratio nō eſt hoīs niſi inq̄ꝫtū liberꝶ arbitriū eiꝰ p̄parat̃ a
deo. Vn̄ p̄ma cā huiꝰ diuerſitatis eſt ex p̄te dei. qꝛ diuer
ſimode ſue grē dona diſpēſat ad hoc ꝙ ex diuerſis ḡdi-
bus grē pulcritudo eccl̄ie ꝯſurgat ⁊ ꝑfectio. Sic etiam ⁊
diuerſos ḡdus reꝶ inſtituit vt eſſet ꝑfectū vniuerſum.
Vn̄ apl̄s ad Ephe. iiij. Enumeratis plibꝫ gratijs ſubdit
ad ꝯſummatōem ſcōꝶ edificatōem corꝑis xp̄i. Qꝺ āt
ꝺr ſap̄. vi. Equalr̄ ipſi eſt cura de oībꝫ. nō intelligit̃ ꝙ det
dona grē equalr̄. ſic nec nature gradꝰ. ſꝫ qꝛ vnico actu et
ſimplici maiora ⁊ minora diſpēſat. Cyp̄a. de ꝯſec̄. di. iiij.
ſic ait. Plane eadē grā ſp̄ūalis que a baptiſmo equalr̄ a
credētibꝫ ſumit̃. in ꝯūerſatiōe atqꝫ actu nr̄o poſtmodū
vel minuit̃ vel auget̃. vt in euāgelico dn̄ico. Cū ſemē eq̄
liter ſeminat̃. ſꝫ ꝑ varietate terre aliud abſumit̃. i. deꝑdi
tur. aliud in multiformē copiā. vel. xxx. vel. xl. vel centeſi-
mū fructū exuberat cumulatū. hec ille. Sꝫ ꝙ ꝺt equalr̄
dari grā intelligit̃ i ꝑuul̄. veꝶ ſm cōeꝫ legē. Secꝰ ꝑ p̄ui-
legiū. vt Nicolao ⁊ al̄. In adultis aūt q̄ ad faciētes eq̄lē
p̄parōem. Et ꝙ grām ꝺt minimi. intelligit̃ q̄ ad feruo-
rē. Nā q̄ ad hītū nō minuit̃ ꝑ mortale. ſꝫ corrumpitur.

Quantū ad quintū. §. IIII

Nēo ſcit certitudi-naliter ſe ha-bere graꝫ
ſcꝫ ꝙ nō ſciri poſſit certitudialiter ꝙ ſi hō hꝫ grāꝫ. Pro
bat̃ ꝑ hoc qꝺ ſcribit̃ Eccl̄. ix. Nemo ſcit an odio vl̄ amo
re ſit dignꝰ. ſꝫ grā dei eſt q̄ facit hoīem dignū amore di
ḡ ⁊c̄. Pro huiꝰ declara. ſciēdū ꝙ tripl̄r pōt aliq̄d cog̃ſci.
Vno mō ꝑ reuelatōes. Et hoc mō pōt q̄s ſcire ſe habe-
re grām. Reuelauit hoc deꝰ aliq̄n̄ ex ſp̄āli p̄uilegio aliq̄-
bus vt ſecuritatis gaudiū in hac vita in eis incipiat. ⁊
ꝯfidentiꝰ ⁊ fortiꝰ magnifica op̄a ꝑſequant̃. ⁊ mala vite
p̄n̄tis ſuſtineāt. Sic Paulo dictū eſt. ij. Coꝶ. xij. Suf-
ficit tibi grā mea. Et abrae fuit dictū. Nunc cog̃ui ꝙ ti-
meas deū. Gen̄. xxij. i. cognoſcere te feci. Et loquit̃ de ti-
more caſto. q̄ nō eſt ſine grā. Scꝺo mō pōt aliq̄d ꝑ ſeip-
ſum ⁊ certitudinaliter cognoſci. Et ſic nullꝰ pōt ſcire ſe
habere grām. Et rō eſt. qꝛ certitudo nō pōt haberi ꝺ ali
quo niſi poſſit diiudicari ꝑ ꝓpriū p̄ncipiū. Sic enī certi-
tudo habet̃ de ꝯclōnibꝫ demōſtratiuis. ꝑ indemōſtrabi
lia vniuerſalia p̄ncipia. Nullꝰ aūt pōt ſcire ſe hr̄e ſciām
alicuiꝰ ꝯclōnis. ſi p̄ncipiū ignoraret. Principiū aūt grē
⁊ obiectū eiꝰ eſt ipē deꝰ. q̄ ꝓpter ſui excellentiā eſt nobis
ignotꝰ. ſm illud Job. ix. Si venerit ad me non videbo
eū. ſi aūt abierit nō intelligā. Et iō hō non pōt ꝑ certitu-
dinē diiudicare ſi hꝫ grām. ſm illud. i. Coꝶ. iiij. Sꝫ neqꝫ
meipm̄ iudico. q̄ aūt me iudicat dn̄s eſt. Tertio mō cog̃-
ſcit̃ aliq̄d ꝯiecturalr̄ ⁊ ꝑ aliqua ſigna. ⁊ hoc mō p̄t aliq̄s
cognoſcere ſe hr̄e grām inq̄ꝫtū ſcꝫ ꝑcipit ſe delectari ⁊ cō
tēnere res mūdanas. ⁊ inq̄ꝫtū nō eſt ꝯſciꝰ alicuiꝰ pecca-
ti mortalis. ſm quē modū pōt intelligi illud Apoc. ij.
Vincēti dabo manna abſcōditū. qꝺ nemo nouit niſi q̄
accipit. qꝛ ille q̄ nō accipit. ꝑ quandā experientiā dulcedīs
nouit. quā nō expit̃ q̄ nō accipit. Iſta tn̄ cognitio impfe
cta eſt. vn̄ ⁊ apl̄s. i. Coꝶ. iiij. poſtq̄ꝫ dixit. Nihil mihi cō-
ſcius ſum. ſubdit. Sꝫ nō in hoc iuſtificatꝰ ſum. qꝛ vt ꝺr
in pſ̄. xviij. Delicta q̄s intelligit ab occultis meis mꝺa
me dn̄e. hec be. tho. Itē qꝛ actꝰ ꝟtutū infuſaꝶ q̄ p̄cedūt
a grā. ſūt oīno ſil̄es actibꝫ p̄cedētibꝫ a ꝟtutibꝫ acq̄ſitis.
iō q̄ꝫuis videat q̄s ſe facere op̄a iuſticie. mīe. caritatis. pe
nitētie. nō pōt ſcire ꝑ certitudinē ſi tales actꝰ p̄cedunt a
ꝟtutibꝫ infuſis vel acquiſitis. Vn̄ nec ex hoc ꝙ habeat
grām cognoſcere poteſt.

De neceſſitate gratie. Capl̄m. v.

Gratia dei a deo eſt ho

mini neceſſaria ꝙ ſine ea nō pōt dei p̄cepta ſer
uare. nec vitā eternā mereri. nec reſurgere a pec
cato. nec abſtinere a pc̄ō. Sꝫ nec pōt ꝑ ſe p̄parare ſe ad ḡ
tiam. Nec poſtq̄ꝫ eā ꝯſecutꝰ eſt. pōt bonū facere ⁊ vitare
pc̄m̄ ſine auxilio grē. nec ꝑſeuerare. Pōt tn̄ ſine grā co-
gnoſcere ꝟitatē multaꝶ reꝶ. ⁊ facere aliqua bona natu-
ralia. ⁊ diligere deū ſuꝑ oīa. Quātū ḡ ad p̄mū ſcꝫ ꝙ ſi
Sine grā n̄ pōt q̄s iplē p̄cepta.
ne grā gratū faciēte. nō p̄t hō oīa dei p̄cepta iplere. Pro
bat̃ ꝑ be. Aug. q̄ ꝺt. Credere ſcꝫ ꝙ poſſit q̄s mandata
dei ſine grā implere. ꝑtinet ad hereſim pelagianoꝶ. Vn̄
de ꝯſe. di. iiij. ꝺr. Placuit vt quicūqꝫ dixerit iō nob̄ grāꝫ
iuſtificatōis dari. vt qꝺ iubemur ꝑ liberꝶ facere arbitriū
faciliꝰ poſſumꝰ implere ꝑ grām. tanq̄ꝫ ⁊ ſi grā nō daret̃.
nō q̄dē facile. ſꝫ tn̄ poſſumꝰ. ⁊ ſine illa implere mādata
diuina. anathema ſit. Pro cuiꝰ decla. ꝺt be. tho. i. ij. q. cix.
ar. iiij. ꝙ implere mādata leg̃ ꝯtingit dupl̄r. Vno mō
inq̄ꝫtū ad ſubām op̄is. vt ſcꝫ hō opet̃ iuſta. fortia. ⁊ alia
ꝟtutū op̄a. Et hoc mō in ſtatu nature īt̄egre potuit oīa
mandata legis implere. Alioq̄n nō potuiſſet in ſtatu il-
lo nō peccare. cū nō ſit aliud pc̄m̄ q̄ꝫ trāſgredi legeꝫ dei.
Sꝫ in ſtatu nature corrupte nō pōt implere oīa māda-
ta ſine grā ſanāte. Qꝺ aūt ait apl̄s ad Ro. ij. ca. Gētes
que legē nō hn̄t. cū naturaliter q̄ legis ſunt implēt. ipſi
ſunt ſibi lex. Intelligēdū eſt ſm be. Aug. Gētes legē im
plere ꝑ naturā ad vitā ſcꝫ ⁊ reformatā grā. Alio mō pn̄t
impleri mādata legis. nō ſolū q̄ꝫtū ad ſubām op̄is ſꝫ eti
ām q̄ꝫtū ad modū agēdi vt ſcꝫ ex caritate faciant. Et ſic
nec in ſtatu nature integre. nec in ſtatu nature corrupte
pōt hō implere abſqꝫ grā mādata dei. vn̄. be. Aug. in li.
de correptiōe ⁊ grā cū dixiſſet. ꝙ ſine grā prorſus bonū
hoīes faciūt. ſubdit. nō ſolū vt miniſtrāte ipā qꝺ facien
dū eſt ſciāt. veꝶ etiā vt p̄ſtāte ipā faciāt cū dilectione qꝺ
ſciūt. Indigēt inſuꝑ in vtroqꝫ ſtatu auxilio dei mouēt꞉
ad mādata implēda. Nec ē ꝯ̄ qꝺ be. Hiero. ꝺt. Maledi
ctus oīs q̄ dicit deū aliq̄d impoſſibile p̄cepiſſe. Sꝫ im-
poſſibile videt̃ qꝺ ꝑ ſe hō facere nō pōt. vt mādata ſer-
uare. Nā id qꝺ poſſumꝰ cū auxilio diuino. nō eſt nobis
omino impoſſibile. ſm illud ph̄i in. iij. ethi. Qꝺ ꝑ ami-
cos poſſumꝰ. aliqualr̄ ꝑ nos poſſumꝰ. Vn̄ ⁊ be. Hiero.

ſibi ſubdit. Sic fatemur liberū eſſe arbitriū noſtrum vt dicamus ſemper nos diuino auxilio indigere.

Quantū ad ſecundum. §. I

Nec mereri vitā et.

punctū. ſ. q ſine grā nō poſſum⁹ vitā eternā mereri. dic apl's ad Ro. vi. Grā dei vita eterna. Qđ iō dr ſm glo. ibi. vt intelligam⁹ deū ad vitā eternā p ſua miſeratione pducere. Sic ergo exponit vita eterna nobis dat grā dei .i. ſuo munere. Ratio hui⁹ eſt ſm tho. i. ij. q. cix. ar. v. Qz actus pducētes ad finē oz fini eſſe pportionatos. Nullus aūt actus excedit pportōem pncipij act⁹ ſui. Et iō videmus in naturalibꝫ q nulla res pficere pōt effectū p ſuā opatōem. qui excedat ṽtutē actiuā. Sz ſolū pōt pducere p opatōem ſuā effectū ſue ṽtuti pportionatū. Uita autem eterna eſt excedēs pportionē humane nature. Et iō hō p ſua naturalia nō pōt pducere opa meritoria pportionata vite eterne. ſꝫ ad hoc exigit altior ṽtus q̄ eſt ṽt⁹ grē. Et iō hō ſine ea nō pōt mereri vitā eternā. ſꝫ pōt facere opa pducētia ad aliqđ bonū ꝯnaturale hōi. ſicut laborare in agro. comedere. bibere. habere amicū. ꝛ hmōi. vt dic be. aug. Qđ aūt dñs dicit Matt. xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata. intelligendū eſt. voluntate ſua facere opa meritoria. ita tñ q ipa volūtas pus ppareť ad hoc p grām. vt dr be. Aug. Itē ſi obijciať q vita eterna eſt vltim⁹ finis hoīs. ſꝫ qlibet res naturalis p ſua naturalia pōt ꝯſequi finē ſuū. ergo multo magis hō q̄ habet altiora naturalia. dꝫ p ſe poſſe ꝯſequi finē ſuū ſcꝫ vitam eternā. Rñ. q hoc eſt verū de fine ꝯnaturali rei. Sz natura hūana ex hoc q eſt nobilior. pōt ad altiorē finē pduci q̄ꝫ naturalē ſibi cui⁹ eſt vita eterna. Sed indigꝫ altiori auxilio q̄ꝫ ṽtus naturalis ſua ſit. ſ. auxilio grē.

Quantum ad tertiū §. II.

Nec reſurgere a pcō

Triplex detrimentū īcurrit hō p pcm

ſcꝫ q non pōt qs reſurgere a pctō ſine auxilio grē. pbať ſic p be. tho. i. ij. q. cix. ar. vij. Peccatū trāſit actu. ſꝫ remanet reatu. ꝛ ideo nō eſt idē reſurgere a pctō. q ceſſare ab actu pcti. ſed reſurgere a pctō eſt reparari hoīem ab his q̄ peccādo amiſerat. Incurrit aūt hō triplex detrimentuꝫ peccādo. ſ. maculā. corruptōem naturalis boni. ꝛ reatuꝫ pene. Maculā quidē inqꝫtū puať quis decore grē ex deformitate pctī. Bonū aūt nature corrumpiť. inqꝫtū natura hoīs deordinať voluntate hoīs nō ſubiecta deo. h enī ordine ſublato ꝯñs eſt vt tota natura hoīs peccātis inordinata remaneat. Reat⁹ pene eſt. qꝛ peccādo mortaliter mereť dānatōem eternā. Māifeſtū eſt aūt q ő ſingulis horū triū nō repareť niſi p deū. Cū enī decor grē pueniat ex illuſtratōne diuini luīs. nō pōt talis decor in aīa reparari niſi deo denuo illuſtrante. Unñ requiriť habituale donum qđ eſt grē lumē. Silr ordo nature reparari nō pōt vt ſcꝫ volūtas hoīs ſubijciať deo. niſi deo volūtatē hoīs ad ſe trahēte. Silr ꝛ reat⁹ pene eterne remitti nō pōt niſi a deo in quē eſt offenſa ꝯmiſſa. ꝛ q̄ eſt hoīm iudex. Et iō requiriť auxiliū grē. ꝛ inqꝫtū ad hītuale donum. ꝛ q̄ꝫtū ad interiorē dei motōem. Qđ aūt dr Ephe ſi. v. Exurge a mortuis ꝛ illuminabit te xp̄s. nō ſic ē intelligendū q tota exurrectio pcedat illuminatiōem grē. ſed qꝛ hō cū p liberū arbitriū a deo motū ſurgere conať a pctō. recipit lumen gratie iuſtificantis.

Quantum ad quartū. §. III

Nec abſtinere a pcō

ſcꝫ q ſine grā nō pōt hō a pctō abſtinere. Hoc ſic decla. be. tho. i. ij. q. cix. ar. viij. De hoīe poſſum⁹ loq̄ dupliciter Aut ſm ſtatū nature integre. aut ſm ſtatū nature corrupte. Et ſm ſtatū nature integre poterat hō ſine dono grē hītuali nō peccare. nec mortalr nec venialr. ſꝫ peccare nō eſt aliud q̄ꝫ recedere ab eo qđ eſt ſm naturā qđ vitare hō poterat in ſtatu nature integre. nō tñ h poterat ſine auxilio dei in bono ꝯſeruātis q̄ ſubtracta ipa etiaꝫ natura in nihilū decideret. Sz in ſtatu nature corrupte indiget hō grā hītuali. natura ſanāte ad hoc q omino a pctō abſtineat. Hec ſanatio pmo fit in pñti vita. ſm mētē appetitu carnali nondū totalr reparato. vñ apl's in pſonā hoīs reparati dr Ro. vij. Ipe mēte ſeruio legi dei. carne aūt lege pcti. In q̄ q̄dē ſtatu pōt hō abſtinere a pctō mortali qđ ē in rōne. Nō aūt pt abſtinere ab oī pctō veniali. pter corruptōem inferioris appetit⁹ ſenſualitatis. Cui⁹ mot⁹ ſinglos nō repmere pōt. ꝛ ex h hñt rōem pcti ꝛ volūtarij. Nō aūt oēs. qꝛ dū vni reſiſtere nitiť. fortaſſis ali⁹ inſurgit. Et qꝛ rō nō pt ſp puigil eſſe ad h⁹ mot⁹ vitādos. Sic igiť anteq̄ꝫ rō hoīs in q ē pctm̄ mortale reparereť p grām iuſtificātē. pt ſingula pctā mortalia vitare. ꝛ ſm aliqđ tps. qꝛ nō ē neceſſe q ꝯtinuo peccet in actu. Sz q diu maneat abſqꝫ pctō mortali eſſe nō pōt. Ut enī dr gre. ſup ezech. Pctm̄ qđ p pniam diluiť. mox ſuo pōdere ad aliud trahit. Et h⁹ rō ē. qꝛ ſicut rōni ſubdiť inferior appetit⁹. ita etiā rō dꝫ ſubdi deo. ꝛ in ipo ꝯſtituere finē ſue volūtatis. Per finē aūt oꝫ q reguleňť omēs act⁹ hūani. ſicut p rōis iudiciū regulari debet mot⁹ inferioris appetit⁹. Sic igiť inferiori appetitu nō totalr ſubiecto rōi. nō pōt eſſe q̄n inſurgāt inordinati mot⁹ in appetitu ſenſitiuo. ita in rōe hoīs deo ñ ſubiecta. ꝯñs ē q inſurgāt mlťe inordinatōes in ipis actibꝫ rōis. Cū eī hō non hꝫ cor ſuū firmatū in deo. vt p nullo bono ꝯſeq̄ndo vel malo vitādo ab eo ſeparari velit. occurrūt mlťa pter q̄ ſeq̄nda ꝛ vitāda hō recedit a deo. pcepta ei⁹ ꝯtemnēdo. ꝛ ita peccat mortalr. qꝛ in repētinis hō opať ſm finē pꝛeconceptū ꝛ hītū pexiſtētē. Phs dic in. iij. ethi. q̄ꝫuis ex pmeditatōe rōis hō poſſit aliq̄d agere pter ordinē finis pꝛeconcepti. ꝛ pter inclinatōem hīt⁹. Sz qꝛ hō ñ pt ſp eſſe in tali pmeditatōe. ñ pt ꝯtigere vt diu pmaneat q̄n opeť ſm ꝯñam volūtatis deordiāte a deo. niſi cito p grāꝫ repareť. Nec ē ꝯ qđ dr be. aug. ſ. q nemo peccat ī eo qđ vitare ñ pt. Sz ñ pt ſine grā vitare. ergo ꝛc. qꝛ pt hō vitare ſinglos act⁹ pctōꝝ. ſi ñ oēs niſi p grām. Et tñ qꝛ ex eius defectu ē q ñ ppatus ad grām habēdā. p hoc ñ cauſať a pctō. qꝛ ſine gratia peccatum vitare non poſſit.

Quantum ad quin. §. IIII

Nec ſe pparare ad grām

tum ſcꝫ q hō ñ pt ſe ppare ad grām p ſeipm̄. oñdiť p illud qđ dr Jo. vi. Nemo pt venire ad me niſi pr qui miſit me traxerit eū. h aūt ſic declarat be. Tho. i. ij. q. cix. ar. vi. Duplex ē ppatio volūtatis hūane ad bonū. Una q̄ ppaрať ad bonā opandū meritoriū ꝛ fruēdū deo. Et tlis ppatio volūtatis ñ pt eſſe ſine hītuali dono grē. qđ ſit pncipiū boni opis meritorij. Alio mō pt intelligi ppatō volūtatis hūane ad ꝯſeq̄ndū ipm donū hītualis grē. Ad hoc aūt q p ſe ppet volūtas ad ſuſceptōeꝫ h⁹ doni hītualis grē. nō oꝫ pſupponere aliqđ aliud donū hītuale in aīa. qꝛ ſic pcedereť in infinitū. Sz oꝫ pſupponere aliqđ auxiliū dei gratuitū mouētis interi⁹ aīam ſeu inſpirātis bonū ppoſitū. His igiť duob⁹ modis indigem⁹ diuīo auxilio ad bñ opandū. Qz aūt indigeam⁹ auxilio dei mouētis aīam. oñdiť ex h. q cū de⁹ ſit pmū mouens ſimplr. ex ei⁹ motōe eſt q oīa in ipam ꝯuertať ſm cōem intētōem boni. p quā intēdit vnūqđqꝫ aſſilari deo ſm modū ſuū. vñ Dioniſi. dr in li. de di. no. q de⁹ ꝯuertit oīa ad ſeipm̄. Sz hoīes iuſtos ꝯuertit ad ſeipm̄ ſicut ad ſpālē finē quē intēdūt. ꝛ cui cupiūt adherere vt bono proprio. ſm illud pš. lxxij. Mihi aūt adherere deo bonū eſt. Et iō q hō ꝯuertať ad deū. h ñ pt eſſe niſi deo ꝯuertente ipm ad ſe. h aūt eſt ppare ſe ad grām. q̄ſi ad deū ꝯuerti. Sic ille q̄ hꝫ oculū auerſum a lumine ſolis. p h ſe ppat ad recipiēdū lumē ſolis q oculos ſuos ꝯuertit verſus ſolem. Unñ pꝫ q ñ pt ſe ppare ad lumē grē recipiendum

Quid sit cõuerti ad deum.

nisi p auxiliũ grẽ iteri⁹ mouẽtꝫ. Nec est ꝯ qḋ ḋr zacha. i.
Cõuertimini ad me ⁊ ego ꝯuertar ad vos. Cõuerti non
est aliud ꝙꝫ se ad grãm ꝑpare. Vñ videt̃ ꝙ p se põt pre⸗
parare se. Als quõ impareẗ qḋ nõ esset in ei⁹ ptãte. Nã
ꝯuersio hoĩs ad deũ fit p liberꝝ arbitriũ. Et fm hoc hoĩ
ꝑcipit̃ ꝙ se ad deũ ꝯuertat. Sed liberꝝ arbitriũ ad deuꝫ
ꝯuerti nõ põt nisi deo ad ipm ꝯuertẽte illũ. fm illḋ Hie
re. xxxi. Cõuerte me dñe ⁊ ꝯuertar. qꝛ tu es dñs de⁹ me⁹.
Vñ cũ ḋr hõ facere qḋ in se est in ꝑparando se ad grãm.
ḋr hoc esse in ptãte hoĩs ſm ꝙ est motus a deo.

Quantũ ad sextũ scꝫ .§. V:

Ex̃ns in grã adhuc indigꝫ auxilio grẽ.

ꝙ ꝯsecut⁹ iam grãm hitũale donũ. adhuc indiget auxi⸗
lio grẽ. ꝓut importat motionẽ interiorẽ dei ad bonum.
Qḋ sic declarat be. tho. i. ij. q. cix. ar. ix. Hõ ad recte vi⸗
uendũ indiget dupl'r auxilio dei. Vno mõ ꝙtũ ad do⸗
num hituale. p qḋ sanat̃ natura hũana corrupta p pec⸗
catũ. ⁊ sanata eleuat̃ ad faciendũ opa vite eterne merito
ria q̃ excedũt ꝓportõem nature hũane. Alio mõ indiget
auxilio grẽ vt moueat̃ ad agendũ. Quãtũ igit̃ ad pri⸗
mum auxiliũ hõ in grã ex̃ns nõ indiget alio auxilio. s.
grẽ hitualis infuso. Sed ꝙtũ ad scḋm auxilium vt sꝫ
moueat̃ a deo ad recte agendũ. sic iam hñs hituale do⸗
num grẽ adhuc indiget tali auxilio. Et hoc ꝓpter duo.
Primo rõne gñali ꝓpter hoc. qꝛ nulla res creata põt in
quẽcunqꝫ actũ ꝓdire nisi ṽtute motõnis diuine. Scḋo
rõne spãli ꝓpter ꝯditõem hũane nature corrupte. qꝛ licꝫ
p grãm sanet̃ ꝙtũ ad mentẽ. remanet tñ in ea corruptio
⁊ impfectio ꝙtũ ad carnẽ. p quam seruit legi pcti. vt ḋr
ad Ro. vij. Remanet etiã quedã ignorãtie obscuritas i
intellectu ſm quã ḋr ad Ro. viij. Quid orem⁹ sic opor
tet nescim⁹. ꝓpter varios enĩ rerꝝ euẽtus. Et qꝛ etiã nos⸗
ipsos nõ pfecte cognoscim⁹. nõ possum⁹ ad plenũ scire
qḋ nobis expediat. Et iḋ necesse est nobis vt a deo diri⸗
gamur ⁊ ptegamur q̃ oĩa nouit ⁊ oĩa põt. Et ꝓpter hoc
etiam renatis in filios dei p grãm ꝯuenit dicere. Et ne
nos inducas in tentatõem. Et fiat volũtas tua sicut i ce
lo ⁊ in terra ⁊c. q̃ ptinent̃ in orõne dñica ad hoc ptinen⸗
tia. Nec ex hoc ꝙ post grãm hituale donũ acceptũ indi⸗
geam⁹ auxilio dei nos mouẽtis ad bonũ. põt ꝯcludi ꝙ
tale hituale donũ sit inuacuũ. vel impfecta grã. qꝛ etiaꝫ
in statu glorie qñ erit grã ꝯsummata. hõ diuino auxilio
indigebit. ⁊ ꝙtũ ad hoc etiã impfecta grã hoc ostendit.
inꝙtum hominem non totaliter sanat.

Quantum ad septi .§. VI

mum scꝫ ꝙ in grã ꝯstitut⁹ indiget auxilio grẽ. nõ q̇dꝫ
ꝓut est donũ hituale ipsa grã. sed ꝓut est auxilio dei ꝓ⸗
tegens hoĩem. Qḋ bea. tho. declarat sic. i. ij. q. cix. arti. x.
Perseuerãtia tripl'r dicit̃. Vno mõ ꝓut significat habi
tum mẽtis p quẽ hõ firmiter stat. ne moueat̃ ab eo. qḋ ẽ
ſm ṽtutẽ p tristicias fruẽtes. Scḋo mõ põt dici pseue
rantia hitus q̇dam ſm quẽ homo hꝫ ꝓpositũ pseuerãdi
in bono vsqꝫ in finẽ. Et vtroqꝫ istorꝝ modorꝝ sp pseuerã
tia simul cũ gratia infundit̃. sicut ⁊ cetere virtutes. Ter⸗
tio mõ ḋr pseuerãtia q̄dam bonitas vsqꝫ ad finem vite.
Et ad talẽ pseuerantiã hñdã hõ in grã ꝯstitut⁹ nõ indi
get aliq̃ hituali grã. sed diuino auxilio ipm ꝓtegente et
dirigente ꝯ tẽtationũ impulsus. Et iḋ postꝙ aliqs ẽ iu
stificat⁹ p grãm necesse hꝫ petere p̄dicte pseuerãtie donũ
vt scꝫ custodiat̃ a malo vsqꝫ ad finẽ vite. Multis enim
datur gratia quibꝫ non datur pseuerare in gratia.

Sine grã non possũ⁹ mlta intelligere.

Quantum ad octa .§. VII

uum scꝫ ꝙ sine hituali dono grẽ possum⁹ mlta intellige
re. sꝫ nõ sine auxilio dei mouẽtis intellectũ. Qḋ sic ḋcla
rat be. tho. i. ij. q. cix. ar. i. Sicut oẽs motus corpales re⸗
ducunt̃ in motũ celestis corpis sicut in pmũ mouẽs cor
pale. ita oẽs motus tam corpales ꝙꝫ spũales reducunt̃ i
primũ mouẽs simpl'r qḋ est de⁹. Et iḋ ꝙtũcunqꝫ aliq
natura corpalis vel spũalis ponat̃ pfecta. nõ põt in suũ
actũ ꝓcedere. nisi moueat̃ a deo. q̃ q̇dẽ motio est ſm sue
ꝓuidẽtie rõem. nõ ſm necessitatẽ nature. sicut motio cor
poris celestis. Nõ solũ aũt a deo est oĩs motio sicut a p⸗
mo mouẽte. sed ab ipo etiã ẽ oĩs formalis pfectio. sic a p
mo actu. Sic igit̃ actio intellect⁹ ⁊ cuiuscunqꝫ entis crea
ti dependet a deo dupl'r. Vno mõ inꝙtũ hꝫ formã per
quã agit. Alio mõ inꝙtũ ab ipso mouet̃ ad agendum.
Vnaqueqꝫ aũt forma indita rebꝫ creatis a deo hꝫ effica
ciam respectu cuiusdã effect⁹ determiãti. in quẽ pt ſm
suã ꝓprietatẽ. Vltra aũt nõ põt nisi p aliquã aliã formã
supadditã. Sic aqua nõ pt calefacere nisi calefacta ab
igne. Sic igit̃ intellect⁹ hũan⁹ hꝫ aliquã formã scꝫ ipꝫ
intelligibile lumẽ. qḋ est de se sufficiẽs ad q̄dã intelligi⸗
bilia ꝯgńscẽda. ad ea scꝫ in q̄rꝝ noticiã p sensibilia possu⸗
mus deuenire. Altiora vero intelligibilia intellect⁹ hũa
nus ꝯgńscere nõ põt. nisi fortiori luĩe grẽ. vel ꝓphetie qḋ
ḋr lumẽ grẽ inꝙtũ est nature supadditũ. Sic g̃ dicẽdũ
ẽ ꝙ ad cognitiõem cuiuslibet ṽi. idiget hõ auxilio diuĩo
vt. s. itellect⁹ a deo moueat̃ ad suũ actũ. Nõ aũt idiget ad
ꝯgńscẽdũ ṽitatẽ i oĩb⁹ noua illustratõe sup̃addita nãli illu
stratiõi. sꝫ i q̇busdã q̃ excedũt nãlẽ cognitiõeꝫ ⁊ tñ qñqꝫ
de⁹ p suã grãm miraculose instruit aliqs ḋ his q̃ p nãlẽ
cognitõem hri pñt. sicꝫ qñqꝫ fac miraculose q̄dã q̃ natu
ra facere põt. Cũ aũt ḋr ꝙ oẽ ṽm a q̇cũqꝫ dicat̃ ẽ a spũ
sancto. ſm Amb. Intelligẽdũ est h̃ ſm bea. tho. ꝙ est a
spũsctõ sic ab infundẽte naturale lumẽ. ⁊ mouẽte ad in
telligẽdũ ⁊ loq̄ndũ ṽitatẽ. nõ aũt sic inhitante p grãm
gratum facientem. vel sicut largiente habituale donum
gratie. superadditum naturali lumini.

Denum quantũ .§. VIII.

ad volendũ vel faciendũ bonum aliter indiget hõ grã i
statu nature corrupte. Aliter indiguit in statu nature i
tegre. Nã in statu nature integre indiget hõ virtute grã
tuita supaddita ṽtuti nature ꝙtũ ad vnũ scꝫ ad opan⸗
dũ ⁊ volendũ bonũ supnaturale. Sed in statu nature
corrupte ꝙtũ ad duo. s. vt sanet̃. ⁊ vlteri⁹ vt bonũ ṽtutꝫ
opet̃ meritoriũ. In vtroqꝫ aũt statu indiget hõ auxilio
diuino vt a deo moueat̃ ad volẽdũ ⁊ agendũ sic a pmo
mouẽte. Et sic vtroqꝫ mõ põt intelligi illud Ro. ix. Nõ
est volẽtis neqꝫ currẽtis sed dei miserẽtis. Velle enim ⁊
opari meritorie est a deo mediãte grã sua gratũ facien
te. Velle aũt ⁊ opari ea q̃ sunt nature vel artis. vt edifi⸗
care. plantare. intelligere. ⁊ hmõi. etiã in pctõribus est a
deo vt primo motore omnium ad agendum.

De effectu grẽ opantꝫ q̃ ẽ iustificatio ipij. Cap. vj

IUstificatõ impij que

est effectus grĩe opantꝫ ḋr a iusticia. Iusticia
aũt ḋr tripl'r ſm tho. i. ij. q. cxiij. artic. i. Vno
mõ ꝓut importat rectitudinẽ ordinãtẽ actũ hoĩs in cõ⸗
paratõe ad aliũ singularẽ hoĩem. Et sic ẽ iusticia ptícla⸗
ris ⁊ ṽtus cardinalis. Scḋo mõ ꝓut ordinat ſm recti⸗
tudinẽ actũ hoĩs in cõparatõe ad bonũ cõe multitudinis.
q̃ ḋr iusticia legalis. Tertio mõ ḋr iusticia ſm ꝙ impor
tat rectitudinẽ q̄ndã hoĩs in dispositõe iterioris hoĩs.
ꝓut. s. supmũ hoĩs subijcit̃ deo. ⁊ inferiores vires aĩe
subdunt̃ supme. i. rõni. Et hãc iusticiã phs. v. ethic. ap
pellat metaphoricã. Ab hac igit̃ iusticia tertio mõ sum
pta sumit̃ iustificatio passiue accepta. s. ꝓ fieri iustũ. nõ
ꝓ facere iustũ. Et h̃ etiã nõ p modũ simplicis gñatõnis
qꝛ sic etiã posset ꝯpetere ei q̃ nõ esset in pctõ. dũ iusticiã
acciperet a deo. sic adã i pncipio accepit iusticiã origĩalis

pcti.cū adhuc nō hēret pctm̄.ſed potuit peccare. Vn̄ oī iuſtificatio in hoīe includit rōem motus de ꝯrio in cōtrariū. Et ſic iuſtificatio importat qndā trāſmutatōem de iuſticie ſtatu.ad ſtatū iuſticie p̄dicte. Et de iſta iuſtificatiōe hic agit᷑. De qua ad Ro.iiij. Ei aūt q̄ nō opat᷑ credenti aūt in deū q̄ iuſtificat īpiū. Et ad Ro.viij. Quos vocauit hos ꝛ iuſtificauit. Jn hac enī iuſtificatōe impij ꝯcurrūt q̄tuor p ordinē.ſimul quidē tempe. ꝛ ſi natura liter ſeu ordine nature vnū p̄cedat aliud videlꝫ grē infuſio.mot⁹ liberi arbitrij p fidē formatā in deū. Tertiū eſt mot⁹ liberi arbitrij in pcti deteſtatōne. Quartum eſt remiſſio culpe.q̄ ſm pe.de tarātaſia in q̄rto notant᷑ in.v. illo.ꝛ ſi nō dicto ordine. Cōmouiſti terrā tuā ſcꝫ tu dn̄e. terrā.i.pctōrē deditū terrenis. Et hoc mouēdo liberꝫ arbitriū ſuū totū in te.vt.ſ.in te credat ꝛ te ſup oīa amet. iō ꝯmouiſti dn̄e.i.totū mouiſti. Et ſi oīs motus ē a primo mouēte deo.mō ſpāli ē hic mot⁹ ab eo.ad ſe cū ꝯuertendo q̄ p̄us erat auerſus. vn̄ Aug.ait. Qui fecit te ſine te.nō iuſtificabit te ſine te.te.ſ.dirigēte ad deū. Scd̄o dicit. Cōturbaſti eā.ſ.p motū ſui arbitrij in deteſtationem pcti.de qua ꝯturbatōe ī alio pſ̄.vi.d̄r penitēs ipe. Anima mea turbata ē valde. Cōturbaſti ait.i.totā ſil'turbaſti dolore ꝯpunctōis. Oportet enī penitentē ait b.aug. Et de pe.di.vi.de oī pctō dolere ſit᷑.alꝫ nō eſſet penitēs. ſi volūtarie pmaneret in aliq̄.nō iuſtificaret᷑. Tertiū eſt pcti remiſſio qđ ibi notat᷑. Sana ꝯtritōes ei⁹. Aīa enī eſt ꝯtrita in malā prē.i.q̄ſi tota deſtructa.fracta minutatim in diuerſas affectōes p pctm̄. Vn̄ q̄s hꝫ magnā febrem.vel aliā infirmitatē.totū corp⁹ videt᷑ tritū ꝛ fractum. Et ſic p pctm̄ aīa grauiter infirmata mirabilit᷑ debilitata ē ꝛ q̄ſi facta inepta ad qđ cunqꝫ bonū. Sed cū pctm̄ remittit᷑.ſanat᷑.pſ̄. Qui ſanat omēs infirmitates tuas.ꝛ modū p̄mittit. Qui ꝓpitiat᷑ oībꝫ iniquitatibꝫ tuis. Quartū ē grē infuſio vn̄ iſta omīa p̄cedūt. qđ notat cū d̄r. Quia ꝯmota ē.ſ.a te p illuīatōem grē. Vn̄ ī figuram. Cū intrauit Jeſus hieroſolimā cōmota ē vniuerſa ciuitas dicēs. Quis ē hic. Mat.xxi. Jntrat dn̄s Jeſus in ciuitatē aīe p grām.ꝛ oēs ſenſus ꝛ affectōes tūc mouent᷑ p admiratōem. Rōem aūt quare iſta quatuor ponunt᷑ in iuſtificatōe impij aſſignat be.tho.i.ij.q.cxiij.arti.vi.dicēs. Juſtificatio ē quidā motus quo aīa mouet᷑ a deo a ſtatu culpe ad ſtatū iuſticie. Jn quolibet āt motu quo aliq̄d ab altero mouet᷑.tria req̄runt᷑. Primum ē motus ipi⁹ mouētis. Scd̄o mot⁹ mobilis. Tertio ꝯſūmatio mot⁹ ſiue ꝑuētio ad finē. Ex pte igit᷑ motōis diuine accipit᷑ grē infuſio. Ex pte liberi arbitrij moti accipiunt᷑ duo mot⁹ ipius ſm receſſum a termino a quo.ꝛ acceſſum ad terminū ad quē. Cōſummatio aūt ſiue ꝑuentio ad terminū hui⁹ motus importat᷑ in remiſſionē culpe. Jn hꝫ enī iuſtificatio ꝯſummat᷑. ſm illud Eſa.xxvij. Hic ē omnis fructus vt auferatur peccatum.

Qđ requiratur primū. §.I

Grē infuſio ad iuſtificatōz īpij r̄q̄rit᷑

ad iuſtificatōem impij ptꝫ p id qđ ſcribit᷑ ad Rom̄.iij. Juſtificati gratis p grām ipi⁹. Hoc aūt ſic declarat bea. tho.i.ij.q.cxiij. Hō peccādo deū offendit. Offenſa autē nō remittit᷑ alicui niſi ꝓpter hoc q̄ anim⁹ offenſi pacat᷑ offendēti. Et iō pctm̄ ſm hoc remitti d̄r q̄ de⁹ nobis pacat᷑. Que quidē pax ꝯſiſtit in dilectiōe qua de⁹ nos diligit. Dilectio aūt dei q̄ꝫtū ex pte actus diuini.eſt eterna ꝛ immutabilis.ſed q̄ꝫtū ad effectū quē ī nobis imp̄mit.q̄nqꝫ interrumpit᷑ put ſcꝫ ab ipo q̄nqꝫ deficim⁹.ꝛ q̄nqꝫ iterū recupam⁹. Effect⁹ aūt diuīe dilectōis in nobis q̄ per pctm̄ tollit᷑.ē grā qua hō fit dign⁹ vita eterna.a q̄ pctm̄ mortale excludit. Et iō nō pōt intelligi remiſſio culpe. niſi adeſſet grē infuſio. Et q̄ꝫuis ꝯtigat aliq̄n apud homines q̄ vn⁹ hō aliquē nec diligit nec odit.tn̄ ſi cū offēdat q̄ ei dimittat offenſam.hoc nō pōt ꝯtingere niſi ex ſpāli beniuolētia. Beniuolētia aūt dei ad hoīem repari d̄r p donū grē. Et iō lꝫ anteq̄ꝫ hō peccet poſſit eſſe ſine culpa ꝛ grā.vt in ſtatu innocētie.tn̄ poſt pctm̄ nō pōt eſſe ſine culpa.niſi p grām habeat. Jtē q̄ de⁹ nō imputet alicui pctm̄ ſm illud. Btūs vir cui nō imputauit dominꝰ pctm̄.importat quendā grē effectū in ipſo cui peccatum non imputat᷑. Q, enī alicui nō imputetur peccatum a deo.ex ſua dilectione procedit.

Qđ requiratur ad iu §.II

Motus fidei requiritur ad iuſtificationem

ſtificatōem impij mot⁹ liberi arbitrij in deū q̄ ē p fidem formatā.patet p illud qđ d̄r xp̄s Jo.vi. Oīs q̄ audit a patre ꝛ didicit venit ad me. Sed addiſcere nō ē ſine motu liberi arbitrij. Nā diſcens ꝯſentit docēti. Et q̄ ille ſit motus fidei oñdit apl's ad Ro.v.di. Juſtificati ex fide. pacē habeam⁹ ad deū. Primū ſic declarat bea. Tho. vbi.ſ̄.ar.iij. Juſtificatio impij fit a deo mouente hoīem ad iuſticiā. Deus aūt mouet oīa ſm modū ſuū.i.vniuſcuiuſqꝫ rei. Sicut videm⁹ in naturalibꝫ q̄ aliter mouentur ab eo leuia.aliter grauia. propter diuerſam naturā vtriuſqꝫ. Vn̄ ꝛ hoīes mouet ad iuſticiā ſm ꝯditionem hūane nature. Hō aūt habet ſm ꝓpriā naturā q̄ ſit liberi arbitrij. Et iō in eo q̄ habet vſum liberi arbitrij. nō fit motio a deo ad iuſticiā abſqꝫ motu libi arbitrij. Sꝫ ita infundit donū grē iuſtificantis.q̄ etiā ſil'cū hoc mouet liberꝫ arbitriū ad donū grē acceptandū in his q̄ ſūt motionis hui⁹ capaces. Vn̄ q̄ pueri in baptiſmo iuſtificent᷑ ſine motu liberi arbitrij.hoc ē q̄r nondū ſūt capaces hui⁹ motus. Et iō mouent᷑ a deo ad iuſticiā p ſolam informatōem aīe ipoꝝ.qđ nō fit abſqꝫ ſacro baptiſmi. Et apte. vt ſicut pctm̄ originale a quo iuſtificant᷑.nō p ꝓpria volūtate ad eos ꝑuenit ad carnalē originē.ita etiā p ſpūalē regeneratōem a xp̄o in eos grā deriuat᷑. Et q̄ ſalomon dormiēdo.vn̄ ꝛ ſine motu liberi arbitrij conſecutus ſit donū ſapie. vtꝫ.iij.Reg.iij. Dicendū q̄ nō meruit nec accepit tūc ſapiam.ſed in ſomno declaratuꝫ ē ei q̄ ꝓpter p̄cedēs deſideriū daret᷑ ſibi ſapia. Eſt aūt iſte motus liberi arbitrij in deū q̄ reqrit᷑ in iuſtificatōe motus p fidē. Et rō ē ſm be. Tho. vbi.ſ̄ ar.iiij.q̄r de⁹ mouet aīam hoīs in iuſtificatōe.ꝯuertēdo eā ad ſeipm̄. Vn̄ d̄r in pſ̄.lxxxiiij.ſm aliā lrām. Deus tu ꝯuerſus viuificabis nos. Sed p̄ma ꝯuerſio mētis in deū fit p fidē.ſm illud ad Heb.xi. Accedentē ad deū oportet credere. q̄r eſt. Et iō motus fidei requirit᷑ ad iuſtificatōem. Requirit᷑ aūt actus fidei in iuſtificatiōe q̄ꝫtū ad hoc q̄ hō credat deū eſſe iuſtificatorē hoīm p miſteriū xp̄i. ſm illud ad Ro. iiij. Credēti ei q̄ iuſtificat impiū.imputabit᷑ ei ad iuſticiam. Et q̄r mot⁹ fidei nō eſt pfect⁹.niſi ſit charitate informatus.iō in iuſtificatōe impij cū motu fidei.eſt etiā motus charitatis. Mouet᷑ aūt liberꝫ arbitriū in deū ad hꝫ q̄ ſe ei ſubijciat. Vn̄ etiā ꝯcurrit ſimul ꝛ actus timoris filialis.ꝛ actus hūilitatis. Cōtingit enī vnū ꝛ eundem actū liberi arbitrij diuerſaꝝ virtutū eſſe.ſm q̄ vna īpat ꝛ alia impat᷑.put act⁹ ē ordīabilis ad diūſos fines.

Motus fidei ꝛ charitatis ſimul requiritur, ſm ſcām Tho. li.ar.iiij. ad iuſtificationem.

Requiritur et tertiū §.III

Deteſtatio pcti requiritur.

in iuſtificatōe ſcꝫ motus liberi arbitrij in pctm̄ deteſtandū.iux̄ illud pſ̄. Dixi ꝯfitebor aduerſum me iniuſticiā meā dn̄o.ꝛ tu remiſiſti impietatē pcti mei. vn̄ etiā bea. Aug. Nemo poſtq̄ꝫ fuerit ſue volūtatis arbiter ꝯſtitutus.pōt nouā inchoare vitā.niſi eū peniteat veteris vite. de pe.di.i.tres ſunt. Et hoc ſic declarat bea. Tho. vbi.ſ̄. ar.v. Juſtificatio impij eſt quidā mot⁹ q̄ mouet᷑ humana mens a deo a ſtatu pcti in ſtatū iuſticie. Sicut autē ſe hꝫ corp⁹ aliqđ motū localiter ab aliq̄ mouēte ad duos terminos ſcꝫ a q̄ ꝛ ad quē.ita ſe debet habere aīa in mo

tu iuſtificatõis p liberũ arbitriũ. Sʒ in motu locali cor-
porũ manifeſtũ eſt. ꝙ ita ſe habet corp⁹ motũ qḋ recedit
a termino a quo ⁊ accedit ad terminũ ad quẽ. ita ⁊ mẽs
humana cũ iuſtificaꝛ oportet ꝙ p motũ liberi arbitrij
recedat a pctõ. ⁊ accedat ad iuſticiã. Receſſus aũt ĩ mo
tu liberi arbitrij intelligiꝛ p deteſtatõem. ſicut acceſſus ĩ
ꝙ ſit duplex liberi arbitrij motus. Un⁹ quo tẽdat ĩ dei
iuſticiã quaſi terminũ ad quẽ. Ali⁹ quo tẽdat in deteſta
tionẽ pcti. vt terminũ a quo recedit. Et ſi arguiꝛ ĩ cõ-
trariũ ſic. Si in iuſtificatõe requiriꝛ mot⁹ liberi arbitrij
ad deteſtatõem pcti cũ oporteat ſingula deteſtari. tũc re
quiriꝛ magnũ tps ad recogitandũ ſingula. cũ tñ iuſtifi-
catio fiat in inſtãti vt dicẽ. Rñt be. Tho. ꝙ in tẽpe pce
dente iuſtificatõem. oportet ꝙ hõ ſingula pctã q̄ cõmi-
ſit deteſteꝛ. quorũ memoriã habet. Et ex tali ꝯſideratõne
pcedẽti ſequunꝛ in aĩa quidã mot⁹ deteſtãtes vniuerſa
liter oĩa pctã ꝯmiſſa. inter q̄ etiã includunꝛ obliuiõi tra
dita. Et qꝛ vt dꝛ de pe. di. vij. Apud deũ nullas patitur
moras venie ꝯuerſio. cũ ſubito quis cõteriꝛ ⁊ iuſtificaꝛ.
Hʒ tñ ſupueniẽs ſingl'a pctã recogitaꝛ ⁊ ꝺteſtari. ſʒ pe.

Ex predictis tribus. §. IIII

ſequiꝛ quartũ ſcʒ. Peccatorũ remiſſio. q̄ vtiqʒ in inſtanti
fit ſicut infuſio grẽ. Unñ glo. ſup illud Act. ij. Factus eſt
repẽte de celo ſon⁹ tanq̄ aduenientis ſpũs vehementis.
dicit glo. Neſcit tarda molimina ſpũſſcti grã. Hoc aũt
ſic declarat be. tho. vbi. ſ̄. ar. vij. Tota iuſtificatio impij
originaliꝛ ꝯſiſtit in infuſiõe grẽ. Per eã enĩ liberũ arbitri
um moueꝛ. ⁊ culpa remittiꝛ. Grẽ aũt infuſio fit in inſtã-
ti abſqʒ ſucceſſiõe. Cui⁹ rõ eſt. qꝛ ꝙ aliqua forma ſubito
nõ imp̄maꝛ ſubiecto. ꝯtingit ex h̄ ꝙ ſubiectũ nõ eſt di-
ſpoſitũ. ⁊ agẽs indiget tpe ad hoc ꝙ ſubiectũ diſponat.
Unñ videm⁹ ꝙ qꝛ diaphonũ eſt ſubito diſpoſitũ ad re-
cipiendũ lumẽ ſubito illuĩaꝛ a corpe lucido in actu. Di-
ctũ eſt aũt ſupra ꝙ deus ad hoc ꝙ grãm infundat aĩe.
nõ reqrit aliquã diſpoſitõem niſi quã facit. Facit autem
hmõi diſpoſitionẽ grẽ. qñqʒ quidẽ paulatim ⁊ ſucceſſi-
ue. vt dctm̄ eſt. ſ̄. Q, enĩ agens naturale non poſſit ſu
bito diſponere materiã. ꝯtingit ex hoc ꝙ aliqua indiſpo
ſitio ei⁹ qḋ reſiſtit in materia citi⁹ diſponiꝛ. Cũ igiꝛ vir-
tus diuina ſit infinita. põt q̄ʒtãcunqʒ materiã creatam
ad formã diſponere. multo magis liberũ arbitriũ hoĩs
cui⁹ motus põt eſſe inſtantaneus ſm naturã. Sic igiꝛ
iuſtificatio impij fit a deo in inſtanti. Motus igiꝛ libe
ri arbitrij in iuſtificatõne ꝯcurrens eſt ꝯſenſus ad dete
ſtandũ pctm̄ ⁊ accedendũ ad deũ. qui quidẽ ꝯſenſus ſu
bito fit. Contingit aũt ꝙ pcedit aliqua deliberatio. q̄ non
eſt de ſubſtãtia iuſtificatõnis. ſʒ via in iuſtificatõem. ſi
cut mot⁹ localis eſt via ad illumĩatõem ⁊ alteratio ad ge
neratõem. Liberũ etiã arbitriũ in iuſtificatiõe ſimul de-
teſtaꝛ pctm̄. ⁊ ꝯuertit ſe ad deũ. Ideo enĩ deteſtaꝛ pctm̄
qꝛ eſt ꝯtra deũ. ſicut corp⁹ qḋ moueꝛ ſimul recedit a ter-
mino a quo. ⁊ accedit ad terminũ ad quẽ. Notandũ
etiã ꝙ q̄ʒuis iſta quatuor ſint ſimul tpe. qm̄ fiũt in inſtã
ti. ordine tñ nature. grẽ infuſio. q̄ eſt cauſa oĩm aliorũ triũ
um. eſt pꝛior ſicut cauſa eſt pꝛior effectu. ⁊ hoc ex pte dei iu-
ſtificãtis. Sed ex pte hoĩs iuſtificati videꝛ prior remiſ-
ſio culpe q̄ʒ infuſio grẽ ordine nature. Daꝛ exemplũ ĩ ſo
le. Nã ſol p ſuã lucẽ opatur ad remouendũ tenebras. Et
ex pte quidem ſolis pꝛius eſt illumĩare q̄ʒ remouere tene-
bras. Ex pte aũt aeris illuminãdi pꝛius eſt purgare tene
bras q̄ʒ conſequi lumen ordine nature. q̄ʒuis ſimul ſint
tpe. Et ſm hoc intelligiꝛ illud bea. Ambro. xxxij. q. i. Cũ
renũciaꝛ improbitati. ſtatim aſſiſtitur v̄tus. Egreſſus
enim malicie virtutis opatur ingreſſum. Eodem qʒ ſtu
dio quo vitiũ excluditur. innocentia copulatur.

Notandum autẽ ꝙ. §. V.

iuſtificatio impij ẽ maximũ opus dei ſm magnitudinẽ — *Iuſtificatio impij ẽ maxim opus dei*
eius qḋ fit. ⁊ ẽ aliquo mõ miraculoſum. Quantũ ad
pꝛimũ aliqḋ opus dꝛ magnum ex pte modi agẽdi. ⁊ ſic
opus creatiõis ẽ maximũ. in quo ex nihilo fit aliqd. Se
cundo mõ dꝛ opus magnũ ꝓpter magnitudinẽ ei⁹ quod — *Et quõ.*
fit. Et ſm hoc maius ẽ opus iuſtificatõnis impij q̄ ter-
minaꝛ ad bonũ eternũ diuine participatõnis. q̄ʒ creatio
celi ⁊ terre. que terminaꝛ ad bonũ nature mirabilis. Et
ideo cũ dixiſſet Aug. ꝙ maius ẽ ꝙ ex impio fiat iuſtus
q̄ʒ creare celũ ⁊ terram. quaſi rõem aſſignãs ſubdit. Ce
lum eteñ ⁊ terra tranſibit. Predeſtinatorũ aũt ſal⁹ iu-
ſtificatio pmanebit. Sciendũ etiã ꝙ magnũ qḋ fit dici
tur aliquid dupl'r. Uno mõ abſolute. Et hoc mõ donũ
glorie eſt maius donũ grẽ iuſtificãtis impiũ. Et ſic etiã
ſanctorũ glificatio eſt maius q̄ʒ iuſtificatio impij. Alio
modo dꝛ aliquid magnũ q̄ʒtitate ꝓpoꝛtionis. ſicut diciꝛ
mons paruus ⁊ celũ magnũ. Et hoc mõ donũ gratie iu
ſtificantis impiũ. ẽ maius q̄ʒ donũ iuſtificantis iuſtum.
qꝛ plus excedit dignitatẽ impij. donũ gratie. qui ĩpius
erat dignus pena. q̄ʒ donũ glorie dignitatẽ iuſti. q̄ ex h̄
ipſo ꝙ ẽ iuſtificat⁹ ẽ dignus gloria. vñ bea. Aug. ibidem
dicit. Iudicat qui poteſt. Utrũ maius ſit angelos iu-
ſtos creare q̄ʒ impios iuſtificare. Certe ſi equalis ẽ vtrũſ
q̄ʒ potẽtie. hoc tñ ẽ maioris miſcdie. Unde ⁊ pſ. cxliiij.
Miſerationes ei⁹ ſup oĩa opera ei⁹. Et in collecta. De
us qui oĩpotentiã tuam maxime parcẽdo ⁊ miſeran-
do manifeſtas ⁊c. Et bonũ gratie vnius ẽ mai⁹ q̄ʒ bonũ
nature vniuerſi. Quõ aũt ſit iuſtificatio miraculoſa. ſic
declarat bea. Tho. vbi. ſ̄. arti. x. In opibus miraculoſis — *Et q̄dã mõ miraculoſum.*
tria pñt inueniri. quorũ vnũ ẽ ex parte potẽtie agentis.
quia ſcʒ ſola diuina v̄tute fieri pñt. Et hoc mõ tam iuſti
ficatio impij q̄ʒ creatio mũdi. ⁊ oĩe opus qḋ a deo ſolo
fieri põt. põt dici miraculoſum. Scdõ in quibuſdã ope
ribꝫ miraculoſis inueniꝛ. ꝙ forma inducta ẽ ſup natu-
ralem potẽtiam talis materie. Sicut ſuſcitatio mortui
ẽ ſupra naturalẽ potentiã talis corporis. Et q̄ʒtum ad h̄
iuſtificatio impij nõ ẽ miraculoſa. quia naturaliter ani
ma ẽ grẽ capax. eo enim ꝙ facta ẽ ad imaginem dei. eſt
capax gratie. Tertio modo in operibus miraculoſis in-
uenitur aliquid pter ſolitũ ⁊ conſuetũ ordinem cauſan-
di effectũ. ſicut cũ aliquis infirmus aſſequiꝛ ſubito ſani
tatẽ perfectam. pter ſolitũ curſum ſanatõis que fit a na
tura vel arte. Et q̄ʒtũ ad hoc iuſtificatio impij quando
q̄ʒ ẽ miraculoſa qñqʒ nõ. Eſt enĩ iſte cõis ⁊ conſuet⁹ cur
ſus iuſtificatõnis. vt deo mouẽte interius aĩam. hõ cõ-
uertaꝛ ad deũ. Pꝛimo quidẽ ꝯuerſione impfecta. ⁊ poſt
ea deueniat ad perfectũ. Unñ diciꝛ de pe. di. ij. Nemo re
pente fit ſummus. ſed a minimis quiſqʒ inchoat vt ad
maiora pueniat. Qñqʒ vero tã vehementer deus aĩam
mouet vt ſtatim quandã iuſticie pfectionẽ aſſequatur.
ſicut fuit in ꝯuerſione ſancti pauli. adhibita etiã miracu
loſa pſtratione. Et ideo ꝯuerſio pauli. tanq̄ʒ miraculoſa
in eccleſia cõmemoratur celebꝛiter.

De merito qui ẽ effect⁹ grẽ coopantis. Cap. vij.

Meritũ hominis apd

deũ eſſe nõ põt. niſi ſm pſuppoſitionẽ diuine
ordinatõnis vt ſcʒ id hõ conſequatur a deo p
ſuã operationẽ quaſi mercedẽ. ad qḋ ei de⁹ v̄tutẽ opan
di deputauit. mouens ſeipm̄ ad agẽdũ p liberũ arbitriũ
Pro cui⁹ declaratõe diẽ bea. tho. i. ij. q. cxiiij. ar. i. ꝙ meri
tum ⁊ merces ad idẽ referuntur. Id enĩ merces dicitur — *Quid ſit meritum vl' merces*
qḋ alicui recõpenſaꝛ p precio opis ſui vel laboris quaſi
quoddã preciũ ipſius. Unñ ſicut reddere iuſtũ pciũ pro
re accepta ab aliquo ẽ actus iuſticie. ita recõpẽſare etiã

mercedē laboꝛis vel opis alicui⁹ ē act⁹ iuſticie. Juſticia aūt eſt q̄dā eq̄litas. Et iō iuſticia ſimplex eſt inter eos iter q̄s ē eq̄litas ſimpl'r. Sꝫ inter eos īter q̄s nō ē ſimpl'r eq̄litas. nō ē et ſimpl'r iuſticia. ſꝫ ſm q̄d. i. q̄dā mod⁹ iuſticie p̄t eē. Sic inter p̄rem ⁊ filiū. vl' inter dn̄m ⁊ ſeruū nō eſt iuſtū ſimpl'r. ſꝫ q̄dā mod⁹ iuſticie ꝓpt̄ ineq̄lē diſtātiā eoꝝ. Jn his ḡ in q̄b ē ſimpl'r rō iuſti. eſt ⁊ ſimpl'r rō mercedis ⁊ meriti. Sꝫ ī his in q̄b n̄ ē ſimpl'r rō iuſti ſꝫ ſm q̄d. vt ꝯtigit inter eq̄le mūū vt ſcꝫ inter p̄rem ⁊ filiū ibi nō ē ſimpl'r rō meriti ⁊ mercedis ſꝫ ſm aliquē modū inq̄ꝫtū ſcꝫ ibi ſeruat̄ rō iuſticie aliq̄ mō. ⁊ ſi nō pfecte. Et ſic aliq̄d dr̄ mereri fili⁹ a p̄re. ⁊ ſeru⁹ a dn̄o. Māifeſtū ē aūt ꝙ īter deū ⁊ hoīem ē maxīa ineq̄litas. q: in infinitū diſtāt. ⁊ totū q̄d ē hoīs bonū. ē a deo. Un̄ nō p̄t eē iuſticia hoīs ad deū ex ſuis opib ſm abſolutā eq̄litatē. ſed ſm ꝓpoꝛtōem q̄ndā. inq̄ꝫtū ſcꝫ q̄libet opat̄ ſm modū ſuum. Mod⁹ aūt ⁊ mēſura ꝟtutis hūane ē a deo in hoīe. Et vt dctm̄ eſt meritū hoīs apud deū eſſe nō p̄t. niſi ſꝫ p̄ſuppoſitōem diuīe oꝛdinatōis. Et ex h̄ ſeq̄t̄ ꝙ de⁹ ex opib noſtris nō efficit̄ ſimpl'r debitoꝛ nobis. ſed ſibi ipi inq̄ꝫtū debitū eſt vt ſua oꝛdinatio ipleat̄. Oꝛdīauit enī ꝙ hō faciēdo bona opa p liberꝝ arbitriū. motū tn̄ p gratiam ſuā. ꝯſequat̄ vitā eternā. Cū ei coꝛonat merita nr̄a remūerat mūera ſua. q: ſcꝫ ip̄e dedit ꝟtutē opandi ḡtis.

De⁹ nemiē debitor abſolute ⁊ ꝓprie.

De merito igitur hu⁄ §. I

Nec ſine gr̄a mereri pōt vi. eter.

mano ſciēdū p̄mo. ꝙ ſine gr̄a mereri nullo mō hō pōt vitā eternā in innocētia ꝯſtitut⁹. Rō ē ſm bea. tho. l. ij. q. cxiiij. ar. ij. q: ex inſtōne diuīe ꝓuidētie ē vt nihil agat vltra ꝟtutē ſuā. Sꝫ vita eterna ē q̄d dā bonū excedēs ꝓpoꝛtionē nature create. ⁊ excedit cognitōem ⁊ deſideriū ei⁹. ſm illud. i. Coꝛ. ij. Ocul⁹ nō vidit nec aurꝭ audiuit nec in coꝛ hoīs aſcēdit q̄ p̄parauit de⁹ diligētib ſe. Et inde eſt ꝙ nulla natura creata ē ſufficiēs p̄ncipiū act⁹ meritoꝛij vite eterne. niſi addat̄ aliq̄d diuinū ſupnaturale q̄d gr̄a dr̄. Sꝫ ſi in hoīe addat̄ pctm̄ vt ꝯtigit ī oīb natura viciata in adā ſaltē p oꝛiginale. nō p̄t q̄s mereri ſeu actum meritoꝛiū agere. niſi p̄us excludat̄ pctm̄. q̄d fit p gr̄am. Ad h̄ p̄t facere q̄d ait greg. di. xl. Quelibet occulta loca aīam ſine gr̄ā ſaluare nō p̄nt. Nā ⁊ loth in ciuitate īter peſſimos ſodomitas iuſt⁹ fuit. in mōte peccauit ſcꝫ cū filiab. Sꝫ q̄d iſta dicim⁹ cū maioꝛa nouerim⁹. Quid iocundi⁹ celo. q̄d ſecuri⁹ p̄adiſo. ⁊ tn̄ adā peccādo de p̄adiſo expulſus ē. Angel⁹ de celo eiect⁹. hec ille. cū fuit in gr̄ā nō fuit eiect⁹. ſꝫ poſtea cū p pctm̄ amiſit. Jn gr̄ā aūt ꝯſtitut⁹ meret̄ p opa ſua bona vitā eternā ex ꝯdigno. ex p̄te gr̄ē. Ex ꝯgruo. ex p̄te liberi arbi. Pro cui⁹ declara. dicit be. tho. l. ij. vbi. ſ. ar. iij. Op⁹ meritoꝛiū p̄t dupl'r cōſiderari. Uno mō ſm ꝙ p̄cedit ex libero arbi. Alio modo ſm ꝙ p̄cedit ex gr̄ā ſpūſſcti. Si ḡ ꝯſideret̄ ſm ſubam opis. vt ſm ꝙ p̄cedit ex libero arbi. ſic nō p̄t ibi eſſe ꝯdignitas ꝓpter maximā ineq̄litatē. Et ſm h̄ dicebat ap̄ls Ro. viij. Nō ſūt ꝯdigne paſſiōes hui⁹ tēpis ad futurā gl'iam ſcꝫ q̄ꝫtū ad ſubam opis. Sꝫ eſt ibi ꝯgruitas propter q̄ndā eq̄litatē ꝓpoꝛtiōis. Cōgruū ei videt̄ vt opanti ſm ſuā ꝟtutē de⁹ ſm excellētiā ſue ꝟtutis recōpenſet. Si aūt loq̄mur de ope meritoꝛio ſm ꝙ p̄cedit ex gratia ſpūſſcti. ſic ē meritoꝛiū ex ꝯdigno. Sic enī valoꝛ meriti attēdit̄ ſm ꝟtutē ſpūſſcti mouētis nos ī vitā eternam. ſm illud Jo. iiij. Fiet in eo fons aq̄ ſalientis in vitā et̄nā. Attendit̄ etiā p̄ciū opis ſm diuinitatē gr̄ē p quā hō cōſoꝛs fact⁹ diuīe nature adoptat̄ in filium dei. Cui debet̄ hereditas ex ipſo iure adoptōis. ſm illud Ro. viij. Si filij ⁊ heredes. Un̄ gr̄ā ſpūſſcti ⁊ ſi nō ſit filijs gl'ie ī actu eſt tn̄ filijs ī ꝟtute. ſicut ⁊ ſemen arboꝛis in q̄ eſt ꝟtus ad totā arboꝛē. Notandū etiā ſm be. tho. vbi. ſ. ar. v. ꝙ nemo pōt ſibi mereri p̄mā gr̄ām. tū q: oē meritū repugnat

Quo merito hō p opa bona meret̄ vitam eter.

Nemo p̄t ſibi mereri vi. eter.

gratie. i. q. i. Ait leo papa. Gr̄ā ſi nō gratis dat̄. gr̄ā nō eſt. tum q: vt dctm̄ eſt excedit ꝓpoꝛtiōem nature. tū etiā q: ante gr̄ām in ſtatu pcti homo hꝫ ipedimētū ꝓmerendi gr̄ām ſcꝫ ip̄m pctm̄. Retractauit aūt ante q̄d aliq̄ dixerat ſcꝫ fidē eſſe ex nobis a deo. ⁊ ſic ꝯſequit̄ p̄mam gr̄ām. Un̄ nō p̄t eſſe meritoꝛi⁹ p̄me gr̄ē. Cū igit̄ dr̄ ꝙ p fidē iuſtificat̄ homo. nō ſic eſt intelligēdū ꝙ fides mereatur iuſtificatōem ſcꝫ credēdo. Sꝫ dū iuſtificat̄ hō creditur eo ꝙ mot⁹ fidei req̄ritur ad iuſtificatōem vt dctm̄ ē. Et ꝙ dr̄ deus dare gr̄ām nō niſi dignis. non ita intelligendum eſt ꝙ p̄us ipſi fuerint digni. ſꝫ de⁹ fēc eos dignos.

Sciēdum etiam ſecū §. II

dum be. tho. vbi. ſ. ar. vi. Q, null⁹ pōt alteri mereri p̄mam gr̄ām ex ꝯdigno niſi xp̄s. Rō eſt. q: vnuſq̄ſq; noſtrū mouet̄ a deo p donū gr̄e vt ip̄e ad vitā eternā p̄ueniat. Et iō meritū vltra iſtā motionē non ſe extēdit. Sꝫ anima xp̄i mota eſt a deo p gr̄ām. non ſolū vt ipſe p̄ueniret ad vitā eternā. ſed etiā vt alios induceret in gl'iam inq̄ꝫtum eſt caput ⁊ auctoꝛ ſalutis. ſm illud Heb. Qui multos filios in gloꝛia adduxerat ⁊c̄. Sed merito congrui pōt q̄s mereri alteri p̄mā gr̄ām. Quia enī homo in gr̄ā ꝯſtitut⁹ adimplet volūtatē dei. ꝯgruū eſt ſm amicicie ꝓpoꝛtōem vt de⁹ impleat voluntatē ei⁹ in ſaluatōne alteri⁹. Licet poſſit habere q̄nq; impedimētū ex parte illi⁹ cui⁹ purificatōem deſiderat. Et ſic intelligit̄ illa auctoꝛitas Hiere. xvi. Si ſteterit moyſes ⁊ ſamuel coꝛā me nō eſt aīa mea ad ꝓpl'm iſtū. Erat enī impedimentū ex parte illoꝛum de populo.

Gratia eſt pꝛincipiū §. III

meriti p̄ncipali⁹ p charitatē q̄ꝫ p alias virtutes. Unde xp̄s dixit Jo. xiiij. Si q̄s diligit me diliget̄ a p̄re meo. ⁊ ego diligā eū. ⁊ manifeſtabo ei meip̄m. q̄d p̄tinet ad vitam eternā ſcꝫ manifeſtatio dei. Pro cui⁹ declaratōe dic be. Tho. vbi. ſ. arti. iiij. Q, human⁹ actus habet rōem merēdi ex duob. vt dctm̄ eſt. Pꝛimo ⁊ p̄ncipaliter diuina oꝛdīatione. ſm ꝙ actus dr̄ meritoꝛius eſſe illi⁹ boni ad q̄d homo diuinit⁹ oꝛdinat̄. Scd̄o vero ex parte liberi arbitrij inq̄ꝫtū homo hꝫ p̄re ceteris creaturis vt per ſe agat volūtarie agēs. Et q̄ꝫtū ad vtrūq; p̄ncipalitas meriti penes charitatē ꝯſiſtit. Pꝛimo enī ꝯſiderādū eſt ꝙ vita eterna in dei fruitiōe ꝯſiſtit. Motus aūt humane mētis ad fruitionē diuini boni ē p̄pꝛius actus charitatis p quē oēs actus aliaꝝ virtutū oꝛdinant̄ in hunc finem ſm ꝙ alie ꝟtutes impant̄ a charitate. ⁊ ideo meritū vite eterne p̄mo p̄tinet ad charitatē. ad alias aūt virtutes ſecūdario ſm coꝝ actus impant̄ a caritate. Similr̄ manifeſtū eſt ꝙ id q̄d ex amoꝛe facim⁹. maxīme voluntarie facim⁹. Un̄ etiā ſꝫm ꝙ ad rōem meriti requirit̄ ꝙ ſit voluntariū. p̄ncipal'r meritū caritati attribuit̄. Sciēdū etiā ꝙ null⁹ p̄t ſibi mereri repatōem poſt lapſum. nec merito ꝯdigni. nec merito ꝯgrui. Merito quidē condigni h̄ nō p̄t ſibi mereri. q: rō hui⁹ meriti pēdet ex motōne diuīe gr̄ē. q̄ maxīe interrumpit̄ p ſeq̄ns pctm̄. Nec merito etiā ꝯgrui q̄ q̄s meret̄ alteri p̄mam. impedit̄ ne ꝯſequat̄ effectū in eo cui q̄s meret̄. Multo ḡ magis impedit̄ talis meriti efficacia ꝓpter impedimētū q̄ eſt etiā in eo qui meret ⁊ in eo cui meret̄. Utrūq; enī hoc in vnam p̄ſonā ꝯcurrit. Un̄ ſimpl'r homo poſt lapſum non pōt ſibi mereri repatione. vn̄ Ezech. xviij. dr̄. Si auerterit ſe iuſtus a iuſticia ſua ⁊ fecerit iniq̄tatē. oēs iuſticie ei⁹ non recoꝛdabunt̄. Ubi be. Gre. Conſiderandū nobis ē q: in p̄petratione maloꝝ nulla dꝫ eſſe fiducia bonoꝛū p̄teritoꝝ. de pe. di. iiij. Notandū etiā ꝙ homo p̄t mereri augmentū gr̄e ⁊ caritatis in merito condigni. ſm be. Tho. di. vbi. ſ. arti. viij. Hui⁹ ratio eſt. q: vt dctm̄ eſt

Illud cadit ſub merito cōdigni ad qδ motio diuie grē ſe extēdit. Motio aūt alicui⁹ mouētis nō ſolū ſe extēdit ad vltimū terminū mot⁹ ſ; etiā ad totū ꝓgreſſum ī motu. Termin⁹ aūt mot⁹ grē ē vita eterna. Progreſſus aūt ī hoc motu eſt ſm argumētū caritatis vel grē. ſm illδ ꝓuerb. iiij. Iuſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplēdens ꝓcedit. ⁊ creſcit vſq; ad ꝑfectū diē q̄ eſt glīe. In q̄ ṽbo. b grē. ſuꝑ ezechi. In iuſtoꝝ aīo bonū deſideriū atq; intellect⁹ lucis īrime iam ꝑs dici ē. S; q: vſq; in finē vite in ṽtute ꝓficiunt ad ꝑfectū diē tūc veniūt qn̄ ad regna celeſtia ꝑducti ī ea luce quā deſiderāt iā min⁹ aliq̄d nō hēbunt. de pe. di. ij. nō reuertebanť. Et ſciendū q̄ q̄libet actu meritorio mereť hō augmētū grē. ſic̄ ⁊ grē ꝯſummatōem q̄ ē vita eterna. S; ſic vita eterna nō ſtatī reddiť ſ; ſuo tꝑe. ita ⁊ grā nō ſtatim augeť ꝑ q̄δlibet op⁹ meritoriū. ſ; ſuo tꝑe. cū ſc; aliq̄s ſufficiēter diſpoſit⁹ ē ad augmētū grē. Itē; nota q̄ ꝑſeuerantiā in bono vſq; in finē null⁹ pōt mereri. Rō eſt ſm b. tho. vbi. ſ. ar. ix. q̄ iſta depēdet ſolū ex diuina motiōe q̄ ē ꝓncipiū oīs meriti. S; de⁹ gratis donū ꝑſeuerātie largiť q̄buſcunq; largiť. Nec obſtat. q: ꝓ ea habēda oram⁹ q̄ſi poſſim⁹ eam mereri. q: etiā q̄ nō meremur. orādo imperram⁹. Nā ⁊ petōres de⁹ exaudit. veniam nō merētes quā petunt ⁊ accipiūt. Alioquin fruſtra dixiſſet publican⁹. Deus ꝓpitius eſto mihi peccatori. Similiter ⁊ ꝑſeuerātie donū aliq̄s petendo a deo impetrat ſibi vel aliȷ. q̄uis non cadat ſub merito.

Quolib; actu meritorio mereť hō augmētū grē

De bonis tēporali. §. IIII.

Utꝝ bona tꝑalia cadāt ſub merito.

bus quō cadāt ſub merito. ſic decla. be. tho. i. ij. q. vlt. ar. vlt. Id qδ cadit ſub merito eſt ꝑmiū vel merces qδ habet rōem alicui⁹ boni. Bonū aūt hoīs eſt duplex. Unū; ſimplr. aliud ſm q̄d. Simplr quidē bonū hoīs eſt vltimus finis. ſm illud ps. lxxij. Mihi adherere deo bonū eſt. Et ꝑ ꝯn̄s oīa illa q̄ ordinanť vt ducētia ad hūc finē; ⁊ talia ſimplr cadūt ſub merito. Bonū aūt hoīs ñ ſimpliciter ſed ſm q̄d. eſt illud qδ ē ei bonū vt nūc. Ued qδ eſt ei ſm aliq̄d eſt bonū. Et hmōi nō cadūt ſub merito ſimplr. ſ; ſm q̄d. Scdō; ḡ h̄ dicēdū. q̄ tꝑalia bona prout ſunt vtilia ad oꝑa ṽtutū. q̄b; ꝑducimur ad vitā eternā. ſm hoc directe cadūt ⁊ ſimplr ſub merito. ſic̄ ⁊ augmentum grē. ⁊ oīa illa q̄b; hō iuuať ad btītudinē poſt ꝑmā grām. Tm̄ ei dat de⁹ iuſtis de bonis tꝑalib; ⁊ etiā ꝯ malis. q̄tū eis expedit ad ꝑueniēdū ad vitā eternā; ⁊ intm̄ ſunt ſimplr bona hmōi tꝑalia. Un̄ dr in ps. xxxvi. de timētib; deū. Nō deficiēt oī bono. Et alibi. Nō vidi iuſtū derelictū. Si aūt ꝯſidereť tꝑalia bona ſm ſe. ſic ñ ſūt ſimplr bona hoīs. ſ; ſm q̄d. Et ita nō ſimplr cadūt ſub merito. ſ; ſm q̄d. ſc; q̄tū hoīes moueť a deo ad aliqua tꝑaliter agēdo. in q̄b; ſuū ꝓpoſitū ꝯſequunť deo fauēte vt ſic vita eterna ē ſimplr ꝑmiū opeꝝ iuſticie. ꝑ relatōe; ad motōem diuinā. vt dctm̄ ē. ſ. ita tꝑalia bona in ſe cōſiderata hn̄t rōem mercedis. hito reſpectu ad motōnem diuinā. qua volūtates hoīm moueť ad hec ꝯſequēda. Licet interdū in his hoīes nō habeāt rectā intentionē;. Cū aūt dr Eccs. ix. Uniuerſa eq̄ cūctis eueniūt iuſto ⁊ īpio bono ⁊ malo ⁊c̄. Hoc ṽm eſt q̄tū ad ſubam bonoꝝ ⁊ maloꝝ tꝑaliū. ſ; nō q̄tū ad finē. Nā ꝑ hmōi boni manuducunť in btītudinē. nō aūt mali. Itē q̄ tꝑalia bona fuerint ꝓmiſſa in veteri lege vt merces iuſticie. vt; Deute. xviij. Dic̄ be. Aug. q̄ in illis fuerūt figure futuroꝝ. ſ. ſpūalium bonorum que implentur in nobis.

Quō tꝑalia cadūt ſb merito

Titulus decimus de donis ſpūſſcti.

De ſeptē donis eiuſdē ī cōi. Cap. I.

Aſcendiſti in altum

cepiſti captiuitatē. Dediſti dona hoīb⁹. ps. Noſtra tamē tranſlatio habet Accepiſti dona hoībus. Qδ pōt exponi duplr. Accepiſti tu xp̄e de q̄ ꝓp̄e loq̄ť in homib;. i. inter oēs ꝯſtitutos accepiſti ſc; a deo dona ſpūſſcti. Uel dona; que a te infuſa in apl̄is intēſoꝝ deſideratoꝝ accepiſti. accepiſti ex q̄b; miſiſti dona ſpūſſcti copioſiſſime. S; ſcd̄o ꝑmā l̄ram quā inducit apl̄us ad Ephe. Aſcēdit xp̄s in altū. abſolute. q: in ſupremum locū celi empirei. quo nil altius. Uel in altū crucis cepit captiuitatē. i. multitudinē ſctōꝝ. quā diabol⁹ tenebat in limbo carceris obſcuri captiuā ꝓpter debitū originalis nondū ſolutū. Et ꝑ crucē quidē de manib; ei⁹ liberādo. In aſcēſione aūt cepit ſc; ſecū ducēdo in celū. ⁊ in poſſeſſionē celi mittēdo ſeu ponendo. Poſt qδ dedit dona hominib;. i. apl̄is dona ſpūſſcti. Un̄ b. aug. dic̄. Que dōa vel q; ſpm̄ ſctm̄. qui tale donum eſt. qualis eſt ipe. Uere magn⁹ dn̄s ⁊ magna mīa ei⁹ q̄ donū dat equalem ſibi. Donū eñ ei⁹ ſpūſſctūs eſt a q̄ dono increato ꝓcedunt ī plurali ſeptē dona data hoīb;. De q̄b; Eſa. xi. Requieſcet ſuꝑ eū ſc; xp̄m hoīem. ⁊ etiā ſuꝑ q̄δlibet membrum chriſti miſtici. ſpūs dn̄i ſc; grā ſpūſſancti. a qua fluunt dona ſiue ṽtutes infuſe. Spūs ſapīe ⁊ intellect⁹. ſpūs cōſiliȷ ⁊ fortitudinis. ſpūs ſciētie ⁊ pietatis. Et replebit eū ſpūs timoris dn̄i. Quāuis aūt iſta dona ſpūſſancti fuerint in oīb; electis dei. qui fuerūt in veteri teſtamēto. tn̄ copioſius ⁊ vniuerſali⁹ fuerūt data in nouo poſt chriſti aſcēſionē apl̄is. ⁊ ipis ꝑdicantib; ꝑ orbē aliȷs innumeris. Ubi etiā notādū q̄ grā iſta ſeptiformis. i. ſeptē donoꝝ. amittiť ꝑ q̄δlibet mortale pctm̄. Et iō ſtatutum fuit antiq̄tus. vt ꝓ q̄libet mortali imponereť pn̄ia ſeptēnis. vt; xxij. q. i. Predicādū vt ſc; ſic̄ ꝑ pctm̄ abiecit a ſe ſeptiformē grām ſpūſſancti. ita ꝑ ſeptēnem pn̄iam ſatiſſaciat ⁊ recuꝑet eā. In cui⁹ figurā habeť q̄ maria ſuperbiens ⁊ murmurans ꝯ moyſen. infecta lepra ſtetit ſeptem dieb⁹ extra caſtra. ⁊ poſtea ſanata. Nu. xij. Et h̄ poniť. xxxiij. q. xi. hoc ꝑm. §. ſequenti in gloſa.

Enūeratō. vij. donoruꝫ. ſſ.

Quare ā̄tiq̄t⁹ īponebať penitētia ſeptennis.

Fuerūt autem et ſunt. §. I

figurata iſta ſeptē dona multipliciter in veteri ⁊ in nouo teſtamēto. Dona eñ ipſa ꝓut letificant ciuitatē eccl̄ie militātis. vel aīam rōnalē adaptanť ſeptē ſeptenariȷs. Prīo q̄dē in ſeptē dieb⁹ q̄bus format⁹ eſt mūdus. Sic mūdus minor formať vt ſit ꝑfect⁹ ꝑ iſtū ſeptenariū. Prima eñ die facta ē lux. ſignās donū timoris. ꝑ quē incipit deū efficaciter cognoſcere. q: initiū ſapīe timor dn̄i. Scd̄a die fit firmamētū diſtinguēs aq̄s ab aquis. i. firmitas ſancte ꝯuerſatiōis. ꝑ donū ſcīe diſcernens falſas doctrinas ⁊ ſuaſiones ⁊ exēpla ad malum. vt inferiores ab aq̄s ſuꝑioribus vere doctrine ſuaſionis ⁊ exēploruꝫ. Tertia die arida ſegregata ab aquis. germināt virentē; herbā flores ⁊ fructus. q: ſegregat⁹ hō ab aq̄s falſarum opinionū de idolis ⁊ ſuꝑſtitionib⁹. ꝑ pietatē colit veru; deū. ꝓducēs flores ſctōꝝ deſiderioꝝ. herbas ſalutarium verboꝝ. ⁊ fructus opeꝝ miſcōie ⁊ pietatis in ꝓxīos ſubueniēdo eis. Quarta die fuit luminaria magna. ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle. ꝑ donū videl; ꝯſiliȷ q̄ illuminať rō ſuꝑior circa diuina vt ſol. Rō inferior vt luna circa tꝑalia. ⁊ oīes ſenſus ⁊ motus paſſionū vt ſtelle. Quinta die formanť piſces in aquis. ⁊ aues q̄ ſuſtentanť in aere ꝑ donū fortitudinis in aq̄s tribulationū viuunt boni affectus ⁊ in tentationib⁹ demonū in aere volitāt cogitatus ad deū; reſiſtēdo. Sexta die formanť beſtie cū hoīe cum dn̄ctur eis. Et ꝑ donū intellect⁹. hō qui intellectiuū aīal habēs ſenſitiuā beſtialē dn̄ať paſſiōib⁹. intelligēs ꝯditionem ſuam. ⁊ ſcripturas hoc docētes. Demū ſeptīo die requieuit de⁹ ⁊ benedixit diei illi. Per ſpm̄ ſapīe requieſcit mēs in deo guſtans diuinā ſuauitatē ⁊ bn̄dictōem eternam. Sic q; ꝯpleuit de⁹ die ſeptimo ſeptiformi. ſ. grā ⁊ dono

Septem dona. ſſ. figurata in ⁊ veť ino. teſtō.

ſpūſſcti op⁹ ſuū qḋ patrarat. Geñ.i. boīez pfectōe vltīa.

Significantur ⁊ ipſa .§.II

dona p ſeptē lucernas q̄ in tēplo dñi ardebāt. Ipa illuīnant mētē ad oīa. pcipue ad petōes formādas in tēplo vbi ſiūt orōes. vñ Ro. viij. Ipe ſpūs poſtulat p nobis .i. poſtulare nos facit. Nā p donū ſapie q̄ guſtaꝛ diuina bonitas. fac nos petere vt ſctificeꝛ nomē ei⁹. i. vt ab oībꝫ beaꝛ ſcēm. ⁊ ɔgſcaꝛ tāta bonitas diuīa. Donū intellect⁹ q̄ intelligunꝛ angelici ſpūs ⁊ bona ſupni regis. fac nos poſtulare vt adueniat regnū illud ī nobis. i. nos eam⁹ ad illud. Donū ɔſilij inducit nos ad flagitandū vt fiat volūtas dei. nō ſolū in mādatꝭ ei⁹ adimpleaꝛ. ſꝫ etiā ī ɔſilijs. Donū pietatis vrget ad rogādū p pane grē ⁊ ſube tēporalis neccīe dī. Panē nrm̄ quotidia. Donū ſcīe qḋ facit ɔgſcere petā ppria ⁊ defect⁹ alioꝝ. ſupplicat p remiſſione eoꝝ ingens. Dimitte nob debita no. ⁊c. Sꝫ donum fortitudīs. qꝛ intelligit ſine dei adiutorio nō poſſe reſiſti tentationibꝫ dī. Et ne nos indu. Nō petit vt nō tenteꝛ. ſed ne vincaꝛ. ſed fortiter reſiſtet. Demū qꝛ p timorē dñi oīs declinat a malo. vt dꝛ Eccī.i. iō tīor dñi ſctūs cōcludit. Sed libera nos a malo. mediāte ſancto timore.

Septem dōa p ſeptē lucernas in tēplo ardētes figurantur.

Deſignantur et iſta .§.III

ſeptē dona p ſeptē filios iob. ſm̄ gre. in. i. ⁊. ij. moral. qui faciebāt ɔuiuia ſinguli p ſingulos dies ebdomade. q̄libet in die ſua cū ſororibꝫ eoꝝ tribꝫ. ⁊ in domo quadrangulari. Paſcūt eī mētē quā inhitant ſpūali refectōne. Et hoc ſimul cū tribꝫ ſororibꝫ. i. tribꝫ ꝟtutibꝫ theologicis. fide. ſpe. ⁊ charitate. Et edificio ſpūali quadrangulari formato in quatuor ꝟtutibꝫ cardinalibꝫ. Prudētia. iuſticia fortitudine. ⁊ tēperātia. Unuſqſqꝫ facit ɔuiuiū ſuū. qa vnūqḋqꝫ donū ex ſuo effectu reficit mō ſpāli mentē vbi eſt. Et dꝛ ſic. Sapīa mētē de eternoꝝ ſpe ⁊ certitudīe reficit. Intellect⁹ in eo q̄ꝫ audita penetrat. reficiendo. cor tenebras ei⁹ illuſtrat. Ɔcīliū ppitē eſſe phibet. ⁊ rōe animū replet. Fortitudo aduerſa nō metuit ⁊ ɔfidētie cibos apponit. Scīa in eo q̄ꝫ ignorātie nebulas ſupat. cibos in vētre mētis reponit. Pietas cordis mie viſcera ogibus replet. Timor vero in eo q̄ꝫ pmit mētē ne de pn̄tibꝫ ſupbiat p cibos ſpei mētē ɔfortat. hec b. Gre. in. i. moral. Et ſubdit. oſtendēs quō vnū iuuaꝛ p aliud. ⁊ ſic ſeinuicē reficiūt. Quō etiā faciūt boīem bene diſpoſitū ɔtra contraria vitia. vt ſapia deſtruat ſtulticiā. intellect⁹ ebetudinē. ſcīa igrantiam. pietas duricīā. ɔſiliū pcipitationem. fortitudo malū timorē. ⁊ timor pſumptionem.

Septem dona. ſſ. p vij. filios Job deſignantur.

Hec dona ſunt ſeptē .§.IIII

ſpūs miſſi in oēm terrā ɔtra ſeptē ſpūs neqꝫ. De qbꝫ dꝛ Mat. xij. Uadit ſcꝫ ſpūs immūd⁹ ⁊ aſſumit ſeptē ſpūs neqores ſe. ⁊ ingreſſi hītant ibi. Donū enī timoris expellit ſupbiā. qꝛ timor faꝛ boīem humiliari ei quem timet. Donū pietatis expellit ſpm̄ inuidie. q̄ crudelis eſt. ⁊ nō pōt pati alios bona habere. ſꝫ poti⁹ appetit ſui malū cū pꝛoxī malo ꝓpꝛi. Spūs ſcīe repellit ſpm̄ ire. q̄ impedit aīm ne poſſit cernere veꝝ. ad qḋ ſcīa attendit. Spūs cōſilij fugat ſpm̄ auaricie. q̄ nec ɔſilia nec mādata dī ſinit implere. q̄ iubet vel ɔſulit paupibꝫ indigētibꝫ ſubueniri ſed ſibiipi ɔgregat totū. Spūs fortitudīs illuminat ſpiritū triſtē accidie. q̄ ꝓpter tediū laboris ſubterfugit viriliter bona opari. infirmitate victus ſenſualitatis. Spiritus intellect⁹ remouet ſpm̄ gule. q̄ mentē obfuſcat vt nil ſpūale valeat intelligere. fumoſitatibꝫ repleto cerebro. Tandē ſpūs ſapīe obruit ſpm̄ luxurie. q̄ figēs ſe in cadaueribꝫ fetidis. vt ibi paſcaꝛ ad archā eccl̄ie neſcit reuerti vt colūba. vbi ſunt cibaria optima ⁊ ſuauiſſima. Guſtata ſuauitate ſpūs qḋ fit p ſapiam. deſipit oīs caro. ait Bern. pmo omnis delectatio carnalis.

vij. dona .ſſ. ɔ. vij. ſpūs neqꝫ .i. petā.

Hec ſeptem dona ſūt .§.V

ſeptē columne. de quibꝫ dꝛ Prouerb. ix. Sapia edificauit ſibi domū. Scidit cōlūnas ſeptē. i. ſeptē dona ſpūſſ ſancti q̄ ab ipo pcedūt ad firmādā domū ɔſcīe quam pre edificauit diuīa ſapīa ad hītandū ibi. ⁊ correſpōdent ſeptē verbis q̄ ipa ſapia incarnata dixit in cruce. docens boīem ad bene viuendū. Nam ꝟbū pmū ſcꝫ pr dimitte illis. correſpōdet dono ɔſilij. q̄ ſuggerit hoī nō ſolū nō facere vindictā de inimicis. ſꝫ bñfacere ⁊ orare p eis. Scdm verbū ſcꝫ. hodie mecū eris in paradiſo. Lu. xxiij. corrñdet dono ſapie q̄ guſtanꝛ bona paradiſi. Tertiū verbū ſcꝫ mulier ecce fili⁹ tu⁹. Jo. xix. ad pietatē ptinet. q̄ precipuo parētibꝫ ꝓuidet. Quartū verbū ſcꝫ. de⁹ de⁹ meus vt quid dereliqſti me. Matt. xxix. ad donum fortitudis reſpicit. q̄ ⁊ ſi multū qs affligiꝛ. nō tñ deſcēdit de cruce aſflictiōis. ſed ad deū recurrit petēs ne derelinquaꝛ. Quintum verbū. ſitio. Jo. xix. correſpōdet dono ſcīe. quo qs ſcit ſcire q̄ ſue expediūt ſaluti. Sextū. ɔſummatū ē. Jo. xix. donū intellect⁹ inuocat. quo intelligunꝛ q̄ in ſcripturis figurata erāt de filio hoīs eſſe ɔſummata. i. ipleta. Ultimum aūt verbū. Pater in man⁹ tuas cōmendo ſpiritū meū. Lu. xxiij. dono ɔgruit timoris. quo vt bonus fili⁹ q totum ſe ſubijcit ⁊ cōmittit deo. His verbis ⁊ donis q ſi ſeptem columnis ſuſtentatur aīa ne corruat.

Hec dona ſūt ſeptem .§.VI

mulieres in figurā de qbꝫ dicit Eſa. iiij. ca. Apphēdent ſeptē mulieres viꝝ vnū. dicētes. panē nrm̄ comedem⁹. ⁊ veſtimētis nr̄is opiemur. tm̄ inuoceꝛ nomen tuū ſuper nos. Mulieres dicunꝛ dona. nō ꝓpter ſexū ſꝫ ꝓpter fecūditatē bonoꝝ opm̄ q̄ pducūt. Iſte apphendēt viꝝ vnū .i. xp̄m. ſm̄ be. hiero. pfectū in omī ſctitate in q̄ pleniſſime quieuerūt. Iſta dona cū ſint hītus qdā cooptunt et ornāt aīam. ac etiā hñt ſecū panē refectiōis. Un̄ ⁊ ipſa dona figuranꝛ etiā p ſeptē panes quibꝫ xp̄s pauit turbas. Mat. xv. Qui ſunt ſeptē btitudines ptinentes ad doctrinā noui teſti. quas xp̄s docuit diſcipulos in mōte. Sicut qnqꝫ panes ordeacij quibꝫ altera vice pauit xp̄s quinqꝫ milia boīm in mōte. Jo. vi. ſignificat doctrinam veteris teſti. quinqꝫ ſcꝫ libroꝝ moyſi. quā xp̄s frangens ⁊ ſpūaliter exponēs fideles paſcit. Per donū eī timoris habeꝛ pmus panis ſcꝫ paupertas ſpūs. qꝛ p timorem humiliaꝛ qs ⁊ ſubijcit ſe deo timēdo iudicia ei⁹. Per pietatem hēꝛ ſcḋs panis ſcꝫ mititatis. i. māſuetudinis. qa p pietatē quā dicit iob eſſe cultū dei. hō miteſcit ⁊ fit māſuet⁹ ad audiēdū ꝟbū dei. acqeſcens ſcripturis in hiſ q ſunt ſupra rōem. Per ſciam hꝛ terti⁹ panis ſcꝫ btitudo luct⁹. Qui enī addit ſciam addit ⁊ dolorē. Eccī.i. qa ſciēs petā ſua ⁊ picula mūdi ⁊ miſerias hoīm nō pōt nō lugere. Per donū fortitudis hꝛ quart⁹ panis ſcꝫ eſuries ⁊ ſitis iuſticie. i. bonoꝝ opm̄. Nā fortis ꝓpter deſiderium qḋ hꝫ ad ꝟtuoſa opa. ⁊ hoc eſt eſuries ⁊ ſitis. maiora ſcꝫ ⁊ minora opa ardua. exponit ſe ad oēm laborē ⁊ viriliter ſuſtinet. Per donū ɔſilij hꝛ qnt⁹ panis ſcꝫ mie. hoc eī ɔſulit intus ſpūſſctus. vt miam exhibeat ꝓximo ſpūalē ⁊ corpalē. etiā vbi ex pcepto nō teneꝛ vt miās ipe ſe exinde ɔſeqꝛ. Per donū intellect⁹ hꝛ ſext⁹ panis. ſ. mūdicie cordis. Nā vt ait ſaluator. Uos mō i eſtis ꝓpter ſermonē quē locut⁹ ſum vobis. Jo. xiij. Scriptura eī ſacra lecta ⁊ intellecta mūdificat cor. Per donū ſapīe hꝛ ſeptimus panis ſcꝫ pacis. Btī pacifici qm̄ filij dei vocabuntur. Nā p ſſapiam guſtaꝛ ipe xp̄s q̄ eſt pax noſtra. ⁊ ide cū oībꝫ querit pacem. ⁊ in oībꝫ requiem inuenit.

Hec ſunt ſeptē oculi .§.VII

 100

Figurāt ſup lapidē vnū.i.xp̄m ⁊ quelibet viꝝ ꝯſtātē q̄ hn̄t nos
ēt p ſeptē illuīare ⁊ dirigere in ſacris ⁊ p ſacr̄a ſeptem eccl̄ie. Quā
oculos uis ei grā ſepti formis recipiat p q̄dlibz ſacr̄m l'augeat.
tn̄ q̄dlibet donū pōt adaptari vni ſacro. Per baptiſmū
ei hō credēdo icipit tiere deū offēdere. ⁊ eū revereri. Per
ꝯfirmatoꝫ roborat in dono fortitudis ad ꝯfitēdū pub/
lice ſine erubeſcētia fidē xp̄i cū expedit. Per euchariſtiaꝫ
q̄ dr̄ ſacr̄m pietatꝭ donū pietatꝭ exercet pie credēdo ⁊ co
lēdo deū ſuū in ea. Ad q̄ penitēdū exigit donū ſcīe. vt
ſciat cog̃ſcere ⁊ diſcernere pctā ſua ꝯfiteri. ⁊ a q̄bꝫ oporte
at cauere. In ordine ſacro exercet donū ꝯſilij dū ip̄m
hn̄tes ſeruāt ꝯſiliū caſtitatꝭ. ⁊ alijs ſcꝫ ꝑlo hn̄t ꝯſilē de
bis q̄ expediūt ſaluti aīaꝝ ſuaꝝ. Donū itellect⁹ docet q̄
vtūtur ſacro matrimonij q̄ꝫtā rē ſpūalē ſignificet. vt n̄
vtātur eo ſicequus ⁊ mul⁹ q̄bꝫ nō ē intellect⁹. ſꝫ ad plē
ſuſcipiēdā. vel fornicatōem vitadā in ſe vel ꝯſorte. Per
ſacr̄m extreme vnctiōis ꝑparat aīa magis ad fontē ſa/
piētie. vt relicto affectu p̄ntis vite. queādmodū ceruus
deſiderat ad fontes aquarum eterne ſapientie.

De diſtinctionibꝫ donoꝝ ſpūſſancti ⁊ ꝟtutibꝫ in/
fuſis. ⁊ de neceſſitate eoꝝ ⁊ ꝯnexione. Capl'm.ij.

Dona ſpūſſancti ſunt

diſtincta realiter a ꝟtutibꝫ infuſis. ⁊ nec̄cia ſūt
oīa ad ſalutem. Et ſūt q̄dā hītus aīe. Cōnexa
ſūt ad inuicē ita q̄ vnū nō pōt haberi ſine alio. Septeꝫ
ſunt ⁊ nō plura nec pauciora. Dignitas coꝝ attenditur
ſm enumeratōem. incipiēdo tamē a ſupioribꝫ. ſ. a ſapia.
In patria remanēt in btīs. Et ꝯpando ea ꝟtutibꝫ nobi/
liora ⁊ ꝑfectiora ſunt cardinalibꝫ. Sꝫ inferiora theologi
cis ꝟtutibꝫ. Hec oīa ſm bea.tho.i.ij.q.lxviij.

Quantū ad primum .§.I.

De varijs opiniōibꝫ ſup diſtīctione donoꝝ a ꝟtutibꝫ īfuſ.

ponit be.tho.vbi.s.varias ſup h̄ opiniōes. Aliq̄ eī dixe
runt q̄ dona nō diſtinguunt a ꝟtutibꝫ ſꝫ ꝟtutes dicun
tur inq̄ꝫtū ꝑficiunt hoīem ad bn̄ opandū. Dona aūt in
q̄ꝫtū a deo cauſant tales hītus. Alij vero dixerunt in h̄
differre ꝟtutes a donis. q̄ꝛ dona ꝑficiūt liberꝫ arbitrium
ſm q̄ facultas rōnis. ſꝫ ꝟtutes ꝑficiūt liberꝫ arbitriū ſm
q̄ eſt facultas volūtatis. Tertij dixerūt q̄ dona differt
in hoc a virtutibꝫ. q̄ꝛ ꝟtutes ꝑficiūt hoīem ad bn̄ opan/
dum. ſed dona ad reſiſtēdū tētationibꝫ. Quarti poſue/
rūt in hoc eſſe drn̄am inter ea. q̄ꝛ ꝟtutes ꝑficiūt hoīeꝫ ad
bn̄ opandū ſimplr̄. ſꝫ dona ad h̄ ordinant vt per ea cō/
formemur xp̄o p̄cipue q̄ꝫtū ad ea q̄ paſſus eſt. Sed oēs
iſtas opiniones reprobat be.tho.i.ij.q.lxviij.ar.i. rōnem
aſſignās reprobatōis. ibi potes videre. Et ponit q̄ntuꝫ
modū dicēdi quō differant. Dicit eī q̄ ad diſtinguendū
dona a ꝟtutibꝫ debem⁹ ſeq̄ modū loq̄ndi ſacre ſcriptu/
re. in q̄ tradunt nobis nō ſub noīe donoꝝ ſed ſub noīe
ſpūum. Dicit eī Eſa.xi. Req̄eſcet ſup eū ſpūs dn̄i ſpūs
ſapientie ⁊c. Ex q̄bꝫ nobis manifeſte datur intelligi q̄
iſta dona ſeptē enūrant ibi ſm q̄ ſūt in nobis ab inſpi
ratiōe diuina. Inſpiratio aūt ſignificat q̄ndā motōꝫ ab
exteriori. Eſt eī ꝯſiderādū q̄ in hoīe eſt duplex ꝑncipiū
motuū. Unū intern⁹ q̄d ē rō. Aliud extern⁹ q̄d ē de⁹. vt
dcm̄ eſt. Et etiā ph̄s h̄ dicit in.c. de bona fortuna. Ma
nifeſtū ē aūt q̄ oē q̄d mouet oꝫ eſſe ꝓportionatū motori.
⁊ hec eſt ꝑfectio mobilis inq̄ꝫtū mobilis diſpoſitio quā
diſponit ad h̄ q̄ bn̄ moueat a ſuo motore. Quāto eniꝫ
motor ē altior. tāto neceſſe ē q̄ mobile ei ꝓportionet ꝑfecti
ori diſpoſitōe. Sic vidim⁹ q̄ ꝑfecti⁹ oꝫ diſcipulū eſſe di
ſpoſitum ad capiēdum altiorem doctrinā a magiſtro
Manifeſtū ē aūt q̄ ꝟtutes hūane ꝑficiūt hoīem ſm q̄
eſt nat⁹ moueri p rōeꝫ in his q̄ itern⁹ l' extern⁹ agit. Opor
tet ḡ ineſſe hoī altiores ꝟtutes ſm q̄s ſit diſpoſit⁹ ad h̄
q̄ diuinit⁹ moueat. Et iſte ꝑfectōes vocant dona. nō ſo
lū q̄ꝛ infūdunt a deo. ſꝫ q̄ꝛ ſm ea hō diſponit vt efficiat
ꝓmpte mobil' ab īſpiratōe diuina. ſic dr̄ Eſa.l. Dn̄s aꝑe
ruit mihi aurē ego aūt nō ꝯdico. Et ph̄s dt in.ca. de bona
fortu. q̄ his q̄ mouent p inſtinctū diuinū. n̄ expedit ꝯſili
ari ſm rōem hūanā. ſꝫ q̄ ſeq̄nt interiorē īſtīctū. q̄ꝛ moue
tur a meliori ꝑncipio q̄ꝫ ſit rō hūana. Et h̄ ē q̄ q̄dam di
cūt q̄ dona ꝑficiūt hoīem ad altiores act⁹ q̄ꝫ ſint actus
ꝟtutū. Q. aūt dona noīent a gre.in.i.mor. vl' ab alijs ali
q̄n ꝟtutes. h̄ iō ē q̄ꝛ hn̄t in ſe cōem rōeꝫ ꝟtutꝭ. ſꝫ vltra h̄ ē
in eis aliq̄d ſupueniēs cōi rōi ꝟtuti. inq̄ꝫtū ſcꝫ ſūt q̄daꝫ
ꝟtutes diuīe ꝑficiētes hoīem inq̄ꝫtū ē a deo mot⁹. Unꝫ
ph̄s in.vij.ethi. pōit vltra cōes aliā q̄ndā ꝟtutē diuinā.
ſeu heroicā. ſm quā aliq̄ viri mouent. vn̄ ⁊ ip̄e b. Greg.
in.i.mor. diſtīguit dona a virtutibꝫ. Q. aūt ſapia ⁊ ſcia
ponāt a doctoribꝫ ꝟtutes intellectuales. ⁊ fortitudo mo
ralis virtus. Dicendū q̄ cū iſta ſumunt ſm q̄ ꝓcedunt
ex iudicio rōnis tunc nō ſunt dona. ſed dona ſunt predi
cta ſm q̄ p ea opatur hō ex inſtinctu diuino.

Dona aliq̄n nōiāt ꝟtutes.

Quantum ad ſecun .§.II

dū ſcꝫ q̄ dona iſta ſūt neceſſaria ad ſalutē ꝓbat. q̄ꝛ ſup/
mū donoꝝ ⁊ infimū ſūt nec̄ria. ḡ ⁊ itermedia. Nā dr̄ dē
ſapia Sap.vij. Neminē diligit de⁹ niſi q̄ cum ſapia hi
tat vl' ḡdit. Et de tiore dr̄ Eccl.i. Sine tiore dn̄i nēo po/
terit iuſtificari. ḡ ⁊ alia nec̄ria. Hoc aūt ſic decla.tho. vbi
.s.ar.ij. Rō hoīs q̄ hō opat ꝑficit a deo dupl'r. Pmo na
turali rōe ſcꝫ ſm lumē naturale rōis. Scd̄o ſupnatura/
li ꝑfectiōe ſcꝫ p ꝟtutes theologicas. Iſta tn̄ ſcd̄a ꝑfectio
hr̄ q̄ſi īpfecte. Impfecte eī ꝯg̃ſcim⁹ hic deū. ⁊ īpfecte dili
gim⁹. Illō aūt q̄d hꝫ īpfecte formā aliquā vl' ꝟtutē nō
pōt p ſe opari niſi ab altero moueat. ſic luna in q̄ ē ipꝑ/
fecte natura luc̄. nō illuīat niſi illuīata a ſole. ⁊ diſcipl's ī
medicīa nō p ſe medicat niſi edoct⁹ a mg̃ro. Quāuis ḡ
rō ſm q̄ ē aliq̄l'r ⁊ īpfecte illuīata p ꝟtutes theologicas
moueat ad vltim̄ finē ſupnaturalē. n̄ ſufficit tn̄ iſta mo
tio rōnis. niſi deſup adſit inſtinct⁹ ⁊ motio ſpūſſcti. ſm
illud Ro.viij. Qui ſpū dei agunt hi ſūt filij dei. q̄ ſi fi/
lij dei ⁊ heredes. Et illud ps.cxlij. Spūs tu⁹ bon⁹ ddu
cet me in terrā rectā. q̄ꝛ ſcꝫ ad hereditatē illi⁹ terre nullus
pōt pueniре. niſi ducat a ſpūſctō per iſta dona ſua. Nō
ergo ita ꝑficit hō p ꝟtutes theologicas ⁊ morales ī ordie
in vltimū finē. q̄n ſp indigeat moueri quodā ſupiori in/
ſtinctu ſpūſſancti. Un̄ ⁊ ꝟtutes excedūt q̄ꝫtū ad modū
opandi. inq̄ꝫtū ſcꝫ hō p dona mouet ab altiori ꝑncipio.
Quāuis etiā per virtutes hō multa cog̃ſcat ⁊ poſſit vi/
tijs reſiſtere. tn̄ q̄ꝛ rōni hūane nō ſunt omnino cognita ne
q̄ꝫ poſſibilia. Et hoc ſiue accipiat rō vt ꝑfecta lūie natu
rali. ſiue vt ꝑfecta ꝟtutibꝫ theologicis. Inde eſt q̄ nō pt
q̄ꝫtū ad oīa repellere ſtulticiā. hebetudinē. ⁊ alia q̄ ponit
be. Greg.in.ij.moral. eſſe ꝯtra dona. Sꝫ de⁹ cui⁹ ſciētie
⁊ ſcīe oīa ſubſunt. ſua motiōe p dona ſpūſſancti nos tu/
tos reddit ab oī ſtulticia p ſapiam. ab hebetudine p intel/
lectum. a p̄cipitatōis vitio p ꝯſiliū. a timore malo p forti
tudinē. ab ignorātia p ſciam. a duricia p pietatē. a ſuper
bia p timorē. Iſta eīn̄ vitia ponit be. Gre. ibi ꝯtrari do/
nis iſtis. Et ſic oſtēdunt iſta dona neceſſaria ad ſaluteꝫ.

Dona ſūt nec̄rie.

Quantum ad terti .§.III.

um ſcꝫ q̄ dona ſint hītus. ꝓbat p hoc. q̄ꝛ xp̄s loquēs de
ſpūſancto diſcipl'is ait Joh.xiiij. Apud vos manebit ⁊
in vobis erit. ſꝫ ſpūſſctūs nō ē in hoībꝫ abſq̄ꝫ donis ei⁹
Māſio aūt importat ꝑmanētiā ⁊ firmitatē. ⁊ ſic deno/
tat hītum q̄ eſt q̄litas de difficili mobil' a ſubiecto. Nō
aūt notat trāſitū ⁊ ſubitū motū. put ē paſſio vel actus.
Sūt ḡ dona hītus q̄dā. Un̄ be. Gre.in.ij moral. dicit
q̄ in illis donis ſine q̄bꝫ ad vitā nō puenit. ſpūſſanct⁹
ſemp manet in electis ſcꝫ dū ꝑſeuerant in gratia.

Septem dona ſūt habitus.

Quantū ad quartū. §. IIII

Septem dona. ſſ. ſc; quare ſint ſeptē. ⁊ quō pficiant vires aīe. Sic decla
rat be. Tho pma. ij. q. lxij. ar. iiij. Dona ſunt quidā hītꝰ
pficiētes hoīem ad hoc ꝙ pmpte ſequaꝛ inſtinctꝰ ⁊ mo
tus ſpūſſcī. Sicut ꝟtutes morales pficiūt vires appeti/
tiuas ad obediēdū rōni. Sicut aūt vires appetitiue na
te ſūt moueri p impiū rōnis. ita etiā oēs vires humane
nate ſūt moueri p inſtinctū dei. ſīc a quadā ſupiori potē
tia. Et iō in oīb; virib; hoīs q̄ pñt eſſe pncipia hūanoꝝ
actuū. ſic ſunt ꝟtutes. ita etiā ſunt dona ſc; in rōne et in
vi appetitiua. Ratio aūt eſt practica ⁊ ſpeculatiua. Et in
vtraq; ꝯſideraꝛ apphēſio ꝟitatis q̄ ptinet ad inuētionē
⁊ iudiciū de ꝟitate. Ad apphēſionē ḡ ꝟitatis ſpeculati/
ua rō pficiꝛ p intellectū. Practica ꝟo p ꝯſiliū. Ad recti/
tudinē iudicij de re pficiꝛ ſpeculatiua p ſapiam. practica
p ſciam. Appetitiua aūt potētia pficiꝛ q̄ꝝtū ad ea q̄ ſunt
ad ſeipm̄. p fortitudinē ꝯ̄ errorē piculoꝝ. Cōtra ꝯcupiſcē
tiā vero delectabiliū pficiꝛ p timorē. Juxͣ illud. Confige
timore tuo carnes meas. i. ꝯcupiſcētias carnales. Et ſic
patz ꝙ dona ſex extēdūt ad oīa. ad q̄ ſe extēdunt ꝟtutes
morales. ſc; fortitudo. iuſticia. ⁊ tēperantia. Et ꝟtutes i/
tellectuales ſc; ſapia. intellectꝰ. ſcīa. prudētia. ad quā pti
net ꝯſiliū. Ars aūt ⁊ ſi ſit ꝟtus intellectualis. nō tñ pfi/
cit hoīem ad bñ viuendū. ſ; ad opa exterius factibilia. q̄
trāſeūt in aliā materiā. Et iō ars nō ꝯnumeraꝛ inter do
na q̄ pficiūt hoīem in ordine ad bñ viuendum. Juſticie
vero īponit nomē. Jmponiꝛ a rectitudine rōnis. Et iō do
ꝯuenīētiꝰ eſt nomē ꝟtutis q̄; doni. S; pietas q̄ tñ pti/
net ad iuſticiā importat reuerētiā quā hēmꝰ ad patrem
⁊ patriā. Et q2 pr̄ oīm eſt deꝰ. ⁊ pietas dei cultus noīaꝛ
Ars q̄re ſm be. Aug. Jdeo ꝯueniēter donū q̄ pter reuerētiā dei
nō ponīꝛ aliq̄s bonū opaꝛ ad oēs pietas noīaꝛ. nō iuſticia. Sa/
int dona. piētia aūt ⁊ ſcīa put ꝯnumeranꝛ inter grās ḡtis datas
De q̄b; apl's. i. Coꝝ. xij. Alij daꝛ p ſpm̄ ſermo ſapīe. alij
ſermo ſcīe. Drñt realiter a ſapia ⁊ ſcīa put ſūt dona ſpi/
rituſſcī. Nā ille dicunꝛ grē ḡtis date. inq̄ꝝtū q̄s per ea
abundat intm̄ in cognitōne reꝝ diuīaꝝ ⁊ humanaꝝ. ꝙ
pōt alios inſtruere ⁊ aduerſarios ꝯfutare. q̄ pñt eſſe eti
am in malis hoīb;. S; dona ſūt put pficiūt mētē hoīs
ad ſeq̄ndū inſtinctꝰ ſpūſſcī in cognitiōe diuīoꝝ vel hu/
.s. ti. ix. c. manoꝝ ⁊ nō ſunt niſi in bonis. Differūt iſta dona a
iij. ⁊ infra ſapia ⁊ ſcīa q̄ ſūt hītus acq̄ſiti ſeu ꝟtutes intellectuales
ti. xv. c. xix Silr ⁊ fortitudo donū differt a fortitudine ꝟtute mora
li etiā infuſa. Nā opus fortitudīs ꝟtutis pcedit a rōne
illuīata. tñ p grām ſi eſt ꝟtus infuſa. Sed opus fortitu
dinis put eſt donū pcedit a ſpūſancto. mouēte mentē
ad ſeq̄ndū ſuū inſtinctū p tale donū hītuale ſc; fortitudi
nis. Silr tñ cōcurrūt. q2 ꝟtutes etiā ſeinuicē iuuant in
actib; ſuis. hñt tñ diuerſum reſpectū. Donū q̄dē vt for/
titer pſiſtat ob reuerētiam dei. Uirtus aūt ne diſcedat a
bono rōnis. Cui aūt dona pficiāt hoīem ſm ꝙ moueꝛ a
deo. ⁊ ꝟtutes theologice maxime nos ordinēt ad eū. nō
tñ ponunꝛ aliqua dona ptinētia ad ꝟtutes theologicas
ſicut ad morales. Et rō eſt ſm be. tho. vbi. s. q2 rō hoīs
nō moueꝛ a ſpūſancto. niſi ei aliq̄ mō vniaꝛ. Sicut inſtru
mentū nō moueꝛ ab artifice niſi p ꝯtactū. vel alio mō ei
vniaꝛ. Prima aūt vnio hoīs ad deū eſt per fidē. ſpē;.
⁊ caritatē. Un̄ iſte virtutes theologice pſupponunꝛ ad
dona ſicut radices eoꝝ. Un̄ oīa iſta dona ptinēt ad has
tres ꝟtutes. ſic q̄dā deriuatiōes eaꝝ. Et ſm bea. tho. vbi
ſupra. ar. viij. Dona ſpūſſcī ſūt pfectiora ꝟtutib; oīb; i
tellectualib; ⁊ moralib;. q2 iſe pficiūt rōem hoīs vl' ali/
as potētias. vt appetitiuas in ordine ad rōem. S; do/
na perficiūt hoīs potētias in ꝯpatiōe ad ſpm̄ſcm̄ mo/
uētē. S; theologice ꝟtutes ſūt pfectiores donisꝰ. q2 per
eas mens hūana deo ꝯiūgiꝛ. vt poſtea ab iīo moueaꝛ
per actus donoꝝ. Un̄ ⁊ Greg. in. i. moral'. exponēs figu
ram ꝙ filij iob fuerūt ſeptē. ſignificātes ſeptem dona. ⁊
tres filie. ſignificātes ꝟtutes theologicas. dicit. Ad dena
rij pfectionē ſeptē filij. i. ſeptē dona nō perueniūt niſi in
ſpe. fide. ⁊ caritate. fuerit oē q̄d agūt. Btitudines aūt
de quib; fit mentio Math. v. ⁊ de quib;. s. ti. vij. ſunt
actus iſoꝝ donoꝝ permaxime vel virtutū. Un̄ non di/
ſtinguunꝛ ab eis ſicut diuerſi habitus. ſ; ſicut actus ab
habitib; eorum. bea. Tho. vbi ſupra arti. iiij.

Sūt aūt ipſa ſeptem. §. V

dona ꝯnexa ad inuicē vt vnū nō poſſit haberi ſine alte
ro. q̄d figuraꝛ in ſeptē filijs iob. in eo ꝙ ſimul ſe inuicē
reficiebāt ꝯtinuis ꝯuiuijs. q̄d ſic declarat bea. tho. vbi
ſupra arti. v. Sicut vires diſponunꝛ appetitiue per vir
tutes morales in cōparatōne ad rōem. q2 iraſcibilis per
fortitudinē ꝯcupiſcibilis p tēperantiā. voluntas per iu
ſticiā. ita vires oēs aīe diſponunꝛ per dona ſpūſſcī i
cōparatione ad ſpm̄ſcm̄ mouentē. Spūs aūt ſanctus
inhabitat in nobis p charitatē. ſm illud ad Ro. v. Cha
ritas dei diffuſa eſt in cordib; nr̄is per ſpm̄ ſcm̄ qui da
tus eſt nobis. Et per charitatē perficiunꝛ potētie anie.
ſicut ⁊ rō iīa perficiꝛ per prudentiā. Unde ſicut ꝟtutes
morales cōnectunꝛ ſibiinuicē in prudētia. ita dona con
nectunꝛ ſibiinuicē in charitate. ita ꝙ q̄ charitatē habet
oīa dona habet. qui nō h; eā. nullū ex eis habet.

Dona aūt ſpūſancti. §. VI

aliq̄ mō remanēt in patria. i. q̄ ad aliq̄s actus ⁊ q̄ ad ali
os nō. Pro cuiꝰ declaratiōe dicit bea. tho. vbi. s. arti. vi.
ꝙ q̄ꝝtū ad eſſentiā donoꝝ vtiq; in patria remanēt. Cu
ius ratio ē. q2 dona ſpūſancti vt dctm̄ eſt perficiūt ho
minē ad ſeq̄ndū motōnē ſpūſancti. S; hoc pcipue erit
in patria. qñ deꝰ erit oīa in oīb;. ⁊ qñ hō erit totaliter ſb
ditus deo. Et ſic intelligiꝛ illud ps. Flumīs impetus le
tificat ciuitatē dei. Ciuitas dei eſt triplex. Aīa ratōnalis
eccl'ia militās. ⁊ patria ſupnalis. Fluuiꝰ eſt grā ſeptifor
mis ſpūſancti. i. ſeptē bonoꝝ. Cuiꝰ impetꝰ eſt feruor q
letificat triplr dictā ciuitatē dei. Un̄ ⁊ Johā. apoca vl.
dicit ſibi oſtēſum fluuiū aq̄ viue. ſplendidū vt chriſtal
lum egredientē a throno dei ⁊ agni. in medio platee eiꝰ.
a deo eni pcedit grā ſpūſancti in nobis merito agni. i.
xp̄i. Un̄ be. amb. de ſuperna ciuitate ait. Ciuitas illa dī
celeſtis hierl'm. nō meatu alicuiꝰ flumīs terreſtris ablui
tur. ſ; ⁊ fonte vite pcedēs ſpūſancꝰ cuiꝰ nobis hec breu
ui ſatiamur hauſtu. in illis celeſtib; ſpiritib; redundan
tius videꝛ affluere pleno ſeptē ꝟtutū. i. donoꝝ ſpūaliuꝫ
feruēs meatu. Alio mō ꝯſiderādo dona q̄ꝝtū ad materi
am aliquā circa quā operanꝛ iīa dona in pñti. ſic non
habebūt illā operationē in ſtatu glīe. Sicut verbi grā.
Dicit Greg. ꝙ iſta dona nos ptegūt ꝯ̄ vitia vel tētamē
ta. vt ſapiētia ꝯtra ſtultitiā. ſcīa ꝯ̄ ignorantiam. ⁊ ſic de
alijs. Et q2 in patria nō erūt temptamēta vel vitia. Jō
q̄ꝝtū ad hmōi dona nō remanebūt. Ponit etiā be. Gre.
in. i. moral'. duos effectus ad ſingula dona. quoꝝ vnum
trāſit cū vita pñti. aliud remanet in patria. Dicit ei ꝙ ſa
piētia mentē de ſpe ⁊ certitudine eternoꝝ reficit hoꝝ du
oꝝ ſpes trāſit ⁊ certitudo remanet. De intellectu dic ꝙ
in eo ꝙ audita penetrat reficiēdo coꝛ tenebras eius illu
ſtrat. Hoꝝ pmū ſc; auditus trāſit. q2 in patria nullꝰ do
cet aliū. Scdm̄ remanet ſc; illuſtratio mētis. ⁊ ſic de ali
is. Sciēdū etiā ꝙ ꝯpando iīa dona ad inuicem. digni
tas eoꝝ qua vnū pferaꝛ alteri eſt attēdēda ſm enumera
tionē eoꝝ. incipiēdo a ſapia. vt poniꝛ Eſa. xi. Simplr
loq̄ndo ſm be. tho. vbi. s. ar. vij. dic eni ꝙ eadē eſt rō in
cōparatōe iīoꝝ ⁊ ꝟtutū. q2 dona ad oēs actus potentia
rum aīe perficiūt hoīes ad q̄s perficiunt ꝟtutes. Unde

ſicut virtutes intellectuales pferūtur moralib9. ⁊ ī ipſis intellectualib9 cōtēplatiue pferūtur actiuis. vt ſapia. intellectus. ſcia. prudētia. ⁊ arti. ita tamē q ſcia pfert intellectui. ⁊ intellectus ſcie. ſicut prudētia ⁊ ſyneſis eubolie. ita etiā in donis ſapia. intellectus ſcia ⁊ ꝯſiliū pferūtur pietati ⁊ timori. In q̄b9 etiā pietas pfert fortitudi ſicut iuſticia fortitudini. ⁊ fortitudo tpantie. ſ3 ſm q̄d. i. q̄tum ad mīam fortitudo ⁊ ꝯſiliū pferūtur ſcie ⁊ pietati. quia fortitudo ⁊ ꝯſiliū de arduis. ſcia aūt ⁊ pietas de coībus Propterea aūt maxime timor cōmendat. nō q2 nobiliuſ alijs. ſ3 q2 pmordiū q̄ddā pfectōis donoꝝ.

De dono ſapie. Et de triplici ſapiētia. Caplm. iij.

O S iuſti meditabitur

ſapiam. ⁊ ligua eius loq̄tur iudiciū. Ps. et Prouĕ. vij. Juſtus h ⁊ coīter in alijs ſcptu re ſacre libris dr a iuſticia. q̄ ē oīs virtus ſm phm ī li. ethi. put ſc3 impat quēdā rectitudinē mentis. tribuēs vnicuiq3 q̄d ſuū ē. deo. ſibi. ⁊ pximo. Os aūt in h loco nō accipit p ore corpis. q2 ei9 actus nō ē meditari ſed p ore anie q̄d ē itellect9 ei9. accipiēs cibos veritatis ⁊ p meditatōem maſticās ⁊ traijciēs in vētrē memorie. vt inde nutriat affectus. Meditat g̃ os. i. intellect9 iuſti ſapiētiā. i. q̄ ptinēt ad iuſti ſapiam. ⁊ exinde lingua corpis ei9 loq̄tur iudiciū. i. ſm rectitudinē iudicij q̄d ex ſapia ſumit. Nā vt dr phs. Unuſq̄ſq3 recte iudicat q̄ bn̄ nouit. Loq̄tur g̃ ſcdm rectū iudiciū. i. extimatōem. ⁊ de diuinis reb9 nō errās. vt heretici. ⁊ de humanis agēdis. ſ. opib9 q2 ſm diuinas reglas ſapia ꝯſulit ⁊ diſponit de agēdis

Triplex ē ſapia.

Sed ſciēdū q triplex ē ſapia. Sapia eēn̄tial' ⁊ increata Sapia pſonal' ⁊ icarnata. Sapia humanal' ⁊ variata. Os iuſti meditabit primā ⁊ admirat īmēſitatē. Secūdā ⁊ imitat bonitatē. Tertiā ⁊ iocūdat pter ſuauitatē.

De prima intelligitur. §. I.

De ſapia eēn̄tiali ⁊ increata.

illud Sap. j. Oīm eſt artifex oīa pſpiciens. q̄d vtiq3 eſt intelligendū de ſāctiſſima trinitate. Nā vt dicit b. Auguſtin9. Sicut inſeparabiles ſūt ſc3 in eēn̄tia. ita inſeparabil'r opant. ſ. ab extra. de ꝯſe. diſt. iiij. c. j. Nā ab intra. ita pater gignit filiū q filius nō gignit ſed ē genitus. et pr ingenitus. ⁊ ſpūſſanctus ab vtroq3 pcedit. nō illi ab eo. Sed ad extra pprietates pſonales ī creatōe mōi ⁊ gubernatōe q̄d opatur pr̄. idē ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus. Unō chriſtus dei fili9 ait Joh. vj. Pr̄ me9 opat vſq3 mō. ⁊ ego opor. Et. j. ad Cori. xij. Hec oīa opat vn9 ⁊ idē ſpūs. Sic aūt oīm triū pſonaꝝ diuiaꝝ ē vna eēn̄tia. potētia. ⁊ bōitas. ita ⁊ vna ſapia q̄ nō ē aliud ſm be. Aug. q3 ipa eēn̄tia. Nā ⁊ ſi ī nobis aliud ſit eēn̄tia. aliō ſapia. q2 q̄ddam accn̄s aduenīēs ei p9 eēn̄tiam. Nō ſic ē in deo cū nil accidat ei. Sed vt dicit Boe. Accn̄s ī do trāſit ī ſubiam. i. q̄ō eſt accn̄s in nobis. vt ſapia. bonitas. ⁊ hmōi. ī do eſt ipa ſuba ſeu eēn̄tia. Un̄ ī ſequētia. Nil ī do pter dcū. nl' la cā pter cū q̄ cāt cālia. Idē eē. idē noſſe. idē velle. idē poſſe. cūcta ſūt ſimplicia. Diſtinguit tamē a nob ſapia di a ſua eēn̄tia p intellectū nr̄m rōe. q2 alia rōe ꝯſideram9 ei9 eēn̄tiā inq̄tū p eā ſubſiſtit. ⁊ ei9 ſapiam inq̄tū p eam nouit oīa. ⁊ diſponit ad debitū finē. ps. Oīa ī ſapia feciſti ciij. Et Sap. viij. Attingit ſapia ſc3 dei a fine vſq3 ad finē fortiter. ⁊ diſponit oīa ſuauiter. Cū g̃ meditat os iuſti. i. mens hāc ſapiam admirat cū aplo dicēs ad Rom xj. O altitudo diuitiarū ſapie ⁊ ſcie dei q3 incōprehenſibilia ſūt iudicia eius.

Sapiētia perſonalis. §. II.

De ſapia pſonali. ſ. filio dei cui attribuit.

incarnata eſt dei filius. cui p appatōem attribuit ſapia ſicuti pr̄i potētia. ⁊ ſpūiſcō clemētia. Eccl'. xxiiij. Ego ſapiētia pdij ex ore altiſſimi pmogenita an̄ oēm creaturaꝝ ex ore eius intellect9 altiſſimi pr̄is ab eterno pdij̄t. Et ecclēſiaſ. j. dr. Fons ſapie verbū dn̄i ī excelſ. Et. j. ad Coꝝ. Chriſtū di virtutē ⁊ dei ſapiaȝ. Hāc inq̄t Hiero. ad paulinū. doctus plato neſciuit. Hāc Demoſthenes eloquēs ignorauit. Perdā ait dn̄s ſapiam ſapiētū. ⁊ prudentiaȝ prudētū repbando. Loquit apl's. Sapiam in miſterio abſconditā quā pdeſtinauit ds an̄ ſecl'a. Quia eni pmi parētes p inordinatū appetitū ſapie. i. ſcie boni ⁊ mali ex ſupbia pcedentē. pdiderūt genus humanū. ⁊ q̄ mūduȝ totū q̄ pter ipm factus ē. decuit vt di filius ſapia pr̄is humiliaret. nr̄a mortalitate aſſumpta vſq3 ad ſtulticiaȝ crucis. Stulticia eni reputata ē apō gentiles ſapientes ſm mūdū q dei fili9 mortē ignominioſam ſufferret. Un̄ apl's. pdicamus xp̄m crucifixū. gētib9 ſtulticiā. Et p humiliatā ſapiam incarnatā ſaluatū ē gen9 humanū. ⁊ refectus ē mōs. Os g̃ iuſti meditabit hāc ſapiam vt imitet. q2 ſic ſapiēs vere efficit. Apl's. Si q̄s videt īter vos ſapiēs eē. ſ. ſm extimatōem ſuā ſtultus fiat ſe humiliando. ⁊ chriſtū imitādo vt ſit ſapiēs. Qui eni inq̄t b. Aug9 ſine ſaluatore vult ſalutē hr̄e. ⁊ ſine vera ſapia extimat ſe fieri poſſe prudētē. nō ſan9 ſed eger. nō prudēs ſed ſtult9 in egritudie aſſidua laborabit. ⁊ in cecitate noxia demēſ pmanebit. xxvj. q. ij. qui ſine.

ſapientia Quarere

Sapientia tertia §. III.

que eſt in hoib9 hec ē varia. Pro cui9 declaratōe dic be. Tho. ij. ij. q. xlv. arti. v. q ſm phm ad ſapiētē ptinet ꝯſiderare cām altiſſimā p quā d alijs certiſſime iudicat. et ſm quā oīa ordīari oportet. Cū aūt altiſſima dupl'r ꝯſiderari pōt. vl' ſimpl'r vl' in aliq̄ gener. Ille g̃ q̄ cogſcit cāȝ altiſſimā ī aliq̄ genere. p eā pt d oīb9 q̄ ſūt illi9 generis iudicare ⁊ ordinare dr eē ſapiēs ī illo genere. Ut ī medicina q̄ bn̄ ſcit iudicare de ſanitate p q̄ amittit ⁊ p q̄ repat dr ſapiēs medic9. Et ſil'r ī architectura. ſm illō. j. ad Corin. iij. Ut ſapiēs architect9 fūdamētū poſui. Qui aūt cogſcit cām altiſſimā ſimpl'r q̄ ds ē. dr ſapiēs ſimpl'r inq̄tū p reglas diuinas q̄s docet ſcptura, ⁊ vnctio ſuggerit. oīa pt iudicare ⁊ ordinare ſaltē ptinētia ad ſalutē. huius aūt iudiciū rectū ꝯſequit q̄s p ſpūm ſcm̄ ſeu donuȝ eius. ſ. ſapiam dcm̄. ſm illud. j. ad Coꝝ. ij. Spūal' iudicat oīa. ⁊ ſpūs oīa ſcrutat. etiā pfūda dei. Ex q̄b9 pȝ q varie dr ſapia. ⁊ triplex. Sapia criminal' q̄ ē repborum Sapia ṽtual' q̄ ē bonoꝝ. Sapia cōmunal' q̄ ē amboꝝ. De ſapia crimīali dr Here. iiij. Sapiētes ſūt vt faciant mala. bn̄ aūt facere neſcierūt. Apl's. Rom. iij. Sapiētia huius mōi inimica ē do. Dicit aūt hui9 noticia ſapientia impprie p q̄ndā ſil'itudinē. Qō ſic declarat b. Thom ij. ij. q. xlv. ar. j. Bonū dr dupl'r. Uno mō q̄d ē vere bonū ⁊ ſimpl'r pfectū. Alio mō dr aliq̄d bonū ſm aliquā ſil'itudinē. q̄d ſc3 ē ī malicia pfectū. Sic dr bon9 latro vl' pfect9 latro q̄. ſ. ſcit ſubtil'r mōs adinuenire ⁊ media ad furādum. Et ſicut circa ea que ſunt vere bona ē aliq̄ altiſſima cauſa que eſt ſummū bonū. q̄d ē vltimus finis. per cuius cognitōnem dicit homo vere ſapiens. ita ⁊ in malis eſt adinuenire aliq̄d ad q̄ō alia referunt ſicut ad vltimum finē. p cuius cognitōnē homo dicit ſapiēs ad male agendū. Quicūq3 eni auertit a fine debito neceſſe ē q aliquē finē indebitū ſibi pſtituat. q2 oīe agens agit pter finē. Un̄ ſi pſtituat ſibi finē in bonis exteriorib9 terrenis vocat ſapia terrena. Si in bonis corpalib9 vocat ſapia aīal' Si in aliqua excellētia vocat ſapia diabolica pter imitatōem ſupbie diaboli. de q̄ dr Job. xlj. Ipſe eſt rex ſup vniuerſos filios ſuperbie quales fuerūt phi. De q̄b9 dr Ro. j. Dicētes ſe eſſe ſapiētes. ſ. ex ſupbia ſtulti facti ſunt. Tales etiā fuerūt magi. i. ſapientes pharaonis ⁊ Nabuchodonoſor. Hinc btūs Gregori9 in moral' de criminali ſapiētia ait ponēs ꝯditōes ſeu effectus ei9

De ſapiētia humanali q̄ ſapia eſt varia.

Q, tripl'x eſt ſapia.

Eſt ⁊ ſapiētia criminalis.

Hui⁹ mūdi ſapiētia ait eſt coꝛ machinatōib⁹ tegere.ſen-
ſum ꝟbis velare.que falſa ſunt vera oñdere. que ꝟa ſūt
falſa demōſtrare. Hāc qui ſciūt ceteros ſupbiēdo deſpi-
ciunt.q̄ neſciūt ſupbi ⁊ tumidi in alijs ipām mirāt̄. Hec
ſibi obſequētib⁹ p̄cepit honoꝝ culmina q̄rere.adepta tē-
poꝛalis gl̄ie vanitate gaudere. Irrogata ab alijs mala
multiplicit̄ reddere.cuꝫ vires ſuppetūt nullis reſiſtētib⁹
cedere. Cū virib⁹ poſſibilitas deeſt q̄cq̄d p̄ maliciam ex-
plere nō valet.h̄ in pacifica bonitate ſimulare.

Secūda ſapientia .§.IIII

que eſt cōmunis bonis ⁊ malis.eſt ſapīa quaꝫ ponunt
ph̄i.⁊ platoꝛ ⁊ ariſtoteles ꝟtutē intellectualē q̄ eſt circa co-
gnitionē diuinoꝝ. Pro cui⁹ declaratiōe dic̄ be. Tho.ij.ij
q.xlv.art.ij.ꝙ ſapīa importat q̄ndā rectitudinē iudicij
ſm rōnes diuinas. Rectitudo aūt iudicij p̄t ꝯtingere du-
pliciter. Uno mō ſm pfectū vſum rōnis. Alio modo ꝓ-
pter quandā ꝯnaturalitatē ad ea de q̄b⁹ eſt iudicandū.
Sicut ꝟbi grā.de his que ptinēt ad caſtitatē p rōis in-
quiſitionē.recte iudicat ille q̄ didicit ſcīam moꝛaleꝫ.ſed p
quandā ꝯnaturalitatē ad ipām recte iudicat de eis q̄ hꝫ
habitū caſtitatis. Sic circa res diuinas ex rōis inq̄ſitō-
ne.rectū iudiciū habere ptinet ad ſapīam.q̄ eſt ꝟtus in-
tellectualis.quā habet theolog⁹ ⁊ methaphiſic⁹ bon⁹ vl̄
mal⁹. Sꝫ rectū iudiciū habere de diuinis p quandā cō-
naturalitatē ad ipām ptinet ad ſapīam.q̄ eſt donū ſpūſ
ſancti q̄ð ſoli boni hn̄t.vt dicet̄. Stoici tn̄ accipiebant
ſapīam ꝓ ꝟtute intellectuali.ſm illud ꝓuerb. Sapīa eſt
viro prudētia in q̄ ꝯnectunt̄ om̄es ꝟtutes moꝛales ⁊ no-
ticia diuinoꝝ. Et dicebāt ꝙ ī aīo ſapiētis.i.ꝟtuoſi nō ca-
dunt paſſiōes. Peripatetici ꝟo aſſerebāt ꝙ ī ſapiēte ca-
dunt paſſiōes.ſꝫ nō deducit̄ ab eis.i.non ſupat̄ eis acq̄-
eſcendo.vt q̄d agat ꝯtra rōem ⁊ ſi mot⁹ eaꝝ ſentiat. Et
dicit beat⁹ Aug⁹.in.ix.de ciui.dei.ꝙ iſta ꝯtrouerſia ma-
gis erat in voce q̄ꝫ in re. Nā q̄ð dicebāt ſtoici in aīo ſapi-
entis nō cadere paſſiōes.intelligebāt q̄ꝫtū ad cōſenſum
ꝯtra rōem.nō q̄ꝫtū ad mot⁹. Et antiq̄tus ph̄i vocabant̄
ſapiētes. Prim⁹ aūt vt dic̄ beat⁹ Aug⁹.de ciui.dei.q̄ in-
uenit iſtud nomē.ph̄s fuit pithagoras.q̄ interrogat⁹ ð
ſua ꝓfeſſione.cū nomē ſapiētis videret̄ ſibi nomen arro-
gātie nō ſapiētē ſe eſſe dixit.ſꝫ ph̄m.i.amatoꝛē ſapientie
Sic em̄ interp̄tat̄ ph̄s. Dicit̄ eni ph̄us a philos grece.
q̄ð latine eſt amoꝛ.⁊ ſophia grece q̄ð latine ð ſapientia
inde ph̄s amatoꝛ ſapīe. Magnā aūt penuriā mūd⁹
habebat hoꝝ ſapientū. dic̄ beat⁹ Aug⁹.qn̄ ſolū ſeptem
mūdi ſapiētes fuiſſe quodā tp̄e deſcribunt̄. Qui tamen
⁊ ipi mō ſuo humiles erāt.pferētes alios ſibi. Un̄ Tha-
les.ait. Inter ſapiētes ille ſapiētioꝛ.q̄ eſt humilioꝛ. In h⁹
exemplū narrat Valeri⁹ maxim⁹ li.iiij.ꝙ cū quadam vi-
ce piſcatoꝛib⁹ rhetia iaciētib⁹ ꝓ capiēdis piſcib⁹ quidaꝫ
emit iacturā illā p illa vice certo p̄cio. Iactatis rhetibuſ
ceperūt mēſam aureā. Qua educta oꝛta eſt q̄ſtio cui⁹ eē
deberet aſſerēte emptoꝛe ſuā foꝛe.q̄ emerat iacturā illaꝫ
qua capta erat. Piſcatoꝛes ecōtra.q̄ intenderūt vēdere
capturā piſciū nō aliud. Demū ꝯſulētib⁹ ſup h̄ appolli-
nem delphicū. Rn̄dit ſcꝫ diabol⁹ p idolū illud. Illā mē-
ſam debere dari ſapiētioꝛi hui⁹ mūdi. Et ſapiētioꝛ iudi-
catus eſt. Tales Mileſi⁹.⁊ ei miſſa eſt. Qui ex hūilitate
reputās biantē ſapientioꝛē eo miſit ſibi eandē. Et ipe ſi-
militer alteri ex.vij.quē extimauit magis ſapientē. Tan-
dem ad vltimū ex.vij.eſt delata vni q̄ dict⁹ eſt Solon.
q̄ nec eā ſibi retinuit.ſꝫ dedicauit in tēplo appollinis. q̄
dicebat̄ de⁹ ſapiētie. Aurea mēſa ſignificat ipām ſapīaꝫ
que deo attribuēda eſt.q̄ vt ð Eccl.j. Om̄is ſapiētia a
dño deo eſt.⁊ cū illo fuit ⁊ eſt an̄ euū. Iſta tn̄ ſapīa acq̄-
ſita ꝑut cōp̄hēdit cū cognitione diuinoꝝ etiā virtutes
moꝛales acq̄ſitas.nō ſufficit ad ſalutē. Propterea vt ait

Phi nom̄ q̄s p̄mus inuenit et vn̄ ð

dñs Hiere.ix. Nō gloziet̄ ſapiēs in ſapīa ſua. q̄ ſcꝫ nō
ſaluat. Sꝫ ſapiētia hui⁹ ꝑut cōp̄hēdit ꝟtutes infuſas
cū grā deducit ad claritatē eternā vt ð Sap.vj. Et ſic
videt̄ ſumi in libris ſapiētialib⁹.in q̄b⁹ frequēter fit mē-
tio de ſapīa.⁊ p maxime in lib.ſapīe.a vj.c.vſq꞉ ad nonū
vbi ponunt̄ excellētie ei⁹ ⁊ effect⁹.vt ibi. eſt in ea ſcꝫ ſapi-
entia ſpūs intelligētia multiplex.vnic⁹ ⁊c̄. Et infra īter
cetera ð. Sobrietatē ⁊ prudentiā docet iuſticiā ⁊ virtu-
tem.i.foꝛtitudinē.q̄b⁹ in vita nil vtili⁹ hoīb⁹. Patet aūt
has eſſe virtutes cardinales. Et ſupi⁹ ait ꝙ amicos dei
ꝯſtituit q̄ð fit p charitatē. Uel meli⁹ ſm beatū Thomā
ij.ij.q.xlv.ar.vj. Illa om̄ia intelligunt̄ de ſapīa increata
qua p̄ma ſe nobis vnit p donū charitatis. Et ex h̄ reue-
lat myſteria nobis.q̄ꝝ cognitio eſt ſapiētia infuſa. Un̄
ſapiētia infuſa q̄ eſt donū.nō eſt cauſa charitatis ſed ef-
fectus ei⁹. Et q̄ ſapiētia ꝯtrariat̄ ſtulticie.ſicut in ſcptu-
ra ſacra ſapiēs ð ꝟtuoſus ſm ꝟtutes infuſas.ita ⁊ ſtul-
tus ſeu inſipiēs ð ꝟtuoſus ſm virtutes. Et de hac ſa-
pientia ꝟtute generali dic̄ beat⁹ Amb.in li. de fuga ſe-
culi. Sapiēs nunq̄ꝫ eſt inanis.ſꝫ ſemp habet in ſe amī-
ctum prudētie.q̄ dicere poteſt. iuſticiā induebā ⁊ iudici-
um. Hec ſunt interna mētis velamina.q̄ nemini poſſūt
auferri niſi quē ſua culpa diſpoliat. his ſpoliat⁹ adam
nud⁹ inuētus eſt.habent̄ hec de pe.di.ij.ſapiēs. Hinc ⁊
Lactanti⁹ in iiij.inſtitu. Quicūq꞉ vult eſſe ſapiens atq꞉
beat⁹ audiat dei vocē.ſacramentū natiuitatis ſue nouit.
vtriuſq꞉ natiuitatis xp̄i diuine ⁊ humane. humana cō-
temnat.⁊ diuina ſuſcipiat:vt ſummū bonū illud ad q̄ð
natus eſt valeat adipiſci. Hec ille. Et h̄ eſt q̄ð xp̄us ait.
Math.vij. Om̄is q̄ audit ꝟba mea ⁊ facit ea.ſilis eſt hoī
ſapiēti q̄ edificauit domū ſuā ſupra petrā ⁊c̄

Tertia ſapientia que .§.V.

eſt ꝓpꝛis bonoꝝ ⁊ ꝟtus ſpālis diſtincta a ceteris ē illa q̄
ponit̄ p̄mū ⁊ excellenti⁹ donū vnū ex ſeptē donis ſpūſ
ſancti.de quo ð Eſa.xj. Requieſcet ſup eū ſpūs ſapien-
tie ⁊ intellect⁹ ⁊c̄. Dona em̄ ſpirituſſancti vt dictū eſt ſ.
ſunt ꝟtutes medie inter ꝟtutes cardinales quib⁹ ſūt ex-
cellentioꝛes ⁊ theologicas q̄b⁹ ſūt inferioꝛes.que ⁊ ſi ſint
realiter diſtincte.ita tn̄ ſunt cōnexe ꝙ q̄ habet iſtas.⁊ il-
las habeat.⁊ q̄ vna careat nullā poſſideat. Et ſimilit̄ de
donis. Differt aūt hec ſapīa nō ſolū a ſcīa que eſt co-
gnitio diuinoꝝ naturalis.i.que p viā naturalē habet̄.
q̄ hec infuſa a deo.illa acq̄ſita p ſtudiū. Sed etiam dif-
fert a fide.qua habet̄ cognitio diuinoꝝ ſupnaturalis.et
ſic vtraq꞉ a deo. Nā ad fidē ptinet aſſentire veritati di-
uine reuelate ſm ſeipām. Sꝫ ad ſapiētie donū pertinet
ſcðm regulas diuine veritatis habere iudicium in reb⁹
diuinis ſpeculādis ⁊ humanis agēdis. Unde ſapiētia
donū p̄ſupponit fidē.quia vnuſquiſq꞉ bene iudicat que
nouit. Differt etiā a ſapiētia q̄ numerat̄ inter grās gra-
tis datas.j.Coꝛ.xij.vbi dicit̄. Alij dat̄ p ſpūm ſmo ſa-
pientie ⁊c̄.q̄ illa poteſt eſſe cōis bonis ⁊ malis.⁊ perti-
net ad eā diuina cognoſcere.nō p acquiſitionē ſꝫ p infu-
ſionē.⁊ ita copioſe ꝙ poteſt alios inſtruere ð diuinis ef-
ficaciter.⁊ fidei aduerſarios refellere rationib⁹ ꝓbabilib⁹
Hec aūt ſolū in bonis repitur cū guſtu diuinoꝝ quo ad
neceſſaria ad ſalutē. Dicit̄ aūt ſapiētia iſta aliquādo
pietas.ſm illud Job.xxviij. Ecce pietas ipa eſt ſapiētia
ſm tranſlationē.lxx.quia ſicut pietas eſt manifeſtatiua
fidei.inquantū p cultū dei ꝓteſtamur fidē. ita etiam pie-
tas manifeſtat ſapīam.⁊ ꝓpter hoc ð ſapiētia pietas. et
eadē ratione ſapīa ð timoꝛ dei. Iuxta illud Job.xxviij
ſm litterā noſtrā. Ecce timoꝛ dñi ipe eſt ſapientia. quia
p hoc oſtendit̄ ꝙ homo rectū iudiciū habet de diuinis.
quia deū timet ⁊ colit. Dicit̄ etiā charitas ſapientia.
Unde beat⁹ Aug⁹. Sapīa eſt charitas dei. Et hugo de

De ſa[...] virtuti[...] eſt bo[...]

De dif[...]rentia[...] ſapie[...] his v[...] tib⁹.

archa noe ait. Charitas ē ſapiētia.q2 p ipam guſtamus deū.guſtando cognoſcimus guſtate inquit pſ.xxxiij. ⁊ videre q̄m ſuauis ē dñs. Qui enī diligit manet in luce. ſcȝ ſapie.i. Job.ij. Dicitur aūt ſapiētia charitas q̄tū ad ſuā cauſam ex qua ſumit etiā nomē ſapiētie .ſ. a ſapore. Cauſatur enī ſapiētia a charitate.que charitas eſt ī volūtate. Sapietia vero eēntial'r in intellectu vt in ſbiecto. Et iſta ſapiētia eſſe nō poteſt in habēte peccatū mortle. Uñ dicit Sap.i. In maliuolā animā nō intrabit ſapientia nec habitat in corpe ſubditō peccatis. Cuius ratō eſt ſm beatū Thomā.ſe.ſe.q.xlv.ar.iij.q2 ſapientia donū ſpūſancti facit rectitudinē iudicij circa res diuinas vl' de alijs rebꝫ p regulas diuinas ex quadā cōnaturalitate ſeu vnione ad diuina.q̄ quidē vnio eſt p charitatē ſm illud.i.ad Corinth.vj. Qui adheret deo vnus ſpiritus ē cū eo. Inheſio aūt eſt p amorē. Charitas aūt cum mortali peccato ſtare non pōt.vt s dcm̄ eſt. Et ideo ſapiētia donū non poteſt eſſe cū mortali. Eſt aūt hec ſapiētia in om̄ibꝫ habētibꝫ gratiā etiā in paruulis ⁊ fatuis adultis baptiſatis q̄tū ad habitū. ⁊ ſi nō q̄tum ad actū ꝓpter impedimentū corpale. Uñ dicitur Sap.vij. Neminē diligit deus niſi qui cum ſapiētia gradit. Sȝ om̄es diligit deus qui diligūt eū.qd̄ fit per gratiā ⁊ caritatē.quod ſic declarat beatus Thomas.ſe.ſe.q.xlv.ar.v. Sapiētia importat (vt dcm̄ eſt) quādā rectitudinem iudicij circa diuina cōſpiciēda ⁊ ꝯſulenda. Et q̄tuȝ ad vtrūqȝ ex vnione ad diuina ſm diuerſos gradus aliqui ſortiūtur ſapiam. Quidā enī tm̄ ſortiūtur de recto iudicio tam ī cōtēplatōne diuinoꝝ q̄ȝ etiā ī ordiatōne reruȝ humanaꝝ ſcd̄m regl'as diuias q̄tū ē neceſſariū ad ſalutē. Et hoc nulli deeſt exñti ſine peccato mortali. p gratiā gratū faciētē. Iuxta illd̄.i. Job.ij. Unctio docet nos de om̄ibꝫ. Quidā altiori gradu pcipiūt ſapie donū. Et q̄tū ad cōtemplatōem diuinoꝝ.inq̄tū ſcȝ ⁊ altiora quedā myſteria ⁊ cognoſcūt ⁊ alijs manifeſtare pñt. Et q̄tū ad directōem humanoꝝ ſm regulas diuias inq̄tuȝ pñt ſm eas nō ſolū ſeipos ſed etiā alios ordiare. Et iſte gradus ſapiētie nō eſt cōmunis oibꝫ habentibꝫ gratiaȝ gratū facientē ſed magis ptinet ad gratias grat' datas. Et ſic qd̄ ait phs in.i.metha. Sapiētis eſt ordinare q̄tū ad ordinatōem ſuꝑpius. hoc agit in om̄ibꝫ donū ſapientie. Quātū ad ordinatōem alioꝝ hominū ⁊ iudiciū alioꝝ q̄d fit p rectores ⁊ prelatos. hoc fit p ſapiam gratiſ datam. qualis fuit data excellētiſſime ſalomoni h̄ poſtulāti ad regendū bñ popl'm dei. vt habet.iij. Regū.iij. Hec autē ſapiētia nō ſolū ſpeculatiua eſt ſȝ etiā practica. Qd̄ patet ex eo q̄d ait apl's ad Col.iiij. In ſapia ambulate ad eos q̄ foris ſūt. hec aūt ptinet ad actōem. Declarat aūt Tho.ſe.ſe.q.xlv.arti.iij.ſic. Supior pars ratiōis vt ait beatus Aug⁹.xij.de trini. ſapie deputat. Inferior aūt ſciētie. Supior aūt ratō ait idē intendit rōnibꝫ ſupnis.ſ.diuinis ⁊ ꝯſpiciendis ⁊ ꝯſulēdis. Cōſpiciendis q̄dē ſm q̄ diuia ī ſeipis ꝯtemplātur. Cōſulendis aūt ſm q̄ p diuia iudicat de humanis. p regulas diuinas dirigēs actus humanos. Et ſic patet q̄ ſapia ſm q̄ ē donū nō ſolū ē ſpeculatiua ſed etiā practica. Et ex hoc patet q̄ ſapia q̄ eſt donū ē excellētior q̄ȝ ſapia.q̄ eſt virtus intellectual'. vtpote magis de ꝓpinquo deū attingēs p quādā ſpūs vnionē aīe ad ipm. Et inde habet q̄ nō ſolū dirigat in cōtemplatōe qd̄ facit ſapia virtus intellectualis. ſed etiā ī actōe circa humana. Quanto enī vtus ē altior tāto ad plura ſe extendit. vt habet in li. de cauſ. Per prius tñ ptinet ad huius ſapiam cōtemplatio diuinoꝝ. ⁊ p poſterius dirigere actus humanos ſm ratōes diuinas. Nec tamē ex directōne ſapie in humanis actibꝫ prouēit amaritudo aut labor. ſed potius ꝓpter ſapiam amaritudo ⁊ labor q̄ eſt in opibꝫ humanis ꝓpter ſapiam ꝯuertit in dulcedinē ⁊ requiem. ſcd̄m illud Sap.viij. Nō habꝫ amaritudinē ꝯuerſatio illi⁹.ſ.ſapiētie. nec tediū ꝯuictus eius ſed gaudiū. Cū aūt iſta q̄tuor dona ſcȝ ſapiētia. intellectus. ſciētia ⁊ ꝯſiliū ptineāt ad vim cognitiuam ſeu potētiā intellectiuā. Alia tria.ſ. fortitudo. pietas ⁊ timor ad appetitiuā. quō iſta q̄tuor differāt īter ſe. Sic declarat beat⁹ Tho.ſe.ſe.q.viij.ar.vj. Iſta q̄tuor dona ordinātur ad ſupnaturalē cognitōem q̄ ī nob p fidē fundat. Fides aūt eſt ī nob ex auditu. vt dicit ad Ro.x. Uñ oportet aliq̄ ꝓponi homī ad credendū. non ſicut viſa. ſed ſicut audita q̄bꝫ hō aſſentiat p fidē. Fides aūt ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter ſe habet ad veritatē ꝑmā q̄ eſt deus. Secūdario ad quedā circa creaturas ꝯſiderāda. vt incarnatōnem ſeu chriſti humanitatē. creationē. gubernationē creaturarū. iuſtificatōem hominū. ⁊ hmōi. Ulteri⁹ tertio ſe extendit ad directōem humanoꝝ opeꝝ. ſm q̄ fides p dilectōem operat. vt ſcȝ credat agenda eē ab homībꝫ ſm regl'as diuinas q̄ tradūtur in ſacra ſcꝑtura. vt ſūt mandata dei. Sic ergo circa ea q̄ ꝓponūtur nob credēda duo req̄runt ex pte nr̄a. Primū ē vt intellecta penetrent ſeu capiātur vt credēda. q̄d fit p donū intellectus. p quē habet quaſi quedā certitudo nō demōſtratōis ſed efficacis pſuaſionis. ſic eſſe firmiter aſſentiendū his q̄ ſunt fidei. Secūdo oportet vt hō de his habeat iudiciū rectū vt exiſtiet his eſſe inherendū. ⁊ ab eoꝝ oppoſitis recedēdū vt falſ. Et hoc iudiciū q̄tū ad res diuinas ptinꝫ ad donū ſapientie. Quātū vo ad res creatas ptinet ad donū ſcientie. Quantū vo ad applicatōem ad pticularia opa pertinꝫ ad donū conſilij. Sapiēs vt dicit Iſido. in li.ethimol. dictus ē a ſapore. q2 ſicut guſtus eſt apt⁹ ad diſcretōem ſaporis ciboꝝ. ſic ſapiēs dicit ad dinoſcētiā reꝝ ⁊ cāruȝ circa diuina ⁊ agēda. Et huic opponit ſtulticia. vt dicit btūs Greg⁹. in moral' tanq̄ȝ ꝯtraria ei eſt dicta ē a ſtupore. Scd̄m Iſid̄. importat quādā hebetudinē cordis ⁊ obtuſionē ſenſuū. Et idē eſt in inſipientia cū ſtulticia. Uñ inſipiētia quaſi ſine ſapore diſcretōis. Et pcipue videt eē aliq̄s ſtultus ⁊ inſipiēs q̄ deficit in ſnīa iudicij circa altiſſimā cauſam accipiēs ꝓ altiſſima cā ⁊ ꝓ vltimo fine aliquod bonū terrenū vl' creatū. he. Thom̄. ij.ij.q. xlvj.arti.i.

Ponit aūt iacobus §.VI.

apl's in.iij.c.ſue epl'e ſeptē ꝓprietates ſeu effectus huius ſapie. Dicit enī ſapiētia que de ſurſum ē. Primū quideȝ pudica ē. Deinde pacifica. Modeſta. ſuaſibil'. bonis cōſentiēs. plena miſcdia ⁊ fructibꝫ bōis iudicās ſine ſimulatōne. Et pñt figurari p ſeptē columnas. de q̄bꝫ dr̄ Prouerb.ix. Sapia edificauit ſibi domū.ſ.anie. Scidit colūnas ſeptē q̄bꝫ ſcȝ ſuſtentet edificiū ſpūale miſcuit vinū feruētis dilectōis. poſuit menſam refectōis ſpūalis. que eſt pax mentis. Que eſt thronus Salomōis. qui dictus ē rex pacific⁹ ⁊ ſapiētiſſimus. Et dñs de eo. Erit ipſe mihi in filiū.ij. Reg.vij. Correſpōdet enī dono ſapientie ſeptima beatitudo q̄ dr̄ Beati pacifici qm̄ filij dī vocabūtur. Ubi dicit btūs Aug⁹. de ſermone dñi ī monte patiētia ꝯuenit pacificis ī q̄bꝫ nullus motus ē rebellis ſed obtempans ratōi. Et vt dicit beatus Tho.ij.ij.q.xlv ar.vj. Cōgrue ſeptīa beatitudo ꝑdctā adaptat dono ſapiētie. ⁊ q̄tū ad meritū ⁊ q̄tū ad ꝑmiū. Ad meritū q̄dē ptinet quod dicit Beati pacifici. Pacifici enī dicūtur q̄ſi pacē facientes. vl' in ſeipis vl' in alijs. quoꝝ vtrūqȝ cōuenit p hoc q̄ ea in q̄bꝫ pax cōſtituit. ad debitū ordineȝ redigunt. Nā pax eſt tranquillitas ordīs. vt dicit beat⁹ Aug⁹.xix. de ciui. dei. Ordinare autē ptinet ad ſapiam vt patet p phum ī.i.metha. Et ideo eſſe pacificum ꝯueniēter attribuit ſapie. Ad premiuȝ autē ptinet q̄d dicit Filij dei vocabunt. Dicunt autē filij dei inq̄tū pticipāt

Sapia ſtual' i q̄bus ſit ⁊c̄

Septem effect⁹ huius ſapie.

ſimilitu dinē filij vni'geniti ꝛ naturalis.ſm illud ad Ro
ma.viij. Quos pſciuit ꝛ pdeſtinauit ꝯformes fieri ima-
ginis filij ſui q̄ eſt ſapiã genita.ꝛ iõ pticipando donū ſa
piētie ad dei filiatiōꝫ hõ ptingit. Quo aūt pdicte ſeptēꝫ
ꝓprietates ſeu effect⁹ politi a Jacobo ptineāt ad ſapiaꝫ.
Sic declarat bea. Tho. vbi ſupra. Ad ſapiam ſm q̄ eſt
donū.ptinet nõ ſolū ꝯtēplari diuina. ſꝫ etiã regulare act⁹
humanos. In qua directiōe pmo occurrit remotio a ma
lis q̄ ꝯtrariat ſapie. Uñ ꝛ timor dr̄ eſſe initiū ſapientie.
inq̄ꝫtū facit timor recedere a malis.ſm illud Eccl.j. Ti-
mor dñi expellit pctm̄. Ultimū aūt eſt ſicut finis.ſ.q̄ oĩa
ad debitū ordinē redigant̄.qð ptinet ad rõem pacis. Et
iõ ꝯueniēter Jacob⁹ dr̄ q̄ ſapiētia q̄ deſurſum eſt.pmuꝫ
pudica eſt q̄ṅ vitãs corruptelas pcti p timorē.ꝛ ſic ordi-
nat hoiem ad deū.ſic p pctm̄ deordinat̄ q̄s a dõ.nec hꝫ
pacē cū deo. Deinde dic Jacob⁹ q̄ ſapia eſt pacifica.qð
eſt finalis effect⁹ ſapie ꝓpter qð ponit beatudo ipſa pax
vt dictū eſt. Uñ ꝛ ꝯgrue figurat̄ p thronū Salomonis
ad quē aſcēdebat̄ p ſex gdus. E quib⁹ iã vn⁹ dictus eſt.
ſcꝫ pudica.i.timorata. Alia q̄nq꜃ que ſequūt̄ manifeſtãt
ea p q̄ ſapia ad pacē pducit q̄ ad ꝓximū ꝛ quo ad ſe ꝛ or
dine ꝯgruo. Nã hoi p pudicitiã a corruptelis pctī rece-
denti pmo occurrit vt q̄ꝫtū eſt ex ſe.modū in oĩb⁹ tene
at. Uñ dr̄ modeſtia.ſ.ipa ſapia. Ad modeſtiã ptinet vt
hõ moderet̄ act⁹ ſuos exteriores in habitu.in geſtu.in in-
ceſſu.in affatu.in victu.in oĩb⁹ ſenſatiõib⁹. vt nil fiat
inordinatū.ſm illud apl'i. Omia honeſte ꝛ ſm ordineꝫ
fiãt in vobis. Et ad Phil'.iiij. Modeſtia veſtra nota ſit
oĩb⁹ hoib⁹. Secūdo requirit̄ vt in q̄b⁹ homo non ſibi
ſufficit.alioꝝ monitis acq̄eſcat. Et q̄ꝫtū ad hoc dr̄ ſuaſi-
bil'. Uñ ꝛ Prou.j.dr̄. Audiēs ſapiēs ſapiētior erit.ſ.acq̄
eſcens dictis alioꝝ. Et Salomõ ſapiētiſſim⁹ ꝯſiliarios
habuit.ꝛ ad q̄d niſi vt ꝯſilijs coꝝ acquieſceret. Et btūs
Aug⁹.inq̄t. Senex a puero.ꝛ eps tot annorū a collega
nõdū anniculo pat⁹ ſuꝫ edoceri.xxiiij.q.iij.ſi habes. Hec
aūt duo.ſ.modeſtia ꝛ ſuaſibilis ptinēt ad hoc vt hõ ha
beat pacē in ſeipo. Sꝫ vlteri⁹ ad hoc vt habeat pacē eti
am ad alios.requirit̄ quarto q̄ bonis coꝝ nõ repugnet
Et h̄ eſt qð dicit. Bonis ꝯſentiēs.ſ.nõ ꝯtradicēs.conten-
tionib⁹ vacans. Propter qð dicit apl'us Jacob⁹ in epl'a
c.iij. Quis ſapiēs inter vos oñdat ex ꝯuerſatõe ſua ope
rationē bonã in mãſuetudine ſapie. Q. ſi zelū amaꝝ ha
betis ꝛ ꝯtētiones ſunt in cordib⁹ veſtris. nolite gloriari
ꝛ mēdaces eſſe aduerſus veritatē. Dicit enī glo. Uix fie-
ri poteſt vt ꝯtētio nõ extorqueat aliq̄d ꝯ veritatē.ne vi-
ctus ꝯfuſus eſſe videat̄. Quinto requirit̄ q̄ defectib⁹ ꝓ
ximi cõpatiat̄ in affectu ꝛ ſubueniat in effectu. Et h̄ eſt
qð dicit̄. Plena mĩa ꝛ fructib⁹ bonis. Quõ enī q̄ diuina
deguſtat.cõſiderãs ꝓximū factū ad dei imaginē ꝛ ſūmi
boni capacē.deū pcipientē. Eſtote miſericordes. Ñ. ati h.
vj. Et date elemoſynã ꝛ hmõi.nõ poterit nõ compati.ꝛ
nõ ſubuenire iuxta poſſe indigētijs ꝓximoꝝ. Sextor vl
timo requirit̄ vt charitatiue emendare peccata ſatagat.
Et h̄ eſt qð dicit. Judicãs ſimul ſine ſimulatiõe.ne.ſ.cor
rectionē pcedens odiū intēdat expellere. Uñ Leo papa.
Odio habeant̄ peccata nõ hoies. Corripiant̄ timidi to
lerent̄ infirmi. Et qð ſeueri⁹ caſtigare neceſſe eſt nõ ſeuiē
tis plectat̄ aĩo.ſꝫ medētis.di.lxxxvj.odio. Eſt etiã ſci
endū q̄ ſcptura ſacra etiã dr̄ ſapia.iuxta illud Deuter.
ſacra ſcriptura q̄re dr̄ ſapia Hec eſt vr̄a ſapientia corã oĩb⁹ populis.ſ.lex diuina q̄
cõprehēdit totã ſcripturã.que maxima ſapia dr̄.q꜃ pma
ꝓxime de deo ꝛ de his q̄ ordinãt hominē ad deū.copioſi⁹
certius ꝛ apti⁹ loquit̄ q̄ꝫ methaphiſica vel quecūq꜃ alia
humana ſapientia. Sed de ipa in titu.ſequenti

De vita contemplatiua
Capitulum quartum

De vita contēplatiua

in qua guſtat̄ pmaxime donū ſapie.pſ.lxij.
Loquēs ad deū đ pluralitate vite ait. Me
lior eſt miſericordia tua ſup vitaſ.labia mea
laudabūt te. Ubi tria nota. Primo vita beata oĩb⁹ p-
ponit̄.ibi. Melior eſt mi.tua. Scdõ vita plurima oſtē-
dit̄.ibi.ſup vitas. Tertio vita mixta vt pcipua eligitur
labia mea. Prĩo notat̄ vita btã.in eo qð dr̄. Miſeri
cordia tua. Et dr̄ hic miſericordia.put eſt miſeriã adimēs
id eſt.tollēs. Hoc aūt nõ fit ex toto niſi in vita beata vbi
remouet̄ a ſanctis oĩs miſeria.vbi dr̄ miſericordia.qua
ſi mira ſuauitatis rigãs corda. Et de hac pſ. Dñe i celo
miſericordia tua.vbi ſcꝫ nulla miſeria. Hec aūt miſericor-
dia q̄ abſolute dr̄ vita.vtiq꜃ melior eſt ſup omnes vitas
vite pñtis.vt exponit beat⁹ Amb.in quodã ſmõe. Quo
modocūq꜃ diuidat̄ vita vl' ſm phm vel ſm bea. Augu.
vel p aliū modū de q̄b⁹ diſtinctiõib⁹ hic dr̄ in iſto.§. Et
vt dic Gregori⁹.in omel'. Tpalis vita eterne vite cõpata
mors poti⁹ dicēda eſt q̄ꝫ vita. Quantū ad ſecunduꝫ.
q꜃ dicit in plurali ſup vitas. Sciendū pncipalit̄ eē du-
as vitas.actiuã ꝛ ꝯtemplatiuã. Et cõpando eas ad inui-
cem pbat̄ meliorē ꝯtemplatiuã actiua decē rationibus.
Quantū ad tertiū q꜃ ad illas duas addit̄ tertia.ſ.mi
xta ex vtraq꜃ pte cõpoſita. Iſtã vt meliorē illis duabus
eligit.pſ.lxij.dicēs. Labia mea ꝛc. Nã p ꝯtemplatiuaꝫ
laudat deū in oratiõe labijs mētis.id eſt. cogitationib⁹
ꝛ affectib⁹. Sꝫ p actiuã laudat pdicatiõe ꝛ inſtructione
alioꝝ. Et de iſta mixta agit̄ in.iij.§.

Notandū ergo primo.§.I.

q̄ q̄ꝫuis phs in.ij.ethi.dicat eſſe tres vitas hoīum excel
lentes.ſ.voluptuoſam q̄ ponit finē in delectationib⁹ cor
poris Ciuilē q̄ ptinet ad actiuã ꝛ ꝯtemplatiuã. Et b.au
guſtin⁹ in.xix.de ciui.dei.ponat tria genera vite.ſ. ocio
ſum.qð ptinet ad ꝯtēplatiuã. Actioſum qð pertinet ad
actiuã. Et ex vtroq꜃ cõpoſitū .qð dicit̄ vita mixta q̄ con
gruit plãtis ꝛ pdicatorib⁹. Alij aſſignãt vitã ſm incho
ationē.ꝓfectionē.ꝛ pfectionē.tñ diuiſio magis ꝓpria vite
humane eſt.quã ponit Grego.ſup Ezech.ꝛ in.vj.moꝛa
liū.ſ.q̄ due ſunt vite.ſ.actiua ꝛ ꝯtēplatiua.figurati i ſa
cro eloquio p duas ſorores. In veteri teſtamēto p lyam ꝛ
rachalē. Lya figurat actiuã exercēs ſe in ſeptē opib⁹ miſe
ricordi corpalib⁹ ꝛ ſpūalib⁹ ſignatis p ſeptē filias Lye.
Nã ſeptima fuit dina. Rachel venuſta aſpectu. q̄ inter-
ptat̄ viſum pncipiū.ſignificat ꝯtēplatiuã q̄ ad pncipiū
reꝝ.ſ.deū ſubtiliter ſpeculat̄. In nouo enī teſtamēto fi-
gurant̄ p marthã ꝛ mariã . Martha actiuã inſinuans
q̄ ſollicita erat turbata erga plurima. Maria ꝯtēplati-
uam q̄ ſedēs ſec⁹ pedes dñi audiebat vbū illi⁹ Luce.x.
Q. iſta ſit ſufficiēs diuiſio ꝛ ꝓpria ſic declarat bẽ. Tho.
ij.ij.q.clxxix. Unūqðq꜃ viuēs oñdit̄ viuere ex opatione
ſibi maxime ꝓpria.ad quã maxie inclinat̄.ſicut plãtarū
vita dr̄ in h̄ ꝯſiſtere q̄ nutriunt̄ ꝛ generant̄. Aĩaliū vo i
hoc q̄ ſentiūt ꝛ mouent̄ hoim vo in h̄ q̄ intelligūt.ꝛ ſm
rõem agūt. Uñ in hoib⁹ vita vniuſcuiuſq꜃ videt̄ eſſe id
in q̄ maxie delectat̄.ꝛ cui maxie intēdit. Et in h̄ vult q̄li
bet pcipue ꝯuiuere amico ſuo.q꜃ igit̄ q̄dã hoies pmapi
me intēdūt ꝯtēplatiõi veritatis. Quidã vo pncipalit̄ in-
tēdūt exteriorib⁹ actiõib⁹. Inde eſt q̄ ꝯueniēter vita ho
minis diuidit̄ in ꝯtēplatiuã ꝛ actiuã. Nã vita volupitu
oſa quã phs ponit tertiã nõ ꝯuenit hoi inq̄ꝫtū eſt rõna-
le aĩal agēs ſm rõem. Eſt enī beſtialis tal' vita cõis nob
ꝛ brutis. Uita aūt mixta quã ponit b. Aug.tertiã poſt
pdictas duas vtutes ꝯtinet̄ in eis ſicut media in extre-
mis ex q̄b⁹ ꝯficit̄.vt tepidū in calido ꝛ frigido. Uita ve
ro incipientū qui reſiſtūt paſſionib⁹.ſpectat ad actiuã.

⁊ etiā coīter ꝓficiētiū ꝑfectoꝝ ad cōtemplatiuā. Datur
eni iſta diuiſio de vita homis ſm intellectū. q̄ vtriq̄ꝫ eſt
aut practicus aut op⁹ intēdens exterius ꝑ mechanica et
agibilia. vel interius mortificādo paſſiões. Aut ſpecu-
latiuis intendēs veritatē ſpeculari ꝑcipue circa diuina.

Contemplatiua vita. §. II.

ſimpl'r loq̄ndo ē melior q̄ꝫ actiua ſm beatū. Tho. ij. ij. q.
clxxxij. ar. j. Ad q̄d ꝓbandū inducit octo rōes phi quaſ
De ꝯtem ponit. x. ethi. Harꝫ ꝑma ē. q2 vita cōtemplatiua ꝯuenit
platiua q̄ homī ſm id q̄d ē optimū ī eo. ſ. ſm intellectū. ⁊ reſpectu
ſit melior ꝓprioꝝ obiectoꝝ. ſ. intelligibiliū. Uita aūt actiua occupa
ponūtur tur circa exteriora. Uñ Rachel ꝑ quā ſignificat̄ vita cō
rōes templatiua interp̄tatur viſuꝫ ꝑncipiū. Actiua aūt ſigni
ficat̄ ꝑ lyam q̄ erat lippis ocul' ſm Grego. vj. moraliuꝫ.
Secūda rō eſt q2 ꝯtēplatiua pōt eſſe magis cōtinua.
licet nō q̄ꝫtū ad ſummū ꝯtēplatōis gradū. Unde ⁊ ma
ria ꝑ quā ſignificat̄ ꝯtemplatiua. deſcribit̄ ſecus pedes
dñi ſedens. Non enī p̄t hō ita ꝯtinue exerceri in opibus
miſcdie corꝑalib9 vl' ſpūalib9. q̄d ꝑtinet ad actiuā. q2 nō
habet ſemꝑ modū paratū ad exhibendū elemoſynā. vel
ad docendū ſicut hꝫ viā paratā ad legendū. orādū. me-
ditādū. ⁊ hmōi. q̄ ꝑtinēt ad ꝯtemplatiuā. Tertia ratō
eſt. q2 maior eſt delectatio ꝯtemplatiue q̄ꝫ actiue. Unde
btūs Aug⁹. dicit ꝙ martha que deſignat actiuā turba-
batur. Maria epulabat̄. Unde de ſapīa que guſtat̄ in
ꝯtemplatōne dicit̄ Sap. viij. Nō habet amaritudineꝫ
ꝯuerſatio illius neq̄ꝫ tediū ꝯuictus illius ſed gaudium.
Et grego. ſuꝑ Ezech. dicit ꝙ ꝯtemplatiua vita amabiliſ
valde dulcedo ē. Eſt enī delectabilis ſm beatū Thomā
vbi ſ. q. clxxx. arti. vij. Et rōne obiecti inq̄ꝫtū ſcꝫ q̄s per
eam intuet̄ vtcūq̄ꝫ rē amatā. ſ. deū ſicut delectat̄ q̄s vi-
dēdo amicū dilectū. Secūdo rōne ipſius actus. q2 vni-
cuiq̄ꝫ ē delectabilis opatō ꝯueniēs ei ſm ꝓpriā naturaꝫ.
vel habitū. Sed ſpeculatio veritatis ꝯuenit homī ſm
ꝓpriā naturā inq̄ꝫtū aīal rōnale. Tertio adhuc fit magis
delectabile iſtud ſi habeat habitū ſapīe vl' ſcīe ex q̄ acci-
dit ꝙ ſine difficultate ꝯtemplat̄. Et ꝯtemplatio quidē
diuinoꝝ et ſi in via imperfecta ſit. eſt tamē delectabili-
or omī alia ſpeculatōe veritatis q̄ꝫtumcūq̄ꝫ ꝑfecta. Uñ
phus. Accidit circa illas honorabiles exñtes ſubias mi
nores nobis exiſtere theoricas. Sed et ſi modicū attin-
gamus eas tamē ꝓpter honorabilitatē cognoſcendi dele
ctabilius etiā aliquid hñt q̄ꝫ etiā nos oīa. Quarta rō ē
q2 in ꝯtemplatiua homo eſt magis ſibi ſufficiēs. q2 pau
cioribꝫ ad eā indiget q̄ꝫ in actiua. in q̄ eget adiutorio ali
orū vt poſſit exercere eā. Unde xp̄s Luc. x. Martha ſol
licita es ⁊ turbaris erga plīma. ſ. circa que ꝟſatur ⁊ q̄b9
indiget. Quinta. q2 cōtemplatiua magis ꝓpter ſe dili
gitur. ſ. vt deus cognoſcat̄. ⁊ ꝟitas q̄ ꝑficit intellectuꝫ vt
ametur vbi figitur. ſed actiua ad aliud ordinat̄. ſ. ad ſub
ueniendū ꝓximo. nec ibi figitur ſed vt ꝓximus inde ī de
um ꝓficiat. Unde in pſ̄. xxvj. Unā petij a dño hāc req̄
rā. vt inhabitem ī domo dñi omib9 dieb9 vite mee vt vi
deā volūtatē dñi. Et chriſtus Lu. x. Unū ē neceſſariū.
Unumq̄dq̄ꝫ aūt ꝑfectius eſt q̄d eſt ꝑ ſe q̄ꝫ q̄d ꝓpter aliō
ſicut finis magis q̄ꝫ ea que ſunt ad finē. vt ſanitas me-
lior medicina que ordinat̄ ad illā. Sexta q2 ꝯtemplati
ua ꝯſiſtit in quadā vacatōne ⁊ quiete. ſm illō pſ̄. xlv.
Uacate et videte q̄m ſuauis eſt deus. q. d. Nō poteſtis
videre ⁊ guſtare q̄ꝫ ſuauis eſt deus. q̄d ꝑtinet ad ꝯtem
platōem niſi vacādo ⁊ ceſſando ab operib9. Sed acti-
ua conſiſtit in motu ſicut dicitur ꝑlato cuilibet Prouẽ.
vj. Diſcurre feſtina. ſuſcita amicū tuū. ne des ſōnū ocul'
tuis. Perfectior aūt eſt quies q̄ꝫ motus ceteris paribus.
Unde b. aug⁹. dicit in. xix. de ciui. di. Otiū ſcm̄. ſ. ꝯtem-
platiue vite. querit charitas ꝟitatis. ſ. diuine. cui maxīe
intendit ꝯtemplatiua. Et ſic ſignāter dicit otiū ſanctuꝫ
ad excludendū ociū pigricie. q̄d eſt malū ⁊ ſentina oīm
vitioꝝ. Unde btūs Bern. ait. Uacare deo nō ē ociū ſcꝫ
malū. ſꝫ negotiū negotioꝝ. Eſt eī exercitiū vite beate ſm
illud b. aug. in fide de ciui. di. Ibi vacabimus ⁊ videbi-
mus. Uidebimus ⁊ amabimus. Amabimus ⁊ lauda-
bimus ſine fine. Septima rō eſt. q2 contemplatiua ē
ſm diuina. actiua ſm humana. Quis aūt dubitat diui
na humanis ꝑferenda. ſicut creator creature. Unde bea
tus Aug⁹. ſuꝑ Joh. In ꝑncipio erat ꝟbū. ecce q̄d maria
audiebat. i. cōtemplatiua cui vacat. ſ. audiendo diuina.
Et verbū caro factū eſt. Ecce cui martha miniſtrabat. i.
actiua. ſ. humanitati egenti ſubueniēdo. Ipa etiā ꝯſide-
ratio myſterioꝝ chriſti ſcꝫ Natiuitatis. vite paſſionis. ⁊
hmōi. ad ꝯtemplatōem ꝑtinet. manuducētes nos ad cō
tēplatōem diuinitatis. ſm illō qō canit̄ ī ꝑfatōe. Dum
viſibil'r deū cognoſcimus. i. myſteria humanitatis. per
hūc ī inuiſibilē amorē rapiamur. Octaua rō q2 cōtē-
platiua ē magis ſm id q̄d eſt ꝓprium homī. i. ſm intelle
ctū. In operatōibus aūt vite actiue cōmunicāt nob̄ etiā
vires inferiores q̄ ſunt cōmunes nobis ⁊ brutis. Unde
in pſ̄. poſtq̄ꝫ poſuit id q̄d eſt cōe nob̄ ⁊ brutis di. Hoīes
⁊ iumēta ſaluabis dñe. ſubdidit poſt. q̄d eſt ſpēale hoī
. ſ. In lumīe tuo videbimus lumē. Uñ ⁊ ipa ꝯtemplati
ua vita transfert ad quandā mētis libertatē vires infe-
riores. que deſeruiūt actiue in moderatōne paſſionū. ⁊ ī
alijs hñt q̄ndā ſeruitutē. Unde ⁊ Boetius de phica cō
ſolatōe ait. Liberiores animas neceſſe eſt cū ſe in mentiꝫ
diuine ſpeculatōe ꝯſeruent. minus ꝟo cū dilabūtur ad
corꝑalia. Et btūs Gregori⁹ dicit ſuꝑ Ezech. ꝙ actiua vi
ta ſeruitus. ꝯtemplatiua libertas vocatur. Nonā cāꝫ
ſm beatū Tho. ponit xp̄s. ſ. q2 diuturnior. cū dicit Ma
ria optimā ꝑtē elegit q̄ nō auferet̄ ab ea. Ubi Aug⁹. dīt
Nō tñ malā elegit martha. Sꝫ illa maria meliorē. Au-
di vñ meliorē. q2 nō auferet̄ ab ea. Auferet̄ q̄q̄ꝫ on⁹ ne-
ceſſitatis. i. opus in quo exercet̄ actiua. ſ. paſcere eſurietē
docere ignorantē. ⁊ hmōi. que ſunt h̄ neceſſaria. Sed in
vita beata iſta indulgētia nō habet̄. ſed eterna eſt dulce
do veritatis. que habet̄ ibi. qō ꝑtinet ad ꝯtemplatōem
Quāuis aūt nō ſit idē motus ꝯtemplandi in via q̄ ⁊ in
pr̄ia. q2 h̄ imperfectus. tamē dr̄ manere ꝯtemplatiua in *Modus ꝯtēplādi*
alia vita ⁊ nō auferri rōne charitatis. in qua habet ꝑnci *ī pr̄ia erit*
piū ⁊ finē. Unde btūs Grego. dicit ſuꝑ Ezechielē ꝙ con *ali⁹ q̄ꝫ h̄ ī*
templatiua h̄ incipit̄ vt in futuro ꝑficiat̄. Diuturna aūt *via.*
p̄t dici Primo q2 ꝟſat̄ circa incorruptibilia ⁊ īmobilia. ſ.
circa diuina. Secūdo q2 nō hꝫ ꝯtrarietatē. Actōi enī q̄ ē
in ꝯſiderando nihil eſt ꝯtrariū. Tertio q2 ē ſm partē aīe
incorruptibilē actio tal'. i. ſm intellectū. Quarto. q2 ī ope
rib9 cōtemplatiue nō laboratur. Poteſt aſſignari ⁊ deci-
ma rō. q2 ſcꝫ ꝯtemplatiua eſt maioris meriti. Uñ beat⁹
Grego. vj. moral'. ait. Magna ſunt vite merita actiue. ſꝫ
ꝯtemplatiue potiora. Qō ſic declarat beatus Thomas
ſe. ſe. q. clxxxij. arti. ij. Radix merēdi ē caritas. Hec aūt cō
ſiſtit in dilectōne dei ⁊ ꝓximi. Diligere aūt deū ſm ſe eſt
magis meritoriū q̄ꝫ diligere ꝓximū. ⁊ iō q̄d directius ꝑ
tinet ad dilectōem dei eſt magis ex ſuo genere meritoriū
q̄ꝫ illud q̄d ꝑtinet ad dilectōem ꝓximi q̄ ē ꝓpter deū. Cō
templatiua aūt directe ⁊ inmediate ꝑtinet ad dilectōem
dei. Actiua aūt directe ad ꝓximum ordīat̄. q2 ſatagit cir
ca frequēs miniſteriū. ⁊ iō ꝯtemplatiua ē maioris meri-
ti q̄ꝫ actiua. Et hoc ē qō dicit be. Grego. in. iij. oml'a ſuꝑ
Ezech. Contēplatiua maior ē merito q̄ꝫ actiua. q2 hec in
vſu pñtis operis laborat. in quo ſcꝫ neceſſe eſt ꝓximis
ſubuenire. Illa ꝟo ſapore intimo vētura iā requiē degu
ſtat. ſ. ī ꝯtemplatōe dei. Pōt tñ ꝯtingere ꝙ aliq̄s in *Q, ſit*
opib9 vite actiue plus meret̄ q̄ꝫ alius in opib9 vite ꝯtē- *maiorꝫ me*
platiue. Puta ſi ꝓpter abūdātiā diuini amoris vt eius *riti.*

voluͦtas impleaꝛ ꝓpter ipi⁹ glīaꝫ interdū ſuſtineat a dulcedine diuie ꝯtemplatiōis ad tps ſepari. Itē ꝙuis ſimpliciter loquēdo ꝯtēplatiua ſit melioꝛ actiua. tñ ſm q̇d. id eſt. in aliq̄ caſu eſſet vt meli⁹ eligēda actiua. ſ. ꝓpter aliquā neceſſitatē tpalē. ⁊ multo magꝭ ſpūalē. Uñ phs dr ꝙ ꝙuis philoſophari ſit magis ꝙ ditari. tñ neceſſitatē patiēti meli⁹ eſt ditari. i. ſibi ſubueniri. In glo. ij. q. vij. in ſctā dr. ꝙ iſte due vite hñt ſe ſicut excedētia ⁊ exceſſa. Excedit enī ꝯtemplatiua actiuā. qꝛ eſt magis q̇eta ⁊ ſecura Actiua aūt ꝯtemplatiuā. qꝛ eſt magis fructuoſa ꝓxis. ⁊ ſi minus videat vt lya q̄ habuit plures filios ꝙ rachel. vt dr extra de renū. niſi cū ꝑdem. Et ꝙuis vt dictuꝫ eſt ſimplr loquēdo ſit melioꝛ ꝯtemplatiua. tñ qꝛ pauci ſūt apti ad eā. iō dixit xp̄s. Si ocul⁹ tu⁹ dexter ſcandaliꝫat te. i. ꝯtēplatio. puta quia ex ſpeculatiōe incurrit erroꝛes. erue eū. i. dimitte ⁊ ꝓijce abs te. Unuſq̇ſqꝫ ḡ in h̄ ſequaꝛ id in q̄ magis ꝓficit. ⁊ qd̄ cernit deū velle ab eo.

Tertium genus vite. §. III.

De tertio genere vite. ſ. mixte

ſcꝫ mixtā. vt ꝑfectioꝛē eligere videꝛ. pſ. lxij. dū ait. Labia mea laudabunt te. Laudaꝛ deus labijs oris admonendo ⁊ ꝑdicando quod eſt ꝑcipuū in vita actiua. Laudaꝛ de⁹ labijs oris oꝛe ⁊ coꝛde in oꝛōe cogitatiōibꝫ ⁊ affectibꝫ deuotis. qd̄ ſpectat ad ꝯtemplatiuā. Utrāqꝫ pſalmiſtā nō eſt dubiū habuiſſe. Actiuā in gubernatiōe regni. Cōtemplatiuā in editiōe ⁊ decantatiōe pſalmoꝝ. Hāc vitā mixtā xp̄s vt ꝑfectiſſimā tenuit. ⁊ in ſe oñdit. Nam licet

Q. xp̄us tenuit vitā mixtaꝫ vt ꝑfectiſſimā

ꝯtinue ꝯtēplareꝛ aīa eius ⁊ frueretꝛ verbo cui erat vnita limpidi⁹ ꝙ quicūqꝫ ſanct⁹ in patria. tñ qꝛ h̄ hominibꝫ erat ignotū. aliqñ ibat in deſertū locū aptū ꝯtēplatōni. Uel aſcendit in montē ſolus oꝛare. Et aliquādo erat ꝑnoctans in oꝛōne. vt referūt euangeliſte. Aliqñ diſcurrebat ꝑdicando. ſanādo infirmos. coꝛrigēdo hoīes. paſcēdo famelicos. vinū ꝓcurando in nuptijs egētibꝫ. ꝯſolando afflictos. vt marthā. mariā. ⁊ alios. Hanc mixtam tenuerūt apl̄i ꝑfectiſſimi ſancti ꝑdicādo ⁊ oꝛādo. Unde ⁊ ait petr⁹ ad ſedandū murmur exoꝛtū in eccl̄ia ꝑmitiua. Nō eſt equū nos dimittere verbū dei ⁊ miniſtrare mēſis. Eligite vobis ⁊c. Nos vero oꝛōni ⁊ ꝑdicationi vacabimus. Actuū. vj. Et qꝛ p̄lati ⁊ ꝑcipue pōtifices ⁊ ꝑdicatores tenēt locū apl̄oꝝ debēt ꝓ poſſe imitari in vita mixta implētes illud pſ. Memoriā abūdantie ſuauitatis tue eructabūt. Et plenitudine enī interioꝛi diuie ſuauitatis quā deguſtāt in oꝛōe. lectione. ⁊ ꝯtemplatiōe. debēt poſtea populis dei myſteria ⁊ monita ꝓpinare. Hec mixta figuraꝛ in lazaro reſuſcitato. q̄ poſtea fuit ep̄s ſanctus frater marthe ⁊ marie. Diciꝛ aūt Joh. xj. Diligebat Jh̄s marthā deſignantē actiuā. mariā ꝯtemplatiuā. ⁊ lazarū tenentē mixtā. Utrūqꝫ cōplexi ſunt eximij illi ꝓphete ꝑdicatores veteris teſtamēti Jſaias ⁊ Hieremias. Et licet hieremias cū mittereꝛ a dño ad ꝑdicādū. vñ ad actiuaꝫ ſe difficilē redderet. excuſans ſe ⁊ dicēs. A. a. a. dñe deus ecce neſcio loqui. Hiere. j. timēs quietē ⁊ ſuauitatē ꝯtemplationis amittere. Et Jſaias ad ꝑdicatōem ſe offert dicens. Ecce ego mitte me. Eſa. vj. Lucra ſalutis ꝓximoꝝ appetēs acq̇rere. Tñ nec hieremias oīno recuſauit accuſatiōem ſibi a dño impoſitā ꝑdicatōis. nec Eſaias ꝑus ſe obtulit ꝙ purgatū ſe vidit carbone ignis. Si eī ꝑdicaret q̇s ſine igne charitatis fact⁹ eſſet velut es ſonans. aut cymbalū tinniēs. j. Coꝝ. xiij. ſe ꝯſumēs ꝑ moꝛtale. ⁊ alijs ꝓficiens. Tāgit h̄ Gregoꝛi⁹. viij. q. j. In ſcripturis hinc ⁊ Jnnocenti⁹. iij. cuidā volenti renūciare epatuꝫ. vt vacaret q̇eti ꝯtemplatiōis ait. Cōtemplatiu⁹ eſſe vales ⁊ actiu⁹ legiſlatoꝛis exēplo. ſ. moyſi q̄ nūc aſcendebat in montē. vt ibi glīam dñi cū maioꝛi libertate cerneret. nūc deſcēdebat in caſtra. vt cū vtilitate neceſſitatibꝫ ꝓximi ꝓuideret. extra de renū. niſi cū ꝑdē. Et cū querit quē xp̄s magis dilexit. petrū vel iohēm euāgeliſtā. vtiqꝫ magna ꝑuilegia ꝑ ceteris apl̄is cōceſſit iohāni matrē ſuā. Petro eccl̄iam cōmēdauit. Rñdeo ꝙ xp̄s magis dilexit petrū ad actiuā cui regendā cōmiſit eccl̄iam. Johēm magis ad ꝯtemplatiuā. cui nō ſolū m̄rem cōtemplatiuā. ſed et ipam ſummā ſpeculationē deitatis ſue tradidit mūdo inſinuandā ī ſuo euāgelio. ꝑmaxime. In ꝑncipio erat verbū inchoāti. Petro dixit. Sequere me. ſ. ꝑ tolerātiā paſſionis. qd̄ ꝑtinet ad actiuā. De iohe vero. Sic eū volo manere donec veniā ꝓ eo. qñ nō q̇dē auferetꝛ ꝯtēplatiua. ſꝫ ꝑficietꝛ. Simpliciter autē videꝛ magis dilexiſſe Johēm ex pluribꝫ ꝑuilegijs conceſſis. Uterqꝫ tamen actiuus ⁊ contemplatiuus.

De his que ꝑtinent ad cōtemplatiuā vitam.

Capitulum quintū

Quis dabit mihi pennas

ſicut colūbe ⁊ volabo ⁊ requieſcā. pſ. liiij. Ultim⁹ finis noſter ⁊ btītudo ꝯſiſtit in cōtēplatione ꝑme ⁊ ſūme veritatis ſeu viſiōe dei. Sꝫ et phi gētiles ſapiētioꝛes ceteris vt Ariſtoteles nō intelligentes clarā cognitionē diuinoꝝ q̄ habeꝛ in glīa. poſuerūt ſummā hoīs felicitatē q̄ hic poſſit haberi in ꝯtēplatione ꝑme cauſe ⁊ ſubaꝝ ſeꝑataꝝ. i. angeloꝛuꝫ. Et ꝙuis in ꝑnti vita pauciſſimi vacēt ꝯtēplatiōi ꝓpter occupatōnes neceſſarias ⁊ ineptitudinē hoīm ad ſpeculatiōem. et pene oēs etiā boni fideles vacēt actiōi. tñ null⁹ ꝙtūcūqꝫ neceſſario occupaꝛ in actiōibꝫ. dꝫ omittere q̇n aliqñ vacet ꝯtēplationi. i. ꝯſideratiōi diuinoꝝ. Uñ in figurā Leuit. xj. declaranꝛ immūdi piſces in aq̄s q̄ nō hñt pēnulas. i. ꝑuas alas q̇bꝫ poſſint aliqñ ſaltū facere ex̄ aquaꝫ. vt pꝫ in tincbis. Piſces ꝯtinue verſantes in aq̄s ſunt homines ꝯtinuo occupati in actiōibꝫ ſeculi. Ueꝝ ⁊ hi dñt habere alas ſaltē ꝑuas alicui⁹ ꝯtēplatiōis ⁊ ꝯſideratōis diuinoꝝ. ſaltātes ꝑ eas extra tumultū ſeculariū negociorum. alias īmūdi ſunt coꝛā deo. Nec debēt comedi. i. incoꝛpari ſeu imitari moꝛes taliū. q̄ ſꝑ merſi īmoꝛanꝛ ī mūdo. qꝛ ⁊ ſi delectabilis. tñ noxi⁹ cibꝫ ſaluti vt anguille. ſꝫ q̇libet ꝑfect⁹ cū pſ. appetit magis inherere ꝯtemplatiōi dicēs. Quis dabit mihi ⁊c. In q̇bꝫ verbis q̄ttuoꝛ ꝑnt notari q̄ exiguntꝛ ad ꝯtēplatiuā vitā. Per oꝛōes frequētatio. q̇s dabit mihi. Per moꝛales moꝛtificatio. pēnas ſi. col. Per ꝯſideratiōes eleuatio. volabo. Per ſpeculatōes delectatio. requieſcam.

Quantu… ſunt q… ꝯtēpla… dū redi… vl' iuu…

Quantum ad primū. §. I.

cū ſufficiētia nr̄a ex deo ſit. ſm apl̄m etiā mīma cogitare vl' opari. multomagꝭ maxīa. vt ſit in ꝯtēplatōe. Et iō opoꝛtet oꝛōes freq̄ntare. Si q̇s veſtꝝ indiget ſapīa poſtulet a deo ⁊ dabiꝛ ei. Jaco. j. ſcribiꝛ. Sapīa aūt ꝑtinet ad ꝯtēplationē. qꝛ eſt cognitio diuinoꝝ. Uñ ⁊ pſ. h̄. Quis dabit mihi ꝑ ēnas ad volandū. q. d. null⁹ niſi deus. Nā doctrina phoꝝ ⁊ ſciaꝝ dat ad volādū ꝑ ſupbiā. nō ad deū. qꝛ ſcīa inflat. ſꝫ dat ad volādū adiutoꝛiū de⁹ ꝑ grām. nō tñ dat niſi deſiderāti ⁊ petēti. Luc. xj. Dabit ſpm̄ bonū petētibꝫ ſe. ſpm̄ ſcꝫ ſapīe ⁊ intellect⁹. vt dr de ſancto viro. Impleuit eū ſpū ſapīe ⁊ intellect⁹. Sic ſapiens inq̇t. Jnuocaui ⁊ venit in me ſpūs ſapīe. Sapīe. vij. Sꝫ hec oꝛō vt ſit decēs ꝑſupponit lectōem vl' auditōem ſacraꝝ doctrinaꝝ. vt ex his ſciat quō mentē debeat dirigere. vt ſcꝫ nō imagineꝛ loq̇ ad deū vt ad hoīem coꝛporeū. cū ſit de⁹ ſpūs nō coꝛp⁹. Sicut accidit ſerapioni abbati magne abſtinētie viro. q̄ credebat deū hr̄e membra. Et cū oꝛabat dirigebat mentē ſuā ad deū vt ad hoīem formās ſibi in mēte de deo formā coꝛpoꝛeā qd̄ ab eccl̄ia eſt repꝛobatū vt hereſis deū ſcꝫ hr̄e membra coꝛpoꝛea. vt xxiij. q. iij. c. penul. Accedētes aūt ad deū venerabil' Jo.

Q. ſacre ſcripture auditō vel lectio ꝯtēplatōi ꝯ ſeruꝯ

caſſian⁹ cū ſocio ſuo gratia viſitatōis. ⁊ audiētes opinionē eius firmā ex ignorantia quā habebat. vix rōnibus plurimis ab errore illo reuocauerūt. Et cū ſimul genua flecterēt ad orandū grās deo agendo de dimiſſione erroris cepit ille ſerapion flere dī. Tulerūt dñꝫ meū ⁊ neſcio q̄ vertā vl' dirigā aīm meū. Orō ergo ex lectōe formata. ꝓpue debet poſtulare ꝑſeuerāter ⁊ frequenter virtutes neceſſarias ad ſalutē ⁊ ꝯtemplatiōis actū. de q̄bꝫ in. §. ſequenti.

Secundū quod re- .§ II.

quirit ad ꝯtemplatiuā vitā eſt mortificatio paſſionū et vicioꝝ q̄ fit ꝑ virtutes morales. Et he ſūt pene ꝑtinētes ad duas alas. Ille enī que mortificāt paſſiones ⁊ vitia ſenſualitatis ſcꝫ cōcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis vt fortitudo ⁊ temꝑantia ſunt in ala dextra. q̄ in ſeipo bñ regulatur. ⁊ a terra erigit᷑. Que aūt mortificāt vitia volūtatis praue vt iuſticia ⁊ ꝑtes eius ſunt in ala ſiniſtra. quibꝫ bñ ordinatur q̄s ad ꝓximū. Sed oportet ꝙ he ſint ale columbe. Quis inq̄t ps. liiij. dabit mihi pennas ſicut columbe. In columbe ſpē ſpūſſanct⁹ viſus ē ſuꝑ xp̄m baptizatū. Un̄ pēne colūbe deſignāt ꝩtutes morales infuſas a ſpiritu ſcō. Nā morales acquiſite tm̄ valēt q̄dē ad cōtēplationē phicam. nō ad ſpeculatōem theologicā guſtatiuā ⁊ ſalutiferā. Columba etiā eſt animal immolaticiū. quia mortuū offerebat᷑ deo in ſacrificiū. ⁊ eſt aīal quietū non leſiuū. Oportet ergo ꝑ ꝓus mortificare ꝑ ꝩtutes temperantie delectatōes venereas ꝑ caſtimoniā. Guſtus ꝑ abſtinētiā ⁊ alioꝝ ſenſuū ꝑ modeſtiā. Iras ⁊ triſticias per māſuetudīem ⁊ patiam. Iſta maxime ꝑexigūtur ad cōtemplatōem. Sic enī ꝑ luxuriā abſorbet᷑ intellectus. ⁊ ꝑ gulā hebetat᷑. ⁊ ꝑ irā obfuſcat᷑. Ita ꝑ caſtitatē eleuat᷑ ſupra ſe. ꝑ abſtinētiā acuitur. ꝑ patiam quietat᷑. Un̄ Daniel ⁊ ſocij eius q̄ꝛ fuerūt abſtinētes ⁊ caſti fuerūt multuꝫ ꝯtemplatiui ⁊ acuti ad intelligendū viſiōes ⁊ reuelatōnes diuinas. Moyſes q̄ fuit mitiſſimus hoīm cum deo frequēter loquebat᷑. vt homo cū amico ſuo. Oportet etiam ꝓpriā volūtatē ꝑ obedientiā mortificare. cupiditateꝫ ꝑ liberalitatem vl' paupꝛtatē extinguere. Per penitētiaꝫ vitia expellere. neminē ledere. q̄ oīa ꝑtinēt ad iuſticiam. Mortificatio aūt vitioꝝ ⁊ paſſionū ſm̄ beatū Thom. le. ſe. ꝑtinet ad vitā actiuā. Un̄ nō pōt q̄s ad ꝯtemplatiuā bñ ꝑuenire niſi ꝓus fuerit exercitat⁹ virtuoſe ī actiua. In cuius figurā iacob ꝓus fuit vocatus q̄ꝫ iſrl' idem nūcupatus. Jacob interꝑtat᷑ ſupplātator. Iſrl' videns deū. Nō pōt aūt quis deū videre ī cōtemplatōe niſi ꝓ⁹ ſupplātauerit diabolū ⁊ vitia ꝑ actōem. Et idē Jacob q̄ꝫ uis ꝓuierit multo temꝑe ⁊ laborioſe ꝓ Rachaele hn̄da ī vxorem q̄ ꝯtemplatiuā ſignificat. fuit tamē ꝓus ſibi data lya que ſignificat actiuā. Et dū conquereret᷑ de h̄ cuꝫ laban ſocero ſuo rn̄dit. Nō ē ꝯſuetudinis huius regiōis vt minores ꝓus tradātur ad nuptias. Quāuis enī contemplatiua ſit ꝓor nobilitate ⁊ ꝑfectōe. eſt tamē poſterior in via generatōis ⁊ adeptōis. Et hoc coīter accidit abrenūciantibꝫ ſeculo. ſ. cū intēdāt ſe ſubito tradere cōtemplatōi ⁊ orōi ꝓus exercētur ī exterioribꝫ actōibꝫ. vt mortificet᷑ ꝓpria voluntas. ⁊ multas ſuſtinēt temptatōes. vl' carnis vl' impatiētie quas ꝓus nō ſenſerant. quibꝫ fortiter opꝫtet reſiſtere. Per actiuā ergo oportet ꝓus cos mortificari. Unde in figurā dicit dñs Exo. xix. Beſtia q̄ tetigerit montē lapidabitur. q̄ꝛ ſcꝫ homo adhuc ſubdit⁹ paſſionibꝫ ſenſualitatis que ſūt cōmunes nobis ⁊ beſtijs. ſi mōtē ꝯtemplatōis velit tāgere ꝑ exercitiū. lapidibꝫ percutit᷑ erroꝝ. Pri⁹ ergo oportet habere pennas ꝩtutum moralium.

Q̃, mortificatio paſſionū multū valet ad cōtēplāduꝫ.

Religioſi dñt ꝓ⁹ exercitari in exterioribus actionibꝫ quō ⁊ quare.

Tertium quod con- .§ III.

currit ad ꝯtemplatōem eſt eleuatio mētis ꝑ ꝯſideratōes quibꝫ q̄ſi volat᷑ dū ſuꝑ ſe tendit. ſm̄ illud Treñ. iij. Erit ſolitarius ⁊ tacebit. ⁊ leuabit ſe ſupra ſe. Triplex ē autē ꝯſideratō quibꝫ aīa volat ꝩſus deū. Un̄ dr̄ ps. liiij. ī autoritate inducta. volabo ⁊ requieſcam. Conſideratio effectuum diuinoꝝ ex qua cōſurgit ſtupor. Cōſideratio dei iudicioꝝ. ex qua inſurgit timor. Conſideratō dei bñficioꝝ. ex qua exurgit amor. Quātū ad ꝓmū ps. Mirabilia teſtimonia ⁊c. Omnes creature ſunt dei effect⁹. Un̄ ſicut effectus teſtimoniū red dit ſue cauſe. q̄ꝛ cauſam manifeſtat ſicut pictura oñdit. cū pulcra ē artē ꝑfectā magiſtri. ita cū creature dei habeāt mirabiles ⁊ innumerabiles ꝩtutes. pulcritudinē. ordinē. durabilitatē. ⁊ hmōi. teſtificant᷑ de magnitudine ſapīe. potētie. eternitatis ⁊ bonitatis dī. Un̄ q̄ iā merito obſtupeſcit. Abachuc. iij. Domine ꝯſideraui opa tua ⁊ expaui admirādo. Conſideratio ſecūda ſcꝫ dei iudicioꝝ mētē eleuat. ita tamē vt timeat. Cū enī q̄s ꝯſiderat ꝙ populus iudeoꝝ q̄ fuit peculiaris a deo dilectus reprobatus eſt. Et gētilis qui fuit rexbus ⁊ idolatra electus ſibij ꝓi timere habet. ne et ſi nūc bonus ⁊ deuotus. demū reprobꝫ inueniat᷑. Noli ait apl's. Rom. xi. c. altū ſaꝑe. ſed time. Et deſcendēdo ad ꝑticulares cauſas ꝯſiderando iudā ꝓditorē. q̄ vocatus a chriſto ad apoſtolatū miſſus ab eo ad ꝓdicandū ⁊ miracula faciendū auditor tal' doctrine ⁊ tāti magiſtri ad ſacrā admiſſus dñici corꝑis ⁊ ſanguīs cōmunionē. Et demū ī eū intrās diabolus magiſtrū ꝓdidit. ⁊ exinde ſeipꝫ ex deſꝑatōne ꝑemit. Saul in iſrl' melior eo nō erat. fcūs rex dñi iuſſu quaſi inuitus declinās a mādato domini peſſim⁹ effect⁹ ē ſeipm̄ occidēs. vt patet. j. Re. xv. Dauid quē dñs inuenit ſm̄ cor ſuū ex ſublimibꝫ ꝯtemplatōibꝫ diuinoꝝ ſecretoꝝ. q̄ patēt in pſalterio. in adulteriū cum berſabee ꝓditionē ⁊ homicidiū lapſus ē. ij. Re. xj. Moyſes q̄ clare vidit diuinā eentiā ſm̄ b. Tho. in ſum. ꝓ⁹ b. aug. p⁹ tāta miracl'a ⁊ ſummā ſapīam ⁊ dei tantā familiaritatē ad aquas ꝯtradictōis de deo diffidēs charitatem amiſit ſm̄ Gratianū. de pe. diſt. ij. Et Pe. de palu. d. in. iiij. Licet tā iꝑe q̄ꝫ dauid ꝩe penitētes de peccato ſuo magni ſint in regno celoꝝ. Quis ergo nō timeat. Uenite inq̄t ps̄. ⁊ videte opa dei ꝯſiderādo. terribil' in ꝯſilijs. ſuꝑ filios hoīm circa ea q̄ diſponit de eis iuſte reꝓbādo. vel cadere ꝑmittendo. Et vt homo nō ſolū timeat ſed ⁊ ꝯfidat de dei miſcdia immēſa maximos peccatores reduxit ad viā ſalutis ⁊ pn̄iam. vt patet in Saulo. Act. x. In magdalena Lu. vij. In Manaſſe rege iuda peſſimo. iiij. Re. vl. Uolādū ergo vt colūba ꝑ ꝯſideratōeꝫ dī iudicioꝝ. aliqñ ī imo lapſ⁹. ꝯſideratō ſcōꝝ ⁊ inde ſe hūiliando. Aliqñ ī altū ex ꝯſideratōe peccatoꝝ reūtētiū ꝯfitendo. vt ſic ꝑſecutionē accipitris infernal' euadat. Uolet tertio mēs ꝑ ꝯſideratōem bñficioꝝ dī q̄ innumerabilia ſūt. Qñq̄ꝫ ſufficiēter ꝯſiderabit vl' recōpēſabit bñficiū creatōis ſue ad imaginē dei. Aut gubernatōis ⁊ cōtinue ꝓuiſiōis aīe ⁊ corꝑis. Aut future glīe ſibi ꝑate. hec oīa trahūt mētē ad dilectōem feruidā dī. Ut enī ait be. Aug⁹. Nulla ē maior ꝓuocatio ad amorem q̄ꝫ ꝑuenire amādo. Nullus enī tā fere mētis q̄ ⁊ ſi nō vult impēdere vult tamē repēdere. Per maxime meditatio ſeu ꝯſideratio dñice incarnatōis ⁊ paſſiōis. Un̄ Bern̄. Suꝑ oīa te mihi reddit amabilē o bone ieſu calix quē bibiſti. op⁹ redēptōis nr̄e. Et ad volādū ad hūc locū. ſ. ꝑ ꝯſiderationē inuitat᷑ ſpōſa xp̄i cū dr̄ Can̄. Surge propera amica mea. colūba mea. ⁊ veni in foramibꝫ petre. ī cauerna macerie. Petra ait apl's erat chriſt⁹. Foramīa hui⁹ petre ſūt vulnera manuū ⁊ pedū. Cauna macerie ē vulnus lateris latius alijs. Maceria dr̄ murus ſiccus. i. cōpoſit⁹ ſine cemento ex lapidibꝫ. Et ſignificat chriſtū cui⁹ mēbra corporis fuerūt ſine cemēto humāi ſemis formata. Incitat᷑

Triplici ꝯſideratō ne hō ad deū volat

ꝙ ꝑ inſpiratōꝫ aīa ad ꝯſiderādū vulnera xp̄i.i.paſſionē. nec ei apte pt̄ req̄ſci ī ꝯtēplatiōe diuinoꝝ.niſi vt q̄dam manuductiōe volet ad ꝯſideratōꝫ hūanitatis xp̄i.vt dū viſibiliter deū cognoſcim̄ꝰ.ꝑ hūc ī inuiſibiliū amorē rapiamur.dicit̄ in p̄fatione

Quātū ad quartū .§.IIII.

qđ eſt ꝑfectio ꝯtēplatiue.i.extat q̄etatio in ſpeculatione ipſiꝰ diuine ꝟitatis ⁊ maieſtatis.Inq̄etū eſt cor nr̄m donec req̄eſcat in te.ait b.Aug.in li.ꝯfeſ.Req̄eſcit aūt ī deo aīa nr̄a ꝑfecte ꝑ viſionē eiꝰ ad quā ſequit̄ fruitio ſeu ſumma delectatio ⁊ q̄es.Hec aūt viſio dei ⁊ delectatio hic īcipit ꝑ ꝯtēplationē.⁊ in p̄ria ꝑfici t̄.Unde Sap.vij.dr̄. Ingrediēs domū meā.i.mētis ꝯquieſcā cū ea.ſ.ſapientia q̄ in cōtemplatiōe ꝑcipit̄.Et de maria magdalena q̄ ꝯtēplatiuā ſignificat Lu.x.Maria ſedēs ſecꝰ pedes domini audiebat ꝟbū illiꝰ.Et Iob.xj.dr̄.Maria domi ſedebat.qđ ꝑtinet ad quietē.Que q̄es nō tollit motum intellectꝰ ſpeculātis.q2 in actu ꝯſiſtit ꝯtemplatio nō ī habitu.ſ3 tollit motū occupationū exteriorū ⁊ paſſionum. Uis enī appetitiua mouet hoīem ad aliq̄d inſpiciendū ſenſibiliter vl̄ intelligibiliter.q̄nq3 ꝓpter amorē rei ī ſe.q̄nq3 ꝓpter amorē ipiꝰ cognitiōis.qua q̄s ex inſpectiōe cōſequit̄.⁊ ꝓpter h̄ ꝯſtituit beatꝰ Gre.ꝯtēplatiuā vitā ī charitate dei.inq̄ātū ſc3 aliq̄s ex dilectione dei inardeſcit ad eius pulcritudinē inſpiciendā.Et q2 vnuſq̄ſq3 delectat̄ cū adeptꝰ fuerit id qđ amat.iō vita ꝯtēplatīs t̄miat̄ ad delectationē que eſt in affectu.ex q̄ etiā homo intēditur. Et licet ꝯtēplatio etiā extendat̄ ad ſpeculatiōꝫ veritatis circa creaturas.potiſſima eſt ſpeculatio ipiꝰ ſumme ꝟitatis ad deguſtandū. ⁊ ibi eſt maxima delectatio ſuꝑ oēs alias q̄ habet q̄etare mentē.ſm̄ illud ps̄. Delectationes in dextera tua.i.ꝯtēplatiua vſq3 in finē.i.ad q̄etandū et finiendū appetitū.vt in p̄ria eſt.Uñ be.Augꝰ.in.j.đ tri. Cōtemplatio dei ꝓmittit̄ nobis actionū oīm finis atq3 eterna ꝑfectio gaudioꝝ.que in futura vita erit nobis ꝑfecta.q̄n videbimꝰ eū facie ad faciē.nūc aūt imꝑfecta.q2 imꝑfecte videmꝰ.q̄m ꝑ ſpeculū nō ꝑ eſſentiā. Uñ ꝑ ca3 fit in nobis hic q̄dā inchoatio beatitudīs.Unde ⁊ ph̄s x.ethi.ponit vltimā felicitatē hoīs in ꝯtemplatiōe optimi intelligibilis.Dic̄ ꝙ ps̄. Uolabo ꝑ ꝯſideratiōem ⁊ req̄ſcā ꝑ ꝯtēplationē.Uñ b.Gre.ſuꝑ Ezech.dic̄ ꝙ ꝯtēplatiua vita amabil' valde dulcedo eſt Ubi exponit figura3 de Iacob faciētis luctā cū angelo in aurora.ꝑmiſſis ꝑius an̄ ſe animalibꝫ ⁊ oī familia ſua. In qua lucta lic3 ꝑualēs ꝯtra angelū.tn̄ ꝑcuſſus ab angelo in femore claudus ꝑmāſit.bn̄dictionē tn̄ accepit ⁊ nois mutationem. ſc3 iſrael nūcupatꝰ. Dixitq3. Uidi dn̄m facie ad faciē ⁊c̄. Iacob q̄ interp̄tat̄ ſupplātator.ſ.vicioꝝ ſigt̄ ꝯtēplatiuā. quē oportet vicia ſupplātaſſe ⁊ aīalia.i.paſſiōes ꝑmittere.i.ſedaſſe ⁊ occupatū famulū dimittere.⁊ tūc ſolꝰ ī mēte inchoāte lumīe gr̄e luctat̄ in ꝯtēplatōne.q2 ſicut ille q̄ luctat̄.ſ.ad brachia ludēdo cū alio.aliq̄n ꝑualet ꝯtra alium q̄ inclinatū ꝟſus terrā. Aliq̄n quaſi ſuccūbit inclinatus ab alio.Ita in ꝯtēplatiōe cū intelligēdo ⁊ ſentiendo de incircūſcripto lumīe aliq̄d deguſtat.q̄ſi tūc ſuꝑat. Et ex defectu intellectꝰ noſtri ⁊ ex grauitate corꝑis qđ ad ima detrahit.dū nō valet ſe figere.in ipſa ſpeculatiōe q̄ſi ſuccumbit.Iſta aūt pugna in ꝯtēplatione nō eſt ex cōtrarietate veritatꝭ quā ꝯtēplamur ſ3 ex ꝯditiōe corporis corruptibilis. ſm̄ illud Sap.ix.Corpꝰ qđ corrūpit̄ agg̃uat aīam.⁊ deꝑmit terrena inhabitatio ſenſum mlt̄a cogitantē. S3 ſicut in re ꝓ q̄ quis pugnat. cū adeptꝰ fuerit ceteris paribꝫ magꝭ delectat̄. Sic ꝑtingēdo ad ꝯtemplationē ꝟitatis ꝓ q̄ habēda laborabat magꝭ amat ⁊ delectat̄. ⁊ g̃uitatē corꝑis īpediētis odit.vt dicat cum apoſtolo Ro.vij.Infelix ego hō q̄s me liberabit de corpore mortis hꝰ.Et h̄ ſignificat̄.q2 ꝑualēs iacob arefec̄ femur q2 ſc3 voluptatē carnis interemit. Guſtato ei ſpū ait b. Bern̄.deſipit oīs caro.Claudꝰ aūt efficit̄. quia debilitato amore ſecl'i.neceſſe eſt vt ꝯualeſcat q̄s ad amorem dei Pes meꝰ eſt amor meꝰ.ait b. Aug. Dexter pes eſt dei.alt̄ ſeculi amor. S3 deguſtata ſuauitate dei ī ꝯtēplatiōe q̄ſi figit̄ in amore dei.⁊ aliū pedē.ſ.amorē ſecl'i ſeu ꝓximi trahit pꝰ illū oīa ad deū ordinās. Bn̄dictiōꝫ accepit fiducie future gl'ie.Iſrl' vocat̄.qđ interp̄tat̄ vidēs deū.ſ.ī cōtemplatiōe.Nō aūt dr̄.Uidi deū facie ad faciē.nō eſt intelligendū ꝙ viderit ꝑ eſſentiā. ſ3 clariori mō ꝙ̄ mō cōi. q2 ex quātacūq3 ꝯtēplatiōe ſublimi.h̄ videri nō pt̄ deꝰ ī eſſentia ſua ſm̄ b.Gre.ſuꝑ Ezech.⁊ b.Tho.niſi eſſet omnino alienatꝰ a ſenſibꝫ etiā interioribꝫ.vt fantaſia et huiuſmodi.Et rō3 habes.ij.ij.q.clxxx.ar.vij.

De raptu ſiue exceſſu mētis.⁊ de raptu Pauli Capitulum.vj.

De raptu qui pertinet

ad ꝯtemplatiōꝫ.⁊ ſermo de paulo apl'o.de cuius raptu in ſua ꝯuerſatiōe poteſt apte intelligi illud ps̄.lxvij.Ibi beniamin adoleſcētulꝰ in mētis exceſſu. Pro cuiꝰ declaratiōe ſciendū ꝙ iacob habuit.xij.filios.ſ.ruben.ſymeon.leui.iudā.⁊ neptalim.gad et Azer. yzachar ⁊ zabulon.ioſeph ⁊ beniamin. Hi ſunt duodecī patriarche p̄ncipes ⁊ capita.xij.tribuū.vn̄ deriuatū eſt totū genus iudeoꝝ.Ioſeph aūt habuit duos filios. ſc3 manaſſen ⁊ effraim.q̄s Iacob in morte in ſuos filios adoptauit ꝓ eo.Uñ effecti ſunt.xiij.p̄ncipeſ.xiij.tribuū.Iacob ſignificat xp̄m ſupplātantē diabolū.i.vincentē. Duodecim filij eiꝰ ſunt.xij.apl'i. q̄s ipe vocauit filios dicēs Iob.xiiij.Filioli adhuc modicū vobiſcū ſum.geniti ſpiritualiter ab eo. Uno aūt ſubtracto ex duodecim .additi ſunt duo. Iudas enī remoto loco eiꝰ appoſitꝰ eſt mathias.⁊ annumeratꝰ cū.xj.Act̄.j.Additꝰ eſt tredecimus.ſc3 paulꝰ a xp̄o đ celo vocatꝰ.q̄ plꝰ oibꝫ laborauit.vt ipe ait. Ex his genitꝰ eſt totꝰ ꝓpl's iſrl'.i.fideliū.toto orbe diffuſꝰ. ⁊ multiplicatꝰ nimis.iuxta illud. ps̄. Dinumerabo eos. ⁊ ſuꝑ arenā multiplicabunt̄. Hi trāſito iordane baptiſmi ꝑ deſertū p̄nīe.cibati māna gr̄e.deuictis hoſtibꝫ.id ē vicijs.intrāt terrā ꝓmiſſiōis.i.gl'iam. Et cū iacob moriens benediceret filios.ſingulis p̄nunciās q̄ vētura erāt in nouiſſimis t̄pibꝫ.i.deſcēdentibꝫ ab eis ad beniamin vltimū filiū veniens inq̄t. Beniamin lupꝰ rapax mane rapiet p̄dā.⁊ veſꝑe diuidet eſcas. Gen̄.xlix. be.Augꝰ.in ſer.dic̄ iacob in his ꝟbis ꝓpheta ſſe de ꝯuerſiōe apoſtoli pauli. Ipe enī deſcēdit de tribu beniamin.vt idē de ſe teſtat̄. Hic itaq3 fuit lupꝰ rapax.q̄n furijs inuētus ꝑ totā iudeā ferebat̄ ſanguinē xp̄ianoꝝ ſitiēs.vt xp̄i mēbra laniaret in terris. Et ad h̄ epl'as accepat a p̄ncipe ſacerdotū. Mane ⁊ veſꝑe ait be. Aug.ſignificat p̄us ⁊ poſteriꝰ. Pu ꝰ ꝙ ſc3 an̄ ꝯuerſionē rapiebat p̄dam.fideles capiens. Poſtea poſt ꝯuerſionē diuidebat eſcas ꝟbi dei diſcurrens ꝑ ſynagogas pꝰ baptiſmū īmediate.affirmās q̄m xp̄s ih̄s hic eſt filꝰ dei. Ubi etiā notandū ꝙ moriens Rachel mater eius in parturiēdo ipm̄ vocauit benoni. qui interp̄retat̄ filꝰ doloris mei. Sed pater vocauit eū beniamin.qui interp̄retat̄ filius dextre. Mater enim ſynagoga mater eius ſm̄ carnē.que viuebat in obſeruatione legaliū.poſt partū huiꝰ mortua inutilis eſt oſtenſa ī ipſa obſeruatōe legaliū.poſt diuulgatū euangeliū.⁊ maxime ꝑ p̄dicationē Pauli.⁊ ideo ſibi fuit dolori. ꝓpter quod maxime perſequebat̄ Paulū vt occiſorē matris ſynagoge. Sed xp̄s pater vocauit eū filiū dextere. quia vocatus ab eo cū eſſ3 ad dextrā patris.id eſt.in celo vbi alij vocati ſunt in terris. Filius etiā dextere dicitur.quia copioſius alijs laborauit.ſicut per dexterā plus homo

De ꝓph Jacob ... ꝯditiō ... ei Pauli apoſtoli

oꝑatur q̄ꝫ ꝑ ſiniſtrā. Naꝫ vbi alij apoſtoli vnā prouin-ciam ſibi decretā docuerūt. vt Johanes greciā. Petrus ytaliā. ⁊ huiuſmodi. Ipe ꝑ totū mōm predicauit. Vnd in oratōne eiꝰ dicit̃. Deꝰ qui vniuerſū mundū bti Pau-li predicatōne docuiſti. De iſto ergo beniamin tenerrime a chriſto dilecto. ſcꝫ. Paulo dicit pſ. lxviij. Ibi bēiamin ⁊c̄. vbi tria nota. ſcꝫ. Eius conuerſio venerāda. ibi. Ben-iamin. Eius conuerſatio imitāda. adoleſcentulus. Eius ſpeculatio admiranda in mentis exceſſu.

Quantū ad primum .§. I.

ſcꝫ de ꝯuerſione hec notatur cū dicit Ibi beniamin. Illō ibi refert̃ ad id q̄d i ꝟſu p̄cedeti. dixerat. In eccleſijs bn̄ dicite. ⁊c̄. Ibi ḡ i eccleſijs reperitur beniamin .i. paulꝰ ortꝰ ex tribu beniamin. Hoc aūt fuit i ſua ꝯuerſione. Tūc eñ inuentus eſt in eccl'ia q̄ p̄us erat extra ꝑ errorē. Et tunc impletū ē q̄ aie Job. xxxij. Ferrū de terra tollit̃. ⁊ lapis calore ſolutus i es ꝯuertit̃. Qđ exponēs Grego. in mo-ralib ait Ferrū de terra tollit̃. cū fortis ꝓpugnator eccl'ie vt paulus. a terrena quā p̄us tenuit actoe ſeꝑatur. Nō ergo debet deſpici in eo q̄d fuit. q̄ incipit eſſe q̄d nō fu-it. d. l. ferrū. Nō ſolū ferrū ꝑ crudelitatē. ſed lapis ꝑ duri-ciā erat ſaulus. Et lapis iste ſolutus a ſua duricia calo-re diuini amoris ꝯuerſus ē i es ſonoꝝ p̄dicatorē gentiū ⁊ doctorē veritatis. Et iō nō dꝫ deſpici. q̄ fuit crudelis ⁊ durus ꝑſecutor. ſꝫ venerari ꝙ ꝯuerſus ē effectꝰ maximꝰ p̄dicator. Vbi notandū ꝙ cū multi ſci ex pctōrib cō-uerſi ſint ad deū. ⁊ ꝑfectiſſimi viri. ⁊ magni doctores ec-cleſie effecti. vt btūs Augꝰ. btūs Cyp̄ianus abbas. moy-ſes. ⁊ hmōi. nullius tn̄ ꝯuerſionē eccl'ia celebrat niſi pau-li. Et rō ē. q̄ fuit magis miraculoſa q̄ꝫ alie. Siquidē oīs ꝯuerſio peccatoris ē aliq̄ mō miraculoſa. ſm btm̄ Tho. in q̄ꝫtū ſcꝫ ſolū fit diuia ꝟtute. ſm illō Hier. Cōuerte nos dn̄e ad te. ⁊ ꝯūtemur. Et pſ. Deꝰ tu ꝯuertēs iuſtificabiſ nos. ſm aliā lr̄am. Et ita ē admirāda ⁊ venerāda iſta cō-uerſio ſm ꝙ dr̄ b. augꝰ. maius ē ꝯuerſio ſeu iuſtificatio impij q̄d idē eſſe q̄ꝫ creatio celi ⁊ terre. Ex pte q̄dē di ope-rantis vtrūq̄ꝫ ē ei facile. vnū ſicut ⁊ aliud. ⁊ equal' poten-tie. ſꝫ ex pte rei q̄ fit maiꝰ dr̄ iuſtificatō ſeu ꝯuerſio pctō-ris. Tū q̄ meliꝰ. Maioris enī ꝑfectōis ē gr̄a ꝑ quā iuſti-ficat̃ impiꝰ ⁊ diſponit̃ ad gl'iam q̄ꝫ natura celi ⁊ terre ⁊ oīm reꝝ. Vñ b. amb. Potior ē gr̄a q̄ꝫ natura. de ꝯſe. diſ. ij. Reuera. Tū etiā. q̄ i creatōe celi ⁊ terre nil deo reſiſtit. nil ꝯcurrit. ſꝫ i iuſtificatōne impij p̄t reſiſtere libeꝝ arbi-triū. ⁊ ad eā oꝫ ꝯcurrere. ſm illō b. aug. Qui fec̄ te ſine te nō iuſtificabit te ſine te. Cōuſio āt pauli vltra iſtā cōem rōem ē alio mō miracl'oſa ⁊ venerāda. q̄ alij q̄ ꝯuertūt coīter ꝑcipiūt grām incipiētē ⁊ nō ſubito ꝑducuntur ad ꝑfectōem. ſꝫ poſtea i ꝓceſſu vite ꝓficiēdo de gradu i gra-dū. Sꝫ paulus ſubito ꝑductꝰ fuit ad maximā ꝑfectiōeꝫ ⁊ dei viſionē. In alijs etiā coīter fit p̄ꝑatio ⁊ diſpoſitio ad grām paulatim ⁊ ꝑtempa. vt pꝫ i beato Auguſtino Sed i Paulo ſubito cū eſſet in actu peccati. ſcꝫ. ꝑſecutō-nis. fuit facta in eo p̄paratio ⁊ infuſio gratie. Neceſſaria autē eſt ꝯuerſio cuilibꝫ ad ſalutem. Nā ſaluator ait. Ni-ſi ꝯuerſi fueritis. ⁊ efficiamini ſicut paruuli. non intrabi-tis in regnū celoꝝ. Math. xviij. Preuia aūt ⁊ q̄ſi diſpo-ſitio ad ꝯūſionē ſūt q̄tuor q̄ ſignātur i ꝯuerſiōe Pauli. Primū ē quedā mētis illuſtratio. vt ꝯſideret q̄s finē ſuū. ſtatū ſuū. ⁊ ꝑicl'ꝫ. Vñ dr̄ d̄ Saulo. circūfulſit eū lux de celo. Act. ix. Scđm ē a vitijs ceſſatio. vt abſtineat q̄s a mal' ꝯſuetꝫ. q̄d inuit̃ i Saulo. i h̄ ꝙ ꝓſtratꝰ cecidit. nō vltra ꝓcedens i malo illo itinere ſuo. ꝓſternit̃ aūt ꝑ ti-morē penaꝝ. Tertiū ē a luīe mōi. i. apparēte pulcritudi-ne abſtractō. q̄d ſignificat̃ i excecatōe eiꝰ. b. augꝰ. i ſerm̄. oīs creatura vileſcat. vt ſolus creator in corde dulceſcat. Quartū ē offenſe cognitio. cū. ſ. d̄s alloq̄t̃ mētē. oñdēſ vitā ſuā eē q̄ndā ꝑſecutōem ꝯtra deū. cū tn̄ ipe ſit ſalua-tor aīe ⁊ corꝑis floribꝫ oīm bonoꝝ circūdatꝰ Vñ dixit ei Saule ſaule quid me perſequeris. Ego ſum. ⁊c̄ Et ad h̄ ſeq̄tur omnimoda ad eū ſubiectō. Vnde ⁊ ecōuerſo cuꝫ ait. Dn̄e quid me iubes facere. Et dicitur ei ꝙ ſe humili-et. intret ciuitatē. ⁊ ſibi dicetur ꝑ Ananiā. id eſt p̄latum. ſeu ꝯfeſſorē imponētem ei manū abſoluēdo. ⁊ baptizat̃ lachrimis ꝯtritōnis. vñ lauat̃ a maculis culpaꝝ. ⁊ inde cibū ſacri accipiēs. ſ. eucharistie ꝯfortet̃ ⁊ roborat̃ ad con-uertēdos alios. Effectus de Saulo ſuꝑbo paulus mo-dicus ꝑ humilitatē. vñ q̄ſi interp̄tās ſuū nomē ait Ego ſum minimus apoſtolorum. ⁊c̄.

Quare eccl'ia f. cō-uerſionis ſcti Pauli celebrat. ⁊ nō alioꝝ ꝯuerſionū Rō põit.

Quatuor ꝑuia ſunt ſiue diſpoſitões ad ꝯuerſiōeꝫ

Quantū ad ſecūdū .§. II.

de ꝯuerſiōe ſcꝫ eius dr̄ adoleſcētulus. Eq̄dē adoleſcētu-lus erat i ſua ꝯuerſiōe. Dr̄ eni Act. vij. ꝙ teſtes q̄ lapida-uerūt ſtephanū depoſuerūt veſtimēta ſua ſecꝰ pedes ado-leſcētꝫ q̄ vocabat̃ ſaulus. Huiꝰ aūt etas ē ml'tū mutabil' Vñ dr̄. xij. q. j. Oīs etas ꝓna ē ad malū ab adoleſcētia ſua. Nil incertiꝰ vita adoleſcētū. Et viā quā q̄s ſibi aſſu-mit i bono vl' malo i adoleſcētia ſua ꝑſeuerāſ. illā poſtea tenet. Iux illō Prouẽ. xxij. Adoleſcēs iux viā ſuā gradi-tur. ⁊ cū ſenuerit n̄ recedet ab ea. Coīter magni ſci eccl'ie vocati ſūt i adoleſcētia ſua vl' puericia. vt dauid. daniel cū ſocijs. iohes. bernardus. dn̄icus. frāciſcꝰ. ⁊ alij innūe-ri. Et q̄s xp̄s reſuſcitauit a mortuis. aīe reſuſcitatōem ſi-gnificās. fuerūt adoleſcētes de puella ⁊ filio vidue clarū eſt. De lazaro etiā videt̃. Senē quedā ei nūciatū mortu-um a filio ſuo nō reſuſcitauit. Fuit aūt paulus adoleſcē-tulus ſpūal'r. vñ oñditur ꝯuerſatō eiꝰ ſcā imitāda. Hec enī hꝫ tres ꝯditōes ſimiles adoleſcētie naturali. Eſt enī adoleſcētia feruēs ad diligēdū. ſufferēs ad exercendū. cō-gruēs ad ſciēdū. Adoleſcētes ſūt amatiui alioꝝ. ⁊ vehe-mēter. q̄ ſanguis feruet i eis incitās ad amādum. Sic adoleſcēs ſpūal'r. i. decorꝰ gr̄a feruēter amat deū ⁊ p̄ximū Vñ Can. j. dr̄. Adoleſcētule dilexerūt te nimis. Quātū fuerit feruēs adoleſcētulus nr̄ Paulꝰ ipe oñdit dicens. Certus ſum q̄ neq̄ꝫ mors neq̄ꝫ vita. ⁊c. ſeꝑabit nos a ca-ritate xp̄i. ad Ro. viij. Quātū ad charitatem p̄ximi ait. Optabā ego anathema fieri a xp̄o ꝓ frīb meis. ad Ro. ix. Anathema interp̄tat̃ ſeꝑatō. Sic aūt ē duplex vnio cū xp̄o i preſenti. vna per gratiam. alia per actualē cōtē-plationē eius ⁊ conſolatōnem. Ita ⁊ ſeparatio duplex. Vna a gratia chriſti. hanc nō optabat apoſtolꝰ ꝓ amo-re proximorū. quia eſſet contra ordinē charitatis. vt q̄s plus diligeret proximū q̄ꝫ ſeipſū. Sed ſecūdam opta-bat pro ſalute querenda proximorū. Cū enī ſibi eſſꝫ ſum-me delectabile chriſtū cōtemplari. ⁊ in eo quieſcere poſt-ponebat ſuā maximam cōſolatōnem ſaluti proximi cuꝫ intendebat diſcurrendo. predicando. laborando. ⁊ hu-iuſmodi. Oſtendit ſuam nimiam dilectōnem ad proxi-mos. dum ait. ij. ad Corith. xj. Inſtātia quotidiana mea ſollicitudo omniū eccleſiarū. Quis infirmatur ⁊ ego nō infirmor. ⁊c̄. Adoleſcens eſt fortis ad tolerandos labo-res. Trenoꝝ. iij. Bonū eſt viro ſi portauerit iugum. ſcꝫ. laborum ab adoleſcētia ſua. O quis enarraret labores huius adoleſcentuli Pauli. ⁊ cum q̄ꝫto gaudio illos ſu-ſtinebat. ij. ad Corinth. xij. In laboribus plurimis. i car-ceribus abundantius. in plagis ſupra modū. ⁊c̄. Que ſequūtur ibi vide. Et in fine concludit ipſis enarratis poſt ſtimulū carnis qui dicitur a beato Auguſtino in-firmitas corporis. a gregorio temptatio carnis. ſed ſine peccato. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis. vt inhabitet in me virtus chriſti. Et alibi. Superabunda-bo gaudio in omni tribulatōne noſtra. Adoleſcentia eſt apta ad diſcendum. Puer nondum habet plenū iudici-um rationis. Sed adoleſcens qui adhuc habet men-

Q, adoleſcētes faciliꝰ ⁊ citiuſ ꝯuertūt ⁊ ſaluant̃

Tres ꝯditōes adoleſcētie

tem recentē nō aliȷs imbutā. Nam ſemel imbuta recens ſeruabit odorē teſta diu. Oratius. Unde ꝛ nabuchodonoſor adoleſcētulos ꝛ filiȷs iſrael de ſemine regio fecͭ erudiri in omi ſapiētia chaldeoꝝ. Dañ. j. Doctiſſimus fuit adoleſcentulꝰ Paulꝰ eruditus plene in ſua adoleſcētia ad pedes doctoris Gamalielis in lege veteri. A chriſto ī celo in lege euangelica. Neqꝫ enī ait ipſe. j. ad Corint. xv. Euangeliū meū ab homie accepi. ſed ꝑ reuelatiōem ihū xpī. Unde ꝛ ad ananiā dictū fuit a dño. Uas electiōis eſt mihi iſte. Actuū. ix. armariū. ſcꝫ ſacrarū ſcripturaꝝ. Epiſtole eius ſunt ſumma theologie plene etiā eloquentia ꝛ ſapiētia. quas ꝛ apoſtolꝰ Petrus cōmendat in ſua epiſtola. Ubi increpat. ſunt verba eius tonitrua. Ubi hortatur melliflua.

Tertium principale. §. III

eſt ſpeculatio eiꝰ in qua eſt ſingularis. Nā de nullo alio ſancto dicitͬ expreſſe ꝛ indubietate ꝙ viderit deū ꝑ eſſentiam in vita. niſi de Paulo in nouo teſtamēto, ꝛ Moyſe in veteri. ſm beatū Auguſtinū in lib. de orādo deum. Et beatꝰ thomas ſcda ſcde. q. clxxv. Unde dicit. In mētis exceſſu qd fuit in iſta cōuerſione. Ubi ſciendū ſcdm beatū Thomā vbi ſupra. ꝙ triplex eſt exceſſus mētis q̄ cōtingit in cōtemplatiōe. Unꝰ eſt quo mens humana diuinitus rapitͬ ſeu eleuatͬ ad cōtemplationē diuine veritatis ꝑ quaſdā ſimilitudines imaginarias. Et talis fuit exceſſus petri. quādo ipo orāte vt dicitͬ Actuū. x. cecidit extaſis ſup eū. id eſt. exceſſus mētis. Nā extaſis ſm beatū Thomā eſt nomē grecū. ꝛ latine ſonat exceſſū mētis. In quo exceſſu vidit celū apertū. ꝛ vas ſeu diſcū ſubmitti de celo quattuor initiȷs. plenū omi genere aīaliū immūdoꝝ. Dictūqꝫ eſt ei. Macta ꝛ māduca. Sub qua viſione imaginaria deus ſibi manifeſtauit conuerſionē gentiliū. occiſionē coꝝ immūdoꝝ quo ad mortificatiōem criminū ꝛ manducatiōem. id eſt. incorporatiōeꝫ coꝝ in eccleſia. Secūdus exceſſus mentis eſt. quo mens rapitͬ ad intuitionē diuine veritatis ꝑ aliquos intelligibiles effectuſ. hic fuit talis exceſſus dauid cū dixit. Ego dixi in exceſſu mētis mee omis homo mendax. Contemplans enī diuinā bonitatē ꝛ hominū peccabilitatē ꝛ tēdentiā ex ſe in nihilū. intellexit omnē hominē ex ſe fallacem cōparatione dei. Tertiꝰ exceſſus eſt cuꝫ rapitͬ mens vſqꝫ ad clarā viſionē diuine eſſentie. Et hic fuit exceſſus pauli. de quo nūc in pſal. lxvȷ. dicit. Ibi Beniamin adoleſcentulus in mētis exceſſu. quando videlicꝫ raptus fuit ad tertiū celum. ȷȷ. ad Corinth. xȷȷ. Ubi aduertendum ꝙ iſtud tertiū celū poteſt dici celū ſanctiſſime trinitatis. Eſt ergo primū celū materiale. ſecundū intellectuale. tertium diuinale. ꝛ quodlibet eſt triplex. Nam celū materiale de quo Eſaias. Exaltantͬ celi a terra eſt ſydereū. ſub quo comphendunͬ celi planetaꝝ. Aqueū ſeu chryſtallinum quod eſt primū mobile. ꝛ empireū immobile. q̄ eſt locus congruēs viſioni clare beatoꝝ. Et ad iſtud tertiū Paulus fuit raptus in mentis exceſſu. Secundū celuꝫ ſcꝫ intellectuale. id eſt. nature angelice. de quo in Job. xx. ca. Reuelabunt celi iniquitatē eius. Et iſtud triplex. ꝙ triplex hierarchia ſm trinū gradū cognitiōis diuine ab eis. Infima media ꝛ ſuprema. Et ad iſtū ſummuꝫ gradum cognitionis diuinoꝝ ꝛ viſionis raptus eſt Paulus in exceſſu mentis. Unde ꝛ beato Dyoniſio ſummo philoſopho diſcipulo eius creditͬ dediſſe informatiōem vt capaci. tā ſublimis materie de hierarchiȷs angeloꝝ ꝛ coꝝ miniſteriȷs que viderat. Ex quo edidit Dyoniſius librū de celeſti hierarchia. in quo magis loquitͬ de angelis q̄ aliquis ex antiquis doctoribꝫ. Tertiū eſt celū ſanctiſſime trinitatis. Unū eſſentialiter. trinū perſonaliter. de quo. j. Job. v. Tres ſunt qui teſtimoniū dant in celo. Pater. verbum. ꝛ ſpirituſſanctus. Et hi tres vnū ſunt. Et licet hi tres celi inſeparabiliter influant ꝛ operentͬ. tamen ꝑ quandā appropriationē ꝛ adaptationē dicere poſſumus ꝙ a primo celo. ſcꝫ patris recepit influxum operationis miraculoꝝ. ꝛ infirmos ſanauit. demōes ab obſeſſis effugauit. mortuos ſuſcitauit. A celo filiȷ habuit fluxum ſapiētie. An experimentū queritis eius qui in me loquitur chriſtꝰ ait ipſe. Ut ſapiens architector fundamentū poſui. A celo ſpirituſſancti ardorē charitatis. et fruitionē diuinitatis. Unde ꝛ dicit ſe raptum in celum ꝛ etiā in paradyſum. vt celū dicat ratione contemplationis clare. quā habuit paradiſum ratiōe maxime delectationis inde ꝓſequētis. ſm b. Tho.

ꝙ triplex ē exceſſus

Ad qd celum paulus raptꝰ ſit. ꝛ ꝙ triplex eſt celum.

Reſtat dubiū vtrū. §. IIII.

in hoc exceſſu anima eius fuerit a corpore ſeparata. vel exiſteret in corpore. Quod quia ipſemet dicit ſe neſcire. cū ait. Siue in corpore ſiue extra corpus neſcio. deꝰ ſcit. nec nos poſſumus diffinire. Uerū vt dicit beatus Thomas ſcda ſcde. q. clxxv. arti. vj. apoſtolus in hoc exceſſu non fuit in celū raptus in anima ꝛ corpore. vt quidā dicebant. Quod beatꝰ Auguſtinus reprobat. ſed ſola anima fuit rapta. Et hoc ignorauit apoſtolus. Utrū aīma omnino eſſet ſeparata corpore iacente mortuo. Uel eſſet pure coniuncta corpori vt forma vtens tm̄ potentie vegetatiua non autē ſenſitiua. Naꝫ ꝛ hoc eſſe poteſt. ꝙ anima in corpore alienata ab omni ſenſatione interiori ꝛ exteriori. vt viſu. auditu. fantaſia. memoria. ꝛ huiuſmodi. ſolū vtens operatione potētie vegetatiue. videat deuꝫ ꝑ eſſentiā in preſenti. Sed ꝙ vtatur potētiȷs ſenſitiuis. ñ poteſt eſſe. Et ſic intelligitͬ illud Exodi. xxxiȷ. Non videbit me homo ꝛ viuet. ſcꝫ vita ſenſitiua. ſed oportet ꝙ ſit omnino a ſenſibꝫ alienatus. Ratio huiꝰ eſt ſm beatum Thomā vbi ſupra. arti. iiȷ. Diuina eſſentia non poteſt ab homine videri ꝑ aliā vim cognoſcitiuā q̄ ꝑ intellectū. Intellectus autē humanꝰ non cōuertitͬ ad ſenſibilia. niſi mediantibꝫ fantaſmatibꝫ. que ꝑ ſpecies intelligibiles a ſenſibilibus accipit. ꝛ in quibꝫ conſiderās de ſenſibilibus iudicat. ꝛ ea diſponit. Et in omi opatione qua intellectus noſter abſtrahitͬ a fantaſmatibꝫ. neceſſe eſt ꝙ abſtrahatͬ a ſenſibꝫ. Intellectus aūt hominis neceſſe eſt ꝙ abſtrahatͬ a fantaſmatibꝫ. ad hoc vt videat dei eſſentiā dum eſt in via. Non enī ꝑ aliqd fantaſma poteſt dei eſſentia videri. qnimo nec ꝑ aliquā ſpeciē intelligibilē creatam. quia eſſentia dei in infinitū excedit. non ſolū omnia corpora quoꝝ ſunt fantaſmata. ſed etiā omnē intelligibilē creaturā. Oportet aūt cū intellectus homis eleuatur ad altiſſimā diuine eſſentie viſionē. vt tota mentis intentio illuc aduocetͬ. ita ſcꝫ vt nihil intelligat aliud ex fantaſmatibꝫ. ſed totaliter feratͬ in deum. Impoſſibile eſt ergo vt in ꝓſenti videat homo dei eſſentiā ſine abſtractione a ſenſibꝫ. Uidit autē Paulus deū tūc mediante lumine glorie ſine quo ab intellectu creato deus videri non poteſt. Quod lumē dupliciter participari poteſt. Uno modo ꝑ modū forme permanētis. et ſic participatio facit beatos in patria. Alio modo ꝑ modū paſſionis tranſeūtis. ſicut fit in prophetia quo ad illuſtrationeꝫ. et ſic fuit a paulo illud lumen tūc participatū. Unde non fuit ſimpliciter beatus. quia de ratōne beatitudinis eſt ſtatus ſeu permanētia. ſed fuit beatus ſm quid. Poſtqꝫ autē Paulꝰ ceſſauit videre dei eſſentiā. memor fuit illorum que in illa viſione cognouerat ꝑ aliquas ſpecies intelligibiles habitualiter. Et hoc in eiꝰ intellectu relictas ſicut etiam abeunte ſenſibili remanēt alique impreſſiones in anima. ad quas poſtea conuertēs ſe aīma memoratur. vnde nec totā illā cognitōnē cogitare poterat. aut verbis exprimere.

Quō vidit deū mediante lumine paulus

De cognitione q̃ pertinet ad ſapiam. Capl'm. vij.

Sicut audiuimus ſic
τ vidimus in ciuitate dñi virtutũ in ciuita
te dei noſtri. deus fundauit eã in eternum.
pſ. xlvij. Loq̃tur ꝓpheta in pſona cõprehen-
ſoꝝ. q̃ ſicut hic exñtes ĩ ciuitate dñi virtutũ. i. ſtatu eccle
ſie militantis. audierũt magna τ multa bona haberi a
ſãctis ĩ pria ſupna. ſic mõ vidẽt τ poſſidẽt. Et ẽ ſimilitu
do ĩ genere nõ in particulari. Nã nec auris audiuit. nec
oculus vidit h. nec in coꝛ homis aſcẽdit q̃ pparauit de᷒
diligentibꝫ ſe in ciuitate ſupne hierl'm. vt ait apl's. j. Co-
rinth. ij. In cui᷒ figurã habet. iij. Reg. x. τ. ij. Paral'. ix. ꝙ
regina ſaba veniẽs de terra ſua audita fama ſalomõis ĩ
hierl'm cũ vidiſſet magnificẽtiã eius τ ſapiam. oꝛdinem
domus ſue ſibiq; aſtãtiũ cibos τ veſtes. τc̃. p admiratõe
q̃ſi deficiẽtes inquit Uerus ẽ ſermo quẽ audiui ĩ terra
mea ſup ſermonibꝫ tuis. τ vidi ocul' meis. τ pbaui ꝙ me
dia ps mihi nunciata nõ fuerit. Beati ſerui tui q̃ ſtant
coram te ſemp. Iſta regina ſignificat eccl'iam collectã de
gentibus militantẽ. que multa audit h de Salomõe ſa
piẽtiſſimo dño ieſu chꝛiſto vere pacifico magnalia. Sʒ
cũ puenit ad ſupnã hierl'm vbi manifeſtat ipe gl'iam ſu
am. Uidet experiẽtia multa maioꝛa bona in eo q̃ʒ h au
dierit. τ ſapiẽtie eius gl'ie ſctõꝝ τ refectiõis ſeu fruitõnis
vt vere ſint beati q̃ ſtãt coꝛã eo. Aperte igit̃ dicere valent
Sicut audiuimus. τc̃. Ubi notandũ ꝙ tria audiuim᷒
de ſupna gl'ia. Primo deũ eſſe beatũ τ quemlibet. ibi. ap
plicatũ. Secũdo deũ eſſe trinũ τ vnũ. Tertio talẽ ſtatuʒ
eſſe perpetuatum.

Q, audierimus deum. §. I
foꝛe beatũ patet ex his que dicit apl's. j. ad Thimĩ. vltĩo.
Quñdet btũs τ ſolus potẽs rex regũ τ dñs dominãtiuʒ.
qui hʒ immoꝛtalitatẽ ſolus. i. ĩmutabilitatẽ. Deũ aũt eẽ
beatũ ꝓbat b. tho. in pmo ꝯ gẽtiles. ca. c. tribꝫ rõibꝫ. q̃ꝝ
pma ẽ. Per beatitudinẽ omẽ deſideriũ q̃etat̃. ea eni ha-
bita nil aliud reſtat deſiderandũ cum ſit vltimus finis.
Opoꝛʒ igit̃ eũ eſſe beatũ q̃ pfectus ẽ q̃ʒtũ ad om̄ia que
deſiderare põt. Unde Boe. dt ꝙ beatitudo ẽ ſtat᷒ omni
um bonoꝝ aggregatõe pfectus. Sed tal' eſt diuina pfe
ctio q̃ oẽm pfectõem in quadã ſimplicitate apphendit.
In genere enĩ cauſe efficiẽtis fit reductio ad vnã cauſaʒ
pmam q̃ ds ẽ. a q̃ ſunt om̄es res. ne ſit ꝓceſſus ĩ infini-
tum. Opoꝛtet igit̃ ꝙ quicq̃d actũ ẽ in quacunq; re iſta
inueniri eminentius in deo q̃ʒ in illa re. cũ cauſa ſit nobi
lioꝛ effectu inq̃ʒtũ cauſa ẽ. ergo ds ẽ pfectiſſimus habẽs
in ſe oẽm pfectõem. vnde moyſi deſiderãti facieʒ ſeu glo
riã ſuã videre ait. Exo. xxxiij. Ego oñdã tibi om̄e bonũ
Et cõmentatoꝛ. Et ſi infidel' dicit ꝙ pfectões oĩm reruʒ
ſunt in deo. Habet igit̃ om̄ia bona q̃ pñt deſiderari vñ
beatus ẽ. Secũda rõ ẽ. Illud ẽ maxime deſideratum
vl' volitũ ab intellectuali natura. q̃d ẽ pfectiſſimũ in illa
τ hoc eſt eius beatitudo. Perfectiſſimũ aũt in vnoquo-
q; eſt perfectiſſima operatõ eius. Nã potẽtia τ habitus
pactus pficiunt̃. Unde phs dic̃ felicitatẽ eſſe opatiõem
pfectã. pfectio aũt opatõis dependet ex quattuoꝛ. Prio.
ex ſuo genere. vt. ſ. ſit manẽs in ipo opante. Dico aũt opa
tionẽ in ipo opante manẽtẽ p quã nõ fit aliud pter ipaʒ
opationẽ. ſicut videre. audire. τ hmõi. Iſte enĩ ſũt pfecti-
ones eoꝝ quoꝝ ſunt operatõnes. Et pñt eſſe vltimũ. q2
non oꝛdinant̃ ad aliq̃d factũ q̃d ſit finis. Opatio ſo vl'
actio ex q̃ ſeq̃tur aliq̃d actu pter ipam ẽ pfectõ opati nõ
opantis. τ compatur ad ipm ſicut ad finẽ. Et tal' opatõ
intellectual' nature nõ ẽ beatitudo ſiue felicitaſ. Secũdo
attẽdit̃ pfectõ opatõis ex pncipio ei᷒. vt ſcʒ ſit altiſſime
potẽtie. vñ fm opatõem ſenſus nõ ẽ nob felicitas ſʒ fm
opatõem intellectus τ habitũ pfecti. Tertio attendit̃ ex
opatõis obiecto. τ ꝓpter h in nob vltima felicitas ẽ ĩtel-
ligẽdo altiſſimũ intelligibile. Quarto attendit̃ ex foꝛma
opatõis. vt ſcʒ pfecte. faciliter. firmiter. τ delectabilit̃ ope
tur. Tal' aũt ẽ dei opatõ cũ ſit intelligẽs. τ ſuus intellect᷒
altiſſima ꝯtuũ ſit. nec indiget habitu pficiẽte. q2 in ſeipo
pfectus ẽ. Ipe aũt ſeipʒ intelligit q̃ ẽ ſummũ intelligibi-
liũ pfecte abſq; om̄i difficultate τ delectabiliter ẽ. g̃ btũs
Tertia rõ ẽ ds nõ pt velle aliq̃d impoſſibile. Impoſſi
bile eſt aũt ei aliq̃d aduenire q̃d nõdũ habeat. cũ ipe nl'-
lo mõ ſit in potẽtia. ſed ẽ actus puriſſimus. Nõ põt igi
tur velle ſe habere q̃d hʒ. Quicquid igit̃ vult habet. nec
aliquid male vult. Eſt igitur beat᷒ ſcd̃m ꝙ beat᷒ dicitur — Quis ſit beatus.
a quibuſdã qui habet quicquid vult. τ nihil mali vult.
Eſt aũt beatitudo dei ipa ſua eẽntia. ſcd̃m be. Tho. vbi
ſ. ca. cj. Quod ſic ꝓbat. Beatitudo ei᷒ ẽ intellectual' ope
ratio eius. Sed ipm dei intelligere ẽ ſua eſſentia. igitur
ſua beatitudo eſt ſua eẽntia. qd̃ nulli conuenit creature.
Nam neq; angeli neq; aĩe humane intelligere eſt eius eſ
ſentia. nec velle eoꝝ eſt eoꝝ eẽntia. ſed eis aduenit p᷒ eſſẽ
tiã. Probatur idem ſic. Unuſquiſq; oꝛdinat in btitudi-
nem ſuã q̃cq̃d vult. Ipa enĩ ẽ q̃ ꝓpter aliud ñ deſiderat̃.
τ ad quã terminat̃ motus deſiderij. vnũ ꝓpter aliñ deſi-
derantis ne ſit infinitus. Cũ igitur ds oĩa alia velit ꝓpt̃
ſuã bonitatẽ que ẽ ſua eſſentia. opoꝛtet ꝙ ipe ſicut ẽ ſua
eẽntia τ ſua bonitas. ita etiã ſit ſua beatitudo. Ad ideʒ.
Impoſſibile eſt eſſe duo ſumma bona. Si enĩ in nullo
differrẽt. nõ duo ſed vnũ eſſent. Si in aliq̃. tũc eſſet hoc
ex eo ꝙ vni deeſſet aliquid qd̃ alter haberet. τ ſic neutrũ
ſummũ τ pfectum eſſet. Sed ds eſt ſummũ bonũ. τ be-
atitudo ẽ ſummũ. ex hoc ꝙ eſt vltimus finis. g̃ ds τ be-
atitudo ſũt idẽ. τ ſic deus eſt ſua beatitudo. Ex quo ſeq̃t̃
ꝙ beatitudo dei ſit perfectiſſima. Qd̃ mlt'ipl'r idẽ beat᷒
Tho. ꝓbat vbi ſ. c. ci. Primo ſic. Qd̃ ẽ p eẽntiã potius ẽ
eo qd̃ ẽ p pticipatõem. ſicut natura ignis pfectius inue-
nitur in ipo igne q̃ʒ in rebꝫ ignitis. Deus aũt p eſſentiaʒ
ſuam eſt beatus. q̃d nulli alij competere poteſt. Nihil ei
aliud pter ipm eſt ſummũ bonũ. vt ex pdictis patere pt.
Et opoꝛtet ꝙ quicunq; alius ab ipo beatus ẽ. pticipati
one dicat̃ beatus. Diuina igit̃ beatitudo oẽm aliã beati
tudinẽ excedit. Scd̃o ſic. Beatitudo in pfecta intellectuſ
opatõe ꝯſiſtit. vt oñſum ẽ. Nl'a aũt alia intellectualis
opatio eius opatõi compari põt. Qd̃ patet nõ ſolum ex
eo ꝙ ẽ opatio ſubſiſtens. Sed q2 vna ei᷒ opatõe de᷒ ſe-
ipm pfecte intelligit ſicut eſt. τ om̄ia alia que ſũt. τ q̃ nõ
ſunt bona τ mala. In alijs aũt intelligentibꝫ intelligere
ipm nõ eſt ſubſiſtens. ſʒ actus ſubſiſtẽtis. Nec ipm deũ
qui eſt ſummũ intelligibile aliq̃s ita perfecte põt intelli
gere ſicut perfecte eſt. cum nullius eſſe pfectũ ſit ſicut di
uinũ eſſe. nec alicuius operatõ poſſit eſſe pfectioꝛ q̃ʒ ſua
ſubſtãtia. Nec eſt aliquis alius intellectus. q̃ etiã om̄ia
q̃ deus facere põt cognoſcat. q2 ſicut diuinam naturam
alias potentiam compꝛehenderet. Ille etiam que intel-
lectus alius cognoſcit. non om̄ia vna τ eadẽ operatõne
cognoſcit. Incomparabiliter igitur deus ſuper om̄ia eſt
beatus. Tertio beatitudo q̃ eſt in deo incompabil'r exce
dit omnẽ beatitudinẽ ſeu felicitatẽ huius vite pꝛeſentis
ſi qua eſt. Nã phi poſuerũt felicitatẽ huius vite in con-
templatione ſeu cognicione ſubſtantiarũ ſepatarũ pci-
pue diuine. que tamẽ ꝯtemplatio imperfecta eſt. Fatiga
tiones enĩ τ occupatões q̃bꝫ neceſſe eſt ꝯtemplatõnem
noſtrã in hac vita interpellari. Erroꝛes. dubitatõnes. ca
ſus. varij oſtendũt hanc felicitatẽ eſſe imperfectam. que
oĩa om̄ino remota ſunt a diuina beatitudine. Oſtendi-
tur etiã pfectio diuine beatitudis ex hoc ꝙ om̄es beati-
tudies cõphẽdit pfectiſſimo mõ. De ꝯtemplatiuꝫ enĩ fe
licitate habʒ pfectiſſimã ſui τ alioꝝ ꝯſideratõe ppetuã.

Q, deus eſt beatuſ beatitudine perfectiſſima. Rões ponuntur.

Q, etiam deo cōueniūt ꝟtutes ꝯtemplatiue.

Uirtutes ꝗ ꝯtēplatiue ꝯueniūt deo ꝑmaxīe. Nā cū ſapiētia ꝯſiſtat in cognitiōe altiſſimaꝝ cāꝝ ſm pħm ī pncipio methaphiſice. Jpe aūt deꝰ ſeipm cognoſcat. nec aliq̇d cognoſcit niſi cognoſcēdo ſeipm. vt oñſum eſt. quia ipe eſt omniū cauſa pma. Manifeſtū ē ꝙ ſapīa ſibi maxime debet aſcribi. Unde dr Job. ix. Sapiens corde eſt. Pħus etiā dicit in pncipio methaphiſice ꝙ ſapiētia eſt diuina poſſeſſio nō humana. Quo aūt ad ſciam ſic ꝓbatur. Sciētia eſt rei cognitio ꝑ ꝓpriā cauſam. Jpe autē deꝰ omniū cauſaꝝ ⁊ effectuū ordinē cognoſcit. ⁊ ꝑ hoc ſingulorꝝ ꝓprias cauſas nouit. ex quo ſequit ꝙ in ipo ꝓprie eſt ſciētia. nō tamē que ſit ꝑ ratiocinatiōem cauſata. ſicut ſcientia noſtra ex demōſtratione cauſat. Unde. j. Reg. ij. Deus ſcientiaꝝ dñs eſt. Similiter patet de intellectu. Nā ſi immaterialis cognitio aliquaꝝ rerū abſq3 diſcurſu intellectus eſt. vt ꝙ oīe totū eſt maiꝰ ſua parte ⁊ huiuſmodi. Deꝰ aūt de omnibꝫ hmōi cognitionē habet. q2 ſcȝ ſine diſcurſu ſequit ꝙ in eo ſit intellectus. Qñ Job xij. Jpe habet conſiliū ⁊ intelligentiā. He etiā virtutes ī deo ſunt extra res exemplares noſtraꝝ ſicut ꝑfectum iꝑfecti. De felicitate vero actiua nō vite vniꝰ hominis aut vniꝰ domus. aut vniꝰ ciuitatis aut regni. ſȝ totius vniuerſi gubernationē habet. Sciendū etiā ꝙ virtutes in deo ſunt que ꝑtinēt ad vitā actiuā. nō tamen proprie loquēdo que ſunt circa paſſiones. ſed que ſunt circa actiones. Jta tamē ꝙ virtutes nō ſunt in eo habitꝰ ſicut nobis. ſed ſunt ipa eſſentia eius. Et ꝙ ſint virtutes ī eo ex hoc ꝓbatur. Sicut enī eſſe eius eſt vniuerſaliter ꝑfectum. omniū entiū ꝑfectiones in ſe q̄dammodo comprehendēs. ita ⁊ bonitas eiꝰ oportet ꝙ omniū bonitatē eiꝰ in ſe q̄dāmodo cōprehendebat. virtus aūt eſt quedā bonitas virtuoſi. Nā ſm eam dicit quis bonꝰ. ⁊ opus eiꝰ bonū. Oportet ergo bonitatē diuinā omnes ꝟtutes ſuo modo ꝯtinere. vñ nulla eaꝝ ſm habitū in deo dicit ſicut ī nobis. Deo eñ nō ꝯuenit bonū eſſe ꝑ aliq̇d aliud ſuperadditū ei. ſȝ ꝑ eſſentiā ſuā. cū ſit omino ſimplex. Nec etiam ꝑ aliquid eſſentie ſue additū agit. cū actio ſua ſit ſuum eſſe. Nō igit ꝟtus in eo eſt aliq̇s habitꝰ ſed eſſentia eius. Preterea habitꝰ eſt de genere accidētis. Jn deo aūt nullū eſt accidēs. igit ꝟtus in eo nō eſt habitus. Uirtutum aūt que circa vitā actiuā ſunt. quedā ſunt circa paſſiones. quedā circa actiones. Circa paſſiones ſunt fortitudo ⁊ tꝑantia. Et quia paſſiones que habēt moderari ꝑ eas ſunt in ꝑte ſenſitiua. in deo aūt nō eſt ꝑs ſenſitiua ſed ſolū intellectiua. ideo tales ꝟtutes nō ſunt in deo ſm ꝓprias rōnes Et q2 quedā haꝝ ſunt ſm inclinatiōȝ appetitꝰ in aliq̇d corꝑale bonū delectabile ſm ſenſum. vt cibi. potꝰ. venerea. ꝯtra q̄ꝝ ꝯcupiſcētias ſunt ſobrietas. caſtitas. temꝑantia. ⁊ hmōi. Jdeo cū corꝑales delectatōnes a deo ſint remote. ꝑdicte ꝟtutes nec ꝓprie nec methaphorice de deo dicunt in ſcripturis. Alie vero que ſunt paſſiones ſm inclinationē appetitus in aliq̇d bonū ſpirituale. ſicut eſt honor dñium. victoria. vindicta ⁊ hmōi que ſunt circa timores ⁊ audacias ⁊ hmōi. vt fortitudo magnanimitas. māſuetudo. patientia. ⁊ huiuſmodi. q̄ȝuis in deo ꝓprie nō ſint. eo ꝙ ſunt circa paſſiones. que in deo nō ſunt: tamē methaphorice in ſcripturis dicunt d̄ deo ꝑ ſimilitudinē effectus. vt. j. Regū. ij. Non eſt fortis ſicut deus noſter. Et Numeri. Querite māſuetū. Sed ille ꝟtutes que ſunt circa actiones. vt magnificētia. veritas. iuſticia. liberalitas. prudentia. ⁊ intellectus. ⁊ hmōi. He diuine ꝑfectioni nō repugnāt. Huiuſmodi enī ꝟtutes ſunt quedā ꝑfectiones volūtatis ⁊ intellectus q̄ ſunt pncipia operationū abſq3 paſſione. Jn deo autē eſt voluntas ⁊ intellectꝰ nulla carens ꝑfectione. igit de d̄o deeſſe non poſſunt. Et quantū ad prudentiā cuȝ cognitio ordinans voluntatē ad agendū prudētia ſit. q2 ſm philoſophū. vj. ethicoꝝ. Prudētia eſt recta ratio agibilium: Diuina aūt voluntas determinat ad vnū de his q̄ ſunt alia ab ipſo ꝑ cognitionē ſuā. ergo in ipo eſt prudentia. Unde dicit Job. xxvj. Apud ipm eſt prudētia ⁊ fortitudo. Quantū ad iuſticiā ſic probat. Ex hoc ꝙ deus aliquid vult. ⁊ illa que requirunt ad ipſum. Nō autē ad perfectionē alicuiꝰ requirit eſt debitū vnicuiq3. Ad iuſticiam aūt ꝑtinet vnicuiq3 quod eſt ſuū diſtribuere. igitur in deo eſt iuſticia. Unde in pſal. x. Juſtus dominꝰ ⁊ iuſticias dilexit. Quantū ad liberalitatē ſic patet. Deus non vult cōmunicare alicui ſuā bonitatē. vt aliquid inde ſibi accreſcat. Sed q2 ipm cōmunicare eſt ſibi conueniens vt fonti bonitatis. Dare autē nō oportet aliquod cōmodū ex datione expectatū. ſed ꝓpter ipam bonitatē ⁊ conueniētiam datiōis eſt actus liberalitatis. vt patet per philoſophū. iiij. ethicorū. Deus igit maxime eſt liberalis. Unde ⁊ Auicenna dicit. Jpe deus ꝓprie liberalis dici poteſt. Nā omne aliud agens preter ipm ex ipa ſua actione aliquod bonū acquirit. quod eſt finis intentus. Eius libertatē oſtēdit pſal. cxlvij. dicēs. Aperis tu manum tuā ⁊c̄. Quantū ad veritatē oſtendit ſic. Omnia q̄ a deo eſſe accipiunt. neceſſe eſt vt ipſiꝰ ſimilitudinem gerant. inquantū ſunt ⁊ inquantū bona ſunt. ⁊ ꝓprias rationes in diuino intellectu habēt. hoc autē ad veritatē ꝑtinet ſm philoſophū. iiij. ethicoꝝ. vt ſcȝ in factis et dictis aliquis talē ſe exhibeat qualis eſt. Eſt igit in d̄o veritas. Ro. xij. Eſt aūt deꝰ verax. Quantū ad virtutē artis patet. Omniū enī eoꝝ que a deo ꝓcedunt in eſſe ratō ꝓpria in intellectu diuino eſt. Ratio aūt rei fiende in mēte faciētis ars eſt. Dicit aūt philoſophꝰ. vj. ethicoꝝ. ꝙ ars eſt recta ratio reꝝ a nobis factibiliū. Eſt igitur ꝓprie ars in deo. Unde dicit Sap. vij. Omniū artifex docuit me ſapientiā. Que tamē ars in mēte diuina non eſt accidens vt in mēte artificis homīs. ſed ipſa eſſentia ſua. Sunt etiā in deo ꝑfectiſſime amor ⁊ gaudiū ſeu delectatio. nō ꝓut ſunt paſſiones appetitꝰ ſenſitiue. Nulle enim tales paſſiones ꝓprie ſunt in deo cū ſenſitiua. nō ſit in eo quia affixa organo corporeo. deus aūt corpus nō habȝ Et ſi in ſcriptura de deo aliquādo dicat. vt ꝙ ſit iratus penitens ⁊ hmōi. ꝑ ſimilitudinē effectus dicunt. Sed ſunt amor ⁊ gaudiū ꝓut ſunt ſm actū volūtatis. Hiere. mie. xxxj. Jn charitate ꝑpetua dilexi te. Philoſophꝰ dicit ꝙ deus ſemꝑ gaudet vnica ⁊ ſimplici delectatione. Quidā philoſophi poſuerūt reꝝ pncipiū dei amorem. cui cōſonat verbū dyoniſij dicētis. Diuinꝰ amor non ꝑmiſit eū ſine germine eſſe. Falſa autē felicitas terrena nō habet niſi quandā vmbrā illiꝰ perfectiſſime felicitatis. vt dicit idē. eo. c. Conſiſtit enī in q̇nq3 ſm Boetiū d̄ philoſophica cōſolatiōe. ſ. in diuitijs. in voluptate. in poteſtate fama ⁊ dignitate. Habet aūt deus excellentiſſimaȝ delectationē de ſe ⁊ vniuerſale gaudiū de omnibꝫ bonis abſq3 alicuius cōtrarij admixtione. Pro diuitijs habet omnimodam ſufficientima in ſeipſo omniū bonorum Pro ꝑtāte habet infinitā virtutē. Pro dignitate habet oīm entiū pmatū ⁊ regimē. Pro fama hȝ admiratiōem oīs intellectꝰ. ipm vtcūq3 cognoſcētis.

Q, etiā ꝟtutes q̄ ad vitam actiuā ꝑtinent ſunt in deo ⁊ q̄ modo.

ꝙ in deo ... prudētia. Juſticia. Liberalitas quō. Veritas. ꝙ in deo ars ꝓprie quō. ꝙ i deo delectatio excellētiſſima ⁊ gaudiū vniuerſale.

Audiuimus etiā ex §. II.

ſacra ſcriptura ex qua fides ex auditu ꝑ verbuȝ xp̄i ad Ro. x. Jn ciuitate dñi ꝟtutū. i. eccleſia militāti. que eadē eſt cū ciuitate dei noſtri. id eſt. cū triūphanti differētes. ſm ꝑfectā ⁊ impꝑfectā viſionē ⁊ poſſeſſionē dei. ꝙ quilibȝ ibi exiſtens eſt ꝑfecte beatꝰ. ſm illud. pſ̄. lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua dñe. Beatus autem eſt q̄ habet quicquid vult. ſcilicȝ boni. Hoc autē ibi poſſidetur. Nam tūc implet omne deſideriū hominis. ſm illud pſ̄. cij. Qui replet in bonis deſiderium tuum. Et omne bu

manū ſtudiū ibi ↄſummatōem ſuā accipit. Qḋ q̄dem
patet diſcurrēti ꝑ ſingl'a ſm btm̄ Thomā.in.iij.ↄtra gē
tiles.c.lxuij. Siquidē ſeptē deſideria in homīe reperiū
tur.que hic nunq̃ repleri poſſūt ſed tantū ibi. Primum
eſt deſideriū cognitōnis. Secūdū deſideriū ꝟtutis. Ter
tiū deſideriū honoratōnis. Quartū deſideriū fame ſeu
noīatōis. Quītū deſideriū diuitiaꝝ poſſeſſiōis. Sextū
deſideriū delectatōnis. Septimū deſideriū vite ↄſerua
tionis.

Septem deſideria q̄ nūq̃ h ipleri pñt ſed i pria.

Quātū ad pmū.oēs hoīes natura ſcire de
ſiderāt.vt ait phus.qḋ quilibet in ſe experitur. Et quia
q̄nq̃ ſcire q̄rit que nō ſibi ↄueniūt. vel in debito modo
viciū incurrit curioſitatis. Propter q̄d dicit Eccl's.iij.
In pluribꝫ opibꝫ eius ſcꝫ dei nō fueris curioſus. Eſt igi
tur naturale deſideriū homīs inq̃ꝫtū eſt intellectual'na
tura de cognitione veritatis qḋ habebis h vtrunq̃ per
ſtudiū vite cōtemplatiue.ſed impfecte. Unde dicit Sa
piētie.ix. Difficile extimamus que in terra ſunt. ⁊ que ī
ↄſpectu ſunt.cū labore inuenimus.q̄ aūt ī cel' ſunt quis
inueſtigabit.ſ.vt inueniat. Et Mercurius trimegiſtus
dicit ꝙ ea que ſcimus ſunt minīa pars eoꝝ que ignora
mus. Nunq̃ ergo h ſatiat iſtud deſideriū ꝫ ſemꝑ cupi
mus magis ac magis ſcire. Sed ī ciuitate dei noſtri tri
umphāti in viſiōe beatifica dei oīa que natura intel
lectus ſcire deſiderat ei innoteſcēt. In ea enī vt in ſpecl'o
relucēt rōnes ⁊ virtutes omniū creaturaꝝ. Unde Hiere.
xxxj.dicit. In illa die nō docebit vnuſq̄ſq̃ pximū ſuuꝫ.
di.Cognoſce dn̄m. Oēs enī ſciēt me a maiori vſq̃ ad
minorē. Eſt ⁊ ſecūdū deſideriū homīs ſm ꝙ habet rōem
qua inferiora pōt diſponere. Qḋ quidē ↄſequūtur ho
mines ꝑ ſtudiū vite actiue ⁊ ciuilis.q̄d deſideriū pncipa
liter ē ad h. vt tota vita homīs ſm ratōeꝫ diſponat. q̄d
eſt viuere ſcd̄m ꝟtutē. Cuiuſlibet enī virtuoſi finis ī ope
rādo eſt ꝓprie virtutis bonū.ſicut fortis vt fortiter agat.
prudentis vt prudēter agat.⁊ ſic de aliīs. Sꝫ claꝝ eſt ꝙ
nullius h implet deſideriū tale vt ſemꝑ virtuoſe operet
ſine aliq̄ defectu. Sꝫ vt dicit.iij.Reg.viij. Nō eſt hō ſu
ꝑ terrā qui faciat bonū ⁊ nō peccet. Et in Prouerb.xxuij
Septies in die cadit iuſt⁹. Sꝫ implet hoc deſideriū in
pria omino.q̄ rō ī ſummo vigore erit diuīo lumīe illu
ſtrata.ne a rectitudine deficere poſſit. Apocal'.xiiij. Si
ne macula ſunt an̄ thronū dei.i.ſine aliquo defectu viti
Cōſequūtur aūt ciuilē vitā quedā bona q̄bꝫ nō indiget
ad ciuiles opatōes vt honoris ſublimitas. Eſt igitur
tertiū deſiderium homīs de honore. Multum enī appe
tit. Un̄ Tulli⁹. Honos alit artes.oēſq̃ ad ſtudia accēdūt
glīa. Hāc ſublimitatē honoris homīes inordīate appetē
tes ābitioſi ⁊ ſupbi fiunt. ⁊ mlta mala faciunt cōtra deū ⁊ ↄtra pximum. vt patet de Ieroboam qui timēs
amittere regnum ſi populus iſrl' accederet ad templuꝫ ī
hieruſalē iuxta mandatum dei.fecit vitulos aureos q̄s
populus adoraret.iij.Reg.xij. Et abſolon fecit ↄiuratio
nē cōtra patrem.ij.Regū.xv. Sed nec iſtud deſideriuꝫ
impletur hic. Un̄ Alexāder magnus cū audiſſet ab ali
quibꝫ phis ꝙ erāt plures mūdi.cepit ſuſpirare. eo ꝙ vix
adhuc vnū ī dominio ſuo haberet.q̄ſi deſiderās ⁊ aliīs
dn̄ari. Sed ī ciuitate dn̄i ꝑ dei viſionē ad ſummuꝫ ho
noris ⁊ potētie ſublimant inq̃ꝫtum dō q̄dāmō vniunt
Et ꝓpter hoc cuꝫ d̄s ſit rex ſecl'oꝝ ⁊ ipi deo ↄiuncti reges
dicunt. Apoc.xx. Regnabunt cuꝫ xp̄o ⁊c̄. Cōſeq̄tur etiā
ciuilē vitā ⁊ aliud appetibl'e. Quartū ſcꝫ fame celebritas
ꝑ cui⁹ inordinatū appetitū hoīes efficiūt vane glīe cupi
di. Et vt dicit Seneca. Nulla eſt tā excelſa virtus q̄ dul
cedine glīe nō tangat. Sed vt dicit Boetius de phica
ↄſola. O glīa glīa. Quid aliud es q̄ꝫ in milibꝫ hominū
inflatio quedā aurium. Beati autē ī ciuitate ſupna per
illā viſionē reddunt celebres ⁊ famoſi.nō ſm extimatō
nem vl' laudē hoīm.que aliq̄n ē falſa.q̄ vt dicit Prou.

pmo.gloriant cū male fecerint.ſed vera in dei ⁊ ſanctoꝝ
alioꝝ iudicio. Et ideo ī ſcriptura ſepe beatitudo illa glo
ria nomiat.vt in pſ̄. Exultabūt ſācti in glīa. Eſt ⁊ ali
ud q̄ntū genus bonoꝝ q̄d appetit in ciuili vita.ſ.diuitie
ꝑ quarū īordinatū appetitū homīes efficiunt auari.illi
berales.iniuſti multipliciter. Sed vt dicit Amb.ſu ꝑ lu
cā. Mens auari vinculis cupiditatis aſtricta ſemꝑ au
rum videt.ſ.in mente ſemꝑ argentū cogitat.gratius au
rum q̄ꝫ ſolē intuetur. Ipa enī omino a deo petit aurum
Sed nec ſacietas vnq̃ nec finis aderit cupiditati. diſt.
xlvij. Sicut hi. Et poeta. Nunq̃ pecunia triſtis ſatiat
auarus. potibꝫ hydropicus ariditate focus. In illa aūt
beatitudine ē omniū bonoꝝ ſufficiētia inq̃ꝫtū beati per
fruunt illo qui compbendit oīm bonoꝝ ꝑfectōem. Pro
pter qḋ dicit Sap.vij. Venerūt mihi oīa bona pari
ter cū illa. Et in pſ̄.cxj. Gloria ⁊ diuitie in domo eius.

Sextum deſideriū homīs eſt qḋ eſt ſibi ⁊ aliīs aīa
libꝫ cōmūe vt delectatōibꝫ ꝑfruant qḋ homīes ↄſequū
tur ꝑ vitā voluptuoſam. ⁊ ꝑ eā efficiuntur intempati et
incōtinētes. ⁊ inde mortē ſibi accelerāt. infirmitates in
currūt.famam perdūt. plures occidit voluptas q̄ꝫ gla
dius ait Sen̄. Sed nec tamē his ſatiant immo beſtia
les fiūt. In illa aūt ciuitate eſt delectatio perfectiſſima:
tantoq̃ perfectior ea que ꝑ ſenſum eſt q̄ꝫto illud bonuꝫ
in quo delectabimur maius ē oīmi ſenſibili bono ⁊ ma
gis intimū, ⁊ magis ↄtinue delectans.q̄ꝫto etiā illa dele
ctatio eſt magis ab oīmi ꝑmixtione cōtriſtanti libera. pſ̄.
xv. Delectatōnes in dextera tua.id eſt in gloria vſq̃ in
finem.id eſt que finiūt ⁊ quietant appetitū. vt nil reſtet
deſiderandū. Unde illa fruitio figuratur in ſcriptura ꝑ
nuptias ⁊ magna cōuiuia in quibꝫ homīes ↄſueuerunt
delectari ⁊ gaudere. vt ꝑ conuiuiū regis Aſueri qui in
terpretatur beatitudo. Heſter.j. Per cenam euangelicaꝫ
Lu.xiiij. ⁊ hmōi.b.bern̄. Illud eſt verū gaudium quod
nō de creatura ſed de creatore concipit. qḋ cum accepis
nemo tollet a te. Cuius cōparatōne oīe dulce amaruꝫ.
omne pulcrū fedū.omne q̄d poteſt delectare moleſtum.

Septimū deſideriū qḋ eſt omnibꝫ rebꝫ cōmune na
tural'r eſt ꝙ deſiderāt cōſeruatōem ſui eſſe q̄ꝫtum poſſi
bile eſt.ꝑ cuius deſiderij immoderantiā homīes efficiū
tur nimis timidi. ⁊ nimis a laboribꝫ ſibi parcentes ne vi
tam amittāt. ⁊ ꝓpter hoc efficiunt periuri.ſacrilegi. mul
ta bona neceſſaria ad ſalutē omittētes. Sed vt dicit be
atus Aug⁹.xj.q.iij. Timendo mortem carnis tue. dab
mortem anime tue. Sicut Petrus qui ex timore xp̄um
negauit. ⁊ q̄ꝫuis quilibꝫ hoc naturaliter deſideret. tamē
vt dicit Eccl's.ix. Nemo eſt qui ſemꝑ viuat.aut qui hu
ius rei habeat fiduciam. Sed ſicut piſces capiūtur ha
mo. ⁊ aues laqueo.ita ⁊ homīes tēpore malo.ſ. mortis ex
inſperato. Impletur aūt hoc deſiderium in ciuitate dei
vbi erūt ab omni nocumēto ſecuri. Apocal'.xxj. Nō eſu
rient neq̃ ſitient amplius. nec cadet ſuper illos ſol. aut
vllus eſtus.quoniā priora tranſierūt. Et Eſa. Faciet do
minus in monte hoc conuiuiū grāde.cōuiuiū pinguiuꝫ
⁊ medullatorum.conuiuium vindemie defecate. ⁊ preci
pitabit mortem in ſempiternū. Sicut ergo audiuimus
ita ⁊ vidimus.dicunt ſancti.quia ꝑ beatam viſionem cō
ſequūtur intellectuales ſubſtātie veram felicitatē in qua
omnino deſideriū quietatur que ſcd̄m Ariſto.ad felici
tatē requiritur.q̄ ibi eſt ſtatus omniū bonoꝝ aggrega
tione perfectus.

Audiuimus talem .§.III.

ſtatū btōꝝ eſſe veꝝ ſtatū.q̄ ſemꝑ ſtat in perpetuū. Un
de dicit deus fundauit eam in eternum.illam ſcꝫ ciuita
tē feliciſſimam beatoꝝ.vt in perpetuū maneat. ⁊ nunq̄
deficiat. Audiuimus dominū dicētē. Eſa.xxxiij. Oculi

tuſ videbunt hierl'm ciuitatē opulentam. tabernaculuꝫ
qd̄ nequaq̄ꝫ transferri poterit. nec auferent claui eius in
ſempiternū. ꝛ Matth. xxv. Ibūt iuſti in vitā eternam. ꝛ
Apocal'. iij. Qui vicerit faciaꝫ illū columnā in tēplo dei
mei. ꝛ foris nō erit amplius. Et ps̄. Beati q̄ habitant in
domo tua. in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. Et ſicut audiui
mus hic. ita ꝛ vidimus in ciuitate dei noſtri. poſſunt ſan-
cti dicere. Sed ꝛ nos dicere poſſumus hoc vidiſſe rōne
naturali nō ſolū fide. Nā pluribus ratiōibus pbat b. Tho.
lib. iij. contra gētiles. c. lxij. illā felicitatē eſſe perpetuam.
Felicitatē eſſe ppetuā pbat rōbus mltꝭ Quaꝝ prima eſt talis. Creatura rationalis nō peruenit
ad vltimū finē. niſi quādo eius deſideriū naturale quieta
tur. Sicut aūt natura deſiderat felicitatē. ita naturalit
deſiderat felicitatis ppetuitatē. Cū eni in ſua ſubſtātia
ſit ppetua. illud qd̄ ꝓpter ſe deſiderat ꝛ non ꝓpter aliud.
deſiderat illud vt ſemp habendū. Nō ergo eſſet felicitas
pfecta vltimus finis. niſi ppetuo pmaneret. Q aūt feli-
citas naturaliter appetat. quilibet experit in ſe. Et Boe-
tius etiā ait. Inſerta eſt naturaliter mentibus hominū ve
ri ſummiq̄ꝫ boni cupiditas. qd̄ ſi nō poſſet cōſequi. fru-
ſtra eſſet in hominibus tale deſideriū. Sꝫ ſm phm. Deus ꝛ
natura nihil fruſtra opantur. Secūda ro eſt tal'. Om
ne illud qd̄ poſſidet cū amore. ſi ſciat q̄ quādoq̄ꝫ amit
tatur. triſticiā generat. Viſio aūt illa que beatos facit. ſ.
viſio dei. cū ſit maxime delectabilis ꝛ maxime deſidera-
ta vtiq̄ꝫ a poſſidentibus eā amat. Nō ergo poſſet hoc nō
triſtari eos ſi ſcirēt ſe quādoq̄ꝫ eos amiſſuros. Si autēꝫ
nō eſſet ppetua talis viſio. hoc vtiq̄ꝫ ſcirēt. Nā vt dictū
eſt ſupra videndo diuinā ſubſtantiā etiā alia cognoſcūt
que naturaliter ſciri poſſunt. Unde multo magis cogno
ſcunt qualis ſit illa viſio. Utrū ppetua vel aliquando
amittēda. Nō ergo eſſet talis viſio eis ſine mixtura triſti
cie. cū ſcirēt eis deficiendā. ꝛ ſic nō eſſꝫ vera felicitas que
ab omi malo immunē reddere debet. Tertia ratō im
poſſibile eſt q̄ aliq̄s a bono quo fruit velit diſcedere ni
ſi ꝓpter aliqd̄ malū qd̄ in fruitiōe illius boni extimat fo-
re. ſaltē cū ꝓpter hoc extimat impedimētū maioris boni.
Sic eni nihil deſiderat appetitus niſi ſub ratiōe boni. Sꝫ
in fruitione illius boni nō poteſt eſſe aliquod malū. cū ſit
optimū ad qd̄ creatura intellectualis puenire poteſt. ne
q̄ꝫ etiā eſſe poteſt q̄ ab eo qd̄ viſione fruit extimet in ea
eſſe aliquod malū. vel aliq̄d eo melius. cū viſio illius ſūme
veritatis. oēm falſam extimationē excludat. impoſſibi-
le eſt igit q̄ ſubſtātia intellectualis que deū videt. vnq̄ꝫ
illa viſione carere velit. Quarta ratio eſt q̄ ſtudiū ali
cuius quo prius aliquis delectabiliter fruebat. faſtidiat. ac
cidit ex hoc q̄ ſtudiū illud vel actio aliquā imutationē
facit in re vel corrumpēdo eā vel debilitādo virtutē eius.
Et ꝓpter hoc vires ſenſibiles quibus accidit fatigatio i ſu
is actionibus ꝓpter mutationē corpalium organoꝝ a ſen-
ſibilibus. a quibus etiā ſi fuerint excellētia corrumpūtur.
vt tactus ab igne ꝛ hmōi. faſtidiūt poſt aliquod tēpus
frui eo. quod prius delectabat. Et ꝓpter hoc etiā intelli-
gendo faſtidiū patimur poſt longā meditationē. quia
fatigant potētie vtentes corpalibus organis. ſiue quia
deſideriū intellectus noſtri cōpleri non poteſt. Diuia āt
ſubſtantia nō corrumpit. ſꝫ magis pficit intellectū. Ne-
q̄ꝫ ad viſionē eius cōcurrit aliquis actus qui p organa
corporalia exerceat. Impoſſibile eſt ḡ q̄ illā viſionē ali-
quis faſtidiat. q̄ prius ea delectabiliter fruebat. Quin
ta ratio. Nihil q̄ cū admiratione cōſiderat poteſt eſſe fa
ſtidioſum. q2 q̄ꝫdiu ſub admiratione eſt adhuc deſideri
um mouet. Diuina aūt ſubſtantia a quolibet intellectu
creato ſp cū admiratōe videt. cū nullus itellectus creatus eā
ꝯphēdat. Impoſſibile ē ḡ q̄ ſuba itellectual' illā viſiōeꝫ
faſtidiat. ꝛ ita nō poteſt eſſe q̄ ab illa viſione ſe p ꝓpriam
voluntatē deſiſtat.

Audiuimus tertio. §. IIII.

ſed potius pmo dicendū deū eſſe trinū in pſona ſed vnū i
ſubſtātia. Sicut eni cōfitet eccl'ia in decretali extra. d ſū
ma tri. ꝛ fi. ca. Qd̄ myſteriū innuit ps̄. dicēs. In ciuitate
dn̄i v̄tutū. ſ. patris cui attribuit oīs v̄tus ſeu ptās. In
ciuitate dei nr̄i. ſ. filij qui pcipue d2 noſter ꝓpter incarna
tionē. Caro eni ꝛ frater nr̄ eſt. Gen̄. xxxvij. Deus fundauit
eam. ſ. ſpūſſanctus. cui attribuit amor fundās ꝛ firmans
ciuitatē ſupnā in eternū. Unitas aūt eſſentie triū pſona
rum notat. q2 in ſingulari dicit fundauit. nō fundauerūt.
Sicut ḡ audiuimus. ſic vidimus. ſancti i patria dicere pñt
quia vt ait beatus Bern̄. Myſteriū trinitatis in vnitate.
ꝛ vnitatis in trinitate. ſ. pſonaꝝ inueſtigare. ſ. p ratiōem
naturalē ꝛ demōſtrationem temeritas eſt. credere pie-
tas eſt. noſſe vita eterna eſt. Unde ꝛ ipe chriſtus non ſo
lum viator ſed etiā cōprehenſor tūc. qd̄ clariſſime vide-
bat trinitatē ipa anima ſua nobis manifeſtauit dicens.
Joh. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant. ꝛ hoc eſt vi-
dere te. ſ. patrē ad quē loquebat ꝛ ieſum xp̄m. q̄ eſt filius
eius quē miſiſti. i. incarnari feciſti. qd̄ opus fuit p ſpiri-
tumſanctū. Sic eni fatemur. Qui ꝯceptus eſt de ſpū-
ſancto. Et has tres pſonas ſolū deū vnū. ſ. in ſubſtātia.
Hoc aūt myſteriū trinitatis ſicut audiuimus ita ꝛ vidi
mus. ꝛ ſi nō clare vt beati. tamē vt hic videri poſſūt my
ſteria fidei. Et hoc tripliciter. in doctrinis. in figuris. in
creaturis. Nō ſolū ſcripture xp̄ianoꝝ ꝛ iudeorū que ſatis
copioſe de hoc myſterio loquunt. ſed etiā doctrine gentiliū
lium phoꝝ hoc vident exprimere. Et in nouo quidē te-
ſtamento inq̄t Johes euangeliſta. Tres ſunt q̄ teſtimo-
nium dāt in celo. pater. verbū. ꝛ ſpirituſſanctus. ꝛ hi tres
vnū ſunt. quid aptius dici potuit. Paulus quoq̄ꝫ aplus
ad Gal'. iiij. Miſit deus ſcꝫ pater ſpūmſanctū filij ſui. a
quo ſcꝫ filio pcedit ſicut ab ipo. in corda noſtra clamantē
teꝫ. i. facientē nos clamare cū deſiderio intēſo orare. Ab-
ba pater in ſingulari. q2 tota trinitas. vnus pr̄ noſter ē cre
ando gubernādo ꝛ ſaluādo. Et dn̄s Jeſus xp̄s ad diſci
pulos Math. vlti. Baptizate omes gētes In noīe pa
tris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti. In noīe dicit in ſingulari. ad in-
nuendū vnitatē ſubſtātie. i. inuocatōe ꝛ v̄tute. In vete-
ri teſtamēto doctrina nō ſolū noſtra ſꝫ ꝛ iudeoꝝ. ꝛ male
intellecta ab eis ꝛ falſo expoſita. Gen̄. j. In pncipio crea
uit heloy celū ꝛ terrā. Heloy aūt eſt plurale. cuius ſingula-
re eſt hely. Et ſicut hely interptat deus. ita heloy interp-
tatur dij. i. pſone diuine. Ecce pluralitas pſonaꝝ. vnitas
aūt eſſentie ibi innuit. Creauit in ſingulari. Que autem
ſint ipe plures pſone in diuinis ꝛ noīa eoꝝ exprimunt i
diuerſis locis ꝛ libris veteris teſtamēti. pcipue in. ps̄.
Nā de pr̄e d' ps̄. Ipe. ſ. filius ait. pr̄ inuocabit me. Pater
meus es tu. qd̄ pluries egit icarnatus. vt pus vltimā cenā in
orōe. Pr̄ clarifica filiū tuū. Joh xvij. Et in fine vite. Pr̄ i
manus tuas cōmēdo ſpm̄ meū. Luc. xxiij. De filio aūt in-
quit. ps̄. ij. in pſona eius. Dn̄s dixit ad me filius meus es tu.
ego hodie. i. eternalit genui te. De ſpūſctō ait ps̄. l. Spi
ritū ſanctū tuū ne auferas a me. Et q̄ quelibet pſona ex
his tribus ſit deus. ꝛ tn̄ nō tres dij. ſꝫ vnus eſt deus. oſtēdit
dicēs in alio ps̄. Bn̄dicat nos d's. ſ. pr̄. deus nr̄. ſ. filius no-
ſter. factus p humanitatē aſſumptā ſimilis nobis. Be-
nedicat nos deus ſpūſſanctus. Et benedicere ſuū eſt be
nefacere. cōferendo naturalia ꝛ addendo gratuita. Et
vt intelligat vnitas eſſentie. ſubdit in ſingulari. metuāt
eū omnes fines terre. ſm beatū Gregoriū in moral'. Et
ij. Reg. vij. Ero illi in patrē. ꝛ ipe erit mihi in filium. Et
q̄ꝫuis videat loqui de Salomone. tamē apoſtolus ad
Heb. j. arguit ex his verbis probans dei patris filiatio
nem ſm ſenſum litteralē intelligendā. oſtendens et de
ſpirituſancto. Sapientie. j. Spirituſſanctus diſcipline

Patet ex doctrina ethnicoꝝ

effugiet fictū: Dimittēdo alia teſtimonia ſacre ſcꝑture
plurima. veniamꝰ ad doctrinā ethnicoꝝ. Cū dixerit mer
curius trimegiſtus. Monas genuit monadē. ⁊ in ſeipſꝫ
flectit odorē. Hōne videt inſinuaſſe myſteriū trinitatis
Monas.i.vnus genuit monadē.i.vnū.i.pr̄ filium. Ar
dor reflexus eſt ſpūſſanctus.q̄ vt dic̄ t beatꝰ Hieronimꝰ
eſt amor pr̄is i filiū.⁊ filij i pr̄em.nō quidē accidētalis ⁊
trāſiēs. vt amor noſter ſꝫ ſubal' ⁊ ſubſiſtēs. Cū eñ ꝟtus
effectuū reperiat in cauſis eoꝝ nobilius q̄ȝ in ipis effe
ctibꝫ. Et virtꝰ generādi ꝟe repiat in creaturis. que oēs
ſunt effectus p̄me cauſe.ſ.dei. multo nobilius debet hec
generatōnis virtus reperiri in ipo deo. nō quidē mate
rial'r cū ſpūs ſit deus ſꝫ mētal'r. ſicut mēs homīs gene
rat verbū ſuū.i.cōceptum. Intelligit eñi ſe ds ab eterno
tātum q̄ȝtus ē q̄ immēſus ē.⁊ ipe intellectus ē filiꝰ ſuꝰ
Vnū i ſuba cū eo.q2 eius intelligere ē ſua eſſentia ſm b.
tho.p̄mo ꝯtra gentiles. Nō pōt aūt optimū verbuꝫ gi
gnēdo ipm nō amare.cū amor ſit boni. ⁊ q2 infinitū bo
nū infinitus amor pr̄is ad filiū genitū ⁊ filij ad patrem
generantē. Et ipe amor ſpūſſanctus ē ꝑſona ſubſiſtens
tertia in trinitate illa ſanctiſſima. Si quis aūt dicat ꝙ
nō fuit intellectus Trimegiſti loq̄ de trinitate cū ethnici
phi nō cognouerīt hoc myſteriū. In cuius figurā legit
in exodo.ꝙ mag.i.ſapiētes pharaonis defecerūt in ter
tio ſigno.q2 in noticiā trinitatis. vt dicit magiſter ſeñ.in
p̄mo li. Nā de verbo eterno ſeu filio dei multa dixit pla
to ⁊ q̄ȝplura. Sibille gentiles ⁊ ſatis clare. Tamē ⁊ ſi ſic
nihil ꝓhibet eſtimare ꝙ pl'a ꝑtinentia ad myſteria fidei
potuerit deus loq̄ q̄ ipi nō intellexerūt. Sicut locutus
eſt ds ꝑ aſinā Balaam ⁊ ꝑ caypham.quē ipe nō intelle
xit. Vidimus hucuſqꝫ in doctrinis myſteriū trinitatis
⁊ vnitatis.ſicut audiuimus ex fide videamus figuras.

Ex figuris etiam vidi. §. V

Trinitas ꝑſonaꝝ i veti teſtamēto mlti plr figurata.

mus. Et p̄ma eſt cū abrahe ſtāti in meridie i ꝯualle mā
bre occurrerūt ei tres viri.id ē angeli in forma humana.
tres vidit ⁊ vnū adorauit.⁊c̄. Gen̄.xvij. Expōem ob bre
uitatē omitto.vbi etiā innuit q̄ cū geſtu reuelat myſteri
um trinitatis.q2 exn̄tibꝫ i ꝯualle humilitatis.⁊ in feruo
re charitatis.⁊ in oſtio mortalitatis. Secūda figura
habet Dan̄.v.de tribꝫ digitis vnius manus ſcribētis i
pariete cōtra faciē Balthaſar regis in Babilone ꝯuiuā
tis cum ſuis. mana techel phares. Tres digiti tres ꝑſone
diuine.pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus.de q̄bꝫ dicit. Qui ap
ꝑhendit molē terre tribꝫ digitis.i.ſuſtentat mōm ꝟtute
triū ꝑſonarū q̄ ſunt vnus deus.vna manus.vna eēntia
⁊ virtus diuina.qua in mēte humana ſcribit numeꝝ be
neficioꝝ q̄ quis recepit. Appendit.i.pōderare facit graui
tatē ⁊ multitudinē peccatoꝝ que egit. Diuidit.i. diſtri
buere facit gratias quas ꝑcepit. Tertia figura ē Iſa.
vi.vbi ait. Vidi dn̄m ſedentē.⁊c̄.⁊ ſeraphin clamantia.
Sanctus ſanctꝰ ſcūs dn̄s ds ſabaoth. Ter ſcūs dicunt
ad innuēdū tres ꝑſonas. Dn̄s deus in ſingulari ſcribit
ꝓpter vnitatē eēntie.q2 hi tres vnū ſūt. Clamāt aūt.q2 cū
admiratōe ardēt in ipius dilectōe dei quē clare vidēt eē
ſūmū ⁊ infinitū bonū. Innotuit quoqꝫ Joh.bap.my
ſteriū trinitatis.quādo in baptiſmo vidit filiū dei i car
ne baptiſatū.pr̄em audiuit in voce dicentē. Hic ē filius
meus dilectus. Math.iij. Vidit ſpūm ſcm̄ i forma co
lumbe. Sed q2 in ꝓceſſu tꝑis quidā heretici vocati arri
ani voluerūt violare veritatē fidei de myſterio trinitat̄.
dicētes eē pluriū ⁊ diuerſaꝝ eēntiaꝝ. Ad ꝯfirmatōnem
veritatis fidei de vnitate eēntie oñdit deus h' grande mi
racl'm in illo tꝑe in oriente vbi cepit tal' error. Nā in quo
dam feſto ſacerdote miſſam decantāte viſum ē ab omi
bus tres guttas ad modū aque ſimul deſcēdere ſuꝑ alta
re.⁊ vnā gemmā ex eis effectam que repoſita cū magna
reuerentia fuit ⁊ reſeruata inter reliquias ad manifeſtan
dum ꝙ hi tres vnum ſunt.

Tertio manifeſtatur. §. VI

in omnibꝫ creaturis veſtigium ſanctiſſime trinitatis. et
p̄mo in generali. Secūdo in ſpēali. Tertō in ſingulari.
Et in generali q̄dē.q2 vniuſum ē vnū a dō totū creatū
diſtinctū i triplex genus creaturaꝝ. Nā vnū ē ſubarum
ſpūaliū.i.angeloꝝ. Aliud genꝰ ſubaꝝ ꝑtim ſpūaliū par
tim corꝑaliū vt hoīm. Tertiū ē ſubaꝝ oīno corꝑalium.
Ad innuendū ꝙ hi tres ſcꝫ pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctꝰ vnū
ſūt ſicut vnū ē vniuerſū ⁊ triꝑtitū i genere. Et angelus
ſuba i ſe inuincibil' repſentās pr̄em.⁊ a nob̄ nō eſt viſus
hō ratōnal' dei filiū q̄ hoīem aſſumpſit. Creatura irrati
onal' ſpm̄ q̄ apparuit in ſpē rei rōnal' vt ignis. In q̄libet
aūt hoꝝ repimus veſtigiū oñdēs.q2 hi tres vnū ſūt.nā
natura angelica vna ē cōis i ſpūalitate nature nihil ha
bēs materie. Sed triplex ē hierarchia. Et q̄libet hierar
chia triplex ē in ordine. Nā infima ē in ordine angeloꝝ
archāgeloꝝ ⁊ p̄ncipatuū. In ſecūda ē ordo triplex.ſ. po
teſtatū ꝟtutū ⁊ dn̄atōnū. In tertia triplex etiā.q2 thro
noꝝ cherubin q̄ interp̄tat plenitudo ſcīe filiū q̄ ē ſapien
tia patris. Seraphin q̄ interp̄tat incendiū ſpm̄ ſāctum
q̄ dr̄ amor. Eſt ⁊ in quolibet angelo repire tria ſm Dio
niſiū.ſ.eēntiā.ꝟtutē.i.potētiā ⁊ opatōem. ⁊ tn̄ hec ſunt
vnꝰ angelus ad innuēdū q2 hi tres vnū ſūt. In creatura
rōnali adhuc expꝛſſius habet imago trinitatis. Vñ ⁊ ip
ſe ds dixit Gen̄.j. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudi
nē nr̄am. Hec imago pt̄ ꝯſiderari vt formāta naturalr. vt
informata ꝑfectionalr. vt reformata penitentialr vt om
nino formata ꝑpetualr. Et oīa hec ꝑfectiſſimā trinitatē
⁊ vbiqꝫ eius ſilitudo. Quātū ad imaginē formatā na
turalr vbi dt Augꝰ. in li.de tri. Licet mēs nr̄a nō ſit eiuſ
nature cuiꝰ ē ds.ibi tn̄ q̄rēda ē imago eiꝰ cuiꝰ nihil ē me
lius. Aīa ſiquidē noſtra vna ē tres hn̄s potētias q̄rum
vna nō eſt altera.ſ.memoria.intellectus.⁊ voluntas. Et
vna ꝓcedit ab alia ſm actū. Nā intellectus nō intelligit
niſi memorie illud occurrit ⁊ volūtas nō vult niſi quod
mens recolit.⁊ intellectus aliq̄ mō intelligit. Sic pater
⁊ filius ⁊ ſpūſſanctꝰ tres ꝑſone.vna ſubia vna eēntia. ⁊
filius q̄dē naſcit de pr̄e. ſanctus ſpūs ꝓcedit ab vtroqꝫ
⁊c̄. Hec imago format ⁊ decorat ꝑ ꝟtutū ꝑfectōes.i q̄bꝫ
etiā relucet veſtigiū trinitatis. Nā virtꝰ vna ē ꝯuenien
tibꝫ oībꝫ i h' vnū q̄d ait phs in li.ethi.ꝙ ꝟtus ē q̄ bonū
fac hn̄tē.⁊ opꝰ eiꝰ bonū reddit. Sed iſta triꝑtita ē ſm
diuerſa ad que ordinat. Eſt eñi ꝟtus theological'. ꝟtus
moral'.⁊ virtus intellectual'. Primū genꝰ ꝟtutū q̄ aīa
informat a ſāctiſſima trinitate ē fides ſpes.caritas. tria
hec vt dr̄.j.Coꝝ.xiij. Hec reſpiciūt ad deū vt obiectū ſu
um. Sed fides innitit ei vt p̄me ꝟitati q̄ filio attribuit.
Spes reſpicit deū ⁊ potētē iuuari ad bn̄ opandū ⁊ ipm
btificādū. Ptās attribuit pr̄i. Charitas vnit aīam deo
vt ſūmo bono.⁊ bonitas attribuit ſpūiſctō. Vnū ergo
ſūt ꝑ reſpectū ad vnū obm deū. Tres ſūt hn̄tes diuerſū
reſpectū ad eū.ſic hi tres vnū ſūt. Virtus moral'r ꝑfic̄ ho
minē i ciuilitate humana ⁊ h' tripl'r ſm hoīs triplicē po
tētiā quā ꝑfic̄.ſ.iuſticia.fortitudo ⁊ tꝑantia ſm phm in
ethicis. Et iuſticia ꝑfic̄ volūtatē hoīs i ordīe ad ꝓximū.
vt ipm nō ledat ſꝫ ius ſuū vnicuiqꝫ tribuat. Fortitudo
ꝑficit iraſcibilē potētiam vt aggrediat ardua opa.⁊ fir
mus ſit ⁊ ꝯſtans in aduerſis. Tempantia ꝑficit ꝯcupi
ſcibilē potētiā vt abſtīeat ab illicitꝭ delcātōibꝫ. ⁊ he tres
vnū ſūt i moralitate. Virtꝰ itellectual' ꝑfic̄ itellectū.⁊ hec
tripl'r dimittēdo itellcm̄ q̄ ē d p̄ncipijſ ꝑ ſe notꝭ ⁊ artē q̄ ē
d mechāicꝭ. vicꝫ ſcīa prudētia ⁊ ſapīa.⁊ ſcīa q̄ ē d ꝯclōibꝫ
ꝯphēdat q̄druuiū ſꝫ ēt triuiū.ſ.grāmaticā logicā ⁊ rheto
ricā.⁊ grāmatica q̄dē vocēs loq̄ ⁊ ſcribē.logica veꝝ a faſ

Manifeſtat veſtigiū trinitatis ī oībus creaturis.

ſo diſcernere. Rhetorica orãtẽ ꝑſuadere. Prudẽtia eſt re-
cta rõ agibiliũ. Que q̃dẽ prudentia integrat̃ ex trib⁊. vt
dic̃ Sen. in li. de q̈ttuor ꝟtutib⁊. videlicet ꝑterita cogi-
ta. ⁊ õr memoria. pñtia ordina. ⁊ õr intelligentia. futura
ꝑcaue. ⁊ õr ꝓuidẽtia. Sicut g̃ tres iſte ꝑtes prudẽtie di-
ſtincte ꝯueniũt in vnã cõem rõem prudẽtie. ita hi tres
pr̃ fili⁹ ⁊ ſpũſſanct⁹ vnũ ſunt. Sapiẽtia aũt ſeu phyſica
diſtinguit̃ in phyſicã q̄ eſt noticia de reb⁊ naturalib⁊. q̄
ſunt infra celũ. cui deſeruit medicina. Et moralẽ noticiã.
cuiꝫ deſeruit lex ciuilis ⁊ canonica. Et diuidit̃ in monaſti
cam q̄ hoĩem dirigit in ſeip̃m. economicã q̄ docet rege-
re familiã. ⁊ politicã q̄ docet ciuitatẽ dirigere ⁊ regnum
Et ſic he tres vna moral' ph̃ia eſt. Tertia ph̃ia ſuprema
q̄ om̃es excellit ſcĩas methaphiſica vl' poti⁹ theologica
hec ꝯtinet triplicẽ legẽ dei. ſ. intrinſecã vt decalogũ. mo-
ſaycã vt cerimonialia ⁊ iudicialia. ⁊ euãgelicã de deo lo
quẽs ⁊ angelis ſuꝑ om̃es alias ſcĩas. ⁊ de ſanctiſſima tri
nitate. Reformat̃ aũt imago dei. q̄ eſt in hoĩe deforma
ta ꝑ pctm̃. a ſanctiſſima trinitate ꝑ pñiam. nec alio mo-
do poſt baptiſmũ reformari valet. Hec aũt pñia vna ẽ
⁊ trina. Na vt õr de pe. di. iij. Perfecta ĩ corde ꝯtritio. in
ore ꝯfeſſio. in oꝑe tota humilitas. ſ. ſatiſfactio. hec eſt ꝟa
⁊ fructuoſa pñia. Et ſm btm̃ Tho. in. iiij. Cõtritio attri
buit̃ patri. q̄ maxime potẽtie eſt iuſtificatõ impij. qd̃ fit
ꝑ ꝯtritionẽ. Cõfeſſio filio q̄ fit ꝑ ꝟbũ qd̃ dicit̃ fili⁹ Sa
tiſfactio q̄ cõplet bonitatẽ pñie ſpũſſcti. cui appropriat̃
bonitas. Et ſatiſfactio q̃dẽ ſm b. Tho. ⁊ alios in. iiij. cõ
ſiſtit in trib⁊. ſ. elemoſyna. orõe. ⁊ ieiunio. de quib⁊ dicit̃
Thob. xij. Bona eſt orõ cũ elemoſyna ⁊ ieiunio. Et ꝑ illd̃
deſtruit̃ illud maledictũ ternariũ dyaboli. de q̄. j. Joh. ij
dicit̃. Om̃e qd̃ eſt in mũdo. aut eſt ꝯcupiſcẽtia carnis.
aut ꝯcupiſcẽtia oculoꝝ aut ſuꝑbia vite. Cõcupiſcentia
carnis atterit̃ ꝑ ieiuniũ. Cõcupiſcẽtia oculoꝝ reprimit̃ ꝑ
elemoſynã. i. auaricia. Suꝑbia vite tollit̃ ꝑ humilẽ orõẽ
Sꝫ adhuc meli⁹ reformat̃ imago ꝑ ternariũ eſſentiale re
ligionis. qd̃ excedit omnẽ ſolennẽ pñiam. vt õr. xxxiij. q.
ij. Admonere. ſ. caſtitatẽ. pauꝑtatẽ. ⁊ obediẽtiã. Et h̄ eſt
illud triduũ itineris in deſerto religionis q̄ deus vocat
ſuos ad ſe ſibi ſacrificandũ. Exod. iiij. Sicut g̃ tres ꝑtes
in pñia vel in religione. ⁊ tñ vna pñia ⁊ vna eſt religio.
ita hi tres pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũſſanct⁹ vnũ ſunt. Tertiũ ge-
nus creaturaꝝ vbi relucet veſtigiũ trinitatis. eſt gen⁹ re-
rum mere corꝑaliũ. Et h̄ eſt in celis. in elemẽtis. ⁊ elemẽ-
tatis. Et celũ quidẽ vnũ eſt. i. in q̄ tũ om̃es ꝯueniunt in
materia incorruptibili. Tres aũt ſunt. Nã differẽtes in
motu. q̄ empireũ vbi ſancti reſidẽt non mouet̃. Criſtal
linũ mouet̃ ab angelo. ⁊ mouet alios. Sydereũ. ſ. firma-
mentũ cũ celis planetaꝝ. qd̃ nõ mouet alios celos. ſꝫ mo
uet̃. Et ſol in medio ꝯſiſtẽs planetaꝝ tres habet ſub ſe.
ſcꝫ lunã. mercuriũ ⁊ venerẽ. Tres ſupra ſe. ſ. martem. iouẽ
⁊ ſaturnũ. Elemẽta om̃ia in h̄ vno ꝯueniũt. q̄ ſunt ĩ ma
teria corruptibili. ſꝫ in triplici differẽtia. Nã ſuꝑmum. ſ.
ignis eſt lucidũ. in q̄ etiã reperit̃ veſtigiũ trinitatis. Nã ẽ
in ea ꝯſiderare eſſentiã. ſplendorẽ. ⁊ calorẽ. ⁊ eſſentia non
ꝓcedit a ſuo ſplẽdore. ſꝫ ecõuerſo. Et calor a ſua eſſentia
⁊ ſplẽdore. ita pater a nullo ꝓcedit. fili⁹ a patre. ſpũſſan-
ctus ab vtroq̄. Et hi tres vnũ ſunt. ſicut vn⁹ eſt ignis.

Mediũ elementũ qd̃ eſt duplex. eſt dyaphonũ. id eſt.
tranſparẽs. ſ. aer ⁊ aqua. Et in aqua eſt veſtigiũ trinita-
tis ꝑpulcre. ſcꝫ in aqua q̄ egreditur e terra. vt in fonte. ⁊
trãſit eadẽ in ſubſtãtia ꝑ aqueductũ. ⁊ extẽdit̃ in riuum
ſeu fluuiũ. vna eſt aqua ſeu vn⁹ fons. ⁊ tñ fons nõ ꝓce-
dit a cõductu. ſꝫ ecõuerſo. ſic fili⁹ a patre. q̄ ſol⁹ coopertus
eſt carne nr̃a. vñ ⁊ ip̃e dicit. Ego quaſi aqueductus. ⁊c.
Eccl. xxiiij. Fili⁹ ꝓcedit ab vtroq̄. ſic ſpũſſanct⁹ q̄ õr flu
uius ꝑadiſi ſm btm̃ Aug̃. Ultimũ elemẽtũ eſt terra.
que eſt in ſe obſcura. Et hec tripertita. q̄ in aſiã. europã. ⁊
aphricã. vna terra ⁊ tres ei⁹ ꝑtes. Sic hi tres vnũ ſunt.
In elemẽtatis patet. q̄ qd̃libet eſt vnũ repñtãs patrẽ.
Uñ Hilari⁹. In patre vnitas. ⁊ aliquã ſpẽm habent ꝑ
formã ſuã. ⁊ ad aliq̃d ordinant̃. Secũdũ repñtat filiũ.
⁊ finis ſpm̃ ſcm̃. Ad qd̃ facit qd̃ dicit̃ Sap. Om̃ia ĩ põ
dere numero ⁊ mẽſura ꝯſtituiſti dñe. Oĩs eni res ẽ vna
numero. Menſurã hꝫ determinate ꝑfectiõis ꝑ formã
ſuã ꝑ quã in ſpecie ꝯſtituit̃. Pond⁹ ſuũ eſt finis ad quẽ
ordinat̃. Et ſic hi tres vnũ ſunt. Sicut g̃ eccl'ia militãs
hic eſt regina ſtans añ deũ a dextris ꝟtutũ ĩ veſtitu de-
aurato ſapĩe. circũdata varietate ſtatuũ. Sic ⁊ eccl'ia tri
umphãs aſtitit vt regina mũdi a dextris dei. ſ. ciuitate
ſuꝑna. in veſtitu deaurato gl'ie. q̄ in trib⁊ ꝯſiſtit repñtã
tib⁊ ſanctiſſimã trinitatẽ. ſ. viſiõe. tẽtione. ⁊ fruitõne ſan
ctiſſime trinitatis. circũdata varietate p̃mioꝝ. In q̄ ex
ſtẽtes dicere valẽt. Sic audiuim⁹ ſic vidim⁹ ⁊c.

Titulus vndecim⁹ de do
no intellect⁹. Donũ intellect⁹ vltra lumẽ nature necel
ſario a deo petit̃. Capl'm p̃mũ.

Manus tue fecerunt et
plaſmauerũt me. Da mihi intellectũ vt diſcã
mãdata tua. pš. cxviij. Man⁹ dñi ſunt ñ cor
porales ſꝫ ſpũales. ſ. ſapiẽtia ⁊ ꝟtus ei⁹. Et iſte fecerũt ⁊
faciũt quẽlibet hoĩem ſicut ⁊ alias creaturas q̄ ad corp⁹
ꝑ ꝓpagationẽ a parẽtib⁊. Et ip̃m p̃mũ hoĩem fecit de li-
mo terre. Gen. j. Et plaſmauerũt ⁊ plaſmãt quamlibet
aĩam de nouo creãdo ex nihilo. i. nõ ex aliqua alia re. ⁊ ĩ
fundit. Uñ illa ſancta mulier dicebat filijs ſuis exhor-
tans ad paciã. Filij neſcio quõ in vtero meo apparuiſt̃.
Neq̄ ſpũm ⁊ aĩam donaui vob. ⁊ ſinguloꝝ mẽbra nõ
ego ip̃a cõpegi ſꝫ eſt mũdi creator. Hinc ⁊ beat⁹ Hiero. ĩ
ep'la ꝯtra Ruffinũ. Inter illas ſecreti vẽtris anguſtias
man⁹ dei ſeꝑ oꝑat̃. ideoq̄ creator corꝑis pariter ⁊ aĩe. Nol-
li deſpicere bonitatẽ figuli q̄ te plaſmauit. ⁊ fecit vt volu
it. Ip̃e dei ꝟtus ⁊ ſapiẽa. di. lvj. naſci. Quis aũt homini
ſit datũ lumẽ naturale ad intelligẽdũ que agenda ſunt
ſm dictamẽ rõis in vita politica. tñ q̄ homo ordinatur
ad q̃dã bonũ qd̃ excedit naturalẽ cognitionẽ. ſ. ſuꝑnã
beatitudinẽ. iõ indiget quodã lumĩe ſuꝑnaturali ad in-
telligendũ q̄ ſm fidẽ ꝓponunt̃. Et h̄ vocat̃ donũ intelle-
ctus qd̃ q̄ ex nob nõ eſt. pſalmiſta poſtulat a dõ ſibi, da-
ri dicẽs. Da mihi intellectũ vt diſcã mãdata tua. pš. cx-
viij. Mãdata dei ſunt nõ ſolũ de agẽdis ſm decalogũ.
ſm illud Math. xix. Si vis ad vitã ingredi. ſerua man-
data. Sꝫ etiã de credẽdis iuxta illud Joh. iij. Creditis ĩ
deũ. ⁊ in me credite. ait xp̃s. quia nõ ſolũ myſteria diui-
nitatis. ſꝫ etiã humanitatis xp̃i nob mãdat̃ credere. De
ſperãdis dat̃ mandatũ. pš. lxj. Sperate in eo om̃is cõ-
gregatio pp̃li. que figurabat̃ in ſpe bonoꝝ tp̃aliũ in vete
ri teſtamẽto ꝓmiſſoꝝ. Mandat̃ dilectio dei ⁊ proximi.
Deut. vj. Que in nouo teſtamẽto inducit̃ ⁊ firmat̃. Ma
thei. xxij. ⁊ Luce. x. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde
tuo. ⁊ ex tota anima tua. ⁊ ex om̃i mẽte tua. ⁊ ꝓximũ tuũ
ſicut teip̃m. Iſta mãdata ꝑſuppõunt̃ ad decalogũ. nõ
eni ibi ꝯtinent̃. Et ad iſta intelligẽda intime vt creden-
da ⁊ ſeruãda indiget hõ dono intellect⁹. Om̃is q̄ audit
a patre meo ⁊ didicit hic venit ad me. ait chriſt⁹ Jo. vj.
Fides autẽ ex auditu. audit⁹ ꝑ verbũ dei. Romanoꝝ. x.
Sed nõ ſufficit credere auditis. imo oportet addiſcere
ꝑ donũ ſcꝫ intellectus capere vt agenda. Et ſic venitur ad
chriſtũ conſequẽdo eternũ p̃miũ. ſm illud. Intellectus
bonus om̃ib⁊ facientib⁊ eũ. laudatio eius manet in ſe-
culum ſeculi.

Sed ad tollendum §. I.

De mltiplici itellectus acceptione

equiuocationē. Sciendū ꝙ intellectus ſumiť multipl'r. Nam aliqñ intellectus dꝛ ipſa anime eſſentia. denomiatur em̄ anima ab intellectu. quaſi a ſua pncipaliori ꝟtute. ſicut diciť in pmo de aīa. ꝙ intellectus eſt q̄dam ſubſtantia. Angeli em̄ dicunť intellectus ſeu intelligentie. Scd̄o diciť intellectus q̄dam potentia anime diſtincta ꝯtra voluntatē. Et iſte intellectus diſtinguiť realiter in duas potentias. ſ. intellectum agentem. ⁊ intellectum poſſibilē. Vñ dicit phs in. iij. de anima. Q, neceſſe ē eſſe in aīa has differentias intellectuū. ſ. poſſibilē ⁊ agē tem. Intellectus aūt poſſibilis diuidiť in tres ſm tres ſtatus eius. Qñq3 em̄ ē in potētia tm̄. ⁊ ſic dꝛ intellectꝰ poſſibilis. Qñq3 in actu pꝛimo q̇ eſt ſcientia. ⁊ ſic dꝛ intellectus in habitu. Qñq3 in actu ſecūdo q̇ eſt ꝯſiderare ⁊ ſic dꝛ intellectus in actu ſeu intellectus adeptus. De p̄dictis habes in pma parte. Tertio dꝛ intellectus q̄dam virtus intellectualiſ. q dꝛ habitus pncipiorꝫ que per ſe ſūt nota. ſiue ſpeculabiliū. vt de quolibet ē affirmare vł negare de neutro ambo. Omne totū eſt maius ſua ꝑte vel pꝛacticabiliū. vt malū eſt fugiendū. nulli eſt iniuria facienda ⁊ hmōi. Quarto mō dꝛ intellectus vna pars prudentie ſm Macrobiū quā Tullius vocat intelligē tiam. de hoc dicit phs in. vi. ethi. Q, eſt ꝯgnoſcitiuꝰ extremi. i. alicuius pmi ſingularis ⁊ ꝯtingentis opabił p poſitionis. ſ. minoꝛis quā opoꝛtet eſſe ſingularē in ſilogiſmo pꝛudētie. Hoc aūt pꝛimū ſingulare eſt aliquis finis ſingularis. Eſt ḡ iſte intellectus q̄dam recta eſtimatio. de aliq̇ particulari fine. vt ꝟbi gratia. Ratio in operando pmo ſumit vniūſalē. vtputa. Om̄e malum eſt fugiendū. Intellectus iſte ſumit minoꝛē ſub illa di. Committere hunc actū foꝛnicationis q̇ mēti occurrit eſt malum. Et pꝛudentia concludit. Ergo hec foꝛnicatio fugiē da. Quinto dꝛ intellectus quoddā donū ſpiritusſancti q̇ impoꝛtat quādā acutā penetrationē dinoꝝ vel agē doꝛum ſm regulas dīnas. Et de iſto nunc agiť.

De dono intellectus. §. II.

Quid importat nomē intellectus.

Diciť Eſa. xi. Requieſcat ſuper eum ſpūs dñi ſpūs ſapientie ⁊ intellectus ⁊c. Et de iuſto dꝛ. Repleuit eum dominus ſpū ſapiē ⁊ intellectus. ſtola glie induit eū. Pro cuꝰ declaratōe dicit btūs Tho. ſe. ſe. q. viij. ar. i. ꝙ nomen intellectus impoꝛtat quandā intimā cognitionē. Diciť eīn itelligere quaſi intus legere. Et hoc maxime apparet cōſiderantibꝫ differentiā intellectus ⁊ ſenſus. Nā ꝯgnitō ſenſitiua occupať circa q̄litates ſēſibileſ extioꝛes. Cognitio aūt intellectiua penetrat vſq3 ad eſſentiā rei. Obiectū em̄ intellectus eſt qđ quid eſt. vt diciť in. iij. de aīa. Sunt aūt multa genera coꝝ que interius latēt ad que opoꝛtet ꝯgnitiōꝫ hoīs quaſi intrinſecus penetrare. Nā ſub accidentibꝫ latet natura reꝝ ſubſtātialis. Sub verbis latent ſigna ꝟboꝝ. Sub ſimilitudinibꝫ ⁊ figuris latet veritas figurata. Res em̄ intelligibiles ſunt quaſi iterioꝛes reſpectu reꝝ ſenſibiliū q̄ exterius ſentiunť. Et in cauſas latent effectꝰ ⁊ econūſo. vñ reſpectu hoꝝ oīm poteſt dici intellectus. Sed cū cognitio hoīs a ſenſu incipiat quaſi ab exterioꝛi. manifeſtū eſt ꝙ quanto lumen intellectus eſt foꝛtius. tanto magis p̄t ad intima penetrare. Lumē aūt naturale noſtri intellectus eſt finite virtutis. Vñ vſq3 ad determinatū aliq̇d ꝑtingere pōt. Indiget ergo hō ſupnaturali lumine. vt vlterius penetret ad cognoſcendū q̄dam que ꝑ lumen naturale cognoſcere nō valet. Et illud lumen ſupnaturale hoī datū vocať donū intellectus. Et cū potentia intellectus habeat duos actus. ſcꝫ ꝑcipere ⁊ diiudicare. Donū intellectꝰ oꝛdinať ad ꝑcipiendū dīna ⁊ agenda in oꝛdine ad deū. Sapientie donū oꝛdinať ad actū iudicandi de eis ſm rōes ſeu regulas diuinas. Sed ſcientie donū ſm regl'as humanas. i. rōnis. ⁊ in h̄ differunt. Ratio aūt quare h̄ donum dꝛ donū intellectus potius q̄3 rōnis eſt iſta. ſꝫ. b. Tho. vbi ſupꝛa. Diſcurſus rōnis ſemꝑ incipit ab intellectu ⁊ terminať ad intellectū ex aliq̇bꝫ. Rōcinamur em̄ ꝓcedendo ex quibuſdā intellectis. Et tūc rōnis diſcurſus ꝑficiť. qñ ad hoc ꝑuenimus. vt intelligamus id qđ pꝛius erat ignotū. Q, ergo rōcinamur ex aliq̇ intellectu ꝓcedit. Sed donum gratie nō ꝓcedit ex lumine nature imo ſupadditť ei q̇ſi ꝑficiens ipm̄. ⁊ ideo iſta ſupadditō nō diciť ratio ſed magis intellectꝰ. q2 ita ſe habet lumē ſupadditū ad ea que nobis ſupnatural'r innoteſcūt. ſic ſe habet lumē naturale ad ea q̄ pꝛimoꝛdialiť cognoſciꝰ.

Quare dꝛ donū itellectꝰ ⁊ nō donū rationis.

Ratio etiā q̄re aliqđ donū dicať intellectus. ⁊ nullū voluntas. cū tm̄ intellectus diſtinguať ꝯtra voluntatē. vt patet. iij. de aīa. Eſt iſta ſm. b. Tho. vbi. ſ. q2 volūtas noīat ſimpliciter appetitiuū motū abſq3 determinatōe alicuius excellentie. Sed intellectus noīat quandā excellentiā cognitōis. ſcꝫ penetrandi ad intima. Jō ſupernaturale donū magꝭ noīať noīe itellectꝰ q̄3 voluntatꝭ.

Quare nō donū voluntatis.

Quomodo donum. §. III.

intellectꝰ ſił maneat cū fide. Ad qđ ſciēdū opus ē duplici diſtinctōe ſm. b. Tho. ſe. ſe. q. viij. ar. ij. Vna eſt ex ꝑte fidei. alia eſt ex ꝑte intellectus. Ex parte fidei diſtinguē dum eſt. ꝙ q̄dam per ſe ⁊ directe cadunt ſub fide. q̄ naturalē rōem excedunt. ſicut deū eſſe trinū ⁊ vnum. ⁊ filium dei eſſe incarnatum. Quedā vero cadunt ſub fide quaſi oꝛdinata ad iſta ſm aliquē modū. ſicut ſunt oīa q̄ in ſcriptura diuina ꝯtinenť. Ex parte vero intellectus diſtinguēdū eſt. q2 dupl'r poſſumꝰ aliq̇ intelligē. Vno mō ꝑfecte. qñ ſcꝫ ꝑtingiꝰ ad ꝯgnoſcēdū eſſentiā rei itellecte. ⁊ ipſam veritatē enunciabił intellecti. ſm ꝙ in ſe eſt. ⁊ h̄ modo ea q̄ cadunt ſub fide directe nō poſſumꝰ intelligere durante ſtatu fidei. Sed q̄dam alia ad fidem oꝛdinata etia h̄ modo intelligi pñt. Aliośmō ꝯtingit aliq̇d intelligi impꝑfecte. qñ ſcꝫ ipſa eſſentia rei vel veritas pꝛopoſitōis nō ꝯgnoſciť quid ſit. aut quomō ſit. ſed tantū cognoſciť ꝙ ea q̄ exterius apparent veritati nō ꝯtrianť inq̄3tum hō intelligit ꝙ ꝓpter ea q̄ exterius apparēt. nō eſt recedendū ab his q̄ ſunt fidei. Et ſm h̄ nihil ꝓhibꝫ durante ſtatū fidei. intelligere ea etiā q̄ per ſe ſub fide cadunt. Fides aūt q̄ cōnumerať ab aplo inter duodeciꝫ fructus ſpūs ad Gal. v. nō eſt fides q̄ ē virtꝰ theologica ſed eſt q̄dam certitudo coꝝ que ſunt fidei. que habeť ꝑ donū intellectus.

Q, donū itellectus ſtat cū fide quō.

Eſt aūt intellectus donū nō ſolū ſpeculatiuus. ſed etiā pꝛacticus. Vñ in pſ. cx. Intellectus bonus om̄ibꝫ facientibꝫ eum. Qđ ſic declarat. b. Tho. ſe. ſe. q. viij. ar. iij. Donū intellectus nō ſoluꝫ ſe habet ad ea que pmo ⁊ pꝛincipal'r cadunt ſub fide. ſed etiam ad om̄ia q̄ ad fidem oꝛdinanť. Opationes aūt bone q̄ndā oꝛdinem hñt ad fidē. Nam fides per dilectionē opatur vt dꝛ ad Gal. v. Et ideo donū intellectus etiā ad q̄dam opabilia ſe extendit. Nō q̄dem vt pncipal'r circa ea verſeť. ſed inq̄3tum in agendis regulamur rōnibꝫ eternis. quibꝫ ꝯſpiciendis ⁊ ꝯſulendis īheret ſuperioꝛ ratio. vt ait Aug. que dono intellectus ꝑficiť. Quāuis aūt ratio naturalis dirigat hoīem in actibꝫ humanis. tm̄ regula humanoꝝ actuū eſt nō ſolū ratio humana. ſed etiaꝫ lex eterna. Lex aūt eterna excedit rōem humanā naturalē. Et ideo cognitio humanoꝝ actuū ſm ꝙ regulanť a lege eterna excedit rōem naturalē. ⁊ indiget ſupnaturali lumine doni ſpūſſancti intellectus vel alterius.

Eſt aūt donū intel. §. IIII.

In q̇bꝫ ſit donū itellectꝰ ⁊ in q̇bus nō.

lectus in om̄ibꝫ habentibꝰ grām gratū facientē. ⁊ extra gratiā exiſtētibꝫ abeſt. Pꝛimū ſic ꝓbat Tho. ſe. ſe. q. viij ar. iiij. In omnibꝫ habentibꝫ gratiā neceſſe eſt eſſe recti

R

tudinē voluntatis.qꝛ p̱ gr̄az repat̄ volūtas hoīs ad bo
nū vt.dicit.b.Aug.voluntas aūt hoīs nō pōt recte or/
dinari in bonū niſi p̱exiſtente aliqua cognitōe veritatis.
qꝛ obiectū volūtatis eſt bonū intellectū.vt ƌ in.iij.de
aīa.Sicut āt p̱ donū charitatis ſpūs.ſ.ordiat volūtatē
hoīs vt recte moueat̄ ī bonū qȯdā ſupnat̄ale.ita p̱ do
nū itellect⁹ illuſtrat mentē hoīs.vt cognoſcat veritatē
quādā ſupnaturalē.in q̄ȝ opoꝛꝫ tendē voluntatē rectā
Et iō ſicut in oībus hn̄tib⁹ grām ē donū charitatꝫ.ita
et donū intellect⁹.Et q̄uis aliqui hn̄tes grām ḡtūm fa
ciētē poſſint pati ebetudīez circa aliqua q̄ ſunt p̄ter ne
ceſſitatem ſalutis.tn̄ circa ea q̄ ſunt de necītē ſalutꝫ ſuffi
cienter īſtruunt̄ a ſpūſctō.ſm illō vnctio docꝫ nos ƌ oībꝫ
i.Jo.ij.Quāuis eī nō oēs hn̄tes fidē plene ītelligāt ea
que ꝓponūt̄ credenda.ītelligūt tn̄ ea eē credēda.ꝛ ꝙ ab
eis p̱ nl̄lo ē deuiādū.Et qȯ.b.Grego.ait in.ij.moral.ꝙ
gr̄e intellect⁹ ꝛ alioꝝ donoꝝ aliqñ vtiliter hn̄tibꝫ grām
ſubtrahit̄.qñqꝫ eī dū anim⁹ ad ſublimia ītelligēda ſein
datōe erigit.ī reb⁹ vilib⁹ ꝛ imis ebetudīe pigreſcit.ñ ſic
eſt ītelligēdū ꝙ donū ītellect⁹ ſubtrahat̄ ſanctꝫ q̄tū ad
neceſſaria ad ſalutē.dū in ſctītate manēt.ſꝫ circa alia in/
terdū ſubtrahit̄.vt nō oīa ad liq̄dū penetrare poſſint p̱
ītellectū.Et h̄ vt ſbtrahat̄ eis materia ꝛ occaſio ſupbie
Scdm aūt.ſ.ꝙ donū intellect⁹ nō habeāt ex gr̄az ꝯſti/
tuti.ſic ꝓbat.Dona ſpūſcti vt.s.dictū ē pficiūt hoīez ſꝫ
ꝙ eſt bene mobilis a ſpūſcō.Sic ḡ ītellectuale lumē gr̄e
poīt donū intellect⁹.in q̄tū intellectus hoīs ē bene mo
bilis a ſpūſctō.Hui⁹ āt mot⁹ ꝯſideratio in h̄ ē ꝙ hō ap
prehendit veritatē circa finē.Uñ niſi vſqꝫ ad h̄ moueat̄
ītellect⁹ hūan⁹ a ſpūſctō.vt rectā eſtimatōez de fine ha
beat nōdū ē aſſecut⁹ donū ītellect⁹.q̄tū cūqꝫ ex illuſtra/
tiōe ſpūs alia quedā p̄ambula cognoſcat.Rectā aūt ex
timatōez de vltīo fine nō hꝫ.niſi ille q̄ circa finē nō errat
ſed ei firmiter inheret tāqꝫ optīo.Et h̄ ē ſolū hn̄tis gr̄az
ḡtū facientē.Sicut etiā ī moralibꝫ rectā extimatōez hꝫ
hō de fine p̱ hītū v̄tutꝫ.Uñ donū intellect⁹ ſine gr̄a ḡtū
faciēte hri nō pōt.Et qȯ.Aug.dicit.ꝓuolat itellect⁹ ſeq̄
tur tardus aut nl̄ls affectus.Uocat.b.Aug.intellectuꝫ
quādā mētis illuſtratōez.que tn̄ nō p̱tingit ad pfectā
rōez.doni intellect⁹.Sed cū mens hoīs deducitur vſqꝫ
ad h̄ vt hēat rectā extimatiōem circa finē tūc ſeq̄tur af/
fect⁹.qȯ fit donū ītellect⁹.Qȯ etiā dicit̄ daniel.iij.In
telligētia opus ē in viſiōe.ſ.ꝓphetica.Tal̄ ītelligētia nō
eſt donū intellect⁹.ſꝫ q̄dā mētis illuſtratio ad intelligē/
dū q̄ ꝓphetis reuelāt̄.qȯ pōt eſſe cōe hoīs ꝛ mal̄.Sed il
luſtratio mētis circa extimatōez rectā de vltīo fine.ſolū
ꝯuēit bōis.q̄ p̱tinēt ad donū intellect⁹.Et q̄uis donū ī
tellect⁹ correſpondeat v̄tuti fidei ꝛ eā p̄ſupponat.nō tn̄
ſequit̄ ꝙ ſic fides pōt eſſe ſine gr̄a ḡtū faciēte.vt fides ī
formis.ita ꝛ donū ītellect⁹.Et rō diuſitatis eſt.qꝛ fides
ſolū importat aſſenſū ad ea q̄ ꝓponūt̄ credēda.q̄ poteſt eē
per aliquā illuſtrationē mentis abſqꝫ gratia.Sed do/
nū intellectu ſi importat quandā p̱ceptionē ꝛ penetratio
nē veritatis circa finē vltimū q̄ nō poteſt eſſe ſñ gra
tia gratum faciente.Quomodo aūt differāt intellectus
a ſapientia ꝛ ſcientia a conſilio dictum eſt ſupra.

Q, gr̄e ī tellect⁹ et alioꝝ do/noꝝ aliqñ q̄buſdā ſb/trahit̄ q̄r ꝛ q̄mō in telligitur

Et ſm beatū Grego.ſi.§.V

cut ſapiētie opponit̄ inſipientia vel ſtulticia que fac̄ p̱/
uerſe iudicare circa cōem finē vite.id eſt vltimū finem.
Sic econtra.ſapientia facit rectum iudiciū circa vniū/
ſalē cauſam ꝛ finē vltimū deū ꝛ ſcīe dono oppoīt̄ igno
rantia.per quā homo nō habet rectū iudiciū circa p̱ti/
culares cauſas.i.creaturas.Et ꝯſilio p̄cipitatio oppoīt̄
per quā hō ad actionē p̱cedit ante deliberationē rōnis
Ita intellectui opponit̄ ebetudo.ebetudo eīn acuitati
opponit̄.D.cit̄ aūt p̱ ſilitudinē intellectus acutus.quā/
do poteſt penetrare ad intima eoꝝ que ꝓponunt̄.Et q̄
uis donū intellectꝰ circa p̄ncipia prima ſit.aliter tn̄ q̄
intellectus v̄tus intellectual̄.Nam intellectus v̄tas eſt
habitus naturalis p̄moꝝ principioꝝ cognitōnis q̄ p̱ ſe
natural̄r cognoſcunt̄.Intellectus donū eſt habitus p̄i
moꝝ p̄ncipioꝝ cognitōnis nō natural̄ ſed gratuite.aliter
tn̄ q̄ fides.Nā ad fidē p̱tinet aſſentire ſolū talibꝫ prin
cipijs cognitōis gratuite.i.articul̄ fidei.Ad ītellectū vo
donū p̱tinet penetrare ea q̄ debent̄ fidei.Et in ꝯgnitōe
ſiue practica ſiue ſpeculatiua eoꝝ que ſūt fidei intellect⁹
penetrat.ſed ſapīa de eis iudicium preſtat.

Huic dono intellect⁹.§.VI.

corrñdet ſexta btītudo ſm btm̄ Aug.ſcꝫ beati mundo
corde ꝛc̄.Mat.v.Et h̄ ꝯueniēter q̄tū ad meritum.qȯ ē
mundicia cordis.ꝛ q̄tum ad premium qȯ eſt viſio dei
ſm btm̄ Tho.ſe.ſe.q.viij.ar.vij.Et q̄tum ad meritum
ſciendū.ꝙ duplex eſt mundicia.Una p̄ambula ꝛ diſpo
ſitiua ad dei viſionē.Et hec eſt depuratio affectus ab ī
ordinatis affectionibꝫ.Et hec mundicia cordis fit p̱ v̄r
tutes q̄ p̱tinent ad vim appetitiuā.vt tp̱antia.fortitu/
do.ꝛ iuſticia.Alia mundicia cordis eſt que eſt quaſi cō/
pletiua reſpectu viſionis diuine.Et hec eſt mundicia
mentꝫ depurate a fantaſmatibꝫ ꝛ erroribꝫ.ſcꝫ ea q̄ ꝓpo
nunt̄ de deo.nō accipiant̄ p̱ modū corp̱alium fantaſma
tū aut ſm hereticas p̱uſitates.Et hanc mundiciā facit
donū intellectus.Silr̄ eſt duplex viſio dei.Una q̄dem
pfecta.qua videt̄ deus p̱ eſſentiā.Alia vero impfecta p̱
quā ꝛ ſi nō videamus de deo q̄d ſit.videmus tn̄ quid
nō eſt.Et tanto deum in hac vita pfectius cognoſcim⁹
quanto magis intellectus noſter cognoſcit deū excede/
re.quicq̄d intellectu ꝯprehendit̄.Utraqꝫ dei viſio perti
net ad donū intellectus.Prima ꝯſummatiue ſm ꝙ ha
bet̄ in p̄ria.Scd̄a ichoatiue ſm ꝙ hr̄ viſio ƌ doī ī via.

Q, bdeſ do ſexta corrñdet dono intellectus.

De ſcripture ſacre nobilitate.qualitate.ꝛ vtilitate.

Capitulum ſcdm.

Declaratio ſermonuꝫ

tuoꝝ illuminat.ꝛ intellectū dat paruulis pſ.
c.xviij.Sermones dei de quibꝫ pſal.loquit̄ ſunt v̄ba ſa
cre ſcripture quibꝫ nobis locutus eſt deus p̱ prophetas
vt in veteri teſtamēto.vel p̱ ſe incarnatū ꝛ apl̄os ei⁹.vt
in nouo.Sed tenebroſa aqua in nubibꝫ aeris.inq̄t pſ.
xxvij.id eſt obſcura ſcīa in ꝓphetis.qꝛ oīa in figuram
ꝯtīgebāt illis.In nouo quoqꝫ dixit xp̄s Jo.vi.Uerba
q̄ loquor vobis ſpūs ꝛ vita ſūt.i.ſpūaliter intellecta viui
ficabūt vos.Caro nō p̱deſt quicq̄.i.ſupficialiter ītel/
lecta nō ꝓficiūt hoī.vt illud qȯ dixerat ƌ ſacramēto cor
poris ſui.Niſi māducaueritis carnē filij hoīs ꝛc̄.qꝛ aliq̄
ex diſcipl̄is ſm lr̄am ſupficial̄r intellexerūt.ſcandaliſati
ſūt ſic ꝛ oēs heretici errauerūt nō ītelligētes ſcripturas
Ad capiendū igit̄ cognitōem ꝛ verā noticiā de his que
ſūt in ſcptura.ſpūſſanct⁹ p̱ donū intellect⁹ mēti decla/
rat ſermones dei.Uñ ꝛ de ſaluatore ƌ Lu.vlt.ꝙ poſt
q̄ reſuſcitatus apparēs diſcipul̄ comedens cum eis ait
Hec ſcripta ſunt ꝛc̄.Et tunc aperuit illis ſenſum vt in/
telligerēt ſcripturas quas ſcꝫ exponebat eis.De ipa igit̄
ſcriptura ſacra q̄ continet ſermones dei.videndum.De
qua in dictis verbis pſ̄.Tria vident̄ notari.Primo in
nuit̄ eximia autoritas.ibi.declaratio ſmonū tuoꝝ.Se
cūdo ꝯcedit̄ mag̃ vtilitas.ibi.illūinat.Tertio exigit̄ ad
eā plurima humilitas.ibi.intellectum dat p̱uulis.

De nobilitate ſcripture.

Autoritas ſcripture.§.I.

maior eſſe nō p̄t.qꝛ ſcꝫ a deo eſt reuelata.Ideo dic̄ de/
claratio ſmonū tuoꝝ.q̄ ſcꝫ ſūt a te deo pferēte.Ut eīn
ait Petrus in canonica.ij.Spūſancto inſpirati locuti

De nobilitate ſcripture ratione auctoritatis q̄ maior ē pt ee.

Ca. 2. De ſacre ſcripture nobi. quali. et vti.

fuiſt omnes ſancti dei hoīes. ſ. autores librorum ſacre pagine. Et btūs Paulus ad Heb. j. Multipharia multiſq3 modis olim deus loquens patribꝫ in ꝓphetis. ſcilicꝫ in veteri teſtamēto. nouiſſime diebꝫ iſtis locutꝰ eſt nobi ī filio. Hinc etiā btūs Amb. in ep̄la ad Col. ait. Omīs rōrū ſupne ſcientie vl' terrene creature in eo eſt. q̄ eſt caput ea rū ⁊ autor. vt q̄ hunc nouit nihil vltra querat. q2 hic eſt ꝑfecta ꝟtus ⁊ ſapientia. q̄cquid alibi queriꝭ h̄ ꝑfecte inuenit. In Daniele ⁊ Salomone infidelibꝫ ſe eſſe autorē totius ſapīe qꝺ infideles nō putant. q2 nō legūt in euāgelijs ⁊ ꝓphetijs. aſtrologiā ⁊ alia hꝰ i. q̄ deſpecta ſūt. q̄a nihil valent ad ſalutē. ſed mittunt in errorē. Et qui his ſtudent curā anime nō hñt. di. xxxvij. §. Hinc etiā filiꝰ. Et q2 deus eſt verax. omīs aūt hō mendax. ps. cxv. Hic eſt q̄ doctrine hoīm repiunꝭ cū admixtiōe alicuiꝰ errorꝫ Sed doctrina ſacre ſcp̄ture plenā veritate. q2 a deo qui mentiri nō poteſt. Joh. xvij. ait xp̄s. Sermo tuus veritas eſt. Vñ Criſ. dicit. q̄ ſic ſacerdos eſt debitor. vt veritatē quā audiuit a deo. ſcꝫ in ſcp̄turis libere predicet ita ⁊ laicus eſt debitor vt ꝟitatē quā audiuit a ſacerdote ꝓbatam in ſcripturis defendat fiducialiter. qꝺ ſi non fecerit. ꝑdidit veritatem. De auctoritate ⁊ veritate eiꝰ habet. Q, nulla falſitas inſit ſcripturis ſacrꝭ nec liceat dubitare de veritate eius oñdit btūs Aug. dicēs in ep̄la ad Hierony. Si ad ſcripturas ſacras admiſſa fuerīt vl' officioſa mēdacia. q̄d in eis remanebit auctoritatis. que tandē de ſcripturis illis ꝓferetꝭ. cuius pondere ꝯtentioſe falſitatis obſcretꝭ improbitatꝭ. di. ix. In decretis idē beatus Aug. di. eadē. Quis neſciat ſacrā ſcripturā canonicā. tam in veteris q̄ꝫ noui teſtamti certis terminis ſuis ꝯtineri. eāq3 poſterioribꝫ oīm epiſcoporum litteris ita p̄ponī. vt de illa dubitari aut diſceptari nō poſſit. vtrum verū vel vtrū rectum ſit quicq̄d in ea ꝯſtiterit.

De vtilitate ſacre ſcripture

Secundū ſcꝫ magna. §. II.

Vtilitas ſcp̄ture ſacre pꝫ ex effectu. q2 illumīat. Ad qꝺ etiam facit qꝺ idē ps ait. ps. cxviij. Lucerna pedibꝫ meis ꝟbus tuum ⁊ lumē ſemitis meis. Et Petrus in canōica ſua. Habetꝭ ꝓpheticū ſmonem. cui bñfacietꝭ attendētes quaſi lucerne lucenti in caliginoſo loco. Et licet ſcientie ſeculares etiā illuminēt in multꝭ. Aliꝭ tñ ⁊ aliter. Ille q̄dem vt nocti lucent in nocte. ⁊ interpellatim. Hec āt ſacra doctrina vt radiꝰ a ſole iuſticie ꝑcedens dño deo ſemꝑ ⁊ totū orbem. Illuminatio ſecq̄dem illarum ſcientiarum defectibilis eſt. q2 ſiue ſpeculatiue ſiue ſint practice vel morales. tñ ordināt hoiem ad felicitatē q̄ in p̄nti hri pt politicā vel ſpeculatiuā. nō aūt futurā quā nō nouerūt autores illarum. Vñ btūs Hierony. tractās illꝺ Eccs. x. c. Labor ſtultorum perdet eos. q2 neſcierūt pergere in ciuitate. Noīat ibi plures phos. Platonē. ariſtotelē. ꝑmenidē ⁊ alios. q̄s ſtultos appellat. q2 nō habuerūt rectum iudiciū de vltimo fine deo. Nā ⁊ ſi multū laborauerūt in ſpeculando ⁊ inq̄rendo veritatē in multis. tñ ex ſuo labore nō reportauerūt fructū vite eterne. ſed ꝑditōis. Et h̄ q2 neſcierūt pergere in vrbē ſupnā. Nō em̄ eorum doctrine habent tale lumē. ſed ſapīa q̄ vtiq3 eſt ſacra ſcp̄tura perducāt ad claritatē eternā. docēs copioſiſſime de vltimo fine. verbo deo ⁊ veriſſimo ⁊ mō ꝑueniēdi ad eū cōſequendū. q̄ eſt lux vera ⁊ indeficiens. Vbi notandum q̄ tria dñt ꝯſiderari. Primū eſt. q̄ ꝑfectio hominis cōſiſtit in imitatione dei. que eſt ꝑ dilectionē. Scd̄m eſt q̄ dilectio p̄ſupponit cognitōem. Tertiū eſt q̄ ꝯgnitio ordinata ⁊ vera de deo ⁊ diligēdis habetꝭ ꝑ ſcripture ſacre lectionē vel auditionē. nō ſciarum ſecularium. Primo ē ſciendū q̄ imitatio dei ad quē poſſe homo debet tendere. ⁊ ꝑfectio eius ſimpl'r eſt per dilectionē. Vñ ap̄lus ad Ephe. Imitatores dei eſtote ſicut filij chariſſimi. Et quaſi modū docēs huiꝰ īmediate ſubdit. Ambulate in dilectōne. ſicut ⁊ xp̄s dilexit vos. Similiter cum xp̄s dixiſſꝫ diſcipulis. Eſtote ꝑfecte ſicut ⁊ pater vr̄ ꝑfectꝰ ē. Mat. v. Subdidit exemplū de dilectōe nō ſolū amicorum ſed ⁊ inimicorum. Exēplo dei qui ſolem ſuū oriri facit ſuper bonos ⁊ malos materialr ⁊ ſpūaliter. Et ap̄ls ad Col. iij. c. Sup omnia caritatē habete q̄ eſt vinculum ꝑfectionis. Scd̄o ꝯſiderandū q̄ dilectio p̄ſupponit cognitōeꝫ. ſeu ex cognitione generaꝭ. Nā obiectū volūtatis cuiꝰ eſt dilectio eſt bonū cognitum. Vñ. b. Augꝰ. Inuiſa diligere poſſumus. incognita nequaq3. Eſt em̄ in aīa nr̄a quodam matrimoniū ſpūale. in quo vir eſt ītellectus. vxor volūtas. q̄ ſterilis ꝑmanet. niſi intellectus in ea ſemē iaceret ꝯtemptū ſcꝫ ſuū. Vñ ⁊ xp̄s dixit ſamaritane. vt apta fieret ad habendā aquꝫ ſuā ꝓmiſſam. q̄ ſalire faciat in vitā eternā. ſ. gratiā. Voca virū tuū ⁊ veni huc. Jo. iiij. id eſt repſenta intellectū ſuū. vt exponit btūs aug. vt. ſ. intelligas vere ⁊ ſpūalr nō carnaliter. Nā illū hominem in q̄ cū fornicatōe manebat. nō erat ſuus vir. i. legitīꝰ maritus. vnde nō illū dixit vocare. hic eſt em̄ error ſeu faliꝰ ītellectꝰ q̄ ſemīat ī carne. ancilla. i. in ſenſualitate generat illegitimos filios malorum operum quibꝫ nō debeꝭ hereditas glorie. cū non ſit in eis aqua gratie. ſꝫ ꝺ carne metit. ⁊ reportat corruptionē et eternā damnationem. Poſt quinq3 igiꝭ viros legitimos. i. poſt ſequelā quinq3 ſenſuū. ſm̄ quorum appetitū operaꝭ homo ante vſum rationis ⁊ ſine pctō. ⁊ ideo vt viri legittimi debet īmediate ꝑueniens ad vſum rōnis vti vero intellectu nō extraneo obumbrato. Et tal' intellectus obijciēs volūtati verū conceptū. gignit bonos affectus. ⁊ parit filios bonorū operum. Qꝺ tertio aduertendū ſequeꝭ ꝑmaxime dilectio in volūtate generata ex deo ꝓncipaliter operante. ⁊ ip̄a aſſentiēte. q2 hō hominē generat ⁊ ſol ex ſtudio ſacre doctrine. Et ꝓpterea dꝛ verbū ſcripture. qꝺ eſt ꝟbum dei ignitū ⁊ ignis. q2 ignē induat caritatis in aīa. ps. cxviij. Ignitū eloquiū tuū vehementꝭ. Et dñs per Hiere. xxiij. c. Nunq̄d verba mea nō ſunt quaſi ignis. Exēplū in duobꝫ diſcipul' euntibꝫ in emaus dicētibꝫ poſtea Nōne cor noſtrū ardens erat in nobis. dū nobis loqueretꝭ in via. Luce vlt. Et Deute. xxxiij dꝛ. In dextera eiꝰ ignea lex. i. in xp̄o lex caritatis. Videmꝰ em̄ per experiētiam q̄ diſcipulꝰ ad magiſtrū ⁊ doctrinā eiꝰ multū afficiꝭ. ⁊ in eius doctrina delectaꝭ ⁊ firmaꝭ. ſꝫ quaſi vniꝭ ſpūs eius ad eum. Sic ad ꝓpoſitū. Lꝫ ſcriptura ſacra ſit de deo ſine aliq̄ errore. ⁊ pleniſſime de eo qꝺ ꝓpt ſciri de ip̄o in p̄ſenti tractet de dilectōe ⁊ alijs virtutibus Alie autē ſcientie diminute ⁊ cū erroribꝫ. ⁊ doctores et autores earū fuerunt cōmuniter vitioſi. ⁊ multa etiam friuola ⁊ noxia habeanꝭ in talibꝫ doctrinis laſciuia et ꝯtra fidem. Ideo ſtudendo in eis afficiꝭ mens ſtudentꝭ ad tales ⁊ reuereꝭ. ⁊ de veritate fidei vacillat. Sꝫ ex ſtudio ſacre ſcripture afficiꝭ ad deum ⁊ ad ſanctos qui edi derunt libros. ⁊ charitate inflammaꝭ ex illuminatōe ꝺ deo ex ip̄a habita. Vnde dicit de ſapiētia que vt dictum eſt ꝑmaxime in ſcriptura ſacra infiniꝰ theſaurꝰ eſt hominibꝫ. quo q̄ vſi ſunt ꝑticipes facti ſunt amicitie dei. Declaratio ḡ ſermonū illuminat ītellectū etiā de altiſſimis. Sicut aūt intellectus eſt nobiliſſima potentiarum ita ⁊ operatio eius et illuminatio ꝑfectiſſimū opꝰ hinc nobiliſſimū intellectū nō voluntatē ꝑ prius nō tempore. ſed natura. verbū eternū. ait Joh. dñici cardinalis ī q̄dam opere ſuo. qꝺ appellauit noctiluca. Intellectiuo actu ꝓcedens a patre. lumen de lumine in homine naſciturus aſſumpſit id apertiꝰ ceteris tradentibꝫ. b. augu. ⁊ magiſtro ſniarum. In huiꝰ potentie actu veritas prima p̄ſentis vite patiꝭ ⁊ future. vno codēq3 ſermone determinauit vltimā ꝯſiſtere felicitatem di. Jo. x vij. Hec ē vi

ſacra ſcriptura maxie valet ad dilectionē dei ex primu.

ta eterna vt cognoſcant te ſolū deū ⁊ quē miſiſti Jeſuȝ xp̄m. Hunc primū vt ſupremū doctorem poſt iocundā ⁊ longā de vita btā inquiſitionē. in vlti. de ciui. dei. .b. auguſtin⁹ ſecutus inquit. Uiſio eſt tota merces. Hec etiā veritas phos nō latuit. Nam coꝝ p̄cipuus plato beatitudinē locauit in pticipatōne diuini luminis. teſte beato aug. in. xix. de ciui. dei. ⁊ ip̄e aſſentit. Ultra em̄ lumen diuinū quo tant⁹ doctor pollebat. nō ignorabat ab ariſtotele iam fore validiſſimis rōnibꝫ demonſtratū. volūtati anteponendū eſſe nobilitate et ope hūanū itellectū.

Sequendo igitur ar. §. III.

tiquoꝝ doctorum gymnaſia probata ⁊ vera fateamur. oportet in pte intellectiua tanq̄ȝ in ſublimiori faſtigio. culmē felicitatis via tori poſſibilis ⁊ ꝓpriis naturalibus ꝯſequende certi⁹ obſeruari. Sic lego in Geneſ p̄ncipio felicē adam poſitū in paradiſo vt oparet. ſ. ſpeculando: vtiq̄ȝ nō qualibet creaturam ſiſtens in ea. ſed ſuꝑ tota mole tendēs in deū. vt nō ſolū clamaret qđ iam ꝑ fideȝ inſpiratā tenebat. Unus ē p̄nceps. ſed vltra ꝓgreſſus noſceret attributa. ⁊ forſitan notiones illud apl̄icum ꝓbaturus. Inuiſibilia dei a creatura per ea q̄ facta ſūt intellecta ꝯſpiciunt. Mirabilr̄ ḡ ⁊ copioſiſſime ſacra ſcriptura de omnibꝫ illuminat. Un̄ btūs aug. q̄ prius ipſius velatū vilipendebat aſpectū. poſtmodū intellectus ſui detecta caligine ad Uoluſianū ſcribēs dicebat ꝺ ea. Tanta eſt latinaꝝ ꝓfunditas litterarū vt in eis q̄tidie ꝓficerem. ſi eas ſolas ab ineunte pueritia vſq̄ȝ ad decrepitā ſenectutē. maximo ocio. ſummo ſtudio. meliori ingenio conarer addiſcere. In q̄bus latet altitudo ſapīe. vt in nouiſſimis. acutiſſimis. fragrātiſſimis cupiditate diſcēdi h̄ ꝯtingat. qđ eadem ſcriptura q̄dam loco habet. Cū ꝯſummauerit homo. tunc incipiet. Itē in libro ꝺ doctrina xp̄iana. Quicq̄d homo extra didicerit. ſi noxiū eſt. h̄ damnat. Si vtile eſt hic inuenit. Et cū ibi quiſq̄ȝ inuenerit omnia q̄ vtiliter alibi didicit. mlto abundanti⁹ inueniet ī ea. que nuſq̄ȝ alibi inuenire potuit. Hieron. Cui prius poſt litteras ciceronis ſermo hmōi horrebat inculrus. verberatus ab angelo ⁊ illuminat⁹ aiebat. Si iuxta paulū apl̄m xp̄s eſt dei virtus ⁊ dei ſapientia. ignorantia ſcripturaꝝ eſt ignorātia xp̄i. di. xxxviij. Legim⁹ Et in multis capl̄is per totū. Hinc ⁊ Grego. in moral. Sacra ſcriptura omnes ſcientias locutionis ſue more tranſcendit. q2 in vno eodēq̄ȝ ſermone. dū narrat geſtū prodit myſteriū. Et ſicut ſapientes myſteriis exercet. ſic ſuꝑficie ſimplices refouet. Habet em̄ in publico vn̄ paruulos nutriat ⁊ ſeruat. ⁊ in ſecreto vnde mētes ſublimium admiratōe ſuſpendat. Uerū q2 aliq̄ huic vere aſſertioni obſiſtunt. aſſerētes voluntatē et actus eius intellectiue potētie cū oꝑationibꝫ ei⁹ anteferri. ꝯtra quos bellat ſanctus doctor. b. Tho. in. iij. ꝯtra gentiles. cū palma etiā. ſꝫ h̄ e ꝯtra vocē. nulla ſcriptura iaȝ docet recte amare. et voluntatē in omnibꝫ dirigere ſicut ſacra doctrina. vt pꝫ in libris ſapiētialibꝫ. p̄cipue ſalomōis. Un̄ hierony. ad Demetriadem. Diuinas ſcripturas ſepius lege. imo nūq̄ȝ de manibꝫ tuis ſacra lectio deponat. Scio in ſcp̄turis diuinis per quas ſolas dei potes cognoſcere voluntatē. ꝓhiberi quedā. p̄cipi quedā. concedi q̄dam. ſuaderi nōnulla. Prohibent mala. p̄cipiunt bona. ꝯceduntur media. ꝑſuadent ꝑfecta. Ad idē Criſ. ſuꝑ Mat. In ſcripturis ſacris ignorās inuenit quid diſcat. ꝯtumax q̄d timeat. Laborans p̄nia. puſillanimis mediocris iuſticie cibos. q̄ ⁊ ſi pinguem nō faciūt aīam. mori tn̄ nō ꝑmittunt. Qui aūt magnanimi eſt. inuenit ibi ſp̄ūales eſcas que ducant eū prope ad angeloꝝ naturā. Qui vero eſt a diabolo vulnerat⁹. inuenit ſibi cibos medicinales ⁊ ſalutem per p̄niam. Item hugo in li. de anima ait. Nihil in hac vita dulcius ſentit. nihil auidius ſumitur. nil ita mentē ab amore mūdi ſeparat. nil ita ꝯtra temptationes animū roborat. nil ita hoīeȝ excitat ⁊ adiuuat ⁊ ad omē opus ⁊ ad omnē laborē. ſicut ſtudiū ſacre ſcripture. hec ergo doctrina ⁊ illuminat intellectū. ⁊ inflāmat affectuȝ. Un̄ Iſid. in li. de ſum. bono. Lectio ſanctaꝝ ſcripturarū geminū ꝯfert donū: q2 mētis ītellectū erudit. ⁊ a mūdi vāitatibꝫ abſtractū hoīeȝ ad dei amorē ꝑduc. Quid ergo prodeſt in mūdanis proficere doctrinis. ⁊ inaneſcere in diuinis. caduca ſequi figmēta. ⁊ celeſtia faſtidire. Hec omnia Johes dn̄ia. xbi. ſ. Ad hoc facit qđ ait ariſtoteles in libro de vegetabilibꝫ. Tria ſunt vt ait empedocles in tota reꝝ varietate p̄cipua. ſ. nobilis affluentie ꝯtemptus. future felicitatis appetitus. ⁊ mētis illuſtratio. quoꝝ p̄mo nihil honeſtius. ſcđo nihil felicius. tertio ad amborum adeptionem nihil efficacius. Sed nulla doctrina ita illuſtrat.

Exigitur autem ad §. IIII.

noticiā ſacre doctrine humilitas. Un̄ ſubdit. Intellectū dat paruulis. ſ. ꝓpria extimatione. Et h̄ eſt qđ ait xp̄us Mat. xi. Abſcondiſti hec a ſapientibꝫ ⁊ prudentibꝫ. ſ. ſcḋm ſeculū ſapientibꝫ quo ad ſciētias naturales. prudentib⁹ quo ad morales. Et reuelaſti ea ꝑuuls. ſ. humilibꝫ. Ut em̄ dicit Grego. Nullū maius obſtaculū veritati ſicut ſuꝑbia. Et Ptolemeus ait. q᷑ inter ſapiētes ille ſapientior q̄ ⁊ humilior. Et in Prouer. xvi. c. Ubi humilitas ibi ⁊ ſapīa. Et q2 autores ſcīarū ſeculariū fuerūt ſuꝑbi. vt pꝫ ad Roma. j. Dicētes ſe ſapiētes ſtulti facti ſūt in multis errantes. Et hinc eſt q᷑ ſcīa inflat ab inflatis tradita. Sed caritas q̄ incaluerūt auctores ſacroꝝ librorū cū expoſitionib⁹ coꝝ ſanctis doctoribꝫ edificat. fūdamentū iaciens in hūilitate ad omnē veritateȝ. Et ſic deus emittit fontes virtutum in conuallibus humilitatis. Hinc ⁊ Petrus damian⁹. Platonē latentis nature ſecreta rimantē reſpuo. planetaꝝ circulis metas. aſtroꝝq̄ȝ meatibꝫ calculos affigentē. cuncta etiā ſpera orbium dimmata radio diſtinguentē pitagorā paruipēdo. Nichomacū quoq̄ȝ tritū ephemeridibꝫ digitos abdico. Euclidē ꝑplexis geometricaliū figuraꝝ ſtudiis incuruūq̄ȝ declino. Cunctos ſane rhetores cū ſuis coloribꝫ et entimematibus diſtincte p̄tereo. Omēs dyalecticos cū ſuis ſillogiſmis ⁊ ſophiſticis cauillatōnibꝫ indignos hac q̄ſtiōe decerno. Tremāt cynici ſuā iugiter amare ſapīe nuditatē. Querāt peripatetici latentē in ꝓfundo putei veritatē. Ego a te ſummā veritatē quero. illā videlꝫ q̄ de terra orta eſt. nō iā in puteo ignobiliter latitantē. ſꝫ de om̄i mūdi poteſtate regnantē. Quid mihi inſanientium fabulosa ꝯmenta. Quid mihi tumentiū tragediaꝝ controuerſa vel cōturbata diſcrimina. Deſinant comicoꝝ turbe. venena libidinū crepantib⁹ buccis effluere. Ceſſet ſatyrorū vulgus ſuos exclamatorie denūciatōnis amaris dapibus onerare. Nō mihi tulliani oratoris accurati lepide vrbanitatis trutinent verba. Nō demoſthenici rhetores captioſe ſuadere argumēta verſuta componāt. Cedant in ſuas tenebras omēs terrene ſapīe feculentis doctrine buti. Nihil mihi cōferant ſulphureo caliginoſe doctrine ſplendore rogati. xp̄i me ſimplicitas doceat. verba ſapientum ruſticitas ambiguitatis mee vinculū ſoluat. quia iuxta Pauli vocē placuit deo ꝑ ſtulticiā p̄dicatiōis ſaluos facere credentes. Littera que occidit abſcedat. ſpūs viuificator aſſiſtat. hec ille. Hinc ⁊ Auguſtin⁹ ad Dioſcorum. Humilitati ſaluberrime quā domin⁹ noſter ieſus xp̄s. vt doceret humiliatus eſſꝫ. maxīe aduerſat quedam vt ita dixerim imperitiſſima ſcīa dū nos ſcire gaudemus. quid anaximenes. quid anaxagoras. q̄d democritus ſenſerit. ⁊ ceteri. vt docti ⁊ eruditi videamur.

De laude ſacre ſcripture.

De nccītāte ſacre ſcripture.

Q, neceſſarium fuit .§.V.

ad humanā ſalutē eſſe quandā doctrinā ſm diuinā re-
uelationē. que dr̄ ſcriptura ſacra. ſcʒ veteris ⁊ noui teſta
menti. p̄ter phiſicas diſciplinas q̄ ratiōe humana inue-
ſtigant̄. pbat btūs Tho. in p̄ma p̄te ſum. q. j. ar. j. Et h̄
tripliciter. Primo q2 hō ordinat̄ a deo ad quendā finē
q̄ excedit ↄ̄phēſionē humane rōnis. ſm illud Eſa. lxiiij.
Oculus nō vidit deus abſqʒ te q̄ p̄paraſti diligentib̄
te. Finē aūt opꝫ eſſe p̄cognitum hominib̄. q̄ ſuas ītẽ
tentiones ⁊ actiōes debēt ordinare in finē. Uñ̄ neceſſa-
riū fuit homini ad ſalutē. q̄ nota fierēt ei q̄dam p̄ reue
lationē diuinā. que rōeʒ humanā excedūt. Scḋo q2 ad
ea que etiā rōne humana d̄ deo inueſtigari p̄nt. fuit ne
ceſſariū hominē inſtrui reuelatōne diuīa ex eo q̄ v̄itas
de deo p̄ rationē inueſtigata a paucis ⁊ p̄ longū temp̄
haberi pōt. Naʒ pauci ſunt q̄ vacent ſtudio litteraꝝ. ſi-
ue p̄pter paupꝛtatem. ſiue p̄pter occupatiōes in alijs. ſiue
p̄pter hebetudinē ingenij. Qui etiā vacāt in his. opꝫ p̄
longū temp̄ ſtudio intēdere. Nā methaphiſica q̄ de deo
docet ⁊ pbat rōnib̄. eſt vltima phiſicarū doctrinaꝝ. ⁊ p̄
ſupponit alias ſciās. p̄us per tēpora acq̄ſitas. vt ergo ci
tius ⁊ cōi⁹ habeat̄ noticia de deo ⁊ alijs neceſſarijs ad
ſalutē. neceſſariū fuit dari doctrinā ſacre ſcripture. cui⁹
oēs ſunt capaces ⁊ cito. ⁊ de his q̄ ſcire oportet de deo ⁊
agendis. Uñ̄ xp̄s dixit apl'is. Euntes in mundū vniū
ſum p̄dicate euangeliū oīm creature Mar. vlt. q2 oīme
genus hoīm eſt capax talis doctrine ⁊ cito. Tertio quia
alie doctrine p̄ rōnem habēt̄. ⁊ ſi mlt'as veritates d̄ deo
⁊ creaturis ↄ̄tineant. omnes hn̄t admixtos errores. iux-
ta illud. Omnis hō mēdax. ex eo q̄ rōne naturali inni-
tunt̄. q̄ deficit ſepe ⁊ p̄cipue circa diuina. Uñ̄ ⁊ oēs phi
inueniunt̄ erraſſe circa ea q̄ ſunt neceſſaria ad ſciendūʒ
ſeu credendū. Et ideo oportuit tradi doctrinā in q̄ eſſet
oīmoda veritas ſine admixtōe alicui⁹ erroris. in cui⁹ ve
ritatis cognitōe depēdet tota ſalus hoīs que eſt in deo
Hec eſt aūt ſcriptura ſacra q̄ eſt a deo reuelata. q̄ mēti-
ri nō poteſt nec falli. Uñ̄ ſecure ⁊ ſine aliq̄ dubio falſita
tis ei inhereat. ⁊ ſm veritatē eius ſe dirigit circa diuīa ⁊
humana. Et ſic p̄ʒ q̄ p̄ter ſciās phīcas fuit neceſſariū
⁊ vtile haberi doctrinas ſacre ſcripture. vt citi⁹ cōmu-
nius ⁊ certius habeat̄ noticia de deo. ⁊ alijs neceſſarijſ
ad ſalutē. Uñ̄. ij. ad Thimo. iij. dicit apl's. Omnis do-
ctrina diuinit⁹ reuelata vtil' eſt ad docendū. ad arguen
dū. ad corripiendū. ad erudiendū ad iuſticiā. Et q̄uis
ea q̄ tradunt̄ in ſcriptura ſacra. ſint ſupra hoīs rōnem.
nō tñ̄ ea q̄rendo fit ↄ̄tra illud Eccl̄i. iij. Altiora te ne q̄ſi
eris. q2 nō querunt̄ rōe demonſtratiua. vt in methaphi
ſica inueſtigādo. ſʒ fide humil'r ſuſcipiendo.

Duplex ē gen⁹ ſciāꝝ

Q, ſacra doctrina ē .§.VI.

ſciētia ⁊ vna ⁊ ſpeculatiua ⁊ practica. Primū ſic d̄clarat
btūs Tho. in p̄ma p̄te. q. j. Duplex eſt genus ſciarum.
Quedā enī ſunt ſicut q̄ p̄cedunt ex p̄ncipijſ notis lumi
ne naturalis intellectus. ſunt arithmetrica ⁊ geometria
⁊ hmōi. Quedā ſunt q̄ p̄cedunt ex p̄ncipijs notis lumi
ne ſup̄ioris ſciē. ſicut muſica p̄cedit ex principijs notifi
catis p̄ arithmetricā Et h̄ ſcḋo modo doctrina ſacra eſt
ſciā p̄cedens ex p̄ncipijs notificatis p̄ arithmetricā lūi-
ne ſup̄ioris ſcientie que eſt dei ⁊ beatoꝝ. Uñ̄ ſicut muſi
ca credit nō pbat principia ſibi tradita ab arithmetri-
cā. ⁊ ex illis p̄cedit ad argumētādū. ita ſacra doctrīa cre
dit p̄ncipia a deo reuelata. vt ſunt articuli fidei. ex q̄b⁹
argumētat ⁊ pbat p̄tinentia ad xp̄ianā religionem. Et
cū ſcientie nō ſint ſingulariū ſed vniuerſaliū. ī ſacra do
ctrina multa ſingularia ponunt̄. vt de geſtis abraā. yſa
ac ⁊ alioꝝ. nō quia de eis principaliter tractet̄. ſed ītro-
ducunt̄ in exemplū vite. ſicut in ſciētijs moralib̄. ac eti-
am ad oſtendendā auctoritatē viroꝝ p̄ quos reuelatio a
deo ad nos p̄ceſſit. Hec eſt illa ſciā de qua dr̄ in li. ſapie
viij. c. Uani ſunt omnes hoīes in quib̄ nō ſubeſt ſciā
dei. Eſt aūt vna ſciā hec doctrina. ſm vnā formalem
rōem obiecti. q2 quecūqʒ ↄ̄ſiderat in ea tradita. ↄ̄ſiderat
ſub hac rōne. inq̄ʒtum ſunt diuinit⁹ reuelata. Quāuis
enī hec doctrina tractet de deo ⁊ creaturis. nō tñ̄ ex q̄. ſʒ
principaliter de deo. de creaturis aūt ſm q̄ referunt̄ in
deū vt ad principiū vel finē. Uñ̄ Sap. x. dr̄ ſingularit̄
Dedit illi ſciaʒ ſanctoꝝ. Licet āt ī alijs ſcientijs alia ſit
ſpeculatiua. alia practica ſciā. tñ̄ ſacra doctrina ↄ̄phen-
dit ſub ſe vtrūqʒ ſicut ⁊ deus. cuius ſciā eſt eadē ſciētia
qua ſe cognoſcit. ⁊ ea q̄ facit. Magis tñ̄ eſt ſpeculatiua
q̄ʒ practica. q2 principalius agit de reb̄ humanis. q̄ʒ d̄
actib̄ humanis. de q̄bus agit. ſm q̄ hō ordinat̄ p̄ eos
ad p̄fectā dei cognitōem. in q̄ btītudo eterna conſiſtit.

Q, ſacra ſcptura ē ſciā vna.

Q, huius ſciētie ſub .§.VII

iectum ſit deus. ſic declarat btūs tho. vbi. s̄. ar. vij. Sic
ſe habet ſubiectū ad ſciam. ſicut obiectū ad potentiam
vel habitū. Pꝛoprie aūt aſſignat̄ obiectū alicui⁹ poten-
tie vel habitus illud. ſub cui⁹ rōne oīa referunt̄ ad il-
lam potentiā vel habituʒ. ſicut hō ⁊ lapis referunt̄ ad
potentiā viſus inq̄ʒtum ſunt colorata. Uñ̄ coloratū eſt
obiectū viſus. Omnia aūt que tractant̄ in ſacra ſcriptu-
ra tractant̄ ſub rōne dei. vel q2 ſunt ip̄e deus. vel q2 ha
bent ordinē ad deū vt principiū ⁊ finē. Uñ̄ ſequit̄ q̄ ve
re deus ſit ſubiectū in hac ſciā. Et hoc etiā patet ex pri-
cipijs huius ſcientie. que ſunt articuli fidei q̄ eſt d̄ deo
Idem aūt eſt ſubiectū p̄ncipioꝝ ⁊ totius ſcientie. cū to-
ta ſciā virtute ↄ̄tineat̄ in principijs. Patet etiā h̄ ex no
mine. Dicit̄ enī iſta ſciā theologia. a theos qḋ eſt deus
⁊ logos qḋ eſt ſermo. quaſi ſermo de deo. Et q̄uis in q̄
libet ſciā ſupponat̄ de ſubiecto quid eſt. In ſacra auteʒ
doctrinā h̄ nō ſupponit̄. q2 nō p̄t ſm Da. d̄ deo ſciri qḋ
eſt in p̄ſenti. tñ̄ vtimur in hac doctrīa effectu ei⁹. vel na
ture vel gratie loco diffinitionis ad ea que de deo ī hac
doctrina conſidarant̄. ſicut in aliquib⁹ ſcientijs phiſicꝭ
demonſtrat̄ aliquid de cauſa per effectum. accipiendo
effectum loco diffinitionis cauſe.

Sacre ſcpture ſubiectuʒ quid ſit.

Theologia vñ̄ dr̄

Hec doctrina nobi .§.VIII

lior eſt ceteris ſciētijs. ⁊ ſapīa permaxie dr̄. Q, ſit nobi-
lior alijs ſciētijs ſic pbat btūs Tho. vbi. s̄. ar. v. Cū iſta
ſcientia ſit ſpeculatiua ⁊ practica. q̄ʒtum ad aliq̄d tranſ
cēdit omnes alias ſciās tam ſpeculatiuas q̄ʒ practicas
Sciaꝝ enī ſpeculatiuarū vna eſt altera dignior. tū pro
pter certitudinē. tum p̄pter dignitatē materie. Et q̄ʒtum
ad vtrūqʒ hec ſciā oēs ſpeculatiuas ſciās excedit. Et ſʒ
certitudinē q̄dem. q2 alie ſcientie habent certitudinē ex
lumine naturalis rōnis humane q̄ pōt errare. Hec au-
tem ex lumine diuine ſciē que decipi nō pōt. Scḋm āt
dignitatē materie. q2 iſta ſciā eſt de his p̄ncipal'r q̄ ſua
altitudine rōem traſcēdūt. Alie ṽo ſciē ↄ̄ſiderāt tñ̄ ea
q̄ rōni humane ſubdunt̄. Quantū aūt ad practicas ſci
entias. illa eſt dignior que ad vtiliorē finē ordinat̄ ſic ci
uilis militari. Nā bonū exercit⁹ ad bonū ciuitatis ordi-
nat̄. Finis aūt hui⁹ doctrine inq̄ʒtū eſt practica eſt bea
titudo eterna ad quā ſicut ad vltimū finē ordinant̄ oēſ
fines aliaꝝ ſcientiarū practicarū. Et ſic ſm oēm modū
eſt oībus dignior. Unde alie ſciē dicunt̄ ancille ei⁹. hec
aūt domina. Iuxta illud Prouer. ix. Sapīa edificauit
ſibi domū ⁊c. miſit ancillas ſuas vocare ad menia ciui
tatis. Et q̄uis de principijs aliaꝝ ſciētiaꝝ dubitari nō
poſſit. ſed de principijs hui⁹ ſcientie q̄ ſunt articuli fi-
dei ab aliq̄bus dubitet̄. nō p̄pter hoc eſt minus digna

De nobilitate ſacre ſcpture

Oēs alie ſciē ſūt ancille ſacre ſcripture.

aliꝗs. Nam nihil prohibet qd eſt certius ſm naturā eſ-
ſe minus certum quo ad nos. qd contingit propter de-
bilitatem intellectus noſtri qui ſe habet ad manifeſtiſ-
ſima rerum. ſicut oculus noctue ad lumen ſolis. vt dici
tur in. iij. methaphiſice. Unde dubitatio que accidit ali-
quibus circa articulos fidei. non eſt ꝑpter incertitudinē
rei de qua eſt. ſed propter debilitatē intellectus nr̄i. ꝛ tn̄
minimū qd poteſt haberi de cognitōne reruꝫ altiſſima
rum. eſt deſiderabilius ꝙ certiſſima cognitio que habe
tur de infimis rebus. vt dicit in. xi. de animalibꝫ. Q;
etiam hec ſcientia accipiat aliqua a phiſicis diſciplinis
vt patet in libris ſanctoꝝ doctorum. beati Auguſti. Hie
rony. ꝛ alioꝝ cui multa inducunt teſtimonia ꝛ declarati
ones ꝛ phhicis ethnicis. hoc non eſt quaſi neceſſario eis
indigeant. ſed ad maiorem manifeſtationē eoꝝ que in
hac ſcientia traduntur. Nō enim accipit ſua principia
ab aliꝗs ſcientiꝗs ſed immediate a deo per reuelationem
Et ideo non accipit ab aliꝗs ſcienciꝗs tanꝙ a ſuperiori
bus. ſed vtit eis tanꝙ inferioribus ꝛ ācillis. ſicut archi
tectores vtunt ſubminiſtrationibus. ꝛ ciuilis militari
Et hocipm ꝙ ſic vtitur eis non eſt ꝑpter defectum vel
inſufficientiam eius. ſed ꝑpter defectuꝫ intellectus nr̄i.
qui ex eis que per naturalem rationem ex qua ꝓcedūt
alie ſcientie cognoſcunt. faciliꝰ māuducitur in ea q̄ ſūt
ſupra ratione que tradunt in ſcriptura ſacra.

Sacra ſcptura vtit aliꝗs ſcientiꝗs phicis

Doctrina ſacra ſcri . §. IX.

pture permaxime dicit ſapientia. Unde Deutero. iiij. in
principio legis dicit. Hec eſt veſtra ſapientia ꝛ intelle-
ctus coram populis. Et vt dicit beatus Thomas in pri-
ma parte. q. j. arti. vi. Inter omnes ſapientias hūanas.
nō ſolum in aliquo genere tantū. ſed ſimpliciter eſt ma-
xima ſapientia. Huius ratio eſt. Cum ſapientis ſit ordi
nare ꝛ iudicare. Iudicium autē per altiorem cauſam de
inferioribꝫ habeat. Ille ſapiens dicitur in vnoquoqꝫ ge
nere qui altiſſimam cauſam iudicat illius generis. Si-
cut in genere edificiꝗ artifex qui diſponit formā edificiꝗ
domus dicitur ſapiens architectus. reſpectu inferioruꝫ
artificum qui dolant lapides et parant cementū. Unde
dicit. i. Coꝝ. iij. Ut ſapiens architectus fundamentum
poſui. Et in genere totius humane vite prudens dicit
ſapiens. inꝗtum ordinat humanos actus ad debitum
finem. Unde dicitur Prouer. x. Sapiētia eſt viro pru-
dentia. Ille igit qui conſiderat ſimpliciter altiſſimā cau
ſam totius vniuerſi que eſt deus. maxime ſapiens dici-
tur. Unde ꝛ ſapiētia dicit eſſe dignior cognitio que ha
beatur ſm beatū Auguſti. xij. de trini. Sacra autem do
ctrina propriꝗſſime determinat de deo. ſm ꝙ eſt altiſſi-
ma cauſa. quia nō ſolum ꝗtum ad id qd eſt per creatu
ras cognoſcibile. qd philoſophi cognouerūt. ſm illud
ad Ro. i. Quod notū eſt eis manifeſtuꝫ eſt in illis. i. qd
cognoſci poteſt de deo per naturalem rationē fuit illis
notum. Sed etiā quantū ad id qd eſt notum ſibi ſoli de
ſeipo ꝛ aliꝗs per reuelationē cōmunicatum. ſm illud. i.
Coꝝ. xi. Qd oculus nō vidit. nec auris audiuit. nec in
cor hominis aſcendit. que preparauit deus diligentibꝰ
ſe. nobis reuelauit deus per ſpiritū ſuū. Un̄ hec doctri
na ſacra nō ſupponit ſua pncipia ab aliqua ſcientia hu
mana vt dictum eſt ſupra. ſed a ſcientia diuina a q̄ ſicā
ſumma ſapientia oīs noſtra cognitio ordiat. Nec ad
eam ptinet ꝓbare pncipia aliaꝝ ſciaꝝ. ſed ſolū iudicare
de eis. Quicqd em̄ in aliꝗs ſcientꝗs inuenit ꝯtrarium
huic doctrine. totū ꝯdemnat vt falſum. ſm illd. ij. Coꝝ
x. Arma noſtra. ſ. ſcripture ſacre nō ſunt carnalia. ſꝫ ſpi-
ritualia deo. ꝯſilia deſtruētia. ꝛ oēm altitudinē extollen
tem ſe aduſus ſciam dei. Et vt agnoſcat differentia
huius ſapiētie. i. doctrine a ſapia q̄ eſt donum ſpūſan

Q; ſacra ſcriptura ē maxia ſapientia

cti. Sciendum eſt ꝙ cū iudiciū ad ſapientē ptineat ſꝫ
duplicē modū iudicandi. Sic dupl'r dicit ſapia. Uno
em̄ modo ꝯtingit aliquem iudicare per modū inclina-
tionis. ſicut qui habet habitū virtutis recte iudicat de
his que agenda ſunt ſm illam virtutem. inꝗtum ad il
la inclinat. Alio modo contingit aliquē iudicare ꝑ mo-
dum cognitōnis. ſicut aliquis bene inſtructus in ſcien-
tia morali. bene iudicare poteſt de actibus ꝟtutum. eti-
am ſi nō habeat habitum earū. Primꝰ ergo modus iu-
dicandi de diuinis ptinet ad ſapientiā que eſt donum.
ſm illud. j. Coꝝ. ij. Spiritualis omnia iudicat. Sed ſe
cundus modus iudicandi de diuinis pertinet ad hanc
doctrinam que ſapientia dicit. ſm ꝙ per ſtudium ha-
betur. licet eius principia per reuelationem ſint.

Doctrina ſacre ſcri- . §. X.

pture eſt argumentatiua. Unde dicit apl'us ad Thim.
i. Amplectentem eum qui ſm doctrinā ꝛ fidelem ſmo
nem vt potens ſit exhortare in ſana doctrina. ꝛ eos qui
ꝯtradicunt arguere. Pro cuius declaratione ſciendum
ſm beatū Thomā in pma pte. q. i. ar. viij. Sicut alie ſci
entie nō argumentant ad ſua principia ꝓbanda. ſed ex
ipſis principꝗs argumentat ad aliqua alia oſtendēda
in ipſis ſcientꝗs. Ita hec doctrina nō argumentatur ad
ſua principia probanda que ſunt articuli fidei. ſed ex eis
procedit ad aliquid aliud oſtendendū. Sicut apoſtolꝰ
i. ad Coꝝ. xv. Ex reſurrectione xp̄i argumētat ad reſur
rectionē comunem ꝓbandā. Sed tamen ꝯſiderandum
ꝙ in ſcientꝗs philoſophicis inferiores ſcientie nec pro-
bant ſua principia. nec cōtra negantem ſua pricipia di-
ſputant. imo hoc relinquunt ſuperioriꝰ ſcientie. Supre-
ma vero inter eas que eſt methaphica diſputat contra
negantē ſua principia. ſi aduerſarius aliquid concedat
Si autē nihil concedit nō poteſt cum eo diſputare. po-
teſt tamen ſoluere rationes ipſius. Unde cum ſacra do-
ctrina nō habeat ſuperiorem ſcientiam. diſputat cū ne-
gante ſua principia. arguendo quidem ſi aduerſarius
aliquid concedat coꝝ que per diuinam reuelatōneꝫ ha
bentur. ſicut ꝑ autoritates ſacre ſcripture diſputat con
tra hereticos. Et per vnum articulū diſputamus cōtra
negantem aliū. Si vero aduerſarius nihil concedat eo
rum que ſūt diuinitus reuelata in ſacra ſcriptura vt pa
gani. nō remanet amplius via ad ꝓbandum articulos
fidei per rationē. ſed ad ſoluendum ratōnes ſi quas in-
ducit contra fidem. Cum em̄ fides infallibili veritati i-
nitat. Impoſſibile autē ſit vero demonſtrari contrariū.
manifeſtū eſt probatōnes que contra fidem inducunt
nō eſſe demonſtratiuas. ſed argumenta ſolubilia. Non
ergo ex argumētis humane rationis ꝓceditur ad ꝓbā-
dum que ſunt fidei. ſed ex articulis fidei argumentat
per hanc doctrinā ad alia ꝓbanda. Et ſic nō eſt ꝯtra qd
ait beatꝰ Ambro. Tolle argumenta vbi fides queritur.
quia loquitur de argumentis rationis humane ad pro
bandū fidem. Et notandū diligenter ſm beatū Tho
mā vbi ſupra. ꝙ argumentari ex auctoritate eſt maxie
propriū huius doctrine. eo ꝙ principia huius doctrine
ex reuelatione habent. et ſic oportet ꝙ credat autorita-
ti eorum quibus reuelatio facta eſt. Nec hoc derogat di-
gnitati huius doctrine. Nam licet locus ab autoritate
qui fundat ſuper reuelatione humana ſit infirmiſſimꝰ
vt de hoc loquit Boetius dum dicit. locum ab autori-
tate debiliſſimū. Locus tamen ab autoritate que fun-
datur ſup reuelatōne diuina. cuiuſmodi eſt autoritas ſa
cre ſcripture eſt efficaciſſimus. Utit tamen doctrina ſa
cra ratione humana nō quidem ad probandū fidem. q2
per hoc tolleret meritum fidei. ſed ad manifeſtandū ea
q̄ tradūt in hac doctrina. Qꝛ ei gratia nō tollat natu

Q; ſacra ſcriptura argumentatur ad ꝓbandū principia

Q; argumentari ex auctoritate ē ꝓpriū ſacre ſcripture

tam ſed perficiat.oportet ꝙ naturalis ratio ſubſeruiat
fidei.ſicut et naturalis inclinatio voluntatis caritati ob
ſequitur. Unđ apl'us.ij.Coꝛ.x. In captiuitatē redigen
tes omnem intellectum in obſequium chriſti. Et ide eſt
ꝙ etiā autoritatibꝫ philoſophoꝝ ſacra doctrina vtitur.
quia per rationem naturalē veritatem cognoſcere potu
erunt. Sic Paulus Actuū xvij.inducit verbū arati di
cens. Sicut et quidam poetarū veſtrorum dixerūt.ge-
nus dei ſumus. Sed tamen ſacra doctrina his argu-
mentis vtitur quaſi extraneis argumentis et probabi-
libus. Autoritatibꝫ āt ſanctoꝝ doctoꝝ vtitᷣ quaſi arguē
do ex proprijs ſed probabiliter. Innititᷣ enim fides no-
ſtra reuelationi apoſtolis et prophetis facte.qui canoni
cos libros ſcripſerunt.non autem reuelationi ſiqua fu-
it alijs doctoribus facta. Unđ dicit beat⁹ Auguſtin⁹ in
epiſtola ad Hierony. Ego ſolis eis ſcriptoribus qui iam
canonici appellantᷣ.didici hunc timorē honoremq́ꝫ refer
re.vt nullum coꝝ ſcribēdo erraſſe audeam credere. Aut
ſi in eis aliquid offendero quod videatᷣ ꝯtrarium veri-
tati.nihil aliud q̄ꝫ vel mendoſum eſſe codicem.vel nō eſ
ſe aſſecutum interpretem.quod dictū eſt. vel me minime
intellexiſſe nō ambigam. Alios aūt ita lego vt quanta-
libet ſanctitate quantave doctrina polleant.nō ideo ve
rum putem.quia ita ipi ſenſerunt.ſed quia mihi per ali
os autores vel canonicas vel probabiles rationes ꝙ a
vero nō abhorreant perſuadere poterunt. Hec ille. Et
habetᷣ di.ix. Ego. Idem in.iij.de trini.in prologo. Noli
meis litteris quaſi canonicis ſcripturis inſeruire.ſed in
illis q̄d cunq́ꝫ credebas.cum inueneris incunctanter cre
de. In iſtis autem quod certū habebas niſi certū intel-
lexeris noli firme tenere.di.eadem.

Doctrina ſacra vti- .§.XI.

tur methaphoris. Unđ domin⁹ dicit Oſee.xij. Ego vi
ſionē multiplicaui eis.ꝛ in manibꝫ prophetaꝝ aſſimila
tus ſum. Tradere aūt aliquid ſub ſimilitudine pertinet
ad methaphoraꝫ. Nđ aūt ſit ꝯueniēs ſacre ſcp̄ture tra
dere diuina ꝛ ſpūalia ſub corpaliū methaphoris.ſic p̄
bat beat⁹ tho.in p̄ma pte.q.i.ar.ix. Deus oībus proui-
det ſm ꝙ cōpetit eoꝝ nature. Eſt aūt naturale hoī. vt
per ſenſibilia ad intelligibilia deueniat.qꝛ omnis nr̄a co
gnitio a ſenſu hꝫ initiū. vn̄ ꝯueniēter nobis ī ſacra ſcri
ptura ſub methaphoris traduntᷣ diuina ꝛ ſpūalia. Et h̄
eſt q̄đ dicit Dyoni.in li.celeſtis hierarchie. Impoſſibile
eſt nobis aliter lucere radium diuinum.niſi veritate ſa-
croꝝ velaminum circūuelatuꝫ. Conuenit hoc etiā ſacre
ſcripture.quia cōmuniter ipa proponitur tam rudib⁹
q̄ꝫ doctis.ſm illud Roma.i. Sapientibꝫ ꝛ inſipientibꝫ
debitoꝛ ſum.vt ergo ſaltim vel ſic rudes capiant diui-
na ꝛ ſpiritualia.qui ad intelligibilia ſm ſe capienda nō
ſunt idonei.ꝯuenienter ſub ſimilitudinibꝫ reꝝ corpora-
liū.ſpiritualia in ſcriptura ſacra traduntᷣ. Et q̄ꝫuis poe
tica que eſt infima ſcientiarū vtatur methaphoris.non
tamē eadē ratōne qua ꝛ ſacra doctrina que eſt maxime
digna ſuper alias. Triplici aūt ex cauſa vtitᷣ quis me
thaphorica locutōne.videlꝫ ꝓpter rep̄ſentationem.ꝓpter
neceſſitatem.ꝛ propter vtilitatē. Propter primā cauſaꝫ
vtitᷣ poetica methaphoris.ſcilꝫ ꝓpter repreſentationem
vt delectet. Rep̄ſentatio em̄ eſt homini delectabilis.vn̄
ꝛ metriale dicuntᷣ precipue poetica.quia demulcēt au-
res.ꝛ delectant legentes. Propter ſcđam aūt cauſam et
tertiam ſacra doctrina vtitᷣ methaphoris principaliter.
et ſi hoc etiā delectet ꝓpter neceſſitatē. videlꝫ.quia vt di
ctum eſt aliter nō poſſent homines precipue rudes ca-
pere ſpiritualia.niſi per ſimilitudines rerum materiali
um. Nec ex hoc radius diuine reuelationis deſtruitᷣ pro
pter figuras ſenſibiles quib⁹ circūuelatur.vt dic̄ Dyo

Triplici de ca vtitᷣ q̄s metha phorica locutione

ſius.ſed remanet in ſua veritate vt mentes quibus re-
uelatio fit non permittat in ſimilitudinibus remanere.
ſed euellet eas ad cognitionem intelligibiliū. Et per eos
quibus reuelatio facta eſt.alij etiam circa hoc inſtruan
tur. Unđ ea que in vno loco traduntᷣ ſub methaphoriꝫ
in alio loco expreſſius exponūtur. Propter vtilitatē etiā
que eſt tertia cauſa methaphorarum.ſacra doctrina vti
tur methaphoris.vt quia ip̄a occultatio veritatis ſub
figuris eſt vtilis ad exercitium ſtudioſorum. vt mani-
bus fricantes ſpicas laborando ad latentia grana per-
ueniant more diſcipuloꝝ.vnde reficiamur.ꝛ de obitru
ſis fauorum cellulis mel educentes.ſpiritum ſuper mel
dulcem deguſtent fideles.qui forte de apertis locutōni
bus faſtidirent. Tum etiā quia per hoc occultatur ve-
ritas infidelibus.ne ea que ſunt fidei irrideant. Unde ꝛ
chriſtus ait Mat.vij. Nolite ſanctū dare canibus .ne-
q́ꝫ mittatis margaritas veſtras ante porcos.quia ſiꝫ ſe-
creta fidei infidelibus non ſunt pandenda. vt exponit
Origenes di.xliij In mandatis. Notandum etiā ſic do
cet dioniſius in.ij.c.celeſtis hyerarchie.ꝙ magis eſt cō
ueniens ꝙ diuina nobis tradantᷣ ſub ſimilitudinibus
vilium corporum q̄ꝫ nobiliorum triplici ex cauſa. Pri-
mo quia per hoc magis liberatᷣ animus noſter ab erro
re. Manifeſtum em̄ apparet.quia hec ſm proprietateꝫ
nō dicuntur de diuinis.quod poteſt eſſe dubium. ſi ſb
figuris nobiliorum corpoꝝ diuina traderentur .maxi-
me apud illos qui nihil aliud a corporibus nobilibꝫ ex
cogitare nouerunt. Secūdo.quia hic modus eſt conue
nientioꝛ cognitioni quam de deo habemus in hac vita
Magis enim manifeſtatur nobis in vita iſta quid nō
eſt.q̄ꝫ quid eſt. Et ideo ſimilitudines eorum que magis
elongantur a deo veriorem in nobis faciunt extimatio-
nem de deo ꝙ ſit ſupra id q̄đ de eo dicimus vel cogi
tamus. Tertio per huiuſmodi vilia magis occultātur
indignis.

De quadruplici .§.XII.

De q̄dru plici mō ſēſu ſacre ſcripture

ſenſu ſeu modo exponendi ſacre ſcripture.ſcꝫ litterali.al
legorico.tropologico.ꝛ anagogico. Unde verſus. Litte
ra geſta docet q̄d credaſ allegoria. Moralis q̄d agas.q̄
tendas anagogia. Sicut verbi gratia. Hieruſalem ſm
litteralem ſenſum cum de ea agitur in ſcripturaꝛ.ſignifi
cat ciuitatem quandam que deſtructa fuit a romanis
principibus. Secundū allegoricum ſenſum ſignificat
eccleſiam. Secundum tropologicum ſignificat animā.
Secundū anagogicum inſinuat ſupernam patriam.
Unde Gregorius dicit in xv.moraᷝ.ꝙ ſacra ſcriptura
omnes ſententias ipſo locutionis ſue more tranſcendit.
quia vno eodemq́ꝫ ſermone dum narrat geſtum pro-
dit myſterium.id eſt innuit ſpiritualem intellectum vt
dicetur. Pro cuius declaratione dicit beatus Thomas
in prima parte.q.i.arti.x.ꝙ autoꝛ ſacre ſcripture deus
eſt.in cuius poteſtate eſt.vt non ſolum voces accom-
modet ad ſignificandum.quod etiam homo facere po-
teſt.ſed etiam res ipſas. Et ideo cum in omnibus ſcien
tijs voces ſignificent.hoc habet proprium iſta ſcientia.
ꝙ res ſignificate per voces etiam aliq̄d ſignificant. Il-
la ergo ſignificatio prima qua voces ſignificant res p̄
tinet ad primum ſenſum qui eſt ſenſus hiſtoricus ſeu
litteralis. Illa vero ſignificatio qua res ſignificate per
voces ſignificant alias res.dicitur ſenſus ſpiritualis.q̄
fundatur ſuper litteralem.et eum ſupponit. Hic auteꝫ
ſenſus ſpiritualis tripharium diuiditur. Sicut enim
dicit apoſtolus. Lex vetus figura eſt noue legis. Et
ipſa noua lex eſt figura future glorie. vt dicit ipſe Dy
oniſius. In noua etiam lege ea que in capite ſunt ge
ſta.ſunt ſigna eorum que nos rogare debemus.

Autoꝛ ſacre ſcp̄ture eſt deus

Scḋm ergo ea que ſunt veteris legis ſignificant ea q̄ ſunt noue legis. et eſt ſenſus allegoricus. Scḋm vero ea que facta ſunt in xp̄o. vel ſignificant chriſtum. ſunt ſig̃ eorum que nos agere debemus. Et eſt ſenſus moralis. Prout vero ſignificant que in futura gloria ſunt. eſt ſenſus anagogicus. Quia vero ſenſus litteral' ē ille quē autor intendit. autor aūt ſacre ſcripture deus eſt. q̄ oīa ſimul ſuo intellectu ꝯp̄hendit. nō eſt incōueniens vt beatus Aug. dicit in. xij. ꝯfeſ. ſi etiā ſm ſenſum l'ralem in vna littera ſacre ſcripture plures ſenſus reperiunt᷑. Sicut verbi gratia. Illud qḋ a deo dicit᷑. ij. Regū. vij. de filio dauid ſalomone. Ego ero illi in patrē. ipe erit mihi in filiū ꝛc̄. Dupl'r exponit᷑ ſm litteram. Uno mō ḋ chriſto id eſt ḋi filio incarnato. Et ad iſtū intellectū inducit apoſtolus ad Heb. j. autoritatē ad ꝓbandū xp̄m dei filium ꝓcedendo ſm ſenſum litteralē dicte autoritatis. Nā allegoricus nō eſt argumētatiuꝰ. Et qḋ ſequit᷑ in textu Si qñ deliquerit arguā eum in virga viroꝝ ſi referatur ad xpm intelligit᷑ de corpore eius myſtico. Uel referetur ſolū ad ſalomonē. Alio mō ad litterā exponit᷑ ḋ ſalomone. q̄ fuit filiꝰ dei per adoptionē dum bonus fuit. Et ex verbis ſequentibꝫ arguūt aliqui ſalomonē. etſi a ḋo auerſum ꝓpter amorē mulierū tandē ad eū reuerſum per penitentiā. ꝛ punitū in virga viroꝝ inſurgentiū ꝯ eum. Uñ ſubdit᷑. Miſericordiā aūt nō auferā ab eo. Notādum etiā ꝙ cū btūs Augꝰ dicat. ꝙ illud qḋ vetꝰ teſtamentū ꝯtinet. tradit᷑ quadriphariā. ſ. ſm hiſtoriam. ſm ethimologiā. ſm anagogiā. ꝛ ſm allegoriā. vt dicit beatus Thomas. Prima tria pertinēt ad ſenſum litteralē

Quid ſit Hyſtoria

Nam hiſtoria eſt vt dicit beatꝰ Auguſtinꝰ. cū ſimpliciter aliq̄d ꝓponit᷑.

Ethimologia.

Ethimologia cū cauſa ꝺicti aſſignat᷑. ſicut cū dominꝰ aſſignauit cauſam quare moẏſ permiſit dari libellū repudij. ſcꝫ ꝓpter duriciā cordis eorū Mat. xix.

anagogia

Anagogia vero eſt cū veritas vnius ſcripture oſtēdit᷑ veritati alteriꝰ nō repugnare.

allegoria.

Allegoria āt quā quarto loco ponit. ꝯprehendit alios tres ſenſus ſcripture. ſ. moralē. anagogicum. ꝛ allegoriā.

Senſꝰ parabolicuſ ſb ꝙſenſu ꝯtineat᷑

Item ſenſus parabolicus ſub litterali ſenſu ꝯtinet᷑. Nam ꝑ voces ſignificat᷑ aliud ꝓprie. aliḋ figurate. nec eſt litteralis ſenſus ip̄a figura. ſed ſignificatū ꝑ figuram. Nō enim ſcriptura nominat brachiū dei. eſt ſenſus litteralis de membro corporali eius. ſed de virtute operatiua ſua. Et ſil'r qḋ xp̄s in parabolis ait de vinea culta. ꝛ agro ſato ꝛ nuptijs ꝛ huiuſmodi. ad ſenſum litteralē ꝑtinet id qḋ xp̄s intendebat per illas parabolas. vt de eccleſia vel verbo ꝑdicato ꝛ hmōi. Si q̄s autē exponeret parabolā ḋ vinea de anima in ꝑticulari. iam ille eſſet ſenſus tropologicꝰ ſeu moralis. Nec oportet oēm autoritatē ſcripture aut etiā hiſtoriā exponere ſm iſtū quadruplicē ſenſum. ſed modo ſm vnū. modo ſm aliū. vt dic̄ Origenes. tractās illud de archa noe. ꝙ erat bicamerata ꝛ tricamerata. Et qḋ dicit beatꝰ Gregorius in moral'. vel alij doctores ꝙ aliquādo ſcriptura nō poteſt intelligi ſm litteram. intelligit᷑ ſm ſupficiem ſeu corticē littere. nō q̄a ſcriptura in omni parte ſua habeat intellectum verū litteralē. q̄ nō occidit ſed viuificat. Sicut verbi gratia cum ait pſ̄. lxxviij. Comederunt Iacob ꝛc̄. ſm litteram. id eſt corticē littere nuſq̄ꝫ inuenit᷑ iacob comeſtus. ꝛ ideo nō pōt intelligi hoc ſm litterā. id eſt corticem littere. Sed ſenſus litteralis eſt. ꝙ populus ille iudeoꝝ dictus iacob. quoniā ab eo deſcendit. fuit pluries ꝓpter peccata ſua quaſi ad nihilum deductus diuerſis flagellis. ſicut id qḋ comeditur ad nihilum deducit᷑. Item ex multiplicitate horū ſenſuum non ſequit᷑ aliqua confuſio in ſacra ſcriptura. cum omnis ſenſus fundet᷑ ſuper vnū. ſcilꝫ litteralē. Ex quo ſolo poteſt trahi argumentū. Non autē ex his que ſm alium triplicē ſenſum dicuut᷑. vt dicit beatꝰ Auguſtinus ad Uincentiū donatiſtam. Nec tamē ex hoc deperit aliquid ſacre ſcripture. quia nihil ſub ſpirituali ſenſu continet᷑ fidei neceſſarium. quod ſcriptura alibi ꝑ litteralem ſenſum nō tradat. Sicut verbi gratia. ad oſtendendū ꝙ chriſtꝰ volūtarius acceſſit ad paſſionem eſt figura. quia yſaac permiſit ſe ſponte ligari ab Abraā. ad victimandum. ſed iſtud expreſſe habet Eſaye. liij. vbi dicit Oblatus eſt quia ip̄e voluit ꝛc̄. Et qḋ Hieronymꝰ ait ad Paulinū ꝙ vicioſiſſimū genus dicendi eſt deprauare ſcripturas. ꝛ ad ſenſum ſuū ſcripturā trahere etiā repugnantē. videtur intelligendū. quo ad expoſitionē omnis ſcripture litteralē. Nam quo ad ſenſum ſp̄ualem omnis expoſitio ſcripture fundata in veritate fidei. ꝛ congruenter aptata bona eſt. ꝛ oīes doctores talibus vtuntur. Quādoqꝫ etiā id quod male geſtum eſt ſm litterā ſeu hiſtoriam. ſignificat ſp̄ualiter aliq̄d bene factum vt dicit beatꝰ Gregorius in moral'. Quid eīm ſceleſtius Dauid in adulterio ꝛ occiſione vrie. Et quid fideſius Uria ꝛ tamē vt ip̄e exponit dauid ſignificat deum. ꝛ vrias populum iudeorum reprobatum.

De ſeptem regulis. §. XIII.

Septē regule ad intelligendū ſacrā ſcripturā.

que ab aliquibus dicunt᷑ claues. quia per eas aperitur intellectus in multis ad intelligendū ſcriptuꝛas ſacras quas ponit Iſidorus in li. de ſum. bo. Et beatꝰ Auguſtinus in li. de doctrina xp̄iana. Et dicit eas fuiſſe tyconij. vt refert Nicolaus de lyra in ꝓlogo ſuꝑ pēthatheucon. Qui etiā dicit ꝙ volenti ꝓficere in ſtudio ſacre ſcripture neceſſariū eſt incipere a ſenſu litterali. quia ille ē fundamentū. et ex ſolo illo argumentari poteſt. circa dubia fidei ꝛ morum. non ex ſenſibꝰ ſpiritualibꝫ. Eſt ḡ

Prima

prima regula ſeu clauis ſapientie de domino noſtro ieſu xp̄o ꝛ eius corpore myſtico quod eſt eccleſia. q̄ꝛ per cōnexionem capitis ad corpus ſacra ſcriptura ſub vno cōtextu quaſi ſub eadē perſona. aliquādo loquit᷑ de vno ex. de vno tranſiens ad aliud. Uerbi gratia Eſa. lxi. Induit me veſtimentis ſalutis. et indumēto iuſticie circūdedit me quaſi ſponſum decoratū corona. ꝛ quaſi ſponſam ornatā monilibus ſuis. Q, enim dicit quaſi ſponſum. loquit᷑ de chriſto. Et qḋ ſequitur. q̄ſi ſpōſam ornatam monilibus ſuis. intelligit᷑ de eccleſia. Simulit qḋ dicit᷑ Canti. i. Oſculetur me oſculo oris ſui. quia meliora ſunt vbera eius vino. Quod dicit. Oſculet᷑ me oſculo oris ſui. verbū eſt ſponſe frui ſponſo deſiderantꝫ. Qḋ autē ſubdit. quia meliora ſunt vbera eius vino. verbū eſt ſponſi eccleſiā cōmendantis. ſiue de duobꝫ p̄ceptis dilectionis. ex quibꝫ elicit᷑ lac refectionis pure. ſuperantis vinū mundane delectationis. Siue intelligat᷑ ḋ duobus teſtamentis ſcripture. Unde exprimitur lac doctrine excedentis ſecularē omnem ſcientiā.

Secūda

Secunda regula eſt de corpore domini myſtico vero ꝛ ſimulato. Eccleſia eīm eſt ſagena nondū tracta ad litus. continēs piſces bonos et malos permixtos. ſed ſeparandos ab inuicem in fine mundi. vt dicit᷑ parabolice Mat. xiij. Et ideo in ſacra ſcriptura mali cōmendant᷑ cum bonis quibus ſunt permixti. ſicut Oſee. xi. Iſrael et dilexi eū. Et econuerſo. aliquādo boni vituperant᷑ cū malis. Sicut Eſaye. i. Cognouit bos poſſeſſorem ſuum. ꝛ aſinus p̄ſepe domini ſui. Iſrael autē non cognouit me. Aliquādo in eodem contextu exprimitur q̄d ad bonos pertineat. quid ad malos. Sicut Canticoꝝ. i. Nigra ſum ſed formoſa ſic̄ tabernacl'a cedar. ſicut pelles ſalomōis. Uerba ſunt ſponſe eccleſie. que ratione malorum dicitur nigra et ratione bonorum formoſa. Et quod ſubditur pro exēplo. Sicut tabernacula cedar. Hoc refertur ad malos. Ex cedar enim deſcenderunt ſaraceni nigri vicijs. Qḋ additur. ſicut pelles ſalomonis. applicatur ad bonos.

Salomon ſignificat hic deum. Pelles tabernaculi, qđ
poſtea tranſiuit in templū. quibꝫ cooperiebatur iacinctine
Tertia. ⁊ rubricate ſunt virtutes ſapiētie ⁊ charitatis que operit
multitudinē peccatoꝝ. Tertia regula eſt de ſpū ⁊ litte
ra. ſm q̄ accipitur ſub eadē littera ſenſus hyſtoric⁹ ⁊ my
ſticus. q̄ veritas hyſtorie eſt tenēda. ⁊ ad ſpūalem ſenſuz
referenda. Sicut aplus loquēs ad Gal. iiij. dicit. Is q̄
ſm carnē natus eſt. i. Iſmahel pſequebatur eū q̄ ſm ſpm
natus eſt. i. yſaac trahendo eū ſeu alliciendo ad malum.
Et figuratur ſpūaliter malos in eccleſia pſequi bonos. ſal
tē moribꝫ prauis. Poteſt etiā aliter exponi dicta regula
vt referatur vtrūq̄ ad ſenſum litteralē tantū. qui q̄nq̄ ē
duplex. Sicut illud qđ dñs dicit. i. Paralip. xvij. Ego
ero illi in patrē. ⁊ ipe erit mihi in filium. hoc intelligitur
ſm litterā de ſalomone ⁊ de xpō. vt dictū eſt ſupra. Sz
Quarta. put intelligitur de xpō pōt eſſe ſenſus ſpūalis ſm q̄d. in/
q̄tum ſcꝫ xp̄s fuit figuratus in ſalomone. Quarta re
gula eſt de ſpecie et genere. ſeu de parte ⁊ toto. cū de vno
trāſit ad aliud. Sicut Eſa. xiij. Primo loquitur ꝯtra ba
bylonē ſpecialiter cū dicit. Onus babylonis. i. flagelluz
⁊ malū inducendū ſup talem ciuitatē. ⁊ tranſit ad intelli
gendū verbum de toto mūdo generaliter per hoc qđ ſub/
ditur. A ſummitate celi dñs ⁊ vaſa furoris ei⁹ vt diſper/
dat omnē terrā. Poſtea reuertitur ad loquendū de ciuita
te illa babylonie ſpecialiter cū dicit. Ego ſuſcitabo ſup vos
Quinta. medos. qui argentū nō querāt. q̄ ſcꝫ darius medus cuz
nepote ſuo cyro cepit babylonē. ⁊ interfecit balthaſar re
gē eius. Dan. v. Quinta regula eſt de temporibus. q̄
contingit quadrupliciter. Vno mō per ſynodochen. q̄n po/
nitur pars temporis p toto. ſicut in euāgelio. cū xp̄s dicitur
fuiſſe in ſepulcro tribꝫ diebus. ⁊ tñ prima dies ⁊ vltima
nō fuerūt completi. Scđo modo propter minutias tem
poris que aliq̄n computantur. aliq̄n omittuntur. Et ſm ſcri
pturā loquēs de aliq̄ numero annoꝝ in plurib⁹ locis. ali
q̄n ponit plures annos p̄dictas minutias ponēs. Alio
loco pauciores p̄dictas minutias omittēdo. Tertio mo
do ꝯtingit eo q̄ computatio annoꝝ incipit in vno lo/
co ſcripture a priori tempore in alio loco a poſteriori. Si
cut Gen. xv. dictum fuit abrae. Semen tuū futurū eſt
peregrinū quadringētis annis. Et Exodi. xij dr̄. q̄ manſ/
ſio filioꝝ iſrael in egipto fuit quadringenti ſtriginta an
nis. q̄ cōputatio hmōi maioris numeri incipit a tēpo/
re quo dictū fuit abrae Gen. xij. Egredere de terra tua.
Cōputatio vero minoris tēporis īcipit a natiuitate yſa
ac. que fuit triginta annis poſt egreſſum abrae de aram.
Quarto mō ꝯtingit eo q̄ ſcriptura loquitur de futuro p
modū p̄teriti. vt Eſa. ix. Paruul⁹ natus eſt nob. Et hoc
eſt ad denotandū certitudinē prophetie cui⁹ euētus de fu
turo eſt ita cert⁹. ſicut ſi iā p̄teriiſſet. Et hoc eſt propter certitu/
dinē diuine p̄ſcientie. ex q̄ fit reuelatio prophetis. Aduer/
tendū tamē q̄ p̄dictus modus locutōis hꝫ locū in pro/
phetia p̄deſtinatōis ſeu p̄ſcientie. nō in prophetia cōmina
tionis que frequēter mutatur. vt patꝫ in exēplo Ezechie
Sexta cui dictū fuit. Diſpone domui tue. q̄ morieris ⁊ nō vi/
ues. Eſa. xxxvi. Et in niniuitis. Sexta regula eſt de re
capitulatōe ⁊ anticipatōe. In ſacra em̄ ſcriptura nō ſem/
p eodē ordine geſta ⁊ facta ſcribuntur quo fiunt. ⁊ ideo q̄n
p̄ponuntur poſteriora dr̄ anticipatio. q̄n vero fit ecōuerſo
id ē priora poſtponūtur dr̄ recapitulatio. ſicut Gen. x. dr̄. Ab
his diuiſe ſūt inſule gentiū in regionibꝫ ſuis. vnuſq̄ſq̄ꝫ
ſm linguā ſuā. Et poſtea. c. xi. dr̄. Erat aūt terra labii vni
us ⁊ ſmonū eorūdē. Ex q̄ patꝫ q̄ illud qđ dr̄ in. x. c. de di/
uiſiōe linguaꝝ. dr̄ p anticipatōeꝫ. Silr Gen. ij. ca. poſtq̄ꝫ
moyſes deſcripſerat creatōeꝫ celi ⁊ terre ⁊ ornatū eorum
Septima. poſtea ſubdit. Iſte ſūt generatōes celi ⁊ terre. qđ eſt p re
capitulatōem. Septima regl'a eſt de demone ⁊ ei⁹ cor/
pore. vt dicit. b. greg. in omel'a. Certe oīm maloꝝ boꝝum
caput diabol⁹ eſt. ⁊ oēs iniq̄ ſūt mēbra ei⁹. Et ideo propter cō
nexionē capitis ad mēbra ſcriptura loq̄ns de vno. in eo/
dē ꝯtextu trāſit ad loquenduꝫ de altero. Sicut Eſa. xiiij.
loq̄ns de rege babylonis. ſ. nabuchodonoſor. q̄ erat dia
boli mēbruꝫ trāſit ad loquendū de p̄ncipe demonū cuꝫ
ſubdit. Quō cecidiſti lucifer q̄ mane oriebaris. Et ezechi
el loq̄ns de p̄ncipe tyri q̄dam tyranno malo trāſit ad lo
q̄ndū de diabolo cū ſubdit. Tu ſignaculum ſilitudinis
plenus ſapientia ⁊ perfectus decore.

De m̄ltiplici vtilitate ſacre doctrine. Caplm. iij.

ET erit tanq̄ lignum

qđ plantatū ē ſec⁹ decurſ⁹ aquaꝝ. qđ fructuꝫ
ſuū dabit in tp̄e ſuo. Loq̄ns propheta ſiue dd ſi
ue eſdras ſm Nicolaū de lyra in hoc pſ. pmo plogo pſal
moꝝ de viro iuſto ⁊ ſpe btō. proprietates ei⁹ deſcribit aſ/
ſilians eū arbori iuxta aq̄s velociter currētes ex q̄nti tp̄e con
gruo fructificāti. vt hūilitas ei⁹ īſinuetur. q̄ in terra radi
cata. Studioſitas indicetur. q̄ iuxta aq̄s ſituata. Opoſitas
ſctā māifeſtetur in fructificatōe declarata. Neq̄ꝫ ei tumidi
penetrare valēt pfunda ſc̄pturaꝝ ſctāꝝ.. Sꝫ vbi fuerit
hūilitas ibi ⁊ ſapīa. teſte ſapiētiſſimo ſalomōe. q̄ humi/
litas ab humo deriuata ſe recognoſcere facit puluerē ⁊ li
mū. ibi figēs radices cogitationū. Quāuis ei allophili
demum obſtruere niterentur q̄s fodiebat puteos iuſtos
yſaac p ſuos ſuos. ſ. cogitatōes ſuggerēdo. errores vl' cla
tiōes. nō tñ p̄ualuerūt q̄n pſeuerās peruenirct ad aquaꝫ
viuā quā vocauit abūdātiā. ſ. virtutū. q̄ maxie in ſacris
ſc̄pturis reperitur. Et ideo iuxta has aq̄s plātat mēs ei⁹. vt
aſſidue has hauriat ī gaudio de fontibꝫ ſaluatoris. O.
q̄s vnq̄ꝫ narrare poſſit pfunditatē. vtilitatē. m̄ltiplici/
tatē. ſuauitatē haꝝ aq̄ꝝ. Siq̄dē atteſtāte Caſſiodoro ſu
p pſal. Oīs ſplēdor rhetorice eloq̄ntie. oēs modi poetice
locutōis. q̄libet varietas decore pnūciatōis. a diuinis ſcri
ptoribꝫ ſūpſit exordiū. vñ ⁊ mox ppl'i ill⁹ doctor ⁊ rector
cui ī figura oīa ꝯtigebāt. educt⁹ de aq̄s egiptioꝝ doctri
naꝝ q̄bꝫ fuerat ībut⁹. ebulliētibꝫ ranas garrulas dyale
cticoꝝ ſm Auge. ꝯuertēs in ſanguie incētiuoꝝ libidi/
nū ⁊ erroꝝ ī deſerto eccl'ie ppl'm ſitientē ī aq̄s ſalutares
adduxit. q̄ ⁊ ſi amare p̄us fuerāt ⁊ īportabiles ī ſuper/
ficie l're occidentis ſuaues facti ſūt miſſo in eis ligno cru
cis. ita vt oīs ppl's ſapientū biberet ⁊ iumēta ſimplici
um. Ad has ſuauiſſimas īuitabat Eſa. di. Oēs ſapien
tes venite ad aq̄s. Dñs xp̄s ardētius agēs clamabat in
tēplo di. Si q̄s ſitit veniat ad me ⁊ bibat Jo. vij. Nā q̄
biberit ex aq̄ quā ego dabo ei. doctrīa. ſ. euāgelica grāꝫ
ꝯtinētē. nō ſitiet incternū. ait idē ſamaritane Johā. iiij.
Pre ſuauitate eius mundanoꝝ ſiti extincta. Multi
plicitas ſenſuum eius ſignificatur in fluuio paradiſi vo/
luptatis irrigandi lingna eius qui ad nos deſcendens
diuiditur in capita. Ipa enim ſapiētia diuinorū que be
atos continue erigat nobis reuelata in ſcripturis in q̄
tuor ſenſus diſtinguitur. litteralem. allegoricum. moraleꝫ.
⁊ anagoicum. quibus inherentes ſitim noſtram tempe
remus. Et ſic ſpiritus domini ferebatur ſuper aquas Ge
neſis. i. ad variandū intellectū eaꝝ. In his aquis Ja/
cob mittebat virgas populeas ⁊ amigdalinas parti de
corticatas. vt in aſpectu earum oues potantes concipe
rent ⁊ parerent fructus varij velleris reſperſos. q̄a do
ctores eccleſie ſententias in ſcripturis poſitas. parti ſm
litteram. partim remoto cortice ſenſus myſticos popl'is
ſibi ſubditis debent propinare. vt fructus bonorum ope
rum varios dent tempore ſuo. Per hanc aquā ſapiētie
ductus in ſpiritu ezechiel propheta. ad inſinuanduꝫ in
ea ſucceſſiuos pfectus. Primo ipſa operte ſunt plante
eius. ſecundo genua vltra precedenti. exinde renes. De
mum tāta inuēta eſt pfunditas vt trāſuadari nō poſſꝫ.

Utilitatem earum et .§.I.

De vtilitate ſacre ſcṕture.

quot fructus ex ipis propinatis ꝛ hauſtis nullus pote
rit ſufficiẽ. enarrare. Juxta aquaꝝ fontes nõne patri/
archaꝝ yſaac. iacob. moyſi. ſpõſalia cum rebecca. Rach/
el ꝛ ſephora habuerũt initia. vt intelligim⁹ ſm Auge.
illud impleri Oſee. Deſpõſabo te mihi in fide iux͡ aqs
ſcripturaꝝ ſacrarũ. Fides em̃ ex auditu. Auditus aũt per
v̄bum dei. qḋ in omnẽ terrã exiuit Ro. x. Jn aqs mariꝫ
ſubmerſo pharaone cũ exercitu ſuo. trãſit popul⁹ dei li/
beratus ab eo. dño decantans Exo. xvi. Omnia q̄dem
flumina doctrinarũ in mare ſcripture intrant. ꝛ ipꝫ ma
re nõ redundat. vt dicit Eccs. j. in aliq̄d ſupfluitatiꝫ. Et
in aquis hui⁹ maris ↄfregit deus capita draconis īfer
nalis. teſte dauid. Jn cui⁹ figurã ipe cũ lapidib̾ ſũptis
de torrente aquaꝝ fundã iactãtis imanẽ goliath ad ſo/
lum pſtrauit. j. Reg. xvij. Qḋ impletũ eſt quãdo xp̄us
fortis robore ꝛ decor⁹ aſpectu ſathanã temptationibus
pugnantẽ auctoritatib̾ ſacre paginẽ deuicit ad plenũ.
Mat. iiij. Jn iordanicis aquis huius ſacre ſophie mun
dat⁹ ẽ a lepra erroꝝ ꝛ vicioꝝ Naaman populi gentilis
nõ in fluuijs damaſcenis abana ꝛ pharphar ethnico/
rũ doctrinis vt arbitrabat. iiij. Reg. v. Jam vos mũdi
eſtis pꝛter ſermonẽ quẽ locutus ſuꝫ vobis. inq̄t veritatꝫ
magiſter. Jo. xiiij. Hec eſt piſcina in pomerio mũdia/
li ad quã deſcendẽs ſuſanna pulcra nimis. ſacroſancta
videlicet eccleſia. nõ habẽs maculã neqꝫ rugã. ſe refrigẽ
rat ↄtra eſtus laboꝝ ꝛ temptationũ. Sed duo falſi ſe/
nes pleni mutua cogitatõne. ſcribe ꝛ phariſei. qꝛ noluit
miſceri cũ eis. pfidie eorũ aſſentiẽdo. eaꝫ de adulterio ac
cuſant ſpũali. qꝛ xp̄o adheſit quẽ ↄp̄hendere nondũ va
luerunt. ꝛ morte eterna iudicãt ↄdemnandã. Daniel ãt
puer q̄ natus eſt nobis demũ conuincet in fine de teſti/
monij falſitate. Gehẽne applicãdos Dañ. xiij. Jn hanc
piſcinã hieroſolimitana poſt ãſcenſionẽ in ea. a magni
conſilij angelo myſteria ei⁹ p incarnationẽ implẽdo. qui
cunqꝫ deſcendet in vnitate fidei ꝛ dilectõis. ſanat a q̄/
cunqꝫ detineat animẽ infirmitate. Jo. v. Et nõ ſolũ cõ/
tractus. ſed ꝛ cecus natus ad ſanatoria ſiloe illuminat⁹
eſt Jo. ix. Jnuenit onã aquas calidas in deſerto aſinas
paſcẽs. Geñ. xxxvi. qꝛ dum ſimplices ꝛ humiles cogita
tiones nõ elatas fouet in ſolitudine exteriori ꝛ interiori.
ſecũ meditans doctrinã ipam. experit dilectõe feruentẽ.
Ad hui⁹ humorẽ immittit deus radicẽ fidei in homine
qḋ patuit in eunucho cãdacis regine ethiopũ. Jn curru
em̃ ſuo per deſertũ tranſiẽs ꝛ legẽs Eſayã pphetã. demũ
ad aquã veniens credẽs baptiſat⁹ eſt. ꝛ ibat in viã ſuã
gaudens ꝛc. Actuũ. viij. Nõe ꝛ aque multiplicate ĩ ex
poſitionib̾ eleuauerũt archã eccleſie. ſeu anime in ↄſubli
mi ↄtemplatõis ꝛ ſpei Geñ. vij. vt ſitiat ad deũ viuuꝫ
ſicut deſiderat ceruus ad fontẽ aquaꝝ. Et ſicut audiuit
ita vt videat in ciuitate dñi virtutũ. Deniqꝫ aque ſapi
entie ſalutaris potauit dñs electos ſuos. que docet ſobri
etatẽ. prudentiã. iuſticiã ꝛ v̄tutẽ quib̾ nil melius in vi/
ta hominib̾. Sap. ix. Puteus eſt aquaꝝ viuentiũ iſte
liber vite. q̄ fluunt impetu de libano ſupne ſcientie. q̄a
recreatus Helyas ſubcinericio pane viriliter ambulauit
vſqꝫ ad montẽ dei. iij. Regũ. xix. Bibe ergo aquã de ci/
ſterna tua. vt pteſtat ꝛ hortat ſapientiſſim⁹ Salomon
Prouer. v. que de celo deſcendit. Nã fons ſapiẽ v̄bi dñi
in excelſis. Eccii. Et fluenta putei tui que ſunt glorioſe
ſanctoꝝ doctorum doctrine. deriuent fontes tui foras. qꝛ
hec eſt que ſparſa colligitur. erogata reuertit. ꝛ publica/
ta ſuſcipit incrementũ. Et in plateis quo vniuerſi con/
currunt aquas tuas diuide quas artis loca non capiũt
habeto eas ſolus ne ſit tecum ſocrates. plato. ariſtoteles
homerus. virgilius. vel naſo. Tullius varro vel omne
us. Hi em̃ ſunt alieni qui nõ debent eſſe participes tui.
Jta exponit Johẽs dñici cardinalis. vel habeto eas ſo/
lus ruminando ꝛ operando. Nec cõicet alienus lucra
vel honorẽ. ꝛ gliam ſeculi inde expectando.

Quot fructus arbor .§.II.

rationalis plantata iuxta aquas ſcripturaꝝ ſanctarum
faciat. pulcerrime oſtendit Hierony. in prologo pſalmo
rũ dicens. Hic habꝫ infans quid lactet. Puer quid lau
det. Adoleſcens quid corrigat. Juuenis quid ſequatur.
Senior quid precetur. Hic diſcunt femine pudicitiam.
Populi inueniunt pietatem. Vidue iudicem. Paupe/
res protectorẽ. Aduene cuſtodem. Hinc inueniãt reges
quid audiant. Judices quid timeant. Hec triſtem con/
ſolatur. Letum temperet. Jratum mitigat. Pauperem
recreat. Diuitem vt ſe cognoſcat increpat. Omnib̾ ſe ſu
ſcipientib̾ apta medicamĩta tribuit. nec peccatorem
deſpicit. ſed per penitentiã remediũ ei ingerit. Poſt hec
deus oſtenditur. Simulacra irridenẗ. Fides aſſeritur.
Perfidia repudiatur. Juſticia ingredit. Prohibetur ĩi
quitas. Miſericordia laudat. Crudelitas abdicat. Ve
ritas requiritur. Mendacium damnat. Dolus accuſat
Predicat penitentia. Pax ſequenda promittit. Spes
certa nutritur. Sed qḋ his omnib̾ eſt excellentius. xp̄i
ſacramenta laudant. Hec Hierony. Jn ea reperiunt di
pfectiones ex ibi narratis vt omnipotentiã in Geneſi.
in mundi creatione. Dei clementiã in Exodo. ex libera
tione in exitu iſrael de egypto. Reuerentiã et maieſtatẽ
in Leuitico. ex ſacrificijs ꝛ cerimonijs. Eius patientiaꝫ
in libro Numeri. Fortitudinẽ in bellis ioſue. Longani
mitatẽ et miſericordiã in volumine Judicum. Proui/
dentiam in libris Regũ ꝛ huiuſmõi. Et ſic de alijs ꝛc.
Jmmo etiam quecunqꝫ ibi ſcripta ſunt ad noſtraꝫ do/
ctrinã ſcripta ſunt. vt per exempla ꝛ dicta illorum q̄ ibi
laudantur. curramus per viã virtutum ad brauiũ ſup
ne vocationis. Reſpice ibi ꝛ inuenies abel deuotionem
Enoch ↄtemplationem. Noe crudelitatem. Abrae fide
litatem. Jſaac patientiam. Jacob prudentiã. Joſeph ca
ſtitatem. Moyſi charitatem. Phinees ſanctã emulatio
nem. Aaron deuotam oblationem. Jude audaciaꝫ. Jo/
ſue confidentiam. Ottonis rectitudinem. Sampſonis
fortitudinẽ. Booꝫ equanimitatem. Samuelis integri/
tatem. Job redargutiones. Thobie correctiones ſeu mo
nitiones. Dauid miſericordiam. Salomonis peniten/
tiam in Eccleſiaſten. Helye zelum pietatis. Heliſei zelũ
equitatis. Eſaye ſtabilitatem. Hieremie magnanimita/
tem. Ezechielis rigorem. Danielis feruorẽ. Matathie
ſingultus. Judeqꝫ machabei cultus. Eleazari amorem
patrie. Razie virorem latrie. Jn nouo teſtamẽto chriſti
domini obedientia. Matris eius innocentiã. Petri lõ
ganimitatem. Angelorum exultationem. Pauli ſubli/
mitatem. Baptiſte confeſſionem. Andree magiſterium
in cruce. Jacobi deſiderium in luce. Johannis ſapienti/
am. Thome ſcientiam. Alpheidis iuſticiam. Philippi
refulgentiam. Bartholemei nobilitatem. Matthei ve
ram ſanctitatem. Symonis conſtantiam. Thadei reue
rentiam. Matthie humilitatem. Marci ſinceritatẽ. Lu
ce vigilantiam. Barnabe eminentiam. Cum innumeris
v̄tutib⁹ legẽdiſ ꝛ tãgẽdis in ſola philoſophia quã de⁹ p
ſalute noſtra dignatus eſt mundo miſericorditer reue
lare. Hec Johannes dominici cardinalis in nocti luca.

Sed conqueritur dominus per hieremiam dicens.
Duo mala fecit populus meus. Me dereliquerũt fon
tem aque viue. cũ. ſ. ſacrã doctrinã. diuinã maieſtatem.
grãm virtutũ. gloriã beatoꝝ. docentẽ ꝛ inducentem. et
foderunt ſibi ciſternas diſſipatas pro aquis doctrinaꝝ
infidelium q̄ ↄtinere nõ valent aquas. Jn terra. ſ. mẽtiꝫ

ſue curioſitatem ↄſtruentes. in q̃ colligũt aq̃s errorũ a
porcitatib⁹ aeris deſcendentiũ. q̃ ↄtinere nõ valent eas
q̃ inſatiabilis eſt curioſitas humana. noua q̃rẽs ⁊ nũ
q̃ dicens ſufficit. Semꝑ enĩ tales ſunt addiſcentes. ⁊ nũ
q̃ ad ſciam veritatis ꝑuenientes. vt ait ap̃ls. Et ſicut ſi
liq̃s porcoꝝ ſatiari neq̃bat ꝓdigus adoleſcens q̃ ſubſtã
tiam ſuã diſſipauerat. ſ. doctrinis ethnicoꝝ q̃ inflãt nõ
nutriunt. vt exponit Hierony. Et hꝛ̃ di. xxxvij. Ita nec
ſiti extinguũt ſeu extinguere poſſunt hiſ turbidis aq̃s.

Doctrine gentiliũ philoſophoꝝ vel poetarum nõ ꝓ-
ſunt ad ſalutem. Capitulum quartum.

Veruntamen in dilu-

uio aquaꝝ multarũ ad deũ nõ approxiabũt.
Pſ. xxxj. Ut ſcribit Geñ. j. Diuiſit deus aq̃s q̃ ſũt ſub
firmamẽto ab his q̃ ſunt ſuꝑ firmamẽtũ. Et ſuꝑ firma-
mentũ aq̃ que ſuꝑ celos ↄſiſtunt. diña. ſ. oracula veterĩ
⁊ noui teſtamẽti. diuiſe ſunt ab aq̃s doctrinaꝝ mũdia
liũ q̃ in terra obſcura miſcent. Nã aq̃ ille ſuꝑiores pagi
ne ſacre lipidiſſime ſunt. q᷑ p̄ceptũ dñi lucidum illumi-
nans oclos. Solidiſſime ſunt ⁊ vnite. q᷑ verba mea nõ
tranſibũt ait dñs Luce. xxj. Aque q̃ ſuꝑ celos ſunt. celũ
criſtallinũ nuncupate. dñm laudãt ei⁹ magnitudinem
inſinuãtes. Scrutamĩ ſcripturas ⁊ he ſunt q ꝑhibent te
ſtioniũ de me Jo. vlt. dixit de⁹ hũanat⁹ in terris. Aque
vero inferiores doctrine. ſ. gentiliũ perfidoꝝ. iudeoꝝ aut
hereticorũ obſcure ſunt ⁊ turbide erroꝛib⁹ ĩmixte. Pſ.
cxv. Oĩs homo mẽdax. Nõ ſtabiles. ſꝫ ↄfuſate. Juxꝫ il-
lud Mat. xv. Omnis plãtatio. ſ. doctrine quã nõ plan
tauit pr̃ meus celeſtis eradicabit̃. ⁊ ñ ſolũ ab vnitate ve
re fidei recedũt. ſꝫ etiã a ſe inuicẽ diuiſe ſibi ↄ̃triant̃. Nõ
laudant dñm hmõi aq̃ verũ. ſed falſos deos et coꝝ ſce-
lera. ↄ̃grentib⁹ coꝝ autoritatib⁹ ad nõ gl̃iam dei. ſꝫ ꝓpri-
am. Hec ḡ q᷑ aque multe nõ vnite. de ṽitate tractantes
ſed multe in erroꝛib⁹ diluuiũ generãt. diſſipãs terram.
q̃ omnes extinxit viuẽtes. niſi in archa eccleſiaſtice do
ctrine ſaluatos. Nõ ḡ hoĩes appropinq̃bunt ad deum
vere intelligendũ. aut diligendũ. aut poſſidendũ in di-
luuio aquaꝝ multarũ. Ubi btũs Aug. in omel' ſuꝑ Jo
han. ait. Fuerũt q̃dam ph̃i de ṽtutib⁹ ⁊ vicijs ſubtilia
multa tractãtes. diuidẽtes. diffiniẽtes. rões acutiſſimas
ↄcludẽtes. libꝛos implentes. ſapiam ſuã buccis crepan
tib⁹ ventilãtes. qui etiã auderent dicere hoĩb⁹. nos ſeq̃
mini. ſectã nr̃am tenere ſi vultis bñ viuere. Sꝫ q᷑ non
intrabant ꝑ oſtium. ꝑdere volebãt. mactare ⁊ occidẽ. Di
cãt ḡ pagani. Bñ viuim⁹. Si ꝑ oſtiũ non intrãt q̃d eis
ꝓdeſt vñ gl̃iant̃. Ad h̄ enĩ debet' vnicuiq̃ꝫ ꝓdeſſe bñ vi
uere. vt ei det̃ ſemꝑ viuere. Nec bñ viuere dicẽdi ſunt q̃
finẽ bñ viuendi vel cecitate neſciunt vl' inflatõe ↄtem-
nunt. Nõ eſt aũt cuiq̃ꝫ ſpes vera ⁊ certa ſemꝑ viuendi
niſi agnoſcat vitã q̃ eſt xp̃s. ⁊ ꝑ ianuã. i. fidem xp̃i intret
in ouile. ſꝫ eccleſie. Querũt enĩ plerũq̃ꝫ tales ꝑſuadere
hoĩbus. vt bñ viuãt ⁊ xp̃iani nõ ſint. ꝑ aliam ꝑtem vo-
lunt aſcẽdere ⁊ mactare ⁊ ꝑdere. nõ vt paſtoꝛ ↄſeruare.
Hec btũs Aug. Q, aũt in ꝓuerbijs. Aque furtiue dul-
ciores ſunt doctrĩe. ſꝫ ethnicoꝝ vel' hereticoꝝ q̃ molles
ſũt nõ ſolide vt q̃ ſuꝑ celos ſunt. q᷑ mollẽ faciũt animũ.
⁊ ad delicias ⁊ laſciuiã inducẽtes q̃ furtiue dicunt̃. q᷑ p̄
cioſam viri aĩam rapiũt his potatã. Uel q᷑ ſi q̃ vera il
li dixerũt. furati ſunt ab alijs. ſibi gl̃iã nõ deo aſcribẽ
tes. vel q᷑ legi vetite cõiter ſunt. di. xxxvij. Epõs. Jõ dul
ciores vident̃ ꝓpter oꝛnatũ ṽboꝝ dlectantẽ. tũ q᷑ nitimur
in vetitũ ſemꝑ cupimuſq̃ꝫ negata. Sꝫ nouiſſima eius
amara quaſi abſinthiũ ad ꝑditionem ducẽdo. Propter
hoc enĩ gigantes q̃ fuerũt magni mundana ſapiẽtia. ge
munt ſub aquis. vt ſcribit Job. gemitu ſempiterno. Et
ſi igitur omnis ſanctus xp̃i ſanguine tinctus oꝛet in

tempoꝛe opoꝛtuno: ſꝫ huius ſeculi pro hac remiſſione
peccatoꝝ obtinenda de qua p̄dixerat. verũ in diluuio
aquarũ huius doctrinaꝝ fallacium nõ appropinq̃bũt
eam obtinendo. q᷑ ꝑ ea nõ exoꝛant deũ ꝑniam ignoꝛan
tes. De ph̃is ethnicis loquẽs ap̃ls ad Ro. j. dicit obſcu
ratũ fuiſſe coꝛ coꝝ ⁊ traditos in reprobũ ſenſũ. Reple
tos cũ ſectatoꝛib⁹ ſuaꝝ doctrinarũ omni iniq̃tate. ſub-
dens ex illa generalitate. xxi. ſpecies eius ↄcludens pro-
pter h̄ dignos moꝛte. ſ. eterna. Et Policratus li. vij. c. ix
Cũ dixiſſet poetas. hyſtoꝛicos. oꝛatoꝛes. mathematicos
eẽ legẽdos. nocumẽtũ exinde ſeq̃ns exp̃mit dicẽs. Cũ hi ĩ
ius ſuũ vendi cant aĩm. ſi polliceãt̃ noticiã reꝝ. virtutũ
tamẽ deducent ⁊ ſubmouẽt cultum. Unñ ⁊ cicero cũ de
poetis ageret vt diligentius audiat̃ exclamat. Clamoꝛ
⁊ approbatio populi. q̃ſi magni ⁊ cuiuſdam ſapientis
magiſtri. et qui ad commẽdationẽ ſufficiat plauſu ſuo
quos vult facit autẽticos. Et illi qui tantis efferuntur
quãtas obducunt tenebras quos metus inuehũt. quas
inflãmant cupiditates. Hi ſtupꝛa adulteriaq̃ꝫ conciliãt
variaſ doli reꝑant artes. furta. rapinas. incendia docẽt
Que ſunt vel fiunt aut fingi poſſũt. mala exemplaꝛ ꝓpo
nunt oculis multitudinis imꝑite. Que incẽdia celi ſue
cenſi. aut maris inundatio. aut terre hiatus tãtas fecit
populoꝝ ſtrages. quãtas iſti faciũt mẽtiões ⁊c̃. Iſidoꝛ⁹
etiã in li. de ſum. bono ait. Ideo ꝓhibet̃ criſtian⁹ figmẽ
ta legere poetaꝝ. quia nimirũ mentẽ excitant ad incen-
tiua libidinũ. Et nõ ſolum thura offerendo demonibuſ
ĩmolant̃. ſed eoꝛum dicta libentius capiendo. di. xxxvij.
Narrauerunt mihi iniqui fabulationes. inquit pſ̃. ſed
non vt lex tua. videte ne decipiamini per philoſophiã
ait apoſtolus ⁊ inanem fallaciam.

Nota ſcd̃m iohannẽ. §. I.

dominici cardinalis vbi ſupꝛa. q᷑ vera philoſophia in
trib⁹ conſiſtit. ſꝫ in religione. moꝛib⁹. ⁊ doctrina. Si enĩ
philoſophia eſt diuinaꝝ humanaruq̃ꝫ rerum cognitio
ſeu creaturarũ creatoriſq̃ꝫ vtiliſ inquiſitio. conſtat quia
iuxta Platonis ſñiam in tres ꝑtes diuiditur. ſꝫ diuinã
lem. moꝛalem. ⁊ rationalem. Primã dixerunt theologi-
cam. Secundã ethicã. Tertiam rationalẽ logicam. Pri
ma ſpiritũ accendit. ſecunda dirigit vitam. tertia perfi
cit naturaliter intellectum. Primã tradunt in metha-
phica. ſcd̃am in ethica. tertiam in phiſica peripatetico-
rũ doctoꝛes. Prime partis nouimus cultoꝛẽ platonem
vel potius Hermetẽ. Secunda magnũ Socratem ve-
nerat̃ patronũ. Tertiam ſumme ampliauit Ariſtoteles
Plotinus vero philoſophus ſingulis partib⁹ inſuda-
uit. Et idẽ ẽc ꝓ apud platonẽ philoſophiam diuidi. In
moꝛalem que in actione verſat̃. In naturalẽ que ↄtem
plationi ḋ putatur. Unḋ ſub ea theologica comprehen
ditur prout ex natura ⁊ ꝓprietate creature cognoſcit̃ cre
ator. Et rationalis qua verũ a falſo diſcernit̃. vt teſtat̃
beatus Auguſtin⁹. xviij. de ciui. dei. Et ſub rationali cõ
prehendit̃ triuium et quadruuiũ. id eſt artes liberales.
Sub moꝛali. ſcientia iuris comprehenditur. Nam me-
dicina ſub naturali. Alij tamen diſtingunt naturalem
que eſt de naturis rerum. que ſpectat ad phiſicam. the
ologia que agit de deo. angelis. demonib⁹. ⁊ huiuſmo-
di. que tangere videtur methaphiſica.

Q, philoſophia mo-. §. II.

ralis gentilium non ſit vera philoſophia. ⁊ ipſius phi-
loſophie autoꝛes nõ fuerunt veri philoſophi. Probat
Johannes dominica in nocti luca ſic. Ethica eſt virtus
moꝛal' aut ei⁹ peritia. ⁊ ethic⁹ moꝛal'r ṽtuoſ⁹ exiſtit. A
ṽtute ṽo ⁊ peritia ei⁹ oĩs erroꝛ excludit̃. viciũ nãq̃ꝫ na
ſcit̃ ḋ erroꝛe. hic puto dcm ĩ ethica mõ i. Oĩs mal⁹ igrãs

Q, poeſ
rbmõido
ctrine nil
ꝓſunt ad
ſalutem.

Q, ph̃ia
gẽtiliũ nõ
ſit ṽa ph̃ia

Ad ethicū autem pertinet nō ſolū finē ꝓpter quē omnia extimant̄ faciēda inquirere. ſed etiā inuenire ⁊ circa inuētum nō errare. Nullibi eñ periculoſius errat̄ ꝙ cuꝫ ď vltimo fine tractat̄. Paruus eñ error in ꝓncipio maximus eſt in fine. Ethice eñ principiū eſt vltimi finis rimatio. finis vero virtutū inductio. Omnes aūt illos ethicos phos ⁊ poetas ⁊ rhetores. circa diuinitatē mltiplr̄ erraſſe ñ eſt dubiū. ꝙuis vltīuꝫ finē ď ſcripſerit. Similimodo dici pōt omēs illius ethice ſcriptores phos dici nō poſſe. qꝛ a noticia veri dei fuerīt extranei aut plurimū errauerūt. Propterea moralē phm omnes dixerīt. cuius vita doctrīe ꝯcordat. ⁊ eā morti neceſſario diſcrimini parat. Uñ apud Macrobiū de ſomno Scipionis. Pithagoras ⁊ Plato dixerūt phiam meditationeꝫ eſſe mortis. quotidie de carcere mortis intentā aīe educere libertatē. Tota philoſophia Cicerone referēte (ait catho) ſiue phoꝝ vita ꝯmendatio mortis eſt. Nā ꝗd aliud agimus. cū a voluptatibꝫ corꝑis ait Tullius. et a re familiari q̄ ē miniſtra corꝑis. ⁊ a republica animū reuocamuſ. maximeꝙ a corꝑe abducimꝰ. ſecūꝙ eſſe cogimꝰ animū a corꝑe ſecernere. nil eſt aliud ꝙ mori diſcer̄. Currat huc moralis Seneca dicēs. Facere docet phia nō dicere. Et hec exigit vt ad legē ſuā quiſꝙ viuat. ne oratiōi vita diſſentiet. Huic iungat̄ btūs Greg. phs nazanſe. grecus in apologetico dicēs. Prima ſapiā vita laudabilis eſt. Ille mihi ſapiēs videt̄. q̄ pauca de virtute animi proloquit̄. plura aūt in ſuis opibus oſtendit. Et tullius in ꝓmo de officijs ait. Uirtutis oīs laus in actione ꝯſiſtit. Adijciat̄ ad h̄ ꝙ ꝟtutes omnes ſunt connexe. vt q̄ vna caret oībꝫ ſit vacuus. ſm magiſtrū ſniaꝝ in iij. Omiſꝙ ꝟtus vni alicui vicio ꝯtrariet̄. Cūꝙ contraria ſimul ineſſe nō valeāt. q̄ in vno offendit multa ꝑdit. vtꝫ ď ⁊ Ecc̄s. qꝛ ꝟtutem illam vicio ꝯtrariā. ⁊ ꝑ ꝯñs alias ꝓpter ꝯnexionē. Addat̄ ⁊ illud. qꝛ ſm btm̄ Aug. vbi deeſt cognitio eterne ⁊ incōmutabilis veritatꝭ. ſ. ꝑ fideꝫ falſa eſt virtus in optimis moribꝫ. xviij. q. j. Sed ˡoēs gentiles phi ethici caruerūt fide. ſpe. ⁊ caritate. Et ſi virtutes morales ⁊ pulcre depinxerūt. multa tñ eis contraria ꝑegerūt. vt eas vere nō haberēt. Nā ⁊ ſuꝑbie. iactātie. inani glorie. cupiditati laſciuie. mēdacijs. detractionibꝫ. adulationibꝫ. idolatrie. nigromātie reꝑiunt̄ dediti. vicia ipā in libris ſuiſ deteſtabant̄. ſꝫ opibꝫ coꝝ inſiſtebant. Nā Ariſtoteles ſuoꝝ anteceſſoꝝ glorie ⁊ laudꝭ cupidus. libros alioꝝ ante ſe ſcribentiū exceptis floribus dicit̄ conburi feciſſe. opera ſui diſcipuli magni alexādri vt ſolū nomē ſuum vocaret̄ in terris. De demoſthene maxio oratore dicit Tullius. Leuiculꝰ ſane noſter Demoſthenes. q̄ ille ſuſurro delectari ſe dicebat ꝯfitētꝭ muliercule vt mos eſt in grecia. Hic eſt ille demoſthes. ꝗd h̄ leuius. Itē dicendꝰ ne eſt phs demoſthenes. q̄ plus dicebat ſe lucratū fuiſſe tacendo ꝙ alij perorādo. et ita auaricie deditū. vt per phas ⁊ nephas magnatis ſpareret. Gorgias grecis de pace ſcribens ⁊ ꝑorans domi ſicē leo rugiens morabat̄. vt dicit Hierony. ꝯtra Iouinianū. Quid de mirabli Apuleio dicet̄. q̄ cum de demonibus vera ſentiret ꝙ eſſent iniq̄. verba ſcribere renuit ne offēderet eoꝝ cultores. Cynicos quoꝙ a caninos patre illo nobili diogene nemo negabit inter ſancte phie nomine venerādos. ꝗs gentiles phos vocant. in h̄ ꝑcipue diſtīctos a ceteris. quo omni pudore depoſito. cū ꝗdam Abſalone patricida ⁊ ꝗbuſdam modernis ypocritis. palaꝫ ⁊ vxores cognoſcēdas dicebāt. Iſti vero cōcubinas ſiue deuotas ꝓtulere verbis. homines illi modeſtiā. ꝯtinentiā patientiāꝙ ſermonibꝫ multis atꝙ politis. q̄ ſi factꝭ impugnāt phi nō fuerūt. Uereor hic Ariſtotelē in aſellum mutatū ſubdere femīe ⁊ ſarcinā talē portare. Multaꝝ turbarum video mihi imminere certamē. ſi dixero ī temperatū virgilium quē iuuenalis de vicio innoīandi ſugillauit. Quid ſi faſſus fuero ciceronē ī multꝭ culpandū. ⁊ depravatū. Saluſtiū audite de eo dicentē. homo leuis. ſupplex inimicis. amicis ꝯtumelioſus. nemī fidꝰ. Senator leuiſſimus. patronꝰ mercenarius. cuiꝰ nulla ꝑs corꝑis a turpitudine vacat. Lingua vana. manꝰ rapaciſſime. gula īmenſa. pedes fugaces. ⁊ q̄ honeſte nominari nō pñt inhoneſtiſſima. Audite ⁊ vos ſaluſtiani tulliū ei reſpondentē. Nō qui ita viuit vt tu inꝗt aliter ꝙ tu loqui pōt. Nec q̄ ita illo te ſermone vtit̄. vita honeſtior eſt. Sepius vidi grauius offendere animos auditoꝝ coꝝ coſ q̄ aliena apte dixerīt. ꝙ eos q̄ vicia ꝯmiſerunt. Si q̄ autē volentes eos excuſare a talibꝫ vicijs dixerint eos fuiſſe emulos. ⁊ ideo in alterutrū inuexiſſe ⁊ fuiſſe mētitos acquieſcat̄ coꝝ ſentētijs. Sed qꝛ totꝰ philoſophie robur. vt ait plato patientia eſt. Uñ ꝗdaꝫ reſpondendo maledictis quibꝫ nō parū fuerat mutus ſe nō eſſe philoſophū apud torquatū ꝑdit. Hoſ ego philoſophos nego qui infamationibꝫ vel diffamationibꝫ ſine rationabili cauſā ꝓximos lacerarūt. Mentiūt̄ hi ſtoici miſericordiā viciū fore ꝓpter paſſionē triſticie aſſiſtentē. ⁊ ſe licite occidere poſſe. vt euadant corꝑis penas. Errant achademici incerta cuncta ponētes. ⁊ nō minꝰ peripatetici oēm nr̄am ſciam a ſenſibꝫ ortū habere dicētes. Ita virgilius platonē aliqualr̄ ſeqn̄s mentitus eſt. omne viciū a corꝑe originaliter pullulare. originale pctm̄ nō credens. vbi ait. Igneus eſt ille vigor ⁊ celeſtis origo. Seminibꝫ ꝗtū ñ noxia corpora tornāt. Terre inique ebetant artus moribūdaꝙ mēbra. Sepe falſa ſcribunt iſti hiſtorici vel morales. fauore. odio vel amore. Hinc btūs Hierony. fatet̄ phos expreſſe mētitos. vbi ſcripſerūt ſocratē ſemꝑ eundē vultum habuiſſe. ventum eſt ad tantū errorē. vt xpianus palā ⁊ impune. immo ꝯmendatōe ſtipatus. ſequat̄ ariolos ⁊ magos demonūꝙ cultores. quos omniū parens iuſſit a terra exſtirpandos. Nigromāticus equidē pithagoras fuit. ſi credimus Aug. Socrates vero cunctꝭ determinationibꝫ ſuis demonis ꝓferebat reſpōſa. Iure aūt canonico quiſquis familiaris demoni infidelr̄ cenſet̄. xxvi. q. vij. Non obſeruetis. Merito ꝗ ſancta phia abijcit meretriculas ab egroto torquato. ſola ſanatiua eiuſdē. Nā ꝓbāte btō Aug. in. xviij. de ciui. dei. Littere ſeculares ad bene viuendū nō ꝯferunt. ſed ſole diuine. quas ⁊ ſi omēs morales dico. ꝑcipue tamē demonibꝫ recolectos tractatꝰ in libris ſapientialibꝫ editos. quos vtiꝙ omni exceptione ſemota veritate. ſcientijs. facilitate. vtilitate. ꝓfero ſingulis libris ⁊ dictis a mercurio. pithagora. ſocrate. ariſtotele. Plotino varrone. tullio. ſeneca. ⁊ alijs ethnicis. Uñ ꝯcludit̄ ꝙ homines in diluuio aquaꝝ multaꝝ doctrinaꝝ harum. niſi noticiā ⁊ fidem habeāt ſacre philoſophie vtriuſꝙ teſtamēti. ad deum nō approꝑinquabūt. Quia regimen populoꝝ rectū in ſpūali ⁊ temporali ad moralē ꝑtiere vr̄ phiam. qđ refert torquatꝰ dixiſſe platonē. Reſpublicas fore beatas. ſi eas ſapiētes regerent. vel q̄ ſapientia vacarēt. h̄ verū eſſe fatendum eſt de vera ſophia. que in diuinis habet̄. nō in gentiliū libris. Diligite (inquit ſalomō Sap. j.) Iuſticiam q̄ iudicatꝭ terram. ſentite de dño in bonitate. ⁊ in ſimplicitate cordis q̄rite illum. i. ſineplica erroris ⁊ vicij quibꝫ ethnici ſapientes qui reſpublicas gubernarūt abundabāt. Meuꝫ eſt ꝯſilium inꝗt ſapiā ipā in ꝓuerbijs. Mea eſt equitas. Mea eſt prudentia. Mea eſt fortitudo. Per me reges regnant ⁊ legum ꝯditores iuſta decernūt. Ipe ſalomon q̄ ſapiām petijt a dño ad iudicandū populū. ⁊ accepit. dum hec viguit rempublicā dilatauit. ſpacio virtutibꝫ decorauit. ſtabiliuit eq̄tate. diuitijs ampliauit. firmauit pace. cultu extulit celeberrimo. ſicut Regū hiſtorici

libro. iiij. tradũt. At vbi philoſophie gentiũ animum de-
dit inquirẽdo. ſ. doctrinas eorꝝ ⁊ corꝝ cultus. parta lõgo
tempe cũcta in breui ↄſumpſit queãdmodũ ĩ li. Eccl'iaſ.
nõ ambigimus recitari. Si q̃ ergo pſcis tempibꝫ videnť
ex ethnicis pncipibꝫ feliciter reipublicas gubernaſſe et
augmẽtaſſe. qui phie operã dederũt. ⁊ copioſe apprehẽ-
derũt. vt alexander magnus. aphricanus. octauianꝰ Ju-
lius ceſar primꝰ. Tiberius claudius. Nero. ⁊ q̃pl'es alij
Sciẽdũ pmo qꝛ nõ vere phi. i. ſapiẽtes fuerũt niſi quis
ſciẽtijs mõi referti. Nã quõ ſapiẽtes fuerũt. cũ phia pn-
cipaliter ↄſiſtat ĩ rectitudine vite q̃ illi caruerũt. Alexã-
drũ namq̧ autores referũt furioſum ⁊ incõtinẽtem ceſa-
rem parem ferre nõ poſſe. maximo elatũ tumore narrat
Lucanus. Ingluuiem ⁊ crudelitatẽ tiberij refert Sue-
toniꝰ. Quis nõ deficiat recitãdo impietatẽ Cay. impudi-
citiã rapinã. ſupbiã. ⁊ cetera vitia cũ comeſtore. Extitit
Claudius timidus ſup̃ modũ ⁊ turpiſſimꝰ ira. Nemo
niſi incipiens Neronẽ peſſimũ fatebiť ſapientũ necato-
rẽ. Inuidẽtiã galbe ⁊ auariciã nõ admittit vera ſapien-
tia. Octauianꝰ q̃ nemo ĩ mõo felicior vitijs laſciuie ẜm
Cronicas plibꝫ abũdauit. Exinde male ſentit quiſquis
extimat reipublice ſpecimẽ ⁊ culmẽ conſiſtere. per phas
⁊ nephas rape aliena. ſicut pfati egerũt quos vulgꝰ pre-
dicat glorioſos. Cedibꝫ eni rapinis ⁊ depopulatõni orb
diuinitatis ignari illi vacabãt. Iuuabãt etiã eos ſpiritꝰ
neq̧ q̃bꝫ multipliciter ſeruiebãt nutriẽtes hincinde pn-
cipũ ⁊ populorꝝ peccata. A quibꝫ mal' abſtinuerũt ſuc-
ceſſores cognito chriſto. q̃d eſt ad ſummã rẽpublicã de-
ducere vicq̧ eã a vitijs purgatam ꝟtutibꝫ decorare. Et ſi
aliquãdo fideles cũ pncipibꝫ ſuis ab infidelibꝫ oppreſſi
ſunt. h̃ erga eos miſericorditer egit diuina clemẽtia exi-
gentibꝫ demeritis populorꝝ ne in finem mal' corꝝ referua-
tis acerbius in futurũ ſecl'm cruciarenť. Nõ eni ſemper
pater oſculať filiũ ait btũs Amb. ſed aliquãdo caſtigat
Ergo cũ caſtigať q̃ diligitur. tũc circa eũ pietas exerceť.
v. q. v. Sugãt ergo adoleſcẽtuli iuriũ vbera q̃ reipubli-
ce regimini creſcũt. videãt plene prĩni municipalia ſcri-
pta aduerſa prie vigilãti cura cõſiderẽt. aſſideãt illã mo-
leſte ducẽtibꝫ. Diſcãt ſuos ciues amare ⁊ ſui popl'i cui ex-
pectãtur preeſſe mores cognoſcãt. vt tãdẽ valeãt corpus
notũ nutrire creditũ eis. Alioquin his omiſſis q̃d pde-
rit ad moderarẽ regẽdũ ſcire ſyderꝝ curſus. vires elemen-
torꝝ. naturas aĩaliũ. propetates herbarũ. tracũ ſeuiciã.
duriciã ſcitarũ. Saturni originẽ. amores veneris. victo-
rias martis. Si dicať aſſueſcendũ eſſe iſtis ⁊ ill'. nõ ſuf-
ficit etas. debile ĩgeniũ hec tria ſil' nõ capit leges phiaꝫ
⁊ regimẽ populorꝝ. Sepe ↄtingit nihil ſcire eũ qui vni-
uerſa ſcire ↄtendit. Neq̧ legimus phos populi pfuiſſe.
nec populorꝝ pfectos phie opam dediſſe. Socrates ho-
nores ⁊ magiſtratus ↄtempſit. Diogenes pncipũ aulas
turbã hominũ. Plato diuitias. Anaxagoras multi vi-
ſum. Plotinus ad loca deſerta ↄfugit. Itẽ oportet prin-
cipẽ eſſe ↄſtãtẽ quẽ fauor vl' odiũ. amor. ſpes. aut timor
aut queuis cupiditas nõ cõcutiãt. hec ↄſtãtia precipue
rectores firmat ad hoc vnũ vt ſubditis vniuerſis inten-
dãt. ⁊ vt ait Grego. nazan. in Apologetico. Reuera mi-
hi videť ars artiũ. ⁊ diſciplina diſciplinarꝝ regere hoĩem
qui certe eſt inter omes animãtes. maxime ⁊ moribꝫ va-
rijs ⁊ volũtate diuerſis. Cũ ergo vt ait magnus Grego.
in paſtoral'. Sepe dũ ſuſcepta cura regiminis cor p diu-
ſa diuerberat. ⁊ impar quiſq̧ inuenitur ad ſingula duꝫ
cõfuſa mẽte diuiditur ad multa. patet clarius q̧ idẽ nõ
põt ſimul recte ſtudio phie ⁊ hoĩm cure vacare. Totum
eni hoĩem vtrumq̧ reqrit. Si negligẽter dñi cithareda
ſpeculatiõi celeſtiũ rerꝝ affixus popl'm a deo ſibi cõmiſ-
ſum direxit. ita vt nõ corripuerit aliqñ puũ filiũ ſuũ di-
cens. quare h̃ feciſti. q̃ tamẽ erat gratia plenus. quõ dice-

Q. nemo p vacare ſimľ ⁊ pſe cte phie ⁊ hoim cur

mus inferiorẽ quempiã hoĩem ſimul duobꝫ actibꝫ diſ-
paratis intendere. vt ſunt phie ſtudiũ. ⁊ ſediũ ſeptra te-
nere. Quiſquis ſane palato ↄtemplatõnis guſtat dulco-
rẽ regiminis nutrit ↄtemptũ ⁊ eiuſdem odiũ. Quẽ aũt
rectorẽ expectas legibus ⁊ ↄſuetudine patrie reple. Mi-
rabor laudãs mirabilem deum ſi videro foliũ q̃d a vẽ-
to rapiť. ⁊ nunq̃ ĩ eodẽ ſtatu pmanet vago flumini iũ-
ctũ phorꝝ curioſe doctrine. tali curſu cõſtantẽ effectum.
Hinc petrus Rauẽnas in ſermõe. Odibilius nihil ẽ ſb-
tilitate vbi ẽ ſola ſubtilitas. Quid eni queſo pdeſt ĩ ill'
expẽdere dies ſuos que nec domi nec militie nec in foro
nec in clauſtro. nec in curia. nec in eccl'ia. nec alicubi. pſũt
niſi in ſcol'. Scribẽs Seneca ad Lucillũ ait. Quid eſt
inquit acutius ariſta. ⁊ in q̃ eſt vtilis. Tale eſt inquit in-
geniũ ſola ſubtilitate laſciuiẽs. nulla in ſe reſidẽs grauI-
tate. Hec Pe. Neceſſaria quoq̧ ẽ recta ↄſcientia ⁊ vitio-
rũ odiũ terrarũ magiſtratibꝫ. Vñ beatꝰ Grego. ĩ moral'.
Sũmus locꝰ bñ regiť. ⁊ cũ is q̃ peſt potius vitijs q̃ ho-
minibꝫ domĩatur. Vñ Caſſiod. in pſ. Publici decoris
eſt mater mens regẽtis ⁊ q̃le fuerit dominãtis arbitriuꝫ
talẽ parit libertatꝫ aſpectũ. Facilius q̃ppe ſi dicere phas
eſt: errare naturã quã diſſimilẽ princeps poſſit formare
rempublicã. Vetuſti equidẽ dictũ Socratis fuit. Qui
multarũ rerꝝ prãtem habet pmũ purgare ↄſciam debꝫ.
vt qui delicta corrigat aliena nõ admittat. Nõ aũt talẽ
ↄſciẽtiã formabit que debeat fideles vrgere ad patriã
diuĩas leges humanis antepõere. Spũi ſubdere carnẽ
⁊ opiniões ꝓprias eternis refrenare. vt que ẽ a dño inſpi-
rata catholica fides. quã iuxta eloquiũ Pauli mõi hu-
ius pncipatꝰ nõ nouit. Ideoq̧ ſi alia peritia legibꝫ dem-
ptis animos hoĩm ad regimẽ nutritorꝝ expedit decora-
ri fide cõmũi. pmiſſa ſacra ſcp̃tura. horꝝ erit pfecta magi-
ſtra que tribuit ſingul' caſibꝫ oportuna remedia. Cauẽ-
di ſunt ergo libri ethnicorꝝ q̃ exteriꝰ nitent eloquẽtia ver-
borꝝ. ⁊ interius vacui virtutis ſapĩa manent. Ex pdictis (Diſuadẽť libri eth-nici.)
g̃ patet q̧ ad debitũ regimẽ reqriť peritia legis. ↄſtãtia
opis. ⁊ odiũ criminis. q̃ eliciũtur ex ſacris oracul'. In di-
luuio aũt aquarꝝ multarꝝ ad deũ nõ approximabũt ad bñ
regẽdũ ex doctrinis gentilium.

Secundã partem .§. III.

philoſophie q̃ diciť theologica cedẽs varroni inq̃t Jo.
do. cardi. vbi ẽ. diſtinguo in fabuloſã ſeu theatricã na-
turalẽ ſeu ſpeculatiuã ſol' phis ſpeculãtibꝫ. vl' ĩ ſuis ſco-
lis diſputãtibꝫ reſuatã. Et ĩ ciuilẽ ſol' ſacerdotibꝫ ⁊ ſacri-
ficijs cõmẽdatã. Prima ludit in theatris in iniuriã deo-
rũ. Secũda ſtrepit in gymnaſijs aut mẽtibꝫ tumẽtium
phorꝝ. Tertia erit in templ' faſtu demõiorꝝ. Quero nũc
ab autoribꝫ eius. Nũq̃d hec ſit illa ꝓ phia q̃ dr̃ vera. Ne-
pe poete qui deos carminibꝫ loq̃bãtur ad popl'm dicti
theologi. doctius neſciũtur q̃ ſciũtur q̃m ſua turpitudi-
ne mores inficiũt veritatẽ impugnãt. euertũt intellectũ.
Sanctos infamãt. ⁊ fidei fundamina ꝟiſſima ſirenarũ
more auribꝫ pruriẽtes ꝓ viribꝫ ſuis moliũtur extingueř
Nã q̃ ad pmũ Si q̃s crediderit poetis nondũ illo verſi-
culo doctus. Nã mirãda canũt. ſed nõ credenda poete:
mox vt eos libido ꝓtulerit. feruẽti vt perſius ait tincta
veneno magis intuebiť q̃d fecerit iupiter q̃ q̃d docuerit
plato. cenſuerit catho. Hinc apud therentiũ flagitioſus
adoleſcẽs ſpectat tabulã pictã. dãnẽ acriſim ymbre pcio-
ſi metalli a Joue rememorantẽ corruptã. ⁊ ſue libidĩ pa-
trociniũ pſtat dicẽs. Qui tẽpla celi ſũmo ↄcutit ſonitu:
ego homoncio id facerẽ. Ego ꝟo id feci ac libẽs. Si ꝟo
nõ credũt qui legũt poetas nõne foculo innate luxurie
apponit ligna. ſtiplam naptã parat. pfundit adipẽ. Flat-
q̧ folle grandi. vt tãdẽ ſi nulla deť oportunitas. in ſeipꝫ
ſcãdeſcat narciſſus. quẽ inopẽ copia fec. aut cũ terẽtiã.

tyare q̇ potꝰ inſanire ꝯtingat. nil aliud volo niſi philomenā. Veritatis ꝟo hoſtes fuiſſe poetes nō tacuit. b. augu. Ubi eoꝝ fabulas dicit multa mentientes ⁊ vix veri aliquid indicātes vel ſignificātes. Hoc aūt p̄cipue veꝝ eſt ⁊ indubitabilis certitudo. vbi de diuina religione loquūt̄. in q̄ theologie oīs ſūma ꝯſiſtit. Uirgiliū ipe btūs Augꝰ. ait more poetaꝝ fuiſſe mentitū. Puro quidem a puro fideli infenſe ex his dici poſſe autore dyabolo mūdi vates hos fuiſſe locutos. q̇ mēdax eſt ⁊ p̄r eiꝰ. Sepiꝰ q̄ verꝭ falſa ꝑmiſcet vt ex fide ꝟoꝝ falſa ſuggerat. ſb q̇b mortaliū mētes laborat decipere captiuaſ. Satꝭ liq̇doq̄

Reprobatio poetie

tertiū correlarie ptꝫ neq̄ ſolū pueroꝝ adoleſcētū ⁊ ſimplicium intelligentiū lectio poetaꝝ euertit. ſꝫ ⁊ eoꝝ q̇s ſeculum nūcupat phos. vl' etiā qd̄ plꝰ eſt ſapiētes. Et ſic videtur ꝯcludendū poetas inimicos vere fidei. ⁊ ꝓcul a fidelib abijciendos. Qd̄ aūt aplus ait ad Ro. xiiij. Quecūq̄ ſcripta ſunt ad noſtrā doctrinā ſcripta ſunt. loquitur de ſcriptis in ſacra pagina. Secūda theologia quā phiſicā vel naturalē vocāt. qualiter ea venire potero i noticiā dei veri vt totū poſſim amare. amādo poſſidere. qd̄ ſm veritatē etiā illos cogentē eſt theologie irrep̄henſibilis finis. ſub doctorib nō ſolū ignorātib deū ſꝫ maieſtatem eiꝰ negātib. ⁊ id defendentib erecto ſupcilio ⁊ buccis inflatis. Labia noſtra a nobis ſunt. q̇s noſter dn̄s ē. Inter eoꝝ inexplicabile laborintū. reꝑio diffinitū pecuniā eſſe deū. quē credidit aīam mūdi. quā tn̄ verus deꝰ mānonā appellauit. cui nemo poteſt cū deo ſeruire. Uideat quiſq̇s vult veritatē impugnare. q̄tū expediat nōdum roboratis i fide. vt ſunt cōiter adoleſcētuli ſtudētes ⁊ plures alij porphirij videre ſpeculatiōes ſublimes. q̇ dyabolici appollinis fulꝰ oraculo in dn̄m xp̄m ⁊ eiꝰ cultores. acerrime auſus eſt blaſphemare. in libris q̇s elogion ꝓphetias appellat. iudeoꝝ ſectā ⁊ cultū xp̄ianis preponēs. nec ipe ritu vel ſacramētis hebreꝰ. Hic cū ceteris phis. nō ſolū credūt tacētes p̄teritā xp̄i ⁊ aliorū factaꝫ ⁊ futurā reſurrectionē. ſꝫ negāt ꝑſtrepentes eā fore poſſibilem. Platonicꝰ etiā quidē in eundē redemptorē ꝙ ſit incarnatus inſurgit ⁊ ſui magiſtri fretꝰ auctoritate neq̇ſſima ſcribit nullꝰ deꝰ miſcet̄ homi. Hi acutiſſimis diſputant argumētis deo ſciam futuroꝝ ineſſe nō poſſe. ꝯtra illud catholicū. Uocat q̄ nō ſunt ſicut ea q̄ ſunt. In q̇ꝝ nequiſſimū dogma multꝭ ſophiſmatib vanis armatꝰ incidit tulliꝰ. q̇ dū libeꝝ arbitriū nitit̄ ꝯſeruare cū inſipiente deū negat in corde ſuo. ſicut in libris eiꝰ de natura deoꝝ. ⁊ de diuinatōe monſtrat̄. hereſiarchā Ariſtotelem fuiſſe nō dubitāt q̇ viderūt eius virulentā doctrinā atq̄ ſeditioſam pariterq̄ credūt. b. Aug. theologoꝝ precipue q̇ cū ſic appellat li. viij. c. xij. In his gymnaſijs dicaꝫ an animaꝝ lupanarib garriunt plato ⁊ platonici. ſtoici. achademici. priores ⁊ noui. porphiriꝰ ⁊ cicero de republica ſcribēs cū corporib aīas beatificare nō poſſe. quaſi deꝰ qui celeſtē aīam corpoꝝ ergaſtulis detruſit in terris corpa mūdata ⁊ reſtituta aīab beatis ſup ethera locare nō poſſit. Audio hic nobiliſſimū illū vt eoꝝ laudibus vtar. attonitis aurib intonare plotinū ⁊ aīas ꝓſtituere manib infernalib. hec ꝓferentē. hoīem aīme ſunt demones ⁊ fiūt ex hoīb lares ſi hoīes meriti ſūt. Lemures ꝟo ſi mali ſeu lanij maneſq̄ dij ſunt. Tremenduꝫ q̇ꝫ iſti hoīes quē iā experiunt̄ infernū nō admittūt. ſed tm̄ purgatorias penas hic vel in futuro. Un̄ ⁊ illud Maronis platonicas imitari. vbi cū dixiſſet in ſexto eneidoſ de terrenis corpib moribūdiſq̄ mēbris ꝙ aīe hic metūt cupiūt. gaudētq̄. dolētq̄. Nec auras ſuſcipiūt clauſe tenebris ⁊ carcere ceco ſecutꝰ adiūxit. Nō tn̄ oīe malū miſeris nec funditꝰ oēs corpe excedunt. penituſq̄ neceſſe eſt Multa diu cōcerta modis molleſcere miris. Ergo exercent̄ penis veterūq̄ maloꝝ ſupplicia expēdūt. Alie pādunt̄ in auces ſuſpenſe ad vētos. Alijs ſub iurgite vaſto infectū eluit̄ ſcelus aut exurit̄ igni ⁊c̄. Omittamꝰ cū ſuis falſitatib iſtos ⁊ parūper ad eorūdē gētiliū. vrbanā ſeu ciuilē theologiā trāſeamus. armati cū optima fide. Philoſophi cū ipo platone q̇ꝝ extitit theologia ſcd̄a. pluribus dijs ſacrificandū ſanxerūt. Ipſiq̄ demonū turbaſ ſacrificijs dicā an ſacrilegijs honorarūt. Hi turpia ⁊ obſcena ad quoſdā myſticos ſenſus actuū nature reducūt. quo ſimplices vt archana diuū deuotiōe maiori venerari ea ſtuderēt. teſtis eſt Uarro. Hinc eſt ꝙ tandē ſapientes romani nume pompilij libros. leges ſacroꝝ tradentes iuſſerūt cremari. cū tn̄ adhuc eſſent gētes. ſūt libri hiſtoriales gentiliū atq̄ poetici his ſupſtitionib pleni. ſꝫ ⁊ Seneca ethnicꝰ in deriſionē illoꝝ dieꝝ ait. Ille viriles ptes amputat. Ille lacertos ſecat vbi iratos deos timēt que ſic ꝓpitio merent̄. ſꝫ ⁊ ipe Seneca q̇ deos illoꝝ deridebat venerabat̄. ⁊ venerādos eſtimabat cultu exteriori eos deos in tēplis. vt in h̄ ꝯcurrerēt cū populis in quo erat mendaciū ꝑniciosum. vn̄ mortale ſm he. Tho. ij. ij. De greg. mag̃ dr̄ p̄dictꝰ dn̄s Jo. do. car. ꝙ oēs libros q̇s potuit h̄re titiliuij cōburi fecit. q2 ibi multa narrant̄ de ſupſtitionib idolorum.

De philoſophia ra. §. IIII.

tionali que vident̄ cōprehēdere logicā ⁊ phiſicā ſeu naturalē phiam. q̄ in ꝯtentiōe verſari videt̄. ꝙ non multū expediat moderno tp̄e p̄cipue p̄dicatorib in ꝓplis. Sic ait p̄fatꝰ Jo. do. cardi. Nolo ꝙ aliquis mihi obijciat noſtros theologos etiā b. Aug. plurimū diſputare. ad qd̄ vtriq̄ neceſſaria eſt logica cū phia. Dicit eni beatꝰ Hiero. Si q̇s volens diſputare ꝯtra mathematicos impiꝰ matheſeos riſui patebit. diſ. xxxvij. que de mēſa. Nam olim creſcēte fide ⁊ mūdana phia aduerſus ꝟitatē ſe armāte opus fuit ꝯtra hereticos ſophiſtas prudēter in ſcolis. i. cocilijs. in ſermocinationib. ac etiā vulgarib p̄dicatiōibus. diſputationib vn. Erāt tūc catholicis mixti arriani. manichei. ſabelliani. donatiſte. ⁊ alij ꝗ plures. ſic hodie inter catholicos ambulabāt fraticelli viſurarij. ⁊ ceteri publicani. fatales q̇ fatis credūt. Deſtini q̇ omnia putant deuenire. Geneologi gubernationē humanā ſyderibus ꝯcedētes. Beſtiales aliā vitam a pn̄ti negātes. Et multe alie hereſes q̄ ꝑ maiori pte nō forent. ſi phia ſeculi nō vociferaret in ſcolis. nō diſputaret̄ in tēplis. maxime in p̄dicando. Sic igit̄ tūc tp̄is fortaſſis opꝰ erat ſcire aliquos ſophiſmatū artē. ⁊ illoꝝ hereticoꝝ errores p̄euia theologia veraci. ad reuincendū illos ꝓphanos. Sic nūc expedit aliquos fore qui ſcire laborēt ſacre ſcripture medulliꝰ ꝯtinentiū iura canonica ⁊ quedā alia catholica q̄ ad ꝯſeruationē recte viuentiū. ad ꝯfutationē incedentium oblique maxie valēt. Dixi aūt fortaſſis q̄m ſic legit̄ in eccleſiaſtica hiſtoria. Plus ponit ad ꝯuerſionē ſophiſte verboſi ⁊ phi arriani. ſanctitas viri ſimplicis. q̄ vera eloquētia ⁊ ſubtilis argumētatio oīm patꝝ orthodoxorum q̇ ob id erāt in ꝯſilio ꝯgregati. Cū eni patres ſanctiſſimi ⁊ doctiſſimi diſputātes cū dicto phō eſtimaſſent cū conuictum. rōnib efficacib coꝝ elabebat̄ de manib coꝝ ꝓ acutiſſimis cauillatiōib. demū quidē ſimplex ſed ſanctꝰ vir obtulit ſe ad diſputandū cū eo in cōſpectu omniū. cūq̄ ad certamen ꝯueniſſent. dixit ſimplex ille p̄mo loquens Audi phe. Credis in deū patrē omnipotentē creatorem celi ⁊ terre. Et in Jeſum xp̄m filiū eius ⁊c̄. Credis h̄ phe. Ille aūt philoſophꝰ ſtans attonitꝰ ad verba eius ridit Credo qd̄ dicis. Cūq̄ interrogaret̄ ab amicis. quomodo ita ceſſiſſet ſimplici verbo illiterati nullā rōnem ſuorum verboꝝ inducētis. Reſpōdit. Cū audiui verba ab hominib ſm rōnes humanas. dedi verba pro verbis Cū autē vidi ſpiritūſanctū loqui ꝑ os huiꝰ ſimplicꝭ. nō

valui reſiſtere ſpiritui qui loquebať per os eius. Sicq̧ ꝯuerſus eſt ille ad verā fidē relictis erroꝛibꝫ. Paſtoꝛ inꝯ ſup ſumm⁹ ⁊ alme fidei cuſtos dn̄s ꝓuidit gregi ſuo vt ex lupis exirent. q̇ vt canes oues a lupis ꝑſeruarēt. Sic ꝯtra iudeos ex iudeis vocatus ē paulus Cyp̄an⁹ cōtra magos. cōtra platonicos Hiero. ꝯtra manicheos b. Auꝯ guſtinū. ⁊ multi alij. At vbi que ſunt opoꝛtuna fidelibꝫ negligunť. ſupflua certatim querūtur. ⁊ ſub falſo coloꝛe intellect⁹ ſcriptoꝝ de ill' erroꝛibꝫ antiq̇s loquētiū vl' pre poſiti inuadendi gētiles a nobis remotos om̄e ſtudiū ꝑcipuū p̄dicare debētiū ad illas meretriculas terminať nullus infidelis ex hoc ad catholicā fidē. nullus fidelis ad maioꝛē dei dilectōem accedit. q̇d niſi dū in ꝟbis heꝯ reticos abſentes feriūt. nōnullos ex p̄ntibꝫ credētiū here ticos ꝯſtituūt. Ecce lucrū ſophiſmatū. fruges pħoꝝ diſ ceptatōes ſūt. velut ꝑſtigiatoꝝ deceptōnes. q̄ potius ſoꝯ phiſmata dico. Nec ignoranti nocēt. nec ſcientē iuuant. Idē in alia ep̄la. Negat cicero ſi duplicať ſibi etas habi turū ſe tp̄s q̄ legat lyricos eodē mō dyaleticos. Nec ego nego ꝓſpiciēdo iſta. ſed proſpicienda tm̄ ⁊ anīo ſalutan da. In hoc vnū ne ꝟba nobis denť. ⁊ aliquid ī eſſe illis magni ⁊ ſecreti boni iudicem⁹. Quid te toꝛques ⁊ maꝯ ceras in illa queſtiōe quā ſubtilius ē ꝯtemnere q̧ ſolueꝯ re. ⁊ multa alia ſubdit de hmōi.

Ex predictis patet .§. V.

q̇ nō ſolū ſupfluū videtur ⁊ vanū querere cognitionem diuioꝝ ⁊ humanoꝝ ꝑtinētiū ad moꝛalitatē ī libꝛis ethꝯ nicoꝝ cū lōge plenius ⁊ clarius iſta inueniant ī lr̄is ſaꝯ cris cū expoſitoꝛibꝫ ſuis. Sed etiā periculoſū cū ī mult̄ militēt ꝯtra fidē doctrine gētiliū. cū ꝟitatibꝫ ibi ꝑmixtiſ fidē ꝓbādā demōſtratōibꝫ laicoꝝ ⁊ pħoꝝ rōibꝫ. ad ꝯfir mādā ipam fidē autoꝛitatibꝫ coꝝ. cū multa dixerint ꝑtiꝯ nētia ad articulos fidei. Et q̇d validi⁹ teſtimonio inimi coꝝ ad reuincendā incredulitatē paganoꝝ. Reſpōderi pt̄ Primo q̇dē. q2 fides nō habet meritū ait b. Gregoꝛi⁹ cui humana ratō p̄bet expimētū. ſ. ꝓbatōem. Si eni q̇s nō vult credere vnū deū eſſe niſi ex eo q̇ ꝑ rōem ſibi deꝯ mōſtrať. certe meritū fidei nō hꝫ. Secūdo. q2 hoc ſolum nō minuit meritū fidei. Pꝛobatio coꝝ q̄ ſūt fidei ꝑ rōes naturales. ſed etiā irriſiones apd̄ ſapiētes adducit. Naꝫ ſm btm̄ Tho. in ſūma. Articuli fidei null' rōibꝫ cogētibꝫ demōſtrari valeāt excepto p̄mo. ſ. de vnitate diuine eēn tie. q̇d tn̄ nō iō crediť. q2 a pħis demōſtratū. ſꝫ q2 a deo reuelatū ⁊ credi mādatū. Si q̇ velint ip̄os articulos rō nibꝫ demōſtrar̄ ſicut aliq̇ nituť. patebit riſui fides xp̄i anoꝝ apd̄ ſapiētes huius ſecl'i eſtimātes ip̄os fideles ta libꝫ rōnibꝫ moueri ad aſſentiendū tanq̧ vrgētibꝫ. cū in rei veritate nō cogāt. Et iō ſignāter dicit btūs Ambꝛo. vt refert mgr̄ in. iij. ſen̄. vbi fides queriť. ceſſent argumē ta pħoꝝ. Piſcatoꝛibꝫ crediť nō dialeticis. Tertō ſcꝫ q̧tū ad illud q̇ multa gētiles dixerūt de articul' fidei. Sciēꝯ dū q̇ quedā ip̄i dixerūt que videntur hoc ſonare q̇d ab aliq̇bꝫ exponitur. Sed ſatis manifeſte apparet talē ītel lectū nō fuiſſe de mēte coꝝ. ſed extoꝛte ſunt ille interp̄taꝯ tiones. Verbi gr̄a dixit Trimegiſtus. Monas genuit monadē. ⁊ ī ſeip̄m reflectit ardoꝛē. Exponūt h̄ aliq̇ d̾ my ſterio trinitatis quaſi voluerit dicere. Vn⁹ genuit vnuꝫ ſcꝫ pr̄ filiū. Ardoꝛē quē in ſe reflectit dicētes ſp̄ūm ſāctū. q̇ ſe inuicē diligūt pr̄ ⁊ filius. Sꝫ ſm btm̄ Tho. Non h̄ ille intellexit. ſꝫ q̇ vn⁹ d̾s genuit vnū mꝺꝫ. i. ꝓduxit. quē ⁊ diligit. Diligit eni oīa q̄ fecit. q2 bona inq̧tū fcā. Sic ⁊ illud Virgilij in buccol'. Jā noua ꝓgenies e celo mittiť alto. ⁊c̄. Quidā exponūt dictū de myſterio incarnatiōis q̇d btūs Hieron̄. reꝓbat. Et ſic de multis alijs. Quar to notandū q̇ ſi q̄ dixerint q̄ ad veꝝ intellectū fidei noꝯ ſtre cōgruūt. vt illud Virgilij in p̄ncipio celū ⁊ terrā. cāꝯ poſq̧ liq̄ntes. lucentemq̧ globū lune. titaniaq̧ aſtra ⁊c̄. Illa nō a ſe habuerūt ſꝫ furati ſunt a ſacris paginis. nā iudei ꝑ diuerſas captiuitates nō ſolū ſb' Nabuchodono ſoꝛ. ſed ſub Antiocho diſp̄ſi erāt ꝑ oꝛbē. ⁊ ſcp̄ture coꝝ diꝯ uulgate. Vn̄ illi ⁊ alij potuerūt illa haurire. Dic̄ eni Jo. domi. cardi. vbi ſ. p⁹ btm̄ Aug⁹. ī. xviij. d̾ ci. d̾i. q̇ p⁹ ꝓꝯ phetas venerūt pħi gētiū a Pitagoꝛa vtiq̧ oꝛti. q̇ claru it tp̄e q̄ iudeoꝝ babylonica ē ſoluta captiuitas. Multo magis ceteri. Nā Socrates ſtructoꝛ Platōis mgr̄i ar̄. p⁹ Eſdrā dr̄ docuiſſe. Nros tn̄ nō oēs oꝛphe⁹. lin⁹ muꝯ ſeus. ⁊ ſi q̇s alius inter grecos extitit pħs antiq̇tate tem poꝛis p̄ceſſerūt. Verūtamē nr̄i veri ſapiētes abꝛaā yſaꝯ ac ⁊ iacob. ⁊ ip̄e moyſes p̄fatis grecis annis ⁊ dignitate inueniūtur poꝛes. De abꝛaā dr̄ q̇ fuit magn⁹ aſtrolog⁹ ⁊ eā egyptios docuerit. ꝑtē tn̄ ſanā. nō mathematicā fal ſam. Eo q̧ꝑe tp̄e q̄ moyſes natus ē fuiſſe repiť. athalas ille magnus aſtrologus. q̇ ferť celis ſubmiſiſſe lacertos. ꝓmethei frater. maternus auus mercurij maioꝛis. q̇ ceꝯ pit mltaꝝ artiū doctoꝛ diſcipl'os plīmos erudire. Ubi cepit ꝗ regnāte Roml'o latex iſrl' ꝓfluere de fontibꝫ ſalꝯ uatoꝛis illi laudū cupidi ex ꝓphetis ſanctis potati. tradi derūt q̄ neſciebāt. vana ꝑſu mptōe illoꝝ textus ⁊ ꝟboreꝯ nus coloꝛatos mutātes. ⁊ ꝯ interōem ſp̄ūſſancti cū veꝯ ritate repugnare gloſantes. hec ille. Sic ⁊ in libꝛis Plaꝯ tonis plura inueniunť de verbo dei dicta. ſed nō eo ītel lectu q̄ ꝟa fides fateť. Nō ꝗ ab ill' riuul' turbidis. erroꝛiꝯ bus adiunctis. aq̄ ſapīe hauriēda ē. ſed ad fontē limpiꝯ diſſimū ſacre pagine recurrēdū. ita ſuauiſſimū. vt qui bi būt me adhuc ſitiēt. Eccl'iaſt. xxiiij. dicat ip̄a ſapientia.

Quinto ꝯſiderādū q̇ vt d̾t btūs Aug. ⁊ hr̄ di. xxxvij Si q̇d veri d̾ d̾o ſybille ⁊ oꝛphe⁹ alij ve gentiū vates ac pħi dixerūt. Valet q̇dē ad paganoꝝ vanitatē reuincenꝯ dā. nō ad iuſtoꝝ ſcꝫ q̄ ſūt fidei ⁊ chꝛiſtiane religiōis auto ritatē cōplectēdā. Quātū eni diſtat de xp̄i aduētu inter p̄dicatōem angeloꝝ ⁊ ꝯfeſſionē demonū. tm̄ inter auto ritatē iſtoꝝ ⁊ curioſitatē ſacrilegarū ſcripturarū. ſi q̄ eni dixerūt gētiles pħi ꝯcernētia fidē q̄ ex ſcripturis ſacris n̄ hauſerit. a demonijs potuit eis reuelari. Vn̄ d̾t idē bea tus Aug. in. iiij. de trini. Cū pħi illi ethnici ad hec vidēꝯ da. ſ. q̄ ſunt fidei nullo mō eſſent ydonei. nec ad ill' qui dē digni habiti ſunt vt eis iſta ꝑ ſcōs angelos nūciaren tur. ſiue foꝛinſecus ꝑ ſenſū coꝛp̄m. ſiue interioꝛibꝫ reuelaꝯ tionibus in ſp̄ū expꝛeſſis ſicut patribꝫ nr̄is vera pietate p̄ditis. hec mōſtrata ſūt. p̄rātes eni aeree. ſupbe atq̧ falꝯ laces. etiā ſi q̄dā de ſocietate ⁊ ciuitate ſanctoꝝ ⁊ ꝟo meꝯ diatoꝛe a ſanctis ꝓphetis ⁊ angel' audita ꝑ ſuos vates. ſ. poetas ⁊ pħos dixiſſe repiunť id egerūt. vt ꝑ hec aliena vera etiā fideles d̾i ſi poſſent ad ſua falſa reducerēt. De us aūt ꝑ neſciētes egit vt veritas vndiq̧ reſonaret fide libꝫ in adiutoꝛiū impijs in teſtimoniū. Hec ille. Non erꝯ go ſunt legendi niſi ab eis quos opoꝛtet eis oꝛthodoxā fidē feruētius p̄dicare. Sed q2 nūc nō ſūt pagani inter chꝛiſtianos ꝯuerſantes. vt olim quos opoꝛteat autoꝛibꝫ ſuoꝝ gētiliū reuincere. vt q̇d ꝑditio tp̄is hec. Quare nō potius ſcp̄turis inſudandū ⁊ canonibꝫ q̇bꝫ fideles cruꝯ dianť. Hinc Hiero. di. xxxvij. ait. Nōne videť vob ī vaꝯ nitate ſenſus ⁊ obſcuritate mētis īgredi. q̇ diebꝫ ac noctiꝯ bus dialetica arte toꝛquenť. ⁊ dialeticoꝝ tendicul' q̄ nō tā argumēta q̧ quedā vmbꝛe q̄ cito tranſeūt diſſoluūť. Qui phiſicus ꝑſcrutatoꝛ ocl'os trans celū leuat ⁊ vltra ꝓfundam terrarū ⁊ abyſſi in q̇ddā inane demergitur. q̇ iambū feruet. q̇ tantā metroꝝ ſiluā in ſuo ſtudioſus coꝛ de diſtinguit ⁊ ꝯgerit. Sexto aīaduūtendū ē ꝑicl'm īn̄ eminēs ex tl'i ſtudio niſi ſit bene firmatus ⁊ timoꝛatus in fide. vicꝫ ſubuerſio mentis. ⁊ deductio ad incredulita tem. Vn̄ in ꝓuerbijs dici ſolꝫ. Raro magnus pħs bon⁹

Q, doctrine gẽtiliū miſtū ꝯ fidem militant.

Solutio ar. ꝯtra.

ꝯ gẽtiles. c. 7.

Poete et phi gentiles ſi q̄ va dixerunt. vn̄ habeant illa.

Sibille ⁊ alioꝝ gẽtiliū dicta. ad q̇d valent.

Libros hmōi gentiliū leger cui ꝯueniat.

catholic⁹. Hinc apl'ſ. j. ad Co. ij. dicit ſapiam ī myſterio abſconditā. ſ. dei filiū incarnandū vl' incarnatū. nullus pncipū hui⁹ ſeculi. i. phoꝝ. ſm glo. cognouit. be. Hiero. q̄ȝ his inſtruct⁹. poſtq̄ʒ ab angelo ꝑcuſſus ꝓpter nimiuȝ affectū ⁊ ſtudiū ad hui⁹ vidēs ꝑiculū inq̄t ad damaſuȝ papā in omelia de pdigo filio q̄ perierat. demonū cibꝫ ē Carmina poetaꝝ ſecularis ſciencia. Rhetoricoꝝ pompa ꝟboꝝ. Nulla ibi ſaturitas ꝟitatis. nulla iuſticie refectio repit. Studioſi eaꝝ in fame veri ⁊ ꝟtutū penuria ꝑſeuerant. Hec ille. Et iō dimiſſis ſiliquijs porcoꝝ. doctrinis gentiliū q̄ inflāt nō ſatiā. accedendū eſt ad ꝯuiuiū celeſtis patrie in domo eccl'ie. In mēſa ſcpture ſacre q̄ nobiſ parata eſt aduerſus eos q̄ tribulant nos. Qz ſit ꝑiculoſum his gentiliū doctrinis inſiſtere oñdit Salomon. tā exēplo q̄ʒ verbo. Nā pfat⁹ vir venerēdus. ſ. Joh. do. car. in dicto li. dicit poſt origenē. ꝙ ille ſeptingēte vxores q̄ſi regine. ⁊ trecēte ꝯcubine. q̄bꝫ ardētiſſimo amore ꝯuictus erat. fecerūt eū a deo vero ⁊ cultu ei⁹ recedere. fuerūt innumere doctrine varie diuerſaꝝ gentiū. circa cultum ⁊ ritū colēdi deū. vel circa moralē vitā q̄ videre voluit ⁊ nimis curioſe ſcrutari. ex q̄ ſtudio declinauit a ꝟitate noticie dei ⁊ moꝝ. ⁊ ſi vt credit a b. Hiero. ⁊ b. Amb. ⁊ Chry. ad pniām ſit reuerſus. vt pȝ in eccl'iaſten. Sic etiaȝ aliq̄ credūt origenē tā eruditū ⁊ ſapientē viꝝ ⁊ auſtere vite et caſtū cecidiſſe in errores ꝓpter q̄s vt heretic⁹ ab eccl'ia eſt damnat⁹. q2 nimis inhelit doctrinis gentiliū ꝑcipue platonicoꝝ. Uerbo h' ipe ſalomon oñdit. Nā cōiter vbi in ꝓuerbijs loquit' de vana ⁊ mala muliere. ⁊ malis que inferunt' ex ea. exponit' nō ſolū de femina vel ꝯcupiſcētia carnis ſeu ſenſualitate. ſȝ ꝑmaxime de doctrina gētiliuȝ ⁊ heretica. Et alijs auctoritatibꝫ de muliere in diuerſis capitulis ꝓuerbioꝝ omiſſis ſolū iſta hic inſerat' q̄ habetur. c. vij. Cōſidero vecordē iuuenē. q̄ trāſit ꝑ plateas iuxta angulū ꝓpe viā dom⁹ illi⁹ gradit' in obſcuro aduesperaſcēte die in noctis tenebris ⁊ caligine. Et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio p̄parata ad capiendas aīas garrula ⁊ vaga q̄etis impatiēs. nec valēs in domo ꝯſiſtere pedibꝫ ſuis nūc foris. nūc in plateis. nūc iuxt' angulos inſidiās. apprehēſumq̄ʒ deoſculat' iuuenē. ⁊ ꝓcaci vultu blandit' dicēs. Uictimas ꝓ ſalute deuoui hodie reddidi vota mea. Idcirco egreſſa ſum in occurſum tuuȝ deſiderās te videre ⁊ repi. Intexui funibꝫ lectū meū. ſtraui tapedibꝫ pictis ex egypto. Aſperſi cubile meū mirtha ⁊ aloe ⁊ cynamomo. Ueni inebriemur vberibꝫ ⁊ fruamur cupitis amplexibꝫ donec illuceſcat dies. Non eſt enī vir in domo ſua. Abijt via lōgiſſima ſacculū pecunie ſecuȝ tulit. in die plene lune reuerſur⁹ eſt domū ſuā. Irretiuit eū multis ſmonibꝫ ⁊ blandicijs labioꝝ ꝓtraxit. Statiȝ ſequit' eā quaſi bos duct⁹ ad victimā. ⁊ quaſi agnus laſciuiēs. ⁊ ignorat ꝙ ſtult⁹ trahat' ad vincula donec trāſfigat ſagitta iecur velut ſi auis feſtinet ad laqueū et neſcit q2 de periculo aīe illi⁹ agit ⁊c. Sup his ſic ait exponens Jo. do. car. vbi ſupra. Certe ſi de vulgari ſcorto loq̄tur ſapiētiſſimus ſalomō. palā loquit'. ⁊ ꝓuerb. nullū dicit. Neq̄ʒ etiā intelligibilis niſi ad pncipale ſubiectū ſui tractat⁹ ſcripta referant' vniuerſa. Primo nāq̄ʒ exponit quis patiat' h' malū docēs a falſa doctrina tenendū euȝ q̄ ſub p̄textu intelligendi ſacras ſcripturas. aut corrigēdi mores vel alijs ꝓficiēdi. ſcolas incōcuſſas intrare diſponit. Tales enī colores tegūt ſtudētes p̄fatas doctrīaſ ſe tenebris caligātes ⁊ ceteros. Si efficientē cauſam q̄rimus. meretricē hereſim infidelitatē ſeu religionē habemus ꝓprio ornatu deſcp̄tā. Si materiā rimamur cūcta ambit. ⁊ pene de oīmibꝫ tractat. non cōſiſtere in vno loco ꝯtenta. vt oēs capiat glorie cupidos. q̄bꝫ illā optatam datis in victimis repromittit. Cauſa formalis nō ſubticetur. ſȝ exp̄mit' illi⁹ doctrine ꝓceſſus ſi phas eſt illā appellare doctrinā. Procedit eīm dyalecticis argumētis. aut cōnexis narrationibꝫ quaſi quibuſdā funibꝫ intexta coloribꝫ ⁊ curſibꝫ topicis vani egypti depicta. mirrha penitētie ⁊ mortificatiōis q̄rundā illi⁹ factionis hoīm ſtrata. Necnō aloe infeliciū alioꝝ tragico atq̄ʒ virtutū cynamomo pilo diffinitiōis ⁊ diuiſionis ꝯtuſo. In his ſcematibus tota ſcīa poteſt ꝯtineri. q̄ ꝑtim ad materiā. partim ad formā debet reduci. cū apud eloquētes comedia tragedia ſatira. ſicut ꝓpria materia. ſic ꝓpria forma currant. Finalis cauſa ꝓmiſſa que trahit ⁊ fallit ſerpēs vt anguiſ eſt mētis quedā dulcedo. artiſſimoꝝ amplexuū conciliatrix cū ea. Sȝ exitus ver⁹ eſt infernalis. ꝑditio iecore vulnerato. qd̄ nulla medicoꝝ arte poteſt curari. Uñ cōcludit idē tātis exꝑtis in malis. ⁊ ſubdit. Nūc ḡ fili audi me ⁊ attēde ꝟba oris mei. ne abſtrahat' in vijs illi⁹ mēs tua. neq̄ decipiaris ſemitis ei⁹. Multos eī vulneratos deiecit ⁊ fortiſſimi quiq̄ʒ interfecti ſunt ab ea. Uie inferi dom⁹ ei⁹ penetrātes interiora mortis. Itē apoſtol⁹ ad Col. ij. c. ait. Uidete ne q̄s vos decipiat ꝑ ꝓhiam ⁊ inanem fallaciā. ſm traditionē hoīm. ſm elemēta mūdi ⁊ nō ſm xp̄m. q2 in ip̄o habitat oīs plenitudo diuinitatiſ corporaliter. Ubi dicūt gloſe ſanctoꝝ doctoꝝ. Phiam quā deteſtat' apl'ſ terrenā ſciam. argumētis ⁊ ſubtilitatibus cōponi. dū veriſil'ibꝫ cauſis ⁊ cōmētis. rebꝫ diuīs adimit fidē. q̄ oīno vitāda eſt. Cū ait ſm elemēta tāgit q̄ prudētius idola exponūt dicētes. Juno eſt aer. neptun⁹ mare. ignis vulcan⁹ ⁊ hmōi. Et addit p̄fatus vir venerādus exími⁹ p̄dicator. Hic nō agit' aduſus aliq̄s q̄ an̄ baptiſmū ſciuerūt l'ras illas. aut q̄ aliq̄n forte id req̄rente tedij fuga poſt baptiſmū. aut materia ad ꝯuincēdos hoſtes aliq̄d legit de gētilibꝫ aut ſuis interſerit dictis. Sȝ ꝯtra hos voce xp̄ianos ſepe clamaui. ⁊ a clamare ceſſare non valeo. q̄ ſcriptura ſacra neglecta. relictis doctoribꝫ ſctis ſe dedicāt penit⁹ ſtudijs illis. ⁊ ſi p̄dicauerint ꝑ tragedias. comedias. ethicā. phiſicā. aſtrologiā ⁊ methaphiſicā aures audiētiū demulcēt q̄ſi ipa diuina eloq̄a nō ſufficiant ad ſalutē. aut ipi infideles fundauerūt catholicā fidem. Uñ null⁹ animaꝝ ſequit' fruct⁹. ⁊ merito vt dictū eſt ꝑ ps̄. xxxj. Uerūtamen In diluuio aquaꝝ multaruȝ harum. ſ. doctrinaꝝ ad deū dicētes vel audiētes. nō approp inquabūt.

De erroribꝫ ꝯtra fidē phoꝝ gentiliū — Caplm. v.

Pluralitatem deoruȝ ꝑm⁹ inuenit pr̄ mēdacij. cū dixit. in paradiſo terreſtri pme mulieri. Gen. iij. Eritis ſicut dij ſciētes bonū ⁊ malū. Exinde poſt diluuiū tyrāni. vt Ninus idolū patris ſui beli. Demū phi. Nota ad h' figurā notabilē quā exponit ip̄e Jo. do. car. vbi ſupra. ſignāt lit tere ſacre quendā robuſtū venatorē corā dño. ſ. nēroth. nō feris ſȝ deo infeſtū ſua inq̄ſitiōe ſupba cepiſſe turrim edificare. cui⁹ cacumē ꝑtingeret celū. vt nomē ei⁹ celebre haberet' in orbe. Erat p̄us terra labij vni⁹ eorūdemq̄ʒ ſmonū. q2 non erat niſi vna religio ⁊ vnica fides. ab vno deo ꝑ vnū p̄rem noe oībꝫ p̄dicata. At vbi ille tumid⁹ cepit velle naturalē ſciam ad methaphiſicā tranſportare. nō vulcani fulmine ict⁹ q̄ famule poetaꝝ fingūt. gigantes motibꝫ mōti ſuſpēſus voluiſſe rape celos ioue inde repulſo. ⁊ ob h' extinctos. ſȝ lingue ꝯfuſione a deo fuit ꝑcuſſus. donec veniret ſpūſſanct⁹ ſēſibili ſpē līguas cōfuſas in vnā fidē ꝑ ſctōs apl'os plene reducēs. Tunc eī primo ſm Iſi. dij adorati ſunt q̄n phalech natus eſt ob id ſic denoīat⁹. q2 facta fuit diebꝫ illis diuiſio. nō poſſe aūt diuinū ꝓpriū eſſe cognoſci eo nō reuelāte. teſtis ſalomon īmo ip̄e rerū effector ꝑ ſalomonē dicēs. Que in celis ſunt quis inueſtigabit. ſenſum aūt tuū q̄s ſciet. niſi tu dederis ⁊ miſeris ſpm̄ tuū de altiſſimis. Nōne cōfuſum eſt

Qz ꝑiculoſum ē talibus inſiſtere

Qñ ydolatria ... q̄s cepit oriri

Ca. 5. De erroribus philoſophorū gētiliū cōtra fidem

labiū in vniuerſa terra ex quo humana p̄ſumptio dep̄hendere voluit q̄d ſit deus ab ipo ꝓus ſuſcepto q꞉ eſt. et q꞉ id eſſet q̄ melius excogitari nō poſſet. cū tot emerſerīt opiniones ex ipa ydea herculea. vt niſi ignis ſpūſſancti eam comburat. pullulēt mortifera capita vbi creduntur ꝑora ſucciſa. Aliq̄ enī dixerūt deos eſſe plˀes ⁊ diuſos homies ī mōdo famoſos. Romani ad quēlibet creature prouectū vnū deū vt deam ſegenā cū bladū ſerit. ortēā cuȝ ortū. ſpiceā cū ſpicā facit. nodeā cū nodū ꝓducit q̄ſi non ſufficeret vna dea ad producēdū bladū ad ꝑfectōem. Et ſic de alijs. vt ponit b. Aug. in li. de ciui. dei rōnibꝫ ꝯuincens cecitatē ⁊ fatuitatē illoꝝ.

Pluralitas deorū p̄ romāos

In diluuio aquarum. §. I.

multaꝝ gētiles poete ⁊ phi doctrinarū. i. ſuaꝝ fabularū ⁊ falſaꝝ quibꝫ dimerſi ſunt in ꝓfundū. q꞉ ꝯtra fidem ⁊ bonos mores. ſicut nō appꝛiquauerūt ipi ad deū. ſȝ a dō repulſi. ita ⁊ oēs ſequaces taliū doctrinarū ad deū nō appropinq̄būt. Hoꝝ aūt erroꝝ multitudinē explicat. ⁊ ſi nō tota ſepe fatus Jo. do. car. in p̄fato libro Errauerūt eniȝ circa diuinā eēntiā ſicut p̄fatū ē. Apō athenas ſiq̄dē homerus dixit inter ſe deos confligere bellis. Senior āt Plinius aliq̄ poſſe homies q̄ nō valeāt dij. Licet h̄ error ſit magis verbalˀ q̄ȝ eēntialˀ. Sed ex intentōne poſita et ſophiſmatibꝫ fulta. Jlla ferarū ſilua necantia virulenta portenta. hec inter multa latrāt ⁊ diſcurrūt aīas erroribus illaqueādo. Deū nāq̄ȝ q̄dā eoꝝ ylem eē. Alij elementa. Sydera nōnulli affirmauerūt. Intentōibꝫ q̄buſdaȝ viciſſim ſuccedētibꝫ. Deū mobilē p̄dicarūt plˀes. Quidā eū cuiuſlibet rei formā. Et ceteri tātū celi eſſe formalē ſubſiſtentiā dogmatizāt. quos tamē. xj. metaphiſice helus cōmētator conat̄ euertere. Alij dicūt deū non cognoſcere que ſunt extra eūdē. Aut tm̄ vniuerſalia ꝑut ſūt quedaȝ idee vlˀ ſubſtācie ſeparate Siue ipa ꝑticularia ſolū ī ſuiſ cauſis intueri. Sūt ibidē q̄ affirmāt ꝯtingētiū noticiaȝ non habere. Sed ſi nec credit̄ eis. negāt alij eū vilia noſſe quibꝫ repugnāt cū thalmuth. hi q̄ ipm̄ petōrē ⁊ ō peccatis ſuis garriūt emūdari. Apud empedoclē lis ⁊ amicicia. Apud alios raritas ⁊ dēſitas. bonū ⁊ malū. Apō quoſdā eterne materie particularū corꝑm q̄ vniūſa mūdi machina integratur cauſe agētes fuerūt. Inibi erectī ambonibꝫ quidā celū nō habere cām. q̄dā motū ſolū eē a deo ꝓdire. Quidā materiā neq̄ȝ creatā eſſe neq̄ȝ eſſm̄ ſuis auditoribꝫ ꝓmūt. Audiūtur ibi q̄dā obtētus. Sbſtātia corꝑm celeſtiū eſt cauſa actiua inferioꝝ ſubiarum. Deꝰ creauit p̄mā ſubiam ſeꝑatā ⁊ ceſſauit. Jlla creauit ſecūdā. Secūda tertiā. Tertia quartā. Quarta q̄ntā. et ſic vſq̄ȝ ad vltimā ocioſam varietate mlˀta dicētes. Suſurrāt in eadē ſilua quidā ſine concordia vt aiūt. Deus nil p̄t p̄ter reꝝ curſus. ipē ait a neceſſitate nature cuncta ex ſimplici volūtate diuina nulla ꝯcurrēte luce rōis emanāt. Perſtrepūt īde regalē aulā infeſtātes. Voces haud dubie ariſtotelˀ de mundi eternitate aliorum multorum de materie eternitate qua mundus cepit generari. Democriti ⁊ enſipide in finitis principijs Athomis. Siue in q̄ititatiuis corꝑibꝫ ex quibꝫ ſinglˀa cōſtant. Anaxagore de p̄ncipijs innumerabilibꝫ ſimlˀ ꝯfuſis in quodā chaos. Empedoclis de principijs ꝯtrarijs quem manicheoꝝ forma ambigat ſecū habētiū Pitagorā dicentem bonū ⁊ malū oīm reꝝ extitiſſe p̄ncipia p̄ma. Hos agitabat nō paꝝ phiſicus auicēna. nūc intus. nūc ex incertus ſ extūs. Dicebat enī q̄ deus intelligens ſe vnā intelligētiā p̄mā ꝓducit. in q̄ iā ē potētia ⁊ actus. q̄ inq̄ȝtū intelligit deū ꝓducit intelligentiā ſecūdā. Inq̄ȝtū ꝟo intelligit ſe ſm̄ qō ēī potētia ꝓducit ſubiam orb p̄mi. Et inde procedēs diuerſitatē reꝝ inſtituit ꝑ cauſas ſecūdas. Mirū barrū p̄terea ⁊ formidine plenū ex eodē ſine luce luco ꝓcedit. Oīs enī a forma homīs a vēto aīam vocāt. Anemos enī grece latine dicit̄ vētus. Hinc aiūt nullā eē ſubſtātiā niſi corꝑeam. Unicū eſſe intellectū actiuū cunctis rōnabilibꝫ influentē. quoꝝ quilibet ꝓprio viget poſſibili vel intellectu. Auerroi hoc p̄ ceteris defendēte. q̄ intellectus poſſibilˀ ſit virtus ī nob̄ cū elemētis admixta prout voluit alexāder aniam ſolā complexionē fore vt male placet galieno. Variāt hūc tonū q̄ dicūt quādā armoniā ex ꝯtrarijs aīam fore corpus. ⁊ hoc varijs ſententijs Clamāt idē penitus eſſe ītellectū ⁊ ſenſū nō differre ab imaginatōne. Intelligētiā ſubias ſeparatas influere noſtris intellectibꝫ radios ſemīales. Unde notet Plato cū iſtis nr̄m diſcere eſt potius reminiſci. Precepit ⁊ hinc q̄rundā latratus ſalomō inſanos ſub rli forma ꝓdire. Ex nihilo nati ſumus. ⁊ pꝰ hec erimꝰ tanq̄ȝ nō fuerimꝰ. vnꝰ eſt enī interitꝰ hoīm ⁊ iumētoꝝ. hō iumēto nō hȝ amplꝰ Ibi eſt Plato fouēs originē q̄ anīe ſimul fuerīt create. necnō q̄ poſtq̄ȝ felicē vitā fuerint adepte. iteꝝ ad corꝑa incipe velle reuerti. ⁊ illius vite felicitate finita. miſerijs adhuc peregrinatōis inuolui. Idemq̄ȝ de angelˀ ſenſit ſecūdus. Ibi Pitagoras inſinuās naſoni anīas in diuerſa corꝑa trāſire. ⁊ ad ꝓpria interdū reuerti. q̄ ambo autores in circūitu ambulabāt dicētes ſecula renaſci cū vniūſis accidētibꝫ ſuis. aut completis q̄ndecim miliū vt voluit p̄mus. aut. xxxvj. miliū. ſicut docuit ſecūdus annorū circulˀ. Gymnaſia inſuꝑ ibidē ꝑſonāt. q̄rūdā aīas ab angelˀ creatas platone preſidēte ſubas ſeparatas eē ſolū quadragītaq̄nq̄ȝ vlˀ circa. ſm̄ numeꝝ circloꝝ orbiū Areſtotile methaphiſico diſputāte. Et angeloꝝ numeꝝ ī ſacris lr̄is ꝯtentū nō ſubiarū ſed ꝟtutū extimandū rabbi moyſe garriāte. Neſcio an ſimphoniā vlˀ ſpūm dixerim ſtridentē quoſdā dubios ſonos qui obaudiunt̄ exīn innumeri epycuro cātāte pſallerāt. vētrē adorātes. quoruȝ orōem ſalomon recitat dicēs. Hoc itaq̄ȝ viſum eſt mihi bonū vt comedat quis ⁊ bibat ⁊ fruatur leticia ex labore ſuo. Et hec ē ꝑs illius. Vbiq̄ȝ relinq̄mus ſigna leticie. q̄niā hec ē ꝑs nr̄a. ⁊ hec ē ſors nr̄a. Audiebāt illū etiā cerithiani credētes pꝰ reſurrectōem corꝑm oībꝫ carnis voluptatibꝫ mille annoꝝ ſpacio frui. Saraceni q̄q̄ȝ ⁊ nōnulli iudeoꝝ circa hmōi atria ſaltāt fabulātes. poſt vitā p̄ſentē flumīa lactis mellˀ ⁊ vini a ſe loco retributōis habēda fore. Cōfuſionē an̄ medos hec varietas gignit. vt honorem. glˀiam. diuitias. potētiā corꝑis. ſanitatē ⁊ ſpecieȝ ſenſus. ꝑuicaces ⁊ vigiles mores prudētiā artiū. victorioſam induſtriā. ſpeculatōem coēm. vie cognitionē poſſibilē quiſq̄ȝ ꝓpria volūtate dicat eſſe ſūmū homīs bonū Ibi nempe hec ⁊ plˀa legūtur. Cuiuſdā etiā clamor inde ad aures torqueri vſq̄ȝ ꝑuenit. Aut deū non eſſe. aut nullū fore in ſeclˀo malū dicētis. ſub q̄ nō pauci diuinā prouidētiā ad inferiora nō ꝑuenire ꝯtēdūt. Stoyci ibi blaſphemāt ſm̄ quēdā ordinē cārū intrāſgreſſibilē de neceſſitate oīa euenire. Erexit ſibi ſpecialiſſimū thronū ī p̄fato nemore mlˀtiplicius plato dicēs. vt tradit Gregoriꝰ nicenus triplicē ꝓuidētiā eſſe. quaꝝ p̄ma ē ſūmi dei qui p̄mo ⁊ p̄ncipalˀr ꝓuidet ſpūalibꝫ ⁊ intellectualibꝫ. Cōſeq̄uēter ꝟo toti mōdo q̄ȝtū ad genera ⁊ ſpēs ⁊ vniuerſales cauſas que ſūt corꝑa celeſtia. Secunda ꝟo eſt q̄ ꝓuidet ſinglˀaribꝫ anīaliū ⁊ plātarū q̄ȝtū ad generatōnem ⁊ corruptōem. ⁊ mutatōes alias. quā attribuit dijs q̄ celū circūeūt ſicut poſt eū Areſtotiles. hāc obliq̄ circulo dedit. Tertiā ꝟo ponit reꝝ q̄ ꝑtinēt ad humanā vitā. quaȝ q̄dē reddit demonibꝫ q̄buſdā extītibꝫ circa terrā. q̄ ſm̄ eū ſunt humanaꝝ actōnū cuſtodes. Licet ſecūda ⁊ tertia ſint dependētes a p̄ma. Inſerūt ceteri caſus ī glˀia ꝑuenire. Alij autumāt formas oēs accn̄tales eē. ꝯtinueq̄ȝ flui. ⁊ nunq̄ȝ niſi ꝑ inſtans aliqualˀr ꝑmanere. Certā ſedē in vna parte celi plˀes ex illˀ dō locāt ⁊ alibi nō manet. quos

phi gentiles ⁊ huiꝰ mōi circa q̄ errauerunt.

Opinio eoꝝ q̄ dicūt anias cū corꝑe ī nihilū redituras. vñ ortuz habet.

impugnāt alij a reb⁹ naturalib⁹ oēm actiōem auferētes
q̄ſi ſe ſolo in qualibet creatura de⁹ ꝑticulariter agat illa
no agēte. Canit ⁊ Homer⁹ ſolē vel iouē intellectum illu
ſtrare. Ait eni. Talis eſt intellect⁹ in diis ⁊ hoībus terre
nis. qualē in die inducit pater viroꝝ̄ deoꝝ̄. Scri
ptum eſt ibi. Fatis agimur. credite fatis. nō ſolicite poſ
ſunt cure mutare rātiſtamina fuſi. Quicquid patimur
mortale gen⁹ q̄cquid facim⁹ venit ex alto. Via recto tra
mite vadūt. ꝑmulꝗ dies dedit extremū nō illa deū ver
tiſſe licet. Audit ibi mors indiuidua: noxia corpi nec par
cens aīe. Iterū ſi oraueris ibi vt bene tibi ſuccedat epicu
rus obſtabit q̄ de⁹ ō nobis nō curet. Impugnabūt ſto
ici. q̄ de neceſſitate cūcta ꝯcurrūt. Perturbabūt egyptij
aſſerētes orōnib⁹ noſtris deū mutari. Protraherī ab
hermete vt ſtatuas adores ł idola. q̄ in illis ſit aliq̄d ma
ieſtatis diuine. Ait eni (beat⁹ Augu. referēte. viij. de ciui
tate dei) ſicut de⁹ effector eſt deoꝝ celeſtiū. ita hō fictor ē
deoꝝ q̄ in tēplo ſunt humana ꝓximitate ꝯtēti. ſtatuas
dico animatas ſenſu ⁊ ſpū plenas. tātaꝗ faciētes ⁊ tlia
ſtatuas futuroꝝ p̄ſcias. eaſdē de ſomniis ⁊ multis aliis
reb⁹ p̄dicētes ⁊ imbecillitates hoīb⁹ faciētes eaſꝗ curan
tes triſticiā leticiaꝗ dātes ꝑ meritis. Ferale eſt iſtō ⁊ hor
ridū nimis ire ad demones cōpellēs q̄s venerabilia nu
mina vocat p̄ſtigioꝝ multipliciter effectiua aliqua mō
ſtruoſa inde diſcurrūt. humana pariter ⁊ ferina. quia in
vna eadēꝗ ſentētia quedā vera ⁊ quedā falſa ponūtur.
vt eſt illud q̄ ſpūs ſunt naturaliter mali ⁊ virtuoſis vi
ris infeſti. Ait nāꝗ in ep̄la porphiri⁹ ad nepotē. Quoſ
dam opinare eſſe quoidā ſpirituū gen⁹ cui exaudire ma
gos ſit ꝓpriū. nr̄a fallax omi forme ſimulās deos ⁊ demo
nes ⁊ aīas defunctoꝝ. ⁊ h̄ eſt qō efficiat q̄ videnꝰ eſſe vł
bona vel praua. ceterūꝗ circa ea que bona vere ſunt ni
hil opitulari. imo ꝓo iſta nec noſſe. ſ; ⁊ mala cōſiliare. et
inſimulare atꝗ īpedire ⁊ inuideri ꝟtutis ſedulos ſecta
tores ⁊ plenos eſſe temeritatis ⁊ fauſt⁹ gaudere odorib⁹
adulationib⁹ capi. adhuc caſtitatis amator Plato. ibi
diffinit vxores eſſe cōmunes. cui⁹ ſcolas coluit nicolaus
apocalipſis cū ſuis. Nō deeſt q̄ dicat ad ꝯſequendā
vitā beatā. fidē nihil ꝓdeſſe. ſ; ſolū op⁹ morale. vox aga
zellis auris ſiluā intrātis vulnere ſauciabit. ponētis ani
mas impioꝝ pena dāni ſolūmodo cruciari. Ubi omēs
vno mentiunꝰ ꝟmone corpa defunctoꝝ nō poſſe reſurge
re ꝓteſtanꝰ. ⁊ errare aīas neſcio ꝑ quos cāpos. aut vſꝗ
ad diē extremū periculi mūdialis ſedes determīatas ne
ſcire. Scim⁹ q̄ in his mēbris ſacre eucharīſtie venerabi
le ſacramentū intrare nō pt̄. In quo eſt ſuba corporea ſi
ne accidēte. qualitas abſꝗ ſubiecto carēs dimēſionibus
quātitas inter diſperata relatio. In corp⁹ a nō corpore
act⁹. ⁊ ad impoſſibile paſſio terminaꝰ. Locus cingitur a
locato. Ambit inſtās q̄olibet q̄ñ ambiꝰ nō adiacet neꝗ
ſu⁹ ꝯtinet ſituatū. De ⁊ alie q̄ꝫ plurime nō dico poetaꝝ
ne vertibiles credanꝰ ſub fabulis. ſ; phoꝝ opiniōes q̄s
etiā ſuo lenocinio colorauerūt ex intētione vates gentili
um nō ſolū inter ſe pugnāt. ſ; aduerſus catholicā ꝟita
tem timidū certamē exercēt ad q̄s ſi q̄s inermis acceſſe
rit. ⁊ ſacre ſcripture clipeis mille nō plene munit⁹. aut re
manebit occiſus. aut ſatiat⁹ ad mortē. nō medicamina re
cepturus niſi a ſummo medico xp̄o. Hos pene omēs er
rores reprobat beat⁹ Thomas ꝯtra gētiles in diuerſ ca
pitulis ⁊ etiā libris.

Error illo rum q̄ dicūt fidem nil ꝓdeſſe ad vitam beatam

De errorib⁹ iudeoꝝ ⁊ ſaracenoꝝ. Caplm̄. vj

IN diluuio quoꝫ a
quaꝝ multaꝝ. i. doctrinaꝝ falſaꝝ iudeorum ⁊
ſaracenoꝝ. hoīes nō appropinquabūt ad deu;
ſ; elongabunꝰ ſubmerſi ab eterna dānatione. que doctri
ne reprobātur ꝑ eccl'iam ⁊ ſanctos doctores. ꝑcipue bea
tum Tho. in li. ꝯtra gētiles. ꝑ totū. Apud iudeos antiq̄s
q̄ fuerūt circa tp̄a xp̄i. fuerūt tres ſecte opinionū a com
muni vita alioꝝ diſtātes. In quib⁹ omīb⁹ erāt aliq̄ er
rores. videlicet phariſei. ſaducei ⁊ eſſei. Et phariſei q̄dē
victu auſtero ⁊ parco cultu traditiōes ſuas ſtatuentes.
quib⁹ moyſi traditiōes determinantes. vt glo. Pictacia
cartaꝝ in frōte geſtabāt. ⁊ in ſiniſtro brachio in q̄bus de
calog⁹ inſcript⁹ erat Et hec dicebanꝰ phillateria. a phila
qō eſt ſeruari. ⁊ thorath qō eſt legē. Iſti maiores fimbri
as aliis ferētes. ſpinas eis affigebāt. q̄b⁹ pūcti deambu
lādo memores eſſent mādatoꝝ dei. Iudiciū dei futurū
dicētes omnē animā incorruptā eſſe. ſolas bonoꝝ anīas
in alia corpa trāſire vſꝗ ad reſurrectiōem ⁊ iudiciū in h̄
errabāt. Maloꝝ aūt eternis trudi carcerib⁹ Saducei
dicebāt in arbitrio hominū ſitū eſſe. bonū malū ve age
re. Animaꝝ generaliter vel ſupplicia negabāt vel hono
res ⁊ futurā reſurrectionē corpoꝝ. aīmas cū corporibus
mori putātes. nec angelos eſſe dicebāt. Solos q̄nꝗ li
bros moyſi recipiebāt. nimis ſeueri erāt. nec inter ſe ſocia
les. Ob quā ſeueritatē ſaduceos. i. iuſtos ſe nūcupabāt.
Eſſei fere in omīb⁹ vitā monaſticā agebant nuptias
faſtidiētes. nō q̄ ꝯiugia ⁊ hoīm ſucceſſionē putarēt pu
niendā. ſed cauendā intꝑantiā mulieꝝ. nullā eaꝝ fidem
ſeruare viro putātes. Omīa habebāt cōmunia. ſ. ſqualo
rem dec⁹ putabāt. dūmodo in veſte cādida ſemꝑ eſſent.
Nulla eis ciuitas. ſ; in ſingulis domicilia habebāt So
lem vt orireꝰ orātes. poſtea vſꝗ ad q̄ntā horā opantes.
Loti corp⁹ aquis ſimul cū ſilētio edebāt. Iuramētū ha
bebāt ꝑ ꝑiurio. Secte ſue neminē adhibētes. niſi ſuba
rum ꝓbatione. Recepti aūt ſecū poſt annū duob⁹ aliis
annis mores ei⁹ probabāt. Deprehenſum in peccatis a
ſe pellebāt. vt herbas more pecoꝝ decerpēs vſꝗ ad mor
tem peniteret. Spuere in mediū vel ad dexterā partem
ſui vitātes. Adeo ſabbatū obſeruabāt. vt nec ea die aluū
purgabāt. Uiuebāt lōgiſſimo tp̄e ob vict⁹ ſimplicitatē
mortē ꝑ iuſticia iudicātes meliorē. Animas omēs a prin
cipio creatas ꝑ tempib⁹ incorpari. Bonas exutas corpi
bus vltra oceanū degere. vbi ſit poſita eis fruitio ad orie
entem. malis ꝓo hiberna ⁊ ꝓcelloſa loca delegātes. Hec
ſm Uincen. in ſpecu. hiſto. li. vij c. xcvij. S; ī nouo te
ſtamento errores alios habēt ꝯtra fidē. Uñ ⁊ ad dāna
tionē eos mittētes eternā. Et primo q̄ nō credunt xp̄m
ieſum eſſe meſſiā ꝓmiſſum eis in lege ⁊ ꝓphetis. ſed ad
huc expectāt venturū. ⁊ ꝓ eo recipiēt antixp̄m. Ihm chri
ſtū dicūt puꝝ hoiem natū ex maria ⁊ ioſeph ſemine nō
de ſpūſancto ꝯceptū. Myſteriū trinitatis nō credūt. ſ;
tres ꝑſonas eſſe in vna ſubſtantia ⁊ deitate. Meſſiam
quē expectāt. nō exiſtimāt deū fore. ⁊ eis redditurū liber
tatē. ⁊ terrā ꝓmiſſionis. purgatoriū negāt. In talmuth
dicūt deū quotidie flere ꝓ ſeruitute. q̄ diſperſi ſunt ꝑ or
bem. Uſuras cū eis. q̄ nō ſunt iudei licitas arbitrāꝰ. cū
tñ h̄ ſit ꝯtra legē diuinā ⁊ naturalē. vt oñſum eſt ſupra
in ſcd̄a ꝑte co. ti. j. c. §. vj. ⁊ ſequēti.

Gens infidelis ſara §. I.
cenorū inducta eſt ad errores ſuos ꝑ quendā machome
tum nomīe. qui legē eorū maledictā quā vocāt alchora
num ꝑ eū receperūt circa annos dñi ab incarnatōe ſexcē
tos q̄ndecim. tenēte imperiū eraclio q̄ crucē dñi in ꝑſidē
tranſlatā de hieruſalē ꝑ coſdroe gentilē regē perſarū. eo
deuicto ⁊ occiſo in hieruſalē deduxit. ⁊ in loco ꝓſtino cū
magna gloria repoſuit. Hic eraclius ex deuotiſſimo prin
cipe lapſus eſt in hereſim monoſcelitaꝝ. ſeductus doctri
na patriarche conſtantinopolitani qui illud ſentiebat.
Hi ſaraceni q̄ ⁊ idumei dīſcēdētes ab hiſmael filio abrae
potius deberēt dici agareni. quia ab agar ancilla Sare
deſcenderunt. nō a Sara vnde ſaracenos ſe nuncupant

Machome-ti ortꝰ. unde.

Ex his ergo idumeis natus peſſimus iſte ⁊ omni ſcelere plenus. Machometus ꝑmo pauꝑ fuit ⁊ ignobil' ⁊ ido-latra colens venerẽ ꝓ dea ſicut ⁊ arabes alij illius regio-nis. Vñ in ipa ſua beſtiali lege alchorã dic̃ deũ ſibi hec ꝟba dixiſſe. Orphanus fuiſti ⁊ ſuſcepi te. In errore ido-latrie diu mãſiſti. ⁊ inde eduxi te. pauꝑ eras. ⁊ locupleta ui te. Et qꝛ illa pr̃ia colebat venerẽ. ſtatuit in lege diẽ ve-neris ob veneratõem veneris in magna ſolemnitate ha-beri. Hic cũ eſſet callidus. aſinarius tamẽ ⁊ ductor came-lorꝫ cuiuſdã nobilis vidue que ꝑerat cuidã ꝓuincie ara-bie poſt occultã fornicatõem cũ ea. tandẽ cã publice du-xit vxorẽ. Qui potẽs factus ẽ diues. cũ attẽptaret regnũ ſibi Arabie ſubiugare. ⁊ ꝑ violẽtiã ſolũ nõ valeret per ſi-mulatã ſanctitatẽ hoc ꝓcurauit ⁊ obtinuit dicẽs ſe pro-phetã a deo miſſum ad corrigẽdas leges. q̃ nimis dure erãt. ſ. Moyſi ⁊ Chriſti. Vn habito ꝯſilio ⁊ adiutorio cuiuſdã iudei periciſſimi in lege. ⁊ cuiuſdã clerici q̃ ex eo ꝙ in curia Rhomana nõ valuerat obtinere dignitatem quã ambiebat. indignatus acceſſit ad ꝑtes illas Arabie vt introduceret aliquẽ errorẽ ⁊ ſcandalũ ĩ eccl'ia. Al' vt alij aſſerũt cõſilio cuiuſdã monachi Sergij nomĩe. qui expulſus fuerat de monaſterio ſuo. qꝛ hereticus erat in-fectus hereſi Neſtoriana. vl' Jacobitarũ. cõdidit legẽ al-chorani. quedã de lege moyſaica. quedã de lege euange-lica eliciẽs. aliq̃bꝫ veris m'ta falſa immiſcẽs. Fatet̃ enim in Alchorana lege ſua Moyſen ꝓpham magnũ dñm. ſꝫ Chriſtũ maximũ ꝓphetaꝫ ꝯceptũ nõ virili ſemĩe. ſꝫ ꝟtu-te dei natũ de virgine maria. miracl'a multa feciſſe ſꝫ nõ fuiſſe paſſum. imo aliũ hominẽ ſimilẽ ſibi. Vñ mortem ⁊ ſepulturam chriſti negãt. Circũciſionẽ more iudeoruꝫ mandat. ⁊ frequẽtes lotiones corꝑis. ꝑcipue cũ ad orati-ones accedũt. Unde deũ om̃ipotẽtẽ adorãt aſſerẽtes an-teq̃ꝫ deus celũ ⁊ terrã crearet nomẽ Machometi in con-ſpectu dei aſtare. ⁊ niſi Machometus futurus eſſꝫ. nec celũ nec terrã factã fuiſſe. nec paradyſum eſſe. Vinũ lex eis ꝓhibet bibere. nec carnes porcinas edere. ⁊ ieiuniũ ꝑ mẽſẽ mãdat ſeruare. nil ꝑ totã diem comedendo. ⁊ ꝑ to-tam noctẽ comedendo bibendo ⁊ luxuriãdo. Quattuor vxores vt legitimas cuilibet ꝑmittit accipe. ⁊ eas ad pla-citũ repudiare. ⁊ loco repudiate aliã ſumere. Empticias ꝟo feminas ⁊ captiuas quot volũt accipiãt ad cognoſcẽ-dũ. Adulter ꝟm eam legẽ lapidat̃. Fur aũt nõ ſuſpendi-tur ſed verberatur grauiter. Sibi tamẽ machometꝰ ĩ ea lege aſſerit a deo ꝑmiſſum. vt ad alioꝫ vxores accederꝫ vt generaret ex eis ꝓphetas ⁊ homĩes virtutis. Et breui-ter tot in ea lege ſunt abuſiones vſq̃ꝫ etiaꝫ ad vitiũ ſodo-miticũ. tot immũdicie ⁊ beſtialitates vt om̃is rõ bñ di-ſpoſita. ⁊ a carnali ꝯſuetudine non abſorpta habeat de-teſtari. Promittit aũt obſeruãtibꝫ eam. nõ niſi ſenſualia paradyſum. ſ. deliciarũ. in quo nõ habebũt calorẽ vl' fri-gus. vl' alias penalitates. veſtes pulcerrimas. Fluuios lactis ⁊ mellis ⁊ vini aromatici ad edendũ ⁊ bibenduꝫ. Juuencl'as ſpecioſiſſimas ⁊ in ꝯiugiũ. ⁊ angelos eis ſer-uientes in vaſis aureis ⁊ argenteis. Nõ credẽtibꝫ vero his ⁊ non obſeruãtibꝫ legẽ ꝓmittit penã infernalem ſine fine. Et in fine vite credentibꝫ deo ⁊ machometũ eſſe dei ꝓphetam ⁊ meſſiam a deo miſſum dicit peccatoꝫ veniaꝫ dari. Cũq̃ꝫ machometus ĩ morbũ caducũ incidẽs ad ter-ram aliq̃ñ horribil'r caderet. ꝓpter qȯ ⁊ vxor illa domina ⁊ aſtantes abominatũ haberẽt ꝓ ſui excuſatõne aſſere-bat ſe tũc ei Gabrielẽ archãgelũ loqui ad informãdum de lege ⁊ agendis. cuius maieſtatem ⁊ gl'iam non poſſet ſufferre. ⁊ iõ ſic cadere. Et cuꝫ quereret̃ ab eo de miracul' aliquibꝫ fiendis ſicut factũ eſt a moyſe ⁊ chriſto. excuſa-bat ſe nõ eſſe miſſum ad miracula faciẽdũ. ſed ad corri-gendas leges. Et cum diceret ſe mortuũ tertia die reſur-gendũ ⁊ in celũ aſcẽſurũ. vna dierũ poſt nimiã inebriati-onẽ ignominioſe mortuus eſt. ⁊ a porcis enormiter tra-ctatus. Cũ ſui ꝑ aliquos dies corpus ſeruãtes vt reſur-geret. nõ valẽtes ſufferre eius fetorẽ ipm occultauerunt Sicq̃ꝫ lex illa peſſima ꝯtra oẽm legẽ diuinã ⁊ humanã ⁊ philoſophiã moralẽ a diabolo inuenta tradita eſt pec-catis hominũ exigentibꝫ. Nec mirꝫ ſi ita dilatata eſt ⁊ a m'tis popul' ſuſcepta. vt dicit beatus Tho. in ꝓncipio libri ꝯtra gentiles. qꝛ tota eſt ꝟm delectatões carnis. ad quas ſequentes populi ſunt proni. tum etiã qꝛ ⁊ ꝓmiſſi-ones carnales continet. Tũ etiam qꝛ violẽtia ⁊ armis q̃ ad multos introducta eſt ⁊ ꝯſeruata. Nã ſtatuit ille ma-ledictus homo q̃ ſi quis vellet ꝑdicare vel diſputare cõ-tra illam legẽ ſubito ſine audiẽtia occideret̃. ꝓpter quod nõ pȯt tute ad eos accedi ad ꝑdicandũ ꝯtra errorẽ eoꝫ. Sed cũ nec miraculis nec ꝓphetijs nec ſaltẽ mediocri ſa-piẽtia doctoꝫ ſit lex illa formata quinimo honeſtati mo-rum ⁊ ratõni naturali ꝯtraria de ſe patet eiꝰ falſitas. ac fatuitas.

De fide ⁊ lege ſecte Machome-tice.

De morte Machome-ti.

De erroribꝫ hereticorꝫ. ⁊ lxxx. hereſibꝫ ipoꝫ. c. vij.

IN diluuio aquarum multaꝫ. i. falſarũ doctrinaꝫ hereticorꝫ hoĩes nõ ꝓpinq̃bũt ad deũ. ⁊ decret. xxiij. q. iij. ha-bent̃ collecte hereſes diuerſoꝫ hereticorꝫ ⁊ noĩa ⁊ errores eoꝫ. ⁊ ſunt original'r verba Iſiõ. in. viij. li. ethimo. Et ca-pitulũ ſic incipit. Quidã heretici q̃ de eccl'ia receſſerunt ex nomĩe autoꝫ ſuoꝫ nuncupant̃. Quidã ꝟo ex cauſis quas eligẽtes inſtituerũt Simoniaci a ſimone dicti ma-gice diſcipline perito. Cui petrus ĩ actibꝫ apl'oꝫ maledi-xit. ꝓ eo q̃ ab aplis ſpũſſancti gratiã emere voluiſſꝫ. Hi dicũt creaturã nõ a deo eſſe ſed a virtute quadã ſuꝑna creatam. Menandriani a Menãdro mago diſcipulo ſimõis nũcupati. q̃ mðm nõ a dõ ſed ab angel' factũ di-xerunt. Baſilidiãi a Baſilide appellati. q̃ inter reliquas blaſphemias paſſum chriſtuꝫ abnegãt. Nicolaite dicti a Nicolao diacono eccl'ie Hieroſolimoꝫ q̃ cũ Stephão ⁊ ceteris cõſtitutus ẽ a Petro. q̃ ꝓpter pulcritudinẽ reli-quens vxorẽ dixit. vt qui vellet ea vteret̃. Verſa eſt ĩ ſtu-ꝓrũ talis conſuetudo vt inuicẽ coniugia cõmutarentur q̃s Jo. in apoca. ij. imꝓbat dicẽs. ſed h' habes q̃ odiſti facta Nicolaitaꝫ. Gnoſtici ꝓpter excellentiã ſcĩe ita ſe appellari voluerũt. Aiam nr̃am naturã dei eſſe dicunt. bonũ ⁊ malũ deũ ſuis dogmatibꝫ eſſe fingũt. Carpo-cratiani a Carpocrate quodã vocant̃. qui dixit chriſtuꝫ hoĩem fuiſſe tantũ. ⁊ de vtroq̃ꝫ ſexu ꝓgenitum. Che-rintiani a Cherinto quodã nuncupati. hi inter cetera cir-cumciſionẽ obſeruãt mille annos poſt reſurrectiõem in voluptate carnis futuros predicãt. Unde ⁊ grece Cilia-ſte. latine miliaſte ſũt appellati. Nazarei dicti. qꝛ duꝫ chriſtũ q̃ a vico nazareus ẽ appellatus. filiũ dei confiten-tur. oĩa tñ veteris legis cuſtodiũt. Ophite a colubro noĩati. Coluber eĩ grece Ophi dr̃ Colũt eĩ ſꝑpẽtẽ dicẽtes ipm in paradyſo induxiſſe virtutis cognitionem. Va-lentiani a Valentino quodã Platonico ſectatore vocati q̃ eonas. i. ſecula quedam in originẽ dei creatõnis ĩduxit Chriſtũ q̃ꝫ d ꝟgĩe nihil corpꝰ aſſũpſiſſe. ſꝫ ꝑ eã q̃ſi ꝑ fiſtu-lã trãſiſſe aſſeruit. Appellite q̃ꝫ auctor appelles ꝓnceps fuit q̃ creatorẽ ãgelũ neſcio quẽ gl'oſũ ſuꝑiorꝫ dĩ faciẽs deũ legꝫ iſrl' illũ igneũ affirmãs q̃ dixit xpm nõ deũ ĩ ve-ritate ſꝫ hoĩeꝫ ĩ fãtaſia apparuiſſe. Arcotiani a ꝓncipi-bus appellãt̃. qꝛ vniũſitatẽ quã ds ꝯdidit opa eẽ archã-geloꝫ defẽdũt. Adamiani vocati q̃ ade imitent̃ nudi-tatẽ. vñ ⁊ nudi orãt. ⁊ nudi inter ſe mares ⁊ feĩe ꝯueniũt

Cayani ꝓinde ſic appellati qm̃ Cayn adorãt. Se-thiani nomẽ acceperũt a filio ade q̃ vocatꝰ eſt Seth di-cẽtes cũ eẽ xpm. Melchiſedechiani vocati ꝓ eo q̃ mel-chiſedech ſacerdotẽ dei ñ hoĩeꝫ fuiſſe. ſꝫ ꝟtutẽ dĩ eſſe ar

Hereticorum noĩa

bitrant̃. Angelici vocati q̄ꝛ angelos colūt. Apl'ici ħ
ſibi nomē iō aſcꝛ perūt ꝙ nihil poſſidentes ꝓpꝛiū neq̄ꝫ
recipiūt eos q̄ aliq̄ in h̄ mō viunt̃ Cerdoniani a cerdo
ne q̄dā noiati.q̄ duo pncipia ꝯꝛia aſſeruit. Marcio
niſte a marcione ſtoico pho appellati.q̄ cerdonis dogma
ſecut᷒.alterū bonū.alteꝝ iuſtū deū aſſeruit.tāq̄ꝫ duo pn/
cipia creatiōis ⁊ bonitatis. Artoterite ab oblatione
vocati.panē cū ⁊ caſeū offerūt.dicētes pmis hoib᷒ obla
tum a fructib᷒ terre.⁊ a fructib᷒ omniū fuiſſe celebratuꝫ
Aquarij appellati.eo ꝙ aquā ſolū offerūt in calice ſa/
cramēti. Seueriani a ſeuero exorti vinū nō bibūt. ve/
tus teſtamētū ⁊ reſurrectionē nō recipiunt. Taciani a
taciano vocati.q̄ ⁊ eucratici dicti.q̄ꝛ carnes abominant̃
Elogij vocant̃ tanq̄ꝫ ſine ṽbo.logos enī grece.latīe ṽ
bū dr̄.Deū enī ṽbū nō credūt.reſpuētes iohis euāgeliuꝫ
⁊ apocalipſim. Cataphrigijs nomen ꝓuincie phrigia
dedit.q̄ꝛ extiterūt auctores coꝝ. Mōtan᷒ priſca ⁊ maxil
la. Catharij ꝓꝑt mūdiciā ita ſe noiauerūt. glorıantes
enī de ſuis meritis negāt penitētib᷒ veniā pcōꝝ. Ui/
duas ſi nupſerint tāq̄ꝫ adulteras dānāt. Mūdiores ſe
ceteris pdıcāt q̄ nomē ſuū ſi cognoſcere vellēt mūdanos
poti᷒ ſe q̄ꝫ mūdos vocarēt. Paulini a paulo ſamoſa
teno exorti ſunt.q̄ dixit nō ſp̄ fuiſſe xp̄m.ſꝫ a maria ſum/
pſiſſe initiū. Hermogeniani ab hermogene q̄dā voca/
ti.q̄ materiā nō natā introducens de nō nato eā cōpa
uit.matrē q̄ꝫ elemētoꝝ ideoꝝ aſſeruit. q̄s apl's improbat
elemētis ſeruiētes. Manichei a q̄dā perſa extiterunt
q̄ vocat᷒ eſt manes. Hic duas naturas ⁊ ſubās introdu/
xit.i.bonā ⁊ malā.⁊ aīas ex deo q̄ſi ex aliq̄ fonte manare
aſſeruit.teſtamentū vet᷒ reſpuūt.nouū ex p̄te recipiunt
Antropomorphite dicti .ꝓ eo ꝙ ſimplicitate ruſtica
deū habere hūana mēbra q̄ in diuinis libris ſcripta ſūt
arbitrant̃. Antropon grece.latine hō interp̄tat̃. ignoran
tes vocē dn̄i q̄ ait. Sp̄us eſt de᷒. Incorpore᷒ eſt enī. nec
enī mēbris diſtinguit̃.nec corpis mole cenſet̃. Heracli/
te ab heraclio auctore exorti.monachos tm̄ recipiūt.con
iugia reſpuat.regnū celoꝝ paruulos hr̄e non credunt
Nouaciani a nouato vrbis rome pſb̄ro exorti.q̄ adu/
ſus corneliū cathedrā pontificalē conat᷒ inuadere here/
ſim inſtituit. Noluit apoſtatas ſuſcip̄e ⁊ rebaptizās ba/
ptizatos. Montani heretici dicti ꝙ in tp̄e pſecutōis
in mōtib᷒ latuerūt.q̄ occaſione ſe a catholice eccl'ie corpe
diuiſerūt. Ebionite ab ebione dicti ſiue a paupertate
xp̄m enī p̄ ꝓuectū ſolū viꝝ iuſtū putāt effectū. Un̄ ꝯpe
tenter ebionite.ꝓ paup̄tate intelligētie appellati ſūt. Hi
enī iudei ſunt ⁊ ita tenēt euangeliū vt legē carnaliter ſer/
uent.aduerſus q̄s ad Galathas apl's ſcribēs inuehit̃.
Fociani a ſociano gallogrecie ſirmie ep̄o nūcupati. q̄
ebionitarū hereſim ſuſcitās aſſeruit xp̄m a maria p̄ Io/
ſeph nuptiali coitu fuiſſe cōceptū. Aeriani ab erio q̄/
dam nūcupati ſunt. Hi offerre ſacrificiū ꝓ defunctis ſper
nunt. Acciani ab aecio ſunt vocati. Idemq̄ꝫ eunomi/
ani ab eunomio q̄dam dyacono aecij diſcipulo eius. ex
cui᷒ nomīe magis innotuerūt. diſſilem patri aſſerentes
filiū ⁊ filio ſp̄umſcm̄ dicūt etiā nullū imputari pctūm
in fide manentiū. Origeniani ab origene auctore ex/
orti ſunt dicētes.ꝙ nō poſſit fili᷒ videre p̄rem.nec ſpiri/
tuſſanct᷒ filiū.aīas quoq̄ꝫ in mūdi pncipio dicunt pec/
caſſe ꝓ diuerſitate pctōꝝ e celis vſq̄ꝫ ad terrā diuīſa cor/
pora quaſi vincula meruiſſe eaq̄ꝫ cauſa mundū factū eē
Nocciani a q̄dā nocto vocati.q̄ dicebāt xp̄m eundeꝫ
eſſe ⁊ p̄rem ⁊ ſp̄mſcm̄. Ipamq̄ꝫ trinitatē in officioꝝ no/
minib᷒ nō in pſonis accipiūt. Un̄ ⁊ p̄ripaſſiani vocant̃
q̄ꝛ patrē paſſum dicūt Sabelliani ab eodē nocto pul
lulaſſe dicūt̃.cui᷒ diſcipl'm p̄hibēt fuiſſe ſabelliū.ex cui᷒
noīe innotuerūt. Un̄ ⁊ ſabelliani vocati. Hi vnā pſonaꝫ
patris ⁊ filij ⁊ ſp̄uſſcti aſtruūt. Arriani ab arrio Ale/
xandrino p̄ſbytero orti ſunt.q̄ coeternū p̄ri filiū n̄ agno
ſcēs diuerſas ī trinitate ſubās aſſeruit. Contra illō qō ait
dn̄s. Ego ⁊ p̄r vnū ſum᷒ Macedoniani a macedonio
ep̄o ſūt dicti.negātes deū eē ſp̄mſcm̄ Apollinariſte ab
apollinari vocati dicētes xp̄m corp᷒ tm̄mō ſine aīa aſſū
pſiſſe. Antidicomarite appellati ſūt. eo ꝙ marie ṽginitati
ꝯdicūt aſſerētes eā p᷒ xp̄ꝫ eē natū viro ſuo fuiſſe ꝯmixtā
Metāgiſmonite.iō tale nom̄ accepe.q̄ꝛ angioſ grece vaſ
dr̄. Aſſert eī ſic eē in p̄re filiū.tāq̄ꝫ vas min᷒ itra mai᷒ vaſ
Patriciani a q̄dā p̄riciano nūcupati ſūt.q̄ ſubāꝫ hūa
ne carnis a diabolo ꝯditā dicūt Coluciani a q̄dā colucio
noiati.q̄ dicūt deū nō facē mala.ꝯ illō qō ſcp̄tū ē. Ego
dn̄s creās malū. Floriani a floriano q̄ ecōtrario dicunt
deū creaſſe mala.ꝯ h̄ qō ſcp̄tū ē. Fec̄ d's bōa. Donati/
ſte a donato q̄dā aphro nūcupati ſūt.q̄ de numidia ve/
niēs totā pene aphricā ſua pſuaſiōe decepit aſſerēs mi/
norē p̄re filiū.filio ſp̄mſcm̄.rebaptizās catholicos Bo/
noſiani a bonoſo q̄dā ep̄o exorti.q̄ xp̄m filiū dei adopti/
uū nō ꝓpꝛiū aſſert. Circūcelliones dicti eo ꝙ agreſtes ſūt
q̄s ſtotopicas vocāt ſup̄dicte heref̃ hn̄tes doctrinā. Hi
amore martyrij ſemetipos pimūt vt violent̃ de hac vita
decedētes martires noient̃. Priſcillianiſte a pſcilliano
vocati q̄ ī hiſpania ex errore gnoſticoꝝ ⁊ manicheoꝝ p̄/
mixtū dogma ꝯpoſuit. Luciferiani a lucifero firmie
ep̄o orti.q̄ ep̄os catholicos.q̄ inſtāte pſecutōe pfidie arri
anoꝝ ꝯſentiētes erāt.⁊ poſtea correcti redirēt ī cathedꝛa
delegerūt dānātes.ſiue qō crediderūt. ſiue qō crediſſe
diſſimulauerūt q̄s eccl'ia catholica m̄rno recepit ſinu tanq̄ꝫ
petꝝ p᷒ fletū negatōis.ſꝫ poſtea ab eccl'ie cōione receſſe/
rint ⁊ cū ipō lucifero auctore ſuo q̄ mā́e oriebat̃ eadē me
ruerūt Iouinianiſte a iouiniano q̄dā monacho dicti
aſſerētes nullū nuptaꝝ ⁊ ṽginū eē diſtātiā. nullūq̄ꝫ iter
abſtinētes ⁊ ſimpl'r copulatos eē diſcrimē. Eluidiani
ab eluidio noiati q̄ dicūt p᷒ xp̄m natū alios mariā filioſ
ō viro ioſeph pep̄iſſe. P̄rniani a p̄rno q̄dā exorti.q̄ in
feriores vires corpis a diabolo fcās opināt̃. Arabici
nūcupati eo ꝙ ī arabia exorti ſūt. dicētes aīam cū corpe
mori.atq̄ꝫ ī nouiſſimo vtrūq̄ꝫ reſurgē Tertulianiſte di
cti a tertuliano p̄b̄ro aphricane ꝓuīcie ciuitaꝭ carthagineſ
dicētes aīaꝫ īmortalē eē.ſꝫ corporeā p̄dicātes.⁊ aīas pec/
catoꝝ hoīm p᷒ mortē ī demōes ṽti putātes Teſſareſ
decades iō dicti ꝙ q̄rtadecīa luna paſca cū iudeis obſer
uādo ꝯtēdūt. Nā teſſera q̄tuor teca decē ſ̄t. Nictages a
ſōno nūcupati.eo ꝙ vigilias noctiꝭ reſpuāt ſup̄ſtitōꝫ eſſe
dicētes iura temerari diuīa.q̄ noctē ad requē tribuūt. Pe
lagiani a pelagio mōacho exorti. Hi liberꝝ arbitriū diue
p̄re āꝑponūt.dicētes ſufficē volūtatē ad iplēda diuīa iuſ
ſa. Neſtoriani a neſtorio ꝯſtātinopo.ep̄o nūcupati. q̄
b.ṽginē ma.nō dī ſꝫ hoīs tm̄ m̄rimōio aſſerūt m̄rem vt
aliā pſonā carnis aliā facēt diuinitatꝭ.nec vnū xp̄ꝫ ī ṽbo
⁊ carne credidit ſꝫ ſepari atq̄ꝫ ſeiūctim alteꝝ filiū dī.aliū
hoīs p̄dicauit Euticiani dicti ab euticio ꝯſtātinopoli
tano abbate q̄ xp̄ꝫ p᷒ hūanā aſſūptiōeꝫ negauit exiſtere
ō duab᷒ naturꝭ.ſꝫ ſolā ī eo diuā aſſeruit eē naturā. Ace
phaliſte dicti.i.ſine capite. Null᷒ eī hoꝝ rep̄it̃ auctor a q̄
exorti ſūt. Hi triū calcedonēſiū ꝯciliōꝝ īpugnatores du
arū in xp̄o ſubāꝝ ꝓprietatē negāt ⁊ vnā ī ei᷒ pſona p̄di/
cāt Theodoſiani ⁊ gaianite appellati a theodoſio ⁊ ga
iano.q̄ tp̄ib᷒ iuſtiniani pncipis ī alexādria.ꝑ p̄li p̄uerſi in
electōe vna die ordīati ſūt ep̄i Hi errores eutic̃ ⁊ dioſco
rij ſectātes calcedon̄.ꝯcil̃.reſpuūt.⁊ ex duab᷒ vnā in xp̄o
naturā aſſert quā theodoſiāi corruptā gaianite ī corru/
ptā ꝯtēnūt Gnoite ⁊ tritogonite a theodoſiāis exorti ſꝭ
ex q̄b᷒ gnoite ab ignorātia dicti.q̄ꝛ ꝓꝑt p̄uſitatē ex q̄ orti ſꝭ
id adiciūt.qō xp̄i diuitas ignoret.q̄ ſ̄t ſcp̄ta fut̃a ō die ⁊ hora
nouiſſia Tritoite ṽo voti eo ꝙ ſic t̃s pſōas ī trinitate.ita
q̄ꝫ t̃s aſſert̃ dōs eē ꝯ illō qō ſcp̄tū ē. Audi iſrl' d.d.t.v.ē.

De hereſibus ſine nomine.

Sūt ⁊ alie hereſes ſine. §. I

autorē ⁊ ſine noīb9. ex q̄b9 alij putāt trinū eē dm̄. alie xp̄i
diuitatē paſſibilē eē dicūt. alie xp̄i de p̄re ītitati ī tp̄e ini
tiū tp̄is dāt. Alie liberatōez hoīz apd̄ iferos fcāz xp̄i de
ſceſſione ñ credūt. alie aīaz imaginē dī negāt. alie aīas cō
uerti ī demōes ⁊ ī q̄cūq; aīalia exiſtimāt. Alie d̄ mōi ſta
tu diſſētiūt. alie īnumerabiles mōdos opināt. alie aquā
do coeternā faciūt. alie nudis pedib9 ābulāt. alie cū hoī
bus ñ māducāt. He ſūt hereſes adūſus catholicaz fidez
exorte ab ap̄lis ⁊ ſcīs p̄rib9 vl' ↄcilijs dānāte. q̄ duz ī ſe
m̄ltis erroribȝ diuiſe īuicē ſibi diſſētiūt. cōi tñ noīe adūſ9
eccl'iaz dī ↄſpirāt. ſȝ ⁊ q̄cūq; al'r ſcām ſcp̄turā ītelligit q̄z
ſēſus ſp̄ūſſci flagitat a q̄ ſcp̄ta ē. lȝ d̄ eccl'ia ñ receſſerit tñ
heretic9 appellari p̄t. Has oēs hereſes archidiacon9 ī ro
ſario ſup̄ dcō cap̄. q̄dā. rep̄bat breuiter p̄ canōes ī diuiſis
cap̄lis ānotatos. Sȝ ⁊ b. tho. ī li. ↄ gētiles p̄les ex dictis
hereſib9 efficaciſſimis rōib9 ↄfutat ī diuſ libꝛ ⁊ ca. Dic

Cur d̄s p̄mittit hereticos eē.

āt b. aug. Jō diuīa ꝓuidētia m̄ltos diuſi erroris h̄eticoſ
eē p̄mittit. vt cū interrogāt nos ea q̄ neſcim9 ſic diſcutia
mus pigriciā ⁊ diuīas ſcp̄turas cupiamus. Propterea
ap̄ls ait. j. Cori. xj. vt ꝓbati manifeſti fiāt. Hi aūt a d̄o ꝓ
bati ſūt q̄ bñ p̄nt docer̄. Hec ille. q. e. ca. vl. Jtē de ↄſe. di.
ij. Ego berēgari9. Rep̄bat ibi error ip̄i9 berēgarij q̄ aſſere
bat ī ſacro altarī nō eē realr̄ ⁊ ꝟaciter corp9 ⁊ ſanguinem
xp̄i. ſȝ tm̄ vt ī ſigno. ſic dr̄. petra erat xp̄s. ñ re. ſȝ ſignifica
tiōe ⁊ figura. Quē errorē vt hereſim abiurauit ⁊ anathe
matizauit corā Nicolao ꝑpa. in ſinodo. xcviij. ep̄oꝝ ro
me ⁊ ↄfeſſus eſt tenere q̄d ↄfitet eccl'ia veꝝ. ſ. xp̄i corp9
eē ī altari p9 ↄſecratōnem ſcȝ ſub ill' ſp̄eb9 panis ⁊ vini.

Errores abbatis ioachim dānātur.

In decretalib9 rep̄ro. §. II.

bant hi errores ſeu hereſes. p̄mo abbatis Joachim. ex d̄
ſū. tri. ⁊ fi. co. dānam9. Hic Joachim fecit libellū ↄ petꝝ
lōbardū ꝓ eo q̄d d̄r ī p̄mo ſeñ. Quedā ſūma res ē p̄r. fi
lius ⁊ ſp̄ūſſcūs. ⁊ illa nō ē generās nec genita. nec ꝓcedēſ
appellās ex dictis ꝟbis ip̄m Petrū hereticū ⁊ inſanū eo
q̄ nō tā trinitatē q̄z q̄ternitatē aſtruebat in d̄o. vicȝ tres
ꝑſonas ⁊ illā coēm eēntiā q̄i q̄rtā manifeſte ꝓteſtās. q̄
nulla res ē q̄ ſit p̄r. fili9. ⁊ ſp̄ūſſcūs. q̄zuis ↄcedat q̄ p̄r et
fili9 ⁊ ſp̄ūſſctūs ſint vna eēntia. vna ſuba. vna nā. Uni
tatē h9 nec verā ⁊ ꝓpriā ſȝ q̄i collectiuā ⁊ ſilitudīariā eſſe
fatet queādmodū dicunt m̄lti hoīes vn9 ꝓpl's. ⁊ m̄lti fi
deles vna eccl'ia. Et īfra. Nos aūt inq̄t Jnnocēti9 terti9
ſacro ap̄bāte ↄcilio credim9 ⁊ ↄfitemur vna cū petro. ſ.
p̄fato q̄ vna q̄dā ſūma res ē incōp̄hēſibil' q̄dē ⁊ ieffabil'
p̄r ⁊ fili9 ⁊ ſp̄ūſſāct9. tres ſil' ꝑſone ac ſingillatim q̄libȝ ea
rūdē. ⁊ iō ī d̄o ſolūmō trinitas ē nō q̄ternitaſ. q̄ꝛ q̄libȝ tri
um ꝑſōaꝝ ē illa res. ſ. ſb̄a. eēntia ſeu nā diuīa q̄ ſola ē vni
uerſoꝝ p̄ncipiū. p̄ter q̄d aliđ īueniri ñ p̄t. ⁊ illa res nec eſt
generās. nec genita. nec ꝓcedēs. ſȝ ē p̄r q̄ generat. filius q̄
gignit. ſp̄ūſſcūs q̄ ꝓcedit vt diſtīctōes ſint in ꝑſonis vni
tas ī nā. Nec ē hec vnitas ī diuīs ſic ī humanis. vt dice
bat ioachim nā cū xp̄s ait d̄ fidelib9 vt ſint vnū ſicut et
nos vnū ſum9. Pria ē vnitas charitatis ī grā. hec eſt fi
deliū. Scd̄a q̄ ē ī ꝑſōis dīnis ē vnitaſ idētitatꝭ ī nā quē
admodū ⁊ alibi ip̄a ꝟitas ait. Eſtote vos ꝑfecti ſic̄ ⁊ p̄r
vr̄ celeſtꝭ ꝑfect9 ē. i. eſtote ꝑfecti ꝑfectōe grē ſic p̄r vr̄ ē ꝑfe
ctus ꝑfectōe nāe. Ut h̄etica ḡ dānat ſnīa ioachim. ñ tñ

Errores cuiuſdaz Amalrici damnāt.

ip̄e heretic9 iudicat. q̄ꝛ oīa ſcp̄ta ſua ſuppoſuit iudicō ec
cleſie corrigēda. Rep̄bat etiā doctrīa ip̄ij amalrici vt he
retica ⁊ iſana. ex d̄ ſū. tri. ⁊ fi. c. dānam9. Hui9 errores ibi
nō ponūt ſȝ rep̄i ī aliq̄ libello fuiſſe t'les. vicȝ q̄ idee ī mē
te dīna creāt ⁊ creātur. Scd̄s q̄ dr̄ d̄s finis oīm ꝓ eo q̄
oīa ſūt reūſura ad ip̄m ī vnū īdiuiduū immutabile ⁊ fir
mū. Terti9 q̄ d̄s nō videt ī ſe ſȝ ī creaturꝭ. ſic lumē niſi ī
aere. Quart9 q̄ ſi adā ñ peccaſſȝ ñ fuiſſȝ diſtīctō ſex9 ſed
fuiſſet multiplicatio hoīm ſic āgeloꝝ. Quīt9 q̄ ↄſtitu
tus ī caritate nullū pcm̄ cōmittit. Jtē ex d̄ her̄. deſcribū
tur q̄dā ſecte hereticoꝝ ⁊ rep̄bāt. Dic eī ibi greg. ix. Excōi
cam9 ⁊ anathematizam9 vniūſos h̄eticoſ. gazeroſ. patare
nos. paup̄es d̄ lugduno. paſſagios. ioſeppinos. arnaldi
ſtas. ſperōiſtas ⁊ alios q̄buſcūq; noīb9 cēſeant. facies q̄
dē h̄ñtes diūſas. caudas tñ adīuicē colligatas. q̄ꝛ d̄ va
nitate ꝓcedūt ī idip̄m. Paup̄es d̄ lugduno hebāt p̄les
errores. Et inter ceteros q̄ ī nullo caſu lȝ iurare etiā dicē
do ꝟitatē. Jtē q̄ ñ lȝ etiā iudici occidere malefcōrē. Jtēȝ
q̄ ñ p̄t bon9 ſaluari tenēdo fidē romāe eccl'ie. Jtē q̄ ma
lus ſacdos ñ p̄t ↄſecrare. Jtē q̄d eccl'ia defecē tp̄e ſilueſtri
Et p̄les alij errores. Et ī. c. ad abolēdā. d̄t lucius tertius
Uniūſos q̄ d̄ ſacro corꝑis ⁊ ſāguīs xp̄i vl' de baptiſmo
vl' p̄ctōꝝ ↄfeſſiōe. aut d̄ m̄rīmōio aut alijs eccl'iaſticꝭ ſa
cramētꝭ al'r ſētire aut docere ñ metuūt. q̄z ſacroſctā eccl'ia
p̄dicat ⁊ obſuat vinclo ꝑpetui anathematꝭ īnodamus.
Ubi nota ſm̄ b. tho. ī. iiij. q̄ lȝ gra. ī decre. de pe. di. j. ī fi.
Et mgr̄ ſē. ī iiij. mouētes q̄ōem. Utꝝ ↄfeſſio vocal' p̄ctō
rū q̄ fit ſacerdoti ī ſacro p̄nīe ſit nēcria ad ſalutē. vl' ſuffi
ciat ſola ↄtritō ponūt opi. ꝓ ⁊ ↄ īducētes rōnem. demū
dimittētes īſolutā ⁊ ī arbitrio legētis. tñ poſtq̄z ē decre
tū p̄ eccl'iaz ⁊ mādatū cōfeſſionē debere fieri ſacerdoti ꝓ
p̄rio ānuatim. ex. de pe. ⁊ re. oīs ꝑtinaciter tenere nunc q̄
nō ſit neceſſaria ↄfeſſio vocal' eſſet hereticum.

In libro ſexto decre. §. III.

taliū. ex d̄ ſū. tri. ⁊ fi. ca. j. dānat error dicētiū ſp̄m ſcm̄ ꝓce
dere a p̄re ⁊ filio vt a duob9 p̄ncipijs ⁊ duab9 ſpiratōib9
Et dr̄ ibi Fideli ⁊ deuota ꝓfeſſiōe fatemur q̄ ſp̄ūſſctūs
eternal'r ꝓcedit ex p̄re ⁊ filio. nō tāq̄z ex duob9 p̄ncipijs:
ſȝ ex vno p̄ncipio. nō duab9 ſpiratōib9 ſȝ vnica ſpiratōe
Ad idē d̄t mgr̄. j. ſē. di. xix. fatēdū ē p̄rem ⁊ filiū vnū p̄n
cipiū eē ad ſp̄m ſcm̄ ñ duo p̄ncipia. ⁊ ſic p̄r ⁊ fili9 ē vnū
p̄ncipiū q̄ ad ſp̄m ſcm̄ ita p̄r et fili9 et ſp̄ūſſcūs ē vnum
p̄ncipiū q̄ ad creaturā oēm formādam vl' reformādam.
Rep̄bat h̄ et error ātiqu9 grecoꝝ dicētiū ſp̄m ſcm̄ ꝓceder̄
a p̄re ſȝ ñ a filio. cui9 ↄriū h̄et ī ſimbolo vbi dr̄. q̄ ex p̄re fi
lioq; ꝓcedit. Et didim9 d̄t magn9 doctor grecoꝝ. d̄ ↄſec.

Error grecoꝝ reprobat.

di. v. ſaluator. Et m̄lti alij doctores ātiq̄ et ſci grecorū. vt
induc̄ mgr̄ ſē. ī. j. Precipue Baſili9 magn9 ad euoniū. H̄
errore dānabili et h̄eſi detēti ſūt greci ānis ſexcētꝭ et vltra
q̄tidie magꝭ deficiētes ī ſapia. ī potētia tp̄ali. et ī ꝓbita
te vite. Et poſtq̄z ſeꝑauerūt ſe ab obediētia et fide roma
ne eccl'ie ſtatuētes papā et impauerūt nūq̄z aliq̄s in eis
claruit miracul'. et merito. q̄ꝛ d̄s q̄ ē autor miracl'oꝝ. non
vult falſitatē eoꝝ et h̄eſim op̄ib9 ſuis miracl'oꝝ ap̄bare.
Demū āno dñi. M. cccc xxx viij. ī ↄcilio generali celebra
to florētie ſub Eugenio pa. iiij. ī ↄſiſtorio publico. ī ↄuē
tu ſcē marie nouelle. veniētes doctores grecoꝝ d̄ ꝑtibus
ſuis cū imꝑatore ſuo et pōtifice ſuo diſputata m̄ā h9 in
ter grecos et latinos nr̄os p̄ fidelē interp̄rez vtriuſq; lin
gue. Arguēte mgr̄o Jo. d̄ mōte nigro ordīs p̄dicatorū.
et r̄ndēte q̄dā maxio doctore grecoꝝ ep̄o epheſino. cōui
cti ſūt greci ex libris docto. ſuoꝝ ꝑmaxie baſilij de errore
ſuo. vñ demū reducti ad ꝟitatē fidei ↄfeſſi ſunt nobiſcū
ſp̄ūm ſcm̄ procedere a p̄re et filio. vt dr̄ in ſimbolo.

In cle. de ſū. trini. §. IIII.

et fi. ca. damnātur aliqui errores. Primo videlȝ dicētiuȝ.
q̄ anima ratōnal' nō eſt forma corporis humani p̄ ſe et
īmediate. Secūdo dicētiū q̄ chriſtus nō erat mortuus.
quādo de latere eius ꝑforato exiuit ſāguis et aqua. Jo.
xix. Tertio dicentiū q̄ pueris et adultis in baptiſmo nō
confertur gratia et virtutes. Jtem in Clemē. de vſu. ex
graui determinat q̄ q̄ pertinaciter aſſeuerat vſuram nō
eſſe peccatum et damnabile. hereticus eſt habendus.

Begardorum ⁊ beguinaruꝫ errores reprobant

⁊ vt heretiꝰ ꝓſequēdꝰ. Itē in ti. de here. c. ad nr̄am. reprobant̄ errores begardoꝝ q̄ vident̄ habuiſſe originē in alemania. Et ſunt hi. Primꝰ eſt ꝙ hō in hac vita tm̄ pt̄ acq̄rere ꝑfectiōis ꝙ īpeccabilis fiat. nec vltra in grā pōt ꝓficere. Scd̄s eſt ꝙ nō oportet eū q̄ ad talē gradū ꝑfectionis venerit ieiunare. q̄z tūc ſenſualitas eſt rōni ſubiecta Tertiꝰ eſt ꝙ hn̄s talē gdū ꝑfectiōis nō ſubijcit̄ humane auctoritati vl' obediētie. nec tenet̄ ad aliqua p̄cepta eccleſie. Quartꝰ ꝙ viator ī via pōt eſſe ita beatꝰ ſicut ſanctus ī patria. Quintꝰ ꝙ q̄libet intellectual' natura ſeipſa naturaliter eſt btā. nec indigeat aliq̄ lumīe glīe ipam eleuāte ad videndū deū eoq̄ꝫ fruendū. Sextꝰ eſt ꝙ exercere ſe in actibꝫ ỽtuoſis eſt hoīs imꝑfecti. ꝑfectꝰ aūt licētiat a ſe ỽtutes. Septimꝰ eſt ꝙ oſculū mulierꝭ eſt mortale. cū ad h̄ nō inclinet natura. ſꝫ actꝰ carnal' nō eſt pctm̄ cū ad h̄ inclinet natura. maxīe cū de h̄ tēptat̄. Octauꝰ eſt ꝙ in eleuatiōe corpis xp̄i ꝑfectꝰ hō nō dꝫ aſſurgere vl' ei reuerentiā facere. q̄z imꝑfectiōis eſt ſi a puritate ⁊ altitudine ꝯtēplatiōis ſue deſcēdat ad h̄ ꝙ circa myſteriū ſacri eucharíſtie aut circa paſſionē humanitatis xp̄i aliqua cogitarꝫ Omnes hi articuli ꝓ hereſi habent̄ ⁊ damnant̄ ibi. ⁊ rōtiones ibi potes videre in glo.

In extrauagātibus. §. V

etiā reprobāt̄ vt hereſes q̄dā errores. ⁊ p̄mo in extrauagāti bn̄dicti q̄ incipit. Bn̄dictꝰ deꝰ in donis ſuis. reprobat̄ error dicentiū ꝙ nullꝰ videt diuinā eſſentiā. vl' eſt ꝑfecte beatꝰ an̄ diē iudicij. Itē ꝙ aīe decedētes in mortali pctō nō immediate ad inferna deſcēdūt. Itē ꝙ nō om̄es hoīes in die iudicij an̄ tribunal xp̄i cū ſuis corpibꝫ apparebūt. reddituri de factis ꝓprijs rōem. vt recipiāt ſm̄ ea q̄ geſſerūt penā vel p̄miū. Hec oīa ibi. Itē in extrauagāti Joh. xxij. q̄ incipit. dudū ad audientiā reprobāt̄ vt hereſeſ. errores petri de corbaria iohan. ⁊ michelini ordinis minoꝝ. q̄ ꝑtinaciter aſſeuerabāt. ꝙ petrꝰ apl's nō fuit magis caput eccl'ie q̄ꝫ q̄libet apl'oꝝ. ⁊ ꝙ xp̄s nulluꝫ vicariū in eccl'ia dereliq̄t vl' caput. Et ꝙ papa nō hꝫ corrigere ⁊ punire. inſtituere vl' deſtituere impatorē ꝯ q̄ eſt ꝯſtitutio d̄ ſen. ⁊ re iu. paſtoral. in cle. Itē dixerūt ꝙ omnes ſacerdotes cuiuſcūq̄ꝫ gdꝰ exiſtāt. ſūt eq̄lis auctoritatis poteſtatis ⁊ iuriſdictiōis. inſtitutiōe xp̄i. Et ꝙ vnus plꝰ habeat alio. h̄ eſt ab impatore. q̄ etiā pōt h̄ reuocare. Itē ꝙ nec papa nec tota eccl'ia pt̄ punire queq̄ꝫ punitiōe coactiua. niſi h̄ habeat ab impatore. Que ſunt ꝯ ea que habēt̄ di. xcvj. ꝑ to. ⁊. ij. q. vj. decreto. ⁊ extra de iudi. nouit. de fo. cōpe. c. vl. li. vj. Iſte petrꝰ de corbaria fuit factꝰ antipapa tpe huiꝰ. Jo. xxij. ad ordinatōꝫ ludouici imperatoris ſciſmatici ⁊ depoſiti ab impio. Et ab eo antipapa coronatꝰ eſt. Sꝫ poſtea captꝰ dictꝰ petrꝰ antipapa. et ductꝰ ad Jo. xxij. auioni ꝯfeſſus errorē ſuū. in carcere vitam finiuit. Itē in quadā alia extrauagāti q̄ incipit. q̄z q̄rundā reprobat̄ hereſis. q̄rūdā dictoꝝ de pauꝑe vita. dicentiā duas eſſe eccl'ias. vna carnal' q̄ viuit in delicijs. cui p̄eſt myſticꝰ antixp̄s papa. Alia ỽo eccl'ia ſpūal'. q̄ ſeruat̄ in eis. Scd̄o ꝙ papa romanꝰ nō pōt aliq̄d facere vel īmutare ſuꝑ regula beati frāciſci. nec q̄d eſt per alios p̄deceſſores determinatū ꝑtinēs ad clauē ſcientie. Tertio ꝙ nullꝰ p̄latꝰ hꝫ poteſtatē ſuꝑ ſubditos. Quarto ꝙ nullꝰ apl'oꝝ habuit cognitionē de xp̄o an̄ aſcēſionē Quinto ꝙ ſacerdos exiſtēs ī mortali nō ꝯficiat euchariſtiā. Sexto ꝙ nullꝰ ꝯſeruauit euāgeliū poſt xp̄m ⁊ matrē eiꝰ ⁊ apl'os. niſi b. frāciſcꝰ. Et q̄ ſm̄ regulā eiꝰ viuunt ⁊ plura alia fatua. Itē in extrauagāti Jo. xxij. q̄ fuit circa annū dn̄i. M.ccc.xx. q̄ incipit. ita q̄rundā. Et alia que incipit. q̄z inter nōnullos determinat̄ ꝓ hereſi habēda opinio eoꝝ q̄ dicunt̄ fraticelli ſeu frēs de opinione dicentiū xp̄m nil habuiſſe cū apoſtolis ꝓpriū. nec in particulari nec in cōmuni. etiā reꝝ mobiliū. ſed ſolum nuduꝫ vſum facti eoꝝ quibꝫ vtebat̄ ſibi cōceſſis ꝑ elemoſynaꝫ vel aliū modū. cū tamē Joh. iiij. dicat̄ ꝙ diſcipuli eius iuerant in ciuitatē ad emendū cibos. Et Joh. xiij. ꝙ Judas habebat loculos. que tamē ipe exponūt extorte. Hec peſtis multū viguit in marchia anchonitana ⁊ lōgo tēpore. nec florētia fuit ab ea libera. Adhuc pullulat talis hereſis. ⁊ ſi multū debilitata ſit. Multi ꝑtinaces in dicta opinione fuerūt cōbuſti. Anno dn̄i. cccc. xlix. fabriani ⁊ florātie ⁊ vnꝰ anno ſequēti. Nec oñderūt aliud miraculū vno tpe. niſi incinerationē corpoꝝ ex igne. Falſitas aūt huiꝰ erroris oſtendet̄ in ſequēti ca. de ꝯſilio paupertatis. Fuerūt etiā tres ſecte hereticoꝝ. ſ. albanenſium bagnolenſiū. ⁊ cōcordenſiū. qui in multis erroribꝫ coruꝫ peſſimis cōueniūt licet in paucis diſcordēt. Hi dicūt ꝙ ſunt duo p̄ncipia. vnū penitꝰ bonū. aliud penitꝰ maluꝫ. ⁊ ꝙ deus bonꝰ nō creauit iſta viſibilia. Itē ꝙ deꝰ nō creat nec infundit nouas aīmas. Itē ꝙ xp̄s nō habuit noſtras veras penalitates. ⁊ ꝙ nō eſt deꝰ. ⁊ ꝙ n̄ aſſumpſit carnē de virgine. ſed duxit carnē de celo. ꝙ nō fuit verus homo. ꝙ nō vere comedit. nec fuit paſſus in cruce. nec mortuꝰ. nec in celū aſcēdit. nec reſurrexit vere. Itē ꝙ nō eſt reſurrectio corpoꝝ. Itē ꝙ ⁊ vetꝰ teſtamentū non eſt a bono deo. ⁊ ꝙ moyſes fuit malꝰ. ꝙ adam nō fuit a deo. Itē ꝙ ante xp̄i aduentū nō fuerūt aliqui boni. Itē ꝙ baptiſmus nullꝰ eſt efficacie. Itē ꝙ obeſt ſubdito ⁊ ſacramento vita mala p̄latoꝝ. Itē ꝙ nullꝰ malꝰ pōt eſſe ep̄s Itē ꝙ eccl'ia nō pōt aliq̄d poſſideri niſi in cōmuni. ⁊ ꝙ nō poteſt excōmunicare. nec dꝫ ꝑſeq̄ malos. nec pt̄ facere ꝯſtitutiones. Itē ꝙ ſacramentū altaris ⁊ extreme vnctionis nihil eſt. Et ꝙ peccatū originale nihil eſt. Et ꝙ peccatū nō eſt a libero arbitrio. ⁊ ꝙ non poteſt q̄s penitere poſt pctm̄. Itē ꝙ infernꝰ vel purgatoriū nihil eſt. Itē ꝙ bonꝰ deus viuificat ⁊ nō occidit. Sed malus deꝰ viuificat ⁊ occidit corpa. Itē ꝙ mūdus ſꝑ fuit ⁊ ſꝑ erit. Itē ꝙ matrimoniū malū eſt. itē ꝙ nō eſt ꝯtrahendū. itē ꝙ vſura nō eſt ꝓhibita. ⁊ ꝙ nō tenet̄ q̄s reſtituere ablata. Itē ꝙ bō poteſt dare ſpm̄ ſanctū. Et plura alia falſiſſima ⁊ fatua ponūt. Nota ꝙ ſuꝑſti albaneſes ſunt albigēſes. ꝯtra hos albigēſes miſit Inno. tertiꝰ q̄ fuit anno dn̄i. M.cc. duodecim abbates ciſtercienſis ordinis cū vno legato ad partes tholoſanas ad p̄dicandū ꝯtra eos inquirendū ⁊ exterminandū. Cū quibꝫ ſe repit beatiſſimꝰ dominicus p̄mus fundator ordinis p̄dicatoꝝ. qui diu p̄dicauit cōtra eos ⁊ plurimos cōuertit. vt habet̄ in legēda eiꝰ. quadam die facta diſputatiōe ſolēni. inter nr̄os fideles ⁊ hereticos illos poſt longā cōcertationē verboꝝ in hoc conuenerūt vtraq̄ꝫ ꝑs fideliū ⁊ hereticoꝝ. vt accēſo igne corā omnibꝫ heretici iactarēt libellū ſuā doctrinā ꝯtinentem in ignē. ⁊ beatꝰ dn̄icꝰ libellū doctrine ỽe fidei noſtre quā p̄dicabat ſimiliter in ignē ꝓijceret. Et cuiꝰ libellꝰ incōbuſtus ꝑmaneret. illa vt ỽa fides acceptaret̄. Mira res ꝓijcit̄ libellꝰ hereticoꝝ in ignē. ⁊ ſubito cōburit̄. Proijcit̄ ⁊ libellus ſancti Dn̄ici. Et ter libellꝰ in flammas traduꝰ ter exiuit illeſus penitꝰ. O fides certiſſima. veriſſima. et omni laude digniſſima. indubitatiſſima chriſtianorum que tot innumeris ⁊ q̄tidie declarata doctrinis. ⁊ approbata miraculis. extra quā nulla eſt fides. ſed perfidia diluuio eterne dānationis extinguēda. Notandū etiaꝫ ꝙ iſte peſſimus error aſſerentiū duo principia vnū bonorum. aliud maloꝝ ⁊ viſibiliū. fuit originaliter hereſ manicheoꝝ q̄ repullulauit circa annos domini. M.ccl. vel circa in lombardia. ꝑmaxime ⁊ florentiā etiā infecit in ꝑte. Contra quos ſanctus Petrꝰ martyr ordinis p̄dicatorum ab Inno. iiij. factꝰ inquiſitor. florentiam purgauit tali hereſi. gladiū materialē exercentibꝫ qui ſunt de familia buſſorū. occidendo hereticos ⁊ reliquos ſuperſtites

De errore fraticellorum.

Damnantur et he tres secte.

expellēdo. Qui. b. petrus demū ab ipſis hereticꝪ occiſus.
ab ipſo Innocētio ſctōꝝ cathalogo ē aſſcͥptus veritatē ſi-
dei quā pdicabat ⁊ ſanctitatē vite eius mltis miraculis
dn̄o ꝯfirmāte. Exinde circa annos dn̄i. M. cclx. quidaꝫ
magr̄ pariſieñ dict⁹ guilhelm⁹ de ſcō amore librū cōpo
ſuit ꝯ mēdicātes. mlta mala ꝯ talē ſtatū impingēs. Cō-
cludēs nō poſſe hoīes ſaluari in tali ſtatu. Cꝫ ꝯ tl'es er
rores ſanctus thomas de aq̄no libros edidit. ⁊ oēs illos
errores efficaciſſime euacuauit. Propter q̄d alexander
.iiij. guilhelmū illū cum ſuo tractatu reprobauit ⁊ puni
uit. ⁊ ordīes mēdicātiū plimū cōmēdauit ⁊ puilegijs cō
muniuit. Demū circa annos dn̄i. M. cccc. xx. exorta ē he
reſis huſſitaꝝ ī Boemia. cui⁹ inuētor fuit q̄dā āglic⁹ ma
gnus ſophiſta dictus Hus. Hi mltos articlos erroꝝ te-
nebāt. vt ꝙ xp̄s nō eēt ī ſacramēto altarꝪ niſi cū eleuaba
tur a ſacerdote. Q, etiā nil debeāt poſſidere. imagīes ſā
ctoꝝ cōburebāt. ⁊ mlta alia. Miſſus fuit legat⁹ ad eos
reducēdos a Martino. v. dn̄s Jo. dn̄ici ordīs pdicato-
rū Cardinal' Raguſinus ⁊ nil potuit pficere. Deinde eo
mortuo cardinal' Placētin⁹. poſt quē dn̄s Julian⁹ Car-
dinal' ſancti angeli. q̄ ꝯtra eos valde roboratos mltitu-
dine ⁊ dominio nō potuit pualere. niſi gladio materiali
fidelib⁹ bellātib⁹ ⁊ eos expugnātib⁹. vn̄ ad nihilū ſūt re
dacti. In diluuio igit̄ aquaꝝ mltaꝝ haꝝ hereſim ad de
um hoīes nō approximabūt ſed elongabūtur a dō reproba-
ti. q2 ſuo ſenſui ptinaciter innitētes ſcpturas ſacras ma-
le intellexerūt. ⁊ rōes quidē inducere ad oñdendū falla-
ciā ipaꝝ hereſum nimis eſſet prolixum. Sed ſufficiat vna
cōis rō breuiſſima p omib⁹. vicꝫ. q2 coipo ꝙ ab eccl'ia ſa-
croſancta reprobati ſūt omes dicti errores ⁊ hereſes iudi-
cate reputādi ſūt errores damnabiles. ⁊ nulli eoꝝ adherē
dū. Maior eſt enī auctas eccl'ie in determiatōib⁹ eoꝝ q̄
ſunt fidei. omi rōni ⁊ omi autoritate doctoꝝ. Et ait bea-
tus Aug⁹. aplo nō credere. niſi eccl'ia illud approbaſſet. nec
licet alicui dubitare de aliqua ſupradictaꝝ hereſum ꝙ
nō ſit falſa ⁊ ducens ad damnatōem. Vel ꝙ q̄s poſſit
in ea ſaluari ſicut chriſtiani veri in fide Romane eccl'ie.
Nā vt dr̄ ex̄ de hereticꝪ. Dubius in fide ē infidel'. Et be
atus Aug. dicit in li. de fide ad Petrū. firmiſſime tene et
nullatenus dubites oēm hereticū vl' ſciſmaticū cū dia-
bolo ⁊ angel' eius eterni ignis incēdio ptīcipādū niſi an-
te finē vite catholice fuerit incorpatus ⁊ reintegratus ec
cleſie. Et paulopoſt. Omi homi q̄ catholice eccl'ie non te
net vnitatē. neqꝫ baptiſmo. nec elemoſyna q̄ꝫtumcūqꝫ co
pioſa. nec mors p chriſti nomīe ſuſcepta poterit pficere
ad ſalutē. extra de hereti. firmiſſime. Hinc ⁊ Grego. in li.
moralium. Qua ex ſola catholica eccl'ia veritas conſpi-
citur apō ſe eſſe locū dn̄s phibet. de quo videat̄. In pe-
tra Moyſes ponitur vt dei faciē ꝯtemplet̄. q2 niſi q̄ſqꝫ
fidei ſoliditatē tenuerit diuinā p̄ntiā nō agnoſcit. Et in
fra. Aquā diluuij archam quidē ad ſublimiora ſuſtulit
omes aūt quos extra archam inuenit extinxit. xxiij. q. j.
q2. Et certe valde mirū ē ⁊ ī h̄ apparet ꝟitas fidei noſtre
q2 tot innumere hereſes inſurrexerunt ꝯtra veritatē ei⁹
vt dimittā de pſecutōib⁹ tyrannoꝝ. Omes ⁊ hereſes et
pſecutōnes defecerūt. ⁊ ipa ſemp firma permanet. Quid
aūt ſit hereſis ⁊ quō puniant̄ heretici. ⁊ de triplici infide
litate. ſcꝫ paganoꝝ. iudeorū. ⁊ hereticoꝝ. habes in. ij. pte
ti. vl. Et de inquiſitorib⁹ hereticoꝝ ⁊ mō pcedendi ꝯtra
eos. habes in tercia parte. ca. xviij. de pdicatorib⁹ ⁊ inqui
ſitoribus.

De articulis ſeu cōcluſionib⁹. xiiij. in quib⁹ coīter nō
tenet̄ magiſter ſentētiaꝝ ⁊ Gratian⁹ in decreto. Ca. viij

Primus articulus ꝙ

charitas q̄ diligamus deū ⁊ primū ſit ſpi-
rituſſanctus ⁊ nō aliq̄s habitus creat⁹. diſ.
xvij. pmi. Nec eſt ſua intentio ꝙ motus dilectōis q̄ deū
diligimus ſit ſpūſſanctus ſed ꝙ iſte actus ſit a ſpūſctō
nō mediāte aliquo habitu. ſicut ſunt alij actus virtuoſi.
Et h̄ pp̄ter excellētiā charitatis dixit ſctūs Tho. in pfata
diſt. pmi ſeñ. Et in ſc. ſe. q. xxiij. ar. ij. ⁊ in queſtiōib⁹ ō vir
tutib⁹. q. ij. ar. j. eſt ꝯtra magrm ſeñ. Et allegat b. Aug⁹.
iij. de doctri. chriſtiana dicentē. Charitatē dico motum
animi ad fruēdū deo. Sed motus ani inq̄t doctor ſcūs
eſt q̄d creatū. ergo charitas eſt creatura. Itē ſequeretur
ꝙ actus charitatis nō ſit actus volūtatis. q̄ᵒ ē impoſſi-
bile eo ꝙ manifeſtam implicat ꝯdictōem. Nā amor de
ſui poſitōne importat ꝙ ſit actus volūtatis. Q, aūt ſeq
tur huius actū nō eē volūtatis. ptꝫ. qm̄ ſi ſpūſſanct⁹ mo
ueat humanā mētē motu charitatis. ita ꝙ ſit mota. ⁊ nl'
lo mō pncipiū hui⁹ act⁹ eſſet q̄d violētū cū pncipiuꝫ ſit
extra. g̃ nō eſſet volūtariū. Itē ſi aliq̄s diceret ꝙ volūtas
ꝯcurreret vt inſtrumentū ad hūc actū. ſequeret̄ ꝙ nō ſit
meritorius iſte actus eo ꝙ inſtrumentū ē illud in q̄ ē age
re vl' nō agere. cum in eo nō ſit pncipiū actiuū. Itē ſeque
retur ꝙ ī iuſtis dormientib⁹ nō eſſet charitas eo ꝙ non
habēt motū dilectōis. Itē h̄ eſſet ad detrimentū ⁊ nō ad
excellentiā charitatis. qm̄ ſequeretur ꝙ habēs charitatē
nō eſſet pmptus ad opandū. ſiue cū delectatōne eo ꝙ in
volūtate nō eſſet forma ſeu virtus. ⁊ tamē h̄ in charitatꝪ
actu deberet eſſe. q2 eſt radix merendi. Secūd⁹ ꝙ ter
mini numerales vt trinus ⁊ vnus. ⁊ hmōi. nō dicūt po
ſitionē ſed puatōem tm̄ di. xxiij. q̄d intelligitur ſic. Cū
dr̄ Deus ē vnus. nihil ponit. ſed puat multitudinē deo
rū. Sil'r cū dr̄ pſone ſunt tres. excludit̄ ſingl'aritas atqꝫ
ſolitudo. Sctūs Tho. pma parte. q. xxx. arti. iij. dicit. ꝙ
hoc puenit ex eo ꝙ cū multipliciter dicat̄ vnū vno mo-
do mgr̄ accipit. Nā vnū pōt accipi put eſt pncipiū nu-
meri ex ꝯtinui diuiſione cauſati. ⁊ ſic ē accidēs ⁊ nō pre
dicat̄ de eo niſi metaphorice ſicut alie pprietates corpo-
raliū. Et pōt accipi tranſcendēter. Et ſic ꝟe de deo pdi-
cat̄ ſignificās illā rem de q̄ pdicat̄ addendo negatōem.
q2 vnū ſignificat rem indiuiſam. vt cū dr̄ pſona eſt vna.
vnā ſignificat pſonā indiuiſam. ⁊ ſil'r de alijs dicatur.
Tertius ē eq̄litas ⁊ ſil'itudo nihil ponūt. ſed puāt. ſicut
termini numerales. diſt. xxxj. Nō intelligit̄. q2 cū dicit̄.
pr̄ eſt equal' filio. i. nō maior nec minor. Eodē mō pr̄ eſt
ſil'is filio. i. nec diuiſus nec alienus. Sctūs Tho. pma p
te. q. xlij. ar. j. dicit ꝙ filius equal' ē prī ī magnitudie per
fectōis. nō aūt mobilis ita ꝙ poſitiue pdicat̄. Sil'itudo
etiā poſitiue pdicat̄. Nā vnū ī q̄ꝫtitate cauſat eq̄le. ⁊ vnū
ī q̄litate cauſat ſil'e. ſic vnū ī ſubīa cāt idē. vn̄ ſic ī dō eſt
q̄ꝫtitas pfectōis. ita ē ibi eq̄litas. Et idē ō ſil'itudie dicat̄
qm̄ ibi nō ē eq̄litas q̄ ē accidēs ſꝫ pfectō dei ſiue diuina
ſm̄ quā diuine pſone dicūtur ſil'es. Quartus articl's
ꝙ pmū ī āgel' pceſſit merita. di. v. in. ij. ſeñ. Sctūs tho.
ibiō. ⁊. j. pte. q. lxij. ar. iiij. dt ꝙ ſoli dō btītudo pfcā ē na-
tural'. cuilibet aūt creat̄e ñ ē nat̄al' ſꝫ vltim⁹ finis. Queli
bet āt res p ſuā opatōꝫ ad vltimū finē ptīgit q̄ q̄dē opa
tio ī finē ducēs. vl' ē factiua finis qñ finis ñ excedit ꝟtu-
tē ei⁹ q̄d opat̄ pp̄t finē ſic medicatō ē factiua ſanitatꝪ vl'
eſt meritoria finis. qñ finis excedit ꝟtutē opantꝪ ſic ē btī
tudo. Vn̄ āgeli p⁹ pmū actū caritatꝪ q̄ btītudinē meruc
rūt ſtatī btī fuerūt. Quīt⁹ ꝙ nihil ō cib' trāſit ī ꝟitatē hu
mane nat̄e. di. xxx. ī co. ij. ſe. Sctūs tho. j. pte. q. vl. ar peñ.
dt ꝙ eiuſdē rōis ē ꝙ aliq̄ forma poſſit fieri ī aliq̄ mat̄ia
⁊ poſſit ppriā materiā deſ̄ere. q2 oīa generabilia ſūt cor-
ruptibilia ⁊ ecōuerſo. Mañifeſtū ē āt ꝙ aīa hūana pōt de
ſ̄ere pp̄ā māṁ. g̃ pōt fieri ī alia mā. Itē mltiplicatō ma-
terie l' ē ſm̄ q̄ꝫtitatē tm̄. vt ī rarefactōe. l' ſm̄ ſbm mat̄ie
⁊ h̄ l' p creatōꝫ. l' p ꝯūſionē ñ p creatōeꝫ. q2 ſm̄ b. gre. oīa
ſūt ſil' creata ſm̄ māṁ. g̃ p ꝯūſiōꝫ alimīti ī ꝟitatē hūani
corpis. Vn̄ phs dt ꝙ alimītū nutrit ī q̄ꝫtū ē potētia caro

Sextꝰ ꝙ ſemē eſt de ſuba pr̄is.di.e.ſ.xxx. in eodez.ij.
ſen. Sanctꝰ Tho.pͥma pte.q.vl.ar.vlt.dr ꝙ cōe hʒ ſe ad
determinatū vt imꝑfectū ad ꝑfectū. Alimētū aūt ꝑmo
accipit q̄ndā ꝟtutē cōem reſpectu oīm ptiū corꝑis.et ī fi
ne determinat̄ ad hāc vl' illā. Uñ ſi retineret naturā eiꝰ
a q̄ reſoluit̄.tūc iā eſſet recedēs a natura generātis.q2 in
via corruptiōis exiſtēs.⁊ ſic nō hr̄et ꝟtutē ꝯuertēdi aliđ
in ſil'em naturā.ſi ꝟo retineret ꝟtutē eiꝰ a q̄ reſoluit̄. tūc
cū eſſet ꝯtractū ad determīatā ptē agētis.nō eſſʒ mouēs
ad naturā totiꝰ generādi.ſʒ ptis.⁊ ſic nō generaret̄ ꝯple
tū in natura ſʒ imꝑfectū. Septimꝰ articulꝰ ꝙ aīa hu-
mana ſeꝑata a corꝑe ſit ꝑſona.di.v.iij.ſen. Sanctꝰ Tho-
mas ibidē dic̄ ꝙ h̄ ꝯſonat opinioni platonis. q̄ poſuit.
ꝙ hō nō eſt aliq̄d ꝯſtitutū ex aīa ⁊ corꝑe. ſʒ eſt aīa corꝑe
induta. Sʒ hec opinio ſtare nō poteſt.q2 ſic aīa corpori
accidētaliter adueniret.⁊ ex eis nō fieret vnū ꝑ ſe. Uñ h̄
nomē hō de cuiꝰ intellectu eſt aīa ⁊ corpꝰ.nō ſignificarʒ
vnū ꝑ ſe ſʒ ꝑ accidēs. Et ſic nō eſſet in genere ſube Oc-
tauus articulꝰ ꝙ xp̄s in triduo q̄ aīa a corꝑe fuit ſeꝑata
fuit hō.di.xxij.eiuſdē tertij. Sanctꝰ Tho.iij.ꝑ.q.vl.art.
iiij.dicit.ꝙ mors ꝓuenit ex ſeꝑatiōe aīe a corꝑe. Cuʒ igit̄
aīa xp̄i fuerit ſeꝑata.igit̄ xp̄s mortuꝰ fuit.ḡ nō fuit hō.
ſʒ hō mortuꝰ. Mgr̄ ſniaꝝ aūt credidit ꝙ ſiue ſint ꝯiun
cta aīa ⁊ corpꝰ ſiue nō.aliud eſt hō.qđ eſt falſum. q̄a vt
đt b. Tho.pͥma pte.q.lxxv.ar.iiij. Illud eſt hō qđ oꝑati-
ones hoīs oꝑat̄. Cū igit̄ ſentire ſit oꝑatio hoīs ⁊ ī triduo
nō fuit ſentire.igit̄ nō fuit hō in illo triduo. Nonꝰ arti
culus ꝙ ſacr̄a veteris leḡ nullo mō iuſtificabāt .etiaʒ ex
charitate facta.diſ.j.iiij.ſen. Sanctꝰ Tho.ibidem dicit.
Abſurdū eſt ꝙ labores ſcrōꝝ ī huiꝰ ſacr̄is deo accepti ñ
fuerint.⁊ ꝙ opꝰ ꝟtutis poſſit eſſe nō meritoriū. ⁊ iō tene
tur cōiter ꝙ vſus eoꝝ meritoriꝰ eē potuit. ſi ex charitate
factū fuiſſet. Aliq̄ tñ excuſant mgr̄m dicētes ꝙ intellexe
rit de oꝑe oꝑato.ſʒ oꝑatio ex charitate facta meritoria eēt

Decimꝰ articulꝰ ꝙ baptizati baptiſmo Johis non po
nentes ibi ſpem nō rebaptizabant̄.di.ij.eiuſdē. Sanctꝰ
Tho.ibidē đt.ꝙ opinio magiſtri videt̄ fuiſſe ꝙ q̄ refere-
bant Johis baptiſmū ad xp̄m ex gr̄a xp̄i ⁊ baptiſmo Jo
hannis fiebat q̄ſi vnū q̄d.⁊ ideo nō indigebāt niſi ma-
nuū impoſitiōe ad ſuſceptionē ſp̄ūſſancti. Sʒ q̄a ſacra-
mēta noue legis ex oꝑe oꝑato efficaciā habēt. Jō videt̄
ꝙ ſpes ⁊ fides illius q̄ baptiſmū ſuſcipit.nihil faciat ad
ſacr̄m.q̄uis poſſit facere ad rē ſacr̄i impediēdā vl' ꝓmo
uendā.vñ neceſſe erat baptiſmo xp̄i baptizari .maxime
q2 in Johis baptiſmo forma debita baptiſmi non erat.
vñ oportebat iterari.q2 h̄ eſt generale in omnibꝫ ſacr̄is.
cū deficit aliq̄d qđ eſt de ſuba ſacr̄i. Et confirmat̄ dicto
beati Aug.ſuꝑ Johem.omel'.v.dicētiſ. Qui baptiſati ſūt
baptiſmo Johis nō eis ſufficit. Undecimꝰ articulꝰ ꝙ
deus potuit cōmunicare potentiā creandi creature.diſ.
v.eiuſdē. Sanctꝰ Tho.ibidē dicit ꝙ potētia creādi.crea
ture cōmunicari nō poteſt.q2 ipam traheret vltra ſuam
ſpēm. Nā cū creatio ſit opꝰ infinite potētie.creature cōi-
cari nō poteſt.cū ipſa ſit finita. Itē creatori debet̄ latria.
ſed hoc nō poteſt creature cōmunicari.ergo nec creare.

Duodecimꝰ articulꝰ ꝙ heretici ꝑciſi .ſciſmatici ſuſpē
ſi ⁊ degradati.cōſecrare nō poſſunt.di.xiij. Sanctꝰ tho.
ibidē.⁊.iij.pte.q.lxxxij.ar.vij.dicit.ꝙ oē illud quod ꝑ
ꝯſecrationē dat̄.eſt ꝑpetuū. Ideo ſicut baptiſmus qui ꝑ
ꝯſecrationē dat̄ nunq̄ʒ amittit̄ q̄ūtumcūq̄ʒ aliq̄s in he-
reſim labat̄ vel in ſciſma.excōmunicationē.ita nec ſacer-
dotalis ordo aliq̄ modo amitti pōt. vt beatꝰ Aug.dicit
ad ꝑmenianū.⁊ q2 poteſtas ꝯſecrādi ordinē ſacerdotalē
cōſequit̄. Ideo heretici ⁊ ceteri q̄ in articulo ponunt̄ con
ſecrant.q̄uis ad ſuā ꝑniciē. dūmodo ſeruet̄ debita for-
ma ⁊ materia. Tredecimꝰ articulus ꝙ maritꝰ alicuiꝰ
ſponſe.ꝑ ꝯſenſum de p̄nti.quā tamē non cognouiſſʒ.bi-
gamus vocat̄.⁊ ad ſacros ordines ꝓmoueri non poteſt.
diſ.xxvij. Sanctꝰ Thomas ibidē dicit ꝙ bigamia cau-
ſat irregularitatē inquantū tollit ꝑfectā ſignificatiōem
matrimonij.q̄ cōſiſtit in coniūctiōe ⁊ aīoꝝ que fit ꝑ con-
ſenſum.⁊ in ꝯiunctiōe corpoꝝ.⁊ ideo rōe vtriuſq̄ʒ opo-
tet eſſe bigamiā q̄ irregularitatē facit. vnde ꝑ decretalē
innocētij abrogat̄ ei qđ dicit mgr̄ in lr̄a. videlicet ꝙ ſolꝰ
ꝯſenſus ꝑ verba de p̄ſenti ſufficit ad irregularitatem in
ducendā. Decimuſquartꝰ articulꝰ ꝙ cognoſcēs ſponſe
legitime ſororē.poſtremo nō poteſt vxori debitū redde-
re.diſ.xxxiiij. Sanctꝰ Thomas ibidē dicit ꝙ vxor nō de
bet puniri peccato viri.ḡ vir tenet̄ reddere debitū vxori
petenti. Sʒ magiſter ſaluat̄ q2 intēdit reddere debitum
id eſt.carnalē copulā qua ꝓuatꝰ eſt q̄ūtū ex pte ſui. q̄uis
vxori ius ſuū remaneat ⁊c̄.

In decretis quedam .§.I.

ponit Gratianꝰ auctor libri q̄ nō tenent̄. Quedā alia a
cōcilijs vel ſummis pontificibꝫ edita que ſunt reuocata
ſeu īmutata ꝑ cōſuetudinē generalē ꝯtrariā ⁊ abrogata
Nā ꝙ aliq̄ ſunt abrogata ꝑ ꝯriā ꝯſuetudinē.patet exē-
plū de ieiunio q̄dragesime.qđ a clericis deberet incho-
ari immediate poſt ſexageſimā. vt fuit ſtatutū a patribꝫ
vt habet̄ di.iiij. Statuimꝰ. cū duobꝫ.c.ſequentibꝫ. Et
tñ ꝯtrariū ſeruat̄.q2 cōiter clerici ſeculares inchoāt qua
drageſimā.q̄ñ ⁊ laici nec in h̄ dicunt̄ peccare. vt aſſerit
diſ.c.§.vlti. Dies rogationū añ aſcenſionē erāt in pce-
pto q̄ ad ceſſationē ab oꝑibꝫ.vt pʒ de ꝯſe.di.iij.ꝓnunci
andū. Et q̄ ad ieiuniū.vt habet̄ diſ.c.c.rogationes. Li
cet gloſa dicat ibi eſſe exhortatiōem ꝯſilij non p̄ceptum
Sʒ ꝯſuetudo eſt in ꝯtrariū q̄ ad ceſſationē ab oꝑibus
⁊ ieiuniū. Nec ꝑ h̄ dicūt doctores hoīes peccare. Idē de
hebdomada ſancta ⁊ hebdomada paſce.que erāt in p̄ce
pto q̄ ad ceſſationē ab oꝑibꝫ.vt patet de ꝯſe.di.iij ꝓnun
ciandū. Sʒ ꝯſuetudo eſt in ꝯtrariū. nec dicunt̄ homīes
eſſe tranſgreſſores. Itē di.lxxiij.agit̄ de litteris dimiſſo-
rijs q̄ dabant̄ ab epis clericis ſuis q̄ ad aliam dioceſim
tranſire volebāt ad officiandū.⁊ hoc ſub certa forma cū
lr̄is grecis que ibi ponit̄. Sed dicit glo. ꝙ h̄ abijt ī diſ-
ſuetudinē.⁊ ideo illa diſtinctio legitur raro in ſcolis. Ta
men q̄uis forma illa nō ſeruet̄.ſeruandū tamē eſt illud
qđ tradit̄ di.lxxij.ꝙ clericus alteriꝰ dioceſis nō recipiat̄
ad officiandū in alia dioceſi ſine litteris dimiſſorijs ſui
epiſcopi.que teſtimoniū reddūt de eius ordinatōe ⁊ cō-
uerſatione ⁊ licētia. Et quia iſtud male obſeruat̄.⁊ nō ſi-
ne peccato.ideo multa incōuenientia ſequunt̄. vt indi-
ſtincte ſcelerati fugiētes iudicē ſuū admittāt̄ ad officia.
quia nō cognoſcunt̄. Item.xxij.q.v. Honeſtū habetur ꝙ
iuramentū in iudicio fiat a ieiunis. Et in.c. decreuit dici
tur ꝙ in quadrageſima.in aduētu.in diebꝫ dominicis nō
exigant̄ vel exhibeant̄ iuramenta.ſ.ſolēnia.vt ī iudicio
⁊ hmōi. Et vtrūq̄ʒ eſt abrogatū ꝑ ꝯtrariā ꝯſuetudinem.
vt etiā dicit Glo.ibi.

Multa etiam edita .§.II.

antiq̄ iure ibi notata ſunt īmutata. Nā vt đr di.lxiij.§.
penul. Sicut electio ſūmi pontificis non a cardinalibꝫ
tm̄.ſed etiā ab alijs religioſis clericis eſt faciēda auctori
tate nicolai pape.qđ habet̄ di.xxiij.i noīe. Ita epoꝝ ele-
ctio nō a canonicis tm̄.ſ.maioris eccl'ie. ſed etiā ab alijs
religioſis clericis eſt faciēda ſm̄ ordinatiōem Innocētij
factā in cōcilio rome.que habet̄ di.lxiij .c.obeuntibꝫ. Sʒ
electio pape hodie ſolū fit ꝑ cardinales.vt patet đ electi.
ꝑ totum.⁊.c.vbi periculū. Electio epiſcopoꝝ ſm̄ iura cō-
munia fiebat a canonicis cathedraliū eccleſiaꝝ. ⁊ confir
mabatur a metropolitanis. Sed hodie ſummi pontifi
ces reſeruāt ſibi ꝓuiſionē ⁊ collatōem omniū dignitatū

ſcʒ pᵗriarchaliū.metropolitanoꝝ.ep̄oꝝ.abbatū.ꝑpoſiturarū ⁊ plebanatuū ſeu ꝑoratuū eccl'iarū collegiataꝝ. Et capl'a ī his nō habēt ſe intromittere. Itē di.lxxvij. ⁊ diſ. lxxviij.ꝑ totū hr̄ de etate ordinādoꝝ.ſ. ꝙ ad ſubdiacōatū nō debeat q̇s ordinari ante.xx.annū. Ad diaconatuʒ in.xxv.⁊ nō an̄. Ad p̄ſbyteriū in.xxx.ibi etiā habet̄ d̄ certis interſticijs ſeruādis inter ordinē ⁊ ordinē. Sed ꝑ cle. decreta.⁊ quaſi.ordi.immutatū h̄ ē ⁊ determīatū ꝙ ſubdiaconus in xviij.anno etatis ſue. Diaconus in.xx. Sacerdos in.xxv.anno inchoato.ſ.anno. ⁊ ſi nō cōpleto valeāt ordinari.⁊ nō an̄ ſine diſpenſatōe pape. Nec interſticia illa opꝫt ſeruari.ſed ſi legittima etas exiſtit ad om̄es ordines infra annū poterit ꝓmoueri.īmo infra vnā quadrageſimā.vt ſcʒ in p̄ma dn̄ica eius recipiat oēs ordīes minores. In ſequēti ſabbato ſubdiaconatū. In ſabbato an̄ dn̄icā de paſſiōe diaconatū. In ſabbato ſcō ſacerdotiū dūmō al's ſit idoneus. Itē in ca.xxxv. q̄ ponūtur in q.ij.iij.iiij.⁊.v.quo ad gradus ꝯſanguinitatis ⁊ affinitatis ꝓhibitos ad ꝯtrahēdū mr̄imoniū.ſ.vj.gradus correcta ſūt ⁊ īmutata ꝑ decre. Grego.ix. q̄ habet̄ ex̄ de ꝯſan. ⁊ affi.nō dn̄t.vt dicit glo.vbi diminuūtur duo gradus ex illis ſex.q2 difficile erat ⁊ menti retinere tot grad⁹.vn̄ multi ex ignorantia cōtrahebant in gradibꝫ ꝓhibitis. Et ꝓhibitio ibi determīatur ⁊ declarat̄ vſqꝫ ad quartū gradū conſanguinitatis ⁊ affinitatis incluſiue in quibꝫ nō pōt ꝯhi abſqꝫ ſedis apl'ice diſpenſatōe. Et in tertō ⁊ q̄rto frequēter ex cā rōnabili diſpēſat̄. In vlterioribꝫ gradibus vltra quartū pōt de iure cōi ꝯtrahi nūc. Itē.ij.q.iiij.c.ſepe ꝯtingit. vbi dr̄ ꝙ cū furtū reꝑitur factū in monaſterio.⁊ ignorat̄ autor.debet fieri tal' purgatō. vt abbate vel alio ex monachis celebrāte miſſam.oībꝫ det̄ cōmunio ſub hac obteſtatōe. Corp⁹ dn̄i ſit tibi ad ꝓbatōeʒ hodie. Dicit glo.⁊ bn̄.ꝙ iſtud ſtatutū ē abrogatū. q2 īde bīte fieret. Cū q̄ ꝯcordat btūs Tho.in.iiij. Itē q̄d d2 de ꝯſe.di.j. Sacramēta.ſ.altaris nō debēt niſi a ieiunis celebrari.i.cōfici.excepto die cene dn̄i. dicit glo.⁊ bn̄. ꝙ illi exceptōi eſt derogatū ꝑ ꝯſuetudinē ꝯtrariā. Et ꝑ ca.liq̇do.de ꝯſe.diſt.ij.vbi indiſtincte ⁊ ſine exceptiōe diei illi⁹ dicit̄ ꝙ debet ſumi a ieiunis ⁊ ꝯfici. Infirmus tn̄ grauiter etiā nō ieiunus ſumere pōt in periclo. Itē q̄ habent̄ de ſacramēto euchariſtie.de conſe.di.ij. que vident̄ cē ex mō loquēdi ſub p̄cepto.ſ.ꝙ in cena dn̄i oēs dn̄t coīoneʒ accipe.vt in.c.in cena. Et ꝙ oēs dn̄t ter in anno cōicare. ſcʒ Natiuitate. Reſurrectōe.⁊ pēthecoſtes.vt ī.c.ſcl'ares. ⁊ in alijs tribꝫ ca. Intelligēda ſūt nūc eſſe ī ꝯſilio. Excepto feſto dn̄ice reſurrectōis.q2 hoc ſolū nūc ē ī p̄cepto ex decretali.oīs vtriuſqꝫ.ex̄ de pe.⁊ re.qd̄ etiā in.c.triforme dr̄ ſcʒ de vna ꝑte ex tribꝫ hoſtie ꝯſecrate q̄d reſeruat̄ in fine miſſe.hodie nō ſeruat̄.ſed ſimi' due ſicce ſumunt̄. Et ꝙ in ca.tribꝫ gradibꝫ dr̄ de ieiunio ſeruādo ꝑ aliquaſ horas.ſ.poſt ſumptū ſacramētū etiā nō ſeruat̄ ſed paulo p⁹ pōt comedi.ſm.b.Tho.in.iiij. Qd̄ in ca. Oīs dr̄. ſcʒ ꝙ accedēs ad coīonē ꝑ p̄us dꝫ abſtinere ab actu coniugali ꝑ tres quatuor vel quinqꝫ dies. Dicit glo.hoc eſſe de ꝯſilio.⁊ ſic eſt debitū honeſtatis nō nc̄citatis p̄cepti.

Gratianus quoqꝫ .§.III.

monachus autor ſeu compilator libri ipſius aliqua ponit in.§.ī q̄bꝫ ip̄e ex ſuo ſenſu loq̇t̄. q̄ tn̄ nō tenent̄. vicʒ. in di.xiij.§.j.dic̄.ꝙ cū q̇s vrget̄ inter duo mala. licitum eſt minus eligere. vn̄ videt̄ ꝙ aliq̇s p̄t cē ꝑplexus inter duo peccata.ita ꝙ neceſſe ſit alterū committere. Sed h̄ eſt falſum vt ꝓbat ibi glo.ſūma.⁊ bn̄ ⁊ diffuſe. Cui concordat b.tho.vt eīm ait Hiero. Neqꝫ ad virtutes neqꝫ ad vitia neceſſitate trahimur.de pe.di.ij. Si eīm inq̇t ⁊ b. Aug. Nemo peccat in eo ꝙ vitare nō pōt. Scd̄m ḡ rei veritatē nullus p̄t eſſe perplexus inter duo peccata. ſed bn̄ ſm erroneā ꝯſciam ſuā quā deponere debet ⁊ pōt. ſʒ ipa ꝑmanēte datur doctrina ꝙ eligat qd̄ minus ſibi videtur e duobꝫ. Et ſic intelligēda ſūt capl'a duo.⁊.c. Werum. In di.xcv.§.ſed illud. poſt ca.pꝛbros dic̄ ꝙ forte neceſſitate vrgēte in abſentia ep̄oꝝ vbi ē ꝯſuetudo pbri poſſunt chriſmare in fronte. Sed hoc nō eſt verum q̄ʒtacūqꝫ neceſſitate ⁊ conſuetudo in hoc que potius eſt corruptela nil facit. vt de ꝯſue.q̄ʒto. Sic tenet btūs Thomas in.iiij.⁊ alij theologi.q̄d etiā firmat glo. Nec ep̄us p̄t in hoc diſpenſare. Quidā etiā dixerūt ꝙ nec papa vt ponitur in dicta glo. Sed ſm b.Tho. ⁊ alios theologos p̄t vtiqꝫ.q̄d ꝓbatur ex facto Gregorij.q̇ aliquādo ī hoc diſpēſauit. vt patet di.c.ꝑuenit. Et hoc ſentit p̄ma opinio glo. In ſecūda cā.q.j.§.in manifeſtis dicit ꝙ ī notorijs que ibi manifeſta vocat.nō req̄rit̄ ordo iudiciarius. q̄d nō eſt ſimpl'r verū.⁊ diminute loquit̄. vnde ⁊ glo.ſuper.c.manifeſta.notāter ponit triplex notoriū.ſ. facti.iuris.⁊ p̄ſumptionis.⁊ que ⁊ qual' ī eis req̄ratur probatio. triplex notoriū Nā in notorio facti non ſolū interpollati ⁊ actu tranſeūtis ſed etiā ꝑmanētis.q̄d eſt ꝑmaxime notoriuʒ facti.q̄d ſcʒ nouit maior pars populi ſeu vicinie vbi morat̄. vt cum tenet ꝯcubinā publice.vt dicit glo.ſuꝑ.§.qn̄.q.ca. Si reus negat eſſe notoriū crimen ſuum requirit̄ aliq̇s ordo iudiciarius. vt ſcʒ ꝓbetur ſaltē per duos teſtes illd̄ eſſe notoriū.⁊ oportet vt citetur.⁊ ſententia tanq̄ꝫ contra notoriū det̄. Qd̄ etiā dicit Gratianus ī dicto.§. quādo ꝙ talis notorius peccator probatus poſt ſecūdā ⁊ tertiā correctōem id eſt admonitōem ſi incorrigibilis inuenit̄ eſt damnandus per ſentētiā. nō tenet̄. q2 in huius notorijs nō requiritur admonitio p̄cedētis. Item in.xj.cauſa.q.iij.§.euidenter itaqꝫ poſt.c.ad menſam. dicit ꝙ inijciens manus violētas in perſonā eccleſiaſticam incurrit anathema.ſm illud.xvij.q.iiij. Si quis ſuadente. exponens anathema.i.ſeparatōnem a ſacramētis ⁊ ingreſſu eccleſie.nō aūt a cōmunione fideliū. ſed vt dicit ibi glo. ⁊ bene hoc non tenet eccl'ia. Nā cōtra eū eſt extra.de appel.peruenit. Eſt enī ſeparatus etiā a cōmunione fideliū. Jo.fa.volens eū corrigere dicit talē eſſe excoīcatum. ſed nō vitandū anteq̄ꝫ denūcietur.qd̄ eſt falſum. ⁊ ꝯtra cū eſt expreſſe de ſēn.excom̄.cū nō ab homīe. Itē ī eadeʒ cauſa ⁊ q̄ſtōne in.§.cū ergo ſentētia poſt.c.nō ſolū re⁹ exponit illud Grego. Sētētia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta timēda ē appellās ſentētiā iuſtā.cū eſt ī hoīe ꝓpe illud crimē ꝓ quo excōicatur. Iniuſtā cū nō eſt crimē illud ſʒ aliud. puta excōmunicat̄ ꝓ furto q̇s.q̇ tamen furtū non cōmiſit ſʒ adulteriū. Et hanc ⁊ ſi iniuſtā dicit timēdam ⁊ ſeruandā.ſed ſi non eſt in eo aliquod criminale videt̄ velle dicere ꝙ tūc nō hꝫ timere vel ſeruare. Sʒ vt dic̄ gloſa.male intellexit verba Grego.deceptus ex eo qd̄ ſubiutulit Grego. Ne cū iniuſte forſitā ligatur ipam obligatōnis ſue ſententiā ex alia culpa mereat̄. Sed vocat Gregori⁹ aliā culpā ip̄m cōtemptū ſcientie cum ſcʒ nō fuat cā q2 iniuſte ligatus eſt.cū nō cōmiſerit illū exceſſū ꝓpter quē excoīcat̄. Quātūcūqꝫ igit̄ ſit iniuſta niſi ſit lata poſt appellatōem vl' ꝯtineat intolerabileʒ errorē. Lata a ſuo iudice ligat ⁊ ſeruāda ē. In ca.xij.q.j.vbi q̄rit̄ vtꝝ liceat clericis hr̄e ꝓpria bona arguēs ꝓ ⁊ ꝯtra m'lta induc̄. Demū ſoluit in.§.Cū ḡ p⁹.c.ꝑcipim⁹ ꝑ diſtinctōem. vicʒ ꝙ clericis orientalibꝫ q̇bꝫ licet vti mr̄imōio. ⁊ occidētalibꝫ q̇ an̄ ordinatōem ſuā legittime habuerūt vxores ⁊ filios licet hr̄e ꝓpriū ⁊ ſui ⁊ familie ſuſtētatōem. Alijs aūt qui a puericia fuerūt in clericatu nō licet. Sed vt dicit gloſa iſtud nō eſt veꝝ. Nā clericis oībꝫ licet hr̄e ꝓprium niſi renunciauerint ꝓprijs vt religioſi. vl' voto ſe ad h̄ aſtrinxerint. vl' tp̄e p̄mitiue eccl'ie. Et de his intelligenda ſunt illa cap̄.que de hoc vidētur dicere. Hec in glo.ſummaria ī principio q̄ſtōnis.cui ꝯcordat b.tho. Item in.iiij.q.j.

Querẽs vtrū clericis liceat in iudicio repetere ſua. Rn̄. poſt argumēta dup: ſcitꝫ. videlicet ꝙ clericis etiā pfectꝫ licet in iudicio ꝯtēdere. nō ꝓ lucro captādo. ſed ꝓ dāno euitādo. Item qꝺ ꝛ ſi nō ꝓ ſuis rebꝫ. tamē ꝓ cōmunibꝫ eccleſiaꝝ ſuaꝝ licet ſtare in iudicio ꝓ eis defendēdis. ſed imꝑfecta eſt iſta ſolutio. ꝛ gloſa ſummaria meli⁹ ꝛ ꝑfecti us reſpōdet. Dicit enī ꝙ omēs clerici q̄ habēt ꝓpriū vl' habere poſſunt. ꝑnt licite ſua repetere in iudicio. Si nō habēt ꝓpriū vt religioſi poſſunt repetere bona eccl'iarū ſuaꝝ ſeu monaſterioꝝ ſi ſunt p̄lati de mādato ſuoꝝ ſu periorꝝ poſſunt repetere. vt. xvj. q. j. Monachi. Omēs etiā clerici poſſunt agere in iudicio ꝓ miſerabilibꝫ ꝑſo nis de mādato ſupioris. xvj. q. j. ꝓuenit. Nec h' derogat ꝑfectioni ſtat⁹ religioſoꝝ. ꝗuis magis deceat ꝑ alios li tigare. ſ. laicos. In cā. xvj. q. j. §. poteſt etiā aliter poſt

De p̄ſcri- ptione ca. dilectio. dicit ꝙ ſufficit ad p̄ſcribendū ꝙ ab initio ha buerit bonā fidē cū cepit poſſidere rē alienā. ꝛ ſi medio tempe habuerit cōſcientiā rei aliene. tamē p̄ſcribit. ſed li cet hoc ſit ſm iura ciuilia. tamē vt dicit ibi glo. h' non te net ſm ius canonicū. cui in hoc eſt ſtandū. Oportet enī ꝙ nō ſolū ab initio. ſꝫ ꝑ omne tp̄s quo currit p̄ſcriptio. habeat bonā fidē. id eſt. credat ſe iuſte poſſidere. vt ꝺ re. iuris. poſſeſſor. li. vj. In cā. xxij. q. iiij. §. vlti. dic̄ ꝙ ha

De iura- mēto illi- cito an ſit ſeruandū vl' nō. bens votū caſtitatis ſi iurat aliquā ducere in vxorē. iu ramentū hoc illicitū eſt ꝛ ꝑniciosum. q2 cōtra votum. et hoc eſt verꝫ. Et ſubdit ꝙ ſeruare h' iuramentū nō ꝓhibe tur. ſꝫ penitētia ſibi de violatiōe voti eſt iniungēda. qꝺ dicit magiſter eſt verꝫ ꝯſummato matrimonio. q2 illā di mittere nō poteſt. ꝛ h' nō obligatione iuramēti. ſꝫ maio ri vinculo ſacramēti. Sꝫ ſi nō ꝯſummauit matrimoni um. ꝓhibet ſeruare illud iuramētū. al's peccat mortaliter Maius enī ꝛ ꝑus. vnde ꝛ obligat⁹ eſt vinculū voti ꝗ̄ꝫ illi⁹ iuramentū. ꝛ ideo ad ꝑmū tenet. Ibi etiā ſubdit. ꝙ ſi quis iurat ſe non facturū clericum vel religioſum. ꝙ nō ꝓhibet illud iuramentū ſeruare. quia nō adimit per hoc ſal⁹ anime nec corpis. Nā ꝛ laici in ſuo ſtatu poſſūt ſaluari. Sed ſm btm̄ Tho. h' iurādo grauiter peccat. q̄a ponit obicē ſpirituiſancto. Nā ꝛ ſi in ſeculo poſſit ſalua ri. meli⁹ tamē ꝛ ꝑfecti⁹ in clero vel religione. Dicit aūt iu ramentū illicitū nō ſolū cū adimit ſal⁹ anime vel corpis ſed etiā cū diminuit ſal⁹ alteri⁹ coꝝ vel ꝑfectius anime impedit ꝑ obſeruationē iuramēti talis. ſicut ſi q̄s iura uit nō dare alicui panē neceſſariū ad ſuſtentatōem. vt il licitū ꝓhiberet illud obſeruare. ſꝫ etiā ſi iuraret ei compa naticū quo meli⁹ ſuſtentaret vt illicitū eſſet ꝓhibendum obſeruare. Et multo magis eſt illicitū cū iurat illud non facturꝫ. qꝺ magis ſaluti aīme ꝓficit. In cā eadē. q. v.

De eo qui cogit ali- quē ad iu randū fal ſum. §. j. dicit. ꝙ qui cogit aliquē ad iurandū falſum. id eſt. exigit ab eo iuramentū. peccat mortaliter. ſi eſt ꝑiurans qꝺ ꝛ gloſa affirmat. Sꝫ hoc intelligendū eſt quādo ille ſcit ſeu veriſimiliter credit ꝙ iurabit falſum. vt declarat beat⁹ Auguſtin⁹ in. c. ille q̄. q. c. Nam al's ſi quis exigit ab aliquo iuramentū. vel ꝑ ſe vel ꝑ iudicē in iudicio pro veritate inueniēda neſciēs ſi ille falſum iurabit. non vi detur arguēd⁹ ꝺ mortali. Et multo magis iudex exigēs iuramentū ſm formā iuris. vel ad requiſitionē ꝑtis. cuꝫ debet nō peccat. ꝛ ſi ſciat illū falſum iurare ſm bea. Tho.

Quid de lapſo ī ve terē here ſim In. xxiiij. q. j. §. ſi aūt poteſt. c. Audiuim⁹. videt dice re ꝙ lapſus in veterē hereſim excōmunicat⁹ eſt. vn̄ et ſu ſpenſus ab executione ordinis ꝛ iuriſdictionis. Et alios excōmunicare nō valet. Sed nouā hereſim cōfingēs ex corde ſuo. nō eſt excōmunicat⁹. Et cū toleret ab eccleſia. poteſt excōmunicare ꝛ alias agere. cū ſcꝫ eſt occultus. ſꝫ gloſa dicit indiſtincte ꝙ ſiue veterē ſequat. ſiue nouā cō fingat. eſt excōmunicat⁹. ꝛ alios excōmunicare nō valet extra de heret. ad abolendā. Valēt tamen alia que facit dum tolerat ab eccleſia. quia ſcꝫ occult⁹. Si tamen om nino eſſet occultus. q2 cū nemine exprimit errorē ſuum. ſm pe. ia. iiij. nō videt excōmunicat⁹. quia eccl'ia non iu dicat nec punit mere occulta. ſed cū ſe in aliquo manife ſtat ſuā hereſim. ꝛ ſi occultū ſit. ita ꝙ ꝓbari in iudicio nō poſſit. tamē excōmunicat⁹ eſt. Et idē dicit glo. de ſciſma ticis. niſi forte in ſūmo pontifice. cū duo crearent ꝛ quili bet crederet ſe papā. Hec gloſa ſūmaria. Ultima tamen ei⁹ pars videt intelligēda cū haberēt iuſtā cauſam crē dendi illud. ꝛ ratiōes eſſent vehemētes ꝓ vtraqꝫ ꝑte. vt accidit tempe ſciſmatis inter Urbanū ꝛ Clementē. In

De lapſis p⁹ baptiſmū ī crimē ꝛ penitentib⁹ an pmoueri di ꝛc. dicto. §. querēs Gratian⁹ vtrū lapſi poſt baptiſmum in crimē ꝛ penitētes valeāt ꝓmoueri ad ordines vel digni tates vel curā animarū. Et iam ꝓmoti valeant poſt lap ſum ꝑmanere in ordinibꝫ dignitatibꝫ iā ſuſceptis ꝛ ad alia ꝓmoueri. Arguit ad ꝑtes negatiuā ꝛ affirmatiuam multū diffuſe. demū dat duas ſolutiones ꝑ diſtinctiōes Harū prima eſt. ꝙ ſi vere penitēt nō ficte poſſunt ꝓmo ueri. ꝛ in ſuis dignitatibꝫ ꝑmanere ꝛ ordines exequi. et ad ſupiores aſcendere. Si ficte penitēt. ita ſcꝫ ꝙ non odi um criminis ſꝫ timor vtilitatis ꝛ amiſſio ꝓprij gradus ꝛ ambitio celſioris ad penitentiā inducit. Et tales non de bent ꝓmoueri vel manere in ſuſceptis. hec dicit in. §. q̄ modo igit. ante. c. vt cōſtitueret. Aliā ſolutiōem ponit in §. poſſunt ꝛ aliter. ante. c. ſacerdotes. ſcꝫ peccata cōmiſſa aut ſunt occulta. ꝛ ꝓpter talia nō ꝓhibent ꝓmoueri ꝛ per manere in ſuſceptis facta ſecreta penitētia. Aut ſunt ma nifeſta ꝛ ꝓpter talia q2 ſcandalizant. nō poſſunt nec dīt promoueri vel exequi in ſuſceptis. Sed vtraqꝫ ſolutio eſt imꝑfecta ꝛ ſatis confuſa. nec ſimpliciter vera. ſed cū additiōe poteſt ſaluari. Nā quo ad primā ſolutionē di ſtinguendū. q2 aut crimina ſunt talia que inducūt irre gularitatē. ꝛ talibꝫ irretiti. nō poſſunt quātūcūqꝫ peni teant abſqꝫ diſpenſatione ordinari vel beneficari. vel vti ſuſceptis. exemplū in enormibꝫ vel in homicidio. vl' mu tilatione. hereſi. ſciſmate. ſymonia in ordine ſuſcepto. di gnitate ꝛ beneficio curato etiā occultis. in quibus ſolus papa diſpenſat. Et in mediocribꝫ criminibꝫ cū ſunt no toria. vt in adulterio. ſacrilegio. inceſtu. ꝛ huiuſmodi. in quibꝫ etiam aliquādo epiſcopi diſpenſant. Si autē cri mina nō inducant irregularitatē poſſunt qui illa perpe trarūt ꝛ ꝓmoueri ꝛ vti ſuſceptis ſine aliqua diſpenſatio ne. peracta tamē penitētia interiori. ſi nō ad perniciē ſui ſed ad ſalutē volūt ſacramentū ordinis accipe vl' vti ſuſ ceptis. Sed cū vlteri⁹ querit. ſi per p̄latos debent cum huiuſmodi criminoſis qui indigēt diſpenſatione diſpē ſari. Tūc habere poteſt locū prima ſolutio Gratiani. ſcꝫ ꝙ nō debet. cū apparet non vere ſꝫ ficte penitere. ꝗuis poſſit. Sed ſi vere tūc poteſt ꝛ congruit cū eis miſericor diter diſpenſari ſm. c. ponderet. ꝛ. c. domino ſancto. In homicidio ex malicia nō cōſueuit diſpenſari. ꝛ ſi poſſit q̄ ad aliam ſolutōnē ſupplēdū eſt. quia ſi occulta talia ſint enormia. que vt dictū eſt inducunt irregularitatē. indi gent huiuſmodi illaqueati diſpenſatōe. Si nō ſūt enor mia per penitentiā ſecretā purgata non impediūt. Ma nifeſta vero ſeu notoria ſi ſint enormia vel etiam medio cria vt adulterium. ſacrilegiū. ſodomiticū. ꝛ huiuſmodi. indigent qui ꝑ ea ꝑpetrarūt diſpenſatiōe. Si non ſunt notoria. ſcꝫ per cōfeſſionē in iudicio vel conuictionē. vel euidentia facti que nulla poſſit tergiuerſatione celari. ꝗ̄ꝫ uis a multis ſciant non indigēt talia diſpenſatione. ſed penitētia priuata purgant. Predicta ſatis elici poſſunt ex gloſa ſummaria. diſtin. l. §. Ubi ponunt multe circa

De penitē- tia ꝗ̄ onē an ſola ꝯtritiōe peccata dim̄i- ꝗ̄ꝫ ꝯfeſſio ne cā. materiam opiniones varie. In diſt. j. de penitentia q̄ rens vtrū peccata commiſſa ſola cordis contritione ꝛ ſe creta ſatiſfactione abſqꝫ ſacramentali confeſſione. cum adeſt facultas. poſſint peccata deleri. vel ſit neceſſa ria ipſa confeſſio. Arguit pro ꝛ contra valde diffuſe.

Demũ in vltimo.§.nõ determinat.ſed relinquit iudicio lectoꝝ.quã ſequaꝛ opinionẽ. Dicit tamẽ glo.ſũmaria ꝙ Gratian⁹ ꝗuis nõ determinet videꝛ tamẽ declinare ad hoc ꝙ ſit neceſſaria ꝯfeſſio ad remiſſionẽ pctõꝝ ſi adeſt facultas ad ꝗd facit.c.vltimũ. Eandẽ queſtionẽ mouet magiſter ſen̄.in.iiij. Et ſimili mõ indeterminatã relinq̃t Sꝫ b.tho.in.iiij.ibi in expõne littere dicit ꝙ tũc tempis potuit vtraqꝫ opinio ſine ꝑiudicio eterne ſalutis teneri. ſcꝫ ꝙ confeſſio eſſet neceſſaria vel nõ. ſed poſtq̃ꝫ ꝑ innocẽtiũ tertiũ eccl'ia determinauit.⁊ ꝑcepit oĩbꝫ ꝑuenientibꝫ ad vſum ratõis. vt ſaltẽ ſemel in anno debeãt ꝓprio ſacerdoti ꝯfiteri.tenere pertinaciter ꝙ non ſit neceſſaria ꝯfeſſio vocal' q̄ fit ſacerdoti.eſſet hereticũ ⁊ ꝯtra claues eccl'ie.veꝝ ẽ ꝙ ꝑ ſolã ꝯtritõem que ſine ꝓpoſito ꝯfeſſiõis ⁊ ſatiſfactõis nulla eſſet.que cõtritio cauſatur ex gratia dei peccata remittũtur. Sed habita etiã remiſſione ꝗd tamẽ nullus poteſt ſcire ꝑ ſe.adhuc tenetur ad ꝯfeſſiõeꝫ tꝑe cõgruo. Võ ſi nõ faceret tempꝛe debito habita opoꝛtunitate ꝗuis peccata dimiſſa nõ redirẽt. tñ incurreret mortale peccatũ ex illa omiſſione.vñ ⁊ damnatõem hoc ſm beatũ Thomã i.iiij.⁊ al's. Cui ꝯcordat glo.ſumma.i fine poſt plures opiniones recitatas nõ veras.

Notandum etiam .§.IIII.

ꝙ glo.decretoꝝ ſunt ſatis autentice ⁊ bone ꝑcipue exponẽtes textũ q̄ aliq̃n ẽ multũ obſcurus. vt ſine ipis male poſſet intelligi.⁊ de facili q̄ alia nõ vidiſſet i erroꝛem induceret.vnde ⁊ heretici aliqui autoritates ei⁹ iducũt male exponẽtes. Glo.etiã ſũmarie.q̄ ſi ponũtur in ꝑncipio diſtinctõnũ vel queſtionũ ſũt cõiter bone ⁊ vere. Et cuꝫ ibi ponũtur plꝛes opi. vltima ẽ melioꝛ ⁊ magis tenetur. Sũt ibi tamẽ in diuerſ caplis aliq̄ q̄ nõ ſunt veꝛ. Nam glo.q̄ hꝛ.xiij.q.ij.ſup c.tꝑs.videꝛ tenere ꝙ his q̄ ſũt i inferno mediocriter mali valẽt ſuffragia facta ꝓ eis ad diminutõem pene licet nunq̃ꝫ liberenꝛ.ꝗd nõ eſt veꝝ. ſcꝺꝫ beatũ Tho.in.iiij.q꞉ nec ad liberatõem nec ad diminutionẽ pene valẽt nec ꝯfortatõem ſubiecti. Et male intellexit glo.dcm̃ ibi b.aug.q꞉ b.aug⁹.vocat mediocriter malos eſſe q̄ deſcẽdũt moꝛiẽtes ad purgatoꝛiũ q̄bꝫ dicit valere ſuffragia vt tollerabilioꝛ ſit ipa damnatio.i.ꝯdemnatõ ad illã penã.vt.ſ.alleuieꝛ.glo.aũt ĩtelligit mediocriꝛ malos q̄ ꝓpter mortalia deſcendũt in infernũ. Itẽ de conſe.di.ij.ſup.c.tribꝫ gradibꝫ.ponit glo.plures opiniones de ſpeciebꝫ eucharistie cũ ſumũꝛ. Aliq̃ ei dicebãt ꝙ ille ſpecies nec alijs cibis admiſcẽꝛ.nec in ſtomachũ deſcẽdũt. Alij ꝙ deſcẽdũt ſed ꝑ ſudoꝛẽ vl' occultos meatus exeũt ſeu reſoluunꝛ. Alij ꝙ q̃ꝫcito ſpẽs ille dentibꝫ atteruntur corpus chꝛiſti ibi eſſe deſinit. ſed oẽs iſte opiniões ſunt falſe. Nã ſm b.Tho.in.iiij.⁊ alios theologos q̃ꝫdiu ſpecies ibi remanẽt ſacramẽti tamdiu ẽ ibi corpus chꝛiſti.ſiue deſcẽdãt i ſtomachũ q̄ vtiqꝫ deſcẽdũt. ſiue emitterentur ꝑ vomitũ.ſiue ꝑ deceſſũ ex tali infirmitate ĩtegra vt ſumpta emittente. Et idẽ iudiciũ ẽ de ill' ſpẽbꝫ ſic ꝺ alijs cibis q̄ ad digeſtionẽ ⁊ ꝯuerſionẽ i nutrimẽtũ. Itẽ glo. que ẽ ſup.c.timoꝛẽ.de cõſe.diſt.ij.q̄ videꝛ dicere ꝙañ xp̃i reſurrectionẽ poſt inſtitutõem ſacramẽti nõ poterat ꝯficiniſi ꝑ xp̃m. Et ꝙ ſi in triduo moꝛtis ſi quis aploꝝ conſecraſſet non fuiſſet ibi corpus ſine aĩa. Et quedaꝫ alia ponit q̄ cõmuniter nõ tenenꝛ. Itẽ ꝗd dr̃.d.c.ſup.c.q̄ bñ. in glo.ꝙ cũ mus ſumit euchariſtiã deſinit ibi ſtatim eẽ corpus chꝛiſti. Nõ eſt veꝝ. Sed q̃ꝫdiu ibi remanẽt ſpẽs traiecte in ſtomachũ tamdiu eſt ibi ſacramẽtũ. Item qꝺ dr̃ diſt.iiij.in glo.ſup.c. Si papa.ꝙ nõ ſolũ ꝓ hereſi: ſed etiã ꝓ quolibet notoꝛio crimĩe.vt ſimonia. adulterio ⁊ huiuſmodi.ſi poſt admonitõem eſſet incoꝛrigibilis ex q̄ ſcãdalizareꝛ eccl'ia poſſit iudicari ⁊ deponi papa. Allegat ꝓ rõe hoc.q꞉ ꝯtumacia ⁊ inobedientia expꝛeſſa dꝛ hereſis ⁊ infidelitas. vt di.lxxxj. Si q̄ ſunt pbꝛi. Sed ꝓ hereſi papa iudicaꝛ.vt in dicto.c.ſi papa. ſed h̃ cõiter ñ teneꝛ. Et Pe.de paluꝺ.in.iiij.reꝓbat illã glo.⁊ bñ.q꞉ cũ dicit papã ꝓpter hereſim ⁊ infidelitatẽ poſſe iudicare. intelligit de hereſi ꝓpꝛie ⁊ ſtricte ſumpta.put ſcꝫ hꝫ fixũ erroꝛẽ circa ea que ſunt fidei in mẽte ſed cũ ꝯtumacia ⁊ inobedientia dicit hereſis vl' infidelitas. ibi ſumiꝛ hereſis large ⁊ imꝓpꝛie. Et de tali.c.illud ſi papa. Item.xxij.q.ij ſup.c.ne quis arbitreꝛ dicit glo. ꝙ mẽdaciũ officioſũ vt ꝓ ſalute alicuius ꝓcuranda.ꝗd tamẽ nulli noceat ẽ peccatũ moꝛt'e i viris perfectis.veniale in imꝑfectis.⁊ appellat ꝑfectos q̄ abꝛenunciãt perfecte oĩbꝫ tꝑalibus. Sꝫ glo.illa eſt falſa. Nã be.Tho.ſe.ſe.in.q.de mendacio dicit ꝙ nullũ peccatũ ꝗd eſt laycis vel imꝑfectis veniale ẽ de ſe moꝛtale perfectis vel religioſis.q꞉ ꝑfectio ꝑſonalis ſeu ſtatus ꝑfectõnis nõ facit veniale in ſe moꝛtale in eis eſſe niſi rõne ſcandali inde ſequẽtis. q꞉ poſſet inde tãtũ ſcandalũ ſequi quod eſſet nõ ratõe mẽdacij ſed ſcãdali moꝛtale. Solẽt aũt magis ſcãdalizari hoĩes de mẽdacõ perfectoꝛum q̃ꝫ imperfectoꝝ. Nec tamẽ ꝗdcunqꝫ ſcandaluꝫ ex hoc oꝛtũ eſſet moꝛtale.ſed rarũ ꝗd determinare difficile eſt. Et tũc nõ rõne mendacij erit ibi moꝛtale ſeu i mẽdacio ipõ ſed in ſcãdalo. Item.ij.q.j.ſup ca. ſi peccauerit i te.glo.mouet tres queſtiões circa materiã fraterne coꝛrectionis.⁊ reſpõſiões ſm varias opiniões. Sed btũs Tho.ꝑfectius ⁊ clarius.ſe.ſe.Cui⁹ ſniãs firmat ⁊ allegat archi.in roſario ſup dicto.c. Et ꝑma queſtio eſt. Vtruꝫ fraterna coꝛrectio intelligaꝛ de occultis vl' manifeſtis. Et reſpõdit ꝙ ſm aliq̃s intelligitur de occultis ſm alios de manifeſtis. Sed Io.intelligit de occultis q̄ tamẽ ſciunꝛ a pauciſſimis. Btũs tho.ꝺt ſimpl'r de occultis.moꝛtalibus tamẽ. Secũda queſtio. Vtrũ ad fraternã coꝛrectõꝫ teneanꝛ oẽs ex ꝑcepto. Ad ꝗd reſpõdẽt aliq̃ ⁊ dicũt ꝙ tenenꝛ ex ꝑcepto ad hoc ſolũ ſuꝑioꝛes eccl'iaſtici vel layci. Alij vero vt ſubditi ex conſilio.⁊ hoc quo ad pctm̃ commiſſum.ſecus q̄ ad ꝑpetrãdũ.q꞉ ad hoc oẽs teneꝛ ad admonendũ.ſ.xxiij.q.iij. Tã ſacerdos. Alij vt Hugo dicũt ſimpl'r ad hoc oẽs teneri. Btũs Tho. tenet ſimpliciter oĩes teneri. Sꝫ q꞉ ꝑceptũ ẽ affirmatiuũ obligat ſꝑ. ſed nõ ad ſemꝑ.imo ꝓ loco ⁊ tꝑe.⁊ alijs circũſtantijs debitis. Et hoc cũ ſꝑatur ꝑ hoc ſeq̃ emẽdatõ peccãtis.cum iſte ſit finis huius ꝑcepti. Ipe etiã oꝛdo datus ſeu ꝓceſſ⁹ in ea ſm euãgeliũ eſt in ꝑcepto.cum ſcꝫ ꝑ illũ modũ ſperaꝛ coꝛrectio. Qui aũt ſunt i magiſtratu reſpectu ſubditoꝝ diligẽtius ſe hꝛe debẽt rõne cure. Et vltra fraternã coꝛrectõem teneꝛ ad aliã q̄ ẽ act⁹ iuſticie.coꝛrectõem.ſ.paternã ſeu iudiciariã i puniẽdo ſcꝫ crimĩa cõmiſſa ſcꝺm formã iuris Et q꞉ hui⁹ finis ẽ ꝑncipal'r bonũ reipublice ꝗd ꝯſeruaꝛ ⁊ ꝓmoueꝛ ex punitõe criminũ. Iꝺo etiã ſi ex hmõi coꝛrectõe q̄ fit m'l'tipl'r ſm exceſſus varietatẽ ꝑbis durꝭ ⁊ factꝭ.vt pena pecũiaria vl' ꝑſonali vl' exilio.⁊ huiuſmõi. nõ ſꝑetur emẽdatõ eius ſꝫ ſcãdalũ ⁊ deſꝑatõ. ñ tñ ꝓpter h̃ dꝫ ꝑtermitti.vt.xxiij.q.iiij.q̄.⁊ di.lxxxvj.infērioꝝ.⁊ diſt.xlv.ſed illud.⁊.xxiij.q.iiij.eſt iniuſta. De hac nõ hñt ſe intromittere niſi ꝑſidẽtes.⁊ ergа ſibi ſubditoſ Vñ btũs Aug.dicit. Et q̄ emẽdat verbere in quẽ ptãs daꝛ ⁊ coercet aliq̃ diſciplĩa miam ꝑſtat. Multa eni bõa etiã inuitis ꝑſtãda ſũt.di.xlv. Si ğ nõ daꝛ ptãs ſuꝑ delinquẽtẽ nõ dꝫ punire. Tertia qõ vtrũ admittanꝛ oĩs vt criminoſi ⁊ infames ad denũciatõem. Et rñdeꝛ ꝙ ſic ſi bono zelo denũciẽt. Sꝫ crimĩoſi q̄ ſcꝫ ꝑſeuerãt i malis coipõ ꝙ t'les nõ vidẽtur bono zelo moueri.cũ ſe nõ coꝛrigant. Ad euãgelicã denũciatõem oĩes poſſunt admitti.cũ nõ intendaꝛ niſi emẽdatio fratris nõ punitio niſi ꝑſumaꝛ ꝙ h̃ nõ intẽdiꝛ.ſꝫ diffamatõ aut vindicatõ. Ad denũciatõꝫ iudicialẽ vbi etiã ĩtẽdiꝛ punitõ ꝓuãdũ ẽ ꝗd habetur extra de actu.qualiter ⁊ quãdo.⁊.c.Inq̃ſitõis,

Titulus duodecimus de dono ꝯſilij.

Cōſiliū bonū exigit rectitudinē ſui. celſitudinē principij ⁊ aptitudinē exilij Caplm̄ pmū.

Circa donum conſilij tria poſſum⁹ ꝯſiderare.ſ.rectitudinē ꝯſilij. celſitudinē.aptitudinē auxilij. Et q̄ꝫtū ad primū ſciendū.ꝙ tūc recte ꝯſiliat̄ q̄s.cū facit tria q̄ tāgit phus iij.ethi. Primo ſi debitū finē ſibi ꝓſtituat. Scđo ſi media accōmoda ad finē inueniat. Tertio ſi ꝑs ꝯueniēs cōſilio aſſumat. Primo igit̄ ad h̄ ꝙ aliq̄s recte ꝯſilietur oportet ꝙ ſibi finē debitū ꝓſtituat. De ꝓncipio enī nō eſt ꝯſiliū.q2 ꝯſiliū eſt inq̄ſitio rōnis de aliquo oꝑabili a nobis Sꝫ ꝓncipia in om̄i ſcīa oportet ſupponere tāq̄ꝫ certa In om̄i igit̄ inq̄ſitione ꝓncipiū ſub q̄ſtione vel ſub inquiſitione rōnis nō cadit.ſil'r ꝯſiliū nō eſt de fine. Cui⁹ ratio eſt.q2 illud de q̄ eſt ꝯſiliū eſt dubiū vel incertū. q̄lia ſunt futura ꝯtingētia.qđ patet q2 in talib⁹ rō ꝓfert iudiciū an eligēda ſint vel vitāda abſq̄ꝫ inq̄ſitiōe ratiōis. Sed finis ⁊ id qđ habet̄ vt finis eſt iā determinatum ⁊ certū.vt in qualibet ſcīa ꝓncipiū illi⁹ ſcīe. Scđo quis recte ꝯſiliat̄ ſi media accōmoda vel ꝯueniētia ad finem inueniat. Nā enī de aliq̄b⁹ nō ſit ꝯſiliū.ꝓcedit ex eo. vel q2 ſunt determīata. vel q2 ſunt minima. Sꝫ que ſunt determinata.i.q̄ habēt determinatas vias ꝓcedēdi ad determinatos fines nō oportet ibi ꝯſiliari.ſicut ſcriptor n̄ ꝯſiliat̄ quō debeat lr̄as trahere.q2 h̄ eſt iā determinatū ꝑ artē ⁊ nō dubiū. Si aūt ſunt mīma vel inutilia q̄ parum adiuuāt vel impediūt ad ꝯſequendū finē.quia nō multū refert vtꝝ ſic vel ſic fiāt.qđ aūt paꝝ eſt rō accipit vt nihil.vn̄ de hmōi nō eſt ꝯſiliū.ſꝫ de eo qđ eſt ꝯueniētius vtilius ⁊ facili⁹.ad ꝯſequendū finē.quale ꝯſiliū eſt qđ dat̄ de pauꝑtate. Math.xix. Si vis ꝑfect⁹ eſſe vade ⁊ vēde om̄ia q̄ habes ⁊ da pauꝑib⁹.qđ vtiq̄ꝫ ꝯſiliū ē nō ꝓceptū. Et de ꝟginitate vl' viduitate.j.Corinth. vij. De ꝟginib⁹ aūt ꝓceptū dn̄i nō habeo.ꝯſiliū aūt do. qđ eſt de meliori. Et merito q2 vt dꝛ Eccl.xxvj. Non eſt digna pōderatio aīe ꝯtinētis.be. Amb. Uirginitas ſuaderi poteſt.impari nō poteſt. Res eſt magis voti q̄ꝫ ꝓcepti xxxij.q.j. Integritas. De obediētia ait ſtephan⁹ papa cuidam vxoricide. Placeat tibi ꝯſiliū noſtꝝ qđ tibi meli⁹ ⁊ vtili⁹ videri pōt. Relinque h̄ malignū ſeculū. Ingredere monaſteriū.humiliare ſub manu abbatis cuncta facito ſimplici aīo q̄ tibi fuerint imꝑata.xxiiij.q.ij. Admonere. Tertio ad h̄ ꝙ aliq̄s recte ꝯſiliet̄ oportet ꝙ aſſumat tꝑs ꝯueniēs ne ſit nimis moroſus ⁊ tard⁹.vt trāſeat debitū tꝑs. Nec etiā nimis velox. Un̄ Calixt⁹ papa. Nos enī tꝑe indigem⁹ vt aliq̄d maturi⁹ agam⁹. Non ꝓcipitem⁹ ꝯſilia ⁊ oꝑa noſtra neq̄ꝫ ordinē eoꝝ corrūpam⁹ di.l.pōderet. Ad hec tria q̄ faciūt ꝯſiliū rectū operat̄ q̄dam virt⁹ moralis ꝑs prudentie q̄ dicit̄ eubolia.que eſt recte ꝯſiliatiua.vt dicit phs.vj.ethicoꝝ. vbi aūt deficit aliqđ hoꝝ.vt ꝙ ꝓſtituat ſibi malū finē.puta intēdēs eā exequi volūtatē vel vtilitatē.nō honorē dei ſalutem ſui vel ꝓximi. vel ⁊ ſi bonū finē eligat.tn̄ vias quib⁹ ad illđ ꝯſequendū ꝑueniat.⁊ media indebita accipiat. puta vt vincat iuſtā cauſam.mēdacio vtit̄ vt vincat inimicum ī iuſtū ꝑditionē facit.vel aliud indecēs vel tꝑs debitum nō aſſumit.vel modū.q2 nō firmus ꝑmanet.nō ē bonuꝫ ⁊ rectū ꝯſiliū. Propter h̄ ſequit̄ ꝙ peccator ſcꝫ in mortali ꝑmanēs.nō eſt bn̄ ꝯſiliari⁹.q2 nō obſeruat debitas circumſtātias vel debitū finē nō attēdit cū peccat. Et ꝑ oppoſitū ꝟtuoſus q̄liber ⁊ bn̄ ꝯſiliatiu⁹ ⁊ ſi ſit idiota ī hiſ ſcꝫ que ꝑtinēt ad bonū ꝟtutis.licet in alijs vt in negociationib⁹ vel reb⁹ bellicis vel hmōi non ſit bn̄ cōſiliatiu⁹ Hec ſm̄ beatū Thomā in.iij.diſt.xxxv.arti.iij. exceptis auctoritatib⁹ decretoꝝ.

Tria facit q̄ recte cōſiliat̄

Quantū ad ſecundū. §.I.

ſciendū.licet de certitudine vl' celſitudine iudicij q̄ habet̄ ꝑ donū ꝯſilij. Sciendū ꝙ ꝓpriū eſt creature rōnalis vt ꝑ inquiſitionē rōnis moueat̄ ad aliq̄d agendū. Que quidē inq̄ſitio rōis cōſiliū dicit̄. Sed q2 rō humana nō poteſt cōprehēdere ſingularia ⁊ ꝯtingētia q̄ poſſunt occurrere.⁊ etiā deficere ne ad finē intentū ꝑducat ea de q̄bus cōſiliat̄. Ideo certitudinē ꝯſilij attingere nō eſt humanū ſꝫ diuinū.cui⁹ eſt ꝑ certitudinē ꝯtingentiū euētus ꝓuidere. Et iō oportet ꝙ ad hanc certitudinē habēdam.mēs humana inſtinctu ſpūſancti eleuet̄ ſupra hūanuꝫ modū.ad quā certitudinē nō poteſt rōe dictamis eleuari. Et iō indiget homo inq̄ſitione ꝯſilij dirigi ⁊ leuari a deo q̄ om̄ia cōꝑhendit. Et h̄ fit ꝑ donū ꝯſilij. Qđ ſic diffinit̄ ſm̄ beatū Tho.in.iij.di.xxxiiij.ar.ij. Donū ꝯſilij ē quo hō accipit h̄ qđ agendum eſt.quaſi ꝑ certitudinē a ſpūſancto edoct⁹ ſupra humanū modū. Uel aliter. Donum ꝯſilij eſt q̄ hō dirigit̄ in agēdis ⁊ cauēdis.nō ꝑ inquiſitionē rōis.ſꝫ q̄ſi ꝯſilio accepto a ſpiritusancto. Nā ſcire ꝓ certo oīa agibilia.⁊ cauere om̄ia impediētia a conſecutiōe vite eterne.nō eſt ex dictamine rōnis ſꝫ ex ꝟtute ſpūſſancti q̄ filij dei agunt̄. Ro.viij. Uel aliter.cōſilium qđ eſt donū.eſt q̄ ſpūſanct⁹ dirigit nos in om̄ib⁹ q̄ ordinant̄ in finē vite eterne.ſiue ſint de neceſſitate ſalutis ſiue nō. Hec beat⁹ Tho.ij.ij.q.lij.ar.iij. Nā aūt mens humana ꝑ donū ꝯſilij inſtruat̄ ⁊ ꝑficiat̄ in agēdis oſtēdit̄ tripl'r. Primo ex interꝓtatione. Secūdo ex ſimilitudine. Tertio ex rōne. Ex interꝓtatiōe patet. Nā ꝯſiliū dꝛ quaſi cōſidiū.eo ꝙ multi ꝯſidēt ad ꝯferendū ſimul.q̄s oportet ꝯſiderare plures ꝯditiones ſeu circūſtantias.q̄s duꝫ vnus in ꝯſiderādo deficit.ali⁹ meli⁹ ꝑcipit.vt dic btūs Tho.ij.ij.q.xiiij.ar.ij. Sic a ſimili q2 humana rō nō pōt habere aliquā certitudinē de euntib⁹ ꝯtingentiū ad ꝓuidendū de eis ꝑ donū ꝯſilij ſpūſancti rōem humanā inſtruit de agēdis ſupra humanū modū. Un̄ vrban⁹ papa. Cū ſpūſanct⁹ infundit̄.cor fidele ꝑ prudentiā ⁊ conſtantiā dilatat̄.de ꝯſe.di.iiij. Om̄es. Ad prudentiā aūt ꝑtinet ꝯſiliū. Secūdo h̄ ꝓbat̄ ſimilitudine. videm⁹ eī in reb⁹ humanis ꝙ illi q̄ nō ſufficiūt ſibijpſis in inq̄ſitiōe ꝯſilij.a ſapiētiorib⁹ ꝯſilia exq̄runt.ſm̄ documentū illud Thob.iiij. Cōſiliū ſꝑ a ſapiēte inq̄re.⁊ di.xxij. De q̄b⁹ dꝛ facili⁹ inuenit̄ qđ a plurib⁹ ſeniorib⁹ querit̄. Sic a ꝓpoſitū.q2 rō humana nō poteſt cōprehēdere ſingularia et ꝯtingētia que poſſunt occurrere.iō magis indiget hō ī inquiſitiōe ꝯſilij.q̄ſi ꝯſilio accepto a deo.q̄ om̄ia cōprehēdit ſm̄ beatū Tho.ij.ij.q.lij.ar.ij. Tertio h̄ declarat ex ratione. Nā rō humana ꝑficit̄ ꝑ hoc ꝙ mouet̄ a ſuperiori ꝓncipio motiuo.ſic corp⁹ qđ mouet̄ a ſpū. Manifeſtū eſt aūt ꝙ rectitudo rōnis humane cōparat̄ ad rōem diuinā.ſicut ꝓncipiū motiuū inferi⁹ ad ſuperi⁹. Ratio enī eterna eſt ſuꝓma regula om̄is humane rectitudinis.⁊ iō regula humana maxime ꝑficit̄ ⁊ adiuuat̄.ſm̄ ꝙ mouet̄ ⁊ regulat̄ a ſpūſancto ꝑ donū ꝯſilij.circa ea q̄ ſunt agenda ꝓpter finē.h.Tho.ij.ij.q lij.ar.ij. Et phs dicit in.c. de bona fortuna.ꝙ his q̄ mouent̄ ꝑ inſtinctū diuinū nō expedit ꝯſiliari ſm̄ rōem humanā.ſed ſequant̄ inſtinctuꝫ diuinū.q2 mouent̄ a meliori ꝓncipio. Ad qđ optime facit qđ habet̄.xix.q.ij. Due ſunt leges.publica ſcꝫ humana ſcripta ⁊ ꝓuata.ſ.ſpūſſcti. Et q̄ hac ſecūda ducūtur.nō ſubijciunt̄ ꝑſone.ibi.vide bene.

Quantū ad tertium. §.II.

ſcꝫ aptitudinē cōſilij nota ꝙ q̄nta beatitudo q̄ eſt. Beati miſericordeſ.adaptat̄ huic dono ſicut dirigēti. Nā ut enī ꝑ ꝯſiliū in om̄ib⁹ ꝟtutū actib⁹ dirigamur.ſpecialiter quare

tamen in operibus miſericordie. Nā cū conſiliū ſit ō his
que ſunt ad finem vtilia. ſequit̄ de his q̄ ſunt maxime
vtilia ad finem. maxime ꝯſiliū erit vtile ꝛ neceſſarium.
Sed miſericordia maxime eſt vtilis ad finē. ſm̄ illō .j.
ad Thi.iiij. Pietas ad omnia vtilis eſt. q̄ exhibet̄ ꝑ ſe-
ptem opa miſericordie corpalis. ꝛ multomagis ꝑ opera
miſericordie ſpūalis. vt docere. p̄dicare. reger. ꝛ hmōi. b.
tho. ſe. ſe. q. lij. ar. iiij. Idem oſtendit Aug⁹. in ſermone
dn̄i in mōte dicens. Conſiliū ꝯuenit miſericordibꝫ. q̄a
vnicū remediū eſt de tantis malis exui ꝛ liberari dimit-
tere alijs ꝛ dare. Adijdē glo. ſup illud. Beati miſericor-
des. Miſericordia ait eget ſpū conſilij. ſine q̄ nemo cir-
cūſcripte miſeret̄. Initiū em̄ ſui miſereri. finiſ eſt ꝑ alio
mori. Dan̄. iiij. Placeat tibi rex cōſiliū meū. pctā tua e-
lemoſynis redime. de pe. di. i. Quāobrem. Quādo autē
elemoſyna cadat ſub p̄cepto ꝛ qn̄ ſub ꝯſilio. habes ple-
ne declaratum in ſcd̄a parte. ti. i. c. xxiiij. ō inhūanitate.

De conſilijs euangelicis. Et primo de conſilio obediē-
tie. Capitulum ſecundum.

Quia optimuꝫ homi-
nis eſt vt mēte deo adhereat ꝛ rebꝫ diu̇inis. Im-
poſſibile eſt aūt ꝙ homo intenſe circa diuerſa occupet̄.
ad h̄ ꝙ liberius mens hominis ferat̄ in deū. inq̄t btūs
Thomas in. iij. ꝯtra gentiles. dant̄ in diuina lege conſi-
lia. quibꝫ homines ab occupationibꝫ vite pn̄tis retra-
hant̄. q̄ꝫtum poſſibibile eſt vitam agenti terrenā. Non
eſt aūt hoc ita homini neceſſariū ad iuſticiā. vt ſine eo
iuſticia eſſe nō poſſit ī ipo. Nō em̄ virtus ꝛ iuſticia tol-
litur ſi hō ſm̄ ordinē ratiōis corpalibꝫ ꝛ terrenis rebus
vtat̄. Et iō huius diuine legis admonitōnis dicunt̄ con-
ſilia non p̄cepta inq̄ꝫtum ſuadet̄ homini vt ꝓpter melio-
ra minus bona p̄termittat. Occupat̄ em̄ humana ſolli-
citudo ſm̄ cōmunē modū humane vite erga tria. Prio
q̄dem circa ꝓpriam pſonā quid agat aut vbi conuerſet̄.
Secundo circa pſonas ſibi ꝯiunctas p̄cipue vxorem ꝛ
filios. Tertio circa res exteriores procurandas. quibus
homo indiget ad ſuſtentatōem vite. Ad amputandam
igit̄ ſollicitudinē circa res exteriores dat̄ in lege diuina
ꝯſiliū paupertatis. vt ſcꝫ res hui⁹ mundi abijciat qui-
bus anim⁹ ei⁹ ꝑ ſollicitudinē aliquā implicari poſſet.
Hinc eſt qō dn̄s dicit Mat. xix. Si vis pfectus eē va-
de ꝛ vende omnia q̄ habes ꝛ da pauperibꝫ ꝛ ſeq̄re me.
Ad amputandā aūt ſollicitudinē vxoris ꝛ filioꝝ. datur
homini ꝯſiliū de ꝟginitate vel caſtitate ſeruanda. Hinc
eſt qō dr̄. j. Coꝝ. vij. De ꝟginibus aūt p̄ceptum dn̄i nō
habeo. ꝯſilium aūt do. Et huius conſilij rōeꝫ aſſignās
ſubdit. Qui ſine vxore eſt ſollicitus eſt. q̄ ſunt dn̄i cogi-
tat et quō placeat deo. Qui aūt cum vxore eſt ſollicit⁹ ē
que ſunt mundi cogitat ꝛ quō placeat vxori. ꝛ diuiſus
eſt. Ad amputandā aūt ſollicitudinē hominis circa ſe-
ipm. dat̄ ꝯſilium obedientie. per quā hō diſpoſitioneꝫ
ſuoꝝ actuum ſuperiori ꝯmittit. ꝓpter qō dicit Heb. vlt.
Obedite p̄poſitis veſtris ꝛ ſubiacete eis. ipi em̄ puigi-
lant quaſi rōem reddituri ꝑ animabꝫ veſtris. Q, ſum-
ma hominis perfectio in h̄ ꝯſiſtat. ꝙ mens hoīs ō deo va-
cet. Ad hanc aūt mentis vacationē p̄dicta tria maxime
vident̄ diſponere. ꝯuenienter ad pfectōnis ſtatum ipā
pertinere vident̄. nō quia ipe ſunt pfectōnes. ſed q̄ ſūt
diſpoſitōes q̄dam ad pfectionē. q̄ in hoc ꝯſiſtit. ꝙ mēs
hominis deo vacet. Et h̄ expreſſe oſtendūt verba domi-
ni paupertatem ſuadentis. Si vis pfectus eſſe ꝛc. ſbdēs.
Sequere me. q̄ſi in ſua ſequela pfectōnis ꝯſtituens vi-
tam. Poſſunt etiam p̄dicta tria dici pfectōnis ſigna et
effectus. Cū em̄ mens amore ꝛ deſiderio alicui⁹ rei ve-
hemēter afficit̄. ꝯſequens eſt vt alia poſtponat. Ex h̄ er-
go ꝙ mens hominis feruenter amore ꝛ diſiderio ī diui-
na ferat̄. in q̄ pfectionē ꝯſtare manifeſtū eſt. ſequit̄ ꝙ oīa
q̄ poſſunt ipm̄ retardare quo minus ferat̄ in deum ab-
iiciat nō ſolū caram vxorem. ꝛ prolis affectum. ac reruꝫ
exteriorum. ſed etiā ſuipſius. Et h̄ ſignificant ꝟba ſcri-
pture. Dicit̄ em̄ Canti. viij. Si dederit homo oēm ſub-
ſtantiā ꝑ dilectione quaſi nihil deſpiciet eā. ꝛ Mat. xiij.
Sīe eſt regnū celoꝝ homini negociatori q̄rēti bonas
margaritas. inuenta aūt ꝛc. ꝛ Phil. iij. Que mihi aliq̄n
fuerūt lucra. arbitratus ſum vt ſtercora. vt xp̄m lucrifa-
ciam. Adde q̄ ſignū maxime ꝛ pfecte amicitie vni⁹ ad
alterū eſt. cum ſe ꝛ ſuo amico dat. Sic cū ꝑ pauptatē
offerat quis bona exteriora dō. ꝑ caſtitatē corpus. quia
maximas delectationes ei⁹. ſcꝫ venereas ſibi aufert. et
voluntatē propriā q̄ nil maius dat plato cui⁹ volūta-
ti ſe ſubijcit loco dei. ꝛ ideo ꝑ iſta ſignificat̄ pfecta ami-
citia eius ad deum. Quia igit̄ p̄dicta tria. diſpoſitōnes
effectus. ꝛ ſigna ſunt ad pfectionē ꝯuenienter q p̄dicta ō-
uouent deo dicunt̄ eſſe in ſtatu pfectōis. pfectio autē ad
quā p̄dicta diſponunt. in vacatōe mentis ad deū conſi-
ſtit. Vn̄ p̄dictoꝝ pfeſſores religioſi dicūt̄. quaſi ſe ꝛ ſua
per modū ſacrificij deo dedicātes. Religio em̄ ī cultu di-
uino ꝯſiſtit. vt in oblationibꝫ ꝛ ſacrificijs ꝛ hmōi. Hec
beat⁹ Thomas in. iij. ꝯtra gentiles. ca. xxv. Et. xiiij. q. i.
dicitur. Ubi conſilium dat̄ offerentis eſt arbitriuꝫ. vbi
vero preceptum neceſſitas ſeruientis.

De obedientie voto et. §. I.

alijs votis. Sciendū ꝙ ſtultum viſum ē aliq̄bꝫ obliga-
re ſe voto ad obediendū alicui. aut qōcunqꝫ ſeruanduꝫ
inducentibꝫ hanc rōem. Unūq̄ōqꝫ bonū quanto liberi-
us agit̄. tanto ꝟtuoſius eſſe videt̄. Quāto em̄ ex maio-
ri neceſſitate q̄s ad aliq̄d obſeruandū aſtringit̄. tāto mi-
nus libere id agere videt̄. Videt̄ igit̄ derogari laudabi-
litati ꝟtuoſoꝝ actuum ꝑ h̄ ꝙ ex neceſſitate obediētie vl'
voti fit. Sed h̄ ꝓbat beat⁹ Thomas. iij. ꝯtra gētiles
ca. cxxxiij. tripl'r. Primo dicit ꝙ qui h̄ dicunt videntur
ignorare diuerſitatē neceſſitatū. Eſt ei triplex neceſſitas
Quedā ex coactione. q̄dam ex interiori inclinatōe. q̄daꝫ
ex fine. Et pma q̄dem neceſſitas laudē ꝟtuoſoꝝ actuuꝫ
diminuūt. q̄ ꝯtrariat̄ volūtario. Coactū eſt em̄ qō ē vo-
luntati ꝯtrariū. Scd̄a neceſſitas q̄ ſcꝫ eſt ex interiori in-
clinatōne ꝓcedens. laudē virtuoſi actus nō minuit. ſed
auget. facit em̄ voluntatē magis intēdere in actū virtu-
tis. Patet em̄ ꝙ habitus virtutis quāto fuerit pfectior
tanto vehementi⁹ voluntatē tendere facit in actum vir-
tutis bonū. ꝛ minus ab eo deficere. ꝙ ſi ad finē pfectio-
nis ꝑuenerit. quandā neceſſitatē infert ad intenſe agen-
dū ꝛ minus deficiendū ſicut eſt in beatis q̄ peccare non
poſſunt. nec tn̄ ꝓpter h̄ aut libertati voluntatis aliquid
deperit aut act⁹ bonitati. Tertia neceſſitas eſt ex fine.
ſicut dr̄ alicui eſſe neceſſariā nauē vt trāſeat mare. Patꝫ
aūt ꝙ hmōi neceſſitas libertatē volūtatis nō minuit
nec actuū bonitatem. q̄n potius quo ad aliq̄d auget. q̄
ſi neceſſariū ad finē. ex hoc ipo laudabile eſt. ꝛ tanto lau-
dabilius. q̄nto finis fuit melior. Neceſſitas aūt obſeruā-
di q̄ quis nouit. aut obediendi ei cui ſe ſupponit. nō eſt
neceſſitas coactōnis. nec etiā ex interiori inclinatōe pro-
ueniens. ſed ex ordine ad finē. Eſt em̄ neceſſariū vouen-
ti h̄ vel illud agere. ſi debet votū impleri. aut obedien-
tia ſeruari. Cum igit̄ hi fines laudabiles ſint. vtpote q̄-
bus hō deo ſe ſubijcit. neceſſitas p̄dicta nihil diminuit
de laude ꝟtutis. Scd̄o ꝙ tal' obligatio quā q̄s ſibi ſumit
nō diminuit de laude ꝟtutis. ꝓbat̄ ſic. Cōſiderandū eſt
em̄ ꝙ dū implent̄ aliq̄ q̄ quis nouit vel q̄ ſibi p̄cipiunt̄
ab eo cui ſe quis ſubdidit ꝓpter deum. maiori laude ꝛ re-
muneratione ſint digna. Sicut em̄ ꝯtingit vnū actuꝫ
eſſe duoꝝum viciorum. dum actus vnius vicij ad fineꝫ

Sollicitudo hoīs circa tria

hoīs pfectio ſ q̄ cō ſiſtit ꝛ p q̄ diſponitur ad hanc.

Arguit̄ ꝯ

Solutio argumēti

ꝙ triplex ē neciītas

T

alterius vicij ordinatur. vt cum quis furaẜ vel fornicetẜ. Actus quidē ſcḿ ſpēm eſt auaritie. ſcḿ intēcionē eſt luxurie. Sic eodē mō ꝯtingit in actibus ꝟtutū. Actus eīm vni⁹ virtutis ad actū alterius ꝟtutis pōt ordīari. Sicut cum qs dat ſua vt cū eo habeat amicitiā caritatꝭ. Act⁹ quidem talis ex ſpecie ſua eſt act⁹ liberalitatis. Ex fine eſt actus caritatis. Hui⁹ aūt actus maiorē laudē habet virtutis ex caritate ꝙ̄ ex liberalitate. Vñ ꝛ ſi remuneraẜ ex eo ꝙ liberalitatꝭ eſt. ex eo ꝙ ad caritatē ordinaẜ maiori laude ꝛ mercede dignus eſt ꝙ̄ ſi liberali⁹ ageret nō in ordine ad charitatē. Ponam⁹ ergo aliquē aliqd opus ꝟtutꝭ agentē. puta ieiunantē. vel ſe a venereis ꝯtinentē. Siquidē ſi h̄ agat abſq̄ voto. erit actus abſtinētie vel caſtitatis. Si ex voto referẜ vlterius ad aliā ꝟtutē. cuius eſt deo vouere aliqd. ſcꝫ ad religionē q̄ potior eſt caſtitate vl̄ abſtinētia. vtpote faciēs nos recte habere ad deū. Erit ergo actus abſtinentie vl̄ ꝯtinentie laudabilior ī eo q̄ ex voto facit. ꝛ ſi nō ita delectaẜ in abſtinētia. ex eo ꝙ delectaẜ ī potiori virtute que eſt religio. Tertio ſic. volūtas precedens actum manet virtute in tota executione actus. et ipm laudabilē reddit. etiā qñ de ꝓpoſito voluntatꝭ ꝓpter quē actū incipit. in executiōe opis nō cogitabat. Nō eīm oportet vt q̄ ꝓpter deū aliqd iter arripit. in qlibet parte itineris actu cogitet de deo. Patet aūt ꝙ ille q̄ vouet ſe aliqd facturū. intenſius illud vult ꝙ̄ ſi ſimplr̄ illud facere diſpoſuit. qꝛ nō ſolū illd facē voluit. ſꝫ voluit ſe firmare vt nō deficeret ab eo faciēdo. Et hac volūtatis intentiōe reddiẜ executio voti cū intentiōne quadā laudabili. etiā quando voluntas vl̄ nō ex actu ferẜ in opus vel ferẜ remiſſe. Sic ergo laudabilius fit. quod ex voto fit ꝙ̄ quod fit ſine voto. ceteris tamen paribus.

Continētia ſeu caſti- .§. II.

tas poniẜ inter ꝯſilia ꝙ̄ſtū vicꝫ ad virginitatē ſeruādā. vel viduitatē. Cū eīm ſit triplex gradus caſtitatis. ſ. virginalis. vidualis. ꝛ ꝯiugalis. Ad ꝯtinentiā quidem ꝯiugalem teneẜ qlibet ex pcepto. nō quidem ꝙ aliqs teneaẜ ad ꝯhendū ꝯiugiū. ſed ſi ꝯtraxerit. opꝫ ꝙ obſtineat ab omī actu venereo extra ſuā vxorē. Iuxta illud Exo. xx. Non mechaberis. ꝛ Thobie. iiij. Attēde tibi ab oī fornicatiōe ꝛ pter vxorem tuā nō patiaris crimē ſcire. Vnde ſi extra coniugiū ſit poſitus vir vel mlier. de neceſſitate teneẜ abſtinere ab omi actu carnali extra ꝯiugiū. ſic cleric⁹ ꝛ religioſus. Sed in h̄ eſt differētia. qꝛ laicus vir vel mulier. q̄ ſe voto nō aſtrinxit ad caſtitatē vidualē vel virginalē pōt ꝯhere matrimoniū ſi vult. Sꝫ ordinat⁹ in ſacrꝭ vl̄ religioſus nō pt̄. qꝛ ex voto facto tacito vel expſſe ſe obligauit ad caſtitatē vidualē ſi virginitatē iā amiſit licite vel illicite. vel etiā ad virginalē ſi virginitatē ſeruauit. Et ad hoꝝ alteꝝ teneẜ de neceſſitate ſalutis. Erat ſiquidē primo votū caſtitatis virginalis vel viduał in ꝯſilio qd daẜ de meliori bono. Melior eīm ſtat⁹ eſt viduał caſtitas ꝙ̄ ꝯiugalis. ꝛ melior virginał vtroq̄ tñ facto voto ꝯſilium tranſit in pceptū. vñ glo. ſup illud. Vouete ꝛ reddite dño deo veſtro. Dicit vouere eſt volūtatꝭ ꝛ ī cōſilij libertate reddere neceſſitatis. Circa hāc igiẜ caſtitatē extitit multiplex error. Prim⁹ eoꝝ qui dixerūt malū eſſe ꝛ illicitū ſeruare caſtitatē virginalē vl̄ vidualē. Secund⁹ eſt eoꝝ q̄ dixerūt actū venereū ſoluti cū ſoluta licitū vt naturalē actū. Tertius eſt eoꝝ q̄ dixerūt actū cōiugalē de ſe illicitū. nec in tali ſtatu poſſe ſaluari. Quartus eſt eoꝝ qui dixerunt ſtatū ꝯiugalē nō ſolū licitū. ſꝫ equalis meriti eſſe cū ſtatu virginali vl̄ viduali. Qui ſequunẜ primū errorē. tribꝫ rōnibus h̄ ꝓbant. Primo ſic Diuinius eſt bonū ſpeciei ꝙ̄ bonū indiuidui. Viri aūt ꝛ mulieris coiūctio ordinaẜ ad bonū ſpeciei. Sumptio cibi ꝛ potus ad bonū indiuidui. ſ. ꝯſeruandū ipm. Sꝫ peccaret q̄ oīno abſtineret a cibo ꝛ potu. ergo multo magis abſtinēs ab actu generatōis. Scdo ſic. Ex dina ordinatione danẜ hoī mēbra ad generatōem apta. ꝛ etiaꝫ vis ꝯcupiſcibilis ad h̄ incitās. ꝛ alia hmōi ad h̄ ordinata. videẜ ergo ꝯtra diuinā ordinatōnem agere q̄ oīno ab actu generatōis abſtinet. Tertio ſic. Nō eſt poſſibile qn ꝯcupiſcentie venereoꝝ ordinanẜ. cū naturales ſint. reſiſtere aūt ꝯcupiſcētijs ꝛ qſi ꝯtinuā pugnā habere. maiorē inquietudinē animo tribuit. ꝙ̄ ſi aliqs vtaẜ moderate ꝯcupiſcentijs. cū igiẜ inquietudo animi maxīe pfectioni virtutis repugnet. videẜ pfectioni ꝟtutis aduſari. ꝙ aliqs ꝑpetuā ꝯtinentiā ſeruet. Ad q̄ etiā facit qd dns ait Geneſ. j. Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛc. Sꝫ dicit. b. tho. in. iij. ꝯtra gētiles. c. cxxvi. ꝙ nō eſt difficile dicta argumēta ſoluere. Conſiderandū eſt igiẜ ꝓ eoꝝ declaratōe ꝙ alia ratio hñda ī his q̄ ad neceſſitatē vniuſcuiuſq̄ hoīs ꝑtinēt alia in his q̄ ꝑtinēt ad multitudis neceſſitatē. In his etiā q̄ ꝑtinēt ad neceſſitatē vniuſcuiuſq̄ opꝫ ꝙ vnicuiq̄ ꝓuideaẜ ſingulariẜ. hmōi aūt ſunt cibi ꝛ potus ꝛ alia huiuſmodi. q̄ ad ſuſtentationē indiuidui ꝑtinent. vñ neceſſariū eſt ꝙ qlibet cibo ꝛ potu vtaẜ. In his aūt q̄ ſūt neceſſaria multitudini. nō opꝫ ꝙ cuilibet multitudi illd attribuaẜ. Neq̄ etiā eſt poſſibile. Patet igr̄ mlta eſſe neceſſaria multitudini hoīm. vt cibi. potus ꝑparatio indumē. ꝛc. domus ꝛ alia hmōi. q̄ impoſſibile ē ꝙ per vnū ꝑcurarenẜ. Et ideo opꝫ diuiſoꝝ diuerſa eſſe officia. ſic etiā in corpe diuerſa mēbra ad diuſos actus ordinanẜ. Qr igr̄ generatio nō eſt de neceſſitate indiuidui. ſꝫ de neceſſitate totius ſpeciei nō eſt neceſſariū ꝙ oēs hoīes actibꝫ generationis vacent. Sꝫ quidam ab his abſtinētes actib⁹. Ex alijs officijs māciꝑenẜ. puta militie vel ꝯtemplatōi. Ex q̄ patet ſolutio ad ſcdm. Ex dina eīm ꝓuidentia datur hoī q̄ ſunt neceſſaria toti ſpeciei. nec tñ oportet ꝙ qlibꝫ homo quolibet eoꝝ vtaẜ. Data eſt eīm hoī induſtria edificandi. virt⁹ ad pugnandū. intellectus ad ſciās acqrēdum. nec tñ oportet ꝙ oēs ſint domificatores. milites. doctores ꝛ hmōi. Silr̄ ꝙ̄uis ſit hoī data virtus generatiua cū alijs q̄ ordinanẜ ad actū ei⁹. nō tñ oportet ꝙ qlibet actui generatōis intēdat. Ab his eīm q̄ ſunt neceſſaria mltitudini. ꝙ̄uis ꝙ̄tuꝫ ad ſinglos melius ſit ꝙ qs abſtineat melioribꝫ exercitijs dedit⁹. nō tñ bonū eſſet ꝙ oēs abſtinerent. ſic etiā patet in ordine vniūſi. ꝙ̄uis melior ſit ſuba ſpūalis ꝙ̄ corpalis. nō tñ eſſet melius vniuerſū in q̄ eſſent ſolū ſubſtātie ſpūales. ſꝫ impfecti⁹. ſic etiā oculus eſt pfectius mēbrū pede. nō tñ eſſet pfectuꝫ animal ſi oculū haberet nō pedē. Sic ꝛ mltitudo hūani generis pfectior exiſtit. ꝙ aliq̄ in ea vacēt generationi aliq̄ ꝯtemplationi. Ad tertiū Rñ. ꝙ ſollicitudo ꝛ occupatio inquietudinis quā habent illi q̄ coniugio vtunẜ. de vxoribꝫ. filijs ꝛ neceſſarijs vite acqrēdis eſt ꝯtinua. Inquietatio aūt quā homo patiẜ ex pugna ꝯcupiſcentiarū eſt ad aliquā horā. q̄ etiā minoraẜ per h̄ ꝙ aliquis ei nō ꝯſentit. Nā quāto magis qs delectabilibꝫ vtiẜ tanto magis creſcit in eo delectabilis appetit⁹. Debilitaẜ etiā in eo ꝯcupiſcentie per abſtinentias ꝛ alia exercitia corpalia q̄ conueniūt his qui ꝓpoſitum ꝯtinentie hñt. Vſus etiā corpaliū delectationū magis abducit menteꝫ a ſua altitudine ꝛ impedit a ꝯtemplatione ſpūaliū. ꝙ̄ inquietudo que ꝓuenit ex reſiſtendo ꝯcupiſcētijs hoꝝ delectabiliū. qꝛ per vſum delectabiliū ꝛ maxime venereoꝝ mēs maxime carnalibꝫ inheret. cū delectatio quieſcere faciat appetitū in re delectabili. Et ideo his q̄ ad contemplationē diuinoꝝ ꝛ cuiuſcunq̄ veritatis intendunt. maxime nociuū eſt venereis deditos eſſe. ꝛ maxime vtile ab eis abſtinere. Nihil autē ꝓhibet ꝙ̄uis vniuerſaliẜ dicatur vni hominu melius eſſe continentiaꝫ ſeruare ꝙ̄ matrimonio vti. quin aliquando id melius ſit. Nā ꝛ dñs

Triplex gradus caſtitatis.

De multiplici errore circa caſtitatem.

facta de ↄtinentia mentione. cū ſcʒ dixit. Alij ſeipos ca-
ſtigauerūt propter regnū celoꝝ .i. ꝓpoſitū ↄtinentie ſum
pſerūt. Subdidit. Nō oēs capiūt ṽbum iſtud. ſed q
pōt capere capiat. Qḋ aūt dictū ē de pcepto dñi Gen. j.
Creſcite ⁊ mltiplicamini. habuit obligationē ⁊ vim ar-
tandi illo tempore ꝓpter paucitatē hominū in pncipio
mūdi. vel poſt diluuiū vt multiplicaret genus huma-
nū. Siue ꝓpter multiplicatōem fidelis populi. qñ opor
tebat ipm per carnalē generationē mltiplicari. vt fuit
in veteri teſtamēto. Et ideo conſiliū de ꝑpetua ↄtinētia
ſeruanda reſeruatū fuit tpībus noui teſtamenti. qñ ſpi
ritual' ppl's ꝑ ſpūalē generatōem multiplicabatur.

Secundus error fuit. §. III

coꝝ qui dixerunt ſimplicē fornicationē nō eſſe pctm̄. ſʒ
naturalē. Ad qḋ pōt induci tal' ratio. Quicqd eſt de iu-
re naturali eſt licitū. qa hoc eſt a deo inſtitutū. Sed cō
iunctio maris ⁊ femine eſt de iure naturali. ſm Iſid. vtꝫ
di. j. Ius naturale. Tal' aūt ↄiūctio reꝑit in ſimplici for
nicatione. ergo ⁊c̄. Sed rñdet q̄ dupl'r dicit ius natu-
rale. Uno mō qḋ eſt ſm inſtinctū ſenſualē. qui eſt com
munis nobis ⁊ brutis. Et iſto mō nō eſt verū q̄ ſit lici
tum qcquid eſt de iure naturali. Nā in homīe oportʒ q̄
talis inſtinctus reguletur ratōne in executōe eius. ad h̄ vt
opus inde ſequēs ſit licitū. quia ſic deus inſtituit. Forni
caria aūt ↄiūctio ⁊ ſi ſit ſʒ inſtinctū ſenſualē. nō tn̄ regu
lat ſm rationē. ⁊ ideo nō licita. Alio modo dr ius natu-
rale illud qḋ ratio naturalis dictat. Et ſic nō quecunqꝫ
ↄiunctio maris ⁊ femine eſt ḋ iure naturali. ſed illa q
fit ſm legē matrimonij. Q̄ aūt fornicatio ſimplex ſit il
licita. ⁊ omnis coit⁹ pter vxorē. ⁊ oīs emiſſio ſeminis
procurata ex qua proles ſequi nō poteſt. Patet Deut.
xxiij. Nō erit meretrix de filiab⁹ iſrael neqꝫ ſcortator de
filijs iſrael. Et Leuiti. xviij. Cū maſculo nō cōmiſcebe-
ris coitu femineo. ⁊ cū omni pecore nō coibis. Et poni-
tur pena mortis in lege ↄtra hmōi. Et j. Coꝝ. vi. Neqꝫ
molles neqꝫ maſcloꝝ ↄcubitores regnū dei poſſidebūt.
Et dicunt molles q in ſeipis nō cū alijs feminis effuſi-
onē pcurant. Q̄ iſta peccata ſint mortalia patet ex hoc
Nullus eñ excludit a rgno celoꝝ niſi ꝓpter mor. ſc. Sʒ
per quodlibet hoꝝ excludit qs a regno. vt notat in au
ctoritate inducta. ibi. neqꝫ molles ⁊c̄. De ſimplici fornica
tione dicit apl's ad Ephe. v. Omis fornicator aut imū-
dus ⁊c̄. nō habet hereditatē in regno xp̄i ⁊ dei. Et. xxij.
q. j. Predicandū. dr q̄ pro fornicatōe ſicut ꝓ piurio ⁊ ho
micidio eſt imponēda ſeptennis pnīa. qḋ nō fiebat niſi
de mortalib⁹. Et ſic patet error coꝝ q dicūt in emiſſiōe
ſeminis quacunqꝫ nō eſſe mai⁹ peccatū q̄ʒ in emiſſione
aliaꝝ ſuꝑfluitatū. vt vrine fecū ⁊ hmōi. Nā alie ſuꝑflui
tates nō ſunt neceſſarie ad aliqd. vñ ad bonū hoīs per
tinet ſolū q̄ emittant. Nō aūt hoc ſolū querit in ſemīe
ſed vt emittat ad generatōnis vtilitatē. ad quā ordina
tur. Nā ⁊ ſi ſemen ſit ſuꝑfluū quo ad indiuidui ↄſerua-
tionē eſt tamen neceſſariū quo ad propagationem ⁊ con
ſeruationē ſpeciei humane. Probat etiā ſatis diffuſe. b.
Thomas li. iij. ↄtra gentiles. c. cxviij. quomodo ↄiūctio
maris ⁊ femine extra matrimoniū ſit ↄtra legē natalē.

Tertius error fuit. §. IIII.

coꝛuʒ qui dixerūt actū ↄiugalē eſſe illicitū. nec poſſe ho
minē in ſtatu ↄiugij ſaluari. Sed cū matrimoniuʒ ſit a
deo inſtitutū in paradiſo dicente adā a deo edocto. Re
linquet homo patrē ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori ſue ⁊c̄.
Gen. ij. Renouatū poſt diluuiū. dicente domino noe et
filijs eius. Creſcite ⁊ multiplicamī ⁊ replete terrā. Et cō
firmatū ab ipo incarnato. cū ait Mat. xix. Relinqt ho-
mo pr̄em ⁊ matrē ⁊c̄. ſubdēs. Quos deus coniunxit. ſ.
vinculo matrimonij hō non ſeꝑet. Dignificatū etiam
fuit ab eo cū in nuptijs factis in chana galilee interfu-
it cum matre ei⁹ ⁊ diſcipulis. ⁊ miraculo pmo ↄuerten-
do aquā in vinū. eas nobilitauit. vt habet Io. ij. Eccle
ſia quoqꝫ determinādo ḋclarat ſtatū ↄiugij de ſe licitū
⁊ ſaluandū. Dicit eñ extra de ſum. trini. ⁊ fi. ca. c. i. Nō
ſolū virgines ⁊ vidue. ſed ⁊ cōiugati cū fide ⁊ bonis ope
ribus ad regnū celoꝝ puenīūt. Et. xxx. di. c. Hec ſcpſim⁹
dicit. Nuptiaꝝ vinculū qḋ ſm caſtitatē durat honora
mus. ⁊. xxiiij. q. iij. Quidā. Inter hereticos ↄnumerant
qui aſſerūt viduas ſi nupſerint peccare. Sʒ ⁊ hr̄e ſimul
plures vxores ↄtra legē diuinā eſt ⁊ pniciofum qḋ ob-
ſeruāt ſaraceni ex lege ſua peſſima alchorani. in hoc ta-
mē fuit in veteri teſtamēto cū patrib⁹ a deo diſpenſatū
vt dicit extra de diuor. Gaudem⁹. Nunqꝫ aūt legit di-
ſpenſatū cū mulierib⁹ vt haberent ſimul plures viros.
heretici etiā nuncupant nicholaite. aſſerentes vxores ḋ
bere eſſe cōes ſicut ⁊ res tempoꝛales. vt patet. xxiiij. q iij
Quidam. quem errorem prius poſuerat plato. ſm bea-
tum thomā in. iij. contra gentiles c. cxx.

Quartus error fuit. §. V.

dicentiū q̄ ſtatus matrimonij erat meriti ⁊ virtutꝫ eq̄-
lis cum ſtatu ꝑpetue ↄtinentiū. Hec fuit hereſis iouini- 3. xi. xl. c.
anī quā multipl'r improbat. b. Hiero. in li. ↄtra iouinia- vl.
nū. Et erroꝛis falſitas patet ex eo q̄ ſaluator paraboli-
ce loquēs ḋ ſemine iactato in terra bonā. aliud fecit fru
ctū triceſimū aliud ſexageſimū aliud centeſimū Mat.
xiij. qḋ cōmuniter exponit de triplici ſtatu bonoꝝ f de
liū q ſignificant per terrā bonā ſatam ſemine fructū. ſcꝫ
coniugatoꝝ. viduarum ⁊ virginū. Sicut ḡ numer⁹ ſexa
geſimus excedit in duplo triceſimū. ⁊ numer⁹ centena-
rius vtrūqꝫ. ita ſtatus vidualis ↄiugalē. ⁊ mltomagis
virginal' excedit in perfectione. Et. i. Coꝝ. vij. Qui vir-
ginē ſuā matrimonio iungit bene facit. ⁊ qui nō iungit
melius facit. Patet etiam h̄ per rationē. Nā ꝑ ↄtinenti-
am homo reddit abilioꝛ ad mentis eleuationē in ſpi-
ritualia ⁊ diuina. ⁊ quodāmodo ponit in quadā ſimilitu-
dine angeloꝝ ſupra ſtatū hominis. Vñ Hiero. ait. An
gelis ſemꝑ cognata eſt virginitas. ⁊ virginē eſſe angeli
cū eſt nō humanū. Nō obſtat huic ſententie q̄ aliq perfe
ctiſſime virtutis viri matrimonio vſi ſūt. vt abraā yſa-
ac ⁊ iacob. qꝛ quāto virtus eſt foꝛtioꝛ. tanto minus pōt
per quecunqꝫ a ſua altitudine deijci. Nec tn̄ qꝛ ipi ma-
trimonio vſi ſunt. minus ↄtemplationē veritatꝫ ⁊ diui-
noꝝ amauerūt. Sed ſm q̄ conditio tpīs reqrebat ma-
trimonio vtebant ad multiplicatōem populi fidel'. Nec
tamē pfectio alicuius pſone fidelis eſt ſufficiens argum̄
tū ad pfectionē ſtatus. cū aliquis perfectioꝛ mēte poſſit
vti minoꝛi bono q̄ʒ alius maioꝛi. Nō ergo per h̄ q̄ abra-
am vel moyſes pfectioꝛ fuit multis qui ſeruant continē
tiā. ꝓpter hoc ſequit q̄ ſtatus matrimonij ſit perfectioꝛ
ſtatu continentiū vel etiam equalis. Et ad hoc facit qḋ
ait. b. Hiero. contra Iouinianū. Quis ignoꝛet ſub alia
dei diſpenſatōne oēs retro ſanctos eiuſdē fuiſſe meriti
cuius nunc ſunt xp̄iani. Quō abraā tunc deo placuit i
coniugio. ita nunc virgines in ꝑpetua continētia. Ser
uiuit ille legi ⁊ tempoꝛi ſuo. Seruiam⁹ ⁊ nos legi ⁊ tpī
nr̄o in qs fines ſeculoꝝ deuenerūt. de pe. di. ij. ſi. ei inqt.

De conſilio paupertatis. Caplm̄ tertium.

Circa paupertatē que

etiam inter conſilia dñi ponit. erratū eſt a qui
buſdā. Nam aliqui ita cōmendauerūt vt aſſe
rerent. nulli etiā laico licitū eſſe haberi aliqd ꝓprium. ſed
damnabile fore. Qui heretici declarant apl'ici. vt habe
tur. xxiiij. q. iij. quidā. Vñ et. b. Hieroni. dicit laicis lici

tum eſſe poſſidere tp̄alia.ſed nō niſi ad vſum.i.ita ꝙ nō
abutant̄ eis.xij.q.j.Duo.Quinimo etiā ꝛ clericis ſecu/
laribꝫ licet habere propriū.vt ponit̄.xij.q.j.per totum.
Nec obſtat qḋ dn̄s ait Luce.xiiij.Niſi ꝗs renunciaue/
rit omībꝫ que poſſidet.nō pōt eſſe meus diſcipulꝰ.Naꝫ
diſcipulatꝰ xp̄i poteſt intelligi dupliciť.Uno mō large
ꝑut ſcꝫ importat obſeruantiā mandatoꝝ xp̄i.ſicut fuit
Nicodemus.Joſeph.ꝛ hm̄oi.ꝛ his oportet omībꝫ renū/
ciare tp̄alibus mente.ita.ſ.ꝙ nil deo ꝛ mandatoꝝ eiꝰ ob
ſeruationi ꝑponant.Scḋo modo proprie ꝛ ſtricte ꝑut i
portat ſtatū ꝑfectionis ꝛ obſeruantiā conſilioꝝ.qualeꝫ
ſtatū tenuerūt ap̄li cū xp̄o ꝯuerſantes.ꝛ iſtos oꝑtet oī/
bus renunciare affectu ꝛ effectu.vt nil habeant ꝓpriū in
ꝑticulari.ſicut eſt ſtatus religioſoꝝ.vt.xij.q.i.Nō dica/
tis.ꝛ in al.c.Et de his ꝓprie loquebat̄ xp̄us.Quidā em̄
ita cōmendant paupertatē.vt dicant in ea ꝯſiſteri per/
fectionē creature rōnalis.Sed beatꝰ Thom̄.ſe.ſe.repro
bat oſtendēs poſt Jo.caſ.in col.ꝑma moyſi.nō in ea cō
ſiſtere ꝑfectionē.ſed eſſe inſtrumentū ꝛ inductiuū ad ꝑ/
fectū.Et ap̄lus ad Col.iij.ait.Sup omīa charitatē ha
bere.q̄ eſt vinculum ꝑfectionis.nō dicit paupratem.ſꝫ
caritatē eſſe vinculū ꝑfectionis.Chriſtus etiā poſtꝗꝫ di
xit.Si vis ꝑfectus eſſe vende omīa q̄ habes ꝛ da pau
peribꝫ.ſubdidit.Et ſequere me.vt innueret nō in pau/
pertate tantū.ſed magis in ſequela xp̄i.que eſt maxime
per caritatē ꝯſiſtere ꝑfectionē. Alij vero ecōtra deteſta
ti ſunt paupꝛtatē.vt omnē gradū paupꝛtatis ꝛ expropri/
ationis tp̄alium reprobarent ꝛ illicitū dicerēt.ſed ꝛ nos
reprobat.b.tho.in.iij.contra gētiles.c.cxxvi.ꝛ.cxxviij.di
cit em̄.Quid ſentiendū ſit de paupꝛtate ex diuitijs conſi
deremus.Exteriores quidē diuitie neceſſarie ſūt ad bo
nū virtutis.cum ꝑ eas ſuſtentemꝰ corpꝰ.ꝛ alijs ſubue/
niamus.Oportet autē ꝙ ea que ſūt ad finē.ex fine bo
nitatē accipiant.Neceſſe ergo ēvt exteriores diuitijs ſint
aliqḋ bonū hominis.nō tn̄ principale.ſed quaſi ſcḋari/
um.Nā finis principaliter bonū eſt.Alia vero ſm̄ ꝙ or
dinant̄ in finem.ꝓpter hoc ꝗbuſdā viſum eſt.vt ꝟtutes
ſint maxima bona hominis.Diuitie aūt ꝗdaꝫ minima
bona.Oportet aūt ea que ſunt ad finē modū accipiāt
ſm̄ exigentiā finis.inꝗm̄ ergo diuitie ſunt bone inꝗꝫtuꝫ
ꝑficiūt ad vſum ꝟtutis.Si vero iſte modꝰ excedat̄.vt
per eas impediat̄ vſus.nō iam int̄ bona cōputanda ſūt
ſed inter mala.Un̄ ꝗbuſdā accidit bonū eſſe hr̄e diuiti/
as.ſ.qui eis vtunt̄ ad virtutes.Quibuſdā malū eſt eaſ
habere.qꝛ per eas a virtute retrahunt̄.vel nimia ſollici
tudine vel nimia affectione ad eas.vel mentis elatōe ex
eis ꝯtingente.Sed cū ſint virtutes actiue vite ꝛ ꝯtem
platiue aliter ꝛ aliter.vtreꝗꝫ diuitijs indigēt.Nā virtu
tes ꝯtemplatiue indigent eis ad ſolā ſuſtentationē na/
ture.virtutes actiue indigēt eis.ꝛ ad h̄ ꝛ ad ſubuenien/
dū alijs cū quibꝫ ꝯuiuendū eſt.Un̄ ꝛ ꝯtemplatiua vi/
ta etiā in h̄ perfectior eſt ꝙ paucioribꝫ indiget.Ad quā
quidē vitā pertinere videt̄.ꝙ totaliter hō diuinis rebꝫ
vacet.Quā ꝗdem perfectionē ſectantibꝫ minimū de ex
terioribꝫ diuitijs ſufficit.ſcꝫ quantū eſt neceſſariū ad ſu
ſtentatōem nature.Un̄ ap̄ls.i.Thi.vi.ait.Hn̄tes alim̄
ta ꝛ ꝗbus tegamur his ꝯtenti ſumus.Paupꝛtas igitur
laudabilis eſt.inꝗꝫtū hoīem liberat ab illis vicijs ꝗbus
ꝑ diuitias aliꝗ implicant̄.Inquantū aūt ſollicitudineꝫ
tollit que ex diuitijs ꝯſurgit.eſt vtil̄ ꝗbuſdam.q̄ ſcꝫ ſūt
ita diſpoſiti vt circa meliora occupent̄.ꝗbuſdā vero no
ciua.q̄ ab hac ſollicitudine liberati.in peiores occupati/
ones cadūt.Un̄.b.Grego.in.vi.moral.ait.Sepe qui oc
cupati vn̄ humanis vſibꝫ viuerēt.gladio ſue ꝗetis extī
cti ſunt.Inꝗꝫtum vero paupꝛtas bonū qḋ ex diuitijs ꝓ
uenit.ſ.ſuſtentationē ꝓpriā ꝛ ſubuentionē alioꝝ impe/
dit.malū eſt ſimpliciter.Malū em̄ eſt inꝗꝫtū ſubuēri o

Duplex diſcipulatꝰ xp̄i.

Diuitie exteriores ad ꝗd ordinantur

Utreꝗꝫ vite.ſ.actiue ꝛ ꝯtē platiue indigēt diuitijs.

qua in tp̄alibꝫ proximis ſubuenit̄ per maius bonū pōt
recuperari.ſ.ꝑ hoc ꝙ homo diuitijs carēs liberius pōt
diuinis ꝛ ſpūalibꝫ vacare.Bonū aūt ſuſtentatōis ꝓprie
adeo neceſſariū eſt.ꝙ nullo alio recōpenſari pōt.Nulli/
us em̄ boni obtentu debet homo ſuſtentatōem vite ſu/
bi ſubtrahere.Paupꝛtas igit̄ talis laudabilis eſt cū ho/
mo a ſollicitudinibꝫ terrenis liberatus.liberius diuinis ꝛ
ſpūalibꝫ vacat.ita tn̄ ꝙ cū ea remanet facultas hoī ꝑ li/
citū modū ſuſtentandi ſeip̄m.ad qḋ nō multa reꝗrūtur
Et quanto modꝰ viuendi in paupꝛtate minorē ſollicitu
dinē exigat.tanto paupꝛtas eſt laudabilior.nō aūt quan
to paupꝛtas fuerit maior.Nō em̄ paupꝛtas in ſe eſt bōa.
ſed inꝗꝫtum liberat ab illis.quibꝫ impedit̄ hō quo mi/
nus ſpūalibꝫ bonis intendat.Un̄ ſm̄ modū quo hō li/
berat̄ ab impedimētis ꝑdictis eſt mēſura bonitatis eiꝰ
Et h̄ eſt cōmune omībꝫ exterioribꝫ bonis que inꝗm̄ ſūt
bona inꝗꝫtū ꝑficiūt ad virtutē.nō aūt ſm̄ ſeip̄am.

Eſt aūt quadruplex .§.I.

modus ſectandi voluntariā paupꝛtatē.ſꝫ bt̄m̄.tho.vbi
ſupra.c.cxxx.Et ꝑmus modus eſt.vt de ꝑcio poſſeſſio/
nū venditaꝝ.aliꝗ in vno collegio ſeu ꝯgregatōe exiſten
tes cōiter viuāt.Et iſte ſufficiens ē.ſꝫ nō ad longū tp̄s
Et ideo ap̄li hunc modū viuendi fidelibꝫ in hieruſaleꝫ
ꝯſtituerūt.qꝛ ꝑuidebāt ꝑ ſp̄m ſanctū ꝙ nō diu in hie/
ruſalē cōmorare haberēt.tū ꝓpter ꝑſecutōnes ꝛ iniurias
illatas a iudeis.tū ꝓpter inſtantē deſtructōem ciuitatis
ꝛ gentis.vn̄ nō fuit neceſſariū niſi ad modicū tp̄s proui
deri.Et ꝓpter h̄ tranſeūtes ad gētes in ꝗbus firmāda et
ꝑduranda erat eccleſia.hūc modū viuendi nō legunt̄ in
ſtituiſſe.Et ſi dicat̄ ꝙ per hūc modū viuēdi pōt ꝯmitti
fraus ꝛ furtū per diſpenſatores.vn̄ nō videt̄ ꝯueniens
modus.Reſpondet̄ ꝙ hoc eſt cōmune in omī modo vi
uendi.quibus aliꝗ ad inuicē ꝯuiuūt.In hoc autē tāto
minus quanto difficilius ꝯtingere videt̄.ꝙ ꝑfectionē
vite ſectātes fraudē cōmittant.Adhibet̄ etiā ꝯtra hoc
remediū per ꝓuidā diſpenſationē fideliū.Un̄ ab ap̄lis
electi ſunt ſtephani ꝛ alij qui ad hoc officiū idonei repu
tabant̄. Eſt ſecundꝰ modus viuendi in paupꝛtate vo/
luntaria.vt ſcꝫ habētes poſſeſſiones in cōmuni de eis vi
uant.ꝛ ſingulis prouideat̄ prout cuiꝗꝫ opus fuerit.ſic
obſeruat̄ in plurimis monaſterijs ꝛ quaſi in omībꝫ mo
nachoꝝ.Et hic eſt etiā ꝯueniens modꝰ ꝛ laudabil.Nec
per hoc aliꝗd deperit ꝑfectioni ad quā tendūt pauperi/
tatē voluntariā aſſumētes.Pōt em̄ fieri per vnius ſe/
re vel paucoꝝ ſollicitudinē.vt poſſeſſiones debito mo/
do procurent̄.ꝛ ſic alij abſꝗꝫ alia tp̄alium ſollicitudine
remanētes.libere poſſunt ſpūalibꝫ vacare qḋ eſt fructꝰ
voluntarie paupertatis.nec etiā illis aliꝗd deperit de ꝑ
fectione vite qui hāc ſollicitudinē ꝑ alijs aſſumūt.Qḋ
em̄ amittere videnť in defectu quietis recuperāt in ob/
ſequio caritatis.in quo etiā perfectio vite conſiſtit.Nec
etiā per hunc modū viuendi concordia tollitur occaſiōe
poſſeſſionū cōium.Tales em̄ debent voluntariā paupꝛ/
tatem aſſumere.qui tempalia contēnant.Et tales ꝑ tē/
poralibus cōmunibꝫ diſcordare nō poſſunt.ꝑſertim cū
ex temporalibꝫ nihil preter neceſſaria vite habeant expe
ctare.Et cū diſpenſatores oportcat eſſe fideles.nec ꝓpter
hoc ꝙ aliqui hoc modo viuendi abutant̄.hic modus vi
uendi pōt improbari.cum ꝛ bonis male vtant̄ mali.vt
patet in eucbariſtia.ꝛ malis bene vtant̄ boni. Terti/
us modus viuendi voluntariā paupertatē ſectantibꝰ
eſt.vt de laboribus manuū ſuarū viuant.Quem ꝗdeꝫ
viuendi modum Paulus apoſtolꝰ ſequebat̄.ꝛ alijs ob
ſeruandū ſuo exemplo ꝛ inſtitutōne dimiſit.Dicit̄ enim
ij.ad Theſſal.iij.Nō gratis panē manducauimꝰ ab ali
quo.ſed in labore et fatigatione nocte ꝛ die operantes.ne

Quadruplex modus ſectandi paupertatem.

quem veſtrũ grauaremus. Et infra. Cum eſſemus apd̓
vos hoc apud denunciabam⁹ vobis. quoniã ſi quis nõ
vult operari nõ mãducet. Iſte igiẗ modus eſt etiã con/
ueniens ⁊ bonus. Nec eſt hoc vanũ vt qdam obijciũt.
ſcꝫ terrena dimittere. vt iterũ acquirant per labores ma
nuũ. quia diuitiaꝝ poſſeſſio. ⁊ ſollicitudinẽ reqrebat in
pcurando vel ſaltem cuſtodiendo. ⁊ affectuꝫ hoĩs ad ſe
trahit. qd̓ nõ accidit dum obſequijs per laborẽ manuũ
quotidianũ victum acquirere ſtudet. Sed ⁊ ad acqren
dum per laborẽ manuũ victũ quantũ ſufficit ad natu/
re ſuſtentationẽ. modicũ tempus ſufficit ⁊ modica ſolli
citudo neceſſaria eſt. Sed ad diuitias ꝯgregandas vel
ſuperfluũ victum querendũ ꝑ laborẽ manuũ. ſicut ſecu
lares artifices faciunt. oportet multũ tp̄is ponere ⁊ mł
tam ſollicitudinẽ adhibere. Nec eſt ꝯtra qd̓ dominus
ait. Nolite ſolliciti eſſe. Mat. vi. Nõ em̃ ꝓhibuit labo/
rem manuũ. ſed anxiã ſollicitudinẽ mẽtis ꝓ neceſſarijs
vite laborãdo ⁊ alia faciendo qd̓ in ſe eſt. quaſi cum his
etiã dubitet homo ne habeat vnd̓ viuat. Si em̃ ex di/
uina ꝓuidentia ſuſtentanẗ aues que nõ poſſunt labo/
rare in illis laboribꝫ quibꝫ hoĩes ſibi neceſſaria acqrũt.
⁊ ſunt aues ipe inferioris ꝯditõnis. mł̓to magis ꝓuide
bit hominibꝫ. Nec etiã pot̄ iſte modus reprobari ex eo
ꝙ alicui hoc nõ ſufficiat. vt qꝛ infirmus ⁊ debił eſt. non
valens laborare ꝙ̃tum ſufficit ad victum ſibi neceſſari/
um. Nõ em̃ ꝓpter defectũ qui in paucioribꝫ accidit. aliq̃
ordinatio repudianda eſt. Hoc em̃ ⁊ in naturalibꝫ. ⁊ vo
luntarijs ordinationibꝫ accidit. Nec eſt aliqs mod⁹ viuẽ
di. ꝑ quẽ ita ꝓuideaẗ hoĩ qn̄ poſſit aliqñ deficere. Nã et
diuitibꝫ etiã poſſunt aliquãdo diuitie furto ⁊ rapiña au
ferri. Remanet tñ remediũ aliqd̓ circa dictũ moduꝫ vi/
uendi. vt ſcꝫ cui ꝓprius labor nõ ſufficit ad victũ ꝓpriuꝫ.
ſubueniaẗ per aliũ eiuſdẽ ſocietatꝭ q plus poſſit labora
re ꝙ̃ ſibi ſit neceſſariũ. vł̓ ꝑ alios q diuitias poſſidẽt ſꝫ
legẽ caritatis ⁊ amicitie naturał. q̃ vnus ſubuenit alteri
Sed nec obſtat ſi dicatur ꝙ oportebit tales multum
tp̄is ponere in laborãdo. ⁊ ꝑ ꝯſequẽs parũ vacare pote
runt ſpũalibꝫ. Nã ad victũ neceſſariũ pauca ſufficiũt.
⁊ paucis tales ſint ꝯtenti. Vñ nõ multũ impediunẗ ab
opibꝫ ſpũalibus cũ nõ habeãt exponere mł̓tum tp̄us in
opando manibꝫ. cũ etiã opando pn̄t cogitare de deo et
deũ laudare ⁊ alia hmõi facer̄. Poſſũt etiã ab alijs bñfi
cijs ſubleuare. Et licet opatio manuũ valeat ad ocium
vitandũ ⁊ carnẽ edomandã. nõ ꝓpter h̓ aſſumiẗ volũta
ria paupt̄as. qꝛ et alijs modis pot̄ edomari caro ⁊ ociũ
vitari. Et eſt q̃rtus mod⁹ paupertatꝭ. ſ. vt paupt̄atẽ
voluntariã ſectãtes. om̃ia ſua dimittẽtes. viuãt de his
q̄ danẗ eis ab alijs elemoſynalr̄. nõ hñtibꝫ tales poſſeſ/
ſiones vel reddit⁹ in cõmuni vñ valeãt ſibi ꝓuideri. Et
hunc modũ viuẽdi videẗ dñs cũ ſuis diſciplis obſuaſ
ſe. Dicit em̃ Luce. viij. ꝙ mulieres quedã ſequebanẗ eũ
miniſtrãtes ei de facultatibꝫ ſuis. Et iſte ẽ optim⁹. Nec
em̃ eſt incõueniẽs vt qdam obijciunt. vt qui ſua dimi/
ſit ꝓpter aliqd̓ quod in vtilitatẽ aliorũ cedit. d̓ his q̄ ab
alijs danẗ ſuſtenteẗ. Niſi em̃ hoc eſſet ſocietas huma/
na ꝑmanere nõ poſſet. Si em̃ quilibet circa ſua propria
ſollicitudinẽ tantũ gereret nõ eſſet qui vtilitati cõmuni
deſeruiret. Oprimũ eſt igiẗ hoĩm ſocietati. ꝙ illi qui ꝑ/
termiſſa propriarũ cura. vtilitati cõmuni deſeruiũt ab
his quorũ vtilitati deſeruiunt ſuſtenteñ. Propter hoc
em̃ et milites de ſtipendijs aliorũ viuunt. ⁊ rectoribꝫ rei
publice de cõmuni ꝓuidetur. Qui autẽ voluntariã pau
pertatẽ aſſumunt vt xp̄m ſequanẗ ad hec vtiqꝫ oĩa di/
mittunt. vt cõmuni vtilitati d̓ſeruiant. Sapiẽtia ⁊ eru
ditione exemplo populũ illuſtrantes. et orationibꝫ ⁊ in
terceſſionibꝫ ſuſtentandos. Ex quo etiã patet ꝙ nõ tur
piter viuũt de his que ab alijs danẗ. ex quo ipi maiora
rependunt ad ſuſtentationẽ temporalia accipientes et in
ſpiritualibꝫ alijs proficiẽtes. dum etiã exemplis ſuis a/
lios prouocant ad v̓tutes. fit vt hi quibꝫ ꝓficiunt min⁹
diligant temporalia exẽplo eorũ. ⁊ ſic magis prouocan/
tur ad dandũ eis. Nec etiã per hoc libertatẽ admonẽdi
et rep̄hendendi populos tales amittunt. quia et pauca
ſunt que recipiũt ⁊ cum contempſerint terrena. non ita
afficiunẗ vt omittant ꝓpter elemoſynas receptas ſalutẽ
proximoꝝ. Nec etiã eſt incõueniens. ꝙ neceſſitates ſu/
as exponant petendo ꝓ ſe vel pro alijs. Nam ⁊ apoſto/
li leguntẗ hoc feciſſe pro pauperib⁹ q erant in hieruſalẽ.
Nec etiã iſta mendicitas reddit ipos homines contẽpti
biles ſi hoc ipm̄ moderate fiat ad neceſſitatẽ. non autẽ
ad ſupfluitatem ⁊ ſine importunitate ꝯſiderata ꝯditõe
perſonoꝝ a qbus petitur et loci et temporis. quod neceſ
ſe eſt obſeruari ab his qui perfectionẽ vite ſectanẗ. Ex
quo ſequitur ꝙ talis mendicitas nõ habet aliquaꝫ ſpe/
ciem turpitudinis. quam haberet ſi cũ importunitate.
et indiſcrete fieret ad voluptatem vel ſuperfluitatẽ. Et
ꝙ̃uis mendicare fiat cum quadã abiectione. cũ neceſſa/
rium eſt ad ſectandam perfectionẽ vite pauperis men/
dicare ferre talem abiectionẽ humilitatis eſt. Aſſumere
etiam abiecta virtutis eſt. et ſi noſtrum officiũ hoc nõ
requirat. vt alios noſtro exemplo prouocemus. quibus
incumbit vt illud facilius ferant. et quãdoqꝫ abiectꝭ vti
mur propter virtutem. ſicut medicina quedam. puta cũ
animus alicuius ad immoderatã excellentiã ſit pronus
vtiliter debita moderatione ſeruata. abiectis vtitur ſpõ
te vel ab alijs ſibi impoſitis ad electionem animi com/
primendam.

De errore fraticellorum circa paupertatem chriſti et
apoſtolorum. Capitulum quartum.

Quia circa materiam
de paupertate chriſti et apoſtolorum tempo/
re Johanis viceſimiſecundi. anno ſalꝫ domi/
ni. M. cccxxiij. apud quoſdam orta eſt noua opinio fal
ſa fraticelloꝝ. quam ipe Johãnes papa. qa cõtraria ſcri
pture euangelice reprobauit et determinauit hereticam
fore. et illam pertinaciter tenentes vt hereticos perſeqñ
dos. Quidã ex illis obſtinato animo ſuam opinioneꝫ
retinentes ad hanc temeritatẽ et maximã pſumptio/
nem deuenerunt. vt et ipum papam Johannẽ hereticũ
dixerunt. propter talem determinatõnem quã dixerunt
falſam et hereticã. vnde ſeparantes ſe ab vnitate eccleſie
ſynagogam ſathane ſibi fecerunt. nõ eccleſiam profiten/ ẽ. ti. ſi. c. vij.
tes. dum caput draconis ſeu antixp̄m antipapam Pe/
trum de coruaria aſſerentes. nõ ſolum Johannẽ viceſi/
mumſecundũ. ſed et om̄es ſuos ſucceſſores vſqꝫ in pre/
ſenſ ⁊ futurum hereticos eſſe. eo ꝙ nõ reprobauerint de
terminationẽ ipius Johannis. quã hereticam aſſerunt
et confirmauerunt. omneſqꝫ ſequentes illam determia
tionem hereticos tenent. cardinales. epiſcopos. ceteroſ/
qꝫ populos. Et quia nonduꝫ ex toto extincta eſt hereſis
dicta fraticellorum. ſed adhuc in aliquibus partibus
italie viget. Nam etſi eorũ primus antipapa. meritꝭ ſu/
is dignam receperit vltionem piſis. quia captus. du/
ctus auinionem ad preſentiã pape Johannis. poſt ab/
iuratã hereſim ſuã incarceratus ibi deceſſit. Tñ nõ de
ſiſtunt homines reprobi illius hereſis ſectatores facere
papã et epiſcopos de ſuis. qui inceduut in habitu trãſ
formato. conuenticula ſecreta facientes. Et ideo diffuſi⁹
de ea re agetur ſm̄ declarationẽ cuiuſdã doctiſſimi ma/
giſtri ordinis predicatoruꝫ in quodã ſuo tractatu expo
nentis extrauagantẽ ipius Johannis. xxij. qua cõdem/
nat illos vt hereticos. Hec ſit incipit.

Ad perpetuam rei me. §. I.

moriā. Quia quorūdam mentes ſic pater mendacij dici-
tur excecaſſe ꝙ noſtris ꝯſtitutionibꝫ quaꝝ vna incipit.
Ad conditorem canonū. Altera vero. Cum inter nōnul-
los. non abſq; multa temeritate. niſi ſint detrahere ⁊ ni-
tunt ⁊c. Caſus igitur ſeu ſentētia huius cōſtitutōis eſt
dominꝰ Johānes anteq̄ȝ iſtam tertiā ꝯſtitutionē feciſ-
ſet. quia quondam duas alias prius ꝓmulgauerat de
conſilio cardinaliū. ⁊ aliorum p̄latorū. ⁊ magiſtroꝝ. Et
in prima que incipit. ad conditorē. declarauit ꝙ reſerua-
tio facta per Nicolaū q̄rtum papā de bonis mobilibꝫ ⁊
immobilibꝫ fratrū minoꝝ. p̄ſentibus ⁊ futuris. q̄ȝtum
ad ꝓprietatē ⁊ dominiū ſibi ⁊ romāe eccleſie ſimplici vſu
facti dumtaxat fratribꝫ reſeruato p̄dictis fratribꝫ ⁊ mł-
tis alijs nō ꝓfuit. ſed obfuit prout magiſtra reꝝ experi-
entia declarauit. quod ꝓbat valde clare. Secūdo decla-
rauit in eadem. ꝙ in rebꝫ vſu conſumptibilibꝫ nō po-
teſt vſus a ꝓprietate rei ⁊ dn̄io ſeparī. ⁊ iō ī talibꝫ n̄ pn̄t
dici ſimplices vſuarij dicti fratres. Nec tale dominiuȝ
videt̄ dictus dn̄s Nicolaus papa romane eccleſie reſer-
uaſſe. ⁊ hoc ꝓbat euidenter. Tertio declarauit ꝙ vſus a-
licuius rei denudatus iure vtendi. in creatura rōnali n̄
eſt iuſtus. nec per ꝯn̄s ꝯuenit ꝑfectōis ſtatui. nᶜ ꝑfectōi
adijcit. ſed repugnat. quare concludit ꝙ talē vſum de-
nudatum a iure dictus Nicolaus papa dictis fratribꝰ
nō reſeruauit. q̄d etiā per rationes incōuincibiles liq-
de manifeſtat. Quarto declarauit ꝙ tam dicti dn̄i Ni-
co. conſtitutio q̄ȝ etiā apud quoddā priuilegiū dictꝫ fra-
tribus a domino Martino quarto p̄deceſſore ſuo con-
ceſſum q̄ȝtum ad ꝓcuratores nomine ro. ec. eis cōceſſos
qui cauſa dicte romane eccleſie eos agitabānt plurimū
honori ro. ec. detraxerint. cum ſic plerūq; ꝯtingat dictā
roma. eccle. occaſione taliū coram pedaneis iudicibꝫ liti-
gare. intantū ꝙ p̄latis et eccleſiaꝝ rectoribꝫ fuerit mole-
ſtum et graue. Graue enī tale. quid poteſt ⁊ debet exiſte-
re ꝙ ſe ro. ec. in iudicio opponēt. que ipoꝝ eſt magiſtra
⁊ caput. Quinto pronunciat ꝙ bonis que offerunt̄ vel
conferunt̄ vel alias quōlibet obuenire poterunt fratri-
bus vel ordini p̄dictis exceptis eccleſijs. vel oratōnis of-
ficinis habitatōnibꝫ ac viſis libris ⁊ veſtimētis diuinꝫ
officijs dedicatis vel dedicādis. nullū ius ſeu dominiuȝ
aliq̄d occaſiōe dicte conſtitu. dn̄i Nico. vel cuiuſcunq;
alterius pape ſancte ro. eccle. acq̄rat̄. Sed quo ad h̄ ha-
beant̄ dicte ꝯſtitu. ꝓ non factis. Sexto ꝓnunciat ⁊ diffi-
nit. ne deinceps ꝓ recipiendis. petendis. exigēdis. defen-
dendis. ſeu admiſtrandis bonis q̄ in poſterū dictis fra-
tribꝫ vel ordini conferri. offerri. vł alias quōlibet obue-
nire ꝯtigerit quiſq; a quoq; noiet̄ ſeu conſtituat̄ āmo-
do nomine ſancte ro. ec. ꝓcuratoꝛ. Nec occaſiōe cuiuſlibet
priuilegij ap̄lici. quicunq; taliū bonorum adminiſtrati-
onē in iudicio vel extra agendo. defendendo. ſupplican-
do. vel al's quomōlibet aſſumere dicte eccleſie nomīe au-
deat niſi de ſedis ap̄lice licentia ſpēali decernit irritum
et inane. ſi ſecus a quoq; contigerit attentari.

In ſecunda vero con. §. II.

ſtitutione que incipit. Cum inter nōnullos. declarat pri-
mo ꝙ aſſertio pertinax. ꝙ xp̄us ⁊ apoſtoli nihil habue-
runt in ꝓprio. nec in cōmuni. cū ſcripture ſacre ꝯdicāt ex-
preſſe. deinceps erronea ⁊ heretica eſt cenſenda. Secun-
do ꝙ etiā aſſertio pertinax. ꝙ redemptori noſtro. eiuſq;
apoſtolis ī his que ipos habuiſſe ſacra ſcriptura teſta-
tur. nequaq; ius eis vtendi cōpetierit. nec ipa vendēdi
ſeu donandi ius ipi habuerint ſeu ex illis alia acq̄rēdi
cum talis aſſertio vſum ⁊ geſta coꝝ concludat in p̄miſ-
ſis nō iuſta deinceps erronea et heretica eſt cēſenda. Cō-
tra iſtas igit̄ duas conſtitutōnes aliq̄ oblatrantes dixe-
runt dominū noſtrū nō potuiſſe ea que dicta ſunt decla-
raſſe. Et ad ſui mendacij colorationē adducebāt talem
rationē. Illud q̄d per clauem ſciētie in fide ⁊ moribus
diffinierūt ſemel romani pontifici adeo immobile perſe-
uerat. ꝙ illud ſucceſſoribus ſuis reuocari nō licet in du-
biū. nec contrarium affirmare licet ſecus ſit in his que ꝑ
clauem potentie ſunt ſuꝑ eos ordinata. vt dicunt roma-
ni ponti. et multa conſilia generalia determinauerunt ⁊
diffinierunt per clauē ſcientie. Primo vt regula fratruȝ
minoꝝ eſt regula euangelica xp̄i ⁊ apoſtoloꝝ imitatrix.
qui nihil in hoc mundo habēt propriū vł comune. Sꝫ
in rebꝫ quibus vtuntur habent ſimplicē vſuȝ facti. Se-
cundo ꝙ xp̄i ⁊ apoſtolorū paupertas conſiſtit in exꝓ-
priatōne cuiuſlibet temporalis dominij ciuilis ⁊ mūda-
ni. ⁊ ꝙ eorum ſuſtentatio fuit in ſolo et nudo vſu facti.
erga quibuſcunq; ſucceſſoribꝫ non licuit oppoſitū decla-
rare. Sꝫ oppoſitū in dictis duabꝫ ꝯſtitutiōibꝫ eſt de-
claratū. vt viſū eſt. Ergo hoc non licuit facē dn̄o iohā.

Sed ad has ratio- §. III.

nes iſtorum euacuandas ipe Johannes edidit. ⁊ ꝓmul-
gauit tertiam ꝯſtitutionē. q̄ incipit. Quia quorūdaȝ. cu-
ius ꝓncipiū poſitum eſt ſupra. in q̄ iohānes valde ſub-
tilit̄ ⁊ artificioſe. ⁊ efficaciter rn̄det. inſiſtendo circa maio-
rem ⁊ minorē. Circa maiorē q̄dē ꝓmo oñdendo. ꝙ ſcien-
tia vel nō ē clauis ſpūal'. vel ſi eſt ad ipam nō ꝑtinet ali-
q̄d diffinire. ſꝫ ſolū ad clauē ptātꝫ. Circa mīorē ꝟo onde-
do ꝓmo ꝙ ē falſū. ꝙ romani pōti. diffinierūt. ꝙ frēs in
rebꝫ q̄bꝰ vtūt̄. hēbāt ſiplicē vſuȝ facti. ⁊ ꝓbat ꝑ eos vt
hēant vſū iurꝫ. oñdēdo ꝙ di. dn̄s nico. in q̄ ſe fūdauit
ꝓncipalr̄. nūq̄ȝ dixit ſuſtētatōeȝ xp̄i ⁊ ap̄loꝝ extitiſſe ī ſo-
lo ⁊ nudo ⁊ ſimplici vſu facti. imo ꝙ oppoſitū ſenſit ꝓ-
bat. Tertio oñdēdo ꝙ hr̄e aliq̄ in cōi. nō derogat altiſſi-
me pauꝑtati. Quarto oñdēdo ꝙ in rebꝫ viu ꝯſumpti-
bilibꝫ nō p̄t vſus a dn̄io vel ꝓprietate rei ſeꝑari. Quīto
ꝓbādo ꝙ vſus denudatꝰ ꝯi iure nō ē vſus iuſtꝰ. q̄re ꝑfe-
ctis nō ꝯpetit tal' vſus. nec eis talē vſū ꝯditoꝛ canonis
reſeruauit. Sexto ex coꝝ dicto eos ꝯfutādo oñdit. ꝙ ſi
licuit dicto dn̄o nico. ꝯ declaratōes ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ aliq̄
declarare in mat̄ia ſuprapoſita ꝙ eadē rōe ſibi licuit ꝯ
determīata ꝑ nico. p̄dictū. vł ſi ſibi nō lꝫ nec alteri licuit
ꝯtinē ſit. Septīo oñdit ꝙ ꝑ ea q̄ in dicta ꝯſtōe dn̄i nico. ꝯtine-
tur. ꝙ ad romāos pōti. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ad ipm dn̄m iohēm ꝑti-
net ſi q̄d dubitatꝫ circa ſuā determinatōeȝ emergeret de-
clarare. Octauo oñdendo quō lꝫ rōanis pōti. ordīes cō-
firmare. ⁊ ꝯfirmatos caſſare. q̄re cū nō hēant maius ꝓ-
uilegiū frēs mīores q̄ȝ alij. vt vidꝛ. lꝫ ꝯ coꝝ reglam face-
re talia ⁊ oppoſita declarare. Nono oñdēdo falſū eē ꝙ ꝑ
mł'ta ꝯcilia generalia fuerīt talia declarata. cū ꝯcilia ge-
neralia illi pōtifices nō celebrauerīt vł ſi celebrata ſint.
nullā fecerīt de talibꝫ mentōeȝ. Decīo oñdit ꝙ nec ad fi-
dē nec ad mores ꝑtinet xp̄m ⁊ ap̄los ī his q̄ vſi ſūt non
habuiſſe niſi nudū vſum facti ⁊ ſimplicē. imo magi op-
poſitū ꝑtinet cū nec ī ſcp̄tura ſacra nec ī ſymbol' hēat̄
ꝙ frēs mīores nō hn̄t ī rebꝫ niſi ꝑ ſimplicē vſum facti.
nec ꝙ liceat roma. pōti. dn̄iuȝ q̄dq; reſ̄uatum ſibi in re-
bꝰ q̄ fribꝫ obueniūt abijcē. Nec ꝙ ꝓcuratores ꝑ ſūmos
pōtifices ꝯſtitutos ſucceſſori n̄ liceat reuocare. Quarī cō-
cludit necc̄ario ꝙ rō illoꝝ ē nulla. ⁊ ꝙ ipe talia ſupiꝰ p̄ei-
miſſa potuit declarare. ⁊ ipa ēt ordīare. Ultīo ꝯcluden-
do diffinit ꝓmo. ꝙ tales q̄ nixi ſūt publice defenſare et
etiā approbare hereſim dānatā in iſta ꝯſtitutōe. Cū in-
ter nōnullos. aſſerendo ꝙ chriſtus ⁊ ap̄li in his q̄ ha-
buerunt tm̄ vſū facti ſimplicē iure denudatū ꝙ omnes
tales ⁊ ſinglī q̄ v̄bo ⁊ ſcript op ſe vel ꝑ aliū ſeu alios ta-
lia publice p̄ſūpſerūt. illiq; qui eos inſtruxerūt in talibꝫ

et vt p̄miſſa fecerũt docuerũt in dannatã hereſim inci-
derũt. ꝛ vt heretici ſunt vitandi. Scd̄o diffinit ꝙ ſi ali-
q̄s deinceps dãnatas ꝑ ꝯſtõem p̄dictã. Cũ inter nõnll'os
hereſes. vel ipſaꝝ ſcienter verbo vl' ſcripto defendere vl'
approbare p̄ſũpſerit. vt hereticus ab oĩb' euitetur. Ter-
cio inhibet ne q̄s cõtra ordĩata diffinita ſeu facta in di-
cta ꝯſtõne q̄ incipit. Ad ꝯditoreȝ. verbo vel ſcripto ſcie-
ter approbet aliq̄d. vel defendat ꝛ ſi q̄s ꝯtrariũ p̄ſũpſe-
rit. tãq̃ ꝯtumax ꝛ rebellis romane eccl'ie hẽatur. Jſte eſt
caſus et ſnĩa tot' hui' decretalis extrauagãt. Mr q̄rũdã.

Ad pleniorem autē. §. IIII.

declerationē ipſi' mgr̄ p̄fat' facit octo dubia ꝛ ea d̄cla
rat ꝛ ſoluit ꝯria. Hoꝝ primũ eſt. in q̄bus ꝑtiet ad papã
canones condere. Ad quod breuiſſime reſpondetur. ex
eo ꝙ iſta mã plene dilucidat' tertia pte. i. ti. d̄ ſũmiſ põti
ficib;. Sciẽdũ p̄io ꝙ papa nõ põt ꝯdere canones ꝯ de-
terminata ĩ ſacra ſcp̄tura. vt. pȝ xxv. q. i. ſũt q̄dã. ꝛ. b. Aug
dicit. iiij. de tri. Contra rationem nemo ſobrius. Contra
ſcripturam nemo criſtianus. Contra eccl'iaȝ nemo pacifi-
cus. Rõ hui' eſt. qꝛ ĩferior nõ põt mutar' d̄creta ſui ſupi-
oris vel determinare ꝯtra ea. Sed ſacra ſcriptura eſt a
ſpũſctõ digeſta. vt ptȝ. ij. pe. i. Ubi ait. nõ volũtate hu-
mana ē allata prophetia. ſed ſpũſctõ ꝛc. ꝙ ſi arguat'. q̄a
ſcriptura ſancta videtur habere auctoritateȝ ab eccleſia
qũ. b. au. di. Ego ñ crederē euãgelio niſi eccl'ie auctas ad
h me ꝯmoueret. rñdet' ꝙ eccl'iã dar' auctē ſacre ſcp̄t'e p̄t
itelligi duob; mōis. Uno mõ qꝛ ſcp̄tura hẽat ab eccl'ia
auctē ĩſpiratie. Et ſic nõ ē veꝝ ꝙ hẽat auctē ab eccl'ia eo
ꝙ ñ ē ab eccl'ia ĩſpirata ꝛ dictata. ſȝ a d̄o ĩmediate. Alio
mõ d̄claratie. qꝛ. ſ. eccl'ia d̄clarat fidelib; hãc eē ſacrã ſcp̄-
turã a d̄o r̄uelatãꝛ ſic dat ſibi auctē diffiniendi libros ꝑ-
tinentes ad ſacraȝ ſcripturam ſcilicet euangelia mathei.
marci luce. et iohis. nõ euangelia nicodemi vel naſareoꝝ
vl' bartholomei ꝛ hmõi. ꝛ ſic ĩtelligit' dictũ. b. Aug. qꝛ. ſ.
ignotũ ſibi eēt vtꝝ euãgeliũ math. vl' alioꝝ q̄ tēm' ptie
ret ad ſacram ſcp̄turam vl' nõ. niſi eccleſia inſtinctu ſpũſ
ſancti iſtud declaraſſet. Secundo notandũ ꝙ papa nõ
poteſt condere canones ꝯtra decreta q̄tuor p̄moꝝ con-
cilioꝝ. vt. ptȝ. di. xv. Canones. ꝛ. c. ſicut. Sed ſi arguat'
contra. quia conciliũ nõ dat auctoritateȝ pape. ſȝ papa
concilio. vt patet d̄ſ. xvij. ꝑ totũ. et extra de electi. Sin-
gnificaſti. Ergo illa cõcilia habuerunt auctoritatē a pa-
pa. Tantã at hȝ auctē vn' q̄ntã ali'. ꝛ tantã ſucceſſores
q̄ntã p̄deceſſores. Ergo videt' ꝙ poſſit papa dcĩata ĩ ill'
reuocare vel ꝯ ea detĩare. Ad q̄d rñdet'. ꝙ ꝯcilia illa nõ
poſſunt reuocari per papam. poteſt dupliciter intelligi.
Uno mõ ex eo ꝙ vl'r ꝯcilia ſũt ꝛ ſic nõ ē veꝝ. qꝛ q̄d ꝯpe-
tit vni inq̄ȝtũ tale ꝯpetit oĩ tali vl'r. Que ḡ ſtatuta ſunt
vl' d̄creta ĩ vno ꝯcilio. põt aliõ mutar'. vt factũ ē pl'ies.
Alio mõ põt ĩtelligi ſpāl'r inq̄ȝtũ. ſ. de tl'i matia articu-
loꝝ fidei q̄ ibi fuer't d̄clarata q̄ ad ꝟitatē tenēdũ. ꝛ ſic no.
ibi. glo. di. xv. ſic. Nõ ei p̄t papa vl' minuē vl' augere vl'
mutare articl'os vl' ſacra eccl'ie. Dicũt etiã aliq̄. ꝙ quo ad
alia poſitia. ꝛ ſi papa poſſit tollē vl' mutar' ſigl'a. qꝛ iſtd̄
vl' illd̄ ñ tñ oĩa ſil'. qꝛ h eēt d̄ſtruē ſtatũ eccl'ie. Tertõ ad-
uertēdum ꝙ papa poteſt condere canones cõtra deter-
mĩata ꝑ quoſcũq; doctores ſanctiſſimos. Et hoc probat'
auctoritate. diſti. xx. Decretalis epiſtole. ꝛ. c. ſeq̄nti. Et rõ
eſt. quia inferior non poteſt legem imponere ſuperiori.
ſed econtra. ſuperior inferiori. ē aũt papa ſuperior quo-
cumq; doctore. quia enĩ ad diffiniendũ aliquid nõ ſuffi-
cit ſine poteſtate. Hic vt dic' ḡtian' di. xx. ꝛ io. papa ĩ iſta
decretali. Q̄uis aliqui doctores habuerũt maiorē ſcienti-
am q̄; aliqui ſũmi pontifi. non tamen poteſtate ideo in
cauſarum vel dubioꝝ diffinitione preferunt' ſũmi pon-
tifices omnib; doctorib;. Jtem papa poteſt condere ca-

Papa q̄ fiz q̄ nõ

nones contra determinata per predeceſſores ſuos. vl' de-
terminata per ſe ipſum. quod probatur auctoritate. rati-
one et exemplo. Et auctoritate quidem. extra de conſan.
et affi. non debȝ. vbi dicitur. Non debet reprehenſibile
iudicari. ſi ſecundum varietatem temporum ſtatuta va-
rietur humana. Et extra de ſen. excon. li. vi. vbi dicitur.
Alma mater eccleſia nonnulla plerumq; ordinat et con-
ſulte. que poſtmodum conſultius et rationabilius reuo-
cat. in melius ve cõmutat. Et ipſe dominus Johan. in
conſtitutione ſua pulcre ſic ait. Quia nõnũq; quod con-
iectura profuturũ credidit ſubſequēs experientia nociuũ
oſtendit. non debet reprehenſibile iudicari. ſi canonum
conditor canones a ſe vel ſuis predeceſſorib' editos. vel
aliqua in eis contenta canonibus reuocare. modificare
vel ſuſpendere ſtatuat. ſi ea obeſſe potius viderit quam
prodeſſe. probatur idē di. lxiij. §. veꝝ. Confirmat' iſtud
exemplo ſcripture. Nam mandauit dominus ſerpenteȝ
eneum exaltari in deſerto ad cuius aſpectum ſanabã-
tur homines a morſibus ſerpentum vt patet. Nũi. xxi.
Poſtmodum inſtinctu ipſius dei. rationabilius fuit re-
uocatum. eo ablato per ezechiam. vt patet. iiij. Regum
xx. qꝛ populus idolatrabat ad eũ. Ratiõe hoc ꝯſtat. q̄a
par in parē nõ habet imperiũ. Ex q̄bus oĩbus patent
due concluſiones. P̄ria ꝙ dñs Jo. potuit rõnabil'r ꝛ ſa-
lubriter q̄ in dictꝫ duab; ꝯſtitutõib; ꝯtinet' ad ꝯditorē
ꝛ alia. Cũ int' nõnullos ordinauit. cũ in eis nihil ſit ꝯ fi-
dē ꝛ bonos mores. nec ꝯ q̄tuor ꝯcilia. qꝛ ſic ip̄e deducit
circa ſinē hui' ꝯſtõnis de ꝯtentꝫ in ip̄a conſtitõe in ſym-
bolo fidei. vel in ſacra ſcp̄tura mētio nõ hr̄. vel ſi habet'
in ſacra ſcriptura. vt de pauptate xp̄i et apoſtoloꝝ ma-
gis ex ip̄a ſcriptura habet'. ꝙ ip̄e dominus iohãnes de-
terminat q̄; eius oppoſitũ. Scd̄a concluſio eſt. ꝙ cum
violatores ꝛ detrahentes ſacris canonib;. vt blaſphe-
mi et ſpũiſancto reſiſtentes cenſeant'. vt. xxv. q. i. Uiola-
tores. ꝛ multipl'r puniant'. vt in. d. q. c. Generali. ꝛ. c. oĩa.
ꝛ. c. Hac ꝯſona. patet ꝙ hi qui ꝯſtitutionib; dñi noſtri ĩ
p̄dictis detrahere nixi ſunt. in penas hui' inciderũt. et
q̄ſi in hereſes iã dãnatas ꝯſtõne p̄dicta. Cũ inter nõnul-
los ꝑtinaciter affirmarũt. ꝙ merito heretici ſunt cēſen-
di. ſicut domin' Johannes determinat in dicta conſti-
tutione. Et ſic patet primus articulus.

Secundus articulus. §. V

eſt. Quot ſunt claues eccleſie. ꝛ que. quia in dictã cõſti-
tutione de eis agit'. Reprobãdo opĩonē illoꝝ q̄ male ſen-
tiũt de eis. Sed qꝛ de iſta meteria diffuſe tractat btũs
tho. in. iiij. di. xviij. ꝛ in p̄ma pte. ꝛ pleni' in. iij. pte. ti. d̄ s. iij. pte. ti. xxij.
põti. ſũmis. Jõ ꝛ h articul' breuiſſime expediet'. Quã-
uis diuiſi diuerſa dictãt. cõior opĩo ē b. tho. ꝛ pe. in. iiij.
ꝙ clauꝫ eccleſiaſtica (q̄ methaphorice dicit' ad clauiſ ma-
terial' ſil'itudinē q̄ claudit' ꝛ aperit' oſtiũ materiale) eſt q̄-
dam ptãs ſpũalis que dat' in ſacerdotij collatõne ad q̄ſ-
dam ſpũales actiões ordĩata. que ptãs eſt vna quo ad
eſſentiã. ſed duplex q̄ȝtum ad actus ꝛ officia ſubordina-
ta. ĩmo plus dic' ꝙ eadem eſt ptãs per eſſentiaȝ qua po-
teſt ſacerdos corpus xp̄i ꝯficere. ꝛ q̄ p̄t abſoluē vl' ligar'
Et ip̄a ptãs ē ip̄e caracter ĩpreſſus in collatõe ordĩs ſa-
cerdotal'. q̄d ſic ꝓbat. Ad duo q̄ꝝ vnũ eſt cã alteri' vna
ptãs ordinat'. ſic in ſole vna ē ptãs q̄ ſol calefac' ꝛ rare-
facit. ꝛ tñ calor eſt p̄ncipiũ act' vtriuſq;. lȝ q̄dam ordine.
Sed gratia ꝛ oĩnis remiſſio in corpe xp̄i myſtico. quod
reſpicit ptãs clauiũ. deriuat' ex eius capite. q̄d reſpiciat
ei' ptãs ꝯficiendi. ergo reſpectu vtriuſq; iſtoꝝ eſt vna
poteſtas. Et eodē modo de ptãte clauiũ inter ſe dicēduȝ
qꝛ ad plures actus ſubordinatos. ſufficit vna virtus et
ptãs. Sed actus clauiũ. lȝ ſint pl'es. qꝛ vn' eſt iudican-
di ſeu diſcernendi quis ſit dignus. vel indignus. alius

eſt diffiniendi et ſententiãdi quis ſit dignus vel indi-
gnus abſoluendo vel ligando. Sunt tamẽ ſubordinati
ita ꝙ vnus pſupponit aliũ. ſecundus primũ. Sufficit
tamen ꝙ vna poteſtas ad vtrũqꝫ ſicut ſol per eandem
virtutẽ illuminat aerem ꝛ calefacit. ſcꝫ per lumen. Dat
etiã exemplũ in poteſtatibꝫ ſecularibꝫ. Nam eadẽ aucto
ritate competit iudici iura partium cognoſcere. ꝛ ex in-
de ſentẽtiare ꝯtra vnã partium et aliã abſoluere. Sed
qꝛ potentie cognoſcunt̃ per actus. iõ et ſi ſit vna pote-
ſtas eſſentialr̃. dicunt̃ tamen due. quia duplex eſt actus
talis poteſtatis. Et ratõne primi actus quo iudex eccle-
ſiaſticus iudicat et cognoſcat de dignitate vel indignita
te alicuius. dicitur clauis ſciẽtie. ratõne ſecundi actus ꝗ
dignũ abſoluit. indignũ nõ abſoluit. dicit̃ clauis potẽ
tie. Unde dictũ fuit in plurali Mat. xvi. Tibi dabo cla
ues regni celoꝝ. Et iſta videt̃ intẽtio glo. di. xx. c. j. Ubi
ſciendum ꝙ aliq̃ male ſenſerũt de claue ſciẽtie dicentes
ꝙ ſcientia ſm ꝙ eſt habitus acq̃ſitus vel infuſus ſit cla
uis. nõ q̃dem de per ſe. ſed in ordine ad clauẽ potentie.
Unde in eo qui habebat ſcientiã. ſed nõ ordinẽ ſacerdo-
talem dicebant talem ſcientiã in eo nõ eſſe clauẽ. ſed ad
ueniẽte claue potentie ſcꝫ per ſuſceptionẽ ſacerdotij effi
ciebatur clauis illa ſcientia. Cuiuſ opinio videt̃ eſſe glo.
di. xx. c. j. Ad quã etiã videt̃ declinare magiſter ſen. i. iiij
di. xviij. Dicebat etiã ꝙ ſacerdotes idiote etſi nõ habẽt
clauẽ ſciẽtie cum ſint ĩgorãtes. hñt tamẽ quandã indu-
ſtriã materialẽ diſcernendi quã vocabant clauiolã. Sꝫ
iſtã opinionẽ reprobat beat⁹ tho. in. iiij di. xviij. Naꝫ et
ſunt aliq̃ ſacerdotes q̃ nec ſcientiã acquiſitã habent nec
infuſam nec induſtriã naturalẽ. cũ ſint indiſcreti ꝛ qua
ſi fatui. Eſt ergo clauis ſm beatũ thomã. auctoritas iu
dicandi vel diſcernẽdi de dignitate vel indignitate ali⁹
in foro conſcientie. ꝛ iſtã põt habere ignorãtiſſimus. et
habet ſi eſt ſacerdoſ. ꝛ nõ habet eã peritiſſimus ſi nõ eſt
ſacerdos. Sicut et aliq̃s iudex ſecularis habet auctori-
tatẽ iudicandi. q̃ tamẽ nõ habet ſcientiã iuris. ꝛ econũ
ſo. Verũ eſt ꝙ actus iudicandi nõ poteſt recte exerceri ſi
ne vtroqꝫ. ſ. auctoritate iudicandi ꝛ ſine ſcientia. et ideo
nõ eſt ſine peccato. qui ſe ponit ad iudicandũ in foro cõ
ſcientie. nõ habens competentẽ peritiã. Ex pdictis eliciũ
tur duo correlaria. quoꝝ primũ eſt. ꝙ ſicut ipe dñs io-
hãnes in iſta ſua ꝯſtõne valde bene arguit. Jlli oblatrã
tes ꝛ detrahentes ſuis conſtitutis maledicebãt aſſeren
tes. ꝙ illud qð fũat per romanũ pontificẽ p clauẽ ſciẽtie
diffinitũ in fide ꝛ morib⁹. nõ poterat per ſucceſſorẽ ruo
cari. Arguit̃ eñ ſic ꝯtra illos. Aut clauis ſciẽ accipitur
p habitu acquiſito vel infuſo. Aut p auctoritate diſcer
nendi in foro conſcientie. Si p habitu. ſic ſciẽtia nõ eſt
clauis vt viſum eſt ſupra. ꝛ ipe dñs Johãnes valð cla
re pbat. Ergo qð diffinit̃ in fide ꝛ moribꝫ illud nõ diffi
nit̃ per clauẽ ſcientie. cũ habitus talis nõ ſit clauis. Si
aũt accipiat̃ pro auctoritate diſcernẽdi in foro ꝯſcientie
arguit̃ ſic ꝯtra. Primo qui habet auctoritatẽ diſcernen-
di in foro ꝯſcientie ex hoc nõ habet condere vel ſtatue-
re iura in foro exteriori obligantia. Scðo qꝛ tunc oñes
ſacerdotes hñtes auctoritatẽ diſcernẽdi in foro conſciẽ
tie. haberẽt poteſtatẽ condendi iura ꝛ ſtatuta. Tertio qꝛ
talis auctoritas diſcernẽdi reſpicit ſolũ diſcretionẽ inter
leprã et leprã. inter peccatũ ꝛ peccatũ. ꝛ nõ aliũ actum
aliquid ſtatuẽdi. Ergo p talem clauẽ circa fidẽ ꝛ bonos
mores nil ordinat ſumm⁹ pontifex. qð nõ poſſit ſucceſ
ſor reuocare. vnde ſequit̃ ꝙ male ꝛ falſe aſſumebãt. Se
cunda ꝯcluſio eſt ꝙ ipe dñs noſter negat id qð illi ſibi
male ꝛ falſe impoñũt. ſcꝫ ꝙ ſciã nõ ſit clauis. nõ eñ hoc
negat. vel ſi negat. aut iplicite hoc negare videt̃. accipit
ſcientiã p habitu acq̃ſito vel infuſo. q̃ vtiqꝫ nõ eſt clauſ
vt quidam dicebant. Sꝫ accipiendo pro auctoritate di

ſcernẽdi nõ negat eſſe clauẽ. Verꝫ eſt tamẽ ꝙ ad iſtã cla
uem cõmuniter ſumptã. nõ ſpectat condere canones vl
mutare. quia tunc omnis ſacerdos poſſet hoc facere qð
nullus concedit.

Tertius articulus ẽ. §. VI.

vtrũ vſus licitus poſſit ſeparari a iure vtendi. Pro cuius
declaratõe. Pri o declarat deſcribendo aliq̃s terminos
circa materiaꝫ. Scðo agit de diuerſis modis habendi
aliquã rẽ. Tertio reſpõdet ad queſitũ. Quarto ðclarat
quomõ fratres minores pñt habere nudũ vſum facti.
Demũ ſoluit duodecim argumẽta facta cõtra veritatẽ
ſue ꝯcluſionis. Quantũ ad primũ dicit. ꝙ circa aliquã
rem poſſunt iſta conſiderari ad pñs. ſcilꝫ vſufructus
vſus poſſeſſio. ꝓprietas. dominiũ. ꝛ ius. Qðlibet horũ
ſic deſcribit̃. Uſufructus ſm iuriſtas eſt ius vtendi et
fruendi rebus alienis ſalua eaꝝ ſubſtantia. ff. ð vſufr.
li. j. Rebus alienis ðr. qꝛ in rebꝫ ꝓprijs nõ ðr vſufructus
vnde ſi habeo vſufructũ viridarij. ꝛ poſt ad me puenit
at ꝓprietas expirat tunc vſufruct⁹. Salua reꝝ ſubſtan
tia dicit̃. quia in rebus que vſu conſumunt̃. nõ proprie
eſt vſufructus. vt pane vino ꝛ hmõi. Jus vtendi dicit̃
ad differentiã vtilis dominij. qð quandoqꝫ in rebꝫ ali-
enis habet̃. ſicut emphiteota ꝛ feudatarius habent vti
le dominiũ cuius dñiũ directũ pertinet ad dominũ ſu
periorẽ. a q̃ res tenet̃ in emphiteoſim vel in feudũ. Jteꝫ
ponit̃ fruendi. ad differentiã nudi vſus. qꝛ minus eſt i
vſu qꝫ in vſufructu. Dat̃ exẽplũ de grege. Si vſus ali
cuius gregis ſit tibi relict⁹ in aliq̃ teſtamẽto. tu poteris
vti grege ad ſtercorandũ in agro tuo tantũ. Sꝫ ſi fue-
rit relictus vſufructus eius. poteris grege vti nõ ſolũ
ad ſtercoriſandõ. ſed ad lanã. lac et fetus recipiendum ꝛ
diſtrahendũ tales fructus vt volueris. fetus eñ in iumẽ
tis vt in pecudibꝫ computant̃ in fructu. ꝛ de quolibꝫ a-
nimali irrõnali. Secus aũt in ancillis. Nã partus an-
cille nõ pertinet ad vſufructuariũ. Dat̃ aliud exemplũ.
Si viridariũ fuerit tibi legatũ ad vſum poteris roſas
olera et alios flores ꝛ fructus ſumere ad vſum tuũ. ſed
alij nõ poteris vendere vel dare. Sꝫ ſi vſufruct⁹ eius
fuerit relictus. poteris nõ ſolũ ſumere ad vſum tuũ. ſed
ipos flores ꝛ fructus vendere ꝛ donare alteri. put volu
eris. Et ſic patet ꝙ quicunqꝫ habet vſum fructũ habet
vſum ꝛ nõ ecõuerſo. Uſus aũt ſm iuriſtas eſt ius vtẽ-
di rebus alienis. ſalua rerum ſubſtãtia. ideo ðr. Rebus
alienis quia ſm iuriſtas vſus nõ ðr in re ꝓpria. Addit̃ ſic
ſalua ſubſtantia rerum. qꝛ ſm eos vſus nõ ꝯſtituit̃ i re
bus que vſu conſumunt̃. quia in talibꝫ nõ põt rerum
ſubſtantia pmanere poſt vſum. nõ ponit̃ fruendi vt di
ſtinguat̃ ab vſufructu. Sꝫ q̃a ꝗtum mihi videt̃ legiſte
iſto mõ accipiũt vſum nimis ſtricte. ſ. p vſu p q̃ cõpe
tit ſeruit⁹. Jõ accipiẽdo vſum ſm naturã ꝛ magis lar
ge. ꝛ ſm iura canonica. cũ ħꝫ rei ꝓritatẽ aliq̃s vtat̃ re ſua
ſicut aliena. ꝛ vtit̃ pane cũ comedit ꝛ ꝯſumit eũ. Jõ ſic ac
cipiẽdo vſũ mihi vr̃ ꝙ nudũ vſuꝫ facti de q̃ loquũt̃ cõ
ſtitutões io. q̃drupl'r põt imagiñari. Prĩo mõ põt dici nu
d⁹ vſus facti ꝓpter oĩs iuris nudatõeꝫ. Scðo ꝓpt̃ ꝓprieta
tis excluſionẽ. Tertio ꝓpt̃ oĩs vtilitatis ꝓuatõꝫ. Quarto p
pter actõis ĩ iudicio abdicatõeꝫ. Exẽpla oĩm. Si eq̃tarẽ
rẽ equũ cui⁹ ñ eſſem dñs. nec haberẽ aliq̃d ius eq̃tandi
equũ. tũc haberẽ vſũ nudũ eq̃tatõis eq̃ p oĩs iuris denu
datõeꝫ. ſic ħꝫ fur ꝛ latro ĩ re furtiua. qꝛ ħꝫ vſũ denuda-
tũ ꝓprietate. Exẽplũ ð ſcðo. Si eq̃tarẽ equũ quẽ ꝯduxi
ad vecturã. ab alio poſſũ dici hr̃e nudũ vſũ eq̃. ꝓpt̃ ꝓpe
tatis excluſionẽ. qꝛ ñ habeo proprietatem eius. ſic ecõuer
ſo equitãdo equũ meũ nõ habeo ꝓprietateꝫ. Exemplũ
de tertio. qñ q̃s ħꝫ vſum alicuius rei vel circa aliquam
rem. et tamen caret oĩ fructu ꝛ vtilitate que poſſet ſibi

inde prouenire. ſic ſeruus ꝗ vtitur aliq̄bus inſtrumentis
ad vtilitatē dñi ſui. talis vſus poſſet dici nudus quan
tum ad fructum vel vtilitatem ſerui. q2 ex tali vſu nul-
lus fructus vel cōmoditas acquirit ſibi ſed domino ſuo
Similiter de famulo campſoꝛis. ꝗ quotidie vtitur pecu
nia domini ſui alijs numerando. tamē vtilitas vſus nō
eſt ſua. ſed dominij ſui. Exemplū de quarto. Cum aliqs
haberet aliquā rem. ꝛ cum ſibi auferet nō poſſet agere ī
iudicio contra illū. vel ex voto vel alia quacunq3 cauſa.
tunc poſſet dici habere nudū vſum per actionis in iu-
dicio abdicationē. Et hoc quo ad vſum. Tertius ter-
minus eſt poſſeſſio. que ſic deſcribitur. Poſſeſſio eſt coꝛpa
lis rei retentio coꝛpoꝝ ꝛ animi iuris adminiculo interue
niente. Sic diffinit Hoſtieñ. in ſumma. Coꝛpalis rei di-
citur. q2 ſm iuriſtas incoꝛpalia nō poſſidentur. Detentio dr.
q2 poſſeſſio ſm iura dicitur quaſi pedū poſitio. Aliter non
acquirit poſſeſſio. niſi coꝛpe ꝛ animo īteruenīente. Un-
de ſi alterū deficit nō eſt poſſeſſio. Iuris admiculo ad-
ditur. q2 q̄uis aliqs alicuiꝰ rei coꝛpe ꝛ aīo inſiſtat. tamē ni-
ſi habeat iuris adminiculū nō ꝓprie dr poſſidere. Q3 ſi
obijciatur. q2 fur ꝛ raptoꝛ rem furatā poſſidet. ꝛ tñ nō ha
bent iuris adminiculū. Rñ. ꝙ fur ꝛ raptoꝛ nō dr ꝓpꝛie
poſſidere. ſ3 ſolū iniuſte detinere. Q3 aūt furta ſint reſti-
tuēda. vt extra de reſti. ſpo. c. In lr̃is. hoc introductū fu
it ſm rigoꝛē iuris. in odiū rapientiū res ſuas hoībꝫ. qa
nullus debet eſſe iudex in cauſa ſua. Et ideo rem furtiuā
nō debeo accipe a fure niſi auctoꝛitate iudicꝭ. Dicit tamē
Inno. ꝙ ſi ꝯſtaret tunc per ꝓpriā ꝯfeſſionē ipm eſſe pre
donē. vel ꝯſtaret de ꝓprietate rei. ꝑdoni eſſ3 reſtitutio de
negāda. q2 nunq3 vere poſſidet. nec naturalr̃ nec ciuiliter
Quartus terminus eſt ꝓpꝛietas. que ſic diffinitur
ab Hoſtiē. Pꝛopꝛietas eſt dominiū rei iuſtis modis q̄-
ſitū. Acqrit aūt dominiū iure gentiū ꝛ iure ciuili. Et iu
re q̄dem gentiū ꝑ occupationē. ſicut in his que nō ſunt
in bonis alicuiꝰ hominis. q̄ occupanti ꝯcedunt. ſic ſunt
fere beſtie. aues ꝛ piſces. que in terra mare ꝛ aere capiū
tur. ꝛ in his q̄ cōmunia ſūt vt in mari ꝛ in littoꝛe marꝭ.
vt lapillis ꝛ gēmis q̄ ibi ſunt. vt3. inſti. de reꝝ diui. per
totū. Tamē circa hoc ſunt multe ꝯſuetudines in diūſis
regionibꝫ ꝯtra iura. Item in his q̄ ab hoſtibꝫ capiunt
qd intelligendū eſt in bello iuſto. ꝛ ſeruato iure milita-
ri. de quo di. i. Ius militare. Iure aūt ciuile acquirit do
miniū multiplr̃. ſ. ꝑſcriptōe. vſucaptōe. arrogatione. mo
nachatōe. teſtamēto. ſucceſſiōe. ꝛ alijs mltis modis iure
ciuili inductis. Quintū qd q̄rit circa rē ꝯſiderandu3
eſt dñium. Circa qd aliq̄ doctoꝛes dicūt idē eſſe dñium
ꝛ ius. q2 quantū habet qs de dñio in re. quantū de iure
Aliquibꝫ aūt doctoꝛibꝫ videt oppoſitū. ꝛ tota rō eſt. q2
ſm Simpliciū ꝛ Ariſto. in ꝑdicamētis. relatio dñij ē re
latio ſuppoſitōis. Et ideo nullus debet hr̃e dñium in ali
quo niſi ſit ei ſuppoſitꝰ. Sed aliqs pōt hr̃e ius in aliq̄
qui nō eſt ſuppoſitꝰ. imo nec ecōtra. Sic filiꝰ hab3 ius
in patre. ſeruus in dño. q2 tenent eis dare alimentum.
Similiter monachus in monaſterio. ſubditꝰ in ꝑlato.
q2 tenet eis ad ſacramētoꝝ admiſtrationē. Ergo ſ3 iſtos
ius ꝛ dñium nō ſunt idem. ſed ius in plus ſe habet q̄3
dñium. q2 oē dñium eſt ius ſ3 nō oē ius eſt dominiū.
Videt eñi addere dñium ad ius quandā ſupioꝛitate3 et
auctoꝛitatē. Unñ ſm hoc ſic diffinit. Dñium eſt ius vtē
di ꝛ poſſidendi ꝛ habendi aliq̄ re ſimplr̃ ꝑ libito volū-
tatis. vel ſm aliquē determinatū modū cū q̄dam ſupe-
rioꝛitate. Dicit in deſcriptōe iſta ius. q2 ſi aliqs detine-
ret vel vteret aliq̄ re ſine iure. ſicut fur ꝛ ꝑdo. talꝭ nō ha-
beret dñium. dicit ius poſſidēdi qd debet intelligi iure
ꝓprio nō alieno. q2 ꝓcurator yconomꝰ ꝛ diſpēſatoꝛ vtit
licite rebus dñi ſui. ſed hoc nō facit iure ꝓprio ſed alieno
Dicit aūt ſimplr̃ ꝑ libito volūtatꝭ. Simplr̃ q̄tū ad do-
miniū ꝓprium ꝛ ꝑfectū. per qd qs habet ius in re q̄tu3
ad ꝓprietatē ſimpliciter. ꝛ q̄tum ad oēm vſum q̄ ē natꝰ
eſſe circa ipam rem. q2 poteſt eam donare vendere. ꝛ di-
ſtrahere ſicut placet. dicit aūt ſm aliquē determinatum
modū ꝓpter duo. Pꝛimo ꝓpter dominia ꝯditionata. pu
ta cū quis eſt dñs rei quo ad ꝓprietatē et vſum ſīl. ſ3 tñ
nō pōt vendere niſi certis perſonis puta ꝓpinquioꝝ de
genere ſuo. vt determinato mō ſeruando legitimā liberꝭ
ſm leges. vel ſm ſpēales patrie ꝯſuetudines. Scdo pꝛo
pter dñium imꝑfectum. Uſufructuariꝰ eñi ꝛ vſurariꝰ
licet nō habeant ꝑfectū nec plenū ꝑ eo ꝙ nō habēt ius
in ꝓprietate rei tamē hñt dñium verū ſed imꝑfectū. pꝛo
eo ꝙ verū ius habēt in vſu vel in vſufructu rei. licet nō
in ꝓprietate ipius rei. Alioquin nō poſſent iure ſuo ven
dere vel alienare vſum vel vſufructū. Addit in deſcꝑti-
one. Cum q̄dam ſupioꝛitate. q2 vt dictū eſt. dñium vidr
addere ſup ius quandā ſupioꝛitatē ꝛ auctoꝛitatē cū ſit
relatio ſuppoſitionis. Eſt aūt ſciendū ꝙ cum dñiū vt di
ctū eſt ſit quoddā ius habēdi ꝛc̃. Sicut triplr̃ ꝯdiuidit
ius ita ꝛ dñium. Nā ius ꝑma ſui diuiſiōe diuiditur a
pho in. v. ethicoꝝ in naturale ꝛ poſitiuū. Et ſm hoc eſt
duplex dominiū. ſc3 naturale ꝛ politicū ſiue ciuile. Ius
naturale eſt qd cōpetit alicui a natura hñdi. ſ. ꝛ vtendi
aliq̄ re cum quadā ſupioꝛitate ꝛ auctoꝛitate ſup eam. ſi-
cut ꝛ ius patris ſupra ꝓlem. ius viri ſupra vxoꝛē ꝛ domi
ni ſuper ſeruū. Ius politicū ſiue ciuile dicit ius cum q̄-
dam ſuperioꝛitate. qd non competit alicui a natura. ſed
mere per adinuentōem. ꝛ collationē humanā vel dinā3
ſpūalem ꝛ ſupnaturalē. ſicut dominiū dñi pape ſup to-
tam eccleſiā. vel ſicut dominiū vnius vel pluriū ſuper
vna ciuitate vel regno. Secūda diuiſio dñij ciuilis eſt.
q̄a quoddā eſt verum ꝛ perfectū. aliud eſt verū. ſed im-
perfectū. Uerū et ꝑfectum dominiū eſt. qñ quis habet
dñium in ꝓpꝛietate rei ꝛ in vſu eiꝰ. ita ꝙ pt eā vēdere
ꝛ conſumere ad vſum eius ꝓut ſibi placet. Sed do-
minium verū ſed imperfectum eſt. quādo habet ius ſo
lum in vſu vel in vſufructu rei. ſed non in ꝓpꝛietate.
Unde talis non poteſt dici dominꝰ rei ſimpliciter. ſ3 do
minus vſus vel vſufructus. Tertia diuiſio dominij eſt
q2 dominiū meꝝ habet mltos modos diſtinctos. quia
quoddā eſt ſuperius. ꝛ immediatū. quoddā altu3. quod
dam baſſum. quoddā vtile. quoddā directū. ꝛ ſic de alijs
Et ideo ſciendū ꝙ licet eiuſdem rei nō poſſint eſſe ſimul
plꝛes domini ſimul q̄libet in ſolidum ſm eundū modu3
et eandem rationē dominij. vt in predicto. c. Licet. ꝛ. l. ꝑ
dicta poſſideri. tamē ſm diuerſos modos dominij ꝛ di-
uerſa iura vnius ꝛ eiuſdē rei poſſunt eſſe plures domi-
ni ꝛ diſtincti. Sicut eiuſdem campi. ruſticus habet do
miniū vtile. burgenſis habet ibi dominiū directū. mileſ
dominiū baſſum. rex dominiū altum. Sextus ꝛ vltimꝰ
terminus declarandꝰ eſt ius. Et quia dominiū addit ſo
lum ſuper ius ſuperioꝛitate3. Ideo pōt ius deſcribi ea-
dem ratione. ſicut et dominium. dempta illa parte de ſu
perioꝛitate. Uel ſic poſſumus deſcribere ius. ꝙ eſt pote-
ſtas exercendi aliquem actum circa rem licite. Unde ſi
licite poſſum vendere librum habeo ius in venditione
libꝛi. ſi licite poſſum legere et ſtudere in libꝛo. habeo ius
in lectione libꝛi. Et ſic generaliter concludendo quantu3
habeo de poteſtate licitā circa rem. tantum habeo de iu
re et circa rem ipſam. Et ꝙ hoc ſit verum ſic declaratur
Homo circa aliquam rem non habet niſi duplex poſſe.
ſcilicet poſſe facti. quo ſcilicet aliquis poteſt vti aliqua
re de facto licite vel illicite. et poſſe iuris. quo ſcilicet po-
teſt vti aliq̄ re licite. Sed poſſe ſoliꝰ facti nō dr poſſe iu
ris. Poſſe igitur licite hoc eſt poſſe iuris. Eſt tñ ſciendu3
ꝙ nomē cōe pluribꝫ ſm rem. ſm modū quo communi-
ter accipitur. retinet ſibi nomē ꝓprium contra alia. Si-

Poſſeſſio quid ſit.

Extra de reſti. ſpo. ti. i. c. xiiij. c. xv.

Quid ſit ꝓprietas.

Dñium et ius an ſit idem.

Quid ſit dñium.

Triplex dñium.

Quid ſit ius.

tur preſcientia que eſt cõmunis noticia approbationis
bonorũ et reprobationis maloꝝ.vt patet ad Ro.viij.c.
Quos preſciuit hos ⁊ p̄deſtinauit.retinet tamẽ ſibi no
men ſm̄ cõmunẽ acceptionẽ proprium ⁊ diſtinctum cõ/
tra p̄deſtinationẽ.vn̄ ⁊ mali dicūẗ preſciti.nõ bõi.Sic
ĩ propoſito.poſſe facti licet ſit ↄmune licite ⁊ illicite vtẽ
di.quilibet em̄ de facto vtiẗ ſiue licite ſiue illicite vtatur
tñ ſm̄ cõmunem acceptionẽ dicim⁹ poſſe facti. contra
poſſe iuris.dicẽdo iſte põt de facto .q̄ ſcꝫ poteſt exercere
aliquẽ actũ illicite.Jlle aũt d̄r poſſe de iure. q̄ põt licite
exercere aliquẽ actũ. patet ergo q̧ ius nõ dicit aliud.niſi
poteſtatẽ exercendi licite actuꝫ circa aliquã rem. Et hoc
etiã dicit beat⁹ Auguſti.in li.de mẽdacio ſic inq̄ens.Fa
ciat homo p̄ temporali ſalute hominũ qd̄ poteſt. Cum
aũt ad h̄ ventũ fuerit.vt tali ſaluti niſi peccando conſu
lere nõ poſſit.iam ſe exiſtimet nõ habere qd̄ faciat.xxij.
q.ij.Faciat.Unde et iuriſte dicunt .Jllud poſſum⁹. qd̄
de iure poſſumus.

Declaratis dictis .§.VII.

De diuſiſ mōis hn̄ꝫ di ius in aliq̄ re

terminis.eſt modo videndũ d̄ diuerſis modis habendi
ius in aliqua re. Et põt attendi hec diũerſitas ex parte
triũ.ſcꝫ ex parte rei habite.ex parte habentis.⁊ ex parte
modi habendi. Ex parte rei q̄dem habite.q2 aliq̄n̄ quis
habet ius in aliqua re q̄ꝫtum ad ꝓprietatẽ.⁊ nõ q̄ꝫtuꝫ ad
vſum.ſicut ſi locaui tibi domũ ad annũ.habeo q̄dẽ ius
in domo in ꝓprietate.ſed nõ in vſu per illũ annũ. quan/
doqꜫ quis habet ius in vſu ⁊ nõ in ꝓprietate.ſic tu qui
conduxiſti illã domũ habes ius in vſu et nõ in ꝓprieta/
te.⁊ q̄a eiuſdẽ rei poſſunt eſſe diuerſi vſus ⁊ diuſi modi
alienãdi.ↄtingit in aliqua re haberi ius q̄ꝫtum ad vnũ
vſum ⁊ nõ q̄ꝫtum ad aliũ.ſicut placet domino rei conce
dere. Und̄ concediẗ aliquãdo alicui q̧ poſſit inhabita/
re ſolum domũ.aliquãdo q̧ poſſit inhabitare ⁊ locare.
q̄n̄qꜫ q̄s habet ius vtroqꜫ modo.ſcꝫ in ꝓprietate ⁊ in vſu
Jlle aũt d̄r ſimpliciter h̄re iuſ in aliq̄ re.qui p̄t licite vti
illa re q̄ꝫtum ad omnẽ vſum qui natus eſt eſſe circa illã
rem. Secundo ↄtingit diuerſitas ex parte habentium
rem.q2 quandoqꜫ habens ius in aliqua re eſt ꝑſona ſin
gularis.⁊ tunc d̄r habere ius in ꝓprio.quãdoqꜫ vero eſt
cõmunitas.ſicut monaſteriũ habet ius in rebus mona
ſterij nõ aliqua ꝑſona ſingularis.niſi q̄ꝫtum eſt pars cõ
munitatis. Et q̄a duplex eſt cõmunitas.quedã ordina
ta per ſe.quedã ordinata per accidens . Per accidẽs eſt
vt cõmunitas mercatoꝝ mutuo cõuenientiũ ad mercã
dum ſimul ⁊ habentiũ lucrũ ⁊ damnũ in cõmuni. Per
ſe aũt cõmunitas eſt.vt cõmunitas eccleſie vel religiõiſ
que habet bona in cõmuni. Adhuc contingit diũſitas
ex parte iſtoꝝ. Nam quãdo eſt cõmunitas per accidẽs
ordinata tũc cõmunitas habet ius ꝑ accidens in talibꝫ
bonis.ꝑſone aũt cõmunitatis per ſe.ſed quãdo eſt com
munitas ordinata per ſe.tũc ip̄a cõmunitas habet ius
per ſe in bonis.ſicut eccleſia vel monaſteriũ. Sed per/
ſone illius cõmunitatis habẽt ius per accidẽs.inq̄ꝫtum
ſunt ꝑtes cõmunitatis.⁊ id̄o nõ poſſunt agere ad diui
ſionẽ. Tertio modo ↄtingit diuerſitas ex parte mõi ha
bendi. Nam quãdoqꜫ q̄s habet ius in re nomine ꝓprio
⁊ per ſe.ſicut domin⁹ rei.quãdoqꜫ neqꜫ nomĩe ꝓprio ne
qꜫ per ſe.ſed nomine alterius ⁊ ꝑ altero.ſm̄ q̧ eſt ordĩa
tum a principali domino .ſicut diſpenſatio ⁊ admĩſtra
tio alicui⁹ rei conceſſe ſunt a dñ̄o ad hoc vt diſtribuat
ip̄am rem vł diſpenſet.⁊ talis nõ d̄r ſimpliciter habẽ iuſ
in illa re. ſed p̄t dici h̄re ius diſpẽſandi vł admĩſtrãdi
talẽ rem. Alio modo diciẗ quis habere ius.nõ nomine
ſuo.ſed tantũ pro ſe. Sicut cũ aliquis concederet alicui
domũ ſuã inhabitandũ q̄ꝫdiu ei placuerit.talis haberꝫ
ius inhabitatõne domus p̄ro ſe.nõ tamẽ nomine p̄ro/
prio.ſed noĩe dñi principalis.quia ius remanet penes
principalẽ dominũ principaliter. Et ſic patet q̧ domi/
niũ rerũ viuentiũ in cõmunitate per ſe ordinate reſidet
apud cõmunitatẽ ip̄am principaliter apud prelatuꝫ.ſic
apud adminiſtratorẽ ⁊ diſpenſatorẽ.apud quẽlibꝫ mo
nachũ ſic ap̄d eũ cui d̄beẗ ſuſtẽtatio vite de dictiſ bõis.

Quantũ ad tertiũ .§.VIII.

principale huius tertij articuli eſt aduertendum q̧
cum res ſint ſub duplici differentia. quia quedam ſũt
que nõ vſu conſumunẗ.ſicut domus.equuſ.⁊ huiuſmo
di. Alie que vſu conſumunẗ.vt panis vinum ⁊ hm̄oi.
hic nõ queritur de his que vſu cõſumunẗ.quia d̄ his
in ſequenti articulo ageẗ. Sed de his tantum que vſu
nõ conſumunẗ. Et querimus de vſu licito. Cum ergo q̄
ritur. vtrum vſus talium poſſit ſeparari a iure. Reſpõ
detur q̧ hec queſtio poteſt habere duplicẽ intellectum.
Uno modo vt intelligaẗ vtrũ poſſit ſeparari a iure vtẽ
di. Alio modo vt intelligaẗ vtrum poſſit ſeparari a iu/
re in re. Et hoc etiã poteſt intelligi dupliciter.quia aut a
iure in re ſimpliciter.aut a iure in re ſm̄ quid ſaltẽ. Et
tunc reſpondẽdo ad queſtionẽ.ponunẗ directe tres con/
cluſiones.⁊ probanẗ efficaciter. Prima eſt q̧ vſus licit⁹
non põt ſeparari a iure vtendi. Et hoc probaẗ autorita
te et ratione. Autoritate quidem nõ ſolum huius que/
ſtionis Johis.xxij. Quia quorũdam. Sed etiam beati
Auguſtini. Dicit em̄ ad Macedoniũ. ⁊ habeẗ.xiiij.q.
iiij. Quid dicam hoc certe alienũ nõ eſt.quod iure poſ
ſideẗ. Hoc autem iure quod iuſte.⁊ hoc iuſte quod bene
De primo ergo ad vltimũ.quod bene poſſideẗ.iure poſ
ſidetur. Et Jſidorus dicit diſtin.j. Jus generale .quod
ius dicitur eo q̧ iuſtum. Unde omnis actus iuſtus eſt
iuris.quia ius dictum eſt eo q̧ iuſtum. Uſus autẽ eſt
quidam actus.etſi licitus eſt vſus eſt actus iuſt⁹. Dis
ergo vſus licitus eſt cum iure vtendi. Jſtam rationem
tangit Johes in conſtitutõe.Cum inter nõnullos . Di/
cens ſic. Dicere q̧ xp̄us et apoſtoli in rebus quib⁹ vſi
fuerunt.non habuerunt niſi ſimplicem vſum facti.con
uincit actus eorum fuiſſe nõ iuſtos.et per ↄñs iniuſtos
quia negatio in ſubiecto apto nato.infert priuationem
ſicut nõ viſio in oculo infert cecitatem. Probatur idem
et ratione per locũ a diffinitõe ſic. Jmpoſſibile eſt vſuꝫ
eſſe licitum ſine facultate licite vtendi.ſicut impoſſibi/
le eſt loqui grammatice ſine facultate loquendi grãma/
tice. Sed facultas licite vtendi non poteſt eſſe iure vtẽ/
di.quod probaẗ ex eo q̧ dictum eſt ſupra.ſcꝫ q̧ ius ẽ fa
cultas ſeu poteſtas licite exercendi aliquem actum. Si
impoſſibile eſt et contradictionẽ implicat diffinitionẽ
eſſe ſine diffinito.ergo impoſſibile eſt vſum licitum ſi/
ne iure vtendi eſſe.ponit plures alias ratiões cauſa bre
uitatis omiſſas. Secunda concluſio q̧ vſus licitus po/
teſt ſeparari a iure in re ſimpliciter. Et hec cõcluſio bre
uiter ſic probatur. Jlle qui poteſt habere licitum vſum
alicuius rei.dominio remanente penes alium.habꝫ vſũ
licitum ſine iure in re ſimpliciter . Et hoc pꜫꝫ.quia ex q̄
dominiuꝫ remanet penes alium ille non eſt ſimpliciter
dominus rei.ſed ille penes quem remanet dominium.
Sed aliquis poteſt habere licitum vſum multaꝝ rerũ
dominio remanente penes alium . Sicut patet de illo
qui conduxit domum ad habitandum .vel equum ad
equitanduꝫ.⁊ huiuſmodi. Certum eſt enim.q̧ ↄductor
talis habet licitum vſum domus vel equi. quia et do/
minus ei conceſſit et tamen dominium domus vł equi
vel predij remanet penes locatorem.ergo vſus licit⁹ p̄t
ſepari a iure in re ſimpl̄r.ĩ rebꝫ q̄ vſu nõ ↄſumũẗ. Ter/
tia ↄcluſio ẽ q̧ vſus licit⁹ nõ p̄t ſepari a iure ĩ re ſm̄ q̄d
Et hoc probaẗ faciliter ſic. Dñs ius in actu aliquo al/

cuiꝰ rei habet ius in illa re ſm quid. Et hoc patet. q̄a ex quo ille actus licite exercet̄ circa illā rem. habet ius in illa re. ſaltem q̄ꝫtum ad illum actū. Hoc aūt eſt habē ius nō ſimpliciter ī re. ſed ſm quid. Sicut em̄ ſi habeo ius in equo ſimplicit̄. vt q꞉ eſt meus. habeo ius in equitatione equi ſimpliciter. ſic de neceſſitate ſi habeo ius in eq̄ ſm quid. vt q̄a mihi eſt cōmodatus vel locatus. habeo ius in equitatione equi que eſt vſus eius ſm quid. Neceſſario igit̄ talis habet ius ſm q̄d in re cuius eſt vſus.

Quantū ad quartū .§. IX.

[margin: …ffres …nores …t habē …nudū vſū …rebꝫ ⁊c. quō ⁊ q̄ modo nō]

principale huius articuli. ſ. quō fratres minores poſſūt habere nudū vſum facti intelligēdo iſtū articulū circa res. q̄ nō ꝯſumūt̄ vſu. ponunt̄ quatuor cōcluſiōes. Prima eſt ꝙ nō poſſunt habere in talibus rebꝫ facti vſum nudū licitū. per om̄is iuris nudatōnē. que ſic ꝓbat̄. Impoſſibile eſt habere vſum licitū ſine iure vtendi. ſiue iure in re ſimpliciter. ſiue iure in re ſm q̄d. q̄ꝺ ꝑꝫ ex p̄cedē tibus in prima ⁊ tertia cōcluſione. Ergo impoſſibile ē ꝙ fratres minores habeant in talibꝫ rebꝫ vſum licitū ſi ſit nudatꝰ omni iure. Et idō dn̄s Johes deducit in ſua cōſtitutōne talem vſum ſic om̄i iure denudatū fratribꝫ nicola. pa. nūq̄ꝫ reſeruaſſe. q꞉ ille vſus q̄ perfectioni nō adijcit. imo repugnat eſt illicitus. ergo talē vſum nūq̄ꝫ fratribꝫ reſeruauit. Sc̄da concluſio eſt q꞉ ī talibꝫ rebꝫ poſſunt habere nudū vſum ꝑ ꝓprietatis excluſionē. Et hoc faciliter probat̄ in rebꝫ in quibus poteſt aliq̄s hr̄e vſuꝫ ſalua rei ſubſtātia dominio remanente penes alium poteſt homo habere nudū vſum ꝑ proprietatiſ excluſioneꝫ ſeu abſq̄ꝫ dominio ī ꝓprietate. Et ſi habeat talē vſum. ex conceſſiōe dn̄i. talis vſus erit licitus. Sed fratres minores poſſūt habere vſum in rebꝫ q̄ vſu nō ꝯſumunt̄. ſic̄ in domibꝫ. libris. ⁊ hmōi. ſalua reꝝ ſubſtātia. dn̄io illiꝰ rei penes papā vel aliū remanente ex ꝯceſſione dn̄i. ergo in talibus rebꝫ poſſunt habere nudū vſum licitū. Nudum dico ꝑ ꝓprietatis excluſionē. Q, aūt de facto habeant dictū vſum nudū. patet. q̄a licet dn̄s Jo. a ſe ⁊ rōana eccleſia abdicet ꝓprietatē ⁊ dn̄ium multaꝝ reꝝ q̄ poſſunt fratribꝫ obuenire. vel elemoſynaꝝ quotidianaꝝ. tamen adhuc retinet ſibi dn̄ium eccleſiaꝝ. oratorioꝝ. vaſorū. libroꝝ. veſtimentoꝝ. ſacris vſibus deputatoꝝ vl̄ d̄putandoꝝ. vt patet in ꝯſtitutione ad ꝯditorē. Et in talibus dimittit fratribꝫ vſum ⁊ nō eſt dubiū. ꝙ nō illicitū ſed licitū. Tertia cōcluſio ē ꝙ nō poſſunt in talibus rebus que vſu nō ꝯſumunt̄ habere nudū vſum ꝑ om̄is vtilitatis priuationē. q̄ꝺ ſic probat̄. Vſus domus ē inhabitatio eius. ſed inhabitatōne domꝰ fratres indigēt niſi ſemꝑ ſtarent ſub diuo. Saltē non eſt dubiū ꝙ inhabitatio domus eſt vtilis et accōmoda hmōi. Ergo fratres nō poſſunt habere vſum domorū ⁊ huiuſmodi q̄ ſit omni vtilitate denudatꝰ. Quarta ꝯcluſio eſt. ꝙ poſſunt habere nudū vſum taliū rerum per actionis in iudicio abdicationē. q̄ꝺ ſic ꝓbat̄. Cū aliq̄s parit aliquā rē nō neceſſario n̄ eſt repugnātia habere vnū ſine alio. Sꝫ ius ⁊ ſi pariat actionem. non tamen neceſſario ſed. volūtarie. Ergo fratres poſſunt habere ius in aliqua re detenta per aliū abſq̄ꝫ hoc ꝙ poſſunt ſibi eam vendicare in iudicio. Secūdo probat̄ idem. q꞉ fratres poſſūt licite habere quod adijcit perfectioni vel ſaltē nō eſt illicitum. Sed ſua nō repetere in iudicio adijcit ad perfectionem. vt oſtendit̄. j. Corin. vi. vel ſaltem non eſt illicitum. Ergo fratres poſſunt habere vſum in talibus rebus per actionis in iudicio abdicationē. Et ſic ꝑꝫ quomodo fratres minores poſſunt habere ī rebus que vſu non conſumuntur nudum vſum ⁊ quomodo non.

Quartus articulus .§. X.

d̄clarandus eſt. Vtꝝ in rebus vſu conſumptibilibꝫ poſſit ſeparari licitus vſus a proprietate ſeu dominio rei. et querimus de his que vſu conſumunt̄ ſtatim. vt panis ⁊ vinū et huiuſmodi. Probat̄ primo auctoritate ipius Johis. xxij. in conſtitutione. Ad conditorē. Vbi etiā ⁊ rationē huius aſſignat. Dicit em̄ ſic. ꝙ non ſint dicti fratres minores nudi vſurarij in rebus que vſu conſumunt̄. euidentius declaratur. in quibus dicere ꝙ vſus iuris vel facti a dominio ſeparatus poſſit cōſtitui. iuri repugnat et ratoni. nec predeceſſoris noſtri intentio. ſcꝫ Nicolai pape romane eccleſie taliū rerum dominiū reſeruare. Quis em̄ ſane mentis credere poterit. ꝙ intentio fuerit tanti patris. vt vnius oui ſeu caſei ſeu panis vel fruſti panis que ſepe fratribꝫ cōferuntur. dominiuꝫ romane eccleſie acquirat̄. Aut ſi eius fuit intentio q̄s oſtendere poterit ꝙ non realis fuerit talis intentio dominij ſed verbalis quoq̄ꝫ non vera. ſed ficta potius ſit cēſenda. Adhuc poſito ꝙ in talibꝫ rebus vſus poſſet cōſtitui nudus tamē nullatenus poſſet dici cum vſꝰ rei conſumptibilis vſurarij nō differat ab vſu plenū dominiū continentis. q̄ꝺ patet. quia vſus huius rei totaliter rem conſumit. Conſtat autem vſum plenū dominium habentis minime fore nudū. Ex quo ſequit̄ ꝙ coꝝ vſꝰ nudus minime ſit. Dominiū autē ſancte romane eccleſie reſeruatū ex eo poteſt videri nuduꝫ verbale ⁊ mathematicū. ꝙ ex illo nlluꝫ hactenꝰ obuenerit ꝯmodū. nec ſperat̄ ꝙ obuenire debeat in futurū. nec intentio reſeruantis fuerit nec fratrum ipſorū. ꝙ in cuiuſq̄ꝫ alteriꝰ q̄ꝫ ipſorum fratrū comodum vſum deuenıant res predicte. Cōſtat autem ꝙ tale dominiū nec habentē ditiorem facit. nec pauperiorē efficit nō habentē. Ex quibus liquet ꝙ impudenter propter retentionē predictā pre alijs mendicantibus ſibi vendicant altiſſimam paupertatē. Hec ibi. Sed preter predicta adducunt̄ ad idem ⁊ alie rationes quarū prima eſt. In rebus cuius vſus nō eſt ſine proprietatis conſumptione. impoſibile eſt eſſe ius ī vſu ſine iure in proprietate. Hoc patet. q꞉ ex quo conſumit̄ proprietas vſus nō erit licitus. niſi poſſum licite conſumere proprietatē. Sed nō poſſum licite conſumere proprietatē ſiñ poteſtate licita ſeu iure in ꝓprietate. g̃ ⁊c̄. Sꝫ in rebus vſu conſumptibilibus non eſt vſus ſine conſumptōne proprietatis. ergo in talibus rebus non poteſt vſus a proprietate ſeu dominio ſeparari. Secunda ratio eſt Jlle qui poteſt licite alienare ſimpliciter aliq̄m rem pro ſua propria vtilitate ſcient̄ habet ius in re ſimpliciter. Et dictum eſt notanter propria vtilitate. q꞉ bene poſſet aliquis ex cōmiſſione alterius alienare rem licite pro vtilitate committentis abſq̄ꝫ hoc ꝙ ſic alienās haberet ius in re ſimpliciter. ſicut ſi committerem tibi ꝙ venderes rem meam. Sed ꝙ aliquis poſſit licite ꝓ vtilitate propria rem alienare ⁊ diſtrahere abſq̄ꝫ hoc ꝙ habeat ius in re videtur impoſſibile. Sed vtēs re que ſtatim vtendo conſumitur. ſicut panis ⁊ vinuꝫ. alienat rē a propria natura et forma. et propria vtilitate. quia propter proprium nutrimentum. ergo talis ſi licite vtitur. habet ius in re illa ſimpliciter. Tertia ratio ad idem. Jlle qui licite poteſt habere omnem vſum qui natus eſt haberi circa rem. habet ius ſimpliciter in re. vt patet ex declaratis in precedēti articulo. Sed vtens re que per vſum ſtatim conſumitur habet circa illā rem omnem vſum qui natus eſt haberi circa rem. immo nullꝰ q̄ꝫ poteſt haberi aliquis alius vſus circa rem illam. q̄a res alterius non manet. ergo talis habet ius in re ſimpliciter. Quarta ratio. Ille qui pro ſe licite poteſt rem diſtrahere ī aliū n̄ ſolū q̄ꝫtum ad vſum. ſed etiam q̄ꝫtuꝫ ad proprietatem habꝫ neceſſario ius in re ⁊ in vſu rei. Hoc patet. quia nemo pōt transferre ꝓ ſe et noīe ſuo in aliuꝫ

qđ ipſe nō habet. Sed q̄ vtēdo ꝯſumit rē nō min⁹ trāſfert rē ⁊ alienat a q̄cunq̄ cui⁹ ante fuerat q̄ꝫ qui per venditionē ⁊ donationē transfert in aliū imo magis. q2 vendendo vel donādo adhuc manet res in ꝓpria forma. p⁹ talem aūt ꝯſumptionē nō manet. ergo ſi talis licite vtiť per ſe. neceſſario habet ius in re. nō ſolū in vſum ipius rei. plures alie rōnes ponunť ob breuitatē omiſſe. Secunda ꝯcluſio p̄ncipalis hui⁹ quarti articuli eſt. ꝙ fratres minores in hmōi reb⁹ vſu ꝯſumptibilib⁹. nō poſſunt habere nudū vſum licitū per ꝓprietatis excluſionē. Et h̄ ꝓbatur faciliter ſic. In reb⁹ in q̄bus nō pōt ſeparari vſus licitus a dn̄io in re. nō poteſt haberi nudus vſus ꝑ ꝓprietatis excluſionē. Sed vt ptꝫ ex p̄cedenti cōcluſione in reb⁹ vſu ꝯſumptibilib⁹ nō pōt licitus vſus ſeparari a dn̄io ſeu ꝓprietate in re. ergo in talib⁹ reb⁹ nō poſſunt fratres minores nec alij quicunq̄ habere nudū vſum ꝑ ꝓprietatis excluſionē. Et ſic patet differētia inť res que ſtatim vſu ꝯſumunť. ⁊ eas q̄ ſtatim nō ꝯſumūtur vſu. q2 in reb⁹ que non ſtatim vſu ꝯſumunť. vt domus. veſtimentū. liber. ⁊ hmōi poteſt eſſe nudus vſus ꝑ ꝓprietatis excluſionē. ſed nō ꝑ oīs iuris denudationē. vt dictū eſt in p̄cedenti articulo. Sed in reb⁹ q̄ vſu ſtatim ꝯſumunť. nō pōt eſſe licite nudus vſus nec ꝑ omīs iuris denudationē. nec ꝑ ꝓprietatis excluſionē. Q3 ſi arguať in ꝯtrium ſic. Monachus nō eſt capax ꝓprietatis in aliquo caſu. vt ptꝫ extra de ſtatu mona. Cū ad mōaſteriū. Sed monach⁹ neceſſario vtiť reb⁹ vſu ꝯſumptibilibus. vt qn̄ comedit ⁊ bibit. g̃ in talib⁹ rebus pōt licitus vſus ſepari a dn̄io ſeu ꝓprietate. Rn̄deť ꝙ monachus nō eſt capax ꝓprietatis. ſic ꝙ poſſit de re diſponere ꝓ libito volūtatis. imo tādiu pōt diſpēſator vel monaſterium rem ad vſum ꝯceſſam monacho reuocarē donec vſus ſit inchoatus. Et ideo nō d̄r ſimpliciter dominus vel habere ꝓprietatē. Sed in ipō vſu. q2 nō pōt eſſe ſine ꝯſumptione ꝓprietatis. ideo q̄ꝫtum ꝯcediť mōacho de vſu in tali re. tantū ſibi ꝯceditur de proprietate. nec abdicatio talis proprietatis eſt annexa ſtatui monachali. de q̄ d̄r in illa decretali. cū ad mōaſteriū. ď ſta. mona.

Ex his patet error. §. XI.

decimi capli libelli hereticalr quē ediderūt fraticelli pro ſue hereſis defenſiōe. Dicūt em̄ ꝙ in reb⁹ vſu ꝯſūptibilib⁹ pōt ſepari vſus rei a proprietate ⁊ dn̄io. Inducūt aliquas auctoritates q̄ nō ꝓbant. Et q2 Jo. xxij. in ꝯſtitutōne ſua. Quia ita declarauit ꝯtriū. ⁊ determinauit. ſ. ꝙ in hmōi vſus rei vel vſufruct⁹ nō pōt ſeparari a dominio ⁊ ꝓprietate ipius rei. vt in pane ⁊ vino ⁊ hmōi. et pecunia q̄ vtendo diſtrahiť ab vno in aliū. vn̄ cui cōcediť vnū ⁊ reliquū. Et iō xp̄s cū aplis in hmōi habēdo vſum habuit ⁊ dn̄ium ⁊ ꝓprietatē coꝝ. in cōi tn̄ cū apoſtolis. Et q2 hoc determinauit. dicunt eū hereticū. q2 cōtra ſcripturā. cū tn̄ ſcriptura nil dicat ꝙ habuerit vſuꝫ tantū ⁊ nō dn̄ium. Et cū talis vſus in hmōi ſine dn̄io ⁊ iure ſit illicit⁹. q2 eſſet vſus p̄donū. ideo bene declarauit ⁊ neceſſario ſequentē cōcluſionē. ꝙ habuit talia quo ad vſum ⁊ dn̄ium. Sed ipi mali ītelligūt terminos iſtos declaratos. ſ. vſum ius. ⁊ dn̄ium. ⁊ ꝓprietatē ⁊ huiuſmodi. Preťea ad papā ꝑtinet declarare dubia ſcripture. qn̄ occurrūt. ⁊ declaratōni ei⁹ eſt ſtādū magl' q̄ꝫ cuicūq̄ doctori. vt patet di. xx. per totum. Et ideo ipi ſunt heretici nō ſtantes tali determinationi iam facte.

Quintus articulus. §. XII.

declarand⁹ eſt. Utrū pauptas facit eſſentialr ad perfectionē. ⁊ omittendo argumēta ſequendo intentionē pape Jo. xxij. in dicta ꝯſtitutōe. ⁊ doctrinā. b. tho. q̄ poniť p̄mo quaſdā diſtinctōes faciētes ad declaratōem queſtionis. Deinde ponit quaſdā ꝯcluſiones cū ſuis probationib⁹ dilucidātes materiā. Pria diſtinctio ē de paupꝫtate vicꝫ. ꝙ accipiť dupl'r. Uno mō ſm animi p̄parationē. Alio mō ſm exteriorē effectū. Paupꝫtas ſm ani p̄parationem d̄r inclinatio mētis ab abdicatōe reꝝ tꝑaliū. inq̄ꝫtum ſunt impeditiua caritatis. in qua caritate conſiſtit principal'r humane vite ꝑfectio. vt infra declarabiť. Jlle d̄r eſſe pauꝑ ſm animi inclinatōem. q̄ ſic ē diſpoſitus. ꝙ pro q̄cunq̄ re tꝑali acq̄renda vel retinenda nullo mō ꝯſentiret in aliq̄đ qđ eſſet ꝯtra caritatem dei ⁊ ꝓximi. Paupꝫtas vero ſm effectū exteriorē īportat carentiā illoꝝ tꝑalium. Et q2 quot modis d̄r vnū oppoſitoꝝ. tot ⁊ reliquū. ideo ſicut res corꝑales poſſūt diuerſis modis haberi vt patuit. s. iij. ar. q2 vel ad vſum tantum vel ad dn̄ium tm̄. vel q̄ ad vtrūq̄ ſimul. iō ⁊ paupꝫtas poteſt dicere vel carētiā tꝑalium q̄ꝫtū ad vtrūq̄. vel q̄ꝫtum ad alterū tm̄. inq̄ꝫtum res tꝑales poſſunt hri vel ꝓprio vel in cōmuni. vel vtroq̄ modo. iō paupꝫtas p̄t dici carētia tꝑalium. vel vtroq̄ mō ſimul. vel altero tantū. Et q̄ꝫto maior carentia tꝑalium. tāto maior paupꝫtas ſm exteriorē effectū. Et accipiēdo vtroq̄ mō pōt queſtio habere locū. Scd̄a diſtinctio eſt. ꝙ aliq̄d facere ad aliud pōt intelligi dupl'r. Uno mō eſſential'r. ſ. ſicut id qđ eſt eſſentia rei. vel pars eſſentie. ſicut diffinitio vel partes diffinitōnis. Alio mō diſpoſitiue ſeu inſtrumētal'r. Et ſicut id qđ diſponit ad hoc ꝙ ſequať aliq̄s effectus. ſeu hoc ſiue ex parte agentis ſiue ex parte paſſi. d̄r facere ſeu operari ad illud inſtrumētal'r. Inſtrumētū aūt ē duplex. vnū ſcꝫ neceſſitatis. ſicut ille. ſine quo nō pōt ſeq̄ effect⁹. ſicut ſemen a generāte deciſum eſt inſtrumētū neceſſarium ad generationē hoīs per naturā vicꝫ. Aliđ eſt inſtrumentū cōmoditatis. q2. ſ. ille ſine illo pōt effectus ſequi. ſed nō ita faciliter ⁊ prompte. Et ſic ſiccitas in ligno eſt diſpoſitio accōmoda ad recipiendū actionē ignis. q2 licet ſine ea poſſet lignū accendi. nō tn̄ ita cōmode ⁊ faciliter. ⁊ ſm h̄ poteſt eſſe queſtio de paupꝫtate. vicꝫ vtrum faciat ad ꝑfectionē inſtrumētal'r vel eſſential'r. Et ſi inſtrumētal'r vtrꝫ opereť vt inſtrumētū neceſſariū. vel vt accōmodū. ⁊ vlterius operādo vt inſtrumētū. ſi h̄ facit ponēdo aliquā diſpoſitionē poſitiuā. ex q̄ ſequať effect⁹. ſicut ad ad ꝑfectū terre naſcentiū diſponit calor ⁊ humor. Uel h̄ agit p̄uatiue. ſ. remouēdo impedimēta ⁊ nociua ad effectus ꝯſecutionē. Et operať diſpoſitiue ad ꝑfectū terre naſcentiū. remouēs vrticas ⁊ ſpinas a terra in qua ē ſeminatū. Et ſic de paupertate queri poteſt. Utrū faciat inſtrumētaliter ad ꝑfectionē diſpoſitiue. ſicut p̄cepta vicꝫ conſilia et ad bonas perſuaſiones ⁊ oīa que poſſunt allicere ad dilectionē dei ⁊ ꝓximi. Uel p̄uatiue. ſcꝫ remouēdo ea q̄ nata ſūt impedire ꝑfectionē. ſicut ille q̄ abijcit id qđ natū eſt abijcere ad oppoſitū caritatis. ſic male ſocietates ⁊ abundātia exceſſiua diuitiaꝝ ⁊ hmōi.

Tertia diſtinctio eſt ꝙ duplex eſt ꝑfectio. q̄dam ꝑſonalis. ⁊ q̄dam ſtatualis. ⁊ vna iſtaꝝ nō includit aliā neceſſario. Contingit em̄ aliquē eſſe ꝑfectum ꝑfectōne ſtatuali. ſ. eſſe in ſtatu ꝑfectiōis q̄ nō eſt ꝑfectus ꝑfectōne ꝑſonali ⁊ ecōuerſo. Et h̄ ptꝫ. q2 cū ſtat⁹ religionis ⁊ p̄latiōnis p̄cipue ep̄alis ſm omēs ſtatus ſit ꝑfectus. Conſtat manifeſte ꝙ ſunt multi religioſi ⁊ p̄lati etiā ep̄i q̄ nō ſunt ꝑfecti perfectione ꝑſonali. cū ſint mali deficientes a dilectōne dei ⁊ ꝓximi ⁊ ecōuerſo ſūt ⁊ faciūt multi laici q̄ n̄ fuerūt religioſi vel p̄lati. ⁊ tn̄ fuerūt ꝑfecti ꝑfectōe ꝑſonali gratie. ſcꝫ ⁊ v̄tutum. vt abraā. ⁊ ſanct⁹ Ludouicus rex francie. ⁊ alij multi. Perfectio aūt ꝑſonalis cōſiſtit in habitib⁹ v̄tutum ⁊ actib⁹ eaꝝ. Qđ ptꝫ. q2 p̄hus dicit. ij. ethi. q̄ꝫ v̄tus eſt q̄ habentē ꝑficit. ⁊ opus ei⁹ bonum reddit. Et vij. phiſicoꝝ d̄r. ꝙ v̄tus eſt diſpoſitio ꝑfecti ad optimū. Cōſiſtit g̃ ꝑfectio ꝑſonalis in virtutib⁹ ⁊

Duobus modis dicit paupertas

actibꝫ earū. qꝛ virtꝰ eſſential'r ē quedā ꝑfectio. ſil'r ⁊ actꝰ eius q̄dā ꝑfectio actual'. Et qꝛ inter ꝟtutes ē gradus. qꝛ aliq̄ ſūt excellētiores alijs. ⁊ iō ī ill' magꝫ cōſiſtit ꝑfectio. q̄ ſūt magis excellētes virtutes. Et qꝛ ī pr̄ia habitus luminis glīe ē virtꝰ nobiliſſima. ⁊ eiꝰ actus qui ē viſio dei ꝑ eēn̄tiā ē actus optimus ⁊ nobiliſſimꝰ. Et etiā charitas ⁊ eius actus q̄ eſt dilectō. vl' ſꝫm aliq̄s fruitio. iō ſumma hoīs ꝑfectio ē ī iſtis habitibꝫ ⁊ eaꝝ actibꝫ. Et qꝛ in hac vita inter oēs virtutes charitas obtinet p̄ncipatū. ſcd̄m illud. j. Corin. xij. Adhuc excellētiorē viā vob̄ demōſtro. glo. ſ. charitatē maius oībꝫ donis. Et. j. ad Corinth. xiij. Maior hoꝝ ē charitas. iō ſūma hoīs ꝑfectio ī hac vita ꝯſiſtit ī charitate ⁊ eiꝰ actu q̄ ē diligere deū ſuꝑ oīa. ⁊ ꝓximū ſicut ſe. Vn̄ apl's ad Col'. iij. enumeratis ꝟtutibꝫ ait. Suꝑ oīa charitatē habere. q̄ eſt vincl'm ꝑfectōis. et in ipa ē ꝑfectō ꝑſonal'. Omitto aūt de multiplici ꝑfectione q̄ poſſet īduci. vt de ꝑfectōe ſimpl'r cui nil deeſt boni qđ pt̄ cogitari. Et hec ē dei Mat. v. Pr̄ vr̄ celeſtꝭ perfectus ē. ⁊ reſpectu eius perfectōis oīs creatura ē imperfecta. Et ē ꝑfectō pr̄ie q̄ a nob̄ in vita haberi nō poteſt. de q̄. j. Coꝝ. xiij. Cū venerit qđ ꝑfectū ē. i. ſtatꝰ glīe. euacuabitur q̄d ex ꝑte ē. Et ad phil'. ait apl's. iij. Nō ꝙ perfectus iam ſim. ⁊c̄. Perfectio vie de qua. Math. v. Eſtote vos ꝑfecti. Et iſta etiā hꝫ gradus tres ſicut ⁊ charitas. ī qua cōſiſtit. Et ē ꝑfectō natural' de q̄ Deutro. xxxij. Dei oꝑa ſunt ꝑfecta. Perfectō aūt ſtatus ē certus modus viuēdi ꝑ quē q̄s obligat ſe ad quedā ſuꝑerogatōis opera ꝓpter ꝑfectionē ꝑſonalē facilius acquirendā ⁊ meliꝰ conſeruandā. vl' in alios tranſfundendā. Iſte aūt ſtatus ꝑfectōis eſt duplex ſꝫm be. tho. ſe. ſe. Vnꝰ ē ſtatus ꝑfectōis acquirēde. Alius ſtatus ꝑfectōis exercende. Status ꝑfectōis acq̄rēde eſt ſtatus religioſoꝝ. q̄ ex hoc ſe obligant ad quedā ſuꝑerogatōis opera agenda. vt ꝑfectōem ꝑſonalē. vel acquirāt facilius. vl' ꝯſeruēt acq̄ſitā ſecurius et melius. Nō enī oportet ꝙ religioſus ſtatim ſit ꝑfectus ſed ꝙ tēdat ad ꝑfectōem. ⁊ habeat ꝓpoſitū ad h̄ ꝯſequēdum. Sꝫ ſtatus ꝑfectōis exercēde ē ſtatus p̄latoꝝ. ⁊ ad hoc ſe obligāt. vt ꝑfectōem ī alios trāſfundant. ī eos actus hierarchicos exercētes. hn̄t enī ſubditos purgare. ꝑficere ⁊ illūiare. vt ait Dioni. de eccl'iaſtica hierarchia. Mō qđ nr̄a q̄rit de ꝑfectōe ꝑſanali. nō de ꝑfectōe ſtatus. Quarto notādū ꝙ ſcriptura accipit ꝑfectōem dupl'r. Vno mō ſꝫm ꝙ compꝛhendit id ſolū q̄d facit eēn̄tial'r ad ꝑfectōem ⁊ nō id q̄d facit inſtrumētaliter ad ꝑfectōem. vt ibi Gen. vj. Noe fuit vir iuſtus atqꝫ ꝑfectꝰ. ⁊ Gen̄. xv. dixit dn̄s Abrahe. Ambula corā me. ⁊ eſto ꝑfectus. Et beatꝰ Augꝰ. dicit in li. de libe. arbi. ꝙ nullus pt̄ ſaluari niſi ſit ꝑfectꝰ. Et certū eſt ꝙ multi ſunt ſaluati ⁊ ſaluanꝭ abſqꝫ ꝯſeruatōe ꝯſilioꝝ paupꝑtatis ꝯtinētie. ⁊ hmōi. vt Abraā ſctūs. Lodouicus. ⁊ alij. Secūdo mō accipit ꝑfectiōem nō ſolū ſꝫm ꝙ includit eēn̄tial'r ꝑfectōem. ſed etiā qđ facit inſtrumētal'r ad ꝑfectōem. vt ibi Mat. xix. Si vis ꝑfectus eſſe vende oīa q̄ habes. da paupibꝫ. ⁊ ſequere me. qđ dcm̄ fuit a chꝛiſto iuueni. q̄ dixerat ei ſe ſeruaſſe mādata. Vnde patet ꝙ nō ſolū ꝑfectio ibi compꝛehendit p̄cepta in quibꝫ eſſential'r ꝯſiſtit ꝑfectio ſꝫm be. Thom̄ ſe. ſe. q. clxxxiij. arti. iij. Sed etiā compꝛhēdit ꝯſilia q̄ ſūt inſtrumēta ad ꝑfectōem. Queſtio igiꝭ iſta querit vtrū paupꝑtas ꝑtineat ad ꝑfectōem eſſentialē q̄ ꝯſiſtit ī virtutibꝫ ⁊ actibꝫ eaꝝ. vt dcm̄ ē p̄ncipal'r in charitate. Iſte eſt ergo intellectus queſtionis. Quātū nūc ad ſecūdū. ſ. ad queſtionē reſpondendo ponūtur ſex cōcluſiōes. ⁊ pꝛobātur.

Quarū p̄ma ē ꝙ paupꝑtas ſꝫm animi pꝛeparationē pertinet ad perfectionē eſſentialiter. Hoc ſic pꝛobaꝭ. Quod eſt virtus vl' actus virtutis ꝑtinet eſſential'r ad ꝑfectōem. vt qꝛ oſtenſum eſt. perfectio conſiſtit eēn̄tialiter in virtutibus ⁊ actibꝫ earū. Sed paupertas ſꝫm animi pꝛeparationē eſt virtus ſi ſit habitualis vl' actus virtutis. ſi ſit actual' tal' p̄paratio animi. ⁊c̄. Minoꝛ ꝓbaꝭ. ſcꝫ ꝙ talis paupꝑtas ſit virtus. Nā diffinitur virtꝰ a philoſopho. ij. ethico. ꝙ virtus eſt habitus electiuus ī medio ꝯſiſtens determinato a recta rōne. ꝓut ſapiēs determinabit. Sed inclinatio habitualis mentis ad temporaliū abdicatōem ꝓut ſunt impeditiua charitatis ē habitus electiuꝰ. vt de ſe patet. Et eſt ꝯſiſtēs in medio rationis. qꝛ eſt ad abdicatōem tempalium ꝓut ſunt impedimenta vite ſpiritualis que ē per charitatē. Et hoc ꝓut ſapiens determinat. qꝛ quilibet ſapiēs determinaret bona minima abijcienda ꝓpter maxima. ſicut abijciūtur merces in mari. vt cōſeruetꝭ vita hominū que ē p̄ncipalius eis mercibꝫ. Cū ergo tempalia ſint minima bona ⁊ vita ſpūalis ꝑ charitatē ſit maximū bonū. ſequiꝭ ꝙ ſapiens determinaret tpalia abijcienda inq̄ꝫtū ſunt impeditiua vite ſpūalis. cum vita anime ſit magis cōſeruanda q̄ꝫ coꝛꝑis. Ergo tal' inclinatio ad abijciēda tēpoꝛalia ꝓut ſunt impeditiua charitatis eſt virtus. Sed tal' inclinatio ad huiuſmōi eſt paupꝑtas ſꝫm p̄paratōem animi.

Secūda ꝯcluſio eſt ꝙ paupertas ſꝫm effectū exteriorem nō ꝑtinet ad ꝑfectōnem eēn̄tial'r. Hoc pꝛobaꝭ autoritatibꝫ ⁊ ratōne. Autoritate quidē ſic. p̄mo cōſtitutōis ſpius. Io. xxij. ad conditoꝛem vbi dicit ꝙ ꝑ tempaliū abdicatōem ad ꝑfectōnē via diſponiꝭ. Qđ aute ſe habet diſpoſitiue ad aliquē effectū. non ꝑtinet eſſentialiter ad ꝑfectōem illius rei. cū diſpoſitō nō ſit de eēn̄tia rei ad quā diſponit. Secūda autoꝛitas eſt abbatꝭ moyſi ī coll' patrū. quā inducit beatꝰ Tho. ſe. ſe. q. clxxxiij. ar. iij. dicēs. vigilie. ieiunia. meditatō ſcp̄turaꝝ. nuditas. ⁊ p̄uatō oīm facultatum nō ꝑfectio ſed ꝑfectōis inſtrumēta ſūt. Pꝛobatur eadē ꝯcluſio ratōe ſic. Illud ſine q̄ pt̄ hr̄i eēn̄tialiter perfectō nō ꝑtinet eēn̄tialiter ad perfectōem. q̄d patet. qꝛ res non pōt haberi ſine eo qđ ē de eēn̄tia eius. Sed ꝑfectō poteſt haberi ſine tali paupꝑtate. imo ⁊ cum multis diuitijs. vt patet in abꝛahā. Iob. Lodouico rege francoꝛū ⁊ alioꝛū qui fuerūt perfectiſſimi viri. qui tamē nō habuerūt paupꝑtatē iſtā. ſcꝫ. ſecūdū effectū exterioꝛē. Pꝛobaꝭ idē ſic. Perfectō eēn̄tial' cōſiſtit in virtutibus. vt dictū eſt. Sed oīs virtus cōſiſtit ſubiectiue ī intellectu vl' appetitu. Sed paupertas ſcd̄m exterioꝛē effectū in nll'o hoꝝ eſt. qꝛ nec ī intellectu nec ī appetitu. ergo. ⁊c̄. Qꝫ ſi arguaꝭ cōtra qꝛ inueniꝭ ille cui xp̄s dixit. Si vis perfectus eē. ⁊c̄. Math. xix. Obſeruauerat p̄cepta vt ipſe dixit chꝛiſto in q̄bꝫ ꝯſiſtit perfectō eēn̄tialiter. vt dcm̄ eſt. ⁊ tamē chꝛiſtꝰ ei dixit. Si vis ꝑfectus eē vende omnia ⁊ da paupibꝫ loquēs nll'i dubiū de paupꝑtate ſꝫm exterioꝛē effectū. Ex quo videtur ꝙ ꝑ obſeruatōem p̄ceptorū nōdū acquiſiuiſſet perfectōem eēn̄tialē. Sed ſi vellet eā cōſequi oſtēdit modū cōſeq̄ndi eā. ſcꝫ ꝑ paupꝑtatē exterioꝛē. Ergo paupertas ſꝫm exterioꝛē effectū videꝭ neceſſaria ad perfectionē eſſentialē. Ad quod etiā videnꝭ facere autoꝛitates alique ſāctoꝛū. vt Hieronimi ad Demetriadē dicētis. Apoſtolici faſtigij perfecteqꝫ virtutis eſt vendere oīa. ⁊ dare pauperibꝫ. Et beatꝰ Ambꝛoſius. Sūma iuſticia eſt vendere oīa ⁊ dare pauperibꝫ. Sꝫ ſumma iuſticia ē perfecta virtꝰ. Et beatꝰ Auguſtinꝰ cōtra Fauſtū. Illi ſūt perfecti q̄ oīa ſua dimittūt ⁊ ſequūtur chꝛiſtū. Sed ad hec reſpōdeꝭ. Pꝛimo de iuuene illo qꝛ aliq̄ doctoꝛes vt Oꝛigenes ⁊ Chꝛiſoſto. dicūt illū fuiſſe mētiū. Sed dimiſſa iſta reſpōſiōe que nō videꝭ multū ꝯgrua. cū euāgeliſta dicat Math. x. Chꝛiſtū eū intuitū dilexiſſe. q̄d nō videꝭ feciſſe ſi fuiſſet fictus ⁊ trāſgreſſoꝛ pꝛeceptoꝛū. Poteſt aliter reſpōderi. Nā ſuppoſito etiam ꝙ verū dixerit cū ſit duplex perfectō. ſcꝫ eſſētial'. que conſiſtit in virtutibus. vt dictum eſt. et accidentalis que eſt quoddā inſtrumētū accōmodū ad acquirēdā maio-

rem perfectõnē eſſentialē.qꝛ ⁊ ipē habet gradus.⁊ ad cõſeruandã quãcũqꝫ acquiſitã.de accidẽtali locut⁹ ē xp̄s. Si vis pfect⁹ eſſe ⁊c̄.quã adhuc ille nõ habebat. Uł pt ſic dici.ꝙ in illa auctoritate xp̄i aliqd ibi ponit̃ vt via ⁊ inſtr̃m ad pfectionē acqrendã vel ꝯſeruandã illud.ſ.vēde oīa ⁊ da paupibꝫ. Aliqd vt id in quo eſſentialit̃ pfectio ꝯſiſtit.ſ.ſequela xp̄i. Uñ ⁊ Hiero.ſup illō Math.xix.qō ait petrus. Ecce nos reliqmus oīa ⁊ ſecuti ſumus te.dicit. Nõ ſufficit relinquere oīa. ſꝫ adiũgit qō pfectũ eſt.ſ.ſequi xp̄um.⁊ bea. Amb.ſup illud. Seqre me ait. Iubet ſequi nõ corpis greſſu ſꝫ mētis affectu.qō fit p charitatē. Ad autoritatē etiã rñdet̃.qꝛ illud bea. Hiero.intelligendũ eſt ꝙ relinquere oīa ſit pfecte virtutis. id eſt.inſtrumentum perfecte virtutis. que eſt charitas. Ad illud beatus Ambroſius. ꝙ relinquere oīa ſit ſũma iuſticia.eſt ibi p̄dicatio nõ formalis ſꝫ cauſalis. Et ē ſenſus ꝙ a pfecta iuſticia que eſt p charitatē cauſat̃ hoc ſcꝫ relinquere oīa. Ad illud bea. Aug.qꝛ nõ in dimiſſione tpaliũ ſꝫ in ſequela xp̄i quã ibi adiũgit eſt pfectio eſſentialis. Relinquere aũt tpalia eſt vt inſtrumentũ accõmodũ ducens ad ſequelã xp̄i ⁊ pfectionē eſſentialē. Remanet ğ cõcluſio vera ꝙ pauptas exterior nõ facit eſſentialiter ad pfectiõem. Tertia cõcluſio eſt ꝙ paupertas exterior nõ facit ad pfectionē.ſicut inſtr̃m neceſſario reqſitũ ad pfectionē.qꝛ cũ ei⁹ oppoſito poteſt ſtare perfectio. qō pbat̃ ſic. Impoſſibile eſt hr̄e aliqd ſine eo qō ē neceſſariũ ad ip̄m habendũ. Si enī poſſit haberi ſine eo. iã nõ eſt neceſſariũ ad ip̄m habendũ. ſꝫ ſine pauptate ſm exteriorē effectũ põt haberi pfectio eſſentialis.imo cum oppoſito ei⁹.qꝛ cũ multis diuitijs. vt patet exemplũ in abrahã ⁊ alijs multis in veteri ⁊ nouo teſtamēto. Ergo pauptas exterior nõ requirit̃ vt inſtr̃m neceſſariũ ad pfectiõem eſſentialē. Ioſeph etiã ab arimathia fuit diſcipulus xp̄i.vñ ⁊ pfect⁹ pfectione eſſentiali. Et tñ vt dicit̃ Math.xxvij.diues erat. Probat̃ etiã qꝛ ſtatus epoꝝ q̄ exigit pfectionē pſonalē que ꝯſiſtit in v̓tutibꝫ.poteſt eē cũ poſſeſſiõe diuitiaꝝ. Si ğ exproꝑatio tpaliũ reqreret̃ vt inſtrumentũ neceſſariũ ad pfectionē eſſentialē.ſeqret̃ ꝙ ipi etiã ſeculares clerici ꝓus nõ poſſent habere propa. qō eſt abſurdũ.vt pꝫ.xij.q.j.manifeſta.⁊ in multiſ alijs caplīs. Quarta ꝯcluſio eſt. ꝙ pauptas ſm effectum exteriorē cũ abdicatiõe omniũ tpaliũ ⁊ q̄ ad dominium ⁊ q̄ ad vſum.nõ facit ad pfectiõem nobis in via poſſibilem. Et h̄ ꝓbatur faciliter ſic. Illud qō tollit vitã pñtem nõ facit ad pfectiõem nobis in via poſſibilē. Qui enim tollit ſubiectũ.tollit accidēs. Sꝫ abdicare res tempales omēs q̄ ad vſum ⁊ quo ad dominiũ tollit vitã. qꝛ non vtendo cibo ⁊ potu homo morit̃ demũ. Et ſic corrupto ſubiecto pfectionis in via qō eſt aīa in corpe exiſtēs.tollitur ⁊ accidēs ei⁹.ſ.pfectio in aīa in vita pñti. Et iō nõ eſt aliqs qui p qōcũqꝫ votũ poſſit ſe reddere nõ capacē vſus in talibꝫ rebꝫ neceſſarijs ad vitã. Quinta ꝯcluſio eſt ꝙ pauptas ſumpta ꝓ abdicatiõe omniũ tpalium quantũ ad ius ⁊ dñiũ.vſu ſolo nudo retēto nõ facit ad pfectionē. Et hoc ꝓbatur faciliter ſic. Illud qō tollit ab aliqua re cõditionē licitã.⁊ ponit illicitã.nõ facit ad pfectiõem. h̄ de ſe patet.quia ex licito facere illicitũ nõ pertinet ad pfectiõem.ſꝫ magis ad impfectiõem. Sꝫ abdicare a ſe ius ⁊ dominiũ in oīi re ⁊ in eius vſu facit vſum illicitũ. Hoc patet qꝛ oñſum eſt ſupra. in rebꝫ q̄ vſu non ꝯſumunt̃ impoſſibile eſt ſepare vſum licitũ a iure vtēdi. Itē in rebꝫ que vſu cõſumunt̃ impoſſibile eſt eſſe vſum licitũ ſine iure ⁊ dñio in re.ğ cum multaꝝ taliũ reꝝ vſus ſit hoī neceſſari⁹ in vita pñti.ſequit̃ ꝙ abdicare oē dñium ⁊ ius in rebꝫ tpalibꝫ nõ facit ad pfectiõem. ſed magiſ ad oppoſitũ. Sexta cõcluſio eſt ꝙ abdicare res tēporales in ꝓprio ſeu pauptas ſm exteriorē effectũ facit ad pfectiõem ſicut inſtr̃m valde accõmodũ. Ad cui⁹ euidentiã eſt ſciendũ.ꝙ abundãtia diuitiaꝝ maxime in ꝓprio nata eſt reducere ad tria.ſ.inordinatũ amorē earũ. Unde beat⁹ Aug⁹.dicit ꝙ terrena ardenti⁹ amant̃ adepta cõcupita. Secũdo ingerũt ſolicitudinē in ꝯſeruando ⁊ nõ pdendo. Tertio nate ſunt mouere ad ſupbiam. quãto aũt qs magis afficit̃ vł ſolicitat̃ ad terrena.vł erigitur in ſupbiã.tãto magis retrahit̃ ab affectu ⁊ ꝯtemplatiõe diuinoꝝ. Sꝫ tollere amorē inordinatũ reꝝ ſolicitudinē ⁊ elationē facit inſtrumentũ accõmodũ valde.qꝛ remouet ꝓhibēs pfectionē vel impediēs ꝓfectũ pfectõis ſicut remotio herbaꝝ nociuarũ facit ſicut inſtrumentũ accõmodũ ad ꝓfectũ creſcentiũ.ğ ⁊c̄. Iſta diffuſe declarat beat⁹ Tho.ij.ij.q.clxxxvj.ar.iij. Et habes etiã ſupra in.ij.c.h⁹ tituli. Et in.iij.pte titu.de religioſis. Et iō alia omitto.

Sextus articulus ē.§.XIII

vtrũ habere aliqua in cõi diminuat de pfectiõe. Et qꝛ pfectio eſt ſub triplici genere.qꝛ eſt pfectio pſonalis.perfectio regalis.⁊ pfectio p̄ſidentialis. Iō ad pleniorē declaratiõem cõcluſiue dicit̃.ꝙ de nulla haꝝ pfectionũ diminuit.nec de pſonali nec de pfectione religioſoꝝ.nec de pfectione p̄latoꝝ. Et iſta oīa ꝓbant̃. Sciendũ tamē ꝓꝑus ꝙ iſta queſtio nõ habet locũ in rebꝫ vſu ꝯſumptibilibus.qꝛ in illis rebꝫ vt oñſum eſt ſupra.eſt impoſſibile ſeparare vſum a iure ⁊ ꝓprietate rei. Nec habet locũ de iure in rebꝫ que vſu nõ ꝯſumunt̃.qꝛ habere ius in rebus quaꝝ vſus ē ꝓ ſtatu vite pñtis neceſſari⁹.⁊ ſine q̄ vſus nõ poteſt eſſe licit⁹ nõ diminuit de pfectione poſſibili i vita pñti. Reꝝ enī vſus eſt vite pñti hoīm neceſſarius ita ꝙ ſine eis nõ poteſt vita ſaluari.ğ habere ius in talibus nõ diminuit de pfectione. De ꝓma ergo pfectiõe.ſcꝫ pſonali loquēdo notãde ſunt tres ꝯcluſiones. Quaꝝ ꝓma eſt ꝙ habere aliqua in ꝓprio vel cõmuni nõ neceſſario impedit pfectionē pſonalē. Et hec ꝯcluſio faciliter ꝓbatur ſic. Illud cũ quo ſtat ⁊ ſtare poteſt pfectio pſonał nõ neceſſario impedit pſonalē pfectiõem. Et hoc patet qꝛ oppoſitũ eius implicat ꝯtradictiõem. Sꝫ pfectio pſonalis ſtat ⁊ ſtare poteſt cũ diuitijs in ꝓprio ⁊ in cõmuni. vt ſupra oñſum eſt de abraã ⁊ ludouico rege ⁊ alijs.ğ ⁊c̄. Secũda ꝯcluſio eſt iſta.habere in cõmuni neceſſaria ad vitã nõ eſt natũ diminuere de pfectione pſonali. Et hec ꝓbatur ſic. Qō nõ eſt natũ diminuere de altiſſima paupertate.imo ſtat cũ ea nõ eſt natũ diminuere de pfectiõe pſonali. Et hoc ſtatim patet.qꝛ nõ ex alio habere tēporalia dicit̃ diminuere de pfectione.niſi quia diminuit d̓ pauptate. Sed habere in cõmuni neceſſaria non diminuit de altiſſima pauptate.ſed ſtat cũ ea.ꝑut expſſe Io. in iſta ſua ꝯſtitutiõe allegãs grego.ix.in decretali nimiſ praua.ex̃ de exceſ.p̄la.vbi dic̄. Fratres minores ⁊ p̄dicatores in altiſſima pauptate dño famulari. Sꝫ ꝯſtat fratres p̄dicatores habere aliqua in cõmuni quo ad ꝓprietatem ⁊ dñium. Ergo hr̄e aliqua in cõmuni nõ eſt natum diminuere de pfectiõe pſonali. Secũda rō idē. Qō nõ eſt natũ diminuere de pfectiõe euãgelica.nõ eſt natũ diminuere de pfectione. h̄ patet.quia euãgelica pfectio eſt pfectio excellētiſſima. Sed habere aliqua in cõmuni nõ diminuit de pfectiõe euãgelica.qō patet ex iſta ꝯſtitutione Io.in qua allegat alexandrũ.iiij.q̄ in cõdemnatione libelli editi ꝯtra ſtatũ p̄dicatorum ⁊ minoꝝ.dicit fratres p̄dicatores ⁊ minores xp̄m pauperē imitari ⁊ pfectiõem euangelicã amplexari. Sed cõſtat fratres predicatores habere aliqua in cõmuni mobilia ſm coꝝ regulã ⁊ cõſtitutiones.ergo ⁊c̄. Poſſet etiã probari per hoc.quia habere aliqua in cõmuni nõ eſt natũ induci nimiũ amorē ad tpalia.vel nimiã ſolicitudinē vel elationē.qō totũ p

Perfectio ſub triplici genere

ratiões efficaces ꝓbat ſed cauſa breuitatꝭ omitto. Tertia
ↄcluſio eſt ꝙ habere aliqua temꝑalia in ꝓprio eſt natum
aliqualr̄ impedire de ꝑfectõne ꝑſonali. licꝫ nõ ſemꝑ actu
impediat. ⁊ hoc ſic ꝓbatur. Nõ natũ ē ingerere ſollicitu
dinē ⁊ amorē recuruũ ad tēporalia ⁊ ad elatõem induce
re natũ ē diminuere de perfectõne. Sed habere tēꝑalia
in ꝓprio natũ eſt inducere ad hmõi amorem ſuꝑfluum ⁊
ſollicitudinē ⁊ ſuꝑbiā. vt oſtēſũ ē s. i fi. p̄cedētꝭ arti. ğ. ⁊c̄.

Quantũ ad ſecũ- §. XIIII.

dā ꝑfectõem nũc ē videndũ. ſ. ꝙ habere aliq̄ i cõi nõ di-
minuit de ꝑfectõe ſtatus religioſoꝝ. vbi p̄mittēdũ p̄us
ꝙ cũ pauꝑtas vt oſtenſũ eſt ſolũ inſtrumētalr̄ nõ cētri-
aliter faciat ad ꝑfectõem. ⁊ oĩs ſtatus religioſus dicatur
perfectus. q2 ordinat ad ꝑfectõem acquirendā ⁊ ↄſeruā
dā. nõ ex hoc debet dici aliq̄s ꝑfectior altero. q2 hꝫ maio
rē pauꝑtatē q̄ꝫ alius. ſed dꝫ dici habere inſtr̄m magꝭ ac-
cõmodũ ad ꝑfectõem. Et ideo ſicut fatue ſibi vſurparet
excellētiā ſuꝑ alios artifices. artifex aliq̄s ex h̄ ꝙ hret me
lius inſtrumētũ. puta martellũ ad oꝑandũ. ita inaniter
gloriaret̄ de maiori ꝑfectõe religioſus ſuꝑ alios. ex hoc ꝙ
haberet maiorē pauꝑtatē. Sꝫ poſſet dicere ſe habere ma
gis accõmodũ inſtrumētũ ad ꝑfectõem. Perfectior aũt
ille eſt ſimplr̄ qui hꝫ maiorē charitatē nõ q̄ hꝫ maiorem
pauꝑtatē. Sicut ille ꝑfectior faber q̄ fac̄ meliorē cultellũ
nõ q̄ habet melius martellũ. Charitas eni nõ inflat. ait
aplŝ. Et iõ nullus ſe debet alteri p̄ferre exemplo Pauli
Religioſoꝝ ſtatus quis ꝑfectior. aplĩ. q̄ ſe abortiuũ dicit ⁊ minimũ aploꝝ. Bñ tñ ſtatus
religioſoꝝ ille ꝑfectior q̄ includit modũ viuēdi importā-
tem magis ea q̄ ꝓmouēt melius ad charitatē dei ⁊ pro-
ximi hñdā ⁊ ↄſeruādā. Et q2 vt dc̄m ē ſtatus religiõis
eſt ordinatus ꝓpter ꝑfectõem ꝑſonalem. ideo fruſtra glo
riat̄ de ſtatu q̄ nõ hꝫ maiorē ꝑfectõem ꝑſonalē. Et vtinā
tales gloriatões ⁊ p̄poſitões inter religioſos ceſſarent.
q2 multoꝝ maloꝝ ſũt cauſa. ſicut exꝑientia docet. Circa
iſtā ergo materiā ſcꝫ de ꝑfectõe ſtatus religioſoꝝ ꝙ non
diminuit̄ ꝑ hoc ꝙ habeātur tꝑalia i cõi. ponũtur tres cõ
cluſiões. q̄rũ p̄ma ē ꝙ habere tꝑalia i cõi inq̄ꝫtũ ſũt neceſ
ſaria fini ad quē religio eſt inſtituta. nõ diminuit de ꝑ-
fectõne vite debite illi religioni. Secũda ē ꝙ habere do-
miniũ i reb9 tꝑalib9 neceſſarijs ad vitā nõ diminuit de
ſtatu ꝑfectõis religioſoꝝ. Tertia eſt ꝙ habere etiā domi
niũ i reb9 imobilib9 in cõi nõ diminuit de tali ꝑfectõne.

Ad euidētiā p̄me ↄcluſiõis ſcꝫ ꝙ habere tꝑalia in cõ
muni inq̄ꝫtũ ſũt neceſſaria fini ad quē religio inſtituta ē
nõ diminuit de ꝑfectõne debita illi religiõi. Sciendũ ꝙ
diuerſe religiones ſũt ordinate ad diuerſos fines. q̄dam
ad militandũ ↄ̄ inimicos fidei. quedā ad hoſpitalitatē
quedā ad oꝑa vite actiue. quedā ad oꝑa vite ↄtemplati
ue. Et ſm̄ diuerſos fines religiõis diuerſimode ſũt neceſ
ſaria tꝑalia in religiõib9. Vñ religio q̄ ordiat̄ ad hoſpi-
talitatē. vt religio ſancti Antonij. nõ ſolũ indiget tꝑalib9
ꝓ ſuſtētatõe ꝓfeſſoꝝ i illa. ſꝫ etiā ad h̄ vt poſſint hoſpita
litatē ſeruare. ⁊ hoſpites ſuſtētare. Et q̄ ad militiā ordia
tur indiget tꝑalib9. nõ ſolũ ꝓ ſuſtentatõe ſed ꝓ eq̄s habē
dis ⁊ armis. Nec poſſent tales religiões aſſeq̄ finē ſuũ.
niſi haberēt tꝑalia ⁊ in copia. Vñ r̄lib9 religioſis habe-
re in cõi etiā multa temꝑalia nõ derogat ꝑfectõi ſtatus.
debite illi religioni. hoc ꝓbat̄ facilr̄ ſic. Habēs inſtrumē-
tū ordinatũ ad aliquē finē. q̄ꝫtomagis eſt illõ accõmo-
dũ ad illũ finē. tāto hñs illud min9 exorbitat ab illo fi-
ne ceteris parib9 ſicut patet in oĩb9 artib9. Nā q̄ꝫto fa
ber habet melius martellũ tāto meliorē fac̄ cultellũ cete
ris parib9. Et rõ ē. q2 cũ inſtr̄m q̄rat̄ ad finē q̄ꝫtomagis
eſt ipm̄ accõmodũ ad finē tāto melius oꝑatur. ſic medi-
cina tāto melior ē q̄ꝫtomagis oꝑat̄ ad ſanitatē Sed iſta
tꝑalia ſũt inſtrumēta nec̄ria ad vitā p̄ñtē ⁊ ad finē cuiuſ

libet religionis. vt que ſũt nec̄ria fini alicui9 religiõis ſũt
accõmoda illi fini. Et intātũ accõmoda ꝙ ex q̄ nec̄ria ſi-
ne ill' nõ p̄t finis ille hr̄i. nõ ğ derogat ꝑfectiõi religiõis
hr̄e tꝑalia i cõmũi. Secũda ↄcluſio eſt q̄ ē difficilior
ꝙ habere tꝑalia in cõi. inq̄ꝫtũ ſũt nec̄ria ad vitā. non di
minuit de ꝑfectõe religiõis. ita ꝙ religio nõ hñs niſi vſũ
in aliq̄b9 reb9 nõ ē ꝑfectior religiõe hñte i ill' reb9 domi-
niũ i cõi. Et ad hāc ↄclõnē ꝓbandā deberet ſufficere au
toritas pape ⁊ Romāe eccl'ie i iſta ↄſtõe ⁊ illa. Ad ↄdi-
torē. In hac em̄ ↄſtõe q2 ita q̄rũdā vt dic̄ Nec h̄ ſcꝫ hr̄e
in cõi etiā q̄ ad ꝓprietatē aliq̄lr̄ derogat. iuxta dc̄m Gre.
ix. altiſſime pauꝑtati. Qui ſcꝫ Grego. dic̄ i illa decretali.
de exceſ. p̄la. Frēs p̄dicatores ⁊ minores i altiſſima pauꝑ
tate famulari chriſto pauꝑi. Et tñ ↄſtat frēs p̄dicatores
hr̄e aliq̄ i cõi. q̄ ad ꝓprietatē. q̄d coꝝ regl'e ⁊ ſtatui nõ re-
pugnat. Hec etiā Alexāder p̄deceſſor nr̄ i ↄdēnatõne li-
belli editi ↄ̄ ſtatũ p̄dicatoꝝ ⁊ minoꝝ ſenſiſſe videt̄. in q̄
de dictis fratrib9 q̄ ſequũtur ſic ait. Cũ inſuꝑ idē fratres
oĩa ꝓpter deũ reliquerīt auxilia. vite ſubſidia mēdicātes
chriſtũq̄ꝫ imitent̄ pauꝑem. euāgelicā ꝑfectõem amplexā
do ꝓpter quod euidēter apparet eos nõ ſolum eſſe in ſta-
tu ſaluandoꝝ ſed etiā perfectoꝝ. ⁊ per ſue religionis ob-
ſeruantiā que ipius quidē euāgelice perfectõis tenet for
mam etiā retributõis premio p̄cellētē gloriā promereri
vbi expreſſe dicit fratres p̄dicatores chriſtũ pauꝑē imi-
tari. ⁊ euāgelicā ꝑfectõem amplecti. ⁊ eſſe in ſtatu ꝑfecto-
rũ. ⁊ ꝙ coꝝ religionis obſeruātia euāgelice ꝑfectõnis te-
net formā. Et ↄſtat p̄dicatores habere poſſe aliqua i cõi
q̄ etiā ad ꝓprietatē ſm̄ coꝝ regulā. hec oĩa in dicta ↄſti
tutõe. Ex quibus patet ſm̄ intentõem ⁊ autoritatē triũ
ſummoꝝ pontificũ Gregorij. ix. Alexandri. iiij. ⁊ Iohis
xxij. ꝙ habere aliqua in cõmuni etiā q̄ ad ꝓprietatē ñ de
rogat perfectõni. nec altiſſime pauꝑtati. nec euangelice
perfectioni. que eſt ſumma. quare patet concluſio. Et q̄ꝫ
uis cuilibet fideli deberent ſufficere dicte autoritates:
tamē adducunt̄ ad hanc ↄcluſionē ꝓbandā ⁊ alie auto-
ritates. Prima ē autoritas Bede. ſr illõ Act. iiij. Erāt ill'
oĩa cõmunia. Diciteni ſic. Qui ſic viuũt vt ſint eis oĩa
cõmunia in domo cõmuni Cenobite vocant̄. q̄ vita tā-
tõ felicior quāto ſtatũ futuri ſcl'i perfecti9 imitāt̄. vbi cõ
munia erũt oĩa. q2 erit deus oĩa in oĩb9. Secũda eſt
autoritas Io. Caſſiani in Coll'. tractās idē verbũ ſic ait.
Habebāt aplĩ triplicē vnitatē. quā debēt habere Ceno-
bite. Vnitatē affectõnis. q2 multitudinis credētiũ erat
cor vnum ⁊ aĩa vna. Vnitatē habitatõnis. vt ptꝫ Act.
ij. ⁊ iiij. Vnitatē poſſeſſionis q2 erant illis oĩa cõia. vita
aũt aploꝝ fuit ꝑfectiſſima. Tertia eſt beati Auguſ. i re-
gula. Nõ dicatis aliquid ꝓpriũ. ſed ſint vob oĩa cõmu
nia. Sic em̄ legitis in actib9 apoſtoloꝝ ꝙ erant ill' oĩa
ↄmunia. Idē in li. de opere monachoꝝ. Si aliqui vrge
antur ex euāgelio vt nil reponāt in craſtinũ Reſponde-
ant. Cur ergo dñs loculos habuit. vbi pecuniā collcām
reponeret. Ex quo medio ꝓbationis be. Auguſt. oſtēdit̄
ꝙ chriſt9 habuit aliqua in ↄmũi. non ſolũ quo ad vſum
ſed etiā quo ad ꝓp̄etatē ſeu dominiũ. Quarta autori-
tas Baſilij dicētis in. iiij. c. ſue regule. Communionē vi
te perfectiſſime hāc ego voco, in qua quidē poſſeſſionũ
pulſa eſt proprietas oĩa aũt ↄmunia. Quinta autori
tas eſt proſperi de vita contemplatiua. ⁊ habet̄. xij. q. j.
Expedit facultates eccl'ie poſſidere. ⁊ ꝓprias perfectionis
amore ↄtemni. Et ponit exemplũ ſancti Paulini epiſco
pi. Probat̄ eadē ↄcluſio ⁊ rationib9 plurib9. Primo ſic.
Ille ſtatus non eſt ꝑfectior alio q̄ non ↄtinet modũ viuē
di magis ꝓmouentē ad ꝑfectionē perſonalem acquiren
dam q̄ꝫ alius. patet hoc ſtatim. q2 ex hoc dicit̄ vn9 ſtat9
perfectior alio. vt dictũ eſt ſupra. q2 ↄtinet modũ viuen
di importantē melius ea que ꝓmouēt ad charitatē dei

⁊ ꝓximi. in quas conſiſtit perfectio ꝑſonalis. Sed ſtatus renunciantiū aliquibꝫ in cōmuni. ſ. quo ad dominiū. vt oratorijs. paramētis libris. ⁊ hmōi. nō importat moduꝫ viuēdi magis ꝓmouentē ad ꝑfectiōem ꝑſonalē acq̄ren-dam vel cōſeruandā ꝙ̄ ſtatus habentiū illa. talia etiam quo ad dominiū vel ꝓprietatē. ſuppoſita in ceteris parili-tate. Nec enī ingerit magis amorē recuruū ad tempa-lia aut ſolicitudinē aut elatiōnē. habere talia q̄ ad viuꝫ ⁊ dominiū ꝙ̄ habere vſum ſolū dominio abdicato ⁊ ro-mane ecclīe dimiſſo. Cū enī ſit in ꝯtinuo vſu taliū. ſ. do-moꝝ. eccleſiaꝝ. libroꝝ. ornamentoꝝ eccleſie vaſoꝝ et hu-iuſmodi. ⁊ ſunt quaſi certi ꝙ habēt moleſtari in eis. nō apparet quō ex hoc min⁹ amare talia ⁊ ſolicitari ⁊ eleua-ri. ꝙ̄ ſi haberēt etiā dominiū taliū reꝝ. Nā in vſu ꝯſum-ptibilibꝫ vt dictū eſt ſupra. neceſſe eſt dicere ꝙ ipi mino-res habeāt nō ſolū vſum ſꝫ ⁊ dominiū. qꝛ cū vnum non poſſit ſeꝑari ab alio in dictis rebꝫ. que vſu ꝯſumunt͛. vt panis. vinū. ⁊ hmōi. Si nō haberēt dn̄ium in illū ſꝫ nu-dum vſum facti. tūc haberēt illicitū vſum. qꝺ repugnat ꝑfectiōi. Itē ꝓbat͛ idem alia rōne ſic. Nunq̄ꝫ fuit eccleſia ſine ſtatu habēte euangelicā ꝑfectiōem. ⁊ amplectētē xp̄i ⁊ apoſtoloꝝ ſequelā. h̄ parꝫ qꝛ p̄ſumptio videt͛ ⁊ errone-um ꝙ aliq̄ tp̄e ecclīa deciderit a ꝑfecta ſequela xp̄i ⁊ apo-ſtoloꝝ totaliter. Gregori⁹ etiā h̄ dicit tractās illꝺ Cañ. j. Paſce hedos tuos iuxta tabernacula paſtoꝝ. id eſt. iux̄ ꝑfectionē aplīoꝝ vt ipe exponit. Sꝫ a tp̄e Conſtantini ⁊ beati ſilueſtri vſq̄ꝫ ad tp̄s beati Franciſci nō fuit aliq̄s ſtatus in ecclīa q̄ nō haberet aliqua in cōmuni. licꝫ renū-ciaret omī dominio in ꝓprio. Ergo hr̄e in cōmuni nō di-minuit de ꝑfectiōe ſtat⁹ religioſoꝝ. Confirmat͛ h̄. quia alias ſequeret͛ ꝙ tota ꝑfectio euāgelij eſſet in ſolo ſtatu fratrū minoꝝ. ⁊ totū reſiduū ecclīe ecidiſſet ab illa. qꝺ nō videt͛ bene dictū. Ad idē tertio ꝓbatur. Si hr̄e dn̄i-um in talibꝫ que vſu nō cōſumunt͛. faceret ſtatū minus ꝑfectū. ⁊ ꝓfeſſores talis ſtat⁹ minus ꝑfectos. tūc domin⁹ papa retinēdo ſibi dominiū taliū reꝝ. ꝓut facit circa or-dinē minoꝝ. faceret ⁊ redderet ſe min⁹ perfectū. quod eſt abſurdū dicere. cū quilibet in ſpiritualibꝫ debeat pl⁹ ſe diligere ꝙ̄ aliū. ⁊ ꝑ cōſequēs nō debet velle a perfectiōe ſe elongare ꝓpter alioꝝ ꝑfectionē agendā. Multe alie rō-nes inducunt͛. que ob breuitatē omittunt͛. Tertia con-cluſio eſt ꝙ habere dominiū in cōmuni in bonis imobi-libꝫ. vt poſſeſſionibꝫ. domibꝫ. redditibꝫ. ⁊ hmōi. non di-minuit de ꝑfectione. Hoc ꝓbatur q̄druplici rōne. Prīo ſic. qꝺ eccleſia ſtatuit vtiliter ⁊ ꝓ meliori ⁊ ꝑfectiori. non diminuit de ꝑfectiōe. Hoc ſtatim patet. quia nullū lucrū ꝙ̄tūcūq̄ꝫ magnū poteſt dici vtile. ꝑ qꝺ recedit͛ a ꝑfectōe dicente xp̄o Math. xvj. Quid enī ꝓdeſt homini ſi lucre-tur vniuerſum mūdū. anime ꝟo ſue detrimentū patiat͛. ⁊c̄. Detrimentū aūt anime eſt cadere ab angelica ꝑfectō-ne. Sed ecclīa que regit͛ a ſpiritu ſancto in his que ſta-tuit circa ſequelā xp̄i ⁊ ꝑfectionē vite. ꝓ meliori ⁊ vtiliori ordinauit ⁊ ſtatuit ꝙ haberet poſſeſſiones in cōi. nō ſo-lum ꝑcis. vt olim iudea. ſed ⁊ p̄dia. ſicut dꝛ. xij. q. j. futu-ram. ⁊ c. videntes. Ergo habere bona imobilia in cōmuni nō diminuit de ꝑfectiōe. Ad idē. Illud ꝓ quo aliq̄s lau-datur. nō diminuit de ꝑfectione. Sꝫ Cōſtantin⁹ impa-tor laudat͛ ꝙ dedit licentiā ꝑ vniuerſum orbē fabrifi-can-di ecclīas. ⁊ p̄dia eis ꝯſtituit tribuēda. ꝗ ⁊c̄. Tertio ꝓba-tur ſic. Qꝺ fecerūt viri ꝑfectiſſimi ad cumulū ꝑfectōnis non diminuit de ꝑfectiōe. Sꝫ viri ꝑfectiſſimi tā diuina-rum ꝙ̄ humanaꝝ lr̄aꝝ doctiſſimi poſſeſſiōes ꝓ eccleſia acceperūt ⁊ ampliauerūt. Quinimo aliq̄ de ſuo p̄rimo-nio vt beat⁹ Gregori⁹. plures ecclīas ⁊ monaſteria dota-uerunt. in quibꝫ ꝓ magna ꝑfectiōe degere elegerūt. Er-go dicere ꝙ habere imobilia in cōmuni diminuat de ꝑ-fectione. abſurdū videt͛. Eſt enī h̄ dicere ꝙ beat⁹ Silue-ſter ⁊ alij ſanctiſſimi romani pōtifices. ⁊ ep̄i ꝑfectiſſimi ⁊ abbates. vt beat⁹ gregori⁹. ambroſi⁹. hieronym⁹. hylari-us. benedict⁹. anthoni⁹. martin⁹. egidius. bernardus. et ceteri innumerabiles ſancti abſq̄ꝫ ꝑfectiōe euāgelica ⁊ ſe-quela xp̄i vixerunt. qꝛ ipi omēs in cōitate ecclīe res imo-biles poſſederūt. xij. q. j. expedit. Quarto ſic ꝓbatur ſm̄ regulā generalē b. Augu. qn̄ obſcuritas eſt in ꝟbis euā-gelicis. ꝑcipue circa p̄cepta vel ꝯſilia ex quibꝫ dubium orit͛. recurrēdū eſt ad ſanctoꝝ obſeruantiā. ſ. quō illa ipi ſancti ſeruauerūt. Et h̄ tenendū eſt qꝺ ipi ſeruauerunt. Ergo vite ꝑfectio intelligēda eſt ⁊ tenenda. ſm̄ ꝙ ſancti viri ⁊ ꝑfectiſſimi verbo docuerūt eam. ⁊ facto tenuerunt. Sꝫ omēs ſancti viri ⁊ ꝑfectiſſimi a tp̄e ſilueſtri vſq̄ꝫ ad tp̄s franciſci. ſic vite ꝑfectōem ⁊ verbo docuerūt ⁊ facto tenuerūt. ꝙ bona imobilia ⁊ mobilia habuerūt. Ergo i cōmuni habere imobilia nō minuit de ꝑfectiōe euāgeli-ca. videt͛ enī mihi abſurdū dicere ꝙ ſanctiſſimi q̄ ſua ꝓ-pter ꝑfectōꝫ habēdā relinq̄bāt in ꝓprio. ſi vidiſſent ꝙ ha-bere in cōi eēt detrimētū ꝑfectōis. ꝙ in cōi cū alijs bona poſſediſſent. ſꝫ ſic abdicauerūt ī ꝓprio ꝓpter ꝑfectiōꝫ. ita abdicaſſent ī cōi. qꝺ null⁹ fec̄ an̄ btm̄ frāciſcū.

Quantū ad tertiū. §. XV.

articulū p̄ncipalis hui⁹ q̄ſtionis. Hec eſt ꝯcluſio. ꝙ hr̄e in cōi nō diminuit de ꝑfectiōe ſtat⁹ p̄latoꝝ. imo quod ē fortī⁹ nō hr̄e derogat ſtatui p̄lationis. ⁊ ꝑ ꝯſequēs perfe-ctioni debite illi ſtatui. Hoc aūt faciliter ꝓbatur ſic. Illꝺ nō diminuit de ꝑfectione ſtat⁹ p̄latiōis. qꝺ ipa p̄latio ex-igit ſm̄ ſuā rōem. h̄ patet. quia illud nō repugnat alicui qꝺ ei cōuenit ſm̄ ſuā rōnem. Sꝫ apoſtol⁹ in duobꝫ locꝭ ſcripture. ſ. ad Thi. iij. ⁊ ad Thi. j. deſcribēs p̄latiōꝫ epi-ſcopalē. inter cetera dicit ꝙ oportet ep̄m eſſe hoſpitalem Impoſſibile eſt aūt eſſe hoſpitalē. niſi habeat bona ſal-tem in cōmuni. Ergo habere in cōmuni nō diminuit de ꝑfectione ſtat⁹ p̄lationis. Secūdo ꝓbatur ſic. Illud non derogat ꝑfectioni ſtatui debite ad qꝺ obligat͛ ratiōe ſta-tus ſui. Sꝫ p̄latus obligat͛ ratiōe ſtatus ad paſcendum gregē. nō ſolū verbo ⁊ exēplo. ſed etiā tp̄ali ſubſidio. qꝺ fieri nō poſſet. ſi aliqua bona eccleſie nō haberet. quoꝝ p̄-latus diſpenſator eſſet. Et ideo ſaluator cōmittēs gregē ſuū petro ⁊ ſucceſſoribꝫ eius. ſignāter dixit. nō ſemel ſed ter ei. Paſce oues meas. vel agnos meos. Joh. vlti. ad in-nuendū ꝙ p̄latus debet ſubditos paſcere verbo ⁊ exem-plo ⁊ tp̄ali ſubſidio. Tertio ſic. Habere illa ꝓ q̄bꝫ defen-dendis p̄latus mortē patiēs meret͛ aſcribi cathalogo ſā-ctoꝝ. nō diminuit de ſtatu ꝑfectiōis. hoc quaſi patet de ſe. quia nō aſcribit͛ in numero ſanctoꝝ niſi ꝓpter opa ꝑ-fectionis. hoc quaſi patet de ſe. qꝛ nō aſcribit͛ in numero ſanctoꝝ niſi ꝓpter opa ꝑfectiōis. ſed p̄latus mortē patiēs ꝓ defenſione facultatū ecclīe meruit aſcribi cathalogo ſā-ctoꝝ. vt patet de ſancto Thoma cantuarienſi archiep̄o. Ergo habere bona imobilia nō diminuit de ſtatu perfe-ctionis p̄latoꝝ. Soluit exinde multa argumēta facta i ꝯtrariū. Sꝫ ſolū vnū pono in q̄ aduerſarij veritatis maxi-tum ſe fundant. Et eſt tale ꝙ xp̄s fecit ꝯdeſcendendo in-firmis diminuit de ꝑfectiōe. patet hoc. qꝛ aliter xp̄s nō ſumpſiſſet ꝑſonā infirmoꝝ in hoc. Sꝫ xp̄s in habendo loculos ſeu aliqua in cōmuni. geſſit ꝑſonā infirmoꝝ. qꝺ patet ex decretali nicolai. iiij. Exijt q̄ ſeminat. Et beatus Aug⁹. ſuꝑ illud ꝓducēs fenū iumētis. Et in li. ꝺ opē mo-nachoꝝ dicit. Dn̄s noſter ih̄s xp̄s more ſue miſericordie infirmioribꝫ cōpatiēs. cū ei poſſent et angeli miſtrare. lo-culos habere dignat⁹ eſt. ꝗ ⁊c̄. Et ꝯfirmat͛ idē auctorita-te beati Hiero. dicētis. Nudā crucē nudus ſequar. Sed qui habet aliq̄d nō eſt nudus. Sed ad h̄ reſpondet ſub-tiliter ⁊ optime. Dicit enī notandū eſſe triplicē infirmita-tem ad ꝓpoſitū. ſ. infirmitatē carnis. infirmitatē ſcientie.

Argumētū ꝯtra hr̄e in cōi aliq̄ diminuit perfectionem

Triplex infirmitas.

⁊ infirmitatē affectōis. Infirmitas carnis ē ſm quā cor
pus mortale indiget cibo ⁊ potu. veſtimētis ⁊ hmōi. Et
iſto mō oīs hō ī hac vita mortali ē infirmus donec cor-
pus iſtud corruptibile induerit incorruptōem. de q̄ in-
firmitate apl's ad Thimo. ait. Modico vino vtere ꝓpter
ſtomachū tuū ⁊ frequētes tuas infirmitates. Et Mat.
xxvj. Spūs ꝓmptus eſt. caro aūt infirma. Tal' infirmi
tas nō eſt ꝑfectōis mentis ſed ſtat cū omimoda mentis
perfectōne in p̄ſenti poſſibili. Hanc chriſtus aſſumpſit
cū defectus corꝑales accepit. ſ. famem. ſitim. frigus. ⁊ hu
iuſmōi. Quia ergo chriſt⁹ verus erat d̄s ⁊ verus homo.
inq̄tū d̄s habebāt ſibi angeli miniſtrare. nec loculis īdi
gebat ſicut nec cibo nec potu. Sed inq̄tū hō ſm carnē
erat infirmus indigens cibo ⁊ alimēto ſicut alij homīes
⁊ ꝑ ꝯſequēs indiguit pecunia ⁊ locul'. quib⁹ mediantib⁹
neceſſaria emerent. Et d̄ iſta infirmitate carnis q̄ ſtat cū
ſumma ꝑfectōne mētis pōt intelligi dcm̄ b. Aug. ⁊ decre
tal. Extͣ. In hoc enī ꝑſonam infirmoꝝ geſſit ⁊ infirmis
ꝯdeſcēdit ꝙ infirmitatē carnis aſſumpſit. ⁊ ꝑ ꝯſequens
neceſſarijs ad vitā eguit ⁊ loculis egere ſe oſtēdit. Et cer
te illa videt' eſſe intētio b. Aug⁹. Uult enī dicere ꝙ ille q̄
deus erat. ⁊ dn̄s oīm. poterat abſq̄ quacūq̄ ꝓuiſione ſi
bi de neceſſarijs quādocūq̄ ⁊ quocūq̄ tp̄e ꝓuidere. cū
ei angeli miniſtrarēt. tamē vt eādē infirmitatē carnis ha
bentib⁹ exēplū daret ꝙ nō erat cōtra ꝑfectōem ꝓ carnis
infirmitate ſupportanda cibis ⁊ neceſſarijs vti. ⁊ loculos
habere. ideo ī habēdo loculos infirmis ꝯdeſcendit. q̄ vt
dicit apl's ad Hebre. ij. Licet eſſet deus. decuit ꝑ omnia
frīb⁹ ſimilari. ⁊ ꝑ oīa miſericors fieri. Habēdo ḡ locl'os
geſſit ꝑſonā infirmoꝝ. nō infirmoꝝ infirmitate ſtatus. i.
in ꝑfectōe vt iſti arguūt. ſꝫ īfirmoꝝ īfirmitate carnis. Se
cūda infirmitas ē ſciētie. de q̄ ait apl's. j. ad Coꝝ. viij. Cō
ſciētia eoꝝ cū ſit infirma polluit'. Et ad Rom̄. xv. Infir-
mū in fide ſuſcipite. Hec infirmitas ꝯſiſtit in hoc ꝙ ali-
quis ex ignorātia vl' ex neſcientia credit aliq̄d malū eſſe.
qd̄ tamē nō eſt ſicut aliqui tūc tp̄ib⁹ credebāt eſſe pecca-
tū cōedere īmolatū idolis. qd̄ de ſe nō eſt. niſi cū fiebat ī
venerātōem idoli. Et hac infirmitate laborabant ꝙ reſ-
uare in craſtinū eſſet ꝯtra p̄ceptum dn̄i. Et de iſta etiā
infirmitate pōt intelligi dictū b. Auguſ. ⁊ decretal'. Extͣ
ſcꝫ ꝙ dn̄s ꝯdeſcendens vl' compatiēs infirmis locl'os hr̄e
dignat⁹ ē. Chriſt⁹ enī q̄ venit curare vulnera nr̄a. p̄cipue
mētis. ne aliq̄ in futurū poſſent ſcādalizari. credētes ꝙ eſ
ſet īꝑfectōis vl' minoris ꝑfectōis. ſi ſeruos dei viderēt lo-
culos habere. ⁊ de illis in cōmuni viuere. ip̄e loculos ha
bere voluit. vt eſſet alijs in exemplū. ꝙ abſq̄ quocunq̄
impedimēto vl' diminutōe ꝑfectōnis loculi cōmunes ha
beri poterāt ad vite neceſſitatē. nō ad ſuperfluitatē. Et
ꝙ ꝓpter tale exemplū hoc fecerit dn̄s. dicit btūs Auguſ.
⁊ habet'. xij. q. j. ſic. Exemplū dn̄i accipite ꝯuerſantes in
terra. Quare loculos habuit cui angeli miniſtrabāt. ni-
ſi q̄ eccl'ia locl'os habitura erat. Hoc etiā expreſſius dicit
in li. de ſermōe dn̄i in mōte. Tertia infirmitas ē infirmi-
tas affectōnis. ⁊ hec duplex. Una qua quis ſic infirmat'
ſm affectū ꝙ a deo auertitur. q̄ infirmitas ē ad mortem
ꝑ culpā mortalē. De q̄ apl's ad Rom̄. v. Cū infirmi eſſe-
mus xp̄s ꝓ nobis mortu⁹ eſt. Quia ergo xp̄s ſciebat ali
quos futuros in eccl'ia q̄ obſtinata malicia dicerēt. ꝙ vi
ris ꝑfectōem euāgelicā ſeruātib⁹ aliquid ſeruare ī craſti-
nū erat ꝯtra dei p̄ceptū. ideo chriſtus his infirmis ꝯde-
ſcendēs vt eos a ſua malicia reuocaret facto ſuo ⁊ exem
plo voluit habere loculos. vt iā iſti blaſphemi ꝯ eccl'iā
loqui nō poſſent cū viderēt eū locl'os habere. Secūda ī-
firmitas affectōis eſt q̄ aliqui nō auerſi a deo ꝑ culpam
mortalē. tamē detenti circa amorē tp̄aliū impediūtur a
ſequela chriſti ꝑ ſemitā cōſilioꝝ. licet nō exeāt viā māda
toꝝ. de q̄ pōt intelligi illud apl'i ad Rom̄. xv. Debemus
nos q̄ firmiores ſumus imbecillitatē infirmoꝝ ſuſtinere
Et ī habendo loculos chriſtus his infirmis ꝯdeſcendit
in duob⁹. Primo q̄ cū chriſt⁹ loculos haberet nō ad ſuꝑ
fluitatē. ſed ad ſui ⁊ alioꝝ neceſſitatē egendoꝝ. vt beatus
Aug⁹. dicit. exemplū dedit talib⁹ infirmis. ne ad tēpo-
ralia afficerent' ad ſuꝑfluitatē. ſed ſolū ad neceſſitatē ea
quererēt. Secūdo q̄ chriſtus habuit locl'os ī cōmuni. n̄
in ꝓprio. vt ḡ talib⁹ infirmis condeſcendat. ex his q̄tuor
mōis expoſitōis ꝑmus videt' mihi magis eſſe de inten
tiōe b. aug. Quocūq̄ aūt mō exponat'. de predictis pa-
tet. ꝙ chriſtus nō fecit opus imꝑfectōnis ī hn̄do locl'os
immo videt' mihi verbū valde blaſphemum dicere ꝙ
chriſtus in aliquo facto ſuo fecit opus imperfectōis cu-
ius om̄is actō noſtra eſt inſtructō. Ad autoritatē Iohis
de ſequēdo chriſtū nudū. reſpōdetur ꝑ id qd̄ ait ip̄e be-
atus Hieronim⁹ ad Nepocianū. ſcꝫ ꝙ ille nudus chriſtū
nudū ſequit' ⁊ crucē. q̄ om̄ia ſua aut pauꝑib⁹ diſtribuēſ
aut parentib⁹ relinquēs. aut facultatib⁹ eccl'ie adiūgēs.
ad facultates eccleſie que ſūt bona cōmunia viuit de eis
⁊ de altaris oblatōnib⁹ ſuſtentat'. ⁊ talē nuditatē ip̄e ſer
uauit. quare habere ī cōmuni aliqua nō diminuit de ꝑ
fectōne ꝑſonali nec de ꝑfectōne ſtatus religioſoꝝ nec pre
latoꝝ. Ex predictis etiā pōt patere error fraticelloꝝ. qui
habet' in. vij. c. libelli hereticalis coꝝ vbi dicūt ꝙ litigare
in iudicio diminuit de ꝑfectōne euāgelica. Et q̄ Io. xxij
determinauit ꝯriū dicūt eū hereticū. quia vt aiūt ꝯtra-
dicit ſcꝑture ſacre dicēte domīo. Qui vult tecū ī iudicio
cōtendere. ⁊ tunicā tuā tollere. dimitte ei ⁊ palliū. Ma
thei. v. Et ſic videt' fieri ꝯtra doctrinā euāgelicā litigare.
Sed deberent iſti obſtinatiſſimi aduertere quod ait be
atus Aug⁹. in decre. quē libꝝ ſepe allegāt ⁊ male intelli-
gunt. in ca. Paratus xxiij. q. j. Dicit enī ꝙ iſta precepta
ſunt magis intelligēda ſm preꝑatōem animi. vt ſcꝫ ho-
mo patienter ferat hoc. ⁊ paratus ſit etiā ad maiora ſuſ
ferēda. ſi oporteret ꝓ ſalute ſua ⁊ ꝓximoꝝ q̄ꝫ ſm op⁹ q̄d
in aperto fit. nō ergo diminuit de ꝑfctōe ꝑſonali. nec de
perfectōne ſtatus litigare in iudicio, cū modeſtia ꝓ iure
ſuo tuendo ſiue eccl'ie ſiue monaſterij. Nec obſtat quod
ait apl's. j. Corin. vj. Si iudicia habetis inter vos om̄i-
no delictū eſt in vobis. qd̄ illi heretici inducūt. q̄ vt dic̄
gloſa. loquit' cū quis ꝯtra iuſticiā litigat. vel non debito
modo. quia cum mendacijs ⁊ iniurijs verborū. vel cum
apud infideles iudices. vt ibi ſubdit. Bene ergo deter-
minauit Iohānes. xxij. nec cōtradicit hoc ſcripture. ſꝫ fal
ſe eam exponunt.

Septimus articu-§. XVI.

lus declarandus eſt. Utrū chriſtus ⁊ apl'i habuerīt ali-
quid ī cōi. Et iſta eſt p̄ncipalis queſtio ī materia iſta. ſed
declaratio eius depēdet ex declaratōe p̄cedētiū dubioꝝ
⁊ ꝙ habuerīt patet. q̄ dicit' Ioh. iiij. ꝙ diſcipuli ei⁹ iue-
rant ī ciuitatē ad emendū cibos. Emptio autē fit pecu-
nia. ergo pecuniā habebāt. non in ꝓprio. ergo ī ꝯmuni.
Itē Ioh. xiij. ⁊ xij. dicit' ꝙ dn̄s habebat loculos. q̄s por
tabat iudas. i. ſcarſellā ſeu burſam vbi ī varijs locis ei⁹
diuerſe pecunie mittebant'. puta argentee in vna. enee in
alia. ⁊ huiuſmodi. Sed illud q̄d reſeruabat' in illis locu
lis non videt' fuiſſe alterius q̄ꝫ collegij chriſti ⁊ apl'orum
ergo habebāt aliqua in cōmuni. Pro quoꝝ declaratio-
ne ſciendū ꝙ certū eſt ꝙ chriſtus ⁊ apl'i bona que habue
rūt in vſum vite humane de facto habuerūt. Certum ē
enī ꝙ habuerūt indumēta quib⁹ veſtiebant'. ⁊ cibos q̄-
bus nutriebant'. domū etiā q̄ꝫtū ad vſum dormiendi et
quieſcēdi. Nec vnq̄ꝫ de hoc aliquis dubitauit. Sꝫ vtrū
habuerit in talib⁹ reb⁹ ſolū nudū vſum facti. vel ius et
dominiū in ꝓprio vel in ꝯmuni. de hoc fuit aliq̄n dubi-
um. Sed nūc nulli fas ē dubitare poſtq̄ꝫ Io. xxij. edidit

Quare chriſt⁹ loculos voluit habē

Quid ſit nudū crucem ſequi

⁊ ꝓmulgauit ꝯſtõem. Cũ inter nullos. qꝛ ibi determīat. ꝙ q̄ ꝑtinaciter tenet ꝙ xp̄s ⁊ apl̄i nō habuerūt aliqua in cōi. hereticꝰ ſit cēſendꝰ. Hoc aũt nō poteſt intelligi ꝯ̄tꝛꝫ ad ſolū nudū vſum facti. ſicut aliq̄ expoſuerūt. imo veri us corrūpere voluerūt. qð pꝫ. qꝛ dn̄s papa Jo. illud qð viri ſcolaſtici ī dubiū reuocabāt. voluit declarare. vt pꝫ ex ip̄o ꝑncipio ꝯſtitutiōis. vbi dꝛ. cū inter nōnullos vi⸗ ros ſcolaſticos ſepe ꝯtingat in dubiū reuocare. ſꝫ per vi⸗ ros ſcolaſticos nūq̄ꝫ fuit in dubiū reuocatū. qn chriſtꝰ ⁊ apl̄i habuerūt vſum facti in aliq̄bꝫ rebꝫ neceſſarijs ad vitā. Sꝫ bn̄ fuit in dubiū reuocatū. vtꝝ in illis rebꝫ ha buerūt ius ⁊ dn̄ium in ꝓprio vel ī cōi. Cū ergo papa de clarauerit ꝙ deinceps aſſerere ꝙ nō habuerūt hereticuꝫ ſit cenſendū. ſequit̄ ꝙ nō de vſu ſolū. ſꝫ de iure ⁊ dn̄io in⸗ tellexit. Scd̄o ſciendū ꝙ cū declaratū ſit ſupꝛa in tertio dubio ꝙ impoſſibile eſt hr̄e vſum licitū alicuius rei ſine iure vtēdi illa re. ⁊ oēs ꝯcedunt ꝙ xp̄s ⁊ apl̄i habuerūt vſum aliquaꝝ reꝝ. ſequit̄ de neceſſitate ꝙ in illis rebus habuerūt ius vtēdi. niſi q̄s diceret ꝙ habuerūt ſꝫ vſuꝫ nō iuſtū. qð blaſphemū eſt dicere. Sequit̄ ergo ꝙ xp̄s ⁊ apl̄i nō potuerūt habere vſum facti denudatū iure vtē⸗ di. Tertio ſciendū ꝙ cū declaratū ſit s̄. in quarto dubio ꝙ in rebꝫ q̄ vſu ꝯſumunt̄ nō poſſit ſeparí vſus licitus a iure in re. ⁊ nō ſolū in vſu rei. ⁊ claꝝ ſit ꝙ xp̄s ⁊ apoſtoli aliq̄s res vſu ꝯſumpſerūt. vt panē ⁊ vinū q̄ comedebāt ⁊ bibebāt. ſequit̄ ꝙ in talibꝫ rebꝫ ius ⁊ dn̄ium habebāt nō vſū facti denudatū etiā iure in re. Quarto. ſciendum ꝙ cū viſum ſit in ſexto dubio ꝙ hr̄e in cōmuni in rebus neceſſarijs ad vitā. nō diminuit de ꝑfectione perſonali. nec de ꝑfectiōe ſtatꝰ religioſoꝝ vel p̄latoꝝ. ſequit̄ ꝙ xp̄s ⁊ apl̄i qꝛ ſummā paupꝑtatē vl̄ ſummā ꝑfectōem tenuerūt ꝙ ꝓpter h̄ nō ꝓbat̄. ꝙ nō habuerūt aliqua in cōi. Jn iſta ergo q̄ſtione aut q̄rit̄ de xp̄o ſcorſum. aut de xp̄o ⁊ apl̄is ſimul. aut de apl̄is tm̄. vt poſt aſcēſionē xp̄i. Si de xp̄o ſcorſum cū in xp̄o ſint due nature. diuina parit̄ ⁊ hūana dubiū nō eſt ꝙ de natura diuina locū non hꝫ q̄ſtio iſta. Sic enī xp̄s ſm̄ oēs hꝫ veriſſime ⁊ ꝓprijſſime dn̄iuꝫ om niū naturaꝝ. ſm̄ illud. ps̄. xxiij. Dn̄i eſt terra ⁊ plenitu⸗ do eius ⁊c̄. Et heſter. xiij. Dn̄s oīm tu es. Intelligēda ē ergo q̄ſtio de xp̄o ſm̄ humanā naturā. Scd̄o notandū ꝙ dn̄ium hr̄e de aliqua re p̄t intelligi dupl̄r. qꝛ aut infu ſum. aut acquiſitū. ſicut dicimꝰ de ſciētia infuſa vel acq̄⸗ ſita circa aliquā ꝯcluſionē. ⁊ iteꝝ dn̄ium pōt acq̄ri ī ali⸗ qua re dupliciter. qꝛ vel ex facto proprio. ſicut miles ac⸗ quirit ex facto proprio. ſcilicet ſui laboris dominium in ſtipēdio. vel ex alieno dono ſicut acq̄rit pauper dn̄ium in elemoſyna ſibi liberaliter data. His p̄ſuppoſitis pono rn̄dendo ad queſtionē ſex ꝯcluſiōes. Prima eſt ꝙ xp̄us ab inſtāti ſue ꝯceptiōis habuit dn̄ium omniū reꝝ. Se⸗ cunda ꝯcluſio ꝙ xp̄s ex facto ꝓprio habuit dn̄ium acq̄⸗ ſitū aliquaꝝ reꝝ. Tertia ꝯcluſio ꝙ habuit dn̄ium aliq̄ꝝ reꝝ ex dono alioꝝ. Quarta ꝯcluſio ꝙ apl̄i pꝰ emiſſioneꝫ voti de paupꝑtate nō habuerūt in ꝓprio dn̄iū aliq̄ꝝ reꝝ. Quinta ꝯcluſio ꝙ xp̄s ⁊ apl̄i habuerūt dn̄iū aliq̄ꝝ reꝝ ī cōi. Sexta ꝯcluſio eſt ꝙ apl̄i poſt aſcēſionē habuerunt dn̄ium aliquaꝝ reꝝ in cōmuni.

Prima concluſio. §. XVII.

ꝓbat̄ ſic. ſ. ꝙ xp̄s ab initio ꝯceptiōis habuit dn̄ium oīm reꝝ. habēs ius habēdi aliquā rē ⁊ vtēdi iure ꝓprio ꝓ libi to volūtatis ⁊ alienādi eā. habet dn̄ium in illa re. h̄ pꝫ ex declaratiōe tertij dubij s̄. Sꝫ xp̄s ab initio ſue cōce⸗ ptionis habuit tale ius in oīmbꝫ rebꝫ creatis. g̃ ⁊c̄. Pro batio minoꝛ̄ patet ꝑ id qð habet̄ ad Heb. ij. ⁊ ſumit̄ de ps̄. viij. Minuiſti eū paulominꝰ ab angel̄ ⁊c̄. Oīa ſub ieciſti ſub pedibꝫ eiꝰ. Jn eo enī ait apl̄s ꝙ ei ſubiecit oīa nihil dimiſit nō ſubiectū. Qð exponēs glo. c. iij. ait. Ecce

Q. xp̄us hūit dn̄i⸗ um omni um reꝝ

ptās xp̄i oñdit̄. vt ei a dn̄i ope nihil excipit̄. ita nec a xp̄i ptāte. Attēde ꝙ non ſimpl̄r ait ſuꝑ oīa opa. ſꝫ addidit manuū tuaꝝ. ſ. ſuꝑ digniora etiā opa. i. hoīes ⁊ angelos q̄ ꝑ excellentiā dicunt̄ opa manuū dn̄i. Et nō ſolū cōſti⸗ tutus ſuꝑ opa vt digniora. ſꝫ etiā oīa ſubieciſti ſub pe⸗ dibꝫ eiꝰ. i. poteſtati eiꝰ ⁊ dn̄io. poſſit enī eē ſupꝛioꝛ. et nō dn̄ari oīmbꝫ. Sꝫ dr̄. Subieciſti oīa. nihil dimiſit n̄ ſub iectū dn̄io eiꝰ. Ex q̄ auctoritate habet̄ ꝙ loquit̄ de chri⸗ ſto ſm̄ naturā humanā. ſm̄ quā minoratꝰ eſt paulomi⸗ nus ab angel̄. Et loquit̄ de ſubiectiōe nō ſolū minus di gna ad digniorē. ſꝫ de ſubiectiōe que eſt ſubditi ad hn̄tē dn̄ium ſuꝑ ip̄m. Probat̄ idē ꝑ glo. ſuꝑ illud habēs ſcri⸗ ptum in veſtimēto ſuo ⁊ in femore. Rex regū ⁊ dn̄s do⸗ minantiū. Apoc. xix. vbi glo. interlinearis. Jn veſtimēto id eſt. in hūanitate. Jn femore vt demōſtraret ſe de vera ꝓgenie p̄rm ꝑorū ꝓceſſiſſe. Rex regū. i. ſctōꝝ q̄ ſe ⁊ alios ꝟtutibꝫ regūt. ⁊ dn̄s dn̄antiū. i. eoꝝ qui dn̄ium exercēt ſuꝑ ſubditos. Tertio ꝓbat̄ idē ſuꝑ illud qð habet̄ Ma thei. vlti. qð dixit xp̄s reſuſcitatꝰ apparēs diſcipul̄. Da ta eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. Ubi glo. de coe⸗ terna patris diuinitate. ⁊ de aſſumpta dicit humanita⸗ te. in q̄ minoꝛ angel̄. Et eſt glo. rabani. Jdē Remigiꝰ. Et h̄ ſciēdū ꝙ anq̄ꝫ dn̄s ſurrexiſſꝫ. nouerāt angeli ſe ſubdi⸗ tos hoī xp̄o. Volēs g̃ xp̄s etiā hoībꝫ notū fieri ꝙ ſibi da ta eſſet oīs ptās in celo ⁊ in terra. miſit p̄dicatores ī mū⸗ dum vniuꝛſum. q̄ h̄ cūctis p̄dicarēt. Ad idē etiā beatus Augꝰ. ps̄. ix. Donauit deꝰ xp̄o ſm̄ hoīem ſm̄ carnem re⸗ ſurgēti. vt in noīe Jeſu oē genu flectat̄ celeſtiū. terreſtri um ⁊ infernoꝝ. i. impꝛio eiꝰ omnes fateant̄ ſubijci angeli hoīes ⁊ demones. ⁊ ſubdit. Eo ꝙ erat filiꝰ dauid. factꝰ ē dn̄s dauid. Nō obſtat ꝙ xp̄s poſt reſurrectiōꝫ dixit ſi⸗ bi datā poteſtatē hāc. Nō eī tūc ꝑmo ſibi fuit data ſꝫ a ꝑncipio ꝯceptiōis. vt dictū eſt. Sꝫ in reſurrectōe fuit da ta manifeſtatio talis iā facte collatōis poteſtatis. Uñ ex ponūt doctores cōiter. b. Aug. ⁊ mgr̄ ſen. in. iij. Data eſt mihi. id eſt. manifeſtata eē iā data. Dicit̄ enī aliq̄n aliq̄ illud q̄d fieri qn̄ innoteſcit factū. Scd̄o idē ꝓbatur ſic. Jllud qð fuit cōicatū viatori nec repugnat fini incarnatiōis. nec importat impꝑfectionē. ſꝫ magis dignitatē ⁊ ꝑfectiōꝫ debuit cōicari xp̄o ſm̄ humanā naturā. qð n̄ repugnat fini incarnatiōis. ꝓ tāto dꝛ. qꝛ licet īmoꝛtalitatis q̄ potuit nō moꝛi fuerit cōicatū ade. nec dicat impꝑfectiōem ſꝫ ꝑ fectionē. tn̄ qꝛ in xp̄o repugnaſſet fini incarnatiōis. qm̄ ad h̄ incarnatꝰ eſt. vt ꝓ hoīmbꝫ moꝛeret̄. ⁊ moꝛiēdo redi meret. ⁊ ideo tale donū n̄ ſibi debuit cōicari. Sꝫ vbi iſta tria ꝯcurrūt. ſ. ꝙ nō importet ꝑfectionē. Scd̄o ꝙ nō im portet dignitatē. tertio ꝙ nō repugnet fini incarnatiōis magꝭ debuit cōicari hoī xp̄o q̄ꝫ cuicūq̄ꝫ alteri. Sꝫ dn̄iuꝫ oīm iſtoꝝ inferioꝝ cōicatū fuit ade in ſtatu innocētie. vt pꝫ ꝑ illud Gen̄. iij. Dn̄amini piſcibꝫ maris volatilibus celi ⁊ beſtijs terre. Ergo tale donū cū nō dicat impꝑfectiōꝫ ſed ꝑfectōem. nec repugnat fini incarnatōis. debuit xp̄o cōicari ſm̄ humanā naturā. Tertio idē ꝓbat̄ ſic. xp̄o ab inſtāti ſue ꝯceptiōis cōicata fuit ſciā oīm. g̃ ⁊ cōicari ſibi debuit potētia dn̄ij oīm reꝝ. Añcedens patꝫ ſm̄ oēs ſanctos. ſaltē de his q̄ nouit deꝰ ſciā viſiōis. ꝯſequentia eſt clara. qꝛ ſil̄e videt̄ ꝯ̄tꝛū ad xp̄m de ſciā ⁊ potētia reſpe ctu hoꝝ inferioꝝ. g̃ ⁊c̄. Sꝫ ꝯtra p̄dictā ꝯcluſionē argui⸗ tur. Primo ſic. Qð importat impꝑfectōem. nō debuit cō⸗ municari xp̄o ſm̄ humanā naturā. Sed hr̄e dn̄ium ī ꝓ prio importat impꝑfectiōem. vt oñſum eſt. qꝛ ad ꝑfectiōꝫ ꝑtinet renūciare rebꝫ in ꝓprio. Ergo tale dn̄ium nō debu it xp̄o cōicari. Secūdo arguit̄ ſic. fruſtra eſt potētia que nō reducit̄ ad actū. ſꝫ dn̄ium tꝑaliū q̄rit̄ ꝓpter vſuꝫ. xp̄s aūt nō eſt vſus dn̄io tꝑaliū. g̃ fruſtra ſibi fuiſſet collatū tale dn̄ium. Sꝫ deꝰ ⁊ natura nihil fruſtra faciūt. vt dic phs in libro de celo ⁊ mūdo. Tertio arguit̄ ſic xp̄us pōt

Cōtra ꝯ ſionē ar guit

ꝯſiderari vl' vt caput eccl'ie. vel vt ꝑſona ſingularis. Sꝫ
de ip̄o loq̄mur nūc vt ꝑſona ſingularis. Et ſm̄ hoc non
habuit dn̄ium. ḡ ⁊c̄. Sed his non obſtātibꝫ firma ⁊ ve
[Reſſio] ra manet ꝯcluſio p̄ma. ſ. ꝙ habuit dn̄ium reꝝ ſibi a deo
infuſū ſeu collatū. Et ad argumētū p̄mū r̄ndetur ꝙ licꝫ
renūciare dn̄io reꝝ in ꝓprio ſit inſtrumētū accōmodū ad
ꝑfectōem. tn̄ h̄ eſt ill' in q̄bꝫ h̄re dn̄ium taliū rerū ē natū
inducere amorē recuruū ad t̄palia vl' nimiā ſollicitudīeꝫ
⁊ elatōem. Sed ī q̄bꝫ h̄re dominiū in ꝓprio nō eſt natuꝫ
inducere talia in his habere dominiū nō derogat perfe-
ctioni. Alioq̄n cū d̄s habeat dominiū oīm h̄ diceret ī co
impfectōem. q̄d ē abſurdū. Nō xp̄s ab initio ſue cōce-
ptionis fuit coprehenſor ſm aīam. licet viator ſm corp⁹
Et iō poſſidere q̄ꝫtacūq̄ꝫ t̄palia nō poterāt in eo inducē
amorē recuruum. vl' diſtrahi ꝑ hec ab his que ſunt dei.
[Chriſtus] Sciēdū igiꝰ ꝙ chriſtus ī mōm veniens paupꝑtatē aſſū-
[in mūdū] pſit. nō ī bn̄ viuēdi ſubſidium. q̄ꝛ nō egebat. cū inpecca-
[veniens] bilis eſſet. ſed ſolū in imitatōis exemplū ꝓpter nos q̄ na-
[paupꝑtatē] ti ſumus inordinate affici ad tempalia ⁊ ſollicitari ⁊ ele-
[aſſūpſit.] uari in ſupbiā ex eis. Et q̄ꝛ exemplū magis oſtendiꝰ in
[q̄re ⁊ quō] vſu q̄ꝫ in dominio. ideo chriſtus q̄ꝫtū ad vſum paupꝑta-
tē pfectōi ꝯuenientiſſimā oñdit. licet q̄ꝫtum ad domini-
um eſſet dn̄s oīm. Ad ſecūdū reſpōdeꝰ ꝙ potentia non
eſt fruſtra q̄n̄ ex ea nō reducitur in actū ſicut in homine
q̄ votū caſtitatis emiſit. potētia generādi nō eſt fruſtra.
Sicut etiā in deo qui pōt de homīe facere vitulū. non ē
illa potētia fruſtra. licet nunq̄ꝫ reducaꝰ ad actū. Qꝛ ergo
chriſtus venit ad dandū nob̄ perfectōis exemplū. iō cū
exemplū maxime ex vſu oſtēdaꝰ. noluit dominio tali in
fuſo vti. Et ideo nō ſequiꝰ ꝙ in eo fruſtra fuerit tale do-
miniū. Et forte aliquādo vſus fuit tali dominio. ⁊ cum
dixit Math. xxj. Ite in caſtellū ſoluite aſinū. ⁊c̄. Domi-
nus his opus habet. Ad tertiū dicēdū ꝙ iſta ꝓpoſitō
chriſtus inq̄ꝫtū caput eccl'ie h̄uit dn̄iū omniū rerū ē ꝓpo
ſitio reduplicata affirmatiua. Et iō licet inferre ſimplici-
ter. Ergo xp̄s habuit dominiū oīm rerū. diffuſe aūt tra
ctat de propoſitōe reduplicata. ſꝫ obmitto. ⁊ ſubdit. Iſta
ſimpl'r ē ꝯcedēda. xp̄us rōne humane nature habet do-
miniū oīm reꝝ. Un̄ ſi iſta ē vera que tamē ē falſa. vt in
fra videbiꝰ. xp̄s inq̄ꝫtū geſſit ꝑſonā pfectoꝝ non habuit
aliq̄d in propō vel ī coī. tn̄ ex q̄ cōcediꝰ iſta. xp̄s vt geſſit
ꝑſonā infirmoꝝ aliquid in cōmuni habuit. nō dꝫ ꝯcedi
ſimpl'r. ḡ xp̄s nō habuit aliq̄d in propō vl' ī cōmuni. im
mo magis ſua oppoſita. ſ. xp̄s ſimpliciter habuit aliq̄d
in propō vel cōi. Sciēdū tn̄ ſm btm̄ Tho. in. iij. par-
te. q. viij. ꝙ eadē ē gr̄a xp̄i inq̄ꝫtū caput eccl'ie ⁊ inq̄ꝫtū per
ſona ſingularis. Un̄ nō ſolū inq̄ꝫtū ē caput eccl'ie habꝫ
dominiū oīm rōnabiliū ⁊ irrationabiliū. ſꝫ etiā inq̄ꝫtum
ꝑſona ſingularis. Et ſic patet p̄ma ꝯcluſio. Ex predictis
patet falſiſſimū eſſe q̄d dicūt iſti fraticelli in quodā ſuo
libello q̄ incipit Uniūſis. ſ. in p̄mo ca. ꝙ xp̄s inq̄ꝫtū ho-
mo nō h̄uit dn̄iū oīm t̄paliū. nec fuit verus rex. Sꝫ in-
q̄ꝫtū d̄s ⁊ inq̄ꝫtū hō h̄uit dn̄ium ſp̄uale eccl'ie ſnō t̄pale
Et q̄ꝛ Ioh. determīauit ꝯriū put ē ꝟitas. ſ. ꝙ etiā inq̄ꝫtū
hō hꝫ dn̄iuꝫ oīm. q̄d ꝓbatū ē. ⁊ fuit ver⁹ rex. dicūt eē here
ticū. q̄ꝛ determīauit ꝯ ꝟitatē ſcp̄ture dicētis Iohis. xix.
Regnū meū nō ē de hoc mōdo. Et beat⁹ Aug⁹. ī ſmōe d̄
[Chriſtus] ephia ꝙ xp̄s nō venerat vt regnū terrenū ꝑciperet. ſꝫ vt ce
[verus rex] leſte donaret. ⁊ ſilia. Ad q̄ r̄ndeꝰ ꝙ chriſtus. vt dcm̄ ē ſ
⁊ ſi dominiū habuit nō tamē vſus ē eo. q̄ꝛ non vixit vt
rex. ſed vt pauꝑ propter exemplū nr̄m. ꝓvt induceret ad
vitādū honores. ⁊ hmōi. Et ſic regnū ſuū nō fuit de hoc
mōdo. q̄ꝛ n̄ mō mūdani vſus. Sꝫ ꝙ rex fuerit ip̄e ait pyla
to. Tu dicis q̄ꝛ rex ſum ego. Et zach. ix Ecce rex tuus ve
nit tibi. ⁊ in ps. ij. Ego ꝯſtitutus ſū rex ab eo. Ip̄i ḡ ſūt
herici q̄ ꝑtinaciter impugnāt hāc veritatē. In. ij. ca. illi⁹
peſtiferi libelli dicūt ꝙ nō h̄uit dominiū oīm inq̄ꝫtū hō

Sed oñſum eſt hoc eſſe falſum. q̄ꝛ vtiq̄ꝫ habuit. ⁊ ſi nō
ſit vſus. q̄ꝛ nō vt dn̄s ſed vt pauꝑ vixit.

Secūda cōcluſio. §. XVIII

p̄ncipalis ē ꝙ chriſtus ex ꝓp̄o facto habuit dominiū ac-
quiſitū quarundē rerū. ⁊ hoc ſic ꝓbaꝰ. Suppono ꝙ dn̄s
redimens aliquem de manu hoſtis acquirit ſibi domi-
niū in illo ſicut in ſeruo. ⁊ in bonis eius ſicut ī bonis ſer
ui. ſicut ꝓbaꝰ ex̄ de iudeis. c. j. ⁊ vl. ⁊ di. liij. ex āti q̄s. ⁊ c.
frequēs. ⁊. xij. q. ij. cū redēptor. Hoc ſuppoſito ſic argui-
tur. Nō maius acq̄rit redimēs aliquē hoīeꝫ a morte cor
poris ī eū ⁊ ī bona eius q̄ꝫ redimēs euꝫ a morte corpis et
anīe ſimul. Sꝫ xp̄s a paſſiōe ſua redemit genus huma
nū a morte corpis ⁊ aīe. ſm illud. j. ad Corith. vj. Empti
eſtis p̄cio magno. ⁊c̄. ⁊ Apo. v. Redemiſti nos d̄o ī ſan-
guine tuo. ⁊ ī aliȷ̄s locis ſcp̄ture. Ergo ex ꝓp̄o facto xp̄us
acq̄ſiuit ſibi dominiū ſup̄ totū gen⁹ humanū. ſic ī ſuos
⁊ in oīmbꝫ bonis eoꝝ ſicut in bonis ſeruoꝝ. Secūdo ꝓ-
baꝰ ſic. Acquirēs de ꝯdigno ius aliquos iudicādi. acq̄-
rit dominiū aliq̄d ſup eos. hoc ptꝫ ꝑ apoſto. ad Ro. xiiij.
Tu q̄ es q̄ iudicas alienū ſuū. ſuo eni dn̄o ſtat aut cadit
Sed xp̄us ſm humanā naturā ex ꝓp̄o facto acquiſiuit
ſibi ius iudicādi viuos ⁊ mortuos. ſicut apparet ī pl'ibꝫ
locis ſcp̄ture. ip̄e eni cōſtitutus ē a deo iudex viuoꝝ et
mortuoꝝ. Act. x. Et b. Tho. deducī ī tertia pte. ḡ. ⁊c̄. Sed
ꝯ. q̄ꝛ q̄d ē alicui⁹ n̄ p̄t ſibi acq̄rere. q̄ꝛ q̄d acq̄ſitū ē nō re-
ſtat vlterius aiq̄rēdū. ſꝫ xp̄s ab inſtāti ſue ꝯceptōis ha-
buit dn̄iū oīm. vt oñſū ē in p̄cedēti ꝯclōne. ḡ ex ꝓp̄o fcō
nō h̄uit dominiū acq̄ſitū. R̄ndeꝰ ꝙ habere aliquā rē cō
tingit diūſis mōis. Nā p̄t q̄s habere dominiū ī aliqua
re directū vel vtile. ſic etiā p̄t h̄re ius ī aliq̄ re vl' rōne ſue
ceſſionis vl' rōne donatōis vel emptōis. vl' hmōi. Unō
nō repugnat in eadē re haberi diuerſa iura ſm modos
alterius ⁊ alterius rōis. Nō dn̄ium infuſū ⁊ dominiū
acquiſitū nō ſūt eiuſdē rōis ſed alteri⁹ ⁊ alteri⁹. Et iō nō
repugnat ꝙ xp̄s reſpectu eiuſdē rei habuerit dominiū ī
fuſum ⁊ dn̄ium acq̄ſitū. Et h̄ ſatis ptꝫ ī ſil'i. Nā chriſtus
ab inſtāti ſue ꝯceptōis habuit ſciam infuſam oīm. ⁊ tn̄
poſtea habuit earūdē reꝝ ſciam acquiſitā. vt ptꝫ Luce
ij. Ieſus ꝓficiebat etate ſapīa ⁊ gr̄a apō deū ⁊ hoīes. Ex
q̄ p̄t ſic argui. Nō magꝭ repugnāt dominiū infuſū ⁊ do
miniū acq̄ſitū reſpectu eiuſdē rei q̄ꝫ ſcīa infuſa ⁊ ſcīa acq̄
ſita. Sꝫ nō obſtāte ſcīa infuſa quā h̄uit de oīmbꝫ ab in
ſtāti ſue conceptōis. h̄uit de eis etiā ſciam acquiſitā. er-
go nō obſtante dominio reꝝ infuſo potuit habere etiaꝫ
dominiū acquiſitū de eiſdē rebꝫ. vt duplici iure ſit dn̄s.
ſcꝫ infuſo ⁊ acquiſito. Qō ḡ dcm̄ ē ī ar. q̄d ē h̄itū nō pōt
acq̄ri. R̄ndeꝰ verū ē eodē mō q̄ ē h̄itū. ſꝫ h̄itum vno mō
p̄t h̄ri vl' acquiri ⁊ alio mō. Sicut ⁊ q̄d ſcitū ē ī vno mō
ſciri p̄t ⁊ alio mō. Ex his patet falſitas tertij capl'i illius
libelli heretici. in q̄ dicūt ꝯcluſiue ꝙ xp̄s ī ꝓceſſu tempis
nō acq̄ſiuit ſibi dominiū ī ſp̄ali aliq̄ꝝ reꝝ. Et ꝯtrariuꝫ
dicūt eſſe hereſim. q̄ꝛ ꝯdic̄ ſcp̄ture dicēti. Niſi q̄s renunci
auerit oībꝫ que poſſidet nō p̄t me⁹ eſſe diſcipl's. Lu. xiiij
Fec̄ autē xp̄s q̄d docuit. Sꝫ declaratum ē quō aliq̄ ſibi
acquiſiuit. Et autoritas inducta quā male intelligunt n̄
obſtat. Nā renunciauit chriſtus pfectiſſime oīmbꝫ plus
ceteris q̄ꝫtum ad affectuꝫ ī q̄ ꝯſiſtit perfectio eſſentialiꝰ
Quo autē ad effectum renunciauit in propō oīmbꝫ. eti
am oībꝫ mobilibꝫ. q̄ꝛ oīa habuit coīa cum apl'is. In cō
muni āt n̄ renunciauit ip̄e nec apl'i mobilibꝫ ſed īmobi-
libꝫ. nec ꝑ hoc diminuiꝰ de pfectōe. nec augereꝰ. ſi renun-
ciaſſet in ꝯmuni etiam immobilibꝫ.

Tertia concluſio §. XIX.

eſt ꝙ xp̄s habuit dominium acq̄ſitum aliq̄ꝝ reꝝ ex do-
no alteri⁹. ⁊ h̄ ꝓbaꝰ ſic. Cui datum ē aliq̄d ꝑ intendētem

träſferre dñiũ illiꝰ rei ĩ illũ. ⁊ nihil ſibi retinẽtẽ de dñio il-
lius rei. ⁊ ille cui data ẽ res. ſit capax dñij. ſtatĩ hꝫ illiꝰ rei
dñiũ. Vtꝫ ero ei cuiꝰ erit illa res. Tertiũ eſt ꝙ nõ datiſ. qꝛ
ille nihil retinet ſibi ĩ re. ſꝫ träſfert eã. ⁊ träſferre intendit
Nec alicuiꝰ alteriꝰ q̃ꝫ eiꝰ cui daꝛ. cũ dãs in aliũ q̃ꝫ ĩ eũ
cui dat träſferre nõ intẽdat. Nec tal' res vagaꝛ icerta. qꝛ
tũc occupãti ꝯcederet. Ergo res q̃ꝫtũ ad dñiũ eſt eiꝰ cui
data eſt. Itẽ ad h ꝙ res träſferaꝛ in dñiũ alteriꝰ. non vi
deꝛ req̃ri niſi träſlatio cũ intẽtiõe ex pte dãtis. ⁊ capaci-
tas ex pte recipiẽtis. vbi iſta duo ꝯcurrũt. dñiũ träſfert
in recipientẽ. Sꝫ pꝫ Mat. ij. ꝙ magi veniẽtes ab oriẽte
obtulerũt xp̃o mũera. auꝝ. thꝰ. ⁊ mirrhã. ⁊ claꝝ eſt ꝙ in
ip̃m träſferre intẽdebãt dñiũ. Vñ textꝰ dr. Procidentes
adorauerũt eũ. ⁊ aptis theſauris ſuis obtulerũt ei mũe-
ra ⁊c̃. Ergo intẽderũt träſferre dñiũ in eũ taliũ munerũ
Itẽ xp̃s erat capax tal' dñij. Si ei h nõ eſſet. Aut h erat
rõe voti emiſſi. ſꝫ h dici nõ p̃t. qꝛ adhuc votũ nõ fecerat.
Aut rõe diuĩtatis vnite hũanitati. Sꝫ nec h. qꝛ hũane
nature nõ repugñt rõe vnionis ad diuĩtatẽ dñiũ hr̃e reꝝ
ĩmo magꝭ ꝯuenit. Aut qꝛ añ illã oblatõꝫ habebat ĩ illis
rebꝫ dñiũ infuſũ. Nec h dici p̃t. qꝛ ⁊ſi hẽbat illaꝝ reꝝ. ſic
oĩm dñiũ añ infuſum. tñ vt oñſum eſt ĩ p̃cedẽti ꝯcl'one
eiuſdẽ rei pñt hr̃i diuſa dñia alteriꝰ ⁊ alteriꝰ rõnis. Aut
rõe etatis infantil'. nec h dici p̃t. qꝛ puulus bñ eſt capax
dñij. ĩmo ꝓ̃e eſt dñs. ſꝫ vſqꝫ ad tp̃s ſtatutũ a iure ſit ſub
tutoribꝫ ⁊ curatoribꝫ. vt dr aplus ad Gal. iiij. Capax g̃
erat illiꝰ dñij. Et ſic pꝫ ꝯcluſio ꝓa ꝙ habuit in illis rebꝫ
dñiũ acq̃ſitũ ex dono alteriꝰ. Et ſi dicaꝛ ꝙ Ioſeph erat
pr̃ adoptiuꝰ xp̃i. Sꝫ peculiũ nõ caſtrẽſe ſꝫ aduentitiũ
acq̃ſitũ filio. acq̃riꝛ pr̃i adoptiuo. Et ſic videꝛ ꝙ nõ xp̃s
ſꝫ ioſeph habuerit dñiũ eaꝝ reꝝ donataꝝ. Rñdeo ꝙ Io-
ſeph nõ fuit pr̃ adoptiuꝰ. eo mõ q̃ loquunꝛ iura de pr̃e
adoptãte ⁊ filio adoptiuo.

Quarta concluſio §. XX.

eſt ꝙ apl'i poſtq̃ꝫ emiſerũt votũ paupertatis. qd Augꝰ. ĩ
de ciuitate dei dr eos feciſſe. qñ petrꝰ dixit in pſona om-
niũ. Ecce nos reliq̃mꝰ oĩa ⁊ ſecuti ſumꝰ te. Math. xix. ni-
hil poſtea habuerũt ĩ ꝓprio. Hec ꝯcluſio ſic ꝓbaꝛ faciliꝛ.
faciẽs ꝯ votũ mortaliꝛ peccat. qd patet ex eo qd dr ĩ pſ.
Vouete ⁊ reddite dño deo vota vr̃a. Vbi dr glo. Vouẽ
eſt ꝯſilij ſeu libere volũtatꝭ. ſꝫ reddere votũ eſt neceſſita-
tis ſeu p̃cepti. Et Eccs. v. dr. Si q̃d vouiſti dño redde.
Diſplicet eĩ ei infidelis ⁊ ſtulta ꝓmiſſio. Infidelis dicꝛ
nõ ſuata ꝓmiſſio. Sꝫ apl'i ĩ hñdo iſta tpalia nõ leguꝛ
peccaſſe mortaliꝛ. g̃ pꝰ votũ emiſſum nõ habuerũt ali-
q̃d in ꝓprio. Nã ſi hũiſſent. feciſſent ꝯ votũ. ⁊ peccaſſent
mortaliꝛ. Hr̃e enĩ aliq̃d ĩ ꝓprio pticulariꝛ eſt ꝯ votũ pau-
pertatꝭ. Abdicauerũt g̃ apl'i oĩbꝫ tpalibꝫ ĩ cõi. ſiue tũc qñ
vocati a xp̃o relictis oĩbꝫ ſecuti ſũt eũ. Siue cũ petrꝰ ꝓ
oĩbꝫ dixit. Ecce nos reliq̃mꝰ oĩa. vt dictũ ẽ. Siue qñ xp̃s
dixit. Nolite portare auꝝ ⁊ argẽtũ ⁊c̃. Mat. x. Et ex his
pꝫ falſitas q̃rti capl'i iſtiꝰ venenoſi libelli. vt dicũt Ioh.
xxij. determinaſſe ꝙ apl'i habuerũt in ſpãli nõ ſolum in
cõi poſtq̃ꝫ facti ſunt apl'i ꝓprietatẽ reꝝ tpaliũ. ⁊ ꝙ nunq̃ꝫ
abrenunciauerũt eis. Et ꝙ xp̃s nũq̃ꝫ eis h ꝯſuluit l' mã-
dauit. Nec votũ hꝰ abdicatiõis fecerũt. Mentiunꝛ iſti.
qꝛ Ioh. h nõ declarauit vl' determiauit. Sꝫ iſtd bñ de-
clarauit ꝙ in rebꝫ vſu ꝯſumptibilibꝫ nõ abdicauerunt
dñio taliũ reꝝ. cũ eis dabanꝛ retẽto nudo vſu facti nõ iu-
ris. ⁊ in rebꝫ q̃ vſu nõ ꝯſumunꝛ ſtatim nõ potuerũt ha-
bere vſum ſine iure vtẽdi. vt in veſtibꝫ ⁊ domo ⁊ hmõi.
quia talis eſſet vſus illicitus. Vnde nec vouerũt hoc. ſ.
ꝙ in hmõi haberẽt nudũ vſum facti. denudatũ oĩ iu-
re vtendi. Nec etiã vouerũt nõ hr̃e aliq̃d in cõi. qꝛ habu-
erunt vtiq̃ꝫ ſcꝫ mobilia vt patet in loculis. Io. xiij. ⁊ Io.
xij. falſum g̃ dicũt.

Quinta cõcluſio ẽ. §. XXI.

ꝙ xp̃s ⁊ apl'i habuerũt aliq̃d in cõi q̃ꝫtũ ad ius ⁊ dñiũ.
Et hec ꝯcluſio ſic ꝓbaꝛ p̃mo. Suppono enĩ ꝙ apl'i vẽde-
bant ⁊ emebant aliq̃. Et iſta ſuppoſitio trahiꝛ ex multis
locis ſcp̃ture. vt Io. iiij. diſcipuli iuerãt in ciuitatẽ. vt ci-
bos emerẽt. Vñ cũ adduxiſſent cibos q̃s emerãt. dixerũt
xp̃o. Rabi mãduca. Itẽ Ioh. xvj. vbi xp̃s dixit philippo
Vñ ememꝰ panes vt mãducẽt hi. ⁊ Ioh. xiij. ꝙ dr ꝙ q̃-
dam putabãt ꝙ dixiſſet. Eme q̃ ſunt nobꝭ neceſſaria ad
diẽ feſtũ. Et Actu. xx. dr paulꝰ. Ad ea q̃ mihi opꝰ erant
miniſtrauerũt manꝰ iſte. Ad l'ram eĩ vendebat ea q̃ ope-
rabaꝛ manibꝫ. ⁊ inde viuebat. Hoc ſuppoſito arguiꝛ ſic.
Hñs ius licite ⁊ noĩe ꝓprio ⁊ ꝑ ſe alienãdi aliquã rẽ tota-
liter a ſe hꝫ ius in re nõ ſolũ in vſu rei. h pꝫ ex his que fu-
erunt declarata in tertio articulo ſup̃. Nullꝰ enĩ p̃ot alie-
nare aliquã rẽ totaliter noĩe ꝓprio ⁊ ꝑ ſe. niſi q̃ hꝫ ius ĩ il-
la re. ⁊ nõ ſolũ in vſu rei. ſꝫ ꝑ venditõꝫ res totaliter trãſ-
ferꝛ in emãtẽ. ⁊ alienaꝛ ab ip̃o vendẽte. Apl'i aũt ꝑ ſe ⁊
noĩe ꝓprio. aliqua vendiderũt ⁊ emerũt. Ergo in illis re-
bus nõ ſolũ vſum. ĩmo etiã ius ⁊ dñium habuerũt. ſed
nõ in ꝓprio. vt deductũ eſt in p̃cedẽti ꝯcluſiõe. g̃ in cõ-
muni. Et ꝯfirmaꝛ h. qꝛ cũ apl'i vẽdebãt. aut träſferebaꝛ
ius ⁊ dñiũ rei vẽdite in emptorẽ aut nõ. Si nõ. g̃ empto-
res nõ habebãt ius ⁊ dñiũ in illa re. ⁊ ſic decipiebantur
qꝛ credebãt ſe hr̃e ius in illa re. ⁊ tñ nõ habebant. Et ſic
apl'i erãt deceptores. qd eſt abſurdũ dicere. Si aũt ius
⁊ dñiũ träſferebaꝛ ĩ emptorẽ. tũc aut apl'i vẽdẽtes träſ-
ferebãt. aut aliq̃s aliꝰ noĩe eoꝝ. aut ds aut aliq̃s alius.
Si apl'i habeꝛ ꝓpoſitũ. Nullꝰ enĩ p̃ot träſferre in aliũ
ius qd nõ hꝫ. Si g̃ apl'i träſferebãt ius ⁊ dñiũ in aliũ
g̃ de neccẽte ip̃i habebãt ius ⁊ dñiũ in illa re vẽdita ab eis
ſꝫ nõ in ꝓprio. g̃ in cõi. Itẽ ſi träſferebaꝛ ius ⁊ dñiũ ꝑ ali-
um noĩe eoꝝ. adhuc hr̃ ꝓpoſitũ. Nullꝰ enĩ p̃ot träſferre
dñiũ alicuiꝰ noĩe alteriꝰ. niſi ille cuiꝰ noĩe träſfert habe-
at ius ⁊ dñiũ eiꝰ. Si g̃ aliq̃s träſferebat ius ⁊ dñiũ ĩ
aliũ noĩe aplõꝝ. ſequiꝛ ꝙ apl'i habebãt ius ⁊ dñiũ ĩ illa
re träſlata. Nec p̃t dici ꝙ ds träſferret. tũc enĩ ds aliq̃d
ſpẽale feciſſet in emptiõibꝫ ⁊ vẽditiõibꝫ aplõꝝ qd nec ex-
periẽtia demõſtrabat. nec rõ nec auctas ꝯfirmat. Itẽ qꝛ
ds ius hꝫ equaliꝛ in oĩbꝫ rebꝫ. nec p̃t dici ꝙ aliq̃s alius
träſferret. qꝛ nõ videꝛ ꝙ ille eſſet aliq̃s aliꝰ a dãte aplis
illas res. Nõ enĩ aliꝰ a dãte habebat vl' habuerat ius et
dñiũ in illa re. Vl' ſi habuerat deſierat habuiſſe. Nemo
enĩ p̃ot träſferre in aliũ dñiũ ⁊ ius de re in q̃ nihil habet.
Nec p̃t dici ꝙ ille dãs träſferret ꝓpꝛ duo. Prĩa qꝛ etiam
apl'i vẽdebãt aliq̃ q̃ nõ erãt eis data. vt illa q̃ opabãtur
manibꝫ. ⁊ forte illos piſces q̃s cepãt. Luce. v. ⁊ Ioh. vlti.
Scd̃o qꝛ ille q̃ dabat aplis dando intẽdebat ſe ſpoliari
oĩ dñio qd hẽbat in illa re. Itẽ q̃ dederat aplis. poterat
eſſe mortuꝰ. ⁊ ꝑ ꝯñs nihil poterat tranſferre. Sequiꝛ g̃ ꝙ
apl'i in rebꝫ q̃s vendebãt ꝙ habebãt nõ ſolũ vſũ ⁊ dñiũ.
Et ꝯſimiliꝛ p̃ot argui de pecunia. cũ de ea emebãt eis
neceſſaria. vt cibos ⁊ hmõi. Queri enĩ p̃ot vtꝝ in vendẽ-
tes aplis neceſſaria träſferebaꝛ illa pecũia data ab apo-
ſtolis. Si nõ g̃ vẽdentes eis decipiebãꝛ ab eis. ⁊ ſic diſ-
currẽdo ꝑ alia vt dictũ eſt de rebꝫ vẽditis ab apoſtolis
Nec p̃t dici ꝙ dñiũ talis pecunie vl' rei vẽdite ab aplis
eſſet alicuiꝰ pſone ſolẽnis auctis ⁊ officij. vt penes xp̃m
⁊ apoſtolos remanẽte. ſicut hodie eccleſiaꝝ ⁊ dñium ⁊ oĩa
bonoꝝ ⁊ vaſoꝝ ⁊ ornamentoꝝ ſacriſtie fratꝝ minorũ ho-
die manẽt penes papã ⁊ eccleſiã romanã. vbi tm̃ fratri-
bus cõceſſo. qꝛ tũc nõ erat aliqua pſona idonea p̃ter xp̃m
⁊ apoſtolos in quã träſferreꝛ tale dñium. Nec poteſt di-
ci alicuiꝰ alteriꝰ. Ergo ius ⁊ dñium illiꝰ pecunie q̃ eme-
bant ſibi neceſſaria erat collegij xp̃i ⁊ aplõꝝ in cõi. ſic et
reꝝ aliaꝝ q̃ vſu ꝯſumunꝛ. Poſſet ſic breuiꝛ argui. poteſt
exercere licite oẽm vſum q̃ natꝰ eſt hr̃i circa rẽ noĩe ſuo ⁊

Apl'i oīa
bebāt in
cōi, quō.

ꝓ ſe habet ius ⁊ dn̄iū ī illa re. ſ ʒ apl'i hēbāt talē facultatē
in reb ꝗs vēdebāt. ⁊ ī pecunia q emebāt. g̃ hēbant ī eis
ius ⁊ dn̄ium. Un̄ ſeqꝉ ꝯclo ṗncipal'. ſ. ꝙ apl'i q̃ʒtum ad
ius ⁊ dn̄iū habebāt aliq̄ ī cōi. Sʒ forte ad iſtas rōes rn̄-
debiꝉ. ꝙ xp̄s ⁊ apl'i hēbuerūt ī oīb talib reb cōem vſum
quē haberet dn̄s rei. n̄ tn̄ hēbāt ius ⁊ dn̄iū ex eo ꝙ xp̄s
⁊ apl'i ꝑ votū ſe reddiderāt nō capaces cuiuſlibet iuris et
dominij in reb. Et licet ꝯcedēs q̃ʒtū erat ī ſe intenderet
trāſferre dominiū. tn̄ q2 nō erāt capaces. nō trāſferebaꝉ
in eis dictū dominiū. Sed iſtō nō valet. q2 nō ē verū ꝙ
apl'i ꝑ votū q̄d fecerūt ſe nō capaces cuiuſlibet iuris ⁊ do
minij reddiderūt ī reb. Primo q̄dē. q2 votū cū ſit ď me
liori bono. nō pt̄ eē de re illicita. ſʒ vt ꝓbatū eſt s. ij. arti.
vſus denudatus iure vtēdi ē illicitꝰ. Ergo cuʒ apl'i necē
habuerint vti reb tp̄alib neceſſarijs ad vitā. ſeq̄tur ꝙ
nō potuerūt vouere ſe nō eē capaces cuiuſcūq ʒ iuris ī re
bus tp̄alib. Secūdo q2 cū ius ī reb tp̄alib ſiue q̃ʒtum
ad vſum ſiue q̃ʒtū ad ſubſtam rei nihil aliud ſit q̃ʒ ptās
licite vtēdi talib. ſequiꝉ ꝙ ſi apl'i vouiſſēt ſe nō poſſe ha
bere ius ī ill' reb vouiſſent vtiq ʒ ſe nō poſſe habere po-
teſtatē licite vtēdi tp̄alib. qď ē abſurdū. Tūc enī vl' face
rēt ꝯ votū vl' ſꝑ illicite vterenꝉ. cuʒ impoſſibile ſit ꝙ ali-
q̄s hēat actū licite vtendi ſine ptāte licite vtēdi. cū actus
egrediaꝉ a potētia. q̄re pʒ ꝙ nūq ʒ tl'e votū emiſerūt. Pre-
terea nō eſt verū q̄d illi dicūt. ſ. ꝙ ī reb datis xp̄o ⁊ apo
ſtol'ciꝰ ius ⁊ dn̄ium remaneret penes dātem. ⁊ tn̄ apl'i ꝑ
actū ſuū emēdo ⁊ vēdēdo trāſferebāt ius ⁊ dn̄iū ī eos q̄
bus vēdebāt ſeu q̄b pecunias dabāt cū emebant. q2 vt
dictū ē. ⁊ habeꝉ ī regula iuris li. vj. Nemo pt̄ plus iuris
transferre ī aliū q̃ʒ ſibi cōpetere dinoſcaꝉ. vn̄ ſi nō hēbāt
apl'i ius ⁊ dn̄ium ī ill' reb vl' pecunia nō poterāt ī alioſ
trāſferre. vn̄ h̄ implicat ꝯdictōem. Scđa ꝯcluſio ē iſta
huius articuli ſcʒ ꝙ xp̄s ⁊ apl'i habuerūt in cōi aliq̄ q̄
ad ius ⁊ dn̄ium mobilia. ꝓbaꝉ ſic. Quib cōpetit iure or
dinario ⁊ ex officio ſemiare ſp̄ūalia ipis debētur de iure
ſtipēdia necēria ad vitā. ita ꝙ hēbāt ius ⁊ ptātem accipi
endi necēria ab eis q̄b ſp̄ūalia ſemināt. hoc pʒ. j. Cori.
ix. vbi aplus ait. Si ſp̄ūalia vobis ſeminamus. nō ē ma
gnū ſi carnalia vr̄a metamus. Quis enī militat ſuis ſti-
pendijs. ⁊c̄. Etiā hoc patet ex multis iurib. vt. xiij. q. j.
§. is ita. ⁊ ex̄. de deci. cū ꝯtingat. Sed xp̄o ⁊ aplis ꝯpe-
tebat iure ordinario ⁊ ex officiō ſemiare ſp̄ūalia. De chri-
ſto patet Eſa. lxj. Sp̄ūs dn̄i ſuꝑ me. ⁊c̄. ad euāgelizan-
dū pauperib miſit me. De apl'is oñdiꝉ Mat. x. Eun-
tes docete oēs gētes baptizātes. ⁊c̄. ⁊ Mar. vl. Predica
te euāgeliū oī cre. Et cū diſcipl'os xp̄s miſit ad ṗdicādū
dixit Lu. x. Edentes ⁊ bibētes q̄ apď illos ſūt. Dignus ē
enī oꝑarius mercede ſua. Cū ergo xp̄s ⁊ apl'i hr̄ent ex of
ficio ſemiare ſp̄ūalia. habebāt ius ī recipiendis vite ne-
ceſſarijs. Sʒ ī eis q̄ debētur alicui de iure hʒ ius ⁊ domi
niū. g̃ ⁊c̄. Q, ſi q̄s huic rōi vellet opponere dicendo vicʒ
ꝙ cū ſit duplex debitū. iuris ⁊ gratitudinis. apl'is nō ex
debito iuris de q̄ loq̄mur ſed ex debito gratitudīs debe
banꝉ tp̄alia necēria ad vitā. rn̄deꝉ primo q̄dē. q2 b. Aug.
dicit ꝙ debebanꝉ apl'is illa ſicut ſtipendia militātibus.
Sed ſtipendia huius debenꝉ ex debito iuris. Secūdo
q2 dicit idem b. Aug. ꝙ cū Paulꝰ nō recepit iſta ſtipen
dia a Corinthijs ſibi ꝯſocijſq ʒ victum ꝓcurās de labore
manuū receſſit a iure ſuo g̃ tal' ptās erit ptās iuris. Ter
tio q2 Criſoſ. dic̄ ill' fuiſſe ⁊ eē debita. ſic̄ merces mercēna
rijs. Sʒ clarū ē ꝙ mercēnarijs nō ex debito gratitudinis
ſed iuris debeꝉ merces. Seq̄ꝉ ergo ꝯcl'o ṗncipal'. ꝙ xp̄s
⁊ apl'i habuerūt nō ſolū nudū vſum facti ſʒ ius ⁊ domi-
niū ī cōi ī aliq̄b mobilib. Q, ſi q̄s adhuc obijciat vicʒ
ꝙ apl'i ſicut ⁊ alij ṗlati haberēt ius in hmōi ex officiō. tn̄
ex voto fecerāt ſe nō capaces hmōi iuris. Itē cū eēnt pre
lati ⁊ religioſi inq̃ʒtum nō religioſi licebat eis hr̄e tl'e ius

Rn̄deꝉ ꝙ iſte rōes nō valēt. Primo q̄dē q2 ē ꝯ intētōeʒ
pauli apl'i q̄ dicebat. j. ad Cori. ix. ſe hr̄e hāc ptātē. ſʒ nole
bat ea vti. q tn̄ ptāte alij apl'i vtebanꝉ. Sʒ ſi voluiſſent
ſe n̄ hituros tl'e ius ſeu ptātē. nō potuiſſent hr̄e. ⁊ vtētes
ea. ſic̄ faciebat petrꝰ ⁊ alij apl'i feciſſēt ꝯ votū ſuū. ⁊ mor
taliter peccaſſent. q̄d ē falſum. Quātū ad ſecūdū rn̄deꝉ
ꝙ ex q̄ inq̃ʒtū ṗlati apl'i hūerūt ius ⁊ dn̄iū ſeq̄ꝉ ꝙ ſimpli
citer hūerūt dn̄iū. q2 vt dcm̄ ē s. ī ꝓpōib reduplicatis af
firmatiuis q̃ʒtūcūq ʒ ṗdicatū ꝯuenit cū ſubiecto. cū redu
plicatōe ꝯuenit ei ſimpl'r. Sic̄ ſi hō inq̃ʒtū ē aīal ē ſenſi-
bilis ſeq̄tur ſimpl'r ꝙ hō ē ſenſibil'. Un̄ ſimpl'r ꝯcedēdū
eſt ꝙ apl'i habuerūt ius ⁊ dominiū ī cōi ī hmōi. Preterea
cū ſtatus ṗlatoꝝ ſit ꝑfectior ſtatu religioſoꝝ. qď ꝯuenit
alicui ſm eē ſuū potiſſimū cōuenit ei ſimpliciter. Tertia
ꝯcluſio ṗncipal' ꝓbaꝉ ſic. Chriſtꝰ ⁊ apl'i habuerūt locl'oſ
in q̄b pecunia ſeruabaꝉ. vt patet ex euāgelio ī diuerſis
auctorib ſupra inductis. Illā g̃ pecuniā aut habebant
vt ꝓpriam. aut vt coēm. nō vt ꝓpriā vt oñſum ē. g̃ vt cōeʒ
Igiꝉ aliq̄ habuerūt ī cōi. Sʒ adūſarij ꝟitatis rn̄debūt
dupl'r. Primo q̄dē q2 xp̄s ī hn̄do locl'os geſſit ꝑſonā in
firmoꝝ. vt dicit b. Aug. ⁊ tāgit decre. Exij. Secūdo. q2
xp̄s ⁊ apl'i habuerūt locl'os n̄ ꝓ ſe ſʒ ꝓ egenis ⁊ pauꝑib
q̄re illā pecuniā nō hēbāt vt ꝓpriā. nec vt cōem. Sʒ iſte
rōnes nō valēt. Et ṗma q̄dē q2 vt dcm̄ ē ī vj. arti. xp̄ūs ī
hn̄do locl'os ꝙ geſſiſſe dicaꝉ ꝑſonā infirmoꝝ. nō ſic ē in
telligēdū ꝙ egerit aliqď opꝰ imꝑfcm̄ cū fuerit ī oīb acti
bus ſuis exēplar totiꝰ ꝑfectōis. ꝑfectis ⁊ imꝑfectis. nec ꝙ
illď q̄d egit. ſ. hn̄do ī cōi aliq̄ ꝑtineat ad ſtatū imꝑfecto-
rū. vt exponūt iſti heretici. Sed cū infirmitas m'tiplici-
ter dicaꝉ in ſcṗtura. de q̄ infirmitate intelligaꝉ s. in. vj.
ar. declaratū ē ⁊ ṗncipal'r ꝙ dictū Aug. intelligiꝉ de īfir-
mitate carnis. q vicʒ ſubiecti ſumus fami. ſiti. ⁊ indigen-
tijs multis. q̄b ⁊ xp̄s ſubditꝰ fuit ⁊ nō infirmitate imꝑ
fectōis vite. cū nō ſit ſtatus minus ꝑfectus hr̄e aliq̄ ī cō
muni q̃ʒtū ad ius ⁊ dn̄ium q̃ʒ nō ea hr̄e q̃ʒtū ad dn̄ium
ſed tm̄ ad vſum. vt oratoria domꝰ. vaſa. paramēta. ꝓut
hn̄t minores. ſ. tm̄ ad vſuʒ. Nā vſu ꝯſumptibilia vt pa
nis ⁊ vinū ⁊ hmōi hn̄t minores ſicut ⁊ vſum in his que
eis danꝉ ſm ius ⁊ dominiū. ⁊ idē de pecunia dato xp̄o ⁊
apoſtolis. Q, aūt chriſtus ī habēdo loculos nō fec̄ opꝰ
imꝑfectōis. vt iſti heretici exponūt. i. ꝑtinēs ad ꝑfectōeʒ
eoꝝ q̄ loculos hn̄t ī cōi pt̄ multipliciter ſuaderi. Primo
q̄dē. q2 dic̄ b. aug. xij. q. j. Habebat dn̄s loculos a fideli-
bus oblata ꝯſeruās ⁊ ſuoꝝ neceſſitatib ⁊ alijs indigē-
tib tribuebat. Tūc ṗmū eccleſiaſtice pecunie forma ē in
ſtituta. ⁊c̄. Si g̃ ex h̄ ꝙ xp̄s hūit locl'os ē tradita forma
eccleſiaſtice pecunie hn̄de. g̃ xp̄s ex h̄ nō fec̄ opꝰ imꝑfecti
onis. Abſit enī ꝙ a ſpōſa ſua imaculata ſpecioſa forma
⁊ vnita. ſe xp̄ūs imitādū voluerit ī h̄ qď ē imꝑfectōnis.
Preterea tota eccl'ia ṗmitiua n̄ erat imꝑfecta. ⁊ tn̄ ipa ma
xime ſecuta ē formā loculoꝝ xp̄i oblata a fidelib ꝯſuās
vt pʒ Acꝉ. iiij. Preterea ſi loculos hr̄e eēt forma q̄ ad im
ꝑfectos ⁊ nō q̄ ad ꝑfectos. paulꝰ ꝑfectiſſimꝰ ⁊ ꝑfectōnis
chriſti imitator hāc formā ī ſe n̄ ſuſcepiſſʒ. nec ad hāc for
mā aliq̄s maxīe ꝑfectos īduxiſſet. ſʒ paulꝰ gaudēter ī ſe
oblata a fidelib ſuſcepit. ⁊ ꝓ ſuis ⁊ ſuoꝝ neceſſitatibus
ſeruauit. vt. ij. ad Corin. ij. Et fecit fieri collectas. vt mit-
terenꝉ hieroſolymā. Preterea inter opera ꝑfecti prelati et
ad ꝑfectōnē eiꝰ ꝑtinētia ē ꝙ ſubditis ⁊ filijs ſp̄ūalibus
prouideat. nō ſolū ſpiritualia ſed ⁊ temꝑalia egentib ꝓ
ut patet exemplo chriſti q̄ turbas ⁊ ꝟba paſcebat ⁊ cor
ꝑali cibo. vt pʒ ď panib multiplicatis. Jo. vj. ⁊ Mar.
viij Sed ꝯſtat ꝙ nō poſſent tp̄alia miniſtrare ṗlati ni-
ſi haberēt aliqua ſaltē ī cōi. Ergo nec prelati. nec chriſtꝰ
fecit opus imperfectōnis habendo locl'os. Preterea di-
ceꝉ ꝙ tota eccl'ia ceciderit a ꝑfectiōe xp̄i ⁊ apl'oꝝ excepto
ordine minoꝝ. ⁊ ꝙ dominꝰ papa ⁊ ceteri prelati eccleſie

⁊ religioſi in hn̄do bona eccl'ie in cōi. imitent̄ xp̄m. in q̄n-
tū fecit op⁹ imꝑfectōis. ⁊ ꝙ null⁹ ſctūs anq̄ȝ fuerit beat⁹
frācīſc⁹ in h̄ ꝙ fuit ꝑfectiōis fuerit xp̄m imitat⁹. videt̄ ir-
reuerēter dictū. Itē ꝙ ſcd̄o dicūt xp̄m habuiſſe loculos
cū apl'is nō ꝓ ſe ſȝ ꝓ indigētib⁹. manifeſte ꝯ̄dicit textui
euāgelij Jo. xiij. vbi d̄r euāgeliſta. Et cū dn̄s ih̄s dixiſſȝ
iude. Qd̄ fac̄. fac citi⁹. ſubdit ꝙ nemo ītellexit ad q̄ illa
dixerit. ſȝ credebāt ꝙ diceret ꝙ emeret q̄ eis op⁹ erāt ad
diē feſtū. aut vt egenis aliq̄d daret. Ex q̄b⁹ v̄bis patȝ ꝙ
ad duo deſeruiebāt loculi. i. ꝯ̄tēta pecunie ī eis videlicet
vt ꝓuiderēt xp̄i ⁊ apl'oꝝ neceſſitatib⁹. ⁊ ad ſubueniēduȝ
paupib⁹. Et h̄ d̄r b. Aug. in illo. ca. Habebat. ſ̄. allegato.
Preterea vn̄ fuit accepta illa pecunia qua emerēt cibos
edēdos. Jo. xiiij. niſi d̄ locul' eoꝝ. Ergo n̄ ſolū ꝓ paupib⁹
ſȝ etiā ſuis neceſſitatib⁹ tenebāt loculos ⁊ pecunias ex-
pendebāt. Preterea mod⁹ hn̄di cōia ī eccl'ia deſcēdit ſic
a forma exēplari. a mō hn̄di loculos xp̄i ⁊ apl'oꝝ. ſic d̄r
b. Aug. xij. q. j. Exēplū dn̄i accipite ꝯuerſanti ī terra. q̄re
loculos hēbat. cui angeli miſtrabāt. niſi q2 eccl'ia loclos
habitura erat. Quare furē admiſit niſi q2 eccl'ia cū fures
patit̄ toleret. Hec ille glo. toleret. ſ. cū ſunt occulti. Nā cū
manifeſtāt̄ dn̄t puniri. Probatur ꝯcl'o eadē. iij. ſic. Si
xp̄s cū apl'is habuiſſȝ in locul' nudū vſū facti. vt iſti he-
retici dicūt. nō etiā ius ⁊ dn̄iū. ſic euāgeliſte dicunt d̄ bo-
nis īmobilib⁹. vt domib⁹ agris q̄ nō habuit q̄ ad vſum
facti. fili⁹ hoīs nō hȝ vbi caput ſuū reclinet. ita ⁊ dixiſſet
de locul'. fili⁹ hoīs nō hȝ loculos. Sȝ h̄ nō dixit d̄ locul'.
ḡ ⁊c̄. Ex his pȝ error. v. c. illi⁹ ꝑfidi libelli in q̄ dicunt ꝙ
Jo. xxij. determiauit. ꝙ xp̄s nō dedit aliā regl'am viuēdi
apl'is q̄ȝ alijs q̄buſcūq̄ȝ fidelib⁹. ſȝ mētiunt̄ q2 nō h̄ dic̄
Jo. xxij. Na laici nō tenēt̄ ꝓprijs abrenūciare. qd̄ chriſt⁹
apl'is. ſ. viuere in cōi abſq̄ȝ ꝓprietate ī ꝑticulari. qd̄ tn̄ li-
cet laicis. Pȝ etiā error. ca. vj. eiuſdē libelli. vbi dicunt ꝙ
apl'i nō abdicauerūt. ſȝ habuerūt ſm Jo. xxij. licite ⁊ habe-
re potuerūt etiā īmobilia. vt agros ⁊ hmōi ī cōi. Etiā h̄
dicūt Jo. xxij. determinaſſe ſȝ mētiūt̄. Nō eī d̄r ꝙ xp̄s et
apl'i habuerūt īmobilia ī cōi. ſȝ mobilia vt pecuniā eis da-
taȝ ⁊ hmōi. ſȝ bn̄ d̄r ꝙ etiā ſi habuiſſent īmobilia. vt po-
ſtea habuerūt p̄lati ⁊ aliq̄ religioſi ī cōi. h̄ nō diminuiſ-
ſet eis nec alijs de ꝑfectiōe eſſentiali eoꝝ. nec de ꝑfectiōe
ſtatus eoꝝ.

Sexta concluſio .§. XXII.

P̄ncipal'h⁹ articuli ſeptimi ē. ꝙ apl'i poſt reſurrectiōem
⁊ xp̄i aſcēſionē. habuerūt aliq̄ in cōi. Et hec ꝯcl'o poſſet
ꝓbari oīb⁹ illis modis q̄b⁹ ꝓbata ē q̄nta. Sȝ q2 q̄ſtio eſt
de facto ꝑ auctēs ꝓbet̄. Et p̄mo ex eo qd̄ d̄r Actuū. iiij.
Multitudinis credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna in dn̄o.
nec q̄ſq̄ȝ eoꝝ q̄ poſſidebat dicebat aliqd̄ ꝓpriū. ſȝ erāt ill'
oīa cōia. Apl'i aūt erāt de nūero credētiū. ḡ apl'i licȝ non
haberēt in ꝓprio. hēbant tn̄ in cōi. Sȝ ad iſtā rōȝ ſolent
iſti heretici rn̄dere. ꝙ ī illa mltitudine credētiū ⁊ erat tur-
ba credētiū ⁊ collegiū apl'oꝝ. Turba credētiū deficiebat
a ꝑfectiōe. ⁊ de iſta d̄r ꝙ erāt ill' oīa cōia. Sȝ apl'i nihil
habebāt nec ī ꝓprio nec ī cōi. ſȝ erāt diſpēſatores illoꝝ bo-
noꝝ cōium. Et iō bn̄ d̄r in textu. ꝙ ponebāt p̄cia agroꝝ
ad pedes apl'oꝝ. ⁊ ip̄i diuidebāt ſingul'. Et ꝙ eēt ibi tal'
diſtinctio. videt̄ exp̄ſſe in glo. ibidē. vbi d̄r. diſcreuit ordi-
nē doctoꝝ ⁊ auditoꝝ. Nā mltitudo credētiū ſpret̄ reb⁹
copula caritat̄ inuicē iungebāt̄. Apl'i v̄o v̄tute fulgētes
xp̄i myſteria pādebāt. Sȝ iſta rn̄ſio nō valȝ. Primo q̄deȝ
q2 text⁹ dic̄. multitudīs credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna.
Et ſequit̄ ꝙ erāt illi oīa cōia. ſȝ illd̄ illis neceſſario refert̄
ad illos q̄ erāt de illa cōitate. ḡ cū apl'i eſſent de illa com-
munitate. ſeq̄t̄ ꝙ ip̄i habebāt in cōi. Scd̄o q2 Aug̃. dic̄
in regula ꝑtractās dictā auctoritatē. Sicut enī legit̄ in
actib⁹ apl'oꝝ. ꝙ erāt eis oīa cōia. q̄rit̄ igit̄ de iſto ꝓnomi-
ne eis ad q̄d refert̄. Utꝝ ad apl'os vel aliq̄s alios. Non
vtiq̄ȝ ad aliq̄s alios. q2 be. Aug. nihil premiſerat. aut de
quibuſcūq̄ȝ alijs ad quos poſſet referri. ḡ oportet ꝙ refe-
ratur ad apoſtolos. qd̄ ſatis innuit text⁹ be. Aug. cū d̄t
Sicut enī legitis in actib⁹ apl'oꝝ. ꝙ erāt illis oīa cōia. ſ.
apl'is. Cū enī nō p̄ponat̄ an̄cedens aliqd̄ aliud q̄ȝ apl'i.
patet ꝙ illud relatiuū eis debet referri ad apl'os. Tertio
pȝ ex eo qd̄ legit̄ de beato Aug. ꝙ cepit viuere ſm regu-
lam ſub ſanctis apl'is ꝯſtitutā. Sȝ certū eſt ꝙ ſic cepit
viuere. vt dimiſſis oīb⁹ in ꝓprio viuebat de bonis cōib⁹
eccleſie vna cū alijs in cōmuni. ḡ ⁊ apl'i habebāt in cōi.
Quarto q2 be. clemēs q̄ tp̄e apl'oꝝ fuit. exp̄ſſe tenet. ⁊ d̄t
be. Jacobū minorē. ſ. ⁊ apl'os illoꝝ bonorū fideliū p̄mi-
tiuoꝝ fuiſſe ꝯſortes. ⁊ ad cōitatē illā que in cōi viuebat
ꝑtinere. vt habet̄ in illo. c. dilectiſſim⁹. xij. q. j. ibi vide.
Ad idē etiā facit. c. q2 tua. qd̄ eſt grē. q. e. ⁊. c. ſcimus. qd̄ ē
vrbani pape. Quinto q2 glo. ſuꝑ ca. vidētes. q. e. dicit ꝙ
epiſcopi tenēt locū apoſtoloꝝ quo ad dignitatē. ſacerdo-
tes quo ad ſacramentoꝝ diſpēſationē. monachi quo ad
renūciationē ꝓprioꝝ ⁊ vitā cōem. Sȝ cōſtat ꝙ monachi
ita renunciāt ꝓprio ⁊ vitā cōem tenent ꝙ habēt in rebus
monaſterij ius ⁊ dn̄ium in cōmuni. ḡ ⁊ apl'i habebāt in
cōmuni. Sexto q2 Hiero. xij. q. j. duo ſunt. ponit duo ge-
nera xp̄ianoꝝ. ſ. laicoꝝ q̄ habēt in ꝓprio. ſecundū hn̄tius
in cōi. ſ. religioſoꝝ. Si fuiſſent aliqui q̄ nihil habuiſſent
in ꝓprio nec in cōmuni. poſuiſſet tertiū gen⁹. ⁊ cum apl'i
fuerint an̄ Hiero. ⁊ xp̄iani ad vnū iſtoꝝ geneꝝ debēt cō-
putari nō q̄ ad habentiū ꝓpriū. ḡ ad habentiū in cōi. ḡ
habebāt in cōi. Septimo dic̄ Caſ. in colla. patꝝ. ꝙ talis
tūc ſtatus erat in eccl'ia in oīb⁹. q2 qual' nūc eſt ī ceno-
bitis paucis. Sicut enī illi habebāt vnitatē affectionis
ꝯuerſatiōis ⁊ poſſeſſiōis. ſic ⁊ in monaſterio ꝯſtituti. Ex
qua auctē pȝ. ꝙ ſicut apl'i tūc erāt de eccl'ia. imo p̄ncipa-
liores in eccl'ia. ita habebāt illā triplicē vnitatē. Preterea
p̄lati nō poſſunt excludi a cōmunitate. cum ſint capita
eccleſiaꝝ. nec ꝑ ꝯn̄s a bonis ⁊ dn̄io bonoꝝ eccl'ie. Sed
apl'i erāt p̄lati illius cōitatis. ḡ nō poterāt excludi a do-
minio bonoꝝ illi⁹ cōitatis. glo. ergo illa ſ̄. allegata. q̄ dic̄
ꝙ diſcreuit ordinē doctoꝝ ⁊ auditoꝝ. loquit̄ de diſcretiō-
ne quantū ad officia. de qua exēplificat. q2 ſcȝ apl'i doce-
bant ceteros ⁊ ſuꝑiores. nō de diſcretiōe q̄ȝtū ad ꝓfeſſio-
nem pauꝑtatis. imo in h̄ nulla erat diſcretio ſeu diſtin-
ctio. Patet ergo ꝙ apoſtoli poſt xp̄i aſcēſionē habuerūt
in cōmuni aliqua. Et ſic expedito hoc articulo. Rn̄den-
dum ad obiectiōes que fieri poſſent. Ex his patet error
noni ca. libelli. hoꝝ igne tempali ⁊ eternali cōburendoꝝ
quia heretici. vbi dicūt ꝙ bona p̄mitiue eccleſie. de q̄b⁹
dicit̄ Actuū. iiij. Erāt illis oīa cōmunia. ꝙ etiam poſt
diſtributionē erāt cōmunia. Et q2 vt aſſerunt ſed falſo.
Joh. determinauit ꝙ poſt diſtributiōem erāt ꝓpria eoꝝ
quib⁹ diſtribuebant̄. dicunt eſſe hereticū. Sed ſcien-
dum ꝙ bona illoꝝ ſicut ⁊ nūc quorūcūq̄ȝ religioſorum.
poſt diſtributionē erāt quidē adhuc cōia. inquantū illi
ad quos ſpectabat diſpēſare vt p̄lati ⁊ ꝓcuratores an̄q̄ȝ
eſſent in vſu q̄ ad ea que vſu cōſumunt̄. poterant ab ei
auferre ⁊ dare alijs. ⁊ multo magis que vſu nō ꝯſumun-
tur. vt veſtes. Sed cū illi quib⁹ cōceſſe erāt. vtebātur et
comedētes ⁊ bibentes ea. tūc nō erant cōmunia ſȝ ꝓpria
eoꝝ qui eis vtebant̄. Et hec nō eſt illa ꝓprietas. cui abdi-
catur in religionib⁹ ꝑ pauꝑtatis votū. ſed p̄ma videlicȝ
vt etiā cōceſſa ad vſum. vt veſtes. que nō ꝯſumunt̄ ſta-
tim ex vſu vel vſu cōſumptibilia. vt panes. antq̄ȝ vtan-
tur poſſit ꝓ libito volūtatis talia alijs diſtribuere. Et q̄
prelati nō valeant illa alijs cōferre niſi eſſent ipſi ī extre-
ma neceſſitate. Et de hmōi prima ꝓprietate loquunt̄ iu-
ra. extra de ſta. mo. Cū ad monaſteriū. ⁊. xij. q. j. non dic-
catis. non de alia.

Contra concluſi. §. XXIII.

onē dcī ſeptimi articlī arguit̄ p̄mo ſic. Qđ ē ꝑ aplicā ſe
dem in fide ⁊ moribꝰ ſemel diffinituꝫ ⁊ approbatū nō fas ē
deinceps ꝯdicere. Hoc ꝓbatur di. xix. ſi romanoꝝ. vbi di
citur ꝙ vere aplica ſedes approbauit. hodie teneat̄ acceptū
Et. c. ſic om̄es. ⁊. xxiiij. q. j. hec eſt fides. Probat̄ ⁊ hoc ra
tione. qꝛ ſi aliquo tēpe ecclia aliqđ ꝯ fidē declaraſſet. tūc
nō fuiſſet ſemꝑ virgo ſine macula ⁊ ruga. Item ſic ꝓmiſſio
xp̄i q̄ ꝓmiſit Lu. xxij. ꝙ fides Petri nunq̄ deficeret fuiſſet
falſa. tūc enī fides aliquo tp̄e defeciſſet. Sicut
ḡ ei qđ ē ꝑ euāgeliū diffinitū. nō ē fas ꝯtradicere. ſic qđ
eſt ſemel ꝑ aplicā ſedē circa ea q̄ ſunt fidei ſel' diffinitū ⁊
approbatū nō ē fas ꝯtradicere. Sed ꝑ aplicā ſedē ſemel fu
it diffinitū ⁊ approbatū ꝙ xp̄s ⁊ aplī nihil habuerūt. nec
in ꝓprio nec in cōi q̄ztū ad dominiū. ḡ oppoſitū aſſerere
nefas eſſe videt̄. Minor ꝓbat̄ ex̄. de ver. ſig. Exiit q̄ ſemi
nat. li. vj. § porro. vbi ſic dr̄. Dicamus ꝙ abdicatō oīm
rerū in ꝓprio vel in cōi ꝓpter deū meritoria ē ⁊ ſcā. Et ſeq̄
tur. Quā p̄mi fūdatores militātis ecclīe ꝓut ab ip̄o fon
te hauſerāt. volētes ꝑfecte viuere ꝑ doctrine ⁊ vite ip̄oꝝ
alueos deriuarūt. Itē ibi dr̄ ꝙ chriſtus hāc expꝓpriatōem
⁊ v̄bo docuit ⁊ exēplo firmauit. Que q̄dē decretal' fuit ꝑ
pl'es Ro. pōti. ꝯfirmā. ⁊ etiā ꝑ ꝯciliū vienēſe. ḡ. ⁊c̄. Sed
ad iſtud rn̄det̄ ſic ab aliq̄bꝰ. ꝙ illa decretal'. Exiit. eſt re
uocata ꝑ Jo. xxij. i illa q̄ incipit. Qꝛ nōnūq̄. ⁊ iō argum̄
tū ſuꝑ ſūptū ab illa nō cōcludit. Sed ſciendū ꝙ decretal' ali
qua p̄t dici reuocata dupl'r. Uno mō tāq̄ falſa. ſic quā
do determiatur expꝛ̄ſſe falſū eſſe q̄d i illa ꝯtinebat̄. Et ſic
dicūt illā decretalē Exiit. n̄ eē reuocatā ꝑ illā aliā ſbſeq̄n
tem. qꝛ nōnūq̄. Alio mō p̄t dici reuocata. qꝛ dubia. qꝛ. l.
ꝯtēta i illa ſub dubio reuocātur. ⁊ ſic dicūt ꝙ fuit reuocā
Qđ declarāt ſic. illa decretal' dr̄ reuocari tanq̄ dubia cir
ca quā ⁊ ꝯtēta i ea ꝯtingit ꝯrie opinari. Sed ſic ē de il
la decre. Exiit. vt p̄ꝫ ꝑ ꝗſtōnem. qꝛ nōnunq̄. ḡ tanq̄ du
bia ē reuocata. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eius aucti nō ē ncc̄rio ſtādū Sꝫ
iſta rn̄ſio nō euadit difficultatē rōnis īducte. qꝛ ſi ecclīa
diffinit aliqn̄ i fide ⁊ moribꝰ aliqđ eſſe veꝝ. ⁊ poſtea op
poſitū ḡ ecclīa aliqn̄ erraſſet. qđ videt̄ abſurdū. Et iō re
ſpōdet̄ alr̄. vicꝫ ꝙ ſicut p̄ꝫ ex̄ de baptiſmo ⁊ eiꝰ effectu.
Maiores. qn̄ occurrit aliqđ dubiū in articulis fidei vel
in ſcꝑtura ſac̄. licꝫ declaratō magiſtral' poſſit ꝑtinere ad
doctores quoſcūq̄. tn̄ declaratio ⁊ determinatio autori
tatiua ⁊ final' cui om̄es h̄n̄t acquieſcere. ꝑtinet ad domi
nū papā. qđ clare fuit oñſum Act. xv. vbi orta diſſenſi
one. vtrū legalia ſeruari deberēt cū euāgelio ꝯſuluerunt
petrū ⁊ alios aplos q̄ erāt i hierl'm. Et petrus ſicut prin
ceps aploꝝ decreuit legalia non eē ſuāda. Nec obſtat ꝙ
Jacobꝰ ibidē dicit. Ego iudico non inquietari eos. ⁊c̄. qꝛ
petrꝰ p̄mo decreuit. poſtmodū iacobꝰ ſicut loci illiꝰ ep̄s
ad oñdendū ꝙ ibi ſicut i tota ecclīa iuriſdictōem ordia
riā hēbat. Jacobꝰ aūt i illo loco nō q̄dē equalē ſed ſubor
dinatā. qꝛ ſua erat ſub illa Petri. Itē certū ē ꝙ ſn̄ia iaco
bi nō potuit artare extra termīos ſue iuriſdictōis. ſꝫ illa
ſn̄ia Pe. obligauit vniuerſos ꝑ orbē. Si ḡ cū occurrunt
dubia circa ſcꝑturā ſacrā vl' articl'os fidei declaratio et
determinatō ſpectat ad papā. m'lto fortius cū occurrūt
dubia circa ītellcm̄ alicuiꝰ cōſtitutōis vel p̄deceſſoris ſui
declaratio ⁊ determinatō ſpectat ad ip̄m papā. Modo
circa dicta illius ꝯſtōnis ꝯtingebat dubitari de paupta
te chriſti ⁊ aploꝝ. Et iō Jo. xxij. ⁊ rei ꝟitatē ⁊ veꝝ intel
lectū illius ꝯſtōis voluit declarare. Et iō q̄ztū ad h̄ non
ꝯtradicit illi ꝯſtōni Exiit. ſꝫ illā declarat. Cū ḡ dr̄ ꝙ i il
la decretali diffinit̄ ꝙ xp̄s ⁊ aplī nihil habuerūt q̄ztum
ad dominiū i ꝓprio vel i cōi Dico ꝙ nō ē verū ſimplicit̄
Uel ſi alicui diceret̄ intelligendū eēt q̄ztū ad bona imo
bilia. nō q̄ztū ad mobilia. Et h̄ videt̄ dicē textus Luce
ix. cū dr̄. Filius hoīs n̄ hꝫ vbi caput ſu. recli. Non enī ha
bebāt xp̄s ⁊ aplī domū vel agrū ſꝫ bn̄ habuerūt eoꝝ p̄
cia. Qđ dr̄ ḡ i illa ꝯſtōe Exiit dicimꝰ ꝙ abdicatō oīm re
rū in ꝓprio vel in cōi ꝓpter deū meritoria ē ⁊ ſcā. quā pri
mi fūdatores ⁊c̄. Dico ꝙ abdicatō oīm reꝝ ꝓprio vel i cō
muni intelligenda ē ſupple oīm immobiliū. Et eodem
mō q̄d ibi dr̄ Hāc expꝓpriatōem xp̄s docuit v̄bo ⁊ exēplo
firmauit Dico ꝙ ītelligit̄ q̄ztū ad bona īmobilia q̄ p̄mi
tiua eccleſia habere noluit. qꝛ futurā eccleſiā i gētibꝰ p̄ui
debat. Nō aūt de bonis mobilibus. nec etiā de immo
bilibꝰ intellexit q̄ztū ad ius in vſu ſꝫ ſolū q̄ztuꝫ ad ius et
dn̄ium i re ſimpliciter. Uel p̄t aliter dici diſtinguēdo de
ꝓprio ⁊ cōi. Nā ꝓpriū p̄t accipi dupliciter. Uno mō ꝓ
ut diſtinguit̄ ꝯ cōe. ⁊ ſic abdicatio reꝝ etiā mobiliū i ꝓ
prio ē ſcā ⁊ meritoria. Alio mō ꝓut diſtīguit̄ ꝯ alienum
Et ſic abdicatō reꝝ i ꝓprio vicꝫ ꝙ quis viueret nō đ ſuo
ſꝫ alieno. i q̄ nullū ius h̄ret ſaltē ſic ꝑs coītatꝭ n̄ ē merito
ria nec ſcā. Sil'r abdicatō i cōi p̄t ītelligi dupliciter. vno
mō ꝙ coītas nihil hēat q̄ztū ad ius ⁊ dominiū in rebus
mobilibꝰ vel immobilibꝰ ꝓ vllo tp̄e. ⁊ ſic abdicatō in cōi
nō eſt ſcā nec meritoria. Alio mō ꝙ ſic coītas nihil habe
at q̄ztū ad ius ⁊ dominiū ꝙ ſinguli eoꝝ haberēt ꝓ libito
volūtatis ac ſi haberēt in ꝓprio. ⁊ nō ſm̄ diſtributōnem
ſuꝑioris. ⁊ ſic dico ꝙ abdicatio i cōi ē meritoria ⁊ ſancta
quā p̄mi fūdatores ſuauerūt. vt patet Act. iiij. qꝛ ſingu
li nō vtebant̄ bonis illiꝰ coītatis ad votū ſꝫ prout diſtri
buebat̄ eis a ſuꝑioribꝰ. Qđ ergo dr̄ in dicta decre. Exiit
ꝙ abdicatio in ꝓprio eſt ſancta ⁊ meritoria. vicꝫ ꝓut diſti
guit̄ ꝓpriū ꝯ cōe. nō ꝓut diſtinguit̄ ꝯ alienū. Et ſimilit̄
abdicatio in cōi eſt meritoria ꝓut cōmune diſtinguit̄ cō
tra ꝓprium in particulari h̄n̄do ius ⁊ dominiū quilibet
de coītate in rebꝰ. Et ex his patet ꝙ que fuerūt ꝑ Nico
laū circa pauꝑtatē chriſti ⁊ apoſtoloꝝ dicta vel edita in
ꝯſtitutōe Exiit nō fuerūt ꝯtraria. Sed ꝑ Jo. xxij. in ſua
ꝯſtōe. Qꝛ quorūdam. fuerūt magis explicite declarata.

ꝓpriū du
pliciter p̄t
accipi.

Secūdo cōtra §. XXIIII.

verā ꝯcluſionē arguit̄ ſic. facere ꝯtra p̄ceptū eſt mortale
ſm̄ om̄es. Sed apoſtolis fuit p̄ceptū nihil h̄re i ꝓprio.
vel in cōi. q̄d p̄ꝫ Math. x. vbi xp̄s dixit imparatiue No
lite poſſidere aurū neq̄ argētū. neq̄ perā neq̄ calciamē
ta. nec duas tunicas. ⁊c̄. Et ꝯfirmat̄ h̄. qꝛ Marc. vj. dr̄
ꝙ p̄cepit eis ne q̄d i via tollerēt. Et ad idē dic̄ glo. b. au
guſtini ſuꝑ illō qđ dixit petrꝰ ꝯcto Auꝝ ⁊ argētū non
eſt mihi. qđ preceptū dn̄i petrus ſeruabat nō h̄n̄s aurū
⁊ argentū. Cū ergo apoſtoli nō dicātur peccaſſe morta
liter circa pauꝑtatem. ſi habuiſſent aliquid in ꝓprio vel i
cōmuni feciſſent ꝯtra p̄ceptū. ⁊ mortaliter peccaſſent. ḡ
nihil habuerūt in ꝓprio vel cōi. Sed ad iſtud rn̄det̄ mul
tipliciter ⁊ optime. Primo q̄dē. qꝛ ſm̄ beatū Auguſtin̄
in pluribꝰ locis iſtud nō fuit p̄ceptū ſed documētū. Un̄
faciendo ꝯtrariū nō peccabāt mortaliter. ſicut nec religi
oſi peccāt mortaliter tranſgrediendo documēta. i. moni
tiones ⁊ cerimonialia ſuoꝝ ordinū non ex ꝯtemptu. Et
ꝙ non fuerit preceptū patet ex hoc. quia ſub eodē ꝯtextu
dicitur Luce. x. Neminem per viaꝫ ſalutaueritis. Nimis
enī durum videtur dicere ꝙ apoſtoli ⁊ apoſtolici viri eū
tes ad p̄dicandū ſi ſalutarent peccarent mortaliter. Pre
terea multa ex eis que ſibi interdicta ſunt reperiūtur ha
buiſſe. Nam ⁊ loculos habebant quos Judas porta
bat. ⁊ ſacculum ⁊ peram. Unde dixit eis Luce. xxij. Qui
habet ſacculū. tollat ſimiliter ⁊ peram. Ex quibꝰ verbis
preſuppoſitur eos habuiſſe illa. Marcus dicit ꝙ porta
rēt virgā quā tamē prohibitā alius refert chriſtū habu
iſſe non ſolum vnam tunicam. patet ex euangelio. quia
vltra tunicam inconſutileꝫ quam nō diuiſerunt partiti
ſunt milites veſtimenta ſua. Sed et de calciamentis

Arguit̄.

Rn̄ſio.

dixit baptiſta. Nō ſum dign⁹ portare calciamēta ⁊c̄. Q̄ð
⁊ ſi Gre. exponat myſtice. tñ ⁊ l'ralis expoſitio ꝓus ſuā
da eſt. Et petro dictū fuit Act. xij. Calcia te caligas tuaſ
Preterea iſta fuerūt aplis dicta vt p̄latis. q̄bꝫ ſuccedunt
ep̄i. fuit ei dictū eis qñ miſit ad p̄dicādū. qð exercitiuꝫ
ꝯpetit p̄latis ex officio. religioſis vl' alijs ex cōmiſſiōe vl'
ꝓuilegio. Itē ex h̄ accipit' forma ⁊ inſtitutio p̄latoꝝ in ec
cleſia. vt dt̄ Beda. Sꝫ null⁹ dt̄ ꝙ p̄lati cū vadūt ad pre
dicādū. peccēt mortalit' ſi hñt aliq̄ in cōi. imo h̄ dicē eſſꝫ
dānare ſctiſſimos ep̄os ⁊ doctores eccl'ie. b. augu. ambr.
byla. greg. q̄ bona eccl'ie in cōi poſſederūt. ⁊ laudabilit' di-
ſpenſauerūt. Nō igit' fuit h̄ ad l'ram p̄ceptū. ſꝫ documē-
tū nō neceſſario obſuandū. Et qð allegatū eſt ſ. Mar
ci. vj. Precepit eis ⁊c̄. dicēdū ꝙ p̄ceptū in ſc̄ptura aliqñ
ſumit' ſtricte ꝓ neceſſaria obligatōe. vt illð Jo. xv. Hoc ē
p̄ceptū meū vt diligatꝭ inuicē. Aliqñ ſumit' large ꝓ do-
cumēto vl' admonitiōe. vt illð Marci. vij. p̄cepit eis vt
nemī dicerēt. ſ. mutū ⁊ ſurdū fuiſſe ſanatū. Quꝝ eſt dice
re ꝙ illi cū nō ſuarēt h̄. ſꝫ diuulgarēt. peccarēt mortalit'.
poti⁹ ibi fuit documētū. vt dt̄ b. greg. ad docēdū videlicꝫ
nos vitare laudes hūanas. Sic etiā p̄t dici. ꝙ cū xp̄s i-
terdixit iſta. ñ iſta ꝓhibuit. vt nō hrēt aliqð ius i tp̄alibꝫ
ſꝫ ꝓpter mltas alias cās. vt docēt doctores ſctī. Et p̄ma
vt oñderet alimēta ab eis deberi q̄bꝫ p̄dicabāt. Et hanc
rōem aſſignat b. hiero. Scða ad tollēdū apl'is oēm pu
ſillanimitatē ⁊ ſolicitudinē ſup̄fluā circa tp̄alia. Et hāc
ponit b. Gre. Tertia vt totā ſpem ſuam i deo ponerent.
Hāc tāgit cyrill⁹. Quarta vt ꝟtutē mḡri mittētis oſten
deret cū nihil eis defuerit. quā rōꝫ xp̄s expſſit Lu. xxij.
qñ miſi vos ſine ſacculo ⁊c̄. Quinta eſt vt iſta nō hrent
ad ſup̄fluitatē. ⁊ ꝓpt' iſta p̄dicarēt. Scðo p̄t dici ꝙ falſū
eſt dicere ꝙ aplis fuerit p̄ceptū nihil hr̄e in ꝓprio vl' cōi
Nec h̄ p̄t hri vt illi aſſerūt ex ill' ꝟbis. Nolite poſſidē au-
rū ⁊c̄. Nā h̄ fuit dictū nō ſolū apl'is. ſꝫ ⁊. lxxij. diſcipulis
vt hr̄ Lu. x. qñ xp̄s deſiguit eos ad p̄dicādū. Sed illis
diſcipul'. lxxij. nō fuit h̄ p̄ceptū. ſ. nihil hr̄e nec i ꝓprio nec
in cōi. qð ⁊ illi ꝯcedūt. Ergo ex illis ꝟbis ꝯcludi nō pōt.
apl'is illð fuiſſe p̄ceptū. Tertio dici p̄t ꝙ illð ⁊ ſi fuiſſꝫ p̄
ceptū qð tñ nō fuit. fuiſſet eis factū ꝓ loco ⁊ tp̄e. ſ. qñ ſu
erūt miſſi ad p̄dicādū in via. ſic̄ dt̄ text⁹ euāgelij p̄cepit
eis. Nihil tuleritꝭ i via ⁊ aliq̄ q̄ fuerūt licētiati ⁊ diſpēſa
ti apl'i ſeu licētiati ⁊ libati a tali p̄cepto i vltia cena. ḡ ñ
obligabant' ex illo ꝟbo. qn alio tp̄e vel loco poſſent aliq̄
hri in cōi. Nec in via fuit eis ꝓhibitū aliq̄ portare. Sed
ſolū ea q̄ poſſent aliqualit' diſtrahere a p̄dicatōne verbi
Vñ ꝯceſſit eis portare vnā tunicā ⁊ ſandalia. Mar. vj
in q̄bꝫ ſi habebāt ſolū nudū vſum facti. q̄ro q̄s habebat
de illis dñiū. ⁊ nō videt' poſſe dari niſi ipi qui portabāt
Et iō dicūt aliq̄ ⁊ bñ. ꝙ in omībꝫ argumētis q̄bꝫ ex au
ctoritate canonis ⁊ ſctōꝝ. ꝓbat' ꝙ nihil habuerūt i ꝓprio
vel in cōi. cōmittit' fallacia ꝯſeq̄ntis arguēdo. Nō habu
erunt iſta. ḡ nulla. vl' fuit p̄ceptū eis ꝙ nō habuerūt iſta.
ḡ nec aliq̄. Quarto ꝑ illa ꝟba. nō pl⁹ ꝓhibuit eis dñium
illaꝝ reꝝ q̄ꝫ vſum. cū ait. Nolite portare auꝝ ⁊c̄. ita ꝙ ꝑ
illo tp̄e nō debebāt hr̄e vſum auri ⁊ argēti. Alioq̄n po-
tuiſſent portare bonos florenos ad vſum ſuū. dñio pe-
nes alios remanēte. qð ipi nō dicunt ⁊ apparet ex textu.
Et ſic pꝫ ꝯcluſio ꝙ ex illis ꝟbis in q̄bꝫ ſe multū fundāt
nō pōt hri eis factū p̄ceptū ꝙ nihil haberēt in cōi vel in
ꝑticulari. ſꝫ ne iſta tp̄alia portarēt. ⁊ q̄rerēt tāq̄ꝫ incerti et
nimis ſoliciti de q̄ viuerēt. ⁊ ſup̄flua tenētes nimis inor-
dinate ad ea afficerent'. Et ſm̄ h̄ pōt dici fuiſſe eis ⁊ ſuc
ceſſoribꝫ p̄ceptū. nō ſimpl'r rōe portatiōis vl' habitatōis
ſꝫ rōne nimie ſolicitudīs ⁊ amoris. Et ex his patꝫ error
viij. c. libelli maledicti fraticelloꝝ. vbi dicunt ꝙ xp̄s ſim
plicit' ⁊ abſolute cū miſit ad p̄dicandū aplos di. Nolite
poſſidere auꝝ ⁊ argētū ⁊c̄. īterdixit eis omē ius vt dñi-
um oīm reꝝ tp̄aliū ad l'ram. Et q² Jo. xxij. declarauit ꝯ
riū ⁊ hñdicūt heretitū. Sꝫ pꝫ ex declaratōibꝫ doctoꝝ i
ductoꝝ ⁊ rōibꝫ. q² illð fuit documētū nō p̄ceptuꝫ. Et ſi
p̄ceptū ad tp̄s cū miſit ad p̄dicādū exercēdos ꝑ illa vt i
cipiētes in ſtatu religioſo. Vel meli⁹. q² p̄cepit ex itentī
one ſeu ꝓhibuit in illis ꝟbis inordinatū affectū ad terre
nā ⁊ nimiā curā ⁊ ſolicitudineꝫ ⁊ ea q̄ haberēt impedire
ab actu p̄dicatiōis. Ipi ḡ falſi ⁊ heretici ſunt ſm̄ l'ram q̄
occidit exponētes et male.

Tertio pōt argui. §. XXV.

ſic. Chriſt⁹ fuit ꝑfectiſſim⁹ in euāgelica ꝑfectōe. Sed ad
euāgelicā ꝑfectōꝫ ꝑtinet paupītas. ḡ ꝑfectiſſim⁹ in paup̄
tate. Sꝫ maior eſt paupītas nō hr̄e nec in ꝓprio nec i cōi
q̄ꝫ hr̄e ſaltē in cōi aliqua mobilia. ḡ videt' ꝙ xp̄s nō hūit
nec in ꝓprio nec in cōi. Ad qð rñdet' ꝙ paupītas euāgeli
ca p̄t accipi dupl'r. Vno mō q̄ꝫtū ad p̄parātiōem animi
⁊ ſic eſt ꝟtus nō alia a charitate. Et iſto mō fuit chriſtus
paup̄rimus ſup omēs. etiā Joh. bap. Alio mō pōt acci-
pi ſm̄ effectū exteriorē. i. carentiā reꝝ. ⁊ ſic nō eſt eſſentia
liter ꝟtus. ſꝫ inſtr̄m valde accōmodū ad ꝑfectiōꝫ ꝟtutis
⁊ ſic xp̄s nō fuit paup̄ior iohe. Sꝫ h̄ ē aduertēdū. ꝙ bo-
nitas in inſtr̄o nō attēdit' ſm̄ q̄ꝫtitatē inſtr̄i ſꝫ ſm̄ ꝓporti
onē ad finē. ſic̄ pꝫ in medicina. Et iō nō oportuit ꝙ xp̄s
ſummā paupītatē aſſumeret q̄ꝫtū ad effectū exteriorem.
alioq̄n nec debuiſſet hr̄e victū ⁊ veſtitū. ſꝫ ꝙ hrēt paup̄-
tatē magis ꝯgruentē fini nr̄e redēptiōis. Ipe eni q̄ ꝓ ſal
lute hoīm venerat ⁊ ꝯuerſari cū eis habebat. vnde ſicut
ſumpſit abſtinētiā nō ſūmā vt Joh. bap. ſꝫ cōformē cōi
vite honeſte. ita ⁊ paupītatē hñs mediocrē. ſ. cū apl'is in
cōi mobilia. q̄ mod⁹ nō hꝫ aliq̄d viſcoſitatis vt hr̄e imo
bilia. nec anxietatis plurimū vt in cōi vel ꝑticulari mo-
do declarato. Et cū dr̄. Niſi q̄s renūciauerit oībꝫ q̄ poſſi
det nō poteſt me⁹ eſſe diſcipul⁹. Lu. xiiij. xp̄s ḡ omībus
renūciauit in ꝓprio ⁊ cōi. nō ſequit'. Nā ⁊ q̄cūq̄ꝫ renunci
at ſeculo vt omēs religioſi q̄ affectu ⁊ effectu abdicāt ꝓ-
prietati. dicunt' ꝟe renūciare omnibꝫ. ⁊ tñ licite aliq̄ ha-
bent nō ſolū mobilia in cōi vt p̄dicatores. ſꝫ etiā imobi
lia in cōi. vt oēs monachi. Nec maioris ꝑfectōis eſt renū
ciare oībꝫ in ꝓprio ⁊ in cōi. vt minores faciūt q̄ꝫ renūcia-
re oībꝫ in ꝓprio ſolū. ſꝫ nō in cōi. vt ꝓbatū eſt ſupra in. vi
articulo. licet ſit artior renūciatio.

Quarto poteſt §. XXVI.

argui ꝯ ex multiſ auc̄tibꝫ canonis ⁊ ſctōꝝ. vt illð Mat.
xix. Ecce nos reliq̄m⁹ oīa. ḡ in ꝓprio ⁊ in cōmūi. Et illud
Mat. viij. Fili⁹ hoīs nō hꝫ vbi ca. ſu. re. Et. pſ. xxxix. in
ei⁹ ꝑſona. Ego mēdic⁹ ſum ⁊ paup. ⁊ b. Aug. Dia ꝯtem
pſit xp̄s terrena mūdi vt ꝯtemnēda eē demōſtraret. Et
euſebi⁹ ſup Mat. dt̄ aplos fuiſſe extreme paupītatꝭ. Et
b. Hiero. Si vis eſſe ꝑfect⁹. nihil habeas p̄ter xp̄m. Pe
ſup illud Mat. xvij. qñ inuētū ſtaterē in ore piſcis. Pe-
trus ad mādatū xp̄i ſoluit tributū. cū aliūde nō haberꝫ.
dic b. Hiero. ꝙ tāte dñs fuit paupītatꝭ ꝙ non hēbat vñ
ſolueret tributū. Et ſi obijciat'. ait ipe ð locul' q̄s ferebat
iudas. Rñdebim⁹ ꝙ reputabat nefas id qð portabat
in loculis ꝓ paup̄ibꝫ i ſuos vſus ꝯuertere. Et multe alie
auc̄tes poſſent iduci. Ad has rñdet'. Ad illā. Ecce nos
reliquim⁹ oīa. veꝝ eſt. q² in ꝓprio renunciauerūt. ⁊ reliq̄-
runt omīa. Ad ſcðam. Utiq̄ꝫ ꝯcedim⁹ ꝙ fili⁹ hoīs non
habuit vbi caput reclinaret. i. domū. ſꝫ ꝑ hoc non tollit'
ſi nō habuit immobilia. q̄n habuerit mobilia in cōmūi.
Ad tertiū. Utiq̄ꝫ paup fuit xp̄s. paꝝ hñs ⁊ mendic⁹ ab
alijs petēs elemoſynas. Sꝫ ⁊ mēdicātes dicūt'. ⁊ ſūt fra-
tres p̄dicatores. ⁊ tñ licite hñt mobilia in cōi. Ad auctoꝝ
ritates ſanctoꝝ ſi mille eſſent. p̄t rñderi vno ꝟbo. Omēs
eni auc̄tes q̄ dicūt ꝙ interdixit eis oīa. vl' ꝙ renūciaue-

Apoſtol' xp̄s aliq̄ ꝓhibuit. ſ. nō portare auꝝ ⁊c̄ q̄re ⁊ quō intelligit'.

Paupertas euāgelica dupl'r accipitur

rūt oīb⁹. vl' ſūt intelligēde q̄ztū ad modū hn̄di. ſ. q̄ n̄ ha
bebāt ī ꝓpo. vl' q̄ztū ad curā ꝓuidēdi. ⁊ vt amouerēt ſup
flua. Cōtepſit ei xp̄s ſm b. aug. oīa mōi. q: ī ꝓpo. nam q
bn̄t ī cōi. n̄ dicūt mōi. ſ; d̄i. q̄ aūt ī ꝓpo mōi dici pnt. fu
erūt apl'i extreme paupta⁊ ꝯgruētis tn̄ fini. ⁊ h̄ ē h̄re tā
tū ī cōi. ⁊ ad neccitatē. n̄ ad ſupfluitatē mobilia. Ad il'ud
b. hiero. Nihil habeat pter xp̄m. itelligi pt vl' ī ꝓpo. Nā
religioſus ver⁹ nil h̄re dr̄. l; mōaſteriū ſuū m̄lta h̄eat ei
am imobilia. vl' itelligit̄ q̄ ad effectū ſordīarū. Ad illō de
tributo rn̄det̄ q̄ chriſto aliq̄ offerebāt̄ ſibi. ꝓ ſuis ⁊ apl'o
rū neceſſitatib⁹. aliq̄ vt paupib⁹ diſtribuēda. ſic etiā ho
die fit ī religioſ q̄b⁹ pl'a dāt̄. ⁊ cōmittūtur diſpēſāda. Et
vtraq; portabat iudas ī locul'. tūc aūt qn̄ ſoluit tributū
nō erat ī locul' aliq̄d de his q̄ data erāt eis ad vſum coꝝ
⁊ ſi eent q̄ paupib⁹ eent diſtribuēda. S; n̄ ſeq̄t̄ q̄ ſi tūc
nō erat ī locul' aliq̄d ī vſus ſuos ꝯuertēdū q̄ nūq̄ fuiſſ;
imo expſſe pz q̄ al's erāt tl'ia. Na; cu; iuerūt ī ſichar ad
emēdū cibos. Joh. iiij. vtiq; de locul' receperūt illā pecūi
am ꝑ ꝓ vſu xp̄i ⁊ diſciploꝝ ipoꝝ. Et ſic etiā q̄ȯ Petr⁹ di
xit Act. iij. Argētū ⁊ auꝝ nō ē mihi. n̄ ſeq̄t̄ q̄ ſi tūc ſecū
nō hēbat q̄n al's potuiſſ; h̄re ī cōi. ⁊ mlīeres q̄ dicūtur
miniſtraſſe chriſto ⁊ diſcipul' de facultatib⁹ ſuis. nō ſequi
tur q̄ ſꝑ h̄ fuit. ſ; tūc ipi nec etiā ī cōi hēbāt. ſic viuētib⁹ ī
cōi aliq̄n eis ꝯficiūt ee mobilia ꝑ aliq̄ tpe. vn̄ ſibi ꝓcurāt
ꝑ diuſos mos. Nec ei mlīeres forte ꝯtinue ſecute ſūt eū.

Octauus articu. §. XXVII

Deretic⁹ lus ē ... ris pro cōi ... dicat̄ expedic ... quoꝝ re y ... quuntur.

Vtꝝ ſit hērcū aſſerē q̄ xp̄s ⁊ apl'i nihil habuerīt ī
cōi. S; q: ō mā heret ſati; h̄ri ī ij. p. ti. vl. iō breuiſſime h̄
expedit̄. Sciēdū igit̄ q̄ ad h̄ vt q̄s ꝓpe dicat̄ hēric⁹ q̄ r
tuor req̄rūt̄. Primū ē error ī itellcū. ita q̄ male ſentiat ō
veritate. Vn̄ b. aug. d̄t q̄ heretic⁹ ē q̄ falſas opīoes gignit
vl' ſeq̄t̄. Licet eni fornicās vl' furās agat ꝯ veritatē. q̄ dic
nō mechādū nec furādū. nō tn̄ ē heretic⁹. niſi extimaret
talia eſſe licita ⁊ ptinaciter. Et rō ē q: n̄ h; errorē ī itellctū
ex q̄ ſcit ee mala. Secūdū q̄ȯ req̄rit̄ ad hereſim ē q̄ tal' er
ror ſit circa ea q̄ ptinēt ad fidē. vl' ꝯ veritatē determiatōis
eccl'ie ī his q̄ ptinēt ad fidē ⁊ bonos mores ⁊ nccāria ad
ꝯſecutōē vite eterne. Si enī eēt error ī his q̄ nō ſūt neceſ
ſaria ad ſ... atē. vt q̄ ſol ſit minor terra. vl' alias ꝯclōnes
phicas vl' geometricales nō ptinentes ad fidem. ibi nō
eſt hereſis vl' error periculoſus ſaluti. Et q: determiatio
dubioꝝ circa fidē vl' ſacrā ſcptura; ſpectat ad eccl'iam. et
pcipue ad ſūmū pō. vt. xxiiij. q. j. q̄tiēs. Jō ī hmōi ſtādū
eſt determiatōi eccl'ie ⁊ ſummi pōtifici. pcipue. Et ptina
citer aſſerēs ꝯ hmōi determiatōem eccl'ie ꝯſtituit hereti
cū. ſic ſētiēs ptinaciter ꝯ fidē. Tertiū q̄ȯ req̄rit̄ ad hēſi;
eſt q̄ ſit ꝓfeſſus catholicā veritatē. ⁊ ſi enī aliq̄s nō eēt pro
feſſus catholicā veritatē. q̄ ꝓfeſſio fit in baptiſmo. vbi pro
mittit ſe credere q̄ ſūt fidei. vel patrin⁹ ꝓ eo ſi ē puul⁹. ſi
male ſentiret de his q̄ ſūt fidei ⁊ ptinaciter. ex q̄ nō ē pro
feſſus talē fidē xp̄ianā. nō diceret̄ heretic⁹. ſ; iude⁹ vl' pa
gan⁹ q̄ ſūt ex eccl'iam. Et de hmōi eccl'ia n̄ iudicat vt de
here. Videt̄ etiā req̄ri q̄ tal' ꝓfeſſus fidē aliq̄d credat cir
ca ea q̄ ſūt fidei chriſtiane ptinēs ad diuinitatē vl' huma
nitatē chriſti. Si enī nullā veritatē ō xp̄o ꝯfiteret̄ magiſ
ꝓprie diceret̄ apoſtata q̄; heretic⁹. heretic⁹ tn̄ ee diceret̄.
⁊ vt heretic⁹ puniret̄. ⁊ grauī⁹ peccaret q̄; ſi aliq̄ crederet
Quartū q̄ȯ pfīc hereſim ē vt obſtiata volūtate ⁊ ptina
cia ō eligat vl' ſeq̄t̄ errorē. Vn̄ ſi aliq̄s nō ptinaci mali
cia ⁊ obſtiata erraret circa ea q̄ ſūt fidei. pat⁹ emēdare ſe
q̄n ſibi oñderet̄ falſū ee q̄ȯ veꝝ putat. tal' n̄ ꝓprie diceret̄
heretic⁹. q̄ȯ expſſe oñdit aug. xxiiij. q. iij. dixit apl's. Et
idē d̄t. Errare potero. heretic⁹ nō ero. q: ſꝑ ptinax n̄ erat
in ſuis opinionib⁹. ſed parat⁹ corrigere ſniam. cū ſibi fu
iſſet error demōſtrat⁹. Vnde ꝯſtat q̄ quotidie inter do
ctores magnos etiā circa diuia ſunt opiniōes diuerſe. ⁊
aliquādo ꝯtradictorie quaꝝ alterā neceſſe eſt ee falſam.
tamē nulla reputat̄ heretica. donec ꝑ eccl'iam fuerit alia
determinata. His igitur q̄tnor ꝯcurrentib⁹ q̄s cenſet̄ he
reticus. Iā ū. ad queſtionē r̄ndendo. Cū eccl'ia determia
uerit ꝑ Jo. xxij in iſta ꝯſtitutōne. q: ita q̄ chriſt⁹ ⁊ apl'i
habuerūt aliqua ī cōi. ⁊ ꝯriū aſſerere iudicauit ee hereti
cū. ideo poſt iſtā determiatōem ptinaciter aſſerere xp̄m
⁊ apl'os nil habuiſſe in ꝓprio nec in cōi ſed habuiſſe ſolū
nudū vſum facti. in omib⁹ reb⁹ in quib⁹ eſt vſus. q̄ vſus
tal' eſſet illicitus. eſt heretīcū. ⁊ vt heretic⁹ tal' eſt punien
dus. An vero iſtā determinatōem tenere illud. ⁊ ſi eſſet
falſum. nō tamē hereticū. q: nō erat declaratū hoc ee cō
tra ſcpturam q̄ ſolus vſus nudus facti abſq; aliquo iu
re vl' dominio eſſet illicit⁹. Et ꝑ hoc pōt excuſare Aluaꝛ
rus q̄ ſcripſit librū notabilē de planctu eccleſie. Vbi mlt
tum diffuſe ꝓſequitur iſtā materiā tenēdo ⁊ ꝓbādo mō
ſuo ſed nō efficaci chriſtū ⁊ apl'os nil habuiſſe etiā ī cōi
Videt̄ eni nōdū ꝯtrarium eius fuiſſe determinatū. vn
de ſubmittit ſentētiam ſuā correctōi eccl'ie ⁊ determinati
oni ipſius. Jo. xxij. qui hoc determinauit tempꝛe ſuo ꝯtra
rium ſc; declarando.

Aſſerūt etiā di §. XXVIII.

ci fraticelli in libello ſuo virulēto q̄ papa Jo. xxij. dixit
multa heretica in diuerſis ſermonib⁹ ſuis quos publice
in papatu diſſeruit. Et quia dicebat̄ a quibuſdā circa
finē vite illos reuocaſſe ⁊ ſubmiſiſſe ſe in omībus dictis
ſuis determinatōni eccl'ie dicunt illū fuiſſe hereticum ⁊
q̄ nō ſuffecit reuocatio illa ꝑ illū modū. ſed verū dixerit
primū talia que ſapiūt hereſim ignorat̄. Tamē ſi dixiſſ;
ex quo nō ptinax fuit ſed determinatōni eccl'ie ſe ſubmi
ſit. nō pōt dici ex hoc hereticus. vt patet ꝑ btm̄ Auguſti
nū. xxiiij. q. iij. dicit apl's. Exemplū in Joachim abbate.
cui⁹ opinio ꝯ Petrū lombardū de materia trinitatis re
ꝓbat̄ vt heretica. ipe tamē nō heretic⁹ ꝯdemnat̄. Et hoc
ideo q: ſubmiſit opuſcl'a ſua correctōi ⁊ determinatōni
eccl'ie in fine. vt patet extra de ſumma tri. ⁊ fi. ca. damna
mus. Itē q̄ dicūt nō ſufficere talē reuocatōem. ſed opoꝛ
tet facere publice ⁊ cū adiuratōe ſolemni inducētes plu
ra ca. vt. j. q. vij. donatū. ⁊ c. ſaluberrimū. ⁊ c. Couenien
tib⁹. ⁊ extra de here. ad abolendā. falſum ē. Nā illa iura
loquūtur qn̄ error ē diuulgatus. ⁊ ille habet facultatē re
uocandi publice. ⁊ prelati coꝝ hoc exigūt ad tollēdū ſcā
dalū infectōnis talis doctrine. que oīa vacant in caſu no
ſtro. Verū in ill' inſiſtere dicūt non curare. q: ſucceſſores
eius nō eū in illis errorib⁹ ſecuti ſunt. Sed hāc ſētētia;
quā determiauit de paupttate chriſti ⁊ aploꝝ. ſ. q̄ habu
erūt aliqua vt mobilia in cōi. quā dicūt hereticā. q: iſtā
nō reꝓbauit. ſed nec ſucceſſores eius ſ; eā ſequūtur dicūt
eſſe hereticos. Sed ipi peſſimi hoīes ſūt heretici veri q:
aſſerūt ꝯtra determinatōem catholicā factā ꝑ eccl'iam ⁊
dn̄m papā Jo. xxij. ⁊ oms̄ ſucceſſores ei⁹ veros catholi
cos ſummos pōtifices ⁊ omes alios p̄latos eccl'ie ⁊ do
ctores vtriuſq; ⁊ magros plīmos ī theologia cuiuſlibet
religionis accepiā examinatā ⁊ approbatam vt veriſſimam.
Et faciētes ſciſma ab obediētia romani pōtificis receſſe
rūt p̄ficientes ſibi aliud capur Antipapā vel potius an
tichriſtū aſſerētes penes ſe verā eccl'ia; catholicā cū ſint
ſinagoga ſathane. Et cū omis iuriſdictō p̄latoꝝ eccleſie
vt a fōte ꝓcedat a papa. falſo opinātes oms̄ ſucceſſores
Jo. xxij. q: ſecuti ſūt verā determiatōem ei⁹ factā circa di
ctā mām ee hēticos. ⁊ ꝑ ꝯn̄s dicūt ee excoīcatos ⁊ ſuſpē
ſos oēs etiā p̄latos q̄ aſſentiūt illi determiatōi. Nec de
bere a tlib⁹ accipi ſacramēta. niſi baptiſmū ī cā neceſſita
tis. nec audire diuina coꝝ. ſ; a ſuis pſeudo ep̄is ⁊ ſacer
dotib⁹ accipi ſacramēta vtiliter ⁊ ſalutifere. Ad cōfirma
tionē ſue doctrine adhuc habēt oſtēdere vnum paruu;

miraculū niſi fumū ⁊ cineres cū cōbuſti fuerunt aliq̄ ex cis. Nec mirū q̄ꝛ verax d̄s nūq̄ falſitatē opib⁹ ſuis. ſ. miraculoꝝ approbaret. cū eā deteſtet᷑. Viri aūt q̄ tenuerūt illam determinatōē Job. xxij. vt veriſſimā vſq̄ ad pn̄s. ſ. annū. M. cccci. darucrūt varijs miracul' in diuſis loc̄. In dicto libello cū eis cōburēdo aſſeuerāt nos dicere q̄ in papā nō cadat ſymonia. Qd̄ falſum ē nr̄os doctores ſ dicere. Sꝫ bn̄ diſtinguit b. Tho. ⁊ Pe. in. iiij. ⁊ alij. q̄a de ſymonia poſſum⁹ loq̄ duplr̄. Uno mō q̄ ad penas a iure inflictas ꝯ ſymoniacos. ſ. ſuſpēſiōis vl' excōicatiōis Et ſic eſt veꝝ q̄ in papā nō cadit ſymonia. q̄ꝛ nullis penis iuris poſitiui ſubijcit᷑ vl' ligat᷑. Alio mō q̄ ad peccm̄. qd̄ mortale ē. Et ſic i papā p̄t cadere ſymonia. q̄ꝛ ſi ordines vl' ſacra vl' alia ſpūalia ꝯferat p̄ tp̄alib⁹ appreciatiue vtiq̄ ſymoniā ꝯmittit. Nō aūt ſi ꝯferēdo bn̄ficia reſeruet ſibi p̄tē fructuū. diuſis de cauſis p̄ neceſſitatib⁹ curie ⁊ hmōi. vt fit in annuatis. q̄ꝛ nō cēſet᷑ illō ſymoniacū Et ſic oēs nr̄os dicūt eē ſymoniacos. qd̄ falſum ē. Sꝫ d̄ ſymonia habes plene in. ij. p̄te. ti. j. c. iiij. ⁊ de cēſuris ei⁹ in. iij. p. ti. de excōicatiōe. ⁊ ti. de ſuſpēſione.

Titulus tredecim⁹ de dono fortitudinis.

Fortitudinis q̄ddītas ⁊ effectus.

Capitulū p̄mum

Poſt donū cōſilij ſequit᷑ ī aucte Eſa. xj. donū fortitudinis. d̄ q̄ in pſ̄. xvij. Fortitudo mea ⁊ laus mea dominꝰ ⁊ factꝰ eſt mihi ī ſalutē. Hec cū conſiſtat ī aggrediēdo multū ardua vbi ſūt mortis p̄icula in ſufferēdo equanimit᷑ moleſtias. In repellēdo p̄ reſiſtētiā diabolica tēptamēta. q̄ oīa abūdabūt vltra ſolitū ī tp̄ibus futuris ī p̄ſecutiōe antixp̄i. ꝓpter qd̄ dicit dn̄s ieſus Erit tribulatio talis q̄lis nō fuit ab initio mundi. vſq̄ ad illō tp̄s Math. xxiiij. Et dabūt pſeudo ꝓphe. ſ. antixp̄i ſigna ⁊ p̄digia magn̄a. ita vt in errorē inducant᷑. ſi fieri pōt. etiā electi. qd̄ erit ad maximā tēptationē coꝝ. Ideo ſub iſto titulo de p̄ſecutōe antixp̄i aget᷑. in qua maxīe neceſſaria erit virt⁹ fortitudinis. d̄ qua in verbis. pſ̄. xvij quattuoꝛ poſſunt elici.

Habitus naturalis fortitudo mea.
Reſpectus vel actus rationalis. laus mea.
Effectus diuinalis. dn̄s.
Fruct⁹ ſalutaris. fact⁹ eſt mihi in ſalutē.

Fortitudo eſt quidā .§. I.

habit⁹ q̄ nob̄ infundit᷑ a ſpūſctō ꝯ mūdi aduerſa. vt ī eis viriliter trāſeam⁹. nō deficiētes ꝓpterea a v̄tute ⁊ mādatis dei. Importat eī q̄ndā aī ꝯfidētiā ⁊ firmitatē q̄ req̄rit᷑ ī oīb⁹ arduis agēdis. ⁊ ī oīb⁹ malis ſufferēdis. Un̄ ⁊ be. Greg. d̄r q̄ fortitudo dat ꝯfidētiā trepidāti differt tn̄ ꝯfidētia ⁊ firmitas quā dat fortitudo q̄ eſt donū d̄ qua agit᷑ ab ea ꝯfidētia q̄ dat fortitudo v̄t⁹ moral'. Act⁹ tn̄ vtriuſq̄ tā doni q̄ v̄tutis ſunt circa eandem materiā. Sꝫ differūt ī q̄ttuoꝛ. In v̄tute. in ope. in q̄ntitate. ⁊ ī fine. Et in v̄tute q̄dē. q̄ꝛ fortitudo q̄ eſt v̄t⁹ hꝫ mēſurā ſui act⁹. potētiā hūanā ſeu vires hūanas. Un̄ ea q̄ ſup̄grediunt᷑ vires hūanas neq̄ aggredit᷑ neq̄ ſuſtinet. Unde ph̄s d̄r q̄ fortis eſt in ſtupefactibil' in terribilib⁹ q̄ ſūt ſm̄ hoīem. Sꝫ fortitudo q̄ eſt donū ſpūſſcī hꝫ p̄ mēſura ſui act⁹ diuinā potētiā. de cui⁹ auxilio ꝯfidit. ſic d̄r in pſal. In deo meo trāſgrediar murū. i. oē qd̄ poſſet hūane infirmitati obuiare. Scd̄o differūt in ope q̄ꝛ fortitudo v̄t⁹ p̄ficit aīam ad ſuſtinēda q̄cūq̄ p̄icula ſꝫ nō ſufficit dare fiduciā ad euadēda vl' aggrediēda q̄cūq̄ p̄icula. Sꝫ fortitudo donū vtrūq̄ fac. q̄ꝛ ipa p̄ficit ⁊ ī ſufferēdo q̄cūq̄ adūſa ⁊ ī aggrediēdo q̄cūq̄ ardua. Un̄ ⁊ d̄r Eccī. Liberaſti me a rugiētib⁹ p̄atis ad eſcā. ſ. demonib⁹. de manib⁹ q̄rentiū aīam meā. ⁊ de multis tribulatōib⁹ q̄ circūdederūt me. ⁊ ī medio ignis nō ſū eſtuat⁹. Tertio differūt in q̄ntitate. q̄ꝛ fortitudo v̄t⁹ nō ſe extendit ad oīa difficilia. Sꝫ fortitudo donū ad oīa. Rō h⁹ diuerſitatis ē. q̄ꝛ fortitudo v̄t⁹ innitit᷑ facultati ſeu v̄tuti hūane. q̄ infirma ē reſpectu potētie diuīe. Un̄ nō ē vna facultas vl' potentia hūana reſpectu oīm difficultatū. Sed diūſe facultates ſūt ordinate ad diuerſas difficultates. ⁊ q̄nq̄ ab inuicē ſeparant᷑. Nā ſūt ī delectabilib⁹. vt ſup̄ādis ꝯcupiſcentijs p̄uis q̄ nō hꝫ facultatē ad vincēdas difficultates ī horribilib⁹ ⁊ p̄icul' mortis. Sꝫ fortitudo donū vtit᷑ facultate diuīa q̄ſi ſua q̄ ad oīa difficilia ſufficiēs ē. iuxͣ illud Job xvj. Pone me iuxͣ te ⁊ cui⁹ vis man⁹ pugnet ꝯ me. q̄ꝛ ſcꝫ nil p̄ualebit d̄ī v̄tuti. ⁊ ī. pſ̄. xvij. Diligā te dn̄e v̄t⁹ mea. Et merito q̄ꝛ tu expugnatoꝛ potēs. imo oīpotēs. gubernatoꝛ prudēs. ꝯſolatoꝛ clemēs. remuneratoꝛ affluēs. Se cur⁹ g̃ p̄ijcio oēm ſolicitudinē ⁊ fiduciā in eū. cuius nec potētia vinci. nec ſapiā falli. nec p̄uidētia īpediri. nec beniuolētia fatigari. q̄ min⁹ īpleat oēm indigētiā meam ⁊ ſatiet ī bonis deſideriū meū. Quarto differūt in fine. q̄ꝛ fortitudo v̄t⁹ nō ſp̄ p̄ducit ad finē op̄is inchoati q̄m̄ nō ſubeſt p̄tāti hoīs. vt finē op̄is ſui ꝯſeq̄t᷑. vl' euadat mala ſeu p̄icula. cū q̄nq̄ opp̄rimat᷑ ab his ī mortē. Sꝫ fortitudo q̄ eſt donū. hec ī hoīe op̄at᷑. q̄ꝛ p̄ducit eū ad vitā eternā p̄ oīa fortia q̄ eſt finis oīm bonoꝝ opeꝝ ⁊ euaſio p̄iculorū. Et h⁹ rei infūdit q̄ndā fiduciā mētī ſpūſſcī p̄ donū fortitudīs ꝯriū timorē excludēs Hec Tho. ſup̄. iij. ſniarum. diſ. xxxiiij.

Q, iſta fortitudo ſit .§. II.

effect⁹ diuinal' p̄ꝫ tertio ī eo qd̄ d̄r pſ̄. xvij. Dn̄s. ſ. fortitudo mea. Et ē ibi p̄dicatio p̄ cām. vt d̄r mgr̄ ī. j. ſentē. Nō eī vult dicere pſ̄. q̄ dn̄s ſit ille hīt⁹ q̄ eſt donū fortitudīs. qd̄ vtiq̄ accidēs eſt. qd̄ p̄t adeſſe ⁊ abeſſe. i. conūpi ſeu deficere p̄ter ſubiecti corruptōē. Sꝫ d̄r fortitudo q̄ꝛ in nob̄ cauſans fortitudinē ipam. Un̄ ap̄ls ad Phil. iiij. Oīa poſſū ī eo q̄ me ꝯfortat. vbi glo. be. Amb. Oīa poſſū ⁊ pati ⁊ agere ī d̄o q̄ mihi poſſibilitatē ⁊ vires dedit. vt eī d̄r Eſa. xxvj. Oīa op̄a nr̄a op̄at⁹ es in nob̄ dn̄e ſcꝫ bona op̄a. Et p̄ charitatē infuſam a ſpū ſ̄cō. Charitas aūt oīa ſuffert. oīa credit. oīa ſperat. oīa ſuſtinet. i. ſuſtinere fac. Ubi notādū q̄ duplex ē act⁹ fortitudīs. ⁊ ſm̄ q̄ ē v̄tus. ⁊ ſm̄ q̄ ē donū. Prim⁹ ē aggredi ardua. Scd̄s eſt ſuſtinē equanimit᷑ aduerſa q̄ patit᷑. Et lꝫ aggredi ardua ⁊ iuadere ſit p̄us tp̄e q̄ ſuſtinere ⁊ pati laborē ī actu. tn̄ ꝑ ſuſtinere ē eſſentiali⁹ fortitudini. ⁊ nobili⁹ ⁊ difficili⁹ ⁊ ꝑfecti⁹. vt d̄r alber. in. iij. ethico. qd̄ recolligit b. Tho. Qd̄ p̄bat triplici rōe. Prīo rōe fortioris pugil. ſic difficili⁹ eſt pugnare cū fortiori q̄ cū debiliori. debil' eī de facili vincit᷑. Sꝫ q̄ aggredit᷑ inuadit p̄ modū fortioris. q̄ v̄o ſuſtinet p̄ modū debilioris. Sufferēdo g̃ pugn̄t cū fortiori. ſ. malo aliq̄ eū inuadēte. Et ſic patient᷑ ferendo vt debilioꝛ vincit fortiorē. g̃ ⁊c̄. Scd̄o ē ꝑfecti⁹ ⁊ difficili⁹ ſuſtinē q̄ aggredi rōe p̄ntis diſcrimīs. ſic difficili⁹ eſt nō moueri a malis p̄ntib⁹ q̄ a futuris. eo q̄ malū pn̄s pl⁹ mouet q̄ futurū. Sꝫ q̄ aggredit᷑ hꝫ mala vt futa. q̄ v̄o ſuſtinet. iā ſentit p̄icula vt p̄ntia vl' imminētia. vn̄ dat᷑ ſibi occaſio maioris timoris ⁊ magis deſiſtēdi a v̄tute. vt illa q̄ ſentit euadat. Tertio rōe lōgioris tp̄is. ſic difficili⁹ eſt diu aliquē manē ī mobilē ī difficilib⁹ q̄ ſubito moueri ad aliqd̄ arduum. Sꝫ aggredi p̄t hō ſubito motu. Suſtīere āt īportat diuturnitatē tp̄is. Un̄ ⁊ ph̄s d̄r ī. iij. e. h. q̄ q̄dā ſūt p̄uolātes an̄ p̄icula. In ipis aūt deficiūt vl' recedūt. Patiētes āt lōgo tp̄e imorāt᷑. hec āt b. tho ij. ij. q. cxxiij. Et liberius q̄ papa ait. vn̄ nāq̄ h̄rā p̄ſeuerātia niſi de v̄tute patie. q̄ ſm̄ apoſtolicam doctrinā. oēs qui pie volūt viuere in

Differūt ī q̄ttuoꝛ fortitudo v̄t⁹ ⁊ ī q̄n eſt donū

fortitudinis cau[ſa] eſt de[us]

fortitu[dinis] actu[s] duplex

chriſto neceſſe ē vt ꝑſecutōem patiant̄.vij.q.j.ſuggeſtū.
fortitudo includit patientiam.

Quō aūt fortitudo .§.III.

in actu ſuo ſit ratōnabilis ſeu v̓tual̄ oſtēdit̄ ſecundo cū
dicit̄ laus mea.qḋ tripliciter pōt exponi.Primo ſic. De
fortitudine mea ī actu ſuo nō me extollo.nō me iacto.ñ
me laudo.ſed dñm a quo eā recognoſco ⁊ ſibi aſcribo.in
cuius ꝯfidētia ardua aggredior.vñ ipē dauid cū ad ſin
gulare certamē ꝯtra Goliath viriliter accedēt.totus in/
ermis inq̄t ad cū.tu venis ad me cū gladio ⁊ haſta.ego
aūt in nomīe dñi.ſ.cōfiſus de adiutorio ei⁹.nō fortitudi
ne mea.ꝯgreſſuſq̄ȝ cū eo lapide ex fūda iactato q̄ ſignifi
cat fortitudinē.fortis ē enī lapis ex humilitate ſignificā
per fūdā cū deiecit.j.Reg.xviij. Sic ⁊ Judas Macha
beus fortiſſimus ꝯtra hoſtes ꝓcedēs.appolloniū.ſeron.
Nichanorē.⁊ alios ꝗ̄ples cōfidētes in fortitudine exer/
citus ſui ſeq̄ȝ laudātes.cos ꝓſtrauerūt.humiliati ⁊ de dī
v̓tute ꝯfiſi.orātes ⁊ dicētes.Cōgregati ſunt inimici no
ſtri ⁊ gl̓iantur in virtute ſua.Cōtere fortitudinē illorum
vt cognoſcāt q̄ nō eſt ali⁹ q̄ pugnat ꝓ nobis niſi tu ds
vt patet.j.Mach.iij.⁊.ij.Mach.vi.Ecōtra Sampſon
q̄ fortiter dimicauerat ꝯtra Philiſteos infideles mādi/
bula aſini mille ex eis occidēs.aliqualr̄ ſe glorians ⁊ lau
dās dicēdo.In mandibula aſini occidi mille.⁊c̄. humili
atus eſt ſitiēs vſq̄ȝ ad mortē.vt in ꝓcinctu eſſet deueniē
di ad manus inimicoꝝ. Sȝ orāti ⁊ ſe humiliāti ſibi ꝓ/
uiſum ē a deo.Secūdo pōt ſic intelligi fortitudo mea ⁊
laus mea dñs.i.de fortitudine mea ⁊ actib⁹ eius.nō q̄/
ro laudes hominū ⁊ gl̓iam ſed dei.ob cuius honorē lau/
dēq̄ȝ fortia ⁊ ardua aggredior.Multi enī fortia gerunt
opera exponētes ſe periculis mortis ⁊ ipām etiā ferētes
Sed q̄ nō ad gl̓iam dei ⁊ laudē ſed ſui memoriam vo/
lētes mūdo relinquere.⁊ ab homib⁹ laudari hoc egerunt.
nullū fructū ſui laboris reportarūt niſi ventū q̄nimo et
damnatōem eternā.Nil ꝓfuit Curtio fortiſſimo Roma
noꝝ ſui tempꝛis q̄ facto magno hiatu terre in vrbe.ſciſſi
tantib⁹ ciuib⁹ de remedio clauſure.q̄ dictum ē a demo/
nib⁹ ꝑ idola loquentib⁹ q̄ niſi fortiſſimus Curtius in il
lud chaos deſcenderet.vt refert Aluarus nō clauderet̄.
Jlle laudis auidus armatus ſe ī illā apturam ꝓiecit.et
in infernū deſcendit.vt refert etiā Aug⁹.xviij.de ciui.dei
Hinc Hiero.ſuꝑ ep̄lam ad galath. Si inq̄t martirium
fecerim⁹ vt velimus nr̄as ab hoīb⁹ reliq̄as venerari.et
ſi opinionē vulgi ſectantes intrepidi fuderim⁹ ſangui/
nē ⁊ ſubſtātiam nr̄am vſq̄ȝ ad mēdicitatem ꝓpriā dederim⁹
Huic operi nō tā p̄miū q̄ȝ pena debet̄ ⁊ ꝑfidie mag̃ tor/
mēta ſūt q̄ȝ corona victorie.j.q.j.vide.Ecōtra apl̓s dice
bat.ij.ad Thim̄.ij. Oīa ſuſtineo ꝓpter electos.vt ⁊ ipī ſa
lutem ꝯſequātur que eſt in chriſto ieſu in gl̓ia celeſti.Et
ſic fortitudo ſua erat laus dei quam querebat non ſua.
Tertio exponitur ſic.Dñs fortitudo mea ⁊ laus mea.i.
ex fortitudine mea que vtiq̄ȝ a deo eſt mihi.exurgit apḋ
homīes laus mea.Nil pene ita reddit laudabilem ⁊ glo
rioſum apud deū ⁊ homīes ſicut actus fortitudīs expo
nere ſe morti ⁊ oīa mala ſufferr̄ ꝓ honore dei ⁊ ſalute ꝓ/
ximi.vñ mag̃ laudat̄ deus ⁊ ſancti gl̓ioſi ex patīa q̄ȝ ex
martirijs varijs coꝝ ꝯſtāter tolerat̄.vnde Job ita com
mendat̄ niſi ex patīa q̄ vtiq̄ȝ ꝑs fortitudīs eſt.Et in lau
dē ipſius patīe ſic ait btūs hieronim⁹ ī li.de bono patīe.
Patīa v̓tus ē nob̄ cū deo coīs.Dr̄ enī de⁹ fortis ⁊ patiēs
pſ.vij.Que aūt gl̓ia ē ꝯſilēm deo fieri.Quāta felicitas
eſt habere ī v̓tutib⁹ q̄d diuīs laudib⁹ poſſit equar̄.Jlle
inocēs iuſtus.imo īnocentia ⁊ iuſticia inter facinoroſos
deputat̄.⁊ teſtimonijs falſitas p̄mit̄.Judicatur⁹ iudica
tur.⁊ dei ſermo ad vltimū tacēs eijcit̄.Et cū ad crucem
eius ꝯfundant̄ ſydera ꝯtremiſcat terra.⁊ ꝯturbētur ele
mēta.ille nō loq̄tur nec mouet̄.nec maieſtatē ſuā ꝓfitet̄.
ſed oīa ꝑſeuerāter tolerat.vt ī eo plena ⁊ ꝑfecta patīa cō/
ſumet̄.Porro vnuſq̄ſq̄ȝ cū naſcit̄ ⁊ hoſpitio h⁹ mūdi exci/
pit̄.initiū ſumit a lachrymis.⁊ cū adhuc oīm reꝝ ignar⁹
ſit nihil aliḋ q̄ȝ fler̄ nouit.Prudētia nāli lamētat̄ mortal̄
vite ꝓcell̄ q̄s ingredit̄ gemitus ⁊ ploratus ī ipō exordio
ſuo rudis aīa teſtat̄ ſudatura.Hic q̄ȝdiu viuit̄ ⁊ laborat̄
nec ſudātib⁹ ⁊ laborātib⁹ pñt magis alia q̄ȝ patīe ſubue
nire ſolacia.Nec aliud magis iuſtos ⁊ iniuſtos diſcernit
q̄ȝ q̄ in aduerſis ꝑ impatiam blaſphemat iniuſt⁹ ꝯque
rit̄.⁊ patīa iuſtus ꝓbat̄.Deniq̄ȝ patīa ē q̄ nos ſeruat deo
⁊ cōmēdat.q̄ irā tempat.linguā refrenat.mētē gubernat
pacē cuſtodit.diſciplinā regit.potētiā diuitū coercet.in/
opiā pauꝑm refouet.fac̄ humiles ī ꝓſperis.fortes ī ad/
uerſis.docet delinquētib⁹ cito ignoſcere.⁊ delinquentē ȝ
diu ⁊ ml̓tū rogare.fidei fūdamēta munit.incremēta ſpei
ꝓuehit actū dirigit.Ceteꝝ charitas q̄ ē vincl̓m fr̄nitatis
fūdamētū pac̄.tenacitas ⁊ firmitas vnitatis.q̄ fiḋ ⁊ ſpe
maior ē.q̄ opa ⁊ martiria p̄cedit.q̄ nobiſcū ſꝑ et̄na mane/
bit.Jpa charitas vt ait apl̓s patiēs ē.j.Coꝝ.xiij.

Fructus fortitudi- .§.IIII.

nis q̄rto notat̄ ſeu.vtilitas cū addit̄ Factus ē mihi ī ſa
lutē.ſ.dñs.⁊ h̄ ꝑ fortitudinē.ꝓuerb.vl̓.Mlierē fortē.id ē
aīam q̄s inueniet.q.d.difficile eſt inuenire.Ml̓ti eī de/
ficiūt ī varijs tribulatōib⁹.Alij ex diutinis afflictōnib⁹
pl̓es ī grauib⁹ ꝑſecutōib⁹ tyrānoꝝ vl̓ alioꝝ plīmi in di/
uerſ̄ tēptatōib⁹.Nō ſi q̄s īuenit ꝓcul ⁊ de vltimis fini/
bus p̄ciū ei⁹.i.merces ⁊ p̄miū.q̄ q̄ ſuffert.i.ꝯſtāter vicit
tēptatōeȝ.ī omī tribulatōe ē tēptatō impatīe.h recipiet
coronā vite Jac.j.Cōfidit ī mliere.i.aīa forti cor viri ſui
ſcȝ xp̄i.q̄ ſcȝ nō recedet a fide ei⁹ ꝓpter q̄cūq̄ȝ. Spolijs
nō indigebit.i.indumētis v̓tutū.q̄b⁹ diabolus expoliat
incōſtātes.factus ē ḡ dñs ī ſalutē forti.ꝑducēdo ad glo/
riā.Jnſuꝑ fit ei ī ſalutē vt aliq̄n nō videat̄ dolores ſenti
re.ꝯſolatōes diuīas mēti infūdēdo. Ubi ſciēdū q̄ cir
ca actū fortitudīs tria ſūt ꝯſiderāda ſc̄m be.tho.ſe.ſe.q.c
xxxvj.Primū ē q̄ fort̄ ī actu ſuo p̄ncipali q̄ ē ſuſtinē.pt
ꝯſiderari ex ꝑte corpꝛis.⁊ ſic ſuſtīere ꝑcuſſiones.flagella.
vulnera.mortē ē triſtabile ⁊ doloroſū.⁊ h̄ negar̄ eēt nega
re eos eē carnales.i.hr̄e ꝓꝑetatē carnis. Si eī hn̄t carnē
ſēſibilē nccē ē leſiua īferāt eis dolorē.⁊ tāto mag̃ q̄ȝto q̄ſ
eſt delicatior̄ cōplexiōis.Pōt eē ꝯſiderari ex ꝑte mēt̄.⁊
ſic fort̄ hȝ q̄ delectet̄ ḋ actu fortitudīs ⁊ ḋ fine ei⁹ ſcȝ q̄
ꝓpt̄ deū l̓.ꝓximū illa ſuſtīet.vñ eleazar⁹ q̄ noluit comedē
carnes porcias ex eo q̄ erat ꝯ legē dī duȝ ꝯ̄uiter cederet̄
ait.dñe q̄ hēs ſcāȝ ſciaȝ.tu ſcis q̄ diros ſuſtīeo corpꝛīſ do
lores.ſ.q̄ ad ſēſū carnis.ſc̄m aīaȝ v̓o ꝓpt̄ timorē tuū libēt̄
hec patior.ij Mach.vj. Scḋȝ q̄d notādū ē circa actū
fortitudīs q̄ ī dolore ſēſ⁹ īpedit̄ mēs fort̄ ne ī ꝓꝑa opa
tiōe fortitudīs.ſ.patiēdo delcātōȝ ſētiat.eo q̄ vehemētia
paſſiōis vni⁹ potētie īpedit potētiā aliā ī actu ſuo.ꝓpter
ꝯnexionē potētiaꝝ adīuicē ſic̄ ⁊ cū aliq̄s ītellcm̄ figit ad
aliq̄d ñ vidȝ q̄ añ ipȝ ſūt.nō ḡ req̄rit̄ q̄ fort̄ ſētiat delcā
tionē ī ſuo actu.ſȝ ſuffic̄ q̄ ñ ita ꝯtriſtet̄ vt a rōe v̓tute re
cedat.vñ ⁊ Pe ī canon̄.ſua ait Modicū ⁊ ſi oȝ vos cō/
triſtari ī varijs tēptatōib⁹ vt ꝓbatō fiḋi vr̄e p̄cioſior ſit
auro.⁊c̄.Nō ḋt delctāri ſȝ ꝯtriſtari.Et.vij.q.j.ſuggeſtuȝ
dr̄.Nō vos cariſſimi a pio mēt̄ ꝓpoſito afflictōnū ama
ritudo coartet recedere.ꝯſiderātes q̄ȝta ꝓ abſolutōe nr̄a
creator dñs ⁊ redēptor nr̄ ꝑtulerit q̄buſue ꝯtūelijs ſe affi
ciēdū tradiderit. Tertiū q̄d ē attēdi circa actū fortitu
dīs ē q̄ gr̄a dī ſuꝑabūdās forti⁹ eleuat aīaȝ ad dīna ī q̄
bus delcāt̄ q̄ȝ corꝑalib⁹ penis afficiat̄.vñ apl̓s ad Coꝝ
vij.Suꝑabūdo gaudio ī oī tribulatōe nr̄a.Hinc ⁊ Ti/
burti⁹ cū ſuꝑ carbones viuos nudis plātis incederȝ aie
bat Uidet̄ mihi ſuꝑ roſcos flores incedere ī nomīe dñi.

Circa actū fortitudinis tria ſūt ꝯſideranda.

Et agatha. Ego in his penis ita delector. ſicut q̄ audit bonū nunciū. aut q̄ videt amicū diu deſideratū. Un̄ aliquādo etiā miraculoſe fit. vt talia aduerſa⁊ martyria corpori nō noceāt. vt patet in martyribꝫ innumeris. q̄ ex diuerſis cruciatibꝫ fortiter toleratis euaſerūt a morte liberi vt dicere talis poſſit illud pſ. cxvij. Fortitudo mea et ſal⁹ mea dn̄s. fact⁹ eſt mihi in ſalutē etiā corpis. Fit autē in ſalutē ꝓiect⁹ fortitudinis nō ſolū ſibi ſ3 etiam plurimis Multi enī pugnātes fortiter ꝓ patria ⁊ morti ſe exponētes. liberauerūt populos ſuos. vt iudith ⁊ machabei. Et beat⁹ Amb. etiā dicit in li. de offi. Fortitudo que bello a barbaris defendit pāam. vel domi defendit infirmos. vl' a latronibꝫ ſocios. plena eſt iuſticia. i. ꝟtute. xxiij. q. iij. Fortitudo. Correſpōdet aūt huic dono beatitudo qrta. vbi dr̄ Math. v. Beati q̄ eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā. qm̄ ipi ſaturabunt. Et hoc ſatis ꝯuenienter. q2 ſicut fortitudo in armis ꝯſiſtit. ita etiā eſuries ⁊ ſitis iuſticie. qd̄ pꝫ ex eo q2 valde ꝟtuoſum eſt ꝙ aliqs nō ſolum facit opa ꝟtuoſa q̄ cōmuniter opa iuſticie dicunt. ſ3 ꝙ ea faciat cum q̄dam deſiderio inſatiabili. qd̄ poteſt ſignificari ꝑ famē ⁊ ſitim iuſticie. Et glo. ibidē dic. ꝙ eſuries iuſticie ſpū fortitudinis fulcit. ne in vis laſceſcat. Sicut enī de fortitudīe corꝑali ꝓcedit eſuries naturalis. ⁊ ecōtra ex debilitate corporis faſtidiū. ſic ⁊ de fortitudine ſpūali. Et ſicut ex fortitudine corꝑali eſt eſuries certaminū. ſic ⁊ de dono fortitudinis eſt eſuries iuſticie in p̄nti. ⁊ ſatietas in futuro. Eſuriētibꝫ ⁊ ſitiētibꝫ ſaturitas eſt. quaſi laborātibꝫ ⁊ certantibꝫ refectio. Juſticia aūt ſua vnicuiq3 reddit. deo ſibi ⁊ ꝓximo. Hec iuſticia nō plene in nobis implebit donec ſit de⁹ oīa in nob. Et hic poſſumus eſurire. ſatiari aūt in futuro. vbi h̄ donū habebit a ſanctis. Nō quidez ad actū illū q̄ eſt in p̄nti. ſ. patiēdi. ibi eī nulla penalitas vnde nec difficultas. S3 quo ad hūc actū. ſ. inniti ꝑfectiſſime ꝟtuti diuine. ſeu ſm beatū Tho. in. iij. di. xxxiiij ꝑfrui plena ſecuritate ab omnibꝫ laboribꝫ ⁊ malis. Et ſic dn̄s erit fact⁹ in ſalutē ꝑfectā.

Fortitudinis dono correſpondētibꝫ eſuries iuſticie.

De triplici fortitudine Capitulū. ij.

Ro ampliatōe huius

materie fortitudis licet multa ſint dicta ſupra de ipa ⁊ de ꝑtibꝫ ei⁹. ſ. in ti. de fortitudine. ꝑ totū. ⁊ in. c. de patiētia. q̄ hic non oportet replicare. Alia adhuc ponent ꝑ aliū modū. Et q2 in ſcripturis frequēter agit de fortitudine. ſciendū ꝙ triplex eſt fortitudo

- Fortitudo que eſt tpalis
- Fortitudo que eſt virtus ſpecialis
- Fortitudo que eſt bonitas generalis

De prima dr̄ hieremie. §. I

ix. Nō glorict fortis in fortitudine ſua. Infirma h⁹ mūdi elegit ds̄ vt ꝯfundat fortia. ſ3 que fortitudo tempalis cū omis caro fenū ⁊ omis glia ei⁹ quaſi flos feni. Eſa. xl Homo enī nat⁹ de muliere breui viuēs tpe q̄ſi flos egreditur ⁊ ꝯterit ⁊ fugit velut vmbra ⁊ nūq3 in eodē ſtatu ꝑmanet. Job. xiij. S3 ⁊ hec fortitudo tpalis triplex. Fortitudo actiōis criminalis. ⁊ hec deteſtāda. Fortitudo dominatiōis mūdialis. ⁊ hec nō affectāda. Fortitudo vigoris corꝑalis. ⁊ hec edomāda. De fortitudine criminali dr̄ pſ. cxvij. Fortes q̄ſierunt aīam meā. ſ. auferre. Siue homines ſiue demones fortes ad vicia ꝑpetrāda. q̄ nullis laboribꝫ vel difficultatibꝫ dimittūt qn̄ mala faciāt Un̄ de diabolo dr̄ Job. xl. Uirtus ei⁹ in lūbis ei⁹. ⁊ fortitudo ei⁹ in vmbilico vētris. Quia enī vt dicit beat⁹ Greg. Seminariū luxurie eſt viris in lūbis. vnde ſcꝫ decidit ſemē. ⁊ in mulieribꝫ in vmbilico. cū diabol⁹ magis laboret diuerſis vijs ⁊ fraudibꝫ ad inducēdū viros ⁊ mulieres ad luxuriā q̄3 ad alia vicia. Sanctos enī viros q̄s per alia vicia nō potuit deijcere ꝑ iſtud ꝓſtrauit. ideo ꝑ̄cipue fortitudo ei⁹ dr̄ eſſe in lumbis ⁊ vmbilico. Et Eſa. v. dicit. Ue q̄ potētes eſtis ad bibendū vinū. ⁊ viri fortes ad miſcendā ebrietatē. Et in q̄bꝫ ꝯſiſtat fortitudo viciosa maloꝝ oſ̄dit beat⁹ Gre. in li. moral. tractās illud Job. vj. Que eſt fortitudo mea. vbi ait. Reproboꝝ fortitudo eſt trāſitoria ſine ceſſatiōe diligere. ꝯtra flagella cōditoris inſenſibiliter ꝑdurare ab amore tempaliū nec aduerſitate q̄ſcere. ad inanē gl'iam cū detrimēto vite ꝑuenire. malicie augmēta q̄rere. bonorum vitā nō lingua ⁊ moribꝫ. ſ3 etiā gladijs īpugnare. In ſemetipſis ſpe3 ponere. iniq̄tatem quotidie ſine vllo defectu ꝑpetrare. Un̄ nō ſunt fortes reprobi. q̄ ad p̄ntis vite cōcupiſcentiā totis laboribꝫ currūt. tot ꝑiculis audacter obijciūt ꝑ lucris libenter ꝯtumelias ferūt. Ab appetit⁹ ſui libidine nulla mūdi ꝯtrarietate deſiſtūt ꝑcuſſionibꝫ decreſcūt. ⁊ mala mūdi tolerāt. ꝓ mūdo ⁊ ei⁹ vt ita dixerim. gaudia q̄rētes ꝑdunt. nec t̄n h̄ ꝑdentes fatigant vn̄ ⁊ quaſi ī abſinthio inebriant. Hec beat⁹ Grego. ⁊ ſic fortes ſunt ad muſcendam ebrietatē nō vini ſuauis. ſ3 abſinthiatici amariſſimi. Tren̄. v. c. Inebriauit abſinthio. Deteſtāda eſt ḡ iſta fortitudo ⁊ euitāda. De fortitudine dn̄ij tpalis q̄ ꝯſiſtit in lato dn̄io ⁊ magno exercitu dr̄ Gen̄. x. ꝙ Nemroth cepit eſſe potēs in terra robuſt⁹ venator corā dn̄o. id eſt. extinctor ⁊ oppreſſor hoīm ꝑ tyrannidē. q̄ ꝑmo ꝑ fortitudinem ſuā voluit dn̄ari. de q̄ dicit Joſeph⁹ ꝙ fecit hoīnes elatos ad iniuriā dei ⁊ ꝯtemptū nēroth fili⁹ chā. cū eſſet ceteris audacior. ceteriſq3 fortiſſim⁹ manu. ſuadebat nō eſſe attribuendū deo. ſ3 ꝓprijs viribꝫ ꝙ hominibꝫ felicitas eueniret. Suadēs hoībꝫ a timore dei recedere. ⁊ in ꝓprijs viribꝫ ſpem ponere. qd̄ eis fuit cauſa turris edificande vſq3 ad celū. S3 ꝯfuſi linguis deſtiterūt. Et ille nēroth fulmine perijt. vel in bello occiſus ſm alios. De attila rege hunoꝝ legit ꝙ cū viciſſet ⁊ ſubiugaſſet orbē ⁊ occidiſſet theodericū regē ⁊ vandaloꝝ ⁊ nethiū patriciū romanoꝝ. q̄ habebāt in exercitu ſuo q̄nquies centū milia pugnatoꝝ. q̄ ꝯfederati erāt ꝯtra eū ⁊ ſubiugaſſ3 ⁊ depopulatus fuiſſet romā ⁊ aq̄legiā ⁊ italiā ⁊ multas alias regiones. Cū victor ad terrā ſuā redijſſet ⁊ nuptias celebraſſet in ipa nocte vino ingurgitat⁹ īcaleſcēs. ſanguinē per nares emittēs a vino vict⁹ ⁊ occiſus cū eo aīam euomuit. Omis potētat⁹ (inq̄t ſapiēs) vita breuis. qd̄ patuit ī alexandro magno. q̄ poſtq3 fortitudine ſua ⁊ exercituū ſuoꝝ totū orbē ſubiugauit modico veneno extinct⁹ eſt in. xxxij. anno etatis ſue. Un̄ hui⁹ fortitudo nō affectanda ſ3 ꝯtēnenda. q2 vt dr̄ beat⁹ Gre. Omē qd̄ hic eminet. pl⁹ meroribꝫ afficit q̄3 honoribꝫ gaudet. diſ. xlij. Nerui. Fortitudo corꝑalis ad vſum bonū exercēda eſt ſm illud pſ. lviij. Fortitudinē meā ad te cuſtodiā. i. ꝯſeruabo eā vtēdo ad tuū honorē. Adeo enī corꝑe fortis fuit Dauid ꝙ adoleſcēs cū gregē ouiū patris cuſtodiret. vrſum vel leonē rapientē ei oues capiebat ⁊ occidebat. Et ea fortitudine vſus eſt ad dei laudē. bellādo tot⁹ inermis cum funda ꝯtra goliath gigantē fortiſſimū. ⁊ quē lapide ex funda iactato ꝓſtrauit. ⁊ gladio ei⁹ caput āputauit. nec tamē de iſta gloriandū. q2 cito ſupat. iudas machabeus fortiſſim⁹ dr̄. ij. Mach. xij q̄ ſimilis fact⁹ eſt leoni ī opeoribꝫ ſuis. j. Mach. ij. De leone dr̄ Prouerb. xxx. Leo fortiſſimus beſtiaꝝ ad nulli⁹ pauebit occurſum. Qui tādē poſt m'lta ꝓ̄lia glorioſe inita. ⁊ pulrimas hoſtiū ſtrages ⁊ victorias. ī bello occiſus ē. Hercules fortiſſimus corꝑe a q̄rtana febre correpti⁹ ꝓpter īpatiētiā in ignē ſeipm̄ ꝓiecit. ſamſon fortiſſim⁹ fuit. ſ3 t̄n vict⁹ a dalila fuit.

Secundū genus for. §. II.

titudinis q̄ eſt ꝟt⁹ ſpēalis p̄t tripl'r aſſignari. q2 vel ē ex acq̄ſitione vel ex infuſione. vel ex doni actione. de prima

loquitur phs in li.ethi.ꝛ Tullius ꝛ Seneca.ꝛ aliȷ̃ ethni-
ci in libꝛis ſuis. Sic eã diffinit Tullius. Fortitudo ē rō-
nal' terribiliũ aggreſſio.ꝛ coꝝ ꝯſtans ꝑpeſſio. Macrobi-
us aũt ſic. Fortitudo ē animũ ſup̃ metũ ꝑiculi agere.ni-
bilq̃ʒ niſi turpia timere. vl' aduerſa vl' ꝓſpa fortiter tole-
rare. Et ſm Papiã dr̃ fortitudo a fero fers.q꜡ facit om-
nia equanimiter ferre. vl' a fero.q꜡ ip̃a facit hoīem ferreũ
ꝛ duꝝ ad frãgẽdũ.ſicut ferrũ domat alia metalla.ita for-
titudo q̃ ſunt dura vincit ꝛ emollit. Cauſat̃ aũt iſta for-
titudo ex actibꝫ ſicut ꝛ alie virtutes morales. Sicut enĩ
ex frequẽtibꝫ actibꝫ caſtitatis ꝛ abſtinentie generat̃ vir-
tus que dr̃ caſtitas vl' abſtinentia.ita ex frequẽti aggreſ-
ſione arduoꝝ ꝛ tolerãtõe aduerſoꝝ generatur fortitudo.
Hac claruerũt antiqui romani.q̃ ꝓ bono reipublice mlt̃
ta ꝑicula ſuſtinuerũt ꝛ aduerſa. vt Marcus regulus et
ſcipiones.q̃ tamẽ ex hmõi ꝓmiũ glorie nõ ſunt cõſecuti.
qui nec fidem nec grãm habuerũt. Secũda fortitudo
eſt ex infuſione. Ubi notandũ q̃ ſm Tulliũ nomẽ virtu-
tis q̃uis ſit cõmune ad oẽm virtutẽ.ꝑ quãdã tñ excellẽ-
tiã attribuit̃.ꝛ dr̃ de fortitudine.q꜡ virũ tuet̃. ne ꝓpt̃
aduerſa que frequẽter accidunt deficiat. Unde ꝛ Sap.
viij. dr̃ q̃ ſapiã diuina que grãm infũdit ſobrietatem.i.
tẽperãtiã ꝛ prudẽtiã docet.iuſticiã ꝛ ꝟtutẽ quibꝫ nil me-
lius in vita ē hoĩbꝫ. Appellat aũt ꝟtutẽ fortitudinem.
Docet aũt hãc virtutẽ.i.fortitudinẽ nõ humana ſapien-
tia ſed diuina. Et in hoc differt a fortitudine acquiſita.
Scdm enĩ materiã circa quã verſatur.i.aggreſſũ diffici-
liũ ꝛ tolerantiã maloꝝ ꝯueniũt. Sed in cauſa ꝛ fine dif-
ferũt. Nã ꝓma cauſat̃ ex actibꝫ multiplicatis proceden-
tibꝫ ex lumĩe rõis. Sed fortitudo infuſa nõ cauſatur ex
actibꝫ humanis ꝓmo ſed ex grã infuſa ꝛ diuino lumine.
Sed bene augetur ex actibꝫ poſtea multiplicatis. Unde
ꝛ multi recepta baptiſmi grã.inmediate exponebant ſe
ad oĩa ardua.etiã ip̃am mortem.nõ ſolũ viri ſed ꝛ te-
nere puelle. In fine dĩnt.q꜡ fortis ex ꝟtute acquiſita. for-
tia agit ꝓpter ciuilitatẽ ſeu rempublicam terrenã. ſed for-
tis ex gratia infuſa.ardua aggredit̃ ꝛ tolerat ꝓpter ciuili-
tatẽ celeſtẽ ꝓncipal'r.ꝛ ſic etiã ꝓpter bonum reipublice ali-
quãdo. Et ſine iſta q̃s ſaluari nõ põt. vñ ꝛ neceſſaria eſt
cuicunq̃ʒ. Unde ꝛ Bern.in quodã ſermone. veritate.ca-
ritate.ꝛ fortitudine me multũ egere fateor. Deficit enĩ ra-
tio mea ꝑ ignorãtia veritatis. Languet volũtas ꝑ ĩedia
affectõis. Caro infirmat̃ ꝑ inopia fortitudinis. Nã ratõ
minus intelligit que agenda ſũt. volũtas minus diligit
intellecta. Et corpus q̃d corrumpit̃ aggrauat animam.
vt nõ que volumus illa faciamus. Hec ille. Sicut ergo
veritas ꝑficit intellectũ. charitas volũtatẽ ſeu affectum
ita ꝛ virtus fortitudinis ſenſualitatẽ ſeu affectũ ꝓcipue
iraſcibilẽ ꝛ actũ. Ad hãc multũ hortat̃ d̃s in ſcꝑturĩ. vt
Deutro.xxxj.dr̃. Uiriliter agite.ꝯfortami ꝛ nolite timere
neq̃ʒ paueatis ad conſpectũ inimicoꝝ. Et merito mltũ
ꝯmẽdabil' eſt.q꜡ ip̃a de ſeruitute peccati liberat.pſ.lxvij.
Qui educit vinctos.i.peccatis ligatos.in fortitu dĩe. Ip-
ſa de diabolo triumphat. Judi.vj. Dicit angelus gedeo-
ni. Uade in hac fortitudine tua. liberabis iſrl' de manu
madian.i.demonũ. Ip̃a deũ letificat ꝛ pacat. Eſdre.viij.
Gaudiũ enĩ dñi fortitudo vr̃a. Sicut rex quilibet mul-
tum amat ꝛ gaudet de milite q̃ viriliter pugnat ꝛ dura
vulnera ſuſtinet. Vñ beatꝯ Andreas dixit tyrãno Egee
minanti tormẽta. Tãto regi meo ero acceptior q̃to gra-
uiora tormẽta ꝓ eo fuero ꝑpeſſus. Ip̃a enĩ aĩam bonis
ſpũalibꝫ ditat. puerb.x.ꝛ aliq̃n etiã tꝑalibꝫ. Egeſtatem
operata eſt manus remiſſa. manꝯ aũt fortium diuitias pa-
rat. Ip̃a hominẽ ꝯfortat. vt quaſi mala non ſentiat. Vñ
Stephanus plenꝯ grã ꝛ fortitudĩe orabat ꝓ lapidanti-
bus quaſi ꝑcuſſiones nõ ſentiret. Et ꝓpterea de eo cãtat̃
Lapides torrẽtes illi dulces fuerũt. Et Seneca. Si ma-
gnanimus fueris nunq̃ʒ iudicab tibi ꝯtumeliã fieri. De
inimico tuo dices.nõ nocuit etiã ſi nocendi aĩm habue-
rit.ꝛ cũ illũ in poteſtate tua habueris vindictã putabis
iudicari potuiſſe. Nec magis genus vindicãdi q̃ʒ igno-
ſcere. hec ille. Hec eſt fortitudo vincere ſeip̃m. Ip̃a diuiꝫ
ꝓſtat. puerb.xij. Manus fortiũ domĩabit̃.ꝛ ſupnum re-
gnũ iſtrat. Eſa.lxj. Uocabũtur ĩ ea fortes iuſticie. plãta-
tio dñi ad glorificãdũ. Quãuis aũt iſta fortitudo cauſe-
tur ꝓmo ꝛ ꝓncipal'r a gratia dei multa. tñ alia cooꝑant̃
ad actum eius. Et ꝓmo fidẽs ad Hebre.xj. Sancti ꝑ fidẽ
vicerũt regna.ꝛc. Fortes facti ſũt ĩ bello tꝑali ꝛ ſpũali. Jo-
hãnis.v. Hec ē victoria q̃ vincit mõꝫ.i.aduſa mõi fidẽs
nr̃a. Secũdo ſpes ad Hebre.vj. Fortiſſimũ ſolatium ha-
bemus q̃ ꝯfugimus ad tenẽdã ꝓpoſitam nob ſpem. Et
Eſa.xl. Qui ſperant in dño mutabũt fortitudinem. q꜡
ſcꝫ vbi ꝓus erãt fortes ꝑ mundo. poſtea erũt robuſtiores
ꝓ deo. Tertiõ. dilectio. Cañ.vl. Fortis vt mors dilectõ. q꜡
.ſ.facit hoīem fortẽ vt oĩa vincat ardua. q꜡ ſm btm̃ Au-
guſtinũ oĩa difficilia ꝛ aſꝑa leuia ꝓpe nulla facit amor.
Quarto. timor dei. puerb.xiiij. In timore dñi fiducia for-
titudinis. Job iiij. Ubi eſt timor tuus. ibi fortitudo tua.
Quinto caſtitas. Job.xvij. Mundis manibꝫ addet for-
titudinẽ. Et Judith dr̃.c.xv. Feciſti viriliter ꝛ ꝯfortatuꝫ
eſt cor tuũ eo q̃ amaueris caſtitatẽ. Narrat̃ ĩ li.de ſepteꝫ
donis q̃ cũ gottifridus de Bullione q̃ ꝓmus de francis
regnauit in hieruſalẽ cepiſſet armis Antiochiam. hieru-
ſalẽ ꝛ ſyriã occiſis ꝛ expulſis a ſaracenis cũ mirarentur
oĩes eiꝯ fortitudinẽ eo q̃ nullus ſaracenꝯ poterat ei re-
ſiſtere. nec ictũ manus eius ſuſtinere tempe treuge Tur-
choꝝ ãmirati miſerũt ei munera viſitãtes eũ ꝛ querẽtes
Unde tãta eẽt manibꝫ eiꝯ fortitudo. q̃ corã eis enſe ſuo
ſcindebat equi caput.ꝛ dicerẽt quidã q̃ erat ꝟtute enſis
ſue accepto ip̃e Gottifridꝯ alio enſe a ſaracenis tradito
idem fecit de alio equo. Et tũc cũ quererẽt vñ hec ei vir-
tus cũ nõ eſſet maior aliȷ̃s hoĩbꝫ ait q̃ nunq̃ʒ manus
ſue ꝯtrectauerũt carnes meretricis. nec luxuria fuerãt in-
quinate. Et ſic patet q̃ caſtitas cooꝑatur ad fortitudinẽ
ꝛ corꝑalẽ ꝛ virtualẽ. Sexto ē exhortatõ maioꝝ. Vñ ꝛ do-
minꝯ mandauit in veteri lege Deutroñ.xx. q̃ appinquã-
te hora belli exercẽdi ꝯ inimicos. ſacerdos ſtaret añ aciẽ
ꝛ ſic loqueret̃. Nolite timere nec formidetis eos. q꜡ domi-
nus d̃s vr̃ in medio veſtri.ꝛ ip̃e dimicabit ꝯ aduerſari-
os veſtros. Sic Judas Machabeus.ij. Mach.xv. ex-
hortando ſocios ad bellũ ꝯ inimicos q̃ erãt incõꝑabil'r
pl'es cũ nichonore fortiſſimo. dr̃ ibi q̃ ſingl'os coꝝ arma-
uit nõ haſta ꝛ clipeo. ſꝫ ſmonibꝫ optimis q̃bꝫ fortificati
victoriã habuerũt. Egiſippus etiã narrat de cladibꝫ iu-
deoꝝ q̃ Tytus cũ obſideret hieroſolymã. hortabat̃ Ro-
manos milites ad viriliter dimicãdũ. ne ſubȷ̃ceret̃ victi
populo iudeoꝝ ĩ ꝯfuſione romane ꝓbitatis.ꝛ ne victi et
occiſi mitterent̃ in infernũ. Propoſuitq̃ʒ eis exẽplũ leo-
nide. q̃ cũ eẽt ĩ pugna cũ trecẽtĩ lacedemõibꝫ q̃bꝫ ꝓerat ꝯ
infinitã mltitudinẽ ꝑſarũ bellaturꝯ ait ſuis. Prãdeamꝯ
añ pugnã ĩ terris. q꜡ ſi victi fuerimꝯ cenaturi ſumꝯ ĩ in-
feris. Que exhortatõ tm̃ valuit q̃ ip̃i pauci ꝑſas vl' occi-
derũt vl' fugauerũt. Septimo eſt vt ꝯſideratõ exẽploꝝ
coꝝ q̃ fortiter egerũt inter q̃ precipuũ ē meditatõ xp̃i paſ-
ſionis. Apl's ad Heb.xij. Recogitate eũ q̃ talẽ ſuſtinuit
aduerſus ſemetip̃m ꝯdictõem. vt nõ fatigemĩ animis ve-
ſtris deficiẽtes. q̃ ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem cõ-
fuſione ꝯtẽpta. Grego. Si paſſio xp̃i ad memoriã reuo-
cet̃. nil ē tã aſpeꝝ. q̃d eq̃ aĩo nõ toleret̃. Et Jaco.v. dicit̃.
Exẽplũ accipite exitus mali.ꝛ dure mortis ꝛ lõganimita-
tis laboris ꝛ patĩe ꝓphetarũ. Ecce beatificamꝯ eos q̃ ſu-
ſtinuerũt patiam Job audiſtis ꝛ finẽ dñi vidiſtis.

Ad actus fortitudinis coopera(n)tur he virtutes.

Tertia fortitudo eſt

ex donis ſpūſſctī opatiōe. de qua dr̄ in pſ. Spiritu orꝭ
eius oīs vtus. i. fortitudo eoꝝ. celoꝝ viꝫ aplꝑꝝ ⁊ ſcōꝝ
viroꝝ ꝓcedit. Et dr̄ ſpūs orꝭ dei. qꝛ a filio dei miſſus ipe
ſpūs. Filiꝰ aūt dei dr̄ os pr̄is. qꝛ ipe nob manifeſtauit ſe
creta eiꝰ. Quis enī p fortitudinē vtutē infuſam qs va
leat aggredi ardua ⁊ ſuſtinere ingruētia aduerſa. tn̄ ad-
huc p iſtō donū fortitudinis magis roborat̃. vñ dicit̃ ꝯ
ꝯſe. di. j. oēs fideles. Cū ſpūſſanctꝰ infundit̃. ſ. p donū eiꝰ
cor fidele p prudētiā ⁊ ꝯſtantiā dilatat̃. vt etiā ad ea que
nō ſunt neceſſaria ad ſalutē deſudādo vſq ad mortē ſe
exponat. nō qdē irrōnabiliter ſꝫ cū prudētia. vt ad hono
rem dei ⁊ zelū ſalutis alioꝝ. In qb aūt differat fortitu-
do vtus moral'a fortitudine q eſt donū. habes ſup̄ iſto
ti. §. j. Et qꝛ fortitudo h̄ donū inducit ad ꝯtēptū vite ob
amorē dei ⁊ ad martyriū appetendū ⁊ ſuſtinēdū. Jō ali-
qua ad hmōi q ponit Ciprianꝰ. adijciā. In li. de morta-
litate ſic ait Ciprianꝰ. Eiꝰ eſt mortē timere q ad xp̄m nō
vult ire. Et eiꝰ ad xp̄m eſt nolle ire. q nō credit ſe cū xp̄o
incipe regnare. Cōtemnēda eſt oīs iniuria p̄ſentiū malo
rum. fiducia bonoꝝ futuroꝝ. Nō timeat q ad ſecun-
dā mortē de hac morte trāſibit. Nō timeat cui h̄ mo
re lōgiori ꝯfert̃. vt cruciatꝰ ⁊ gemitꝰ interim differatur.
Mortalitas iſta xp̄i hoſtib peſtis ē. Eiꝰ aūt ſeruis ſalu
taris exceſſus. Martyriū incipimꝰ libēter appetere duꝫ
diſcimꝰ mortē nō timere. Sꝫ forte opponat aliqs. h̄ me ī
pn̄ti mortalitate ꝯtriſtat. q q ad tolerātiā paſſionū tota
me vtute deuouerā. martyrio meo p̄uor dū morte p̄ueni
or. Veꝝ nō eſt in tua poteſtate. ſꝫ in dei dignatiōe mar-
tyriū. Nec potes te dicere pdidiſſe. qđ neſcis an merearis
accipe. Deinde ſcrūtator cordiū deꝰ. q pſpicit apđ te pa
ratā fuiſſe vtutē. reddet p vtute mercedē. qđ ſequit̃ ha-
bet̃ de pe. diſ. j. nūqd. Apud quē martyriū mēte ꝯcipit̃.
animꝰ ad bonū deditꝰ deo iudice coronat̃. Aliud eſt enī
martyrio aīam deeſſe. aliud aīo defuiſſe martyriū. Hec
ibi. Nec deꝰ q̄rit ſanguinē noſtꝝ ſꝫ fidē. Nā nec abraam
nec Iſaac nec iacob occiſi ſunt. q tn̄ iuſticie ⁊ fidei meritꝭ
honorari inter p̄triarchas p̄mi eſſe meruerūt. Non ſunt
lugēdi frēs nr̄i acceſſione dn̄ica đ ſeculo liberati cū ſcia
mus eos nō amitti ſꝫ p̄mitti. ⁊ occaſionē nō eſſe dādam
gētib vt nos merito ac iure reprehendāt. illi qs viuere
apđ deū dicimꝰ. vt extinctos ac pditos lugeamꝰ. Nihil
enī ꝓdeſt vbis ꝓferre vtutē. ⁊ factꝭ deſtruere veritatem.
Nō g̃ interim morimur ad īmortalitatē morte trāſgre-
dimur. nec pōt vita hr̄i niſi hinc ꝯtigerit exire. Nō eſt ex
itus iſte ſꝫ trāſitꝰ. ⁊ tpali itinere decurſo ad eterna trāſ-
currere. Eiꝰ eſt in mūdo diu velle manere. quē mundus
oblectat. quē ſeculū blandiēs ac decipiēs illecebris terre
ne voluptatis īuitat. Porro cū mūdus oderit xp̄ianum.
qd amas q te odit. ⁊ nō magꝭ ſeq̄ris xp̄m q te diligit ac
redemit. Hec ille. In ep̄lis aūt idē Cyprianꝰ ad martyres
ſic ait. O q̄ntū vos martyres diuīa dignatio honorauit
vt ex vob iā ps martyrij in ꝯſummatiōe ad coronā pre-
ceſſerit ps adhuc in carcere clauſtris ⁊ vinculis demoret
ad meritoꝝ titulos āpliores. tormētoꝝ tarditate ꝓficiēs
habitura tot mercedes in celeſtib p̄mijs q nūc dies nu
merant̃ in penis. Poſuerūt cōpedes pedib vr̄is. ⁊ mē-
bra felicia ac dei tēplū infamib vinculis ligauert̃. Sꝫ
ornamēta ſunt iſta nō vincula. nec pedes vr̄os copulāt
ad infamiā. ſꝫ clarificāt ad coronā. O pedes feliciť vin-
cti. q nō a fabro ſꝫ a dn̄o reſoluunt̃. ⁊ itinere ſalutari ad
paradiſum dirigunt̃. O pedes ī ſeculo ad p̄ns ligati vt
ſint ſp apud deū liberi ⁊ celeriter ad xp̄m glorioſo itine-
re curſuri. O martyres ſancti qb vos laudib p̄dicē. q-
bus vos voris p̄conijs extollē. Nō ceſſiſtis ſupplicijs. ſꝫ
potiꝰ ſupplicia vob ceſſerūt. Stetiſtis voce libera mente
incorrupta vtute diuīa. armis qdē ſecularib nudi. ſꝫ ar
mis fidei armati. Steterūt fui dei torti. tortorib fortio

De martyrij laude

res ⁊ pulſantes ac laniātes vngulas pulſata ac laniata
mēbra vicerūt. Inexpugnabilē vitā ſuā ſupare nō potu
it ſeuiēs diu plaga repetita. q̄uis rupta cōpage viſceꝝ
torq̄rent̃ in ſeruos dei nō iā mēbra ſꝫ vulnera. Fluebat
ſanguis q incendiū pſecutionis extingueret. q flāmas ⁊
ignes gehēne glorioſo cruore ſopiret. Exēpla glorioſa for
titudinis dono ſpūſſctī in veteri teſtamēto. Tolerantia
paſſionū illiꝰ venerabilis ⁊ fortiſſime mulieris. tempore
machabeoꝝ q ab antiocho rege nō ſolū mortē in ſe ſuſtinuit.
ne ꝯtra legē dei carnes porcinas ederet. ſꝫ ⁊ ſeptē filios
vidēs p varia ⁊ aſpera tormēta cruciari. eos ad ꝯſtātiā
aīabat. vt habet̃. ij. Mach. vij. ibi vide. Cui ſatis r̄ndet
in nouo teſtamēto martyriū ſancte felicitatis cū ſeptē fi
lijs. q fuit romana. ⁊ ibi paſſa martyriū cū filijs. Quid
de beato vincētio q aſſumptꝰ ex eculeo atq ad patibu
lum raptꝰ. moras carnificū arguēdo ad penā alacriter p
perabat. Et in tormētis ad dacianū tortorē aiebat. Hoc
eſt qđ ſp optaui ⁊ votis oīb exq̄ſiui.

Oſtendit auguſtinꝰ. §. IIII

in q̄nto li. de ciui. dei. c. xvij. q cū multi ex romanis anti-
qs infidelib ſuſtinuerint multa aduerſa. ⁊ ipam mortē
fortiter p glia mūdi. multo magꝭ fideles oīa tormēta de-
bent ſufferre p vera gloria celi ſic dicēs. Cōſideremꝰ quāta
ꝯtempſerint. q ptulerint. q̄ntas cupiditates ſubegerint
p humana glīa. q eā tanq mercedē taliū vtutū accipere
meruerūt. Et valeat nobis h̄ ad opprimendā ſuperbiā.
vt cū illa ciuitas in q̄ nobis regnare ꝓmiſſum eſt tantū
ab hac diſtet q̄ntū diſtat celū a terra a tēporali leticia vi
ta eterna. ab omib laudib ſolida gloria. a ſocietate mor
taliū ſocietas angeloꝝ. a lumine ſolis ⁊ lune lumē eiꝰ q
ſolē fecit ⁊ lunā. nihil ſibi magnū feciſſe videant̃. tāte pa
trie ciues. ſi p illa adipiſcēda fecerint boni opis aliquid.
vl' mala aliqua ſuſtinuerint. cū illi p hac terrena iam ad
epta tāta ppeſſi ſint. p̄ſertim qꝛ remiſſio pctōꝝ q ciues
ad eternā colligit patriā. hꝫ aliqd cui p vmbrā quandā
ſil'e fuit aſilū illud romuleū. q multitudinē qua illa ciui
tas ꝯderet̃ q̄rūlibet delictoꝝ cōgregauit īpunitas. Pro
eterna vita oīa fortiter ferēda ſi p hac tpali vita fortes vi
ri in ſe ⁊ in filios impenderūt. c. xviij. Et omīa aduerſa
tolerāda ſunt p deo. Quid g̃ magnū p illa eterna celeſti
q patria cūcta ſeculi huiꝰ q̄libet iocūda blandimēta cō-
tēnere. ſi p hac tpali ac terrena filios brutꝰ ⁊ occidere po
tuit. qđ illa facere neminē cogit. Sꝫ certe difficilius eſt
filios interimere q qđ p iſta faciendū eſt ea q filijs ꝯgre
ganda videbant̃ atq ſeruāda. vel donare pauperibus
vel ſi exiſtat tēptatio q id p fide atq fieri iuſticia cōpel-
lat amittere. Felices enī vel nos vl' filios nr̄os non diui
tie terrene faciūt. aut nobis viuētib amittēde. aut nob
mortuis a qb neſcimꝰ. aut certe a quib nolumꝰ poſſi-
dende. Sꝫ deꝰ felices facit q eſt mentiū vera opulentia.
Bruto aūt q filios occidit infelicitatis phibet teſtimoni
um poeta laudat̃. ait enī natoſq pater noua bella mouē
tes. Ad penā pulcra p libertate vocauit. Infelix. vtcūq
ferēt ea facta minores. Sꝫ verſu ſequēti ꝯſolat̃ infelices
Vicit amor patrie. laudūq immēſa cupido. Hec ſt duo
illa libertas ⁊ cupiditas laudis hūane. que ad facta cō-
pulit mirāda romanos. Si g̃ p libertate morituroꝝ ⁊
cupiditate laudū q a mortalib expetunt̃. occidi filij a
patre potuerūt. qd magnū eſt ſi p vera libertate q nos ab
iniq̄tatis ⁊ mortis dyaboli dominatu liberos facit. nec
cupiditate hūanaꝝ laudū. ſꝫ charitate liberandoꝝ ho
minū nō a tarq̄no rege. ſꝫ a demonib ⁊ demonū p̄ncipe
nō filij occidūt̃. ſꝫ xp̄i paupes īter filios cōputāt̃. Si ali
us etiā romanꝰ p̄nceps cognomīe torq̄tꝰ. filiū nō qꝛ con
tra patriā ꝓpriā. ſꝫ etiā p pr̄ia nō qꝛ ꝯtra impiū ſuū. id ē.
ꝯ id qđ imꝑauerat pr̄ imꝑator ab hoſte ꝓuocatꝰ iuuenili

ardoꝛe pugnauerat.licet viciſſet occidit ne plus malo eſ
ſet in exemplo imperij ꝯtempti ꝙ̄ boni ī glīa occiſi ho
ſtis.vt q̄d ſe iactēt q̄ pro īmoꝛtalis patrie legibꝰ oīa que
multo minus ꝙ̄ filij diligūtur bona terrena ꝯtemnunt
Si furius camillus etiā ingratā p̄riam a cuius ceruici
bus acerrimoꝝ hoſtiū vehentiū iuguꝫ depulerat dam
natuſꝙ̄ ab emulis fuerat a gall' iterū liberauit.qꝛ nō ha
bebat potioꝛē vbi poſſit viuere glorioſus. Cur extollat
velut grande aliq̄d fecerit q̄ foꝛte ī eccl'ia dei ab inimicis
carnalibꝰ grauiſſimā exhonoꝛatōis paſſus iniuriā. nō
ſe ad hoſtes eius hereticos tranſtulit.aut ꝯtra illā here
ſim aliqua ꝯdidit.ſed eam potius q̄ꝛtum valuit ab he
reticoꝝ ꝑniciosiſſima prauitate defendit cū alia non ſit
vbi viuat in hoīm glīa.ſed vbi vita acquiratur eterna.
Si mutius vt cū poꝛſena rege pax fieret.qui grauiſſimo
bello romanos p̄mebat.qꝛ poꝛſenā ipm̄ occidere nō po
tuit.⁊ p eo alterū deceptus occidit in ardentem irā ante
eius oculos dexterā extēdit dicens.m'ltos ſecū t'les qua
lē eū videret ī exitiū eiꝰ cōiuraſſe.Cuius ille foꝛtitudinem
⁊ ꝯiuratōnē taliū ꝑhoꝛreſcēs.ſine vlla dubitatōe ſe ab il
lo bello facta pace compeſcuit. q̄s regno celoꝝ imputa
turꝰ ē merita ſua.ſi p illo nō vnā manū neꝙ̄ hoc ſibi vl
tro faciēs.ſꝫ ꝑſequēte aliq̄ patiēs totū flāmis coꝛpꝰ impē
derit.Si curtius armatus eq̄ ꝯcito ī abruptū hyatum
terre ſe p̄cipitē dedit.deoꝝ ſuoꝝ oracul' ſeruiēs q̄m iuſſe
rāt vt illuc id q̄d Romani haberēt optimū admitterent
nec aliud intelligere potuerūt ꝙ̄ viribꝰ armiſꝙ̄ excellere
Vn̄ vicꝫ opoꝛtebat vt deoꝝ iuſſis ī illū interitū vir pre
cipitaret armatus.Quid ſe magnū p eterna p̄ria feciſſe
dicturus ē.q̄ aliquē fidei ſue paſſus inimicū.nō ſe vltro
in talē moꝛtē mittēs.ſꝫ ab illo miſſus obierit.q̄n̄q̄dem a
dn̄o ſuo eodēꝙ̄ ſuo rege p̄rie certius oracl'ꝫ accepit. No
lite timere eos q̄ coꝛpus occidūt.aīaꝫ aūt occidere n̄ poſ
ſunt.Si ſe occidēdos certis v̄bis q̄dāmō ꝯſecrādos.De
cij vouerūt vt illis cadentibꝰ ⁊ iram deoꝝ ſanguine ſuo
placātibꝰ romanus liberaret exercitus.nullo mō ſuꝑbi
ant ſcti martires tanꝙ̄ dignū aliq̄d p illius p̄rie ꝑticipa
tione fecerint vbi eterna ē ⁊ v̄a felicitas ſi vſꝙ̄ ad ſui ſā
guinis effuſionē.⁊ nō ſolū ſuos frēs p q̄bꝰ fundebatur
verū ⁊ ipos inimicos a quibꝰ fūdebat ſicut eis p̄ceptuꝫ
eſt diligentes charitatꝫ fide ⁊ fidei charitate certātes.Si
Marcꝰ publius dedicās edē Jouis Junonis Miner
ue.falſo ſibi ab inuidis moꝛte filij nūciata. vt illo nūcio
ꝑturbatus abſcederet.atꝙ̄ ita dedicatōis glīam collega
eius ꝯſeq̄ret.ita ꝯtempſit.vt eū etiā p̄ijci inſepultū iube
ret.ſic ī eius coꝛde oꝛbitatis doloꝛē gl'ie cupiditas vicerat
q̄d magnū ſe ꝑ euāgelij ſcti p̄dicatōem q̄ ciues ſuꝑne pa
trie de diuerſis liberant ⁊ colleguntur erroꝛibꝰ feciſſe di
cturꝰ ē.cui dn̄s de ſepultura p̄ris ſui ſollicito ait.Seq̄re
me ⁊ ſine moꝛtuos ſepelire moꝛtuos ſuos.Si marcus re
gulus ne crudeliſſimos hoſtes iurādo falleret ad eos ab
ipa Roma reuerſus ē.q̄m ſic Romanis eū tenere volētibꝰ
r̄ndiſſe fert poſtea ꝙ̄ aphris fuerat dignitatē illic hōe
ſti ciuis h̄re nō poſſet.eūꝙ̄ carthaginēſes q̄m ꝯ̄ eos ī ro
mano ſenatu egerat grauiſſimis ſupplicijs necauerunt
qui cruciatꝰ nō ſūt p fide illius p̄rie ꝯtemnēdi. ad cuiꝰ
beatitudinē fides ipa ꝑducit. Aut q̄d retribuet dn̄o p
oībꝰ q̄ retribuit.ſi p fide q̄ illi debet t'lia fuerit hō paſſus
qualia p fide quā ꝑniciosiſſimis inimicis debebat paſſꝰ
eſt regl's.Quō aūt ſe audebat extollere de volūtaria pau
ꝑtate chriſtianꝰ.vt huiꝰ vite peregrinatōe expeditioꝛ am
bulet viā q̄ ꝑducit ad p̄riam vbi v̄e diuitie d̄s ipē ē cuꝫ
audiat vl' legat Luciū valeriū.q̄ ī ſuo defunctꝰ ē ꝯſula
tu vſꝙ̄ adeo fuiſſe pauꝑem.vt nūmis a populo collatꝫ
eius de ſepultura curaret.Audiat vl' legat q̄ntū cincina
tū cū q̄ttuoꝛ iugera poſſidereꝫ.⁊ ea ſuis manibꝰ coleret eē
ab aratro adductū vt dictatoꝛ fieret. maioꝛ vtiꝙ̄ hono
re ꝙ̄ ꝯſul.victiſꝙ̄ hoſtibꝰ īgētā glīam ꝯſecutū.ī eadeꝫ
pauꝑtate māſiſſe.Aut q̄d magnū ſe feciſſe p̄dicabit qui
nullo p̄mio mūdi huius fuerit ab eterne illius p̄rie ſoci
etate ſeductus.cū fabriciū didicerit tātis muneribꝰ pyr
rhi regis epyrrhotarū p miſſa etiā q̄rta ꝑte regni a roma
na ciuitate nō potuiſſe diuelli.ibiꝙ̄ ī ſua pauꝑtate p̄ua
tū manere maluiſſe.Nā iſti licet rēpub.h̄rent tā opulen
tiſſimā atꝙ̄ ditiſſimā.ipi tamē ī ſuis domibꝰ pauperes
erāt.vt q̄dā coꝝ q̄ iā ꝯſul bis fuiſſet ex illo ſenatu pau
ꝑeꝝ hoīm pelleret nōe cēſoꝛea ꝙ decē pondo argēti in va
ſis h̄re compꝑtus ē.Jta idē pauꝑes erat q̄ꝝ tn̄ triūphis
publicū ditabat erariū.hinc oēs xp̄iani q̄ excellētioꝛi p
poſito diuitias ſuas coēs faciūt ſc̄m id q̄d ſcp̄tū ē ī acti
bus apl'oꝝ vt diſtribuat vnicuiꝙ̄ ſicut cuiꝙ̄ opus eſt.
vt nemo dicat aliq̄d ꝓpriū.ſꝫ ſint illis oīa coīa. intelli
gāt ſe nulla ob hoc vētilari opoꝛtere iactātia id faciēdo.
p obtinēdo ſocietatē angeloꝝ cū pene tale quid illi fece
rint p ꝯſeruāda glīa romanoꝝ.hec ⁊ alia ſi q̄ h'mōi repe
riūtur nil aliud erat niſi vt romanū impꝑium longe late
ꝙ̄ poꝛrectū magnificis ſucceſſibꝰ augeret.ꝑinde ad iſtō
imperiū tā p̄clarū tātoꝛūꝙ̄ viroꝝ laudibꝰ glioſum ⁊ eti
am illoꝝ intētōi merces quā q̄rebāt ē reddita ⁊ nob ꝓpo
ſita neceſſarie cōmonitōis exempla. vt ſi v̄tutes q̄s iſti
p ciuitatis terrene glīa tenuerūt p dei glioſiſſima ciuita
te nō tenuerimus pondere pugnamur. Et ſi tenuerimꝰ
ſuperbia non extollamur.Quoniam ſicut dicit apoſtolꝰ
Jndigne ſūt paſſiōes huius ſcl'i ad futurā glīam q̄ reue
labit ī nob.Hec Augꝰ. Maxime aūt debemꝰ foꝛtes eē ī
fide.etiā nullatenꝰ dubitare.ſc̄m illō Pe.in canon. Adu
ſarius vr̄ diabolus tanꝙ̄ leo rugiēs circuit q̄rēs quē de
uoꝛet.cui reſiſtite foꝛtes in fide.Maximꝰ ī ſermone ait.
Nouerimꝰ ꝙ nō ſine magno diſcrimie d̄ religiōis v̄itate
diſputamꝰ.quā tātoꝝ ſanguīe ꝯfirmatā videmꝰ.Ma
gni ꝑiculi res ſi poſt ꝓphaꝝ oracl'a.pꝰ apl'oꝝ teſtimonia.
poſt martiꝝ vulnera.veterē fidē q̄ nouellā diſcutere p̄
ſumas.⁊ poſt tam manifeſtos duces erroꝛe ꝑmaneas.⁊
poſt ſudoꝛes moꝛientiū oīſa diſputatōne ꝯtendas. Et
pauloante idē ait.Quāta circa nos dei nr̄i ē ſolicitudo.
dū nob fidē verā duro agone martyrū cōmēdat afflicti
onū p̄cedētiū inſtructōe efficit poſteroꝝ. Jllos examīat
vt nos erudiat.Jllos ꝯterit vt nos acquirat.coꝝ crucia
tus noſtros vult eſſe ꝑfectus.hec ille.

Maxie ī fide foꝛtes eſſe dēmꝰ Rō pōit.

Tertia fortitudo .§.V.

ſeu tertio mō accipitur foꝛtitudo p virtute generali.i.q̄
dā vigoꝛe mētis ad reſiſtēdū impugnatōi cuiuſlibet vi
tij aggrediēdū laboꝛē actuū v̄tuoſoꝝ.Et ſic canit eccleſia
Eſtote foꝛtes ī bello ⁊ pugna.cū anti.ſer. ⁊ accipietꝫ reg.
eter. Nō enī coꝛonabit ait apl's.niſi q̄ legittime certaue
rit ita ſcꝫ ꝙ victoꝛiā hꝫ de oībꝰ vitijs.Et pſ.vj.Expecta
dominū ⁊ viril'r age.⁊ ꝯfoꝛtet coꝛ tuū.⁊ ſuſtine dominū
Ubi nota q̄ttuoꝛ regulas Prima ē p̄ſumptōis excluſi
ua.expecta dn̄m.Secūda ē fatigatōis aggreſſiua.viri
liter age.Tertia eſt debilitatōis remotiua.ꝯfoꝛtet coꝛ tu.
Quarta ē ꝑfectōnis ꝯtinuatiua.ſuſtine dn̄m. Qꝛ mili
tia eſt vita homīs ſuꝑ terrā.Jn h' bello vt q̄s viriliter di
micet.opoꝛtet p̄mo vt excludat a ſe p̄ſumptōem nō cō
fidendo de ſenſu ſuo vl' viribꝰ ſuis vl' opibꝰ bonis.Leo
papa ī ſermōe.Nemo de coꝛdis ſui puritate ꝯfidat.qꝛ ꝑ
uigil ille hoſtis acrioꝛibꝰ pulſat inſidijs.q̄s maxime no
uit abſtīere peccatis.Et btūs Anthoniꝰ.non ꝯfidas de
tua iuſticia.⁊ h' eſt q̄d dr̄ Expecta dn̄ꝫ.ſ.vt te iuuet. ſc̄m
illō pſ.cxx. Auxiliū meū a do.nō a mea v̄tute.Jtē Nō
egrediaris viā cōem viuēdi traditā a ſanctis.Trita gra
diamur via dixerūt antiq̄ iſrahelite.Jn opibꝰ enī ſingl'a
ribꝰ extra cōem legē nō ſunt ſancti imitādi.ſc̄m illā regu
lā.Que a iure cōmuni exoꝛbitāt.in ſequentiā nō ſūt tra

Quatuoꝛ regule ſpiritualiter bellāti neceſſarie.

heda. de re.iur.li.vj. nisi qs esset certus de diuina inspiratiōe ab illa vocatū. Nō eni qr quidā sanct⁹ pater accessit ad domū meretricis. vt eā ꝯuerteret. qđ ⁊ fecit. debet qlibet idē agere. nec qr vn⁹ audiēs sociū suū in fornicatōnem lapsum vt reduceret eū ad pniam q̄si desperatum. mentit⁹ est dicēs se etiā in illud peccatū incidisse. exhortat⁹ vt simul irēt ad p̄sbr̄ p pnia recipiēda. licet mentiri ⁊ seipm̄ infamare. Nec qr Arseni⁹ vna tm̄ hora dormiebat in die naturali. aut qr Johes baptista comedebat locustas. i. radices herbaꝝ. a vino abstinēs. dz qs talē austeritatē assumere. Sz expecta dn̄m vt ꝑus te vocet ad hm̄oi singularia agēda. Itē si petis aliqđ a dn̄o vl' liberari vel adiuuari in aliqua tribulatōe vel temptatione. ⁊ nō ita cito exaudiris vt velles expecta dn̄m. Abacuc. ij. Si morā fecerit expecta eū. qr veniēs veniet ad adiuuādum. Secūda regl'a est vt fortiter agat laboriosa opa Uirtus eni ⁊ sciā circa difficilia inqt phs. ⁊ xp̄s Math vij. Arta est via. s. bonoꝝ opeꝝ q̄ ducit ad vitā. Et ideo viriliter age. Uir dr̄ a ꝟtute. ⁊ ꝟtus est fortitudo. que in q̄ntū generalis ꝟtus est. habet pugnare ꝯ omnia vicia Quelibet eni ꝟtus hz suū inimicū. s. viciū sibi oppositū imo duos inimicos. vnū a dextris p excessum. aliū a sinistris p defectū. Et id̄ apl's ait. ij. Coꝝ. vj. Per arma iusticie ꝟtutis dei a dextris ⁊ sinistris exhibeam⁹ nosmetipos vt dei mistros. Qualis aūt dn̄s. talis ⁊ mīster ei⁹. inqt sapiēs. Et qui mihi mīstrat me sequat. ait ip̄e dominus. Joh. xij. Dn̄s aūt fortis ⁊ potēs. ait ps. xxiij. Dominus potēs in p̄lio. Cū eni diabolus fortis ꝟtute nature armat⁹ malicie multiplicate teneret atriū suū. s. mūdū pacifice. quia null⁹ hm̄oi tēptatori resistebat. Superueniens fortior eo dn̄s ihs vicit eū. vt dr̄ Lu. xj. ex q̄ expectatus venit dn̄s bellās ⁊ fortiter vicit. Ergo viriliter age. a dextris ꝯtra infidelitatē. a sinistris ꝯtra supstitionem. p arma ꝟtutis dei fortis fidei. j. Pe. v. Cui. s. dyabolo resistite fortes in fide. Cōtraria eni adinuicem bellāt ⁊ mutuo se expelūt. Uiriliter age a dextris p̄sumptiōis cōtra dyabolū eā suggerentē. ⁊ a sinistris desperatiōis. per arma ꝟtutis dei. s. spei. Esa. iij. In spe erit fortitudo vr̄a. s. ad vincendū diabolū ꝯtra desperatōem vel p̄sumptiōz Uiriliter age a dextris inordinate dilectōis. a sinistris inuidie ⁊ rancoris. Uiriliter age p arma ꝟtutis charitatꝭ. Gen̄. xxxij. figuratiue dr̄. Si ꝯtra deū fortis fuisti. scz tu charitas. q̄to magis ꝯtra hoīes p̄ualebis. Charitas eni fortis dr̄ ꝯtra deū. qr eū traxit ad terrā. ⁊ ad morte induxit. Uiriliter age a dextris gule ⁊ luxurie. ꝯtra eas dimicando. Et a sinistris insensibilitatis a necessariis abstinēdo. p arma ꝟtutis dei tpantie. Prouerb. xxx. Accinxit fortitudine lūbos suos. Uiriliť age a dextris iniusticie ⁊ sinistris nimij rigoris ⁊ seueritatis p arma ꝟtutis dei. s. fortis iusticie. Prouerb. xv. Dom⁹ iusti plurima fortitudo. Uiriliter age a dextris prudētie nimie. s. suo sensui innitendo. Cōtra illud. Ne innitaris prudētie tue. Prouerbioꝝ. iij. Et a sinistris iprudētie ⁊ stoliditatis. Uir sapiēs id est. prudēs fortis. Prouer. xxiiij. Uiriliter age a dextrꝭ nimie audacie ⁊ a sinistris indebite timiditatis. Prou. xxxj. Fortitudo ⁊ decor indumētū ei⁹. s. aīe ꝟtuose. Tunc decor est fortitudo seu aīam decorat. cū nec p̄cipitanť se quis ingerit ad p̄icula. nec timiditate ab eis cuž oportet retrahiť. Et qr in bellādo homo laborat. ne ex ip̄a fatigatione deficiat. poniť tertia regula que repat debilitationē cū subdiť. Confortet cor tuū. Aplus ad Ephes. vj. Cōfortami in dn̄o ⁊ in potētia ꝟtutis ei⁹. Confortari in dn̄o est ex his q̄ sunt dn̄i. vt in ꝟbis ei⁹. Sicut eni cibo corpalis ꝯfortat corp⁹ ⁊ corroborat. ita ⁊ panis doctrine sp̄ualis. Actuū. ix. de saulo ꝯuerso dr̄ q̄ accipiēs cibū ꝯfortatus est. Sacramētoꝝ frequētatio ꝯfortat ⁊ roborat. p̄cipue eucharistiā. Un̄ eccl'ia in collecta dr̄ d̄ eucharistia Sit fortitudo fragiliū. sit ꝯ omnia mūdi p̄icula firmamētum. Cōfortať cor vino sp̄ualis leticie. qr vt dr̄. ij. Esdre viij. Omnē mentē facit securā vinū. nec aliqđ timet. Ita inqt beat⁹ Anthoni⁹ in vita patꝝ. Nil ita facit mentem fortē ad om̄ia aduersa interamēta. sicut leticia spiritualis. Man⁹ xp̄i ꝯfortat infirmū cor. vnde ⁊ dr̄ cordiale. hec aūt est meditatio passionis xp̄i. In eius figurā Helyas ambulauit in fortitudine succinericij panis esi. signātis xp̄i passionē. vsq̄ ad montē dei supne patrie. iij. Re. xix. Sz nō sufficit bn̄ inchoasse ⁊ bn̄ ad tps ꝓsequi. nisi ad finē vite ꝯuersatio sancta teneať Et id̄ poniť quarta regula ad videndū bona dn̄i in terra viuentiū. p q̄ consequendo hec regula dať. s. Sustine dn̄m. nō solū suscipe p grām sz sustine. vt si te grauet vel grauis videatur in ꝯtinuando labores ⁊ aduersa. nō deponas eū gratiā p̄dendo. Nunq̄ ab hoīe recedit dn̄s cū grā sua. nisi quis repellat eū a se. Un̄ dr̄. Qui aūt sustinuerit vsq̄ ī finē hic salu⁹ erit. Ue his q̄ p̄diderūt sustinentiā dr̄ Eccl. ij. id est p̄seuerantiā. Hinc ⁊ beat⁹ Aug⁹. de pe. di. iij. Inanis est pnia quā sequēs vita cōmaculat. i. carēs fructu vite eterne. si nō reuertaľ ad deū. Et sequiť. Esto in patria fortiter ꝯfirmat⁹. vitā bonā quā cepisti tenere nō deseras. bonū ꝓpositū ꝯserua iugiter. Hec beat⁹ Aug⁹.

Temptatiões insurgūt hominib⁹ a diuersis Capitulum. iij.

Quia ad fortitudinem put est ꝟtus general' ꝑtinet bellare ꝯtra vicia ⁊ tēptatiões quaslibet vincere. omittēdo d̄ fortitudine put est ꝟtus sp̄alis. qr multa dicta sunt de ea ⁊ gtib⁹ ei⁹ in materia de ꝟtutib⁹ in ista eadē pte ti. iij. solū agem⁹ hic de tēptatiōib⁹ q̄ vincunť donis ⁊ grā spiritus sancti. Et licet in p̄ma pte in ti. de causis peccatoꝝ multa dicta sint de tēptatiōib⁹. Hic tn̄ p aliū modū. Et ad hoc potest induci illud ps. xvij. Precinxisti me ꝟtute ad bellum. ⁊ supplātasti insurgētes in me subtus me. p̄cinxisti. id est. p̄parasti adaptasti restringendo lūbos cordis abstinētia ⁊ castitate. ⁊ vestimēta tpaliū reꝝ ad necessitatē stringēdo. nō ad latitudinē ⁊ supfluitatē. p̄cinxisti scz tu dn̄e a q̄ om̄e datū optimū ⁊ om̄e donū p̄fectū. ꝟtute. id est fortitudine interiori inducēte me ad talē restrictōem Ad bellū sp̄uale temptationū. Om̄is eni q̄ in agone cōtendit inqt apl's. j. ad Co. ix. ab om̄ib⁹ se abstinet. s. impedientib⁹ ꝟtutē ei⁹ ꝯtra hostes. Et supplātasti insurgētes in me subt⁹ me. eos supando. Isti aūt insurgētes ꝯ nos in bello temptationū sūt. Hō malus. Mūdus vanus. Exterior sensus. Carnalis appetit⁹. Diabol⁹ vari⁹. Pessimus antixp̄s. Sumim⁹ aūt hic tēptationē put cōmuniter sumiť p quadā scz instigatōe seu impulsiōe alicuius ad pctm̄ vel ad noscendū vt dimittam⁹ de temptatōne q̄ temptat d̄s hoiēm vel mgr̄ discipulū sic xp̄s philippū Joh. vj. vel hō deū. vt illi israelite q̄ tēptauerūt deum in cordib⁹ suis. in ps. Cōtra qđ dr̄ Deuť. vj. ⁊ Math. iiij. Nō tēptabis dn̄m deū tuū. ⁊ de hac de q̄ loq̄mur temptatiōe incitatiōis ad malū loquiť saluator cum docuit nos dicere in orōne dn̄ica. Et ne nos inducas in tēptatione. Math. vj. Ubi nō petiť vt nō tēptamur. qr meritum p̄derem⁹ ⁊ coronā. sz vt nō succūbam⁹ vt vincamur a tēptatione. Ad qđ maxie iuuat. s. ad victoriā tēptationū orō. Un̄ ip̄e dn̄s Ihs ait discipulis Mat. xxvj. Uigilate. s. resistēdo. ⁊ orate ne intretis in tēptationē. i. vincamini ab ea. Tēptat igiť hō mal⁹ cū qs suo ꝟbo vel facto q̄rit aliū decipe inducēdo ad pctm̄ vel nocumētum. Et sic discipuli phariseoꝝ cū herodianis tēptauerūt xp̄z. vt caperent eū in sermone vt possent calūniose accusare eū ex aliquo verbo incaute dicto. vn̄ ⁊ xp̄s eis interrogātib⁹ tēptatiue de censu dando vel negādo cesari. Rn̄dit.

Tēptatio vel sūt iij. [margin note]

Orō valet ad vincēdū tēptationes. [margin note]

Quid me temptatis hypocrite. Mat. xxij. Sicq3 in ſua
temptatõe ꝑualere nõ potuerũt. Similiter fecerũt cum
adduxerũt adulterã an cũ Jo. viij. ⁊ ꝑlib9 alijs vicib9.
ſed ſemꝑ ꝯfuſi remãſerũt ⁊ ſupplãtauit õs inſurgentes
in eũ. Filij accedẽs ad ſeruitutẽ dei forme. Eccl. ij. Sta in
iuſticia ⁊ timore ⁊ ꝑpara aĩam tuã ad temptatõem. Cũ
eni q̃s ſe regit in aliqua ſocietate in ſeruitio dei vl' in ſecu
lo diſponit virtuoſe viuere. vnde ⁊ deo ſeruire multi eti-
am aliq̃n ſub ſpẽ boni regiunt᷑ temptatores. ij. Corinth.
xj. periclĩm ĩ falſis fratrib9. ⁊ Ezech. ij. dr̃. increduli ⁊ ſub
uerſores ſũt tecũ ⁊ cũ ſcorpionib9 habitas. ſcorpi9 pal-
pat ⁊ cauda pungit venenũ infundit. Aug. Si fr̃i tuo
male ꝑſuades hũc occidis. de pe. di. j. Noli. Tẽptat nos
mũdus van9 inſurgẽs ꝯtra nos ſuis vanitatib9 vt bõis
nos amabilib9 alliciens vt ei inhercam9. Sap. xiiij. cre
ature facte ſunt in odiũ ⁊ temptatõem ⁊ muſcipulã pe-
dib9 inſipientiũ. Sicut eni ĩ muſcipula ponitur lardũ
circa q̃d eſt laqueus capiẽs. ⁊ dum mus tractus appeti-
tu lardi dũ capit capit᷑. vñ occiditur. Similiter piſcis ha
mo adeſcato trahitur. ⁊ auis laqueo. ita inſipientes. id ẽ
peccatores q̃ nõ hñt guſtũ nec verã noticiã de vltimo fi-
ne attendẽtes dulcedinẽ in cibis. pulcritudinẽ in femis.
vtilitatẽ ĩ pecunijs. nõ aduertũt quõ illa querãtur. Sꝫ
inordinate affecti dũ ea aſſumũt indebite incurrũt laq̃-
um peccati ⁊ dãnatõis eterne. Unde ⁊ beatus Anthõ.
vidit totũ mõm plenũ laqueis ſibĩ inuicẽ annexis. ⁊ cuꝫ
clamaſſet quis iſtos euadet. Audiuit humilitas. Btũs
Aug9. in ſmõe. Duplicẽ ꝯ nos mõs aciem mittit. ſ. ad
bellãdũ ꝯ nos ⁊ temptandũ. demulcet ꝓſpis. deterret
aduerſis. No te terreat aliena crudelitas. nõ te vincat ꝓ-
pria voluptas. ⁊ victus ẽ mõs. Eccli. xxvij. Uaſa figuli
ꝓbat fornax. ⁊ viros iuſtos temptatõ tribulatõis. Et ite
rũ. nõ laudes virũ. Hec eni temptatõ hominũ ſcꝫ incitãſ
cos ad clatõem. Temptat tertio exterior. ſ. ſenſus ĩſur
gẽs ꝯ nos. Can. j. Filij m̃ris mee pugnauerũt ꝯtra me.
Mater ꝑma hoĩm eſt ſenſualitas. qua q̃liber ꝑmo regit᷑
⁊ nutritur ante vſum rõnis. Jſti ſenſus exteriores mlti-
pliciter pugnãt ꝯtrã nos ſua curioſitate. Nam vt dicit᷑
Eccẽs. j. No ſatiatur oculus viſu nec auris auditu. ⁊ ſic
alij ſenſus curioſi ſunt circa ſua obiecta ⁊ inſatiabiles. ſꝫ
niſi q̃s pugnet viriliter refrenãdo. cito interficiũt animã
Hiere. ix. mors. ſ. peccati introiuit ꝑ feneſtras nr̃as. ſ. ſen-
ſuum. ingreſſa ẽ domos nr̃as ꝯſciaꝶ. ſed fidel' õs q̃ non
ꝑmittit vos temptari ſupra id q̃d poteſtis ſed faciet cũ
temptatõne ꝓuetũ. Nã ſi oportcat quẽlibet vti ſenſib9.
inordinate delectatõces ſuas querentib9. tamẽ iuuat ꝑci
pue cũ quis intendit mortificatõi coꝶ. Jn cuius figuraꝫ
Joſue quinq3 reges qui bellũ inierũt ꝯtra iſraelitas. i. fi-
deles eos deuicit. ⁊ crucib9 affixit. Qui ſm origenẽ ſigni
ficãt ſenſus quinq3 exteriores quos bellãtes ꝯ nos veri
fideles ieſu mandato cruci mortificatõis affigunt ſm il
lud apl'i Gal'. v. Qui ſunt chriſti carnẽ ſuã cũ vitijs ⁊ cõ
cupiſcẽtijs crucifixerũt vt terrã ꝓmiſſionis obtineant.
Temptat q̃rto carnalis ꝯcupiſcẽtia. interiorib9 paſſio
nib9 ꝯcupiſcibil'. iraſcibilis amore. deſiderio. delectatõne
odio. abomĩatõe. triſticia. audacia. ſpe. timore. deſpatõe.
ira. Uñ Jacob9. Unuſquiſq3 temptat᷑ a cõcupĩa ſua ab
ſtractus ⁊ illectus. Unde Greg. de pe. diſ. ij. ſciendũ in-
ter hec. Aliud eſt q̃õ de temptatõne carnis anim9 patit᷑
aliud cũ ꝑ ꝯſenſum delectatõnis obligat᷑. plerũq3 eni co
gitatõne praua animus pulſat᷑. ſꝫ renitit᷑. plerũq3 ꝑuer-
ſum q̃õ ꝯcipit intra ſemetipm̃ etiã ꝑ deſiderium voluit
Hinc ⁊ ꝑdicator egregius ait Temptatõ vos nõ appre-
hendat niſi humana. Humana q̃ppe ẽ tẽptatõ q̃ plerũ-
q3 turpi cogitatõe tangimur. etiã nolẽtes. q2 vt nonnun
q3 illicita ad aĩm veniãt. hoc vtiq3 in nobiſmetipis ex hu
manitatis corruptibilis pondere habem9. Jã ſo demo
niaca eſt ⁊ nõ humana tẽptatio. cũ ad hoc q9 carnis cor-
ruptibilitas ſuggerit ꝑ ꝯſenſum ſe anim9 aſtringit. hec
ille. Hec caro ſenſualitas ſiue ꝯcupiſcẽtia carnis que co-
cupiſcit aduſus ſpũm. ẽ illa eua figuratiue que viro ade
id eſt ſpũi ſeu rõni ſuadet edere lignũ vetitũ. vt cũ ea de
lectet᷑ ĩ malo. Sed audiẽda nõ eſt. q2 ad mortẽ inducere
querit. ⁊ a paradiſo excludere. Sed arguẽda dicẽdo di-
ſenſu quaſi vna de ſtultis mulieribus locuta es. Job. ij.
Hec eſt illa egypciaca mulier q̃ pulcruꝫ aĩa ⁊ corpe ac
prudentẽ adoleſcẽtẽ ioſeph. frequẽter ſtimulat ad oble-
ctandũ ſecũ. ſed relicto pallio ſecularis ꝯuerſatõis nõ at
tẽdẽda ſed fugiẽda eſt. Gen. xxxix. Hec eſt thamar. q̃ de
poſita veſte lugubri ſcꝫ penitẽtie ⁊ cõpunctõis. ĩduta ter
riſtro apparẽtis boni ſedet in biuio quieſcẽs in vanitate
⁊ voluptate. vt mulier ornata ĩ habitu meretricco ad ca
piendas aĩas. iudã qui interꝑtat᷑ cõfitens. i. virũ ſeu ſpi
ritũ deo ꝯfitentẽ fide penitẽtia ꝑcenijs ĩducit ad illegit
timũ actum. Gen. xxxviij. Sicut ⁊ Berſabee dauid deo
deuotũ. Hec eſt iabel que ſyſarã. i. ſpũm fugientem õ ꝑ-
lio temptatõnũ inuitat ad quieſcendũ in tabernaclo. i.
ad cuius carnis hñdam ĩ ꝯcupĩa. ⁊ oblato vtre lactis. i.
delectatõis carnal'. dormientẽ ab actu rõnis occidit. Ju
dicũ. iiij. Hec ẽ illa dalila que interꝑtat᷑ ſitl'a. que ſampſo
nẽ fortiſſimũ. q̃ eius importunis inueſtigatõib9 acquie-
uit reuelãdo ſecreta. ⁊ in gremio eius dormiuit. i. nimis
curã eius habẽs crine virtutũ ſpoliauit. ⁊ philiſteis id
eſt demonib9 excecandũ. illudendũ tradidit. ⁊ ideo aſꝑe
increpanda. Hec etiã ſatiat. q2 ſitula ẽ. ſed duas filias hꝫ
ſanguiſugas. que ſemꝑ dicũt affer. affer. ꝓuerb. xxx. id ẽ
auariciã ⁊ luxuriã. Jn ſicco aũt diete ſeu abſtinẽtie tenẽ-
da eſt vt moriat᷑. Hec eſt herodias copulata herodi. i. di
abolo inceſtuoſo. que ꝓ ſaltatõne filie ſue. ſ. imaginatõis
vel delectatõis carnal' grata mundanis facit amputare
caput Johannis bap. qui interꝑtat᷑ gr̃a quã facit amitte
re. Marci. vj. Hec eſt deniq3 ancilla oſtiaria. q̃ ſi cuſto-
diã habeat ſenſuũ. facit Petrũ. i. ſpũm chriſtum negare
facit. Jo. [illegible]iij. Eſt g̃ caro nõ delicijs fouẽda ne vigor ſue
temptat[illegible] creſcat. ſꝫ caſtiganda exẽplo apl'i. Caſtigo
corpus [illegible] in ſeruitutẽ redigo. j. Corin. ix. Sic ſara
dña [illegible] cillã ſibi rebellantẽ verberib9 ſubijciebat ⁊
fu[illegible] ab angelo dictũ ẽ ei vt reuerteret᷑ ⁊ domi-
ne [illegible]et᷑. Gen. xvj. Qui delicate paucrit ſeruuꝫ.
id eſt [illegible] in fine ſentiet eũ ꝯtumacẽ. ꝓuer. xxix. Sic
ſiba ſeru[illegible] miphiboſeth ꝯtempſit dñm ſuũ ⁊ impedi-
uit ne ſequeretur Dauid. ij. Regũ. xix. q2 nimiũ domini
um ſibi ꝑmiſit ĩ reb9 ſuis. Fabuloſe narrat Eſop9 ſꝫ mo
ralitate notabili q9 cũ quidã ruſticus ꝑ deſtũ trãſiret in
uenit ſerpẽtẽ frigore afflictũ iacentẽ ĩ terra quaſi mortu-
um. Qui compatiẽs collegit ⁊ in ſinũ ſuũ poſuit ⁊ calefe
cit. q̃ reſumptis virib9 intoxicauit eũ. Cũq3 ille argueret
eum de ing[illegible]titudine. q2 q̃ſi mortuũ fouiſſet. Rñdit. Tu
ſcis q9 natura mea eſt q9 nõ noceã niſi calefactus. ⁊ cũ in
caluero. venenũ necẽ eſt effũdere. Nõ g̃ inculpes me ſi ꝓ
ꝑetatẽ nature mee ſuaui. ſed tibi imputa q̃ me calefici-
ſti ⁊ fouiſti. ſic ⁊ caro cũ ⁊ delicate fouetur venenũ concu
piſcẽtie q̃d ĩ ſe hꝫ effũdit. Et iõ ait apl's ad Ro. xij. Ex-
hibeatis corpa vr̃a hoſtiã viuẽtẽ ſcãm dõ placentẽ. ho-
ſtiam dicit in q̃ aĩal mactat᷑. q2 corpus ſenſualitati aĩa
li mactãda ẽ. Uiua tñ remanet vt ſcꝫ ita mortificet᷑ caro
q9 exercere valeat q̃ ſibi incumbũt agenda. Ego dñs in-
quit odio habẽs rapinã in holocauſtum q̃õ fit dũ indi
ſcrete corp9 macerat᷑. vigilijs. abſtinentijs. ⁊ hmõi. vt dic
hiero. õ ꝯſe. di. v. nõ mediocriter. Quintũ temptãs ẽ
diabolus. ⁊ iſte ſuꝑ oẽs tẽptat ⁊ decipe q̃rit. ⁊ h̃ ẽ ei9 offi-
ciũ. vñ ⁊ anthonomatice dr̃ tẽptator. Mat. iiij. Accedẽſ
tẽptator dixit. Loq̃tur aũt vl ſenſibilr ĩ forma humana
quã aliq̃n aſſumit. vt coiter tr̃ q̃ñ xp̃m tẽptauit. vel in-

Quibus aſſilat᷑ ſenſualitas ſiue ꝯcupiſcentia.

Fabula ſꝫ moralitate notabil'

ſenſibiliter diūſis modis mala mēti ſuggerēdo. Vñ Jo. papa. xvj. q. ij. viſ. s. ait. Verſutꝰ hoſtis mille nocēdi hꝫ modos nec ignoramꝰ aſtutiā eiꝰ. Conaꝛ ei a ꝓncipio rui ne ſue vnitate eccl̄ie reſcindere. ſ. ꝑ errores charitatē vul nerare. qḋ fit ꝑ qḋlibet mortale. ſctoꝝ opm dulcedinē in uidie felle inficere. ⁊ oībꝫ modis qbꝫ pot genꝰ hūanum euertere ⁊ ꝑturbare. Dolet enī ſatꝫ ⁊ erubeſcit charitatē quā in celo nequit hr̄e hoīes ꝯſtātes ex lutea materia in terra tenere. Vñ oportꝫ q̄ꝫtū fragilitati nr̄e ꝯcedit. vt oēs aduꝰ nocēdi verſutie eiꝰ muniamꝰ ne mors. ſ. pctī ingre diaꝛ ꝑ feneſtras nr̄as. i. potētias. Hec oīa ibi. Narrat in li. de. vij. donis. ꝙ mgr̄ Jordanꝰ ordīs p̄dicatoꝝ ſanctuſ hō. cū qndā obſeſſum a demone ſibi p̄ntatū adiuraret. vt demō diceret ei nomē ſuū Rñdit ꝙ mille artifex voca reꝛ. qꝛ mille modos ⁊ artes hēbat ad decipiēdū hoīes Et vt ſcias ꝙ v̓itatē dico. Ego ſum q̄ decipio magnos theologos ⁊ decretiſtas ⁊ legiſtas ⁊ phyſicos. barones. milites. p̄poſitos mercatores ⁊ alios. ⁊ cepit ſinglo᷑ v̓ba geſtus ⁊ modos ⁊ officia p̄ntare vſqꝫ ad domicellas dnaꝝ q̄ ſeruiūt eis in cameris caꝝ blādiēdo eis adulan do ⁊ molliꝛ loquēdo. puta vt diceret. Theologos tēpto ⁊ decipio. vt ſciētifice ⁊ ſubtilia p̄dicēt. vt videāꝛ acuti. nō vt ꝓpl'oꝝ ſalutē querāt. Querūt eē mr̄i cū nō adhuc ſint diſcipuli. p̄dicatōes ſibi ꝓcurāt vñ plꝰ pecunie l'glie hauriāt. Celebrare frequēter erubeſcere facio. retineo eos a ꝯfeſſione vt magꝭ boni habeanꝛ occultatꝭ coꝝ neqͥtijs Refectiones pingues ſibi ꝓcurare ſuadeo. vt ſint fortes ad p̄dicandū. ad acq̄rendas ⁊ augēdas pecunias inſti go. ſub p̄textu libroꝝ emēdoꝝ. ꝓ ſtudio ⁊ neceſſarijs ꝓui dendis pānos ſeu cappas ſumptuoſas eos hr̄e ſuggero vt ſint in reuerētia apḋ magnates ⁊ ꝓpl'os. Viſitare mo niales vel viduas ſub p̄textu pietatis admoneo frequē ter. vt demū nō ſolū ad amorē ſꝫ ad cōmixtionē adducā In audiēda ꝯfeſſione ꝓncipū a diuitū admitto. vt bo num foꝝ eis faciāt ne diſpliciāt. ⁊ ſic vterqꝫ in foueā ca dant. Queſtiones ⁊ opīones nouas inutiles ⁊ populis ſcandalizatiuas inꝛ ipos mgr̄os inuenire laboro. vt ſibi inuicē mordeāt inuidie. ⁊ vt ſcp̄turas ſacras vt ſimplicez lr̄as dimittāt. ⁊ phīca ⁊ poetica vt magꝭ audita ī mediū adducāt allicio. ⁊ ſic diſcurre ꝑ alia exercitia. Sꝫ ſuppla taſti ait ꝓpha. inſurgētes in me. i. demones ſubtꝰ me dā do mihi fortitudinē ad vincendū. Hic diabolꝰ tēptator eſt ille obſtinatiſſimꝰ Pharao. q̄ iſraelitas. i. fideles egre di affectātes de ſeruitute eiꝰ tyrānica magis ḡuat in ope ribꝫ luti lateris ⁊ paleaꝝ. tēptatiōibꝫ ſcꝫ ꝯcupiſcētie. aua ricie. ⁊ leuis ſupbie. Sꝫ dei v̓tute egreſſus in manu for ti. adhuc ꝑſequēs in mari p̄nīe ſubmerſus eſt. Exo. xiiij. Hic tēptator eſt nabuchodonoſor potētiſſimꝰ. q̄ fornacē malicie incēdere fecit ꝑ ſuos miſtros demones ſeptēpli citer. i. ꝑ ſeptē vicia capitalia. ad incendendū ponēs na ptam malaꝝ cogitationū. ſtupā prauaꝝ locutionū alio rum. picē ferentē maloꝝ exemploꝝ in ope alioꝝ. malleo los excuſationū vel tribulationū. Sed in hāc miſſi tres pueri. i. oēs in tribꝫ v̓tutibꝫ puros. rore celeſtis gratie ignis nō leſit. Dañ. iij. Hic eſt ille callidiſſimꝰ Herodes q̄ nō patiēs xp̄m regnatuꝝ. multos pueros in bethleeꝫ occidit. q̄ interp̄tatur domꝰ panis. i. in eccleſia. vt chriſtū occidat ne ſibi auferat regnū. Sꝫ licet corpa ſanctoꝝ mł tipliciter afflixerit vſqꝫ ad mortē. xp̄m tñ. i. gratiam eiꝰ extinguere nō valuit. Math. ij. Sed grauiſſime dei iu dicio punitꝰ eſt. De calliditate eiꝰ ſeu malicia dꝛ Geñ. iij Serpens callidior erat cūctis animātibꝫ terre. Et tamē ſubdiꝛ. Jpa mulier. i. ratio cōteret caput tuū. Caput dra conis eſt initiū tēptatiōis. qḋ cū ꝯteriꝛ reſiſtēdo ⁊ ip̄e di abolus fugaꝛ. Jac. iiij. c. Reſiſtite dyabolo ⁊ fugiet a vo bis. Beatꝰ Amb. in libro de ꝑadiſo. Nemo noſtrū teneꝛ ad culpā. niſi ꝓpria volūtate deflexerit. voluntarium ſibi

Dyabolꝰ tēptator qbꝫ aſſi milaꝛ.

militē elegit xp̄s. voluntariū ſibi ſeruū ſibi diabolꝰ actio natur. xv. q. j. non eſt. De poteſtate eius dicꝛ Job. Non eſt poteſtas ſimilis ei ſuꝑ terrā. Et de obſtinatione eius dicꝛ. Cor eius indurabiꝛ quaſi lapis. Ad bellandum ⁊ cum vincendū xp̄s hortaꝛ ſuo exemplo. Unde apoſtolꝰ ad Heb. v. Nō enim habemus pontificē q̄ nō poſſit cō pati infirmitatibꝫ noſtris temptatū ꝑ oīa ꝑ ſimilitu dine abſqꝫ peccato. Jn quo enī paſſus eſt ip̄e ⁊ tempta tus. potens eſt ⁊ his qui temptanꝛ auxiliari. Docuit et modū reſiſtendi.

Secundū aūt quat. §. I.

tuor ſtatꝰ hoīm. ſic q̄druplicíter tēptat. d̓ quibus in pš. Suꝑ aſpidē ⁊ baſiliſcū ambulabis. ⁊ ꝯculcabis leonē ⁊ draconē. Aſpis eſt q̄ ad peccātes. Baſiliſcꝰ q̄ ad ꝓficien tes. Leo q̄ ad ꝑmanētes. Draco q̄ ad p̄ſidentes. Sꝫ qui habitat. i. ꝯtinue manet in confidentia diuini adiutorij. Eſt ergo aſpis dyabolꝰ q̄ ad peccātes. poſtqꝫ enī ad pec catum induxit malignꝰ. ip̄e conatur ⁊ inſtigat homineꝫ ad ꝑmanendū in eo ⁊ nō audiendū vocē incantātis. ſ. re mordētis ꝯſciētie vel ſcripture diuine talia arguētis vl' p̄dicatoris. Sed diuerſas excuſationes ſuggerit vel lon gitudinē vite. vñ adhuc habeat tp̄s penitēdi ⁊ bñfacien di. Jn cuiꝰ figurā dicꝛ Geñ. xxxiiij. ꝙ ſichē poſtqꝫ viola uit dinā filia Jacob triſtē effectā. blanditijs deliniuit vt ſecum ꝑmaneret. Sic dyabolus animā virginē ⁊ innocē tem. vicijs varijs eius integritatē auferēs cum ꝯſciētia remordens eā cōtriſtaꝛ qꝛ oīs malus impleꝛ penitudi ne. inq̄t phs in lib. ethi. diabolus ei blandiꝛ vt non rece dat ab eo. vel quia multi alij faciūt ſimilia ſm̄ illud Ec cleſiaſtici. xxj. pctōr vitabit correctionē. ⁊ iuxta volunta tem ſuā inueniet cōꝑationē. i. ſimilē ei in malis. Sed vt dꝛ beatꝰ Aug. nō ꝓpterea minus ardebūt qꝛ cū multis ar debunt mali hoīes. ij. q. j. multi. Vel dei miſericordia eſt magna ad parcendū peccata. Sed dicꝛ Ecci. v. Ne di cas miſericordia dei magna eſt pctōꝝ meoꝝ miſerebiꝛ. Adijcit enī exempla ſanctoꝝ magnoꝝ. qui ⁊ ip̄i lapſi ſūt ſed aliq̄ etiā nō redierūt ad gratiā. Vel quia penitebit futuꝝ. ſicut multi fecerūt. ⁊ ſic ꝓmittit ſibi vitā longam. Cū tamē dicaꝛ Ecci. v. Ne tardas cōuerti ad dominum neqꝫ differas de die in diē. Subito enim tibi veniet ira eius. ⁊ in nouiſſimo diſperdet te. Per iſtas igiꝛ ſuggeſti ones ⁊ ſimiles q̄bꝫ conaꝛ peccantē detinere in malo. Di citur dyabolꝰ aſpis qꝛ dū incantaꝛ in vnā aurem ponit caudam ne audiat incantantē ſuadēs. ſcꝫ longam vitaꝫ. aliam figit in terrā. i. ad occupationes terrenas ita imer ſus vt nil cogitet de ſalute. vel ſe terrenis excuſationibꝫ palpando vt dictū eſt. Sed nō declines cor meū ait pš in verba malicie. id eſt. nō ꝑmittas me declinare. ad ex cuſandas excuſationes in peccatis. quia augeꝛ inde pec catum. Vel etiā ſi ſuggerit excuſatiōem. ſub occaſiōe ne ceſſitatis vite. quaſi nō poſſit aliter viuere. ſi reſtitueret vel dimitteret artē illicitā. Et ſic videtur ſibi ꝙ deus ha beat cū excuſatū. cū velit vt viuat. Unde ⁊ dyabolus vt aſpis ſe habuit in temptatiōe xp̄i cum ait. Si filꝰ dei es dic vt lapides iſti panes fiant. Matth. iiij. ꝑſuadēs ei victū gule ſub p̄textu neceſſitatis. Et ſic ſuadet peccā tori. vt qꝛ filꝰ dei eſt ꝑ creationē ⁊ adoptionē gratie ba ptiſmalis. lapides. i. duras ſñias ſcp̄turaꝝ q̄ mandāt re ſtitutiones fiendas vſqꝫ ad mendicitatē ⁊ pctā oīa di mittēda. ꝯuertat in panes molles mēte opinādo ſcp̄tu ras mitiꝰ interp̄tandas. Secūdo diabolꝰ eſt vt baſiliſcꝰ temptādo q̄ ad ꝓficiētes in bono. Dicit beatꝰ Bern. ſuꝑ pš. q Qui habitat. ⁊ ſuꝑ dictū. v. ꝙ baſiliſcꝰ ſignificat vanā gl̄iam ⁊ inuidentiā. Et ſecundū cōmuniꝛ pcedit a primo. Nam ex hoc ꝙ aliq̄s eſt auidus gl̄ie tp̄alis. cum videt aliquē quē ex aliqua ſua virtute eſtimat magis ſe

Dyabolꝰ bis ꝯp...

Peccātes tēptat ſic.

Proficiē tes tēptat ſic

laudari inuidet ei. Circa iſta temptat diabolus ꝓficien-
tes ĩ ṽtutibꝫ. vt q̃rãt ſcꝫ ab hoĩbꝫ laudari. Unde Sen̄.
Nulla eſt tam excelſa ṽtus q̃ dulcedĩe glĩe nõ tangatur.
Unde btũs Bern̄. vbi s̄. Baſiliſc9 vana glĩa eſt. Uidete
ait xp̃s ne iuſticiã vr̃am faciatis corã hoĩbꝫ vt videamĩ
ab eis. ac ſi dicat: Cauete oculos baſiliſci. Nocet enĩ baſi
liſcus ei q̃ ꝑus videt̃ a baſiliſco q̃ ipe videat baſiliſcum
⁊ tũc ſolo aſpectu ſuo baſiliſcus veneno inficit ⁊ occidit
Sed ſi hõ ꝑus videt eũ ipe baſiliſcus morit̃. Uidet̃ er-
go quis ꝑus a baſiliſco. cũ ocl's intentõnis ſue mouet̃ in
bonis opibꝫ ob vanã glĩam. vt ſcꝫ laudet̃ ab hoĩbus
ex eis. ⁊ tũc ſpẽaliter occiditur. q2 mortuũ eſt opus illud
Sed tũc ꝑmo videt ipe baſiliſcũ cũ ſibi cauet ab intenti
one glĩe tempal'. ⁊ ſic occiditur baſiliſcus. i. tl'e vitiũ. Q̃
tali vitio temptet diabolus ꝓficientes. Habes figuram ĩ
loth. Gen̄. xix. cuius filie ſignificãt. vt exponit origenes.
ſupbiam ⁊ vanã glĩam. inebriauerũt ĩ mõte. ſ. virtutum
⁊ cognite ſũt ab eo. exempla habes plura ĩ Dauid faciẽ-
te populũ dinumerare ij. Regũ vlti. Ubi etiã ponit̃ ſa-
thã cũ cõmouiſſe ad hoc. Dicit etiã btũs Bernard9 vbi
s̄. q̃ baſiliſcus ſignificat inuidiã. Sic enĩ ait baſiliſc9 ve
nenũ gerit in oculo. Noſce cupis oculũ venenatuꝫ neq̃
oclm faſcinantẽ inuidiã cogitato. Quid enĩ eſt inuidere
niſi malũ ĩ alio videre. h̃ enĩ cupit inuidus. Si nõ fuiſ-
ſet ille baſiliſcus. ſ. ſerpens antiquus inuidia eius mors
nõ introiſſet in orbẽ terrarũ. Sed ve miſero homĩ q̃ ba-
ſiliſcũ inuidũ ꝑmo nõ videt. ſed viſus ab eo occiſus eſt.
Q̃ ſpũales temptẽtur de hoc habes exemplũ in maria
ſorore Aaron. Nũi. xij. ⁊ alia exẽpla ĩ collatõe ⁊ ĩ Uitaſ-
patrũ. Temptauit baſiliſcus iſte xp̃m de vana glĩa. cum
ait Math. iiij. Mitte te deorſum. vt. ſ. gloriaret̃ ex lau d̃
hoĩꝫ inde ſibi ſecuta nõ leſo. Leo dicit̃ diabolus q̃ ad ꝑ
manẽtes in bono diuerſis afflictõibꝫ. j. Pe. v. Aduerſa-
rius vr̃ diabolus tanq̃ leo rugiens circuiuit querẽs quẽ
deuoret. Rugitu clamat ꝑ terrores ⁊ cõminatões. Un-
guibꝫ dilaniat ꝑ diuerſa flagella dẽtibꝫ dilaniat ꝑ mor-
tis tormẽta. Sic aplõs in bono ꝑmanentes ⁊ p̃dicãtes
ieſum cõminati ſũt principes ſũt ſacerdotũ ne amplius
in nomĩe eius loquerent̃. Sed ꝓpter minas non deſtite-
rũt q̃n predicarẽt. Actuũ. iiij. Quaſi vnguibꝫ leo iſte di
lacerauit iob. dum egreſſus ſathã a facie dñi opere ſuo
diuitias ei abſtulit. ignem de celo ſuꝑ oues mittendo. ⁊
ſabeos ⁊ chaldeos ad auferendũ boues ⁊ aſinos ⁊ came
los inducendo. ventũ cõcitãdo in aere. q̃ dirutũ edificiũ
domus filios et filias opp̃merꝫ. Demũ ꝑcutiendo corp9
vlcere peſſimo. vt eũ ad impatiam induceret ⁊ ad blaſ-
phemiam ꝓcitaret. Sed in oĩbꝫ illis nõ peccauit Job
c. j. Sicut ⁊ apl's paulus ait de ſeipõ. ij. Cor. ij. Datus ẽ
mihi ſtimulus carnis mee angel9 ſathane q̃ me colaphi
zet quẽ ſtimulũ b. aug9 ⁊ Remigi9 dicũt fuiſſe infirmita
tẽ corꝑis capitis vl' iliũ. ſm aliq̃s. Scd̃m aũt Gregoriũ
in moral. ⁊ bedã. temptatõem carnalẽ. Sed q̃dcunq̃ eſ
ſet diabolus ꝑ h̃ temptabat inſtigando ad malum vel
retrahere curando a bono ꝑ tedium. Un̄ ⁊ ipe dic̃ alibi
Grauati ſumus ſupra modũ. ita vt nos tederet viuere.
Sic ⁊ beat9 Antho. ꝓficiẽtẽ ĩ magno feruore verberibus
inſenſibiliter affecerũt. Quaſi dẽtibꝫ leo iſte deuorauit cuꝫ
inſtigauit tyrannos ad occidendum ſcõs. vt exẽplo coꝝ
alios terreret ⁊ a fide auerteret ꝓpter mortẽ crudeliſſimã
coꝝ q̃ de ſe eſt vltimũ terribiliũ ſm phm̃. Sed ꝯculcãt
ſancti leonẽ iſtũ ꝯtemnendo vitam iſtam. ⁊ mortẽ liben
ter ſuſtinendo ĩ dei adiutorio. ſcuto fidei ꝓtecti. Ita ait
ipe Petrus. v. c. Leoni reſiſtite fortes in fide. Siľr Pau-
lus ad Heb. xj. ſcĩ fortes facti ſũt in bello ꝑ fidẽ obturaue
rũt ora leonũ. extinxerunt impetũ ignis. effugaruut aci-
em gladij. Alij diſtenti ſũt nõ recipiẽtes redemptõem. i.
euaſionẽ mortis. Alij ludibria ⁊ ṽbera experti. inſuꝑ ⁊ vin

Diabol9 … manēti … us eleo. quare.

cula ⁊ carceres. lapidati ſũt. ſecti ſunt. temptati ſunt. Di
cit Bern̄. ſuꝑ Qui habitat in dcõ ṽ. q̃ nõ defuit chriſto
iſta temptatõ. Un̄ ⁊ lucas d̃t. c. iiij. q̃ ꝯſummata omni
temptatõe. ſ. trina in deſerto diabolus receſſit ab eo vſq̃
ad temp9 ſcꝫ paſſiõis. Nã tũc iteꝝ acceſſit vt leo rugiẽs
vocibꝫ dicentiũ. Crucifige. ⁊ rapiens manibꝫ gentilium
crucifigẽtiũ. Un̄ dicit ĩ ps̄. xxi. Salua me ex ore leonis.
Sed vicit Leo de tribu iuda. Nã vt ipe ait Jo. xiiij. Ue
nit ꝑnceps mũdi huius ⁊ ĩ me nõ habet quicq̃. q2 patiẽ-
ter ⁊ conſtanter oĩa adũſa. ꝯtumelias. flagella. irriſiões
⁊ ignominiã crucis tuli. Demũ quarto diabolus vt dra
co accedit ad p̃ſidentes. Draco dr̃ ꝑ aera volitare ⁊ ĩ are
na abſconſus ſuo ſibilo ſeu flatu venenoſo. aues deſuꝑ
volãtes inficit ⁊ occidit. Dicit btũs Bern̄. Draconẽ eſſe
cupiditatem vl' iracũdiam. Hec vtiq̃ latitãs in terrenis
inficit etiã celeſtia. i. ſacramẽta ſpũalia per ſimonias vel
per munera. His ſcꝫ auaricia ⁊ iracundia draco infernal
preſidentes vexat ⁊ multos occidit. Et de auaricia clarũ
eſt. q2 a ſacerdote vſq̃ ad leuitaꝫ a maiori ſcꝫ rectore vſq̃
ad minorẽ. oĩes auaricie ſtudẽt ait hiere. non curantes
de ſalute ouium. ſed lana ⁊ lacte. ⁊ q2 multa referunt̃ ma
la rectoribꝫ. ⁊ nõ ab oĩbꝫ obeditur. hinc exurgũt mot9
ire. ⁊ vt dicit greg. xj. q. iij. c. Illa reſtringẽda eſt ſub rõe
poteſtas. nec quid agendum priuſq̃ ꝯcitata mens ad
tranquillitatem redeat. Nã cõmotõis ſue tempe iuſtuꝫ
putat oĩe quod fecerit. Temptauit draco chriſtum de
auaricia cũ ait Mat. iiij. Hec oĩa tibi dabo, ſi cadens
in terram adoraueris me. Eſt enĩ auaricia idoloꝝ ſerui-
tus ſm aplm̃. His quattuor beſtijs correſpõdet ſm bea
tũ Bern̄. vbi s̄. q̃tuor anime paſſiones. q̃ ſunt ꝑncipia
vitioꝝ. Triſticia aſpidi obſtinatõnis ꝯtriſtetur deſere-
re vitia. Baſiliſcus ſpei. Sperat enĩ conſequi laudẽ va
ne glĩoſus. Leo rugiens ꝑ tribulatões timori q̃ de eis
habet̃. Draco cupiditati ſeu amori. Sed ſm Bern̄. vbi
s̄. ambulat ⁊ ꝯculcat oĩa iſta iuſtus ꝑ q̃ttuor virtutes
Triſticiã ⁊ obſtinatõem ꝑ tempantiã. baſiliſcum inuidie
⁊ vane glorie ꝑ iuſticiam que reddit deo q̃ dei ſunt. leonẽ
timoris ⁊ tribulatõnis per fortitudinem. Draconem ire
⁊ auaricie per prudentiam.

Preſidentes tēptat ſic.

De decem modis §. II.

temptatõnis diaboli. ps̄. ciij. Draco iſte quẽ tu forma-
ſti ad illudendũ ei ſuꝑple ẽ ĩ iſto mari magno. de quo ſu-
pra dixerat. i. in ſeculo. Iſte diabolus inq̃t Job dr̃ Leui
athan. i. cete maximũ piſcem ſuꝑ alios. ⁊ vehemoth. id ẽ
elephas maximũ animaliũ terre. draco maximũ per ae-
ra diſcurrẽtium. Formauit ſiquidẽ d̃s hũc maximũ di-
gnitate ſuꝑ oĩes puros homĩes ⁊ angelos. Unde dici-
tur Job penľ. ꝑncipiũ viaꝝ dñi. i. ꝑ maximũ creaturarũ
q̃ dicũt̃ vie dñi. i. opꝑ ſuoꝝ. ⁊ Ezech. 24. Tu ſiĝclꝫ ſili
tudis d̃i. Formauit ſiq̃dẽ eũ q2 nil de materia ĩ ei9 nat̃a
poſuit ſic ĩ hoĩe ⁊ alijs. ſꝫ purã formã. i. ſpm̃ formauit. q2
plenũ formis. i. ſpẽbꝫ ſeu ſiľitudĩbꝫ reꝝ creaturaꝝ edidit.
q̃s ĩtellcũi ei9 imp̃ſſit. vñ dr̃ Ezech. xxviij. Cherub plen9
ſapia ⁊ ꝑfect9 decore ĩ delitijs ꝑadiſi dei fuiſti. Iſtã aũt
ſciaꝫ ꝑ pctm̃ ñ amiſit. ſꝫ ex lõga experientia malicie adau-
xit noticiã mõꝝ ad decipiẽdũ ſuis tẽptatõibꝫ. Q̃ ãt tẽ-
ptat ⁊ de q̃bꝫ tẽpter diabol9. ⁊ q̃bꝫ mõis tẽptat. notatur
Apoc. xij. vbi dr̃ de iſti9 draconis forma ⁊ actõe. Signũ
aliũd appꝑuit ĩ celo draco magn9 ⁊ rufus hñs capita. vij.
⁊ cornua. x. ⁊ ſuꝑ ipa. x. diademata. ⁊ poſuit ſe draco iſte
añ mľierẽ quã ꝑ9 viderat Jo. amictã ſole ⁊ luna ſub pe-
dibꝫ hñtẽ ⁊ in capite coronã ſtellaꝝ. xij. Hec ẽ eccĩa ami-
cta ſole iuſticie ⁊ mũdi ꝯtẽptũ ſignificat ꝑ lunã ſb̃ pedibꝫ
hñtẽ aſſcm̃ cũ corõa. xij. ſtellaꝝ. i. xij. articľoꝝ fidĩ. Peꝑit
hec mľier maſclꝫ. q2 d̃ ea nat9 ẽ xp̃s tot9 viriľ. q̃ recturus
erat oẽſ gẽtes ĩ ṽga ferrea. i. rẽcitudĩe ĩflexibľi. ipꝫ eĩ ibꝫ d̃t

ſit apl'is. caput eccl'ie. ſ. ad regendū eā. Queſiuit autem draco iſte deuorare eū ꝑ mortē corꝑalem. ꝑ Herodē in infantia. ⁊ ꝑ iudeos in virili etate ei⁹ intendēs etiā deuorare anima ei⁹. i. in inferno detinere ꝑ peccatū. Sed nō potuit q̄nimo raptus eſt poſt mortē corꝑalem. an̄ thronuꝫ dei in aſcenſione. Mulier aūt ip̄a eccleſia eo ꝓuata ꝙ̄tū ad p̄n̄tiam corꝑalem ſurgit. vitans ſcꝫ in electis dei. malicias draconis tēptantis. ⁊ hoc in ſolitudine. i. in pn̄ia ⁊ auſteritate. vite ⁊ ſecreto cōſcientie. ⁊ ibi paſcit̄ cibo ḡtie. factūq̧ exinde (ſubdit̄) preliū magnū in celo militantis eccleſie. Et michael p̄nceps eccl'ie ⁊ angeli eius p̄liabantur cū dracone ⁊ draco cum eis. ⁊ angeli eius mali adiutores eius. In p̄lio eni iſto eccleſie. plures ſunt ꝓ nobis ī adiutoriū angeli boni. ꝙ̄ ſint angeli mali cum dracone. ad nos decipiendū. vt in figura oſtēſum fuit Giezei ꝑ oratione helisei. vt habet̄. iiij. Regū. vj. Et draco quideꝫ pugnat cū Michaele ⁊ socijs. ⁊ ecōuerſo. quādo videlicet demones ſuggerētes diuerſa vicia in temptationibꝫ ꝑſuadent ad aſſenſum. Sed angeli boni pugnāt ꝓ nob̄ cū inſtigant ⁊ illuſtrāt mentē temptati ad reſiſtendū diuerſis modis. Demū dicit̄ ꝙ draco ſuꝑatus ab angelis bonis. quo ſcꝫ ad electos ꝓiectus eſt in terrā ⁊ deuict⁹ ⁊c̄. Draco igit̄ ſerpens antiqu⁹ qui ⁊ ſathanas. eſt vtiq̧ magnus potētia naturali. Nam om̄is materia elementaris eſt naturaliter ſibi ſubdita ad motū localē. vn̄ magnas ⁊ mirabiles mutationes facere poteſt in elemētis et elementatis. etiā circa corpa hominū. Ruſus dicit̄ malicia ⁊ auiditate nocendi. vt ſanguinolētus querit mortē hominū corꝑalem ⁊ ſpiritualē. Septē capita ſunt ſeptē vicia quibꝫ mordendo in tēptando mortē anime inducit. Vn̄ ⁊ dicit̄ Luc. ij. ꝙ immūdus ſpūs ſumit ſecū ſepteꝫ ſpūs nequiores ſe intrāt ⁊ in homie. ſcꝫ vacante a bonis. Decē aūt cornua quibꝫ ferit ſeu ꝑcutit. ſunt deceꝫ modi temptādi q̄bꝫ vtit̄. q̄nq̧ quidē q̄ ad ſenſus exteriores. ⁊ q̄nq̧ quo ad ſenſus interiores. vt patet in imaginatiua in memoria. in intellectu. in ratiōe. in appetitu ſenſuali.

Temptat ꝑ viſum

Quantū aūt ad viſum exteriorē diabol⁹ temptat rem videlicet q̄ viſui obijcit̄ faciēdo apparere pulcriorem. vel inſtigādo ad inſpiciendū rem pulcrā ⁊ delectabilē. vt eā inordinate cōcupiſcat. Sicut inſtigauit dauid ad aſpiciendū pulcrā Berſabee. ex quo aſpectu eū ad adulteriuꝫ induxit. ij. Regū. xj. Similiter vt legit̄ de beato Anthonio. ꝙ ad heremū tendēti dyabol⁹ diſcū argenteū in terra poſuit. vt eo viſo acciperet ⁊ ad ciuitatē rediret. ſaltē pauꝑibꝫ diſpenſandū. Sꝫ dicēs be. anthoni⁹. figmentum tuū hoc dyabole eſt. ſed animū meū nunq̧ poteris reuocare. Quo dicto diſcus vt fum⁹ euanuit. Habes etiā exemplū in legēda beati andree. de illo ſancto epiſcopo deuotiſſimo b. andree. ad quē diabolus ī ſpecie pulcerrime puelle aduenit. dicēs ſe a patre magno dn̄o fugiſſe. quia ꝯtra voluntatē ſuā voluit eū nuptui tradere. cum virginitatē ſuā dn̄o dedicaſſet. vn̄ ad eū vt ſanctū viꝝ dei ſeruum ꝯfugerat. vt ab eo ꝓtegeret̄ ⁊ inſtrueret̄. Et p⁹ multa ſedentibꝫ ad menſam in prandio ip̄a poſita ei ex oppoſito ad ſedendū dyabolus inſtigās ad aſpiciendū faciē eius continue magis ac magis pulcriorē apparere faciebat. vt iā epiſcop⁹ captus eſſet ad ꝯcupiſcentiam eius. Sed beat⁹ Andreas in forma ꝑegrini apparēs ⁊ ad oſtium pulſans eū de periculo liberauit. poſt tres q̄ſtiones ſolutas. declarās eū fore dyabolū ⁊c̄. Unde ⁊ glo. ſuper illud. Aduerſarius veſter dyabol⁹ tanq̧ leo rugiens circuit querēs quē deuoret ait. Circūit hoſtis antiqu⁹ quē deuoret. Nam offert oculis formas illicitas ⁊ facile incitat ad voluptatē. vt viſu deſtruat caſtitatē.

ꝑ auditū.

Quantuꝫ ad auditū temptat inſtigādo ad audiendū auide ⁊ delectabiliter fabulas poetaꝝ ⁊ ornatū verboꝝ in ſermonibus magis ꝙ̄ vtilitatē. Cōtra quos apoſtolus ad Thi. iiij. c. Erit temp⁹ cū ſanā doctrinā non ſuſtinebunt prurientes quidē auribꝫ a veritate auditū auertent. ad fabulas aūt cōuertent̄. Unde legit̄ in vitaſpatꝝ ꝙ cum quidam pater ſanctus aliquos q̄ ad ſe venerant gr̄a edificationis animaꝝ ſuaꝝ. de ſpiritualibꝫ admoneret in pceſſu ſermonis dormitare ceperūt. Qd̄ ille ꝑpendens intermiſſa locutione diuinoꝝ. dixit aliquid fabuloſum. ad qd̄ ſubito excitati ridere ceperūt. ex quo facto oſtendit ille vir ſanctus quomō illud erat temptatio ⁊ opus dyaboli. vt ad ſpūalia dormitare faceret. ⁊ ad fabuloſa auide attēdere. Per ſonoras etiā voces canticoꝝ ſeu cantionum. ⁊ inſtrumentoꝝ muſicoꝝ temptat nimiā in his delectatiōem ꝓcurans. Unde glo. Aduerſari⁹ veſter diabolus. Aures ꝑ canora temptat vt emolliat chriſtianū vigorem. Et hoc etiā in canticis eccleſie ⁊ organis. Unde ⁊ beat⁹ Auguſtin⁹ in li. ꝯfeſſionū ait. Cum accidit mihi vt me plus cant⁹ ꝙ̄ res que cantat̄ delectat. id eſt. ſenſus verboꝝ tūc me penaliter peccare cōfiteor. ⁊ tunc nollem audire cantantē.

Quantū ad odoratū temptat vt in huiuſmodi nimis homo delectet̄. vel qd̄ ſubtilior tēptatio eſt. vt ex hoc ex ſui ſanctitatis reputationē inclinetur. Sicut legitur in vitaſfratrū de beato Jordane ſcō viro. ꝙ quodā tp̄e ſentiebat maximū odorē de manibꝫ ſuis ꝓdire. ⁊ cū ip̄e miraret̄ vn̄ hoc ꝓcederet. ad altare celebrando cū diceret. Lauabo inter innocētes manus meas. receſſit om̄is ille odor. cognouitq̧ ꝙ tēptatio fuerat dyaboli. vt illū odoreꝫ aſcriberet ſanctitati ſue eximie ⁊ inde ſuꝑbiret.

Quantū ad guſtū. vt cū homo ponit ſe ad comedendū ⁊ bibendū ꝓpter ſuſtentationē in ip̄a comeſtione. nō iam ꝓpter ſubuentionē corꝑis. ſed ꝓpter ip̄am complacentiā cibi ⁊ potus in guſtu ꝯtēct. Uel ꝓpter ſamem aliq̄d inordinatū agat. vt ieiunia debita ſoluendo ⁊ huiuſmodi. Sic dyabol⁹ chriſtū temptauit d̄ gula cū Mat. iiij. ait. Si filius dei es dic vt lapides iſti panes fiāt. Sic Et beat⁹ Auguſtin⁹ dicit in libro confeſſionū. Sic me docuiſti dn̄e. vt tanq̧ ad medicamēta. ſic ad alimenta accedā. Sed dū ad quietē ſatietatis ex indigētie moleſtia tranſeo in ip̄o tranſitu inſidiatur mihi laque⁹ concupiſcentie. Ipſe eni tranſit⁹ voluptas eſt ⁊ nō eſt aliud quo tranſeat̄ ex q̄ trāſire cogit neceſſitas. Et cū ſalus ſit cauſa edendi ⁊ bibēdi. adiūgit ſe tanq̧ pediſſequa periculoſa iocūditas. ⁊ plerūq̧ preire conat̄ vt eius cauſa fiat. qd̄ ſalutis cauſa me facere. vel dico vel volo. Hec ille. Ad qd̄ facit qd̄ dicit Job. vij. c. ſm aliā l'ram. Temptatio eſt vita hoīs ſuꝑ terrā. i. illud vnde viuit ⁊ ſuſtentat̄ ſcꝫ eſus ⁊ potus. Aliquādo ſpūales viros tēptat de cōtrario. vt ob mortificandā talē delectatiōem guſt⁹. vl' tēptationē carnis. inducit dyabolus ad viciū inſenſibilitatis ⁊ indiſcretionis. neceſſaria ſubtrahēdo. Vn̄ ⁊ beatus Bernard⁹ ſe accuſabat de indiſcretione ꝓpter quaꝫ incurrit frequētes infirmitates. Et in vitaſpatrū legitur ꝙ abbati Johāni cū ꝓpter nimiā abſtinentiā foret debilitat⁹. apparuit ei dyabolus dicēs. Indulge mihi abba quia te nimis fatigare feci.

Quantū ad tactū vt inordinate delectet̄ in eo. Prouerb. Qui tetigerit picē. id eſt aliqd̄ incitās ad fetorē luxurie inq̄nabit̄. i. maculabitur ab ea. Et ideo ait apoſtolus. j. Coꝝ. vij. Bonū eſt homini mulierē nō tāgere. ſ. extra matrimoniū. Malū eſt ergo tāgere. qd̄ veꝝ eſt. cū fit cauſa delectationis. Et cum ſemel quidā frater accuſaſſet ſociū ſuū ꝙ tetigiſſꝫ manū mulieris. ⁊ ille ſe excuſaret. quia mulier ſancta eſſet. Reprehēdit beat⁹ Jordan⁹ corā quo fuerat ille inculpat⁹. reprehēdendo eum. Terra bona eſt. ⁊ aqua bona eſt. ⁊ tn̄ vtraq̧ ꝯiuncta fit lutū qd̄ turpe eſt. Sanct⁹ Leo papa cum ei man⁹ oſculata fuiſſet a quadā vidua ob deuotiōem. incidit in maximā temptationē carnis q̄ zelo caſtitatis accenſus manū ſcandaliſantē abſcidit. Sed miraculoſe ei

beata ꝟgo maria cui deuote ſe cõmẽdauerat reſtituit. et ſubtiliter diabolus aliqñ decipit pſõas ſpũales. ꝑcipue iuuenes. Nã aliquãdo ob quãdã familiaritatẽ ꝛ amiciciã ſpũalem oſculatᷣ vel amplexatᷣ alter alterũ. vir mlr̃ẽ vel iuuenis iuuenẽ. ꝛ amplectitᷣ vl' ſolatiando. Aliqñ ꝑuenitᷣ ad ↄtactũ pudendoꝝ qd̃ raro ẽ abſq3 mortali. etiã ſi nõ ſequatᷣ nefaria cõmixtio. Cauẽda igitᷣ ſũt iſta. ꝛ i ſe ipo abſq3 neceſſitate. ꝛ cũ alio extra mr̃imoniũ. Legitur i li. de miraculis b. hieronimi. q̃ intitulatᷣ Cyrillo. ꝙ cũ q̃dã iuuenis ſeculo abꝛenũcians. deo ſe deuouiſſet. audita infirmitate pr̃is cũ viſitauit. Et cũ vna dierũ crura pr̃is fricaret cũ germana ſua. Nam ꝛ qualitas infirmitatꝫ tales fricatiões exigebat ð ↄſilio medicine. caſu ↄtigit manũ fratris contingere manũ ſororis ſue. Indeq3 illi tanta temptatõ carnis ſecuta eſt. ꝙ illi nõ repugnãs nõ mlr̃to poſt vſq3 ad inceſtũ cũ germana deuenerit. *[margin: …pluz.]*

Temptat quoq3 et .§. II.

ventilat aĩam a cornibꝫ. v. interioꝝ ſenſuũ ſeu potentiarũ. Et ꝑmo imaginatiuã. imꝑmẽdo imagĩes ꝛ ſimilitunẽ diuerſoꝝ q̃ ad vitia tendũt. Unde ꝛ btũs Aug⁹. i li. de diuinatõne demonũ ait. Demones terrenoꝝ amatoribꝫ malefacta ſuadẽt miris ꝛ inuiſibilibꝫ modis ꝑ ſubtilitatẽ corꝑm ſuoꝝ corpa hominũ nõ ſentiẽtia penetrãdo a ſe cogitatõibꝫ eoꝝ ꝑ q̃dã imaginaria viſa ſe immiſcẽdo ſiue vigilãtiũ ſiue dormientiũ. hec ille. Unde et de btã katherina de ſenis legitᷣ ꝙ cũ poſtulaſſꝫ ſibi a domino dari donũ fortitudis reuelatũ ſibi fuit ꝙ ꝑfectiſſime ſibi cõferetur. ſed ꝑ experientiã grauium certaminũ cuꝫ viciſſet. poſt que cũ ꝟgo puriſſima foret. ꝑ plr̃es dies magnas temptatões luxurie paſſa eſt. magis ꝑ imagines ſeu repñtatões ſibi factas a demõe q̃3 ꝑ carnis ſtimulos. Nã repñtabatᷣ imaginatõi oĩs actus immundicie ac ſi videret virũ ꝛ mlr̃ẽ pariter cõmiſceri. etiã cũ in orõne ꝑſiſteret adeo importune. vt quaſi eſtimaret dominũ a ſe receſſiſſe. nec poſſe habitare in mentẽ tam turpibꝫ cogitatõibꝫ occupatã. Sed viriliter reſiſtẽti dominus apparẽs ↄſolatus ẽ eã. declarãs ſibi mẽtẽ nõ cogitatõibꝫ inquinari quantumcũq3 turpibꝫ. cũ nõ aſſentit nec eoꝝ cã exiſtit. *[margin: Temptat aggreditur imaginatiõem]* Alr̃ etiã diabol⁹ temptat in imaginatõe cũ vic3 ꝑ ludificatõem ſeu ꝑſtigia maleficoꝝ facit apparere qd̃ in veritate nõ eſt. Sicut magi pharaonis ꝑ ſuas incantatões fecerũt apparere ſerpentes q̃ ñ erãt veri ſerpentes ſm vnã expõem ſed apparẽtes pharaõi ꝛ ſeruis ſuis. vt ꝑ hoc diabolus induceret ad obſtinatõnem. Et in li. de ſeptẽ donis refert ille ſe audiſſe ꝙ q̃daꝫ incantator adiurabat ſic demones ꝙ ipe imꝑmebat i fãtaſia hoĩm. ꝙ videbatur eis ꝙ vnus gallus q̃ filo trahebat feſtucã traheret maximũ trabẽ cũ maximis funibus. Et ꝙ incantator modicã ligaturã feni diuideret ꝑ plr̃es ꝑticulas videretᷣ aſpicientibꝫ ꝙ diuideret equũ ſuuꝫ per fruſta. cũ mitteret fruſta dicta ꝑ hoſpitia eis receptꝫ. poſtea recedẽte illuſiõe nihil inueniebãt niſi modicas ligaturas feni. Et ſic poſſent induci multa alia exempla. vt de illa iuuẽcula que arte malefica viſa eſt ↄuerſa i equã. Sed beatus Machari⁹ deſtructa virtute maleficij orationẽ ſua apparuit oĩbꝫ mulier vt prius. Ad hoc etiaꝫ facit quod habetur. xxvj. q. v. Epi. ꝛ. c. nec mirũ. ibi vide.

[margin: Memoriam.] Secũdo inuadit ſenſum ſeu potentiã memorie tum ad mẽtẽ facit reducere mala q̃ egit vel vidit aut audiuit ꝑcipue turpia. vt in eis delectetᷣ. Sic diabolus ad memoriã reducebat multis ex egipto egreſſis de carnibꝫ et piſcibꝫ. ꝛ alleis ꝛ peponibꝫ quibꝫ guloſi veſcebantᷣ i egipto. ꝛ tũc eis carebãt. Unde ꝛ dicebãt Exo. xvj. Utinaꝫ eſſemus mortui in egipto. quando ſedebamus ſuper ollas carnium. ꝛc. Et Numeri. ij. Recordamur piſcium ꝛc. Sic ꝛ btõ bñdicto i ſolitudĩe apparẽs i ſpẽ merule diabol⁹. ipa diſꝑente ad mẽtẽ ei reduxit q̃ndaꝫ iuuẽculam forte ſic vocatã quã amauerat. ex q recordatõe ſecuta eſt magna tẽptatõ carnis. Sꝫ ad ſe reuſus nudũ ſe i ſpinis iacẽs dolore pũctõnũ vicit ſtimlos carnis. Silr̃ ꝛ ↄfeſſoribꝫ ad mẽtẽ reducẽ cũ ſint ocioſi. turpia audita. vt ex curioſitate recogitẽt ꝛ delectentᷣ. vt ꝛ b. gre. dr̃ ꝙ plerũq3 fit vt rector audita tẽptatõe alteri⁹ ꝛ ipe tẽptetᷣ. Sꝫ vt ſubdit citi⁹ liberatᷣ a ſua dũ fatigatᷣ aliena. ſi tñ caut⁹ ꝛ timorat⁹ ſit. Sꝫ ꝛ petõribꝫ volentibꝫ recogitare ꝛ memorare pctã ſua vt doleãt ꝛ ↄfiteãtᷣ. diabol⁹ inſtigat vt i ipa recordatõe delectẽtᷣ. qd̃ figuratũ fuit i pſecutõe ꝛ morte aſaelis q̃ iſeq̃batᷣ abner ducẽ exercit⁹ ſaul. Nã haſta auerſa retrorſũ i inguie ꝑcuſſ⁹ ꝛ occiſus ẽ. Sic petõr pſeq̃ns diabolũ ſeu pcm̃ itẽdẽs extinguere eũ. aliqñ auſa haſta ꝑcutitᷣ. dũ. ſ. pcti delectatõe qd̃ deſtruẽ nitebatᷣ occiditᷣ. Et iõ caute ꝓuidẽdũ. nec mlr̃tũ imorãdũ qd̃ locuꝫ hꝫ i pctis carnalibꝫ. Tertõ accedit tẽptator ad itellcm̃. ꝛ hꝫ vl' per natᷣe ſubtilitatẽ cũ. ſ. intellectũ ſuũ plenũ formis ſeu ſilitudinibꝫ oĩm reꝝ applicat humano itellectui. qd̃ tã q3 ſpeculũ ẽ ſuſceptiuũ oĩm formaꝝ. Sic ei ð duobꝫ ſpecul' ſibi ex oppoſito rñdẽtibꝫ. forma q̃ ẽ i vno reſultat i alio. ſic forte ẽ i aĩa humana ꝙ forma ꝛ ſpẽs quã diabol⁹ vult ei ꝑñtare. exhibꝫ i ſua itellectiua. ꝛ aliqñ applicat itellectui eã hũano. vt ſibi reſultẽt ita ſubtilr̃ ꝙ videatᷣ hoi ꝙ ſint cogitatões ſue nõ diaboli. Et h̃ forſan agit diabolus qñ tẽptat ð rebꝫ icorpeis ſeu ſpũalibꝫ q̃ ñ deꝑhẽdũtᷣ i imagiatõe corꝑali. Dic ei algazel phs ð aĩa ꝙ aĩa ẽ tabl'a breuis ↄtinẽs ſũmã oĩm q̃ i mõdo ſũt. i q̃ inuenitᷣ exẽplũ oĩs rei ſm quã ſit poſſibile recog̃ſcẽ vniuſa.. Et iſto mõ videtur fuiſſe tẽptatõ ãgeloꝝ maloꝝ a ꝑncipio. ꝓpter qd̃ dicitur Apoc. xij. Q, draco iſte rufus traxit cauda ſua tertiam ꝑtẽ ſtellaꝝ ð celo. i. ãgeloꝝ. Nã vidẽtes ãgeli iferiores mali i itellectiua dracõis ſeu luciferi. ſpẽm ſeu ſilitudinẽ illi⁹ ſuꝑbe cogitatõis q̃ appetijt ꝛ eſtiãuit ſua ꝑpa ꝟtute ꝑuẽire ad glãa iñ allecti ei⁹ exẽplo i ſilẽꝫ ſuꝑbiã lapſi ð celo ceciderũt. Ul' etiã alr̃ aſcẽdit tẽptator ad itellcm̃ ñ q̃dẽ directe ſꝫ idirecte. Nã q̃r ſm phm̃ necẽ ẽ quẽcũq3 itelligẽtẽ fãtaſmã ſpeclari. fãtaſia aũt ẽ potẽtia affixa in organo corꝑeo. vñ ꝛ fãtaſmã ei⁹. i. ſilitudĩes reꝝ apphẽſaꝝ ꝑ alios ſenſ⁹ nõ ſũt niſi reꝝ corꝑaliũ. Põt diabol⁹ varia fãtaſmata ſuggerẽ icitatiua ad mala a q̃bꝫ itellcũs capiat cognitõeꝫ. Tñ q̃r pcm̃ ↄſiſtit i ↄſẽſu volũtatꝫ. ñ i apphẽſione itellect⁹. ꝛ ſi volũtas iclĩctᷣ ad aſſẽtiẽdũ ex obiecto facto ꝑ itellcm̃. ñ tñ cogitᷣ. ꝓptea dr̃ Iac. apl's Reſiſtite diabolo. ꝛ fugi. a vo. Et ad h̃ fac qd̃ ait apl's. Ipe ſathanas trãſfigurat ſe i ãgelũ lucꝫ. qd̃ agit ñ ſolũ ꝑ corꝑales ſpẽs q̃bꝫ appet ſub ſilitudĩe ſctõꝝ ãgeloꝝ l' ſctõꝝ. vt itellcũ apphẽdẽte eũ vt ãgelũ bonũ reuerẽtiã exhibeat. et demũ volũtas aſſẽtiat ad aliqd̃ malũ. ſꝫ eẽ cũ tẽptat de aliq̃ vitio ſb ſpẽ ꝟtutꝫ. ſm illd̃ b. gre. li. xlv. Sepe vitia ſe igerũt ꝛ virtutes ſe eẽ ſilant. Quõ h̃ opetᷣ diabol⁹ põit ꝑcticã ꝑ mlr̃ta exẽpla b. gre. di. xxxij. moral'. ſuꝑ illd̃ Cartilago ei⁹ q̃ſi lamia. Ul' eẽ ꝛ tertõ accedit tẽptator ad itellcm̃. q̃r vt dr̃ in coll' abbatꝫ ſereni. Diabol⁹ aliqñ itellectui ſe applicat q̃dã obſcuritate ꝛ deformi vt obſcuret mẽtẽ hũanã ꝛ obnubilet claritatẽ itellect⁹. vt i mẽtꝫ triſticiã maximã veiat. vel accidiã vl' vanũ tiorẽ vl' bonoꝝ obliuiõeꝫ. cõtigit h̃ ꝑ corꝑis debilitate. cũ. ſ. i ill' mẽbꝛꝫ i q̃bꝫ vigor aĩ ↄtictᷣ imũd⁹ ſpẽs iſidẽs. eiſq3 iportabile põd⁹ ipones obſcuritate teterrima itellectual' ſeſ⁹ aĩe iuoluatᷣ. Ul' q̃rto accedit ad itellcm̃ ꝑ ſõnia ꝛ viſiões. Cũ ei ꝑ ſbtilitatẽ natᷣe multa ſciat nob ignota ꝛ ex diſpõe elemtoꝝ l' corpꝫ nr̃oꝝ pl' valeat nob occl'ta noſſe. vt dr̃ b. aug. xxvj. q. iiij. ſciẽdũ. Prenũciat aliq̃ futᷣa aliq̃bꝫ. vt ill' ſic euẽiẽtibꝫ aſſueſiãt tũc eis ð mõijs credẽ. ꝛ tãdẽ i iteritũ ducũt. ꝛ iõ ñ mliũ credẽduꝫ ꝓphis modernis. Egrediar ait diabol⁹ ꝛ ero ſpũs mẽdax i ore oĩꝫ ꝓphaꝝ. iij. Re. xxij. Et ſic decept⁹ fuit achab rex iſ

[margin: Intellcm̄]

[margin: Aggreditur intellectũ mltipliciter.]

ſael. Legiť ꝙ quidā heremite venerūt ad ſanctū Antho
nium vt ꝯferrent cū eo de ſuis reuelationibꝫ. Beat⁹ aūt
Anthoni⁹ ꝑdixit ſeu expꝛeſſit quedā que eis acciderant
ſibi in via. a quocūqꝫ hoīe nō intimata. ⁊ inter cetera de
moꝛte aſini coꝝ in via. Cūqꝫ illi quererēt vnde hoc ha-
buiſſet. Reſpōdit ſibi hoc a demonibꝫ reuelatū. vt ex hꝭ
illi diſcerēt reuelatiōibꝫ nō de leui acquieſcendū. cū hoc
aliquādo ꝓcedat a diabolo. vt tandē decipiat. ſicut de q̄
dam legiť in vitaſpatꝝ. ꝙ cum aſſuet⁹ eſſet huiuſmodi
reuelationibꝫ credere. tandē reuelauit ei ꝙ pater ſu⁹ ve-
niebat ad 'lcū propter qđ occurreret ei. Et addidit. Ipſe
venit vt occidat te iratus cōtra te. Et in ſignum accedit
cum bipenni in manu. vt te cū ea percutiat. Unde tu 'cū
pꝛius percute ne te occidat. Quod ille miſer credens oc-
currit patri. ⁊ cum videret bipennē in manu quē a caſu
detulerat. nō vt eū percuteret. exiſtimauit veꝝ eſſe quod
ſibi reuelatū fuerat. vnde gladio quem tulerat patrē oc-
cidit. ⁊ dyabolus in eū poteſtatē accipiens ſubito ſuffo-

Aggreditur ⁊ rōez ⁊ quō.

cauit. Accedit quarto temptatoꝛ ⁊ draco iſte ad ratio
nem que facit diſcurſum de vno ad aliud. vt cū ſuggerit
rationi eſſe falſum. vel impoſſibile quod ꝑdicatur de ar
ticulis fidei ⁊ ſacramentis. adducens rationes natura-
les in contrarium. vel cum inducit rationem ad perple
plexitatē. de quo exempla habes ⁊ practicā. diſt. xiij. ner
ui. ibi vide. vel cum inducit rōnes ex ſcripturis ad ꝑſua-
dendum malū. ſicut dyabolus cū chꝛiſtū temptauit in
deſerto. vt mitteret ſe deoꝛſum de pinnaculo templi. in-
ducens auctoꝛitatē pſalmiſte ad oſtendendū ꝙ non le-
deretur. Scriptum eſt eni. Quia angelis ſuis de⁹ man-
dauit de te ⁊c. Math. iiij. intendens ex illa ſui delectio
ne ad ſuperbiā inducere. Sic ⁊ ſanctam Juſtinam tem
ptauit. Nam accedēs ad eā ſub ſpecie puelle. ex adiura-
tione Cypꝛiani tunc magici. obtulit ſe ad manendum ſe
cum ⁊ in perpetua virginitate deo ſeruiendū. Una aūt
dierum cepit ſibi dicere. Timeo ſoroꝛ mea ne iſta virgini
tate noſtra amittam⁹ premiū celeſte quod querimuſ. ex
eo ꝙ facimus cōtra diuinū preceptū. Geñ. ix. Creſcite et
multiplicamini ⁊ replete terram. Qđ mandatū omnes
antiqui ſancti impleuerunt Abraā Dauid ⁊ ceteri. Sꝫ
virtute oꝛationis Juſtine innotuit deceptio eius. Unde
facto ſigno crucis ſubito euanuit. Similiter de filio re-
gis Joſaphat. conuerſo ad fidē per Barlaā dicit Johan
nes Damaſcenus. qui eius hiſtoꝛiā ſcripſit. ꝙ cum con-
ſilio Teocle peſſimi viri miſſe fuiſſent ad eū ſeducendū
⁊ auertendū a pꝛopoſito caſtitatꝭ ⁊ a fide. pulcerrime pu
elle. ⁊ inter alias filia cuiuſdam regis ſpecioſiſſima ei ꝓ-
mittebat ſe futurā chꝛiſtianā. ſi matrimoniū cum ea vel
let contrahere. Et dyabolus loquebať ꝑ os eius per au-
ctoꝛitatē veteris ⁊ noui teſtamenti. oſtendēs hoc lauda-
bile. vt ad Hebꝛe. xiij. Honoꝛabile connubium thoꝛ⁹ im
maculatus. cū ille renueret ſubintulit ipſa vl' ſaltem ſe-
mel cognoſceret. ⁊ ipſa conuerteretť ad fidem ⁊ cauſa eſſet
ſue ſaluationis. diabolo viriliter reſtitit. Per hanc viam
accedit temptatoꝛ cū aliquos ad hereſim trahit. perſua-
dens erroꝛem ꝑ auctoꝛitates ſcripture male ⁊ falſo expo-
ſitas. vt quia chꝛiſt⁹ dixit Joh. xiiij. Pater maioꝛ eſt me
Hinc Arrius cū ſequacibꝫ ſumpſit ſibi occaſionē erroꝛiſ
dicens filiū dei minoꝛem patre ſm deitatē. cum chꝛiſt⁹
ibi loquereť de ſe ſm humanitatē. Unde ne quis decipi
atur in huiuſmodi recurrendū eſt ad expoſitōem eccleſie
non ꝓꝑꝛio ſenſui. Temptat ⁊ de fide ſubtiliter vel de de-

Temptat ⁊ de fide

ſperatione. ratione oſtendēs hominē non poſſe ſaluari
ꝓpter multitudinē vel magnitudinē peccatoꝛum. ſicut ⁊
temptauit beatū Bernardū in infirmitate graui conſti-
tutum. cui viriliter reſtitit ⁊ reſpondēdo temptāti. ſe nō
ſuis meritis vel operibus. ſed miſericoꝛdia ⁊ liberalitate
Jeſu chꝛiſti poſſe ſaluari. ⁊ hoc ſperare. Et in libꝛo de ſe-
ptem donis refert auctoꝛ ſe vidiſſe ꝑſum ⁊ deuotū religi
oſum temptatū. Utrū mundus eſſet aliquid vel ſomni
um tm̄. Et vtrū animā haberet. Et vtrum deus eſſet. et
de hoc vſqꝫ ad moꝛtem dolebat. adeo vt in pꝛocinctu
erat deſperationis niſi ſanioꝛi vſus fuiſſet conſilio. ſcilꝫ
ꝙ non curaret. quia culpa ei non erat. ex quo diſpli
centiā habebat. Refert idem ꝙ cū eſſet in quadā ciuita
te inquiſitoꝛ cōtra hereticos. acceſſit ad eum mulier no-
bilis innocens ⁊ deuota. offerens ſe vt cōbureretť tanqꝫ
heretica. cum cogitaret peſſima de articulis ⁊ ſacramen
tis. Et cum interrogaret eā ſi eis cogitationibꝫ aſſentiret.
vel ei placerent. Reſpōdit cum lachꝛimis ꝙ potius vel-
let moꝛi ⁊ comburi qꝫ illas habere cogitationes. Tunc il
le cōſolatus eſt eam ⁊ cōfoꝛtauit ꝙ non curaret de eis. ſꝫ
ꝯtemneret. quia nō peccabat ex quo ei diſplicebant. Un
de conſolata remanſit. ⁊ tales temptatiōes euanuerunt.
Accedit quinto temptatoꝛ ad ſenſualitatē ſeu appetitum
ſenſitiuū. Sicut enim in pꝛimoꝝ parentū temptatione
ſerpens antiqu⁹ acceſſit pꝛimo ad Euam ⁊ ſeduxit. et ꝑ
eam virū in eſu ligni vetiti delectantis. Ita vt dicit ma
giſter ſententiaꝝ in ſcđo li. diabolus in temptando ac-
cedit ad ſenſualitatē vt delectetur in aliquo malo quod
diabolus ſuggerit. ⁊ eam ꝯplacentiā in re pꝛohibita poꝛ
rigat viro. id eſt. rationi ſeu ſpiritui vt aſſentiat. et licet
in ſenſualitate nō inueniatur moꝛtale peccatū. ſm bea-
tum Thomā in ꝑma ſcđe. tamen ꝑ eam ꝑueniť ad moꝛ
tale. cū ratio aſſentit obiecto crimini vel etiā cum ratio
ne occupata ⁊ diſtracta circa alia. pꝛocurāte diabolo nō
repellit talē delectationē ſenſualitatꝭ ī crimīalibꝫ. vel ꝑꝑ
mere negligit. pꝛecipue aduertēs periculū. ſicut accidit ī
delectatione moꝛoſa vbi eſt moꝛtale. Propter qđ dicitur
Hieremie. iiij. Uſqꝫ quo moꝛabunť apud te cogitatiōes
noxie. Hec temptatio figurata fuit ſm Origenē in ludo
hiſmaelis cum Iſaac. quē apoſtolus ad Gal. iiij. appel-
lat perſecutionē. Dicit enim ꝙ is qui ſm carnem natuſ
eſt. id eſt. appetitus ſenſualis. ꝑſequebatur eū qui ſm ſpi
ritum nat⁹ erat. id eſt. appetitū rationalē. Et quo ad litte
ram diciť ꝙ hiſmael iocando ita ſe habebat tanqꝫ vellet
ei dominari. vel quia faciebat imagines luteas inducēs
illum ad adoꝛandū ſeu venerandū. Sic appetitus ſenſu
alis diabolo inſtigante vult dominari rationali appeti
tui ⁊ terrena querere. colere. ⁊ venerari. Sed ſara. id eſt.
ſapiētia hoc ꝑpendens ſuadet Abꝛahe viro. id eſt. homi
ni virtuoſo. vt eijciat eū cum agar matre ſua. id eſt. ap-
petitū ſenſualē cum appꝛehenſione ſenſitiua que ipſum
generat. id eſt. eos coerceat ne dominenť rationi. Perma
xime autē conatur diabolus inclinare appetitū ſenſitiuū
ad venerea tanqꝫ quid naturale. Et vt magis inclinet.
aliquādo etiā motus carnis excitat. qui poteſt eſſe pec-
catum ſi ratio aſſentiat vel repꝛimere. ⁊ ad petrā allidere
re negligit. Aliquando etiā arte diaboli ꝑ aliqua viſa vl
audita. vel imaginata temptatio. vel modus illicitus ꝓ
curatur. Et inexperti quadā curioſitate incitati vt expe-
riantur delectationē. vt quid maximū bonum qđ tur-
piſſimū eſt. vnde ⁊ maxime erubeſcibile. Propter quod
legitur de quadā virgine deo ſeruiente. ꝙ cum ex nimia
familiaritate incidiſſet in peccatū cum quodā ſacerdote
etiā deuoto. in tantū doloꝛē ⁊ confuſionē incidit de illa
miſeria ꝙ pre triſticia moꝛtua eſt. Ignitas vel incogni-
tas carnis temptatiōes. diabolus immittit etiā in ſer-
uos dei. Unde ſanctiſſim⁹ Hieronim⁹ de ſe ait ad Eu-
ſtochium. Quotiēs in heremo ꝯſtitut⁹ in illa vaſta ſoli
tudine q̄ exuſta ſolis ardoꝛe hoꝛridū monachis pꝛeſtat
habitaculū putaui me romanis delitijs intereſſe. Hoꝛ
rebāt ſacco mēbꝛa defoꝛmia. Squalida cutis ſitū ethi-
opice carnis adduxerat. Quotidie lacrime. quotidie ge
mitus. Et ſi qñ repugnantem ſomn⁹ iminēs oppꝛeſſiſſet

vnde humo vix oſſa coherētia collidebam. De cib᷑ ⁊ po-
tu taceo cū languētes aqua frigida vtantur. ⁊ accepiſſe
aliqd coctū luxurie ſit. Attamē ſcorpionū ſocius ⁊ ferarꝝ
ſepe choris intererā puellarū. ⁊ in frigido corpe ⁊ carne p̄
mortua ſola libidini incēdia pullulabāt. hec ille. Unde
⁊ dr̄ de diabolo Job penl̄. ptās eius in lumb. ⁊ virt⁹ ei⁹
in vmbilico terre. i. ꝑmaxime temptat ⁊ ſepe ſupat ꝑ viti
um luxurie tā viros q̄ȝ mulieres. Incitatiuū eni libidis
in viris dꝛ in lumb. qꝛ inde decidit ſemē ab eis. q̄ ad mu
lieres dicit in vmbilico. qꝛ ex eo loco in eis decidit ſemē
Exempla Exempla habes mlt̄a i Uitaſp̄rm. Speal'r de illo pre
qui quēdā iuuenē mlt̄ū de h᷑ vitio tēptatū nō ē ɔſolat⁹.
nec ɔfortauit. ſed dure arguēs in deſpatōem miſit. Quē
cū euntē ad ſecl'm abbas Appollo inueniſſet. ⁊ cam au-
diſſet ɔſolatus ē eū dicēs ⁊ ſe hmōi temptatōib᷑ impu-
gnari. ⁊ ſic reduxit ad cellā. poſt q̄d acceſſit ad illum ſe-
nē q̄ illū ita in deſpatōem induxerat. ⁊ rogauit eū vt tē-
ptatōes illius iuuenis ip̄e pateret. Quo facto cū i cellaȝ
eius intraſſet. inuenit ita eū turbatū ⁊ quaſi amentē eſſe
eū p̄ temptatōe carnis vt veller ad ſcl'm redire. Sȝ ille
admonuit illū ⁊ dixit hoc ei accidiſſe vt diſceret compa
ti temptatis. ⁊ nō inducere in deſpatōem. Et orāte ꝑ eo
ceſſauit temptatio. Exempla patēt beatoꝝ Bn̄dicti. ber
nardi ſe immergētis i aquā gelidam. Franciſci poſt fla-
gellū diſciplīne in niuib᷑ ꝑmanētis in nuditate. Et i vi-
taſpatꝝ de eo q̄ cū ex cōpaſſiōe mlierē meretricē ab alijs
miſſam. vt illū ad peccādū induceret in cellā recepiſſet ꝺ
nocte ne deuoraret a beſtijs. dum temptaret vehement
poſuit digitos manus ſingl'os ſingillatim ad lumen lu
cerne. vt dolore combuſtiōis ignē temptatōis extingue-
ret. illa vidēte ex horrore mortua ē. ſed poſtea ab eo reſu
ſcitata. Nota etiā exemplū notabile in legenda ſc̄i Baſi-
lij de quadā puella virgine quā pater deuotus p̄ri deo
vouerat. In cuius amorē q̄dā iuuenis de ſeruis patris
exardeſcēs. ꝓcurauit ꝑ opa diaboli ipō fidē abnegāti q̄
illa puella ita accenſa ē i amorē ſui q̄ langueret ad mor-
tē. Unde rogauit p̄rem obnixe q̄ daret ei illū in virum.
al's moreret. q̄d ⁊ factum ē. Sȝ Baſilius illū reduxit ad
penitētiā. Terribiliter diabolus temptat ꝑ vitia carnis
⁊ perire multos facit. Narrat in li. de ſepte donis de q̄-
dā mlīere ſic ſeducta a diabolo. cepit iſta apō ſe cogitar̄
q̄ eſſet mūda ⁊ pura mulier. ⁊ tal' q̄ eſſet digna q̄ domi
nus faceret ei aliquas ɔſolatōes viſibiles. Et cū aliquā-
do eſſet i camera ſua ſola de hoc cogitās. viſus eſt ei ful-
gur maximū in camera ſua intrare. ⁊ cum eo q̄dā rex pul
cerrim⁹ ɔſtipatus multitudine plurimoꝝ hoīm dicens
ipi timēti q̄ nō expaueſceret. qꝛ eſſet chriſtus cū diſcipu
lis ſuis veniēs ad ipam ɔſolandā. Cui cū multa blan-
da dixiſſet. ⁊ multa ei ꝓmiſiſſet ſi in eius amore ꝑſeuera-
ret. ⁊ ipā hoc ſe facturā ꝓmitteret receſſit ꝓmittens ei q̄
eā ſepe viſitaret. Ueniēs ſimiliter ſecūda vice ſollicitauit
eā ad amplexus ⁊ fedā cōmixtionē. Qua ɔſentiente fec̄
eā iurare q̄ nō reuelaret alicui familiaritatē ſuā. ſȝ occul-
taret ex humilitate plīma ꝓmittēs. Tertia nocte i ſpecie
nō ita ſpecioſa apparuit. Deinde in forma militis. Alia
vice in forma clerici. Alia in forma ruſtici. Alia in forma
monachi. Poſtea in forma Goliardi. Demū mulier ꝑpē-
dēs ſe deceptā a diabolo acceſſit ad ɔfeſſorē totū negoti
um referās cū ɔtritōne. Ueniens aūt ad eā diabolus ſe-
q̄nti nocte fere inſanire videbat ⁊ cōminās ei cū n̄ poſſȝ
eā opprimere volebat extinguere ſed nō poterat. Quoti-
ens aūt peccabat etiā venial'r diabolus eā magis terre-
bat. Quādo aūt ɔfeſſa erat ⁊ cōmunionē recipiebat a lō
Exemplū. ge ſtabat. nec poterat appinquare. vl' ita eā turbare. In
Uitaſpatrū etiā legitur q̄ quidā ſacerdos idoloꝝ vidit
in q̄dā templo caſu nocte ibi dormiens ſathan adueni-
re cū maxima multitudīe vt iudex. ⁊ cū poſito throno ei
ab aſſiſtentib᷑ demonijs exigeret rōem a ſingul' de mal'
ad que induxerūt quos temptabāt. vno referente q̄ fece
rat quandā nauim ſubmergi in mare. ⁊ inde mltos ſuf
focari fecit eū ſathan rex flagellare vt inutilem ſeruū qui
tā pāꝝ mali ꝓcuraſſet. Alio v̄o referente q̄ in quibuſdaȝ
nuptijs ſe repiens inter ɔuiuas ſuſcitauerat rixas. adeo
q̄ multus ex eo ſanguis effuſus eſſet ⁊ ſponſus ⁊ ſpōſa
occiſi. Hūc etiā iuſſit vapulare tanq̄ȝ remiſſuȝ ⁊ negligē-
tem. Surgēs e medio tertius dixit ſe ꝑ. lxx. annos tem-
ptaſſe quēdā anochoritā i heremo de fornicatōne. ⁊ illa
nocte obtinuiſſe victoriā illo collapſo. hūc ſathan āple-
xatus eſt ⁊ coronā capitis ſui ei impoſuit. multū collau
dans de ſtrennuitate ſua ſup oīs. Multa exempla ad
idē induci poſſent. Et q̄s in vigilia inquinare nō valet.
in ſomnis illudit. Nā et ſi nō imputetur ad culpā quod
in ſomnis accidit. imaginaria cōmixtio q̄ȝtumcūq̄ȝ feda
tamē pōt eſſe culpa. cū vīcȝ ex crapula. vl' p̄cedēti turpi
cogitatōe cū delectatōne vel mētis relaxatōne ſm̄ beatū
Tho. in. iiij. ⁊ di. vj. teſtamētū. Tamē diabol⁹ ſic illudit
in ſomnis. vt in taliū recordatōne expergefactus delecte
tur. vel vt inducat accidiā ſeu triſticiā inordinatam. Ul'
vt ꝑceptōem eucharīſtie impediat. Sicut legit̄ in colla-
tione theone de quodā qui in feſtis cū debebat cū alijs
cōmunicare talē illuſionē patiebat. ⁊ cū ꝑpenderēt p̄res
illū nō eſſe in cauſa huius cōſuluerūt q̄ ꝓpter hoc non
abſtineret a cōmuniōe. q̄ facto ceſſauit illuſio tal'. Et ſic
oſtenſum ē q̄ ex ope diaboli ꝓcedebat.

Uiſo de cornibus §. IIII

huius draconis mōis. ſ. quib᷑ temptat. declarandū eſt. De ſuffragijs ɔtra temptationes.
quō illudat. q̄b᷑ ſcȝ ſuffragijs ⁊ mōis dejciat. Dicit em̄
draco iſte quē formaſti ad illudēdū ei. i. vt ei illudat. Te-
net aūt ly. vt ɔſecutiue. n̄ cauſatiue. vt illō pſ̄. l. Malū
corā te feci vt iuſtificeris in ſermonib᷑ tuis. Nō peccatū
dauid cauſauit iuſtificatōem dei. ſed ex peccato dauid
hoc ɔſecutū eſt. vt d̄s inueniatur iuſtus. i. verax in ſmo
nib᷑ ſuis. illo vcȝ pſ̄. cxv. Omīs homo mendax. Uel il
lud Ezech. In quacunq̄ȝ die peccator ɔuerſus fuerit om
niū iniquitatū eius nō recordabor. Et tūc ly. vt refertur
ad illud a delicto meo mūda me. Sic ad ꝓpoſitum. Nō
eni deus creauit angelos ſeu draconē vt temptet. qꝛ vt
dr̄ Jaco. j. Deus intemptator maloꝝ ē ip̄e neminē tēptat
. ſ. ad ſeducēdū. Sed cū p̄ſciret d̄s eū conuertendum eē
in draconem malicia ſua. ⁊ cupientē ex eo inficere ⁊ occi-
dere homīes ſicut ip̄e deus ex omīb᷑ malis elicit maio-
ra bona. ita de malicia draconis hoc elicit ex temptatōi-
bus eius vt homīes ꝓficiant gratia eius reſiſtētes. Sic
ergo illuditur cū ſupat ab hominib᷑. Illuditur cum ei
inſultat ⁊ deridetur. Illuditur cū ex eius impugnatōni
bus dum intendit bonū virtutis electis ſubtrahere eis
augetur. Unde beat⁹ Ambroſius. Illudit ergo diabol⁹
vt ſeipſum morſu ſuo vulneret. ⁊ ɔtra ſe armet quē debi
litandum putauit. de peni. diſtin. j. fieri poteſt. Primo
ergo videamus de modis ⁊ auxilijs quibus draconi il-
ludamus. id eſt temptatōnes eius vincendo. Et p̄mum
quidem ⁊ p̄ncipale eſt dei gratia. ſine qua nihil fit. ſm̄ il
lud pſ̄. xciij. Niſi qꝛ domin⁹ adiuuit me. ſ. per gratiam
paule minus habitaſſet in inferno anima mea. Et illud
Niſi domin⁹ cuſtodierit ciuitateȝ. fruſtra vigilat qui cu
ſtodit eam. Et ap̄lus. ij. Corinth. xij. Cum ter oraſſet vt
ab eo auferretur ſtimulus carnis. id eſt temptatio ſibi fu
it reſponſum. Sufficit tibi gratia mea. In quocūq̄ȝ mi
nimo gradu gratia habeatur. ſufficit ad reſiſtendū omī
temptatōni ſi quis velit ſequi inſtinctū eius. Unde et
Job. xiij. Pōe me iuxta te. ſcȝ. per gratiam. ⁊ cuius vis
manus pugnet contra me. Sicut autē diabolus vt di-
ctum eſt habet multos modos ad temptandum. ita et

gratia dei. ⁊ eccl'ia docet multos modos ad illudēduꝫ ei ⁊ ſupandū. Vn̄ ⁊ Can̄. iiij. dr. Naſus ſponſe. i. diſcretio eccleſie q̄ diſcernit odores ꝟtutū a fetorib; viciorꝝ. ſic turris dauid que edificat̄ cū ꝓpugnaculis. mille clipei pendent' ex ea. om̄is armatura fortiū. i. vigor eccl'ie q̄ eſt ex gr̄a. qui dr vt turris. q2 a remotis videt inſidias diaboli. ꝓpugnacula ſūt auxilia angelorꝝ. mille clipei ſunt auctoritates ſcripturarꝝ. om̄is armatura fortiū. ſunt ꝟtutes ⁊ exempla ſctōrꝝ. Secundū adiutoriū ad illudendū dyabolū ⁊ ſupandū eſt orō. Matth. xxvj. Vigilate ⁊ orate ne intretis in tēptationē. i. ꝑ orōem ne ſuccūbetis. ſꝫ vincetis temptatorē. In huiꝰ figurā legit̄ Exo. xvij. ꝙ moyſes dū ꝑſeuerabat in orōne manib; erectis ad celū exercitus eius vincebat amalech. dū dimitteret manꝰ vincebat̄ ab amalech. vt exponit beatꝰ Hiero. diſ. xxvj. Si q̄s vult. Amalech interptat̄ lingēs ſanguinē ⁊ ſignificat demones q̄ delectent̄ in pctīs nr̄is deſignatis ꝑ ſanguineꝫ Dū ḡ mens orat exercitꝰ potentiarꝝ aīme vincit temptationū pugnā. Dū relaxat̄ ⁊ ab oratiōe ceſſat deijcit̄. Et ī vitaſpatrꝝ dicebat abbas Johānes. ꝙ monachus imo ⁊ q̄libet dꝫ eſſe ſil'is ſedēti ſub arbore. q̄ cū nō p̄t effugere malas beſtias occurrētes ſibi. aſcendit arborē. ita homo aſcendēs ad deū ꝑ orōem vitat morſus demonum. Eſt enī orō ſm̄ Damaſcenū. aſcēſus intellectꝰ ad deum.

Tertiū eſt humiliatio pſ̄. cxiij. Cuſtodiēs ꝑuulos dominꝰ. i. humiles. ne ſcꝫ ledant̄ a multis leſiuis occurrētibus. Et ſequit̄. humiliatꝰ ſum ⁊ libauit me. ſ. a ꝑiculis inferni. de quib; locutꝰ fuerit eū inueniſſe. i. tēptatiōes. Legit̄ de btō anthonio ꝙ in orōe poſitꝰ vidiſſet mūdū plenum laq̄is ſe inuicē ꝯnectētib;. ⁊ clamaſſet. O q̄s iſtos euadet. Rn̄ſum eſt a deo. Sola hūilitas. Ita ei cōnexa ſunt ad inuicē vicia vt q̄ vnū q̄rit euitare incitat ī aliud. Cū enī q̄s vult viciū gule domare. incidit ad inſenſibilitatē. Et ecōuerſo cū q̄rit vitare indiſcretōem incidit ī gulam. Cū triſticiā vult remouere. incidit in diſſolutionem ⁊ vanā leticiā ⁊ ecōuerſo. Cū ſcl' diabolꝰ in angelū lucis trāſformatꝰ apparuiſſet cuidā. ⁊ diceret ſe eſſe gabrielem archangelū. ille ſe humiliās ait. Vide vt mittarꝭ ad aliū. Ego enī nō ſum dignꝰ vt angelus mittat̄ ad me. q̄ ſubito euanuit. De alio legit̄ in vitaſpatrꝝ ꝙ cū demōes vellēt decipe eū. dixerūt. vis videre xp̄ꝫ. Rn̄t. anathematizo vos ⁊ eū de q̄ dicitis. q2 xp̄o meo credo dicēti. Si dixerint vob̄ hic eſt xp̄s. nolite credere. ⁊ ſubito diſparuerūt

Quartū eſt velocitas reſiſtēdi. pſ̄. Beatꝰ q̄ tenebit ne ſcꝫ vltra ꝓcedāt ⁊ allidet mortificādo ꝑuulos ſuos ꝑmoſ motꝰ temptationū. ad petrā ꝯſtātie ſeu reſiſtētie. de pn̄ia di. iij. in ſalicib;: Poeta ſcꝫ Ouidiꝰ: Principijs obſta ſero medicina parat̄. Cū mala ꝑ longas ꝯualuere moras. Hiero. Interfice hoſtē cū ꝑuulꝰ eſt. In huiꝰ figurā dictum fuit antiq̄ ſerpēti Gen̄. iij. Inimicitias ponā īter te ⁊ mulierē. i. aīam ⁊ ſemē tuū. qđ eſt ſuggeſtio peccati. ⁊ ſemē illiꝰ qđ eſt natural' inſtigatio ad bonū. Ipa côteret caput tuū. i. ex h̄ te ſupabit. ſi caput. i. ꝑncipiū tēptationis abhorreat ⁊ extinguere conet̄. Côtritꝰ in capite inſidiat̄ calcaneo. i. fini oꝑis boni ꝑ aliquā elationē. vel incircūſpectionē. vel fini vite. Vn̄ in vitaſpatrꝝ legit̄ de q̄dam q̄ vexabat̄ ab īmūdis cogitatōib; a diabolo ꝙ cū ad quendā ſanctū virꝝ recurreret exponēs ei tēptatiōes ſuas vt ꝓ eo oraret. Cū pluries ad eū rediret ꝓ ſili cauſa ⁊ ille ꝓ eo pluries oraſſet. admirās ꝙ nō exaudiret̄. vt a temptatiōib; ille liberaret̄ ne eis ſuccūberet. oñſum eſt ei diuinitꝰ ꝙ ille erat ī cā. q2 nō ſubito īmūdis cogitatōib; reſiſtebat. ſꝫ ī eis morā faciebat ⁊ iocabat̄ cū eis. Vn̄ reuertentē ad eū admonuit oñdens ei defectū ſuū ꝑ exemplū. poſuit enī ſuꝑ humerꝝ eiꝰ inclinatū ſaccū plenū terra vt portaret. Et cū ſurgere vellet ille pr̄ retinebat ⁊ deꝓmebat ex ꝑte poſteriori. Cui pr̄ ait. Quare nō ſurgis vt portes. Rn̄dit ille nō valeo. q2 tu īpedis ⁊ detrahis. ſic ⁊ tu inq̄t pr̄ negligētia ⁊ delidia tua impedis defectum orōis mee ꝓ te. Exinde ſenex cū nō deorſum traheret. ſed iuuaret ſurſū leuari. de facili ſurgebat ⁊ portabat. Quītum eſt ſacre doctrine freq̄ntatio. Prouer. xxx. Om̄is ſermo dei clipeꝰ ignitꝰ. pſ̄. Scuto circūdabit te ꝟitas eius ſcꝫ ſcripture. nō timebis a timore nocturno tēptationuꝫ ſcꝫ. Sꝫ nō ſolū eſt ſmo dei armatura defenſiua vt ſcutū ſꝫ vt offenſiua demonis. vt gladiꝰ. Vn̄ apl's ad Epheſ. vj. c. poſtq̄ꝫ dixit. Sumite armaturā dei. vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. ſubdit int̄ cetera arma ſpiritualia. Et gladiū ſpūs accipite qđ eſt ꝟbū dei. Vt enī idē dicit ad Heb. iiij. Viuꝰ eſt ſermo dei ⁊ penetrabilior om̄i gladio ancipiti ⁊c̄. Sic dn̄s nr̄ ꝑnceps exercitꝰ eccleſie in deſerto tēptatꝰ cū auctē ſcripture ſe defendēs dyabolum ſupauit. Mat. iiij. ꝓut in figurā dauid in ꝓlio ſingulari cū lapide ſcp̄ture occidit imanē goliath. vt habet̄ j. Regū. xvij. Et etiā pene oīa ꝓlia q̄ habent̄ ī ſacra ſcriptura figurāt ꝓlia tēptationū. Et in ip̄a ſcriptura habētur remedia ꝯ oīa tēptamēta. vt ait b. Greg. in moral.

Sextū remediū ad vincēdas tēptatiōes eſt reuelatio tēptationū pr̄i ſpūali. ⁊ ꝓmaxime in ꝯfeſſiōe. Vn̄ in figurā dr Judic. j. ꝙ Judas q̄ interp̄tat̄ ꝯfeſſio factus eſt dux belli tāq̄ꝫ ſcꝫ ꝑcipuꝰ ad ſupanda bella tēptationum. Ad h̄ facit qđ dr in ꝓuerb. Qui reuelat ſecreta. i. occultas tēptationes ꝑdet fidē amici. i. diabolꝰ qui erat amicꝰ eiꝰ ꝑ peccatū ꝯſentiēdo. nō cōfidit de eo. timēs ne reuelet in cōfeſſione. vel pr̄i ſpirituali occultas temptatiōes. et ſic remaneat ip̄e cōfuſus. Quidā etiā patrū dicebat. ꝙ nihil ita elidit ꝟtute demonū. ſicut vt ſi q̄s reuelet ſecreta malarꝝ cogitationū ſanctis patrib;. Nā reuelare ſocijs niſi ſint bene timorati. hoc eſt ſibi augere certamen ⁊ alteri periculū. In collatione patruꝫ habet̄ credo abbatis moyſi. de abbate Johāne adoleſcentulo. ꝙ cū ſimularet ſe cū alijs ieiunare. occulte accipiebat panē. quē in ſecreto comedebat. Cū autē quidā veniſſent ad viſitandum patrē eius ſpiritualē cauſa edificatiōis ⁊ doctrine. contigit eū loqui de hac materia. ſ. temptationū aperiendarꝝ. Qui patri ſuo ſpirituali ꝙ hoc multū vtilitatis afferret. Quibus ſermonib; pn̄s iohs p̄fatꝰ cōpunctꝰ corā eis manifeſtauit deceptionē ſuā ⁊ furtū. ponens in mediū panē quē iā acceperat occulte ad comedendū. pater autē ſuus conſolatꝰ eſt eū. quia nō tā ip̄e q̄ꝫ dyabolus ex hoc cōfuſus erat. ⁊ ſic liberatus fuit a malo illo. Septimuꝫ remediū eſt euchariſtie deuota freq̄uētatio. pſ̄. xxij. Paraſti in ꝯſpectu meo mēſam. i. eucharistiā in mēſa altaris. Ponit̄ enī ꝯtinēs ꝓ ꝯtēto. adūſus eos q̄ tribulant nos. vt ſcꝫ nō ꝓualeāt. Hinc Chryſ. Velut leones flāmam ſpirātes. ſic ab illa mēſa dn̄i diſcedimꝰ diabolo terribiles effecti. In cuiꝰ figurā helyas labore fatigatꝰ ⁊ tedio ꝑſecutōe iezabel' cū dormiret expgefactꝰ ab angelo ⁊ cōfortatꝰ ſubcinericio pane ſignificāte venerabile ſacr̄m. ābulauit in fortitudine cibi illiꝰ vſq̄ꝫ ad montē dei. iij. Reg. xix. Octauū remediū eſt paſſiōis xp̄i deuota meditatio ⁊ crucꝭ ſignatio. Eſa. xiij. dr. Super montē caliginoſum leuate ſignū. ſ. crucis. i. ſuꝑ eū ꝯ diabolū. Per ſignū crucis de inimicꝭ libera nos deꝰ noſter. In cuiꝰ figurā vt habet̄ Numeri. xxj. illi q̄ in deſerto erāt a ſerpentib; venenati. ſi aſpiciebāt in ſerpentē eneū ſanabant̄. alij moriebant̄. Ita q̄ tēptatiōib; vrgent̄. ſi ad xp̄m crucifixū reſpiciūt ſanant̄ a tēptationib;. Nonū eſt in aliq̄ bono occupatio. Sic enī ociū. vt dr b. Bern. eſt mater nugarꝝ nouerca virtutū. omniū temptationū ⁊ malarꝝ cogitationum nutrix. Propter qđ dicit ſapiēs. Om̄ia mala docuit ocioſitas. Et poeta. Varia dant ocia mentē. Ita ecōtra dicit magiſter in. iiij. diſt. j. Non facile capit̄ a tēptatore q̄ alicui bono vacat exercitio. Et ideo ait hieronimꝰ

de cōſe.di.5. Semꝑ aliq̄d boni facito vt te diabolꝰ inue
niat occupatū. Unde ⁊ venerabilis Johānes caſſiod.
narrat in tractatu de octo vitijs. Q, cū q̄dam ſanctus
Exēpluz. vir trāſiēs ante cellā cuiuſdā anachorite. vidit diabolū
aliqñ intrantē. ⁊ aliqñ exeuntē. Et ingreſſus ad illū q̄ſi
uit ab eo opa ſua q̄ agebat tūc. ⁊ inuenit ꝙ cū ſtabat be
ne occupatꝰ. diabolꝰ recederet a tētatiōe eiꝰ. ⁊ foris cellā
manebat. Cū aūt ſtaret ocioſus. tūc diabolꝰ intrabat et
Decimū. eū tentabat. Decimū ⁊ vltimū eſt vitatio ⁊ fuga occa
ſionū. q̄ eni amat piculū ait Salomō in illo pibit. Non
eni eſt fortitudinis ſz pſumptiōis ⁊ temeritatis expone
re ſe ad picula. vbi pōt q̄s bñ declinare. Fugite ait apl's
.j.Cor.vi. fornicatiōem. Nō eni meliꝰ vincit̄ iſtud vitiū
q̄ fugiēdo ſcz occaſiōes eiꝰ. vt cogitatiōes ⁊ locutōnes
de ea. q2 Corrumpūt bonos mores colloq̄a praua. ait te
rentius. Silr ⁊ malas ſocietates. Dicit̄ ei. xxviij.q.i. Se
pe maloꝝ ꝯſortia ad crimē inducūt innocētes. q̄to ma
gis eos q̄ ad vitia proni ſunt. Sicut eni vt dicit̄ in pſ.
xvij. Cū viro innocēte innocēs eris. ita cū puerſo puerte
ris. Petrus apl's cū ſocijs apl'is ꝯfeſſus eſt xp̄m cū iu
deis malis ꝯſociatus in domo cayphe xp̄z negauit. Et
yſid. ait di.lxxxi. Ualde ꝙ ꝯgruū eſt īde corpaliter euel
li vbi q̄s illecebris deſeruiuit. Et in figurā Loth edu
cto de ſodomis mandatū fuit vt in ciuitate nō maneret
nec in omi circaregione. Nō eni ſufficit pctm̄ dimitte
re. ſed ⁊ circūſtātias ⁊ occaſiōes maloꝝ. Uñ ⁊ abſtinere
ab aſpectu vano ⁊ cibis ſupfluis. vi.q.i. Ex merito. vbi
dicit̄. Officiū ſinguloꝝ chariſſimi. nō ſolū habere oculoſ
caſtos. ſed ⁊ linguam ⁊ cor. Hiero. inq̄t. Sine cerere ⁊ ba
cho friget venus. His decē cornibꝫ iuſti ꝯfringunt̄ cor
nua pctōꝝ. quibꝫ draco iſte infernalis pcutit tentando.
Ad hoc etiā ſcz vincēdū tentatōnes. vt habet̄ in li. de ſe
ptē donis. ponit̄ talis figura p diuerſis remedijs. Fuit
quidā cecus q̄ volēs euadere tyrānidez dñi ſui. aſcendit
equū rufum. ptermiſſis omibꝫ bonis ſuis ad locū tutū
pueꝝ equo ſuppoſuit. cuiꝰ ducatu dirigeret̄ vt effugeret
Cumq̄ incederet p viā. clamauit puer dicēs. Ecce quidā
inſequit̄ nos cū equo nigro. quo audito vrgēs cecꝰ equū
ſuū calcaribꝫ. euaſit. poſtea mittit̄ aliꝰ a dño cū equo al
bo ad cū capiēdū. Clamat puer inſinuās inſecutōez eiꝰ
cū equo albo. Et cecꝰ ſilr vrgens equū ſuū calcaribꝫ eua
ſit. Cū aūt paululū pceſſiſſet clamauit puer. Ecce alius
cū equo ſimili nr̄o ſcz rufo venit poſt nos. Tūc cecꝰ val
de timuit. ⁊ cū multū eū inſeq̄ret̄. vt pene attingeret eū.
clamauit cecus ad pueꝝ. dirige me p viā lapidoſam. ſi
forte equus nos inſequēs deferrat̄ ⁊ fatiget̄. Quo facto
ex illo equo rufo fugato. cū aliꝰ eū ſilī equo rufo inſeq̄ret̄
dixit cecus puero. vt ſumeret viā lutoſam. ⁊ euaſit tutꝰ.
Iſte cecus eſt animꝰ nr̄ obſcurꝰ. Hic ſi vult euadere tyrā
nidem diaboli. cuiꝰ ſerui naſcimur. ⁊ tētationes eiꝰ vin
cere. debet aſcēdere equū charitatis. ⁊ pueꝝ. i. rōnem ſu
mere ducem itineris ſui. i. opeꝝ. Inſequēs cū equo albo.
eſt diabolꝰ tentās in pſperitate. In equo nigro. eſt tētās
diabolꝰ in tribulatiōe. Calcaria quibꝫ debet q̄s ſe vrge
re ad vitandū tētationes. eſt timor ſupplicij. ⁊ amor pre
mij. In pſperitate eni tentat de ſupbia. inuidia. auaricia
⁊ hmōi. In aduerſitate de accidia. triſticia. ⁊ ira. Sed a
mor glorie. ⁊ timor inferni. oīa facit ſupare. Equus rufꝰ
eſt amor carnalis. ⁊ ardor ꝯcupiſcētie. q̄ pſequit̄ vehem̄
ter ⁊ quaſi capit. Sed ad reſiſtēdū hmōi tentatiōibꝫ. in
cedendū eſt p viā lapidoſā. i. aſperitas abſtinētie. Quar
tus equus eſt tentatio vane glīe de ſimulata charitate.
Sed ad euadēdū hāc. incedendū eſt p viā lutoſam. i. cō
ſiderādo ſe vilem terram ⁊ cinerem ⁊ peccatorem.

Tētatiōis vtilitates hic.f.

Ultimo videndū eſt. §. V.

de multis fructibꝫ ſeu vtilitatibꝫ tentationū pter quas
diabolꝰ illudit̄. vt cū q̄rit detrimēta hoī p tētamenta in
ferre. pfectū ſuū inducat. Et pmo quidē tētatio hūilī Prima.
at ſeu ab elatiōe pſeruat. Uñ apl's.ij.Cor.xij. Ne ma
gnitudo reuelatiōnū extollat me. datꝰ eſt mihi ſtimulus
carnis mee angelꝰ ſathane q̄ me colaphiſet. Btūs Gre.
Dū vitia nos tētant pficiētes in nobis ꝟtutes hūiliāt.
Hic ē ꝙ iſrael iebuſeū tolerat. vt hūana mens de ſe hūi
lia ſentiat. In vitaſpatꝝ quidā ad h̄ dabat exēpluz di
cens. Q, niſi velaret piſtor oculos aīalis molētj. ad mo
lam verteret ſe aīal. ⁊ comederet ſuos labores. Sic deꝰ
pmittit cogitatōes ſordidas in mēte nr̄a exurgere. ⁊ ten
tatiōes q̄ mētē nr̄am obnubilāt. ne bona nr̄a videamꝰ
⁊ ea p ſupbiā pdamꝰ. Scdo tentatio hoīem honora Scda.
bilē reddit. vñ dr̄. i. Macha. ij. Abraam in tētatōne ſua
inuētus eſt fidelis. ⁊ iō reddit ei deꝰ gl'iam in gente ſua.
Magna vtiq̄ fuit tentatio qñ tentauit deꝰ abraā. mā
dans vt immolaret filiū ſuū. Gen. xxij. Bellabat eni pa
ternꝰ affectꝰ ⁊ pmiſſio pꝰ ei facta cū pcepto diuio. i. Pe
tri. i. Modicū ſi oportet nūc triſtari in varijs tētationī
bus. vt pbatio fidei vr̄e inueniat̄ in laudē gl'iam ⁊ hono
rem. Legit̄ in vitāſpatꝝ de btō Anthonio. ꝙ cū viri
liter dimicaſſet ꝯ tentamēta demonū. q̄ etiā vſq̄ ad mor
tem pene eū verberauerāt. ⁊ pſtratū ex dolore ad maio
ra certamina eos puocantē in diuerſas aīaliū ferocium
formas viſibiliter apparētes diſcerperēt. cū ſenſiſſet diui
nam adeſſe pſentiā ī radio lucis emiſſo clamauit. Ubi
eras bone ieſu ⁊c. Cui rñdit dñs. Anthoni hic erā ⁊ cer
tamen tuū expectabā. Nūc aūt q2 viriliter dimicaſti. fa
ciam te in toto orbe nomīari. qd̄ ptꝫ de ſe. Tertio bōa Tertia.
multiplicat ſpūalia ⁊ tpalia. i. Cor. x. Faciet cū tentatio
ne puentū. Gre. Multū adijcit ſibi virtꝰ laceſſita. In cꝰ
figurā Job m'ltipliciter tentato. adaucta ſunt ei. ⁊ dupli
cata bona ſua. vt ptꝫ Job vlt. Uñ in vitaſpatꝝ cū diſ
ſcipulꝰ cuiuſdā ſenis grauiter tentaret̄. ⁊ vt reſiſteret gra
uiter ſe affligebat. Ait pater. Uis fili vt rogē dñm vt
auferet a te hāc tentationē. Rñdit. Nō pater. q2 ſenteo ī
animo meo ex eo pfectū. q2 huiꝰ occaſioni ampliꝰ vigilo.
ieiuno. et oro. Tantū ora p me vt det mihi deꝰ fortitudi
nem. De q̄ eū cōmēdans. gauiſus eſt. Quarto in mul Quarta.
tis docet ⁊ illuſtrat. Ecci. xxxiiij. Qui tentatꝰ nō eſt. qua
lia cognoſcit. quaſi dicat pauca. Et in figurā dr̄ Judicū
iij. Has igit̄ gentes chananeoꝝ dereliq̄t deꝰ ſcz in iſrael
vt ex toto nō delerent̄. ſed aliqñ impugnarēt. vt erudire
tur hieruſalē in eis. vt ſcz artē pugnādi. Dū eni tentatō
inſtigat ad malū. docet̄ hō ꝙ ſi magna onerat̄ ⁊ ſupat.
hoc nō a ſe ſed dei ꝟtute agere. cū expiat̄ ſepe ī minimis
quaſi deficere. etiā ſi nolit. vñ Gre. Tentari pmittit deꝰ.
vt dū p tentatōem hō ꝯcutit̄. imbecillitate cognita forti
us ſolidet̄. Pōt etiam talia expertꝰ aliter alios docere. et
cautos reddere. Expientia eni eſt magiſtra reꝝ. Unde ⁊
de xp̄o dicit apl's ad Heb. iiij. Nō eni hēmꝰ pōtificē q̄ nō
poſſit cōpati infirmitatibꝫ nr̄is. tentatū p oīa p ſilitudi
ne abſq̄ pctō. q2 ſcz in nullo ceſſit. In q̄ enim tentatꝰ eſt.
potēs eſt. ⁊ his q̄ tentant̄ auxiliari. Quinto ꝯſolatōez Quinta.
⁊ refectionē ſpūalē cauſat. In cꝰ rei exemplū. poſtq̄ xp̄s
tentatōes ſupauit in deſerto. dr̄ Mat. iiij. Ecce acceſſeſt
angeli ⁊ miniſtrabāt ei. Et hiero. ad cuſtochiū de ſe ait
cū tētaret̄ tentatiōne luxurie. Ipam q̄z cellulā meaz q̄ſi
cogitationū ꝯſciam pmiſcebā. ⁊ mihi iratꝰ. ⁊ rigidꝰ ſolꝰ
deſerta penetrabā. Et vt mihi teſtis ē deꝰ. poſt m'ltas la
chrymas nonnūq̄ videbat̄ mihi intereſſe agminibꝫ an
geloꝝ. Hinc ⁊ Sara vxor thobie iunioris aiebat. Non
delectaris deꝰ in pditionibꝫ nr̄is. ſed poſt tempeſtatem
tranq̄llū facis ſcz poſt tētationes q̄etem mentis. poſt la
chrymatōem ⁊ fletū. exultatōez infundis. Thobie. iij. Di
cit̄ a naturalibꝫ de ceruo. ꝙ plians cū dracone vel ſerpē
te. poſtq̄ occiderit q̄ſi infectꝰ eſt ex flatu eiꝰ. ad fontē cur

rens.ſn aquā ſe ꝓijciēs.totꝰ refrigeraꝛ ⁊ iuueneſcit. Sic
ſeruꝰ dei ꝓliatꝰ cū dracone infernali.⁊ quaſi infectus ex
tēptatione mala ad fluuiū paradiſi recurrēs.totus ↄfor
Sexta. tatur ⁊ vigoraꝛ. Sexto maliciā demonū debilitat.ps̄
Cadēt a latere tuo mille ſcʒ demones tēptātes in aduerſi
tate ſignificata ꝑ ſiniſtrā.⁊ decē milia a dextris.i.ꝓſperi
tatē tēptātes.tibi aūt nō appropinquabit ſcʒ aliq̇s eorū
qui victꝰ a te cecidit. Dicit enī. Origenes vt allegat ma
giſter in.iiij.ſen.ꝙ viri ſcī debellātes cū demonijs ſcʒ in
temptatōibꝫ ⁊ ſuꝑantes diminuūt numeꝝ eoꝝ. vt ſcʒ ta
les victi nō amplꝰ valeāt tētare. Qđ intelligit be. Tho.
in ſcꝑto q̄ ad illū q̇ vicit ⁊ ꝑfecte vicit tētatōes. Sʒ quō
cūqꝫ ſit.manifeſtū eſt ꝙ ſctī viri vincēdo tētatōes diabo
li aſſumūt magnas vires ↄ eos.vt eis illudāt nec vale
ant alijs nocere ad petitiōem eoꝝ. Sic btā margaretha
victo demone q̇ apparuerat ei ſub ſpē hoīs cōpatētis ei
de tormētis ſibi illatis ad ꝑſuadēdū vt aſſētiret olibrio
ꝓfecto,ꝓiecit eū ad terrā . pede ſuo eū calcans. ⁊ dicens.
Sterne re ſuꝑbe demon ſub pedibꝫ fcīe. Cui ille. Dimit
te me obſecro.ſatis illuſiſti mihi. Scūs ꝟo baſilꝰ ꝓ eo
qui fecerat cyrographū ſua manu diabolo ſe ei tradēs.
reuertēti ad pniam.orās cū pplo.coegit diabolū ad red
dendū publice inſtrm talis oblıgatōis.⁊ liberauit illū
Septīs. de manibꝫ eiꝰ. Septio alios ↄfortat.vn̄ dr̄ Thob.ij.
Hāc tētationē dedit mihi deꝰ. vt poſteris dareꝛ exēplū
patīe eiꝰ.ſic̄ ⁊ ſctī Job. Cū enī q̇s ↄſiderat ſctōs etiā ten
tatos ↄfortaꝛ.⁊ nō deſperat.q̄ſi ſolus ip̄e. vel pctōres et
imꝑfecti tētenꝛ. Et aduertēs etiā ꝙ illi hoīes erant.⁊ tn̄
dei adiutorio ſuꝑabāt tētatiōes.inde etiā ↄfortanꝛ ⁊ ani
manꝛ ad fortiter dimicandū. Et ſi titubat.daꝛ ſibi occa
ſio recognoſcēdi debilitatē ſuam. Vn̄ ⁊ ps̄.xxv. Proba
me dn̄e ⁊ tēta me.i.tētando ꝓba me.nō q̇ deꝰ vt tu cogno
ſcas me q̄ſi ꝑus nō agnoſceres.cū oīa noueris.ſʒ vt cog
Octaua. ſcam meip̄m. Octauo ꝑmioꝝ merita augmētat. Nō
enī q̇s mereꝛ ex h̄ ꝙ nō furaꝛ vel mechaꝛ.vel nō odit.cū
ſuꝑ his nō impugneꝛ. Sʒ cū temptaꝛ de his ⁊ reſiſtit.tūc
meritū augeꝛ. Jac.i. Btūs vir q̇ ſuffert tētationē qm̄ cū
Exēplū. ꝓbatꝰ fuerit recipiet coronā vite. Nā in vitaſpatꝝ legi
tur.ꝙ cū q̇dā adoleſcēs diſcipulus cuiuſdā ſctī ſenis ſel
cū eo diceret officiū.⁊ pater ꝓpter vigilias ꝑcedētes dor
mitaſſet.ꝓ reuerētia nō audebat eū excitare. ſʒ tētatio co
gitationis irrepſit ei.vt recederet ad cellā ſuā vadens.et
poſt tps rediret. Sʒ ſibi vim faciēs rn̄debat ꝙ liniam n̄
hūerat a pr̄e ſuo. Sic qꝫ ſepties ſuꝑ hoc tētatꝰ fuit. Ex
inde pr̄ euigilās illū vidēs aſtare miratꝰ eſt.⁊ poſt offm̄
dctm̄ cū eo miſit ad cellā. Poſt qđ in orōne ſe tradens
vidit in celis ſedē ꝑatā cū ſeptē coronis deſuꝑ. Et cū ille
mirareꝛ.⁊ q̄reret cui illa ꝑata ſedes eſſet.dctm̄ ē.diſciplo
ſuo. Et cū interrogaret q̄re ſeptē corone ſuꝑ eam poſite
erāt.dctm̄ eſt.qꝛ illa nocte ſeptē vicibꝫ reſtiterat tētatiōi
inſtigāti eū ad recedendū. Et iō ꝑ q̄libet vice ſibi meru
Nona erat vnā coronā. Nono tētatio pctā purgat. Sap̄.iij.
Deꝰ tētauit illos.i.ꝑmiſit tētari. ⁊ inuenit illos dignos
ſe. Tāqꝫ auꝝ in fornace ꝓbauit illos. Auꝝ aūt in forna
ce ignis purgaꝛ a mixtura vili. Hinc ⁊ be. Gre.ait. Ab
electis ſuis tꝑali afflictiōe maculas iniq̇tatū curat ab
ſtergere.quas in eis in eternū nō vult videre.de pe.di.i.
ſi pctm̄. In tētatiōe enī hō affligiꝛ.dū ſibi vim infert ne
aſſentiat.in q̄ magis freq̄nter anxiaꝛ q̄ꝫ ꝑ afflictōem cor
ꝑalē. Vn̄ patiēter ferēdo moleſtiā ⁊ reſiſtēdo. purgātur
pctā q̄ ad penā debitā ſcʒ ꝑ modū ſatiſfactōis. Et ad h̄
Exēplū. facit qđ legiꝛ in vitaſpatꝝ.ꝙ cū q̇dam ſctūs religioſus
ad extrema veniēs.timorē ⁊ horrorē multū oſtēdiſſet ex
tētationibꝫ q̄s patiebaꝛ.defunctꝰ apparuit cuidā ſibi fa
miliari.in ſtatu glīe ſe eſſe affirmās. Et cū ille q̄reret q̄
re tm̄ horrorē ⁊ afflictionē hūiſſet in fine. Rn̄dit. Neſcis
Decima. ſcꝑtū eſſe ſcʒ in Job.xli.c.qꝛ territi purgabunꝛ. Decīo ⁊
vltīo in celo coronat. Lu.xxij.ait xp̄s diſcipl̄is. Vos eſtis
q̇ ꝑmāſiſtis mecū in tētatiōibꝫ meis ⁊ ego diſpono vob
regnū.vt edatis ⁊c̄. Nō coronabiꝛ ait apl̄s.ij.Thi.ij.niſi
q̇ legitime certauerit. Certat legitīe q̇ reſiſtit ⁊ vincit in
ꝓlio tētationū.vn̄ Apoc.iij.dr̄. Vincēti dabo edere de li
gno vite qđ ē in ꝑadiſo dei mei. Hec eſt fruitio diuinitatis.
Et ex his illudiꝛ draco iſte ⁊ ſerpēs antiquꝰ.⁊ demū ꝓi
ꝗciꝛ in terrā inferni. vt dr̄ Apoc.xij. Adaucta ſibi pe
ex accidētali malitia tētationū.⁊ ſctī liberati ab eo grās
agūt oīpotēti deo de victoria hīta eiꝰ grā. De mā tētati
onū habes etiā multa ſupra in ꝑma pte.ti.vi.

De tribulatiōe maxia q̄ erit tpe antixp̄i. Ca.iiij.

Quia temptatio maxi
ma fiet hoībꝫ tpe antixp̄i.iō nūc de ea. Et qꝛ lo
cuti ſumꝰ de diabolo tētante ſub noīe dracōis
Jo.apoc.xij.de dracone loquēs ait. Vidi angelū deſcen
dentē de celo hn̄tē clauē abyſſi ⁊ cathenā magnā in ma
nu ſua.⁊ apphēdit draconē ſerpētē antiquū q̇ ē diabolꝰ
⁊ ſathanas.⁊ ligauit eū ꝑ annos mille.⁊ miſit eū in abyſ
ſum.⁊ clauſit.⁊ ſignauit ſuꝑ eū. Et ſubdiꝛ. Poſtqꝫ ↄſūm
mati fuerit mille anni. ſolueꝛ ſathanas ſcʒ draco iſte de
carcere.⁊ exibit ⁊ ſeducet gētes. Et de eo ēt dr̄.c.xij.ꝙ dra
co iſte cauda ſua traxit de celo tertiā ptē ſtellaꝝ. Quis ſit
iſte draco ip̄e Johānes inſinuat. qꝛ ſathanas. angelus
deſcēdēs de celo ⁊ deijciēs ⁊ ligās eū in abyſſum. pōt dī
ci magni ↄſilij angelꝰ ſcʒ xp̄s q̇ paſſus ⁊ ad inferos aīa
eiꝰ deſcēdēs cū deitate.pr̄es de limbo eduxit ligās in in
ferno inſatiabilē homicidā diabolū.i.potentiā ſuā ⁊ ma
liciā ſuā debilitās virtute ſue paſſiōis.ne q̄ꝫtū cupiat no
cere ꝑualeat in aīabꝫ. In corꝑibꝫ aūt ſeuiēdo ꝑ tyrānos
infideles ↄ xp̄ianos.ꝑcipue videꝛ fuiſſe ligatꝰ tpe ſiluel
ſtri impio ad fidē ↄuerſo. Vn̄ ⁊ in ſignū hmōi Siluel
ſter papa alligauit draconē materialē inficiētē ⁊ occidē
tem pplm̄ rome in foueā ꝓfundiſſimā. Dicit aūt b.gre.
xxxij.moraꝉ.tractās illud Job.xl. Stringit ſcʒ beemoth
caudā q̄ſi cedrū ꝙ millenario numero rōne ſue ꝑfectiōis
ſignificat oē tps ecclīe q̄ꝫtūcūqꝫ ſit vſqꝫ ad finē eiꝰ.i.tps
antixp̄i. Vn̄ poniꝛ nūerus determinatꝰ ꝓ indetermina
to.poſt qđ dr̄ ſolui draco ſathanas de carcere ſuo.q̇ tpe
antixp̄i ꝑmittiꝛ amplꝰ ſeuire corꝑaliter ⁊ ſpūaliter ꝑ il
lū peſſimū hoīem antixp̄m. Et h̄ ē cauda vbi maxīe eſt
venenū dracōis.⁊ beemoth ſcʒ antixp̄m q̇ in fine eccleſie
erit.q̄ſi beemoth q̇ ad lr̄am ē elephas. qꝛ diabolus ip̄m
antixp̄m valde eleuabit in potētia.⁊ tꝑali dignitate ſuꝑ
oēs.ſicut cedrus ē altiſſima arboꝝ et ſtringet duricia et
feritate. Vn̄ ⁊ tertiā ptē ſtellaꝝ dr̄ draco iſte deijcē cauda
qꝛ ꝑ antixp̄m mlт̄os q̇ valde reſplēdebāt ī ecclīa doctrīa
⁊ vita deijciet. Vel ꝓſternēdo ꝑ mortē ad terrā q̄ ad ſan
ctos.vel ꝓſternēdo mlт̄os ſpūalr̄ inducēdo ad terrena.
Quātū aūt ſit diabolus tūc tētatōibꝫ ⁊ tribulatōibꝫ ſeui
turus dn̄s nr̄ Jeſus inſinuat di. Mat.xxiiij. Erit tunc
talis tribulatio q̄lis nō fuit ab initio mūdi vſqꝫ modo
nec fiet. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi nō fieret ſalua
oīs caro.⁊ vn̄ ſit g̃uitas huiꝰ tētatōis tūc be. Greg. vbi
ſ.ſcʒ xxxij.li.moraꝉ.ſic oñdit di. Vidēdū valde eſt cum
beemoth iſte caudā ſuā vt cedrū ſubleuat ī q̄ tūc atroci
cioꝝ q̄ꝫ nūc ſe erexerit ſurgat. Que enī penaꝝ genera nos
uimus q̄ nō iā vires martyꝝ exercuiſſe gaudemus. Ali
os enī improuiſo ictu.immeſſos gladios ſtrauit. Alios
crucis patibulo affixit.in q̄ ⁊ mors ꝓuocata repelliꝛ.⁊ re
pulſa ꝓuocaꝛ. Alios hirſutis ſerra dentibꝫ attriuit. Ali
os armatos ferro inſultās vngula ſparſit. Alios belui
na rabies morſibꝫ detrūcādo cōminuit. Alios ab itimis
viſceꝝ ꝑ cutē preſſa vis vberꝝ rupit. Alios effoſſa terra
viuos operuit. Alios demerſos in morte ꝑcipitiū fregit
Alios in ſe ꝓiectos aq̄ repleta abſorbuit. Alios edax flā

ma vſq; ad cineres depaſtā ꝯſumpſit. Cum ḡ beemoth
iſte caudā ſuā in fine mōi amplꝰ dilatat. q̄d in illis tor/
mētis tūc atrocꝰ exurgit. niſi illud qd̄ in euāgelio dn̄s
dicit. Surgēt pſeudo ꝓphete. ⁊ dabūt ſigna magna ⁊ p/
digia. ita vt in errorē mittant̄ ſi fieri pōt etiā electi. Nūc
ei fideles noſtri mira agūt cū ꝑuerſa patiunt̄. Tūc autē
beemoth huiꝰ ſatellites ſcʒ antixp̄i etiā cū praua ꝑgerūt
mira acturi ſūt. Peſſimꝰ igit̄ q̄ erit illa hūane mētis ten
tatio. qn̄ pius martyr ⁊ corpꝰ tormētis ingerit: ⁊ tn̄ an/
te oculos eiꝰ mira tortor facit. Cuiꝰ tūc ꝯtus nō ab ipſo
cogitationū fundo quatit̄. qn̄ is q̄ flagris cruciat ſignis
coruſcat. Sic ḡ beemoth ſtringit caudā ſuā q̄ſi cedrum
q: nimiꝝ ⁊ altꝰ tūc erit veneratiōe ꝓdigij. ⁊ durꝰ crudeli/
tate tormēti. hec be. Greg. Et in antixp̄o fuit ⁊ erit forti/
tudo tp̄alis. In ſanctis q̄ vincēt temptatiōes ⁊ tormēta q̄
eſt fortitudo ſpūalis. Multa repiūt̄ de antixp̄o p̄nū/
ciata in ſacris ſcripturis ⁊ ꝑ doctores declarata. Sed ꝑ/
maxime de eo agit̄ Dan̄. c. vij. ⁊. viij. vt exponūt oēs do
ctores. Vn̄ ⁊ xp̄s loq̄ns ⁊ p̄nuuctās de exterminiō ⁊ tri/
bulatiōe maxia hieroſolime. ac etiā afflictiōe eccl'ie duriſ
ſima ꝑ antixp̄m. q̄ poſtea cito habitura eſt finē. inq̄ʒtuʒ
militās. ꝑ finē mōi ⁊ finale iudiciū dixit Math. xxiiij.
Cū videbitis abominatōem deſolatōnis ſtantē in tēplo
que dicta ē a daniele ꝓpha. Tūc q̄ legit intelligat ſcʒ tūc
impleri illā ꝓphiam. hec ꝓphia habet̄ Dan̄. ix. in fi. Vbi
poſtq; danieli fuit reuelatū tp̄s determinatū future in/
carnatōis in. lxx. ebdomadibꝫ annoꝝ. ⁊ de paſſiōe xp̄i ⁊
fructu eius. ⁊ deſtructiōe hieroſolime ꝑ tytū cū romano
exercitu dicit poſt finē belli ſtatuta deſolatio ſcʒ hieroſo
lime. ⁊ paulopoſt. In templo erit abominatio deſolatio
nis. ⁊ vſq; ad ꝯſummatōem ⁊ finē ꝑſeuerabit deſolatio.
vt dicit nicolaꝰ de lyra. Abominatōnem appellāt hebrei
idola ſeu idolatriā. q̄ inter vitia maxime ē abomiabilis.
Abominatio ḡ deſolatōis eſt idolū poſitū in tēplo deſo
lato. i. deſtructo. qd̄ fuit factū ſm̄ quoſdā de imagine ty
berij imꝑatoris quā pylatꝰ poſuerat in templo. Sʒ h̄ iā
factū fuerat. Vn̄ alij dicūt de imagine Gay imꝑatoris
hocquā mādauit poni in tēplo vt adoraret̄. qd̄ fuit fa/
ctum poſt decenniū a paſſiōe dn̄i. Sʒ meliꝰ videt̄ expo
nendū vt dicit pe. come. in hiſtoria ſcolaſtica. de eo qd̄
geſtū eſt ꝑ euerſiōem hieruſalē. ꝑ titū ab adriano īꝑa/
tore. q̄ poſuit ſtatuā ſuā in templo deſolato ⁊ euerſo vbi
archa ſteterat. Veſtigia enī adhuc q̄da ciuitatis remāſ
ſerāt. ⁊ iudei q̄ vndecūq; veniētes ad locū ſctm̄ redibāt
⁊ multiplicati remouerūt ſtatuā. Et h̄ adrianꝰ audiens
poſuit manū ſuā extremā. ⁊ funditꝰ euertit vrbē. ⁊ mā/
dauit artiſſime ne q̄s iudeoꝝ remaneret ī terra illa. Nā
ciuitas q̄ poſtea fuit edificata ⁊ dicta helya. non fuit ſita
vbi ꝓus erat. ſed iuxta. De hac ḡ abominatōe. i. idolo ab
ominabili poſito in tēplo deſolato. videt̄ negligēda au
ctoritas danielis inducta a xp̄o. q̄ fuit data in ſignum
ꝓpinq̄ſſime totalis euerſiōis hieruſalē. Et in figurā euer
ſionis q̄ſi eccl'ie ⁊ finis mōi. cū videlʒ antixp̄s reedifica/
ta hieruſalē ⁊ templo. vt ait apl's. ij. Theſ. ij. In tēplo ſe
deat tanq̄ ſit deꝰ. faciēs ſe ꝑ deo ⁊ vero meſſia iudeoꝝ
adorari. Et hoc erit ſignū ꝓpinq̄ſſimū deſtructiōis tota/
lis hieruſalē ſpūalis. i. eccl'ie. Nō q: eccl'ia deficiat ex to/
to tp̄e antixp̄i. Licet tūc multi recedāt ab ea ⁊ ruant ſpi
ritualiter. Sed q: poſt mortē antixp̄i cōiter credit̄ q: pa
rū durabit mōs. ſʒ finē habebit. Chriſto veniente ad iu
diciū. ⁊ tūc deficiet eccl'ia inq̄ʒtū militās trāſlata in triū
phantē. Hec igit̄ deſolatio tēpli ⁊ ciuitatis durabit vſq;
in finē. i. circa tp̄s antixp̄i q̄ erit circa finem mundi.

De ipſo antichriſto et: §. I

aduentū xp̄i ad iudiciū q̄ ſeq̄nt̄. habent̄ in dicto. cā. vij
danielis. Vbi ꝓus fit mētio de q̄tuor monarchijs mōi
ſucceſſiuis. q̄ notāt̄ ꝑ q̄tuor beſtias exeūtes de mari ma
gno. vbi pugnabāt qtuor vēti. i. angelice ꝑtates ex qtu
or mōi ꝑtibꝫ ꝓ regnis vel ꝯ. Mare magnū ē mōs. Vel
moraliter. qtuor vēti q̄tuor hoim paſſioēs. Gaudiū ſeu
delectatio includēs in ſe amorē ⁊ deſideriū. Dolor ſeu tri
ſticia includēs odiū ⁊ abominatōem. Spes includens
in ſe audaciā ⁊ irā. Timor includēs in ſe deſperatiōem.
His eī paſſionibꝫ hoīes dediti ad inuicē pugnēt. Qua/ — Quattuor beſtie q̄d ſigni/ficent.
tuor beſtie exeūtes de mari vna poſt aliā. ſignificāt mo/
narchias q̄ habuerūt p̄ncipale dn̄iū mūdi tp̄ibꝫ ſuis. q̄
cōiter beſtialiter ⁊ tyrānice vixerūt. Harꝝ p̄ma dr̄ ſilis
leene habēti alas aq̄le. cui ale auulſe ſunt. ⁊ datū ē ei cor — Prima.
⁊ ſtetit vt hō. ſignificat regnū aſſirioꝝ qd̄ fuit p̄muʒ in
mōarchijs. Aſſilāt̄ aūt leene ꝓpter violētiā ⁊ libidinē ta
lis gētis. Nā leena eſt aīal violētū ⁊ luxurioſū. Due alē
ſunt due gētes. i. aſſyri ⁊ chaldei. q̄bꝫ p̄cipue p̄fuit. Ale
iſte dicunt̄ aq̄le ꝓpter diuturnitatē talis regni. Aq̄la enī
diu viuit. Incepit enī illud regnū ſub ſaruch proauo a/
brahe. forte a nemroth. vel ſaltē a nino q̄ regnauit in ni/
niuen. ⁊ durauit vſq; ad balthaſār q̄ ſedē regni tenebat
in babylone. vbi interfectꝰ fuit. vtʒ Dan̄. v. Qꝫ auulſe ſ̄t
ei ale. ⁊ poſtea datū eſt ei cor. refert̄ ad nabuchodonoſor
magnū auū vel ꝓauū balthaſāris. cui ad tp̄s ſublatū ē
imꝑiū. cū ſcʒ ꝓpter ſupbiā ꝯuerſus eſt in beſtiā. ſʒ poſtea
reſtitutꝰ. vtʒ Dan̄. iiij. Sc̄da beſtia egreſſa de mari ſi — Secūda.
milis dr̄ vrſo. habēti tres ordines dētiū in ore. ei q; dice
bat̄. Surge comede carnes plurimas. hec deſignat mo/
narchiā ꝑſāꝝ ⁊ medoꝝ q̄ ſilāt̄ vrſo ꝓpter patiētiā labo/
ris ⁊ victus ꝑ̄ uitatē. Nā ꝑ pulmēto ſale vtunt̄ ⁊ carda/
momo. Cepit hec monarchia in dario ⁊ cyro nepote eiꝰ
poſtq; occiderunt balthaſar capta babylone. ⁊ durauit
vſq; ad dariū vrſani huiꝰ noīs quartū. deuictū ab ale/
xandro magno ꝑ ſucceſſiōem. xiiij. regū medoꝝ ⁊ ꝑſāꝝ.
Dicit̄ aūt in ꝑte ⁊ nō in toto ſilis vrſo huic beſtie. quia
ita ꝑca fuit in victu hec monarchia. q: nil tn̄ crudele fecē
in ope erga ꝓplm̄ dei ſcʒ iudeoꝝ ſibi ſubditū. Tres ordi/
nes dentiū ſunt tria genera p̄ncipū ſibi aſtantiū ſcʒ me
doꝝ. ꝑſāꝝ. ⁊ caldeoꝝ. Et qd̄ ei dicebat̄. Comede carnes
plurimas. refert̄ ad regē aſſueꝝ. cui ꝑſuaſum fuit ab A/
man amiciſſimo. ⁊ iā lr̄e deſtinate erāt. vt certa die occi/
derent̄ oēs iudei vbicūq; inuenirent̄. ſʒ reuocatū totum
fuit. vtʒ in hiſtoria heſter ꝑ totū. Tertia beſtia dr̄ ſi/ — Tertia.
milis pardo habēti alas auis. ⁊ q̄tuor capita. ⁊ ꝑtās ei
data eſt. Hec ſignificat monarchiā grecoꝝ q̄ aſſimulat̄
pardo. q̄ eſt varij coloris. ſiue ꝓpter varietatē regnoꝝ ſi/
ue ꝓpter varietatē doctrinaꝝ. Nā ſub iſta monarchia
multū claruerūt ph̄i. Ariſtotiles enī dr̄ fuiſſe magiſter
alexādri. Alas dr̄ habuiſſe auis ꝓpter velocitatē adepti
onis dn̄ij. Nil enim velociꝰ victoria alexādri. vt non vi
deat̄ bellaſſe ſʒ volaſſe ad acq̄ſitōem dn̄ij. In. xij. eī an/
nis ſubiugauit ſibi regna orientis. Et cū moreret̄ allate
ſunt ep̄l'e de regnis occidētis. Ptās enī dicit̄ data. q: nō
a ſe. ſed a deo habuit tm̄ dn̄ium ad punitionē maloꝝ.
Quatuor capita fuerūt quatuor reges q̄ ei ſucceſſerunt
in dn̄io macedonie. Nā in oriēte regnauit. Seleuchꝰ in
babylonia ⁊ ſyria ab occaſu. Philippꝰ in grecia. Ptolo/
meus in egypto ꝟſus meridiē. Antigonus in aſia ⁊ pō
to ꝟſus aq̄lonē. paulatim aūt defecerūt. Quarta be/ — Quarta.
ſtia diſſimilis ceteris. licet nō ponat̄ ſilitudo eiꝰ: tamen
hebrei dicūt ſilem apro. ſm̄ illud pſ. lxxix. Exterminā
uit eā aper de ſilua. Hec beſtia terribilis habēs dentes
ferreos. comedēs ⁊ cūcta comminuēs ⁊ reliq̄ pedibꝫ ꝯcul/
cās eſt monarchia romanoꝝ. q̄ omīa ſibi ſubiecit regna
ferro armoꝝ. Habebat aūt hec beſtia cornua. x. qd̄ reſpi
cit ad finē mōi. Nā cepit hec monarchia a iulio ceſare q̄
p̄mꝰ ſibi vſurpauit īꝑiū. ſʒ ꝑfecta ē in Octauiano augu
ſto ſub quo natꝰ ē xp̄s. Et iā durauit ab ipa dn̄i natiui

tate ꝑ annos. M.cccel. Sꝫ circa finē mūdi diuidit in .x.
ptes. Nouem enī regna recedēt a xpiano imꝑio. ⁊ maior
ꝑs hoꝝ etiā ab obediētia eccl'ie. vt regnū iudeorum. Re⸗
gnū turcoꝝ. Regnū ſaracenoꝝ. Regnum tartaroꝝ. Re
gnū armenioꝝ. Regnū georgianoꝝ. Regnū grecorum.
Licet enī imꝑator eoꝝ cū patriarcha ſuo redierint ad fi
dē romane eccl'ie. tñ nō recognoſcit imꝑatorē romanorū
ſibi ſuꝑiorē. Regnū boemoꝝ qui iā .xxxv. annis elapſis
receſſerūt a ſinceritate fidei. necdū reducti ad vnitatem
eccl'ie. Regnū francoꝝ ⁊ ſi fideliſſimū ſit. nō tñ recogno⸗
ſcit ſuꝑiorē imꝑatorē romanoꝝ. Decimū regnū ſeu deci⸗
ma ꝑs imꝑij diuiſi eſt romanū imꝑiū. qđ figuratū eſt ꝑ
decē ſoles ſcḋm vaticiniū ſibille. Inter iſta decē cornua vi
dit daniel oriri cornu paruulū. ⁊ tria euulſa ſūt de priori
bus cornibꝫ a facie eiꝰ. Hoc cornu eſt antixp̄us de tribu
dan ignobil'. cū dan natꝰ ſit de ancilla. tria cornu euulſa
de priorib' vt ḋr in hiſtoria ſcolaſtica. ſūt tres reges ſcilicꝫ
aphrice. egypti. ⁊ ethiopie. q̄s interficiet. Alij .vij. colla
ei ſubijciēt vt victori. Oculi q̄ſi hoīs q̄s vidit daniel in
cornu iſto ꝑuulo. ē ſubtilis ⁊ alta eiꝰ ſcīa ⁊ malicia. Os
aūt ingētia loquet'. q2 deū ſe dicet ⁊ meſſiā in lege ꝓmiſ
ſum. Qđ iudei credētes ꝯfluent ad eū. Qui reedificare
faciet templū dei. Et in eo ponet ſoliū ſuū vt deus. Et
ad ſe trahet hoīes terrore tormētoꝝ. Promiſſiōe terreno
rum ⁊ donatiōe opatiōe falſoꝝ miraculoꝝ. vt dicet' ple
nius infra. ⁊ interficiet enoch ⁊ helyā. Et ſubdit daniel
Aſpiciebā donec poſiti ſunt throni ſcꝫ aſſeſſoꝝ. ⁊ anti⸗
quus dieꝝ ſedit. ſcꝫ deꝰ maieſtate ſua iudiciū faciet. Et
ponit' diſpoſitio eiꝰ. ibi vide. Et libri apti. ſcꝫ ꝯſciētie ſin
guloꝝ. tūc patebūt. Et vidit ꝙ beſtia illa quarta piſ⸗
ſet ⁊ corpꝰ eiꝰ traditū eſſet igni. ⁊ ptās aliaꝝ beſtiaꝝ etiā
ablata. q2 oīs ꝑncipatꝰ mūdi ceſſabit. Et ecce in nubibꝫ
celi filiꝰ hoīs veniebat. ⁊ obtulerūt eū vſqꝫ ad antiquū
dieꝝ. ⁊ data eſt ei ptās honor ⁊ regnū. ⁊ oīs ppl's. tribꝫ
⁊ lingua ſeruiet ei ⁊c. Et ſubdit de cornu illo paruulo. ſ.
antixp̄o. qđ faciebat bellū aduerſus ſanctos ⁊ p̄ualebat
donec venit antiquꝰ dieꝝ. Et putabat. i. antixp̄s ꝙ poſ⸗
ſit mutare tempora ⁊ leges. ⁊ iudicium ſedit. vt auferat'
potentia eius ⁊ conteratur.

In ſequēti capitulo .§. II.

Dañ. viij. ponit' alia diuiſio danielis quā habuit anno
tertio balthaſar q̄ regnabat in babylone monarcha vl⸗
timo aſſyrioꝝ. Aliā quā expoſuimꝰ in .§. p̄cedēti habue
rat anno ꝑmo regni eiꝰ. Et tangit de duabꝫ monarchi⸗
is ſcꝫ ꝑſaꝝ ⁊ medoꝝ. ⁊ de monarchia grecoꝝ. Et monar
chia medoꝝ oſtēſa eſt ſibi in ariete. habēte duo cornua q̄
bus vētilabat ꝯ oēs ꝑtes mūdi. ⁊ nullꝰ p̄t reſiſtere. Mo
narchiā vero grecoꝝ vidit in hyrco caprarū q̄ habebat
cornu magnū in fronte q̄ efferatꝰ in arietē occidit eum.
Iſtud cornu fuit alexāder magnꝰ q̄ ꝑcuſſit arietē ꝓ illum
cornua hñtē duo. q2 deuicit ⁊ occidit dariū vltimū mo⸗
narchā medoꝝ ⁊ ꝑſaꝝ. Illo cornu fracto. i. alexādro mor
tuo. orta ſūt q̄tuor cornua in capite hyrci. q2 diuiſum eſt
imꝑiū alexandri in q̄tuor regna. In egypto regnauit
Ptolomeꝰ filiꝰ lagi. In macedonia Philippꝰ frater ale⸗
xandri q̄ eſt ad occidētē. Syrie ⁊ babylonie ⁊ ſuꝑioribus
locis ad orientē Seleuchus nichanor imꝑabit aſie ⁊ pō
to ⁊ ꝓuincijs illꝰ regiōis. antigonꝰ ad ſeptētrionē. ⁊ hoc
ſcḋm orbis totiꝰ plagas. Cornu aūt modicū qđ egreſſum
eſt ex vno de his q̄tuor cornibꝫ. ⁊ factū eſt grāde. hic eſt
antiochꝰ epiphanes deſcēdēs a Seleuco. q̄ dū eſſet ro⸗
me obſes fugiēs inualuit in regnū ⁊ magnificatꝰ eſt ꝯ
meridiē. i. ꝯ egyptios. ⁊ ꝯ oriētē. i. eos q̄ i ꝑſide moliebāt'
nouas res. ⁊ ꝯ fortitudinē celi. i. filios iſrl' ⁊ deiecit đ ſtel
lis in terris. i. de iudeis. ⁊ vſqꝫ ad ꝑncipē fortitudis ma
gnificatꝰ eſt. i. ꝯ deū. q2 ab eo abſtulit iuge ſacrificium. ⁊
deiecit locū ſctificatōis. q2 poſuit in tēplo ſtatuā iouis.
Ubi ſciendū ꝙ iſte peſſimꝰ antiochꝰ q̄ martyriſari fecit
matrē cū ſeptē filijs. ⁊ multos alios ꝓpter obſeruātiā le⸗
gis dei. figura fuit antixp̄i veri. Un̄ q̄ dicunt' de ipo ſi⸗
gnato ꝑ illud cornu paruū. exponunt' pene oīa ⁊ aptiſſi
me de antixp̄o ⁊ magis ꝓprie. Un̄ ⁊ gabriel dixit danie
li. declarās ſibi viſiōem de cornu paruo. Ego oſtendam
tibi q̄ futura ſunt in nouiſſimo maledictiōis. qm̄ habꝫ
tp̄s finē ſuū. hoc aūt nō erit niſi in fine mūdi. Et poſt ex⸗
planatiōem arietis ⁊ hyrci ⁊ quatuor cornuū eiꝰ. expo⸗
nens de alio cornu paruo exorto inter illa ait. Cum cre
uerint iniq̄tates. ꝯſurgens impudēs facie ſcꝫ antixp̄us
⁊ intelligēs ꝓpoſitiōes. i. magnā ſciam. Et roborabit' for
titudo eiꝰ. ſed nō in viribꝫ ſuis. ſcꝫ q2 in malicia diaboli
⁊ arte magica qua vtet'. Et ſupra quā credi pōt vniuer⸗
ſa vaſtabit. vt ſcꝫ ſubijciat ſibi oēs. Et ꝓſperabit' ⁊ faci⸗
et. Et interficiet robuſtos ſcꝫ enoch ⁊ helyam ⁊ populuꝫ
ſanctoꝝ ſcḋm volūtatē ſuā. i. veros fideles. Et dirigit' do⸗
lus in manu eius. i. fraus. ⁊ fallacia in miraculis facien
dis. Et cor ſuū magnificabit. vt ſcꝫ faciat ſe ab oīmibus
venerari. Et in copia reꝝ oīm occidet plimos. ſcꝫ ꝓmit⸗
tendo ⁊ donādo diuitias credētibꝫ ſibi. Et ꝯ ꝑncipem
principū ꝯſurget. i. ꝯ xp̄m. dicēdo nō illū. ſed ſe eſſe chri⸗
ſtum in lege ꝓmiſſum. Et ſine manu ꝯteret'. q2 ſcꝫ dū di
cet ſe celum aſcenſuꝝ fulminabit'. Et pauloante dicit. ꝙ
auferet a deo iuge ſacrificiū ſcꝫ celebratiōem xp̄iani cul⸗
tus ⁊ ſacramētoꝝ eccl'ie. Et ꝓſternet' ꝟitas in terra. quia
nō erit q̄ audeat p̄dicare ꝟitatē. Qđ vero ſubdit' hanc
tribulatōem duraturā diebꝫ duobꝫ milibꝫ trecētis ⁊ pꝰ
ea mundandū ſanctuariū. refert' ad ipm̄ antiochū. q̄n
hieruſalē cepit ⁊ violauit templū dei multis immūdi⸗
cijs. Que ꝓphanatio durauit tāto tp̄e. i. circa ſeptem an
nos. ⁊ poſtea mūdatū eſt templū a iuda machabeo cū
ſuis. In caplo etiā .xi. danielis plura dicūt' de iſto anti⸗
ocho peſſimo ⁊ antichriſto. quedā q̄ ꝯueniunt antiocho
⁊ quedā antixp̄o. cuiꝰ figura extitit. vt dicit mgr̄ in hiſto
ria ſcolaſtica. Et in ca. xij. ponit' de michaele pugnāte
ꝓ eccl'ia Et de tempe q̄ꝫtum durabit talis tribulatō. Et
de tempore poſtmodum dando.

De antichriſto loqui. §. III

tur Pſalmiſta cū ait pſ. ix. Cōſtitue dn̄e legiſlatorē ſuꝑ
eos. vt ſciāt gētes qm̄ hoīes ſunt. Ut q̄d dn̄e receſſiſti
lōge deſpicis in oportunitatibꝫ in tribulatiōe. dū ſuꝑ⸗
bit impius incendit' paup. glo. exponit hoc de antixp̄o.
Iſte antixp̄s vēturꝰ eſt ſcḋm doc. ⁊ ſcripturas i fine mū
di. Qui vt dicit vincētiꝰ in ſpeculo hiſtoriaꝝ. Circa finē
naſcet' in babylone de tribu dan. ex viro ⁊ muliere. Sed
ꝯcepto ⁊ animato. vt dicit mgr̄ in hiſtoria ſcola. deſcen
det diabolꝰ in vteꝝ matris ad implēdū eū n'oīmi mali
cia vt vaſe ſuo. Et q̄uis angelꝰ bonꝰ nō ei ſubtrahatur
ad cuſtodiā. ſicut ⁊ dat' alijs ex vtero matris natis. vt di
cit bea. Tho. in ꝑma pte. tñ poſtq̄ꝫ incipiet malicia vti.
nullū effectū cuſtodie in euꝫ exercebit eo obſtinato. Hic
antixp̄s vt dicit methodiꝰ martyr q̄ multa p̄dixit de fu
turis in nouiſſimis apparebit corozaym. q̄ eſt ciuitas
vicina iudee. nutriet' in nazareth. regnare incipiet in ca⸗
pharnaū. demū vt dicit vincentiꝰ vbi ſupra. veniet in
hieruſalē. ⁊ ibi faciet ſe circūcidi. vt oſtēdat ſe ꝯformē ꝑs
tribꝫ iudeoꝝ. ⁊ dicet ſe meſſiam in lege eis ꝓmiſſum. Et
iudei in eū credēt. ⁊ vt meſſiā ſuū ſuſcipiēt ⁊ venerabūt'
Et hoc eſt qđ xp̄s dixit eis Io. v. Ego veni in noīe pa⸗
tris mei ⁊ nō me recepiſtis. ſi alꝰ veniet in noīe ſuo ſcꝫ an⸗
tixp̄s q̄rēs gl'iam ꝓpꝛīa. ⁊ illū accipietis ſcꝫ vt veꝝ xp̄m.
Ipe igit' antixp̄s fortis in malicia ⁊ potētia tpali. bella⸗
bit ꝯ fortes ſp̄ualr' ſcꝫ fideles Et inde ſequet' maxima
tēptatio. Et in dictis verbis pſ. pōt notari q̄druplex

Antixp̄s q̄ tp̄e ventur' ſit et vbi naſcitur.

Quadru

plici mō / antixpus / hoies ten / tabit.

modus tēptandi quo vteť antixp̄s ad deceptiōem ho‐minū. Pⁱo p prolatōem fallaciā doctrinaꝝ. ps̄. Conſti tue dñe ⁊c̄. Scd̄o p oblatōem pluriū diuitiaꝝ. Sciant gentes ⁊c̄. Tertio p illatōem multiplicīū preſſuraꝝ. Ut quid dñe re. Quarto p patratōnem reꝝ ꝓdigioſarum. Dum ſupbit impi⁹. Quantū ad p̄mū poniť ibi pn̄s impatiui p futuro indicatiui. qđ freq̄nter faciūt ꝓphete. Juxta illud Hiere. xvij. Duplici ɔtritione ɔtere eos do mine de⁹ noſter. i. ɔteres. Nō eni ꝓpheta optat vel impe trat malū pp̄lo ſuo. ſed ꝓnunciat. Cōſtitue ergo dicit. i. ɔſtitues legiſlatorē ſup eos pctōres. videlȝ q̄ legiſlator erit antixp̄s. vt dicit glo. Diciť aūt de⁹ illū ɔſtituere. nō faciēdo ſȝ pmittēdo. Ut eni ait be. Aug. in enchiridion. Nihil in mūdo fit niſi omnipotēs fieri velit. vel pmittē do fieri. ſcȝ quo ad mala que nō impedit. Uel ip̄e facien do. quo ſcȝ ad bona quoꝝ eſt actor. Antixp̄s igiť dicēs ſe eſſe meſſiam ꝓmiſſum iudeis in lege ſua moſayca. di‐cet ad ſe ſpectare cōdere nouam legē ſm̄ q̄ p̄dixit p hiere miam dn̄s. Dabo leges meas in cordibꝫ eoꝝ ſcȝ ⁊c̄. Et Dan̄. vij. diciť de antichriſto q̄ putat q̄ poſſit mutare tempa ⁊ leges. Et legē quidē moſaycam nō reprobabit. ſed que in ea habenť de meſſia. vt illud. Prophetā ſuſci tabit deus de fratribꝫ tuis. ip̄m tanq̄ȝ me audietis. De‐utero. xxviij. ⁊c̄. dicet de ſe pronunciata. ⁊ in ſe impleta. Unde ⁊ multa occulta alijs vel futura. diabolo reuelan te ꝓnunciabit. vt oſtēdat ſe magnū ꝓphetā. Chriſtū autē quē adorant chriſtiani dicet p ſe ⁊ ſuos p̄dicatores fuiſ‐ſe deceptorē. ⁊ ideo ꝓpter ſcelera ſua ſeu ſupbiā fuiſſe cru cifixum. ⁊ a deo derelictū. Que aūt in veteri teſtamēto habenť de paſſione ei⁹. exponet falſo. diuerſis apparen tibꝫ veritatibꝫ. vt etiā nūc exponūt iudei. Moralia legꝭ male interp̄tabiť. vt de vſuris. libello repudij. pſecutōe inimicoꝝ. ⁊ hmōi. que om̄ia ɔcedet. Legales ceremoni‐as vt datas deo dicet obſeruādas. Et vt diciť a Greg. vij. de ɔſe. di. iij. pueniť. Jpſe faciet celebrari a ſuis diem ſabbati vt placeat iudeis. cū hoc ſit in lege eorum. ⁊ diē dn̄icam in veneratōem ſue nō chriſti reſurrectōnis. Di‐cit eni ſe moriturū ⁊ tertia die reſurrectum. Unde ibi di‐citur q̄ feſtināntes ſabbatum ⁊ dn̄icam ſunt p̄dicatores antixp̄i qui vtrunq̄ȝ faciet celebrari. Locus reſidētie antichriſti diciť fore hieroſolima. Sed p̄dicatores ſuos mittet p orbē. ſicut xp̄us miſit apoſtolos ad eum p̄dicā‐dum ⁊ manifeſtandū eſſe xp̄m. Un̄ ⁊ ait xp̄s Mat. xxi‐iij. Multi pſeudo ꝓphete ſurgent. ⁊ multos ſeducent. Et paulo poſt. Si dixerint vobis ſcȝ pſeudo ꝓphete. i. p̄‐dicatores. Ecce in deſerto eſt xp̄s. nolite exire. ſcȝ ad vidē dum eum. Ecce in penetralibꝫ. nolite credere. Exponunt aūt eius p̄dicatores ſcripturas fallaciter. ⁊ cum magna eloquētia ⁊ verſutia verboꝝ. Predicatores autē eccleſie tacebūt. vel timore paſſiōis. vel amore terrenoꝝ. vł igno rantia ſcripture ſacre. ꝓpter quā neſcient confutare expo‐ſitiones extortas illoꝝ. Et ſic implebiť illud ſignū ꝓpinq̄ iudicij datū a chriſto Matt. xxiiij. Stelle cadent de ce‐lo. i. doctores decident ab intellectu ⁊ ſtudio ſcripture. Di‐ciť eni Dan̄. xij. Qui ad iuſticiā erudiūt plurimos qua‐ſi ſtelle. Scriptura diciť celum. Un̄ zepherin⁹ papa di. xxxviij. ſic ait. Mētes fideliū inherētes ſacre ſcripture firmamento. i. celo. nō obſcurabit mundana iniquitas. Non tn̄ ex toto ceſſabūt p̄dicatores ꝟitatis. ⁊ pmaxime de paradiſo terreſtri mittenť in mundū enoch ⁊ helyas quo fuerūt trāſlati. vt habeť de p̄mo Gen̄. v. De ſecun‐do. iiij. Reg. ij. Hi p̄dicabūt ɔ̄ antixp̄m. detegētes eius fallaciam. De quibꝫ exponiť cōiter illud Apoc. xj. Dabo duobꝫ teſtibꝫ meis ⁊ ꝓphetabūt. i. p̄dicabūt diebꝫ mille ducētis ſexaginta. i. annis tribꝫ cū dimidio. quāto etiaȝ tp̄e durabit p̄dicatio antixp̄i ⁊ pſecutio. Amicti erunt ſaccis. vt dȝ ad inducendū exēplo ad pn̄iam. Hi ſūt due

Loc⁹ reſi‐dentie an‐tichriſti.

oliue ſcȝ pleni miſcd̄ia. ⁊ duo cādelabra lucētia ſcȝ doctri na in ɔſpectu dei. Hi habēt p̄tātem claudēdi celum ne pluat. ⁊ p̄tātem ſup aquas ɔuertendi in ſanguinē ⁊ per cutere terrā om̄i plaga. Opinio etiā ē aliquoꝝ vt iohā‐nis dn̄ici ⁊ theophili. q̄ Johānes euāgeliſta nō ſit ad‐huc mortu⁹. ſm̄ illud Jo. vlt. Sic eum volo manere do‐nec veniā. ſcȝ ad iudiciū ait xp̄s. Jn padiſum ergo terre‐ſtrem ⁊ ip̄e trāſlatus veniet. ⁊ ip̄e p̄dicaturus ɔ̄ legē an tixp̄i ⁊ ſuā doctrinā. Satis eni videť iſtis cōgruū. q̄ ſi de tempe legis nature mitteť vnus teſtis pro xp̄o ɔ̄ an‐tixp̄i fallacem doctrinā ſcȝ enoch. ⁊ vnus de tēpe legis moſayce. ſcȝ helyas. etiā ⁊ lex euangelica q̄ eſt dignior ce teris habeat ſuū teſtē qui erit Johanes euangeliſta. vt ſit numer⁹ plenus teſtiū ſcȝ ternarius. Et tūc cum eis bi bet calicē paſſionis ab antixp̄o occidēdi. Ei eni dctm̄ fu it Matt. xx. ſicut ⁊ iacobo fratri ſuo. Calicē meū bibetꝭ. Qđ nondū videť plene impletū in iohāne cū martyrio nō legať migraſſe. Scd̄o bellabit antixp̄s ɔ̄ fideles p diuitiaꝝ donatōem. vn̄ dicit. Ut ſciant gētes qm̄ homi nes ſunt illi ſcȝ q̄ ſuſcipiēt hūc legiſlatorē ſeu legē eius. homīes eni tales dicunť ꝓut homo deriuať ab humo. id eſt. dediti terrenis diuitijs. Et ly vt poniť ɔſecutiue nō cauſatiue. Ex hoc eni q̄ pmitter de⁹ illū antixp̄m da re legē. ⁊ multi eam recipiēt. q͛ terrena cum ea pcipient. ſcient gētes q̄ tales ſunt hoīes. nō viri rōne vtētes ⁊ vir tute. ſed terrenis deſeruiētes ⁊ ea q̄rentes. vn̄ ⁊ Dan̄. viij diciť. q̄ in copia reꝝ omniū occidet plurimos. vt dctm̄ ē ſupra. Et dan̄. xj. dr̄. q̄ diuidet terrā gratuito. ⁊ thezauri copioſi ſibi manifeſtabunť. Et deſcēdēdo ad practicam. Beat⁹ vincētius maxim⁹ p̄dicator dicit ī ſermonib⁹ ſcȝ q̄ p̄dicatores ſui diſcurrētes p orbem. faciēt pop̄los cō‐gregari. vt zelantes ſalutē eoꝝ dicentes. Ut clare pcipia tis. q͛ nō querimus veſtra bona. vt fecerunt p̄dicatores xp̄i. ſeductores mūdi. qui vt ſcitis nō vacabāt ad aliud niſi vt accipirēt bona veſtra. petentes decimas ⁊ p̄mi‐tias ⁊ oblatōnes ⁊ elemoſinas auaricie dediti. Nō hoc querim⁹ a vobis. ſed vt mādauit nobis magiſter noſter verus xp̄s. ſalutē querim⁹ vr̄az. ⁊ ex charitate volum⁹ vobis ſubuenire qui indigetis. veniāt paupes in tali lo co ⁊ eis prouidebiť. Certe attenta cupiditate hominum qui nō querūt niſi terrena. iſta via eſt ſufficiēs ad ſedu‐cendū innumerabiles populos. Si eni quotidie vt vi‐detur dare hoīes p vno floreno. immo ⁊ argēto negant xp̄m ope. q͛ mendacia multa dicūt. ⁊ piuria addunt. q̄n to magis cū eis magna q̄titas pecunie offereť. Un̄ be. Gre. in penultimo moraliū tractās illud Job. xl. Sub ip̄o leuiathan erunt radij ſolis. ⁊ ſternet ſibi auꝝ quaſi lutū. dicit q̄ diabol⁹ nunc p callidas ſuggeſtiones. tunc ſcȝ in fine mūdi p damnatū illū hoīem ſcȝ antixp̄m. quē replet ſcȝ malicia ſolis radios ſibi. i. doctos quoſq̄ȝ ⁊ ſa‐pientes ſubijcit. Uel auꝝ. i. viros ſctītate vite fulgentes quaſi lutū vitijs ſibi ſubſternet. ſ. ad terrena querenda ī ducens. Et habeť hoc de pe. di. ij. ca. multi. Jn apocalip. etiā ca. xiij. dr̄. q̄ beſtie aſcēdēti de mari hn̄ti ſeptē capi‐ta ⁊ decē cornua ſimili leopardo. ſed pedes ſiles vrſo. os ſūt ſile leoni. dedit p̄tātem magnā draco ſcȝ ſathanas qui faciet oēs puſillos ⁊ magnos habere caracterē ī de‐xtra manu aut in fronte. ⁊ q̄ nemo poſſit emere vel ven dere niſi qui habuerit caracterē. Beſtia iſta antixp̄s eſt beſtialis de mari mūdi exiēs. ſeptē capitalibꝫ vitijs ple nus. ⁊ cornibꝫ decē. ſcȝ trāſgreſſionibꝫ p̄ceptoꝝ. ad q̄ cū‐ctos inducere conať. ⁊ cū eis vulnerare aīam. leopardo variato in coloribꝫ ſimilis eſt ꝓpter maximā ei⁹ hypocri ſim qua ſctītatē ſimulabit. vrſo ⁊ leoni. ꝓpter crudelitatē Hic faciet vt caracterē. i. imaginē ſuā ⁊ cultū ei⁹ habeat in manu dextera. i. in opibꝫ ſpūalibꝫ. vt ieiunijs. elemo‐ſinis. orōnibꝫ. ⁊ hmōi. Hoc intēdit ei⁹ veneratōez. aut in

De ſcd̄o euāge...

fronte.i.ſaltē in apparētia.vt ſaltē ab extra ꝯformet cum
alijs in cultu ⁊ veneratiōe ſui qꝛ coꝛ hoīm nō pōt vide/
re.alˀs nō poſſit cū alijs negociari. vn nec lucrari tanq̄
excōicati infideles vēdēdi ꝑpter quod terrena amātes ei
obediēt ⁊ ꝑibūt.Et ex hoc ſciēt gētes.qꝛ hoīes.i.humi ſi/
herētes ⁊ terrā q̄rentes erūt qui recipiēt hūc antixp̄m ⁊
legem eiꝰ. Neq̄ enī iudei qui ip̄m vt meſſiam expectāt
aliud ſperāt ab eo habere ꝑpter qđ ei adhereāt niſi terre
nam patriā hieroſolime. Libertatē a ſeruitute ⁊ diuiti/
as ⁊ gl'iam. Tertio p̄liabiᵗ ꝯ chriſticolas ꝑ preſſurā.i.
tormētoꝝ illationē ⁊ tribulatōnum. vñ ps.ix. Ut quid
dñe receſſiſti ⁊c.in tribulatōne ꝑ exceſſum. Erit enī tunc
inq̄t talis tribulatio.qualis nō fuit ab initio mūdi vſq̄
tūc.vt dꝛ a xp̄o Math.xxiiij. Daniel etiā.ca.xij. dicit.ꝙ
veniet tp̄s quale nō fuit ab eo q̄ gētes eſſe ceperūt vſq̄
ad tp̄s illud.Et apoc.xiij.dꝛ.ꝙ datū eſt beſtie de qua ſu
pra dctm̄ eſt bellū facere cū ſctis ⁊ vincere illos. Et da/
ta eſt ei ptās in oēm tribū populū.liguā.⁊ gentē. Quis
in bello vincat ſctōs viros.intelligiᵗ q̄ ad corpꝰ.qꝛ p̄ua/
lebit ⁊ occidet eos.etiā enoch ⁊ helyā faciet occidere ī pla
tea hieruſalem.vt dꝛ Apoc.xi. Et ad terroꝛē alioꝝ faciet
corpa coꝝ iacere inſepulta. Et qꝛ tūc fideles viri non ha
bebūt quaſi aliqđ exteriꝰ adiutoriū. nec p̄dicationum.
nec miraculoꝝ.nec ꝯfortātiū ſacramētoꝝ.diciᵗ deum re
ceſſiſſe lōge ⁊ deſpicere ſuos in tāta neceſſitate ſm̄ appa
rentiā. Sꝫ nō vſq̄quaq̄ deſerēs eos ſpe p̄mij ꝯfortās.
Exercebit igiᵗ antixp̄s oīa genera tormētoꝝ in chriſtia/
nos ad flectendū eos etiā inaudita. Hāc aūt preſſuram
inſinuauit iacob patriarcha cū ait Geñ.penulˀ.⁊ ca.xlix
Fiat dan coluber in via ceraſtes in ſemita mordēs equi
vngulas.vt cadat aſcēſoꝛ eiꝰ retro. Salutare tuum expe
ctabo dñe.bea.Gre.exponit in moralˀ.iſta de xp̄o p̄nū/
ciata. De tribu dan dꝛ antixp̄s naſciturꝰ. ⁊ interp̄taᵗ cā
vel iudiciū.qꝛ vt caput cauſa erit innumerabiliū malo/
rū.⁊ iudiciū ſequiᵗ eū. Natus eſt dan de ancilla in ſerui
tutē generāti.qꝛ oēs ſequaces eiꝰ ſerui ſunt diaboli. Et
in numero ſignatoꝝ.cxliiij.miliū ex om̄i tribu iſrael ſcꝫ ī
libro vite nō poniᵗ trib9 dan.qꝛ eiꝰ ſequaces reprobi ſūt
Dicit ḡ fiat.i.fiet.dan.i.antixp̄s deſcēdēs. vel ſignatos ī
dan.coluber in via.i.incedēs ꝑ viā mādatoꝝ.vel ꝑ viaꝫ
latā vitioꝝ.vt coluber colēs vmbrā ꝑ affectū. ⁊ veneno
ꝑfidie occidēs. Sꝫ in ſemita.i.incedētib9 ꝑ obſeruantiā
ꝯſilioꝝ.⁊ viā artā ꝟtutū. Fiat ceraſtes.q̄ vt dicit be.gre.
eſt ſerpēs cornutꝰ. qꝛ hos ꝑſequeᵗ cornu potētie torq̄ns
eos.⁊ occidēs.mordēs equi vngulas vt cadat aſcēſoꝛ eꝰ
retro. Equus ſm̄ be.gre.hic ſignaret mundū currētē ad
occaſum.fumās ꝑ ſupbiā.hynnitū faciēs in luxurie ma/
nifeſtatōem.fodiēs vngula terrā ⁊ fodiēs ꝑ auariciam.
Ungula q̄ eſt vltia ps corpis huiꝰ equi.eſt finis mundi.
Aſcēſoꝛ ipiꝰ equi.eſt q̄ mūdo inheret. ⁊ a mūdi defertur
hincinde amoꝛe. Mordet ḡ dan.vt ceraſtes cornutꝰ.vn
gulā equi.i antixp̄s vexat ī fine mūdi exiſtētes. Ad q̄d.
Ut cadat aſcēſoꝛ eiꝰ amatoꝛ mūdi retro.vbi nō videt et
ſenſum amittat.vt ſcꝫ nō videāt ꝑditōem ſuā in quā ca
dunt. Sancti tā fortiter reſiſtūt expectātes ſalutare dñi
in gl'ia. Quarto certamē aſſumet ꝯ fideles ꝑ miracu/
la.ſed falſa. Et iſtud erit ꝑiculoſiꝰ ceteris. ꝑpter qđ dicit
xp̄s Math.xxiiij. Et dabūt pſeudo ꝓphete.i.p̄dicatores
antixp̄i ꝓdigia magna.ita ſi fieri p̄t ī erroꝛē inducāᵗ eti
am electi. Et hoc innuiᵗ cū ait ps. Dū ſupbit impius an
tixp̄s anthonomaſice.qꝛ extra ⁊ ꝯtra oēm pietatem veri
cultus diuini. Supbit etiā intantum. vt dicit ap'lus.ij.
Theſ.ij. Qđ extolliᵗ ſuꝑ om̄e qđ diciᵗ aut coliᵗ deꝰ.ita
vt in templo ſedeat tanq̄ ſit deus. Et ad oſtendēdū ſuā
diuinitatē.vt adoreᵗ. Dicit ibidē idē ap'ls. Cuiꝰ aduen/
tus eſt ſm̄ opatōem ſathane in om̄ibus ſcꝫ virtute ⁊ ſi/
gnis.⁊ ꝓdigijs mendacib9 in om̄i ſeductōne. Et apoca
xiij.diciᵗ ꝙ data eſt ei ptās ⁊ ſigna facere ⁊ prodigia.ita

vt ignē faciat deſcēdere in terrā in ꝯſpectu hoīm. vt ſe/
duceret gentes. Eliget enī aliq̄s pre ceteris fautores ſue
malicie.quos vt ap'ls ſuos mittet ꝑ orbē ad p̄dicandū.
ſuꝑ quos ope diaboli faciet deſcēdere ignē de celo vt q̄ſi
ſpm̄ ſanctū acceꝑint. Qui ⁊ ipi opere diaboli ꝓdigia fa/
cient. Et deſcendēdo ad practicā beati vincētij. Poſtq̄
ſui p̄dicatores ꝓnunciauerint doctrinā aut xp̄i vt veri
filij dei dicēt. Ut nō dubitetis de veritate doctrine no/
ſtre.ecce miraculis ꝯfirmabimꝰ. Accedāt infirmi aliqui
ſcꝫ in quos diabolꝰ immittet infirmitates.quaꝝ ſcit cu
rationē.⁊ eos publice ſanabūt. Et ſi quos ſanare nō po/
tuerūt.dicēt ex defectu fidei coꝝ ꝓcedere.vel qꝛ male vte
renᵗ ſanitate. Et qđ plus eſt.accedēt ad tumulos.faciēt
eos apiri.⁊ oſtendūt ſe aliquos ſuſcitare de notis popu
lo.nō ꝙ vere reſuſciteṉᵗ.qꝛ hoc diabolꝰ nō pōt facere. ſꝫ
aſſumet diabolꝰ ipe corpꝰ aereū illius talis noti.⁊ loque
tur vt ille.dicēs ſe eſſe illū ⁊ virtute meſſie.falſe tñ ſuſci
tatum. Et de alia vita multa dicet diabolꝰ in ſpecie illi
us.⁊ xp̄m quē coluerūt chriſtiani vt ſeductoꝛē damna/
tum.⁊ antixp̄m veꝝ deū. Dum ḡ ita ſupbit impiꝰ anti/
chriſtus.incendiᵗ pauꝑ.fidelis illuminaᵗ interiꝰ a xp̄o
incendiᵗ zelo veritatis.dolens ⁊ lachrymās pro ꝑditiōe
⁊ ſeductōne tantoꝝ. Hec tentatio vtiq̄ maxima erit. qa
vt dicit Gre.in moralˀ. Uidebit martyr ꝓ ꝟitate ſe extoꝛ
queri ſine opatione alicuiꝰ miraculi. ad probandū veri/
tatem ſue fidei. Et ecōtra tortoꝛē ſuū ad oſtenſiōem ſue
falſitatis miracula facere. O qualis tentatio. Certe vt
dicit xp̄s Matth.xxiiij. Niſi breuiati fuiſſent dies illi
nō fieret ſalua om̄is caro. Nō enī durabit niſi ꝑ tres an
nos cū dimidio.q̄to etiā tempe p̄dicauit xp̄s. vt habeᵗ
Dañ.xij.⁊ Apoc.xij.⁊.xiij. Poſtq̄ aūt antixp̄s aſcen
derit in tantā ſupbiā.vt poſt ſimulationē ſue mortis et
reſurrectōis.dicat ſe publice in celū ꝯſcenſuꝝ.ſuꝑ mon/
tem oliueti ſtans fulminabiᵗ.vt dicit mgr̄ in hiſto. ſco/
laſtica.⁊ Uincen. Et ſi nō de mō mortis eiꝰ.tñ de morte
eiꝰ exp̄ſſe habeᵗ Dañ.viij.⁊.xi.ca.in fine plenius. Et.ij.
Theſſa.ij.⁊ Apoc.xvij. Ante mortem antixp̄i reſurgent
enoch ⁊ helyas tertia die poſt occiſionem coꝝ ⁊ publice
vocati in celū aſcendēt. Mortuo aūt antixp̄o quantum
mūdus ſit duraturꝰ.incertū eſt nobis. Uideᵗ tñ ꝙ ad
minus.xlv.dies denᵗ hoībus ſeductꝭ.vt reuerti poſſint
ad pn̄iam. Ex eo qđ dꝛ Dañ.xij. Beatus q̄ expectat ad
dies. M.cccxxxv. Et ante iſta poniᵗ tp̄s ꝑſecutōis anti
xp̄i.quo auferreᵗ iuge ſacrificiū xp̄i.numerꝰ videlꝫ dierū
mille ducenti nonaginta.i.tres anni cū dimidio.quibus
addendo.xlv.fiunt. M.cccxxxv.

Titulus.xiiij. de dono ti/moris. Quō ad timoꝛē multa inducūt.

Capl'm.j.

Timoꝛ domini ē do
num ſpūſſancti. qđ Eſaias enumerando
ipa dona ponit in ſeptimo loco. Sꝫ hic
poniᵗ in q̄nto. Et lꝫ multa dicta ſint de ti
moꝛe inq̄ztū eſt paſſio.in.i.pte in ti.de paſ
ſionib9.diffuſiꝰ tñ hic ageᵗ.⁊ ꝑ aliū modū. ⁊ de multipli
ci timoꝛe. Sciendū aūt ꝙ ad timoꝛē dñi multipliciter i
ducimur ex ſeptē. Pr̄io ex ſcp̄tura theologicali. Sc̄do
ex rōne internali. Tertio ex figura ſpūali. Quarto ex cre
atura vniuerſali. Quinto ex actiōe ſupnaturali. Sexto
ex punitione diuinali. Septimo ex vtilitate plurimali.

Ad tim dū ducim mltis idu cunt.

Pro p̄mo dꝛ Deuterˀ.x. Quid petit dñs a te niſi ꝙ ti
meas dn̄m deū tuū ⁊ ambules in vijs eiꝰ. ⁊ diligas cū.
ac ſeruias ei in toto corde tuo ⁊ in tota aīa tua. ⁊ ſerues
mādata eius. Ps.xxxiij. Uenite filij audite me timoꝛē
dñi docebo vos.q̄s eſt hō q̄ vult vitā ſcꝫ grē ⁊ gl'ie.dili/
git dies videre bonos ſcꝫ in gl'ia.q.d.timoꝛ dñi eſt initiū
huiꝰ. Et ſigna eiꝰ ſunt,declina a malo.qꝛ timoꝛ dñi ex/

pellit pctm̄. Eccī.i. Et fac bonū. qꝛ qui timet deū faciet
bona. Inq̄re pacē. qꝛ timor dñi q̄ſi ꝑadiſus. Eccī.xxvij.
qui eſt loc⁹ quietis ⁊ pacis. xp̄s in euāgelio. Timete eū
qui pōt aīam ⁊ corp⁹ ꝑdere in gehennā. Math.x. Prin
ceps ap̄loꝝ ait. Deū timete. i. petri. ij. Bern̄. ſup Cantic.
In ꝟitate cōperi nihil eſſe ita efficax ad grām ꝓmeren
dam. retinendā. recupandā. q̄ꝫ ſi omni tpe coram deo īue
niaris. nan alta ſape ſed timere. Btūs hiero. in ep̄la. Ti
mor cuſtos eſt ꝟtutū. Scdo. rō interna nobis ſuadet
deū ſumme eſſe timendū m̄ltipliciter. Dictat enī rō vt
timeat̄ qui ſuꝑior eſt. q̄ nocere ſeu flagellare pōt. nec va
let ei reſiſti. Deus igit̄ cū ſit ſumm⁹ dñs dñoꝝ. nec poſ
ſit aliq̄s reſiſtere ꝑtāti vel volūtati ei⁹. iō merito timen
dus eſt ſuꝑ oēs. Hanc rōnem tangit moyſes Deuter̄. x.
Qui cū admonuiſſet populū. dñm deū timere. Subdit
quaſi ꝑ rōne. Ipſe eſt de⁹ deoꝝ ⁊ dñs dñantiū. de⁹ ma
gnus potēs ⁊ terribilis. vn̄ ⁊ Macha. i. dr̄. Si ego dñs
veſter ſum vbi eſt timor me⁹. ⁊ Hiere. xv. Quis non ti
mebit te o rex gentiū. Si demones ꝯtremiſcunt vt aſſe
rit Jacob⁹ in canonica ſua ad ꝑtātem ei⁹. cui nō eſt po
teſtas ſilis ſuꝑ terrā q̄ꝫtū debet timere plen⁹ fragilitate.
Alia rō eſt. qꝛ pater naturaliter timet̄ a filio cū rō doce
at ꝙ habeat poſt deū eſſe ab eo. Sꝫ nunq̄d ip̄e de⁹ nō
eſt pater tu⁹. qui poſſidet. fecit. ⁊ creauit te. a quo oīs pa
ternitas in celo ⁊ in terra noīat̄. Neq̄ꝫ ego enī ſpm̄ ⁊ ani
mam donaui vobis ⁊ vitā ⁊ ſinguloꝝ mēbra nō ego cō
pegi. ſed creator oīm q̄ formauit hoīs natiuitatē inq̄t il
la ſancta mulier filios hortata ad martyriū. ij. Macha.
vij. multo ḡ magis deus debet timeri. Docet etiā ratō ti
mere multū. cū oportet eū reddere rōem corā ꝑſidente q̄
oīa nouit. ⁊ nil multū ꝑmittit ⁊ ꝑcipue cū ꝯſciā remor
deat multa mala feciſſe. ⁊ multa debita ꝯtraxiſſe ex ini
quitate ꝑfecta. vn̄ be. Gre. in moral. Juſti oē q̄d agunt
metuūt. dū caute ꝯſiderāt ante quē iudicē ſtabūt. Ter
tio ex figura ſpūali volēs deus inducere ꝑpl̄m ſuū ad ti
morē dñi āteq̄ꝫ daret legē dcalogi. ſ. ꝑ āgelū ſuū terruit
eos. qꝛ mons ſynai videbat̄ ardere corruſcationibꝫ. ⁊ au
diebat̄ ſonit⁹ buccine. ꝓpter q̄d cū ꝑplus eſſet exterritus
dixit moyſes. Ut ꝓbaret nos dñs venit cum terrore. vt
terror ei⁹ eſſet in vobis ⁊ nō peccaretis. Exo. xx. Ubi in
nuit̄ ꝙ ꝑ metū inducunt̄ hoīes ad ſeruādū leges. Und̄
yſid. in li. ethi. Facte ſunt leges vt eaꝝ metu humana co
erceat̄ audacia. tutaq̄ꝫ ſit inter improbos innocētia. di.
iij. facte. Et qꝛ ꝑmaxime oportet ſeruare legē decalogi ad
q̄d inducit timor dñi. iō ꝑ ea q̄ a deo ꝓcedūt timorē in
cuſſit ſcꝫ corruſcationes. voces buccine ⁊ alia terribilia.
Itē mādauit dñs Deute. xxiiij. Nō accipies loco pigno
ris molā ſuꝑiorē ⁊ inferiorē in q̄ figurabat̄ ꝙ ſp̄ q̄s debꝫ
ſecū habere ſicut ſpem. ita ⁊ timorē. nā mola ſuꝑior dep
mit māim molendā ne eleuet̄. ita mola inferior retinet ne
in imum deſcendat ⁊ ꝑeat. Un̄ figurat ſpem. Timor er
go dñi deꝑmit mentē ne in bonis opibꝫ que facit eleuet̄
⁊ de ſe ꝑſumat. Et ſpes ſubleuat. ne deſperatōne in infer
num cadat. Nō ḡ iſta duo ſunt alteri locanda ſed ſemꝑ
ſecū poſſidenda. Un̄ be. gre. dicit ꝙ penitēs mouetur
inter timorē ⁊ ſpem. Nec eſt ꝯ q̄d ait boeti⁹ de phica cō
ſola. ſcꝫ Pelle timorē. ſpemq̄ꝫ fugato. loquit̄ enim de ſpe
vana. ⁊ timore inordinato. Itē in hui⁹ figurā hr̄ Gen̄.
xij. ꝙ abrahā tetēdit tabernaculū ſuū. ⁊ habitauit. hn̄s
ab oriēte bethel. ⁊ ab occidēte hay. Et figurat ꝙ homo
iuſtus debet timorē habere in ꝓſperis ⁊ ſpem ī aduūſis.
Bethel eñ interꝑtat̄ dom⁹ vel habitaculum dei. ⁊ ſignificat
patriā ſuꝑnā quā q̄s dꝫ ꝯtēplari in aduerſis ad ſpem
hn̄dā vt roboret̄. Hay. interꝑtat̄ vita valliū vel abyſſus
⁊ ſignificat vitā pctōꝝ. ⁊ abyſſus ſignificat īfernū. q̄ q̄s
debet recogitare in ꝓſperis ne eleuet̄ in ſupbiā. ſꝫ timeat
futuꝝ iudiciū ⁊ infernū. Quarto inducimur ad tio
rem dñi ex creatura vniuerſali. Sicut oīa inuitāt nos
ad amandū deū. qꝛ oīa ſunt facta in obſequiū nr̄m. ſicē
bn̄ficiū inuitat bn̄ficiatū ad diligēdum bn̄factorē. ita ⁊
oīa creata inducūt nos ad timendū deū. Celū ⁊ terra in
q̄t be. aug. in li. ꝯfeſ. ⁊ oīa q̄ in eis ſunt. mihi vndiq̄ꝫ cla
mant ⁊ clamare nō ceſſant. vt amem te dñe. qꝛ cū bonū
ſit ꝙ oīa appetūt ⁊ amant. ſcḋm phm̄. ⁊ oīs creatura bo
na ē. nec aliūde hꝫ ſuā bonitatē niſi a deo ꝑmo cā oīm.
Oīs aūt ꝟtus ⁊ bonitas cuiuſcūq̄ꝫ effect⁹ ſit in ſua cā ex
ꝑfectiori mō. qꝛ nemo dat q̄d nō hꝫ. ⁊ potior ē cā effectu
iō oīs bonitas ⁊ ꝑfectio ē in deo. ⁊ hinc creature indicā
do nobis ſummā dei bonitatē ad amādū eū ſuꝑ oīa in
uitant ⁊ ꝑ ꝯn̄s ad timendū. Nā oīs amās eſt timens. ⁊
q̄ꝫto q̄s plus amat aliq̄d. tāto plus timet illud amittē.
vt ptꝫ de ſuba tꝑali ⁊ filijs ⁊ alijs rebꝫ. Sicut ḡ īuitāt
creature ad amādū ꝓpter ſuā immēſam bonitatē. ita et
timēdū ne eū offendam⁹ ⁊ amittam⁹ tā infinitū bonū.
Inuitāt etiā ꝑ aliū modū ad timēdū deū creature. quia
oīa elemēta ⁊ q̄ in eis ſunt punita ſūt in pctō ꝑmi hoīs
ꝓpter q̄d dixit de⁹ ei. Maledicta terra in ope tuo ſpinas
⁊ tribulos germinabit tibi Gen̄. iij. Et multa aīalia bru
ta facta ſunt nociua hoī. vel rebellia ꝓpter pctm̄. ⁊ fruct⁹
terre min⁹ boni. Nec etiā tantā lucē ⁊ ꝑfectū ex corꝑibus
celeſtibꝫ habem⁹. Si ḡ ꝓpter offenſam dei etiam punita
ſunt q̄ nō peccauerūt. q̄ꝫto magis q̄s debet deū timere
ne offendat tā ſeuerū mali vltorē. Inducūt etiā ad timē
dum qꝛ ip̄e de⁹. vt dr̄ Sap. v. Armabit creaturam ad
vltionē inimicoꝝ ei⁹. Et cū oīa paueāt ⁊ obediāt ad nu
tum ei⁹. multo magis hō hoc agere debet. q̄ plus recipit ⁊
rōne fulcit̄. Un̄ angel⁹ clamabat omibꝫ gētibꝫ dicēs. Ti
mete dñm ⁊ adorate eū q̄ fecit celū ⁊ terrā ⁊ oīa q̄ in eis
ſunt Apoc. xiiij. Quinto ex opatiōe ſuꝑnaturali ſcilꝫ
miraculoꝝ. pſ. lxiiij. Turbabunt̄ gētes ſcꝫ ad pn̄iam ⁊
timebunt q̄ habitāt terminos a ſignis tuis ſcꝫ miracu
lorum qui habitant terminos ſcꝫ vſq̄ꝫ ad habitantes
vſq̄ꝫ in extremis terre. Cū enī viderēt hoīes fieri opera
que nullus hoīm facere pōt. nec dij gentium demonia.
nec tota ꝟtus nature create ſcꝫ cecos illuminari. demo
nes effugari. mortuos ſuſcitari. ⁊ corꝑa celeſtia a ſolito
curſu immutari. ad petitōem ioſue ⁊ ezechie. varias in
firmitates ſubito curari. Ipſi etiā reges terre videntes
ſic admirati ſunt. turbati ad penitētiā. cōmoti ſunt ab ī
fidelitate ad fidē. tremor apphēdit eos ad venerandum
⁊ colendū. ⁊ ad timēdū tantā maieſtatem q̄ ꝑdicabat̄ a
ſanctis q̄ inuocabat̄ in cui⁹ ꝟtute totū agebat̄. Cū enim
illi q̄ nauigabāt cū iona tēpeſtati in mari orta. ſolū cir
ca nauiū eoꝝ poſt miſſionē ei⁹ in mare vt iuſſerat. mare
ſedatū. fluct⁹ miteſcere. timuerūt deū veꝝ. vt ſcribit̄ Jo
ne. i. c. Cū vidiſſet rex dari⁹ danielē ꝓpham miſſuꝫ ī lacū
leonū. qꝛ ꝟm deū celi adorabat illeſum ꝑmāſiſſe. nec ab
eis ī minimo leſū. timuit ip̄m deū ac publice mādauit.
paueāt oēs deū danielis ⁊ ꝯtremiſcāt. qꝛ ip̄e ē ver⁹ de⁹
q̄ liberauit danielē ⁊c. Dan̄. vi. ca. Chriſto ieſu dño nr̄o c⁹
miracula ſūt. vt ait Cryſ. Pelag⁹ imēſuꝫ reſuſcitāte ado
leſcētē filiū vidue accepit oēs pn̄tes ibi tior. ⁊ manifica
bāt deū. Lu. vij. Uidētes turbe paliticū ſanatū timētes
glificauerūt deū Mat. ix. Sꝫ ⁊ cēturio ⁊ q̄ cū eo erant
gētiles ī paſſiōe xp̄i. viſo terremotu ⁊ his q̄ fiebāt. timue
rūt valde dicētes. Uere fili⁹ dei erat iſte. Matt. xxij. q̄s
enarrat miracl'a oīa. Sexto īducit ad tiorē dñi multi
plex punitio ei⁹. Hiere. ij. Arguet te malicia tua. ⁊ paulo
poſt. Scito ⁊ vide. qꝛ malū eſt tibi ⁊ amaꝝ te dereliq̄ſſe
deū tuū. ⁊ tiorē ei⁹ nō eē apd̄ te Deut̄. v. Deū tuū tiebiſ
Et īfra. neq̄n iraſcat̄ furor e⁹ ꝯ te ⁊ auferat te d̄ tra. Eccī
.i. Un⁹ eī ē altiſſim⁹ ops rex potēs ⁊ metuēd⁹ nimis. q̄s
enī nō timeat ꝯſiderādo q̄ꝫ terribilr̄ flagellauit pctōres
Angelos ſuꝑbientes de celo ꝑcipitauit in infernum. ⁊ in

demones cōmutauit. ꝓmos parentes de paradiſo terre
ſtri ꝓpter inobediētiā expulit. gen⁹ hūanū ꝓpter luxuriā
diluuio ꝑdidit. Sodomitas cōbuſtes igne ⁊ ſulphure
ſubuertit. Iſraelitas peccātes incredulitate ⁊ murmure
in heremo ꝓſtrauit. Dauid ꝓpter inanē gl'iam ⁊ ꝓp'lm ſu
um ꝓpter ꝯiuratōnem cū abſalone ꝯ eū. peſte ꝑcuſſit. lx.
milia in triduo infectione illa ꝑemptis. Ezechiā ꝓpter in
gratitudinē vſqꝫ ad mortē īfirmū reddidit. ⁊ ſic ᵭ aliꝭs.
Et iō merito ſcti clamāt Apoc. xv. Mirabilia ſunt opa
tua dn̄e. q̇s te nō timebit. Et be. Gre. Si placere deo ve
raciter cupim⁹. poſtqꝫ ſubegim⁹ ꝑuerſa. etiā in nobis be
ne geſta timeam⁹. Septimo ⁊ vltimo ad timorē īdu
cit vtilitas copioſa ex ip̄o timore ꝓueniens. Deutero. v.
Quis det eis talē habere mentē vt timeāt te dn̄e. ⁊ bene
ſit eis in ſempiternū. obſtetrices egyptie hebreoꝝ. qꝛ ti
muerūt deū. ob reuerētiā ei⁹ nō occidētes mares. vt mā
dauerat pharao. dicit moyſes ꝙ edificauit eis domos.
Exo. i. Siue ſpūales ſm be. hiero. infundēdo ꝟtutes ⁊ ğ
tiam. Siue tpaliter ſm be. greg. dando diuitias. vt. xxij
q. ij. ſi q̄libet. Et Eccī. xxxiij. Timēti deū non occurrent
mala. ſ. pctōꝝ. ⁊ in tēptatiōe de⁹ liberabit illum. pſ̄. Ti
mentes dn̄m non minuentur omni bono.

De timore mundano. Caplm. ij.

Timor mundanus eſt
quo q̇s timet tpalia amittere. vt diuitias. di
gnitates. ⁊ hmōi. ꝓpter qḋ vitandū deū offen
dit ꝯ ei⁹ mādata faciēdo. qḋ eſt mortale pctm̄. vel cū eſt
ad hoc mēte diſpoſit⁹. cū cogitat ſibi poſſe accidere. In
de ꝓcedūt multa mala. Vn̄ be. Aug. ſup illud pſ̄. Incē
ſa igni ⁊ ſuffoſſa ab increpatiōe vultus tui ꝑibūt inq̇t.

Ex tiore
mūdano
mlta ma
la ꝓcedūt

Oīa pctā ꝓcedūt aut ab amore male inflāmante. i. in
ordinato. aut a timore male humiliāte. i. deijciēte. ꝑ amo
rem inordinatū ḋr aīa ſeu opa ei⁹ incenſa. ꝑ timorē mun
danū dicit̃ ſuffoſſa. Timor enī deijcit ⁊ ad ima ſubmit
tit. Sꝫ iſta cū criminalia ſūt. vtiqꝫ ꝑibūt ab increpatio
ne vult⁹ dei. i. in futuro iudicio. Ad ꝑditōem enī ducūt
qḋ teſtat̃ Io. apoc. xxi. Timidis aūt ⁊ incredulis homi
cidis ⁊ veneficis. fornicarijs. mēdacib⁹. ps eoꝝ ī ſtagnū
ignis ⁊ ſulphuris. Q, ad multa ⁊ grauia ſcelera indu
cat talis timor mūdan⁹ ptꝫ ꝑ exempla. Nam pharo rex
egypti. qꝛ ex multiplicatōne filioꝝ iſrael in egypto. time
bat regnū ſibi auferri. mādauit occidi ⁊ ſubmergi mares
hebreoꝝ cū naſcerent̃. Exo. i. Herodes rex timēs ne puer
natus nūciatus a magis rex iudeoꝝ. auferret ſibi regnū
turbat⁹ eſt. ⁊ necem innocentū ꝓcurauit. Matt. ij. Iero
boam rex iſrael timēs de acceſſu ppl'i iſrael ad hieroſoli
mam. vt adorarent ⁊ hoſtias offerrēt in templo iuxta le
gem dn̄i. ppl's ip̄e iſrael amicicia iungeret̃ cū tribu iuda
vn̄ ſe ſubderet regi iuda ⁊ ip̄e regnū amitteret. fecit fieri
vitulos aureos in dan ⁊ berſabee terminis regni iſrael.
p̄cipiēs populo vt illos colerēt ⁊ immolarēt. iij. Regū
xij. Pōtifices iudeoꝝ timētes ne forte venirēt romani ⁊
tollerēt eoꝝ locū ⁊ gentē. Io. xi. Cōſilio decreuerūt xp̄m
occidi. Sꝫ timētes amittere tpalia ⁊ ꝓpter hoc iniuſtici
am cōmittētes. amiſerūt tpalia ⁊ ſpūalia. aīam ⁊ corp⁹.
De his ğ que ꝓpter timorē amittēdi tpalia. vt diuitias.
honorē. famā. ⁊ hmōi. offendūt deū. pōt apte dici illud
pſ̄. xiij. Illic trepidauerūt timore vbi nō erat tiōr. i. vbi
nō erat rō timendi. ita videlꝫ ꝙ ꝓpter hoc peccarēt. Et

Septem
rōes q̄re
n̄ dēmus
tiēr amit
tere bo. tē

ꝓpter ſeptē rōnes ſeu ꝯditiōes terrenoꝝ. Quia vilia ob
ꝯditōem. qꝛ defectibilia ad ꝑmanſionē. qꝛ inquinabilia
ad trāſgreſſionē. qꝛ ineptibilia ad ꝑfectionē. qꝛ obligabi
lia ad rationē. quia nocibilia ad felicitationē. Quia de
ceptibilia ad conſeruationem.

Primo igitur nō eſt ti. §. I

mendū tpalia amittere. vt ꝓpter hoc cōmittat pctm̄. q̇a
ip̄a ſunt vilia. null⁹ enī curat vel timet amittere vilia. et
p̄cipue cū ex hmōi amiſſiōe ꝯſeruet p̄cioſa. ſicut patet in
nauigantib⁹ q̇ nō timēt vel curāt ꝓijcere merces p̄cio
ſas in mare. vt ꝯſeruent vitā q̄ p̄cioſior eſt. Tempalia bo
na vocant̃ ſtercora in diuino eloquio ꝓpter ſui vilitatē.
Dicit̃ enī Eccī. xxij. De ſtercore boum lapidat⁹ eſt piger.
Piger eſt q̇ ob timorē alicuius laboris omittit facere bo
num qḋ debet. Talis lapidatur ſpūaliter ⁊ occidit̃. Sꝫ
vnde de ſtercore boum. ob iſta tēpalia q̄ timet amittere
vel nō habere. que ſterc⁹ dicunt̃ boum. qꝛ ſcꝫ ſancti do
ctores q̇ agros mentiū ſcindūt vomere verbi dei. ſterc⁹
ea reputāt. i. viliſſima. Audi Paulū egregiū p̄dicatorē
quid dicat de hmōi ad Phil'. iij. Oīa arbitror vt ſterco
ra. vt xp̄m lucrifaciā ⁊ inueniar in illo. Ad Phil'. iij. ca.
Cōſiderem⁹ ꝯditōem eoꝝ ⁊ videbim⁹ vilitatē p̄cipue at
tenta p̄cioſitate ſpūaliū bonoꝝ. Quid auꝝ ⁊ argentū ⁊
alia metalla. Certe ſpuma terre. in viſcerib⁹ terre naſcit̃.
nullā vitā habēt. nō rationalē vt hō. nō ſenſibilē vt aīa
lia bruta. etiā viliſſima vt formica. muſca. ⁊ vermes. nō
vegetabilē vt arbores. ⁊ quecūqꝫ herbe viliſſime. Quid
ſericū. Nōne ſterc⁹ vermioꝝ viliſſimoꝝ. Quid veſtes la
nee. Nōne vell⁹ pecoꝝ. Quid palacia. Nōne lapides inſen
ſibiles. Quid agri. Nōne terra. Quid gl'ia tpalis. Nō
ne vētus. vn̄ Boeti⁹ de pħica ꝯſola. O gl'ia gl'ia q̇d es
aliud qꝫ in milib⁹ hoīm inflatio quedā auriū. Sꝫ ⁊ in
cōparatiōe p̄cioſitatis ſpūaliū bonoꝝ adhuc magis vi
lia apparent. Propter qḋ dicit ſapiēs de ſapiētia ſeu ğ
tia loquēs. Prepoſui illā regnis ⁊ ſedib⁹. ⁊ diuitias ni
hil eſſe dixi in compatiōe illi⁹. nec compaui illi lapidem
precioſum. qm̄ oīe auꝝ in cōparatiōe illi⁹. arena eſt exi
gua. ⁊ tanqꝫ lutū extimabit̃ argentū ī ꝯſpectu illi⁹. Sa
pien̄. vij. ca. Cum ğ ſpūalia bona vt ꝟtutes ſint p̄cioſiſ
ſima. ⁊ tempalia reſpectu eoꝝ viliſſima. ꝯtra oēm rōnē
eſt. vt nō curet q̇s amittere bona ſpūalia. ꝓpter timorem
mundanū ne amittant̃ tempalia. Hoc timore mūdano
ducti ananias ⁊ ſaphira. timēdo videlꝫ ne totū p̄ciuꝫ
ſue poſſeſſiōis vēdite ab eis Petro ap'lo aſſignantes vt
debebāt. nō poſſent ſibi ꝓuidere de aliq̇ cū ſupuenirent
neceſſitates. ⁊ nō ꝓuideret̃ eis de cōmunitate ꝓpter pau
pertatē vel aliā cauſam. qꝛ retinuerūt ſibi fraudulenter
faciētes ꝯtra p̄ceptū ap'loꝝ. ad imp̄catōem vel increpa
tionē petri ſubito mortui ceciderūt. Act. v. Qḋ accidit
quotidie quo ad religioſos q̇ retinēt ꝓpꝛium. timētes ne
eis ꝓuideat̃ in neceſſitate. ideo incurrūt mortē ſpūalem.
xi. q. i. ſcim⁹. Hoc timore mūdano ducta nobilis illa ma
trona romana Lucrecia. timēs ſcꝫ ne fili⁹ tarquini vlti
mi regꝭ romanoꝝ infamaret eā de adulterio. ꝑut ille cō
minabat̃ ei. aſſenſit ī adulteriū. peſſime faciēs. Nā vt dīt
be. aug. de ea loq̄ns ī ꝓmo de ciui. dei. Ita ne aliquē pol
luat aliena libido metuit̃. Sꝫ nō polluit ſcꝫ ğ ad aīam
ſi aliena erit. Si polluet. aliena nō erit. Vir⁹ oīa mala
tolerare. poti⁹ qꝫ pctō ꝯſētire decreuit. Hec be. aug. xxxij.
q. v. ita ne. Illi ğ trepidauerūt tiōre vbi nō erat timor.

Secūdo nō eſt timen. §. II.

dum amittere tpalia. qꝛ deceptibilia ſunt ad felicitatem.
Nam vident̃ ꝓmittere felicitatem vt quietē. ⁊ quaſi om
nia. qꝛ vt dicit̃ Eccēs. Pecunie obediunt oīa. Sed deci
piunt hoīem p̄ſtātes miſeriā ⁊ anxietatem. Vn̄ xp̄us
appellat diuitias fallaces. cum ait Luč. viij. Sollicitu
do hui⁹ ſeculi ⁊ fallacia diuitiarū ſuffocant verbuꝫ. Ec
ce fallacia. qꝛ dicunt homīes in ſe Si haberem diuitias
ego eſſem quiet⁹ in mente non haberē tantā ſollicitudi
nem laborādi. ſoluēdo creditorib⁹. ⁊ hmōi. Sed ſi con
tingat ꝙ habeat maiorē curam ⁊ anxietatē habet qꝫ pri
us in cogitādo quō amittat. quomō ip̄as adaugeat. in

quibꝫ expēdat ⁊c. Et ſic pungit̃ ⁊ inquietatur mens in
eius continuis ſtimulis ſollicitudinum. Et ideo ibi aſſi-
mulat eas ſpinis. q̄ pungūt mentē ⁊ tollūt q̄etē. cū ad-
augeāt ſp̄ deſideriū ad plura. Et iō dr̄ Eccs v. Auarus
nunq̄ȝ impletur pecunia. ſicut nec potibꝫ hydropicꝰ. nec
ariditate .i. lignis focꝰ. Hinc ⁊ be. Amb. Nec finis nec ſa-
tietas vnq̄ȝ aderit cupiditati. di. xlvij. ſicut hi. Ibi vide
pulcra. Falſiſſimū eſt aūt ꝙ pecunie obediūt oīa. q̄ꝺ tn̄
dicūt ⁊ videt̃ mūdanis in q̄ꝝ ꝑſona ibi loquit̃ ſalomon
Nā nec ſapīa nec ſcīa moralis. nec ſanitas. nec pulcritu-
do. nec fortitudo corꝑis. pecunia hr̄i p̄nt. Sȝ etiā ⁊ mul-
ta t̄p̄alia ea ꝯſeq̄ nō p̄nt. Symon magus nō potuit ab
apl̄is pecunia magna oblata obtinere p̄tātē dādi ſpm̄
ſcm̄. Achab rex iſrael non potuit pecunia obtinere na-
both ſubito vineā ſuā. Iſraelite nō potuerūt pecūia ſua
a ſeon rege amorreoꝝ obtiere eis nccria ad victū balach
Rex moabitaꝝ nō potuit ꝯſeq̄ a balaaȝ ariolo magna
pecunia vt malediceret ꝑp̄lo dei. Qȝ tollant t̄p̄alia q̄-
etem mētis. nota exēplū in li. de. vij. donis. Erat quidā
artifex ſatis pauꝑ ſuſtentās ſe ⁊ familiam ſuā de labore
manuū ſuaꝝ. ꝓpter q̄ꝺ die noctuq̄ȝ eū oꝑari oportebat.
Inter labores aūt ſuos freq̄nter cātabat. ob ſolatiū. quiā
modicā anxietatē hēbat ⁊ q̄ſi nullā de t̄p̄alibꝫ. q̄ eis ca-
rebat. Iuxta domū eiꝰ hītabat diues multū. q̄ ita curis
⁊ ſollicitudinibꝫ vexabat̃. vt nedū canere ſed vix ridere
vel letā faciē oſtēdere cuiq̄ȝ valeret. Vn̄ q̄ſi inuidēs q̄e-
ti ⁊ leticie paupis imaginatꝰ eſt ⁊ executꝰ. quō poſſet eiꝰ
leticiā interrūꝑe ⁊ inq̄etare. Accepit ḡ quendā ſacculuȝ
plenū aureis: ⁊ mane q̄dā eadē hora q̄ ſolitꝰ erat egredi
domū pauꝑ. pauloante inde trāſiēs. ꝑmiſit ante domū
paupis cadere ſacculū illū. ⁊ certo loco ſe firmans vt vi-
deret q̄s illū recolligēt. Itaq̄ȝ pauꝑ cū domū egrederet̃
inuēto ſacculo ſurſum leuat ſibi retinēs. Cepitq̄ȝ cogita-
re q̄d agere de tāta pecunia deberet. timēs ne illud ſcire-
tur. vel ſi emeret aliq̄ magni p̄cij ꝯ eū ſuſpitio de furto
oriret̃. Vel ne ſibi auferret vel q̄d vtiliꝰ emeret. Sic q̄ȝ
mentē eiꝰ anxietas ⁊ timor varia cogitatio deuaſtabāt.
vt amiſſa oī quiete ⁊ leticia mētis. nō vltra cātaret vl̄ io-
cunditatē oñderet. Q̄ꝺ cū ꝑcepiſſet diues intētū ſcȝ ſuū
ꝯſecutū. noluit ꝓpterea amittere pecuniā ſuam. Sȝ poſt
aliq̄s dies dicit ei diues. His diebꝫ ꝑ viā incedens. hn̄s
mecū ſacculū aureoꝝ ſeu burſam. neſcio quō cecidit cir-
ca domū tuā ⁊ meā inaduertēter. Si ſcires vel audiſſes
aliq̄d q̄s inueniſſet vterer bona intētiōe. al's nō inueniē-
do intēdo fieri facere nō ſolū excōicatōem ſȝ etiā inq̄ſiti-
onē ꝑ p̄tātem ciuitatis. Rn̄dit ille. Nō oportet aliq̄d fa-
tere. Ego inueni tali die vnū ſacculū aureoꝝ. Ex q̄ dicis
tuū eſſe ⁊ ſigna ſufficiētia tradidiſti. accipe q̄ꝺ tuuȝ eſt.
Deꝰ aūt ꝑcat tibi. q̄ oībꝫ his diebꝫ q̄bꝫ ipam pecuniam
tenui, ꝓuatus fui q̄ete ⁊ gaudio meo ſolito. dedit q̄ȝ mi-
bi mītos malos dies ⁊ malas noctes. nec q̄ſcere potui
pre tumultu cogitationū. Reddita igit̃ pecunia cū ſua
paupꝑtate reuerſus ē ad quietē ſuā ⁊ cātus ſuos. Cū ḡ
t̄p̄alia ſint fallacia. q̄ ꝓmittūt quietē ⁊ nō p̄ſtant. ſed an-
xietatē ⁊ appetitū eaꝝ augēt. ſm̄ illud Cryſ. Ipa appo-
ſitio diuitiaꝝ auget flammam ⁊ maior fit cupido. Ideo
qui timent trepidauerūt timore vbi nō erat timor.

Tertio non ē timen .§. III.

dum t̄p̄alia amittere. ita ꝙ ꝓpter h̄ deꝰ offendat̃. q̄ ipſa
ſunt defectibilia ad ꝑmāſionē. ꝓpter q̄ꝺ dr̄ mgr̄ veritatis
Math. vi. Nolite vobis theſauriſare theſauros ſup ter-
ram vbi erugo ⁊ tinea demolit̃ ⁊ fures effodiūt ⁊ furan-
tur. q. d. Ideo nō debetis reſeruare ⁊ mītiplicare t̄ēpalia
iſta bona ⁊ ſollicitari circa ipa timēdo ne deficiāt vobis.
q̄ defectibilia ſunt in ſe. Nā ſi ſunt metalla erugo ⁊ rubi-
go ꝯſumit. Si panis vel victualia. tinea rodit ⁊ deſtru-
it. Si pecunia numerata vel gēme. fures p̄nt occulte ra-
pere. Si poſſeſſiōes ⁊ agri ⁊ domꝰ. dn̄i t̄p̄ales q̄ vt dicit̃
Eſa. i. ſūt ſocij furꝝ. effodiūt. i. diuerſas occaſiōes inueni-
unt. vn̄ ea auferāt. ſed q̄ hoīes nō curāt quō t̄p̄alia mī-
tiplicēt ꝑ phas ⁊ nephas. nec faciūt elemoſinas ſubue-
niendo indigētibꝫ vt deberēt. timēdo ne ſibi deficiāt. de-
us ſuſcitat bella. immittit penurias. infirmitatibꝫ vexat
quibꝫ hoīes t̄p̄alia ꝯſumāt. Vn̄ be Augꝰ. xvi. q. i. decie.
Q̄ꝺ nō accipit xp̄s accipit fiſcꝰ. Dabis impio militi q̄ꝺ
nō vis dare xp̄o. Vez ⁊ ſi certꝰ ſit q̄s vt t̄p̄alia ei inuita
nō deficiāt. nunq̄d in morte q̄ nō tardat. aliq̄d de his ſe-
cū deferet. certe nō. Et ideo inq̄t p̄s. xlviij. Ne timueris
cū diues factꝰ fuerit hō. ⁊ cū multiplicata fuerit glīa do-
mus eiꝰ. Ne timueris ſcȝ amittere t̄p̄alia. q̄ ⁊ diues qui
habet ea. tandē amittit. Et idē firmat Iob. xxvij. cap̄.
q̄ꝺ tn̄ expꝑientia docet. diues ſit. cū dormierit nihil ſecuȝ
affert ap̄it oculos ſuos ⁊ nihil īuenit. Diues hic dormit
mēte alienꝰ a ꝯſideratiōe dei ⁊ ꝑiculi ſui. Et ꝓprie accidit
ei ſicut dormiēti. q̄ cū ſomniet ſe habere mītas pecūias
⁊ in ꝯuiuijs letari ⁊ epulari ſubito exꝑgefactus nihil ſe
habere coꝝ cernēs. triſtat̃ ſe illuſum. Ita q̄ inherēt t̄p̄ali-
bus quaſi ſomniāt. cum eñi eſtimāt ſe ꝑmanere in eis. ex
improuiſo ſubito ſuꝑuenit mors q̄ dormitio dr̄. q̄ reſur-
recturꝰ eſt in fine mūdi. Moriēs aūt ap̄it oculos mētis
quos hic culpa clauſit ⁊ nihil inuenit de t̄p̄alibꝫ hic poſ-
ſeſſis. Sed inuenit nihil q̄ꝺ cōmiſit. i. pc̄m̄. Nam ⁊ ſi
actus pc̄ī aliq̄ꝺ ſit inq̄ȝtū actus. tn̄ inq̄ȝtuȝ pc̄m̄ nihil
nulla natura eſt ſȝ defectꝰ rōis. ſic tenebra defectꝰ lumīs
Exemplū notabile ponit ſaluator nr̄ in euāgel. vt refert
Lu. ca. xij. de q̄dā diuite q̄ cū ager ſuꝰ vberes fructꝰ at-
tuliſſet. cepit mēte eſtuare ⁊ timere ne ſibi deficerēt loca
ad reponendū tātos fructus. Sȝ ſubito cogitatio mali-
cie ſibiipſi rn̄dit dicēs. Scio q̄d faciā. deſtruam horrea
mea ⁊ maiora faciā. ⁊ illuc ꝯgregabo oēs fructꝰ meos. et
dicā aīe mee. Anima mea habes mīta bona repoſita in
annos plīmos. comede. epulare. ⁊ q̄eſce. Cumq̄ȝ iſta dice-
ret. dixit illi deꝰ. Stulte. aīam tuā hac nocte repetēt a te.
ſcȝ demones. Que aūt paraſti cuiꝰ erūt. q. d. nō tua. non
tecū portabis. ſȝ oīa tibi deficiēt. Ponit iohs damaſc.
ſilitudinē in hiſtoria Ioſaphat. videlȝ ꝙ in q̄dā ciuita-
te erat iſta ꝯſuetudo. Ciues illiꝰ eligebāt quēdā ex ea re-
ctorē ⁊ dn̄m ipiꝰ ciuitatis cū oī libertate ⁊ p̄tāte. vt poſ-
ſet facere q̄ꝺ ſibi liberet ⁊ vti oībꝫ bonis ad placitū. ſed
trāſacto anni regni ſui. mittebat̃ ad quandā inſulā ſolꝰ
⁊ ſine aliq̄ ſubſidio bonoꝝ. vbi nil erat ad eū ſuſtentādū
vn̄ oportebat eū deficere ⁊ cito. Cū aūt quidā ſagax ad
tale regimē fuiſſet aſſumptꝰ. ꝯſiderās q̄d ſibi futurum
erat. q̄ mittēdꝰ ad illā inſulā. prudēter ſibi ꝓuidit. nā in-
fra illū annū pluries miſit ad inſulā multa ⁊ varia bo-
na ⁊ victualia. ⁊ q̄ ea cuſtodiret. q̄ facto poſt annū illic
directꝰ. ex bonis q̄ illic deſtinauerat bn̄ ⁊ copioſe vixit.
nō pre inopia defecit vt alij q̄ nō ſibi ꝓuiderūt. Ciuitas
iſta eſt mūdus iſte in quo ⁊ ſi q̄s valeat oībꝫ bonis eiꝰ vti
ad placitū. tn̄ poſt vitā eiꝰ q̄ breuis eſt. ad aliā vitā trāſ-
ire oportet. nec de his aliq̄d portare p̄ōt tūc. niſi ea q̄ dū
hic viuit. illuc trāſmittit ſcȝ ꝑ elemoſinas ⁊ bona opera.
Opa eñi illoꝝ ſequunt̃ illos. dr̄ Apoc. xiiij. vn̄ ⁊ b. Am-
bro. ſuꝑ lucā. Non ſunt hoīs bona ſcȝ iſta tēpalia. vera
bona nō ſunt q̄ ſecū afferre nō p̄ōt. Sȝ vt ait bea. Lau-
rentius decio. Facultates quas requiris. manꝰ pauperū
in celeſtis theſauros deportauerūt ſcȝ ꝑ elemoſinas da-
tas ab eo. Illic ḡ trepidauerūt tīore vbi nō erat timor.

Quarto non eſt ti .§. IIII

mendum temporalia amittere. quia inquinabilia ſunt
ad tranſgreſſionem. Maculāt enim animam pluribꝫ
generibꝫ tranſgreſſionum propter abuſum eaꝝ. ꝓpterea

dñs appellat diuitias iniq̄tatis. cũ dt̄ Lu. xv. Facite vo
bis amicos de mãmona iniq̄tatis. Mãmona nomẽ est
syriacũ. vt ait hiero. latine diuitie interp̃tant̄. Diuitie aũt
inique dicunt̄. nõ q̄ in se sint male. sed q̄r freq̃nter male
acq̃runt̄. vel male retinent̄. vel eis hoĩes male vtuntur.
vñ be. Hiero. Oĩs diues iniquus aut heres iniq̃. Et be.
aug. Vermis diuitũ sup̃bia. inde ei se maiores alijs esti-
mãt ꝛ alios despiciũt. q̄r p̃ alijs abũdãt. Sꝫ ꝛ inordina
te hõ afficit̄ ad diuitias ꝛ auare seruat. Vñ bea. Aug⁹.
ad macedoniũ. Iã prudẽter intueamur qd̄ scriptũ ẽ. fi-
deli hoĩ tot⁹ mũd⁹ diuitiaꝝ. infideli aũt nec obul⁹. Non-
ne oẽs q̄ sibi vident̄ gaudere ↄq̃sitis eisq̄ vti nesciunt
alienũ possidere ↄuincim⁹. H̄ certe alienũ nõ est. qd̄ iure
possidet̄. Hoc aũt iure qd̄ iuste. ꝛ h̄ iuste qd̄ bñ. Oẽ igi-
tur qd̄ male possidet̄ alienũ est. Male possidet q̄ male
vtit̄. Hec be. aug. xiiij. q. iiij. q̄d dicam. Ubi glo. exponit
p̃ncipiũ hui⁹ auctẽtis sic. infideli. i. auaro. q̄r auaricia dici
tur ydoloꝝ seruit⁹. p̃ silitudinẽ. tali infideli tot⁹ mõs nec
est obul⁹. q̄r q̄si nil reputat. sꝫ alia adhuc plura affectat
fideli aũt tot⁹ mõs. i. q̄libet p̃s etiã minima coꝝ q̄ sũt in
mõo diuitiaꝝ est p̄ diuitijs cõputata. Propterea ap̃ls
vi. c. ad Thi. discipulũ instruit quõ diuites debeat doce
re ꝛ cautos facere dicẽs. Diuitib⁹ hui⁹ seculi p̃cipe. non
sublime sap̃e. nec sperare in incerto diuitiaꝝ suaꝝ. sꝫ faci
le tribuere. cõicare scꝫ alijs res suas ꝛc̃. Nã q̄ volũt diui
tes fieri. incidũt in laqueũ magnũ diaboli ꝛ tẽtatiõem.
ꝛ in desideria m̃lta ꝛ inutilia q̄ mergũt hoĩem ĩ iteritũ.
Et in figurã hui⁹ dñs anathematizauit thesauros hie-
richo. p̃hibẽs vt null⁹ ex p̃p̃lo isrl̄ de eis acciperet. sed igni
cõburerent̄. Josue. Ad insinuandũ q̄ thezauri hui⁹ mũ
di nõ debẽt trãsire in sorte bonoꝝ fideliũ. vt exponit g̃ri
anus. i. q. iiij. §. sed obijcit̄. Hiericho enĩ interp̃tat̄ luna.
ꝛ significat mũdũ mutabilẽ. isrl̄ vidẽs deũ et significat
fideles vidẽtes deũ. nũc p̃ fidẽ postea p̃ spem. Isti ḡ the-
zauri h⁹mõi scꝫ t̄p̃alia iniq̃tũ mõi sunt. i. nõ licite habita
nõ debẽt h̃ri a fidelib⁹. sꝫ igni charitatis exp̃oẽre. i. affe-
ctu. despicere. ne coinq̃net̄ ab eis. Nec obstat q̄ diues fu
it valde abraã in possessiõe auri ꝛ argẽti ꝛ aĩaliũ. vtꝫ in
Geñ. Et iob magn⁹ dñs ꝛ diues. q̄r etsi diuites effecti in
reb⁹. tñ paup̃es affectu ꝛ patres paupeꝝ. vt oñdit̄ ĩ eo-
rũ gestis. qd̄ manifestũ fuit p̃ tẽtatões eoꝝ. Job in nl̃lo
turbat⁹ ex amissiõe oĩm. Abraã in relinq̃ndo patriã in
p̃egrinãdo ꝛ habitãdo in papiliõib⁹. in oblatione filij. ꝛ
h⁹mõi. de talib⁹ eis ↄcedunt̄ oẽs diuitie. ꝛ nõ coinq̃nabũ
tur. Sꝫ q̄s est iste q̄ inuẽt⁹ est sine macula in diuitijs q̄
post auꝝ nõ abijt. ip̃m seq̃ndo nõ deũ. nec sperauit ĩ pe
cunie thezaurꝭ. q̄s ẽ hic ꝛ laudabi⁹ eũ. Ecõtra illic hoĩes
h⁹mõi trepidauerũt vbi ñ erat tĩor. i. rõ timẽdi ista amittẽ.

Quinto nõ est timen. §. V.

Quinto. dũ t̄p̃alia amittere. q̄r sũt ĩpeditiua ad p̃fectõem. Sicut
bonũ est q̄ oĩa appetũt f̃m p̃hm in p̃ncipio ethicoꝝ. ita
ꝛ vnũq̄dq̄ appetit suã p̃fectiõem. p̃fect⁹ aũt omis erit. si
sit sic mgr̃ e⁹ ait x̄p̃s Lu. vi. Qui ꝛ Mat. xiij. dic̃. Un⁹
est mgr̃ vr̃ x̄p̃s. Sꝫ vt ait be. aug. Oĩa terrena ↄtẽpsit
hõ x̄p̃s vt ↄtẽnenda esse mõstraret. Ubi notãdũ q̄ nõ
ea rõne ↄtẽpsit pauprim⁹ factus. ita vt nõ haberet vbi
caput suũ reclinaret. ne videlicet ex possessiõe ip̃saꝝ reꝝ
ꝛ diuitiaꝝ traheret̄ inordinato affectu ad ip̃sa vl̃ nimia
sollicitudine occuparet̄ aut a diuina ↄtẽplatõne retarda
retur. Nihil hoꝝ poterat in eo esse. Impeccabilis ei erat
dñs iesus. dic̃ Johãnes damas. ꝛ ↄtinue aĩa ei⁹ diuini-
tate fruebat̄. Sꝫ idõ hoc fecit. vt daret nobis exemplũ et
p̄uocaret ad ista faciendũ. vt eum p̃fecte imitaremur. sci
ens q̄ ista t̄p̃alia. ꝛ si non ip̃m. tñ nos infirmos multũ
retrahũt a p̃fectione. q̄ consistit p̃cipue in contẽplatione

Diuitie q̄ ꝛ amore diuinoꝝ. Sunt etiã ista t̄p̃alia vt fiscus p̄pter
amorẽ ꝛ sollicitudinẽ eoꝝ q̄ viscus cũ tangit p̃ẽnas seu re-
alas auiũ volare nõ p̃nt. sed ad ima descẽdẽtes de facili
capiunt̄. Sic t̄p̃alia alas intellect⁹ ꝛ affectus inficiũt et
impediũt ne ad sup̃na libere valeãt auolare. Vñ saluat-
tor noster. iuueni q̄ mãdata implesse se dixerat. ꝛ de ma
iori p̃fectione q̃rebat inq̃t sp̃em. si vis p̃fect⁹ esse vade vẽ
de oĩa q̄ habes ꝛ da paup̃ib⁹ ꝛ seq̃re me Mat. ix. Non
q̄ ip̃sa p̃fectio ↄsistat in ip̃a paup̃tate ꝛ abrenũciatione
oĩm. sꝫ q̄r h̄ est instr̃m valde accõmodũ veniẽdi ad p̃fe-
ctionẽ. vt determinat be. Tho. ij. ij. Qd̄ etiã firmat ve-
nerabilis Johã. cas. in coll̃. i. abbatis moysi. Hoc etiã in-
tellexerũt gẽtiles p̃hi q̄ vt magis liberi essent ad specu
lationẽ v̄itatis t̄p̃alia ista ↄtempserũt. Et de socrate dic̃
be. hiero. xij. q. ij. glia. Socrates ille theban⁹ hõ q̄ndam
ditissim⁹. cũ ad philosophãdũ athenas p̃geret. magnũ
auri põdus abiecit. nec putauit se posse v̄tutes simul ꝛ
diuitias possidere. Nos suffarcinati auro x̄p̃m pauperẽ
seq̃mur. ꝛ sub p̃textu elemosine p̃stinis op̃ib⁹ incuban-
tes. quõ possum⁹ aliena fideliter distribuere q̄ nr̃a timi-
de reseruamus. hec ille. Alius p̃hs. ni fallor. anaxagoras
ad studiũ sapiẽtie p̃gens in mare p̄iecit pecunias quas
habebat dicens. Abite male cupiditates. demergo vos
ne demergar a vobis. Hoc de pluribus in genere refert la-
ctantius in p̃ncipio instit̄. Multo tñ p̃fecti⁹ christicole
ista t̄p̃alia ꝛ delicias ꝛ diuitias ꝛ gl̃iam contempserũt ti-
mentes ista habere nõ illa p̃dere. Nã ꝛ de btõ Anthõio
in vitaspatꝝ legim⁹. q̄ cũ iret p̃ desertũ ꝛ in via repisset
massam veri auri quã potuisset licite accip̃e cum in the
zauris nullo de p̄pinquo fuisset. sꝫ p̄ derelicto esset fugit
ab ea sicut a facie serpẽtis timẽs ne ã cupiditate ei⁹ tra-
heretur affectus. ad montẽ p̃gens. solitudinẽ q̃rens. vt
honores vitaret. ꝛ nõ delicias sꝫ austeritatẽ augeret. ita
q̄ vult ad montẽ ↄtẽplatõis ꝛ p̃fectõis ascẽdere. vt apti
us ꝛ facilius agat. oportet q̄ onera t̄p̃aliũ dimittat ꝛ sur
sum tendat. Nec ita timeat amittere t̄p̃alia. vt p̃dat vel
minuat eterna. sicut plurimi faciũt q̄ illic trepidauerunt
timore vbi non erat timor. i. ratio timendi.

Sexto non est timen. §. VI

Sexto. dum t̄p̃alia amittere. q̄r obligatoria. Cuilibet enĩ nostrũ
dicturus est x̄p̃s in fine vite. Redde rõem villicatõnis
tue. i. dispẽsatiõis circa t̄p̃alia. Qd̄ exp̃sse testat̄ be. aug.
in li. de p̃uulis ad petrũ dicens. Hoĩes q̄r rõnabiles fa-
cti sũt. de se ꝛ de oĩb⁹ reb⁹ quas in vsum acceperũt vite
p̃sentis. rõem reddituri sunt deo. ꝛ p̄ suoꝝ actuũ quali-
tate recipiẽt penã aut gl̃iam. xv. q. i. §. ex eo aũt. Non ḡ
habet q̄s timere t̄p̃alib⁹ carere. cuꝫ p̃ hoc deobligetur a
reddenda ratõne. in quo q̄libet merito timere debet. cũ
subtilis sit illa examinatio. nec quicq̄ iudicẽ supernum
possit latere. ꝛ pro quolibet defectu pena parata sit. In
parabola de talẽtis varijs cõmissis a domino seruis su-
is vt cum eis negociãdo suplucrarent̄. narrat̄ Matth.
xxv. Seruus ille q̄ vnicũ talentũ accep̃at. q̄r non illud
ad lucrũ exposuit. ꝛ hoc ex timore ne illud amitteret. re-
dargutus a dño eo p̃uatus condẽnatus fuit. Ista t̄p̃a-
lia bona ꝛ diuitie ꝛ potestas seu prelatio ꝛ honores ta-
lentũ a dño datũ sunt. op̃ante si licito modo habentur.
vel p̃mittente si indebite. Obligatus est qui ista habet
ad reddendã ratõem. quõ his vsus fuerit. Et si nõ mul-
tiplicauerit videlꝫ virtuose ea disponẽdo. ꝛ sic inde me-
rita augendo sed ociosa tenuerit. non dãdo pauperibus
non corrigẽdo ꝛ instruendo subditos. si potestatem ha-
bet non dirigẽdo ad deum intentõnem in gloria ꝛ ho-
noribus. Utiq̄ his bonis p̃uatus demum cõdẽnabit̄.
ex neglectu suo. etiã si al̃s bonus videat̄ non rapiendo
aliena. nõ vsurpanda officia. non ambitiose ea q̃rendo.
Et p̄pterea notabiliter dicit Grego. in omel̃. dicte euang

ꝯdice ꝑabole de talē tꝫ. Hec lectio euāgelij ꝯſiderare nos ſolliciꝫ admonet. ne nos q̄ plus ceteris in hoc mūdo ac cepiſſe aliq̄d cernimur ab auctore mūdi inde ꝗuius iu/dicemur. Dū eni augent dona rōnes etiā creſcūt dono/rū. i. obligatōes ad reddendū rōem de vſu eoꝝ. ꝓpter qḋ dicit Gre. Quiſq̄s ſacerdotiū (idē intellige de pꝛelatis ꝛ dignitate) adipiſci deſiderat. ꝓus vires ſuas cū eo quod ſubitur⁹ eſt onere metiat. ꝛ ſi impar eſt abſtineat. et ad id cū metu etiā cui ſe ſufficere exiſtimat accedat. i. q. i. nō eſt putāda. Nō ḡ dꝫ timere amittere. ſꝫ ad ipa accedere. Nā vt dꝛ Sap. vi. Exiguo ꝯcedit mīa. ſed fortioꝛib⁹ fortioꝛ inſtat cruciatio. ꝛ iudiciū duriſſimū fiet his q̄ pſunt. Et dꝛ exiguus. q̄ modicū hꝫ de tꝑalib⁹ bonis. ꝛ qꝛ parū recepit. de paucis hꝫ reddere rōem. ꝛ ſi deliq̄t. miſericoꝛ/diter punit. Sꝫ fortes ſunt q̄ mūdo abūdāt tꝑalib⁹. vt diuitijs. dignitatib⁹. ꝛ honoꝛib⁹. ꝛ iſti cōmittūt fortia. i. ḡuia pctā. timoꝛe nō amittēdi potentiā. dignitatē. diuiti/as. ꝛ honoꝛes. Et ideo fortioꝛ ſequitur in eis cruciatio. Unde ab abꝛaam dictuꝫ fuit diuiti epuloni. Recoꝛdare qꝛ recepiſti bona in vita tua. ꝛ lazar⁹ ſilr mala. nūc au/tem hic ꝯſolat. tu vero cruciaris. Luc. xvi. q. d. qꝛ fuiſti potens in diuitijs ꝛ dignitate. ꝛ ſi qua bona feciſti. rece/piſti bona in vita tua. ꝛ ꝑmia eoꝝ. ꝛ iō nūc cruciaris ꝓpter foꝛtia pctā tua. Lazar⁹ vt exigu⁹ ꝛ mēdic⁹. ſi q̄ peccata cōmiſit. malū penaꝝ recepit paupꝛtatis ꝛ infirmitatis ꝑ que ſibi ꝯceſſa eſt mīa venie. Nūc aūt ꝯſolat in re/quie. Sicut ḡ nō timet ipſe hō deobligari a reddēda rōne de debitis factis. ſꝫ timet obligari. cū rō eſt intricata. vñ hꝫ timere ꝯfuſiōem ꝛ punitōem. ita nō debet timere tꝑalia amittere ſed habere cum de ſingulis hoꝝ ſit debitoꝛ ꝛ habeat reddere rōem deo. Uerebar oīa oꝑa mea inq̄t Job. ſciēs ꝙ nō pceres delinq̄nti. Qui tn̄ vt ꝑꝫ ex geſtis ei⁹ oīb⁹ tempoꝛalib⁹ optime vtebat. Sed mundani illic trepidauerūt timoꝛe vbi non erat timoꝛ.

Septia'.

Septimo nō eſt ti .§. VII

mendū amittere tꝑalia. qꝛ nociua. quis eni eſt ille qui timeat amittere q̄ ſibi nocēt. Certe null⁹. immo optat tā/lia ab eo remoueri. Sꝫ tꝑalia plurimū nocumēti infert anime ꝛ coꝛpi. Nā vt dicit in ꝓuer. Diuitie ꝯgregate in malū dñiſui de multis quotidie audim⁹. qꝛ occidunt violēter a ſeruis ſuis vel ſubditis ſuis. vt haberēt diui/tias eoꝝ vel dñium. Tales ſemꝑ manēt in timoꝛe. q̄ nō paꝝ cruciat eos ne talia amittāt. Uñ dyoniſi⁹ tyrānus ſicilie cū q̄dam amic⁹ ſuus laudaret eū de diuitijs ꝛ potentia beatū dicēdo. Ille voluit ꝑ exemplū oſtēdere infelicitatē ſuā ex ꝯtinuo timoꝛe ſuo. Inuitauit eni illuꝫ ad prandēdū ſecū. ꝛ oꝛdinauit ꝙ ſuꝑ caput ei⁹ vbi reſidere habebat in ꝯuiuio amicus ille. gladi⁹ acutiſſim⁹ penderet filo equo ſubtiliſſimo. qui nō videret ligat⁹ ex ſolario affixo. Cunq̄ ille loco ꝑdicto in ꝯuiuio locutus fuiſſet ex iuſſione tyrāni ꝛ gladiū aſpexiſſet pendēte ſuꝑ eū. epul' varijs ꝛ exq̄ſitis appoſitis. vix ille cibū ſumebat cū maxima anxietate timēs ne momēto ad momētū gladius caput ei⁹ impeteret. Uidebant ꝙ ei mille anni vt conuiuiū ita ſolēne finiret vt ꝑiculū euaderet. inde recedens. finito itaq̄ ꝯuiuio ſurgētib⁹ illis e mēſa interrogauit tyrann⁹ quare ita triſtis ꝛ anxi⁹ ꝛ nō let⁹ fuerat epulatiōe tam ſolēni. Aſſignauit ille cām ſcꝫ timoꝛē caſus gladij ꝛ ſue inde moꝛtis. Qui dixit. Tu ita timuiſti vni⁹ gladij ꝑiculū. q̄tū ḡ ego timere debeo qui habeo nō vnū ſꝫ multos gladios ſupꝛa me. Quō ḡ me dicis beatū. q̄ dego in tāta anxietate timoꝛis. Et cū multa iſte tyrān⁹ egiſſet ad vitādū ꝑicula amiſſiōis tꝑaliū vt de nullo ꝯſideret. tandē ea amiſit ꝛ ad inopiā deuenit. Ultra mala ꝛ afflictiōnē hui⁹ vite in tꝑalib⁹ tādē deducūt ad penas eternas ꝓpter abuſum eoꝝ. vñ Jaco. v. Agite nūc diuites. vlulate in miſerijs q̄ aduenerūt vobis. diuitie vr̄e putrefacte ſūt ꝛc. q̄ ibi hēs. Et Lu. vi. Ue vobis diuitib⁹ q̄ hic hē/tis ꝯſolatōem vr̄am. Ue īpoꝛtat dānatiōem eternā ꝑnibe. hiero. Illic ḡ trepidauerūt timoꝛe mūdano vbi non erat timoꝛ. Et ꝙ tꝑalia iſta noceāt aīe ꝛ coꝛpi. oñdit be. Amb. di. Oēs cupidi. oēs auari. gieſi lepꝛā cuꝫ diuitijs ſuis poſſidēt. ꝛ male q̄ſita mercede. nō tam ꝑrimonij facultatē q̄ꝫ thezauꝝ crimīnū ꝯgregauerūt eterno cruciatu ꝛ breui fructu. hec ille. i. q. i. cū oꝛdinaret. Nocuerūt bona tꝑalia diuiti epuloni q̄ ad aīam poſt moꝛtē. Naꝫ qꝛ dimiſit frib⁹ ſuis q̄ eis abutebant augebat ex hoc ei pena in inferno tanq̄ꝫ occaſionem ꝑbēti vitijs illoꝝ. ꝛ ꝓpterea petebat ſaltē ad frēs ſuos mitti lazaꝝ vt eos admo/neret abſtinere a vitijs ꝛ malo vſu tꝑaliū. Nō qꝛ cōpateret ꝑditōem eoꝝ ſꝫ ſibiipi ne augeret pena. Illic ḡ trepidauerūt mūdano timoꝛe vbi nō erat timoꝛ. i. iuſta cā timoꝛis. ſꝫ ſeruādū eſt qḋ Thobias admonuit filiū ſuum di. Noli timere fili mi ſcꝫ timoꝛe iſto mūdano. Pauꝑeꝫ q̄dē vitā gerim⁹. ſꝫ multa bona habem⁹ ſi timuerim⁹ deū ſcꝫ timoꝛe q̄ ē donū ſpūſſcī ꝛ abſtinuerim⁹ ab oī pctō ꝛ fecerim⁹ bñ. Thob. iiij. De timoꝛe carnali. Cap. iij.

Secundus timoꝛ dici/

tur hūan⁹ ſeu carnalis q̄ ſcꝫ q̄s ita timet incō/moda carnis vel etiā moꝛtē ipam. ꝙ deū offendit moꝛtalr ꝯ aliqḋ ꝑceptoꝝ faciēdo. vel venialr ꝑter ꝑ/cepta agēdo. Cōtra quē ait ſaluatoꝛ Matt. x. Nolite ti/mere eos q̄ occidūt coꝛp⁹. ꝛ poſt h̄ nō hñt ampli⁹ q̄d faciāt. q. d. aīam ledere nō pñt. Et rōem affigit be. Aug. q̄re ē repellēd⁹ iſte timoꝛ dicēs. Timēdo moꝛtē carnis tue. dabis moꝛtē aīe tue. Quāta ē vis ꝯfiteri xp̄ꝫ tāta moꝛs eſt negare ipm. xi. q. iij. nō ſolū. Negat autem chꝛiſtus nō ſolū verbis negādo fidē xp̄i. vel ſe eē xp̄ianū. ſic fecit petr⁹ cū timoꝛe moꝛtiſ negauit ſe eē xp̄i diſcipulū Mat. iiij. ſꝫ etiā factꝫ. ſm illḋ apl̄i ad titū. i. c. Cōfitent ſe noſſe deū. factis aūt negāt ſcꝫ male oꝑando. Sic fecit aaron q̄ pplo iſrael poſtulāti vt faceret ei deos q̄ ꝑcederēt eos et q̄s adoꝛarēt. timēs ne denegādo occiderēt eū. ſic vt col/legā ſuū ſputꝫ occiderāt. qꝛ eos arguebat de tāta ſtulti/cia vt dicūt hebꝛei. accepit eis. anulos aureū q̄s ei ad h̄ obtulerāt in ignē ꝓijciēs liq̄fiēdos. Uñ oꝑe diaboli ſubito foꝛmat⁹ ē vitul⁹ aure⁹ quē adoꝛauerūt. Exo. xxxij. Certe timoꝛ iſte hūan⁹ moꝛtale in eo fuit. vt oñ dit ḡtianus de pe. di. ij. §. opponit. De iſto tīoꝛe carnali ꝑt illḋ intelligi ps. liiij. Foꝛmido moꝛtis cecidit ſuꝑ me. timoꝛ et tremoꝛ venerūt ſuꝑ me. ꝛ ꝯtexerūt me tenebꝛe. foꝛmido moꝛtiſ ē ꝑcipu⁹. qꝛ vt dꝛ phs. Moꝛs ē vltimū terribiliū. timoꝛ ab intra q̄ ad alias penas ꝛ infirmitates coꝛpales. tremoꝛ ab ex in mēbꝛis q̄ manifeſtat interioꝛē. Et iſta ſꝫ pctm̄ qn̄ veniūt ſuꝑ hoīem. Uñ dꝛ ſuꝑ me. hō aūt ē hō ꝑ rōem. Qñ igit tāt⁹ eſt vt ſit ſuꝑ hoīem. i. dñet rōi. tūc eſt moꝛtale. ꝛ inde tenebꝛe pctōꝝ ꝯtegūt hoīem ꝛ obſcurant. ſed ſeptē rōnib⁹ abijciēdus eſt iſte timoꝛ carnalis quo ad penā carnis euitet male agitur.

Primo propter dei .§. I

volūtatē cui nos debem⁹ ꝯfoꝛmare nec ei poſſum⁹ reſiſtere. Uiuo ego. ait dñs ꝑ Eſa. qꝛ ꝯſiliū meū ſtabit ꝛ oīs volūtas mea fiet. fit volūtas dei ſꝑ vl' de nob ſine meri/to nr̄o ꝛ vtilitate. cū ſcꝫ nō ꝯcoꝛdam⁹ cū bñplacito ſuo. Al nobis. ꝛ cū merito nr̄o qñ ꝯfoꝛmam⁹ nos cū ea. Sed moꝛs ꝛ vita a dño deo inq̄t ſapiēs. i. Eccī. i. de volūtate ꝛ oꝑatōe ei⁹. Ego occidā ait ipe Deute. xxxij. ꝛ ego viuē faciā. ꝑcutiā ſcꝫ infirmitate. ꝛ ego ſanabo. ꝛ n̄ ē q̄ de ma/nu mea poſſit eruē. Et ſic termin⁹ ē ꝑfix⁹ a dei volūtate de vita ꝛ moꝛte hoīs. ſm illud beati Job. xiiij. Conſtitui ſti terminos ei⁹ q̄ ꝑteriri nō poterūt. ita ꝛ de ſanitate

Tiēr ... ni ſuc ... ſit.

Sep... rōes ... timoꝛ ... nal' ē ... ciendi...

Prima.

et infirmitate. Nec diabol⁹ q̄ habet maximā ꝑtātem ſu‑
ꝑa corpora inferiora. potuit graui vlcere ipſum ꝑcutere
Job niſi licētiat⁹ a dn̄o. quīnimmo nec in gregē porcoꝝ in‑
trare ꝛ vexare. niſi de volūtate dn̄i. vt h̄r Matth. viij.
Timere ḡ mortē vel alia affligētia corp⁹. vt ꝑ hoc q̄s de‑
um offendit eſt agere ꝯ volūtatē dei que ſctiſſima ꝛ iu‑
ſtiſſima eſt. vn̄ Cypan⁹. Quā ꝑpoſterū ꝙ̄ ꝙ̄ ꝑuerſum ē
vt cū dei volūtatē fieri poſtulem⁹ ſcꝫ in orōne dn̄ica. cū
euocat nos de hoc ſeculo ꝛ accerſit. nō ſtatim volūtatis
eius imꝑio ꝑeam⁹. obnitimur ꝛ reluctamur. ꝛ ꝑuicaciū
more ſeruoꝝ ante ꝯſpectū dn̄i cū triſticia ꝛ merore ꝑdu‑
cimur exeūtes hinc neceſſitatis vinculo nō volūtatis ob‑
ſequio. ꝛ volum⁹ ab eo p̄mijs celeſtib⁹ honorari ad quē
venim⁹ inuiti. xiij. q. ij. Propter iſtū ergo timorem tene
bre ꝯtexerūt nos. q̄ꝛ multa mala fiūt ad iſta euadenda.
Sed vt ait petrus in p̄ma cano. c. iij. Si q̄d patimini
ꝓpter iuſticiā b̄ti. Timorē aūt eoꝝ ſcꝫ q̄ īferūt vobis mo‑
leſtias ne timueritis. ſꝫ ſctificate deū in cordib⁹ veſtris.

Secūdo timor huma. §. II

nus ꝛ carnalis eſt abijciend⁹ ꝓpter dei fidelē largitatem
ꝑmittitenī largā remuneratōem ſuſtinētib⁹ ꝯſtanter af‑
flictiōes carnis. ꝛ mortē ipſam ꝓpter eū. Qui enī odit ani
mam ſuā in hoc mūdo. ait ipſe. in vitā eternā cuſtodit eā
Jo. xij. Odit aūt q̄s aīam ſuā in hoc mūdo. i. ſc̄m vitam
mundialē ꝛ criminalē q̄ carnē affligit nec cruciatus ab
horret. ꝛ mortē nō timet. vt ꝓpterea vitāda a ꝟtute rece‑
dat. ꝛ iſte ꝑuenit ad vitā eternā ꝛ glīoſam. Expectamus
ait apl's ad Philip. iij. ſaluatorē nr̄m dn̄m nr̄m Jeſum
chriſtū q̄ reformauit corp⁹ hūilitatis nr̄e. i. defectū affli‑
ctum ꝛ humiliatū corꝑi claritatis ſue. i. corꝑi ſuo glīoſo.
Nec deficere pōt a ꝑmiſſione. q̄ꝛ vt ait pſ. cxliiij. Fidelis
de⁹. i. ver⁹ in oīb⁹ verbis ſuis. ſoluēs ꝛ implēs ꝓculdu
bio q̄ ꝑmiſit. ꝛ multo largi⁹ ꝛ abūdanti⁹ ꝙ̄ meruimus.
Nō enī ſunt ꝯdigne paſſiōes tꝑis hui⁹ ad futurā glīaꝫ
que reuelabit̄ in nobis. ad Rom. viij. Sup q̄ verbo ait
be. Aug. in ſermōe. Fremat mūd⁹. ſeuiat mūd⁹. corruſcet
armis. increpet linguis q̄d faciet ad id q̄d accepturi ſu‑
mus. q. d. nihil eſt oīs cruciat⁹ corꝑis reſpectu future glo
rie. Hac ꝯſideratōne ꝑmotus vn⁹ ex ſeptē fratrib⁹ cum
matre ſub antiocho paſſis. ne legē dei etiā in minimis
ceremonijs trāſgrederent̄ linguā poſtulat⁹ vt ei abſcide
retur. aiebat. E celo iſta poſſideo. ꝛ nūc hec ipſa ſcꝫ mēbra
ꝓpter dei leges deſpicio. q̄ꝛ ab eo ipſa me recepturꝫ ſpero
Sed ꝛ mater eoꝝ iam ſex filijs corā ea membratim trū
catis. timēs de ſeptimo adhuc ſuꝑſtite ꝛ adoleſcētiori. nō
de morte corꝑis ſꝫ aīe ad tolerantiā mortis animauit di‑
cens. Peto nate vt aſpicias ad celū ꝛ ad terrā ꝛ ad om‑
nia q̄ in eis ſunt. ꝛ intelligas. q̄ꝛ ex nihilo fecit ea deus et
hoīm genus. ꝛ ita fiet vt nō timeas carnificē iſtū. ſed di
gnus tuis fratrib⁹ effect⁹ te in illa miſeratiōe recipiam.
ij. Machab. vij. Sic ꝛ inuict⁹ martyr chriſti Vincenti⁹
cū torq̄ret̄ ꝛ grauiora adhuc ei cōminarent̄ tormēta. ad
datianū tyrannū aiebat. O venenoſa diaboli lingua.
tormēta tua nō timeo. ſed hoc ſolū valde metuā. quo te
fingis mihi velle miſereri ſcꝫ parcēdo ꝛ a tormentis ceſ
ſando. ſi ſacrificauero dijs tuis. Nolo glīam meā minu‑
as. minuēdo aliq̄d de ſupplicijs. Ita ꝛ moyſes inq̄t apl's
ad Heb. xi. magis elegit affligi cū ꝓplo dei. ꝙ̄ tꝑalis pcti
habere iocunditatē. aſpiciebat enī in remuneratōem. Fi
de reliq̄t egyptū nō verit⁹ animoſitatē regis. inuiſibileꝫ
enim tanq̄ꝫ videns ſuſtinuit. Non ergo timendum.

Tertio ē timor carna. §. III

lis abijciēdus ob euitandā dei ſeueritatē. Ex dictamine
rōnis naturalis eſt illud Eſopi. Ferre minora volo ne ḡ
uiora ferā. Poti⁹ q̄s eligit vna die in carcere affligi ꝙ̄ ꝑ
annū. poti⁹ amiſſionē reꝝ ꝙ̄ vite. magis abſciſſiōem mi‑
nus ꝙ̄ capitis. vn̄ ꝛ manū parat ad vitandū ꝑcuſſiōeꝫ
capitis. Cū aūt diuina iuſticia nullū malū ꝑmittat īpu‑
nitū. ꝛ ſine cōꝑatione in futuro etiā in purgatorio nedū
in inferno q̄s acerbi⁹ affligat̄ etiā ꝓ venialib⁹ ꝙ̄ quacū‑
ꝙ̄ in p̄nti vita pena corꝑali. Eſt ei inq̄t b. aug. ille ignis
purgatorij miro mō grauis. excedit enī oēm penā quaꝫ
hic aliq̄s paſſus eſt. de ꝯſe. di. vij. ideo nō eſt timendum
ſed eligēdū ꝛ optandū corp⁹ hic affligi ꝑ ieiunia. vigili‑
as. ꝑegrinatōes. infirmitates. ꝛ cruciat⁹. ꝙ̄ illic reſeruā‑
re. vel deū ꝓpter timorē hui⁹ offendere. Qui timet prui‑
nam veniet ſuꝑ eū nix. dꝛ Job. vi. id eſt q̄ timet penas
tꝑales. ꝛ ꝓpter h̄ abſtinet a bonis oꝑib⁹ penalib⁹ incidet
in futuras q̄ grauiores ſunt. Et vt dꝛ Apoc. xviij. Quā‑
tum ſe glīficauit ꝛ in delicijs ſcꝫ corꝑis fuit. tātū date ei
tormentū ꝛ luctū. Econtra nō iudicabit de⁹ bis in idipſm
in tribulatōne. Naum. i. ſc̄m aliā tranſlatōem. ꝓ quo no‑
ſtra q̄ eſt hiero. dicit. Nō ꝯſurget duplex tribulatio. i. q̄
hic affliget̄ patiēter ferēdo. ꝛ ſe ad deū in paſſionib⁹ cō‑
uertēdo. nō affliget̄ in alia vita. hic ſufficiēter punitus.
vn̄ be. Hiero. ſuꝑ dicta auctē. Si vobis de⁹ rigid⁹ cru
delis ꝛ cruētus videt̄. q̄ꝛ genus humanum diluuio dele
uit ſodomitas igne ꝛ ſulphure. egyptios mari ſubmerſe
rit. filios iſrael ꝓſtrauerit in deſerto. Scitote igit̄ ad p̄‑
ſens reddidiſſe ſupplicia. ne ineternū ꝑiret. xxiij. q. v. q̄d
ergo. Nō intelligit̄ de illis q̄ inter flagella ipſa cōpuncti
ſunt. ꝛ ad penitentiā reuerſi. Nō ḡ timēde ſunt pene cor‑
poris tꝑales. q̄ breues ꝛ tenues ſunt reſpectiue. ſꝫ eterna‑
les. Et hoc eſt q̄d dn̄s noſter iubebat attēdere di. Mat
thei. x. Timete eū q̄ pōt aīam ꝛ corpus in gehennā ꝑde‑
re. Narrat̄ in li. de ſeptē donis. ꝙ̄ cū paterfamilias ia‑
ceret mortuus. dū ei pararent̄ exequie. circa mediaꝫ no‑
ctem ſurgens terruit oēs qui aderāt. ꝛ vadēs ad eccliāꝫ
grās deo egit de ſui reſuſcitatōne. reuerſus ꝙ̄ domum
oīa bona ſua in tres ꝑtes diuiſit. vnā vxori. aliā filijs.
tertiā pauꝑib⁹ diſtribuit. Et ad heremū ꝑgens cellā iu‑
xta fluuiū aque gelide ꝯſtruxit. Et cū frigus erat. veſti‑
tus in illū fluuiū ſe iactabat. ꝛ vſq̄ꝫ quaſi ad vite extre
ma morā ibi trahens. egreſſus in aquā calidiſſimā intro
ibat. ſic freq̄ntiſſime ꝑ hūc ꝛ alios modos ſe cruciās. Et
cū ab alijs ſuꝑ his argueret̄ de indiſcretōne ꝛ ſuſpi⁹ oc‑
caſione. Reſpōdebat. ſi aſpexiſſetis q̄ ego vidi. maiora ho
rum faceretis. Dixit enī ꝙ̄ egreſſus de corꝑe ſpūs duct⁹
fuit a q̄dam viro lucido ſcꝫ angelo in vallē maxime lon
gitudinis ꝛ latitudinis. Cui⁹ vnū latus erat plenū flā‑
mis feruētib⁹. aliud plenum gelu ꝛ grādine furentibus.
Erat ꝙ̄ vtrūq̄ꝫ lat⁹ plenū animab⁹ trāſeūtib⁹ de flāma
ignis ad frigus intenſum. Ad q̄d facit illud Job. xxiiij.
Tranſibūt ab aq̄s niuiū ad calorē nimiū. Poſtea duxit
eum ꝑ tenebras denſiſſimas. vidit ꝙ̄ globos igniuꝫ de
baratro aſcendentiū. animas ꝙ̄ inde aſcēdentes ꝛ reīn
cidentes in modū fauillaꝝ. ꝛ fetorē ſenſit inde exalantē
intolerabilē fletū audiuit ꝛ eiulatū incōparabilē. ꝛ teter‑
rimos demones forcipes ꝛ fuſcinulas igneas habētes.
ꝛ cum cape voluerūt ꝛ in ignē illū ꝓijcere. Sed ille luci‑
dus q̄ eū duxerat demonib⁹ imꝑauit ne eū ꝯtingerent.
q̄ꝛ dn̄s mādauerat eū ad corpus reduci. vt ſi vellet peni‑
tentiā ageret de pctīs. ſinaūt ad loca illa deueniret. Re‑
uerſus ergo ad corpus. q̄ꝛ recolo q̄ vidi. non timeo iſtas
penas corporeas vt euadā eternas. Simile factum nar
rāt venerabilis Beda in geſtis angloꝝ. li. v. ca. xiij. Et
illum virum vocat drunghellinum. ꝛ refert hoc accidiſ‑
ſe Anno domini ſexingenteſimo primo.

Quarto timor hūa. §. IIII

nus eſt euitand⁹ ꝓpter carnis hoſtilē ꝯtrarietatē debilitan
dā. nō timet q̄s illud vnde hoſtis debilitat̄ ei⁹. ſed vnde

[illegible] eſt hoſtis aie. ſm illud Gal. v. Caro
ɔcupiſcat aduerſus ſpm. adeo. vt eum ad morte eternã
inducat. ꝓpter qđ idẽ apl's ait ad Ro. vij. Uideo aliã le/
gem in mẽbris meis repugnantẽ legi mẽtis mee ⁊ capti/
uum me ducentẽ ⁊c. Infelix ego homo qs me liberabit
de corpe mortis hui᷒. i. de corpe cui᷒ ɔcupiſcẽtia que eſt
lex mẽbroꝝ ſenſualitas inclinãs ad delectabilia ⁊ horrẽs
grauia. ⁊ ꝑ hoc debellãs ɔtra rõem que eſt lex mẽtis q̃/
rit eam ſuffocare. Et ad idẽ dicebat ꝓpheta Miche. c. vij
Inimici hoĩs domeſtici ei᷒. Hi ſunt domeſtici nr̃i qnqꝫ
ſenſus. ſignati ſm Cryſ. ꝑ quinqꝫ fratres diuitis epulo
nis. ſecũ cruciãdos in inferno. Quanto aũt ſunt magis
domeſtici. tãto ſunt ꝑiculoſiores. Nulla eñi peior peſtis
ad nocẽdũ q̃ꝫ familiaris inimic᷒. inq̃t boe. de ɔſol. phie.
Hinc ⁊ be. Ambro. in li. de pnĩa tractãs illud pš. Quõ
cantabim᷒ canticũ dñi in terra aliena. dicit. Si caro mẽ
ti repugnat. nec ſubdita eſt animi gubernaculo ⁊ mẽtis
imꝑio. aliena terra eſt. que niſi domaꝛ cultoris exercitio.
fructus nõ põt charitatis pnĩe ⁊ pacis afferre. Hec ille.
Et ſic impedit caro aliena. i. repugnãs menti. ꝙ nõ apte
⁊ lete cãteꝛ. canticũ dñi. i. fiant bona opa. de pe. diſt. iij.
In ſalicibꝫ. Obſeruãdũ aũt ꝙ ibi ſubdit be. Amb. vide
licet ſane cum caro repugnat. mẽs ad deũ ſemꝑ debet ẽẽ
intenta. vt ſcꝫ timore ei᷒ abijciaꝛ timor carnalis. Cũ igi/
tur caro affligiꝛ ⁊ torqueꝛ. inimic᷒ noſter debilitaꝛ. ꝓpte
rea dicebat apl's ij. Coꝝ. ij. Cũ eñi infirmor tunc fortior
ſum ⁊ potens ſcꝫ ſpũ. Qđ etiã ɔfirmat be. Amb. dicẽs
Qđ nocet corpi iuuat ſpm de pe. di. i. põt fieri. Hec intel
ligens quidã ſanct᷒ abbas. vt legiꝛ in li. de ſeptẽ donis.
Cum lumẽ oculoꝝ amiſiſſet ait. Grãs ago deo meo q̃
me vindicauit de aduerſario meo ſcꝫ corpe. q̃ ſolebat mi
hi tot mala inferre per iſtos duos ꝑditores ⁊ raptores
Exemplum. oculos meos. Diciꝛ eñi Treñ. iij. Oculus me᷒ depdat᷒ ẽ
aiam meã. De btõ etiã frãciſco legiꝛ. ꝙ cum in orõne ma
neret vidit catervas demonũ ſuꝑ domũ diſcurrẽtes cũ
ſtrepitu tanq̃ꝫ ei nocere volẽtes. Qui ɔcitus exiẽs ⁊ cru
cis lignũ ſibi imꝓmens dixit. Ex pte oĩipotẽtis dĩ vo
bis dico demones. vt quicq̃d vobis ꝑmiſſum eſt facia/
tis in meo corpe. oĩa eñi libẽter ſuſtinebo. qꝛ cũ maiorẽ
inimicũ nõ habeã corpe. vindicabitis me de aduerſario
dum in ipõ vice mea exercebitis vltiõem. qui ɔfuſi di/
ſparuerũt. Ex quo igiꝛ ꝑ infirmitates ⁊ afflictões corpo
ris debilitaꝛ ipm qui eſt inimic᷒ nr̃ ⁊ ꝑ mortẽ occiditur
nõ eſt timendũ carnaliter vt ꝑ hoc deuietur a bono.

Quinto timor carna. §. V

lis eſt refrenãdus ꝓpter veritatẽ clari᷒ intuendã. Phs in
li. ethic. poſuit ſummã hoĩs felicitatẽ ɔſiſtere in actu ſu
preme potẽtie q̃ eſt intellect᷒ erga nobiliſſimũ obiectum
qđ eſt de᷒. i. in ſpeculãdo ſummã ṽitatẽ. Sed corp᷒ ad
hoc impedit. Nam oĩs noſtra cognitio ortũ habet a ſen
ſu ſm phm. ⁊ ideo intelligi nõ põt de᷒ ab aĩa in corpore
mortali exiſtẽte. in ſua pura ⁊ nuda eſſentia. dũ vtiꝛ ſen
ſibꝫ corporeis. qꝛ quicq̃d intelligit ꝑ modũ rei corꝑalis ĩ
telligit. Sed ſpũs eſt de᷒. vt dꝛ Jo. iiij. non corp᷒ vel res
materialis. Et ideo impedit corp᷒ aĩam a ꝑfecta cogniti
one. Et hoc eſt qđ dꝛ Sap. ix. Corp᷒ qđ corrumpiꝛ ag/
grauat aĩam. ⁊ depmit terrena inhabitatio ſenſum mul
tum cogitantẽ ⁊ difficile eſtimam᷒ q̃ in terra ſunt ⁊ q̃ in
pſpectu ſunt cũ labore inuenim᷒. que aũt in celis ſunt.
quis inueſtigabit. Et hinc plotin᷒ phs vt refert Aug᷒.
de ciui. dei. dicebat fugiendũ eſſe ad clariſſimã patriam
Mors nõ timenda. ibiqꝫ patere oĩa. Et cicero lib. de ſenectute. Mors nõ eſt
lugẽda quã immortalitas aie ſequiꝛ. Meditatũ dꝫ eſſe
ab adoleſcẽtia. vt mortẽ negligam᷒ ſine qua meditatiõe
trãquillo animo nemo eſſe põt. cũ certiſſimũ ſit morien
dum. ⁊ quo tpe incertũ dũ in his corꝑis cõpaginibꝫ in/
cluſi ſum᷒ munere quodã neceſſitatis ⁊ graui ope ꝑfun
gimur. Eſt eñi anim᷒ celeſtis ⁊ altiſſimo domicilio deꝑſ/
ſus. ⁊ quaſi demerſus in terrã. locũ diuine nature eter/
nitatiqꝫ ɔtrariũ. hec ille. Apl's etiã noticiã q̃ habeꝛ hic
de diuinis. aſſimilat cognitõi ꝑuuli q̃ eſt imꝑfectiſſima
Dicit eñi. i. Coꝝ. xiij. Cũ eſſem paruul᷒ cogitabã vt ꝑuul᷒
loquebar vt ꝑuul᷒ ⁊ ſapiebã vt ꝑuul᷒. cum aũt fact᷒ ſũ
vir euacuaui q̃ erãt ꝑuuli. Nõ ergo timẽda eſt mors vt
per hoc deſereꝛ ṽitas q̃ ducit ad ꝑfectiſſimã cognitiõem
⁊ felicitatẽ. Sꝫ ⁊ in vita pñti afflictões corꝑis reſtrin/
gunt animũ. vt acutior ſit ad intelligendũ ṽitatẽ. Eſa.
xxviij. Uexatio dabit intellectũ. et be. Gre. Oculos qs
culpa claudit pena apit. In cui᷒ etiã figurã hr̃ Thob. xi
ꝙ fel piſcis poſitũ ſuꝑ oculos ei᷒ apti ſunt ei oculi. quia
ſcꝫ amaritudo afflictõis corꝑalis reducit hoĩem ad co/
gnitõem ⁊ illuminatiõem. Et de platone legiꝛ ꝙ ſcolas
tenebat in locis peſtilẽtibꝫ ⁊ aſperis. vt ex hoc ſcholares
eſſent magis in ſeipis recollecti ad ꝑcipiendũ ṽitatẽ do
ctrine. ⁊ nõ diſtraherenꝛ in yma ex loco ameno. Manaſ
ſes rex iuda impijſſimus nõ ſe recognouit ⁊ ſua ſcelera
niſi flagellatus ⁊ corpe captiuatus. iiij. Reg. vlti. Remo
uendus eſt ergo timor iſte.

Sexto timor huma. §. VI.

nus eſt ɔtẽnẽdus ꝓpter xp̃i ɔformitatẽ aſſeq̃ndã. Ma/
gna eſt glĩa ſequi regẽ factorẽ ſuũ. i. imitari. Rex autẽ ⁊
creator nr̃ eſt dei fili᷒. Ipe aũt nõ ita timuit afflictiones
corꝑis. ꝙ ꝓpter hoc ſe abſtraheret a duriſſima paſſiõe et
morte ignominioſa vt nos a morte liberaret Quĩmmo
a planta pedis vſqꝫ ad verticem non fuit in eo ſani/
tas Nõ fuit in eo aliqđ mẽbꝝ qđ in paſſione ſua pena
careret. Qꝫ aũt ioſeph nutritic᷒ eius reuerſus de egypto
cũ paruulo ieſu ⁊ matre eius. timuit ire in iudeã vbi reg
bat archelaus fili᷒ herodis vt diciꝛ Math. ij. ne ſcꝫ occi
derẽt pueꝝ ſicut q̃ſiuerat pater ei᷒. Et ꝙ etiam nõ vole
bat ipe hõ factus ⁊ pdicator in iudeã ambulare. quia q̃
rebãt eum iudei interficere. nõ hoc iõ fecit quaſi nollet
mortẽ ſubire. ſed qꝛ nõdũ venerat hora paſſiõis ei᷒ pru
dẽter euitãs occaſiões augmẽti malignitatis eoꝝ. Quis
ergo nõ decet ſub capite ſpinoſo mẽbrũ fieri delicatũ nõ
timẽde ſunt ⁊ fugiẽde ſed appetẽde afflictiões corꝑis vt
ɔformemur capiti nr̃o. Dicit eĩ apl's ad Ro. viij. Quos
deus pſciuit hos ⁊ pdeſtinauit. ɔformes fieri imaginis
filij ſui. Hoc igiꝛ exemplo vt ſcuto circũdabit te veritas
eius nõ timebis a timore nocturno. ait pš. xc. Timor no
cturn᷒ eſt timor afflictõis corꝑalis. Nox eĩ ſignificat ad
uerſitatẽ. ſicut dies pſperitatẽ. Sꝫ ṽitas dei ſcꝫ dei fili᷒
exemplo ſuo vt ſcuto ꝓtegit nos. vt nulla ex pte virtuꝛ
deſeramus ꝓpter timorem afflictionis.

Timere carni non debemus exemplo christi

Septimo timor hu. §. VII.

manus eſt ɔtẽnendus. qꝛ tollit mẽtis libertatẽ. Nõ bñ
pro toto libertas venditꝛ auro. Sed vt dꝛ Juli᷒ celſus.
Terror hoĩbꝫ ɔſiliũ mentẽqꝫ eripit ⁊ membra debilitat.
Nec eſt ɔ qđ phs dꝛ in li. ethic. ꝙ timor facit hoĩes cõſi/
liatiuos. qꝛ hoc intelligiꝛ qñ eſt rõne regulatus qꝛ timẽ
do mala q̃ pñt occurrere. inducit timor ⁊ ſollicitat ad co
gitandũ quõ poſſit obuiari rõnabiliter. Sic ⁊ moyſes
audiẽs ꝙ notũ factũ erat occiſio facta egyptij ꝑ eum. ti/
mẽs pharaonẽ ſeceſſit ĩ madian. qui tñ nõ timuit quãdo
oportuit pharaonẽ icrepare. ſed timor human᷒ q̃ ſcꝫ ti/
meꝛ pſecutio. cruciat᷒ corꝑis mors ipa ⁊ hmõi tollit lib
tatẽ mẽtis cũ qs agit ɔ id qđ dictat vel dictare debꝫ rõ
vt mala illa euitet. Hic timor inducit ad incãtatões. ſu/
perſtitiões multas. vt ſaneꝛ corp᷒ cũ dãnatiõe aie. xxvi
q. vij. nõ obſeruetis. Hic timor ꝑuertit iudicia. Dicit eñ
be. Gre. xi. q. iij. Quatuor modis humanũ ꝑuertiꝛ iu/

ẜtetũ ſcȝ amore. timore. cupiditate. ꝛ odio. hic timoꝛ tol‑lit libertatẽ increpatõis platoꝝ quo ad tyrannos ꝯtra quos dꝛ Joh. x. Mercẽnari⁹ ꝛ qui nõ eſt paſtoꝛ vidit lupũ venientẽ ꝛ fugit. ꝛ lup⁹ rapit ꝛ diſpgit oues. Mercẽnari⁹ dicit̃ platus qui nõ habet curã de ſalute ouiũ ſed de lana ꝛ lacte. Lupus veniẽs. i. tyrãn⁹ vel heretic⁹. vel rapiẽs iura eccl'ie. fugit mercẽnari⁹ dũ tacet platus. nec talib⁹ reſiſtit. vt fecit Thomas cantuariẽſis. nõ timens mortẽ ſibi cõminatã ꝛ tandẽ illatã. Et be. Amb. nõ ꝑacq́eſcens impatori in dando ei vnã eccl'iam ꝑ arrianis he‑reticis. vt ptȝ. xxiij. q. viij. Cõuenioꝛ ꝓhibẽs theodoſiuȝ ab ingreſſu eccl'ie ꝑpter homicidia ꝓcurata. vt. ij. q. iij. cũ apud theſſalonicã. Et ex hui⁹ timore carnali platoꝝ mlt̃a mala ſequunt̃ in eis ꝛ ouib⁹. Hinc be. Gre. in paſto. Sepe rectores improuidi humanã grãm amittere for‑midãtes loqui libere recta ptimeſcunt ꝛ iuxta ṽitatis vocem nõ iam gregis cuſtodie paſtoꝝ ſtudio. ſed mercẽna‑rioꝝ vice deſeruiũt ꝛc̃. di. xliij. ſit rectoꝛ. Hinc ꝛ nicolaus papa ait. di. c. Diſpẽſatio celeſtis ſemis nobis cõmiſſa ẽ ve ſi tacuerim⁹ ve ſi nõ ſparſerim⁹. Q; cum vas electionis formidet ꝛ clamet. q̃to magis cuilibet exiguo metu‑endũ eſt. Nõ ḡ timẽdũ ne dicat̃. Illic trepidauerũt timore ꝛc̃.

De timore naturali. Capl'm. iiij.

Tertius eſt timoꝛ naturalis. Cõuenient⁹ ṗmo debet poni. tum qꝛ cõ‑munioꝛ eſt nõ ſolũ oĩbus homĩb⁹ ineſt. ſȝ etiã in brutis. Nam paſſiones ſunt ſubiti motus excitati in pte ſenſitiua. quã habem⁹ cõmunẽ cũ irrationabilib⁹ ſȝ ꝑfectioꝛ eſt q̃d etiã patet ad ſenſum. Nam fit eis cõmĩa‑tio verbeꝝ ꝛ hmõi. vt timẽtes fugiũt. Tum etiã quis in alijs timoris ſpẽb⁹ repit̃ ṽtus vel vitiũ in actuali. ſed nõ in tali motu naturali. cũ nõ excedit limites ſuos. Paſſionib⁹ enĩ nec laudabiles nec vitupabiles ſum⁹ ſm pħm ĩ li. ethi. Et ratio eſt. qꝛ nõ ſunt in noſtra ptãte. ſed ꝑueni‑unt iudiciũ rõnis ſubito. ꝛ ideo nec eis meremur vel demeremur. De hoc timore põt intelligi illud pſ. ij. Ser‑uite dño in timore ꝛ exaltate ei cũ tremore. quẽ timorem naturalẽ habeatis vt alias paſſiões nec vitare poteſtis vt tales motus nõ ſuſtineatis quã mala mẽti occurrũt vt parata. ita tñ timeatis vt dño ſeruiatis. nec ꝑpter vi‑tanda illa mala a dño ꝛ ei⁹ obediẽtia recedatis. ꝛ ita tre‑matis in aduerſis ꝙ ratõne exulteris in dño. Uel ſic ita ſeruiatis dño timẽdo ei⁹ punitõem ne ſit ſeruilis talis timoꝛ. vt ꝑpter euitandã ſolũ punitiõem ſeruiatis ei. ſȝ exultate. i. amore ꝛ cũ gaudio bona ꝑpter eum faciat̃ cũ tremore reuerẽtie. Et qꝛ ſaluatoꝛ noſter ſumpſit naturã noſtrã humanã cũ oĩb⁹ ꝓprietatib⁹ ei⁹ naturalib⁹ que defectũ nõ important. Ideo ꝛ ipſe timorẽ habuit naturalem. ſm illud Math. xxvi. Cepit ieſus tedere ꝛ pauere ꝛ meſtus eſſe. In hoc tñ differẽtia fuit inter ipm ꝛ nos. qꝛ cum paſſio timoris vel alia exurgit in nobis fortiter obumbrat aliquantulũ lumẽ rõnis ꝛ obſcuret. q̃d in xpo nõ fuit ſed ſemꝑ ratio ſereniſſima. In aĩab⁹ ſepatis dicitur eſſe timoꝛ ſm illud virgilij. Hinc metuunt. cupiunt gaudẽtq; dolentq;. cum tñ ſenſitiuã nõ habeant. qꝛ affixa eſt organis corporeis q̃b⁹ carẽt. nõ ꝙ ꝓprie ſint in eis ipſe paſſiões cum alteratõne vt hic. ſed ſunt motus vo‑luntatis in eis ſimiles paſſionib⁹ modo ſuo. Diuerſe aũt ꝛ auerſe opiniões fuerũt inter ſtoicos ꝛ peripateti‑cos quoꝝ ṗnceps ariſtotiles fuit. Nam ſtoici dicebãt timorem ꝛ alias paſſiões nõ cadere in aĩo ſapiẽtis. ſapientem vocãtes ṽtuoſuȝ. Peripatetici aũt aſſerebãt eos vtiq; cadere in ſapientem. ſed ab eis nõ deduci. i. nõ vinci. nec a ṽtute diſcedere. be. Aug aũt in li. ix de ciui. dei. ca. v. dicit ꝙ iſta ꝯtrarietas erat magis verbalis q̃ꝫ realis. Nam ꝙ ſtoici dicebãt nõ cadere timorẽ ꝛ alias paſſiões in aĩo ṽtuoſi. nõ intelligebãt de ṗmis motib⁹ paſſionũ ſed de dñio eaꝝ. ſup rõnem. i. ꝙ vincunt̃ a paſſionibus. Et ꝙ peripatetici dicerẽt cadere eas in mẽtẽ ṽtuoſi. nõ intelligebãt de dñio eaꝝ in mẽte. ſed de ṗmis motibus coꝝ. ꝓprius tñ loquebant̃ peripatetici. Et ꝙ ſic intelligerent ſtoici ponit be. Aug. Exemplũ cuiuſdã pħi ſtoici. Qui cũ pluribꝰ alijs ꝑ mare nauigaret. tẽpeſtate valida exorta ꝛ piculoſa. pħus ille totus expalluit ex timore periculũ cernẽs. Cumq; ceſſaſſet tẽpeſtas. mox vt ſecuritas ꝓbuit colloq̃ndi vel garriẽdi locũ quidã ex illis q̃s nauis illa portabat. diues ꝛ luxurioſus cepit illudẽ pħilo‑ſophũ illũ ſtoicũ eo ꝙ extimuiſſet ꝛ palluiſſet in ea tẽ‑peſtate cum ipſe diues mãſiſſet intrepidus. At ille ariſtippi ſocratici reſpõſum retulit. Qui cũ in re ſimili eadem verba ab hoĩe ſimili audiſſet. reſpõdit illũ merito pro aĩa nequiſſimi nebulonis nõ fuiſſe ſolicitũ. ſe autem ꝑ ariſtippi aĩa timere debuiſſe. illoq; depulſo. agellius qui nauigabat cũ eis. q̃ſiuit ab ipſo pħo de cauſa palloris cũ ſtoici aſſerãt timorẽ ꝛ alias paſſiões nõ cadere in animo ſapiẽtis. Tũc pħs ꝓdidit de ſarcinula ſua librum epitecti ſtoici in quo erãt decreta ſenonis ꝛ criſippi. qui fuerunt ṗncipes ſtoicoꝝ in q̃ habebat̃ nõ eſſe in ptate hoĩs fantaſias. Ueꝝ ꝛ qñ veniãt in aĩo. ꝛ ex terribilib⁹ fantaſijs neceſſe eſt animũ moueri. ita vt pauliſꝑ expa‑ueſcat metu. vel triſticia ꝯtrahat̃ tanq̃ꝫ his paſſionib⁹ ꝑuenientib⁹ rõnis officiũ. ſed nõ aſſentiri eis. hoc enĩ volunt eſſe in ptãte noſtra ſcȝ aſſentire vel diſſentire ratõi. Idq; eſſe differẽtie inter ſapientẽ ꝛ inſipientẽ. ꝙ ſapiẽs nõ cedit ꝛ aſſentit paſſionib⁹. ſed inſipiẽs. i. malus aſſentit. recedens ſcȝ a ṽtute ꝑ paſſionẽ timoris vel alis. Hec be. Aug. ix. li. de ciui. dei capitl'o q̃nto.

Ponit autẽ damaſce‑ .§. I. nus ſex ſpẽs timoris ſcȝ ſegniciẽ. erubeſcentiã. ṽecũdiã. admiratõem. ſtuporẽ. ꝛ agoniã. adde ſeptimã q̃ eſt effectus exterioꝛ timoris ꝛ dꝛ tremoꝛ. Sufficientiã illarum ſex ſpẽrum. i. quare tot ſunt aſſignat ſic beatus thom. ꝑ. ij. q. xlij. Cum timoꝛ ſit de malo futuro q̃d excedit ꝑtẽtem timẽtis. vt ſcȝ reſiſtere nõ poſſit. Sicut bonum hoĩs ita ꝛ malũ põt ꝯſiderari. vel in opatione ei⁹ vel in reb⁹ exteriorib⁹. In opatione hoĩs põt malũ dupliciter timeri. Primo laboꝛ grauãs naturã. ꝛ ſic cauſat̃ ſegnicies. cum ſcȝ q̃s refugit opari ꝑpter timorẽ excedẽtis laboris. Scḋo turpitudo ledẽs opiniõem. ꝛ ſic ſi turpitudo cauſat̃ id actu cõmittendo. ſic eſt erubeſcẽtia. ſi ſit d̃ turpi iam facto. ſic eſt verecũdia. Malũ vero q̃d in exteriorib⁹ reb⁹ ꝯſiſtit. triplici rõne põt excedere hoĩs facultatẽ ad reſiſtendũ ei. ꝑ rõne ſue magnitudinis cũ ſcȝ aliquis ꝯſiderat aliq̃d magnũ malũ. cui⁹ exitũ ꝯſiderare nõ ſufficit. ꝛ ſic eſt admiratio. Scḋo rõne turpis ꝯſuetudinis et qꝛ ſcȝ aliq̃d malũ incõſuetũ noſtre ꝯſideratõi offert̃. et ſic eſt magnũ nr̃a reputatiõe. ꝛ hoc mõ eſt ſtupoꝛ q̃ cau‑ſat̃ ex inſolita imaginatõne. Tertio rõne improuiſiõis. ꝛ qꝛ ſcȝ ꝓuideri non põt. ꝛ ſic futura infortunia timent̃. ꝛ dicit̃ agonia. Tremoꝛ aũt eſt effect⁹ timoris ꝛ ab eo cau‑ſat̃. hui⁹ rõ eſt ſm be. tho. i. ij. q. xlij. qꝛ in timore caloꝛ ab exteriorib⁹ ad interiora ꝯtrahit̃. Remoto aũt ab exteriorbus calore q̃ membra ꝯtinebat remanẽt membra frigida. ꝛ ꝑpter hoc accidit in eis tremoꝛ. Tremoꝛ enĩ ex frigiditate cauſat̃ ꝑpter q̃d tremũt membra timentiũ ipſorum. Et ṗmo tremit coꝛ. eo ꝙ in timore caloꝛ deſerit coꝛ. Scḋo tremit vox ꝑpter vicinitatem arterie vocalis ad coꝛ. Tertio tremit mãdibula inferioꝛ ꝓpter ꝯtinuitatem. Quarto ſequit̃ ſtrepitus dentiũ ꝓpter eandẽ rationem. Quinto brachia ꝛ manus. ꝓpter ꝯnexiõem ad pectus. vbi eſt coꝛ. tum qꝛ hec membra ſunt magis mobilia. ꝓpter q̃d in timẽtib⁹ genua tremunt. ſm illud Eſa. xxxv.

Timoꝛ in xpo fuit ꝛ in nob aliter ꝛ aliter

An tĩoꝛ cadat in aĩo ſapiẽtis.

Sufficiẽtia ſex ſpecierũ timoris

Ca. 4. De timoꝛe naturali

Cōfoꝛtate manus diſſolutas ⁊ genua debilia roboꝛate. dicite puſillanimes ꝯfoꝛtamini ⁊ nolite timere. Ecce deus veſter ipē veniet ⁊ ſaluabit vos. Eſt etiā effectꝰ timoris ꝯtractio ꝟtutis naturalis ad interioꝛa ⁊ inde coloris mutatio. vel in palloꝛē vel in ruboꝛē. cū ꝟecundat quis. Sed declaratio hoꝝ vel multa alia de timoꝛe inq̄ꝫtum paſſio naturalis. habes plene. s. in. i. pte ti. vi. ca. x.

De iſtis ſeptē modis. §. II.

timoris qui in ſe nō ſunt pctm̄ quo ad ꝓmos motꝰ. q̄a naturales. ſed quo ad ſecūdos ſunt peccata vel merita ſm ꝙ in eis ratio negociat̄ dirigēdo eos in malū vitij. vel in bonū ꝟtutis. habet̄ in ſacra ſcriptura. Nā ab vltimo inchoando qui eſt tremoꝛ dicit eſa. Poſſedit tremoꝛ ypocritas. ⁊ in pn̄ti cum detegunt̄ eoꝝ fallacie. ⁊ in moꝛte ꝯſcia remoꝛdēte ⁊ in damnatiōe inferni vbi dicit̄ eſſe fletus ⁊ ſtridoꝛ dentiū Mat. xiij. qui eſt effectꝰ tremoris. In bonū dicit̄ de tremoꝛe ꝑ eſaiā ſuꝑ quē req̄ſcet ſpūs meus. niſi ſuꝑ humilē ⁊ quietū trementē ſermones meos. Et de iohāne bapti. canit̄ cū xp̄m baptiſauit. Baptiſta cōtremuit nec audet tāgere ſanctū dei verticē. ſꝫ clamat cū tremoꝛe Sanctifica me ſaluatoꝛ.

De agōia — De agonia dicit̄ Lu. xxij. de xp̄o. Factꝰ in agonia ꝓlixius oꝛabat. in qua ita ſenſitiua eiꝰ exterrita eſt timoꝛe moꝛtis ſibi p̄ſentis ꝙ factus eſt ſudoꝛ eiꝰ ſicut gutte ſanguinis decurrētis in terrā. Sed ratiōi timoꝛē illū ſubſtrauit. dicēs. Nō qḋ ego volo ſcꝫ ſm inſtinctū naturalē ⁊ ſenſualē q̄ hoꝛrent moꝛtē. ſed ſicut tu. Vn̄ ⁊ ſurgens ab oꝛōne. nō fugit ſed obuiā ꝓceſſit ꝓditoꝛi. Ad hāc agoniā veniēs ſuſāna vxoꝛ ioachim. cum duo illi ſenes inueterati dieꝝ maloꝝ ſollicitabāt eā ad adulteriū cum eis ꝑpetrandū. cōminādo ei ſi nō aſſentiret. diffamatiōem ⁊ moꝛtē. ait. Anguſtie mihi ſunt vndiqꝫ ⁊ q̄d eligā ignoꝛo. Si enī h̄ egero moꝛs ſcꝫ aīe mihi eſt. Si nō egero nō effugiā manus veſtras ſcꝫ qꝛ me accuſabitis. Et ſubito in hac agonia poſita ſubſtrauit timoꝛē īfamie ⁊ moꝛtis ratōi dicēs. Verūtamē meliꝰ mihi eſt abſqꝫ ope ſcꝫ peccati incidere in manus vr̄as q̄ꝫ derelinq̄re in ꝯſpectu dei mei. Dan̄. xiij. Sicqꝫ exclamauit ſuccurſum. Et lꝫ illi ſenes incuſaſſent deus mirabiliter liberauit eam a moꝛte vt ibi patet. In illa agonia poſite alie mulieres quas p̄dicti ſenes incitabant ad malū ſubmiſerūt ſe rōe timoꝛi ſcꝫ aſſentiēdo illis ne diffamarēt ⁊ accuſarēt eas timēdo. Vn̄ eis dixit daniel qn̄ examinauit. Sic faciebatis filiabꝫ iſrael ⁊ ille timentes loquebant̄ vobiſcū ſcꝫ aſſentiētes ꝯcupiſcentijs veſtris.

De ſtupore. — De ſtupoꝛe dicit̄ de iudeoꝝ populo vel aīa peccatrice Hiere. v. Stupoꝛ ⁊ mirabilia facta ſunt in te id eſt ea q̄ ſunt cauſa ſtupoꝛis ſcꝫ in tua duricia ex acceptis beneficijs. ⁊ impunitiōe de tuis maleficijs. Et ꝓut in malū accipit̄. Eccs. vij. dꝛ. Non ſapias plus q̄ꝫ neceſſe eſt. ne obſtupeſcas. i. nō ita curioſe te habeas inueſtigando. vt ex imaginatiōe inſolidoꝝ deficias a veritate. Et Job. xij. Adducit dn̄s ꝯſiliarios in ſtultū finē ⁊ iudices in ſtupoꝛē vt neſciāt ꝓuidere. In bonū aūt ſumitur Lu. v. vbi dicit̄ de petro poſtq̄ꝫ cepit vno iactu rhetiꝫ multitudinē copioſam piſciū ita vt implerent̄ ambe nauicule. Stupoꝛ circūdederat eū in captura piſcium. Et xp̄s ei dixit. Noli timere ⁊c̄.

De admiratione. — De admiratōne dꝛ. i. Jo. xiij. Nolite mirari ſi odit vos mundus ita ſcꝫ vt timoꝛe mundialiū ꝑſecutionū deficiatis a fide. ⁊ Apocal̄. xvij. Ipſe iohānes dicit ſe miratū fuiſſe magna admiratiōe cum vidit illā mulierē ſedentē ſuꝑ beſtiā coccineā habētem capita ſeptē ⁊ coꝛnua. x. babylonē dictā que aſcenſura erat de abyſſo. ⁊ ibi ī interitū ⁊ mirabant̄ oīes inhabitātes terrā. vidētes beſtiā q̄ erat ⁊ nō eſt ⁊c̄. Et de pylato cū xp̄s ei nō reſpōderet ad ea q̄ ſibi falſo obijciebantur a iudeis. dicit̄ Math. xxvij. ꝙ mirabat̄ preſes de eo taciturnitate quaſi dep̄hendēs innocentiā ⁊ patiētiam eius ⁊ decernēs dimittendū. Sed cū audiuit iudeos dicentes. Si hūc dimittis nō es amicꝰ ceſaris. tūc magis timuit. Job. xx. Timuit enī diſplicere impatoꝛi terreno. ⁊ ꝓpterea dedit iniquā ſn̄iam.

De verecundia ⁊ erubeſcentia. — De verecundia ⁊ erubeſcentia que freq̄nter ſumunt̄ alteꝝ pro altero. lꝫ differāt vt dctm̄ eſt. bea. Amb. ait. Verecūdia ingenuos p̄odit natales. di. lxxvi. nō ſatis. ps̄. xliij. Tota die ꝟecundia mea coꝛā me eſt ſcꝫ de cōmiſſis pctīs. Et iob. Si erubui pctā mea in ꝯſpectu populi ꝯfiteri. qḋ intelligendū eſt de his que publica ſunt ⁊ in iudicio dicēda.

Differūt. — Erubeſcentia quidē eſt timoꝛ de turpi cōmittēdo. Verecūdia de cōmiſſo vt dctm̄ eſt. Cum igit̄ q̄s ita erubeſcit de aliq̄ bono ope faciēdo timens irrideri vel minꝰ reputari bonꝰ vel ſapiēs. vt ꝓpter hoc bonū ipꝫ dimittat vtiqꝫ peccat Sicut multi erubeſcūt videri facere ꝯfeſſiōem. Vel interrogare q̄ ignoꝛant ⁊ addiſcere. vel p̄dicare vel rep̄hēdere cū debēt dicere in ꝯfeſſione integre peccata turpia ⁊ hmōi. Cōtra q̄s dicit̄ Lu. ix. Qui me erubuerit ⁊ ſermones meos. hūc filius hoīs erubeſcet coꝛam angelis dei. Et be. aug. de pe. di. v. ca. i. Caueat pctōꝛ ne ꝟecundia ꝯductus diuidat ꝯfeſſiōem. hoc enī eſt ad ypocriſim tendere ⁊ ſemꝑ venia carere. Ecōtra de his qui nō erubeſcunt peccare Dicit̄ Hiere. iij. Frons meretricis facta eſt tibi. erubeſcere neſciſti Et iterū. Cōfeſſione nō ſunt cōfuſi ⁊ erubeſcere neſcierūt. Hinc be. Bern̄. in ſermōe. O nimia inſania hoīm. pudet ſoꝛdes abſtergere. nō pudet ꝯtrahere. pudet ablui. ſcꝫ ꝑ ꝯfeſſiōem ⁊ nō pudet inquinare. Abſtergit̄ caliga ꝯtemnit̄ aīa. Multū aūt valet ꝟecūdia in ꝯfeſſiōe ſi tn̄ habeat̄ ꝓncipaliter reſpectꝰ ad dei offenſam. ⁊ nō tm̄ ad reſpectū ꝑſone audiētis. Vn̄ ⁊ quāto ꝑſone ad cuiꝰ cōſpectū magis erubeſcit ꝯfitet̄. tanto maioꝛē inde fructū ꝯſequit̄. ſeip̄m vincēdo ad totum exp̄mendū. vn̄ bea. Aug. de pe di. v. ca. i. ait. Om̄i erubeſcētia magna eſt pena. fit dignꝰ venia q̄ pro chriſto erubeſcit ſcꝫ ꝯfitendo pctā.

De ſegnicie. q̄ accipit̄ in bonū ⁊ ī malum. — De ſegnicia q̄ idem eſt ꝙ pigricia ꝓpter quā q̄s tradit vel ſubtrahit ab ope bono. timēdo laboꝛē nimiū. vel deficiētiā in eo. ⁊ cōiter in defectū vitij ſumit̄. vn̄ ⁊ Math. xxv. dicit̄ de ſeruo malo ⁊ pigro q̄ talentū ſibi cōmiſſum ad negociandum nō expoſuit exercitio. timēs ne illud ꝑderet ꝯdēnatus fuit. nec acceptata eſt excuſatio eiꝰ cum dixit. Ecce talētū qḋ habui in ſudario repoſitū. Timui enī te. qꝛ hō auſterus es ſcꝫ ne illud amitterē illud exponēdo. ⁊ tu exigere velles amiſſum. Cōtra huiꝰ ſegniciē ſeu pigriciā multū inuehit Salomō ī ꝓuerb. vi. Vſqꝫquo piger doꝛmis qn̄ ꝯſurges a ſomno tuo. Et iteꝝ dicit piger. Leo eſt in via occidēdus ſum. ⁊ hmōi. Sancti tn̄ viri vtunt̄ in bonuꝫ iſta ſegnicie videlꝫ ſubtrahētes ſe ab aliquibꝫ opibꝫ. ⁊ ſi in ſe bonis. tn̄ ꝑiculoſis ⁊ diſtractiuis ⁊ honoꝛē ⁊ laudē ꝯtinentibꝫ. timētes deficere in eis ⁊ deū offendere. Sicut be. Greg. papa. Ambꝛo. Auguſti. Martinus. cū fuerīt vocati ad p̄laturā ⁊ p̄ſulatū. demum videntes ſe a dn̄o vocati. acquieuerūt. Exemplū etiā in moyſe cū dn̄s voluit eū ad pharaonē mittere ⁊ ſe excuſauit. Exo. ij. Et ī Hieremia dum dn̄s miſit eum ad p̄dicandum ſe excuſauit. Hiere. i. timēs ſm greg. amittere ex hoc lucra ꝯtemplatiōis. tandē vterqꝫ obediuit. In malū aūt vtunt̄ tali ſegnitie p̄lati qn̄ ex timoꝛe ſe ſubtrahūt vel tardant debitā rep̄henſiōeꝫ. vn̄ be. Aug. Cum eis ꝑ quos eccleſia regit̄ adeſt pace ſalua ptās diſcipline aduerſus improbos ⁊ nephorios exercende. tunc neqꝫ ſecoꝛdia neqꝫ ſegnitia doꝛmiamus. ſed aculeis p̄ceptoꝝ que ad ſeueritatē cohertōis ꝑtinꝫ excitādi ſumꝰ. Nec patiētie noīe toꝛpeſcamꝰ. nec obtētu diligētie ſeuiāꝰ. hec ille. ꝫ. q. 4. q̄dā

Notādum autem ꝙ. §. IIII

ꝙuis dicaꝛ de iuſto ꝓuerb.xxviij. Juſtus quaſi leo con
fidit. Et de leone cui aſſimulaꝛ iuſtꝰ dicaꝛ Prouerb.xxx.
Juſtꝰ cō/ paꝛ leoni pꝛ.vij. q̄ timet. Leo fortiſſimꝰ beſtiaꝝ ad nulliꝰ pauebit occurſum. Ta/
mē ſcðm naturales ⁊ iſidoꝝ ſeptē ſūt q̄ leo naturaliter
timet ſcꝫ ſtrepitū rotaꝝ. ignē. qð dam aīal qð dꝛ lazaym
a cuiꝰ ferocitate nulla beſtia pōt eſſe tuta. itē quoddaꝫ
aliud aīal qð dicitur leorofilꝰ. de cuiꝰ carnibꝫ comedens leo
toxicaꝛ a venatoribꝫ ⁊ occiditur leo. vñ illud aīal maxime
odiūt leones. ⁊ ſi pñt ipm īuenire occidūt. qꝛ paruū eſt.
nec tñ inde guſtāt. Quinto timet leo ingenia ⁊ artificia
venatoꝝ. vt pedicas. cordas. ⁊ hmōi. ⁊ ideo cauda delet
veſtigia ſua ne inueniantur vie eius vbi ei parentur laquei.
Sexto timet leo cuſtodis ſui flagella. cū ſcꝫ eſt paruus.
Ducit enī cuſtos eiꝰ ſecū catulū quē verberat etiā inno/
xium in pñtia leonis. vt diſcat timere. Septimū qð ti/
met leo eſt ſtrata publica. Jta ⁊ electi dei. lꝫ nō timeāt ti
more mūdano. humano. vel etiā ſeruili quecūqꝫ grauia
vt a veritate recedāt. timēt tñ ⁊ timorē naturalē qui ē de
malo futuro q̄ vt leo vtuntur ꝯuertūt in bonū in ſeptem
rebꝫ. Primo timēt ſtrepitū rotaꝝ. Rota q̄ voluitur con
tinue ex qua reuolutione id qð eſt ſupra deſcēdit ad ima
⁊ ecōuerſo. ſignificat dignitates. honores. ⁊ pſperitateꝫ
tpalem. que appellantur bona fortune que ſūt in magna
mutatiōe frequēter. Nā de carcere ⁊ cathenis interdum
quis egreditur ad regnū. ⁊ aliꝰ in regno natꝰ ꝯſumitur ino
pia. vt dicitur Eccs.iiij. Vñ fortuna pingitur in forma rote
in qua vnꝰ eſt ſupra aliꝰ īfra. iuxta illud. Dat varias for
tuna vices. Et boe. de phica ꝯſolatōne. Hūc ludū conti
nuum ludimꝰ ſumma imis infima ſūmis mutare gau
demus. Strepitꝰ rotarū eſt tumultꝰ ⁊ occupatio digni
tatū. Electi igitur. ⁊ ſi leones fortitudine. tñ timēt poni. vl
ſe repiri in dignitatibꝫ. tū ꝓpter piculū incurie. vñ beatꝰ
Aug. de pſidēte inqͣt. Timore corā deo ſubſtratꝰ ſit pe/
dibꝫ veſtris diſciplinā libēs habeat. metuēdus īponat.
Et ꝙuis vtrūqꝫ ſit neceſſariū ſcꝫ amari ⁊ timeri platuꝫ
a ſubditis. tñ amari magis a vobis appetat ꝙ̄ timeri. ſē
per cogitās deo ſe ꝓ vobis redditurū eſſe rōnem. Et q̄n/
to in loco ſupiori tanto in piculo maiori verſaꝛ. hec ille.
Ecce vñ habet timere. Vñ ⁊ ſaul cū eſſet melior in iſra
el. ⁊ ſciret ſe eligendū in regē ex dei reuelatiōe. nō cōparu
it ſed ſe in domo abſcondit. i. Reg.x. Timent etiā ſancti
dignitates ⁊ pſperitatē habere. ne forte deus velit eos
hic de bonis opibꝫ remunerare. Scðo timēt ignem
purgatorij ⁊ infernalē lꝫ nō timore ſeruili. vt ſcꝫ ꝓpter hꝰ
principaliter caueāt a malis. Jn multis enī cognoſcunt
ſe offendiſſe vel mortaliter vel ſaltē venialiter. De leui/
bus aūt culpis dicit be. grē. Ante diem iudicij purgati
onis credēdus eſt ignis. di.xxv. qualis. De quo apl's. i.
Coꝝ.iij. Si quis ſupedificauerit ſup hoc fundamentuꝫ
ſcꝫ fidei viue lignū. fenū. ſtipulā. ipe ſaluus erit. ſic quaſi
per ignē ſcꝫ trāſiēs purgatorij hic nō purgatus. De mor
talibꝫ dicit be. Aug. Si quis aliqð hoꝝ in ſe dñari co/
gnouerit. ſi ſe hic nō emēdauerit. eterna illa flāma cruci
abitur. di. ea. §. al's. Et ꝙuis electi dei multū doleāt ⁊ pe/
nitentiā egerint de cōmiſſis. ignorāt tñ ſi vnq̄ꝫ dolor cō
tritionis fuit in eis ꝓpter qð dicitur Ecci.v. de ꝓpiciatu
peccatoꝝ noli eſſe ſine metu. Et in vitaſpatꝝ legitur ꝙ in
terrogatꝰ macharius quare erat ita ſiccus ⁊ macilentꝰ q̄n
comedebat. ſicut q̄n ieiunabat. Rñdit p exemplū dicēs
Sicut ligna que verſantur ⁊ reuerſantur in igne paulatim
ꝯſumuntur. ita qui mentē ſepe retinet in timore dñi. reco
gitando ſcꝫ ignē futuꝝ ꝯſumitur. Tercium quod timet
leo eſt lazaym aīal ferociſſimū. ante qð nulla via eſt tu/
ta qð ſignificat xp̄m quē etiā iuſtiſſimꝰ timet. qꝛ iudex
venturꝰ in particulari iudicare aīam. ⁊ demū in vniuer
ſali iudicio omēs. Ad Heb.x.ca. Horrendū eſt īcidere in
manus dei viuētis ꝓpter qð timens dauid quem dñs
ſm cor ſuū elegerat. Orabat dicēs. Non intres in iudi
cium cū ſeruo tuo dñe qꝛ nō iuſtificabitur in ꝯſpectu tuo
omīs viuēs. Ego (ait Hiero.) quotiēs diē illū ꝯſidero to
tus ꝯtremiſco. Et in ſequētia canit eccl'ia. Quantꝰ tre/
mor eſt futurus ſcꝫ omībꝫ q̄n iudex eſt ventūrus cuncta
ſtricte diſcuſſurꝰ. Et be. Gre. Neſcimꝰ quis in terribili
dei iudicio. qualis faturꝰ ſit. Nam multa ſunt que de il/
lius iudicio hoīes ignorant. qꝛ fortaſſis q̄s vos laudatis
ille rephendet. q̄s vos rephenditis ille laudabit. xi. q. i.
ſacerdotibꝫ. Quartū qð timēt iuſti eſt peccatū ⁊ ſigni
ficatur p aīal qð intoxicat. Animal irrōnabile eſt. qꝛ ſine Juſtꝰ ca.
ratōne fit peccatū. Et vt dꝛ in li. Sap.xvi. Per malici vi.§.i.
am homo occidit aīam ſuā. Veniale aūt ad mortale di/
ſponit. vñ ⁊ Ecci. dicitur. Quaſi a facie colubri fuge pec/
catū. qꝛ enī timet homo ne coluber intoxicet eū ⁊ occidat
ideo fugit ante eum. Jta ⁊ iuſtus homo timet ⁊ vitat ea
vbi pōt eſſe peccatū. Propter qð dicit Gre. ꝙ bonarū
mentiū eſt ibi culpā agnoſcere. i. timere vbi culpa nō ē.
di. vi. ad eiꝰ. Et beatꝰ vir qui ſemp eſt pauidus. qui ve/
ro mētis eſt dure. i. nō timens picula peccatoꝝ corruet i
malū. inquit Salomon ꝓuerb.xxviij. Ego ait hiero. om
nia tuta timeo. Et pcipue cum cernūt electi dei viros fa
moſos in ſanctitate ruere. magis timent ſibiipis. vt da/
uid ſalomonē ezechiam moyſen ⁊ aaron iudā ſaulē orige
nem heracliū impatorē. ⁊ hmōi. Hoꝝ caſus vt ait beatꝰ
Gre. in moral'. vtilitate nō modica electoꝝ ꝓuectibꝫ ſer/
uit. quia illoꝝ lapſum dum ꝯſpiciūt de ſuo ſtatu cōtre/
miſcūt. diſcūt enī in ſupni adiutorij ꝓtectione cōfidere.
dū pleroſqꝫ ꝯſpiciūt de ſuis viribꝫ cecidiſſe. de pe. di. ij.
qui ſeduci. Quinto timet leo inſidias venatoꝝ ⁊ laq/
os. ⁊ hmōi. Sic iuſti laqueos tētationum ne ſub ſpecie
boni decipiāt eos. vñ dicitur Ecci. ij. Fili accedens ad ſer/
uitutem dei ſta in iuſticia ⁊ timore ⁊ ꝑpara aīam tuam
ad tentationē. Hiero. ꝯtra iouinianū. Edificemꝰ aurū et
argentū ⁊ lapides pcioſos. i. opa pfectiōis varia. ⁊ tēta/
re nō audebit ꝙ̄q̄ꝫ ⁊ in hoc certe nō ſit ſecura poſſeſſio.
Sedet quippe leo. i. diabolꝰ in inſidijs ⁊ in occultis vt
interficiat innocentē. de pe. diſt. ij. ſi enī. Nec eſt ꝯtra qð
ait pſ. Dñs illuminatio mea ⁊ ſalus mea quē timebo.
q. d. nullū. Dñs ꝓtector ⁊c. Si ꝯſiſtant aduerſum me ca
ſtra ⁊c. hoc enī intelligitur ꝯiunctim. dum ſci q̄s illumina
tur ⁊ ꝓtegitur a gratia dñi. Sed qꝛ liberū arbitriū eſt ver/
tibile ad malū. ⁊ pōt ſe a deo auertere. ideo ait apl'us ad
Ro. xi. ca. Noli altū ſape ſed time. Timent inſup ſancti
viri precipue rectores ⁊ doctores eccl'iaꝝ infirmitati ſpi
rituali ꝓximoꝝ vel ſubditoꝝ. ne deficiāt in tētationibꝫ
vel tribulationibꝫ a via veritatis. vñ apl's ad Gal.iiij.
Dies obſeruatis ⁊ menſes ⁊ annos. timeo ne forte fru/
ſtra laborauerim in vobis. Sexto timet iuſtus com
minationes. quas facit in ſcripturis deus cōtra malos
vel etiā cum videt ⁊ innocētes grauiter affligi ex leuibꝫ
cauſis. Sicut thobiā ⁊ iob ⁊ martyres ſanctos. iohānē
baptiſtā ad ſaltū puelle decapitari. petrū ⁊ paulū pnci/
pes aploꝝ neroniano gladio occidi. ⁊ hmōi. Septi/
mum eſt ſtrata publica ſcꝫ mortis. Oēs enī morimur ⁊
ſicut aqua dilabimur que nō reuertitur. ij. Reg.xiiij. Vñ
cum quis moritur dicitur viā vniuerſe carnis ingreſſus. Et
ſic eſt ſtrata publica. Eſt aūt mors ſm phm vltimū ter/
ribiliū. quā etiā naturaliter ſancti timent. Vñ ⁊ paulus
qui deſiderabat diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. ne nimis timeret.
petijt a plaucilla diſcipula cū duceretur ad locū decapita
tionis velū capitis. quo oculos tegeret cum ictum ferie
tis exciperet ⁊ accepit. Et per talē penam timoris ſanctivi
ri ſi quid reſtat purgandū emundantur. Vñ in vitaſpa
trum. Cum quidā deuotus frater fama ſanctitatis cele
bris in morte multū timorē ⁊ horrorem oſtēdiſſet. ꝓpter
quod aliqui dubitabāt de pene vel glorie retributione

ipſius. Poſt mortem apparēs cuidā ſuo familiari in habitu ſplēdido inſinuās ſe in gloria eſſe. Interrogauit cū quare tantū terrorē oſtendit in fine. Qui reſpondit. Ne ſcis ſcriptū eſſe Job penul. Territi purgabunt. Aliquādo etiā ad roborādū animū ⁊ ꝯſolandū ꝯtra hūc timorem deꝰ ꝯſolatiōem immittit ꝑ angeloꝝ apparitiōem. vel aliū modū.

Exemplum.

Legit in vitāſpatrū. ꝙ cum quidam ſanctꝰ vir deſideraret videre quō aīa iuſti egredit de corpore. fuit ſibi ꝑ hūc modu oſtēſum. Cum ſemel trāſiret per quandā plateā vidit quendā ꝑegrinū iacentē infirmū ad extrema deductū ⁊ ab omibꝫ derelictū. Sed angelos de celo deſcēdētes ad eum ꝯſolādū. ſicut ⁊ de paupere lazaro legit in euāgelio. Michael aūt a dextris eiꝰ erat ⁊ gabriel a ſiniſtris. qui rogabāt animā vt ex dei ꝑcepto de corpore egrederet. Que timebat corpus relinquere. ⁊ rogauit angelos vt pro ſe dn̄m interpellarēt adhuc manere in corꝑe vt melius deo ſeruiret. Michael autem dicebat ad gabrielē. Accipe huiꝰ aniam vt egrediamur hinc. Qui reſpōdit. Juſſi ſumꝰ vt ſine dolore ⁊ violētia eam educamꝰ. Querebāt ergo a dn̄o qd agendū eis pro ſuaui egreſſione ipſius. Tūc miſit dn̄s dauid cū cytharā ſua ſeu pſalterio ⁊ cantoribꝫ patrie celeſtis. Ad cuiꝰ pulſum ⁊ cantū ſuauiſſimū anima ſubito exiluit a corpore ⁊ cum gaudio in celum eſt recepta.

Notandum ꝙ in dia. §. IIII

bolo ⁊ mēbris eius eſt intimiditas erga deū ꝓcedens ex ſuꝑbia ſicut in xp̄o ⁊ mēbris ſcʒ electis eſt timor dn̄i ex humilitate ꝓcedēs ⁊ ad ipſam tendēs. Et hoc pulchre ⁊ diffuſe oſtendit gre. in xxxiiij. moral. tractās illud Job penul. Factus eſt vt nullū timeret. Omne ſublime videt. Ipſe eſt rex ſuꝑ oēs filios ſuꝑbie. De xp̄o aūt dicit Eſa. xi. Repleuit cū ſpūs timoris dn̄i. qui ait Mat. xi. Diſcite a me quia mitis ſum ⁊ humilis corde. Et Math. x. Ita vobis dico. hūc timete ſcʒ deū nō mundū. Dicit ergo be. Gre. vbi. ſ. ſic ꝑ naturā factus eſt leuiathan vt cōditorē ſuū caſte timere debuiſſet timore ſcʒ ſobrio ⁊ ſecuro. nō timore quē foras charitas mittit. ſed timore qui in eternū ꝑmanet. quē charitas generat. Aliter enim timet ꝯiugem vxor amans. Aliter timet dn̄m ancilla peccans. Sic ergo iſte fuerat ꝯditꝰ vt tīeret auctorē ſuū. ⁊ amās timeret. ⁊ timens amaret. Sed ſua prauitate talis factus eſt vt nullū timeret. Et enī a quo ꝯditus erat ſubeſſe deſpexit. Ita enī deus ſuꝑ omīa eſt. vt ipſe ſub nullo ſit. Leuiathan ergo iſte eius celſitudinē vidēs prauā libertatē appetijt. vt ꝑeſſet ceteris ⁊ nulli ſubeſſet dicēs. Aſcendā ſuꝑ altitudinē nubiū ⁊ ſimilis ero altiſſimo. cuiꝰ eo ipſo ſimilitudinem ꝑdidit quo ei eſſe ſilem ſuꝑbe in culmine optauit. Celſus vtiqʒ vere eſſet ſi partici patōne vere celſitudinis ꝯtentꝰ fuiſſet. ſed dum priuatā celſitudinē ſuꝑbe appetijt iure ꝑdidit pricipatā. Relicto enī eo cui debuit inherere ꝓncipio. ſuū ſibi appetijt qᵭammodo eſſe p̄icipiū. relicto eo qui vere ſibi ſubijcere poterat ſi ſibi ſufficere poſſet iudicaret. Nam quē exaltabat. libera ſeruitus. deiecit captiuū libertas. qua libertate nūc vt nullum timeat effrenat. Sed ipſa grauiter effrenatiōe reſtringitur. Suꝑno enī iudicio oīa ꝓordinate vixit illū libertas quā appetijt. qꝛ nūc omino nō timēs oībꝫ penis ſubiacet. qui clemētis qʒ ſuꝑeſſe poterat. ſi vnū quē debuit timere voluiſſet. Unū vtiqʒ timens omīa poſſideret. qui nūc vnū nō timēs oīa ꝑdidit. Factus eſt ergo vt nullum timeret. nullū ſcʒ. qꝛ nec deū. Sed hoc ꝙ paſſurꝰ eſt metuit. cui vtiqʒ feliciꝰ eſſet timēdo vitare ſupplicia. ꝙ non timēdo pati. Et qꝛ ius queſite ꝓtātis nō obtinuit. quaſi qᵭdam ſuꝑbie ſue remediū inſaniā inſenſibilitatis inuenit. Cuius adhuc ſuꝑbia ſtudioſe deſcribit cum ſubdit. Omne ſublime videt. i. omes quaſi infra ſe poſitos deſpicit. qꝛ dū ꝑ intentiōnē ꝯtra auctorē nitit eſtimare ſibi quēlibet ſimilē dedignat. Quod apte etiā membris eiꝰ congruit. qꝛ omes iniqui ꝑ timorē cordis elati. omes quos cernūt ſuꝑbie faſtu deſpiciūt. Et ſi. qn̄ foris venerant. intus tn̄ in ſecreto cordis vbi apud ſe ſua putatione magni ſunt. oīm ſibi vitā meritūqʒ poſtponunt. Cōtra quos ꝑ ꝓphetā dicit. Ue qui ſapiētes eſtis i oculis veſtris. ⁊ corā voſmetipſis prudentes. Et infra. Hoc aūt ꝓpriū electorū eſt ꝙ ſe ſemꝑ ſentiūt infra quam ſunt. Unde ſalomon ad ſapiām ꝑuulos vocat dicēs. Si qs paruulus eſt veniat ad me. Et xp̄s Math. xi. Confitebor tibi dn̄e pater celi ⁊ terre. quia abſcōdiſti hec a ſapiētibꝫ ⁊ prudentibꝫ ⁊ reuelaſti ea paruulis. Et aplūs ad Phil. ij. ca. Suꝑiores ſibiinuicē arbitrātes. Sed hanc humilitatis formā reprobi. qꝛ leuiathan huiꝰ membra ſunt vel agnoſcere vel tenere ꝯtēnunt. Quibꝫ ſepe accidit. vt ſi qn̄ vnū qᵭlibet bonū vel minimū agāt a malis opibꝫ ſuis reſpectu mētis mox auertant atqʒ hoc vel tīmū bonū qᵭ fecerit ſemꝑ bona intētione inſpiciāt. vt ex eo quaſi ſe aſpiciūt. obliti maloꝝ oīm q̄ cōmiſerunt. Sicut ſcueniire ecōtra electis ſolet. vt cū multaꝝ ꝟtutum gratia polleant. vnū eos vel tenue vitiū nimis fatigās pulſet quatenꝰ dum ex quadā ꝑte ſeſe cōfirmari ꝯſiderant. de his virtbꝫ in quibꝫ ꝑualent ſe nō extollāt. dūqʒ de infirmitate timēt hoc quoqʒ vbi fortes ſunt humiliꝰ ſeruāt. Omne igit ſublime leuiathan videt. qꝛ nō ſolum per ſe ſed corda q̄ cepit quaſi de ſublimi omes inferiꝰ deſpicit. Dicit eūt demō ꝑ beſtiā ſignatus ſublime videre quia cordis ſuꝑbia dum foris que ad corpus oſtēdit ꝓpius ꝑ oculos indicat. Ut aūt leuiathan in omībꝫ que dicta ſunt caderet ſola de ſuꝑbia ꝓtulit. Et ideo ſubditur. Ipſe eſt rex ſuꝑ omes filios ſuꝑbie. Neqʒ ei ꝑ tot ramos illo vitio areſceret. niſi per hāc in radice putruiſſet. Scriptum eſt enī. Initiū omis peccati ſuꝑbia. alia ꝙppe vitia eas ſolūmodo ꝟtutes impetūt quibꝫ ipſa deſtruunt vt ira patiam gaſtrimargia abſtinentiā. libido ꝯtinētiā expugnat. Suꝑbia aūt quā vitioꝝ radicē dicimꝰ. non vnius ꝟtutis extinctiōe ꝯtenta ꝯtra omīa membra anime ſe erigit. ⁊ quaſi generalis ⁊ peſtifer morbꝰ corrūpit corpus. vt quicquid illa inuidente agit etiā ſi eſſet ꝟtus oſtendit. nō ꝑ hoc deo ſed vane glorie conſeruat. Quiſquis in ſe eiꝰ tyrannidē captiua mēte ſuſcepit hoc ꝑmum damnū patit. quo clauſo mētis oculo iudicij equitatem perdit. Nam omīa que ab alijs vel bene gerunt diſplicent. ⁊ ſoli ei que vel praue egerit placent. Semꝑ aliena opa deſpicit. Semꝑ mirat qᵭ agit. ⁊ quicqd egerit egiſſe ſe ſingulariter credit. Et ad tantā elatiōem mens ducitur aliqn̄. vt in eo qᵭ tumet interius ꝑ locutionis oſtenſionem effrenat. Exemplū ponit nabuchodonoſor cum ait. Nōne hec eſt babylon magna quā ego edificaui ⁊c̄. Dan. iiij.

De effectu ſuperbie.

Sed ſciendū ꝙ ipſa ſuꝑbia quaʒ timor dn̄i humiliās mentē ꝓſternit aliter rebꝫ infimis ⁊ terrenis temptat. aliter ſummis ⁊ celeſtibꝫ virtutibꝫ. Et aliter prepoſitos aliter tentat ſubitos. prelato enī in cogitatiōe ſuggerit. qꝛ ſolo vite merito ſuper ceteros excreuerit. ⁊ ſi quādo ab eo aliqn̄ bene acta ſunt aliqua. Hec importune eiꝰ animo obijcit. Et cū hec a deo ſingulariter placuiſſe inſinuat. quo facile ſuggeſta perſuadeat. ipſa ad teſtimoniū poteſtatis radice retributiōem vocat dicens. Quia niſi omīpotēs deꝰ te meliorem his omībꝫ cerneret. oēs hos ſub tuo regimine nō dediſſet. eiuſqʒ mentē mox erigit ⁊ viles ⁊ inutiles eoſqʒ q̄ ſibi ſūt ſubiecti oſtendit. At contra cum ſꝰbiectoꝝ corda ſuꝑbia inſtigat hoc ſummopere agere nitit vt ſua acta ꝯſiderare funditꝰ negligāt. ⁊ ſiꝑ per tacitis cogitationibus rectoris ſui iudices fiant. Et dum in eo qᵭ reꝑhendere importune reſpiciūt. in ſe qᵭ corrigāt atrocius nunqʒ vident. Unde ⁊ tanto atrocius

pereant.quāto a ſe oculos auertūt. Equidē peccatores ſe
uſſerūt nec tamē tantū vt tam noīe in regimine perſo‑
ne.traderent̄. Et dum ei⁹ actus deſpiciūt ⁊ ipa precepta
ꝯtemnūt.ad tantā inſaniā deuoluunt̄.vt deum res hu
manas curare nō eſtimēt.quia ei qui quaſi iure reprehē
dit.eſſe ſe cōmiſſos dolent. Sicq̄ȝ cū cōtra rectorem ſup
biunt.etiā ꝯtra dñi iudicia tument. Et dū paſtoris vitā
ꝯdiudicāt.ipius quoq̄ȝ ſapiam omīa diſponētis impu‑
gnant. Sepe aūt rectoris ſui dictis ꝓterue obuiāt.⁊ tan
dem vocis ſuperbiā libertatē vocāt. Nam ſicut quidaȝ
reticent ex metu.⁊ tamē ſe tacere ex humilitate putant.
ita ⁊ quidā loquunt̄ per impatientiā elatōnis.ſed loqui
tamē ſe credūt ꝑ libertatē rectitudinis. Et infra de condi
tionib⁊ malis ⁊ effectib⁊ ſuperbie ait. Soli ruine creſcit
quod edificant q̄ ante molā fabrice humilitatis funda‑
menta nō ꝓcurant.ad quā ſcȝ incitat timor. Nō oſtē
dimus ab intimis ſi paucis in exteriorib⁊ ꝓdam⁹. omī‑
bus enī apud ſe ſupba cogitatiōe tumētib⁊ ineſt clamor
in locutione.amaritudo in ſilentio.diſſolutio in leticia.
furor in merore.inhoneſtas in actu.honeſtas in imagi‑
ne.erectio in inceſſu.rancor in reſpōſione. Hor mens ſēp
eſt ad irrogandas ꝯtumelias valida ad patiendū infir‑
ma. Ad obediendū pigra.ad laceſcēdos alios importu‑
na. Ad ea que agere debet ⁊ ꝑualet torpida.ad ea q̄ age
re nō debet nec ꝑualet parata. Nec in eo qđ ſponte non
cupit.nullis admonitōnib⁊ flectit̄. Ad hoc aūt qđ clam
cupit.querit vt cogat̄.q⁊ dum timet ex voto ſuo vileſce‑
re.optat vim in ſua voluntate pati. Et infra de remedi‑
is ſupbie. Qui de reb⁊ temꝑalib⁊ ſupbiunt.audiāt illud
ſ.p.ij.c.5. ca.ij. Eſa.xl.ca. Omīs caro fenū ⁊ omīs gloria ei⁹ quaſi flos
feni. Audiāt qui ſupbiunt de ſpūalib⁊.qđ dicit̄ de faci‑
entib⁊ miracula Matth.vij. Neſcio vos.diſcedite a me
opariȷ iniquitatis. Audiant q̄ ſupbiunt de prelatione.
Rectorē te poſuerūt noli extolli ſed eſto ſicut vn⁹ ex illis.
Et illud Lu.xvi. Recordare q⁊ recepiſti bona ī vita tua
Audiant ſbdibi ſupbientes ꝯtra ſuos p̄latos. Obedite
prepoſitis veſtris ⁊ ſubiacete eis ⁊c̄. Et illud nō eſt ꝯtra
nos murmur iſtud ſed ꝯtra dñm. Et illud apl'i. Ro.xiij
ca. Qui poteſtati reſiſtit dei ordinatōni reſiſtit. Audiāt
ſimul omēs. Deus ſupbis reſiſtit.humilib⁊ aūt dat gra‑
tiam ſuā. Et alibi dicit̄ Ecc̄i.x. Quid ſuperbis terra ⁊ ci
nis. Cōtra hui⁹ languoris peſtē.audiam⁹ omēs qđ dñs
dicit. Diſcite a me quia mitis ſum ⁊ humilis corde. Ad
hoc enī inuiſibilis dei fili⁹.nō ſolū viſibilis ſed etiam de
ſpectus apparuit.ad hoc ꝯtumelias ⁊ irriſiones ⁊ paſſio
num cruciatus tolerauit.vt ſupbum nō eſſe hoīem doce
ret ⁊ hūilis deus. Quāta ergo humilitatis ꝟtus eſt pro
pter quā ſolam veraciter edocendā is q̄ ſine exterminati
one magn⁹ eſt vſq̄ȝ ad paſſionē factus eſt prauus. q⁊ cū
ortum noſtre ꝑditōnis ſe ꝑbuit diabol⁹. inſtrumentū re
demptōnis noſtre inuēta eſt humilitas dei. Hoſtis eniȝ
noſter inter oīa ꝯditus.videri ſe ſup oīa voluit elatus.
redemptor noſter magn⁹ manēs ſup oīa. fieri inter oīa
dignat⁹ eſt paruus. Sed magis elatiōis rem deregim⁹
⁊ fundamēta hūilitatis aperim⁹.ſi breuiter dicā⁹ q̄d mor
tis auctor q̄d vite ꝯditor dicat. Ille ait. In celū ꝯſcendā.
Iſte ꝑ ꝓphetā inquit. Repleta eſt malis aīa mea ⁊ vita
mea ī īferno appropinquabit. Ille dicit. Sup aſtra dei
exaltabo ſoliū meū. Iſte ait humano generi a ꝑadiſo ex
pulſo. Ecce venio ⁊ habitabo in medio tui. Ille dic̄. Se
debo in monte teſtamēti.in laterib⁊ aquilonis. Iſte ait.
Ego ſum vermis ⁊ nō homo. Ille dicit. Aſcendā ſup alti
tudinē nubiū ſimilis ero altiſſimo. Ille cū in forma dei
eſſet. nō rapinā arbitrat⁹ ē eſſe ſe equalē deo. ſed ſemeip
ſum exinaniuit formā ſerui accipiēs. Ille ꝑ membra ſua
dicit. Neſcio dñm ⁊ iſrael nō dimittam. Iſte per ſe ait.
Si dixero.q⁊ nō noui eum.ero ſimilis vobis mendax.ſȝ
ſcio eum ⁊ ſermonē eius ſeruo. Ille dicit. Mea ſunt flu‑
mina ⁊ ego feci ea. Iſte vero. Nō poſſum ego a me face‑
re quicq̄ȝ. Ille omīa regna oſtēdit dicēs. Tibi dabo hec
omīa.⁊ quia mihi tradita ſūt ⁊ cui voluero do illa. Iſte
dicit. Sedere ad dextram vel ſiniſtrā non eſt meū dare
vobis ⁊c̄. Ille. Eritis ſicut dij. Iſte dicit. Non eſt veſtrū
noſſe tempa vel momenta ⁊c̄. Iſte per membra ſua dicit
nullū pratū ſit qđ nō pertranſeat luxuria noſtra ⁊c̄. Iſte
aūt membris ſuis prenunciat dicēs. Plorabitis ⁊ flebi‑
tis vos ⁊c̄. Ille nil aliud mētes ſibi ſubditas docet q̄ȝ cel
ſitudinis culmen appetere.omīa equalia mentis tumo
re trāſcendere.iſte ad ſputa palmas.colaphos.ſpineam
coronam.lanceam ad crucē ⁊ mortem veniens membra
ſua monet dicens. Si quis mihi miniſtrat me ſequat̄.
Quia igit̄ mentes dñs regit humiliuȝ. ⁊ leuiathan rex
dicit̄ ſuperbor.apte ſcimus quia apertū ſignū reprobo
rum ſuperbia eſt.ecōtra humilitas electorū. Cum ergo
quā quiſq̄ȝ habere cognoſcit̄ ſcȝ ſupbiaȝ vel humilitatē
ſub quo rege militet inuenit̄. Qui igit̄ ſub rege humili‑
tatis militāt ſemꝑ pauidi ⁊ vndiq̄ȝ circūſpecti ꝯtra ia‑
cula elationis pugnant. Hec omīa Grego.in fine.xxxi‑
ij.moral'. Ex quib⁊ patet quomō iuſti timore vtantur in
bonum.reprobi in malum.

De timore ſeruili.

Capitulum quintum.

QUartum timoris ge‑
nus dicit̄ ſeruilis ex eo ꝙ habēs talem timorē
eſt ſimilis ſeruo. Seruus enī cōmuniter facit
quod ſibi ꝑcipit dñs.⁊ cauet ſibi facere quod ei diſplicet
quia timet ne reprehendat̄.ne verberet̄.nō aūt ex amore
quo ſibi illud placeat. Eſt ergo talis timor ī illis qui ca‑
uent ſibi a peccatis.vel bona aliqua faciunt.ne ſcilȝ illa
mala faciēdo vel bona omittēdo incidant in penas īfer‑
nales.quas audierūt aliquādo.vel legerūt eſſe grauiſſi‑
mas. Vel etiā ne talia mala faciendo que leges puniūt.
illas penas a iudicib⁊ illatas ſuſtinere cogant̄. Vn̄ di‑
cit iſido.in li.ethimol'. Facte ſunt aūt leges vt earū me‑
tu humana coerceat̄ audacia. ⁊ tuta ſit inter improbos
innocentia.⁊ in ipis impijs formidato ſupplicio refre‑
net̄ audacia ⁊ nocendi cupiditas.in decre.di.iiij. Innu‑
mera enī homicidia.furta.⁊ adulteria.ꝑpetrarentur.niſi
pena mortis ꝓ huiuſmōi poſita homīes retineret. Hic
itaq̄ȝ timor bonus eſt.q⁊ abſtinere a malis vtiq̄ȝ bonuȝ
eſt. Omīe aūt bonū a deo. vnde a ſpūſancto procedit.ſȝ
nō eſt cum ſpūſancto.i.cum gratia. quia nō diligit bo‑
num ꝓpter ſe ex amore dei ⁊ ipius iuſticie. Vellet enī ſi‑
bi licere illud quod ⁊ faceret.niſi penā timeret ſuſtinere
⁊ ideo nō eſt vere bonus. Unde Aug. Qui ex timore fa‑
cit preceptū ⁊ ſi bonū eſt quod facit.nō tamē ſicut deb⁊
facit. Et poeta. Oderūt peccare mali formidīe pene. Et
de hoc timore ſeruili intelligit̄ illud.i.iohā.i. Timor non
eſt in charitate ſcȝ ſeruilis.ſed ꝑfecta charitas foras mit
tit timorem. Eſt tamē ꝓutilis.quia diſponit ad charita
tem.hoc aūt notat beatus Aug.xxiij.q.vi.ca.vlti. Cum
per timorē gehenne cōtinet ſe homo a peccato fit cōſue‑
tudo iuſticie.⁊ incipit qđ durum erat amari.⁊ incipit ti‑
mor excludi a charitate ⁊ ſuccedit timor ſanct⁹. hec beat⁹
Aug.ſup pſalteriū. Et ideo vt dicit venerabilis Gratia‑
nus.q.ea.§.vlti.quia humane nature eſt ea que in diſ‑
ſuetudinem ducunt̄ ab horrore ⁊ cōſueta magna cuſto‑
dia diligere. Ideo flagellis tribulationū mali ſunt cohi‑
bendi a malo ⁊ ꝓuocandi ad bonū.vt dum timore pene
malum in diſſuetudinē ducit̄ abhorreat̄.⁊ bonū ex con
ſuetudine dulceſcat. Item etiā beat⁹ Aug.dicit ſup epi‑
ſtolam beati iohānis. Sicut ſeta introducit linū. ita ti‑
mor charitatem. Creſcit charitas.minuit̄ timor. De pen‑

Timor ſeruilis quare dicitur

Timor ſeruilis bon⁹ eſt.

di.ij.nota illud exemplū. Seta.i.ſitula que ꝯiungit̄ filo
cum ſuit̄ coriū calciamenti ꝓcedit filum.nec intraret ni-
ſi illa educta. Sed male filū intraret corium niſi ſeta pre
cederet. Vñ beatus Tho.ſup.iiij.ſenten.ꝙ communiter
homīes ex peccatis trahunt̄ ad penitentiā. ⁊ ꝟtutes ex
iſto timore magis ꝙ̄ ex amore. Quāuis enī amor ꝟtutꝫ
⁊ dei de ſe magis deberet homīes trahere ad bonū ꝙ̄ ti
mor pene.tamē qꝛ peccatores habēt guſtū anime infe-
ctum amore inordinato.ideo eis nō ſapiunt bona ſpūa
lia.ꝓut ſunt ſcꝫ diuina bonitas.ꝟtutes.⁊ hmōi. Sꝫ ma
la penalia exꝑiunt̄ quotidie que naturaliter horrēt om-
nes.ideo audiēdo ⁊ recogitādo penas ꝗuiſſimas ad ꝗs
perueniūt homines ꝓpter peccata.⁊ ſemꝑ duraturas ca-
uent ſe ab illicitis ne in illas incurrant. Sume exemplū
in infirmo fortiter febricitante.quia enī guſtus eius eſt
humore ſuꝑfluo infectus nō habet ⁊ nō ſentit ſuauē ſa-
porem confectionū pulloꝝ. vini optimi. ꝓut vere ſunt.
Sed ea quaſi horret ⁊ faſtidit. Sapiūt autē ſibi ⁊ ea ap
petit que vilia ſunt ⁊ nociua.vt herbe.fructus.aqua. et
hmōi. Verum niſi vrgeat̄ nimia paſſione.abſtinet ſe ab
his que ſibi ſapiūt.ne creſcat infirmitas ⁊ mortē incur-
rat.⁊ illa aſſumit que ſibi ſunt grauia. Ne autē victus
paſſione capiat a ſe nociua caute prouidetur vt illa noci
ua ab oculis ei⁹ remoueant̄. Sic infirmis aīa peccatori-
bus.quia eis nō ſapiūt diuina ꝓpter febrem inordinati
amoris ad terrena.in ſermonibꝫ ſepe tempꝫ ſuo ꝓponen-
de ſunt pene infernales.vt vel ſic talium timore a malis
auertamur.vñ Eſa. A timore tuo dñe ꝯcepimus ⁊ pe-
Timor ſeruilis vñ cauſatur. perimus ſpiritū ſalutis. Et hic timor cauſat̄ ex fide.licet
informi ſm beatū Thom.ij.ij. Ex hoc enī ꝙ quis credit
penas inferni ⁊ deum iuſtū inferentē tales penas pecca
toribus timet illas vt caueat ſibi. Sed quia iſte timor
ſeruilis vt dictū eſt.nō eſt in charitate.ideo non ſufficit
ad ſalutē.⁊ ideo penitētes precipue in infirmitatibꝫ gra
uibus oportet admonere.ne ad penitendū ⁊ ꝯfitenduꝫ
ꝓpter hmōi ꝓncipaliter moueant̄.nam inutilis eſt ſibi ta-
lis penitētia.hoc expreſſe dicit beat⁹ Auguſt.de pen̄.di.
vij.ca.vlti. Non in ſolo timore viuit homo quem ergo
ſero peniter oportet nō ſolū timere deū iudicem ſed iu-
ſtum diligere. Non tantū penam timeat ſed etiā anxie-
tur pro gloria. Credo vtiqꝫ illi qui dixit. In quacūqꝫ ho
ra ingemuerit ſcꝫ peccator.⁊ ꝯuerſus fuerit vita viuet.ſ.
gratie.⁊ glorie poſtea. Conuerſum dixit nō tantū ꝟſum
viuere. Conuertit̄ quidem id eſt totus ⁊ omnino vertit̄.
qui iam penas nō timet ſed ad bonum dn̄m feſtinat tē
dere. Sed quoniā vix vel raro eſt cōuerſio tam iuſta.ti-
mendum eſt de ſero penitente. hec ille. Confirmat hoc
Exemplū. quoddam exemplū quod narrat̄ in li. de ſeptem donis.
Quidā ſcholaris pariſius infirmat⁹ ad mortem.con
feſſus eſt cum multis lachrymis deuote ſuſcipiēs omīa
ſacramenta ſm humanū iudiciū. doctor aūt eius freq̄n
ter viſitans eū in infirmitate rogauit vt ſi ꝯtingeret de
hac luce migrari dn̄o ꝯcedente.ſibi appareret ad reue-
landū ſtatū ſuum.quod ⁊ ꝓmiſit. Ergo igit̄ viam vniuer
ſe carnis ingreſſo.poſt dies aliquot ei apparuit in lecto
quieſcenti in clamide ꝑgamenea plena ſophiſmatib⁹ et
igne foderata. Quem recognoſcēs ⁊ interrogans de ſta-
tu ſuo. Reſpōdit ſe fore damnatū. Cumqꝫ ille miraretur
nimis.cauſam querēs cum ipe cum tātis lachrymis pe
nituiſſet in fine.⁊ ſacramēta deuote ſuſcepiſſet. Reſpō-
dit ille. Penitētia mea ⁊ lachryme ille nō fuerunt ex amo
re dei.⁊ ꝓncipaliter ꝓpter dei offenſam. Sed ꝓpter timo-
rem inferni ne ad illū deputarer.⁊ ideo mihi nō valuit.
Inquirēs inſuꝑ magiſter cauſam illius clamidis. Re-
ſpondit ꝙ ſibi hoc ſuppliciū datum erat ꝑ ſuperbia et
inani gloria ſuoꝝ argumentorū ⁊ diſputationum. que
ita ſibi ponderabat.ac ſi haberet turrim ſuꝑ ſe. Fode-
ratura ignis ſibi erat pompa veſtiū. Cumqꝫ ille inquire-
ret quō poſſet noſcere aliqualiter acerbitatē pene graui-
ſime quā aſſerebat ſe pati. Dixit ille. Aperi manū tuam
⁊ ſuper eam imponam vnaꝫ guttam ſudoris ex fronte
mea egredientis. Quod cū ille feciſſet ⁊ guttam paruam
ſudoris immiſiſſet ꝑſenſit ille penā intolerabilē.ad mor
tem quaſi inducentē. Tunc ille.ſic ardeo clamās.diſpa-
ruit. Ex qua viſione expoſita ſcholarib⁹ reliquit ſcholas
⁊ ſeculum.⁊ religionem ingreſſus.deo ſeruiuit.

Cum igitur timor ſer .§.1.

uilis qui reſpicit ꝓncipaliter penam inferni vtilis ſit. qꝛ
facit hominē a multis malis abſtiñre ꝙ̄to oſtenditur
pena illa eſſe grauior ⁊ horribilior tanto magis habet ti
meri ⁊ caueri. Et ideo de grauitate ei⁹ videndū eſt. In-
fernum aūt eſſe ſeu penam inferni que parata eſt malis
hominibꝫ poſt ſeparatōem aīe a corꝑe.qui peccato origīa
li cum quo omēs naſcimur actualia peccata ⁊ mortalia
addiderūt.in perpetuū animabꝫ quidē eorū immediate
egreſſis de corꝑe.corꝑibꝫ aūt ipis poſt vltimā reſurrecti
onem ſimul ab aīabꝫ eoꝝ reſumptis cruciādis articul⁹
eſt fidei implicitus ⁊ cōprehēſus in vltimo ſimboli cum
dicit̄.vitam eternam. Vñ dn̄s ieſus Joh.vi.ait. Venit
hora quādo oēs qui in monumētis ſunt audiēt vocem
filij dei.⁊ qui audierint viuēt. Et qui bona fecerūt ibūt
in reſurrectionē vite. Qui vero mala egerūt ibūt i reſur-
rectionē iudicij.i.damnatōis.de qua idem ait Math.
xxv.ſe reprobis dicturū per ſnīam. Diſcedite a me male
dicti in ignē eternum.qui parat⁹ eſt diabolo ⁊ angelis
eius. Athanaſius. Hec eſt fides catholica quā niſi quiſ-
qꝫ fideliter firmiterqꝫ crediderit ſaluus eſſe nō poterit.
Sicut enī diuina iuſticia que reddit vnicuiqꝫ ſm ope-
ra ſua nullū bonū patit̄ irremuneratū fore.ita ⁊ nullum
malū impunitum.⁊ ſic aīa non peccat niſi in corꝑe exi
ſtens.nec corpus ſine aīa.ideo ſimul in vtroqꝫ ꝓunit̄.
Et quia peccatū prius concipit̄ anteꝙ̄ corpore ꝑpetret̄.
anima ipa prius punit̄ ſcꝫ immediate poſt ſeparatōnem.
In corꝑe aūt poſt reſurrectiōem generalem. Et quia q̄n
titas pene correſpondet ꝙ̄titati ſeu grauitati culpe. ſm
illud Deute.xxv. Scd̄m menſurā peccati erit ⁊ plagaꝝ
modus. Grauitas autem culpe ſeu offenſe attenditur
ex qualitate ꝑſone offenſe ⁊ ex volūtatis inordinatione
⁊ fixione. Quanto enī ꝑſona offenſa eſt dignior. tanto g̃
uior eſt offenſio. Et quia deus ꝗ offendit̄ per quodlibet
peccatū precipue mortale quia creatura ꝑ hoc auertitur
a deo eſt infinite dignitatis ⁊ bonū infinitum meret̄ ta
lem penā infinitam. Infinita aūt eſſe nō poteſt intenſi- Pena infernalis ꝗre
ue.quia ꝯſumeretur creatura ſeruat̄ infinitas in extenſi ꝑpetua.
one.quia ſcꝫ ſemꝑ durat talis pena cū ſit eterna. Et ꝗa
etiam cum volūtate fixa in tali peccato ꝑſeuerat vſqꝫ in
finem vite ⁊ poſtea in ꝑpetuum.ideo ⁊ dum permanet
culpa ſemꝑ durat ⁊ pena. Vñ Grego.in li.iiij.dyal. Vo
luiſſent iniqui ſine fine viuere vt potuiſſent ſine fine pec
care. Oſtendūt hoc.quia ſemꝑ viuere in peccato cupiūt
qui peccare nō deſiñūt dum viuunt. Ad magnam ergo
iuſticiam ꝑtinet iudicātis vt nunꝙ̄ careat ſupplicio qui
dum viueret nunꝙ̄ voluit carere peccato. de pe.diſt.i.
Per quodlibet autem mortale niſi peniteat.hanc penaꝫ
infernalē homo incurrit. Et hinc eſt ꝙ ait iacobꝫ aplus
in canonica in epl̄a.ij. Qui totā legē ſeruauerit.offendat
autem in vno fact⁹ eſt omniū reus. Hoc exponit gloſa
ſuꝑ caplo ꝓmo.de pe.di.v.tripliciter. Vno ſic.qui offen
dit in vno ſcꝫ ꝓceptoꝝ legis ſcꝫ faciēs ꝯtra ipm ꝓceptuꝫ.
ita pro illo damnabitur.ſicut ⁊ ſi omibus peccatis ino
lutus eſſet. Talis eſt expoſitio Innocen̄.de pe.diſt.vi.c.
vlti. Iſta tn̄ ſimilitudo eſt in genere quo ſcꝫ ad dānatōꝫ
nō in ſpecie quo ad quantitatem pene. nam vnūqꝙ̄qꝫ

habz ſuā penā. Vñ qui plura ꝑpetrauerit acerbi⁹ puniettur. Scḋo exponit ſic. Qui offendit in vno fact⁹ eſt oīm reus. oīm ſcꝫ virtutū. qꝛ oēs amittit. qm̄ oīs virtus patit detrimentū ab vno vitio. Nam ſi q̇s cadit in auaricā. largitatē deſtruit ꝛ charitatē minorauit. Amore enī pecunie vel violaret charitatē vel ſaltē min⁹ amaret. ꝛ ſic in alijs. Hec eſt expoſitio auguſt. de pe. di. v. ca. i.

Tertio modo ſic. Qui offendit in vno. i. in charitate que vnū nos facit cū deo. fact⁹ eſt oīm reus. i. oīm beneficioꝝ ingratus. Ingratus enī exiſtit qui plen⁹ ꝟtutibꝫ deū omnino nō timuit. In hoc fit quiſqꝫ culpabilior q̄ ē deo acceptior. Et hoc eſt etiā be. aug. de pe. di. v. vbi. s. Offendit aūt in charitate q̇ mortaliter peccat. qꝛ quodlibet mortale eſt ꝯtra charitatē dei vel ꝓximi ſm̄ tho. in ſum. Et idem ſcꝫ ꝙ q̇libet mortale ſit ſufficiēs ad penā ſubeundā infernalē dicit be. aug⁹. in omel. de igne purgatorij. Poſtq̄ enī numerauit multa mortalia ſubdit. Quicūqꝫ aliq̇d de iſtis peccatis ſcꝫ mortalibꝫ in ſe dn̄ari cognouerit niſi digne emendauerit. ꝛ a peccatis ipſis abſtinuerit illo tranſitorio igne. de quo ap̄ls ait. ipſe tn̄ ſaluus erit quaſi ꝑ ignem. i. Cor. iij. purgari nō poterit. ſed eterna illum flamma ſine vllo remedio trucidabit. diſtinc. xxv. §. Alias ea.

Eſſe autem infernum. §. II

ꝛ punitiōem maloꝝ in alia vita. nō ſolū ſacra ſcriptura veteris ꝛ noui teſtamēti hoc docet aperte. ſed ꝛ dicta doctoꝝ ſanctoꝝ. ac etiā pluriū ethnicoꝝ. ꝛ cōmunis rō humana. infernū ꝛ maloꝝ punitiōem eſſe demōſtrāt. Hoc patriarche docuerūt. dixit enī iacob. Deſcēdam lugēs filiū meū in infernum Gen̄. xxxvij. ꝛ loquebat̄ de ioſeph quē exiſtimās deuoratū a fera. qꝛ filij eius miſerunt ad eum tunicā ſuā tanq̄ inuentā a caſu ſanguine cruentatam incōſolabiliter deflebat. vt dicit b. aug. ꝙ timuit iacob ne tāto dolore abſorberet̄ mens ei⁹. ꝙ ꝓpter nimiam triſticiā deſcēderet ad locū damnatoꝝ. Moyſes quoqꝫ dux populi iſrael ꝑmus dixit dathan ꝛ abyron maioribus natu de tribu iuda ꝯtēnentibꝫ mādata eius. Deſcēdant in infernū viuētes. Nūi. xvi. q̇d impletū eſt. Nam vt dicit ps̄. Aperta eſt terra ꝛ deglutiuit dathan ꝛ operuit ſuꝑ ꝯgregatiōem abyron. Prophete idē firmauerūt. Dicit enī iob. ca. vij. Qui deſcēderit ad inferos nō aſcendet. Idem ca. xiij. Vadā ꝛ nō reuertar (ait in ꝑſona damnati) ad terram tenebroſam ꝛ optam mortis caligine. et nullus ordo ſed ſempitern⁹ horror inhabitat. Hui⁹ expoſitiōem habes in ꝑma pte. Dauid exími⁹ ꝓpherarum ps̄. lxxxv. Miſericordia tua dn̄e magna eſt ſuꝑ me. q̇d declarat. Eruiſti aīam meā ex inferno inferiori. ſcꝫ loco dānatoꝝ. ad quē locū deſcēdiſſet merito peccatoꝝ adulterij ꝛ homicidij. nec ex ſua ꝟtute vnq̄ potuiſſꝫ exire. Vñ in alio ps. xciij. ait. Niſi qꝛ dn̄s adiuuit me ſcꝫ miſcḋie gr̄e ꝑueniente. paulominꝰ habitaſſet in inferno aīa mea nō recedēdo ſcꝫ a pctō. Idem ps̄. de damnato peccatore ait. Frater nō redimet ſcꝫ talis. Frater ſcꝫ xp̄us redimet homo. q. d. Nō. Nam ſi xp̄s nō redimit. i. nō liberat talis. multo min⁹ purus homo. Nō dabit deo placatiōem ſuā talis dānat⁹ ꝑ quecūqꝫ que fecerit de genere bonorum vel elemoſinas ꝛ preciū redēptiōis aīe ſue. laborabit in eternū in penis ſcꝫ ꝛ viuet adhuc in finē. et infra. Sicut oues in inferno poſiti ſunt vn⁹ ſuꝑ aliū ꝯſtipati mors depaſcet eos. ꝛ dn̄abunt̄ eoꝝ iuſti ꝛc̄. Eſaias d̄ lucifero ca. xiiij. Detracta eſt ad inferos ſuꝑbia tua cōcidit cadauer tuū. Cadauer luciferi ſunt oēs reprobi. in q̇ibus vitijs fetētibꝫ vt cadauer habitat per effectū malicie. qui tandē ſimul cum eo cadūt in infernū. ꝛ ca. vltīo. Ignis eoꝝ nō extinguet̄ ꝛ vermis eoꝝ nō morit̄. Apoſtoli hoc ꝑdicauerūt. ij. petri. ij. Reſpōdentibꝫ inferne detractos in tartarum ꝛc̄. Et Johan. apocal. xx. Infernus et mors dederūt mortuos ſuos. Deniqꝫ ipa veritas dei filius vt ꝯfidētius homo ambularet ad veritatē ſcꝫ fidē ait. Ve tibi corozaym. Ve tibi bethſaida. ꝛ infra Verūtamen dico vobis tyro ꝛ ſidoni remiſſi⁹ erit in die iudicij q̄ vobis. Et tu capharnaū. nunq̇d in celū exaltaberis vſqꝫ in infernū deſcendēs. Math. xi. be. Aug. Homine aſſumpto nō deo ꝯſumpto veniēs fundauit ꝛ ſtabiliuit fidem. annūciās nō ſolū premia iuſtoꝝ ſed ꝛ ſupplicia reproboꝝ. Math. xxv. Ibūt hi ſcꝫ iniqui repulſi ab eo in ſuppliciū eternū. iuſti aūt in vitā eternā. Et Math. xiij. In ꝯſummatiōe ſeculi exibūt angeli ꝛ ſeꝑabunt malos de medio iuſtoꝝ ꝛ mittēt eos in caminum ignis. ibi erit fletus ꝛ ſtridor dentiū. Exemplū aūt nō parabolā tantū ſed hiſtoriā verā iudeis ꝓpoſuit. diuitis epulonis qui induebat̄ purpura ꝛ byſſo ꝛ epulabat̄ quotidie ſplendide. Qui diues mortu⁹ ſepult⁹ eſt in inferno. Et cū cruciaretur in illa flammar guttā aque poſtulaſſet ad refrigerādam linguā. obtinere nō valuit. Lu. xvi. Hoc idē cuilibet bene mēte diſpoſito ratio ſuadet. Nam q̇libet rex et princeps ciuiliter ordinat⁹ in regimine ſuo. habet tria loca manſionū. Habet aulā regiā ad amicos ꝛ ſodales ꝛ filios recipiendū delectādū ꝛ ſecreta ſua eis reuelādū. Et ille loc⁹ debet eſſe pulcerrim⁹ ꝛ honeſtiſſim⁹ bene mūd⁹ ꝛ ornatus. Habet ꝛ aliū locū magis infimū vbi fiunt neceſſaria a ſeruis. vt coq̇na. ſtabulū. ꝛ hmōi. Eſt ꝛ tertius locus infimior ꝛ obiectior. vbi eſt carcer reoꝝ. Prim⁹ locus eſt cōmenſaliū ꝛ amiciſſimoꝝ regis. Secūd⁹ ſeruorum ꝛ iumētoꝝ. Terti⁹ malefactorū ꝛ debitorum. Cum igit̄ dn̄s deus ſit rex regū ꝛ domin⁹ dominātiū Apoca lip. xix. ordinatiſſimus ex infinita ſapiētia ꝛ iuſtiſſimus. decēs eſt vt habeat tria loca. Primus ē celū vbi manifeſtat gloriā ſuam amicis ſuis ꝛ filijs adoptiuis. videntibus eum facie ad faciem vñ reficiunt̄ ineffabiliter eius fruitione. Scḋs loc⁹ eſt mūdus iſte vbi diuerſa exercentur officia ꝛ labores a ſeruis ſuis. ac etiā iumēta hoīm irrationabiliū ab eo paſcunt̄. Et cum loc⁹ iſte plenus ſit labore ꝛ erumna. tn̄ tanta eſt hoīm cecitas vt etiam ſub ſentibꝫ delicias putāt inq̇t iob. Sed ſi iſta parua bona hui⁹ vite cū tanta anxietate mixta ita delectāt ꝛ placent vt homīes in eis ꝯſtituāt finē ſuū q̄to magis debꝫ homines allicere excellētia ꝛ ſumma ꝑfectio bonorū ſuperne habitatōis. Terti⁹ loc⁹ eſt infernus vbi rei ꝛ iudicati aggregant̄. vt malefactores in carcere. De q̄ Eſa. xxix. Cōgregabunt̄ ſicut in ꝯgregatione vni⁹ faſcis. ꝛ claudent̄ in carcere perpetuo. Poteſt ꝛ alia ratio adduci. Quanto enim in aliquo domīo plures ꝛ maiores virtutes reducēt̄. tanto glorioſior apparet. ꝛ inde magis laudat̄. Iuſticia autē eſt maxima ꝛ excellens virtus. Et vt dicit cicero ꝛ philoſophus. Mirabiles ſplendores ſunt in ea. nec heſperus nec lucifer eſt ita clarus. Cū ergo in deo manifeſtat̄ potentia in rerū creatione. Sapiētia in mūdi gubernatione. Charitas ꝛ miſericordia in redemptiōe ꝛ glorificatione. vt etiam appareat iuſticia in deo oportet vt ſit infernus in quo crucient̄ mali ꝛc̄. Sancti doctores hoc aſſerunt in ſuis doctrinis. bea. Aug⁹. de pe. diſt. vij. ca. vlti. Qui impenitēs morit̄ omino morit̄ ꝛ eternalit̄ cruciat̄. Ob hoc ſine fine torquet̄. quia nunq̄ virtute donatur. ſemꝑ plen⁹ iniq̇tate. ſemꝑ ſine charitate. torquet̄ ſine fine. Idem in alio loco. Ve illis q̇bus preparat̄ dolor dentium. ardor flammaꝝ. ſitis ſine extinctiōe. ſtridor dentium. lachryme oculorū. tenebre exteriores ſine luce. pena interminabilis. Vbi nō eſt vllus honor ſiue agnitio ꝓximi. ſed ꝯtinuus dolor ꝛ gemitus. Vbi mors appetitur ꝛ non dabit̄. vbi nō eſt honor ſeruorū ꝛ regis. nec dominus ſuꝑ ſeruū. Nec mater diliget filiū aut filiam. nec filius honorat patrē. vbi eſt oē malū ꝛ oīs indignatio ꝛ fetor

Infernū eſſe ꝓbat̄ multipl̄r.

s̄. p. i. īfra ti. v. ca. iij

Eſſe infernū ratio.

et amaritudo abundat. Itē Grego. in li. moral. In īferno eſt frigus inſupabile. ignis inextinguibilis. vermis immortalis. fetor intolerabilis. tenebre palpabiles. flagella cedentiū. horrida viſio demonū. ꝯfuſio peccatorū. deſperatio oīm bonoꝝ. Itē proſper in li. de vita contemplatiua ait de pctōribꝫ. Quid eis ꝓdeſt humanū vitare iudiciū cū ſi in malo pſeuerauerint ituri ſunt in eternuꝫ deo retribuēte ſuppliciū. ꝙ ſi ſuiipſi iudices fiant. ꝛ veluti ſue iniqtatis vltores ſcꝫ penitēdo tpalibꝫ penis mutabunt eterna ſupplicia. ꝛ lachrymis ex vera cordis cōtritione fluentibꝫ reſtringēt eterni ignis incēdia. de pe. di. pma. Facilꝰ. Exēpla ſunt plura. Iuuenis ille quē ſuſcitauit iohā. euangel. retulit cunctis qui aſtabāt populis audientibꝫ de penis inferni quas viderat in alio ſeculo illos meruiſſe quos penituerat mundum reliqſſe. Tres iuuenes quos legit̄ ſuſcitatos poſt mortē hieronimi meritis eiꝰ poſita tunica ſup hos. referebāt de penis intolerabilibꝫ inferni. Grego. in. iiij. dyal. narrat multa exēpla de penis inferni ꝛc. Platonici phī ait aug. in. xxi. de ciui. dei. impunita nulla volūt eſſe pctā. Hinc maronis. i. virgilij in. vi En. Illa ſentētia de aīabꝫ ſepatis a corpore ait. Hinc metuūt cupiūt gaudētqꝫ dolentqꝫ. Nec auras ſuſcipiūt. clauſe tenebris ꝛ carcere ceco. Quin ꝛ ſupmo cū lumine vita reliquit. i. cū recedūt de vita iſta. Nō tñ oē malū miſeris nec funditus oēs. Corpe excedūt peſtes penituſqꝫ neceſſe eſt. Multa diu concreta modis molleſcere miris. Ergo exercent̄ penis veterūqꝫ malorū. Supplicia expendūt. Alle pandunt̄ in aues ſuſpēſe ad ventos. Aliis ſub gurgite vaſto infectū eluit̄ ſcelus. Aut exurit̄ igni. hec ille. Ex quibꝫ verbis oſtēdit̄ pctā in alia vita puniri. Quis nō pfecte iſti intellexerūt infernū. ꝑut fides fatet̄ ex ſcripturis diuinis. Iudei quoqꝫ ꝛ ſaraceni in ſua lege habent malos in alia vita puniri varijs modis plus ꝛ minus.

Pꝫ exēplis plurimis.

Septem ſunt que §III.

oſtendūt grauitatē pene infernalis. ex quoꝝ ꝯſideratiōe inſurgit merito in homīe timor ſeruilis. Et q̄ etiā ipi dānati vidētes ſcꝫ p experientiā turbabunt̄ timore horribili. ꝛ in ſubitatiōe inſperate ſaluti. pre anguſtia ſpūs gemētes ꝛ pniam agētes. vt dicit̄ Sap. v. Sed pnia illoꝝ inutilis. Deſcendūt ergo in infernū viuentes ait ꝓpha ps. liiij. ſcꝫ dum viuūt deſcendāt ad infernū. ꝯſiderando illas penas. ꝛ timēdo pniam agāt. ꝛ ipa erit fructuoſa.

Primū ergo eſt loci ipius qualitas.
Secundum eſt penarum quantitas.
Tertium eſt tortorum atrocitas.
Quartum eſt animarum infelicitas.
Quintum eſt corporum penalitas.
Sextum diuine ire implacabilitas.
Septimum omnis boni egeſtas.

Quantū ad pmū ſciēdū. ꝙ ſm diuerſa noīa talis loci que habent̄ ex ſacra ſcriptura. vel etiā ex libris gentiliū. ꝯphēdunt̄ horribiles ꝛ timēde qualitates loci īfernalis. Primo enī talis locus dicit̄ infernꝰ qḋ nomen eſt vſitatiꝰ alijs. Eccī. li. Vita mea erat apropinquās ī inferno deorſum. Dr̄ aūt infernꝰ ab ī qꝛ eſt infra. i. ſubtus terram in cētro eiꝰ. Unde ꝛ maxime diſtāt a celo. ibi enī eſt locus inferni. quo ad ſitū. vt dicit̄ cōmuniter ꝛ creditur. Cū enī xp̄us ſm articulū fidei deſcenderit in morte ſm a[illegible] eius ad inferos. ad limbum videlꝫ patrum iuxta quē q̄ntū ad ſitum eſt purgatoriū. ꝛ poſtea limbꝰ paruuloꝝ qui cū originali decedūt. Sub his oībꝫ infra eſt locꝰ damnatoꝝ ſm. b. Tho. ꝛ alios in. iiij. Eſa. xxx dicit̄. Vallis tophet pparata eſt ab heri. i. ab initio. a rege ſcꝫ deo pparata. ꝓfunda ꝛ dilata. Nutrimenta eius ignis ꝛ ligna multa ſcꝫ peccata que ſecū portāt hoīes flatus dñi quaſi torrēs ꝛ ſufflans in bellū. Flatus dñi ē iuſticia ſua. Thophet interptat̄ gehenna pauoris ꝓpter hoc etiā ſcꝫ qꝛ in ꝓfundo loco dicit̄ abyſſus. que importat voraginē cuiꝰ fundus nō videt̄. vñ legio demonū q̄ inuaſerat quendā obuiantē xp̄o rogabat ieſum ne mitteret in abyſſum. i. locū inferni. ſed pmitteret eiecta ab obſeſſo intrare in gregē porcoꝝ vicinū loco. Qui pmiſſi in illos. ingreſſi cum impetu in mare eos immerſerūt. Lu. viij. In vitaſpatꝝ legit̄. ꝙ cū beatꝰ Macharius per heremū ambularet inuenit caluariū hoīs. quā virga ſua tangēs interrogauit quis in vita pſenti fuiſſet. Cui reſpōdit ꝙ fuerat ſacerdos gentiliū in eo loco. adijciens ꝙ q̄ntū diſtabat celū a terra. tantā habebat de igne ſup caput ſuū cū alijs paganis. Et tantūdem ab infra ſub eo eſſet ignis in quo cruciebant̄ mali chriſtiani. ꝛ q̄ xp̄ꝫ negauerat. Et ideo bñ dicit̄ Eccī. i. Profundū abyſſi. i. inferni. quis dimēſus eſt. q. d. nullꝰ niſi deus aut forte diabolus. Et ad hoc facit qḋ legit̄ in li. de ſeptē donis videlicet ꝙ cū quidā magiſter annuatim faceret ſolēne feſtū in natali beati bartholomei apli ob eiꝰ deuotōem ſingularem multos inuitādo. celebrādo ꝛ pdicando. cū predicaret intrauit eccliam in ſpecie cuiuſdā ſpecioſiſſime et ornatiſſime dñe diabolus ꝛ ſedit ante oculos dicti magiſtri. qui in eū oculos iaciens excitauit ꝯcupiſcentiam eius. Et finito ſermone fecit eā inuitari cū alijs ad prandium. q̄ cum alijs reſidēs nitebat̄ magis ac magis animū ſuū accendere in ſui amorē. Sed beatꝰ bartholomeus patronꝰ eius a piculo eū liberauit. Nam ī ſpecie peregrini apparēs. portā domꝰ pulſans. rogauit vt amorē ſancti bartholomei introduceret̄ ad magiſtrū illū. Quod cum nō fieret diſſuadēte dña. miſit ei panē quē accipere renuit. ſed rogauit vt vel ſaltē p nunciū reſpōderet. qd eſſet maxime ꝓpriū homini. Rñdit magiſter ꝙ eſſet riſibile. Sed dña illa adiecit ꝙ magis ꝓpriū eſſet peccatum. qꝛ homo ꝯcipit̄. naſcit̄. ꝛ viuit cū eo. Rñdit pegrinus ꝙ bene dixerat magiſter. ſed dña meliꝰ. Propoſuit ꝛ ſcḋaꝫ queſtionē. interrogās quis eſſet locus vnius pedis. vbi dñs in terra plura feciſſet mirabilia. Reſpōdit magiſter ꝙ erat locus vbi affixa fuit crux chriſti. qñ opatus eſt ſalutē in medio terre. Sed dixit dña ꝙ nō illud erat. ſꝫ facies hoīs ſiue caput in quo quaſi eſt minor mundus. Approbat aplꝰs ſentētiā dñe magis q̄ꝫ magiſtri. Tertiā queſtionē ei fecit. videlꝫ q̄ntum diſtat a ſummo celi vſqꝫ ad ꝓfundū inferni. Cunqꝫ magiſter heſitaret ſup hac re nec quid reſpōderet occurreret. rñdit dña illa. i. diabolꝰ. Modo bñ video ꝙ deregor. Ego hoc vtiqꝫ bñ noui q̄ de altero ad alterū deſcendi. Et hoc oportet ꝙ tibi nunc oſtendā. ꝛ diabolꝰ cū magno ſonitu ꝛ eiulatu in abyſſuꝫ ſe p̄cipitauit. ꝛ pegrinus nuſqꝫ cōparuit. Aliud ſimile legit̄ de andrea aplo. lꝫ nō in totū.

Exempla

Scḋo dicit̄ talis locꝰ damnatoꝝ. caminꝰ ignis. Math. xiij. Sic erit ī cōſummatiōe ſeculi. Exibūt angeli ꝛ ſepabūt malos ḋ medio iuſtoꝝ ꝛ mittent eos in caminum ignis. In camino duo conſiderant̄. ignis ad infra. ꝛ fumus ſupra obſcurꝰ. ꝑ quem ignem intelligit̄ gehenna. Chriſtus. Melius eſt tibi vnū oculū habentē vel vnū pedem introire in vitam q̄ꝫ duos oculos habentē vel duas manus vel pedes habentem mitti in gehennā Matth. xviij. Et dicit̄ gehenna quaſi generans ignem vel generās ethnam. qui eſt mons in ſicilia ignem eructuans. Et interpretat̄ vallis triſticie. quia ex cruciatu eiꝰ anima habet magnā triſticiam ꝛ dolorē. Cum aīa ꝯſiderat ſe detineri ꝛ quaſi alligari a re infima. cum ipa ſit nobiliſſima. magna triſticia abſorbet̄. Naturaliter enī ignobile nō habet virtutē in nobilibꝫ ſed ecōtra. Sed vt inſtrumentū diuine iuſticie ignis agit in aīam damnati. nō conſumendo ſed affligendo p modū detentōnis vel inflictionis. Unde

dñs per moyſen Deute xxxij. Ignis ſuccēſus eſt in furo re meo. ⁊ ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima. id eſt vindicta ſeu punitio peccatoribus. hic incipiet multis modis cruciās pctōres. ⁊ poſtea ĩ iferno plenior erit. Hic ignis ait be. Aug. miro mō eſt grauis. excellit enĩ oēm penaꝫ quā vnqꝫ aliqs expertus eſt in vita iſta. di. xxvi. §. alias. Et ſi hoc dicit be. aug. de igne purgatorij. multo magis intelligendū eſt de igne inferni cā grauior ſit pena inferni ꝙ purgatorij ſine cōparatōne. Camin⁹ ex parte ſuperioris habet obſcuritatē fumi. vñ ⁊ tenebroſitatē. Et ꝓpter hoc dicit̄ etiā locus ille tenebre exteriores Matth. xxij. Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ mittite eū in tenebras exteriores. ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. Dictū fuit a rege de eo qui in nuptijs nō fuit cum veſte nuptiali. ⁊ ſignificat quēlibet qui in eccl'ia manet ſine charitate. Quāuis enĩ ibi ſit ignis nō tñ lucet eis. Sed eſt obſcurus ſicut flamma in lignis humidiſſimis ē obſcura ꝓpter fumū. Apoca. ix. De fumo putei obſcurat⁹ eſt aer. Idem aſcēdit fumus tormētoꝝ ei⁹ in ſecula ſeculoꝝ. In hui⁹ figurā legit̄ Exo. x. de tenebris a deo immiſſis egyptijs obduratiſ. ꝙ vir nō eſt motus de loco ſuo nec cognouit fratrē ſuū ꝓpter tenebras horribiles ⁊ palpabiles. Et Sap. xvij. dr̄ Nulla vis ignis poterat illuminare noctē illā horribilē aut limpide ſyderꝫ flāme. Sunt ḡ tales ille tenebre cum igne vt aliqd luceat ad dānatoꝝ maiorē ꝯtriſtatōem et nō ad ꝯſolatōem. Vñ be. Gre. in li. moral. Illa vltrix flamma vitioꝝ ꝯcrematiōem qdem habet ſed lumē nō habꝫ Ille ignis ad ꝯſolatōem lumē nō habet vt luceat. ſꝫ tm̄ vt magis torqueat ad aliqd luceꝫ. nā ſequaces ſuos ĩ tormento ſecū reprobi viſuri ſunt. quoꝝ amore deliquerūt. hec ille. Experimur quotidie ꝙ ſicut dulce lumē ⁊ delectabile eſt oculis videre ſolem. vt dicit Salomō. ita manere diu in tenebris eſt valde tedioſum. vt cū noctes ſint ꝓlixe vt in hyeme. niſi lumē adſit attediat̄ homo. ⁊ ſimil'r. qñ diu aer eſt nubiloſus. qd aūt cum ſemꝑ tenebre ſint durature. Narrat Gre. in li. dyal. ꝙ quidā ſolitari⁹ ſanctus hō quibuſdā romanis nauigātib⁹ ⁊ applicantibus ad inſulā in qua morabat̄. ac viſitātib⁹ eū. audita fama ſanctitatis ei⁹. retulit Theodoricū regē italie eſſe defūctū narrās ſe vidiſſe in ſpū ipm theodoricū peſſimū tyrannum duci diſcaltiatū vinctis manib⁹ ⁊ ꝓijci in ollā vulcani a papa iohāne quē in cuſtodia carceris affligendo occiderat. Et ſymacho patricio quē iniuſte ferro trucidauerat. Refert etiā be. gre. idē. Qꝫ quidā miles roman⁹ eductus a corꝑe. ⁊ poſtea cito rediēs narrauit ſe vidiſſe pontē altū ⁊ artum ſub q̄ currebat fluui⁹ nigerrim⁹ ⁊ caliginoſus nebulā fetoris intolerabilē exalans. vltra queꝫ pontē vidit prata virētia ⁊ florētia ſuauiſſimi odoris q̄ reficiebant̄ ⁊ ſatiabant̄ pambulātes ⁊ habitantes illic dñice lucis plene erant māſiones. ibiqꝫ mire potētie edificabat̄ dom⁹ aureis laterculis. Et alij homīes alias domos edificabāt diuerſe etatis ⁊ ſexus iuxta ripā flumīs habitacula aliqua tangebant̄ a nebula fetoris. Aliq̄ ꝓ̄o de ponte labebant̄ in fluuiū. Iuſti ꝓ̄o trāſibāt. Ibi vidit petrū maiorē familie eccl'iaſtice multo ferro depreſſum. ⁊ demerſum in flumine. Dictūqꝫ eſt ꝙ ideo hoc patiebatur. qꝛ plus crudelitatis deſiderio ꝙ̄ obediētia vel corrigendi zelo plagas inferebat. Vidit ⁊ quendā ꝑegrinuꝫ ſacerdotē cū magna celeritate ⁊ ſinceritate tranſeuntem. Vidit ⁊ ſtephanū quendā cui⁹ pes dū vellet trāſire per pontē lapſus eſt. ⁊ a teterrimis viris ex flumine ſurgētibus ex media pte corporis a ponte eiectus trahebat̄ per coxas inferius. Sed qd de eo poſtea actum ſit. ignorauit. Erat quippe vir ille laſciu⁹ ⁊ luxurioſus. ⁊ ideo ꝑ coxas trahebat̄. Erat ⁊ elemoſinaris. ⁊ hoc eum tenebat ſuſpēſum. Eſt ergo loc⁹ igneus ⁊ tenebroſus ſeu nebuloſus.

Tertio eſt locus intēperatus. Vñ dicit̄ auernus. De hoc nomīe patet in hymno. Et auerni ignib⁹ ipſi cremimur acrius. Et virgili⁹ in eneidos. vi. Facilis deſcenſus auerni. Sed reuocare gradus ſuꝑaſqꝫ euadere ad auras hic opus hic labor eſt. Et dicit̄ auernus quaſi ſine materia tēperamēti. qꝛ erit ibi qualitatum inequalitas. Nulla tēperies erit ibi. ſed oīa ſeuiēt quaſi in ſummo gradu. Ignis ardore vehemētiſſim⁹. frigus intēſiſſimū ⁊ ſic de alijs. Sap. v. Pugnabit pro eo orbis terrarum ꝯtra inſenſatos. Job. xxiiij. Ab aquis niuiū tranſibunt ad calorē nimiū. Qui dolor quantus ſit aliquātulū pñt intelligere lotrices pannoꝝ. que tempe hyemis de ripa ria ꝯgelata veniūt ad ignem. Vñ bea. Greg. in li. moralia tractans illud Job. x. Ubi nullus ordo ſꝫ ſempiternus horror inhabitat. inquit. Ideo null⁹ ordo. quia miſeris erit mors ſine morte. finis ſine fine. defectus ſine defectione. Mors enĩ. i. pena mortalis ibi viuit. finis ſemꝑ incipit. defectus deficere neſcit. Quia mors ꝑimit ⁊ non extinguit. dolor excruciat. ſed nullaten⁹ dolorem fugat. Flāma comburit. ſed nullaten⁹ tenebras expellit. Et ita ſupplicia ordinē nō habēt. quia nō ſuam ꝑ oīa qualitatē tenent ſcꝫ ſicut hic. Sempitern⁹ quoqꝫ horror ibi inhabitat. qꝛ hec flamma que ſuccēdit illuminat. Ibi ignis illecruciās. obſcurat. Hic metus amittit̄ cum tolerari incipit qd̄ timebat̄. Illic ⁊ dolor dilaniat ⁊ pauor anguſtat. Horrendo igit̄ mō tūc erit reprobis dolor cū formidatione. flamma cū obſcuritate. Et qꝛ a volūtate ſui ꝯditoris diſcrepauit peccator. ideo a ſuis qualitatib⁹ tormenta diſcordabunt. hec bea. Gre. Et quia aplus dicit ad Romã. xiij. Que a deo ſunt ordinata ſunt. locus aūt auerni ſiue inferni a deo eſt paratus. ideo ⁊ ibi vtiqꝫ ordo eſt diuine prouidentie. Ordo aūt diffinit̄ ab aug. xix. de ciui. dei. eſt pariū diſpariūqꝫ reꝝ ſua vnicuiqꝫ loco congruenti tribuens diſpoſitio. Locus cōueniens grauib⁹ eſt terra. Et quia reprobi quoꝝ iniqtates vt ait pſ. xxxvij. ſicut onus graue grauate ſunt ſuꝑ eos. cum ipo grauamine hinc recedūt. apte in centro terre collocant̄ auerni. Et quia paria peccata pari pena puniunt̄. ⁊ ſimile cū ſimili apte collocat̄. Ideo dicit dñs. Colligite zizaniā in faſciculos ſuos ad cōburendū. vt auari cū auaris. ſuꝑbi cum ſuꝑbis. luxurioſi cū luxurioſis collocati ſint. ſicut ⁊ hic conuerſati. Et quia ſicut oīm rerū deus. ita ⁊ peccatorum et ſuppliciorꝫ nouit menſurā. vt mēſura grauitatis pene ſit ſcḋm menſurā quātitatis culpe. dicente dño miniſtris ſuis. Apocal'. Quantū ſe exaltauit ⁊ in delitijs fuit. tantum date ei tormentū ⁊ luctū. Et Sap. vi. Fortioribus ſcꝫ maiori deformitate volūtatis peccantib⁹. fortior inſtat cruciatio. Ideo qui abundātius peccauit ⁊ grauius ordo diuine iuſticie grauius punit. Sed intelligit̄ ibi nō eſſe ordo. quia nō ſeruāt ille res ordinē illū quem hic habuerūt vt flamma ignis que hic cōburit ⁊ illuminat non aūt ibi. Sed nec ibi ſeruabit̄ qd̄ videlꝫ communiter dicit̄ in. vi. Eñ. Solaciū eſt miſeris ſocios habere penarum. Vñ dicit bea. Aug⁹. Nō hi quos monem⁹ agere penitentiā querūt ſibi comites ad ſupplicia. nec gaudēt quia multos habebūt ſibi ſimiles ſcꝫ in penis. Nā non ꝓpterea minus ardebūt. quia cū multis ardebunt. ij. q. i. multi. immo plus cruciabunt̄. ⁊ pcipue quo ad eos qs ſuo exemplo vel occaſiōe traxerunt ad malū. Et ꝓpterea diues ſepultus in inferno petebat mitti lazarū ad monendum fratres ſuos. vt agerēt penitentiā. ne irent ad locum tormentoꝝ. nō quia ex charitate cōpateret̄ eis. ſꝫ quia maius ſibi parabat̄ ſuppliciū ex damnatōne fratrum cū exemplo vel alijs modis eſſet occaſio peccatoꝝ illoꝝ. Sicut enĩ ex multitudīe vbi eſt ordo reſultat pulcritudo que delectat. ⁊ quāto maior multitudo. tāto maior pulcritudo ⁊ delectatio. Ita vbi nō eſt ordo. quanto maior multitudo. tāto maior confuſio ⁊ afflictio in eis

Quanta autẽ ſit multitudo damnatoꝝ. de facili poteſt
ꝑcipi. ex eo ꝙ xp̄s dicit Math. vij. Lata eſt via que du
cit ad ꝑditiōem. ⁊ multi incedũt ꝑ eam. Et arta ⁊ angu/
ſta via q̄ ducit ad vitā. via ſcʒ ꝟtutū. ⁊ pauci vadũt per
eam. Oēs infideles ad infernū tendũt. Et fideles chriſti
ani ſimilr̄ q̄ mādata dei nō ſeruāt. Ex bis plen⁹ eſt mun
dus. Timete ḡ eum. Math. x. qui pōt aīam ⁊ corp⁹ per/
dere in gehennā. que ē loc⁹ intemperat⁹. inordinatus. et
Dr̄ ⁊ lac⁹ ⁊ puteus horridus. Quarto eſt loc⁹ fetid⁹ ⁊ immūdus. ⁊ ꝓpte/
rea dr̄ lacus ⁊ pute⁹. ps̄. xlix. Eduxit me de lacu miſerie
⁊ de luto fecis. i. de inferno in quē q̄s ſe ꝓijcit merito cuʒ
peccat mortaliter. ſed inde exire nō valet niſi educatur a
deo ꝑ grām ſuā. Dicit̄ ⁊ pute⁹ Apoc. ix. De puteo abyſſi
obſcurat⁹ eſt aer. Et pōt dici pute⁹ a puteo. i. a fetore. Eſt
enī quaſi latrina mūdi ⁊ quaſi ſentina vbi omēs ſordes
ꝯfluũt. Vñ dicit Baſili⁹ ꝙ dn̄s in fine mūdi purgabit
oīa elemēta ⁊ oēm immūdiciā eoꝝ. ⁊ ꝟtutē leſiuā ꝓijciet
in infernū. vt cloacā ad penā damnatoꝝ. Qualitates eo
rum delectabiles in eis remanebũt ad gl̄iam beatoꝝ et
eoꝝ decorē. ſicut ignis habet cōburendo viua affligere.
habet ⁊ illuminare. Virtutē ḡ afflictiuā ꝓijciet in infer/
num. illuminatiuā ſibi dimittēdo. In hmōi locis ma/
nent freq̄nter ſerpētes. dracones. ⁊ ꝟmes. Deut. xxxij. Dē
tes beſtiaꝝ immittā in eos cū furore trahēciū ſuꝑ terrā
atqꝫ ſerpētiū. ⁊ Eſa. xiiij. Subter te ſternet̄ tinea. ⁊ ope/
rimentū tuū erũt ꝟmes. Dicit̄ de nabuchodonoſor ⁊ di/
abolo be. aug. in li. de ciui. dei. magis intelligit de verme
ſpūali ſcʒ remorſu ꝯſcie q̄ ſemꝑ mordet eos. ⁊ iō nō mori
tur de pc̄is cōmiſſis ꝓpter q̄ deuenerũt ad tantā miſeri
am dānatōis eterne. Legit̄ in vitaſpatꝝ ꝙ cū bononie
eſſet quidā ſcholaris nobilis q̄ illuc ad ſtudendū de ali/
is ꝑtib⁊ aduenerat multis pompis. vanitatib⁊ ⁊ laſciui
is erat dedit⁹. Hūc viſitās ſupprior ꝯuētus bonon̄. ordi
nis p̄dicatoꝝ. q2 ip̄e cōpatriota ei⁹ fuerat. cepit eū alloq̄
Sed p̄fat⁹ ſcholaris timēs ne cōpunctiua aliqua dice/
ret ſibi. q̄ eū haberēt retrahere a voluptatib⁊ mūdi. fecit
pactū cum eo ne de reb⁊ ſpūalib⁊ aliq̄d ſibi loqueret̄. ſi
vellet diuti⁹ cōfabulari cū eo. qḋ ille ꝓmiſit ſe facturum.
ita tm̄ ꝙ in fine eoꝝ colloquij tm̄ duo verba ſcripture ſi
bi ꝓponeret. Poſtq̄ ḡ de multis ⁊ varijs reb⁊ de parēti/
bus eoꝝ ⁊ amicis ac notis habuerũt ſermonē. Demum
ab eo volēs recedere dixit illa duo ꝟba ſcripture. volo vo
bis dicere vt ꝯuenim⁹. At ille. Dicas cito ⁊ breuiter. Et
ſuppꝛior. Scriptū eſt in Eſaia. xiiij. ca. de vnoquoqꝫ. qui
ſe tradit delicijs ⁊ vanitatib⁊ mundi ꝙ in alia vita hoc
ei eueniet. Subter te ſternet̄ tinea ⁊ opimentū tuū erũt
ꝟmes. Et inde receſſit. Ita aũt inheſit firmiter hoc ver/
bum mēti ei⁹ vt nullo pacto poſſet a corde ei⁹ illud excl/
dere. Sʒ ei⁹ recolēdo inde ꝯſiderabat quō poſſet ſuſti/
nere talē lectū vermiū ⁊ tineaꝝ ſemꝑ q̄ nec morſum puli
cis patiēter ferret. Cūqꝫ ſocios vanos ip̄e q̄reret ⁊ ſolaci
is ſe applicaret. vt illi⁹ verbi obliuiſceret̄ ⁊ ꝯſideratōnis
talis cruciat⁹ vermiū ⁊ tineaꝝ. nec aliquo mō a mēte ſua
valeret reijcere die noctuqꝫ. Demū ꝟbis illi⁹ cōpūct⁹ ſe/
culum deſerēs. religionem ingreſſus. deo ſe ibi deuouit.
Dr̄ etiam tartarus. Quinto locus ille ē tumultuoſus. Vñ tartarus dr̄ a
ſtrepitu ⁊ ꝯtētiōe rixoſa. Eſa. iij. Tumultuabit̄ puer con
tra ſenem. ⁊ ignobilis ꝯ nobilē. fili⁹ obiurgabit patrē. et
pater filiū. Vñ legit̄ in li. de. vij donis. ꝙ cū quidā vſu/
rarius infirmabat̄ ad mortē. nec ſacerdos vellet ei ſacr̄a
ꝯferre niſi reſtitueret vel cautōem faceret. Ille aũt nollet
Hortabant̄ ad hoc eū filij ne ad infernū deſcēderet mo
riens. Et ille. Vos neſcitis q̄d petatꝭ. Oporteret vos ire
ad hoſpitale ſi vellē cūcta reſtituere mala ablata meli⁹ ē
cōmittere ſe miſcdie dei q̄ꝫ miſcdie hominū. Mortuus
igit̄ ille ſepultus eſt in infernū. Ex filijs aũt eius duob⁊
dixit vnus ad alteꝝ. Pater noſter dānatus eſt. nō volū
mus imitari eum retinēdo vſuras ab eo extortas. ſʒ red
damus creditorib⁊ vt ſaluari poſſimus. At ille. Ego pre
que me ꝯtingit volo gaudere. ego nō feci vſurā. Ex quo
ip̄e qui extorſit nō reſtituit. ip̄e luat penā. Alter portōeꝫ
ſuā reſtituit. ⁊ ſeculū deſerēs. dei obſequio ſe totū tradi/
dit. Dum aũt qui in ſeculo remāſerat mūdanis ſe imer/
geret. infirmatus ad mortē nec penitēs. ad tartaꝝ ſecut⁹
eſt patrē. Quod frater audiens rogauit deū vt ſibi aliq̄
modo oſtēderet ſtatū eoꝝ in alio ſeculo. Vna igit̄ dieꝝ
cum oraret. vidit terrā apertam. ⁊ in infimo patrē in flam
mis inferni ſepultū. ⁊ filiū ei⁹ fratrē ſuū ſuꝑ eum iacēntē.
maledicebatqꝫ pater filiū dicēs. Maledicta ſit hora in
qua te genui. ⁊ tu ſis maledict⁹. q̄a ꝓpter te ego feci vſu
ras. nec volui reſtituere. ne dimitterē te pauperē. ⁊ ꝓpter
hoc crucior in hac flāma. Et filius ecōtra. Maledictus
ſis tu pater ⁊ maledicta ſit dies in qua me genuiſti. tu
me exēplo tuo docuiſti fenerari. ⁊ vſuras extortas nolui
ſti reddere. ſed mihi reliquiſti. ꝓpter qḋ in ꝑpetuū cruci
or. Qḋ cernens ille grās deo egit qui eum liberauit de
tanto malo. Sexto eſt locus dānatoꝝ locus obliuio/
ſus ⁊ occultus. vñ a gentilib⁊ lethes dicit̄. ⁊ interp̄tatur
obliuio. q2 ſcʒ ſui. i. eius q̄ eſt dānatus tradũt eū obliuio Dicit̄ ⁊ le
ni. Et deus etiā videt̄ eoꝝ obliuiſci. inq̄ꝫtū ſcʒ nō liberat thes.
eos ab illis penis. Ps̄. Nec memor ero nominū eorum
per labia mea. pōt dicere deus de eis. Amici ⁊ ꝓpinqui
carnales cito tradũt obliuioni. qḋ patet. q2 modica ſuf/
fragia faciũt ꝑ eis. q̄nimmo nec illa q̄ illi legarũt. Et ſi
neſciāt illis nō poſſe ꝓdeſſe. cum non nouerint ſi ſunt in
purgatorio vel in inferno. Vñ accidit eis ſicut de pincer
na pharaonis. qui in ꝓſperitate ꝯſtitut⁹ oblit⁹ eſt inter/
pretis ſui ioſeph q̄ in carcere erat. q̄ ei bn̄ficiū faciēs in/
terp̄tatus ex ſomnio ſuo ſui liberatōem. ⁊ ſi ei ſe recōmē
daret. oblitus eſt cito ei⁹. Dūm q̄ꝫ ⁊ ipſe dānatus obliui
ſcit̄. ex q̄b⁊ poſſet in aliquo ꝯſolari. Nam ſi memorie oc
currũt gaudia vana ⁊ delectatōes quas habuit in mūn/
do. hoc eſt eis ad cruciatū. q2 ꝑ illa cognoſcũt ſe deo pua
tos ⁊ omī bono. Septio eſt loc⁹ ꝑiculoſus. Vñ dicit̄
baratrū in hymno. Cōſurgit xp̄s tumulo victor redit d̄
baratro. Et dr̄ baratrū. quaſi latitudo arta. q2 eſt lat⁹ lo Dr̄ etiam
cus ad ingrediendū. ſed artus ad exeundū adeo ꝙ nul/ baratruʒ.
lus pōt exire. M[illegible]. v. Nō exies inde quouſqꝫ reddas
nouiſſimū quadrantē. ⁊ Mat. xviij. Tradidit eum tor/
torib⁊ quouſqꝫ redderet vniuerſum debitū. Et quia ibi
nō eſt locus ſatiſfactōnis. vñ nō habet qḋ reddat. nun/
q̄ꝫ egredit̄ de loco. ſed ibi ſemꝑ penas luit. Dicitur ⁊
herebus a gētilib⁊. q2 ſemꝑ adheret illi tali pena. Vnde et
ſi diabol⁹ vel aīa damnati ad horā de illo loco exeat vt Dr̄ ⁊ he/
appareat alicui deo diſponēte. ſecū tamē portat infernū. rebus.
⁊ ſemꝑ ei illa pena inheret. Qḋ aũt dixerũt demōes xp̄o
clamādo. Veniſti ante tēpus torquere nos. Mat. viij.
nō ſic eſt intelligendū tanq̄ꝫ ꝓus non cruciarent̄. Sed
quia aliqḋ accidētale ſuppliciū tūc adductū eſt eis ꝓpter
preſumptiōem eoꝝ. Dicit̄ acheronta a gentilib⁊. i. lu/
ctuoſus. vel archeronta ab a qḋ eſt ſine ⁊ cheronta qḋ
eſt ſalus. q2 ſine ſalute ſunt lachryme ille. Mat. xiij. Ibi Dr̄ ache/
erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. Eſa. v. Dilatauit infern⁹ ani/ ronta.
mam ſuā. ⁊ aperuit os ſuū abſqꝫ vllo termīo. Ps̄. lxviij
Neqꝫ vrgeat ſuꝑ me puteus os ſuū. Puteus eſt ꝓfundi
tas humane iniq̄tatis. in quē ſi ceciderīs nō claudet ſuꝑ
te os ſuum. ſi nō clauſeris os tuū. Confitere ergo et dic.
De profundis clamaui ad te dn̄e. Claudit os ſuū ei qui
confitet̄. iuxta illud. Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquita/
tes ⁊ quoꝝ tecta ſunt pctā. Quidā ſenex migrans cū
crederet̄ mortuus ad ſe reuerſus fleuit incōſolabiliter di
cens frequēter. Ve mihi q2 nō fleui. Ve mihi quia non
fleui. Ve mihi quia non fleui. Fletus autem illic erit in
fructuoſ⁹ q̄ h̄ ē vtilis ⁊ p̄cioſ⁹. b. aug. Fruſtra ibi flebũt

peccatores. qui maloꝝ ſuoꝝ veniam nō ꝯſequentur.

De punitōne repꝛo. §. IIII

borū in corpib⁹ poſt vltimā reſurrectiōem. ꝙ cruciabun-
tur in igne inferni continue. nec tñ ꝯſument vel deficiēt.
Matth. xxv. Dicet iudex vniuerſoꝝ dñs Jeſus repꝛo-
bis. qui a ſiniſtris erūt iudicandi reſuſcitatis in corpo-
rib⁹ ſuis. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū. et Ec
cleſiaſtici. vij. Uindicta. i. punitio carnis impij ignis et
vermis. Hic ignis ait bē. Aug. excellit oēm penā quam
aliquis vnqꝫ eſt expertus in vita iſta. Dicit̄ cōiter a ſapiē
tibus ignē noſtrū quo vtimur eſſe quaſi ignis pict⁹ re-
ſpectu illi⁹ ignis infernalis. qꝛ ita eſt afflictiu⁹ ꝙ reſpe-
ctu ei⁹ ignis nr̄ nullā afflictiōem videt̄ ingerere hūano
corpi poſito ſup eū. Sed ſi aliqs nūc cum caſu tangitur
ab igne iſto. ſentit dolorē intēſum. qd faciet miſer dāna-
tus ibi ſp manſuꝝ. Eſa. xxxiij. ca. Quis de vobis hītare
poterit cū ardorib⁹ ſempiternis. qs hītabit cū igne de-
uorāte. Et quia in fidelib⁹ videt̄ corpus humanum in
igne manere ⁊ nō ꝯſumi. impoſſibile voluit deus oſten-
dere p exemplū triū pueroꝝ. ananie. azarie. ⁊ mizaelis. q
miſſi ſunt a nabuchodonoſor in fornacem ardentē. nec
tamē ꝯſumpti ab igne. Dañ. iiij. Jn multis quoqꝫ reb⁹
naturalib⁹ oſtēdit de⁹ multa fieri pter ſolitū curſum na-
ture in alijs reb⁹. Sicut enī dedit naturā ⁊ ꝓprietatē cer-
tam reb⁹, ꝓut voluit. ita ⁊ pōt immutare ⁊ dare aliā cuꝫ
vult. Uñ hoc p multa exempla oſtēdit bea. Aug. in. xxi.
de ciui. dei. ca. ij. ⁊ ſequēti. Cōuincant̄ increduli poſſe hu
mana corpa aīata atqꝫ viuētia nōnunqꝫ morte diſſolui
ſed in eternoꝝ quoqꝫ igniū durare tormentis. cum ſine
animalia ꝑfecto corruptibilia. qꝛ mortalia. que tñ medi-
is ignib⁹ viuant. Nōnullū etiā genus vermiū in aqua-
rum calidaꝝ ſcaturigine repiri. quaꝝ feruorē nemo īpu
ne ꝯtrectet. Jllos aūt nō ſolū ſine ſui leſione vlla ibi eſſe
ſed extra ſe nō poſſe. ꝙ ſi eadē in credulitate contendāt.
qꝛ hec animalia nec ſemp viuūt. ⁊ in illis feruorib⁹ viuūt
Si mirabile eſt in ignib⁹ dolere ⁊ tamē viuere. mirabi
lius eſt viuere in ignib⁹ ⁊ non dolere. Si hoc credit̄. cur
nō ⁊ illud. Sed nullū inqunt. ſcꝫ increduli corp⁹ eſt qđ
dolere poſſit. nec poſſit mori. Quib⁹ dicit̄. Et ſi nulla ca
ro nūc eſt q ſenſum doloris ꝑpeti poſſit moriqꝫ nō poſ-
ſit. erit tūc tñ talis ſcꝫ in vltīa reſurrectiōe. qualis nunc
nō eſt. ſicut talis erit mors qlis nūc nō eſt. Attēdūt iſti
ꝯtradictores nūc nullā eſſe carnē q dolorem pati poſſit
morteqꝫ nō poſſit. ⁊ attendunt eſſe tñ aliqđ tale qđ cor-
pore maius eſt. Jpſe qppe anim⁹ cui⁹ pñtia corp⁹ viuit ⁊
regit̄. ⁊ dolorē pati poſſit ⁊ mori nō poſſit. Ecce inuenta
eſt res q cū ſenſum doloris habeat. immortalis eſt. Hoc
igit̄ tūc erit in corpib⁹ dānatoꝝ qđ nūc eſſe ſcim⁹ in ani
mis oīm. Si diligēter ꝯſiderem⁹. dolor corpis mag ad
animū ptinet. Dolet itaqꝫ aīa cū corpe in eo loco ei⁹ vbi
aliqđ ꝯtingit vt doleat. Dolet ⁊ ſola qꝫuis ſit in corpore
cū aliqua cauſa etiā inuiſibili. triſtis eſt ipa corpore inco-
lumi. Dolet etiā nō in corpe conſtituta. Nam vtiqꝫ dole
bat diues apud inferos cum diceret. Crucior in hac flā-
ma. Corpus aūt examine nec dolet nec animatū ſine ani
ma dolet. Si ergo a dolore argumentū recte aſſumere-
tur ad mortē. vt iō mors poſſit accidere. qꝛ potuit accide
re ⁊ dolor. magis ad aīam ptineret mori ad quā magis
pertinet ⁊ dolere. Cum vero illa q magis dolere poteſt.
non poſſit mori quid momēti affert. cur illa corpa. quo-
niam futura ſunt in dolorib⁹. ideo etiā moritura eſſe cre-
damus. Et ſi platonici quidā dixerūt. Uñ ⁊ virgilius
ex moribūdis terreni corpis mēbris animas habere. vt
metuāt. doleāt. ⁊ hmōi. Cur incredibile eſt ita ignes illiſ
corpib⁹ dolorē poſſe inferre nō mortem. ſicut ipa corpo-
ra dolere aīas faciūt. qs tñ ideo mori nō cogunt. Jdem
ca. iiij. Sicut q naturas aīaliū curioſi⁹ indagarunt ſala
mandra referūt in ignib⁹ viuere. Et quidā notiſſimi ſi-
cilie montes q tanta tpis diuturnitate ⁊ vetuſtate vſqꝫ
nunc ac deinceps flāmis eſtuant atqꝫ integri ꝑſeuerant
ſatis idonei teſtes ſunt. nō oē qđ ardet aſſumi. Et anima
indicat nō oē qđ dolere pōt. poſſe etiam mori. Quid ad
huc a nobis reꝝ poſtulant̄ exēpla quib⁹ doceam⁹ non
eſſe incredibile vt hoīm corpa ſempiterno ſupplicio pu-
nitoꝝ. ⁊ in igne aīam nō amittāt. ⁊ ſine detrimēto arde-
ant. ⁊ ſine interitu doleāt. Habebit enī tūc carnis ſub-
iſtā qualitatē ab illo inditam. q tam miras ⁊ varias tot
reb⁹ indidit quas videm⁹ ꝓprietates vt eas. quia multe
ſunt nō miremur. Quis enī niſi creator oīm dedit pauo
nis carni mortui ne putreſceret. Qđ dt bea. Aug. ſe expꝑ-
tum vt p annū illū reſeruaſſet coctā. nec putreſceret. ſed
ſolū corpulētie ſiccioris fuiſſe. Quis palee dedit vel ta-
frigidā vim. vt obrutas niues ſeruet. vel tam feruidam
vt poma immatura maturet. De ipo igne mira. quis ex-
plicet. quo queqꝫ aduſta nigreſcūt. cum ipe ſit lucidus ⁊
pene omīa ambit ⁊ lambit colore pulcerrimus decolorat
atqꝫ ex pruna fulgida. carbonē teterrimuꝫ reddit. Neqꝫ
id quaſi regulariter definitū eſt. Nā econtrario lapides
igne candēti ꝑcocti. ⁊ ipi fiunt candidi. Et qꝫuis magis
ille rubeat illi albo colore niteſcant. Congruit tñ luci qđ
albū eſt. ſicut nigrū tenebris. Cum itaqꝫ ignis in lignis
ardeat vt lapides coquat. ꝯtrarios habet nō in reb⁹ cō-
trarijs effect⁹. Et ſicut ⁊ ligna ⁊ lapides diuerſa qdam
ſunt. ſed nō ſunt ꝯtria ſicut albū ⁊ nigrū. quoꝝ in lapidi
bus vnū facit. alteꝝ in lignis. clarus illos clarificās. hec
obfuſcās cū in illis deficeret niſi in iſtis viueret. Quid i
carbonib⁹. nōne mirāda res eſt ⁊ tāta infirmitas vt ictu
leuiſſimo frangant̄. preſſu facillimo ꝯterant̄. ⁊ tanta fir-
mitas vt nullo humore corrumpant̄. nulla etate vincan-
tur. vſqꝫ adeo vt eos ſubſternere ſoleant. qui limites fi-
gunt ad ꝯuincendū litigatorē. Qui eos in terra humi-
da infoſſos. vbi ligna putreſcerēt tam diu durare, incor-
ruptibiliter poſſe. niſi reꝝ ille corruptor ignis effecit. Jn
tueamur etiā miraculū calcis excepto de eo de quo iam
ſatis dixi ꝙ igne cādidat̄. quo alia terra reddunt̄. Etiā
occultiſſime ab igne ignē ꝯcipit. Cunqꝫ iam gleba tāgē
tib⁹ frigida tam latēter ſeruat. vt nullo nr̄o ſenſui pror-
ſus appareat. Sꝫ ꝯptus experimēto etiā dū nō apparet.
ſciat̄ ineſſe ſopu⁹. ꝓpter qđ eā calcē viuā loqmur. velut
ipe ignis latens aīa ſit inuiſibilis viſibilis corpis. Jam
vero qꝫmirū eſt. ꝙ cū extinguit̄. tūc accendit̄. Ut enī oc-
culto igne careat. aque infundunt̄. aq ve ꝑfundit̄. Et cū
ante ſit frigida. tñ ferueſcit. vñ feruētia cūcta frigeſcunt
Uelut expirāte ergo illa gleba. deſcendēs ignis qui late-
bat appet. Ac deinde tanqꝫ morte ſic frigida ē. vt adie-
cta vnda nō ſit arſura. ⁊ quā calcē vocabam⁹ viuā. voce
mus extinctā. Quid eſt qđ huic miraculo addi poſſe vi-
deat̄. ⁊ tñ addit̄. Nā ſi nō adhibeas aquā ſꝫ oleū. quod
magis fomes ē ignis. nulla ei⁹ ꝑfuſiōe vel infuſiōe ferue
ſcit h miraculū ſi de aliq inclito lapide legerem⁹ ſiue au
direm⁹. ⁊ in noſtrū experimentū venire non poſſet. ꝑfecto
aut mendaciū putarem⁹. aut certe grādirer miraremur
Quaꝝ vero rerū ante oculos nr̄os quotidiana documē
ta ꝓſtant̄ nō genere minus mirabili. ſed ipa aſſiduitate
vileſcūt. ita vt ex ipa india que remota eſt ps orbis a no
bis deſierim⁹ nōnulla mirari. que ad nos potuerūt mi-
randa ꝑduci. Adamantē lapidē multi apud nos hñt.
⁊ maxime aurifices inſignitoreſqꝫ gemmarū. qui lapis
nec ferro nec igne nec alia vi vlla ꝓhibet̄ pter hyrcini ſan
guine vinci. Sed q eum habēt atqꝫ nouerūt. nunquid
ita mirant̄. vt hi quib⁹ potētia primū ei⁹ oſtēdit̄. qb⁹ au
tē nō oſtēdit̄. fortaſſe nec credūt. aut ſi creduli ī experimē
tant̄. Et ſi ꝯtigerit experiri. adhuc quidē mirant̄ inſolita.

Corpus hūanū in igne manere ⁊ nō ꝯburi nō ē īpoſſibile

Sed aſſiduitas expiẽdi paulatĩ ſubtrahit admiratõnis
incitamentũ. Magnetẽ lapidẽ nouim⁹ mirabilez ferri
eſſe raptorẽ. Qđ cũ primũ vidi vehemẽt inhorrui. q̇p-
pe cernebã a lapide ferreũ annulũ raptũ atz ſuſpenſum
Deinde tãq̃ ferro qđ rapuerat vim dediſſet. ſuã cõem-
q̃ feciſſet. i. annulus alteri admotus ẽ eundẽq̃ ſuſpẽdit
atz vt ille pori lapidi. ſic alter ãnulus pori annulo coherẽ-
bat. Acceſſit eodẽ mõ terti⁹. acceſſit ⁊ quart⁹. iãq̃ ſibi p
mutua circulis nexis nõ ĩplicatorũ intrinſec⁹ ſed extrin
ſecus adherẽtiũ q̃ſi cathena pepẽderat ãnulorũ. Quis
iſtã vim lapidis nõ ſtuperet. q̃ nõ ſolũ illi ĩhereat. verũ
etiã p tot ſuſpenſa trãſibat. ⁊ inuiſibilibꝫ vincul' ea ſub-
ligabat Et ſi argentũ inter lapidẽ illũ poſuerit. ⁊ ferruz
mouet eũ ĩmoto argento. Qñ aũt iux̄ magnetẽ poĩtur
adamas. ferrũ nõ rapit ſi cũ rapuerit. vt ei appropinq̃-
uerit. mox remittit. India mittit hos lapides. Verũtñ
ĩfideles hoĩes q̇ cũ diuina vl' p̄terita vl' futura miracu-
la p̄dicam⁹. q̃ illis experienda nõ valem⁹ oñdere. rõez a no-
bis eoꝝ flagitãt reꝝ quã qm̃ nõ poſſum⁹ reddere. Exce-
dũt eĩ vires mentis hũane. extimãt falſa eẽ qđ diam⁹.
Ipſi de tot mirabilibꝫ rebꝫ q̃s vl' videre poſſum⁹. vel
videm⁹. dñt reddere rõem. Qđ ſi ab hoĩe fieri nõ poſſe
ꝓuiderint. fatẽdũ eſt eis. nõ iõ aliq̇d nõ fuiſſe. vl' nõ fu-
turũ eẽ. q2 rõ inde reddi nõ põt. q̃ñq̇dẽ ſunt iſta de q̇b⁹
ſimilr nõ põt. Nõ itaq̃ pgo p plima q̃ mãdata ſũt lr̃is
nõ geſta atz trãſacta. ſz in locis q̇buſq̃ manẽtia. q̇ ſi quis
q̃ ire voluit ⁊ potuerit. vtrũ vera ſint explorabit. Sed
pauca cõmemoro. Agrigentinũ ſialie ſalẽ pbibẽt. cũ fue-
rit admot⁹ igni velut ĩ aqua flueſcere. cũ vo ipi aq̃ velut
in igne crepitare. Apud garamãtas q̃ndã fontẽ tã frigi-
dũ dieb⁹. vt nõ bibat. tã feruidũ nocte vt nõ tãgat. In
egypto aliũ fontẽ in q̃ faces vt in ceteris extinguũt accẽ-
ſe. ſed nõ vt in ceteris accẽdunt extincte. Aſbeſtũ archa-
die lapidẽ ꝓpterea ſic vocari q2 ſel' accẽſus iã nõ poſſit ex-
tingui. Poma in terra ſodomoꝝ gigni q̇dem ⁊ ad ma-
turitatis faciẽ pucire. ſz morſu p̃ſſu ve tẽptata ĩ fumũ ac
fauillã corio fatiſcẽte vaneſcẽ. Piritẽ lapidẽ pſicũ tenẽtẽ
manũ ſi vehemẽti⁹ p̃mat adurere. ꝓpter qđ ab igne nomẽ
accepit. In capadocia etiã vẽto eq̃s ↄcipe. eoſdẽq̃ fet⁹
nõ ampli⁹ triẽnio viuere. Tylen indie ĩſulã eo p̃ferri ce-
teris terris. q2 oĩs arbor q̃ in ea gignit. nunq̃ nudat te-
gmine folioꝝ. De his itaq̃ aliĩs ĩnũabilib⁹. q̃ hiſtoria ñ
factoꝝ atz trãſactoꝝ. ſz manẽtiũ locoꝝ ↄtinet. reddãt ra-
tõnẽ ſi pñt infideles iſti. q̇ nolũt dĩnis lr̃is credere. q̇d ali-
ud q̃ nõ dĩnas putãtes. eo q2 res hñt ĩcredibiles ſicẽ h̃
eſt vñ nũc agim⁹. Non enĩ inq̇unt admittit vlla rõ. vt
caro ardeat. ⁊ nõ abſumat doleat neq̃ moriat. Rõcina-
tores vicz magni. qui de omnib⁹ rebus quas mirabiles
eſſe conſtat. poſſint reddere rationẽ. rationẽ reddant de
his q̃ pauca poſuim⁹. q̃ proculdubio ea ſi ea eẽ neſciũt ⁊
ea eſſe futura diceremus multo minus crederent q̃z qđ
nunc dicentibus nobis nolunt credere aliquando eſſe
venturꝝ. Quis em̃ eoꝝ nobis crederet. ſi queadmodum
dicimus futura hominũ viua corpa. q̃ ſemp arſura atq̃z
dolitura. nec tñ aliq̃ñ moritura ſint. ita dicerem⁹ in fu-
turo ſeculo futurũ ſalẽ quẽ faceret ignis velut in aq̃ flu-
eſcere. eundẽq̃ faceret aqua velut in igne crepitare. ⁊ a-
lia de q̇bus. ſ. dictũ eſt. Hec in illo ſeculo qđ futuruz eſt
ſi diceremus futura. nobiſq̃ increduli rñderẽt. Si vul-
tis vt ea credamus. reddite de ſingulis rõem. Nos non
poſſe ↄfitemur. eo q2 in iſtis ⁊ ſilibus dei miris opibus
infirma mortaliũ rõcinatio vinceret. Fixã tamen apud
nos eſſe rõnem. nõ ſine rõne om̃ipotẽ facere. vñ anim⁹
humanus infirmus rationẽ nõ põt reddere. ⁊ in mul-
tis q̇dem rebus incertũ nobis eſſe q̇d velit illud tamen
eſſe certiſſimũ nihil eoꝝ ei eſſe impoſſibile q̇cunq̃ vo-
luerit. eiq̃ nos credere predicenti. quẽ neq̃ impotentẽ
neq̃ mentientẽ poſſim⁹ credere. Hi tñ fidei repħẽſores
exactoreſq̃ rõnis. q̇d ad iſta rñdent de q̇bus rõ ab ho-
mine reddi nõ poteſt. et tñ ſunt ⁊ ipi rationi nature vi-
dent eſſe ↄtraria. q̃ ſi futura eſſe dicerem⁹. ſil'r a nob ſicẽ
eoꝝ que futura eſſe dicim⁹. ab infidelibꝫ rõ poſcerent. ac
per hoc cũ in talibus operib⁹ dei deficiat ratio cordis
⁊ ſermonis humani ſicut iſta. nõ ideo nõ ſunt. nõ iõ eti-
am illa nõ erunt. qm̃ ratio de vtriſq̃ ab hoĩe nõ poteſt
reddi. Refert in. c. vi. idẽ Augu. q2 in litteris gentiliũ re-
periẽ. ſ. eſſe quoddã fanũ veneris. atq̃ ibi candelabrꝫ
⁊ in eo lucernã ſub diuo ſic ardentẽ. vt eam nulla tem-
peſtas. null⁹ imber extinguat. vñ lucerna inextinguibil'
noĩata eſt. Circa hmõi dicit q2 nõ habem⁹ neceſſe crede-
re om̃ia q̃ hiſtoria ↄtinet gentiliũ. cũ ⁊ ipi inter ſe hiſto-
ria ſicut ait Varro. q̃ſi data opa ⁊ quaſi ex induſtria p
multa diſſentiãt. Sz ea ſi volumus credim⁹ q̃ nõ aduẽ-
ſant libris q̇bus nõ dubitam⁹ oportere nos credẽ. De
iſto g̃ fano veneris ⁊ lucerna inextinguibili nõ ſolũ in
multas coartamur anguſtias. veꝝ etiã latitudinis no-
bis camp⁹ aperit. ſ. ad reſpõdẽdũ. Addim⁹ em̃ ad iſtã
lucernã inextinguibilẽ ⁊ humanoꝝ ⁊ magicaꝝ. i. per ho-
mines demoniacoꝝ artiũ. ⁊ ipoꝝ per ſeipos demonuz
multa miracula q̃ ſi negare voluerim⁹. eidẽ ipi cui cre-
dimus ſacrarũ lr̃aꝝ aduerſabimur veritati. Aut ergo ĩ
illa lucerna mechanicũ aliq̇d de lapide aſbeſto ars hũa-
na mollita eſt. aut arte magica factũ eſt. q2 hoĩes illo mi-
rarent in templo. Aut demõ quiſpiã ſub noĩe veneris tã-
ta ſe efficacia p̃ſẽtauit. vt hoc ibi ꝓdigiũ ⁊ appareret ho-
minibꝫ ⁊ diutius pmaneret. Illiciunt aũt demones ad
inhabitandũ p creaturas. quas nõ ipe ſed deus condi-
dit. Ut aũt alliciant ab hominibꝫ. ꝑus eos ipi aſtutiſſi-
ma calliditate ſeducũt. vel inſpirãdo eoꝝ cordibꝫ virus
occultũ. vel etiam fallacibꝫ. amicitiĩs apparẽdo. eoꝝũq̃
paucos diſcipulos ſuos faciunt plurimoꝝũq̃ doctores.
Neq̃ em̃ potuit niſi prius ipis docentibꝫ diſci. q̇d quiſ-
q̃ illoꝝ appetat. quid exhorreat. q̃ innitet nomine. quo
cogat. vnde magice artes eoꝝũq̃ artifices extiterũt. Ma-
xime aũt poſſident corda mortaliũ. q̃ potiſſimũ poſſeſ-
ſione glorient. cũ ſe trãſfigurãt in angelos lucis. Sunt
ergo eoꝝ facta plurima. que q̃to magis mirabilia con-
fitent. tãto cautius vitare debem⁹. Sed ad h̃ vñ nunc
agim⁹ nobis etiã ipa pficiunt. Si em̃ h̃ ĩmundi demo-
nes poſſunt. q̃to potentiores ſunt angeli ſancti. Quan-
to potentior his om̃ibꝫ deus qui tantoꝝ miraculorum
effectores etiã ipos angelos fecit. De magis pharaonis
ſeu maleficiis ſcriptura dĩna fatet. De quadã femina q̃
tali arte pollebat nobilis poeta dicit. Hec ſe carminib⁹
ꝓmittit ſoluere mẽtes. Quas velit ab aliĩs duras ĩmit-
tere curas. Siſtere aquã fluuiĩs. ⁊ vertere ſidera retro.
Nocturnoſq̃ ciet. manes mugire videb̃. Sub pedibꝫ
terrã. ⁊ deſcendere mõtib⁹ ornos. Quãto magis deus po-
tens eſt facere q̃ infidelib⁹ ſunt incredibilia. ſed illius fa-
cilia poteſtati. qñ q̇dem ipe lapidũ aliaꝝq̃ vim rerum
⁊ hominũ ingenia. q2 ea miris ẏtutũ mobis angelicaſ-
q̃ naturas om̃ibus terrenis potẽciores animãtib⁹ con-
didit vniuerſa mirabilia. mirabili vincere virtute ⁊ o-
perãdi. iubendi. ſinendiq̃ ſapia vtens oĩbus tã mira-
biliter q̃z creauit. Cur igit facere nõ poſſit deus. vt r̃ſur-
gant corpa mortuoꝝ. ⁊ igne eterno crucient corpa dam-
natoꝝ. q̇ fecit mundũ in celo. in terra. in aere. in aq̇s. in-
numerabili⁹ miracul' plenũ. cũ ſit oĩbus quib⁹ plen⁹ eſt
ꝓculdubio maius et excellenti⁹ etiã mũdus ipe miracu-
lũ. In. c. vii. idem. Sed iſtis cũ q̇bus vel ↄtra q̇s nunc
agimus. q̇ ⁊ deũ eẽ credunt. a q̃ factus eſt mũd⁹. quã-
do in eis reꝝ vim mirabilẽ ꝓponim⁹ aliaꝝ. que nec ani-
malia ſunt rõnalia. nec vlla rõne prediti ſpũs. ſicut ſũt
ea quoꝝ pauca cõmemorauim⁹. reſpõdere aſſolẽt. Vis

eſt iſte nature. Natura coꝝ ſic ſe habet. ꝓpriaꝝ ſunt iſte efficacie naturarū. Tota itaqꝫ ratio eſt. cur agrigentinū ſalem flamma fluere faciat aqua crepitare. qꝛ hec eſt natura eiꝰ. ⁊ hoc eſſe potiꝰ ꝯtra naturā videꝛ q̄ nō igni ſed aque dedit ſalē ſoluere. torrere āt igni nō aque. Sꝫ iſta inquiūt ſalis huiꝰ naturalis eſt vis. vt his ꝯ̄ria patiaꝝ. Hec igiꝝ ratio additꝝ ⁊ de fonte illo garamātico ⁊ alijs d̄ quibus dictū eſt ſupra. Quibꝫ licet vis īſolita ꝯtra naturā ineſſe videaꝝ. alia tn̄ de illis nō redditꝝ ratio. niſi vt dicaꝝ hanc coꝝ eſſe naturā. Breuis ſane iſta eſt ratio fateor ſufficiēſqꝫ reſponſio. Sꝫ cū deus ſit auctor naturarū omniū. cur voluit fortiorē nos reddere rōnem. qn̄ aliq̄d velut impoſſibile nolūt credere. eiſqꝫ redditionē rationis poſcentibꝫ. rn̄demus hanc eſſe voluntatē omīpotentis dei. Qui certe nō ob aliud vocaꝝ omīpotens niſi qm̄ quicq̄d vult pōt. Qui potuit creare tā multa q̄ niſi oſtenderenꝝ ꝑfecto impoſſibilia putarenꝝ. nō ſolum q̄ ignotiſſima apud nos verū etiaꝫ que notiſſima poſui. Nec em̄ volo temere credi. cuncta q̄ poſui qꝛ nec a meipſo ita credunꝝ. tanq̄ꝫ nulla de illis ſit in mea cogitatōe dubitatio exceptis illis q̄ vel ipe ſum expertus. ⁊ cuiꝰ facile eſt experiri ſicut de calce que feruet in aqua in oleo frigida eſt. De magnete lapide trahēte ferrū. De carne pauonis nō putreſcēte. De palea ſic frigēte. vt n̄ ſinat fluere niuē. Sic calente vt matureſcere poma compellat. De igne fulgido candeſcēte lapideſ. ſ. calcis. ⁊ obfuſcare que vrit. De carbonibꝫ ⁊ oleo ⁊ argento de q̄bꝫ ſupra. Cetera aūt ſic habeo. vt neqꝫ neganda neqꝫ affirmāda decreuerim. Que aūt melior ⁊ validior rō de rebꝫ talibus redditꝝ. q̄ꝫ cum oīpotens deuſ ea facere poſſe ꝓhibeꝝ. ⁊ facturus dr̄ que ꝓnunciaſſe ſibi legiꝝ vbi alia m̄ta ꝓnunciauit. q̄ feciſſe monſtraꝝ. Ipe q̄ppe faciet. qꝛ ſe facturuꝫ ēe ꝓdixit. q̄ impoſſibilia putanꝝ. q̄. ꝓmiſit ⁊ fecit vt ab incredulis gentibꝫ incredibilia redderenꝝ. Si aūt rn̄dent ſe ꝓpterea nō credere. q̄ humanis ſemꝑ arſuris ne vnq̄ꝫ morituriſ corꝑibꝫ dicimus. qꝛ humanoꝝ corꝑorū naturā nouimꝰ longe alr̄ inſtitutā. Vn̄ nec illa ratō hinc reddi poteſt. q̄ de illis naturis mirabilibꝫ reddebaꝝ. vt dici poſſit. Vis iſta naturalꝭ eſt rei huiꝰ. Iſta natura eſt quā ſcimꝰ humane carnis iſtā nō eſſe naturā habemꝰ. q̄dem q̄d rn̄deamus de ſacris lr̄is. Hāc ipam. ſ. humanā carnē aliter inſtitutā fuiſſe ante pctm̄. ſ. vt poſſet nūq̄ꝫ mortē perpeti fuiſſe ante pctm̄. Aliter aūt poſt pctm̄ q̄lis eſt erūna huiꝰ mortalitatis īnotuit. vt ꝑpetē vitam tenere nō poſſet. Sic ḡ aliter q̄ꝫ nobis nota eſt. inſtituetur in reſurrectōe mortuoꝝ. Sꝫ qm̄ iſtis nō credūt lr̄is ſcꝫ ſacris. vbi legiꝝ qualis ī paradiſo vixerit homo. De lr̄is coꝝ qui doctiſſimi apud eos fuerūt aliq̄d ꝑferēdū eſt q̄ appareat poſſe fieri vt aliter ſe habeant q̄qꝫ res q̄ꝫ ꝑus in rebꝫ innotuerat ſue determinatōe nature. Eſt in marci varonis libris. q̄rum inſcriptio eſt de genere populi romani. q̄d eiſdē v̄bis ibi legiꝝ. ⁊ hic ponā. In celo inquit mirabile extitit portentū. Nā ſtella veneris nobiliſſima quā plautꝰ veſꝑuginē. homerꝰ heſperon appellat pulcerrimā dicēs. Caſtor ſcribit tantū portentū extitiſſe vt mutaret colorē. magnitudinē. figurā. curſuꝫ. q̄d factū neqꝫ antea nec poſtea fuit. Hoc factū ogitho rege dicebāt ad raſtos. cicenos. ⁊ dyonea polites mathematici nobiles. Hoc certe varro tantꝰ auctor portētū n̄ appellaret niſi eſſe ꝯtra naturā videreꝝ. Oīa q̄ppe portenta ꝯ̄ naturā dicimus eſſe ſꝫ nō ſūt. Quō em̄ eſt ꝯ̄ naturam q̄d dei fit volūtate. cū volūtas tāti vtiqꝫ ꝯditoris ꝯdite rei cuiuſcūqꝫ natura ſit. Portentū ergo ſit nō contra naturā. ſed ꝯ̄ quā eſt nota natura. Quis em̄ portentoꝝ numerat multitudinē q̄ hiſtoria gentiū ꝯtinet. Sꝫ nunc in h̄ vno attendamus. q̄d ad rē de qua agimꝰ ꝑtinet. Quid ita diſpoſitū eſt ab auctore celi ⁊ terre quē admodum curſus ordinatiſſimus ſyderum. Quid tam ratis legibus ratiſqꝫ firmatū. ⁊ tamen qn̄ ille voluit q̄ ſūmo regit imꝑio ac ꝑtāte q̄d condidit. ſtella p̄ ceteriſ magnitudine ac ſplendore notiſſima. colorē. magnitudinē. figurā. ⁊ q̄d eſt mirabiliꝰ ſui curſus ordinē legēqꝫ mutauit. turbauit. Sed hoc de lucifero ſtella contigit nec antea nec poſtea ꝯtigiſſe dicūt. Nos in diuinis libris legimus etiā ſolē ipm̄. cum h̄ a dn̄o petiuiſſet vir ſanctuſ Jeſus naue. donec ceptū ꝑlium victoria terminaret. Et retrorſum rediſſe vt regi ezechie. xv. anni ad viuendum additi. Hoc etiā prodigio dei ſignificarenꝝ adiūcto. Sꝫ quoqꝫ miracl̄a que meritꝭ ſunt ꝯceſſa ſctoꝝ qn̄ credūt iſti facta magicis artibꝫ tribuūt. Vn̄ eſt illud q̄d. ſ. cō memoraui virgilij. Siſtere aquā flumīs. ⁊ vertere ſidera retro. ſ. quēdā magū facere. Nā fluuiū ſtetiſſe ſupius inferiuſqꝫ fluxiſſe. factū eſt ſub ieſu naue. ſ. in iordane. et ab helya et heliſeo. ⁊ de mario ſidere. ſ. ſolis reuerſo ſub ezechia rege dictū eſt. Nō ergo de noticia naturaꝝ caliginē ſibi faciāt infideles. quaſi nō poſſit in aliq̄ re diuinitꝰ fieri aliud. q̄ꝫ in eiꝰ natura ꝑ humanā ſuā experientiam cognouerūt. q̄ꝫuis ⁊ ipa que in reꝝ natura omībꝫ nota ſunt. nō minꝰ mira ſūt. eſſentqꝫ ſtupēda ꝯſiderantibꝫ cunctis. ſi ſolerēt hoīes mirari mira nō rara. Quiſ em̄ ꝯſulta ratōe nō videat in hoīm innumerabili nūoſitate ⁊ tanta in nature ſilitudine. valde mirabilr̄. ⁊ ſic habere ſinglo̾s ſingulas facies. vt niſi inter ſe ſiles eſſent nō diſcernereꝝ ſpecies coꝝ ab aīalibꝫ ceteriſ. ⁊ rurſus niſi inter ſe diſſimiles eſſent. nō diſcernerēꝝ ſinguli ab hominibꝫ ceteris. Quos ḡ ſiles ꝯfitemur. diſſimiles inuenimus. Sꝫ mirabilior eſt ꝯſideratio diſſimilitudinis. Sicut ḡ nō fuit impoſſibili deo quas voluit inſtituere. ſic ei nō eſt impoſſibile in q̄d voluerit. q̄s inſtituit mutare naturas. Nobis tn̄ iſta q̄ velut ꝯtra naturā fiūt. et ꝯtra naturā fieri dicunꝝ. q̄ more hoīum locutus eſt. Et aplſ dicendo ꝯtra naturā in oliua inſitū oleaſtrū. factū eſt ꝑticipem pinguedīs oliue. Et q̄ monſtra oſtēta. portenta ꝓdigia. nuncupanꝝ hoc mōſtrare dn̄t hoc oſtēdere vel portendere. hoc ꝓ̄dicere q̄d facturꝰ ſit deus. q̄ de corꝑibus hoīm ſe ꝓnunciauit eſſe facturū nulla impediente difficultate. nulla p̄ſcribēte lege nature. Nō igiꝝ de ſempiterno ſupplicio dānatoꝝ. ſ. ignis ſuū ꝓpheta ſcꝫ Eſayā. dn̄s dixit fiet oīno. Vermis coꝝ nō morieꝝ. ⁊ ignis coꝝ nō extingueꝝ. Ad hoc em̄ vehementiꝰ ꝯmendandū etiā dn̄s Jeſus cū mēbra q̄ hoīem ſcādaliſāt ꝑ his hominibꝫ poneret q̄s v̄e ſua mēbra q̄s diligit. eaqꝫ ꝑciperet amputari. Bonū eſt inq̄t debilē introire in vitā q̄ꝫ duas manus habentē mitti in gehennā. i. in ignē extinguibilē. vbi vermis coꝝ nō moriꝝ. ⁊ ignis coꝝ nō extinguiꝝ. Silr̄ de pede ⁊ idem oculo dixit. Non em̄ piguit vno loco eadē verba ter dicere ꝓut. ſ. refert marcuſ euāgeliſta. Quē nō terruit iſta repetitio ⁊ illiꝰ pene cōminatio tā vehemēs ore diuino. Et in veteribꝫ ſcripturis. Vindicta carnis impij. ignis ⁊ vermis. Eligat quiſqꝫ q̄d placet. aut ignē corꝑi. vermē animo. hoc ꝓprie. illō tropice. aut vtrūqꝫ proprie corꝑi. iā em̄ ſatis ſupius diſputaui poſſe animalia in igne viuere. ⁊ in vſtione ſine conſumptōe. ⁊ in dolore ſine morte. per miraculū omipotentiſſimi creatoris. Cui h̄ poſſibile eſſe qui negat. a q̄ ſit q̄cquid in naturis omībꝫ hoc miratꝰ ignoratꝰ. Ipe eſt em̄ deus. q̄ oīa in hoc mūdo magna ꝑua miracula q̄ ꝯmemorauimꝰ. ⁊ incōꝑabiliter pl̄a q̄ nō ꝯmemorauimus fecit. eadēqꝫ ipo mūdo vno atqꝫ oīm maximo miraculo īcluſit. Et īfra in. c. x. Gehēna illa q̄ ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris dicta eſt corꝑeus ignis erit. ⁊ cruciabit corpora dānatorū aut hoīm ⁊ demonū. Solida hoīum. aerea demonū. Aut tantū hoīm corꝑa cū ſpiritibꝫ. i. aīabus coꝝ. Demōes aūt ſpūs ſine corꝑibꝫ herētes ſumē

do penā. nō impartiendo vitam corꝑalibus. Hec oīa b. Aug. Qḋ aūt dicit de corꝑibus demonū ſm opionē aliq̄rū loquit̄ nō aſſertiue. vnḋ a modernis nō tenet̄. ꝙ demones hn̄t corꝑa vnita ſibi.

Ultra cruciatū ignis. §. V.

quo corꝑa dānatorū poſt iudiciū torq̄bunt̄. erūt ipſorū corꝑorū miſerie alie ⁊ pene. Quarū pria eſt oīmoda infirmitas. Erūt corꝑa illa infirma intus ⁊ extra. Job xx. Arrabit̄. ſ. extra. ⁊ eſtuabit. ſ. itra ⁊ oīs dolor irruet ſuꝑ eū. Un̄ pōt de q̄libet trāgreſſore mādatorū dei ⁊ iō dānato. illḋ Deut̄. xxviij. verificari. Percutiet te dn̄s egeſtate febre ⁊ frigore. ardore ⁊ eſtu. aere corrupto. ac rubigine. Et paulop⁹ ꝑcutiet te dn̄s vlcere egipti. ſcabie ⁊ prurigine. amētia. ⁊ cecitate. ⁊ furore mētis. Augebit de⁹ plagas tuas magnas ⁊ ꝑſeuerātes infirmitates peſſimas ſꝑpetuas. ⁊ couertet ī te oēs afflictiōes egipti q̄s timuiſti et adherebūt tibi. Scḋa miſeria illorū corꝑorū ē dformitas eorū. Sicut eñ ignis noſter cū ſit formoſus. oīa que lambit ⁊ tangit etiā lucida ⁊ decora. deturpat ⁊ denigrat. ita ignis inferni. ⁊ mltomagis cū ſit obſcurus dnigrat ⁊ deturpat corꝑa illa. Treñ. iiij. Denigrata ē ſuꝑ carbones facies eorū ſcʒ reꝓborū. ⁊ nō ſunt agniti ī plateis hierlm ſcʒ ſuꝑne. immo ab ea excluſi. Si eī ethiopes ſūt ita nigri ꝓpter calorē ſolis intēſuʒ ī illa patria. q̄ztomagis corꝑa dānatorū ab illo igne. Et ſi ignis q̄ dr̄ ſancti Antonij ita deturpat mēbra hūana q̄ztomagis ille ignis inferni. cū ille ſit vmbra. vl̄ ſignū eius. Un̄ dicē pt q̄libet dānat⁹ illud Job. xxx. Cutis mea dnigrata eſt. ⁊ oſſa mea aruerūt chaumate. Tertia miſeria ē fetoris q̄litas. Job. xxv. Si aſcenderit vſq3 ad celos. ⁊ caput eius nubes tetigerit ſcʒ in mūdo ꝑ dignitates ⁊ dnia reꝓbus. q̄ſi ſterquiliniū in fine ꝑdetur ſcʒ in inferno. Nec mirū ſi fetor nimi⁹ ibi erit. vbi ſunt tot trūci putridi. q̄ defixi fuerāt et tot cadauera de fecib⁹ inferni. vbi oēs ſordes mūdi ꝯgregantur. tanq̄ʒ in ſentina ⁊ latrina toti⁹ mūdi. Un̄ eſa. xiiij. dicit̄ q̄ſi ſtirps inutil' fame pollut⁹ ⁊ inuolut⁹ cū his qui infecti ſunt gladio ſcʒ diuine ſn̄ie. ⁊ deſcenderūt vſq3 ad fundamēta laci. i. in ꝓfundū inferni q̄ſi cadauer putridū nō hēb ꝯſortiū. Et eſa. xxxiiij. De cadaueribꝫ eorū aſcendit fetor. Cadauer q̄ꝫuiſ ꝓprie dicat̄ corpus ſine aīa. tn̄ aliq̄n etiam dicitur corpuſcū anīa. cuʒ videlicet eſt infirmū ⁊ fetidū. Et apoc. xiiij. dicit̄ de dānatis. cruciabūt̄ in igne ⁊ ſulphure. ⁊ aſcēdet fetor tormētorū et fum⁹ tormētorū ī ſcl'a ſecl'orū. Fum⁹ ſulphuris mltū fetet. Qui ḡ hic q̄rūt ſuaues odores florū muſcati ⁊ hmōi cogitēt diligēter tm̄ ibi ꝯtinuū fetorē. Quarta miſeria ē inutilitas mēbrorū ⁊ impotētia. Nō eñ poterūt ſe mouere ad aliquid agendū. vl̄ ſe elongare a reb⁹ affligētibus eos. vnde qḋ dictū fuit de eo q̄ venit ad nuptias regis ſine veſte nuptiali. Ligatis manibꝫ ⁊ pedib⁹ mittite in tenebras exteriores. Mat. xxij. hic ē q̄cūq3 in nuptijs ſpūalibus eccl'ie nō manet ī caritate. q̄ ē veſtis nuptialis. nō cōpatiēs ſecū aliqḋ mortl'e. cui ī inferno ligātur man⁹ ⁊ pedes. i. poteſtas tollit̄ aliquid bn̄ opaudi et volūtatis effectus. Et iō bene dicit. Eccleſ. ix. Quodcūq3 pōt manus tua inſtāter opare quia nec op⁹ nec rō nec ſapīa nec ſciētia valēt apud īferos. q̄ tu ꝓperas. Certe ſi q̄s manerʒ diu ī lecto ſatis molli ⁊ plumoſo. nec poſſet ſe mouere etiā ī capite vnius diei valde anguſtiaret̄. Quid ergo vbi eſt ignis fetor ⁊ tenebre. Quīta miſeria ē vermium corroſibilitas. Eſa. vltio. Vermis eorū nō morict̄. Et q̄ꝫuis vermis iſte cōmūiter exponatur de ꝯſcientia cōtiue remordente brūs. Aug. tn̄ nō negat q̄n et de verme materiali poſſit ītelligi. corꝑa dānatorū corrodente abſq3 cōſūptiōe. Et ſi dicat̄ quō vl' de q̄ ibi viuūt. poſſet dici ſic ignis ibi ardet ſine materia nob̄ nota

nec deficit. ſic ⁊ vmis corꝑa dānatorū p⁹ iudiciū affliget. nec deficiāt. Eſa. xiiij. dr̄. Subter te ſternet̄ tinea ⁊ opertimentū tuū erunt vermes. Abacuc. ij. Nunq̄d conſurgent repente q̄ mordeant te. ⁊ ſuſcitabunt̄ lacerantes te. Item Eccī. xl. Hec parata ſunt impijs. ignis. grādo. fames mors. inſuꝑ ſcorpij ⁊ ſerpentū ⁊ rumphea. Sexta eſt nuditas ⁊ luctus. Ezechie. xvij. Ecce congregabo amatores tuos. ⁊ quos oderas ⁊ nudabo ignomiā tuā corā eis. ⁊ videbūt oēm turpitudinē tuā. Et Eſa. xx. Sicut ambulauit eſayas ſeruus me⁹ nudus ⁊ diſcalciat⁹ trium annorum ſignum ⁊ portentū erit ſuꝑ egiptū et ethiopiā. Sic minabat rex aſſyriorū ſcʒ diabol⁹ captiuitatē egipti ⁊ tranſmigrationē ethiopie. i. malos xp̄ianos ⁊ infideles in morte. iuuenē ⁊ ſenē. nudum ⁊ diſcalciatū. diſcoopertis natibꝫ. De planctu xp̄s. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. Et Apoc. j. videntes ⁊c. plāgant ſe ſuꝑ ſe. Adde qḋ ē ſupra ḋ igne. Et ſic ſt̄. vij. q̄ ad corꝑa.

De diuturnitate pe. §. VI.

ne infernalis. ſ. ꝙ ſit eterna. i. ꝑpetua nō hn̄s finem et ſi principiū habuerit. i. ab initio mundi pata dicit veritas ipa q̄ mētiri nō pt incarnata. De reprobis in finali iudicio in anima ⁊ corꝑe reaſſumpto ꝯdemnādis. Ibunt hi in ſuppliciū eternū. Juſti aūt in vitā eternā. Math. xxv. Qḋ ſuppliciū ipē pus declarauerat in ſua ſn̄ia. cū dicet eis. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū. q̄ paratus eſt diabolo ⁊ angel' ei⁹. In q̄bus vbis oſtendit̄ ⁊ pena damni in ſubtractōe diuine viſionis. Diſcedite in quiēs a me. ⁊ pena ſenſus. i. detentōis in igne. q̄ eternus dr̄. q̄r finē nō habet cruciat⁹ ille ac ſocietas eorū ſcilʒ demonū cruciantiū eos. Et certe horrendū eſt ⁊ valde expaueſcendū ꝯſiderare penā illā acerbiſſimā incōpabil'r ſuꝑ oēs penas vite pſentis ſemꝑ ſuſtinendā ab ill' miſeris. de quo ⁊ certi ſunt. haberēt aūt ꝓ maxīa gratia et ſummo bn̄ficio. vt in illis penis eſſent tot ānis quot ſūt granule harene maris ⁊ gutte aque ei⁹. q̄r ⁊ ſi a nob̄ numerari nō pn̄t p̄ multidine. a diuina tn̄ ſapiētia numerant̄ q̄ oīa ꝯſtituit in pondere. numero. ⁊ mēſura. ⁊ finē vtiq3 aliq̄n haberēt. ⁊ ſi poſt temp⁹ longiſſimū ⁊ q̄ſi infinitū. Et ideo cū tēptatio viget. ꝯſideranda eſt illa ꝑpetuitas pene ⁊ timēda. q̄r ſi momentaneū ē qḋ delectat. eternū tn̄ qḋ cruciat. ait. b. Greg. Et q̄s vnq̄ʒ fuit qui ſi ſciret poſt delectationē qualēcunq3 etiā diu duraturaʒ ꝓpter eā in ignē mittendū. ⁊ penā ibi grauiſſimā toleraturū diu. ⁊ ſi nō ſemꝑ. vellet illā nō conſequi. certe null⁹. Sed ⁊ ſi pene tꝑales infirmitatū. ꝑſecutionū. detractionū. ꝯtumeliarū. iniuriarū. flagellorū. exiliorū. pauptatum ⁊ hmōi. ita dure ſunt ⁊ graues hoībꝫ. oīa patiētiſſime toleranda ſunt. vt euadant̄ cruciat⁹ eterni. Sʒ notādū ꝙ circa hmōi diuturnitatē penarū malorū in alio ſeculo. fuerūt diuerſe opīones ſeptē. ſcʒ plene tn̄ erroribus ⁊ hereſim ſapientibꝫ. q̄s reprobat. b. aug. in. xxi. de ciui. dei. c. xiij. ⁊. c. xvij. cū ſequētibus. Platonici q̄ppe q̄ꝫuis impunita nulla velint eſſe peccata ait idē. tn̄ oēs pēas emēdatōi adhiberi putant. vel humanis inflictas legibus vel diuinis ſiue in hac vita ſiue poſt mortē. Hinc ē maronis illa ſn̄ia in. vi. vbi cū dixiſſet de terrenis corꝑoribꝫ moribundiſq3 mēbris. ꝙ anime hinc metuūt. cupiunt gaudētq3 dolētq3. Nec auras ſuſcipiūt clauſe tenebris ⁊ carcere ceco. Et poſtea ſubdit. Ergo exercent̄ penis ſcʒ varijs. per quas purgate reuertunt̄ ad corꝑa ſed falſum eſt hoc ⁊ ꝯtra doctrinā xp̄i dicentis. Ibūt hi. ſ. mali in ſuppliciū eternū. ⁊ de quodā genere pcī ipē etiā ait ſcʒ blaſphemia in ſp̄m ſcm̄ ꝙ nō remittet̄ ei neq3 in h̄ ſecl'o neq3 in futuro. Mat. xij. Qḋ ad litterā verū eſt de q̄libet impenitēte hic migrāte. Alij ex xp̄icolis dixerūt oēs malos poſt penas īfernales toleratas certo tem

pore. demū miſericordia dei liberādos ex illis penis. Et
vt dicit btūs Aug. In hac re miſericordior fuit origenes
q̄ z ipm̄ diabolū z angelos ei⁹ poſt grauiora ꝑ meritis
z diuturniora ſupplicia ex illis cruciatibꝫ eruendos z ſociā
dos ſāctis angel' credidit. Sꝫ illū z ꝓpt h̄ z ꝓpt alia nnul
la. z maxīe ꝓpter alternātes ſine ceſſatōe btitudīes z mi
ſerias. z ſtatutis ſcloꝝ interuallis ab iſtis ad illas. atq̄
ab illis ad iſtas itus z redit⁹ intermiābiles nō īmerito
reprobauit ecclia. Qui z hoc qđ miſericors videbat̄ a⸗
miſit. faciēdo ſctis veras miſerias q̄bus penas luerent
z falſas btitudines in q̄bꝫ verū ac ſecurū. h̄ eſt ſine tio⸗
re. certū ſempiterni boni gaudiū nō hērent. Hec. b. aug.
Et aperte reprobat̄ talis falſitas ex v̄bis illis. Diſcedite
a me maledicti in ignē eternū. q̄ patus eſt diabolo z an
gelis ei⁹. Et ibūt hi in ſuppliciū eternū zč. Alij dixerūt
oēs hoīes. nō aūt demones ſꝫ hoīes tm̄. infideles etiā et
malos xp̄icolas poſt ſupplicia tolerata. inferni vſq̄ ad
finē mūdi. demū in iudicio finali reſurgētes de⁹ donabit
eos. z eruet a penis. ꝑcibꝫ ſanctoꝝ ſuoꝝ. Si eīm ipi ſan
cti cū h̄ viuerēt cū egebāt z ꝓ ſe dn̄m exorare ex caritate
etiā ꝓ ipis inimicis ſuis deū exorabāt. vtꝫ de ſtephano
z alijs. q̄to magis orabūt ꝓ eis. cū viderīt eos hūiles ſup
pliceſq̄ ꝓſtratos. Neq̄ ei credendū ē aiūt iſti ſctōs tunc
oblitos miſc̄die viſcera amiſſuros. cuꝫ fuerīt pleniſſime
atq̄ ꝑfectiſſie ſanitatis. Nec eos de⁹ tūc ñ exaudiet tot z
tales filios ſuos. qñ in tāta eoꝝ ſctītate nullū orōnis in
eis īueniet īpedimtū. Allegāt ꝓ ſe iſti illđ pš. lxxvi. Nū
q̄d obliuiſcet̄ miſereri de⁹. aut ꝯtinebit in ira ſua miſe⸗
ricordias ſuas. q. d. nō. Ira ei⁹ eſt dicūt vt oēs īdigni be
atitudine ſpiterna. ip̄o iudicāte pūiant̄ ſupplicio ſem⸗
piterno. Sꝫ in hac ira nō ꝯtinebit de⁹ miſericordias ſu
as. q2. ſ. liberabit eos dicūt iſti. Inducūt z autoritatē a⸗
poſtoli dicētis. Cōcluſit de⁹ oīa ſub pctō vl' infidelitate.
vt oībꝫ miſereat̄ q̄ſi ſignificaret ꝑ h̄ neminē ab eo dam⸗
nandū ꝑpetuo. Qđ aūt xp̄s ꝓmiſit mal' ignē eternum.
Dicūt h̄ feciſſe ad incutiendū timorē. vt magis hoīes a
vicijs abſtineāt. nec in h̄ eſſe mendacē. q2 ītelligit̄ ex de⸗
meritis q̄dem eoꝝ. q̄tum erat in eis ꝑpetuo cruciādos.
ſꝫ in rōne miſeratōis dīne quā ꝯſeq̄nt̄. tūc humilr̄ ſup⸗
plicātes eā z ſanctis ꝓ eis exorātibꝫ. Sić de niniue p̄dice
re fecit eſſe ſubūtendā. qđ vtiq̄ erat ī merito malicie eo
rū. nō in dīna miſc̄dia. Sꝫ opīo iſta etiā falſa eſt z he⸗
retica. Q2 in inferno nulla eſt redēptio. z falſuꝫ ē q̄ ſācti
tunc orēt ꝓ eis. Sꝫ ſi ad ſctōs reprobi ꝓ eoruꝫ ſuffragio
accederēt. diceret̄ eis. qđ prudētes v̄gines fatuis dixerīt
poſtulātibꝫ de oleo eaꝝ. Ne forte nō ſufficiat nob z vo⸗
bis. ite poti⁹ ad vendētes zč. Mat. xxv. Et Pš. xlviij.
Dn̄abunt̄ eoꝝ ſcꝫ reproboꝝ iuſti ī matutino. ſ. finali iu
dicio z auxiliū eoꝝ veteraſcet in inferno a gl'ia eoꝝ. q2. ſ.
nō ꝑcipiēt auxiliū. Sꝫ letabit̄ iuſtus cū viderit vīdictā
id ē punitōeꝫ reproboꝝ. nō q̄dē de pena eoꝝ. ſꝫ de iuſti⸗
cia dei eos punietis. vt decet z de ſua liberatōe ab illis
penis nec eſt verū q̄ eos peniteat. Qđ pš. ait. Nō cōti⸗
nebit de⁹ in ira ſua miſc̄dias ſuas q̄ ad dānatos. Sic ī
telligendū eſt q̄ etiā aliq̄ mō vtet̄ mīa ad eos. nō q2 li⸗
berabit a penis. ſꝫ q2 nō tm̄ patient̄. q̄tū meruerūt ma⸗
lū. z ſi īmēſ⁹ ſit cruciat⁹ eoꝝ ſꝫ aug. l' ēt ſꝫ aug. pt intelli
gi q̄ cū de⁹ iraſcat̄ pctōribꝫ ꝓpter ſcelera ſua eos mltiplr̄
puniēdo. vt totū gen⁹ humanū ꝓpter p̄mā trāſgreſſiōeꝫ
q̄ deriuata eſt ad oēs. ꝓpter quā patimur miſerias vi⸗
te p̄ſentis z mortē. vel alia etiā flagella ꝓpter actualia a
nobis addita. tñ in iſta ira nō ꝯtinet mīas ſuas. q̄n ſa⸗
cramēta z doctrinā oībus proponat. z tp̄alia bona z na
turalia ꝯcedat mal' ſicut z bonis. Autoritatē etiam apl'i
male ītelligunt. Unđ beat⁹ Aug. Deos z gentiles z iu⸗
deos q̄s p̄ſciuit z p̄deſtinauit ꝯformes imaginis filij ſui
oēs in infidelitate concluſit. vt de amaritudine infideli⸗

tatis ſue penitendo ꝯfuſi z a dulcedine miſericordie cō
uerſi credēdo clamarēt. q̄ magna mltitudo dulcedinis
miſericordie tue zč. Omniū itaq̄ miſeret̄ vaſoꝝ miſeri
cordie. Dim. i eoꝝ qui ex gentibꝫ et eoꝝ q̄ ex iudeis ab
eo vocati ſunt. iuſtificati et gl'ificati. Nō igit̄ omniū ho
minū. ſꝫ iſtoꝝ oīm neminē dānabis. Alij dixerūt non
oēs hoīes malos. ſed tm̄ eos q̄ baptiſma xp̄i ſuſceperīt.
quōcunq̄ male vixerint in hereſi vel q̄cunq̄ impietate
perire demū z dānari nō poſſe. Ad qđ ꝓbandum indu
cunt autoritatē xp̄i dicentis Joh. vi. Ego ſum panis vi⸗
uus. q̄ de celo deſcendi. Si q̄s māducarit ex h̄ pane vi⸗
uet in eternū. Baptiſati ergo cū ſumūt ſacr̄m altaris cōi
cando. neceſſe eſt inquiūt iſti ab eterna morte erui. et ad
vitā eternā ꝑuenire. Sꝫ et h̄ falſum eſt. q2 vt ait aplus
Qui māducat et bibit indigne. iudicium ſibi mandu
cat et bibit. i. Coꝝ. xi. Manducat autē indigne q̄ cū ali
quo mortali accedit ad ſacr̄m. Nō ergo intelligit̄ autori
tas illa xp̄i đ māducatōe tm̄ ſacratali. vt illi exponūt. ſꝫ
de ſpūali ſiue ſola ſiue ſociata cū ſacramētali. Hoc autē
eſt manducare panē illū. ait. b. aug. credere in xp̄um et
credendo in ipm̄ tendere. ſcꝫ per opera caritatis. hic xp̄o
incorpat̄. vt membrum eccl'ie. Alij vero dixerūt. eos tm̄ q̄
in vera fide ꝑmanſerint. nō lapſi in hereſim aliquā. q̄⸗
uis alias male viuāt diuerſis vicijs implicati. et in eis
decedentes in eternū nō dānandos. ſed ꝓpter fundamē⸗
tū chriſti qđ hñt ſcꝫ fidem xp̄i. et ſi mortuā igne illo fi⸗
nalis iudicij plene purgādos de ſuis pctīs. et ſic ſaluā
dos. Inducētes ꝓ ſe autoritates ſcꝫ xp̄i dicētis. Qui ꝑſe
uerauerit vſq̄ in finē hic ſaluus erit. exponentes ꝑſeue
rare in finē. hoc eſt in fide etiā informi ꝑmanere. z apl'i.
Coꝝ. iij. pauli dicētis. Fundamentū aliud nemo p̄t po
nere p̄ter id qđ poſitū eſt. qđ eſt xp̄us ieſus. Et poſtea.
Si q̄s ſuperedificauerit ſuꝑ hoc fundamētum lignum
fenū. et ſtipulā. ip̄e ſalu⁹ erit. ſic q̄ſi per ignē. exponētes
ꝑ lignum. fenuꝫ. ſtipulā diuerſa genera pctōꝝ etiā mor
taliū. q̄bus ꝑ ignē illum vltimū punitis ſaluari dicunt
illos. Sꝫ et h̄ falſum eſſe oñdit Aug. de ci. dei li. xxi. Sꝫ
etiā in decretis. di. xxv. §. Al's ea. vbi expſſe oſtendit au
gu. ꝑ lignū fenum ſtipulā. venialia tm̄ intelligenda non
mortalia. Et ip̄e. b. Aug. in. c. xxvi. de ci. dei. li. xxi. diffu
ſe et pulcre declarat autoritatē illā apl'i. Alij dixerūt ca
tholicos in fide ꝑpetrātes crimīalia. ſi ꝑ elemoſynas illa
la nō purgēt ꝑpetuo dānandos. Si elemoſynas faciāt
q̄uis in pctīs ꝑmanſerīt et deceſſerint illis elemoſynis
purgari et ſic ſaluari. Inducunt autoritatē xp̄i dicentis
eis q̄ nō fecerūt elemoſynas. Diſcedite a me maledicti ī
ignē eternum zč. Eſuriui et nō dediſtis mihi māduca⸗
re. Et illud Jacobi. ij. Judiciū ſine miſericordia. ſcꝫ dā⸗
natōis fiet illi q̄ nō fecit miſericordiā. Ergo arguendo a
ꝯtrario facientibꝫ miſericordiā per elemoſynā. non fiet
iudiciū illđ damnatoꝝ. Et illud xp̄i. Si dimiſeritis hoī
bus pctā eoꝝ. qđ ꝑtinet ad elemoſynā ſpūalem. z pr̄ ve
ſter dimittet pctā veſtra. Et h̄ quoq̄ falſum eſſe oſten⸗
dit. b. aug. de ciui. dei. li. xxi. c. xxvij. vbi inter cetera ait.
Profecto ſi querat̄ q̄ digne ſint ꝓ peccatis elemoſyne.
De q̄bus etiā ille chriſti p̄curſor dicebat. Facite ergo fru
ctus dignos pnīe. ꝓculdubio nō inueniunt̄ eas facere q̄
vitam ſuā vſq̄ ad mortē quotidianoꝝ criminū perpe⸗
tratōe confodiūt. Qui ſi ꝓ vno ſcelere oīa ſua diſtribue
rent indigentibꝫ mēbris chriſti. niſi deſiſterēt a talibus
factis habendo caritatē. q̄ nō agit perperā aliq̄d eis pro
deſſe nō poſſ[illegible]t. Qui ergo dignas ꝓ ſuis pctīs elemoſy⸗
nas facit. prius eas facere incipiat a ſeipo. Indignum
eſt eīm vt in ſe nō faciat qđ facit in proxi[illegible]ū. cum audi⸗
at dicentē dn̄m Mat. xxij. Diliges p[illegible]imuꝫ tuum ſicut
teipm̄. Itemq̄ audiat. Miſerere a[illegible] [illegible]e tue placēs deo
Dans elemoſynā. i. vt placeat deo. [illegible] [illegible]aciēs aīe ſue q̄mō

dignas ꝓ peccatis ſuis elemoſynas facere dicendus eſt.
Jō ait dn̄s ⁊ a dextris elemoſynas ablatas factas. ⁊ a ſi-
niſtris nō factas ſe ĩputaturꝰ eſſe pdixit. vt hinc oſtēde-
ret ꝗ̃tū valeant elemoſyne ad ꝑoꝛa delēda nō ad perpe
tua impune ꝯmittēda pctā. Tales elemoſyne nō ſūt di
cendi facere. q vitā nolūt a ꝯſuetudine ſcelerꝰ in melius
ꝯmutare. Si em̄ xp̄iano eſurienti panē tāꝗ̃ xp̄o darent.
ꝓfecto ſibi panē iuſticie qḋ ipe eſt xp̄s nō negarēt. Un̄
dn̄s nō cui det. ſed ꝗ animo det. attendit. Nōne ⁊ ꝗ di-
xit. Niſi ꝗs renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpūſancto nō itra
bit in regnū celoꝝ. ipe etiā dixit. Niſi abūdauerit iuſti-
cia veſtra plus ꝗ̃ ſcribarū ⁊ phariſeoꝝ. nō intrabitis in
regnū celoꝝ. Cur illud timēdo multi currūt baptiſari. et
h̄ nō timēdo. nō multi currūt iuſtificari. Et quēadmodū
ſi ꝗs ꝑoccupatꝰ fuerit h̄ delicto vt fratri ſuo dicat fatue
id eſt nō eiꝰ pctā volēs auferre. vicꝫ corrigēdo ꝯuiciet
iniuſte. parꝰ eſt illi ad h̄ redimēdū elemoſynas facē. niſi
etiā. qḋ ibi ſequit̃. remediū reꝯcōciliatōis adiūgat. Jbi ei
ſequit̃. Si ḡ offers munꝰ tuū ad altare. ⁊ ibi recoꝛdatus
fueris ⁊c. ita parū eſt elemoſynas ꝗ̃taſlibet facere ꝓ ꝗli
bet ſcelere. ⁊ in ꝯſuetudine ſcelerū ꝑmanere. Qḋ āt xp̄s
dixit. Si dimiſeritis hoīb; pctā eoꝝ. dimittent̃ ⁊ pec-
cata vr̄a. Dicit. b. augꝰ. ꝙ loquebat̃ tūc diſcipul' ſuis iā
iuſtificatꝭ. ꝗs oꝛōem dn̄icā docuerat. ꝑ quā delent̃ quo-
tidiana. ſ. venialia ſine ꝗb; etiā iuſti ⁊ ſancti nō viuunt
ꝗ habebāt ſcꝫ diſcipuli parua pctā ⁊ nō de moꝛtalib; ꝗ
etiā nihilominꝰ dimittunt̃ nō ꝓpter h̄ ꝙ dimittāt alijs
ſꝫ q: peniteret eos qḋ eſſe nō pt ſine tali remiſſiōe. Et qḋ
dn̄s ait. Facite vobis amicos de mām̄ona iniqtatis vt
cū defeceritis recipiāt vos in eterna tabnacula. Sic eſt
intelligendū inqt. b. aug. vt quiſꝗ̃ ſcelatiſſimꝰ a vita
ſua nequā mutatꝰ poſſit recipi in eterna tabernacl'a q̄m̄
obſecutꝰ eſt ſanctis de mām̄ona iniqtatꝭ. i. de diuitijs
ſuis. ꝗ dicunt̃ diuitie iniqtatis. vel q: male acꝗſite ſunt.
Uel q: humana iniqtas reputat eas diuitias. neſciens
ꝗ ſint vere diuitie. Sꝫ ꝑſuppoſita in eis grā ad qḋ ꝑ ſe
nō ſufficerēt eoꝝ opa. iuuāt ad eterna tabernacl'a ꝑueni
re ſuffragijs ſanctoꝝ. ꝗb; dant elemoſynas. Et addit. b.
augꝰ. ibi. Mirari ſoleo etiā apud ꝟgiliū repiri iſtā dn̄i
ſniam. Ubi ait. Facite vob amicos de mām̄ona ⁊c. Nā
cū eliꝫeos cāpos ille poeta deſcriberet. vbi putāt habitarē
animas beatoꝝ. nō ſolū ibi ponit eos ꝗ ꝓprijs meritis ad
illas ſedes ꝑuenire potuerūt ſed adiecit atꝗ̃ ait. Quiꝗ̃
ſui memoꝛes alios fecere merēdo. Hec oīa. b. Augꝰ. vbi
ſupra. Jtē fuerūt alij ꝗ dicerēt. ꝙ ⁊ ſi pena dānatoꝝ ſit
eterna minuit̃ tn̄ ꝑ ſuffragia facta ꝑ eis. ita tn̄ ꝙ ſemꝑ re
maneret de ea in ipia. Alij dixerūt. vt ꝓpoſuimus ꝙ nō
minuit̃ eis pena. ſi ꝑ ſuffragia ꝓ ipis dānatis ꝯfoꝛtat̃
ſeu refocillet̃ tꝑe dānatus. Sic ſi poꝛtanti maximū pō-
dus ⁊ multū laboꝛanti nihil ſibi minueret̃ de pōdere. ſꝫ
ſolū refrigeraret̃ per potū ei datū. Sed vtrūꝗ̃ ꝑdicto-
rū eſt falſum ſm. b. tho in iiij. q: in inferno nulla eſt re
dēptō. nulla. ſ. vnꝗ̃ ab illa pena liberatō. nulla diminu
tio. nulla refrigeratio. Hoc igit̃ firmiter tenendū ē ⁊ cre-
dendū penā damnatoꝝ ſicut ⁊ demonū eſſe ꝑpetuā. ſm
illud Mat. xxv. Jbūt hi. ſ. reprobi. in ſuppliciū eternuꝫ.
Juſti aūt in vitā eternā Mat. xxv. Qḋ aūt aliꝗb; viſū
eſt ⁊ falſo opinatū ⁊ dictū. penā illā reproboꝝ aliqn̄ deſi
turā. vt ſupra habitū eſt. Jnde moti ſunt. q: nō iudica-
bant iuſtū eſſe penā interminabilē deberi cuiꝗ̃ pctō ꝗ̃
tūcunꝗ̃ enoꝛmi. cū pctm̄ ipꝫ breui moꝛa tp̄is perpetret̃
vt ex ſe ptꝫ. Uolētes iſti penā ꝯmenſurari culpe in quā
titate tp̄is. vt ſicut breui tꝑe pctm̄ ꝯmittit̃. ita ⁊ breui tē
poꝛe pena puniat̃ plus ⁊ minꝰ ſm exceſſum pcti. vnde
⁊ iuſtiſſimā dei oꝛdinatōem in h̄ ꝯdemnāt hi ꝑſumptu
oſi nimis in iuſticia ſua ſeu in iuſta ſniā ſua. Sed neꝗ̃
in humanis iudicijs ipe leges iſtā iuſticiā ſeruāt vel mā

ī ꝓma ꝑ-
te. ti. ix. c.
iiij.

Erroꝛ illo
rū ꝗ nō cre
dūt pēas
īfernales
ꝑpetuas.

dant. vt ſcꝫ tanto tꝑe puniat̃ delinꝗ̃ns ꝗ̃tum tp̄is po-
ſuit in ſcelere. ſm. b. aug. in dicto li. c. xi. Nā cum octo ge
nera penaꝝ in legib; deſcripſerit Tullius inueniri. ſ. dā
num rerꝰ. vincula ſeu carcerē. verbera. talionē. ignomi-
niā. exiliū. ſeruitutē. ⁊ moꝛtē. Quid hoꝝ eſt vt tanta vin-
dicet̃ moꝛula. ꝗ̃ta deꝑhendit̃ ꝑpetratū. niſi foꝛte talio
Juxta illud legis. Oculū ꝓ oculo. dentē ꝓ dente ⁊c. De
alijs per ſe ptꝫ diuturnioꝛē penā ꝗ̃ culpa. Culpa em̄ ꝓ
pter quā ꝗs verberat̃. incarcerat̃. exiliat̃. ⁊ hmōi cito cō-
mittit̃. ſed ꝟberibus diutius cruciat̃. Et in ſeruitute magis hoc
verū de exilio. ſeruitute ⁊ alijs. Qui vero ꝓ aliꝗ̃ graui
crimine moꝛte mulctat̃. nunꝗd moꝛa ꝗ occidit̃ breuis ē
eius ſuppliciū leges extimāt. ⁊ nō ꝙ eū in ſempiternuꝫ
auferūt de ſocietate viuentiū. Qḋ eſt aūt de iſta ciuitate
moꝛtali hoīes ſupplicio pꝛīe moꝛtis. hoc eſt de ciuitate
illa īmoꝛtali hoīes ſupplicio ſcḋe moꝛtis auferre. Sicut
em̄ nō efficiūt leges huiꝰ ciuitatis. vt in eā quiſꝗ̃ reuo
cet̃ occaſus. Sic nec illius vt in vitam reuocet̃ eterna ſe
cunda moꝛte dānatus. Hec btūs Augꝰ. Et ſic hmōi pe
na moꝛtis eſt ꝑpetua. q: ꝑuat̃ vita ad quā naturalr̄ re
uocari nō pōt. Qḋ aūt dictum eſt in veteri lege. Scḋm
menſurā delicti erit ⁊ plagaꝝ modꝰ. Et ī noua lege xp̄s
Eadē mēſura qua menſi fueritis. remetiet̃ vobis. nō in
telligit̃. vt illi male exponūt ꝺ mēſura tp̄is. vt ſꝫ ꝗ̃titā
tem tp̄is in quo ꝑpetratū eſt ſcelus. in illa eadē quanti
tate tp̄is puniat̃. Sed ꝙ ſm grauitatē peccati ſic gra-
uiter puniat̃. ⁊ eā menſurā pene vel ꝑmij recipiat quiſ-
ꝗ̃. ſm quā opatus eſt boni vel mali. Attendit̃ aūt ꝑma
xime iuſticia dei punientꝭ reprobos pena inferni perpe
tua ex hoc ꝙ cū quātitas pene debeat rn̄dere culpe ⁊ cul
pa ꝑpetrata ſit infinita ī moꝛtali pctō. q: auertit ſe a do
talis pctōꝛ. qḋ eſt bonū infinitū. ⁊ ſic pctm̄ eſt infinite
grauitatꝭ. pēa aūt eius nō pōt eſſe intenſiue infinita. q:
cōſumeret ſubiectū. ſed remanet infinita extenſiue ſcꝫ ꝗ̃
tū ad duratiōnē ꝑpetuā. Jtem etiā. q: ſemꝑ voluntas re
proboꝝ ꝑmanet fixe in malo. ⁊ hic ⁊ in alio ſeculo. ⁊ ideo
vt ait. b. Gre. Ad magnā iuſticiā ꝑtinet iudicātis vt nū
ꝗ̃ careant ſupplicio. qui dum viuerent. nunꝗ̃ volue-
runt carere peccato.

Dānatoꝝ
pena ꝗre
ꝑpetua.

De infelicitate aniꝰ. §. VII.

maꝝ que ſunt in inferno. Ab igne ꝗdem inferni cruciā
tur ipe ſole vſꝗ̃ ad diē iudicij. Poſtea vero ipe ſimul cuꝫ
coꝛꝑibus ſuis ꝗbus reuniet̃. Hic ignis ait. b. Aug lo-
quens de purgatoꝛio igne miro mō eſt grauis Excellit
em̄ oēm penā quā vnꝗ̃ quis paſſus eſt in vita iſta. Li
cet mirabilia paſſi ſunt martyres. quāta etiā ⁊ nequit̃
mali ſuſtinuerūt toꝛmēta. di. xxv. §. Al's ea. Eodē auteꝫ
modo cruciat animas damnatoꝝ ⁊ purgandoꝝ. Sꝫ in
purgandis eſt certa ſpes ex illo liberari. in dānatis nul
la. Quō aūt ille ignis cū ſit coꝛpeus agat in animas af
fligendo eſt difficile intelligere. ſꝫ tn̄ neceſſariū credere.
ſicut ⁊ illa ꝗ ſunt fidei. Et pcipue difficultas apparet in
h̄ ex eo ꝙ ſm. b. Aug ſuꝑ Gen̄. agens eſt nobiliꝰ patiē
te. Sed nullū coꝛpꝰ eſt nobiliꝰ ſpū. Un̄ nō videt̃ ꝙ aīa
ꝗ ſpūs eſt poſſit pati ab igne illo coꝛpoꝛeo. Jtē ſm Boe.
Jlla ſolū agunt ⁊ patiunt̃ ad inuicē que hn̄t materiam
cōem. Sꝫ ſpūs coꝛꝑe nō habet materiā cōmunē Jtem
oīe agens coꝛpoꝛeū agit ꝑ contactū. ſed nō pōt eſſe cō-
tactus coꝛpoꝛis ad ſpm̄ His nō obſtantib; rn̄det petrꝰ
de tarantaſia in. iiij. di xliij. Conſtat ꝙ ſpūs damnato
rū ab igne inferni cruciant̃. Un̄ diues in inferno. Cruci
oꝛ in hac flām. ait Luce. xvi. Et cū iſte ignis non intelle-
ctualis ſit tantū. nec imaginarius ſolū ſed coꝛpeus opꝫ
dicere. ꝙ ab igne coꝛpeo patiant̃. Sꝫ quō hoc fit. a diū
ſis diuerſimode ponit̃. Nā cū in omni actiōe ⁊ paſſiōe
opoꝛteat agens aliꝗ̃ modo ꝯiungi patienti. opꝫ illum

ignem coniungi ſpiritui. Hanc aūt ɔiunctionē diuerſi diuerſimode ponūt. Quid i eī ponūt ſolū vt obiecti ad potentiā cui⁹ eſt obiectū. Dicūt eī q affligunt ignē videndo. Unde.b. Greg. In eo ardent dū ardorē ſuum vident. qꝛ nō viſibile per ſe affligit ſed p accidēs. inq̄ʒtuʒ apprehendit vt nociuū. oportet vt ſpūs apphēdat illū ignē vt nociuū. ⁊ h̄ concedūt dicentes. q ſpūs apphendit illū ignē vt nociuū. ⁊ ſic affligit. q̄ʒuis nō poſſit ille ignis ex ſe nocere. ſicut puer gladiū pictū apprehendit vt nociuū. Sʒ hec affligitio nō eſſet ſm rei veritatē. ſʒ ſm apparentiā. nec ꝑpter hoc dicerent pati ab igne ſed ab ignis imaginatōe. Nec eſt veriſimile ſic errare demones. vt putent falſo ignē illū ſibi nociuū inexꝑtum. maxime cū nouerint optime naturā ⁊ ꝟtutem oīm reꝝ corporaliū. Alij ponūt ɔiunctōem illā per modū locati ad locū. Habet eī corpus naturalr̄ vt diffinitiue ɔtineat ſpm̄. ſed q retineat inuitū. hoc habet ignis ille ex diuīa iuſticia. Unde qꝛ impedit ſpm̄ a faciendo qđ vult. ⁊ cū do quo vult affligit ipm̄. ſed hec ratio nō vr̄ ſufficē. qꝛ tē eque bene poſſʒ dici ſpūs torqueri a terra ſicut ab igne. Preterea nūc demones nō tenent in vno loco. ſʒ ꝓ libito diſcurrūt p totū mundū. Alij ponūt illā ɔiunctionē vt inſtrumēti ad materiā in quā agit. Nā q̄ʒuis ignis ille vt corpus quoddā naturale eſt. non poſſit agere in ſpm̄. agit tn̄ vt inſtrm̄ diuine iuſticie tanq̄ʒ manu diuina mouente ipm̄. ſed cum inſtrm̄ ſemꝑ ꝓpriā ꝟtutem habeat per quā agit ab altero motū. qualr̄ agit inſtrumētaliter ignis ille in ſpm̄. Dicendū ad h̄ q corpus aliquid dupliciter agit. aut actiōe materiali imꝓmendo ſpecieʒ ſui in alterū. Aut actiōe ſpūali ſcʒ īmutando. Aliter enī agit in oculū ignis oculo admotus ſcʒ califaciēdo oculū. aliter remotus ſcʒ ipm̄ īmutando. Primo modo nō agit ignis in ſpm̄. ſʒ ſcđo modo. vn̄ per ſpēm quā vt inſtrumentū diuinū in ſpm̄ imprimit immediate affligit ipm̄ ſic p ſpēm mediāte corꝑe impſſam affligebat inq̄ʒtum eſt nature agentꝭ inſtrm̄. ⁊ mlt̄o fortius ꝑpter maiorē potentiā agentꝭ ſenſibilitatē patiētis. et ɔiunctiōis immediatiorē modū. Si in ɔ̄rium arguat ſic. Spirit⁹ ab igne aut patit ſoluʒ videndo. aut etiā ſentiendo. Si videndo ſolū. g̃ nō affligit. qꝛ viſio rei valentis nocere nō affligit. Si ꝟo ſentiendo. aut g̃ mediāte ſpē ſenſibili. aut imaginabili. aut intelligibili. nō ſenſibili. qꝛ non hʒ organū receptibile hm̄ōi ſpēꝝ ſpūs ſeu anima. Nō imaginabili ſpecie. qꝛ nō habet imaginatiōis vſum nec organū. Nō ab intelligibili. Illa eīm ſpecie perf.c. Nō afficit intellectū. ⁊ indifferenter ſe habet ad quēlibet ignē. Et ſic videt q nullo mō ſpūs poſſit pati ab igne. Rn̄der petrus ibidē. q ſpūs patit vtiq̄ʒ nō ſolū videndo ſʒ etiā ſentiendo nō p ſenſum corꝑalē mediāte ſpē corꝑali. ſed per ſenſum ſpūalē mediāte ſpecie intelligibili. q̄ tamē ex eo q nō eſt voluntarie accepta ſed violent impſſa accipit vt diſcōuenies. qꝛ ēt n̄ abſtrahit ſʒ imꝓmit. ſʒ accipit vt ꝑticularis. nō vt vniuerſal. Et p hūc modū mediāte ſpecie ſpūs ab igne corꝑali viſo affligit. nō ſic pueri anima a gladio viſo in pariete. ſed anima vulnerati a vulnerante gladio. qui gladius agit in aīam nō tn̄ vt obiectū. ſed vt inſtrumentū. p mediū tn̄ nō immediate. Ad obiecta etiā in ꝓncipio rn̄det petrus. Qđ eīm dicit aug⁹ q agens eſt nobili⁹ patiente. hoc eſt verū de agēte principali. nō de agente inſtrumētali. vt eſt ignis ille inferni quo ad ſpm̄. Uel dicendū q agens eſt nobilius patiente ſm quid. nō ſimplicit. Ferrū eīm nō eſt nobili⁹ corꝑe hūano ſimplr̄. ſed ſm quid. inq̄ʒtū corp⁹ hūanū eſt molle. ⁊ illud durū. Ad illud aliud qđ dr̄ Boe. rn̄det q eſt verū de actōe ⁊ paſſiōe naturali. nō de ſupnaturali. vt hic. Ad aliud de ɔtactu. rn̄det q duplex eſt ɔtact⁹ ſcʒ corꝑalis. ⁊ hic nō pōt eſſe inter corpus ⁊ ſpm̄. Et cōtactus ſpūalis quo ſcʒ corpus pt ɔtingere ſpm̄ ⁊ econuerſo ſm vltimā q̄ʒtitatis ꝟtutē nō mobilis. ſic intelligitur ɔtingit corp⁹ qđ mouet. ⁊ aīa corp⁹ ꝓpriū. De h̄ ſcʒ quō ignis affligat aīas i īferno vl̄ purgatorio. hēs plenī⁹ in.iij.ꝑte i ti. de purgādis in purgatorio. ibi vide.

Ultra iſtam penaʒ. §. VIII. Sūt et alie miſerie dānatoꝝ

ignis habebit. ⁊ habet aīa in inferno alias multas penas. ꝑut notat in li. ð ſeptē donis. Nā erit in aīa ꝑturbatio timoris indeficiētis. In pn̄ti vita (vt ait Gre) dū pena infligit. timor quieſcit. apud inferos pene inflictō eſt timoris augmētatio. Un̄ de q̄libet dānato pt intelligi illud Job. xv. Sonit⁹ terroꝝ ſemꝑ in aurib) eius nō credit q poſſit reuerti de tenebris ad lucē. circūſpectans vndiq̄ʒ ad gladiū. ⁊ poſt h̄ terrebit eū tribulatio ⁊ anguſtia. Et cū hēant omnia mala. ſemꝑ timebunt ⁊ expectabunt peiora. Sap. xvij. Diſperſi ſūt pauētes horrende. Tercia infelicitas aīe eſt ɔfuſio ineuitabil doloris. qa nudabunt ⁊ manifeſtabunt oēs turpitudines ⁊ ſcelera maloꝝ in finali iudicio oībus hoīb) bonis ⁊ malis ⁊ angelis ⁊ demonib). Un̄ dn̄s Naum. iij. Reuelabo pudēda tua in ɔſpectu oīm nationū. ⁊ manifeſtabo gentib⁹ ignominiā tuā ⁊c. O q̄nta ɔfuſio ⁊ verecundia erit illa r probis cū videbūt ⁊ ſciant oīa ſua ſcelera turpiſſima oībus nota. Tantā penā hn̄t aliq̄. q ſcelera ſua turpia ſciant p ipm̄. a ɔfeſſore q̄ eſt ꝓuata perſona. ⁊ nil pt aliteri dicere. q potius voluit ad inferna deſcendere. q̄ʒ cōfuſionē illā pati. Quid g̃ faciet. quantāq̄ʒ penā habebit cū ab hoībus omnib) ſcient. Et ideo ſi q̄s vult ɔfuſionē illā vitare ɔfiteat ea. ⁊ ꝓponat ſe emēdare. ⁊ tal cōfuſionē nō patiet. Quarta miſeria eſt infeſtatio conſciencie remordentꝭ. Sap. iiij. Uenient in cogitatōem pctōꝝ ſuoꝝ timidi. ⁊ traducent eos ex aduerſo iniq̄tates eoꝝ. De ſme ɔſcīe in dānatis
Hic eſt ille vermis. ſ. remorſus conſcīe. ſm.b. aug. ð quo dr̄ Iſa. vlt. Uermis eoꝝ nō moriet. ⁊ ignis eoꝝ nō extinguet. Et Judith. xvi. Dabis ſcʒ tu dn̄e ignē ⁊ vermē i carnē eoꝝ. vt vrant ſemꝑ. Uermē ɔſcīe remordentis in carnē. i. p pctīs carnaliū voluptatū. Sic eīm ſi alicui ꝓponeret certitudinalr̄ aliqđ maximū bonū tpale adipiſcendū. puta ɔſecutōem alicui⁹ regni pleni oībus delitijs. diuitijs. ⁊ q̄ete. tūmodo ⁊ ſi in breui tpe prius vellet aliq̄s labores ſuſtinere. ⁊ ab aliq̄b) delectationib) abſtinere. ⁊ ille de hoc nō curaret. ſed poti⁹ ſeq̄ vellet appetitus ſuos illicitos. nec tolerare illos labores ſibi ꝓpoſitos. ꝑpter qđ ꝓuaret talis adeptōe tanti boni ſibi ꝓparati. q̄nīmo detruderet in viliſſimū carcerē plenū ſermibus ⁊ omni miſeria. qn̄ ille ſe ibi inueniret. ⁊ ſemꝑ detinendū ſe ibi intelligeret. o q̄ʒtum remorſum haberet de ſua negligentia ⁊ ſtulticia. q tantū bonū qđ poterat de facili ſic obtinere amiſiſſet. ɔtinue tal remorſuʒ ſentiret cū maximo ſui dolore. Quinta infelicitas eſt tabefactio inuidie ⁊ liuoris. Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terraꝝ. imitant illū q̄ ſunt ex parte illi⁹. De īuidie ⁊ liuore i dānatis
Tota liter aūt ſunt ex parte ipius dānati. Nā viuentes in mūdo inuidie dediti. ⁊ ſi ſūt aliq̄ modo de ꝑte diaboli. dūʒ inuidia detinent. tn̄ per pn̄iam pn̄t exire de manib) ei⁹ quā ꝗ ſed nō dānati. Inuident g̃ illi miſeri glie beatoꝝ. quā in generali intelligūt. etiā ſi fuerint amici ⁊ ɔſanguinei in mūdo. Et tāta eſt ꝑuerſitas eoꝝ. q vellent oēs ſecū eſſe dānatos. Iſte zelus inuidie finē nō habet. ꝑmanens iugiter ſine fine. vt dicit glo. ſup ep̄lam ad Corin. Et q̄nto ille cui inuidet ſucceſſu maiori ꝑficit tāto maioris liuoris incendio inuidus inardeſcat. Huic vultus mīaꝝ toruus aſpectus. palor in facie. tremor in labijs. ſtridor in dentib). verba rabida. effrenata ɔuitia. man⁹ ad violētiam prompta. que ſi interim gladio vacet. odio tn̄ furibunde mētis armata eſt. Ex his ſignis q̄ appareri i cō:

pore inuidi. oſtendit rabies et magna paſſio mentis. vñ et Job. in Apoc. dicit de eis. q̃ p̄ dolore cõmanducauerũt linguas ſuas. et blaſphemauerũt deũ viuentẽ in ſecula ſeculorum. qui habet poteſtatẽ ſup has plagas. ſ. ad affligẽdum eos. Et q̃ diues epulo ſepultus ĩ inferno petijt ab abraam. vt dimitteret lazarus mortuus ad fratres ſuos quos in mũdo reliquerat ad inducendũ eos ad pñiam ne irent ſicut et ipſe ad infernũ. nõ hoc fecit ex caritate. que nulla eſt in dãnatis. ſed pꝓpter amorẽ pꝓpriũ. ne ſcʒ illi fres abutẽtes diuitijs quas eis dimiſerat diues ad infernũ eũ ſequerent. et exinde ipſe magis torq̃ret ex occaſiõe mali dati illis. Sexta eſt excecatio ſeu obfuſcatio rõis. Vñ Sap. ij. dr. Malicia excecauit eos. et Sophonie. j. Tribulabo eos. et ambulabũt vt ceci. quia dño peccauerunt Ita eñi excecati ſunt. vt extimẽt deũ iniuſtũ in punitõe eorum. et odiant eum. nec dolent de peccatis cõmiſſis inq̃ʒtum offenſa dei. ſed q̃ inde crucianẽ. et ideo infructuoſa eorum pnĩa. Et in mũdo q̃dem illi q̃ habuerũt aliquã ſciẽtiam vel artem. delectatõem hñt nõ modicã in ſpeculãdo veritates talis ſcientie. et tanto magis q̃nto de altioribus fuerit illa veritas vel ſcientia. Egreſſe aũt aĩe tãliũ ſapientũ huius ſeculi de mũdo. ſciam hic acq̃ſitã ſecũ dferũt. nec eã obliuiſcunẽ. ſed nullã delectatõem vel refrigeriũ recipiũt de tali ſciã penis abſorti. ſʒ augmentũ doloris. q̃ cõſiderant q̃ ſi recte vixiſſent eorum ſciã in alia vita fuiſſet in eis perfecta in deũ videndo. Et q̃ quãto magis noticiã habuerũt in mũdo agendorum tanto grauius puniunẽ. vt grauius peccãtes. Nõ ḡ prodeſt platõi. ariſtoteli. anaxagore. pithagore. ſocrati. tullio. demoſtheni virgilio. homero. et alijs phis et poetis. ac rhetoribus eorum ſcientia et eloq̃ntia in inferno. De his eñi dic̃ Hiery. illõ intelligi q̃d ait ſalomõ Eccĩ. x. Labor ſtultorũʒ affliget eos q̃ neſciunt in vrbem pergere. Et q̃ nõ habuerũt ſapientiã perierunt pꝓpter ſuã inſipiẽtiã. vt dr Baruch. iij. nõ habẽtes fidem ſed maximã ſupbiam. Septima infelicitas eſt memoria p̃teritarum delectationũ et carũ defectus. Vñ dictũ fuit diuiti in inferno poſito. Fili recordare quia recepiſti bona in vita tua Luce. xvi. q̃ſi dicat Defecerunt tibi omnia illa q̃ bona et maxima bona putabas et amabas. Quãto aũt q̃s magis aliq̃d amat et illud conſequi nõ põt. tanto magis affligiẽ. Ps. lxviij. Cũ interierit nõ ſumet oĩa. i. nihil ex eiſ q̃ hic amabat et in eis delectabaẽ. neq̃ʒ deſcendet cũ eo gloria eius. Vñ vt dicit ſapiẽs. Videntes. ſ. ipi q̃ ſunt in inferno felicitatẽ ſanctorum et defectũ in ſe oĩm bonorum q̃ hic dilexerunt turbabunẽ timore inſperate ſalutis intra ſe pnĩam agẽtes et p̄ anguſtia ſpũs gemẽtes et dicentes. ſ. de beatis. Hi ſunt quos aliq̃n habuimus in deriſum et in ſimilitudinẽ improperij. Nos inſenſati vitã illorum eſtimabamus inſaniã et finẽ illorum ſine honore. Ecce quõ cõputati ſunt inter filios dei. et inter ſanctos ſors illorum eſt. Quid nob pfuit ſupbia noſtra et iactantia diuitiarum. Tranſierũt velut vmbra oĩa. Ergo errauimus a via veritatis. et ſol iuſticie nõ illuxit nob &c. Talia dixerũt in inferno.

De excecatiõe rõis ĩ dãnatis.

Dãnati nõ recordabunẽ preteritarũ delectationũ et carũ defectus.

De qualitate et conditione tortorum in inferno. §. IX.

ditione tortorum in inferno. i. demonũ. Dicit. b. Gre. quos habuerũt. ſ. reprobi incentores in culpa. habebũt tortores in pena. Vñ Hiere. v. c. Seruietis dijs alienis. i. demonibus alienis ab omi miſericordia. qui nõ dabũt vob requiem. Septẽ aũt ſunt cõditiones demonũ pꝓpter q̃s ſũt timendi. de q̃bus in li. de ſeptem donis. Primũ ẽ eorũ horribilitas et deformitas. Job. xx. Venient ſup eos ſcʒ reprobos horribiles. id eſt demones. Sap. xi. potens eras tu deus immittere multitudinẽ irriſorum aut audaces leones. aut noui generis ira plena beſtijs &c. Et paulo poſt quorum nõ ſolũ leſura poterat eos exterminare. ſʒ

De ſeptẽ cõditionibus demonuʒ tortorum timendis.

etiã aſpectus per timorẽ occidere. Vñ ad oſtendendũ horribilitatem ipſorum demonũ. qñ. b. Bartholomeus apoſtolus. vt ſcribiẽ in eius legenda. voluit oſtendere illis indis quibus p̄dicabat horrorẽ ſeu aſpectũ horribilem ipſius demonis. prius monuit. vt ſignũ crucis ſibi in frõte facerent. ne ex timore et horrore aſpectus eius infirmarenẽ. Quo facto viderunt oẽs demonẽ et ingentem vt maurum fuligine nigriorem facie acuta. barba prolixa. crinibus vſq̃ʒ ad pedes protenſis. de oculis ſcintillas ignẽas emittentem. ex ore et naribus ignem ſulphureũ. vinctis retro manibus. In legenda quoq̃ʒ beati Sebaſtiani aiebat ipſe in ſua exhortatione. Peccator a morte perpetua capietur. et tenebiẽ in qua eſt ignis. flamma perſeuerans. tribulatio et pena ppetua. Hinc atroces angeli. ſ. demones commorantur. quorũ brachia capita draconum ſunt. quorum dentes ſicut elephantis preeminent et ſtimulant ad tormenta vt caudam ſcorpionũ. quorum voces vt fremitus leonis ſonant. quorũ aſpectus dolorem et timorẽ inducit et mortem. et ad hoc ibi viuiẽ vt vita cruciatibus exponatur. et ad hoc vita reintegraẽ vt ſerpẽtum morſibus iteratis reparata membra poſtea atterantur. Vnde q̃dam patrũ dixit. q̃ ſi quis videret demones in illa deformitate in qua vident dãnati nõ poſſet viuere. Et in vitaſfratrũ habeẽ. q̃ q̃dam frater in ordĩe predicatorũ cum vidiſſet diabolũ in ſpecie ita horribili ſibi apparuit q̃ pre timore fortiter exclamauit. Ad cuius clamorẽ currentes fratres inuenerũt eum in terraʒ proſtratũ quaſi mortuũ non valentez loqui. Quẽ duxerunt ad infirmariã. Reſumpto autẽ ſpiritu interrogatus de cauſa clamoris. Reſpõdit q̃ ex eo clamauerat. et pre timore ita defecerat. quia diabolũ viderat. Queſitus de forma et aſpectu eius dixit. Ego neſcirem deſcribere et declarare qualitatẽ eius. Sed vnũ dico. q̃ ſi mihi daretur optio. quid potius eligerem. vel eum aſpicere per modicũ in illa ſpecie tã horribili vel mittere me in fornacem ignis ardentẽ ante me poſitã. mallem ĩgredi fornacem ardentem. Secundũ propter q̃d timendũ ſũt eſt eorum crudelitas. de quibus poteſt ĩtelligi Job. xvi. Collegit furorem ſuũ. ſcʒ diabolus in me. vt ſit locutio iſta cuiuſlibet damnati. et cõminans mihi infremuit contra me dentibus ſuis. Hoſtis meus terribilis oculis me intuitus eſt. Aperuerunt ſuper me ora ſua. ſcʒ demones et exprobrantes percuſſerunt maxillam meam. ſcilicet propter peccata gule et male locutionis. Saturati ſunt penis meis. Concluſit me deus apud iniquum. et manibus impiorum me tradidit. id eſt crudeliuʒ. Ego ille q̃ndam opulentus. ſcilicet in mundo repente contritus ſum. ſcilicet in mundo. Et Hieremie. vi. c. dicitur. Crudelis eſt. et non miſerebitur ſcilicet diabolus. Vbi beatus Hieronymus. Crudelis diabolus eſt iuſtis. crudelior ſuis. crudeliſſimus ſibi ipſi. Quod diabolus ſit crudelis ſanctis. patet in Job. ij. c. quem ſathan poſt ſubtractioneʒ omnium ſuorum bonorum et interfectionem ex ruina per eum procurata filiorum. percuſſit eum vlcere peſſimo a planta pedis vſq̃ʒ ad verticem. Exemplum etiaʒ ad idem in Anthonio quem in feruore maximo deo ſeruientem et orantẽ demones verberauerũt vſq̃ʒ ad mortem. Crudelior eſt diabolus ſuis ſcilicet ſocijs demonibus et damnatis. Petrus in canonica. Aduerſarius veſter diabolus tanq̃ʒ leo rugiens circũit querens quem deuoret. Et Hieremie. lj. In perſona damnati diciẽ. Deuorauit me. abſorbuit. me ſicut draco repleuit ventreʒ ſuum. Vñ legitur in vitaſpatrum. Quod quidam ſacerdos illorum in templo quadam nocte vidit ſathã cum maxima multitudine demonum in throno ſedẽtẽ et iq̃rẽtẽ a ſingulis d̃ mal ad q̃ hoĩes ĩducebãt ſuggeſtõibus ſuis. Et cũ vnus eorum retuliſſet ſe tẽpeſtatẽ in mari cõcitaſ

Exẽplũ

Exẽpluʒ

taſſe. Et ſic naueſſubmerſa m̄ltos necatos. ſathan fec̄ eũ a ſatellitibꝫ acriter verberari. qꝛ parũ mali feciſſet. Exinde pceſſit alius diabolus aſſerens ſe in nupcijs ꝗbuſdã rixas excitaſſe ⁊ multũ ſanguinẽ ab hominibꝫ illis ⁊ inter illos fuſum ad inſtigationẽ eiꝰ. Et hunc ſimil'r flagellari fecit tanqꝫ pigrũ ⁊ inertem ad malũ ꝓcurandũ. poſt hunc ſurrexit alios in mediũ dicens. qꝛ ꝑ m̄ltos annos temptaſſet quendã ſolitariũ in deſerto de fornicatione. Et demũ illa nocte eũ viciſſe. ad malũqꝫ illũ induxiſſe. Et hunc ſathan oſculatꝰ eſt. ⁊ coronã ſibi poſuit in capite d̄ victoria habita ꝯtra illũ virũ ſanctũ. Crudeliſſimꝰ aũt ſibyꝑi. qꝛ cum ſibi augeat̄ pena ex mal'. ad q̄ induc̄ homines. tãta eſt malicia ⁊ crudelitas ſua. ꝙ potius eligit ſibi penã augeri. qꝫ deſiſtẽ a tẽptatõibꝫ ſuis. Tercia conditio demonis eſt ꝓcacitas ⁊ auiditas eiꝰ. Deut. xxviij. Adducet dñs ſuꝑ te gentẽ de longinq̄. de extremiſ finibꝫ terre. gentẽ ꝓcaciſſimã. i. demones. Legit̄ in vita beati martini ꝙ cũ ipẽ cũ ſocijs ꝑgeret iuxta quoddam ſtagnũ cernẽs mergos inſidiãtes alijs piſcibꝫ. ⁊ ſe d̄ eis ĩgurgitãtibꝫ. ait ſocijs. Forma hec demonũ eſt. Inſidiãtur incautis. captos deuorãt. ſaturariqꝫ nequnt deuorãtis. Quarta ꝯditio coꝝ eſt fortitudo ⁊ ptãs coꝝ. Job xl. c. Non eſt ptãs ſuꝑ terrã que poſſit ei compari. Tanta eſt ptãs coꝝ ꝙ ſm naturã oĩs materia elemẽtalis eſt ſubdita eis ad nutũ. niſi a deo ⁊ angel' bonis retineant̄. Vñ poſſet ignẽ mittere de aere. ſulphura. tẽpeſtates. et pluuias. ⁊ infirmitates in hominibꝫ. niſi coerceant̄ virtute dei. Ipẽ fecit vt ait ps̄. imiſſionẽ ꝑ angelos malos ad plagandũ egiptũ. Diabolꝰ fuit q̄ ignẽ de celo imiſit ad ꝯſumendũ greges ouiũ Job. Ipẽ ventũ validũ excitauit ad ſubuertendũ domũ. vbi filij iob ſeptẽ cũ tribus ſororibꝫ ꝯuiuabant̄. Ipẽ graui vlcere corpus eiꝰ vulnerauit. eius ope maleficia multis m̄ltiplicit̄ nocẽs. Eccl. xxxix. Sunt ſpũs ad vindictã creati. ⁊ in furore ſuo cõfirmauerũt tormẽta ſua. ⁊ in tempore ꝯſumatõis effundent ꝟtutẽ ⁊ furorẽ eiꝰ qui fecit eos. ꝯfundent. Quinta eorum velocitas. Treñ. iiij. Velociores fuerũt ꝑſecutores noſtri aquil' celi. Vñ vt h̄r in li. dial'. dicẽte ſtephano mãcipio ſuo ex ira. Veni diabole diſcalcia me ſtatĩ. affuit diabolus diſcalciãs. Simil'r cũ hermogenes ĩcãtator inuocaſſet demones. vt adduceret ad eũ ligatum philetũ diſcipulũ ſuum. hoc executi ſũt. Miſſi aũt ab eo ⁊ ad iacobũ apl'm etiã adducendũ. veloces q̄dem fuerunt ad eundũ. ſꝫ in nullo valẽtes eũ ledere. q̄nimo cruciati velociores fuerũt iuſſu apli ad hermogenẽ captuꝫ ⁊ ligatũ ante apl'm adducendũ. Sexto coꝝ nocendi ſtudioſitas. ſagacitas ⁊ diuſitas. Vnde Apoc. xij. d̄ſcribit̄ habere ſeptem capita. ⁊ decem cornua. q̄ ſignificant ſeptem modos varios decipiendi ⁊ nocendi. Vñ in figurã. Serpens callidior erat cunctis animantibꝫ terre Geñ. iij. Mille nãqꝫ nocendi habet modos. nec ignoramus aſtutiã eius. xvi. q. ij. Viſis. Ad quod facit quod diabolus ipẽ ꝯfeſſus eſt. Nã cum magiſter Jordanus generalis ſecundꝰ ordinis p̄dicatoꝝ adiuraret demonẽ. vt diſcederet ab obſeſſo. ⁊ interrogaſſet q̄ noĩe vocaret̄. ipẽ diabolus obſidens. Reſponditqꝫ mille artifex diceret̄. qꝛ mille modos haberet ad nocendũ. In dial'. quoqꝫ refert Grego. ꝙ cum q̄daꝫ epẽs mediolaneñ. corinthũ acceſiſſet. intrauit domũ quã multis annis demones ĩhabitabilẽ reddiderãt ꝓpter clamores coꝝ. ⁊ cũ vellet d̄ nocte quieſcere. audire cepit magnis clamoribꝫ rugitus leonũ. balatus pecorũ. ſibilos ſerpentũ. ruditus aſinoꝝ grinnitus porcoꝝ ⁊ hmõi. Tunc epẽs ait. Bene tibi ꝯtigit miſer. Tu es qui dixiſti. Ponã ſedem meã ad aquilonẽ. ſimilis ero altiſſimo. Ecce per ſuperbiã tuã his beſtijs ſimilis factus es. Ad hoc q̄ſi erubeſcens diabolꝰ diſceſſit a loco. Septimo maligna coꝝ falſitas. vera eñ exprobrat. ⁊ falſa opponit. Apoc. Proiectus eſt in terram accuſator noſter. qui accuſabat fratres die ac nocte. Job. xvi. Suſcitat̄ falſiloquus aduerſꝰ faciẽ meaꝫ contradicens mihi. Collegit furorẽ ſuum in me. Gaudꝫ eñ de penis ⁊ malis iuſtoꝝ et reproboꝝ. et irridet eis. Omnia ſupradicta propter que diabolus eſt timendꝰ et horrendus damnatis notant̄ Abacuc. i. vbi dicitur. Suſcitabo chaldeos. qui interpretant̄ feroces. ecce crudelitas gentẽ amaram. ecce malignitas. et velocem. ecce velocitas. ambulantẽ ⁊c. ecce auiditas. horribilẽ ⁊ terribilem. ecce horribilitas. ex ſeipa mendacẽ. ecce falſitas. leuiores pardi equis eius. ecce fallendi et nocendi diuerſitas. Pardus enim eſt varij coloris ⁊ velociores lupis veſpertinis. ecce vorandi auiditas et inſatiabilitas. Et poſtea d̄r. Ipẽ de regibiſ triũphabit. ecce poteſtas ⁊ fortitudo. Potes ex his ꝑpendere quãta miſeria. quãta anguſtia. quanta pena ſit habitare cum talibꝫ tortoribus Et ideo timendũ. ne ad talem ſocietatem ꝑueniat.

De priuatione diui . §. X.

ne viſionis. Qui deſcendũt ad infernũ damnatoꝝ. nunqꝫ deum videre poſſunt. Vnd̄ dicitur eis. Diſcedite a me maledicti in ignẽ eternũ Mat. xxv. vt ſcꝫ nunqꝫ me ſcꝫ videatis. Eſa. xxvi. ait dñs. Nõ videbit gl'iam meã ſcꝫ dãnatus. vbi alia trãſlatio hꝫ q̄ cõius allegat̄. Tollat̄ impius. ne videat gl'iam dei. Et hec eſt eis maxia pena ſuper oẽs alias. b. aug. Nulla pena maior qꝫ carẽtia diuine viſiõis. ⁊ Criſ. li. d̄ viſiõe al' ꝯpũctõe cordiſ dic̄. ꝙ potiꝰ eligeret mille gehẽnas. i. ignis ĩferni qꝫ ꝓuari tali viſiõe. Hec viſio vt ait plotinus phus platonicꝰ. Et refert. b. augꝰ. de ciui. dei. Eſt tãte pulcritudinis tantoqꝫ amore digniſſima. vt ſine hac aĩam q̄buſlibet bonis ⁊ q̄ntiſlibet p̄ditã extimet infeliciſſimã. Sꝫ qꝛ corpus qd̄ corrũpit̄ aggrauat aĩam. ⁊ deꝑmit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantẽ. Ideo parũ et q̄ſi nihil ĩtelligit in vita pñti de deo. qꝫtũ bonũ ſit aĩe. vt eñ ait phs. Sic lumẽ noctue ſe hꝫ ad lumẽ ſol'. qd̄ ſcꝫ ſufferre nõ valet. vt ita oculꝰ nr̄. ſ. intellectꝰ ad illa manifeſtiſſima nature. Sicut ꝫ angelos ⁊ deũ parũ ⁊ iꝑfectiſſime recognoſcẽs. Sicut iſta bona tẽpalia. ⁊ q̄cunqꝫ creata q̄ ſunt bona. accidentaliter ⁊ ꝑticipatiue trahunt nos ad amorẽ eaꝝ. ⁊ tãtomagis quãtomagis nob̄ repñſentant̄ bona. qꝫtomagiſ habet trahere ad amorẽ ⁊ ꝯſolatõem ⁊ delectationẽ bonũ diuinũ ſeu deus q̄ eſt bonũ per eſſentiã. vnde deriuat̄ oĩs bonitas. Sꝫ qꝛ hoc parũ aĩa videt ⁊ ꝯſiderat in mũdo. iõ parũ vel nihil diligit. ⁊ paꝝ extimat eiꝰ viſione ꝓuari. Seꝑata aũt anima a corꝑis gr̄auamĩe tunc intelligit deum ſummũ bonũ. ⁊ ꝙ ad illũ adipiſcendũ eſt creata. Et qꝛ immediate ipm̄ ſummũ poſſideret. ſi nõ eſſꝫ ĩ ea impedimentũ. Cõſiderans g̊ ꝙ ꝓpter ſui defectum. ſ. peccatoꝝ ꝯſecutionẽ talis boni ꝓuat̄. ⁊ in eternũ ſi dãnatus eſt. ſumme dolet priuari ſe tali viſiõe dei clara. Si eñ anima eſſet in igne inferni. ⁊ deũ videret clare. non ſentiret penã. Et ecõtra ſi eſſet in celo cũ ſctĩs ⁊ angel'. ⁊ nõ videret deũ. nõ h̄ret gaudiũ ⁊ ꝯſolatõem. Sicꝫ g̊ dei viſio. ſ. clara ⁊ ſatial'ẽ tota merces ſm. b. aug. ⁊ ꝑmium ſãctoꝝ. Satiabor (ait ps̄. xvi). cũ apparuerit gl'ia tua. id ẽ clara viſio. ⁊ q̄erat̄ oĩs appetitꝰ. ita ⁊ priuatio talis viſionis eſt totũ malũ. i. ꝑncipale ipis dãnatꝫ. Et ſicut ex ipa viſione conſequunt̄ ſancti omnia bona. ita ex priuatione eius damnati omnia mala contraria dictiſ bonis. Recipiunt eñ ſancti ex ipa viſione d̄i ſummã ſciaꝫ oĩm. Quid eſt qd̄ neſciant. ſcꝫ ſctĩ q̄ ſcientẽ omnia ſciũt ait. b. Greg. Cũ eñ in deo ſint idee omnium creaturuꝫ ipm̄ videntes. oĩa in eo vident q̄ volunt de creaturis. Econtra damnati priuati tali viſiõe nullius rei h̄nt ꝑfectam cognitõem. ⁊ ſi aliq̄d hic in h̄ mundo nouerũt de

Pena ma[xima] dam[natis] [uncertain]

Septem ſcia[ ] ſctĩ [ ] recipiunt [ ] ex viſione [uncertain]

deo ⁊ creaturis. vt phi Ariſtoteles. Plato ⁊c̄. de tali co‑
gnitōe nō hn̄t delectatōem. ſ; maius tormētū. q; abuſi
ſunt. Et minimꝰ puer. q̄. ſ. mortuꝰ eſt in infantia bapti
ſatus maiorē ſciām de rebus hab; in patria. q̄z oēs phi
in inferno. Scdo ſancti ex btiſſima viſione ꝯſequūt
maximū gaudiū ⁊ dlectatōe;. pſ. xv. Delectatōes i dex
tra tua vſq; i finē. Dextra di ē vita etna. aug. Delectatōeſ
ſūt ex viſiōe dei vſq; in finē. i. ad finiēdū ⁊ ꝑficiendū om
nē appetitū. Ecōtra dānati ex ꝓuatione huiꝰ viſiōis ha
bēt ſummā triſticiā. Et ſic bti in oī ꝑte ſupra. infra. in‑
tus. et extra. circūcirca pleni ſūt gaudio ꝓpt qḋ dr cuili‑
bet coꝝ. Intra in gaudiū dn̄i tui. Ita dānati ex oī par‑
te circūdati ſunt dolore ex ꝯſideratōe ſupioꝝ p̄mioꝝ q̄
amiſerūt. ex ꝯſideratōe inferioꝝ reꝝ q̄ nimis dilexerūt
eis ꝓuati. Ex ꝯſideratōe interioꝝ remordentiū pctōrū;.
Ex ꝯſideratōe exterioꝝ igniū vrentiū. Ex ꝯſideratōe cir
cūſtanciū dēonioꝝ ſocioꝝ. Tertio btī ex viſiōe dei cō‑
ſequunt ꝑfectā amicitiā ad deū ⁊ ſocios. Ita ſe ꝑfecte di
ligūt. q̄ gloriā maiorē ſanctoꝝ magis eis volūt q̄z ſibi.
q; magis meruerūt. Ecōtra dānati odiūt deū vt punie̅
tē. Vn̄ Job. in apoc̄. Blaſphemauerūt deū viuente; in
ſecula ſeculorū. Nulla delectatio vel amicitia eſt in eis.
nec erga amicos. Quos ſecū vident in tormētis ſocios
in pctis odiūt. Oēs ſanctos etiā ꝓpinquos genere vellēt
ſecū eſſe in inferno. q̄nimo ⁊ ſeipſos odiūt. Et q̄uis non
eſſe ſimplr̄ nō cadat in appetitū creature. tn̄ q; minꝰ ma
lū h; rōem boni reſpectu maioris mali. q; meliꝰ eſt nō eē
q̄z male eſſe. iō dr de dānatis in Apo. c. ix. Deſiderabūt
hoīes mori. i. dficē ab eē. ⁊ fugiet mors ab eis. Quar
to beati ex viſione dei aſſequūt magnā dignitatē. ſ. re‑
giā ⁊ ſacerdotalē. Vn̄ decantant an̄ deū. Remidiſti nos
dn̄e in ſanguine tuo. ⁊ feciſti nos deo nr̄o regnū. i. regeſ
⁊ ſacerdotes. reges ad dn̄andū toti mūdo. ſacerdoteſ ad
offerendū ꝯtinue ſacrificiū ſanctaꝝ ⁊ feruentiū affectio
nū. Ecōtra dānati ex ꝓuatōe huiꝰ viſiōis ꝑticipāt igno
miniā ⁊ ſeruitutē. Hiere. v. c. Seruiet; dijs alienis. q̄ nō
dabūt vobis requiem. i. demonib;. q̄nimo ſerui et ſubiecti
ſunt etiā captiui tenēt in carcere inferni. vt nō valeāt in
de exire ad libitū ſuū. Quīto ex dei viſione hn̄t ſan‑
cti ſummā pacē. Eſa. xxxij. Sedebit populꝰ meꝰ in pul
critudine pacis ⁊ requie opulenta. Oīa appetūt pacē. di
cit Dyoniſius. Et ſi tā dulcis eſt pax humana ꝓ tꝑali ſa
lute hoīm. q̄to dulcior eſt pax dina ꝓ eterna ſalute an‑
geloꝝ. ait. b. Aug. xxiij. q. j. Noli. Nec hic pōt eſſe ꝑfecta
pax. ſed ſolū in p̄ria. S; in inferno eſt remotio oīs pa‑
cis ⁊ ꝯtinuū bellū. Nā vt dicit ſapiēs. Armabit. ſ. deus
creaturā ad vltionē inimicoꝝ. Et iterū pugnabit pro eo
ſc; deo orbis terraꝝ ꝯ inſenſatos. Sicut aūt ipi miſeri
habēt itra ſe ꝯtinuū bellū malaꝝ affectionū. ſic ⁊ creatꝰ
bellant ꝯ eos affligēdo diuerſis modis ⁊ penis. Sex
to ex dei viſione habent ſancti maximā claritatē. Vn̄ i.
Jo. i. Deus lux eſt. ⁊ tenebre in eo nō ſunt vlle. Hec lux
ſicut illuminat oēm hoīem venientē in hūc mundū lu‑
mine gratie. q; ſc; nullꝰ illuminat niſi ab eo. ita de mū
do egrediens lumine glorie nō illuminat niſi a deo. qḋ
lumē glīe redundās ab aīa glificata in corpus ſuu; re‑
ſuſcitatū. facit ipm clariſſimū ⁊ pulcerrimū. Videtes ēt
oculis corꝑis reaſſumpti xp̄i humanitatē fulgentē ſicut
ſol imo incōꝑabiliter plus. inde etiā illuminat ⁊ iocun‑
dant. Dānati vero priuati tali viſiōe remanēt obſcuri ⁊
tenebroſi in aīa ⁊ corꝑe. Et q̄uis in iudicio finali viſu‑
ri ſint xp̄i humanitatē. q̄ habet eos iudicare. nō inde re
cipient illuminatōe; vel aliquā ꝯſolatōem vt ſancti. ſ;
ſummū horrorē et dolorē. ex ꝟbis xp̄i eos exprobantis
de malis ſuis. adeo vt dicāt mōtib; ⁊ collib;. Abſcōdi‑
te nos. ⁊ coopire a facie agni. i. xp̄i turbati ꝯ nos Se
ptimo recipiūt ſancti ex viſione dei ſummā firmitatem

in bono. quia cū ꝯtinue repſentet deꝰ mēti vt ſummū
bonū nō pn̄t ad momentū diuerti ab eo. ⁊ ipm nō ſum
me amare nec valeant in aliq̄ peccare. Sine macula eīn
ſunt ante thronū di Apoca. xiiij. Dānati aūt ecōtra ſūt
ita auerſi a deo. q̄ nō pn̄t deū diligere. ſed ſicut demōes
vt dicit Dyoniſius. hn̄t fantaſiā ꝓteruā. i. iudiciū intel‑
lectus ꝑuerſum. eſtimātes deū iniuſte eos cruciare. ſic ⁊
dānati. Nec auerti pn̄t a mal' deſiderijs coꝝ q̄ habuerūt
in mdo. ſ; nihil coꝝ pn̄t obtinere. pſ. Deſideriū pctōrū
ꝑibit. ſ. vt nō conſequi valeant deſiderata ab eis.

De ſubtractione om. §. XI

nium bonoꝝ ab eis. ſ. dānatis in inferno. A deo ſeu ꝑſo
nis dinis. Ab angel'. A ſanctis. a notis. ab eccleſie ſuf‑
fragijs. a bonis pactis. a locis ſacris. In vita p̄ſenti ha‑
bēt etiā maximi pctōreſ ſubſidiū mltiplex a do. p̄cipue
per pn̄iam ꝑ quā placat. ſm illud collecte. Deus q̄ clpa
offenderis. pn̄ia placaris. In q̄ pater cor lapideū frāgit
ꝑ potentiā ꝯtritōis. Filius illuminat ꝑ manifeſtationē
ꝯfeſſionis. Et ſpūſſanctꝰ dignificat fructū ſatiſfactōis.
S; dānatꝰ nō dabit deo placatōnē ſuā in pſ. cxi. quia
penitere nō p̄t. Qḋ ait Damaſce. fuit angelo caſus. hoc
homini mors. i. ſicut angelus ex ꝓmo ſuo lapſu factꝰ eſt
incōuertibil' ad deū. ita moriens in mortali hō eſt irreuͦ
ſibil' ad pn̄iam. In inferno q̄s ꝯfitebit tibi. q. d. nullꝰ.
ita nec ꝯtritio nec ſatiſfactio. Quidā ruſticꝰ vt habet i
li. de ſeptem donis inuitatꝰ ad regales nuptias cū alijs
ibat. In via autē ſitiēs mltū cum a ſocijs ſuaderetur vt
aquā fetidā quā inuenerūt in via nō biberet. ſed abſti‑
nens ab ea ⁊ cito ꝑueniēs ad locū nuptiaꝝ optimum vi
nū et alia delitioſa inueniret. noluit ille acq̄eſcere cōſilio
alioꝝ. ſed vt ſatiſfaceret ſiti. impleuit ventre; aqua illa
putrida. Cū autē ꝑueniſſet ad palatij fores. vbi celebra
bant nuptie eructās fetorē aque fetide. quē adhuc habe
bat in ventre. quē rex nō ſolū nō ꝑmiſit intrare. ſ; cū mlt
tis ictibus expulſus eiectuſ eſt in foueā fetidiſſimā. vbi
cunctis videntib; euomuit aquā quā ibi biberat obfir‑
matus. Sic accidit dānato cuilibet. In vita eīn pn̄ti vo
catus ad celeſtes nuptias. cū in via naturalr̄ appetat bo
nū ⁊ ſitiat btitudinē. aquā fetidā inueniens delitiaꝝ ⁊
diuitiaꝝ mūdi. vt ſatiſfaciat ſiti ſue. implet affectū inor
dinatū illis. cū tn̄ ſibi diſſuadeat a predicatorib;. ⁊ alijs
bonis. ſed demū venit ad mortē. ⁊ cum deberet ingredi
ad nuptias celi vbi ſunt oīa bona ꝑata. q; reperit mēs
eiꝰ plena iniq̄tate ex terrenis inordinate amatis. ꝓijcit i
foueā inferni. nec penitere valet. ſed ꝓuatus tꝑalibus. in
inferno ꝑmanet. Scdo dānatꝰ ꝓuat auxilio angelo‑
rum ſctōꝝ. In mdo innumera ſubſidia ⁊ adiutoria ha
bemus ab angel'. vt; per exemplū ⁊ figurā in angelo ra
phaele ſociāte in via Thobiā. S; in alio ſeculo dicunt
angeli de aīa dānata illḋ Hiere. Curauimꝰ babylonē et
nō eſt curata. recedamꝰ ab ea. i. in vita multiplr̄ queſiui
mus curatōem tal' ꝑ inueſtigatōes ad bonū. noluit acq̄
eſcere. nil in alia vita agere poſſumꝰ ſubſidij. Tertio
orōnib; ſanctoꝝ. Scti eos q̄ ſunt in mdo multiplr̄ ad‑
iuuāt meritis ⁊ p̄cib;. ⁊ ꝓmaxie beata maria q̄ ad corpꝰ
⁊ q̄ ad aīam. vt;. ij. Machab. vbi dr de hieremia ſcrō
defuncto. Hic ē q̄ mltū orat ꝓ pplo. S; ꝓ his q̄ ſūt i in‑
ferno ſeu dānati nūq̄z orat. q; oīno ſūt ꝯformes volūta‑
ti di quē ſciūt h velle. ſ. i nullo eis ſbſidiari. vn̄ ⁊ diues
nec guttā aq̄ potuit ab abraā ł lazaro obtīere. Quar
to ex orōib; elemoſynis ⁊ alijs q̄ fiūt ſpēalr̄ a ꝯſangui‑
neis ⁊ amicis aliꝰ. dānati nullū refrigeriū recipiūt. et q̄
ſciūt aliquē eē dānatū q̄tūcunq; ſibi amiciſſimū male
facerēt ꝓ eo orādo. ſic ⁊ ſi oraret ꝓ diabolo liberādo. S;
q; niſi q̄s decedat in notorio mortali ſciri nō p̄t. ſi ē dā‑
natꝰ vel ſaluꝰ. Jō vt dic. b. aug. xiij. q. ij. Tempus ratio

Dānati his ſubſidijs ꝓuāt

nabiliter pro cunctis fidelibꝫ defunctis oraṫ.et ſi illi dā nati eſſent. vtiqꝫ nihil ipi inde ꝑcipiunt.ſꝫ in facientem illud ſuffragiū.ꝛ in alios de purgatorio ꝯuertiṫ Quīto ex orōnibꝫ ꝛ alijs bonis q̄ fiūt in eccl'ia.oēs q̄ mēbra eccl'ie ſūt vnita xp̄o ꝑ caritatē ꝑticipant aliq̄ mō de illiſ bonis.ſm illō ps. Participē me fac deus omniū timen tiū te ꝛc̄.Exēplū de cibo quē q̄s comedit qꝛ oīa membra viua recipiūt ꝑtem nutrimēti.nō aūt p̄ciſum membrū. Quia ḡ dānati ſunt oīno p̄ciſi nec ampli⁹ incorꝑari ſeu reunire p̄nt.iō nullū ſubſidiū inde ꝑcipiūt.Nec etiā ex indulgentijs p̄latoꝝ.Nā ꝛ ſi his q̄ in purgatorio ſūt va lere poſſint.ſi ad eos extendaṫ a p̄latis.nō tn̄ ad damna tos. Sexto ex bonis q̄ fecerūt in vita ſiue viua.dum ſꝫ fuerūt facta in gr̄a. ſiue mortua oꝑa q̄ ſꝫ fuerunt fa cta in mortali.nullū inde auxiliū ſucipiūt directe. Et h̄ eſt qō dicit dn̄s ꝑ Ezech.xviij. Si auertit ſe iuſt⁹ a iu ſticia ſua ꝛ fecerit iniq̄tatē.oīm iuſticiaꝝ ei⁹ nō recorda bor.Et apl's.j.Coꝝ.xiij.Si diſtribuero oēs facultates meas in cibos pauperū ꝛc̄.nihil mihi ꝓdeſt.b. Gre.In perpetratōe maloꝝ nulla dꝫ eſſe fiducia bonoꝝ p̄terito rū.Indirecte valent. qꝛ ſi nō feciſſet illa bona.tūc feciſſꝫ aliqō malū ꝓpter qō ſpālem penā ſuſtineret.quā euaſit

Septīo loca ſacra vbi boni ſepeliunṫ iuuāt eis.vt.ſ. ſancti illi in q̄ꝝ honorē illa loca ſūt dedicata,orēt ꝑ ani ma illa ſi eſt in purgatorio ꝓpter deuotionē quā ille vi uēs habuit ad eos ꝓpter qō elegit ſepulturā vt dicit.b. Aug.xiij.q.ij.Sꝫ dānatiſ h̄ nō ꝓdeſt q̄n poti⁹ nocet ꝓpt p̄ſumptōeꝫ coꝝ.q̄ elegerīt talē ſepl'turā.vt magiſ cruciēṫ Vn̄ ꝛ.b.Gre. in.iiij.dial'.exēpla pōit de q̄buſdā mal' in loco ſacro ſepultis.q̄ miraculoſe inde eiecti ſunt.

De timore initiali. Capl'm ſextum.

Quintus timor diciṫ initialis.De q̄ ps̄.cx.Initiū ſapiētie timor dn̄i.Hic timor ſemꝑ eſt cū caritate.qn̄.ſ.q̄s timet penā ſiue temporalē ſiue eternā.Timet ꝛ erubeſcit culpā com miſſam.Sꝫ plus timet dei offenſam.Prou.j.ꝛ Eccl'ia. j.Principiū ſapiē timor dn̄i.ꝛ Prouer.viij.Timor dn̄i odit malū.pl⁹.ſ.amore iuſticie q̄ꝫ timore pene. Hic timor habet duos ocl'os.ſ.dextrū amoris iuſticie ad declinan dū malū culpe.Siniſtrū euitatōis pene ad euadenduꝫ infernū vel aliā penā.Hoc figuratū fuit in abraā.cuꝫ fi xit tabernaculū ſuū inter bethel ꝛ hay Gen̄.xij.ꝛ.xiij.c. qꝛ vir iuſtus firmat mentē ſuā inter amorē ꝑadiſi ꝛ tīo rem inferni.Iſte ſūt ille due ancille.q̄ inducunt Heſter reginā.q̄ interp̄taṫ humil'.ad aſſuerū q̄ interp̄taṫ beati tudo.Heſter.xv.Timor eleuat ꝛ ꝯprimit veſtimēta de fluētia ꝛ ꝯfectus ꝟtutū q̄ nos vt veſtimēta ornāt.amor eā ſuſtentat.He ſunt due ale date mulieri ꝑ q̄s volat in deſertū pn̄ie ꝛ vite eterne.Et q̄a bona oꝑa q̄ fiūt ex iſto timore filiali.ꝛ mala ſeu pc̄tā q̄ q̄s cauet ex eo. ſūt meri toria.qꝛ magis timet offenſam q̄ꝫ penā.qꝛ ex caritate ꝓ cedunt.qꝛ pena reſpicit ſe.offenſa deū.Iō ꝗ magiſ time at ꝛ doleat de offenſa dei q̄ꝫ de pena ſignū eſt dilectiōis dei.Videndū eſt de mltis q̄ dn̄t timeri iſto timore.Pri mo igiṫ timendū ē pc̄tm̄.ne incurraṫ.Eccī.xij.ī fi.dicit ſa lomō.Finē loq̄ndi oēs pariter audiam⁹.Deū time.ſꝫ ti more initiali ſaltē.ꝛ mādata eius ſerua.qō.ſ.ē ei⁹ effect⁹ ꝛ ſignū.qꝛ q̄ timet deū faciet bona.Eccl' Hoc ē oīs hō.i. ꝑ h̄ hō habet vere eſſe hoīs qō eſt eſſe rōnale.

Timor initial' habꝫ duos oculos.

Timendū aūt eſt pec .§.I. catū ꝛ vitādū ꝓpter ſeptē rōnes q̄ ponunṫ in li.'de ſeptē donis.Primo qꝛ ſi pc̄tm̄ nō eſſet.nihil hoī obeſſet. Se cūdo qꝛ ſine h̄ q̄cquid eſt.hoī ꝓdeſſet.Tertio qꝛ angeluſ bon⁹ ſumme h̄ abhorret.Quarto qꝛ ſc̄tis iniuriā īfert. Quīto qꝛ diabolo ſumme placet.Sexto qꝛ deo maxie diſplicet.Septimo qꝛ facienti peſſime nocet. Prīo igiṫ timendū eſt pc̄tm̄ ꝛ fugiendū.qꝛ ſi hoc nō eſſet. nulluꝫ malū pene eſſet.Eccī.viij.Qui ſeruat mādatum.nō ex ꝑieṫ q̄cq̄ꝫ mali.b.Greg.Nulla nocebit adūſitas.ſi nulla dn̄eṫ iniq̄tas.b.Hiero.Nō oīa mala ſuſtineam⁹ pecca ta nr̄a hoc fecerūt. Oīa mala q̄ timem⁹. valde vitare mus ſi pc̄tm̄ nō eſſet.Nō timerem⁹ nec infernū.nec pur gatoriū.nec dei iudiciū.nec mltiplex mundi ꝑiculū.nec mortē ſi nō eſſet pc̄tm̄.Vbi eſt pc̄tm̄.nō eſt bon⁹ homo Sen̄.Nil eſt homini bonū ſine ſe bono. Et q̄a qōlibet mortale eſt venenū ꝛ ꝯtrariū caritati.ꝑ quā hō habꝫ eē ſpirituale.iō nō h̄ns caritatē ſꝫ pc̄tm̄.dicit apl's.j.Coꝝ. xiij.nihil eſt.Et ideo Petr⁹ apl's amiſſa caritate ꝑ pec catū negatōis xp̄i.q̄uis hoc nō intellexerit.tn̄ veruꝫ di xit.cū ait cuidā dicenti ſe eſſe ex diſcipul' ei⁹. Nō hō non ſum qꝛ eſſe amiſerat ſpūale.vt exponit Hilarius. Se cūdo eſt timendū pc̄tm̄ ꝛ renuendū.qꝛ hoī extra pecca tū oīa cooperanṫ in bonū diligenti deū.ſm aplm̄.q̄nimmo particeps fit omnium bonorum eccl'ie ſm illō ps. Participē me fac de⁹ oīm timentiū te ꝛc̄.Nō ſolū bona eis cedunt in bonū.ſꝫ etiā mala pene. Naꝫ qꝛ ex penis purganṫ coꝝ pc̄tā augeṫ ꝛ meritū ꝛ corona.vt patet in Job.Thobia ꝛ alijs.Sicut ecōtra bona in ſe ꝛ optima fiunt mala mal'.Vn̄.b.Aug.de con.di.ij.Et mala ꝓſūt bonis.ſicut angelus ſathane colaphizans Paulum.Et ſancta obſūt malis.ſicut buccella.id eſt eucheriſtia Iu de.Nec enī illa bucella in ſe mala fuit.ꝛ ideo nocuit. ſed quia malus bono male vſus fuit. Inſuper ꝛ mala cul pe bonis conuertunṫ in bonū ſꝫ cum reuertunṫ ad pe nitentiā.Vn̄ bt̄us Aug.de pe di.iiij.Vſqꝫ adeo oīa de cris dei conuertunṫ in bonū.vt etiā ſi qui coꝝ exorbita uerīt.hoc eis faciat proficere.quia inde humiliores di tiores ꝛ feruentiores ſurgunt.Sicut ꝛ bt̄us Ambro.di cit de petro.di.l.Fidelior factus eſt petrus poſtq̄ꝫ fideꝫ ſe perdidiſſe defleuit.ſ.negando.Et ſic pc̄tm̄ electis ē ſi cut tiriacha q̄ ex ſerpēte venenoſiſſimo tiro dicto conficiṫ tur ꝛ remediū efficiṫ ꝯtra venenū.qꝛ pc̄tm̄ qō habuit mortiferā delectationē in ſe vel in alio.ex eo aſſumiṫ re mediū ad ipm̄ expellendū ꝛ mortificandū ꝑ ꝯpunctōeꝫ de eo.ꝛ per ꝯpaſſionē in alio. Tertio eſt timenduꝫ et abominandū pc̄tm̄.qꝛ bonis angel' mltū diſplicet.ꝛ ab ominanṫ ipm̄.Hoc patet in malis ꝛ in bonis homini bus.Nam ſeuere puniūt deo diſponente.vt patet ī ſo domitis per quos ꝛ ciuitates coruꝫ ipi immiſerūt ignē et ſulphurē Gen̄.xix.Et in dauid propter cui⁹ vanam gloriā in numerare faciendo populū ſuum angelus do mini infra triduū percuſſit ex peſte. videlꝫ.lxx.milia.ij. Regū.vlt.Anſel.Tolerabilius feret canis putridis ho minibus.q̄ꝫ anima peccatrix deo ꝛ angelis eius.Vnde in vitaſpatrū legiṫ.ꝗ cum tranſiret per heremū.ange lus in forma homin's cum quodā ſancto heremita ob uiā habuerūt quoddā cadauer hominis. ꝛ quia valde fetebat.heremita nares obturauit cum clamide.ne fetorem ſentiret.Angelus autē nil tale egit.poſtea obuiam habentibꝫ quendā pulcrum iuuenē veſtibus ornatum redolentibus.āgelus clauſit fortiter nares.heremita au tem minime.Sed miratus de actu quare nares obtu raſſet iuxta iuuenem tranſiens.cum eſſet ita pulcer et re dolens.Non autem circa illud cadauer ita marciduꝫ et fetidum.Reſpondit.Tu cum ſis caro ſentis fetorē car nis.Nos autem quia ſpiritus ſumus.ſentimus fetorē ſpirituum.qui procedit ex peccatis.quorum iuuenis il le laſciuus erat plenus.et ideo mihi fetebat.Cum auteꝫ angeli boni ſint nobis amiciſſimi et ſocij.debem⁹ pec cata timere et cauere .ne eis abhominabiles fiamus.

Exēplū.

Peccatum quarto ſanctis iniuriam infert.quia offē dit regem et dominū.qui enī offendit dn̄m.offendit eo

Pctm̄ timendū ꝓpter ſeptē

tam familiā ſuā.q̄ ſūt ſancti. Ecci.xxviij. Vir pctōr tur
babit amicos ſcꝫ eterni regis. vel qꝛ a cōione ſanctoꝝ ſe
ſubtrabit ꝛ ſocietate militanꝭ ꝛ triūphanꝭ ecclie.quaſi
ſi excōicatos eos iudicaret. Vel qꝛ ſe ꝯriū ſanctꝭ effecē
dū ꝯrie poteſtati militat. Luce.xi. Qui nō eſt mecuꝫ.ꝯ
me eſt. Vel qꝛ q̄ꝫtum in ſe eſt glꝛiam ſanctoꝝ.ꝛ gaudium
minuit.q̄ de eius glꝛia viſa gauderēt.ꝛ in pn̄ti de bōis
eius exemplis iocundarenꝭ. Vn̄.b.Augu.in li.de pn̄ia
dicit.ꝙ penitēs debet de hoc dolere.ꝙ mltū boni cōtri-
ſtati ſunt de malis ſuis opibꝫ. Sic ecōtra de bōis eorū
iocūdati fuiſſent. Quīto pctm̄ iō timedū ꝛ horrēdū
qꝛ inimico noſtro peſſimo.i.diabolo ſūme placet.et de
eo gaudet.pſ̄.xij. Qui tribulāt me inimici mei exulta-
būt. Si mot⁹ fuero ſcꝫ recedēs a dō. Prouer.ij. Exultāt
in rebꝫ peſſimus.h̄ eſtimat maximū ſuū lucrū.ſi aīas
xp̄i ſanguine acq̄ſitas ſibi ſubijciat.ꝛ deo ſubtrahat. et
ſecū ad inferna deducat.ꝛ cū ex h̄ ꝙ temptatōibꝫ ſuis
homines ad crimina inducat nil ei vtilitatꝭ accedat.ſed
augm̄tū pene.tāta eſt malicia ei⁹ ꝛ īuidētia ꝙ potius eli-
git ſibi penā augeri cū pditōe animaꝝ.q̄ꝫ eo augmento
carere nō tēptando. Vn̄ vt habeꝭ ex legēda Jo.euāgel.
reſuſcitatus iuuenis q̄dam ab eo dixit publice.ꝙ vide-
rat demones magnū feſtū facientes ꝛ nimis gaudentes
de ruina illoꝝ duoꝝ ſuorū diſcipuloꝝ.q̄ penitētes d eo
ꝙ mundū reliq̄rat.intendebant redire ad ſeclm̄. Et ecō-
tra angeli ſancti dolebant de caſu coꝝ.quibꝫ auditꝭ cō
uerſi ſunt ad deū ꝯpuncti. Quidā aūt demoniacus.vt
ptꝫ in li.de ſeptē donis.cū pobſeſſum diceret peccatuꝫ
ei fecere.ꝛ h̄ ꝑpter nobilitatē nature ſue. Vn̄ ꝛ d quibuſ-
dam dꝛ. Poſtq̄ꝫ induxit coſ ad malū p̄cipue luxurie ipe
aufugit in actu ei⁹. Interrogauit q̄dam.q̄re ḡ cū tanta
diligentia illud pcuraſ. Rn̄dit ꝑpter lucrū. Sic cloacha-
rius intrat latrinā ꝑpter lucrū.lꝫ ei feteat.ſꝫ certe cū quiſ-
libet ſibi caueat facere id.vn̄ inimic⁹ ei⁹ leteꝭ.qd̄ pmaxi-
me eſt ſibi noxiū.ꝛ diabol⁹ ſit maxim⁹ adūſarius nr̄ ſi-
cut leo rugiens circūeat.querēs quē deuoret p pctm̄.ſū-
me debet q̄libet timere ꝛ cauere. Sexto pctm̄ eſt tim̄-
dū ꝛ vitandū.qꝛ deo ſumme diſplicet. Et h̄ ptꝫ ſeptēpli-
citer. Primo ex dei odio ꝯ ipm̄ ꝛ īdignatōe. Nihil dō
diſplicꝫ niſi pctm̄. Sap. Nihil odiſti dš coꝝ q̄ feciſti.et
quia ſine ipſo factū eſt nihil.vt dꝛ Jo.i.i.pctm̄.vt expo-
nit btūs aug.qd̄ nihil dꝛ.qꝛ nō eſt aliq̄ creatura ſeu po-
ſitiuū ſed ꝓuatiuū. Jō cū oīa diligat q̄ fecit.h̄ ſolū odit
qd̄ ipe nō fecit. Et in q̄ inuenit.ſ.mortale pctm̄ .inimicū
habꝫ ꝛ odit.ſ reſpectu culpe. Ecci.xij. Altiſſim⁹ odio ha-
bet pctōres. Hiero.de pe.di.j. Nō em̄ hoīb iraſciꝭ de⁹.
ſed vicijs.q̄ cū ablata fuerit nō erit q̄bus iraſcaꝭ deus.
Scdo pctm̄ deo diſplicet ex ꝯtumelia ei⁹ ꝑpter ipuꝫ
irrogatōe. Nōne maximā ꝯtumeliā faceret ſponſo nobi-
biliſſimo.q̄ dulciſſimā ei⁹ ſpōſam viliſſimo adulterio p-
ſtitueret.hoc agit peccator.qꝛ aīam ſpoſam xp̄i pſtituit
diabolo. Hiere.ij. Sub oī ligno frondoſo pſternebaris
meretrix.i.in omni apparente pſperitate vel delectatiōe
Hic pctōr filius ꝛ filias dei occidit.i.bona opa.templuꝫ
dei ſuccendit. Stratā padiſi ad modū p̄donis frangit.
Jn faciē xp̄i conſpuit.ꝛ q̄ꝫtū in eo ē iterū crucifigit. Ad
Heb.vi. Rurſus crucifigētes dei filiū.in ſemetipſis oſtē-
tui hn̄tes. Ecce q̄nte ꝯtumelie Tertio ꝙ pctm̄ valde
diſpliceat deo.ptꝫ ex ei⁹ ꝯ ipm̄ pſecutōne.pſecut⁹ eſt em̄
illud in omni loco.vt nullus locus ſit ei tutus. Jn celo p̄-
mū.vt apparet in Lucifero.quē ꝑpter vnū pctm̄ ſupbe
mentis de celo deiecit in infernū .de tanta felicitate in
tantā miſeriā. Jn padiſo de q̄ eiecit p̄mos parētes ꝑpter
vnā culpe trāſgreſſionē. Jn terra pſecutus eſt peccatum
in mittendo diluuiū propter pctā in ignem ſogdomis.
aere per grandinationē in egiptijs. Jn terra p abſor-
ptionem a terra dathan ꝛ abyron. Et in inferno. Deuꭔ.
xxxij. Jgnis ſuccenſus eſt in furore meo. ꝛ ardebit vſq̄ꝫ
ad inferna nouiſſima deuorabit ꝛc̄. Quarto hoc oſtē-
diꭔ ex dei ꝑpter hoc immutatōe. Nā peccatū ei diſplicet
tm̄ ꝙ benigniſſimū ꝛ clementiſſimū patrē ꝯuertit i cru-
deliſſimū iudicē.ita ꝙ p toto mundo nō dimittit q̄n fi-
lios quos creauit.q̄s ſanguine ſuo redemit.ſi eos ī mor-
tali inuenerit in morte.q̄n gladio eterne dānatōis occi-
dat. etiā ſi fugerent ſub clamide.b.marie. Prouer.vi.c.
Zelus ꝛ furor viri nō parcet in die vindicte.nec acquie-
ſcet cuiuſq̄ꝫ p̄cibus. Quinto patet ex ꝯtaminatōe bo-
norū ex genere. Nā quecūq̄ꝫ q̄s faciat.ieiūia.elemoſynaſ
martyria ſuſtineat.nō placēt deo ſi ſint cū mortali. Ec-
cleſia.xxxiiij. Dona imploꝝ nō pbat altiſſim⁹.nec reſpi-
cit in oblationibꝫ eoꝝ. Jacobꝫ. Qui in vno offendit.mlꭔ-
ta bōa pdit.ſ.meritū bonoꝝ opeꝝ ex genere q̄ ad vitam
eternā. Sexto apparet q̄ꝫtum diſpliceat dō pctm̄ ex
ei⁹ deſtructōis elaboratōe. Omēs ei labores aſſumpſit
vt deſtrueret pctm̄. Voluit em̄ carnē aſſumere.vt carnē
a pctō mūdaret.p̄dicare vt illd̄ ꝯtēneret. Sacra īſtituē
vt illd̄ deſtrueret. Apl̄os ī mōm mittere. vt illd̄ expu-
gnaret.vēdi vt nos redimeret.ligari vt nos a pctīſ ſolue-
ret ſanguinē fundē.vt nos a pctis lauaret.crucifigi vt il-
lud crucifigeret.occidi. vt occideret pctm̄. Btūs Augu.
Hec oīa hūilr̄ patiꭔ de⁹ vt mūd⁹ q̄ pierat libareꭔ. Se-
ptio ptꝫ ex dei ſepatōe et exhereditatōe. Null⁹ ei ē ei tā-
tū inimic⁹.q̄n ſi inueniat ipenitentē.ī mortli ꝓuet he-
reditate vite eterne ꝛ fruitōe ei⁹. Eſa.lix. Jniq̄tates vr̄e
diuiſerunt inter vos ꝛ deum veſtrū.

Peccatū ideo timen- .§.II

dū eſt ꝛ cauendum. qꝛ mlta nocum̄ta īfert ipi facienti.
Naturalꭔ em̄ rō dictat vt timeat q̄s ꝛ euitet q̄ hoī plu-
rimū nocēt. Precipue āt ſūt ſeptē nocumēta pctī.

Septem nocum̄ta pctī

Quia facit ſibiipi inimicū ꝛ odioſum.
Quia efficit ipm̄ durū et ponderoſum.
Quia conſtituit eum ſeruū ꝛ deſpectuoſum.
Quia reddit animū immundū ꝛ maculoſum.
Quia oſtendit illud fatuū ꝛ exprobroſum.
Quia inuenit eum variū ꝛ monſtruoſum.
Quia reliquit demū nudū ꝛ amaricoſū.

Quantū ad primū dare ſacra ſcriptura atteſtaꭔ. q̄a
pctm̄ facit hominē ſibiipi inimicū ꝛ odioſum.pſ̄. Qui
diligit iniq̄tatē odit aīam ſuā. Et Thobie.xij Qui faci-
unt peccatū ꝛ iniq̄tatē hoſtes ſūt anīe ſue. Nō em̄ mai⁹
odiū ꝛ inimicitia pt̄ ad aliquē demōſtrari.q̄ꝫ cū q̄s illū
occidit ꝛ vita ꝓuat.qd̄ eſt maximū bonū in tpalibꝫ rebꝫ
Sꝫ vt dꝛ Sap.xvi. Per maliciā.ſ.pctī occidit hō aīaꝫ
ſuā.qꝛ ſcꝫ ꝓuat eā vita grē ſi pctm̄ mortlꭔe ē.q̄ excedit in-
cōpabilr̄ oīa bona tpalia ꝛ naturalia. Et iō dic̄ ſapiens
Eccleſia.xxi. Quaſi a facie colubri fuge pctm̄. Sic ei vi-
dēs colubrū ꝑpe venientē nō expectat eū.vt magiſ videat
ſꝫ ſubito fugit.timēs ne eū mordeat ꝛ occidat. ita cū ſer-
pens antiqu⁹ appropinq̄t ad aīam.ſua mala ſuggeſtio-
ne.vt virus pctī infundat.non eſt remiſſe agendū ꝛ di-
mittendū appropinquare p diſcurſū cogitationū. ſꝫ ſu-
bito fugiendū p reſiſtentiā ꝛ expulſionē talꭔ tēptationis
Jaco.iiij. Reſiſtite diabolo.ꝛ fugiet a vob.b. Ber. Viaꝫ
pctī igredientibꝫ mel ꝓpiat ſophiſtic⁹.ſ.diabol⁹ pgredi-
ētibꝫ fel ꝛ acetū.egredientibꝫ venenū aſpidū īſanabile. Jn-
gredientibꝫ ꝯtamīat.pgredientes obſcurat ꭔobſtīat. egre-
dientes exꭔmīat.vt ī aīa ꝛ corpe dānenꭔ iuſto iudicio dī.
Poīꭔ ſilitudo ī li.d ſeptē donis d duobꝫ frībꝫ fatuo
ꝛ ſapienti. Qui ſilꭔ īcedētes debeiēt redire ī priaꝫ ſuā .a
q̄ elōgati erāt.venerꭔt ad qd̄dā biuiū vbi audierꭔt a pa-
ſtoribꝫ loci.ꝙ vna illaꝝ viaꝝ erat.q̄ directe ducebat ad
cītatē ſuā.q̄ vtiq̄ꝫ erat alta.arta ꝛ aſpa.ſꝫ ſecurꭔ ducebat
ad priaꝫ ſuā. Altera vo via erat plāa .lata dlectabilꭔ.ſꝫ pi-

culoſa ꝛ latronibꝫ plena. Cum ġ auditis his ſapiēs vel
let capere viā mōtuoſam ꝛ aſperā. ex q̄ ſecura eſſet. dixit
ei frater fatuus. Rogo et ne ſumam⁹ tantū laborē. ſed
eamus ꝑ iſtā aliā viā. q̄ eſt ita delectabil̄. q̄ƺuis em̄ ibi
ſint ꝑicula. poterim⁹ euadere illa diuiſis modis. Cui ſa-
piens aſſenſit. Cū igit̄ ꝓſequerent̄ ꝑ latā viā a latroni-
bus capti. ſpoliati. ꝛ vulnerati ſunt. Et cū fatu⁹ in foue-
am ꝓijceret̄ occidendus. ꝛ ali⁹ ligatus ad mortē ducere-
tur. maledicebat ſapiēs fatuo. dicens q̄ ꝓpter ſuā fatui-
tatē q̄ꝛ voluit capere viā illam ipe moreret̄. Rn̄dit fa-
tuus. Tu poti⁹ maledicaris. q̄m tibi poti⁹ imputandū
eſt q̄ ſciebas me fatuū. ꝛ mihi credidiſti ꝛ acq̄euiſti. Ad
ꝓpoſitū. Duo fratres aīa ꝛ corp⁹ ſeu affectus vel appe-
titus rōnalis ꝛ ſenſualis. Sapiēs eſt anima. cui ratō di-
ctat benefacere ardua ꝟtutū conſcendere. Stultus ap-
petit⁹ ſenſualis vel corpus q̄ nō vult niſi delectabilia ſi-
bi. Cū aūt ꝑuenit q̄s ad vſum rationis. occurrit biuiū.
ſcꝫ via virtutū difficilis quā ſequat̄. q̄ꝛ a paſtorib⁹ .id
eſt p̄lati ꝛ p̄dicatoribꝫ ſibi manifeſtat̄. q̄ hec eſt que du-
cit ad vitā. Altera aūt que occurrit. ſ. delectationū mun-
di. ꝛ ſi lata videat̄ ꝛ placida. tamē plena ꝑiculis ꝛ latro-
nibus demonū. ꝛ ad ꝑditionē ducit. Licet aīe ſeu ratio-
ni videat̄ magis ſequēda via aſpera. quia ſecura. tn̄ al-
lectus a fratre. ſcꝫ appetitu ſenſuali. cui ꝯ̄tius eſt via ꝟ-
tutum ꝛ pn̄ie. ꝑmittit ſeduci. vt ꝯplaceat fatuo per viā
latā. p̄cipue cū multos videat ire per eā. cogitās q̄ et ſi
multa pericula inueniet. ipe euadet. vel ſi erret q̄ pote-
rit emēdari. Pergendo igit̄ ꝑ viā latā mūdi incidunt ī
latrones demones. q̄ ſpoliant bonis ſpūalibꝫ. ꝛ vulne-
rant in naturalibꝫ. ꝛ occidūt aīam ꝛ corp⁹ deijciendo in
foueā inferni. Vn̄ Jacobꝫ. Vnuſquiſqꝫ temptat̄ a ꝯcu-
piſcētia ſua abſtractus ꝛ illect⁹. Deinde ꝯcupiſcētia cū
ꝯceperit parit pctm̄. Pctm̄ vero cū ꝯſummatū fuit ge-
nerat mortē. Et pauci ſūt q̄ per pn̄iam redeant ad viam
ſalutis. vt ſperāt. potius p̄ſumunt. Jn inferno aūt poſi-
ti anima ꝛ corp⁹ poſt finē vltimū cōquerit̄ aīa de corpe
q̄ꝛ noluit laborare. ſed magis rōnabiliter corpus de ani-
ma. que vt domina eius ꝛ ſapiens noluit refrenare. et
ſibi ſubiectum facere.

Secundū nocumen. §. III.

tum qd̄ facit pctm̄ anime. ꝓpter qd̄ eſt timendū ꝛ abij-
ciendū eſt. q̄ꝛ facit hoīem durū ꝛ ponderoſum. Vn̄ de
diabolo dicit̄ ꝛ mēbris eius ꝛ reprobis Job. xli. Cor ei⁹
indurabit̄ quaſi lapis. Et de pharaone obſtinato. Jn-
duratū eſt cor pharaonis. Nec eſt credendū vel dicēdū
q̄ iſtā duritiā cauſet de⁹ in malis. q̄ꝛ apl̄s dicit ad Ro.
ix. Cui vult deus miſeret̄. ꝛ quē vult indurat. Jndura-
re deus dicit̄. q̄ꝛ indurare ꝑmittit relinquēs hoīem arbi-
trio ſuo de meritis ei⁹. vt dicit beat⁹ Aug. xxiij. q. iiij. Na-
buchodonoſor. Et quāto q̄s magis ꝑmanet in pctō. tā-
to magis obdurat̄. Poeta Ouidius. Qui nō eſt hodie
cras min⁹ aptus erit. Sen̄. Peccata iuuenū p̄dicantur
in quale. q̄ꝛ fiunt debilia de facili. Pctā ſenū p̄dicant̄ in
quid. q̄ꝛ eis quaſi ſubſtantialr̄ adherēt. Cū em̄ ꝑmanen-
do in peccatis q̄ſi impoſſibile eſt. quin illa iterēt. vl̄ alia
ꝑpetrent iterando. frequēter trahunt̄ in ꝯſuetudinē. q̄
cum ſit quaſi altera natura ſm̄ ph̄m. ſicut naturalia tol-
li nō poſſūt. ita tales obdurati raro reuertunt̄ ad deum
ea dimittēdo niſi in magno miraculo. Vt patet exēplū

Exemplū de illo ſene nicolao luxurioſo. q̄ cum ꝓpoſuiſſet abſtinere
a voluptatibꝫ carnis. ꝛ ꝓpter h̄ etiā portaret euangeliū
in ſinū ſuū quaſi in ſui adiutoriū. deuictus ex mala cō-
ſuetudine. ſtimulatus a ꝯcupiſcētia acceſſit ad ꝓſtibu-
lum ad ſcelus ꝑpetrandū. Sed clamauit meretrix con-
tra eū. Egredē ſenex. q̄ꝛ video ſuꝑ te mirabilia. Habebat
em̄ ſecū euangeliū. Qui ꝯpunctus acceſſit ad b. andreā

apl̄m narrans factū ſuū. Pro q̄ orans diu dn̄m pro re-
miſſione peccatoꝝ illi⁹ ꝛ ꝯtinentia audiuit vocē de celo
dicentē ſe exaudiuiſſe. ita tn̄ q̄ ꝛ ſenex pn̄iā ageret ſex mē-
ſibus ieiunādo ꝛ orādo. Hec ergo agens. ꝛ pauperibus
cūcta diſtribuēs ſalutē obtinuit ꝛ caſtimoniā. Quantū
aūt ſit ꝑiculoſa ꝛ ꝑnicioſa iſta obduratio. oñdit. b. Ber.
in li. ad Eugeniū papā de ꝯſideratōe dicēs. Nemo du-
ri cordis ſalutē vnq̄ adeptus eſt. niſi forte cui deus ab-
ſtulit cor lapideū. ꝛ dedit ei cor carneū. Jpm̄ em̄ cor du-
rū eſt qd̄ nec ꝯpunctiōe ſcindit̄ nec pietate mollit̄. nec
p̄cibus mouet̄. minis nō cedit. flagellis obdurat̄. Ingra-
tum ad beneficia. infidū ad cōſilia. promptū ad iudicia.
inuerecundū ad turpia. impauidū ad ꝑiculoſa. inhuma-
nū ad hūana. p̄teritoꝝ obliuiſcēs. p̄ntiū negligens. futu-
rū nō ꝓſpiciens. Et breuiter vt cuncta vno ꝟbo compre-
hendā. Jpm̄ eſt. qd̄ nec deū timet nec homines reueret̄.
De quo dr̄. ſ. Eccl̄ia. iij. Cor durum male habebit in no-
uiſſimo. Ꝺ. Hodie igit̄ ſi vocē eius. ſcꝫ dei audieritꝫ. nolite
obdurare corda veſtra. Nam ipa duritia facit hominē
ponderoſum. Eſt em̄ pctm̄ vt quoddā pondus aīe. ſm̄
illud ps̄. Sicut onus graue grate ſunt ſuꝑ me. ſ. iniq̄ta-
tes. Peccatū aūt ſm̄. b. Grego. qd̄ ꝑ penitentiā mox nō
diluit̄. ſuo pondere ad aliud trahit. Quāto igit̄ q̄s ma-
gis indurat̄. tanto pctā multiplicat. ꝛ per ꝯn̄s pondero-
ſior efficit̄. Anima quidē noſtra de ſe leuiſſima ē. nullū
pondus materiale habēs. Sꝫ corpus qd̄ corrūpit̄. ait
ſapiens. aggrauat animā. cū eſt vnitū cū ea. Seꝑata āt
ſi ſit ſine peccato. adeo leuis eſt. q̄ in momēto in ictu o-
culi ſupra celū ꝑuenit vſqꝫ ad ꝯſpectū dei. quo ꝑuenire
nō poſſet. ſ. vſqꝫ ad primū etiā celū. nec aquila. nec alia
auis. etiā toto tempore vite ſue. Jn mortali aūt egreſſa
ita ponderoſa eſt ꝑ pctm̄. q̄ ꝯſiſtere nō p̄t vel in modi-
co. q̄n ad ꝓfundū inferni deſcendat. Et in h̄ pꝫ q̄ ē pō-
deroſior anima. ꝓpter peccatū omni re pōderoſa. Naꝫ ſi
maſſa plumbea eſſet vbi eſt luna. cū caderet eā terra re-
tineret. Sed peccantē ſpiritū angelicū nō potuit retine-
re firmamentū (qd̄ ſic dicit̄ ꝓpter ſuam firmitatē) nec ter-
ra nec aliq̄ corporea creatura vel natura retinere potu-
it. q̄n caderet ad inferni nouiſſima. Vn̄ zacha. v. Jniq̄-
tas dr̄ ſedere ſuꝑ talentū plumbi. vt edificet̄ ei domus
in terra ſennaar. i. inferni. ꝛ Eccl̄. xxij. dr̄. Suꝑ plumbū
quid grauabit̄. quaſi diceret nihil. Et poſt arenā ꝛ ſalē
ꝛ maſſam ferri facilius eſt ferre. q̄ꝫ hoīem imprudentē
fatuum ꝛ impiū. Cū hoc aūt pōdere nō pōt nō ſolū ꝑ
artam et altā viam currere vel ambulare. ſed nec ſerpe-
re vel erigere. niſi onere depoſito. Et ido hortat̄ apl̄s ad
Hebre. xij. Deponentes oē pondus. ſ. iniq̄tatis et circun-
ſtās peccatum curramus ad ꝓpoſitū nob̄is certamē.

Tertiū nocumentū. §. IIII.

peccati ꝓpter quod timēdū eſt ꝛ ab eo abſtinendū. q̄ꝛ fa-
cit ſeruū viliſſimū ꝛ deſpectum. Nil certe vilius peccato
q̄ꝛ nil eſt. id eſt n̄ ē aliq̄ creatura. ſed ꝓuatio boni. Pecca-
tū aūt facit perpetrantē ipm̄ ſeruū peccati. ꝛ ꝯſequēter
diaboli. Vn̄ xp̄us Jo. viij. Qui facit peccatū ſeru⁹
eſt peccati. Et. j. Pet̄. ij. A quo q̄s victus eſt ei ſeru⁹ ad-
dictus eſt. Btūs Aug. Bon⁹ hō ſi ſeruit ſcꝫ alicui do-
mino tempali. liber eſt. Malus aūt ſi regnet. ſeruus eſt
nō vnius hoīs ſed qd̄ peius eſt tot dn̄oꝝ quot viciorū.
Vn̄ bragmani ſcripſerūt Alexandro magno. vt legit̄
in hiſtoria trāſmarina. Tu hec ſtes exteriores expolias.
vt interiores nutrias. Tu homines tue ſeruituti ſubij-
cis. ꝛ intus tuis interioribꝫ ſeruis. Vos nullā pte m̄ ve-
ſtri corpis poteſtati veſtre relic̄ ſtis quin inde tributarij
ſitis. Vos tot deos aut domines aſſeritis. q̄t membra
habetis. Mineruā deā capitis dicitis per ſapientiam.
Junonē. q̄ꝛ iracūdia deā cordis. Martē q̄ꝛ bellicoſ⁹ deū

pectoꝛis. Mercuriuz.qꝛ multiloquus deū lingue. Herꝭ culem.qꝛ magne foꝛtitudinis deū brachioꝝ. Bachū.qꝛ ebꝛioſus deum gutturis. Cupidinē. qꝛ foꝛnicatoꝛ deuz renum.ꝛ ſic de alijs. Accidit deuicto a peccato vl' diabo lo ſicut de ceruo de quo dicūt naturales. ꝙ ex q̄ ſemel vi citur ab alio ſeruo.ſemꝑ poſtea quaſi dn̄m ſuū iudicās ꝛ recognoſcens cū ei occurrit caput inclinat. ꝛ coꝛnua di mittit quaſi in ſignū ſubiectōis ꝛ ſeruitutis. In huiꝰ ſer uitutis figurā eſt ꝙ ſedechias rex hieruſalē capꝰ ab exꝭ ercitu. Nabuchodonoſoꝛ in reblata excecatus ducꝰ fuit captiuus ꝛ ſeruus in babilonē. Hiere.xxxix. Sic animus hominis rex factus ſuꝑne hierl'm ꝑ grām.ſi capit̄ ab exerꝭ citu vitioꝝ q̄ eſt exercitus demonis excecat̄ in rōe. ꝛ fuꝰ ducitur in Babilonē infernalem. Facit igitur peccatum hominē abiectiſſimū ꝛ viliſſimum. Maxime eni viliꝭ tas eſt conditio ſeruilis.ꝛ tanto magis q̄to dignioꝝ cō ditōis eſt qui efficitur ſeruus.ꝛ villioꝛis qui efficit̄ dn̄s. Seruitus eni hominū que etiam ꝑ peccatum inducta eſt.nō inducitur in totū hominē.qꝛ ſolū in obſequijs ex terioꝛibus coꝛpis ſed nō in interioꝛibꝫ animi. Unde Se neca. Errant qui eſtimāt ſeruiturē in totū hoīem deſcen dere.ꝑs melioꝛ excepta eſt. Coꝛpea dicimꝰ obnoxia. mēs ſui iuris eſt. vnde p̄cipiēti dn̄o aliq̄d mali.nullo mō teꝭ netur nec debet obedire. vt dicit Hiero.xj.q.iij.ſi dominꝰ Sic ſeruitus peccati deriuat̄ ad aīam p̄ncipal'r. ꝛ capit eam.cū tamē aīa ſit de ſui natura nobiliſſima ꝛ peccatū vt dictum ē quid viliſſimū. Unde Seneca. Si ſcirē de os ignoſcituros ꝛ homīes ignoꝛaturos adhuc dedigna rer peccare. Et quidam phs quō incitaretur ad peccanꝭ dum ſibi r̄ndit. Erubeſce celum intrare ī cenū. Eſt aīa noſtra illa margarita tā p̄cioſa ꝙ celeſtis negociatoꝛ om nia bona ſua dedit vt comꝑet eā ſ̄m euāgelicā paraboꝭ lam. Mat.xiij. Sed peccatū nimis vilificat eam adeo ꝙ nō capiat locū niſi īmūdiſſimū.ſ.ſentinā mūdi.i.infer num. Et ideo dn̄s vt ſe peccatoꝛ ꝯſiderat ꝛ vilitatē deꝭ ponat peccati exhoꝛtās ait. Quamvilis facta es nimis iterās vias tuas. Hiere.ij.i.peccata ſequēs.b.Aug.q̄d ti mes o homo hoīem ī ſinu ſuo poſitū abijcit ds a ſuo et ſuoꝝ conſoꝛtio. Abijcit a mōdo ꝛ ꝓijcit in ſentinā inferni cū diabolo. ꝓpter hoc ſcꝫ peccatū lucifer vil' ꝛ abiectꝰ abꝭ ijcit̄ de ꝯſoꝛtō angeloꝝ ſicut leproſus. Adā eijcit̄ de paꝭ radiſo. Saul a regno.j. Regū.xv. Nabuchodonoſoꝛ ab humano cōſoꝛtio. Daniel.iiij. Et iō dr̄ in ps.xlix. Homo cū ī hōre eēt nō intellexit.comparatus ē iumētis inſipiētiꝭ bus. Nec ſolum ſitis illis ſed villioꝛ ꝛ abiectioꝛ eis. Bern. O q̄ꝫ miſera ꝯditio pctōꝝ q̄ de filio facit ſeruum poꝛco rū. vt ꝓdigus oſt̄. Ecce quō de rege facta tā egregia cre atura. Puto dicerēt iumēta ſi loq̄ poſſent. Ecce adā q̄ſi vnus ex nobis factus eſt.

Quartū nocumentū .§.V

peccati eſt qꝛ reddit immūdū ꝛ maculoſū. Dic ap'lus ꝙ chriſtus elegit ſibi eccl'iam vt ſponſam nō hn̄tē macl'aꝫ ſcꝫ peccati necꝫ rugā erroꝛis. Et de triumphāti dr̄ Apo calip.xiiij. Sine macl'a ſūt añ thronū dī. De militanti. Ps.c. Ambulās in via īmacl'ata hic mihi miniſtrabat. Qui ḡ hꝫ maculā peccati necꝫ ī militāti eccl'ia ē ꝑ meriꝭ tū necꝫ in triūphāti erit ꝑ p̄miū. Quāuis aūt peccatuꝫ veniale obſcuret aliq̄ꝫtulū aīam. ꝓpter qō b. Augꝰ. dr̄ ꝙ cauēda ſūt ꝛ timēda.ne m'l'tiplicata faciāt nauim mētis ſubmergi.ſic gutte aq̄ intrātes ī ſentinā niſi euacuet̄. nō tñ generat macl'aꝫ ſic moꝛt'le q̄dcūqꝫ ſ̄m Tho.in.iiij.q̄ macl'a ñ ē materiał' ſꝫ ſpūał'.ſ.q̄dā diſſilitudo diuīe bōi tatꝭ. Eſt eni ds ſūma bōitas ſine aliq̄ defectu. Uñ Sap̄ vij.de eiꝰ ſapīa dr̄. Specl'm ſine macl'a ꝛ imago bonitaꝭ tis. Aīa igit̄ cū hꝫ aliqō moꝛt'le dr̄ macl'ata ꝓpt̄ t'l'ꝫ diſ ſilitudinē ab eo ꝛ ꝯrietatē malicie. ꝛ q̄to pl'a ꝛ grauioꝛa peccata hꝫ.tāto dr̄ magꝭ macl'ata ꝛ lōgioꝛ a dō ꝛ diſſilīꝭ oꝛ. Ex q̄ etiā dr̄ aīa fetida īmūda ꝛ coꝛrupta.ps̄. Coꝛruꝭ pti ſūt ꝛ abomīabiles facti ſūt ī ſtudijs ſu.i.opibꝫ ī q̄bꝰ m'l'tū extēdūt ꝛ laboꝛāt. Et modicū fermētū (ait ap'lus.j. Coꝛin.v.) totā maſſaꝫ coꝛrūpit.ſ.cōgeriem bonoꝝ opeꝝ. Hoc pctm̄ ē lepꝛa īmūdicie.cui nō lꝫ adherere.ne alia im mūda faciat.ſiue ſit lepꝛa ī capillis.i.cogitatōibꝫ ſiue in cute exterioꝛis opatōis. Siue in veſte manifeſte prauitaꝭ tis. Siue ſit ī domo q̄ frequētat̄.ſ.male ꝯſuetudis. Hia iſta īmūda reddūt aīam ꝛ abomīabilē. Figurā huiꝰ haꝭ bes Leuitici.xiij.ꝛ.xiiij. Tāta ē hec īmūdicia vt ad eiꝰ cō parōem oēm īmūdiciā coꝛꝑalē q̄ꝫtūcūqꝫ lepꝛe plagaꝝ et vlcerū ds ꝛ ſācti q̄ rectū iudiciū hn̄t nulla extimant. Ex coꝛdꝫ exeūt cogitatōes male.furta.blaſphemie.adulteria ꝛ hmōi. Et hec ſūt q̄ coinq̄nāt hoīeꝫ.ait mgr̄ v'itatꝭ xp̄s Math.v. Nō lotis manibꝫ māducare vl' etiā luculētis. nō coinq̄nat hoīem. Tāta eſt hmōi īmūdicia vt n'l'a ab lutio terrena hāc īmūdiciā toller̄ poſſit.ꝛ macl'as niſi de us aqua ſue celeſtis gr̄e figurata aqua ioꝛdanis in qua Naamā ſyrus totꝰ īmūdus lepꝛa lotꝰ mūdatꝰ ē ad ple nū.ꝛ reſtituta ē caro eiꝰ.ſicut caro pueri ꝑuuli.iiij. Regū v. Brūs Aug. Nemo tollit pctā niſi xp̄s q̄ ē agnꝰ dī tol lēs pctā mōi remittēdo q̄ fcā ſūt.adiuuādo ne fiāt.ꝛ ad vitā ꝑducēdo. vbi fieri nō p̄nt. de ꝯſe.diſ.iiij. Et h̄ v'tute ſue diuinitatis. Tāta ē huiꝰ īmūdicia vt ad hmōi ablu tionē faciendā nec̄riū fuerit dei filiuꝫ de celo deſcendere. carnē aſſumere.crucē ſubire. vt in ſanguie ſuo auferetur iſta macl'a īmūdicie. Apoc.j. Lauit nos a pctīs noſtris in ſāguie ſuo. Ad hāc remouēdā tot lauacra ſtatuit aq̄ſ diluuij.ignē iudicij ꝛ purgatoꝛij.tribulatōnū ꝛ martyꝭ rioꝝ lachꝛymaꝝ.ſacroꝝ v'boꝝ ſuoꝝ. Abijcite ḡ ait Iac. ap'ls ī canonica ſua.oēm īmūdiciā ꝛ abūdātiā malicie ī mūdiciā terre.i.aīaliū terreſtriū īmūdoꝝ.q̄les ſūt q̄ ꝓpter amoꝛē terrenoꝝ poſtponūt celeſtia. Immūdiciā aq̄ que eſt piſciū īmūdoꝝ dū faciūt hoīes fluere ꝑ īmūdas cogitaꝭ tiones.curioſe diſcurrere in ſciētijs.ꝛ voluptati ī carnaꝭ libꝫ. Immūdiciā aeris.i.volatiliū īmūdoꝝ coꝝ q̄ volāt ꝛ q̄rūt alta dignitatū. Immūdiciā ignis alieni.i.inuidie ꝛ p̄ſumptōis q̄ combuſti ſūt Nadab.ꝛ Abiu filij Aaron. qui p̄ſumpſerūt cū igne alieno dn̄o offerre.qꝛ beati īma culati in via.

Quintū nocumen .§.VI.

tū peccati ē.qꝛ oſ̄dit hoīem fatuū.vn̄ ꝛ deridēdū. Cōiter in libꝛiſ ſapiētialibꝫ pctōꝛes ſtulti dicūt̄.vn̄ qꝛ pctōꝛes ſē ꝑ ī mōdo abūdāt. Dr̄ eccl'i.j. Stultoꝝ īfinitꝰ ē nūs.ſtulti cia ꝯtria ē ſapīe. Sic ḡ ſapiēs ꝑ maxīe dr̄ q̄ bn̄ iudicat dō vltio fine hoīs.ita ꝛ ſtultꝰ q̄ male iudicat ꝛ falſe de ipſo vltimo fine.ſ.dō p̄ponēdo creaturā creatoꝛi.ꝛ bonū tpaꝭ le eterno. Ex ſeptē oſ̄dit̄ pctōꝛ fatuꝰ. Ex via. ex cura.ex mēſa.ex domo ſua.ex pugna.ex gl'ia.ex oꝑe. Et primo ex via. Poſui vos vt eatis ait xp̄s. Et cū opteat nos ambu lare vl' v'ſus hierl'm ſuꝑnā.vl' v'ſus Babilonē infernalē ꝛ v'itas q̄ mētiri ñ p̄t docuerit q̄ ſit via ducēs ad vtrāqꝫ ciuitatē hierl'm plenā oībꝫ bonis.ꝛ babilonē plenā oībus miſerijs dicēs Arta ē via q̄ duc̄ ad vitā.ſ.via v'tutū ꝛ pe nitētie.ꝛ pauci vadūt ꝑ eā. Et lata ꝛ ſpacioſa via q̄ duc̄ ad moꝛtē.ꝛ m'l'ti incedūt ꝑ eā.ſ.via vitioꝝ ꝛ voluptatuꝫ. Pctōꝛ ē ita ſtultꝰ ꝙ cū hēat eē certꝰ de lnia iſta elegit po tiꝰ incedē ꝑ viā pctōꝝ ꝑ quā vt bos ad victimā ducitur vidēs m'l'tos talē viā āplecti q̄ꝫ cū modico laboꝛe in vir tutibꝫ ſe exercere.vn̄ bn̄ dr̄ ꝓuerb.j. Sapīam ꝛ doctrinā id ē ſapīe doctrinā xp̄i ſtulti deſpiciūt. Sꝫ ī īferno poſiti dicūt Nos inſenſati vitā illoꝝ.ſcꝫ iuſtoꝝ aſpam extima bamꝰ īſaniā.ꝛ finē coꝝ ſine hōꝛe. Ecce quō cōputati ſūt inter filios dei. Sap.v.ꝛ nos ꝛ fatui inter filios diaboli Ex cura oſ̄dit̄ fatuitas pctōꝝ. Fatuꝰ ei reputat̄ q̄ nullā

Pctī macl'a aſſil'at̄ lepꝛe.

Pctōꝛ aſſimil'atur fatuo.

curã ſui vl' ſuoꝝ habꝫ. Nec infirmitatibꝫ ſuis ꝛ ſuoꝝ ali
quã curã ꝑ ſe vl' alios ad ſanandũ adhiber. q̃nimo fre
netic⁹ extra ſe moleſte recipit curã ꝫ hn̄tes ſui ne pereat.
Et vt dr Eſa. xxxij. Fatu⁹ fatua loquit̃. ꝯtumelias infe
rens eis q̃ reꝑhendũt vitã ſuã. Et ſi curã ſui vl' familie
ꝛ ſuoꝝ alicui ꝯmittit̃ fatuo. q̃ nec curare nouit alios nec
ſeipm. Familiã filios cõmittit erudiẽdos laſciuijs. alexã
der magn⁹ in pueritia ſub pedagogo leonide mal' mori
bus imbut⁹ ĩ adoleſcẽtia ꝛ iuuẽtute illos dediſcere nequi
uit. O q̃ta ſtulticia in p̄latis. q̃ cõmittũt cura animarũ
ꝑſonis q̃bꝫ nõ cõmitteret pecuniã nec ſportã pomoꝝ ſpor
tam. b. Bern. Sic ſtulti extimatõem de maximis mini
mã. ꝛ de minimis maximã curã gerũt. De illis cuidã fa
tuo ep̄o q̃ ſolicitudinẽ maiorez ondit de cuſtodia calati
piroꝝ pleni. q̃ꝫ de multitudine aĩaꝝ ſui ep̄atus. Cũ eni
ꝯtuliſſet cuidã ſuo nepotulo archidiaconatũ. ꝛ pntatuꝫ
ſibi fuiſſet caniſtꝝ ſuauiũ piroꝝ. querebat cogitans cui
cõmẽdaret vt ſalua fierẽt. dixit dict⁹ nepotul⁹ archidya
con⁹. Dñe mi cõmẽda mihi. Cui ep̄s. Non ꝯfido d te ma
le mihi cuſtodires. Quidã aũt mgr̃ ibi exiſtẽs ꝛ familia
ris ait. O miſer q̃ fatuitas iſta. Comiſiſti infinitum nu
meꝝ animaꝝ. cui nõ audes cõmittere calatũ piroꝝ. Ter
tio ex mẽſa apparet ſtulticia vbi ſunt diuerſi cibi ꝛ pot⁹
toxicati. ſꝫ melle vel zucharo ab extra liniti. ꝛ in vaſis au
reis ꝓpinari. Certe omĩno fatu⁹ eſſet q̃ tales cibos ꝛ po
tos ſi ꝑatos. ꝛ tales declaratos eſſe a fidedignis ꝓpt̃ pul
critudinẽ vaſoꝝ ꝛ dulcedinẽ ciboꝝ aliquẽ illoꝝ comede
ret. cũ mors peſſima inde ꝓculdubio ſit ſecutura. Prou.
j. Uſqꝫ q̃ ꝑuuli diligitis infantiã. ſtulti ea q̃ ſunt ſibi no
xia ꝯcupiſcũt. b. Greg. Quid inſani⁹ q̃ꝫ ꝓ modica dele
ctatiõe carnis eternis ſe obligare ſupplicijs In hui⁹ figu
ram habet̃ Exo. q̄ q̃dã de populo iſrael cũ eſſent in de
ſerto. paſti mãna ſuaui celeſti. appetẽtes delectatiões ci
boꝝ carniũ. ignis ꝯſumpſit eos ad illos comediſſent. pſ̄
Adhuc eſce eoꝝ erãt in ore ipoꝝ. ꝛ ira dei aſcẽdit ſuꝑ eos
ꝛc. Quarto pꝫ fatuitas petõꝝ ꝛ oñdit̃ ex domo ſua. ſ.
mẽtis. qm̄ ſcꝫ ignẽ ponit in ea. vñ ſe ꝛ oĩa bona ſua ꝯſu
mat ignẽ. ſ. carnal' delectatiõis ire vel inuidie vl' alteri⁹
peccati. q̃ ꝯſumit in eo vitã grẽ ꝛ oĩa bona ꝟtutũ. Job.
xxxj. Ignis eſt vſqꝫ ad ꝯſummatiõꝫ deuorãs ꝛ oĩa ger
mina eradicãs. ſ. bonoꝝ opeꝝ. Sic ſardanapall⁹ rex aſ
ſirioꝝ tot⁹ effeminat⁹ ꝛ laſciuijs dedit⁹. cũ vidit ciuita
tem ſuã obſeſſam ab exercitu ꝛ nõ poſſet reſiſtere. ſeip̄m
in domo cõbuſſit cũ oĩbꝫ ſuis rebꝫ p̄cioſis. Silis eſt h⁹
aui phenici. q̃ antiquata multas radices aromaticas ĩ
nido colligit ꝛ ſeip̄am cõburit. Quinto qꝛ cũ ſit poſi
tus in pugna ꝯtinua. qñ vt dr Job. vij. Militia ẽ vita
hoĩs ſuꝑ terrã. ꝓpter qḋ oportet arma hr̃e. ſm illud ap̄li
ad Eph. vj. c. Sumite armaturã dei vt poſſitis reſiſtere
aduerſus inſidias dyaboli. Ita fatu⁹ eſt q̄ ꝓijcit arma q̃
bus ſe poterat defendere. Vñ ph̄ia boetio. Talia tibi ar
ma ꝯtuleram⁹ q̃ niſi ꝓus abieciſſes nũq̃ꝫ victus fuiſſes
Uel eſt negligẽs qꝛ ꝑmittit latrones ſibi arma auferre.
vñ poſſit vulnerari. Superbia furat̃ ei calcaria timoris
mortis tp̄alis ꝛ eterne. ꝛ enſem timoris diuine iuſticie. et
vulnerat in oculis. Inuidia vulnerat in naribꝫ ne odorẽ
ꝓximi bonoꝝ ſuſtineat. ꝛ aufert ei loricã iuſticie. q̃ cõne
ctit ſimul mltos anulos. ſ. ꝟtutes. Ira aufert ſcutũ patiẽ
tie ꝛ vulnerat in auribꝫ. Pigricia aufert equũ corꝑis ne
eo vtat̃ ad laborẽ ꝛ vulnerat in pedibꝫ. Auaritia furat̃
lanceã miſericordie ꝛ pietatis elemoſynaꝝ ꝛ vulnerat in
manibꝫ. Luxuria aufert ꝛ cingulũ ꝛ brachias ꝯtinẽtie. ꝛ
vulnerat in lũbis. Gula aufert galeã ſpei ſalutis ꝑ quaꝫ
cuſtodiat caput ratiõis. Sexto fatuitatem petõꝛ oñ
dit in glia. ꝓ momẽtanea laude ꝛ gliam eternã poſtpo
nens. Vñ in numero eſt q̃nqꝫ fatuaꝝ ꝟginũ. q̃ accipien
tes lampades ſuas nõ ſumpſerũt oleũ in vaſis ſuis. q̃
ideo excluſe ſunt a glia nuptiaꝝ ſpõſi. vt habet̃ parabo
lice Matth. xxv ꝛ exponit be. Aug. ſignare eos ꝛ eas. q̃
ꝛ ſi habeãt in ſe integritatẽ q̃nqꝫ ſenſuũ ꝯſeruãdo. q̃ſi
ꝟgines ex hõ lucẽtes vt lãpades. ꝑ exẽpla opeꝝ exteriorũ
tn̄ qꝛ nõ hñt oleũ in vaſis. i. leticiã ſpũalem. q̃ exurgit in
cordibꝫ ex pura intẽtione bonoꝝ opeꝝ. vt ſcꝫ fiant ꝓpter
deũ. ꝓuant̃ glia eterna finaliter. Septimo in oga ſua
petõꝛ oñdit fatuitatẽ. qꝛ ſcꝫ cũ habeat magnã ſarcinam
petõꝝ quã ferre nõ põt. adhuc addit alia q̃ pl⁹ onerent.
ſm illud Apoc. vlti. Qui in ſordibꝫ eſt ſordeſcat adhuc.
Exemplũ in vitaſpatꝝ. Oñdit angelos hoĩes laborãn
tes triplici fatuitate ſub his exẽplis. Oñdit eni q̃ndaꝫ
facientẽ ſibi faſciculũ de lignis. ꝛ cũ p̄ grauedine nõ poſ
ſet illud ferre. adhuc alia ligna addebat. Secũdũ. q̃ cu
aquã de puteo cũ labore hauriebat multo. hauſtã funde
bat ſuꝑ terrã que abſorbebat̃ ab ea. Tertiũ portantẽ tra
bem ꝛ cũ vellet cũ ea intrare domũ tenebat eã ex tráſuer
ſo ſibiipſi ponẽs obicẽ ad nõ valendũ intrare. Sic pec
cator fatu⁹ eſt. qꝛ dũ habet multa grauia pctã cũ oneran
tes nõ minuit ea ſꝫ auget addẽdo alia. Secũdus ẽ qui
laborat ſatis ꝓ grã que acq̃renda et ꝑ incuriã eã amittit
Terti⁹ eſt q̃ ꝑ rigorẽ inobediẽtie ꝛ ſuꝑbie vult intrare
domum dei.

Sexto peccatũ eſt §. VII.

timendũ ꝛ fugiendũ. qꝛ ſpoliat hoĩem cũctis bonis ſpi
ritualibꝫ. ꝛ amaritudinẽ inducit ꝛ anguſtioſum fac. Do
ſpoliatũ ꝛ nudũ virtutibꝫ facit oñdit Lu. j. dixit. b. ma
ria diuites. i. peccatis dimiſit inanes. vacuos ſcꝫ bonis.
Treñ. j. Manũ ſuã. i. hoſtis dyabol⁹ vel peccatũ miſit
ad oĩa deſiderabilia ei⁹. i. p̄cioſa auferẽda. In hui⁹ figu
ram Judicũ. vj. habet̃ q̄ ꝑ ſeptẽ annos veniebãt madi
anite in terra iſrael poſtq̃ꝫ malũ fecerãt in cõſpectu dñi
filij iſrael. ꝛ cũcta vaſtabãt ꝛ nihil omĩno relinquebant
ad vitã ꝑtinẽs. Sic demones petõribꝫ. malũ faciẽtibus
ꝛ ſibi ſeruiẽtibꝫ in ſeptẽ peccatis mortalibꝫ faciũt. quia
ſpoliãt animã ꝟtutibꝫ. nec relinquũt in ea aliq̃d ꝑtinẽs
ad vitã grẽ vel glie. Et que bona auferat diabol⁹. mag
ꝑticulariter oñdit̃ ꝑ figurã in li. Mach. qñ ſcꝫ antioch⁹
peſſimus tyrãnus aſcẽdit hierl'm. ꝛ intrãs in templum
abſtulit oĩa p̄cioſa ei⁹. Iñ antioch⁹ interp̄tat̃ ſilentium
pauꝑtatis. ꝛ ſignificat diabolũ ſeu pctm̃. q̃ ſilet pauꝑta
tem bonoꝝ ſpũaliũ. ad quã aĩam inducit. Intrat eni tẽ
plum dei. i. cor cũ ſuꝑbia ꝯtẽpt⁹ dei. Et aufert ſeptẽ ge
nera bonoꝝ ſpũaliũ ibi figurata. Primo q̃dẽ altare au
reũ. qḋ ſignificat xp̄m dei ſapiam. cui⁹ guſtũ petõꝛ ꝑdit
Secũdo aufert candelabrũ cũ ſeptẽ lucernis. i. grãm ſpi
ritusſancti cũ ſeptẽ donis eis vel beatitudinibꝫ. Tertio
furat̃ mẽſam ꝓpoĩs i q̃ ꝯtinue manebãt. xij. panes ꝓpoĩs
Et hec eſt fides formata cũ. xij. articulis. Quarto aufert
de tẽplo aĩe cortinas ſeu vela de quattuor coloribꝫ. Que
ſignificãt q̃ttuor ꝟtutes cardinales. prudentiã. iuſticiã.
fortitudinẽ. ꝛ tẽꝑantiã. Imo vaſa tẽpli ꝛ libatoria. i. in q̃
bus ſolida ponebantur. vt farina vel panis ꝛ hmõi. Et
ſignificat ꝑtinẽtia ad ſpem. q̃ futurã beatitudinẽ facit ꝑ
libare. Phialas q̃ꝫ in q̃bꝫ ꝯtinebant̃ liquida. vt vinum
oleũ. ꝛ hmõi. ꝛ ſignificat viſcera pietatis vt liqueſcat la
chrymis cõpunctiõis deuotiõis ꝛ cõpaſſiõis. Mortari
la etiã in quibꝫ aromata vt thus ꝛ thimiama redigebã
tur in puluerẽ. q̃ ſunt meditatiões ꝛ affectiões humilita
tis. q̃ ceteras ꝟtutes humiliãt ꝛ q̃ſi in puluerẽ redigũt
odoriferꝝ. dũ humilis de ſe ſentit ꝟtuoſus. Quinto vela
ſeu cortinas de ſagis ciliciniis. i. fructũ ſeu op⁹ penitẽtie
ſeu auſteritatis. Sexto ornamentũ aureũ. ſ. charitatis ꝛ
corone p̄mia. Septimo aufert vaſa ꝯcupiſcibilia. i. opa
facta in grã q̃ ad meritũ dũ morat̃ in petõ. His bonis
erat ſpoliatus ille pauꝑ. De quo dr Apoca. iij. Dicis qꝛ

diues ſum locupletatus. ꝛ nullius egeo. ꝛ neſcis q̄ꝛ mi-
ſer es. paup. cecus. ꝛ nudus. Q̄ȯ amaritudinē inducat
pctm̄. habes Hiere. ij. vbi dn̄s dicit aīe peccatrici. Sci
to ꝛ vide q̄ꝛ malū ꝛ amarū ē tibi dereliquiſſe te deū tuū
. ſ. ꝑ peccatū ꝛ timorē eiusn̄ eē apȯ te. Malū q̄dē eſt q̄d
eſt ꝓuatio boni. ſ. virtutū. vt dc̄m̄ ē. Amarꝫ. q̄ꝛ inq̄etudi-
nē ꝛ punctōem inducit. Unde phs dicit ꝙ oīs mal⁹ im-
pletur penitudīe ꝓpter remorſuꝫ. ſ. ꝯſcīe. Eſa. lvij. Coꝛ im
pij quaſi mare q̄d q̄eſcere nō pt. ꝛ b. Aug. in li. ꝯfeſ. Juſ
ſiſti dn̄e ꝛ ſic. vt om̄is inordinat⁹ anim⁹ ip̄e ſibi pena ſit
id ē ſparſit ds amaritudīes ſup illicitas cupiditates. b.
Amb. O q̄ꝫ magna ē amaritudo peccatoꝝ meoꝝ. pro q̄
tolleda tanta fuit neceſſaria amaritudo. ſ. paſſiōis ꝛ moꝛ
tis chriſti. Uerūtamē nutriti ī peccatis nō ſentiūt iſtam
amaritudinē. q̄ꝛ ſimiles facti ſunt piſcibꝫ marꝫ. q̄ ꝓpter aſ
ſuetudinē nutrimēti ex aq̄ marꝫ amara ſeu ſalſa eſtimāt
aquā illā dulcē. Similes etiā ſūt mlieri ꝑgnāti. cui ama
ra ſapiūt. ꝛ ſuauia faſtidiūt. Si q̄ cōceperūt doloꝛē ꝛ pe
pererūt iniq̄tatē. ponūt dulce ī amarū. amarū in dulce.
vt dr̄ Eſa. v. Et h̄ ꝓpter palatū infectū febꝛe peccati. Legi
tur ꝙ cū quidā fatuus audiret multū cōmēdare falconē
dn̄i ſui de bonitate. occidit eū ꝛ comedit. Et cū plāgeret
ab amicis dn̄i ꝛ cōmēdaretur ab eis de bonitate. neſciē-
tes q̄d actū eſſꝫ de eo. dixit fatuus. Falſum ē. q̄ꝛ ego cōc-
dicū cū audirē tm̄ cōmēdare. putans eſſe ſuauiſſimū ci
bū. ſꝫ nunq̄ꝫ comedi amarioꝛes carnes. Sic homīes fa-
tui credētes inuenire multā dulcedinē in peccato in fine
inueniūt multā amaritudinē. Uñ legit̄ de q̄dā ꝟgīe
q̄ diu caſte vixerat. ꝛ cū inſtigaret̄ a diabolo de luxuria
ad expiendā delectatōem eius maximā ꝛ q̄dā etiā viuēs
honeſte nimis familiariter cū ea ꝯuerſaret̄ etiā ꝟgo. ten-
tatus ꝛ ip̄e ad expiendū hm̄ōi delectatōem. Demū victi
a diabolo cōmixti ſunt ſimul. Qua delectatiōe expta ad
tātā amaritudinē deuenit ꝙ virginitatē amiſiſſet ꝓpter
tam vilem ꝛ turpē ꝛ momētanea delectatōem ꝙ ꝑ ama
ritudine moꝛtua eſt.

Pctm̄ q̄s pctm̄ amaritudinē inducat.

Exēplum

Septimo et vltimo. §. VIII

peccatū facit hoīem mōſtruoſū ꝛ variū ſeu inſtabilem.
Tren. j. Peccatū peccauit hieruſalē ꝓpterea inſtabil' fc̄a ē
Unde et Cayn p⁹ pctm̄ ait dn̄o. Ecce eijcis me hodie a
facie tua. vagus ꝛ ꝓfugus ero ſup terrā. Et poſtea dixit
ꝙ poſuit dn̄s ſignū ī Cayn. Et h̄ fuiſſe dr̄. q̄ꝛ erat tremu
letus ſeu paraliticus. qȯ ē q̄d mōſtruoſum. Uñ ꝛ btūs
Aug⁹. ī vi. li. de ci. di narrat de quadā matrona vidua.
que cū a filijs ſuis q̄s decē hēbat fuiſſet offēſa. ꝓpter q̄d
eos maledixit. ſubito om̄es tal' infirmitas apphendit vt
oīa eoꝝ mēbꝛa tremoꝛe quaterent̄. qȯ erat ita monſtruo
ſum. vt oīm aſpectus ad ſe ꝯuerteret. Nōne valde mon
ſtruoſum eſſet ſi vnus hō eēt q̄ haberet ī ſe de natura et
ꝓprietate diuerſoꝝ aīaliū. vt ſcꝫ caput haberet homīs. ſꝫ
membꝛ aliqȯ leonis. aliȯ poꝛci. aliud canis. aliud vrſi.
ꝛ hm̄ōi. Sic euenit ait phia Boetio in li. de philoſophi
ca ꝯſolatōe. vt quē ꝓbitate deſerta diuerſ vitijs trāſfoꝛ
matū videas cū ī diuinā ꝯditōem trāſire nō poſſit. ver-
tat̄ ī beluā. ꝛ leo q̄dē efficit̄ ꝑ ſupbiā. poꝛc⁹ ꝑ luxuriā. vr
ſus ꝑ gulā. ꝛ vulpis ꝑ doloſitatē. ꝛ ſic de alijs. Et ꝑmaxi
me mōſtruoſum aīal eſt pꝛelatus. ꝛ quicūq̄ꝫ rectoꝛ male
vite ꝛ exempli. Uñ b. Bern̄. Mōſtruoſa res ē grad⁹ pꝛi
mus ꝛ animus imus. Sedes ꝑma. vita infima. Ligua
magniloqua. manus ocioſa. Uultus grauis. actus leuiſ
ſimꝰ. Et Eſa. xxxiiij. dicitur de peccatoꝛibꝫ. Oꝛient̄ in do-
mibꝫ eoꝝ. i. ꝯſciētijs ſpine ꝛ vꝛtice. ꝛ paliurus ī munitio
nibus ei⁹. Et erit cubile leonū ꝛ paſcua ſtrutionuꝫ. ꝛ oc-
current demonia onocentaurus ꝛ piloſus. ꝛ clamabit al
ter ad alterū. Ibi cubabit lamia ꝛ inuenit ſibi requiem.
Ibi habuit foueā ericius ꝛ enutriuit catulos ſuos. Ibi
ꝯgregati ſunt milui alter ad alterꝝ. Et paulo ſupius dic̄
Et ibix ꝛ coꝛuus habitabūt in ea. Hec aīalia ſignificāt
diuerſa vitia peccatoꝝ. ꝑ q̄ ill' aſſil'ant̄. Sil'is ē peccatoꝛ
mōſtruoſo euāgelico. q̄ ſiml' erat demoniacus. cecus. ſur
dus. ꝛ mutus. quē dn̄s ieſus ſanauit. Luce. xj. Nā pctōꝛ
cecus eſt. q̄ꝛ nō vidit finē ſuū ꝛ ꝑicl'm vl' monocl's ſic in
quibuſdā ꝑtibꝫ dicūtur homīes mōſtruoſi. q̄ꝛ non hn̄t
niſi vnū ocl'm. ſ. ad terrena. Surdus ē q̄ nō audit diuīa
ꝓcepta. Mutus ē q̄ nō fatet̄ pctā ſua. nec deū laudat ī
opibꝫ ſuis. Demoniacus furijs ab eo agitatus ad om̄ia
mala. Et breuiter peccatū facit hoīem nō ſolū demonia-
cū. cecū. ſurdū. ꝛ mutū. ſed om̄i mīſia miſeꝝ. ꝓuerb. xuij.
Miſeros facit popl'os pctm̄. b. Aug. Quid miſo miſe
rius. nō miſerēte ſeipo. Et iȯ dr̄ Miſerere aīe tue fili pla
cens deo. ſ. amouēdo a te miſeriam peccati.

Timendū eſt in pn̄ti ꝓpter ſeptem pericula. Ca. vij.

Secundo timendum

eſt in pn̄ti ꝓpter ꝑicl'oꝝ mltiplicitatē. Sed ti
moꝛe initiali vt meritū q̄s ꝯſeq̄tur ꝛ ꝑmium
ꝓpter qȯ dr̄ ꝓuerb. xxviij. Btūs vir q̄ ſꝑ ē pauid⁹. Qui
ꝟo mētis ē dure coꝛruet ī malū. Ecōtra b. Hieroni. Ego
om̄ia tuta timeo. Utiq̄ꝫ timēdū ē nobis. q̄ꝛ h̄ mare ma-
gnū ꝛ ſpacioſū manibꝫ. i. demonibꝫ. ait ps. eſt hoc ſcl'm
in quo verſamur. Sed vt dr̄ Ecci. xliij. Qui nauigant
mare enarrāt ꝑicula eius. q̄ vtiq̄ꝫ tanta nō ſunt in mate
riali mari q̄ꝫta ī mȯi inhabitatōe. ꝛ h̄ ex ſeptem.

Ex coꝝ immanitate.
Ex hominū fatuitate
Ex maloꝝ ſocietate.
Ex paucoꝝ euaſibilitate.
Ex ꝯditōis fragilitate
Ex tempis qualitate.
Ex ſubmerſionis ꝓinq̄tate.

Et primo periculū §. I.

in mari ꝓpter ventoꝝ vehemētiā ꝛ ꝯrietatē. Dan. vij. et
vidit q̄tuoꝛ vētos pugnātes ī mari. i. vanus timoꝛ. va-
na ſpes. vanus doloꝛ. ꝛ vanū gaudiū. Secūdo ꝑicl'oſū
eſt ꝓpter mōſtruoſoꝝ diuſitatē q̄ mōſtra deſignant̄ Da-
niel. vij. ꝑ q̄tuoꝛ beſtias q̄ ſurgebāt in mari. Pꝛima ſil'is
leoni ſignificat ſupbiā. Secūda ſil'is vrſo ſignificat car
nalē voluptatē ꝯcupiſcētie. Tertia ſimil' pardo auarici-
am. Quarta dētes hn̄s ferreos. crudelitatē ꝛ maliciam.
vl' ſignificāt q̄tuoꝛ genera ꝑſecutōnū ī mȯo. ſ. tyrannoꝝ
ꝑ cruciatus. hereticoꝝ ꝑ doctrinā. hipocritaꝝ ꝑ fictā vi-
tā ꝛ antichriſti. Sūt ꝛ in hoc mari alia mōſtra. ſ. ſyrene.
cātātes ſuauiter. i. piſces in mari. He habent voces ſua-
uiter cātāt. vt faciūt homīes nauigātes obdoꝛmire. ꝛ in
de nauē ꝑire. Hos qui ſūt adulatoꝛes debem⁹ vt ait Hie
ron̄. ſurda aure trāſire. ad modū Ulixis ſapiētis. i. q̄ dr̄
aures obturaſſe. ne audiret voces caꝝ. Adulatoꝛes enꝫ
hm̄ōi ꝛ blādi maloꝝ ſuaſoꝛes. ad q̄ꝝ cātus. i. ſuaſiones
hoīes ſe ꝓijciūt in ꝑicula mȯi. ne audiant̄ obturāde ſūt
aures mētis ꝯſideratōe defoꝛmatis peccati tanq̄ꝫ pice.
Et de h̄ mari alia beſtia mōſtruoſa exurgēs malicie ꝛ in
obedientie. de q̄ dr̄ Apoca. xiij. Uidi beſtiā de mari aſcē
dētē q̄ hēbat ſeptē capita ꝛ decē coꝛnua. Capita vij. ſunt
ſeptē vitia capitalia. Decē coꝛnua ſūt trāſgreſſiōes decē
ꝓceptoꝝ legis. ꝑ q̄ pugnat diabolus ꝯ nauigātes h̄ ma
re. vt faciat perire. Tertio ſūt in mari pericula ꝓpter pec-
catoꝝ ponderoſitatē. cum quibꝫ ſunt ꝛ natāt ſeu naui-
gāt ꝑ mare. Qn̄ enī nauis ē nimis onerata. ꝛ ꝓcipue ex-
urgēte tempeſtate niſi alleuiaret̄ ſubmergerent̄. Onerat
nauim alicui⁹ ꝯgregatōis pctm̄ graue aliq̄ꝝ. ſicut nauiſ
in q̄ nauigabat iudas cū aplis in mari galilee ꝑiclitaba
tur. b. amb. Caueamus ꝓditoꝛē iudā ne ꝑ vnū multi flu
ctuemus. xxij. q. j. nō turbet̄. Quarto ē magnū ꝑicl'm ꝓ-
ter vaſ debilitatē. Eſt enī coꝛp⁹ humanuꝫ ꝛ ſenſualitas
fragilioꝛ om̄i vitreo. Sed ꝛ nauis iſta ē ꝑfoꝛata ita ꝙ in

trant paulatim aq̃ tẽptationũ ⁊ malaꝝ delectationum
vſq; ad aĩam ꝑ foramia quq; ſenſuũ. Et ſic paulatim ⁊
q̃ſi guttatim aq intrat in nauim ꝑ rimas. ⁊ niſi euacua-
rent᷑. ita augerent᷑ ꝙ nauim ſubmergerẽt. ita etiã mĩma
pctã niſi expellant᷑ de mẽte ꝑ ↄtritiõꝫ ⁊ alios pios mo-
dos. ita aggrauãt mentẽ ꝙ de facili poſſit q̃s ſubmergi
in infernũ ꝑ mortale. Vñ b. Aug. Qð facit fluct⁹ irruẽs
h̃ ſentina neglecta. Quinto oñdit᷑ ꝑiculũ ꝓpter defectum
neceſſarioꝝ ad viuendũ ⁊ nauigandũ. Caret enĩ ỽtutib⁹
ꝑ quas vt ꝑ inſtrumẽta hñt duci. Carẽt etiã vẽto gratie
aure ſpũſſanci. ſine q̃ nõ poteſt nauis ꝓcedere in bonũ.
Carẽt nutrimẽto ſpũaliũ ↄſolationũ. Sexto oñdit᷑ ꝑicu
lum ꝓpter eoꝝ varietatẽ. Numerat enĩ apl's varia ꝑicla
inq̃ incurrit q̃b⁹ ſpũaliter plen⁹ eſt mũdus. ij. Corin. xj.
s.etiã pre Periculis fluminũ carnaliũ motuũ ad voluptates. pe-
pma.ti.iij riculis latronũ. demonũ vl' ſupbie ⁊ inanis gl'ie. q̃ furan
c.vij. tur theſauros ſpũaliũ bonoꝝ. Periculis ex genere. i. con-
ſanguineoꝝ ꝓpter nimiã ad eos affectiõem. Pericul' ex
gẽtib⁹. in infidelib⁹ ỽbis vel factis inſtigãtib⁹ ad errores
Periculis in ciuitate. ex diuerſis officijs in iudicãdo. et
nõ recte ⁊ ciuiliter ↄuerſando. Pericul' in ſolitudine. ꝑ ac
cidiã ꝑ ꝑ̃ſumptiõꝫ ſuꝑ̃pſi⁹. ⁊ ꝓpriam volũtatẽ ſequendo
Periculis in mari ĩ ſtudio ſacre ſcẽpture que mare d̃r nõ
ſane intelligẽdo. ſꝫ falſo vt heretici. Vel in mari tribula
tionũ ne deficiat. Vel ꝑnĩe vt recte agat. Pericul' ĩ falſis
fratrib⁹. i. hypocritis ⁊ doloſis ſimulãtib⁹ ſe amicos ad
decipiendũ ⁊ nocendũ. Septimo oñdit᷑ ꝑiculũ ꝓpter ꝑ-
plexitatẽ ⁊ implicatiõꝫ maloꝝ ad inuicẽ. Aliqñ enĩ q̃s ẽ
ita implicat⁹ in aliquo negocio vt non videat modũ cui
tãdi q̃n alteꝝ maloꝝ ĩcurrat. Et dũ vnũ viciũ vult eua
dere. in aliud inuoluit᷑. ſic volẽdo vitare vanã leticiã. in
currit accidiã ⁊ ecõtra. Vñ legit᷑ in vitaſpatꝝ ꝙ b. An-
thoni⁹ vidit mũdũ totũ plenis laqueis ſeinuicẽ ↄnectẽ-
tib⁹. Et cũ clamaſſet Anthoni⁹. O q̃s iſtos euadet Vox
de celo ad cũ facta eſt. ſola humilitas.

Secundũ vnde oſten. §. II

dit᷑ magnitudo ꝑiculi hui⁹ mũdi, ꝓpter qð ſꝑ in timore
manendũ eſt. Juxta illud. Niſi tenueris te inſtãter in ti-
more dñi. cito ſubuertet᷑ dom⁹ tua. ſ. ↄſcie. Eſt fatuitas
hoĩm nõ videntiũ vel curantiũ de ꝑiculis ꝓpter qð ſeq̃-
tur in eis qð dicit᷑ in Ecc. iij. Qui amat ꝑiculũ incidit ĩ
illud. Et hec fatuitas oñdit᷑ ex ſeptẽ. Primo q: nõ vitãt
nec formidãt hoĩes ipa ꝑicula. nõ attẽdentes illud poe-
te. Felix quẽ faciũt aliena ꝑicula cautũ. Sicut Balaam
ariol⁹ aſſuet⁹ mõſtris. mõſtra viſa nec ſtupebat nec for-
midabat. ita iſti ꝑſeuerãtiũ viſa ꝑicula nõ vitãt ſilẽs ſunt
latronib⁹. q̃ cũ vidẽt aliquẽ de latronib⁹ ſocijs ſuſpendi.
nõ ꝓpter h̃ dimittũt furta. extimãtes illud ſibi nõ eẽ ven
tuꝝ. Scðo apparet fatuitas hoĩm. q: nõ ſolũ nõ timent
ſed nec ſentiũt ꝑicula in q̃b⁹ ſunt ad modũ ebrioꝝ ⁊ dor
mientiũ. Hi ſunt ſilẽs ione ꝓpter cui⁹ pctm̃ nauis ꝑicli-
tabat᷑. Alij oĩes clamabãt ⁊ timebãt attẽdẽtes ꝑiculũ
ſubmerſiõis nauis. Ipẽ ſol⁹ in ea tempeſtate ⁊ ꝑiclo dor
miebat. Jone. ij. Et iõ alijs innocẽtib⁹ euadẽtib⁹. ipẽ ſo-
lus remãſit in ꝑicu o abſorpt⁹ a cete. ⁊ Prouer. xxiij. Eris
quaſi dormiẽs in mari. ⁊ q̃ſi gubernator amiſſo clauo.
Tertio apparet ex h̃. q: nõ ſolũ nõ ſentiũt ꝑiculũ. imo eti-
am ipm̃ diligũt. adeo ꝙ ſe ſcient᷑ in illud impingũt ⁊ im
mergũt. currẽtes ad loca q̃ ſciũt ſibi ꝑiculoſa. ad loca vbi
ſunt occaſiões pctõꝝ. ⁊ in ſpectaculis mulierũ et hmõi.
Prouer. vij. De feneſtra dom⁹ mee ꝓſpexi. ⁊ ecce video
vecordẽ. ⁊ mulier occurrit ei in habitu meretricio ad ca-
piendas aĩas. Et p⁹ paulo. Et ſequit᷑ eũ q̃ſi bos ductus
ad victimã ⁊ agn⁹ laſciuiẽs. ⁊ velut ſi auis feſtinet ad la
queũ ⁊ neſcit ꝙ de ꝑiculo aĩe agit᷑. Quarto q: nõ ſolum
ꝑicula amãt. ſꝫ ꝑſeuerãtib⁹ ſe illaqueãt vt ab eis auelli ne
queãt. ad modũ eoꝝ q̃ cũ ſint in ꝑiculo ſubmerſiõis ali-
qui vt fatui volẽtes eos liberare mittunt ſe in aq̃s illos
apprehẽdendo. ⁊ cũ illis ſe ſtringẽdo. Sꝫ taliť aſtringun
tur ꝙ ꝑeũtes nũq; eos dimittũt. imo ⁊ cũ eis pereũt. ſic
accidit cuidã vt ĩ vitaſpatꝝ legit᷑. ꝙ cũ ſeculũ deſeruiſſet
⁊ in heremo deo fuiret. apparuit ei diabol⁹ in forma via
toris cũ multis lr̃is. dicẽs ſe miſſum a ſuis ↄſanguineis
eo ꝙ mortui eſſent ſui ⁊ dimiſiſſent ei magnã hereditatẽ
paupib⁹ diſpẽſandã. niſi ipẽ illuc iret. multa ſcãdala ori
rent᷑ de ſubſtãtia illa. qð ille incaut⁹ ꝑgens ad ciuitatẽ ꝓ
hmõi re ſedãda ⁊ ſuba erogãda. inuenit oẽs incolumes
q̃ tñ rogat⁹ ab eis vt cũ ipis remaneret. acq̃eſcẽs ſeculo
ſe totũ dedit. Quinto q: cũ deberẽt ſe exonerare ⁊ expli
care ab impedimẽtis in ꝑiculo ſiti. ad motũ aquarũ tu-
mentiũ. vt nudi ⁊ expediti liberi⁹ poſſint natare ⁊ eua-
dere ipi ecõtrario magĩ ſe ↄonerãt ⁊ implicãt reb⁹ tpalib⁹
⁊ nociuis. j. Thi. vj. Qui volũt diuites fieri incidunt in
tẽptatiões ⁊ loqueũ magnũ diaboli ⁊ deſideria mlta in-
utilia. q̃ ducũt hoĩem ad interitũ. Sexto q: cũ ſint in pe
riculo. deũ nõ excitãt nec adiutoria alioꝝ vocãt. ſine q̃b⁹
euadere nequeũt. Sꝫ poti⁹ volẽtes eos a ꝑiculo libera-
re ↄtemnũt. ⁊ etiã eos q̃s vidẽt ſibi nõ acq̃eſcere ⁊ ꝑicla
fugere eoꝝ monita irridẽt. Silẽs ſunt iſti duob⁹ generi
bus loth. q̃s cũ admonuiſſet vt diſcederent de ciuitate
peſſima. ne inuoluerẽt᷑ in ꝑiculo in ꝑditiõe illoꝝ d̃ ſodo
mis. nõ acq̃euerũt. ſꝫ viſus eſt eis ꝑ riſum loq̃. ⁊ iõ incide
runt cũ illis in ꝑditionẽ. Septimũ nõ ſolũ diuinuꝫ ad-
iutoriũ vel ſanctoꝝ nõ aduocãt. ſꝫ eos ad iracundiã ↄtu
melijs ꝓuocant. ⁊ vt maris delphines ĩ tempeſtate ſal
tãt. ⁊ vt frenetici ĩ ſuis ꝑicul' exultãt ⁊ eos q̃s nõ videns
inuolui ꝑicul'. inſenſatos ⁊ inſanos reputãt. Sapie. v.
Nos inſenſati vitã illoꝝ extiſtimabam⁹ inſaniã.

Tertio oſtenditur §. III.

ꝙ hõ ſit in magno ꝑiculo ꝓpter ↄditiõis fragilitatẽ. Job
xiiij. Homo nat⁹ de muliere breui viuẽs tpe. replet᷑ mltis
miſerijs. q̃ q̃ſi flos egredit᷑ ⁊ ↄterit᷑. ⁊ fugit velut vmbra
⁊ nunq; in eodẽ ſtatu ꝑmanet. Jdẽ Job. iiij. c. Ecce q̃ ſui-
unt ei nõ ſunt ſtabiles. ⁊ in angelis ſuis inuenit ꝑraui-
tatem. ſ. q̃ crediderũt. ⁊ q̃ꝫto magis q̃ inhabitant domos
luteas. ⁊ terrenũ hñt fundamẽtũ. dom⁹ lutea eſt corpus
in q̃ ſunt q̃ttuor pugiles ↄtinue pugnãtes ad inuicem
q̃ttuor. ſ. hũores. calidũ frigidũ. humidũ ⁊ ſiccũ. ⁊ ſi vn⁹
ↄ aliũ vicerit exceſſiue ſuꝑabundãs. infirmat᷑ corpus et
demũ dom⁹ lutea corruit. ⁊ ſi male vixit. ad ſuſpendium
eternũ trahit᷑. Vñ d̃r in li. de. vij. donis. ꝙ quidã rex q̃ſi
uit a q̃dã pħo de q̃nq; q̃ſtionib⁹ que faciũt ad ꝓpoſitum
ad oñdendũ fragilitate ↄditiõis humane ⁊ exinde ma-
gnũ ꝑiculũ ad quaꝝ ſingulas rñdit. Et ꝑma fuit q̃d eſt
homo. Et rñdit pħs. Mãcipiũ d̃r mortis. hoſpes loci.
viator trãſiẽs. Mancipiũ d̃r. q: manũ mortis euadere Nõ q̃bus
neq̃t. Et q: mors oĩes dies ei⁹ ⁊ labores rapit. Hoſpes aſſilatur
d̃r loci. q: cito obliuioni tradit᷑. licet cũ gaudio recipiat᷑.
Ac etiã q: paſcẽs ⁊ potãs nihil ĩmanet de hoſpitio vl' re
bus hoſpitij portare ꝑmittit᷑. ⁊ q: in introitu ĩ hoſpitiũ
multa ei ꝓmittũt᷑ ſuauia. q̃ nõ ſoluũt᷑ ſeu exhibent᷑. Dici
tur q̃ viator trãſiẽs. q: ſiue dormiẽdo ſiue vigilãdo ſiue
comedẽdo vel loquẽdo nec ꝑ momentũ q̃eſcit q̃n currat
ad mortẽ. Scða q̃ſtio fuit. Cui ſilis eſt hõ. Et pħs. Si-
milis eſt aceruo niuis. roſe matutine pomo nouo. Acer
uo niuis. q: vt aceru⁹ niuis modico calore cito in aquã
de q̃ fuerat reſoluit᷑. ſic hõ genit⁹ de putredine modica ĩ
firmitate in eũ reijcit᷑. Roſe matutine. q: in iuuẽtute ha
bẽs colorẽ viuidũ ĩ veſpe ſenectutꝭ hꝫ marcidũ. Pomo
nouo. q: dũ in arbore pendẽs ad cremẽtũ debitũ ꝑueni-
re credit᷑. vermie interi⁹ exorto corrodit᷑. ⁊ ſubito corruẽs
inutile efficit᷑. ⁊ ſic freq̃nter hõ in pueritia ſua ſubita

firmitate ⁊ morte punctꝰ inutilis ſuis inuenit̃. pſ̄. c.xluiij
Hō vanitati ſimilˀ factꝰ ē. Tercia queſtio ē. quō ſe hȝ hō
Rn̄det phs. Ut lucerna ad vētū q̄ cito extinguit̃. ⁊ vt ſci
tilla in mari q̄ cito ab vndis abſorbet̃. Sap. v. Ut ſpu
ma gracilis q̄ cito a ꝓcella diſꝑgit̃. vt lanugo. q̄ ſubito a
vēto rapit̃. Quarta queſtio. vbi ē hō. Rn̄t phs. In bel
lo multiplici ⁊ diuerſo. q2 in ſe hȝ bellū inteſtinū remoꝛ
dētis ꝯſciē ſi eſt in peccato. In ꝓprio corꝑe hȝ bellū ciuile
⁊ vicinū q̄tuoꝛ elemētoꝝ pugnatiū adinuicē ꝑ ꝯrias q̄li
tates. vt s̄ dcm̄ ē. Quodlibet q̄tuoꝛ elemētoꝝ vult eū ſi
bi vindicare ab alio. ⁊ ꝑ hoc pugnat cū aliis vt p̄domie
tur. Terra vt fiat melancolicus. Aqua vt fiat flegmaticꝰ
Aer vt fiat ſanguineus. Ignis vt fiat colericus. Quod
libet hoꝝ in homie pugnat ꝯtra aliū. ⁊ q̄dlibet hoꝝ ꝓvi
ribꝫ alteri repugnat. Tertiū bellū eſt reꝝ extra ꝯcupiſci
biliū q̄ bellāt alliciēdo vt ꝑ ea hoīes ſe a dō auertāt. ⁊ ad
ſe ꝑ inoꝛdiatū affectū ꝯuertāt. Quinta q̄ſtio ē cū quibꝫ
ſocijs eſt hō. Rn̄det phs. cū ſeptē. q̄ frequēter eum mole
ſtant. ⁊ hi ſūt fames. ſitis. caloꝛ. frigus. laſſitudo. infirmi
tas. ⁊ moꝛs. Et vt iſtꝭ ſatiſfaciat hō. frequēter deū offēdit

Quarto apparet pe. §. IIII

riclm̄ magnū. vn̄ ⁊ timedū ꝓpter maloꝝ ſocietatē. quia
hō naturalr̄ ē aīal ſociale ⁊ ciuile. iō coīter delectant̃ ꝯuer
ſari cū alijs. Sed q2 pauci ſūt electi. ⁊ mlt̄i ſūt q̄ incedūt
ꝑ viā latā vitioꝝ q̄ ducit ad ꝑditōem. ideo vitāda ē ſoci
etas hoīm familiaris niſi notū ſit eos eſſe bonos. Nam
vt dicit pſ. Cū ſcō ſanctus eris. cū ꝑuerſo ꝑūteris. xxviij
q. j. ſepe maloꝝ ꝯſoꝛtia ad crimē inducūt inocētes. Un̄
Petrꝰ apl̄s cū fuit inter bonos ſcȝ ſocios ſuos apl̄os cō
feſſus ē xp̄m dicēs. Tu es chriſtus filius dei viui. Sed
cū recepit ſe cū ꝑfidis iudeis ī domo Cayphe xp̄um nega
uit ⁊ peierauit. Cōſiderātes ſci viri ꝑicula ꝯuerſatōis hu
mane ſolitudinē querebāt. Sic Jo. bap. antra deſerti te
neris ſub annis ciuiū turmas fugiens petijt. ne leui ſal
tem maculare vitā famine poſſet. Adā cū eſſet ſolus nō
eſt ꝑuaricatus. Aſſociatus aūt ne ꝯtriſtaret sociā Euaȝ
ei acquieuit ī trāſgreſſiōe p̄cepti. Seneca Quotiēs inter
hoīes fui. minꝰ hō fui. Sic iudas machabeus cū fribꝫ
magis elegit vitā ducere in deſerto feni cibo veſcentes q̄ȝ
cū hoībꝫ in ciuitate declinātibꝫ a lege dn̄i. Chriſtus etiā
reſurgēs a moꝛtuis nō legitur ꝯuerſatus fuiſſe cū mal.
ſed tm̄ cū bonis. vt diſcipulis quibꝫ ſepe apparuit. Sed
⁊ Apo. xij. dr̄ ꝙ draco traxit tertiā ꝑtē ſtellarū de celo in
terrā cauda ſua. Prima ꝑs ſtellaꝝ. i. angeloꝝ eſt eoꝝ qui
voluerūt deo ꝯtemplādo aſſiſtere. Secūda ꝑs eſt eoꝝ q̄
pati fuerāt ei miniſtrādo obedire. Et hi non ceciderunt.
ſed in veritate ſteterūt. Tertia ꝑs eſt eoꝝ q̄ pati fuerūt di
abolo ꝯſentire eū imitādo ī ſua ſuꝑbia. nō recognoſcētes
ſeu expectātes ſuā glīam a deo. Et ſic cuȝ mala ſocietate
tracti ſunt in ꝓfundū laci cū dracone lucifero. vn̄ traxe
rūt exemplū imitatōis male. Propterea dſ ꝓhibuit po
pulū iſrl̄ ꝯtrahere mr̄imonia cū gētilibꝫ. ne ex eoꝝ ſocie
tate addiſcerēt ſuꝑſtitōes eoꝝ. Deſcēdētes ex Seth filio
tertio Ade. q̄ dicūtur filij dei q2 boni erāt cū cōmiſcuerūt
ſe cū deſcēdētibꝫ ex Cayn. q̄ dicūt̃ filie hoīȝ. q̄ male erāt.
inde effecti ſūt mali ⁊ dediti vitijs carnalibꝫ. ꝓpter q̄ dſ
imiſit diluuiū. Gen̄. vj. vn̄ ī ꝓuerb. Qui tetigerit picē in
q̄nabit̃ ab ea. Eccliaſ. xiij. Qui coīcat ſuꝑbo. induet ſuꝑ
biā. Et ſicˀ ī tꝑalibꝫ mōs ē plenꝰ ꝑiculˀ deceptōnū ita ī ſpi
ritualibꝫ. Propter qō dicit̃ Hiere. ix. cap̄. Unuſq̄ſq̄ȝ a pxi
mo ſuo caueat. ⁊ ī omī frē ſuo hȝ fiduciā. q2 omīs fr̄ ſuꝑ
plātās. Exēplū de illo ꝓpha q̄ fuit miſſus a deo d̄ iudea
in Samariā. vt repꝛhēderet Hieroboā de idolatria ſua.
Cui cū dn̄s p̄cepiſſet ne cōederet ī Samaria accedens il
luc ⁊ intrepide arguēs. ⁊ publice regē Hieroboam ⁊ extē
ſā manū ſeu brachiū regis vt caperet arefactā ſanauit. nec
oblata munera recipe voluit a rege. poſtea cū reūteretur
q̄dā falſus ꝓpheta ex ꝑte dī ſuaſit ſibi vt rediēs Sama
riā comederet cū eo. q2 dſ ſibi h̄ mādauit. qō credēs cū
falſū eēt cū comederȝ cū ipō ꝓpha inuitāte ꝑ eūdē ſibi de
claratū ē ſe deceptū. ꝓpter qō puniret̃ put accidit. q2 ſuf
focatus ē a leone ī via. iij. Reg. xiij. Joſeph ſcūs vēditus
a fribꝫ ī egiptū. cū fidelr̄ tractaret bona dn̄i ſui falſo ac
cuſatus ab vxoꝛe p̄roni. q2 noluit ſibi oꝑe nephario aſſē
tire. cū tn̄ ꝑ mlt̄a cū q̄ſiſſȝ ad h̄ iducē. vt hēt̃ ī li. d̄. xij. pa
triarchis. icarceratꝰ ē. Licȝ poſtea dō oꝑante mirabilr̄ ē
exaltatus. Narrat Petrꝰ alphon ꝙ cū q̄dā diues ami ~~~ Exēpluȝ.
ſiſſet vnū ſacclm̄ aureoꝝ. in q̄ etiā erat ſꝑpēs ſepultus de
auro. fecͭ ꝑ p̄conē clamari ꝙ q̄ īuētū reſignaſſet ei dona
ret ſibi decē floꝛenos. Hūc igit̃ ſacclm̄ q̄dā pauꝑ inuenit
⁊ inuita vxoꝛe ſua reſtituit diuiti illi. Dolēs aūt diues ꝙ
pauꝑ haberet de illˀ decē aureos put ꝓmiſerat accuſauit
ipm̄ corā iudice dicēs. q2 ī ſacclo illo erāt duo ſꝑpētes au
rei. ⁊ vnū ſolū reddidiſſet. Cōſultus aūt ſuꝑ h̄ q̄dā phs
q̄ dicebat̃ auxiliū miſeroꝝ dixit. Diues ꝓbꝫ hō videtur.
nec videt̃ veriſilˀe ꝙ dēat mētiri. pauꝑ etiaȝ iſte fidelˀ q2
potuit ſibi retinere pecuniā illā ⁊ tn̄ reddidit. ⁊ ſic videt̃
fidelˀ ⁊ veridicꝰ. Scdm̄ ḡ dcm̄ diuitis iſte nō ē ſacclˀs eiꝰ
exq̄ ibi tm̄ vnꝰ ē ſꝑpēs aurēꝰ. ⁊ ī ſuo erāt duo. Retine er
go cū tu pauꝑ q̄uſq̄ȝ īueniat̃ ſacclˀs diuitis. ī q̄ ſunt duo
ſerpētes. Qua p̄cepta ſnīa iudicis. faſſus ē ſe falſū dixiſ
ſe diues. q2. ſibi non erat niſi vnꝰ ſerpēs. ſed h̄ fecerat ne
pauꝑ illos decem haberet.

Quinto apparet mū. §. V.

dus periculoſus ex tꝑis qualitate. Dicͭ eni apl̄s. ij. ad thi
mo. iij. In nouiſſimis tꝑibꝫ īſtabūt tꝑa ꝑiclōſa. Erūt ei
hoīes ſeipōs amātes. cupidi. elati. ⁊cͭ. Tꝑs itaq̄ȝ ꝑiclōſū
eſt q̄ ad corꝑa ⁊ cauſatiuū infirmitatū. qn̄ ſitˀ ⁊ ſēlˀ eſt ni
mis calidū ⁊ frigidū ⁊ ſiccū. Sic ſpūalr̄ ē ī hoībꝫ moder
nis q̄ ſūt ī nouiſſimo tꝑe qn̄ minꝰ caloꝛ cupiditatis deſic ~~~ ꝑiclōſuȝ ē
cat hūoꝛē grē ⁊ charitatis. vn̄ q2 nō hn̄t hūoꝛē. oꝛto ſole ~~~ pn̄s tēpꝰ
tribulatōis vlˀ oblate ꝓſꝑitatis aret ī eis ꝓpoſitū hōe vo ~~~ ꝓpt̄ q̄tuoꝛ
lūtatis. Erūt eni hoīes ſeipōs amātes. ⁊cͭ. Uix ī mōdo iā
amat̃ aliq̄d pure ꝓpter deū. ſȝ oīa ꝓpter ꝓpꝛiū cōmodum
Periclōſū tp̄s ē ꝓpter abūdātiā ſiccitatis. ſ. ex ingratitu
dine. Eſt eni ingratitudo vētus vrens deſiccās fontē di
uine pietatis. fluēta grē. ⁊ roꝛē miſcdie. Un̄ ⁊ ī dicta au
toꝛitate dr̄ ingr̄ti ſceleſti ſine affectōne. Ingr̄titudo fuit cā
deſtructōis hieroſolimoꝝ. vt pꝫ Luc. xix. cū xp̄us dixit.
Nō relinquēt ī te lapidē ſuꝑ lapidē q̄ nō deſtruet̃ eo ꝙ
nō cogn̄ueris tp̄s viſitatōis tue. Hiere. viij. Miluꝰ cogno
uit ī celo tp̄s ſuū. ⁊cͭ. Popl̄s aūt meꝰ me non cognouit.
Bern̄. Recolēs ī coꝛde meo toꝛpoꝛē tepoꝛēq̄ȝ hoꝝ miſe
rabiliū tꝑm. ī memetipō ꝯfūdoꝛ. Cui eni modernoꝝ in
ferat tm̄ gaudiū tātoꝝ bn̄ficioꝝ exhibitō q̄ȝtū antiquiſ
p̄ribꝫ ſola ꝓmiſſio. Videt̃ ꝙ iā mōs ſit ī pedibꝫ ſtatue.
de q̄ Dan̄. ij. dr̄ ꝙ ꝯiūgebat̃ ferꝝ teſte. qō ſignificat q2 ī
fine erūt hoīes abſq̄ȝ federe ⁊ pace ⁊ ſicci grā gratitudis
Tertio eſt ꝑiculoſū ꝓpter abūdantiā frigiditatis. q̄ ꝯtbit
hoīem ⁊ impedit a motu bonoꝝ oꝑm. Sicͭ frigidā ciſter
na facͭ aquā. Sic frigidā facͭ malicia aīam ſuā. vn̄ xp̄s
de vltimo tꝑe ait. Qm̄ abūdauit iniq̄tas. refrigeſcet cha
ritas mlt̄oꝝ. Et ex h̄ efficiūtur hoīes pigri ad bn̄ oꝑan
dū. Un̄ in ꝓuerb ꝓpter frigus piger arare noluit iō mē
dicabit eſtate. Ecōtra. Amoꝛ eni dei nunq̄ȝ ē ocioſꝰ. oꝑa
tur eni magna ſi ē. ſ. oꝑari facͭ. Si oꝑari rēnuit. amoꝛ nō
eſt. Amoꝛ eni dei q̄ ē huic frigiditati ꝯrꝰ compat̃ igni. q̄
nūq̄ȝ dicͭ ſufficͭ. Sic ignis diuini amoꝛis ſꝑ ad alia ſe ex
tendit. Quarto eſt ꝑiculoſū tp̄s ꝓpter ſuꝑabūdātiā hūo
ris. i. voluptatū carnaliū. Un̄ dr̄ ī dicta autoꝛitate apl̄i
Voluptatū amatoꝛes magiſq̄ȝ dei. Aptiſſime conuenit
huic tempoꝛi quod dicit̃ Genet̃. vj. Omīs quippe caro

coꝛrupat viā ſuā. Et cū tps ſit p̄cioſiſſimū. nil p̄cioſi⁹ tpe
ait beat⁹ Bern̄. Sꝫ heu. q: hodie nil vili⁹ reputat̃. q̄ꝺ
vtiqꝫ recupari nō pōt. Et tn̄ hoīes amittūt de ip̄o nō ſo
lum hoꝛas ⁊ dies. ſꝫ ⁊ mēſes ⁊ annos. Vn̄ cū q̄dā ſctūs
homo q̄tū tpis vixiſſet interrogaret̃. cū ammodo eſſꝫ ſe
nex. R̄ndit ille. xx. annis. At interrogās ait. quō h̄ veruꝫ
eſt cū ſis ſenex. R̄ndit ille. Ego arbitroꝛ me. xx. annis vi
xiſſe. quia tantū vixi q̄tū ſeruiui deo. ſ. xx. annis. reſidu
um reputo ꝑdidiſſe.

Sexto ē vita preſens. §. VI

ꝑiculoſa valde ꝓpter abſoꝛtōis ꝓpinquitatē. pš. cxiiij. Pe
ricula inferni inuenerūt me. Tēptatio eſt vita hoīs ſuꝑ
terrā ſc̄m aliā trāſlationē. Job. vij. Jn quocūqꝫ enī ope tē
ptatio ſe offert. inclinam⁹ ad veniale. ⁊ d̄ veniali ad moꝛ
tale. ſiue comedēdo ſiue bibēdo. ſiue loquēdo ſiue audiē
do. ſiue reſpiciēdo. Hiere. ix. c. Moꝛs introiuit per fene-
ſtras nr̄as. ſ. ſenſuū. Mꝛtit⁹ aūt q̄s labit̃ in moꝛtale. ⁊ de-
ſcendit merito vſqꝫ ad poꝛtas inferni. Et q: ꝑ ſe exire n̄
pōt. niſi manu diuina extrahat̃ de luto fecis. ⁊ cōtinuo
moueri pōt. ideo eſt in magno ꝑiculo inferni. Periculuꝫ
aūt maximū noſtꝝ ad inferos deſcēdendo. oñdit Bala
am ad Joſaphat regē. put refert Joh. damaſcen⁹. Dicit
enī. q̄ delectatiōes mūdanas deſiderāt ⁊ aīas ſuas fame
veritatis ꝑimūt. ſiles ſunt cuidā hoī. qui dū a facie vni-
coꝛnis ne ab eo deuoꝛaret̃ velociter fugeret in quoddam
magnū baratrū cadere cepit. Dū aūt caderet. manibus
arbuſculā quandā apprehēdit. q̄ erat in terra. Pedes ve
ro ſuos in quadā baſi lubrica ⁊ inſtabili fixit. Reſpiciēs
ſꝰo vidit duos mures. vnū albū ⁊ aliū nigrū. inceſſanter
radicē arbuſcule quā apprehēderat manu coꝛrodētes. Et
iam ꝓpe erat vt eā abſciderēt. Jn fundo āt baratri vidit
draconē terribilē ſpirantē ignē. ⁊ apto oꝛe ip̄m deuoꝛare
cupientē. Suꝑ baſes ſꝰo vbi pedes tenebat vidit quat-
tuoꝛ capita aſpidū inde ꝓdeūtia. Eleuās aūt oculos vi-
dit exiguū mellis de ramis illi⁹ arbuſcule ꝓcedentē. Ob
litusqꝫ ꝑiculi in q̄ vndiqꝫ poſit⁹ erat. ſeip̄m dulcedini il-
lius mellis modici totū dedit. Ad ꝓpoſitū vnicoꝛnis iſte
moꝛtis tenet figurā. q̄ hoīes ſꝑ ꝑſequit̃ ⁊ apprehēdere cu
pit. Baratrū ſꝰo mūdus eſt oībꝫ malis plen⁹. Arbuſcu
la in terra. vniuſcuiuſqꝫ eſt vita. q̄ ꝑ hoꝛas diei ⁊ noctis
quaſi ꝑ murē albū ⁊ nigꝝ inceſſanter ꝯſumit̃. ⁊ inciſioni
ꝑ moꝛtē appropinq̄t. Baſis q̄ttuoꝛ aſpidū vbi pedes fi-
git. eſt coꝛp⁹ lubricū luteū. ex q̄ttuoꝛ elemētis cōpoſitum
quibꝫ inoꝛdinatis coꝛꝑis cōpago diſſoluit̃. Draco terri-
bilis. os inferni cūctos deuoꝛare cupiēs. ſ. ſathanas rex
ei⁹. q̄ tanqꝫ leo rugiēs circuit querēs quē deuoꝛet. vt dic
Petr⁹ in canon̄. ſua. Dulcedo aliqua mellea ī ramuſcul'.
eſt delectatio fallax ⁊ momētanea. q̄ habet̃ in rebus vi-
te p̄ntis in diuitijs. in honoꝛibꝫ. in voluptatibꝫ. et alijs
hmōi. ꝑ q̄s hō ſeducit̃ vt attēdat ꝑiculū ſuū. Nā iā ſecu
ris ad radicē arboꝛis poſita eſt. Qua abſciſa ꝑ moꝛtē in-
fernū ingredit̃ vn̄ nūqꝫ egredit̃. Aliud q̄ꝫ addit exēpluꝫ
Johes damaſ. Jn quadā ciuitate magna hec fuit ꝯſue-
tudo. q̄ omī anno hoīem ignotū ⁊ extraneū in p̄ncipem
eligerēt. Cui omī ꝑtāte accepta licitū erat facere quicq̄d
volebat. ⁊ ſine ꝯſtitutiōe terrā regebat. Jllo igit̃ in omni
bus delicijs ꝑmanēte. ⁊ ſꝑ ſic ſe eſſe extimāte. repēte ī cuꝫ
ciues in urgebāt. ⁊ ꝑ totā ciuitatē nudū trahētes. in re-
motā inſulā tranſmittebāt exulē. vbi nec cibū nec veſti-
mentū inueniēs. fame ⁊ frigoꝛe vrgebat̃. Tandē q̄dā ſub
limat⁹ ad illud dn̄ium cū didiciſſet illoꝝ ꝯſuetudinem
infinitos theſauros illuc ꝑmiſit ad inſulā illā vbi p⁹ an
num in exiliū relegat⁹ vt ceteri. alijs q̄ ſibi nō p̄uiderant
fame deficiētibꝫ. ī delicijs abūdabat immēſis. Ciuitas
hec mūdus eſt. Ciues p̄ncipes tenebraꝝ. q̄ nos falſa de-
lectatiōe decipiūt ⁊ alliciūt q̄ſi nō liceat gaudere vt volu
mus. Sꝫ nob inſperātibꝫ moꝛs ſuꝑuenit. ⁊ in locū tene-
braꝝ demergimur. Ecce ꝑiculū nr̄m q̄ꝺ nō videm⁹. Sꝫ
ſi pauꝑibꝫ largiāt̃ bona iſta. tūc ī alia vita fruimur boīs
eternis. ex meritis bonoꝝ factoꝝ. Sꝫ vt d̄r Eccl̄i. ij. Qui
timēt dn̄m ꝑparabūt coꝛda ſua ⁊ ſanctificabūt aīas ſu-
as. ſ. vt nō incidāt in ꝑicula.

Septimo patet pe-. §. VII.

riculū ex paucoꝝ euaſiōe. Vn̄ in Tren̄. iij. c. Vie ſyon lu-
gent. eo q̄ nō ſit q̄ vadat ad ſolēnitatē. Vie ſyon dicunt̃
oꝑa v̄tuoſa. ꝑ q̄ itur ad ſyon. i. viſionē dei. Et dicunt̃ lu-
gere. q: quaſi null⁹ incedit ꝑ eas. pš. xiij. Coꝛrupti ſunt
⁊ abominabiles facti ſunt ī ſtudijs ſuis. non eſt q̄ faciat
bonū. nō eſt vſqꝫ ad vnū. b. Bern̄. Periculū ꝓbat. ſcꝫ h⁹
vite ſp̄ualis trāſeuntiū paucitas ⁊ ꝑeuntiū multitudo.
Jn magno mari marſilie de. cccc. nauibꝫ tranſeuntibus
vix ꝑiclitat̃ vna. hominibꝫ aūt accidit contrariū. Nam
in hoc mūdo vix de quattuoꝛ. imo de decē tranſeuntibꝫ
vix euadit vnus de ꝑiculo.

Moꝛs eſt timenda ꝓpter ſeptē ꝯſiderationes.

Capitulū octauū.

Tertiū quod ē timen-

dū eſt ꝯiūctoꝝ ſeꝑatio. i. moꝛs ꝑ quā ſeꝑantur
ab inuicē q̄ ſunt maximo amoꝛe ꝯiūcta. ſ. ani-
ma ⁊ coꝛp⁹. Naturalit̃ aūt hāc omēs timēt. Vn̄ xp̄s ap
ꝓpinquās ad paſſionē cepit tedere. pauere. meſt⁹ eſſe.
Marc. xiiij. Et fact⁹ eſt ſudoꝛ ei⁹ ſicut gutte ſanguīs de
currētis in terrā p̄ hoꝛroꝛe moꝛtis ſenſualitati repſenta-
te. Lu. xxij. Moꝛs enī vt ait ph̄s eſt vltimū terribilium
Nō aūt Tul. d̄t. Moꝛs timēda nō eſt quā īmoꝛtalitas
aīe ſequit̃. Vult dicere q̄ nō ita timēda eſt q̄ ꝓpter h̄ q̄s
a virtute recedat ⁊ a debito rōis. vel nimia triſticia ab-
ſoꝛbeat̃. Sic legit̃ de quodā medico dicto vrſino q̄ cū ꝑ
pter ꝯſtantiā fidei ſuſtinuiſſet iā plura toꝛmēta. danat⁹
ad moꝛtē cū deberet decapitari cepit expaueſcere adeo.
q̄ q̄ſi inclinaret̃ ad fidē negandā. Sꝫ ſanct⁹ vital' miles
h̄ aduertēs ꝯfoꝛtauit eū ⁊ animauit ad tolerantiā dicēs
o vrſine medice. q̄ ꝯſueuiſti alioꝝ curare coꝛꝑa. noli te ia
culo moꝛtis eterne vulnerare. ꝓpter modicū tps vite p̄n-
tis. Qui in ſe reuerſus ⁊ cōpunct⁹ de illa nimia trepida
tione ꝯſtāter ⁊ libēter recepit palmā martyrij. Timēda
eſt autē moꝛs ⁊ ad ip̄am ſe p̄ꝑandū ſc̄m illud xp̄i. Eſtote
pati q: neſcitis q̄ hoꝛa dn̄s vēturus eſt. Eſt aūt timenda
moꝛs ꝓpter ſeptē q̄ cōſiderat̃ circa eā.

Primo ꝓpter eius ineuitabilitatē
Secūdo ꝓpter eius velocitatē
Tertio ꝓpter eius facilitatem.
Quarto ꝓpter ei⁹ incertitudinē ⁊ dubietatē.
Quinto ꝓpter eius occupabilitatē
Sexto ꝓpter demonū vexabilitatē
Septimo ꝓpter ꝯſequentiū qualitatē

Moꝛs vtiqꝫ ineuita- §. I.

bilis eſt. Apl's ad Heb. ix. Statutū eſt homibꝫ ſel' moꝛi.
q̄n̄ ſcꝫ d̄s dixit p̄mo parēti ade. Jn q̄cūqꝫ die comederis
ex eo. moꝛte moꝛieris. Gen̄. iij. Comedēs g̃ incidit in penā
ſtatuti dn̄ici. cū tota poſteritate ex eo deſcēdēti. Quis eſt
eſt hō q̄ viuet. ait pš. ⁊ nō videbit moꝛtē. q̄ſi dicat null⁹.
Nemo enī eſt q̄ ſꝑ viuat. ait ſalomon. aut q̄ h⁹ rei habet
at fiduciā. Eccl̄i. vij. Oēs enī moꝛimur ⁊ ſic aqua dilabi-
mur. ad moꝛtē tendēdo q̄ nō reuertit̃. ij. Re. xiiij. Sicut
aq̄ fluminū currūt ad mare. ſic dies fluxibiles vite p̄ntis
ad mare amaꝝ moꝛtis. Poeta. moꝛs dn̄m ſuo. moꝛs ſce-
ptra ligonibꝫ equat. Diſſilem ſibi ꝯditōe trahit. ita eſt h̄
vniue ſale q̄ vt d̄r apl's ad Ro. viij. ꝓpꝛio filio nō peper
cit. ſꝫ ꝓ nob oībꝫ tradidit illū. b. Bern̄. Qui nō pepercit

filio quō parcet ſuo. q̄ nō pepcit figulo quō pcet figmen-
to. Et nos q̄dē neceſſitamur ad mortē ꝓpter pctm̄ origia-
le qḋ ex pentibꝫ ↄtrabimus. Omēs enī ī Adam mori-
mur. Rom. v. Chriſtus aūt cū nō ↄtraxerit originale q̄ꝛ
nō ſm ꝓpagatōem carnalem ex Adam deſcendit. ſꝫ ope
ſpūſſancti. iō nō neceſſitabat̄ ad mortē. ſed volūtarie car
nē ſumpſit mortalē. Cū igit̄ nullus poſſit eā euadere in
qua ſepatur anima a corpe receptura ſm ea que geſſit in
corpe pmiū vel penā. ideo habet timere ꝛ ſe ppare. Unḋ
Eccli. xviij. Ante iudiciū ſcꝫ pticulare tuū p mortem pa
ra iuſticiā tibi. Narrat Joh. damaſ. ꝙ cū Joſaphat fi
lius regis educeret̄ de palatio ad ſolatia cuꝫ omī genere
muſicoꝝ ꝛ gaudio magno. obuiā habuit leproſum ꝛ ce-
cū. Et cū quereret q̄d h̄ eſſet. dictū fuit ei ꝙ ſūt paſſiones
humane pcedētes ex inequalitate humoꝝ q̄ nō ſunt om
niū. ſed eſſe poſſunt omniū. poſtea cū videret ſenē decre
pitū incuruatū ꝛ balbutientē. ꝛ quereret q̄d hoc eēt. quō
eſſet ille ita curuatus. balbꝫ. ꝛ edentulus. Rn̄ſum fuit ei
ꝙ erat ex ſenectute magna ad quā omēs opter venire. ni
ſi poccuper eos mors. nec pn̄t homīes viuere circa centū
annos q̄n ad huius ſtatū pueniāt. Tūc auditis his ce-
pit iuuenis cogitare de morte. carnis delitias mūdi diui-
tias. ꝛ honores horrere ꝛ querere. Si eſſet alia vita poſt
hanc. ꝛ q̄d futuꝝ. Dicebat quidā ꝙ ſi haberet iudicēꝫ fi-
delē eligere. mortē p ceteris eligeret. eo ꝙ nō ē acceptō p-
ſonarū apḋ eam. Nec miſeret̄ pupillo nec defert ſeniori
nec timet potentē. nec veret̄ nobilē. nec horret paupem.
aut ignobilē. nec dimittit diuitē. aut potentē. nec ↄtēnit
infirmū aut debilē. nec euitat fortem. nec parcit ſapienti
nec inſipienti. Eccl'iaſt. xlj. O mors bonū ē iudiciū tuūꝫ.
Narratur in li. de ſeptē donis ꝙ cū dn̄s maioricarū ha-
beret filiū. nouū militē. euntē ad tyrociniū. ꝛ tranſeūtē p
clarā vallē. videns ibi dei milites. he. ꝟgī militātes. cogi
tās q̄s finis ē vtriuſqꝫ militie. ꝛ ꝙ in vtraqꝫ poſſet mori
q̄ꝛ mors cōmunis erat illis ꝛ his ꝛ iunioribꝫ ꝛ ſenioribꝫ
intrauit ibi ordinē ciſterciēſiū. Cū aūt pr̄ eius h̄ audiſſꝫ
furore repletus minatus ē ꝙ niſi rediret filius ad eū. ve-
niret ꝛ deſtrueret abbaciā illā. Tūc iuuenis remandauit
patri ꝙ ſi vellet auferre ꝛ poſſꝫ vnā ↄſuetudiem remoue
re de terra ſua. ipe rediret ad placitū ſuū. qḋ ſi nō faceret
eū in pace dimitteret. Pater aſſenſit. Filius aūt declara
uit ei que eſſet illa ↄſuetudo remouenda. vicꝫ. q̄ꝛ eq̄ mori
ebant̄ iuuenes ſicut ꝛ ſenes ꝛ vniuerſal'r omēs. Et q̄ꝛ il-
lud tollere nō poſſet eū in pace dimitteret. Sicqꝫ in reli-
gione pmanſit. Bona ꝓparatō ad eā eſt p timorē iuſtuꝫ
initialem. Nam vt dr̄ Eccli. j. ca. Timēti deū bene erit in
extremis. ꝛ in diebꝫ defunctōis ſue benedicet̄.

Secūdo timenda eſt. §. II.

mors ꝓpter eius velocitatē. Uelociter enī ad eā currimuſ
ꝛ ipa ad nos. Unde Job. ca. vij. Dies mei velocius tran
ſierūt q̄ꝫ a texēte tela ſuccinditur. conſumpti ſunt abſqꝫ
vlla ſpe. Et notāter dicit q̄ꝫ a texente. ꝛc̄. Texens nō ſcin
dit telā q̄uſqꝫ pficiat̄. ſꝫ de vita nr̄a. q̄ꝫtū fluxit tpis. texit
tm̄ ſtatim mors ſcindit. Scindit enī filū inſtantis pſen
tis. q̄ꝫcito curſus pn̄tis tpis texuit. q̄ꝛ ſtatim eſſe deſinit
ꝛ de cetero nō erit. Et ſequit̄ poſt illud Job. ca. ix. Dies
mei velociores fuerūt curſore. Curſor q̄ꝫtumcunqꝫ velo-
citer currat. tn̄ aliqn̄ quieſcit ī comedēdo vl' ſaltē dormi
endo. Sed homīes ↄtinuo minimo interuallo ſemper
currūt ad mortem. ꝛ dormiendo ꝛ comedendo ꝛ bene et
male opando ſemp ad mortem tendūt. ꝛ ſequitur illud
ps. Dies velociores fuerūt curſore. ꝛ quaſi naues poma
portantes de quibꝫ neſcit̄ ad quem portū venient ꝛ ve-
lociter etiā ducūtur. Uel quādo ꝛ ſi euadet̄ pericl'm. ps̄
Dies noſtri ſicut vmbra declinauerūt. Umbra homīs ſe
quit̄ cū quocūqꝫ vadit. vbi ponit veſtigiū. ſtatim ꝛ vm
bra ſequitur. ita ſequitur mors vitā p omē inſtās. Si
quid videt̄ addi poſſe ad vitā ſeu mors retardari et ab-
breuiari eſt opa hominū bona vl' mala. Dies enī pecca-
toris breuiabūtur. ait Salomō. Et ecōtra. Qui hono-
rat parentes vita viuet longiori. Et exempla patēt. Nā
cū ds̄ apparuit Noe erat quingentoꝝ annoꝝ pn̄ūcians
ei diluuiū imittēdū ꝓpter peccata hoīm. Et nihilominꝰ
etiā pmiſiſſet expectare homīes centū viginti annis. vt
reuerti poſſent ad penitentiā dicens. Eruntqꝫ dies eiuſ
ſcꝫ generis humani centū ꝛ viginti anni. q̄ꝛ homīes ab-
uſi ſūt eo ſpacio tempis dato ad penitentiā. peiora quo
tidie perpetrantes. abſtulit deus de tempe qḋ promiſe-
rat vite viginti annos. Nā diluuiū inundauit ſexcente-
ſimo anno vite Noe. Ex quo patet ꝙ nō expectauit niſi
centū annis. ita dicit b. Hiero. de pe. di. j. pdixerat. Econ
tra dictū fuit Ezechie regi iuda p Eſaiā ex pte dn̄i. Diſ-
pone domui tue q̄ꝛ morieris tu ꝛ non viues. Et h̄ ꝓpter
peccatū ſuperbie de victoria data ei a deo ↄtra Senna-
cherib ceſis p angelū in vna nocte centū octoginta mili-
bus de exercitu eius. Uel ſm alios ꝓpter ingratitudineꝫ
q̄ꝛ non dignas deo gratias egerit de tanto beneficō libe
rationis eoꝝ. Sed q̄ꝛ Ezechias recognoſcens peccatum
ſuū ſubito fleuit fletu magno. curatuſqꝫ eſt ↄcitius ab
infirmitate illa. ꝛ additi ſunt anni. xv. ad vitam eiꝰ. vꝫ
Eſa. xxxviij. Et iō ſapiēs ſalubriter admonet dicens Ec
cleſiaſ xv. Ne tardes ↄuerti ad dn̄m. ꝛ ne differas ḋ die
in diem. Subito enī veniet tibi ira eius. ꝛ diſperdet te.
Narrat btūs grego. in. iiij. dialogoꝝ ꝙ cū q̄dā aſſuetus
eſſet multā fidē dare ſomnijs. quadā nocte ſomniauit ꝙ
deberet viuere longo tempe. ꝛ ideo in futurū ſibi puide-
ret. qḋ cū ille firmiter crederet cepit diuitias cōgregare.
ſed cito moriens intactas dimiſit. Legitur quoqꝫ ī li-
bro de ſeptē donis ꝙ cū quedā vetula ſortilega audiſſet
quādā auē q̄ dr̄ cuculus vl' cucudrinus. pma die May
quinquies cantantē cucuc. credidit p certo ꝙ tot annis
deberet viuere ad minus. Unde cū grauiter infirmaret̄
ad mortē filia ſua inſtanter admonebat eā ad penitenti
am ꝛ ↄfeſſionē. q̄ꝛ in pic'lo vite erat. ait illa. Non eportet
p nūc. q̄ꝛ viuere adhuc habeo quinqꝫ annis. Et cū ma-
gis appinquaret ad mortē ita vt vix poſſet loqui. ꝛ illa
ſollicite admoneret ad penitētiā eleuauit quinqꝫ digitoſ
quaſi ſigno affirmās qḋ verbo dixerat. q̄ꝛ ſcꝫ quinqꝫ an
nis ſupuiueret adhuc. Quo facto ſtatim mortua ē. ꝛ vt
poteſt credi ſicut in corpe ita in aīa q̄ꝛ impenitēs. Ue-
lociter ergo currit mors ad quemlibet. Be. Grego. Uita
iſta tpalis eterne compata mors potius ē dicēda q̄ꝫ vi-
ta. Nā ipe quotidianus corruptōis noſtre defectus q̄d
eſt aliud q̄ꝫ quedam plixitas mortis. Btūs Auguſtinꝰ
Tēpus vite pſētis nihil ē aliud q̄ꝫ curſus ad mortē. in q̄
nemo paululū tarde vl' tardius ire pmittit̄. ſꝫ omēs pa-
ri motu vrgent̄. Seneca. In hoc fallimur ꝙ mortē nō p
ſpicimus pn̄tē diē cū morte diuidimus. ꝛ illa nō habet
partē deteriorē. q̄ꝛ totū qḋ trāſijt vite nr̄e rapuit. ꝛ n̄ ha
bemus niſi inſtās tps. nullus raptor violētior q̄ꝫ mors.
Idē in li. de naturalibꝫ q̄ꝫōnibꝫ. Qḋ tu times. experiris
quotidie morimur aliqua ps vite noſtre diminit̄. ꝛ tunc
quoqꝫ cū creſcimus vita noſtra decreſcit. quā multi de-
cepti ſunt credētes tarde mori. q̄ tn̄ velociter ↄ oēm coꝝ
ſpē inuaſit eos. Pharao ꝛ egyptij credētes diu viuere ꝛ
dominari hebreis ſubito in mari rubro ſubmerſi ſūt. Ex
odi. xiiij. Holofernes cū virtute aſſyrioꝝ robuſtiſſimus
credētes ſubijcere ſibi ꝛ dn̄o ſuo mūdū. ꝛ ſolus adorari
dominꝰ velociter a femina ſcā Judith victi ꝛ occiſi ſūt.
Judith. xiiij. Idē ptꝫ de faſtu ꝛ crudelitate Antiochi. q̄
credebat ſe terre ꝛ mari dn̄ari. ꝛ terrā iudeoꝝ facē ↄgeri
em ſepulcroꝝ. ſubito pcuſſus ꝛ a vermibꝫ corroſus expi
rauit. Sic ille diues q̄ ſpabat m'ltos fructꝰ colligere ex

Mors ē ineuitabil' quare.

Nota.

Exēpluꝫ.

Exēplus.

Dolor vi-ta vl' dies quibꝫ aſſimila-tur.

poſſeſſionib⁹ ſuis ꝛ ampliare horrea. ad reponẽdum ea ibi. dicẽs. Aīa mea habes multa bona repoſita ĩ annos plurimos comede q̄ſce. Audiuit ſubito vocẽ dñi dicentem ſibi. Stulte hac nocte animã tuã repetent a te. ꝛc. Cuꝫ ḡ velociſſime currat aduerſus te mors. time ꝛ timore initiali. Eccli. ij. Serua timorẽ dñi ꝛ ĩ illo veteraſce

Tertio timenda eſt .§. III.

mors ꝓpter ei⁹ facilitatẽ. q꞉ facilime agredit̃ hoīem ꝛ mł'tis modis. Jſa. xl. Que eſt vita nr̃a vapor ad modicum parẽs. Et deinceps exterminabit̃. p ſper. ferro. peſte. fame. vinculis. algore. calore. Mille modis miſeros mors capit vna hoīes. Uita hoīs eſt q̄ſi tela aranee. q̄ ad modicum flatũ vẽti rũp. ĩ imo fragilior eſt q̄ filũ aranee. Citius eñi extinguit̃ ab irruẽte aduerſitate q̄ filũ illō a vento rũpat̃. Certe in magno p̄iculo ſũt peccores. q̄ ad filum tã debilẽ dependẽt ſup̄ puteũ inferni. Narrat̃ de q̄dam tyrãno Sicilie dño. q̄ cũ quidã ei⁹ amicus multũ cuꝫ eo colloquẽdo laudaret felicitatẽ ei⁹ ꝛ ſtatũ. vñ hẽbat cãm multũ gaudẽdi. cũ tñ ille triſtis ꝛ ſuſpect⁹ ſemꝑ manerꝫ voluit tyrann⁹ vt exẽplo dep̄henderet infelicitatem ei⁹ ꝛ cãm triſticie. Uñ ordinauit q̄ vna dieꝝ ſecũ pranderet. q̄d ꝛ factũ eſt. Sꝫ tyrãnus iuſſit poni gladium acutiſſimũ pendentẽ ex filo deſuꝑ affixo ad ſolariũ. Sꝫ ita ſubtilem q̄ ꝑpendi vix poſſet directe ſuꝑ caput ei⁹. Cũq̄ ex mãdato tyrãni ſederet ille ꝯtra regẽ. timẽs amic⁹ ille gladium immĩnẽtẽ ſuꝑ cũ q̄ de pũcto ad pũctũ videbatur cadẽdus ſuꝑ caput eius. paꝝ comedebat. ſꝫ triſtꝭ manẽſ reſpiciebat ſi forte gladi⁹ caderet. Et q̄uis tyrãnus ſepe ſolicitaret eũ ad comedendũ de cibis delicatis. q̄ ante eũ erant. Jlle ſimulabat ĩ vultu leticiã. ſed intus plen⁹ erat timore ꝛ dolore. Peracto igit̃ prãdio queſiuit rex poſtq̄ ſurrexerũt a loco illo. quare nõ gaudioſe comederet. qui cauſam aſſignauit. videlicet. gladiũ illũ nudũ capiti imminentẽ timuiſſe. ne caderet ſuꝑ eũ. Tunc tyrannus ait. Si tu vnũ gladiũ q̄ tñ erat affixus licet tenuiter. ita timuiſti vt putares te infelicẽ ꝛ miſeꝝ in tali prandio. que felicitas poteſt eſſe mea ꝛ que leticia. q̄ tot pericula mortis habeo ſuꝑ me gladioꝝ. veneni. infirmitatẽ. pſecutorũ ꝛ hmõi. Q̄ feliciter mors accidat hoī patet Eccl. ix. Neſcit hõ finẽ ſuũ. Sꝫ ſic piſces hamo. ita hoīes capiũt̃ in tempe malo. Piſcis enim videns eſcã ſibi placidã. ſꝫ nõ aculeũ ſibi abſcõſum. auide capit ꝛ ab' eſca capit̃ adamata. Sic hoīes diſcurrũt ꝑ aquas mũdanaꝝ delitiarũ. et dũ eis occurrit aliquid vñ credũt refici ꝛ multũ delectari. inde eis mors parat̃ nõ ſolũ in cibis toxicatis. ſꝫ etiaꝫ in alijs. dũ nimios ſumũt. vñ infirmant̃ ꝛ moriuntur. et ita in delectationib⁹ venereis. Uñ dr̄ Eccl. xxxvij. Propter crapulã multi perierũt. Et Sen̄. Plures occidit voluptas q̄ gladi⁹. Q̄uã faciliter mors occidat hoīem. patet cũ vn⁹ morſus canis rabidi acule⁹ ſcorpionis. viſus baſiliſci. gramen ellebori. ſibilus ſerpentũ. cib⁹ vel potus toxicatus. Jncãtatio vel maleficiũ dyabolica arte confectum occidat hoīem. Juxta illud. mens nulla inſanie polluta. veneni incãtata perijt. xxvj. q. v. nec miꝝ. Pũctura vnius acus aliq̄n interficit hoīem. Modicũ febrilis caloris ꝓſternit fortiſſimũ. Ex medicamẽto ꝛ nutrimẽto ſine q̄ viuere nõ pōt homo ꝛ cibo ꝛ potu. ſ. multotiens incurrit̃ mors. Jtẽ aliq̄ ex nimia triſticia incurrũt mortem. Alij ex nimio gaudio. Uñ narrat valeri⁹ maxim⁹. q̄ cũ exercitu romano q̄dã vice in bello exiſtẽte. occiſi fuiſſent ab inimicꝭ q̄dã ex romanis. inter ceteros fuit ſignificatũ cuidã vidue romane ei⁹ filiũ q̄ in dicto exercitu erat fuiſſe de numero interfectoꝝ. Q̄ð illa oĩno credẽs vt mortuũ lugebat. Una aũt dieꝝ iuuenis ille fili⁹ vidue q̄ in veritate nõ fuerat occiſus. reuſus eſt ad vrbẽ ꝛ ide ad domũ ſuã. quẽ mr̄ vidẽs tãto gaudio reſoluta eſt vt ſubito p̄ gaudio moreret̃. Ex diuino etiã iudicio aliq̄ morte ꝑeunt̃. vt ananias ꝛ ſaphira ꝓpter mendaciũ ꝛ ꝓpietateꝫ. Narrat̃ etiã in li. de ſeptẽ donis. q̄ cũ q̄dã bubulc⁹ ꝓmiſiſſet cuidã femine fidedata. q̄ duceret eã in vxorẽ cũ eã defloraſſet. ꝛ noluiſſet ſeruare pactũ. excõmunicatus eſt. ꝛ cũ pluries admonit⁹ fuiſſet ſeruare pactũ. ꝛ cõtrahere cũ illa matrimoniũ. ꝛ ꝯtẽneret ꝛ rideret ad increpatões ꝛ cẽſuras. in nocte carniſpriuij ſedẽs ad ignẽ ꝛ truffans ꝛ ridens. aīam dyabolo reddidit ſubito moriẽs. Timendũ ḡ morte ꝓpter facilitatẽ ei⁹. ſꝫ timore initiali. Eccli. ij. Metuẽtes dñꝫ ſuſti. mi. e⁹ ꝛ ne deflectatꝭ ab eo ne cadatꝭ

Quarto timẽda eſt .§. IIII.

mors ꝛ cogitãda ꝓpter incertitudinẽ ꝛ dubietatẽ. ſ. hore eius. Origenes. nil certi⁹ morte. ſꝫ nil incerti⁹ hora mortꝭ. Et ꝓpterea xp̄s admonuit dicẽs. Eſtote pati. q꞉ neſcitis diẽ neq̄ horã. Eſt aũt incertũ hoī. in quo tp̄e. in q̄ loco. in q̄ modo. in q̄ ſtatu moriat̃. Uñ q̄tũ ad tp̄s ait dominus ibi. Uigilate q꞉ neſcitis q̄n tp̄s ſit. ſ. mortis. neſcitiſ eni q̄n veniet dñs. ſ. ad vocandũ ꝑ mortẽ ad reddendaꝫ rõem an ſero an media nocte. an gallicãtu. an mãc. Sero eſt etas ſenectutis. quia finis diei. Media nocte ĩ infantia ꝛ pueritia. plena tenebris ignorantie gallicantu in adoleſcẽtia q̄n iã apparet lux vſus rõnis ꝛ capax ẽ exhortatiõis. Mane plena luce in virili etate. Et ideo in q̄libet etate oportet vigilare ꝛ ſibi ꝓuidere. Jn q̄ loco q̄s moriat̃ etiã incertũ eſt. Utrũ in domo vel in via in mari vel in terra in ciuitate ſua vel aliena. Nõ voluit dñs certum eſſe hoī locũ mortis. ſicut ꝛ tp̄s vt in oĩ loco ꝛ in oĩ tp̄e timeat̃. Sen̄. Mors inſidiat̃ in oĩ loco. ꝛ tu in oĩ loco ſecur⁹ expecta. Q̄uo etiã mõ ſeu genere mortꝭ ſit q̄s moritur⁹ ignorat̃. Utrũ morte naturali vel violẽta. vel caſu ſubito. Narrat̃ in li. de ſeptẽ donis. q̄ cũ q̄dã vſurari⁹ apud diuionẽ añ portã eccl'ie btẽ ꝟginis quandaꝫ ſibi deſpõſaſſet cũ q̄ credebat diu matrimonialit̃ viuere caſu accidit ꝛ dei iudicio. vt ali⁹ vſurari⁹ lapide⁹ q̄ erat ſculpt⁹ ſupra portã cũ burſa lapidea. burſam illã lapideam ꝓijceret ſuꝑ caput ei⁹. ex q̄ ꝑcuſſione ſubito mortuuſ eſt. Q̄uis vnq̄ potuiſſꝫ extimare modũ illũ mortis illi⁹. Nec tamẽ multũ curandũ eſt q̄ genere mortis q̄s moriatur dũmodo bñ vixerit ꝑus. beat⁹ Auguſtin⁹. Mala mors dicẽda nõ eſt. cui⁹ bona vita p̄ceſſit. Unde cuꝫ q̄dam venerabilis ꝛ bon⁹ religioſus in ſtudio fuiſſet repertus ſubito mortu⁹. aliqui mirabant̃. Alij ſcandalizabant̃ de tali eius morte ſubita. dubitantes ꝓpter hoc de bonitate eius. Sed cũ repertus fuiſſet liber quidã apert⁹ ante eum. ꝛ digitũ ipſius habere ſuꝑ certũ verſum ſcripture. attendẽtes ad ſcripturã inuenerũt hanc eſſe. Juſtus q̄ cũq̄ morte ꝑuentus fuerit. in refrigerio erit. ꝛ iuſticia ei⁹ non auferet̃ ab eo. Q̄uantũ ad ſtatũ non poteſt eſſe q̄s certus in quo ſtatu moriat̃. ſcꝫ gratie vel peccati mortalis. niſi ſpecialiter deus reuelauerit. ſicut fecit quibuſdã ſanctis. Unde dicit̃ Eccl. ix. Sunt iuſti atq̄ ſapientes. ꝛ opa eoꝝ in manu dei. ꝛ tamen neſcit homo vtrũ odio vel amore ſit dignus. Q̄uis eñi poſſit quis ſcire ꝑ certo ꝛ debeat credere q̄ ſi cõmittit aliquod mortale peccatum quod expreſſe eſt contra dei p̄cepta. vt furtũ. fornicationem. periuriũ. blaſphemiã dei ꝛ ſanctoꝝ. auferat alienũ vſuram cõmittat. ꝛ huiuſmodi. vtiq̄ eſt dign⁹ odio dei ꝛ inferno. dum ꝑmanet in eo. Non tamen ecõtra. Et ſi caueat quis ab iſtis manifeſtis peccatis ꝛ exerceat ſe ĩ bonis operibus iuſticie ꝛ pietatis. nec remorſuꝫ habeat cõſcientie alicuius criminis. ꝛ ſi aliquod perpetrauit. doluit ꝛ confeſſus eſt. ex hoc nõ poteſt ſcire certitudinaliter dignus eſſe amore dei. id eſt. eſſe in gratia eius. Propter quod dicebat apoſtolus. Nihil mihi conſcius ſum. ſed nõ in hoc iuſtificatus ſum. Et rõ ẽ. q꞉ vt ait. pſ. Delicta

Tele aranee vita hoīs cõparatur. q̄re

Faciliter morimur multis modis

ſ. etiã q̄ ci. v.

Mors timẽdã ꝓpter incertitudinẽ ſtat⁹

quiſ intelligit. Pōt eni eſſe peccatū ⁊ mortale. ita ī omiſ-
ſione alicuius boni debiti fieri ſicut ⁊ ī cōmiſſione mali.
Sed minus cognoſcūtur talia omiſſa q̄ delicta dicunt̄
quaſi derelicta. Quāuis eni iuſt⁹ hō q̄ſi ꝯtinue ſe exer-
ceat in opibꝫ virtuoſis. ⁊ faciliter ⁊ delectabiliter. Et ſm
pħm delectabiliter opari virtuoſa. ſit ſignū habitus ge
nerati ꝟtutū ipaꝝ. opa aūt virtutū faciūt hoīem dignū
dei amore ⁊ gratū. tamē qꝛ actus virtutū acquiſitarum
ꝑ frequētes actus ſunt ſimiles oīno actibꝫ ꝟtutū infu
ſarū. Actus vero p̄cedētes ex virtutibꝫ acquiſitis ſolum
nō ſunt meritorij. nec faciūt hoīem dignū amore dei. ſed
ſolū actus p̄cedentes ex virtutibꝫ infuſis ex gratia dī. fa
ciunt hominē gratuꝫ deo. Et ideo qꝛ nō pōt ſcire homo
vtrū actus de genere bonoꝝ qui ab eo fiunt p̄cedant a
virtutibꝫ infuſis vel acquiſitis. Ideo non pn̄t ex h̄ ſcire
p̄ certo ſi ſunt in ſtatu gratie dei vl̄ nō. Et ideo vt ait be
atus Grego. Bonarū mentiū eſt ibi culpā agnoſcere. id
eſt timere eſſe. vbi culpa nō eſt. diſ. v. Ad eius. ⁊ Eccl. v.
De ꝓpiciatu peccatoꝝ noli eſſe ſine metu.

Quinto timenda eſt .§. V.

mors ꝓpter eius occupabilitatē. qꝛ ſcꝫ p̄occupat oēs act⁹
⁊ ſenſus auferēs pedibꝫ ptātē ambulādi. manibꝫ opan
di. lingue loquēdi. ori aufert ptātē comedēdi ocul' viden
di. ⁊ ſic de alijs. Piere. ix. Aſcēdit mors ꝑ feneſtras ſcꝫ ſē
ſuum. ingreſſa ē domos noſtras ſcꝫ oīa occupēs. Sa-
pien. xvj. durus bellator ī mediā terrā exterminij ꝓſilijt.
⁊ repleuit oīa morte. Aufert corꝑi vigorē ⁊ decorē ⁊ indu
cit pallorē. Apo. vj. Ecce equ⁹ pallid⁹ ſcꝫ corp⁹. ⁊ qui ſe-
debat ſuꝑ eū. ſ. dn̄ando ei ⁊ regēdo corpus ipm̄. nomē il-
li mors. Aufert qđ peius eſt aīe dei cognitōnem preci-
pue carnalibꝫ. Btūs Greg. Tāta ē ibi vis doloris ꝙ ali-
bi nō poſſit fieri impetus cogitatōis dicit Salomo. Ec
cleſiaſ. ix. ca. In q̄cūqꝫ ꝑtē lignū ceciderit ſiue ad au
ſtrū ſiue ad aquilonē. ibi erit. i. firmabit̄. lignū dr̄ homo
id ē arbor. ſm illud pš j. Erit tanqꝫ lignū qđ plantatū
eſt ſecus decurſus aquaꝝ. ⁊c̄. Cadit iſta arbor cuꝫ morit̄
hō. fructus ſunt opa. folia verba. flores affectus. Radi-
ces potentie. Et potentie quidē ſenſitiue ſūt radicate in
aīa. ſed opatōnes ſuas exercent ꝑ organa corꝑis quibꝫ
ſunt affixe. vt potentia viſiua ocul'. auditiua auribus. et
huiuſmōi. Interiores etiā vt fantaſia. memoria. ⁊ alie.
Habēt ⁊ ipē ſuas cellulas in capite. Sicut ergo magna
arbor que habet multas ⁊ magnas radices bn̄ fixas in
terra. vtiqꝫ nō pōt euelli a terra niſi cū maxima violētia
ita cū aīa debet ſepari a terra corꝑis. cum retrahat potē-
tias ſuas ab organis corporis. ꝑ ſecum radicaliter defe-
rat. Hoc vtiqꝫ fit cū magna violentia. ⁊ tota vis nature
ibi occupat̄. Ubi aūt ceciderit. ibi erit cū fructu ſuo l' ma
lo vl̄ bono. Ad auſtꝝ cadit cū morit̄ in ſtatu gratie ⁊ di-
uini amoris. Ex parte eni auſtri exurgit calidus ventus
⁊ eſt regio calidiſſima. Ad aquilonē vbi eſt intenſum fri
gus ⁊ ventus exurgit frigidus. cadit cū morit̄ cū pecca-
to mortali. ⁊ ibi ꝑmanet cū mal' ſuis fructibꝫ. igit̄ cōbu-
rendus. Iam ergo ſecuris ad radicē arboris poſita ē. ad
incidendū ꝑ mortē. Timeat ergo vnuſquiſqꝫ ſibi. ⁊ vide
at quos fructus facit. Difficile eſt eni ita ſubito in infir-
mitate graui arboris fructus mutare de mal' in bonos.
cū mors que ſuꝑueniēt occupet totū hoīem. Et ideo bn̄
dic̄ beatus Auguſ. in li. de pn̄ia. Multos ſolet decipere
ſerotina penitētia. de pe. diſ. j. Nimis eni difficile eſt ab
aſſuetis recedere. cū habitus qui eſt qualitas de difficili
mobilis a ſubiecto. ſit in peccatoribꝫ vitioꝝ. ꝙ ita ſubi-
to eos dimittat ⁊ faciat fructus virtutū hoc humanū n̄
eſt. Sed deo nihil impoſſibile q̄ tpe nō eget ad opandū
⁊ in puncto ꝯtritōem infundere pt. Et hoc ē qđ dic̄ Leo
papa. Miſcdie dei nec mēſuras ponere poſſumus. nec

Mors timēda qꝛ oīm ſenſuum ⁊ potentiaꝝ p̄occupatiua.

tempa diffinire. apđ quē nullas patit̄ moras conuerſio
Ideo de nemine ē deſpandū dū eſt ī hoc corpe ꝯſtitut⁹.
de pe. diſt. vij. Cautius tamē ſibi ꝓuidet nō expectare tē
pus mortis ad pn̄iam agendā. Experientia eni reꝝ magi-
ſtra docet ꝙ etia in ſeruis dei habituatis in bonū cū no
tabilis dolor arripit eos. vt illum. podagre. calculi. acu-
tiſſime febres. Uix valet aliquid boni cogitare. ſed totuꝫ
poſſidet dolor exteriorem ⁊ interiorē hoīem. ⁊ tamē ma-
gis vexat ⁊ occupat. Ipi ꝟo peccatores nimis affecti ad
corpus ⁊ delitias eius ſolitas. videāt bn̄ quō aīm diri-
gere poterūt ad dolēdū de peccatis ⁊ ꝯuertēdū ſe ad de
um toto corde. ⁊ nō ſolū timore. ſume tibi exemplū Qn̄
quis hꝫ aliquē amiciſſimū quē ſēꝑ hꝫ p̄ ocul'. ⁊ vidit eū
anxiari ad mortē. Habet ⁊ vicinū infirmū de cuius incō
mō nunqꝫ aut paꝝ cogitauit quē p̄ oculis nō hꝫ. nō eſt
miꝝ ſi vicinū minus dilcm̄ quē nō habet p̄ ocul' ⁊ paꝝ
de eo curat. tradit obliuioni. p eo ꝙ maxime amicū ⁊ di
lectiſſimū videt mori. ad ꝓpoſitū amicus maxime dilcūs
a peccatoribꝫ quē ſꝑ p̄ ocul' hn̄t ad cōplacēdū ei ē corp⁹
Uicinus parū dilectus ⁊ de quo paꝝ videt̄ curare ē ſpi
ritus ſeu animus. qn̄ igit̄ peccator videt corpus maxie
dilectū ab eo mori. tota cogitatio ſua ⁊ dolor ē de morte
corꝑis. De amico aūt paruꝫ dilecto ab eo modicū videt̄
curare. Sed obliuiſcit̄ eius. ⁊ ſi ipē ſit in periculo mori-
endi. Nōne hoc manifeſtius patet cū inducant̄ q̄citius
⁊ frequētius medici p ſalute corꝑis. vix aūt vnus medi-
cus aīe. ⁊ raro. ne ei ſalubriter medetur q̄ ad anim vt re-
ſtituat. ⁊ alia hmōi faciat. Notādū ē q̄d ait beat⁹ au-
guſtinus hac animaduerſione ꝑcutitur peccator vt mo
riens obliuiſcat̄ ſui. q̄ dū viueret oblitus eſt dei. nec ipa
mors morulā facit alicui ꝓpter ſuas diuitias. honores vl'
ſapiam. vl' min⁹ occupat infirmū ⁊ vexat. ſed fac̄ officiū
ſuum ad qđ deputata ē. Unde in li. de ſeptē donis legi
tur ꝙ cum q̄dā longo tempe ſeruiuiſſet cuidā p̄ncipi. et
grauiter egrotaret. cū inſtaret dn̄s eius dicens ꝙ mltuꝫ
de eo doleret. ⁊ ſi q̄ indigeret. h̄ ab eo peteret. Dixit eger
ꝙ petebat ꝙ p oīm ſeruitio qđ ei fecerat vt liberaret euꝫ
ab infirmitate vel ſaltē ad horā. Rn̄dit dn̄s. Hoc nō po-
teſt facere niſi ſolus deus. Et eger ait illi. Et ego illi ſoli
promitto me ſeruituꝝ in futurū. qui ſolus pōt me libe-
rare. ſi liberabit me ab iſta infirmitate. qui liberatus hoc
quod dixerat effecit. Ibidem. Cū quidā vſurarius in
extremis laboraret. fecit ante ſe portari vaſa aurea. pmit
tēs aīe ſue illa. ⁊ mlto ampliora. poſſeſſiōes. domos. et
alia ſi adhuc cū eo remaneret. ⁊ cū magis vrgeret dolor
infirmitatis ait miſer. Ex q̄ nō vis mecū morari. reddo
te diabolo. Et hec dicēs expirauit.

Exemplū

Sextū propter qđ .§. VI.

mors eſt timenda. eſt ꝓpter demonū occurſionem ⁊ infe-
ſtatōem. Geñ. iij. Dictū fuit p̄me mulieri in ꝑſona cuiuſ
libet aīe. ⁊ p̄cipue bn̄ viuētis. Ipa ꝯteret caput tuum.
⁊ tu inſidiaberis calcaneo eius. Mulier ꝯterit caput ſer
pētis antiq. quādo p̄ncipia vitioꝝ ſupat. que diabolus
ſuggerit. Sed ſerpēs inſidiat̄ calcaneo eius. qn̄ diabol⁹
tentat fortiter in fine vite. Calcaneus eni finis eſt corꝑis
finē ſignificat vite. Ideo hoc videt̄ generale demōes oc-
currere. ⁊ multū tentare aīas in ſepatōne a corpe. vt etiā
ſctōs hoīes aggrediant̄. Un̄ btūs Martin⁹ cū eſſꝫ ī ex
tremis ⁊ ī cinere ⁊ ī cilicio orōi inſiſteret vidit diabolū ⁊
ait Quid h̄ ſtas cruenta beſtia. nihil ī me funeſtū repe-
ries. ſed ſinus abrae me ſuſcipiet. qui confuſus diſparu-
it. quinimo ad ipm̄ dominū maieſtatis auſus eſt accede
re in ligno crucis affixuꝫ. ſi quid forte in eo reperire poſ
ſet de ſuo. queꝫ ſanctiſſimū. nōdū tamē filium dei eſſe co
gnouerat. Et hoc ipē chriſtus expreſſit cuꝫ ait apoſtolis
Uenit. i. veniet. qꝛ die ſequēti ei illud erat futuꝝ. p̄nceps

mūdi hu⁹.i.diabol⁹ q̄ pncipatū obtinet in mūdanis ꝑ pter vicia coꝝ.ꝛ in me nō hȝ q̄cq̄ȝ.ſ.vicij vt q̄ret. De aīa que male vixit in mūdo expſſi⁹ ħ ponit b.Greg.ī omel. ſup illud euāgeliū. Videns ihs ciuitatē fleuit ſup illā ꝛc. Lu.xix.Ecce ibi dr dies veniēt.ſ.mortis.ꝛ circūdabūt te inimici tui vallo.ꝛ coangustabūt te vndiq;.ꝛ ad terram

ʒ.q.ſ.t.v. ꝓſternent te.ꝛc.Inimici iſti ſunt demones.q̄ in fine vite circūdant aīam vallo diuerſaꝝ tēptationū.vt euadere nō poſſit de manib; coꝝ.ꝛ coangustāt diuerſis modis. vt ꝓſternāt tandē corp⁹ ad terrā ꝛ aīam ad centrū terre.i. ī infernū ducētes ſecū.beat⁹ Bern̄.Quātus erat pauor o aīa miſera.cū dimiſſa oīb; quoꝝ tā iocūda pñtia.tā gratus aſpect⁹.tā familiaris habitatio.alienā penit⁹ regionē ingrediēs.cateruatim infinita demonia ad te exire videbis.Cū ergo aīe peccatoꝝ egreſſure ſunt de corporib; ſuis dño iubēte.Si dixerint ad te ait dñs ꝑ Hieremiā.xv.Quo egredient.dices eis.q̄ ad mortē.ad mortem.q̄ ad gladiū.ad gladiū.q̄ ad famē.ad famē.q̄ ad captiuitatē.ad captiuitatē.ꝛ viſitabo ſup eos q̄ttuor ſpēs gladiū ad occidendū.canes ad lacerandū;. volatilia ad deuorandū.beſtias terre ad diſſipandū. Narrat in li.de ſeptē donis q cū quidā ſolitari⁹ rogaret dñm.vt ei oſtēderet quō aīa egredit de corpe.Adeſt ſubito lupus trahens eū ꝑ veſtes.ꝛ duxit eū ad ciuitatem.Ibi aūt vidit tūc choros clericoꝝ ꝛ laicoꝝ.parati ad honorificas exequias cuiuſdā ſolitarij valde famoſi.multoſq; lachrymātes eſtimātes q meritis ꝛ oratiōib; ei⁹ illa patria ꝯſeruaret. Sed reuera hypocrita erat.ꝛ ꝓ mundi glīa multa faciebat. Vidit ergo heremita ille demones aſtare ad illum morientē.Dixitq; vnus alteri q mitteret tridentē in os eius.ꝛ ꝑ vim extraherēt aīam illā a corpe.ꝛ ſi renitentem De alio diuite dr q cum eſſet in extremis ꝛ demōes aſſiſterent violēter cū vncinis ferreis extrahētes animā eiuſ Et ille diceret.Dñe adiuua me.improperabāt ei demones dicētes.Nūc queris adiutoriū dei.cū dies defecit tibi. Vt aūt dicit b.Gre.Cum q̄s bene viuit ꝛ deū timet abſtiuens ſe a malis.ꝛ de ꝑpetratis pniam agit. In illa hora ꝛ ſi fortiſſime ſint tēptatiōes diaboli.quia nouit ſe plus tp̄is nō habere ad tēptandū.ꝛ ideo plus acuit maliciam ſuā ad decipiendū.vel ꝑ deſperatōem vel ꝑ infidelitatē.vl ꝑ taciturnitatē alicui⁹ peccati gu̇is.tamē vt ait apl's.Fidelis d's q̄ non ꝑmittet vos tēptari ſupra id qđ poteſtis.ſȝ faciet cū tēptatiōe ꝓuentū. Vn̄ cū q̄dam ſanct⁹ religioſus in extremo vite fuiſſet multū exterritus a deo.vt aliq̄ dubitarēt ne deciperet a dyabolo. Mortu⁹ ille.inde ad aliq̄s dies apparuit cuidā ſibi deuoto in pulcra ſpecie.ꝛ tot⁹ lucid⁹.vn̄ ille ꝑcepit ad glīam aſſūptū;. Interrogauit ille.Que cā fuerit in exitu ſuo tāti terroꝝ At ille.Neſcis q꞉ ſcriptū eſt.Territi purgabūt.pš. Qui timēt dominū ſperabūt in dño adiutor ꝛ ꝓtector eorum eſt in temptationib;.

Septimo mors eſt .§.VII.

timēda ꝛ ꝓuidēda ꝓpter mala q̄ ſequunt ad ip̄am. ī ip̄a eni ꝛ ꝑ ip̄am oīa que in mūdo ſunt relinquunt.que cum tāto labore.cū tot pctis.cū tot curis acq̄runt ꝛ retinent. Job.j.Nudus egreſſus ſum de vtero matris mee.nud⁹ reuertar illuc.id eſt.in terram q̄ fuit mater ꝓma omniū. quia fecit deus hominē de limo terre. Apoſtolus.Nihil intulimus in hūc mundū.Haud.id eſt.non dubium.q꞉ nec auferemus. Mors ip̄a aufert amicos.ꝯſanguineoſ pulcritudinē a corpe.fortitudinē.dignitatē ꝛ omnē poteſtatē. Ecci.x.Homo cū mortu⁹ fuerit hereditabit ſerpentes.beſtias.ꝛ vermes.Et vt dicit a quibuſdā. Mortuo homine de cerebro ei⁹ naſcitur buſo. de renib; ſerpens. de ventre lumbri vermes de carne. De lingua aſtolabus beat⁹ Bern̄.Quid fetidi⁹ humano cadauere.Quid horribilius hoīe mortuo.cui⁹ erat in vite grauiſſimus amplexus.fit horribilis aſpectus in morte. Quid ḡ ꝓſunt diuitie.q̄d honores. Diuitie nō liberāt hominē a morte delitie nō liberāt a verme.honores non liberant a fetore Qui modo ſedebat diues ꝛ glorioſus in throno. modo iacet pauꝑ in tumulo.Qui delitijs veſcebatur.nunc a v̇mib; in ſepulcro conſumit. Memorare ergo nouiſſima tua ꝛ in eternū nō peccabis. Refert Petrus alphonſus q mortuo Alexandro magno.q̄ tam in breui tp̄e dñiū; orbis acquiſiuit.Cōuenerunt phariſei.ꝛ dixit vn⁹.iſte q̄ terrā heri totā ꝯculcabat.hodie ab ea cōculcat. Heri dominabat ei ꝛ poſſidebat eā.nūc poſſidetur ab ea. Heri nō ſufficiebat ei tot⁹ mūdus.nūc ſufficiūt ei quattuor vlne terre.Heri ꝓmebat eā.nunc ꝓmit ab ea. Ducebat heri exercitū ſup terrā.hodie ab exercitu ducitur ſub terra. In libro de ſeptē donis legit q Saladin⁹ magnus princeps ſaracenoꝝ.fecit ibi portari ſudariū ſuū.cum videret ſe ꝓpinquū morti. Et fecit illud clamando ꝑ preconē deportari ꝑ ciuitatē.Tantū deportabit ſecum pnceps magnus Sadalin⁹ de oīb; reb; ſuis. Timēda eſt ḡ mors ꝛ ſepe meditāda. Nā vt ait Plato.ſumma ph̄ia eſt meditatio mortis.Et ad multa valet.Et ꝓmo ad humiliationem. Quid ſuꝑbis inquit ſapiēs terra ꝛ cinis. q.d. Ex morte habes cauſam humiliandi te. Pauo ꝛ ſi vilis pennis ſuis pulcris eas extēdit.ꝛ hincinde ſe girat.d̄ earum pulcritudine ſuꝑbiendo.tn̄ ad pedes turpes aſpiciens eas cōtinuo deponit.q̄ſi ſe humilians. Sic hō attendens ad finē vite humiliabit. De cōſuetudine aliq̄n fuit imꝑatoꝝ q cū eſſent electi prima die coronationis coꝝ veniebat ad eū lapicidari⁹.deferēs in manu ſua treſ vel quattuor petias marmoris diuerſorū coloꝝ dicens. Iubeat dñs imꝑator.de quo genere marmoris velit ſibi fieri ſepulcrū.eo q homo mortalis ē. Et hoc fiebat ad dandū ſibi occaſionē humiliationis ex memoria mortiſ. Iohānes elemoſynarius fact⁹ patriarcha alexandrinus fecit ſibi fieri monumentū.ſed imꝑfectū;. Et in ꝓcipuis ſolennitatibus cū eſſet pontificalib; inſignitus. ꝛ in magno honore populi.ſtatuerūt vnū tūc venire ad ſe.q̄ diceret. Domine imperfectū eſt ſepulcrū tuū.iube ergo illō ꝑfici quia neſcis qua hora fur veniet.ſ.mortis. Sȝ ꝛ q̄n papa ꝯſecrat.ante oculos eius accendit modicū; ſtupe ꝛ dicit ei. Pater ſancte.ſic tranſit glīa mūdi. Valet ſecūdo meditatio mortis ad mūdi ꝯtemptū ꝛ deſpectionem Eccs.xj. Si multis annis vixerit homo.ꝛ in his oīb; letus fuerit.meminiſſe tamen debet tenebroſi temporis ſcȝ mortis qđ cum venerit vanitatis arguētur preterita Hieronymus ad paulinū. Facile contemnit oīa q̄ ſemper ſe cogitat moritꝝ. Tertio valet ad fugam peccatoꝝ deteſtatioȝ.cū ꝯſiderat q ꝓpt pctm̄ hō incurrit mortē corporꝭ ꝛ aīe.ad Ro.v.ꝑ vnū hoīeȝ.ſ.adā pctm̄ ītrauit ī mūdū.ſ.origīale.ꝛ ꝑ pctm̄ morſ. In hiſtoria trāſmarīa legit q cū bragmani peterēt ab alexādro mag̃ īmortalitatē ſibi dari.ꝛ ip̄e negaret ſe ħ poſſe facē cū mortal' eēt.aiunt illi.Tu ḡ cū mortal' ſis.q̄re tot mala faciēdo ꝑ mūdū diſcurrꝭ.q.d. Ab his mal' hec ꝯſideratō mortalitatꝭ tue debere te retrahere. Valȝ q̄rto ad depſſiōȝ carnal' d̄ſideriꝭ ꝛ delectatōis. In c⁹ figurā hēs Job.ij.q ip̄e teſta ſanieꝭ radebat ſedēs ī ſterq̄linio.i.mēoria mortꝭ ꝛ ꝯſideratione fractōis corꝑis.q꞉ vas ꝑ ip̄aȝ mortē frāgit .ſaniē carnal' delectatōis ex ꝯcupiſcētia exurgētē mouebat.b.Gre. Nihil adeo vȝ ad edomādū carnis d̄ſideria.ꝙ cogitare q̄liſ ſit futa caro moritura. Valet q̄nto ad tribulationū tolerationē.q꞉ cū in morte oēs res tp̄ales deficiāt.ꝛ tp̄s viteꝭ breue ē.q̄m mors ſeq̄t.iō inde ꝯfortat ad ſuſtinēdum q꞉ paꝝ affligit ꝛ ide q̄lect ꝛ remunerabit. Petr⁹ ī canonica ſua. Modicū ꝛ ſi oportet ꝯtriſtari ī varijs tribulatōib;.vt ꝓbatio fidei vr̄e ꝓcioſior ſit auro q̄ꝺ ꝑ ignē ꝓbat

Mortis memoria ad multa valet

Apo.xiiij. Beati mortui qui ī dn̄o moriūtur. Ammō iā
dicit ſpūs vt requieſcāt a laboribꝫ ſuis. Valet ſexto qꝛ ꝓ
uocat ad mīam ⁊ largitatē. Cōſiderās enī ꝙ ſecū afferre
nō p̄t. ſꝫ largiēs paupibꝫ inde ſubſidiū ī aīa habebit. iō
dimittit iniurias receptas a ꝓximo. elemoſinas dat. alie
na reſtituit. Alexander cū vidit qꝛ moreref. diuiſit regnū
ſuū pueris ſuis. b. Amb. Nō ſūt hoīs bona q̄ ſecū au-
ferre nō p̄t. Sola miſcōia comes eſt defunctoꝝ. Quidā
Burgēſis Pariſius fec̄ fieri feretꝝ in q̄ portareꝶ mortu
us. ⁊ i domo ſua voluit illud poni in loco vbi frequēter
videret ipm. Vt ꝑ ꝯſideratōēꝫ mortis ꝓuocareꝶ ad opa
miſcōie. In die aūt oīm defunctoꝝ replebat illō panibꝫ
q̄s paupibꝫ dabat dicens. Ecce cito morior. ⁊ q̄s poſtea
memorabiꝶ mei. Valet ſeptimo ⁊ vltimo ad inducēduꝫ
ad pn̄iam ⁊ ꝑſeuātiā. Rex Niniue cū ꝓplo ſuo audito
a Jona ꝙ Niniue inde ad. xl. dies eēt ſubūtenda. ⁊ inde
oēs morituri. indutus eſt ſacco. ⁊ ſe dederūt opibꝫ pe-
nitētie. Job. iij. Expectāt mortē ⁊ nō venit. q̄ſi effodien-
tes theſauꝝ gaudentqꝫ vehemēter cū īuenerint ſepulcꝝ.

Exēplū. Legitur in li. de ſeptē donis ꝙ cū quidā miles flagi-
tioſus accepiſſet penitētiā ab Alexādro papa. renuebat
eā facere ⁊ ſe nō poſſe implere. Demū papa dedit ei vnū
anulū quē ꝓ penitētia aſſidue portaret in digito eo pa-
cto ꝙ pl'ies cū ī die aſpiceret ⁊ aſpiciēdo tūc cogitaret ſe
eſſe moriturꝝ. Qđ cū feciſſet. inde ad modicū tempus ex
hmōi ꝯſideratōe mortis ita ꝯtriſtatus ⁊ compūctus eſt
ꝙ rediēs ad Alexandrū obtulit ſe ꝑatū ad oēm peniten
tiam peragendam.

Q. aſſignatō rōnū in morte eſt timenda de ſepteꝫ ge
neribꝫ rerum. Caplm̄. ix.

Quartum quod eſt ti

mendū ē ī morte rōnū aſſignatio. Apl'us ad
hebre. ix. Statutū ē hoībꝫ ſemel mori. iudici-
um poſt hoc ſcꝫ ꝑticulare. ſ. diſcuſſio vite eius. Omes eī
ſtabim̄ an̄ tribunal xp̄i. ſ. ad reddēdā rōem de tota vita
noſtra. Qđ ip̄e dn̄s oñdit ꝑ ꝑabolas villici ⁊ diſpēſato-
ris cuiuſdā diuitis cuiꝰ cū dn̄s audiſſet. qꝛ male diſpen
ſaret diſpenſando bona eius vocauit illū dicēs. Redde
rōem villicatōnis tue. Luc̄. xvj. Et etiā de quodā rege q̄
voluit rōem ponere cū ſeruis ſuis. Math. xviij. Et ſil'r
de illo dn̄o q̄ dedit ꝓuis ſuis talēta. vni q̄nqꝫ. alteri duo
tertio vnū vt negociarenꝶ cū eis. Et poſt certū tempꝰ ve
nit dn̄s ad faciendū rōciniū cū eis. quō negociati fuiſſēt
Et quos inuenit bene ⁊ diligēter ſe exercuiſſe in eis col-
laudauit. ⁊ de lucro facto remunerauit. Eū aūt qui non
opatus fuerat talentū ſibi creditū qꝛ nō multiplicauat
⁊ ſi ꝯſeruaſſet dure increpans. ⁊ ab eo illud auferens cō
demnauit. Math. xxv. Et q̄ſi ſimile de homīe nobili q̄
dedit ſeruis ſuis decī mnas ad negociandū. Luce. xix.
Ex q̄bꝫ oībꝫ ꝑabolis apte oñdiꝶ ꝙ hēmꝰ đo reddē rōem
de actꝭ ī vita nr̄a. Et h̄ p̄mo ī egreſſu aīe de corpe. Unde
Cipanꝰ. Qualē te īuenit dn̄s cū vocat. ſ. ꝑ mortē talem te
iudicat vt ſciāt oēs. ait ip̄e ꝑ ꝓphām. qꝛ ego ſū dn̄s ſcru-
tans renes ⁊ corda. i. affectōes. cogitatōes q̄ do vnicuiqꝫ
ſm opa ſua. de pe. di. j. Nūq̄d. Ad idē exēpla ī Vitaſpa-
trū dixit q̄dā ſcūs. Tria ſūt q̄ valde timeo. Primū eſt qn̄
aīa egreſſura ē de corpe. Scđm qn̄ pn̄tabiꝶ an̄ tribūal
xp̄i. ſ. rōeꝫ reddiтura. Tertiū ē qn̄ dabiꝶ a xp̄o ſn̄ia đ me.
Vn̄ ⁊ q̄dā aliꝰ ſenex cū videret quēdā iuuenē ridētē ait
Ecce corā celo ⁊ terra reddituri ſumꝰ rōem đo de tota vi
ta nr̄a. ⁊ tu rides. vn̄ Eccl'. xj. dr̄. Letare iuuenis ī adole-
ſcētia tua. ⁊ ī bonis ſic cor tuū. ⁊ ſcito qꝛ ꝓ his oībꝫ addu
cet te dn̄s ī iudiciū. Nec ibi ī rōe reddēda m'ltū tpis po-
neꝶ. ſic fit in mđo cū rōcinia fiūt. qꝛ tūc oīa nota ſūt iudi
ci. ad Heb. iiij. Oīa nuda ſūt ⁊ apta ocul' eiꝰ. Et oīa ī
pūcto repſentabunꝶ ꝯſcīe iudicādi. Horrendū ē ait apo
ſtolus incidere in manus dei viuentis. nil defectus im-
punitū ꝑmittētis. Hoc timēs ſanctus Job dicebat. Ve
rebar oīa opa mea. i. timebā. ſciēs ꝙ nō ꝑceres delinq̄n
ti. Timebā dubitās aliqn̄ ne forte aliquis defectus ī ip-
ſis etiā bonis opibꝫ meis ineſſet qđ punitōem mereref.
Et ſi colūne timēt tale iudiciū ꝑticulare ꝓ rōe reddēda.
quid faciet harūdo. Eſt aūt rō exigenda de ſeptem.

De anime potentijs	De corpis membris
De tempore ⁊ adiacentijs.	De gratie adiumētis
De ſapientie documentis	De culpe inq̄namētis
De regimine in ſubiectis.	

Primū igitur de quo .§. I.

reddēda eſt rō deo eſt de aīa ⁊ potentijs quō cōſerua-
uit eā ⁊ exercuit. Deutro. iiij. Cuſtodi temetipm ⁊ aīam
tuā ſolicite. Et Eccli. Cuſtodi animā tuā ⁊ da illi honorem
ſuū ⁊ merito. Eſt enī in ea imago dei. Unde btūs Aug.
in li. de trini. licet aīa ſeu mēs nō ſit eius nature cuius ē
deus imago tamē eius ibi q̄rēda ē. q̄ nihil eſt meliꝰ. ſcꝫ
in parte ſuperiori. Hec aūt imago apparet in potentijs
eius ſcꝫ memoria. intellectu ⁊ volūtate. q̄ dicūtur poten-
tie ſeparate. qꝛ ſcꝫ aīa ſēper retinet ⁊ vtiꝶ eis etiā ſepara-
ta a corpore. Sumēdo tn̄ memoriā ꝓ parte itellectiua.
q̄ retinet ſpēs intelligibiles ⁊ nō ꝓ potētia ſenſitiua. que
etiā ē in brutis. Nec operaꝶ anima niſi mediātibus iſtis
potentijs. Ecce quō ē dei imago. qꝛ ſicut vna ē eēntialr̄ ⁊
trina ī potētijs. q̄ realr̄ diſtinguunꝶ ab inuicē. ita ꝙ vna
nō eſt alia. vna tn̄ ī eēntia aīa ita vna eēntia diuina ī tri
bus ꝑſonis realr̄ diſtinctis ad inuicē. ita ꝙ vna n̄ ē alia
pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus. ⁊ hi tres vnū ſūt. Honoraꝶ
aūt iſta imago qn̄ ꝯſeruaꝶ ī ſua puritate. ⁊ potētie eius
exercenꝶ ꝓpter ipm deū cuiꝰ ē imago. Et de memoria ait
Salomō Eccl'aſt. vl. Memēto creatoris tui ī diebꝫ iu- ẜ. Duplex memoria reddenda ē. rō poīt.
uētutis tue anteqꝫ veniet dies afflictionis tue ⁊ appin-
quēt anni de q̄bꝫ dicas mihi nō placēt. Et pſ. Benedic
aīa mea dn̄m. ⁊ noli obliuiſci oēs retributōes eiꝰ. id ē
bn̄ficia eiꝰ. q̄ iō dicūtur retributōes. qꝛ cū male feceris q̄
tidie peccādo tāta ē charitas dei. ꝙ innumera bona bn̄
ficioꝝ ſuoꝝ reddit tibi. Ait etiā ip̄e dn̄s ī Tren̄. Recor-
dare paupratis mee quā. ſ. ſumpſi ꝓ te abſinthij ⁊ fellis
. i. amariſſime paſſiōis quā ſuſtinui ꝓ te. De intellectu De intellectu.
dic̄ mgr̄ ī. ij. ſē. di. j. Fec̄ đs rōnabilē creaturā vt ſūmū bo
nū itelligeret. Et h̄ ē ad qđ hortaꝶ ip̄e đs hoīes dicēs ꝑ
pſal. Vacate ⁊ videte qm̄ ego ſū đs. vacate. i. ceſſate a vi-
tijs ⁊ ab alijs opibꝫ exterioribꝫ aliqn̄. qꝛ alr̄ n̄ p̄t videri aut
itelligi đs. Intelligite qm̄ ego ſū đs q̄ nō mutor. Ego ſū
deꝰ q̄ meliꝰ excogitari nō p̄t. Ego ſū veꝝ vniūſale ⁊ ſum
mū bonū. Intelligēda q̄ꝫ ſūt mādata dei ⁊ ꝓuāda ⁊ curi
oſa omittēda. ſm illđ Eccl'. iij. Altiora te ne q̄ſierꝭ. ⁊ forti
ora te ne ſcrutatus fueris. ſed q̄ p̄cepit tibi dn̄s illa cogi-
ta ſemꝑ. ⁊ in pl'ibꝫ opibꝫ eius ne fueris curioſus. De De volūtate.
volūtate. Prouḃ. xxiij. Fili p̄be mihi cor tuū ⁊ volūtateꝫ
Et modū docet dicēs Deutro. vj. Et Mat. xxij. ⁊ Luce
x. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo. Hugo in li. de
arra aīe. Scio aīa mea qꝛ vita tua amor ē. et ſine amore
eſſe nō potes. Ea aūt ē vis amoris. vt talē te eſſe neceſſe
ſit. ⁊ quale eſt illud quod amas. Hoc eſt amare velle bo
num quod eſt voluntatis. Si ergo deū aīa amat ſpe de
um habꝫ. imo ⁊ deus eſt participatōne. ſm illud. Ego
dixi dij eſtis. Si terram amas terra es. Oſee. Abomina-
biles facti ſunt ſcꝫ peccatores ſicut ea que dilexerunt. Ex
toto corde ſeu voluntate deum diligit qui eum ſuꝑ om-
nia diligit. qui propter obſeruandum mandata dei ⁊ ſb
ſtantiam ⁊ familiam ⁊ patriam ⁊ famā ⁊ tempalem vi-
tā poſtponit. Ex toto corde diligit q̄ oīa q̄ amat ꝓpꝰ de-
um diligit. Cū igitur ſibi dicendū ſit Redde rōnem vil-
licatōis tue de aīa tua ⁊ potētijs. quā rōem reddere po-

terit q̄ dei imaginē in lutū ſepi⁹ pctōꝝ ꝓiecit. Qui bn̄fi‑
cioꝝ dei rariſſime recordat⁹ eſt. ſʒ bn̄ iniuriaꝝ q̄ ſibi fecit
ꝓxim⁹ ad vlciſcendū nō remittēdū. Qui deū nec cogno
ſcere voluit. nec ei⁹ mādata nec ei⁹ ꝟba. Sʒ totū acumē
intellect⁹ ſui poſuit ad fraudes inueniēdas. ad ꝑdandū
Qui totū affectū ſuū poſuit ī terrenis ꝛ carnalib⁹. oēm
rē viliſſimā magꝭ amans q̄ʒ deū. qḋ patet. quia ꝓ vno
ſolido dicet multa piuria. valde ḡ timēdū eſt talib⁹

Secūdo reddēda eſt. §. II.

Redde⁹ rōnem de corpe nr̄o ꝛ q̄re

rō de corpe nr̄o ꝛ mēbris ei⁹. Ad qḋ ei data ſunt nobis.
oñdit apl's ad Ro. xij. Ut exhibeatꝭ corpa vr̄a dō hoſti
am viuentē. i. vt macrem⁹ ip̄m vicijs ꝛ ↄcupiſcētijs tāq̄ʒ
aīal imolatū ꝛ viuat in opib⁹ ꝟtuoſis. Nā vt ait petr⁹ ī
canonica. xp̄s ſemel mortu⁹ ē ꝓ pctis nr̄is. iuſt⁹ ꝓ iniu‑
ſtis vt offerret nos dō ſeq̄ntes eū. mortificatos q̄dē car‑
ne. viuificatos aūt ſpū. Et cū incōpabiliter debeam⁹ pl⁹
laborare ꝛ exercere mēbra nr̄a in obſequiū dei q̄ʒ dyabo‑
li mūdi vel carnis. imo ſolū in honore dei debem⁹ corp⁹
exercere ꝛ nūq̄ʒ in pctō. hūanū dico ait apl's. c. vj. ꝓpter ī
firmitatē carnis vr̄e. Sicut exhibuiſtis mēbra vr̄a ſui‑
re iniq̄tati in iniquitatē. ſ. de vna ad aliā laborando. ita
exhibete nunc ſuire ip̄i iuſticie in ſanctificatiōem vt vel
ſaltē tm̄ laborēt mēbra vr̄a ꝓ deo. q̄ʒtū feciſtis ꝓ mūdo

De q̄nq̄ʒ ſenſib⁹

vel pctō. Quinq̄ʒ. ſenſus nr̄i exteriores q̄ʒuis radicē ha‑
beāt in aīa. tn̄ nō vtit̄ eis aīa niſi ꝑ mēbra vt ꝑ organa q̄
bus ſunt affixa. Ut potētia viſiua ꝑ oculos auditiua. ꝑ
aures ꝛ hmōi. Dedit ḡ tibi dēs oculos ad aſpiciendūʒ ad
neceſſitatē ꝛ vtilitatē. nō ad vanitatē. Dedit tibi oculos
vt aſpiciēdo celos ꝛ ornamēta ei⁹ ſolē lunā ꝛ ſidera. elem̄
ta ꝛ aīalia que ſunt in eis. ꝛ alia pulcra opa dei vt inde
exurgas ad ↄtemplandū pulcritudinē ꝛ magnitudinēʒ
creatoris. a quo oīa pulcra ꝛ pulcerrim⁹ ip̄e. Inuiſibilia
eni dei a creatura mūdi ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta con‑
ſpiciunt̄. i. dei ꝑfectiones. Ad Roma. j. Dedit tibi aures
vt diſciplinas morales. ſcīas naturales. artes varias ab
alijs audiēdo valeas addiſcere. ꝛ ex armonia cantum et
muſicoꝝ inſtrumētoꝝ. ↄſideres cātus ſuaues angeloruʒ
Dedit ꝛ nares ad adorandū vt ex fragrātia florū ꝛ aro
matū intelligas q2 ſancti dei in pr̄ia florebūt ſicut liliuʒ
ꝛ odor balſami erūt an̄ diuinā maieſtatē. Dedit ꝛ liguā
ꝛ palatū vbi eſt guſt⁹ vt lingua tua. ꝛ nō ſolum mēte vt
angeli deū laudes. admoneas ꝓximū ↄfitearis peccatuʒ
tuū. Poſuit in ea guſtū. vt ex ſuauitate ciboꝝ ꝛ potuū ꝑ
cipias. q̄m dulcis eſt dñs oīs dulcedinis auctor. et cla‑
mes cū ſapiētiſſimo viro. O q̄ʒ ſuauis eſt ſpūs tu⁹ dñe
qui vt dulcedinē tuā in filios demōſtrares. panē ſuauiſ
ſimū de celo p̄ſtitiſti. habentē omnē ſaporem ſuauitatis
Sap. xvj. Non ſolū māna patrib⁹ in deſerto ſʒ refectio‑
nem internalē ſctis tuis. cui⁹ cōꝑatiōe omne dulce ama
rum. vt ait b. Bern̄. Dedit ꝛ man⁹ vt nō abſcōdas ma‑
nus ſub aſcella piger. Sʒ vt docet Salomon. Qḋcūq̄ʒ
poteſt man⁹ tua inſtāter opare boni. quia nec op⁹ nec rō
nec ſcientia valēt apud inferos quo tu ꝑperas. Pedes de
dit ad ambulandū ad loca neceſſaria tibi ꝛ ꝓximo vtilia
Nō pedes veloces ad effundendū ſanguinē. vel ad ma‑
lum qḋcūq̄ʒ ↄcurrētes. ſʒ ad dirigēdos pedes noſtros ī
viā pacis. Tibi ḡ dicet̄. redde rōem villicatōis tue. Et ꝟe
quilibet dicere poteſt cū timore. Quid ſum miſer tūc di
cturus. quē patronū rogatur⁹. quādo iudex eſt vēturuſ
cuncta ſtricte diſcuſſur⁹. Quid laboris ꝛ afflictōnis cor‑
pus tuū ſuſtinuit ꝓ deo. qui nec ieiunia eccl'ie. nec vigi‑
lias in orōne. nec ꝑegrinationes ad eccl'ias feciſti. ſʒ ꝓ lu
cro innumera Oculi tui ad quid aliud reſpiciūt niſi ad
vanitates ꝛ curioſitates ꝛ voluptates implēdas. Et ſi
lachrymis irrigant̄. nō h̄ ꝓ peccatis. ſʒ ꝓ dānis tpalibus
Aures tue que ſolicitant̄ audire. niſi detractiōes. irriſio

nes. vaniloquia ꝛ turpiloquia. cantilenas mundanas ꝛ
hmōi. Nō aūt verba dei. admonitiōes. rep̄henſiōes. lau‑
des diuinas. Guſtū tuū oīb⁹ cibis ꝛ potib⁹ vis dele‑
ctari. vſq̄ʒ ad crapulā ꝛ ebrietatē. Lingua aūt vti neſcis.
niſi ad mendacia ꝛ piuria ꝛ blaſphemias ꝛ cōtentiones.
ꝛ ſuſurrationes. Murmuratiōes cōtra deū ꝛ miniſtros
eius. Odores ſuꝑfluos ad voluptatē queris. fetores in
firmoꝝ fugis. Man⁹ tuas nō extendis ad pauꝑes ſub‑
leuando ſed ad eos ꝑdandos. Opa manuū tuaꝝ vana
ꝛ riſui digna. Pedib⁹ curris ad theatra. ad ſpectacl'a. ad
tripudia. Et ſi aliquādo ad eccl'ias ꝛ feſtiuitates eorum.
magis ad procandū vt videas ꝛ videaris. q̄ʒ ob deuoti
onem. Beati ergo ait ps̄. qui timēt dn̄m. timore initiali
qui ambulāt ī vijs ei⁹. i. opib⁹ ꝟtuoſis exercēdo corp⁹ et
mēbra ſua. q2 tūc nō timebūt in hac rōne.

Tertio reddenda eſt. §. III

De tpe et tpalib⁹ ratione reddemus

rō de tpe ꝛ adiacētijs ei⁹. i. de reb⁹ tpalib⁹. Tren. j. Uo
cauit ↄtra me tps. ſ. quo male vſus eſt ad arguendū euʒ
Job. xxiiij Dedit ei tps ſeu locū penitētie ꝛ ip̄e abuſus ē
eo in ſuꝑbiam. Sen̄. Nulla maior iactura q̄ʒ tps. Om
nia fortune ſunt temp⁹ tuū. Nec poteſt recuꝑari temp⁹
amiſſum. Qḋ aūt apl'us ait. Redimentes tempus q̄m
dies mali ſunt. nō intendit ꝑ hoc dicere ꝙ tps amiſſum
poſſit recuꝑari. ſed ꝙ ita feruēter ꝛ ſolicite q̄s ſe habeat ī
futuꝝ. etiā vltra ſibi debitū. ꝙ recōpenſet ꝑ ſuꝑerogatio
nem bonoꝝ opeꝝ neglectū p̄teriti. vel dicit̄ redimere tē
pus q̄ quaſi ſuꝑflua ꝛ minus vtilia ꝛ ſi licita dimittit. vt
melioib⁹ vacet. b. Bern̄. Nil p̄cioſius tpe. Sed heu ho
die nil vilius reputat̄. Sed ſicut capillus de capite non
peribit. qḋ ſcʒ nō recipiat corpus reſuſcitatū q̄ʒtū ad eos
ſcʒ qui ſunt ad decentiā corpis. Ita nec momentū a tpe.
de quo ſcʒ nō exigat̄ rō. Un̄ Anſ. in libro meditationuʒ
ait. O lignū aridū ꝛ inutile. eternis ignib⁹ dignū. qḋ re‑
ſpondebis in illa die cū exiget̄ a te vſq̄ʒ ad ictū oculi. om
ne temp⁹ viuēdi tibi impēſum. qualit̄ fuerit a te expen‑
ſum. Et iō hortat̄ apl's ad Gal. vj. Dū tps habem⁹ ope
mur bonū ad oēs. In vno momēto tpis p̄t hō lucrari
vitā eternā. dū eſt ī vita p̄nti. Totū mūdū daret dāna‑
tus ſi h̄ret in ptāte ſua. vt ex eo poſſit habere modicum
tpis ad penitēdū. Et nō ſolū de tempe. ſʒ ꝛ de reb⁹ tpali
bus que dant̄ in tpe. redditurí ſunt homīes rōem ſi bn̄
vſi ſunt ꝛ ad ſubueniendū pauꝑib⁹. Dñs eni (ait Chry
ſo.) nō dños ſed diſpēſatores nos eſſe voluit reꝝ ſuarū.
Sicut ergo diſpenſator q̄ res dn̄i ſui ſibi retineret. vl' ꝓ
dige diſtribueret infideliter ageret ꝛ merito eſſet a dn̄o
puniēdus. Sic ꝛ dñs deus rōem exigēs in exi‑
tu vite a diuitib⁹. qui ſibi theſauriſant. vel ſuꝑflue vtun
tur reb⁹ tempalib⁹ pauꝑib⁹ ſubtrahētes. Unde beatus
Amb. An iniuſt⁹ eſt deus. vt nō nobis eque diſtribuat
vite ſubſidia. vt tu quidē eſſes affluēs ꝛ abundās. alijs
autē deeſſet ꝛ egerent. ꝛ nō potius quia voluit ſibi beni‑
gnitatis ſue experimēta largiri. aliū vero virtute patien‑
tie coronari. Tu vero ſuſceptis dei muneribus ꝛ in ſinū
tuum redactis nil putas te agere iniquū. ſi tantoꝝ bo‑
na ſolus obtineas. Egentiū eſt panis quē tu detines. nu
dorum veſtimentū quod recludis. miſeroꝝ pecunia eſt
quam in terrā defodis. Tantoruʒ ergo te ſcias inuadere
bona. quātis poſſis dare quod velis. id eſt. quod debes
velle. Hec ille. diſt. xlvij. Sicut hi. Inſuper qui prodige
expendunt in edificijs ſumptuoſis. in cōuiuijs lautis.
in equitaturis faleratis. in canibus ꝛ auibus ad venan
dum ꝛ aucupandū. in veſtibus pompatib⁹. in ornamē‑
tis varijs. cogitent quā deo ſint redditurí rationem vi‑
dentes pauperes fame mori veſtib⁹ nudari. puellas nu
biles ꝑiculo exponi ꝓpter defectū dotiū. captiuos in car‑
ceribus mori. Diues qui epulabat̄ quotidie ſplendide

ſepulcus in infernū.q2 micas menſe ſue noluit mendico
dare.nūc guttā aque ab eo nō p̄t habere. Et q̄ purpura
⁊ biſſo induebatur.nūc vermib⁊ opitur. Et iō Jacob⁊ i
canonica ſua ca.v. Exterret eos dicēs Agite nūc diuites
plorate vlulātes in miſerijs q̄ aduenīēt vob. diuitie ve-
ſtre putrefacte ſūt Veſtimēta vr̄a a tineis comeſta ſunt
Aurū ⁊ argentū vr̄m eruginauit.⁊ erugo coꝝ in teſtioni
um vob erit.⁊ manducabit carnes veſtras ſicut ignis.
Theſauriſaſtis vobis irā in nouiſſimis dieb⁹. Ecce mer
ces operioꝝ veſtroꝝ q̄ meſſuerūt regiones veſtras. que
fraudata eſt a vobis clamat.⁊ clamor coꝝ in aures dn̄i
ſabaoth introiuit. Et paulopoſt. Ecce iudex an ianuam
aſſiſtit. Admonet ḡ paulus diſcip̄lm ſuū Thimotheuz
ep̄m ⁊ p̄dicatorē.di.j. Thimo.v. Diuitib⁊ huius ſeculi p̄
cipe no ſublime ſape nec ſpare ī incerto diuitiaꝝ ſuarū.
ſed ī dō bn̄ agere.diuites fieri in operibus bonis.facile
tribuere.cōicare.theſaurizare ſibi fūdamētū bonū ī futu
rū. Petrus apl̄s.ij.ca.p̄me. Fraternitatē diligite. deū ti-
mete.q.di. Tūc oſtdetis deū timere.ſi fraternitatē diligi
tis ſubueniendo miſeris.

Quarto reddenda .§.IIII.

De gratie adiumētis rōem reddemus.

eſt rō de gratie adiumētis.de cuius p̄cioſitate ait Petr⁹
j.c.ij.ep̄le. Maxima ⁊ p̄cioſa p̄miſſa nob donauit deus
.ſ.munera grē.vt p hoc ſimus diuine nature ꝯſortes fugi
entes ei⁹ q̄ ī mūdo ē ꝯcupīe corruptōem. Per grām enim
vitat corruptio oīm peccatoꝝ.nec alr̄ p̄nt euitari. Nil p̄
cioſius grā q̄ fac nos glīa dignos. Ab hac p̄cedūt ſicut
radij a ſole.oēs v̄tutes aīam illuſtrātes ⁊ decorantes.
Ab hac orit radius fidei vere intellcm̄ pficiētis ad aſſen
tiendū oīb⁊ q̄ fide dn̄t teneri. Et a grā p̄cedit virt⁹ ſpei.
mētē erigēs ad expectandū in dubio ſupnā glīam bn̄ſa
ciēdo. Ex ipa deſcēdit flāma charitatis ad diligēdū de-
um ⁊ p̄ximū. Sobrietatem quoqꝫ tp̄antie ⁊ ſapiam pru
dētie docet.iuſticiā ⁊ virtutē.i.fortitudinē q̄b⁊ nil homi
nib⁊ in vita eſt vtilius.vt dr̄ Sap. viij. Temp̄antia enī
cohibet cōcupiſcibilē potētiā a delectatōib⁊ prauis. For
titudo iraſcibilē retinet in pſerēdis moleſtijs: ⁊ acuit in
aggrediendis arduis. Prudētia rōem inſtruit ī agēdis
vt nil pperā faciat.ſed cōſona rōi. Juſticia aūt ad proxi
mū dirigit volūtatē vt nō ei noceat ſed p̄ficiat. Jſta aūt
p̄cioſa gratie munera donauit gratis non meritis nr̄is.
Hortamur vos ait apl̄s.ij. Corin.vj.ne inuacuū grām
dei recipiatis. Oēs vtiqꝫ eā in baptiſmo recepim⁹. Grā
enī ī baptiſmo nō rq̄rit gemitū vl̄ planctū vl̄ aliđ op⁹
ſed oīa gratis ꝯdonat ait b.amb.de ꝯſe.diſt.iij. Donat
ſiml̄ v̄tutes.donat ⁊ remiſſionē pctōꝝ.niſi ponat obſta
culū ei.qđ ponere nō p̄t puulus baptizat cuz careat vſu
rōis. Jnuacuū aūt ⁊ fruſtra recipit q̄ eā nō exercet ⁊ au-
get p opa q̄tidie meliora. Sed multo magis in vacuuz
recipit q̄ eā p pctā perdit. Vnuſquiſqꝫ ergo p̄ut accepit
grām ī alterutꝝ illā admīſtrātes vt bōi diſpēſatores ml̄
tiformis gratie dei inquit Petrus ī.j.can.ca.iiij. Sꝫ cer
te cū dicet tibi Redde rōem huius grē.quō vſus es ml̄
tū habes timere.q2 n̄ ſolū n̄ augmētaſti h̄ p̄cioſū talētuz
ſꝫ ⁊ pdidiſti. Videmus enī coīter ꝙ q̄citius pueniť pu-
er ad aliquē vſū rōis ſe implicat p̄pter malas ſocietates
multis turpitudinib⁊ ⁊ piurijs ⁊ blaſphemijs p̄pter que
amittit grām baptiſmalem. Et vtinā ſic eſſet ſolicit⁹ ad
recupandū amiſſam grām q̄ ē ſanitas aīe ⁊ vita. ſicut
eſt ſollicitus ad recupandū corpis ſanitatē cū infirmat
Sacramēta enī eccl̄ie ſūt ꝯſeruatiua gratie ſc̄m Tho.in.iiij
Et iō ſi q̄s poſt baptiſmū grām amiſit qđ fit p q̄dlibet
mortl̄e.alr̄ recupare eā nō p̄t niſi p pn̄iam. Sꝫ q2 nimis
tardi ſūt hoīes ad penitētiā ⁊ ꝯfeſſionē iō ī null̄ v̄tꝫ vir

De gratijs ſacmētali

tutib⁊ ſe exercēt. Sic ⁊ ſacramētū ſacre coīonis p quod
mens implet grā.ſ.deuote ſumptū.⁊ future glīe nobis
p gn̄us dat.vt dicit b.tho.in off.q̄ꝫ raro aſſumit.q̄ꝫ ide-
uote.q̄ꝫ tepide. Eucariſtia dr̄ qđ latine bona gratia in-
terp̄tat. Quid enī melius corpe ⁊ ſanguīe dn̄i. Noli ne-
gligere ait apl̄s ad Thimo.grām q̄ data ē tibi in impo
ſitoe manus p̄ſbyteri.q̄ ptinet ad ordinē. Cū q̄ꝫta negli-
gētia ⁊ indiſpōe recipiāt clerici ſacrm̄ ordīs.cū q̄ꝫta deſi
dia exeq̄nt ipi ꝯſiderēt q̄ dō reddituri ſūt rōnem.igno-
rātia pleni.oī honeſtate vacui.cupiditate dediti ⁊ ſimo
nijs.inſatiabiles bn̄ficijs ⁊ dignitatib⁊ ocioſitate ſepul-
ti.p̄pter qđ accidit eis qđ dn̄s p̄dixit. Si ſal infatuatuz
fuerit ad nihilū valet vltra niſi vt mittat foras.vt cōcul
cet ab homib⁊. Mat.v. Jnfatuat ſal qn̄ clerici q̄ debent
v̄bo ⁊ exēplo alios ꝯdure ⁊ pſeruare a corruptōe vitioꝝ
nec alios admonēt.nec ipi virtuoſe viuūt p̄pter q̄d con-
temnūtur a popul̄ Vnde dn̄s p Malachiā ca.ij.ad ſa-
cerdotes ait Vos receſſiſtis a via.⁊ ſcandalizaſtis plu-
rimos ī lege.⁊ irritū feciſtis pactū leui.p̄pter h̄ dedi vos
ꝯtētibiles ⁊ humiles.i.abiectos oīb⁊ popul̄. Qui tamē
populi malefaciūt dehonorando eos cum ſint miniſtri
chriſti ⁊ eccl̄ie.⁊ ad eū cuius ſūt miniſtri ⁊ queꝫ pn̄tant
debeāt aſpicere.nō ad mores coꝝ malos. Cū ḡ tibi dice
tur Redde rōem ſacramētoꝝ q̄ tibi collata ſūt ad p̄curā
dū ⁊ augēdū grām q̄ꝫtū frequētaueris. quō deuote ſuſ-
cepis. Qualr̄ ī eis te exercueris. Noli altū ſape ait apo
ſtolus ſed time.q2 cui plus collatū eſt plus exigit ab eo.
Cū enī augētur dona ait btūs Grego.augētur ⁊ rōnes
donoꝝ. Tanto ergo humilior atqꝫ ad ſeruiendū dō p̄m-
ptior q̄ſqꝫ dꝫ eē ex munere q̄ꝫto obligatiorē ſe eē ꝯſpicit in
reddenda rōne. Timētes aūt dn̄m timore.ſ.initiali mi-
ſericordia circūdabit.pſ.

Quinto reddenda eſt .§.V

eſt rō.⁊ ideo timendū de ſapientie documētis.ſ.receptis.
Aīa nr̄a vt ait pħs naſcit ſicut tabula raſa in q̄ nihil
eſt pictū.ſed apta eſt pingi. Et ſicut alie ſcientie ⁊ artes
addiſcūtur p documēta alioꝝ.ita ⁊ ſapīa ⁊ noticia diui-
noꝝ ⁊ moraliū. Qr enī hō p̄pter peccata ſua obſcuratus
neſciebat legere in lege dei inſita in medio cordis noſtri.
dedit homib⁊ legē ſcptā.legē.x.p̄ceptoꝝ.q̄ ſemp fuit ne-
ceſſaria obſeruari oīb⁊ q̄ voluerūt ſaluari. Hec ē lex dn̄i
īmacl̄ata ꝯuertēs aīas.⁊ teſtimoniū eius fidele.ſapiam
p̄ſtās puulis.i.humilib⁊. Deus igit deoꝝ dn̄s locut⁹ eſt
ait idē in pſ.lxxx.⁊ vocauit terrā.a ſol̄ ortu vſqꝫ ad occa
ſum ex ſyon ſpēs decoris eius. Deus dn̄s coꝝ ſcōꝝ q̄ di-
cūtur dij p̄ticipatōe.pſ.lxxx. Ego dixi dij eſtis. Vel de-
monū q̄ dicūtur dij falſa nūcupatōe.pſ. Dij gentiū de-
monia vl̄ p̄ſidētiū q̄ dicūtur dij repn̄tatōe. q2 repn̄tant
deū.pſ.lxxx. Deus ſtetit in ſynagoga doꝝ.i. ſacerdotuz.
Oīm hoꝝ de⁹ ver⁹ de⁹ nr̄ ē dn̄s ⁊ auctor locut⁹ ē inquit
b.aug⁹.ſup pſalteriū in illū v̄ſi. Multis mōis p ange-
los ipe locutus ē dādo legē ī mōte ſyna.ita ait apl̄us ad
Galath.iij.c.ordīata p āgelos.ſ.illa lex locutus p p̄phas
ſuos. Eſaiā. Hieremiā. Ezechielē. Danielē.⁊ alios.xij.mi
nores p̄phas excitādo hoīes ad obſuātiā legis ipam de
clarādo.futura multa p̄nūciādo ad aīandū eos. ⁊ cōmi
natōem adijciēdo ꝯ trāſgreſſiōes. Demū locutus ē no-
bis in filio ſuo incarnato. Et q̄d ſapīa docere vl̄ exp̄me-
re potuit niſi v̄ba ſapīe falſas expōes legis a ſcrib repro
bando.obſcura declarando.in ſeipo adimplēdo. cōſilia
oīs pfectōis adijciēdo adiutoria ad obſeruādū offerē
do. Locutus ē p apl̄os ſuos ⁊ diſcip̄los q̄s miſit ī vniū
ſum mūdū dicēs Docete oēs gētes. Et q̄d niſi xp̄m dei
v̄tutē et dei ſapīa. Locut⁹ ē p doctores ſuos b. Auguſt.
Amb. Hieroñ. Grego.⁊ alios innumeros grecos ⁊ lati-
nos q̄s impleuit ī medio eccl̄ie ſpū ſapīe ⁊ intellect⁹ ad
exponendas ſcpturas ſacras ſapiētia plenas. Loquēdo
aūt p hos ⁊ q̄tidianos p̄dicatores vocauit terrā n̄ grecie

bus rōem reddem⁹.

tm̄ vel aphrice vel italie.ſʒ terrā totā.i.mūdū.Et h̄ ē qđ ſubdit. A ſolis ortu vſq̨ ad occaſum.i.ꝑ totū.In omnē enī terrā exiuit ſon⁹ coꝝ.Ex ſyon tn̄ ſpēs decoris ei⁹.id ē pulcritudo hui⁹ ſapiētis locutionis cepit ex ſyon.i.ꝓ ĺo iudeoꝝ.qꝛ vt đr Iſa.ij.c.De ſyon exibit lex.ſ.euāgelica.ꝛ v̄bū dn̄i de hierl'm.Null⁹ ḡ p̄t ſe excuſare qꝛ ignorat iſta documēta ſapīe.vbiq̨ ei p̄dicaꝶ ꝛ p̄dicatū eſt.In ꝑticulari etiā vocat terrā quelibet pctōre a ſol' ortu vſq̨ ad occaſū.i.a p̄ncipio q̄ in eo oriꝶ ſol intelligentie q̄ ad vſum. vſq̨ ad mortē dat hoī documēta ſapīe.Reddes igr̄ rōʒ

De ſapiētie documentiſ rationē reddemus.

de tot documētis ſapīe quō ea obſuaueris.Et certe male illi poterūt reddere rōem nec īpune trāſibūt.q̄ v̄ba dei audiētes.nil coꝝ q̄ audiunt.faciūt.Facti(ſm ꝓhām)ſicut aſpidis ſurde aures coꝝ obturātis.q̄ nō audiet vocē incantantiū.Aſpis ſpens cū ꝑpēdit aliquē incātatuꝝ euʒ vnā aurē figit in terrā.ꝛ aliaʒ cauda obturat ne audiat. Sic multi audiētes v̄bū dei ex vna ꝑte figūt menteʒ in terrenis.ex alia ꝓmittūt ſibi futuꝝ tꝑs vite ad emēdandum.vn̄ incātatio p̄dicātis ſapiēter.nō p̄t eū educere ꝺ clauſura pctī.Peius illi rōem reddēt q̄ audiētes v̄bum nil mēte retinēt vl' rumināt meditādo.Un̄ aīalia immūda in lege iudicāꝶ q̄ nō rumināt.Eterne mortis iudiciū formidate frēs ait b. Gre.ſi v̄bū vite audiētes in vētre memorie nō retinetis.Signū ei mortis eſt.cū infirm⁹ nō retinet cibū.Sʒ peſſime illi rōem reddēt ꝛ ḡuiſſime puniēꝶ q̄ nec ipa v̄ba dignanꝶ audire. nolētes intelligere vt bn̄ agerēt.Hos ꝯdēnabit ſtudioſitas regine Saba q̄ venit a finibꝫ terre audire ſapiam ſalomonis. Mat.ij. Cōtra hos igiꝶ in reddēda rōne dicet ſapia . vt habetur Prou.j.qꝛ vocaui vos ꝑ ſcpturas ꝛ renuiſtis . Extendi manū meā in crucē etiā dādo documēta.nec fuit q̄ aſpiceret.ſ.ad imitādū.Deſpexiſtis oīe ꝯſiliū meū ibi datū ꝛ increpatiōes meas neglexiſtis . Ego in interitu veſtro ridebo ꝛ ſubiannabo.cū vobis qđ timebatis aduenerit Clamabūt ad me ꝛ nō exaudiā eos.eo ꝙ exoſam habuerint diſciplinā.ꝛ timorē dn̄i nō ſuſceperint.

Sexto reddēda eſt .§.VI.

ratio de peccati inq̄namētis.ſm b.Aug. pc̄m ē dictū vl' factū vel ꝯcupitū ꝯ̄ legē dei .ꝛ in hac diffinitōe includiꝶ omiſſio cuiuſlibet boꝝ ſm b.Tho.in ſūma. Nā ita peccari p̄t mortaliꝶ vel venialiter omittēdo ſicut cōmittendo. Sʒ p̄mū occult⁹ ꝛ iō magis timendū.Et de oībꝫ his differētijs pctōꝝ reddēda eſt rō añ tribunal xp̄i.vbi q̄cq̄d latet apparebit.nil inultū remanebit.Et de mal' operibꝫ đr Salomon Eccs.vl. Cūcta q̄ fiūt adducet dn̄s ī iudiciū.ꝓ oīm erratu ſiue bonū ſiue malū.ſ.exigeꝶ ratio Nō ſolū de malo oꝑe in ſe.ſʒ etiā in eo qđ de ſe ē bonuʒ . vel alias videꝶ bonū ꝓpter aliquā malā circumſtātiā.error eſt ꝛ in iudiciū adduceꝶ.Et quātūcūq̨ occultū opuſ fuerit.manifeſtabit abſcōdita tenebraꝝ.i.pctōꝝ ait apoſtol⁹.Sʒ ꝛ de v̄bis rō exigeꝶ xp̄o dicēte Mat.xij.De oī v̄bo ocioſo qđ locuti fuerint hoīes reddēt rōem ī die iudicij.p̄mo ꝑticularis iudicij q̄ eſt in morte.ꝛ ſm b. Gre. p̄mo moral'.đr v̄bū ocioſum. qđ neceſſitate vl' vtilitate ſcʒ rōnabili caret.O q̄s vnq̨ enumeraret mltitudinē v̄boꝝ ocioſoꝝ.q̄ q̄tidie dicim⁹.nullā nob de h̄ ꝯſciam facientes.Qđ ſi de ocioſis rō exigiꝶ cū pena.q̄d de ꝯtumelioſis.de detractatorijs.de ꝑiurijs ꝛ blaſphemijs. adulatiōibꝫ ꝛ alijs malis.Sʒ ꝛ in cogitatiōibꝫ impij.interrogatio erit dic̄ ſapiēs.ſ.in futuro examine.Nā vt ait ſaluator nr̄.Ex corde exeūt cogitatiōes.ꝛ he ſunt q̄ coinquinant hoīem q̄ ſcʒ ad aīam.Nec tn̄ ait b.Gre. Immūda cogitatio mentē maculat cū pulſat ſʒ cū ꝑ delectatōeʒ ſuperat.de pe.di.iij.Quis aūt tāte v̄tutis ꝛ ſanctitatis extat q̄ nō h̄ʒ cogitatiōes inutiles ꝛ ſupfluas. etiā qn̄ clauſo hoſtio ſenſuū ꝛ ſecreto vult p̄rem orare, Delicta auteʒ

De oībuſ peccatis ꝛ differētijſ pctōrum reddem⁹ rationem

iuuētutis mee ꝛ ignorātias meas q̄ ſunt omiſſiones ne memineris dn̄e.Sʒ ab occultis meis mūda me.ꝛ ab alienis ꝑce ſuo tuo ait p̄s.Cuilibet ḡ timēdū eſt in iſta rōis exactiōe.Un̄ in vitaſpatꝝ legiꝶ ꝙ cū q̄dā ſanct⁹ paꝶ ad extrema veniſſet ꝛ alij p̄res viſitaſſent eū.Uidētes eum tremere totū.dicūt ei.Et tu p̄r times mori cū ſꝑ in p̄nia vixeris.Rn̄dit ille.Uere timeo.Nā licet ꝑ.xl. ānos laborauerim ī iſta ſolitudine ad ſuiēdū dō.tn̄ qꝛ alia ſunt iudicia dei q̄ʒ hoīm.iō timeo.ne forte placuerint deo. Un̄ Iob.xxxviij.Semꝑ ei q̄ſi tumētes fluctus timui dn̄m. Plurima ſunt pctā noſtra . q̄ nobis leuiſſima vel nulla videnꝶ.q̄ tn̄ de⁹ diſcutit ꝛ punit. Un̄ in vitaſfratꝝ legiꝶ ꝙ cū q̄dā vir valde religioſus ꝛ ſanct⁹ infirmat⁹ eſſet ad mortē leta facie ꝛ tot⁹ exhilarat⁹ dixit aſtātibꝫ q̄ eū viſitauerāt.Ecce beata maria mr̄ dei Salutem⁹ eā.Qđ cum oēs feciſſent ꝛ magnā ꝯſolatōem ꝑcepiſſent. licet nil viderent dixit infirm⁹.O q̄ʒ ḡte ꝛ iocūde recepit btā mat dei vr̄am ſolutatōʒ.ꝛ ipa q̄ʒ vos reſalutauit.p⁹ paululū aūt cepit expaueſcere ꝛ valde anxiari.adeo ꝙ ſocius ei⁹ vix ſufficiebat ad extergēdū ſudorē ex labore.Et fact⁹ in agonia q̄ſi tūc deo redderet rōem de vita ſua. Aliqn̄ dicebat q̄ſi ad aliū loquēs.Hoc non eſt veꝝ.Forte de aliq̄ pctō.ꝙ diabol⁹ ei obijciebat ad inducēdū ad deſperatōnē.Aliqn̄ dicebat.O dn̄e dona mihi ꝛ ꝑce h̄ modicum. Dixit ei ſoci⁹.Quid eſt h̄ fraꝶ etiā ne ꝑua pctā reqrunꝶ. ꝛ đ eis de⁹ exigit rōʒ.Qui ait.vtiq̨.Et ea q̄ nulla putāt hoīes eſſe pctā.Cōfortauit tn̄ eū ſoci⁹ efficaciꝶ ad ꝯfidendū de mīa dei.Demū pacta pugna ſp̄uali tot⁹ in dn̄o releuat⁹ cū magna deuotiōe q̄euit in pace.

Septimo reddēda .§.VII.

eſt rō de regimine in ſubiectis.ꝛ h̄ valde timendū p̄latis ꝛ rectoribꝫ. Un̄ Sap.vj.đr. Audite reges ꝛ intelligite. Diſcite iudices finiū terre.p̄bete aures q̄ ꝯtinetis multitudines.qm̄ data eſt vob p̄tās a dn̄o ꝛ v̄t⁹ ab altiſſimo q̄ interrogabit opa vr̄a ꝛ cogitatiōes ſcrutabiꝶ.qm̄ cum eſſetis miſtri regni illi⁹.nō recte iudicaſtis nec cuſtodiſtis legē iuſticie.nec ſm volūtatē ei⁹ ambulaſtis.Horrēde ꝛ cito apparebit vob.qm̄ iudiciū duriſſimū fiet his q̄ p̄ſunt.Exiguo enī ꝯcediꝶ mīa.Potētes aūt potēter tormēta patienꝶ.Nō enī ſubtrahet ꝑſonā cuiuſq̨ dn̄s. nec verebiꝶ magnitudinē cuiuſq̨.Apl's etiā ad Heb.xiij.ait Obedite p̄poſitis veſtris ꝛ ſubiacete eis. Ipi enī inuigilant q̄ſi rōem redditurī de aīabꝫ veſtris.vt cum gaudio faciāt nō cū triſticia.Ad idē facit qđ ait dyoniſi⁹ papa xlij.q.j.Eccl'ias.dicēs. Unuſq̄ſq̨ ꝯtētus ſit terminis ſuiſ ꝛ eccl'iam ꝛ plebē ſibi cōmiſſam diligēter cuſtodiat vt ꝺ ouibꝫ ſuis deo rōem reddat ꝛ gl'am inde nō iudiciū.id ē dampnatiōem recipiat.Rōem igiꝶ p̄ſidētes reddere hn̄t deo in egreſſu ſuo de h̄ mūdo.quō acceperint p̄laturam vtꝝ ꝑ ambitiōʒ vl' ꝑ ſymoniā vl' ꝑ intruſionē.quia vt ait Leo papa.Principat⁹ quē met⁹ extorſit vel ambit⁹ occupauit.ꝛ ſi actibꝫ ſuis ꝛ moribꝫ nō offendat.ipſi⁹ tamē initij eſt ꝑnitioſus exēplo.ꝛ difficile eſt vt bono ꝑagantur exitu.que malo ſunt inchoata principio.j.q.j.Principatus.Si ꝑ ſymoniā accepit vel alias iniuſtū titulū.cum careat iuriſdictione ꝛ autoritate ſuꝑ populū illum.quia ſuſpenſus vel nullus.decipit quantū eſt in eo animas illas abſoluēdo. Un̄ ab eo tanq̨ oues ꝑdite exigentur. Rationē quoq̨ reddere habet deo ſi ꝓpl'm ſuū verbo et exemplo ad bene viuendū induxerit.Chriſ.in iudicio ſedes ſi bene docueris ꝛ bene vixeris. populū inſtruis q̄modo viuere debeat.Si aūt bn̄ docueris ꝛ male vixeris deum inſtruis quō debeat te cōdemnare.Rationē quoq̨ reddere habet de adminiſtratiōe ſacramentoꝝ ne indignis dederit.Si reſtiterit potētibꝫ vſurpantibus iura ecclie.vt btūs Tho.Cātuarieñ.ꝛ btūs Ambro.xxiij.

q. viij. Cōuenior. Unde dn̄s p Ezech ꝯ illos q̄ tāq̄ mer
cenarij cū vidēt lupū venientē fugiūt. ⁊ lupus rapit ⁊ di
ſpergit oues. ait. Nō aſcendiſtis ex aduerſo. neq̄ oppoſu
iſtis vos murū p domo iſrl'. vt ſtaretis in plio in die dn̄i
Rōnē quoq̄ reddituri ſunt ſi crimina ſubditoꝝ dimiſe
rūt impunita ⁊ incorrecta ſine cauſa ratōnabili. Naz vt
ait btūs Greg. Peccata que ī nos cōmittūtur facile di
mittere poſſumus. q̄ vo in deū ꝑpetrant cū magna diſ
cretōne nec ſine vindicta poſſumus relaxare. xxiij. q. iiij.
Si is. ⁊ b. Grego. ſup pſalteriū Duo iſta nomīa nō fru
ſtra dicūtur. Homo peccator q2 peccator ē corrige. q2 hō
eſt. miſerere nec iuſte miſereberis hominē. ſi non correxe
ris peccatorē. huic nomini inuigilet diſciplina. put vni
cuiq̄ apta eſt cura nō ſolū ep̄o regēti plebē ſuā. ſ3 ⁊ pau
peri regēti domū ſuā. diuiti regēti familiā ſuam. pr̄i re
gēti plez ſuā. marito regēti cōiugē ſuā. regi regēti pr̄iaz
ſuā. vt nulli miſcōdia claudat. nulli impunitas relinqt.
xxiij. q. iiij. Duo. Ualde timēdū eſt vnicuiq̄ p̄ſidenti q̄d
dn̄s ait Ezechieli ī ꝑſona oīm p̄latoꝝ. Fili hominis ſpecu
latorē dedi te domui iſrl'. Si dicēte me ad impiū. Mor
te impie morieris tu nō fueris locutus vt impius ſe cuſto
diat. impi⁹ ipē ī iniquitate ſua morietur. ſanguinē vo eius
de manu tua requiram. ſed ſi te annunciāte ad impiuz
vt auertatur a vijs ſuis. nō fuerit auerſus a via ſua ma
la morietur ipē in iniquitate ſua. porro aīam tuā libera
ſti. Ezech. xxxiij. ⁊ in ca. ſe. ſ. xxxiiij. ait dn̄s. Ue paſtoribꝫ
iſrl' qui paſcebatis ſemetipos. Lac comedebatis. ⁊ lanis
cooperiebamini. ⁊ qd̄ craſſum erat occidebatis. gregem
aūt meū nō paſcebatis. qd̄ infirmum nō erat cōſolida
ſtis. qd̄ egrotū nō ſanaſtis. qd̄ fractū nō alligaſtis. ⁊ q̄d
abiectū nō reduxiſtis. qd̄ perierat nō queſiſtis. ſed cū au
ſteritate impabatis ⁊ cū potētia. ⁊ diſpſe ſunt oues mee.
eo ꝙ nō eſſet paſtor. ⁊ facte ſūt in deuoratōez oīm beſtia
rū. ꝓpterea paſtores audite verbū dn̄i. Ecce egoipſe ſup
paſtores requirā gregē meū de manu eoꝝ. Hec ibi licet
hely ſūm⁹ ſacerdos ī ſe ſanctus eſſet. tn̄ q2 filios publice
male faciētes nō correxit aſpe vt exigebat exceſſus eorū.
repheñſus fuit a dn̄o terribilr. ⁊ demū cū filijs vitā ma
la morte finiuit. vt patet. j. Reg. iiij. Et notādū ꝙ cū do
min⁹ p̄dixit p Samuelē malū ꝙ cōminatus ē heli ꝓpt
negligētiā correctōis filioꝝ ait. Ecce ego facio vbū. qd̄ q̄
audierit tinniāt ambe aures ei⁹. ſ. p̄ timore. ⁊ ideo vt di
cit Eccl'. xix. Corripe ꝓximū anteq̄ ꝯuenieris ⁊ da locū
timori altiſſimi.

Q, timēdū eſt purgatoriū et ꝙ ſeptem ſūt purga
toria. Caplm. x.

Quintum quod ē timē-

dum ſed timore initiali. vt in timore ſit p̄miuz. ē
purgationū aſpa variatō. Unde dr̄ Deutro. v. deū tuū
timebis. Et paulopoſt ſequitur. nequādo iraſcat furor ei⁹
ꝯ te. ſ. p varias punitōes. ⁊ Act' x. ait p̄nceps aplorū. In
omi gente. q̄ timet deū acceptus ē illi. Dicit aūt be. Gre.
di. xxv. qual'. De quibuſdā culpis āte diē iudicij eē pur
gatōis credēdus ē ignis p eo ꝙ vitas ait. Qui blaſphe
miā dixerit in ſpūm nō remittet ei in hoc ſeculo neq̄ in
futuro. Ex his vbis arguit b greg. a ꝯrio ſēſu. ſ. ꝙ alique
culpe remittunt hī p̄nti vita ⁊ aliq ī alia vita. Et cū re
mittūtur purgant ſ3 nō niſi p ignē afflictōis. Ignis eī
ī ſcpturis ſignat quācūq̄ afflictōem etiā p̄ntis vite. ſic
exponit illd̄ q̄d ait bap. de xp̄o. Ipē vos baptizabit in
ſpūſctō ⁊ igne. i. lauabit. purgabit a pctīs igne tribulati
onis. Un̄ poſſumus ponere. vij. purgatoria intelligēdo
p purgatoriū omē qd̄ affligit ad tp̄s p pctīs ⁊ purgat:

Purgatorium innatez cōmunis paſſionis.
Purgatorium pene volūtarie afflictōis.
Purgatoriū illate ab alio vexatōnis.
Purgatoriū poſt tranſitū venial' offenſionis.
Purgatoriū p criminali incomplete ſatiſfactōis.
Purgatoriū neglecte p alio obligatōis.
Purgatoriū in p̄nti patrie procuratōis.

In quolibet hoꝝ eſt pena ⁊ ad temp⁹ ad purgatōem. ſi
tamē patiēter ferat ⁊ in ſtatu gratie.

Primū igitur purga- .§. I.

riū ē penalitas cū q naſcimur quā ꝯtinue patimur. fa
mis. ſitis. caloris. frigoris. ſudoris. feſſitudis. interne paſ
ſiōis ⁊ mortis. vt merito dicat Salomō Eccli. ij. Cuncti
dies eius laboribꝫ ⁊ erumnis pleni ſūt. nec p noctē qui
dem requieſcet ⁊ ploratus hoīs in ortu ſuo ē quaſi q̄
dam ꝓhemia ſuaꝝ miſeriarū ad quas ingredit. Quāuis
aūt hec ſine peccato ſit tn̄ ex peccato originali p̄cedūt vt
punitio eius. Un̄ btūs Greg. Sepe ſine pctō fit q̄d ve
nit ex culpa. Nā ſine culpa eſurimus. S3 ex pctō pueīt
vt eſuriam⁹. di. v. ad ei⁹. Ex ipīs aūt purgamur patient
ferēdo ⁊ a peccatis cauēdo. Cōſiderādo q̄ta pena infli
cta ſit humano generi toti p vno peccato. Un̄ apte dici
pt illud Exo. xx. Dn̄s venit cū terrore vt timor eius eſſ3
in nobis ⁊ nō peccaretis. Chriſtus volūtarie aſſumpſit
has penas. ⁊ ſi non habuit peccatū originale q̄ venerat
purgatōem peccatoꝝ faciens. vt dicit apl's. ad Heb. j.

De purgatorio īnate ⁊ cōmūis paſſionis.

Secūdū purgatoriū .§. II.

eſt pene. quā ſibi quiſq̄ volūtarie aſſumit. Et iſte eſt op
timus modus purgādi ſua pctā mortlia ⁊ venialia q̄
tū ad culpā ⁊ q̄tū ad penā. vt ait b. Greg. de pe. diſti. j.
Si pctm̄. De⁹ delictū ſine vltōe n̄ patit. Aut eī hō punit
ſe aut ds cū hoīe. p ſe punit hō qn̄ volūtarie penā dolo
ris aſſumit de pctīs. vn̄ b. aug⁹. diffinit ꝙ p̄nīa ē q̄dam
dolētis vindicta puniēs ī ſe q̄d dolet ꝯmiſiſſe. ⁊ q̄to q̄s
magis dolet tāto magis purgat. ⁊ q̄ad culpā ⁊ q̄ ad pe
nā debitā p pctīs tpalē. totū tn̄ egit ī vtute paſſiōis xp̄i
Un̄ ⁊ de dauid dr̄ Eccl'. lxvij. xp̄s purgauit pctā ei⁹. id
eſt dō. ⁊ exaltauit cornu ei⁹. Doluit enī de pctō cōmiſſo.
ꝯfeſſo Nathā. ⁊ vtute paſſionis xp̄i. (etſi tūc future) fuit
purgatū pctm̄ ei⁹. Et q2 coīter dolor penitētis nō ē tan
tus ꝙ ſufficiat purgare ſeu ſatiſfacere omi debito pene
tpal'. iō ⁊ ꝯfeſſor iniūgit aliqd̄ ī p̄nīa agēdū penale vt ma
gis purget a debito pene tpal' vl' alleuiet. Q2 vo p̄nīe ī
iūcte ſūt pue ꝓpt īꝑfectōz penitētiū. ea etiaz q̄ hoīes ſibi
aſſumūt volūtarie de genere bonoꝝ. vt elīnas facē. ieiu
nia. pegrinatōes. diſciplīas. cilicia. abſtinētiā ꝓpter deuz
Oia iſta ſūt purgatoria ſi fiāt ī ſtatu grē ī q̄tū penalia
ſūt pene tpal' ad quā q̄libz ē debitor ꝓpter pctā. ⁊ incom
pabiliter pl⁹ q̄ ſibi exiſtimat. Et iō dr̄ ſap. Eccl'. v. de p
piciatu peccatoꝝ noli eſſe ſine metu.

De purgatorio volūtarie afflictōnis.

Tertiū purgatoriū .§. III.

eſt illate ab alio vexatōis. Oēs q̄ dō placuerūt ab initio
ꝑ multas tribulatōes trāſierūt fideles. Judith. viij. ⁊ q2 vt
dr̄ Amos. iij. Nō ē malū ī ciuitate qd̄ dn̄s n̄ fecerit. ſ3 de
malo pene. Nā malū culpe ipē n̄ fac. iō ſi q̄s recipit iniuri
az a ꝓxio. puto īfamiā. rapinā. bonoꝝ ablatōez ꝑſecutōz
⁊ hmōi. illa vexatō ī q̄tū ē ī penā. a dō ē. q2 oīs pena in
q̄tū pena iuſta ē. Oē iuſtū ē bonū. oē bonū ē a dō. ergo
ſm b. aug. oīs afflictō ē a dō. ⁊ n̄ ſolū īfirmitas. paupertas
⁊ hmōi. ſ3 eē mala q̄ īferūt ab hoībꝫ. ſic n̄ potuit diabo
lus cū oī neq̄tia ſua ledē. Job ī rebꝫ. familia ⁊ ꝑſōa. niſi li
cētiat⁹ a dō. vt p3 Job. j. Nec etiā ī gregē porcoꝝ itrare.
niſi ꝑmiſſus a xp̄o. vt hēt Mat. viij. ita nec hō pt homī
nocē ſine ꝑmiſſu dī. Un̄ ⁊ ipē ſaluator ait pilato cū dixiſ
ſet ꝙ poſſet eū crucifigē ⁊ dimittē. Nō hr̄es ptātē vllā. ſ.
ad meledendum. niſi tibi datum eſſet deſuper. Johan
nis. xix. Dauid etiam cum fugeret egreſſus hieruſalem

De purgato⁹ illate vexationis.

a facie filij ei⁹ q̄ vſurpauerat regnū p̄ris ꝛ mortē ei⁹ q̄re bat.qn̄ ꝑgēti cū aliq̄bꝫ ſibi fidelibꝫ ꝑ latera mōtis ꝛ plā geret pctā ſua.q̄dā peſſim⁹ hō noīe ſemei iniuriaret̄ ei ꝯtumeliādo.ꝛ pı̄ceret lapides ꝯ dauid dicēdo. Egrede re vir ſanguinū Egredere egredere vir belial. Nūc ꝑmūt te mala tua.q: vir ſanguinū es ꝛ inuaſiſti regnū Saul. Abiſai frater Joab cuꝫ vellet ire ad vindicādū iniurias regis.ꝛ occidēdū illū ꝓhibuit eū dauid dicens.dimitte

De vexa/ tiōes a q̄/ buſcunq̄ hoībꝫ in/ ferunt̄ ſūt a deo

eū vt maledicat.dn̄s p̄cepit illi vt malediceret dauid. Et q̄s eſt q̄ audeat dicere q̄re ſic fecit.dimitte eū vt maledi cat iux̄ p̄ceptū dn̄i.ſi forte reſpiciat dn̄s afflictionē meā ꝛ reddat mihi bonū ꝓ maledictiōe hodierna.ij. Re.xvj. Hmōi igit̄ tribulationes ſiue a deo ſiue ab hoībꝫ illate. cū patient̄ ferūt̄ in ſtatu grē.ſunt purgatoriū penaꝝ de bitaꝝ ꝓ peccatis.ꝛ defectuū.vn̄ dr̄ a dn̄o nr̄o ihu chriſto Omē palmitē q̄ fert fructū.i.bonoꝝ opeꝝ purgabit eū ſcꝫ a ſuꝑfluitate defectuū ꝑ tribulatōes p̄ntes vt fructū plus afferat. Jo.xv. Et b. Greg. Ab electis ſuis maclas pctōꝝ tp̄ali afflictiōe de⁹ curat abſtergere.q̄s in eis ī eter num nō vult videre.de pe.di.j. Si pctm̄. Et q̄to quis magis ad dei obſeq̄a ſe occupat.tāto magis tribulatio nibꝫ viſitat̄. Et ideo Eccli.ij.dicit̄. Fili accedēs ad ſuitu tem dei.ſta in iuſticia cū timore ꝛ p̄para animā tuaꝫ ad temptationē.

Quartū purgato/ .§.IIII.

riū eſt poſt hāc vita.pena quā ſuſtinēt aīe cū egrediun tur a corpe.nō plene hic emūdate ab omni defectu.quā penā ſuſtinēt ad tp̄s q̄uſq̄ purgent̄ ad plenū. de q̄ pōt intelligi illud Malach.iij. Purgabit filios leui ꝛ cola bit eos q̄ſi auꝝ ꝛ argentū. Leui interp̄tat̄ aſſumpt⁹ ſeu

De pur/ gatorio p⁹ trāſitū venial' of fenſiōis

appoſit⁹.ꝛ ſignificat eos q̄ aſſumpti a dn̄o ꝑ mortē appo nunt̄ ad p̄res. Iſti purgant̄ ꝑ ignē ſi aliq̄d peccati vl' ex piabile ſecū deferūt ſicut fit de auro ꝛ argēto cū colāt̄ ꝑ ꝑ ignē purgat̄ ſcoria eoꝝ. Et ſicut ait ap̄ls.j.Coꝝ.iij. Si q̄s ſuꝑedificauerit ſuꝑ h̄ fundamētū.i.fidei xp̄iane viue q̄ auꝝ dr̄ q̄tū ad dilectiōꝫ dei.argentū q̄tū ad dilectoꝫ p̄ximi.lignū.fenū.ſtipulā.ip̄e ſalu⁹ erit ſic q̄ſi ꝑ ignē trā ſiens.ſ.purgatorij.ita q̄ ly q̄ſi vel eſt expreſſiuū veritatis ita q̄ eſt ver⁹ ignis cruciās.vl' ſi nota eſt ſilitudinis. re fert ſimilitudo ad purgatiōeꝫ.vt ſicut purgaret̄ vas au reū vel argenteū mixtū ligno ꝛ hmōi ꝑ ignē tranſiēs.ita aīa ſecū deferēs pctā venialia q̄ habēt gradus maioꝝ ꝛ leuioꝝ ꝑ penā illi⁹ ignis purgat̄.ꝛ p̄ſentet̄ vas puriſſi mū an ꝯſpectū dei p⁹ certū tp̄s. Nihil enī coīnq̄natum introibit in illā gl'iam. Et h̄ eſt q̄d dicit b.grego.ꝛ Aug. di.xxv.§.Alias.ꝛ.c. Qualis.ſ.q̄ de leuibꝫ pctīs cū q̄bꝫ homo decedit.purgatiōis credēdus eſt ignis. Et ponūt exēpla vt riſus īmoderat⁹.ſermo ocioſus.Cura rei fami liaris q̄ vix poteſt exerceri ſine pctō.etiā ab his q̄ nouerīt vitare pctm̄. Hec beat⁹ Gre. Aug⁹.addit alia exēpla. et alibi dicit ip̄e b. Aug.q̄ lignū.fenū.ſtipula ſunt affectō nes inordinate circa deū tm̄.q̄bꝫ dediti ſunt hoīes rebꝫ tp̄alibꝫ familijs ſuis ꝛ amicis vl' ꝓprie ſenſualitati ī q̄bꝫ radicate aīe hinc diſcedūt. Et q: hic ignis purgatori⁹ vt dicit beat⁹ Aug.in li.de igne purgatorij.miro modo eſt grauis. Excellit enī oēm penā hui⁹ vite.iō timēda ē pe na purgatorij. Vn̄ ſaluator noſter Math.x.ait. Timete eū q̄ poſtq̄ occiderit pōt mittere animā ꝛ corp⁹ in gehē nam.i.ignē infernalē. Idē enī ignis eſt in ſuba. ignis cru cians purgādos ꝛ dānatos.ſꝫ p̄mos ad tp̄s.ſecūdos in ꝑpetuū. Ita dico vob̄ hūc timere.ſꝫ timore initiali non ſeruili. De quo Eccli.j. Initiū ſapīe timor dn̄i ꝛ cū fideli bus in vulua ꝯcreat⁹ eſt ꝛ cū electis feīs gradit̄.ꝛ cum iuſtis ꝛ fidelibꝫ agnoſcit̄. Dū aūt aīa purgāda ī igne cru

Pena ani

ciatur.deū videre nō pōt facie ad faciē.vt ſancti in gl'ia. Et de hac etiā ad tp̄s ſubtractiōe diuīe viſiōis maxime

me pur/ gāde per ignis cru ciatū.

cruciat̄ pl⁹ q̄ȝ de pena ignis. Scit enī ſe aptā ad viden dum ꝛ fruendū ſūmo bono. quo cū ꝑuet̄ ꝓ illo tp̄e ma xime affligit̄ ꝓpter q̄d dicere valet aīa illa. Fuerunt mihi lachryme mee.i.doloꝛ.panes die ac nocte.i. ꝯtinue talis cibꝫ amar⁹.medicinalis tn̄ ad purgandū dū dicit̄ mihi. ꝑ ſingulos dies cū ibi maneo in purgatorio. Ubi ē de⁹ tu⁹. Spes enī que differt̄.i.res ſ̄pata. affligit animā de Salomō.ꝛ tāto magis q̄to magis diligit̄. Nō parꝝ eti am affligunt̄ aīe ip̄e ex inſultatōe ꝛ irriſiōe demonū de eaꝝ penis.ſicut in p̄nti ſi q̄s videret inimicū ſuū de ſuo infortunio vel pena inſultare ꝛ letari.multū affligeretur. Nō tn̄ ip̄i demones torquēt aīas in purgatorio.ſm̄ be. Tho.in.iiij.q: nō decet vt quoꝝ fuerūt victores.hi ſcꝫ q̄ ſunt in purgatorio.habeāt eos tortores.nec ita abſorbe tur a grauitate pene.q̄n ſciāt ſe ad tp̄s ibi eſſe ꝛ aliq̄n li berandos.vn̄ patiēter ferūt punitionē diuīe iuſticie. Et pie credi poteſt q̄ angeli ſancti aliq̄n viſitēt ꝛ cōfortent. Un̄ legit̄ in li.de ſeptē donis.q̄ cū quidā ſcelerate viue veret.viſitat⁹ a dn̄o vt ad ſe rediret incurrit graue infir mitatē ꝛ diutinā. Attediat⁹ aūt ex ꝓlixitate languoris ro gabat frequēter dn̄m.vt de carcere corpis educeret eum Apparēs aūt vna dieꝝ ei angel⁹ dn̄i ex ꝑte dei dedit ſibi optionē eligēdi q̄d magis vellet.vl' adhuc ꝑ duos ānos illā infirmitatē tolerare ꝛ poſtea ad celū euolare.aut tūc moriēdo ꝑ tres dies in purgatorio ꝑmanere. At ille at tendens ad breuitatē tp̄is q̄ erat māſur⁹ in purgatorio ꝛ longitudinē dieꝝ q̄bꝫ infirmitatē iā diu expertā adhuc erat paſſur⁹.ꝛ elegit poti⁹ morari in purgatorio ꝑ tridu um eſſe ꝛ mori. Exaudit⁹ ḡ d̄ hac luce migrauit.ad ignē purgatoriū ꝑgens aīa ei⁹. Inde ad horā ab exitu ſuo d̄ hoc mūdo.apparuit ei ī purgatorio angel⁹ dn̄i cōfortās eū. Interrogauitq̄ȝ eū ſi eū recognoſceret. R̄ndit mīme. At ille. Ego ſum angel⁹ dn̄i q̄ tibi dedi optionē ſumēdi ex ꝑte dei ad hūc locū.ſ.veniēdi ꝛ triduo morā faciendi. an in illo tua infirmitate ꝑ biennium ꝑmanēdi. Cui ille. Nequaq̄ȝ vales eſſe angel⁹ dei.q: ille mētiri nō pōt. Sꝫ q̄ mihi h̄ dixerit mendaciū magnū expreſſit. Nā cū dixe rit ꝑ triduū me hic moratuꝝ. Ego iā manſi in his maxi mis penis ꝑ plurimos annos. Angel⁹ ꝟo ad eū. Tu hic non fuiſti niſi ꝑ horam.ita q̄ adhuc habes hic manere q̄d reſtat. At ille roga dn̄m meū vt nō reſpiciat ad inſipiē tiam meā h̄ eligēdo.ꝛ tu ꝓ me intercede apud eū vt redu cat ad vitā p̄orē.ꝛ ego nedū ꝑ duos annos ſꝫ q̄tū placu erit ei parat⁹ ſum tolerare infirmitatē illā.q̄d ꝛ obtinuit vnde vite reſtitut⁹ patiētiſſime ꝛ letāter oēm dolorē tole rabat.expertus penas purgatorij.

Eſſe aūt purgatoriū .§.V.

neceſſariū eſt ad ſalutē credere. Ip̄m aūt negare vt faci unt greci.hereticū eſſet ꝛ dānabile. Hoc aūt ꝓbat̄ ꝛ auto ritate ſcripture ꝛ ex more ꝛ obſ̄uatiōe eccl'ie ꝛ ex ratione. ꝛ ex exēplis multiphar̄ie. De p̄mo dr̄.ij. Machabeo.xij. Sancta ꝛ ſalubris eſt cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a pctīs ſoluant̄. Qui in inferno dānatoꝝ ſunt. a peccā tis ſolui nō p̄nt.q: in inferno nulla eſt redēptio. Qui in gloria ſuꝑna ſunt pctā nō hn̄t a q̄bꝫ ſoluāt̄. Reſtat ḡ vt de his q̄ ſunt in purgatorio itelligat̄.vt ſoluant̄ vl' a ve nialibꝫ cū q̄bꝫ diſceſſerūt vel a penis debitis ꝓ mortali bus q̄bꝫ in mūdo ad plenū nō ſatiſfecerūt. vn̄ ꝛ Judas machabe⁹ vt ibi dr̄ miſit hieroſolimā.xij.milia dragmas argēti offerri eas ibi ꝓ pctīs mortuoꝝ.i.in bello q̄ geſſe rant ꝯ inimicos vt a penis purgatorij liberarent̄ vl' al leuiarent̄. Et beat⁹ Aug⁹.in encheridion ait. Neq̄ȝ negā dum eſt defunctoꝝ aīas pietate ſuoꝝ viuētiū poſſe rele uari cū ꝓ illis ſacrificiū mediatoris offert̄. vl' elemoſyne fiūt. Sꝫ hec eis ꝓſunt q̄ cuꝫ viuerēt h̄ ſibi vt poſtea p̄nt ꝓdeſſe meruerūt. Idē Grego.xiij.q.ij. Nic. Et b. Amb.c.

Purgato rium eēp bat multi pliciter

Ca.10. De ſeptēplici purgatorio timendo

Quis alij.q.e.Probatur idem ex obſeruatione eccleſie
que eſt maioris autoritatis q̄ȝ dicta cuiuſcunq̄ȝ doctoꝝ
Nā vbiq̄ȝ in eccleſia fiunt miſſe ꝛ ſuffragia alia ꝓ defū⸗
ctis.ꝛ miſſa ſpecialis ꝓ eis q̄ incipit.Requiem.Et in omī
miſſa fit in ſecūdo memēto oratio ꝓ defunctis.ꝛ in offer
torio dr̄.Libera animas omniū fideliū defunctoꝝ.qui
ſcȝ ſunt in purgatorio quos ignorat.Nā ꝓ alijs defun⸗
ctis nō intendit orare.Libera eas de pena inferni.i.pur
gatorij qđ dr̄ infernus.q꞉ infra terrā.vn̄ ꝛ xp̄s deſcen⸗
dit ad inferna.ſ.limbū.Ne abſorbeat eas tartarus .id ē
ne detineat abſortas in illis penis.ne cadant in obſcuꝝ
id eſt ne q̄ ceciderūt in obſcurū locum detineant.Unde
xiij.q.ij.Pro obeuntibꝰ.ſic dr̄.Sancta ſic tenet eccl'ia vt
xp̄s pro mortuis vere xp̄ianis offerat oblatōes.atq̄ȝ pre
ſbyter coꝝ faciat memoriā.Et q̄ȝuis pctīs oēs ſubiace⸗
amus.ꝯgruit vt ſacerdos ꝓ mortuis catholicis memo⸗
riā faciat ꝛ intercedat.nō tn̄ ꝓ impijs q̄ȝuis xp̄iani ſint.
tale aliq̄d agere licebit.Et dicit ibi glo.ꝙ dicunt impij
q̄ decedunt in mortali notorio.vt q̄ ſe occidūt ꝛ hmōi.ꝛ
q̄ in ebetate morerent. Secus ſi dubiū ſit. Probat ter
tio h̄ rōne.Nam q̄ decedit.aut eſt ī ſtatu gratie aut ex⸗
tra gratiā.Si extra grām h̄ poteſt eſſe dupliciter.Aut
q꞉ habet ſolū originale.ꝛ talis deſcendit ad limbū pue⸗
roꝝ p̄uatis ſemꝑ gloria diue viſionis.de q̄ tn̄ penā nō
ſentit.ſed liber a pena ſenſus.i.ignis.Aut habet actua⸗
le mortale.ꝛ hoc patit penā dāni.ſcȝ p̄uatōis glorie ꝛ pe
nā ſenſus.ſ.ignis infernalis.ꝛ de vtroq̄ȝ ſumme affligit
Et quia in inferno nulla eſt redemptio.ido ꝓ his ſuffra
gia nō valent.Si aūt morit in ſtatu gratie.Et hoc dū
pliciter.quia aut in tanta puritate ꝛ ꝑfectione.vt nil de
ferat ſecum cremabile.vt baptiſati paruuli.martyriſati
pro xp̄o ꝛ ꝑfecti viri.In cuiꝰ ſignū xp̄o baptiſato aper
tum eſt celū.Stephanus prothomartyr vidit celos a⸗
pertos.ꝛ Johanni puriſſimo apertū eſt oſtiū ī celo.aut
in ſtatu gratie moriens defert ſecū cremabile ſiue aliq̄d
veniale.Siue q꞉ nō ſatiſfecit ad plenū in mūdo ꝓ mor
talibus ꝯmiſſis.ꝛ ſi ꝯtritus.ꝛ quia nil mali impunitū
ꝑmittit diuina iuſticia.nilq̄ȝ coinq̄natum aliq̄ peccato
in regnū celoꝝ p̄t intrare.Nec tamē eis q̄ talia cremabi
lia ſecum detulerūt debet pena eterna.q꞉ non auerſi a
deo.ſed ꝯuerſi tranſierunt.ideo iſtis debet pena ad tp̄s
purgatoria.ꝛ pro his a deo eſt ordinatum purgatoriū.
Officia aūt que fiunt ſolēniter pro eis.dicunt vel terna
riū vel ſeptenariū.vel trigeſimaliū vel anniuerſarium.
Et ternarium quidē.q̄d fit in capite triū dierū a die trā
ſitus mortui.vt deleant per illud pctā omnia cōmiſſa.
ꝯtra tres virtutes theologicas.fidem ſpem.ꝛ caritatē.Se
ptenariū vt per grām ſeptiformē auferant ab eis.ſcȝ de
functis peccata ſeptē mortl'ia cū filiabꝰ ſuis.Trigeſariū
vt deleant illis pctā ꝯmiſſa ꝯtra decēꝑcepta et fidē tri
nitatis.Anniuūſaria.vt de anno tp̄ali tranſeat ad annū
ſempiternū. Quarto ꝓbatur m'ltiplici exemplo.Le⸗
git in vitaſpatrū.ꝙ cum deuotus religioſus frater pre⸗
dicator freq̄nter diceret miſſam ꝓ pctīs.rariſſime autē
ꝓ defunctis.quidā alius eiuſdē ordinis religioſus ſan
ctus hō caritatiue arguit eū.quare raro vel nunq̄ȝ cele
braret pro defunctis.ꝛ freq̄nter pro peccatoribꝰ viuis.cū
mortui ſe iuuare nō poſſet.viui aūt multis modis.Cui
ille reſpondebat.Qui ſunt in purgatorio ſunt ſecuri nc
poſſunt deficere a gl'ia.ꝛ ſi retardent. Sed q̄ ꝯuerſant
in mundo pctōres ſunt in ꝯtinuo periculo dānationis
Sicq̄ȝ infirmus in ſuā ſentētia remanſit parū inclina⸗
tus ad ſuffragia pro defunctis.Nocte igit ſequenti cū
in lecto quieſceret.in p̄ncipio ſomni apparuerūt q̄dam
mortui velut in capſis ligneis poſiti ſeu feretro ꝛ ip̄a ca
pſa lignea ſeu feretro opp̄mebat eum.Surgente aūt eo
a ſomno diſparebat illa capſa cū mortuo.Et cum iterū

Pēa pur gādoꝝ q̄ venō ppe tua.

Septiuū trecenariū anniuſariū ꝓ dfun agit et quare.

dediſſet ſe quieti.iterū apparuit mortuus in capſa ve⸗
xans eū ꝑpter quod ſurgere ꝯpulſus eſt.Cunq̄ȝ pluries
ille apparuiſſet ꝑcutiens eum cū dicta capſa.quieſcē nō
valuit illa nocte.Ex qua re animaduertēs d'fūctos egre
ferre.ꝙ nō eis ꝯpaterent orando ꝓ eis mane ſequenti ce⸗
lebrauit miſſam ꝓ defunctis.de cetero mag's eis cōpa⸗
tiens ꝛ orans pro eis.Beatus quoq̄ȝ pater Dnicus ei m
ni q̄ſi nocte vnā diſciplinā cū cathenā ferrea ſibijpi da
bat.ꝓ animabus que erant in purgatorio.vt inde ab il
lis penis ſubleuarent.In codē li.legit ꝙ cum q̄daȝ fra
ter vocatus ad p̄dicandū ad exequias cuiuſdā notabil'
viri defuncti.cū remotus in domo cogitaret ſuꝑ p̄dica⸗
tione fienda.apparuerūt ei q̄dam defuncti dicentes ſe
miſſos ab his q̄ ſunt in purgatorio. vt recōmendaret
animas illas in tātis penis populo.q̄ auditurꝰ erat p̄
dicationē.Et ꝙ ꝓ themate ſumeret illud Job.xix.Miſe
remini mei miſeremī mei ſaltē vos amici mei.Conq̄ren
do de amicis ꝛ ꝯſanguineis.q꞉ pro eis ſuffragia ſpūa⸗
lia nō faciebāt.Un̄ legit in quinta parte de vita fratꝝ
p̄dicatoꝝ.ꝙ quidā frater Lainardus magnus predica
tor defunctus tholoſe.apparuit cuidā ſuo familiari in Exēpluȝ
dalmatica indutus tanq̄ȝ populo p̄dicaret.in facie ful⸗
gida ꝛ collo quaſi aureo toto.Et cū ip̄e recognouiſſȝ cū
ꝛ interrogaſſet cauſam fulgoris faciei ꝛ colli aurei.Rn̄⸗
ſpondit p̄mū recepiſſe ex pura ꝯfeſſione.Collū vero au
reum habere in ſignū predicationis ꝛ zeli animaꝝ.quē
habuerat.Exinde oſtendit ei per manicham dalmatice
pectus ꝛ latus totū combuſtū.Et cauſam huius pene
purgatorij eſſe per nimiū ardorē ꝛ diſtractōem ad edifi
candū noua edificia.Sed per ſuffragia fratrū poſſe iu
uari.q̄bus factis ille liberatus eſt. Item q̄dam nomīe Exēpluȝ.
Johānes magnus ꝛ ſubtilis p̄dicator cum de hac luce
migraſſet.apparuit cuidā ſibi multū familiari.dixitq̄ȝ
fuiſſe in purgatorio ſeptē diebꝰ maxime ꝑpter ingratitu
dinē ꝛ verbis ſolacij ꝛ recreatōis corpis. Addiditq̄ȝ ꝙ
peccata venialia q̄ hic parua reputant.grauiter in pur
gatorio puniunt.nec pena illa poſſet alicui pene aſſimi
lari vite p̄ntis.Interrogatus quō de purgatorio exie⸗
rat.dixit ꝙ dn̄s miſit angelos ſuos q̄ cum inde eduxerūt
ꝛ ante dn̄m cantādo adduxerūt.ꝛ quāto plus aſcende⸗
bat.tanto plus gaudij ſentiebat.Quidā alius vidit ali
quē defunctū affligi in purgatorio eo ꝙ alijs limphan
tibꝰ vinū ip̄m purū bibebat vt poſſit dormire.Aliꝰ vi⸗
ſus eſt torqueri ꝑpter nimiū affectū quē habebat ad q̄ꝰ
ternos ꝛ tenacitatē illos tenendi.Alter frat triſticias m'l⸗
ta affectus.qui erat magnus p̄dicator ob recreationem
acceſſit ſine licētia ad balneandū ſe in loco vbi non erat
multa aqua.qui ibi ſubmerſus eſt.Et apparuit amico
ſuo in habitu vili exuſtus in brachijs. reuelās ido pu⸗
niri in purgatorio ꝑpter delectationē illiꝰ balneationis
ſine licentia.Sȝ adiutus orationibꝰ amicoꝝ q̄ȝcitius fu
it liberatꝰ.In ꝯuentu colonieſi vna ꝛ eadē die defuncti
ſunt duo fratres.vnus nouitiꝰ.alter antiquꝰ p̄dicator.
Tertia aūt die a morte coꝝ apparuit nouitius īfirma⸗ Exēpla.
rio.dicens ſe tunc a purgatorio liberatū ꝑpter feruorem
ꝯuerſionis ꝛ tūc euolare.Poſt menſem vero apparuit
p̄dicator ille gl'ioſus.monile hn̄s in pectore ꝛ m'ltos la⸗
pides p̄cioſos in veſte ꝛ coronā aureā in capite.quem
recognoſcens infirmarius ꝛ ꝙ tunc a purgatorio libera
tus ad celum aſcenderet interrogatus cur tardiꝰ fuerit
purgatus q̄ȝ nouitius.Reſpondit.Ego ꝑpter familia⸗
ritatem ſecularium ꝛ verba ſolatij diutius fui in purgato
rio.ſed maiorē eo gloriā accepi.Monile ſignificat rectā
intentionē lapides p̄cioſi animas conuerſas mea pre⸗
dicatione.Corona ineffabilē gloriam. Quidā aliꝰ ap
parens ſocio oſtendit ſocio tibias aduſtas.Interrogatꝰ
cauſam huius.reſpondit in purgatorio eſſe ꝙ receptis

CC

nouis caligis vel ſoccis veteres nō reſignauerat.ſed ſub lecto habebat. Timeat ergo quilibet venalia etiam cō mittere ꝛ ꝯmiſſa non hic purgare.

Quintū purgatoriū. §.VI

De purgatorio icō plete ſatiſfactionis.

eſt pro ſatiſfactōe incōpleta. Et hͦ purgatoriū nō eſt aliud a p̄cedenti loco vel qualitate pene.ſ ꝫ cā. qꝛ p̄cedens vt dictū fuit eſt ꝓ remotōe venialiū. Illud aūt eſt ꝓ incōpleta ſatiſfactōe mortaliū.de q̄.b.aug.de pe.diſ.vij.ca.vlt.ait. Et ſi ꝯuerſus vita viuat.ſ.grē ꝛ nō moriat̄.ſ.ad infernūſ deſcendēdo.nōſꝫ tn̄ ꝓmittim⁹ ꝙ euadat oēm penā. Prius em̄ purgand⁹ eſt igne purgatōis.q̄ in aliud ſeculum diſtulit fructum conuerſionis. Hec beatus Auguſtin⁹. Cū em̄ i om̄i pctō mortli ſit ſꝫ.b.aug.auerſio ab incōmutabili bono q̄ᷣ eſt de⁹.ꝛ ꝯuerſio ad commutabile bonū qͦᷣ eſt creatura.rōne aūſionis debetur pctōri pena infinita extēſiua.i.ꝑpetua ſeu infernalis.qꝛ auerſio eſt ab infinito bono.rōne vo ꝯuerſiōis debet̄ pena finite extēſiue.i.ad tp̄us.qꝛ id ad qͦᷣ ſe ꝯuertit peccādo eſt quid finitū.puta pecunia.delectatio carnal̄.ꝛ huiuſmodi. Cū aūt ꝯuertit̄ ad pn̄iam.imediate ſic̄ remittitur culpa.ita ꝛ debitū pene infernal̄. Sꝫ remanet obligatio ad penā tp̄alem.niſi tanta ſit vis doloris ꝛ cōtritōis in ipa ꝯtritōe.ꝙ deleat̄ ei⁹ magnitudine et oē debitū tp̄alis pene.ſicut accidit in bono latrōe cū xp̄o crucifixo.et in maria magdalena.ſꝫ rariſſime hoc accidit.vn̄ poſt dimiſſionē debiti pene infernal̄ cōiter remanet obligatio ad penā tp̄alem plus ꝛ min⁹ ſm̄ deuotōem conuerſionis. Ad quā penā ſatiſfaciendā valent vt dictum eſt ſupra.ꝛ ꝯtritio ꝛ ꝯfeſſio ꝛ pn̄ia iniūcta.ꝛ indulgentie ꝛ bona que q̄s facit.ꝛ elemoſyne.ieiunia.orōes ꝛ huiuſmodi.ꝛ tribulatōes tolerare patienter in grā. Si qͦᷣ ei reſtat perſoluendū in purgatorio luet. Vn̄ Hiero.ſup Naū. Deus vt omniū rerꝫ ita ꝛ ſuppliciorꝫ nouit mēſuras.nec p̄ueniri ſnīa iudicis nec illi in pctōrem exercende debinc pene auferri ptātem.ꝛ magnū pctm̄ magnis diuturniſqꝫ lui cruciatib⁹.xxiij.q.v. Quid ḡ. Itaqꝫ nō ē equal̄ pena ignis oīb⁹ in purgatorio.ſꝫ valde varia. Et acerbitas pene ſm̄ Richardū corn̄det grauitati culpe cōmiſſe. Diuturnitas vero in pena.radicatōi culpe i affectu. Et vt dꝛ Eccl.ꝛ Per miſericordiā purgant̄ pctā et fidem.q̄.ſ.ad diminutiōem pene vel abbreuiatōem. Et hͦ eſt qͦᷣ dicit btūs aug.ꝙ q̄bus proſunt ſuffragia.ſcꝫ ꝓ defunctis facta.aut ad hoc valent.vt ſit plena remiſſio ſcꝫ illarꝫ penarꝫ aut tolerabilior ſit ipa dānatis.xiij.q.ij. Tempus. Damnatōnē appellat punitionē ad quā ſunt condemnati in purgatorio. Purgant̄ aūt per miſericordiā ſuffragiorꝫ que fiunt ꝓ eis ꝛ magis per ſpālia q̄ꝫ per generalia.vicꝫ vel miſſarū vel elemoſynarꝫ vel ieiuniorꝫ vel orationū.vt dꝛ.xiij.q.ij. Quattuor modis ad quos reducunt̄ alia.purgant̄ peccata illorꝫ ꝑ fidem viuam facientiū. Cū em̄ hi q̄ ſunt in purgatorio ſint mēbra viua militantis eccleſie.ꝑ grām ꝛ caritatē capaces ſunt ſuffragiorꝫ que fiūt ꝓ eis.ſic̄ mēbra viua in corpore humano ꝑtem nutrimēti recipiunt ꝺ his q̄ dant̄ corpori viuo per mēbra viua.

Quorū ſuffragia valent defunctis.

Que aūt ſuffragia fierent ꝑ malos ꝓpria autoritate.nō valent eis.ſic̄ ſi fierent ex ordinatōe ꝛ iuſſione alterius exn̄tis in grā.aut ꝑ clericos malos.vt miniſtros eccleſie.qꝛ ī q̄ꝫtū miniſtri eccleſie valent his pro quib⁹ fiunt.ſed magis qn̄ ꝛ ipi miniſtri ſt̄ in ſtatu gratie. Exemplū de monacho ꝓprietario.in.iiij.dial̄. Nā viciū ꝓprietatis nulli dubiū ꝙ eſt mortale i religioſo. Verꝫ qꝛ illum penituit ꝛ mlt̄ū ingemuit in fine ſuo ꝺ illo vicio r̄miſſa fuit ſibi cl̄pa.cū ꝺbito fine īfernalis.ſed n̄ q̄ ad debitū pene tp̄alis. Vn̄ ꝑ aliq̄s dies ſtetit in purgatorio.qꝛ nō plene ſatiſfecerat debito pene tē poralis. Ideo facto ſibi ſuffragio xxx.miſſarꝫ ſm̄ iuſſionē beati Grego.poſtea apparuit illi q̄ celebrauerat ꝓ eo lu⁹ ꝛ pulcer.dicens ſe de purgatorio liberatū ad gl̄iam aſcēdere. Eſt hͦ etiā aduertendum.ꝙ aliq̄s in purgatorio cruciat̄ ex negligentia ſua qn̄ nō caute ordinauit vt q̄ꝫ citius fieret executio legatorꝫ ꝓ anima ſua vel qꝛ ipe executor cui ꝯmiſſum eſt exeq̄.vel hereditatē adire ipe non implet. Dum em̄ q̄s negligēs eſt ad faciendū ſuffragia debita ꝓ defunctis.q̄ꝫuis nō noceat defunctis q̄ꝫtuꝫ ad meritū.qꝛ minui nō pōt poſt tranſitū ei⁹.nec noceat q̄ ad augmētū pene.nocet tn̄ inq̄ꝫtū ad ſubtractōꝫ ſuffragij.qꝛ cū nō fiunt.nō ita cito liberat̄ a penis anima in purgatorio.ſic̄ liberaret̄ ſi facta eſſent. Et illi q̄dem q̄ negligunt implere heredes vl̄ executores notabilr̄ ꝛ ſīn cā vrgente differēdo.ꝛ mlt̄omagis nō faciēdo peccāt mortaliter.qꝛ inferūt dāmnū notabile ꝓximo. Vn̄.xiij.q.ij. Qui oblatōnis.dꝛ vt tales necatores animarꝫ excōicentur. Si aūt eos penitet in fine de tali criminali omiſſione in purgatorio manent ꝓ tali negligentia. Vn̄ legit̄ ꝙ q̄dam religioſus cū mortu⁹ eſſet ꝛ mlt̄e miſſe ꝛ orōes ꝛ alia ſuffragia fuiſſent facta pro eo.apparuit ſuo amico dicens ſe eſſe in purgatorio.qꝛ ꝛ ſi mlt̄a ſuffragia fuiſſent facta pro eo.nil inde ſubleuatōis acceperat.eo ꝙ i vita debita ſuffragia aliorꝫ omiſiſſet vnde ꝛ facta pro eo alijs a diuina iuſticia fuerāt applicata.iō ſe recōmēdans vt alia fierent demū liberat⁹ eſt. In hiſtoria karoli magni legit̄ ꝙ cū quidā miles intraret bellū ꝯtra infideles diſpoſuit cū cognato ſuo ꝙ in caſu mortꝫ ſue quendā bonū equū ſuū venderet.p̄ciū pauperib⁹ erogando. Eueniente aūt morte illius militꝫ cognatus ei⁹ auaritia ductus ſibi equū retinuit. Inde ad octo dies apparuit miles cognato illi dicens. O infelix ꝛ infidel̄ hō tu fecisti me cruciari in purgatorio vſqꝫ nunc.qꝛ ꝓpter auariciam tuā nō vendidiſti equū p̄ciū erogando ꝓ aīa mea vt legaui. Ecce nūc liberat⁹ pergo ad gl̄iam. ſꝫ tu īpunit⁹ nō euades de neq̄tia tua.īmo ad īferna deſcēdes. Sicqꝫ ille diſpuit ꝛ qͦᷣ p̄dixit euenit illi. In.iiij.dial̄.narrat.b. Gre.ꝙ cū eſſet abbas in monaſterio ſuo.quē ex monachis ſuis noīe iuſtū infirmariū ad mortē.inuenit occulte ſibi retinuiſſe tres aureos oblatos ab his q̄b⁹ ſubuenerat medicine conſilio.cui⁹ arte erat ꝑitus ꝛ in ea ſe exercens aliqn̄. Qͦᷣ cū ꝑcepiſſet.b. Gre.ꝓhibuit ſibi viſitatōem fratrū vt moris eſt in illa infirmitate. Sed gerentes manus eius laic⁹ q̄ in monaſterio erat ſibi ꝓuideret de neceſſarijs.cauſamqꝫ inuiſitatōis fratrū ſibi explicaret.ſcꝫ ꝓpter viciū ꝓprietatis inuentū.qͦᷣ fecit.b. Gre.vt ex hͦ magis itelligeret ḡuitatē ſui peccati.indeqꝫ magis dolerer. Quo facto ingemuit frater valde ꝛ exceſſum ſuū ꝯfeſſus. Demū eo moriente mādauit.b. Gre.nō in loco ſacro ſepeliri.ſed in ſterq̄linio fratrū.piectꝫ aureis ſuper eū dicendo. Pecunia tua ſit tecū in ꝑditiōem. Qͦᷣ ideo fecit.b. Gre.auſtere ad terrorē ſuꝑuenientiū.vt intelligerent ḡuitatē hui⁹ mortal̄ crimīs.qͦᷣ vtiqꝫ ꝺſtruit omne monaſteriū vbi repit̄. Poſt hec iniunxit.b. Gre.ꝯpaſſione mot⁹ cuidā ex monachis.vt.xxx.miſſas pro anima illi⁹ celebraret.qͦᷣ cū ꝑfeciſſet.vltīa die apparuit cuidā fratri p̄fatus defunctus q̄ req̄ſitus quō ſe haberet. Rn̄dit. Nuncuſqꝫ male. Sꝫ hodie bn̄ ꝑ grām dei. qꝛ cōionē recepi.qꝛ eīm ꝛ ſi mortale ꝯmiſerat viciū ꝓprietatꝫ.tamē qꝛ penituerat deleta culpa debito pene infernal̄.qꝛ pene tp̄ali cui remāſerat obnoxius ſatiſfecit.iō ad tp̄s in purgatorio fuit. Nec tn̄ credat quis ꝙ aīa q̄libet in purgatorio exn̄s numero.xxx.miſſarꝫ liberata ad celū euolet.quia nō ſil̄is illi. In libro de ſeptē donis legit̄.ꝙ cū quidā puer fili⁹ cuiuſdā ducis accepiſſet ſb̄ mutuo aliqͣm pecuniā ad ludos ſolatioſos expendendā.ad extremā vero veniens ꝯfeſſus deuote.ex obliuiōe dimiſit ordinare ꝙ pecunia illa reſtitueret̄ illi q̄ mutauerat ꝓpter qͦᷣ moriens

Exēplū. Exēplū. Exēplū.

in purgatorio fuit. Sed apparet defunctus ⁊ mandās reſtitutōem fieri liberatus eſt. In cronicis quoqꝫ legit̄ ꝙ defuncto q̄dam ſummo pōtifice. apparuit cuidā famiḻiari inſinuās ſe eſſe in magnis penis purgatorij. tn̄ peteñs ſibi ſuffragia. Cūqꝫ ille dediſſet magnā pecunie q̄titatē ꝓ ipo paupibꝫ erogatā ait ille. Ego de illa nullū recepi ſubſidiū. qꝛ male fuerat acq̄ſita. ſꝫ fiant elemoſyne de tali pecūia q̄ licite fuit recepta. ⁊ ſubleuabor. qd̄ ⁊ factū eſt penituiſſe illū credendū eſt de iniuſta acq̄ſitiōe illa. ⁊ iō nō ad infernū ſed ad purgatoriū deſcendit.

Sextū purgatoriuz. §. VII.

De purgatorio ex(tra)ordinarie locationis.

eſt extraordinarie locatōis. Quamuis nō ſit certitudo d̄ loco purgatorij. cōis opio do. b. tho. 4. iiij. ⁊ alioꝝ eſt ꝙ ſit in viſceribꝫ terre loco vicino ⁊ ꝯtiguo inferno. tamen ex diſpenſatōe dīna aliq̄bꝫ aſſignat̄ aliꝰ locꝰ q̄ʒ ille cōis ad ſui purgatōem ſeu purgatoriū. Et h̄ q̄druplici ex cā. Siue ad coꝝ leuiorē punitōem. Siue ad celeriorē liberatōem. Uel ꝓpter culpe in loco ꝑpetratōem. Uel ꝓpter aliꝰ ſancti orōem. Et iō bn̄ d̄r Eccl. de negligētijs. purgate cū paucis. ſ. ne in alia vita purgerꝭ cū mltis. ſ. penis.

Purgatoriū extraordinarie locatōis ſm̄ q̄druplicē cā.

Unde quantū ad ꝑmū reuelatū eſt ſm̄. b. Greg. aīas quaſdā in vmbris punitas. De ſcd̄o vt. ſ. ſcitꝰ liberet apparētes alijs a q̄bꝫ ſuffragia poſtulēt. Narrat̄ ꝙ cū q̄dam piſcatores tpe autūni piſcarent̄. magnū fruſtū glaciei prendiderūt loco piſcis. De q̄ ſatis gauiſi ꝓ epo ſuo. qꝛ magnū dolorē patiebat̄ in pedibꝫ ex calore intenſo illā glaciē ꝓ exenio ipo epo ſuo noīe theobaldo tradiderūt. Qd̄ fruſtū glaciei accipiēs epus. ⁊ pedibꝫ ſuis ſupponēs. magnū refrigeriū inde ſibi ſentiebat. quadā aūt die de glacie vocē audiuit exeuntē. Adiurauit autē eps vt q̄s eſſet exꝑmeret. At ille inq̄t. Sum q̄dam anima q̄ in h̄ gelicidio ꝓ peccatis meis affligor. ⁊ liberari poſſem ſi. xxx. miſſas. xxx. diebꝫ ꝯtinuis ꝓ me diceres. Qd̄ episcopꝰ q̄ ſanctꝰ hō erat diſpoſuit ſe actuꝝ. Sꝫ cū iam medietatē dixiſſet ⁊ ſe ad aliā ſequentē ꝑpararet diabolica ſuggeſtiōe euenit ⁊ fere oēs hoīes illiꝰ ciuitatꝭ bella inter ſe mouere vellēt. vn̄ vocatꝰ eps ad ſedandā diſcordiā. veſtes depoſuit ⁊ illa die miſſam dimiſit. Iterꝝ epiſcopus reincepit miſſas. xxx. ⁊ cū iā duas ꝑtes dixiſſet exercitꝰ magnꝰ vt videbat̄ ciuitatē illā obſedit. Unā cōpulſus eps ad ꝓuidendū miſſam illā itermiſit. Iterūqꝫ reincepit. Et cū. xxix. dixiſſet ad dicendā. xxx. ſe ꝑparaſſꝫ tota villa ⁊ domꝰ epi igne diabolico ſuccenſꝰ eſt. Cui cū ſerui indicaſſent vt miſſam dimitteret. ait ille. Si tota villa cremari deberet iſtā miſſam nō dimitterē q̄n dicerem. Qua celebrata glacies illa ꝑ ſe ſoluta eſt. ⁊ aīa liberata. ⁊ ignis quē ſe vidiſſe credebat. tanq̄ʒ fātaſma receſſit. ⁊ nullū dānū recepit.

Exēpluz.

Quantū ad tertiū caſum. ſ. ꝓpter culpe in loco ꝑpetratōem. Narrat Gre. in. iiij. dial. ꝙ cū q̄dam ꝑſbyter balneū freq̄ntaret quendā virū incognitū ad ſui obſequiū ꝑparatū īueniebat. q̄ ſemꝑ ſedule ſibi miſtrabat. q̄ cū q̄dam die ꝓ bn̄dictōe ⁊ laborꝭ mercede ſibi panē benedictū offerret. ille merēs reſpōdit. Quare iſta mihi das pr̄. Iſte panis ſctūs eſt. Ego aūt mādūcare nō poſſum. Ego eīn aliq̄n huiꝰ loci dn̄s fui ſꝫ ꝓ culpis meis poſt mortē huic loco deputatꝰ ſū. Sꝫ q̄ſo vt oīpotenti deo hūc panē offeras ꝓ peccatis meis. Et tūc te exauditū noueris. cū huc veniēs ad lauandū me hic nō īueneris. Preſbyter aūt ſalutarē deo ꝓ eo hoſtiā quotidie per vnā hebdomadā obtulit ⁊ reuerſus eū minime īuenit.

Exēpluz.

De q̄rto exemplū narrat. b. Gre. in. iiij. dial. ſ. Paſcaſio hic vir cū mire ſctītatis fuerit. ⁊ etiā libꝛū de corpe dn̄i ediderit vt doctꝰ. ⁊ in illo tpe duo i ſūmos pōtifices ꝑ diſſenſionē electi fuiſſent. ſ. ſimachus ⁊ Laurentiꝰ. Et demū eccl̄ia in vnū illoꝝ ꝯueniſſet. ſ. ſimachum. alio reiecto. Paſcaſiꝰ tn̄ iſte ꝑ errorē ſemꝑ aliū ꝓtulit. ſ. laurentiū. exiſtimās potiꝰ illū eſſe ſummū pontificē. Et ſic in hac ſnīa vſqꝫ ad mortē ꝑmanſit q̄ tn̄ alſs tante ſanctitatꝭ ⁊ fame fuit in populo vt cū eſſet defunctus ⁊ dalmaticā ſuꝑ feretro poſito demoniacꝰ tetigiſſet ſtatī liberatꝰ eſt. Poſt mltū ꝟo tpis cū. b. Germanus epus capuanꝰ. cuiꝰ aīam vidit. b. Bn̄dicto in celū deferri. balnea gr̄a ſanitatis petiſſet. p̄dictū Paſcaſiuz dyaconū ibi ſtantē ⁊ obſequentē īuenit. Quo viſo vehemēter extimuit. ⁊ q̄d illic vir tantꝰ faceret inq̄ſiuit. Qui ꝓ nulla cā ſe illi loco penali deputatū aſſeruit. niſi qꝛ in illa cauſa diſſenſionis plꝰ iuſto ſenſit. Et addidit. Queſo te ꝓ me dn̄m dep̄care. atqꝫ in h̄ ꝯgnoſces ꝙ exauditꝰ fueris. ſi h̄ rediens me nō īueneris. q̄ cū pro eo oraſſꝫ. atqꝫ poſt paucos dies reuſus illuc fuiſſet. p̄dictū paſcaſium minime inuenit. Quā gratū ſit defunctis ꝓ eis orare vel alia ſuffragia facere oſtendit̄ ꝑ h̄ exemplū. Quidaz de more habebat cū trāſiret ꝑ aliq̄d cimiteriū dicere ſꝑ De profundis. ꝓ defunctis. Cū aūt q̄dam die ab inimicis inſeq̄ret̄ ⁊ fugeret ꝑ cimiteriū quoddā. ſubito defuncti quoꝝ corpa ibi req̄eſcebāt ſurgētes cū inſtrumentis ſue artis in vita ipſum viriliter defenderunt ⁊ inimicoſ protinus fugarunt.

Exēpluz.

Septimū purgato. §. VIII.

De purgatorio ſcī Patricij.

riū eſt qd̄ d̄r ſancti patricij. qd̄ hoīes intrātes certꝭ modis dū hic viuūt purgantur de peccatis ſuis. Et vid̄r fieri iſta purgatio ex pena maximi terrorꝭ ⁊ horroris coꝝ q̄ vident̄ in illo loco purgatorij erga eos fieri imagīarie potiusqꝫ in rei ꝟitate. Uidet̄ eīn eis q̄ ad illud intrant dū ibi morant̄. ꝙ in igne ardeant ⁊ ꝙ demonea eos cū lanceis igneis vel verubꝫ trāſfodiant vncinis ferreis cruciant. ⁊ hmōi. cū tn̄ corpa integra remaneāt ⁊ inde ſuſtinēt magnū timorē ⁊ dolorē. vt aperte eis conueniat illud Job. xl. c. Timore territi purgabunt̄. Circa qd̄ ſciendū. vt legit̄ in vita patricij. Iſte ſanctꝰ patricꝰ miſſꝰ fuit ad p̄dicandū in hyberniā q̄ d̄r eſſe in extremis terre habitabil̄. Cūqꝫ ꝑplm̄ illū vt durū nō poſſet ꝯuertere. nec cōminationibꝫ nec ꝓmiſſionibꝫ flecteret̄. oranti ei ꝓ hmōi oſtendit ei dn̄s foſſam rotundā ſm̄ circuluz quē baculo ſuo in terra fecerat. declarāſ ꝙ q̄ intraret in illā ⁊ ꝑ vnā diem ⁊ noctē remaneret purgaret̄ a peccatꝭ cōmiſſis. Qui patricius iuxta dictā foueā fieri fecit abbatiā quandā in q̄ monachi deo ſeruiebāt. Et illi monachi inſtruebāt volētes ītrare purgatoriū illud. q̄d eos facere oportet ꝓ ꝑparatōe ad hmōi. Ad quē locū multi intrātes egreſſi retulerūt mlta ab eis viſa ꝓpter q̄ alij cōuerſi ſunt. Et q̄dam magiſter Iohes lector pariſienſ referebat in ſuis lectōnibꝫ vidiſſe quendā q̄ dicebat̄ fuiſſe in purgatorio illo. q̄ de nullo qd̄ viderat in mundo gaudere poterat vel ridere. cui amara videbant̄ delectabilia mūdi q̄ inter viuos q̄ſi mortuꝰ videbat̄. Narrat̄ aūt in li. de ſeptē donis. qd̄ tractū fuit de legēda bti patricij ꝙ q̄dam miles flagitioſiſſimꝰ miſſus fuit ad quendam epm̄ cui cū ꝯfeſſus eſſet enormia ſua peccatā ⁊ eꝑs daret ei certā pnīam. Excuſabat ſe ille dicens nō poſſe illā adimplere nec de elemoſynis nec de ieiunijs. nec etiā orationibꝫ. Tunc eps ad eū. Ex q̄ nō vis facere aliquā penitentiā vadas ad dn̄m tuū diabolū. Confuſus in ſe miles. ⁊ ad coꝛ reuerſus dixit epo. vt daret ei ꝓ penitentia. ꝙ intraret purgatoriū ſancti patricij. eps aūt miſit euz ad abbatē q̄ cuſtiebat ⁊ claues habebat ſpelunce illius purgatorij. Abbas āt cū mōachis ſuis ꝑſuadebāt ei ꝙ potius eligeret aliā pnīam. Cū aūt ꝑmaneret in ꝓpoſito illuc intrādi. Per ieiuniū. xl. dieꝝ. orōes. ⁊ ꝯfeſſiōem. inſtruxerūt eum ꝙ demonibꝫ occurrentibꝫ ei nō crederet nec minis coꝝ nec ꝓmiſſionibꝫ crederet. vt a ꝓpoſito deſiſteret. alias periret. Sꝫ in omī tormēto nomē ieſu in

Exēpluz.

vocaret ⁊ ſignū crucis ſi poſſet imꝓmerȝ. ſicqȝ inſtructū
ꝓceſſional'r ad locū introduxerūt. Ingreſſus ꝗ audiuit tā
tū ſtrepitū ⁊ vlulatū demonū ac ſi oīa elemēta ꝯcuterē-
tur ad inuicē. Poſt hec vidit maximā m'titudinē habē
tiū aſpectū horribilē in q̄dam prato. Hi ꝑſuadebant il-
li reuerſionē ꝓmittentes ei multa ⁊ magna ſi reuerterē-
tur ad ſuos. Cū aūt ille nullo mō aſſentiret in dicto pra
to igne ſuccenſo nudatū veſtib; in ignē ꝓijciūt cū furcꝭ
ferreis ⁊ vncinis diſcerpētes. ſed inuocato noīe ieſu ⁊ cru
cis ſignaculo ſibi impſſo. ignis ille extinct⁹ eſt. Exīn du
cunt ipm per tenebras denſiſſimas ⁊ horribiles. in qui
bus ſentit ventū calidiſſimū q̄ totū videbat̄ eū ꝑforare
Ductus aūt ad orientē cepit audire vulgi fletus miſera
biles. Campūqȝ latiſſimū vidit terminū nō habentem
totū ardentē vt ferrū candēs. Ubi vidit infinitā m'titu
dinē manib; affixoꝝ ⁊ pedib;. ventres hn̄tiū deorſum ⁊
dorſa ſurſum. Hi p̄ dolorib; videbant̄ terrā mordere cū
dentib;. Alij [illegible]abāt. parce parce. Et tūc demones cur
rentes ſup eos q̄uaſi [illegible] flagellabāt. Cū his igit̄ dictū mi-
litē iungūt ⁊ affligunt. Sȝ inuocato ieſu ad finē campi
illeſum ſe inuenit. Poſt hec ducūt eū ad aliū campū eq̄
lis magnitudinis. vbi vidit ſil'r hoīes affixos. ſȝ ſupios
q̄ habebant ignitos ſerpētes voluētes eos ſup ventres
⁊ brachia ⁊ capita eoꝝ ⁊ pectora ⁊ horribiles bufones q̄
ignitis aculeis videbant̄ extrahere eoꝝ viſcera. ſil'r ⁊ dē
tibus q̄ eiulabant miſerabil'r. Et ꝑ eos tranſeūtes demo-
nes flagellabāt. deinde ducūt militē ad tertiū campuȝ.
q̄ plenus erat hoībus vtriuſqȝ ſexus q̄ affixi erant cla-
uis candentib; ꝑ totū corpus. Hi p̄ dolore clamare non
poterant. ſȝ ſuſpirare modicū. ſicē qui laborāt in extremꝭ
Et de his fecerūt demones ſic' de milite vt ď priorib;. Ad
quartū vero campū ducit̄ miles plenū multis ignibus
vbi erant oīa genera tormentoꝝ q̄ excogitari pnt̄. Alij
ibi ſuſpendebant̄ cathenis igneis. ſulphureiſ. Alij per
pedes. alij ꝑ manus. alij per caput. alij vncinis ferreis
pendebant ꝑ vngues. alij ꝑ oc'los ⁊ ꝑ alia mēbra torque
bant̄ ⁊ vrebant̄. alij metallis bullientib;. alij in ſartagi-
ne frigebant̄. a'ij veru aſſebant̄. Poſtremo tū ducūt eū
ad domū cui⁹ finis nō videbat̄ q̄ plena erat foueis ro
tundis plenis metallis bullientib; ⁊ hoīb; vlulantib⁹.
in q̄bus alij habebāt vnū pedem. alij duos. alij vſqȝ ad
genua alij vſqȝ ad ventrē. alij vſqȝ ad pectus. alij vſqȝ
ad collum. alij vſqȝ ad oculos. Tranſeūtes ꝑ hmōi do-
mū demones militē torquebant cū alijs. ſȝ inuocato Je
ſu liberabat̄. Demū duxerūt eū ad fluuiū ſulphureum
⁊ ignē ſub q̄ dicebant eſſe infernū. in q̄ erat pons artus
⁊ arduus. ⁊ ita congelatus ⁊ lubricus. vt etiā ſi latiſſi-
mus fuiſſet vix aliq̄s ſtare vel aſcendere potuiſſet. ita ar
tus vt vix in eo pedē ponere potuiſſet. Inuocato autē
noīe ieſu meli⁹ ⁊ melius ꝑ eū aſcendere potuit. ⁊ demo
nes ad pedē remanſerūt. fluuius aūt plen⁹ videbat̄ di
uerſi generis draconū; et ſerpentiū. Cūqȝ eſſet in ſummo
pōtis tātus clamor exiuit de fluuio vt vix ſtare poſſet.
Sȝ inuocato ieſu libere trāſiuit. Hoc aūt tranſacto vi-
dit pratū ameniſſimū diuerſi generis floꝝ ⁊ odoruȝ. Et
poſt hoc ciuitatē cernit pulcerrimā murū habentē diuī-
ſis lapidib; p̄cioſis fulgentē. et de porta eiuſ exiuit odor
mirabil' vſqȝ afflatū ita fuit recreat⁹. ꝙ videbat̄ ei nul-
lū dolorē fetorē vel laborē ſenſiſſe in p̄teritū. Huic obui
am aduenerūt ꝯuenticula ſpecioſiſſimoꝝ hoīm. q̄ intro
duxerūt eū in ciuitatē illā. Splendor aūt maxim⁹ deſu
per ſup habitantes deſcendebat; de celo. q̄ in extermina
bili gaudio ſuauitate ⁊ dulcedine ꝑfundebāt ⁊ reficiebā
tur ita ꝙ nec victu nec alio indigeret. Ab angel' aūt ſan
ctꝭ dictū eſt ei ꝙ reuerteret̄ per loca per que venerat ad
ſuos. ⁊ cū nimis timeret. ꝯfortauerūt eū ꝙ ſecure ꝓcede-
ret. nullūqȝ ei impedimētū demones l' moleſtiā inferrēt
Quod ⁊ factum eſt nil ſentiēs in reditu moleſtie vel terro
ris. Mane igit̄ ſecunde diei hora q̄ intrauit reuſus eſt
ad portā ⁊ ibi inuenit. abbatē ⁊ monachoſ q̄ eū introdu
xerant. narrauit egreſſus q̄ viderat. Et ꝗ̄ diu vixit ama
riſſime afflixit ſe.

Quod timendum eſt finale iudicium de certitudine ei⁹
⁊ cauſa. Capitulum vndecimum.

Extum valde timen-

dum eſt oīm finalis dijudicatio. Amos. iij. ca.
Leo rugiet q̄s nō timebit. Leo de tribu iuda q̄ vicit dia
bolū xp̄s q̄ ⁊ ſi tacuit in p̄mo aduētu ſuſtinēdo noſtra
mala ⁊ maximas iniurias cū patiētia ⁊ humilitate non
ſilebit in ſecūdo. ſȝ q̄ſi rugiet vt leo. oñdens ſuā potenti
am ⁊ maieſtatē ⁊ in iudicicādo ſeueritatē. Et iō q̄s nō ti
mebit. Ego ait Hierony. quotiēs diē illū. ſ. iudicij ꝯſide
ro totus ꝯtremiſco. Sȝ bti oēs q̄ timēt dñm. nō quocū
qȝ timore. q; nō ſeruili. ſed initiali vel filiali. q̄d oſtendit
talē timorē habere eos. q̄ ambulāt in vijs ei⁹. i. in obſer
uantia mādatoꝝ ei⁹. Futurū eſſe finale iudiciū mūdi in
q̄ xp̄s ventur⁹ ē iudicare viuos ⁊ mortuos. iuſtos ⁊ pec
catores. artic'lus eſt fidei vtȝ in ſimbolo. vñ ⁊ neceſſariū
ad ſalutē hoc ſine heſitatōe credere. h̄ ſcripture autorita
te theologica rōne. ⁊ Sibille aſſertiōe mōſtrat̄. b. Aug⁹
in li. xviij. de ciui. dei refert q̄ndecim ꝟſus ſibille de fina
li iudicio plene agētes. Judicij ſignū tellus ſudore ma-
deſcet. E celo rex adueniēs ꝑ ſecula futurus. ſcȝ in carne
vt p̄ſentē iudicet orbem. vñ deū cernēt incredul⁹ at fide
lis. ſic anime cū carne ardebūt q̄s iudicat ipē ⁊c.

Rationem huius fina. §. I.

lis ⁊ vniūſalis iudicij aſſignāt theologi hāc fore vt quē de cauſa
admodū manifeſtata eſt mōdo di potētia in creatōe reꝝ. ſic ⁊ ſa
ſapia in gubnatōe mūdi. miſericordia clemētia in incarnatōe et iuſtificatiōe impioꝝ. ita etiā manifeſtet̄ iudicio mūdo
iuſticia dei. Hec eī iuſticia maxīe ꝯmēdabilē reddit p̄n
cipē ⁊ iudicē ⁊ q̄nlibȝ. Vñ dr̄ Sap. j. Diligite iuſticia q̄
iudicatꝭ t'rā. Hec āt iuſticia dei nūc nob eſt valde occlta
Nā cū iuſticia dictet malos deꝑmi ⁊ puniri. bonos aūt
exaltari ⁊ p̄miari. Uidem⁹ autē vt pl'imū impios ⁊ fla
gitioſos regnare ī mūdo. diuiteſ eſſe. honorib; abūdare
Ecōtra ſcōs viros deijci. paupēs ēe. ꝑſecutōes pati. va
ries cruciatus vſqȝ ad mortē ab iniq̄s innocēter perpe-
ti. Quāuis aūt in morte iniq̄ puniant̄. ſine dubio i ali
lio ſeculo ⁊ iuſti p̄mia eterna recipiāt. h̄ tñ nō ꝯſtat niſi
ipſis recipientib; q̄ ď meruerūt. non aūt his potiſſime q̄
ꝟſant̄ in mōdo. Inſup tūc recipiūt mali penā in aīa ſolū
ſicut ecōtra iuſti gl'iam. nō aūt q̄ ad corp⁹ cū incinere
tur. ⁊ tñ cooperatū eſt corpus aīe ad bonū ⁊ malū. Ut
ꝗ̄ pateat oībus ꝙ p̄nceps ⁊ rex oīm ſecl'oꝝ deus. iuſtiſſi
me mundū gubernauerit. ⁊ retribuat oīb; ſm ea q̄ geſ-
ſerūt in corpe. p̄miū vel ſupplicū. ⁊ integ'lit̄ q̄ ad aīam
⁊ corpus. Iō neceſſariū eſt eſſe futurū iudiciū ī fine mū
di in q̄ oēs de omnib; corā oībus angel' ⁊ hoīb; a deo
iudicabant̄. Utriuſqȝ teſtamēti pagine huic copioſe at
teſtāt̄. In pſ. xlix. inq̄t dauid. De⁹ manifeſte veniet deꝰ
noſter ⁊ nō ſilebit. Ignis in ꝯſpectu ei⁹ exardeſcet ⁊ i cir
cūitu ei⁹ tēpeſtas valida. aduocauit celū deſurſum ⁊ ter
rā diſcernere ppl'm ſuū. Cōgregate illi ſctōs ei⁹ q̄ ordina
uerūt teſtamētū ei⁹ ſup ſacrificia. Annūciabūt celi iuſti
ciā eius qm̄ de⁹ iudex eſt. Hec ait. b. aug. ī xx. de ciui. di
de dño nr̄o ieſu dicta intelligim⁹ q̄ ventur⁹ eſt iudicare vi
uos ⁊ mortuos. Uer⁹ nō ſolū hō ſȝ ⁊ d's veniet manife
ſte inter iuſtos ⁊ iniuſtos iudicaturus iuſte. q̄ p̄us venit
occult⁹ iudicād⁹ ab iniuſtis iniuſte. Uenit e occult⁹ vt an
te iudicē ſtaret tacēs. q; ſicē agn⁹ corā tondēte ſe nō aperuit
os ſuū. Ueniet māifeſt⁹ vt etiā de iudicib; iudice. De⁹

noſter qui eſt verus deus quem colunt xp̄iani. non dij
gentiū qui ſunt demonia nō deus. Deꝰ noſter q̄ factus
eſt noſter. ſ. frater ꝑ incarnationē. Nō eni pr̄ iudicat quē
q̄. ait ipē Joh. vi. q̄ꝛ in hūana ſpecie nō appebit quā nō
aſſumpſit. nec ſpūſſanctꝰ q̄ nec ipē hō factꝰ ē. ſʒ deꝰ no-
ſter. filiꝰ in aſſumpta hūitate appebit oib⁊. ⁊ iudicabit
vt deꝰ cū pr̄e ⁊ ſpūſancto. ⁊ nō ſilebit. Aug. ſup pſ. Nō
veniet illudēdꝰ flagellandꝰ. exalapandꝰ. calamo ī capi-
te ꝑcutiendꝰ. crucifigendꝰ. ſepeliēdus. q̄ꝛ hec oīa pati po
tuit occultꝰ dſ. ſ. in carne aſſumpta. ſʒ veniet manifeſtꝰ
q̄ꝛ cū p̄tāte mag̃ ⁊ maieſtate. vt cognoſcat̃ dſ. Nō ḡ ſile
bit occultās ſuā deitatē. Nūc aūt ſilet. ſʒ quō ſilet q̄ q̄ti-
die clamat ꝑ ſcipturaſ. ꝑ p̄dicatoreſ futuꝝ iudiciū per fla
gella. ſm illud in alio pſ. Dediſti metueutibꝰ te ſigni-
ficatōeʒ. vt fugiāt a facie arcꝰ. ſ. diui iudicij. vt liberet̃ di
lecti tui. Silet ḡ ait. b. aug. ⁊ nō ſilet. Silet nūc a iudicā
do finalr̃. nō ſilet admonēdo. nec etiā a flagellādo. Naʒ
cū flagellat aliq̄s in terra. admōitio eſt nō dānatio. Si
let ḡ a iudicio occultꝰ eſt in celo adhuc īterpellat ꝓ nob̄
patiēs eſt ſuper pctōres nō exercēs irā. ſʒ expectās peni
tentiā. Q̄ ḡ ad iudiciū veniet ſeq̄ntia docēt. Ignis ante
ipm̄ ꝓcedet. Timeamꝰ ⁊ mutemur ⁊ nō timebimꝰ. Ignē
palea timeat. aūt q̄d facit. Eſt aūt nunq̄in ꝓtāte q̄ faci
as ne illud. q̄ꝺ te nolente venturꝝ eſt. nō correctꝰ expiarē
ſi poſſemꝰ fratres facere. vt dies iudicij nō veniret. nec
ſic erat male viuendū. ſi nō veniret ignis in die iudicij. ⁊
ſola pctōrib⁊ īmineret ſepatio a facie dei in q̄libet eſſet
affluentia delitiaꝝ nō vidētes a q̄ creati ſūt. ⁊ ſepati ab
illa dulcedine ineffabili vultꝰ eiꝰ in q̄libet eternitate ⁊ ī
punitate pctī plāgere deberet. ſʒ q̄d loq̄r aut q̄bus loq̄r
hec amātibꝰ pena ē nō ꝯtēnentib⁊. q̄ dulcedinē ſapīe et
ṽitatē vt cūq̄ʒ ſētire cepert. nouert q̄ꝺ dico q̄nta pēa ſit
tm̄modo a facie dei ſepari. q̄ aūt illā dulcedinē nōdū gu
ſtauerūt. ſi nōdum deſiderāt dei faciē timeāt vl̄ ignem
Supplicia terreāt q̄ p̄mia nō inuitant. vile eſt tibi q̄ꝺ
deus pollicet̃. ꝯtremiſce q̄ꝺ minat̃. Amplexarē pctā tua
⁊ delitias carnis tue. ſtipulā adīte ꝯgeris veniet ignis.
ignis in ꝯſpectu eiꝰ exardeſcet. nō erit ille ignis vt focꝰ
tuus. q̄ ſi ſi manū mittere cogereris faceres q̄cq̄uid volue
rit q̄ h̄ minat̃. Minat̃ inimicꝰ hō tā leue maluʒ ⁊ facis
malū. Minat̃ deus eternū malū. ⁊ nō facis bonū. vnꝺ
piget te. niſi q̄ꝛ nō credis. ſi credimꝰ futurū iudiciū fra-
tres bn̄ viuamꝰ. tp̄s miſcꝺie nūc ē tp̄s iudicij nūc erit.
tunc oīs arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet̃ ⁊ in ignē
mittet̃. Ignis ait pſ. xlviij. in ꝯſpectu eiꝰ exardeſcet. ⁊ ī
circūitu eiꝰ tēpeſtas valida. Valida tēpeſtas vētilatu-
ra eſt. ⁊ in ſtā magna area. hac tēpeſtate ſepabit̃ a ſanctiſ
omne immundū. Nō ꝑmixtura q̄dā iacet. Porro illa tē-
peſtas quandā ſepatōem factura eſt. In illa ſepatiōe fit
q̄dam bonoꝝ ⁊ maloꝝ diſtinctio. Aduocauit celū deſur
ſum. ſ. dſ. celum. i. om̄es pfectos viros ſecū iudicaturus
de q̄bus dixit in euāgel. Vos q̄ reliq̄ſtis oīa ⁊ ſecuti e-
ſtis me in regeneratōe vltīa. i. vltima reſurrectōe omiū
cum ſederit filius hoīs in ſede maieſtatē ſue. ſedebitis et
vos ſup ſedē duodecī iudicātes duodecī trib⁊ iſrael. per
xij. ſedes ſm aug. intelligit̃ vniūſitas pfectoꝝ q̄ cuʒ xp̄o
iudicabunt vt aſſeſſores. ſic p. xij. tribꝰ iſrael intelligit̃
vniuerſitas coꝝ q̄ iudicabunt̃ a xp̄o. Aduocauit eos ꝑ-
fectos ſurſum ſecum ſeſſuroſ. ⁊ alios iudicaturos. Et ter
ram. ſ. vocauit ad iudiciū alios vicʒ iudicādos. Ita au-
tem vocauit terram. ſcilicet omnes iudicandos diſcerne
re pplm̄ ſuum. i. ita vt diſcernat populū ſuū electos vi
deʒ ſuos a malis deputatē ad penā vel ſic. vocauit ſur-
ſum celū q̄ ad animas. terrā q̄ ad corpa. ſ pfectoꝝ. vocā
uit aūt ſurſum. i. ſecum diſcernere pplm̄ ſuū. i. ita vt di-
ſcernat populū ſuum diiudicare bonos a malis pplm̄
ſuum. i. fideles. Nā vt ait xp̄s Joh. iij. Qui nō credit iā

iudicatꝰ eſt. clara eſt eiꝰ dānatio toti eccleſie. Cōgrega
te illi ſanctos eius. vos. ſ. angeli quoꝝ miniſterio ꝯgre-
gabunt̃ ante eū oēs gentes. Alia trāſlatio habet. iuſtos
eius. q̄. ſ. exercuerunt opa iuſticie. i. bona. elemoſynas et
alia bona opera. Cōgregate tales ipī deo. i. vt ſint cū eo
ad dexterā. Qui ordinauerūt teſtamētum eiꝰ ſup ſacrifi-
cia. i. q̄ diſpoſuerunt ⁊ impleuerūt teſtamēta eiꝰ docum̄
ta euāgel'ica in q̄bus diſpoſuit ⁊ pmiſit regnū facienti-
bus elemoſynas q̄ ſunt ſup ſacrificia. i. mag̃is acceptaq̄ʒ
ſacrificia corpalia. q̄ꝛ miām volo ⁊ nō ſacrificiū. i. vel q̄
ordinauerūt. i. ordinate impleuerunt teſtamētum eiꝰ. id
eſt legē eius ſup ſacrificia. i. ſup materia elemoſynarum.
Sunt eñ pl'a genera ſacrificioꝝ ſpūalium. Elemoſyne
dicunt̃ ſacrificia. ieiunia. ⁊ alia pia opa q̄ fiunt ꝓpter de
um. Cōtritio etiā ⁊ opa bona interiora dicunt̃ ſacricicia
ſm illud. Sacrificium deo ſpiritꝰ ꝯtribulatus. Oratio
etiā ſm illꝺ. Sacrificiū laudis honorificabit me. Non
autē ordinant teſtamētum dei. i legē dei in q̄ ꝓmittitur ⁊
legat̃ hereditas ſupnoꝝ bonoꝝ ſuātibus eā. ⁊ iō nō di-
cit̃ teſtm̄. illiꝰ q̄ dant ⁊ offerunt ſacrificia elemoſynaꝝ ex-
terioꝝ omiſſis interiorib⁊ elemoſynis vt ꝯtritōe iniuria
rū remiſſiōe ⁊ hmōi. q̄ꝛ nō ordinate implēt q̄ꝺ mandat̃
⁊ iō tales nō ꝯgregant̃ inter ſctōs ⁊ iuſtos. Vn̄. b. au-
guſti. in encheridion. Qui volūt ordinate dare elemoſy
nā. p̄mitus debet a ſeipō incipe ⁊ eā ſibi dare. ſ. dolendo
de pctīs ⁊ ꝯfitendo. Eſt eñ elemoſyna opꝰ miſcꝺie ve-
riſſime. de q̄ ait ſapiēs. Miſerere fili aīe tue placens
deo. de pe. di. iij. Qui vult. Itē. b. aug. in. xx. de ciui. dei.
in q̄ per totum ꝓbat finale iudiciū. c. xxv. ſic ait ꝓpheta
Malachias q̄ ⁊ angelus dictꝰ eſt q̄ etiaʒ eſdras credit̃
ſm opinionē hebreoꝝ. vt refert Hiero. iudiciū nouiſſi-
mū ꝓphetat dicēs. Ecce venit dicit dn̄s om̄ipotēs. ⁊ q̄s
ſuſtinebit diē introitꝰ eius. aut q̄s ferre poterit vt aſpi
ciat eū. Q̄ꝛ ipē ingredit̃ q̄ſi ignis ꝯflatorij. ⁊ q̄ſi herba
lauātiū. ⁊ ſedebit ꝯflās ⁊ emūdās. ſic aurū ⁊ ſic argētū
⁊ mundabit filios leui ⁊ fundabit ſuper eos aurum et
argentū. Et erunt dn̄o offerētes hoſtias ī iuſticia. ⁊ pla
cebit dn̄o ſacrificiū iuda ⁊ hierl'm ſic dieb⁊ p̄ſtinis. ⁊ ſi-
cut annis p̄orib⁊. ⁊ accedā ad vos in iudicio. ⁊ ero teſtis
velox ſup maleficos ⁊ adulteros. ⁊ ſup eos q̄ iurant ⁊c̄.
⁊ q̄ nō timēt me. dicit dn̄s om̄ipotens Hec lr̄a textꝰ eſt
ſm ſeptuaginta. quā ponit. b. aug. noſtra aūt tranſlatō
q̄ eſt Hiero. alia ṽba ꝯtinet licet ſit eiuſdē ſnīe. Q̄ꝺ ḡ di
cit. ſedebit ꝯflans ⁊ emundās q̄ſi argentū. duplr̃ pōt i-
telligi ſm. b. aug. ibi q̄ꝛ vel de ſepatōe q̄ ſepabunt̃ boni
a malis. quā ſepationē dicit emundatōem ⁊ colatōeʒ. ſi
cut argenti. ⁊ purgationē ſm lr̄am nr̄am. ſicut granum
dꝛ purgari ⁊ mūdari qn̄ ſepat̃ a paleis. ⁊ argentū ⁊ au-
rum qn̄ ſepatur ꝑ ignē a ſcoria. Vel etiā pōt intelligi q̄
ad bonos tantū q̄ dicunt̃ filij leui ⁊ iuda ⁊ hierl'm q̄ bo-
ni. ſi q̄d defectus erit in eis purgabunt̃ p̄us in p̄ſenti vi
ta. vel in igne illo iudicij ſi q̄d expiabile remāſiſſet ī eis.
⁊ q̄ dꝛ q̄ erunt offerētes in iuſticia ſacrificia. nō intelli
git̃ de ſacrificijs aīaliū. ſed ꝺ ſeipīs q̄ oīno mundati ab
omni pctō offerent ſeipos deo in holocauſtū. i. in igneʒ
diuini amoris transformādos. Et ſic placebit deo ſacri
ficiū iude ⁊ hierl'm. i. eccleſie triūphātis. ſic dieb⁊ p̄ſtinis
id eſt ſicut ſacrificia mūda aīaliū offerebant̃ in lege. ita
oīno mundi offerent̃ ſancti deo. vel ſic dieb⁊ p̄ſtinis. id
eſt ſic in tp̄e innocētie in padiſo terreſtri a p̄mis pn̄tib⁊
Enumerat poſtea ꝓpheta q̄dam pctā q̄ abundāt in po
pulis ꝓ q̄bus ⁊ alijs oīb⁊ venit ad iudicandū ⁊ puniē
dum malos. diciteq̄ʒ ſe teſtē. q̄ꝛ teſtib⁊ nō egebit. ⁊ velocē
q̄ꝛ ex inopinato eiꝰ aduentu erit celerrimum q̄ꝺ tardiſſi
mū putabat̃ a mal'. vel velocē dicit. q̄ꝛ ipās ꝯuincet ſi
vlla plixitate ſmonis ꝯſcias. ſm illud apl'i. Cogitationi
bus accuſantib⁊ aut excuſantibus ſeu defendentib⁊. in

die qua iudicabit deus occulta hoim. Sic ergo dñs futu
rus dr teſtis velox. cum ſine mora reuocaturus eſt i me
moriã. vnde cõuincat puniatq3 cõſciam. Idem; malachi
as in fine libri ſui. cũ admonuiſſet vt meminiſſet leg3 mo
yſi. qm̃ prudebat eos mlto adhuc tpe nõ eã ſpũaliter. ſi
cut oportuerat accepturos cõtinuo ſbiecit. Ecce ego mit
tam vobis helyã teſbitẽ ãteq3 veniet dies hois magn⁹
illuſtris q̃ cõuertat cor pris ad filiũ. τ cor hois ad proxi
mũ ſuũ ne forte veniens pcutiat terrã penit⁹ ſm ſeptu
aginta eſt h text⁹. b. Aug⁹. τ hũc helyã magnũ pphetã.
expoſita ſibi lege vltimo tpe ante iudiciũ iudeos in xp3
verũ eſſe credituros celeberrimũ eſt i ſmonibꝫ cordibuſ
q3 fideliũ. Ipe nõ imerito ante aduentũ iudicis ſaluato
ris ſperat̃ eſſe ventur⁹. q̃ nũc etiã viuere credit̃. Cũ vene
rit g̃ exponendo legẽ ſpũaliter quã nũc iudei carnalr ſa
piunt cõuertat cor pris ad filiũ3. i. cor patrũ ad filios. Nã
poſuerũt ſeptuagita ſingularẽ numerũ p plr̃. τ eſt ſenſ⁹
vt etiã ipi filij ſic intelligãt legem. i. iudei queãdmodu3
pr̃es eorũ. i. pphete intellexerũt in q̃bꝫ erat τ ipe moyſes
Sic em̃ cor patrũ cõuertet̃ ad filios. cũ intelligẽtia patrũ
pducet̃ ad noticiã filiorũ. τ cor filiorũ ad pr̃es. dũ i id qḋ
ſenſerint illi cõſentiunt τ iſti. τ cor hois ad proximũ ſuum.
Sunt em̃ inter ſe valde proxime iuncti patres τ filij. Da
niel quoq3 ppheta. c. vij. locut⁹ eſt de q̃tuor beſtijs vari
is. ſ. leena. vrſo. pardo. τ quarta diſſimili alijs q̃ habebat
cornua. x. inter q̃ ortũ eſt cornu puũ a cui⁹ facie euulſa ſt̃
cornua tria ex illis. x. q̃ beſtie quatuor ſignificãt quatu
or monarchias mũdi. vt refert. b. Aug. xx. de ciui. dei. al
ſ. ti. xiij. ca. iiij legans Hiero. ſup Danielẽ. vi3 aſſyriorũ pria perſaru3 τ
medorũ p ſcḋa grecorũ p t̃ria romãorũ p q̃rta. τ cornu p
uũ antixp̃m. decẽ aũt cornua nõ ſignificant. x. reges illi
us monarchie. ſed poti⁹ diuiſiões ei⁹ in decẽ regna. P⁹
cornu illud puũ ſignificãs antixp̃m. deſcribit aduentũ
ad iudiciũ oſtẽdens iudiciũ fieri a deo trinitate q̃ ſigni
ficat̃ in antiquo dierũ. ſed manifeſtatio iudicis ad om̃s
a xp̃o. ſ. in humanitate aſſumpta. de q̃ poſtea dicit. Ec3
ce in nubibꝫ celi veniebat q̃ſi filius hois τ vſq3 ad anti
quũ dierũ puenit. τ dedit ei potẽte3 τ honorẽ τ regnũ τc̃.
Et mlta dicit de antixp̃o ibi in. c. viij. τ. c. xij. Quamuis
aũt teſtimonia veteris teſtamẽti inducta. inq̃t. b. Aug.
vbi ſupra pora ſint tpe noui teſtamẽti teſtimonia ppo
nenda ſunt dignitate. qm̃ illa vera pconia noui τ veter3
teſtamẽti ſcripture ſunt cões nobis xp̃ianis τ hebreis.
Licet ipi hebrei falſo intelligant τ exponãt. dicta ṽo no
ui teſtamẽti ppria ſunt xp̃ianis. Oẽs euãgeliſte referũt
dñm xp̃m in euãgelijs pnunciaſſe futurũ finale iudiciũ
ſub diuerſis documẽt3 τ parabol. Nã euãgeliſta Mat.
ca. xxiiij. τ. c. xxiiij. diffuſe loquit̃ de iudicio futuro. τ inter
cetera. c. xv. ait. Cũ venerit fili⁹ hominis in ſede maieſta
tis ſue. τ omnes angeli ei⁹ cũ eo. tũc ſedebit ſup ſedẽ ma
ieſtatis ſue τ cõgregabunt̃ ante eũ oẽs gẽtes τc̃. vbi po
nit̃ ſnĩa p electis dei. de qua dr. Venite benedicti patr3
mei pcipite regnũ τc̃. Et poſtea ſnĩa cõtra malos. Diſce
dite a me maledicti τc̃. Et in euãge. Luce. xxi. Erunt ſi
gna in ſole τ luna τ ſtellis τc̃. Tũc videbũt filiũ homĩs
venientẽ in nube cũ potẽte magna τc̃. Et Mar. xiij. p⁹
ſigna pcedẽtia. τ Joh. vj. ait xp̃s. Venit hora τ nũc ẽ qñ
mortui. ſ. in anima audiẽt vocẽ filij dei. ſ. in pdicatiõe. et
q̃ audierint viuent. audierint. i. obedierint viuẽt ſc3 vita
gratie. Et paulopoſt. τ poteſtatẽ dedit ei iudiciũ facere.
q2 filius hominis eſt. Nolite mirari hoc. q2 venit hora i
qua oẽs qui in monumẽtis ſunt audient vocẽ filij dei.
Et pcedent qui bona fecerunt in reſurrectionẽ vite. qui
vero mala egerunt in reſurrectõem iudicij. ſ. dãnatõis.
Petrus pnceps aplorũ in. ij. canonica. c. iij. de hoc ſic ait
Venient in nouiſſimis diebꝫ in deceptõe3 illuſores iux
ta pprias cõcupiſcentias ambulãtes dicẽtes. vbi eſt pmiſ
ſio aut aduentus eius. Ex q̃ em̃ patres dormierunt. ſic
om̃ia pſeuerant ab initio creature. τ infra. Nõ tardat do
minus pmiſſis. ſed patiẽter agit pter vos. nolẽs aliq̃s
perire. ſed ad pniam reuerti oẽs. Adueniet aũt dies do
mini ſicut fur. in quo celi magno impetu tranſient. ele
menta vero calore ſoluent̃. terra vero τ q̃ in ipa ſunt oia
exurent̃. Cũ hec igit̃ omnia diſſoluenda ſint. qles opor
tet nos eſſe in ſanctis cõuerſatõibꝫ τ pietatibꝫ expectan
tes τ pperãtes in aduentu dei τ dñi nr̃i ieſu xp̃i. Sicut τ
cariſſim⁹ frater noſter paulus ſm datã ſibi ſapiam ſcri
pſit vobis in oĩbus eplis. Paul⁹ vero apls. ij. ad Theſ
ſal. 4. ait. Rogamus vos fratres p aduentũ dñi nr̃i Je
ſu xp̃i vt nõ cito moueamini a veſtro ſenſu neq3 terreami
ni. neq3 per ſpm̃. neq3 per ſermonẽ. neq3 p eplam tãq3 p
nos miſſa3. quaſi inſtet dies dñi. Ne q̃s vos ſeducat vl
lo modo. qm̃ niſi venerit diſſenſio primũ τ reuelat⁹ fue
rit homo peccati. filius pditõis. q̃ aduerſat̃ τ extollit̃ ſu
per omne qḋ dr deus. aut qḋ colit̃. ita vt in tẽplo dei ſe
deat tanq3 ſit deus. nõ retinetis q2 cũ eſſem apud vos
hec dicebã vobis. Et nũc q̃d detineat ſcitis. vt reuelet̃ i
ſuo tpe. Nã myſteriũ iam opat̃ iniq̃tatis tãtũ. vt qui te
net nunc. teneat donec de medio fiat. τ tũc reuelabit̃ ille
iniquus quẽ dñs interficiet ſpũ oris ſui. τ deſtruet illu
ſtratõe aduent⁹ ſui. cui⁹ eſt aduent⁹ ſm opatõnẽ ſatha
ne. in omni ṽtute τ ſignis τ pdigijs mendacibꝫ. b. aug.
hec verba inducens. xx. li. de ciuita. dei. ait. Nullum du
biũ eſt eũ de antixp̃o dixiſſe. dieq3 iudicij. Hunc em̃ ap
pellat diem dñi nõ eſſe venturũ niſi prior ille venerit. ſꝫ
in quo tẽplo ſit ſeſſurus incertũ eſt. vtrũ in illa ruina tẽ
pli qḋ a ſalomone rege cõſtructũ. an in eccleſia. Vñ non
nulli nõ ipm principẽ. ſed τ vniũſum quodãmodo cor
pus eius. i. ad eũ pertinentẽ hominũ multitudinẽ ſimul
cum ipo ſuo principe. hoc loco intelligi antixp̃m volut.
qḋ aũt ait. Jam myſteriũ opat̃ iniq̃tatis tantũmodo q̃
tenet teneat τc̃. Ego prorſuſ q̃d dixerit me fateor ignora
re. Suſpitiones tñ hoim quas vel audire vel legere po
tui nõ tacebo. Quidã putãt de imperio dictũ fuiſſe ro
mano. τ propterea paulũ aplm̃ nõ aperte ſcripſiſſe ne
calũniã videlicet incurreret q2 romano impio male opta
uerit. cũ ſperaret̃ eternũ. vt in hoc qḋ dixit. Jam myſte
rium operat̃ iniq̃tatis. nerone intelligi voluerit. cui⁹ ia3
facta antixp̃m videbant̃. Unde nõnulli ipm reſurrec
turũ τ futurũ antixp̃m ſuſpicant̃. Alij ṽo nec occiſũ pu
tant. ſed ſubtractũ potius vt putaret̃ occiſus τ ſic occul
tari donec reuelet̃ in ſuo tempore. τ reſtituat̃ in regnũ.
Sed multũ mihi mira eſt pſumptio tanta opinantiũ.
Illud autẽ qḋ ait apls tãtũ qui modo tenet. teneat. do
nec de medio fiat. nõ abſurde de ipo romano impio cre
dit̃ dictum tanq3 ſit dictũ tantum. q̃ mõ imperat. im
peret donec de medio fiat. id eſt de medio tollat̃. Et tũc
reuelabitur iniquus quẽ antixp̃m ſignificari null⁹ am
bigit. Alij vero τ qḋ ait quid detineat ſcitis. τ myſteri
um iniquitatis. nõ putant dictũ niſi de malis τ fictis q̃
ſunt in eccleſia. donec pueniant ad tantũ numerũ. q̃ an
tichriſto magnũ populũ faciant. τ h eſſe myſteriũ iniq̃
tatis q2 videt̃ occultum. Hortari aũt apoſtolũ fideles
vt in fide quam tenent tenaciter perſeuerent dicẽdo. tã
tum qui modo tenet teneat. donec de medio fiat. hoc eſt
donec exeat de medio eccleſie myſteriũ iniquitatis. quod
nunc occultum eſt. Alius ergo ſic. alius ſic apli verba cõ
iecturat. hoc tamẽ eum dixiſſe dubiũ nõ eſt. Non venie
xp̃s ad iudicandum. niſi prius venerit antixp̃s ad ſedu
cendos populos in anima. Cuius aduẽt⁹ erit ſm opa
tionẽ ſathane in ſignis et pdigijs mendacibꝫ. Hec. b. au
guſtinus ibidem.

Circa finale iudicium. §. II

Ca. ij. De finali iudicio timēdo et de certi. et cā eius

de quo vt dictum eſt. vtriuſq; teſtamenti pagina copio
ſe loquit. videnda ſunt ſeptem.
Signorum premonſtratio.
Mundi per ignē ꝯflagratio.
Omniū ad iudiciū citatio.
Iudicis ad cūctos manifeſtatio.
Aſſeſſorum cū eo aſſociatio.
Accuſatoꝝ ꝛ teſtium multiplicatio.
Sententie irreuocabilis prolatio.
Iudiciū finale aſſimilat arcui quare. Quantū ad primū. pſ. Dediſti metuētibꝫ te ſignificati
onē. vt fugiant a facie arcus. vt liberent dilecti tui. Ar
cus eſt finale iudicium. ex quo deus ſagittas mortꝫ etern
ne emittet manifeſte contra reprobos. Nunc aūt ē vt in
alio pſ. ait dauid. Arcum ſuū tetendit per ſcripturas
manifeſtādo. ꝛ parauit illum. preparando cruciatus pe
narū. ꝛ poſuit in eo ſagittas mortis. In arcu eſt funis
mollis infra. ꝛ lignum durū ſupra. Funis mollis eſt di
uina clementia. que ad homines inclinat penitentes ad
parcendū. ꝛ permanentes in peccatis ad expectandum
coꝝ conuerſionē. que demētia flectit ad ſe lignū durum
ſeueritatis diuine iuſticie. Sed q̄ꝫtomagis funis trahi
tur ꝛ inclinat lignū. tanto inde ſagitta emiſſa vehemē
tius vulnerat. Vñ apl's ad Ro. ij. Ignoras q̄m benigni
tas dei ad pniam te adducit. ſm aūt duritiā tuā ꝛ im
penitens cor theſaurisas tibi irā. in die ire ꝛ reuelatōis
iuſti iudicij dei q̄ reddet vnicuiq; ſm opera ſua. Et Hie
rony. Moderatio dei ac pietas ſolū nrm reditū querit
ac nos cupit longa ſua bonitate ſaluare. Qđ ſi nō con
uertimur. ſi duri colli ſumus. ſi vſq; ad mortē in malis
pſeueramus. aſſidue peccantiū nō miſeret deus. di. xcij
Diaconi. imo grauius punit. Vñ Valeri⁹ maxim⁹. Le
to q̄dem gradu ad vindictā ſui dīna pcedit ira. tardita
temq; ſupplicij grauitate compenſat. Dedit ḡ de⁹ ſigni
ficatōem. i. ſigna multa. terribilia magnaꝝ tribulatio
nū que p̄cedunt finale iudiciū. que ex ſui terroris ma
gnitudine valeant illud ſine fine malū. ſ. eterne dānati
onis nūciare. Dedit aūt metuentibꝫ deū. qꝛ illi tm̄ iñ vti
litatem ſue emendatōis trahūt. vñ liberent dilecti ſui.
Nam mali ex flagellis deteriores fiunt. vt pharao. qui
cum plura ſigna videret terribilia. nō fuerit conuerſus
demū ab aquis ſubmerſus fuit cū ſuis. Et ideo dñs ac
redemptor noſter. inquit. b. Greg. pituri mundi mala p̄
cedentia denunciat. vt minus pturbēt venientia, cū fue
rint pſcita. Minus eīm iacula feriunt que p̄uident. Et
Signoꝝ pmōſtratio quare vt dicit. b. Tho. in. iiij. di. xlviij. Ad dignitatē iudiciarie
poteſtatis ptinet habere aliqua indicia q̄ ad reuerentiā
ꝛ ſubiectionē inducant. Et ideo aduentū xpi ad iudiciū
cū veniat in forma glorioſa mlta ſigna p̄cedent. vt cor
da hominū in ſubiectionē vēturi iudicis inducant. ꝛ p
pter timores ad iudiciū p̄parent hmōi ſignis commoti
Iuxta illud Ecci. xviij. Ante iudiciū para iuſticiā. Ante
q̄ eīm de aduentu ſuo ad iudiciū loquat. Luce. xxi. pre
mittit dñs. Erunt ſigna in ſole ꝛ luna ꝛ ſtellis. ꝛ in tris
preſſura gentiū pre ꝯfuſione ſonitus maris ꝛ fluctuū
areſcentibꝫ hominibꝫ p̄ timore ꝛ expectatione. que ſupe
uenient vniuerſo orbi. Nam ꝛ virtutes celoꝝ cōmouebū
tur. Vbi ponūt ſeptem ſigna p̄cedentia iudiciū. Pri
Septē ſigna iudiciū p̄cedētia. mū eſt ſignū in ſole. Et qđ ſeu quale ſit iſtud ſignum d
clarat Mat. xxiiij. c. dicens. Sol obſcurabit. Et Iohes
Apoc. vi. Sol factus eſt niger vt ſaccus cilicinus. q̄ ad
litteram. Maior erit obſcuratio ſolis q̄ꝫ ſolita natural
Sicut eīm patrefamilias moriente tota familia eius in
duitur nigro. ita tunc homine deficiente quo ad vitam
iſtam temporalem. ſol lumine ſuo minuetur nobis ſub
trahendo conſuetā lucem. quaſi ipe compatiens doleat
Vel etiam qꝛ maiori luce adueniente ī aere iſto ſole iu
ſticie chriſto cedet. vt minor lux ſolis materialis. Mo

raliter imperium romanum ſignificatum per ſolem ob
ſcurabitur. quia poſt multas ſui diuiſiones vilificabit
ꝛ quaſi ad nihilū deducetur. quod figuratū eſt per ſolē
qui reuerſus eſt retro per decē lineas in horologio ach
az regis. in ſignū perfecte ſanationis ezechie ꝛ liberatio
nis populi dei. ſcꝫ de manibꝫ inimicoꝝ. Sic imperium
romanorum reuertet retro. deficiendo a ſua poteſtate de
cem lineas. inq̄ꝫtum minorabit diuiſum in decē reges
ſeu regna que nō recognoſcunt imperatorē vt ſuperiorē
q̄ etiā ſignat per decem cornua orta in capite illis fere
ſingularis vnde poſtea ortum eſt cornu paruū qđ facit
bellum ſanctis ſignificans antixpm. Obſcurabit etiam
ſol aliter. quia ſcꝫ ſol iuſticie chriſt⁹ deus nr. q̄ſi occultus
erit quo ad claritatem fidei de ipo que prius erat mani
feſta. Scđm ſignum erit in luna. Erunt autē ſigna ī
ſole et luna. Et quod ſignum ſit illud exprimit Ioel. ij.
vbi dicitur. Lunā conuertet in ſanguinē anteq̄ꝫ veniet
dies domini magnus et horribilis. ſcilicet iudicij. Cui
concordat quod ait Iohes Apoc. vi. dicens. Et luna to
ta facta eſt ſicut ſanguis. Quantū ad litteram poteſt
dici q̄ luna obſcurabit. Et quia ſm aſtrologos eclipſis
ſeu obſcuratio ſolis ꝛ lune non poteſt eſſe ſimul. ideo di
cendū ſm beatū Tho. in. iiij. q̄ vel erit hoc diuerſis tpi
bus. vel ſi ſimul dei virtute ſupnaturalr. vel fiet in illo
tempore appropinquante finali iudicio aliqua inuſita
ta impreſſio in aere circa lunā vt videatur tota ſangui
nea. ad ſignificandum q̄ eccleſia ſignificata per lunam
(quia a chriſto illuminat ſicut luna a ſole) erit tota ſan
guinea ex eo q̄ qui erunt in ea fideles numero et meri
to. materiali gladio occidentur ab infidelibꝫ ꝛ ſatellitibꝫ
antichriſti. Etiam illi duo ſanctiſſimi viri Enoch ꝛ He
lyas qui de paradiſo terreſtri mittentur ad predicandū
contra antichriſtum occidentur ꝛ fundent ſanguinem
ſuum. vt habetur Apocalip. xij. Fideles vero qui erant
in eccleſia numero tantū. qui ſcilicet dicebantur chriſtia
ni totaliter dabunt ſe voluptatibus vicij et gule. Et ſic
in eis luna eccleſia erit ſanguinea. Nam ſanguis ſigni
ficat peccata ſm illud pſ. Libera me de ſanguinibꝫ de
us deus meus. id eſt de peccatis. Et alius propheta.
Sanguis ſanguinem tetigit. id eſt peccatū peccato ad
ditum eſt. Et q̄ in illo tempore erunt ſic homines valđ
vicijs dediti. hoc oſtendit chriſtus in euangel. ſm Lu
cam dicens. Filius hominis veniens in terram. ſ. ad iu
dicandū putas inueniet fidem in terra. q. d. modicam.
et quaſi nullam. Et in euange. Mat. quoniā abunda
uit iniquitas multorum refrigeſcet caritas multorum.
Apoſtolus aūt ponit particularia vicia q̄ tunc magis
abundabunt. dicens. ij. ad Thim. iij. In nouiſſimis die
bus inſtabunt tempora pericoloſa. Erunt homines ſe
ipſos amantes. cupidi. elati. ſuperbi. blaſphemi parenti
bus inobedientes. ingrati. ſceleſtes. ſine affectione ſine pa
ce criminatores. incontinentes. immites. ſine benignita
te. proditores. proterui. tumidi. voluptatum amatores
magis q̄ꝫ dei. habentes quidem ſpēm pietatis. virtutē
eius abnegantes. Et hos deuita. Et in alia epiſtola ait.
In nouiſſimus temporibus recedent quidam a fide.
attendentes ſpiritibus erroris ꝛ doctrinis demoniorū
ꝛc. Tertium ſignum erit in ſtellis. Erunt ſigna in ſtel
lis. Et que ſigna ſint. dicit alius euangeliſta. videlꝫ ſtel
le cadent de celo q̄ꝫtum ad litteram. Stelle hic dicūtur
aſub. ꝛ dicitur aſub quedam ignia impreſſio in aere q̄
habet ſimilitudinem ſtellarum. que cum apparent. ſm
locutionem vulgi dicūtur ſtelle cadere de celo. que q̄dē
impreſſiones ignee tūc magis multiplicabunt ad terro
rē maloꝝ. Vel dicunt ſtelle comete q̄ tūc magis appa
rebūt. ꝛ a naturalibꝫ dr̄ hmōi apparētes ſtelle. ſignifica
re magna excidia et mortes magnoꝝ virorum. Et hec

erunt ſigna ꝙ doctores eccleſie q̄ dicuntur ſtelle ſm il-
lud. Dan. xij. Qui ad iuſticiā erudiunt plurimos quaſi
ſtelle in perpetuas eternitates. Hi cadere dicunt̄. vel q̄a
deficient a fide eccleſie que celū dr̄. vel q̄ꝛ recedent a ſtu-
dio ſacre ſcripture q̄ celum dr̄. vacantes ſtudijs gentili-
um poetaꝝ ꝛ philoſophoꝝ. Contra quos inuehit beat⁹
Hiero. Sacerdotes dei ait videmus omiſſis euāgelijs
ꝛ ꝓphetis comedias legere. bucholicoꝝ verſuū verba cā-
tare. tenere virgiliū in manib⁹. ꝛ qḋ in pueris eſt neceſſi-
tatis crimē. in ſe facere volūtatis. di. xxxvij. Sacerdotes
Et ideo q̄ꝛ ignorātes erūt ſcripturaꝝ defacili ꝯuincēt̄ a p̄-
dicatorib⁹ antixp̄i falſo ſcripturas exponentib⁹. q̄b⁹ rn̄-
dere nō poterūt. Quartū ſignū erit in terris preſſura
gentiū. Qualis aūt p̄ſſura ipe xp̄s declarat in euangel'.
ſm Mat. c. xxiiij. dicēs. Cōſurget gens ꝯtra gentē. et re-
gnū aduerſus regnū. ſ. ꝑ bella. ꝛ erūt terremot⁹. peſtilen-
tie. ꝛ fames ꝑloca initia doloꝝ hec. q̄uis autē iſta. pu-
gne. terremotus ꝛ hmōi. fuerint a p̄ncipio generis hūa-
ni diūſis t̄pibus. tn̄ tunc t̄pis magis inualeſcēt ſm quā
mēſurā creſcentia vicinū aduentū ad iudiciū denunciēt
incertū. b. Tho. in. iiij. Hec etiā p̄dixit longe ante Azari-
as ꝓpheta occurrēs aza regi iuda reūtenti a p̄lio cū mag
victoria dicēs. ij. Paralip. xv. Dn̄s vobiſcū. q̄ꝛ fuiſtꝭ cū
eo. Si q̄ſieritis eū. inuenietis. ſi aūt dereliq̄ritis eū. dere-
linquet vos. Trāſibūt aūt mlt̄i dies in iſrl' abſq; deo vo
abſq; ſacerdote. abſq; doctore ꝛ abſq; lege. Cūq; reuerſi
fuerint in anguſtia ſua ad dn̄m deū iſrael. ꝛ q̄ſierint eū
inuenient. In t̄pe illo nō erit pax egredienti ꝛ ingredien-
ti. ſed terrores vndiq; in cunctis habitatorib⁹ terrarum
Pugnabit eñ gens ꝯtra gentē. ciuitas ꝯtra ciuitatem
q̄ꝛ dns ꝯturbabit eos oī anguſtia. Ex quibus patet ꝙ
loquit̄ de t̄pe vicino fine mūdi. Quintū ſignū erit pre-
ꝯfuſione ſonit⁹ marꝭ ꝛ fluctuū. Quidā circa h̄ exiſtiant
ꝙ mare cū magno fragore peribit a p̄ſtina qualitate. ſꝫ
illud Apoc. xxi. Et mare iam nō eſt. ſ. nō ꝙ nō maneat ī
ſu bſtātia ſua, ſed in alia q̄litate. Uel ſm alios erit ma-
gnus ſonitus ꝛ tumor aquaꝝ q̄n̄ nō ſine magno mur-
mure. xl. cubitis ſuꝑ montes eleuabit̄ ꝛ poſtea dep̄met̄
vltra ſolitū. vt ſm. b. Greg. noua ꝛ inaudita maris flu-
ctuū ꝯturbatio erit. Hiero. aūt refert ſe repiſſe in annali-
bus iudeoꝝ nō ſolū de hui⁹. ſigno ſonit⁹ maris. ſed ꝛ a-
lia. Ponit eī. xv. p̄cedentia iudiciū. verū aūt ꝯtinuo vl' i-

De. xv. ſignis p̄cedētib⁹ iudiciū. ſm ſcm̄ hieronymum.

terpolata nō exp̄mit. Prima ḡ die eriget ſe mare. xl. cu-
bitis ſuꝑ altitudinē montiū. ſtans in loco ſuo q̄ſi mur⁹
Scḋa die tātū decreſcet. vt vix poſſit videri. Tertia ma-
rine belue apparētes ſuꝑ vndas maris dabunt mugi⁹
vſq; ad celū. Quarta ardebit mare ꝛ aq̄ eius. Quīta ar-
bores ꝛ herbe dabūt rorē ſanguineū. Et ſm alios. etiam
oīa volatilia celi ꝯgregabunt̄ in cāpis nō guſtantia ne-
q; bibētia. ſꝫ formidantia vicinū interitū. Sexta fulmi-
na ignea ſurgent ab occaſu ſolis vſq; ad ortū eius. Se-
ptima lapides ad inuicē collident̄. ꝛ in quattuor partes
ſcindentur. Octaua fiet terremotus generalis adeo ma-
gnus. ꝙ nullus homo vel animal ſtare poterit. ſed ī ter-
ram cadent. Nona equabitur terra et mōtes oēs ꝛ col-
les in puluerem redigent̄. Decima exibunt homines de
cauernis quaſi amentes. nec mutuo ſibi loqui poterunt
Undecima oſſa mortuorum ſalient de ſepulcris apertꝭ
monumentis cunctis. Duodecima cadent ſtelle de celo
modo tamē quo dictū eſt. ſcꝫ quo cometes apparebunt
magne ꝛ multe imp̄ſſiones. Tredecima morient̄ viuen-
tes vt reſurgant cuꝫ mortuis. Decimaquarta ignis om-
nia elementa ignefaciens purgabit. In decimaquinta
reſurgent oēs mortui ad iudiciū. De his tamen ſignis
dicit. b. Tho. in. iiij. qḋ Hiero. ñ aſſerit. refert qḋ legit. et
dicit ꝙ nō habent mlt̄ā rationē veri ſimilitudis. Sex-
tum ſignū erit. areſcentib⁹ hoīb⁹ p̄ t. more ꝛ expectati-
one que ſuꝑuenient vniuerſo orbi. Areſcere dicunt̄ hoīes
corporaliter. quaſi conſumpti p̄ terrore ſignoꝝ et tribu-
lationū. Spiritualiter vero areſcent deficientes ab hu-
more gratie propter perſecutōnē antixp̄i. Sicut ꝛ ſemē
ortum ſuꝑ petra calore ſolis aruit. q̄ꝛ nō habebat hūo-
rem Luce. viij. Erit eñ tunc talis tribulatio qualis nō
fuit ab initio mundi. nec futura eſt. ait ſaluator nr̄. Nō
futura ſit perſecutio antixp̄i maxima ante diem iudicij
omnes doctores dicunt. p̄cipue. b. Aug⁹. in. xx. li. ḋ ciui.
dei de quo ipe ſaluator ait Johan. vi. Ego veni in no-
mine patris mei ꝛ nō me recepiſtis. Alius veniet in no-
mie ſuo. ſ. antixp̄s gloriā ſuā querēs illū ſuſcipietis. i. an-
tixp̄m. De eo habet̄ Prouer. xxx. vbi dr̄. Tria ſunt que
bene gradiunt̄ ꝛ quartum qḋ incedit feliciter. Leo for-
tiſſimus beſtiaꝝ ad nullius pauebit occurſum. Gallus
ſuccinctus lumbos et aries nec eſt rex qui reſiſtat ei. Et
qui ſtultus apparuit poſtq̄ꝫ eleuat⁹ eſt in ſublime. Si
eñ intellexiſſet ori ſuo manū impoſuit. ſm. b. Greḡ mo-
ral'. Leo fortiſſimus ſignificat xp̄m cū ap̄lis ꝛ martyri-
bus quos nō potuit ſuꝑari aliq̄s tyrannus. nullū time-
tes. Gallus ſuccinctus lumbos fuerunt ſancti doctores
eccleſie qui ſuccincti fuerunt abſtinentia ꝛ continentia.
ꝛ vt gallus vocē dederūt in nocte ꝛ tenebris hereticorū
p̄dicationis ꝛ doctrine. Aries qui eſt dux gregis ouiū
ſunt rectores eccleſiarū iuſti ꝛ ſancti. qui reſiſtebant re-
ctoribus laicis. poſt hos ſtatus qui bene. i. virtuoſe vi-
xerunt. ſequit̄ quartus qui nō bene. q̄ꝛ nō virtuoſe. ſed
faciliter graditur. q̄n̄ proſperat̄ felicitate temꝑali. ſcꝫ an-
tixp̄s cum ſuis ſequacib⁹. Hic ſtultus dr̄. quia petor ma-
ximus. qui ita in ſublime eleuat̄. vt dicat ſe xp̄m. ꝛ coli
ſe faciat vt deus. vt dicit ap̄ls ij. ad Theſſal'. ij. ꝓprie
de antixp̄o loquens. Quiſi intellexiſſet interitū ſibi pa-
ratū. tacuiſſet a tanta ſtulticia. Nam vt dicit ibidē a-
poſtolus. Quē ieſus īterficiet ſpiritu ſui ꝛ illuſtratiōe
aduēt⁹ ſui. Durabit iſta pſecutō trib⁹ ānis cū dimidio
vt hr̄ Dañ. xij. Sed quia de iſta perſecutōne antixp̄i di-
ctum eſt in titulo p̄cedenti. in fine. iḋo de ea hic nil vltra

Septimū precedens eſt. quia virtutes celoꝝ moue-
bunt̄. quod intelligi poteſt. ꝙ virtutes. id eſt miracula
que fuerunt in p̄terito in celiſ. i. ſanctꝭ in eccleſia amoue-
bunt̄ ab eis vt nō faciant. ſcꝫ p̄dicatores antixp̄i ipi eaſ
operabunt̄. licet mendaces. vt ait ap̄ls. ij. Theſſal'. ij. c. q̄modo
ad maiorē ſanctoꝝ ꝓbatōem ꝓpter qḋ v̄tutes interiores
ſanctoꝝ monebunt̄. i. titubabunt in ſeip̄is t̄ptatiōib⁹
impulſi. ꝛ ſi nō lapſi. Uñ et ſaluator ip̄e de h̄ ait. ꝙ tal'
erit ꝛ tāta tribulatio vt in errorē inducant̄. ſi fieri p̄t eti-
am electi. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi. nō fieret ſal-
ua omnis caro. ſed ꝓpter electos breuiabūt̄. Mat. xxiiij
poteſt etiam intelligi illud de v̄tutib⁹. vel de illo ſpecia-
li ordine angeloꝝ. qui dicunt̄ v̄tutes. quoꝝ officiū ē mi-
racula facere ꝛ celos mouere. Et he virtutes dicunt̄ mo-
ueri. i. remoueri a faciendis miraculis per ſanctos. quia
tempore antixp̄i nō fient vt dictū eſt. Ac etiā remoue-
buntur ab officio mouēdi celos. ſ. poſt iudicium. Ul' vir-
tutes dicunt̄ oēs ſpiritus angelici. qui in iudicio mo-
uebuntur propter admirationē nouitatis que in mun-
do eſt. b. Tho. tñ in. iiij. dicit. ꝙ mouebuntur ad facien-
da miracula multa. quod forte erit poſt mortem anti-
chriſti ad conuerſionem ſeductorum. poſt mortem tam̄
antichriſti iudei qui nunc erunt videntes ſe deceptos
ab antichriſto quem meſſiam crediderāt conuertentur
ad fidem chriſti. Et hoc eſt quod predixit pſalmiſta cū
ait. Conuertentur ad veſperam. id eſt in fine mundi. iu-
dei. ſcꝫ ꝛ famē patient̄ vt canes. famē intelligendi veri-
tatem. ꝛ circuībunt ciuitatē eccleſie vt recipiantur in ca-
ritatem. Et Iſa. Si fuerit iſrael ꝛ numer⁹ arene maris reliquie
ſalui fient. i. q̄ erunt in fine. Qḋ dictū inducit ap̄ls ad

Roma. quod etiã xp̃s oſtendit in ſimilitudine ficulnee
dicens Luce. xxi. Uidete ficulneã ⁊ oẽs arbores cum p̱
ducunt ex ſe fructus. ſcitis qm̃ prope eſt eſtas. ficulnea
id eſt plebs iudeoꝝ. q̃ olim ĩ patribꝫ p̱duxerat ſuaues
fruct⁹ ſed tp̱e xp̃i habebat tm̃ folia. vñ xp̃s ad q̃ndam
ficulneã veniẽs ad litterã cũ eſſet in via ⁊ eſuriret. nõ in
ueniens fructus in ea. ſed tm̃ folia maledixit ei dicens.
Nunq̃ʒ ex te fruct⁹ naſcat̃. Et ſubito ficus aruit. Ficul-
nea iſta. vt dictũ eſt ſignificat plebẽ iudeoꝝ. ad quã ve-
niens xp̃s in incarnatõe ⁊ ꝯuerſatõe querens in ea fru-
ctũ fidei et bonoꝝ opeꝝ. ⁊ hoc eſuriẽs. i. deſiderãs cũ nõ
inueniret in ea niſi folia verboꝝ ceremonialiũ legalium.
nõ fruct⁹ vere intelligentie ſcripturaꝝ. maledixit. q̃ ma
ledictio nõ fuit aliud niſi q̃dam p̃nunciatio ei⁹ qd̃ futu
rũ erat in illo populo. ſcʒ ariditas a gr̃a fidei. Und̃ po-
pulus ille remãſit induratus in ſua perfidia. Illud au-
tem ſemp̱ ponit̃ p̱ tempore vſq̃ʒ p̱pe finem mũdi q̃ oĩ-
bus eſt incertus. Alie arbores ſignificant alias natiões
infideliũ ex q̃bus etiã multi in fine ꝯuertunt̃. Cũ ḡ vi-
deritis plebẽ iudeoꝝ p̱ducere fructũ ꝯuerſionis ad fi-
dem xp̃i. nõ dico vnius hoĩs vel familie. ſed p̱ maiori p̱
te illius nationis. tũc ſcitote qm̃ p̱pe eſt eſtas futuri iu-
dicij. in qua q̃s metet q̃ ſeminauit bona vel mala. Un-
de timeat dñm oẽs fines terre. ait ps̃. in hmõi ſignis.
ſed timore initiali. quia in timore domini fiducia forti-
tudinis. ſcʒ contra iſta terribilia.

Secundũ conſide .§. III.

De mũdi p̱ ignẽ cõ-fragratõe

randũ circa iudiciũ eſt mũdi ꝯfragratio p̱ ignẽ. de qua.
Eſa. ſic ait vt inducit. b. aug. in. ij. li. de ciui. dei. Ecce do
minus ⁊ ignis veniet ⁊ vt tempeſtas currus ei⁹ reddere
indignatõem. vindictã ⁊ vaſtationẽ in flamma ignis.
In igne em̃ dñi iudicabit̃ oĩs terra ⁊ in gladio eius oĩs
terra. vbi dicit. b. aug. ꝙ dñs d̾r venire vt ignis. q꞉ terri
bilis erit impijs. Currus em̃ nõ ĩmerito angelica miſte
ria. oĩs caro ⁊ oĩs terra. intelligit̃ oĩs terrenus ⁊ karnali-
bus deditus gladius dñi. ſententia damni ꝯtra malos
⁊ ignis pena ip̃oꝝ maloꝝ. Et Petrus ap̃ls. ij. ep̃la. veni-
et dies domini vt fur. i. ex inſperato. In quo celi mag̃ı̃ i-
petu tranſibũt. elemẽta aũt ardentia reſoluent̃. ⁊ terra q̃
in ip̃a ſunt opera exurent̃. Sibilla quoq̃ʒ de iudicio lo
q̃. Et. ps̃. c. In principio dñe terrã fundaſti. ⁊ op̱a ma-
nuũ tuarũ ſunt celi. Ip̃i peribunt tu aũt permanebis ⁊
omnia ſicut veſtimentũ veteraſcent. Et ſicut opertoriũ
mutabis eos. tu autẽ idem ip̃e es. Et xp̃s Luce. xxi. Ce-
lum ⁊ terra trãſibunt. Ubi p̃mo notandũ in his omni-
bus autoritatibꝫ ꝙ loquunt̃ de celis aereis ſeu elemen-
taribꝫ. ſm̃. b. Aug. vbi. ſ. nõ de celis planetarũ vl̾ firma-
mento. Nam illi habent materiã incorruptibilem nec i-
gne alterari poſſunt. Ignis ergo ille confragratõ's ope-
rabit̃ in elementis et elementatis. omne vitale cõburẽs
⁊ occidens vt corpora hominũ. beſtiarum. piſcium. vo-
latilium. arboꝝ. ⁊ herbarũ. metalla. edificia quoq̃ʒ cun-
cta ad terrã proſternẽs. ſcʒ montes complanãs. Secũdo
ex illis verbis ps̃. c. Ip̃i peribũt ſcʒ celi ⁊c. arguit. b. Au
guſtin⁹ vbi ſupra ſtulticiã porphirij p̃hi magni. ſed xp̃i
anoꝝ inimici. oſtendens ſibi ip̃i eſſe ꝯtrariũ. Nam Por
phirius ille laudat pietatẽ hebreoꝝ. i. cultum eoꝝ circa
deum ꝙ magnus ⁊ verus ⁊ ip̃is hominibꝫ terribil̾ colit̃
deus. quem perhorreſcũt nomina alioꝝ deoꝝ. xp̃ianos
aũt arguit ex oraculis deoꝝ ſuorum. ⁊ dicit eoꝝ eſſe ma
ximã ſtulticiam. ex eo ꝙ dicunt mundũ iſtũ periturum
ſed ſi virtus eſt deo hebreorũ ⁊ ſcripture eorum cũ ſint
edite ab ip̃ſo deo eorum. ſunt veri ſcʒ veteris teſtamen-
ti. Sed p̱hetia illa dd̃. ps̃. c. Ipſi peribũt ⁊c. eſt ſcp̃tu
ra hebreoꝝ ⁊ xp̃ianoꝝ etiã. Cum ḡ illa dicat mundũ pe
riturum. ſequit̃ ꝙ nõ eſt ſtultũ dicere mundũ periturũ.
aut falſum eſt quod dixit. ex oraculo deoꝝ ſuorũ. ſcʒ pie
tatem eſſe veram hebreoꝝ ⁊ in libris eoꝝ. Si autem eſt
falſum ergo ⁊ qd̃ dicunt xp̃ianos eſſe ſtultos. dicentes
mundũ periturũ falſum eſt. cum hoc ſit ſm̃ ſcripturas
hebreorũ. Sapientia ergo nõ eſt ſtulticia. credere et di-
cere ꝙ deus verus reuelauit. Tertio notandũ ꝙ cum
dicitur mundus ſeu celum ⁊ terra peritura intelligẽdũ
eſt ſane. Non em̃ peribit celum aereum aut aqua vl̾ ter-
ra q̃ʒtum ad ſubſtantiã. ſcʒ ita ꝙ deficiat ⁊ nihil ſit. Nã
q̃ʒtum ad hoc dicit̃ Eccl'ia. j. Terra autẽ in eternũ ſtat.

Celũ ⁊ terra p̱ trãſibũt ⁊c. quõ in telligitur

Idem capl'm. Cognoui ꝙ oĩa opera dei in eternũ p̱-
ſeuerant. ſcʒ l̾ in ſeip̃is vel in ſuis ſpeciebꝫ aut p̃ncipijs
vt animalia bruta ⁊ artificiata ⁊ hmõi. que in fine mũ
di reſoluuntur in ſua p̃ncipia. peribunt autẽ iſta q̃ʒtus
ad ſpeciem et formã exteriorem quã nunc habent. quia
pulcriorẽ aſſument. Propterea ap̃lus. j. Coꝝ. vij. c ait.
Preterit figura hui⁹ mũdi. nõ dicit ſubſtantia. ſed figu-
ra. id eſt forma exterius apparens. vñ ⁊ ps̃. c. cũ dixiſ-
ſet. Ipſi ſcilicet celi peribunt ⁊ terra quaſi ſe declarans
qd̃ dixerat peribunt. ſubdit. Mutabis eos vt operto-
rium. Sicut em̃ veſtimentũ. cum eſt maculatũ. purgat̃
ſeu lauat̃ vt fiat pulcrius. ita et elementa per ignẽ pur
gabunt̃ et pulcriora fiant. vt terra ſit clara vt vitrũ. aq̃
vt criſtall⁹. ⁊ aer vt ignis. ⁊ ignis vt planete. Quarto
ſciendũ ꝙ ignis iſte erit purgatoriũ his q̃ indigent aliq̃

Ignis cõ fragrõnis ĩ fine mũdi ad q̃d electis.

purgatõe in aĩa p̱pter venialia. vl̾ p̱pter inſatiſfactioneʒ
de q̃buſcũq̃ʒ pctĩs. Nõ eĩ poſt finale iudiciũ erit purga
tori⁹ ignis q̃ʒtũ ad officiũ illd̃ purgãdi. Sʒ remanebit
q̃ʒtũ ad ſui ſubſtantiã. q꞉ idem eſt cũ igne inferni. ſm̃. b.
Tho. in. iiij. Poſito igit̃ ꝙ aliq̃s deberet manere ĩ pur-
gatorio p̱ annũ. ſuſtinẽdo duos gradus pene in loco pro
ſpacio ꝯfragatõis ſuſtinebit tres vl̾ q̃ttuor grad⁹. itaq̃
augm̃tũ pene recõpenſet diuturnitatẽ tp̱is. q̃ manere
deberet ĩ purgatorio. Sʒ credẽdũ ẽ pie ꝙ p̱pter terrores
⁊ tribulatões p̃cedentes. modica ⁊ paꝝ cremabilia ſctĩ
portabũt. ac etiã orões ⁊ merita ſctõꝝ ſupplebũt qd̃ ui
cis reſtaret fiendũ. Quinto aduertendũ q̃re fiet iſta pur-
garatio. Circa qd̃ dic. b. Tho. in. iiij. di. xlvij. ꝙ q꞉ mũdus

De cã pur gatõnis mũdi fina lis.

aliq̃ mõ p̱pter hoĩes fact⁹ eſt. ⁊ hõ p̱pter pctm̃ deterior fac
tus. ⁊ indecentiã q̃dãmodo mũdus. oportet ꝙ qñ hõ qui re
format⁹ fuit p̱ xp̃m ſm̃ corpus glificabit̃ ad ſui ꝯpletã
p̱fectõem. etiã alia corpa mũdi ad ſtatũ meliorẽ p̱ducant̃.
vt ſit ⁊ loc⁹ ꝯuenientior ⁊ aſpect⁹ delectabilior. Ad h̾ aũt
ꝙ hõ gl'iam corpis ſeq̃t̃. oportet p̃us remouere q̃ gl'ie op-
ponunt̃. q̃ ſunt duo. ſcʒ corruptio ⁊ ĩfectio culpe. q꞉ vt di
cit̃. j. Coꝝ. xv. Corruptio incorruptelã nõ poſſidebit. Et
Apoc. vlt. d̾r ꝙ in ciuitate illa glie im̃mũdi foris erunt.
Silr̾ etiã oportet ꝙ elemẽta mũdi purgent̃ a ꝯtrarijs diſpo
ſitõibꝫ. anteq̃ʒ in nouitatẽ glie inducant̃ p̱portionabil̾r
ad id qd̃ d̾ hoĩe dictũ ẽ. Quãuis aũt reſ corp̱ales ſbiectũ
ĩfectõis culpe eſſe nõ pñt p̱prie. tñ ex culpa quadã incon
gruitas in rebus corruptis relinquit̃. ad h̾ ꝙ ſpũalibꝫ
dedicent̃. Exinde videm⁹ ꝙ loco in q̃bus aliq̃ crimina
ꝯmiſſa ſũt. nõ reputant̃ idonea ad aliq̃ ſacra in eis exer
cẽda. niſi p̃us aliq̃ purgatõe p̃miſſa. vtʒ in eccleſijs vio
latis. Et ſm̃ h̾ ex p̃dictis hoĩbus peccantibꝫ quandam
inidoneitatẽ ad glie ſuſceptionẽ ps mũdi recepit q̃ cedit
in vſum nr̃m. Uñ q̃ʒtum ad hoc emũdatõe idiget. Si
mil̾r ẽt circa mediũ locũ p̱prioꝝ elem̃toꝝ. ꝯtracte ſũt mlt̾
te generatões ⁊ alt̾atões elem̃toꝝ. q̃ puritati eoꝝ dero-
gãt. ⁊ iõ oportʒ ip̃a elem̃ta ab hmõi purgari. vt decet̃ reci
piãt nouitatẽ glie. Sexto ſciẽdũ ꝙ iſta purgatio fiet
p̱ ignẽ. vñ glo. ſup̱ illd̃. p̃terit figura h⁹ mũdi. Pulcritudo
h⁹ mũdi igniũ ꝯfragratõe p̱ibit. Rõ h⁹ ſʒ tho. ĩ. iiij. diſt.
xlvij. q꞉ illa mũdi purgatio remouebit a mũdo. ⁊ ĩfecti
onẽ ex culpa relictã. et ĩpuritatẽ ꝯmixtõis. ⁊ erit diſpoſitõ

Mundi purgatio ignem.

ad glorie pfectionē. Et ideo quātum ad iſta tria ɔueni‑
entiſſime fiet p ignē. Primo qꝛ cū ignis ſit nobiliſſimū
elemētoꝝ habet ꝓprietates naturales ſiles ꝓprietatibus
glorie. vt maxime pꝫ de luce. Scd̃o qꝛ ignis nō recipit
ɔmixtionē extranei propter efficaciā ꝟtutiſ actiue. ſicut
alia elemēta. Tertio qꝛ ſpera ignis eſt remota a noſtra
habitatōe. nec ita cōis eſt nobis vſus ignis. ſicut terre.
aque ꝛ aeris. Vñ ꝓpter hoc nō ita inficit. ꝛ ideo hꝫ maxi
mā efficaciā ad purgandū ꝛ diuidendū. ꝛ ſubtiliandū.
Purgatio aūt q̄ facta eſt p diluuiū. qꝛ nō reſpiciebat ni
ſi ſup infectōem culpe ꝛ pcipue ɔcupiſce q̄ tūc magiſ vige
bat. nō ɔuenienter p ignē fuit facta vt p ɔtrariū ſuū. ſcilꝫ
aquā extinguentē flammā ɔcupiſcētie. ſꝫ ſcd̃a purgatō
mundi reſpiciet ad infectōem culpe ꝛ ɔmixtionis ipuri‑
tatē. Et q̄ꝫtū ad vtrāqꝫ ɔuenit ꝙ fiet magis p ignē q̄ꝫ p
aquā. Aqua eñi nō habet vim diſgregādi. ſed magiſ con
gregādi. Vñ p aquā impuritaſ elemētoꝝ nō ita tolli pt
ſicut p ignē. Itē circa finē mūdi regnabit maxie viciū cu‑
piditatis. q̄ſi ſeneſcēte iā mūdo. ſm illud. Refrigeſcet ca‑
ritas mltoꝝ. Mat. xxiiij. Et iō ɔueniēt p ignē fiet. nec ē ali
qd̓ qd̓ nō poſſit purgari p ignē. Et q̄ iā p ignē purgari
nō pñt. vt pāni. ligna. ꝛ hmōi. iſta corrūpent p ignē. vt
oīa artificiata. Septio videndū qlis ſit iſte ignis et
effectus ei⁹. Ad h̄. b. Tho. in. iiij. di. xlvij. dic ꝙ tres opi
niones inueniunt circa h̄. Pria eſt ignis elemētū q̄ ē in
ſpera ſua deſcendet ad purgatōem mūdi. Modū autē
purgatōis ponūt p mltiplicatiōem ignis. Nā ex appo‑
ſito ɔbuſtibili ignis augmentat. Scd̃a opinio eſt ꝙ il‑
le ignis generabit circa locū terre ex ɔgregatōe radioꝝ
celeſtiū corpoꝝ. ſicut videm⁹. ꝙ ɔgregant ſpeculo ɔcurrē
te. tūc aūt loco ſpeculoꝝ erūt nubes ɔcaue ad q̄s fiet ra
dioꝝ reuerberatio. ſed iſtas duas opiones reprobat b. bea
tus Tho. ponēs tertiā alioꝝ. ſm. b. aug. quā tenet ꝙ ſicut
mūdanarū aqꝝ mūdatōe factū ē diluuiū. ita mūdanoꝝ
igniū ɔfragatōe figura hui⁹ mūdi pibit vt dicit. b. aug.
xx. de ciui. dei. Iſta ɔfragratio nihil ē aliud q̄ꝫ ɔgregatō
oīm ſupioꝝ ꝛ inferioꝝ. que ex natura ſua habent vim
igniendi. que q̄dem ɔgregatio nō erit naturali virtute.
ſed ꝟtute diuina. Et ex omibus illis cauſis ſic ɔgregatiſ
generabit ignis. qui faciē mundi exuret. Si aūt he opi
niones directe conſiderent. inueniunt diuerſificari. quā
tum ad cauſam generatōis ignis illius ꝛ nō q̄ꝫtum ad
ſpeciē ei⁹. Ignis etiā generat⁹ a ſole vl ab inferiore cale
faciente. eſt eiuſdē ſpēi cum igne qui eſt in ſpera ſua. ni‑
ſi inq̄ꝫtū admiſcet ei de materia aliena. qd̓ quidē tūc ap
parebit. qꝛ ignis nō pt purgare aliqd̓ niſi ſm ꝙ alteruꝫ
efficit materia eius aliq̄ modo. Vnde ſimplr ɔcedēdū
eſt ꝙ ignis ille erit eiuſdē ſpēi cū iſto. ꝛ ſi nō ſit idem nu
mero. Nec tñ dicit eſſe incōueniens dicere. ꝙ ignis ille
q̄ habebit vim purgandi faciē mundi ſit alterius ſpeci‑
ei ab igne q̄ eſt apud nos. cū vis calefactiua oriat ex ipo
nō ex pncipijs eſſentialibꝫ. ſed diuiſa opatōe. Et quāuis
ignis ex ꝓpria natura nō ferat niſi ſurſuꝫ. tñ extra ꝓpriaꝫ
ſperā ſeq̄t materie ɔbuſtibil ſitū. Vñ ꝛ ille ignis moue
bit ſurſū ꝛ deorſū ꝛ in circuitu ſm ꝙ agit ſm inſtrumē
tū virtutis diuine. Purgabit aūt ignis ille elemēta nō
ꝙ auferat ab eis ſubſtantiā coꝝ vel ꝓprietates. Nā pma
nebūt ipa elemēta q̄ꝫtū ad ſubſtantiā ꝛ ꝓprietates coꝝ ꝓ
prias. ſed purgabunt ab infectōe quā ex pctis hoim cō
traxerūt ꝛ ab impuritate que p actionē et paſſionē mu
tuam in eis accidit. quia ceſſante motu pmi mobilis in
inferioribꝫ elemētis mutua actio et paſſio eſſe nō pote‑
rit. Maxime aūt mouebunt a ꝓprietate quā nunc ha‑
bēt ignis quia nō aget comburendo ſeu ɔſumendo ele
menta. Aer quia nō erūt in eo vēti ꝛ tēpeſtates. Aqua
quia nō erit in mari fluxus vel rflux⁹ ei⁹ nec ſalſedo. Et
ſic intelligendū eſt. ꝙ aliqui dicunt tunc iſta ɔſumenda

De q̄litate illius ignis purgatōis mōi ꝛ effectu eiuſ

elementa. quia ſcꝫ remouebunt ab hmōi ꝓprietatibus.
quas nunc habent. ꝛ ſicut patet in ferro ignito ꝙ a lo‑
co ignitōnis remotū ex virtute ſpeciei remanentis ad ꝓ
priū ſtatū redijt. ita erit de elemētis per ignem purga
tis. Quantū aūt aſcendat dictus ignis eo ꝙ quidā di
xerunt ꝙ aſcendet vſqꝫ ad ſupremū ſpere ignis. b. Tho.
i. iiij. vbi. ſ. reprobat. quia repugnat ſcripture. Nā dici
tur. ij. Pet. iij. ꝙ illi celi repoſiti ſunt igni. qui fuerunt in
diluuio per aquā purgati. ꝛ b. Augu. in. xx. de ciui. dei
dicit ꝙ ille mund⁹ igne ſeruat qui diluuio perijt. Con‑
ſtat autem ꝙ aqua diluuij non aſcendit vſqꝫ ad ſummi
tatē ſpacij elementorum. ſed ſolū vſqꝫ ad quinquagita
cubitos. ſuper altitudinē montium. nec vapores eleua‑
ti a terra vel fumi quicunqꝫ poſſunt tranſcendere totaꝫ
ſperam ignis. Sed cum elementa purgentur per illum
ignem ab impuritate eorum. que ex eorum permixtiōe
proueniunt. huiuſmodi autem impuritates pcipue ſūt
circa terram vſqꝫ ad medium aeris interſticium. ido ad
illud ſpacium ignis vltime confragrationis elementa
purgabit nec ad paradiſum terreſtrem aſcendet. Et q̄a
illa purgatio ad hoc erit. vt quid eſt imperfectōnis i ele
mentis a ſanctorum habitatōne remoueat. Ideo in illa
purgatione totum qd̓ eſt fedum groſſum ꝛ calidū vſti‑
uum deſcendet ad infernum ad miſeriam damnatoruꝫ
Et quod eſt ſubtile ꝛ lucidum ꝛ pulcrum remanebit in
pra ad gl̓iam ſanctorum. Et ſic vt dicitur Apoca. vlti.
Erit celum nouum. quia ceſſabit omnis motus celoruꝫ
ꝛ planetarum. ꝛ clariora erunt. ꝛ terra noua. id eſt elemē
ta purgata vt dictum eſt vnde ꝛ pulcriora. quia igitur
ignis ante ipum. ſcilicet chriſtū precedet ꝛ inflammabit
in circuitu inimicos eius. ait pſ. Quilibet debet time‑
re. ſed timore initiali. Prouerb. iij. Ne ſis ſapiens apud
teipum. Time deum et recede a malo. et ſanitas erit vm
bilico tuo. id eſt cordi ꝛ menti tue.

Ignis purgatio niſi ad q̄d erit.

De tertio ſcilicet ci. §. IIII.

Ecce vocatione omnium ad iudiciuꝫ. inquit pſ. lxxvij. Ecce da
bit voci ſue vocem virtutis. Date gloriam deo. Hiero‑
nymus. Siue comedam ſiue bibam ſiue aliquid aliud
faciam. ſemper meis inſonare videt auribus illa terribi
lis tuba. Surgite mortui venite ad iudicium. Idem.
Quotiens diem illum conſidero totus cōtremiſco ⁊ me
rito qꝛ vt dicitur Sophonie. j. Vox diei domini ama
ra tribulabitur ibi fortis. ſcilicet in ſanctitate. Et ſi iuſt⁹
vix ſaluabitur. dicit Petrus in canonica ſua. Impius
ꝛ peccator vbi parebunt. De hac voce ait apoſtol⁹. j. ad
Theſſal. iiij. Ipe dominus in iuſſu in voce archangeli.
ꝛ in tuba dei deſcendet de celo. ꝛ mortui q̄ in chriſto ſūt
reſurgent primi. inde nos qui viuimus qui relinqmur
ſimul rapiemur cum illis in nubibus obuiam chriſto
in aera. ꝛ ſic ſemper cum domino erimus. Primo er
go videndum quid ſit iſta vox citationis ad iudicium
Et ad hoc dicit beat⁹ Thom. in. iiij. di. xliij. ꝙ cum cau
ſam effectui oporteat aliquo modo coniungi. quia mo‑
uens ꝛ motum faciens ꝛ tactum ſunt ſimul. vt dicitur
vij. phiſicorum. ꝛ chriſtus reſurgens ſit cauſa noſtre re
ſurrectionis vniuoca. vt alibi probatur. oportet ꝙ in re
ſurrectione corporum cōmuni aliquo ſigno corpali da
to xp̄s reſurgēs opet. Qd̓ q̄dē ſignū vt q̄dā dicunt erit
ad lraꝫ vox xp̄i reſurrectōeꝫ ipantiſ. ſicut ipauit mari ꝛ ceſ
ſauit tēpeſtas Mat. viij. Quidā ꝟo dicūt ꝙ h̄ ſignū ni
hil aliud erit q̄ꝫ ipa pñtatio euidēs filij dei i mūdo d q̄ dī
Mat. xxiiij. ſic fulgur qd̓ vēit ab oriēte ꝛ appet vſqꝫ in
occidētē. ita erit aduēt⁹ filij hoīs. ꝛ inituit aucti. b. gre.
dicentis ꝙ tubā ſonare vel tonare nihil aliud ē in mūdo
q̄ꝫ iudicem ſuū demōſtrare. ꝛ ſm hoc ipſa apparitio fi
lij dei vox eius dicitur. qꝛ ei apparenti obedit natura ad

Vox citationis ad iudicium q̄d ſit.

corporum humanorum reparationem ſicut imperanti.
Unde in iuſſu venit.vt dicitur in illa auctoritate p̄ma
Theſſal.iiij.Et ſicut eius apparitio incertū h3 vī cuiuſ
dā imperij vox ei⁹ dr.   Secūdo vidēdū q̄re dr vox illa vox
tube a b apoſtolo.vel clamor in euangelio.Et dicendū
ſm beatum Thomā vbi ſupra.ꝙ vel propter euidenti
am.vt dicit magiſter in.iiij.vel ꝓpter conuenientiam ad
tube vſum qui erat in veteri teſtamē:o.Nam tuba cō
gregabant ad conſiliū.cōmouebant ad preliū.⁊ voca
bantur ad feſtum.vt patet in libro numeri.quādo do
minus precepit fieri duas tubas argenteas.Sic in fi
nali iudicio reſurgentes congregabuntur ad conſiliū
iudicij.Unde canit eccleſia in ſequentia.Tuba mirum
ſpargit ſonum.per pulcra regionū.coget omēs an thro
num.Et Matthei.xv.dicitur.Cum venerit filius ho
minis ⁊c.congregabunt ante eum omēs gētes.   Se
cundo ꝯmouebunt ad prelium quo orbis terrarum pu
gnabit cōtra inſenſatos.⁊ armabit deus creaturam ad
vltionem inimicorū.vt dicit Sap.v.Et quia hoc debet
frequenter predicari publice.ideo dicit cuilibet predica
tori illud Eſaye.lviij.Clama ne ceſſes.quaſi tuba exal
ta vocem tuā.et annuncia populo meo ſcelera eorum.ſc
declarans iudicium.ꝙ propterea illa eis parat.   Ter
tio tuba illa vocantur ad feſtum eterne ſolennitatis.nō
omnes ſed electi.vt ſicut domin⁹ aſcendit in voce tube
ſm pſal.ita deſcendet ⁊ veniet ad iudicium.Et ſicut for
me ſacramentorū habent virtutē ſanctificandi inſtrum
taliter.nō ex hoc ꝙ audiunt.ſed ex hoc ꝙ ꝓferunt.ita il
la vox quicquid ſit habebit efficaciā inſtrumentalē ad
reſuſcitandum.nō ex hoc ꝙ ſentitur.ſed ex hoc ꝙ profer
tur.ſicut etiā vox ex ipa impulſione aeris excitat dormi
entem.ſoluendo organū ſentiendi.nō ex hoc ꝙ cogno
ſcatur.quia iudiciū de voce perueniente ad aures.ſeq
tur excitationē.⁊ nō eſt cauſa eius.   Tertio quare dici
tur vox archangeli illa vox.Reſpōdet beatus Thomas
vbi ſupra.ꝙ ſm beatū Auguſtinum in.iij.de trinitate
Corpora craſſiora ⁊ inferiora per ſubtilia ⁊ potentiora q̄
dam ordine regunt.ita omnino corpa regunt a deo per
ſpiritum rationalē.quod etiā beatus Gregorius tangit
in.iiij.dialogorū.Unde in omnibus que corporaliter a
deo fiunt vtitur deus miniſterio angelorū.ita etiā in re
ſurrectione vniuerſali quod pertinet ad tranſmutatio
nem corporū.ſcilicet collectio cinerum.⁊ eorū preparatō
ad reparatione humanorū corporum.inde hoc deus in
reſurrectōne illa vtetur miniſterio angelorū.Sed anīa
ſicut immediate a deo creata eſt.ita immediate ei a dō cor
pori reunietur.ſine aliqua operatione angelorū.Simili
ter ad gloriam corporis ipe deus faciet abſq3 miniſterio
angelorum.ſicut et animā immediate glorificat.Et iſtō
miniſteriū angelorum.ſcilicet in collectione cinerum.et
preparatōne.dicit vox archangeli ſm vnā expoſitionē
in littera.et quia miniſteriū illud erit principaliter vni
us archangeli.ſc3 Michaelis.qui eſt princeps eccleſie.
ſicut olim fuit ſynagoge.vt habet Dan.xij.Ideo dicitur
vox archangeli.ſed quia hoc ipe agit ex influentia vir
tutum et aliorū ſuperiorū ordinum.ideo quod ipe dicit
facere.quodāmodo facient ⁊ ordines ſuperiores.Simi
liter et inferiores angeli cooperabunt michaeli circa re
ſurrectionē ſingulorum quorū cuſtodie fuerint deputati
Et ſic vox illa dici poteſt et vnius ⁊ plurium angelorū.
Unde Mat.xxiiij.dicit chriſtus:ꝙ mittet angelos ſu
os cum tuba et voce magna et congregabūt electos ſu
os a quattuor ventis.Dicit autē de electis.quia omnis
reſurrectio erit ad gloriā.⁊ tamen etiā congregabuntur
et reprobi.vt ipe dicit in ſequenti caplō.   Quarto con
ſiderandum.quādo fiet iſta vox quā omnes qui in mo
numentis ſunt audient.et qui audierint viuent.ſcilicet

Quar̄ dr vox tube ⁊ clamor i euāgelio.

Vox archangeli q dr.

De tēpore finis iudi cij.ſ.qn̄.

reſurgendo.Circa quod ait ipe ſaluator.De die autē il
la et hora nemo ſcit.neq3 angeli dei.neq3 filius hominis.
ſed ſolus pater Matthei.xxiiij.Nō autem dicitur ꝙ fi
lius hominis neſcit.intelligendum eſt ſm beatū Aug⁹.
quia nos neſcire facit.vel quia neſcit nobis reuelandu3
Scit enī ipe etiam inquātum homo horam et punctum
finalis iudicij.ſed non tali modo ꝙ iſtud habeat nobis
manifeſtare ante tempus ſuum.Et ꝙ dicatur niſi ſolus
pater.non per hoc excluditur noticia filij vel ſpiritusſā
cti.quorū triū eſt vna ſcientia ſicut vna eſſentia.   Pro
cuius declaratione dicit beatus Thomas in.iiij.vbi ſu
pra.ꝙ ſicut beatus Auguſtinus dicit lib.lxxxiij.queſti
onū.Etas vltima humani generis.que incipit a domi
ni aduentu vſq3 ad finem ſeculi.quibus generationibus
computet.incertum eſt ſicut et ſenectus que eſt vltima
etas hominis.nō habet determinatum tempus ſm mē
ſuram aliorum.cum quādoq3 ſola tantum teneat tem
poris.quantum relique omnes etates.Huius autem ra
tio eſt.quia determinatus numerus futuri temporis ſci
ri non poteſt niſi per reuelationem vel per naturalē ra
tionem.quia ſimul erit ⁊ reſurrectio.⁊ finis motus celi.
Ex motu autem accipitur numerus omnium.que ꝑter
minatio temporis per naturalem rationē futura proui
dentur.Ex motu autem celi non poteſt cognoſci finis e
ius.quia cū ſit circularis ex hoc ipo habet ꝙ ſm naturam
ſuam imperpetuum poſſit durare.Unde naturali rati
one tempus quod durabit vſq3 ad vltimā reſurrectio
nem ſciri et numerari nō poteſt.Similiter nec per reue
lationem haberi poteſt.ideo vt omnes ſemper ſint ſoliciti
et parati ad chriſtū occurrendum ⁊ obuiandum.Et ꝓ
pter hoc apoſtolis etiam de hoc querentibus reſpondit
Actuū.j.Non eſt veſtrum noſſe tempora vel momen
ta que pater poſuit in ſua poteſtate.Super quo beat⁹
Auguſtinus in libro.xviij.de ciuitate dei ait.Omniū
de hac re calculantiū digitos reſoluit.et quieſcere iubet
Nō autem apoſtolis noluit reuelare qui fuerunt prin
cipes eccleſie.et magis edocti a dō de reb⁹ diuinis ⁊ eccle
ſie q̄3 ceteri.nec alij reuelabitur.Unde omnes illi qui tē
pus illud numerare voluerunt.hactenus falſiloqui ſūt
inuenti.Quidam enim(vt ait beatus Auguſtinus) ab
aſcenſione domini vſq3 ad tempus vltimū dixerunt q̄
dringentos annos poſſe complere.alij mille.quorū fal
ſitas patet.et patebit eorum qui adhuc computare nō
ceſſant.   Quinto diligenter attendendum de mille an
nis de quibus loquitur Johānes Apoca.xx quibus ab
angelo dicitur draco et ſerpens antiquus teneri ligat⁹.
et poſtea ſoluendus ad ſeducendas gentes.Et iſta ſolu
tio dicitur fienda tempore antichriſti.quando erit per
ſecutio maxima contra eccleſiam.Perſecutio autem an
tichriſti ſm beatū Auguſtinum de ciui.dei.durabit tri
bus annis cum dimidio.⁊ trahitur ex cap.xij.Dan.Cre
ditur autem vicina valde eſſe finali iudicio talis perſe
cutio.Unde Dan.xij.poſtq̄3 dictum eſt.Nō tempore q̄
ablatum fuerit iuge ſacrificiū et poſita fuerit abomina
tio in deſolationē dies mille ducenti nonaginta.Beat⁹
qui expectat et peruenit ad dies mille trecentes vigin
tiquinq3.Tempus dierum mille ducentorum ſexagin
ta.dicunt eſſe tempus perſecutionis antichriſti.Et qd
reſtat vſq3 ad dies mille trecentos trigintaquinq3 vl' vi
gintiquinq3 ſunt dies dati ad penitentiam hominib⁹
ſeductis ab antichriſto poſt mortem eius.Ad minus di
cunt iſtud tēpus cē.xlv.dierum datum ad penitentia3.
Utrum autem plus ſit mūdus duraturus occultū eſt
nobis.Redeundo ad illos mille annos de quibus di
ctum eſt.aliqui voluerunt dicere.ꝙ poſt vltimam reſur
rectionem mortuorum ſancti regnaturi ſint cū chriſto
in mundo.abundantes omnibus delitijs corporalib⁹.

Sed beatus Aug⁹. in li.xx. de ciui.dei. vbi multuꝫ diffuſe tractat iſtā materiā de iſtis mille annis. reprobat iſtam opinionē. ⁊ eccleſia ꝯdemnat eā vt hereticā. vt dicant̃ iſti milliariſte. Alij aūt voluerunt dicere ꝙ iſti mille anni ſunt tempus determinatū qđ debet eſſe īter xpi paſſionē ⁊ vltimā reſurrectionē. ita ꝙ in illis includat̃ tēpus ꝑſecutionis antixpi. quādo ſathanas ſoluet̃ de carcere ſuo. Et h̄ eſſe falſum pꝫ. qꝛ vltra mille annoſ tranſierūt iā.cccclix. ⁊ nōdum venit antixp̄s. ꝓpter quod alij incipiūt enumerare iſtos mille ānos a tempore quo Silueſter papa alligauit draconē in abyſſum filo canapino. ꝯuerſo Auguſto ꝯſtantino ad fidem. tūc eñ multum ceſſauit ꝑſecutio ꝯtra eccleſiā. ⁊ exaltata eſt. Sed h̄ fuit circa annū dñi trecenteſimū quibus ſi addant̃ que reſtant de mille.cccclxxviij. qui fluxerūt ab incarnatiōe. excedit numerū millenariū in centū.lxxviij. Et ſic patꝫ falſum. vñ dicit.b. Augu. vbi ſupra.⁊.b. Tho. poſt cuꝫ ꝙ illa reſurrectio de qua agit ibi Johes. intelligit̃ de reſurrectōe ſpūali animaꝝ a peccatis ad vitam grē. Regnū xpi in quo ſancti regnāt. intelligit̃ vel đ regno eccleſie militantis in quo xp̄s regnat cū electis ſuis ꝑ grām vel in gloria quo ad oēs ſanctos. licet dicat̃ ibi đ martyribꝫ. qꝛ ꝑmaxime vſqꝫ ad mortē certauerūt ꝓ xpo. Et numerus millenarius nō ſignificat determinatū numerū annoꝝ. vt illi volunt. ſ. ꝙ tantū tpis eccleſia ſit duratura militans. Sꝫ ſumit̃ pro oī eo tēpore qđ erit ab aduentu primo xpi in carnē vſqꝫ ad aduentū ad iudicium. quātūcunqꝫ ſit prolixum etiā ſi tria milia annorū. Significat eñ millenarius numer⁹ vniuerſitatē. Et ſic ſumit̃ numer⁹ determinat⁹ pro indeterminato. Sic illud pſ. verbi qđ mādauit in mille generatōes. i. in mltas. Alij dixerūt ꝙ tps eccīe militātis ꝑficit̃ ⁊ deſiniatur per illud qđ Apoc.xij. dicit̃. de muliere amicta ſole. eccleſiā ſignificante que fugiens in deſertū habet locuꝫ paratū a deo. vt vbi eā paſcant diebꝫ mille ducentis ſexaginta. Et qa Ezechieli dictū fuit diem ꝓ anno dedi tibi dicūt ꝙ tot annis eccleſia debet durare vſqꝫ ad finē mūdi. Qui numer⁹ annoꝝ. ſi incipiat ꝯputari a paſſione xpi. iam per multos annos exceſſit. qꝛ vt dictū eſt. iā fluxerūt ab incarnatōe dñi. M.cccclx. Et ſic falſitas apparet. Si aūt illi anni incipiant ꝯputari a tēpore Silueſtri ⁊ Conſtantini. quo tempore eccleſia fuit exaltata. ſic reſtarent adhuc anni centū quibꝫ mūdus eēꝫ duraturus ſed ea facilitate ꝯtemnit̃ iſta opinio. qua ꝓbatur

Alij vero dixerūt tanto tēpore mundū duraturum quātum fluxit ab initio mūdi vſqꝫ ad aduentū xpi ī carne. qđ fuit quinqꝫ miliū centū nonagintanouē annoruꝫ ſm.lxx. ⁊ quoſdā alios. Uel ad min⁹ quatuor miliū annoꝝ ſm hebreos ⁊ Hierony. fundantes ſe in eo qđ dicitur Abacuc.iij. de ꝑmo aduentu chriſti. Domine opus tuū in medio annoꝝ viuifica illud. opus eñ dei p̄cipuū fuit genus humanū. qđ mortuū per peccatū. fuit viuificatum in medio annoꝝ. Ad hoc ergo vt ſit in medio dicunt vt oportet ꝙ tantū ſequat̃ tēporis poſt aduentuꝫ primū. quātum ante p̄ceſſit. Et ſic eſſet quinqꝫ miliū. vel quattuor miliū annoꝝ ⁊ vltra. Sed iſtud motiuū ē valde debile. Nam in medio đr ñ ſolū qđ equaliter diſcrepat ab extremis. ſed etiā qđcunqꝫ exiſtēs inter extrema ſiue paruū ſiue multū diſtet ab eis. Poteſt eñ dici ī medio numeri vndenarij nō ſolū ſenarius qui eque diſtat ab vnario et vndenario. ſed etiā alio mō oēs numeri qui ſunt inter vnariū ⁊ vndenariū. ⁊ ſic ſeptenarius eſt in medio. ⁊ alij ſequētes numeri. ⁊ binarius cū ſequētē. Et ſic ſumit̃ ibi ⁊ melius. qꝛ infra tēpus veteris teſtamēti ⁊ noui. Quod etiā abbas Joachim circa hmōi dixit determinatōe tēporis ex ſcripturis. dicit.b. Tho. ꝙ aliqua vera dixit ꝑ ꝯiecturas. ⁊ in aliqbus deceptus eſt

Eſt ergo concluſiue tempus hoc incertū nobis. Do. tñ aliqs p̄dicaret propinquū eſſe finale iudiciū vł aduentum antichriſti nō aſſerēdo neqꝫ determinādo tempus ad timorem incutiēdū ⁊ ꝯtemptū mūdi periturī. ex ſcripturis ⁊ ꝯiecturis ſuſpicando nō videtur rep̄henſibile. Nā ⁊ ſcī hoc fecerūt. Unde ⁊ Gre. in omel. Ecce iā corda infideliū iugo fidei ſubdidit. Ecce iā mūdi gloriam ſtrauit. Jā ruinis eius crebreſcētibꝫ iudicij diē appropinquare denunciat. Et tñ ſupba mēs noſtra nō vult ipſum te dimittere. quod quotidie ꝑdit inuita. Hec ille. Hoc egit et.b. Uincentius ⁊ dñs Johes dñici in ſermonibus coꝝ. Sexto dicēdū qua hora vltime diei fiet illa vox iudicij. Ad quod dicit btūs thomas vbi ſupra. ꝙ determinata hora temporis qua fiet reſurrectio ꝑ certo ſciri nō poteſt vt dicit magiſter in littera. Tñ ſatis ꝓbabiliter a quibuſdam đr ꝙ reſurrectio erit quaſi in crepuſculo. ſole exiſte in oriente ⁊ luna in occidente. qꝛ in tali diſpoſitōe ſol ⁊ luna creduntur creata. ⁊ ſic coꝝ circulatio ꝯpleat̃ ꝑ reditus ad eundē punctū. vnde ⁊ de xpo đr. ꝙ in tali hora reſurrexit. Quāuis aūt cū reſurrectio erit. tunc nō ſit tēpus ſꝫ finis temporis. quia in eodē inſtanti quo ceſſabit mot⁹ celi. ⁊ ꝑ ꝯſequēs erit ⁊ reſurrectio vniuerſalis. tñ erit ſitus ſiderū in diſpoſitōem quā nūc ſe hñt in aliq determinata hora. Et ſꝫ h̄ đr reſurrectio futura tali vel tali hora. Quāuis aūt optima diſpoſitio tpis in die dicatur eſſe in meridie. ꝓpter illuminationē ſolis maiorem. tamē qꝛ vt đr Apoc. penul. Ciuitas illa nō eget ſole neqꝫ luna. ſed claritas dei illuminat illā. Ideo nō refert quātum ad illuminatōnem. Utrum fiat reſurrectio de die vł nocte. Nec obſtat qđ đr Mat.xxv. Media nocte clamor factus eſt. ſ. iſtius vocis ꝯcitantis ad reſurrectōem. qa illud ponit̃ ꝓpter incertitudinē tpis. qꝛ min⁹ tūc tēpoꝝ homines ſtant vigilātes ⁊ cauti. Et quātū ad illđ quod fit in reſurrectōe miniſterio angeloꝝ. nō erit illa vox. id eſt collectio cineꝝ ⁊ p̄paratio in inſtanti. ſi inſtans dicatur indiuiſibile temporis. Erit aūt in inſtanti ſi inſtans accipiat̃ ꝓ tēpore breuiſſimo imꝑceptibili. Sed illđ qđ fiet diuina virtute īmediate. ſ. reunitio anime ad corpus fiet ſubito ſcꝫ in termino tēporis quo angeloꝝ opatio cōplebitur. qꝛ virtus ſuꝑior inferiorē ad ꝑfectionē adducit ſicut ⁊ in vltimo ꝓlationis forme ſacramētoꝝ. fit ſacramentum ſubito. Sic ⁊ in illa voce. Septimo notandum ꝙ vox illa citatōis ad oēs extendet. Oēs eñ reſurgemus ait apl's. i. Corin.xv. Sed reſurrectio nō eſt niſi ei⁹ qđ ceciderit. ſcꝫ per mortē. ergo ⁊c. Huic ſnīe videt̃ obuiare qđ ait apl's. i. Theſſal.iiij. Nos q viuimus q relinquimur. ſimul rapiemur cū xpo in aera. Et Actu.x. đr. ꝙ xp̄s ꝯſtitutus eſt a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuorū. Et ſic videt̃ ꝙ aliq nō morient̃. q ſcꝫ erunt in vltimo tēpore. qui tñ iudicabunt̃. Dicit aūt.b. Tho. in.iiij. vbi.s. ꝙ quāuis ſancti loquant̃ varie de hac re. vt magiſter tangit in littera. tñ hec eſt ſecurior ⁊ cōmunior opio ꝙ oēs morient̃ ⁊ a morte reſurgent. Et hoc ꝓpter tria. Pmo qꝛ magis hoc ꝯcordat diuine iuſticie. q humanā naturā ꝓ peccato primi parentis dānauit vt oēs q ꝑ actum nature ab eo originē ducerēt infectionē peccati originał ꝯtraherent. ⁊ ꝑ ꝯſeqns debitores mortis fierent. Scđo qa magis ꝯcordat diuine ſcripture. q omniū futuraꝝ reſurrectionē p̄dicat. Reſurrectio aūt nō eſt niſi eius qđ ꝑus cecidit ⁊ diſſolutū eſt vt dicit Damaſcenus. Tertio qa magis ꝯcordat ordini nature in q inuenim⁹ qđ illđ quod corruptum ⁊ incineratum eſt in ſuā nouitatem nō reducitur niſi corruptōe mediante. ſicut acetum non fit vinum niſi aceto corrupto ⁊ in humorē vitis tranſeunte. Unđ cum natura humana in defectum neceſſitatis moriendi deuenerit. non erit reditus ad immortalitatem niſi morte mediāte. Ad autoritatē rñdetur.

ꝙ diſtinctõ illa nõ eſt referenda ad tẽpus iudicij. nec ad
totũ tẽpus ꝑteritũ. ſed ad illud tempus determinatum
qđ imediate iudiciũ ꝓcedit. qñ ſcʒ iudicij ſigna incipiũt
appꝛere. Ignis ḡ ꝯflagratõis qui facit mõi purgatõnẽ
poterit ſtatim coꝛpa illoꝝ q̄ viui inuenient illo tẽpe vſqꝫ
ad cineres reſoluere. ſicut ⁊ alia mixta reſoluet ĩ ꝑiacentẽ
materiã. Et cũ dr̃ om̄es ex cineribꝫ reſurgere. dicũtur ci-
neres oẽs reliquie. que remanẽt ex coꝛpe humano diſſo-
luto. Q; ꝟo vt dr̃ Dañ. xij. Qui in puluere terre dormi-
unt euigilabũt alij in vitã eternã. alij in opꝓbꝛiuʒ vt vi-
deant ſemꝑ. Ideo timoꝛẽ dñi docebo vos ait pſ̃. vcʒ De-
clina a malo ⁊ fac bonũ.

Quartum in iudicio. §. V

Cõſiderãdũ eſt iudicis ꝑñtatio. Qui veniet cũ poteſtate
magna ⁊ maieſtate a deo. vt Iob. xxvj. c. dicat. Columne
celi. i. angeli ⁊ ſancti hom̄ies pauẽt aduẽtũ eius. Si colũ-
na nutat. q̄d virgula faciet. ſed timẽtes deũ. ſ. timoꝛe ini-
tiali ait pſ̃. xxxj. miſcõia circũdabit. Sed circa iudican-
tẽ ſeu iudicẽ huius iudicij vidẽda ſũt plura. Primũ eſt
quis ſit iſte iudex. Et rñdet ſm btm̃ Tho. in. iiij. diſtin.
xlviij. ꝙ ẽ dñs ihs xp̃s. Iob. v. Ptãtẽ dedit ei iudicium
facere. ſ. pr̃. Chꝛiſto eiꝰ filio. q; filiꝰ hoĩs ẽ. Et Iob. xxvj. cã
tua q̄ſi impij iudicata ẽ. ſ. a Pilato. Ideo iudiciũ cauſãq;
recipies. ſ. vt iuſte iudices. ⁊ loq̄tur xp̃o. Pro cuius
declaratõe dicit b. tho. ibiqꝫ iudicãdo iudiciũ aliq̄d dñi-
uʒ requirit. Vñ ad Ro. xiij. Tu q̄s es q̄ iudicas alienũ
ſeruũ. q. d. Si nõ habes dominiũ ſuꝑ eũ non vales iudi-
care. Cõpetit aũt chꝛiſto iudicare ꝑmo rõe dãnatõis
q; dñium ſuꝑ hoĩes hʒ de q̄bꝫ ꝑncipal'r erit finale iudi-
ciũ. Ipe aũt ẽ dñs nr̃. q; dñs ipe eſt d̃s. ipe fec̃ nos ⁊ nõ
ipi nos. Secũdo cõpetit ei rõe redemptõis. qđ ⁊ compe-
tit ſm humanã naturã. Vñ ad Ro. xiiij. In h̄ xp̃s moꝛ-
tuus ẽ ⁊ reſurrexit vt viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝝ dñet. Ad ꝑmiũ
aũt vite eterne nobis creatõis bona nõ ſufficiũt. niſi bñ-
ficiũ redẽptõis adderet. ꝓ impedimẽtũ qđ nature crea-
te ſuꝑuenit ex peccato ꝑmi ꝑentis. vñ cũ iudiciũ illud fi-
nale ad h̄ oꝛdinet vt aliqui admittant ad regnũ. aliq̄ ex-
cludant a regno. ꝯueniẽs ẽ vt ipe chꝛiſtus ſm humanã
naturã cuius redemptõis beneficio ad regnũ admittit
illi iudicio ꝑſideat. Et hoc eſt qđ dr̃ Act. x. Cõſtitutꝰ eſt
a deo iudex viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝝ. Et q; ꝑ redẽptõem hũa-
ni generis nõ ſolũ hoĩes reꝑauit ſʒ vl'r totã creaturã ſm
ꝙ tota creatura reꝑato homĩe melioꝛaret. vt habet Col.
j. Pacificãs ꝑ ſanguinẽ crucis eius. ſiue q̄ in terris. ſiue
q̄ in celis ſũt. Ideo nõ ſolũ ſuꝑ hoĩes ſʒ ſuꝑ vniuerſã cre-
aturã. Chꝛiſtꝰ ꝑ ſuã paſſionẽ ⁊ dominiũ ꝓmeruit ⁊ iu-
diciariã ꝑtãtẽ. vñ ait Mat. vl. Data ẽ mihi om̄is pote-
ſtas in celo ⁊ in terra. Põt ⁊ tertia rõ induci eiuſdem. q;
eius eſt iudicare cuius ẽ ꝯdere legẽ. Sʒ chꝛiſtꝰ ĩ huma-
na natura apparens nobis condidit legẽ euangelicam.
Vnde Iacobꝫ in canoñ. ſua. Vnus eſt legiſlatoꝛ ⁊ iudex
ſ. chꝛiſtꝰ. ḡ xp̃o ſm humanã naturam data eſt ei iudici-
aria poteſtas. virtute tamẽ diuinitatis. Secũdo ſciẽ-
dũ ꝙ iudex chꝛiſtꝰ ĩ iudicõ appebit in foꝛma glõſa. ñ ig-
nominioſa ſicut in paſſione. Vnde Eſaie. liij. dictũ eſt de
paſſione. Ecce nõ eſt ei ſpecies neqꝫ decoꝛ. ⁊c̃. Vnde ad
oſtendendam gloꝛiã ſui aduentus in iudicio dicit ipſe.
Luce. xxj. Tũc videbũt filiũ homĩs venientẽ cũ poteſta-
te magna ⁊ maieſtate in nube. ſ. humanitatis apparens.
Sed maieſtas ⁊ poteſtas ꝑtinet ad gl'iam. Vel in nube
ſcʒ clara ⁊ lucida ſcʒ ſocietate ſanctoꝝ. ſed ſancti tũc habe-
bunt coꝛpa gl'ioſa qui iudicabũtur ab eo. ergo m'lto ma-
gis ipe chꝛiſtus iudex eoꝝ. Pro cuius declaratõne dicit
beatus Thomas vbi ſ. ꝙ chꝛiſtus dicitur mediatoꝛ dei
⁊ hominũ. inq̄ꝫtuʒ ꝓ homĩbꝫ ſatiſfacit ⁊ interpellat apđ
patrem. ⁊ ea q̄ ſunt pr̃is homĩbꝫ cõmunicat. ſcđm ꝙ ipe
ait Iob. xvij. Claritatẽ quã dediſti mihi dedi eis. ſcđm
hoc vtrumqꝫ eis cõuenit. ꝙ cũ vtreqꝫ cõmunicat extre-
moꝝ inq̄ꝫtum enĩ cũ homĩbꝫ cõmunicat. vices hominũ
gerit apud pr̃em. Inq̄ꝫtũ vero cũ patre cõmunicat vices
hoĩm gerit apud patrem. Inq̄ꝫtũ ꝟo cũ pr̃e coĩcat dõa
patris tranſmittit ad hoĩes. Quia ergo in ꝑmo aduen-
tu ad hoc venit vt ꝓ nobis ſatiſfaceret apđ patrẽ. iõ in
foꝛma infirmitatis noſtre apparuit. q; vero in ſecũdo ad-
uẽtu ad hoc veniet vt iuſticiam patris exequat ĩ hoĩes.
gl'iam demonſtrare debet. que ineſt ei ex cõmunione eiꝰ
ad patrẽ. ⁊ ideo in foꝛma gloꝛioſa apparuit. Et quod dr̃
Iob. xix. Videbũt in quẽ tranſfixerũt. vbi glo. q; ĩ ea car-
ne venturus ẽ in qua crucifixus eſt. intelligẽdum ẽ q; in
ea carne apparebit ⁊ natura. ſed nõ in eadẽ qualitate. ſcʒ.
infirma ⁊ ignominioſa ſed ſpecioſa. Tertio ſciendum — Q, appa-
ꝙ apparebit iudex cũ ſigno crucis. q; dr̃ Mathi. xxiiij. — rebit cum
Tũc apparebit ſignũ filij homĩs. ſ. ſignũ crucis. vbi Criſ — ſigno cru-
dicit ꝙ veniet chꝛiſtus in iudicio. non ſolũ vulnerũ cica- — cis. ⁊ q̄re.
trices ſed ipſam moꝛtem exꝓbꝛatiſſimam oſtendẽs. Hoc — ⁊ quõ in-
tamẽ vt dicit beatꝰ Tho. nõ eſt intelligẽdũ de iſto ligno — telligitur.
crucis in quo fuit crucifixus. q; illud ſicut ⁊ om̄ia ligna
⁊ irratiõabilia reſoluẽtur in elemẽta. ſed aliquod ſignuʒ
repñtans inſtrumẽtũ paſſionis. Nec hoc apparebit ad
iudiciũ tũc exiſtentis infirmitatis ſed ꝑterite. vt per hoc
iuſtioꝛ appareat eoꝝ ꝯdemnatio qui tantã miſcõiaʒ ne-
glexerũt. ⁊ eoꝝ ꝓcipue qui xp̃m ꝑſecuti ſunt iniuſte. Ci-
catrices aũt que in eius coꝛpe apparebũt nõ pertinebũt
ad aliquã infirmitatẽ. ſed erũt indicia maxime virtutis
qua chꝛiſtus ꝑ paſſiõis infirmitatẽ de hoſtibꝫ triũpha-
uit. Exꝓbꝛatiſſimã aũt moꝛtẽ oſtẽdet nõ ſenſibiliter ocu-
lis eam ingerẽs. ac ſi tũc eã pateret. ſed ex his q̄ appare-
bũt indicijs ꝑterite paſſionis. homĩes ĩ recogitatõem ꝑ-
terite eius moꝛtis adducet. Vñ ⁊ dicit ꝙ ex ipis cicatri-
cibꝫ nulla defoꝛmitas apparebit. ſed radij lucidioꝛes ſol'
exhibũt. Quarto ſciẽdũ ꝙ iudex chꝛiſtus ⁊ ſi ĩ huma-
nitate ab om̄ibꝫ videat. ⁊ ideo dicit ſibi dari iudicium.
ſm illud Deus iudiciũ tuũ regi da ⁊ iuſticiã tuam filio
regis. ſcʒ. chꝛiſto. Iudicabit tamẽ reſuſcitãs om̄es ⁊ ſen-
tentiã ꝓferẽs gloꝛificatõnis ⁊ damnatiõis virtute ſue
diuinitatis. que cũ vna ſit eius ⁊ patris ⁊ ſpũſſancti. et
cõmunis oꝑatio eoꝝ. ideo a tota trinitate fiet opus iudi-
cij. Dicitur tamẽ pater iudiciũ dare filio. q; ipe oꝛigo ſeu
ꝓncipiũ trinitatis producẽs alias perſonas ⁊ nõ ꝓdu- — Q, ſoli fi-
cta. Et dicit dare iudicium ſoli filio. q; ipe ſolus cũ incar- — lio datuʒ
natus fuerit ſolus in humanitate noſtra om̄ibꝫ oſtende- — eſt iudici-
tur. Decet enĩ vt iudex ab om̄ibꝫ iudicãdis videat. Sʒ — um facere
a mal' eiꝰ diuinitas nõ videbit. q; cũ d̃s ſit eſſential'r ip- — et quare.
ſa bonitas. ſine gaudio videri nõ põt. ſed gaudiũ omne
excludit a damnatis. Eſa. xvi. Tollat impius ne vide-
at gl'iam dei. In videndo aũt humanitatẽ chꝛiſti. ⁊ ſi in
ſe gl'ioſam nullã inde ꝯſolatõem habebũt mali. In pote-
ſtate enĩ eſt coꝛpis gl'ioſi demõſtrare ſe vl' occultare. vt ñ
videat. quinĩmo hẽbunt inde ex viſione illa mali maxi-
mam penã. ita vt dicãt montibꝫ. cadite ſuper nos. ⁊ col-
libꝫ cooperite nos. ⁊ abſcõdite a facie agni. vt dicit ĩ apo-
calip. Sicut enĩ gl'ia amici maxime delectat. ita ꝑ ꝯtriuʒ
gloꝛia ĩ poteſtate inimici maxime ꝯtriſtat. mali aũt xp̃ʒ
odiũt inq̄ꝫtum punientẽ. ⁊ ideo gloꝛia eius in iudicio ẽ
eis penoſa. Vnde Eſa. xxvj. dicit. Videãt ⁊ ꝯfundãtur
ꝫelãtes populi. i. inuidẽtes ⁊ ignis. ſ. in iudicio eos deuo-
ret. Sed electi etiã de viſa humanitate valde gaudebũt
ſm illud Io. x. Ingredit ⁊ egreditur ⁊ paſcua inueniet.
ſcʒ refectõnis eterne. Ingreditur quo ad diuinitatẽ con-
templandã. egreditur q̄ ad humanitatẽ. Quinto vi- — Q, xp̃us
dendũ eſt q̄s iudex chꝛiſtus iudicabit. Et dicẽdũ ſm b. — oẽſ iudica-
Thomã in. iiij. diſt. xlvij. ꝙ om̄es homĩes. Vnde dicit — bit quõ in-
Apoca. j. Ecce venit in nubibus. ſ. ad iudicandũ. ⁊ vide- — telligitur.
DD — ⁊ quare.

Margin notes (left column): Quis in iſtũ iudicĩi iudex. — Duplici rõe xp̃o iudicare cõpetit. — Q, appa-rebit i foꝛma gl'ioſa ⁊ quare.

bit cū oīs oculus. Sed notādū q̄ ad iudiciū duo ꝑ-
tinēt. ſ. diſcuſſio meritoꝝ ⁊ retributio p̄mioꝝ. i. glorie vel
pene, ꝓut egit quiſq̄ꝫ. Quātū ḡ ad ſcōm. ſ. receptiōꝫ p̄mio
rum oēs iudicabūt̃ boni. ꝑfecti ⁊ imꝑfecti. fideles ⁊ infi
deles. eo q̄ vnuſquiſq̄ꝫ recipiet ex diuina ſnīa p̄miū. corre-
ſpōdens merito. Et h̄ eſt qđ ait apl's. Oēs aſtabim⁹ an̄
tribunal xp̄i. vt referat vnuſq̄ſq̄ꝫ ſm ea q̄ geſſit in corpe
ſiue bona ſiue mala. Omnes ḡ in iudicio apparebunt. Et
rō huī⁹ eſt. q: ptās iudiciaria xp̄o hoī collata eſt in p̄mi-
um humanitatis. quā in paſſiōe exhibuit. Ip̄e autē ſua
paſſione p̄ oībꝰ ſanguinē ſuū fudit q̄ꝫtū ad ſufficiētiā
licet nō in oībꝰ habuerit effectū ꝓpter impedimētum ī
aliq̄bꝰ inuentū. ⁊ iō ꝯgruū eſt vt omēs hoīes ad iudici-
um ꝯgregent̃. ad videdū ei⁹ exaltatōem in hūana natu
ra ſm quā ꝯſtitut⁹ eſt a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuorum

Quātū v̄o ad p̄mū. ſ. diſcuſſionē meritoꝝ. h̄ nō fit ni
ſi vbi eſt aliqua cōmixtio meritoꝝ bonoꝝ cū malis Un̄
illi q̄ edificāt ſup fundamētū fidei. auꝝ argentū ⁊ lapi-
des p̄cioſos. diuinis fruitijs totaliter inſiſtētes. q: nullā
admixtiōꝫ alicui⁹ mali meriti habēt. in eis diſcuſſio me-
ritoꝝ nō hꝫ locū ſicut illi q̄ rebꝰ mūdi penit⁹ abiectis ſo
licite cogitāt ſolū q̄ dei ſunt. ⁊ iō ſaluabunt̃ ſꝫ nō iudica
bunt̃ ꝑfecti paupes. de quibꝰ in. §. ſequēti dicet̃. Illi v̄o
qui edificāt ſup fundamentū fidei viue. lignū. fenū. ⁊ ſti-
pulam q̄ ſcꝫ amāt ſecularia ⁊ implicāt̃ terrenis. ita tn̄ q̄
xp̄o nihil p̄ponāt. In eis diſcuſſio meritoꝝ locū habet.
⁊ hi vtiq̄ꝫ iudicabunt̃ ſꝫ ſaluabunt̃ Sꝫ q: ī infidelibꝰ nō
eſt fidei fundamētū. q̄ ſublato oīa opa ſequentia recti
tudine ꝑfecte intētiōis carēt. cū nulla ꝯmixtio bonoꝝ ſit
in eis cū mal'. q: oīs actio īfideliū pcīm eſt. i. ſine meri
to. iō infideles dicunt̃ nō iudicari. ſ. q̄ ad diſcuſſionē me
ritoꝝ nō q̄ ad cōpatiōnē ⁊ punitionē. Qui enī nō credit
iā iudicat⁹ eſt ait xp̄s Joh. iij. Iā enī nota eſt eccl'ie ei⁹ dā
natio. Et ſic intelligit̃ illud. Iō nō reſurgūt impij ī iudi-
cio. ſ. q̄ ad diſcuſſionē. Sꝫ fideles mali in q̄bꝰ manet fi-
dei fundamētū. ad min⁹ fidei actū laudabilē hñt q̄ꝫuis
nō ſit meritori⁹ ſine charitate. tn̄ q̄ꝫtū eſt de ſe eſt ordina
tus ad meritū. iō ipi iudicant̃ q̄ ad diſcuſſionē ſꝫ dānāt̃

Sexto de q̄bꝰ iudicabit ꝯſiderandū. Et dicēdū q̄ de
oībꝰ actibꝰ interioribꝰ ⁊ exterioribꝰ. Eccl'i. vl. Cūcta que
fiūt adducet dñs in iudiciū. ſiue boni ſiue malū. Et Sa
piētie. j. dr. Qui loquit̃ iniq̄ nō poteſt latere. nec p̄teriet
illū corripiēs iudiciū ⁊ in cogitatōibꝰ impij interrogatō
erit. Sꝫ ⁊ de bonis opibꝰ iudicabūt̃ hoīes. videlicꝫ ſi cū
debitis oībꝰ circūſtantijs facta fuerint. Un̄ dñe ꝑ pſal.
lxxiiij. Cū accepo tp̄s. ſ. in fine mūdi. tūc enī tp̄s qđ men
ſurat̃ motu p̄mi mobilis ſubtrahet̃. ceſſante motu ipi⁹
mobilis p̄mi. Ego inq̄t iuſticias iudicabo. i. diſcutiā ope
ra iuſta. ſ. cū debito mō ſint facta. Un̄ b. gre. ad mauriti-
um impatorē. Multa ſunt q̄ de illi⁹ iudicio hoīes igno
rant. Nā fortaſſe q̄s vos laudatis. ille rep̄hendet. ⁊ quoſ
vos vituparis ille laudabit. xj. q. j. ſacerdotibꝰ. Et q̄ꝫtum
q̄dē ad iudiciū diſcuſſiōis. h̄ locū nō hꝫ in angelis bo-
nis vel malis. he. Tho. vbi ſ. q: nihil ꝯmixtū eſt in eis.
in bonis oīa bona. ⁊ ī mal' oīa mala. Sꝫ ad iudiciū re-
tributiōis cū ſit duplex eoꝝ retributio. vna rūdens ꝓpri
is meritis angl'oꝝ. ⁊ hec fuit ab initio vtriq̄ꝫ parti facta:
alijs in beatitudinē ſublimatiſ. alijs in infernū demerſ.
Alia retributio ē q̄ rñdet bonis ⁊ malis meritis ꝑ ange
los ꝓcuratis ad hoīes. Et hec retributio in iudicio fina
li fiet. q: ⁊ boni angl'i ampli⁹ gaudiū habebūt de ſalute
eoꝝ q̄s ad bonū meritū induxerūt ⁊ mali angl'i ampliuſ
torq̄bunt̃ multiplicata maloꝝ ruina q̄s ad malū incita
runt. Et ſic in angelis fiet iudiciū indirecte. inq̄ꝫtū; actuſ
angeloꝝ fuerūt qđammō cōmixti actibꝰ hoīm. incitan-
do ad bonū vel malū. Septimo videndū in q̄ loco iudi
cabit. Et videt̃ q̄ in valle Joſaphat. q̄ videt̃ eē int̃ mōtē
oliueti vnde dñs aſcēdit in celū. ⁊ montē ſyon vbi facta
fuit vltima cena. ⁊ dſcēdit ſpūſſanc⁹ ſup apl'os die pen-
thecoſtes. Dicit̃ enī Joel. iij. Cōgregabo oēs gētes ⁊ de-
ducā eas in vallē Joſaphat ⁊ diſceptabo cū eis. Et q̄ꝫ
uis ad lr̄am poſſit intelligi cōprehēdendo etiā circūſtā
tias dicte vallis. q: valde multi ibi ꝯtineri poſſint. pñt
in dicto ſpacio iudicari p̄cipue cū mali in terra reſurgāt
iudicādi. boni v̄o in aera ſubleuandi q: celeſtia dilexerūt
xp̄o occurrētes in aere apparēti. Beat⁹ Aug⁹. tamē vide
tur in. xx. de ciui. dei magis h̄ referre ad interp̄tatiōꝫ no-
minis q̄ꝫ ad locū illū noīatū. Interp̄tat̃ enī ioſeph iudi-
cium dni vl' dñs iudicat. q. d. Cōgregabo omēs ⁊ dedu
cam eos in iudicio nō cuiuſcūq̄ꝫ ſꝫ dni abſolute. ſ. omniū.
Et ſic incert⁹ videt̃ eſſe loc⁹ iudicij terreſtris. in q̄ pecca
tores terrenis dediti. manebūt iudicādi. Paruuli etiam
reſuſcitati. ⁊ ſi nil hic audierūt ⁊ cognouerūt de chriſto.
ꝓpter defectū etatis in qua mortui ſunt tn̄ ipi xp̄m vide
bunt iudicē. ⁊ deū eſſe cognoſcēt. Dic aūt beat⁹ Tho. vbi
ſupra. q̄ licet ꝑ certitudinē ſciri nō poſſit de loco. tn̄ ꝓba
biliter colligi poteſt ex ſcripturis q̄ circa montē oliueti
deſcēdet ad iudicandū. ſicut ⁊ inde aſcendit in celū Un̄
angeli dixerunt. Sicut vidiſtis eū aſcendentē in celū ita
veniet. Cum ergo xp̄s ſit iudex in h̄ iudicio cū oīa ſūt
nuda ⁊ aperta. ⁊ nil inultū dimittat de peccatis. q̄ntus
tremor eſt futur⁹ quādo iudex eſt ventur⁹. cuncta ſtricte
diſcuſſurus. Un̄ beat⁹ Gre. in moral'. Si q̄ in corpibus
repiri poterūt. q̄ꝫuis fortes ⁊ ꝑfecti ſint. q: in carni ſūt po
ſiti. nō pñt in tāti terroris turbine null⁹ formidine ꝯcu-
ti. Sꝫ miſericordia ei⁹ a ꝓgenie ī ꝓgenies timētibꝰ eum.
ait btā Maria Lu. j. ſ. timore initiali.

Quinto tractandum. §. VI

eſt de iudicibꝰ aſſeſſoribꝰ cū q̄bꝰ xp̄s iudicabit Dicit̃ enī
Eſa. iij. Dñs ad iudicandū veniet cū ſenatoribꝰ ꝑpli ſui.
Et q̄ ſunt hi aſſeſſores dñs Ihs expſſit dicēs Mat. xix.
Uos q̄ reliq̄ſtis oīa ⁊ ſecuti eſtis me. in regeneratōe. i.
in vltima reſurrectiōe in quo hoīes quaſi iteꝝ regenerāt̃
reſurgētes ad vitā immortalē. cū ſederit fili⁹ hoīs. ſ. ad
iudicandū. ſedebitis ⁊ vos ſup ſedes duodecim iudicā-
tes duodecim tribꝰ ⁊c̃. Pro hoꝝ declaratōe ſciendū
q̄ iudicare dr ſeptēpliciter. Primo ex ſe ⁊ autoritatiue. ⁊
h̄ modo ſcꝫ iudicare autoritatiue eſt ꝓprie dei trinitatis.
Nā iudicare ſm beatū Tho. in. iiij. di. xlvij. ar. ij. q̄ſtio. j.
eſt ꝓprie illi⁹ q̄ habet poteſtatē ⁊ dñium in alios. cui⁹ re
gimini ſubdunt̃ q̄ iudicant̃ Un̄ eius eſt in alios ius ſer
re ſeu dicere vel dictare. Iudicare enī eſt ius dicere vel
dictare ⁊ hoc agere ex ſe ꝓpria auctoritate eſt dei. pſ̄. xcv.
Iudicabit orbē terre in equitate. ſ. deus. ⁊ populos in ve
ritate ſua. Secūdo iudicare fit delegatiue. i. ex alio ac
cipere autoritatē iudicādi. Et h̄ ꝯuenit xp̄o inquantū
homo. q̄ vt dr Actu. x. ꝯſtitut⁹ eſt a deo iudex viuoꝝ ⁊
mortuoꝝ. Et Joh. v. Poteſtatē dedit ei pr̄ iudiciū facere
q: filius hoīs eſt. Ip̄e enī in illa aſſumpta hūanitate oī-
bus ſe manifeſtabit. ⁊ omēs boni ⁊ mali eum videbunt
⁊ talē poteſtatē ſibi ad iudicādū collatā Tertio dr ali-
quis iudicare quaſi cauſaliter ⁊ cōparatiue. vt dicat̃ il-
lud iudicare. vnde apparet aliquis iudicādus. Et ſcōm
hoc dicunt̃ aliqui iudicare ſm Tho. inq̄ꝫtum ex cōpa-
ratione eoꝝ. Alij iudicandi; oñdunt̃ ſicut dicunt̃ niniui
te iudicare generatōem iudeoꝝ ſm illud xp̄i. Uiri niniui
te ſurgent in iudicio. ⁊ iudicabūt generatōem iſtaꝫ. q̄a
pniam egerūt ad p̄dicatiōem Jone. Mat. xij. Sic autē
iudicare eſt cōmune bonis ⁊ malis in iudicio. Nā nini-
uite ⁊ ſi tūc p̄dicante Jona cōuerſi ſunt poſtea recidiuā-
tes ⁊ peiora agētes. reprobi facti ſunt ſm beatū Hiero-
nimū de pe. di. iij. ⁊ a babilonijs exterminati. Sic ḡ iu-
dicabunt iudeos. quia ex illo opere ſue conuerſionis

De q̄bus iudicabit

De loco

Ubi xp̄s iudicabit. De. ſ. valle Joſaphat

Aſſeſſores iudices q̄ erūt

ad ſimplex verbū Jone oſtendent ꝙ iuſte condemnādi
fuerint iudei.q꞉ chriſtū dn̄m ꝓphetaꝝ toties audire pre
dicantē noluerūt. Sic etiā pōt intelligi illud apl̄i.j.Co⸗
rinthi.vj. An neſcitis q꞉ angelos iudicabimus.ſ.malos
q꞉cū hō in corpe fragili tot incitamēta ad malū habeat
⁊ bella patiaꝛ.⁊ tamē ſupat oīa.iō nō recedēs.oñdiꝛ p
hoc ꝙ iuſte angeli mali cōdemnēꝛ.qui nullam carnis
fragilitatē hn̄tes vt incitamentū ab alijs a deo p ſupbi
am receſſerūt. Quarto diciꝛ iudicare quaſi interp̄tari
vt interp̄temur aliquē aliquid facere.q̄ facienti ꝯſentit.
Unde illi q̄ ꝯſentiūt iudici.ſententiā eius app̄bando vt
iuſtā.ſm btm̄ Tho.iudicare dicitur. Et h̄ eſt cōcomitū
electoꝝ.ſic iudicare app̄batiue. Unde dr̄ Sap.iij. Judi⸗
cabūt ſācti natōes.⁊ dominabūtur popul'. Et in pſ.de
ſanctis dr̄ Gladij ancipites in manib' coꝝ ad faciēdaʒ
vindictā in natōib' increpatōes in popul'.⁊c̄. Ut faciāt
in eis iudiciū ꝯſcp̄tū.glīa hec eſt oīb' ſanctis iudican⸗
do.ſ.p modū app̄batōis. Quīto dr̄ iudicare ꝯclaratiue
ſicut ſi liber in q̄ ꝯtineꝛ lex dicaꝛ iudicaꝛ.q꞉ lex declarat
q̄d ⁊ quō iudicandū eſſet. Et ſic cū chriſtus dicat Quos
deus ꝯiunxit homo nō ſepet.cū fit diuortium legittimo
mō nō dr̄ ſepare.ſed lex.q꞉ lex ſic iudicat ⁊ declarat faciē
dum. Et ſic chriſtus ait iudeis Job.xij. Qui me ſpnit ⁊
nō accipit verba mea.ego nō iudico eū.ſed ſmo me' quē
locut' ſum iudicabit eū ī nouiſſimo die. Sexto dr̄ iu⸗
dicare teſtificatiue. Cū tota vis iudicij ad deferendū ſen
tenciā ꝯſiſtat in teſtium dictis.q꞉ in ore duoꝝ vl' trium
ſtabit oē ꝟbū. Mat.xviij.ſ.vt veꝝ ⁊ firmū hēbiꝛ.idō
teſtes in dicēdo ſup q̄ fit iudiciū pñt aliquo mō dici iu⸗
dicare.q꞉ ex dictis coꝝ reus abſoluiꝛ vl' ꝯdemnaꝛ. Et q꞉
in finali iudicio magis mentał'r ꝙ vocał'r exercebiꝛ illud
iudiciū.vl' etiā ſi vocał'r virtute diuina vnicuiqꝫ innote⸗
ſcēt merita ⁊ demerita ſua.dictāte ꝯſciētia.ideo ꝯſciētia
vniuſcuiuſqꝫ quodā mō iudicabit eū. Apl's. Teſtimoni
um ill' reddēte ꝯſcientia ſua ⁊ cogitatōnū accuſantiū q̄
ad mala.ſ.aut defendētiū quo ad bona.in die q̄ iudica⸗
bit ds.⁊c̄. Un̄ b. Aug. Qn̄ ds iudex erit.teſtiſ alius nō
erit niſi ꝯſcīa tua. Inter deū iudicē ⁊ cām tuā noli time
re niſi ꝯſcīam tuā.ij.q.iij.Cuſtodi. Septimo dr̄ iudi
care quis aſſeſſorie. Et de iſto vltimo mō nūc agim'. Si
p ſilitudinē dicūtur iudices inq̄ʒtū ſedent in loco eminē
ti tales aſſeſſores.vt iudex facit. Et ſm hunc modū q̄ſi
pfecti viri quib' iudiciaria poteſtas ꝓmittiꝛ. ſcd̄m illō
ſupra inductū. Sedebitis ſup ſedes duodecim iudican
tes per honorabilē cōfeſſionē.q꞉ ſupiores ceteris in iudi
cio apparebunt occurrētes chriſto in aera. Sed iſtō ait
beatus Thomas vbi ſ.non videꝛ ſufficere ad ꝓmiſſio⸗
nē dn̄i complendam cū diciꝛ.q꞉ ſedebitis iudicātes. Ui
detur enī iudiciū cōfeſſionis ſupaddere aliquid. Eſt igiꝛ
alius modus iudicandi aſſeſſorie qui pfectis viris cōue
nit inq̄ʒtū in eis ꝯtineꝛ decreta diuine iuſticie. Unde
Apocal'.xx.diciꝛ. Judiciū ſedebit.⁊ libri aperti ſūt. Et p
hunc modū hanc iudicatōem Richardus de ſancto vi⸗
ctore exponit. Unde dicit. Qui diuine ꝯtemplatōni aſ⸗
ſiſtūt.q꞉ in libro ſapientie quotidie legūt velut in cordi⸗
um voluminib' tranſcribūt.quicquid iaʒ perſpicua ve
ritatis intelligentia compr̄hendūt. Quid enī ſunt iudi⸗
cantium corda in oī veritate diuinitus edocta.niſi q̄⸗
dam canonū decreta. Sed q꞉ iudicare ꝓprie īportat acti
onē ī aliū ꝓcedētē.ideo proprie loquēdo iudicaꝛ dicitur
qui ſententiam loquendo in aliū fert. Sed iudex princi
palis hoc agit ꝓpria autoritate.delegatus aūt ſibi com⸗
miſſa. Aſſeſſor in ꝓpoſito quaſi ſententiā iam prolatam
in alios manifeſtat. Eorum igitur iudicare eſt ſententiā
alterius autoritate latam in alioꝝ noticiā quaſi ſentētiā
latā nunciare. Et hoc mō pfecti viri iudicabūt aſſeſſorie

q꞉ alios ducūt in cognitōem diuine iuſticie. vt ſciat q̄d
eis pro meritis debeatur. vt ipa reuelatō iuſticie iudiciū
dicaꝛ. Nec eſt incōueniens dicit beat' Thomas.vbi ſu⸗
pra aliquos ſanctoꝝ quedā alijs reuelare. vel p modū
illumīatōnis.ſicut ſuperiores angeli īferiores illumīant.
vel per modū locutōnis.quādo inferiores ſuperiorib'
loquunꝛ. Aduertēdum autē ꝙ illa dignitas aſſeſſorie
iudicādi nō datur oīb' ſanctꝭ ſed ſolū pauperib'. ſm
illud Job.xxxvj. Pauperib' tribuit iudiciū. Et dn̄s ie⸗
ſus. Uos qui reliquiſtis oīa ⁊ ſecuti eſtis me.ſedebitꝭ.
⁊c̄. Ratio aūt quare paupertati debeꝛ iudiciaria po
teſtas eſt triplex ſm beatū Thomā vbi ſ. Primo ra⸗
tione ꝯgruitatis.q꞉ volūtaria paupꝛtas eſt eoꝝ.que om
nib' que mūdi ſunt ꝯtentis.ſoli chriſto inherent. ⁊ ideo
nō eſt in eis aliquid qd̄ eoꝝ iudiciū a iuſticia deflectat.
Unde idonei ad iudicandū reddūtur quaſi veritatē iu⸗
ſticie p̄ omnib' diligētes. Secūdo cōgruit hoc p mo⸗
dū meriti q꞉ humilitati reſpondet exaltatō ꝓ merito. In
ter oīa autē que hominē deſpectū faciunt in mūdo p̄⸗
cipue eſt paupertas. Unde excellētia iudiciarie poteſta⸗
tis pauperibus promittitur. vt ſic q̄ ſe ꝓpter chriſtū hu⸗
miliat exaltetur. Tertio q꞉ paupertas diſponit ad p̄⸗
dictū modū iudicādi. Ex hoc enī ꝙ aliq̄s recte iudicare
⁊ ſententiare diceꝛ. requiriꝛ ꝙ cor habebit edoctū omni
diuina virtute.⁊ q꞉ alijs potens erit manifeſtare In ꝓ⸗
greſſu autē ad pfectōem primū quod relinquēdū occur
rit ſunt exteriores diuitie.q꞉ hec ſunt vltimo acquiſita.
Qd̄ aūt eſt vltimū in cōſtructione eſt primū in deſtru⸗
ctione.⁊ ſic paupꝛtati reſpondet iudiciaria poteſtas. in⸗
q̄ʒtum eſt prima diſpoſitio ad poteſtatem predictam.

Judiciaria poteſtas pauptati debeꝛ.rō triplex.

Sciendū tertio ꝙ nō quibuſcūqꝫ pauperib' tribuiꝛ
iſta iudiciaria poteſtas aſſeſſorie. Nec etiā ex hoc ſolum
ꝙ volūtarie ſint pauperes.ſicut Socrates ⁊ Diogenes
Sed illis qui relinquētes oīa ſequunꝛ chriſtū ſcd̄m p
fectōem vite ſcd̄m beatū Thomā vbi ſ.diſtin.xlvij. ar.
ij.q.ij. Et ſcd̄m aliquos tria requirātur ad iudiciariā
poteſtatē iſtam cōſequēdā. Primū eſt abdicatō cura
rū tempalium ne impediatur animus a ſapientie perce
ptōne. Secūdo requiritur habitus erga diuinā iuſti
ciā ſcitā ⁊ obſeruatam. Tertio ꝙ illā iuſticiā alios do⸗
cuerit. Et ſic doctrina erit perfectō.complēs meritum iu
diciarie poteſtatis. Et ꝙuis fuerint aliqui multū diui
tes vt Abraham. Dauid. ⁊ huiuſmōi.qui fuerūt maio
ris meriti vt extimari poteſt ꝙ aliqui veri pauperes per
fecti.non eſt incōueniēs.ſi quaſi hoc accidentale p̄miū
pauperib' detur.vt iudicēt alios qui etiā ſunt excellenti
oris meriti q̄ʒtū ad premium eſſentiale. Nam ⁊ inferior
poteſt iudicare ſuperiorē.nō ex ſua autoritate ſed ex ſibi
delegata. Ponit Albertus magnus ſupermiſſus eſt.
ſeptem gradus paupertatis. Quoꝝ primus eſt dare ſu
perflua perſone prout perſona ſonat indignitatē. ſcd̄m
illud Thob.iiij. Da elemoſinā.⁊ nō auertas faciem tuā
ab vllo paupere. Si multum fuerit tibi abundanter tri
bue. Si parū et illud libēter impartiri ſtude. Secun
dus eſt dare ſuperflua.non ſolum perſone ſed ⁊ nature.
ſcd̄m illud Luce.xj. Quod ſupereſt ſcʒ nature. Date ele
moſinam.⁊ ecce omnia munda ſint vobis.gloſa.p̄ter vi
ctum ⁊ veſtitum. Tertius gradus dare etiaʒ neceſſa
ria. Glo.etiā valde neceſſaria.cum proximis diuidam'

De tribus q̄ ad hāc iudiciariā ptātē req̄rūtur.

Septem gd' paupꝛtatis ſm Albertuʒ

Quartus eſt dare nō ſolum ſua ſed ⁊ ſeipm̄. ſequen
do chriſtuʒ pura intentōne ſcʒ propter deū. nō propter
mundi gloriam vt veri religioſi.ſcd̄m illud Si vis per
fectus eſſe.vende omnia que habes ⁊ da pauperibus. ⁊
ſequere me. Mathei.xix. Quintus eſt paſſionib' ſe
datis mente deo inherere.ſm illud Noſtra conuerſatio
in celis eſt. Sextus gradus eſt relinquere ſua ⁊ ſeipꝫ

ꝛ vltra hoc laborare ꝓprijs manibꝫ vt neceſſitatẽ tribuat at patiẽti.ſicut fecit Paul9 apoſtol9.qui laborabat ꝓprijſ manibꝫ vt ꝓuideret ſibi ꝛ ſuis de neceſſarijs.ſicut ipe refert ad Corinth. Septim9 gradus eſt dare oĩa ꝛ ſe ipm ſpiritu ꝛ corpe ꝛ laborare. vt paſcat ꝓximũ cibo ſpirituali doctrine.qui grad9 melior eſt priori.Nam vt dicit beatus Grego.Meli9 eſt reficere aiam ſemp victuram ꝙ̃ corp9 moriturũ.Et ad hunc gradũ videtur pertinere paupertas ſcꝫ cui dat iudiciaria poteſtas.quẽ gradũ ponit beat9 Thomas ſupra in tertio mẽbro immediate. Sciendũ etiã ſm beatũ Thomã poſt beatũ Auguſtinũ in xx.de ciui.dei.ꝙ cũ dicit a xp̃o aſſeſſuros ſup duodecim ſedes.intelligendũ eſt nõ ſolũ duodecim hoĩes iudicaturos cũ xp̃o.vt aſſeſſores.Cũ eñ loco iude annumeratus ſit Mathias cũ vndecim aplis reliquis . vbi erit ſedes pauli q̃ plus omnibꝫ laborauit.Sed p duodenariũ numerũ.ſignificata eſt iudicantiũ omniũ multitudo. ꝓpter duas ptes ſeptenarij.ſ.tria ꝛ quattuor.Nã tria ducta p quattuor ꝛ ecõuerſo ꝯſtituũt duodecim.Septenari9 autem eſt numer9 ſignificãs vniuerſitatẽ. Nã oĩe temp9 currit p ſeptenariũ hebdomadaꝝ. vel ꝓpter h̃ duodenariũ.ſignificat vniuerſitatẽ iudicantiũ qꝛ cõſtat ex duplici ſenario.ꝛ ſenari9 eſt numer9 pfectus ſignificãs.vel q̃a ad lr̃am.xij.aplis loquebat.in quoꝝ pſona h̃ oĩbꝫ eorũ imitatoribꝫ ꝓmittebat. Et p.xij.tribꝫ iſrael intelligũt oĩes fideles iudicãdi.Et q̃ttuor eñ ptibꝫ mũdi.ſ.oriẽte.occidẽte.auſtro.ꝛ aq̃lone.erũt fideles in fide trinitatꝭ ſancti hoĩes iudicãdi a xp̃o ꝛ aſſeſſoribꝫ ei9 pfectiſſimis viris paupibꝫ vt declaratũ eſt.Tria eñ repſentãt fidem viuã trinitatis.ꝛ q̃ttuor ptes mũdi q̃ttuor vt dictũ eſt. ꝛ tria ducta p quattuor ꝯſtituũt numeꝝ duodenarium Seruite ĝ ait pſ̃.dño in timore.ꝛ exultate ei cũ tremore ſꝫ initiali vel filiali.qꝛ beatus vir q̃ metuit dñm in mandatis ei9 cupit nimis.ait idem.

Sextũ quod eſt val.§.VII.

Accuſatores ĩ iudicio finali qui erũt

de timendũ in finali iudicio.eſt accuſationũ multiplicatio.Quia eñ iudiciũ iſtud erit ordinatiſſimũ.ꝛ ſm ordinẽ iuris vt ait Amb.iudicis nõ eſt ſine accuſatore damnare.ꝛ ideo dñs ieſus iudã cũ fur eſſꝫ nõ abiecit.qꝛ accuſatus nõ fuit.ij.q.j. Manifeſta. Erit igit in illo iudicio accuſator dyabol9 q̃ eſt peſſim9 ꝛ callidiſſim9.de q̃ dicit Apoc.xij. Proiect9 eſt in terrã.ſ.infernalẽ accuſator nr̃ ſathanas.q̃ accuſabat frẽs apud deũ die ac nocte.Et bea. Aug9.ad Julianũ comitẽ ait. Preſto tũc erit dyabolus recitãs verba ꝓfeſſionis nr̃e.obijciẽs nobis quecũq̃ fecerim9 ꝛ in quo loco ꝛ in q̃ hora peccauim9. ꝛ q̃d boni tũc facere potuim9.dictur9 eſt eñ ille aduerſari9. Equiſſime iudex iudica hũc meũ eſſe ob culpã.q̃ tu9 eſſe noluit per grãm.Tu9 eſt p naturã.me9 ẽ ob miſeriã.tu9 ob plaſmatiõnẽ.me9 ob ſuaſionẽ.tibi inobediẽs.mihi obediẽs.a te accepit immortalitatis ſtolã.a me accepit hãc pãnoſam qua indut9 eſt tunicã.Tuã dimiſit.cum mea huc venit. Eq̃ſſime iudex iudica hũc eſſe meũ ꝛ mecũ eſſe damnandũ.heu heu.poterit ne talis apire os q̃ talis erit vt cum dyabolo deputet. Legit in libro de ſeptẽ donis edito a fratre Raymũdo ordinis p̃dicatoꝝ.q̃ aſſerit vidiſſe illum epm cui ꝯtigit flebilis caſus iſte.Quidã ep̃us cum egrotaret.apparuit ei dyabol9 dicẽs ꝙ citabat eũ ſũmus papa p eũ.ꝛ aſſignauit ei diẽ quã ei noĩauit. in q̃ vt dicebat oporteret eũ rõem reddere de amminiſtratione ſua. Cui in die aſſignata viſum eſt ei ꝙ ipe traheret corã papa in cã.ꝛ ꝙ dyabol9 q̃ ei apparuerat ꝯtra.de eo petebat ius a papa de amminiſtratiõibꝫ ſuis.qualiter ſcꝫ adminiſtrauerat in officio ꝓoratus q̃ꝺ ꝓus habuerat deinde abbatiſſat9 q̃ꝺ poſtea habuerat.ꝛ demũ in officio ep̃at9 fuerat eñ niger ꝓor.albꝫ abbas ꝛ poſtea ep̃s.Cũ aũt requereret de officio ꝓoratus.ꝛ neſciret reddere rõem.ꝛ poſtea de officio abbatiſſat9.in q̃ reſpõſione magis deficiebat.ꝛ poſtea maxime in rñſione de epatu.Cũ ĝ deficiens in rñſione peteret aliã diẽ ſibi aſſignari.allegãs ꝙ non fuerat in dicta rñſiõe p̃meditat9.aſſignat alia dies pemptorie illi diei valde ꝓxima.in q̃ debebat iudex ꝓcedere ad ſnĩam diffinitiuã.Cũ aũt anxius ſup h̃ euigilaret ſortit ad clamorẽ ei9 ꝯueniret familia ei9.cum aũt h̃ indicaſſet pluribꝫ.die ſequẽti apparuit ei dyabol9 q̃ ꝓus ei appareat.vrgens eũ ad veniendũ corã ſummo iudice.p ratione reddẽda.Qui cũ nõdũ ſe paratũ clamaret ꝛ ei9 aſpectũ horreret.ꝛ dyabol9 cũ ad hoc magis vrgeret inuitũ. oĩbus aſtãtibꝫ ſurrexit de lecto in q̃ iacebat volẽs effugere demonẽ.Cũ aũt ſurgeret cũ impetu impegit in colũnam.petẽs inducias ꝛ eliſo in eo capite cecidit ꝛ expirauit. Secũdus accuſator eoꝝ erũt ſancti hoĩes a q̃ꝝ ꝯſortio peccãtes receſſerũt.vel quos in p̃nti cõtumelijs affecerũt vel iniurijs.vel quoꝝ feſta fregerũt.vel quoꝝ loca ꝓphanauerũt.Vñ dr̃ Sap.v.Stabũt iuſti in magna ꝯſtantia.ſ.ad accuſandã aduerſus eos q̃ ſe anguſtiauerũt.ꝛ q̃ abſtulerũt labores eoꝝ.Videntes aũt ſcꝫ reprobi turbabunt timore horribili.Et Apoc.vj.dicit ꝙ ſancti clamãt.Vſq̃ quo dñe ſanct9 ꝛ ver9 nõ iudicas ꝛ vindicas ſanguine noſtꝝ ab his q̃ ſunt in terra.Et dictũ eſt illis.Suſtinete modicũ donec impleat numer9 fratrum veſtroꝝ vſq̃ ſcꝫ ad iudiciũ.Ad hoc etiã facit q̃ꝺ narrat Greg.turoñ.videlicet ꝙ duo nequã pſbyteri. cũ conſpiraſſet ꝯtra ſanctum ſydonium aluernorum epiſcopum Alter eorum egeſtiones emiſit.ſicut arrius hereſiarcha ſubito.Et viſus eſt a ſummo iudice accuſatus a ſancto Sidonio damnari.vinciri.ꝛ in imis carceris in anguſtijs detrudi.Alius vero cum mortuo beato Sidonio ambitioſe ꝛ violẽter occupaſſet epiſcopatũ.cũ inuitaſſꝫ ciues ad ꝯuiuiũ p pincernã citatus a ſummo iudice cadente de manu ei9 calice ſubito expirauit. Terti9 accuſator erit tot9 mũdus.Sap.v. Armabit creaturam.ſcꝫ ad accuſandũ ad vltionẽ inimicoꝝ de9.beat9 Greg. Si queris q̃s te accuſabit.dico Tot9 mũdus.offenſo enim creatore.offendit tot9 mũdus.Chꝛẏ.Jn illa die nihil eſt q̃ꝺ rñdeamus.vbi celum ꝛ terra.aqua.luna. ꝛ ſol.dies ꝛ noctes.ꝛ tot9 mũdus ſtabũt ꝯtra nos.ſ.ad accuſandũ. Dicere poſſet terra ſi loqueret.Ego iſtos iniquos peccatores ſuſtinui vt p me ambularẽt. Ego eis dedi virides herbas.pulcerrimos flores.ſuauiſſimos fruct9 ex arboribus.Aĩalia plurima . metalla p̃cioſa ꝛ lapides. vt cõtra creatori ſeruirẽt ꝛ ipm ex his laudarẽt.Et ipi oĩbꝫ abuſi ſunt.nõ deo ſꝫ ſuo ventri ſeruiẽdo.ꝛ iõ a me abſorbeãtur. Et aqua dicere poterit. Ego meipm p̃bui eis in refrigeriũ ꝯtra eſtus.in lotionẽ ꝯtra maculas. Jn materias ſacramentoꝝ ꝯtra pctã. Jn tranſitũ p naues ad negociandũ.Piſces in me natãtes in cibũ.At ipi in malum vſi ſunt.ꝛ iõo a me ſubmergant.Aer etiã ego dicere poſſet dedi eis ſpiramẽtũ vite. pluuias. auiũ multitudinẽ inenarrabilẽ.Et quia in his ꝯditorẽ ſuũ ꝛ noſtꝝ non cognouerũt.in me ſuſpendant.ſuffocent.Jgnis autẽ qꝛ ſine calore meo viuere nõ potuiſſent.ſꝫ ingrati ꝺ vſu mio fuerũt.ꝛ a me ſine ꝯſumptiõe ſemp exurant. Sol luna ꝛ ſtelle ac celi celoꝝ.qꝛ lumine noſtro nõ ſunt vſi. ad q̃rendũ lumẽ eternũ.eo ꝓuati ppetuis tenebris occupent. Et quia in ore duoꝝ vel triũ ſtabit omne verbum.vt dr̃ Math.xviij.Nõ deerũt teſtes in iudicio iſto.Et vnũ q̃dem habebit ſupra ſe.ſ.deũ.Hiere.xxix.Ego ero iudex ꝛ teſtis dicit dñs Malach.iij.Ero teſtis velox oĩbꝫ maleficis.adulteris.piuris ꝛc̃.q̃ nõ ſolũ eſt ver9.ſꝫ ipa veritas.ꝛ nõ ex auditu ſed ex viſu.Ad Heb.iiij.Omnia ſunt

De teſtib9 in iudicio finali.ſ.q̃ erunt.

Chriſtus erit in iudicio teſtis et iudex vnus

nuda et aperta oculis eius. nihilq; ei ignotū. Unde ipſe chriſtus deus et homo verus iudex et teſtis. Nō enī repugnat in hoc iudicio vt in humano. ſ. vnā pſonā ſimul eē iudicem et teſtē. qui veritas eſt et vt teſtis manifeſtabit occulta hoīm. vt iudex ſententiabit. Et ſentētiādo exprobrabit peccatores. vt ait Criſ. ī hec vba. Ego pter vos homo factus ſum. pter vos deluſus. alligatus. ceſus. et crucifixus. Ubi eſt tantaꝝ iniuriarū mearum fructus. Ecce pciū ſanguis mei quē dedi in redemptiōem aīarū veſtrarū. Ubi eſt ſeruitus veſtra quā mihi p pcō ſanguis mei dediſtis. Ego ſup gliam meā vos habui cum eſſem deus apparens homo. et viliorē me omībꝫ rebꝫ veſtris feciſtis. Nā oēm rem viliſſimā dilexiſtis amplius q̄ iuſticiam meā et fidē. hec Criſ. Secūdus teſtis eſt intus. ſ. cōſciencia. ad Rom. ij. Teſtimoniū illis reddēte cōſciētia ſua. et cogitatōnibꝫ accuſantibꝫ et defendētibꝫ in die qua iudicabit dñs. Accuſantibꝫ. i. remordentibꝫ. q̄. ſ. ad mala opa defendentibꝫ. i. excuſantibꝫ a malo quo ad bona opa. Btūs Aug9 xi. q. iij. Sentit. ſic inquit. quicq̄d vis ſola in conſpectu dei cōſciencia nō me accuſet. i. teſtificet. Ubi notandū ſm beatū Thomā in. iiij. diſt. xliij. q. vi. q2 oportet q in omī iudicio teſtis et accuſator habeat certū noticiā que in iudicio verſantur. in illo aūt cōmuni iudicio omīa opa hominū in iudiciū venient. ideo oportet q omniū ſuoꝝ opm quiſq; tūc noticiam habeat. Unde

Libri cōſcientie in iudicio quō. etc.

cōſcientie ſinguloꝝ erūt quaſi quidā libri cōtinentes res geſtas ex quibꝫ iudicium procedet. ſicut etiam in iudicio humano regiſtris vtunt homīes. Et iſti ſunt libri. de q̄bus Apocal. xx. dicit. Apti ſunt libri. et alius liber apertus eſt qui eſt vite. et iudicati ſunt mortui ex his q̄ ſcripta erāt in libris ſm opa illoꝝ. Et ſm btm. Aug9. xx. de ciui. dei p libros ſic apertos ſignificant ſancti noui et veteris teſtamenti in quibꝫ deus oſtendet que mādata fieri iuſſiſſet. Sed p librū vite de quo ſubiungit intelligū tur cōſciencie ſingloꝝ que dicunt ſingulariter liber vn9 q2 vna virtute diuina fiet. vt cunctis ad memoriam ſua facta reuocentur. Et hec vis in q̄tum reducet ad memoriam hominum facta ſua liber vite dicitur. Uel aliter dici poteſt et planius q per libros primos intelligātur cōſcientie ſinguloꝝ. et per aliū librū intelligatur ſententia iudicis in eius pūidentia deſcripta. reprobat Aug9. xx. li. de ciui. dei. vt qd̄ dr̄ de libris apertis intelligat de aliquo libro materiali et materialibꝫ literis ſcripto. q2 nimis magn9 eſſet liber ille. in quo ſcpta eſſent omīa facta vniuſ hominis nedū omniū hominū mūdi. et nimiū tempus requireretur ad legendū ab omībꝫ tantū librum. Sꝫ intelligēdū eſt mō pdicto. Quāuis enī ſm beatū Thomā vbi s. multa merita vl' demerita a memoria excidant. tamē nullū coꝝ erit qd̄ nō remaneat aliquo mō in ſuo effectu. q2 merita que nō ſunt mortificata remanebūt in premio quod eis reddit. Que aūt mortificata ſūt manent ī ingratitudinis macula. que augetur ex hoc q homo p9 p gratiā ſuſceptam peccauit. Similiter et demerita que nō ſunt per penitētiā deleta remanēt in reatu pene que eis debetur. Que aūt penitētia deleuit manet in ipa penitētie memoria. quā ſimul cū aliis meritis in noticiā habebunt. Unde in quolibet homīe erit aliq̄d ex quo poſſit ad memoriā ſua opa reuocare. et tamē vt btūs Aug9 dicit pncipalr ad hoc diuina virtus opabitur. Tercius teſtis erit angelus bon9. et precipue q̄ datus eſt vnicuiq; ad cuſtodiā. de quo poteſt intelligi illud iob. xvj. c. Ecce teſtis meus in celo. et cōſcius meus ī excelſis. Et illud. reuelabūt celi. i. angeli iniquitatem eius ſcꝫ teſtificādo cōtra peccatores de malis coꝝ. Quamuis aūt angeli nunc non ſciant cūctas cogitatōnes hominū. tamen diuina vtute opante tūc ſciēt. Nā vt dicit btūs Thomas in. iiij. diſ. xliij. q. vi. In vltimo et cōi iudicō oportet q diuina iuſticia omībꝫ euidēter appareat que nūc in pleriſq; latet. Sētentia aūt dānātis vl' pmiātis iuſta eē non poteſt. niſi ſm merita vl' demerita pferat. Et ſicut oportet q ſicut iudex et aſſeſſor iudicꝫ merita cauſe cognoſcāt ad hoc q per iuſtam ſentētiā proferāt. ita oportet ad h' vt iuſta ſentētia appareat. Q̄d omībꝫ ſniam cognoſcentibꝫ merita innoteſcāt. Unde ſicut vnicuiq; nota erit ſua pmiatio vl' damnatio. et omībꝫ aliis innoteſcet. ita oportet q ſicut q̄libet ſua merita vl' demerita reducet ad memoriā. ita etiā et aliena eius cognitōni ſubiaceāt. Et hec eſt cōmunior et pbabilior opinio. q̄uis magiſter ſen. ī litera inducta. diſ. xliij. dicat cōtrariū. ſ. q per peccata q̄ deleta ſunt p pniam. ī iudicio aliis nō pateſiāt. Sed ex h' ſequeret q neceriā pnīa de peccatis illis pfecta cognoſcat in q̄ mltū detraheret glie ſctōꝝ et diuīe laudi. q̄ tam miſericorditer ſctōs ſuos liberauit. Q2 g̃ omīa merita vl' demerita pcedētia faciēt aliquā qualitatē in glia vl' ī miſeria reſurgētis. ideo exterioribꝫ viſis poterūt cuncta in cōſcientiis videri ab omībꝫ et angel' et homībꝫ. Et ex hoc angeli boni vidētes apte peccata maloꝝ. quantūcunq; occulta poterūt cōtra eos teſtificari. vt dictū e. et precipue diuina vtute hoc opante. vt ſentētia iudicis oībꝫ appareat iuſta. Si quis vult ſaluare dictū magiſtri ſentētiarū pt dicē q pctā iuſtoꝝ nō veniēt ī noticiā vt pctā ſed vt dimiſſa. Dictū ē q2 tres ſūt accuſatores tres teſtes Cōſciētia. Angeli. et Hoīes. cōſequēter vidēdū ē quomō hoc erit. q oīa merita et demerita ppria et alioꝝ a quolibꝫ vno intuitu videātur. Nā de damnatis dicit Sapie. v. q intra ſe gemētes et pniam agētes dicēt. Quid nob pfuit ſupbia noſtra et iactātia diuitiarū. Et ſic deſcēdunt ad pticularia ſingillatim cōſiderāda. Et glo. ſup illō Job viij. Inducit cōfuſiōe dicit q viſo iudice mala oīa añ oculos mētis cōſabūtur. Iudex aūt videbit ſubito. Et tamē phs dicit ī ij. topi. q ñ cōtigit ſimul plā intelligere. Circa h' igit dicit b. tho. vbi ſ. q ē duplex opio. Quidā enim dicūt q oīa merita et demerita ſimul aliquis videbit. ſua et aliena ī inſtāti. Quod q̄dem de beatis facile credi pōt q2 oīa in vno videbūt. ſ. deo. et ſic nō eſt īcōueniēs q plura ſimul videāt et intelligāt. Sꝫ de damnatis quoꝝ intellectus nō eſt ita eleuatus vt poſſit deū videre. et in eo oīa alia eſt magis difficile. Et iō alii dicūt q mali ſimul oīa videbūt peccata ſua ī genere. et h' ſufficit ad accuſationē illā et teſtificatōem. que debet eſſe in iudicio vl' abſolutionē. Nō aūt videbūt oīa ſimul deſcēdēdo ad ſingularia. Sed hoc nō videt cōſonum dictis bti Auguſ. i. iij de ci. dei. q̄ dr̄ oīa mētꝫ ītuitu enūerabūtur. Qd̄ aūt ī genere cognoſcit nō enumerat. Un̄ pt eligi media via ſcꝫ q ſingla cōſiderabūtur nō tn̄ ī inſtāti ſꝫ ī tpe breuiſſimo diuīa vtute ad hoc adiunāte. Et h' ē qd̄ b. Aug. dic ibidē q mira celeritate enumerabūtur. Nec hoc ē ipoſſibile. q2 ī quolibet paruo tpe ſūt īfinita īſtātia ī potentia. Et ſic q ait apl's. j. ad Cori. xv. Oēs q̄dem reſurgemus ſed nō oēs īmutabimur. In momēto. ī ictu oculi. ī nouiſſima tuba. Tuba iſta vt dictū eſt s. eſt vtus diuīa ad reſuſcitādū. In momēto dic. i. breuiſſimo tempe. et q̄ſi impceptibili nō aūt oēs īmutabūtur. i. de ſtatu miſerie ad ſtatum glorie. q2 nō mali ſed boni tantum.

Septimum valde. §. VIII.

timēdū circa iudiciū ē ſnīe iuſtiſſime irreuocatio. Uolūtati enī ei9 ait apl's q̄s reſiſtit. q. d. null9. In hūanis iudiciis q2 iudex ñ pōt errare. iō iuētū ē remediū appellationis. p quā ſnīa lata pt retractari et plies ſꝫ p ſupiorem vt pꝫ. ij. q. vj. p totū. Sꝫ a ſnīa xpi iſta appellari ñ pt q2 ſupiorē ñ hꝫ. tū q2 ī notoriis a correctōe et punitōe criminū nō releuat vt illa ē. tū q2 errare nō pt. vñ dr̄. ex de ſeñ. excō. A. nob q iudiciū eccleſie fallit et fallitur. ſꝫ iudi-

Appellat in iudicō finali q̄s ñ potit. q̄re

cium dei nec falli nec fallere poteſt. Timeat ergo eū oīs terra. ab eo aūt comoueant̄ oēs inhabitātes orbē ait pſ. Quis aūt diſcuſſio illa finał iudicij magis credat̄ mētalis ſm b. Aug. ꝙ vocalis. ſ. vt repſentatis vniuſcuiuſq; ꝯſciētie meritis ⁊ demeritis. q̄libet ex ſe videat ꝙ iuſte iudicādus ad p̄miū vel penā tñ in p̄dicatiōe ad populos q̄ cōmuniter ſunt rudes nec intelligere valēt interiora ⁊ ſpūalia niſi ꝑ exteriora ⁊ corꝑalia. magis etiam mouent̄. io magis ꝯgruit p̄dicare diſcuſſionē eſſe vocalem. ⁊ cū p̄dicto ordine. ꝙ ſolū mentalē. Et p̄cipue etiam qꝛ nō repit̄ expreſſe contrariū. ſ. qn poſſit ibi eſſe aliqua diſcuſſio vel increpatio vel dulcis ad ſanctos xp̄i inuitatio. ⁊ ſi in breuiſſimo tꝑe. quia dr̄. In momēto. qḋ etiam referri poteſt ad ipām generalē reſurrectōem. Et in euāgelio vt dr̄ Math. xxv. Tūc dicet rex his q̄ a dextrꝭ ert electis. Uenite bn̄dicti p̄ris mei ꝑcipite regnū ⁊c. Nō ſolum aūt diſcuſſio erit ⁊ retributio de opibꝫ miſericordie corꝑalibꝫ de q̄bꝫ fit mētio ibi. Eſuriui ⁊ dediſtꝭ mihi mā ducare. Sitiui ⁊ dediſtis mihi bibere ⁊c. que ꝯtinentur in hoc verſu. Uiſito poto cibo redimo tego colligo cōdo.

Diſcuſſiones ī iudicio finali fieri quō intelligit̄

Ultima tñ iſtaꝝ ſeptē q̄ eſt ſepelire mortuos nō ponit̄ i euāgelio. qꝛ minꝰ vtilis ⁊ neceſſaria. ⁊ qꝛ hoīes ex ſe hoc inclinant̄. nō ſolū ex humanitate. ſed etiā ex neceſſitate. ne remanētibꝫ cadaueribꝫ inſepultis. aer corrumpatur. ⁊ alios inficiat. ſꝫ etiā fiet diſcuſſio ⁊ retributio et magis de opibꝫ quibuſcūq; iuſtis. q̄ ſub illis cōprehendūt̄ ſpiritualiter intellectis. Eſurit enī xp̄s ſalutē noſtrā et ſitit. Qui ergo ſe exercet in opibꝫ bonis arduis. iſte fameſcentē paſcit. qui opibꝫ bonis magis facilibꝫ inſiſtit. hic potat xp̄m ſitientē. Facilꝰ eſt enī bibere ꝙ comedere. Qui ergo iſta negligit. chriſtū eſurientē. i. auide deſiderantē bona opa eius nō paſcit. ſꝫ famelicū dimittit. Silr̄ q̄ ignorantem docet viā ſalutis. hic paſcit vero pane ſcꝫ vite ⁊ itellectus. ⁊ aqua ſapiētie ſalutaris potat. Quē nudum vides virtutibꝫ manifeſte. ⁊ bonis monitis ⁊ exemplis habitibꝫ ꝟtutū corꝑis. ꝑ nudū xp̄m veſtis. Si vagabundū ꝑ diuerſos errores inuenis. ⁊ ad domū tuā eccl'ie reducis hoſpitē colligis. Si infirmū in via dei ⁊ imꝑfectū tolerās. ⁊ infirmitatibꝫ eius ꝓuides admonēdo vel corrigēdo. orando. infirmū xp̄m viſitas. Si in captiuitate poſitos obſtinatiōis eruis. vel in captiuitate purgatorij ſbuenis miſeris. incarceratos redimis. Cū mortuo in peccatis ne infamia putreſcat vicia eius occultas. nec diuulgas indebite manifeſtādo mortuū ſepelis. Cōtraria agēdo. ſcꝫ diffamādo peccatores. nō iuuando in purgatorij carcere detentos. ⁊ maxime de his legatis que ipi fecerīt. Non tolerādo infirmos. ſꝫ adiuuādo ecōtra ad infirmādum ꝑ mala exēpla ⁊ ſuaſiones illicitas. ad errores īducendo. virtutibꝫ ſpoliādo alios. bonis incitamētis ⁊ inſpirationibꝫ xp̄i nō aſſentiendo. xp̄o ꝑ hec ſubuenire recuſas. ⁊ ideo penas eternas formidare habes. ſicut miſericordes miſericordiā glorie. ſm illud pſ. cxj. In memoria eterna erit iuſtus. ab au. ma. nō time. Auditio mala erit illa quā audiāt reprobi cū audiēt chriſtū dicentem. Ite maledicti in ignē eternū. Mala vtiq; erit illis. quia nociua. ſed bona qꝛ iuſta.

De q̄bꝫ in iudicio finali diſcuſſio ſiue examiatio

Quarto ſciendū iudicium illud fore iuſtiſſimū. Un̄ pſ. Iudicabit orbē terraꝝ in iuſticia. ⁊ populos in equitate. Septē ſiquidē modis ꝑuertit̄ iudiciū. vt notat̄. xj. q. iij. quattuor. Et q̄ttuor ponit in textu b. Grego. dicēs. Quattuor modis humanū ꝑuertit̄ iudiciū. timore. cupiditate. auaricia. odio ⁊ amore amicicie vel cōſanguinitatis. Addit glo. tres alios. ſcꝫ imperitia ſeu ignorātia. Nimia cōpaſſione miſerie alterius rigoris ſeueritate. Sed nil hoꝝ poterit eſſe in xp̄o veridice. Nam quo ad primū nullū timebit. Nam vt dicit Job. ix. c. Si fortitudo queritur. robuſtiſſimus eſt. Et Dan. vij. dicit̄ ꝙ antiquus dieꝝ dedit poteſtatē filio hominis venienti in nubibꝫ ſcꝫ ad iudicandum honorem ⁊ regnū. ⁊ oēs populꝰ tribꝫ ⁊ lingue ſeruient ei. Et poteſtas eius poteſtas eterna que nō auferet̄. Nullū ergo timebit. quia potentior omībꝫ ſed oēs eū timebunt. pſal. lxxxix. Quis nouit poteſtatem ire tue. ⁊ pre timore tuo irā tuā dinumerare. Ira dei (ait beatꝰ Hiero.) nō eſt cōcitati animi furor vt noſtra. ſed iuſti ſupplicij conſtitutio. de pe. di. j. Chryſo. Plangēt ſe ſuꝑ ſe oēs tribus terre. quia nec reſiſtendi ꝟtus cōtra eum. nec fugiēdi facultas ante faciē eius. nec penitētie locus nec ſatiſfaciēdi tempus. Ex anguſtia enī omniū reꝝ nihil remanet in eis preter locum. Cupiditate diuitiaꝝ corrumpi non poterit iudiciū xp̄i. quia ditiſſimus eſt. Mecū ſunt diuitie ⁊ gloria. ait ipe Prouer. viij. opes ſuꝑne ⁊ iuſticia. Et ꝓpterea mandauit dominꝰ in veteri lege de iudicibꝫ. Non accipietis munera a quoq;. quia munera excecāt oculos ſapientū. ⁊ ꝑuertūt verba iuſtoꝝ. Unde narrat Iuſtinus ꝙ cū Cyrus rex inſtituiſſet quendā ad iudicandū. cū ſemel reperiſſet cupiditate pecunie corruptū. ⁊ muneribus iniuſte iudicaſſe. fecit eū decoriari. ⁊ pellē eius fecit delicatā ponere ſuꝑ ſellā. vbi filius illius iudicis ſedebat ad iudicandū loco patris. vt ſibi caueret a cupiditate munerum. Prouer. vj. Non accipiet ꝓ redēptione dona plurima. he. Auguſtinꝰ. Expectat̄ dies iudicij. ille equiſſimus iudex. qui nullꝰ potētis pſonā accipit. cuiꝰ palaciū auro argentoq; nullus ep̄s. abbas vel comes corrūpere poterit. Et beatꝰ Bern. Ueniet dies illa in qua plꝰ valebunt pura corda ꝙ aſtutia verba. Ille enī iudex eſt q̄ non falletur verbis nec flectet̄ donis. Non ergo poterit iudiciū illud ꝑuerti pecunia ſicut fit humanis iudicijs. Unde dr̄ Iſidorus de ſummo bono. Cito violatur auro iuſticia. nullamq; ꝑtimeſcit reꝰ culpā quā redimere nūmis extimat. xj. q. iij. Paup. Odio ꝑuertit̄ aliquādo iudiciū dū ſcꝫ iudex odit reū. ſicut dn̄s Ieſus iudex futurꝰ odio iudeoꝝ iniuſte iudicatꝰ ⁊ ꝯdemnatꝰ. ꝓpter qḋ dicit de eis ipſe ꝑ pſalmiſtā. Odio habuerūt me gratis. i. ſine cauſa ⁊ rōe. Sed deꝰ iudex nullā ſuā creaturā odit. Dicit̄ enī Sap. xj. Nihil odiſti dn̄e eoꝝ que feciſti. Nec obſtat quod ait Salomon. ſ. altiſſimꝰ odio habet peccatores. quia hoc refertur ad eoꝝ culpā nō naturā que in ſe bona eſt. ⁊ hanc diligit deus. culpā deteſtat̄. Quomō enī odio haberet. quos tāta diligētia creauit. tāta benignitate gubernauit ⁊ ſupportauit. tāto labore crucis redemit. Unde et eos exprobrās dicet ſm Aug. Ecce manꝰ quas ꝑforaſtis. Ecce pedes quos ꝯfodiſtis. Ecce latꝰ qḋ aperuiſtis. ⁊ tñ intrare noluiſtis. ſ. ꝑ dilectiōem verā. Dicunt̄ peccōres oīs hec feciſſe. qꝛ ꝓpter eoꝝ peccata hec paſſus eſt xp̄s. Apocal. j. Dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis noſtris i ſanguine ſuo.

Qꝛ iudicium illō erit iuſtiſſimum. q̄re ⁊ quō

Septem modis iudicium ꝑuertitur.

Quarto iudiciū ꝯtingit iniuſtū fieri ꝓpter amorem amicitie vl' parētele. Et ſic herodes vt placeret herodiade vxori vl' potiꝰ adultere. iniuſte iudicauit Iohem baptiſtā ad mortē. Et herodes antipater occidit iacobū ⁊ apprehēdit petrū ad idē. vt iudeis placeret. Sꝫ amicitia parētela vl' p̄ces nil ibi valebūt. vn̄ virginibꝫ fatuis q̄ rogauerūt ſapiētes vt darēt eis de oleo ſuo. Rn̄derūt ne forte nō ſufficiat nobis ⁊ vobis. ite potiꝰ ad vēdētes ⁊ emite vobis. Mat. xxv. Et beatꝰ Hiero. Cū aūt tribunal xp̄i venerimꝰ nec noe nec iob nec daniel ſcimus nos poſſe iuuare. ſ. orōnibꝫ vel meritis. ſꝫ vnuſq̄ſq; onꝰ ſuum portabit. xxiij. q. ij. in p̄nu. Nullꝰ ergo ſanctorū ꝙtūcq; amicitia vel parētela ꝯiunctꝰ in hoc ſeculo. orabit ꝓ dānato aliquo in illo iudicio. nec ipa pijſſima ꝟgo maria mater mīe q̄ nunc aſſidue interpellat ꝓ nobꝭ. qꝛ cognoſcunt hoc deū nō velle. Et ſi ꝑ impoſſibile poſito rogarēt. nō exaudirent̄. Prouer. vj. zelus ⁊ furor viri. i. xp̄i. nō parcet in die vindicte. ſ. iudicij. nec acqeſcet cuiuſq; p̄cibꝫ. Chryſoſto. Nec parentes ꝓ filijs. nec angeli ꝓ hominibus interce

dent. Quinto ꝑuertitur iudiciū ꝑ imperitiā ſeu ignorā
tiā. b. Aug. Judiciaria poteſtas hoc expoſcit vt qd̄ hab3
iudicare diſcernat. i. intelligat. de pe. di. v. Judex aūt iſte
oīa nouit. Jn ipo enī vt ait apl's ſunt oēs theſauri ſa
piētie ⁊ ſciētie dei. Et ad Heb. iiij. Oīa nuda ſūt ⁊ ap
ta oculis eius. Leo papa. Jſta eſt ſciētia ſummi iudicis.
Jſte tremēdus eius aſpectus. cui paruū eſt oē ſolidū.
⁊ apertū oē ſecretū. cui obſcura clarent. muta rn̄dent.
ſilentiū ↄfitetur. ⁊ ſine voce mens loquitur. Vn̄ ↄtra ip
ſius ſapiam nil valebūt allegatōes aduocatoꝝ. ſophiſ
mata philoſophoꝝ. nec ꝑclariſſima eloquia oratoꝝ. nec
aſtucie verſutoꝝ. ſm̄ enī btm̄ thomā in. iiij. ſetēn. Nouit
chꝛiſtus etiā inq̄tū homo oīa que vnq̄ fuerūt ſunt ⁊
erūt in actu. Vn̄ ⁊ oēs opatōes humanas. cogitatio
nes. ⁊ affectus maloꝝ ⁊ bonoꝝ cū de his oībꝫ habeat iu
dicare. Nō ergo ꝑ ignorantiā aliquā fiat aliqua iniuſti
tia alicui. ſed regnabit rex ⁊ ſapiēs erit. ait hiere. ꝓphe. de
eo. ⁊ faciet iudiciū ⁊ iuſticiā in terra.. Sexto ꝑuertit
iudiciū cū iuſticia ꝑ nimiā cōpaſſionē ⁊ miſcdiam cum
vicȝ ex conſideratōne paupꝛtatis vel familie alicuius re
nō punitur vt decet. Vn̄ b. amb. xxiij. q. iiij. Eſt iniuſta
miſcdia de qua in lege diuina ſcriptū eſt. Nō miſerebe
ris illius. Saul. qꝛ ex miſericordia Agag hoſtium regē
nō occidit offenſam incurrit. qꝛ ↄtra diuinam ſentētiam
quē dñs ꝓhibuerat ſeruari eū fecit. Unde ⁊ beatus Aug.
c. ſequen̄. Ne amiſſo iudicio ſis in mala cauſa paupꝛi mi
ſericors. cuius ſi parcis ſacello ꝑcutis coꝛ. ⁊ tāto audacio
rem reddis q̄to viderit ſibi iuſtū fauere. Et btūs Greg.
q̄ dei iudiciū oculis ſuis ꝓponit ſemꝑ timens ⁊ tremens
in oīni negotio formidat. ne de iuſticie tramite deuians
cadat. Jdem diſ. xlv. Oīs q̄ iuſte iudicat ſtateram in
manu poꝛtat. ⁊ in vtroq̄ penſo iuſticiam ⁊ miām geſtat.
Sic iudex chꝛiſtus in ſuo iudicio miſcdiam ꝓſtat iuſtꝭ.
remunerās vltra meritū. Juſticiā reddens vnicuiq̄ mer
cedē ſm̄ ſuum laboꝛē ⁊ amoꝛē. peccatoꝛibꝫ ſimiliter iuſti
ciā puniens ſm̄ demerita. miſcdiam cruciās circa condi
gnū. Nō tamē ita miſeret̄ q̄ a penis eternis liberet vnq̄
vt oꝛigen. ⁊ quidā alij dixerūt. ⁊ falſo. qꝛ eſſet iniuſta miſ
ericoꝛdia ⁊ iuſticia eſſet ſepulta. ſed miſericoꝛs ⁊ miſera
toꝛ ⁊ iuſtus. ait pſ. Septimo offendit̄ in iudicio ex
nimia ſeueritate cū punit mala quis vltra debitū iuſti
cie. puta meret̄ quis mēbꝛi amiſſionē ex maleficō. ⁊ eū
ↄdemnat ad moꝛtem. Sed deus iudex vt oīm rerū ita
⁊ ſupplicioꝝ ⁊ grauitatē peccatoꝝ habet ⁊ nouit mēſu
ram. ⁊ vnicuiq̄ reddet ſm̄ opa ſua mala menſuram con
uenientē pene. coꝛreſpondentē grauitati culpe. Et licet i
ipo iudicio ſeueriſſimus appareat. hoc erit repꝛobis. Nā
electis totus benignus ⁊ dulcoꝛoſus. ad qd̄ innuēdum
angelus q̄ ad monumētū nūciauit chꝛiſti reſurrectiōem
erat aſpectus eius vt fulgur. ⁊ veſtimēta eiꝰ vt nix alba.
qꝛ vt dicit ibi Grego. Chꝛiſtus ī vltima vniuerſali reſur
rectione vt fulgur exterrens ſeueriſſimus repꝛob̄ appare
bit. electis ſuauis ⁊ decoꝛus. vt nix alba. Albedo enī mꝫ
tū habet de luce. Malach. iij. Quis ſtabit ad vidēdum
eū. ipe quaſi ignis. Judicabit ergo dn̄s in iuſticia ⁊ equi
tate. Dicitur aūt equitas rigoꝛ iuſticie dulcedine miſeri
coꝛdie temꝑatus. ⁊ ſic nō erit neq̄ tāta ſeueritas vt tolla
tur oīs miſericoꝛdia eius. vt dictū eſt. nec tanta miſicoꝛ
dia vt tollatur iuſticia qꝛ indebita eſſet. Quinto adū
tendū q̄ terribilis ⁊ ſeuerus appareat reis. iudex iſte ap
paret ex ꝓlatōne ſententie cōtra eos cū dicet. Diſcedite a
me maledicti in ignē eternū qui paratus ē diabolo ⁊ an
gelis eius. Math. xxv. Diſcedite ait ſeparati a cōſoꝛtio — De ſeueri tate iudi cis appꝛen ns.
ſanctoꝝ. Qui vt dicit Eſa. xxxv. cap. Gaudiū ⁊ leticiam
obtinebūt quo ad coꝛpus ⁊ animā. ⁊ fugiet ab eis doloꝛ
quo ad miſerias coꝛpoꝛis ⁊ gemitus quo ad triſticiā mē
tis. Exibūt enī angeli in cōſummatōe ſcl'i ait chꝛiſtus. et

ſeparabūt malos de medio iuſtoꝝ. Math. iij. Diſcedite
a me qꝛ ſum fons vite. veritas ꝓma. ſapīa ſumma. boni
tas vel benignitas immēſa. gaudium ꝑfectiſſimū. pax ī
finita. gloꝛia eterna. Eſa. vi. Tollatur impius ne videat
gloꝛiam dei. Maioꝛ eſt hec pena ſubtractōnis ſcȝ viſio
nis dei. omni gehenna ait Criſoſ. Diſcedite a me maledi
cti. ideo maledicti. qꝛ maledicti q̄ declināt a mandatꝭ dei
ait pſ. Et qꝛ tranſgreſſi eſtis mandata legis diuine. iō
incurriſtis oēs illas maledictōes peſſimas. declaratas ī
Deutron̄. contra tranſgreſſoꝛes legis. Et qꝛ affixiſtꝭ me
in decimis ⁊ pꝛemijs. ideo in penuria oīs boni vos ma
ledicti eſtis. vt dicitur Malach. iij. Nam ſi quid bōi fe
ciſtis nō dediſtis ꝓmitias ſcȝ intentōis recte. quod ē pꝛi
mum ī fructibꝫ opꝫ noſtroꝝ. deo. ſed mūdo. facēdo bo
na nō ad dei gloꝛiam ſed mundi. Nec decimas dediſtis
vt ſcȝ quod perfectum eſt in actibꝫ veſtris deo attribue
ritis. ſed vobiſipis retinuiſtis. ⁊ ideo in penuria bōi ma
ledicti eſtis. Et qꝛ maledixiſtis iſrl'. i. fidelibus eccleſie de
trahendo. irridendo. nocendo. malis exemplis ad mala
opa inducēdo. ideo incurriſtis imꝓcatōem yſaac dicētis
Qui maledixerit tibi maledictōibꝫ repleat̄. Gen̄. xxvij.
Diſcedite ergo a me maledicti. Et q̄ ire debeāt ſubdit. in
ignē. Diſcedite a me maledicti ī ignē eternum. qꝛ ignis — Quō ſcȝ ituri. ſ. ig nē eternū ⁊ quare.
cupiditatis exarſit in coꝛ veſtꝝ. vt omnia terrena magꝭ
dilexeritis q̄ me ⁊ iuſticiam meam. Jdeo ite in ignē ter
reſtrem. qui et ſi vilius cruciet animas ⁊ coꝛpa veſtra. et
qꝛ igne ↄcupiſcentie conſumpti eſtis. voluptatibꝫ vos ī
mergendo. ideo in ignē ite qui ita affligat. vt tedeat vos
⁊ peniteat ſed inutiliter delectatōnum veſtrarū. Et qꝛ cū
ſupercecidit ignis malus non vidiſtis ſolem ratōnis et
iuſticie. ideo ⁊ nunc ignis qui in ſe eſt lucidus ita ſit fu
moſus ⁊ ferulentus q̄ videre non valeatis niſi que vob̄
ad penam ſint. Diſcedite a me maledicti in ignē eter
num. Quia enī offendiſtis deum eternum. creatoꝛem ⁊ — Jn ignē etnū. q̄re.
redemptoꝛem veſtrū bonū infinitum. vt coꝛreſpondeat
pena ipi culpe. ⁊ ſi nō ī intēſiōe ſaltem ī extenſione. iō
iſta pena ⁊ ignis erit vobis eterna. iuxta illud Eſa. vlti.
Jgnis eoꝝ nō extinguetur. ⁊ vermis eoꝝ nō moꝛiet̄. Diſ
cedite inq̄ a me maledicti in ignem eternū qui paratus
eſt diabolo. Quia ſub ꝓncipe ipo diabolo militaſtꝭ de
oꝛſum ꝑ ſuperbiam fluente rebellantes vos a legittimo
dn̄o veſtro. nūc militiam veſtram ſub ipo ſectamini. vt
quem habuiſtis incentoꝛē in culpa. habeatis toꝛtoꝛē in
pena ignis. qui paratus eſt diabolo. Et qꝛ multimodis
vitijs vos immerſiſtꝭ ad que incitabant diuerſi angeli
ſathane. ideo ⁊ nūc illoꝝ cū ſocietatem habeatis ſeruiētes
dijs alienis ab omni miſericoꝛdia. qui nō dabūt vob̄ re
quiē die ac nocte. Diſcedite inq̄ a me maledicti in ignē
eternū. qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis ſuis. O q̄ an
guſte erūt tūc vie repꝛbis. ait b. greg. ī moꝛal'. Supiꝰ erit
iudex iratꝰ. Jnterius hoꝛrendū inferni chaos. A dextrꝭ
pctā accuſantia. A ſiniſtris infinita demonia ad ſuppli
ciū trahētia. Jntus ↄſciētia vrens. exterius totꝰ mūdus
ardens. Miſer peccatoꝛ ſic depꝛhenſus quo fugiet. La
tere erit impoſſibile. apparere intolerabile. pꝛopheta. Leo
rugiet q̄s nō timebit. Leo ſcȝ de tribu iuda rugiet dan — De appa ritōe beni gna adele ctōem q̄re ⁊ quō.
do ſententiam ↄtra reos ꝓdictam. Sexto aduertēdū
q̄ dulcis ⁊ ſuauis erit electis ſuis. ex ꝓlatōne ſententi
am ergo electos. Uenite dicet benedicti patris mei. poſ
ſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi.
Quia enim iniſtis vineam meam ad excolendum eam
ſiue eccleſiam ſiue animam inſudando pꝛo denario di
urno. Uenite nunc qui laboꝛaſtis ⁊ onerati eſtis. et ego
reficiam vos. non pane materiali ſed ſacramentali ho
minum. ſed pane angeloꝛum. perfecta fruitione diuino
rum. Uenite benedicti. Quia timuiſtis dominū deū
veſtrum. Et ipſe benedixit omnibus qui timent eum.

paſillis cū maiorib᷒.oī bn̄dictiōe in celeſtib᷒. Uenite bn̄dicti. Quia q̄ ſeminat ī bn̄dictiōib᷒.ſ.elemoſynaꝝ large dādo paupib᷒ ꝓpter qḋ a deo ⁊ hoīb᷒ bn̄dicit̄ ⁊ collaudat̄.de bn̄dictiōib᷒ ⁊ metet.vt ait apl̄s.iō Uenite bn̄dicti.elemoſynaruꝫ largitores. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi ⁊c̄. Et q꞉ vt filij boni fuiſtis p̄cepta p̄ris veſtri celeſtis ſic̄ ⁊ ego frater veſter mandata ei⁹ īpleui.iō coheredes mei eterne felicitatis ſitis. Uenite bn̄dicti p̄ris mei. Credidiſtis in fide qḋ nō vidiſtis. Expectaſtis ī ſpe.qḋ non habuiſtis.nūc aūt in re poſſidete.qḋ ocul⁹ nō vidit.nec auris audiuit.nec in coꝛ hoīs aſcēdit.tā infinitū p̄mium.⁊ ita firmiter tenete vt amittere nō foꝛmidetis. Uēite bn̄dicti p̄ris mei poſſidete. Paupes fuiſtis in ſeclo abiecti ꝯtēptibiles a mūdo oppreſſi.ſꝫ nūc ita diuites ⁊ glorioſi vt oēs reges ſitis.⁊ talis regni cui⁹ nō erit finis.regnū oīm ſeculoꝝ excedēs. Uenite bn̄dicti p̄ris mei poſſidete regnū. Nō aūt ſufficiēt opa vr̄a q̄ntūcūqꝫ ſunt.⁊ laboreſ veſtri ad tantā mercedē glie ꝑcipiendā.q꞉ nō ſunt cōdigne paſſiōes hui⁹ tpis ad futurā gliam.inq̄t apl̄s. Sꝫ ego vobis feci.qḋ in vobis fuit.paraui.in ea gr̄a ⁊ liberalitate. Uenite bn̄dicti patris mei poſſidete regnū vobis paratū. Nec vos me elegiſtis aut p̄us dilexiſtis. ſed ego vos elegi an̄ mūdi ꝯſtitutiōem.ego poꝛ dilexi. Nec iſtud egi a ꝯſtitutiōe mūdi in actu.ſ.in p̄ncipio tempis cū creat⁹ eſt mūdus.ſꝫ a ꝯſtitutōe eius in mēte mea. qḋ ab eterno fuit.iuxta illud. Feciſti ea ⁊ creata erāt.ſ. in mēte diuina. Uenite ḡ bn̄dicti pa.mei poſſi.⁊c.vo.paratuꝫ a ꝯſtitutiōe mūdi. Et ſancti oēs gr̄as immēſas agentes ei q̄ ad celeſtia regna vocauit.dicēt illud Apoca.vij. Bn̄dictio ⁊ claritas ⁊ ſapiā ⁊ gr̄aꝝ actio honoꝛ virtus ⁊ foꝛtitudo.ſedēti ſup thronū ⁊ agno.in ſecula ſeculoꝛum.

De ſnīe execut**ione**

Septimo igit̄ fiet executio ſnīe que notat̄ in p̄fato euāgelio videlicet. Ibūt hi in ſupplicīū eternū.iuſti autē in vitā eternā. Math.xxv. Qua executiōem notare videtur p̄s.dicēs. Judicabit in natōib᷒.ſ. xp̄s de q̄ ī dicto p̄s.loquit̄ vt ſatis patet. In natiōib᷒.ſ.hoīm .diſcutiēs merita ſinguloꝝ. Et de his q̄ bona recipient̄ .replebit ruinas.ſ.angeloꝝ.ſupplendo ex lapſis.⁊ non ſint pauciores ſancti q̄ꝫ hi q̄ ceciderūt angeli.imo ⁊ ſm̄ Greg.tot quot remanſerūt his angelis aſſociabunt̄ in diuerſis oꝛdinibus ſm̄ merita eoꝝ. Et ruinas q̄s paſſi ſunt ſancti ī mūdo in aīa ⁊ coꝛpe.ꝓpter diuerſos defectus eoꝝ.vt infirmitatis moꝛtalitatis ignorātie pcī ⁊ hmōi.implebit hoīs adeo vt nullū amodo patiant̄ defectū oīa omino q̄etando. Quo aūt ad reprobos . Cōquaſſabit capita in terra multoꝝ.ponit̄ pars p toto. Capita aīaꝝ ſunt mentes ſeu rō. Capita in quib᷒ oēs ſenſus coꝛpoꝛei collecti ſūt ipē ſenſitiue potētie. Capita ꝑloꝝ ſunt rectores eoꝝ laici vel eccl̄iaſtici. Oīa iſta ꝯquaſſabunt̄ totaliter ⁊ confringent̄ a ſui integritate ſeu incolumitate ⁊ vigoꝛe ī ſupplicīū eternū. Et notandū q̄ iſta executio aliquo modo fiet p angelos.nā quo ad electos p angelos bonos q̄ ad reprobos p angelos malos. Nā ſm̄ beatū Thomā in iiij.ſen.di.xlvij.q.ij. Et beati hoīes in glīa illuminabūt̄ ab angelis de quibuſdā. ⁊ angeli mali p̄erunt ī inferno ad toꝛquendū pctōꝛes poſt iudiciū. Ueꝝ eſt q̄ circa hoc ponit magiſter ſnīaꝝ in littera duplicē opinionē. Nam quidā dixerūt q̄ poſt iudiciū nō p̄erūt demones hoībus ad toꝛquendū. Alij dicūt p̄erunt toꝛquendo. vt q̄s ſibi ſubiecerūt in culpa eis aſſentiēdo.eos habeāt vt dominos ad toꝛquendū in pena. Et q̄uis certū nō ſit que haꝝ opinionū ſit verioꝛ.dicit tn̄ b. Tho.ſe exiſtimare ſecūdam opinionē verioꝛeꝫ.vt ſcꝫ p̄ſint demones damnatis ad cruciandū. vt ſcꝫ ſicut oꝛdo ſeruabit̄ in ſaluatis.q̄ q̄dam a q̄buſdā illuminabunt̄ ⁊ ꝑficient̄.eo q̄ celeſtis hierarchie oꝛdines ꝑpetui erūt.ita ꝯſeruabit̄ oꝛdo in penis vt hoīes p demones puniant̄.ne totaliter oꝛdo diuinuſ

Executio hec p q̄s fiet.

quo angelos medios inter naturā diuinā ⁊ humanam ꝯſtituit de⁹.anullet̄. Et ideo ſicut p angelos bonos diuine illuminatiōes ad ſanctos deferunt̄ hoīes.ita ⁊ demones ſunt executores diuīe iuſticie in malos. Nec tn̄ ex hoc diminuet̄ de pena demonū.q꞉ in hoc etiā q̄ alios toꝛq̄ns ⁊ ipi toꝛq̄bunt̄.ibi enī miſeroꝝ ſocietas penā nō minuit ſꝫ auget. Ueꝝ ſicut angeli boni nō erūt cauſa p̄ncipalis p̄mij in electis.q꞉ hoc oēs immediate accipiūt a deo: ſed tn̄ quoꝛundā accidentaliū p̄mioꝝ angeli hominib᷒ ſunt cauſa.inquantū p ſupioꝛes angelos inferioꝛes ⁊ angeli ⁊ hoīes illuminant̄ de q̄buſdā ſecretis diuinoꝛum. que ad ſubam beatitudinis nō ꝑtinēt.ita p̄ncipalē penam damnati ꝑcipiēt a deo immediate.ſ.excluſionē perpetuā a diuina viſione. Alias aūt penas ſenſibiles non eſt incōueniēs hoīb᷒ a demonib᷒ infligi. Qḋ autē dicit aplus de xp̄o.q̄ tūc euacuabit omnē p̄ncipatū ⁊ p̄tateꝫ ſcꝫ poſt iudiciū. accipiēda eſt illa euacuatio p̄lationis ſm̄ beatū Tho.q̄ꝫtū ad modū p̄latiōis. q̄ eſt ſm̄ ſtatum huius mūdi in q̄ ⁊ hoīes hominib᷒.⁊ angeli hoīb᷒ ⁊ angelis p̄ncipant̄.⁊ demones demonib᷒.⁊ demones hoibus Et hoc totū ad ꝑducendū ad finē vel abducendū a fine Tūc aūt cū oīa ad finē ſuū ꝑuenerint. nō erit p̄latio ducens ad finē.vel abducēs a fine.ſed ꝯſeruans in fine boni vel mali. Timendū eſt ergo valde futuꝝ finale iudiciū.ſꝫ timoꝛe initiali.de q̄ dr̄ Eccl.ij. Qui timēt deum cuſtodiūt mādata eius.⁊ pariam habebūt vſqꝫ ad inſpectionē illi⁹ dicētes. Si pn̄iam nō egerim⁹ incidem⁹ in man⁹ dei. Dicit aūt apl̄s ad Heb.x.c. Hoꝛrendū eſt incidere in man⁹ dei.ſ.finaliter.

Q̄ timēda ē ꝓfunditas iudicioꝝ dei ī pn̄ti circa ſeptē Capitulum.xij.

Septimum principale

qḋ eſt timendū.eſt iudicioꝝ dei in mūdo exhibitio.de quib᷒ pſalmiſta. A iudicijs tuis timui.ait ad dn̄m. Dicunt̄ aūt iudicia dei non ſolū p̄cepta ei⁹ ſiue moꝛalia. vt decalogi.que oēs obligāt de q̄bus habet̄ Exo.xx. Siue iudicialia q̄ erāt vt ſtatuta illi tm̄ populo hebreoꝝ.nec alios obligāt.nec nūc obligant in mūdo. de quib᷒ Exo.xxj. Sꝫ etiā diſpēſatiōes dei in mūdo. q̄bus diuerſa diſponit circa homines.vt dicit beat⁹ Tho. in.iiij. Et de iudicijs p̄ceptoꝝ dei dicit .p̄s. Judicia dn̄i vera iuſtificata in ſemetipa deſiderabilia ⁊c̄.p̄s.xviij. Et iterū. In labijs meis p̄nunciaui oīa iudicia oris tui.i. p̄cepta. De iudicijs vero diſpoſitionū dei in mundo dicit aplus ad Ro.xj. O altitudo ſapiētie ⁊ ſcientie q̄ꝫ incompꝛehenſibilia ſunt iudicia eius. Et pſalmiſta ad dn̄m ait. Judicia tua abyſſus multa.abyſſus dicit̄ ꝓfunditas aq̄rum cui⁹ termin⁹ non inuenit̄. Et de his ⁊ ab his iudicijs timendū eſt. Sꝫ timoꝛe initiali vt inde nobis ſit meritū. Et inter cetera ſeptē ſunt iudicia dei.i. diſpoſitionū que timenda ſunt ⁊ admiranda.

Circa p̄mi hoīs caſus ꝑmiſſionē p̄miſſiōꝫ ⁊ correctōꝫ.
Circa humani generis a diabolo redēptiōem
Circa aduerſitatis ⁊ ꝓſperitatis habitiōem
Circa hoīm electionē ⁊ reprobationē
Circa ſtatuū eoꝝ diuerſificationem
Circa maloꝝ tolerationem.
Circa bonoꝝ multā variationē.

De primo iudicio ait .§.I.

beat⁹ Aug.li.ij.de ciui.dei.c.j. Ultra iudiciū nouiſſimū ⁊ nunc iudicat de⁹ ⁊ ab humani generis initio iudicauit emittēs de paradiſo.⁊ a ligno vite ſepans p̄mos hoīes: magni pcī ꝑpetratores.imo etiam qn̄ angelis peccantibus nō pepercit quoꝝ p̄nceps homīes a ſeipo ſubūſus inuidēdo ſubūtit proculdubio iudicauit. nec ſine illius

alto iuſtoq₃ iudicio. ꝛ in hoc aereo celo ꝛ ī terris. ꝛ demo
nū ꝛ hominū miſerrima eſt vita erroribꝫ erumniſq₃ ple
niſſima. hec ille. Si igitur ruine in celo. ruine in paradi/
ſo. quid erit in terra. Si angelus pmus ī tāta excellētia
grē ſublimatus. Si pmus homo in tāta virtute ꝛ per/
fectōe decoratus lapſus eſt. qs q̄trecūq₃ ſāctitas exiſtat
tāte audacie ꝛ temeritatis eſt vt nō timeat de lapſu ſuo
cū ɔceptus in peccatis ꝛ natus ſit. ꝛ cūcta cogitatio p/
na ſit ad malū ab adoleſcētia ſua. Adā exemplū meum
ab adoleſcētia mea. Inſup ꝛ exemplū ē timēdi ꝛ cauēdi
malā ſocietatē. Nā vt ait b. Ambro. de pe. di. ij. Adā cū
inuētus ē ſolus nō ē puaricat⁹. q꞉ mēs ei⁹ adherebat do
Sed recepta ſocietate Eue poſtq̄ trāſgreſſa ē mādatū
praua effecta ad inobediētiā dei viꝝ adduxit ſua ſuaſio
ne deuictū. nō carnali cōcupiſcētia. qua adhuc non vige
bat. ſed quadā familiaritate amicicie. qua fit frequēter
inter homīes vt offendat deus ne ɔtriſtet amic⁹. Exem
plum quoq₃ eſt Adā timēdi ꝛ cauēdi excuſatōes in pec/
catis. ppetrata enī culpa ideo ds miſericors eos vocauit
dicēs. Adā vbi es. vt ɔfitētibꝫ peccatū ſuū ꝛ accuſanti/
bus indulgeret. inquit Grego. in li. moral. Sed q꞉ hī fa/
tere recuſarūt. excuſantes ſe alter ī alteꝝ culpā retorquē/
tes. vir in mlierē. mulier ī ſerpētē. quinimo deū inculpa
re niſi ſūt. q꞉ ꝛ ſociā ipē dedit ꝛ ſerpentē ipē creauit. ideo
iuſto iudicio dei factū eſt. vt de paradiſo eijcerētur ī mū
dū cū omī poſteritate ſua. laboribꝫ ꝛ erumnis repleti vſ
q₃ ad verticē. Verū. q꞉ vt dicit Caſſiodor⁹ ſup ps. Hee
due res miſcōia ꝛ veritas. i. iuſticia in omī iudicio dī cō
iuncta ſūt. ita ex iuſticia puniuit hoīem. vt cū miſcōia
nō deſereret prouidens miſerijs corpis ac aīe multipli/
citer. Dicat ergo quilibet dño. A iudicijs tuis timui. Et
vt dicit Eccl. qm̄ timor dñi expellit peccatū.

Zach. xiij capto.

Secūdū iudicium §. II.

diſpōis dei timendū ꝛ reuerendū eſt redemptō a diabo
lo humani generis. de quo inquit Abacuc. iij. c. Dñe au
diui au. tu. ꝛ ti. Et qd ſit iſtd auditū qd audiēs timuit
infra ſubdit dicēs. Cornua. ſ. crucis in manibꝫ ei⁹ ibi ab
ſcōdita eſt fortitudo eius. ante faciē ei⁹ ibit mors. ſ. mor/
tua. Egredie diabolus ante pedes eius. ſ. ɔ deuict⁹ ab eo
Hoc eſt illud iudiciū de quo xps dixit diſcipul' appinqn
te paſſione. Nūc iudiciū ē mūdi. Nūc pnceps hui⁹ mūdi
eijcie foras. Ioh. xij. Princeps mūdi hui⁹ dr̄ diabolus.
qui pncipatur amatoribꝫ mūdi. qui eiectus ē a mētibꝫ
coꝝ ɔuerſis ad xpm p myſteriū paſſionis. Siquidem
pnceps vicioꝝ hoſtꝫ atiqu⁹ fraude hoīez ſupans. pmiſſa
ſibi diuinitate ex ligni eſu p quinq₃ milia. cxcix. ſm Eu/
ſebiū annoꝝ tyrannice poſſidebat. Sed dei filius hoīs
captiui miſeratus hoīem ſuſcepit. iudiciū faciēs int ho/
minē ꝛ diabolū iuſtū. Nō enī potētia vti voluit ad ho/
minē liberandū de manibꝫ eius ſed iuſticia ꝛ equitate.
In carne enī pthoplaſti edita penā immēſam crucis et
mortis volūtarie ferēs a iudeis et gentibꝫ ſibi diabolo ī/
ſtigāte illatā. eterno patri p nob Ade debitū rapine ex/
oluit. ꝛ veterꝫ piaculi cautionē pio cruore deterſit. vt vnū
mors oriebat inde vita reſurgeret. ꝛ qui p lignū vīcebat
fructus vetiti. p lignū crucis vinceret p dn̄m noſtꝝ. Ec
ce iuſticia in hoc iudicio. Iuſtū enī ꝛ equū fuit vt dya/
bolus q̄ xpm innocētē hoīem occidi fecit ſua inſtigatōne
nocētē hoīem quē friuole ſubiugarat amitteret. ꝛ q̄ per
chriſtū hoīemq₃ p crucē ſatiſfaceret p offenſa deo. eidē recō
ciliaret ꝛ relegatus in mūdo ad pŕiam redire valeret. Vn̄
cū chriſto aſcendēti angeli interrogarēt. Quis ē iſte qui
venit de edom tinctis veſtibꝫ de boſra. Rn̄t chriſt⁹. Ego
qui loqr iuſticiā. ꝛ diſputo iudiciū ſalutare. Eſaie. lxiij.
ſm lr̄am quā ponit Dyoñ. Edom interptae ſanguinea.
Boſra interptae munita. Veniebat ḡ aſcēdens de mun
do ſanguineo. i. pctis pleno. ꝛ de Boſra. i. de inferno mu
nito ꝛ firmato ī malo. Veniebat iñ tinctꝫ veſtibꝫ Veſtes
erāt membra corpis quibꝫ anima ꝛ deitas tegebatur
Tinctura veſtiū erat ſignū vulnerū. i. cicatrices in corpe
reſeruate. In ipa aūt paſſiōe cuius ſigna aſcendēs refer
uabat. Locutus ē iuſticiā ꝛ iudiciū ſalutare. vt dictū eſt.
Sed o q̄ta cecitas. q̄ta peruerſitas. q꞉ cū diabolus iaꝫ
p virtutē crucis eiectus ſit tāto labore a dominio hoīm
qui tā tyrannice tā crudelr eos poſſidebat. tamē iterum
immo ꝛ quotidie prebēt ei aditū regrediēdi in eos. ꝛ do/
minādi eis p diuerſa genera peccatoꝝ. Et hoc ē ꝙ xpūs
dixit diſcipulis. Ioh. xvj. Arguet mūdm ſcꝫ ſpūſſanctus
p predicatores de iudicio. q꞉ iā pnceps mūdi ſcꝫ diabolus
iudicatus ē. Priuatus dominio hoīm expulſus ab hu/
mano generi virtualiter. ꝛ tamē homīes ſe frequenter et
ſpōte ei ſubdūt. Vn̄ leo papa ī ſermōe. Noli o chriſtiane
in veterē vilitatē degeneri cōuerſatōne redire. ꝛ diaboli/
ce iterū ſeruituti ſubijcere. Memento ꝙ pciū tuū ſan
guinis chriſti eſt. qui in veritate te iudicabit. i. ſeueritate
iuſticie. qui in miſcōia te redemit. Hec ille. Et ſic ait apo
ſtolus ad Hebreos. tranſgrediēs quis legē moyſi duobꝫ
vel tribꝫ teſtibꝫ ſine vlla miſeratōne lapidatur q̄to ma/
gis putamus deteriora mereri ſupplicia. qui filiū dei cō/
culcauerit ꝛ ſanguinē teſtamēti pollutū duxerit. ca. x. Et
ideo a iudicijs enī tuis timui.

De iudicō dei reue/rēdo cir/ca generiſ humāi re/demptōz.

Quare ñ potentia chriſt⁹ ho/minē libe/rauit.

Tertium iudicium §. III.

dei diſpōis timendū ꝛ mirandū eſt circa aduerſitates et
proſpitates tpales. Thobie. iij. Oīa iudicia tua dñe va
ſunt. ꝛ omēs vie tue. i. opera. miſcōia. ꝛ veritas. dixit hec
Thobias pr̄ de magna proſpitate q̄ venerāt ad miſeriā
ꝛ aduſitatē tpalem. Et notādū ſm btm̄ grego. in pn/
cipio quarti libri moral. ꝙ occulta ſūt iudicia dei ꝛ timē
da ꝛ admirāda. cū iuſti homīes aduerſa patiūtur. ege/
ſtatē. infirmitates. cōtumelias. detractōnes. pſecutōnes
tormēta afflictōnes varias. ꝛ ipam mortē violentā. Ecō
tra impij ꝛ peccatores. diuitias. honores. potētiā. ſanita
tem. nobilitatē generis. abūdātiā filioꝝ. delectatōnes ci/
boꝝ ꝛ venereoꝝ ad libitū. Occulta quippe ſunt iſta dei
iudicia nobis. q꞉ nō apparet nobis iuſticia dei. Nā cum
iuſticia dicteт bona bonis tribui. mala mal. Ecōtrariū
videamus ī mūdo ſcꝫ malos florere ꝛ exaltari in tpalib⁹.
bonos aūt depmi. Hec ɔſiderātes aliqui gentiles. nega
rūt dei puidentiā ꝛ iuſticiā. Unde Lactātius in. iij li. d
falſa ſapiā. ait de epicuro pho ꝙ videns epicurus bonis
aduerſa ſemp accidere pauptatē. labores. exilia. caroꝝ
amiſſiones. malos ɔtra bonos eſſe. augeri potentiam.
honoribꝫ affici. Videns innocētiā min⁹ tutā. ſcelere im
pune cōmitti. In bellis meliores vinci ꝛ perire. Maxīe
aūt cōmouebāt hoīes in pmis religioſos grauioribus
affici mal. His autē qui deū oīno negligerēt. aut nō pie
colerēt. vl' minora īcommoda euenire vl' nulla. Hec cogi
tans cām rōnemq₃ hoꝝ ignorās extimauit nullā eē pro
uidētiā. nullāq₃ iuſticiā. Hec ille. Seneca quoq₃ ī trage
dia ypoliti poſtq̄ cōmēdauit mltiplr deū de ordine gu
bernādi corpa celeſtia ꝛ tempa anni ſubdit ꝛ dicit Cur
idem q̄ tāta regis. ſub q̄ vaſti pōdera mūdi librata ſuos
ducūt orbes. hoīm nimus adeſſe curas. nō ſollicitus p
deſſe bonis. nocuiſſe mal. Res humanas ordīe nl'la for/
tuna regit. ſpargitq₃ manu munera ceca. peiora fouens.
Vicit ſanctos dira libido. Fraus ſublimi regnat ī aula.
Tradere turpi faſtes populus gaudet eoſdem colit atq₃
odit. Triſtis virtus peruerſa tulit premia recti. Caſtos
ſequitur mala paupertas. Vitioq₃ potens regnat adul
ter. Hec ille. Quia ignorabant hi diuinam prouidenti/
am. ideo non intelligere poterant iudicia domini iuſta.
Et vt ait ſapientiſſimus Salomon in Eccleſiaſt. viij. c

De occul/to dei iu/dicio cir/ca aduer/ſitates et/pſperita/tes timen/do.

Eo q̄ ecꝫ vniuerſa eueniūt iuſto ⁊ impio. bono ⁊ malo. mūdo ⁊ immūdo. imolāt victimas. ſacrificia ↄtēnēti ⁊c. Jō corda filioꝝ hoim̄ implent̄ malicia ⁊ ↄtēptu in vita ſua. ⁊ poſt hec ad inferos deducent̄. Sꝫ viri ſapientes ⁊ ſerui dei. ⁊ ſi aliqn̄ in hmōi iudicijs dei videant̄ aliqn̄tulū cōmoueri. ſm̄ illud pſ. Mei aūt pene moti ſūt pedes. ſ. affectuū. pene effuſi ſunt greſſus mei. i. opa ex viaꝫ virtutū. q2 zelaui ſup iniquos pacē pctōꝝ vidēs. Et infra. Jn labore hoim̄ nō ſunt. ⁊ cū hoib9 nō flagellabunt̄ ideo tenuit eos ſupbia. ⁊ opti ſunt iniq̄tate. Et dixi. Ergo ſine cauſa. i. vtilitate iuſtificaui cor meū. ⁊ laui īter innocētes manꝰ meas. ſ. innocēter opatꝰ ſum. Et fui flagellatus tota die. Sꝫ ꝯcitꝰ ad lumen veritatis ſe vertens ſubdit. Si dicebā. narrabo ſic. ſ. q̄ ſine cā. i. vtilitate bn̄ fecerim ⁊ aduerſa ptulerim malis hoib9 ꝓſperantibus. Ecce natione filioꝝ tuoꝝ reprobaui. cū ſcptū ſit. Flagellabit deꝰ omnē filiū quē recipit. ad Heb. xij. dr̄. ⁊ Prouerbioꝝ. iij. inq̄t Salomon. Quē diligit dn̄s corripit ⁊ quaſi pater in filio cōplacet ſibi. hinc illa ſanctiſſima ⁊ caſtiſſima Judith ait. c. viij. Abraā p multas tribulationes ꝓbatus. amicꝰ dei effectꝰ eſt. ſic yſaac. ſic iacob. ſic moyſes Et omēs q̄ deo placuerūt p multas tribulatiōes tranſierunt fideles. Jlli aūt q̄ nō ſuſceperūt tēptatiōes cū timore dn̄i. exterminati ſunt. Et in. c. ix. ad dn̄m ipa in orōne loquēs ait. h̄ factū eſt qd̄ voluiſti. Omēs vie tue ꝑpate ſunt. ⁊ tua iudicia. i. diſpoſitiōes in ꝓuidētia tua poſuiſti. Hec ipa. Que ꝓuidētia cū ſit ſapiētiſſima omīa iuſte iudicat ⁊ diſponit. Vn̄ ⁊ Sap. xij. dr̄. Neqꝫ enī eſt aliꝰ deꝰ q̄ꝫ tu. cui eſt cura de omib9 vt oñdas qm̄ non iuſte iudicas. Jn p̄dictis iudicijs aūt ex h̄ diligēter cōſiderāti pōt intueri iuſticia ſil' cū miſericordia. q2 cū iuſticia exigat vt nullū malū trāſeat impunitū. ⁊ nullū bonū irremuneratū. Et ſepties in die cadat iuſtꝰ. vt ſcribit̄ Prouerbioꝝ. xxiiij. Per flagella iuſtꝰ purgat̄ a vicijs ſuis. ⁊ humiliat̄. aut meritū auget̄. vt in futuro vbi grauiꝰ affligitur p peccatis liber exiſtat vel ei maior gloria preparet̄. ecce mīa. Et ſi reprob9 aliq̄d boni in ſeculo agit quod ne remuneratiōe careat. cū nō ſit dignū bonuꝫ illud eterno p̄mio. ſaltē tꝑali ꝓſperitate remuneratiōem accipiat. vel nō ita graue in futuro cruciet̄. ecce mīa ita notat Chryſ. de pe. di. iij. Quid ḡ. Ceteꝝ dicit beatꝰ Gre. in. iiij. moralū. q̄ occultiora ſunt adhuc iudicia dei ⁊ magis timenda cū ſancti viri hn̄t hic ꝓſperitatē honoꝝ. dignitatum diuitiaꝝ. ſanitatū ⁊ hmōi. ⁊ mali hn̄t aduerſitates. paupertatē. infirmitates. ⁊ alia hmōi. q2 dubitari pōt Vtꝝ ſanctis viris debet̄ talis ꝓſperitas ad maiorē ſui ⁊ ſalutis ꝓmotionē. vel ad remuneratiōem bonoꝝ opeꝝ q̄ faciunt. Et de malis ſuſtinētes aduerſa dubiū eſt Vtrum illis deꝰ aduerſa intulerit vt reſipiſcāt a ſuis iniq̄tatib9. an ſibi illa aduerſa eueniāt ad initiū damnatiōis eterne ⁊ quaſi arrā iuxta illud Deut̄. xxxij. Jgnis ſuccēſus eſt ī furore meo. ait dn̄s. ⁊ ardebit vſqꝫ ad inferna nouiſſima id eſt. vindicta ſeu punitio hic incipiet. ⁊ in inferno terminū nō accipit. ⁊ accidit herodi. anthiocho. ⁊ alijs. Et ideo ↄcludit b. Gre. q̄ ſancti viri ſuſpectā hn̄t ſui ꝓſperitatē. timētes ne deꝰ velit eos hic remunerare. Et iō q̄libet dicat. A iudicijs ei tuis timui. Sꝫ vt ait Thobias filio ſuo. Multa bona habebimꝰ ſi timuerimꝰ deū. et receſſerimꝰ a malo ⁊ fecerimꝰ bn̄. Thob. iiij.

Quartum iudiciū .§. IIII.

Q. nemo ſcit ſuam ſaluatiōꝫ vel damnationē.

dei. ſ. electiōis ⁊ reprobatōis hoim̄ ſup oīa timenduꝫ eſt Nullꝰ enī ſcire pōt quātūcūqꝫ ſit bonꝰ vel malus. ō ſui ſaluatiōe vel dānatiōe. niſi ei eſſet a deo reuelatū. qd̄ rariſſimū eſt. Et iō vt ait apoſtolꝰ ad Romanos de hmōi materia loquēs ca. xj. Noli altū ſape ſꝫ time. Hmōi iudicia admirās ipe apl's ⁊ timēs. ait eodē cap. O altitudo ſapientie ⁊ ſciētie dei. q̄ꝫ incōprehēſibilia ſūt iudicia eiꝰ. Siquidē ſm̄ beatū Tho. ſup epl'as pauli. Sic in edificio materiali neceſſariū eſt ad ꝑfectiōem ipiꝰ aliq̄s ex lapidib9 q̄b9 ↄſtruit̄ poni inferiꝰ in fundamēto ſub terra aliq̄s ſupra terrā in parietib9. Sꝫ q̄ tales lapides eiuſdem aptitudinis ponant̄ infra. ⁊ tales ſupra. nō eſt neceſſariū. ſꝫ ſimpl'r h̄ eſt ex volūtate edificātis. Jta ad ꝑfectionē vniuerſi ⁊ pulcritudinē. neceſſe eſt aliq̄s eſſe infra in inferno dānatos. in q̄b9 punitis clareat iuſticia di. aliquos ſupra in celo beatificatos. ex q̄ꝝ glorificatiōe relucēat mīa dei. Sꝫ q̄ iſte tal' dānet̄. ille aliꝰ ſaluet̄. h̄ ſimpliciter depēdet ex bn̄placito dei. q̄ꝫ tū ſcꝫ ad p̄deſtinatiōeꝫ vel p̄ſcientiā. q̄ merita ⁊ demerita p̄cedunt. ſic dr̄ aplus de Jacob ⁊ eſau. cū nōdū eſſent nati nec aliq̄d boni l' mali egiſſent. dictū eſt. ſ. a deo ꝑ ꝓphām Malachiā. Jacob dilexi. Eſau aūt odio habui. Nullū tn̄ deꝰ damnat niſi culpa ſua p̄cedēte ꝓpria voluntate. nec aliquē ſaluat niſi gr̄a p̄ncipaliter opante ⁊ opib9 bonis. Vn̄ b. Auguſti. Nec de iudicio dei q̄rimur q̄ meritos deſerit. ⁊ mīe eius gr̄as agimꝰ q̄ liberat nō meritos liberari. xxiij. q. iiij. Nabuchodonoſor. Et de tyris ⁊ ſidonijs de q̄b9 dr̄ dominꝰ in euāgelio. q̄ ſi fuiſſent facte ꝟtutes ī eis. q̄ facte ſunt ī bethſaida ⁊ capharnaū ciuitatib9. ſ. iudeoꝝ penituiſſent. Dicit b. Augꝰ. Nos ⁊ ſi rōe facti ꝓfunditatē iudicij eius penetrare nō poſſumꝰ. manifeſtiſſime tn̄ ſcimꝰ ⁊ veꝝ eē qd̄ dixit ⁊ iuſtū eſſe qd̄ fecit. q. e. §. de tyrijs. Circa hmōi igit̄ iudicia timēdū eſt ⁊ admirandū. nō aūt curioſe inq̄rendū. vel de iniuſticia arguendū. Vn̄ b. Aug. ſup Job. Magna gr̄e cōmēdatio. Nemo venit. ſ. ad xp̄m niſi tractus. ſ. a gr̄a. Quē aūt trahat ⁊ quē nō trahat. Cur iſtum trahat illū nō trahat. noli iudicare ſi nō vis errare. Sed accipe ⁊ intellige. Nōdum traheris. ora vt traharis. Nō etiā aliq̄ certo tꝑe videant̄ magnis ꝟtutib9 eminere apō hoiēs. poſtmodū in aliquo vicio alijs cōiter detegunt̄ vt q̄ liberalitati inſeruiebāt. iniuſticias exercēāt. Et qui miſericors fuerat. iuxta vite ſue terminuꝫ rapacitatis et crudelitatis ſtimul' inardeſcet. Et plerūqꝫ vt ait b. Gre. ſup Ezech. ſupbia latet ⁊ caſtitas innoteſcit. Et iō cōſta diu caſtitas circa finē vite ꝑdit̄. q2 coopta ſuperbia vſqꝫ ad finē vite incorrecta retinet̄. Aliꝰ patiē ſtudet. ſꝫ innuiſdere alijs ⁊ maliciā ī cord̄ retiēre n̄ cauet. Fitqꝫ māifeſtei patiēs. q2 diu latuit dolēs. Qd̄ ait b. gre. Valde iuſto dicio d̄r agit̄ ⁊ ꝑdat ⁊ aū hoīes vn̄ hoib9 placuit. q̄ h̄ vn̄ d̄o diſplicuit corrigere nūq̄ꝫ curauit. iō aliq̄ q̄ n̄ ꝑſeuerāt viā ſanctitatꝫ accipiūt. q̄ idcirco ꝟtutib9 iter nō ꝑuēturi ſunt viā qua gradiunt̄ oñdat Quoꝝ caſus vtilitate nō modica electoꝝ ꝓuectib9 ſeruit. q2 illoꝝ lapſum dū ↄſpiciunt de ſuo ſtatu cōtremiſcūt. Hec omīa beatꝰ Greg. ō pe. di. ij. multi. pſ. lxv. Terribilis in ↄſilijs deꝰ ſuper filios hominum.

Quintū iudiciū ſeu .§. V.

diſpoſitio dei eſt circa ſtatuū hominū diuerſificatiōem. qd̄ admirandū eſt Sap. xij. Tu dn̄e dn̄ator ꝟtutis cū De diſpo tranquillitate iudicas. ⁊ cum magna reuerētia diſponis ſitiōe dei nos. Sicut diuina ꝓuidētia regna ↄſtituunt̄ humana circa officia ⁊ exercitia hoiꝫ vt ait beatꝰ Aug. de ciui. dei. ita ⁊ officia ⁊ exercitia hoiꝫ a deo diſponunt̄ varia. ad pulcritudinē vniuerſi. diſpoſitiōe vniꝰ niti ſapiētia dei omīa ſuauiter. vt dr̄ Sap. viij. dū vi delicet ſicut naturalib9 cauſis dat ꝟtutē ſine violentia ꝑducendi ſuos effectꝰ. ita ⁊ hoib9 volūtarie agētibus dat aptitudines inclinatiōes naturales diuerſis ad diuerſa exercitia q̄buſdā ad artes nobiles ⁊ exercitia notabilia. vt ad regendū. alios ad docendū. Alijs inſpirat ſtatum religionis. Alijs clericatus. Alijs matrimonij in ſtatu laycali. Et ex laicis ipis quidam inclināt̄ ⁊ ſe applicāt ad artificiuꝫ Alij ad maliciam. quidā ad negociatōnes.

lane vel lini vel ſerici.alij ad artē fabrilē architectoriam
vel aurificinā.alij ad agriculturā.naualē.vl' ſeruilez.Et
cū rō ſemꝑ depͤcetur ad optima ſm phm.ꝛ oēs hoīes
natura ſcire deſiderāt ꝛ pericuIoſa ꝛ multū laborioſa ſen
ſualitas horreat.inde eſt ꝙ nō oēs eligūt nobiliora ex/
ercitia ꝛ min⁹ periculoſa.ꝛ nō tm̄ laborioſa.ſed diūſi di/
uerſa ſeruilia.niſi qꝛ dei iudicio occlto vt nō deficiat na/
tura in neceſſarijs fit.Aliqui habeāt aptitudinē ꝛ incli/
natōem ꝛ ab alijs applicent ad artē docēdi.Alij aſſu/
manī ad regimīa.Alij ſe applicāt ad militiā.agricultu
rā.vl' alias artes viliſſimas.ꝛ cū incidāt ad multa peri/
cula vt patet ī militia ꝛ nauali exercitio neſciūt eas deſe
rere.ſed vſqꝫ ad mortē delectabilr eas exercent ſic diſpo
nēte diuīa prouidentia.Magna ſunt iudicia tua domi
ne dicit Sap̄.xvj.ꝛ inenarrabilia verba tua.Quis poſ
ſet rōem aſſignare iudicij diuine diſpōnis.quare mutat
regimina de gente ī gētē.Quare pma monarchia fuit ī
Aſſyrijs.poſtea ī Medis ꝛ Perſis ſub Cyro ꝛ Dario.
Deinde in grecis ſub Alexandro.Demū ī Romanis ſb
ceſare Julio.Et ſic de ciuitatib⁹ aliqn̄ dominātib⁹.aliqn̄
alijs ſuiēcib⁹.qd ī hmōi niſi qꝛ iudicia dei abyſſus mul
ta.Permaxime aūt quis habet timere in dignitate con
ſtitutus.ꝛ pcipue eccleſiaſtica.cui incumbit cura anima
rū.Vñ b.grego.dicit.quiſquis ſacerdotū nō ad elatōis
pompam.ſed ad vtilitatē adipiſci deſiderat.prius vires
ſuas cū eo qͦd ſubiturus eſt onere metiatur.vt ſi impar
eſt abſtineat.ꝛ ad id cū metu etiā cui ſe ſufficere extimat
accedat.j.q.j.nō eſt putanda.ī fine.Et btūs Aug⁹.Ho/
nore platus ſit vobis.timore coram deo pſtratus ſit pe/
dib⁹ vr̄is.Cōſiderare enī debet qꝛ ſaul ꝛ ſi recuſās ex hu
militate regimen.ex dn̄i volūtate factus ē rector populi
tūc melior oīmibus poſtea ī regimē deterior oīb⁹ fact⁹
reꝓbatus ē.j.Regū vl.Sic ꝛ quilibet in ſtatu ſuo time/
re debet ꝛ nō ſecurū ſe credere.ne in defectus plurimos ī
cidat ī arte ſua etiā ignorās.Et ne vt dicit btūs Aug⁹.ī
li.ꝯfeſſ.q debuit ꝛ potuit fieri ex deteriori melior.fiat ex
meliori deterior.Unde Thobias filium ſuū ab infantia
docuit timere deum ꝛ abſtinere a peccato.

Sextum iudicium .§.VI.

diuine diſpoſitōis eſt in toleratōem maloꝝ.De hmōi iu
dicijs pōt intelligi illud ps̄.Judicia tua iocunda.Tole
rat enī ds̄ peccatores.ne ſubito eos puniat de mal'.ꝛ de
mundo eripiat multis de cauſ.q iocūditatē ꝛ leticiā mē
ti bonoꝝ pſtant.Multū tamē ex hoc pturbantur que/
rulātes ꝯ deū.quaſi ſibi ds̄ nō curet.ꝛ ex h̄ audaciam ſu
mūt ad mala facieda.Vñ dr̄ Eccl's.viij.Eteni qꝛ nō p/
fert cito ꝯ malos ſnīa.abſqꝫ vllo timore filij hoīm perpe
trāt mala.Attamē ex eo ꝙ peccator cēties fac̄ malū.ꝛ p
patiam ſuſtētat.Ego cognoui ꝙ erit bonū timētib⁹ de/
um.q verent faciē ei⁹.hec ille.Cū enī boni recipiūt iniu/
rias vel vidēt mala exempla iniquoꝝ.exēplo dī qui eos
tolerat.diſcūt ꝛ ipi malos patiēter ferre.Unde btūs au/
guſ.Tu bona tolera malos.ſic ꝛ xp̄s tolerauit iudā.Idē
b.aug⁹.ſup Jo.Quid voluit dn̄s nr̄ ieſus xp̄s frēs cha
riſſimi admonere eccliam ſuā.qn̄ vnū pditū h̄re voluit
inter.xij.niſi vt malos toleremꝰ ne eccliam diuidamus.
Ecce inī ſcōs iudas ē.Ecce fur ē iudas.Et ne ꝯtēdas fur
ꝛ ſacrileg⁹.ꝛ nō qliſcūqꝫ fur.ſꝫ loclo⁊ ſꝫ dn̄icoꝝ.ſꝫ ſacroꝝ.
ꝛc.xxiij.q.iiij.qd voluit.Hoc qꝫ bonū ſeqt mltotiēſ ex di
uina expectatōe maloꝝ.qꝛ ꝯuertūtur ad deū.Cū paul⁹
pſeqbat eccliam dei ꝛ p totā iudeaꝫ inſania ꝛ furijs fere/
bat.ſāguinē ſctōꝝ ſine intermiſſiōe ſitiēs.ſi ds̄ voluiſſet
punire.eccl'ia paulū tm̄ doctorē.tm̄ pdicatorē nō habu/
iſſet q plus oīb⁹ aplis laborauit.ꝛ ples ꝯuertit.Unde
ꝛ parabolice h̄ chriſtus innuit cū paterfamilias dixit ſer
uis.Ne forte cū zizanijs eradicet ſiml' ꝛ triticū.ſinite vtra

De iudiciis tolerantur mali.

qꝫ creſcere vſqꝫ ad meſſem.Math.xiij.zizania tūc ſcꝫ tē/
pore illo erat ſaulus.ſed futuꝝ erat p ꝯuerſionē optimū
triticū.vñ ſi euulſa fuiſſet.i.mortuus.nō fuiſſet effuſus
triticū.Sed ꝛ ſi mali diu tolerati nō ꝯuertant.ſed ī ma
lis pſeuerēt.adhuc de eis deus elicit bonū.qꝛ vicꝫ ſūt ad
excitādū patiaꝫ bonoꝝ ꝛ augendū eis meritū.Si non
fuiſſet crudelitas tyrannoꝝ infideliū pſequētiū xpianos
nō eēt cōſecuta corona martiꝝ.vñ ps̄.Supra dorſū me
um fabricauerūt peccatores.Et qd.coronas pmioꝝ.per
cutiendo ꝛ pſequēdo eos.Unde btūs Grego.Abel eſſe
renuit.quē Cayn malicia nō exercet.Ferrū quippe mētis
nr̄e ptingere nō pt ad acumē virtutis ſeu veritatis ſi nō
eraſerit eū lima aliene prauitatis.vij.q.j.§.Eſt ꝛ aliud.
Unde ꝛ minim⁹ ex ſeptē fratrib⁹ machabeis viſa crude
li occiſione fratrum ait regi Antiocho.Frēs mei modico
cū dolore ſuſtētato ſub teſtamēto eterne vite effecti ſunt
id ē pmiſſiōe.ſ.ꝓpter cruciatus.Tu vo iudicio dei iuſtas
ſupbie penas exolues.ij.Mach.vij.Et ſic a iudicijs tu/
is timui cauēdo mihi ad ꝯtemnendū talē dei diſpēſati/
onē.Eccliaſ.ij.Qui timēt deū inquirent q beneplacita
ſunt illi.

Septimū iudicium.§.VII

dei eſt circa diſpōem ꝯuerſatōis vite ſeruoꝝ ſuoꝝ.Ps̄.
xvj.Exultauerūt filie iude ꝓpter iudicia tua dn̄e.Filie iu
de ſūt aīe iuſte.filie eccl'ie que xp̄m ꝯfitent laudādo.Ju
das enī interpretat ꝯfeſſio.Et iſte exultāt ꝯſiderādo iu
dicia dei.i.diſpēſatōes circa bonos.Nō enī ds̄ contulit
aut ꝯfert oīa dona ſua vni.ſed vt ait apl's.j.Coꝝ.xij.
Alij dat p ſpm̄ ſermo ſapiē.Alij ſermo ſciē.ꝛc.vt p hoc
ſibi īnuicem boni ſeruiāt.vt ſibi alios pferāt ī eo qͦd ipſi
nō hn̄t. Itē qꝛ aliqn̄ cū magna ſocietate boni polleāt
mirabilia facientes.aliqb⁹ tamē defectib⁹ detinent dī iu
ſto iudicio.vt inde humiles ſint.ꝛ cū magna opantur a
deo recogſcāt.nō ſuis virib⁹ tribuāt expimēto edocti.qꝛ
nec minima vitia cū oīmi conatu ſuo vincere pn̄t.In cu
ius figurā legit in li.Judi.ꝙ filij iſrl' in terra pmiſſiōis
cū magnā ſtragē cananeoꝝ feciſſent.ꝛ mltos ꝛ magnos
reges viciſſent.tn̄ nō potuerūt eijcere iebuſeū.ſed habita
uit cū eis tributarius.Jebuſeus interptatur ꝯculcatio.
ꝛ ſignificat puos defectus q ꝯculcant a ſctis qſi p nihi
lo habiti.Hi habitāt cū ſctis.qꝛ nec ex toto pn̄t vincere.
ſed tamē ſūt tributarij ſubditi rōni.ꝛ ei in aliq vtiles q
ſi tributū dātes.ſicut narrat Grego.in.iij.dial.de iſaac
cyro.q cū eſſꝫ eximie ſctitatis ita let⁹ erat exterius.vt diſ/
ſolut⁹ videret.Et illi q cū iuda machabeo pliātes p do/
mīo.vñ ꝛ boni plīmi occiſi ſūt ab infidelib⁹ idolatris.ꝛ
aſſigtur ibi rō occiſiōis eoꝝ.qd ſcꝫ acceperūt de dōarijs
idoloꝝ gētiliū eis phibitis ī lege.q repta ſūt ſub veſtib⁹
eoꝝ.vñ alij bn̄dixerūt iuſtū iudiciū dī in h̄ q abſcōdita
fec̄ māifeſta.ij.Mach.xij.Itē qꝛ ad diūſitatē corpm ſeq
tur diuiſitas moꝝ.ac etiā occulto dī iudicō ex electis dei
diuerſi ad diūſa opa inſtigāt.Et q ī miori ſtatu ſe inue/
nit.aliqn̄ maior ī ſcītate corā dō repit.iō n̄ dꝫ qs eē facil'
ad iudicādū de pfectu alicui⁹.vl' ſe alteri ꝓponere.qꝛ ſpi/
rituū pōderator ē dn̄s inqt Salomō.Hiero.ꝯ Jouinia
nū.Quis ignoret ſub alta vl' altera ſm aliā lrām dī di/
ſpoſitōe.i.iudicio ſeu diſpōe oēs retro ſctōs eiuſdē fuiſſe
meriti cuius nūc ſūt chriſtiani.Quomō Abraam pla/
cuit deo in coniugio.ita nunc virgines in caſtitate.ſer/
uiuit ille legi ꝛ tempori ſuo.ſeruiamus nos legi ꝛ tempo
ri noſtro.de peni.diſtin.ij.Si enī.Exemplum de Pan
nutio qui equiparatus eſt in merito ſimphoniaco.ꝛ po
ſtea cuidam mercatori layco.Et poſtea cuidam coniu/
gato.vt habetur in Vitaſpatrum.Et etiam de heremi
ta.qui adequatus eſt in premio be.Grego.pape.Unde
ꝛ ſignāter dicit princeps apoſtoloꝝ Act.x.In veritate

cōperi.qꝛ nō eſt acceptoꝛ ꝑſonaꝝ de⁹.ſʒ in omni gēte q̄cū
ꝗ timet deū ⁊ opaṫ iuſticiā accepi⁹ eſt illi. Sicut patu⸗
it de illo cornelio centurione gētili. quē baptizauit tunc.
Vn̄ ⁊ beat⁹ Bern̄.in ep̄la ad frēs de mōte dei. Non pu
tes ſolē nō lucere niſi ī cella tua.luceteꝗ vtiqꝫ ⁊ alibi. Itē
⁊ ſancti hoīes aliqn̄ aliqua faciūt extra leges cōmunes
dei vel hominū.ex occulto dei iudicio ⁊ inſpiratōe ſpūſ⸗
ſancti. Sicut ī veteri teſtamēto Samſon ſeipm̄ occidit.
Oſee ꝓpha ad vxorē fornicariā acceſſit Heſter in virum
aſſueꝝ gentilē accepit. In nouo teſtamēto Alexi⁹ vxorē
deſpōſatā de pn̄ti abſqꝫ religiōis ingreſſu dimiſit. Qui
dam ex pr̄ib ad meretricē Thaidā intrauit vt eā cōuer⸗
teret.qđ ⁊ ſecutū eſt. Hoꝝ opa ſūt venerāda.ſʒ nō imitā
da.vt đr Gratian⁹.nō ꝯdemnāda ſʒ pie interp̄tāda. Itē
occulto dei iudicio agiṫ vt.ſancti viri ſine p̄cedēti exerci
tio ⁊ conatu orōis.lectiōis.vel meditatiōis.eleuentur ad
diuīa guſtāda ⁊ intuēda.⁊ in magnū feruorē accēdātur
Aliquādo ꝓo ⁊ſi conenṫ ⁊ laborēt vigilijs orōnib ⁊ ab⸗
ſtinētijs ad diuina ꝯtēplanda ⁊ affectū celeſtiū haurię
dū tedio afficianṫ.nec aliq̄d interioris deuotionis attin⸗
gant ſʒ arridi ⁊ vacui inueniantṫ. Qđ quidē accidere po
teſt multiplici ex cā.vt dicit venerabilis Caſſian⁹ in col.
patrū.videlicet vł ꝓpter negligentiā p̄cedentē dādo ſe lo
quacitati ⁊ alijs inutilib occupatiōib . vel vt a deo re⸗
cognoſcāt donū cū viſitaṫ ꝯſolatōe ei⁹ ⁊ humilis exiſtat
expertus.qꝛ ad libitū habere illud nō poteſt . vel ne h affe
ctu requieſcat vt Petr⁹ in trāſfiguratiōe. ſed aliā patriā
querat.vbi non eſt illa interpolatio ſʒ ꝯtinua dei fruitio
vel etiā vt diligētius hmōi viſitatiōes dei ꝯſuet. cauen
do a ꝯtrarijs. Dicaṫ ḡ cū ꝓpheta. Oīa que feciſti nob
dn̄e in vero iudicio feciſti. Et ideo vt ait Thob.xiij.cap.
In timore ⁊ tremore ꝯfitemini illi.⁊ exaltate illū in ope⸗
ribus veſtris.⁊ cū pſalmiſta dicito. Cognoui dn̄e qꝛ eq̄⸗
tas iudicia tua.

De timore filiali in q̄ ꝯſiſtat ⁊ in q̄ differat ab initiali
Capitulum.xiiij.

Sextus timoꝛ diciṫ fili
alis ſiue caſtus.de q̄ ap̄ls ad Ro.viij. Nō ac⸗
cepiſtis ſpm̄ ſeruitutis in timore. ſʒ ſpiritū ad
optionis.i.filiatiōis in amore.in q̄ clamam⁹ abba pater
Et in pſ.xviij. Timoꝛ dn̄i ſanct⁹.(alia lr̄a habet caſtus)
ꝑmanet in ſeculū ſeculi.nō ſolū in ſeculo iſto habeṫ iſte
timoꝛ ſʒ etiā in vita beata q̄ diciṫ ſeculū ſeculi. Sicē eniꝫ
alia dona ſpūſſancti ſunt in beatis.ita ⁊ donū timoꝛis. ſʒ
ad aliū vſum ꝗ̄ in pn̄ti. Differt timoꝛ filialis ab initiali
de quo ſupra ſicut ꝑfectū ⁊ imꝑfectū.⁊ ꝯparādo timorē
quē habet bon⁹ fili⁹ ergo pr̄em cū eſt adoleſcēs ad timo
rem quē hʒ cū eſt ꝑfect⁹ vir. Nā cū eſt adoleſcēs timet pa
trē ex quadā naturali beniuolētia ⁊ reuerētia.⁊ faciēs ei⁹
voluntatē ⁊ mādata obſeruās p̄ncipaliter.timet tamē ꝫ
verberat ⁊ duras increpatiōes.ex q̄ etiā magis ſolicitaṫ
ad bonū.ſʒ cū fact⁹ eſt vir ⁊ bon⁹.ſolū timet ex reuerētia
⁊ naturali affectu.faciēs que ſibi ſunt bn̄ placita. ⁊ qua
ſi nil timēs flagella ei⁹ vel p̄uatiōem hereditatis. q̄a tm̄
ꝯfidit de affectu pr̄is ad eū ex bonis morib ei⁹ ⁊ obedi⸗
entia ꝙ nō intrat in mentē ei⁹.ꝙ velit p̄uare cū heredi⸗
tate vel ipm̄ verberare. Et ſi faceret ex affectu ad eū. pa⸗
ratus eſt patiēter ferre. Diciṫ etiā caſt⁹ timoꝛ iſte ſm̄ bea
tū Aug.qꝛ aſſimilaṫ timori caſtiſſime vxoris q̄ cauet ab
oīi offenſa erga ſpōſum timēs nō punitiōem ei⁹. ſʒ mi
norationnē dilectiōis. Vn̄ Gilbert⁹. Timore ſeruili ⁊ fi⸗
liali timeṫ ſpōſus. Timore ſeruili a ſpōſa adultera ne ve
niat vindicatur⁹. Filiali te tardet in veniendo ⁊ cū vene
rit ne diſcedat. Exemplū hui⁹ poniṫ in libro de ſeptē do
nis. Quedā mulier valde ſpūalis cui diu caruiſſet ſenſi
ſibili ſpōſi viſitatiōe.afflicta ⁊ languēs timore ⁊ deſide⸗
rio.dixit fidei tanꝗ̄ pediſſeque ſue vt iret ad ſponſum ⁊
eū adiurādo ꝑ articulos ſuos q̄ſi ꝑ carmina. vt vigēdo
feruidis orōnib ⁊ ꝓfundis ſuſpirijs venire compelleret
Spei vt venientē cuꝫ gaudio ſuſciperet.⁊ ad influendas
multimodas ei⁹ delitias cordi arido pijs deſiderijs ⁊ ge
mitib eū artaret. Charitati vt ſuſceptū caꝑet ⁊ captum
vinculis dilectiōis ligaret ⁊ aſtringeret ⁊ aſtrictū teneret
qđ ⁊ factū eſt. Vn̄ ineſtimabilē ⁊ durabilē ſentit ꝯſola⸗
tionē. Habet hūc timorē q̄ ꝑ aliq̄ incōmodo qđ ſibi ti⸗
met īminere p̄uatiōis reꝝ vel exilij. vel etiā mortis nō di
mittit q̄n faciat qđ credit eſſe volūtatis dei.vt fec̄ Tho
bias.q̄ nō obſtāte ꝓhibitiōe regis ⁊ cōminatiōe mortis.
nō dimittebat occiſoꝝ ſepulturā Thob.j. Hūc timorem
habet q̄ zelo dei accēſus.offenſam dei nō ſuſtinet trāſire
impunitā.vt Mathathias q̄ occidit publice idolatran
tē ⁊ h mandantē. Hūc timorē habuit Ioh.baptiſta. cu⸗
ius ſub annis ciuiū turmas fugiēs pe
antra deſerti teneris ſub annis ciuiū turmas fugiēs pe
tiuit.ne leui ſaltē maculare vitā famine poſſet. Legiṫ in Mon
hiſtoria tripartita ꝙ mos erat romanoꝝ . ꝙ in magnis
feſtiuitatib imꝑatores facerēt an̄ ſe deferre ꝓ honore im
periali.auꝝ ⁊ th⁹.⁊ dabanṫ apponētib munera. Julia⸗
nus aūt apoſtata imꝑatoꝛ ⁊ inimicus xp̄ianoꝝ.: volens
xp̄ianos quoſdā fieri idolatras.occultatis idolis ibi xp̄i
anis thus igni iuſſit apponere. Illi aūt nō aduertentes
idola thus igni apoſuerūt ꝓ honore imꝑiali.⁊ ſtatī au⸗
rum datū acceperūt. Cū aūt in ꝯuiuijs xp̄m bn̄dicerēt
⁊ inuocarēt.dixerūt idolatre. Quō cū inuocatis nūc quē
paulo an̄ negaſtis. Tūc aduertētes deceptiōeꝫ eis factā
de idolo occultato.auꝝ receptū abiecerūt.⁊ imꝑatori cla
mauerūt.dexteras coꝝ debere amputari.qꝛ th⁹ in ignem
poſuerāt ⁊ auꝝ acceperāt.licet idola neſcirēt nec in eoꝝ
honore h feciſſent.ſʒ ignorāter cū eſſent veri xp̄iani. Di
vt boni ⁊ legitimi filij celeſtis patris.poti⁹ volebant de⸗
capitari ꝗ̄ in modico deū offendere patrē vel ei diſplice
re. Et miſericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timētib eū
tali timore. Lu.j.

§.I.

Quia igitur vterqꝫ timoꝛ.ſ.initialis ⁊ filialis dn̄i eſt.⁊ gr̄e dei ꝯiunct⁹. vnde
meritoꝛi⁹ ⁊ deo grat⁹ ⁊ difficulter pōt alter ab altero di
ſcerni.iō de vtroqꝫ ſimul agēdo q̄ ad fructū ⁊ vtilitatem
eoꝝ. Sciendū eſt ꝙ inter cetera ſeptē genera bonorum
opaṫ in aīa timoꝛ iſte initialis ⁊ filialis. Prim⁹ eſt quia
a pctō reuocat.retrahēdo hoīem ne ipm̄ cōmittat. Vn̄
đr Prou.xiiij. Timoꝛ dn̄i eſt fons vite vt declinet quis
a ruina mortis. Et eiuſdē.viij. Timoꝛ dn̄i odit malū. id
eſt.pctm̄. Talis eni timoꝛ initialis vł filialis eſt cū amo⸗
re dilectiōis. Et ꝗ̄to quis pl⁹ diligit deū. tāto pl⁹ timet
offendere eū.⁊ fugit ⁊ cauet ab his q̄ nouit deo diſplicē⸗
re. Et malū peccatoꝝ ſolū eſt illud qđ de⁹ odit.⁊ diſpli⸗
cet ei.qꝛ eſt p̄uatio boni ⁊ ꝯtrariū lumini veritatis ⁊ rō⸗
nis. Ideo q̄ timet deū odit malū peccati.⁊ declinet ab eo
vitādo occaſiones ne incidat in illud. Qđ ſi ex fragilita⸗
te ceciderit.niſi a timore ceperit non poterit egredi de fo
uea ei⁹. Vn̄ đr Ecci.j. Timoꝛ dn̄i expellit peccatū. Et q̄
ſine timore eſt nō iuſtificabiṫ. Et Ecci.ij. Qui timēt do
minū p̄parabūt corda ſua.⁊ ī ꝯſpectu dn̄i ſanctificabūt
aīas ſuas.ſicut publican⁹ p̄ timore ꝯfeſſionis ſtās a lō⸗
ge.nec oculos ad celū audēs leuare.ꝯfitens ſe peccatorē
receſſit iuſtificat⁹. Sicut ecōtra phariſe⁹ ſupbꝰ ⁊ ſine ti⸗
more reuerētie orās a tēplo abijt reprobatus. Lu.xviij.
Vn̄ cū dn̄s dedit legē decalogi in mōte ſynai.vidēte po
pulo voces ⁊ lāpades ⁊ ſonitū buccine monteꝗ fumigā
tem exterriti ⁊ pauore ꝯcuſſi ſteterūt pcul dicētes moyſi
Loquere tu nob ⁊ audiem⁹. Non loquaṫ nobis dn̄s ne
forte moriamur. Et ait Moyſes. Nolite timere.ſ.timo⸗
re carnali.vt eni ꝓbaret vos dn̄s venit . ⁊ vt terroꝛ eius

De diffe⸗
rētia timo
ris filialis
ab īitiali.

Diciṫ ⁊ ti⸗
moꝛ caſt⁹
⁊ q̄re

Septem
bona ti
filial op
ratur

eſſet in vobis. ⁊ nō peccaretis ſcz a timore reuerēti ad hoc.
Secūdo timor dñi illumiat mentē circa agenda. Ecci
xx. Qui timetis deū diligite illū ⁊ illuminabunt corda
veſtra. Vñ in vitaſpatrū abbas iacob dixit. Sicut lu-
cerna obſcurū cubiculū illuminat. ita timor dñi ſi vene-
rit in corde hoīs illud illuminat. docens oēs virtutes
⁊ mandata dei. In cuiꝰ figurā habet Lu. ij. ꝙ ſymeon
quia erat iuſtus ⁊ timoratꝰ. meruit illuminari ad cogno
ſcendū verbū incarnatū dicens. Viderūt oculi mei ſalu-
tare tuū. Et abrae obedienti ad immolandū filiū ob ti-
morem dñi filialē dictū fuit. Nūc cognoui ꝙ times do
minū Gen. xxij. Tertio timor dñi ſolertiam pſtat ad
operandū. Eccs. vij. Qui deū timet nihil negligit ſcz inue
ſtigare eoꝝ que ſcire debet. ſed ſolicitat qrere. audire. le-
gere. q oportet eum ſcire. attendēs dictū illud. ignorans
ignorabit. Nihil etiā negligit opari eoꝝ que ſūt neceſſa-
ria ad ſalutē ſm illud. Qui timet deū faciet bona. non
vnū. ſed oīa que illi mādat deus. he. Gre. Deū timere ē
nulla eiꝰ mandata pterire. Nil etiā negligit eoꝝ que fa-
cere pōt ad dei honorē ⁊ ſalutē pximi. Cum eni talis ti-
mor ꝯuertat cum amore. Sicut amor dei nunꝙ ē ocio
ſus. Opatur eni magna ſi eſt. Si opari renuit amor nō
eſt inqt bea. Grego. in omel. ita ⁊ timor filialis. Et ſicut
ignis nunꝙ dicit ſufficit. ita pfecte deum timēs vt dici
tur Eccl. Cum ꝯſummauerit homo ſcz pfecte ꝯuerſatꝰ
tūc incipiet ſcz ſm deſideriū ſuū. ⁊ cum quieuerit in ꝯtē
platione. tūc opabit. Quarto roborat ꝯtra hoſtes et
ſupat. Prouerb. xiiij. In timore dñi fiducia fortitudinis.
Et in pſ. xvij. Fundamentū eſt dñs timentiū eum. he.
Gre. Timor dñi in via dei opat fortitudinē. In via ſecu
li opatur debilitatē. Ancora mentis q ſcz eam firmat in
fluctib; maris. i. aduerſitatib;. eſt pōdus timoris. Et ſi
cut timor naturalis ꝯſumit carnes materialiter. ita timor
dñi carnales ꝯcupiſcētias. ne quis vincat ab eis. Pſ.
Confige timore tuo carnes meas. Interrogatus abbas
Machariꝰ cur ita eſſet ſiccus ⁊ macer. cum comedebat.
ſicut cū ieiunabat. Reſpōdit. Sicut lignū cum quo car
bones verſant ⁊ reuerſant ſemp ꝯſumit ab igne omnē
viriditatē dimittens ⁊ humiditatē. ita ſi homo tenuerit
mentē ſuā in timore dñi. ipe timor carnis ⁊ oſſa ꝯſumit
oſſa duricie mentis. In huiꝰ figura legit ij. Paral. xx. ꝙ
cum Joſaphat rex iuda admonuiſſet populū ſuū ad ti-
morem dñi dicēs. Sit timor dñi ſup vos. ⁊ cum diligē
tia cūcta facite. Venientib; ꝯtra eū i pliīs filiīs amon
⁊ moab ⁊ habitatorib; montis ſeyr. ⁊ de ſyria ⁊ alia mul
titudine quaſi innumerabili. victoriā habuit de inimicꝭ
mutuo ſe[illegible] [illegible]tib;. Quinto timor dñi a pe-
nis liber[illegible] futuris. Pſ. Quō miſeret pater
filioꝝ mi[illegible]s timentib; ſe. qm ipe cognouit fi
gmentū nom[illegible] uerb. x. Timor dñi apponit dies. et
anni impioꝝ breuiabunt. Achab rex iſrael. cum audita
cominatiōe ſibi facta p helyā de exterminatiōe ſua pro-
pter mala eiꝰ. timēs humiliauit ſe indutus cilicio. dixit
dñs. Nō inducā malū hoc in dieb; eius. iij. Reg. xxij.
Niniuite audita pdicatōne Jone de ſubuerſione ſua ꝗa
timuerūt dñm (vt habet Jone. iij.) liberati ſunt a futura
ſuerſione. Job qz erat timēs deū ⁊ recedēs a malo (Job
pmo) poſt amiſſionē ſubſtātie. familie. ⁊ ſanitatis. q pa
tientiſſime ſuſtinuit in timore dñi. ⁊ dicēs quaſi timētes
fluctus timui dñm. reſtitutꝰ eſt in oīb; ⁊ amplificatꝰ.
Narrat bea. Gre. in. iij. dyal. de quodā ſancto viro q
in morte mirabiliter timuit. mortuꝰ aūt apparuit i ſtola
candida cuidā ⁊ glioſus. Et cum ille quereret cām qua-
re ille tm̄ timuerat in morte. Rñdit ꝙ pauor ille ipz pur
gauerat. Juxta illud Job. xli. Territi purgabunt. Vñ et
be. greg. ibi dicit ꝙ ſancti aliqñ multū timent in morte
vt ipe pauor purget qđ in eis purgandū eſt. Sexto
timor dñi letificat. delectat. ⁊ ꝯſeruat. Eccl. i. Timor dñi
dabit delectatiōem cordi ⁊ leticiā ⁊ gaudiū. Pſ. Quam
magna multitudo dulcedinis tue dñe. quā abſcōdiſti ti
mentib; te. De ſaluatore noſtro legit. Poſtꝙ cepit paue
re ⁊ meſtus eſſe. apparuit ei angelus ꝯfortans eū. Luce
xxij. Ad innuendū poſt timorē dñi ſequi ꝯſolatiōem. et
merito. qz gratia dei q maxime aīam letificat ⁊ ꝯfortat
pmoueri facit ⁊ ꝯſeruat. Dicit eni Bern. ſup Can. In ve
ritate cōperi nihil eſſe ita efficax ad pmerendā. retinen-
dam. ⁊ recupandā grām dei ꝙ ſi oī tempe coram deo
inueniaris. nō alta ſape ſed timere. Et he. Hiero. in epla
dicit. Timor eſt cuſtos virtutū ſecuritas ad lapſum. Eſa.
Sup quē requieſcet ſpūs meus ait dñs. niſi ſup humi-
lem ⁊ quietū. ⁊ trementē ſermones meos. Septimo ⁊
vltimo Timor dñi beatitudinē ſupernā impetrat ⁊ p-
curat. Ecci. xxiiij. Timēti deū beata erit aīa eius. Pſ.
Dediſti hereditatē timentib; nomē tuū. Et quid eſt he-
reditas patris celeſtis. niſi beatitudo que cōplectit om-
nia bona patris eterni q reſeruat filiīs ſuis ſeruantib;
mandata eiꝰ. Priuat filiꝰ patris hereditate ꝓpter ingra-
titudinē ⁊ offenſam erga eū. Latroni ex pte dextra cum
chriſto crucifixo deū timenti ⁊ ſociū arguēti ꝙ nō time-
ret deū. impatiē:er ferēs penā crucis. dixit xpus. Hodie
mecū eris in paradiſo. Lu. xxiij. Abbas arſeniꝰ cū ſpiri
tum eſſet traditurꝰ. multū timebat. ⁊ cum aſtantes pa
tres dicerēt. Et tu times mortē. ille ait. In vitate timeo. ⁊
ſemp timui factus monachus. Et hoc dicto i pace quie-
uit. ad gloriam eternam pergens.

De timore reuerētiali. ⁊ ꝙ deus ꝓpter ſeptē eſt ti-
mendus. Caplm. xiiij.

S Eptimus timor ē re-
uerentialis. qualis eſt timor quē habēt ꝯiun-
ctiſſimi ⁊ amiciſſimi ad dñm ſuū. de q Hiere.
ait. Quis nō timebit te o rex gentiū. Perfectiſſime hic
timor habet in vita beata. quia ibi pfectiſſime cognoſci
tur magnitudo ⁊ pfectio dei. Pſ. Timor dñi ſanctꝰ per
manet in ſeculū ſeculi. i. in alia vita que ſequit ad iſtam
videlz in gloria. Vñ Joh. in apoc. Audiuit angelos in
ciuitate ſupna dicētes. Laudē dicite deo noſtro omnes
ſancti eius qui timetis deū puſilli ⁊ magni. Procedit
aūt iſte timor reuerētie ⁊ admiratiōis ex ſeptē q excellen
tiſſime reperiuntur in deo.

Primo ꝓpter eius eſſentie ſummam maieſtatem.
Propter eius potentie immenſitatem.
Propter eius ſapientie infinitatem.
Propter eius immenſam bonitatem.
Propter eius miſericordiam ⁊ pietatem.
Propter eius iuſticiam ⁊ equitatem.
Propter eius prouidentiam ⁊ eternitatem.

Quantum ad primū. §. i.

eſt deus timēdus ⁊ reuerēdus ꝓpter eſſentie immenſita-
tem in pñti vita nō poſſumꝰ ſcire de eo quid eſt. ſed tm̄
quia eſt. vt dicit Jo. damaſ. Et ideo nō timemꝰ nec reue
remur deū vt decet. Sed in patria ſciunt ſancti de deo
quid eſt. clare intuentes eſſentiā eiꝰ. i. Joh. ij. Cum appa
ruerit nobis ſimiles ei erimꝰ. Videbimꝰ eni eū ſicuti eſt
Vñ canit eccl'ia de ipo deo. Maieſtatē tuā laudant an
geli. adorāt dñationes. tremūt poteſtates. celi celorumꝙ
virtutes ac beata ſeraphin. qui non ceſſent clamare vna
voce dicētes. Sanctus Sctūs Sanctꝰ dñs deꝰ ſabba
oth. Hoc refert Eſa. audiſſe ſcz ſeraphin clamantia. Sā
ctus ⁊c. ante thronū diuine maieſtatis. Eſa. vi. Et qđ ē
iſte clamor. quedā admiratio cū reuerētia circa miſteriū
ſcz trinitatis. Et vt ait Bern. Trinitatē pſonaꝝ in vni-
tate eſſentie qrere ſcz curioſe ⁊ p rōnes temeritas eſt ſcz

vita pñti. Credere. pietas eſt. Noſſe vita eterna eſt. Sq̃uidem cũ dñs mittere vellet moyſen ad filios iſrael ad ſignificandũ eis ex pte ſua q̄ volebat liberare eos a ſeruitute egyptiaca. dixit moyſes dño. Si interrogauerĩt me filij iſrael q̄s eſt q̃ mittit te. ⁊ q̄d eſt nomẽ ei⁹. q̄d dicam. Rñdit dñs. Ego ſum q̃ ſum. hec dices filijs iſrael. Qui eſt miſit me. hoc eſt nomẽ ꝓprijſſimũ dei. q̄d nulli alij cõuenit. Nam cũ om̃is creatura mutet̃ ſaltẽ cogitatione ⁊ affectiõe. etiã angelica. q̄ nõ vnum. mõ aliud cogitat. ⁊ dum cogitat aliud q̄ prius. iam nõ eſt illud q̄d pri⁹, quia mutata eſt. Propter q̄d d̄r Eccs. Om̃ia vanitas. i. ſubdita mutabilitati ſol⁹ deus eſt. q̄ ſemp eſt id. q̄d nec vlla cogitatiõe vel affectiõe mutat̃. Malach. Ego deus ⁊ nõ mutor. ⁊ Ps̄ Tu aũt idẽ ipe es. Et Boe. Stabiliſq; manẽs dans cũcta moueri. Vñ ⁊ Ariſtot. cũ alijs phis vocãt deũ cãm primã. ⁊ cauſam cauſaꝝ. q̃ immota mouet alias cauſas. Vñ bea. Bern. in. v. de ꝯſideratõe ad eugeniũ. Quid eſt de⁹. Rñdit. qui eſt. Merito nihil cõpetenti⁹ certificat q̄d de⁹ eſt. Si enĩ bonũ. ſi magnũ. ſi verũ. ſi ſapientẽ dixeris. vel aliquid aliud. in hoc verbo inſtaurat̃ q̄d eſt. Nempe hoc eſt ei eſſe. q̄d oĩa hec eſſe. Si centũ milia addas. nõ receſſiſti ab eſſe. Si ea dixeris nihil addidiſti. Si nõ dixeris nihil minuiſti. Quid eſt deus ſine quo nihil eſt. tã ſine ipo eſſe. q̄ ipe ſine ſe eſſe nõ põt. Ipe ſibi. ipe om̃ibꝫ eſt. Et p hoc q̄dammõ ſolus eſt. q̄ ſuũ eſſe ⁊ oĩm eſſe eſt ſicut oĩa in ipo. ⁊ ipe in om̃ibus eſt. cui ſecula nõ acceſſerũt nec coeternũ. Ex quo oĩa p quẽ oĩa. in q̃ oĩa. Nõ eſt in deo niſi de⁹. q̄d hꝫ hoc eſt. Et ideo ſumme timendus eſt. Ps̄. xxxiij. Timete dñm oẽs ſancti ei⁹. qm̃ nihil deeſt timẽtibꝫ cũ. qm̃ qui deũ timet eum hꝫ. De⁹ aũt eſt om̃e bonũ. ⁊ ideo nihil deeſt timentibꝫ cũ. Et gen⁹ cum ſim⁹ dei (dixit q̃dam poeta. vt inducit paul⁹ in ſua p̄dicatõne vt habet̃ in li. Act) in ipſo viuim⁹. mouemur. ⁊ ſumus. be. Bern. ſup Canti. De⁹ nõ longe eſt ab vnoquoq; noſtrũ. qui eſſe oĩm eſt. ſine q̃ om̃ia nihil ſunt. Sed vt magis mireris. Nihil eo eſt p̄ſentius. nihil eo incõprehẽſibili⁹. Quid eſt enĩ vnicuiq; rei pñtius q̄ eſſe ſuũ. q̄d icõprehẽſibili⁹ q̄ eſſe oĩm. Sane eſſe oĩm dixerim deũ. nõ q̄ illa ſint q̃ de⁹ eſt. ſed q̃a ex ipo. p ipm̃. ⁊ in ipo ſunt oĩa. Itẽ oĩm factor. a quo ſũt oĩa facta. hec ille. Et ideo debem⁹ timere nec peccando ſe ſubtrahat a nobis. ⁊ nihil ſim⁹. Nam pctm̃ d̄r nihil ſm be. Aug. q̄ ſcꝫ nõ eſt aliqua natura. ⁊ nihil fiũt homies id eſt merent̃ annihilari. cũ peccãt. vel nihil ſunt in eſſe ſpũali. q̄d eſt p grãm. Legit̃ de quodã tyrãno q̄ mlta mirabilia audiſſet dici de deo. vocauit ad ſe phm̃ doctiſſimũ qui talia dicebat. mandãs ei vt om̃ino ſibi declaraſſet. q̄d eſſet iſte de⁹. Rñdit ille phs. rem eſſe difficilimã. ⁊ ideo multo tpe egere ad ipm̃ oſtendendũ. Dedit ſibi multũ ſpaciũ tpis poſt q̄d illud ſibi demonſtraret. Adueniẽte aũt termino cõuentu cũ q̄reret a pho rñſionem. dixit ille ſe adhuc nõ potuiſſe iuenire. immo adhuc plus tpis indigere. Qui ⁊ aliũ terminũ ꝓlixũ ei ꝓrogauit. ⁊ cũ ſemp in fine termini aliud adhuc poſceret. dixit tyrãnus. Me irrides. At ille. Nõ irrideo p̄nceps. Sed q̄to plus de eo cogito ad inueniendũ. tãto magis imẽſitatẽ maieſtatis video. ⁊ ineffabilem eſſe. nec poſſe attingi ad eum diffiniendum.

Secundo timendus. §. II.

eſt deus timore reuerẽtiali ꝓpter ei⁹ potẽtie immẽſitatẽ. Vñ cũ dñs dixiſſet Deute x. Quid de⁹ petit a te niſi vt timeas eũ. Et quaſi rõem hui⁹ timoris aſſignãs moyſes ait. Ipe enĩ eſt de⁹ deoꝝ ⁊ dñs dñantiũ. de⁹ magn⁹ potens ⁊ terribilis. Et Eccl. Vnus enĩ eſt de⁹ oĩps rex potens ⁊ metuẽd⁹ nimis. Job. Scio dñe q̄ oĩa potes. Et Heſter. xiij. Inditiõe tua dñe cuncta ſunt poſita. ⁊ non eſt qui reſiſtat maieſtati tue. Põt aũt deus oĩa niſi que importãt defectũ indecentiã vel ꝯtradictiõem ſm btm̃ thom̃. in ſumma. q̄ hmõi poſſe ptinet ad defectũ potẽtie. vñ deus peccare nõ põt. q̄ be. Aug. Solus ille dicat om̃ipotẽs ſcꝫ de⁹. qui cũ oĩa poſſit. peccare nõ põt. quia peccare poſſe nõ eſt aliq̄d poſſe ſed impotẽtie. de pe. ti. ij. in fi. Silr ambulare p ſe nõ põt nec eſurire nec comedere q̄ hec ꝯueniũt corpi. nec decet iſta ſpm̃. cum ⁊ ſpũs exiſtat de⁹. Joh. iiij. Habet tñ ⁊ dat ṽtutem creaturis huiuſmodi faciẽdi. Silr eum d̄r be. Hiero. Cum oĩa poſſit deus. hoc nõ põt. ṽginẽ ſuſcitare poſt ruinã vt ſcꝫ ſit virgo integritatẽ carnis habẽs cum ſit corrupta. hoc enim implicat ꝯtradictõem. q̄ ſit aliqua ṽgo ⁊ nõ virgo. põt tamẽ coronare corruptã ſcꝫ penitẽtẽ. ⁊ dare ſibi aureolã ṽginitatis. ⁊ carnẽ reintegrare. Et q̄uis om̃ipotẽtia patri attribuat̃ p appropriatõem. tñ nõ ſolus omnipotẽs pater ſed om̃ipotẽs filius. oĩpotẽs ſpũſſanct⁹. Nec tres tamẽ oĩpotẽtes ſed vn⁹ omps. mq̄t Athanaſi⁹. Et vna eſt oĩpotẽtia. Eccl. iij. ca. Magna potẽtia dei ſoli⁹ ⁊ ab humilibꝫ honorat̃. Hec aũt oĩpotẽtia dei manifeſtat̃ in cunctoꝝ creatiõe. In impioꝝ iuſtificatiõe ⁊ gl̃iatione. In miraculoꝝ opatiõe. q̄tũ ad creatõem d̄r q̃ viuit in eternum creauit omia ſimul. Viuit in eternum ſolus deus qui ſolus cũcta creauit. Creare eſt de nihilo aliq̄d facere q̄d req̄rit infinitã potentiam. Nulla aũt creatura habet potentiã niſi finitã. nec põt opari niſi in p̄iacentẽ ſeu p̄ſuppoſitã materiã. Sicut faber cultellũ facit ex ferro p̄exiſtente. Nec etiã natura opat̃ in inſtãti ſicut deus ſed ſucceſſiue. dñs aũt creauit oĩa ſimul in p̄ncipio mũdi. Nec obſtat q̄d in pmo ca. Gen. d̄r. Deũ in ſex dieb⁹ creaſſe diuerſa genera reꝝ. q̄ moyſes loquebat̃ populo rudi. qui d opibꝫ imaginat̃ dñm opari ad modũ hoim̃ hoies aũt vt apparet nõ faciũt plura ſimul. ſed vnum poſt aliud. ⁊ ideo ſm capacitatẽ illoꝝ dixit dñm illa in pluribꝫ diebꝫ feciſſe ſm be. Aug. vel d̄r dñm creaſſe oĩa ſimul q̄tũ ad materias reꝝ ⁊ formas ſubſtãtiales. ſed ĩ illis ſex diebꝫ addite fuerũt rebꝫ creatis quedã ꝓprietates accidẽtales reſpectu cui⁹ dicunt̃ facte in illis diebus ſm be. tho. in ſumma. vel ſic ſm be. Gre. ⁊ bedã fuerunt facta ſucceſſiue totaliter p interualla illoꝝ dieꝝ. tũc intelligit̃ creaſſe oĩa ſimul in mente ſua idealiter q̄d fuit ab eterno. Scd̄o apparet d̄i omĩpotẽtia in iuſtificatõne impioꝝ. hoc ſcꝫ iuſtificare d̄s be. Aug. magis eſſe q̄ creare celũ ⁊ terraꝫ. i. melius. Potior enĩ eſt grã q̄ natura. Natura eſt data in creatiõe rebꝫ. grã dat̃ in iuſtificatiõe hoibꝫ. que abiles facit ad gl̃iam diuine fruitõis. ad quã inducere nõ põt tota ṽtus nature. Hoc aũt ſcꝫ iuſtificare eſt ſolius d̄ine potẽtie infinite. Nam p iuſtificatõem tollit̃ culpa mortalis. que habet obiectũ pene infinite extenſiue. i. ꝑpetue. q̄ ꝯtra bonũ infinitũ. Et ſimilr ꝯferre grãm que ẽ valoris infiniti. q̄ ꝯducit ad infinitum premiũ. Om̃is aũt creatura ẽ ṽtutis finite in ſe. ⁊ iõ nulla põt ꝓducere effectũ infinitũ ſcꝫ remittere culpam ⁊ dare grãm. Vñ Johã. bapti. ait. Potens ẽ dñs d lapidibus iſtis ſuſcitare filios abrae Math. iij. Infideles et quoſcunq; induratos. vt lapis in peccatis. iuſtificare ⁊ rationabiles facere imitatores fidei ⁊ ṽtutũ abrae. cui ⁊ filijs fuit facta promiſſio terre ꝓmiſſionis. Nec obſtat q̄d ait xps. Matt. ix. Filius hoĩs hꝫ ptãtem in terra dimittendi peccata nam fili⁹ hoĩs ẽrat filius d̄i. ⁊ inq̄tũ dñs ptãte dimittere peccata ⁊ iuſtificare. q̄ ṽtute d̄uitatis nõ ṽtute humanitatis. Tertio apparet ei⁹ omĩpotẽtia in miraculoꝝ opatõne. De⁹ enĩ q̃ creauit oĩa. ⁊ ſi oibꝫ dedit certas ṽtutes ⁊ ꝓprietates. ⁊ vt cauſis ſcd̄arijs ptãtẽ producendi quoſdã effectus naturales. Retinuit tamen ſibi ptãtem agẽdi ad placitũ in rebꝫ ſr pra curſum ⁊ cõſuetũ nãlis ṽtutis. Et hac ptãte vtit̃ in miraculis. Nõ

Dei oĩpotẽtia ĩ m̄bus maĩfeſtatur.

enim habet natura vel aliquã creatura ꝑtãtem reducen
di priuatõem ad habitũ vt ꝙ mortuꝰ ſuſciteẗ. cecus vi-
deat. mutus loquaẗ. ſurdus audiat. ꝙ ſol firmeẗ in celo
ſicut ſub Joſue. vel reuertaẗ retro ſicut ſub Ezechia. vel
ſit eclypſis ſolis in luna quintadecima. ſicut in paſſio-
ne chriſti. Et alia innumera. Hoc fieri non põt a creatu-
ra. ſed ſolũ diuina potẽtia. Que miracula deꝰ innume-
ra fecit in varijs tempibꝫ ad ↄfirmatõem fidei ꝑ ſe ꝛ per
ſanctos ſuos. nõ ꝙ ipi ſancti ꝟtute ſua hoc facerent ſed
ꝟtute dei vt inſtrumẽta ducta ab eo. Unð orõne ꝑmiſſa
ad deum quẽ cognoſcebãt autorem eoꝝ. Mim autẽ mi
raculoꝝ maximũ ipa vnio diuinitatis cum noſtra hũa
nitate in vnitate pſone. Ad hoc vt canit eccl'ia. Tremũt
vidẽtes angeli verſa vice mortaliũ culpat caro. purgat
caro. regnat deus dei caro. Qð pauet celũ. ſtu pet terra.
omĩs creatura miraẗ etiã celeſtis. vſus nõ obtinet. igno
rauit ratio. mens nõ capit humana. ait bea. Hiero. Jn h
miſterio impleẗ incarnatõnis repſentatio in ſacramẽto
eucharistie. vbi dñs fecit memoriã mirabiliũ ſuoꝝ eſcã
dando timentibꝫ ſe timore initiali. Uidẽtes ergo turbe
miracula. vt dr Math. ix. timuerũt dicẽtes. vidimꝰ mi
rabilia. Dicebat philippus rex francoꝝ (vt habeẗ in li
bro de ſeptẽ donis) cum audiret tonitrua magna ꝛ tre-
meret. Recte iſte eſt dicẽdus rex potentiſſimus. qui ſolo
nutu ſuo facit alios tremere ꝛ timere. Pš. Qui reſpicit
terram ꝛ facit eam tremere.

Tertio timetur de §. III

us a ſanctis etiã patrie ꝛ angeli. s timore reuerẽtie ꝑpter
ſuã immẽſam ſapiam. ſemꝑ in mũdo apud quaſcunqꝫ
natõnes ſapiẽtes. in quacũqꝫ facultate. habiti ſunt in ti
more reuerẽtie a ꝑncipibꝫ ꝛ populis. Unð ꝛ Sap. viij.
dicit ſapiẽs. Habebo ꝑpter hãc ſapiam charitatẽ ad tur
bãs ꝛ honorẽ apud ſeniores. Facies ꝑncipũ mirabunẗ
me. Et infra. Timebũt me reges horrẽdi audiẽtes et in
multitudine bonꝰ videbor. ꝛ in bello fortis. Qð totũ ꝑ
exempla patet. Nam ioſeph filꝰ iacob vẽditus in ſeruũ
ꝛ poſtea obprobrioſe incarceratꝰ. Demum ꝑpter ſapiam
diuinã que repta eſt in eo. exponẽs ſõnia ꝑphetica pha-
raonis de futura fame ꝑ ſeptẽ annos. ac prudẽtia proui
dens. exaltatꝰ fuit mirabiliter ſaluator nuncupatꝰ. ꝛ ha-
bitus in timore ꝛ reuerẽtia apud fratres ꝛ alienigenas
Sic moyſes ꝑpter ſapiẽtiam ſuam apud egyptios ꝛ a-
pud hebreos reueritus oẽs metuere faciebat. Sic dani
el cum anania azaria ꝛ mizabele pleni diuina ſapiẽtia
in ſumma reuerẽtia erant apud Dariũ ꝛ alios ꝑncipes.
Ariſtotiles in phia ſapiẽtiſſimus habitꝰ eſt in timore et
reuerẽtia apud alexandrũ. ꝛ ſic de alijs. Sed qꝛ oĩs ſa-
pientia a dño deo eſt. ꝛ cum illo fuit ſemꝑ. ꝛ ẽ ante euũ
Eccl'. i. Et omĩs ſapia huiꝰ mũdi ſtulticia eſt apud deũ.
id eſt in compatiõe diuine ſapiẽtie ignorãtia eſt. iõ ſum
me metuẽdus eſt ꝛ reuerẽdus deus ꝑpter immẽſitatem
ſue ſapiẽtie. Unð dr Eccl'. i. Arenã maris pluuie guttas
ꝛ dies ſeculi qs dinumerauit. q. d. nullus. Altitudinẽ
celi ꝛ latitudinẽ terre ꝛ ꝓfundũ abyſſi qs dimenſus eſt.
q. d. nullus. Sed tãta eſt ꝓfunditas diuine ſapiẽtie. vt
omĩa iſta dinumeret. ꝛ ſciat. ꝛ guttas aque maris ꝛ gra
na arene. ꝛ capillos capitũ. ꝛ frondes arboꝝ. ꝛ cogitati
ones ꝛ affectus hoĩm omĩa diſtincte nouit in ſapientia
ſua. Omĩa que facta ſunt ꝛ q̃ fiũt. ꝛ que erũt circa actꝰ
hoĩm interiores ꝛ exteriores. omĩa aĩa xpi nouit. in qua
ſunt oẽs theſauri ſapiẽtie ꝛ ſciẽtie dei. diuinitas autem
eiꝰ cum patre ꝛ ſpũſancto vna nouit nõ ſolũ creata que
tunqꝫ ſed etiã infinita alia. que deꝰ põt facere. que tamẽ
nõ faciet. Magnꝰ igiẗ dñs ꝛ magna ꝟtus eius ꝛ ſapiẽ
tie eꝰ nõ eſt numerꝰ. ait pš. Et oculi dñi lucidiores ſole
vt dr Eccl'. circũſpiciẽtes oẽs vias hoĩm ꝛ ꝓfundũ ab-
yſſi ꝛ corda hoĩm. Et video (vt ait be. Hiero) omĩa que
faciũt ſancti in ↄſpectu dei faciũt. ſiue comedãt ſiue bi-
bant ſiue aliud faciãt. de pe. di. i. Et vidẽt id eſt conſide
rant deũ omĩa facta eoꝝ ſcire. ꝛ ideo timẽt ꝛ reuerentur
ſicut ꝛ quilibet timet ꝛ erubeſcit corã ſapiẽti viro pec-
care. Unð ꝛ boe. in de phica ↄſo. in fi. ait Magna eſt vo
bis indyta neceſſitas ꝓbitatis. cum agatis ante oculos
cũcta cernẽtis. Et ſi vis ſcire nobilitates huiꝰ ſapiẽtie. no
ta qð habeẗ Sap. vij. vbi diciẗ. Eſt in illa ſapia ſpiritꝰ
intelligẽtie ſanctꝰ. vnicus multiplex. ſubtilis. mobilis. di
ſcretus. nobilis. incoinqnatus. certus. ſuauis. amãs. bo
num. acutus. qui nullũ vetat bñfacere. humanus. beni
gnus. ſtabilis. certꝰ. ſecurꝰ. oẽm habẽs ꝟtutem. oĩa pro-
ſpiciens. qui capiat oẽs ſpũs intelligibiles ꝛc. Et qꝛ ſa-
pientis eſt ordinare ex maximo ordine vniuerſi q̃ nũqꝫ
deficit. oſtendiẗ maxĩa ſapientia eiꝰ. Pš. Statuit ei in
eternũ q̃ creauit. ꝑmanentia in ſeculũ ſeculi. i. ſemꝑ dura-
tura. ꝑceptũ poſuit ꝛ nõ ꝑteribit. Jſtð ꝑceptũ eſt nãlis
inclinatio ꝛ ordĩatio diuĩe executõis. que nunqꝫ deficit.
Sed qð mirabilꝰ ꝛ incõprehẽſibilꝰ eſt cũ homo vl' an
gelus quicũqꝫ ſapia ſua nõ videat actu ꝛ intelligat. ni-
ſi vnũ diſtincte in vna applicatiõe intellectus ad cogno
ſcendũ. nec illud qð intelligiẗ ſit ipe intellectꝰ. nec intel-
lectiua potẽtia ſit eſſe eiꝰ ſed diſtincta realiter. Nõ ſic eſt
de ſapiẽtia dei ſed oĩa cognoſcit diſtincta vnico actu in
tellectus. nec intellectꝰ eius vel intellectũ ab eo. put ẽ in
ipo ẽ aliud q̃ʒ eſſe. ꝛ eſſentia eiꝰ. vna ſapia ſicut ꝛ eſſen-
tia in tribꝫ pſonis. q̃uis filio attribuaẗ ꝑ appropriatõeʒ
Eccl'. i. Fons ſapiẽtie ꝟbum dñi in excelſis. Timere ergo
eum omnes ſancti eius. ait pš.

Quarto timẽdus ẽ. §. IIII.

deus ꝛ reuerẽdus ꝑpter ſuã ſummã bonitatẽ ꝛ beniuolẽ
tiam. ſm Dyoniſ. bonũ eſt ſuiipius diffuſiuũ ꝛ cõicati
uum. ꝛ q̃to bonũ ẽ maius tãto magis ẽ ſui cõicatiuuʒ.
ſicut etiã experientia hoc docet in bonis hoibꝫ. qui bona
ſua tpalia vel ſpũalia vt doctrinã cõicant alijs. Deꝰ igiẗ
gl'ioſus cũ ſit ſummũ ꝛ infinitũ bonũ. volẽs ſuã bonita
tem cõicare. mundũ creauit cũ innumeris creaturis cu-
iuſlibet ↄferens bonitatẽ aliquã ſm capacitatẽ creatu
re ipius. adeo vt melior eſſe nõ poſſet in ſpecie illa. Dei
enĩ ꝑfecta ſunt opa. Deute. xxxij. ait moyſes. Perfectum
diciẗ cui nihil deeſt ad eiꝰ cõpletũ eſſe tale. Unð ꝛ plato
phs. Que cã deo faciẽdi mundũ. ꝛ rñdit. Bonꝰ ẽ. bona
fecit. q. d. Bonitas ſua induxit ad mundũ faciendũ. Et
vidit deꝰ cũcta q̃ fecerat. ꝛ erãt valde bona. Geñ. i. Sin
gula inqt be. Aug in encheri. bona omĩa vero ſimul val
de bona. qꝛ ex his reſultat vniuerſitatis ordo. in quo id
qð malũ dr loco ſuo poſitũ bene ſtat. vt compatiõe eius
eminẽtius ↄmẽdet bona. Oppoſita enĩ (ſm phm) iux ſe
poſita magꝰ eluceſcũt. q̃tũ ei ꝑſtat vituperatõis ↄſiderã-
do aliꝰ vitij. tãto exinde ſequiẗ maior ↄmẽdatio ꝛ laus
ꝟtutis ſibi ↄtrarie. Sed ꝛ adeo potẽs ꝛ bonꝰ ẽ deꝰ gl'io
ſus. inqt idẽ be. Aug. in encheri. ꝙ non ꝑmitteret aliqð
malũ eſſe in opibꝫ ſuis niſi inde eligeret maiꝰ bonũ ad ꝑ
fectiõem ſcꝫ vniuerſi vt ꝑſecutõem tyrannoꝝ ad corona
tionẽ martyꝝ. ꝛ hmõi. Species aũt reꝝ ſunt ſicut nũe
ri ſm phm. Jn numeris aũt hoc repiẗ. qꝛ numerꝰ ſupior
ↄtinet inferiorẽ ꝛ ad minꝰ in vno excedit. Sicut denari
us numerꝰ cõtinet nouenariũ ꝛ octonariũ ꝛ alios inferi
ores. ꝛ ad nouenariũ addit vnuʒ. ad octonarium addit
duo. Nouẽ enĩ ꝛ vnũ ↄſtituũt decẽ. ita accidit in ſpẽbꝫ
creaturaꝝ. quelibet ſpẽs habet ſaltẽ vnũ gradũ eſſentia
lem bonitatꝭ. Alia ſpẽs nobilior illũ gradũ ↄtinet ĩ vir-
tute ſaltẽ. ꝛ addit aliũ gradũ bonitatis eſſentialẽ. alias
eſſet eiuſdẽ ſpẽi. vt verbi grã. Lapis hꝫ vnũ gradũ bo
nitatis eſſentialis. qꝛ hꝫ eſſe. vt planta q̃ eſt alia ſpẽs vel

genus creature.q̄ habet vltra eſſe aliū gradū bonitatis
ſcʒ vegetari.animal aliud genꝰ creature nobiliꝰ hʒ vltra
eſſe ⁊ vegetari aliū gradū bonitatis ſcʒ ſentire. Et cum
aīalia beſtiaꝝ terre volatiliū celi ⁊ piſciū maris ſint in-
numerabiliū.habēt etiā inter ſe diuerſos gradus boni-
tates eſſentiales ꝓpter quos differūt ſpecie.licet nob ſint
ignoti.vn̄ vna eſt maioris bonitatis eſſentialis ⁊ nobili
or altera.ſicut mus ꝑfectꝰ aīal muſca muſcipula nobili
or mure canis ꝑfectior muſcipula equus ꝑfectior aīal ca
ne.⁊ ſic de alijs. Homo vero vltra eſſe vegetare ⁊ ſentire
habet aliū gradū bonitatis eſſentialis naturaliter ſcʒ in
telligere. Et licʒ oēs hoīes ſint eiuſdē ſpeciei natura.pro
pter qđ dicit porphiriꝰ ꝑticipatōe ſpēi oēs hoīes ſunt
vnꝰ hō.tn̄ ſunt valde differētes in bonitate accidentali
gratie ſm quā collocanť poſtea boni in diuerſis ordinibꝫ
angeloꝝ.ſm be.Gre. Perfectiōe aūt grē maximꝰ ſanctꝰ ī
via eſt minor infimo oīm angeloꝝ beatoꝝ q̄ꝛ hic viator
ille cōprehēſor.ꝓpter qđ dixit xp̄s de Joha.bap. Mat.
xi. Quo nemo maior inter natos mulieꝝ. Qui minor eſt
in regno celoꝝ.maior eſt illo.tūc nō erāt in regno niſi an
geli. Angeli aūt ſm dyoniſ.⁊ be.tho.in p̄ma pte differūt
nō ſolū nūero ſed ⁊ ſpē vnꝰ ab altero ſicut differt equus
a boue.⁊ bos a leone.⁊ hmōi. Vn̄ oportet dicere ꝙ quili
bet immediate ſuꝑior hʒ vnū gradū bonitatis eſſentia-
lem maiorē immediate ad inferiorē.⁊ ſic etiā maiorē gra
dum bonitatis gratie ⁊ glīe. Habet ergo infimꝰ angelꝰ
maiorē ꝑfectionē q̄ʒ maximꝰ ſanctꝰ in mundo.ſcđs ma-
iorem ꝑfectōem p̄mo angelo.tertiꝰ maiorē. ⁊ ſic de alijs.
Et cū angeli infimi ordinis ſint plēs numero q̄ʒ omnes
hoīes mūdi.qn̄ plēs fuerūt.q̄ꝛ q̄libet hʒ angelū ꝓpriū
ad ſui cuſtodiā.cū ſint milia miliū quaſi innumerabi-
les.aſcendēdo gradatim de gradu bonitatis vniꝰ ad ali-
um maiorem ꝑ ſingulos angelos. Quis iam valeat cō-
prehēdere.ne dū effari q̄t gradꝰ maxīe bonitatis ꝑfectio
nis gratie ⁊ decoris habebit ſup̄mus in ordine angelo-
rum infimo.aſcēdendo ad alios ordines ſuꝑiores. q̄ q̄n
to ſunt in ordine ſuꝑiori.tāto ſunt in nūero multo maio
ri ſuꝑior inferiori ordine ſm dn̄m iohānē dn̄ici. q̄ꝛ ma
ior ꝑfectio ſine cōparatiōe eſt in ſpiritibꝫ q̄ʒ in corporibus.
Sed in corꝑibꝫ elemētaribꝫ ⁊ celeſtibꝫ hoc oſtenditur ꝙ
ſuꝑiora corpa ſunt notabiliter maiora q̄ʒ inferiora. ſicut
aqua maior terra.aer maior aqua.ſpera ignis maior eſt
aere. Primū celū ſcʒ lune maius ſpera tota elementari.
Et ſecūdū celū maius p̄mo ⁊ ſic de alijs . Et hoc q̄ʒtum
ad q̄ʒtitatē ꝯtinuā.que in corꝑibꝫ reꝑiť. Et cum q̄ʒtitas
ꝯtinua nō ſit in ſpiritibꝫ videť ꝙ hec ꝑfectio q̄ʒtitatis de
beat ſaluari ſaltē in q̄ʒtitate diſcreta.i.numerali. vt ſuꝑi-
or ordo ſit maior numero inferiori multo magis. Quan
tus ergo ⁊ qualis erit ſup̄mꝰ archangelꝰ.q̄ʒ excelſior ſup̄
mus in ordine p̄ncipatuū.⁊ ſic de alijs. Quid ergo erit
de ſup̄mo ſeraphin bonitatis pulcritudinis ⁊ ꝑfectōis.
Et q̄ꝛ ſuꝑ oēs choros angeloꝝ exaltata eſt bea. Maria
mater dn̄i.multo maior bonitas ⁊ ꝑfectio grē ⁊ glīe re-
piť in illa. Et ſine cōparatōe in xp̄i hūanitate ꝑmaxime
Nō tn̄ ꝑuenies ad infinitā bonitatē ⁊ oēm ꝑfectōem dei
tatis.q̄ vna eſt in pr̄e filio ⁊ ſpūſancto.ita ergo trinitas
btā cōmunicauit gradꝰ varios bonitatis in creaturis ꝙ
nihil ab ea diminutū eſt.ſed oēs illas ꝑfectōes ſine mi-
xtura alicuiꝰ defectꝰ.q̄ tn̄ mixtura eſt in creaturis.ſibi re-
tinuit ⁊ excellētiora. Cum enī infinita bonitas. dulcedo.
pulcritudo.⁊ ſapīa.⁊ potētia eiꝰ. nulli totū cōicauit. q̄a
creatura cū ſit finita nō eſt capax infiniti . In creaturis
etiā angelis ⁊ hoībꝫ bonitas etiā accidētalis vn̄ pōt ad
eſſe ⁊ abeſſe ſubiecto p̄ter ſubiecti corruptōem. In deo āt
eſt eſſentialis ⁊ mutari nō pōt.ſicut nec eſſentia ſua. Et
iō dixit xp̄s cuidā vocāti eū magiſtrū bonū. Nemo bo-
nus niſi ſolus deꝰ ſcʒ ꝑ eſſentiam . Nā ⁊ ſi oīs creatura

bona ſit.nō tn̄ ꝑ eſſentiā.ſʒ ꝑ accidēs additū eſſentie. Et
q̄ꝛ btī apti vidēt illā infinita bonitatem.auerti ab eo nō
pn̄t.ſed timore reuerētie ſubditi clamāt. Bn̄dictio ⁊ cla-
ritas ⁊ ſapīa ⁊ grāꝝ actio honor virtus ⁊ fortitudo deo
noſtro. Apoc. Mittentes coronas ſuas ante thronū eiꝰ
ex timore reuerētie.admirātes immēſitatē bonitatis eiꝰ.
Et quilibet etiā viator dicere hʒ cū ps.lxv. Introibo in
domū tuā eccl'ie militātis.adorabo ad tēplū ſcm̄ tuum
eccl'ie triūphātis in timore tuo. Bonitas ei virtutis eſt
q̄ maxime dʒ revereri ſm etiā ethnicos ariſto.⁊ alios.

Quintum quod val. §. V.

de eſt reuerēdū in deo eſt q̄ ad ſuā infinitā pietatē ⁊ mi
ſericordiā. Nā ſm aplm pater eſt miſcdiaꝝ ⁊ deꝰ totius
ꝯſolatōis. Per effectū ⁊ ꝓprietatē rei deuenit ī cognitōeʒ
cauſe eiꝰ.ſicut ꝑ fumū deuenimꝰ in cognitōnem ignis.
Oēs aūt creature ſūt q̄dā effectꝰ p̄me cāe ipiꝰ ſcʒ dei. Il-
la aūt creatura clariꝰ nos inducit in cognitōem diuinaꝫ
q̄ melior ē.⁊ infinitati magis ꝓpinqua. Hec aūt ꝑculdu-
bio mīa eſt. Quid ei p̄cioſiꝰ vita. Pellē ꝑ pelle.⁊ cuncta
que habet homo dabit ꝓ anima ſua.i.vita. Job.i. Et in
ps.lxij.ait. Melior eſt mīa tua ſuꝑ vitas. vtiq̄ʒ ſuꝑ vi-
tas quaſcū̄q̄ʒ. Nā vita carnis.vita tpis.vita aīe.vita glē
⁊ ſi qua alia vita eſt.ex mīa dať ab illo q̄ nulli q̄cq̄ʒ dʒ.
Hec ē mr̄ vitaꝝ ⁊ radix. Vn̄ ſeruata illa regula cōi. Pro
pter qđ vnūqđq̄ʒ ⁊ illud magis . Patet ꝙ melior ē mīa
ſuꝑ vitas. Sʒ ſi vita ē p̄cioſior cūctis opibꝫ.q̄ꝛ opes or-
dinanť ꝓpť ipam ꝯſeruādā.⁊ mīam ſuꝑ omnē vitā. Re
ſtat vt mīa eiꝰ ſit ſuꝑ oia opa eiꝰ. Preterea nō ſolū mīa
dei eſt p̄cioſa valde.⁊ infiniti ꝓpinqua.ſʒ ⁊ ipſa infinita.
Nā iuxta verbū Eccl'. Scđm multitudinē magnitudi-
nis eiꝰ.ſic ⁊ mīa eiꝰ cū ipo eſt. Et ſi q̄rať vtrū mīa di-
uina ſit aliq̄d diſtinctū a deo ⁊ ꝑ ꝯn̄s creatura. Et ſi ipa mīa
put eſt infinita cōicať creature. Rn̄.ad p̄mū.ꝙ cū nihil
ſit in deo p̄ter deū.mīa et quecū̄q̄ʒ alia ꝑfectio.vt ſapīa.
iuſticia.charitas.⁊ hmōi q̄ affirmanť de deo.nihil ſūt a
deo diſtincta.⁊ ſic oīs creatura in deo eſt deꝰ. Hoc docu-
it euāgeliſta iohānes cū ait. Qđ factū ē in ipo vita erat
⁊ vita erat lux hoīm. Et ex hoc manifeſtū eſt ꝙ hō ī deo
hō nō eſt ſed deꝰ. Sʒ in ſe nō deꝰ hō ſed creatura. hoc nō
eſt difficile ad intelligendū. Cū igiť intellectꝰ diuinus ſit
ſimplex ⁊ infinitꝰ vnico actu ꝯtinuo vniuerſa videns.
oīa ſunt ibi ipe intellectꝰ ⁊ deus.q̄ tn̄ in ſe ꝯſiderata put
ſunt in actu.neq̄ʒ ſūt deꝰ.neq̄ʒ infinita ꝓpťe exceptu mīa
q̄ ⁊ ſi creatura ſit infinita q̄ ad ſuū effectū. vt ſubito di-
ceť. Et ad ſm rn̄deť.ꝙ mīa put eſt infinita cōicať crea-
ture q̄ ſcʒ ad ſuū effectū. Certū eſt aūt ꝙ deus cōicauit
creaturis ſuis ſuas ꝑfectiōes infinitas finite tn̄ nō infi
nite.vt ſapiam.caritatē.eſſentiā.⁊ hmōi.nulli tn̄ infinite
vel infinitū.ſed ⁊ ſctīs in patria cōicat ſe infinitū ſed fi-
nite. Sola ꝟo mīa cōicať homī infinite.i.ad effectū infi
nitū. Qđlibet ei crimē mortale(vt ꝓbat Anſelmꝰ)rōne
obiecti eſt culpe īfinite.q̄ꝛ eſt ꝯ illū cōmiſſum q̄ ē bonū
infinitū deū.vn̄ decedēs in eo merito dʒ puniri pena in
finita.vt rn̄deat culpe infinite. Que q̄dē pena q̄ꝛ infini
ta nō pōt eſſe intēſiue.q̄ꝛ tale onꝰ ferre nō poſſet.ſed infi
nita eſt extēſiue.q̄ꝛ durat imꝑpetuū. Cum igiť ſola mīa
abſoluat pctōrē penitētē ab illa culpa actualiter infinita.
⁊ ei reddat deū ſimplr̄ bonū infinitū.atq̄ʒ dignū ſta-
tuat.vt deo fruať eterno.qđ eſt bonū infinitū intenſiue.
Cōcludiť tanq̄ʒ notū.ꝙ ſola mīa ipſa eſt infinita.⁊ paſſi
ue in pctōre exiſtēs dici pōt creatura.q̄ actiue eſt ipe deꝰ
miſerator ⁊ miſericors.⁊ p̄ſtabilis ſuꝑ maliciā hoīm ſm
ꝓpham. Quid ſi dicerē ipam mīam actiuā infinitos
ꝓducentē effectus.cōicatā viatoribꝫ . Ecce q̄ꝛ iam ſacer
dotibꝫ collata eſt ptās abſoluēdi a ſceleribꝫ maliciaꝝ in-
finitaꝝ.immo ꝑ ſe abſoluere nō vult deꝰ niſi abſoluat hō

ſacerdos. cui dictū eſt. Quodcunqꝫ ſolueris ſuper terram ꝛc. Math. xviij. Uñ ꝛ leo papa. Multiplex mia dei ſic lapſis humanis ſubuenit. vt nō ſolū per baptiſmū miaꝫ ſꝫ etiā per penitētie medicinā ſpes vite repet eterne. vt q̄ regeneratōnis dona violaſſent ꝓprio ſe ꝯdēnantes iudicō ad remiſſionē criminū puenirēt. Sic diuine voluntatꝫ pſidijs ordinatis. vt indulgentiā niſi ſupplicatiōe ſacerdotū nequeāt obtinere. de pe. di. i. multiplex. Preterea etſi multa ſint ꝓpria deo q̄ ſcꝫ ita ꝯueniūt deo qd̄ nō alteri vt creare. beatificare. miracula ꝓpria virtute facere. nil tñ ita ꝓpriū ſicut miſereri. Et ideo dicit be. Greg. in collecta Deus cui ꝓpriū eſt miſereri ſemꝑ ꝛ parcere. hoc eſt ei deo ꝓprie ꝓpriū. Dicit͛ enī ꝓprie ꝓpriū alicui. qd̄ ꝯuenit omī. ſ. qꝫ hoc ei ꝯueniat ꝛ ſemꝑ in omī tempe hec habeat. Sic riſibile eſt ꝓprie ꝓpriū hoī. q2 ꝯuenit hoc ſcꝫ aptitudo ad ridendū ſoli hoī ꝛ nō alijs aīalibꝫ. ꝛ omī ſingulari hoī ſemꝑ ꝛ vbiqꝫ eſt riſibilis ſcꝫ aptus natus ad ridendū. etſi nō in omī tpe ꝛ loco rideat. Miſericordia dei igit͛ quātū ſcꝫ ad hūc potiſſimū effectū cuius reſpectu dicit͛ infinita ſcꝫ remittēdi pctā ꝯuenit ſoli deo ꝛ nō creature. Ego (ait ipſe per eſaiā) ſolus deleo iniq̄tates tuas ꝓpter memetipſum. Quod cognoſcentes iudei dicebant. Quis pōt peccata dimittere niſi ſolus deus. Nec eſt ꝯ qd̄ dicit dñs Jeſus ibidē ſcꝫ Math. ix. Filius hoīs. i. virginis hꝫ ptātē in terra dimittēdi peccata. Hoc enī poterat inq̄tū deus qui in vna pſona erat deus ꝛ hō. Cōuenit iſta mia omī pſone nature diuine. q2 patri cui vt patri miaꝝ. dixit filius in cruce. Pater ignoſce illis q2 neſciūt qd̄ faciūt. Lu. xxiij. Cōuenit filio dicenti ipſi Magdalene. Remittunt͛ tibi pctā tua. ꝛ a quo niſi ab eo. qd̄ aduertētes q̄ aſtabāt dicebant. Quis eſt hic q̄ etiā peccata dimittit. Lu. vij. Cōuenit ꝛ ſpūiſancto. Uñ aplis dictū fuit a xpo. Accipite ſpūmſanctū. quoꝝ remiſeritꝫ pctā remiſſa ſunt. q2 ipſe ſpiritus eſt remiſſio oīm peccatoꝝ cauſaliter. Cōuenit mia deo ꝛ in eo repit͛ ſemꝑ. Nunq̄d obliuiſcet͛ miſereri deus. pſ. q. d. nunq̄ꝫ. Nō ſemꝑ creat. ſed in ꝑncipio fecit deus celū ꝛ terrā ꝛ q̄ in eis ſunt Gen. i. Nec ſemꝑ miracula facit ſed ſemꝑ miſeret͛. Quinimmo (vt plus dicā) ante tpꝰ ꝛ poſt tēpus deus miſericors inuenit͛. Nam in ꝑncipio cū deus creauit ante nō erat tpꝰ. ꝛ tñ miam fecit mūdū creando. Que maior eſt miſeria qꝫ non eſſe. ꝛ de hac adeſſe ꝓduxit creaturas. Ecce mia dei. Jurauit angelus (vt refert Johā in apoc.) q2 tps nō erit amplius ſcꝫ poſt iudiciū finale ceſſante ſcꝫ motu ꝑmi mobilis. ꝛ tñ pſ. ait. Mias dñi in eternū cātabo. Ubiqꝫ dei mia repit͛. Nā Mia dñi plena eſt terra. ait pſ. xxxv. Et Dñe in celo mia tua. remunerās vltra ꝯdignū. Sed nec abeſt in inferno mia dei de quo minus videt͛. q2 etſi nō liberat illos a pena. punit tñ citra ꝯdignū. vt dicere valeant illud Tren. Mie eius ꝙ nō ſumus ꝯſumpti. i. annihilati. Quis ergo nō timeat reuerēdo tam infinitā miam ꝛ pietatē. Cōmendabat tullius ceſarē dicēs Nulla de ꝟtutibꝫ tuis ceſar pietati maior. Dimitto aūt ꝙ ſuſcepit iſrael pueꝝ ſcꝫ deus ſurſum accepit. q2 ſibi vniuit carnē ex iſrael puero. i. ſeruo ſuo. ꝛ hoc q2 recordatus eſt miſericordie ſue.

Sexto eſt deus timē. §. VI.

dus timore reuerētie ꝓpter ſuā maximā equitatē ꝛ iuſticiam. Pſ. x. Juſtus dñs ꝛ iuſticias dilexit equitatē vidit vultus eius. Juſtus eſt in ſe nulli vicio ſbiacēs. Qui enī alios hꝫ regere. male pōt exercere iuſticiā. iuſticiā ſcꝫ in alios ꝛ corrigere q̄ in ſe malus eſt. Qui ſine pctō ē vrm ꝑmus in illā adulterā lapidē mittat. Jo. viij. q. d. Reus debet puniri. vt iuſticia dictat. ſed nō eſt ſm iuſticie obſeruantiā. vt puniat͛ ab his qui maiori ſunt crimie irretiti. vñ ꝛ maiori pena digni. Remota ei iuſticia (inquit be. Aug. in. iiij. de ciui. dei) q̄d ſunt regna niſi magna latrocinia. Et vt ait be. Amb. in li. de officijs. Dū vni parcitur indigno. ad ꝑlapſiōis contagiū ꝓuocat vniuerſos. Facilitas enī venie incētiuū ꝑbet delinquēdi. xxiij. q. iiij eſt iniuſta. Q2 iuſticias dilexit ꝛ diligat. patet. q2 nullum malū dimittit impunitū. Et q2 iuſticiā debet tēperare moderatio. i. pietas. qd̄ ꝑtinet ad equitatē. que ē rigor iuſticie mie dulcedīe tꝑatus. ideo ſubdit. Equitatēꝫ vidit vultus eius. Uis ne videre rigorē huius regis ꝛ dñi iuſticie. Cōſidera qñ angelus ille ꝑmus lucifer dictus ꝛ cherub plenus decore ꝛ ſapiētia. cuius opimentū erat omnis lapis ꝑcioſus. ſardius. topaſius. iaſpis. criſolitus ꝛ onix ꝛ berillus. ſaphirus. ꝛ carbūculus. ꝛ ſmaragdus. Nouem exꝑmit noīa lapidū ꝑcioſoꝝ deſignātia nouē ordīes angeloꝝ. ſm Greg. in moral. de pe. di. ij. ca. vlt. qꝫ ille opꝑtus dicit͛. q2 ſublimitate ꝟtutis oēs ſupauit. hic talis et tātus. ſubito cū dixit ī corde ſuo. Similis ero altiſſimo. nō eſt opatus. nō ē ore locutus. tantū cogitauit ſupbiam. ꝛ expulſus a regno. in infernū demerſus eſt. Licet autē deus vt iuſtus dñs oīa de generibꝫ ſinguloꝝ vitia. diuerſis tpibꝫ ſeuere puniuerit. vt qd̄libet ſibi diſplicere oſtēdat. ꝛ impunitū credat͛ nullū. ꝑmaxime tñ ſupbos. Siquidē fratricidiū in abel factū a cayn. dñs inultū nō ꝑmiſit. Nam vagus ꝛ ꝓfugus ꝛ tremulus diſcurrēs loco fere a lamech ex eo deſcēdente ſagittatus eſt. Genef. iiij.

Mundū totū luxuria infectū. q2 omis caro corruperat viā ſuā. dñs iuſtus diluuio pemit. Gen. vij. Sodomitas peſſimo vitio laborātes cū quatuor alijs ciuitatibus igne ꝛ ſulphure cōbuſtos ſubuertit. Gen. xix. Iſraelitaꝝ cū moabitis fornicantiū. xxiij. milia pierūt. Num. xxv. Propter adulteriū cū vxore leuite in gabaa ꝑpetratum pene extincta fuit tribꝫ beniamin occiſis ex eis plus qꝫ quinquaginta milibꝫ. Judi. xx. Propter ſtuprū ꝛ inceſtum ꝑpetratū ab Amon cū ſorore ſua thamar. occiſus fuit a ſeruis Abſalon fratris ſui. ij. Regū. xiij. Propter mollicici pctm̄. onan a dño īterfectus eſt. Gen. xxviij. Nō ꝑmiſit diuina iuſticia giezi ex auaricia magnā ſubſtātiā a naaman ſyro mūdato a lepra petentē ex pte helizei. ſꝫ ꝯtra volūtatē eius trāſire impunitū. immo lepra horribili ꝑcuſſus eſt. iiij. Reg. v. Nec heliodoꝝ ſacrilegū inchoātem hieruſalē ſpoliare ſub onia ſummo ſacerdote vſqꝫ ad mortē per angelos duos flagellauit. ij. Macha. iij. Jaſonem ementē ſummū ſacerdotium a rege Antiocho ac etiā menelaū inultos nō dimiſit. ij. Macha. iiij. Sed ꝛ iudas ꝓditor ex cupiditate magiſtrū tradēs in manus iudeoꝝ. xxx. argēteis. laqueo vitam finiuit. Math. xxvij. Achior q2 furatus eſt regulā aureā palliū coccineū. ꝛ cc. ſicles lapidatus eſt a populo. Joſue. vij. Gule deditos iſraelitas cū adhuc eſce carniū eſſent in ore coꝝ ira dei deſcēdit ſup eos ꝛ occidit pigues coꝝ. Num. xi. Propter qd̄ ꝛ filij hely. ophni. ꝛ phinees in bello gladio ceciderunt. i. Reg. ij. Inuidia ducti fratres ioſeph cum vēdētes ꝛ tradentes in manus gentiū. poſt humiliatōem ei iniuſte factam exaltatū ſup omēs. dure ab eo increpati. demū ſubditi ei facti ſunt. gen. xliiij. Propter quā cām iudei xp̄m tradentes in manus pylati ad mortē duris flagellis caſtigati ꝛ diſpſi demū ipſm dñm ꝛ ſaluatorē ꝯfitebunt͛. ſe ei per fidē ſubijciētes. Interea maria ſoror aaron ꝓpter inuidiā ꝯtra ipſm murmurās. lepra ꝑcutit͛. Num. xij. Ab accidia deuicti tedio itineris multi ex iſrael in deſerto murmurātes ſeueritate diuine iuſticie igne ꝯſumpti ſūt Num. xi. Ira ꝛ odio furens ſaul rex ꝑmus iſrael contra dauid. mortēqꝫ ei pluries intentās. necnō ꝛ phitoniſſaꝫ maleficā ꝯſulēs. diuina exigēte iuſticia ſeipſm in vtreqꝫ pemit. i. Reg. vlt. Qua ꝑmoti illi de tribu effraim ꝛ iniuſte ꝯ iepte q̄ victoriā habuerat ꝯ ammonitas ſeditiōem facientes. ꝛ bellū ꝯ galaaditas q̄ iuuerāt in ꝑlio iepte. oc-

ciſi ſunt de effraim quadragintaduo milia. Judi. xij. De
populo iſrael idolatrãte ad vitulũ aureũ dũ moyſes ſta
bat in mõte occiſa ſunt. xxiij. milia ex eis. Propter incre
dulitatẽ popul⁹ ille q̇ egreſſus eſt de egypto numero ſex
centa milia abſq; puulis ⁊ mulieribꝫ. Propter murmu-
ratõnem nõ eſt ingreſſus terrã pmiſſionis niſi duo. ca-
leph ⁊ ioſue. Num. xiiij. Sed ⁊ moyſes ⁊ aaron ad aquã
ↄtradictiõis ꝓpter infidelitatẽ puati ſũt. Num. xx. Sũt
⁊ alia vitia a diuina iuſticia iudicata. vt patet ex ſacris
oraculis ⁊ libris gẽtiliũ. Sꝫ nullũ ita ſeuere ſicut ſuper-
bia. ⁊ ↄgrue. q2 magis directe bellat ↄ eũ. Un̄. deus ſup
bis reſiſtit. inq̇t Jaco. in ep̄la ſua. Regula etiã tradita p
virgiliũ i. vi. En̄. Romanis pncipibꝫ fuit. pcere ſubiectꝫ.
⁊ debellare ſupbos. Et dei mater maria. Diſpſit ſupbos
mẽte cordis ſui. Lu. i. Un̄ pmos parẽtes poſtq̃ inuaſit
ſupbia edẽtes pomũ vt eſſent ſicut dij. iuſticia dei de pa
radiſo expellẽs in has mũdi miſerias exiliauit. Gen̄. iij.
In ſecũda etate nemroth cũ ſuis volentes turrim ba-
bel ad celũ vſq; ptingentẽ edificare. quaſi exiſtimãtes ſe
ↄtra deũ poſſe defendere ſi aliud diluuiũ ſuaderet. ex di
uina iuſticia ↄfuſi ſunt a ſupbia ſua diuiſis linguis vt
ſe intelligere nõ valerẽt. Gen̄. xi. Diſpſis aũt nemroth vt
tyrãn⁹ cepit alijs dñari ⁊ opprimere. In tertia etate cre-
uit ſupbia. Nam pharao dñi mãdatis reſiſtẽs. nec decẽ
plagis hũiliatus ſed obduratus ↄ dñm p̄lians i mari
rubro cũ ſuis. ſubmerſus eſt. Exo. xiiij. Et in populo il-
lo ptrãſeunti p deſertũ cũ ſupbia exurrexiſſet in dathan
⁊ abyron. ambientibꝫ moyſi ducatũ ⁊ chore anhelãte ad
aaron ſacerdotiũ. ſciſma facientibꝫ ⁊ rebellionis ↄtẽptũ.
diuina iuſticia multã tantã elationẽ abire nõ voluit. ſed
apta eſt terra ⁊ deglutiuit dathan ⁊ operuit ſup congre-
gationẽ abyron. ⁊ exarſit ignis in ſynagoga coꝝ. ⁊ flãma
cõbuſſit pctõres chore cũ cõplicibꝫ ſuis. Nũe. xvi. In
quarta etate ſaul ſupbũ q̇ mãdatis dei ⁊ ſamuelis nolu
it obedire humiliauit a regno reprobãs. i. Reg. xv. Su
perbũ illũ immaniſſimũ gygantẽ golyath philiſteũ. de-
um iſrael ex ſupbia blaſphemantẽ. Dauid humilis ⁊ a-
doleſcẽs inermis ↄ eũ p̄ualuit in funda ⁊ lapide. i. Reg.
xvij. Ozias rex iuda (⁊ ſi al's bonus) in ſupbiã elatus. q̇a
p̄ſumptuoſe ſe ingeſſit in officio ſacerdotali offerẽs incẽ
ſum dño. leproſus effectus eſt. ij. Paral'. xxvi. Sennach-
erib cũ innumerabili multitudine obſidẽs hieruſalem ⁊
dicẽs. q2 de⁹ coꝝ nõ poſſet liberare eos ab eo. in vna no-
cte ſupbia ei⁹ occiſa ſunt ab angelo centũoctogintaquin
q; milia. vt patet Eſa. xxxvij. ca. Sed magis effrenata ẽ
qñ ambicioſiſſim⁹ ille abſalon ⁊ van⁹ vſurpauit ſibi do
miniũ ⁊ regnũ patris. eũ vſq; ad mortẽ pſequẽs. Sed
neſcit diuina iuſticia patrociniũ p̄ſtare criminibꝫ ⁊ tan
te temeritati. Nam elatũ illũ quercus p vanos capillos
tenuit ſuſpẽſum. mula quã equitabat cũ dimittente. do
nec ioab pnceps exercit⁹ dauid hoc ſciẽs ⁊ applicãs lance
is ſuis trãſfodit. ij. Reg. xviij. Adonias etiã hoc regnuꝫ
affectãs ↄtra ſalomonẽ fratrẽ quẽ dauid pater vtriuſq;
ſtatuerat regẽ. occiſus eſt. iij. Reg. ij. In q̇nta etate ad-
huc magis oſtẽtata eſt ſupbia ipa. Nam nabuchodono
ſor elatus in ſupbiã. vt ſibi aſſcriberet monarchiam nõ
deo. in mentẽ feralẽ mutat⁹ eſt inter feras. a regno ſegre-
gatus. in deſerto habitãs p ſeptẽ tempa quouſq; ſuam
ſupbiã cognoſceret ⁊ peniteret. Dan̄. iiij. Alius nabuch.
forte nepos qui holofernẽ pncipẽ exercit⁹ ſui miſerat per
regiones cũ innumerabili multitudine. vt ſibi ſubiuga-
ret oẽm terrã dñio ſuo. ac deos exterminaret. vt ſol⁹ ipſe
deus haberet in terra. quẽ mirabiliter diuĩa iuſticia hu
miliauit. ↄfudit tantã ſupbiã p iudith caſtiſſimã ⁊ ma-
gnanimẽ que illi⁹ caput abſcidit. ⁊ oĩs exercit⁹ ei⁹ debel-
latus eſt. Judith. xiij. Aman quoq; agagites qui vole
bat adorari a mardocheo. ⁊ q2 ſupbie illi⁹ nolebat illi fa

uere. queſierat totũ genus vna die vbicunq; eſſet p orbẽ
ſub aſſuero gladio exponi. cũ magna equitate iudicat⁹
eſt. vt in cruce quã parauerat mardocheo ad ſuſpẽdium
in ea ipe appenderet liberatiõe facta a morte in populo
iudeoꝝ. Quid de antiocho q̇ cum tãta ſupbia efferat⁹
eſt in iudeos. ⁊ cõminat⁹ eſt hieruſalẽ deſtructiõem. ⁊ le-
ges dei mãdauit nõ ſeruari ſed gentiliũ. ⁊ nõ deũ ſed io-
uem adorari. nõne morte dira vermibꝫ ſcaturiẽs cõſum-
ptus eſt. Cõfeſſus demum q2 iuſtũ eſt ſubditũ eſſe deo.
⁊ mortale nõ paria ſentire de deo. ij. Macha. ix. vbi mľ-
ta de ei⁹ ſupbia ⁊ punitiõe. Et de nichanoris ſupbia ⁊ pu
nitiõe habes. ij. Macha. vlt. In. vi. etate. ⁊ ſi deus ad
ſupbiam ſupandã humiliauerit ſeipm̄. formã ſerui acci-
piens. ⁊ demũ vſq; ad mortẽ ignominioſiſſimã crucis.
nõ tñ in pctõribꝫ ſupbia eſt extincta. veꝝ ⁊ repullulans
eſt humiliata ⁊ ↄfuſa. Nam herodes iniquus antipas
qui iacobũ decapitauit. ⁊ petrũ incarcerauit. cum q̇daꝫ
die cõcionaret corã populo. ⁊ veſte aurea ⁊ argẽtea indu
tus radijs ſolis ſup eum reuerberantibꝫ. valde gl'ioſus
⁊ fulgidus appareret. Populo ei acclamãte laudes dei ⁊
nõ hoĩs. indeq; elatus in ſupbiã. iuſte punit⁹. angelo eũ
pcutiẽte. ⁊ cũ magnis cruciatibꝫ ſpm̄ emittentẽ. Nõ mi-
nori ſupbia herodes ſecũdus aſcolonita xp̄m in paſſiõe
deriſit indutũ veſte alba. qui pus iohannẽ baptiſtã de-
capitauerat. Sed ⁊ pmus qui innocẽtes occidi fecit. vt
xp̄m regẽ veꝝ cũ eis extingueret. equali ſupbia vſus. et
iuſticia ↄdemnat⁹ eſt. De gayo impatore qui voluit co-
li vt de⁹. Et de coſdroe qui crucẽ ſecũ tulerat in perſidẽ.
Et poſtea de iuliano apoſtata impatore. Et de dyocletia
no ⁊ maximiano quãto ſtudio ſupbieſue ſunt conati ex
tinguere nomẽ xp̄i. exterminare eccl'iam. ↄculcare fidem.
Quoꝝ tñ ſupbia ⁊ malignitas ad nihilũ redacta eſt. et
iuſte punita. ⁊ eccl'ia magiſ ac magis exaltata. Timebũt
ergo gentes nomẽ tuũ dñe. ait pſ. ſcꝫ videntes iuſticiam
tuam. q2 nil inultũ dimittis malũ. Et oẽs reges terre
gl'iam tuam cum magna reuerentia adorantes.

Septimo timẽdus. §. VII.

eſt deus timore reuerẽtie ꝓpter ſuã eternitatẽ ⁊ puidẽtiã.
Eccẽs. v. Ne dicas coram angelo nõ eſt puidentia. ne forte
iratus dñs ſup ſermones tuos diſſipet oĩa opa ma-
nuum tuaꝝ. Ubi ſunt multa ſomnia ⁊ plurime vanita
tes ⁊ ſermones innũeri. tu vero deũ time. hec ibi. Som-
nia appellat ſalomõ diuerſas fantaſias aliquoruꝫ male
ſcientiũ de diuina puidentia. q2 ſicut in ſomno videtur
aliq̇d eſſe q̇d in veritate nõ eſt. ita aliquibꝫ viſum eſt be
ne ſentire de his que eueniũt in mundo. ⁊ tñ nõ ſic eſt.
Quidã eni eueutũ reꝝ humanaꝝ attribuebãt fatis di-
centes. Fatis agimur. credite fatis. Et illud. Le tua fata
premũt. vocãtes fatũ ↄſtellatõem ſeu influxũ ſyderum.
ſub quibꝫ nati ſunt homĩes. quibꝫ moueant neceſſario
ad bonũ vel malũ. Alij dicebãt oĩa euenire a caſu ⁊ for-
tuna. In quoꝝ pſona loquit ſalomon dicẽs. Uerti me
ad alia que vidi ſub ſole. nec velociũ eſſe curſum. nec for
tium bellũ. nec ſapientũ panẽ. nec doctoruꝫ diuitias. nec
artificũ grãm. ſed tẽpus caſuſq; in oĩbꝫ. Alij vt plato
poſuerũt diuinã puidẽtiã nõ ſe extẽdere ad res hũanas
⁊ minima. ſed tñ circa celeſtia. In quoꝝ pſona dic̄ Job
Circa cardines celi ambulat. noſtra aũt nõ ↄſiderat. Sꝫ
iſta oĩa ſunt ſomnia ⁊ vana ⁊ nõ credẽda. Et ideo ſignã
ter ſubdit. Tu vero deũ time. tanq̃ eũ qui oĩa vide-
de oĩbꝫ puidet. oĩa recte diſponit. Un̄ dr̄ Sap. xij. Tu
aũt dñe dñator virtut' oĩa cũ tranq̇llitate iudicas. ⁊ cũ
magna reuerẽtia diſponis nos. Subeſt ei tibi poſſe cũ
volueris. Et petrus in canon̄. ſua. Oẽm ſolicitudinẽ ve-
ſtrã ꝓijciẽtes in eũ. qm̄ ipi cura eſt de vobis. Et pſ. Ja
cta cogitatũ tuũ in dño ⁊ ipe te enutriet. Quinimmo vt

ſcribitur. Sap. xij. Ipſi eſt cura de omib⁹. Neqꝫ enĩ quia
cũ magna cura ⁊ diligẽtia diſponit de corporib⁹ celeſtib⁹.
de angelis ⁊ hoib⁹. ideo min⁹ curat de minimis ⁊ vilib⁹
reb⁹. ſed de quibuſcũqꝫ infimis vſqꝫ ad ſingularia intẽ-
dit. Vñ ⁊ be. Aug. in .ij. de ciui. dei ait. De⁹ ſumm⁹ ⁊ ve
potẽs creator ⁊ factor oĩs aĩe oĩſqꝫ corporis cui⁹ ꝑticipa-
tione ſunt felices oẽs. qui ſunt ꝟitate nõ vanitate felices
Qui fecit hoĩem rõnale aĩal ex aĩa ⁊ corpore. qui eũ peccan-
tem nec impunitũ dimiſit. nec abſqꝫ mĩa dereliquit. qui
nõ ſolũ celũ ⁊ terrã. nõ ſolũ angelũ ⁊ homĩem. ſed nec exi-
gui ⁊ ꝯtemptibilis animãtis viſcera. nec auis pennulã.
nec herbe floſculũ. nec arboris foliũ ſine ſuaꝝ partiũ ꝯ-
ueniẽtia. ⁊ quadã veluti pace dereliquit. Nullo mõ cre-
denda eſt regna hoĩm. eorũqꝫ dñationes ⁊ ſeruitutes a
ſue ꝓuidẽtie legib⁹ alienas eſſe voluiſſe. Et boe. de ꝯſo-
la. O qui ꝑpetua mũdũ rõne gubernas. Terrarũ
celiqꝫ ſator tps q̃ ab euo ire iubes. ſtabiliſqꝫ manẽs daſ
cuncta moueri ⁊c. Cum quãta aũt reuerẽtia ꝓuideat no-
bis ⁊ diſponat. q̃s nõ obſtupeſcat. quot varietates her-
baꝝ. fructuũ. animaliũ. piſciũ. auiũ. in cibũ dedit. quot
aromatica ꝯceſſit vini. quãtes diuerſitates veſtiũ. habi-
tationũ. documẽta. interiora incitamenta ad bonũ. ſan-
cta ſacramenta. ſanctoꝝ exẽpla. flagelloꝝ erudimẽta. q̃s
enarrabit. Miſteriũ aũt incarnatõnis ⁊ dñice paſſiõis
ad noſtrã redẽptionẽ tã immẽſam ad nos ſpãlẽ dilectio-
nem q̃s cõprehẽdere. nedũ exꝓmere valeat. ⁊ merito dice-
re valeat illud Michee. Popule me⁹ q̃d tibi vltra face-
re potui ⁊ nõ feci ad ꝓuidendũ tue ſaluti. Sed valde ti-
mendũ. ne ingrati inueniamur. Nam quãto plura nob
beneficia collata ſunt. tanto maiora ſupplicia preparata
ſi ſalutẽ noſtrã neglexerim⁹. Sed econtra vltra ꝓdicta
bona multa habem⁹ hic ⁊ in patria. ſi timuerim⁹ deum
⁊ fecerim⁹ bene. vt ait thobias filio. Thobie. iiij. De
hmõi ꝓuidẽtie beneficijs dicit be. Bern. in li. de ꝯſider.
Amat de⁹ vt charitas. nouit vt ꝟitas. ſedet vt equitas.
dñat vt maieſtas. regit vt ꝓncipiũ tuet vt ſalus. opat
vt ꝟtus. rutilat vt lux. aſſiſtit vt pietas. Quid ergo ẽ de-
us quo ad vniuerſos ſpectat finis. Quo ad electiones
ſalus. Quo ad ſeipm nouit. Quid eſt de⁹. volũtas. oĩ-
potentia. beniuolẽtia. virtus. lumẽ eternũ. incõmutabil'
ratio. ſumma beatitudo. creans mẽtes ad ſe ꝑticipãdũ.
viuificãs ad ſentiendũ. afficiẽs ad appetendũ. iuſtificãs
ad ꝓmerendũ. dilatãs ad capiendũ. accendẽs ad zelum.
fecundãs ad fructũ. dirigẽs ad equitatẽ. informãs ad be-
niuolentiã. moderãs ad ſapiam. roborãs ad virtutẽ. viſi-
tans ad ꝯſolatiõem. illuminãs ad cognitiõem. ꝑpetuãſ
ad immortalitatẽ. impellẽs ad felicitatẽ. circũdans ad ſe-
curitatẽ. Hec be. Bern. Hec oĩa ſumma ꝓuidet beni-
uolẽtia. Vñ ſm Joh. damaſ. deus grece dicit theos. Et
theos vno mõ dicit a theu q̃d eſt circuire ⁊ fouere. quia
ꝟtute ⁊ influxu ſuo oĩa circuiens. oĩa fouẽs. oib⁹ ꝓuidet.
ſm illud ps. Apis tu manũ tuã ſcꝫ ꝓuidentie. ⁊ imples
oẽe aĩal benedictõne. Timeat ergo deũ oẽe ſemẽ iſra-
el. i. oẽs fideles. ait ps. Qm̃ non ſpreuit neqꝫ deſpexit
deprecatiõem paupis. Paupis dico naturali ſenſu. pau-
peris eterna ſubſtãtia. paupis ꝟtute grẽ. paupis ſpiri-
tu. ſed oib⁹ ꝓuidet ꝑ capacitate ſua. Et timor dñi preci-
pue reuerẽtialis. de quo eſt ſermo. gloria. ⁊ gloriatio. leti-
cia. ⁊ corona exultatõnis. vt dr Eccl. i.

Titulus decimuſquitus.

de dono pietatis.

De pietat' eminẽtia ⁊ dignitate. Ca. I.

DE dono pietatis vi-
denda ſunt tria. Eminẽtia dignitat'. exi-
ſtentia eius qualitatis. ⁊ ꝑmanẽtia eternitatis. Pro de-
claratione ꝑmi ſciendũ ſm be tho. ij. ij. q. lxxi. ar. i. ꝙ do-
na ſpũſſancti ſunt quidã habituales diſpoſitiões aĩe.
quib⁹ aĩa eſt ꝓmpte mobilis a ſpũſancto. Inter cetera
aũt motiones que ſunt a ſpũſancto mouet ſpũſſanctus
ad hoc ꝙ affectũ quendã filialẽ habeam⁹ ad deũ vt pa-
trem ſm illud apli ad Ro. viij. Accepiſtis ſpm̃ adoptio-
nis filioꝝ dei. in quo clamam⁹ abba pater. Pietas q̃ Pietas [illegible] ꝯſid[illegible] q̃tuꝫ ad tria
ſm ꝙ cultũ. i. reuerentiã exhibet deo ꝑ inſtinctũ ſpũſſan-
cti eſt donũ ſpũſſancti. Põt aũt ꝯſiderari excellẽtia hu-
ius doni q̃tum ad tria ſcꝫ q̃tum ad ſuã regulã. q̃tum
ad ſuã differentiã. ⁊ q̃tum ad efficaciã. ſeu vtilitatem.

Quantũ ad ꝑmũ certũ eſt ꝙ q̃to regula dirigens
eſt nobilior. tanto actus illa regula regulatus ⁊ menſu-
ratus eſt nobilior. Sed ꝟtus accipit pro regula aliquid
humanũ ſcꝫ dictamẽ rõnis. Donũ vero accipit ꝓ regl'a
aliquid diuinũ ſcꝫ inſtinctũ ſpũſſancti. verbigratia. In
horribilib⁹ fugiendis vel ꝓſequẽdis differenter dirigit
fortitudo. que eſt ꝟtus ⁊ fortitudo que eſt donũ. qꝛ ꝑ for-
titudinẽ q̃ eſt ꝟtus hõ aggredit terribilia ſm ꝟtutẽ hu-
manã. Sed ꝑ fortitudinẽ que eſt donũ hõ aggredit ter-
ribilia vtẽs diuina potentia ꝑ confidentiam quaſi ſua.
Similiter ſe hꝫ in cõmunicatõnib⁹ q̃ ſunt ad alteꝝ pie-
tas ꝟtus. ⁊ pietas donũ. qꝛ pietas q̃ eſt ꝟtus accipit ꝓ
regula ⁊ mẽſura aliq̃d humanũ puta obſeruans vel de-
bitũ vel ꝯgruũ ei⁹ qui cõicationẽ facit. Sed pietas q̃ ẽ
donũ in cõicatõib⁹ accipit ꝓ regula ipm̃ deũ. qꝛ cõicat ſe
ad alteꝝ. vtẽs deo quaſi ſeipõ. vt ſcꝫ ea q̃ ipm̃ decẽt ĩ hu-
iuſmodi cõicationib⁹ quaſi deo vnit⁹ exequat. Vñ dñs
ad bñficientiã exẽplo celeſtis patris exhortat. qui ſolẽ
ſuũ oriri facit ſup bonos ⁊ malos. Sic ergo ptꝫ differen-
tia. qꝛ in alijs cõicatiõib⁹ põt attẽdi aliqua hũana ratõ
cõicãdi alteri vel liberalitas in paruis donis. vel magni-
ficentia in magnis. vel iuſticia in debitis. vel decentia in
gratuitis. qꝛ talem dare decet. vel vtilitas vel aliq̃d hũa-
num. Sꝫ ꝙ rõ his terminis nõ claudit. vt hõ tm̃ tribu-
at hoĩ q̃tũ debet. vel q̃tũ expedit ei q̃ tribuat. ſed q̃tũ
eſt a deo acceptũ diuinũ bonũ q̃d in ſe vel in ꝓximo re-
lucet. hoc ſupra hũanũ bonũ eſt. Et hoc fit ꝑ donũ pie-
tatis. hec be. tho. in ſcripto ſup. iij. ſentẽ. di. xxxiij. arti. ij.

Scd̃o põt ꝯſiderari excellẽtia hui⁹ doni pietatis q̃-
tum ad ſuã differẽtiã. Poſſet enĩ aliq̃s dicere ꝙ pietas
nõ eſt donũ ſed ꝟtus. qꝛ Grego. i. moral' dicit ꝙ pietas
idẽ eſt q̃d mĩa. ſed mĩa eſt ꝟtus. iõ opat ſm hũanũ mo-
dum. ergo ⁊ pietas nõ eſt donũ. ſed ꝟtus opans ſm hũa-
num modũ nõ diuinũ. Rñdet ꝙ mĩa ⁊ pietas ĩ hoc dif-
ferunt. quia mĩa ſtudet ad reuelandũ miſerias ꝓximoꝝ
ex eo ꝙ ꝓximi ſunt ei ꝯiuncti vel ꝓpinquitate ſanguinis
vel familiaritate. vel ſaltẽ nature ſimilitudine. In omni-
bus enĩ miſcdia accipit pro mẽſura aliquid humanũ ſi-
cut alie virtutes. Sed pietas q̃ eſt donũ ſpũſſancti mo-
uet ad releuandas miſerias ꝓximoꝝ ex aliquo diuino
ſcꝫ inq̃tũ ſunt in filio dei vel diuĩa ſilitudine inſigniti.
ita ꝙ mĩa in ſuo actu vtit aliqua regula hũana. ſed pie-
tas que eſt donũ vtit regula diuina. Et ꝑ hoc patet ꝙ
pietas eſt potior miſcdia. ſicut donũ ꝑfecti⁹ virtute. Hec
be. tho. ſup. iij. ſen. di. xxxiij. ar. v. Tertio põt ꝯſiderari
eminẽtia hui⁹ doni q̃tum ad reuerentiã ſic. Quãto ali-
quid mõ nobiliori deo cultũ ⁊ reuerentiã exhibet. tanto
eſt excellentius. Sed hoc facit pietas prout eſt donum
ſpũſſancti. Qd̃ quidẽ probat. tum cõparãdo pietatem
ad ꝟtutẽ religionis. tum cõparãdo ipam pietatẽ ꝓut eſt
donũ ad eam q̃ eſt ꝟtus. Et inq̃tum ad religionẽ cõpa-
rat. licet religio que exhibet cultũ deo ſit potior pietate q̃
eſt virtus exhibens cultũ ⁊ reuerentiã patri carnali. tñ
pietas que eſt donũ eſt nobilior religione. quia exhibere
cultũ deo vt patri. q̃d facit pietas que eſt donũ excellen-

ctus eſt ꝙ exhibere cultũ deo vt creatori ⁊ dño. quod fa
cit religio. Ex quo patꝫ pietatẽ donũ excellenti⁹ religione
ꝟtute. ſm bea. tho. ij. ij. q. cxxi. arti. i. Comparãdo autem
pietatẽ donũ ad ipam ꝑut eſt ꝟtus. etiã ꝓbaꝛ pietatem
donũ excellentiorẽ ea inq̈ꝛtũ ꝟtus. Ex eo videlicꝫ ꝙ pie-
tas donũ reſpicit in actu ſuo aliq̈d diuinũ vt filiatiõem
diuinã ꝑ grãm. vel diuinã ſilitudinẽ. Sꝫ pietas virtus
aliq̈d humanũ vt familiaritatẽ ꝓpinq̈tatẽ vel nature ſi-
militudinẽ. Et ſic patet ꝙ eſt potior. vt dctm̃ eſt. s.

In quo aũt conſiſtat §. I.

Pietas donũ ha-bꝫ. v. act⁹ in via.

ita qualitas mẽtis ſcꝫ pietas donũ. q̈ꝛtũ ad actũ eius.
Sciendũ ſm be. Tho. ſuꝑ. iij. ſen. di. xxxiiij. art. v. ꝙ pie-
tas donũ hꝫ in via q̈nqꝫ actus. ſed vnũ ꝑncipalẽ. alios
quatuor ſecũdarios. Prim⁹ ergo actus ei⁹ eſt quẽ ha-
bet in via. deo cultũ. id eſt reuerẽtiã exhibere. nõ ſolũ ꝓ-
pter debitũ ſed ⁊ ꝓpter ꝯdignũ. qꝛ deus honore ⁊ reuerẽ
tia eſt dign⁹ interiori affectu ⁊ exteriori actu vt fit ĩ pro-
ſtratõibꝫ. genuflexionibꝫ. inclinatõibꝫ. ⁊ ſacrificijs. ex
hoc Malach. i. Fili⁹ honorat patrẽ ſuũ. Et ſi ego pr̃ ve-
ſter. vbi eſt honor me⁹. ait ipe. Deute. xxxij. Nunq̈d non
ipe eſt pater tuus qui poſſedit ⁊ fecit q̃ ad corpus. ⁊ cre
auit q̃ ad aĩam ⁊c. Vñ apl's ad Titũ. Sobrie ſcꝫ q̃ ad
ſe. iuſte ſcꝫ quo ad ꝓximũ. pie ſcꝫ quo ad deũ viuam⁹ in
hoc ſeculo. expectãtes ⁊c. Secũdus act⁹ eius ꝓpter di
reuerẽtiã etiã ſanctos honorare. qꝛ ſunt tẽpla dei. ⁊ orga
na ſpũſſancti. i. Cor. vi. An neſcitis. qꝛ templũ dñi eſtis
vos ⁊ ſpũſſanct⁹ habitat in vobis. Et alibi Honore in-
uicẽ ꝑueniẽtes. ⁊ ꝑcipue ꝑſidẽtes q̃ in regimĩe repñſentãt
ꝑſonã dei cũcta regẽtis. Petrus in canoñ. i. Regẽ hono
rate. Et be. Aug. in regula. Honore corã deo ꝑlatus ſit
vobis. Hui⁹ rõ eſt. qꝛ ſicut actus pietatis q̃ eſt ꝟtus. eſt
nõ ſolũ exhibere cultũ ſeu reuerentiã patri carnali. ſꝫ eti
am oĩbꝫ ſanguine iunctis. ſm ꝙ ꝑtinẽt ad patrem. ita et
actus pietatis q̃ eſt donũ nõ ſolũ deo. ſed ⁊ oĩbꝫ q̃ perti-
nent ad deũ ſibi ꝯiũctis ꝑ grãm vel ꝑ ꝑſidẽtiã. ⁊ hmõi.
Apl's. i. ad Thi. Sectare iuſticiã. pietatẽ. fidẽ. caritatem
patiam ⁊c. Terti⁹ actus pietatis q̃ eſt donũ. eſt ſcptu-
re ſacre intellecte nõ ꝯtradicere. cũ ſint ꝟba dei. Que eñi
aliq̃s venerꝫ ⁊ colit. ei⁹ etiã ꝟba in reuerẽtia hꝫ ⁊ nõ ꝯ im
pugnat. niſi falſa reperiãꝫ. Nam vt ait phs. Duobꝫ ami
cis exiſtẽtibꝫ platone ⁊ ꝟitate ſanctũ eſt ꝑhonorare ꝟita-
tẽ. Et qꝛ in ꝟbis ſcripture ſacre nõ põt eſſe falſitas. iõ ſꝑ
(et ſi nõ intelligãꝫ) venerãda ſunt. Hũc actũ eſſe pieta-
tis ponit Aug. in li. de doctrina xp̃iana. i. ad Thim̃. iij.
Manifeſte magnũ pietatis ſacr̃m qđ manifeſtũ ẽ ĩ car-
ne iuſtificatũ ⁊c. Quart⁹ actus ei⁹ eſt ꝯſtitutis in miſe
ria ſubuenire. Et rõ eſt. qꝛ ſm be. Greg. i. moral. idem eſt
qđ mĩa ſcꝫ in actu exteriori q̃ eſt ſubuenire miſerie proxi
mi. differũt tñ ĩ motiuo miſerẽdi. vt ſupra dctm̃ ẽ. Mi-
ſericordia aũt miſerie ſubuenit. Et ſm hoc be. Greg. ibi
dicit. ꝙ pietas inſiſtit opibꝫ mĩe. Et ſm hoc etiã dic be.
Hiero. vel Aug. ſm alios. Nõ memini me vidiſſe aut le
giſſe mala morte ꝑiſſe q̃ exercuit opa pietatꝭ. qꝛ ſcꝫ ſi pec
cator talis eſt. opa illa pietatis ꝓcurãt ſibi ꝯpunctiõem
⁊ reuerſiõem ad deũ. Quint⁹ actus eſt ſine offenſiõe ĩ
medio nationis praue ⁊ ꝑuerſe ꝯuerſari. ⁊ inter eos con
uiuere. vt dicit be. Aug. in li. de doctrina xp̃iana. Vñ et
petrus in. ij. canoñ. ca. ij. ait de Loth. Aſpectu quidem ⁊
auditu iuſt⁹ erat. habitãs inter illos q̃ de die in diẽ aĩaꝫ
ei⁹ iniq̃s opibꝫ cruciabãt. Nouit aũt deus pios de tẽta-
tione eripe. Oẽs hi actus vnã ⁊ eandẽ regulã ⁊ mẽſurã
habẽt ſcꝫ diuinã reuerẽtiã. q̃ ipe de⁹ eſt dign⁹. vel hono-
rem quo de⁹ eſt dign⁹. Et iõ actus pietatis q̃ eſt in via ẽ
vnus q̃ eſt ꝑcipuus ⁊ ꝑncipalis ad quẽ alij oẽs reducũ-
tur vt ad cãm ſuã. vt dicit be. Tho. vbi. s. Vñ apl's ad
Thi. ij. Mandat oratões ⁊ obſecratiões fieri in eccleſia
ꝑ his q̃ ſunt in ſublimitate ꝯſtituti. vt tranquillã vita
⁊ quietã agam⁹ in omĩ pietate ſcꝫ reuerẽtia diuini cul.⁹
Et di. xli. ca. ꝑ ſimoniã dicꝫ. Pietatẽ in ꝑuatis domibꝫ
nõ ꝯcludẽtes oẽm locũ in noĩe dei edificatũ honoram⁹.
Et ꝯgregatiõem in eccleſia factã ad vtilitatẽ cõmunem
recipim⁹ ⁊ bona opa que ſupra vires in fratres paupes
exercenꝫ ſm eccliaſticas traditões beatificam⁹. Itẽ be.
Aug. ſuꝑ pſalterium. Si aliqñ humana infirmitate pe
des noſtri in aliqđ peccatũ mouenꝫ. inſurgũt lingue ini
quiſſime inimicoꝝ. cum fuiſſet miſerendũ. irridẽt impij
vnde pij dolent. v. q. v. §. Sed aliud.

De permanẽtia pieta. §. II

tis ⁊ efficientia ſeu vtilitate. Sciendũ ſm bea. Tho. ſuꝑ
iij. di. xxxiiij. ar. v. ꝙ actus pietatis remanebit in patria
q̈ꝛtũ ad ſuã menſurã ⁊ regulã ad quã pietas attẽdit ſcꝫ
adherere ipi deo. Et etiã q̈ꝛtũ ad eos quibꝫ beneficia ꝑ-
ſtare paratus erat ſcꝫ q̈ꝛtũ ad effectũ vt ſcꝫ beniuolentiaꝫ
eis ſeruet. ⁊ de oĩbꝫ eoꝝ bonis habeat gaudiũ ⁊ leticiam
vñ in eis nõ erit cõmunicatio ad ſupplendã negligẽtiaꝫ
ſicut eſt apud nos. ⁊ ꝑ ꝯñs iſte actus pietatis qui eſt in
via ſubuenire ſcꝫ ꝯſtitutis in miſeria. nõ erit in patria.
qꝛ nulla ibi negligẽtia. nulla miſeria. qꝛ oẽs ſuã ſufficiẽ
tiã a deo accipiẽt. Erit tñ in eis cõicatio ad augendã le-
ticiam ſm modũ illius patrie ſm quẽ ſuꝑiores aliquid
influũt in inferioribꝫ. vt dicit Dyoniſi. Vñ poſt diẽ iu
dicij ⁊ ante ꝑcipuus actus pietatis qui ẽ donũ ĩ patria.
eſt reuereri deũ in affectu filiali. qui ꝑcipue lucẽt ſm il
lud Sap. v. Ecce quõ cõputati ſũt inter filios dei. Erit
etiam mutua honoratio ſanctoꝝ adinuicẽ. Nunc autẽ
ante diẽ iudicij miſerenꝫ ſancti etiã eos qui in ſtatu hu
ius miſerie viuũt. hec bea. Tho. vbi ſupra. De vtilita-
te ⁊ efficiẽtia pietatis nota qđ ait apl's. i. ad Thi. iiij. Ex
erce teipm pietatẽ. Nam corpalis exercitatio ſcꝫ ieiunio-
rum ⁊ abſtinẽtie ⁊ hmõi ad modicũ quidem vtilis eſt
Pietas aũt ad omĩa valet. ꝓmiſſionẽ vite que nũc ẽ ha
bens ⁊ future. Scribẽs aplus ad Titũ epm. oſtendit ꝙ
epiſcopus ⁊ quilibet miſcõie viſceribꝫ totus debet eſſu
ere. qđ ſignificat illa abundãs inunctio capitis eorum
in ꝯſecratõne ipoꝝ. Hinc eſt ꝙ de tumbis quorũdaꝫ
ſanctoꝝ qui in miſcõie ⁊ pietate fuerũt ꝑcipui. oleũ ma
nat. vt bea. Nico. be. Cathe. ⁊ be. Valpurgis. ⁊ in huius
figurã in veſtibꝫ ſummi ſacerdotis pendebãt malegra-
nata intexta. que cũ refrigerẽt innuebat ꝙ miſcõia preſi
dentiũ debet ſubditos refrigerare. Valere aũt dicꝫ
pietas ad omĩa. Ad tempalia quidẽ ſm illud Prouerb.
xxviij. Qui dat paupi nõ indigebit. quimmo nõ ſolum
ſufficientiã ſed abundantiã habebit. Prouerb. xiij. In
omĩ opere bono erit abundãtia. ſicut legiꝫ de ſancto Io
hanne patriarcha alexandrino pijſſimo ad pauperes. q̃
quanto plus dabat paupibꝫ. tanto plus ei deus mitte-
bat ꝑ diuerſas ꝑſonas ad diſtribuendũ. Valet ad ſpi-
ritualia ꝓmerenda. Unde beat⁹ Ambroſ. Omis ſum-
ma chriſtiane religiõis in miſericordia ⁊ pietate cõſiſtit.
quã aliquis ſequẽs ⁊ ſi lubricum patiaꝫ carnis. ſine du
bio vapulabit ſed nõ ꝑibit. Qđ oportet ſane intelligere
quia vel intelligiꝫ de eo q̃ ⁊ in lapſu carnis cecidit in ꝑ-
teritum. ipm penitet. ⁊ abſtinere diſponit. Vel ſi intelli-
gitur de eo qui opa pietatis exercet in mortali exiſtens:
tũc opa pietatis valẽt ſibi ad ꝓcurandũ gratiam occaſi-
onaliter non cauſaliter. Nam dicta opera pietatis ſunt
occaſiones. vt adiutus precibꝫ eoꝝ quibꝫ exercet exeat
de peccato. Valet ad eterna promerẽda. Unde Hiero-
nim⁹ ait. Pietas expectat beatã ſpem ⁊ aduentũ glorie
magni dei. Sicut eñi impietas magni dei formidat ad
uentum. ita pietas de ſuo opere ſecura ⁊ de fide iudiciũ
preſtolatur. Et quia ſumme pietas fuit in virgine

et eſt ſup oīes ſanctos ⁊ ſanctas. cui cantamus. O cle
mens. o pia. o dulcis ꝟgo maria. Ideo de ipa virgīe ma
ria vt fonte pietatis. ſiue q̄ꝫtū ad actū diuini cultus et
reuerētie. ſiue q̄ꝫtū ad actū miſerationis ⁊ ſubueniendi
paupib. ſubſequēter in iſto titulo diffuſiꝰ agemꝰ per ca
pitula diſtinguendo ⁊ ꝑ modum p̄dicatōnis.

Q, virgo maria eſt mater noſtra quadruplicíter.
Capitulum ſecundum.

Ecce mater tua. Iohā

nis. xix. loquiṫ de iſta matre pſ̄. dicēs. Ma
ter ſyon dicet homo. homo natꝰ eſt in ea ⁊ ipe fundauit
eam altiſſimꝰ. Hec ſm trāſlatōem. lxx. quā ſequiṫ beatꝰ
Aug. ſup pſalteriū. ⁊ obſcura ſatis eſt locutio. Pōt autē
iſte hō qui dicit. cui dicit ſyon. de qua matre dicit. Eſt
aūt hō iſte dn̄s ieſus deꝰ ⁊ hō de quo ꝓphete. Ecce veni
ꝯceptōnis ratiōe vtens vt ꝑfectus oīi ſapia ⁊ gratia. ⁊
inter natos nunq̄ꝫ a rōne deuiās. Ipe eſt ille hō. q natꝰ
eſt in ea matre. que eſt. ⁊ ciuitas dei diciṫ. nō ex virili ſe
mine. ſed qḋ in ea natū eſt. de ſpū ſancto eſt. Matth. i.
Et ipe idē hō eſt altiſſimꝰ deus. qui ſolꝰ altiſſimꝰ funda
uit eam ciuitatē in qua habitauit nouē mēſib vt matre
ſua. Si queris cui ſyon dicit. Rn̄deo ꝙ ſyon ſpūali. i.
eccleſie. Interp̄taṫ eni ſyon ſpeculatio. ibi in ſyon erat tē
plum dn̄i. in quo verꝰ cultus exercebaṫ offerēdo oblatō
nes ⁊ ſacrificia vero deo. Significat igiṫ apte eccl'iaꝫ ſā
ctam in qua ſpeculemur deū in militāti ꝑ fidē. in trium
phanti ꝑ ſpem. Et in ea ſola vere coliṫ deus. ⁊ offerūtur
ſacrificia vera bonoꝝ opeꝝ. q̄ deo ſunt grata ⁊ nō extra
eam. Quid aūt dicit iſte hō Ieſus ſyon. i. eccl'ie illud
mater ſcꝫ eſt tibi patrē habebas miſericoꝛdiaꝝ accipe ⁊
matrē totiꝰ cōſolatōnis ⁊ miſerationū. Ecce mater tua
o ſyon. o eccl'ia. q̄ eſt mater mea volo vt ſit ⁊ mater tua.
Mea eſt mater naturalis. tua ſit mater ſpiritualis. Ec
ce mater dei ſaluatoꝛis. eſt mater petōꝛis ī eccl'ia. Sꝫ iu
deus hoc vt ꝑfidus nullo mō vult credere ꝙ beata ma
ria ſit mater dei ⁊ hoīs. Et ſm hoc dicit trāſlatio no
ſtra q̄ fuit be. Hieronimi. Nūqd ſyon dicet hō. homo ſcꝫ
q̄cūq̄ꝫ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ ſingl'ari p̄dicatoꝛ ⁊ doctoꝛ. nūqd dicet ſy
on. i. ſynagoge ſeu populo iudeoꝝ. cuiꝰ cultus erat pro
pter templū in materiali ſyon. Iſtā ꝟitatē mirabilē quā
ſubdam. ita vt credāt eā. q. d. nō. Neq̄ꝫ petrus neq̄ꝫ pau
lus. ſed neq̄ꝫ ipe xp̄s dixit hāc ꝟitatē ꝑplo iudeoꝝ ꝙ vo
luerit credere. Ecce ꝟitas quā nō vult credere ⁊ iō vt ꝑ
fidi damnanṫ hō natꝰ eſt in ea ciuitate dauid. i. virgine
maria. ⁊ ipe natus in ea. xp̄s eſt ille altiſſimꝰ deꝰ qui ſo
lus ſanctꝰ ꝑ eſſentiā. ſolꝰ dn̄s ꝑ vniuerſalē ꝓuidentiam.
ſolꝰ altiſſimꝰ ꝑ oīpotentiā. qui fundauit ⁊ fecit ciuita
tem iſtā ꝟginē glioſam. quā inhabitauit. Idem vnus
deꝰ ⁊ hō. vna ꝑſona fundatoꝛ ⁊ creatoꝛ virginis ꝑ diui
nitatē natꝰ in ea ꝑ humanitatē. Sꝫ tu fidelis q̄ credis
beatā ꝟginē matrē dei ⁊ hoīs. ⁊ ſm hanc fidē recte con
uerſaris. Ecce mater tua. Iohā. xix. Impatoꝛ celeſtis do
minus Ieſus xp̄s in throno crucis reſidēs ꝑ hoc dictū
ſuo oꝛe ꝓlatū loquēs iohāni matrē ſuā ꝟginē ei dedit in
matrē. ipm iohannē matri ſue adoptās filiū. Nec virgo
mater. ⁊ ſi longe inferioꝛē ab eo indignata eſt talē filiuꝫ
ſuſcipe. Et iohānes ipe. ⁊ ſi tali ⁊ tam digniſſima matre
ſe indignū agnoſceret intelligēs ſui ꝓfectū. cū oīi reue
rētia ex illa hoꝛa accepit eam in ſuā ſcꝫ matrē. Quia ve
ro iohānes interp̄taṫ in quo eſt gr̄a. cuilibet etiā q̄ iohā
nes diciṫ ⁊ exiſtit. nō noīe ſed eiꝰ interp̄tatiōe. in quo. ſ.
eſt gr̄a gratū faciēs. daṫ virgo maria in matrē. vt dici
poſſit. Ecce mater tua. Anſelmꝰ. Mater dei facta ē ma
ter noſtra. Et vere optime pijſſima ⁊ ꝑfectiſſima maṫ
oīib modis. Sicut eni pater diciṫ aliq̄s genitura. cu
ra. etate. honoꝛe. affectu. Sic oīb his modis beata vir
go mater nobis eſt. Primo eni ſicut xp̄s nos genuit ver
bo ꝟitatis adeſſe ſpūali gr̄e. qḋ ꝑfectiꝰ eſt q̄ꝫ eſſe natura
le in cruce patiēdo. ita ⁊ beata virgo nos genuit ⁊ pepe
rit in maxis doloꝛꝰ filio cōpatiēdo penas immēſas ꝑ
nobis patiēti. ita exponit Albertꝰ magnꝰ illud Eſa. vl.
Parturiuit ſyon filios ſuos. i. btā virgo maria. que ſpe
culabaṫ miſteriū paſſionis. Interp̄taṫ eni ſyon ſpecula
tio. Parturiuit ſumme ꝯdolēdo in paſſiōe filij. Se
cundo mater eſt cura. Eſa. xlix. Nunqd pōt mulier obli
uiſci infantē ſuū. vt nō miſereaṫ filio vteris ſui. q. d. nul
lo mō ſed magnā curā hꝫ vt ꝓuideat ei de nutrimēto et
neceſſarijs. Et q̄ꝫuis amoꝛ patris ad filiū ſit ſolidioꝛ. a
moꝛ tn̄ matris eſt tenerioꝛ. Et hinc eſt ꝙ ꝑuulus magis
recurrit ad matrē ꝓ his que vult q̄ꝫ ad patrē. qꝛ expitur
magis a matre q̄ꝫ a patre obtinere qḋ petit. O quanta
eſt cura beate ꝟgini de nobis. Oibus apit ſinū miſcōie
ſue. nec eſt qui abſcōdit ſe a caloꝛe beneficioꝝ eiꝰ. Sile
at miām tuā o virgo beata. Ait be. Bern̄. Quicunq̄ꝫ ī
neceſſitatib ſuis te inuocantē ſibi deeſſe ſenſerit. Sicut
curā habuit vt ꝓuideret apud filiū de defectu vini ī nu
ptijs in chana galilee celebratis. Et qḋ ait ſapiēs. Ubi
nō eſt mulier ingemiſcit eger. Et vere pōt ītelligi ḋ hac
muliere quā filiꝰ ſuus ſic vocauit. cū ait. Mulier ecce fi
lius tuus. Nō repiṫ aliquē ſanctoꝝ ita cōpati ⁊ adiuua
re in infirmitatib ſpūalib ⁊ coꝛpalib egris ꝑſonis ſicut
mulier hec beata ꝟgo maria. Tertio mater eſt antiq̄
tate. ſicut hoīes antiqui dicunṫ patres. ſic ⁊ mulieres
antique matres. Sed que antiq̄oꝛ btā ꝟgine maria. Ab
initio inquit ⁊ ante ſecula creata ſum. ⁊ vſq̄ꝫ ad futuruꝫ
ſeculū nō deſinam. Eccl'i. xxiiij. Creata ſiquidē fuit ī mē
te diuina ante ſecula. i. p̄deſtinata. vt eſſet mater dei. et
inde mater noſtra. Nec vſq̄ꝫ ad futuꝝ. i. ad aliā vitā pa
trie poſtq̄ꝫ fuit in mūdo nata. nō deſinit pietatē ⁊ miſe
ricoꝛdiā exhibere inuocantib eam. Eſt ergo antiquita
te maria mater. Quarto eſt mater dignitate ⁊ hono
re. Sicut qui ſunt in dignitate cōſtituti dicunṫ patres.
ita ⁊ mulieres in dignitate p̄lationis dici pn̄t matres.
vn̄ abbatiſſe dicunṫ p̄late quaſi matres. Sed q̄ digni
oꝛ. que honoꝛabilioꝛ. ⁊ cunctis p̄ſidentioꝛ beata ꝟgīe ma
ria. Regina eī diciṫ celoꝝ in antiphona eccl'ie. dn̄a ange
loꝝ. mater dn̄i dn̄antiū omni vtriq̄ꝫ laude digniſſima.
qꝛ ex ipa oꝛtus eſt ſol iuſticie xp̄s deꝰ noſter. Quīto
ex maxima affectione ad bonū populi iudeoꝛū Razias
dicebaṫ pater eoꝝ. vt. ij. Macha. penul'. Sed nunq̄ꝫ fu
it aliquis ſanctꝰ vel ſancta ita affecta ad ſalutē ⁊ omne
bonū populi chriſtiani. ſicut beata virgo maria. Unde
cum xp̄us vellet tribus lanceis mundum perdere ꝓpter
tria vitia mūdi. ſcꝫ ſupbie. auaricie. ⁊ luxurie. Beata vir
go p̄cib ſuis obtinuit dilatōem ſentētie. dicēs ſe miſſu
ram in mundū ad p̄dicandū beatū Dominicū ⁊ btm̄
Franciſcū cum ſuis. ⁊ vt ſic reducerenṫ vt habeṫ in legē
da beati Dominici. Ecce igitur mater tua.

Sed qualis ſit iſta ma. ſ. I

ter. ipe declarat ſic de ſe loquēs ſeu eccl'ia in ꝑſona eius.
Eccl'i. xxiiij. Ego mater pulcre dilectōnis timoꝛis ⁊ agni
tionis ⁊ ſancte ſpei. Matrem ſe haꝝ quatuoꝛ ꝟtutum
dicit. quia eas in mente ꝯcepit ꝑ infuſionē gratie. ⁊ par
turiuit iſtos filios. qn̄ ad actū haꝝ ꝟtutū proceſſit. Pri
mo pulcre dilectōnis ꝑ eximiā charitatē. Scḋo timoris
reuerētialis ꝑ ꝓfundiſſimā humilitatē. Tertio agnitio
nis ſcꝫ fidei ꝑ firmiſſimā veritatē. Quarto ſācte ſpei ad
omne bonū ⁊ ſupnam felicitatem. De p̄mo Canti. ij.
Introduxit me rex in cellā vinariā ſcꝫ ⁊ introduxit ī me
charitatem. De ſecūdo Luce. i. Turbata eſt in ſermone

cius. ⁊ laude ꝓpter humilitatē. De tertio Luce.i. Beata
que crediditi. beatꝰ Auguſti. Prius ↄcepit fide q̄ȝ car
ne. De quarto Ecci.xxxiiij. In me oīs ſpes vite ⁊ ꝟtu
tis. Extende vt placet. Ex his etiā verbis innuit̄ re/
ſpectu quoꝝ ſit mater adoptiua. Cum enī vt dictū eſt
ſit facta mater adoptiua iohāni. qui interpretat̄ in quo
eſt gratia. mater eſt coꝝ que habēt grām. Et quia a gra
tia quatuor iſta ſemꝑ ꝓcedūt. coꝝ eſt mater qui habent
iſta quatuor. Ecce igit̄ mater tua ſcilȝ tui. qui ſcȝ habes
rationalē dilectiōem. q2 ego mater pulcre dilectiōis. Ecce
mater tua ſcȝ tui qui habes filialē timorē. quia ego ma/
ter timoris. Ecce mater tua ſcȝ tui qui habes ſalutarem
cognitōem. quia ego mater agnitōnis. Ecce mater tua.
ſcȝ tui qui nō p̄ſumis. ſed ex merito ſperas. quia ego ma
ter ſancte ſpei. Pulcra dilectio eſt. vt diligat̄ amicꝰ in
deo. ⁊ inimicus ꝓpter deū. vere pulcra. quia cū luce gra/
cie ⁊ clara fame. Math.v. Diligite inimicos vt ſitis fi/
lij patris veſtri qui in celis ē ſcȝ dei. Et ſic eritis filij ma
tris veſtre ſcȝ beate Marie. Sine timore dei nō pote/
rit quis iuſtificari. ait ſapiēs. Sed qui deū timet ſcȝ fili/
aliter nihil negligit ſcȝ eorum que ſunt neceſſaria ad ſa/
lutem ⁊ gloriam dei. Salomon ait Ecci.vij. Salutaris
cognitio incipit a ſeipſo. Seneca. Principiū ſalutis co/
gnitio ſui. Breuiſſimā iſtam orationem faciebat ⁊ doce
bat bea. Augu. Dn̄e nouerim te. nouerim me. Et vnum
inducit ad reliquū. Expecta dn̄m ait pſ̄. Quo ad quar
tum cuſtodi vias eius vt hereditate capias terrā ſcȝ vi/
uentiū. Si ergo diligis eum ⁊ proximū. ⁊ times filiali/
ter offendere eum. ⁊ conaris cognoſcere teipm̄. ⁊ ſperas
ratōnabiliter in ſupnum premiū. non p̄ſumendo de vi/
ribus tuis. hec eſt ſancta ſpes. Ecce mater tua beata vir
go Maria.

Poſſunt etiam ad/ .§.II.

aptari iſta quatuor ad quatuor ſtatus eccl'ie ſcȝ p̄ſiden/
tes. incipiētes. ꝓficientes. ⁊ pficientes. ſuꝑ perfectos ſin/
gulis ſingula attribuendo. Quibꝫ oīmbꝫ eſt mater pia
adiuuādo ⁊ ſuccurrendo. Primo ꝓ p̄ſidentibꝫ quidē
congruit pulcra dilectio ſcȝ erga deū ſe ⁊ ꝓximum. Erīō
chriſtus petrū inſtituturꝰ in preſidentē ⁊ paſtorem eccle
ſie. interrogauit ter ſi eum diligeret. Johā. vlti. Horū be
ata virgo eſt pia mater. adiuuās in neceſſitatibꝫ. vt pa/
tuit in Leone papa. cui reſtituit manū abſciſam. Et in
beato Dominico cuius ſubditos fratres oſtēdit in viſio
ne beate marie tenere ſub clamide ſue protectōis. Se
cundo incipientibꝫ ↄgruit timor. Inde enī mouent̄ ad
cauendū mala ⁊ penitendū ex timore. Vn̄ dicit Eſa. A
timore tuo dn̄e ↄcepimus ⁊ peperimus ſpiritū ſalutis
Et horū eſt mater beata virgo maria procurādo recon/
ciliatiōem deo. ſicut in figurā mulier ſapiēs. Tecuites re
conciliauit abſolonē patri ſuo dauid.ij. Reg.xiiij. Et cui
dam moniali egreſſa de monaſterio poſt tempꝰ ex mere
tricio reuertēti ad penitentiā ⁊ religionē. impetrauit be/
ata maria pro ea peccatorū veniā. Et adiuuat ad vincē
dum diabolū in tentationibꝫ. Sicut in figurā. Occidit
iudith holofernē. Judith.xiij.ca. Tertio ꝓficientibꝫ cō
uenit agnitio. vt dicit Salomō Eccl'.ix. Neſcit homo fi/
nem ſuum. Et ideo ſequit̄. Sicut piſces capiunt̄ hamo
ſic capiunt̄ homīes tempe malo. Quod pſ̄. ↄſiderās ait
Notum fac mihi domīe finem meū. finē vltimum. ꝓpter
quā factus ſum. quia tu es vt ad illud me dirigā. No/
tum fac finē proximū mei opis. vt intelligā me recta in/
tentōne facere opera. nō vt videar ab hoībꝫ ſed ad glori
am dei. Notum fac finem meū. i. vt frequēter intelligaȝ
me eſſe in vita finiendū. ⁊ oīa iſta mūdana dimitten/
do pro te. Et quia iſtis ↄgruit cognitio que lux eſt ſpiri/
tualis. ideo dicit Salomō ꝓuerb.iiij. Juſtoꝝ ſemita qua

ſi lux ſplendēs ꝓficit ⁊ creſcit vſqȝ ad ꝑfectū diē. Hi enī
intendūt ad ꝓficiendū in ꝟtutibꝫ. Hoꝝ mater eſt beata
virgo maria. precibꝫ ⁊ exemplis dando eis ſubſidiū. Eſt
enī figuratiue illa rebecca q̄ filiū ſcȝ iſrael qui interptat̄
videns deū. docuit ⁊ iuuit refectiōem offerre patri ſuo/ Exēplū.
ucem. cum veſtibꝫ odoriferis. vt benedictōem patris ob/
tineret. Apparēs ipa magiſtro rainaldo corꝑe īfirmo
in ꝟtutibꝫ ꝓficienti. vnxit eum ſanādo corpus. ⁊ mentē
roborando. ac habitū ordinis predicatoꝝ quē ferret oſtē
dendo. quē ordinē fuerat ingreſſus. qui poſtea feruentiſ
ſime p̄dicando multos ⁊ magnos viros traxit ad reli
gionem. Ipa eſt mater agnitōnis que reuelauit nobiliſ
ſimis romanis ⁊ diuitibꝫ viro ⁊ vxori ſue cupientibꝫ ſe
tradere in obſequiū ipius ꝟginis ac pape. vt in loco vbi
de mane inuenirēt niues p̄ter nature ſolitū. quia de mē/
ſe auguſti ibi eccleſiā ſuo nomini dedicarent. Quia ma/
ne ſequēti repta. fabricata eſt ad honorē eius eccl'ia in vr
be ſancte marie maioris. Quare aūt ↄgruit perfectis
ſancta ſpes non ſperare in p̄ncipibꝫ vbi non eſt ſalus.
nec in temꝑalibꝫ diuitijs. qđ eſt vanū. nec in ſuis viribꝫ
qđ eſt ſupbie. ſed in eterna beatitudine. Et hec eſt ſancta
ſpes. Cōtemplant̄ enī eterna bona. que nō vident̄ ſȝ ap
petunt̄ ſumme ab eis. vt dicāt cum aplo. Cupio diſſol/
ui ⁊ eſſe cum xp̄o. Et noſtra ↄuerſatio in celis eſt. Horū
mater eſt beata maria ꝓcurando eis ↄſecutōnem eterne
beatitudinis. Eſt enī figuratiue illa berſabee que interꝑ/
pretat̄ puteus ſeptimꝰ. ꝓpter plenitudinē omniū gratia/
rum que ſuis precibꝫ petijt ⁊ obtinuit a dauid regnum
ſuū dari filio ſuo ſalomoni.iij. Reg.xv. Hec eſt que miſ
it ciliciū cum ſerico ſancto viro bea. tho. cantuarienſi ar/
chiepiſcopo mandās ei vt interdictū factū ſimplici ſacer
dotī optimo ſacerdoti. qui quotidie miſſā celebrabat ad ſui
honorē. nec aliā ꝓpter ſimplicitatē dicere nouerat. vt nō
amplꝰ celebraret. relaxaret. Quod ſimplex ſacerdos fa
ciens ⁊ ſignificās bea. tho. ex parte beate marie ⁊ ſignum
datum de cilicio occultato ab ea ſuto illū ab illo interdi
cto abſoluit. Hec apparens vt matrona venerabilis
ad fontē quendā cuidam ruſtico qui miſſus erat a filio
ſuo ei apparēti ad immergendū tres panes quos habe
bat. ꝓhibuit. Sed reuerſus ad eū ſcđo ⁊ tertio vnū im/
merſit. alios duos reſeruās ex iuſſione beate marie de/
clarātis ei ſe eſſe virginē matrē. ⁊ eum qui ſibi apparue
rat ⁊ mādauerat panes tres immergi in aquā erat filiꝰ
eius qui iratus ꝓpter peccata hoīm mūdū in ptes tres
diuiſum quaſi volebat delere. in cuiꝰ ſignum tres panes
iuſſerat immergi. ſed ipa ſententiā retinuerat. Veruȝ ad
placandū dei irā oēs albis induti facerēt ꝓceſſiones ad
penitentiā reuertētes. Et illa diſperāte ſimplex ille ruſti
cus ꝑ diūſas mūdi ptes diuulgauit. vn̄ ſecuta ē magna
nouitas in vniuerſo orbe apud chriſticolas. vt oēs ma/
res ⁊ femine cuiuſcunqȝ etatis ⁊ ↄditōnis albis induti
ꝓceſſiones multas facerēt. Anno dn̄i Milleſimotrigē
teſimononageſimonono in eſtate. ⁊ multa bona ſecuta.
Et poſtea anno ſequēti Milleſimoquadringenteſimo
ſecuta eſt peſtis vniuerſalis nimia. vt tertia pars homi
num moreretur. Ecce mater tua ad quam recurras.

De conceptione ⁊ ſanctificatione beate marie.

Capitulum tertium.

DE conceptu et ſancti/

ficatione beate marie. In ciuitate ſanctificata
requieui. inquit diuīa ſapiētia. Ecci.xxiiij. Adaptatur
ſermo iſte ad virginē glioſam de cuiꝰ cōceptiōe vel po/
tius ſanctificatōne eccl'ia ſolennitatē facit. De hac ciuita
te precinens cantor ſpūſſancti dauid inquit pſ̄.lxxxvi.
Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. que ab ieſu ſyrac
dicta eſt ciuitas ſctificata. nec de aliqua creatura pura

Maria bis ē mr̄.

ſunt vnq̄ꝫ dicta tā glo͛ioſa q̄ꝫ de ꝟgine maria. Vñ in cō-
mend. tōem Judith pulcerrime. ſapiētiſſime ⁊ caſtiſſi-
me ⁊ ꝯſtantiſſime. q̄ liberauit populū dei de manu ini-
micoꝝ. ⁊ figurauit hāc ꝟgine beātiſſimā. liberatricē popu-
li fidelis de manibꝫ demonū. dixit ſummꝰ pontifex Joa-
chim. Tu glo͛ia hieruſalē ſcꝫ ciuitatis. tu leticia populi
iſrael. nō dixit. tu glo͛ioſa in ciuitate. ſed tu ipſa gl͛ia ciui-
tatis hierl͛m. q̄ dicebat̄ ciuitas dei. qꝛ ſolēnis dei cultꝰ ibi
erat. Glo͛ioſa igit̄ dicta ſūt de te. Circa quā pn̄t tria nōri

Diuiſio thematis

Eius virtuoſitas perfectiſſima. quia ciuitas.
Eius ſingularitas ſublimiſſima. quia dei.
Eius nobilitas famoſiſſima. qꝛ glo͛. dicta ſūt de te.

Quantum ad primū. §. I.

oīs aīa pōt dici ciuitas. Sed aīa cuiuſlibet reprobi di-
citur ciuitas babylonis. que interp̄tat̄ ꝯfuſio. qꝛ plena ē
ꝯfuſione peccatoꝝ. ⁊ in ea regnat nabuchodonoſoꝛ dia-
bolus in ſupbia ſua. Aīa aūt cuiuſlibet electi dr̄ hierl͛m.
que interp̄tat̄ viſio pacis. in qua regnat ſalomon rex
pacificꝰ. Hieruſalē aūt edificat̄ vt ciuitas ex auro ⁊ argē-
to ⁊ lapidibꝫ p̄cioſis i. dilectiōis dei ⁊ ꝓximi opibꝫ. cum
meditationibꝫ ⁊ ꝯtēplatiōibꝫ p̄cioſis ſup fundamentū
fidei Jeſu xp̄i. Et niſi dn̄s cuſtodierit ciuitatem anime.
fruſtra vigilat q̄ cuſtodit eā. Verū nulla aīa ꝓprie pōt di-
ci ciuitas niſi beata virgo maria. Vñ p excellētiā ciuitas
dicit̄ ꝓpter tria. Primo ꝓpter plenā vnionē. Scđo ꝓpter
ꝯgruā puiſionē. Tertio ꝓpter rectā gubernatiōem. Ciui-
tas dicit̄ quaſi ciuiū vnitas. Vñ ſaluatoꝛ noſter cū mi-
ſit duos ex diſcipulis ad ciuitatē hieroſolimaꝫ. qꝛ plena
erat ſectis ⁊ diuiſionibꝫ ⁊ peccatis. nō dixit. ite in ciuita-
tem. ſed in caſtellū. ſeruans illā regulam. Si re priueris
nec nomē habere mereris. In aīa noſtra ſunt quaſi ci-
ues multi ⁊ varij cogitatꝰ noſtri. ⁊ affectꝰ ſeu deſideria q̄-
ſi viri. paſſiōes aūt quaſi mulieres. Qui oēs debēt cō-
uenire in vnū ſcꝫ vt ꝯformēt ſe diuine volūtati. querēdo
ſemꝑ gl͛iam dei ⁊ pfectū ſalutis. Sed q̄s eſt hic ⁊ lauda-
bimꝰ eum. Nullꝰ eſt enī tam ꝯpoſite felicitatis etiam in
ſpūalibꝫ inq̄t ſanctꝰ Seuerinꝰ qui nō in aliq̄ cum ſua
fortuna rixet̄. Nunq̄ꝫ ei ait Job in eodē ſtatu pmanet.
Quis eſt q̄ ſp in oīm tpe ſuo cogitatu ⁊ affectu dirigat̄
ad dn̄m. ⁊ nō videat in mēbris ſuis legē ꝯcupiſcētie re-
pugnantē legi mentis ſue. ſaltē ad venialia. vñ pax ibi
nō videt̄ pfecta. cū caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄. Porro
vnū eſt neceſſariū ſcꝫ adherere pfecte deo ⁊ ſecū in oībꝫ
vnū ſpm̄ eſſe. qđ optime fecit Maria q̄ optimā partem
elegit in oībꝫ vnū p certo ſcimus ait. Odilo in ſermo-
ne. quia oīs marie actio intenta ſemꝑ fuit in domio.

Secūdo ciuitatē vt ſit bene puiſa ne facile capiat̄ ab
hoſtibꝫ ⁊ circūquaq̄ꝫ habeat foſſata ne poſſit appropin-
quari ad muros. qđ fit circa aīe ciuitatē p humiliatiōeꝫ.
qua quis ſeipm̄ deijcit. ⁊ infra ſe ſtatuit. cognoſcens ſe
ad ima deſcēdere ex ꝓpria ꝯditione ⁊ inclinatōne ad ma-
la. Debet etiam ciuitas eſſe in portis bene cuſtodita et
vigilata. Nam vt dicit Hieremi. ꝓpheta. ix. Mors igreſ-
ſa eſt p portas noſtras. Porte noſtre aīe ſunt ſenſus exte-
riores p quos intrat mors peccati ad aīam p viſū. au-
ditum. guſtū. odoratū. ⁊ tactū. videlꝫ niſi vigilāter cuſto-
diant̄. Nec ſufficit cuſtodia angeloꝝ de qua dn̄s p pro-
phetā. Sup muros tuos hieruſalē poſui cuſtodes ſcilꝫ
angelos. tota die nō tacebūt ſcꝫ excitātes animā ad bo-
num ⁊ deū laudandū. Sed oportet qꝛ quilibet p ſe inui-
gilet p ꝯſideratōem ⁊ diſcretiōem. ne ingrediat̄ inimicꝰ
alicuiꝰ vanitatis p ipās portas. nec egrediat̄ ciuis ſub
ſpecie alicuius boni defectꝰ curioſitatis. Vñ in figura
legit̄. ij. Reg. iiij. qꝛ iſboſeth filꝰ ſaulis rex iſrael qui po-
ſuerat ancillā ad cuſtodiā porte palacij ſui. quia nō ſte-
tit vigilans. ſed dormitauit. ingreſſi p portā p̄ncipes la-
tronum rechab ⁊ banaa clam occiderūt illuꝫ in lecto ſuo
quieſcentē. Sic quādo ꝯſideratio vigilans ⁊ diſcretio q̄
debet cuſtodire portas ſenſuū dormitat ⁊ nō vigilat ad
cuſtodiendū ipī demones latenter ſuggeſtiōibꝫ malis
ſubintrāt. ⁊ ablatis frugibꝫ virtutū animam occidunt.
Oportet etiam ciuitatē eſſe fulcitā victualibꝫ ⁊ aque ne
fame ⁊ ſiti pereat. Victualia ſunt ſacramēta que aīam
reficiunt Aque ſunt doctrine ſacre quibꝫ contra calorem
laboꝝ ⁊ tētatōnem refrigerat̄. Oīa iſta fuerunt perfē-
ctiſſime in ꝟgine. ⁊ ideo per excellentiā ciuitas dicit̄. Fu-
it enī humilitate pfundiſſima. Reſpexit ait humilitateꝫ
ancille ſue. Et q̄to magis ſe humiliauit ⁊ occultauit vir-
tutes ſuas. tāto magis deꝰ illā manifeſtauit vt implere-
tur illud quod ait filius ſuus. Math. Nō pōt ciuitas
abſcondi ſupra montē poſita i. ſup altam pfectionē vir-
tutum. Optime cuſtodiuit ſenſus ſuos. ⁊ nihil inq̄na-
tum introiuit in illā. Sacra ſuſcepit tpe ſuo q̄ ei ꝯgrue-
bant. Nā pie credit̄. ⁊ baptizata ⁊ ꝯfeſſa ⁊ cōicata ſm

Infra ti. xv. c. xvi.

Alb. ſup Miſſus eſt. Nō quidē ptā q̄ nō hēbat. qꝛ vt
ḃe. Aug. ait. Cū hūilitatis cauſa mētiris. ſi nō eras pec-
catoꝛ. mētiēdo efficieris. qđ cuitaras xxij. q. ij. Sꝫ ꝯfite-
bat̄ ſe nō eſſe dignā tātis bn̄ficijs ſua ꝟtute. Nō deficie-
bant in ea aq̄ ſalutaris doctrine. Vñ Lu. ij. dicit̄. Ma-
ria ꝯſeruabat oīa verba hec ſcꝫ dicta a filio ⁊ de filio cō-
ferēs in corde ſuo ſcꝫ cū his q̄ de eo p̄nunciata erāt a ꝓ-
phetis. Et ſic fluminis impetꝰ feruētis ſcꝫ ſapiētie letifi-
cat ciuitatē dei ſcꝫ be. maria. Tertiū qđ req͛rit̄ ad boni-
tatē ciuitatis eſt bonū regimē ⁊ gubernatio eiꝰ. Nam vt
dr̄ Eccē. x. Ve terre cuiꝰ rex puer eſt. i. cuiꝰ rectoꝛ ſenſibili-
bus intēdit vt puer. Econtra ſalon in puerb. In bonis iu-
ſtoꝝ exaltabit̄ ciuitas. Et Granꝰ dicit di. viij §. i. qꝛ apđ
platonē illa ciuitas iuſtiſſime ordinat̄ in qua q̄ſcꝫ ꝓpri-
os neſcit affectus. i. paſſiōes ⁊ appetitos ſuos inordina-
tos. Eſt ḡ in ciuitate aīe vt rex vel regina volūtas. q̄ hꝫ
imꝑare oībꝫ potētijs. Et dr̄ ſalon. Deꝰ ab initio ꝯſtituit
hoīem ⁊ reliq̄t eū in manu ꝯſilij ſui. i. in ptātē libertate
arbitrij. poſuit ante eū malū ⁊ bonū. ad qđcunq̄ꝫ volue-
rit extēdet manū ſuā. Sꝫ ſi volūtas peccō ꝯſentit. iā nō
eſt dn̄a ſed ſerua. ⁊ nō niſi male pōt talis ciuitas aīe gu-
bernari. Ne aūt erret regina iſta volūtas dꝫ ſp habere cō-
ſiliū cū rōe. ſm illud puerb. Oīa fac cū ꝯſilio. ⁊ poſt fa-
ctum nō penitebis. Rō ḡ eſt ꝯſiliariꝰ. Sꝫ ſynderiſis ſe-
cretariꝰ q̄ nunq̄ꝫ fallit arguēs illicita ⁊ vtilia approbās.
Fātaſia ⁊ memoria ſūt referēdarij. Cogitatiōes ꝟo deſi-
deria ⁊ paſſiōes ſūt ſbditi q̄ hn̄t regulari. Et cū bn̄ regit̄
dr̄ dn̄s ḋ ea. Ciuitas fidelis iuſticia hitauit in ea. Eſa. ij.

Secūdo notatur eius. §. II

ſingularitas maria in ſanctitate in eo qđ dicit̄ dei. Hec
pōt dici ciuitas illa de qua iohā in apoc. Vidi ciuitateꝫ
ſanctā hieruſalē deſcendētē de celo a deo paratā vt ſpō-
ſam ornatā. Hec eſt beatiſſima virgo maria ciuitas ſan-
cta. qꝛ mūda deo dedicata ⁊ firmata. Et ſic i ſyō firmata
ſum. Eccī. xxiiij. Hieruſalē dicit̄ viſio pacis in ea. vñ ipē
ait. In omnibꝫ requiē queſiui. Deſcendentē de celo vt a
deo edificatā ⁊ datā in ciuitatē refugij peccatoribꝫ. vt a
deo paratā virtutibꝫ vt ſuā poſſeſſionē. vt ſpōſam orna-
nam oīm gr͛a. vt ſpōſa eſſet dei patris. ex qua ꝟtute ſpi-
ritus ſancti filiū generaret cōem filiū vtriq̄ꝫ. Dr̄ ḡ ciuitas

Maria dr̄ ciuitas dei.

dei. vñ glo͛ioſa dicta ſūt de ea triplici mō ſeu cā videlicet.
Primo qꝛ deꝰ eam fundauit. Scđo qꝛ deꝰ eꝰ poſſeſſiōeꝫ
ꝯtinuauit. Tertio qꝛ deꝰ eam inhabitauit. Primo dicit̄
btā maria ciuitas dei. qꝛ ipām fundauit. Sicut alexan-
dria ſic dicta eſt. qꝛ alexāder eam fundauit. Et vrbs ro-
ma dicta eſt. qꝛ romulus p̄mus eā fundauit. Ps. lviij.
Sicut audiuimus ſcꝫ ex veteri teſtamento figuratū. ſic
vidimꝰ impletō in ciuitate dei nr̄i ſcꝫ ꝟgīe maria. Deus

fundauit eam in eternū. Vn̄ ipa ait Eccī. xxiiij. Ab initio ſcʒ deo qui eſt initiū oīs creature. ꝛ ante ſecula tēpalia creata ſum ſʒ pdeſtinatione in mēte diuina. ꝛ ſemper poſtq̄ȝ fundata fuit pmanebit. actu aūt ineſſe naturali creata ſeu fundata fuit qn̄ aīa eiꝰ creata fuit. ꝛ corpi eiꝰ ꝯcepto in vtero materno Anne ꝛ organizato infuſa. be. Hiero. Intra ſecreti vētris anguſtias manꝰ oīpotētis dei ſemꝑ opat idem formator corpis pariter ꝛ aīe. Noli deſpicere bonitatē figuli qui te fecit vt voluit. di. lvi. naſci. Modo aūt ſpāli dicit deus fundaſſe eā quo ad corpus. quia miraculoſe ꝯcepta eſt. nō quidē de ſpūſancto. qm̄ hoc priuilegiū ſoli xp̄o. ſed quia ex patre ioachim et matre anne ſterilibꝫ. vn̄ in figura vt dicit Damaſce. Sicut anna ꝑ vota ꝛ repromiſſis cum eſſet ſterilis genuit ex viro ſamuelē. ſic anna ex ioachim viro ꝑ votū ꝛ oratōnes genuit Mariā. In eſſe aūt ſpūali fundauit deꝰ ciuitatē iſtā. qn̄ in vtero materno ſanctificata fuit. ab originali totaliter mūdata. In qua quidē ſanctificatiōe copioſior gratia fuit in eo infuſa q̄ȝ in ceteris ab vtero ſanctificatis. vt iohanne baptiſta ꝛ hieremia. Scimꝰ enim plus gratie ei eſſe collatū ait be. Bern̄. ad vincendum ex oīni parte peccatū que ꝯcipere ac parere meruit eū. quē ꝯſtat nullū habuiſſe peccatū. Ac etiā pie credi pōt ꝙ citius alijs fuit ſanctificata. Nō quidē ante anime infuſionem. q2 caro nō eſt ſubiectū culpe vel gratie ſed anima Infuſa vero aīa q̄ȝ citiꝰ ꝛ forte eadē die ꝛ hora. ꝛ ſi non momēto fuit ab originali mundata ꝯtracto immediate poſt acceſſum eiꝰ ad corpꝰ. Qđ videt notare pſ. q̄ loq̄ns de ciuitate dei ꝛ ſanctificato eiꝰ tabernaculo. i. aīa. poſt pauca ſubdit. Adiuuabit eam deus mane diluculo. vt mane intelligat natiuitas eiꝰ in vtero. cuiꝰ diluculum habens aliq̄d de tenebris fuit tēpus quo organizatū corpus ſuſcepit aīam aliqualiter tenebroſam factā ꝑ originale. ſed in illo diluculo. i. q̄ȝ citiꝰ adiuuabit eā ſanctificando ꝛ pſtando robur gratie ad oīne opus bonū tempore ſuo faciendū. Dicit ſcđo beata Maria ciuitas dei. q̄ poſſedit eā deꝰ. ꝛ ꝯtinue poſſidet. Peccator poſſidet a diabolo ꝑ culpā. vn̄ Lu. xi. de eo dicit. Cum fortis armatus cuſtodit atriū ſuū. i. aīam vel mundū. in pace ſūt ea que poſſidet ſcʒ nō ſibi ꝯtradicēdo. ꝛ tentatōnibꝫ nō reſiſtēdo. Boni aūt a dn̄o poſſident. nō ſolū ꝑ gubnatiōnē ꝛ dn̄ium. ſed etiā ꝑ grām ꝛ obedientiā. vn̄ dicūt dn̄o per pſ. Tu poſſediſti renes meos. i. affectus ꝛ delectatiōnes meas. vt ſint ſm voluntatē tuā. Sicut aliqua ciuitas talis dn̄i. vt pariſius ciuitas regis francie. quia qn̄q̄ȝ eam poſſidet. ꝛ plene ſub dn̄io ꝛ obedientia eiꝰ eſt. Et per hūc modū beata maria dicit ciuitas dei. q2 ſemper poſſidet eā quiete ꝛ ſub pfecta obediētia. Nullꝰ aūt ſancti vel ſancte aīa fuit que ita fuerit quiete poſſeſſa a domino. Sed aliqua rebellio ad ipʒ repta eſt ſaltē ſm paſſiones ꝛ venialia excepta inquit be. Aug. hac ſancta virgine. de qua cū de peccatis agit ꝑpter honorē dn̄i. nullaʒ prorſus de ea volo haberi mentionem. Si oēs ſancti ꝛ ſancte dū hic viuerēt interrogati fuiſſent. vtrū peccatuʒ haberēt. oēs vna voce reſpōderēt qđ ait Io. in canoni. i. Si dixerimꝰ quia peccatū nō habemꝰ. ipi nos ſeducimus. Ubi ſatis patet ꝙ loquit de actualibꝫ ſaltē venialibꝫ. Perfectiſſime aūt poſſedit ciuitatē iſtā. vt dicat per excellentiā dei ciuitas. Vn̄ ipa ait Prouerb. ix. Dominus poſſedit me ab initio viaꝝ ſuaꝝ. Vie dn̄i ſunt creature ſue ꝑ quas nos imus in deū cognoſcendū. ſicut cā cognoſcit per effectū. vt ignis ꝑ fumū. Dicit aūt hic initium nō prioritate tempꝰ ſed dignitatis. Ita enī ciuitatem iſtā beatā mariā poſſidet. vt ſit ipa initiū creaturarū. i. digniſſima ſup omnes creaturas puras gratia et gloria. Tertio dicit ciuitas alicuiꝰ inquantū eſt inhabitator eiꝰ. ꝛ ſic nazareth dicta fuit ciuitas xp̄i. quia ibi ꝯceptus ꝛ nutritꝰ fuit. vt dꝛ Matth. ij. de xp̄o veniens ſcʒ de egypto cū matre ꝛ ioſeph habitauit in nazareth. vt impleret qđ dictū eſt ꝑ ꝓphetā. qm̄ nazareꝰ vocabit. Et bethleem dicta eſt ciuitas dauid. quia ibi natus eſt ꝛ habitauit in pueritia ꝛ adoleſcētia. Et ſm hoc dicit beata maria ciuitas dei q2 deus corpaliter. i. ſm corpus aſſumptū habitauit in ea. Pſ. xlvij. Magnꝰ dn̄s ꝛ laudabilis nimis ſcʒ dei filꝰ Ieſus xp̄us in ciuitate dei noſtri ſcʒ beate virginis ad habitandū ꝑ nouē mēſes ꝯtinue. ꝛ totā infantiā ꝛ pueritiā treāſegit cū ea ꝛ in ea. Hec eſt ciuitas illa mirabilis figurata. quā vidit ezechiel in vltima viſione in qua dn̄s ſolus introibat ꝛ egrediebat. et porta eiꝰ clauſa remanebat. ſignificās ſm be. Auguſt. ꝙ maria virgo fuit ante partū in partu ꝛ poſt partū. ꝛ quē totus nō capit orbis in ſua ſe clauſit viſcera factꝰ homo. Vn̄ ꝛ canit ecclīa. O glioſa dn̄a excelſa ſuper ſydera. q̄ te creauit ꝓuide lactaſti ſacro vbere. Qđ eua triſtis abſtulit ſcʒ vitā corpis ꝛ aīe. tu reddis almo germine. i. filio ex te genito. qui mortē noſtrā moriēdo deſtruxit ꝛ vitam reſurgēdo reparauit aīe ꝛ corpis. ꝛ cauſaliter ꝛ virtualiter. Vn̄ aptiſſime dicit. Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. Albertus aūt in li. ſuꝑ Miſſus eſt. dicit. ꝙ ideo glorioſa dicta ſunt de hac ciuitate ſcʒ ꝟgine maria. quia oīa que ad pfectionē ciuitatis ptinent. in beatiſſima ꝟgine inueniri. ꝛ de beatiſſima ꝟgine dici poſſunt. Fuit enī fundata ſuꝑ humilitate. ꝑ caſtitatem murata. ꝑ paupratem. cuſtodita ꝑ turrificata ꝑ charitatē. ditata ꝑ paupratem. cuſtodita ꝑ diſcretiōem. libera immunitate peccatoꝝ. pacifica ſupeꝛ ratione tērationū. diuino officio ordinata. ꝑ elegantiam morū edificata. populoſa ꝟtute. ꝛ oīm donoꝝ gratuitorum. irrigua abundantia miſerationū. in altiſſimo ſita per excellentiam priuilegiorum.

De eius nobilitate. §. III.

[margin: De nobilitate beate Marie.]

Quo ad tertium. glorioſa dicta ſunt de te. quia natiuitas glioſe ꝟgīs marie ex ſemīe abrae orta de tribu iuda clara ex ſtirpe dauid. canit ecclīa. Natiuitas aūt ꝓus. fuit i vtero ſcʒ ꝑ ꝯceptionē. ꝛ ex inde ex vtero nata. eiꝰ vita inclita cūctas illuſtrās eccleſias. ꝑ opa glioſiſſime ſanctitatis in quibꝫ ꝯſiſtit vera nobilitas aīe. quia vt ait ſapiens. Nobilitas vera eſt que moribꝫ animū ornat. Ex ea q̄ȝ ortus eſt ſol iuſticie xp̄s deꝰ noſter. origo ꝛ fons oīs nobilitatis. Glioſa igit dicta ſunt de te o beatiſſima maria. Ubi notandū ſm albertū magnū ſuꝑ Miſſus ē. de quo libro aſſumpta ſunt plīma in materia iſta ꝺ virgine. vt infra patet ꝙ nobilitas rei ꝯſiſtit in tribꝫ. Primo in ſua cauſa. Secūdo in ſua ſubſtantia. Tertio in ſui efficientia.

[margin: Nobilitas rei in tribus conſiſtit.]

In cauſa. Si a nobili origine ꝓncipiū ducat.
Is ſubſtātia. Si nobilē eſſentiā ꝛ ꝓprietatē in ſe poſſideat.
In efficiētia. Si nobiles effectus ex ſe producat.

Quantū ergo ad ꝓmū nobiliſſima fuit. vn̄ ꝛ glioſiſſima ſcʒ ex parte cauſe ꝛ origīs ſue. Nam fuit filia principis ſcʒ abrae. in quo deꝰ populū peculiarē elegit ſibi. et diſtinxit ab alijs. Ab abrahā enī quadrageſima ꝛ vna generatiōe deſcēdit. vt patet ex euangel. Math. in ꝓncipio. De quo abrae dctm̄ eſt in geneſi. Princeps dei es tu inter nos. Et cui ꝓmo facta eſt repromiſſio de xp̄o naſcituro. cū dctm̄ eſt ei. In ſemine tuo bn̄dicent oēs gentes Nō dicit in ſeminibꝫ. inq̄t aplſ ad Gal. iij. ſed in vno ꝛ ſemini tuo. qđ eſt xp̄s. Hic abraam fuit ille nobiliſſimꝰ patriarcha vnde denominātur hebrei q̄ſi hebraici. qui primo ꝯfeſſus eſt fidē vniꝰ veri dei inter ydolatras chaldeos. adorātes ignē pro deo. in quē iniectꝰ ab eis vt ꝓpteriret ꝟtutē eius. illeſus exiuit. recedens poſtea ab eis vt ꝑegrinus diſcurrēs ꝑ paleſtinā. Et de ipa ꝟgine dicitur in Canti. Quā pulcri greſſus tui in calciamētis filia principis. glo. i. Opa tua in exēplū ſcōꝝ q̄s imitaris et

om̃es excellis. Quãtũ ad ſecũdã ſcʒ ſubſtãm nature p
feccõem ꝛ plenitudinẽ grẽ i ſe hereditauit ꝛ liberrima fu
it. Libertatẽ ei maxie fac imunitas a peccato. ꝛ plenitu-
do grẽ q̃ i ea fuit. Qui enĩ facit pctm̃. ſuus ẽ peccati. ſer-
uitus enĩ eſt omino ɔ̃ nobilitatẽ. Sed ipã ſola inter pu
ras creaturas fuit ſine peccato etiã veniali. ꝛ ideo maxie
libera. Et iſta eſt glioſioꝛ nobilitas. ſ. ex grã ꝛ ỽtute. q̃ꝫ il
la q̃ eſt ſm carnẽ. Unde Sen̄. ait. q̄ nõ facit nobilitatẽꝫ
atrium plenũ fumoſ imaginibꝫ. qꝛ qḋ añ nos eſt. noſtꝝ
nõ eſt. Nõ eni ad nr̃am vixerũt gl̃iam. Uult ex his ver-
bis oſtẽdere q̄ tm̃ nobil' eſt ille quẽ nobilitat ſua virtus
Hinc ꝛ Criſ. Nemo ex virtute aut ex vitio parentum ỽe
aut clarus aut obſcurus ẽ. imo neſcio quõ nõ ille magis
reſplẽdet. qui ex pentibꝫ a ỽtutibꝫ pꝛſus alien⁹ q̃ꝫ ipe q̄
fuerit dei ỽtute mirabil'. diſ. lvj. Nunq̃ꝫ. Sed tũc queri
tur in q̄ ɔſiſtat nobilitas ſm carnẽ. Et cũ dicat a ſapien
tie. tũc videt q̄ iſtã nobilitatẽ nõ habuit beata Maria.
cũ fuerit paupcula. ꝛ cõiũx eius Joſeph carpentari⁹. Et
ſic videt q̄ nobilitas iſta ſm carnẽ nõ ſit a rebꝫ. Sed ne
q̃ꝫ a corpe videt q̄ ſit. qꝛ nobilitas corpis ẽ ex nobilitate
complexiõis. Inueniũtur aũt reges ꝛ pncipes q̄ nobiles
dicũtur. ꝛ ſunt ſm carnẽ aliqñ complexiõis melãcolice l'
flegmatice. ꝛ ecõtrario ruſtici colericiꝛ ſanguinei. g̃ ñ tra
bitur a corpe. Itẽ videt q̄ nec ab aĩa. qꝛ aĩe nõ ſũt ex du-
ce. ꝛ ſic videt q̄ nihil ſit nobilitas iſta ſm carnẽ. Sed p
nũc breuiter rñdet. ꝛ infra i ſeq̄nti. §. pleni⁹. q̄ nobilitas
iſta ſm carnẽ nõ ſolũ quoad gloꝛiã mũdi. ſed etiã mĩtũ
adiuuat ad virtutes animi ꝛ ad bonũ incitat. q̃ꝫuis ipa
ſola nõ cogat ad malũ vel bonũ. Quãtũ ad tertiũ fu
it beata maria nobil' i efficiẽtia qꝛ actiue ꝛ paſſiue. Acti
ue. qꝛ p ipm fructũ vẽtris tui ipa creatura liberabit a ſer
uitute corruptõnis in libertatẽ glĩe filioꝝ dei. vbi ceſſat
om̃is plató ſubiectõis i alios. ꝛ ſeruus liber ẽ a dño ſuo
Paſſiue. qꝛ ſi veritas liberabit vos. veri liberi erit. vt dr̃
Joh. viij. multo eſt facta libera. que ỽitatẽ iſtam genuit
Sic aũt orta ꝛ ɔcepta eſt a nobiliſſimis ꝛ digniſſimis.
Et hec dignitas eius inuenit in cã ſubſtã ꝛ efficiẽtia. ſic ꝛ
nobilitas. Et in cã quidẽ repit triplex dignitas ex q̄ ori-
ginata ẽ. Prima dignitas regalis. ꝛ hec corpalis. Secũ-
da ſacerdotalis. ꝛ hec ſpũalis. Tertia ꝓphetal'. ꝛ hec cele-
ſtis. Cõcepta aũt eſt beata maria ꝛ nata regali ex proge
nie. qꝛ ex dauid ꝛ ſucceſſoꝛibꝫ eius. regibꝫ popl'i dei. ꝛ ꝓp
terea chꝛiſtus dictus ẽ frequẽter i euãgelio filius Dauid
qꝛ eo mater eius deſcẽdit. qḋ ꝛ iudei ɔfeſſi ſunt. Ex ſacer
dotali quoq̃ꝫ tribu deſcẽdit. qꝛ cũ ſolũ ille due tribꝫ ſcʒ re
galis ꝛ ſacerdotalis adinuicẽ poſſent ɔtrahere coniugia
ꝛ nulle alie tribus ſm dñi legem. Aaron aũt pm⁹ ſacer-
dos ꝛ ſumm⁹ a dño inſtitut⁹ in vxoꝛeꝫ duxerit de tribu
iuda. ꝛ ioiades ſumm⁹ ſacerdos vxoꝛẽ habuerit ſimiliter
de tribu iuda ꝛ ſtirpe regia. Et ecõtra aliqui de tribu iu
da ducerẽt in vxoꝛes de tribu ſacerdotali. Sic btã Ma
ria ex ſacerdotali etiã tribu deſcẽdit. vñ de Elizabeth de
tribu ſacerdotali orta erat cognata virginis. i. actiuans.
Ex ꝓphetali quoq̃ꝫ dignitate deſcẽdit que dici põt cele-
ſtis. qꝛ prophetie donũ a deo eſt inmediate ex eo q̄ ex na
than ꝓpheta deſcẽdit. ac etiã Dauid ꝛ Salomõe. qui fu
erũt ꝓphete. In ſubſtã quoq̃ꝫ digniſſima fuit. i. in perſona
ſua. nã ipa eſt regia celoꝝ. ipa eſt regia que aſtitit a dex-
tris dei in fimbꝛijs aureis. ꝛc̃. Fuit ꝛ ſacerdotiſſa iuſticie
que ꝓpꝛio filio ſuo nõ pepcit. ſed ſtabat iuxta cruceꝫ ibi.
Nõ vt dic btũs Amb. vt moꝛtẽ filij aſpiceret. nõ vt do
loꝛẽ filij ɔſideraret. ſed vt ſalutẽ humãi generis expecta
ret. para ipa offerre filiũ dõ pro ſaluatõe mũdi. Prophe
tiſſa fuit. cũ ait Ecce eni ex hoc btãm me dicẽt om̃es ge-
neratõnes. in cui⁹ figurã dicit Eſaias Acceſſi ad ꝓphetiſ
ſam. ꝛc̃. In efficiẽtia quoq̃ꝫ fuit digniſſima. Ipa enĩ tri-
plicẽ dignitatẽ origial'r trãſmiſit in filiũ pncipal'r. ſpãl'r
in nos. Poſt hec general'r filiũ genuit qui rex ꝛ ſacerdoſ
ꝛ ꝓpheta fuit. Rex qꝛ in veſtimẽto ſuo. i. in humanitate
ſcptũ hꝫ rex regũ. ꝛ dñs dñantiũ. Rex ſũ ego ait ipe pyla
to. de quo ſolo ſapiẽtes ſapiẽter queſierũt dicẽtes. Ubi ẽ
qui natus ẽ rex iudeoꝝ. Sacerdos eſt iuſtiſſime ſm or-
dinẽ melchiſedech. qui p ꝓpꝛium ſanguiem introiuit ſcl'i
ſctã eterna redemptõne inuẽta. Ipe etiã ꝓpheta pmiſſus
per moyſen potẽs in ope ꝛ ſermone. Et iſtam triplicẽ di
gnitatẽ beatiſſima maria in nos tranſmiſit. q̄ nos fec̄ dõ
regnũ ꝛ ſacerdotes. imo regale ſacerdotiũ ad regẽdũ noſ
virtutibꝫ ꝛ imolãdũ deo hoſtiã laudis ꝛ bonoꝝ operũ.
Et ſic patet q̃ꝫ glorioſa dicta ſũt de ea. q̃ꝫtũ ad maximaꝫ
nobilitatẽ ꝛ dignitatem.

Sed pro maioꝛi de. §. IIII.

claratõne nobilitatis que eſt ſm carnem Nota ſm Al-
bertũ vbi ſ̄ q̄ nobilitas iſta ſm carnẽ ẽ traductio carna
lis originis a parẽtibꝫ ſm ſecl'm in diuitijs potentia vl'
dominio ɔſtitutis. ex quibꝫ q̃ꝫtũ ex pte nature ẽ creatur
in filijs ſimilitudo complexiõis ꝛ ɔfoꝛmitas moꝝ. ꝛ imi
tatio opatõis. Homo enĩ paup ꝛ ignobilis ſi diuitijs ce-
perit affluere. incipiet delitijs magis vacare cibis delica
tioꝛibꝫ ſe nutrire. ꝛ ſic complexionẽ nobilitare exercitijs
honeſtioꝛibꝫ occupari. parua damna minus curare. par
uis lucris minus inhiare. dona min⁹ curare. alienuꝫ do-
miniũ minus timere. libertatẽ magis appetere. maioꝛuꝫ
ɔſoꝛtia ɔtrahere. cũ ipis mr̃imoniũ ɔiũgere. ꝛ coꝝ opa ꝛ
moꝛes imitari. ꝛ ſic natura pmo ſeruilis ꝛ ignobilis vi-
cta p ɔſuetudiem in ɔtrariũ trãſmutat. Et q̃ꝫto hec a re
motioꝛi ꝛ diuturnioꝛi radice ad ramos tranſmittit. tãto
magis nature inclinatio indurat ꝛ inſepabilioꝛ efficitur
vt i filijs q̃ꝫtũ ex pte nature ẽ ɔditio ſimilima patribus
inueniat inclinatio natural'. ꝛ hec apponit nobilitas car
nis. que q̃ꝫtũ eſt de ſui natura ſemp ad honeſta ꝛ decen-
tia pluſq̃ꝫ ad vilia inclinatur. Et hoc totũ verũ eſt niſi li
bertas arbitrij vl' ɔſuetudo vl' alia cauſa extrinſeca con-
trariũ operet. Et ſic patet q̄ nobilitas nõ eſt tãtuꝫ ex q̄-
litate complexiõis. cũ rex vel digna pſona melãcolice cõ-
plexionis magis ſit audax vl' largus ruſtico ꝓpter ɔſue-
tudinẽ ſanguinee complexionis. Licet enĩ aĩa non ſit
ex traduce. tamẽ exiſtẽs i carne opatur plus vl' frequẽti⁹
ſm q̄ a carne amplius ad aliqua inclinat. Nõ aũt ſola
nobilitas mẽtis videt laudãda Rñdem⁹. q̄ ſi equalitaſ
opatõis ɔtraria agit nobilitati oꝛdinis tãto vitioſioꝛ et
deteſtabilioꝛ ẽ defoꝛmitas opatõis. q̃ꝫto magis eſt ɔtra
naturalẽ inclinatõem originis. Et ſic mag culpabil' eſt
nobilis vitioſus q̃ꝫ ignobilis. vbi aũt nobilitas origĩs
pficitur ꝛ oꝛnat nobilitate moꝝ ꝛ opis. vtraq̃ꝫ alteri pre-
ſtat incremẽtum laudis. Deĩde virtus originis oſtendit
i opatõe. nõ quaſi aduẽticiam vl' cito mutabilem ſꝫ qua
ſi ꝓpꝛiã ꝛ inatã et debitã nobilitatẽ ɔtraxerit a parẽte. Et
dum virtus mẽtis fũdamẽtum et radicẽ habꝫ nobilita
tẽ carnis difficulti⁹ a ỽtute moueat dignitatibꝫ nõ mu-
tabilibꝫ ſed quaſi inat minus eleuet i humiliatõibꝫ q̄ſi
mag idignis alti⁹ exaltet. et ſi ỽtus mẽt foꝛſitã tepuerit
ipa carnis nobilitas eã ad nobilia excitat. Et inde eſt q̄
he due nobilitates cõiũgũtur ambe merito collaudant.
Uñ dr̃ de ſãcto Grego. Fulgebat duplex i venerãdo de
cus. ꝛc̃. Si aũt ſeparãtur he due nobilitas carnis ñ lau
datur ſed vitupat qñ deeſt nobilitas mẽtis. Nobilitas
aũt mẽtis ſine nobilitate carnis tãto amplius laudatur
q̃ꝫto etiã ꝓpꝛiam vincẽs naturã laudabiliter opat. Unḋ
verſus Juuenal'. Malo pater tibi therſites dummodo
tu ſis. Eacide ſimil' vulcaniaq̃ꝫ arma capeſces q̃ꝫ te ther
ſiti ſimilẽ pducat achilles. Si aũt dicat videt q̄ btã virgo magis debuit eẽ ignobil' ɔditõis ſm carnẽ q̃ꝫ nobil'.

Marginal notes:
Quõ. in q̄ ɔſiſtat no bilitas ſʒ carnem.
Rñſio.
De nobili tate ſʒ carnẽ vñ ori ginal'r.
Que no- bilitaſ ma gis laudã da.
Arguit q̄ magis. de

buit eſſe tū q2.j.Coꝝ.ō2.Nō multi ſapiētes ſm carnē nō m'ti no bilis.ſʒ ignobiliora mūdi ⁊ ɔtēptibilia ⁊ q̄ nō ſūt elegit de⁹ vt ɔfundat fortia.Sʒ btām mariā elegit de⁹ ⁊ p̄ele git.ḡ debuit poti⁹ eſſe ignobil'.tū q2 glo.ibi d'r.Venit hu milis d's nō querēs altos ſʒ hūiles. Vñ nō elegit reges vel ſenatores vl' p̄hos vel oratores ſʒ plebeios.paupes.i doctos.piſcatores.Et ſic iſta omib' p̄electiſſima videt'. ꝙ debuit eſſe plebeia ⁊ paupcula.tū q2 videt' maioꝛ hu miliatio dei naſci de ignobili ꝙ̄ de nobili. Ad que rñde tur ꝙ illa dicta ſunt de p̄dicatoꝛib' p̄mis. p q̄s mūdus erat ɔuertēd⁹ ad fidē q̄s ɔgruebat eſſe plebeios ⁊ indo ctos.ne coꝝ ſapiē potentie vel dignitati aſcriberet' id q̄d de⁹ p grām ⁊ iuū myſteriū opabat'.⁊ ſic crux xp̄i euacua ret'.Vn ɔgruebat ꝙ nō in doctis humane ſapie verbis nec in potētia dignitatis hoīes ad fidē decipent' vel co gerent' ſʒ ſimplicib' ſimpliciū verbis exteri⁹.diuina v̄tu te coopante interi⁹.humiles p hūiles vocarent'. ⁊ ſic de⁹ humilis exaltaret' ⁊ dyabol⁹ q̄ p ſupbiā vicerat vicere'. Vñ glo.ibi.Niſi fideliter p̄cederet piſcatoꝛ.humilit' nō ſequeret' oratoꝛ.ſʒ in beata maria aliud reformat pactuꝫ matre dñi.quā decebat modis omib' q̄b' potuit exal tare.⁊ ſibi noſtrā naturā vniendā in ipa.de qua eā aſſū pſit p oīa honorare.vt ſua erga noſ gra tāto maioꝛ appa reret q̄to naturā noſtrā ſibi inſepabilib' vniuit.Et q̄n to mod⁹ illi⁹ vni⁹ multiplici⁹ decoraret.ei⁹ quoqꝫ humi litas tāto ꝓfundioꝛ ⁊ maioꝛ gr̄e capacioꝛ fieret.q̄to etiā ⁊ gr̄e plenitudo ⁊ nobilitas eleuaret. Tāto etiā hūilitas maioꝛ eſt ⁊ magi laudat'.q̄to q̄s nobilis ⁊ magn⁹ exn̄s humiliat'.Vñ b.Berñ.In alto nō aliū ſape ſʒ hūilibus ɔſentire.maxime v̄tutis eſt.

Rñſio.

ignobil'.

De cōceptiōe beate Marie. Capitulū.iiij.

Memoria mea in gene

ratōe ſeculoꝝ.Ecci.iiij.Et quō ſit iſta memoria de v̄gine ſingulariſſime in generatōe ſeculoꝝ oñdit p's.cxxxix.cū ait in pſana ei⁹.In capite libri ſcptū eſt de me.vt facerē volūtatē tuā. Vbi ſciendū ꝙ tres ſunt libri in q̄b' eſt ſcriptū de ea ⁊ memoria ei⁹.Pmus liber eternalis cognitiōis.Secūd⁹ liber figural' deſcripti onis.Terti⁹ liber pfectionalis eruditiōis.In p̄mo genera ta ſunt ſecula in mēte diuinali p p̄oꝛdinatōem. In ſcdo generata ſunt ſecula in eſſe naturali p narrationem. In tertio generata ſunt ſecula in eſſe ſpirituali p reformatio nem.Et in oib' his eſt memoria v̄ginis in capite cuiuſ libet libri vt q̄d ſingulariſſimū ſcriptū.

De tripli ci libro i q̄ bus ſcptū de ea .ſcili cet Ma ria

Quantū ad primum .§.I.

ſciendū ꝙ liber eternalis eſt mēs diuina.in q̄ ſunt oīa q̄ fuerūt ſunt ⁊ erūt ſcpta.iſta ſcptura eſt noticia dei que eſt oīm reꝝ.nō ſolū q̄ facta ſunt ſʒ etiā q̄ fieri pn̄t.q̄ nun q̄ erūt.ſʒ coꝝ q̄ creata ſunt ⁊ creabunt' ſeu erūt.Int' crea ta ſunt in h̄ libro eterno ſcripti omēs electi dei.p̄oꝛdina ti ab eo ad vitā eternā.⁊ oīa bona q̄ eis collatur⁹.eſt.d̄ q̄ libro d' ap'ls de q̄buſdā diſcipulis ad Phil'.iiij.Quoꝝ noīa ſcripta ſunt in libro vite. Vñ ⁊ Gratian⁹ dic' d' pe. di.iiij.ꝙ ſm pſciētiā aliquā ſcribi in libro vite.eſt aliquē p̄oꝛdinari ad vitā.ſ.gr̄e ⁊ glie.q̄d ab eterno p̄oꝛdinatū ē Et moyſes Exo.xxxij.Aut dimitte eis iſto hāc noxam ſcʒ idolatrie cōmiſſe ad montē ſynai adorādo vitulum. aut dele me de libro quē ſcripſiſti.q.d.Quia ſcio te non velle me delere de libro viuentiū.iō parce huic populo. In h̄ libro non eſt pꝛioꝛitas tpis.vt ſʒ p̄us mens diuina vnū cognoſcat ⁊ poſtea aliud.ſʒ p̄oꝛitas dignitatis vt di cat' p̄us ſcriptū q̄d nobili⁹ ⁊ pfecti⁹ fiendū eſt diſpoſitū. Sic etiā accipit' q̄d ait Joh.bap.de xp̄o.Aū me factus q2 p̄oꝛ me erat.Jo.j.Nō q̄de tpe p̄us ɔcept⁹ ⁊ natus eſt xp̄s iohāne.ſʒ iohes p̄us fact⁹ .i.ɔcept⁹ p ſex mēſes. vt

De libro vite nota

patet Lu.j.Sʒ d' xp̄s añ eū fact⁹ ⁊ p̄oꝛ dignitate.q2 ſit ne cōpatiōe xp̄s pfectioꝛ ſanctioꝛ ⁊ dignioꝛ Johe. Et de iſto mō dicere pōt beata maria in capite libri.ſ.diuine p̄ ordinatiōis ſcriptū eſt de me.q2 ab eterno p̄cognouit et p̄oꝛdinauit de⁹ tpe ſuo ɔcipiendā ⁊ naſcendā v̄ginem q̄ eſſet ſanctioꝛ vniuerſis puris creaturis.etiā angelis.Et ideo in capite libri d'r.ſcriptū eſt de ea.vt faceret volūtatē dei.q2 p̄ ceteris pfecti⁹ opata eſt ſm voluntatē dei. vt eſſet gra ⁊ glia excellētioꝛ oī pura creatura.Vñ ⁊ de ea cantat'.Elegit eā de⁹ ⁊ p̄elegit eā.Elegit ab eterno p̄e ordinādo.Et p̄elegit eā.i. p̄ oib' alijs excellētiorē diſpo ſuit facere.In generatōe ḡ ſeculoꝝ ſm ſcʒ ꝙ fuerāt crean da diſpoſita in mēte diuina.ab eterno fuit memoria b' v̄ginis vt q̄d ſingulariſſimū.

Quantū ad ſecundū .§.II.

Liber ſcd's figural' ſcʒ deſcriptōis eſt vet⁹ teſtamentum.i quo vt ait ap'ls oīa in figurā ɔtingebāt illis.j.Coꝝ.x.Et hic eſt liber mādatoꝝ dei.Baruch.iiij.⁊ cerimonialiū ⁊ iudicialiū ⁊ moraliū.ſ.decē p̄ceptoꝝ.Hui⁹ aūt veteri teſtamēti p̄mus liber ē Geneſ.in q̄ data ſunt mādata de iure naturali.Et h⁹ libri p̄ncipiū eſt.In p̄ncipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā ⁊c.Et in capite libri dicere pt beata ma ria.Scriptū eſt d' me.ſ.figuraliter.In q̄ p̄ncipio narrat generatio ſeculoꝝ.i.creatio reꝝ mundialiū.Vñ ibi dicit' Iſte ſūt generatiōes celi ⁊ terre.i.creatio ⁊ memoria mea ait beata maria p eccliaſticū.in generatiōe ſeculoꝝ.id ē. in figura fit mētio de me in creatiōe mūdi Moralit' igi tur exponēdo In p̄ncipio creauit de⁹ celū ⁊ terram inq̄t moyſes Geñ.j.In p̄ncipio.ſ.tpis ſeu mūdi.creauit ſʒ p figurā.i.pnunciauit figurādo creādo celū ⁊ terrā.i. pare tes v̄ginis glioſe ioachim p̄rem ⁊ annā matrē ei⁹. Sic nobili⁹ eſt celū terra.ita pfectioꝛ eſt p̄r mr̄e.q2 p̄ncipium actiuū q̄ mr̄ q̄ eſt p̄ncipiū paſſiuū.⁊ iō p̄us deſcribitur celū factū ⁊ poſtea terra. Celū aūt d'r Joachim pater.q2 celeſtē.i.v̄tuoſam habuit ɔuerſatiōꝫ. Sicut enī celuꝫ eſt lumīoſum.ita ⁊ ipe fuit illuminat⁹ lumine gr̄e ⁊ doctri ne legis diuie.Et ſicut celū eſt puꝝ liberꝫ ab omi corru ptione.ita ioachim caſt⁹ ⁊ mundus fidē ſeruans vxori nō miſcēs ſe cū alia muliere vt filios haberet.cū vxoꝛ eēt ſterilis.Celū q̄ʒ dat pluuiā abundāter tpe ſuo.⁊ ioachi vt in legēda ſcribit' dabat abūdant' elemoſynas. Nā de redditib' ſuis faciebat tres ptes. vnā videlicʒ paupib'. aliā miſtris tēpli.tertiā ꝓ ſuſtētatiōe familie ſue. Terra aūt ɔuenienter ſignificat annā.Nā ſicut terra eſt infimū elementoꝝ ſubijcit' influentie celi .ita anna humil' erat. et ſubiecta in gubernatiōe dom⁹ viro ſuo vt opoꝛtet. Ter ra ſtabilis eſt in eternū ſtat inq̄t ſalomō.Eccl.j.ita anna ɔſtās ⁊ foꝛtis in ſterilitate ſua nō turbulēta ɔtra deum murmurās ꝙ filios ei ñ daret. Plerūqꝫ enī id vxori expo ſcim⁹ q̄d nō obtinuiſſe meli⁹ foret.ait valeri⁹ maximus Oratoꝛ impoꝛtune a mulierib' infecūdis p filijs habē dis.q̄ habiti aliqñ ſunt cauſa pditiōis parentū. Terra atterit' multis modis.⁊ ſcindit' ad fructificandū. ita et anna ieiunijs vigilijs ⁊ alijs modis caſtigabat corpus ſuū vt ſubditū eſſet rōni. Terra aūt vt ſequit' in Geñ.j. ea.erat inanis ⁊ vacua.q2 anna erat ſterilis ⁊ infecūda. vt mai⁹ inde appareret miraculū. ⁊ magnificētia et fecū ditate ſibi collata. Tenebre aūt ſup faciē abyſſi.q̄d pt ex poni ⁊ de ɔditione humani generis vbi eſt abyſſus iu dicioꝝ incognita.in q̄ humano generi erāt tenebre erroꝝ rū ⁊ petōꝝ.declinatis pene omib' ad idolatriā gētilib' ⁊ iudeis legē dī diſſipātib'. Abyſſus etiā dici poteſt ipa anna vt terra infecūda.⁊ iō tenebre afflictiōis ⁊ ɔfuſiōis erāt in ea.q2 maledicta dicebat' ſterilis opprobrio videli cet ɔfuſionis q̄ fructū nō faciebat. Vt enī ait be.Amb. Pudoꝛ eſt femīs nuptiaꝝ p̄mia nō hr̄e.ꝓpter q̄d p̄rimo

De ſcd'o li bro.ſ.figu ral' deſcri ptionis

Parentes v̄ginis ſeptem figurant. In Moralis ſatio peri pulcra

Beata in na ſiliumi laſ terre gr̄e ⁊ q̄d

inſtitutũ eſt matrimoniũ. vt habetur. xxxij. q. ij. Pudoꝛ.
Et ſpũs dñi ferebat̃ ſuꝑ aquas. Cũ enĩ vt narrat hiſto-
Nota hi-ſtoriam. ria ioachim acceſſiſſet ad templũ dñi in hieruſalẽ iuxta
mãdatũ legis ad offerendũ ſacrificiũ. ⁊ cũ fecũdis ſe põ-
tifici p̃ntaſſet. redarguit euʒ põtifex ꝙ ſterilis cũ fecun-
dis ad templũ acceſſiſſʒ. ꝓpter qd̕ ille ꝯfuſus ex imꝓperio
huius nõ rediit domũ. ſʒ ad ꝑmanẽdũ cũ paſtoꝛib⁹ gre-
gis ſui abiit. Qd̕ intelligẽs Anna ſolatio viri deſtituta.
cũ lachꝛimis dñm exoꝛabat ꝓ recuſione viri ⁊ remotione
huius obpꝛobꝛij. votũ faciẽs deo offerre fructum vẽtris
ſui. Et tũc ſpũs dñi ferebatur ſuꝑ hmõi aquas lachꝛy-
marũ ad exaudiendũ votũ ei⁹ ⁊ ꝯſolãdũ. vñ apparuit ei
angelus dñi, cõfoꝛtãs ⁊ declarãs ſteriliũ partus foꝛe mi-
rabiles. vt patet de partu yſaac ex Sara ſterili. ⁊ Sam-
ſonis ex matre ſterili. ⁊ Samuel ex anna. p̃nũciãs ei re-
uerſionẽ viri ad domũ. qd̕ ſecutũ eſt apparẽte angelo io-
achim ⁊ reditũ imꝑante. ac ꝯceptũ futuꝝ de ea que do-
De. vij. di-erũ opib⁹ mina mũdi ⁊ mr̃ dei fienda erat. vñ ſequit̃ Dixit ꝗ̃o deus
circa btã ſex dieꝝ in p̃ncipio facta deſignãtia ſex oꝑa mirabilia di-
Mariã dicere dei eſt facere. Fiat lux. Ubi ſucceſſiue narrant̃ oꝑa
facta ſucceſſiue ĩ virgĩe maria ibi figurata. Et ſic ĩ capite
moralr ſa-ctis. libri ſcp̃tũ ẽ de me. ⁊c̃. Et p̃mũ opus ẽ ꝯceptõ ibi dicens
Fiat lux. In hoc p̃figurãs ⁊ p̃oꝛdinãs ꝯceptũ virgĩs. cu-
ius vita glorioſa lucẽ dedit ſclo. Et facta eſt lux. Facta q̃
dẽ tꝑe p̃determinato q̃ntũ ad coꝛpus a pentib⁹ ſuis Joa-
chim ⁊ Anna. vt cã inſtrumẽtali ꝑ eoꝝ copulã carnalez
Nõ enĩ de ſpũ ſancto ꝯcepta eſt. qꝛ hoc eſt p̃uilegiũ ſoli-
us chꝛiſti. ⁊ hereticũ eſſet hoc dicere. ſed ſm modũ cõem
generatõi humane. Facta eſt aũt lux iſta virgo glorioſa
a deo p̃ncipalr̃ q̃ntũ ad coꝛpus. qꝛ ſterili ⁊ optime cõple-
xionata ⁊ oꝛganizata q̃ntũ ad aĩam. qm̃ ipẽ ds̕ de nouo
eam creauit poſt coꝛpus ꝑfecte oꝛganizatũ. ⁊ creãdo ani-
mã in coꝛpus ſuũ infudit. Vñ btũs Hiero. Inter illas ſe-
creti vẽtris anguſtias manus om̃ipotẽtis ſemꝑ oꝑatur
id eſt plaſmatoꝛ coꝛꝑis ſimr̃ ⁊ aĩe. diſt. lvj. Naſci. Et ſic
ꝯcepta ⁊ animata beata maria inuenta eſt cũ aliqua te-
nebꝛa ſcʒ peccati oꝛiginalr̃ ꝯtracti poſt infuſionẽ aĩe ĩ coꝛ-
pus. Sed ſubito diuiſit de⁹ lucẽ a tenebꝛis eã ſctifican-
do. ⁊ ab oꝛiginali mũdando. Et facta eſt tota lux ⁊ dies
radioſa. In ſecũda die fecit deus ſecũdũ opus. ſ. firma-
Maria compara-tur firma-mento. mentũ. diuidẽs aquã ab aquis. hoc firmamẽtũ eſt bea-
ta maria. que nata in mũdo ſemꝑ firma fuit in dño. Nõ
enĩ ait btũs Bern̄. feſtiuis laudib⁹ natiuitas ei⁹ celebra-
retur. ſi nõ ſctã naſceret̃. i. firmata ĩ om̃i bono. poſitaqʒ ẽ
in medio aquaꝝ ſuꝑioꝝ ⁊ inferioꝝ. Aque fluxibiles ſũt
creature rõe vtẽtes vt angeli ⁊ homĩes. q̃ angeli ⁊ ſi im-
moꝛtales ſint in ſui eſſentia ⁊ homĩes q̃ ad aĩam. tamẽ
ꝯtinue fluũt ꝑ mutatõem. ſaltẽ cogitatõnũ ⁊ affectionũ
imo ⁊ vertiles ad bonũ ⁊ malũ ante ſui gl̃ificatõem. In
medio ergo harũ aquarũ poſitũ ẽ illud firmamẽtũ btã
maria. ⁊ in medio ſanctoꝝ vie ⁊ patrie diuiſa ẽ ab vtriſqʒ
exñs ſupꝛa cõem ſtatũ vie ⁊ infra ſtatũ patrie. cõmuni-
cãs cũ vtriſqʒ. hñs cũ ſuꝑioꝛib⁹ virtutũ ꝑfectõem. cũ in-
ferioꝛib⁹ merẽdi ꝯditõem. Cũ ſuꝑioꝛib⁹ ſecuritatẽ ꝯtra
caſum cũ inferioꝛib⁹ poſſibilitatẽ ad meritũ. In tertia
die ꝯgregatis aquis in locũ vnũ apparuit arida. voca-
uitqʒ ds̕ aridam terrã. ꝯgregatõneſqʒ aquarũ appellauit
maria. Cõgregatis igit̃ om̃ib⁹ gratijs ſanctoꝝ in vnum
locũ. ſ. in aĩam virgĩs. appellauit eã mariam. quaſi mare
gratiaꝝ. Oĩa enĩ flumĩa ĩ mare intrat. Eccl̕s. j. id ẽ oẽs
grẽ ĩ maria. ⁊ mare nõ redũdat. ſ. in aliquã ſuꝑbiam. vñ
⁊ ip̃am aureolã ab om̃i cõcupiſcẽtia vocauit terrã ꝓpter
ſuã humilitatẽ ſummã. Dicit̃ enĩ humil̕ quaſi humi ac-
cliuis. i. terre. de qua dr̃ in pſ. Terra nr̃a dedit fructũ ſu-
um. Et ĩ alio. Deus oꝑatus eſt ſalutẽ in medio terre id
eſt ꝟgĩs. Et dr̃ maria media p̃ducta nõ coꝛrepta. qꝛ ſem-
ꝑ aucta ẽ in ꝟtutib⁹. Iſta igit̃ terra ſegregata ab aq̃s de-
litiaꝝ et populoꝝ ⁊ ꝑuula ĩ templo p̃ntata a pñtib⁹ do Maria
dedicata germẽ cepit p̃ducere herbaꝝ ſctãꝝ ⁊ cogitatio- aſſimula-
nũ. Floꝛes ferueñtiũ deſiderioꝝ. fructus ꝑfectaꝝ oꝑati- tur terre.
onũ. quaꝝ ſemẽ remãſit ſuꝑ terrã. ſ. exterioꝝ exemploꝛuʒ
iuxta que aliqui poſſint fructificare ꝑ imitatõem. Inſi-
ſtebat enĩ oꝛõi. meditatõi ꝓ parte diei. exercitio coꝛpoꝛa-
li honeſto alicui ꝓ ſuſtẽtatõe vite obediẽs maioꝛib⁹ ⁊ re-
uerẽs equalib⁹ nõ inuidẽs. inferioꝛib⁹ ſeruiens. Loquẽ-
di paꝛcioꝛ. legẽdi ſtudioſioꝛ. Nõ ĩ incerto diuitiaꝝ ſed in
p̃ce pauꝑis ſpẽ reponẽs arbitrũ mẽtis nõ hoĩem ſʒ deũ
querẽs. In q̃rta die fecit ds̕ lumĩaria magna. ſ. ſolẽ. lu-
nã. ⁊ ſtellas. Sol aũt iuſticie eſt chꝛiſtus de⁹ nr̃. Sol au-
tẽ materialr̃ dr̃ factus illa die ex nubecula illa facta p̃ma
die. q̃ dicta ẽ lux ſm q̃ſdã doct. Ita ⁊ ſol ſpũalr̃ q̃ illuĩat
oẽʒ hoĩeʒ veniẽtẽ ĩ hũc mõm. fact⁹ ẽ. ꝯcept⁹. ⁊ natus de
nubecula lucida. i. virgine maria. Tũc ⁊ luna etiã foꝛmã
eſt. i. eccl̕ia a xp̃o illumĩata. ſic luna a ſole habuit ſuã ꝑ-
fectõem vnitã in nr̃a humanitate cũ deo ĩ vtero ꝟginis
Et ſtelle quaꝝ nõ eſt numer⁹ diuerſoꝝ ſcõꝝ lumẽ grẽ re-
cipiẽtes a ſole xp̃o. qꝛ de plenitudine eius nos om̃es ac-
cepimus grãm. j. Jo. j. Apparuerũt. nocte vite pꝛeſentis
ſuis exemplr̃ irradiãtes. In q̇nta die creati ſunt volu-
cres celi ⁊ piſces ex ipis aq̃s. Uolucres ad alta volantes
ſunt actus vite contemplatiue. Piſces ĩ mari fluctuãti
diſcurrẽtes ſũt vite actiue. Et vtriqʒ ex aquis abũdãtiſſi-
me grẽ eius ꝓceſſerũt. Quis enarrare valeat vl̕ etiã cogi-
tare altiſſimas ꝯtemplatões quas habuit in ꝯceptu fi-
lij in viſitatõe Elizabeth qñ dixit: Magnificat anima
mea dñm. In natiuitate filij cũ vidit deũ ex ſe natũ. ab
angel̕ collaudatũ. a paſtoꝛib⁹ ⁊ magis veneratũ. a ſimeo-
ne declaratũ. ⁊ poſtea in p̃dicationib⁹. miraculis auditʒ
⁊ viſis exaltatũ. Nec tamẽ defecerũt in ea piſces. i. actus
miſcõie actiue vite ad ꝓximũ ⁊ cũ laboꝛe. Nã nudũ filiũ
veſtiuit. cibo pauit. lacte potauit. hoſpitez in domo ſua
pauꝑcula recepit. Fugauit eũ in egiptũ ne ꝑderet̃. labo-
rabat manib⁹. vt eius neceſſitatib⁹ ꝓuideret. Deniqʒ iux̃
crucẽ ſtãs cũ filio crucifixo. cruci ꝑ cõpaſſionẽ ꝯfixa erat
In ſexta die fecit deus hoĩem ⁊ trãſlatũ d̕ terra in pa-
radiſum voluptatis dedit ei vniuerſale dominiũ vt p̃-
eſſet volucrib⁹ celi ⁊ piſcib⁹ marʒ ⁊ beſtijs terre ab eo cre-
atis. Apl̕s paulus. j. Coꝝ. xiij. aſſimilat ſtatũ vite p̃ſen-
tis etiã in ſctĩs ſtatui ꝑuuli pueri. Statũ aũt btõꝝ ſta-
tui viri ꝑfecte etatis. Vñ dicit. Cũ aũt fact⁹ ſum vir eua-
cuaui que erãt paruuli. Sicut enĩ paruulus habet par-
uã noticiã de reb⁹. ⁊ maxime ſpũalib⁹. ſed vir magnam
ſi ſe applicat ĩ ill̕. Ita ĩ p̃nti oĩs noticia quaʒ de deo hñt
etiã ſctiſſimi hoĩes ẽ imꝑfectiſſima ⁊ modica reſpectu co-
gnitõis ĩ p̃ria. Quãuis igit̃ btã maria habuit altiſſimã
cognitionẽ de diuĩs ĩ p̃nti. tñ alio mõ habuit ꝑfectõem
qñ aſſumpta ẽ ĩ celũ ⁊ ꝑadiſum trãſlata ĩ aĩa ⁊ coꝛꝑe. vt
vir hñs ꝑfectiſſimã viſionẽ ⁊ fruitõem fcã dña oĩm vt p̃-
ſit volucrib⁹ angeloꝝ piſcib⁹ demonũ ĩ mari amaro pe-
naꝝ natãtib⁹. beſtijs hoĩm moꝛtaliũ. Deniqʒ die ſep-
timo qꝛ quieuit ab oꝑib⁹ ſuis ds̕. ⁊ xp̃s ĩ ſepulcro. ⁊ tũc
fides in ꝟgine ipa. ideo bñdixit ei. ⁊ ſãctificauit ſtatuẽs
eã diẽ ſeptimã in veneratõe haberi a fidelib⁹ ĩ hoꝛẽ eius
Nõ quidẽ abſtinẽdo ab oꝑib⁹ manualib⁹. ne videamur
iudaizare. de ꝯſe. di. iij. peruenit. ſed ieiunãdo. oꝛãdo fre-
quẽti⁹. ⁊ elemoſynas dãdo. Ecce ergo quõ in capite libri
ſcp̃tũ ẽ de ea vt facẽt ⁊ cetera. Et ſic per figurã memoꝛia
eius eſt in generatõne ſeculoꝝ.

De tertio libꝛo qui .§. III.

eſt nouũ teſtamẽtũ. p̃cipue euãgeliuʒ in q̃ docet̃ oĩs xp̃i-
ana ꝑfectõ põt intelligi illd̕ Ezech. ij. Et vidi. Et ecce ma-
nus miſſa ẽ ad me. ⁊ ĩ ea inuolutus liber ſcp̃tus intus ⁊
foꝛis. Erãt ĩ eo ſcp̃te lamẽtatões. carmẽ. ⁊ ve. Man⁹ iſta

eſt dei filꝰ. q̄ vt manu artificis factꝰ eſt mūdꝰ. Liber inuolutꝰ in ea eſt euāgeliū ſeu doctrina p̄dicata ab eo. q̄ inuoluta ꝛ obſcura eſt iudeis ꝛ gētilibꝫ. ſcriptꝰ eſt intꝰ ꝛ foris. q2 dirigit ꝛ informat ꝯuerſatiōꝫ exteriorē ꝛ interiorez hoīs. Sunt ſcp̄ta in eo lamētatiōes cōpunctiōis q̄ dn̄t haberi ꝓ pctīs. iuxta illud. pn̄iam agite ꝛc̄. Carmē exultatiōis. qd̄ q̄s dꝫ hr̄e ꝓ expectatiōe bonoꝝ mercedis. ve cruciatꝰ dānationis. ſquē dꝫ q̄s timere ꝓ vicijs ꝑpetratꝫ. Juxta illud Mat. xxv. Ibūt hi in ſuppliciū eternū. iuſti aūt in vitā eternā. Principiū huiꝰ libri euāgelici eſt illd̄. Liber generatiōis Jh̄u xp̄i. Math. j. id eſt. in q̄ narraꝶ generatio tpalis xp̄i ꝑ quē generata ſunt ſecula. i. hoīes in eſſe ſp̄uali. Et in fine huiꝰ genealogie q̄ eſt in capite libri noui teſtamēti ſeu euāgelij: dr̄. Jacob aūt genuit Joſep h virꝝ marie. de q̄ natꝰ eſt ieſus q̄ dr̄ xp̄s. In capite ḡ libri ſcriptū eſt de me. vt facerē voluntatē tuā. in ſumendo ſpōſum. in ꝯſentiēdo deo ad ꝯcipiendū xp̄m. Et ſic memoria eiꝰ ꝟginis eſt in generatiōe ſeculoꝝ ſp̄uali. facta in dei incarnatōe ex ꝟgine. Sꝫ tūc querit cū euan-

Queſtio geliſta narraret genealogiā marie. de qua natꝰ eſt xp̄s. n̄ eſt ioſeph. q̄re deſcribit genealogiā ioſeph ꝛ non Marie. Ad qd̄ r̄ndet b. Hiero. ꝛ Jo. damaſ. ꝙ nō fuit ꝯſuetudo iudeis neqꝫ diuine ſcp̄ture genealogias ponere ꝑ mulieres ſꝫ ꝑ mares. Lex aūt ꝓhibebat cōmiſceri ꝯnubia iter hoīes vniꝰ tribꝫ cū alteriꝰ tribꝫ hoībꝫ. niſi inter ſacerdotalē ꝛ tribū iuda regalē. Sꝫ fiebat matrimoniū inter homines vniꝰ tribꝫ ꝛ vniꝰ familie. ꝛ q2 Joſeph erat iuſtus. vt dr̄ Math. j. nō ſumpſiſſet mariā in ꝯiugē niſi fuiſſꝫ de tribu iuda ꝛ familia dauid. q2 feciſſet ꝯ legē. Ex h̄ ergo ꝙ deſcribiꝶ genealogia ioſeph inchoata ab abraam. ꝯſequēter poniꝶ genealogia marie ſpōſe ſue cū eſſent de eadē tribu ꝛ familia. Si vlteriꝰ queraꝶ q̄re ſcriptura

Scriptura non genealogizat mulieres ſic viros m̄ltiſ rōibꝫ nō ꝯſueuit genealogizare mulieres ſic ꝛ viros. Reſpōdit Albertꝰ magnꝰ in libro ſuꝑ miſſus eſt ꝙ ꝓpter plr̄es cās. Prima q2 ſexꝰ femineꝰ indignior. ꝛ virilis dignior. ꝓpter ꝑncipalitatē generādi. q2 maſculꝰ generat in altero. Secūda q2 ſexꝰ feminꝰ eſt natura poſterior. ꝑus enī formatus eſt adā. poſtea eua. ꝛ ip̄a de coſta eiꝰ. Tertia cā. quia culpa ꝑor. Priꝰ enī eua tulit de pomo vetito. poſtea adā forte abſuaſus. Et magis eua ſeducta ſuꝑbia credens ſe fieri poſſe ꝑ eſum ſilē deo. h̄ adā nō credidit. Licet mādatū ꝛ ip̄e trāſgreſſus. Et h̄ eſt qd̄ ait apl̄s cū dr̄. Mulier cū ſeducta eſt in ꝑuaricatōe. Adā ꝟo nō eſt ſeductus. Quarta rō. q2 mulier ad opa infirmitatis ſignanda eſt ꝯgruētior. q̄m debilioris rōis ꝛ ꝟtutis corpalis. Cū aūt p̄dictis rōnibꝫ mulieres nō genealogizenꝶ ab iſta maledictiōe eſt exēpta btā maria. cuiꝰ genealogia exp̄ſſiſſime declaraꝶ ꝛ patētiſſime euāgelizaꝶ. Nō aūt h̄ fit ꝑ virum deſpōſatū ſibi. i. Joſeph. vt pꝫ in euāgelio: declarat eminentiā dignitatis ꝛ hūilitatis ſil' vt manifeſteꝶ mirabil' pulcritudo. cū ꝛ dignitas extollit hūilitatē. ꝛ ſuꝑ oīa hūilitas p̄cipue ornat dignitatē. Quid enī ait b. Bern. ꝟtutū eſt eque potēs. oīm demonū debellare ſuꝑbiam ꝛ tyrannidē hoīm. Ceteꝝ cū oīm indifferēter ꝑſonarū. hec ſcꝫ ſit humilitas q̄dā turris fortitūdinis a facie inimici. Neſcio q̄ pacto cuiꝰ vis maior eſt in maioribꝫ ꝛ in clarioribꝫ clarior cōprobaꝶ. Nulla ſplēdidior gēma in omni p̄cipuo ornatu ſūmi pōtificis. Quo enī excellētior ceterꝭ ex humilitate paret illuſtrior ꝛ ſeip̄o. Hec ille. Sicut ergo dn̄s ꝑuilegiauit m̄rem ſuā ſuꝑ oēs mulieres in eo ꝙ genealogizeꝶ. ita ꝛ hūilitate ordinauit ꝙ hec genealogia ad ip̄m ꝑ virꝝ ioſeph deſcēdere demōſtraꝶ. Circa quā

De tribuſ circa genealogiā b. marie ꝯſiderādis. genealogiā poſitā in capite libri euāgelioꝝ tria ſunt ꝯſiderāda. Primū eſt ꝙ nulle femine peccatrices in genealogia deſcribunꝶ. Secūdū ꝙ mali aliq̄ viri in ip̄a genealogia inſerunꝶ. Tertiū ꝙ ꝛ multi boni in ip̄a genealogia exp̄munꝶ. Quātū ad p̄mū cā huiꝰ eſſe pt eo ꝙ oīs peccati imitatio vl' ſuſpitio a beatiſſima maria excludi decuit. Sicut aūt a p̄re in filios ꝑ imitatōꝫ mala cōuerſatio ſolet deriuari. q2 cū eis frequētiꝰ ꝯuerſanꝶ ꝛ vidēt eoꝝ mala opa. ita a matribꝫ in filias. q̄ ꝯtinue habitanꝶ cū eis. ꝛ vidēt opa eaꝝ. mali mores deſcēdunt ꝑ ſeq̄lam. Nulla ḡ materi genealogia mala deſignaꝶ ne ſuſpicio vel minima de eiꝰ imitatiōe in h̄ oriaꝶ. Nec eſt cōtra qd̄ qd̄ ait b. Hiero. ſuꝑ Math. ſ. ꝙ nulla ſanctaꝝ mulieꝝ hic poniꝶ q̄ſi diceret. Sꝫ ꝑ ꝯtrariū peccatrices. vt raab meretrix. ruth moabitides gentilis. Berſabee adultera. Thamar inceſtuoſa. Nā p̄dicte mulieres q̄ exp̄munꝶ in genealogia fuerūt vtiqꝫ male. ſꝫ anteq̄ꝫ ꝑtinerēt ad genealogiā. ad qd̄ reſpicit b. Hiero. Fuit enim raab meretrix anq̄ꝫ deſpōſareꝶ ſalomoni. nō aūt poſtq̄ꝫ accepit illū in virꝝ. vn̄ ꝑtinet ad genealogiā dn̄i deſcēdētis ab ea. Sic ruth accipiēs in virꝝ booꝫ. ex qua natꝰ eſt obeth auū dauid ꝯuerſa eſt ad cultū veri dei. Berſabee aūt ꝑpetrauit adulteriū anq̄ꝫ ſumeret in virꝝ legitimū dauid. ꝛ natꝰ ex illo adulterio nō poniꝶ in genealogia dn̄i. ſꝫ Salomon q̄ natꝰ eſt de legitimo matrimonio ip̄a honeſta ꝑmanēte. ſic ꝛ thamar ꝯcepto ꝛ ſaram ꝛ phares. q̄ ꝑtinet ad genealogiā dn̄i caſta ꝑmanſit. Et ſm̄ hec intelligi oportet dicta Alberti. ꝛ tūc nō ꝯtradicūt verbis beati Hierony.

Ex ſolidis viri mal ꝛc. rōibꝫ Quātū ad ſcd̄m dicendū ſm̄ Albertū vbi ſ. ꝙ iō oīs tum habuit ab aliq̄bꝫ deſcriptiſ viris in genealogia iſta malis. triplici ex cauſa. Prima q2 oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt. Et ſm̄ illud dr̄ in Cān. can. Sicut liliū inter ſpinas. ſic amica mea inter filias. ꝛ ſicut ſpina roſam genuit. iudea mariā. canit eccl'ia. Secūda vt ſapientia dei miſericorditer appareret. Eſt enī exitꝰ de bono in bonū ſeu meliꝰ. vt illud. Uidit deꝰ cuncta q̄ fecerat ꝛ erāt valde bona. Gen̄ j. Ex ſingulis enī creaturis bonis factis reſultat pulcritudo vniuerſi q̄ eſt meliꝰ. Eſt ꝛ exitus de malo in malū ſm̄ illud. Initiū oīs pctī ſuꝑbia. Eſt ꝛ exitꝰ de bono in malū. vt de muliere initiū peccati. Quartꝰ exitus eſt de malo in bonū. Et hoc eſt ꝓpriū dei cuiꝰ ſapiētia vincit maliciā. ex malo eliciens bona. Tertia cauſa eſt vt ꝯfidentiā peccatoribꝫ augmētaret ꝑ hoc ꝙ mediatrix eoꝝ eadē ꝓpinquitate vtrāqꝫ extremitatem ꝯtingeret. vt ſicut eſt mater ſoror ꝛ filia dei. ſic etiā a natura inclinareꝶ ad miſerendū pctōri ꝓpter qd̄ figuraꝶ ꝑ arcū in nubibꝫ celi in ſignū federis inter celū ꝛ terrā. Nō enī potuit deꝰ efficaciꝰ cū pctōribꝫ ſtabilire pacē. q̄ꝫ ꝙ filiā pctōꝝ hoīm ſuo filio accepit vxorē ꝛ m̄rem. Nec aliquis fideliꝰ inter deū ꝛ hoīem pacē fecit q̄ꝫ q̄ mater veri. Hiero. di. lvj. uſqꝫ fuit. Ad h̄ etiā optime facit auctoritas dn̄s. q̄ hāc rōem aſſignat. Quantū ad tertiū dicēdū.

A bonis ꝛ ſanctis ortū hr̄e voluit m̄l plici rōne ꝙ ideo a bonis ꝛ ſanctis ortū hr̄e voluit. vt pꝫ in narratis in genealogia triplici ratōe ſm̄ Albertū. Prima eſt vt ſanctitas vndiqꝫ eā circūdaret. Retro ꝑ nobilitatem eoꝝ ſcꝫ ſanctoꝝ ex q̄bꝫ deſcēdit. vt abrāā ꝛ alioꝝ. Ante ꝑ vtilitatē ſcꝫ ꝓpter xp̄m ex ea natū. Supra ꝑ dignitatem. q2 facta regina celi. Infra ꝑ poteſtatē ad demones coercendos. A dextris ꝑ virtutū ſummitatē. A ſiniſtris ꝑ pctī immunitatē. Ab intra ꝑ charitatē. Secūda cauſa vt humilitas eiꝰ laudabilior appareret. q2 ait be. Bern. In altū poſitꝰ nō alta ſapere ſꝫ hūilibꝫ ꝯſentire. nil ꝟo carius. nil apud hoīes rarius inueniꝶ. Ip̄a aūt regali ex ꝓgenie exorta ancillā ſe vocat. Tertia rō eſt vt antiquitas nobilitatē extollat ꝛ augeat. q2 nō poteſt arbor bona fructꝰ malos facere. Et qd̄ natura tale magis tale. ꝛ magis ad virtutē ꝑficitur q̄ ad ip̄am ex nature origine inclinaꝶ. Uirtutes enī ꝑtim a natura. ꝑtim a ꝯſuetudine ſunt acquiſite. Nā infuſe p̄ncipaliter ex gratia. Unde Job. xxxj. Ab infantia creuit mecū miſeratio. ſcꝫ per aſſuetudinē. Et deuꝶ. Egreſſa eſt mecū vt a natura. Sicut enī diuturnitas pctī nō minuit pctm̄ ſed auget. Et tanto ſunt

grauiora peccata q̄to aīam infelicē diutius detinēt alli/
gatā.vt dicit Grego.ix.ex̄ de ↄſue.c.vl.Et ſicut adulteri
ne plātatōes nō dabūt radices altas.vt dr̄ Sap̄.iij.ita
ecōuerſo pulcra eſt caſta generatio.i.ꝓgenies cū claritate
Immortal' eſt enī memoria illius.qꝛ apð deum nota ē ꝛ
apud homīes.Et ſicut om̄es iniq̄ filij ex iniq̄s q̄ naſcūt
teſtes ſūt neq̄tie adu̇ſus parētes.ita generatō rectoꝝ bn̄
dicet.Sic ergo beatiſſima maria ex magnis ꝛ bonis ori/
ta eſt.vt antiq̄tas nobilitatē eius extolleret.In capite ex
go libri ſc̄ptum ē de me.ait.qꝛ in p̄ncipio noui teſtamen
ti.ꝛc̄. De ↄceptōne beate Marie virgis habes aliū
ſermonē in p̄ma pte.ti.viij.de peccato origiali.ꝛ ibi.vtrū
ip̄a ↄtraxerit originale ꝑ rōes ꝛ autoritates.

De Natiuitate ſancte Marie.ſermo. Cap̄.v.

Liber generationis ie

ſu chriſti.Math.j.Hic eſt.ſ.ſctā Maria ho/
die nata. Ubi notādū ꝙ ↄſuetudo antiquoꝝ
fuit p̄ncipū ꝛ magnatū.diē natal' ſui cū ſolemnitate ꝛ io
cūditate celebrare.Un̄ dr̄ Marci.vj.ꝙ Herodes rex na
Diē nata talis ſui cenā fecit p̄ncipibus ꝛ tribunis ꝛ p̄mis galilee.
ls ſui an/ Rō aūt ꝛ cauſa huius fuit.qꝛ credebāt eufortunia ſua
tiq̄.ſ.ma/ ex die ꝛ hora natiuitatis ſue oīa ꝓuenire.In cuius rei ſi/
gnates ſo gnū ꝛ argumētū qð narrat Ualen⁹ maximus de duo/
lēnizanbāt bus p̄hs eadē die natis . q̄.ſ.infortunijs poſtea equalr̄
Rō pōit ↄceſſerūt.Un̄ dicit ꝙ poleſtratus ꝛ hipoclides p̄hi eadē
die nati.eiuſdē p̄ceptoris epicuri ſectā ſecuti.p̄rimonij
etiā poſſidēdi alēdiq̄ꝫ ſcole cōione ↄiuncti.eodemq̄ꝫ mo
mento tp̄is vltima ſenectute extincti.ſimiliter ex eodē cre
debāt ꝓcedere infortunia ſua ſeu quecūq̄ꝫ mala.Ad q̄d
facere videt̄ q̄d idē Ualerius maximus refert de q̄dam
q̄ om̄i anno ea die ſolū in q̄ natus fuerat febres patieba
tur.nec vnq̄ꝫ al's alia infirmitate tāgebat̄ . Et illa tali fe/
bre illius vltimo diei extinctus eſt.Illi ergo q̄ eufortuna
ti erāt ſicut magni ꝛ honorati tanq̄ꝫ cām eufortunij ſui
ſue natiuitatis diē cū leticia celebrabāt.Sed ſc̄ptura ſa
cra diuinitus inſpirata.ꝛ ip̄ius doctores a deo illumīa/
ti.tā bona q̄ꝫ mala.i.adu̇ſa ex diuina ꝓuidētia magis q̄ꝫ
ex ↄſtellatōne natiuitatis prouenire nobis aſſerūt.Pro/
pter q̄d dr̄ Hiere.x.A ſignis celi noli timere.Nā etiā in/
bis q̄ corꝑm celeſtiū dominio ſubdūtur.diuina volun/
tas ꝛ ꝓuidentia p̄ualet.ꝓſꝑa ꝛ aduerſa ꝓut vult ſingul'
Eccl'ia nō tribuens.Et iō eccl'ia nō celebrat natiuitates hoīm. ꝛ p̄/
celebat na cipue qꝛ naſcūtur cū originali peccato.Celebrāt tamē na
tiuitates tales dies quorūdam.q̄ ex ſpeciali dei munere nati ſunt
hominū . ſine originali peccato.vt xp̄i ꝛ v̄gis mr̄is eius ꝛ iohānis
baptiſte.Chriſtus etiā ſine originali ↄcept⁹ non ſolū na
tus.Et ſic natiuitas beate Marie celebrat̄.qꝛ vt d̄r bea
tus Bern̄.ſctā fuit anteq̄ꝫ nata.Neq̄ꝫ enī feſtis laudibꝫ
celebraret̄ ſi nō ſctā naſceret̄. Et de hac in verbis p̄poſi/
tis.q̄ ſunt titulus quaſi euāgelij dr̄. Liber generatōnis
ieſu chriſti.in q̄ cōmēdatur ex tribus.
Ex totali puritate.qꝛ liber.
Ex ſupnali fecūditate.qꝛ generatōnis.
Ex ſingulari dignitate.qꝛ ieſu chriſti.

Dicitur beata maria .§.I.

liber.qꝛ ↄtinuit in ſe diuinā ſapiam.i.filiū dei.In libris
enī ↄtinet̄ ſapīa deſc̄pta.Et ex hoc innuitur total' ei⁹ pu
Maria ritas.ſ.in aīa ꝛ corꝑe.qꝛ vt dr̄ Sap̄.j.In maliuolā aīaꝫ
dr̄ lib tri/ nō intrabit ſapīa.neq̄ꝫ habitabit in corꝑe ſubdito pecca
plici rōne tis.Et iō oꝑtuit eā eē total'r purā ab om̄i pctō. Jo.dam̄
Scrūs enī d̄s nō niſi in ſanctis requieſcit.Et poſſum⁹
dicere ꝙ vocat̄ btā maria liber triplici ex cauſa ſeu rōe.
Primo rōe materie.Secūdo rōe ſcripture. Tertio ratōe
clauſure. Quantū ad p̄mū libri p̄cipue notabiles fiūt
de ꝑgameno.q̄ ad materiā ſeu charta . Purgatur tn̄ tri

pliciter.ſ.a pell' carnoſitate.ab aquoſitate ſeu humidita/
te.qn̄ ſcꝫ ſiccat̄ ꝛ a ſupfluitate qn̄ radit̄ . Sic btā maria
purgata fuit a carnoſitate peccati original' ꝓuenienti ex
peccato originali.pſ̄.l.Ecce enī in iniq̄tatibꝫ ↄcept⁹ ſuꝫ
ꝛ in peccatis ↄcepit me mater mea.ꝛc̄.Et h̄ i ſc̄tificatōe.
Ab aquoſitate.i.fomitis fluxibilitate.Geñ.vj.Cūcta co
gitatio mea ꝓna eſt ad malū.ꝛc̄.Et h̄ in ſpūſſancti ſup/
uentione.A ſupfluitate.i.a quadā legis irregularitate.ꝛ
hoc in purificatōne.qꝛ ſcꝫ ſm̄ legē mulier pariēs nō po/
terat ire ad templū niſi poſt quadraginta dies.vl' a ſu/
pfluitate q̄ ad directōem actualē oīm cogitatōnū in deū
Sic ꝛ nos oꝑtet purgari ſi volumus ꝑadiſū intrare ab
originali ꝑ baptiſmū a mortali ꝑ penitētiā. A ſupfluita
te venialiū ꝑ ſacramētalia.b.Aug.de pe.diſt.j. Neminē
putes ab errore ad v̄itatē.a q̄cūq̄ꝫ magno vl' prauo pec
cato ad virtutē ſine penitētia poſſe trāſire.Ita a d̄o im/
partitur largitas venie vt nō deſatur v̄itas diſciplīe.vl'
pōt dici ꝙ debemus purgari a carnoſitate luxurie . Ab
aq̄ſitate ſupbie.Humiditas enim nimia facit inflare vt
idropicū.Et a ſuperfluitate auaricie.q̄ ſupflua ↄgregat
ꝛ retinet.Antiq̄tus aūt materia libroꝝ fiebant charte d̄
ligno.i.ex cortice illo arboris ſubtiliori q̄ ē medi⁹ īter cor
ticē exterīorē groſſū.ꝛ lignū q̄ cortex medius ꝛ ſubtil' dr̄
liber.Un̄ a tl'i mā liber eſt dic⁹.q̄ materia bn̄ congruit
beate marie.qꝛ facta ē media ſeu mediatrix inter deum ꝛ
homīes.ꝓpter q̄d canit eccl'ia Mediatrix hominū ablu
trix criminū. peccatoꝝ venia.ſ.ꝓcurādo iſta.Et iō pecca
tores diſcordes ꝛ inimici dei facti ꝓpter offenſam vt recō
cilient̄ ei dn̄t ad iſtū libꝝ ꝛ ad iſtā mediatricē recurrere.
Nā ſicut ip̄a mediāte ſedata eſt lis.q̄ erat inter deū ꝛ ho
mines.ita etiā ꝑ ip̄am terminant̄ q̄ſtiōes inter hoīes et
diabolū. Un̄ legit̄ in li.de miracul' eius ꝙ q̄dā grādis Exēpluꝫ.
peccator ductus ē ꝑ viſionē ad iudiciū dei. vbi ꝑ q̄tuor
allegatōes diabolus voluit ꝓbare eū eē ſuū. Primo rōe
publici inſtrumēti qð d̄s dictauit cū dixit.In quacūq̄ꝫ
hora comederitꝭ ex eo morte moriemi.Cū ergo iſte ſit ex
eius ꝓgenie.morte ꝑpetua dꝫ mori. Sed btā maria cu/
ius ille deuot⁹ erat rn̄dit vt mediatrix ꝛ aduocata.Iſtd̄
tu demō falſificaſti qꝛ ad illud addidiſti.Nequaq̄ꝫ mo/
riemi.ꝛ ideo tanq̄ꝫ falſarius repellēdus es.Secundo di
xit diabolus illū eſſe ſuū rōe p̄ſcriptōis.qꝛ.ſ.multꝭ annis
eū in ſeruū poſſedit.Ad qð mediatrix btā maria reſpō/
dit.Illa p̄ſc̄ptio fuit ſepe interrupta.ꝛ iō nō valet. qꝛ ra/
tio eius ſemꝑ murmurabat.ꝛ ↄtradicebat ꝙ tā crudeli
dn̄o ſeruiebat.Tertio dixit diabolus illū eſſe ſuū rōe ꝓ/
prietatis peccati.Nā peccati ꝓpriū eſt eſſe ponderoſum.
pſ̄.xxxvij.Sicut onus graue grauate ſūt ſuꝑ me.Et qꝛ
ponderoſum ideo trahit ad cētꝝ terre.ſ.infernū.ꝛ ideo il
luc demergendū.Cui mediatrix rn̄t ꝙ pena ꝛ paſſio fi
lij ſui plus om̄ibꝫ pōderauit ꝛ ſurſum q̄dammō trahit
peccatores.Job.vj.Utinā appenderent̄ peccata mea ꝛc̄
Quarto allegauit qꝛ pl'a erāt eius mala q̄ꝫ bona.Et cuꝫ
ad p̄ceptū iudicis in ſtatera appenderent̄ bona ꝛ mala.
ꝛ ſtatera in qua erāt mala p̄ponderaretꝭ. ſubito btā ma
ria manū appoſuit ad ſtaterā ſeu bilanciā in q̄ erāt bona
ꝛ ſi pauca.ꝛ traxit eā ad terrā.ꝛ p̄pōderauit alteri. Tūc
diabolus ↄfuſus abceſſit.ꝛ ille euigilās vitā ſuā ī meli⁹
ↄmutauit.. Scd̄o btā maria dr̄ liber rōe ſc̄pture eius
Sc̄ptura enī libri nihil eſt aliud q̄ꝫ v̄bū incarnatū . id ē
charta incorꝑata.Et rep̄ſentat v̄bū d̄i incarnatū ī v̄gīe.
Nā tanq̄ꝫ nr̄m v̄bū mentale.eſt verbū a p̄re genitū.pſ̄
Eructauit cor meū v̄bū bonū.ait pſ̄.xliiij. Tanq̄ꝫ v̄bū
vocale eſt v̄bū d̄i a ꝓphetis p̄dicatū.Eſa.lv.Uerbuꝫ qð
egredietur de ore meo.i.ꝑ ꝓphas.nō redibit ad me vacuū
Sed tanq̄ꝫ v̄bū incartatū ſeu ſc̄ptū ē v̄bū d̄i ī vtero vir
ginis formatū ſeu incarnatū.de q̄ dr̄ Eſa.viij.Sume ti
bi libꝝ grādē ꝛ ſcribe ī eo ſtilo hoīs vt ſit v̄bum p̄ris ꝛ

filij ꝛ ſpūſſancti.cuiꝰ ope ꝯceptꝰ ꝺꝛ. Liber iſte grādis fu
it btā maria. Libri ꝗ fiūt ab homīb ſunt pui.qꝛ pauca
ꝯtinēt. Nā ꝛ ſi ſalomon dicat. Ecc̄i.vl. Faciēdi libros nul
lus eſt finis.tn̄ vt ait remiſtiꝰ. Ea ꝗ ſcimꝰ ſunt minima ꝑs
Maria fuit liber grandis. quare
eoꝝ ꝗ ignoramꝰ. Sꝫ btā maria fuit liber grādis.qꝛ ꝯti
nuit diuinā ſapiam cuiꝰ nō eſt numerꝰ. In ipo eni ſm
apl'm ſunt theſauri ſapie ꝛ ſcie dei. Scriptor huiꝰ libri
fuit optimꝰ.qm̄ ſpūſſanctꝰ ꝗ omniū eſt artifex oēm ha
bens ſciam. Fuit ꝙꝫ in hoc libro ꝛ ſcriptura in ꝗ omnes
pn̄t ꝛ debēt legere ꝛ obſeruare in eo ꝯtenta. Vn̄ beatus
Amb. in li. de ꝟginib ait. Sit vob tāꝙ in imagine de
ſcripta vita marie. Habetis in ea ꝓbitatis exēpla.vt ſci
atis ꝗd eligere.ꝗd debeatis vitare. Virgo erat nō corpe
ſcꝫ tm̄.ſꝫ mēte ꝗ nullo doli ambitu ſinceꝝ violaret affe
ctum. Corde hūilis.ꝟbo grauis.aīo prudēs.loq̄ndi par
cior.legēdi ſtudioſior.intēta opi.verecūnda ſmone.arbi
trū mētis nō hoīem ſꝫ deū querēs. Nō in incerto diuiti
arum.ſꝫ in pce paupeꝝ ſpem reponēs. Aſſurgere maio
rib natu.equalib nō inuidere.fugere iactantiā.ſeq̄ rati
onē.amare ꝟtutē. Et infra. Cogeminatꝰ ieiunio dies. Et
ſi reficiēdi neceſſitas fuit. Plerūꝙ cib obuiꝰ erat ꝗ mor
tem arceret.nō ꝗ delitias miſtraret.dormiēdi non prius
cupiditas ꝙ neceſſitas fuit. Et ſi qn̄ dormiebat corpus.
vigilabat animꝰ.ꝗ vel lecta repetit vel interrupta ꝯtinu
at.vel agēda ꝓnunciat.vel ordinata diſponit. Hec ille.
Vbi multa dici pn̄t ad dilectiōem ꝛ imitationē eiꝰ. Et
de h' libro ꝟginali ait Baruch.iiij.c. Hic eſt liber mādato
ꝝ. Mādata dei ſunt de opib ꝟtutū. Tot ſunt in hoc
libro ſcripture.quot opa ꝟtutū. Ille ꝟo legit in eo ꝛ colit.
ꝗ eā imitať ꝛ diligit. Tertio ꝺꝛ b.maria liber rōe clauſu
re. Libri eni hn̄t ſua clauſoria vel ſigilla. Ipā dici poteſt
liber ille.de ꝗ Joh. Apoc.v. Vidi in dextra dei ſedentis
ſup thronū libꝝ ſcriptū intus ꝛ foris ſignatū ſeptē ſigil
lis. Liber iſte btā maria in dextera dei fuit.i.in dei ꝑde
ſtinatōe ꝛ ꝑelectiōe electoꝝ. Scriptꝰ habitibꝰ intꝰ in aīa
ꝛ actib ꝟtutū ab extra ſeu foris in exteriori ꝯuerſatōne.
De ſeptem clauſuris ſeu ſigillis huiꝰ libri.
Septē ſigilla ſunt ſeptē figure ſue ſanctiſſime natiuita
tis. Primā clauſura ſeu ſigillū appoſuit balaā dicens.
Nume.xxiiij. Orieť ſtella ex Jacob. ꝛ homo exurget de iſ
rael.ꝗ ꝑcutiet duces moab. Hec ſtella eſt be. maria. orta
vtiꝙ ex iacob.i.ꝓgenie patriarche Jacob. Hec aſſimilať
Maria aſſimilať ſtelle
ſtelle rōe q̄ntitatis. Eſt eni in celo aliqua ſtella ꝗ oīb
ſtellis eſt maior.ſtella ꝗ eſt in ariete in fine imaginis dra
conis.vt dicit alphaganꝰ. Quāto aūt aliqua ſtella ma
gis eleuať a nobis.tāto apparet nob minor ꝓpter diſtan
tiā. Ita btā maria maior eſt in eſſe ſpūali ꝙ oīs ſancti
ꝛ ſancte.ꝛ tn̄ ꝙto maior fuit.tāto minor ſibiipſi videba
tur ꝓpter immēſaꝫ humilitatē. Dicta aūt ſtella aliqn̄ vi
deť maior. videlicꝫ qn̄ mediāte aliquo vapore humido
videreť. Sic ꝛ b.mariā ille videt vt maiorē ꝛ magꝭ lau
dat ꝗ humore deuotiōis abūdat. Secūda clauſura
ſeu figura fuit de area Et hāc appoſuit gedeon. Sed da
uid ipm ſigillū magis ampliauit cū ait.deſcēdit ſicͭ plu
uia in vellꝰ.ꝛ ſicut ſtillicidia ꝛc̄. Vellus eſt pellis cuꝫ la
na beſtie qꝺ naſciť in carne ꝛ de carne.ſꝫ paſſiōes carnis
nō ſentis.qꝛ eſt ſeꝑatū ab aīali.ſ.poſt mortē eiꝰ. Sic be
ata maria ꝙuis nata fuerit de corpe anne.ꝛ in carne cor
porea fuerit ſeꝑata.tn̄ ab ea vicia carnis neſciuit.ſed pu
ra ꝛ illibata ſꝑ ꝑmanſit. Vn̄ beatꝰ Hiero. illud ps̄. expo
nens in ſmone ait.plane celeſtis imber virgineū vellus
infudit.ꝛ tota deitatis vnda in carne ſe ꝯtulit.ac deinde
ꝑ crucis patibulū exp̄ſſuꝫ oīb pluuiā ſalutis effudit
ꝛ humanis mētib ſtillicidia gr̄e ꝓſtitit dic clariꝰ. Area
Area maria dicit. qre.
eſt ꝟgo maria. vellꝰ xp̄s in ea ros diuinitas ꝗ fuit plena
Area tn̄ arida remāſit.qꝛ ꝟgo intacta ꝛ inuiolata ſꝑ fu
it.vt pꝫ in figura Judicū.vj. Vel vellꝰ maria vt dictuꝫ
eſt. Tertiā clauſurā ſeu ſigillū ponit ſalomon dicens

Cañ.iiij. Ortus ꝯcluſus ſoror mea ſpōſa.ſ.es ortꝰ ꝯcluſus.fons ſignatꝰ.puteꝰ aquaꝝ viuentiū.ꝗ fluūt impetu de libano.
Maria ortus conclusus
Soror ꝺꝛ beata maria.qꝛ creatura rōnalis cre ata a deo vt patre oīm. Vn̄ ꝛ ſoror noſtra. Spōſa ꝺꝛ ꝺi
ex quo genitꝰ eſt xp̄s.ſ.ope dei ſuꝑnaturali. Ortꝰ fuit in quo fuerūt flores ſanctoꝝ deſiderioꝝ.ꝛ oīm odoramēta ꝟtutū. Cōcluſus ꝺꝛ qꝛ nulli dolo aditu a diabolo ingre di potuit. Fons ſignatꝰ ꝺꝛ ſignatꝰ ſigillo totiꝰ trinitatis
Fons de mari oriť.ſꝫ ꝑ meatꝰ ſubterraneos trāſiēs dul corať.ꝛ ſic ipā aqua dulcorata fonti immittiť ꝛ potabil reddiť. Et ſic in ꝓncipio fons hꝫ amaritudinē.ſi i mari.
in medio dulcorationē.in fine ſcꝫ in ipo fonte dulcem et potabilē emanatōꝫ. Ita ꝛ btā maria de amaro ꝓplo iu deoꝝ ortū habuit.ꝛ in amaritudine pcti originaľ gene rata.ſꝫ poſtea a ſpūſancto ꝑ ſanctificatōꝫ dulcorata gr̄a ita ꝙ poſtea ſꝑ emiſit aq̄s dulciſſimas actionū. potabi les.i.inuitabiles. Diciť aūt bis ortꝰ cōcluſus.qꝛ nec intel lectū error intrauit.nec affectū iniq̄tas venialis. Puteꝰ eſt aquaꝝ viuentiū.i.gr̄aꝝ ꝑfectaꝝ.que fluūt de paradi ſo quaſi ſiľes illis. Quartā clauſurā appoſuit ꝓpheta
Virgo dei genitrix
eſaias.dicēs.c.xj. Egredieť ꝟga de ra.ieſſe ꝛ flos de radi ce eiꝰ aſcēdet. Virgo dei genitrix virga eſt.flos filiꝰ eiuſ ut nō dicit ex gr̄e exponit cantās eccl'ia. Et notandū ꝙ virgo iſta nō dicit orta.ſꝫ egreſſa de radice ieſſe.i.radice ꝛ genere iudeorum.
Radix eni terre humore.ſꝫ ꝟga rore celi.ꝛ calore ſol' cre ſcit. Radix ſtat in imo. ꝟga aſcēdit ſurſum. Sic iudei ex ꝗb egreſſa eſt ꝑ annā ꝛ ioachim petebāt ima viciorum vn̄ ꝛ infernoꝝ. b.maria ſublimia ꝟtutū vn̄ ꝛ celoꝝ. Iu dei vt radix ſunt in terrā fixi ꝑ cupiditatē tp̄aliū. Hec in aere ꝑ auiditatē celeſtiū. Judei ꝯſtringunť vt radix fri gore infidelitatis.ꝛ hec foueť calore charitatis. Hec ē illa virga figurata ꝑ virgaꝫ aaron.ꝗ in tabernaculo poſita miraculoſe floruit ꝛ fructū fecit.cū tn̄ ſicca eſſet.vt habe tur Nūe.xvij.qꝛ btā maria i tēplo dei dicata floruit ꝓp ꝯcipiēdo.fructū fecit pariēdo eū.ipā tn̄ ſicca.i.ꝟgine ꝑ manēte. Quintū ſigillū poſuit Ezechiel in vltima ſu
Maria ꝺꝛ porta
arum viſionū.vidit eni qꝺdā edificiū mirabile in monte ſeu tēplū.ꝛ in eo q̄ndā portā factā de qua ei dictum eſt. Hec porta dn̄i clauſa erit. Dn̄s ſolꝰ ingrediť ꝑ eā.ꝛ clau ſa manebit in eternū. Ezech.xliiij. Templū hoc eccl'ia eſt poſita in ſublimitate virtutū.ꝛ in ſpe celeſtiū ꝑmiorum. Ex hoc vidit aquā egredientē.ꝛ ad quos ꝑuenit aq̄ illa que eſt aq̄ gr̄e.que ab eccl'ia ſeu eccleſiaſticis ſacramētis egrediť.ſalui facti ſunt. Porta aūt in h' templo facta eſt virgo maria.nata in ipā eccl'ia ꝑ grām iā receptā in vte ro. Eſt eni ꝟgo felix celi porta. Per hac eni bona ſpiritu alia de celo nobis exportanť.ꝛ ꝑ eā hoīes in celū impor tanť. Clauſa fuit hec porta.qꝛ a nullo violata. Nō a Jo ſeph.vt blaſphemāt ꝑfidi iudei.nec ab alio. Dn̄s ſolꝰ in trauit ꝑ eā.qꝛ dei filiꝰ incarnatꝰ eſt i ea de opante.ꝛ clau ſa ꝑmāſit.ꝗ ꝟgo in ꝑpetuū remāſit.vt ꝺt b. Auguſtinꝰ
Sextū ſigillū ſeu figura fuit de luce noua. de ꝗ Heſter.viij.ꝺꝛ.viſa eſt eis oriri lux noua gaudiū ꝛ tripudi um.
Maria dicit lux noua
Et hoc ex facto heſter regine.ꝗ fuit pulcerrima oīm deſpōſata aſſuero regi cū ſcꝫ liberauit ꝓplum ſuū ex toto extinguendū ꝑ inimicū eiꝰ aman. Interpretať heſter hūi lis.ꝛ ſignificat virginē mariā humillimā. pulcerrimam aīa ꝛ corpe.deſponſatā deo qui eſt beatitudo ſanctorum. Interpretatur eni aſſuerus beatitudo. Hec liberauit ſuis meritis,populū electoꝝ de manib inimici demonis a morte eterna. Vnde beatꝰ Augꝰ. Quas tibi laudes di gne ꝓſoluet fragilitas humana.que tuo ſingulari meri to mūdo ſuccurriſti ꝑdito. Lux aūt noua ꝺꝛ apte orta in eius natiuitate.qꝛ nūꝙ an̄ eā tā lucida tā mirabiliter nata fuit aliqua ita plena gr̄e luce. Hec eſt que ſplendo rem paterne gl'e gignēdo:tenebras erroꝝ effugauit. Hec eſt que tenebras.i.deceptiones demonū detegit. ꝛ doc'os

Ca. 6. De natiuitate b. marie.

mentis ſanos letificat ⁊ ꝯfortat. Prouerb. xv. Lux ocl'o
rum letificat. Septimū ſigillū appoſuit chriſt⁹ ꝺ mar
garita. Math. xiij. dicēs. Negociator inuēta vna p̄cio
ſa margarita abijt ⁊ vendidit oīa que habuit. ⁊ emit
eā. Iſte negociator eſt ipſemet dei filius. qui abijt angl'os
in celo relinquēdo. i. nō aſſumēdo naturā eoꝝ. oīa ſua vē
didit. dū cū humana natura cōmutauit. vt ipſe daret no
bis diuinitatē ſuā. ⁊ nos ei humanitatē nrām. tūc enim
oīa bona ſua acquiſita ſūt nob cū illa. cū ipſe ſpecial'r aſ
ſumpſit iſtā p̄cioſam margaritā. i. virginē mariā gl'ioſā.
Hec ergo ad modū margarite genita eſt infra concham
id ē vteꝝ anne humil' matris ſue. ex celeſti rore. i. diuina
gratia ⁊ virtute. q2 anna ſterilis erat dealbata ⁊ ſanctifi
cata. Talis margarita p̄cioſa reputat̄. ſ. pulcra. candida
⁊ clara. Pulcra mēte p puritatē. cādida i corpe p caſtita
tem. clara in ope p charitatē. Sap. iiij. O q̄ȝ pulcra ē ca
ſta generatio cū claritate. Et ſic liber eſt.

Maria fuit margarita p̄cioſa.

Secūdo commenda. §. II

tur q̄ ad p̄ncipalē diuiſionē a fecūditate ſupnaturali q2
generatōis. Duplex ē generatō xp̄i. vna eterna ex p̄re ſine
matre. Eſa. liij. Generatōem eius q̄s enarrabit. q. d. nul
lus. Btūs Amb. Mihi impoſſibile eſt huius generati
onis ſcire ſecretū. Vox ſcȝ nō tm̄ mea ſed etiā archāgelo
rū. Alia ē ex m̄re ſine patre. ſ. ſm humāitatē ſuā. Et ſic
btā maria dicitur dei genitrix ſpiritu ſācto fecūdata. q̄d
oſtēdit euāgeliſta dicēs. chriſti generatio ſic erat. Cū eſſꝫ
deſponſata mater ieſu maria inuēta ē i vtero hn̄s ꝺ ſpi
ritu ſctō. ſ. carnem. Sed notādū q̄ btā maria eſt liber
generatōnis habens in ſe quadruplicem generatōnem.
Prima eſt naturalis. qua vt mater vera ex ſuis ſangui
nibus purū genuit chriſtū filiū ſuū. Secūda eſt ſpūal'.
qua vt mater ſpūalis genuit Joan. bap. mō ſpeciali. nō
ſolū leuās eū de terra. qn̄ natus ē. q2 p̄ns in partu ei⁹. ſꝫ
etiā ⁊ magis qn̄ vt de ſacro fonte ſpūſancto ⁊ aq̄ gratie
baptizatus eſt iohānes in vtero ſanctificatus ad vocem
virginis quādo ſalutauit Elizabeth. Tertia ē adoptiua
qn̄ moriente filio impator ipſe in throno crucis manens
reſcripto ſuo ⁊ edicto adoptauit ſibi ioannē euangeliſtā
in filiū dicēs. Ecce filius tuus. Et ecce mr̄ tua. Quarta
generatio ſua eſt general' ⁊ deducatiua. q̄. ſ. bonos gene
rat vt pia mater ⁊ nutrit meritis ⁊ exempl'. Eccliaſ. xxiiij.
Ego mater pulcre dilectōis. ⁊c.

De dupli ci xp̄i ge neratōne.

Maria ē liber gene ratiōis ſꝫ q̄drupli cē genera tionem.

Quantū ad tertiū .§. III.

cōmēdatur ex dignitate filij q2 ieſu chriſti. Jeſus interp̄
tatur ſaluator. ipſe enī nos ſaluat. Chriſtus interp̄tat̄ vn
ctus. Tres autē pſone antiquitus vngebant̄. ſ. reges. ſa
cerdotes. ⁊ pugiles. Et in hoc apparet dignitas natural'
ab ea geniti. q2 ſummus rex. ſummus ſacerdos ⁊ ſumm⁹
pugil. vt pugil p nobis pugnauit cōtra diabolū. ⁊ vicit
vt ſacerdos ſe obtulit in ſacrificiū. vt rex nos coronat in
celum. vt ſaluator ſaluat a morte peccati diaboli ⁊ iferni.

In natiuitate beate marie. Capl'm Sextum.

In me omnis gratia

vite ⁊ veritatis. Eccl'i. xxiiij. Sicut in celo ma
teriali ſūt diuīſa lumīaria. ſ. ſtelle. luna. ⁊ ſol di
uerſimode lucētia. Sic in celo eccl'ie ſunt quidē ſancti et
ſancte tanq̄ȝ ſtelle lucētes p grām ⁊ gl'iam. diuīſimode tn̄
ſicut ſtella differt a ſtella in claritate. vt ait apl's. Sol āt
iuſticie chriſtus deus noſter plenus eſt lumīe gratie. ſcȝ
⁊ v̄itatis. vt dr̄ Joh. j. a q̄ oēs ⁊ ſtelle ⁊ luna illuminant̄.
Sed b. maria poſt eū vt luna luce maior ſtellis nob ap
parēs ē btā Maria pulcra vt luna canit de ea eccleſia.
Nā vt ait b. Hiero. Ceteris ſanctis p ptes. Marie vero
plenitudo grē ſe infudit. Et iō de ea dr̄. In me oīs grā
vite ⁊ veritatis. Ubi notanda ſūt tria genera grāꝝ cir
ca btām mariā ⁊ pentes eius. q̄ trahūtur ex genealogia
dn̄i quā refert btūs Matheus in p̄ncipio euangelij ſui.
qd̄ hodie legit̄. Ex interp̄tatōe. ſ. ipoꝝ noīm hebraicoꝝ
in latinū. ex q̄b xp̄s ſm carnē deſcēdit Liber generatio
nis. incipit euangelium.

Et primo ponūtur .§. I.

ꝯditiones gratioſe ⁊ virtuoſe parentū virginis. i. Anne
⁊ Joachim ex interp̄tatōe noīm i p̄riarchis ſcȝ ab abra
ham vſq̄ ad dauid. Hoꝝ igit̄ p̄mus ē Abraā. ⁊ h̄ notat̄
rectitudo fidei q̄ eſt iuſticia. Juſtus enī meus ex fide vi
uit qd̄ eſt verbū Abacuc allegatū ab apl'o. ad Roma. j.
Precipue Abraam cōmēdatur de fide ex q̄ iuſtificatus
eſt. ſm illud Credidit abraam deo. ⁊ reputatū ē ei ad iu
ſticiā. i. ad ſanctificatōem. Et interp̄tat̄ abraam p̄r mlta
rū gētiū. ſ. p iuſticiā fidei. Et de pntib virgīs. i. Anna et
Joachim dr̄ in hiſtoria ei⁹ q̄ erāt iuſti ambo añ deum.
Nota aliq̄s eſſe iuſtos añ hoīes. q̄. ſ. ab hoīb querūt iu
ſti reputari. qd̄ chriſt⁹ phibet dicēs. Attēdite ne iuſticiā
vrām faciatis corā hoīb vt videamī ab eis. ⁊c. Math
v. Secūdū bonū ex quo generat̄ in nob xp̄us i mēte
eſt irrep̄henſibilitas. cū ſcȝ quis cauet ne offendat ⁊ ſcan
dalizet p̄ximū malo exemplo. Ad qd̄ hortat̄ apl's dicēs
j. Cori. vj. Nemī dātes vllā offenſionē. Qd̄ quidē pau
ci faciūt mal' opib ⁊ verbis ſcādalizātes p̄ximos ſuos.
Sed parētes virgīs vt legit̄ erāt ſine rep̄hēſiōe viuētes.
Et iſta irrep̄hēſibilitas ſignificat̄ in yſaac. qui interp̄tat̄
riſus. magnū enī gaudiū exurgit i mēte. ex eo q̄ q̄s irrep̄
henſibiliter viuit. Tertiū ex quo generat̄ chriſt⁹ i men
te ē obſuātia mādatoꝝ dei. Nec al'r p̄t eē ingreſſus ad
vitā chriſti. Vñ ipſe ait Math. xix. Si vis ad vitā īgre
di ſua mādata dī. ñ vnū vl' duo. ſꝫ oīa. vt dicere valeas
illō Thob. iiij. Oīa q̄ p̄cepiſti mihi p̄r faciā. qd̄ fecerunt
anna ⁊ ioachim. de quib ſcp̄tū ē q̄ incedebāt in oīb
mādatis dei. Et h̄ notat̄ in iacob. q2 yſaac genuit iacob
q̄ interp̄tatur ſupplātator. Optet enī ſupplātare ⁊ vince
re. ⁊ ſubijcere ſenſualitatē ad obſuādum dei mandata.
Quartū in generatōne chriſti ē ꝯfeſſiō. Ad Rom. x.
Ore aūt cōfeſſio fit ad ſalutē. i. neceſſaria. Et h̄ innuitur
q2 iacob genuit iudā. qui interp̄tat̄ ꝯfeſſio. Cōfiteri enī
oportet ⁊ peccata ſua ⁊ diuinas laudes ſm illud pſ. Cō
fitebor dn̄o nimis in ore meo. i. valde. ⁊ declarat moduȝ
In medio multoꝝ laudabo eū. Sic Joachim ⁊ Anna
ibāt ad tēplū ꝯfitētes dn̄o. i. grās agentes. ⁊ p ſacrificia
pctā diluētes. Quintū q̄d ponit̄ i generatōe chriſti ē
diuiſio ſeu diſtributō ſubſtantie ſue i paupes. Judas eī
genuit phares q̄ interp̄tat̄ diuiſio. ſ. reꝝ ſuaꝝ cū paupi
bus. Thob. iiij. Si multū tibi fuerit abūdāter tribue. ſi
paꝝ. ⁊ illō libēter impartiri ſtude. Et pſal'. Diſpſit. ſ. iuſtus
dedit paupib. Amb. Paſce fame morietē. ſi non pa
uiſti occidiſti. diſ. lxxxvj. nō facias. Parentes btē marie
hoc diligēter agebāt diuidētes ſubſtātie ſue reddit⁹ tri
pharie. Partē vnā tēplo ⁊ miſtris offerētes. Secūdam
paupib. Tertiā ſibi ⁊ familie ſue ad ſuſtētatōem retinē
tes. Sextū qd̄ multū iuuat ad generatōem grē chri
ſti ad augmētū ē votū qd̄ ſcȝ ē de melioꝛib bonis. ad q̄
al's quis nō tenet̄. ſed poſtq̄ȝ fecerit obligat̄. Pſ. Voue
te ⁊ reddite dn̄o ꝺo vr̄o. Ubi glo. Vouere ē volūtatis. ſꝫ
reddere neceſſitatis. Phares enī genuit Eſrom q̄ interp̄
tat̄ ſagitta. q2 vt ſagitta velociter aſcendit ad deū quaſi
feriendū ad amorē dādi quod ſub voto petendi. vl' grāȝ
ꝯcedendi ob voti oblatōem. Iſtā ſagittā emiſerūt Joa
chim ⁊ Anna quādo ſteriles exiſtentes vouerūt ꝺo fru
ctū ventris ſui ſe daturos ei. ſi eis ꝯcederet qd̄ ⁊ obtinu
erūt ⁊ ſuauerūt. Et non ſicut vane ⁊ fallaces mulieres q̄
quotidie vouēt ⁊ nihil ſeruant. Septimū eſt obpro

brioꝝ tolerātia ⁊ iniuriaꝝ. Petr⁹ in canonī. ſua. Si quid
patimini ꝓpter iuſticiā dei. Et Mat. v. Beati eritis cum
maledixerint vob̄ hoīes ⁊ dixerint omē malū aduerſuꝫ
vos mentiētes ꝓpter me. Nā ⁊ xp̄s de ſe dic̄. Fact⁹ ſum op
probriū hoīm ⁊ abiectio plebis. in ps̄. Vn̄ ⁊ ſequitur ꝙ
eſron genuit arā q̄ interp̄tat̄ excelſus. Opprobria eni ⁊ i
iurie tolerare faciūt hoīem excelſum corā deo. In cui⁹ fi-
gurā dr̄. q̄ multiplicate aque ſcꝫ tribulatōnū. eleuauerūt
archā in ſublimi. i. aīam. Gen. vij. h̄ paſſus eſt opprobri
um ⁊ ꝯtumeliā ioachim qn̄ ꝑgēs ad tēplū cū fecundis.
eiect⁹ eſt a ſacerdote ſacrificio repulſo. improperante ei op-
probriū ſterilitatis. Octauū eſt vt nō ſolū ſuſtineat ad
uerſa. qd̄ cōmune eſt oīb⁹. ſꝫ libēter ꝓ xp̄o. vt dicat cum
ap̄lo ad Co. xij. Libēter gloriabor in infirmitatib⁹ meis.
vt habitet in me v̄tus xp̄i. Vt eni dr̄ b. Greg. ab electis
ſuis de⁹ curat maculas pctōꝝ tꝑali afflictiōe tergere. q̄s
in eis in eternū nō vult videre. i. punire. de pe. di. j. ſi pec
catū. Vn̄ arā genuit aminadab. q̄ interp̄tat̄ volūtariuꝫ
Volūtarie eni ſacrificabo tibi. ait ps̄. ſ. me in aduerſita-
tib⁹ tibi offerēdo. Sic ioachim accepta ꝯtumelia a ſacer
dote nō r̄ndet ei malū ꝓ malo. Sꝫ ne ꝑturbaret officiuꝫ
vel ꝑplm̄ in cōtēnendo. vel impatiētiā oñdendo. receſſit
patiēter ferēs iniuriā ⁊ receſſit ad paſtores ſuos. non ad
ꝯſanguineos q̄ ſecū vindicarēt iniuriā. ſicut hodie fit ex
q̄ multiplicant̄ mala. Nonū eſt ꝯſolatio angelica. Nō
eni q̄s diu poſſet ſuſtinere aduerſa niſi angeli inuiſibilit̄
nos ꝯſolarent̄ ꝑ bonas inſtigatōes ⁊ illuminatiōes cō-
fortādo. Ps̄. Scd̄m multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde
meo ꝯſolationes tue leti. ani. meā. Et ſara vxor Thobie.
Eiuſdē. iij. c. Nō delectaris dn̄e in ꝑditōib⁹ nr̄is. ſed p⁹
tēpeſtatē trāquillū facis. poſt lacrimatiōem ⁊ fletū exul
tatiōem infundis. qd̄ ſignificat̄ in eo ꝙ aminadab genu
it naaſon. q̄ interp̄tat̄ auguriū. Cōſolat̄ eni angel⁹ q̄i au
guriādō. i. ꝓmittēdo nob̄ bona. ⁊ p̄miuꝫ ex tribulatiōib⁹
volūtarie toleratis. Apparuit ḡ angel⁹ ioachim ⁊ āne de
ſua ſterilitate ⁊ opprobrio illato humiliatꝭ. ⁊ ꝯſolatus eſt
eis ꝓmittēdo filia ex eis naſciturā. q̄ eſſet mr̄ dn̄i ⁊ ſpe-
culū mūdi. Et cū ꝑ plures annos. nec ꝑ orōnes nec ꝑ ele-
moſynas ſuſcepiſſet fructū de ſuo mr̄imonio ꝑ patiam i
aduerſis ꝯſolati ſunt ex augurio. i. ꝓmiſſione talis filie.
Et tu ḡ ſi vis ꝯſolari ⁊ fructū bonū facere. patiam habe
⁊ iniurias remitte omēs. Decimū eſt quaſi q̄dā certi-
ficatio diuine ꝓmiſſiōis. Ipē eni ſpūs teſtimonium red
dit ſpūi nr̄o ꝙ filij dei ſum⁹. Et ꝑ q̄d niſi ꝑ hoc ꝙ ſuſti-
nem⁹ aduerſa ꝓ noīe ei⁹ libēter. Nā ipē ſpūs. ſ. q̄ menti-
ri nō pōt dr̄ ꝑ ſalomonē. Flagellat d̄s oēm filiū quē reci-
pit. Et ſic ꝑ h̄ teſtificat̄ cordi ei⁹ ꝙ inter filios dei cōpu-
tat̄ ex q̄ flagellat̄ ⁊ ſuſtinet. Jō dic̄ ꝙ naaſon genuit ſal-
mon q̄ interp̄tat̄ habitaculū. q̄ ꝑ hoc d̄s inhabitat. ſic
angel⁹ dedit certum ſignū ei⁹ quod dixerat de filia na-
ſcitura. ſ. ꝙ occurrerēt ſibiinuicē in certo loco ⁊ inuicē cō
ſolarent̄ domū reuertētes. qd̄ impletū eſt ex admonitiōe
angeli dicētis ꝙ ad illū locū accederēt. Vndecimum
eſt ꝯſtans amor vxoris ad viꝝ. ⁊ ecōuerſo. ita ꝙ nō eua-
gent̄ ad alios. nec etiā mēte. vn̄ parētes ſarai admonue-
runt filiā diligere viꝝ. honorare ſoceros. gubernare fami
liam. ⁊ irreꝑhenſibilē ſe exhibere. Et ap̄ls ad viros. Dili
gite vxores vr̄os ſicut ⁊ xp̄s dilexit ecc̄liam. Nō quidem
vt eſſet vana. ſꝫ vt eſſet honeſta ⁊ ſancta. he. ambro. Ne-
mo ſibi blādiat̄ de legib⁹ hoīm. qd̄ nō licet vxori. nō licꝫ
viro. ſcꝫ aliā carnalit̄ diligēdo. vel aliū q̄ꝫ ꝯiugem ſuum
Vn̄ ſalomon genuit booꝫ. qd̄ interp̄tat̄ fortis. Debꝫ eni
fortis eſſe ⁊ ꝯſtās amor vxoris ad viꝝ. ⁊ ecōuerſo. ⁊ non
dimittere vel odire ꝓpter qd̄cūq̄ ꝯtingēs. Sicut Anna
diligebat ꝯſtāter ioachim. ⁊ ecōuerſo. ꝓpter ſterilitatē nō
accedēdo ad alias. Si aūt q̄s extra ſtatū matrimonij ſe
reperit. ſit booꝫ fortis. vt ab omī fornicatione ſe abſtine-
at vel contineat. Duodecimū eſt reuerētia ⁊ ſubiectio
ad ſuꝑiores. vn̄ ⁊ vxoris ad viꝝ. cū ſit a dn̄o p̄me vxori.
Sub viri poteſtate eris ⁊ ipē dn̄abit̄ tui. ſcꝫ q̄ ad regen
dam domū. Et Heſter. ij. dicit̄. Cuncte vxores tā maioꝝ
q̄ꝫ minorū deferant viris ſuis. Ad quod inſinuandū di
citur ꝙ booꝫ genuit obeth q̄ interp̄tatur ſeruitus. Mu
lieres eni vt ait apoſtol⁹ ad Eph. v. ſubdite ſint viris ſu
is. ſed hoc tranſgrediunt̄ ſuꝑbe mulieres hodie. que vo
lunt dn̄ari viris ſuis. Si aūt extra coniugiū eſt ſit reue
rens ad ſuos ſuꝑiores ⁊ ſubditus. Tredecimū. ꝯditio
ex qua generat̄ in nobis xp̄us ꝑ grām eſt gratiarūactio
ſeu beneficioꝝ cognitio. Ap̄ls. In omīb⁹ gratias agite
vt de beneficijs receptis grās exhibentes beneficia poti
ora ſumam⁹. ait beat⁹ Gre. qd̄ innuit̄ in. xiij. generatiōe
in qua dicit̄ Obeth genuit ieſſe. qui interp̄tat̄ incēſum
Eſt eni orō ⁊ grāꝝ actio velut quoddā incēſum corā do
mino. h̄ optime peregerūt Joachim ⁊ anna parētes btē
virginis. Nam obuiātes ⁊ occurrentes ſibi ad portā au
ream gratias egerunt deo de conſolatione eis facta. Exp
miſſiōe talis filie ⁊ cū timore dn̄i viuentes mr̄imonio ge
nuerūt mariā.

In ſecunda parte §. II.

De q̄nde / cim pfe / ctiōib⁹ grã / tie b. ma / rie ex iter / ꝑtatiōe / quindecim / regum

pncipali notant̄ q̄ndecim ꝑfectiōes grē. q̄ fuerūt in ipſa
v̄gine ex interp̄tatiōe noīm q̄ndecim regū. qui fuerunt i
populo illo dei a dauid vſq̄ ad iecoiā regē. q̄ cum po-
pulo duct⁹ eſt captiu⁹ in babilonē. vt ꝯuenientiſſime di
cere valeat thema ꝓpoſitū. In me omīs gratia vite. Pri
ma igit̄ gratia eſt poſt ꝯceptū ſanctificatio. Poſtq̄ꝫ eni
anna cōcepit ex ioachim virginē mariā. aīma eius a do
creata ⁊ corpi infuſa q̄ꝫcitius ⁊ forte eadē die fuit ſancti-
ficata ab originali mūdata. ſm̄ illud. Sanctificauit ta-
bernaculū ſuū altiſſimus. Nos ꝑ nouē mēſes moramur
in peccato in vtero materno in quo ſi morimur deſcēdi-
mus ꝓpter illud originale ad limbū inferni. Sꝫ beata v̄
go q̄ꝫcitius fuit facta ſancta. poſt anime infuſionē quod
figurat̄ in dauid. ſequit̄ eni in ipa genealogia dn̄i. Ieſſe
aūt genuit dauid regē. hic interpretatur pulcer aſpectu
Et de v̄gine ait ſpūſſanct⁹ Can. iiij. Tota pulcra es ami
ca mea ⁊ macula nō eſt in te. ſ. peccati. Purgato origina
li ⁊ actuali nō ꝑpetrato. Secūda ei⁹ grā ē natiuitas gau
dioſa. Natiuitas tua ſancta dei genitrix v̄go gaudium
annūciauit vniuerſo mūdo. Vidētes eni angeli natā tā
ſanctā creaturā. magnū gaudiū fecerūt. Et ita quolibet
anno in celo fit. vt reuelatū fuit cuidaꝫ ſancto heremite.
vn̄ in genealogia dn̄i ſubdit̄. Dauid genuit Salomonē
qui interp̄tat̄ pacificās merētes. q̄ angelos dolētes mo
do ſuo de ꝑditōe hoīm ⁊ coꝝ ruina. natiuitas hui⁹ letifi
cauit. Vn̄ in introitu miſſe canit̄. Gaudeam⁹ oēs i dn̄o
diē feſtū ⁊c̄. de cui⁹ natiuitate gaudēt angl̄i ⁊c̄. Tertia
grā diſpoſuit ad generatōꝫ xp̄i in tēplo p̄ntatio ſeu de-
dicatio. In mūdi q̄dē ꝯuerſatōe nō bn̄ pt mens i diuis
dilatari. Nemo ei militās deo īplicat ſe negocijs ſecula-
rib⁹. Vn̄ ⁊ xp̄s inter turbas fuit cū eſſꝫ duodēnis āmiſ
ſus ⁊ in tēplo reꝑtus. Virgo igit̄ Maria ablactata fuit
trib⁹ annis. hec eni ſunt fortiores ꝑ totā vitā ſuā. q̄ꝫ ſi ꝑ
duos annos. Et ablactata fuit ab anna ꝓprijs māmillis
De⁹ ⁊ natura fruſtra opant̄ ſm̄ phm̄. ꝓpterea autē date
ſunt māmille mulierib⁹ vt valeāt de lacte ſuo nutrire fi
lios ſuos. vt nō oñdāt eas ꝓplo. Fruſtra igit̄ vident̄ eſſe
in illis. q̄ nō nutriūt filios ex eis cū poſſint ſꝫ tradūt alīqſ
nutriēdos. Qd̄ b. Gre. papa in decretis di. v. Ad eius
multū reꝑhendit in mlierib⁹. Naꝫ ex malo lacte nutrici
ꝯtrahūt malas ꝯditiōes naturales. P⁹ ablactatōꝫ igit̄
eius duxerūt parētes ei⁹ ad tēplū ipam offerēdo. Non
expectarūt ꝙ ꝑus diſceret mūdi vanitates. Nec obtule-
runt filiā claudā. illegitimā. turpē vel pauperē. quā dō-

tare non poſſent.ſicut hodie faciunt qui offerūt filios in
monaſterijs.vel filios in clauſtro futuros. Indignum
eſt dare deo q̄d deſignat̄ homo.ait btūs Hieron. ſup ꝑ
phetias.ſed dederūt deo mariā vnicā filiā pulcherrimā
honeſtiſſimā.ab omīb9 amabilē.hoc ſignat in Roboaz.
quē genuit Salomō.ꝛ interp̄tat̄ latitudo popl'i.q: ꝟgo
fuit dilatata in virtutū poplo. Quarta gracia ei9 fuit
ſctā ꝯuerſatio.qđ figurauit qn̄ ducta ad templū. duz
ꝑntes incederēt ad mutādas ꝛ aptādas veſtes.q: ab ex
tra veniebāt.beata maria ita ꝑuula.ſ.triū annoꝝ ꝑ ſe aſ
ſcendit.ꝛ erecta.ꝑ.xv.illos gradus ꝑ quos ab imo aſcēde
bat̄ ad templū.vbi ſacerdotes officia exercebāt.ꝛ ſignifi
cāt.xv.ſtatus beatoꝝ q̄ ſūt in templo gr̄e infra diuinaz
maieſtatē.vicȝ nouē ordines angeloꝝ.ꝛ ſex ſctōꝝ.ſ.patri
archaꝝ.ꝓphetaꝝ.apl'oꝝ.martiꝝ.ꝯfeſſoꝝ.ꝛ ſcāꝝ virginū
quoꝝ oīm ꝑfectōem tranſcēſura erat. Vn̄ ꝓuerb.vlti.
Multe filie.i.aīe cōgregauerūt diuitias.dignitates.ſ.
virtutū.tu ſola.ſ.btā maria ſuꝑgreſſa es vniuerſas. ꝛ in
templo cū alijs virginib9 in omni ſanctitate ꝯuerſabat̄.
Et ſignificatur in Abia filio Roboam.q̄ interp̄tat̄ ipſe
dn̄s. Quinta ē viſitatio frequēs angeloꝝ. Cum enī ī
templo inſiſteret multū orōni.angeli viſitabāt eā conſo
lātes ꝛ deferētes orōes eius an̄ deū.ꝛ referentes ei dona
gratiarū a deo. A mane enī vt dr̄ ī hiſtoria eius vſqȝ ad
tertiā diuinis laudib9 vacabat.ꝛ a tertia vſqȝ ad nonaz
in textrino ope ſe exercebat dās exemplū viuādi otium.
Panē inq̄t Salomō.ꝓuerb.vlti.ocioſa nō comedit. ſed
oꝑata eſt.Lectōni ſcp̄ture partim vacabat.Cibum ſume
bat.vt ait btūs Amb.in li.de virginib9.q̄ mortē arceret.
nō q̄ delitias miniſtraret.Sicqȝ virtutib9 quotidie ma
gis eleuabat̄ in deū.qđ innuit̄ in Aſa.q̄ interp̄tat̄ attol
lens.ſ.ſe in deū.Abias enī genuit Aſa. Sexta ꝯditio
que valet ad generatōem chriſti etiā ī mēte noſtra eſt cu
ra ſalutis coꝝ. Vnicuiqȝ mādauit deus de ꝓximo ſuo
ſcȝ vt curā habeat de ſalute eius.et ſi nō eo mō ſtricto q̄
ꝛ p̄lati tamē mō charitatiuo. Vn̄ Anaclet9 papa oēs
ſummā dn̄t habere curā de his qui pereūt. vt aut eoruz
redargutōe corrigant̄ a peccatꝭ.aut ſi incorrigibiles ſūt
ejciant̄ de eccl'ia.xxiij.q.iij.Tam ſacerdos.Solicita aūt
erat btā maria ne quā ex ſodalib9 offenderet. admonēs
eas ne ꝯtumelioſa eſſet altera alteri. ſed inuicē ſeruiētes
ꝛ honorātes.ab ocioſis verbis abſtinerent ſemper deuz
laudarēt.Vn̄ ꝛ ipā cū vocabat̄.r̄ndere ſolita erat ꝑ deo
grās.vt ꝛ illud modicū verbū nō eēt ſine dei laude. vn̄ ī
ea regnabat ioſaphat.q̄ interp̄tat̄ iudicās.genit9 ab aſa
q: ipā cūcta iudicans ꝛ diſcernēs a nemie poterat repre
hendi. Septima ē ꝓpoſitū virginitatis.Propoſuit enī
in mēte ſua virginitatē ſeruare.niſi ſibi ds̄ alr̄ reuelaret
q: inſolitū tūc illud erat. Et ideo angelo ſalutanti dixit.
Quō fiet iſtud qm̄ viꝝ nō cognoſco.i.ꝓpoſui nō accipe
virū.vt exponit Beda. Poſtea aūt ſūpto ſponſo ex di re
uelatione votū virginitatis cū ſponſo ioſeph emiſit. Et
vterqȝ vt dicit btūs Aug9.in virginitate ꝑmāſit. Et ſic
fuit Joram ſpūaliter qui interp̄tat̄ excelſus. q: virgini
tas facit hoīes ſimiles angel'. Nuptie ait be.Amb.replēt
terrā. virginitas paradiſuȝ.res eſt voti nō p̄cepti. ꝛ ſic fa
cit excelſum. Joſaphat enī genuit Joram. Octaua cō
ditio eſt robur.i.firmitas propoſiti in bono ꝯceptu. Ut
enī dicit btūs Grego.ſuꝑ Ezech. q̄ bona agūt ꝛ meliora
agere ꝓponūt.ſi nō faciūt.licet in bonis ꝑorib9 ꝑſeuerent
in ꝯſpectu tn̄ dei ceciderūt. Multa enī diabolus ꝓponit
ad impediendū.ne quis exequat̄ bona ꝓpoſita.ſed viri
liter age ꝛ eſto robuſtus ad ea exequēdū. Joram enī ge
nuit Oziam.q̄ interp̄tatur robuſtus.q: ex celſitudīe ꝓpo
ſiti boni debet generari robur ꝛ firmitas ī eo. Unde ꝛ cū
iā eſſet nubil' etatꝭ facta b.maria.ꝛ ſacerdos admoneret
domū reūti ad nūptias ꝯtrahēdas. Rn̄t ſe hoc agere nō
poſſe ꝓpter ꝓpoſitū virginitatis.ꝛ ſic firma ꝛ robuſta fu
it in ſcō ꝓpoſito. Nona ē ꝯtinuus ꝑfectus ī virtutib9
ad maius bonū. Nā vt dr̄ ꝓuerb.iiij. Juſtoꝝ ſemita q̄ſi
lux ſplendens proficit ꝛ creſcit vſqȝ ad ꝑfectū diē. Vn̄ et
aīalia que vidit Ezechiel in viſione ſignificantia ſcd̄m
b.Grego.ſctōs viros.cū ꝓficiſcerēt nō reūtebant̄.ſȝ vnū
quodqȝ an̄ faciē ſuā gradiebat̄.Ezech.j.q: vicȝ hoīes iu
ſti nō redeūt ad mala q̄ cōmiſerūt.nec firmāt ſe deſiſten
do a bonis oꝑib9.ſȝ ꝯtinue ad meliora ꝓcedūt. Et h̄ ē io
athā q̄ interp̄tat̄ ꝑfectus.quē genuit Ozias. Sic beata
maria ſꝑ ad ꝑfectora oꝑa ſe extēdebat.facta omīb9 ſācti
tatis exemplū.ꝛc̄. Decima eſt inquiſitio circa dubia.
ex qua declarat̄ q̄d agendū.ne incaute agēdo exponat ſe
ꝑicul'. Deutro.xxxij.ait moy. Interroga p̄res tuos ꝛ an
nūciabūt tibi maiores tuos.ꝛ dicēt tibi.ſ.quid ſit recte fi
endū. Et hoc eſt qđ Thobias admonebat filiū ſuuȝ di
cēs.Cōſiliū ſꝑ a ſapiēte inq̄re. Thob.iiij. Et ſignāter di
cit a ſapiēte.i.ꝑito ī illa re de q q̄ris. Vnuſquiſqȝ enī bn̄
iudicat q̄ nouit.ait ph̄us ī Ethic. Sicut nō poſſet tibi
bn̄ ꝯſulere lanifex de arte pictoria.aut miles de negoci
atiōe.ita nec de ꝑtinētib9 ad ꝯſciam vl' cultū diuinuȝ q̄
vacat mūdanis. Hic ē achas genitus ab ioathan.q̄ iter
p̄tat̄ cōp̄hēdēs.q: ex inq̄ſitōe comp̄hendit̄ ꝟitas rei. Sū
mus igit̄ ſacerdos(vt legit̄)audito ꝓpoſito virginitatꝭ b.
Marie.q: res dubia erat.q̄ſiuit a dn̄o.ꝛ cōp̄hendit vo
lūtatē eius. Undecima eſt diuinū oraclȝ ſeu diuina in
ſpiratio.Cū enī(ait Joſaphat)ignoremus q̄d agere de
beam9.h̄ reſidui habem9.vt oclos n̄ros ad te.ſ.dn̄m eri
gamus. Aliqn̄ enī res eſt ita obſcura ꝙ hoīes nō ſuffici
unt declarare.ꝛ ideo tūc ad deū recurrēdū eſt. vt reuelet
vl' inſpiret q̄d ꝑ meliori agere debeat.q̄d innuitur ī eo ꝙ
Achas genuit Ezechiā.q̄ interp̄tat̄ auxiliū dei. Ex inq̄ſi
tione enī ꝑ orōem qn̄ nō ſufficit virtus ꝛ ſcīa humana.
deus auxiliat̄ inſpirādo.qđ fieri oportet. Reuelauit enī
deus ſūmo ſacerdoti ꝙ omēs de tribu iuda afferrēt vir
gas ligneas.ꝛ tūc manifeſtaret̄ cui deſpōſata erat. Du
odecima eſt obliuio mūdanoꝝ.vt ſcȝ ī agēdis nō habea
tur reſpectus ad aliquid mūdanū ſȝ dei beneplacitum.
Obliuiſcere ꝓplm̄ tuū(ait dn̄s ꝑ ps̄.ad aīaz dō debitā)
ꝛ domū p̄ris tui. Et h̄ ē Manaſſes rex fili9 Ezechie qui
interp̄tat̄ obliuioſus.oblita erat ī ope oīm paſſionum
ꝛ ꝯſanguineoꝝ btā maria.ꝛ ſolū attēdebat ad dei volū
tatē.ꝛ ioſeph etiā q̄ſi oblitus eēt ꝛ nō curaꝛ ꝯtrahē mo
niū cū ſenex eſſet.nō attulit ipe ꝟgā.vl' ſi attulit nō dimi
ſit ſacerdoti.vt dictū fuerat.q̄uis ꝛ ipe eſſet de tribu Ju
da ꝛ familia dauid.vn̄ reuelatū fuit a dn̄o. ꝙ non dede
rat ille ꝟgā ad quā ſpectabat virgo beatiſſima. Terti
adecima ē fidelitas ad deū. Debet enī q̄s fidel'r dō ſubij
ci in his que exigit ab eo q̄ntumcūqȝ videat̄ ineptus et
imp̄meditatus.iuxta illud.lix. Domin9 aperuit mihi au
rē.ego aūt nō ꝯtradico.retrorſū nō abij.ſcȝ reſiſtēdo vo
lūtati dei. Et hic eſt Amon quē genuit Manaſſes rex
iuda.qui Amon interp̄tat̄ fidel'. Ex q̄ enī ꝑpēdit ioſeph
deū velle ꝛ ipam virgā cū ceteris ſacerdoti tradere eā ſe
cūdo attulit. Et tūc frondult ꝛ floruit ac fructū fecit.ꝛ co
lūba apparuit ſuꝑ eā.iux̄ illđ Virga yeſſe floruit.ꝛc̄. Vn̄
manifeſtū fuit oib9 ad ioſeph ſponſam illā ꝑtinere. De
cimaquarta eſt deſpōſatō facta inter mariā ꝛ Joſeph ca
ſtiſſima que ideo facta fuit ad celādum diabolo hoc mi
ſteriū.ne machinamēta quereret ꝯ chriſtum. Viſo eniȝ
miraculo illo fuit deſponſata maria ioſeph. Et hoc ſigni
ficat̄ in Joſia filio Amon.q̄ interp̄tat̄ ſalus dn̄i.q: per
illā deſpōſatōnem ſaluatus eſt honor domini chriſti ne
abijceretur vt illegittime natus.ꝛ ſaluata fuit fama vir
ginis ꝛ vita.ne putaretur fornicaria ꝛ lapidaretur. Et
multa alia miſteria ibi ſunt. Decimaquinta ꝛ vltima
gratia perfectionis eſt preparatio ad filiū dei ꝯcipiēduȝ

que ꝑparatio fuit ꝑ ꝓfundā humilitatē qđ ipa inſinuat dicēs. Reſpexit hūilitatē ancille ſue. Nō dixit ṽginitatē benignitatē. charitatē. q̄ oīa grata deo erūt ī eo. Sȝ hūilitatē. beat⁹ Aug⁹. O felix ancilla. O hūilis gr̄a. q̄ dū fidem humilit̄ dedit. celi in ſe opificē incorꝑauit. qđ inuit̄ in ioachim q̄ interp̄tat̄ ꝑparatio. Per hūilitatē eni ꝑparauit ṽgo ſe ad recipiēdū filiū dei in vtero. Et ſic patēt. xv. cōditiōes vl' gr̄e b. marie. Vñ bñ dr̄. In me oīs gr̄a ⁊c̄.

Quantum ad tertiū. §. III.

De. xiiij. ꝑfectionibꝫ gr̄e qbꝫ b. maria ſubuenit hoībꝫ

De. xiiij. ꝑ ꝑncipale notāt̄. xiiij. ꝑfectōes gr̄e qbꝫ b. maria ſubuenit hoībꝫ in diuerſis ſtatibꝫ ꝯſtitutis. vt merito poſſint dicere illud. De plenitudine ei⁹ nos oēs accepim⁹ gr̄am. Jo. j. Eſt eni q̄druplex ſtat⁹ hoīm qbꝫ btā maria ſubuenit gr̄a ſua. In me ait oīs gr̄a vite. Prim⁹ eſt ſtat⁹ religioſoꝝ. qbꝫ ſunt neceſſarie tres gr̄e ad ſalutē coꝝ. et ad eas habēdas ⁊ ꝯſeruādas btā maria ſuis exēplis ⁊ meritis ac p̄cibꝫ iuuat. Primū eſt volūtaria pauꝑtas. vt illud inueniat̄ in eis qđ ait apl's. ij. ad Co. vj. Tāq̄ nihil hn̄tes oīa poſſidētes. tāq̄ nihil hn̄tes. ſ. ꝓpriū. Et Hieronym⁹. hn̄s victū ⁊ veſtitū his ꝯtētus ero. nudā crucem nud⁹ ſequar. Hec ſignificat̄ ꝑ ieconiā q̄ interp̄tat̄ ꝑparatō q2 pauꝑtas ꝑpat hoīem ad ꝑfectiōem. ⁊ ſi in ea nō fit ꝑfectio. Secūdū eſt caſtitas q̄ figurat̄ in ſalathiel. nam vt dr̄ in genealogia dn̄i. poſt tranſmigratiōem babylonis. Jeconias genuit ſalathiel. h̄ interp̄tat̄ petitio mea deus hoc eni petit de⁹ a religioſis. ij. Co. vj. Exhibeamus nosmetipos ſicut dei miniſtros in caſtitate. Per hāc oñdit ſe petere deū. Nā vt dr̄ Sap. vj. Incorruptio facit ꝓximū deo. Tertiū eſt regularis diſciplina ꝑ quā coercetur ſenſualitas. ab appetibilibꝫ plenis ꝯfuſione. ꝑ ieiunia. vigilias. ſilētia. obedientiā. exercitia ⁊ hmōi. Et hec eſt zorobabel. Salathiel eni genuit zorobabel. q̄ interp̄tat̄ magr̄ ꝯfuſionis. q2 diſciplina ⁊ corrigit ea q̄ ꝯfuſiōe ſūt digna In diſciplina ꝑſeuerate ait apl's ad Heb. q2 hec ꝯſeruat religionē. vñ multis religioſis b. maria ſepe apparuit. vt btō bernardo. dn̄ico. thome. ⁊ alijs eos in religiōe cōfortans.

Religioſ in tribꝫ gr̄ tijs ſbuenit

Prelatis in quattuor ſubuenit

Secūd⁹ ſtat⁹ eſt p̄latoꝝ ad q̄ꝝ debitū officium ꝑtinēt quattuor ſtat⁹ gr̄e. Primū eſt paterna ſolicitudo ad ſubditos. Ro. xij. Qui p̄eſt in ſolicitudine ad ꝓuidendum neceſſaria vtriq̄ hoī. Et hic dr̄ abiud fili⁹ zorobabel. q̄ interp̄tat̄ pr̄ me⁹ iſte. ſ. ſolicitus de me. Secūdū eſt doctrina excitās pigros ad operandū bñ. ij. ad Thimo. iij. Argue. obſecra. increpa in oī patientia ⁊ doctrina. Et hic eſt eliachim genit⁹ ab abiud q̄ interp̄tat̄ reſuſcitans Per doctrinā eni reſuſcitant̄ mortui p̄ctōres ad vitā gr̄e. ⁊ euigilāt ad op̄andū. Tertiū eſt ſciētia ꝯſulēs imperitis. Male eni pōt docere ſubditos q̄ eſt ignorās. Ce⁹ eni ſi ceco ducatū p̄ſtet. ambo in foueā cadūt. Vñ beat⁹ Aug⁹. Caueat ſpūalis iudex vt ſicut nō cōmiſit crimen nequitie. ita nō careat munere ſciētie. hic eſt azor. eliachī eni genuit azor. q̄ interp̄tat̄ vidēs lumē. Ignorātes eī ceci ſunt ⁊ duces cecoꝝ. Quartū eſt ſanctitas vite. Sic eni xp̄s cepit facere ⁊ docere Actuū. j. ita mādauit p̄latis eccl'ie illud Math. v. Sic luceat lux veſtra. id ē. vita clara ⁊ ſancta corā hoībꝫ. vt videāt op̄a veſtra bona. et glorificēt p̄rem veſtrū. vñ dr̄ azor genuit ſadoch. q̄ interpratur iuſt⁹. q2 ſcīa debet generare iuſticiā vite.

Actiuis in quattuor ſubuenit.

Tertius ſtat⁹ eſt actiuoꝝ ad quoꝝ bonā actiōem ꝑtinent q̄tuor gr̄e. ad q̄s btā maria adiuuat. Primū eſt demōſtratio dilectiōis ad ꝓximū. debet eni q̄s diligere ꝓximū ſicut ſeip̄m. vt omnē hoīem quē poteſt beneficētie ꝯſolatōne moꝝ informatōe vl' coertiōe diſcipline. inducat ad colēdum deū. ait b. Aug⁹. xxiij. q. iiij debet. Sadoch eni genuit achim. q̄ interp̄tat̄ frater me⁹. q2 vt fratrē debȝ tractare ſubueniēdo. Secūdū ē dulcis amor ad deū. Achim eni genuit eliud. q̄ interp̄tat̄ de⁹ me⁹. vt q̄dā intimo affectu dicat illđ De⁹ me⁹ ⁊ miſericordia mea. Tertiū fiducia in deo in aduerſis. vt dicat cū Job. Si occiderit me ſperabo in eū. dicit eni pſ. Adiutor in opportunitatibus in tribulatiōe. Sperēt in te q̄ nouerūt nomē tuū. qm̄ nō derelinq̄s querētes te dn̄e. h̄ eſt eleazar filius eliud q̄ interp̄tatur. de⁹ adiutor eius q̄ cōfidit in eo. Quartū eſt ꝯſeruatio humilitatis in ꝓſperis. vt nihil ſibi attribuat boni. ſȝ oīa a deo recognoſcat Tua eni dn̄e ſunt oīa ⁊ que de manu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi dixit Dauid. ij. Regū. ij. Eleazar eni genuit mathan. q̄ interp̄tat̄ donum. Oē donū ꝑfectū deſurſum eſt. ait beat⁹ Jacobꝰ apl's. j. c.

Perſeuerantibus in tribus ſubuenit

Quart⁹ ſtat⁹ eſt ꝑſeuerantiū. Ut eni dic̄ beat⁹ Gre. in li. moral'. j. Incaſſum bonū agit̄. ſi ante vite terminū deſerat̄. Et nō q̄ incepit. ſȝ q̄ ꝑſeuerauerit ⁊c̄. hec in tribꝫ ſubꝯſiſtit in ſupplantatōe ⁊ ſuꝑatiōe vicioꝝ. Mathan eni genuit Jacob. q̄ interp̄tat̄ ſupplātator. Apl's. j. Co. ij. Non coronabit̄ niſi q̄ legitime certauerit. vt ſcȝ ſuperet vicia. Secūdū eſt in augmētatiōe ṽtutū. pſ. Ibūt de ṽtute in virtutē. videbit̄ de⁹ ⁊c̄. Jacob genuit ioſeph. q̄ interp̄tatur augmentū. ſ. ṽtutū. Tertiū eſt ꝯſtantia in his q̄ ſunt fidei. ⁊ vtilitas. qđ ſignificat̄ in h̄ q2 Joſeph eſt vir Marie. in qua terminat̄ genealogia dn̄i. ⁊ interp̄tat̄ illuminatrix. q2 ꝓfert lumē veritatis cecis. mala vicioꝝ pellit. bona cunctaꝝ virtutū nobis poſcit. In omni igit̄ ſtatu adiuuat ad ſe recurrētes. ⁊ ſubuenit. In me ergo ait oīs gr̄a vite ⁊ veritatis.

De deſpōſatiōe Marie. Capl'm. vij.

Quia deſpōſatio beate

Maria fuit an̄ annūciatōem ⁊ xp̄i incarnatiōem vt pȝ in euāgelio Lu. j. q2 miſſus eſt angel⁹ ad mariā deſponſatā Joſeph. Jō de ei⁹ deſpōſatōe ⁊ cōiugio cū ioſeph hic agendū. de quo etiā dr̄ Math. j. in ſine genealogie xp̄i. Jacob genuit ioſeph virū marie. de qua natus eſt xp̄s. Ubi dicit beat⁹ Hiero. Cū virū audieris ſuſpicio tibi nō ſubeat nuptiaꝝ. ſȝ recordare ꝯſuetudinis ſcripturaꝝ q2 ſponſi viri ⁊ ſpōſe vocant̄ vxores. xxvij. q. ij. Denuit. Et ab eodē euāgeliſta Matheo dicit̄ immediate poſt p̄dicta. Cum eſſet deſpōſata mater Jeſu maria ioſeph. inuenta eſt in vtero habēs de ſpiritu ſancto. In quibꝫ tria de virgine notātur. Coniugij eius deſcriptio. ibi. Cū eſſet deſponſata mater ieſu. viri eius nominis expreſſio. quia ioſeph priuſq̄ conuenirēt. Filij eius ſupnaturalis conceptio. quia inuenta eſt habens in vtero de ſpiritu ſancto.

Quantū ad primum §. I.

vt dicit beat⁹ Auguſtin⁹ ad Voluſianū. Ip̄a dei ṽtus ꝑ inuiolata mētis virginea viſcera membra infantis eduxit. que per clauſa oſtia membra iuuenis introduxit. Si ratio querit̄ non erit mirabile. Si exemplū poſcitur nō erit ſingulare. Et licet inq̄t beat⁹ thomas. miracula que ſunt ad cōfirmatiōem fidei debeāt eſſe manifeſta. voluit tamē domin⁹ hoc maximū miraculū. ſcȝ ſue ꝯceptiōis ⁊ natiuitatis ex virgine ꝑ deſponſatōem matris obumbrare ſeu occultare. vt hoīes inde cogitare poſſent xp̄m non conceptū a virgine ſed a ioſeph coniuge. Et h̄ multiplici ratione. Quas ratiōes aſſignat beatus Thomas in. iij parte. q. xxix. ar. j. quare voluit matrē ſuā deſponſari. ⁊ non copulari.

Quedā ſumunt̄ ex ꝑte chriſti naſcentis
Quedā ex ꝑte matris concipientis.
Quedā ex ꝑte vtilitatis nobis ꝓueniētis

Marie deſpōſationis ratō q̄druplex

Propter xp̄m quare voluit eſſe matrē eius deſponſatā aſſignatur quadruplex ratio. Prima eſt ne ab infidelibꝫ tanq̄ illegitime natus abijceretur. Si eni mater nō habuiſſet coniugē. omnes arbitrati eſſent de fornicatione

chriſtū fuiſſe ꝯceptū. ⁊ ſic chriſtū tanq̄ illegittimum deſpexiſſent. Nā iura tales deteſtant ⁊ honorib⁹ ꝓuāt. vñ btūs Amb. ſup Luc. Quid iudeis. q̄d herodi poſſ3 aſcribi. ſ. mali ⁊ iniuſticie. ſi natū viderent ex adulterio perſeq̄berent.

Secūda rō vt ꝯſueto mō genealogia ei⁹ ꝑ virū deſcriberet. Vñ btūs Amb. ſup Luc. Qui ī ſclm̄ venit. ſcli de more deſcribi. Viri aūt ꝑſona querit. q̄ in ſenatu et reliquis curijs ciuitatū generis aſſerit dignitatem. Conſuetudo etiā nos inſtruit ſcꝑturaꝝ que ſemꝑ viri origīe3 querit. hec ille. Quia igit ſm legē deſpōſari nō poterat: niſi viro q̄ eſſet de tribu iuda ⁊ familia Dauid. ex genealogia ſponſi. i. ioſeph deꝑhendit genealogia marie ⁊ chriſti filij eius. Ubi etiā adūtendū ꝯſuetudine3 in his que mala nō ſunt in agendo ⁊ ſcribēdo ſeruādā. Tertō ad tutelā pueri nati. ne diabolus ꝯ eū vehemētius nocumēta ꝓcuraſſet. Sciebat enī diabolus dei filiū incarnādu3 ꝓ redemptōe humani generis. ſed temp⁹ ignorabat. Vñ caute obſeruabat ad ſciēdū qñ mōm intrar3. vt redēptionē nr̄am impediret. Et ideo vt beatus Hiero. refert ſuꝑ Mathm hāc cām aſſignauit. Ignati⁹ martir deſpōſatōis mr̄is dei. vt ſc3 partus eius diabolo celaret. Du3 enī vidit diabolus mariā ſponſum hr̄e. putauit ibm nō de virgīe ſed de vxore ⁊ ioſep generatū. Et Drigeñ. Cōiugē dico vt diabolo virginitatē eius occultē. xxvij. q. ij. Inuēta. Quāuis enī diabolus ea que corꝑal'r fiūt ꝑſpicacitate ſenſus cognoſcat ꝑ ſigna exteriora. multa tamen virtute diuina ꝓhibet. Et hoc mō ſm beatū Tho. vbi s̄. ꝑt dici. ꝙ ⁊ ſi virtute ſue nature cognoſcere potuiſſet mr̄e3 dñi fuiſſe corruptā. ſ3 virginē ꝓhibitus tñ ē a dō cognoſcere modū partus diuini. Quāuis enī poſtmodū eo ꝓbāt. q2 tu es filius dei. Luc. iiij. ꝓpter qd̄ clamādicāte aliqual'r virtutē eius agnoſcerēt. Nō ita incōgruū. q2 iam virtutē ſuā oñdendi ꝯtra diabolū tp̄s erat. Sed ī infātia oportebat impediri malicia diaboli. ne cū acrius ꝑſequeret. quādo nec chriſtus pati diſpoſuerat. nec dū virtutē ſuā oñdere. ſed ꝑ oīa ſilem alijs infantib⁹. btūs Amb. tñ dicit hoc fctm̄ vt falleret ꝓncipē mōi. non ſolū diabolū ſ3 ⁊ ꝓncipes ſecli ad innuēdū. ſ. ꝙ q̄ ſecularib⁹ vanitatib⁹ occupant ſcire diuina nō pñt. Quarta rō vt a Ioſeph nutriret paruulus ipē. Decuit eīm ꝑ oīa ait apl's frib⁹ aſſilari. ad Heb. Et iō ſicut pueri indigēt nutricijs ⁊ ipē voluit hr̄e ioſeph ſcm̄ vt nutriciū ſponſū mr̄is ſue. Et iō pr̄ xp̄i dictus ē. nō effectu geniture. ſ3 officio ⁊ cura ꝓuidēdi. vt dicit Gratian⁹. xxvij. q. ij. §. iuxta. Eſt pr̄ hic cura. dicit grecismus.

Et parte mr̄is triplici rōne

Ex pte matris aſſignat b. Thomas tres rōnes quare fuit deſpōſata. vbi s̄. Haꝝ ꝑma ē q2 reddit ꝑ h̄ imunis a pena. ne ſc3 lapidaret a iudeis tanq̄ adultera. vt dicit btūs Hiero. ſeu ex ſtupro. Si ei nō habuiſſet maritū eſtimaſſent oēs ex fornicatōe cōcepiſſe. ⁊ ſic fuiſſet lapidata. Nā vt dicit btūs Thomas iudicio adulteroꝝ ꝯdemnabat. nō ſolū q̄ nupta erat in adulterio deꝑhenſa. ſed etiā virgo que fornicata fuiſſet in domo patris q̄ cuſtodiebat vt virgo qñq3 nuptura. vt pater Deutroñ. xxij. vl' etiā ſm quoſdam virgo de genere ſacerdotali ꝓpter ſtupꝝ occidebat. vt Leuiti. xxj. Et beata maria aliq̄ mō erat ex ſtirpe ſacerdotali deſcendens. Pōt etiā referri dictū Iohānis de lapidatōne ad lapidatōnem infamie. Igit habuit ſpōſum btā maria. vt ſaltē crederēt hoīes eā ex ſpōſo nō ex fornicatōe ꝯcepiſſe. vnde ⁊ a pena ⁊ infamia liberetur. Secūda rō eſt vt ab infamia liberaret. hāc rōem aſſignat btūs Amb. ſuꝑ lucā dicēs. Ideo deſpōſata ē ne temeritate virginitatis adureret infamia. cui grauis aluus corruptele videret inſigne ꝓferre. Maluit aūt dñs de ortu ſuo. i. ꝙ non eſſet natus ex virgine q̄3 de mr̄is pudore dubitari. i. caſtitate. ſi nō habuiſſet ſpōſum ⁊ grauida appareret. Sciebat enī tenerā eſſe virginis verecūdam. ⁊ lubricā famā pudoris. Nec putauit ortus ſui fidē matris iniurijs aſſcribēdā. Hec btūs Amb. Tertia rō vt ei a ioſeph miniſteriū exhiberet in occurrētib⁹ que expediebāt vt eam aſſociādo cū acceſſit in bethleem vbi pepit. ⁊ cū ea ad tēplū in purificatōne ꝓficiſceret. In egiptū ꝑgens ⁊ iñ rediens in nazareth. In his enī que neceſſaria erāt ad ſuſtētatōem eoꝝ ⁊ pueri ipē ꝓcurabat de labore manuum ſuaꝝ. Nā ſm Criſ. carpētarius erat. in h̄ oēs labores docēs ꝓ ſuſtentatōne ſui ⁊ ſuoꝝ. Addat ⁊ quarta que ē Alberti. vbi s̄. ſc3 vt dignitas matris humilitati ſociet. vt ſit ſimilis mater dei ⁊ vxor fabri. i. ioſeph. vñ nil vilipenſionē xp̄i dicebāt phariſei. Nōne hic fabri filius eſt. id eſt ioſeph. Nōne ſorores eius ſunt apd̄ nos. q̄ erāt pauꝑcl'e. Et in hoc exemplo obſuetur a nobis illd̄ Eccl. Quanto maior es tanto magis humilia te in omib⁹. ⁊ inuenies grām. Quāto eī q̄s maior eſt tāto magis humilitas laudat in eo.

Ex pte noſtre vtili/tatis quadruplx rō

Ex pte noſtre vtilitatis quadruplex etiā rō aſſignat ſm btm̄ Tho. vbi s̄. Prima q2 teſtimonio Ioſeph ſpōſi compbatū eſt xp̄m ex virgine natū. Vñ btūs Amb. ſup Luc. Locupletior teſtis pudoris. i. caſtitatis maritus adhibet. q̄ poſſit ⁊ delere iniuriā ⁊ vindicare obꝓbriū ſi nō agnoſceret ſacrm̄. Et btūs Grego. in Omel'. Sicut diſcipulus dubitās ⁊ palpās. ſ. thomas apl's. factus eſt teſtis vere reſurrectōis. ſic ſpōſus ſc3 Ioſeph fuerat cuſtos integerrime virginitatis. xvij. q. ij. Sic q̄ppe. Ex quo magis ꝯfirmamur in fide huius myſterij. ſc3 ꝙ ꝯceptus ex virgine tāto teſtimonio. Ipa etiā verba virginis magis credibilia reddunt ſuā virginitatē aſſerentis. Unde btūs Amb. Fides marie verbis aſſerit magi ⁊ mēdacij cā remouet. Cām enī mētiēdi deſponſata nō habuit cū ꝯiugij ꝑmiū ⁊ gratia nuptiaꝝ ſit partus feminarū.

Secūda rō eſt vt tolleret excuſatio virginib⁹ q̄ ꝓpt incautelā ſuā nō vitāt infamiā. Vñ b. Amb. nō decuit virginib⁹ ſiniſtra opinione viuētib⁹ velamē excuſatōis relinqui ꝙ infamia mr̄ dñi notaret. O q̄3 pulcra eſt caſta generatō ait ſapiēs cū claritate. Sap. iiij. i. cū clara fama. Nā vt ait btūs Aug⁹. due res ſunt. ꝯſciētia ⁊ fama. cōſciētia neceſſaria eſt tibi. ſed bōa fama ꝓximo tuo. Quiſquis ꝯfidens ꝯſciētie ſue negligit famā ſua3. nimis crudel' eſt. xij. q. j. nolo. Tertia rō eſt q2 ꝑ h̄ deſignat vniuerſa eccl'ia. q̄ cū virgo ſit. ſ. integritate fidei ⁊ grē deſpōſata tñ eſt vni viro chriſto ex quib⁹ generant filij ſpūales. ſc3 fideles frēs ieſu chriſti. iuxta illud ps̄. xxj. Narrabo fratrib⁹ meis nomen. ⁊c. Quarta rō ē. q2 qd̄ mr̄ dñi fuit deſponſata. ⁊ virgo in ꝑſona eius honorat virginitas ſimul ⁊ matrimoniū. ⁊ ſic reꝓbatur error eoꝝ q̄ alteri eoꝝ detraxerūt. ſ. mr̄imonio dicētes nō poſſe tales ſaluari. Alij dixerūt virgīes nō eē maioris meriti q̄3 ꝯiugati. S3 falſū ē. vñ ⁊ mr̄ fuit ꝯiugata ⁊ virgo.

De etate deſponſa/tiōis ma/rie.

In qua aūt etate btā maria deſpōſata fuerit ex euāgelio haberi non pōt. Sed epiphani⁹ dicit ꝙ in xiiij. anno. ⁊ in. xv. peperit chriſtū. Alber. aūt vbi s̄ videt dicere ꝙ in maiori etate. licet nō exꝑmat quoto anno. Dicit enī ꝙ cū ſupponatur ꝙ in beatiſſima virgine fuerit oīs cōgruentia ta3 ex parte nature q̄3 ex parte gratie ad hoc vt eſſet mr̄ dñi credim⁹ ꝙ deū ꝯcepit tali etate. qua ꝑfecta fuit ſtatu corporis ⁊ quātitate. Et ꝙ cū eadē etate deſponſata fuit. et tātum añ q̄3tū matrimonia ſolent ꝓcedere ſponſalia. ſc3 circa duos mēſes. Cū enī nihil ſit laudabile. niſi aliquo mō dependeat a liberi arbitrij volūtate. nō ſtatim illud fieri debuit cū beata maria libero arbitrio vti potuit ſc3 anno. xj. vl' xij. ſed interuenire debuit temporis protractio. in quo fieret ⁊ meritoꝝ accumulatio ⁊ purificatiōis ſue facte in vtero maior ſuccederet depuratio ⁊ virtutu3 exercitatio. vt oīm virtutū apice ſublimata ſuo ſingulari merito mundo ſuccurreret perdito chriſtum gignendo.

Jtē ꝯ grauitatē ⁊ honeſtatē moꝝ eſt nimia acceleratio
matrimonij. vn̄ ⁊ in adoleſcētia fuit. Ad qđ facit qđ ait
Salomō ꝓuō. penl't. Tria ſunt mihi difficilia ad co-
gnoſcēdū. ⁊c̄. Quartū penit⁹ ignoro. ſ. viā viri in adole-
ſcētia ſua. ſm aliā trāſlatiōem. qđ exponit Nico. de lyra
id eſt. xp̄i in ꝟginis vtero i ſua incarnatōne. Nec attēdit
btā Maria ꝙ ſpōſus eſſet ſenex. ſ3 ad volūtatē dei ſibi
reuelatā. ⁊ dei legē diſponētē h̄ ꝯſenſit. Nūꝗ ei dꝫ puel
le dari ſpōſus inuite. alias mala ſequunt̄ plura.

Scđo nomen viri .§. II.

ei⁹ exꝑmit̄ cū dr̄ Joſeph. ſic enī vocabat̄. Quā deſpōſa
tionē nō eſt ſecuta illo tp̄e copula carnal'. vn̄ qđ dr̄ priuſ
ꝗ̄ ꝯuenirēt. ly ꝓus nō notat ordinē rei. ſ. poſtea. id eſt. ꝙ
nōdū cognouerint carnalit̄ cōmiſcēdo ſ3 poſtea. S3 ſim
pliciter negat factū. ꝙ nō fuerit. ſ. cognita carnalit̄. Vn̄
dr̄ Chryſ. Nō dixit ꝓuſꝗ in ſpōſi induceret̄ domū. Hūc
enī morē ſuabat antiq̄tas. vt ſpōſe in ſpōſoꝝ domibus
haberent̄. vt generi loth apud ſoceꝝ legūt̄ habitare cū
ſpōſis. nōdū ſibi copulatis lege ꝯiugij. Sic maria habi
tabat cū ſpōſo ſc3 ioſeph. xxvij. q. ij. ꝓuſꝗ. Ex q̄ clare p3
ꝗ̄tū excreuerit malicia ⁊ ꝯcupiſcētia hoīm. q2 cū tūc ma
nerēt ſpōſe in domo ſpōſoꝝ. nulla cōmixtio. nulla impu
dicitia erat inter eos an̄ tp̄s nuptiaꝝ. ſ3 vt frater ⁊ ſoror
in om̄i caſtitate ſil' ꝯuerſabant̄. Nūc ſpōſe vix in domo
parētū ſuoꝝ pn̄t tute cuſtodiri. q̄n ſpōſi eaꝝ cū viſitant
faciāt m'tas turpitudines. Et iō m̄res debēt hmōi ob-
uiare. S3 ne dū ſpōſe ſunt tute a ſpōſis ⁊ maritis eaꝝ ī
domib⁹ parētū niſi in mag̃ cuſtodia teneant̄. imo ger-
mane q̄ ad frēs ſuos. vl' germani. Nec filie a parēte nec
mulieres a cognatis. nec nouerce a ꝓuignis ſeu filiaſtris
nec ſue a dn̄is. Et iō vt dicit Hieremias vnuſq̄ſꝗ a pxi
mo ſuo caueat. ⁊ in om̄i frē ſuo nō habeat fiduciā. ſ3 om
nē diligētiā habeat in cuſtodiēdo. S3 ex q̄ ſponſus Jo-
ſeph nūꝗ carnalit̄ cognouit ſpōſam ſuā. Merito q̄rit̄.
Si fuit verū matrimoniū inter mariā ⁊ ioſeph. Ad qđ

An fuerit verū mrī-moniū inter mariā ⁊ Joſeph.

rn̄det beat⁹ Thomas in. iij. pte. q. xxj. ar. ij. ꝙ mrīmoniū
dr̄ eſſe verū q̄n ſuā ꝑfectiōem attingit. Duplex eſt aūt ꝑ-
fectio rei. Prima q̄dē ꝑfectio in ipa forma rei conſiſtit
a qua ſortit̄ ſpeciē. Secūda ꝑfectio ꝯſiſtit in opatiōe
rei ꝑ quā res aliqualiter finē ſuū attingit. Modo ad ꝓ-
poſitū forma mrīmonij ꝯſiſtit in quadā indiuiſibili cō-
iunctione amboꝝ. ſ. expſſa ꝑ verba vl' ſigna. ꝑ quā vnus
ꝯiugū fidē alteri ſuare tenet̄. Finis aūt matrimonij ē ꝓ
les generāda ⁊ educāda. Ad quoꝝ ꝓmū ꝑuenit̄ ꝑ cōcu-
bitū ꝯiugalē. Ad ſcđm. ſ. educandū ꝓlem ꝑuenit̄ ꝑ alia
opa viri ⁊ vxoris. q̄b⁹ ſibi ĩnuicē ꝯſequunt̄ ad nutriēdū
ꝓlem. Dicendū igit̄ ꝙ ꝗ̄tū ad ꝓmā ꝑfectiōem q̄ eſt eſſen
tialis matrimonij. om̄ino fuit verū matrimoniū int̄ ma
riā mr̄em dn̄i ⁊ Joſeph. q2 vterꝗ ꝯſenſit in copulā ꝯiu
galem. nō aūt expreſſe in copulā carnalē. niſi ſub ꝯditōe
ſi deo placeret. vn̄ ⁊ angel⁹ ad Joſeph vocat Mariā cō
iugē ſuā dicēs. Noli timere accipe mariā ꝯiugē tuā. vbi
beat⁹ Aug⁹. Cōiunx vocat̄ ex ꝓma deſponſationis fide.
quā ꝯcubitu nec cognouerat. nec cognitur⁹ erat. Quan
tum ꝟo ad ſecundā ꝑfectiōem q̄ eſt ꝑ actū matrimonij.
quantū ad carnalē ꝯcubitū nō fuit illud matrimonium
ꝯſummatū. ſ. ꝑ quē ꝓles generat̄. Fuit tn̄ ꝗ̄tū ad ꝓlis
educatōem. Et vt dicit beat⁹ Aug⁹. h̄ exēplo manifeſte
inſinuat̄ fidelib⁹ ꝯiugatis. etiā ſeruata pari ꝯſenſu cōti-
nentiā poſſe ꝑmanere. ⁊ vocari ꝯiugiū etiā nō permixto
corꝑis ſexu. Poteſt addi ⁊ tertia ꝑfectio matrimonij. ſc3
quantū ad ſignificatiōem q̄ eſt in matrimonio. Vn̄ apo
ſtol⁹. h̄ aūt dico magnū in xp̄o ⁊ eccl'ia ſacr̄m. ſ. eſſe mrī-
moniū. Significat enī ꝯiunctio aīoꝝ ꝯiunctōem chriſti
cū eccl'ia ſeu cū aīa ꝑ fidē viuā. S3 ꝯiunctio corpoꝝ q̄
facit mrīmoniū om̄ino inſolubile ſignificat ꝯiunctiōem
xp̄i cū eccl'ia ꝑ humanitatē aſſumptā que nūꝗ ſepata ē
vel ſepari poteſt. Prima igit̄ ſignificatio fuit in mrīmo-
nio marie ⁊ ioſeph. ſ3 nō ſecūda. q2 nulla ibi copula. vn̄
cōpleta ſignificatio in illo matrimonio nō fuit. S3 iā
videndū eſt aliquid de q̄ntitate ⁊ magnificētia h⁹ ſpōſi

Marie quare fuit deſponſata viro.

Et ꝓmo videndū eſt q̄re dr̄ deſpōſata viro. Vbi beatuſ
Bern̄. Si nec foliū de arbore ſine cā. nec paſſer vn⁹ ſine
pr̄e celeſti cadat ſuꝑ terrā. multo magis nō poteſt ꝺ ore
euāgeliſte ſuꝑfluū defluere ꝑſertim in ſacra hiſtoria ver
bum. Plena quippe ſunt om̄ia ſuꝑnis myſterijs. ac cele-
ſti ſingula dulcedine redūdantia. Si tn̄ diligentē habe
ant inſpectorē q̄ ſciat mel de petra ſugere. oleūꝗ ꝺ ſaxo
duriſſimo. Nō ergo ſine cauſa dictū eſt viro. qđ ſm Al
bertū nō dictū eſt ad denotandū ſex⁹ diſcretiōem. ſed ad
tangēdū ſpōſi beatiſſime ꝟginis cōmendationē ⁊ ſpon
ſe in ſponſo honorationē. Nō ergo vir notat ſexū vl' eta
tem. ſ3 virtutē. Fuit ḡ Joſeph vir ꝑ ꝯſtantiā fidelitatis.
ꝗ̄tū ad iuſticiā ꝑtinet. ꝑ virtutē caſtitatꝭ. ꝗ̄tū ad tēpanti
am. ꝑ excellentiā diſcretōis. ꝗ̄tū ad prudentiā. ꝑ ſtrenui
tatē opationis q̄ntū ad fortitudinē Et ſic vir hic dicit̄ a
virtute. quia excellēter habuit ꝟtutes cardinales. Se-
cundo cū natura nihil fruſtra agat. nec abundet in ſuꝑ-
fluis. ſicut nec deficit in neceſſarijs ſm ph̄m. multo ma
gis hoc videt̄ de gratia ⁊ ſcriptura ſacra. vtpote dictata
a ſpūſancto. Quare ergo dicit Lucas ad virginē deſpō
ſatam viro. cui nomē erat Joſeph. Videt̄ enī iſtud ſuꝑ-
fluū. cui nomē erat. ſufficiebat enī dicere deſponſatā Jo
ſeph. Ad qđ rn̄det Alb̄. vbi ſupra ꝙ non ſuꝑflue et fru-
ſtra hoc exprimit̄. ſ3 magno myſterio ⁊ multis de cauſis

Moiſ viri expſſio ponit mltis ꝺ cauſis.

videlicet ꝙ eſſet notabile ip̄m nomē deſignare voluit ta
li modo. vt ſc3 pleni⁹ ⁊ ordinabili⁹ res deſcribat̄. vt pro
babilius credat̄ totū ꝑlectū. monſtrat̄ loc⁹. ſ. nazareth
Et ꝑſona etiā nomine honoret̄ vt eccl'ia exercitetur ad i
daganda myſteria. vt euāgeliſta familiaris ⁊ fidelis cō-
probetur. vt humilitas ſpōſe declaret̄. cū ita nominatim
⁊ expreſſe humilis ſpōſus deſcribat̄. vt iuſtus apud de-
um demōſtretur. cui⁹ nomē tanꝗ in libro vite ſcriptū
in euangelio tā ſignāter exprimitur. Vt not⁹ hominib⁹
intelligatur. q̄ teſtis ꝟginitati beate marie adhibet̄. vt ī
memoriā hoīm digne ꝟtatur q̄ in patrē dn̄i aſſumit̄ pu
tatiuū. Jtē cū rota ſit in medio rote. i. nouū teſtamētū
in veteri figuratū. ⁊ multi ſunt in quib⁹ figuratur iſtud
ꝯiugiū incarnatōis vt aſſuer⁹ ſpōſus Heſter. Abraam
marit⁹ ſare. q̄ miraculoſe peꝑit yſaac xp̄m deſignantem
Jſaac ſpōſus rebecce. Manue pater ſamſonis. videt̄ ꝙ
poti⁹ debuerit vocari aliq̄ alioꝝ noīm. vt abraā. aſſuer⁹
yſaac ⁊ hmōi. ꝗ̄ hoc noīe ioſeph. cū h̄ nomē interꝑtetur
augmentū. ⁊ nullū augmentū factū ſit in iſto cōiugio. ⁊
Joſeph fili⁹ Jacob magis figuret ⁊ apti⁹ xp̄m. vt vendi
tum a iudeis ⁊ deiectū ⁊ ſaluatorē mūdi factū. Sed rn̄
det Alb̄. ꝙ vna ꝑſona ſm diuerſas ꝓprietates ſui plures
figurat ꝑſonas. vt Abraā qui in immolatiōe yſaac figu-
rat deū patrē qui ꝓprio filio non peꝑcit. Jn eo ꝙ egreſſuſ
eſt de terra ſua. ⁊ poſtea ingreſſus eſt egyptū. ſignificat
filiū qui egreſſus a patre venit in mundum. Jn eo ꝙ in
oſtio tabernaculi ſedebat in feruore diei. ⁊ recepit hoſpi
tio tres. ⁊ vnū adorauit. ſignificat ſanctos patres expe-
ctantes intenſo deſiderio chriſti aduentū qui eſt vna ꝑ-
ſona in tribus ſubſtātijs. ſc3 deitate. anima ⁊ carne. Sic
⁊ Joſeph patriarcha in ſui venditione. incarceratione. li
beratione ⁊ ſaluatione egypti xp̄m figurauit. Sed in fi
delitate. in caſtitate. in myſterioꝝ reuelatiōe. in ꝓcurati-
onis cōmiſſione. in cibi cōuerſatione. huiuſmodi ioſeph
ſponſi Marie figura fuit. Non autē decuit cū prefigu-
rari ꝑ aliquē antiquoꝝ. q̄ maritus ꝑ carnalē copulā ex-
titerit cū ip̄e Joſeph ſine carnali copl'a ſanctus ꝯiugiū
ꝑ actōem ꝯiugalē ꝯtraxerit. ⁊ ꝯiunx ꝟgo virginē cuſtodi

uit. ⁊ matri ⁊ filio pr̄no affectu ꝯiunctus fuerit. Prope⸗
tas etiā noīs ex interp̄tatōe ei ꝯgruit optime q̄ i ip̄a deſ⸗
pōſatōe q̄tū ad deū. q̄tū ad ꝓximū. q̄tū ad ſeip̄m ſub
limatus eſt virtutū augmētatōe. fame celebritate. hoīm
reuerētia ⁊ dilectōne. matris dei familiaritate ⁊ diuina.
vt putabat̄ paternitate. Vn̄ btūs Bern̄. Ad temp⁹ Jo
ſeph appellatus eſt ⁊ putatus pater chriſti. Conice. ex
hac appellatōne ⁊ qualibet diſpēſatōe meruit honorari a
deo vt pr̄ dei. ⁊ dictus ⁊ creditus ē. Conice. ex ꝓprio voca
bulo. qd̄ augmētū nō dubites interp̄tari. qs ⁊ q̄tus fu
erit iſte ioſeph. Memēto ſimulq̄ magni illius patriar
che venditi in egipto. ⁊ ſcito ip̄ius nō ſolū vocablm̄ fuiſ⸗
ſe ſortitū. ſed ⁊ caſtimoniā adeptū innocētiā ſecutum et
grām. Siquidē ille ioſeph fraterna ex inuidia venditus
⁊ ductus in egiptū xp̄i venditōem p̄figurauit. Iſte vero
dianā inuidiā fugiēs chriſtū in egiptū portauit. Ille do
mino ſuo fidē ſeruās dn̄e ſue noluit ꝯmiſceri. Iſte dn̄az
ſuā dn̄i ſui mr̄em v̄ginē agnoſcēs. ⁊ ip̄e ꝯtinēs fideliter
cuſtodiuit. Illi data eſt intelligētia miſterioꝝ ſomnioꝝ.
iſti datū eſt ꝯſciū fieri. ⁊ ꝑticipem celeſtiū ſacramētorūz.
Iſte frumēta ſeruauit nō ſibi. ſed om̄i poplo. Iſte panez
viuū de celo ſeruādū accepit. nō ſibi ſed toti mūdo. Nō ē
dubiū q̄n fidelis ⁊ bonus h̄ fuerit iſte ioſeph. cui mr̄ deſ⸗
ponſata eſt ſaluatoris. fidel' ſeruus ⁊ prudens quē ꝯſti
tuit domin⁹ ſue matris ſolatiū. ſue carnis nutritiū. ſoluz
deniq̄ in terris magni ꝯſilij adiutorē ſibi fideliſſimum
Hec ille. Dicit̄ aūt Joſeph de domo dauid. Luc. j. deſpō
ſatā ioſeph de domo dauid. nō tm̄ ꝓpter ſucceſſionē i ge
nere. ſed ꝓncipalius ꝓpter v̄tutū imitatōem. Et tl'es pro
pue dicūtur eſſe de vna domo. iuxta illud ps̄. Qui ha⸗
bitare facit vnius moris in domo ſm̄ Albertū. Vn̄ bea⸗
tus Bern̄. vere de domo dauid. vere de ſtirpe regia deſ⸗
cendit. Vir iſte ioſeph genere nobil'. mente nobilior. pla
ne filius dauid. nō tantū carne ſed ſanctitate ⁊ deuotōe
quē tanq̄ alteꝝ dauid dn̄s inuenit ſm̄ cor ſuuz. cui cito
committeret ſecretiſſimū atq̄ ſacratiſſimū ſui cordis archa
num. Cui tanq̄ alteri dauid incerta ⁊ occulta ſapīe ſue
manifeſtauit. ⁊ dedit illi nō eſſe ignaꝝ miſterij. qd̄ nemo
ꝓncipū huius ſcl'i cognouit. Cui datū eſt ꝙ multi reges
⁊ ꝓphe voluerūt videre ⁊ nō viderūt. Nec ſolū videre et
audire. ſed etiā portare. deducere. amplecti. deoſclari. nu
trire. ⁊ cuſtodire. Et iō nō tm̄ ioſeph ſed ⁊ Mariā de do
mo dauid credēdū aſcēdiſſe. alioq̄n nō fuiſſet deſponſa
ta viro de domo dauid. hec beat⁹ Bern̄. Recte ḡ ait Al
bert⁹. ſpōſus virgīs de domo dauid dr̄. vt ſcandalū cui
tet̄. vt eadē trib⁹ eſſe ꝓbetur. vt amor legis i vtroq̄ oſtē⸗
dat̄. vt humilitas nobilitate regia exaltet̄. vt paupertas
nobilitati nō repugnare doceatur. vt dauid humilitas
euangelizetur. vt imitatio vtilitatis in ioſeph inſinuet̄.
vt v̄itatis ꝓmiſſio adimpleat̄. vt genealogia dn̄i deſcri⸗
bat̄. vt paup̄tas mirabilior demonſtretur. vt nobili⁹ ex⸗
emplū paup̄tatꝭ ⁊ humilitatꝭ det̄. Nec ꝓpter peccati ma
culā quā penitētia deleuit. minus in genealogia dn̄i de⸗
buit nomīari ſꝫ audacter p̄dicari. cū h̄ petōrib⁹ ꝯfidētiā
generet ⁊ miſc̄diam augmēter dicēte dn̄o ī quacūq̄ ho
ra peccator ꝯuerſ⁹ fuerit. oīm iniq̄tatū ei⁹ nō recordabor.

Quantū ad tertiū §. III.

ſcꝫ ſup̄natural' ꝯceptō btē marie notat̄ cū dr̄. Inuēta eſt
in vtero hn̄s de ſpū ſctō. i. grauida. vbi Origen̄. ait. In⸗
uēta eſt a btō ioſeph hn̄s in vtero. i. p̄gnās. q̄ licet eam
nō ꝯtingeret future tn̄ vt putabat̄ vxor om̄ia nouerat.
Et infra. Si tibi vxor nomīat̄. Si tibi in deſpōſatōe eē
dr̄ n̄ tibi tn̄ vxor ē ſꝫ di vnigeniti mr̄ eſt eterni. In ſequē
tib⁹ demōſtrabo ꝙ nec iſta tua cōiunx ſm̄ ꝯſuetudinez
ꝯiugij habeat̄ nec iſte qui generat̄ tu⁹ filius eſſe credat̄.
xxvij. q. ij. Inuēta. Fuit ergo ꝯceptus virgīs nō a ioſeph
ſed ſup̄natural'. q2 de ſpū ſācto. i. ope ſpūſſancti. cui attri⸗
buit̄ opatō miraculoꝝ. q̄ꝝ oīm iſtud fuit maximū. Et ex
hoc ait btūs Aug. in li. de bono cōiugali. Om̄e nuptia⸗
rū bonū impletū eſt in illis parētib⁹ chriſti. Fides. ſ. ꝓles.
⁊ ſacramētū. Prolē cognoſcimus ip̄m dn̄m ieſum. Fidē
q2 nullū adulteriū. Sacramētū. q2 nullū diuortiū. So⸗
lus ibi nuptialis ꝯcubitus nō fuit. q2 in carne peccati fi
eri nō poterat. ſine pudenda ꝯcupiſcētia carnis que ac⸗
cidit ex peccato. ſine qua ꝯcipi voluit. qui futur⁹ erat ſi⸗
ne peccato. xxvij. q. ij. Om̄e. Prol' tamē illius. ſ. xp̄i mr̄ ve
ra ⁊ natal' fuit btā maria. Joſeph aūt nō natal' pr̄ ſꝫ pu
tatiuus. Qd̄ aūt dr̄ in euāgelio. Joſeph cū eſſet iuſt⁹. et
nollet eā traducere voluit occulte dimittere eā. exponit̄
tripl'r. Vno mō traducere. i. in domū ſuā ducere. Nā ſm̄
aliq̄s nō duxerat in domū ſuā ſed ī domo erat parētuz.
Alio mō dr̄ traducere. i. nuptias ſolēniter celebrare. Naz
iā ioſeph īduxerat v̄ginē mariā ī domū ſuā vt erat mo⸗
ris tūc tp̄is de ſpōſis erga ſpōſas. Et hec melior expoſi⸗
tio ſm̄ btm̄ Tho. Nā min⁹ ſuſpecta haberi poterat d̄ ad
ulterio ꝙ ī domo ioſeph ꝯcepiſſet. vtpote magis zelātis
ꝓ honeſtate ſponſe q̄ꝫ in domo parentū. ⁊ melior teſtꝭ ca
ſtitatis ſue. Tertio mō exponit̄ traducere id eſt publice
accuſare in iudicio ſeu denunciare. Unde btūs Aug. in
li. ſeu Omel'. de p̄nīa ait. Attēde quēadmodū iuſtus io⸗
ſeph tanto flagitio qd̄ de vxore fuerat ſuſpicatus tanta
benignitate pep̄cit anteq̄ ſciret vnde illa ꝯcep̄at. quam
grauidā ſen̄tiat. ⁊ ſe ad illā acceſſiſſe nō nouerat. Reſta⸗
bat ergo ei certa adulterij ſuſpitio. ⁊ tamē q2 ip̄e non no
uerat q̄d dicit euāgeliū. Joſeph cū eſſet iuſtus ⁊ nollet
eā diuulgare. voluit occulte dimittē eā. diuulgare. i. ī iu
dicio denūciare. Ergo que peccant̄ corā hoīb⁹ corripi⸗
enda ſunt corā hominib⁹. i. publice. Et que peccant̄ ſecre
tius. corripiēda ſunt ſecretius. Diſtingue temp̄a ⁊ ꝯcor⸗
dabis ſcp̄turā. Hec btūs Auguſ. ij. q. j. Si peccauerit.
Ex quib⁹ videt̄ ſm̄ Aug⁹. ꝙ habuit ſuſpitōem de adul
terio forte leuē. Et iō cogitabat dimittere. nō aūt denun
ciare. ex quo certus nō erat. p̄cipue attendendo ſctām cō
uerſatōem. Nec etiā retinere ne videret̄ ꝑticeps ſeu aſſen
tiens adulterio. Sed angelus cū in ſomnijs illumīauit
⁊ declarauit v̄itatē ꝯceptōis. q2 nō de homīe ſed q̄d ī ea
natū ē. i. ꝯceptū. de ſpū ſcō eſt. q̄ ꝯceptus ſaluaret ꝑplm̄
ſuū a peccatis. Et qd̄ dixit. Noli timere accipe mariā cō
iugē tuā. expōit̄. i. acceptā iā ī domū retinere. Sꝫ btūs
Bern̄ al'r ſentit de iſta cauſa diuiſiōis. Dicit eni. Si q̄ri
tur quare Joſeph voluit dimittere Mariā. Rn̄det̄ ꝙ
iſte ioſeph ꝯſiderās ſanctitatē ſpōſe ſue. modeſtiā. ⁊ pu⸗
dicitiā dicebat intra ſe. Cōmeſatrix nunq̄ fuit. nec vino
lenta. nō ſaltatrix. nunq̄ ocl'm ſup̄ virū erexit. nō diſcur
rens. nō leuis in riſu. vl' verbo ſcurril'. Unde ergo iſta p̄⸗
gnatio. Nō a me q̄ ad eā nō acceſſi nō ab alio. q2 nunq̄
mandatū dei p̄teriſſet. Ergo a deo eſt iſta operatō. O in⸗
eſtimabil' laus marie. Potius eſtimabat virginē poſſe
ꝯcipe q̄ꝫ Mariā peccare. Stupēs ergo de tanta ſancti⸗
tate ꝙ mr̄ dei eſſet voluit occulte dimittere eā reputans
ſe indignū cū tāta manere ſanctitate. Ea rōne voluit di⸗
mittere eā. q̄ ⁊ petr⁹ xp̄m viſo miracl'o de captura piſci⸗
um plima dicēs. Exi a me dn̄e q2 petōr ego ſū. Luc. v.

De annūciatione dn̄ica. Caplm̄. viij.

Miſſus eſt ad mariam

Luc. j. q2 in miſterio incarnatōis q̄ddaz mr̄i⸗
moniū ſpūale fiebat inter deū ⁊ hūanā naturā. q̄ aſſumē
do erat ex v̄gīe. iō debuit ī iſto ſūmo mr̄imōio ꝯſēſ⁹ v̄gi
nis req̄ri tāq̄ ſpōſe fiēde. Nec ei ē laudabile op⁹ niſi con
ſtitutū aliq̄ mō libo arbitrio. nā ⁊ ſi ꝓphetia p̄deſtinatō
nis vt erat prophetia incarnatōnis a multis prenūcia
ta impleatur ſine noſtro arbitrio. vt dic glo. ſup̄ Mat.

Quare di cit̄ de do mo dauid

nollet eaz traducere exponit̄.

ĩpleat̄ ſine nr̃o arbitrio. vt dr̃ glo. ſup Mat. h̄ intelligendū eſt ſm̄ Alber. ſine nr̃o arbitrio opãte. ſ; nõ ſine nr̃o arbitrio ꝯſentiẽte. Et iõ decuit mitti q̄ h̄ annũciaret ⁊ reqreret ꝯſenſum ꝟgĩs. Un̄ in figurã huiꝰ ꝓcurator abrae eliazar miſſus ad abraã. q̄ interp̄tat̄ pr̄ multaru; gentiũ de terra ꝓmiſſiõis ad ꝓcurandã vxorẽ ſeu deſpõſandã filio ſuo Iſaac in arã rebeccã pulcerrimã ꝟginẽ ⁊ incognitã viro ad aquaꝝ fontẽ repertã ſubito eã i ſponſam Iſaac diſpoſuit aſſumere. ꝓus tñ ꝗ̃ h̄ faceret q̄ſitꝰ eſt aſſenſus eiꝰ. quẽ exprimẽs clare facta eſt ſponſa. Gen. xxiiij. Iſte ꝓcurator fuit archangelꝰ gabriel miſſus a deo patre de terra ꝓmiſſionis. ſ. ſupne q̄ in mũdũ veniens inuenit ꝑ ceteris ꝟginẽ pulcerrimã mẽte ⁊ corꝑe. ad fontẽ aquaꝝ viuentiũ grãꝝ ⁊ diuinoꝝ eloquioꝝ. q̄ etia; ſua liberalitate ipi angelo nũcio deſpõſatiõis ſitiẽti ſalutem humanã. ⁊ camel' eiꝰ. i. hoĩb; q̄ ab eo dirigebantur ⁊ gubernabant̄. potũ dedit ſatiſfaciẽs deſiderio ſuo cum nũciaſſet aduẽtus ſui cãm ⁊ miſſiõis. vt ſc; eã deſponſaret filio dei cũ ꝯſenſit dicẽs. Ecce ancilla dñi fiat ⁊c. contractũ eſt matrimoniũ. ⁊ ꝟbũ caro factũ eſt. Multi ſancti hoĩes in veteri ⁊ nouo teſtamẽto añ ꝯceptũ fuerunt nũciati. ⁊ miſſi angeli vel ſancti hoĩes ad h̄ nũciandum vt yſaac. ſamſon. iohes. remigiꝰ. thomas. vñ multomagis ſanctuſſanctoꝝ debuit nũciari ꝑ aliquẽ miſſum. Et iõ miſſus eſt. Nõ obſtat ſi dicat̄ inter ea. in q̄b; nulla eſt diſtãtia. nulla eſt neceſſaria miſſio. ſ; inter deũ ⁊ beata; mariã nulla erat diſtãtia. q; in illa erat nõ ſolũ ꝑ eſſentiam p̄ñtiam ⁊ potẽtiã vt in cũctis eſt. ſ; etiã ꝑ grãm ꝓut eſt in electis. ⁊ ꝑfectiꝰ ꝗ̃ in cũctis puris creaturis. Ergo nõ oportuit vl' potuit mitti. S; r̄ndet Alb. ꝙ ꝗ̃uis miſſio ſit int̄ diſtãtia. tñ q; grã h; plimos gradꝰ. iõ ꝯtingere põt deũ habitare in aliq̄ ꝑ grãm aliquã a q̄ diſtat reſpectu aliaꝝ grãꝝ. q̄ꝝ eſt capax. ⁊ nõdũ h;. Licet g̃ deꝰ inhabitaret ꝟginẽ ꝑ grãm. diſtabat tñ ab ea q̄ ad maiore; etiã grãm quã in ꝯcipiẽdo ꝑcepit. ⁊ ꝑ corꝑalẽ p̄ſentiam quã ꝓus in ea nõ habuit. Miſſus eſt g̃ ad mariã angelus. videlicet nũciãs ei ꝟbũ bonũ. Que nũciatio ex miſſione iſta fuit neceſſaria ⁊ ꝯgrua ꝓpter tria. Propter dei venerationẽ. Propter ꝟginis cõmendationẽ. Propt̄ noſtre vtilitatis ꝯſecutionẽ.

Arguit ꝙ nõ erat neceſſaria miſſio

R̄nſio

Neceſſaria ⁊ congrua miſſio propt̄ tria

Quantum ad primũ. §. I.

Honorabat̄ deꝰ in iſta miſſione tripl'r

ſm̄ Alb. honorabat̄ deꝰ in iſta annũciatõne tripl'r. Prĩo ꝗ̃tũ ad eiꝰ potẽtiã in eo ꝙ angelos ſuos miſtros habuit. q̄ ſunt valde potẽtes. Ps. Omnes angeli eiꝰ potentes ꝟtute faciẽtes ꝟbũ illiꝰ ad audiẽdã voce ſmonũ eiꝰ. Et ꝗ̃uis ſolẽnior videat̄ nũciatio. tãto magi; ꝗ̃ ꝑ plures et ſolẽnes miſſos. h̄ eſt veꝝ. niſi illō qd̄ nũciat̄ ſit archanũ ſeu ſecretũ. h̄ eni repugnat mltitudini. Nõ eni dr̃ archanũ qd̄ mltis eſt cognitũ. Nec eſt familiariter intimatũ. ⁊ amicabiliter qd̄ multi; eſt ꝓus intimatũ. Quia igitur iſtud erat valde ſecretũ. nõ decuit ꝑ mltos nũciari. ſed ꝑ vnũ ex angel' q̄ miſſus ẽ ad mariã ſc;. Scd̄o honoratꝰ eſt deꝰ in iſta miſſiõe ⁊ annũciatiõe q̄ ad eiꝰ ſapiam. i eo ꝙ mõ ꝑditiõis obuiauit directe ꝑ viã liberatiõis. q; ſicut angelꝰ malꝰ ꝟginẽ euã decepit ꝑ malã nũciatiõ;. ſic ꝑ angelũ bonũ deꝰ ꝟginẽ mariã docuit. nũciãs ei ꝟbũ bonum ſummã beatitudinẽ inde hoĩb; ꝯſeq̄ndã. Et ſati; ſic credi p̄t. ꝙ malꝰ angelꝰ q̄ nũciauit eue ꝟbũ falſum. fuit vnꝰ ex maiorib; demoniꝭ. ita ⁊ nũciãs ꝟbũ optimũ marie. nõ fuit ex ordine inferiori. ſ; dō ordine archangloꝝ. ⁊ forte ꝑmꝰ illoꝝ q̄ dr̃ ꝑnceps archãgeloꝝ. Tertio honoratus eſt dõs ꝗ̃tũ ad bonitatẽ i iſta nũciatiõe. Un̄ Damaſ. Magnũ circa amorẽ hoĩm clemẽtie dei demõſtrat̄ pelagꝰ. Ipe ei ꝯditor ⁊ dñs eã quã ꝓprio plaſmate fecit. reiteratiõe ⁊ ope mḡr fuit. Et q̄ bonitati; ipẽ decipit hoĩe; carnis ꝓbleumate decipet̄. Et monſtrat̄ bonitas ⁊ iuſticia dei. Nã bonitas q̄dẽ q; nõ deſpexit ꝓꝓriũ plaſmati; infirmitatẽ. ſ; viſcera eiꝰ cõmota ſunt i ipo cadẽte manum porrexit. Iuſticia etiã oñſa q̃m hoĩe victo nõ aliũ vincere fec̄ natura. Neq; vi eripuit hoĩem ex morte. ſ; quẽ q̄n dã ꝑ pc̄m i ſuituteẽ redegit mors hũc bonꝰ ⁊ iuſtꝰ victorẽ fec. ⁊ ſil'em ſili re ſaluauit. Hec Io. dam̄. Et iõ miſſus eſt gabriel ad mariã. q̄ iterp̄tat̄ fortitudo dĩ. q; annũciãdũ veniebat eũ q̄ ẽ forti; ⁊ potẽs i ꝑlio ad diabolũ vincendũ

Scd̄o fuit neceſſaria. §. II.

⁊ ꝯgrua iſta annũciatio fcã b. marie a miſſo ad eã ꝓpter eiꝰ cõmẽdatiõ;. Et h̄ in trib; oñdit̄. Primo q; ꝟtus ꝟginis manifeſtat̄. Scd̄o q; meritũ ꝟginis augmẽtat̄. Tertio q; int̄ ⁊ extra illuiat̄ Quãtũ ad ꝑmũ manifeſtat̄ i cõmẽdatiõe ꝟgĩs. Et ꝑmo ꝟtꝰ hũilitatis i turbãdo onẽ. ⁊ ibiſe ⁊ timẽdo. nõ q̄dẽ ꝑ irã vl' delectiõ; puſillanimitati;. ſed ꝑ admiratiõ; ex tãta laudatiõe. Sic eni ſupboꝝ ꝓꝓriũ eſt ex laudib; alioꝝ ſe extollere. ita ecõtra hũiliũ eſt laudes horrere. ⁊ mĩora de ſe ſentire. Et ſic i eis ꝟtꝰ laudata crẽſcit. vt dr̃ Sen̄. Scd̄o virtꝰ prudẽtie ⁊ diſcretiõis manifeſtat̄ ex eoq; de nũciati; ſibi q̄rit nõ dubitãs. ſ; modũ pie q̄rens inq̄t Io. in cañ. Nolite oĩmi ſpũi credere. ſ. loq̄nti intꝰ vl' extra. ſ; ꝓbate. i. examiate ſpũs vtꝝ ex deo ſint. Nã ipe ſathanas ait apl's trãſfigurat ſe i angelũ lucis.

Tertio manifeſtat̄ virtꝰ fidei in ꝯſentiẽdo. Btã, ait eliȝabeth q̄ credidiſti. q̃m ꝑficient̄ in te q̄ dicta ſunt tibi a dño. Et b. Tho. in. iij. ꝑ. q. iij. dr̃ ꝙ ꝯgruũ fuit btẽ ꝟgini nũciari ꝙ eſſet xp̄m ꝯceptura. vt ꝯſeruaret̄ ꝯgruꝰ ordo ꝯiũctiõis filij dei ad ꝟginẽ. vt. ſ. ꝓus mẽs eius de ipo inſtrueret̄ ꝗ̃ carne eũ ꝯciperet. vñ b. Aug. dr̃. ꝙ beatior fuit maria i ꝯcipiẽdo fidẽ xp̄i ꝗ̃ ꝯcipiẽdo carnẽ xp̄i. Tum etiã vt volũtaria ſui obſeq̄i mũera offerret ad q̄ ꝓmptã ſe reddidit. Tũ vt tactũ eſt ſup̄ cũ ꝯheret̄ q̄dã mr̃imoniũ ſpũale int̄ dei filiũ ⁊ hũanã naturã. ꝑ annũciatũ ꝯſpectabat̄ ꝯſenſus ꝟginis loco totiꝰ hũane nat̄e. Scd̄m meritũ ꝟginis i hac nũciatiõe augmẽtat̄. ⁊ h̄ in credẽdo. nũcio. cũ eni aliq̄d nũciat̄ credẽdũ. ꝗ̃to illō eſt magi; arduũ ⁊ lõge ab hũana opatiõe. vl' ab vſu nature. tãto magis q̄s meret̄ aſſentiẽdo ad credendũ. Et q; maxime arduũ ⁊ inuſitatũ erat ꝟginẽ ꝯcipe. ⁊ deũ hoĩem fieri. ideo aſſentiẽs huic rei ſibi nũciate. augebat̄ ⁊ meritũ. Scd̄o augmẽtatũ eſt meritũ in aſſentiẽdo nũciato. Cũ ait. Fiat mihi ſm̄ verbũ tuũ. Stabat tota celeſtis curia expectans r̄nſum ſuũ. auidiſſime cupiebat aſſenſum ſuũ. anhelans ſiticbat amo gelꝰ Gabriel orator ꝑ cũctis beatis ſpiritib; ſitiebat amoris ardore ad vltimũ ꝟbũ ſuũ. Clamabãt p̄res oĩnes in limbo illō Iſa. Apiat̄ terra ⁊ germiet ſaluatorẽ. apriat̄ terra virginal' in ore ſuo ꝑ ꝯſenſum cordis. corꝑis. ꝑ vocale verbũ dicẽs. Fiat mihi ſm̄ verbũ tuũ. ⁊ immediate germiabit ſaluatorẽ xp̄m. Quo verbo plato r̄nſus ẽ angelus miſſus ad dñm ſuũ totã ciuitatẽ letificãs nuncio ſuo. Tertio augmẽtatũ eſt meritũ in ſe dō totalit̄ humiliando dicẽs. Ecce ancilla dni. nõ aũt mr̃ vl' filia. vl' ſpõſa dei ſ; ancilla. Ancilla totũ vt lucrat̄ dño vt ſuu; triſbuit. Si bona ẽ ſeruit in cũctis ac reueret̄ dñm ſuum. ſic btã maria. Quãtũ ad tertiũ. ſ. ꝙ intꝰ ⁊ extra illumiat̄ in iſta nũciatiõe. Fuit ei illumiata i potẽtijs ſenſitiuis ꝑ allocutiõ; ⁊ viſionẽ angli. Si eni angelꝰ apparẽs paſtoríb; cũ mag̃ claritate ſe ill' oñt ad nũciãdũ xp̄m natum. mlto magi; credendũ eſt appáruiſſe cu; magno ſplẽdore virgini. q̄ ꝯceptura erat nõ luce q̄ oclos offenderet. vt offendit̄ aſpicieẽs in ſperã ſol'. ſ; luce reficiẽte viſum ⁊ oĩnes ſenſus. Illumiata eſt i potẽtijs medijs. ſ. imaginatiuis. ⁊ cogitatiuis circa q̄s mltũ opat̄ miſteriũ ãgeloꝝ i purgãdo fantaſmata. ⁊ ſuggerẽdo bonas imaginatiões. q̄s aũt cogitatiões ſanctiſſimas ꝗ̃ altiſſimas ꝗ̃ feruidas. Quã erga diuia hr̃et. ipa ſola nouit. nob̄ ãt icognita ſt.

Quare congruũ fuit virgini nunciari ꝓ potuit

tũ aũt ad vltimas paſſiones ſcʒ intellcm̃ ⁊ volũtatem. p inſpiratõem deus opabat̃. q̇ ſolus ĩ volũtate opat̃. ⁊ ſic illabit̃. vñ dicit Alb. Deus eſt in hac miſſione negotij in⸗ uẽtor p ſeipm̃ ſalutatõis dictator. intelligẽtie inſpirator ⁊ mẽtis ad ↄſenſum puocator. mõi executõis expoſitor. Unde angelus requiſitus de mõ. trãſmiſit eã ad ſpũm ſcm̃ dicẽs. Spũſſanctus ſupueniet in te. q̇ ſcʒ modũ do cebit ⁊ ſeruabit. vnde nihil in h̄ ab angelo illumĩatõnis accepit. ſed a deo.

Tertio fuit neceſſa⸗ §. III.

ria iſta miſſio ⁊ nũciatio ſic facta ad noſtre vtilitatʒ con ſecutõem. Et hoc triplr̃. Primo ad fidei cõfirmatõnem. Secũdo ad deuotõis accẽſiõem. Tertio ad actuũ infor⸗ matõem. Quãtũ ad pmũ fides cõfirmat̃ in nobis ex hoc ꝙ origo exordiũ ⁊ pceſſus noſtre redemptõnis ſeria tim ⁊ ordiate deſcribitur. ⁊ ſacri euãgelij teſtimonio cõ⸗ probat̃. Fides enĩ ex auditu ait apl̃s. ad Rom̃. x. Audi⸗ tus aũt p ṽbũ chriſti p̃dicatũ. ⁊ in ſcp̃tis euangelioꝝ re⸗ dactũ. ⁊ p miracl̃a multa ↄpbatũ. Cũ aliquis audit or⸗ dinate aliquã hiſtoriã enarrari ⁊ deſcribi puinciam ⁊ ci uitatẽ vbi res geſta eſt. ⁊ q̄ tempe. ⁊ quib⁊ pſonis. ⁊ qui⸗ bus locutõnib⁊ ⁊ reſponſiõib⁊ ⁊ exemplis notis. ñ ſolũ cõfirmat̃ ad credendũ illa. ſed quaſi cogit̃ probabiliter q̄ mõſtrari alr̃ nõ pñt. ⁊ cũ referũtur a pſonis grauib⁊ et iuſtis. Cũ iſta enarrata ſint ab euãgeliſtis. diſcuſſa ⁊ ap pbata p apl̃os ſanctos opatores pdigioꝝ. ↄfirmatur ex his fides magis ac magis in nobis ꝙ̃ ſi ſolũ audirem⁹ incarnatõem ſed nõ ordinẽ eius. Quãtũ ad ſecũdum deuotio accenditur cũ toti humano generi mediãte bea tiſſima virgĩe maria pfecta pax ⁊ recõciliatõ nũciat̃. Et hũana natura deo ⁊ angelis inimica abiecta a deo p̃⸗ ter etiã p angelũ ſalutat̃. Certe ſi q̇s dñs recepiſſʒ mĝnaſ iniurias a ſeruis ſuis rebellãtib⁊ ſe ab eo. ⁊ inimico eius adherẽtib⁊. qui ſerui in nullo pñt ei dño nocere. nec eget eis. ſed ipĩ ſine eo viuere nõ poſſunt. Si tal' dñs mitte⸗ ret ad ſeruos illos vnũ ex pncipib⁊ ſuis ad ſalutandum eos oſtẽdẽs ſe velle eos recõciliari ſibi. ⁊ facere eos fami liares. ⁊ regni ſui ↄſortes. nõne ſine dubio accẽderent̃ ad deuotõem ⁊ affectõem eius. ſicut ait apl̃s. Cõmẽdat de⁹ id ẽ cõmẽdabilẽ oñt charitatẽ ſuã in nob̃. q? cũ inimici eſſemus recõciliati ſumus. Et iõ miſit vnũ de pncipib⁊ ſcʒ gabrielẽ ad ſalutãdũ virgĩem. vt in ea ⁊ p eam fieret recõciliatio noſtra p incarnatõem. Quãtũ ad tertiuʒ Actus nr̃i in iſta nũciatõne informant̃. Nã p illõ quod beatiſſima virgo geſſit qñ ad ipam angelus venit. ⁊ p id qõ angelo dixit. ⁊ p illud qõ poſt receptõem plenitu⸗ dinis fecit inſtruimur quales debemus ad grãm habẽ⸗ dam preparari. vicʒ pmo vt ſim⁹ ſepati a turb̃ clauſi a ſenſi bus ⁊ ſenſibilib⁊. ⁊ clauſo oſtio ſcʒ ſenſuũ ora prẽm tuũ. ait xp̃s Mat. vj. Et cũ timore audire diuinas inſpira⸗ tiones que fiũt p angelũ vt loquẽtẽ. Audiã (inq̇t pſ) q̇d loq̇tur ĩ me dñs. qm̃ loquet̃ pacẽ. Ad h̄ inſtigat vt recõ ciliet̃ homo cũ dõ ſuo. Sic maria nõ ĩ turba vl' platea ĩ uẽta ẽ ab angelo ſed in domo. nõ ad feneſtrã vel oſtiũ. ſʒ in cubicl̃o orãtẽ vl' legẽtẽ ad ṽba ãgeli timẽs. Scd̃o inſtruimur qualr̃ grãm receptã augmẽtare debeamus. vicʒ interrogãdo de vtilib⁊. humiliãdo ſe in omĩb⁊. ⁊ obe diẽdo diuĩs iuſſiõib⁊ ⁊ ĩſpiratõib⁊. Sic enĩ maria poſt ſalutatõem interrogauit angelũ de modo ↄceptõis. An cillã ſe nomĩauit diuine volũtati obediuit dicens. Fiat mihi ſm̃ verbu tuũ. Tertio inſtruimur quõ auctam grãm ↄſeruemus. vicʒ ſemp aſcẽdẽdo de bono in meli⁹. Nam ſm̃ btm̃ Berñ. In via dei nõ pficere eſt deficẽ. ſal tim diſpoſitiue. Et Criſ. Nemo repẽte fit ſumm⁹. ſed a minimis quiſq̃ inchoat vt ad maiora pueniat. de pe. di ſtin. ij. maria p⁹ ↄceptũ filij aſcẽdit ĩ mõtana. ſ. ṽtutum pficiẽdo. ⁊ ad elizabeth ſeruiendũ pficiſcẽdo. Querit̃ in quo actu fuerit btã maria qñ ſalutata fuit ab angelo Utrũ in actu ↄtemplatõis vl' actõis. Et videt̃ ꝙ ĩ actu ↄtemplatõnis. Nã ad ↄtemplatõem pertinet qõ dicit̃ in Treñ. Sedebit ſolitarius ⁊ tacebit ⁊ leuabit ſe ſuper ſe. Dicit eĩm ph̃s ꝙ anima ſedendo ⁊ quieſcẽdo fit pru⸗ dens. i. ſapiẽs. Sʒ beatiſſima virgo Maria in ↄcipien do debebat fieri virgo prudentiſſima ⁊ mr̃ ſapiẽ. Ergo ↄgruebat ei ſedere mẽte. ⁊ qeſcere. qõ fit p ↄtemplatiõeʒ Cũ etiã dñs appinquaret in illo miſterio beatiſſime vir⸗ gini deſcendẽdo. ⁊ ipa debuit obuiare ei aſcendendo. ſcʒ eleuãdo ſe ſup ſe ↄtẽplatõem. ſm̃ illud Amos. iiij. Pre⸗ parare in occurſum deo tuo. Nã nobiliſſima opatio fu⸗ it ↄceptio filij dei. ideo debuit fieri in nobiliſſimo ſtatu q̄ eſt ſtatus ↄtemplatõis. Preterea dantis ⁊ recipientis debet eſſe adinuicẽ ↄuerſio. ſm̃ illud Cañ. Dilectus me⁹ mihi. i. a me diligitur. ⁊ ad me ↄuerſio ei⁹ vt me diligat. Aĩa aũt habet duas facies. ſm̃ rõem. ſcʒ partem ſupio rem ⁊ ptem inferiorem. Supiorem ſcʒ ſm̃ quã ſupiorib⁊ inſpiciendis ⁊ ↄſulẽdis inheret. Inferiorẽ ſm̃ quã inferi orib⁊ tractãdis ⁊ diſponẽdis intendit. Si ergo dĩ ⁊ be⸗ atiſſime virginis tanq̃ꝫ dantis ⁊ recipiẽtis debet adin⸗ uicẽ fieri ↄuerſio neceſſarium ẽ ꝙ ſm̃ illã ptẽ competur ſm̃ quã ad deũ aĩa ↄuertit̃ ſcʒ ſm̃ pacẽ ſupiorẽ. qõ per tinet ad ↄtemplatõem. Sʒ ꝙ fuerit in actõne. tũc be ata maria ſcʒ deſcẽdẽdo p humiliatõem ſui. Videt̃ ex h̄ quod dr̃ Cañ. j. Cũ eſſet rex in accubitu ſuo. i. quieſcẽdo in virgine p incarnatõem. nardus mea dedit odorẽ ſuũ Nardus ẽ herba medicinal' pua ⁊ multũ odorifera. ⁊ ſi⸗ gnificat btãm ṽginẽ. pua p humilitatẽ. medicinal' p cu ratõem infirmitatũ ſpũalium et corpalium. Odorifera p exemploꝝ vite ſue diffuſam ſuauitatẽ. Et ſic videt̃ ꝙ humilitas beate marie fuit ꝑparatoria ad ↄceptõnem. Unde ⁊ btũs Aug⁹. dicit ꝙ humilitas genuit nob̃ deũ Humilitas aũt eſt ĩ deſcẽdẽdo. q? recumbit ĩ nouiſſimo loco inferiorem ſe alijs exiſtimãs. Sicut aũt aſcenſus ẽ in ↄtemplatõe. q? eleuat ſe ſupra ſe. ita humilitas videt̃ eſſe in actõe deſcẽdẽdo ad inferiora. q? humil' dicit̃ qua⸗ ſi humi accliuis. Itẽ Geñ. xix. dixit abraam Loquar ad dñm meũ cũ ſim puluis et cinis. Ergo puluerizatõ et ĩ⸗ cineratio q̄ ſe hõ humiliat et annihilat eſt ꝑpatõ q̄ hõ lo quat̃ cũ dõ. et dõs cũ eo. Sʒ dõs ĩ h̄ miſterio familiariſſi⸗ me locutus ẽ cũ ṽgine in ipa ſalutatõe. ergo maxime de buit incinerari et humiliari. Quod etiã patet ſe feciſſe ex vltimis ṽbis cũ ait Ecce ãcilla dñi. Nõ ait mater vl' ſpõ ſa vl' filia ſed ancilla q̄ ſtatu ſcʒ ancillaꝝ nil infim⁹ vl' vi lius. h̄ aũt ſcʒ humiliãdo ſe fit deſcẽdẽdo. ḡ ĩ actõne erat Exercitiũ enĩ moraliũ ṽtutũ cuiuſmõi ẽ humilitas. per⸗ tinet ad vitã actiuã ſm̃ b. tho. ij. ij. Si eĩ dõs hũilib⁊ dat grãʒ ſuã. vt ait Petr⁹ ap. et Jacob⁊. ḡ maxĩe humili dat maximã grãm. Sʒ maxiam grãm dedit dõs b. ṽgĩ ĩ ↄce⸗ ptiõe filij. ḡ tũc maxĩe hũiliata fuit. Solutõ albti vbi ſ̄ cui⁹ etiã ſũt rões. p et ↄ̄. Cõcedim⁹ ꝙ btã ṽgo fuit ĩ iſta ãnũciatõe ĩ actu ↄtẽplatõis. Sʒ cũ q̇rit̃ p quẽ actũ ad grãʒ iſtã maxĩe ꝑparet̃ dicim⁹ ꝙ h ṽgo ĩ hac ãnũciatõe ĩ ſũmo pure creat̃e eleuabat̃ cauſalr̃ ĩ ſũmã ptãtẽ. ĩ ſum mã dignitatẽ. ĩ ſũmã caritatẽ. In ſũmã ptãtẽ eleuã fuit eo ꝙ ſup naturã deũ genuit. Et ad hãc ptãtẽ eleuauit eã fides. iux illõ oĩa poſſibilia ſũt credẽda. Mar. ix. vñ ely zabeth Btã q̄ credidiſti. qm̃ pficiet̃ ĩ te q̄ dcã ſunt tibi a dño. Lu. j. In ſũmã dignitatẽ eleuã ẽ. eo ꝙ toti⁹ creat̃e p creatõem mater effecta eſt. Et ad hãc dignitatem eleua⸗ uit eã humilitas ſm̃ illud Math. xxiij. Qui ſe humili⸗ at exaltabit̃. ⁊ q̃ꝫto magis ſe humiliat tãto magis exalta tur. Uñ q? fili⁹ ei⁹ Jeſus ſũme ſe humiliauit ſemetipſuʒ factus obediens vſq̃ ad mortem crucis. vt ait apoſto⸗ lus ad Phil. ij. mortem ignominioſiſſimaʒ. Ideo deus

pter nr̃az vtilitatez. hoc ẽ tri pliciter.

Queritur ĩ q̄ actu be ata maria fuerit qñ ſalutatã fu⸗ it.

Arguit̃ ꝙ fuerit ĩ actõne ſic

Rñſio.

apl'ſ ad Phil'.ij. moꝛtē ignominioſiſſimā. Jō de⁹ exalta-
uit illū ꝛ dedit illi nomē qḋ eſt ſup omē nomē.ꝛc̄. Et q̄a
poſt eū mater ei⁹ maxime ſe humiliauit. iō exaltata fuit
ad h̄. vt ſit mater toti⁹ creature. exaltata ſup oēs choꝛos
angeloꝝ. Jn ſummā charitatē eleuata eſt p h̄ ꝙ deo ī oī
ꝓpinquitate ꝓpinq̄ſſima fuit. vtpote q2 ei⁹ filia. mater. ſo-
roꝛ ꝛ ſpōſa fuit. Et ad charitatē eleuauit eā charitas. ſm
illud Prou. viij. Ego ait ſapīa diligētes me diligo. Et
q2 charitas eſt ignis diuin⁹ ꝯſumēs ꝛ deſiccās oēm hu-
moꝛē carnalitatis vt ſibi ꝯtrariū. Jō caſtitas eius eleua-
bat eā ad ſummā cū deo familiaritatē. ſm illud Sapīe
vj. Jncoꝛruptio facit ꝓximū deo. Jnter iſtas g̃ ꝟtutes p̄-
parātes beatā ꝟginē ad iſtā ꝯceptiōem. Fides eleuauit
potentiā rōnalem. humilitas potentiā iraſcibilē ſiue ar-
dui appetitiuā ꝛ charitas affectiuā. ꝟginitas ex pte coꝛ-
poꝛis p̄parabat generatiuā ſuſceptiuā. Et ſic tota eleua-
Queſtio. baſ que tota replebaſ ꝛ tota gloꝛificabaſ. Si aūt queriſ
vtꝝ iſtis modis ſimul moueref. Dicim⁹ ꝙ nō. Sed alie
ꝟtutes p̄parabāt ſuas potētias eleuādo habitualiſ. Ca-
ritas aūt tanq̄ʒ foꝛma aliaꝝ ꝛ vinculū pfectiōis ex par-
te beatiſſime ꝟginis. fecit ꝯiunctionē actualiter. Unde
charitas fuit cōplementū vltimū ex pte ſuſcipiētis. ſic ꝛ
complemētū vltimū ex pte dātis ꝛ mouētis ad mouen-
dum ꝛ dandū. Uñ Hugo de ſancto victoꝛe. O charitas
q̄ʒ foꝛte eſt vinculū tuū. Tu deū de celo ligatū traxiſti in
Rñſio ad obiecta mundū. Ad obiecta g̃ Rñ. ꝙ aſcēſioni p ꝯtēplatiōem
nō ꝯtrariaſ deſcēſus p humilitatē. Sʒ deſcēdere ad opa
actiōis ꝓpter deū. h̄ eſt aſcēdere p humilitatē ad deū. vñ
Anſ. in li. de ſilitudinib⁹. aſſimilat humilitatē mōti. q̄a
p eā aſcēdiſ ad deū p quoſdā g̃dus. Et hec mutuo ſe cō-
ſequunſ. q2 q̄ʒto magis q̄s eleuaſ in cognitiōem dei. q2
quāto mag̃ videt magnitudinē dei. tāto mag̃ reſpectu
ei⁹ cognoſcit vilitatē. q2 paruitatē ſui. Uñ pſ. cxv. Ego
dixi in exceſſu meo. ſ. deū ꝯtēplando. oīs hō mēdax. i. q̄a
nō ſit. Et Eſa. lxiiij. Omes iuſticie nr̄e quaſi pann⁹ mē-
ſtruate. q̄ nil abomīabili⁹ dici pt. Uñ frequēter legiſ de
ꝓphetis. vt Daniel ꝛ Ezech. ꝙ qñ diuina cōſpiciūt in ter-
ram cadūt. Et Dyoniſi⁹ dicit ꝙ tenebꝛe occultanſ a lu-
mine. ꝛ mag̃ a multo lumine. Et ſic pʒ ꝙ p humiliatiōʒ
deſcēſus nō impedit ꝯtēplatiōis aſcēſum. Erat g̃ beatiſ-
ſima ꝟgo in ipā annūciatiōe ꝛ ꝯceptiōe in ſummo ꝯtem-
platiōis aſcēſu p dilectiōem in deū trāſfoꝛmata. Et no-
tandū ꝙ Beda ſup illud Lu. xj. Beati q̄ audiūt ꝟbum
dei ꝛc̄. dicit h̄ in loco beate dei genitricis excellētia ꝯmē-
datur. q2 in tāta ſpeculatiōis cuſtodia dñō famulabaſ.
ꝙ ipi⁹ humilitati ꝛ ſanctitati null⁹ ſanctoꝝ cōpaſ. ſed ꝛ
tota ſanctoꝝ beatitudo ex gratioſe ꝟginis vtero ꝓceſſit.
O venerāda dña electa ꝛ ꝓelecta. q̄ mater eſt ꝛ ꝟgo eē nō
deſinit. O admirāda puella. q̄ ſaluo ꝟginitatis pudoꝛe
ſuū genuit genitoꝛē. O felix ancilla q̄ creatoꝛeʒ ꝛ guber-
natoꝛē genuit vniuerſoꝝ. ꝛ ꝟgo ꝑmāſit in eternū. O bñ-
dicta mr̄ q̄ inferni vaſtatoꝛē. celi repatoꝛē. noſtꝝ ſaluato-
rem. mūdi redēptoꝛē. deū omīpotentē. dñm celi ꝛ terre. ꝛ
omīa ꝯtinentē ſuo ꝓtulit ex vtero. Angl'oꝝ leticiā. hoīm
vitā. celoꝝ gl'iam. ſanctoꝝ coꝛonā. paradiſi lucernā. O
btā femina q̄ regis vniuerſoꝝ mater eſſe meruit. Sedet
in gremio ꝟgīs mr̄is q̄ trinā reꝝ machinā palmo ꝯclu-
dit. Gaudet itaq̄ʒ mr̄ q̄ tm̄ ſe hr̄e filiū ꝯtēplaſ. O admi-
randū magne pietat̃ miraculū. Hec Beda.

Alius ſermo de miſſione in genere. Ca. ix.

Miſſio q̄d impoꝛtat. Miſſus eſt ad mariam ꝟginē. Lu. j. Miſſio alicui⁹ ad aliquē īpoꝛtat
quendā ꝓceſſum ſeu emanatiōem ipſi⁹ miſſi a
mittēte. Et q2 pr̄ etern⁹ a nullo ꝓcedit. iō nō diciſ mitti
ad creaturā. nec vſq̄ʒ legiſ miſſus. Sil'r trinitas non d2
mitti. q2 includit ꝑſonā pr̄is que nō mittiſ. Sʒ q2 filius
dei ꝓcedit a pr̄e. iō mittiſ a patre. ꝛ mitti d2 in mūdum.
ad Gal. iiij. Miſit de⁹ filiū ſuū. Spūs q̄ʒ ſanctus q̄ ꝓ-
cedit a pr̄e ꝛ filio. mitti d2 ad ſanctificandā creaturam.
Joh. xvj. Mittā vobis a pr̄e ſpm̄ veritatis. Angeli q̄ʒ
a deo ſepe mittūſ ad diuerſa officia. Heb. j. Omes ad-
miniſtratoꝛij ſpūs ſunt in miniſteriū miſſi eoꝝ q̄ heredi-
tatē capiūt ſalutis. Qḋ g̃ d2. Miſſus eſt ad mariā ꝟgi-
nem ſm Alber. pōt intelligi de angelo ꝛ de ſpūſctō. ꝛ de
dei filio in iſta annunciatiōe. ſʒ aliter ꝛ aliter. Pꝛimo miſ-
ſus eſt dei angel⁹ ad Mariā. vt repatiōem noſtrā de ea
intimaret. Secūdo miſſus eſt dei ſpūs ad Mariaʒ vt
p̄parationē ad h⁹ adaptaret. Tertio miſſus eſt altiſſi-
mi filius ad mariā.

Quantum ergo ad pꝛi. §. I

mū de miſſione angeli in h̄ ſmone ſciendū. ꝙ iſta nūcia-
tio fuit ſupꝛema ꝛ finis ꝛ cōplemētū oīm nūciationū ꝓ-
pheraliū de incarnatiōe loquentiū. ꝛ q2 beatitudo q̄ nū-
ciaſ īmediate btē marie. in ipā ꝛ p ipām annūciaſ toti
humano generi ꝯſequēda p incarnatōʒ cū hō in hoc fu-
erit vt recipiēs eā. nō decuit vt hō hui⁹ eſſet nūcius. Ho-
minū etiā eſt recipe illuminatiōes. angeloꝝ aūt eſt nun-
ciare. Sʒ ꝛ cū null⁹ hoīm fuerit ſupioꝛ b. maria. ſed ipſa
oīes excelleret. Jnferioꝝ aūt eſt recipe illuminationes a
ſupioꝛib⁹. apparet ꝙ nō debuit iſta reuelatio vl' nūciatō
incarnatiōis fieri p hoīem. cū q̄libet eſſet inferioꝛ ꝟgine.
Et ſi dicereſ ꝙ eadē rōne nō debuit fieri etiā p angelum
q2 fuit maioꝛ angel' pfectiōe gr̄e ſup eos exaltata. Rñ. be-
atus Tho. in. iij. pte. q. xxx. ꝙ mater dei erat ſupioꝛ ange-
lis q̄ʒtū ad dignitatē ad quā diuinit⁹ eligebaſ. Sʒ q̄ʒtū
ad ſtatū vite pn̄tis inferioꝛ erat angelis. ſicut etiā xp̄s ꝓ-
pter paſſibilitatē aſſumptā. d2 paulo min⁹ angelis mi-
noꝛat⁹. Sʒ q2 xp̄s erat viatoꝛ ſil' ꝛ cōphenſoꝛ. iō nō ege-
bat q̄ʒtū ad cognitōnē diuinoꝝ ab angelis inſtrui. Ma-
ter aūt dei in via nondū erat in ſtatu cōphenſoꝝ. ꝛ ideo
de ꝯceptu diuino erat p angelū inſtruēda. Fuit ergo
ad h̄ miſſus angel⁹ gabꝛiel ꝛ h̄ triplici rōe miſſm b. Tho-
mā in. iij. pte. q. xxx. Fuit ꝯueniēs myſteriū incarnatiōis
nūciari p angelū miſſum. vt d2 in euāgelio. Pꝛimo vt i
hoc ſeruareſ diuina oꝛdinatio ſm quā mediātib⁹ ange-
lis diuina ad hoīes ꝓueniūt. vt omēs reuelatōes diuio-
rum facte ſunt miniſterio angeloꝝ. vt patet in Dañ. Et
Apoc. xij. c. ꝛ lege diuina data p angelos ſm apoſtoluʒ.
Uñ Diony. d2 in libꝛo celeſtis hierarchie. iiij. c. ꝙ diuinū
ieſu benignitatis myſteriū. angeli ꝓmū edocti ſunt. po-
ſtea p ipōs ad nos cognitōis gr̄a trāſiuit. Sic diuiniſſi-
mus gabꝛiel ad zachariā quidē dicebat ꝓphām eſſe ven-
turū ex ipō. Mariā aūt quō in ipā thearchicū ineffabi-
lis dei foꝛmatiōis myſteriū. Hec eſt ꝯtra qḋ ait idē dio-
niſi⁹. c. vij. ſ. ꝙ xp̄o aſcēdente angeli querūt de ipō. q̄s eſt
iſte q̄ venit de edom. Eſa. lxiij. q̄ſi ignoꝛātes myſteriū in-
carnatiōis. Nō enī querūt q̄ſi ignoꝛātes tale myſterium
ſʒ pfecti⁹ ſcire cupiētes h⁹ myſterij rōes. q̄ ſunt incōpre-
henſibiles intellectui creato ſm b. Tho. vbi ſupꝛa. Uñ
Maxim⁹ dicit. vtꝝ angeli cognouerint futurā incarna-
tionē ambigere nō opoꝛtet. latuit aūt eos inueſtigabilis
dñi ꝯceptio atq̄ʒ mod⁹. q̄liter tot⁹ in genitoꝛe tot⁹ mane-
bat in omīb⁹. necnō ꝛ in ꝟginis cellula. Secūda ratō
eſt. q2 ꝯueniēs fuit repatiōʒ q̄ futura erat p xp̄m nūciari
p angelū. vt coꝛreſpōderet repatio lapſpi. vt ſicut p āge-
lum ſʒ malū nunciatū eſt ꝟbū femine. ſ. eue. vñ ſecuta eſt
moꝛs. ſic p angelū bonū nūciareſ verbū marie vñ repa-
ta eſt vita. Et h̄ eſt qḋ dicit Beda in omel'. Aptū huma-
ne reſtaurationis ꝑncipiū vt angel⁹ a deo mitteretur ad
mulierē ꝑtu ꝯſecrādā diuino. q2 ꝑma ꝑditionis hūane
cauſa fuit. cū ſerpēs a dyabolo mittebaſ ad mulierē ſpū
ſupbie decipiēdā. Pōt ꝛ huic rōni addi ꝛ h̄. q2 cū ex ipſa

Annūciatio nō debuit fieri p hoīem quare.

Angelus Gabriel miſſus ē triplici rōne.

reparatione humani generis per incarnationem reſtau
rabant. et ruine angeloꝝ ex hominibꝫ a. ſumendis i co-
rum conſortiū. fuit decens ꝙ etiam angeli ꝯcurrerēt in
hoc miſterio. videlȝ nūciando ipum.. Tertia ratō eſt
quia ꝯueniebat h virginitati matris dei. Omne eñ ani-
mal diligit ſibi ſimile. ⁊ delectabilit ꝯuerſat cuȝ eo. ouis
cum oue. homo cū homine. iniquꝰ cum iniq. caſtus ⁊ i-
nocens cum cupido ⁊ ſancto. Hanc rōem tangit. b. Hie-
rony. in ſermone de aſſumptōe dicēs. Bene angelus ad
virginē mittit. quia ſemp angelis cognata eſt virgini-
tas. Profecto in carne eſſe. ⁊ pter carnē viuere. i. in vgi-
nitate. nō terrena vita eſt ſed celeſtis. Hec ille. De vita cī
celeſti dꝛ. ꝙ in futura reſurrectiōe neqȝ nubent neqȝ nu
bent. ſed erunt ſimiles angelis dei Mat. xxij. Et aliꝰ di
cit. virginitas eſt ſoroꝛ angelorum. Apte ergo miſſus
eſt angelus virgo ad mariam virginem deſponſataȝ io
ſeph virgini.

Sed nunc videndū .§. II.

De q ordi-
ne miſſꝰ ē

eſt circa ipm nunciū de quo oꝛdine miſſus eſt. Scdo in
qua ſpecie miſſus eſt. Tertio in quo tempore miſſus ē.
Quarto in q loco miſſus ē. Quīto qua locutiōe vſus ē
Quantū ad pmū cum ſint oꝛdines nouē in celeſti
hierarchia. de quo illoꝝ miſſus ſit dicendū. Et quidaȝ
dixerunt circa hoc fuiſſe hūc gabrielē d ſupmo oꝛdīe. ſ.
ſeraphin. Mouent ad hoc. qꝛ. b. Greg. dicit ꝙ ſummū
angelū venire dignū erat q ſummū oīm nūciabat. ſ. do-
minū incarnandū. Gabriel eñ ſiue ſit nomē pꝛopꝛium
alicuiꝰ angeli. ſiue nomē cōmune deſignās officium ad
qꝺ mittit. nō exprimit magis vnū oꝛdinē qȝ aliū. Si
eñ ſeraphin miſſus fuit ad Eſayā ad purgaudū calcu
lo ignito labia eius. Eſa. vi. quare nō mlto magis ad vg
ginē ſignificandū purgatōem totiꝰ mundi. Et ſi dicat
illū miſſum ad eſayā nō fuiſſe de ſupmo oꝛdine. qꝛ illi n
mittunt. ſed ſemp aſſiſtunt. ſed dictus eſt ſeraphin ex ex
cratio ad qꝺ miſſus fuit. ſ. incendendū mentē illius ⁊ lo
cutionē. Poſſet dici ꝙ hoc eſt de cōmuni lege ſupꝛemoſ
nō mitti. Secus ex aliq̄ cauſa ardua ⁊ maxima. vt fuit
myſteriū incarnatōis. Sed cōioꝛ opinio eſt ꝙ fuit iſte
de oꝛdine archangeloꝝ. qꝺ ⁊. b. Bern. dicit. Hoc expꝛeſſe
notat Aug. in qdam ſermone. in q inducit btām virgi
nē ſic loquentē. Uenit ad me gabꝛiel archangelus facie
rutilans. veſte coꝛruſcans. inceſſu mirabil. Et aſſignat
tres rōnes. Uñ eccleſia canit. Archangelum gabꝛielem
credimꝰ tibi diuinitꝰ affatū. Et iteꝝ in officio. Gaude
maria virgo q̄ gabꝛielis archangeli dictis credidiſti. et
ipe. b. Gregoꝛiꝰ ait in omel. ꝙ archangeli ſūt q ſumma
nunciāt. Uñ credibile eſt ſm. b. Tho. vbi ſupꝛa. ꝙ fuit
iſte ſummus in oꝛdine archangeloꝝ. ⁊ ſic pt intelligi di
ctū. b. Grego. cū dicit ꝙ debuit venire ad annunciandū
ſummū angelum. nō reſpectu omniū oꝛdinū. ſed reſpe-
ctu angeloꝝ ⁊ archangeloꝝ. Gabꝛiel aūt dꝛ qꝺ interpꝛe
tat fortitudo dei. qꝛ nūciabat dñm foꝛtiſſimū in plium
ad demones expugnandos. Dicit aūt Alber. vbi ſupꝛa
ꝙ ideo. iſte angelus nō fuit de maioꝛibꝫ. ſed archangelꝰ
qꝺ factū fuit in honoꝛatione. b. marie. qꝛ ſi qs de ſupioꝛi-
bꝫ mitteret. ab illo illuminari crederet. de inferioꝛibꝰ
aūt mittit. vt oſtendat ꝙ angelus tantū eſt miſterialis
negocij nunciꝰ. ⁊ exterioꝛ delatoꝛ. deꝰ aūt per ſeipm ē ne
gocij inuētoꝛ. ⁊ itelligentie inſpiratoꝛ. ⁊ mētis ad ꝯſenſū
inclinatoꝛ. nihil g illuminatōis in h ab angelo virgo ac
cepit. vñ in euangelio angelus dꝛ per totū. non archan
gelus ad tollendam talem opinionem.

Secundo videndū .§. III.

eſt in qua ſpecie miſſus eſt angelus. ad mariā. b. thom.
iij. pte. q. xxx. ꝙ in ſpecie coꝛpali appareret h ꝯueniēs fu
it. Primo qȝtum ad id qꝺ nunciabat. Uenerat eñ an-
gelus nūciare incarnatōem inuiſibil dei. vñ etiā ꝯueni-
ens fuit vt ad hmōi rei declaratōem inuiſibil creatura
ſcȝ angelus in ſua ſubſtātia inuiſibil oculis noſtris coꝛ
poꝛeis foꝛmā aſſumeret in qua viſibilr appareret. cum
etiā oēs apparitiōes veteris teſtamēti ad hanc appari-
onē oꝛdinent q filius dei in carne apparuit. Scdo h
congruū fuit dignitati matris dei. q nō ſolum mente. ſȝ
in coꝛpoꝛeo ventre erat dei filiū receptura. ⁊ ideo nō ſolū
mens eiꝰ. ſed etiā ſenſus coꝛpoꝛei erāt viſione āgelica re
fouendi. Tertio congruit certitudini eius qñ nuncia
batur. Ea eñ que ſunt oculis ſubiecta certiꝰ appꝛehen
dimus. qȝ ea q imaginamur. Uñ dicit Criſ. ſup Mat
ꝙ angelus nō in ſomnus. imo viſibiliter virgini aſtitit.
Nā qꝛ magnā valde relationē ab angelo accipiebat ege
bat tante rei euentus viſiōe ſolenni. ſ. coꝛpali. Quāuis
aūt intellectualis viſio ſit potioꝛ qȝ viſio imagiaria. vel
coꝛpalis. tñ. b. augꝰ. dicit ꝙ eſt excellētioꝛ viſio ſeu pphe-
tia q habet ſimul intellectualē ⁊ imaginariā viſioneȝ qȝ
illa q habet alterā tñ. Beata aūt virgo nō ſolū perce-
pit viſionē coꝛpalē in angelo nūcio. ſed etiā intellectualē
illuminatōem. vñ tal apparitio nobilioꝛ fuit. Et adhuc
nobilioꝛ fuiſſet ſi angelū intellectuali viſiōe in ſua ſub-
ſtantia vidiſſet. ſed h nō patiebat ſtatꝰ eiꝰ cū eſſet via-
trix. Nō eñ viatoꝛ homo angelū q eſſentiā vidȝ. Ap
parens aūt angelus in ſpecie coꝛpali quā ipe aſſumpſit
ex aere denſato. ſed obtulit virgini in hūana foꝛma ma-
gis qȝ in alia foꝛma coꝛpoꝛea. Et ratio eſt ſm Alber. vbi
ſupꝛa. quia virgo ſenſibilit ab angelo illuminari debu
it. Illuminatio aūt ſenſitiua ad cognitōem fit median
te locutione. ergo mediū illumitōis debet eſſe locutiuū.
Sed nullū ſenſitiuū eſt locutiuū niſi homo. Et ideo de
cuit vt ipe in ſpecie humana nō alia appareret. vt ſicut
nobiliſſimū intellectiuū erat qꝺ illuminabat eā interi
us. ſcȝ deus. ſic nobiliſſimū eſſet inſtrumentū per qꝺ il-
luminabat exteriꝰ. ſ. ſpecies humana. Et hec foꝛma hu-
mana fuit in ſexu virili ſm Alber. qꝺ pȝ ex verbis bea
ti Amb. dicentis ſup Lucā. Trepidare virginuȝ eſt. ⁊ ad
omnes viri ingreſſus pauere. ⁊ oēs viri affatus vereri.
qꝺ ideo dicit. qꝛ euangeliſta ait. ꝙ turbata eſt in ſermo-
ne angeli. quia ſpeciē viri habebat. Patet etiā h ex eo ꝙ
in omnibꝫ alijs apparitionibꝫ angeloꝝ figuratiuis hu-
ius annūciatōis angeli apparuerunt in foꝛma viroꝛuȝ
Ut qñ apparuerunt tres viri. i. angeli abꝛae Geñ. xviij
Ratio etiā huius eſt ſm Alber. qꝛ ſexus femineus n eſt
illuminatiuus. ſed magis illuminabil ſm aplm dicen-
tem. Mulieres in eccleſia taceant. ſed domi viros ſuos
interrogent. Caput eñ mulieris eſt vir. Uñ cū illumi-
nās inqȝtū hꝰ dignioꝛ ſit illuminato. potiꝰ illuminatio
fieri debuit beate marie in ſexu dignioꝛi. ſ. virili qȝ femi
neo. Miſſus aūt angelus apparuit in foꝛma huma-
na virili nō qdem in etate puerili nec ſenili. ſed iuuenili
Cuius ratio eſt ſm Alber. qꝛ ſenex inqȝtum hmōi. dicit
defectū. ⁊ ſimilr puer. ſed iuuenis dicit nouitatē cū pfe-
ctione. Hic aūt nūciabat ille qui fuit nouus ſm huma-
nitatē. pfectus ſm diuinitatē. Ergo in ſpecie iuuenili de
buit nūciari. Et ad idē facit qꝺ ait Dyoni. dicens. Sig
nouitatis ⁊ ſemp vitalis vtutis. Innouātis ecce nouitas
humanitatis. Semp vitalis vtutis ecce eternitas dei-
tatis. Et ſic iuuenile nomē ꝯplectit humanitatē eternā
qȝ deitatē. quā vtrāqȝ xp̄s nunciatꝰ habuit. Congrue-
bat ergo foꝛma iuuenilis illuminatōi ſenſibili. nō auteȝ
pueri vel ſenis foꝛma. qꝛ pueri nō pfecte vtunt diſcreti-
one ſenſuū. ⁊ ſenes deficiūt ſm ſenſuȝ. Neutra g etas cō
ueniebat illuminatōi ſenſibili. vbi neceſſaria eſt ⁊ diſcre
tio ſenſuū. ⁊ vigoꝛ oꝛganū. Miſſus etiā credendū eſt
apparuiſſe idutus. qꝛ in ſcripturis ſic legūt apparuiſſe

In q ſpē
āgelꝰ ap-
paruit

Quar in
ſpē hūa-
na.

Quar in
foꝛma hu
mana et
virili.

Quo ha-
bitu miſ-
ſus eſt.

Nā in reſurrectiōe viderūt mlieres ī monumento duos āgelos in albis ſedētes. Et p⁹ aſcēſionē xp̄i ĩmediate ap paruerūt duo viri ī veſtib⁹ albis. Actu. j. id eſt angeli di Et vt di. b. Gre. Candor veſtis iocūditatē indicat futu re ſolēnitatis. Et qr maximū feſtū fuit hoīb⁹ qñ dīni tas fuit copulata nr̄e hūanitati ī iſto miſterio. iō poſſet videri qd̄ angel⁹ iſte debuit apperere marie albis idut⁹ Sed qr quē nūciauit. ſ. ieſum zacharias pphete ī figu ram vidit indutū veſtib⁹ ſordidis ieſum magnū ſacer dotē. Jō videt̄ q ad pformandū ſe ei debuerit apparē potius ī veſtib⁹ ſordidis. Jn Gſa. q̄z. lxiij. c querūt angeli a xp̄o aſcēdente. vt cōiter exponit̄. Quare rubrū ē veſti mētū tuū. Ex quo videt̄ q debuit apparere in veſte ru bea. Sed dicit alb. vbi ſupra q apparuit angelus iſte in veſte clara nō alba. nec nigra vl' rubea. Et hoc ppter annūciationē z ppter recipiētē. z ppter nūciatū. Propter nūciatiōem quidem angel⁹ q̄ claritatē cognitiōis z pu ritatē habet. Quātū ad virginē recipiētē nunciū pgru ebat veſtis clara. qr illa que concepit ſine tenebra pecca ti fuit. z ſine pctō pcepit q̄ peccare nō potuit ieſum. Et qr ſine libidine pcepit. z ſine dolere pepit. ergo ſine paſſi onis rubore hec pceptio pſūmata fuit. ergo cū angelus nō intenderet nūciare niſi incarnatiōez nō debuit haber̄ veſtē rubricatā vl' bicoloratā ſz tm̄ clarā. Jtē mod⁹ pce dēdi ī iſta īcarnatōe fuit ſñ corruptōe ſine diminutōe. ſñ mixtiōe. ſic lux pcedit de luce. ergo quo ad oīa q̄ fuerūt ī iſta īcarnatiōe. pgruebat angelū veire ī veſte clara. Au ctoritates autē que loquūtur dnm veſtitū vl' ſacco. vt illud pš. xix. Concidiſti ſaccū meū. vl' ſordida veſte vl' ru bea. loquūtur d̄ ipo xp̄o ſm ſtatū paſſiōis n̄ īcarnatōis.

Tertio conſideran. §. IIII.

dum eſt q̄ tpe miſſus eſt. Et dicēdū ē eo tpe quo pnūci atū fuerat meſſiam. i. xp̄m mittēdū. ſm pphetiam iacob patriarche dicētis. Gen̄. penul. Non aufferet̄ ceptruz de

De tēpe q̄ miſſus ē. iuda z dux de femore eius. donec veniat qui mittend⁹ ē Alia tranſlatio habet meſſias. q̄ dicit̄ xp̄s. Et qr tūc tē poris iā erat ablatū ceptrū de iuda. i. dignitas regal' de tribu iuda. z dux de femore eius. i. ducatus et regimen illius ppl'i. p duces leuitas machabeos. qui aliquo mō ptinebat ad tribū iuda. ptrahentes adinuicē cōnubia. et aſſumpſerat ſibi regnū iudee herodes alienigenaſqui nō erat de genere iudeoꝝ. vtz. Math. ij. Sz diffuſe de claraт̄ p magiſtrū in hiſtoria ſcolaſtica. Jō vt impleret̄ pphetia. miſſus ē āgel⁹ ad nūciādū ſubitū aduentum regis p incarnatiōem. Et ſi q̄ratur quoto āno ab initio

Quoto āno miſ⁹ eſt. mundi. Rn̄deo ſm Bedā z. lxx. interptes. quinqes mil leſimocenteſimo minus vno. Fecerat ſiquidem de⁹ cū ctas creaturas in principio mūdi. vt narrat littera Gen̄ . i. in quinqz diebus. z in pte vi. in q̄ creauit beſtias terre et hoīem. faciens eū dnm oīm. z a padiſo terreſtri trāſla turus hūanū genus. ſi obediſſet in gl'iam celeſtē. Sz qr vt ingratus tranſgreſſus eſt pceptū. puniuit eos adaz et euam cum oī poſteritate ſua. que tota erat in eis ſm virtutē ſeminalē per quinqz milia xcix. annos. vt nll'us eoꝝ quātumcūqz ſancte viueret. poſſet intrare in gl'iaz celeſtē. ita q pro ſingulis diebus data eſt pena mille an norū. Et pro illa pte ſexti diei reſiduū. quo tpe pene trāſ acto miſſus eſt angelus ad annūciandū. qr tps miſeren di eius hemis qr venit tps vt incarnatus paſſione ſua aperiret oibus ianuā regni celeſtis. remoto angelo a cu

Quo mē ſe ſtodia vie padiſi ne poſſet adiri. Si ſcire cupis quo āni menſe vl'is tenet eccl'ia. quia de mēſe martij q̄ erat ſextuſ menſis a conceptōe ioan. bap. vt dr. Lu. i. Et apte in ſe xto menſe a ioan. cōcepta dicit̄ miſſus angelus ad nūci andum xp̄i incarnatiōem. quia lex z pphete. i. vet⁹ teſta mentum vſqz ad ioan. ptinens quinqz mūdi etates. p

mā ab adam vſqz noe. ſcd̄am a noe vſqz ad abraā. terti am ab abraam vſqz ad dauid. quartā a dauid vſqz ad tranſmigrationē babylonis. quintā a tranſmigratōe ba bylonis vſqz ad xp̄m. in q̄ inchoat̄ ſexta etas. cui⁹ finem deus nouit. Habem⁹ aūt de ea. M. cccclxxix. annos cuz h' ſcriptū eſt. Eſt aūt ſenarius numer⁹ pfectus. ſignifi cans pfectionē gratie quā xp̄s adduxit. Menſis autem marcij eſt tps verū quo terra ſicca z indecora ppter frig⁹ reuiuiſcit in herbis. floret in arborib⁹. letat̄ auiū pcentu abundet in humorib⁹. Et qr p incarnatōem xp̄i renoua tio fienda in hūano genere. qd̄ olim ppter frig⁹ peccati erat aridū gratia indecoꝝ. qr ſine virtutib⁹ reuiguit in ho mis cogitationib⁹. refloruit in ſanctis affectōnib⁹. augmē tatū eſt in ſanctiſ doctrinis. letatū ex pmijs. ideo apte h'

Quo die menſis. menſe miſſus eſt. Dies aūt hui⁹ mēſis in q̄ miſſus ē fuit dies xxv. marcij. z ſexta feria q̄ die creatus eſt prim⁹ hō z qua die reuolutis. xxxiij. annis etatis dn̄i nr̄i. z crucifi xus z mortuus eſt p nobis ſm. b. Aug. Ea igit̄ die q̄ pri mus homo de terra terrenus adam factus eſt. voluit ſe cund⁹ adam de celo celeſtis fieri. vt terrenū faceret cele ſtem. b. aug⁹. Deus fact⁹ eſt homo. vt homo fieret de⁹. Et iō p ce redimēdo cū ſua paſſiōe illa die eā ſuſapiēdo. Et iō p ce teris in maxima deuotiōe habenda eſt z vbiqz ppter re uerentiā ei⁹ abſtinet̄ a carniū eſu. de pſe. di. iij. d eſu car niū. Sed antiq̄tus etiā ieiunabat̄ ita vt crucifigere xp̄z

Qua hora reputaret̄ q̄ ſanus non ieiunaſſet. de pſe. di. iij. Jeiunia. Demū qua hora miſſus eſt. z ſi nobis nō ſit certa. tā mē ſm Alber. vbi ſupra. pueniētior videt̄ fuiſſe in ortu ſolis. Dicit eñ q circūſtantie nūciantis debet expme re ppriecatē nunciari. ſm Dyoni. vñ cū annūciet angelus iſte ipam incarnationē cū pprietatib⁹ ſuis. illa aūt fit or tus veri ſolis ſup terrā illuminātis oēm hoīem venien tē in hunc mundū. qd̄ tps. ſ. mane eſt initiū diei. ſine p̄e iudicio pſumptōnis credim⁹ q hec annūciatio ſit facta in ortu diei. Ad qd̄ facit q op⁹ creatōis cepit a luce. Ge neſis. j. Fiat lux qd̄ videt̄ fuiſſe in pncipio diei artificia lis. Ergo m'to fortius opus recreatōis qd̄ eſt nobilius. Jn incarnatiōe incipit dies gratie. Omis aūt dies inci pit a luce. ſ. artificial' dies q̄ eſt ab ortu ſolis vſqz ad oc caſum ſup noſtrū hemiſperiū. dies eñ natural' q̄ eſt. xxi iij. horaꝝ. pphendens etiā noctē. in veteri teſtamēto in choabat̄ a luce. ſcz in mane. vtz in textu littere Gen̄. j. et ideo decens fuit q recreatio q̄ eſt per grām allatā incho aret a luce. Qd̄ aūt dr Sap. xviij. Dū mediū ſilentium tenerent oīa. z nox in ſuo curſu mediū iter haberet. oīps ſermo tuus dn̄e. i. filius de celis a regalib⁹ ſedib⁹ venit. Ex qua autoritate poſſet videri. q iſta annūciatio fue rit facta in media nocte. Rn̄deo q non intendit ſapiens ibi notari tps ſeu horā incarnatōis. ſed ſtatū eoꝝ quib⁹ venit q̄ oēs vna cathena tenebraꝝ errorū z vicioꝝ erāt compediti. Angelus aūt magis debuit nūciare. z ex ho ra annūciatiōis deſignare pprietatē z effectū incarnatio nis. ſ. initiū ſeu ortum veri ſolis. poti⁹ ſiqz ſtatū eoꝝ qui bus ortus eſt. nec etiā in veſpere. i. ſero debuit nunciaſ re ſignificās finē ſeculi. i. ſextā etatē in qua incarnatus ē. ſm illud apl'i ad Gal. iiij. Poſtqz venit plenitudo tpis miſit deus filiū ſuum. i. penl'tima etas. z alibi. Nos ſu mus in q̄s fines ſeculoꝝ pueneruт. qr tps nō nūciabat incarnatōis. Jam eñ illud fuerat nunciatū p gabrielem danieli. ſ. ipam tunc fiendā incarnatōem. Si aūt dicere tur q pueniētior videt̄ hora in meridie. ex eo q abrae ſtanti in oſtio tabernaculi in feruore diei. i. ī meridie ap paruerūt angeli nūciātes pceptū yſaac q̄ fuit figura xp̄i Jlla eñ hora. ſ. nona xp̄s expirauit in cruce. per c⁹ mortē redempti z illuminati ſumus. Jn meridie etiā ſole exiſtente in altiſſimo poli. maximū calorem generat ſu per terrā. Maximū aūt calorē ſue dilectōis oſtendit in

mittendo filiū ſuū in mūdum. ergo illa hora debuit po-
tius nūciari. rñdet alber. ꝙ abraam deſignat feruētē af-
fectū patrū antiq̄rū. que hēbant ad iſtā incarnatiōez fi-
endam. Sed angelus nō ad hoc fuerat miſſus nūciare
ſ. deſideriū patrū. ſꝫ impletionē vñ ⁊ initiū illuīatōnis
Qd aūt hora paſſionis fuerit meridies facit ad poſituz
videlicꝫ qꝛ ſicut ſole mūdi materiali ad occaſū tēdēte cō-
gruebat verꝫ ſolē xp̄m mūdū relinq̄re quo ad vſum vite
hūane. Ita ꝯgruebat ꝙ ſole materiali oriente. ſ. in prin-
cipio diei. ſilr̄ orirek ab intra ver⁹ ſol iuſticie xp̄s de⁹ nr̄
per incarnationē. Et licet in ope redēptiōis caritas mō-
ſtraretur in ſummo. op⁹ tñ incarnatiōis ſine paſſiōe nō
fuit opus redemptiōis. vñ licet incarnatio magꝭ ī ſe cēt
q̄ꝫ paſſio. tñ magis mōſtrata ē caritas in paſſione dicē-
te dño. Maiorē caritatē nemo hēt ⁊c̄. Ergo nō fuit ſu-
mū qđ recepit augmentū. vñ caritati oſtenſe ī incarnati-
one facta eſt additio ſm demonſtratiōez exterioꝛē ī paſſi-
one. ꝑ quā caritas vltima ē in oſtenſionis ꝑfectōe et ideo
in meridie paſſio magis q̄ꝫ incarnatio ꝯgruit fieri.

Quanto videndum §. V.

De loco ad quem miſſus ē.

eſt de loco ad quē miſſus eſt. ſ. in q̄ ꝓuintia. in q̄ ciuitate
in q̄ domo. Et q̄ꝫtum ad ꝓuintiā oñditur expſſe ex euā-
gelio iſto luce. ⁊ quo ad ciuitatē qꝛ dicik ibi. Miſſus ē
angelus in ciuitatē galilee. ſ. talꝭ ꝓuintie. q̄ ciuitas dr̄ na-
zareth. Ideo aūt ānūciatio iſta ⁊ ꝯceptō xp̄i fieri dbuit
in ꝓuintia galilee ſm alb. vbi ſ. et ꝓpter factū qđ fiebat
et ꝓpter finē per quē fiebat. Incarnatus enī fuit dñs.
vt iudeos ⁊ gentiles ſaluaret. Propterea in regiōe que
ab vtroqꝫ inhabitabak. annunciari ⁊ ꝯcipi voluit. Q̄
aūt ab vtriſqꝫ inhabitarek. ptꝫ ꝑ Eſayā dicentē. ix. ca.
Primo tp̄e alleuiata eſt terra zabulon ⁊ terra neptali
⁊c̄. trans iordanē galilee gentiū ppl̄s q̄ habitabat ī te-
nebris vidit lucē magnā. Ductus eni in magna pte di-
ctis tribubꝫ in captiuitatē in niniuen. miſſi ſunt a re-
ge multi gētiles ad habitādū in galilea. ⁊ ſic mixti erāt
gentiles cū iudeis q̄ remāſerant. Qđ habitarek a iu-
deis galilea. ptꝫ ex euāgelio vbi dr̄. ꝙ aſcendit ⁊ ioſeph
a galilea ī iudeā. ⁊ ſic ī regiōe cōi ꝯcipi voluit q̄ ꝓ oībꝫ
naſci voluit. Nō eī iudeoꝝ de⁹ tm̄ ſꝫ ⁊ gētiliū. Itē regiō
illa ſuo noīe ꝓꝑtatē īcarnatōis ꝓpꝛiiſſime expſſit. Gali-
lea eni interptak reuelatio ſeu trāſmigratio. In hac autē
annunciatōe fiebat ſummi ſecretoꝝ reuelatio qñ ṽbum
in ꝑncipio qđ erat apud deum. ⁊ lucē inhabitat inacceſ-
ſibilē caro factū eſt. Et vidit omnis caro ſalutare dī nō-
ſtri. q̄ librū aperuit ⁊ ſoluit ſignacula oīa. ⁊ q̄cunqꝫ audi-
uit a patre nota fecit nobis. Silr̄ ⁊ hic fiebat tranſmi-
gratio maxima. qꝛ de ignorātia in ſciām. de culpa ad ḡ-
tiam. de vmbra in ṽitatem. de auſteritate in benignitatē
de ſeruitute in libertatē. de timore in amorē. de grauita-
te in leuitatē. diuinitas in humanitatē. que maxia tranſ-
migratio fuit. qꝛ in ea ꝑmū ad vltimū ī vnā ꝑſonā trāſ-
migrauit. Nec obſtat ſi dicak ꝙ iudeis ꝓmiſſus eſt. er-
go ibi in iudea concipi debuit falſum eni h̄ eſt. qꝛ ⁊ gen-
tibus. vtꝫ per ꝓphetas ꝑcipue eſayā. ſed bene ꝓmiſſuꝫ eſt
ꝙ de eoꝝ ſemine xp̄s naſcerek. qđ eis ſolutū eſt. Et ſic ſa-
lus ex iudeis eſt originalr̄. ſed nō ꝓpter eos. Quantuꝫ
ad ciuitatē clarū eſt. qꝛ nūciatus eſt in ciuitate h̄ teſtāte
euangelio. Et qꝛ natus eſt extra ciuitatē ⁊ bethleem. paſ-
ſus. ſepultus ⁊ reſuſcitatus extra ciuitatē. ſ. hierl'm. poſ-
ſet alicui videri ꝙ etiā extra ciuitatē debuiſſet concipi ſi-
cut ⁊ alia ꝑdicta facta ſunt. Sed rñdꝫ Alb. vbi. ſ. ꝙ do-
minus in oībus principalibꝫ factis q̄ in mūdo geſſit q̄-
re in mundū veniſſet oſtendit. Inter oēs eni peccātores na-
tus fuit. natus ante bouem ⁊ aſinū iacuit. Inter pecca-
tores ꝯuerſatus fuit. ⁊ cum eis comedit. Inter latrones
crucifixus fuit. Reſurgēs ꝑmo marie peccatrici appar-

Quarꝭ in ciuitate nūciari ⁊ cō-cipi voluit

it oībꝫ per hoc oſtendere volens qꝛ venerat ieſus ī mū-
dum peccatores ſaluos facere. Nō ergo in mari qđ ē lo-
cus piſciū debuit nunciari. Nō in aere qui eſt loc⁹ auiū
nō in campo q̄ eſt locus animaliū ſilueſtriū. ſed in ciui-
tate concipi debuit. q̄ eſt locus hoīm ꝓuus q̄ ꝓpter nos
⁊ ꝓpter noſtrā ſalutē deſcendit de celis. Ad obiecta re-
ſpondek. ꝙ duplex eſt natiuitas. in vtero ⁊ ex vtero. Pri-
ma ꝯgruit miſterio. ſecūda exemplo. prima in ſecreto. ſe-
cunda in manifeſto. In ciuitate ergo concipi voluit vt
oſtenderet ꝙ ꝓ omnibꝫ venit. In via aūt natus vt oſtē-
deret quia natus nobis factus eſt via ad regnū celoꝝ.
Extra portā paſſus ad oſtendendū ꝙ per ipius paſſio-
nē nō liberemur niſi a ꝯuerſione pcī ad ipm ⁊ p⁹ ipum
egrediamur. ideo etiā in ciuitate concipi voluit. ad oñ-
dendū ꝙ qñ de celis venit nō ſine celis ⁊ ciuitate regni
celeſtis venit. ſed ipam ciuitatē regni nobis ſecum tulit
Non ſic lucifer deſcendit. ſed ſicut fulgur de celo ipum
celum deſerens. ⁊ ſecū vbicunqꝫ ignē portans. dñs autē
ad nos veniēs id qđ erat ꝑmanſit. ⁊ de bonis paternis
nō expulſus fuit. ſed in vtero matris vt in ciuitate dñi
regnū celoꝝ fuit. Quātū ad nomē ciuitatis dicit euan-
geliſta ꝙ erat nazareth. qđ etiā nō vacat a miſterio. In-
terptak eni nazareth flos. Sicut aūt diuine generatiōi
ita ⁊ humani aſſimilak generatio floris de flore. flos eni
pullulat de vno. ⁊ in decore eſt. cū ſpe vtilitatis ī fructu
Silr̄ ſm diuinā generatōem ꝓcedit fili⁹ de vno. ſ. p̄re q̄
eſt in celis ſine matre. ⁊ ſm generatōem humanā d̄ vna
ſcꝫ matre in terris ſine patre. vñ ipe ſponſus eccleſie ait
in canti. Ego flos campi. Bene ergo in nazareth conce-
ptus fuit. q̄ ſicut flos de flore ſine mixtiōe de vna ma-
tre ſaluo virginitatis decore. ⁊ matris vtilitate proceſſit
Vñ. b. Bern. Semina diuine cognitōis videnk eſſe al-
locutiōes ⁊ ꝓmiſſiōes facte ad p̄res. Floruit aūt hoc ſe-
men in mirabilibꝫ. que oſtenſa ſunt in exitu de egypto.
ſuſceptio aūt huius ſeminis iſta ⁊ hoꝝ florum fructus
eſt nazareth. Nunciak ergo xp̄s nazareth naſcitur⁹. q̄a
in flore ſperak fructus ꝓceſſurus. Nomē ergo ciuitatis
in qua concipik exprimit et ſtatū tp̄is ⁊ finem opis ad
quē venit. Cū eni xp̄s ꝯcipik hyems tranſijt tp̄s inno-
uatōis aduenit. fructus appropinquit. oībus ſe exhi-
buit medicinā confecit. ſenſum refecit. coronand⁹ pau-
peribꝫ venit. He aūt ſunt ꝓꝓrietates floris. ꝓpter q̄s con-
gruit nazareth ad locum diuine ꝯceptōnis. Non obſtat
qđ Micheas ait. Tu bethleem terra iuda. ⁊c̄. ex te exi-
et dux q̄ regat populū meum. qꝛ loquik de exitu eius ex
vtero. i. natiuitate q̄ fuit in bethleem. Et qđ etiā domi-
nus in pſ. De fructu ventris tui ponā ſuꝑ ſedem tuā:
que ſedes regni dauid fuit in hieruſalē. loquik d̄ modō
obtinendi regnū dauid ſpūale. ſm ius ⁊ actū. et vtrūqꝫ
fuit factū in iudea ⁊ hierl'm. qꝛ ibi paſſus eſt dominus
Et per ius redēptionis regnū accepit ſuꝑ eos. ꝓ quibꝫ
paſſus eſt. Ibi etiā reſurrexit et tūc actualr̄ ī throno re-
gni ſedit. Quantū aūt ad locū habitatōis dicendum
ꝙ fuit miſſus ad domū vbi habitabat beata Maria.
Dicit eni euāgeliſta. Ingreſſus eſt angelus ad eam. ſcꝫ
oſtio domus ſue. ſed vidr̄ ꝙ poti⁹ debuerit fieri iſta nū-
ciatio in tēplo. qꝛ dignior opatio debet fieri in digniori
loco. vñ oratio que eſt opus valde dignū. nā tūc loqui-
mur cum deo. fit cōius in templo. qđ xp̄s oſtēdit dicēs
Luce. xix. Dom⁹ mea dom⁹ orōnis vocabik. ſꝫ iſta nū-
ciatio ⁊ ꝯceptio fuit digniſſima opatio. ḡ ⁊c̄. Conceptō
etiā Iohis bap. fuit nūciata in tēplo. vtꝫ Luce. i. ergo
multomagis iſta q̄ ſine ꝯpatione fuit dignior. Ad que
rñdet alb. vbi ſupra. ꝙ loc⁹ nō ſanctificat hoīem. ſꝫ hō
locū. vt dic Criſ. di. iiij. Multi. digni⁹ ḡ templū ⁊ loc⁹
in quo habitat maioris dignitatꝭ ⁊ ſctītatis ꝑſona ⁊ in
q̄ exercek ꝑfectior opatio. Erat ḡ digniſſima hītatio in

Quarꝭ in nazareth

De loco hitatiōis ad quem miſſus ē.

terra illa in qua habitabat digniſſima ꝛ ſanctiſſima cre
aturoꝝ. qua ipe ſanct⁹ ſcōꝝ ſemꝑ ibabitauit. nunqͣ ſo
lam reliquit quā mltitudo angeloꝝ frequētauit. Exer-
cebat etiā ibi in nobiliſſima opatōe. ſ. ſanctiſſime ꝯtem
platōis. orōnis. deuotōis oblatōe. Dignī⁹ ḡ oratoriū
iſtud qͣ illud iudaicū. in q̄ fiebat thauroꝝ ꝛ vitulorum
mactatio. thuris incenſio. Fiebat ḡ iſta annūciatio ꝛ in-
carnatio in digniſſimo loco in templo. ſ. ſacratiſſimo vte
ri virginal. Vñ canit de ea eccleſia. Templū dñi ſacrari-
um ſpūſancti. Et. b. Bern. ait. ꝙ nō fuit loc⁹ dignior vte
ro virginali. Et qꝛ dicit. ingreſſus ad eā. dicit Alb. Credi
mus angelū clauſis ianuis domus ad eā intraſſe. et h̄
potiſſime ꝓpter nature ſue ſubtilitatē. ꝛ aſſūpti etherei
corpꝛis qualitatē. qꝺ elicit ex verbiſ. b. Bern. ſic dicentis.
Ingreſſus ad eā puto in ſecretariū pudici cubiculi. vbi
illa forſan clauſo oſtio orabat prēm ſuū in abſcōdito. ſo
lent angeli aſtare orantibꝫ ꝛ delectari in his q̄s vident
puras manus in orōne leuare holocauſtū ſancte ꝺuoti-
onis gaudēt ſe deo offerre in odorē ſuauitatꝭ. Marie āt
orōnes qͣtum placuerunt in ꝯſpectu altiſſimi. angel⁹ in-
dicauit. q̄ ingreſſus ad eā reuerent ſalutauit. Nec fuit dif
ficile angelo ꝑ clauſum oſtiū intrare. penetrare ad abdi-
ta virginis q̄ vtiqꝫ ex ſubtilitate ſubſtātie ſue h̄ bꝫ i na
tura. ꝙ nec ferreis ſeris ei⁹ arceat ingreſſus quocūqꝫ eū
ſuus ferat impetus. Angelicis em̄ ſpiritibꝫ parietes n̄
obſiſtūt. ſed cūcta illis viſibilia cedūt ꝛ ſolida ꝛ ſpiſſa pe
netrabilia ſunt eis ꝛ puia. Suſpicandū igit nō eſt ꝙ a-
pertū oſtium angelus inuenerit virginis cui nimirū in-
ꝓpoſito erat freq̄ntias hoīm fugere. vitare colloq̄a. ne vl
orantꝭ ſilentiū ꝑturbaret. vel continētis caſtitas tempta
ret. Clauſerat inqͣ ſuꝑ ſe illa hora habitaclm ſuū prudē
tiſſima virgo. ſed hoibus. non angelis. Et ſic potuit ad
eam intrare angelus. ſed nulli hominū facilis patebat
acceſſus. Hec beatus Bernardus.

Quinto et vltimo .§. VI.

De locutione q̄ eā allocut⁹ ē angelus

querendū qua locutōe locutus eſt ad eā in hac miſſiōe.
Habēt em̄ angeli ſuas locutōes ad inuicē ꝛ ad animas
beatas ſpūales nobis ignotas manifeſtātes ſuas cogi-
tatōes ꝛ affectus. hñt ꝛ ſuas locutiōes ad hoīes. cū ad
eos mittunt. Aliqñ interiores. ſ. illuminando ꝛ inſtigan
do ad bonū. ſic zacharias ꝓpha dicit. j. c. Et dixit angel⁹
qui loquebat in me. ſ. in mēte. Aliqñ vero cū mittuntur
in ſpecie viſibili. loquunt etiā voce ſenſibili. ſic ptꝫ de an
gelis apparētibꝫ abrae nunciātibꝫ ꝯceptum yſaac. ꝛ de
angelis apparentibꝫ in forma hūana in reſurrectōe xp̄i
ad monumentū. voce clara annunciantibꝫ eā mariijs. ꝛ i
aſcenſione diſcipulis. Ita dicendū eſt hic ꝙ ſicut in ſpe-
cie humana vt dictū eſt apparuit marie. ita ꝛ voce hūa
na locutus eſt. vtꝫ ex littera euangelij. Licet em̄ angelus
nō haberet dētes naturales vt hō. nec palatū guttur vl
pulmonē ex q̄bus format vox hūana. tm̄ ꝛ ſine illis po-
tuit formare vocē humanā. i. ſilem ei. ſicut ꝛ cū facta eſt
vox de celo q̄ audita eſt. Hic eſt fili⁹ meus dilect⁹ in ae-
re. vbi illa inſtrumēta vocis nō erāt. Decuit em̄ vt ſicut
nō ſolū illuminatōem inuiſibili mēs ei⁹ illuſtrabat ꝛ i-
flammabat a deo. ita etiā ꝛ viſiōe clara ꝛ locutiōe ſenſi
bili. oculi eius ꝛ audit⁹ eius ꝛ oēs ſenſus reficerent i do
mino. Salutauit ḡ eā voce hūana dicēs. Aue. Cōgruo
aūt ordine iſta annūciatio facta eſt. q̄ em̄ a deo ſunt or-
dinata ſunt. Apl's ad Ro. xiij. Tria em̄ intendebat āge-
lus circa virginē inq̄t. b. tho. in. iij. pte. q. xxx. ar. iiij. Pri-
mo q̄dem reddere mentē virginis attentā ad tante rei
conſideratōem. qꝺ q̄dem fecit eā ſalutando q̄dā noua ꝛ
inuſitata ſalutatōe. Vñ Orige. ſuꝑ Lucā dicit. ꝙ ſi ſci-
uiſſet maria ad alium quēpiā fuiſſe factū ſilem ſermonē
ꝯ tpore q̄ habebat legis ſciam nunqͣ eā tanqͣ peregrina
talis ſalutatio terruiſſet. In qua ſalutatōe ꝑmiſit idonei
tatē eius ꝛ ꝯceptū in eo qꝺ dixit gr̄a plena. Expſſit cō
ceptum cum ſubdidit. dñs tecū. ſ. erit. poſt nūciauit ho-
norem ꝯñtem cū dixit. Benedicta tu in mulieribꝫ. Se-
cundo intendebat eā inſtruere de miſterio incarnatōis
qꝺ in ea erat explendū. Qꝺ q̄dem fecit pnunciando cō
ceptum ꝛ partū dicens. Ecce ꝯcipies ꝛc̄. Et oſtendendo
dignitatē prolis. ꝛ cū ait. h̄ erit magnus ꝛc̄. Et in demō-
ſtrando modū ꝯceptōis cū ait. Spūſſāct⁹ ſuꝑueniet i
te. Tertio intendebat animū ei⁹ ad ꝯſenſum inducē. qꝺ
fecit exēplo eliſabeth. ꝛ rōne ſumpta ex diuīa omīpoten-
tia. Nō autē inductū fuit exemplū eliſabeth quaſi ex eo
ꝙ dubitaret. vt dicit. b. Ambro. Nā ꝙ crediderit oſtēdit
eliſabeth dicens. Beata q̄ credidiſti. ꝛ ideo punita nō fu
it in aliq̄ ſicut zacharias mutitate. q̄ nō credidit ꝟbis an
geli. Vñ qꝺ. b. aug⁹. videt dicere in li. q. ve. ꝛ no. teſtam
ti. ſ. ꝙ ambigenti marie de ꝯceptu poſſibilitatē angelus
ꝑdicat. intelligenda eſt ſm̄. b. Tho. iſta dubitatio magis
admiratōis qͣ incredulitatis. Et ideo angelus ꝓbatōes
inducit. nō ad auferendā infidelitatē. ſed tollendā admi-
ratione. ꝛ ponit vt quoddā figurale exemplū. ꝛ ad ꝯfir-
mationē hui⁹ exempli ſubdit vt argumentū efficax dei
omnipotentis. qꝛ nō erit impoſſibile apud deū oē ꝟbū.
aſſignant ꝛ infra alie rōnes hui⁹ exēpli. In ipa ſaluta-
tione locutiōe ꝛ tandē aſſenſu ꝟginis. dicit Alb. vbi. ſ.
Credim⁹ btām virginē in aduentu ei⁹ inclinatis genu-
bus ꝛ eleuatis puris manibꝫ erectis ad celū ocul ad pa-
trē miſericordiaꝝ ꝓ incarnatōe filij ſui deuotiſſimas p̄ce
ces cū lacrimis fudiſſe. ꝛ angelo venientē aſſurrexiſſe. ꝛ
ꝯcepta eius annūciatōe credentē in eā aſſenſiſſe. ꝛ qͣ citi
impleri. flexis in terrā iterꝝ genubꝫ. ꝛ eleuatis rurſum in
celū oculis ac manibꝫ ex intimo corde erūpentibꝫ. ꝑ gau
dio ex oculis lacrimis deuotiſſime flagitaſſe. ꝛ ſic deum
pariter ꝛ hominē concepiſſe quando demū ait. Fiat mi-
hi ſm̄ verbū tuum. tunc verbū caro factum eſt.

Capl'm. x.

De miſſiōe ſpūſſancti ad mariā ꝟginē.

Miſſus eſt etiā ad ma-

riam virginē ſpūſſanctus. qꝺ ꝑnunciauit an-
gelus cū ait. Spūſſanctus ſuꝑueniet in te. ſcꝫ
ad iſtud miſteriū ꝑficiendū. vt dicere potuit ipa beatiſ-
ſima virgo maria illꝺ Tren. De excelſo miſit ignē in oſ-
ſibus meis ꝛ erudiuit me. Oſſa virgis potentie interiores
in q̄bus ꝯſiſtit virtus anime. De excelſo ergo celo miſit
deus ignē ſpūſſancti in potētijs virginis. i. intellectu ad
illuminandū. In affectu ad inflammandū. In ſenſitiua
ad deſiccandū. ſcꝫ ꝯcupiſcentiā. In generatiua ad fecun
dandū. de oībus erudiuit eā de⁹ de his q̄ oportuit. Vñ
ꝛ articul⁹ fidei eſt. ꝙ ꝯceptus eſt xp̄us de ſpūſancto. ſqꝺ
trahit ex eo qꝺ dixit angelus ioſeph. Qꝺ in ea natū eſt
ſcꝫ in virgine conceptū de ſpūſancto eſt. Miſſus eſt er-
go ſpūſſanct⁹ ad mariā triplr. Prīo ad ſanctificationē Miſſ⁹ ē ſpūſſanctus ad mariā triplr.
in ea pleniſſime ꝑficiendā. Scꝺo ad operationē ab ea ꝑ-
fectiſſime ꝓducendā. Tertio ad fecundatōem ex ea ſin-
gulariſſime ꝯferēdā. Et i his. ſſ. dixit angel⁹ ſuꝑueniet i
te. i. ſuꝑ oēs alios ſanctos ꝛ ſanctas veniet ſuꝑ te ad iſta ef
ficiēdū. ꝛ nlli alti iſta ita ſilr cōmunicant ꝯcedēdū vl efficiendū.

Quantum ad primū .§. I.

ꝙ ſcꝫ fuerit ſanctificata virgo maria. oſtēdit ps̄ xlv. dū Maria dr tabna clm xp̄i
ait. Sanctificauit tabernaculū ſuū altiſſim⁹. Dicta aūt
eſt beata maria tabnaculū xp̄i. qꝛ in ea hītauit ingredi-
ens campū h⁹ mūdi ad pugnandū in q̄ militam⁹. Vñ
ſapiēs in pſona ei⁹ dicit Ecci. xxiiij. Qui creauit me req̄
euit in tabernaclo meo. Et. b. Aug. in ſmōe de ea loq̄ns
ait. Thronū dei celi. thalamū dei. tabernaculū xp̄i neceſ-
ſe eſt ibi eſſe vbi eſt ipe. Sanctificatio aūt vt dictū eſt

ſupra.attribuit ſpũiſancto.⁊ tunc dr̃ mitti ad creaturã
rõnalem.cũ eã ſanctificat. Sanctificatio aũt importat
emundationẽ a peccato. Eſt eñi ſm Dyoni.ſanctitas p
fecta mundicia. Iſta aũt emũdatio a culpa nõ fit niſi p
gratiam q̃ attribuit ſpirituiſancto. Et q2 ſolũ aĩa rõna
lis eſt ſubiectũ culpe ⁊ gratie.ꝓpter qđ in brutis nõ ẽ re-
perire culpã vel grãm.q2 rõne carent.iõ ante animatõeꝫ
ſeu infuſionẽ anime in corpus nõ põt eſſe in corꝑe ↄce-
bit culpa originalr̃.⁊ ab ea per grãꝫ põt emũdari. Et ꝫ
legem cõem.q̃ nõ eſt natus.ſ.ex vtero matris egreſſ⁹ ſal
tem.ꝑ maiori parte vel notabiliori corꝑis renaſci nõ p̃t
ſm aug.de ↄſe.diſti.iiij. Qui in vtero. Qđ oſtẽdit ꝓpri
etas ipſius noĩs. Nã renaſci eſt iterũ naſci.vt ꝑma nati-
uitas ſit corꝑalis q̃ egredit̃ de vtero matris. Scđa ſpi
ritualis qua naſcit̃ ad eẽ ſpũale ex matre eccleſia.qđ fit
per baptiſmũ.⁊ tũc q̃s ſanctificat̃ ꝑ grãm ab originali
mundatus.⁊ hoc xp̃s oſtendit dicẽs Joh.iij. Niſi quis
renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpũſancto.nõ põt videre r̃gnũ
dei. Et h̃ q2 nõ habet grãm ſanctificatõis emundanteꝫ
ab originali culpa .nihil aũt coinq̃natũ.ſcꝫ culpa intro
ibit in illã.ſ.ſuꝑnã patriã. Uerũ q2 vt ait magiſter ĩ.iiij
Nota
ſniaꝝ. Deus nõ alligauit potentiã ſuã ſacramentis.q̃n
ſcꝫ poſſit ⁊ ꝑ aliũ modũ ſanctificare creaturã rõnaleꝫ ⁊
mũdare a culpa q̃ꝫ ꝑ ſacramẽta. Jõ p̃ter legẽ cõem ali-
quos etiã in vtero exñtes ſanctificauit.vt p3 de Hiere.
de q̃ dr̃.j.c. Anteq̃ꝫ exires de vulua ſanctificaui te.et de
Johãne bap.ait angel⁹ Luce.j. Spũſancto replebitur
ex vtero matris ſue.ſ.ꝑ ſanctificationẽ. Sed iſta eſt dif
ferentia inter ſanctificatos ⁊ emũdatos a culpa.q2 ſan
ctificati modo legis cõis.ſ.ꝑ grãm ſacroꝝ ↄ clp̃a liberã
tur vt nõ dñet̃ ſenſualitas rõni.nec regnet pct̃m in eis.
dum ſcꝫ ſequunt̃ inſtinctũ gratie et ↄſeruãt eã. Rema-
Dña ĩnt̃ ſctificatoſ mõ cõiſ le gis.⁊ ſctĩ- ficatos in vt̃o mr̃is
net tñ in eis fomes.q̃ nõ eſt aliud q̃ꝫ q̃dam habitualis
inordinata ↄcupiſcentia ſenſualitatis.nõ ſubdita rõni.
ſed inclinãs ad malũ.⁊ difficilẽ reddẽs ad bonũ.q̃ exiſt
in actũ tpe vſus rõnis ꝑ diũſos mot⁹ vicioꝝ.q̃b3 ⁊ reſi
ſtere ⁊ aſſentire põt. Sanctificatio aũt in vtero ſeu ex
ꝑuilegio ſpẽali.vt in apl̃is die penthecoſtes.h̃ opat̃ vt
nõ ſolũ a culpa liberet.ſed etiã fomitẽ talẽ ita reſtrĩgit
vt exire nõ valeãt in actũ peccati mortalr̃ ex mũere grẽ.
Remanet tñ q̃ ad inclinitõem ⁊ ꝑpetratõem venialiuꝫ
delictoꝝ.a quibus. vt dicit oẽs.nec apl̃i nec ſanctifica
ti in vtero fuerũt immunes. Sꝫ in beatiſſima Maria
ſanctificatio plus opata ẽ. Et iõ ſignãter dicit.ſpũſſan
ctus ſuꝑueniet in te.i.plus q̃ꝫ in alijs veniet in te ad ſã
ctificãdũ. Nã ĩ vetro matris ita fuit ſanctificata . ꝙ n̄c
venialiter potuerit peccare. Et hoc eſt qđ dicit.b.Ber.
in ſermone. Ego puto ꝙ copioſior gratia ſanctificatõis
in eã deſcenderit q̃ꝫ in alijs in vtero ſanctificatis ad vĩ
cendũ ex omni p̃te pct̃m.q̃ concipe.⁊ parere meruit euꝫ
quẽ conſtat nullũ habuiſſe pct̃m.qđ nemĩ in nat̃ mu-
lierũ credimus eſſe datũ. Et licet fuerit in vtero ita ſan
ctificata ⁊ gratia repleta a ſpũſancto ⁊ fomes religata.
tñ ait angelus ſpũſſanctus ſuꝑueniet ĩ te adhuc te ma-
gis ſanctificans ⁊ replens.⁊ fomitẽ ex toto extinguens
Nã vt dicit.b.tho.in.iij.ꝑte.q.xxvij.ar.iij. Credendum
eſt in ip̃a ↄceptõne carnis xp̃i in qua debuit refulgere
Immunitas peccati.qđ ex ꝑle redũdauerit in matrẽ to
taliter fomite ſubtracto ⁊ extincto. Et h̃ ſignat̃ Ezech.
xliij.vbi dr̃. Ecce glĩa dei ingrediebat̃ ꝑ portã orientalẽ
id eſt ꝑ beatã virginẽ ⁊ terra.i.caro ip̃ius ſplendebat a
maieſtate ip̃ius.ſ.xp̃i.⁊ nõ ſolũ iſtã ſanctificatõem ſeu
purgatõem fecit ſpũſſanctus in maria in ↄceptõne fi-
lij.ſed ⁊ aliã quaſi ꝑparatoriã ad xp̃i conceptõem. q̃ nõ
fuit ab aliqua impuritate culpe vel fomitis. Sed men

tẽ ei⁹ mag̃ in vnũ colligẽs.⁊ a multitudĩe ſubtollẽs. Nã
⁊ angeli purgari dicunt̃ in q̃bus tñ nulla impuritas
culpe vel fomitis eſt. Fuit ḡ beata virgo ſanctificata ĩ
vtero anteq̃ꝫ naſceret̃. Neq̃ꝫ eñi ait.b.Bern. Natiuitas
ei⁹ feſtiuis laudib3 celebraret̃.ſi nõ ſancta naſceret̃. Et
h̃ ſignat̃ Job.iij.vbi ſm.b.tho.de nocte peccati origi-
nalis dr̃. Expectet lucẽ.i.xp̃m ⁊ nõ videat.q2 ip̃m non
cõtraxit originale ſolus. Nec ortũ ſurgẽtis aurore.i.bea
te virginis q̃ in ortu ſuo ex vtero ab originali mũdata
ĩmunis fuit. Nõ tamẽ ante animatõem in vtero ſctifi
cata fuit.q2 ſic nõ incurriſſet maculã originalis culpe
⁊ ſic nõ indiguiſſet redemptõe ⁊ ſalute q̃ eſt ꝑ xp̃m. de
quo dictũ eſt Matt.j. Ip̃e ſaluũ faciet populũ ſuuꝫ a
peccatis coꝝ. Et hoc eſt incõueniens dicere.q2 ſic xp̃us
nõ eſſet ſaluator oĩm hoĩm vt dicit apl̃s.i.ad Thi.iiij. s̃.ꝑma.ꝑ.
Qđ ⁊ figuratũ fuit.ſ.ſctificatõnem factã p⁹ aĩatõeꝫ ti.viij.c.ij
Exo.vlt.vbi dr̃ ꝙ poſtq̃ꝫ oĩa ꝑfecta ſũt.ſ.circa taberna ⁊ iij. đ cõ
culũ impleuit nubes tabernaclm̃ teſtimonij ⁊ glĩa dñi ceptõe.b.
impleuit illud. Tũc aũt oĩa ꝑfecta ſunt circa taberna- M. vtꝝ
culũ.q̃n ⁊ corp⁹ organiſatum ⁊ aĩa creata .b.marie ĩfu ĩ pctõ ori
ſa eſt.⁊ tũc origĩali ↄtracto in ↄiunctõe aĩe ad corp⁹ nu ginali.
bes culpe origĩalr̃ operuit illđ.⁊ grã dñi.i.grã ĩpleuit il
lud ab eo emũdans vl̃ nubes grẽ operuit ſctificãs ab
originali.⁊ glĩa dñi.i.diuitias ĩpleuit ĩ ↄceptõe poſtea
filij. Nec obſtat ꝙ in aliq̃b3 eccleſijs fiat feſtũ ↄceptõis
q2 feſtũ illđ eſt de ſanctificatõe nõ ↄceptõe.ſꝫ q̃a neſcit̃
q̃n fuit in vtero ſanctificata.ideo fit feſtum in cõcepti
one referens ſe eccleſia ad ſanctificationem que forte fu
it facta qua die anima infuſa eſt corpori.

Secundo ſpirituſſan. §. II.

ctus miſſus ſuꝑuenit in eã ad opatõis ꝑfectiõem. Dic
apl̃s. Qui ſpũ agunt̃ hi filij dei ſũt.ſ.ꝑ adoptõnem et
grãm.q̃cũqꝫ eñi q̃s hẽat grãm.optet ꝙ agat̃.i.moueat̃
a ſpũſancto ad bñ agendũ. Propt̃ qđ dic̃ Eſayas pro
pheta. Oĩa opa nr̃a opat⁹ es in nob dñe.te.ſ. mouẽte
ad bonũ op⁹.⁊ libero arbitrio aſſentiente ⁊ ↄcurrente.
Multũ ãt iuuat ad bñ opandũ bona ↄplexio corꝑis ⁊
debita diſpoſitio organoꝝ.⁊ q̃ meliora naturalia h3 qđ
eſt ex diſpoſitõe corꝑis ille inſtinctũ grẽ ꝑcepta ꝑfecti⁹
exequat̃. Et q2.b.virgo optĩa naturalia habuit ꝑfectiſſi-
mã corꝑis ↄplexionẽ ⁊ diſpoſitõem repleta grã in ſan
ctificatõe ꝑfecte opabat̃ ⁊ feruent̃ ex ardenti charitate
⁊ in ↄceptõe filij ſpũſſctũs miſſus ſuꝑueniẽs ad abũ-
dantiorẽ grãm ↄferendã adhuc poſtea ꝑfecti⁹ ſanctius
⁊ feruẽti⁹ opabat̃. Totã eñi eã.vt ait.b.Hiero.incãdu
erat diuus amor.vt nihil eſſet qđ in ea mũdan⁹ viola
ret affect⁹.ſꝫ ardor ↄtinuus ⁊ ebrietas ꝑfuſi amoris.
Qđ aũt eſſet pulcerrima ⁊ optĩe in corꝑe diſpoſita p3
tripl̃r. Pͥmo ex ſacra ſcꝑtura. Ex antiq̃ figura. Ex rõe M.optĩ
plurima. Ex ſcꝑtura ſalomõis h̃ oñdit̃ dicẽt̃ in ꝑſona do me ĩ cor
mini Canti.iiij. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula ñ ꝑe diſpo
eſt in te. Nulla amicitior deo ⁊ ↄiũctior caritate.b.Ma ſita ⁊ pu
ria.hec tota pulcra.q2 in aĩma ⁊ corꝑe.pulcritudo aĩe cerrima
ex refulgẽtia grẽ cũ debitã ordĩatõe opeꝝ reſultat.ſic̃ ⁊ p3 tripl̃r
pulcritudo corꝑis extat ex q̃dã claritate.cũ ↄgrua ꝓpor
tiõe mẽbroꝝ.qđ totũ fuit in.b.maria ꝑ ceteris. Sic eñi
ꝓpinq̃or fuit cũctis ꝑncipio influxiuo.grẽ.ſ.xp̃o in oẽs
ſm diuĩitatẽ efficient̃ ſm hũanitatẽ inſtrũalr̃.q2 mat̃ ei⁹
ita copioſi⁹ cũctis recepit grẽ refulgẽtiã ⁊ oĩm operuꝫ
bonoꝝ ꝑfectiorẽ opationẽ. Macl̃a ñ fuit ĩ ea nec corꝑa
lit̃ nec ſpũalr̃.ſ.clp̃e actualr̃.nec ẽt venialr̃.qđ de nll̃a a-
lia creatura pura dici p̃t. Qđ ãt euãgeliũ nihil dicat De pul
de ei⁹ pulcritudĩe corꝑali.iõ factũ ẽ ſm Alb.vbi.s̃.q̃a critudin
cũ ip̃a dña nr̃a ſit nob poſita in ſpeculũ ⁊ exẽplũ ſaluoſ corporale
fiendi ꝑ bona opa.nõ voluit eã ĩ talib3 laudari q̃ꝫ ior- m.cuã.nĩl
dicat q̃rel

Einatus appetitus vel abuſus multis eſt cauſa periũdi. Cũ etiã qꝛ cũ quicqd bonitatꝫ ꝛ pulcritudinis fuit i alijs. in ipa plenꝰ fuerit tacẽdo de aliq̃ pticulari de ea vt de pulcritudie ꝛ hmõi. magꝫ eã laudat tacite ſuppo nẽdo q̄ꝫ explicãdo ſic̃ ꝛ ãgeli ſummi qꝛ donis meliorib⁹ denoiant̃ ꝛ laudãtur. ñ tñ ab iferiorib⁹ bõis q̃ etiã i eis ſũt pfectiꝰ q̄ꝫ i inferiorib⁹ ordib⁹ excludant̃. Scđo pꝫ ex figura veterꝫ teſtamẽti. nã qtuoꝛ iueniunt̃ ibi mlieres brãꝫ. m. expſſiſſie figurãtes. ſ. heſter cõiugata. Judith vidua. Rebecca ꝛ rachel ꝟgĩes. Nã đ rebecca đꝛ Geñ. xxiiij. ꝙ fuit puella đcora nimis. ꝟgoq̄ꝫ pulcerrima ꝛ i cõgnita viro. de rachel vero ꝙ erat venuſta facie ꝛ decora aſpectu. de iudith đꝛ ꝙ erat eleganti aſpectu nimis ꝛ ꝙ erat ſtupoꝛ i ocul̃ eoꝝ q̃ eiꝰ pulcritudĩeꝫ mirabãt̃ nimis Et iteꝝ ñ ẽ tñs mlier ſup terrã i aſpectu pulcritudie. ꝛ ſẽſu ꝟboꝝ. De heſter autẽ cõiugata aſſuero regi ſcribit̃. ꝙ erat pulcra valde ꝛ icredibili pulcritudie. et ḡtioſa oĩm ocul̃ ꝛ amabil̃ videbat̃. Signũ ãt ꝛ figura dꝫ aſſilari ſignificato ꝛ figurato. ꝛ potioꝛ ẽ veritas q̄ꝫ figura. Ex q̃ ſeq̃tur. ꝙ. b. maria figurata p iſtas tã pulcras mlto pulcrioꝛ fuit.

Argumentum contra: Nec ob. ſi dicat̃. ꝙ pulcritudo mlieꝝ ẽ magn occaſio mali. ꝓpter qđ đꝛ eccli. Ne aſpicias ꝟginẽ ne ſcãdalizeris i pulcritudie eiꝰ. Et iteꝝ ꝓpter ſpẽꝫ mlieris mlti pierũt. Sꝫ btiſſima ꝟgo đbuit oĩb⁹ eẽ cã ſaluãdi nõ occaſio pcũdi. ḡ ñ đbuit eẽ pulcra. Jtẽ q̃ ſumme fuit humilis. đbuit hre oẽs cãs hũilitatis. Sꝫ pulcritudo ẽ occaſio ſupbie ꝛ ianis ḡlie ſm illud. Faſtus ineſt pulcris. Et exm̃ i vaſti regia. Heſter. ij.

Reſpõſio: Rñt alb. vbi. s. ꝙ pulcritudo corpalis i ſuo genere ẽ bona. Sꝫ nihil ẽ adẽo bonũ q̃n ex eo poſſit malꝰ ſcãdalizari. vñ nõ ſolũ i hoĩe xpo ſcãdalizabant̃ mali i doctrina ꝛ opib⁹ eiꝰ ꝓpter qđ dixerũt diſcipuli eiꝰ. Scis rabi qꝛ phariſei audito hoc ꝟbo ſcãdalizati ſunt. ſꝫ ꝛ i ipõ deo ꝛ gubnatiõe eiꝰ. Vñ glo. ſup illđ. Quã bonꝰ iſrl̃ deꝰ. his q̃ recto ſunt corde. Dic̃ ꝙ puerſ pũerſus vidꝛ deꝰ. Tal̃ ḡ occaſio mali ſiue ſcãdali paſſiui nõ ẽ vitiũ bonĩ natura hñtis. ſꝫ culpam patiẽtis ſicuti ipĩ đmões de pulcerria dei iuſticia ſcãdalizant̃. Dic ꝛ. b. Aug. Abſit vt ea q̃ ꝓpter licitũ ꝛ bonũ facimꝰ ꝛ hẽmus ſi qđ p hoc cuiq̄ꝫ aliqđ mali pter nrãꝫ volũtatẽ acciderit nob̃ iputet̃. Quid ei ẽ i vſu boĩꝫ bono ꝛ licito. vñ ñ poſſit pnities irrogari. xxiij. q. v. de occidẽdis ſic̃ ãt grã ẽ nobilioꝛ natura ꝛ pfectioꝛ ita ꝛ hũilitas q̃ ẽ ex grã ẽ pfectioꝛ ea q̃ primo ẽ ex natura primo ex grã. vt ſiqua mlier eſſet humil̃. cũ qꝛ hꝫ grãꝫ. tũ qꝛ turpis ꝛ đformis. vñ nõ miꝝ nec laude ita dignũ opio iudicaret hũana ſi virgo đformis humil̃ eẽt ꝛ qſi đſpecta viro ꝟgo pmaneret ſecus ſi pulcerrima tũc admirãda. qꝛ ex ſola grã. Ratõe ꝓbat̃ ſic ſm philo. Natura ẽ vis iſita rebꝰ ex ſil̃i ſilie pcreãs. Niſi ḡ natura ipediat̃. vl̃ erret filius erit ſil̃is patri vl̃ matri. vñ ſeq̃t̃ ꝙ filꝰ q̃ naſcat̃ de mrẽ ꝛ nõ de prẽ. et tl̃i operante q̃ nõ pt̃ ipediri vl̃ errare. ſ. đo. ibi neceſſe ẽ filiũ fieri ſil̃em mrĩ ꝛ ecõuerſo. ſed ipẽ ẽ pulcerrimꝰ iuxta illđ ps̃. Specioſus forma p̄ filijs hoĩm ita ꝙ i ipm̃ deſiderant ãgli pſpicere. vt ait petrus i canoñ. ḡ ꝛ mr̃ eiꝰ. be. maria ẽ pulcerrima. Qui viderũt veronicã. dicũt ꝙ pulcerrimã et ḡlioſiſſimã faciẽ repñret. Scđo ſic ꝓbat̃. Corpus humanũ pulcriꝰ ẽ ꝛ nobiliꝰ oĩb⁹ corpib⁹ brutoꝝ ꝓpter vnionẽ ad aĩaꝫ rõnalẽ. Ergo nobilitas corpis itendit̃ ꝛ augẽt̃ ad nobilitatẽ aĩe ad quã ordĩat̃ vt ſuũ pfectibile. Forma eĩ ꝛ materia dñt̃ eẽ ꝓportõnabilia. Si aĩa b. virgis fuit nobiliſſima pꝰ aĩaꝫ filij. igit̃ ꝛ corpꝰ eiꝰ fuit nobiliſſimũ ꝛ pulcerrimũ pꝰ corpꝰ filij. Corpꝰ eĩ filij qꝛ vnitũ đitati. iđ pfectiſſimũ i pulcritudie. vñ corpꝰ imediate ordiatũ ad ipm̃ erit ſcđo loco pulcerrimũ. Sꝫ illud fuit corpꝰ matris. vñ aſſumebat̃ id qđ vniebat̃ diuiñtati ꝓpt̃ qđ ſeq̃t̃. ꝙ fuit pulcerrimũ corpꝰ. bea. marie. Tertio ſic. Ordo ẽ i reb⁹ naturalib⁹ ꝛ i corpib⁹ hũanis. Natura facit aliqđ pulcrũ ꝛ aliqđ pulcrius. Ergo ꝛ aliqđ dꝫ eẽ pulcerrimũ ſm naturã. Natura eĩ hꝫ aliquẽ terminum ad quẽ pt̃ ꝛ ñ vltra. Aut ergo illũ terminũ ꝯtiget alicui aut nuſq̄ꝫ. ſi nuſq̄ꝫ ḡ đfic̃ ĩ ſpectu ſuaꝝ opatõnũ qđ ẽ fꝫ qꝛ phs dicit ꝙ natura nõ abũdat i ſupfluis nec đficit in neceſſarijs. Natura igit̃ alicui hꝫ ſuũ ſummũ. Corpꝰ ãt naturale aliqñ format̃ a corpe naturali ipa natura creature opante naturalr̃ ꝛ aliqñ ipõ đo opante ſupnatr̃al̃r ergo alicui ẽ ſummũ i corpe hũano deo opante ꝛ alicui ſummũ natura opante. Sicut ḡ corpꝰ dei qđ deus p ſe ipm̃ formauit ẽ pfectiſſimũ ꝛ pulcerrimũ in natura qđ deꝰ potuit facere ſm ſtatũ vie. ita corpꝰ bea. virgis ad đ imediate ordinatũ erit pulcerrimũ ſm ſtatũ vie qđ natura potuit facer̃ ſe opante. Et damaſ. dicit ꝙ ipa a nllo illuſtriũ. ſ. viroꝝ ꝛ mlieꝝ ſupat̃. ſ. i aliquo. Vñ nec i pulcritudie. Et caſtitas ipa laudabilioꝛ ẽ i pulcris. Debuit ergo btiſſima virgo maria oĩ laude digniſſima de vtra ꝗ pulcritudie laudari. vñ ꝛ corpali etiã. Pmõ ad ipſius cõmẽdatõeꝫ. vt naturã pficiat. et grãꝫ augmẽtet. qꝛ formã pudicicie rara. ſꝫ apta comes. Scđo ad noſtrã edificatiõnẽ ꝛ deuotõeꝫ. Sap. iiij. Pulcra ẽ eĩ caſta generatõ cũ claritate. Et tertiõ ad diuĩci corpis ꝯmẽdatiõnẽ qꝛ nõ poteſt arboꝛ bona ꝛ nobilis fructũ malũ ꝛ ignobilẽ facere. Euãgeliũ ãt nõ curauit de eiꝰ pulcritudie narrare pꝓpter rões iã dictas. Et qꝛ magꝫ i eo ꝛ ex eo itendit̃ perfectio ꝛ pulcritudo ſpũal̃. q̄ꝫ circa tpalia. ꝛ corpalia. Et ex his dicẽdũ ẽ. ꝙ cũ pulcritudo atteſtet̃ optĩe ꝯplexiõi et diſpoſitioni corpis que cũ grã pfectius opatur natura grãꝫ iuuante pulcerrima corpe cũ maxĩa gratia pfectiſſime operata eſt in omibus.

Multiplici duplici laudari. mentali et corpali pulcritudine.

Quantum ad tertiũ. §. III.

ſpũſſanctus miſſus ſupueñit in mariã. i. ſuper oẽs alias modo miraculoſo. dãs ſibi fecunditatẽ ꝛ ꝟtutẽ generandi. qđ alie mulieres hñt ex viri ꝯiũctõe. Vñ Johes damaſce. li. iij. dicit ꝙ dei filꝰ ꝯſtruxit ſibi ĩpĩ ex caſtiſſimis ꝛ puriſſimis ſanguinib⁹ virginis carnẽ aĩatã aĩa rõnali. Pro cuiꝰ declaratiõe dicit. b. tho. in. iij. p. q. xxxi. ar. v. ꝙ in ꝯceptõe xpi aliqđ fuit ſm naturã. aliqđ ſup naturã. Nã ſm conditõem nature ſuiq̄ꝫ ꝯceptus ẽ ex femina. Sed ſupra ꝯditõem nature ꝙ ꝯceptus ꝛ natꝰ eſt ex virgine. Si ordinẽ nature q̄ris. inq̃t. b. Amb. femina viro nupta generare ꝯſueuit. pter igit̃ nature ordinem eſt xpi ptus ex virgine. de ꝯſe. di. ij. Reuera. Cũ aũt. b. maria fuerit eiuſdẽ nature cũ feminis alijs. cõſeqñs eſt ꝙ habuit carnẽ ꝛ oſſa eiuſdẽ nature. Carnes aũt ꝛ oſſa in alijs feminis ſunt eſſentiales corpis ptes ex q̃bus cõſtituit̃ integritas corpis. ꝛ iđ ſubtrahi non pñt ſine corruptione corpis vel diminutõe. xps aũt qui venerat corrupta reparare. nullã corruptõem aut diminutõem integritati matris inferre debuit. Et ideo nõ debuit corpus xpi formari de carne vel oſſibus virginis. ſed de ſanguine q̃ nõdũ eſt actu ps. ſed eſt potẽtia ps. vt đꝛ in li. đ generatõe aĩaliũ. Et ideo đꝛ carnẽ de virgine aſſumpſiſſe vt in collecta. Deus qui de beate marie virginis vtero verbũ tuũ angelo nũciante carnẽ ſuſcipe voluiſti ꝛc. nõ ꝙ materia corpis fuerit actu caro. ſed ſanguis qđ ẽ potentia caro. Nõ q̃dem ſanguis mẽſtrualis queꝫ natura ſupfluum in mulierib⁹ repellit nec ex tali poteſt eſſe conceptus. qꝛ immũdiſſimus eſt. ſed ſanguis puriſſimꝰ. q̃ eſt alio ſanguine purioꝛ ꝛ pfectioꝛ paratus ad ꝯceptuꝫ. Sic ergo in ꝯceptõe corpis xpi opatõe ſpũſſancti talis ſanguis puriſſimꝰ in vtero virginali adunatꝰ eſt ꝛ formatus in plem. Et iđ đꝛ ex puriſſimis ꝛ caſtiſſimis ſanguinib⁹ virginis illud corpꝰ formatũ. Nã in alijs mu

De ſanguine m. puriſſimo corpꝰ xpi formatũ eſt.

lieribꝰ generātibꝰ ſanguis ille deſcendit in locū genera⸗
tōis cū quadā cōcupiſcētia. ſed ī virgīe nulla fuit con
cupiſcentia ꝛ ideo dicit̄ caſtiſſimis. Et in euāgelio virtꝰ
altiſſimi obumbrabit. i. refrigeriū p̄ſtabit vt nullū ſen⸗
tias calorē cōcupiſcentie. Quare āt dicat̄ xp̄s cōceptus
de ſp̄ūſancto ꝛ ſibi attribuat̄ iſta cōceptio. Pro cuiꝰ de
datōe dicit. b. tho. in tercia parte. q. xxxij. articu. i. ꝙ cō⸗
ceptionē xp̄i tota trinitas opata eſt. Attribuit̄ tamē ipa
ſp̄ūſancto vt dicat̄ cōceptꝰ de ſp̄ūſancto triplci ratōne.
Prima quia hoc ꝯgruit cauſe īcarnatōis q̄ ex pte dī cō
ſiderat̄. Sp̄ūs enī ſanctꝰ ē amor patris ī filiū ꝛ filij in
patrē ſm hiero. nō q̄dā accidētalis. vt ē amor nr̄. q2 nul
lum ī deo accidēs. ſed ſubſtātialis. H āt ī mario amore
dei rega nos p̄ceſſit. vt dī filꝰ ſumeret carnē nr̄a3 ſibi ī
vtero ꝯgīali. vn̄ Jo. iij. dixit ieſus. Sic d̄s dilexit m̄dm
vt filiū ſuū vnigeitū daret. Et. b. Gre. O ieſtimabil' di⸗
lectio caritatꝫ. vt ſeruū redimeres filiū tradidiſti. Sc̄da
ratio ē. q2 hoc cōgruit cauſe īcarnatōis ex pte nature aſ
ſumpte. q2 p hoc datur ītelligi ꝙ hūana natura aſſum
pta eſt a filio dī ī vnitate pſone. nō ex aliq̄bus meritis.
ſ3 ſola grā q̄ ſp̄ūſancto attribuit̄ ſm illd̄. i. Cori. xij. Di
uiſiones grāꝝ ſunt idē enī ſp̄ūs Vn̄. b. Aug. ī encheridi
Jſte modꝰ q̄ natus ē xp̄s de ſp̄ūſancto. ſ. cōceptus ī ſinu
at nobis grām dei q̄ homo nullis meriti p̄cedētibus ex
ipo p̄mo exordio nature ſue quo eſſe cepit. verbo dī co
pularet̄ ī tantā vnitatē pſone. vt idē eſſet filꝰ dei. Ter⸗
tia ratio eſt q2 hoc cōgruit termīo īcarnationis. Ad hoc
enī terminata eſt ī carnatio vt homo ille qui ꝯcipiebat̄
eſſet ſanctꝰ ꝛ filius dei vtrūq3 aūt hoꝝ attribuit̄ ſp̄ūi
ſancto. Nam p ipſum efficiūt̄ hoīes filij dei ſm illud ad
Gal. iiij. Quoniā eſtis filij dei. miſit deꝰ ſp̄m filij ſui ī
corda. veſtra clamātē abba pater. Jpſe ēt ſp̄ūs ē ſp̄ūs ſā
ctificatōnis. vt dicit̄ ad Ro. i. Sicut ergo alij p ſp̄m ſan
ctum ſanctificant̄ ſpiritualiter vt ſint filij dei ad optiui
ita xp̄s per ſpiritū ſanctū eſt ī ſanctitate ꝯceptꝰ. vt eſſet
filꝰ dei naturalis vn̄ ad Ro. i. ſm vnā glo. qd̄ p̄mittit̄
Qui p̄deſtinatus eſt filius dei in virtute manifeſtat̄ p
id qd̄ ſequit̄ imediate. ſ. ſm ſp̄m ſanctificationis. i. per
hoc ꝙ ꝯceptus eſt de ſp̄ūſctō. et ipſe angelus per hoc ꝙ
p̄miſerat. Spiritusſctūs ſupueniet ī te. cōcludit. Jdeoq3
qd̄ ex te naſcet̄ ſanctū vocabit̄ filius dei. Eſt ergo opus
ꝯceptionis huiꝰ vt dictū eſt opus totiꝰ trinitatis cōe
ſm tamē aliquē modū attribuit̄ aliquid ſingulis pſoīs
Nam patri attribuit̄ autoritas. reſpectu pſone filij qui
ſibi per huius cōceptionē naturā hūanam aſſumpſit.
Filio attribuit̄ ipſa carnis aſſumptio. Spirituiſctō at⸗
tribuit̄ formatio corporis. qd̄ aſſumit̄ a filio. Nam ſp̄ūſ
ſanctus eſt ſpiritus filij ad Gal. iiij. Miſit deꝰ ſpiritu3
filij ſui. Sicut aūt virtus anime q̄ eſt in ſemīe p ſp̄m q̄
eſt in ſeīe ꝯducit̄. formatur corpus in generatōne alioꝝ
hoīm. ita virtus dei q̄ eſt ipſe filius ſm illd̄. i. cori. i. xp̄3
dei virtutē. p ſpiritū ſuū corpus formauit. Et hec verba
euāgelij demonſtrāt vbi dicit̄. Spiritusſanctꝰ ſupueni
et in te. ſ. ad p̄pandam et formādam materiā corpis xp̄i
Et virtus altiſſimi. i. xp̄s obumbrabit tibi. i. corpus hu
manitatis in te ſuſcipiet incorporeū lumē deitatꝫ. Um⸗
bra enī a lumīe format̄ ꝛ corpe vt. b. Greg. ait. xviij. mo
ral. Altiſſimꝰ autē intelligit̄ pater cuiꝰ virtus eſt filꝰ
et. b. Aug. dicit in enche. ꝙ nō eodē mō dicit̄ xp̄s ꝯcep⸗
tus aut natus de ſp̄ūſctō et de virgīe maria. Nam de
maria dicit̄ cōceptus materialr̄. q2. ſ. materia corpis xp̄i
de corpe eius ſumpta ē. ſ3 de ſp̄ūſctō ꝯceptus dicit̄ effec
tiue. quia. ſ. ſp̄ūſctūs formauit illud corpus. et nō q2 de
ſubſtantia eius ſit cōceptus. vt filius alicuis homīs de
patris ſui ſubſtantia. nec etiā plus opatus eſt ſp̄ūſctūs
in illo ope cōceptionis q̄ pater vel filius ſed ſibi magiſ

Quare cō ceptō iſta attribuat̄ ſp̄ūſctō eſt rō tri⸗ plex.

attribuit̄ ratione iam dicta. Jlla ergo cōceptio xp̄i ſm
b. tho. in. iij. pte. q. iiij. habuit tria p̄uilegia. ſ. ꝙ eſſet ſn̄
peccato orginali facta. et ꝙ eſſet nō puri homis ſed hoīſ
et dei. et ꝙ eſſet conceptio virginis. id eſt a virgine. ꝛ hec
tria habuit a ſpiritusſancto. Et ideo dicit damaſcenus.
q̄tum ad primum ꝙ ſpiritusſanctus ſuperuenit virgi
ni purgans ipam. id eſt preſeruans ne cu3 peccato origi
nali conciperet. q̄tum ad ſecundū dicit. et virtutem ſu
ſceptiuam verbi dei tribuens. id eſt vt conciperet ver⸗
bu3 dei. Quātum ad tertium dicit. ſimiliter et virtute3
generatiuam. vt ſcilicet manes virgo poſſet ✝generare.
Non quidem actiue ſed paſſiue. ſicut alie mulieres hoc
conſequuntur ex ſemine viri. Et ſic ſpiritusſanctꝰ miſ⸗
ſus eſt ad virginem ad iſta faciendum.

Cōceptio hec hūit tria p̄uilegia

De pulcritudine beate virginis. Caplm̄. xi.

Specie tua et pulcritudine tua.

Specie tua et pulcritu
dine tua. Specie ſcilicet corporali. pulcritudi⸗
ne ſpirituali. Et ideo dicitur Canticoꝝ. iiij. ca.
Tota pulcra es amica mea et macula non eſt in te. Jn⸗
tende ſcilicet ad indigentias noſtras. ad orationes no⸗
ſtras ad prouiſionem noſtram proſpere procede de vir⸗
tute in virtutem. ſcilicet proficiendo ſine defectu. proce⸗
de ad orandum pro nobis. procede ad impetrandu3 no
bis bona. ꝛ regna in celis ſuper omnes. regna ſuper de⸗
mones comprimendo. regna in terris nos tibi ſubijcien
do. vicia delerendo.

De pulcritudine in particulari. §. I.

De pulcritudine in §. I.
particulari dicit Albertus vbi ſupra. ꝙ hec in tribꝰ cō⸗
ſiſtit. ſcilicet in debita corporis quantitate, et qualitate.
Jn eleganti membrorum diſpoſitione et proportione.
Jn coloris venuſtate. Conueniens quantitas corporis
eius poteſt probari a quantitate corporis filij ſui. quod
tanq3 perfectiſſimum in ſuis naturalibus debitiſſima3
habuit quantitatem. Corpus enim filij formatur a cor⸗
pore generantis. ita ꝙ de tali tale. et de tanto tantum.
niſi error aut impotentia impediat vel per viam accidē
tis aliter fiat. Sed naturaliter magnus magnū. ꝛ par⸗
uus paruum. et tantus tantum. Cu3 ergo filius habu
erit in ſummo debitam quantitatem. et mater eius vir⸗
go habuit debitam quantitatem conuenientem femi⸗
ne. Et ita credimus. Jdem de qualitate dicentes. Mo
di qualitatis ſunt quinq3. ſcilicet groſſicies nimia. et ex⸗
tenuata macies. Sirheſis ſqualiditas et equalitas. Pi
guedo cauſat̄ ex frigiditate et hūiditate. Squaliditas
ex caliditate et frigiditate. Extenuata macies ex calidi⸗
tate et ſiccitate. Sintheſis ex frigiditate et ſiccitate. E⸗
qualitas ex omnium humorum equalitate. cuiuſmodi
credimus fuiſſe corpus beate virginis. De membroru3
diſpoſitione et proportione idem dicimus. ſcilicet ꝙ fu
it cōgruentiſſima. quod probatur ex parte generati. Jn
formatione enim corporis a generante. ſic formatur totū
a toto. quod a qualibet parte generantis fit formatio.
Unde inter generantem et genitum naturaliter et regu
lariter ſingulorum membrorum ad inuicem eſt ſimila⸗
tio in forma et figura. niſi per viam accidentis impedia
tur. Jn corpore autem dominico formando nullum po
tuit intercidere impedimentum. cum ſpiritusſanctꝰ for
mator extiterit. et ideo membra illius corporis fuerunt
elegantiſſime diſpoſitionis et congruentiſſime propor
tionis. ita ꝙ oculi non fuerunt nimis grandes vl' par
ui reſpectu aliorum membrorum. Similiter aures. ge
ne. os. brachia. manus. tibie. et huiuſmodi alia. ſed
ſingula erant omnibus alijs correſpondentia. Et ideo
dicendum eſt de membrorum proportione beate vir⸗

Pulcritudo corpat̄ ī tribꝰ cō⸗ ſiſtit

ginis matris eius.ſ.ꝙ ſit medie ſtature .quia medium
tenuere beati.i.ꝙ nõ ſit nimis paꝰ.nimis puſillꝰ ad o⸗
perandũ.neqꝫ nimis magnꝰ in ꝯſumẽdo vltra vires ſu
as vt ſupbi gigãtes. Qualitas.vt nõ nimis pinguis et
carnoſa.i.delitijs affluens ⁊ diuitijs.nec nimis macilen
ta.ſ.indiſcrete abſtinẽs.de conſe.di.v. Nõ mediocrit̃.et
di.ꝑ. Quiſq̃s ꝓportio debita mẽbroꝝ.i.debita obſeruã
tia circũſtātiaꝝ in opando qḋ ꝑtinet ad prudentiã. Cõ⸗
tpantia q̄tuor hũoꝝ.i.moderata q̄tuor paſſionũ.ſ.amo
ris.timoris.triſticie.⁊ ſpei. De colore ſciendũ ꝙ triplex
eſt coloris diuſitas in corpe hũano. In cute.in capillis.ĩ
oculis. Et de colore in cute vidȝ ꝙ fuerit mixtꝰ ex albo
⁊ rubeo.q2 ſic autores medicine dicũt. In cute color ab
interioribꝫ duobꝫ accidit mõis. Aut ex abũdantia.aut
ex eq̃litate humoꝝ. Ille eſt ex eq̃litate q̄ ẽ ꝯpoſitꝰ ex al⸗
bedine ⁊ ex rubore. Alij colores ex ineq̃litate. Sȝ nobili
or eſt color q̄ ꝓcedit ex eq̃litate hũoꝝ.ḡ color ĩ ea fuit ex
albo ⁊ rubeo. Et q2 iſta pñt r̃duci ſignificatiẽ ad pulcri
tudinẽ anime.iõ aliq̃ntulũ diffuſiꝰ dicemꝰ ſm illḋ Cã⸗
ticoꝝ.iiij. Tota pulcra es.ſ.in aĩa ⁊ corpore.⁊ macl'a nõ
eſt in te. Pulcritudo eñi atteſtat̃ nobilitati ⁊ ꝑfectõi cõ
plexiõis. Vñ cũ additõe grẽ q̄ fuit in ſũmo in maria ꝑ
fectius opabat̃. Dic̃ḡ alb. vbi.ſ.ꝙ ſex ſũt colores cutis.
Primꝰ ex albediẽ ⁊ rubediẽ ꝯpoſitꝰ. Scḋs niger. Ter
tius citrinꝰ. Quartꝰ glaucꝰ. Quintꝰ ſolꝰ albꝰ. Sextus
ſolꝰ rubeꝰ. Ille aũt q̄ ẽ ꝯpoſitꝰ ex rubore ⁊ albedine.vt
dicit ioãnitiꝰ.eſt ab eq̃litate ꝓcedẽs. Oẽs aũt aliq̄ ex in
eq̃litate ꝓcedũt hũoꝝ. Vñ pmꝰ.ſ.ex albo ⁊ rubeo ẽ no⸗
biliſſimꝰ ⁊ corpi euchratico.i.bñ diſpoſito determinat̃.
Et a Galieno in tẽperata ꝯplexiõe poſitꝰ. Dicit eñi ĩ te
gni.ꝙ corpꝰ euchraticũ eſt ex albo ⁊ rubeo mixtũ. ⁊ ſil'r
a ꝯſtantino in pãtegni. Et hũc ꝓcedimꝰ in corpe beatiſ⸗
ſime ꝟginis fuiſſe. Et lȝ color niger ſit magis viſui ꝯgru
us alteri ad videndũ.nõ tñ eſt magis determinatꝰ cor⸗
pori euchratico ad hñdũ. Color eñi corpis ẽ pncipal'r ad
corpꝰ ꝓpriũ venuſtandũ.⁊ ſuã ꝯplexionẽ oñdendũ. Itez
cũ viſus delectet̃ in pulcro ⁊ luce ꝓportionabili. delecta⸗
bilior ⁊ delitioſior ⁊ ad videndũ lumẽ ſi eſt color albus
mixtus cũ rubore q̄ȝ nigredo. Nec obſtat etiã ꝙ colores
extremi ſũt magi ſenſitiui. Illa eñi ꝓeminẽtia ſũt reſpe
ctu alteri videntiſ.iſta aũt reſpectu hñtis. Natura ãt vt
dicit phs magis tendit ſibi niſi ſit ebria. Et iõ color cor
poris magis debet determĩari ſm ꝯgruentiã ſui ſubie
cti q̄ȝ reſpectu alieni.vñ de xp̃o filio ꝟginis dr̃ Cãti.iiij.
Dilectꝰ meus candidꝰ ⁊ rubicũdꝰ. Et in aĩa q̄dem co
lor candidꝰ deſignat puritatẽ ſm docto. Rubiꝰ aũt ca⸗
ritatẽ. Que ꝟtutes puritas ⁊ caritas fuerũt in ꝟgine in
ſũmo. Ea eñi puritate nituit q̄ maior ſub deo neq̄at re⸗
periri ſm anſel.ſ.ĩ hũana natura. Nã filꝰ eiꝰ erat deꝰ.⁊
ideo maior in eo.q2 nec originale de caritate.dic̃.b. Hie⸗
rony. Totã ĩcanduerãt eã diuus ⁊ ardor ꝯtinuꝰ in ea. ⁊
ebrietas perfuſi amoris. Ignis aũt coloris rubei ẽ.⁊ ebri
etas rubeũ fac̃ ⁊c̃. De colore capilloꝝ ſciẽdũ vt allegat
alb. Cõſtantinꝰ in pãtegni poſuit tres cauſas capilloꝝ
dicẽs. Capilli caput cuſtodiũt ⁊ defendũt ⁊ honeſtãt q̄⸗
bus ſi careat hõ maxĩa eſt inhoneſtas ⁊ ꝑcipue in mu⸗
lieribꝫ q̄ ad caput. Et iuxta h̄ fecit natura corpori iuua⸗
menta ⁊ ornamẽta. Cauſa autem quare maſculi barbe
ſcunt et nõ femine.eſt q2 maſculi ſunt calidiores.in qui
bus fumus q̄ eſt piloꝝ natura magis augmentat̃. quẽ
quia natura nõ ſufficit expellere.expellit per duo loca ꝑ
caput et barbam. vñ fit vt femine calidiſſime barbeſcẽ
videant̃.et econuerſo in maſculis frigidis. vñ nõ barbe
ſcunt eunuchi.q2 perdiderunt mẽbra calidiora. Pili er
go iſti facti ſunt a natura vt eſſent iuuamẽta ⁊ ornamẽ
ta. Et ex hoc patet ꝙ tres ſunt cauſe piloꝝ. Expulſio ſu
perfluitatis fumoſe in natura.et defenſio a calore ⁊ frig
gore et ornatus capitis. Scḋm autem autores me⸗
dicine quatuor ſũt colores capilloꝝ.ſ.niger.rubeꝰ.glau
cus et canicies. Cũ autẽ glaucus cõſtet ex humore abũ
dante melãcolico. Canicies aũt ex nimia defectiõe natu
ralis coloris et ex effectu putridi fleumatis.ꝙ plimũ
fit in ſenibꝫ.de his duobꝫ nõ fit queſtio.ſed eñi de nigro
⁊ rubeo. Nã videt̃ ꝙ capilli ad oſtendendũ meliorẽ cõ⸗
plexionẽ corporis debeãt eſſe magis rubei q̄ȝ nigri. q̄a
dicit Galienus. Rubedo atteſtat̃ ſanguini.nigredo au
tem melancolice.vel colerice complexioni. Ergo cũ nobi
lior ſit complexio ſanguinea q̄ȝ colerica. color atteſtans
ſanguini.ſ.rubeuſ.nobilior erit q̄ȝ atteſtãs colerice vt ni
ger. Ergo nobilior erit rubedo q̄ȝ nigredo.et ſic in nobi⸗
liori corpore erit rubedo. Et ſic concludit ſm Galienuȝ
ꝙ in optimo complexionato cerebro.capilli debẽt eẽ ru
bei. Econtra videt̃ ꝙ in corpore euchratico.i.optĩe cõ⸗
plexionato.capilli potius dꝫbent eſſe nigri q̄ȝ rubei. Et
vt primo q̄ȝtum ad vtilitatẽ capilloꝝ que eſt expulſio
fumoſe ſuperfluitatiſ iuuatiua. Queciiq̄ȝ aũt ſuperflui
tas magis eſt nociua.illius expulſio magis eſt iuuatiua
Sed colericũ incenſum ⁊ ſanguineũ aduſtũ magis eſt
nociuũ q̄ȝ ſanguis nõ aduſtus.ergo magis eſt iuuatiua
huius expulſio q̄ȝ illius. Sed ad iſtius expulſionẽ ſeq̄⸗
tur generatio capilloꝝ nigroꝝ nõ rubeoꝝ.ḡ q̄ȝtum ad
illã cauſam corpus euchraticũ magis debet habere ca⸗
pillos nigros q̄ȝ rubeos. Similiter q̄ȝtum ad defenſio⸗
nẽ. Capilli eñi nigri fortiores ſunt q̄ȝ rubei. Sil'r q̄ȝtuȝ
ad ornamentũ. pulcrior eſt eñi ⁊ aptior ꝓportio extremi
ad extremũ.q̄ȝ mediũ ad extremũ. Oppoſita eñi circa
ſe poſita magis eluceſcunt.ergo ſuppoſito colore albi ⁊
rubei in cute magis venuſtat in capillis nigredo q̄ȝ al⸗
bedo vel rubedo. Item q̄ȝtum ad ſignatũ rubedo atte⸗
ſtat̃ mobilitati ⁊ infidelitati.nigredo ꝯſtabilitati ⁊ firmi
tati.q2 correſpondet elemento.qḋ eſt terra. Vñ ⁊ Con⸗
ſtantinus doctor in medicina de equali ꝯplexione et ſi
gnificatione eius dicit.ꝙ corpꝰ equale neq̄ȝ eſt multuȝ
macidũ neq̄ȝ pingue. Color aũt eiꝰ inter albũ ⁊ rubeuȝ
medꝰ. Pili aũt in infantia rufi.in pueritia ⁊ iuuentu
te nigri. Et ſic eſſe videt̃ ꝯtrarietas inter Galienũ ⁊ cõ⸗
ſtantinũ de colore capilloꝝ in corpore equali.quia Ga⸗
lienus dicit eſſe rubeũ. Conſtantinus nigrũ. Similit̃
inter illos q̄ loquunt̃ de corporis pulcritudine diuerſa
ſentiunt de colore capilloꝝ. vnus eñi dicit Femineũ ple
ne ſi vis formare decorem. Crinibꝫ irrutilet nitet auꝝ
vult dicere ꝙ capilli debent eſſe aurei coloris qui tẽdit
in rubeum. Alter dicit ſpectandũ nigris oculis.⁊ ĩ Cã
ticis. vbi deſcribit̃ pulcritudo ſpũalis per exteriorẽ cõ
poſitionem dr̃. Come eius ſicut elate palmaꝝ nigre q̄ſi
coruus. Et ſic videt̃ ꝙ nigredo in capillis ꝑtineat ad
pulcritudinẽ. Item ſoboles ſm complexionẽ innatam
ſolet aſſimilari parentibus ⁊ econuerſo. Sed genꝰ iu⸗
deoꝝ vt in plurimis habet capillos nigros. Et veroni
ca pretendit nigrã barbã ⁊ nigros crines. Ergo ⁊ dña
noſtra habuit capilloſ nigros. Concordat Alber. iſtam
contrarietatem per iſtum modum dicens. Color in ca⸗
pillis immediate ſignificat ſuper diſpoſitõnem cerebri
Unde optimꝰ color in capillis debet determinari ſm
optimam complexionem cerebri. Optima autem com
plexio cerebri determinatur ſm duos modoſ. Vno mo
do cerebrum eſt optime complexionatum.q̄uando ẽ o⸗
ptime ordinatũ ad actiões virtutis naturalis. ita ꝙ
operationes cerebri maxime ordinantur ſm equalita⸗
tem ad operationes cordis et epatis .et aliorum mem
brorum principalium. Et ſm hoc cerebrum debet eẽ ca
lidũ ⁊ humidũ. Et iõ capilli in infantibꝫ ſunt ſubruſi.

De colore hrẽ ꝟgis.

Sex ſunt colores ſꝫ albertuȝ.

Quis co⸗lor nobiliſſimus.

De colore capilloꝝ.

In pueris rufi vel ſubrubei. In pfectis ſunt rubei. Et ꝺ
his dicit Galienꝰ ſupra. ꝙ euthraticū corpꝰ habet capil
los rubeos. Et ille alius q̄ habet capillos aurei coloris.
Alio mō eſt cerebrū euthraticū ſm ꝙ eſt optime diſpo
ſitū ad opatōes aīales. q̄ ꝓprie ſunt in cerebro ⁊ mediā
te ſpū animali q̄ naſcit̄ in cerebro. Et ſm h̄ calidū ⁊ ſic
cum debet eſſe cerebrū. q̄ꝛ ille due q̄litates maxīe deſerui
unt cognitōi. A caliditate eī̄ eſt velocitas app̄hendēdi
A ſiccitate aūt firmitas retinendi. A calore eſt motus ⁊
mobilitas. A frigore quies ⁊ ī mobilitas. Et ſic magꝭ cō
gruit pfectiōi cerebri ſiccitas q̄ꝫ humiditas. Et ſic mo
bilius eſt cerebrū ſm v̄tutes aīales ſiccū q̄ꝫ humidum.
vn̄ ⁊ ſiccioris cerebri ſunt pfectiores ſenſibꝫ ⁊ vigilātꝫ na
ture. humidioris aūt ſunt ſenſū hebetes ⁊ multi ſomni ⁊ p
fundi. Et ſm h̄ Conſtantinꝰ dicit euthraticū corpus ha
bere capillos nigros. Cū aūt ſint nobiliores opatōes v̄
tutis animalis. q̄ꝫ opatōes v̄tutis naturalꝭ ſequit̄ ꝙ per
fectiſſimi corpis cerebrum debet eſſe ſiccū ⁊ calidum. Er
go cū beatiſſima v̄go habuerit corpꝰ pfectiſſimū. ſequi
turq̄ꝫ cerebrū eiꝰ fuit ſiccū ⁊ calidū. ⁊ p ꝯn̄s habuit ca
pillos nigros. ⁊ cū color oculoꝝ ſignificet ſup ꝯplexione
ꝯp̄ij ſubiecti. ꝓpter hoc cerebro ſicco determinabat̄ color
oculoꝝ niger ⁊ dn̄abit̄. ⁊ a tali cerebro ſicco ⁊ calido trāſ
mittit̄ ſpūs viſibil ad oculū paucior ⁊ ſubtilior ⁊ fortior
Et ſimili mō nutrimentū paucꝰ ſubtilꝰ ⁊ fortꝰ. Pau
citas aūt ſpūs ⁊ nutrimēti creat nigredinē. vt dic̄ auctor
ſed ſubtilitas eſt cauſa nobilioris ⁊ formoſis opatōis. Et
ſic tales oculi erūt nigri ꝓpter p̄dictoꝝ paucitatē. ſed cla
riores ad videndū. nobiliores ꝓpter ſenſuū ſubtilitatem
⁊ nutrimēti puritatē. ⁊ ſic ꝯcludit Alb̄ ꝙ beata v̄go fuꝫ
it in colore cutis alba ⁊ rubea mixtim. In capillis aūt ⁊
oculis nigra ꝑata. ſicut ⁊ eiꝰ filiū ſpecioſiſſimū credimꝰ
De pulcritudine ſpū ali.b.m. coloratū. Quantū ad pulcritudinē anime. capilli eius
ſunt cogitatōes. q̄ꝛ ſic capilli a capite. ita cogitationes a
mēte q̄ eſt caput anime fluunt. de quo pōt intelligi illō
Oēs capilli capitis veſtri numerati ſūt i. cogitatōes bo
nore. Et iſte cogitatiōes fuerūt nigre plene humilitate.
Reſpexit ait humilitatē ancille ſue. Canti. j. ait ipa. Ni
gra ſum. ſed formoſa. Uel ſi ſꝫ aliā opinionē fuerūt au
rei coloris ⁊ ſignificāt cogitatōes plenas ſapiā. q̄ ſignāt̄
per aurū. Luce. ij. Maria autē ſeruabat cīa verba hec
cōferens in corde ſuo. ipa dr̄ mater ꝯgnitōis et ſapiētie
Oculi ſignificant intentionē ſm illud. Si oculꝰ tuꝰ fue
rit ſimplex. i. intentio. totū corpꝰ tuū. i. opꝰ ſeq̄ns ab eo
lucidū erit. i. virtuoſum. Color niger toꝝ eſt. q̄ꝛ mortifi
cata quo ad mundū. ſed ſubtile erecta ad deū. vt place
ret deo in oībus nō mūdo. Iuxta illud odilonis. Ōis
marie actio ſemꝑ intenta fuit dn̄o. vel ſi ſm illū q̄ ait lo
quens de pulcritudine oculoꝝ. Radiant vtrīq̄ꝫ gemelli
luce ſmaragdina vel ſideris inſtar ocelli. tūc claritas ocu
loꝝ deſignat intentionē ſupnoꝝ. q̄ꝛ optimā ptem elegit
Hic ſatis congruit illud exemplū de illo deuoto clerico.
q̄ audiens ⁊ dicens illā anti. Tota pulcra es. orauit vt ſe
mel poſſet videre eā. nō curās de amiſſione oculoꝝ vt
plenius poſſit intueri cum apparuit ⁊c̄.

De miſſione filij dei ad Mariam. Caplm. xij.

Miſſus eſt demum dei filius ad mariā virginē vt ex ea carnē aſſume
ret. De qua miſſiōe ait pſ̄. cvi. oſtendēs eiꝰ vti
litatem. Miſit v̄bum ſuū ⁊ ſanauit eos. ⁊ eripuit eos ꝺ
Quare interitionibꝫ eoꝝ. Miſſus dr̄ dei filius. nō q̄ꝛ celum vꝭ
miſſus eſt patrem reliq̄t. ſꝫ q̄ꝛ carnē ſuſcepit nr̄am. in q̄ viſibilꝭ nob̄
filiꝰ apparuit. Et ex hac incarnatōe hoc maxim bonū nobis
dei ⁊ ſecutū eſt. q̄ꝛ ſanauit genus humanū a cecitate. Una eī
quō. cathena tenebraꝝ oēs tenebant̄ ꝯpediti. ſ. cecitatis erro
rum. quibus plenus erat mundus qō ipe Jeſus chriſtꝰ
figuratiue oſtēdit. qn̄ ceco a natiuitate luto facto ex ſꝑu
to ⁊ puluere. ⁊ poſito ſup eiꝰ oculos dixit. Uade ad na
tatoria ſiloe. qō interꝑtat̄ miſſus. quo facto lotꝰ ī aq̄
viſum recepit Johis. ix. Lutū eī̄ ex ſputo ſignat mi
ſteriū incarnatōnis. in q̄ filius dei ſapia tanq̄ꝫ ſaliua ex
ore patris ꝓcedens. vnita cū puluere noſtre mortalitatis
fuit. Ponit̄ ſup oculos nr̄os. cū credimus hoc. ⁊ loti aq̄
baptiſmi cum hac fide lumē gratie recepimꝰ. Et credi
derūt ait ipe dei filius incarnatōem. ſ. oēs fideles. q̄ꝛ tu
me miſiſti. i. incarnari inſtituiſti. Joh̄. xvij. Eripuit etiaꝫ
nos ꝺ interitōnibꝫ. i. mortibus noſtris. ſ. de morte inferni
ni. de morte peccati. ⁊ de morte corpis. In vltima tamē
reſurrectōe. in cuiꝰ figurā in mūdo ꝯuerſatus tres mor
tuos reſuſcitauit. Nō eī̄ ait ipe Joh̄. iij. miſit deus fi
lium ſuū in mundū vt iudicet. i. condēnet mundū. ſꝫ vt
ſaluet̄ per eū ab his mortibꝫ. Ubi. h. Augꝰ. ſup Johā.
Quantū eſt in medico ſaluare venit egrotū imo ⁊ mor
tuum ſuſcitare. Sed ipe ſcꝫ homo ſe interimit q̄ p̄cepta
medici ſuare nō vult. Ergo ſi vis ad vitā īgredi Mat.
xix. tibi paratā ſerua mādata. ſ. huiuſ medici. O quāto
deſiderio iſtā miſſionē antiqui prēs flagitabāt dicētes
per moyſen. Obſecro dn̄e mitte quē miſſurus es Exo.
iiij. Sed ecce iam miſſum ⁊ cū tanta vtilitate de virgi
ne conceptum. ⁊ natū ꝯuerſatū. cultores vinee. i. fideles
nō ſolū ſemel vt iudei eiectū occiderūt. ſed q̄tidie iteruꝫ
crucifigūt malis moribꝫ ſuis. Ita inq̄t aplſ ad Heb. vi.
Rurſus crucifigentes in ſemetipis filiū dei. ⁊ oſtentui
habentes. Uideamus aūt circa iſtā miſſionē tria.

Primo quare dei filius miſſus.

Secundo quare ad mariā miſſus.

Tertio quare ad virginem miſſus.

Quantū ad primū. ſ. ¶ .i.

quare potius miſſus. i. incarnatus ſit filius q̄ꝫ pr̄ t. ſſ. Filiꝰ miſſus
q̄ꝛ dicit pſ̄. cvi. Miſit verbū ſuum. qui ſcꝫ eſt filius ſu ſuſ i. incar
us. Et angelꝰ ad mariā. virtus altiſſimi obumbrabit natꝰ ſunt
tibi. i. filius altiſſimi. q̄ eſt virtus eiꝰ. Ad Heb. j. c. Por tres rōes.
tanſq̄ꝫ oīa. i. ſuſtentans deo verbo v̄tutis ſue. i. filio qui
eſt virtus ſua. Et iterū xp̄m dei virtutē ⁊ dei ſapientiā
Iſta ergo v̄tus. i. dei filiꝰ obūbrabit tibi. i. corpus aſſu
met ex te in q̄ poſſit lux videri. Aſſignat aūt. b. tho. in
ij. pte. q. iij. ar. viij. tres rōes ꝯuenientie huiꝰ. quare de
cuit magis filiū mitti. i. incarnari q̄ꝫ patrē vel ſpiritūſſā
ctū. Primo ex parte vnionis. Secūdo ex fine incarnati
onis. Tertio ex occaſione noſtre ꝑditionis. Quantū ad
primū. ſ. ex parte vnionis ſatis ptꝫ. q̄ꝛ ꝯuenienter ea q̄
ſunt ſimilia ſibi īnuicē vniunt̄. Quis cum oue. hō cuꝫ
homine. bonus cū bono. malus cū malo in ꝯuerſatiōe
ſibi vniunt̄. Ipius aūt ꝑſona filij q̄ eſt v̄bum dei atte
dit̄ cōmunis ꝯuenientia ad totā creaturā. q̄ꝛ v̄bum ar
tificis. i. conceptꝰ eius eſt ſilitudo exemplari coꝝ q̄ fiunt
ab artifice. ita verbū dei qō eſt eternꝰ ꝯceptus eius eſt
ſilitudo exemplaris totiꝰ creature. ⁊ ideo ſicut p parti
cipatōem huiꝰ ſimilitudinis creature ſūt in ꝓp̄ijs ſpe
ciebꝫ inſtitute. ſed mobilr̄ ita p vnionē verbi ad creatu
ram nō pricipatiuā ſed pſonalem ꝯueniens fuit repa
rari creaturam in ordine ad eternam ⁊ immobilē perfe
ctionē. Nam ⁊ artifex per formā artis conceptam. q̄ ar
tificiatū ꝯdidit ipꝫ ſi collapſum fuerit. reſtaurat. Un̄
pſ̄. Oīa in ſapīa feciſti. ⁊ Aplſ. Deus erat in xp̄o mū
dū reconcilīās ſibi. Qō aūt dixit Mat. xv. Non ſum
miſſus niſi ad oues q̄ perierūt domꝰ iſrael. itelligit̄ q̄ ad
p̄dicādū ⁊ miracl'a faciēdū ipe ī pſona ſua. q̄ ad ſaluan
dū ad oēs miſſus ē. p ſuos diſciples p̄dicaturꝰ p orbē.
Eūtes ait ite ⁊ p̄dicate euāgeliū oī creat̄e. i. oī ge neratōi
hoīm ⁊ natōi. Remiſcere (ait leo papa) q̄ꝛ erutꝰ ꝺ ptā
te tenebraꝝ. tranſlatꝰ es ī dei lumē ⁊ regnū. Preciū tu

um ſanguis chriſti eſt q̄ in veritate te iudicabit.i.con-
demnabit.q̄ in miſc̄dia te redemit.ſi vtiq̈ ingratus fu-
er.s tanto beneficio incarnatõis.te ſibi nõ vniendo ⁊ i
corpãdo ꝑ dilectõem. Scḋo pōt accipi ratio huiꝰ
ꝯuenientie ex fine incarnatõis.q̄ eſt impletio p̄deſtina-
tion.s coꝝ q̄.ſ.p̄ordinati ad hereditatē celeſtē q̄ nõ ȯbe-
tur niſi filijs.ſm illud ad Ro.viij. Si filij ⁊ heredes
Et ideo congruũ fuit vt per eũ qui eſt filiꝰ natural' ho-
mines participarēt ſilitudinē huiꝰ filiatõis ꝑ adoptõ-
nem.ſicut apl's Roma.viij. Quos p̄ſciuit hos ⁊ p̄de-
ſtinauit ꝯformes fieri imagini filij ſui. Cũ etiã homo ĩ
ſapia ꝓficiat q̄ eſt ꝓpria eius ꝑfectio.ꝓut eſt rõnalis .ꝙ
p̄ticipat verbũ dei a quo oĩs ſapia hoĩm d̄riuat̄ ſicut
diſcipulus inſtruit̄ ꝑ h ꝙ recipit v̄bum magiſtri. Vñ
Eccl'.j.d̄r Fons ſapientie verbum dei in excelſis. Ideo
ad ꝯſũmatã ꝑfectõeꝫ hominis ꝯueniẽs fuit vt ipm v̄-
bum dei ꝑſonal'r humane nature vniret̄.vñ ſi regina
auſtri ſeu ſaba venit a finibꝫ terre audire ſapiam Sa-
lomonis puri hoĩs.⁊ plato mltas regiões ꝑagrauit vt
audiret phos de natura reꝝ diſſerētes.q̈to magis fide-
les debent ꝯcurrere cũ omni auiditate audire ſapiam
incarnatã in euãgelijs q̄tidie reſonantē ⁊ illa ſeruare.
Nã beati q̄ audiũt verbũ dei ⁊ cuſtodiũt illud Lu.xi.
ait ipe. Tertio pōt accipi ratio huiꝰ ꝯgruentie ex oc-
caſione ruine noſtre.in pc̄õ p̄mi parentis.cui ꝑ incar-
natõem remediũ adhibet̄. Peccauit eñ primꝰ homo
appetẽdo ſciam.vtꝫ ex verbis ſerpentis antiq̄ ꝓmittē-
tis ſciam boni ⁊ mali.vñ ꝯueniens fuit vt ꝑ v̄bum ve-
re ſapie homo reduceret̄ in deum.q̄ per inordinatũ ap-
petitũ ſcie receſſit a deo. Hanc rõeꝫ tangit.b. Bern.in
ſermone inducens figurã ione. Nã cum orta tempeſta-
te ſup eum.⁊ ſedari nõ poſſet.ait ipe ionas. Si ꝓpt̄ me
tempeſtas hec venit tollite me ⁊ mittite ĩ mare quo fa-
cto tempeſtas ceſſauit.iona ĩterp̄tat̄ filius columbe ⁊ ſi-
gnificat filiu virginis.q̄ columba d̄r ꝓpter puritatem.
Cũ igit̄ eſſet orta tempeſtas in mari mũdi.ſeu huma-
ni generis mltoꝝ maloꝝ.q̄ minabant̄ ⁊ tradebant ad
ſubmerſionē inferni. Ionas.i.dei filius ⁊ virginis cui
attribuit̄ ſapia ait per effectũ ad patrem ⁊ ſpm̄ſanctũ
Ex quo propter ſapiam ĩordinate appetitã ꝓceſſit hec
miſeria ⁊ afflictio in humano gener.tollite me ⁊ dimit-
tite in mare.i.opamini mecũ vt in mundũ intrãs car-
nē aſſumã.quo facto.i.incarnato ceſſauit virtual'r ꝑ-
ditio hũana.vñ ⁊ ipe ait ꝑ Eſayã.me miſit dñs.i.pr̄ ⁊
ſpũs eius ſanctus. Sed cauendũ eſt ne adhuc iſte ĩor-
dinatus appetitꝰ ſapiẽtie tempeſtatē ⁊ ꝑditionē indu-
cat alicui qui.ſ.nimis curioſe q̈rit ſcire miſteriũ iſtud
humana rõne.cũ tñ excedat oēm rõem.ꝓpter qḋ iohã-
nes bapti.ꝓteſtatus eſt ſe h̄ neſcire.vel nõ poſſe cũ ait
Non ſum dignus ſoluere corrigiã calciamẽti eiꝰ.id eſt
explicare vel intelligere modũ illius incarnatõis. Calci-
amentũ eñ qḋ fit de pellibꝫ animal' mortui. deſignat
aſſumptã noſtrã mortalitatē.pes q̄ corpus ſuſtentat ⁊
diſcurrit vbiq̈ eſt diuinitas oĩa ſuſtentans ⁊ ꝑ oĩa
diſcurrens. Ad Heb.i. Portans oĩa verbo virtutis ſue
Quõ aũt ſit coniuncta ⁊ vnita diuinitas hũanitati.ñ
pōt a nobis intelligi.ſed credi. Corrigia igit̄ eſt ligatu-
ra miſterij incarnatõis.quã nullus pōt ſoluere.i.d̄cla-
rare. Sed credere debet .ad Romanos.xij. Non plus
ſapere q̈ oportet.ſed ſapere ad ſobrietatem.

Secundũ ſcilicet qua. §. II.

re miſſus eſt ad mariã que mlier.id eſt femina erat.ad
Gal'.iiij. Miſit deus filiũ ſuũ factũ ex muliere.i.ex fe-
mina. Nõ eñ dicit mulier niſi ſexũ femineũ.nõ aũt cor-
ruptionē. Sꝫ cũ ſexus virilis ſit nobilior ſexu feminco
videt̄ ꝙ potius de ſexu maſculino debuerit incarnari

Sic et mlier p̄ma de viro facta ē. Et cũ ipe dicat celum
et terrã ego impleo quõ in vtero viniꝰ feie clauſus eſt.
Sꝫ vt dic.b.aug.ad voluſianũ. Hoĩm iſte ſenſus ē nõ
aliud niſi corꝑalia cogitare valentiũ q̈ꝛuꝫ nullũ pt̄ eſſe
vbiq̈ totũ q̄m per inumerabiles ꝑtes alia alibi q̈ ali-
tera neceſſe ē. Sꝫ lõge aliud natura aĩe ē q̈ corꝑis.q̈to
tomagis natura dei q̄ creator aĩe ē ⁊ corꝑis nouit vbi-
q̈ totus eſſe.⁊ nullo ꝯtineri loco. Nouit venire nõ rece-
dẽdo vbi erat. Nouit abire nõ deſerẽdo q̄ venerat. Et
licet dei filiꝰ carnē humanã aſſumere potuerit de q̈cũ-
q̈ materia voluiſſet.ꝯuenientiſſimũ tñ fuit vt de feĩa
carnē acciperet triplici rõe.ſꝫ tho.in.iij. ꝑte.q.xxxi.ar.iiij
Priõ ꝓpter totiꝰ nature humane nobilitatē.
Scḋo ꝓpter v̄itatis incarnatõis ꝯfirmatõem.
Tertio ꝓpter oĩs varietatis generatõis ꝯpletioneꝫ.
Quantũ ad primũ ꝯuenientiſſimũ fuit vt de feĩa car-
nē dei filius acciperet.q̄ꝛ ꝑ h̄ tota natura humana nobi-
litata eſt. Vñ.b.aug.in li.lxxxiij.q.ait. Hoĩs liberatio ĩ
vtroq̈ ſexu debuit apparere. Et quia ſexus maſculinꝰ
eſt nobilior ſeu honorabilior.oportebat eũ.ſcꝫ dei filiuꝫ
ſuſcipere virũ. Sed vt feminei ſexus liberatio appa-
reret in hoc miſterio incarnatõis.iõ ille de feĩa ꝯceptus
et natus eſt.qḋ etiã longe ante p̄dixerat Hiere.xxxi.ca.
dicens. Nouũ faciet dñs ſuper terrã.femĩa circũdabit
virũ. Femina beatiſſima maria.circũdabit.i.in vtero
concipiet ⁊ habebit.nõ a viro ſed a ſpũſancto viruꝫ.i.
ieſum xp̄m maſculum omni gratia ⁊ ſapientia ꝑfectũ.
Et ſicut femina fuit prima cauſa ꝑditõis humane.ſcꝫ
eua prima tranſgrediendo dei p̄ceptũ.ſic beatiſſima fe-
mina maria eſſet prima cauſa reparatõis noſtre generã-
do filiũ ſm adam per quē omnes mortui a primo viui-
ficant̄. Scḋo per hoc veritas incarnatõis aſtruit̄.vñ
btũs Amb.in li.de incarnatõe ait. Multa ſm naturaꝫ
in hoc miſterio.⁊ multa vltra naturam. Scḋm eñ con-
ditionem nature in vtero feminei corporis fuit.ſꝫ ſupra
conditionem virgo cõcepit. virgo generauit vt crederes
quia deus erat quia innouabat naturam.homo erat q̄
ſm naturam naſcebatur ex homine.id eſt ex femĩa. Vn-
de beatus Augu.dicit ad Voluſianũ. Si omnipotēs
deus hominem vbicunq̈ formatũ.nõ ex materno vtero
cauſaret.ſcꝫ repentinũ inferret aſpectibus.nõne opinio-
nē confirmaret erroris ne ſuſcepiſſe verum hominē cre-
deret̄ vllo modo ⁊ dũ oĩa mirabiliter facit auferret qḋ
miſericorditer fecit.nunc vero ĩter deũ ⁊ hominē ita me-
diator apparuit.vt in vnitate ꝑſone copulãs vtrãq̈ na-
turã ⁊ ſolita ſublimaret inſolitis.⁊ ſolita ſolitis tempe-
raret. Tertio q̄ꝛ ꝑ hunc modũ complet̄ oĩs diuerſitas
generationis humane. Quatuor eñ modi ſm anſel.in-
ueniunt̄ generatõis ſeu ꝓductiõis humane. Primꝰ eſt
ſine muliere ⁊ viro.vt adam factus ex limo terre. Scḋs
eſt ſine femina ⁊ maſculo.vt eua facta ex coſta pectoris
ade ſoporati. Tertius modꝰ eſt cõmunis oĩbꝫ alijs na-
turaliter genitis.ſ.ex viro ⁊ muliere carnal'r copulatis.
vñ dicunt̄ filij hoĩm.ps̄. Filij hoĩm ſcitote ⁊c̄.i. geniti
ex muliere ⁊ viro. Reſtabat quartus modꝰ generatõis
ſcꝫ ex muliere ſine viro. Et hoc eſt xp̄i geniti ex Maria
ſine viro.ſed ope ſpũſſancti. Et ꝑ iſtũ ſic genitũ reuertimur
in terrã noſtram ꝓmiſſionis fluentē lac ⁊ mel.i.vitã
beatam. In cuiꝰ figuram dictũ fuit abrae cui promiſſa
fuerat terra illa ⁊ generi ſuo. Generatõe aũt q̈rta reuer-
tent̄ huc.i.ꝑ iſtũ q̈rtũ modũ generãdi reuertunt̄ iſrahelite
ad patriã ſuꝑnã. Geñ.xv. Nõ dꝫ ĝ ꝯtemni ſexꝰ femi-
neus.⁊ ſi infirmior.q̄ꝛ ⁊ ſi xp̄s vir de feĩa tamen naſcit̄.
Vñ.b.aug.in li.de agone xp̄iano ait. Nolite cõtemnere
vos viri q̄ꝛ filius dei virũ ſuſcepit. Nolite vos ꝯtēnere
mulieres.q̄ꝛ et xp̄s natus eſt ex femina. Cõtẽnũt ſeipſos
viri cũ effeminati ſunt delitijs et ꝯcupiſcẽtijs inſiſtẽdo

Triplici rõe carnẽ ſũpſit de feĩa

Quatuor modi generatõis humane.

nil virile agentes. Cōtemnūt ſe femine quādo liniūt facies ſuas ceruſa ꝛ purpuriſſo ꝯtēnēdo ꝙ ds tales fecerit. ꝛ cū vtūtꝰ ornamētū viroꝝ. Et ſic pꝫ q̄r ad feiaꝫ miſſꝰ.

Tertio declarandū .§. III.

quare ad virginē miſſus eſt dei filius. q2 ad .m. ꝟginē dicit euangeliſta. vt inq̄t .b. Bern̄. Uirginē mente. virginem corpe. virginē talē qualē deſcribit apl's. Uirgo cogitat q̄ domini ſunt. vt ſit ſancta mente ꝛ corpe q̄mo do placeat deo. Ubi notandū ꝙ q̄libet ꝟtus principal'r ꝯſiſtit in mente ꝛ volūtate. Un̄ cum viginitas ſit ꝟtus ſeu excellentia ꝟtutis caſtitatis. ꝛ ip̄a ꝑncipal'r conſiſtit in mēte. q̄ igiꝭ vel que eſt virgo corpe. imunis .ſ. ab actu venereo. ſꝫ tamē mente corruptꝰ hn̄s .ſ. cogitatōem ꝛ deſideriū deliberatū ad ꝑpetrandū actū carnalē quōcunq̄ ꝗuis nō exequaꝭ opus tale. tn̄ nō eſt virgo mēte. ſed ſimulis diabolo q̄ cū virginitate habet infernū. Un̄ beatus Hierony. ad euſtochiū. Timeamꝰ ꝛ illā ꝓphetiā. ne i vobis impleaꝭ. ꝛ virgines bone deficient. Obſerua q̄d dicant ꝛ virgines bone. q2 ideo dicit. q2 ſunt ꝛ virgines male. Qui viderit inquit mulierē ad ꝯcupiſcendā cam iam mechatus eſt eā in corde ſuo. Periit g̃ ꝛ mente virginitas. Iſte ſunt virgines male. virgines carne nō ſpū ſo. xxxij. q. v. Si paulus. Qui aūt vir vel mulier eſt corpore virgo. nō tn̄ habens ꝓpoſitū eā virginitatē ſeruandi. ſed tempore ſuo ad ſtatū ꝯiugalē ꝑuenire licito mō ꝛ actū ꝯiugalē exercere. Talis ꝛ ſi virgo ſit corpe nō tamē habet virginitatis virtutem. ꝛ excellentiam ꝛ aureolam que reſeruaꝭ habentibꝫ firmū hmōi ꝓpoſitū. Recuperari tamē poteſt talis virginitas q̄ ſolū mente amiſſa ē ꝑ penitentiā ꝛ ꝓpoſitum eius. Sed que corpore amittitur voluntarie nunq̄ꝫ recuperari poteſt. Un̄ .b. Hierony. in dicto .c. Si paulus. Audacter dicam. q2 cum cetera poſſit deus. h̄ nō poſſit virginem ſuſcitare poſt ruinā. Ualet liberare de pena .ſ. pc̄ti per penitentiā. Sed nō valet coronare corruptā .i. nō ꝯgruit ſm glo. vel non ꝯſueuit ſm Hug. cardinalē. Erat igiꝭ beatiſſima maria ad quā miſſus eſt dei filius ꝛ de ea incarnatꝰ virgo corpe in ip̄o conceptu. virgo mente. virgo ꝛ voto. Nā vt dic̄ .b. tho. in .iij. ꝑte. q. xxviij. ar. iiij. Cum opera ꝑfectionis magis ſunt laudabilia ſi ex voto celebranꝭ. ꝛ ꝟginitas in matre dei ꝑcipue debuit pollere. ideo ꝯueniens fuit. vt ꝟginitas eiꝰ ex voto eſſet deo conſecrata. Uerꝫ q2 tpe legis oportebat generatōi inſiſtere tā viros q̄ꝫ mulieres. quia ſm carnis originē cultus dei ꝓpagabaꝭ. anteq̄ꝫ ex illo ꝑplo xp̄s naſcereꝭ. ideo maꝭ dei nō credaꝭ anq̄ꝫ deſpōſaret ioſeph abſolute vouiſſe virginitatē. licet eā in ꝯſide rio habuerit ſuꝑ hoc tamē voluntatē ſuam diuino commiſit arbitrio. Poſtea vero accepto ſponſo ioſeph ſm morem illius temporis. ſimul cum eo votum virginitatis emiſit. Uouit ergo prius ſub conditōe ꝛ nō abſolute .ſ. ſi deo placeret. Poſtq̄ꝫ autē hoc innotuit deo reuelāte ei eſſe acceptū. tunc abſolute vouit ꝛ anteq̄ꝫ ab angelo annunciareꝭ. Miſſus eſt ergo dei filius ad virginēꝫ vt ex virgine conciperetꝭ chriſtus. ſm illud Eſa. vij. Ecce ꝟgo concipiet et pariet filiū .ſ. permanēs virgo. ꝛ vocabiꝭ nomē eius emanuel. qd̄ interꝑtaꝭ nobiſcum deus .i. deus humanatus. Contrariū ſentire ꝛ dicere eſt hereticū. ſcꝫ ꝙ eſſet conceptus ex viro ꝛ muliere maria. Hoc autē conueniens fuit .ſ. xp̄m concipi ex virgine propter quatuor rōnes ſm .b. Tho. in .iij. ꝑte. q. xxviij.

Ex ꝟgine ꝯcipi naſci xp̄s voluit ꝑpter has rōes

Primo ex patris dignitate.
Secundo ex filij ꝓprietate.
Tertio ex aſſumpta humanitate.
Quarto ex incarnationis finalitate.

Quantū ad primū fuit ꝯueniens xp̄m ex virgine concipi propter patris mittentis dignitatem conſeruandā. Cum enī chriſtus ſit verus ꝛ naturalis filius dei patris non fuit conueniens vt aliū patrem haberet q̄ꝫ deum ne dei dignitas transferreꝭ in aliū. Nam ſi conceptus fuiſſet ex maria et ioſeph. vt blaſphemāt perfidi iudei. vel ex alio. ille etiam ex quo conceptus fuiſſet eſſꝫ pater eius. Et ſic homo diceretꝭ pater filij dei. ſicut ꝛ deus paꝭ quod nō videꝭ decens. Secundo fuit hoc conueniēs ſcilicet de virgine concipi. quia cōuenit proprietati ip̄ꝰ filij qui eſt verbum dei. verbū autē abſq̄ꝫ omni corruptione cordis concipiꝭ. quinīmo cordis corruptio perfecti verbi corruptionē non patitur. Ps. xliiij. Eructauit cor meū verbum bonū. Quia igiꝭ caro ſic fuit aſſūpta a verbo dei. vt eſſet caro verbi dei conueniēs fuit ꝙ etiā ip̄a caro ſine corruptione matris conciperetꝭ. Et ſic verbum caro factum eſt de virgine maria. ait beatꝰ Bern̄.

Tertio fuit ꝯueniens dignitati humanitatis xp̄i in qua locum peccatum habere nō debuit. per quā peccatum mundi tollebaꝭ. ſm illud Iohis .j. Ecce agnus dei ſcꝫ innocens qui tollit peccatū mundi. non potuit autē eſſe. ꝙ in natura iam corrupta ex cubitu maris ꝛ femine naſcereꝭ quis ſine infectione originalis peccati. Un̄ .b. Auguſti. dicit. Solus ibi nuptialis concubitus nō fuit ſcꝫ in matrimonio marie ꝛ ioſeph qui in carne peccati fieri nō potuit ſine ulla concupiſcentia carnis que accidit ex peccato. ſine qua eſſe voluit. quia futurus erat ſine peccato. Quarto propter finem incarnatiōis qui finis ad hoc fuit vt homīes renaſcerenꭍ in filios dei. nō ex voluntate carnis neq̄ꝫ ex voluntate viri. ſed ex deo nati ſunt. id eſt dei virtute. Cuius rei exemplū apparere debuit in ip̄a conceptione chriſti. Unde beatus Auguſti. de ſancta virginitate oportebat caput noſtrum inſigni miraculo ſm corpus naſci d̄ virgine. vt ſignaret ſua mēbra naſci de eccleſia virgine ſm ſpiritum naſcitura. Apoſtolus. Deſpondi vos. ſcilꝫ fideles vni viro. virginem caſtam exhibere chriſto. ſcilꝫ eccleſiam integram fide et a peccato incorruptā. Nō obſtat ꝙ Ioſeph aliquādo dicitur pater chriſti. vt Luce. ij. ca. quia dictus eſt pater .i. nutricius vel ſm opinionem vulgi.

De angelica ſalutatione .ſ. aue. Caplm̄. xiij.

DE ſalutatōne facta virgini

marie cum dei filium concepit. Aue dixit angelus. Mos antiq̄ſſimus eſt cū quis amico occurrit vel litteram aut ambaſiatam mittit in principio ſmonis ſalutaꝭ eū. Hic eſt ꝙ glorioſus deꝰ mittēs nuncium ſuum gabrielem ad annunciandum mirabile ſacramentum incarnationis fiende in virgine amiciſſima ip̄i deo. ſalutat eam ex perſona ip̄ius dei dicēs. aue Equidem diuerſus modus ſalutationis vſitaꭍ et reperitur in ſcripturis. videlicet. Per aue. per ſalue. per gaude. Nam dominus ieſus reſuſcitatus occurrens mulieribꝫ venientibꝫ a monumēto. ꝛ euntibꝫ diſcipulis nunciare eius reſurrectionem. ſalutauit eas. Dicens. Auete. Matthei vlti. ꝛ Ioab princeps exercitus Dauid occurrens amaſe vt amicum ſalutās ait. Salue frater. ij. Regum. xx. Et iudei qui erant hieroſolymis mittentes litteras eis qui erant in egipto amicis ſuis et generꝭ ſui ſalutauerunt dicentes. Salutem et pacem bonaꝫ. Angelꝰ autem raphael ingreſſus ad Thobiā ſalutans ait gaudium tibi ſemꝑ ſit. Et primus q̄dem modꝰ ſalutationis conuenit ſalutatis incipientibꝫ. q2 optaꝭ ex mō loq̄ndi vt ſint ſine ve ꝑcipue culpe. ab a qd̄ ē ſine ꝛ ve qd̄ ip̄ortat malū. Scd̄s congruit ꝓficientibꝫ. q2 optatur ſalus id eſt profectus ꝛ firmitas in virtutibꝰ. Tertius aſcribitur ꝑfectis .ſ. gaudere in dn̄o. Et quia hoc nō pōt eſſe ſine pace mentis q̄ eſt eā eius. iō xp̄s diſcipulos qui ſta

De diūſo mō ſalutandi.

tum tenebant pfectorū ſalutabat per pacem. dicēs pax
vobis. Angelus ergo gabriel q̄ nunciabat virgini in p
ſona humani generis incarnationē. p quā inchoabatur
pcuratio ſalutis humane. Profectus aūt ꝛ pfectio nr̄e ſa
lutis poſtea facta eſt p ſacramēta inſtituta ab eo per do
ctrinā ꝛ paſſionē. Ideo magis decuit ſalutationē iſtam
fieri per aue. q̄ per ſalue vel gaude. Hec Alber. magnuſ
ſup. miſſus eſt. Ex hoc aūt verba multa myſteria inſinu
ant. Primo ſalutationē mittentis maieſtas. Scđo icar
nationis ꝛ vnionis ſublimitas. Tertio humanatōis hu
vtilitas. Quarto recipientis ſalutatōem ſingularitas.

Quantum ad primū .§. I.

ſciendū q angelus marie dixit aue ex pte ipſius dei. qđ
verbū ſeu dictio habet tres litteras innuētes pſonas di
uine maieſtatis. ſ. patris. filij. ꝛ ſpūſſancti. Nā pma litte
ra q̄ eſt a ſignificat ſpm̄ſanctū. ipe em̄ ſpūſſanctus. ait
Grego. amor eſt. Scđa littera eſt u ſignificās pſonā fi
lij qui eſt verbū patris ꝛ q̄ſi medius. nō ſitu ſed nume
ro inter prem ꝛ. ſſ. Nā tres ſunt (ait Ioh. in epl'a. j. c. v.)
q̄ teſtimoniū dant in celo. Pater verbum ꝛ ſpūſſanctuſ
Tertia litera eſt e. ꝛ ſignificāſ prem. Nā vt dicit Hilari⁹
in li. de trini. Eternitas eſt in patre. nō ita tn̄ quin fili⁹.
ꝛ ſpūſſanct⁹ etiā ſit etern⁹ cum eo. ſed q2 ei appropriat
magis eternū importat q̄d ſine pncipio. fil⁹ aūt ꝛ ſpūſ
ſanctus. q̄uis nō habeant pncipiū creatōis nec factōis
habēt tn̄ pncipiū emanatiōis. q2 emanat filius a patre
ꝛ ſpūſſanct⁹ ab vtroq3. ꝛ ſi ab eterno. ſol⁹ aūt pater eſt ſi
ne aliquo principio. quia a nullo ipe emanat. Dicit ḡ an
gelus aue. quaſi diceret. tota trinitas me mittit ad te. q2
ꝛ ipa tota operabit iſtam incarnationem in te.

Angelus ad mariā dixit aue quare.

Unionis ſublimitas. §. II.

tiam h̄ denotat. A littera. eſt pma littera alphabeti ī q̄
omnes ſciētie ꝯphendūt. Eſt pma ſm om̄e idioma. Nā
litterar̄ hebreor̄ quā litterā vocant aleph ꝛ grecor̄ qui
dicūt alpha. ꝛ latinor̄ q̄ expmūt eam p a. vltima autem
littera alphabeti ſm latinos eſt u. Et u adiūgit ꝛ coniū
git a in vnā dictionē p e. Inter naturas itellectuales p
ma ꝛ ſupma principiū omnis creature ꝛ ſapiē eſt natu
ra diuina ſignata p a. vn̄ ipe de⁹ dicit Apoc. j. Ego ſu3
alpha ꝛ o pncipiū ꝛ finis omnis creature. Ultia aūt na
turar̄ que intelligentiā hn̄t eſt natura hūana deſigna
ta p u vltimā litterā. q̄ natura in ſuppoſito dr̄ vir. Cui⁹
dictōnis pncipiū eſt u. Un̄ ꝛ Gen̄. ij. dixit adā de vxore
ſua matre oīm eua. Hec vocabit virago. q2 de viro ſum
pta eſt. Iſta aūt duo nā. ſ. diuina ꝛ hūana. ꝯiūcta ſunt
ad inuicē in vnitate pſone. in Ṽgine maria ſignata in u.
q2 ſic eſt media inter e ꝛ a. ſic virgo maria eſt ꝛ dr̄ medi
atrix hominū inter deū ꝛ hoīes. quaſi mediatrix ꝛ recō
ciliatrix. q2 in ea facta eſt talis vnio. ſicut a ꝛ u lr̄e vni
unt in e in vna dictiōe. Nulla aūt vnio in creaturis re
peritur ita ſublimis. ſed oēs excedit ꝛ oēm intellectum
trāſcendit. Ecce inqt pheta veniet deus ꝛ homo. Dicit
ḡ āgel⁹. Aue. q. d. hoc eſt qđ tibi nūcio. q2 in te vnient ī
vna perſona deus ꝛ homo. Naturam enim humanam
in te et de te aſſumet.

Utilitas etiam hic .§. III.

implicat in aue. Oēs (dicit in verſu) dicūt e vel a quot
quot naſcunt ex eua. ſ. in egreſſu ex vtero matris. naſcū
tur em̄ lugendo. Qui plorat⁹ eſt ſm. b. aug. de ciui. dei.
quaſi quedā phetia noſtri incolat⁹ deſignantē ex hoc.
q2 in terrā ꝛ vallem lachrymar̄ ꝛ miſeriarū intramus.
Et maſculus q̄dem in ploratu ſuo naſcens profert a. q̄
ſi dicens. Filius ſum ade maſcul⁹. miſerias innumeras
ꝛ mortē cui ſum ſubditus deplorās. Femina aūt in or
tu ſuo plorans e reſonat. q. d. Femina ſum eue fil'a cui⁹
miſerijs ꝛ maledictis ſubijcior. Sed adā ꝛ eua cū filijs
ꝛ filiab3 ſuis ab eis mortificatis viuificant p virginem
matrē qđ ſignificat p u mediū inter a ꝛ e mediatrix et
genitrix vite per filiū ſuū benedictū. Ubi etiā aduertēn
dū q iſtud nomē eua. ſi littere ipe ecōtrario expmant ſ3
ordinē ſuū ſonat aue. q. d. āgel⁹. Iđo dico tibi. Aue qua
ſi tota ꝯria es eue. Et h̄ ē qđ cāit eccleſia ī hymno. Su
mens illud aue gabrielis ore funda nos in pace mutās
nomē eue. Illa ei eua fecit filios ſuos inimicos dei ꝛ iſta
nos pacificauit deo. Illa ſupbiuit contra dominū. ſimi
lis volēs eſſe deo. iſta ſe profundiſſime humiliauit. vo
cans ſe nō matrē domini ſicut erat. ſed ancillā dn̄i. Ecce
ait ancilla dn̄i. Illa mater cunctor̄ viuentiū ſpūalis ī
terfectrix. hec cūctor̄ mater ſpiritualis viuificatrix. Il
la maledicta multiplicat a deo. hec benedicta in matris
vtero. Et ideo merito dixit angelus. Aue. qđ eſt oppoſi
tū eue. verſis litteris econtra. Sciendū etiā q littera a
expreſſa voce format in gutture. ꝛ in gutture cōmunit
hebrea locutio format. e format in palato. quia in pala
to grecus ſua verba pnunciat. u pnunciat in labijs ca
acuendo. ꝛ latinus in labijs quodāmodo loquit. Apte
ergo inquit aue. q. d. omnis lingua tam hebraica q̄ gre
ca ꝛ latina te laudat. hoc oīs doctrīe atteſtat myſteriū.

Quarto oſtenditur .§. IIII.

ex hoc verbo ſingularitas marie. ſibi em̄ ſoli ꝯgruit hoc
verbū aue. qđ deriuat ab a qđ eſt ſine ꝛ ve. quaſi ſn̄ ve
Ue aūt importat miſeriā. Nulla aūt pura creatura eſt
que ſit ſine ve niſi virgo maria. Notandū igit ſm Alb.
ſup miſſus eſt. q virgo fuit ſine ve cōmuni. oībus ho
minib3 ꝯuenienti ſn̄ ve ſpeciali omnib3 mulierib3 ꝯ
ti. ſine ve particulari oībus mulierib3 ſeu matrib3 con
gruenti. Et ve qđ tangit omnes per pctm̄ hoīes. triplex
eſt vt merito dicat p Iohem in Apoc. ter ve ve ve. ha
bitantib3 in terra. ex pte ſc3 corpis. ex parte anime. ꝛ ex p
te coniuncti. Ex parte corpis per pctm̄ incurrit diſtēpa
tionem ꝛ naturaliū appetitiuū inordinatōem. Corpus
em̄ diſtemperat in humorib3 p nimios labores ꝛ inordi
natas paſſiones. Unde Sen̄. dicit q plures occidit vo
luptas q̄ gladius. Item ve eſt per corpis ad aīam rbel
lionē. quia caro ait apl'us concupiſcit aduerſus ſpiritū.
Tertio p ipſius poſt mortē corpis incineratōem. q2 pul
uis es ꝛ in puluerē reuerteris Gen̄. iij. Un̄ ꝛ pmo ho
mini in pſona omniū iſtud triplex ve fuit pnunciatum
a dn̄o dicente. Maledicta terra in ope tuo. i. corp⁹ q̄ ter
ra factum. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo per
ſudores corpus diſtemperat. Spinos ꝛ tribulos ger
minabit tibi terra. ſc3 corporis punctōes. ſ. ꝛ prurit⁹ cō
cupiſcentie contra ſpiritū. donec reuertaris in terrā de
qua ſumptus es per incinerationē. Sed ab iſto triplici
ve fuit maria libera ꝛ ſine eo. Nulla em̄ inordinatio paſ
ſionū fuit in ea vel diſtemperantia humor̄ ex operum
inordinatōne que ordinatiſſima fuit in oībus. Et repreſ
ſo et extincto in ea fomite ꝯcupiſcentie. Nullus etiā pri
mus motus ad pctm̄ ſeu contra ſpm̄ fuit in ea. Un̄ di
ctum fuit de ea in figurā. Ipa ꝯteret caput tuū Gen̄.
iij. Caput ſerpentis antiq̄. ſunt primi motus peccati q̄
bus ipe inſidiat anime. Sed virgo maria contriuit ex
toto extinguens. incinerata poſt mortem nō fuit. ſ3 glo
rificata in corpore regnat cū filio Un̄. b. aug⁹. Putredo
ꝛ vermis ſunt obprobriū humane conditiōis a q̄ Ma
rie natura excipit. quā de ea ieſus aſſumpſiſſe probat.

Ex parte aūt anime triplex ve oēs incurrim⁹. ve erro
ris. ve doloris. ꝛ ve pudoris. Errare eſt aliud p alio pu
tare. ſ. falſum pro vero. malum p bono. Eſaye. liij. Oēs ani
quaſi oues errauimus. b. Aug⁹. Error nō eſt in natura plex ve

bomis inſtituti. ſed pena damnati. i. puniti a deo p pec-
catū. Erramus in rationali tripl'r. i. in eligēdo. in diſcer
nēdo. ⁊ in exequēdo. puerb. Errat q opant malū. Pri-
mū qd occurrit i agēdo eſt finis. Omne eni agēs agit ꝓp
ter finē. inqt phs. Finis aūt habet rōem boni. Nemo eī
intēdēs ad malū opat. Sȝ iſtud bonū qd qs intēdit in
opando ē aliqñ verꝫ bonū. vt opus virtuoſum aliqñ ap
parēs bonū ſed nō verꝫ bonū. vt opus vitioſum. Aua-
rus eni intēdit ī ſuo ope bonū vtile lucri. ſed qꝛ poſtponit ſa-
lutē aīe. obſuatōem diuini pcepti. phibētis illicita. Ncra
ideo nō verū bonū eligit ſed apparēs ⁊ falſum. Luxurioſ
lus eligit bonū delectabile carnis ꝯtra ꝟtutē caſtitatis.
eſtimās tūc illō maius bonū ꝙ caſtitatē. ⁊ ſic errat. Sȝ
ſeruus dei eligit bonū honeſtatꝭ qd ē veꝝ bonū deo ac
ceptū. opus. i. virtuoſum. iſtud vl' illud. Iſtud ergo ve er
roris. de q Eſa. v. dicit. Ve q dicitis malū bonū. ⁊ bonū
malū frequēter oīes incurrūt. ſed maria ſine iſto ve fuit.
Optimā eni partē ſibi elegit maria in oīb. Luc. x. Unū
ꝙppe ſcim⁹ p certo inqt Odilo i ſmōe. ꝙ oīs marie actio
ſemꝑ intēta fuit i dñm. In diſcernēdo erramus. Nō eniȝ
ſufficit eligere bonū finē i ope nro ſed etiā debita media
ꝑueniendi ad illū finē qrere. Un dictū fuit Cayn ſm ali
am tranſlatōem. Si recte offeras ⁊ nō recte diuidas pec
caſti. i. ſi intēdas ⁊ facias bonū opus ⁊ nō obſues debi-
tas circūſtātias q ſunt diuerſe. vt debitū locū. tempus ⁊
modū. ⁊ hmōi. peccatū incurrit. Bonum eſt eni dare ele
moſinā ꝓpter deū. ſed dare nō indigēti vl' ei q abutitur.
⁊ hmōi. nō ē bonū. Et illud ve etiā frequētius incurrit ꝙ
q pōt intelligi illud Math. xviij. ve mūdo a ſcandalis.
Quia eni homīes in opib ſuis nō obſuant debitas cir
cūſtātias. io ſequūtur mīta ſcādala. Sed aue. i. ſine iſto
ve fuit maria. q ſemꝑ opata ē cōſilio manuū ſuaꝝ. puer.
vl. id eſt in opib ſuis ꝯſiliū habebat diſcernēdo debitas
circūſtantias. In exequēdo erramus nō opando ꝯ execu
tiōi mādādo. vl' tarde qd rō decreuit fiendū ex neglige-
tia vl' pigricia. cū tamē vt ait phs in ethi. oportet ꝯſilia-
ta velocit⁹ exequi. Et iſtud ve incurrimus frequētiſſime
nō exequēdo que cognouimus ⁊ deliberauimus facere.
Et ve diſſolutis corde. Eccl'. q ſcȝ nō virilr exequūtur qd
intēdūt. Sed aue. i. ſine iſto ve fuit maria. vñ ꝯcepto fi-
lio cū audiſſet Elizabeth grauidā. Cogitās illi ſeruire in
partu. exurgēs abijt ī mōtana cū feſtinatōe ad domum
zacharie. Luc. ij. Omnia hec ptinēt ad prudētiā. q pleniſ-
ſima fuit. Un de ea canit eccl'ia. Quo pgrederis ꝟgo pru
dētiſſima. ⁊c.

Secundū ve eſt dolo. S. V

Maria fuiſſe ve doloris q mō.

ris cōe omīb in ꝯcupiſcibili. Eccl's. Cūcti dies ei⁹ labo-
rib ⁊ erūnis pleni ſūt. pſ. xvij. Dolores inferni circūde-
derūt me. Itē tribulatōem ⁊ dolorē inueni. Et qs eſt ille
q vnqȝ euaſit iſtō ve. Sȝ quō dicim⁹ de ꝟgie de iſto ve.
Aue. i. ſine ve doloris. Cū vt dic dam. dolores ptus fue-
rūt ei reſuati in paſſione filij. tūc eni aīam ei⁹ ptrāſiuit
gladi⁹ vt pdixerat ſymeon. Et ibi dolores vt ptulerit vti
ꝙ ex his q dr ſeneca. pbat fuiſſe ſine eo. Dic ei ꝙ ſapiēs
n turbat vl' ꝯtriſtat qcqd acciderit ei. Et h ſic pbat. Va
lidi⁹ ē qd ledit eo qd ledit. Neqtia aūt nō ē fortior ꝟtute
ſȝ ifirmior. Nō ledit aūt qs niſi a mal'. Ergo nō ledit ſa-
piēs. dolor aūt eſt de leſiōe. Itē alia rōe. Diuinitati ñ no
cet. ſȝ oīs ſapiēs pticipatōe ds ē. g ſapiēti nō nocet. Do-
lor aūt ē de leſiōe. Dolor etiā ē de nocumento. Itē tertia
rōe ſic pbat. oīs iniuria eſt alicui rei q perdi pōt. ſapiens
aūt nihil pt pdere. oīa i ſe repoſuit. Nihil credit infortu
ne. bona ſua hȝ i ſolido. Nihil aūt cupit fortuna qd non
dedit. Nulla g turbatio cadit i ſapiētē. i. virtuoſū hūc ei
appellat ſapiētē. Sȝ omē ve doloris ē turbatō. g ve ñ ca
dit i ſapiētē. Uirgo aūt maria pculdubio fuit oīm ſapi
ēnte. i. ꝑfectior ⁊ pfectior. g i ea nō fuit ve doloris. Et hoc
verū verū ē. qntū ad rōem fuit i oīb ſuꝑ oēs potētias ſu
as ordīatiſſima. rōe ſuꝑiore ſꝑ dñante inferiorib viribꝫ
Un qcqd doloris ſuſtinuit i corpe ſm ſenſualitatē vt in
paſſiōe filij. maximū totū ceſſit ei i materiā amorꝭ ⁊ gau-
dij ſm rōem. Et ſic i ea dolor maxim⁹ i paſſione filij ſm
ſenſitiuā nūqȝ ꝯtrarius fuit gaudio rōis. qd habebat ex
cognitōe. qꝛ ex paſſiōe filij ſeqbat dī honor ex redempti
one humani generis. Sine ve ergo doloris i ratōe fuit.
Quāuis aūt i ceteris ſapiētib ⁊ pfectis viris h aliqñ fu
erit. vt. ſ. ſm rōem nō habuerit turbatōem vl' dolorē i ad
uerſis. nō tñ ita vniūſalr qn aliqñ turbat⁹ fuerit ⁊ obfuſ
catus ocl's rōis. etſi nō excecat⁹. Tertiū ve. ſ. pudorꝭ i-
currit hō p pctm. Nā i ſtatu inocētie dr Geñ. ij. ꝙ erant
nudi ambo. ſ. adam ⁊ eua. ⁊ nō erubeſcebāt. Sȝ p⁹ pctm   Maria fuit ſine ve pudoris. quō.
vidētes ſe nudos erubuerūt. vñ ꝓpter pudorē fecerūt ſibi
perizomata ad coopiendū ignominiā ſuā. Eſt aūt erube
ſcētia timor de turpi pñti vl' pterito. cui oēs ſubijcimur
qꝛ oēs facim⁹ ꝯfuſiōe digna. pſ. xliij. Tota die ꝟecūdia
mea ꝯtra me ē. Sȝ ab h ve fuit imunis ꝟgo maria. qꝛ ni
hil turpitudinis vnqȝ geſſit. vl' in ſe habuit nihil inordi
natōis. Qd aūt Amb. dicit de ea ꝙ erat intēta opi vere
cūda ſermōe. vult dicere ꝙ i exteriori ꝯuerſatōe oſtēdebat
verecūdiā oſtēdēs neccāriā maxie iuuenib ⁊ mlierib. nō
ꝙ rō eā argueret de aliq turpi re pñti vl' pterita. Ex p
te ꝯiūcti. i. aīe cū corpe repit i hūano genere triplex ve. i.   Ex pte ꝯiuncti triplex ve q maria caruit.
ignoratie. culpe. ⁊ pene. Ignorātia magna ē i oīb. neſcit
eni hō finē ſuū. Eccl'. ix. quo ad corp⁹. ⁊ quo ad aīam nā
ignorat diē mortis ſue. ⁊ quo pget. ad penā vl' ad gl'iaȝ.
Et i vita. vt dr Eccl'. ix. Nemo ſcit vtꝝ odio vl' amore ſit
dignus. i. ſit i gr'a dei vl' nō. Sȝ btā ꝟgo maria ñ ab iſto
ve fuit libera. qꝛ certa erat nō ſolū ꝙ grām dī hēbat. ſed
etiā ꝙ plena gra āgelo ſibi nūciāte q mētiri nō pt. Sci-
uit eni p reuelatōem diē mortis ſue. ⁊ ꝙ maximā gl'iam   maria fuit ſine ve ignorātie.
ꝯſecutura eſſet. Ue culpe eſt triplex. qꝛ culpa originalis
culpa mortal'. ⁊ culpa venial'. De pmo Hiere. xv. ca. Ue
mihi mr mea qre genuiſti me virꝝ rixe. Ex ꝯceptu eni cō
trahit origīale cū q naſcimur. cū rixa carnis ⁊ ſpūs. ⁊ ab
h fuit libera btā maria. qꝛ ⁊ ſi ꝯcepta i eo vt ceteri tñ na
ta ſine eo ſcīficata i vtero. Neqȝ eni feſtis laudib celebra
ret. ſ. natiuitas ei⁹. ſi nō ſctā naſceret. inqt b. Bern. i ſerm
Et ſi aliq ſcti vt Joh. bap. ⁊ hieremias fuerūt i vtero ſā
ctificati. ſȝ nō i tāta copia grē. nec ita cito. Nā infuſa aīa
in corpe pie credi pt ꝙ eadē die fuerit ab illa culpa emū
data. Ad qd facit qd ait pſ loqndo de ſctificatōe taber
naculi altiſſimi. qd tabernacl'm nulli dubiū fuit b. ꝟgo.
Adiuuabit eā ds mane diluclo. adiuuit dādo ipi virgi
grām adiutricē ad vincēdū ex omi pte peccatū. Mane
id eſt i pncipio ſue aīatiōis cū recipit aīam cū luce itelle
ctus. diluculo. i. ꝙtotius. Ue culpe mortal' vl' actual'
plurimi incurrūt. qd niſi emūdetur p penitētiam a pec-   maria fuit ſine ve cl'pe mortalis.
catis ceſſando ſequit aliud ve eterne damnatōnis. de q
pōt illud Apoc. exponi. vnum ve abijt. ecce aliud ve. ve
vnum ē culpa q abijt moriēdo qꝛ ceſſat qs peccare. Sȝ
ſequit ad illud ve eterne damnatōis. ⁊ pōt dici illō pſ.
Tu ſcȝ deus ꝯfregiſti capita draconū in aquis. Capita
draconū ſūt ſeptē vitia capitalia. Unde ⁊ Joh. in apoc
Uidit draconē q inſidiebat mulieri habenti ſeptē capi-
ta. Hec capita ꝯfringuntur in aquis gratiaꝝ que fuerūt
in Maria pleniſſime. vt de ea poſſit illud intelligi geñ.
j. Cōgregationeſqȝ aquarū appellauit maria. producto
hoc nomine non correpte. plato ſm literam. Marie eniȝ
vt ait beatus Hieronim⁹ plenitudo gratie ſe infudit. Fu
erunt ſeptē capita draconū. i. vitia capitalia confracta in
maria. ⁊ quo ad ſeipam. qꝛ nullū eorum habuit. ⁊ q ad

nos ſuo merito ꝛ exēplo ac filio ſuo. De ſeptēplici ve pec-
cati mortal' dicit Eſa.c.j. Ue gēti peccatrici ꝑplo graui i-
niquitate. ſemini nequā filijs ſceleratis. dereliquerūt deū
blaſphemauerūt ſanctū iſrael. abalienati ſunt retrorſū.
In qua autoritate notāt ſeptē capitalia vicia q̄bꝫ debe-
tur ve eterne dānatiōis a q̄bꝫ oīno fuit maria beata.
Et iō bene ei dr̄. Aue.i.ſine ve hmōi. Primū eſt viciū gu-
le. Et huic dedita gens dr̄ peccatrix. qđ importat habi-
tū ꝑmanentē. Nullū enī viciū eſt in nob ita ꝑmanēs vt
gula habituatū quaſi in nobis ꝛ q̄ citi9 exercetur. Nā pu-
er tot9 eſt gule dedit9. Et q̄s eſt ille q̄ vltra metas neceſ-
ſitatis nō rapiat in cibo ꝛ potu. Qđ cū mortale eſt ꝑpa-
ratur ei ve eterne dānationis. ſm illud Eſa.v. Ue q̄ con-
ſurgitis mane ad ebrietatē ſectandā ꝛc. ab h' maria btā
libera fuit. Secundū caput draconis eſt accidia hic ē po-
pul9 grauis iniq̄tate. Nā accidia aggrauat aīam vt nil
boni agere libeat. Sz ve diſſolutis corde. dicit Eccli.ij.
Tertiū caput eſt luxuria. Et hec eſt ſemen nequā. q2 ne-
quiter effundit ſemē. Sz ve q̄ opulēti eſtis in ſyon. qui
laſciuitis in ſtratis veſtris. habet Amos.vj. Quartum
caput eſt auaricia. Et dediti huic vicio ſunt filij ſcelerati
Auaricia enī nil ſceleſti9. Sz ve his q̄ ꝯgregant auarici-
am inq̄t ꝓpheta. Quintū caput eſt ſupbia. Et hi ſunt q̄
dereliquerūt deū. Per nullū etiā viciū recedit q̄s a deo.
ꝛ bellat ꝯtra eū ſicut ꝑ ſupbiā. Sed ve corone ſuperbie
ſcribit in Eſa.c.xxviij. Detracta eſt ei ad inferos ſupbia
tua. Sextū caput eſt ira. ꝑ hāc homices peſſimi blaſphe-
mauerūt ſanctū iſrael. Sed dixit Eccl.ij. Ue his q̄ per-
diderūt ſuſtinentiā.i. patiam. victi ab ira. Septimū ca-
put eſt inuidia. Inuidi aūt abalienati ſunt a deo retror-
ſum. De9 oīa ſua bona cōicat. inuidus aūt dolet ꝙ ali-
quis extra ſe habeat bona vnde alienus a ꝯditionibus
dei. Sz dicit in epl'a iude Ue his q̄ abierunt in viā cha-
yn ꝛ chore. Iudic.ij. Hi ex inuidia moti ſunt ꝑmus ꝯtra
abel. alter ꝯtra moyſen. Ab oībꝫ his fuit libera maria
Nā abſtinētie dedita vt oſtēdit beat9 Ambro. Ab acci-
dia libera cui9 ſpūs exultauit ſemꝑ in dn̄o opata. A lu-
xuria aliena q2 ꝟgo. Auaricie neſcia. que oīa ſua com-
municauit paupibꝫ. Cōtra ſupbiā humilima. q2 reſpe-
xit humilitatē ꝛc. Nil in ea ire. q̄ inter oīes mitis. vt in
paſſione filij. Inuidia nunq̄z in ea q̄ ſalutē oīm ſemper
optabat. De ve culpe venialis cui debet pena purgato-
rij ſi nō purgat. poteſt intelligi illud Michee ꝓphete.ij.
Ue vobis q̄ cogitatis inutile. Nā cogitatōes inutiles cō-
muniter ſunt venialia peccata. Sed ab oī culpa actu-
ali mortali ꝛ veniali fuit libera virgo maria. de quibus
legit b. Aug9. cū ait in li. de natura ꝛ gratia. Cū de pctīs
agitur nullā ꝑrſus volo de ea habere mentionē. Ea exce-
pta oīes ſancti ꝛ ſancte cū venirēt cū Iohe euangeliſta
ſanctiſſimo dicerēt. Si dixerim9 q2 peccatū nō habem9
actuale. ſaltē veniale ꝑpetratū. ipi nos ſeducimus. ꝛ veri-
tas in nobis nō eſt. Ue tertiū. ſ. pene eſt ꝯſequēs ex pec-
cato. penitudo q2 ꝯſciētia ſ remordet de mala. iuxta illud
b. Aug. in li. ꝯfeſſionū. Iuſſiſti dn̄e. ꝛ ſic eſt vt oīs inor-
dinat9 anim9 ipe ſcz ſibi pena ſit. Et phs in ethi. Omis
mal9 implet penitudine. Uel etiā ve pene. eſt inclinatio
ad alia mala ꝑpetranda. Un̄ Gre. Peccatū qđ ꝑ penitē-
tiam nō delet mox ſuo pōdere ad aliud trahit. Et licet ꝑ
baptiſmū fomes peccati.i. inclinatio ad maluz minuat.
vt nō dn̄etur. nō tn̄ extinguit q̄n incitamentū ad illđ ſe-
pe exurgat. De quo ve pene pōt intelligi illud Michee.
Ue eis q2 receſſerūt a me. ſ. peccādo. Sed ab hmōi fuit
immunis b. virgo maria. q2 cū nullū cōmiſerit peccatuz
nō habuit penitudinē de eo. nec aliquā inclinatiōem ad
malū. Tota pulcra es de ea dr̄ in cāticis.iiij.ca. ꝛ macula
nō eſt in te. Apte ergo ei dicit. Aue. id eſt. ſine ve ignorā-
tie culpe ꝛ pene ꝑdictis

Maria fuit ſine veniali culpa

Fuit beata maria ſi- §. VI.

ne ve qđ ꝯtingit oībꝫ matribꝫ. Un̄ dn̄s ihs. Ue ꝑgnāti-
bus ꝛ nutriētibꝫ. Math.xxiiij. Eſt aūt iſtud ve triplex i
matribꝫ. ſ. dānificētie. indigētie. afficiētie. Damnū autē
triplex incurrit femina cū mater efficit. ſ. quia in ꝯceptu
ꝑdit virginitatē theſaurū irrecupabilē. Poſt cōceptū ve-
nuſtatē ꝛ ſanitatē. Nō enī mulieres grauide apparēt ita
pulcre vt ꝑus nec ſane. q2 ſubijciunt multis alteratōibꝫ
ꝓpter ꝯceptū. In partu aūt ꝑdunt hominū ſocietatem.
Nō enī poſſunt viri accedere ad eas. ſz ab hmōi fuit li-
bera ꝟgo maria. Nā in ꝯceptu nō amiſit virginitatē. ſz
aucta eſt puritas ei9. Rubū quē viderat moyſes incom-
buſtū cōſeruatā agnouim9 tuā laudabilē virginitatē di-
genitrix canit eccl'ia. Pulcritudinē nō minuit ex ꝯceptu
imo ita eſt adaucta pulcritudo ei9 ꝙ Ioſeph non cogno-
uit eā donec pepit filiū. q2 vt dicit glo. tātus ſplēdor tan-
ta pulcritudo exibat ab ea vt facie ad faciē nō fixe poſſz
aſpicere in eam. ꝛ merito q2 ſplēdor eterne glīe erat in ea
Nec tn̄ hoc alijs apparebat. In partu nō ꝑdidit hoīum
ſocietatē ſz paſtores eā viſitarūt ꝛ paulopoſt reges tha-
ſis ſancti magi. Itē matres incurrūt ve indigētie. Nam
ad cōcipiendū indigēt cōpare.i. viro ex quo cōcipiant.
Poſt ꝯceptū egent q̄ete. In partu obſtetricatōe. Sz ab
hmōi ve libera fuit btā maria. q2 nō virili ſemine ſz my-
ſtico ſpiramine ꝟbū dei factū eſt caro de ꝟgine Maria
Quod enī in ea natū eſt. inq̄t angel9.i. ꝯceptū de ſpūſā-
cto eſt. Math.j. id eſt ope ſpūſſancti. Nō eguit quiete.
q2 nō ex eo debilitata ſz roborata fuit. vn̄ ꝛ ſubito abijt
in montana ad viſitandū elizabeth ꝛ ſeruiendū ei i gtu
eius vt dicit Hiero. Nulla enī obſtetrix. nulla obſequia
mulierū. Eſa. Germinās germinabit. ſ. virgo pariet leta-
bunda.i. laudās circūſtantibꝫ angelis ꝛ canentibꝫ Glīa
in excelſis deo. Tertio matres incurrūt ve afficiētie. quia
afficiunt in ꝯceptu libidine. in portādo in ventre graue-
dine in partu maximo dolore. Sz beata maria ſine hu-
iuſmodi ve fuit. Nā cōcepit ſine libidine. Un̄ angelus.
Uirt9 altiſſimi obumbrabit tibi.i. refrigeriū ꝑſtabit. vt
ſine ardore alicui9 libidinis ꝯcipias. ſine grauamine filiū
in vētre portauit. Eſa. Ecce dn̄s. aſcēdet ſuꝑ nubē leuez.
Nubes ē ꝟgo maria q̄ grauamē in portādo nō habuit
ꝛ ipa ſola pepit ſine dolore ſaluatorē ſeculi.

Maria ſine ve mul- plici com- muni oīu- bus mrī- bus.

Ue qđ eſt ſpeciale §. VII.

feminis eſt triplex. ſ. ſterilitatis in ꝟginibꝫ. ſubiectiōis et
corruptiōis in ꝯiugatis. deſolatiōis in viduis vt dr̄ ſe pꝫ
Sed beata maria in quolibet ſtatu fuit ſine tali ve. Nā
virgo fuit cū fecūditate diuine ꝓlis. Cōiugata fuit ſine
corruptiōe. q2 ipſa cū ſponſa in virginitate ꝑmāſit libe-
ra. ab eo qđ de alijs dictis eſt feminis. Sub viri ptāte
eris. Gen̄.iij. nō enī fuit ſubdita ioſeph. ſz ipe ei. q2 ꝛ fili9
dei ſubdit9 erat ei. Uidua poſtea. ſz non deſolata. ſz filio
naturali aſſociata ꝛ poſt mortē ei9 filio adoptiuo Iohi.
Ergo aue.i. ſine omni ve.

De nomine virginis Capitulū.iiij.

NOmē virginis Ma-

ria. Luc.j. Hoc aūt propriū nomē virginis an-
gelus in ſalutatiōe reticuit ſed eccl'ia addidit.
In quo poſſet videri alicui erratū. vel ab angelo nomen
ipm omittēdo. cū tamē in ſalutatōe ſoleat nomē ſalutati
exprimi. vel ab eccleſia nō videtur recte factū addēdo ꝟ-
bis ſacre ſcripture. cū domin9 mandauit in Deuterono-
mio. Non addetis verbis his quicq̄z ne minuetis. Et
Iohes Apoc. vlti. ait. Si quis appoſuerit ad hec. ſ. ver-
ba. apponat ei deus has plagas. que ſcz ſunt i iſto libro.
Sed ad hec rn̄detur ꝙ a nullo erratum eſt ſz rectiſſime

factum eſt. Angelus enī digniſſime ſalutando noue di-gnitatis nomīe ſalutauit. vt ꝑ mutatōem nomīs muta-tio ſtatus figuraret̃ ⁊ eminētia dignitatis. Qñ enī quiſ aſſumit̃ ad magnā dignitatē. mutat̃ nomē. vt in papa. qđ ⁊ dn̄s ieſus fecit de pe. dicens. Tu vocaberis cephas id eſt petrus. Angelus ergo de ꝓprio nomīe qđ ē maria mutauit nomē dicēs gr̄a plena. hoc aūt nomē quod eſt gratia plena. huius circumlocutio eſt tantū ꝓprij nomīs beatiſſime virginis ⁊ ꝑſone ipſius. qđ nulli alij ꝯuenit. ꝓprie. nec deo. nec creaturis. ſed quod plenitudo gratie in-telligitur ſuſceptiue. Cōſtat enī ꝙ deus nō eſt gratie ſuſ-ceptiuus. ſed datiuus. Nulla autē pura creatura ē plēa gratie ſuſceptiue. preterq̄ȝ beata virgo. que tantuȝ ſuſce-pit ꝙ pura creatura magis ſuſcipe non potuit. Unde h̄ ei ita ꝓprium fuit ꝙ nulli alij ꝯuenit. Ideo angelus ei h̄ nomen impoſuit. dicēs. gratia plena. Eccleſia tamen ad-dendo ad gratia plena maria non errat. vel indecenter agit q̄ȝ nō apponit ad v̄ba ſcp̄ture aliquid falſum vl' con-trariū ei. q̄d ꝓhibetur ꝑ autoritates s̄ inductas. Naȝ ꝑ id qđ dicit cū angelo gratia plena. qđ nomē exp̄mit ſuaȝ dignitatē. ⁊ ꝑ quod addit maria intēdit eā inclinare ad noſtrā neceſſitatē ſubleuandam. Ipſa enī que eſt gratia plena ꝑ influentiā diuine bonitatis. data eſt nobis ſtel-la maris. que eſt interp̄tatio marie. vt eiꝰ plenitudo gr̄e in nobis ſuppleat defectū culpe in via. Et ipſa ſtella in fir-mamēto glie fixa. nos naufragos de ſtatu miſerie tradu-cat ad portū ſalutis eterne. Et ideo apte dicit̃ Aue ma-ria. Nomē virginis inquit euangeliſta maria. Nō in da-tiuo dicit nomen virgini. ſicut dixit de ioſeph. Cui nomē erat ioſeph. Nā Joſeph ex ſponſalibꝫ cū maria. acquiſitū eſt ſibi ⁊ datum augmentum virtutū. Sed in genitiuo dicit̃ nomē virginis maria. que ſignificat poſſeſſionē. nō enī tūc ei datū fuit vt eſſet ſtella maris ſed iam poſſedit ⁊ in hoc nata fuit vt oēs illumīaret p̄cedentes ⁊ ſequē-tes. q̄ȝ niſi ꝑ fidem verbi incarnati vl' incarnandi de hac virgine explicitam vl' implicitam nlli ſalus extitit. Sa-tis veriſimile eſt ꝙ cū mulieres nō circumciderent̃ ſȝ ma-res. in q̄ circūciſione octaua die natiuitatis ſue celebrata imponebat̃ ei nomē feminis ipſis de die ſue natiuitatis nomē imponeret̃. Et ſic die qua nata eſt impoſitū ē ei no-mē maria a parētibꝫ ſm angelicā reuelatōnem. de q̄ ſtel-la oriūda ꝓphetauit Balaam dicēs. Orietur ſtella ex iacob id eſt virgo maria ex genere iacob. Numeri. xxiiij. ⁊ in fe-ſto natiuitatis eius canit eccl'ia. Stella maria maris ho-die ꝓceſſit ad ortum. Recte igit̃ nomē virginis Maria. Nomīa enī imponuūtur rebꝫ ſm ꝓprietatē earꝫ. Et quia virgo iſta habet ſimilitudinē ad ꝓprietatē ſtelle maris. iō nomē eius maria. qđ interp̄tatur ſtella maris. vt decla-rabitur. ideo nomē eius maria. Ubi tria notant̃ circa h̄ nomen.

Primo nominis interpretatōnem explicandam.
Secūdo nominis deriuatōem adaptandaȝ.
Tertio nomīs literatōem ꝓprīandam.

Eccl'ia hoc nomē ad-didit. ſup plena maria

Quātū ad primum .§. I.

De interp̄tatōe nomīs ma-ria.

Sciēdū ꝙ maria interp̄tatur domīa vel illumīata ſeu illuminatrix. Ac etiā ſtella maris ſm btm̄ Hiero. in lib. interp̄tationū. Ipa enī domīa oīm cū filiꝰ eiꝰ ſit dn̄s vni-uerſorꝫ. Ipa illumīata a deo. vt luna a ſole. ⁊ plena omni-um illumīatōnū celeſtiū. Ipa illumīatrix oīm electorū. Unde canit eccl'ia Solue vincl'a reis. ꝓfer lumen cecis. merito. ſ. ⁊ interuētu. Stella quoq̄ȝ mar̄. Aue mar̄ ſtel-la ei dr̄. ⁊ ſup hac interp̄tatōe alijs omiſſis diffuſiꝰ tra-ctemus. Unde btūs Bern̄. ſup miſſus eſt. Loquamur de hoc nomīe maria qđ interp̄tat̃ ſtella maris. ⁊ matri virgini valde ꝯueniēter adaptatur. Ipa ſiquidem ſyde-ri ꝯueniētiſſime compatur. q̄ȝ ſic ſtella ſine ſui corruptōe ꝓfert radiū. Sic virgo maria ſine ſui violatōe edidit fili-um. Nec ſyderi radius ſuā iminuit claritatē. nec filiꝰ ma-rie ei ſuā integritatē. Ipa nam̄q̄ȝ eſt nobilis illa ſtella or-ta ex iacob. cuius radius totū orbē illuſtrauit. cuiꝰ ſplen-dor etiā p̄fulget in ſupnis. in inferos penetrat. terras eti-am ꝑluſtrās ⁊ calefaciēs mētes. magiſq̄ȝ corpa. fouet vir-tutes ⁊ excoquit vitia. Ipa ſiquideȝ p̄clara ⁊ eximia ſtel-la ſup hoc mare magnū ⁊ ſpacioſum. neceſſario eleuata. micās meritis. illuſtrās exempl'. O quiſquis intelligis ī huius ſeculi ꝓfluuio magis inter ꝓcellas ⁊ tempeſtates flu-ctuare. magiſq̄ȝ ꝑ terrā ambulare. ne auertas oculos ab huius ſeculi ſyderis fulgore. ſi nō vis obrui ꝓcellis. Si in-ſurgant venti tentatōnū. Si incurras ſcopl'os tribulati-onū reſpice ſtellā. voca mariā. ſi iracundia aut auaricia. aut carnis illecebra nauicl'am ꝯcuſſerit mentis. reſpice ad mariā. Si criminū immanitate turbatus conſciētie feditate ꝯfuſus. iudicij terrore. baratro deſperatōis inci-pias turbari vl' abſorberi ⁊ triſtari in ꝑicul'. in anguſtijs in rebꝫ dubijs mariā cogita. mariā inuoca. nō recedet ab ore. nō recedet a corde. Et vt impetres oratiōis eius au-xiliū nō differas ꝯuerſatōis eius exemplū. ipam ſequēs nō deuias. ipam cogitās nō erras. ipa tenente nō corru-is. ipa ꝓtegente nō metuis. ipa duce nō fatigaris. ipa ꝓ-picia ꝑuenis. Et ſic in temetipo expiris. q̄ȝ nomē virgīs maria. i. ſtella maris. Conueniētiꝰ aūt dr̄ v̄go Maria ſtella maris. ⁊ ei aſſimilat̃ ꝓpter ſex ꝯſideranda in ſtella illa. viȝ. ſubſtātiā. quātitatē. qualitatē. ſitū. ſtatū ⁊ effectū. Et q̄ȝtū ad ſubſtātiam ſtella illa celeſtis incorruptibil'. ⁊ ori-go lucis q̄ tamē ꝯueniūt ⁊ alijs ſtell'. Sic v̄go Maria fuit celeſtis ꝯuerſatōne. vt completius dicere poſſet cuȝ apl'o. Noſtra ꝯuerſatio ī cel' eſt. ad Phil. iij. Incorrupti-bilis fuit mente ⁊ corpe. Nā vt dicit Anſhelmꝰ. Ea puri-tate decuit vt niteret qua maior ſub deo nequeat reperi-ri. Origo fuit lucis. Nā vt canit eccl'ia. Angelus conſilij natus eſt de virgine. Sol de ſtella qui illumīat omneȝ hominē veniētē in hūc mūdm. Quātū ad equalitateȝ ſtella illa eſt ſupior. clarior. ⁊ vtilior. q̄ȝ eſt in ſupremo po-li. ideo ſupior. ⁊ beata maria eſt ſupior omniū ſctōꝫ ⁊ an-gelorꝫ. deo propinquior. clarior eſt virginitate. Et etiam beata maria ſemꝑ rutilans. ſemꝑ clara in fide fuit. Om-nes alie ſtelle. i. apl'i ⁊ Marie ceciderūt amittētes lumē fidei diuinitatis chriſti. Ipa nunq̄ȝ etiā in paſſione eius. Util' eſt valde ſtella maris fecūditate. Et quis ſanctꝰ vl' ſancta vtilior nobis hac v̄gine. que nobis genuit deum pariter ⁊ hoīem oīm ſaluatorem. Quantū ad q̄ȝtita-tem ſtella maris eſt minima in apparētia nobis ſed ma-xima in ſeipſa. Sic btā maria maxima in ſanctitate ī ſe ſed minima in ſui mēte ꝓpter maximā humilitatem. q̄ȝ reſpexit humilitatē ancille ſue. ait Luc. j. c. Humil' ī cord' totū deo tribuens. humil' in ore ſeu locutōe. cuius ſignū rariſſima ⁊ breuis locutio eius. Humilis in ope ſeruiēs cognate in partu loco ancille ipa que erat domina ange-lorꝫ. Quantū ad ſtatū ſtatus ſtelle eſt quaſi ſine motu q̄ȝ eſt vicina polo. ita modicus eſt circumitus eius vt vi-deat̃ nō moueri. Eſt ſine occaſu q̄ȝ nō occidit nob̄ vt alie ſtelle. ⁊ ſine errore. Sic beata maria eſt ſine motu incon-ſtantie nunq̄ȝ turbata. Nā qđ dr̄ turbata in ſermōe āge-li nō fuit illa turbatio ire ſed admiratōis in tāta laud' ex humilitate. Sine occaſu fuit alicuius peccati. Nam ⁊ ſi ſepties in die cadit iuſtus. vt ait Salomon ꝓuerb. ſ. ve-nialiter. ⁊ igitur in die gratie remanens hec nūq̄ȝ cecidit Fuit ſine errore ignorātie eorꝫ que ꝑtinēt ad ſalutē. vnde ⁊ dr̄ mr̄ agnitōis. Eccl'i. xxiiij. Quātū ad effectū ſtella illa attrahit ferꝫ ad calamitam. ſua luce nautas dirigit ⁊ eſt ꝯtra aquilonem. Et btā maria ꝑ inſertam ſibi miſe-ricordiā attrahit peccatores ad celū ꝑ penitētiaȝ quā eis ꝓcurat. naufragātes in pelago huius mundi ad portuȝ

maria dr̄ ſtella ma-ris propt̃ ſex.

ſalutis dirigit. Uñ canit eccl'ia. Ad te pia ſuſpiramus. Si nõ ducis deuiamꝰ. En ad te ꝯfugimꝰ. Et etiã ꝯtra aquilonẽ.i.ꝯtra diabolũ nobis aduerſantẽ. Juxta illud Hiere.j. Ab aquilone pandeť omẽ malũ. Sꝫ tu nos ab hoſte ꝓtege. ꝛ in hora mortis ſuſcipe ei dicimꝰ. Quantũ ad ſitũ dic extenſes q̃ eſt vna ſtella infima q̃ polus appellať. ꝑ quẽ locũ mũdꝰ ipẽ extimať verſari. Quod nulli pure creature videť potiꝰ conuenire. q̃ȝ beate marie. ſcꝫ mundũ circa ipam ꝟſari. Ad ipam eni reſpicere videnť vniuerſi ſuperi vt reſtaurenť. Inferi vt de limo liberenť Qui in mũdo ſunt vt iuſtificenť. q̃ añ nos fuerũt ꝓphe. vt verificenť in ſuis ꝓpheciis de incarnatiõe filij. q̃ in pñ ſenti ſunt vt ſubleuẽtur a tãtis miſeriis. q̃ futuri ſunt vt ſaluenť. Diciť aũt ſtella maris nõ ſtella celi vl' nauis maris. q꜡ exiſtẽs ipa in ſtatu celeſtis pñe vt ſtella in celo. ꝛ ñ in pelago inq̃etudine pleno vt nauis dirigit nos i ſtatu vie q̃ ſumꝰ in mari. ꝛ iõ ſtella maris nõ celi.

Quantũ ad ſecundũ .§.II.

De deriuatiõe hꝰ nois maria.

ꝑncipale deriuať h̃ nomẽ a mari. Et hoc aptiſſime quia ſicut om̃ia flumĩa in mare intrãt ꝛ mare non redundat. Eccl.j. ita in maria om̃es aque grãꝝ q̃ fuerũt in aliis ſãctis vt fluuiis. intrauerũt in maria ꝟgine. ꝛ tñ iſtud mare plenũ om̃i grã nõ redũdauit. excedẽs terminos ſuos in aliquã elatiõem vel iactantiã. Uñ ꝛ beatꝰ Hiero. in ſermone. Ceteris ſanctis ꝑ partes collata ẽ grã. Marie ꝟo plenitudo grẽ ſe infudit. Mare aũt d꜡ quaſi amarum. Fuit aũt btã maria mare amaꝝ in ꝯuerſatiõe amara. ſ. ꝑfecta ſenſuũ mortificatiõe. Nulla ei pura creatura mortificauit ita ſenſus ſuos ab omni vanitate ꝛ curioſitate vt ipa. Cũ tñ vt d꜡ Eccl.j. nunq̃ȝ ſatiabiť oculis viſu nec auris auditu. Et ſic de aliis ſenſibꝫ erga ſua obiecta. Et inde mors peccati intrauit ꝑ feneſtras noſtras ſenſuũ. q꜡ nõ claudunť vt oportet. Uñ ꝛ beata maria aſſimilať mirre amare. q̃ ꝑſeruat a corruptione. quaſi mirra electa ait ipa dedi ſuauitatẽ odoris. Eccl'i.xxiiij. Maria ꝟo mare amariſſimũ fuit in paſſione filij. Nã vt ait Damaſce. Partꝰ dolores fuerũt ei reſeruati. In partu igiť naturali pepit ſine dolore ſaluatorẽ. imo cũ ſũmo gaudio. Sꝫ in partu ſpũali. cũ ſcꝫ parturiuit nos deo. attẽdite ꝛ videte ait ſi eſt dolor ſicut dolor meꝰ. Treñ.j. Sicut ergo ex primo partu d꜡ maria q̃ſi ſtella maris. q꜡ ſicͭ ſidꝰ radium ꝓfert ꝟgo filiũ. pari forma ſine dolore ſine corruptiõe. Sic in ſecũdo partu d꜡ maria mare amarũ. vt ſcꝫ mater miſericordie affuit patri miſericordiaꝝ in ope ſumme miſericordie. ꝛ dolorẽ paſſionis ſecũ ſuſtinuit. Nã ipiꝰ aĩam ꝑtranſiuit gladiꝰ doloris immẽſi excedẽtis oĩm martyꝝ dolorẽ. vt ait beatꝰ Bern. Et ſic adiutrix facta eſt nr̃e redemptiõis ꝛ mr̃ noſtre ſpũalis generatiõis. Et de h̃ duplici partu ꝟginis d꜡ Eſa.vl. Añq̃ȝ parturiret peperit. ꝛ añq̃ȝ veniret partꝰ eiꝰ pepit maſculũ. Quis audiuit vnq̃ȝ tale aut q̃s vidit huic ſimile pepit ꝑmo btã maria ſine dolore ꝛ pepit maſculũ filiũ ſuũ ꝑmogenitũ quẽ pannis inuoluit. parturiuit poſtea iuxta crucẽ. dolorẽ imenſum ſentiẽdo cũ filio in cruce nõ vnũ ſed multos filios. q̃ redempti ſunt a dño. ſimul q̃tũ ad ꝟtutẽ cauſe. nõ ſil' q̃tũ ad eſſe. ſꝫ diuerſis tꝑibꝫ q̃tũ ad applicatiõeꝫ effectꝰ ipſiꝰ paſſionis. Quis vnq̃ȝ audiuit tantũ gaudiũ vt in ꝑmo. Quis vidit tantũ dolorẽ vt in ſecũdo partu. Certe nullꝰ. Fuit aũt figurata hec h. maria quantũ ad nom̃ in maria ſorore moyſi ꝛ aaron. Illa eĩ trãſito mare rubro cecinit cũ magno gaudio. Cantemꝰ dño glorioſe. Et iſta maria nõ ſolũ mater ſꝫ ꝛ ſoror affectu ꝛ natura ſũmi ſacerdotis Jhu xp̃i. ꝛ ducis ꝑpl'i iſrael. ꝑpl'i fidelis. poſt ꝑmam natiuitatẽ in vtero. intelligẽs in ſui initio ꝓſtratũ pharaonẽ ĩfernalẽ cũ ſuis dõ grãs agẽs dixit. Magnificat aĩa mea dñm. ſꝫ in mari rubro paſſiões filij cogñſcens mortẽ noſtrã ꝑ mortẽ filij deſtructã. ꝛ dyabolũ ꝓſtratũ in reſurrectiõe filij ꝑ nr̃a liberatiõe mẽte dño decantauit grãs agẽs. ꝛ ad h̃ oẽs inuitãſ. ꝛ amaricatos ꝑ pñiam ex amaritudine pctõꝝ. egrediẽtes ad litꝰ ſalutis ſuſcipiẽs.

Quantũ ad tertium .§.III.

De ſignificatiõe hꝰ nois maria.

Ex ſignificatiõe litteraꝝ hꝰ nois eliciť ſublimitas eius. Quinq̃ȝ eni ſunt littere huiꝰ nominis Maria. Et ſignantur ꝑ hoc q̃ eſt

- Mater vniuerſorum
- Archa theſaurorum
- Regina celorum
- Jaculum inimicorum.
- Aduocata peccatorum

Primo eſt mater vniuerſoꝝ. Juxta illud Sap.vij. Omnium eſt mr̃. Mõ Albertꝰ ſuꝑ miſſus eſt exponit d̃ ꝟgine ma Maria ꝗ mater nõ ꝯuenit ꝑprieta mater ꝗ qͣtuor ꝑprietates maria ſubdẽs. Quia mr̃ reſpectu filij habet q̃tuor ꝑprietates que ſunt. genitura. cura. ꝑoritas ꝛ dignitas. Et genitura ꝑmo quidẽ mr̃ eſt omniũ. q꜡ vnũ hoĩem genuit. ſcꝫ ꝑmogenitũ xp̃m. ꝛ om̃es regenerauit. Pepit eni filiũ ſuũ ꝑmogenitũ xp̃m corꝑaliter. Alios aũt om̃es ſanctos ſpũaliter. Ipſe ná eni Jhs nõ cõfundiť electos ſuos ap̃los vocare fratres ꝑ pñ.xxj. dicẽs. Narrabo nomẽ tuũ fratribꝫ meis. Nã ꝑ ꝯceptũ eiꝰ ꝛ ꝑtum ex ipa ꝟgine caro ꝛ frater nr̃ eſt. vt ſit ipẽ ꝑmogenitꝰ ſcꝫ dignitate in multis fratribꝫ. ſcꝫ oibꝫ ſanctis q̃s ſanctitate ꝑcellit. Nec obſtat ſi dicať q̃ filius eſſe nõ poteſt añ matrẽ. Sꝫ multi ſancti fuerũt anteq̃ȝ virgo eſſet in mũdo ꝯcepta vel nata. vt patet de om̃ibꝫ patribꝫ veteris teſtamẽti. ergo videť q̃ reſpectu illorum non poſſit dici mr̃. Sꝫ rñdeť q̃ hoc eſt veꝝ in eſſe nature q̃ filiꝰ nõ poſſit eſſe ante pr̃em vel mr̃em in tempore. In eſſe aũt grẽ non repugnat. om̃es ſancti q̃ fuerũt ante xp̃m ſalui fuerũt ꝛ grãm receperũt ꝑ fidẽ verbi incarnandi de virgine maria. explicatã vel ſaltẽ implicatam. Sicut ĝ rege de cuiꝰ plenitudine om̃es ſancti receperũt. Sicut ĝ regeneratio ſpũalis. ꝑ quã ſcꝫ habeť eſſe grẽ q̃ ad ſc̃tos noui teſtamẽti. eſt ꝑ fidẽ viuã verbi incarnati de virgine. ita q̃ ad ſanctos veteris teſtamẽti erat regeneratio in eẽ ſpirituali ꝑ fidẽ incarnãdi de ꝟgine. Que incarnatio fuit i ꝟgine. Hoꝝ igiť omniũ regeneratoꝝ ſpũaliter ꝑ gratiaꝫ virgo mr̃ eſt. Itẽ ꝛ angeli cũ recipiãt illuminatiõem. ꝑfectionẽ ꝛ beatificatiõem a Jhu. Nã ipẽ eſt in quẽ deſiderãt angeli ꝓſpicere. j. Pe.j. Et ꝑ ipm oĩa reſtauranť in terra ꝛ in celo. ĝ ꝛ angeli recipiũt quoddã eſſe glĩe a beata ꝟgine. Quicq̃d aũt eſt cauſa cauſe. eſt cauſa cauſati. Sꝫ beata maria eſt cauſa ieſu q꜡ mr̃ eius. ĝ ꝛ cauſa eſt aliq̃ mõ glĩe angeloꝝ. vt apte dicať mr̃ eoꝝ. Cũ etiã ipa dicatur ab eccl'ia mater grẽ et mr̃ miſericordie. ꝛ grã ꝑducat ad glĩam ꝛ cauſa ſit eiꝰ. ſequiť q̃ omniũ q̃ ſunt in glĩa ſanctoꝝ. etiã q̃ eã ꝑceſſerũt tꝑe. in glĩa ꝯſequẽda mater eſt.

Secũdo eſt mr̃ noſtra cura. q꜡ in vno nobis genuit. quicq̃d ad hãc vitã vel futurã nobis neceſſarium fuit. Uñ ipa dicit Eccl.xxiiij. A generatiõibꝫ meis adimplemini. i. a bonis q̃ generanť ꝛ ꝓfluunt a filio a me genito. Et ſicut de ſapĩa dei d꜡. Ipi eſt cura de omnibꝫ. ita de ꝟgine mr̃e ſapiẽtie dici poteſt q̃ curã habet de omnibus. In cuiꝰ figurã eleazar ꝓcurator abrae poſtularet a Rebecca ꝟgine pulcerrima. vt potũ ſibi daret. Nõ ſolum ei obtulit potũ aque ſꝫ ꝛ camel' ſuis. Sic ꝟgo pulcerrima mẽte ꝛ corꝑe. nõ ſolũ curã hꝫ de electis rõne vtentibꝫ vt ſitiẽtibꝫ ꝓcuret aquã grãꝝ. ſꝫ etiã pctõribꝫ curã habꝫ vt aĩalibꝫ irrationalibꝫ. nõ potẽtibꝫ nec deſiderãtibꝫ aquã grãꝝ ꝓcurat. Tertio dignitate q̃ꝫ eſt mr̃. q꜡ ꝑmogenita ẽ añ oẽm creaturã. Nobilior eni eſt ꝛ ꝑfectior grã ꝛ glĩa oĩ pura creatura. Mõ aũt eſt ꝑmũ in vnoq̃ȝ genere. eſt q̃ſi cauſa alioꝝ. Sic charitas q̃ eſt excellẽtiſſima ꝟtutũ. d꜡ mr̃ ꝟtutũ. ita ꝛ ꝟgo maria excellẽtiſſima creaturarũ d꜡

mater earū. Nō ſolū aūt ſpūaliū ſed ⁊ rerū corꝑaliū ma/
ter dici poteſt. Oīs eni creatura inquit apl's ad Roma.
viij. ingemiſcit ⁊ parturit vſqꝫ adhuc expectās reuelati/
onē filioꝝ dī. i. glificatōem ſcōꝝ in aīa ⁊ corꝑe qḋ erit ī
fine mūdi. qꝛ ⁊ tūc creatura corꝑalis inſenſibilis innoua
bitur liberata a corruptōe vt elemēta. ⁊ motu vt corpo/
ra celeſtia. Unde ⁊ Io. apo. penul. dicit ſe vidiſſe celoſ no
uos ⁊ terrā nouā. i. inouatā. que īnouatio fit ꝑ chriſtum
Iuꝫ illō Apoc. Ecce noua facio oīa. Uñ ſicut be. maria
mater eſt chriſti. ita ⁊ innouationis ⁊ creaturaꝝ innoua/
taꝝ mater merito dici pt̄. Prioritate etiā dr̄ mr̄ ꝓritate.
ſcꝫ ꝑdeſtinatōis. Ipa eni añ ſecl'a ꝑdeſtinata eſt. vt eſſet
ꝓncipiū ex quo recreandū fuit oīe creatū. ⁊ ſic dr̄ de ea.
Prouerb. viij. Dñs poſſedit me ab initio viaꝝ ſuarum.
id eſt in ꝓncipio opeꝝ ſuoꝝ. vt ſim ꝓma oīm ſuaꝝ crea/
turarū que pure creature ſūt. Et cū eo erā cūcta cōponēſ
ſcꝫ recreādo q̄ ꝑ culpā quaſi deſtructa erāt. Unde ⁊ bea/
tus Bern̄. Merito o dña reſpiciūt in te oculi vniūſe cre
ature in qua ⁊ ex qua benigniſſima manus dei quicq̄d
creauerat recreauit.

maria eſt mr̄ reꝝ cū ctaꝝ ⁊c. q̄ modo.

Secunda litera eſt .A. IIII.

Aet ſignificat q̄ eſt archa theſauroꝝ q̄ figurata eſt ī ar/
cha tabernacli de qua dixit dñs ad moyſē Exo. xxv. Fac
tibi archā de lignis ſethiꝫ. q̄ vtiqꝫ archa deaurata erat
intus ⁊ foris. Et erāt ī ea vrna. māne. tabule legis. ⁊ vir/
ga aaron que fronduerat. Ligna ſethim de quibꝫ fa/
bricata erat archa ſunt ligna imputribilia. ⁊ ſignificat
theſaurū virginitatis in ſummo que in ea fuit. Caſtitaſ
eni eſt ille theſaurus. de quo ait apl's. ij. Corin. iiij. habe/
mus theſaurū iſtū in vaſis iſtis fictilibꝫ in corꝑibꝫ. Naꝫ
in angel' que nō hñt corpus virginitas non ē virtus. qꝛ
hoc hñt a natura nō a pugna cū gratia. Eſt aūt tāti va
loris iſte theſaurus. vt dicat ſapiēs Eccl. xxvj. Nō eſt di
gna pōderatio aīe ꝯtinētis. qui theſaurus ſi ſemꝉ amit
titur nunqꝫ recuꝑat quo ad ꝓmiū aureole. Et lꝫ ſm phꝫ
in eth. dicat incōtinēs. vñ ⁊ vitioſus q̄ ſuſtinet pugnam
carnis ⁊ ſeducit ac ſuꝑat. ſ. ꝯſentiēdo ꝯcupiſcētijs. Con
tinēs aūt ⁊ virtuoſus. q̄ etſi ſuſtinet tentationes carnis.
nō tamē deducitur ſed reſiſtit. Inſenſibil' aūt qui nō ſu/
ſtinet huius ſtimulos vñ nec deducit. Hoc ē veꝝ ſm na
turā ⁊ coēm grām. Sed in virgine ꝑ grām ſpecialem. ñ
ꝑ inſenſibilitatē que ē vitiū. hoc habuit. vt cū eſſet ī car/
ne nō ſentiret ſtimulos aliquos ⁊ motus etiā ꝓmos ꝯcar
nis. nec aliquā inclinatōem ad malū. Et iſta archa deau
rata intus ⁊ foris. qꝛ plena caritate. Btūs Hieroñ. in ſer
mone ḋ aſſumptōe eius ait Totā incāduerat eā diuin᷒
amor vt nihil eſſet in ea quo mūdanus violaretur affe/
ctus. ſed ardor ꝯtinuus ebrietas ꝑfuſi amoris. Auꝝ eniꝫ
qꝛ ꝑcioſius alijs metallis. ideo ſignificat charitatē maxi/
mam virtutū. Hac ipa erat circūdata ī ꝯuerſatōe exteri/
ori ⁊ actōe interiori. Ad oꝑa ipius charitatis chriſt᷒ hor
tabat Math. v. dicēs. Theſaurizate vob theſauros in ce
lis faciendo. ſ. oꝑa charitatis. In hac archa ē theſaurus
miſcḋie deſignāte ꝑ māna ſuauiſſime. quē theſauꝝ po/
ſtulabat moyſes populo ſuo dicens Numeri. xx. Aperi
eis dñe theſaurū tuū fontem aque viue. ſ. miſcḋie ⁊ grē.
vñ ⁊ mater miſcḋie virgo maria dr̄. Eſt in ea ⁊ theſaur᷒
ſapiē ſignatus ꝑ legē ibi poſitā. de quo dr̄ Sap. vij. In
finitus theſaurus eſt hominibꝫ. ſ. ſapiā. de qua ibi loq̄t.
Nulla eni creatura pura habuit tātā cognitōem de diui
nis rebus ⁊ pertinētibus ad ſalutem ſicut ipa. vnde ipa
magiſtra fuit apl'oꝝ ⁊ euāgeliſtaꝝ ad docēdū eos de mi
ſterijs chriſti. Nec miꝝ ſi theſauꝝ habuit immēſum ſa/
pientie cū in ea chriſtus requieuerit in quo ſūt oīs the
ſauri ſapientie ⁊ ſcientie dei ſm apl'm. Et qui chriſtum
nouit ait btūs Amb. theſauꝝ ſapiē ⁊ ſciē nouit. di. xxxvj

maria figurata in archa tabernaculi quare.

Eſt ⁊ virga in archa deſignās ptātē ⁊ dominiū. Nā regi
na dr̄ celoꝝ ⁊ dña angeloꝝ. Archa aūt iſta habet in ta/
bernacl'o vt ꝑcioſiſſimū quid. Et ita virgo in tabernacu
lo eccl'ie ꝑcioſiſſimū ⁊ ſanctiſſimū.

Tertia litera eſt .R. de .A. V

notās qꝛ ipa eſt regula viatoꝝ. nō vt canit eccl'ia. Eius
vita incli. cūc. illu. eccl'ias. Habetis inquit b. Amb. in lib.
de virginibꝫ in ea exempla ꝓbitatis vt ſciatis quid eli/
gere q̄d reꝓbare debeatis. Reꝓbare ſcꝫ illicita ⁊ eligē vir
tuoſa oꝑa. Hinc ⁊ Hiero. in ſermōe Talibꝫ decebat virgi
nē oppignerari muneribꝫ vt plena eēt grā q̄ cel' dedit glo
riā. terris deū. paceqꝫ refudit. fidē gētibꝫ. finē vitijs. mo/
ribꝫ diſciplinā. ſ. ꝑ exempla vite ſue. Et cū ſit triplex ſta/
tus eccleſie. ſ. virginū. ꝯiugatoꝝ. ⁊ viduaꝝ ī vtroqꝫ ſexu.
Ipa ī oīmi ſtatu ſe regit vt oīmibꝫ regulā daret. virgo vti
qꝫ ſꝑ fuit ante ꝑtū. ī partu. ⁊ poſt ꝑtū. docēs virgīes ſuo
exemplo virginitatē ſuā dño dedicare. Ab infantia eniꝫ
a ꝑentibꝫ ad templū adducta ⁊ ibi dimiſſa a ꝑntibꝫ cuꝫ
alijs ꝟginibꝫ nutriebat ⁊ inſtruebat in lege dñi. Paneꝫ
ocioſa nō comedit. vt dr̄ prouerb. vl. ſꝫ oꝑata ē cōſilio ma
nuū ſuaꝝ faciēs aliqḋ honeſtū exercitiū manuale. In/
uictū ab orōe ⁊ laude dei ſpm̄ nō relaxabat. adeo vt cuꝫ
vocaret a quoqꝫ rñderet ꝑ deo grās. ne illō momentuꝫ
tꝑis a graꝝ actōe vacaret. ꝓdire domo neſcia (ait de ea
bea. Amb) niſi cū ad tēplū accederet. lege dñi hoc mādā/
te. Diſcite o virgines (ait idē Amb) nō curſitare ꝑ aliēas
edes. nō aliques in publico miſcere ſermones. O q̄ pa/
rū locutā fuiſſe refert cū tamē ī ꝟbo offendere nō poſſet
vt virtutem ꝓmam innueret eſſe compeſcere linguam.
Sciēs illud ꝓuerb. qꝛ in multiloquio nō deeſt peccatuꝫ
Paꝝ cū homibꝫ loquebat. vt copioſius poſſet loq̄ cum
deo. in ſalutatōne angelica q̄ turbata eſt ꝟgo in laudati
one ſua. ⁊ cogitabat qual' eſſet iſta ſalutatō. docent virgi
nes ⁊ ꝑſone ſpūales exhorreſcere cū laudant. nō ſibijpis
complacere. ⁊ ad mētē recurrēdo ſe humiliare. nō omni
ſpūi defacile credere. cū ī angelū lucis aliqñ ſe ſathanas
tranſferat. ſed cogitare ⁊ diſcutere ſi ex deo ſit ſpūs ap/
parēs. Demū informata de dñi volūtate totā ſe ei ſub/
mittēs Ecce ancilla dñi Fiat mihi ſm verbū tuū; inſtru/
ens vt cogitet virgo que dī ſunt quō ꝑ oīa placeat dō
Deinde a ſpūſancto edocta ante ꝯceptū filij deſponſari
acquieuit. nō in carnalē copulā aſſentiēdo. quā ꝑ reuela
tionē nouerat nō eē ſeq̄ndā ſꝫ cū ſpōſo virginitatē cōſer/
uandā. Sed ī ꝯiugalē ſocietatē ſponſū ioſeph aſſumēſ
antiquū pauꝑem ⁊ carpētariū. ſm Criſ. ipa erat de ſtir/
pe regali pulcerrima iuuencula ⁊ nobiliſſima. non dedi
gnās illū accipe ſꝫ eū in reuerētia hñs. Uñ cū filiū inue
nit in templo requirēs ait Pater tuus ⁊ ego dolentes q̄
rebamus te. Preponēs ſpōſum ſuū ſibi. quē prēm voca
uit qꝛ nutricius eius erat. Uel ſm eſtimatōeꝫ vulgi vbi
regula dat ꝯiugatis. vt diſcāt vxores ſubdite ⁊ reueren
tes eſſe viris ⁊ nō dedignari ſi ſunt pauꝑes ⁊ vil' ꝯditi
onis Audiens aūt ab angelo cognatā Elizabeth graui
dam. ⁊ ſi longanimior ⁊ dignior viſitat eā ⁊ ꝓma ſalutat
cū ea manēs tribꝫ mēſibꝫ ad ſuiēdū ī ꝑtu. ⁊ leuādū natū
Iohem bap. de terra. quē ī vtero exiſtētē Elizabeth ꝟgo
ſalutās. ꝑ filiū iā ꝯceptū ſctificauerat ⁊ deuꝫ excellenter
mḡnificat docens ꝯiugatos deū collaudare ⁊ grās age
re cum filios generāt. Eos inſuꝑ ad eccl'ias ⁊ ad dī ꝟbū
audiēdū ducere. Sic eni maria ⁊ ioſeph puulū; chriſtuꝫ
duodennem duxit ad templū. vbi exponebat lex dei. In
nuptijs quoqꝫ nepotis ex mr̄e. ſ. Iohis ſe reꝑiens cōpa
tiēs verecūdie ſpōſi ex defectu vini. a filio ſupplemētū ꝓ
curauit. vt diſcāt ꝯiugati neceſſitatibꝫ ſuoꝝ ꝓuidere. Ui
dua autē effecta ex morte ſponſi non aliū ſponſuꝫ duxit
Licet eni hoc non ꝓhibeat. Status tamē vidualis poſt

M. oīmi ſtatui ē regula. quō

vnicū magis collaudat. Exercitiū aūt viduaꝝ eſt ieiuniis ꝛ vigiliis ꝛ oꝛōnibꝫ intēdere. Nā viuēs in deliciis vidua. vt ait apl's. j. ad Thimo. v. moꝛtua eſt. Nō totū faciebat btā maria. vt docet b. Amb. in libꝛo de ꝟginibus Sequebat aūt filiū audiēdo eiꝰ ꝓdicatōem ꝛ miracula aſpiciēdo. Stat' aūt viduaꝝ eſt cōmuniter cū tribulationibꝫ ꝛ oppꝛeſſiōibꝫ ab aliis. Sic ipa paſſa ē maximū doloꝛē in iniuſta ꝯdēnatōe filii. iuxta crucē aſpiciēs innumera oppꝛobꝛia ei illata ꝛ penas. totū patiētiſſime ferens. ſine ꝯtumelia ꝛ querela ad crucifixoꝛeſ. Et ne remaneret ſola ex q̄ ſpōſus eiꝰ iā moꝛtuꝰ erat. Et ipſe ab ea ꝑ moꝛtē receſſurꝰ erat. iō cōmendauit eā iobi. Poſt aſcēſionem aūt filii viſitabat vidua loca deuotiōis. vbi filiꝰ fecerat aliq̄d opꝰ egregiū vt montē caluarie. locū natiuitatis. annūciatiōis. ꝛ hmōi. cū iā eſſet. xlvj. annoꝝ vl' circa Et ſic pꝫ ꝙ vita eiꝰ eſt regula oīm.

Quarta littera eſt i .§. VI.

Maria eſt iaculū inimicoꝝ

Inſinuās ꝙ ipa eſt iaculū inimicoꝝ. ſ. infernaliū. Vñ ō ipa ðr in cāticis. Terribilis vt caſtroꝛum acies oꝛdinata Terribilis vtiqꝫ btā maria ſpiritibꝫ malignis. Vñ frequēter ad eā oꝛat eccl'ia. Tu nos ab hoſte ꝓtege. in hoꝛa moꝛtis ſuſcipe. qñ maioꝛa ꝯtra nos bella mouet. De ea enī ſub figura ꝓme matris eue. dictū fuit antiquo ſerpenti. Inimicitias ponā inter te ꝛ mulierē ꝛ ſemē tuum ꝛ ſemen illiꝰ. Ipa ꝯteret caput tuū. ꝛ tu inſidiaberis calcaneo eiꝰ. Gen. iii. Mulier hec. mater quidē omniū ꝟe viuentiū ſpūalis eſt btā maria. Nā eua erat mater omnium moꝛientiū. Semē eiꝰ ſpūale eſt. ſcꝫ vel ſancte affectōnes ꝛ opationes ꝟtutū. ex vtero mētis eiꝰ ꝓcedētes. vel oīes electi eā vt boni filii ſpūales imitātes. Serpens dyabolꝰ eſt callidioꝛ cūctis. Semen eiꝰ ſunt vicia. q̄ ſuggerit in mētibꝫ hoīm. ad generandū mala opa ī eis. Vel oīes mali imitatoꝛes eiꝰ. quos xp̄s appellat filios dyaboli. Job. viii. Et clarū eſt. qꝛ diabolꝰ cū membꝛis ſuis. i. malis. eſt inimicꝰ xp̄i. matris eiꝰ ꝛ cunctoꝝ electoꝝ et ſemina coꝝ ad inuicē inimicant. quia cōtraria ſūt vicia q̄ ſuggerit diabolꝰ virtutibꝫ ꝛ bonis opibꝫ virginis ꝛ filioꝛum ſuoꝝ. ꝛ natura ꝯtrarioꝝ eſt mutuo ſe expellere. vt inimica ad inuicē. Cōtraria eſt enī humilitas ꝟginis ꝛ ſāctoꝝ. ſupbie demonū ꝛ maloꝝ. Sed mulier hec Maria ꝓnunciata eſt ꝙ ꝯteret caput ſerpētis. qꝛ ipa ex toto ſupbiam in ſe extinxit. que eſt caput. i. initiū malicie eius et alioꝝ vicioꝝ. Et etiā ꝓmos motꝰ omniū vicioꝝ vt ſcꝫ ī ea nō eſſent tales ꝓmi motꝰ. q̄ dicunt caput ſerpētis. quia ꝓncipiū quo moꝛdet ꝛ inficit ꝑ pctm̄. Semē autē ſpūale ipſiꝰ mulieris. i. ſanctos ꝛ ſanctas ꝯterit meritis eius exemplo ꝛ pcibꝫ. caput ſerpētis. i. ipos ꝓmos motꝰ vicioꝛum. nō quidē vt nō ſint. ſꝫ ne dñent ꝛ inficiāt ꝑ ꝯſenſum. Cōtriuit etiā caput ſerpētꝭ. i. dominū quo erigebat ſe ꝯtra genꝰ humanū. ꝑ benedictū fructū vētris ſui. ſvt q̄ ꝑ lignū pomiferꝝ vicerat. ꝑ lignū crucis vinceret ſalutiferum. Sed nō quieſcit ſerpens. nā inſidias ponit calcaneo mulieris ſiue ipius ꝟginis moꝛti. q̄ eſt finis vite. q̄rendo ſi foꝛte aliquid ſuū inueniret Venit enī ꝓnceps mūdi huiꝰ. ait Chꝛiſtus. i. dyabolꝰ ad eū. ſ. in fine vite. Si foꝛte quid etiā minimū viciū repiret in eo. Sed ī me ait nō habet q̄cq̄ꝫ. i. nō inueniet aliq̄d ſuū. id eſt. malū pcti. Sic in virgine ī fine vite nihil rep̄henſibile inuenit. qꝛ vt ðr Cañ. iiii. Tota pulcra es anima ꝛ coꝛpe. ꝛ macula nō eſt in te. ſ. alicuiꝰ minimi peccati. Inſidiat qꝫ ſerpēs iſte antiquꝰ calcaneo mulieris quo ad ſemē eius ſpūale id eſt. electos. Siue in generali in fine mūdi. qꝛ tunc ſoluetur ſathanas de carcere ſuo ꝑ ſemē ſuū antichꝛiſtum ad ꝑdendū aīas. Siue in particulari in fine vite cuiuſlibet etiā ſancti. foꝛtiter tēptans ad decipiēdū. Sꝫ adiutorio xp̄i ꝛ meritis eiꝰ inſidie eius detegunt vt ſuperetur.

Sicut de multis legimꝰ q̄ in exitu ſuo q̄ſi deficiētes virgo liberauit. Deniqꝫ ipa eſt illa ſancta Judith figurata q̄ ꝟgo ꝓus ꝯiugata. ꝛ poſtea vidua caſtiſſima deuotiſſima ꝛ pulcerrima q̄ ſua ſapia ꝛ foꝛtitudine īterfecit illū terribilē ꝛ ſupbiſſimū holofernē. caput eiꝰ abſcidēs. Et ſic liberās ꝑp'lm dei de manibꝫ.

Quinta et vltima lit. §. VII

Maria eſt aduocata nr̄a

Vnde tera eſt a. in qua oñdit ꝙ eſt aduocata peccatoꝝ. Vnde in antiphona quā ðr cōpoſuiſſe Johes damaſcenus ei dicimꝰ. Eya ḡ aduocata noſtra illos tuos miſericoꝛdes oculos ad nos ꝯuerte. Vt enī dicit Anſel. Impoſſibile eſt ꝙ illi a q̄bꝫ virgo maria oculos miſericoꝛdie ſue auertit ſaluent. ita neceſſariū ꝙ hi ad quos ꝯuertit oc'los ſuos ꝓ eis aduocās. iuſtificent ꝛ gloꝛificent. Aduocatū habemus apud patrē Jhm xp̄m iuſtū. j. Job. ii. Qui etiā interpellat ꝓ nobis ait apl's ad Roma. viii. Sꝫ qꝛ non ſolū aduocatꝰ ſed ꝛ iudex eſt ꝯſtitutꝰ viuoꝝ ꝛ moꝛtuoꝝ. cūcta vtiqꝫ diſcuſſurꝰ. ita ꝙ nihil inultū remanebit Poterat foꝛte humana fragilitas ꝛ p̄cipue peccatoꝛ cuꝫ vix iuſtus añ eū ſit ſecurꝰ ad eū accedere tanq̄ꝫ aduocatum Et ideo piiſſimꝰ deus ꝓuidit nobis de aduocata q̄ tota mitis ꝛ ſuauis eſt. Nihil in ea inuenit aſpeꝝ nūqꝫ ex ea ꝓceſſit ꝟbū duꝝ. Hec eſt figurata illa pꝛudētiſſima mulier tecuites. que ita ſapiēter aduocauit apud regē Dauid in cauſa abſalonis. vani. ſupbi. ꝛ fratricide exulis facti. ꝓpter tantū ſcelus a hieruſalē ꝙ induxit p̄rem dauid ad miſericoꝛdiā erga filiū. ꝛ ab exilio reuocandū Sic ꝟgo maria ꝓ mūdo deo rebelli ꝛ occiſoꝛe fratris ſui. id eſt animi ſui. ꝓpter q̄d exul ꝯſtituit a ſupna hieruſalem. ita aduocat ꝛ interpellat vt deū patrē placet. ꝛ conuerſū ad pn̄iam ad gl'iam inducat. Unde beatꝰ Bern. Securum acceſſum habes ad deū o homo vbi mater ſtat ante filium. filiꝰ ante patrē. Mater oñdit filio pectus ꝛ vbera. filius oſtendit patri latꝰ ꝛ vulnera. ibi ergo nulla poterit eſſe repulſa. vbi ſunt tot amoꝛis inſignia. Ad thꝛonum igit eius ſcꝫ virginē mariā in qua quieuit. accedamꝰ cū fiducia. ait apoſtolꝰ ad Hebꝛeos. vt miſericoꝛdiā ꝛ gratiam ꝯſequamur in tp̄e opoꝛtuno amē. In ea nō ſolū reperiunt dei ꝑfectiones ex ibi narratis. vt omnipotētiam in geneſi in mūdi creatiōe. dei clementiā in exodo ex liberatiōe in exitu iſrael de egypto. Reuerentiā ꝛ maieſtatē in leuitico. ex ſacrificiis ꝛ cerimoniis. eius patiam in libꝛo numeri. Foꝛtitudine in bellis Joſue. Longanimitatē ꝛ miſericoꝛdiā in libꝛo iudicū. Prouidentiā in libꝛis Regū ꝛ hmōi. ꝛ ſic de aliis ꝛ cetera. Sed etiā queqꝫ cūqꝫ ibi ſcripta. ad noſtrā doctriā ſcripta ſunt. vt ꝑ exempla ꝛ dicta illoꝝ q̄ ibi laudant. curramꝰ ꝑ viā ꝟtutum ad bꝛauiū ſupne vocatiōis. Reſpice ibi ꝛ inuenies abel deuotiōem. enoch ꝯtemplationē. credulitatē noe. abꝛae fidelitatē. yſaac patiam. iacob pꝛudentiā. ioſeph caſtitatem. moyſi charitatē. finees ſanctā emulatōem. aaron deuotā oblatiōem. iude audaciā. Joſue ꝯfidentiā. ocroniel rectitudinē. ſamſonis foꝛtitudinē. boos equanimitatem ſamuelis integritatē. iob redargutiōes. thobie coꝛreptiones ſeu monitiōes Dauid miſericoꝛdiā. ſalomonis penitentiā in eccl'iaſten ſcꝫ Helye zelū pietatis. Helizei zelum equitatis. eſaie ſtabilitatē. hieremie magnanimitatē. ezechielis rigoꝛē. danielis feruoꝛē. mathathie ſingultū. Judeqꝫ machabei cultū. eleazari amoꝛē patrie. Razie viroꝛem latrie. In nouo teſtamēto xp̄i dñi obedientiā. angeloꝛum exultatiōnē. Baptiſte confeſſionē. Pauli ſublimitatē. Andree magiſteriū in cruce. Jacobi deſideriū ī luce Johannis ſapiam. Thome ſcientiā. alpheidis iuſticiam. Philippi refulgentiā. Bartholomei nobilitatē Mathei verā ſanctitatē. ſimonis ꝯſtantiā. thadei reuerentiā. mathie hūilitatē. marci ſinceritatē. luce vigilantiā. barnabe

eminētiā cū innumeris virtutibꝰ. legendis ⁊ tangendis in ſola philoſophia. quā d̄s p ſalute noſtra dignatus ē mūdo miſericorditer reuelare. Hec Johannes dominici Cardinalis in nocciluca que om̄ia pn̄t attribui btē marie vt volueris.

De plenitudine gratie in beata maria virgine. Capitulum Decimumquintum.

Angelus dixit gra ⁊ na plena nō glia plena. gre Rō potest.

Gratia plena ſcilicet es Luce. j. In iſta aūt ſalutatōne cū fuerit pfectiſſima pōt pmo qri. Quare angelus nō dixit glia plena cū glia ſit pfectior gratia. Ad qd rñdet Alber. ſup miſſus eſt. qd ↄgrue plenitudo annūciat marie que ē origo me diū. ⁊ cauſa om̄is gr̄e. in humanū genus trāſfundendo. ⁊ ſm ſtatū vie ⁊ ſm ſtatū patrie. Vn̄ Eccli. xxiiij. Ipa vt introducit eccleſia ait. In me om̄is gratia vite ⁊ veritatis in me om̄is ſpes vite ⁊ virtutis. Trāſite ad me om̄es qui ↄcupiſcitis me ⁊ a generatiōibꝰ meis adimplemini. Na ꝓo initiū beatitudinis ſignificat p grām. cōſummatō vero eius p gliam. hic aūt annūciat initiū beatitudinis et ſalutis. ſcʒ incarnatio. ideo potius dici debuit gr̄a plena ꝙ̄ gloria plena.

Sciendū autem ꝙ cū. §. I. dicat de pluribꝰ plenitudo gratie. Nam de xp̄o dicitur Job. j. Plenū gr̄e ⁊ veritatis. De apl̄is. Repleti ſūt om̄es ſpūſancto. i. gr̄a. De Stephano. Stephanus plenꝰ gr̄a ⁊ fortitudine. Actu. vi. diſtinguere oportet ⁊ aſſignare triplicē plenitudīem ſm Alber. Eſt plenitudo effluxiua nō receptiua. Et plenitudo receptiua ſine menſura ⁊ effluxiua. Eſt plenitudo receptiua cū mēſura ⁊ effluxiua.

De triplici gr̄e plenitudine.

Prima plenitudo eſt in deo qui dat grām ⁊ nō recipit a quoq̄ʒ. ps. Grām ⁊ gliam dabit dn̄s. Et nulla creatura pōt eā dare. nec etiā xp̄s inq̄ʒtū hō vt ponit magr ſen̄. in. iij. q2 ipa ē virtutis infinite cū ducat ad bonū infinitū ſcʒ deo fruendū. om̄is aūt creatura eſt virtutis finite. Nihil aūt pōt ſupra virtutē ſuā. Et hec plenitudo ſcribit Heſter. xv. vbi dicit Vidi te dn̄e quaſi angelum dei. ⁊ ↄturbatū eſt cor meū p̄ timore glie tue. valde enim mirabilis es dn̄e. ⁊ facies tua plena oīm gratiaꝝ. Hanc plenitudinē habuit virgo maria in ſe q2 deū ī mēte plenū omniū grārū. ſed in vētre p incarnatōem. Vnde beatus Bern̄. Legimus ſtephanū plenū. gr̄a. ⁊ apl̄os plenos ſpūſancto. ſed longe diſſimiliter a maria. In nll'o eīm habitauit plenitudo diuinitatis corꝑaliter quemadmodū in maria. Nec aliqui ↄceperūt de ſpū ſācto ſicut ⁊ maria. Et ſic videtur intelligendū illud Hiero. Ceteris ſanctis p ꝑtes datur. Marie vero plenitudo gratie ſe infudit. i. deus plenus om̄i gr̄a. Secūda plenitudo gr̄e eſt in chriſto ſm humanitatē. nā requieuit ſup eum ſpiritus dn̄i. vt dicit Eſa. xj. cū om̄i gratia quā recepit. Sʒ in hoc eſt differētia. q2 om̄ibꝰ ſanctis data ē ad mēſuraꝫ certā nobis ignotam ſed illi notiſſimam qui omnia conſtituit in pondere. numero. ⁊ mēſura. Sed homini xp̄o. i. anime eius infuſa fuit gratia ab initio ſue ↄceptiōis ſine mēſura. ſm illud. nō enī ad menſurā dat d̄s ſpūm. io hānis. i. ſcʒ chriſto. Vnde in gratia creſcere nō potuit. et ex opibꝰ ſuis infiniti valoris. q2 ex pfectiſſima charitate procedentibꝰ. nō ſibi meruit ſed nobis. Plenū igit v̄bū incarnatū vidimus gratie ⁊ veritatis. Joh. j. Fuit ergo plenus gratia. q2 ille homo habuit om̄ia p grām q̄ deus habuit p naturam. ⁊ p̄terea nll'a gratia fuit ī eo diminuta vl' ocioſa. vl' habēs aliquid cōtrariū. Etiā hec gratia fuit vnionis. Plenus aūt fuit veritate. q2 anima illa in verbo cui erat vnita. om̄ia cognouit ab initio ſui q̄ vnq̄ʒ actu fuerūt. ſūt ⁊ erūt. Et Iſido. dicit ꝙ trinitas ſibi ſoli nota eſt ⁊ homī aſſumpto. Et q2 anima chriſti carni fuit vnita ī ventre virginis. ſic etiā pōt dici ꝙ iſta plenitudo ſine mēſura fuit ī virgīe vt dicat gratia plena. q2 anima chriſti plena ſumma gratia habituali ſimul cum corpore fuit in vtero virginis. Nō tamē btā maria ita plena fuit gr̄a q̄ʒtū ad aīam ſeu affectū qn̄ potuerit ī ea creſcē. Nec ita plena v̄itate q̄ʒtū ad intellectū ꝙ ī via cognouerit oīa. vl' eē cognouerit p ſpēm. ſic ſcī ī glia. Sola aūt v̄go maria plena gratia fuit inter puras creaturas. q2 maiorem gratiā habere nō potuit. Niſi enī ipa deitati vniret maior gr̄a nō potuit intelligi q̄ʒ qd̄ de ipa acciperetur qd̄ vniret. hoc eſt ꝙ niſi ipa eſſet deus maior gr̄a intelligi n̄ poteſt q̄ʒ ꝙ eſſet mater dei. Hiero. Quod natura nō habuit vſus neſciuit. ignorauit rō mēs nō capit humana. pauet celū. ſtupet terra. om̄is creatura etiā celeſtis miratur. hoc totū eſt qd̄ p gabrielē nūciatur. cū dicit gr̄a plena. ⁊ per chriſtum impletur carnē de ea aſſumēs. Tertia plenitudo que eſt receptiua, cū mēſura tamē ⁊ effluxiua. que eſt quidā habitus mētis. deo gratam creaturam faciēs. ⁊ oīa opa eius que ab ea ꝓcedūt meritoria ⁊ digna vita eterna. De qua apl̄s ad Rom̄. vj. Gratia dei vita eterna. Et ad thitū. iij. Juſtificati gratia ipius heredes ſumus ſm ſpē vite eterne. Hec plenitudo replet mētem interius ⁊ effluit exterius p opatōnem bonā. Et hec plenitudo fuit in btā maria. apl̄is. ſtephano. ⁊ Thabita que dr̄ in actibꝰ aploꝝ plena bonis opibꝰ. ſ. interioribꝰ p charitatē formatis ⁊ elemoſinis i. exterioribꝰ ꝓcedētibus ex fide p dilectōem opantis. magis tamē in maria p̄ ceteris. Quāto enī aliquod receptiuū eſt magis vicinū pncipio influēti. tāto magis recipit de influētia eius ſicut patet de igne ⁊ aqua. q̄ʒto enī q2 magis appinquat igni qui eſt pncipiū caloris tāto magis calefit. q̄ʒto fluuius magis appinquat mari. qd̄ principium aquaꝝ tāto pfūdior ⁊ copioſior eſt aqua. Et q2 virgo maxime appropinquat chriſto pncipio effluxiuo gratie. Nā mr̄ eiꝰ eſt ideo plena gratia p̄ ceteris. Nā vt dr̄ Joh. j. De plenitudine eius. ſ. chriſti oēs accepimus grām ab eo collatā cauſatiue inq̄ʒtū deus meritorie ⁊ exemplariter inq̄ʒtum homo. hec aūt effluxio gr̄e q̄ mēteꝫ implet effluit p opꝰ exterius cōis omnibꝰ ſanctis eſt triplex ſm Alber. vbi s̄. Quidā enī effluūt de interiori pfectōe gr̄e ad exteriorem opatōem. ad ſui ſaluatōem. ⁊ alioꝝ p exēp loꝝ edificationem. Et hec eſt cōis oībꝰ ſanctis hn̄tibꝰ tp̄s operādi. et hec dr̄ plenitudo ſufficiētie. ad quā tenent omnes. de q̄ poteſt intelligi dictū de Thabita ꝙ erat plena bōis operibus. Secūdo alij effluūt nō ſolum p bonā opatōeꝫ exteriorem ad ſui ſalutem ⁊ alioꝝ edificatōem ſed etiam p doctrinā ſalutarē in eccl'ie edificationē. Et de iſta dicit Act. ij. ⁊ j. Repleti ſūt oēs ſpū ſctō. ⁊ ceperūt loq̄. Tertio alij effluūt nō ſolū p opatōem bonā exteriorē ⁊ alioꝝ inſtructionē. ſed etiā p aīe ſue. i. vite pro fide poſitōem. vt in ſtephano qui dr̄ plenus gratia ⁊ fortitudine. Plenus gr̄a ad ↄuertendos peccatores. ⁊ fortitudine ad tolerandos paſſionis dolores. Et hec dr̄ plenitudo excellētie. Secūda dici pt plenitudo abūdātie. Oīs iſta plenitudo in virgine fuit ſup oēs excellētius vt dicere valeat In plenitudīe ſctōꝝ. i. gr̄a ſctōꝝ. detētio mea. Eccl'. xxiiij. id eſt detineo oēm plenitudinē gratie. plena fuit opibus bonis. i. elemoſinis. Vn̄ ⁊ btūs Berū. dicit ꝙ in die purificatōis obtulit ſacrificiū paupm par turtuꝝ aut colūbaꝝ. q2 et ſi magi reges obtulerāt ei paucis diebꝰ an̄ nō modicū auꝝ. iā illud paupibꝰ erogauat. Plena fuit gr̄e p doctrine cōicationē. ipa enī aplos ⁊ euāgeliſtas aliorū doctores de multis inſtruxit myſterijs. Vn̄ ⁊ Beda dicit ſup illud maria ↄſeruabat oīa verba hec ↄferens in corde ſuo. Luce. ij. q2 ſcʒ menti retinebat illa miſteria. vt poſtea apl̄is ea explicaret. plena fuit tolerātia pene ī paſ-

De triplici gratia effluxiua.

ſione filij. cui' aīam ptrāſiuit gladi' doloꝝ vt pl' q̄ȝ martyrē eā dicat hiero. Aue igit oi gr̄a plena. Un̄ de ipa figurate dr ſub noīe heſter regine q̄ humil' interp̄tat. Fons

Maria dr fons p uus: q̄re

pu' creuit in fluuiē maximū. Fons dr ꝓpt abundantē gr̄iā z originē ei'. q2 ex ea xp̄s vn̄ nob oīb' mīa z gr̄a ifluxit. Paru' dr ꝓpter hūilitatē, ꝓpter quā creuit in flumen maximū. qn̄ ſcȝ nob genuit dnm nr̄m ihm xp̄m. qui ait Eccī. xxiiij. Ego q̄ſi aqueduct' exiui de pdiſo dei corporis. ſ. carne mortali. de pdiſo. i. fonte pdiſi eccl'ie. Fons enī vt dr Gen. ij. egrediebat de loco voluptatꝭ. i. pdiſo ṽgo ſcȝ maria plena gr̄a. Qui fons diuidit in qttuor capita. Effect' enī grē ꝓcedētis ab iſto fonte ad qttuor partes extēdit. Ad angelos videlicet eos reſtaurādo z letificando. Ad inferos demones ṽtutē eoꝝ exterminando Pſ. Cōfregiſti capita draconū in aq̄s. Ad p̄res q̄ erāt in limbo a tenebris liberādo. ad hoīes q̄ ſunt in mūdo. iuſtificando z a multis malis liberando. Excellētiſſime igit dicit. Aue gratia plena. Nā vt ait beat' Bern̄. De plenitudine ei' oēs recipiūt. captiu' redemptiōȝ. eger curationē. triſtis ꝯſolationē. pctoꝛ veniā. iuſtus gratiā angeli leticiā. tota trinitas glīā. Deniq3 dī fili' carnis ſbāȝ.

Inueniſti grām apud. §II

Inueniſti grām. ex ponit pulcre.

deū. Ex his ṽbis cōprehēdit excellētia v. marie. Et ex eo q̄ dicit angel' Inueniſti. Inuenit ait. nō q2 p̄ma in rem gr̄e venit. Nā angel' p̄us in hāc rē gr̄e venit. cum ſcȝ a p̄ncipio ſibi fuit gr̄a collata. Sȝ inuenit q2 ipām rē gr̄e ꝑditā p̄mo recupauit humano generi. Hoc adā nō fecit. q2 z ſi grām ꝑditā ꝑ pniam recupauit. vt dr de pe. diſ. j. Sicut p̄mi. h tm̄ ꝓ ſe. nō ꝓ humano genere ꝓcurauit. ſȝ Maria ꝓ oīb' inuenit. q2 ꝑ ipām oēs grām rehabuerunt virtualit ꝑ filiū ipām nob afferente. Meruit autē h ꝯ ꝯgruo. Un̄ b. Aug. in ſmone. O btā maria q̄s tibi digne iura grāꝝ z laudū p̄conia valeat ipendere. que tuo ſingulari merito mūdo ſuccurriſti ꝑdito. Et cū ꝑ virtutes gratuitas ſit ꝓprie meritū. i. ꝑ opa eaꝝ. Et b. Aug' dicat q̄ hūilitas marie nob genuit deū. Et beat' Ber. q̄ ipa maria eſt mulier illa euāgelica q̄ cōmiſcuit ſata tria. id eſt. deitatē. aīam. z carnē xp̄i in vna pſona ꝯiūxit. Et fermentū ad ea cōmiſcēda ſeu fermētanda fuit fides ei'. Et b. Aug. q̄ beatioꝛ fuit maria ꝯcipiēdo fide q̄ȝ carne. Patet q̄ meruit grām nob ꝑditā inuenire. Inueiſti ait. Nō creaſti grām. q2 h dei eſt. q2 grām z glīam dabit dominꝰ. Inueniſti. Nō ſp habuiſti vt fili' tu'. De q̄ Joh. j. plenū gr̄a z veritate. Inueniſti nō rapuiſti vt angel' p̄mus dicēs. Silis ero altiſſimo. Inueniſti nō ꝑdidiſti vt p̄mi parētes. q̄ vt ait b. Aug'. voluerūt diuinitatē z ꝑdiderūt felicitatē gr̄e ſcȝ z gl'ie. Inueniſti nō emiſti. vt Symon mag' q̄ obtulit pecuniā apl'is vt emeret grām ſpiritusſancti. Inueniſti. q2 q̄ſiſti. q2 q̄ q̄rit inuenit. vt ṽgo prudētiſſima vt doctrix fideliſſima. Sed reddidiſti vt mr̄ miſericordiſſima. Inueniſti grām dei miſerātis charitate, ꝓmittētis veritate. hoīs neceſſitate. tui ad h idoneitate. Inueniſti grām icreatā deū. Et in illa z cū illa omnē creaturā. Inueniſti grām ſpēalē. Et generalē quidem. q2 gr̄a q̄ fuit z eſt in oīb' electꝭ in ipa fuit. ſ. gratū faciēs. Grām ſpecialē q̄ ſcȝ fuit in aliq̄b' ſanctis ſȝ nō in oīb'. vt gr̄e gratis date apl'is z alijs. Grām ſingularē. q̄ ſibi ſoli ꝯuenit. vt pȝ de duodecim ei' p̄uilegijs. Et de his oīb' plene infra dicet. Inueniſti grām corꝑalē. q2 gr̄oſa in aſpectu oīb' z i ſmone. pſ. Diffuſa ē gr̄a i labijs tuis Sȝ z hāc generalē hūit q̄ȝtū ad corꝑis reſurrectiōȝ cum alijs. Sȝ an̄ alios. q2 q̄ȝcit' p' mortē. Specialē. q̄ȝtū ad ṽginitatꝭ integritatē. ſȝ ꝑfecti' cūctꝭ. Singl'arē. q̄ȝtū ad vteri fecūditatē z tal' mr̄ fcā vnigeniti. mr̄ dei z plaſmatoris oīm. mr̄ inuiolata. mr̄ intacta. Inueniſti grāȝ apd deū. Ubi ſciendū q̄ iſta ꝓpoſitio apud deū tripl'r ſumit. Quīq3 enī dicit equalitatē eſſentie. vt illud. Verbū erat apud deū. Jo. j. Quīq3 equalitatē ſm ſitū. vt qn̄ op et accepi ponit ad ſupra z infra. ſicut dictū eſt iij. Re. ij. Poſitus oneb' p eſt thron' matris apd ſl' iux thronū regis. Quīq3 apud poſitiōis z iuxta ponit reſpectiue. Sic dr de mulierib' q̄ ſtabāt apd deū iuxta crucē. Nō quidē abſolute. Sic ei ſtabat mat Jhu z iohēs iuxta crucē. q̄a valde ꝓpe. Sȝ alie mulieres dicūtur ſtare iuxta crucē reſpectiue. i. reſpectu turbe q̄ lōgi' eis erat a cruce. Un̄ z ali' euāgeliſta dr. Mulieres ſtabant a lōge. reſpectu ſcȝ matris ihu. q̄ abſolute iux crucē ſtabat. Et oīb' his trib' modis p̄t exponi h iſtud apud deū. Nā p̄mo mō ſic fili' dr eſſe apud patrē, ꝓpt identitatē nature. q2 eiuſdē nature. Sic maria grām inuenit vt ſit apud deū ſcȝ filiū. q2 ſcȝ ei' nature cū eo ſm hūanitatē in q̄ eſt vnū cū matre. ſic in deitate vnū cum patre. Et h̄ec iſta eſt gr̄a nimis mirabilis. Secūdo ſcȝ quantū ad ſitū certū eſt q̄ exaltata eſt in celo ſup choros angloꝝ rum. vn̄ z apud deū. i. excellētioꝛi gr̄du gl'ie decorata ſup oēs puras creaturas. Juxta iſtō. pſ. Aſtitit regina a dextris tuis. ſ. beata maria. Juxta figurā illā ſupradictā de matre ſalomonis cui' thron' poſit' eſt iuxta thronū regis ei'. Et apte. q2 vna eſt maieſtas regia in rege z regina eius. Et apte. q2 vna eſt maieſtas regia in rege z regina z coequant ſibi. Inuenit ḡ grām vt ſit apud deū. i. excellentioꝛi gl'ia q̄ȝ alie creature. Tertio mō dr apud deū. q2 ꝓpinquiſſima fuit deo reſpectu alioꝝ in ſanctitate. Un̄ z ei familiariſſima. vt inueniat grām apud deū ꝓ deuotis ei'. z refugiū habentib' ad eā in ſuis neceſſitatibus. Apud ḡ deū creatorē. factorē. iuſtificatorē z glorificatorem. inuenit gratiā ad ꝓcurandū oīb'. Un̄ z bn̄ ait angel'. Aue gratia plena.

Capi. xvij

De triplici genere gratiarum.

Aue gratia plena. hec

plenitudo gratie pōt intelligi tripliciter. vl' q2 ſummā z omnē gratiā habuit. vel q2 maioꝛ gratia nō fuit. vel q2 maioris gratie capax nō fuit. Cōſtat autem ſm Alber. vbi ſupra. q2 nō ſummā z oēm habuit. q2 gratiam vnionis nō habuit q̄ eſt ſummo in numero gratiarum. Silr maioꝛ gratia nō ipe ſȝ fili' ei' fuit deitati vnitus. Un̄ dici nō pōt quia maior gratia fuit in filio. inq̄ȝtū hō q̄ȝ in ea. Un̄ dici nō pōt quia maior gratia q̄ȝ ſua nō fuit. Reſtat ḡ vt intelligat tertio mō ſcȝ q2 maioris gr̄e capax nō fuit pura creatura. z i ſtatu illo viatoꝝ. nā ſi aucta eſt gratia in aſſumptōe. q2 dr gratia cōfirmata tūc effecta eſt in cōprehenſoꝝ nūero. Preterea p̄uilegia p̄ncipū ſunt late interp̄tanda. Cū ḡ dn̄s in p̄uilegio ſuo qd ei mittit ꝑ angelū. dicat gratiā plenam nullā ſpecificādo erit. ꝓ oīb' interp̄tandū. Preterea de' infundit ſuā bonitatē vnicuiq3 ſm ſuā ṽtutem ꝯ dn̄o q̄ tradidit ſuis ſuis bona ſua vnicuiq3 ſm ꝓpriā ṽtutē. ḡ quecūq3 creatura ē capax oīs gr̄e. cui' eſt capax pura creatura, illa erit plena oī gratia. Tal' autē creatura fuit btiſſima ṽgo maria. ḡ ipa eſt plena oī gr̄a cui' p̄ceps p̄t eſſe oīs pura creatura. Ubi ſciendū q̄ triplex eſt gen' grāꝝ. Eſt enī gratia grātū deo faciēs ꝓpt ſui ſanctitatē. Eſt gr̄a gratꝭ a deo data ꝓpter alioꝝ vtilitatē. Eſt gratia p̄uilegioꝝ a deo collata ad ſingl'arē ſublimitatē. Oib' his plena fuit ṽgo Maria. Et maria. vt dicere valeat illō Eccī. xxiiij. In me omīs gr̄a. Et iō trāſite ad me oēs q̄ ꝯcupiſcitis me zc̄.

De triplici genere gratiarum.

De prima gratia que. §. I.

Optimum ſolum reperit in bonis dicit apoſtol' ad Heb. xiij. Optimum eſt gratia ſtabilire coꝛ. ideo autē optimū. quia nil melius in vita. Eſt enim quid ita precioſum q̄ ea ꝑcipitur bonū infinitum. vnde Pe. j. canonica. Maxia z preccioſa nobis donauit deus vt ſimus diuine nature cōſortes. z dij ꝑ participatōem. Eccl'. xl. Gratia dei ſicut paradiſus

diſus in bñdictionib⁊. Parat enī nobis dei viſum. id ē
aſpectū. ⁊ ſecū habet omnē ſpiritualē benedictonē. Et il
lis ſolis dicit. Uenite bñdicti pa.m. Mat.xxv. q cū gra
tia trāſierūt ipa de ſeculo. ſed ⁊ iſta gratia eſt triplex rea
liter diſtincta vna ab altera ⁊ diuerſi effectus. Eſt enim
gratia ſacramental. eſt gratia virtual. eſt gratia numera
lis. Omnis iſta gratia fuit in virgine ⁊ perfectiſſime. ⁊ iō
veriſſime dicit ei Aue gratia plena. Et de pma gra. ſ. ſacrā
mentali dicit mgr in. iiij. q̃ ſacramētuʒ ē inuiſibilis gra
tie. quam ſcʒ ꝯtinet viſibilis forma.

Tractando igitur de .§. II.

gratia que ſcʒ in omnib⁊ ſepte ſacramētis eſt varia Sci
endū q̃ ſicut quodlibet ſacramētū ꝯtinet in ſe grām gra
tū facietē. ad tollendū morbū peccati vl' reliquias eius
vñ ⁊ medicine anime dicūtur. ſicut que auferūt a corpo
rib⁊ morbos medicine corpalis. vnde ex quolibet eoꝝ de
uote ſumpto recipit vl' augetr gratia ſi nō ponat obſta
culū. Ad recipienduʒ igitur talem grām requirit actual'
receptio ſacramēti cū fieri pōt. Et ideo ſi dicimus virgi
nē plenā hac gratia. oportet etiā dicere q̃ ſacramēta ſuſ
cepit. q̄d firmat Albertus. ſupermiſſus ē. oīa vicʒ ſacra
menta ſumpſiſſe ordine excepto. Sed ⁊ ipos ꝑ eq̄pollē
tiam accepit vt dicet. Sed q2 nō eis eguit. qm peccatuʒ
nullū actuale cōmiſit. originale ꝯtractū iā ſ ꝑ ſanctificati
onem in vtero mr̄is ſue erat extinctū cuʒ reliquijs ſuis.
Ideo oportet circa hmōi tria videre. Primo qre ipſa ſacrā
mēta ſuſcepit. Secūdo qre hoc ſcꝑtura reticuit. Tertio.
q̄d vtilitatis ex eis acquiſiuit. Quātū ad pmū ſm Al
ber. vbi ſ Sciendū q̃ vt dcm̄ ē virgo maria nō accepit
ſacramēta ex neceſſitate vt alij. ſed triplici ex cauſa ſacra
mēta deuote ſuſcepit. Prima ob ſui maiorē humiliatōʒ
Secūda ob alioꝝ inſtructōeʒ. Tertia ob bonoꝝ ſupero
gatōem. Quātū ad pmū. Sicut pmū documentuʒ qð
dedit nob ⁊ infudit prima mater Eua fuit ſupbia. q vo
luit ſe deo equari. ita pma marie virtus inqt. b. Ambro.
eſt humilitas. hāc nos mr̄ ſpūal' in omib⁊ edocuit. Unð
ſicut legalia obſeruauit inſtituta ꝑ peccatorib⁊ tāq̄ꝫ pec
cato ſubdita foret. q tñ omi carebat. vt pꝫ i ſacrifico pu
rificatōis ⁊ filij redemptōe. ita etiā ſacramēta que ſūt me
dicine pncipalr̄ petōꝝ ex humilitate ſuſcipe voluit. Uñ
btūs Bern̄. Uere vgo maria nō indiges purificatōne. ſʒ
nec filius tu⁹ circūciſiōe. Eſto ergo ⁊ tu ſicut vna ex mu
lierib⁊ ſicut ille eſt vnus ex illis. ſ. peccatorib⁊ ſm appen
tiā. Scðo ſacra ſuſcepit b. maria ꝓpter inſtructōem alioꝝ
rū vt ꝑfectos doceret ſui exemplo ſeruare leges ſupioruʒ
etiā ſi nō tenerent pmulgatū fuerat a dño ꝑ aplos oib⁊
edictū. Euntes docete oēs gentes baptizantes eos ī no
mie pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. ſ. docētes eos ſeruare quecū
q̃ꝫ mādaui vob. Mat. vl. vt de penitētia. de euchariſtia
⁊ alijs hmōi. Uoluit ergo virgo btā obſuare ⁊ hec man
data filij. vt inuitaret nos exemplo ad obediētiā. petōreſ
etiā inſtruit vt nō erubeſcāt aſſumere remedia humilia
ad delendū peccata inſtituta. Erubeſcāt aliq̄ peccatoreſ
ſciri. ⁊ iō nō ꝯfitent peccata ſua ne cognoſcātur tales eē
qualeſ ſunt in malicia. Uñ btūs Bern̄. O nimia inſa
nia hoim. pudet ablui ſcʒ ꝑ ſacra. ⁊ nō pudet inquinari
ſcʒ ꝑ petā. pudet ſordes abſtergere ⁊ nō pudet ꝯtrahere.
Beata maria ꝟo cū eēt ſine peccato. tñ ſacra ꝯ petā i re
mediū inſtituta ſuſcepit. ac ſi eſſet peccatrix. Tertō ꝓpter
bonoꝝ ſupergatōem. vt dicit Apocal'. vl. Qui iuſtus
eſt iuſtificet adhuc. Et in ꝓuerb. dicit. Juſtoꝝ ſemita q̄
eſt via arta virtutū quaſi lux ſplēdens ꝓficit ⁊ creſcit vſ
q̃ꝫ ad ꝑfectū dieē. ſ. viſionē clarā pr̄ie. Tepidoꝝ enī ⁊ im
ꝑfectoꝝ eſt ſeruare neceſſaria ad ſalutē. ⁊ nō curare in an
teriora ſe extendere. qð periculoſum eſt ⁊ diſpoſitō ad ca
ſum. Sʒ ꝑfecti cōſiderātes q̃ ſtatus gratie ⁊ virtutū eſt

B. b. ma
ria ſuſce
pit oīa ſa
cramenta
ꝓpter tres
rōes. qð ⁊
firmat al
bertus.

quaſi infinitus. q2 nōnumq̃ꝫ pōt tātū i gra ꝓficere q̄n vs
leat mltomagis creſcere ꝓpter qð dicit apl's Creſcētes in
gratia dei. ſ. ſitꝭ. Nā vt dicit Eccl'. Cū ꝯſummauerit hō
tūc incipiet reſpectu ei⁹ qð reſtat ad valēdū meritū au
gere. Uirgo igit maria ⁊ ſi in ſanctificatiōe ſua fuerit ex
vtero matris plena gratia. ⁊ in ꝯceptu filij multomagꝭ
repleta tanta ſcʒ q̄ta erat capax pura creatura. nō adeo
q̃ nō potuerit in ea creſcere dū erat viatrix. hoc enī fuit
pulegiū ſolius chriſti q grām accepit ab initio ſuo infi
nitā ita ſcʒ vt nō poſſet in ea creſcere. Et ideo q̄tidie ma
gis ac magis btā maria in illis exercebat vñ poſſet ma
gis meritū augere ⁊ deo placere. Et iō ſacramēta ſume
bat. ⁊ ſi eis nō egeret vt magis in gra creſceret ꝑ effectū
ſacramētoꝝ. Quantū ad ſecūdū pncipale de gra ſacrā
mētali Quare ſcʒ nō ſūt hec ð ea ſcꝑta i euāgelio vl' acti
bus aploꝝ. Ad qð Alber. vbi ſ aſſignat ſex rōes ſed tā
tū tres ponētur. Primo ꝓpter vanitatē nr̄aʒ repmēdā
Secūdo ꝓpter claritatē patrie appetendam. Tertio ꝓpter
ſupfluitatem a ſcꝑtura remouendam. Pro pmo ⁊ ii.
Sap. Uani ſunt oēs homīes. Cū enī boni aliquid agi
mus vanitate glorie ducti cupimus illud alijs innoteſ
ci. etiā ſi minimū ſit illud. quod chriſtus ꝓhibuit dicēs:
Cū facis elemoſinam noli tuba canere añ te. Math. vj.
Uirgo aūt maria cū eſſet excellentiſſimi meriti ⁊ opa ex
cellentiſſima plurima fecerit vt ipa ſacramēta ſuſcipien
do. ⁊ multa alia. noluit tamē ea exꝑmere vl' narrari facē.
vt diſcamus occultare bona opa noſtra quādo nō eſt ne
ceſſariū. Sic ⁊ filius eius que egit vſq̃ꝫ ad annum trice
ſimum vite ſue que vtiq̃ꝫ friuola non fuerūt ſed oīa ma
gnifica ⁊ excellentiſſima. nec ipe narrauit nec ab euange
liſtis exprimi voluit. Uñ ⁊ beatus Gregorius in moral'
Depdari deſiderat qui theſauꝝ ſcʒ bonoꝝ opm publice
in manu portat. Et beatus Bern̄. Increpat chriſti nati
uitas ſe laudātes ⁊ ſe oſtentare cupientes. Unde nocte
chriſtus naſci voluit vbi ſunt qui tam imprudenter ge
ſtiūt oſtentare ſeipos. Deniq̃ꝫ tacet chriſtus ⁊ nūciat an
gelus. ⁊ laudat mltitudo celeſtis exercit⁹. Sileat ergo oſ
tuum ⁊ laudat te os alienū. Pro ſecūdi declaratōe ple
nius phs ait Fugiēdū ē ad pr̄iam. ibiq̃ꝫ patere oīa. non
fugit niſi a malo ⁊ miſeria. Locus ad quē ꝯfugit (vt il
lud euadat) appetit. Oēs hoīes natura ſcire deſiderant.
inqt phs ⁊ magna. Sʒ nulla h ꝑfcā ſcīa. Et ꝓpterea vo
luit dñs pl'a remanē dubia ⁊ ñ apta ī via etiā circa diui
nas ſcꝑturas ⁊ circa aliq̃s facultates vt mentes nr̄as al
liciat ad ꝯcupiſcendū ꝑfectā cognitōʒ reꝝ ī pr̄ia. vñ ī fi
gurā Exo. xij. ð agno paſcali dr̄. nō remanebit ex eo q̄c
q̃ꝫ vſq̃ꝫ mane. qð aūt reſiduū fuerit igni cōburetꝭ. Ubi
glo. b. grego. Qð ex agno remanet cōburi mādat. q2 qð
de miſterio īcarnatōis ei⁹ penetrare vl' ītelligere nō poſ
ſum⁹ prāti ſpūſſcī hūiliter reſuem⁹. vt ñ ſupbe q̄s aude
at vl' ꝯtēnere vl' denegare. qð nō ītelligit ſʒ igni cōburat
.i. ſpūſcō relinqtur. donec oīa ī futuro q̄libet cogſcat. ⁊ h
eſt mane. Ne tñ īteriʒ nr̄a deuotō ſine exercitatōe torpeſ
cat ſm id q̄d añ ibi dr̄ fuet. Caput inqt cū pedib⁊ ⁊ in
teſtinis vorabitis. nec remāebit aliq̄d de eo vſq̃ꝫ mane.
glo. b. gre. Caput agni vorare ē ðitatē ei⁹ fiō ꝑcipe. pedꝭ
vorar ē veſtigia hūanitatꝭ ei⁹ amādo imitari. vorar ītteſti
na ē ꝟboꝝ xp̄i occl'ta ⁊ miſtica mādā auide q̄rē ⁊ intelli
gere. ī q ꝟbo voratōis pigritia nr̄a repbēdit. q ꝟba ei⁹ at
q̃ꝫ miſteria nec ꝑ nos reqrim⁹ ⁊ dcā ab alijs inuiti audi
mus. Et ſubdit. nō remāebit ex eo q̄cq̃ꝫ vſq̃ꝫ mane. q2 ei⁹
dcā magna ſūt excutiēda ſolicitudīe. vt anq̃ꝫ veiat dies
refectōis ī nocte pñtꝭ vite oīa mādā ei⁹ ſolicite penetrem⁹
Tertia rō q̄re hec ñ ſūt ſcꝑta ē vt remoueat ſupfluitaſ
a ſcꝑtura. Ber. Si nec vnū foliū ð arbore nec vn⁹ ð paſ
ſerib⁊ cadit ſup terrā ſine pr̄e celeſti. i. ei⁹ ordīatōe. nec ğ ð
ore euāgeliſte ſupfluū ðfluē ꝟbū puto pr̄tiʒ ð ſac hiſto.

B. Ma.
ſum pſiſſe
ſacra euā
geliū reti
cuit. q̄re.

Dicit aūt ph̄s q̄ q̄ vnū dicit q̄d multa ptinet pl'a dicit. vn̄ dicto z p ꝑtam habeo q̄ vgo maria fuit plena gr̄a gr̄e ſacramētales q̄ cō.cer fuerūt apud alios ſanctos. Ex pliare h̄ dicere de ea ſuꝑfluū videbat.cū nulla gr̄a pu- re creature apta vacua fuerit. Vn̄ ſicut b. Aug. de b.ma- ria ponit vnā regulā ſcȝ q̄ cū de peccatis agit. videlicet actualibꝫ nullā ꝑſus vult de ea hr̄i queſtionē.ſed firme teneri q̄ nullū comiſit. Ita d̄r Alb. vbi ē.in bono tanq̄ ꝓ regula z pncipio ꝑ ſe noto de ipa ſupponat q̄ q̄cquid boni aliqua creatura pura fecerit vel recepit.de h̄ exꝑſſ nō eſſe b.mariā nō liceat dubitare.vt a nullo ſuperetur illuſtriū. vt dicit Joh. Damaſ.i.ſanctoꝝ.his igit̄ d̄ cauſ h̄ nō exp̄ſſe ſcribit. Quantū ad tertiū ſcȝ q̄d Maria

quid maria ex ſac̄mentis recepit

recepit ex ſacris videndū eſt q̄ baptiſmuȝ recepit.credit. nō ad purggtiōem pcti.q2 nullū habebat ſic̄ nec etiā fili us eius.ſed in exemplū equidē chriſtus ex ipo baptiſmo nihil gratie in ſe accepit.ſed vim regeneratiuam aquis contulit. Beata autē maria nō contulit aquis virtutem ſed ex baptiſmo ſuſcepit virtutē videlicet caracteris im

Maria q̄d ex ſac̄mēto baptiſmatis recepit

preſſionē. virtutū exercitatōem.meritoꝝ accumulatōem vnde nō baptiſmo Johis.q̄ ad iſta non valebat .ſed ba ptiſmo xp̄i bapazata eſt.ſicut etiā beat⁹ Auguſtinus ex preſſe hoc dicit de apoſtolis.de ꝯſe.di.iiij. Quādo. Licȝ nō inueniat in euāgelio. Sacramentū confirmatōis ac cepit ſm̄ Alber. vbi ſupra ad ampliorē meritorū augmē tatiōem.z ꝑfectiorē virtutū exercitatōem z declaratōem ad alterius caracteris impreſſionē.vt ꝑ caracterem ba ptiſmalē collocet̄ in numero chriſticolarū diſtincta a iu deis z gentibꝫ nō conſignatis ꝑ caracterē confirmatiōis ponatur.imo pamiceria ſit in numero militantium pro xp̄o. Et ſi nō fuit vnctio ſenſibilis.nō defuit vnctio inui ſibilis. Nā cū beatus Thomas dicat in.iiij. q̄ apoſtoli fuerunt confirmati in die penthecoſtes miſſo in eis ſpū ſancto ad robur. Vbi loco vnctionis viſibilis fuit ignis in forma linguaꝝ.ꝑ quandā correſpondentiā. nā oleuȝ eſt fomentū ignis.z lingua correſpondet balſami odori. Beata aūt maria fuit in receptione illa ſpiritu ſancti cū apoſtolis recipiēs. vndr z crimata cū eis. A ſacramēto altaris ſuſcepto ſecuta eſt dn̄ice paſſionis rememoratōȝ deuotiōis actualis exercitatōem.contra corpalē abſenti am filij conſolatiōem. A ſacramēto vero penitentie rece pit gratiā in excellenti equipollentia. Nam ꝓ contritiōe habuit innocenae ꝯuerſatiōem. Pro confeſſione gratia rum actionē. Pro ſatiſfactiōe ſuperogatiōem. Cum autē ſit triplex confeſſio ſcȝ accuſatio peccatoꝝ. recognitio in congruitatis z ingratitudinis. beneficioꝝ cōfeſſio. Et hec vltima fuit ꝓprie beate Marie ꝯfeſſio. Confitebat̄ autē ſm̄ Albertū q̄ tantā gratiā accepit. q̄ nunq̄ de condi gno cā meruit. vel aliqua creatura ꝓmoueri potuit. licet de congruo meruerit. Hec z ſimilia fatebat̄ Johā. euan geliſte vt credi poteſt confeſſori ſuo. In extrema vnctiōe recepit complete victorie p̄terite z plene glorie ſignificati onem. Et loco remiſſionis venialiū totius doloris mor tis remiſſionē. Et ꝓ infirmitatis alleuiatione. toti⁹ cor poris glorificatōem. Et q̄uis beata maria potuerit hoc ſacramentū nō ſuſcipere.exempta ꝑ priuilegiū q̄ domi nus cōfert his quos ſine infirmitate z mortis dolore di gnatus eſt euocare.tamen videt̄ q̄ iſti priuilegio ſuo ab renunciauerit z ſacramentū illud peccatoribꝫ inſtitutuȝ humiliter ſuſcepit vt humilitatē quā ꝑ totā vitā tenue rat egreſſum cōſumaret. In ſacramento vero matrimo nij cū ſit triplex bonū.oīe iſtud reperit̄ in cōiugio ma rie. Vnde beat⁹ Auguſtin⁹. xxvij q.ij. Omne nuptiaꝝ bonū impletū eſt in parētibꝫ xp̄i.ſcȝ fides.ꝓles.z ſacra mentū. Prolē cognoſcim⁹ xp̄m dominū filiū ſcȝ virginiſ non ioſeph. Fidē quia nullū adulteriū. Sacramentum quia nullū diuortiū. Habuit autē beata maria iſtā gra tiam excellenti⁹ quia mater tante ꝓlis. z quia mater z v go. Nā vt ait beat⁹ Auguſtin⁹. Coiugia ſanctiora ſunt pari voto continētiū. Sacramentū autē ordinis nō ha buit. Hoc enī ſm̄ exteriorē hoīs repſentatiōem ꝑfert di gnitatē. Interi⁹ aūt ſm̄ veritatē ꝑtinet ad humilē ſerui tutē. Vnde ꝑ oppoſitū ſtatui beate Marie opponebat̄ q̄ interius habuit corā deo dignitatē. exterius corā homi nibꝫ ſummā habuit humilitatē. Hoc ergo ſacramētum beata maria actualiter nō recepit. z ꝓpter ſtatus ſui con trarietatē. z ꝓpter humilē cū alijs mulieribꝫ ꝯformitatē Nō enim ſexus femine⁹ eſt capax ordinis ꝓpter indigni tatem. maiorē peccādi fragilitatē. z regiminis incōgrui tatem. Licet autē beatiſſima virgo maria ſacramentuȝ ordinis nō receperit. quicq̄d tamē dignitatis vel gratie in ipis confert̄ d̄ hoc plena fuit. Confert̄ enī in eis ſepti formis gratia ſpūſſancti. qua oīmifaria plena fuit. Item cū tria ſint in ſacramēto ordinis. ſ. dignitas miniſterial. poteſtas ſpūalis. adminiſtratio executionis. Hec autem tria beata Maria equipollēter habuit z excellenter. mi niſtri eccleſie habēt dignitatē beneficialē ꝑ caracterem ex cellentie. Beatiſſima aūt virgo habet coronā regni eccle ſie militātis z triūphantis. Vnde z ſūmm⁹ miniſtroꝝ papa d̄r ſeruus ſeruoꝝ dei. Hec aūt eſt regina z domina angeloꝝ z impatrix toti⁹ mūdi. Item in miniſtris eſt po teſtas ſpūalis. tempalis delegata a deo. vel ſubdelegata z vicaria. In ipa enī eſt plenitudo poteſtatis celeſtis ex autoritate ordinaria. Item in miniſtris eſt executio ligā di z ſoluēdi ꝑ vſum clauiū. In ipa autē eſt dominandi legitima poteſtas ad ligandū z ſoluendū per imperiuȝ. Et ſic quicq̄d eſt in ordinibꝫ dignitatis z gratie. conſtat b.marie minime defuiſſe. Et ne videat̄ ſpecialibꝫ digni tatū vel virtutū ordinibꝫ caruiſſe. Cū hoſtiarijs habuit mundoꝝ introductionē z immūdoꝝ excluſionē. Cum ex orciſtis demonū expulſionē. Cū lectoribꝫ ꝓphetiaruȝ ex poſitiōem. Cū accolitis illuminatiōem. Cū dyaconibꝫ v̄bi di doctrine apoſtolice oſtenſionē. Cū ſubdyaconibꝫ enarratio nem. Cū ſacerdotibꝫ corꝑis xp̄i formationē. ꝯtractiōem z ꝯiunctionē. Ipa a culpis z penis ꝑ filiū ſuuȝ nos ab ſoluit. Habet z officia epiſcopoꝝ aliquo modo ſpiritua li. quoniā ꝯſecrat templa z altaria q̄ ad ei⁹ honorē fiunt Conſecrat v̄gines interius cōfirmando z hmōi. Hȝ bea tiſſima cū papa oīm eccleſiaꝝ ſolicitudinē. poteſtatꝭ ſpi ritualis plenitudinē. priuilegiatoꝝ actuū vniuerſitatē. Et ſic pȝ q̄ fuit gr̄a plena.

Nō ſacramentū ordinis bt̃a maria nō recepit. q̄

Nota

De gr̄a v̄tuali b. v̄ginis Capitulum. xvij.

Aue gratia plena. gra tia videlicet virtuali. Quidā aūt mgr̄ ſen.i.iij. dixerūt gr̄am z v̄tutē idē eſſe realiter. ſȝ rōe dif ferre vt gr̄a dicat̄ inq̄ntū facit hoīem deo gratū. Virtus inquantū inducit ad ꝑandū oꝑa virtuoſa. ſȝ b. Tho. in ſūma ꝓbat gratiā realiter diſtinctā a v̄tute. vt ſicut a ſo le ꝓcedūt multi radij diuerſi ab eo. z ab aīa fluūt multe potētie realiter diſtincte ab ea. ita z v̄tutes oēs ꝓcedūt a gr̄a diſtincte ab ea realiter. Et iōa q̄dē gr̄a vt in ſubie cto eſt ī aīa. v̄tutes v̄o ī potētijs aīe ad expediēduȝ eas ad bn̄ ꝑandū. oēs igit̄ v̄tutes fluūt a gr̄a gr̄ū faciente. Quā grāȝ v̄go b. hūit pleniſſime. Iux̄ h̄. Aue gr̄a ple. q̄ In hūit oēs v̄tutes ꝑfectiſſime. vn̄ ipa ait Ecci. xxiiij. In me oīs ſpes vite z v̄tutꝭ. Et iō trāſite ad me oēs. ſ. ꝑ eis v̄tutibꝫ. q2 ex me. i. mei ſuffragio z exēplo poteſtis ſpare oēm v̄tutē. Virtutes āt oēs vl' ſūt theologice vl' cardina les vl' eis ānexe. Et theologicas nūerat apl's. j. Co. xiij. d. Nūc manēt fides ſpes charitas tria hec zc.

Primo ergo videdū §. I.

eſt de fide btē marie ꝙ eā habuerit ꝑ ꝟba Elizabeth pa
ter dicētis ad eā. Btā q̄ credidiſti ſcꝫ verbis dictis tibi ꝑ
angelū ex pte dei. Luc.j. Credere enī eſt actus fidei q̄ eſt
de nō viſis. Credidit enī ſe mr̄em dei fiendam ſic̄ fcm̄ ē.
cū ait. Fiat mihi fm̄ ꝟbū tuū. Luce.j. qđ vtiqꝫ nō vidit.
nec oculo corꝑali nec intellectuali clare. Vidit vtiqꝫ et
expta eſt ſe ꝯcepiſſe nō ope humano. ⁊ ſe pepiſſe puulũ
cū virginitatis honore. Sed ꝙ ille puer filius eius ꝯce
ptus ⁊ natus eēt ds verus nō vidit vt in patria. ſed fidē
omes vnqꝫ viatores. vñ fides ſua fuit ſupˀ oēm fidē. Vñ
btūs Bern. ſup miſſus eſt. Quis excepta fortaſſe illa q̄
ſola hec in ſe feliciſſime meruit experiri. intellectu capere
rōne diſcernere poſſit qualr̄ ſplendor ille inacceſſibil' vir
gineis ſe viſceribꝫ infuderit. ⁊ vt illa que inacceſſibil' eſt
accedere ad ſe ferre potuiſſet. de portiunc'a eiuſdē corpo
ris. cui ſe anīa imediate cōtempauit reliqua maſſe vm
braclm fecerit. ⁊ forte ꝓpter hoc maxime dictū fuerit. obū
brabit. qꝛ res nimirū erat in ſacramēto. Et ꝙ ſola per ſe
trinitas in ſola cū ſola virgine voluit opari. Soli ei da
tū eſt noſſe cui ſoli datū eſt opari. Dicaꝛ ergo. Virtus al
tiſſimi obumbrabit tibi. Hoc ē illū moduꝫ q̄ de ſpū ſctō
ꝯcipies. ipa dei virtus ⁊ dei ſapīa xp̄s ſic in ſui ſecretiſſi
mo ꝯſilio obumbrādo cōiunget ⁊ obumbrabit. quatenꝰ
q̄ tm̄ eſt patri notus ſit ⁊ tibi. Ac ſi angelus reſpōdeat
virgini. Quid ꝑ me queris qđ in te expieris. Scies ⁊ fe
liciter ſcies. ſꝫ illo autore ⁊ doctore. Ego aūt ſum miſſus
virginalē ꝯceptū nūciare. nō creare. Nec pt̄ doceri niſi a
donāte. nec pt̄ adipiſci niſi a ſuſcipiēte. Ex hac autorita
te btūs Bern. dic̄ Alb. colligiꝛ ꝙ btā ꝟgo de incarnatio
ne ⁊ de filio incarnato habuit cognitionē q̄ eſt ſupra fi
dē. Et videꝛ hoc intelligēdū ꝙ cognitio illa fuit ſupra fi
dem coēm ſeu oīm viatoꝝ. Naꝫ ſi clare vt in p̄ria tal' co
gnitio excluderet fidē vl' forte etiā ĩ ipo ꝯceptu vl' ptu ſi
bi datū eſt ad horā vt videret clare miſteriū huius vt in
patria. ſicut paulus vidit deū in raptu. ⁊ ꝑ illa hora fu
iſſet fides ⁊ viſio. Sed poſt horā in ſe reuerſus remanſit
in fide ablata viſione. Unde ⁊ ipe dicit. Per fidem eniꝫ
ambulamus. nō ꝑ ſpem. Aue igitur gr̄a plena. ⁊c̄. Sed
ꝓ maiori hoꝝ declaratōne ſciendū ꝙ viſio facialis dei. i.
ꝑ eēntiam eſt id in q̄ ꝯſiſtit p̄ncipalr̄ noſtra ꝟa beatitu
do ⁊ ꝑfectio vltima. Juxta illud qđ chriſtus dic̄ Johis.
xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū verū deum
⁊ quē miſiſti ieſum xp̄m. Joh. xvij. In hac ſumma ꝟitas
eſt ⁊ ſumma bonitas que reficit rōnalem vim ꝙ ex toto
eā decorabit ⁊ alliciet vt nihil aliud querat videre ⁊ ha
bere niſi ipm̄ aut ꝓpter ipꝫ. Et ideo erit tibi ꝯtinuatō vi
ſionis. Jtem ſummū delectabile ꝯcupiſcibile ſic ſua ſua
uitate ꝑfundet vt nihil aliud amet aut querat niſi ipſuꝫ
aut ꝓpter ipm̄. Et iō ibi nō erit faſtidiū. Itē ſumme ar
duū. ſūma ſui immutabilitate iraſcibile roborabit te ſe
curabit vt nihil tenere aut tractare queat niſi ipm̄ aut ꝓ
pter ipm̄. ⁊ iō ibi nō eſt fatigatio Unde btūs Augꝰ. in
vl. ca. de ci. dei ait. Quecunqꝫ ab homībꝫ honeſte deſide
ranꝛ. erit deus finis oīm deſiderioꝝ nr̄oꝝ. Quē ſine fine
videbūt. ſine faſtidio amabūt. ſine fatigatōe laudabunt
Vñ btūs Augꝰ. Ad hoc vt ꝑueniat anīa rōnal' oportet
habitibꝫ intermedijs eleueꝛ. In qua eleuatōne ſunt gra
dus ⁊ ordo de quibꝫ diceꝛ infra. Sed p̄us aduertendū
eſt fm̄ Alber. vbi ſ. ꝙ rō natural' eſt cognoſcitiua omīū
ſenſibiliū creaturaꝝ ⁊ intelligibiliū. rōe coītatis natural'
quā habet cū omībꝫ ſenſibilibꝫ ⁊ intelligibilibꝫ. De qua
coītate ait btūs Grego. in omlia ſup illō Mar. vltimo.
Predicate euangeliū omī creature. ꝙ noīe omīs creatu
re intelligitur hō. qꝛ cōe aliquid habet cū omni creatura
ſcꝫ eſſe cum lapidibꝫ. vegetari ſeu viuere cū plantꝭ. Sen
tire cum animalibꝫ. Intelligere cū angel'. Ipa aūt rō cū

ſit naturalr̄ collatiua cognoſcit creaturas ſignū aliquod
eſſe ſeu veſtigiū dei. ſicut artificiū artificis. Et ex hoc rō
naturaliter eſt cognoſcitiua creatoris. cuius creature ſūt
veſtigia ⁊ ſignū. Et ſic patet ꝙ rō humana hꝫ in ſua na
tura ꝙ ſit cognoſcitiua creaturaꝝ ſenſibilium ⁊ intelligi
biliū ⁊ creatoris eaꝝ. Et ꝙ habet deſideriū ductiuuꝫ ad
cognoſcēdū hec. qui dici poteſt ductus natural' ratōnis
quo ex ſolis naturalibꝫ bonis ducitur tāqꝫ ex p̄mis mo
tibꝫ ex pte ipius. Similiter ex parte affectus ſunt q̄daꝫ
aptitudines naturales ad bonū quas aliqui p̄hi appel
labant ſeminaria virtutū. quibꝫ moueꝛ anima ratōnalis
naturalr̄ ad bonū. Ipa vero anīa rōnal' ſic exñs eſt rece
ptiua habitus multiplicis. ſ. artium ⁊ ſcīaꝝ ex pte virtu
tis appͤhenſiue. Sed huius habitus nō ducūt rōem vl
tra motus vel terminos ei debitos fm̄ aptitudinē ei na
turalē ſed ſunt facilitates ⁊ directōes quedam ad cogno
ſcendū ea ad q̄ naturaliter ductu ſe habet. ⁊ hec ſunt ha
bitus acquiſiti ꝑ ingeniū ſiue dati ſiue infuſi. Ex parte
ꝟo virtutis motiue eſt receptiua habitus ꝯſuetudinalis
qua nō erigitur affectus ſupra ductū nature. vl' ſup̄ que
naturalr̄ rō ducta dictat. Affectū ꝟo ſic ſe habētē cogno
uerūt p̄hi quidam nō ſufficere ab beatitudinē. Vñ Tul
lius. Sepe dicimus ⁊ ſepe dicēdum eſt naturaliter aui
diſſimi ⁊ appetētiſſimi. qꝛ honeſta ſunt nob̄ innata ꝟtu
tum ſeminaria. ita vt ſi pateremur ⁊ anhelare licet ad be
atitudinem cū diuino munere natura noſ ipos ꝑduceꝫ
ſed igniclos natura inditos ſepe retundimus. Ecce fm̄
Tulliū ꝙ exigiꝛ diuinū munus. Eſt ergo p̄ter hmōi ha
bitus anīa rōnal' ſuſceptiua ignis fidei q̄ eſt donū fluēs
a deo mō nobiliori ⁊ vtiliori q̄ꝫ ſit modus fm̄ queꝫ fluit
a deo natura ⁊ bona naturalia. Hmōi aūt gratia anima
rōnalis ad cognitōꝫ taliū ad q̄ nō poterat rō ductu ſuo
naturali adiuta arte vl' ſcientia vel habitu ꝯſuetudinali
Cognita aūt hmōi ſunt deus trinus ⁊ vnus. Et verbuꝫ
caro factū. ⁊ hmōi. ad que nō ſufficiūt bona naturalia.
ſine fide. qꝛ ad hoc natura eſt parua ⁊ ſtatura puſilla. q̄
figuraꝛ Luce. xix. in zacheo. qui cū nō poſſet videre ieſū
aſcendit ĩ arborē ſichomoꝝ. glo. deuotōe. ſ. fidei ad vidē
dū ſaluatorē. Et ſic patet ꝙ fidē ſurſum trahit vltra du
ctū rōis. Et beatus Augꝰ. in. iiij. de trinitate ait ꝙ non
nulli mōi ſapiētes potuerūt aciē mētis vltra oēm creatu
ram transferre. ⁊ lucē incōmutabil' veritatis quātacūqꝫ
ex pte ꝯtingere. Hoc aūt videntes ⁊ cognoſcētes pn̄t ha
bere delectatōem. ⁊ ſicut eſt delectatio in ſciētia. qꝛ illa ve
ritas eis appar̄et vt lucēs. ⁊ ſic eā amāt. ⁊ nō apparet eis
vt purgans ſcꝫ a vitijs ⁊ erroribꝫ. Sicut eniꝫ cognitio
ĩ eis lucꝭ ē naťal' ad illā p̄mā ꝟitatē. ſic ⁊ amor ē naťal' ad
eā cognitā amādā. Cognitō āt iſta naťal' de dō tm̄ nō ē
ſufficiēs ad ſalutē nec amor ad eā ꝯgnitā naťal' ſꝫ reqriꝛ
fidꝭ q̄ ꝑ dilcōꝫ opaꝛ. Et vtrūqꝫ. ſ. fidꝭ etiā ĩformis ⁊ cari
tas ē a dō nō a naťa. Triplr̄ g̊ pn̄t diſtigui g̅dꝰ q̄bus
aſcēdiꝛ ĩ deū. Prīo fm̄ ordīeꝫ actuū nālē ĩ ſe. ſic̄ docet b.
aug. ĩ li. d q̄ꝫtitate aīe ponēs p̄mū g̅dū ĩter actꝰ aīe vege
tatōꝫ q̄ ē nob̄ coīs cū arbuſtꝭ. Primꝰ g̅dꝰ vidēdi dꝫ. Se
cūdꝰ g̅dꝰ ē ſēſus q̄ ē nob̄ coīs cū brutꝭ. In tertō g̅du po
nit mēoriā ĩtelligibilē q̄ ē coīs doctꝭ ⁊ ĩdoctꝭ. bōis ⁊ mal' — gdꝰ aſcen dēdi ĩ dm diſtiguūꝛ triplicꝛ.
Quartꝰ g̅dꝰ ē eleuare ſe ſup̄ ſe. ⁊ mūdaꝛ oclꝫ aīe ab omī
terrēitate. Quītꝰ ē ipaꝫ cuſtodire ⁊ firmaꝛ ſanitatē. Se
xtus ē ſerenū ⁊ reſpcm̄ rectū ĩ id q̄d vidēdum ē dirigere
Septīꝰ ē nō iā g̅dꝰ ſꝫ māſio ⁊ viſio ipa ꝟitatꝭ. Idē coſ
dē g̅dꝰ alr̄ noīat ſic dicēs Aſcēdētibꝫ nob̄ igiꝛ ſurſū. Pri
mus actꝰ ē cū dr̄ aīatō. ſcđs ſēſꝰ. tertꝰ ars. qrtꝰ ꝟtꝰ q̄ntꝰ
trāqllitas. ſextꝰ ĩgreſſio. ſeptīꝰ ꝯtēplatō. Diſtiguūꝛ ⁊ hi
g̅dꝰ fm̄ actū potētiaꝝ reſpcū obicōꝝ. vt p̄mꝰ ſit viſio in
ſenſu fm̄ imaginatōnem hic vtiqꝫ mundo mūdiqꝫ ima
gine vtitur vt ſpeculo. Secundus gradus eſt in imagi
natione. hic nō mūdo ſed mūdi imagine vtiꝛ vt ſpeculo

Terti⁹ gradus eſt viſio in imagine ſm rõnem.qñ rõ ma
gis querit̃ ꝛ cũ admiratiõe inuenit̃. Quart⁹ in rõne ſm
imaginatõꝫ qñ ꝑ inuiſibiliũ ſilitudines ad inuiſibilia rõ
ſubleuat̃. Quint⁹ in rõne ſm rõnem qñ ex aliqbꝫ cogni
tis ad alia incognita rõcinãdo rõ ꝓgredit̃. Sext⁹ ſup rõ
nẽ nõ ꝓpter rationẽ.qñ ꝑ mẽtis ſubleuatõꝫ cernit qđ na
ture metas trãſcẽdit.ꝛ ei qđ ꝑ aciẽ intelligẽtie cernit̃ na-
tura rex̃ acqeſcit. Septim⁹ eſt ſupra rõem.ꝛ h̃ eſt ſpecu
lo fidei.q̃ eſt ſuba rex̃ ſperãdax̃ argumẽtũ nõ apparẽtiũ
Octau⁹ eſt extaſis ſiue rapt⁹ in q̃ rachel.i.rõ moritur.et
beniamin.i.ꝑfectio ꝯtẽplatiõis generat̃. Oẽs hi gradus
diſtinguunt̃ ſm ordinẽ potẽtiax̃ ꝛ actuũ reſpectu obie-
ctox̃. Scđo mõ ſunt grad⁹ in hmõi eleuatõe aĩe ad deũ
ſm maiorẽ habitũ ꝑfectionũ gratuitox̃.aĩam ſuꝑ poſſe
nature magis ac magis eleuãtiũ.ꝛ deo ꝓpinqus ꝯingẽti
um. Inter q̃s ꝑmo gđu eleuant grẽ ſacramẽtales impe
dimẽta culpe ꝛ pene remouẽtes ꝛ fomitẽ diminuẽtes q̃
aĩam trahũt deorſum. Scđo gradu ſunt ꝟtutes aĩam i
eſſe gratuito ꝑficiẽtes.ꝛ potẽtiã ꝑ opatiõem in finẽ diri
gẽtes. Tertio gradu ſunt dona ſpũſſcti aĩam ꝑ actus ex
cellẽtiores g̃tuitos ꝑficiẽtes.ꝛ magis fini eã ꝯiũgentes.
In q̃rto gradu ſunt fruct⁹ aĩaꝫ ſm poſſibilitatẽ vie dõ
ꝯiunctã delectãtes ꝛ reficiẽtes. Cũ his q̃ttuor gradibuſ
a latere currũt btĩtudines ſtatũ ꝑfectõis ſm moduꝫ vie
cõplẽtes. Tertio mõ eſt ordo in ꝑdicta eleuatõe aĩme ad
deũ ſm diuerſitatẽ ſtat⁹ ſubiecti qđ eleuat.ꝛ diuerſitatẽ
medij ꝑ qđ eleuat̃. Diuerſitas aũt ſtat⁹ ſubiecti quadru
plex eſt. Eox̃ enĩ q̃ eleuant̃ ad videndũ deũ. Alij ſunt ĩ
ſtatu vie. Alij ꝑter ſtatũ vie. Alij ſuꝑ ſtatũ vie ꝛ iux̃ ſta-
tum patrie. Alij in ſtatu p̃rie. Illi q̃ eleuant̃ ad videndũ
deũ ſm modũ vie faciũt grad⁹ q̃nqꝫ. Prim⁹ ẽ videre de
um ꝑ veſtigiũ in creaturis. Secũd⁹ ꝑ imaginẽ in anima.
Terti⁹ fide informi. Quartus fide formata. Quint⁹ eſt
ꝯtemplantiũ. Illi q̃ vident ꝑter ſtatũ vie videt ꝑ ſpecu-
lum in lumĩe. Et faciũt q̃ttuor grad⁹. Prim⁹ eſt viſio ꝓ-
phetax̃ cõis. Secũd⁹ eſt viſio moyſi facie ad faciẽ.id eſt
valde familiaris ꝛ aſſidua vltra cõem modũ ꝓpharum
Vñ de eo đr in libro Nũeri.xij.c.ꝙ loquebat̃ ei deus ore
ad os.nõ ſicut in ꝓphetis.ſꝫ ſicut amicus cũ amico ſuo.
Terti⁹ eſt viſio Iohis in pectore dñi. De quo b. Aug⁹. đt
ꝙ trãſcendit omnẽ nebulã qua oĩs terra tegit̃ ꝛ ꝑueit
ad limpidũ celũ deitatis claritatẽ. Et alibi idẽ ait. Dei-
tatis potentiã limpidi⁹ ꝯtemplans cũ dño ad celuꝫ vo-
lans celeſtis ſapĩe hauſtũ de dñici pectoris fonte limpi-
dius ceteris potauit. Quart⁹ ſtat⁹ eſt viſio ade in ſtatu in
nocẽtie q̃ fuit intellectual'.exiſtẽs ſine oĩ enigmate.nõ tm̃
culpe ſꝫ ꝛ pene.ꝛ ſine omi fomite.ꝛ in natura nõ deteri-
orata ꝑ pctm̃.ꝛ iõ eſt vltima in genere illo. Illi q̃ vident
ſupra modũ vie ſunt q̃ videt ſine ſpeculo in lumine. Et
faciũt hi tres grad⁹. Primus eſt cognitio ade in ſopore.
De qua đr Geñ.ij. Miſit de⁹ ſoporẽ in adam.glo. Ex-
taſis illa in Adã ad h̃ immiſſa eſt vt mẽs ade intrãs in
ſanctuariũ dei.nouiſſima intelligeret particeps angelice
curie. Secũd⁹ grad⁹ eſt rapt⁹.ſicut vidit paul⁹ ꝛ Iohes
in Apoc. Et de hac viſiõe đt glo.ꝙ apl's vidit deũ in il
la vita qua videđ⁹ eſt in eternũ. De viſiõe Iohis đr in ꝓ
logo ſuꝑ Apoc. Et ſic viſionẽ pauli ꝛ iohis dic̃ Alb.po
nim⁹ in eodẽ gradu. Terti⁹ grad⁹ eſt cognitio b. ꝟginis
in hac via.q̃ oĩes ꝑdictas cognitões tribꝫ gradibꝫ ſuꝑ-
gredit̃. Primũ eſt eleuata puritas.q̃ excellit oẽm viato
rem. Secũdũ eſt medij eleuãtis improportionabil' q̃nti
tas.videlicꝫ grẽ plenitudo q̃ in ea tãta fuit ꝙ ĩ pura cre
atura equalis eſſe nõ potuit. Tertiũ eſt eleuãtis caritas.
ſcꝫ dei.q̃ eã dilexit ſuꝑ omnẽ purã creaturã. ꝛ impropor
tionabili charitate ſibi eã ſociauit. Et ideo hec viſio eius
omnẽ viſionẽ vie excedit.ꝛ ꝓpinq̃ſſima fuit viſioni p̃rie.
ꝛ tñ citra ꝯtũ ad actũ. Illi aũt q̃ eleuant̃ ſm ſtatũ p̃rie.

vident ꝑ ſpẽm.ꝛ faciũt tres grad⁹. Prim⁹ grad⁹ eſt hoiꝫ
aĩa ꝛ corꝑe glificatox̃. De q̃ đt beat⁹ Aug. Hoc minime
dubitandũ eſt raptã hois a carnis ſenſibꝫ mentẽ.ꝛ etiaꝫ
poſt mortẽ ipa carne depurata deuꝫ videre.ſicut vident
angeli. Angeli eĩ videt deũ ab omi corꝑali forma.ꝛ a cor-
pore ſeꝑati. Cognitio aũt anime glificate ꝓpter vnionem
aĩe ad corpus eſt inferioris grad⁹. Et h̃ intelligendũ eſt
ſm ꝙ natura ordinat̃ ad naturã. Scđm enĩ eſſe grẽ ha
bent ſe ſicut excedẽtia ꝛ exceſſa. Secund⁹ grad⁹ eſt viſio
angelox̃.q̃ ſꝑ videt faciẽ patris q̃ in celis eſt. vt dicitur
Math.xviij. Terti⁹ grad⁹ eſt viſionis patrie. Viſio glo
rioſiſſime ꝟginis matris dei.q̃ ſuꝑ oĩes puras creatu-
ras limpidiſſime ꝛ improportionabiliter ꝛ ꝓpinquiſſime
deũ cõtemplat̃ ꝛ maieſtatẽ eiuſ. vtpote exaltata ſuꝑ om
nes choros angelox̃. Et iõ ſuꝑ tres hierarchias exalta-
ta ꝛ ſuꝑgreſſa in quarta hierarchia a dextris cũ filio dei
id eſt.in potioribꝫ bonis glorie eſt collocata. Sup oĩs
has viſiones eſt viſio dñi noſtri Ihu xpi. quaſi quart⁹
modus. Et in hac poſſunt tres grad⁹ aſſignari. Prim⁹
eſt viſio dñi noſtri Ieſu xpi.quã habet anima ei⁹ ꝑ gra-
tiam cõprehenſionis q̃ inter oĩes cõprehenſores perfe-
ctiſſime videt deũ ꝛ oĩa ad ſuã ꝛ ſuox̃ beatitudinem
ſpectãtia. Secũdus grad⁹ eſt ꝑ gratiã vnionis qua ad
huc excellenti⁹ cognoſcit aĩa xpi naturã diuinã ſibi vni
tam.ꝛ oĩa ad myſteriũ vnionis ꝛ incarnatiõis ſpectã-
tia. Vltima viſio ieſu xpi eſt que debet̃ ei rõne deitatis.
que eſt eadẽ.que eſt viſio toti⁹ trinitatis. cuius reſpectu
oĩs ꝑdicte viſiones ſunt quaſi imꝑfecte.ſicut creatura
reſpectu creatoris eſſentie.ꝛ hui⁹ reſpectu dicit Greg.ꝙ
eſſentia dei a nullo plene videbit̃. Et Iſidor⁹ dicit ꝙ tri
nitas ſibi ſoli nota eſt ꝛ homini aſſumpto. Reuertendo
igit̃ ad cognitiõem btẽ Marie dicim⁹ ꝙ cognitio eius
excellit omnẽ cognitionẽ ꝛ modũ cognoſcẽdi quẽ habu
it aliqua creatura in tribꝫ gradibꝫ vt dictũ eſt. Et preter
hec tripliciter etiã excellit omnẽ cognitõnẽ omniũ viato
rum. videlicet in ꝑfectiõis cognitione.in habit⁹ poſſeſſi
one.ꝛ in modo cognoſcendi cũ quiete ꝛ ſine abſtractione
qualis eſt in raptu. Et q̃tũ ad primũ ꝑfectio cognitõis
maior debet̃ ei ratione maioris eleuatõnis ꝑ habit⁹ no-
biliores ꝛ excellentiores. Quãtũ ad ſecundũ in habitus
poſſeſſione.nã talẽ habitũ ꝛ actũ qualẽ habuit paulus
in raptu fuit ad temp⁹.ꝛ poſt ſtatim nõ fuit.ſed habit⁹
cũ actu ceſſauit. Talẽ inqꝫ generis habitũ. ſed ꝑfectiorẽ
btã Maria habuit.q̃ ſemꝑ ꝛ continue habuit. quoniã
ab eo quo primũ mater dei facta eſt ꝛ fuit. vſqꝫ dũ idem
habitus in glorioſam cognitionẽ ſm ſtatũ patrie ꝓfe-
ctus eſt.ꝛ ideo continuatio poſſeſſionis debeat̃ ei ratio-
ne maioris ꝑfectionis.q̃ huic vite ſuꝑ oĩes viatores fũ
ditus mortua fuit.ꝓpter quod ꝛ vita eius cũ xpo abſcõ-
dita in deo.ſemꝑ ꝛ curie angelice ꝑſens intra ſanctuari-
um dei habitauit. Quãtũ ad tertiũ. Modus cognoſcẽ
di eius non fuit per modũ abſtractionis.extaſis vel ſtu
poris. vl' etiã ſoporis.hec enĩ ꝯtingũt ꝓpter excellẽtiã ꝛ i
ꝓportionabilitatẽ luĩs ad intellectũ illumĩabilẽ.vt pꝫ in
lumĩe corꝑali ĩ trãſfiguratõe dñi.qñ oñdit diſcipul' cla
ritatẽ ſimillimã claritati glĩe. Dr̃ enĩ ꝙ petr⁹ ꝛ q̃ cuꝫ eo
erãt grauati erãt ſomno ꝛ videre nõ poterãt ꝛ ꝙ ſtupor
circũdederat eos. Silr̃ ĩ lumĩe ſpũali. Vñ ꝛ paul⁹ excel
lẽtia viſiõe ſtupefact⁹ dixit. Utx̃ in corꝑe vl' extra corp⁹
neſcio.de⁹ ſcit. Hũc ſtuporẽ btĩſſima maria nõ hũit.cui⁹
intellect⁹ dei formalior ꝛ illi luci ꝓporcionabilior fuit. Vn
ſicut lux eadẽ q̃ eſt egris oculis odioſa.ſanis aũt amabi-
lis.ꝛ ſicut ꝑ eandẽ lucẽ clari oculi perfecti⁹ videt et ſine
ꝑturbatiõe. Egri aũt minus ꝑfecte ꝛ cum perturbatõne
Ita lux ſpũalis que oculis pauli fuit improportionata
ꝛ ideo raptũ fecit.ꝛ cũ ſtupore. Sed oculis beate ꝟginiſ
fuit ꝓportionabilis ſine ſtupore.ꝛ cũ delectatõe. Et h̃ de

bebat ei ſup paulũ rõe puritatis ſup omes viatores. Fu
it ergo in btã maria habitus fidei ſicut ⁊ actus qui eſt ĩ
rapru põt eſſe cũ habitu fidei q̃diu ẽ aliquid de obſcu
ritate ⁊ nõ ita plene depurata. ſic in ſtatu cõphenſorꝝ.

De charitate virgi- §. II.

nis marie dr̃ in Cañ. vulnerata charitate ego ſũ. Et eccle
ſia canit. vidiſtis eam plenã charitate. ſ. quo ad deũ. ⁊ di
lectõe quo ad pximũ. Exceſſit aũt oẽm creaturã in chari
tate pximi. Ego diligẽtes me diligo. ait diuina ſapiẽtia.
Prouerb. viij. Et q̃ magis diligit deũ magis diligit ab
eo. ita tamẽ q̃ prior ipe dilexit nos. vt ait Job. in Canoñ.
Maxime aũt ſup omes puras creaturas fuit ipa dilcã
a deo. Qđ patet ex eo. q꜡ maximũ donũ ei largitus ẽ de
cus. vt ſcʒ filiũ ſuũ dilectiſſimũ ſummũ bonũ ei cõmuni-
caret. vt cõis eſſet filius ſui in deitate. eius in humanita
te. vna ⁊ eadem pſona deus ⁊ hõ. Tria aũt exigũtur
ad hoc vt charitas viatoris pficiatur vt trãſeat ĩ chari-
tatẽ cõphenſoris in ſubiecto charitatis. Primũ eſt de
puratio. Secũdũ eſt ſui in ſe collectio. Tertiũ eſt eleuatio
Ad pmũ ſcʒ depuratõeʒ oportet q̃ fiat ſepatio ꝯriis diſ
poſitionibꝫ in ſubiecto que impediũt ꝯrias diſpões cha
ritatis p pfectõem. Sũt aũt tria a quibꝫ debent purga-
ri. ſ. culpa. pena. corpulentia. Per omia iſta tria impedit
pfectio charitatiſ ĩ maioribꝫ ĩ ſtatu iſto. p ſecũdũ tm̃ ĩpe-
diebant pr̃es in lymbo. ſ. pter penã originalẽ pter terti-
um tm̃. i. corpulentiã impediebat Adam in paradiſo. ⁊
de his tribꝫ impedimẽtis dr̃ in li. Sap. Corp꜡ qđ corrũ
pit aggrauat aĩam vbi corpus notat corpulentiã. corru-
ptio culpã. aggrauatio penã. Nec obſtat q̃ in dño ieſu
fuit fruitõ vbi tñ fuit corpulẽtia ⁊ pena. q꜡ vnio ad di-
uinã naturã vicit ⁊ obſtulit hec impedimẽta. Secun
dũ qđ exigit ad charitatis pfectõem eſt ſui in ſe collectõ.
p q̃d etiã tria ponũtur impedimenta. Anima eñ ſm q̃
quedã natura eſt ⁊ forma corpis naturalꝭ. Primo ligat
ad corpaliũ imagĩes ⁊ ſpẽs. Secũdo obligat ad diuiſas
corpis paſſiões. Tertio diuidit ĩ diuiſas opatões. De pmo
dicit btũs Aug꜡. in li. de tri. Tanta eſt vis amoris vt ea
que cũ amore diu cogitauerit ⁊ eis cure glutino inheſit
attrahit ſecũ etiã cũ ſe cogitãdo quodãmõ redijt. Errat
igit cũ ſe iſtis imaginibꝫ tanto amore ꝯiungit. vt etiam
ſe eſſe aliquid huius exiſtimet. Et poſt hec dicit q̃ fuerẽ
diuerſi errores philoſophorꝝ. Aliorꝝ athamos. ⁊ hmõi. Et ſubiungit ſic. Hic ſuboritur
Aliorꝝ ponentiũ eſſe igneʒ.
erroris dedecus dũ rerꝝ ſenſitiuarꝝ imagines. ſecernere a
ſe nõ põt vt ſe ſolã videat. Coheret eñ ei mirabiliter glu
tino amoris. ⁊ hec eſt eius immũdicie. qm̃ dũ ſe ſolã ni-
titur cogitare hoc ſe putat eſſe ſine quo ſe non põt cogi-
tare. Hec eſt ergo pma collectio ab imaginatõibꝫ corpali
bus detractio. Sed eſt obligatio ad corpis paſſiõis. vñ
btũs Aug꜡. in li. de aĩa ⁊ ſpũ ait. Quibuſdam affectibꝫ
⁊ quadã amicicia aĩa corpi iungitur ſm quã amiciciam
nemo vnq̃ carnẽ ſuã odio habuit. Socia nam̃q꜡ ei꜡ eſt.
licet eius ſocietate pgrauetur. Ineffabili nam̃q꜡ ꝯditiõe
diligit illud amat comitẽ ſuũ. ⁊ iõ libera eſſe non poteſt
Doloribꝫ eius vehemẽter afficit. Formidat q̃ mori ñ põt
Oculorꝫ ſpeculatõe depaſcit. Sonoribꝫ delectat auditi-
bus. Suauiſſimis iocũdat odoribꝫ. Larga epulatõe re-
ficit. Et licet his rebꝫ nullaten꜡ vtatur. graui tamẽ mero
re afficitur ſi iſta ſubtrahant. Tertiũ impedimẽtũ eſt di
uiſio ad opatões varias. De qua dicit b. Auguſ. in li. de
ſpũ ⁊ aĩa ſm ſui corpis effectus varijs nuncupat no-
minibꝫ Dicit eñ aĩa dũ vegetat. Spũs dũ ꝯtemplat
Senſus dum ſentit. Animus dũ ſapit. mens dũ intel-
ligit. Ratio dum diſcernit. Dũ recordat memoria. Duʒ
ꝯſentit voluntas. Ab his ergo tribꝫ colligit aĩa in ſeip-
ſam p corpalium imaginum abſtractionũ. p paſſionuʒ
corpaliũ ceſſationẽ. ⁊ p opatõnũ vnionem. Et de vniſone
actuũ dicit btũs Aug꜡. Senſus vertit ĩ imaginatõem.
imaginatio in rõem. rõ in intellectũ. intellectus ĩ intelli-
gẽtiam. intellectiua ĩ deũ. De iſta triplici collectiõe ſil ſcʒ
imaginationũ. actuũ. ⁊ affectuuʒ dicit btũs Aug꜡. in li.
de q̃titate aĩe. purgat mens a peccati colluuione. ab er-
rorꝫ obtenebratõe. a rerꝫ fãtaſtica imaginatõe. a rerꝫ natu
raliũ fallaci ꝓportione. a rerꝫ tpaliũ vana delectatõe. Ideʒ
Ab hoc ergo mõo reuertentes ad deũ eſt quaſi ab hinc
ſurſum recurrẽtes. Per noſmetipos trãſire debem꜡ ad de
um. h̃ eſt intrare ad ſemetipm. Et intrinſecus penetrãs
ſeipm trãſcẽdit. ⁊ iſtinc ad deũ aſcẽdit. Ab hmõi g̃ cor
nr̃m colligamus. ⁊ ad eterna gaudia reuocem꜡. vt aliqñ
radiũ cogitatõis in lumĩe gr̃e figere valeam꜡. hec eſt eñ
req̃es cordis noſtri. cũ deũ ſuũ ꝯtemplat. ⁊ ipo ſua ꝯtẽ-
platõe ſuauiter reficit. Et dulce inꝑlꝭ ſp qđ ad deſideran
dũ. qđ ad laudãdũ. qđ ad amãdũ ſep ſuaue inuenitur.

Tertiũ qđ exigitur ad charitatis pfectõeʒ eſt eleuatio
que fit p tria. ſ. a natura conãte. a gr̃a ſubleuãte. a deo at-
trahẽte. Et de conamine nature dctm̃ eſt s. de zacheo. q̃
ſtatura puſillus erat. Et de ſubleuatõe gr̃e q̃ aſcẽdit ĩ ar
borẽ ſycbomorꝫ. qđ deſignat grãm ſacramẽtalẽ ⁊ ꝟtutiſ.
Sed q꜡ nõ ſufficit ad ꝯiũctionẽ q̃ eſt in pfectõe charita-
tis. nec conatus nature. nec ſubleuatio gratie ſine diuini
tatis attractõe. Iõ clamat ſpõſa Cañ. j. Trahe me p꜡ te.
Et xp̃s Job. vj. Nemo pt venir̃ ad me niſi pr̃ q̃ miſit me
traxerit illũ. Ad pmũ ſcʒ conatũ nature diſponũt ante-
cedẽter. Pmo miſiarꝫ pñtiũ ſtimulatõ. Scđo ꝓprie defe-
ctibilitatis cognitio. Tertio ſumme pfectõis naturalꝭ ap
petitio. Ad ſecũdũ. ſ. gratie ſbluationẽ diſponunt añce-
dẽtes inchoatiue. Gr̃e ſacramẽtales ſanãdo a malo cul-
pe ⁊ pene. Gr̃e ꝟtutũ adijciẽdo ⁊ ducẽdo ĩ bonũ pgreſſi
ue. Dona quoq꜡ ⁊ fructus. Dona ad excellẽtiores actus.
adiuuãdo. fructus laborãtẽ reficiẽdo. Cõpletiue aũt ſm
ſtatũ vie btitudĩs ſm ſtatũ prĩe dotes. Sʒ de iſta attra
ctione nota q̃ ĩ naturalibꝫ tãto maior ẽ motus q̃to ma-
ior eſt appinquatõ ad ſuũ vbi. Nec ſola appinquatõ eſt
cauſa augmẽti motus. ſʒ ſilitudo ⁊ ꝯueniẽtia ad ſuũ vbi
Vñ q̃to magis lapis mouet deorſũ tãto magis intẽdi
tur ſu꜡ mot꜡. ⁊ ſic ignis ad ſurſũ. Sʒ ĩ volũtarijs motus
naturalꝭ nõ ſufficit mutare ſitũ ipius ꝟtutis ad ſuũ vbi.
ſine ipo vbi. ⁊ hoc ẽ q̃ ĩ naturalibꝫ ẽ tm̃ vbi ita q̃ nõ mo
tor. Sʒ ĩ volũtarijs ipm vbi ẽ motor ⁊ coopator. Et ad
id q̃d motus ẽ ⁊ qđ mouet p ipm hʒ motus q̃ ſit appin
quatio. Eſt aũt hui꜡ appinq̃tõis termin꜡ pfecta confor-
mitas volũtatis diuine ⁊ humane deiformis effectõ. Ad
hãc aũt attractõʒ appinq̃tõeʒ ⁊ ꝯformitatẽ tria ſpẽaliter
diſponũt añcedẽter ĩ via. ſ. opa inſtructõis vꝭ edificatio
nis. opa patĩe vꝭ paſſiõis. opa excellẽtie ſupogatõnis.
De opibꝫ inſtructõis dic̃ b. Aug. Lex ẽ diuĩe ꝓuidentie
vt nemo a ſupioribꝫ adiuuet ad cogñcẽdã vꝭ pticipãdaʒ
grãm quẽ nõ ad eãdẽ q̃ ponit affectu nõ adiuuerũt. vñ
⁊ Jo. xj. legit de Cayph̃a q̃ cũ eſſʒ põtifex anni illius p-
phetauit. In q̃ dñs oñdit q̃ etiã ĩ malꝭ rõe p̃latõis dõa
tribuit ad vtilitatẽ aliorꝫ. Et đ ſaule legit q̃ p꜡ victõeʒ
introiuit ĩ eũ ſpũs ⁊ ꝓphauit. De opibꝫ patĩe ⁊ paſſionis
ptʒ p id qđ ait aplꝭs. ij. Cori. xij. Virt꜡ ĩ ĩfirmitate pficit
Et figurat ĩ iob q̃ p꜡ pfcãʒ victoriã p patiaʒ oĩa bõa ſua
recepit duplicã. De opibꝫ ſupogatõis. ſ. paupertate. caſti
tate. ⁊ hmõi. dr̃ xp̃s Math. xix. Amẽ dico vo. q̃ nemo ẽ
q̃ reliq̃. agros. ⁊c. q̃ ñ reci. cẽties tm̃ ĩ vita. Cõſiſtit g̃ iſta
pfectõ caritatiſ trãſeũti đ ſtatu vie ad ſtatũ prĩe. In plẽa
depuratõe. ĩ oĩmoda collectõe. ĩ pfectiſſima eleuatõe. Pa
tet g̃ q̃ pfectõ charitatiſ đ ſtatu vie ĩ ſtatũ patrie trãſmu
tãde ſit ſine ſubali additõe p pfectõʒ ſui ĩ ſe. p act꜡ extẽſio
nũ. p act꜡ ⁊ hit꜡ meliorationũ ⁊ nobilitatõnũ ⁊ p ſũmaʒ
cũ ſũmo bono ꝯiũctõʒ. Et q꜡ caritas ſola pfcã ẽ q̃ ẽ vicꝭʒ-

De tribus requiſitis ad pfectionẽ charitatis viatoris.

De aĩa q̃ varijs nũcupat nominibus.

De eleuatione q̃. ſ. fit p tria.

ꝑfectiõis. Alie aũt ꝟtutes hñt aliqd de impfectiõe vt fides q̄ eſt de eo qḋ nõ videt̃. ⁊ hmõi. Cũ aũt venerit qḋ ꝑfectũ eſt. ait apl's. i. ſtatꝰ patrie. euacuabit̃ qḋ ex parte ẽ Jõ neceſſe eſt om̃es alias ꝟtutes euacuare. i. ſm vſuꝫ vite pñtis. vel ab actiõibꝫ ſopiri. ſolã aũt charitatẽ dñari. ⁊ exercere oẽs operatiões. Et tunc implebit̃ illud. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo ⁊c̄. Qḋ tũc implebit̃ qñ oĩs actꝰ ceſſabit naturał q̄tũ ad actũ. ⁊ oĩs alterꝰ ꝟtutis habitꝰ erit ſopitꝰ q̄tũ ad actũ. ⁊ aĩa in eſſe ſuo nobiliſſimo toto nobiliſſimo habitu ĩplebit̃. ⁊ nihil niſi caritas in aĩa ad actũ egredit̃. Sicut ḡ charitas b. marie in ſtatu patrie eſt maioꝛ charitate oĩs pure creature. ⁊ q̄tũ ad ſubam. ⁊ q̄tũ ad actũ. ita eadẽ charitas eiꝰ in ſtatu vie maioꝛ fuit oĩ charitate pure creature q̄tũ ad ſubam. nõ aũt q̄tũ ad actũ. Et ſic q̄tũ ad ſubam fuit charitas beate marie maioꝛ charitate oĩm angeloꝝ. ſꝫ q̄tum ad actũ minoꝛ charitate minimi angeli. M. autẽ maioꝛ ſuba minoꝛ eſt in actu facit ſubiecti cõditio cõtrarij ꝯiunctio minoꝛ motoꝛis attractio.

De ſpe beate marie .§. III.

Dicendũ eſt ꝙ vtiq̄ eã habuit ꝑfectiſſime. Nã habuit vt dictũ eſt ꝑfectiſſimã charitatẽ. q̄ mr̃ eſt oĩm ꝟtutũ. ſm b. Amb. vt q̄ eã habeat ⁊ filias eiꝰ ꝯtineat. i. alias ꝟtutes vñ ⁊ ſpem. Et cũ ſpes ſit certa expectatio future btitudinis ex meritis ⁊ gr̃a ꝓueniẽs. vt diffinit eã mgr̃ l. iij. ſententiaꝝ. Alij ſancti ⁊ ſancte q̄ certitudinẽ ſcie nõ habẽt de meritis ſuis ⁊ gr̃a. ſꝫ ꝑ ꝯiecturas. iõ nec certã expectatiõem hñt de ſua beatitudine. ſꝫ ꝯditionalẽ. ſ. ſi hñt gratiam ⁊ merita. Sꝫ beata maria erat certa gr̃a ſe eſſe plenam. vñ ⁊ certa de ſua beatificatiõe quã expectabat. Et ꝓpter ꝑfectã ⁊ abundantẽ ſpem dꝛ Ecci. xxiiij. i ꝑſona eiꝰ Ego mater pulcre dilectiõis timoꝛis agnitiõis ⁊ ſancte ſpei. q̄ nõ ſolũ iſta in ſe habuit in mẽte ⁊ actꝰ ꝑduxit. ſꝫ ⁊ in alijs ꝓcurat. vñ ⁊ dꝛ. Spes nr̃a. ſ. ad ſuffragandũ ĩ oĩbꝫ auxiliũ ꝓcurandũ. Et Ecci. xxiiij. dr̃. Jn me omnis ſpes vite. Et in dicta autoꝛitate notant̃ tres ille ꝟtutes. Charitas ibi pulcre dilectiõis. ſ. dei vñ ꝓcedit timoꝛ reuerẽtialis. Fides ibi agnitiõis. Per eã eni habet̃ cognitio de neceſſarijs ad ſalutẽ. Et ſcẽ ſpei. qḋ dic̄ ad excludendum vanã ſpem. Sꝫ obijci poſſet ꝙ btã maria nec charitatẽ ꝑfectã habuit. nec fidẽ nec ſpem. Nã in fide videt̃ dubitaſſe. Et dubiꝰ in fide eſt infideł. vt dꝛ ex̄ de heret. Cũ eni angelꝰ ei nũciaſſet ꝯceptũ filij dei. interrogauit et dixit. Quõ fiet iſtud qm̃ viꝝ nõ cognoſco. Qḋ ſiłe videt̃ locutõi zacharie. cũ ſibi ab angelo nunciata fuiſſꝫ cõceptio futura ioh̄. bap. dixit ei. Unꝰ h̄ ſciam cũ ſim ſenex ⁊ vxoꝛ ſterilis. Jn quibꝫ verbis ꝙ dubitauerit ⁊ ĩcredulus fuerit. patet ex eo qḋ dixit ei angelꝰ. ſ. ꝓ eo ꝙ nõ credidiſti ꝟbis meis. eris tacẽs ⁊ nõ poteris loqui ⁊c̄. que mutitas fuit ei data in penã. Hoc idẽ videt̃ ex exemplo qḋ ſubdidit angelꝰ marie. dicẽs. Ecce elizabeth cognata tua ⁊ ipa ꝯcepit filiũ in ſenectute ſua. q. di. Non habes dubitare de ꝯceptu tuo. q̄ ſicut ꝯceptus elizabeth ẽ miraculoſus. ita erit ⁊ tuꝰ. Aliter tñ. qm̃ illꝰ ex ſterili ſed d̃ viro. tuꝰ ex ꝟgine tm̃ ex deo. Ad h̄ rñdet̃ ꝑ beatũ Bern. ꝙ beata maria in nullo dubitauit. qḋ declarauit ſpiritꝰ ſanctꝰ cũ dixit ꝑ os elizabeth. Beata que credidiſti Tũc eni dꝛ elizabeth repleta fuiſſe ſpũſancto. quo reuelante cognouit mariã deũ cõcepiſſe. qḋ erat occultũ. Nõ ḡ cuꝫ dixit. Quo mõ fiet iſtud dubitauit q̄rens de facto. ſꝫ q̄ſiuit de modo. Et h̄ eſt qḋ ait b. Bern. ſuꝑ Miſſus eſt. Nõ dubitabat de facto. ſꝫ modũ ⁊ oꝛdinẽ queſiuit. Nõ eni querit ſi fiet iſtud. ſꝫ q̄ modo. quaſi dicat. Cum ſciat dñs meꝰ teſtis ꝯſcientie mee votũ ancille ſue eſſe non cognoſcere viꝝ. qua lege. quo oꝛdĩe placebit ſibi vt fiat iſtḋ Si opoꝛtuerit me frãgere votũ vt pariã talẽ filiũ. et de filio gaudeo. ⁊ doleo de ꝓpoſito. Fiat tamẽ volũtas eius. Si aũt ꝯcipiã ꝟgo. pariã virgo. qḋ vtiq̄ impoſſibile ñ erit ſi ei placuerit. tũc ſcio ꝟe q̄ reſpexit humilitatẽ ancille ſue. Hec b. Bern. Uñ ⁊ Beda dr̃. qḋ illud q̄ modo ſũt due dictiões diſtincte. Et qm̃ viꝝ nõ cognoſco. i. ꝓpoſui me nõ cognoſciturã viꝝ carnalit̃ Emiſerat eni votũ virginitatis ſm b. Aug. xxvij. q. ij. §. Beata maria. Uł ſm Alb. ſuꝑ Miſſus eſt. Nõ cognoſco viꝝ vt ꝑſone mee dominatoꝛẽ. opeꝝ rectoꝛẽ. coꝛꝑis coꝛruptoꝛẽ. a ſe obligatoꝛẽ ꝓlis ꝓpagatoꝛẽ. nũq̄ volo cognoſcere aliq̄ cognitiõe. videdo ſcꝫ aut audiẽdo. aut intelligẽdo vel diligẽdo. M. audi tem angelꝰ ei nũciauit cõceptũ ſterilis elizabeth. vt dicit ibi quedã glo. Non quaſi incredulã hoꝛtat̃ ad fidem. ſꝫ vt q̄ credenti que audierat. ampliora replicat miracula. vt q̄ deũ paritura erat. ꝑcurſoꝛẽ quoq̄ de anu ſterili naſciturum cognoſceret. Hinc ⁊ beatꝰ Bern. vbi. ſ. Quid fuit neceſſe etiã huiꝰ ſterilis virgini nũciare cõceptũ. Nũqd forte adhuc dubiã ⁊ incredulã oꝛaculo recentioꝛis volut confirmare miraculi. Abſit. Sed ideo cõceptus ſterilis virgini nunciat̃ vt dũ miraculũ miraculo addit̃. gaudium gaudio cumulet̃. Poꝛro neceſſe erat non modico leticie ⁊ amoꝛis incendio inflãmari. que filium paterne dilectionis cũ gaudio ſpiritu ſſancti mox erat conceptura. Uel etiã vt audiẽs cognatã. id eſt. attinentẽ vetulã ⁊ grauidã cogitet ipa iuuencula de illius obſequio. Un poſtea eam viſitãs. ei in partu ſeruiuit. Sunt ⁊ alie rationes que hic omittunt̃. Secũdo quantũ ad dilectionem videt̃ ꝙ nõ habuerit eã maximã. Nã dicit filius eius. Maioꝛẽ hac dilectiõem nemo hꝫ. q̄ vt aĩam ſuã id eſt. vitã ponat quis ꝓ amicis ſuis. ſ. ꝑ martyriũ. Sed beata maria nõ recipit martiriũ. ſed moꝛte naturali ſine dolore moꝛtua eſt. ḡ ⁊c̄. Rñdeo ſm Alber. vbi ſ. Nõ tm̃ beata maria q̄tũ ad actũ interioꝛẽ. i. diſpoſitiõem ⁊ deſideriũ. ſꝫ etiã q̄tũ ad opis exhibitiõem. poſuit etiã ſuã ꝓ proximis. imo animã filij ſui. ⁊ ipm̃ filiũ quẽ magis q̄ animã ſuã dilexit ꝓ proximo. Et ꝓpriam animã ſine neceſſitate paſſioni obtulit ꝓpria volũtate. ⁊ eã in paſſione filij crucifixit cum filio vt plꝰ q̄ martyr fieret ſm om̃es doctoꝛes. Unde ⁊ duas animas obtulit ꝓ ꝓximo ⁊ effectũ dilectiõis ad ꝓximũ duplicauit. ꝓpter qḋ ſymeon dixit. Tuã ipſiꝰ aĩam gladiꝰ ptrãſibit. ſ. doloꝛis. Luc. ij. Et vt addamus aliqd ſimplicibꝫ auribꝫ vix credibile. ita ꝓximũ dilexit ꝙ ſi defuiſſet q̄ filiũ crucifixiſſet. ipa ꝓ ſalute humani generis ꝯſequẽda. eũ cũ manibꝫ ſuis i cruce poſuiſſet. Tertio de ſpe. nõ eni videt̃ habuiſſe ſpem. Nam vt ait apl's. Qḋ habet q̄s. q̄d ſperat. q. d. ſpes eſt de re que nondũ habet̃. vt de beatitudine. ſed Elizabeth ſpiritu ſancto repleta. dixit eam eſſe beatã. Beata q̄ credidiſti. ſi ergo beata erat. non beatitudinẽ ſperare poterat quã iã habebat. Ad h̄ rñdet̃ ꝙ vel beatã dixit futuram. ſi loq̄mur de beatitudine glie ꝑfecta. vel ſi loq̄tur d̃ beatitudine impfecta ſeu diſpoſitiua. de qua xp̄s. Beati paupes ſpũ ⁊c̄. ſi ꝟe tũc erat beata. q̄ om̃es illas beatitudines ꝑfectiſſime hẽbat. Et tał beatitudo nõ e ꝯ̄ponit̃ ſpei. ſꝫ manet cum ea.

De virtutibus car .§. IIII.

Dinalibꝫ de quibꝫ dꝛ Sap. viij. ſobꝛietatẽ ⁊ ſapientiam docet iuſticia ⁊ virtutẽ q̄bꝫ nil in vita hoĩbꝫ eſt vtiliꝰ. ſobꝛietas hic dꝛ tꝑantia. ſapiẽtia. prudẽtia. virtus. foꝛtitudo. Juſticia aũt ponit̃ in ſuo vſitato vocabulo. docꝫ iſta diuina ſapientia. cum inhabitat mentẽ ꝑ gratiã ſuam. Et ꝑma facie poſſet videri ꝙ hec non fuerũt in ꝟgine ex actibꝫ eaꝝ virtutũ. Nam dicit beatꝰ Aug. ꝙ prudentia eſt in ꝑcauendis inſidijs. Jnſidia eſt occultata deceptio ſꝫ virgini nõ fuerũt occulte fraudes diaboli. nec ad eam acceſſit temptãdo. Juſticia ẽ ĩ puniendis malis in ſe vł

De gratia ſpei quã hũit beata maria ꝑfectiſſime.

Arguit̃ ꝯ

Rñſio

Utꝝ maria habuerit dilectionem maximã ⁊ arguit̃ ꝯ

Utꝝ beata virgo habuerit ſpẽ ⁊ videtur ꝙ non. Rñſio

De ꝟtutibus cardinalibus. ⁊ vtꝝ fuerint i btã virgine

De gratia virtuali b. marie virginis

in alijs. ſed beata maria in ſe nullū peccatu[illegible] ergo
alibi dr̄ mater miſcđie q̄ non punit ſed remunerat p[illegible]
Fortitudo ī tolerādis moleſtijs .ſ. ſine impatiētia. Tem-
perātia in refrenādis illicitis cōcupiſcētijs. Sed be. ma-
ria nō habuit aliqs motus ↄcupiſcētie illicite. Et ī omi-
bus requiē queſiuit. nihil rōe ſentiēs moleſtū. vt in alijs
accidit. ḡ. rc. In ↄtrariū eſt. qꝛ angelus dixit Aue gratia
plena. Sed vna ex gratijs eſt gr̄a ꝟtutū. Et potiſſime in-
ter morales ſūt iſte. ḡ ꝛ iſtas habuit. Vn̄ ip̄a ait Eccli.
xxiiij. In me om̄is ſpes vite ꝛ virtutꝭ. Trāſite ad me om
nes. i. ꝓ eis adipiſcēdis. ꝛ a generatōnibꝫ meis adimple-
mini. i. actibꝫ virtutū a me ꝓcedētibꝫ. implemi ꝑfecte imi
tando. Sed ſciendū ꝙ cū virtutes iſte ſint ſub quadru-
plici dr̄ntia ſm̄ diuerſos ſtatus. vt ponit Plotin⁹ phs.
ꝛ declarat btūs Thomas in p̄ma ſcđe. Et p̄me dicūtur
politice exiſtētes in incipiētibꝫ ꝛ ꝓficiētibꝫ in virtute. q-
rū officiū ē in hn̄tibꝫ ſuſtinere magnos ꝛ multos impul
ſus temptationū a vicijs eis ↄtrarijs. ſed tamē ſuperare
ꝛ paſſiōes rōi ſubijcere. Secūde dicūtur purgatorie ha
bite a ꝑfectis viatoribꝫ. quaꝝ officiū eſt quaſi ī q̄ete cas
habere cū modica pugna ↄtrarioꝝ. Tertie dicūtur pur-
gati animi. que ꝓprie ſunt in comphēſoribꝫ. Et aliud of-
ficiū hn̄t q̄ʒ in ꝑnti. vt prudētie ſit eligere deū vt ſūmuʒ
bonū ꝛ oīa ī eū referre. iuſticie ei totaliter ſubijci ꝛ volun
tati eius conformari. Fortitudinis ei firmiter inherere.
Temꝑantie in ip̄o ſumme delectari ꝛ nō in alio. Quarte
dicūtur exemplares ꝓut ſūt ī mēte diuina. Habuit ergo
beata maria ꝟtutes iſtas ſm̄ Alber. quaſi ꝑ modū pa-
trie ꝛ vt purgati animi. nō aūt ſimpliciter ſed medio mō
inter ſtatū viatoꝝ ꝛ comphēſoꝝ. Nā q̄ʒtū ad actū ꝑfecti
onē habuit ꝑ modū p̄rie ſine aliqua pugna. Sed q̄ʒtuʒ
ad merendi ↄditionē habuit ꝑ modū viatoꝝ. Si enim
ſimplr̄ habuiſſet ad modū comphenſorū no ex illꝭ actu-
bus meruiſſet. Deriuādo ſermonē ad ſingulas ꝟ pru
dētia eius canit eccl'ia. Quo ꝓgrederis virgo prudētiſſi
ma. Prudēter ↄſeruabat oīa verba hec que de filio dice
bant ꝑuulo. ↄferēs ī corde ſuo. Lu. ij. ſcʒ cū his que ſcrip
ta erāt de eo. vt dicit Beda. Prudēter diabolo occulta-
bat ſuā virginitatē. Prudēter euaſit ꝑſecutōem herodis
ↄ filiū fugiēs ī egiptū cū eo. Qui moderatur labia ſua
prudentiſſimus eſt in q̄t Salamon in ꝓuerb. nll'a aūt
pura creatura ita moderata eſt. nā pauca reꝑitur locuta
ꝛ valde ratōnabilia ꝛ vtilia. Cū angelo breuiter interro-
gando de mō eius q̄d ſibi nūciauit. Et h̄ intellecto volū-
tati dei ſe totā ſubdendo. Ecce inquit ancilla dn̄i. rc̄. Cū
filio auxiliū ꝓ defectu vini poſtulādo. cū ait vinū nō ha
bēt ꝛ miniſtros ad obediētiā eius exhortādo eius cuʒ ait
Quodcūq̄ʒ vobis dixerint facite. Jo. ij. Et iteꝝ. filio inuē-
to ī tēplo ait. Fili q̄d feciſti nob̄ ſic. rc̄. Lu. ij. Diffuſe autē
cū deo locuta ē qn̄ cāticū deo grās agēdo edidit. magni
ficat aīa mea. rc̄. Iuſticie ꝑtes integrales ſūt facere bonū
ꝛ declinare a malo. Sed hec declinauit ab oī macula pctī
ſm̄ illud Can̄. macula nō eſt in te. Et ſꝑ oꝑata ē bonum
ad oēs. Partes iuſticie potētiales ſunt religio. obediētia
pietas ſiue miſcđia. gratitudo. ꝛ penitētia. Eſt āt religio
comprehendens latriam ꝛ duliam. Et latria quidem
eſt honor ſoli deo deditus ꝛ exhibitus. Et ↄſiſtit ꝟtus
latrie ſm̄ Alber. vbi ſ̄. in tribꝫ. In actu cordis. vt cogni-
tio ꝛ dilectō. In actu oris. vt laus ꝛ orō. In actu operis.
vt genuflexio. adoratio. imolatio. ꝛ hmōi. Oīa hec fuerūt
in btā virgīe ī ſūmo. Actibꝫ enī interioribꝫ ꝟtutū excellit
oēm creaturā purā. Angeli enī hn̄t virtutes inamiſſibi-
les ſed nō meritorias p̄mij eſſentialꝭ. Viatores homines
ſancti hn̄t ꝟtutes meritorias ſʒ amiſſibiles. Btā autem
maria habuit cū angelꝭ ꝟtutes inamiſſibiles. cū ſanctꝭ vi
atoribꝫ meritorias. ꝛ ſic etiā excellētius cunctis habuit
Actus latrie ī orꝭ. ſ. laus ꝛ orō excellētiſſime fuit in ea. vt

dicere valeret illud Sꝑ laus eius ī ore meo. Et orō qui-
dem ſctoꝝ nō innitit̄ alicui iuri ex ꝑte ſui. ſed tm̄ miſcđie
ex parte dī. orō aūt virgīs innititur gratie dī iure natura
[illegible] iuſticie euāgelij. Nā filius nō tm̄ tenet̄ audire mr̄em
ſʒ ꝛ ob[illegible]re. Iux̄ illud apl'i. Filij obedite parētibꝫ veſtris
q̄d etiā ē de [illegible] nature. Q̄d ip̄a videt̄ innuere ī mō orā
di. nō enī vſa ē obſe[illegible] ſimplici ſed inſinuatōe dicēs.
Vinū nō hn̄t. Joh. ij. Dicit [illegible] Hug. de ſcō Vic. ꝙ nobi
liſſima ſp̄ēs orōis eſt inſinuatio. ex[illegible]plificās ī dicto ver
bo Vinū nō hn̄t. Et ſic orō eius erat nobi[illegible] mo d⁹
orādi. tū qꝛ habebat rōem iuſſionis ꝛ imperij. Tum qꝛ
impoſſibile erat eā nō exaudiri. iuxta illud q̄d ī figura e⁹
dixit Salomō mr̄i ſue Berſabee cū aliq̄d petere vellet.
Pete inquit mater mea. neq̄ʒ enī fas eſt vt auertaʒ faciē
meā. iij. Regū. ij. Actus exterior latrie eſt in oblatōe ꝛ in
temploꝝ ↄſtructōne ꝛ ſanctificatōne. totū hoc btā ma-
ria fecit in ſummo. Nā de corde ꝛ corꝑe ſuo ↄſtruxit tē-
plum ſp̄ūiſancto. in quo ſctificato dei filius habitauit.
Ip̄a nō ſolū ſeip̄am obtulit deo in ſacrificiū ꝑ votū ꝟgi
nitatis ſed ꝛ filiū ſuū ex ſuis carne ꝛ ſanguine formatuʒ
ſpontaneo ↄſenſu in eius paſſione obtulit ꝓ nob̄ om̄ibꝫ
deo in dolorem ſuauitatis. Dulia ꝟo eſt honor debitus
ꝛ deditus creature coīter ꝓpter aliquā excellētiā. vt pote-
ſtatis. ſapie. ꝛ virtutis. yperdulia aūt debet̄ excellētibus
creaturis vt virgini ꝛ cruci. Et yperduliam quidē habu
it btā maria ī ſummo ſuꝑ oēs creaturas. nā maius ē ad
orari q̄ʒ adorare yperdulia. Sed om̄es alij ſancti adorāt
virginem yperdulia. Ip̄a autem adoratur ab omnibus
yperdulia. ḡ oēs excellit ī yperdulia. Itē actus dulie ha-
buit ſuꝑ oēs excellēter. nulla enī digna ꝑſona vꝉ creatura
potuit aliā creaturā tātū honorare q̄ʒtū digniſſima cre-
aturaꝝ mr̄ dei. Itē cū eſſet ſuꝑma ꝛ digniſſima oīʒ crea
turaꝝ quā debebāt oēs venerari. miſcđie debitū fuit n̄
iuſticie vt alias creaturas honoraret. Item ſeruitus hu
millima fuit q̄ inferiores ſe honoraret. qn̄ ſcʒ ip̄a ꝓxima
deo ꝑ incorruptōem. qꝛ incorruptō facit ꝓximuʒ dō pu-
rificatōem pollutis matribꝫ ↄſtitutā abſq̄ʒ legis prece-
pto obſeruauit. ꝛ filiū cū oblatōibꝫ offerens ſacerdotibꝫ
legalibꝫ reuerētiā exhibuit. Et ſupra legē poſita ip̄a legi
ꝛ miniſtris legis obediuit ꝑgēs ad templū ſingulis an-
nis in feſtiuitatibꝫ ꝓceptis in lege ꝛ filiū ducēs duoden
nē. Quātū ad oꝑa miſcđie q̄ debent̄ ex compaſſione
ꝓximoꝝ ꝛ ſubleuatōe miſerie. ꝛ ꝓpter hoc debitū dicun
tur huiuſmōi oꝑa iuſticie. ad que tenent̄ oēs ꝓ loco ꝛ tē
pore. vt patet in diſcurſione. in finali iudicio. Eſuriui. rc̄
Math. xxv. Huius oꝑa miſcđie btā maria habuit ī ſū-
mo ſuꝑ oēs. oꝑa aūt miſcđie alteꝝ ē altero maius. vꝉ q̄d
fit ex maiori charitate. vꝉ q̄d fit magis digno indigenti.
vꝉ q̄d fit ex maiori effectu impēſo vꝉ q̄d fit ex magis ne
ceſſario. hec oīa fuerūt ī btā maria ī ſūmo. Nā charitas
ex q̄ fec̄ oꝑa miſcđie exceſſit dilectōem oīm miſcđiam fa
ciētiū. maxīe indigentibꝫ exhibuit. qꝛ nemo inter viatores
xp̄o pauꝑior fuit. digniſſimo pauꝑi tribuit. qꝛ homī dō
magnū enī op⁹ miſcđie ē q̄d dat̄ layco bono. maius q̄d
dat̄ clerico. maius religioſo. maximū ſi ep̄o egēti ꝛ bono
maxime maximū ſi pape pauꝑi. ſʒ ſuꝑ oīa pauꝑi deo. q̄
vt ait apl's cū ſit diues in gl'ia ꝓpter nos egen⁹ factus eſt
Maximū etiā effectū miſcđie nob̄ impendit. qꝛ nobis
miſeris ꝛ captiuis ꝛ mendicis dedit filium ſuum deum.
Captiuis inprecium. famelicis in viaticū. laborantibꝫ ī
premium. infirmis in medicamentum. ꝛ cum ip̄o dedit
nobis regnum celorum ꝛ omne bonum. Cum illo enim
oīa nobis donauit. Nō de ſuꝑfluo ſʒ de neceſſario opus
miſcđie fecit filio ſuo pauperculo ꝛ peregrino de ſuis pu
riſſimis carnibus ꝛ ſanguinibus fecit ꝛ tunicam corpo-
ris in gremio vteri ſuo hoſpitatus eſt. ꝛ de ꝓprio corpore
cibauit ꝛ lac dedit. Penitētia virtus que eſt ꝑs iuſticie

fuit ꝑfect⁹ in beata maria q̄ȝ alijs viatoribꝫ. qḋ patȝ ex eo. q2 omibꝫ alijs act⁹ pnie relinq̇t pctm̄ ineſſe vł fuiſſe Eſt eni dolor de pctis cōmiſſis. Sȝ in ꝟgine btā actus pnie fuit ſine pctis vel ꝓceſſione culpe. Fuit eni ſꝫ modū patrie. In beatis eni eſt pnis virt⁹ ſic alie omnes. ſȝ ad aliū actū q̄ȝ hic. videlicet pro dolor de ꝯmiſſis. ſȝ deteſtatio pcti ſine velle pec Et ſic fuit in btā ma-

fortitudo ria ſm Alber. De fortitudine ei⁹ poteſt intelligi illud qḋ dr̄ Prouer. vl. muliere ſapiēti. Fortitudo ⁊ decor idumentū fortitudo decora. q2 ſcȝ ſine motu ꝑturbationis alicui⁹ qḋ nō fuit in ſanctis. Hac fuit induta ſemp ⁊ ornata. Un̄ mr̄ dei effecta appropinquās ad partum magnanimiter aggreſſa eſt iter cū ſpōſo ioſeph ad bethleem ꝑ mōtana iudee. vt deſcriberet ⁊ cenſum daret pſidi p romano imꝑio. Et cū illic nō repiſſent hoſpitiū ſiue ꝓpter multitudinē ꝯcurrentiū. ſiue ꝓpter paupertatē nō hns ad expendendū ſeceſſit in diuerſoriū. Ubi media nocte in hyeme peꝑit filiū ſuū. frig⁹ cū eo ꝯſtantiſſime ferens. nat⁹ inde ad paucos dies magnifice expoſuit paruulū pene maxime circūciſionis. nō ſine ſui dolore immēſo. Et poſt modicū queſit⁹ puul⁹ ab herode ad ꝑdēdū ſeceſſit in egyptū ad terras idolatrantiū pluribus annis ibi demorata. ⁊ poſt mortē herodis reuerſa in nazareth ſemꝑ fiduciā hns in dn̄o vt eriperet de inimicis. Secuta filiū pdicantē ⁊ miracula facientē. O q̄t opprobria. quot blaſphemias. q̄t ꝑſecutiōes. q̄t inſidias ad capiendū eū illata ⁊ facta patiētiſſime tulit. Demū ſtabat iuxta crucē ieſu mr̄ eius maria. vt dr̄ Joh. xix. cū maximo dolore cernens filiū deriſum. cōſputū. flagellatū. ſpinis coronatū a cūctis maledictū ⁊ reprobatū. in medio latronū collocatū. clauis affixū. aceto ⁊ felle potatū in ſiti ſua. lancea vulneratū. Stabat pena mortis ꝯſternata. ſȝ mente ad deū erecta. Stabat nō inclinata ad ſenſualitatē ex amore filij. Stabat nō curuata ad appetendū vindictā crucifigentiū. nō eos maledicēs. nō odiēs. non murmurās. nō vociferās. nō capillos euellēs. vel faciē dilacerās. vt multe faciūt in morte cariſſimorū. Stabat fortiter ⁊ vſq̄ ad finē ꝑſeuerāter ⁊ oīa ſuſtinēs ꝓpter dilectōem dei h̄ volētis. ⁊ ꝓximi dilectiōem inde redimēdi. q2 fortis ē vt mors dilectio. dura ſicut infern⁹ emulatio. Can̄. viij. In temperan-

Tēꝑantia. tia deniq̄ ſingulariſſima fuit. ꝓpter qḋ ait Eccli. xxiij. q̄ſi mirra electa dedi ſuauitatē odoris. mirra que eſt amara ⁊ ꝑſeruatiua a corruptiōe ſignificat tēꝑātiā. q̄ vtiq̄ amara eſt diſplicibilis ſenſualitati. ſȝ ꝑſeruatiua a corruptiōe multorū peccatorū. Et de abſtinētia q̄dem dr̄ beat⁹ Amb in libro de ꝟginibꝫ q̄ frequēter ipa ieiunabat. ⁊ cū reficiendi neceſſitas cogeret. cibꝫ ei obui⁹ erat. q̄ mortē arceret nō q̄ delicias miſtraret. Sola ipa fuit q̄ nūq̄ metas ī cibo ⁊ potu exceſſit. nec vnq̄ cū nimia auiditate ſumpſit. Hec aūt caſtior ea q̄ filiū dei intacta generauit. In oībꝫ alijs viatoribꝫ caſtitas eſt cū pugna ꝯtra fomitē ⁊ cū caſu. ad min⁹ imꝓmēte veniale. ⁊ cū poſſibilitate cadēdi etiam in mortale. exceptis ſanctificatis in vtero ⁊ apoſtolis ſpūſancto repletis dr̄ Alb. vbi ē. Sȝ in beata maria fuit caſtitas ſine pugna fomitis. ⁊ ſine caſu ⁊ poſſibilitate cadēdi in mortale vł veniale. q̄nimo caſtitas ei⁹ nō ſolū hoim viatorū ſȝ ⁊ angelorū caſtitatē excellit. Etenī multiplicior. q2 angeli ſolū eā hn̄t in ſpū nō ī corꝑe. qḋ nō habent. Sȝ maria ī ſpū ⁊ corꝑe virgo. Eſt ⁊ nobilior ⁊ vtilior. q2 angelis eſt naturał. vn̄ nec meritoria. In btā maria eſt gratuita ⁊ meritoria. Eſt tertio gl'ioſior. q2 in angelis q̄ſi neceſſaria ⁊ ſine pugna. In maria voluntaria et cū victoria. O q̄ȝ ḡ eſt pulcra. caſta generatio cū claritate. Sap. iiij. Nulla clarior iſta. Un̄ ad ei⁹ aſpectū eū eſſe pulcerrima oīm. etiā incōtinētes nō mouebant ad coitū piſcentiā ei⁹ ſȝ ad ꝯtinentiā incitabant. De modeſtia tēꝑantie dicit apl's ad Phił. iiij. Modeſtia vr̄a nota ſit omibꝫ hoībꝫ q̄ ꝯſiſtit circa habitū ſeu veſtitū. Habitus ſm Alber. vbi ſupra eſt triplex. ſ. mūdanorū vanus habitus q̄ ꝓhibet. De q̄ dicit in canonica petri de mulieribꝫ. q̄rū nō ſit exteri⁹ capillatura aut circūdatio auri ⁊ argenti ⁊ margarite ⁊c. Un̄ ⁊ diues q̄ induebat purpura ⁊ byſſo deſcribit ſepult⁹ in inferno. Lu. xvj. q2 ad pompā. ſ. ſuꝑbiā eis vtebat. Eſt ſecūdo habit⁹ mediocritatis. q̄ ꝑtinet ad modeſtiā. ad quā tenent oēs etiā imꝑfecti. de q̄ apl's. j. ad Thimo. ij. Mulieres in habitu ornato cū verecūdia ⁊ modeſtia ornātes ſe nō intortis crinibꝫ aut veſte preciosa. ſ. nimis. aut auro aut argēto. ſȝ ſicut decet mulieres ⁊c. Eſt terti⁹ hit⁹ hūilitatis q̄ ꝑtinet ad ꝑfectos. q̄lis erat habit⁹ Joh. bap. ſ. de pilis camelorū. vbi gloſa. Qui pniam pdicat habitū pnie porter. ſ. humilē ⁊ deiectum. Et Chryſo. exponēs illud qḋ dr̄ de veſte xp̄i q̄ erat incōſutilis. ⁊ deſuper contexta per totum. Dicit inconſutilis id eſt. deformiu. nō q̄ nō haberet formā. ſȝ quia habebat rudes ſuturas. Et deſuꝑ ꝯtexta ꝑ totū. exponit. ſ. texecia ora mltū. vt veſtes pauperū. In iſto tn̄ tertio habitu humilitatis ſūt grad⁹. q2 ſcȝ ⁊ poteſt eſſe nimis humilis. id eſt. deiect⁹. ⁊ nimis delect⁹ q̄ȝ ſcȝ reqrat ſtat⁹ portātis ⁊ mediocris. Et ad h̄ facit qḋ ait Hiero. diſ. xlj. §. j. Nec affectate ſordes. nec exq̄ſite delicie. ſ. in veſtibꝫ q2 laudem pariūt. Dicendū igit inq̇t Alber. q̄ habit⁹ beate marie fuit habit⁹ humilitatis. mediocris tn̄. Et idē credimus de veſtitu dn̄i Jhu ⁊ ſctōrū. Et ſi querat quō beata Maria potuit excellere omēs alios in iſta mediocritate hu-

De habitu marie

mulis habit⁹ cū quocūq̄ pāno vſa fuerit. potuerit ⁊ aliter qualis fuit illo vti ⁊ indui. Rn̄det Alber. q̄ ſm phm circa ꝑticularia ars mediū determinare neſcit. Deſcendentē enim ad indiuidua Plato iubet quieſcere. Singularia eni infinita ſunt. nec eorū eſt diſciplina. Sȝ in hmōi gr̄a potentior eſt arte. Dicim⁹ ḡ q̄ in h̄ beata maria alios excellit i cultu veſtiū. q̄ ſuꝑ artē ꝑ vnctionē ſpūſſcti ſciuit mediocritatē ſuꝑ omēs in hmoi obſeruare. De hūilitate nūc tace⁹. Reſpectu hūilitatē q̄ tāta fuit. vt deū de cel' ad terrā traxerit. Reſpectu hūilitatē ⁊c̄. Aue ḡ gr̄a plena. ſ. ꝟtutū.

Ca. xviij.

De gr̄a ſepte donorū q̄ fuit in beata ꝟgine.

Aue gratia plena. gratia. ſ. donorū ſeptē ſpūſſancti. q̄ dr̄ gr̄a ſeptiformis. ſm illud qḋ canit eccl'ia. Tu ſeptiformis munere. Et zacha. ait. iiij. c. Exequabit grām grē. gratias ſcȝ donorū grē virtutū. Tantū eni q̄s habet de donorū ꝑfectiōe. q̄ȝtū de ꝑfectiōe ꝟtutū. Gr̄a aūt donorū realiter differt a gr̄a ſacramētali ⁊ ꝟtuali. Et ipa etiā dona differūt ab inuicē realiter. de q̄bꝫ Eſaie. xj. dr̄. Requieſcet ſuꝑ eū ſpūs dn̄i. ſpūs ſapiētie ⁊ intellect⁹. ſpūs ꝯſilij ⁊ fortitudinis. ſpūs ſciētie ⁊ pietatis. ⁊ replebit eū ſpūs timoris dn̄i. ſine q̄bꝫ donis null⁹ ſaluat. Et faciūt hominem de facili moueri ad opa excellētiora q̄ȝ ꝟtutes infuſe ex q̄dam impetu ſpūs mouētis. vt feruēti⁹ ⁊ ꝑfectius agat. Et iō. Aue q̄ oīa abūdantiſſime fuerūt in btā maria. Et iō. Aue gratia plena ſeptiformi. Sȝ videt q̄ in ea non fuerint. Nā dic beat⁹ Gre. in moral. q̄ ſapiētie opponit inſipientia. Intellectui ebetudo. Cōſilio temeritas. Fortitudini p̄cipitiū. Timori remiſſio. Sciē ignorātia. Pietati crudelitas. Uel ſic. ſapie luxuria. intellectui gula. ꝯſilio auaricia. fortitudini accidia. ſciē ira. pietati inuidia. timori ſuperbia. Ex his ptȝ q̄ in viatoribꝫ dona ſunt cū ꝯmixtione ad ꝯtraria ⁊ cū pugna. ſȝ in beatiſſima maria nō fuit pugna ad vicia ꝯria donis. ḡ nō habuit. Reſpondeo q̄ oīa habuit. ſȝ quaſi ꝑ modū patrie. ſ. ſine pugna. et ad alios vſus. ſed cum merito.

De gratia donorum

Rn̄ſio

Deſcendendo autem. §. I. ad ſingula ſapiam habuit in ſupremo gradu. Nam vt

dicit ſalomō. Ubi humilitas ibi ꝛ ſapientia. Et Prolo
meus ait. ꝙ inter ſapiētes ille ſapiētior q̄ ꝛ humilior. ſed
ꝛ beata Maria humillima ſuꝑ omēs ꝛ ſm regulā datā
a filio. Qui ſe humiliat exaltabit. ꝛ q̄to magis humili
at tāto magis exaltat̄. Sed beata Maria exaltata fuit
ſuꝑ omēs choros angeloꝝ. ergo ipſa fuit humillima. Uñ
ꝛ ſapiētiſſima. Eſt aūt ſapiētia quidā guſtus ſpūalis ꝓ
me ꝟitatis ꝑ modū bonitatis. Uñ ſapiētia ſm nomen
ei⁹ dicta a ſapore quaſi ſapida ſciētia guſtui mentis. In
guſtu aūt tria ꝯſiderant̄. Primū ſm phm. q2 guſtus ē
quidā tactus. Scōo in guſtu eſt diſcretio guſtabilium
Tertio eſt ibi delectatio quedā ex ꝯiunctione guſtabilis
rei cū guſtante. Sic in guſtu ſpūali tria ꝯſiderant̄. Im-
mediata ꝯiunctio. diſcretio. ꝛ delectatio. Sed in his ex-
cellit btā maria oēs viatores. ergo ꝛ in ſapiētia. Nā q̄n-
tum ad ꝓmū in tactu ſpūali. i. ꝯiunctiōe immediata. ꝙ
ꝓcellat oēs ptz. q2 illa ꝯiunctio eſt ꝑ caritatē. Uñ vbi in-
ſeꝑabilior dilectio ꝛ maior. ibi ꝛ ꝓpinquior ꝛ indiſſolubi
lior ꝛ immediatior eſt ꝯiunctio. Itē incorruptio facꝑxi
mum deo. Et in ꝟgine fuit ſūma incorruptio. ḡ fuit ma-
gis ꝯiuncta. Quo ad ſcōm ſcꝫ diſcretiōem ſciēdū ꝙ
diſcretio guſtantiū fallit̄ duob; modis. Uno mō ex ꝑte
guſtabilis ꝓpter ſaporē ꝛ guſtabiliū cōmixtionē vel ſilā-
tionē. Alio mō ꝓpter guſtatiui organi diſcurſiuā infecti-
onem. Que deceptio ꝯtingit nō tm̄ in re corruptibili. ſꝫ
etiā in guſtu ſpūali. Ex ꝑte quidē guſtabilis vt qn̄ an-
gelus ſathane trāſfigurauit ſe in angelū lucis. Et qn̄ na
turalis affectio videt̄ eſſe. vel ecōuerſo. tūc ꝛ ſaporꝝ com
mixtio ſiue ꝯfuſio generat ꝯfuſionē in guſtante. Ex ꝑte
aūt guſtatiui vt guſtus ſpūalis eſt infectio ꝯtraria dele
ctatione. vel ad min⁹ fomitis corruptiōe. q̄ ſenſum ſpūa
lis delectatiōis impediūt ꝛ saporē diminuūt. ꝛ diſcretio-
nem ꝑuertūt. vt dicāt malū bonū ꝛ bonū malū. ponen-
tes lucē tenebras. ꝛ tenebras lucē. Hic eſt eni aīalis hō.
vt dicit apl's. i. Coꝝ. ij. Qui nō percipit q̄ dei ſunt. nec di
ſcernit. Cui⁹ deus vēter eſt ꝛ eſſe ſub ſentib;. delicias cō-
tratis ꝑ peponib; ꝛ aleis ꝛ cepis in egypto. Hec autē
putat. Faſtidiens manna qd̄ deſcēdit de celo ꝛ murmu
deceptio vel decipiēdi ptās lꝫ maius ꝛ min⁹ eſt in omni
viatore. fomitis corruptiōe aliqua remanēte. Et hec de-
ceptio ſiue deceptiōis poſſibilitas nullo mō fuit in bea-
ta ꝟgine. q̄ ꝑ oīa aſturias diaboli nō ignorauit. ꝛ ſꝑ ma
lum reprobauit. ꝛ bonū ſine errore elegit. ꝛ cui⁹ palatus
ſpūalis ab omī corruptiōne fomitis fuit purus ꝛ ſanus
ꝛ ſpūali dulcedine ſemꝑ plen⁹. Nihil eni niſi deū. ꝛ ꝓter
deū guſtauit. vñ in guſtu ſpūali falli nō potuit. Et ſic q̄
ad diſcretionē oēs excellit. Quo ad tertiū ſcꝫ delectati
onē q̄ reꝑit̄ in guſtu ſpūali btā maria oēs antecellit. Nā
vt dicit be. Gre. in moral'. ꝙ ſapientia eſt donū reficiens
mentē ſpe ꝛ certitudine. Sed ſpes ꝛ certitudo q̄ reꝑit̄ in
btā maria. ꝛ haberi nō pōt i ꝓnti. maxime fuit ſuꝑ oēs
viatores. Uñ ſicut inter eſurire iuſticiā qd̄ eſt bonorum
viatoꝝ ꝛ ſaturari ea qd̄ eſt cōprehēſoꝝ q̄ſi mediū eſt co
medere. Ita delectatio guſtus ſpūalis in be. maria fit ꝑ
modū comeſtiōis. Ad qd̄ facit qd̄ dꝛ in ei⁹ ꝑſona in Cā
ti. Comedi fauū cū melle meo. vt fauus comeſt⁹ ſit dele-
ctatio ex ꝯtēplatiōe hūanitatis xp̄i. mel ex cognitiōe dei-
tatis. Plena igit̄ fuit ſapiētie gratia. vt dicere valeret il-
lud Sap. vij. Uenit in me ſpiritus ſapientie.

Ad donū intellectus. §. II.

ꝑtinet quedā acuta ꝛ penetratiua cognitio diuinorum.
Uñ intelligere quaſi int⁹ legere. penetrare mentē ad in-
tima reꝝ diuinaꝝ. vt miſteria ſcripturaꝝ diuinaꝝ audi
ta vel lecta. Creaturas ſpūales. vt angelos ꝛ aīas. ꝛ ipm
deū ex ipis reb; creatis ꝑ veſtigiū vel imaginē ſm illud.
Inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta ꝯſpiciunt̄ ꝛc̄.
ad Ro. i. Sed nō rōne naturali vt phil'. ſed lumīe doni
intellect⁹. hoc btā maria pleni⁹ ceteris habuit. Qd̄ ſic ꝓ-
bat Alb. vbi. ſ. Inter cognoſcere creatū ꝑ creatum. ꝛ cō
gnoſcere creatū ꝑ increatū. mediū eſt cognoſcere increa-
tum ꝑ creatū. vel ecōuerſo creatū ꝑ increatū. Tria iſtorū
reꝑiunt̄ diuidentiū ꝛ nihil eſt vacuū. ḡ reꝑiet̄ ꝛ quartū.
Et puri quidā viatores habēt ꝓmū. vidētes ſcꝫ creatuꝫ
ꝑ increatū. i. ꝑ fidē. Uñ Eſa. vi. dꝛ. Ea q̄ ſub ipo erāt re-
plebant templū. glo. Gre. Cū mens in ꝯtēplatōne ꝓficit
nō iam qd̄ ipe eſt. ſed qd̄ ſub ipo eſt ꝯſpicit. Deū eni ne
mo vidit vnq̄. Et hec eſt cognitio viatoꝝ. Cōprehēſores
vero vidēt increatū ꝑ increatū. q2 ſcꝫ vidēt deū ꝑ ſeipm.
vidēt etiā creatū ꝑ increatū. creaturas ſcꝫ in deo ꝛ ꝑ deū.
iuxta illud. i. Coꝝ. xiij. Tunc cognoſcā ſicut ꝛ cognit⁹ ſū
ſcꝫ deū. ꝛ omīa cognoſcā in ſe. ſicut ꝛ ipe me cognoſcit in
ſe. Ergo cum vnū medioꝝ reꝑiat̄ inter extrema. reꝑietur
ꝛ reliquū. videlꝫ videre increatū ꝑ creatum. Sed cogni-
tio media ꝑtinet ad ſtatū mediū. Stat⁹ autē medi⁹ ad
beatiſſimā ꝟginē ꝑtinet. q2 ſupra puros viatores ꝛ circa
cōprehēſores. Fuit ḡ cognitio beatiſſime ꝟginis talis ꝑ
donū intellect⁹. ꝙ cogſcebat lumē increatū. nō q̄dem ꝑ
ſpeciē ſicut beati. nec etiā ꝑ imaginē vt viatores. ſed per
lumen creatū. Et ſic cogſcit increatū ꝑ creatum. Et illud
lumē nō erit mediū ſicut ꝑ ſpeculum vel imaginē vel ve
ſtigium vel ſignū ꝓut eſt medium inter appꝛehēſiuum ꝛ
ſignatū. ſed ſicut lumē ſolis eſt mediū ꝯiungēs viſibile ꝛ
viſum. Mirabilē autē cognitiōem intellect⁹ de beata
maria ponit Alb. vbi. ſ. ꝑ nouē ꝯcluſiōes quaſi priuile-
gia. Haꝝ ꝓma eſt ꝑfecta cognitio ſine medio dei trinita-
tis quā habuit in via ꝑ ſpecialiſſimā gratiā. Scōa eſt
ꝑfecta cognitio miſterij incarnatōnis. Et hāc habuit ꝑ
grām ꝛ ſingularē expientiā. Tertia ē cognitio ſue ꝓdeſti-
nationis quā habuit ꝑ reuelatōem ꝛ cauſam. Quarta
eſt aīe ſue ꝛ ſpirituū ꝑ ſpecies ꝓprias cognitio. quā habu
it diſpoſitiue per naturā. cōpletiue per grām. Et ſm hāc
vidit angelos aīas ꝛ demones. Quinta ē ꝑfecta cogni-
tio oīm ad ſtatum vie ꝑtinētiū. quā habuit ꝑ grē infuſio
nem ꝛ inſpiratōem. Et hec cōprehēdit ꝑfectā cognitōem
ſcripturaꝝ. oꝑandoꝝ. ꝛ ꝯtemplandoꝝ. Sexta eſt cogni
tio circa ſe futuroꝝ. quā habuit per reuelatōem ꝛ in ſpe-
culo lectionū. Septima ē oīm ad ſtatum patrie ꝑtinētiū
um ꝑ cognitiōem. quā habuit ꝑ ꝯtemplatiōis reuelatio
nem. Octaua ē oīm creaturaꝝ ſtantiū cognitio. quā ha
buit per naturā. grām. ꝛ ꝯtemplatiōem. Nona ē. ꝙ ha-
buit vt matutinā ꝛ veſꝑtinā cognitioneꝫ. Matutinam
per grām. Ueſꝑtinam ꝑ naturam ꝛ grām. Et ſic reple
uit eum ſcꝫ animū ſuum ſpiritu intellectus.

De dono conſilij ſci. §. III.

credum ꝙ ꝯſiliū ē inquiſitio ratōnis de aliquo oꝑabili a
nobis. Et q2 oīa debet hō facere cum rōne. Ideo dicit ſa
lomon. Omīa facit cum ꝯſilio ſcꝫ rōnis ſue. Et vbi non
ſufficit ꝯſilium ſuu ꝓpter dubia de illo oꝑabili dictat
ratio. vt querat ꝯſilia alioꝝ ſcꝫ intelligentiuꝫ ꝛ rectoꝝ in
illa materia. Et iō dicit̄ Thob. iiij. Cōſilium ſemꝑ a ſapi
ente inquire. Ueꝝ q2 ſunt aliqua oꝑabilia ad q̄ nō ſuffi
cit humana ratio edocere ſufficiēter. ideo ponit̄ donum
ꝯſilij donum ſpūſſancti. Qd̄ ſic diffinit bea. tho. in. iij.
ſen. Q, ē habit⁹ quo hō accipit qd̄ agēdū eſt quaſi ꝑ cer
titudinē a ſpūſancto edoctus ſupra humanā rōeꝫ. Uel
ſic ſm be. tho. ij. ij. Cōſiliū ē donū quo ſpūſſanctus nos
dirigit in omib; q̄ ordinant̄ in finē vite eterne. ſiue ſint
de neceſſitate ſalutis ſiue nō. Hoc dono ꝛ grā plena fu-
it virgo beata ſuꝑ oēs viatores. Qd̄ ſic ꝓbat Alb. vbi. ſ.
Cum venerit ille ſcꝫ ſpūſſanct⁹. docebit vos oēm ꝟitatē
ſcꝫ de agēdis ad ſalutē. ſed ſpūſſanct⁹ venit improporti-
onabiliter in beatā mariā magis q̄ in quēlibet viatoreꝫ

puꝝ. ⁊ in ꝯceptu filij ⁊ in die penthecoſtes cū eſſet cum apl'is. qn̄ venit in ſpē ignis. ergo in agēdis maxime fu it edocta ꝑ donū ꝯſilij. Item ſm ph'm. Cuiꝰ eſt oꝑari eiꝰ eſt ⁊ opāda cognoſcē. Et cuiꝰ ē in oīb ⁊ ꝑ oīb bn̄ oꝑari eiꝰ eſt ⁊ ſuꝑ oēs oꝑanda cognoſcē ⁊ bene diſcernere. qd̄ ꝑti net ad ꝯſiliū. Sed btā Maria fuit ꝑfectiſſima obſerua trix ⁊ mandatoꝝ ⁊ ꝯſilioꝝ dei ſuꝑ omēs. ergo habuit co gnitōem ꝯſilioꝝ circa agenda ꝑ donū ꝯſilij. Fuit ⁊ ami ciſſima ⁊ familiariſſima dn̄o ſuꝑ oīes. vn̄ ⁊ edocta de reb ſecretiſſimis. Inter cetera dn̄i ꝯſilia ſunt pauꝑtas ꝟginitas. ⁊ obediētia. ſed iſta maxime obſeruauit. Nam fuit pauꝑrima. ita ꝙ ⁊ ſi auꝝ nō paꝝ ſibi fuerit oblatuꝫ a magis adorantib filiū in gremio eiꝰ. inde ad paucos dies nō habuit tm̄. ait be. Bern̄. vt poſſet offerre agnuꝫ ꝑ filio oblato ad templū. ſed obtulit ſacrificiū pauperū turtures vel colūbas. Prima fuit q̄ votū ꝟginitatꝭ emi ſit ⁊ ſemꝑ ſeruauit ſine aliquo illicito motu obedientiſſi ma fuit vt patet in ſacrificio purificatōis. ad qd̄ nonꝫ te nebaꝰ i eūdo in bethleē. Et i hierlꝫ ad tēplū i feſtꝭ. ⁊ hꝰ i.

De dono fortitudi nis. §. IIII.

Dicit ps. Spū oꝛis eiꝰ ois ꝟtus coꝝ. i. a ſpūſācto ꝓcedente a filio qui dicꝭ os dn̄i. qꝛ ꝑ ipm ſunt intima ta p̄cepta dei in euāgelio. Omis ꝟtus. i. fortitudo celoꝝ id eſt ſanctoꝝ. Etiā a gentilib fortitudo dꝛ ꝟtus a virili tate. Hoc dono ac grā fuit plena btā maria ſuꝑ omnes. Hocaūt ꝓbat Alb. vbi. s̄. ꝑ iſtā rōem. Quicqd eſt fortiꝰ fortiore eſt fortiꝰ infirmiore. Sicut leo eſt fortior equo. vn̄ ⁊ multo magis fortior cane erit q̄ minꝰ fortis eſt ꝙ̄ equus. Sed btā maria eſt fortior trib fortiorib oī via tore. ergo ⁊c̄. Iſti aūt tres fortiores trib fortiorib omni viatore ſunt. deus. mors. ⁊ diabolꝰ. Nam ꝙ̄tū ad ꝑmuꝫ certū eſt deū eſſe potentiſſimū oīm. Exo. xv. Omp̄s no men eiꝰ. Sed deū qdāmmodo btā maria ſuꝑauit. inꝙ̄ tum ſcꝫ humilitas eiꝰ de celis traxit ad terras. ⁊ hoī ſub iecit ſcꝫ matri ſue. Vn̄ dꝛ ꝓuerb. vlti. Mulierē fortē qs inueniet. q. d. pauciſſimi. ⁊ quaſi nullus intelliget plene virtutē beate marie. que ē ita fortis ꝙ preciū eiꝰ valor ⁊ ꝟtus eiꝰ eſt ꝓcul ⁊ de vltimis finib. i. talis ꝙ vltios fi nes in natura intellectuali ꝯiunget ad inuicē ſcꝫ deum ſummū ⁊ hoīem infimū in vna ꝑſona xp̄i cū ꝯcipiēdo. Et ſic fortitudo btē marie rigorē diuini fortitudinis ⁊ ſe ueritatis ſuꝑauit. Vn̄ dꝛ Num. xxiij. Cuiꝰ ſcꝫ dei forti tudo ſi'lis rinocerōtis. Cuiꝰ robur nullū aīal domare p̄t. Sed virgini ſibi occurrēti in gremio eiꝰ manſueſcit, et captiuaꝰ. Sic deꝰ cui nemo reſiſtere pōt. mitis effectus eſt requieſcēs in ꝟgine maria. Scd̄m fortiſſimū ē mors que oēs creaturas mortales ſuꝑauit ⁊ ꝓſternit. Quis ē enī qui viuet ⁊ nō videbit mortē. Dicit in ps̄. certe nul lus. qꝛ nec ꝓprio filio dei humanato peꝑcit. Mors dn̄m ſeruo. mors ſceptra ligonib equat. Diſſimilē ſimili cōdi tioni trahit. inquit poeta. Sed btā Maria fortior mor te fuit. Sicut enī ꝑ feminā euam mors intrauit in mū dum. ita ꝑ feminā Mariā deſtructa eſt mors ſcꝫ ꝑ fru ctuꝫ vētris ſui. Vn̄ dicere poterat illud Oſee. O mors ero mors tua. Tertiū potētiſſimū eſt diabolꝰ de quo iob ait. Nō eſt ptās ſimilis ſuꝑ terrā. iſte eſt fortis armatus qui tenebat in pace atriū ſuū. Lu. xi. ſcꝫ mundū. Nullꝰ audebat reſiſtere tētationib eiꝰ. Sed btā maria ſuꝑa uit eum. Dicꝭ enī in figurā eiꝰ Gen̄. iij. Ipa conteret ca put tuū. ſcꝫ ſerpētis antiq̄. Et i q̄ōne ꝓpoſita corā dario rege a trib cubicularijs regis. dictū eſt ⁊ ꝓbatū Mulie rem fortiorē eſſe vino ſcꝫ voluptatis ꝯcupiſcentie. q̄ oēs inebriat ⁊ rege diabolo qui venit ꝯ ciuitatē mūdi. ⁊ val lans cepit eā. vt dꝛ Eccs. ix. Et approbata eſt ſentētia ab oīb. veritatē tamē fortiorē dixit ipe zorobabel. vt ha beꝰ. ij. Eſdre. vi. Et certū eſt ꝙ veritas xp̄s fortior ⁊ perfe ctior eſt beata maria. Sed ipa mulier ꝟgo poſt xp̄m. Et cū actus fortitudinis doni nō ſit ſolū firmiter ꝑſiſtere i ad uerſis. ⁊ nō recedere a regula rōnis. ſed etiā appetere ipa aduerſa pati ꝓpter deum. Itē actus huius fortitudinis eſt terrenas cupiditates nō ſolū repmere ſed etiā obliui ſci penitus. Hoc aūt nō ꝯtingit in aliquo puro viatore. niſi in ꝟgine. in qua eſt extinctus omino fomes peccati. Et ideo habuit hoc donū fortitudinis excellentiꝰ ⁊ pleni us ſuꝑ omēs. Habuit eam admodū patrie ſcꝫ fortitudi nem. Vnde. Aue gratia plena.

De dono ſcientie dici. §. V

tur Eſa. v. Propterea ductus eſt populꝰ meus captiuꝰ. qꝛ nō habuit ſcientiā. Et Hiere. ix. Qui gloriatur in hoc glorietur ſcire ⁊ noſſe me. Huius doni ponit Alb. vbi ſupra tres actus. Primꝰ de quo be. Aug. dicit. xiiij. de ci ui. dei. Huic ſciētie tm̄ illud tribuendū in quo fides ſalu berrima que ad verā ducit beatitudinē generaꝰ. nutriꝰ. roboraꝰ. ⁊ defendiꝰ. Scire quēadmodū hoc ⁊ pijs opituleꝰ. ⁊ ab impijs defendaꝰ. eſt etiā ipius ſciētie. Hūc actū habuit beata maria ſuꝑ oīes. ſcꝫ fidei defenſionē. Cunctas hereſes ſola interemiſti i eccl'ia de illa teſtante. Cunctas hereſes ſola interemiſti in vniuerſo mūdo. Secūdus actus ſcientie huiꝰ eſt ab ſtinere a malis ſciēdo turpitudinē eoꝝ. Vn̄ Job. Abſti nere a malo ſciētia. Cognoſcere etiā ipum malū ⁊ dolere. Eccl'i. i. Qui addit ſcientiā addit ⁊ dolorē. Sed nulla pu ra creatura abſtinuit a malis oīb etiā venialib. atti gens vſum rōnis niſi ipa. Canti. iiij. Macula nō eſt in te. Optime enī ſciebat ꝙ̄ turpe ꝙ̄ indecens ſit peccare.

Tertiꝰ actus eſt. inter homīes ꝯuerſari irreꝑhēſibiliꝰ. iuxta illud. i. petri. ij. Cōuerſationē inter gentes habētes bonā. vt in eo qd̄ detractāt de vobis tanꝙ̄ de malefacto rib ꝑ bona oꝑa vos ꝯſiderātes glorificēt deū in die vi ſitatōnis. In medio natōnis praue dono ſciētie. ita con uerſata eſt btā maria ſuꝑ oīes innocēter ⁊ edificatorie. Nullū enī facie ꝙ eiꝰ vita inclita cūctas illuſtrat eccl'ias. Nullū enī facie dorū omiſit. nil cauendoꝝ cōmiſit. nulli in ſuo malo cō municauit. nulli bonū ſuū incōmunicandū cōicauit. ne mini malū exemplū in aliq̄ dedit. nulliꝰ ope iniquo ſcan daliſata fuit. Vn̄ bea. Amb. Habeatis in ea exēpla probi tatis expꝛſſa. vt ſciatis q̄d vitare q̄d eligere debeatis. Fu it ⁊ in ea donū ſciētie ꝑ modū patrie. qd̄ eſt ſcire deum ꝑfecte ⁊ proximi glorie cōgaudere. quod tali mō nulli con ceſſum eſt viatorum. Vn̄ Aue gratia plena.

De dono pietatis. §. VI.

Pietas (ait apl's. i. ad Thim. iiij.) ad omīa valet. ꝓmiſſi onē vite que nūc eſt habēs ⁊ future. Huiꝰ actus ſūt tres ſm Alb. Primus ē mouere ad oꝑa miſc̄dic. Scd̄s ē ſcri pture nō ꝯtradicere. ſiue intellecte ſiue nō intellecte. Ter tius ſanctos honorare. Et in oīb his btā maria omnes viatores excellēter ſuꝑauit. Nam quo ad ꝑmū actū dic be. Aug. Legi ⁊ relegi. ⁊ nunꝙ̄ inueni hoīem piū mala morte perijſſe. Pium. i. miſericordē ⁊ elemoſinariū. quia ſcꝫ oꝑa miſc̄dic diſponūt eum ad grām ſi nō haberet. et nō habēdo moriꝰ mala morte. que ē mors eterna. Ideo dicit be. Aug. de ciui. dei. li. x. Pietas extendiꝰ in ſcriptu ris ad oꝑa miſc̄dic. qꝛ ipe deus in eis maxime cōmēdat ea ſuꝑ ſacrificia. iuxta illud Oſee. vi. ⁊ Math. ix. Miſe ricordiā volo ⁊ nō ſacrificiū. Sed in hoc eſt differentia inter miſc̄diam ⁊ pietatē. qꝛ miſc̄dia mouet ad ſubleuā dum miſeriā hoīs inꝙ̄tū proximus ē. Sed pietas donuꝫ mouet ad impudēdas elemoſinas hoī. inꝙ̄tū eſt imago dei. ⁊ quia imago dei eſt quā veneraꝰ in proximo. Sꝫ pie tas que mouebat beatā mariā ad oꝑa miſc̄dic. ⁊ cōpati endū proximo. erat nō ſolū quia imago dei. ſed quaſi deus. ex quo deus factꝰ eſt homo. Improportionabiliter eſt pi

etas excellenti⁹ in ipa ṽgine q̃ȝ in omnibꝫ alijs. Vñ ad eam clamam⁹ in antiphona. O clemens. o pia. o dulcis virgo maria. Scd̃s actus eſt nõ ꝯtradicere ſcripture ſiue intellecte ſiue nõ intellecte. ſed humiliter aſſentire. Cum enĩ legim⁹ vel audiuim⁹ aliqua de ſcripturis. que rõne intelligere nõ valem⁹. mens aſſueta rõibꝫ quaſi incipit vacillare. quõ illa ſe ſic habeãt. vt trinitatẽ ĩ vnitate ꝛ dei incarnatiõem. xp̃m in ſacramẽto altaris. Sed dono pietatis illuſtramur ad aſſentiendũ illis ſimpliciť ſine heſitatõne ꝛ diſcuſſione. ſm illud ad Titum. ij. Sobrie. pie. ꝛ iuſte viuam⁹ in hoc ſeculo expectãtes beataȝ ſpem. Nulla magis pia in aſſentiẽdo omĩbꝫ ſcripturis ꝛ diuinis verbis q̃ȝ btã maria. Cum enĩ angel⁹ ſibi nunciaſſet qđ erat ſupra oẽm ratiõem. ſubito acquieuit dicẽs Ecce ancilla dñi. fiat mihi ſm verbũ tuũ. Terti⁹ act⁹ eſt honorare ſancta. Vñ ꝛ Job ait. Pietas ẽ cultus dei Et glo. ſuꝑ illud. Beati mites dicit. qui pie querũt ꝛ honorãt ſancta ſcȝ loca. ſancta tempa. ſancta ſacrã. ſacra vaſa. ſacras ꝑſonas. ꝛ reliq̃as. ꝛ hmõi. Virgo aũt ſuꝑ oẽs ſancta honorauit oĩa. templũ. feſta. ſacramẽta ꝛc̃. Ipa denic̃ȝ eſt ꝑ quã oẽs ſancti ꝛ ſancte ſunt in celeſti gloria honorati ꝛ coronati. quia ꝑ filiũ ei⁹ benedictũ oẽs glificanť ꝛ honoranť. Vñ Apocal. xxiiij. Seniores ꝛ animalia quatuor mittũt coronas ſuas ad pedes ſedentis ſuꝑ thronũ. q̃ꝛ ad humanitatẽ xp̃i ꝑ pedes ſignificatã quaȝ traxit de beata Maria. ſciuit ſe gloria ꝛ honore coronatos. Aue ergo gratia plena.

De dono timoris .§. VII

Per timorẽ dñi oĩs declinat a malo. Cum aũt aſſignetur triplex timor bon⁹ ſcȝ ſeruilis. caſtus. ꝛ reuerentialis. Donũ timoris habuit be. maria. q̃ꝛ ſeruilis timor nõ eſt in charitate. vt dicit Johã. in prima canonica. q̃ȝuis in ſe bon⁹ ſit. quia ſicut ſeta filũ ita talis timor introducit charitatẽ. vt dꝛ de pe. di. ij. ꝑ btm̃ Aug. Tamẽ quid p̃ncipaliter reſpicit penã ꝓpter quam cauet a malo ꝛ facit bonũ. vñ nõ vere ꝛ pure amat bonũ Jdeo iſte nõ fuit in be. maria ſicut nec in ſanctis. quia ẽ ſine gratia dei q̃ȝtũ ſcȝ ad ſeruitutẽ. ſed q̃ntũ ad timiditatẽ fuit in btã maria. Scd̃s timor. ſ. caſtus de q̃ pſ. Timor dñi caſtus ſm aliã trãſlatõem. ſm noſtrã diciť ſanctus ꝑmanet in ſeculũ ſeculi. non tñ ad illũ vſum vel actũ quo hic. Nam timor caſtus qui eſt in electis habet duos actus. vn⁹ eſt timeri ſepari a dilecto. ſicut honeſta ꝛ caſta mulier timet viꝝ. videlicet nõ facere aliquid vñ ſeꝑeť ab amore viri. Ali⁹ eſt revereri quẽ diligit. Quãtũ igiť ad primũ actũ beata maria nõ habuit timorẽ. quia cum ſciret ꝑ reuelationẽ ſe nõ poſſe peccare non poterat timere a deo ſeparari. cum ſeparatõ nõ ſit a deo niſi per peccatũ iuxta illud Eſa. Peccata veſtra diuiſerũt inter vos ꝛ deũ veſtrũ. Fuit ergo in beata maria timor reuerentialis. que eſt reuerẽs mixta cũ dilectione ſubiectio. Hic eſt in beatis. iuxta illud. Tremũt vidẽtes angeli vice mortaliũ. Sed iſta ẽ differẽtia. q̃ꝛ timor iſte reuerẽtialis in btã maria fuit meritori⁹. in ſanctis nõ ẽ meritori⁹ Talẽ aũt timorẽ reuerẽtialẽ habuit btã maria ſuꝑ oẽs. quia ex charitate ꝓcedit. in qua excelſit oẽs ſanctos. Et notandũ q̃ cum diciť Lu. i. Cum audiſſet maria ſalutationẽ ſibi factã ab angelo. turbata ẽ in ſermone ei⁹. Iſta turbatio fuit quidã timor. Vñ dicit ibi glo. Ex verecundia pauet. Et alia ibi glo: Trepidare virginum ẽ. ꝛ ad oẽs viri ingreſſus pauere. ꝛ oẽs viri affatus vereri. Et beat⁹ Bern. ibi. Angelus intuit⁹ virginẽ ꝛ varias ſecũ voluere cogitatõnes facillime cõprehẽdẽs. pauidã ꝯſolatur dicẽs. Ne timeas maria. oſtendẽs ꝛ q̃ſi declarãs illã turbationẽ fuiſſe timorẽ. Timor autẽ ſm Johã. damaſ. repiť in verecũdia. que ẽ timor de turpi. Et in admiratione q̃ ẽ timor ex magna imaginatiõe. Et in ſtupore qui eſt timor ex incõſueta imaginatõne. Et erubeſcẽtia q̃ deſ ſeu verecũdia ſeu pudor qđ idẽ eſt. Dicit Johan. damaſ. q̃ eſt optima paſſio. ꝛ p̃cipue in iuuenibꝫ ꝛ mulieribꝫ. q̃ꝛ ꝑ hanc a multis malis abſtinẽt. Vñ Eccĩ. xxvi. Gratia ſuꝑ gratiã mulier ſancta ꝛ pudorata. Et de btõ nicolao adoleſcẽtulo caniť. Pudore bono replet⁹ dei famul⁹ nicolaus ꝛc̃. Cum g̃ iſta paſſio ſit naturalis ꝛ meritoria quia eſt ꝯfuſio adducẽs gliam. Eccĩ. iiij. Et xp̃s etiã eã habuit. q̃ꝛ aſſumpſit oĩa q̃ ſunt in natura noſtra niſi ignorantiã ꝛ pctm̃. Sed verecũdia nõ eſt ignorãtia nec peccatũ in ſe vñ ꝛ eam aſſumpſit. Et iõ pſ. in eius ꝑſona. Tota die verecũdia mea ꝯ̃ me eſt. q̃m ꝓpter te ſuſtinui obprobriũ. Cum g̃ btã maria nulli⁹ boni caruerit. ergo ꝛ hoc ſcȝ verecundiã q̃ in ſe bona eſt. habuit. Nõ autem habuit erubeſcentiã. inq̃ntũ erubeſcẽtia dꝛ timor de turpi. quia nil turpe. i. vitioſum ſciebat eſſe in ſe. Sȝ inq̃ntũ eſt timor de re magna ꝛ inconſueta q̃ magis ꝓprie dici dȝ admiratio vel ſtupor. Magna erat ꝛ valde magna ꝛ inuſitata tãta laudatio in ſalutatõne. Vñ ꝛ cogitabat qualis iſta eſſet ſalutatio. ꝯferens in mẽte ſcripturas ſuꝑ his. ꝛ inde admirabať. ꝛ pauẽs ſtupebat. Dicit ergo Alber. vbi. s. q̃ in ſermone illo ſalutorio laudabiliſſimo ꝯſolatorio. inſtructorio. credibili. delectabili. vtili honorabili. admirabili. Jn ſermone inq̃ȝ eius quẽ ṽitas miſit. qui a ṽitate nunq̃ȝ diſceſſit. q̃ falli non potuit. nec fallere voluit. Jn iſto ſermone btã maria fuit oĩfariã mirata. Jn ſenſu ꝑ verecundiã ṽginalẽ de angelica viſione in virili ſpecie. Jn ratõne ꝑ timorẽ cautele deceptõe Jn intellectu ꝑ lapides admiratõnis de ꝓmiſſoꝝ ꝛ nunciatoꝝ magnitudine in ſermone. Et ſic turbatio ꝛ timor nõ eſt tm̃ de malo ſed etiã de magno. De oĩbꝫ donis loquẽdo dicit Alb. q̃ actus illoꝝ donoꝝ quoꝝ actus conſiſtit in cognitõne ꝛ affectiõe. vt dona ſapiẽtie. intellect⁹. ꝯſilij. ꝛ ſciẽtie. habuit excellentius oĩ viatore. ꝛ medio mõ inter ſtatũ vie ꝛ ſtatũ patrie. ita q̃ citra ſtatũ patrie q̃ntũ ad actũ ꝑfectionẽ. ꝛ ſuꝑ ſtatũ patrie q̃ntũ ad merẽdi ꝯditõem. Supra ſtatũ vie q̃ntũ ad actuũ ꝑfectionẽ ꝛ habitũ meriti ſuꝑgreſſionẽ. Dona vero in actiõe conſiſtentia. vt fortitudo. pietas. ꝛ timor. habuit ꝑ modũ patrie q̃ntũ ad actuũ ꝑfectionẽ. ſed ſm ſtatum vie q̃ntum ad merendi conditionem. Q̃ btã maria habuit oĩs grãs gratis datas. Caplm̃. xix.

Aue gratia plena. Di-

ctum eſt de grã gratũ faciẽte. diſtincta in ſacramentalẽ. ṽtualẽ ꝛ muneralẽ. ſeu donoꝝ. huc uſq̃ȝ. Nũc de gratijs g̃tis datis quibꝫ etiã plena fuit beata maria ſm Alb. vbi. s. hmõi g̃tie ſunt cõmunes bonis ꝛ malis. Et bene ꝛ male põt q̃s eis vti. Vñ Aug⁹. i. q. i. ꝓphetauit ſaul. cũ eſſet malus. ꝛ ſanctũ dauid ꝑſeq̃retur. Nõ g̃ ſe iactẽt q̃ forte ſine charitate ſanctũ dei munus habent. Sed videãt qualẽ rõem reddituri ſũt deo. qui ſctis nõ ſctẽ vtunť. Et in ca. teneam⁹. idem ait. Preter vnitatẽ ſcȝ charitatis. etiã qui facit miracula. nihil ẽ Danť enĩ hmõi g̃re ad vtilitatẽ alioꝝ ſm illud apoſtoli .i. ad Coꝝ. xij. Vnicuiq̃ȝ dať manifeſtatio ſpũs. i. hui⁹ g̃tie gratis date ad vtilitatẽ ſcȝ ecclĩe. Cedũt tñ ad vtilitatem gliã meriti. ſi quis bene eis vtať. Et oñdit apl's eẽ nouẽ iſta genera grãꝝ g̃tis dataꝝ dicens. diuiſiões grarum ſunt idẽ vero de⁹ q̃ ſcȝ dat eas. Alij dať ꝑ ſpm̃ ſermo ſapiẽtie. Alij ſermo ſcientie. Alij fides. Alij ꝓphetia. Alij diſcretio ſpirituũ. Alij oꝑatio virtutũ. Alij g̃tia ſanitatũ. Alij genera linguaꝝ. Alij interp̃tatio ſmonum. Et ad bonũ vſum eaꝝ hortať petrus in p̃ma canonica dicẽs. Vnuſq̃ſq̃ȝ ꝓut accepit g̃tiã in alterutrũ illam adminiſtrantes. vt boni diſpenſatores multiformis g̃tie dei.

Gña g̃tiaꝝ g̃tis datarũ ſunt nouem.

Eſt ergo prima ex his. § I

gratijs. Sermo ſapiētie. Ego inq̄t dns Jeſus dabo vo-
bis os ꝛ ſapiam. i. ſermonē ſapiētie cui nō poterunt reſi-
ſtere ꝛ ꝯtradicere oēs aduerſarij veſtri. Lu. xxi. Qḋ patu
it in ꝓthomartyre ſtephano. Nā doctores iudeoꝝ nō po
terant reſiſtere ſapiētie ꝛ ſpūi qui loquebat̄ ꝑ eū vt ſcri-
bit̄ Actu. vij. Et ꝯſiſtit in iſta gratia in cognitiōe ꝛ locu
tione alta ꝛ ꝓfunda de diuinis ꝛ ſubſtātijs ſeꝑatis ha-
bita nō ꝑ exercitiū humanū. vt vacātes metaphiſice et
theologie. ſed a deo infuſam ꝓut habuerūt apl'i q̄ erant
prius piſcatores ydiote. ſed miſſo ſpū ſancto ꝑ grām iſtā
loquebant̄ magnalia dei. ita vt ſtuperēt oēs. etiā rabbi
eoꝝ. Ex hac grā Johānes eructauit illud In ꝑncipio e-
rat verbū. Hoc inq̄t Hiero. doct⁹ plato neſciuit. Hoc de-
moſthenes eloquēs ignorauit qḋ iohānes piſcator ido-
ctus edocuit. Quibuſdā tamē ſanctis doctoribꝫ vltra ſa
pientiā diuinoꝝ ex eminēti ingenio et laborioſo ſtudio
acquiſitā. credit̄ ꝛ iſta grā ſapie ſuꝑaddita. vt be. Aug.
Ambro. Hiero. Grego. magno tho. de acquino. Hac gra
tia ſapie plena fuit b. maria in ꝯtemplatōe eternoꝝ. Ip
ſa eni be. maria ſm Alb. videre potuit ſpm̄ increatū ꝑ
ſpēm ꝓpriā. ḡ ꝛ quēlibet aliū ſpm̄. Cū eni dicat be. Gre.
de beatis. Quid eſt qḋ nō videāt q̄ videntē oīa vident.
ꝛ ipā videat videntē oīa. igit̄ videt oīa ꝛ angelos ꝛ ani-
mas ſeꝑatas ꝛ ſubſtātias reꝝ. Dicit eni damaſc. de bea.
ꝟgine. A nullo illuſtriū vincit̄. i. ſanctoꝝ ſcꝫ i gratijs cō
ceſſis ꝛ ſpūalibꝫ bonis. Sed paulus in raptu ſcribit̄ vi
diſſe diſpoſitōem celeſtis hierarchie. ꝛ btō dyoniſio reue
laſſe. Ergo ꝛ btā maria vidit ſtatū angeloꝝ ꝛ triūphan
tis eccl'ie. Propterea phs dicit ꝙ intellect⁹ cognoſcit oīa
ꝓpter ſeipm agnoſcendū. Quicq̄d aūt eſt ſm naturā co-
gnoſcitiuum alicui⁹ cognoſcet illud niſi impediat̄. Illa
aūt impedimēta ad cognoſcendū ſm be. Aug. ſunt fan-
taſmata corꝑaliū aīe ꝑ amorē ꝯglutinata. quibꝫ abſtra-
ctis aīa ſeipam videt. Sed ab his aīa btē ꝟginis potu-
it ſe abſtrahere. ergo potuit ꝛ ſeipam videre ꝑ ſpēm ꝓpri-
am. Idem phs dicit ꝙ omnino ꝛ difficillimū eſt aliquam
fidē accipe de a a. Et intelligit̄ de aīa ſm ſubſtantiā ſu-
am. Oꝑationes eni ei⁹ ꝛ potētias ſuas. ꝛ accidētia eius
nō eſt difficillimū cognoſcere. Si ergo cognoſcere aīam
in ſe ꝑ ſuā ſpēm eſt de numero difficillimoꝝ. ergo eſt et
de numero cognoſcibiliū. ergo etiā ſm phm. qui nō ha-
bet grām. Poſſibile eſt aīam cognoſcere ꝑ ſpēm ſuā ꝓpri-
am. licet difficulter. Sed iſta difficultas āmouet̄ ꝑ ab
ſtractionē a fantaſmatibꝫ corꝑalibꝫ. Et iſta abſtractō fu
it cōpletiſſima in cōtemplatōe beate ꝟginis. ergo ipā vi
dit aīas ꝛ ſpūs in ſua ꝯtēplatōne. ꝛ ſubſtātias corpora
lium. Propterea intellect⁹ ꝑ cognitōem creatoꝝ venit in
cognitōem ꝑmi ꝑncipij ſm ꝙ eſt cauſa oīm ꝛ ſuſcipit in
ſe ſpēm intelligibilē ab ipō. Et intellect⁹ iſte acquiſitus
in aīa oīa facit in aīa. eo ꝙ dr̄ intellect⁹ agens vniuerſa
liter facere. nō tn̄ cōplete habet hmōi intellectus agens.
ſed habet diſpoſitōnem quandā fluentē a ꝑma cauſa q̄
dicit̄ lumē illuminās intellectū poſſibilē. Et ſi queratur
Cū intellectus ſit nobiliſſima ps aīe ꝑfectiſſime cogno
ſcens. min⁹ indigēs exteriori adminiculo q̄ꝫ alie ptes aīe.
quare indigeat hui⁹ lumine. Senſus aūt ꝛ fantaſia
minime h⁹ indigeat. Dici oportet ꝙ nō īdiget hmōi luīe
ad cognoſcēdas ſpēs intelligibiles. q̄ ꝑus ſunt fātaſma
ta. ſic eſſꝫ debilioris ꝛ minoris potētie q̄ꝫ ſenſus ꝛ fantaſ
mata. Sed indiget hmōi lumīe ad cognoſcendū talia q̄
ſunt occulta nature. q̄ nō pn̄t appꝛhēdi ſenſu vel fātaſia
cuiuſmodi ſunt ſubſtātie q̄ in rebꝫ naturalibꝫ ſunt ꝺ re
bus fantaſmata facientibꝫ. Ipe vero fantaſmata mini
me facere pn̄t. Et hmōi ſunt ſubſtātie ſeꝑate. vt angeli ꝛ
aīe ſeꝑate quaꝝ cognitōe intellect⁹ indiget tali lumine a
primo ꝑncipio infuſo. ꝛ ad cognitōem ipi⁹ ꝑmi ꝑncipij.
Et ad hoc veꝝ eſt qḋ dictū eſt q̄ꝫtū ad cognitionē taliū
ſpēꝝ. qꝛ ſicut facit lumē potētia colores actu colores. ita
hmōi lumē impꝛſſum intellectui a ꝑmo ꝑncipio facit hu
iuſmodi ſpēs occultas potētia intelligibiles actu intelli
gibiles. Et ex his patet ꝙ etiā phice ꝓcedēdo poſſibile ē
aīam exiſtentē in corꝑe. ſpūs. ꝛ ſpūalia. ꝛ ſubſtātias cor-
poraliū videre etiā ſine ꝑſentia grē. Ergo multo fortius
aīa btē ꝟginis eleuata ꝛ abſtracta plenitudine grē. Hac
ſapīa ꝛ grā gratis data de diuinis magnifice locuta eſt
cōponēs canticū illud. Magnificat aīa mea dnm. Hac
ſapīa freta docuit apl'os ſapiētiſſimos de multis miſte-
rijs fidei. ꝛ ſecretis diuinis poſt aſcenſionē filij. Et quid
miꝝ ſi ſapiētiſſima oīm fuit. q̄ fuit mater xpi. qui eſt dei
vtus ꝛ dei ſapīa ſm apl'm. Et multi ſermones in libris
ſapiētialibꝫ q̄ loquunt̄ de ſapientia ꝓprie tranſumptiue
eccl'ia attribuit btē marie. vt illud Ecci. xxiiij. In omībꝫ
requiē q̄ſiui. Et ꝓuerb. ix. Dn̄s poſſedit me. Et mlt'a alia

De gratia ſcie poſtu § II

lat ps. ſciam a deo dicēs. Sciam doce me. Et ad quē ſi
nem ſubdit. vt diſcā iuſtificatōnes ſcꝫ facere ea q̄ habēt
iuſtificare' obſeruātia ſcꝫ mādatoꝝ ꝛ oꝑatio virtutum.
Nam vt dicit be. Bern. Sūt qui ſcire volūt vt ſciant. ꝛ
vanitas eſt glīe. Sūt qui ſcire volunt vt ſciāt. ꝛ curioſi
tas eſt. Sūt qui ſcire volūt vt lucrant̄. ꝛ cupiditas eſt.
Sūt qui ſcire volūt vt edificēt ſe vel alios. ꝛ charitas ē
Cōſiſtit aūt hec ſcīa ꝓut eſt grā gratis data in hoc ꝙ ſci
at q̄s eloqui de moribꝫ ꝛ naturalibꝫ rebꝫ ꝛ artibꝫ libera-
libꝫ ꝛ mechanicis ꝓut expedit ad ſalutē aīe ꝓcurandam
in ꝓximis. Et hoc nō ꝑ ſtudiū humanū ſed ꝑ infuſionē
dei. ꝛ ꝑ modū paſſiōis trāſeūtē hꝫ taliū cognitiōeꝫ magis
q̄ꝫ ꝑ modū habit⁹ ꝑmanētis. q̄ꝫuis etiā ꝑ habitū poſſit
habere. i. Coꝝ. i. Grā data eſt vobis in xp̄o Jeſu. qꝛ diui
tes facti eſtis in illo in omi verbo ꝛ in omi ſcīa. Hac gra
tiam ſcīe habuerūt apl'i docētes ꝛ moralia ꝛ etiā natura
lia exēpla ponētes. ꝛ ſapiētes mūdi ꝑ rōnes diuerſarum
facientiaꝝ. cū expediebat ad dilatōem fidei cōfundentes.
Hec a deo infuſa eſt ſalomoni nō ſolū ad iudicandū po
pulū ſed etiā differendū de naturis rerū. de volucribus.
piſcibꝫ. ꝛ anīalibꝫ terre. de plantis a cedro libani vſq̄ ad
yſopū herbā minimā. vt patet. iij. Reg. iiij. Grām iſtam
dicit Alb. habuiſſe beatā mariā ſuꝑ alios. In me eni ait maria
ipā Ecci. xxiiij. oīs grā. Tal' ſcīa dr̄ ꝑ aplm grā. ḡ ꝛ ipam
habuit. vn̄ ꝛ Prouerb. ix. dr̄. Sapientia edificauit ſibi
domū. ſcidit colūnas ſeptem. Hec dom⁹ ſm Alb. fuit btā
maria. Septē colūne ſeptē artes liberales. Laudantur
quippe plures ſancti de hmōi ſcīa. vt be Dñicus qui do
cumētis artiū erudit⁹ ſatis trāſijt ad ſtudiū ſumme ve-
ritatis ſcꝫ ſacre ſcripture. ad cui⁹ intellectū valēt q̄ꝫ pluri
mū tales ſcientie. vt patet di. xxxvij. de quibuſdā. Silr
ꝛ beat⁹ grego. ꝛ vincenti⁹. ꝛ btā katherina. de hmōi ꝑe-
ritia laudant̄. Nō aūt debuit hec materia laudis deeſſe
ꝛ btē marie. Et de grāmatica ꝙ eam ſciuit. patet ex h⁹ qꝛ
ſuꝑ illud. Maria ꝯſeruabat oīa verba hec ꝛc̄. Dic glo.
Legerat in diuerſis ꝓphetijs que ꝯferebat cū his que i
facto implebant̄ de filio. Sciebat ḡ ꝓphetias. qꝛ legere ꝛ
nō intelligere eſt negligere. Ad intelligendum aūt hmōi
neceſſaria eſt grāmatica. Et damaſce. dicit ꝙ btā maria
nutriebat̄ in tēplo. vbi ꝟgines inſtruebant̄. Propterea
cum grāmatica ſit ſciētia recte loquēdi ꝛ recte ſcribendi.
ꝛ ipā in loquēdo nunq̄ꝫ peccauerit. nec ī ſcribēdo quod
parū fecit. vt epiſtolā reſpōſalē deſtinatā ab ea ignatio.
ſequit̄ ꝙ grāmaticā vtiliſſime ſciuit. Rhetoricam ꝙ nō ig
norauerit eam. oſtendit̄ ex hoc. qꝛ ſm be. Aug. Scriptura
eſt plena coloribꝫ rhetoricis. Sed be. maria ſciuit ꝑfecte ſa
cram ſcripturam. ergo ſciuit ꝛ illos colores ꝑtinentes ad

Sermo ſapie in q̄ conſiſtit.

Gra ſcie verb' acti pit i quo conſiſtit.

Graꝫ ſcie maria h3 ſuꝑ oēs.

Graꝫ oīs ſcie b.m.

rhetoricã. Et ſic eam ſciuit. Itẽ iura ciuilia ꝛ canonica q̃
ſciẽtia ſpectat ad aduocatos ꝛ iudices. optime ſciuit qđ
patet ꝑ effectũ. Sapiẽtia eni aduocati ꝛ eloquẽtia mai-
feſtat ex trib⁹ ſcꝫ ꝙ obtineat apud iuſtũ ꝛ ſapientẽ iudi-
cem. Scđo ꝯtra aduerſariũ aſtutũ ꝛ ſagacẽ. Tertio ꝙ in
cauſa deſpata. Sed ꝟgo maria aduocata noſtra obtinu
it ꝯ ſapientiſſimũ ꝛ iuſtũ iudicẽ deũ. Cõtra aſtutiſſimũ
adũſariũ diabolũ. In cã deſpatiſſima iter deũ ꝛ hoĩem
in qua null⁹ hoĩm loqui audebat. nec moyſes qui dedit
legẽ. nec ſalomon ſapiẽtiſſim⁹ ſententiã optatã ꝑ nobis
reportauit noſtre liberatõnis ꝗ ꝛ iura ſciuit. Logicã ſci-
uiſſe ſic ꝓbat ꝑ albertum. Ipa eſt vltima ad ſciam ſacre
ſcripture ad deſtructionẽ hereſum. ad ꝯfirmatõez fidei.
ꝛ ad reddendũ rõem de ea. ergo ipa eſt maxime neceſſa-
ria ſanctis. ergo nec debuit deeſſe btẽ marie q̃ cũctas he
reſes interemit in vniuerſo mũdo. Bea. Hiero. etiã ſuꝑ
Job dicit. ꝙ liber iſte ꝯtinet ꝓpoſitõnes. aſſumptiões. et
ꝯcluſiones. Patet etiam in alijs libris ſacre ſcripture. ꝙ
ibi ſunt diffinitõnes. diuiſiões. ꝯcluſiões. Sunt ꝛ verſ-
ſus exametri vel penthametri ſcḋm hebreos. vt in Job et
in ps. ꝛ in canticis. qđ eſſe videt̃ in cantico ꝑ eam edito.
Magnificat aĩa mea ꝛc. Ergo ꝛ logicã ꝛ poeticã ſciuit.
qꝛ ꝛ ſcripturã in qua hec habent̃ plene nouit. Et ꝑcurrẽ
do ꝑ ptes logice temptatiuã ſciuit in ſummo. qꝛ nunq̃ĩ
temptatiõe ſuccubuit. Sophiſtica nõ caruit. qꝛ omnes
aſtutias diaboli cognouit. ꝛ oĩa ſophiſmata diaboli pa
uit. Demonſtratiuã ꝑoptime ſciuit. qꝛ nobiliſſimã ꝓpriã
paſſionẽ de nobiliſſimo ꝓprio ſubiecto ꝑ ſeipam ꝯcluſit.
Nobiliſſimũ ſubiectũ eſt ꝑma ꝛ ſumma bonitas. Nobi
liſſima ꝓpria ei⁹ paſſio eſt miſcḋia. Vñ in orõne. De⁹ cui
ꝓpriũ eſt miſereri. Hanc ꝓpriã paſſionẽ de hoc ſubiecto
ꝯcluſit. qñ ꝑ eam tanq̃ ꝑ mediũ ſumme bon⁹ de⁹ ĩ opẽ-
re noſtre redẽptõnis in ſe ſummã miſcḋiam demõſtra-
uit. quaſi tali vteret̃ demõſtratiõe. Quicunq̃ aufert qđ
cunq̃ malũ auferibile. ꝛ ꝯfert oĩe bonũ ꝯferibile. ipe ẽ
ſumme miſericors. Deus hõ in noſtra redẽptõne abſtu
lit oĩe malũ auferibile. ꝛ cõtulit oĩe bonũ ꝯferibile. er-
go eſt ſumme miſericors. Et hoc factũ eſt ꝑ mediũ beate
marie de qua carnẽ aſſumpſit. ex qua incarnat⁹ hoc fec̃.
De philoſophia ſeu phiſica cui ꝛ medicina ſubalternat̃
ſatis apparet qđ multũ valet ad noticiã ſcpturaꝝ. Nam
ꝑ diuerſas ꝓpetates lapidũ. ſpẽꝝ. lignoꝝ. ꝛ animalium.
ꝛ ceteraꝝ reꝝ naturaliũ. diuerſe figurant̃ intelligẽtie mi
ſterioꝝ in ſacra ſcriptura. Vñ ſine noticia ꝓpetatũ taliũ
reꝝ nõ plene pt̄ haberi noticia ſcpturarũ. Sed btã ma-
ria ꝑfecte nouit ſcpturas. vt dctũ eſt. ergo ꝛ naturas il-
larum reꝝ. Itẽ nullus morb⁹ q̃tũcunq̃ incurabilis vi-
deat̃ eſt quẽ nõ valeat curare. vt cecitas ꝛ mors. Vnđ ei
canitur. Cecos tu illumĩa. mortuos reſuſcita. da meſtiſ le
ticiã. Ecci. Altiſſim⁹ de terra creauit medicinã. de terra
id eſt de ꝟgine. De mathematicis q̃uis dicat phs ꝙ in
eis nõ eſt bonũ. qꝛ nec mot⁹ nec operatio. Et quia ĩ eis nul
la videt̃ vtilitas vel delectatio. quia de talib⁹ cogitatio
eſt mẽtis ꝑfecte ad creaturas inclinatio. ꝛ ꝯñter delecta-
tionis q̃ in deo eſt interruptio ꝛ diminutio. Tamẽ qꝛ vt
dicit be. Hiero. geometrica arithmetrica ꝛ muſica habẽt
in ſua ſciẽtia ꝟitatem. di. xxxvij. Si q̇s artẽ nouerit grã
maticã. ꝛ ꝟitas ꝑficit intellectũ vt bonũ ei⁹. Et de abra-
ham dr̄ ꝙ erat ꝑitus in aſtris. ꝛ egyptios docuit aſtro-
nomiã. ꝛ ꝑ eam ditat⁹ eſt. Ideo ad iſtas q̃tũ ad id qđ ẽ
vtile in eis. vt ꝑ illa deueniat̃ in noticiã ſcpturaꝝ ꝛ crea-
toris ſcire ꝯgruit. Et q̃tũ ad muſicã in lege veteri ꝛ no-
ua erãt ꝛ ſunt cãtores ordinati ad cultũ dei. ꝛ diuerſa in
ſtrumenta ad pulſandũ ꝛ melodiã excitandã. Sed hoc
ꝑtinet ad muſicã. ergo ꝛ illi⁹ noticiã habuit cũ excitetur
affectus ad deũ ꝑ iſta. vt patet in heliſeo. qui faciẽs pſal

terium adducere ꝛ pulſare. excitata eſt mens ei⁹ ad pro-
phetiã. Propterea audit⁹ filij dei nobiliſſim⁹ fuit. et ſic
ei ꝯueniebat delectabiliſſima vox ad audiendũ. Hec au
tem vox matris ſue delectabiliſſima ad audiendũ. quia
ſumme armonica. qđ ꝑtinet ad muſicã. Vñ in cãticiſ ip-
ſe dicit. Sonet vox tua in aurib⁹ meis. Vox eni tua dul
cis. Quantũ ad aſtronomiam dr̄ Gen. i. ꝙ in ꝑncipio
deus creauit celũ ꝛ terrã. Ubi doctores ponũt plures ce
los. Et infra. Fecit luminaria duo magna ſcꝫ ſolẽ lunã
ꝛ ſtellas. Et poſuit ea ĩ ſigna. tpa. dies. ꝛ annos ꝛ hmõi.
Vñ videt̃ neceſſaria vel ſaltẽ vtilis aſtronomia ad noti
tiam ſcripturaꝝ. Quã qꝛ beata maria plene habuit. Et
iſta videt̃ ei nõ defuiſſe. Quantũ tñ ſpectat ad ſalutem
min⁹ ceteris videt̃ vtilis. Sed ꝛ multum curioſa ꝛ in
aliquib⁹ ſupſtitioſa ꝛ heretica. credentib⁹ videlicꝫ aſtra
dominari volũtati hoĩm. vñ ꝛ be. Amb. dicit. Qui his
ſtudent. curã aĩe nõ habẽt. di. xxxvij. Qđ aũt vtilitatis
eſt in ea ꝛ valẽs ad noticiã ſcpturaꝝ ꝛ deũ ꝯtemplandũ
habuit be. maria. De arithmetrica q̃ eſt circa numeros
Numeri ipi in ſcripturis ꝯtinẽt magna miſteria. vt pa-
tet in binario. ternario. quaternario. ſenario. denario. et
hmõi ſcḋm expoſitõem doctoꝝ. ꝛ cõputatões annoꝝ đ vi
tis antiquoꝝ ibi notant̃. Et ſic videt̃ neceſſaria ſcientia
arithmetrice ſeu algoriſmi ad ei⁹ intellectũ. Qđ ꝟm eſt, ſꝫ
modica ps ꝛ facilis ad capiendũ. Et qđ de ea fuit expe
diens habuit btã maria nõ ad faciẽdas cõputatiões ra
tiocinij mercatoꝝ. Geometria q̃ eſt de menſuris. cũ in
ſcriptura fiat mẽtio de diuerſis mẽſuris. ꝛ cubiti. ꝛ cala-
mi. rincir. idis. modij. chori. in liq̇dis chades. ephi. ꝛ h⁹ĩ
vtilis eſt ad noticiã eius. ꝛ q̃tũ hmõi habuit eam beata
maria. Q3 habuit ſciam theologie in ſummo ptꝫ. Dic
eni ps. A mãdatis tuis intellexi. Ubi glo. be. Aug. Im
pletio mandatoꝝ auget intellectũ ꝛ cognitõem operantis.
Sed be. maria ſuꝑ oẽs obſeruauit. ꝗ ſuꝑ oẽs intellexit.
Itẽ Ezech. i. dr̄. Cum eleuarent̃ aĩalia eleuabant̃ pariter
ꝛ rote iuxta ea. Ubi exponit be. Greg. ꝙ cum eleuantur
doctores in vita ſcꝫ ſpũali. honorat̃ ꝛ exaltat̃ in eis ſcien
tia. Sed btã maria fuit eleuatiſſima. ꝗ ſuꝑ oĩes habu-
it ſcientiã theologie. vñ ꝛ habuit aureolã doctorum ſcḋm
doc. Et figurata eſt in archa que habebat in ſe legẽ dei. Q3 M. habuit ſcientiam ſcie theologie

Preterea intelligere oẽs ſacras ſcripturas videtur eſ-
ſe ſupra cõem ſtatũ ſanctoꝝ viatoꝝ. ꝛ tñ incõueniẽs eſt
ponere. ꝙ aliq̇d a ſpũſancto ſit dictũ qđ a nullo fuerit
intellectũ. Iuxta illud Eſa. Verbũ qđ egredietur de ore
meo (ait dñs) nõ reuertet̃ ad me vacuũ. Ex his infert̃ ꝙ
ꝑfecta cognitio ſcpturaꝝ oĩm ſcḋm intellectũ ipius ſpũſã
cti loquẽtis ꝑ ſcpturas ꝑtinet ad ſtatũ q̇ eſt ſuꝑ ſtatum
oĩm viatoꝝ. Hic aũt eſt btẽ marie. ꝗ ipa ſciuit theologiã
improportionabiliter vniuerſis. De artib⁹ mechanicis
ſciendũ. ꝙ cũ natura nõ deficiat in neceſſarijs. nec abun
det in ſuꝑfluis. multo forti⁹ hoc agit grã que potior ẽ q̃
natura. ſed quedã artes mechanice erãt btẽ marie neceſ-
ſarie vt muliebres. quedã ſuꝑflue vt viriles. ꝗ ꝑmas ha
buit nõ ſecũdas. ſicut eſt ars militie. mercatoꝝ. lapicidi-
rum. ꝛ hmõi. Inter muliebres aũt artes vt textura. auri
frigiũ. ſutura. nere. ꝛ alia plura hmõi. Cum hmõi ſint
ſubtilia. ordinant̃ magis ad vanitatẽ q̃ neceſſitatẽ. non
videt̃ ꝙ btã maria ill' ĩtẽderit. De ea ei dr̄. Optimã ptẽ
elegit ſibi maria. Lu. x. Ubi glo. Bona ps actiua. Meli
or ꝯtemplatiua. Optima mixta ex vtraq̃. Hanc elegit
btã maria. Ergo debuit habere opa actiue que nõ repu
gnarẽt ꝯtẽplatõni. Hec aũt ſunt opa groſſa. que nõ req̇
runt multã attentionẽ cogitatõnis. Vñ de ea dr̄ Prouer
bi. vl. Queſiuit lanã et linũ. ꝛ opata eſt ꝯſilio manuum
ſuaꝝ. Et manũ ſuã miſit ad fortia ſcꝫ opa miſcḋie. ꝛ digi
ti ei⁹ apphenderũt fuſum. Et in legẽda ei⁹ dr̄ ꝙ certa ho
ra diei vacabat opi texture. Digniſſimũ eni ad qđ ordi-

nantur mechanice eſt veſtimentū. Primo eni aīa. ſcdo corpus. tertio veſtimentū. Et digniſſimū oīm veſtimentoꝝ fuit tunica incōſutilis. quā fecit btā maria filio. Et ſic ars mechanica ei⁹ cauſabat nobiliſſimū effectū ꝙ exce-debat alios in mechanicis. Pro ꝯcluſiōe oīm pdictoꝝ rum dicit Alb. ꝙ btā maria ſufficiēter pfecta fuit ꝑ habitū nature ⁊ grē in opatōnis exire. ⁊ finē ꝯſequi cuiuſ liber ſciētie. Et hec ſcīa exiuit in actū ⁊ opatiōem. qñ. vbi qualiter. ⁊ ꝗtū ordinabat̄ ſibi in ſui btitudinē. ⁊ aliorū ſalutē. Habuit etiā pfectā cognitōem oīm ptinentiū ad ſuā beatitudinē ſm ſtatū vie ptinentiū. Et nulloꝝ inutilium ⁊ ad grām imptinentiū. Vñ aīa ei⁹ beatiſſima nulla in ſe habuit inutilia vel imptinentia. ſꝫ ꝑ totū grā plena fuit. Vñ oīa q̄ in ipi⁹ aīa fuerūt. vel naturalia. vel acquiſita. ſic erāt grā informata. vel cū gratia ꝯiuncta. cum oīa iam eſſent gratuita. Vñ oīs ſciētia ei⁹ gratuita. oīs dilectio gratuita. oīs opatio gratuita vt ſine oīni reſtrictione omnifarie ſit gratia plena.

Tertia gratia gratis. §. III.

data eſt fides que differt a fide put eſt ꝟtus theologica. quia inꝗtū ꝟtus theologica fides eſt qua aſſentit̄ his que nō vident̄. Sed inꝗtū grā gratis data vt hic importat quandā mētis certitudinē vltra cōem modū vel quandā cōſtantiā ex fide. vel ſermo de his q̄ ſunt fidei. Et de ꝯſtantia fidei certū eſt ꝙ oīes ſupauit. Nam omnes defecerūt p̄ timore in fide ⁊ in paſſione. ipa ſemꝑ firma ꝑmanſit. Vñ ⁊ de ea exponit̄ illud Eccē. i. Generatio pterit. ſcꝫ a fide generatio aduenit ad fidē veniēs. terra aūt. i. ꝟgo maria q̄ nobis ꝓtulit fructū ventris ſui Jeſum in eternū ſtat firma in fide. Ex ei⁹ quoqꝫ fide ſecutus eſt effectus improportionabilis fidei alioꝝ. Vñ ſaluator fili⁹ eius ait. Si habueritis fidē vt granū ſinapis. diceretis mōti huic. Tollere ⁊ mitte te in mare. ⁊ obediet vobis. Granū ſinapis eſt tenax paruū ⁊ calidū. Et ſignificat fidē btē marie. que fides fuit ita ꝯſtans certa ⁊ humilis ⁊ ſine aliqua heſitatōne. ꝙ cū ait. Ecce ancilla dñi. optās ⁊ poſtulans vt mons q̄ eſt in ꝟtice montiū tolleret ſe de celo. ⁊ mitteret ſe in mare hui⁹ mundi ꝑ incarnationē ex ea. put ſibi angel⁹ nūciauerat. ſubito mōs ipe ſublimiſſim⁹ obediuit intrās ꝟginis vteꝝ. Certe nullius ſancti vel ſancte fuit vnqꝫ fides ita ꝯſtans ⁊ feruēs ꝙ iſtud petere auderet vel impetraret. Nō abrahā. qui tñ dat̄ alijs ī exemplū fidei. Qui vt ait apl's ad Ro. iiij credidit in ſpem ꝯ ſpem. Credidit quidē in ſpem repromiſſionis ſibi facte ab angelo de filio naſcituro ꝯ ſpem quā naturaliter habebat. ſcꝫ ꝙ non eſſet ammodo ei naſcitur⁹. cū eſſet antiquus dieꝝ ⁊ vxor ſterilis. Sed maior fuit fides btē marie que credidit angelo ꝙ ex ſe virgine naſceret̄ nō homo tm̄. ſed fili⁹ dei altiſſimi. Magis eī eſt ꝯtra vel poti⁹ ſupra naturā ꝟginē ꝯcipe ꝑmanēs virgo. ⁊ veꝝ deum ⁊ hoīem ꝗ ꝯcipere vetulā ex vetuſtiſſimo ⁊ puꝝ hoīem yſaac. Ipa de plurimis miſterijs fidei perdocuit p̄mos p̄dicatores fidei ſcꝫ aplos. Et ꝙ hmōi grā fidei poſſit eſſe ſine gratia gratū faciente. patet ꝑ id qd̄ ait apl's. i. Coꝝ. xiij. Si habuero fidē vt mōtes trāſferā. charitatē aūt nō habuero ⁊c. Et dat̄ ibi exemplum de alexandro magno. qui ex fide orās ꝓcurauit montes caſpios īſimul iungi. vt infra illos clauderent̄ tribꝰ q̄dā iudeoꝝ tranſlate ꝓpter ſcelera eoꝝ. quod ⁊ factum eſt.

Gra fidī vt h acci-pit̄ qd̄ i-portat.

Quarta grā eſt pro §. IIII

phetia ſcꝫ p̄dicere futura vel occulta pñtia. vel p̄terita nunciare. q̄ via naturali ſciri nō pñt. Et ꝙ hec gratia nō ſolū in bonis inueniat̄. vt dauid. yſaia hieremia. ezechiele. daniele. ⁊ alioꝝ. ſed etiā in malis hoībꝰ. Patet in ſaule. balaam ariolo. ⁊ caypha. qui cū eſſet pontifex anni illius ꝓphetauit. vt dicit euāgeliſta Johā. xi. Et hanc grām copioſe habuit btā maria. vñ glo. ſuꝑ illud Eſa. viij. Accesſi ad ꝓphetiſſam. i. ꝟginē mariā in illa figuratā. Et cōceptū ex ea filiū iuſſit vocari. Accelera. ſpolia detrahe. feſtina p̄dare. qd̄ nomen ꝑ effectū ꝯuenit xp̄o ꝯcepto ex ꝓphetiſſa ſcꝫ btā maria. ſed de ſpūſancto. Sed iohēs baptiſta dr̄ ꝓpheta. q2 xp̄m digito demonſtrauit occultum alijs. ꝗto magis dici debet ꝓphetiſſa. que cuꝫ generauit ⁊ toti mūdo occultū deū viſibilē oſtendit. Johānes dicitur ꝓpheta nō ſolū. ſed plus ꝗ ꝓpheta. q2 de eo ꝓphetatū eſt. Et quia parētes i ſua natiuitate ꝓphetas q̄dammō fecit matrē videlꝫ ⁊ patrē. vt ptꝫ ī euāgelio Lu. i. Multo magis dici debet plus ꝗ ꝓpheta btā maria. de qua copioſiſſime ⁊ apte ꝑ ꝓphetas eſt p̄nunciatū. a patriarchis deſignata. ⁊ in multis generibꝰ reꝝ figurata. vt ī archa. in virga. in vellere gedeonis. ⁊ al'. Ipa quoqꝫ videt̄ iohānem ꝯſtituiſſe ꝓphetā. Nam vt audiuit ſalutatiōem marie elizabeth. exultauit infans in vtero eius. ſ. iohā. bap. Vñ niſi quia cognouit miſteriū occultiſſimū oīb⁹ ei illud oſtendit mō quo potuit ſcꝫ exultando. adorādo. eī tūc p̄mū iohānes fact⁹ eſt ꝓpheta ex voce btē marie. q̄ñ immo etiā mater repleta ſpūſancto cognouit ⁊ declarauit ipam rem occultiſſimā cūctis clamās vt oīes audirent. Vnde hoc mihi. vt veniat mater dñi ad me. Nōne ꝓphetiſſam ſe oſtendit. cum ait in cantico. Beatā me dicent oīes generatōnes. que tūc erāt oībꝰ ignota. ſꝫ futurū erat poſt tempa. qd̄ dixit. Sed ⁊ cū miniſtris nupriaꝝ deficiente vino inquit. Qdcunqꝫ vobis dixerit. ſ. filius me⁹ facite. Ideo hoc dixit. quia p̄ſcia futuri miraculi. ſciebat aquā in vinū conuertendā. Aue igitur gratia plena prophetie.

Quinta gratia eſt gra. §. V

tia ſanitatū i. curare infirmos nō medicina naturali ſed ꝟtute diuina. Ope diabolico vt fiet in cantationibꝰ ⁊ ſuperſtitionibꝰ curare infirmos nō ꝑtinet ad grām iſtā. ſꝫ ꝙ mali ad peccatū. vñ ⁊ ꝓhibitū. xxvi. q. iiij. igitur. Sed ꝙ mali ⁊ ſa extra grām gratū facientem faciēt aliqua miracula. ⁊ ſanent infirmos ꝟtute dei. oſtendit̄ ex eo qd̄ dixit ꝟitas illa que mētiri nō pōt ſcꝫ ꝙ in die iudicij multi veniēt dicentes. Nōne in ꝟtute tua ꝟtutes multas fecim⁹. Domine aꝑi nobis. Et dicet̄ illis. Diſcedite a me opariꝫ iniquitatis q2 ſcꝫ fuerūt mali illa facientes. Sed ex hac dei gratia apl'i curabāt infirmos ita copioſe. ꝙ ad vmbrā petri tranſeūtis ꝑ viam infirmi tacti eius vmbra ſanabātur. Hac gratia copioſe fuit repleta btā maria. Et licꝫ non legat̄ de aliquo ſanato in vita ei⁹. tñ poſt mortē quot innumerabiles varijs languoribꝰ ⁊ incurabilibꝰ detētos ipſa curauerit ⁊ curet. eccl'ie ad eius honorē ꝯſtructe ſatis docent plene imaginibꝰ. ipas ſanitates p̄dicantibꝰ. Et qd̄ copioſi⁹ eſt. quia ipa ſanauit totū hoīem in aīa ſcꝫ et corꝑe ꝑ fructū vteris ſui. vñ dr̄ Ecci. 21. Medicina oīm in feſtinatiōe nebule. Nebula iſta eſt caro xp̄i a terra virginali exorta. nullo peccati pōdere p̄grauata. vltra puritatem angeloꝝ eleuata calore ſpūſſancti formata. Ecce video dei potentiā venientē ⁊ nebulā totā terrā tegentē ⁊c. Et de hac medicina nobis a btā maria facta ⁊ nobis ꝓpoſita. tot⁹ mūdus ſanat⁹ eſt ſpūaliter. vñ ⁊ be. Bern. De plenitudine eius oīes recipiūt gratiā. eger curatiōnem. triſtis conſolatōnem.

De grā ſanitatum quā hūit maria.

De grā ꝓphetie q̄ hūit M.

Sexta gratia dicitur. §. VI

opatio ꝟtutū. glo. i. miraculoꝝ que ſunt ꝯtra naturā. i. ꝯtra ſolitū curſum nature. Et iſta eſt differētia īter iſtā ⁊ p̄cedentē. quia p̄cedēs videlꝫ grā ſanitatū. eſt circa ea que ſe extēdit etiā ꝟtus naturalis ſcꝫ ſanatio infirmitatum. Sed vbi ꝑ naturā fit ſanatio mediantibꝰ medicis

et ſucceſſiue ꝑ grām diuinā fit ⁊ ſubito. Sed opatio virtutū eſt circa ea ad que ſe nō extendit potētia nature create. vt illuminatio cecoꝝ. ⁊ reſuſcitatio mortuoꝝ. Solez in celo fixū ſtare vel retrocedere. Oim aūt virtutū miraculoꝝ maximū eſt. de⁹ homo. ſeu verbū caro de virgine factū. vn̄ Hiere. xxxi. Nouū creabit dn̄s ſup terrā. Femina circūdabit virū. Iſta femīa eſt btā maria. q̄ circūdedit. nō aliunde accepit niſi a ſpūſācto corpe formato ex puriſſimis ſanguinib⁹ eius. ⁊ ſubito ꝑfecte organizato. aīa tunc creata plena ſapiētia ⁊ oīni gr̄a vn̄ ⁊ vere ei infuſa ⁊ diuinitati vnita eſt ⁊ oīa ſimul in inſtanti. Nouum eſt iſtud ſup oēs nouitates. Quis vnq̄ audiuit talio. inq̄t Eſa. vi. ca. Certe nullus. nec in p̄teritū nec in futurū erit. Opus vtiq̄ hmōi gr̄e virtutū fuit qd̄ factū ē ſub ezechia. qn̄ ſcꝫ ad petitionē eius in ſignū ſue ſanationis ⁊ remiſſiōis culpe. ſol reuerſus eſt retro ꝑ decē lineas in horologio achas regis. vt habet̄. iiij. Reg. xx. Sꝫ op⁹ virtutū fuit iſtud. qd̄ fuit vmbra ⁊ figura. q̄ maius erit

Sol. x. lineis retroceſſit. q̄d figurabat

ipa res figurata. Signū eni fuit datū in ſanatōnem et remiſſionē peccati nō vni⁹ ſed toti⁹ humani generis infirmi ad mortē. q̄ qn̄ ſol iuſticie fili⁹ altiſſimi retrocederꝫ decē lineis tūc ſanaret̄ hō. Nouē linee ſunt nouē ordīes angeloꝝ recti ante deū. Decima linea eſt hūana natura. Reuerſus eſt ḡ quaſi retro. qn̄ paulominus ab angelis minorat⁹. q̄ mortalis factus. formā ſerui accipiēs. habitu eſt inuētus vt homo. Et ſic in decima linea. Horologium ad cui⁹ decimā lineā reuerſus eſt ſol. eſt bea. maria ex rege achaz deſcendēs. q̄ in ſe habuit ꝑfectionē oīm ordinū angeloꝝ ⁊ hoīm. O q̄re v̄tutis opus. Deus fact⁹ eſt homo. vt homo fieret deus. cecus illuminat⁹. mortuus ſuſcitatus. infirmus ſanatus ꝑ v̄ginē mariā. Cecos q̄ q̄ legim⁹ eam illuminaſſe corꝑaliter. Nam vt legit̄ cū quidā clericus ei valde deuot⁹. qui arte ſcribēdi vitā ſuā ſuſtentaret. audiēs ⁊ legēs pluries de pulcritudine ⁊ excellentia v̄ginis. rogabat frequēter. vt ſemel ei ſe dignaret̄ oſtendere. Cui reuelatū eſt q̄ tāta eſſet claritas ei⁹ vt ſi videret. viſum amitteret. Qui nimis affectuoſe hoc cupiens dixit ſe nō curare de amiſſiōe oculoꝝ. dū ſemel mereret̄ eam aſpicere. Cogitauit tn̄ ſibi in hoc prouidere ne amiſſionis viſu oporteret eum mēdicare. ſcribere non valendo. ſtatuēs videlicet in mēte ſua cū ei appareret vnū oculū clauſum tenere. ⁊ altero eā aſpicere. vt ſaltem clauſus ſibi remaneret illeſus. Cum igit̄ ſup hoc anelanti q̄dam vice btā maria ſibi cum magna gl̄ia appareret. ⁊ ille clauſum vnū oculū tenere inciꝑet. tantā pulcritudinē ⁊ magnificentiā in ea cū vno oculo apte vidit. q̄ nō contentus vidiſſe vno oculo. niſi eam totis oculis vidiſſet. Etiā ſi centū habuiſſet. apuit ſubito ⁊ aliū. vt plen⁹ contemplaret̄. Qui ſubito ex immēſitate lucis vtroq̄ oculo orbat⁹ eſt. Nec tn̄ ex hoc ꝯtriſtat⁹. ſed mirabiliter ꝯſolatus ex hmōi viſione. Rogauit tn̄ btām mariā vt ſaltem vnū reſtitueret. vt ex ſcriptura degere poſſit. Hac igitur fuit plena beata Maria.

Septima gratia eſt .§. VII

diſcretio ſpirituū. Nolite inquit Iohā in p̄ma canonica ſua oīni ſpiritui credere. Sed ꝓbate ſpūs verum ex deo ſint. Nam ⁊ ipe ſathanas trāſfigurat ſe in angelū lucis vt adoret̄. vt patꝫ in coll. ij. moyſi ꝑ plura exēpla. Et ſepe vitia ſe ingerūt ⁊ v̄tutes eſſe ſimulant̄. ſiue ꝑ inſtigationem diaboli. ſiue ſenſualitatis. ſiue mali hoīs vt decipiat. Sed ꝑ hanc grām diſcernunt̄ iſta vera a falſis. Vn̄ vt dicit aplus. i. Cor. ij. Spūalis oīa iudicat. i. diſcernit agēda a nō agēdis. ⁊ ſiīlata a veris. Et q̄ btā maria fuit ſpūal' ſup oēs iō ſup oēs hūit diſcretōnē ſpūuꝫ. Sꝫ ⁊ cū be. antho. in ſpū vidēs totū mūdū plenū laqueis ſenniclē cōnexis exclamaſſet. O q̄s euadet iſtos laq̄os.

M. hūit diſcretōꝫ ſpūuꝫ ſuper oēs.

Reſponſum eſt ei. Sola humilitas. Btā v̄o maria ſup oēs viatores puros fuit ſine cōꝑatione humilis. Ideo ipa ꝑ grām iſtā diſcretōnis ſpirituū oēs deceptōnes cuaſit. Propriū eſt ſpūs nequā tēptare de ſupbia ſpūales. Sed nunq̄ b. maria habuit ſtimulū ſupbie. Sic paulus apl's dicit. ij. Cor. ij. Nō ignoram⁹ aſtutias ei⁹ ſcꝫ diaboli. cū ipa ſit plus q̄ paul⁹. multo magis ipa nō ignorauit ſed diſcreuit. ⁊ nunq̄ ab ea decepta fuit. vn̄ ⁊ ſalutata inſolito mō cogitabat q̄lis eſſet iſta ſalutatio mēte reuoluēs. q̄ aliq̄n ꝑ laudes hō decipit̄. Et iō cogitabat et diſcernebat ne forte deciꝑet̄. Sꝫ recognoſcēs v̄itatē ītellexit nō eſſe decipientē miſſum. Sed oīmmodā v̄itatē explicantē. Vn̄ Aue gratia plena diſcretionis ſpirituū.

Octaua gratia eſt .§. VIII

genus variū linguaꝝ. Loqui ſcꝫ ſcire ⁊ intelligere ydiomata varia. que quidē nō didicit ꝑ induſtriam ſed accepit a deo grām. Ideo ſpūſanct⁹ in pēthecoſte fuit dat⁹ ipē lingue ignite. Iuxta illud Act. ij. Apparuerunt illis diſꝑtite lingue tanq̄ ignis. ad innuendū q̄ acceperant donū linguaꝝ. i. loqui ad placitū ſuū in varijs ydiomatib⁹ hebraico. greco. latino. gallico. theutonico. ytalico. et hmōi. Et q̄ btā maria fuit cū apl'is orās qn̄ receperūt ſpm̄ſanctū. credendū eſt q̄ ⁊ hoc donū recepit cum eis. Quāuis nō eſſet deputata a deo ad diſcurrendū ꝑ mundum ad p̄dicandū ſicut apl'i. tn̄ vt nil boni ſpūalis ⁊ gr̄e ei ſubtrahet̄. decebat eam hac nō priuari. ſic nec fili⁹ eius q̄uis nō egeret haberet donū linguaꝝ. quia nō predicauit niſi iudeis dicēs. Nō ſum miſſus niſi ad oues iſrael. nō tn̄ hoc caruit ſm̄ be. tho. in ſumma. Nec fruſtra ipm̄ habuit. q̄uis eo nō ſit vſus. ſed ad excellentiā eius. Preterea ipa btā maria etſi non p̄dicaret veriſimilr̄. tn̄ credendū eſt. q̄uis nō ſcriptū ſit. q̄ multi ex cōuerſis ad fidem de diuerſis natōnib⁹ ⁊ linguis audiētes matrem Ieſu. deū ⁊ hoīem poſt aduentū ſpūſſancti accedebant ad eam viſitandā. venerandā. audiendā. Quib⁹ cū plena eſſet charitate. nec in loq̄la poſſet errare loq̄bat̄. cōſolabat̄. rn̄debat. inſtruebat varijs ydiomatib⁹. in q̄b⁹ illi nutriti ⁊ edocti erant. Aue igit̄ ⁊ hac gratia plena.

M. hūit grāꝫ linguarū

Nona gratia dicitur .§. IX

interp̄tatio ſermonū. i. expoſitio ſcp̄turaꝝ. nō ꝑ exercitiū habita ex lectionib⁹ doctoꝝ exponentiū. ſed ꝑ infuſionē ſpūſſancti quā habuerūt apl'i. vt patet in petro ex ep'la ſua. Hāc grām habuiſſe be. mariā patꝫ ex h̄. q̄ d̄r Amos ꝓpheta. c. iij. Nō faciet dn̄s verbū qd̄ nō reuelet ſuis ſuis. Sꝫ be. maria ſup oēs fuit ancilla dn̄i q̄mmo mat̄ dn̄i. Vn̄ multo magis credendū eſt q̄ ei reuelata fuerūt occulta miſteria ſcp̄turaꝝ. Habuit q̄q̄ ⁊ dignitatē apl'atus. Nā ⁊ ſi nō fuit de nūero. xij. aploꝝ a xp̄o deputatorū. ad p̄dicādū. iſtruēdū. ⁊ regendū eccl'iam dei. fuit tn̄ magr̄a coꝝ. ⁊ iō d̄r Lu. ij. q̄ maria ꝯſuabat oīa v̄ba hec vt ſcꝫ tpe ſuo iſtrueret aplos ⁊ euāgeliſtas d̄ miſtꝫ vt de geſtiſ i ſuo ꝯceptu ⁊ ptu ⁊ īfātia ſaluatoriſ q̄ illi n̄ viderāt. Preterea ſi iohēs bap̄. d̄r. Ego ſum vox clamātis ī deſerto. Ioh. i. q. d. nō tm̄ p̄dico voce. ſed tot⁹ ſum vox exultationis. ita q̄ oīs mea vita. vict⁹. veſtit⁹. ⁊ loc⁹. p̄dicāt penitētiā. Ita bꝫiſſime v̄gini oīa p̄dicāt innocentiā. Si ḡ iohēs hꝫ donū ⁊ grām p̄dicatōis. q̄ ē vox clamātis ī deſerto. mlt̄o magis be. maria hꝫ h̄ donū apl'at⁹. q̄ ē vox clamantis in celo. Prophetas aploꝝ inſinuata a xp̄o eſt. Vos eſtiſ lux mōi. Mat. v. Sꝫ mlt̄o magis bea. maria cui⁹ vita inclita (vt canit eccl'ia) cunctas illuſtrat eccl'ias. Pauit etiā ⁊ paſcit eccl'iam ꝯtinue b̄ndicto fructu vētris ſui. pane angeloꝝ in ipa formato in ſacro altari nob miniſtrato. vt paſtor bon⁹. Cōcludit igit̄ Alb. vbi. s. q̄ vniuerſitatē graꝝ ḡtuitaꝝ ⁊ ḡtis dataꝝ omnifariā habuit.

M. hūit grām interp̄tationū ſmonum

Quāuis enī iſte grē ꝑcipue gratis date cōiter dent̄ ad vtilitatē aīaꝝ ꝛ ſui ꝓfectū btē tn̄ marie fuerūt collate. ꝛ ſi nō habuerit miniſteriū in eccl'ia vt apl'i ad decorandū potentiā. ad nobilitandū naturā. ad honorandū pſonā ſuā. ꝛ ſic ad pfectiōis ꝛ delectatōnis augmētū in materiam laudis ꝛ oīm bonoꝝ ſpūaliū cōplementū. Juxͣ illud Sap. vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa ſcȝ ſapientia diuina. quā alij ꝯcipiūt mētaliter. ipa etiam corporaliter. Et ideo Aue gratia plena.

De grā ꝓuilegioꝝ ſingulariū be. Marie. Cap. xx.

Aue gratia plena. Hic demum videndū eſt de gratijs ſingularibꝰ ſeu priuilegijs qui nō repiunt̄ in aliquo ſanctoꝝ. Qʒlibet enī bn̄ficiū alteri collatū gratis dici conſueuit grā ꝛ tāto maior q̄ꝫto magis ſingularis. Vn̄ ꝛ Ecci. dr̄. Grām fideiuſſiōis nō obliuiſcaris. i. bn̄ficiū. Et regl'a iuris in Sexto. Qd̄ alicui gratioſe ꝯcedit̄. nō dȝ ab alijs trahi in exēplū. Sūt aūt. xij. grē ſeu ꝓuilegia ꝓpria. b. ỽginis nemi cōicata. q̄ deſignant̄ ꝑ. xij. ſtellas corōe mulieris. de qua dr̄ Apoc. xij. Mulier amicta ſole ꝛ luna ſb pedibꝫ eiꝰ. ꝛ in capite eiꝰ corona ſtellaꝝ duodecim. Mulier eſt hec btā Maria vt dicit be. Bern̄. in ſermōe. Ubi de ea pn̄t notari tria oſtendētia magnificentiā eius.

Priuile-gia. xij. de-ſigta ꝑ. xij ſtellas.

Premium ſublimiſſimum. quia amicta ſole.
Meritū excellentiſſimum. quia luna ſub pedibꝫ eiꝰ.
Priuilegiū copioſiſſimū. qꝛ ī capite eꝰ corōa. xij. ſtellaꝝ

De premio nota. ꝙ ſan. §. I

cti compant̄ ſtellis quaꝝ vna eſt lucidior altera. Sic et ſancti vnꝰ gl'ioſior altero. Et h̄ eſt qd̄ ait apl's. i. Coꝝ. xv. Stella differt a ſtella in claritate. Sic erit ꝛ reſurrectio mortuoꝝ. qꝛ erit ꝛ manifeſtabit̄ cunctis vnꝰ ſplendidior altero. Oēs tn̄ ſtelle lumē recipiūt a ſole. Sic oēs ſancti lumē gl'ie recipiūt a xp̄o. qui eſt ſol iuſticie. De plenitudine eiꝰ nos oēs accipimꝰ grām ꝓ grā. Johan. i. id eſt gratiam ꝯſummatā gl'ie. ꝓ grā gratū faciēte in pſenti habita. Sed mulier iſta btā maria. q̄ꝫuis ꝛ ipa ſtella maris illuſtret̄ a ſole. nō tn̄ hic dr̄ illuminata a ſole. ſed veſtita ipſo ſole vt oſtendat̄ premiū eiꝰ excellētiſſimū. vt ſicut nihil ꝓpinquius ꝛ ꝯiunctius corpi q̄ꝫ veſtitꝰ eiꝰ. ita nil ꝓpinquꝰ glorie xp̄i q̄ꝫ gl'ia ꝛ premiū btē marie. ꝛ apte. vt ſicut ipa veſtiuit ſolē ipm̄ in mundo dei filiū carne ſua. ſm̄ illud Ezech. Solē nube tegā. ſic ipe eam in celo veſtiat ſole exceſſiue glorie. vt dicere de ea valeat illud. Te mecū aſſumam ꝛ regnabis mecum.

Sācti cō-pant̄ ſtell' quare.

Excellentiſſimū me §. II

ritū innuit̄ cum ſubdit̄. Luna ſub pedibꝫ eiꝰ. Luna inq̄ꝫtū variabilis. ſignificat mundū. inq̄ꝫtū eclypſim ſepe patit̄ ſignificat defectū. inq̄ꝫtū lucēs illumiāta a ſole ſignificat eccl'iam. Et ex oībꝫ his ſignificatōnibꝫ oſtendit̄ meritū btē marie. Nam inq̄ntū ſignificat mundū luna ꝓpter ſue lucis varietatē. qꝛ q̄nq̄ꝫ plena. q̄nq̄ꝫ media. q̄nq̄ꝫ vacua. Sic aliq̄ in mūdo aliq̄n habēt plenā ꝓſpitatē aliq̄n medio mō. aliq̄n ea nudati. ſm̄ hoc luna fuit ī mūdo ſub pedibꝫ eiꝰ ꝑ ꝯtemptū ꝑfectiſſimū mūdi ſub pedibus affectꝰ erat. vt nihil eſſet qd̄ mundanꝰ violaret affectus. qd̄ de nullo ſanctoꝝ dici pōt. Jnq̄ntum ſignificat defectū. ſic luna ſub pedibꝫ eiꝰ. qꝛ oīs defectꝰ ſub ea eſt. vt inq̄t be. Hiero. Sola ſine peccato actuali etiā veniali vt declarabit̄. Nam cū eſſet plena gratia. ꝛ veniale non ſit vbi grā. i. ꝙ ab ea nō ꝓcedit ſed ṗter eā. Si eſſet ibi veniale. ibi eſſet aliqd̄ vacuū a grā. ꝛ ſic nō plena grā. Vn̄ ꝛ be. Aug. Cū de petīs agit̄ nullā de ea prorſus volo haberi mentionē ꝓpter honorē dn̄i cuiꝰ mater fuit. Jnq̄ntū ſignificat eccl'iam iuxta illud ꝓphete. Eleuatus eſt et luna ſtetit in ordine ſuo. i. eccl'ia ordinata ab apl'is pꝰ eleuationē ſolis ꝑ aſcenſionē. Et ſm̄ hoc tm̄ fuit meritus ỽginis vt eccleſia ſit ſub pedibꝫ eius. ſub ꝓtectiōe eius ꝛ dominio. Unde ipa ait Ecci. xxiiij. Jn hieruſalē poteſtas mea. i. in eccleſia. vn̄ eccleſia ad ipam orat. Sancta maria ſuccurre miſeris. iuua puſillanimes. refoue flebiles. ora ꝓ populo. interueni ꝓ clero. intercede ꝓ deuoto femineo ſexu. ſentiāt om̄es tuū iuuamen ꝛc̄. Cum enī nunq̄ꝫ peccaret. nec ocioſa eſſet. ſed ſemꝑ oparet̄ cum maxima charitate. ꝛ in quolibet actu mereret̄ valde. Et hoc oſtendit̄ immēſum meritū eiꝰ. vt ipo merito ꝛ p̄cibꝫ eccl'ia ꝓtegat̄ ab ea. ꝛ ſic plena gratia. Vn̄ opus noſtrū habere ſit meritoriū. ꝛ tanto plus q̄ꝫto cum maiori gratia.

Priuilegium copio §. III

ſiſſimū eius nō vnam ſed multiplex. ex eo qd̄ dicit̄ in corona capitis eiꝰ habere duodecim ſtellas. que ſunt duodecim ꝓuilegia ſeu gratie ſingulares eiꝰ excellentie q̄ corona dicit̄. Et diuerſi diuerſimode aſſignant iſta duodecim. Sed Albertus vbi ſupra ſic.

Quia nunq̄ꝫ peccato maculatur.
Quia nec peccare potuiſſe inſinuatur.
Quia in quolibet opere meruiſſe monſtratur.
Quia ſumma puritas in ea expreſſatur.
Quia virgo virginum eſſe dicatur.
Quia mater dei vere nuncupatur.
Quia mater omnium predicatur.
Quia mater ſimul ꝛ virgo dicatur.
Quia porta celi declaratur.
Quia paſſio chriſti ei ſoli cōicatur.
Quia ſuꝑ omnes creaturas exaltatur.
Quia regina miſericordie laudatur.

Et hec ſic declarat §. IIII

Albertus ibi. Q, nunq̄ꝫ peccauerit. ptȝ ex illo verbo Cā. iiij. Tota pulcra es ſcȝ in aīa ꝛ corꝑe. Et macula. i. peccati nō eſt in te. Et ſi dicat̄. Qui totū dicit. nihil excludit. Sed iaco. iij. dr̄. Jn multis offendimꝰ om̄es. Et. i. Johānis. i. ſcribit̄. Sanguis eius emūdabit ꝯſciētias noſtras ab om̄i peccato. glo. ibi. Nō tn̄ debemꝰ putare q̄ꝫdiu viuimus om̄ino poſſe a peccatis mūdari. ita intelligit̄ q̄n in aliqua incidamꝰ ſaltē venialia. Quis pōt dicere. mūdum eſt cor meū. purus ſum a peccato. inq̄t ſalomō prouerb. xx. Sed vt dicit regula iuris in ſexto. Generi per ſpeciē derogat̄. Per ſpāle enī priuilegiū conceſſum beate marie quo ad ipam derogat̄ illi regule generali. ꝙ omnes peccauerūt. ad Ro. iij. Qd̄ declarat be. Aug. in li. de natura ꝛ gratia dicēs. Si om̄es ſancti ꝛ ſctē dum hic viuerēt īterrogati fuiſſent vtrū petm̄ haberēt. oēs vna voce rn̄derēt id qd̄ iohēs de ſe ꝛ ſocijs dicit. Si dixerimus qꝛ petm̄ nō habemꝰ ipi nos ſeducimꝰ ꝛ ỽitas in nob nō eſt. excepta ſctā ỽgine Maria. Jnde ſcimꝰ ei plus grē fuiſſe collatū ad vincendū ex om̄i ꝑte petm̄. q̄ ꝯcipe ꝛ parere cū meruit. quē ꝯſtat nullū habuiſſe petm̄. Eſt igit̄ huiꝰ ꝓuilegiū ſoli ei collatū reſpectu oīm viatoꝝ. Nam ꝛ ſi angeli boni nunq̄ꝫ peccauerūt. nō cōputant̄ ipi ī numero viatoꝝ. Qd̄ aūt dicit Cryſoſt. ſuꝑ illud Johan. ij. Quid mihi ꝛ tibi eſt mulier. ꝙ aliq̄d humani paſſa eſt. tūc be. maria quaſi ꝓpter vanitatē voluerit xp̄m inducere ad faciendū miraculū. ꝛ iō xp̄s ſic dure videt̄ ſibi locutus. Cōcedit ſimpl'r Alber. ꝓmā ꝑtē ſcȝ ꝙ aliq̄d humani paſſa ſit vt hō ſcȝ cōpatiēs hoībꝫ in defectu vini. Sȝ ꝙ aliq̄d paſſa ſit vel egerit vani. ꝑ oīa falſum ꝛ ꝯ auguſt. Vn̄ ꝑ exceſſum locutꝰ eſt Criſoſt. Vel forte ſm̄ opinionē aſtantiū dixit quaſi illi hoc extimarēt. Jdeo aūt nō ponitur ꝓuilegiū eius ꝙ fuit ſine originali concepta. qꝛ iſtud erat impoſſibile niſi cōciperet̄ de virgine. ꝛ ſic mater ſua

Priuilegium pmū.

eſſet virgo. Et ſic nō eſſet priuilegiū marie ꝙ eſſet ſimul
mater ⁊ ꝟgo. vt diceret. qꝛ ⁊ mr̄ ſua h̄ habuiſſet. Priuile
giū ergo chriſti ſolus fuit cōcipi ſine originali.

Secundū priuilegiū. §. V.

Grē ſingularis fuit impoſſibilitas peccādi in ea. Vñ be.
Bern. in ſermōe de natiuitate. Ego puto ꝙ copioſior g̃
tia ſanctificatōnis in ea deſcēderit ꝗ̄ in aliȷs i vtero ſan
ctificatis. q̄ totā vitā eı⁹ immunē ab omī pctō efficeret.
qḋ nemini in natis mulierꝫ credim⁹ eſſe donatū. Tanta
igiꝰ grā ei infuſa eſt. ꝙ peccare nō poterit. Sꝫ cū damaſ.
dicat ꝙ omē creabile ē ꝟtibile ſm eſſe ⁊ ſm electionem.
Scḋm eſſe vt corpalia. ſm electionem vt rōnalia. Sed
btā ꝟgo fuit cōpoſita ex vtroꝗ̄. g̃ videꝰ fuiſſe vertibilis
vtroꝗ̄ mō. vñ ⁊ ad pctm̄. Inſup glioſius habeꝰ qḋ ex
victoria habeꝰ ꝗ̄ ſine victoria. Sꝫ vbi nō eſt pugna nō
diciꝰ eſſe victoria. In btā aūt maria fuit nulla pugna. fu
it g̃ ⁊ nulla victoria. In btā maria fuit ſumma glia. g̃ et
victoria. g̃ ⁊ pugna. Igiꝰ videꝰ potuiſſe peccare. In lau
dem ꝗꝗ̄ ſanctoꝝ cantaꝰ. Qui potuit trāſgredi ⁊ nō eſt
trāſgreſſus. facere mala ⁊ nō fecit. Videꝰ g̃ maxime ⁊ h̄
ei couenire. q̄ eſt omī laude digniſſima. Sed ſm rei ve
ritatē ipa ſola inter viatores peccare nō potuit. Inꝰ poſ
ſe cnī peccare ⁊ poſſe mereri. ⁊ nō poſſe peccare. ⁊ nō poſ
ſe mereri. mediū eſt nō poſſe peccare ⁊ poſſe mereri. Sed
ꝑmus ſtat⁹ eſt cōprehēſoꝝ q̄ nō pn̄t peccare nec mereri.
Scḋs eſt viatoꝝ cōiter q̄ pn̄t ⁊ peccare ⁊ mereri. Medi
us ergo ſtat⁹ conuenit btē marie q̄ fuit ſimpl'r viatrix et
ſm q̄d cōprehēſor. vñ ipa potuit mereri ſed nō peccare.
qḋ ꝑtinet ad ſtatū mediū. Sciendū tñ ſm Alb. ꝙ nō
peccare ꝑ ſe ſequiꝰ naturā inuertibilē. Et hoc mō de⁹ tri
nitas diciꝰ nō poſſe peccare. Btūs Hieroñ. Deus ſolus
omipotēs dr̄ q̄ cū oia poſſit. peccare nō pōt. de pe. di. ij.
ca. vlti. Scḋo mō dr̄ nō poſſe peccare qḋ hꝫ vnionē per
ſonalē cū natura inuertibili. Et hoc mō xp̄us hō peccare
nō potuit. vñ Damaſcen⁹ dicit. ꝙ impeccabilis erat do
minus Jeſus. Tertio mō dr̄ nō poſſe peccare qḋ hꝫ con
iunctionē vel ꝯuerſionē totalē ad naturā inuertibilē ꝑ
mediū qḋ eſt de ſui natura inſeꝑabile. vt eſt habit⁹ glie.
Et ſic ſancti in patria nō pn̄t peccare. Ps. Cōfortauit. i.
roborouit ſeras portaꝝ ſuaꝝ ſcꝫ ſuꝑne hierl'm. vt nullus
poſſit exire ſcꝫ peccādo. Quarto mō dr̄ nō poſſe peccare
qḋ hꝫ ꝯiunctionē ad naturā inuertibilē ꝑ mediū. qḋ ⁊
ſi de ſui natura in ſe quidē eſt ſeꝑabile. ſed tñ omino eſt
ſeꝑatū a ꝯtrario repugnāte vel reſiſtēte vel impediente.
⁊ ꝓpterea in ſuo ſummo eſt inſeꝑabile. vt ē plenitudo grē
que fuit in btā maria. Et ex h̄ peccare nō potuit. vñ be.
Berñ. de ioſeph dicit. ꝙ credebat poti⁹ ꝟginē poſſe pare
re. ꝗ̄ mariā poſſe peccare. Et ex his ptꝫ rn̄ſio ad obiecta.
Pugnā aūt habuit. ⁊ ſi nō ab intra extincto in ea fomi
te. tñ ab extra ꝑ tribulatōes. vnde ⁊ victoriam.

Arguit ꝙ btā. M. peccar̄ potuit.

Nō poſſe peccar̄ dr̄ quattuor modis.

Tertiū priuilegiū .§. VI.

eſt i quolibet oꝑe ſuo meruiſſe. Hortamur vos (ait apl's
ij. Coꝝ. vi.) ne inuacuū grām dei recipiatis. Dat de⁹ grā
tiam vt oꝑando ſm eā acquirat ſibi merita vite eterne.
Qui igiꝰ nō oꝑaꝰ cū pōt. inuacuū ⁊ fruſtra grām rece
pit. Quāuis aūt ſancti in multis ⁊ ꝑ multa bona oꝑa
ſe exercuerint in grā. null⁹ tñ fuit q̄ ſemꝑ in omī oꝑe ſuo
ſecut⁹ fuerit inſtinctū grē. vt ſic ſemꝑ meruerit in oꝑib⁹
ſuis. Sed hoc fuit ꝓuilegiū ſingularis grē in btā ꝟgine
maria. Notandū igiꝰ ſm Alb. ꝙ btā maria quolibꝫ
motu liberi arbitriȷ ad agendū vel patiendū merebaꝰ.
Vñ nō merebaꝰ motib⁹ naturalib⁹ inqꝫtū naturalib⁹.
vt oſcitādo. dirigēdo. ⁊ hmōi. qꝛ ibi nō cōcurrit liberꝫ ar
bitriū. ſed merebaꝰ motib⁹ naturalib⁹ gratia informat
vñ ⁊ motib⁹ liberi arbitriȷ gratuitis vbi liberꝫ arbitriū
⁊ gratia oꝑabaꝰ. Sed liberꝫ arbitriū vt ſumentū grām
vt ſeſſor ſm Anſ. Vñ ⁊ apl's. i. Coꝝ. xv. Nō aūt ego ſed
grā dei mecū ſcꝫ oꝑaꝰ. Et ſic merebaꝰ quolibet motu q̄
ꝯtingit mereri in agēdo. In paſſionib⁹ aūt inqn̄tum ipe
paſſiōes ab extrinſeco inferunꝰ. vt iniurie. vl' neceſſario
ꝯtrahūt ex natura. vt triſticia. timor. ⁊ hmōi. hō nō me
retur. ſed inqn̄tū volūtas rōnalis informata grā ab illa
in ſufferentiā ꝓpria libertate inclinaꝰ. ſic mereꝰ eis. iuxta
illud. ij. ad Thi. Si ſuſtinebim⁹ ⁊ conregnabim⁹. Et ſic
btā maria in actiōib⁹ ⁊ paſſionib⁹ ex libero arbitrio ꝓce
dentib⁹. vel eo ꝯcurrēte in eis ſemꝑ merebaꝰ. Et ad hoc
facit triplex ratio. Prima eſt. qꝛ ſm pħm. Intellect⁹ ſem
per rectus eſt. niſi qñ ſe immiſcet fantaſticis et deducaꝰ
ab eis. Sed intellectus btē marie nunꝗ̄ ſe imiſcuit fan
taſiȷs vt deduceretur ab eis. ⁊ ſic ſemꝑ rectus fuit. Sed re
ctum diciꝰ cui⁹ mediū nō exijt ab extremis. Ergo ſemꝑ
mens ei⁹ in ſummū bonū ꝑncipiū ⁊ finē oīm. Secūda
ratio. Vbicūꝗ̄ rō nō pt̄ in diſcernēdo errare. ⁊ volūtas
nunꝗ̄ pōt eligere multa. ſed eligit vltimū et optimum.
Sed vtrūꝗ̄ hoꝝ fuit in btā maria. Lu. x. Maria opti
mam ꝑtē elegit ſcꝫ vnū qḋ eſt ſemꝑ abſolute neceſſariū.
ſcꝫ ſummū bonū. ⁊ ſic ſemꝑ meruit. Tertia rō dicit apl's
i. Coꝝ. x. Siue māducatis ſiue bibitis ſiue q̄d aliud fa
citis. oīa in gliam dei facite. Fruſtra hoc ꝑciperet. ꝯſule
ret vel moneret. ſi null⁹ obſeruaret. Sed null⁹ alioꝝ vi
atoꝝ hoc ſemꝑ ſeruauit. Oportet ergo aliquē inuenire q̄
hoc fecerit. al's fruſtra. Et iſta fuit be. maria. Vñ odilio i
ſermone. Vnū ꝓ certo ſcim⁹. qꝛ oīs marie actio ſꝑ inten
ta fuit in dn̄o. Nec tñ ex hoc equabiꝰ ipa xp̄o q̄ impro
portionabili charitate hec faciebat. ⁊ ſine ſui indigētia.

M. ſꝑ et in qlibet oꝑe meru iſſe quō i telligitur.

Quartū priuilegiū .§. VII

eſt puritas in ea in ſummo. Ad qḋ facit qḋ ait angel⁹.
ſcꝫ Inueniſti gratiā apud deum. gratiā puritatis ad de
um. i. ſummā poſt deum. Dicit ei Anſhel. ꝙ ea purita
te decuit. vt niteret qua maior ſub deo nequeat inueniri.
Nā ſi maior i filio ſuo. hic eſt de⁹. Et ad hoc facit qḋ di
ciꝰ Prouerb. xxv. Aufer rubiginē de argēto ⁊ egredietur
vas puriſſimū. Argentum ꝑcioſius metallū ceteris poſt
aurū ſignificat beatā mariā. albā puritate ⁊ ꝑcioſiorem
perfectōne cunctis ſanctis poſt chriſtū. De quo diciꝰ Cā
tico. v. Caput eius aurū optimū. Rubigo fuit peccatū
originale. quo ablato per ſanctificationē in vtero eſt ef
fecta vas puriſſimū. Chriſtus quidē habuit puritatem
ita ꝙ nullo mō nec vnꝗ̄ habuit in ſe originale. Omnes
baptiſati vel ſanctificati in vtero habēt puritatē ab ori
ginali ſcꝫ in puritate liberati. qḋ quidē habuerūt quo
ad culpam. a qua mūdati habent adhuc originale quo
ad fomitē. Virgo aūt Maria habuit puritatē ab origi
nali. nō quia nō contraxerit illud. ſed mūdata ita eſt ꝙ
nullo mō remāſit in ea aliquid pene eius. i. fomes. im
mo extinct⁹ fuit. Et ſic maior eſt puritas ei⁹ poſt deū ho
minē quo ſcꝫ ad cōtrahētes originale. Nam angeli non
ꝯtrahūt originale. Notandū tñ ꝙ puritas ſm Alber.
nō tantū diciꝰ ꝑ receſſum ab impuro. ſed etiā ꝑ approxi
mationē ⁊ acceſſum ad ſumme purū. Pro cui⁹ declara
tione ſciendū ꝙ puritas vt videꝰ ſequiꝰ naturā lumi
nis ⁊ luminoſi. vt qḋ plus participat de natura lucis
plus habeat puritatis. vt ſumma lux vel ſumme lumio
ſum ſumme ſit lucidū ⁊ purū. Et vbi magis ꝓprie et ve
re eſt ꝓprietas lucis. ibi etiā magis vere eſt ꝓprietas puri
tatis. Vnde cū ſit lux corpalis ⁊ lux ſpiritualis. vt dicit
btūs Aug. ſuꝑ Geñ. ad lr̄am. magis ꝓprie diciꝰ lux ſpi
ritualis lux. ꝗ̄ corpalis. Erit ergo ⁊ puritas corpalis et
puritas ſpiritualis. Sed maior puritas corporalis eſt
ſm maiorem cōuenientiā ad ſummā lucē corporalē. Et
ſic aqua purior eſt terra. et aer ꝗ̄ aqua. et ignis ꝗ̄ aer.

De puritate beate M. vñ ⁊ quō hūit eā i ſūmo

firmamentū ꝙ̄ ignis.celū aqueū ꝙ̄ firmamentum.celū empireū ꝙ̄ aqueū. Et illud patet ad ſenſum. Similiter maior puritas ſpūalis eſt ſm maiorē ꝯuenientiā ad ſūmam lucē ſpūalē.que deꝰ eſt.qꝛ lux eſt in tenebris in quo tenebre nō ſunt vlle. Scḋm hoc ergo purior erit aīa ſenſibilis ꝙ̄ vegetatiua.rōnalis ꝙ̄ ſenſibilis.angelica ꝙ̄ rationalis hūana ſm naturā. Scḋm grām aūt que eſt q̄ſi lumē creatū,ꝓcedens a luce increata vbi eſt maior participatio grē.ibi maior appropinquatio ad ꝓmā lucem. Ergo vbi grā in ſummo.ibi appropinquatō in ſummo ⁊ puritas in ſummo. Sed in btā maria reſpectu omniū creaturaꝝ aliaꝝ nō vnitaꝝ fuit grā in ſummo.ḡ ⁊ appropinquatio.⁊ inde puritas in ſummo. Item aplus ait.i. Thi.i. Charitas de corde puro ſcꝫ eſt. Ubi ḡ maior charitas ibi maior puritas. Sed charitas in btā maria in ſummo.ḡ ⁊ puritas in ſummo. Petrꝰ etiā dicit ī actibꝫ aploꝝ.xv.ca. Fide purificās corda eoꝝ. ⁊ loquit̃ de fide formata ꝑ charitatē. Sed btā maria habuit fidē ī ſummo.ergo ⁊ puritatem. Nec obſtat huic ꝯcluſioni ꝙ puritas btē marie etiā in ſtatu vie fuit maior omīm ſub deo. Unde ⁊ angeloꝝ ⁊ beatoꝝ hoc ꝙ ſua puritas nō plene apprehēderet ꝑ ſpēm lucē increatā vt beati. Nā hoc ideo erat.qꝛ maior lux grē in ſubiecto paſſibili cōiuncto corpori ⁊ paſſibili ⁊ groſſo btē marie.minꝰ immutat ⁊ mouet actualiter ꝙ̄ maior lux grē in ſubiecto impaſſibili ⁊ glioſo. Et hoc apparet ꝑ exemplū a ſimili. Uidemꝰ ꝙ qñ maior lux minꝰ illuminat.⁊ minor lux magis illuminat ꝑ ꝯiunctionē cum aere obſcuro vel claro. Uñ qñq; luna tm̄ illuminat in nocte vel magis in aere ſereno ꝙ̄tuꝫ vel ꝙ̄ ſol in die in aere obſcuro ⁊ obnubilato.⁊ tñ improportionabiliter maior eſt lux ſolis ꝙ̄ lune. Sic ⁊ beata maria.⁊ ſi nō ita actualiter ꝯtinue videret deū ſummā lucē ꝑ ſpeciē vt ſancti.ꝓpter obſtantiā corꝑis paſſibilis ſui.tamen habebat maiorē grē habitū ⁊ ſubſtantiā ꝙ̄ ipi. vñ ⁊ magis ꝓxima luci eterne. ⁊ inde magis omnibꝫ pura. Hec igit̃ puritas inq̄t Alb.nihil aliud eſt ꝙ̄ peccati originalis deletio.fomitis extinctio.gratuitaꝝ ꝑfectionum vltimatio. Et ſic in btā virgine ſm ſtatū vie fuit grā dei fortiꝰ ⁊ magis ꝙ̄ in angelis.q̄ntū ſcꝫ ad ſubſtantiā.non q̄ntū ad actū q̄ eſt opatio.⁊ ſic puritas in ſummo. Sꝫ ad hāc puritatē ſummā quatuor gradibꝫ aſcēdit. Primo enī purificata fuit ꝑ ſanctificationē ī vtero. Secūdo in ꝟtutū exercitatiōe. Tertio in ſpūſſancti ſupuētione. Quarto in filij ꝯceptione. In ꝓmo eſt ꝑfectio grārum ſacramentaliū. In ſecūdo eſt ꝑfectio virtutū. In tertio ē ꝑfectio donoꝝ. In quarto ē ꝑfectio fructuū ⁊ beatitudinū. De ꝓmo dicit̃ Canti.iiij. Tota pulcra es amica mea libera ſcꝫ ab originali. Tota pulcra es a mortali exempta. Macula nō eſt in te ſcꝫ venialis. De ſcḋo in figurā eiꝰ dicit̃ de Heſter ꝙ erat formoſa valde incredibili pulcritudine ⁊ oīm oculis gratioſa ⁊ amabilis. Formoſa ſcꝫ in ope ꝑ charitatē q̄ eſt forma virtutū. Incredibili pulcritudine.in corꝑe ꝑ ꝟginitatis inſolitam caſtitatem Et oīm oculis gratioſa.ꝑ cordis humilitatē. qꝛ reſpexit humilitatē ancille ſue. Et de pulcritudine. Sap.iiij. O ꝙ̄ pulcra eſt caſta generatio cum claritate ⁊c̄. De.iij ps. Sanctificauit tabernaculū ſuū altiſſimꝰ. deꝰ in medio eius nō cōmouebit̃. Et luce.i. Spūſſanctꝰ ſupueniet in te ⁊c̄. De.iiij. Ezech.xliij. Maieſtas dñi ingreſſa eſt templum ad viā porte que reſpicit ad orientē. Et poſtea ſeq̄tur. Et repleta eſt gloria domꝰ dñi. Ad Heb.vlti. Adeamus cum fiducia ad thronū grē eius vt inueniamꝰ auxiliū in tempe oportuno. Et ſic patet priuilegiū quartū de puritate in ſummo.

M. 4or gdibꝫ ad ſūmā puritatē aſcēdit.

Quintū priuilegiū. §. VIII

gratie eſt.qꝛ ſimul eſt mater ⁊ virgo. vñ Dicit. Inuenit populꝰ grām in deſerto.grām ſcꝫ ſingularis maternitatis ꝓducentis cum q̄ nobis attulit grām ⁊ veritatē. In deſerto.i.btā maria derelicta a pctō. derelicta in tēplo a parētibꝫ. derelicta a quolibet viro ⁊ incognita ꝑ quā nō ꝑtrāſiuit homo ſed mater eſſet ⁊ ꝟgo. Mater inuiolata. mater incorrupta.mater intacta. Quis vnq̄ audiuit talia.inq̄t Eſa.ca.vlti.vt mater eſſet ⁊ intacta generaret.q.d.nullus. Si queris ait be. Amb.nature ordinē. Femia mixta viro generare ꝯſueuit. Liquet autē ꝙ ꝓter nature ordinē ſit xp̄s natus ex virgine.de ꝯſe.di.ij.reuera. Decuit aūt ꝙ talis mater eſſet ⁊ virgo.qḋ eſt ei ꝓuilegium ſingulare. Homo enī eſt digniſſima creaturaꝝ.ḡ generatio homis eſt nobiliſſimꝰ effectus generalis. Generatio aūt nobiliſſimi cuiuſdā hoīs eſt effectꝰ hoīs ſpālis.ſꝫ nobiliſſimꝰ effectꝰ nō eſt niſi nobiliſſime ſubſtātie. iuxta illud Lu.vi. Ex fructu arbor cog̃ſcit̃.ḡ generatio nobiliſſimi hoīs erit effectꝰ nobiliſſimꝰ nobiliſſime vel nobiliſſimi hoīs generātis. Sed vnꝰ eſt ſolus hō nobiliſſimꝰ. ſcꝫ xp̄s.ergo vni ſoli ꝯuenit eſſe matrē illiꝰ.ḡ huiꝰ maternitas eſt ꝓuilegiū vniꝰ ſolius. Itē effectus huiꝰ generationis fuit ꝑfectꝰ in ſummo.ḡ ⁊ generatio ꝑfecta in ſummo Sꝫ ꝑfectior eſt generatio vbi vnꝰ de vno ꝙ̄ vbi vnꝰ ex duobꝫ.ḡ in iſta generatōne debuit eſſe vnꝰ de vna.ergo illa fuit mater ⁊ ꝟgo. Itē ad ꝑfectiſſimā generatiōeꝫ ſm naturā ſequit̃ ꝑfectiſſima maternitas. Sed ꝑfectior eſt maternitas cū incorruptiōe ꝙ̄ cū corruptiōe. ergo decuit vt in tali generatiōe eſſet ſimul mater ⁊ ꝟgo. ſm illud Eſa.vij. Ecce ꝯcipiet ⁊ pariet filiū.ſcꝫ ꝑmanēs ꝟgo. Itē quicq̄d eſt in arte exemplari diuino totum debet eſſe declaratū ⁊ exemplatū in exēplo creato. Sed generatio eſt in diuinis.ḡ aliqḋ exemplū debet habere ī natura. Sꝫ ibi vnꝰ de vno.pater de filio ſine diuiſiōe.corruptiōe. et cōmixtione.ḡ ⁊ hic de generatōne xp̄i vnus de vna ſine corruptiōe ⁊ cōmixtione.ergo ipā mater ⁊ ꝟgo. Priuilegium eſt igit̃ ſolūmō beate marie.ꝙ ſit mater et virgo. Nec ſua maternitas aut ꝟginitas fuit indifferēs. Sic poteſt eſſe in alijs.ſed vtrunq; fuit meritorium. Eiꝰ enī ꝑfectiſſima ꝟginitas fuit ꝑfectiſſima integritas cordis ⁊ corporis ex radice ſumme charitatis. Eiuſq; maternitas fuit ſibi meritū.quia ipā de cōgruo meruit fieri mater dei.merito ſue fidei.ſpei.⁊ charitatis.ac perfectiſſime humilitatis. Qꝫ ſi obijciat̃ iſtud priuilegiū non ſibi ſoli ꝯuenire ſed eccleſie ⁊ plante. Nam dicit̃ eccl'ia mater et virgo. Et ſi dicat̃ ꝙ mater ⁊ virgo eccleſia dicit̃ ſpūaliter nō naturaliter. Tunc ſic. Maternitas ⁊ virginitas ſpūalis eſt ꝑfectior ⁊ nobilior maternitate ⁊ virginitate corꝑali.ergo verius ⁊ ꝑfectius dicit̃ eccleſia mater ⁊ ꝟgo ꝙ̄ beata maria. Reſpōdeo ꝙ eccleſia nō habet in omibꝫ membris integritatē carnis. Et in nullo habet integritatem carnis ⁊ cordis cū ſumma fecunditate ſpiritus ⁊ corporis.excepta ꝑfectiſſima virginitate ⁊ fecūditate beate marie. Sed illam ſpiritualē fecunditatē ⁊ virginitatem quā habet eccleſia in alijs membris habet in ſe ex beata maria excellētiſſime cōmunē cum alijs. ⁊ inſuper iſtam ꝓuilegiatā ſingularitatē. De plātis dicit philoſophus ꝙ eſt in eis ſexus. Eſt enī planta maſculina.⁊ plāta feminina.⁊ tamē planta generat plantā ſine corruptione ⁊ cōmixtione.ergo ibi eſt mater ⁊ virgo.⁊ nō ſolum maria. Reſpondeo ꝙ planta dici poſſet ſuo mō habere virginitatē ⁊ fecunditatē ſeu maternitatē.ſi ſimul haberet ſcꝫ ſil' virorē floruꝫ cū parte fructificatōis quod non cōtingit. vt dicere poſſet. flores mei fructus. ſicut amigdalum que virginis matris figura fuit. Hoc etiam in figura notat̃ Gen.xiiij. vbi dicit̃ abrahe. In quarta generatione reuertent̃ huc ſcꝫ ad terrā ꝓmiſſionis ſeminis abrahe ꝓmiſſam. Quatuor ſunt modi generationis humane ſm Anſhel.nec eſt inuenire aliū modum. Pri

Obiectio nō ſoli ꝯuenit ꝓuilegiū

Modi generatio

nis bũas ni ſũt 4or
mũs fuit ſine femina et maſculo. vt adam factus a deo.
Secũdus fuit ſine femina ex viro. vt eua ex coſta ade.
Tertius eſt ex muliere ⁊ maſculo. vt eſt cõis oĩm natu
ralis generatio. Reſtabat quart⁹ mod⁹ ſcʒ ex femina ſi/
ne viro. Et hoc eſt ꝟginis marie ſolũ. vñ mater ⁊ virgo.
qδ eſt ſingulare priuilegiũ. Et ꝑ hanc generatõem quar
tam filij abrac. i. veri fideles reuertent̃ ad terrã fluentem
melle ⁊ lacte ꝓmiſſam eis. i. vitam eternam abundantẽ
dulcedine dilectionis ⁊ lacte puritatis.

Sextũ priuilegium .§.IX.

Maria ẽ mr̃ dei.
gratie eſt. qδ eſt mater dei. Orige. ſup illud. Cũ eſſet de/
ſpõſata mater ei⁹ Math. i. Mater vnigeniti dei. Ma
ter creatoris ⁊ plaſmatoris oĩm. Mater ei⁹ qui eſt in ce
lis ſine matre. in terris ſine patre. Et hoc eſt ſingulariſſi
mum oĩm ꝓuilegioꝝ eius. Figuratũ Dañ. xiiij. in danie
le exiſtente in lacu leonũ. cui miſſus eſt abacbuc miniſte
rio angeli de iuda in babyloniã cuʒ prandio bono. qui
abacbuc intrauit ⁊ exiuit ad danielẽ clauſo oſtio. nec da
niel in aliquo fuit leſus a leonibꝫ ſeptẽ q̃ deuorabãt ali/
os. Daniel enĩ qui interp̃tat̃ cauſa dei. caſtiſſim⁹. ſapien
tiſſimus. ꝯtemplatõni deditus. ſignificat ꝟginẽ mariaʒ
totã virilẽ nil femineũ in moribꝫ habentẽ caſtiſſimã. ſa/
pientiſſimã. ⁊ ꝯtemplatiuã. que bene dicit̃ cauſa dei. q̃a
mater dei. Mater enĩ eſt cauſa ⁊ origo filij. cui⁹ fili⁹ de⁹
eſt. Abacbuc interpretat̃ luctator fortis. ⁊ ſignificat Je/
ſum qui luctã geſſit cũ diabolo nõ inanem. Hic cũ pran
dio bono diuinitatis angelos ⁊ homĩes reficiẽtis ad da
nielem. i. ad virginẽ miſſus eſt. i. incarnatus ex ea angelo
nunciãte. De iudea q̃ interp̃tat̃ ꝯfeſſio. miſſus eſt in ba/
byloniã que interpretat̃ ꝯfuſio. quia de celo vbi eſt con/
feſſio diuine laudis. in mundũ plenũ ꝯfuſione erroruʒ ⁊
peccatoꝝ. Intrãte aũt ⁊ egrediẽte abacbuc clauſtra non
reſerata fuerũt. q2 aluus tumeſcit ꝟginis. clauſtra pudo
ris ꝑmanẽt. etiã ipm parienti. Leones ſeptẽ qui circum
eunt querẽtes quẽ deuorẽt. vniuerſitas ſunt demonum
de ſeptẽ vitijs capitalibꝫ tentantes. qui in nullo potue/
runt ꝟginẽ matrẽ ledere. Sed alios deuorabãt homĩes
⁊ beſtias. i. iudeos ⁊ gẽtiles. Ubi etiã notãdũ ſm Alb.
ꝙ non põt intelligi maior gr̃a pure creature participari
q̃ʒ eſſe matrẽ dei. Maior enĩ eſt q̃ʒ fili⁹ adoptiuus ꝑ gra
tiam. vel angel⁹ vel frater dei. Et ratio ꝓmi eſt. q2 inter
matrẽ ⁊ filiũ eſt ꝯiunctio ſubſtãtialis. Inter patrẽ ⁊ fili/
um adoptiuũ eſt ꝑticipatio accidẽtalis. ergo magis ẽ eẽ
matrẽ dei ꝑ naturã q̃ʒ eſſe filiũ dei ꝑ adoptionẽ. q2 perfe
ctior ꝯiunctio ſubſtãtialis q̃ʒ accidẽtalis. Propterea qδ
claudit alteꝝ in ſe plus eſt ⁊ magis eligendũ q̃ʒ illud qδ
nõ claudit. Sed eſſe matrẽ dñi ſm naturã claudit in ſe
eſſe filiũ adoptiuũ ꝑ gr̃am neceſſario. q2 aliter nõ fieret
mater. ğ plus eſt eſſe matrẽ q̃ʒ filiũ adoptiuũ. De ange

Maria ex mr̃nitate tali effe/cta ẽ dña angeloꝝ.
lo ſic ꝓbat ad qδ ſequit̃ maius bonũ illud eſt plus eli/
gendũ. Sed ad eſſe matrẽ dei ſequit̃ mai⁹ bonũ q̃ʒ eſſe
angelũ. Nam ex maternitate tali efficit̃ dña oĩm angelo
rum. Et ſi angel⁹ ſm naturã ſit nobilior ⁊ ꝑfectior hoĩe.
tñ ſm gr̃am que potior eſt natura põt eſſe ꝑfectior. ſicut
eſt in beata matre dei. De fratre ſic ꝓbat. Cauſa inq̃ʒtuʒ
cauſa eſt dignior effectu inq̃ʒtũ effectus. Digni⁹ eſt ergo
eſſe cãm boni q̃ʒ ꝯcauſatũ bono. Sed mater dei eſt cau
ſa ⁊ origo dei. ſm illud qδ natũ eſt. Frater aũt dei non ẽ
cauſa ⁊ origo dei. ſed cauſat⁹ ab eadẽ origine. ergo pl⁹ eſt
eſſe matrẽ dei q̃ʒ fratrẽ dei. In cui⁹ etiã ſignũ eſt ꝙ dñs

Obicitur ꝙ non ſit maxim̃ ꝓuilegiũ eẽ mrẽʒ dei.
dedit ꝓceptũ de honorãdo patrẽ ⁊ matrẽ. non aũt de ho
norãdo fratres. quia quid mai⁹ eſt mater q̃ʒ frater. Itẽ
cum maius ⁊ digni⁹ ſit eſſe patrẽ q̃ʒ matrẽ. ſi aliqua pu
ra creatura eſſet pater dei ſm humanitatẽ. videtur tunc
plus eſſe ſm hoĩem patrẽ eſſe dei q̃ʒ matrẽ dei. ergo eſſe
matrem dei nõ eſt maximũ priuilegiũ qδ poſſit cõmu/
nicari pure creature. Ad hoc reſpõdet Albert⁹ ꝙ hoc eẽ
nõ põt. ⁊ multa indecentia ſequerent̃. Dicit enĩ pħus ꝙ
maſcul⁹ eſt qui generat in alio. Ergo ille qui eſſet pr̃ dei
aut generaret in alio aut in ſeipſo. Si in alio. ğ due eẽnt
vnus generãs in alio. ⁊ vnus vel vna generans ab alio
ſeu altero. ğ ibi eſſet maſcul⁹ ⁊ femina. Si aũt pr̃ gene/
raret in ſeipſo. ğ nec eſſet maſcul⁹. nec eſſet pater. Itẽ nõ
eſſet rõ tũc quare magis diceret̃ pater q̃ʒ mater. Itẽ cuʒ
nõ ſit in viro loc⁹ cõceptiõis. formatõnis. ⁊ nutritionis.
Et ſi fieret ſubito formatio. nõ eſſet generatio. Itẽ cum
ſit ibi organũ ꝑtus indifferẽs eſſet rõ ꝟgitatis. ⁊ ſic non
eſſet fili⁹ ꝟginis. nec eſſet pater nec mater. Itẽ ſic eſſet ex
cluſus ſexus femine⁹ ab incarnatõne. Nõ enĩ incarnatũ
eſſet femina. nec incarnat⁹ eſſet ex femina. Et ſic pater ꝙ
maior gr̃a pure creature ꝯcedi nõ põt. q̃ʒ eſſe matreʒ dei
naturalẽ. Nã qδ ait xp̃s Math. xij. Qui fecerit volũta
tem patris mei ſcʒ ip̃e me⁹ frater ſoror ⁊ mater ẽ. intelligi
tur ſpũaliter iſta parẽtela nõ naturaliter. Sed btã ma/
ria fuit mater naturalis vñ ꝓuilegiũ ſingulare. Item ꝙ
fuerit nutrix dei. Ipm enĩ vt canit eccl'ia ſola ꝟgo lacta/
bat vbere de celo pleno. nõ eſt ꝑ ſe ꝓuilegiũ ſed ꝑs ꝓuile
gij q̃ includit̃ in maternitate dei. Ad integritatẽ ei ma
ternitatis ſm Alb. exigit̃ nõ tm̃ ꝓma materia corpis ge
nerãdi. ſed etiã alimẽtum nutriẽdi. qδ tm̃ aptũ natũ ẽ
ab alio accipi. Uñ qñ eſt alia mater. alia nutrix. Nutrix
eſt quaſi media mater a quã aliqñ puer multũ ꝯtrahit
a ꝯplexiõe influẽte. ğ ad ꝑfectiſſimã maternitatẽ exigit̃
etiã rõ nutricis. Uñ cũ be. maria fuerit ꝑfectiſſima ma
ter. fuit ⁊ nutrix ſm illud Lu. xi. Btũs venter q̃ te porta
uit ⁊ vbera q̃ ſuxiſti. Et ſic ſb mr̃e dei ĩcludit̃ nutrix dei

Septimũ priuilegiũ .§.X.

eſt. ꝙ eſt ꝟgo ꝟginũ. Sic canit eccl'ia in letanijs. Ubi
notandũ ſm Alb. ꝙ ꝑ genitiuũ notat̃ duplex habitudo
generalis ſcʒ ⁊ ſpũalis. Rõne habitudĩs quã importat
general'r notat originẽ. Dicit̃ enĩ genitiu⁹ a generãdo q̃i
a ꝓma ſui generatõne a qua ⁊ nomẽ accepit. ⁊ notat ha — Maria dr̃ virgo ꝟginũ q̃re ⁊ quõ itel ligitur.
bitudinẽ gignẽtis ad genitũ vel ecõuerſo. Ratiõe ſpũa
lis habitudinis notat excellẽtie ſignificatõem. Rõne igi
tur ꝓmi nõ ꝯuenit xp̃o vt dicat̃ ꝟgo virginũ. Quia etſi
excellit ꝟginitatẽ matris. ip̃e tñ nõ fuit ꝓmus ꝟgo. qui
generauit alios ꝟgines ꝑ imitatiõem. Sed btã maria
eſt mater oĩm in virgĩtate. q2 ꝓma ſine ꝓcepto ꝯſilio vel
exemplo. gl'ioſum virgĩtatis munus deo obtulit. et per
votũ virgĩtatis, vt dicit Aug⁹. ab ea emiſſum. xxvij. q. ij
obprobriũ virgĩtatis abſtulit. q2 maledicta in lege dice/
bat̃ ſterilis. ⁊ eam in ſe ꝯſecrauit. ⁊ ſic omnes virgines ꝑ
imitatõem ſui genuit. Ergo ei ſoli ꝯuenit ꝙ ſit virgo vir
ginũ ⁊ mater virginũ. Ratõne aũt ſcd̃e habitudinis. i.
inq̃ʒtũ notat excellẽtiã ſuꝑ oẽs virgines. ſicut Roſa flos
floꝝ q2 excellit alios. ⁊ rex regũ Jeſus. q2 excellit omẽs re
ges. Sic ei ſoli ꝯuenit ita ꝙ nulla alia põt dici ꝟgo vir
ginũ. Excellit aũt oẽs alios in fomitis extinctiõe. in puri
tate. ⁊ i fecũditate. quia nulla virgo fecunda niſi ip̃a. Nec
tamen ex hoc põt dici minus ꝯtinens. quia nunq̃ʒ fuit
tentata. ex eo ꝙ philoſoph⁹ dicit ĩ ethicis. ꝙ cõtinẽs pa
titur ſcʒ impulſus tentationũ. ſed nõ deducit̃. i. nõ vinci
tur ab eis. Nam hoc habet locũ ſm inſtinctum nature.
vel cõmunis gr̃e. ſecus ꝑ extinctõnem fomitis. vt ĩ be
ata Maria. Uictoria enĩ cum ſit declaratio potentie ſu
per aduerſariũ magis ac magis declarat potẽtia. quan
do tanta eſt ſuꝑ aduerſariũ poteſtas. ꝙ nõ põt mouere
bellum vel inire conflictũ. q̃ʒ cũ poſt ictus ⁊ vulnera vin
cit inimicũ. Ex quo ptʒ ꝙ maior fuit ꝟtus caſtitatis in
beata maria q̃ʒ in q̃libet alia virgine. ita ꝙ etiã angelos
excellit in ꝟgĩtate. q2 ibi a natura hec a gr̃a. Illa angl'oꝝ
caſtitas nc̃cria. Hec gratuita ⁊ volũtaria. Illa in natura

Maria nō dr̄ mr̄ matrū ſic virgo virginum.

impaſſibilē.hec in natura fragili.⁊ ideo vtilioꝛ.nobilioꝛ.
⁊ laudabilioꝛ.Quāuis aūt ꝓprie ⁊ vere dicat̄ virgo ꝟgi
num.nō tñ ita ꝓprie dici pōt mater matrū.qꝛ in ꝟginita
te ꝯuenit cū alijs in integritate mētis ⁊ coꝛꝑis.Sed in
maternitate nō ꝯuenit cū alijs matribꝫ.qꝛ ille recipiunt
ꝯceptū ab alijs hoībꝫ.Hec aūt nō ab alio ꝗ̄ a deo.Et iō
virgo.Vñ eccl'ia.Rubū quē viderat moyſes incōbuſtū
ꝯſeruatā agnouimꝰ tuā laudabilē ꝟginitatē.Rubꝫ eſt
natura humana pungitiua ꝑ vitia.In hac apphēſus
ignis diuinꝰ.qꝛ deus noſter ignis ꝯſumēs eſt.qñ ſcilicʒ
verbū dei noſtrā naturā aſſumpſit de virgine.Ignis ta
men iſte humanitati vnitꝰ nō abſtulit viroꝛē ꝟginita
tis in maria.A viroꝛe eñi dicit̄ ꝟgo.Et ſicut ſpina roſaʒ
genuit iudea mariā.figura habet̄ de rubo in Exo^d.

Octauū priuilegiū .§.XI.

beate marie eſt ꝙ mater eſt oīm.vñ Prouerb.viij.ipa di
cit.ꝓut introducit eccl'ia in ſui laudē.Cum eo ſcʒ deo erā
cūcta cōponēs ſcʒ ꝑ recreationē ſeu reformationē q̄ quaſi
deformata erāt deformato homīe ꝑ peccatū.ꝓpter quē
oīa facta erāt.Vñ be.Bern.Merito in te o dña reſpici
unt oculi vniuerſe creature ī qua ⁊ ex qua benigniſſima
manus dei quicq̄d creauerat.recreauit.Et ſic dici poteſt
mater oīm.Sap.vij.Oīm mater eſt.Nam cum ipſa ſit
mater dei.⁊ deꝰ eſt pater ⁊ oꝛigo oīm.Quicquid eniʒ ꝑ
ſe eſt cauſa ⁊ oꝛigo cauſe.ē ꝑ ſe oꝛigo ⁊ cauſa cauſati.Sʒ
mater ꝑ ſe eſt cauſa ⁊ oꝛigo filij.Et filiꝰ per ſe oꝛigo ⁊ cā
oīm.qꝛ per ipm oīa facta ſunt.Joh.i.ſcʒ ꝑ verbū filiuʒ
dei.ergo ⁊ ipa per ſe eſt mater oīm.Et ꝓmaxime hominū
eſt mater oīm genitura ⁊ cura.qꝛ vnū hoīem genuit.ꝑ
quē omnes recreauit ſeu regenerauit.Et in illo filio ſuo
nobis ꝓcurauit quicq̄d ad vitā pñtem.vl' futurā nobis
neceſſariū fuit. Hoc aūt opus recreationis ꝓpter qȯ
dicit̄ mater oīm be.marie dñs ſm quadruplex genꝰ cā

Maria ē mat̄ oīm hominū.

rum ei cōmunicauit ſcʒ efficiētij.materialis.formalis.et
finalis. Cauſa quidē efficiētis noſtre recreatōnis ſcʒ ī
eſſe gr̄e generatōnis poſt deū.ſub deo.⁊ cum deo.quia
ipa nobis illū genuit qui nos oēs recreauit ſeu regenera
uit ſpūaliter ꝑ paſſionē ſuā.ꝟtutem gr̄e ꝯferentē ſacra
mentis.Et vt ipm filiū ſuū gigneret ſuis ꝟtutibꝫ de cō
gruo ꝓmeruit.Vñ Anſ.Nempe decuit vt ea puritate
que maioꝛ ſub deo nequeat intelligi.ꝟgo illa niteret.cui
deus pater vnicū filiū ſuū quē de coꝛde ſuo equalē ſibi
genitū tanq̄ȝ ſeipm diligebat ita dare diſponebat vt na
turaliter eſſet vnꝰ.ideq̄ȝ cōmunis dei patris ⁊ virginis
filius.Et quā ipe filiꝰ ſibi matrē ſpāliter eligebat.⁊ eaʒ
ſpūſſanctꝰ volebat.⁊ opatus erat.vt ꝯciperet ille de quo
ipe ꝓcedebat.Hec anſ.Et qȯ dicit̄ de patre eterno.ita ⁊
de matre eiꝰ tempali.dici pōt illud Ro.viij.Proprio fi
lio ſuo nō pepcit ſed ꝓ nobis tradidit illum.ſcʒ paſſum
volūtate ⁊ affectu.Et quō cum illo nō nobis oīa dona
uit ꝑtinētia ad recreatiōem noſtrā. Cauſa materialis
fuit huiꝰ recreatōnis noſtre.quia ſpūſſanctꝰ de puriſſi
mis eiꝰ carnibꝫ ⁊ ſanguinibꝫ ꝯſenſu mediante carnē aſ
ſumpſit qȯ in coꝛpꝰ tranſfoꝛmauit.per qȯ redemptio
noſtra ⁊ recreatio facta fuit.Huius rei mirabilis figura
fuit.qȯ habet̄.ij.Reg.xi.ſcʒ ꝙ eo tempe quo ſolēt reges
ad bella ꝓcedere ſcʒ tempe veris.Dauid ſurgēs a doꝛmi
tione in meridie.vidit de ſolario eiꝰ mulierē ſcʒ berſabee
pulcerrimā lauantē ſe.⁊ amoꝛe tractꝰ pulcritudinis eiꝰ
miſit nunciū vt ei acquieſceret.Que aſſentiēs ꝯcepit fi
lium.⁊ ſāctificata eſt mulier ab immūdicia ſua.Dauid
interpretatꝰ manu foꝛtis ſignificat foꝛtiſſimū ⁊ oīpo
tentē deum.Hic quaſi a ſomno ſurrexit.qñ diſpoſuit in
carnari.Nam ꝑus videbat̄ quaſi doꝛmire.dum generi
humano nō ꝓuidebat de redemptiōe.Et in meridie ſcʒ
caloꝛis diuini amoꝛis.ſurrexit ad opandū miſteriū.Vi
dens aūtē berſabee q̄ interpretat̄ puteus ſeptimꝰ vl' pu
teus ſacietatis.i.virginē mariā pulcerrimā mente ⁊ coꝛ
poꝛe.que eſt puteꝰ aquaꝝ viuentium gratie ſeptifoꝛmis
ſuꝑabundans.Lauātē ſe.nō a maculis que nulle erāt
ſed ſcripturaꝝ inſiſtentē ac magis ⁊ magis ſe purificātē
per opa ſcʒ virtutū quotidie magis deo appꝛopinquātē.
Videns ergo hāc mulierē oculo appꝛobatōnis ⁊ miſe
rationis.tactus pulcritudine tantaꝝ ꝟtutum.miſſo an
gelo nuncio vt aſſentiret in ꝯceptum filij ipa aſſentiēte
ꝯcepit ſaluatoꝛē mūdi.Et ſanctificata eſt mulier ab im
mundicia ſua.ſiue qꝛ fomes qui erat in ea relegatꝰ tūc in
ꝯcepta filij ex toto fuit extinctꝰ.Siue ⁊ meliꝰ quia libe
ra fuit ⁊ immunis ab immūdicia q̄ accidit in conceptu
filioꝝ nullo mō eam habēdo.ſed de puriſſimis ſangui
nibꝫ ſuis ꝯcipiendo.Nec incōuenieñs ē vt vitioſe geſtuʒ
ſcʒ adulteriū.Dauid ſignificet ſanctiſſimū miſteriū.vt
dicit bea.Grego.in moꝛal'.licet aliter ipe exponat.Nam
⁊ deus de malis elicit bona.Et hoc foꝛte eſt qȯ dicit be.
Ambꝛo.de facto iſto dauid.ꝙ nō fuit impꝛobitas eſtꝰ.
ſcʒ tm̄ ſed vmbꝛa miſterij.de pe.di.iij.ſcʒ incarnatōnis.
Licet ibi glo.aliter exponat.Sic igit̄ cā materialis.qꝛ
de puris ſanguinibꝫ ⁊ puriſſimis eiꝰ factus eſt recrea
toꝛ noſter Jeſus. Cauſa foꝛmalis eſt beata Maria no
ſtre recreatōnis.quia oībꝫ ſue dei foꝛmiſſime ꝯuerſa
tionis ſpeculū ⁊ exemplū eſt reuerſiōis a tenebris dire
ctionis ⁊ ꝯuerſionis ad intuitū ꝑme lucis.vt in figuraʒ
eius dictū ſit Judith.xi.Nō eſt mulier talis ſuꝑ vniuer
ſam terrā in aſpectu ⁊ pulcritudine ⁊ ſenſu verboꝝ.In
aſpectu ſcʒ ꝯuerſatōnis in ope.In pulcritudine caſtita
tis in coꝛpe.In ſenſu verboꝝ in interioꝛibꝫ verbis ⁊ pu
ritate cogitatōnis in coꝛde.Vñ be.Amb.Habetis in ea
ꝓbitatis exempla expꝛeſſa.Primus diſcēdi ardoꝛ nobili
tas eſt magiſtri.Quid nobiliꝰ ea quam elegit ſplendoꝛ
gloꝛie ⁊c. Cauſa finalis eſt noſtre recreatōnis.qꝛ totū
opus redēptōnis poſt deū in ipiꝰ gl'iam ⁊ honoꝛē oꝛdia
tum fuit.vñ Apoca.iiij.Senioꝛes deponūt coꝛonas ſu
as ante pedes agni.recognoſcētes ſe oēs coꝛonatos hūi
litate ⁊ humanitate xp̄i quā aſſumpſit de ꝟgine.Ecce
eñi ex hoc(ait ipſa)beatā me dicēt oēs generatōnes.qꝛ
ſcʒ reſpexit humilitatē ancille ſue.de me īcarnādo.Om
nes ergo immo oīa cū ſint recreata ⁊ renouata per eā
matrē eam debēt reputare ⁊ eam ſuꝑ oīa ⁊ ſuꝑ omnes
puros creaturas venerari.Et hoc eſt ꝑuilegiū quod nul
li alij conuenit ſcʒ ꝙ ſit mater omnium.

Nonū priuilegium.§.XII

eſt ꝙ ē poꝛta celi.Beatꝰ Aug.in ſermone in ꝑſona ꝟgīs Maria dr̄ poꝛta celi.
ait.Poꝛta facta ſum celi.Janua facta ſum filio dei.Il
la facta ſum poꝛta quā vidit in viſione Ezechiel ꝓpheta
Dicit̄ aūtē beata maria poꝛta.quia cum ꝓprietas poꝛte
ſit impoꝛtare ⁊ expoꝛtare.i.mediū ꝑ qȯ res ab extra ad
intra ciuitatē vel domū poꝛtant̄.⁊ etiā mediū ꝑ qȯ res
que ſunt intus in ciuitate vel domo ad extra poꝛtantur
ita ꝑ beatā mariā exiuit de celis ad nos quicq̄d vnq̄ȝ gr̄e
⁊ miſericoꝛdie creatū venit in mūdum.vñ ⁊ dicit̄ mater gr̄e ⁊ ma
ter miſcdie.Et de ea pōt intelligi illud Sap.vij.Oīm
bonoꝝ mater eſt.Et venerūt mihi omnia bona pariter
cum illa ſcʒ ꝟgine.pōt dicere mūdus. Scdȯ o quicq̄d
boni.i.oīs qui de terris intrauit in celū.vt ſancti oēs
ꝑ ipam vt poꝛtā ſeu medium intrauit.Et ideo felix celi
poꝛta.qꝛ oēs impoꝛtat in celos ꝑ benedictū fructū fili
um ſuū.Vñ in hymno canit eccl'ia.Virgo felix celi poꝛ
ta.Et infra.Vitā pꝛeſta purā iter para tutū vt videntes
ieſum ſemꝑ colletemur. Tertio dr̄ celi poꝛta.i.celeſtis
poꝛta.qꝛ ipa ſapiētia increata dei filiꝰ tanq̄ȝ aqueductꝰ
intrauit ⁊ exiuit ꝑ eam veſtitꝰ carne noſtra.ſemꝑ tñ clau
ſa.i.ꝟginitate nō violata.Vñ de ea in figura dr̄ Ezech.

xliiij. Porta hec ſemp clauſa erit. quā ſcȝ in illo mirabili
edificio vidit. ⁊ pnceps ingredietˀ p eam ſcȝ dn̄s deus. ⁊
clauſa erit. ⁊ nullus ingredietˀ per eā ſcȝ hō. qui vgo ante
partū in partu ⁊ poſt partū. Sicut ſydus radiū pfert
ſine ſui violatōe. ⁊ radius p feneſtrā vitreā clauſā itrat
ſine ſui apertione. Ita ⁊ vgo beata maria dei filiū ſine
vginitatis amiſſione. Dicuntˀ ⁊ ſancti aliqn̄ porte celi
⁊ hoc inq̄ztū p eoꝝ ſuffragiū vel vite exemplū nos ipor=
tant in celū. Vn̄ ⁊ ioh̄ā in apoc̄ xx. vidit in celo xij. por
tas ſcȝ xij apl̄os. vel pfectos om̄es. qui nos pre ceterī me
rito ⁊ exemplis importāt in celū. Sed ⁊ hoc mō mul=
to magis dici pōt porta celi btā maria pter maiˀ eius ⁊
pfectius ſuffragiū ⁊ vite exemplū. Itē crux dicitˀ porta
celi. ex p meritū paſſionis intratˀ in celū. de qua pōt illō
intelligi Math. vij. O q̄ȝ anguſta eſt porta ⁊ arta via q̄
ducit ad vitā ſcȝ celeſtē. Anguſta nimis fuit crux xp̄o. et
via nobis arta p imitatōnem. Et quia nulli ita fuit cōi=
cata magnitudo paſſionis xp̄i ſicut matri. iō ⁊ meritum
eius ad celū inducit. Chriſtus etiā dicit. Ego ſum oſtiū
ſi quis p me introierit ſaluabitˀ. Joh̄ā x. qꝛ ipe efficienter
vt cauſa pncipalis nos introducit in celū ſcȝ p fidē ſue i
carnatōnis de vgine implicitā vel explicitā. vn̄ b. Aug.
Iſta fides ſana eſt qua credimus nullū hoīem ſiue ma=
ioris ſiue minoris etatis liberarij a ↄtagio mortis ⁊ ob=
ligatiōe peti. q̄ꝺ pmo natura ↄtraxit. niſi p vnū deum ⁊
hoiem mediatorē Jeſum xp̄m. Et be. Greg. ſup Ezech.
dicit q̄ oēs electi qui fuerūt ⁊ q̄ ſunt in eccl̄ia in media=
torē xp̄m Jeſum crediderūt ⁊ credūt. Et ſic huiˀ fides in=
troducit in celū mediatore nato de vgine. Et iſte eſt pri=
mus articulˀ fidei de mediatore nato de vgine. Et talis
fides viua tn̄ incarnati de vgine pprie nos importat in
celū. Vn̄ i figurā in tēplo erāt duo oſtia que ſimul clau=
debantˀ ⁊ apiebantˀ. Et iſte due porte in tēplo eccl̄ie ſunt
chriſtus ⁊ beata maria. Nulli aūt hoc conuenit ſanctoꝝ
Ideo priuilegium ſingulare.

Scti porte celi dicuntur.

Crux porta celi dr.

Decimum priuile. §. XIII

gium btē marie eſt. qꝛ regina dicitˀ miſcdie. ſm illud qꝺ
cantatˀ in antiphona. Salue regina miſcdie. bea. bern̄.
Omnibꝰ ſinū miſcdie ſue aperit. Idē. Sileat miſcdiam
tuā vgo maria quicūq̄ȝ te inuocās in neceſſitatibꝰ auxili
um tuū ſibi ſenſerit defuiſſe. Et ſcdū q̄ ſm Alb. vbi ſ
conuenientius dr regina miſcdie q̄ȝ grē regina vel glie vel
iuſticie multiplici rōne. Et pma rō eſt. qꝛ plus cōprehen
dit ⁊ ad ampliˀ ſe extēdit regnū miſcdie q̄ȝ regnū gratie
glorie vel iuſticie. qꝺ pbatˀ ex eo. qꝛ gratia glia ⁊ iuſticia
per ſe tm̄ dicūt collationē boni ⁊ ablationē mali. vt pecca
ti ⁊ hmōi. Sed miſcdia extenditˀ etiā ad id vbi nō ē col=
latio boni gratie vel ablatio peti. qꝛ ad eos q̄ ſunt i infer
no. Ibi eni erga dānatos nō eſt collatio boni gratie vel
oblatio peccati ſeu mali culpe. ⁊ tn̄ eſt ibi miſcdia. ⁊ ſi n̄
liberās tn̄ minus q̄ȝ merentˀ puniēs. Merentˀ eni ad ni=
hilū redigi qui tn̄ ↄſeruantˀ in eſſe nature. vt dicere vale
ant illud Treno iij. Miſcdie eius q̄ nō ſumˀ ↄſumpti.
Ab ampliori aūt ⁊ maiori potētia. dignitas maior eſt ⁊
denominatio. Ergo a ſumma ⁊ maiori dignitate debet
dici btā maria regina miſcdie q̄ȝ glorie. gratie vel iuſti=
cie. Itē ſcdo. Gloria tm̄ eſt in celo. nō in terra. nō in infer
no. nō in purgatorio. Gratia eſt tm̄ i mūdo. nec quo ad
oēs. qꝛ nō in malis hoibꝰ. Et in purgatorio quo ad oēs.
nō aūt quo ad infernū vel limbū pueroꝝ. vbi nulla grā
gratū faciēs. Sed miſcdia etiā eſt in celo. i. mira ſuaui=
tas rigans corda. ſm illud. Dn̄e i celo miſcdia tua remu
nerans vltra ↄdignū. Eſt ⁊ in terra miſeries remouens
peccatoꝝ. In pſ̄. Miſcdia dn̄i plena eſt terra. quia ipa
plena ē miſeria. Et in purgatorio p ſuffragia. Vn̄ hanc
poſtulant dicētes. Miſeremini mei miſeremini mei ſal
tem vos amici mei. Job. xix. Eſt in inferno ⁊ limbo per
ↄſeruatōem ſui eſſe. Pſ̄. Nunq̄d obliuiſcetˀ miſereri deˀ
quo ad paruulos q̄ gaudebūt nature nō purgati ab ori
ginali. Aut ↄtinebit in ira ſua. i. ſeuera cruciatiōe miſeri
cordias ſuas. q̄ñ ſcȝ nō ↄſeruet eos i eſſe. Ergo maximuȝ
regnū eſt regnū miſcdie. Et iō maxima regina dici debȝ
regina miſcdie. Tertio pbatˀ ſic. Quicq̄d ē ſupius ſu=
periori ē ſupius inferiori. Sed miſcdia dei ē ſup oīa ope
ra eius vt habetˀ in pſ̄. In opibꝰ aūt dei includuntˀ gra
tia glia iuſticia. ⁊ mlta alia. Regnū ḡ miſcdie ē ſup oīa.
ergo regina miſcdie determinat potentiā ſup oīa. Sed
illa pprie ↄuenit btē marie. Vn̄ potētiſſima dn̄a. vnde ⁊
vere regina miſcdie. Itē cum ſit ſup patrimoniū ⁊ pprie
tatem filij ſui Jeſu xp̄i regina. Proprietas aūt filij ſui ē
miſcdia. vt patet in orōne eccl̄ie. Deˀ cui ppriū eſt miſere
ri ſemp ⁊ parcere. Pater etiā eſt deus miſcdiaꝝ ⁊ deˀ to=
tius ↄſolatōnis. ergo ⁊ ipa pprie regina miſcdie. Quar
to cum dr regina miſcdie. obliquus ille ſcȝ miſcdie. aut
ↄſtruitˀ trāſitiue aut intrāſitiue. Si trāſitiue. vere ⁊ pro
prie dr regina miſcdie. qꝛ ipa eſt cauſa totiˀ miſcdie ↄti=
nens totā miſcdiam ⁊ releuās oēm miſeriā. Hāc poſtu=
labat dauid dicēs pſ̄. lxxxiiij. Oſtende nobis dn̄e miſeri
cordiā tuā. Et ſubdit modū. Salutare tuū da nobis. i.
Jeſum q̄ datus eſt nobis ex vgine maria. Si conſtruitˀ
intrāſitiue ſenſus eſt. Regina miſcdie. i. q̄ eſt miſcdia ip
ſa. Qꝺ eni dicitˀ in abſtracto de aliquo maxime cōmen=
datˀ. vt de iuſto quod ē ipa iuſticia. De miſcdie qꝺ ē ipa
miſcdia. In huiˀ figurā legitˀ Heſter. ij q̄ heſter regina
que interptatˀ humilis dicta eſt etiā ediſſa. q̄ interpratur
miſcdia. Et Eſa. xvi. dicitˀ. Preparabit in miſcdia ſolium
eius. Soliū ē in loco pprio regni ergo mīa ē pprius locuſ
regni xp̄i. Sed illius regni dicitˀ rex ⁊ regina. ergo pprie
btā maria ē regina mīe. Quinto ſic pbatˀ. dyoni. li. ꝺ
diui. no. dicit. Regnū ē oīs finis ⁊ ornatˀ ⁊ legis ⁊ ordis
diſtributio. Sed hec oīa pprie ↄueniūt mīe. ḡ ei pprie cō
uenit ratio regni. finis diſtributio ſm iuſticiā ē. qꝛ cru=
les facit reges. Ornatus. quia deformiſſimos peccato=
res facit angelos pulcerrimos. Legis quia dat charita
tem. ⁊ p illa regnū. Ordinis qꝛ viuus ſup angelos. ho=
mines ſup celos. Habet ḡ mīa pprietates regni. Proprie
ḡ ipa ē regnū. Cuius regni potiſſime btā maria ē regīa.
Proprie igitˀ dicitˀ regina mīe. ⁊ magis q̄ȝ impatrix mīe.
quia hoc nomē impator ē magis nomē timoris ⁊ rigoris.
Regina aūt eſt magis nomē pudētie ⁊ equitatis. Vn̄
nec deus in ſcripturis dicitˀ impator ſed rex. Itē magis
dr regina mīe q̄ȝ regina reginaꝝ. vel dn̄a dn̄aꝝ. vel dea
deaꝝ. Nec eni oīa importāt magis dignitatē ⁊ excellen=
tiā reſpectu ſupiorū ⁊ inferioꝝ. Si eni diceretˀ dea deaꝝ
nō videretˀ dea vel regina ſup demones vel peccatores.
Dicitˀ eni ↄuenientius regina miſcdie q̄ȝ potētie vel ſa=
pientie. quia in mīa intelligitur potētia ⁊ ſapiētia. ſȝ nō
ↄuertitur. Miſcdia eni claudit in ſe illa tria potentiā et
ſapīam ⁊ iuſticiā. Nec etiā ita pprie diceretˀ regina pa=
cis ⁊ dilectōnis. quia pax et dilectio nō eſt vniuerſaliter
in omnibus regni ſui. quia non in malis.

M. potius regina mīe q̄ȝ impatrix mīe.

Undecimū priui. §. XIIII.

legium eſt. q̄ fuit ei paſſio xp̄i cōmunicata. Vn̄ ſymeō
Lu. ij. Tuam ipius aīam ptrāſiuit gladiˀ ſue paſſionis
vt cōiter exponitur. Vn̄ ⁊ damaſce. dicit. q̄ dolores par
tus fuerāt ei reſeruati in paſſionē filij. Vel gladiˀ verbi
dei. i. fides fixa in corde de crucifixo filio qꝺ deus erat.
Oēs alij ⁊ alie amiſerūt tunc fidē de ſua diuinitate. qm̄
om̄es diſcipuli tūc fugierūt eo relicto. nō ſolū corpe ſed ⁊
fide. Et ipa maria magdalena que plus viſa eſt diligere
etiā nō credidit deū. ⁊ ppterea xp̄s reſurgēs cū ei apparu
it ait. Noli me tangere. qꝛ nondū aſcendi ad patrē meū.

Iohā. xxi. ſcʒ in corde tuo. i. nō credis me eſſe equalē pa/
tri. Pro hui⁹ maioꝛi declaratōne dicit Alb. vbi. ſ. q̄ hec
p̄uilegiū qd̄ dicit̄ cōmunicatio paſſionis duo impoꝛ/
tat ſcʒ fidē crucifixi dei ꝛ hoīs. Et p̄ ſe paſſionē ex cō/
paſſione paciēs. Et fuit quadruplex diuerſitas reſpe/
ctu dominice paſſiōis. Quidā eni nec habebāt fidē xp̄i
nec cōpaſſionē. ſicut infideles inſultātes. blaſphemātes.
irridētes. ꝛ demones. Quidā habuerūt cōpaſſionē. ſed
nō fidem ſcʒ q̄ deus eſſet qui patiebat̄ ſicut ap̄li quibuſ
xp̄s dixerat. Oēs ſcandalū patiemini in me nocte iſta
ꝛc. Math. xxvi. Scandalū eoꝝ fuit. quia receſſerunt a
fide ſue diuinitatis quā p̄us ꝯfeſſi fuerāt. Et mulieres
ille quib⁹ ait. Filie hieruſalē nolite flere ſup me ꝛc. Luc.
xxiij. Quidā habuerūt fidē vel cognitionē. ſed nō com/
paſſionē. vt angeli ꝛ alij extra ſtatū vie poſiti. vt qui in
limbo patrū. Et latro qui fidē quidē habuit ſue deitati/
ſed nō cōpaſſionē per ſe. Et hoc quia circūdatus ipe ſua
paſſione Sola aūt beatiſſima virgo fuit que ſimul ha/
buit fidē ꝛ cōpaſſionē crucifixi dei ꝛ hoīs. ꝛ ex cōpaſ/
ſione patiēs p̄ ſe paſſionē. Et ſic ſola fuit cui datum eſt
p̄ p̄uilegiū cōmunicatio paſſionis. Cui filius vt dare
poſſet p̄miū voluit cōmunicare meritū paſſionis. ꝛ vt
ipam faceret participem beneficij redēptionis quaten⁹
ſicut fuit adiutrix redēptiōis p̄ cōpaſſionē ita fieret ma
ter oīm p̄ recreationē. Et ſicut totus mūdus obligat̄ do
per ſuā paſſionē. ita ꝛ dn̄e oīm p̄ eius cōpaſſionē. Vn̄ ꝛ
glo. ſup illud Eſa. lxiij. Torcular calcaui ſolus ꝛ de genti
bus no eſt vir mecū. Torcular. i. tormenta paſſionis. et
alia glo. Nec angelus nec archangelus nec alius celeſtiſ
ſpūs. Deniqʒ humani generis nullus gentilis vel iude⁹
Solus pugnat ꝛ ſupat. Sed notandū q̄ dicit de genti
bus nō eſt vir mecū. excludit eni viros nō mulieres. q̄a
mulier illa beata maria que ſtabat iuxta crucē ſecū fuit
ad patiendū ex cōpaſſione. Et ſicut dicim⁹ de dn̄o ie/
ſu q̄ habuit ſummū dolorē in paſſione ꝛ ſummū gaudi
um. dolorē quidē ſm̄ ſenſitiuā. gaudiū ſm̄ intellectiuam
quia vt dicit damaſcenus. Vnicuiqʒ ſcʒ potētie p̄mitte/
batur agere queqʒ ꝓpria. Ita de matre dn̄i q̄ tūc habuit
ſummā cōpaſſionē ꝛ cōgratulationē. Cōpaſſionē quidē
exiſtentē in natura ſimul. ꝛ in rōne. vt in natura. Cōgra/
tulationē vero in ratōne vt rōne. Et intelligant̄ hec ver
ba vt in materia dn̄ice paſſionis. Vel dicat̄ q̄ ſummū
triſtabile in tali genere eſt accipe dupliciter. Vno modo
vt ꝯtrariū ſumme appetitiui. ꝛ ſic infert ſummū doloꝛē.
Alio mō put eſt via ꝛ mediū ad ſummū delectabile. et
ſic infert ſummū gaudiū. Sic aīa btē virginis app̄hen
dit mortē filij vt ſumme ꝯtrariū appetitiui. ꝛ ſic ſummū
ei intulit dolorē. Alio mō vt in remediū redemptionis
humani generis. Et ſic intulit ei maximū gaudiū ꝛ de/
lectatōnē. Et poſſūt hec ſil' eſſe quia vnū eſt materia ad
alteꝝ. Vel ſm̄ alteꝝ modū vita in alteꝝ via eſt in ipm̄.
Et q̄ fuerit in ea ſummus doloꝛ p̄bat̄ ſic. Oīs enim
doloꝛ ex amoꝛe creat̄. Eſt aūt triplex amoꝛ ſcʒ naturalis.
acquiſitus. ꝛ gratuitus. Naturalis fuit in ſummo. quia
q̄to natura nobilioꝛ tāto habet nobilioꝛes affectiones ꝛ
opationes. Ipa aūt habuit naturā nobiliſſimā vnde et
amoꝛē naturalē ſumme. Itē amoꝛ acquiſitus fuit in ea ī
ſummo. Nam oēs cauſe accidentales que inducūt ma/
trem ad diligendū filiū. fuerunt in ea ī ſummo. Nunq̄
eni filius aliquis tantū dilexit matrē. tantū honoꝛauit.
tantū p̄ ea ſuſtinuit. tantū ei dedit ſicut xp̄s pro matre.
Et ſic de alijs cauſis accidentalib⁹ amoꝛis acquiſiti. Er
go in ea amoꝛ fuit in ſummo. Item amoꝛ gratuit⁹. Nū/
q̄ eni aliquis habuit tantā charitatē ad filiū. ſicut ipſa
ad ieſum. ergo ꝛ hic in ſummo. Si ergo hi tres habitus
amoꝛis ſcʒ naturalis. acquiſiti. ꝛ gratuiti. eliciant vnum
actū amoꝛis. erit ille ī ſummo. Illa ergo erit dilectio intē

De p̄uilegio cōicationis paſſionis q̄d ī ponat.

ſiſſima. Et doloꝛ ex amoꝛe hmōi erit intentiſſimus. ſicut
eni ſumme diligit vitā in dilecto. ita ꝛ ſumme dolet de
moꝛte dilecti. Summū ergo dolorē habuit in paſſione
chriſti. Et quia ſumme diligebat deū ꝛ proximū. Et per
paſſionē ſperabat̄ honoꝛ dei. ꝛ ſumma ſalus proximi ſe
quebat̄. inde habebat ſummum gaudium.

Duodecimū priui. §. XV

legiū ꝛ vltimū eſt. q̄ eſt exaltata ſup oēm purā creaturā
in quarta hierarchia. Sic ei canit eccl'ia. Exaltata es ſan M̄. (?) ſup
cta dei genitrix ſup choꝛos angeloꝝ. Qd̄ ſic p̄bat Alb. (?) oēs pura
Omnes choꝛi angeloꝝ ſunt de aliqua hierarchia. Sed oēs creaturas
ipa eſt exaltata ſup choꝛos angeloꝛum. ergo ipa eſt ſup
oēm hierarchiā. Scda ratio. Plus diſtat btā virgo
a ſeraphin dignitate ꝛ glīa. q̄ ſeraphin a cherubin. Sʒ
per excellentiā dignitatis ordinat̄ ſeraphin ſup cherubī
vno ordine. q̄ ꝛ beata maria erit ſup ſeraphin vno ordīe.
ergo ſup hierarchiā angeloꝝ. Itē plus ip̄roportionabili
ter differt dn̄s a ſeruo q̄ ſeruus a ſeruo. Oēs angeli ſūt
admīſtratoꝛij ſpūs. i. ſui dt ap̄ls ad He. i. Btā maria
eſt dn̄a angeloꝝ. Seraphin ergo ſe habēt ad cherubin
vt ſeruus ad ſeruū. btā maria vt dn̄a ad ſuos. Ergo im
proportionabiliter eſt ſup ſeraphin qui eſt vltim⁹ ordo ī
ſup̄ma hierarchia. vn̄ ſup omnē hierarchiam exaltata.

Tertio ſtatus gloꝛie eſt eleuat⁹ ſup ſtatū innocētie. er/
go in corpibus ꝛ aīabus. Sed ſi homo nō peccaſſet ali/
quis aſſumptus fuiſſet ad ordinē ſeraphin. Nam cū ex
hoībus eſſent repande ruine angeloꝝ. ꝛ ſm̄ aliquos do/
ctores quos ſe qui videt̄ be. tho. ceciderint ex omi ordīe
aliq̄. vn̄ de ſeraphin de quo dicit̄ fuiſſe lucifer. ergo ali/
quis mō debet eleuari ſup ſeraphin. Et hec eſt btā ma/
ria. Vnde in figurā dicit̄. iij. Reg. ij. q̄ poſitus eſt thro/
nus matris iuxta thronū regis. Cōſtat aūt q̄ thron⁹ ve
ri ſalomonis ſcʒ xp̄i eſt improportōnabiliter ſup ſeraphī
ergo thronus matris. Et ad hoc faciūt auctoꝛitates ſan
ctoꝛū. Hinc be. aug. De te o virgo maria quid dicā paup
ingenio. cū quicq̄d dixero. minoꝛ laus eſt q̄ tua digni/
tas mereat̄. Si celū appellem. altioꝛ es. Si matrē gentiū
dicam. excedis. Si formā dei appellē. digna exiſtis. Si
dn̄am angeloꝝ vocem. p̄ oīa cōprobaris. Sic ergo do
mina angeloꝝ eſt ſup oēs angelos exaltata. Item bea
Hiero. ī ſmōe de aſſumpt. Hec eſt pulcra in q̄ meruit ex
altari ſup choꝛos angeloꝝ ꝛ p̄uenire \ lr̄a q̄ humanita
tis noſtre licitū ſit nature. Vbi nō ſubſtātia tollit̄. ſʒ glo
ric magnitudo demonſtrat̄. Vbi xp̄s p̄ nobis introiuit
pontifex in eternum. Idem. Hec eſt dies in qua vſqʒ ad
throni celſitudinē mater ꝛ virgo ꝓceſſit. atqʒ in regni ſo/
lio ſublimata poſt xp̄m glorioſe reſedit. Btā itaqʒ nō te
mere ſup choꝛos angeloꝝ exaltata deuotiſſime p̄dicatur
ꝛ credit̄. q̄ ſaluatoꝛ oīm p̄ ſe q̄tū dat̄ intelligi totus feſti
nus occurrerit. ꝛ cū gaudio eam ſecū in throno colloca/
uerit. Item ſicut in corpalib⁹ ita in ſpūalib⁹. nihil eſt va
cuum. Sed inter deū ꝛ creaturā mediū eſt creatura vni
ta deo. Similiter inter eſſe creaturā purā ꝛ eſſe creaturā
vnitā. mediū eſt creatura de qua ſumit̄ qd̄ naſcit̄ ꝛ vni
tur. Et hec eſt ergo inter creaturas ꝛ filiū mediū ſcʒ btā
maria. Ergo ei debet̄ medius ſtatus. vn̄ ſup oēs ange
los. Chriſtus etiā dicit p̄ regula. Qui ſe humiliat exalta
bit̄ Math. xxiij. Et q̄to quis ſe magis humiliat a deo
exaltabit̄. ſaltē in regno beato. Propter qd̄ dicit ſapiēs.
Quanto maioꝛ es. tanto te magis humilia in oīb⁹.
ꝛ inuenies gratiā. Vnde chriſtus qui ſe ſup oēs humi
liauit. ſeip̄m vſqʒ ad moꝛtē. crucem. immo ꝛ deſcendēdo
ad inferioꝛes p̄tes terre. ꝓpter qd̄ deus exaltauit illū. ꝛ do
nauit ei nomē ꝛc. Sed poſt eum btā maria ſup oēs
humilis fuit. ꝛ ideo debuit ſup oēs exaltari. Vnd ipa
ait. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano. que arbo. alti

oꝛ eſt oĩbꝫ. Sed quia de hmõi exaltatõne plenius dici
tur in ſermone de aſſumptõne. ideo alia dimittunť. Ex
dictis patet quomõ btã maria fuit plena gratia quadru
pliciter. Primo quia oĩes gratias generales ⁊ ſpeciales
omniũ creaturarũ habuit in ſummo. Scdo quia illas
gratias habuit a quibꝫ oĩis creatura vacua fuit. Tertõ
quia ſua gratia tãta fuit. ꝙ pura creatura maioꝛis gra-
tie capax nõ fuit. Quarto quia etiã gratiã increatã. i. dei
um ſe totam cõtinuit. Et ſic per omnem modum gratia
plena fuit..

Dñs deus fuit cum maria quinqꝫ modis.
Capitulum. xxj.

Dominus tecum.

Dominus ſcilꝫ deus. Ubi ꝑmo ſciendũ ꝙ ſm ma
giſtrum ſententiaꝝ. Deus dicť eſſe in oĩbꝰ
rebus creatis tripliciter. ſcꝫ ꝑ eſſentiã. pñtiã ⁊ potentiã.
Et in ſanctis ſuis quarto ſcꝫ ꝑ inhabitantẽ gratiam. vel
hic inchoatã. vel in futuro ꝯſumatã. Oĩbꝫ his modis
erat dñs deꝰ in beata maria ꝑfectius ꝙ̃ in ceteris omni
bus. Dicť enĩ deus eſſe in creaturis ꝑ eſſentiã inq̃ꝫtum
per ſuũ continuũ influxũ cõſeruat creaturas in eſſe. vñ
Gre. Oĩa in nihilũ redirẽt niſi ea manus oĩipotẽ
tis ſubſtentaret. Et ſic exponit Criſoſt. illud Johã. i. Si
ne ipſo ſcꝫ gubernãte factũ eſt nihil. i. quod factum eſt ni
hil eſt. Quanto aũt aliqua creatura vel in ſpecie vel ĩ in
diuiduo habet ꝑfectius eſſe. tanto magis poteſt aliquo
modo dici deus ibi magis ineſſe ꝑ eſſentiã. vnde magis
in homĩe ꝙ̃ in brutis. Et quia beate marie dedit nobiliſ
ſimũ eſſe. quia optime foꝛmata ⁊ cõplexionata ſuꝑ om-
nes. Ideo dñs tecum. Per pꝛeſentiã dicť deus in oĩ-
bus eſſe. quia nouit oĩa intima creature. Oĩa nuda
⁊ aꝑta oculis eius. Hebꝛe. iiij. Sed in beata virgine fuit
per pñtiã. nõ ſolum qꝛ ipſe vidit oĩa ſecreta eius affe-
ctus ⁊ cogitatus oculo cognitõnis. ſed ⁊ oculo approbati
onis oĩes actus eius interioꝛes ⁊ exterioꝛes vt ſanctiſſi
mos approbauit. Per potentiã dicť eſſe in rebꝫ. quia
oĩibꝫ dat virtutẽ operandi. Uñ Joh. xv. Sine me nihil
poteſtis facere. Et quia virtutẽ dedit operandi beate ma-
rie ꝑfectius ꝙ̃ alteri pure creature. ideo ⁊ ꝑfectius ꝙ̃ in
alijs dñs tecum. Per gratiã eſt in ſanctis. i. Johã. iiij.
Qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo. Sꝫ
certe nullus poteſt equari beate marie in charitate. Can
ti. i. Introduxit me rex in cellã vinariam ſcilꝫ gratie ſue
abundãtiſſime. ⁊ oꝛdinauit in me charitatẽ. Sed vltra
dictos modos eſſendi fuit modo inaudito a ſeculis ſtu-
pendiſſimo ſcꝫ ꝑ pꝛeſentiã coꝛporalem quando verbũ caro
factum eſt. ⁊ de qua niſi de virgine maria ait be. Bern.
Et ſm hoc exponiť dñs tecũ. ſcꝫ cito erit incarnandum
Si dicať ꝙ ſm phm. Sermones inquirẽdi ⁊ faciendi
ſunt ſm materiã que tractať. Unde in materia amoꝛis
nõ debet poni nomẽ timoꝛis. ſm illud Malach. i. Si
ego dñs vbi eſt timoꝛ meus. Cũ ergo tractareť materia
ſummi amoꝛis ſcꝫ incarnatio filij dei. nõ videť ꝙ debue
rit dicere dñs tecũ. ſed potius pax vobis. vel. tecũ. Sic
⁊ filius eius ſalutabat quos diligebat. Sed hoc nõ ob
ſtante dicit Alb. vbi. s. ꝙ in iſta ſalutatõne in eo quod
dicť dñs tecũ. duo intenduntť. Unũ vt perſona mitten
tis ꝓpꝛie expꝛimať. Alteꝝ vt liberꝝ arbitriũ beatiſſime vir
ginis ad credendũ ⁊ aſſentiendũ inclineť. Iſta aũt duo
ꝑfectiſſime ⁊ ꝓpꝛijſſime expꝛimit hoc nomen dñs. qḋ a po
tentia imponiť ſcꝫ a dominãdo. Uñ be. Amb. ꝙ dñs no
men eſt potẽtie. ⁊ quãdo abſolute dicitť ſoli deo appꝛo-
atur. Alij vero dñi dicunť reſpectu ſerui illius vel illius
ſeu alicuius loci determĩati. Ipſe abſolute dicť dominꝰ
quia eſt dñs oĩm. Heſter. iiij. Dñs vniuerſoꝝ tu es. qḋ ſo
lius dei trinitatis eſt ꝓpꝛiũ qui eſt ꝑſona mittens in hac
ſalutatõne. Et ſic ꝑſona mittẽs ꝓpꝛie nominať. Per idem
autẽ ⁊ liberꝝ arbitriũ beatiſſime virginis inclinať. qꝛ ad
conſentiendũ in mirabilia maxime diſponit fides de oĩ
potentia. quia credit ⁊ aduertit deũ omnia facere poſſe.
Acquieſcit ipſm poſſe. ⁊ naturas mutare. ⁊ naturis iꝑe-
rare. Uñ cum hoc omniũ nouoꝝ nouiſſimũ nunciaretur
beate virgini. Ad credendũ cõgruentiſſime poniť hꝫ no
men dñs. qḋ abſolute poſitũ eſt oĩipotentie demõſtra
tiuum. Quia vero liberũ arbitriũ beate ꝟginis etiã per
ſe erat facile ad credendũ paratũ. nõ indiguit expꝛimi
cum inſinuatione oĩipotentie vt diceretť dñs omnipo-
tens. Uel cũ terroꝛe. vt dñs exercituum. Sed ſufficit le-
uis eius annunciatio. ⁊ quaſi obſcura expꝛeſſio potẽtie.
qualis ꝑ hoc nomen dñs impoꝛtať. Dicit ergo dñs tecũ
quaſi dicať ei aperte. Nihil credas tibi impoſſibile que
ſcis te dñm in ſociũ habere. Sed dic cõfidenter. omnia
poſſum in eo qui mecũ eſt. Si enĩ aliqui duo vnũ offici
um debeãt operari. quid impedit ſi vnus eſt debilis. cũ
alter ſit adeo foꝛtis. vt ꝑ ſe effectum illũ poſſit inducere.
iſto etiã nõ iuuante. Et ex his patet reſponſio ad obie-
ctum ſcꝫ quia dñs hic poniť ad notandum potentiam
fiendi non timoꝛem vel terroꝛem.

Secundo ſciendum .§. I.

ꝙ cum dñs tecum dicť. aſſociatio denotetur. Aſſociatio
aũt cum ſit in aliquo ſm Alber. notari hic poteſt triplex
aſſociatio. que reperiť in rebꝫ ⁊ domini cũ beata maria
in miſterio vite. videlicet.

Aſſociatio in eſſendo.
Aſſociatio in patiendo.
Aſſociatio in agendo.

Aſſociatio in eſſendo duplex eſſe poteſt ſcꝫ abſolute ⁊ re
ſpectiue. Si abſolute. Eſt hec ſubſtantiali quali ⁊ quã-
to. Aſſociatio in ſubſtantiali eſt ydemptitatis. In qua-
li eſt ſimilitudo. In quãto eſt equalitas. Fuit ergo aſſoci
atio dñi ⁊ beate marie in ſubſtantiali eſſe. vna ſcꝫ in hu
manitate. qꝛ verus homo de homine. i. virgĩe vera. Un
de in Geñ. Caro enĩ ⁊ frater noſter eſt. Ad Phil. ij. Ha-
bitu inuẽtus vt homo. Fuit etiã ſimilitudo in volũtate
quia nil volebat niſi quod deus vellet. Fuit equalitas ſꝫ
ꝙ̃ potentie in genere. Ipſa enĩ regina eius regni cuiꝰ ipſe
eſt rex. Unde de ea catiť. Aue regina celoꝝ. Uel in ip-
ſis põt notari ſcꝫ beatã virginẽ ⁊ dominũ filiũ ydempti
tatis in natura Similitudo in foꝛma ⁊ figura. Equali-
tas in ꝟtute naturali vel in potentia. Si aũt eſt cõmu-
nio ſeu aſſociatio in eſſe reſpectiue. hoc eſt vel duoꝛũ ad-
inuicem. Et hec eſt in ſummo inter dñm filiũ ⁊ matrem.
quia hec mater ⁊ hic filius eius. Aut hec cõmunio vł aſ
ſociatio eſt duoꝝ vel vnum. Et hec triplex eſt. quia vel
ſm tẽpus. vel ſm locum. vel ſm ſitũ vel habitũ. Aſſocia
tio dñi ⁊ beate marie ſm tẽpus reꝑitur triplex. Fuit enĩ
tempus pꝛopꝛie humiliatõnis. ⁊ in hoc tempe fuit do-
minus filius cum matre ſua. vt in tempe purificatõnis.
quãdo obtulit filiũ in templo. Lu. ij. Nam in illo humi
liauit ſe mater in ſacrificio purificatõnis. qua nõ agebat
ea cũ eſſet ſumma pura que nõ ex homine ꝯcipiẽs. Hu
miliauit ſe filius cũ ea in templo oblatus ⁊ redemptus
pecunia. Fuit ⁊ tẽpus ꝑſecutõnis in paſſione ſcꝫ in qua
aſſociata eſt ei. quia ſtabat iuxta crucẽ mater eius. Joh.
xix. Fuit tertio tẽpus cõſolatõnis. vt in reſurrectione in
qua pꝛimo (vt ait bea. ambꝛo.) apparuit ſibi. Et ideo nõ
acceſſit cũ mulieribꝫ ad monumentũ que in moꝛte eum
detineri putabãt. quia vt ait bea. Bern. Certe expecta-
bat eum reſurgentẽ videre ⁊ inde cõſolari. In his ergo
tempoꝛibꝫ dñs ſecum. Quantũ ad aſſociationẽ in lo
co. Sciendũ ꝙ triplex conſideratť locus. quia alius natu
ralis. alius penalis. alius dignitatis. In his oĩibꝫ dñs
ſecum. Naturalis quidẽ locus fuit vterus virginis in ꝙ

Margin: De⁹ dr̃ eẽ rebus in oĩbꝫ re creatis tripliciter

Margin: Dñs tecũ dixit âge ꝑ ad ma. quare.

fuit filius menſib⁹ nouē. Math. i. Inuenta eſt in vtero
habens ſcʒ Jeſum. Locus penalis fuit exiliū quādo ſcʒ
ꝓpter timorem herodis ne occideret filiū paruulū. ſicut
tot milia innocentē vt pueniret ad ipm fugit cum filio
in egyptum ibi exulans per ſeptenniū. iuxta id quod pꝫ
dixerat Yſaie. Ecce aſcendet dñs in egyptū ſup nubeʒ le
uem ſcʒ virginē que onera cōiugij ignorauit ac etiā pon
dera peccati. Locus dignitatis eſt celū empireū. de quo
canit eccleſia. Aſcendit chriſtus in celum ⁊ preparauit ſue
caſtiſſime matri locū in quo poſt ipm glorioſa reſedit. ſu
per oīes exaltata. In oībꝫ his locis fuit tecū. Fuit
tertio ſm ſitum cū ea oīmodo. Nam in vtero manēs
cum iacente iacebat. cum ſedente ſedebat. cum ſtante ſta
bat. Scđm habitū etiā fuit cum ipa beatiſſima maria
eadē carne induit deum qua ipa erat induta. iuxta illđ
ad Phil. ij. Habitu inuent⁹ vt homo. Et Pš. Dñs re
gnauit decorem indutus eſt indutus eſt dñs fortitudi
nem ſcʒ humanitatē decoratiſſimā ⁊ potentiſſimā ad ex
pugnandos hoſtes. quā veſtem fecit ei mater ſua. Se
cunda aſſociatio cum dño filio fuit in patiēdo. Eſt aūt
triplex compaſſio ſeu ſociatio in patiēdo. Naturalis vt
mater filio. Unde agar ancilla videns filium ſuū iſma
hel ſiti mori. ex cōpaſſione quaſi nō valens cum videre
mori. dimiſit eum. Sed domin⁹ ꝓuidit. Beatiſſima ma
ria ait Treno. i. Attendite oīes qui tranſitis ꝑ viam ſi
eſt dolor ſicut dolor meus. ex cōpaſſione ad filiū in cru
ce pendentē. Sed ⁊ ipe filius cōpatiens matri quā ſcie
bat ſumme dolere. ait matri ſue. Ecce filius tuus. Se
cunda eſt paſſio accidentalis vt cōpatiatꝛ ſeruus domīo
ſicut compatiebatꝛ ſerui dauid cum filius perſequebatꝛ
eum. exeuntes ciuitatē cum eo lugientes. Et ſic btā ma
ria compaſſa eſt filio vt fideliſſima ancilla dño cum ſe
quebatꝛ eum in ꝑdicatis in quibꝫ calumniabatꝛ. ſubſan
nabatur. ⁊ maledicebatꝛ. Tertia eſt paſſio eſſentialis
vt membrū delicatiſſimū ſuo membro compatiatꝛ. i. Co
rinth. Si patiꝛ vnū membrū cōpatiuntꝛ oīa membra
Et pcipue capite languente oīa mēbra dolent. Et qa
filius eius erat pars eius ⁊ vt membrū precipuū ſpiri
tuale eius. cum ipe ſit caput eccleſie. Ideo ⁊ ipa cum eo
paſſa eſt. Lu. ij. ait ſymeon. Tuamipſius aīam ptranſi
bit gladius. Et in his oībꝫ fuit cōſociatio eius in pa
tiendo. In agendo tria ſunt genera hominū que ſibi
comunicant in agendo ſcʒ ꝯtrahentes generantes ⁊ ad
iuuantes. Et ipa beatiſſima virgo cōmunicauit cuʒ do
mino ⁊ aſſociauit ſe in ꝯtractu matrimonij hominis ⁊
dei. Pš. Et ipe tanqȝ ſponſus eccleſie ꝓcedens de thala
mo ſuo ſcʒ vteri virginalis. A ſummo celo egreſſio ei⁹.
Aſſociauit ſe in generatōne filij. Spūs enī ſanctus ſu
perueniet in ea. vt de puriſſimis ſanguinibꝫ ei⁹ forma
ret corpus filij cum dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm
verbū tuū. In adiutoriū generis humani ſaluandi. ī cu
ius figurā dixit dñs Gen. ij. Non eſt bonū hominem
eſſe ſolū Faciamus ei adiutoriū ſimile ſibi. Et formauit
euam que dicta eſt mater omniū viuentiū. Sed magis
ꝓprie potuiſſet dici mater mortuoꝝ. quia filios ſuos ipa
occidit. Sed beatiſſima maria vere mater eſt ſpūaliter
viuentiū. Et ſic beata maria cōmunicauit dño in oīi
eo quod ꝯtingit aliquid alicui cōmunicare. Et ideo in
oīi modo Dñs tecū. Dñs omniū ꝑ creationē generali
ter. Dñs hominū ꝑ recreationē ſpecialiter. Dñs tu⁹ per
immediatā ſuperpoſitionē chriſti hoīs per vnionē. Te
cum ergo dñs per eſſentiā. preſentiā. potentiā. per iha
bitantē gratiā ⁊ corporalē preſentiā.

Dominus tecū. Do .§. II

minus pater inquit Athanaſius in ſymbolo. dñs fili⁹
dñs ſpūſſanctus. Et tamē nō tres dñi ſed vnus ē dñs.
Tota enī trinitas ſcʒ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus opata
eſt miſteriū incarnatōnis ſcʒ formando illud corpus ex
ꝟgīe. animā xpi ſibi iecto creando ex nihilo. ⁊ vnionē illā
humanitatis ſue cum deitate efficiendo. ⁊ gratiā ⁊ ſapi
entiā quaſi infinitā ei infundendo. Inſeꝑabilia enī ſunt
opa trinitatis. de ꝯſe. di. iiij. Omēs ſcʒ ab extra licet ſol⁹
filius nō pater nō ſpūſſanctus vnitus ſit noſtre huma
nitati in vna ꝑſona. Et ponit Anſ. exemplū de vna
veſte quā fecerūt in ſcindendo. ſuendo. tres perſone. ⁊ tū
vna ſola ex illis illa veſte ſe induit. In cui⁹ figuram legi
tur Jone. iij. ꝙ rex niniue deſcēdit de ſolio ⁊ indutus eſt
ſacco ad ꝑdicandū iram dei ꝯtra niniuen. i. mundū ſub
uertendū ꝓpter ſcelera ſua. Sic dei filius rex regū deſcē
dit de celeſti ſolio ⁊ indutus ſacco noſtre mortalitatis. i
quo erat theſaurus ſanguinis eius. cuius ꝑcio mūdus
periturus. recōciliatus eſt deo. Hinc ⁊ bcs. Bern. ſuper Tota tri-
Miſſus eſt. Pater inquit tecū qui filiū ſuū facit ⁊ tuū. nitas fuit
Filius tecum. qui ad condendum in te mirabile ſacram cum M.
tum. miro mō ⁊ ſibi fecerat ſacrariū. ⁊ tibi ſeruat genita
le ſignaculū. Spūſſanctus tecū. qui cū patre ⁊ filio tuū
ſanctificat vterū. Et quia patri attribuitꝛ potentia. filio
ſapientia. ſpūiſſancto bonitas ⁊ beniuolentia. Ideo ꝑmo
Dñs pater tecū exercens ſummā potentiā. Dñs fili⁹ te
cum. oſtendēs eximiā ſapientiā. Dñs ſpūſſanctus tecū.
exhibens nimiā beniuolentiā. Quantū ad ꝑmū quia
patri attribuitꝛ potentia. ⁊ hoc opus incarnationis fuit
ſumme oīpotentie. Ideo dico patrē exercuiſſe ſummā
potentiā. Fecit inquit ipa beatiſſima maria mihi magͣ
qui potens eſt. Coniūcta quippe ſunt in hoc opere tria ma
xime diſtantia. ſcʒ deus ⁊ limus. vt ait be. Bern. i. hō q
de limo ſm corpus factus eſt. Mater ⁊ virgo. que com
muniter ſunt ꝯtraria ſimul poſita. Paries quidē filium
⁊ virginitatis nō patieris detrimentū. cantatꝛ de beatiſ
ſima maria. Fides eſt cor humanū. Cor humanū cōmu
niter nō aſſentit. i. intellectus. niſi his que rōne ꝓbantur
Sed ſupra omnē rationē hoc eſt. ꝙ deus fact⁹ ē homo.
ex ꝟgine natus. At tamē totus mundus hoc miſterium
credidit ⁊ cōfeſſus eſt. Et vt dicit be. Aug. In his q̄ ſup
naturaliter ⁊ miraculoſe fiunt tota ratio facti eſt potenti
a facientis. Nam ratio deficit. mens nō capit humana
tantū miſteriū. Unde ſapiētiſſimus ſalomon Prouerb.
penult. ſic ait. Tria ſunt mihi difficilia ad cognoſcenduʒ
⁊ quartū penit⁹ ignoro. ſcʒ viā aquile in celo. viā nauis ī
medio maris. viā colubri ſup terrā. ⁊ viā viri in adoleſcē
tia ſua. ſm hebreos. vt dicit Nico. de lyra. Ubi nota De q̄tuor
quatuor miſteria magne potentie ⁊ difficilia ad intelli miſterijs
gendū. Uia aquile in celo eſt aſcenſio xpi in celo. q̄ ſua ad intelli
ꝟtute aſcendit. Uia nauis in mari. fuit opatio xpi ī ꝑaſ gendum
ſione. in qua ſūme dolebat ſm ſenſitiuā. ⁊ ſūme gaude difficilib⁹
bat ſm intellectiuā. Uia colubri ſup terram fuit reſurre
ctio ei⁹ de ſepulchro. Ipe enī aſſimilauit ſe ſerpēti dicēs
Joh. iij. Sicut moyſes exaltauit ſerpentē in deſerto ⁊c̄.
Quartū aūt qđ dicit ſe penit⁹ ignorare eſt via viri. id ē
quō xp̄s ꝑfectus. ⁊ iō vir oīi ꝟtute fuit in adoleſcentu
la. i. in ꝟgine maria. Dñs filius tecū. oſtendēs ſuā ſapi
entiā in hoc miſterio. Pš. Oīa in ſapia feciſti. Cū enim
ipa ſit ſapia patris. i. Cor. ij. Chriſtū dei ꝟtutē ⁊ dei ſa
pientiā nō niſi ſapiētiſſime opus ꝓpriū ſue ꝑſone agere.
Et q2 ſapiētis eſt ordinare ſm phm. ordinē ſūmū ſerua
uit in iſta ſua incarnatione ex ꝟgine. Uenit enī vt medi
cus ad curandū infirmitatē noſtrā. Tolle morbos. tolle
vulnera. nulla cauſa veniēdi medico ait Aug. Sic enī
xp̄s ait. Nō eſt opus valentibꝫ medico. ſed male haben
tibꝫ. Sapiētis aūt medici eſt dare medicinā tēpe q̄ ꝓſit
infirmo. Ūn nō imediate poſt īfirmitatē ꝯtractā ꝑ pec
catū incarnatōnis medicinā exhibuit. q2 minus fuiſſet
vtilis. Putaſſet eī hō ꝙ infirmitas ſua leuis fuiſſet. ⁊ iō

ciſto curata. vnde ꝛ minus gratus deo fuiſſet tanti bene
ficij. ꝛ ex ip̄a tam celeri ſanatōne recidiuum paſſus eſſet
Nō eni tempe legis naturalis vel etiā legis moſayce ve
nit vt ꝯuinceret ſupbꝰ homo qui multū eſt ꝓnus attri
buere bona ꝟtuti ſue nō dei. Primo de ignorātia. et poſt
ea etiā de impotētia. Nam tpe legis nature in tantā ceci
tatem lapſus ē homo. vt elemēta ꝛ creaturas adorarent
ꝓ deo oībꝰ pene ydolatrie dediti. excepta familia abra
he. ꝛ de peccatis nephandis ſodomie nō facerēt ſibi con
ſcientiā. vt patet in ſodomitis Geñ. xix. Tāte ignoran
tie ꝓuidēs deus legē populo ſuo valde multiplicato ꝑ
moyſen dedit. vt de veri dei cultu inſtrueret. ꝛ de pecca
tis vitādis. Sed q2 lex illa adiutoriū nō pſtabat ad im
plendū qđ videbat. ſed tm̄ docebat agēda. Jdeo nullus
plene eam ſeruare poterat ex ꝟtute ſua ꝓpter qđ ꝯuictus
homo de ſua ignorātia ꝛ debilitate. coactꝰ ē clamare et
poſtulare aduentū medici q̄ talem medicinā inſtitueret
ſeu cōponeret. que adiuuaret implere qđ preciperet. Et
hec ſunt ſacramēta habētia virtutē ex paſſione chriſti q̄
medicine dicunt ꝯtentiue gratie. be. Aug. ſup Johānē.
Quantū ē in medico ſanare venit egrotū. i. hominē quē
liber ipſe ſe interimit. qui p̄cepta medici ſeruare nō vult.
Non aūt differre voluit iſtū aduentū ſuū vſq3 in finem.
ne homo diu expectās ꝛ poſtulans remediū ꝯtra ſuam
infirmitatē. demū deſperaſſet de ſua ſalute. Et q2 pauci
pfeciſſet ſc3 tm̄ illis qui in fine fuiſſent repti. Hec diffuſe
be. tho. iij. parte. q. i. Ad ſapientiā etiā medici ptinet
nō ſolū tps ꝯgruū ſeruare ſed ꝛ modū. i. ꝑ ꝯuenientiam
remedia. Cōtraria enī ꝯtrarijs curant. Infirmitates ex
frigiditate ꝓueniētes ꝑ calida. Infirmitas in homie cō
tracta erat ex tumore ſupbie. Et ideo ſapientia dei patris
curare eā voluit ꝑ humilia ꝯtraria ſupbie. vñ aplꝰ ad
Phil. Cum in forma dei eſſet. i. verus deus. ſemetipſum
exinaniuit ſc3 formā ſerui accipiēs. humiliauit ſemetip
ſum factus obediēs vſq3 ad mortē. mortē aūt crucis. Et
iſtā humiliationē inchoauit in vtero matris. quia in pri
ma ſui ſubita formatōne inuentꝰ ē minor oībꝰ paruu
lis. Be. Aug. Erubeſcat hō fieri ſupbꝰ. poſtq̄ humilis
tus ē dñs. Talem ꝛ matrē elegit be. mariā quā ex omni
bus humillimā cognouit. Et eiꝰ humilitas traxit eu3 de
celo. vt ait be. Bern. Immo ip̄a dicēs. Reſpexit humili
tatē ancille ſue. Et hoc ē quod dicit Cantic. i. Cum eſſet
rex dñs omnium in accubitu ſuo. i. in requie ſua. quaſi
dormire videret. ꝛ nō curare de ſalute humana. Oēs
enī ad inferos deſcēdebant. nardus mea dedit odorem
ſuū. Nardus ē herba parua ſed multū medicinalis. Et
ſignificat beatā ꝟginē humilē que ꝓmaxime dedit odo
rem ſue humilitatis quādo totāſe deo cōmittens ꝛ ſub
ijciens ait. Ecce ancilla dñi ꝛc. Qui odor vſq3 ad celum
aſcendit. ꝛ in celo accumbentē quaſi euigilare fecit et in
vtero ſuo quieſcere. Et ſic dñs tecū ſc3 erit in te quieſcēs.
Spūſſanctus tecū. beniuolentiā ſummā exhibēs ſpūſ
ſanctus ſupueniet in te. Lu. i. excitans dilectionē tuam
in maiorē feruorē. Neceſſe enī erat ait be. Bern. nō modi
co amoris incēdio ꝓueniri. que mox conceptura erat dei
filiū. Hec ille. Et ex hoc etiā mūdo oſtendet dei amorē be
niuolentia. Sic enī deus dilexit mundū vt filiū ſuū vni
genitū daret. Johā. iij. Vt eſſet etiā vnigenitus matris
marie. Be. Aug. Que maior cauſa veniendi deo niſi vt
oſtenderet nobis dilectionē ſuā. vt ſi amare pigebat. re
mare nō pigeat. Vñ ꝛ ip̄e dicebat ꝑ Hiere. xxxi. In cha
ritate ꝑpetua dilexi te, ꝓpterea attraxi te miſerans. i. tu
xie ad me ſuſcipiēs mortalitatē tuā. Amor autē ꝛ beni
uolentie attribuit ſpūiſancto ꝓpter qđ dicit be. Grego.
Ip̄e ſpūſſanctus amor ē. Et hec ē rō quare dr̄ xp̄s conce
ptus de ſpūſancto. Qđ enī in ea natū eſt. i. ꝯceptum. de
ſpūſancto ē. ait angelꝰ ioſeph. de ſponſa ſua btā maria.

Math. i. Nō quia de maria ſpūſſancti ſeu ſubſtantia
eius facta ſit illa humanitas xp̄i. ſeu q2 ſpūſſanctus ſo
lus opatus ſit incarnatiōem illā. Sed vt dicit magiſter
ſenten. in. iij. q2 mere ex amore ꝛ liberalitate dei factum
eſt vt deus vniret homini. non ex meritis nr̄is. ꝛ amor
dicit ſpūſſanctus. Et hoc eſt qđ ait apl's ad Titum. iij.
Apparuit benignitas ꝛ humanitas ſaluatoris noſtri dei
nō ex opibꝰ iuſticie que fecimꝰ nos. ſed ſm̄ ſuā miſcdiā3
ſaluos nos fecit. Vnde ꝛ ſol materialis ꝑ zodiacum di
ſcurrens ex ſigno leonis. quādo ē feruētiſſimꝰ calore eiꝰ
ſup terrā. intrat in ſignū ꝟginis. ad innuendū q2 ſol iu
ſticie deus noſter ex tempe veteris teſtamēti. qñ deꝰ vt
leo rugiens erat deus vltionū puniens terribiliter pec
catores. vt patet ꝑ exempla in ſcripturis. Ex feruentiſſi
mo amoris calore intrans in vtex virginis. totus factꝰ
eſt benignus ꝛ ſuauis ꝛ humanus. Vnde ꝛ fructꝰ tunc
matureſcunt ꝛ ſuaues fiunt. Concludit ergo Dñs tecū
pater ꝛ filius ꝛ ſpūſſanctus Amen.

Dominus deus fuit cum maria ad corpus xp̄i for
mandū ꝛ ad prolē exaltandū ꝛ ad ip̄am magnificandū.
Capitulum. xxij.

Dominus tecū. domi-

nus nomē eſt poteſtatis ait be. Ambro. Et q̄a
dñs facturus erat in ea ꝑtinentia ad maximā ptātem.
Jdeo ait. Dñs tecū. ſc3 erit. Magna potentia dei ſolius
ꝛ ab hominibꝰ honorat. Et Job. v. dicit. Facit ſc3 deꝰ ma
gna ꝛ inſcrutabilia ꝛ mirabilia abſq3 numero. Magnū
fuit creare celū ꝛ terrā ex nihilo. Magnū in diluuio ſal
uare in archa homīes. ꝛ de oī genere animalia. Ma
gnum liberare populū de egypto tātis mirabilibꝰ. Ma
gnum ꝯducere populū illū in tanto numero ꝑ deſertū
xl. annis de celo manna preſtito. Magnū oēs gentes
cum regibꝰ ſuis de terra ꝓmiſſionis ꝑ ioſue extermina
re. Et omiſſis alijs innumeris veteris teſtamenti exem
plis. Magnū fuit xp̄m cecos illuminare. demones effu
gare. infirmos ſanare. mortuos ſuſcitar̄. Sed oīa iſta
magnalia excedit miſteriū incarnationis ꝛ infinite po
tentie. quod angelus nunciat dicens. Dñs tecū erit.
Et hoc tripliciter.

Dominus tecum ad incarnandum.
Dominus tecum ad prolem de te exaltandum.
Dominus tecum ad te magnificandum.

Dominus tecū erit §. I

cito ad carnē de te ſumendū. Ecce enī cōcipies ꝛ paries
filiū qui vocabit altiſſimi filius. Lu. i. Qđ immediate
fuit impletū cū virgo reſpōdit. Ecce ancilla dñi fiat mi
hi ſm̄ verbū tuū. Tunc verbū caro factū eſt. i. homo de
ꝟgine maria. Et vt dicit Leo papa in ſermone. Qđ di
xit Eſa. ca. xliij. Generationē eius quis enarrabit. nō ſo
lum de generatiōe eterna ex patre hoc intelligit. ſed etiā
ex matre tempali generatōne ꝛ ꝓmaxime quō vnitum
ſit verbū hoī. q2 nullus viator cape pōt. Sed aliqua di
cemus ſolū quo ad cōceptū illius corpis Jeſu ex ꝟgine
que tamē nō ſunt p̄dicanda quo ad aliqua ꝓpter carna
lem populū. qui pure neſcit iſta ꝯſiderare. Damaſce. ſic
ait. Ex patris beneplacito ꝛ coopatione ſpūſſancti. tribu
it creatori creari. ꝛ plaſmatori plaſmari. ꝛ filio dei ꝛ deo
incarnari ꝛ humanari ex caſtis ꝛ nō coinquinatis eius
carnibꝰ ꝛ ſanguinibꝰ. Pro hoꝝ declaratiōe dicit Alb.
vbi. ſ. ſm̄ pħm naturalē ad ꝯſeruatōem indiuidui. ꝑ
ſaluatōem ſpeciei. ponunt quatuor digeſtiōes. Prima
fit in ore qđ ꝓbant ex eo. q2 aliquā opatiōem ꝛ effectum
plus habet res maſticata q̄3 nō maſticata. Scđa fit a
ſtomacho vbi ſegregat ſubtile a groſſo. ꝛ conſtat q2 ad
huc neutrū eſt ꝑs corpis. Tertia fit ex epate vbi fit vlte

rioꝛ ſegregatio puri ab impuro. ⁊ conſtat ꝙ adhuc neu-
trum eſt initium corꝑis vel ps corporis. Quarta fit in
membris vbi tranſmittitˀ magis purũ. Et illud ad mẽ-
bra trãſmiſſum facit tria. Primũ ē ꝙ nutrit ⁊ ſaluat ſub
ſtantiã ſuſcipientis. reſtaurando deperditũ continue de
fectionis que ex caloꝛe naturali ē agente in ſuam materi
am. Scõm eſt ꝙ eandẽ ſubſtantiã etiã augmẽtat ⁊ de-
ducit vſq; ad debitã quantitatẽ. ſi eſt citra. Tertium eſt
ꝙ his duab; actionib; ſupfluũ trãſmittit ad viã gene-
ratõnis. Et ſic ſemen eſt ſupfluitas quarte digeſtionis.
Modo queritˀ de illo ſupfluo. Aut de illo tantũ fit deci
ſio. vel nõ tantũ de illo. Si tantũ de illo illud nunq̃ fu-
it generãtis. nec pars corꝑis. quia in fine quarte digeſti
onis. ꝑmo vel cõuertitˀ in corpus ſi eſt neceſſariũ. vl' trã-
mittit generatiue ſi ē ſupfluũ. Ergo ſi tantũ de illo fit ꝓ-
pagatio. nõ erit eſſentialis ꝓpagatio. quia nec aĩa de ani
ma. nec corpus de corꝑe. Item nunq̃ ſuperfluũ illd vni-
tum fuit maſſe corrupte. ex cuius ↄiunctione ↄtrahitur
originale. ergo ille qui generatur nõ habebit originale.
Itẽ ſm hoc nihil eſt in xp̃o. q2 ſm eſſe nunq̃ fuiſſet adã
ergo nõ deſcẽdiſſet ab eo ſm corpulentã ſubſtantiã qd
eſt ↄtra beatũ Aug. Item ſi dicatˀ ab ip̃o adã deſcendiſ-
ſe. nõ ꝙ aliqd ſui fuerit in eo ſm eſſe. ſed tantũ ſm origi
nem anime vegetabilis ⁊ nutritiue. que eſt potentia ĩ ſe
mine. ergo potius dicetˀ deſcẽdiſſe a ꝑma planta vel a ꝑ
mo animali in quo primã originẽ habuit anima nutri-
tiua ⁊ vegetabilis. Propterea cũ aĩa vegetabilis ſenſi-
tiua vna ſit ſubſtantia cũ rõnabili in homĩe ⁊ illa nullã
ab adam habuit originẽ. ſm aĩam vegetatiuã ⁊ nutriti-
uam nullo mõ dicetˀ dñs deſcendiſſe ab adam. Et ſi di-
ceretˀ. ꝙ in ſemine eſt ꝟtus aĩe vegetabilis ⁊ nõ in aĩa.
hoc nihil eſt. Uirtus eñi nõ eſt ſine ſubſtãtia cui⁹ eſt vir
tus. Uñ ergo facta fuerit iſta ↄceptio dicim⁹ cũ damaſ.
ꝙ nõ tantũ de ſanguine. ſed ⁊ de ſanguinib; ⁊ carne be
atiſſime virginis facta eſt. Et dicim⁹ ꝙ duplex eſt humi
ditas ſui ſanguinis in corꝑe. Una nutrimẽtalis que ve
nit a cibo. ⁊ adhuc nõ eſt corp⁹ vel ps corꝑis. ſed adhuc
põt vel vniri vel pars fieri vel trãſmitti ad generationẽ
alterius corꝑis. Preter hãc eſt ibi humiditas ſubſtantia
lis. que eſt actualiter in omib; membris. ⁊ ē pars eſſenti
alis corꝑis vel generantib; ↄiuncta. vel ꝑ nutrimentu;
in corpus ↄuerſa ⁊ illi vnita. Et ex his vtriſq; fit deciſio
vel ꝓpagatio. Et hoc eſt qd ſubtiliter tangit phs in li. d
anima dicẽs. ꝙ eſt generatõnis factiuũ. Et hoc duobus
modis. Uno mõ quia ex ſupfluitate in vltima digeſtio-
ne fit pars ſeminis ⁊ rei generate. Alio mõ quia ꝑalimẽ
tum ſuſcipiũt completã quantitatẽ. tũc ⁊ ſubſtantiuam
vt nõ poſſit ex ip̃is decidere eſſentialioꝛẽ ⁊ verioꝛẽ partẽ
ſeminis rei generate. Alˀs ſi nutrimentũ eſſet tantũ ma-
teria ſeminis ⁊ nõ effectiuũ. nõ benediceretˀ factiuũ. qd
dicit potentiã actiuantẽ. Nũc aũt eſt nutrimentũ ⁊ ma-
teria ſeminis. q̃ntũ ad maioꝛẽ partẽ ip̃ius ſeminis. ⁊ eſt
cauſa efficiẽs ⁊ ↄferens mẽbris cõplementũ ad deciden
dum de ſe ꝑtem eſſentialioꝛẽ ⁊ verioꝛẽ. Et idẽ tangit da-
maſce. dicendo in vno loco. ex ſanguinib; ⁊ nõ ex ſãgui
ne. Et in alio loco dicit expreſſe. ex puriſſimis ſanguini-
bus ⁊ carnib;. Et Joh. i. dr in plurali. Qui nõ ex ſangui
nibus in plurali. neq; ex voluntate carnis in ſingulari.
Item ſciendũ ſm Alb. vbi. s. ꝙ fuit iſta cõceptio ꝑ mo-
dum generatõnis. nõ ꝑ modũ creatõnis. Nec damaſce.
dicit creans. q̃uis magiſter ſen. dicat hoc. Sed dic̃ Da
maſce. ꝙ nõ ſeminaliter ſed ↄditiue ꝑ ſpm̃ ſanctum. Et
alia tranſlatio habet creabiliter. q. d. q̃uis non ſit pure
creatio. eſt tñ ibi ꝓprietas ⁊ ſilitudo creationis. q2 videl;
facta fuit ſubito ⁊ imediate a deo qui nõ indiget mate-
ria. Quãuis eñi damaſ. dicat ꝙ ſpũſſanctus deſcẽdit in
eam. dans ei ꝟtutẽ ſuſceptiuã ſimul ⁊ generatiuã. nõ eſt

intelligendũ ꝙ illa ꝟtus btẽ marie fuerit cauſa immedi
ata illius ↄceptus ſed cauſa mediata. Non eñi a virtute
creata potuit hoc eſſe immediate. ſed a virtute increata
dei qd ꝓbatˀ. quia ↄiungere ea que ſunt infinite diſtan-
tie. eſt potentie infinite. Eiuſdẽ aũt ꝟtutis eſt oꝑari con
ceptionẽ ⁊ vnionẽ. quia ſimul fuit in vno. Sed in iſta
vnione ſunt deus ⁊ hõ q̃ ſunt infinite diſtãtie. ergo hoc
fuit a ꝟtute infinita. nec ꝟtut; create. Nulla eñi creatura
eſt infinita ꝟtute. Signãter aũt dixit angelus. Ecce con
cipies in vtero. nec eſt ſupfluũ in vtero ponere. q2 videtˀ
ꝙ ↄceptus nõ fiat niſi in vtero. q̃uis eñi vterus ſit loc⁹
ↄceptionis. tñ iſta ē differẽtia inter ↄcipe in vtero. ⁊ con-
cipere in vterũ. q2 oẽs mulieres ↄcipiũt in vterũ. reci-
pientes a viro ſemen in vteꝝ. Sola aũt btã maria cõce-
pit in vtero nõ homĩe. ſed ſpũſancto in ea ↄceptũ oꝑantẽ
re. ſm illud Hiere. xxxi. Nouũ faciet dñs ſuꝑ terram. Fe-
mina circũdabit viꝝ. qd ſm dyoniſiũ eſt nouiſſimũ om-
niũ nouitatũ. Itẽ ĩ ip̃o ↄceptu nõ habuit btã maria de-
lectationẽ cũ libidine. vt habẽt cõmuniter mulieres. Un
de angelus docẽs modũ ait. Uirtus altiſſimi obumbra
bit tibi. i. refrigeriũ preſtabit tibi in eo ↄceptu. vt caloꝛe;
libidinis nõ ſentias. ſicut vmbra refrigeriũ ꝓſtat cõtra
caloꝛẽ. Habuit tamẽ ſummã delectationẽ ſpũalẽ ⁊ grã-
duũ quale intelligi nõ poſſet a nobis. Sed ⁊ delectatiõẽ
naturalẽ habuit tũc in ſummo. Nam ↄceptio iſta fuit ſi
milis illi. que fuiſſet in ſtatu innocẽtie q̃tũ ad immuni-
tatem peccati ⁊ libidinis. Sed illa fuiſſet cũ maioꝛi dele
ctatione q̃ ſit mõ que ē cũ libidine. ergo ⁊ illa fuit cũ ma
xima delectatiõe naturali ſine aliquo peccato. Itẽ natu-
ra nobilioꝛ nobilioꝛes habet oꝑatões ⁊ delectationes.
Sed natura non corrupta nobilioꝛ eſt natura corrupta
vt nũc. ergo maioꝛ eſt ⁊ nobilioꝛ ei⁹ delectatõ. Huiuſmo
modi aũt fuit ↄceptus marie. quia nõ natura corrupta
in ea. ergo ⁊c̃. Stetit aũt in vtero ꝟginis ſm beatũ aug.
iiij. de trinitate. menſib; nouẽ. ⁊ dieb; ſex. Et ſi dicatˀ ꝙ
videtˀ ꝙ dies. xlvi. ſteterit in vtero ꝟginis vltra debitum
Et ratio eſt. q2 in alijs pueris in iſto ſpacio dieꝝ ſc; qua-
draginta vel quadraginta ſex. ſm alios paulatim ꝑficitˀ
⁊ organizatˀ corpus paruuli in omib; liniamentis ſuis.
Sed ⁊ tũc formato aĩa de nihilo creata corꝑi infunditˀ. Sed
corpus Jeſu in ſubito cũ dixit btã maria. Fiat mihi ſm
verbũ tuũ. in inſtãti fuit de puriſſimis ſanguinib; ꝟgi
nis corpus ꝑfectũ completũ ⁊ organizatũ. ⁊ anime tunc
create infuſum. ⁊ ſimul deitati vnite. Nõ tñ ſupfluerũt
illi dies in manẽdo in vtero ꝟginis. Sed infra illos vt
dicit magiſter ſen. in. iij. Corpuſculũ illud paruiſſimum
ſuꝑ omĩa corꝑa paruuloꝝ ĩ vtero exiſtentiũ deuenit ad
notabilẽ quãtitatẽ ⁊ ſolitã cõmuniter. Et ſic fuit in vtero
cclxxvi. dieb;. Hec ſunt viginti nouẽ hebdomade ⁊ duo
dies. Et congruẽtiſſimũ ⁊ ꝓcioſiſſimũ tp̃s ē quo ſm oꝛ-
dinẽ nature nõ errãtis neq; deficiẽtis partũ congruit eſ-
ſe in vtero poſt anime infuſionẽ. Nec debuit domin⁹ cõ-
cipi perfectõne corporali. que eſſet ↄtra modũ humane
natiuitatis. ſed ꝑfectõne ſpũali. Primo aũt homini ade
de terra terreno ↄgruebat ꝑfectio corꝑalis. Secũdo ve-
ro ade celeſti ↄgruebat in illo ſuo ꝑncipio ꝑfectio ſpiritu
alis. que intelligitˀ ꝑ virũ. dum dicitˀ in illa auctoꝛitate.
Femia circũdabit viꝝ. Concepit ḡ beata maria cũ ſũma
ſpũs delectatõne. ⁊ etiã cũ ſumma delectatiõe naturali.
Sed naturalis fuit ibi materialiſ. Spũalis fuit foꝛmalis.
lis. ſicut ip̃a ↄceptio fuit ſpũſancto oꝑante tantũ. ⁊ na-
tura oꝑatiõem ſuſcipiẽte. Quãuis aũt poſt peccatum
matres habeãt grauedinẽ ⁊ laboꝛẽ in poꝛtando prolem
in vtero. put dicit thobias filio. Thob. iiij. beata tamen
maria nullã grauedinẽ ſenſit. q2 cõcepit ſm ſtatum in-
nocentie. i. ſine peccato originali in prole. Uñ ſicut in il-
lo ſtatu innocẽtie nõ erat grauamen in matre poꝛtante

Cõcipe in vtero ⁊ cõcipe ĩ vterũ ptũ.

Quanto tp̃e xp̃us ſteterit in vtero. M.

fetum.ita nec beata maria habuit grauamē.Sicut cor
pus ꝓpriū nō grauat ꝓprie.ſic naturaliter corpꝰ matris ⁊
filij in vtero eius quaſi vnū corpus naturaliter nō gra
uat. Itē q̄uis diſſolutio ſeu diuiſio ꝯtinui ſit dolor ħ
eſt quādo fit iſtud a p̄ncipio extra agentē ꝑ violentiam
qḋ nō fuit in ỽgine.Fuit etiā talis dolor partus datus
in penā matribꝫ ꝯcipientibꝫ cū libidine. Qḋ quia non
fuit in ỽgine.ideo vt canit eccl'ia.Neſciēs mater virgo vi
rum.pepit ſine dolore ſaluatorē ſeculoꝝ.Propterea be
ata maria ante partū tantū reficiebat̄ ſm intellectum ⁊
tactū.intelligendo ⁊ ſentiēdo in ſe habere gaudiū para
diſi dnm Ieſum.Sed poſt partum reficiebat̄ de eo ſm
oēm ſenſum ⁊ intellectū.Vidēs paruulū quem nouerat
deū.audiēs vagientē.quaſi guſtans cum oſcularet̄ ado
rans p̄ſentē.palpans ⁊ amplexans. Et ideo auctum eſt
gaudio ⁊ delectatiōe in partu. Itē q̄uis corpꝰ groſſuꝫ
nō poſſit trāſire ꝑ aliud corpus niſi diuidēdo.hoc ē ſm
naturā.tamē quia partus ỽginis fuit miraculoſus ſicꝫ
ꝯceptus.ideo exiuit in mundū ꝑ portā clauſam.vt pro
phetauit Ezechiel.Saluo ſignaculo ỽginali.virgo ante
partū ⁊ virgo poſt partū.Sola etiā virgo lactabat vbe
re de celo pleno.nō per aliū modū qui accidit in matri
bus.Q̄ dñs fuit in btā virgine ꝑ exaltatōem prolis.

Dominus tecum. §.II.

Secundo ad prolem de te exaltandū.qḋ declarat expri
mens qualis erat naſciturus ex ea.Vocabis inquit no
men eiꝰ Ieſum.Erit magnꝰ ⁊c. Hoc nomē Ieſus quod
ſm btm Bern̄.eſt mel in ore.melos in aure.iubilus ī cor
de.Fuit ab eterno p̄deſtinatū.rem nōis deū preſtando.
Ro.i.Qui ſcꝫ ieſus factus eſt ei ex ſemīe dauid ſm car
nem qui p̄deſtinatus ē filius dei.Fuit a ꝓpheta p̄nunci
atum ꝑlonga ante tp̄a.Abachuc.iij.Ego ait in domino
gaudebo ⁊ exaltabo in deo Ieſu meo.Ab angelo intia
tum marie ⁊ ioſeph.vt hic ⁊ Math.i.Apparuit ange
lus dñi ad ioſeph dicēs.Noli timere ⁊c.Vocabis nomē
eius Ieſum a maria imperatū ⁊ a ioſeph executiōi mā
datum.Lu.ij..Vt circūcideret̄ puer vocatū ē nomē eꝰ
ieſus.Hoc aūt eſt ꝓpriū nomē eius.⁊ quia nōia imponū
tur rebꝫ a ꝓprietatibꝫ earꝫ. Cauſam huius nōis impo
ſitōnis expreſſit angelus dicēs.Ipſe enī ſaluū faciet po
pulū ſuū a peccatis eoꝝ.Unde ieſus hebraice.latine ſal
uator interpretat̄.Quāuis aūt ſaluare a culpa remittē
do eam ſit cōmune tribꝫ ꝑſonis.q2 inſeꝑabilia ſunt ope
ra trinitatis.ab extra tn̄ redemptio ꝑ paſſiōem ꝓpria eſt
filij incarnati.qui ſolus ē incarnatus.Et ſm hāc filius
ſolus ſanguine ſuo ſaluū fecit populū ſuū a peccatis eo
rum.Vn̄ ipſe ſolus dicit̄ ieſus.i.ſaluator.Itē q̄uis vnū
ꝓpriū nō poſſit eſſe pluriū ꝓpriū.tn̄ vnius poſſunt eſſe
plura ꝓpria.vt riſibile.diſciplinabile.⁊ ſuſceptibile homi
nis.Unde cū verbū incarnatū habeat plures ꝓprietates
ſibi ſoli ꝯuenientes ⁊ nulli alie ꝑſone.pōt a qualibet earꝫ
denominari.Vn̄ plura nomīa que dicunt̄ de eo vt Eſa
ias.Vocabit̄ nomē eius emanuel.Et vocabit̄ admira
bilis ꝯſiliarꝰ.Fortis ⁊c.cōueniunt ei ratiōe diuerſarum
ꝓprietatum.⁊ a qualibet earū pōt denominari.Cū vnū
quodq3 ab vltimo ⁊ optimo p̄cipue habeat denomīari.
Finis autē eſt vltimū in vnoquoq3.debet vnūquodq3
ꝓprijſſime a fine denomīari.Et cū finis incarnatiōis ſit
ſaluatio humani generis per verbū incarnatū.Ubi fili
us dei incarnat̄ recte vocatus eſt ieſus.potius q̄ alio no
mine.Similr̄ q̄uis mirabilitas ⁊ fortitudo ⁊ ꝯſiliū cō
munia ſint diuinis ꝑſonis.tn̄ mirabilitas ꝯceptꝰ ⁊ na
tiuitatis de virgine.Fortitudo in morte.Cōſiliatio ī do
ctrina.verbo ⁊ exēplo ſolū ꝯueniūt ieſu.ſicut ꝓpria eſt ei
incarnatio.Vn̄ hac rōne nō ꝯueniunt p̄dicta nōia trini
tati ſed ỽbo incarnato. De iſtis duobꝫ ꝯiunctis.ieſus

De impoſitiōe nōie Ieſus ab angelo.

xp̄s dicit Alb.nomināt vnā ꝑſonā a duabꝫ naturis.q̄ ī
uenta eſt ſm humanitatē ſaluator ſm diuinitatē hūani
tati ꝯiunctā. Quantū aūt incarnatū ex virgine dñs
exaltauerit.oſtēdit apl's ad Phil.ij.di.Deus exaltauit il
lū ⁊ donauit illi nomē qḋ eſt ſuꝑ om̄e nomē ⁊c.Et h̄ an
gelus gabriel expoſuit ſubdēs poſtq̄ dixit ỽgini.Voca
bis nomē eius Ieſum.Erit ei magnꝰ ⁊c.quoꝝ expoſitiō
ſequit̄.De magnitudine prolis ꝯcipiende a ỽgine.i.ieſu
Erit inquit magnus.Et p̄mo.locutio iſta videt̄ icōgrua
Nā cū magnitudo ſit duplex.ſ.molis ſeu q̄titatis materi
alis ⁊ virtutis.Et de magnitudine corꝑali nō ſit intelli
genda locutio.q2 illa eſt indifferēs.Vn̄ ſamueli dictum
fuit de vno ex germanis dauid.Ne reſpicias vultū eius
nec altitudinē ſtature eiꝰ q2 abieci eū.i.Reg.xvi.Ergo d̄
magnitudine virtutis.Sed cū qui nunciat̄ ꝯcipiēdus
ſit deus.deo aūt nihil accreſcat.nulla ỽtus ꝑ incarnatio
nem.Quicq̄d enī pōt hō pōt deus ⁊ plus.ergo quicq̄d
pōt modo.potuit ⁊ p̄us.quō factus ē magnus.Unde ⁊
be.Bern̄.Quare erit ⁊ nō potius eſt magnus.qui ſem
per equaliter eſt magnus.⁊ nō habet quo creſcat vt qua
ſi maior poſt conceptū futurus ſit q̄ ante ſit. Quinim
mo potius paruus videbat̄ nunciādus.ſm illud Eſa.ix.
Paruulus natus eſt nobis.Unde ⁊ be.Bern̄.Non lau
datur dñs magnus ⁊ laudabilis valde.ſed ⁊ paruꝰ do
minus ⁊ amabilis valde.Propter qḋ etiā dicit ps.Mi
nuiſti eum paulominꝰ ab angelis.Qḋ apl's ad Heb.ij.
exponit de verbo incarnato.Ad hoc reſpōdet Alb.vbi
ſupra.Dñs in incarnatōne factus eſt magnus ⁊ paruꝰ.
quia deus ⁊ homo.Magnus inq̄tū deus.Paruus in
quantū homo.Ergo vna ⁊ eadē ꝑſona eſt magnificata ⁊
paruificata.Q̄ aūt ꝑſona diuina ſit magnificata h̄ ha
bet ratiōe humanitatis.q2 ſcꝫ ipſa humanitas deo ꝯiun
cta eſt magnificata ⁊ exaltata.Nam diuina natura non
habet quo creſcat.cū infinita ſit.Paruificata aūt ⁊ exina
nita dicit̄ diuina ꝑſona rōne diuinitatis.nō ex diminu
tione diuine nature in aliquo.que minui nō pōt.ſed cū
inferiori vnitiōe.Sicut ⁊ magnificatio nō eſt nature ex
tra merā ꝓpriā eleuatio.ſed cū ſūma natura ꝑſonalis cō
iunctio.Et ſic erit magnus.Primo altiſſima nobilitate.
Scḋo excellentiſſima dignitate.Tertio īmēſiſſima prāſ
te.Quarto diffuſiſſima famoſitate.Quinto copioſiſſi
ma vtilitate.Sexto inauditiſſima nouitate.His ſex mo
dis erit magnus.

De nobilitate eius §.III.

Dicit̄ Prouerb.vlti.Nobilis in portis vir eius ſcꝫ eccleſie
Cuiꝰ ſpōſus ē ieſus cū ſederit cū ſenioribꝫ terre.Et Lu.
xix.in ꝑabola.Nobilis q̄dā abijt in regionē lōginquā ac
cipe ſibi regnū ⁊ reuerti.Hic vtiq3 magnus.Nā ps.de
eo.Magnꝰ dñs ⁊ laudabilis nimis ⁊ magni.⁊c.Et q̄s
magnꝰ ſicut deꝰ nr̄.Iob.Altior celo eſt.ꝓfundior iferno.
latior mari.⁊ lōgior terra.mēſura eiꝰ ſcꝫ ſp̄ūalis videlꝫ in
ꝑtātis ſublimitate.In ſapiē limpiditate.In charitatis
viſceroſitate.In ꝑmanētie eternitate.b.bern̄.Plane ma
gnus.q2 tā magnꝰ q̄ altiſſimꝰ.Altiſſimꝰ ei pr̄ eiꝰ ē.Quā
altꝰ aūt pr̄ ſit nō potuit ineq̄lē ſibi gignere filiū.Fecē vti
q3 angelū magnū ſi nō q̄tus ē ipſe.⁊ fieri nō potuit altiſ
ſimꝰ.qḋ ſibi ipſi vſurpare voluit di.Similis ero altiſſimo.
Solū aūt vnigenitū quē nō fecit ſed genuit op̄s oīpotē
tem altiſſimꝰ altiſſimū.coeternꝰ coeternū.ipm ſibi ꝑ oīa
cōpari.nec rapinā extimat nec iniuriā.Vn̄ ⁊ angelꝰ.pꝰ
q̄ magnꝰ dixit.ſubdidit.Filꝰ altiſſimi vocabit̄.Ecce no
bilitas altiſſima exp̄ſſa.Quāuis aūt dicat̄ ī li.eccl'.Erꝫ
filꝰ altiſſimi.obediēs.ſ.mādatis dei.Aliter tn̄ q̄ iſte.Nā
ſcti viri ⁊ obediētes diuis mādatis.ſūt filij ꝑ adoptiōez.
ſcḋm illud apl'i ad Gal.Miſit deus filiū ſuum natum
ex muliere ⁊c.vt adoptionē filioꝝ recipemus.Hic autē

filius altiſſimi ꝑ eternã generationẽ. Uocabit̃ ait altiſſimi filius. Aliter ꝙ alibi. Nam alij vocant̃ nomis illius impoſitione. Hic aũt ⁊ nomis ⁊ rei diuine nature ꝑ operum declaratiõẽ. Uocabit̃ altiſſimi filius eterna nominatione. Ps. Dñs dixit ad me filius meus es tu. ego hodie. i. eternaliter genui te. Scripture atteſtatione iohannis ꝓpheratiõe. Opm ꝓbatione. Patris eterni declaratione. Columbe oſtẽſiõe. Petri cõfeſſione. ⁊ demonũ ſuſpitione. Doctrine ſingularitate. quia nunꝙ ſic locutus eſt homo dixerũt iudei. miſſi ad capiendũ eum Joh. xij. Facile eſt de his auctoritates ſcripture habere ob breuitatẽ dimiſſas. Uocabit̃ ergo ab homib⁹ ex p̃dictis altiſſimi filius. Unigenit⁹ in eſſe nature. Primogenit⁹ in donis gratie. Sũmus in eſſe glorie. Unũ erit in eſſentia cũ patre. Erit a patre eterna generatione. Unum principium in communi inſpiratione.

De excellentiſſima §. IIII

dignitate ait ꝑ os dauid pſ̃. ij. Ego ꝯſtitutus ſum rex ab eo. Et apoc. xx. dicit̃. Oꝫ habet ſcriptũ dei filius ĩ femore ſuo. i. humanitate. rex regũ ⁊ dñs dominantiũ. qđ etiã oſtẽſum fuit in viſiõe nabuchodonoſor in lapide illo exciſo a monte ſine manib⁹. qui ꝑcutiẽs ſtatuã illam. ſignantẽ quatuor monarchias mundi. ex quatuor partibus ei⁹ diuerſe materie confectã. ad nihilũ redegit. ⁊ factus eſt mons magn⁹ dñans omib⁹. ⁊ habet̃ in Daniele. Uñ ⁊ angelus ſubdit. Dabit illi dñs ſedem dauid pr̃is eius. i. dignitatẽ regiã. Sed põt merito dubitari de ꝙ regno loquat̃ videlꝫ ſpũali ſeu tempali. De tempali non videt̃ intelligendũ cũ ipſe dixerit. Regnũ meũ nõ eſt de hoc mũdo. Joh. xviij. Uñ cũ turbe poſt miraculũ factũ ſatiando quinꝙ milia hominũ ex quinꝙ panib⁹. voluiſſent eum facere regẽ. aufugit. Joh. vi. Sed nec de ſpũali quo ſcꝫ regnat ꝑ gr̃am in eccl'ia. quia inꝙ̃tũ hõ nõ confert gratiã. Inꝙ̃tũ deus ſemꝑ habuit tale regnũ ſpũale. Et ſic ei nõ fuit datũ quod habebat. Sed reſpondet̃ ꝙ xp̃s regnũ tempale ⁊ ſpũale recepit in ſua incarnatione. Nam etiã inꝙ̃tũ homo datũ fuit ei dñium toti⁹ mundi. Sed nõ eo vſus pauꝑrime degens. vt nos ſuo exemplo induceret ad ꝯtemptũ mundi. Be. Aug. Omĩa terrena ꝯtempſit homo xp̃s. vt contẽnenda eſſe demonſtraret. ⁊ exemplificat ꝑ particularia. Et iſto mõ regnũ eius nõ fuit de hoc mũdo. Regnũ ſpũale inꝙ̃tũ hõ habuit. inꝙ̃tũ caput eſt eccl'ie merito paſſionis nobis gr̃am procurans ⁊ exemplo eccl'iam regens ⁊ verbo. ꝓpter quod ait pylato. Tu dicis quia rex ſum ego. Ego in hoc natus ſũ vt teſtimoniũ ꝑhibeã veritati. Joh. xviij. Uñ glo. ſuper dicto ꝟbo. Dabit ei dñs ſedẽ dauid ⁊c̃. dr̃ In p̃ſenti vita corda inhabitãs ſcꝫ ꝑ gr̃am regnabit ad gloriã vocãs vt regnemus cum eo in patria. Hinc leo papa in ſermone. Agnoſce o chriſtiane dignitatẽ tuã ⁊ diuine conſors factus nature noli in veterẽ vtilitatẽ degeneri ꝯuerſatione redire. Memento cui⁹ capitis ⁊ cuius corpis ſis mẽbrũ. Reminiſcere q2 erutus de poteſtate tenebraꝝ trãſlatus es in dei lumen ⁊ regnũ. Non ſolũ aũt hominũ ſed ⁊ rex eſt ⁊ dñs angeloꝝ. vñ Math. iiij. dr̃ Acceſſerunt angeli ⁊ miniſtrabãt ei. vt ſcꝫ dño ſuo. Et ad Heb. i. Cum introducit ꝑmogenitũ ſcꝫ xp̃m in orbẽ terraꝝ dicit. Adorent eum omẽs angeli eius. Et in hymno. Tremũt vidẽtes angeli verſa vice mortaliũ. Culpat caro. purgat caro. ſcꝫ xp̃i. regnat deus dei caro. Et iteruꝫ ad Heb. i. Sedet ad dextrã maieſtatis in excelſis ſcꝫ xp̃s tanto melior angelis effectus. quãto differentius pre illis nomen hereditauit. Cum igitur deus nominetur ⁊ ſit. ⁊ deus ſit rex angelorum. ergo et chriſtus eſt rex angelorum. Sed pro huius pleniori declaratiõe ſciendũ ſm Alber. vbi ſupra. ꝙ de dño Jeſu xp̃o poſſum⁹ loꝗ ſm quatuor modos.

xp̃s dr̃ ſuꝑior ⁊ rex angelorũ.

Primo de ipa ypoſtaſi ſeu ꝑſona diuina ſcꝫ filio dei. Scdõ de natura. i. ꝑſona ipa rõne diuine nature que ẽ ipſa aſſumpte ſcilꝫ ea. Tertio de ꝑſona rõne humane nature ſm ꝙ eſt in vnione cũ diuina. Et his trib⁹ modis xp̃s ẽ ſuꝑior omĩ angelo ⁊ rex angeloꝝ. Quarto mõ ĩ m ꝙ ĩ ſe eſt ipa humana natura circũſcripta diuinitate. ⁊ ſic eſt ĩferior angelo. ſm illud. Minuiſti eum paulominus ab angelis. Qđ veꝝ eſt ſm naturã ſeu ꝑfectionẽ naturalẽ. nam natura intellectualis ſuꝑior eſt rationali. Sed ſm gr̃am infuſam aĩe eius ⁊ gloriã maior eſt omĩ angelo ſiue cõparatõne. Unde ⁊ ſedere dicit̃ a dextris dei. Mar. vlti. i. in potiori gl'ia ſuꝑ oẽs homines ⁊ angelos.

De immenſa eius po. §. V.

teſtate. Pſ̃. Quis deus magnus ſicut deus noſter. noſter ſcꝫ frater effectus ꝑ incarnationẽ. tu es deus ꝗ facis mirabilia. notã feciſti in populis ꝟtutẽ. i. potentiã tuaꝫ. Poteſtatẽ habeo ponẽdi aĩam ſcꝫ ꝑ mortẽ. ⁊ poteſtatẽ habeo iteꝝ ſumẽdi eam. ait ipſe Johã. x. ſcꝫ ꝓpria virtute reſurgendo. Dicit be. Aug. Maius eſſe iuſtificare peccatorem. qđ fit remittẽdo peccata. ꝙ creare celũ ⁊ terrã. qđ eſt immẽſe potentie. Nam ꝑ creationẽ res ꝓducit̃ ad eſſe nature. Sed ꝑ iuſtificatõem ad eſſe gratie. Potior autẽ eſt gratia ꝙ natura ait be. Ambro. Filius aut̃ hoĩs habet poteſtatẽ in terra remittẽdi peccata ait ipſe. Mat. ix. Immo vt ait Aug. de ꝯſe. di. iiij. Nemo tollit peccata niſi xp̃s qui eſt agnus dei tollẽs peccata mũdi. ſua deitate effectiue. ſua humanitate meritorie. De dyabolo dñs dicit ad Job penul'. ca. Nõ eſt poteſtas ſimilis ei ſuꝑ terram. Sed dñs Jeſus fortis et potẽs. dñs potẽs in plio cum ſuꝑauit magnitudine potẽtie ſue. Cũ fortis potentia naturali armatus malicie exꝑimẽtali cuſtodiret atrium ſuũ ſcꝫ mundi. in pace omĩa poſſidebat. vt dicit̃ Luce. xi. Tyrannice ſibi vſurpato dñio. nõ reꝑiebat̃ qui ei reſiſteret ex defectu ꝟtutis in humano genere. Sed ſuperueniẽs fortior eo. pugnans cũ ipo manu inermi ⁊ affixa cruci. debellauit inquit be. Aug. aereas poteſtates ⁊ vniuerſa arma eius in quib⁹ ꝯfidebat. abſtulit. ſcꝫ malicias deregens verbo ⁊ exẽplo. ⁊ ſpolia eius diripuit aĩas captiuas ab eo liberãdo. Sed ⁊ hãc ſuã magnã poteſtatẽ ſuꝑ diſcipulis cõmunicãs ait. Ecce dedi vobis poteſtatẽ ſuꝑ omĩa demonia ⁊c̃. Lu. ix. Data eſt mihi inꝗt omĩs poteſtas in celo ⁊ in terra. Math. vlti. Que quidẽ poteſtas ſm mgr̃m in. iij. ſen. ſibi collata eſt a ꝑncipio ſue ꝯceptionis. Sed reſurgenti aſſerit ſibi collatã. quia tunc fuit manifeſtũ. Nam ſicut ipſe fuerat potens in oꝑe miraculorum ⁊ ſermone corã deo ⁊ omĩ populo. Luce. xxiiij. Ita ꝯceſſit ap̃lis vt in nomĩe eius demonia eijcerẽt. Linguis nouis verba exꝑmerent. Serpẽtes tollerent. venena ꝑ illud pellerent. infirmos varijs languorib⁹ curarẽt. cecos illuminarẽt. mortuos ſuſcitarent. ꝯfortati potentia virtutis eius. In celo data eſt ei omĩs poteſtas. quia his qui credunt in nomĩe eius dedit poteſtatẽ filios dei fieri. Johã. i. Et poteſtas eius poteſtas eterna. vt dicitur Danie. ix. Recte ergo dicit̃ ei danda ſedes dauid. qui interpretatur fortis robore. Et figurat̃ regnũ xp̃i ſuꝑ eccleſiã militantem ꝑ regnũ dauid. quia huius regnũ eccleſie eſt in bello ꝯtra vitia. ⁊ in effuſione ſanguinis. ⁊ caſtigatione corpis. ⁊ crucifixione carnis a vitijs. ſicut ⁊ regnũ dauid fuit cum bellis ⁊ laborib⁹. Sedes ergo dauid eſt ei danda ſcilicꝫ ſpiritualis regni ſacerdotij. magiſterij. iudicij. conuiuij. Et dicitur ſedes iſta dauid vt dicit Albert⁹ ꝓpter carnis ꝓpagationem. quia ab eo deſcẽdit. Propter diuinam electionẽ. Elegi hominem ſm cor meuꝫ. ait dominus de dauid. Propter humilem exaltationẽ. Et pauo aſſumptus eſt in regnum humilis valde. Unde ait. Uilior fiam plus ꝙ factus ſum. ⁊ humilis ero ĩ oculis

meis dixit ipē mihi ol.ij. Regum. vi. Propter hoſtium
deuictionē. quia plurimos hoſtiū ſubiecit. Propter ſan
guinis effuſionē multos occidens. ꝑcipue golyath. Pro
pter diuini cultus augmentationē. vt patet. i. Paralip.
i. Propter ſpiritualē promiſſionē. Ps. De fructu ven-
tris tui ponā ſuper ſedē tuam. Propter virtutū ſimili-
tudinē ꝛ charitatis magnitudinē. Et figurat̃ ꝑ regnuꝫ
chriſti ſup ecclīam militantē per regnū dauid. quia eius
regnū ecclie eſt in bello contra vitia ꝛ in effuſiōe ſangui-
nis ꝛ caſtigatiōe corꝑis ꝛ crucifixione carnis a vitijs. ſic
ꝛ regnū dauid fuit cum bellis ꝛ laboribus.

De vtilitate maxi .§. VI

ma eius dicit̃ in libro ſapiētie. Magna ſūt iudicia tua
dñe. ꝛ inenarrabilia verba tua. Magnificaſti populuꝫ
tuū ꝛ honoraſti. Vere magnus dñs ꝛ magna miſcōdia
eius. qui dat donū equale ſibi inquit be. Aug. Deus ci
factus eſt homo vt homo fieret deus. Unde petrus i ca
nonica epiſtola. Maxima ꝛ ꝓcioſa donauit nobis deꝰ.
vt ſimus diuine nature cōſortes. Quis maior honor eſ
ſe poteſt. que maior vtilitas. Unde leo papa in ſermōe.
Redijt in honorē ſuū ab antiquis ꝯtagijs purgata na
tura mors morte deſtruit̃. natiuitas natiuitate reꝑatur
Quiſquis igit̃ pie ꝛ fideliter chriſtiano nomīe gloriaris
recōciliatōnis huius gratiā iuſto ꝑpende iudicio. Tibi
cui quondā abiecto. tibi excluſo a paradiſi ſedibꝫ. tibi ꝑ
exilia longa morienti. tibi in cinerē ꝛ in puluerē diſſoluto
cui iam nō erat ſpes vlla viuendi. ꝑ incarnationē verbi
poteſtas data eſt. vt de longinquo ad tuū reuertarꝭ au-
ctorem. recognoſcas parentē liber efficiaris ex ſeruo. de
extraneo ꝓmouearis in filiū. vt qui ex corruptibili car-
ne natus es. ex dei ſpiritu renaſcaris. ꝛ obtineas ꝑ grati
am quod nō habebas ꝑ naturā. Et mali cōſcientie abſo
lutus reatu. celeſtia regna ſuſcipias ſi volūtatem dei fa
cias. diuino fultus auxilio. hec ille. Et ideo Eſaias ait.
Paruulus natus eſt nobis. filius datus eſt nobis. Et
angelus ad paſtores Lu. ij. Natus eſt vobis ſaluator q̄
eſt chriſtus dñs. i. ad veſtri vtilitatem. Unde be. Bern̄.
Magnificet̃ a nobis paruus ꝛ magnus dñs. quos vt
faceret magnos. factus eſt paruus. Paruulus inq̄t Eſa
ias natus eſt nobis. nō magnus qui cū magnum habe
rent. paruū nō requirebant. nobis ergo natus nobis da
tus. quia ꝛ nobis neceſſarius. Et ideo de nobis nato vel
dato faciamus id ad qd̄ datus eſt nobis. Utamur no-
ſtro ad noſtram vtilitatē. vt de ſaluatore ſalutem opere
mur. hec be. bern̄. Tunc aūt ſalutē conſequemur. ſi vitā
eius imitamur. Nam vt ait be. Augꝰ. in ſermone. Ho-
mo ſequēdus nō erat. qui videri poterat. Deus ſequen-
dus erat. qui videri nō poterat. vt ergo homini exhibe-
retur. qui ab homine videret̃. quē homo imitaret̃. deus
factus eſt homo. qui omīa bene fecit. Unde ꝛ angelꝰ di
xit. Regnabit in domo iacob in eternū. Nō quidem de
domo materiali iacob intelligi nō poteſt. quia illa non
manet in eternum. Sed de domo ſpūali ſm interpreta-
tionem nominis. Interpretat̃ enī iacob ſupplantatio. In
illa ergo domo. i. mente regnat Jeſus per gratiam ꝑdu-
cens inde ad gloriam. que diabolū ſupplantat. i. ſuperat
mundū. ꝛ carnē cū concupiſcētijs ſuis. Qui vt iacob pa
tienter ſuffert iram fratris. vitat ſcādala proximi. Sim
plex eſt ꝛ domi cōſcientie ſecū manens. qui patriā ꝛ pa-
rentes ad voluntatē patris ſcꝫ dei deſerit. qui vt aduena
peregrinatus in terra vigilans die ac nocte. eſtu vritur
ꝛ gelu ſup gregem ſuorꝫ ſubditorꝫ. vel ſaltem ſenſuum ꝛ
cogitationū ſuarū. ne aliqua occidat̃ a lupo infernali. q̄
ditatus virtutibꝫ ꝛ multiplicatus in filijs bonorū ope-
rum. ex lya actiue ꝛ rachel contēplatiue. Demū diſponē
te deo ad patriā ſuꝑnam regredit̃ in lucta angelum vin
cens malū. tamē qui ſcꝫ preliat̃ in fine nobiſcum. Unde
nomen mutat iſrael. qd̄ interpretat̃ videns deum ſcꝫ per
gloriam. Regnabit in domo iacob. miſeris miſerēdo. ma
los extirpando. bonos exaltando. omībꝫ imperando. ho
ſtes ſubiugando. curias celebrando. iura ꝓmulgando.
regna dilatādo. He ſūt cōditiōes magni regis q̄s habu-
it ꝛ in vtilitatē noſtram exercuit rex Jeſus. quoniam de
us magnus dominus.

De diffuſiſſima fa .§. VII.

moſitate. magnus erit. Prius dicebat̃ a ps. In iſrael ma
gnū nomen eius ſcꝫ veri dei. Nam alijs nationibꝫ etiaꝫ
romanis in quibꝫ erat monarchia declinantibꝫ ad ydo-
latriam paruū ꝛ pene nullū habebatur nomen veri dei.
cum multos colerēt deos. Sed poſt verbi incarnatio-
nem impletum eſt qd̄ Malachie. i. prenunciatū eſt. ſcilꝫ
a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum magnum nomen meum in
gentibus. id eſt magna fama vbiqꝫ diffuſa. de magnitu
dine veri dei incarnati. Quod etiā ſignatum fuit in ꝓn
cipio ſue natiuitatis venientibꝫ ex oriente tribus regi-
bus magnis in ſapientia. ꝛ ideo magnis donis adorare
recenter natum. ex mulieribꝫ oſtendentibus verā fidem
diuinitatis eius. ex thure mortalitatis aſſumpte. ex mir
rha regie dignitatis naturaliter ꝛ ſpiritualiter ex auro.
ad innuendū q̄ ex tribus mūdi partibus. aſia. aphrica.
ꝛ europa. venturi eſſent ad verā fidem eius reges et ſa-
pientes cum populis ſuis. quia nō ſoli venerunt. Et in
occidente. die ſue natiuitatis oſtenſo paruulo circa ſpe-
ram ſolis in gremio puelle. a ſybilla octauiano monar-
che mundi. reuerentiā ei exhibuit ꝛ ſacrificium. vt nar-
rant hiſtorici. Magnus ergo dominꝰ ꝛ laudabilis ni-
mis. ꝛ magnitudinis eius ſcꝫ fame non eſt finis. Nam
per longū ꝛ latū totiꝰ terre. ꝛ per profundū inferni ꝛ alti-
tudinem celi. diffuſa eſt fama infinite bonitatis ꝛ perfe-
ctionis eius. Beatus Hieron̄. gallia ꝛ britania ꝛ affrica
ꝛ perſis oriens ꝛ india. vnum chriſtum adorant. vnā ſe-
quuntur regulā veritatis. diſtinc. xciij. Legimus. Licet
nunc multe ex his natōnes receſſerint a veritate fidei ꝛ
vnitate eccleſie. vt india ꝛ affrica oriens ꝛ perſis. In hu
ius figuram legit̃. iij. Reg. x. Quia magnificatus eſt rex
Salomon ſuper omnes reges terre. vt omnis terra de-
ſiderabat videre vultū eius be. Bern̄. Vere magnifica-
tus eſt. quia magnificauit eum dominꝰ in conſpectu re-
gum vt adorent eū omēs reges terre. omēs gentes ſerui-
ant ei. In ſe quidē nihil factus eſt maior. quia a deo ma
ximus erat vt creſcere nō poſſet. Sed factus eſt magnꝰ
in mentibꝫ hominū. ꝛ opinione ꝛ laude. qui prius nul-
lus putabatur. Unde ꝛ regina ſabba audita fama eius
glorie ꝛ ſapientie que deſignat gentilitatē. Veniens ad
eum videndū. cernens magnificentiam eius ꝛ curie ſue.
adeo ſtupuit vt vix ī ea remaneret aliꝰ. Dixitqꝫ ei. Ma
ior eſt gloria ꝛc. Viciſti famā virtutibꝫ tuis. Beati ſerui
tui qui ſtant coram te ꝛc. Et regnum ſalomonis figurat
regnum eccleſie triumphantis in quo regnat chriſtꝰ cum
ſanctis ꝛ in ſanctis. in gloria ī ſuꝑna hieruſalem que īter
pretatur viſio pacis. Ubi eſt perfecta pax ī qua regnat
rex pacificus Salomon. Nam regnauit multo tempe ī
maxima pace ꝛ gloria. ſicut regnū dauid quod fuit ī bel-
lis ſignificat regnum ſpirituale eccleſie militantis. Sed
de superno regno veri Salomonis dicitur Eſaie. xxxij.
Sedebit populus in pulcritudine pacis in requie opu
lenta. Et de hoc ſimpliciter intelligit̃ quod ait angelus.
Regni eius nō erit finis. Nam regni quo regnat in ec-
cleſia militanti eſt vtiqꝫ finis. quādo ſcꝫ finiet̃ mundus:
tūc nō erit amplius eccleſia militās. ſed triumphans ef
ficiet̃. Et finis nō erit talis regni q̄ xp̄s regnat cū ſctis ꝛ
ſancti cum eo. Sūma nouitate erit magnus. Nouum

Regni eiꝰ nō erit finis. quō intelligatur

enī faciet dn̄s ſuper terram. Femina circūdabit virū. Et
dyoniſius .d. cit. ꝙ hoc eſt oīm nouoꝝ nouiſſimū. Ma-
gnus ineꝗ erit. ait Alb ſm oēm modū. Dicere. Magnꝰ
deus cōſilio ꝛ incōprehēſibilis cogitatu. Magnus ſm
ſubſtantiā. qꝛ deus magnus. Pſ. Magnus dn̄s ꝛ lau
dabilis nimis in ciuitate dei noſtri. Magnus ſm quā
titatem. quia omipotēs nomen eius. ꝛ ideo glorioſe ma
gnificatus ē. Exo. xv. Magnꝰ etiā ſm qualitatē. qꝛ ſum
me bonus. Pſ. Magnus dn̄s ꝛ magna ꝟtus eius. ſcꝫ
bonitatis. Magnus ſm relationē. qꝛ filius altiſſimi di.
ij. Reg. vij. Ego ero ei ī patrē ꝛ ipe mihi ī filiū. Magnꝰ
ſm quādo. qꝛ eternus. Eccl. i. Fons ſapiētie verbū dni ī
excelſis. Magnus ſm vbi. qꝛ vbiꝗ. he. Aug. Deus vbi-
ꝗ eſt nō locis. ſed actionibꝫ. Pſ. Quo ibo a ſpiritu tuo
ꝛ quo a facie tua fugiā. Magnus ſm ſitū. qꝛ vt ait Eſa-
ias vlti. Celū mihi ſedes eſt. terra ſcabellū pedū meoꝝ.
Et ſedet ſup cherubin. ꝛ volat ſup pennas ventoꝝ. Se-
det quoꝗ ad dextrā patris ꝛ interpellat ꝓ nobis. Ma-
gnus ſm habitū. quia veſtimēta eius ſunt alba ſup ni
uem. ꝛ qualia nō pōt facere fullo ſup terrā. Fortitudo et
decor indumentū eius. Prouerb. vlti. Magnꝰ ſm actio
ne m. quia in pncipio creauit deus celū ꝛ terrā Geñ. i.
id eſt filiū genuit. in quo oīa creauit ꝛ recreauit ꝛ glo-
rificauit. Ipe opa fecit que nemo alius fecerat. que teſtio
niū ꝑhibent de eo ꝙ filius dei ſit. Magnꝰ paſſiōe. Vi-
dimus eni eum (dicit Eſa. liij.) nouiſſimū viroꝝ virum
doloꝝ. Qui paſſus eſt ꝓ peccatis noſtris. bea. Bern. Et
tu quidē virgo paruulū pariēs. paruulū nutriens. par-
uulū lactans. Sed vidēs paruulū magnū cogita. Et in-
fra. Ecce paruulus in medio ſtatuit. O paruulus par-
uulus deſiderat. O vere paruulus. ſed malicia nō ſapiē
tia. Studeamꝰ effici ſicut paruulus iſte. Diſcamus ab
ipo. qꝛ mitis eſt ꝛ humilis corde ne magnus videlꝫ deꝰ
factus ſit ſine cauſa hō paruulus. Et ſic paruus ē et ma
gnus. Leo ꝛ agnus. Leo de tribu iuda. ꝛ agnꝰ qui tol-
lit peccata mūdi. Dn̄s ergo tecum. ad magnificandum
filium ex vtero tuo.

Quantū ad tertiū .§. VIII.

principale. dn̄s tecum. ad te ꝟginē matrē magnificādū.
Et hoc ipa expreſſit in cantico ſuo dicēs. Fecit mihi do-
minus qui potens eſt. Ideo magna. qꝛ dn̄s fortis ꝛ po-
tens eſt. Et vt notat dn̄s iohānes dn̄ici ſup magnificat
in dicto. ꝟ. Duodecim magna dicunt in ſcriptura q̄ do-
minus fecit in maria. ſignata ꝑ duodecim ſtellas. que ha-
bebat in capite mulier amicta ſole. Apoc. xij. Primo fe-
cit magnū patriarchā vehemēter affectū. Scdo fec̄ ma
gnū ꝓphetā a dn̄o dilectū. Tertio fecit magnū monarch
am diuinitus effectū. Quarto fecit magnā feminam ve
nerandā. Quinto fecit magnā creaturā inhabitandam.
Sexto fecit magnā veritatē imitandā. Septimo fecit
magnū obiectū realis bonitatis. Octauo fecit magnum
ſubiectū diuine claritatis. Nono fecit magnū ꝯceptum
eternalis vnitatis. Decimo fecit magnā auem altꝰ ſcan
dentem. Undecimo fecit magnā edem ſanctius habētē.
Duodecimo fecit magnā vocē latius currētē. Hec oīa
fecit in maria magna. Et ideo aptiſſime dicit. dn̄s tecū.
ad te tam magnificandū.

De. xij. magniſq̄ fec̄ dn̄s ī maria.

Quātū ad primū fec̄ dn̄s
abrahā magnū patriarchā. de quo ſcribit ī Gen̄. ꝙ ibat
ꝓficiens atꝗ ſuccreſcēs donec vehementer magnus effe
ctus eſt cuiꝗ dixerat dn̄s cuiꝰ figurā tenebat in ſua per
ſona. Ego ſum merces tua magna nimis. magnꝰ vtiꝗ
poſſeſſiue. Magnus expectatiue. Magnus cui facta ē
repromiſſio magna. Vidiſti magnū factū ſub vmbra rē
Intuere hoc factū illi cui dn̄s fecit magā in re certa ꝛ luce
preclara. Abrahā patriarcha quaſi patrū archa. qm̄ ex
eo patres ꝓdierūt in mundū. Ecce plus q̄ꝫ abrahā ī ma
ria. ex qua nati ſunt ſpūaliter oēs pr̄es etiā abrahā ſcꝫ in
fide filij. Et potēs fuit deus ſuſcitare filios abrahe ſpi
rituales de lapidibꝫ iſtis gētilibꝫ. vt dic̄ baptiſta. Abra
ham pro
ham concha patrū. Maria concha dei. Abrahā quāpulcre
mercede deū expectat. iam illa cū habebat. Quā
abrahā dictus eſt ſuccreſcens. i. ex ſubiectione creſcens.
vel ſucceſſiue creſcens. Quis dubitat in veteri teſtamē-
to abrahā ſignificare patrē celeſtē. qui vnus in natura
cum filio ſe ſubdidit in filio vni puelle. qui paruus erat
in orbe terraꝝ. Sed magnificatus eſt ꝑ mundū vniuer
ſum. vt a ſolis ortu vſꝗ ad occaſum laudabile nomē eiꝰ
Scdo fecit dn̄s moyſen ꝓphetā magnū. Sic enī de
eo habet ſcriptura. Fuitꝗ moyſes vir magnus valde in
terra egypti. Ergo a maiori maximus fuit in terra viuē
tium. Preludebat hic chriſto. qui factus eſt ī maria. In
egyptū venit quādo mundū intrauit arcolam reperit
aromatū ſcꝫ mariā que irrigabat ſicut paradiſus delicia
rum que intrauit vt paſcat ibi ꝛ lilia colligat. In hac a-
rcola factus eſt. ꝛ genitus ille ꝓpheta magnus de q̄ cla-
mabat turba. Propheta magnus ſurrexit in nobis. Lu.
vij. Hoc fecit dn̄s magnum in maria. Quod vtiꝗ vere
magnū extimauit eliſabeth. ꝙ eſſet a matre dn̄i ſaluta-
ta. Unde exclamauit. Unde hoc mihi vt veniat mater
dn̄i ad me. Ad hanc aūt venit deus nō tribꝫ menſibus
apud eā manſurus. ſed nouē immo in eternū. Venit nō
viſurus ſed vidēdus. Non trāſiturus ſed māſurus. Nō
vt cognatus ſed vt filius ꝛ dn̄s deus meus. Nō ſolum
illuminaturus ſed ꝓphetiſſam facturus. Cum ex hoc be
atam me dicēt oēs generatōnes. Nec mirū. Si enī ad
vocē marie elizabeth ꝓphetauit. ꝛ paruulus iohānes in
vtero eius exultauit factus ꝓpheta. quāto magis dici ꝓ
ſa debet ꝓphetiſſa. ꝓpheta faciēs. Fecitꝗ dn̄s monar-
cham magnū dauid. Un̄ de eo dicit. Fecitꝗ tibi nomē
grande iuxta nomē magnoꝝ ſcꝫ pncipū qui ſunt in ter-
ra. Que tamē magnitudo terre eſt inſtar puncti. Sed
mūdus talis nuncupat magnos. quia veſtigia gerunt
magni dei. qui ē rex regū dn̄s ꝛ dn̄antiū. Ecce capaciſſi
ma virgo dicit. Fecit mihi dn̄s magna. Dedit enim ſibi
nō vt ancille vel nutrici vel doctrici. ſed vt dilecte matri
dominiū vniuerſoꝝ cuius regni nō erit finis. Ad cuius
aſpectū angeli tremūt. celi nō capiūt. elementa pauēt. ve
nerat omis mūdus. inferna ſuſtinere nequeūt. Hic factꝰ
eſt in maria. ꝛ inde maria imperatrix ꝛ monarcha mun
di. Fecit deus quarto cuidā ꝙ eſſet magna femina. ſ.
ſunamitis illa ꝯiugata. eo maior quo cenaculū in domo
ſua meruit edificare. In quo ſuſcipet heliſeum. qui inter
pretat deus ſaluator meus. Sed dn̄e noſtre marie fecit
dn̄s nō ſolū vt eſſet magna femina. ſed ꝛ maxima ꝟgo.
In cuius vteri ſancti cenaculo reciperet helyſeus. i. ſalua
tor deus meus nō figurate ſed expreſſe. vt ſaluū faceret
populū ſuū a peccatis eoꝝ. Nam ſup defunctū genꝰ hu
manū expandit ſe. ꝛ facta organa homis membra diuīs
diſcurrens hincinde ꝑ iudeam ſamariā. ꝛ galileam. cale
fecit verbis exemplis ꝛ miraculis. atꝗ oſcitās ſepties.
totiens ꝓteſtans. ꝙ eſſet ꝓpheta promiſſus in lege. tandē
collatus in lecto crucis. ſurrexit qui erat mortuus et ce-
pit loqui dicens Vere filius dei erat iſte. ac reſtitutꝰ eſt
matri ſue. que ſtabat iuxta crucem. hoc minus expectās
hoc reputauit ſibi q̄ꝫ magnū. vnde dicere potuit. Fecit
mihi dominꝰ magna filiū reddens viuum. Quintuꝫ
magnū quod fecit deus eſt terra ꝛ celum ꝛ in eo lumina
ria magna. iij. Eſdre. viij. Magna eſt terra. excelſum ce-
lum. velox curſus ſolis. Et magnificus qui fecit iſta ſolꝰ
deus. Terra eſt beatiſſima virgo quo ad corpus terrenū
humile ꝛ fructiferum. Celum ipa quo ad animam totā
celeſtem plenā charitate ꝛ ſyderibus virtutum. De his
celo ꝛ terra dicit dominꝰ Eſa. vlti. Celū mihi ſedes eſt ꝛ

terra ſcabellũ pedũ meorum. In aĩa enĩ eius ꝓpter maximam puritatẽ requieuit deus. Et in corpe eius terreo fuit ſcabellũ vbi ſteterunt pedes eius.i.humanitas aſſumpta in ventre eius. Ibi ⁊ ſol maximus. Sol iuſticie chriſtus deus noſter. Et quẽ celi cape nõ poterãt ſuo gremio ꝯtinuit. Et quẽ totus nõ capit orbis in ſua ſe clauſit viſcera factus homo. Fecit ergo mihi magna qui ⁊c.

Sextũ magnũ eſt ỽitas. vñ tres cubicularij qui mouerunt queſtionẽ q̃d eſſet in oĩbꝫ fortius. Cum vnꝰ dixiſſet vinũ. alter rex. tertius ſcꝫ zorobabel dixit mulierẽ oĩbꝫ p̄dictis fortiorẽ. Sed erat ⁊ quartũ adhuc fortiꝰ. Magna eſt ỽitas ⁊ fortior oĩbꝫ. Et hoc declarãs ꝑ rõnem aſſenſerũt oĩes rex cũ principibus ſuis dicentes. Magna eſt ỽitas ⁊ p̄ualet.iij.Eſdre.viij. Mulier magna ⁊ fortis eſt btã maria. ob cuiꝰ amorẽ ⁊ deuotionem multi ſe exponũt laboribꝫ mortis. Multi qui rapiunt ti.i.eccleſijs eiꝰ. ⁊ imagini offerunt. Ipſa ꝓcurat veſtes virtutũ hoĩbꝫ. ipa gignit reges ſpũales ⁊ vineas colẽtes ſcꝫ p̄latos merito ſui ⁊ exemplo. Tamẽ fortior eſt ipa et maior ỽitas xp̄s qui ait. Ego ſum ỽitas. Sed veritas (ait pš) de terra orta eſt.i.de ỽgine. ⁊ iuſticia exinde.i.iuſtificatio de celo ꝓſpexit.

Septimum eſt magnũ obiectum ſcꝫ aĩa iuſtificata ⁊ timorata. Ro.viij. Quos iuſtificauit hos magnificauit. dicẽte ſancta Judith. Qui timent te. magni erũt apud te. Hec autẽ virgo beatiſſima humillima. cũ qua timor filialis ꝯtraxerat fedus. ita vt cum angelo ſibi loquẽte turbaret in eius ſermone.i.meruerat anteq̃ angelꝰ ei dixiſſet. Ne timeas maria ⁊c. fuerat a tota trinitate p̄ſcita ſimplici ſciẽtia ⁊ predeſtinata electionis noticia. ꝯformis futura incarnati magni ỽbi. plus q̃ȝ oĩs alia creatura cũ ſit filiꝰ eius imago p̄ris in celis. ⁊ matris in terris. religionis ꝓprietatẽ in vtroq̃ ꝯſeruans. Hec fuit a patre vocata ꝑ angelũ in ſpõſam vt rebecca ꝑ eleazar ꝓcuratorẽ. Abrahe in ꝯiugiũ yſaac. A ſpũſancto ſanctificata ab oĩ titillatõne poſſibili q̃ȝtũcunq̃ minima. A filio ſuo magnificata ſic vt altior diceretur oĩ ente finito. Hec eſt ab angelo venerata. deſiderata a patriarchis. a ꝓphetis p̄nunciata. queſita a regibꝫ a ſacerdotibꝫ figurata. exaltata ab apl'is. martyribꝫ admirãda lux ꝯfeſſoribꝫ. a ỽginibꝫ imitanda. ⁊ inuocãda a cũctis natõibꝫ que ſub celo ſunt. Proculdubio ceciniſſet. fecit me magnã niſi aſtitiſſet humilitas ꝓfundiſſima ⁊ diuinas laudes narrat nõ ſuas dicẽs. Fecit mihi dñs magna.

Octauũ magnũ ſcꝫ ſubiectũ vocat ſcriptura diuina. circa qꝺ p̄ncipalius verſat̃ intentio ſua ad hoc volentes diſcipulos vocat ⁊ ait. Audite me. qꝛ de rebus magnis locutura ſuꝫ. Prouerb. Tres ſunt res ꝑſonales magne. de quibꝫ ꝓponat oẽm ſermonẽ. Pater ⁊ filius et ſpũſſctũs. ⁊ hi tres vnũ ſũt. Sed ꝑticulariť tres res magne dicunť caro. ſpũs ⁊ verbũ. que ſunt vnꝰ homo. Erga quẽ ſicut ⁊ finẽ ſpecialius eloquia diuina ỽſanť. Eſt enĩ xp̄s deus ⁊ hõ. finis oĩ credẽti ⁊ ſcribẽti ad ſalutẽ. Cui oẽs turbe p̄cedẽtes ⁊ ſequẽtes noui teſtamẽti ⁊ veteris clamãt. Oſanna. Nec nõ viginti quattuor ſeniores q̃ ſunt oĩm librorꝝ veteris teſtĩ ſcriptores certi capitũ coronas corꝝ ad hmõi agni pedes ꝓponũt. ſicut ille de ſe cũcta ſcripta fuiſſe teſtať cum ait. Cõſummatũ eſt. ⁊ gloſa quã fecit poſt ſuã reſurrectiõem cũ aꝑuit illis ſenſum vt intelligerẽt ſcpturas dicẽs. Qm̃ oportet impleri oĩa q̃ ſcripta ſunt de me in lege. ⁊ ꝑ ꝓphetas. ⁊ pš. Lu.vl. Verum quãto facta ſunt potiora verbis vel ſcriptis. tanto ſunt maiora oſtẽſa in maria q̃ȝ in ſcriptura ꝑ deũ. Nam ſcripture dedit vt xp̄m loquať. Marie ꝯtulit vt ꝑ eam xp̄s pandať. Ibi euꝫ multiplex tegit figura hic veſtit euꝫ marie caro pura. Ibi ꝓnunciať. hic oſtendiť. ibi latet in mortua charta. hic patet in carne mõſtrata ibi dicta ſũt magna. hic facta ſunt magna. quia fecit mihi inq̃t dñs magna qui potẽs eſt.

Nonũ eſt magnꝰ ꝯceptus ⁊ nõ ſter ꝓfectus pietatis increate. q̃ dicit̃ miſcđia ſua. quia ỽm magnitudine ſuã ſic mĩa eius cũ ipo eſt. Magna eĩ eſt mĩa dei ſolius dicit Eccleſiaſticus. Hec ita lata eſt ꝙ miſcđia dñi plena eſt terra. ita longa ꝙ vniuerſe viẽ dñi miſcđia ⁊ ỽitas. Ita ꝓfunda ꝙ ſi ad infernũ adeſt ꝓpheta abacuc.iij. Cũ iratꝰ fueris miſcđie recordaberis. Ita ſublimis. ꝙ in celo dñe miſcđia tua. ⁊ mĩa eius ſup omnia opa eius. Ita domeſtica ꝙ cõplet viſcera eius. Lu.i. Per viſcera miſcđie dei noſtri ⁊c. Ita multiplicabilis ꝙ mĩa eius a ꝓgenie in ꝓgenies. Lu.i. Ita durabilis ꝙ miſericordias dñi in eternũ cantabo. Hanc nedũ magnam ſed ⁊ maximã fecit in ỽgine pia. vt merito nominet̃ mater miſericordie. ⁊ regina eius. Vñ in antiphona. Salue regina miſcđie. Hanc q̃ petit ſine ipa duce. ſine pẽnis ſeu alis temptat volare. Si mirant̃ iudei mõtani laudãtes deum. qꝛ deus magnificauit mĩam ſuã cũ eliſabeth partum ſterili tribuẽdo. q̃ȝto debẽt laudibꝫ dignis deũ efferre chriſtiani. qui ỽgini tante talẽ miniſtrauit conceptum ⁊ partũ nouũ p̄ſentibꝫ p̄teritis ⁊ futuris recordatus miſcđie ſue. ſicq̃ fecit ſibi magna.

Magnã aueꝫ ſcꝫ aquilã xp̃o ſub figura regis cuiuſdã licet mali Ezechiel ꝓpheta Johannẽ euangeliſtã demonſtrat. cui fuit tãte volandi data poteſtas. vt de medio cedri medulla eius cũ frondibꝫ ſuis que ſignificat mediã in trinitate ꝑſonam cũ frondibꝫ verborũ ſuorꝝ. que ſunt ad ſanitateꝫ gentiũ. ⁊ portauit in vrbem negociatorꝝ id eſt credentium dicẽs. In p̄ncipio erat verbũ ⁊ verbũ erat apud deum ⁊c. Vſq̃. Verbũ caro factũ eſt ⁊c. Et primo volauit maxima auis virgo. ⁊ nõ ꝯtinuit alas quouſq̃ ꝑuenit apud deum. Inueniſti enĩ gratiã (ait angelus) apud deum. Ipſa virgo parauit viã iohanni portas aperuit. reſerauit archana. Quid ſi dixero virginẽ fuiſſe iohannis doctricem. vt ꝑ hanc diuinitatis noticiã fecũdata interior ꝑfecta diſcipulus xp̄i ⁊ filius recõmendatus marie ꝑuenerit ad illud ſcire ſupremũ. Mater fuit facta iohannis teſtimonio filij ſui. Matris eſt docere filiũ. Filij eſt auſcultare matrẽ. Et quia noluit ꝙ mater ſua publice p̄dicaret. omniũ mulierꝝ norma futura. quibꝫ p̄dicare nõ licet. dedit marie vt iohãnes filius eiꝰ edoctus ab ea per orbem poſtea verbũ diſſeminaret diuinũ. Et quia docꝰ ẽ qui opať intus in docendo ſiue ſit angelica ſiue lingua humana. Ideo ꝑ hoc nõ intelligiť q̃n ipe iohannes vt aquila grãdis tulerit medullã cedri. potans de ſacro domini pectoris fonte. Fecit ergo dñs aquilã grandẽ magnarũ alarꝝ iohannẽ. ſed mariã maiorẽ que eũ edocuit. Fecit ergo dñs magna.

Undecimũ magnũ ponit aggeus ꝓpheta ſcꝫ domũ dei dicẽs. Erit gloria domꝰ iſtius nouiſſime plus q̃ȝ p̄me. dicit dñs exercituũ. Qꝺ dictuꝫ de materiali domo dei.i.templo intelligi nõ põt. cum lõge inferior glia ⁊ magnificẽtia illius tẽpli materialis in hieruſalem poſt aggeũ vſq̃ ad vltimã deſolationẽ ⁊ deſtructionẽ eius ꝑ romanos q̃ȝ fuerit ante tempa ſalomonis ⁊ aliorꝝ regum. Hinc eſt ꝙ exorans vnus de reedificatoribꝫ p̄mis narrat fleuiſſe ſeniores qui viderãt gloriam magnã domꝰ prioris. videntes vere infelicitatẽ ſequẽtis dicte domus. Hec ergo gloria magna domꝰ per ꝓphetam demõſtrata. de alia domo clariꝰ exponať ſcꝫ ỽgine glorioſa. de qua canit eccl'ia. Domus pudici pectoris repente templũ fit dei. Hec ergo domus dñi ex patrũ lapidibus ꝯſtructa. polita ⁊ pictorata ỽtutibꝫ. coopta per totum auro charitatis tanto gl'ioſior eſt domo ſeu templo ſalomonis q̃ȝto filiꝰ inhabitator eius eſt plꝰ q̃ȝ ſalomõ. Tanto glorioſior eſt q̃ȝto eius caro pura eſt dignior petra dura. tãto gl'ioſior q̃ȝto aĩa eius excellentior q̃ȝ fuerit ſanctorꝝ ſancta. tanto glorioſior q̃ȝto diuina natura preſens eſt potior ꝓpicietorio. Tanto glorioſior q̃ȝto angeli

cõphenſores ſunt meliores q̃ illius miniſtri viatores.
Tanto glorioſior. quãto victima figurata ſcilꝫ Jeſus gra-
tior eſt figura ſcꝫ vituli cremati. que magna virgo re-
cepit in vtero. Dicatur ergo illud Baruch. iiij. O iſrael q̃
magna eſt domꝰ dei. ꝛ ingens locꝰ poſſeſſiõis eius. magnꝰ
ꝛ immẽſus meritis gr̃a ꝛ gloria. Dicat ergo virgo beata
Fecit mihi magna q̃ potẽs ꝛc. Duodecimũ ſepe ſermo
diuinꝰ noĩ magnũ adiũgit. vt dicat etiã pſ̃. In iſrl' ma
gnum nomẽ eiꝰ primo. deinde p̃dicata catholica fide ad-
dat p Malach. i. ca. Magnũ nomẽ meũ in gentibus.

De tripli ci mõ dicẽ di magnũ Tripliciter aũt mõ dicit magnũ. Magnũ. i. preciosũ. ma
gnũ quaſi virtuoſum. ꝛ magnũ. i. famoſum. Magnũ pre-
cioſum. qꝛ incõmunicatum mira includẽs. ſicut nomen
adonay nõ indicatũ patribꝰ. vel nomen tethagrãmatõ
immẽſa ſacramẽta ꝛ diuinas pfectiones includẽs. Hoc
mõ dicitur magnũ nomẽ marie. Et dimiſſis quatuor iter
pretationibꝰ. iã vulgaribꝰ notis hoc nomẽ ſcribit hebrai
ce quinqꝫ litteris ſicut latine. ꝛ q̃d ſignificẽt habes. s. in
ſermone de nomĩe marie. Sed p aliũ modũ nũc oſtende
mus q̃ ſit magnũ. i. preciosum nomẽ iſtud maria ex iter-
pretatõne. videlꝫ q̃nqꝫ lr̃aꝝ quibꝰ cõponitur iſtud nomen
maria ſm hebraicũ alphabetũ. Prima ergo lr̃a huiꝰ no

De interpre tatiõe no mis M. ſm q̃nqꝫ lr̃as. minis maria. eſt m. que apud hebreos dicitur mem. Sed
iſta lr̃a m apud hebreos peritos duplicatur. dicit eĩ mem
ꝛ men. Et men nunq̃ ponit in principio alicuiꝰ dictõnis
nec in medio. niſi in iſto nomĩe maria. qꝛ de vna tm̃ veri
ficatur apud eos. quibꝰ oĩa in figurã cõtingebãt q̃m illam
figurabat q̃ nec ſimilẽ viſa eſt. nec habere ſequẽtem. Eſt
aũt differẽtia apud hebreos inter mem ꝛ men. qꝛ primũ
eſt apertum ſupius ꝛ clauſum inferiꝰ. Scdm econtra eſt
clauſum ſupius ꝛ apertum inferius. Vide q̃ ſubtiliſſime
ſpũſſanctꝰ dixit virginẽ mariã incognitã futuram viro.
prole tñ fecundandã de celo. ꝛ ſic apertam deo. clauſaꝫ vi
ro. qđ nulli alteri foret aſcribendũ. cũ nullũ aliud nomẽ
cum men lr̃a tali ſumat initiũ. Si vero alioꝝ noĩa ter-
minantur p men. nimirũ quia oẽs beati futuri ſint virgines
corpe. quia ſcꝫ ibi neqꝫ nubent neqꝫ nubentur. Interpretatur
aũt men ſm Ambro ſup Beati immaculati. viſcera vel
ex ipſis. in quo tam dignitas q̃ charitas marie oſtẽditur.
dignitas quippe q̃m in viſceribꝰ eiꝰ fuit aliq̃n realis ha
bitatio xp̃i vt dicatur templũ dei. ſacrariũ ſpũſſancti. Cha
ritas vero actiue ꝛ paſſiue oſtenditur in ea. Actiue quidẽ.
qꝛ pietas viſcera gerit ad ſingulos intercedẽs pro omni
bus. Charitas paſſiue ſcꝫ ꝙ fuerit ab omibꝰ deſiderata
ꝛ amata oſtẽdit alia interptatio ſupradicta ſcꝫ ex ipſis.
quia videlicet ex parẽtibꝰ ipſis eſt expectata cõmendata
ꝛ pgenita viſceroſe. A. que eſt ſecũda lr̃a in nomĩe ma-
ria apud hebreos dicitur aleph. ꝛ interpretatur aleph doctri
na in quo eiꝰ vtilitas p̃dicatur. Eſt enĩ oĩm viuentiuꝫ ſub
deo rõnabiliter doctrina ſalutaris. ꝛ ſpeculũ directiuuꝫ
totiꝰ humane vite. Tertia lr̃a eſt R. quã hebreꝰ dicit
res. ꝛ interpretatur caput. in quo denotatur ipſius capacita-
tis immẽſitas glorioſa. Caput enĩ oĩm deus. Caput no
ſtrum eſt xp̃us proles eius. Caput enĩ eſt q̃dammõ no
ſtre ſalutis. que caput nutriẽs ſalutare. caput antiq̃ ſer-
pentis contriuit. Capit omes ſpũs intelligentie q̃ mater ẽ
ſapiẽtie. Capit oẽs gradus glie. que regina eſt vie. ſimul
ꝛ patrie. Capit omes modos indulgẽtie que caput ẽ mi
ſericordie. Quartũ elementũ ſeu lr̃a eſt J. que eſt mi-
nima figura apud eos. ꝛ dicitur ioth. ꝛ interptatur cõfeſſio
ſeu ſciẽtia. Ubi coloratur virginis humilitas pfunda ꝛ vir
tuoſa que nihil ſibi attribuit. ſed omia cõfitetur a domio
accepiſſe. De quinta lr̃a ſcꝫ A. iam dictm̃ eſt. Ex his
etiã quinqꝫ lr̃is hebraicis ſimul ꝛ latinis eliciendo nũe-
ros ſignificatos p eas. ſm latinos ꝛ hebreos. Verbigra
tia. Prima lr̃a ſcꝫ M. ſignificat apud nos mille. apud
hebreos quadraginta. ſimul coniungendo numeros iſtos
ſurgũt in numeꝝ duoꝝ miliũ ꝛ centũ. Et a pmiſſione fa
cta primo abrahe. ꝙ in ſemine eius benedicerentur oẽs gen
tes terre qđ eſt xp̃s. vt ait apl'us ad Galathas. quia ma
ria mater chriſti ex abrahã ſeminaliter deſcẽdit vſqꝫ ad
natiuitatẽ eius fluxerũt anni duo milia centũ ꝛ non vl-
tra. vt notat p̃fatus iohes dñici. qui etiam declarat quõ
iſte numerus colligitur ex dictis lr̃is Maria p ſingulas
deſcendẽdo cuiuseſt totus iſte ſermo de duodecim ma
gnis rebꝰ ſup Magnificat. ver. Qui fecit mihi magna.
Exceptis his q̃ habentur in quĩto magno. Mꝫ etia no-
men marie ſit virtuoſum contra pericula ꝛ mala. ꝛ famoſuꝫ
per omnia patet ex dictis ſupra. Ca. xxiij.

De q̃druplici bñdictiõe btẽ virginis.

Benedicta tu in mulie
ribus. Et primo occurrit dubiũ. qꝛ aut iſtõ ad-
dit ad id qđ prius dctm̃ eſt. gratia plena. Aut
nihil addit. Si addit ergo id qđ addit aliquid eſt. ergo
illa gratia que additur plena nõ fuit. ꝛ ſic angelus nõ vi-
detur verũ dixiſſe cũ ait. gratia plena. Si nil addit q̃n ibi
continetur. ergo ſupflue dicitur. Item natura eadẽ eſt in ea ꝛ
mulieribꝰ. Ergo ſi alias excedit hoc eſt in gratia. Sed h̃
pertinet cũ ait. gratia plena. Ad qđ dici poſſet ꝙ non fru
ſtra hoc dicitur. Nam cũ dicitur gratia plena. precipue intelligi
tur de gratijs datis a deo. In eo qđ dicitur Benedicta tu
in mulieribꝰ. notantur quedã que ptinent etiã ad gratiam
humanã. ſcꝫ laudari ꝛ benedici ab hoĩbus cõprehendit

De q̃dru plici rõne bñdictõis etiã iſta benedictio oĩm alioꝝ benedictõnem ſine dubio
ſm Alb. Quid enĩ magni aut miri ſi habuit benedicti
onẽ oĩm gentiũ. que benedictõnes oĩm angeloꝝ habuit
ꝛ gratias. Et dicit damaſcenus. A nullo illuſtriũ vincit.
id eſt ſanctoꝝ ꝛ ſanctaꝝ excellentiũ. ſed omes ipa ſupat
ꝛ excellit. Pro cuiꝰ declaratiõe ſm Alb. ſciendũ ẽ. ꝙ qua-
druplex eſt rõ benedictiõis. Prima benedictio eſt male
dicti euacuatio. Scđa eſt fecũditatis ampliatio. Tertia
eſt ſingularis gratie collatio. Quarta eſt cõgratulantiũ
gratie collaudatio. De prima pſ̃. Benedixiſti dñe ter-
ram tuã. i. humanã naturã excludẽdo ꝛ euacuando ma
ledictũ culpe illatũ a deo. cum ait Geñ. iij. Maledicta
terra in ope tuo. De ſcđo habetur Geñ. ij. Benedixit eis
dicẽs. Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrã. De ter
tia ſcꝫ benedictiõe gratie ſingularis. dr̃ Geñ. Benedixit
dñs abrahe. ꝛ Pſ̃. Benedixit omibꝰ qui timẽt dominũ.

De quarta dicitur Math. xxi. ꝙ pueri hebreorũ cla-
mabant ꝛ laudabant cum magno gaudio chriſto Jeſu.
Benedictꝰ qui venit in nomĩe dñi. ſm omnẽ modũ bene
dictionis fuit benedicta virgo maria in mulieribꝰ. id eſt
ſuper omnes mulieres. vt ly tu notet excellẽtiã ſup alias.

De prima benedictio. §. I.

ne qua ſcilicꝫ euacuatur maledictũ. Sciendũ ꝙ hec eſt tri
plex ſm ꝙ triplex maledictum excluditur. Vñ Hieroñ.
Totum maledictũ quod intulerat eua. abſtulit benedi-
ctio marie.

Eſt enim maledictum nature.
Eſt maledictum culpe.
Eſt maledictum pene.

Nam vt ait Ambro. pudor eſt feminis nuptiarum pre
mia nõ habere. i. filios. Ideo maledictũ nature eſt obpro
brium ſterilitatis. quibꝰ hec ſola eſt cauſa nubendi. xxxij
q. ij. ca. i. Propter quod phenenna exprobrabat anne co
ꝙ ſterilis eſſet. ꝛ maledicta dicebatur ſterilis que fructum
nõ faciebat ſm legem. Hanc maledictionẽ abſtulit bea-
ta maria. que virginitatẽ ſterilẽ in mundo nobilitauit ꝛ
exaltauit ac dedicauit in ſe virginitatẽ vt rem excellentẽ
ꝛ a deo benedictã. que ſi nõ replent terram vt nuptie. re
plent paradiſuꝫ tñ. Maledictũ culpe ẽ triplex. ſ. libido

impꝛegnantis. Unde beatus Hierony. ſuper Mat. di
cit ⁊ habet. xxxij. q. ij. Cõnubia legitima carent q̃dẽ pec
cato. nõ tamẽ tempoꝛe illo q̊ ↄiugales actus gerunt. pꝛe
ſentia ſpũſſancti dat. ⁊ ſi ꝓpheta eſſe videat qui officio
generatõis obſequit. Hec ille. ⁊ h̃ eſt ꝓpter libidinẽ. i. de
lectationẽ inoꝛdinatã illa qua ratio abſoꝛbet ſm pbm
feditas concipientis Job. xiiij. Quis poteſt facere mũ
dum de immũdo ↄceptũ ſemine. Pctm naſcentis pſal.
In peccatis concepit me mater mea. b. Aug⁹. in li. ꝺ fi
de ad petrũ. de conſe. di. iiij. Firmiſſime crede ⁊ nullate
nus dubites oẽm hominẽ q̊ concubitu viri ⁊ mulieris
concipit. cũ pctõ oꝛiginali naſci. impietati obnoxiũ moꝛ
tiq̧ ſubiectum. Ab hac triplici maledictõne ↄfuit ex
cluſus conceptus marie. et ratio eſt. qꝛ non fuit ſimilis
alijs. Non em̃ ex humano ſemine ſed myſtico ſpiramĩe
verbũ dei factũ eſt caro de virgine maria. Unde impꝛe
gnans fuit ſpũſſanctus. qꝛ ipſe opatus eſt illã vnionem
Concipiens fuit virgo. Eſa. Ecce virgo concipiet. ſ. per
manens virgo. Et ↄceptus eſt deus. Mat. j. Uocabi
tur nomẽ eius emanuel. qd̓ eſt interpꝛetatum nobiſcum
deus. Deus aũt peccare nõ põt. nec in eũ cadit peccatũ
Maledictũ pene eſt triplex. ſ. damni: virginitatẽ perdẽ
do que. ſ. recuperari nõ poteſt. cui pꝛemiũ ſpeciale corꝛe
ſpondet. nec aliter mulier concipere põt vel parere. Secũ
dum maledictũ pene eſt laboꝛis in poꝛtando fetũ. ſub
ijcit em̃ multis paſſiõibꝫ mulier in poꝛtando in vtero p
les. Unde ⁊ Thobias dixit filio ſuo. c. iiij. Memoꝛ eẽ de
te poꝛtans. Tertiũ eſt doloꝛ in partu. Geñ. iij. In doloꝛe
re paries filioſ. Sed ab iſta triplici maledictõe euacua
ta eſt et liberata. b. maria. Nã vt eccl̓ia cãnit. Neſciens
mater virgo virũ peperit ſine doloꝛe ſaluatoꝛẽ ſeculoꝝ
Et ſic nec virginitatẽ amiſit. ſed ſummũ gaudiũ in par
tu habuit. ſm illud Eſa. Germinãs germinabit. i. pari
et letabunda ⁊ laudãs. Nec illũ laboꝛem ſenſit in poꝛtã
do. ſicut nec in beatitudine doloꝛ reperit. Et beatus vẽ
ter qui te poꝛtauit. exclamauit quedã mulier de turba
ad xp̄m Luce. xi. Apte igit ꝺr. Bñdicta tu in mulieri
bus. quia per tuam benedictionẽ excluſa eſt a te oĩnis
maledictio mulierum.

Secunda benedictio. §. II.

De bñdictõe ſup exaltate fecũditatis mañe.

eſt fecunditatis ãpliatio ſeu ſupexaltatio. et hec poteſt
eſſe triplex. Pꝛimo ex pte agentis. Scd̃o ex parte gene
rati. Tertio ex parte gignẽtis. Quelibet iſtaꝝ eſt triplex
Et q̃ſtum ad pꝛimũ. Agens in iſta ↄceptõne fuit de
us pater ibi exercens ſuã potentiã. deus filius oſtendẽſ
ſuã ſapiẽtiam. ſpũſſanctus exhibens ſummã beniuolenti
am. pꝛout ſupꝛa declaratũ eſt in p̃cedenti ſermone. Ex
altata vtiq̧ eſſet ſup omnẽ generatõem ⁊ ampliata illa
generatio. in qua ſolũ pater eſſet agens. Sed pl⁹ exal
tata ⁊ magnificata vbi ⁊ filius ⁊ ſpũſſanct⁹ etiã opera
tus eſt. Ex parte aũt generati triplr̓ eſt ampliata gene
ratio iſta. Nã ↄceptus eſt vir pfectus in naturalib⁹ nõ
eñi vt alij cõcepti in vtero matris diſtulit p tpa ad ha
bẽdũ vſum rõnis. Alij pueri p plures annos manent
anteqũ intelligant vl̓ loqui pñt. Unde ⁊ infantes dicunt.
Sz ſubito xp̄s conceptus habuit completũ vſum rõis
⁊ memoꝛiã tenaciſſimã. intelligentiã acutiſſimã. ⁊ volũ
tatem pꝛomptiſſimã ad omne bonũ ⁊ loqui pfectiſſime
potuiſſet ſi voluiſſet. Scd̃o eſt ampliata ⁊ magnificata
iſta generatio. qꝛ ↄceptus eſt vir ſanctus gratia ⁊ v̓tu
tibus perfectus. Aĩa noſtra naſcit vt tabula raſa ĩ qua
nihil eſt pictum. nullus em̃ in ea habit⁹ virtutis ꝺi ſcie
ſed in tpe cũ multo laboꝛe acquirũt virtutes et ſciẽtie
vel infundit a deo. Nõ ſic xp̄s conceptus nõ ſic. ſed qñ
verbũ caro factũ eſt. i. homo de virgine maria in inſtã
ti anima illa repleta fuit omni gratia virtute ⁊ ſcientia
immo ⁊ gloꝛia. Unde viatoꝛ et ↄpꝛehenſoꝛ. Uiatoꝛ q̃
tum ad paſſibilitatẽ ⁊ actũ moꝛiendi. nõ pꝛo ſe ſed pꝛo
nobis. Compꝛhenſoꝛ limpidius contẽplans gloꝛiã dei.
q̃ quicũq̧ in patria ſine cõpatione. Tertio adhuc ma
gis exaltata ſup omnes generatio iſta. Conceptus ẽ
ſummus deus Eſaias. Uere tu es deus abſcondit⁹. ſcꝫ
in carne noſtra. Sic igitur exaltat ſuper omnes gene
rationes mulierũ generatio marie. ⁊ ideo bñdicta tu ⁊c̃.
Ex parte gignẽtis ſcilꝫ virginis ẽ ſupexaltata fecũditas
eius ſuper alias mulieres. quia virgo cõcepit. virgo pe
perit. virgo lactauit deũ pariter et hominẽ. In cui⁹ fi
gurã eſt ſignũ datum gedeoni de victoꝛia habenda cõ
tra inimicos populi dei videlicꝫ vt vellus poneret in a
rea per noctem. ⁊ ꝺ mane reperiret vellus plenũ roꝛe. a
rea aũt arida et ſicca per totũ. Uell⁹ eſt pellis aĩal̓ moꝛ
tui. et ſignificat noſtrã moꝛtalẽ humanitatẽ. Iſtud ĩ no
cte vite pꝛeſentis poſitũ in area vteri virginal̓. reperit
plenũ roꝛe celeſti. ſ. deitatis vniti cũ ea. quẽ roꝛẽ optabat
eſaias dicens. Roꝛate celi deſup ⁊c̃. Area tamẽ. i. coꝛp⁹
virginis remãſit arida. qꝛ nõ humectata alicui⁹ ſemĩe
ſed virgo in ptu. virgo in conceptu. virgo in lactatione.
Unde cantat eccl̓ia. Sola virgo lactabat. ſcilꝫ dominũ ie
ſum vbere de celo pleno. nõ alio modo. Illud aũt vell⁹
plenũ roꝛe expꝛeſſum in toꝛculari crucis. ĩpleuit cõchaꝫ
eccleſie roꝛe celeſtis gratie. per quã habitat ĩ nobis. Et
hoc miſteriũ eſt ſignũ confoꝛtans nos ad habendã vi
ctoꝛiã de inimicis infernalibꝫ qui infeſtãt populũ dei. ꝗ
benedicta tu ⁊c̃.

Tertia benedictio. §. III.

eſt ſingularis gratie nõ ſolum gratum facientis ⁊ gratiſ
date. ſed excellentie cuiuſdam ſup alios. Et hoc triplici
ter. Pꝛimo ꝙ eſt caput et pꝛincipium femĩarũ. Secun
do ꝙ eſt mater oĩm. Tertio ꝙ eſt domĩa vniuerſoꝛum
Quantũ ad pꝛimũ dicitur beata maria caput et pꝛin
cipiũ feminarũ. q̊a quicquid boni fuit in feminis. ipſa
habuit. et in ſummo gradu. et aliq̊d bonũ hũit ꝙ nll̓a
alia habuit. Triplex autẽ bonũ reperit in femĩſ. Bonũ
virginitatis. bonũ cõiugalitatis. ⁊ bonũ viduitatis. Be
da. Bona eſt caſtitas cõiugalis. melioꝛ cõtinentia vidu
alis. optima integritas virginalis. Et in virginitate eſt
triplex bonũ. Carnis ĩcoꝛꝛuptio. nll̓i viri ſubiectio. ãgelica
cõuerſatio. De pꝛimo dicit Sap. vi. Carnis incoꝛꝛuptio
facit pximũ deo. et ratio eſt. qꝛ ſm Gre. in omelia. Tãto
vnuſquiſq̧ a ſupꝛemo amoꝛe diſiungit. quãto ĩ infimiſ
delectatur. Unde et per contrariũ tãto vnuſquiſq̧ ꝺo
magis appꝛoximatur et cõiungit. quanto magis a de
lectationibꝫ terrenis abſtrahit. ⁊ quia per virginitateꝫ
abſtrahit homo a maximis delectationibꝫ. ideo magis
appꝛoximat et cõiungit deo. Unde et ſibille et ſi gentiles
ꝓpter virginitatẽ credim⁹ eis collatũ ſpm̃ ꝓphetie. Sed
b. maria in hoc omnes virgines exceſſit. qꝛ nullũ ſtimu
lum carnis ſenſit. nec cogitatiõeꝫ turpẽ admiſit. ſed in
ſumma puritate etiã angelos ſupauit. Secundũ bo
num virginũ eſt. qꝛ nulli viro virgo ſubijcit. Eue eius
cõiugate cũ oĩbus alijs femĩs cõiugatis dictũ ẽ. Sub
viri ptãte eris. et ipſe dñabit tui. Geñ. iij. Et. b. Aug.
dicit. xxxiij. q. v. voluit ꝙ dñs ſtatuit cõiugatas eſſe. q̊ſi
famulas viroꝝ. ſ. in diſpoſitiõe domus et familie. Sꝫ
virgines libere ſunt ab huiuſmodi ſ̓uitute. i. Coꝛĩ. vij.
Que virgo eſt cogitat que dei ſunt. q̊o placeat deo. vt
ſit ſctã mente et coꝛpoꝛe. Unde et libera ẽ a ſeruitute vi
ri. Beata aũt maria nõ ſolum viro ſubdita non fuit. et
ſi ioſeph virũ haberet. ſed dña ei⁹ ⁊ ipſe ſeruus ei⁹. ſcie
bat eñi et teſtis erat ſue virginitatis. vñ et maternitatis
dñi q̊nimo ipſe rex regum et dñs dominãtiũ. Jeſus fi

De tripli ci bõo q̊d fuit ĩ maria q̊d reꝑit ĩ fcĩs.

De tripli ci bono ĩ virginibꝫ

lius eius.ipſe erat ſubditus ei.vt ſcribit.Lu.ij.⁊Apoc.
xix.Tertiū bonū in virginibus eſt āgelica ꝯuerſatio.Dē
enī ſimile appetit ſibi ſimile.Angeli ſunt ꝟgines.⁊ideo
delectant ꝯuerſari cū virginib⁹.Vn̄ hiero.Angelis ſp
cognata eſt ꝟginitas.in carne enī pter carnē viuere āge
licū eſt nō humanū Et angelus apparēs iohāni virgī
oſtendit ei illa mirabilia q̄ ſcribit in apocali.Et gabriel
danieli caſtiſſimo duplicē aduentū ſaluatoꝝ maīfeſta⸗
uit.Sed nulla vnq̄ȝ pura creatura ita familiariter con
uerſata eſt cū angelo ſicut.b.maria.Nō enī ſolū ea vice
quādo incarnationē nūciauit.ſed freqn̄tiſſime.Bn̄di⸗
cta ergo tu in mulieribus ꝟginibus .i. p cunctis ⁊ ſup
De tripli cunctas virgines ꝓpter pdicta. In cōiugatꝭ reperitur tri⸗
ci bono ī plex bonū.ſ.fides ꝓles.et ſacramētū vt ait.b.Aug. Et ī
ꝯiugatis omnib⁹ his tribus exceſſit.b.maria oēſ ꝯiugatos.Et fi
des quidē intelligit vt alter alteri ſeruet fidelitatē.nō cō
miſcendi ſe cū altero vl' altera.Sed.b.maria nō ſolum
cum altero ſe nō comiſcuit ſed nec cū ſponſo ſuo ioſeph
de cōi cōſenſu votū virginitatis emiſerūt.et vterq̄ȝ in
ꝟginitate ꝑmanſit.vt dicit.b.Aug.xxvij.q.ij.Tanto cō
iugium eſt ſancti⁹.quāto caſtius.nec ideo ioſeph voluit
dimittē eā vt mathe⁹ euāgeliſta dt.c.i.cū videret eā pre
gnantē qꝛ eam ſuſpectā haberet de adulterio.ſed vt di
cit Bern̄.reputabat ſe indignū cū tam ſancta manere.
qm̄ cum ſciret eam plenā omī honeſtate.et modeſtia et
ſanctitate.extimauit eā non de viro ſed a ſpirituſcō im
pregnatā.Bonū ꝓlis ſequit ex cōiugio et ꝓpter hoc eſt
inſtitutum matrimoniū.nō h' bonum defecit in.b.ma⸗
ria ſed ſup omēs cōiugatas eſt cū virgitatꝭ honoꝛe gau
dium matris hn̄s.Vnde nec pma ſimilē viſa eſt nec ha
bere ſequētē.Proles aūt cōiugataꝝ eſt pura creatura ⁊
peccatoꝛ.ſed ꝓles virginis eſt de⁹ et homo ſanctiſſim⁹.
Tantū ergo diſtat inter ꝓlem hui⁹ virginis et ꝓlē cōiu
gataꝝ.quantū inter deū ⁊ hoīem.Tertiū bonū in cōiu
gatis eſt ſacramētum.Vn̄ apl's hoc aūt dico magnū ſa
cramētū in xp̄o et eccleſia.Significat enī ꝯiūctōem xp̄i
cū eccl'ia quo ad ꝯſenſū mutuum voluntatꝭ expſſum p
verba.ꝯiūctionē xp̄i cū eccl'ia.id eſt bonis fidelib⁹ p dile
ctionē.Quo aūt ad cōiūctiōem corpoꝝ p copulā ſignifi
cat cōiūctionē dei cū noſtra humanitate in vna pſona.
et ſic indiſſolubilis eſt talis ꝯiunctio.Nunq̄ȝ enī ſepata
eſt deitas ab humanitate poſtq̄ȝ eam ſibi vniuit.Hinc
eſt ꝙ matrimoniū ꝯſumatū p copulā.nūq̄ȝ diſſolui pōt
vt correſpondeat ſignū ſignato.Hoc aūt ſacramētū iple
tum eſt in vtero virginali.in quo facta ē talis vnio et p
Triplex maxime bonū iſtud ꝯiugatoꝝ reperit in virgīe. In vi
bonū ī vi duis aūt repit triplex bonū.ſcȝ libertas ꝯtēplatiōſ.Vn̄
duis rpit de anna ꝓpheteſſa vidua dicit Lu.ij.ꝙ templū freqn̄⸗
tabat deo ſeruiens in oratiōib⁹ die ac nocte.Scdȝ bo⸗
nū eſt carnis maceratio.Naȝ vt ait aplus ad Thi.iiij.
Vidua in delicijs viuēs mortua eſt.Vnde et ſancta iu⸗
dith vidua ieiunijs inſiſtebat cōtinuis.Tertiū eſt exer
citiū in opibus pietatꝭ et miſcdie.vt oſtendit apl's ī di⸗
cto.c.Et vidua illa ſareptena helyā d' cibo necio pauit
Hec omīa ſine ꝯpatione fuerunt in bea. maria.nā ieiu⸗
nia nō ſolum in lege mādata ſeruabat.ſȝ ⁊ ſcd'm b. Amb.
alia addebat tota dedita erat orationi et ꝯtemplatōī
xp̄m medicū et pauperē de ſua paupptate nutriuit.Nō
aūt mater ſit oīm ⁊ domina ptȝ.quia mater ē eiuſ q̄ oīa
creauit.et qui nos redemit ſua paſſione.Bene ergo di⸗
cit.bn̄dicta tu in mulierib⁹.q̄ ad gratiā ſpālē ſup oēs.

Quarta benedictio .§.IIII.

De q̄rta dicit cōgratulatio laudantiū.d' q̄ in cātico triū puerorꝝ
bn̄dictōe, qui orabant in camīo ignis Dan.iij.Bn̄dicite oīa opa
ſcȝ ꝯgtu⸗ dn̄i domīo.laudate ⁊c̄.Hec triplex eſt in.b.ma.ſup oēs
latōīſ lau mulieres.Collaudate q̄ppe ſunt alique ml'ieres ex vir
danitmu tutibus ſuis.et benedicte ab hominib⁹ vt Judith ⁊ ali
que alie.ſed nulla caren⁹ vt maria.Collaudatur eīn
ab angelis.ab homib⁹.⁊ ab oīmbus corꝑalibus rebus
Ab angelis quidē vt hic.Benedicta tu in mulierib⁹.et
merito.qa genuit angeloꝝ reſtauratorē.concīuium ſuo
rum redemptorē.Reſtaurauit euȝ filius ſu⁹ reddendo
per equipollentiā deperditū.mltiplicādo numerū.⁊au⸗
gmentando ſuperadditū.ſcȝ quartā hierarchiaȝ.in qua
ipſe cū matre ſua ſuper omnē hierarchiā.p quē laudant
angeli atq̄ȝ archangeli ⁊c̄.in pfatōne maieſtatē dei.et aſ⸗
ſumpta ipā beata maria.laudātes angeli benedicūt de
um.Laudant homines ⁊ benedicūt beatā mariā per eli
ȝabeth dicentes Luce.ij.Benedicta tu in mulierib⁹.et
benedictus fruct⁹ ventris.qui fructus vētris ſui factus
eſt hominib⁹ ſuis ſapiētia.iuſticia.ſanctificatio.et redē
ptio.i.Corin.Sapientia ſcȝ in docēdo.iuſticia in virtu
oſe et pfectiſſime cōuerſando oſtendēs quomō iuſti effi
ciamur per ei⁹ imitationē.Sanctificatio ſacramēta in⸗
ſtituendo que nos ſanctificāt.Redemptio p paſſionem
a diabolo cui⁹ captiui eramus in redimendo.Laudāt
quoq̄ȝ oīa corpore beatā mariā.qa ea imutauit cauſa
liter innouādo.Ecce ego creo celos nouos ⁊ terrā nouā
ait fili⁹ eius in Apocalip.ac etiā nobilitando.⁊ oīa q̄
dammō in xp̄i corpe vniendo.qꝛ corpus ipā ei dedit.qd
cum oīmbus corpibus aliquo modo cōuenit ⁊ excedit.
Et ideo qa iſtis de cauſis benedicta eſt in mulierib⁹.ſup
oēs mulieres benedicta et puras creaturas.ſicut dici⸗
mus de dn̄o.Benedicite oīa opera dn̄i dn̄o.ita ⁊ dice
re poſſum⁹ beate marie.Bn̄dicite oīa opa dn̄e oīm.

De benedictione beate Marie virginis apud omnē
generationem. Capitulum.xxiij.

Benedicta tu in mulie
ribus.Altius ⁊ copioſius iſtā vltimā benedi⸗
ctionē laudatōnis ⁊ magnificatōis reaſſumēdo.Tu ino
quit exiſtēs in numero mulierꝝ q̄ ad ſexū nō viroꝝ ſim
pliciter es benedicta.omnē continēs in te benedictionē
ſanctoꝝ.Quāuis autē collatio tpalis felicitatis etiā di⸗
cat bn̄dictio quedā.Vnde ⁊ Jacob dixit Eſau filio ſuo
benedictionē poſtulanti potius tpalium q̄ȝ ſpiritualiū
In pinguedine terre erit benedictio tua Gen̄.xxvij.c.
Et ſathan ad dominū de Job ait.Operib⁹ manuū ei⁹
benedixiſti.quod quaſi declarās ait.Poſſeſſio eius cre⸗
uit in terra.Tamē potioꝛ benedictio ſine compatōne ē
operatio vel collatio beatitudinis vere diſpoſitiue vl' cō
pletiue.que oīa bona cōprehendit.Vn̄ apoſtol⁹ ad
Ephe.i.Benedictus deus qui benedixit nos omni bn̄
dictione in celeſtib⁹.⁊ dn̄s de⁹ dicet in finali iudicio.Ve
nite benedicti patris mei pcipite regnū vobis paratum
Mat.xxv.Ideo benedicti.qa bona opa egiſtis.quibus
paratū eſt regnū beatū.Hanc bn̄dictionē beatitudinis
in pſenti ⁊ futuro ſup oēs poſſedit beatiſſīa maria.⁊ h'
ipā exprimit in cantico ſuo dicēs Beatā me dicent oēs
generationes.⁊ Salomō Prouerb.vlt.Surrexerūt filie
ſcȝ per imitationē eius anime ſancte.⁊ beatiſſimā predi
cauerūt.⁊ ſic omnes generatōes benedicūt beatā mariā
collaudantes de bonis ei collatis.Eſt autem triplex ge
neratio nature intellectiue.

Prima generatio eternalis.
Secunda generatio angelica.
Tertia generatio humanalis.
Harum ꝓprium eſt benedicere.

De eternali dicit deus.§.I.

De qua pater ad filium per pſ.Ante luciferū genui te.
Eſa.c.liij.Generationē eius quis enarrabit.ſcȝ eternaȝ.
quaſi diceret nullus.Ipſe igit deus poſtq̄ȝ cūcta creauit

per verbum ſuum.⁊ cum ſpiritu ſancto. benedixit beatiſſime marie in figurã.⁊ beatã dixit quãdo benedixit diei ſeptimo in qua requieuit ab omni ope qđ patrarat Geñ.i. Eſt aũt iſta benedictio operũ conſũmatio. aſpectans vacatio eterne requiei ꝑfiguratio q̃ oĩa plene reperiunt in beata maria. Fuit eñ in beata maria perfecte operũ cõſumatio. quãdo oĩa creata in vno homĩe vniuat cũ creatore.⁊ ꝑmũ fit vltimũ. ⁊ vltimũ fit pri mũ. nõ eñ eſt ꝑfectio motus vel operis niſi in circulo. Eſt ſecũdo ibi. id eſt in virgĩe vera a peccatꝫ ceſſatio. In eiꝰ eñ volũtate pctĩ nll'uꝫ fuit nec eſſe potuit. Tertiõ requies etiã huius nõ fuit future requiei ſignũ tñ. ſꝫ etiã cauſa. Si ergo ſeptima dies eſt benedicta ꝓpt ſabbatũ dei. id eſt ceſſationẽ ab operibꝫ.⁊ tamẽ excellentioꝛ eſt ſabatiſmus recreatõnis. qua ſcꝫ requieſcens in virgine mundũ recreauit ſabbato creatõnis. ergo ⁊ benedictio maioꝛ. In omnibꝫ eñ requiẽ queſiuit.⁊ in ĩpa ſola inuenit. in qua inuenit oĩa quecũqꝫ queſiuit. vnde ⁊ in tabernaculo eius requieuit. Ecci. xxiiij. Poſtq̃ꝫ autem ipe eternal'r genitus de virgine natꝰ. ꝯuerſatus ẽ ĩ mũdo ſemel ꝑdicans mulieri exclamãti ⁊ dicenti. Beatꝰ venter q̃ te portauit ⁊c. Subdit ipe. q̃nimmo. beati qui audiũt ꝟbum dei.⁊ cuſtodiũt illud. quaſi diceret. nõ ſoluꝫ illa q̃ me portauit beata eſt. ſed omnes q̃ audiũt verbuꝫ dei ⁊ obſeruãt.⁊ implent opere illđ. Et q̃a ipa ꝑfectius audiuit ⁊ obſeruauit omnia mãdata dñi ⁊ conſilia. ideo beatiſſima ⁊ benedicta ꝑ cunctis. benedicta ergo tu in mulieribꝫ.

M. gña tio ẽ tnal' bñdixit. quõ

Primꝰ ſermo xp̃i ad diſcipulos erudiendos fuit ꝟbum de beatitudinibꝫ. de q̃bus Math. v. c. Que beatitudines octo ſunt ꝑfecti actus virtutũ diſponentes ad supernã ⁊ eternã beatitudinẽ. Ad quos acꝰ exercendos xp̃s exhortatus eſt in diũſis locis euangelij ſi q̃s inquirere velit. que oĩa verba btã maria ꝑfectiſſime impleuit. vt docet per ſinglos Alber. vbi ſupra. Et prima q̃dem eſt. Beati paupes ſpiritu. vbi glo. paupe res ſpũ ſunt. q̃a nõ neceſſitas. ſed fides ⁊ deuotio brõs facit. vt contẽptis omnibꝫ dño viuant. Importat ergo abdicationẽ rerũ. Hec autẽ abdicatio fuit in ſummo in beata maria. Nã hec abdicatio fit duobꝫ modis. ſcilicꝫ per rerũ ſubiectionẽ. vel ꝑ reꝝ omnimodã abiectionem. Sed magna eſt paupꝫtas ꝑ reꝝ ſubiectionẽ. maioꝛ ꝑ rerum abiectionem. Maxima aũt q̃ eſt ex vtriſqꝫ ꝯpoſita. de qua dicit apl's. ij. Coꝛ. vi. Nihil habẽtes ⁊ omnia poſſidẽtes. Hoc aũt nõ potuit eſſe niſi in beata maria oĩmode.⁊ ꝑfecte ⁊ ꝓprie. Oĩes alij ſi res abiecerũt non retinuerũt.⁊ ſi retinuerũt nõ abiecerũt. q̃a tantũ procuratoꝛes ⁊ fructuarij ⁊ nõ dñi fuerunt. Beata aũt mater dei virgo exiſtens et regina celi ius ⁊ dñium et vſufructũ poſſeſſionis habebat in rebꝫ filij ſui. Vñ bñ potuit relinquere et oĩa poſſidere. relinquere q̃ꝫtũ ad vſũ ⁊ fructum. poſſidere q̃ꝫtum ad ꝓprietatem ⁊ ius dñij.⁊ ſic beatiſſima virgo potuit habere ꝑfectiſſimã paupertatẽ. Item in reꝝ abiectione eſt oꝛdo ⁊ gradus.⁊ ponit Alber. nouẽ gradus paupertatis in hoĩbꝫ. Primꝰ gradus paupꝫtatis eſt dare ſupflua ꝑſone. prout ꝑſona ſonat indignitatẽ. Secundꝰ eſt dare ſupflua ñ ſolũ ꝑſone ſꝫ'⁊ ſupflua nature Luce. xi. Qđ ſupeſt date elemoſynã glo. ꝑter victum ⁊ veſtitũ. Tertius gradus eſt dare non ſolũ ſupflua. ſed neceſſaria. glo. dicit etiã valde neceſſaria cũ ꝓximis diuidamꝰ. Quartꝰ eſt omnia neceſſaria ⁊ ſupflua ſiml' dare. ſed ſemetipm̃ retinere. id eſt nõ proꝑter deũ. qđ ⁊ philoſophi fecerũt. vt dicit Hiero. de Socrate. xij. q. ij. Gloria. Quintꝰ eſt oĩa dare ⁊ ſemetipm̃ addere. ſm illud Mat. xix. Si vis ꝑfectus eſſe vende omnia q̃ habes ⁊ da pauperibꝫ.⁊ ſequere me. ſcꝫ te dando. Sextus eſt omnia dare ⁊ ſemetipm̃ relinquere.⁊ vltra hoc laboꝛare manibꝫ vt tribuat neceſſitatem patienti. vt fecit Paulus q̃ laboꝛabat manibꝫ ſuis. vt ipe dicit ad Coꝛinth. vt ſibi et socijs ſubueniret. Septimꝰ ẽ eciã dare etiã ſeipm̃.⁊ ſpũ et coꝛpoꝛe laboꝛare. vt paſcat proximũ ſpũali cibo. Qui gradus eſt melioꝛ poꝛi. qꝛ meliꝰ eſt reficere animã ſemꝑ victurã. ait beatus Gregoꝛi. q̃ꝫ coꝛpus moꝛiturũ. Octauũ autẽ ponit eſſe in beatiſſima virgine ꝑfectioꝛe ceteris q̃ eſt relinquere oĩa ⁊ ſeipm̃ ⁊ de ſubſtantia coꝛpis ſui accipere ⁊ ad refectionẽ animarũ ꝓximis dare. Hoc eñ fecit ſola beatiſſima maria. que de puriſſimis carnibꝫ ⁊ ſanguinibꝫ ſuis viaticũ nobis confecit. Panẽ ⁊ vinũ q̃ đ celo deſcendit. q̃ eſt vere vita quem qui religioſe mãducauerit. moꝛtẽ nõ guſtabit ineternũ. hunc toti mundo mendico ipa dedit. Nonus gradus ꝑfectiſſimus eſt filij ſui ieſu. qui eſt oĩa dare coꝛpus ⁊ aĩam ꝓpriã ⁊ diuinitatẽ habẽs vnitã. ꝓximis dare in cibum anime. ſub ſpecie tñ aliena.⁊ hoc fuit opus ſumme miſericoꝛdie ⁊ ſummũ paupꝫtatis dñi ieſu in via. Nec attendit ꝑfectio paupꝫtatis penes ꝓpinquatiõeꝫ ad ſummũ defectũ rerũ. ſed penes deuotionẽ. voluntatem ⁊ ꝑſone dignitatem. Si eñ eque parũ habent miles et ruſticus. paupertioꝛ dicet miles q̃ꝫ ruſticus. imo qđ ruſtico diuitie. militi paupertas.⁊ qđ militi diuitie principi eſt paupertas. Ergo cum beatiſſima virgo precelleret oĩes dignitate. qꝛ regina celi. mater dñi ⁊ omnium in equali paupꝫtate oẽs excelleret. Ergo benedicta tu es et beata in paupꝫtate ſpiritꝰ.

Maria exercuit Oẽs auꝰ octo beatitudinũ i ſumo q̃ modo.

Quantũ ad ſecundam beatitudinẽ diſpoſitiuã. dicit glo. ſuꝑ illud. Beati mites Mat. v. Mites ſunt q̃ malis moribꝫ dominant. et alia glo. Mitis ſeu mãſuetꝰ eſt. q̃ nec irritat. nec irritat nec nocet nec nocere cogitat. Ad hãc hoꝛtat ieſꝰ xp̃s exẽplo ſui dicẽs Mat. xi. Diſcite a me. q̃a mitis ſum ⁊ humilis coꝛde. hec in excellentia habuit beata maria ſuper oĩes. Nã ꝑfectum dominiũ habuit. quoniã malis moribꝫ dominabat ſine pugna interioꝛi. Omniũ aũt alioꝝ rũ dñium huius fuit cum pugna. Simil'r nullũ hominẽ irritauit. nulli nocere cogitauit. ſed omnibꝫ prodeſſe ſtuduit. Diſcurre ꝑ totã ſeriem euangelij.⁊ nunq̃ꝫ inuenies. ait beatus Berñ. verbum durũ ⁊ aſperũ egreſſuꝫ de oꝛe eius. Omnia beata virgo equanimiter adũſa ſuſtinuit excellentiſſime qđ facit mitis ſm glo.⁊ ideo mitiſſima. Vnđ canit eccl'ia in hymno. Virgo ſingularis inter oẽs mitis. nos culpis ſolutos mites fac ⁊ caſtos. Nõ obſtat qđ dicit de moyſe Nume. xij. c. Erat moyſes mitiſſimus hominũ ſuꝑ terrã. in ſuꝑlatiuo gradu. q̃a intelligitur de illis q̃ tũc erant ſuꝑ terram. non de virgine.

Quantũ ad tertiũ de beatitudine luctꝰ. ſm illđ. Beati qui lugent. ad oſtendendũ. q̃ nec iſta ei defuit. ſed alios exceſſit. ſicut ⁊ in alijs. Nota q̃ ait beatꝰ Auguſtinꝰ xxviij. q. i. Iam vero. Ea ſunt in noſtris officijs gratiora. ſcꝫ q̃ cũ liceret nobis nõ impẽdere. dilectiõis tñ cauſa impendimꝰ.⁊ hoc ſicut quo ad homĩes. ita q̃ ad deũ. Sed beata maria nõ erat debitrix ad lugendũ ꝓ peccatis. q̃a nullũ in ſe habuit. lugebat tamẽ ex dilectiõe peccata populoꝝ.⁊ quãdo vt ait beatꝰ Gregoꝛiꝰ. Stabat mater doloꝛoſa. iuxta crucẽ lacrimoſa. dum pẽdebat filius. ĩnõ minꝰ lugebat peccata crucifigentiũ q̃ꝫ afflictionẽ filij. Unde ſicut ĩ cruce oꝛauit. vt ait apoſtolꝰ ad Hebreos. cũ lacrimis ⁊ clamore valido. ſcꝫ ꝓ peccatis humani generis relaxandis. ita et mater eiꝰ beata maria fontes fecit lacrimarum de ſuis pudiciſſimis oculis. vt ait Anſelmus. in illa paſſione quã ſuſtinere nouerat ꝓ peccatis hominũ. Sed et ꝓ incolatu ꝑſentis miſerie quare nõ magis lugebat q̃ꝫ dauid dicens. Fuerunt mihi lacrime mee panes die ac nocte dum dicitur mihi quotidie vbi eſt deus tuus.⁊ permaxime poſt aſcenſionem filij. Vnđ ob conſolatõnem ſui ſm beatũ Hieronymũ. viſitabat loca ſepe vbi filius aliquid magni egerat. Vere

ergo benedicta tu in mulieribus. et beata beatitudinis
luctu. De quarta. ſcilȝ Beati qui eſuriũt et ſitiũt iu-
ſticiam. Nulla pura creatura magis deſiderauit iuſti-
ciam bonorũ operũ in ſerũ in toto humano genere. ſicut
beatiſſima maria. Eſurire eſt opera iuſticie difficiliora
frequẽter appetere. Sitire eſt opera iuſticie cõmunio-
ra et faciliora deſiderare. ſicut laborioſi⁹ ⁊ tardius come
ditur q̄ӡ bibit̃. Qui edunt me adhuc eſuriunt. et qui bi-
bent me adhuc ſitient. ait diuina ſapiẽtia Ecci. xxiiij. c.
Et q̄a magis ſibi incorporauit diuinã ſapientiã ⁊ gra-
tiam q̄ӡ aliquis vel aliqua. ideo magis eſuriuit et ſitiuit
iuſticiam bonorũ operũ. Eſurire quippe proprie eſt via
torum ⁊ ſitire. Saturari ⁊ inebriari eſt comp̄henſoꝝ. vt
oſtendit Pſ. Satiabor ⁊c. et inebriabunt̃ ab vbertate
domus tue ⁊c. Inter eſurire autẽ et ſatiari eſt medium
ſcilȝ comedere. Sed cum nihil ſit vacuũ ⁊ illa ſint extre
ma. extat et mediũ. Medium autẽ pertinet ad ſtatum
medium. Ille autẽ ſtatus eſt ſtatus beate virginis. Ha
bebit ergo beata maria iſtam beatitudinẽ citra compre
henſores ⁊ citra viatores. De quinta beatitudnie. vi
delȝ. Beati miſericordes. in qua excellit ſine compara-
tione om̃es. Quod patet ex hoc. q̄a dicit̃ ipa ⁊ predicat̃
mater miſericordie. q̄d nulli aliũ proprie conuenit. Dicũ
tur autẽ aliqui viri miſericordie. qui om̃es habent com
paratõnem ad miſericordiã per modũ originis eſſenti-
alis ⁊ per modũ matris. Conuenientia aũt eſſentialis ĩ
proportionabiliter excedit modũ inherentie per moduȝ ac-
cidentis. Vnde vniuerſos excellit miſericordia. Item
quicq̄d eſt cauſa cauſe. eſt cauſa cauſati. Beatiſſima au
tem virgo eſt cauſa filij. filius aũt eſt cauſa totius boni
et omnis miſericordie. ergo et mat̃ ẽ toti⁹ miſericordie.
quod alij nõ conuenit. Item illud q̄d eque p̄prie et prin
cipaliter habet duas naturas incõfuſas. eque ⁊ prop̄e
habet proprietates duarũ naturarum. vnde ⁊ iſte eque pro
prie ſunt. chriſt⁹ eſt deus. Chriſtus eſt homo. ergo ⁊ hec
Chriſtus natus eſt a deo. Chriſtus nat⁹ eſt ab homine.
ergo etiã ⁊ ſic chriſtus ẽ a deo. Chriſtus eſt ab homine
Sed chriſtus om̃es operatõnes attribuit patri a quo
ipe eſt. ergo et matri a qua ipa eſt attribuent̃ operatio-
nes eius que cõueniunt ei ratõne humane nature. ſicut ⁊
patri operatõnes que cõueniũt diuine nature. Sȝ ſm
humanã naturã chriſtus exhibuit nobis officiuȝ ſũme
miſericordie in paſſione. ergo ⁊ beatiſſime virgini attri
buunt̃ effectus ſumme miſericordie. q̄d etiã patet ĩ mo
do loquẽdi eccleſie. Hodie mortẽ quam femina intulit.
femina fugauit. ⁊ que damnauit ſaluauit ipſa. Bene-
dicta ergo tu in miſericordia. De ſexta. ſcilȝ. beati mũ
do corde. dicit glo. Mundi corde ſunt quos cõſcientia
nõ arguit peccatorũ. ſeu qui ſibi nihil conſcius eſt. ſȝ h̄
fuit potiſſime. imo ſingulariter in beata maria. ergo p̄ͥ
maxime fuit munda corde. Item actus fidei purificat.
ſm illud Petri in actib⁹. Fide purificans corda eorum.
Sed beatiſſima maria habuit fidẽ p̄fectiorem cunctis
ergo ⁊ puritatem que mũdi cauſa ẽ. Item ſm Dyoniſiũ
tres ſunt actus hierarchie. purgare. illuminare. ⁊ perfi
cere. ⁊ ſunt ita ordinati vt magis purgat⁹ ſit magis il-
luminatus. et magis p̄fectus. Sed beatiſſima Maria
fuit maxime p̄fecta et illuminata. ergo ⁊ maxime pur-
gata et mũda. De ſeptimo. ſcilȝ. beati pacifici. dic glo
ſa. pacifici ſunt qui omnes mot⁹ animi ratõni ſubijci-
unt. q̄a his nihil repugnat ſimiles patri ſuo qui eſt ſũ-
ma quies. Sȝ hoc fuit in ſummo in beata virgine. Itẽ
alia gloſa. Dum lex carnis repugnat legi mẽtis nõ mo-
do alteri. ſed nec nobis pacifici eſſe poſſum⁹. Sed in be
ata maria caro nõ rebellauit aduerſus ſpiritũ. ergo ipa
maxime fuit pacifica. Item ſi pacifici dicunt̃ qui faciũt
pacem inter alios. q̄d et fecit filius dei. pacem faciens

his qui prope ⁊ his qui longe erant. medium vniuerſa
le per quod fuit facta pax inter deũ et homines. fuit be
ata virgo mediatrix ⁊ recõciliatrix omniũ. ergo ⁊ ipa in
ſummo pacifica. Benedicta ergo tu in pace. De octa
ua. qua dicit̃. Beati qui perſecutõnem patiunt̃ propter
iuſticiã. Dicit Albertus. q̄ nõ intelligit̃ de quacunq̄ȝ p̄ Arguit
ſecutõne. ſed de ea que eſt per martyriũ. Sȝ videtur q̄
hanc nõ habuit. q̄ȝ martyrium nõ habuit. Doctores ta
men dicunt ipam conſecutã fuiſſe aureolã martyrij in
perſecutõne mortis filij. beatus Ber. Longe plus q̄ӡ
martyrem cenſem⁹. in qua paſſionis ſenſum cõpaſſio-
nis ſuperauit affectus. Iohãnes damaſcen⁹ etiã appel-
lat eam martyrem in paſſione filij. Probat̃ autem ſic. Da
tioni anime debet̃ aureola martyrij. ergo dationi precio
ſiſſime anime. et dilectiſſime debet̃ precioſiſſima aureo
la martyrij. Sed precioſiſſima virgo maria dedit p̄cioſiſſimã
ſiſſimã ⁊ dilectiſſimã animã. ergo habebit p̄cioſiſſimã
aureolã. Medium probat̃. dedit eñ dilectiſſimã aiam.
id eſt vitam filij. Ipe eñ in infinitum plus dilexit ani
mã. id eſt vitam filij. q̄ȝ beatus Petrus animã. id eſt vi
tam ſuiipius. Q̄ȝ dedit precioſiſſimã. patet. quia datio
huius anime. id eſt vite filij fuit preciũ totius mundi
et redimibilis creature. te ſic dedit animam in infini
tum plus dilectum. ergo ⁊ habet precioſiſſimã aureolã
martyrij. Item dolor cauſatur ex amore. vt quantũ q̄s
plus aliquid amet. tanto plus doleat de amiſſione ei⁹.
Dolor autẽ ſanctoꝝ ĩ martyrijs eorũ cauſabat̃ a natu
ra propter ſeparatõnem anime a corpore. Dolor autem
beate Marie a natura ⁊ gratia. ſed maior etiam a gra
tia. Sed fortior ⁊ p̄fectior eſt cauſat⁹ a gratia q̄ȝ a natu
ra. ergo improportionabilit̃ maior fuit dolor eius ĩ paſ
ſione filij q̄ȝ martyris cuiuſq̄ȝ in ſua paſſiõe. ergo et po
tiſſima in hac perſecutionis beatitudine. Et ſic patet.
q̄ generatio eterna. i. fili⁹ dicet eam beatã. q̄a audiuit
verbum ſuũ. et ſeruauit verba ſua. ſcȝ de iſtis octo bea
titudinib⁹ quas p̄fectiſſime habuit ſuper omnes. et ſic
beatam me dicent. ⁊ bñdictã benedictõe optima om̃es
generatõnes. vñ benedicta tu in mulierib⁹.

De generatione an §. II.

gelica poteſt exponi illud Geneſis. ij. Iſte ſunt genera- De glorificatione angelica
tiones celi ⁊ terre. ⁊ dicit̃ ibi generatio creatio a deo. ⁊ ge
neratio celi eſt creatio angeloꝝ. Sic beat⁹ Auguſtinus
ſuper geneſim ad litterã exponit illud. In principio cre-
auit deus celum et terram. celum id eſt angelicã natu-
ram. Hec autẽ generatio celi. id eſt angeli creati beatiſſimã maria multipliciter
cant. laudant ⁊ benedicũt multipliciter virginẽ glorio-
ſiſſimã. ⁊ gabriel pro omnibus angelis laudans inquit.
Aue gratia plena. cum ſibi nunciauit conceptũ filij dei
ad partum vero eius. poſtq̄ȝ angelus cum magna luce
apparens. nũciauit paſtorib⁹ cum magno gaudio nati-
uitatem filij virginis. facta eſt cum ipo multitudo mi-
litie celeſtis. id ẽ angeloꝝ canentiũ. Gloria in altiſſimis
deo. ⁊ in terra pax hominib⁹ bone voluntatis Luce. ij.
quaſi di. gloria parat̃ in celis propter deum natũ ex vir
gine maria. ⁊ pax reconciliatõnis cũ eo hominib⁹. ſcilȝ
habentib⁹ bonam voluntatẽ. In aſſumptõne ſuo eius
cum aſcendit ad celum gaudent angeli. canit eccleſia. et
laudantes benedicũt deum. ⁊ admirãtes de tam excel-
lenti gloria. dicũt. Que eſt iſta que aſcendit ſcȝ in celuȝ.
de deſerto mundi. ſcilȝ huius derelicto ⁊ priuato bonis
virtutũ. vbi ſunt beſtie ſilueſtres demonũ ⁊ malorum
hominũ delicijs affluens. id eſt omni ſuauitate et per-
fectõne virtutũ innixa ſup dilectum ſuũ. ſcilȝ filium. id
eſt coniuncta cum eo omnẽ tranſcendens hierarchiam Hiſtoria
noſtram. Tempore quoq̄ȝ beati Gregorij magni cum
ipe in p̄ceſſione progrediens per vrbem cum omi dero

et populo.ad rogandum deũ pro ceſſatiõe ſeuiſſime pe
ſtis que romã inuaſerat.deferri faceret quandã tabulã
vbi depicta erat imago beate marie pro vexillo ante ꝓ=
ceſſioné.viſi ſunt angeli circa figurã beate virginis ca
nentes in laudem eius.Regina celi letare alleluia.quia
quem meruiſti portare alleluia.reſurrexit ſicut dixit al=
leluia.Cui addidit beatus Gregorius.Ora pro nobis
deum alleluia.Quod interpratꝰ.laudate dñm.Surre=
xerũt ergo filie ſyon ꝛ beatiſſimã dixerũt.regine et con=
cubine laudauerũt eã.vt dicꝰ Canticoꝝ.vi.Filie ſyon
ſunt ſubſtantie ſepate.id eſt angeli qui dicunꝰ filie.non
propter ſexum.ſed ꝓpter intelligentia.filie autẽ ſyon pro
pter clarã ſpeculationẽ ꝛ continuã diuinoꝝ.Syon iter=
pretaꝰ ſpeculatio.ꝛ ad hoc ſunt creati.Surrexerũt aũt
ad venerandũ eam quam intuenꝰ ſup ſe.quã ibi vocat
vnã columbã ſuã electam genitricis ſue.qꝛ ſola fuit tota
cum dei voluntate vnita.columba ſine felle peccati.de=
albata niue candidior.meritoꝝ ſplendoribꝰ ſpũſſancti
fecundata muneribus electa.ꝛ preelecta ex omĩbꝰ geni=
tricis ſue.id eſt ſynagoge.ex qua nata eſt.Regine autẽ
ſunt anime ſancte.que ratione bene hic ſe et alios rexe=
runt.Concubine ſunt anime reproboꝝ.que cũ nõ ha=
beant deum in ſponſum generant filios illegitimos.ſcꝫ
malorum opeꝝ quibꝰ nõ debetur hereditas ſuperna.ꝛ
hi etiã reprobi laudant beatã virginẽ.vt dicꝰ in.§.ſe=
quenti.Sed filie ſyon.id eſt angeli magis laudant.quia
eam magis ſpeculanꝰ ꝛ ꝑfectõnes eius.Unð in ſupla=
tiuo gradu beatiſſimã dicũt.ꝛ ſic beatã me dicent omẽſ
generatõnes etiã angeloꝝ.Benedicta ergo tu in muli=
eribus a generatõne omni angelica.

De generatione hu §.III.

manali dicit Salomon Eccl'i.j.Generatio preterit.ſci=
licet hominũ per mortem.ꝛ generatio aduenit.ſcꝫ ꝑ na=
tiuitatẽ alioꝝ hominũ.terra autem ineternũ ſtat quã in=
habitant.Et Math'.i.Liber generationis ieſu chriſti.
abraham genuit yſaac.yſaac ꝛc.Hec aũt eſt triplex.Ge=
neratio praua reproboꝝ.Generatio recta electoꝝ.Ge=
neratio inclita doctoꝝ.Et omnes he beatã dicunt.ꝛ be=
nedicunt de ea.Unð aptiſſime benedicta tu in mulieri=
bus. De prima dicit chriſtus Math.xv.Generatio
praua ꝛ adultera ſignũ querit.Et moyſes in cant.i.Ge=
neratio enĩ peruerſa eſt ꝛ infideles filij Deute.xxxij.In=
fideles enĩ filij dei tñ per creationẽ.dicunt beatã virgi=
nem ꝛ benedictam.benedicentes de ea.Licet adultera
ſit talis generatio.a deo vero recedens.vt iudei.genti=
les.greci.ꝛ latini.ſaraceni.turci.armeni.indiani georgia=
ni.neſtoriani.heretici.ſciſmatici.ꝛ mali chriſtiani bene=
dicunt eam.Joſephus maximꝰ hiſtoriographus hebre=
orum bene dicit de ea.Multi conuerſi ex iudaiſmo ex
miraculis virginis beatã dixerũt dum legunt in ſyna=
gogis ſuis mirabilia que ſcripture ꝛ palam ꝛ in figura
dicunt de ea velint ꝛ nolint benedicũt.Et cum in fine
conuertenꝰ ad veſperã circũibunt ciuitatẽ eccleſie.ad ve=
ritatẽ fidei recipiendã plene beatã dicent eam omẽs ille
generatõnes.Nõ enĩ preteribit generatio hec.ait ieſꝰ Lu=
ce.xxi.donec omnia fiãt.Saraceni ꝛ turci benedicũt vir=
ginẽ adorantes eam in templis ſuis ꝛ thurificantes.et
nomen eius in tali reuerentia eſt.ꝙ blaſphemãtes eam
graui pena mulctanꝰ.Fatenꝰ enĩ xp̃m de virgine natuꝫ
celum viuũ aſcendiſſe.nõ mortuũ fuiſſe.ꝛ demũ in fine
mundi mundũ iudicaturuꝫ.vt patet in alchorano lege
coꝝ. De latinis gentilibꝰ.virgilius.Jam redijt ꝛ vir=
go.redeunt ſaturnia regna.Jaꝫ noua progenies celo e=
mittitur alto.Nate mee vires mea tu potentia ſolꝰ.Et
te ſi qua manent ſceleris veſtigia noſtri.Irrita ꝑpetua
ſoluent formidine terras.Quãuis autem beatus Hiero=
nymus dicat.virgiliũ nõ hec intendiſſe dicere d chriſto
tamen poſſibile eſt etiam ꝙ ſicut Cayphas ꝓpheauit
de ſalute mundi per mortem vniꝰ.ſcꝫ chriſti nõ hoc in=
tẽdens nec intelligens.ita ꝛ virgilius de chriſto ꝛ mr̃e
eius benedixerit.vt ſentit beatus Auguſtinꝰ.Ouidiuſ
q̃ꝫ poeta in libro de vetula ait.O virgo felix virgo.ꝓgo
ſignata per ſtellas.Quis mihi tantũ det viuere vt di=
gnus poſſim laudum tuaꝝ ferre preconia.Nã niſi tu
fores.deus nõ ſumeret carnẽ ex te hic deus omĩpotẽs.
Non tamẽ creditꝰ ouidiũ illum librũ feciſſe.ſed aliquis
fidelis ouidio intitulans.Ex grecis fuerũt cõmuniꝰ ſy=
bille.Unð et Lactantius ponit coꝝ verba de chriſto ĩ
greco ꝛ poſtea in latino.he laudant beatã mariã.Sciſ=
matici et heretici.ꝛ ſi in multis errent.vel q̃ꝛ diuiſi ab
vnitate eccleſie vel quia male ſentiunt de aliquibꝰ arti=
culis.veneranꝰ benedictam ꝛ beatã dicunt virginẽ glo=
rioſam.exceptis illis qui aſſerunt ipſam habuiſſe alios
filios ex ioſeph.qð blaſphemũ eſt ꝛ hereticũ dicere.Sꝫ
et mala xp̃iani modo ſuo benedicunt virginẽ.Nam et
homicide.adulteri.inceſtuoſi.blaſphemi.ꝓditores.ꝛ oĩ
vicioꝝ ſpurcitia infecti.aliqui veneranꝰ et benedicunt
beatam mariã.Jeiunantes in honorẽ eius ſabbatis vl'
per totũ annũ diem annunciatõis.vel vigilias feſtiui=
tatũ eius in pane ꝛ aqua.Et multi videnꝰ magis bea=
tam virginẽ in veneratõne habere q̃ꝫ chriſtum filiũ eiꝰ
magis ex ſimplicitate mori q̃ꝫ ſcientia.Sed quia hono=
matris in filiũ redundat patientiã habet huius ſimpli=
citatis.Eccleſie plurime diſperſe ꝑ orbem terraꝝ ad ho
norẽ beate marie dedicate plene imaginibꝰ.oſtendũt de
uotionẽ eximiã ſtipendioꝝ ꝛ hoc unũ ꝑditoꝝ ad bea
tam mariã.cui ſe recõmendantes cũ votis.gratias in=
numeras percipiũt beneficioꝝ.accuſationis ex maxim=
periculis.Generatõnes ergo proboꝝ hec tamen dicunt
et benedicunt. Secunda generatio eſt rectoꝝ ꝛ electo
rum.De qua in pſ.Generatio rectoꝝ benedicꝰ.Et in
alio.Hec eſt generatio querentiũ dominũ.Sapien.iiij
O q̃ꝫ pulcra eſt caſta generatio cum caritate vel cũ cla=
ritate.Hec generatio compꝛehendit eccleſiã cũ omĩbꝰ bo=
nis fidelibus.Qui mirabiliter quantũ poſſunt ꝛ ſi non
quantũ merentur.veneranꝰ beatã mariã ꝛ benedicunt
Unde eccleſia ſtatuit dici in diuino officio ꝛ horas ca=
nonicas dietim ad honorẽ eius.ſicut ad honorẽ dei of=
ficium illud.ꝛ ita ſunt in ꝑcepto quo ad obligatos Ad=
dit quoq; eccleſia omnibꝰ ſabbatis cũ vacant eã in miſ=
ſis vel officio toto honorari ſolẽniter.ꝛ cum ſequẽtijs.ꝛ
ſicut honoraꝰ dominꝰ filius in dominicali officio ob ſu=
am reſurrectionẽ.ita ꝛ ipſa honoraꝰ domina matꝰ in ſab
bato.q̃ꝛ illa die.ſcꝫ ſabbati mortuo filio ꝛ fide extincta
de eius diuinitate in omĩbꝰ diſcipulis ꝛ alijs.ſola vera
cognitio ſue diuinitatis in ea requieuit illa die.Nã ſequẽ
ti die recuperauerũt plures.Statuit inſuper eccl'ia ſin=
gulis diebꝰ pulſari ter campanas eccleſiaꝝ de ſero.ꝛ ite=
rũ ꝑ mane.Ad quid?eſt.vt honoreꝰ beata maria ꝛ lau
detur ex ſalutatõne angelica.Generatio hec electoꝝ ec=
cleſie benedicunt ꝛ beatiſſimã dicunt virginẽ hanc ex
multitudine eccleſiaꝝ dedicataꝝ ſub titulo eius per to=
tum orbẽ.Que ciuitas.quod caſtrũ.que villa eſt q̃ non
habeat eccleſiã ꝛ ſolenniorẽ in eius nomine fabricatam.
Certe nec in nomine ſaluatoris.nec in honorem aliquo=
rum ſanctoꝝ reperiunꝰ in tanto numero.Sed ꝛ in ipſiſ
eccleſijs vel domibꝰ priuatis nõ deficit alibi imago bea=
tiſſime marie benedicta.Et vbi in eccleſijs in parte in=
feriori eaꝝ quaſi in ſancta.ponitur imago crucifixi.tan
q̃ꝫ candelabrũ illuminandũ ꝛ incitandũ ad ſui imitatio

De tripli=
ci gñatõe
hũanaliq̃
bñdic̃.m.

nem. in parte ſuperiori ſeu ſacrario quaſi in ſancta ſan
ctorū et in loco ꝓpiciatorij. ſcʒ tabule altaris. cōmuīter
ponitur figura beatiſſime marie cuʒ filio in vlnis. vt ab
ipſa ſperemus propitiationē a peccatis noſtris apud fi
lium ſuum. Hoc autē ſalubriter inſtitutū eſt vt dum ſa
cerdos diuina ſacramenta pertractat mariam intuens
penſet qualis fuit cui creditum eſt ſolo verbo verbū car
nem efficere. Et qualis debet eſſe ſacerdos qui debet ex
verbo ſuo vel potius criſti a ſe prolato. Corpus criſti in
ſanguinem efficere ex ſubſtantia panis et vini. et exem
plo ſue humilitatis et puritatis diſcat puram gerere mē
tem et humilem ac mediatricem ponat pro ſe ad inter
pellandum ad digne et fideliter miniſtrandum tantum
ſacramentum. Fiunt proceſſiones annuatim ad hono
rem ſaluatoris in aſcenſione et die palmarum in eccleſia
et ſimiliter bina vice ad honorem beate marie ſcilicet in
die purificationis per correſpondentiā ad diē in ramis
palmarum. Nam ſicut tunc portantur rami oliue cum
palmis in ſignum victorie criſti de morte per reſurrecti
nem. oſtendentes etiam nos victoriam de vitijs per pe
nitentiam ad vitaʒ gratie reſurrexiſſe. Ita in die purifi
cationis candelas accenſas geſtamus in manibus. lu
men ardentiſſime charitatis virginis deſignantes. ꝛ cā
viuam in noſtris operibus habere proteſtantes. Scdā
autē vice proceſſio fit in aſſumptione beate marie. quā
do tota celeſtis curia cum filio ſuo domīo ſaluatore ob
viam venit ad aſſociandum in celum in thronuʒ ſuum.
Hanc quoqꝫ beatam predicant et benedicūt omnes ſer
mocinantes et predicantes chriſticolis. Exordiū pro gra
tia impetranda a ſalutatione angelica facientes. De
muʒ octo ſunt ſolemnitates particulariter deo ſub tali
feſto ſacrate. ſcilicet natiuitatis domini circumciſionis.
epiphanie. reſurrectionis. aſcenſionis. trinitatis. pen
thecoſtes et corporis criſti. Et totidem ſunt celebritates
virgini ſanctiſſime dedicate. ſcilicet feſtum ſanctificatiōꝭ
in vtero qꝺ quidam dicunt conceptionis. feſtum natiui
tatis ſue. in qua nata eſt ſancta. feſtum annunciationis
quando deus ex ea factus eſt homo. vnde maximū in q
facta eſt mater dei et regina celorum et angelorum. ma
gis tamen dies illa denominatur ab ea cōmuniter. vt di
catur dies annunciationis ꝙ incarnationis. feſtum vi
ſitationis. quando. ſ. viſitauit concepto deo elizabeth et
iohannes tunc ſanctificatus fuit et propheta inſtitut⁹
qꝺ feſtum inſtituit vrbanus papa circa annos domini
M. ccclxxxv. Feſtum purificatōis. quando. ſ. quadrage
ſimo die natiuitatꝭ filij obtulit eum in templo iuxta mā
datum legis offerens ſacrificium pro eo. Et cū redimēs
quod dicitur maria candelaria. Feſtum aſſumptionis.
quando in celum aſcendit. Feſtum niuis quando īſtitu
tum fuit a liberio papa. vt habetur in hiſtoria ex quodā
miraculo qꝺ contigit rome. Nam cum quidam ciues p̄
diues non habens prolem cogitaret quomodo ſubſtan
tiam ſuam expenderet ad honorem dei genitricꝭ. cui de
uotiſſimus erat mente pertractans de edificanda eccl'a
ad ſui honorem beatiſſima virgo ſibi locum deſignauit
in quo conſtueret templum ſibi per ſignum tale. vbi ſcʒ
nix eſſet denſa in illa parte conſtrueret. cum tamen tūc
eſſet de menſe auguſti. in quo nullibi appareret nix. vl'
deſcendit cum ſit intenſus calor ſuper terram. ſ. quinta
auguſti. Et ex hoc ſigno papa liberius conſtruxit ibi tē
plum qꝺ ſancta maria maior nuncupat̄. Una ex qtu
or principalib⁹ vrbis eccleſijs. Diſpenſatiue autē hoc di
ſponit diuina ſapientia vt in tali die niuis agatur feſtū
beati dominici patris noſtri. qui filius ſingularis ado
ptiu⁹ fuit ipſius. Nam naturalis dictus eſt dominus.
ipſe autem adoptiuus dominicus. cui ob eximiam pu

De cā īſti
tutiōis ꝓ
ceſſiōis in
duab⁹ fe
ſtiuitati
b⁹ be. ma
rie ṽgis.

Exēpluʒ.

ritatem habitum dedit album vt niuem. deſuper tamē
nigram cappam deſignantem humilitatem. nec ei vna
ſine altera eſſe valet. Ipſa a filio ſuo tribus lanceis con
tra munduʒ vibrantem propter tria vicia. ſcilicet. auari
ciam. ſuperbiam. luxuriam. ad deſtructionem ſe paran
te indulgentiā impetrauit et dilationem penitentie. of
ferens ſe miſſurum ipſuʒ filium Dominicū cum alio ſi
bi adiuncto Franciſco. ſcilicet qui cum filijs ſuis mun
dum ad penitentiā reducerent. Octauum ꝛ vltimuʒ fe
ſtum eius eſt quod antiquitus dicebatur ſancte marie
ad martyres. quod feſtum celebratur certa die in ſācta
maria rotunda. Sed poſtea a Bonifacio papa aucta eſt
ſolennitas. vt vbi prius fiebat ſolum rome ad honorē
ſancte et omniuʒ martyrum. poſtea inſtitutum eſt vt ce
lebraretur ad honorem omnium ſanctoruʒ vbiqꝫ terra
rum. prima die nouembris. et ita ſeruatur. In qua ſolē
nitate ipſa eſt precipue omniū ſanctoꝝ honorata.

Tertia generatio eſt. §. IIII.

De tertia
gnatōe. ſ.
ſctōꝝ do
ctoꝝ que
bndic. b.
Marie

ſanctorum doctoruʒ. De qua apoſtolus ad Corintheos
In chriſto vos genui per euangelium. Generare igitur
dicuntur doctores et predicatores eccleſie ꝛ prelati. eos
quos ſua doctrina trahunt ad bene operandum. Et pri
mo ponemus doctores ſeu auctores ſacre ſcripture. De
hac ſub figura ruth moabite ex qua nata eſt virgo ma
ria. Benedicta es tu filia a domino Ruth. iij. inqt bo
os. In libro quoqꝫ iudith. Ipſa quoqꝫ interficiens Ho
lofernem ſeuiſſimū tyrannum ꝛ inimicuʒ populi dei. fi
gurauit beatiſſimā virginem. caſtiſſimam. pulcerrimā
peremptricem diaboli. Que propter hoc benedicta fuit
et collaudata fuit multipliciter. Unde Ozias princeps
populi iſrahel dixit ad eam. Benedicta es tu filia a do
mino deo excelſo pre omnibus mulieribus ſuper terrā.
Benedictus ſit dominus qui te direxit in abſciſione ca
pitis principis inimicorum noſtrorum. quia nomen tu
um ita magnificatum eſt vt non recedat laus tua i ore
hominum. qui memores fuerunt virtutis. Iudith. xiij.
et immediate ſupra dicitur. ꝙ vniuerſi adorauerūt do
minum. dicentes ad eaʒ. Benedixit te deus in ṽtute ſua
quia per te ad nihilum redegit inimicos noſtros. Achi
or quoqꝫ ex gentili factus iudeus ad eam dixit. Benedi
cta tu a domino deo tuo. quoniam in omni gente q̄ au
dierit nomen tuum. magnificabitur deuſ iſrael ſuper te
Et in. cap. xv. dicitur. ꝙ ioachim pontifex ſummus de
hieruſalem venit bethuliam ad videnduʒ eam cū pre
ſbyteris ſuis vniuerſis. et benedixerunt illam oēs vna
voce dicentes. Tu gloria hieruſalē. Tu leticia iſrael. Tu
honorificentia populi noſtri. quia feciſti viriliter confor
tatum eſt cor tuum. et ideo eris benedicta ineternū. Qꝫ
omnia hec perfectiuſ ſint impleta in maria figurata ꝑ
iudith figura. de ſe patet. Omiſſis autem alijs prophe
tijs et figuris. ſolum nunc tangatur id quod dixit Eſa.
xi. c. Egredietur virga de radice yeſſe. ꝛ flos de radice e
ius aſcendet. ꝛ requieſcet ſuper euʒ ſpiritus domini. qꝺ
exponens eccleſia in officio ait. Uirgo dei genitrix vir
ga eſt. flos filius eius ſuper quem requieſcit ſpiritus al
mus. Signanter autem dicit florem non de virga aſcē
dere. ſed de radice eius ad tollendum errorem eorum q
dixerunt chriſtum corpus attuliſſe de celo. vnde et cele
ſte. vel ſm manicheos hereticos corpus habuiſſe fanta
ſticum non verum. propterea dicit florem. id eſt chriſtuʒ
aſcendiſſe ortum fuiſſe de yeſſe q̄ fuit pr̄ dauid. ad oſtē
dendum ꝙ ſm corpulentam ſubſtantiam aſſumptam
proceſſerat a yeſſe. non ex aere vel ex materia celeſti. ſed
ex ſubſtantia corporis virginis glorioſe. que virgo per
propagationem carnalem deſcendit a yeſſe. Aſcendit

Iſte flos campi terreſtris ſemper proficiendo. non in ſe.
quia ſuper eum requieuerat ſpiritus almus ab initio
ſue conceptionis. cum plenitudine ſumma gratie et ve
ritatis. ſed aſcendit merendo pro nobis quouſq; aſcen-
dit crucem incluſiue. qui poſtea reſurgens refloruit in
carne ſua. ⁊ aſcendens in celum factus eſt flos cam-
pi celeſtis. Dicitur autem beata maria virga. q2 ſem
per erecta fuit. nūq̄ inclinata ad terrena. ſed ſemper e-
recta ad celum. Hec virga eſt multipliciter benedicta ī
figuris ſacre pagine. Virga ioſeph cuius faſtigium a-
dorauit iacob moriens. mariam deſignans quam ōbet
reuereri quilibet moriens vt ab ea tueatur. Ipſa eni eſt
virga de qua Eſayas cecinit. Pauebit aſſur. id eſt dia-
bolus virga percuſſus ſuffragiꝫ. ſcilicet virginalis. hec
eſt virga moyſi que verſa in ſerpentem ſumme pruden
tie. in myſterio incarnationis filij ſui. ⁊ inſtructionis a-
poſtolorum deuorauit ſerpentes magorum. id eſt con-
futauit ſapientiam ſapientum huius mundi. ⁊ prudē-
tiam prudentum reprobauit ac hereſes cunctas intere
mit. Synagoga autem ſignificata per moyſen que pri
us ab ea fugit. vt a re horribili. demum in finem reſu-
mentur ⁊ reuertentur in virgaꝫ. Cognoſcens illud pš.
Virga tua. ſcilicet virgo maria. ⁊ baculus tuus. ſcilicet
crucis filij eius. ipſa me conſolata ſunt. hac virga pluri
ma miracula geſta ſunt. hac virga extenſa ſuper mare
rubrum huius ſeculi peccati rubricati. ſubmergit egy-
ptios demones. ⁊ hebreos. id ē electos letos eduxit. Hac
virga percuſſa petra. cor ſcilicet durum ⁊ obſtinatuꝫ p
cibus ⁊ meritis eius aquas lacrimarum affluēter emit
tit. O q̄ꝫ pulcre oſtenditur virgam fuiſſe Aaron que a-
rida in tabernaculo domini poſita cum alijs virgis ſo-
la inuenta eſt viruiſſe. floruiſſe. fructum feciſſe. Deſcen
dens enim ipſa non ſolum ex tribu regali. ſed ⁊ ſacerdo
tali. dedicata ab infantia in templo domini cum alijs
virginibus ipſa arida. i. virgine permanente. non hu-
mectato humano ſemine viruit. Virtutem generandi
a ſpirituſancto ſuſcepit. floruit chriſtum concipiendo.
fructum fecit benedictum ventris ſui ipſum parturien
do. Hec vt miraculum precipuum reponitur in ſacra-
rio diuino. Hec eſt virga regis aſſueri. qui interpretatur
beatitudo. qua extenſa ſuper illum qui ingrediebatur
ad eum ſaluus erat ⁊ qui non tāgebat ab ea. occidend⁹
reijciebatur. Accedentes enim ad deum oratione vel in
morte tot ſunt demerita noſtra. ꝙ niſi interueniant pre
ces virginis. reprobantur vt preſumptuoſe oratiões no
ſtre ⁊ rei mortis iudicamur niſi ipa ſubueniat. Māda
uit quoq; dominus ieſus primis prelatis ⁊ predicatori
bus diſcipulis ſuis in via portare virgam. ſcilicet ſpeꝫ
ſuffragij virginis glorioſe. Et breuiter alia omittendo.
vt dicitur in libro ſapientie. Benedictum lignum ſcili-
cet huius virge per quod fit iuſticia. Imitando em̄ eā
iuſti efficiamur. ⁊ ſicut ſequendo virgaꝫ linee. recte ſcri
bitur ⁊ alia agimus. ita opera facimus imitando veſti
gia eius. Iuſticia etiam per eam facta eſt virga. quia ab
iniuſto poſſeſſore diabolo detenti iuſti per filium eius
liberati ſumus. Sancti quoq; doctores eccleſie ſtupen
tes ſatiari non valent collaudare. benedicere. ⁊ predica-
re hanc virginem glorioſiſſimam. que virginitatis glo
ria permanente. huic mundo lumen eternum effudit. ie
ſum chriſtum dominum noſtrum. Beata es maria in-
quit (vt puto) Gregorius que dominum portaſti crea-
torem mundi. genuiſti eum qui te fecit et ineternum per
manens virgo. Benedicta ⁊ venerabilis es virgo Ma
ria que inuenta es mater ſaluatoris. Beatus Bernar-
dus ſuper illud. In plenitudine ſanctorum detētio mea
ait. Merito in plenitudine eius erat detentio ſua. cui
nec fides defuit patriarcharum. nec ſpiritus prophe-
tarum. nec zelus apoſtolorum. ne conſtantia martyrū̄
nec ſobrietas confeſſorum. nec caſtitas virginum. nec fe
cunditas ꝯiugatorum. nec puritas angelorum. Idem
de plenitudine eius. id eſt bonorum virginis marie re-
cipiunt vniuerſi. Eger curationem. triſtis conſolationeꝫ
captiuus redemptionem. peccator veniam. iuſtus gra-
tiam. angeli leticiam. tota trinitas gloriam. deniq; dei
filius carnis ſubſtantiam. Beatus Hieronymus in ſer
mone de aſſumptione. Talibus decebat virginem oppi
gnerari muneribus. vt plena eſſet gratia que celis ōdit
gloriam. terris deum pacem refudit. fineꝫ vicijs. vite ori-
ginem. moribus diſciplinam. Beatus Auguſtinus. De
te o virgo maria. quid dicam pauper ingenio. cum q̄c-
quid dicam minor eſt laus mea q̄ꝫ mereatur dignitas
tua. Si celum appellē altior es. Si matrē gentiū dicā
excellis. Si formam dei appellem digna exiſtis. Si do
minam angelorum vocem per omnia comprobaris.

De triplici fructu benedicte marie virginis.

Caplm̄. xxv.

Benedictus fruct⁹ vē
tris tui. Hec verba appoſuit eccleſia in ſaluta
tione angelica que fuerunt Elizabeth. Quando enim be
ata maria concepto filio eaꝫ viſitauit. Exclamauit ipſa
Elizabeth repleta ſpirituſancto. dicens. Benedicta tu ī
ter mulieres. et benedictus fructus ventris tui. Ideo
autem angelus non dixit illud. ſcilicet benedict⁹ fruct⁹
vētris tui. quia nondū fructus ventris fuerat quando
ſalutauit. ſed ipſum quaſi premiſſum in hoc dixit. Be-
nedicta tu in mulieribus fructum comprehendat. Ec-
cleſia autem vtiam exhibitum et maxime beate virgi-
nis commendantium hoc appoſuit. Ponitur autem
coniunctio copulatiua. ſcilicet et benedictus ⁊c. que con
tinet finem ad angelicam ſalutationem et adiectionem
ad perſonam filij pertinentem. Et vt notet inter benedi
ctionem filij et matris aliquaꝫ diſtinctionem. ipſa enim
benedicta eſt propter benedictionem fructus. Vnde ſua
benedictio deſcendit a benedictione filij. Et hoc eſt qd̄
beatus Bernard⁹ ait. Nō iō benedict⁹ fruct⁹ vētr̄ tui
quia tu benedicta. ſed ideo tu benedicta. quia benedict⁹
fructus ventris tui. quoniam ille in benedictionibus te
preuenit. Signanter autem dixit potius fructu⁹ vē- *B̄ndict⁹ fru ct⁹ vē tris tui ꝙ̄ quare.*
tris q̄ꝫ filius tuus. quia filius eſt quid cōmune ad ſpi-
ritualem carnalem et generationem. fructus autē plus
determinat carnalem. et maxime cum hac determinatio
ne ventris qui eſt locus generationis carnalis. propter
quod etiam dixit non corporis ſed ventris. vt veritas
generationis magis exprimeretur. Habuit autem iſte
fructus ventris beate marie. id eſt dominus Ieſus om
nes dignitates ſue matris vel in ſe vel in equipollenti
excellentiſſimo congruenti. Habuit bonum coniugale.
quia ſponſū vniuerſalis eccleſie. Item virgo fuit ⁊ pa
ter qui verbo veritat̄ nos genuit. ex aqua quoq; ⁊ ſpi
rituſancto. ex matre eccleſia omnes fideles regenerauit
Item ſicut ipſa mater dei. ita ipſe filius dei. et plus eſt
eſſe filium dei q̄ꝫ matrem dei. Concedendum inſu-
per. ꝙ ipſa a fructu ventris ſui. id eſt filio in omni-
bus priuilegijs excellitur. Nec in hoc laus matris di-
minuitur. ſed exaltatur. in eo ꝙ non tantum filium ge-
nuit ſibi equalem. ſed in infinitum meliorem. quod eti-
am ex hac parte quodammodo infinitam inſinuat ma
tris bonitatem. Omnis enim arbor ex fructu cognoſci
tur ſuo. vt etiam dicitur Matthei. vij. c. Infinita ergo
bonitas fructus que eſt in ieſu quodāmodo inſinuat in
finitā bonitatē arboris producentꝭ marie. hec oīa Alb

De tripli/ ꝗ₃ ad dilatādū materiā dicī poteſt q̄ triplex ē fru
ci fructu ctus ventris marie benedictus. Eſt fructus naturalis
vētris be ventris ſui corporalis. benedictus per diuinā vnionem
nedcti.m. Eſt fructus virtualis ventris ſui mentalis benedi/
ctus ſummam propter perfectōnem. Eſt fructus ſpiri
tualis ventris ſui exemplaris. benedict⁹ propter ſanctā
imitationē. Hec poſſunt notari in illa autoritate Eccl'ia.
xxiiij. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatē odoris. ꝛ flo/
res mei fructus honoris ꝛ honeſtatis. Prim⁹ fruct⁹ ibi
notatur. fructificaui ſuauitatem odoris. ſcilꝫ xp̄m qui
eſt ip̄a veritas afficiens intellectiuā. Scd̄s ibi. Flores
mei fructus honoris ꝛ honeſtatis. Tertius vero ibi
Ego quaſi vitis ꝛc. vt patebit.

De primo fructu di/ . §. I.

xit deus ꝓmittendo dauid. De fructu ventris tui ponā
ſuper ſedem tuā. ſcilicꝫ ad regnandū in eccleſia militan/
ti ꝛ triumphanti Signanter aūt dicit de fructu vētris
tui. nō lumboꝝ tuoꝝ. In conceptōne eīm hominis deci
ditur ſemel a lumbis patris. ꝛ materia conceptus a ven
tre matris. Sed quia chriſtus nō ex virili ſemine. ſꝫ ſo
lum ex puriſſimo ſanguine ſanctiſſime virginis eſt con
ceptus. Ideo dicit de fructu ventris tui. id eſt de fructu
naturali. ſcꝫ filio ventris. ſcilꝫ ſolius virginis marie. qui
tuus dicit̄. quia ex te deſcendit ex progēie tua. hic regna
bit ineternū. Benedictus aūt eſt iſte fructus vētris vir/
ginalis omni benedectōne que excogitari pōt. Ipe ait a/
poſtolus. eſt ſuper omnia ꝛ in omnibꝫ benedict⁹. Eſt eī
deus ſm Anſel. Deus eſt quo melius excogitari nō po
teſt. Itē₃ benedicit̄ aliquid ꝓpter aliqđ bonū quod ha/
bet. Sed quicq̄d boni eſt in creaturis. eſt in deo ꝛ perfe
ctius ꝛ cauſa omniū bonoꝝ. quia iuxta illud Jacobi. i.
Omne datū optimū et omne donū ꝑfectū deſurſu₃ eſt
deſcendens a patre luminū. ergo oīs benedictio et ra
tio benedictōnis reperit̄ in eo. vꝫ eīm dicit Damaſcenus
ſiue ſm bonitatē ſiue ſm virtutē. ſiue ſm ſapientiā. ſiue
ſm tempus. ſiue ſm locum deficiat ſi ꝑfectione nō eſt de
us. Confitere ergo deo. id eſt lauda in bōis. ꝛ benedic de
um ſeculorum. Dicit̄ Thobie. xiij. Om̄ corpo ꝛ ꝑ ipſum
ꝛ in ip̄o ſunt omnia. ſcilꝫ bona. Roma. xi. Item q̇cquid
boni eſt in creaturis eſt in homine. vnđ dicit̄ mior mū/
dus. ꝛ omnis creatura ſm beatū Gregoriū in omē. Sꝫ
quicquid boni eſt vel eſſe poteſt in homine ē in ip̄o xp̄o
Jeſu. Maius aūt eſſe nō poteſt q̄₃ vniri deo in vnitate
ꝑſone. qđ in chriſto. Nam deus et homo vnus eſt xp̄us
ſic anima rationalis ꝛ caro vnus eſt homo. id eſt vna ꝑ
ſona. ait beatus Athanaſius. Item ꝓprietates ſeu per/
fectōnes que ſunt in inferioribꝫ ſunt in exiſtentia in ſu
perioribꝫ. vt oſtendit Dyoniſius in celiſtibꝫ hierarchijs
Sed domin⁹ Jeſus ſuperior eſt omni hierarchia ꝛ vir
gine in ſuperna gloria. Ad Philip. ij. ait apoſtolus. Do
nauit illi nomē quod eſt ſuper omne nomē. vt in nomīe
Jeſu oīe genu flectat̄. celeſtium. terreſtriū ꝛ infernorū.
Et ad Hebreos. i. Cum introducit ꝓmogenitū in orbem
terraꝝ. dicet. Adorent eū omnes angeli dei. Item. iij. Eſ
dre. viij. dicit̄. Ueritas magna eſt ꝛ fortior ꝑ oibꝫ. Om
nis terra veritatē inuocat. celū etia₃ ip̄a benedicit. ꝛ om
nia opera mouent̄ ꝛ tremunt eā. ꝛ nō eſt cū ea quicq̄₃ ini
quū ꝛ inualeſcit. viuit ꝛ obtinet in ſecula ſeculoꝝ. Be/
nedictus deus veritatis. id eſt qui eſt veritas. Ego ſu₃
veritas ait chriſtus Johis. xiiij. Et veritas de terra orta
eſt. id eſt virgine humillima firmiſſima ꝛ fructuoſiſſia.
De. xij. p/ Benedictus ergo fructus ventris tui ieſus. ꝛ mltoma
uilegijs gis q̄₃ ip̄a virgo benedicta. Unde in omnibꝫ duode/
bndicti cim priuilegijs quibus beata maria excedit omnes crea
fruct⁹ vē/ turas ip̄e ieſus eam excedit. Na₃ primū eſt. q̄ btā ma
tris. ma.
ria nunq̄₃ peccauit. Sed filius eius nec peccauit. nec ori
ginale contraxit vt ip̄a. Beat⁹ bern̄. O bone ieſu pec
catū nō commiſiſti, nec contraxiſti. eſt tibi pater ab e
terno. Sed deus eſt in quē peccatū cadere non poteſt.
Eſt et mater tibi ex tempore. Sed virgo eſt ꝛ corru pre/
lam parere nō potuit incorruptio. Secundū priuilegi/
um eſt q̄ peccare nō potuit. Sed hoc quia fomes q̄ tra
hitur ex peccato originali. relegatus vel extinctus fuit.
vt in actum nō exiret. Sed Jeſus q̄ ſine originali con
ceptus. idō nec fomite infectus. Unđ vt ait Damaſce.
Impeccabilis erat domin⁹ ieſus. Tertiū priuilegiū eſt.
q̄ in omni actu liberi arbitrij ip̄a ſemꝑ meruit. nō tam̄
vſum liberi arbitrij concepta vel mox nata habuit. ꝛ ſi
citius ceteris. Sed domin⁹ ieſus ab initio ſue cōceptō
nis vſum liberi arbitrij habuit. Unde dicit beat⁹ Hie
ronym⁹. Femina circūdabit virū. id eſt in vtero habebit
hominē perfectū omni ſenſu ꝛ vſu liberi arbitrij. ꝛ extē
cepit mereri in quolibet actu interiori. nō pro ſe q̄ non
egebat. ſed pro nobis. Quartū priuilegiū eſt puritas in
ſummo. ſed receptiuā habuit. ieſus aūt datiuam. Unđ
ip̄a pura in ſummo ad modū aeris a ſole depurati. Ip̄e
autē ad modum ſolis depurantis. Candor eīm luc' eter/
ne. ſpecl'm ſiñ macl'a. ꝛ imago bonitatꝫ Sap. vij. Qui
tum priuilegiū eſt. q̄ ip̄a eſt virgo virginū. ip̄e aūt fili⁹
virginis. Unde canit eccleſia. Sancta maria virgo vir
ginū mater ꝛ filia regis regum omniū. i. ieſu. Sed pl⁹
eſt eſſe filium virginis q̄₃ virginē matrem per imitati/
onē virginū. Sextum eſt q̄ ip̄a eſt mater ꝛ virgo ꝑ ge/
nerationē. Ip̄e vero fuit ꝛ eſt virgo pater per creationē
Nobilior autē eſt creatio q̄₃ generatio ꝛ actus creatoris
q̄₃ actus creature. Eſaye. vij. Ecce virgo concipiet ꝛ pa/
riet filium ꝛ vocabit̄ nomen eius emanuel. qđ interp/
tatur nobiſcum deus. vt dixit angelus. In ꝑncipio au
tem creauit deus celum ꝛ terram. Unđ ꝛ pater omni
um dicitur. Septimum priuilegium eſt. quia ip̄a ē ma
ter omnium. Sed ip̄e eſt pater omnium etiam per gu/
bernatōnem ꝛ curam. Sapien. Ip̄i eſt cura de omnibꝫ
Eſt autem pater hic cure. plus autem eſt eſſe patrem
q̄₃ matrem. ip̄a autē genuit facto. ip̄e verbo. plus autē
eſt ꝛ prime generatōi ſimilius generare verbo q̄₃ facto.
Octauū priuilegium eſt. quoniā ip̄a nulli⁹ habuit ig̃/
rantiā corum. ſcilꝫ que decuit ſcire. Jeſus autē omniū
habuit ſcientiam. In ip̄o enim ſunt ſm apoſtolum om
nes theſauri ſapientie ꝛ ſcientie dei. Nonum priuilegi/
um eſt. q̄ eſt porta celi. Ip̄e autem eſt oſtium. vt dicitur
Jo. x. in q̄ eſt porta. Decimū q̄ hūit cōicatiōe₃ paſſiōis
xp̄i ꝑ cōpaſſionē ſua₃. ſꝫ ip̄e ſuſtiuit ip̄a₃ paſſiōe₃. Eſa.
liij. Uere dolores noſtros ip̄e tulit. Et pſ. Dolores īfer/
ni circūdederunt me. Undecimū q̄ ip̄a eſt ſuper om̄es
choros exaltata. Ip̄e autem habet nomen quod eſt ſu/
per omne nomen. ſcilꝫ vt vocetur ꝛ ſit deus exaltat⁹ ſu/
per omnia. Duodecimum q̄ ip̄a eſt regina miſericordie
ip̄e autē pater miſericordiarum. ij. Corinth. Benedict⁹
deus pater miſericordiaꝝ et deus totius conſolationis
pater ergo. quia benedictus fructus ventris marie ie/
ſus magis q̄₃ ip̄ſa.

Notandum q̄ non . §. II.

dicitur determinate cuius reſpectu fructus iſte marie
ſit benedictus. Et ratio eſt. quia ſimpliciter ꝛ abſolute ē
benedictus omni modo et in omnibus vt declarabit̄.
et ideo per nihil ſpecificum coartari potuit. Benedictō
quoq₃ marie non reſtringitur ad mulieres tantum. q̄a
dicitur benedicta in mulieribus. ſed cauſa et origo oīs
benedictionis demonſtratur. Poſſumus ergo loqui ſe/
cundum Albertum de iſta benedictione fructus ma

rie.id eſt Jeſu ſcðm triplicem viam. Primo quantū
ad ſignificationem. Secundo quantum ad ſuppoſi-
tionē. Tercio q̃tū ad ſubſtantiā ꝛ omnem ſui partem.
Quantum ad pmum.ſcꝫ ſignificationem.ſciendū
ꝙ iſta benedictio habet tria ſignificata.quoꝝ omniū ra-
tio ſaluaꝛ in iſta beatitudine qua dicitꝛ. Benedictꝰ fru
ctus ventris tui. Nam vt dictū eſt ſupra. Prima eſt be
nedictio maledicti euacuatio. Scða eſt benedictio om
nis boni poſſeſſio. Tercia eſt benedictio ꝯgratulantiū
laudatio.et quelibet harū eſt triplex. Eſt eīm triplex ma
ledicti euacuatio. Incidit eni per peccatū triplex maledi
ctum. Primū eſt fomitis punctio.id eſt inclinatio habi
tualis ad malū.et delectabilia carni.que in actū progre
ditur.cū quis incipit habere vſum liberi arbitrij. De q̃
apoſtolꝰ ad Roma. Uideo aliam legē.in mēbris meis re
pugnantē legi mentis mee.id eſt dictamini ratōnis.et
captiuū me ducentē in legem peccati.ſcꝫ ſaltem quo ad
motus viciorū qui ſunt venialia. Sed benedictꝰ fructꝰ
ventris tui ſcilꝫ Jeſus.q̃a excluſus omnino ab omi fo-
mite ꝛ mali inclinatōne.i.Petri.ij. Peccatū nō fecit nec
inuentꝰ eſt dolus in ore eius.quinimmo agnꝰ fuit qui ab
ſtulit peccata mūdi. Et vt dicit beatꝰ Auguſtinꝰ de cō-
ſe.di.iiij. Nemo tollit peccata mūdi niſi chriſtꝰ qui ē a-
gnus dei tollens peccata mūdi. Secundū maledictuꝫ
inductum per peccatū eſt labor inueniēde veritatiſ. Un
de Sapien.ix.dicitꝛ. Difficile extimamꝰ que in terra ſūt
et que in pſpectu ſunt cū labore inuenimꝰ.que autē in
celis ſunt quis inueſtigabit. Unð oēs philoſophi i mlt
tis errauerunt circa naturalia. Sed et circa moralia et
ſalutem propriā.vt dicitꝛ Eccl's.ix. Nemo ſcit vtrū odio
vel amore ſcꝫ dei ſit dignus.ꝛ hoc q̃a ignorat ſi opa ſua
et ſi videantꝛ bona.ſint vere bona ꝛ meritoria.fructꝰ au
tem ventris beate Marie fuit benedictus.q̃a nullam
ignorantiā habuit.ſed omnem ſcientiā. Omia eīm que
fuerunt.ſunt vel erunt in actu omnia ſciuit anima chri
ſti. Ad Hebreos.iiij. Omia ſunt nuda ꝛ aperta oclis eiꝰ
Tertium maledictū eſt neceſſitas incineratōnis Ge-
neſis.iij. Puluis es ꝛ in puluerē reuerteris. Propterea
ad humiliandū hominē dicitꝛ Eccl's. Quid ſuperbi terꝛ
ra et cinis. Sed fructus Marie ab hoc excluſus eſt.ꝫ
illud quod ait in ps̄.in pſona eius. Non derelinques a-
nimā meā in inferno.quo deſcendit mortuus. nec dab
ſanctum tuū videre corruptionē.ſcilꝫ corporis. Secun-
da ſignificatio benedictōnis eſt oīs bōi poſſeſſio. ſm il-
lud dictū Abrahe. Benedicā tibi ꝛ magnificabo nomē
tuū.q̃ ad tpalia et naturalia.eriſq; bñdictꝰ quo ad ſpiritu
alia ꝛ gratuita.ꝛ in te benedicentꝛ omnes gētes quo ad
diuinalia.quia per xp̄um fructū marie que deſcēdit ex
abraham deum ꝛ hominē recipiunt homines benedicti
onē glorie. Fructus autē hic marie benedictꝰ eſt omis
boni poſſeſſione tripliciter. Primo q̃a habuit xp̄s boni
tatē humane nature in ſummo. Unð Damaſcenꝰ dicit
ꝙ aſſumpſit dei filiꝰ primitias humane maſſe.id ē hu-
manitatē in ea puritate que fuit in Adam in ſtatu ino-
centie. Et propterea dicitꝛ Eſaye.vij.ꝙ emanuel partus
ex virgīe butyrum ꝛ mel comedet.vt ſciat reprobarꝛ ma
lum.id eſt nō ſumere malū peccati.et eligere bonū gra-
tie. Dicitꝛ autē comediſſe.id eſt ſibi vniſſe.ſicut quod co
meditꝛ.incorporatꝛ et vnitꝛ comedenti butyrum qui ē pi-
guedo lactis.id eſt innocentiā.et mel dulce.id eſt ſapien
tiā. Secundū bonū quod in ſe habuit chriſtꝰ eſt bonū
diuine nature in ſūmo.q̃a fuit verus deus. Unð apo-
ſtolus.in quo ſcꝫ chriſto inhabitat omis plenitudo dei-
tatis corporaliter.ꝛ Actuū.x.c. Pertranſiuit ieſus bene
faciendo ꝛ ſanando omes oppreſſos a diabolo.quoniaꝫ
deus erat in illo.nemo eī poteſt expellerꝛ diabolū ab ho
mine peccatore.niſi deus remittēdo peccata. Creatureꝫ
ſancte habent bonitatē accidentaliter.ſed ieſus quia de
us verus habebat bonitatē eſſentialiter.quo mō nemo
bonus niſi ſolus deꝰ.ſcꝫ eſſentialiter ait ipe Lu. Ter-
tium bonū huius benedictōnis eſt bonitas vniōis na
ture diuine cū humana. Leo papa in ſermone. Salua
igitꝛ vtriuſq; pprietate nature in vnā coeunte perſonaꝫ
ſuſcipitꝛ a maieſtate humilitas.a virtute infirmitas.ab
eternitate mortalitas.vt ꝙ noſtris remedijs cōgruebat
mori poſſet ex vno.ꝛ reſurgere haberet ex altero.ꝛ ppter
iſtud bonū vnionis dixit zacharias laudans deū. Be-
nedictus dominꝰ deꝰ iſrahel.q̃a viſitauit.ſcilꝫ per hanc
vnionē.ꝛ inde fecit redemptionē plebis ſue. Tertia
ſignificatio benedictōnis eſt cōgratulantiū laudatio. ð
qua Raphael ad Thobiā et filiū ait. Benedicite deum
celi.ꝛ coram omnibꝫ viuentibꝰ cōfitemini illi. q̃a fecit
nobiſcum miſericordiā ſuā. Et hec eſt triplex.ſcilꝫ ange
lorum.hominū.ꝛ rerum corporaliū. Angeli laudāt ꝛ be
nedicunt fructū ventris beate Marie.quia per ipum
reſtauratus eſt numerꝰ diminutus eoꝝ. Unde eccleſia
canit.per quē ſcilꝫ chriſtū maieſtatē laudant angeli.ad-
orant dominatōes.tremunt poteſtates.celi celorūq; vir-
tutes ac beata ſeraphin.benedicite ergo dñm omes an-
geli eius. Permaxime homies benedicere ꝛ laudare ð
bent Jeſum.q̃a factus eſt eoꝝ frater.eoꝝ ductor.eoꝝ
redemptor. Neq; eīm (vt ait Petrus apoſtolꝰ in actibꝫ
apoſtoloꝝ) eſt aliud nomē datum ſub celo in quo opor
teat nos ſaluos fieri.q̃ ſcilꝫ per Jeſum xp̄m. ꝛ ideo qui
preibāt ꝛ qui ſequebantꝛ clamabant filio dauid dicetes
Oſanna.id eſt obſecro ſalua nos. benedictus qui venit
in nomine dñi oſanna in excelſis Mathei.xxi. Qui p̄-
ibant ſignificant patres veteris teſtamenti.qui ſequun
tur patres noui.ꝛ omes debent benedicere cōgratulan-
do de ſaluatōne facta per chriſtū. Tertia etiaꝫ alia cor-
poralia habent congratulari ꝛ laudare mō ſuo de fru-
ctu ventris marie.q̃a aliq̃ modo vnita ſunt cū ſuo crea
tore inq̄tuꝫ deꝰ factus eſt homo.qui participat cū om
nibus corporibꝫ inq̄tū et ipe corpꝰ habet.ꝛ ipe omnia
demū renouabit ꝛ meliorabit.et ideo. Benedicite oīa ope
ra dñi domino.laudate et ſuperexaltate eum ꝛc. Benedi-
cite celi dño.benedicite aque omes que ſup celos ſūt ꝛc.
Benedictus ergo fructus ventriſ tui ſcðm triplicem ſi-
gnificationem benedictionis.

Quantum ad ſup- §. III.
poſitionem.inq̄tum ſcilꝫ pro xp̄i.hec eſt qð dicitꝛ. Be-
nedictus fructus ventris tui.habet tria.ꝛ pro omibꝫ il-
lis redditꝛ locutio vera. Eſt eīm benedictus fructus iſte
triplici benedictōne.ſcilꝫ benedictōne nature.benedictō
ne gratie.et bñdictōne glorie. Et quodlibet iſtorū eſt tri-
plex. Benedictio nature in eo fuit triplex. Habuit enim
corpus benedictū.animā benedictā.ꝛ deitatem benedi-
ctam. Corpus eiꝰ fuit benedictum quo ad materiā
q̃a nō ex materia corrupta.ſed ex puriſſimis ſanguini-
bus virginis fuit conceptū. Sapien.viij. Ad corpꝰ in-
coinquinatū acceſſi. Fuit benedictum in armonia.quia
optime proportionatū.cum omnīoda pportione humo
rum.adeo ꝙ nō incurriſſet aliquam infirmitatē ſi diu
vixiſſet.et morte violenta.ſcilꝫ crucis nō fuiſſet occiſus
ſed ſenio defeciſſet. Ex quo cum nō eſſet debitor mortis
q̃a nō per carnalem ppagatōnem ex viro conceptus.vo
luntarie tamē ſuſcepit mortale corpus. Benedictuꝫ fuit
illud corpus in forma ꝛ pulchritudine. Ps. Speciosus
forma pre filijs hominū.propterea benedixit te deus i-
eternum.habuit eīm congruentē quantitatē. Nam et ſi
in conceptōne.q̃a ſubito fuit pfectiſſime organiſatū cor
pus illud et diſtinctum ab omnibus ſuis liniamētis p
tuiſſimū fuit ſup oēs ꝯceptos i vtero tm̄ ſpacio quadra

gintadierum.vel quadraginta vt dicūt phiſici. quib⁹
corpus conceptū paulatim complet̄ ꝛ organiſat̄ in mē
bris ſuis.peruenit ad debitam et communē quantita/
tem. Similiter in figura ꝛ colore fuit ꝓcioſiſſimū.vt o/
ſtendit̄ ex quadā epl'a quā ſcripſit quidā gentilis Tibe
rio tūc imꝑanti in partib⁹ iudee morā trahens pro ꝑte
romanorum.hic in ea declarat effigiē eius et formam
prout oculis ſuis viderat.Animā quoqꝫ habuit bene/
dictā.iuxta illud Sap̄.Sortitus ſum animā bonā.fu
it vtiqꝫ benedicta anima illa a deo tunc creata.q: infu/
ſa corpori ſine peccato.ſine fomite.ſine ignorantia fuit.
Fuit benedicta.qa intelligentiā habuit acutiſſimā. oīa
tunc intelligens.memoriā tenaciſſimā.voluntatē ad oē
bonum ſine difficultate promptiſſimā.Species oīum
rerum fuerūt in mente ei⁹ indite ſeu cōcreate.Sicut dici
tur de adam.Fuit ergo benedicta anima illa omniū na
turarum naturali cognitiōe.virtutū politicaꝝ ꝑfectiōe
ſup̄ma naturali dei dilectiōe.vt merito dici poſſit de eo
illud.Preueniſti eū in benedictiōib⁹ dulcedinis.qa an/
te natiuitatē iſta habuit anima eius.Habuit ꝛ benedi
ctam deitatē in ſe. Uñ pſ̄.Benedictus dñs deus me⁹
qui docet manus meas ꝛc̄.Deus meus dicit̄.qa ꝑ dei/
tatem vnitā nature noſtre.fact⁹ eſt noſter. Homo autē
factus ꝛ cōuerſatus in terra docuit exēplo ſuo nos pur/
gare manib⁹ noſtris.id ē operib⁹ cōtra inimicos ſpiri/
tuales mūdi fallentꝭ.quē contempſit.carnis inficientis
quā ieiunijs ꝛ abſtinētia afflixit.diaboli ſuadētis. quē
documētis ſcripture ſupauit in deſerto .Benedicta er/
go ſit ſancta trinitas atqꝫ īdiuiſa vnitas.Trinitas iſta
ſancta eſt que in Jeſu habetur.Nam ſancta caro .ſan/
cta aīa.ſancta deitas.ꝛ indiuiſa vnitas.ſcilꝫ in perſo/
na.q: vna ꝑſona deus ꝛ hō.nō due ꝑſone.nec duo ſup/
poſita.ſed vnum.cōfitebimur ergo ei.q: fecit nobiſcum
miſericordiā ſuā.Benedictio ſecunda.ſcꝫ gratie fuit in
fructu veńtris marie.Et hec triplex.nā habuit cū pa/
tre gratiā incarnatā.cum matre gratiā creatā.ꝑter vtrū
qꝫ gratiā coniunctā.habuit eñ a patre gratiā increatā
ſcꝫ ꝙ ſit deus.Uñ ip̄e ait Johis.vij.Mea doctrīa nō
eſt mea.ſed eius q̄ miſit me patris.quaſi dicat ſm̄ bea/
tū Auguſtinū ſup Johem.Ego q̄ dicor ſapiētia ꝛ ver/
bum.nō habeo eſſe a meip̄o.ſed a patre q̄ hanc gratiā
dedit mihi vt ſim deus.Habet etiā ab eo ꝙ ſit fili⁹ dei.
pſ̄ Dñs dixit ad me filius me⁹ es tu.Leo papa.Uer
bum eñ dei.deus filius dei.vt liberaret hoīem ab eter
na morte factus eſt homo.ꝛ tanto federe vtrāqꝫ natu/
rā cōſeruit.vt nec inferiorē cōſumeret glorificatio.nec ſu
periorē diminueret aſſumptio. Habet demū a patre ꝙ
ſit ſpirator ſpirituſſancti.Mittam inquit ip̄e vobis a
patre ſpiritū veritatis Jōhis.xvi.id eſt mittam ſpiri/
tūſanctū a me procedentē.Sed ꝙ a me ꝓcedat ꝛ vobis
mittā.hoc habeo a patre.Uñ ꝛ cū inſtituit ſacramētū.
ī q̄ ſe totū dimiſit nob eleuatis oculis ī celū ad patrē
benedixit.q̄ſi totū qđ eſt recognoſcens a patre hr̄e. Cō
matre triplicē gratiam habuit creatā.videlꝫ qa omnē
gratiā ꝛ gratis datā ꝛ gratū facientē ꝛ ſingulariter ꝓui
legiatā habuit.vt ſicut ip̄a dicit̄ gratia plena.ita et fru
ctus ventris eius.verbū ſcꝫ caro factū plenū gratie dica
tur.excellenti⁹ tamē in ip̄o vt ſupra dictum eſt.Secun
do quia omnē gratiā dedit.ſicut eñ de plenitudine ei⁹
ſcꝫ virginis recipiūt vniuerſi.vt ait beatus Bern̄.Sic
de plenitudine xp̄i nos oñes accepimus gratiā.vt ait
Joh̄ j c.perfectius tamē per xp̄ꝫ.Tertio dedit vltra id
qđ habuit.Dat eñ remiſſionē peccatorū .quā remiſſio/
nem in ſe nō habuit.nec filius.nec mater.qa nullū pec/
catū filius habuit.mater nullū actuale.dat tamē aliter
filius aliter mater.fili⁹ efficiēter vt deus. meritorie vt
homo.Mater ſuffragio oratōnis ſue impetrādo r̄miſ/
ſionē peccatorib⁹ penitentib⁹.Congrue ergo Elizabeth
ait.Benedicta tu in mulierib⁹.ꝛ ita benedict⁹ fruct⁹ vē
tris tui Jeſus.qui tecū gratiā habet.Ex cōiunctiōne p̄
ter vtrūqꝫ.ſcꝫ deitatis cū humanitatis coniunctiōe ha/
buit triplicē gratiam.Una ꝙ fuit filius plurīū.Nam
mater eius habuit patrē ꝛ matrē ſcꝫ ioachim ꝛ Annā
Sed nō deum habuit patrē.ſed hominē vt dictum eſt
ioachim.Pater vero xp̄i nō habuit patrē nec matrem
nec deū nec hominē.Ip̄e vero habuit patrē et matrem
et deum patrem ꝛ hominē matrē.Secundo ex ip̄a con
iunctione dei cū homine habet ꝙ ſit redemptor. filius
hominis nō venit miniſtrari.ſed miniſtrare.ꝛ dare ani
mā.id eſt vitā redemptiōem pro multis Matth.xx.et
quomō declarat princeps apoſtoloꝝ Petrus in.j.cano
nica dicēs.Non eñ corruptibilib⁹ auro ꝛ argento redē/
pti eſtis de vana veſtra ꝯuerſatōne.ſed ꝓcioſo ſangui/
ne agni īmaculati.Quod premiū ſanguinis fuit infini
ti valoris ad nos redimendū propter diuinitatē ei vni
tam.ꝛ inquantū redemptor eſt ſponſus animaꝝ.ij.Co/
rinth.xi.Deſpondi eñ vos vni viro virginē caſtam in
tegritate.ſcꝫ fidei ꝛ dilectionis exhibere xp̄o.Eſt ꝛ ſacer
dos fideliū ſiue pontifex.Ad Hebreos.ix.Chriſtus aſſi
ſtens pontifex futuroꝝ bonorū ꝛc̄.Introiuit ſemel ī ſā/
cta eterna redemptiōne inuenta.Judex quoqꝫ viuoꝝ et
mortuoꝝ Johan.v.Pater nō iudicat quēqꝫ.ſed oñe iu
diciū dedit filio.inqꝫtum ip̄e ſolus in hūanitate quam
ſumpſit cūctis apparebit.Tertio ex huiōi coniunctiōe
habet ꝙ ſit beatitudo omniū Johan.x.Ingredit̄ ſcilꝫ
quilibet beatus ꝛ egredit̄ ꝛ paſcua inueniet.Ingredie
tur ad deitatē chriſti contemplandā.Egredit̄ ad hu/
manitatē ſpeculandā.ꝛ vtroqꝫ fruitōnis refectionē bea
te inueniet.ꝛ ideo benedic anima mea dño ꝛc̄.Qui pro
piciat̄ omnib⁹ iniq̄tatibus tuis.ꝛ ſanat oñes infirmi/
tates tuas deus homo ꝑ ſacramēta ab eo inſtituta.qui
redimet de interitu vitā tuā.inqꝫtum redemptor. ꝛ co/
ronat te inqꝫtū beatificat. Benedictio quoqꝫ glorie q̄
bn̄dictus eſt fruct⁹ vētrꝭ marie eſt triplex.Habuit eñ
gloriā cōp̄henſoris.gloriā redemptoris.ꝛ gloriā crea/
toris.Gloriā habuit cōp̄henſoris dum fuit viator.qđ
nulla creatura habuit.Nam in mūdo quilibet ſanctus
eſt ſolū viator.in alio tantū cōp̄henſor.Chriſtus autē
ſimul in mundo viator inquātū mortalis ꝛ merebatur
Cōp̄henſor.qa clare intuebat̄ anima eius diuinitatē
cui erat vnita vt nūc.ꝛ ſummā aureā habuit ſuꝑ om/
nes aureolas ꝛ p̄mia accidentalia omnia in ſummo.vt
aperte intelligat̄ de illo.Dilectus deo ꝛ hominib⁹ cui⁹
memoria in benedictione eſt.ſimilē illū fecit in gl'ia ſan/
ctoꝝ Eccl̄i.xlv.ſcꝫ dū hic ēt vixit.Habuit ꝛ gloriā redem
ptoris inqꝫtum ip̄e eſt hominū liberator.demonū ſupe
rator.ꝛ nature humane exaltator.Et ideo pſ̄. Per ſin/
gulos dies benedicam tibi ꝛ laudabo nomē tuū ꝛc̄.Ter
tia que eſt gloria creatoris oſtendit̄ in miſericordia ī ſā/
ctis.in iuſticia in damnatis.in magnificētia in celis et
elementis.Unđ te celorū militia laudat.adorat ꝓdicat
triplexqꝫ mūdi machina benedicit per ſecula.Et idō be
nedictus fructus ventris tui.

Tertio poteſt con §.IIII.

ſiderari iſta benedictio fructus ventris beate Marie
quantū ad ſubſtantiā et partes eius integrales.ꝛ h̄ tri
pliciter. Primo q̄ꝫtum ad principium ꝛ cauſam Se
cundo q̄ꝫtum ad eſſentiā. Tertio quantū ad efficienti
am.Si ergo conſideret̄ iſte fructus inqꝫtum eſt bene/
dictus tripliciter.ſm̄ triplicē ſui originē.habet originē
iſte fruct⁹ bn̄dictā trinitatē.q̄ opata ē h̄ miſteriū īcarna
tōis.Uñ bn̄dicta ſit ſctā trinitas.creatrix ꝛ gubnatrix
oīm.hꝫ originē fruct⁹ iſte q̄ꝫtū ad ſuā deitatem ꝑ gene/

rationem benedictum patrem.ij.Corinth.Benedict⁹ de
us ⁊ pater dñi noſtri ieſu xpi pater miſericordiarũ. Pa
bet originẽ q̃tum ad aſſumptã humanitatẽ benedictã
matrem per natiuitatẽ in vtero ⁊ ex vtero. Vñ Eliza/
beth aptiſſime ait ei viſitanti ipam. Benedicta tu inter
mulieres.⁊ bñdictus fructus vẽtris tui.et vñd hoc mi/
bi vt veniat mater dñi mei ad me Luce.i. Quantum
ad eſſentiã benedict⁹ eſt fructus ventris Marie tripli/
citer. Benedictus fructus ventris tui. Ait beatus Ber
nard⁹. benedictus in odore bñdictus in ſapore. benedi/
ctus in ſpecie vl' decore. Odore ſuo implet cognoſcitiuã
Vñ in canticis. In odore vngentorũ tuorũ currimus.id
eſt gratiarũ. Nam in odore eius reuiuiſcũt mortui. Quẽ
ſentiens yſaac ait in figurã eius filio ſuo iacob.de q̃ deſ/
cendit. Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni.ſcʒ gra/
tiarũ ⁊ bonorũ cui benedixit deus Geñ.xxvij. In ſapo/
re quoq; bñdictus fructus hic reficiẽs affectiuã. vt ſum
mũ ⁊ dulciſſimũ bonũ. Cantico.ij. Fructus eius dulcis
gutturi meo ait anima deuota hoc deguſtãs. Ps. Gu/
ſtate ⁊ videre quoniã ſuauis eſt dñs. beatus vir q̃ ſpe/
rat in eo.⁊ mltomagis q̃ hoc in patria guſtat. Adde ad
ſaporẽ valorẽ. Valet em̃ cõtra omne malũ in medicam
tum.in cibũ habentem om̃e delectamentũ.in preciũ cõ/
parans om̃e bonũ. Benedictus eſt iſte fruct⁹ in ſpecie.
vel decore. Ps. Speciosus forma pre filijs hominũ. p/
pterea benedixit te deus in eternũ. Petrus. In quẽ de/
ſiderant angeli pſpicere. Quantũ ad efficientiã eſt be
nedictus fructus vẽtris Marie actiuã ⁊ paſſiuã. Acti
uam quidẽ. q̃a bñdixit nos benedictõne tẽporali. bñdi/
ctione ſpirituali gratie.⁊ bñdictõne ſupnali glorie. Vñ
Ps. ter dicit. Bñdicat nos deus de⁹ noſter. vt notet iſtũ
fructum vẽtris marie.quia p hoc eſt factus noſter deus
ſingulari mõ.q̃r ex ea carnem noſtrã aſſumpſit. Quan/
tum ad bñdictionẽ paſſiuã id eſt.q̃a facit nos benedice
re.vt ſic per eũ recipiam⁹ virtutem eũ benedicẽdi.id eſt
laudãdi. Tripliciter h̃ accidit. Facit em̃ nos benedicere
corde. Iuxta illud Benedic anima mea dñm.⁊ om̃ia in
teriora mea nomini ſancto ei⁹. Ore. ſm illud. Benedi/
cam dñm in om̃i tempore.ſemp laus eius in ore meo. Et
Petrus in canonica. Nulli malũ p malo reddentes.aut
maledictum pro maledicto.ſed ecõtra bñdicẽtes. Ope/
re. Ps. Ecce nunc benedicite dño om̃es ſerui domini.ſ.
bene opando.⁊ ſic concludẽdo primũ fructũ.ſcʒ natura/
lem. vẽtris materialis marie vtiq; benedictus om̃i mo
do fuit. Et virgo vt vitis fructificauit ſuauitatẽ odoris
ſcʒ dominũ Ieſum.qui ait ipe Sapiens Eccĩ.xxiiij.c.
Sicut cinamomũ ⁊ balſamũ odorẽ dedi.⁊ quaſi mir/
rha electa dedi ſuauitatem odoris.

De duodecim fructibus ſpiritus qui fuerũt i ma/
ria. Caplm viceſimũſextum.

BEnedictus fruct⁹ ven
tris tui. Eſt alius fructus virtualis Marie.
De quo dñs. Poſui vos.ſcʒ in mũdo vt eatis ⁊ fructũ
afferatis.ſcʒ bonorũ operũ. Omnis em̃ arbor que nõ fa
cit fructũ bonũ excidet̃.ſcʒ per mortem.⁊ in ignẽ mitte/
tur ſcʒ eternum. Math.vij. Fructus iſte bonus pcedit
ex ventre bone mentis. Mens em̃ idõ dicit̃ venter aĩe.
quis in ea continent̃ cogitatões et affectões ex apprehẽ
ſis ex ſenſibus quaſi ex cibis comeſtis que mẽs occulta
eſt cũ ſuis cogitatõnibus ⁊ affectionib. ſicut venter et
cõtẽta i ea. Iſti aũt fructus ventris beate marie ſũt be
nedicti propter ſummã corũ perfectionẽ.⁊ propterea di/
cit. Eccĩ.xxiiij. vt dictũ eſt ſupra. Flores mei fructus ho/
noris ⁊ honeſtatis. Flores ſunt inchoatões fructuũ. vbi
ergo in alijs ſanctis virtutes ſunt quaſi flores.id eſt i/
pfecte ⁊ incõplete reſpectu virtutũ patrie.in ea fuerunt
iſti flores fructus.q̃r virtutes habuit quaſi ad modum
patrie aliquo mõ vt oſtenſum eſt ſupra.cum ageretur
de gratia virtuali ei⁹. Et iſta bona opera ſunt fruct⁹ q̃/
bus debet̃ verus honor.⁊ in quib eſt vera hõeſtas.ad
quod inſinuandũ cantat̃ de ea qd̃ ſcribit̃ in cãt. Emiſ/
ſiones tue paradiſus cũ pomorũ fructib. emiſſiones di
cunt̃ opationes ex ventre mentis procedẽtes.iſte para/
diſus quaſi ſimiles operib corũ.q̃ ſunt in paradiſo adõ
pfecte fuerũt. Poma q̃ ſunt rotunda ſunt pater ⁊ filius
⁊ ſpũſſanctus.q̃r ſicut pomũ eſt rotundum ⁊ figura ro
tunda eſt capaciſſima.⁊ nõ inuenit̃ ibi principiũ vel fi/
nis. Ita eternus pater.eternus fili⁹.eternus ſpũſſanct⁹
ſine principio ⁊ ſine fine vnus de⁹.om̃ia cõtinens.qui/
bus diuinis pſonis aliquãdo fruebat̃.⁊ ideo cum dicit̃
cũ pomorũ fructib. Et ad ſe inuocandũ ad hmõi fruct⁹
producẽdos aiebat Eccĩ.xxiiij. Tranſite ad me om̃es q̃
cõcupiſcitis me.id eſt amatis.⁊ a generatõnib meis i/
plemini.id eſt opibus virtuoſis.que generate ⁊ producte
ſunt a ventre mentis mee.ſicut fructus ab arbore. et ſic
filij a ventre matris. Implemini ait.id eſt copioſe agẽ/
do.⁊ q̃a ipa ſola implet ⁊ reficiũt animã. Nã opera ma/
la eſurientẽ et vacua reddunt. vñd ⁊ fructus dicunt̃ ope
ra virtuoſa. vt dicit glo. beati Ambro. quia meuẽ refici
unt ſincera delectatione. Sed inter cetera opa virtuo/
ſa permaxime delectant animã illa duodecim q̃ nume/
rat apoſtol⁹ ad Gala.v. que appellat fructus ſpiritu⁹ di
cens. Fructus ſpiritus ſunt. Charitas.gaudiũ.pax. pa/
tientia.benignitas.bonitas.longanimitas.manſuetu/
do.fides.modeſtia.continẽtia.caſtitas. Hi ſcʒ fruct⁹ fue/
runt fructus ventris mẽtalis marie valde ſuaues. Et ĩõ
ſubdit. Spiritus em̃ me⁹ ſup mel dulcis.id eſt iſte fru/
ctus ſpiritus mei. Dulcia autẽ cõmuniter alliciũt appe
titum. Sunt enim dulcia amica natura.⁊ ideo inuitat
ad huiuſmodi ſuo exemplo dicens. Tranſite ad me om
nes qui concupiſcitis me.⁊c̃.

Q; iſti fructus ſpiri .§.I.

tus fuerunt in maria. declarat̃. Primus itaq; fruct⁹ ſpi
ritus ventris marie mẽtalis dicit̃ charitas. que hic non
importat virtutem. de qua dictũ eſt ſupra. ſed actũ eius
Hic fructus charitatis eſt q̃ de terra ad celũ reuocat.et
ſic ad ipum ptinet a terrenis ſeparatio ⁊ ad celũ eleuatõ
Sed beata maria fuit omnino a terrenis eleuata. q̃a nec
puluis venialis adheſit pedib affectuũ eius. quod nul/
lis ſanctorũ contigit. Fuit etiã eleuata ad celũ ſup omnes
in cõtemplatõne ⁊ cognitõe ⁊ affectõne diuinorũ. Unde
dicit Eccĩ.xxiiij. Ego quaſi cedrus exaltata ſum in liba
no. libanus q̃ interptat̃ candidatio. ſignat eccleſiã mili/
tantẽ ⁊ triumphantẽ. candidã puritate. Sicut ergo ce
drus in libano eſt altior om̃i arbore. ita beata virgo ma/
gis eleuata erga deũ in eccleſia dilectiõe. Preterea i ps.
fit triplex queſtio. Prima eſt. quis aſcendet in mõtem
domini. Secũda. quis ſtabit in loco ſancto eius. Ter/
tia. dñe quis habitabit in tabernaculo. et quis requieſcet
⁊c̃. Difficile ſiquidẽ ⁊ perfectũ eſt aſcendere. Difficili⁹ et
perfectius ſtare. Difficillimũ ⁊ pfectiſſimũ eſt habitare
et q̃eſcere. Aſcendere ptinet ad apoſtolos q̃ ſunt maiores
ĩ eccleſia. ſed nõ ptinuit ad eos habitare. ſed deſcende/
re. In figuram huius angeli aſcendebãt et deſcendebãt
per ſcalam quam vidit Iacob Geneſis.xxviij. Unde ⁊
apoſtolus qui raptus fuit ad tertium celum. poſtea de
ſcendebat ad diſponendum cubilia infirmorum. vt pa
tet.i.Corin.vij. Ad perfectiorẽ ergo ſtatũ q̃ȝ apoſtolorũ
ptinet aſcendere ⁊ ſtare. Hi autem vident̃ eſſe compben
ſores. qui aſcendẽtes in celũ ſtant fixi in actuali dilectio
ne diuinorũ. nõ tñ vident̃ quieſcere inq̃ȝtũ appetũt cor/
pora corũ cũ ipis animab glorificari qd̃ nõdũ implet̃,

Pet.i.

Mẽs dr
vẽter aĩe
quare.

Opa virtu
oſa dicũt̃
fruct⁹ q̃re

ſ.ti.v.ca.
xxi.

Uirgo aūt beatiſſima ſemꝑ aſcendēs de virtute in vir-
tutem. ⁊ ſtās in habituali dilectōie ꝑfecti⁹ ꝗ̄ ſancti in
patria etiam habitando quieſcit anima in corpore glīfi-
cato. Et iō dilectus me⁹ mihi ⁊ ego illi. mō excellētiſſiō.
Secundus fructus dicitur gaudium. quod impor-
tat delectationē in creatura rationali. Et vt ait beatus
Bern̄. Illud eſt tertiuꝫ gaudiū. quod nō ḋ creatura. ſꝫ
de creatore concipit̄. cuius ꝯparatiōe omne dulce ama-
rū. omne pulcrū fedum. omne qḋ delectare pōt moleſ-
Jubilatō ſtum. Unde pſ̄. Viderūt omnes fines terre. ſcꝫ ꝑ fidē.
q̄d impoꝛ ſalutare dei noſtri. Jubilate deo omnis terra. vbi dicit
tat. gloſa. ꝙ viſio ſaluatoris eſt cauſa iubilatōis. Et ſm. b.
Grego. in moral. Jubilatio importat quoddā gaudiū
intenſum quod occultari nō valet. ⁊ exprimi nō poteſt
Si autē ad partum virginis gaudet chorus celeſtiuꝫ
et angeli canunt deo myſterium cernētes. Et magi ga-
uiſi ſunt gaudio magno valde reuidentes ſtellam que
eos ad puerum et matrē eius perduxit. quantomagis
iubilatōne ſunt repleri videntes eum. Nulla autē lin-
gua fari poſſet. nec itellectus capere gaudia perfectiſ-
ſima virginis. que percepit in conceptu filiȷ̄. in partu
in lactando eum. in portando eū in gremio. in colloquen-
do et cōuerſando cum eo. Exultauit (ait in cātico Lu-
ce. j.) ſpiritus meus in deo ſalutari meo. id eſt extra ſal-
tauit. ſupra ſe ſaltauit pre gaudio quieſcendo ī deo ſa-
lutari meo. Item cum dicit̄ a chriſto. Gaudete et exul-
tate. quia noīa veſtra ſcꝑta ſunt in cel̄. Luce. x. Gaudi-
um h̄ eſt de ꝑſenti iuſticia ⁊ predeſtinatiōe eterna. Si
gaudium generat̄ ex hoc ꝙ quis eſt predeſtinatus filiꝰ
dei per adoptionem. ⁊ ſm preſentē iuſticiam. multoma-
gis hꝫ gaudere ꝙ ſit predeſtinata vt ſit mat̄ dei. ⁊ habe-
at omnem perfectiſſimā iuſticiā. prout fuit virgo Ma-
ria. Tertius fructus eſt pax. Pax ſm beatū Augu-
ſtinum. xix. de ciuita. dei. ab omnibꝫ operat̄. ſed a paucꝭ
vera pax inuenitur. quia nō queritur vbi eſt. Cecinerūt
angeli nato domino ex virgine. In terra pacem eſſe ho-
minibus bone voluntatis. nō eſt bona voluntas illa in
qua eſt peccatū. et ideo nō eſt pax impiȷ̄s. vt dicit domi-
nus per Eſayā. Sed in pace in idipūm dormiā et reque-
ſcam. ait pſal. Cum homo obdormit ſopitus ē a viciȷ̄s ⁊
perturbatōnibus paſſionum. ⁊ quieſcit in idipūm: id ē
deum. qui ſemꝑ eſt idem ipūm. quia immutabilis con-
formās ſe voluntati ſue. tunc eſt in vera pace. vt dic̄ be-
atus Auguſtinus in li. cōfeſſionum. Omnia alia ſunt
aſpera. et tu ſolus deus es requies. et inquietum eſt cor
noſtrum donec requieſcat in te. In omnibꝫ requiem q̄-
ſiui. ait beatiſſima Maria ſemꝑ ſubdita voluntati dei
et ſemꝑ habens non ſolum bonam ſed optimā volunta-
tem. ⁊ ideo fructū pacis habuit mundus. caro. demōia
diuerſa mouent prelia ⁊ conturbant pacē noſtraꝫ. Sed
mundus pacem eius turbare non potuit. quia pauper-
cula ſpiritu. diabolus pacem eius ꝑturbare n̄ potuit. qꝛ
humillima. Caro non concupiuit aduerſus ſpiritum. qꝛ
fomes in ea extinctus fuit. et quia omē ſimile appetit ſu-
um ſimile. ipē qui eſt pax noſtra. in ipā pace plenitiſſima
requieuit in tabernaculo ſuo. ſm illud pſ̄. In pace fact⁹
eſt locus eius. Quartus fructus eſt patientia. Pati-
entia opus perfectum habet. ait Jacob⁹ in canonica. c.
i. cum ſcilicet quis propter aduerſa cōtingentia nō con-
triſtatur. ſed equo animo fert. Ad hoc valent exēpla ſan-
ctorum. qui et ſi iuſti. multa paſſi. ſed patientiſſime. Si-
cut Thobias q̄ nec eſt ꝯtriſtatus ꝙ plaga cecitatis ve-
nerit ſuper eum. cum tamen operibus inſiſteret pietatꝭ.
Sic Job amiſſa omni ſubſtantia familia et ſanitate cor-
poris. in omnibus his non peccauit. nec ſtultum aliqḋ
contra deum locutus eſt. et vt ait ſancta illa vidua Ju-
dith. Omnes qui deo placuerunt ab initio per multas
tribulationes tranſierunt fideles. Qui vero temptatio-
nes non ſuſceperunt cum timore domini. ⁊ impatienti-
am ſuam improperium murmurationis ſue ꝯtra domi-
nū protulerunt exterminati ſunt ab exterminatore Ju-
dit. viȷ̄. Uirgo autem beatiſſima nō caruit aduerſis. ſi-
cut nec filius eius. Sed nato paruulo inde ad paucos
dies queſito ad occiſionem. oportuit fugere in eg̃ptū.
et ibi manere per ſeptennium inter idolatras ⁊ alienige-
nas. et duodennis cum remanſiſſet in templo. ipa non
percipiente per triduum queſiuit non ſine dolore. ſed ſi-
ne ira et triſticia. rationem abſorbente vel obfuſcante.
Similiter in perſecutionibus filiȷ̄ patientiſſima fuit.
Unde dicit̄ de ea. Sicut lilium inter ſpinas. ſic amica
mea inter filias. Liliū vel roſa non amittit ſuam pul-
critudinem vel odorem inter ſpinas. ſic nec ipa odorem
patientie inter tribulationes. Quintus eſt lōganimi-
tas. Hec eſt ſm glo. in expectatione boni non deficere. ſꝫ
refici. quādo quis habet tolerare aliquem dolorem vel
laborem ad breue tempus. vl̄ expectare habet aliqḋ ma-
gnum bonum. ſed cito recipiendum equo animo cona-
tur ſufferre propter breuitatem tēporis eius. Sed quā-
do in huiuſmodi videt ſe diu permanſurum in labore
vel dolore vel conſequendo bono. multum ſolet attedi-
ari et fatigari et aliquādo deficere ex diuturnitate eius
Sed longanimitas retinet hominem ne attediet. ſed ꝑ-
ſeuerans maneat. et ſi non ita cito ſed diu labor mane-
at. et bonum illud expectatum proueniat. et reficit mē-
tem quadam rectitudine premiȷ̄. Unde apoſtol⁹. ȷ̄. Co-
rin. vi. Exhibeamus noſmetipſos ſicut dei miniſtros i
longanimitate. Per multos annos fuit beata maria in
laboribus mundi et expectatione glorie. videlicꝫ circa ſe-
xaginta annos ſm communiorē opinionē ſemper ma-
gis feruens et auida ad omne bonum opus. Sextus
eſt bonitas. hec ſm glo. dulcedo animi eſt. ſed ſm phm
dulce eſt quod amaro impermixtum. dulcius qḋ ama-
ro impermixtius. dulciſſimum quod amaro impermix-
tiſſimū. Sed animus beatiſſime marie fuit omni ama-
ro impermixtiſſimum. Unde Sapiētie. viȷ̄. dicit̄. Nō
habet amaritudinē conuerſatio illius. ſcilicet ſapientie
ſed cum nulla creatura pura conuerſata eſt intimius et
perfectius. ergo ipſa habuit ſummam animi dulcedi-
nem. Unde et cantamus ei. O clemens. O pia. O dul-
cis virgo Maria. Unde et bonitatis huius fructum
habuit pſ̄. Quam magna multitudo dulcedinis tue do-
mine quam abſcondiſti timentibus te. Sed btā Ma-
ria ſuper omnes timuit deum timore ſancto. ergo ⁊ ma-
ximam dulcedinem animi habuit. preterea bonum eſt
ſuiȷ̄pſius diffuſiuum ſm Dyoniſiuꝫ. et hoc pertinet ad
iſtam bonitatem velle bonum aliorum et ſuum cōmu-
nicare. Sed beata Maria ſummū bonum ſuum com-
municauit. ſcilicet filium offerendo primo in tēplo. po-
ſtea in patibulo. vnde maxime habuit dulcem fructus
bonitatis. Septimus eſt benignitas. hec ſm gloſaꝫ.
eſt largitas reruꝫ. Unde et dicitur benignitas. quaſi bo-
na igneitas. bonus ignis eſt qui calefacit etiam a lōge.
Qui ergo beneficia exhibet non ſolum amicis. ſed etiaꝫ
inimicis ille eſt benignus. Unde apoſtolus Romanoꝝ
xȷ̄. Si eſurierit inimicus tuus ciba illum ⁊c̄. hec enī fa-
ciens congeres carbones ignis ſuper caput eius. id eſt
ſuper mentem ad inflammandum eum ad amorem tu-
um ex talibus operibus ignitis. Apparuit enī ait idē
apoſtolus ad Thymo. ȷ̄ȷ̄. c. Benignitas et humanitas
ſaluatoris noſtri dei. Adeo enim nobis benignus ap-
paruit. vt oīa ſua largiret̄. ⁊ pro crucifixoribꝫ exoraret.
Sꝫ ei⁹ mater ipſum imitata aurū ſibi oblatū a magis
cito pauperibꝫ largiter erogauit. i. Cor. xiȷ̄. ca. apoſtol⁹
ait. Charitas benigna eſt. et quanto maior charitas.

tanto maior benignitas. Sed charitas beate ma. oſes
exceſſit. vt dictū eſt. ergo ⁊ benignitas. Octauus eſt
manſuetudo. hec ſm glo. eſt tractabilitas. Unde manſ-
ſuetus quaſi manu ſuetus. qui ſcʒ ꝑmittit ſe tractari ſi-
ne iraſcēdo. ⁊ iſta eſt differencia inter patiētiam ⁊ māſue-
tudinem. que ſimilis videt. qꝛ patiencia moderat ⁊ regu-
lat paſſionē triſticie que inſurgit ex aliqua moleſtia ne
nimis cōtriſtetur. Sed manſuetudo refrenat paſſionē
ire ne frangat ⁊ ꝯtra rōem aliquid agat. Unde gloſa di-
cit ꝙ manſuetudo eſt cōtra iram. Eccli. Fili in māſuetu-
dine perfice opera tua. ⁊ ſup hominum gl'iam diligeris.
Qui ergo minus habet de ira magis habet de manſue-
tudine. Sed beatiſſima maria fuit ſine aliqua ira. ergo
fuit manſuetiſſima. Nec obſtat qḋ dicit Luc. j. ſ. ꝙ cuʒ
audiſſet ſalutatōem angelicā turbata eſt in ſermone eiꝰ.
Nam illa turbatio nō fuit ire ſed admiratiōis. vt dictuʒ
fuit ſ. Preterea manſuetus dicitur tractabilis. Tracta-
bilis aūt eſt qui ē oībꝫ conformis ⁊ ꝯformabilis ſcʒ in
quo nō eſt malū. ⁊ ſic tractabilis eſt qui eſt oībꝫ oīa.
Uel ſm genera ſingulorꝫ. vt Paulus qui factus eſt iude-
is ſicut iudeus. ⁊ his qui ſine lege erāt id eſt gentilibus
tanꝗ ſine lege eſſet. ⁊c̄. Uel ſm ſingula generū. ⁊ iſte eſt
ſimpl'r oībꝫ oīa. Et ſic fuit beatiſſima maria Ma-
ria vñ tractabil' ⁊ māſueta. i ſūmo. Brñs ber. Quid ad
mariā trepidat accedē humana fragilitas. nihil aſpꝫ ī ea
reperies. Nihil auſterū. tota ſuauis eſt. oībꝫ miſcḋie ſue ſi-
nū aperit. ⁊ ſic omnibꝫ oīa facta. vnde ⁊ ſumme manſue-
ta. Nonus fructus eſt fides. hec ſcḋm glo. ibi eſt inuiſ-
ſibiliū certitudo. Intenditur aūt ex certitudine delcātio
tripliciter. Primo ꝑ ſcibiliū pluralitatē. vt ſi delectatō
eſt in ſciēdo. qꝫto plura ſcit tanto maiorem ꝙs habet de-
lectatōem. Secūdo ꝑ nobilitatē ⁊ melioritatē ſcitorꝫ.
vt ſi delectatio eſt in ſciendo naturalia inferiora. multo
maior delectatio eſt in ſciēdo altiora. vt trinitatē. deitatē
beatitudinē ꝓpriam. ⁊ hmōi. qꝛ nobiliora ſūt iſta omni-
bus inferioribꝫ ⁊ imꝑfecta cognitō horꝫ magis delectat
ꝗꝫ ꝑfecta cognitio inferiorꝫ ſm phm. Tertio ꝑ moduʒ
ſciendi ꝑfectiorem. vt ſi ſciat ꝑ reuelatōnem a deo maior
ſequetur delectatio ꝗꝫ ſi per acquiſitōne humanam. Sʒ
beatiſſima virgo ſemꝑ habuit maiorē certitudinē ſcḋm
oēm iſtū triplicem modū. ⁊ ſic habuit maiorem fidē cete-
ris ⁊ ex ea maiorem delectatōem. Differt ergo fides ꝓ-
ut eſt fructus a fide ꝓut eſt virtus theologica. qꝛ. ſ. vltra
cōmunē aſſenſuʒ ad credibilia ꝓut eſt fructus. importat
quādā certitudinē de eis. nō tamē eo mō quo in patria.
Poteſt etiā hic fides dici fidelitas ad ꝓmiſſa. que etiā fu-
it ꝑmaxime in virgine maria. Decimus fructus ē mo-
deſtia. hec ſm glo. in dictis ⁊ in factis conſiſtit. vt ſcʒ ita
moderētur. vt nō fiat exceſſus vl' defectus. ⁊ ꝑcipue quo
ad victū ⁊ habitū ⁊ geſtus exteriores. In virtutibꝫ poli-
ticis dicit Albertus vbi ſ. Uirtus ē medietas duorꝫ
extremorꝫ. Unde in his modus eſt circa mediū. Beatꝰ
Bernardꝰ. Tene mediū ſi nō vis ꝑdere modū. In theo-
logicis aūt tanto maior eſt virtus ꝗꝫto maior ē eleuatō
⁊ extenſio ad ꝯſecutionē finis. Nā tanto maior eſt fides
ꝗꝫto magis eleuat potentiā ad credendū ⁊ tanto maior
ſpes ꝗꝫto magis eleuatur mēs ad ſperandū. Et modus
in delectatione ē ſine mō diligere. ſm Berū. Si ḡ mode-
ſte ē tenere modū. modeſtiſſimū erit ī ſūmo tenē modū ī
ſūmo. ſūmꝰ aūt modꝰ ī via ē eleuare potentē ad ꝑfectiſſi-
mū actū qui poteſt eſſe in ſtatu vie. Hoc aūt fuit ſumme
in beatiſſima virgine. Itē in alijs viatoribꝫ modeſtia eſt
cohibitio ⁊ reſtrictio appetitionū inordinatarꝫ a ꝯcupiſ-
cētia ſurgētiū. ⁊ fructus modeſtie eſt refectio ſpūal' ⁊ de-
lectatio de hmōi cohibitōne ⁊ reſtrictōne. Unde eſt ꝗſi
delectatio pugnatorꝫ poſt victoriā. Sed modeſtia beate
virginis nō eſt de reſtrictōne appetituū inordinatorum

qꝛ in ea nō poterāt eſſe ſed ꝑfecta ſubiectio ſenſualitatis
ad ſpiritum. ⁊ ideo fructus modeſtie ī ea nō eſt ī cohibiti-
one inordinatorꝫ appetituū. ſed delectatio ſuꝑ eo ꝙ dicti
motus inordinati non inſunt nec eſſe poſſut. Et ſic ſua
refectio in modeſtia eſt per modū innocētie. in alijs per
modū penitētie. Sed ſtatus innocētie pcellit ſm digni-
tateʒ ſtatū pnīe. ⁊ in delectatōe ſpūali. ergo maxime mo-
deſtia. Undecimus fructus eſt continentia. ⁊ ſm glo.
hec eſt abſtinere a placitis bonis. ⁊ intelligitur de placi-
tis ſm ſenſum. Nō enī eſt bonum virtutis abſtinuiſſe a
bonis placitis ſm intellectū. Illa enī ſunt bona ⁊ ſcḋm
virtutē appetenda. A bonis aūt ſenſibꝫ delectabilibꝫ eſt
abſtinendū. Summe vero delectabile ſm ſenſum ē actꝰ
generatōnis. Et ideo ab hoc abſtinere eſt maximū virtu-
tis. Quod poteſt eſſe tribꝫ modis qꝛ ꝑ abſtinentiam ab
hmōi perfectā. vt in ꝯiugatis. vt ſcʒ ab alijs abſtineant
extra ſe. Aut abſtinētiam ꝑfectiorē. vt in viduis. Aut ꝑ-
fectiſſimā. vt in virginibꝫ. Hoc aūt fuit in beatiſſima vir-
gine in ſūmo. ⁊ ideo ꝑfecte ꝯtinēs. Preterea virtus ē cir-
ca arduū ⁊ difficile. Sed maxime arduum ⁊ difficile vi-
detur abſtinere ab actu generatōis nature corruptibili-
tate. precipue circa illam partem. Unde Salomō. Non
poſſū eſſe ꝯtinens niſi tu dederis mihi inquit ad deuʒ.
⁊ hoc ſcire donū dei eſt. vbi ergo eſt illa abſtinētia ī ſum-
mo. ibi ⁊ ꝯtinentia in ſūmo. Sed hoc in virgine maria.
ergo ⁊c̄. Preterea augmētat virtutē ꝯtinentie abſtinere
non ſolū a rebus bonis ⁊ licitis ſed etiam debitis. ⁊ ꝗꝫto
magis debitis. tāto maior ꝯtinentia abſtinere ab illis.
Sed beata virgo abſtinuit ab honoribꝫ ſibi debitis ſu-
per oēs. Unde eliſabeth viſitauit ⁊ ꝑma ſalutauit vt
minor que tamē erat maxima. qꝛ mater dei effecta. vnde
ab alijs abſtinuit. ergo ⁊c̄. Duodecimus eſt caſtitas.
hec ſm glo. eſt recte vti licitis. Apl's. Siue mādueatis ſi-
ue bibatis vl' aliud facitis. oīa in gl'iaʒ dei facite. Om-
nes ergo actōnes humane ſūt referibiles ad deū. Ille er-
go perfectius in ſūmo erit qui omnes actus ſuos in de-
um referet. ⁊ hmōi ſic referre eſt vti. Uñ magiſter ſeñ. in
j. diſ. j. dicit ꝙ vti eſt id qḋ in vſum venerit referre ad id
quod fruendum eſt. ſcʒ deo. qui ſolus fruendus eſt. Si-
cut autem contingit referre differenter ita contingit vti
differenter. Nam viatores contingit referre in deum om-
nia. eos dico qui ſunt boni habitualiter. Sed beata
Maria omnia ſemper actualiter referebat in deū. Odi-
lo Cluniaceñ. Unū pro certo ſcimus ꝙ omnis Marie
actio ſemper intenta fuit in dño. Oꝫ autē nullus viator
oīa ſēper tulerit in deū pateꝫ. qꝛ nullus potuit ſe abſti-
nere ab omni veniali. ⁊ pro tūc non actualiter illud refe-
rebat in deū in quo peccabat etiā venialiter. Ipa ergo ſo-
la ſemꝑ vſa eſt licitis. ideo caſtiſſima fuit ab eo ſalteʒ ca-
uendū eſt. quod dicit beatus Augꝰ. Nihil peius ꝗꝫ vti
fruendis. ⁊ frui vtendis. Utitur fruendis qui deo ſeruit
ꝓpter tēporalia. Fruitur vtendis qui finē vltimū ponit ī
creatura. ⁊ hoc proprie non eſt vti ſed abuti. Ex ꝑdictis
patet quō fructus honoris ⁊ honeſtatis produxit ven-
ter mentalis virginis glorioſe fructus. ſ. duodecim ſpiri-
tus figurati per duodecim filios iacob. quibꝫ benedicti-
oneʒ dedit ipe ſignificans deuʒ. Et ideo benedictꝰ fructꝰ
ventris fuit.

Eſt ⁊ alius ventris .§. II.

affectionalis viſceroſe compaſſionis fructus eius ī cōce-
ptu zelus honoris diuini ⁊ ſalus aīarꝫ. In parturien-
do labor ⁊ dolor pro huius executōne ſcʒ ſalutis aliorū.
Unde aplus. Filioli quos iterū parturio donec chriſtus
formetur in vobis. Hanc affectioneʒ ſuꝑ omnes habuit
beatiſſima maria ad dei honorē ⁊ hoīm ſalutē. Unde et
mater oīm dicitur. quos. ſ. ꝯcepit ꝑ affectum dilectōnis

z peperit p̱ labores z dolores in paſſione filij. Un̄ mlier illa habēs in capite coronā .xij. ſtellaꝝ. qđ expoſituꝫ eſt ſcꝫ de v̄gine maria z ei⁹ .xij. ſingularib⁹ gratijs z p̄uilegijs. exponit a btō Bern̄. z Alb. deſignare v̄ginē mariā Et ibi d̄r Apoc. xij. q̄ habebat ī vtero z clamabat vt pareret z cruciabat. Draco aūt an̄ mulierē ſtabat vt deuoraret partū ei⁹ ſꝫ nō potuit. Nā cū pareret maſculū. ſubito rapt⁹ eſt puer an̄ thronū dei. Cōcepit vt dictū eſt affectu eximio omnes electos dei. ſignatos p̱ maſculū ꝓpter vnitatē coꝝ z virilitatē. Clamauit deſiderijs z ſuſpirijs orōnib⁹ z meritis vt pareret. ita vt oēs veri fideles dyabol⁹ draco querit quē deuoret. Sꝫ electi cū moriuntur tūc naſcunt̄ in celis. z ſtatuunt̄ an̄ thronū diuine maieſtatis in gloria. Et draco vacu⁹ z ꝯfuſus remanet. Un̄ z viti aſſimilat̄ cū d̄r. Ego quaſi vitis fructificaui. ſimil̄ eni fuit filio ſuo dicēti. Ego ſum vitis z vos palmites. ſcꝫ apoſtoli z ceteri fideles. Qui manet in me. i. vnitus. hic fert fructū multū bonoꝝ opeꝝ. Producit̄ palmes a vite vt fili⁹ ꝓducit̄ a p̄re. Un̄ z ipe Jh̄s d̄r pater noſter in hymo. Preſta pater pijſſime. patriq̄ȝ compar vnice. ſicut mater ei⁹ vt vitis ꝓducit palmites ſibi herētes p̱ deuotiōem vt mater omniū ſꝫ imitatiōem. Et notandū q̄ ſicut nulla arbor ꝓducit ſpecioſiorē fructū vite. ita nulla eſt ita ꝓclinis ad terrā ex ſe. niſi p̱ aliū eleuet̄ ſic̄ vitis. Nulla eſt ita turpis z deiecta in trūco vt ipa. ad deſignādum q̄ humilitas q̄ facit hominē ꝓcliuū ad terram. ex vera ſui recognitōe z deiectū z vilē in cōſpectu alioꝝ ſcd̄m apparentiā exteriorē. z ex ſe nō aſcendentē ad aliū honorum z dignitatū. niſi ab alio eleuet̄. produxit precioſiſſimum fructum. ſcilicet dominum noſtrum ieſum chriſtū fructū copioſiſſimū p̱fectoꝝ operū. fructū ꝓcurationis ſalutis hominū. quia reſpexit humilitatē. ait ipa: ancille ſue. His fructib⁹ electoꝝ quoꝝ beata maria d̄r vitis z mater. dat̄ benedictio a dn̄o. dū dicit̄ in ps̄. Bn̄dixit oībus q̄ timēt dn̄m. z demū dicet̄ eis. Uenite bn̄dicti patris mei p̱cipite regnū vobis paratū. Matth. xxv. Bn̄dictus ḡ z fruct⁹ iſte vētris affectionalis beate Marie.

Sciendū etiā ſcd̄m Alber. q̄ in iſta ſalutatiōe annunciat̄ beatiſſime v̄gini p̱fectiſſima beatitudo. z p̱ ipam z ī ipa toti humano generi. Perfectio aūt beatitudinis cōſiderari pōt vel q̄ꝫtū ad ſubam vel q̄ꝫtū ad cauſam vl̄ q̄ꝫtum ad efficientiā. Si q̄ꝫtū ad ſubam. vel eſt a malo excluſio. z h̄ notat̄ in aue vel eſt ad bonū inductio. z h̄ cōprehendit̄ in gr̄a plena. Si attendat̄ quantū ad cauſaꝫ ſic d̄r dn̄s tecū. Si q̄ꝫtū ad efficientiā. vl̄ hec eſt mediata. z ſic eſt. bn̄dicta tu in mulierib⁹. vl̄ eſt cauſa īmediata. z ſic eſt. bn̄dict⁹ fruct⁹ vētris tui.

De viſitatione beate Marie facta elizabeth Capitulum. xxvij.

Exurgēs maria abijt ī montana iudee cū feſtinatiōe. Luce. j. ca. In ſacra ſcriptura d̄r quis exurgere tripliciter. Primo enī d̄r exurgere quis a ſomno culpe. Aliquādo dicit̄ exurgere penitēs in ſpe venie. Tertio modo d̄r exurgere ad profectum gr̄e. Peccatori enī dicit̄ qđ ait apoſtol⁹. Surge q̄ dormis z exurge a mortuis z illuminabit te chriſt⁹. In peccatis p̱manēs d̄r dormire quia ſicut in ſomno dormiens. nil meritorij opis habet. q̄ vſus liberi arbitrij eſt ligatus. ita peccator in tali ſtatu qđ opus agat de genere bonoꝝ nihil meret̄ ad vitā eternā valēs. Et ſicut dormienti in ſomnis videt̄ ſibi aliquando habere multas diuitias z delicias z in eis gaudere. ſꝫ euigilās ſe illis vacuū videt z quaſi illuſum vn̄ z ꝯtriſtat̄. Ita peccatori videtur iſta bona mūdi tenere z poſſidere. z dū ſperat ſe ī eis p̱manere ī morte q̄ſi euigilat. z tūc cernit illa fallacia fuiſſe z trāſitoria. z eis carere ſeu ea dimittere p̱ mortem.

Surgere q̄s d̄r tripliciter.

affligit̄ z nimis dolet. Ps̄. Dormierūt ſomnū ſuū et nihil inuenerūt oēs viri diuitiaꝝ in manib⁹ ſuis. Cum aūt peccator reuertit̄ ad p̄niam d̄r ſedere p̱ humiliatiōꝫ ſui. Nā z de more loquēdi eſt. vt cū quis humiliat̄ dicit̄ poſitus ad ſedendū. Un̄ xp̄s p̱ ps̄. humiliatiōꝫ ſue paſſionis vocat ſeſſionē dum ait. Tu cognouiſti ſeſſionem meā. i. approbaſti z gratā habuiſti humiliationē meam. Tali igit̄ humiliato in penitētia. Unde z ſedenti dicit̄ vt ſurgat ſcꝫ ſperando veniā peccatoꝝ. z adiutoriuꝫ gr̄e ad bn̄ agendū. Nā vt ait beat⁹ Amb. de pe. diſ. j. Nemo digne poteſt agere p̄niam. niſi q̄ ſperauerit veniā. Talibus igit̄ penitētib⁹ dicit ps̄. Surgite poſtq̄ȝ ſederitis q̄ mãducatis panē doloris. i. vos q̄ paſcimini dolore z lachrymis cōpunctiōis. poſtq̄ȝ ſederitis. i. humiliaueritis vos. ſurgite ad ſpem venie. Proficientib⁹ quoq̄ȝ z perfectis d̄r. Surgite z ite. quia nō habetis hic requiē. dic̄ ꝓpheta. Surgite affectu ad patriā ſupernā ꝯtemplādo z deſiderādo ſup̱na. z ad ipa feſtinādo. z iſto modo loq̄tur ſpūſſanctus aīe z deo dilecte. Surge z ꝓpera amica mea columba mea formoſa mea z veni. Iaꝫ enī hyems tranſijt. imber abijt z receſſit. flores apparuerūt in terra noſtra zc̄. Ut ſurgat dicit̄ ad ꝯtemplationē z amorē ſupernoꝝ z p̱fectionē virtutū. Amica vocat animā ꝓpter charitatē que eſt amicicia vera. dei cū homine. columba mea ꝓpter ſimplicitatē. quia columba fel malicie nō habet. formoſa mea. ꝓpter morū honeſtatē. propera ait. q̄a neſcit tarda molimina ſpūſſancti gratia. id eſt. non permittit tardare ad bene op̱andum. Et ſubdit rōnem aptitudinis ad iſtū ꝓceſſum ad ſup̱na q̄ iā trāſijt hyems frigida peccatoꝝ q̄ deleta ſunt. Imber abundans paſſionum z temptationū receſſit. nō ita frequēter moleſtāt. flores ſanctoꝝ deſiderioꝝ manifeſtant̄ in terra viuentium. Tp̱s putatiōis aduenit ſcꝫ reſecandi ſup̱flua zc̄. Et ita tertio mō ſurrexit maria cū d̄r. Exurgēs maria abijt cum feſtinatiōe in montana iudee. Sunt aūt tria montana que trāſiuit maria.

Primus mons humilitatis
Secūdus mons fraterne charitatis
Terti⁹ mons ſuperne ꝯtemplationis z ſuperne ſocietatis.

Quantū ad primum .§. I.

id eſt. de vera humilitate poteſt exponi illud Geneſ. xix dictū loth. In monte ſaluū te fac. Nam vt ait Grati⁹. de p̄nia diſ. j. §. taciturnitas. Sine humilitate nomini poteſt eſſe ſalus. Dicit̄ autē humilitas z vallis z mons diuerſis reſpectib⁹. Nā vallis dicit̄ que eſt in imo. quia p̱ eam habet̄ vera cognitio ꝓprie vilitatis. q̄m puluis z cinis infructuoſus. Eſt enī humilitas ait beatus Bern̄. virtus qua homo veriſſima ſui ip̄ſi⁹ cognitione ſibi vileſcit. Et ſcd̄m hoc dicit ps̄. Emittis ſcꝫ tu deus fontes videlicet gratiaꝝ in cōuallibus. i. mentes humiliū. Mōs vero dicit̄ humilitas inquantū p̱ eam eleuat̄ mens ad cognitiōem dei z aliaꝝ virtutū. z demū exaltatur ī celū. quia q̄ ſe humiliat exaltabitur. ait domin⁹ Ieſus Matthei. xxiij. Et ſcd̄m h̄ ait Anſelm⁹ in libro de ſimilitudinibus. vocat eā z aſſimilat monti ad quē aſcendit̄ ſeptē gradibus de quib⁹ habes ſupra in capitulo de humilitate. Sed vt breuius loquamur glo. ſuper illud Mat. iij. Sic decet nos implere omnē iuſticiā. dicit. id eſt perfectiſſimā humilitatē. cuius gradus ſunt tres. ſcꝫ ſubijcere ſe ſuperiori. quod eſt neceſſariū ad ſalutē. Secūdus ſubijcere ſe equali quod eſt humanū z quietū. Tertius ſubijcere ſe inferiori quod eſt exemplū p̱fectiſſimū. ſicut fecit Ieſus petens z ſuſcipiens baptiſmū a Iohāne baptiſta. rex a milite. domin⁹ a ſeruo. ſanctificator a ſanctificato. z poſtea etiā lauans pedes diſcipuloꝝ. Per hūc

Puſillitas d̄r mons z vall' diuerſis reſpectib⁹

g. cl. liij. c. xij. §. ij. q ii in fine

mon:⁊ exurgēs maria abijt in mōtana iudee q̄ interp̄ta
tur ↄfeſſio.q2 ꝑ hāc homo nihil ſibi attribuit.⁊ totū deū
eſſe ↄfitet̃ qui viſitauit Elizabeth humiliauit ſe inferio-
ri ꝑgēs regina ad vaſallū. Dña ad ancillā.mater dñi dei
ad matrē ſeruuli.qḋ intel·igēs Eliſabeth viſitata ⁊ a ſpi
ritu ſancto edocta ait. Vñ hoc mihi vt mater dñi mei ve
niat ad me.quaſi diceret.nō eſt hoc decēs.ſ3 poti9 ꝙ ego
venirē ad te vt dominā meā ⁊ mr̄em dñi mei. Et nō ſo-
lū iuit ſed ⁊ ꝓoꝛ ſalutauit.⁊ nō ſolū ſalutauit. ſed cum ea
trib3 mēſib3 ſtetit vt ī partu tūc futuro ei ſeruiret. Et q̇s
vnq̄3 audiuit talia vt regina maximi dñi grauida ꝑgat
ad ſeruā ſuā ad miniſtradū ei in partu eius. Unde exē-
plo eius dīſt homīes etiā inferiorib3 humiliari ⁊ ſeruire
aliquādo.

Secundus eſt mons.§.II.

charitatis qua quis cōfitet̃ deū.⁊ ideo mons Judee ſū-
me bonū ⁊ ſibi munificētiſſimū. Hic eſt mōs in quo bñ
nē.in pš. Nō eni ſumus(ait apl's)in quos fines ſeculo-
rū deuenerūt. Et in iſto ſecl'i fine ꝓpter nimiā charitatem
qua dilexit nos deus.verbū caro factū eſt ⁊ habitauit ī
nob. Et de iſto mōte exiuit lex euāgelica vt p̄dixerat Eſaias
que eſt lex charitatis chriſto cū apl'is recumbente cū diſ
cipulis in mōte ſyon ⁊ dicēte. Hoc eſt p̄ceptū meū vt di-
ligatis inuicē. Et ad hāc vt ad finē reducitur lex decalo
gi data in mōte ſynai vt mōs altiſſimus ip̄a charitas ele
uās nos ſuꝑ cherubin ⁊ ſeraphin.⁊ cū deo vniens. ha-
bet enī amoꝛ vim vnitiuā inq̄t Dyoni.qḋ ⁊ ip̄m nomen
De gradibus montis.ſ.cari-tatis insinuat. Charitas dicit̃ quaſi chara vnitas. nec aliqua
vnitas creature ē carioꝛ ea.nec p̄cioſioꝛ. Hab3 ⁊ iſte mōs
gradus ſuos quib3 aſcēdit̃ ad ſūmū ei9. Prim9 ē inci
pietiū.quoꝝ officiū eſt tētatiōnib3 reſiſtere viriliter.ac a
criminalib3 abſtinere. Secūdus ꝓficiētiū.quoꝝ exerci-
tiū eſt nō ſolū vitia euitare.ſed aſcēſiones ī coꝛde ſuo diſ
ponere ī valle lachꝛymaꝝ huius vite.vt in ſtatu virtutū
in quo eſt nō quieſcere ſed ī anterioꝛa ſe extēdere ⁊ ꝑfecti-
oꝛa opa. Nā ſ̄m btm̄ Berñ.in via dei nō ꝓgredi ē regre
di. In cuius figura illa aīalia de quib3 loquit̃ Ezechiel
in p̄ma ſua viſione ſc̄tōs deſignātia.vt exponit btūs gre
goꝛius dicit ꝙ cū ambularēt nō reuertebant̃.ſed vnum-
quodq̄3 ante faciē ſuā gradiebat̃ Ezech.j. Terti9 gra-
dus eſt deo inherere feruētiſſimo amoꝛe.vt cum pſal.di-
cat Quēadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarum
ita deſiderat aīa mea ad te de9.⁊c̄. Et cū apl'o. Cupio
diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. Et ne videat̃ ꝓximū nō curare cu3
eodē.ad Rom̄.ix.dicere. Optabam ego anathema eſſe a
chꝛiſto ꝓ fratrib3 meis. Qḋ tamē ſane intelligēdū ē. Nō
enī optabat ſeparari a charitate chꝛiſti ꝓpter ſalutē pro-
ximoꝝ. Anathema enī ſeparatōem impoꝛtat q2 hoc fuiſ
ſet ↄtra oꝛdinē charitatis ſed optabat ⁊ ope agebat. vt
ad temp9 ſepararetur ↄſolatōib3.⁊ quaſi fruitōe xp̄i ex dul
cib3 ↄtemplatōib3 eius eas dimittēdo frequēter. vt con
uerſioni ⁊ ſaluti aīaꝝ inſiſteret p̄dicādo ⁊ diſcurrendo.
De ip̄is gradib3 charitatis,dicit btūs Aug9. de pe.diſt.
ij. Si q̇s. Charitas cū fuerit nata nutrit̃.cū fuerit nutri
ta roboꝛat̃.cū fuerit roboꝛata ꝑficitur.cū fuerit ꝑfecta q̇d
ſ.ti.vj.c. ij.§.ij. dicit. Mihi viuere chꝛiſtus ē ⁊ moꝛi lucrū. De his gra-
dib3 habes in titulo de charitate. Per mōtē iſtū exur-
gēs maria abijt viſitādo Elizabeth vt mutuis affatib3
adinuicē cōſolarent̃.vt a verecūdie pena Elizabeth ſuble
uaret. Erubeſcebat enī vt dixit euāgeliſta ſe grauidā re-
periri in ſenectute.⁊ carnalib3 actib3 opam dediſſe.⁊ ideo
occultabat ſe. Et cōfoꝛtata ex verbis beate virginis que
pꝛius verecūdabat̃ eſſe grauidam.poſtea ī dño gl'iabat̃
ſe pꝛophetā edidiſſe. Venit vt ⁊ de bonis ⁊ donis colla-
tis ſibi a dño ei reuelatis fecunditatis ſue ei ↄgauderet.

Venit vt filius ſuus iohānes in vtero ſanctificaret̃.⁊ iā
filij ſui ieſu chꝛiſti ꝓpheta inſtitueret̃.⁊ ip̄a ꝓpheteſſa effi-
ceretur. Nā poſt Elizabeth ꝑ ſpūm ꝓphetie oſtendit ſibi
notum qḋ erat oīb3 occultū ſc3 virginē dei mr̄em effe-
ctam. De filij ꝓfectu ſui ait Ut facta eſt vox ſalutatiōis
tue ī aurib3 meis exultauit infans in vtero meo. Credit̃
tūc iohānem q̇ ſex mēſes habebat in vtero matris accele
ratū obtinuiſſe vſum liberi arbitrij.iuxta illud ecc̄e. Ac-
celerat̃ ratō in ꝑuulo nōdū nato inſtinctu ſacri pneuma
tis.⁊ tūc ſanctificatū fuiſſe purgatū.ſ.ab oꝛigīali gratia
dei repletū.vt p̄dixerat patri archangelus in tēplo dī ⁊
cognouiſſe ſaluatoꝛis ſui in vtero virginis exiſtentis ad-
uētū.⁊ ideo exultauit modo nobis ignoto ī vtero. Et qḋ
voce nō poterat nondū natus ope exultatōis vt pꝛophe
ta chꝛiſtū demōſtrauit.

Tertius mons eſt .§.III.

contemplatōis in qua repitur maxima iocūditas ḋ quo
dñs ꝑ Eſaiā Et faciet dns in monte hoc ſc3 ↄtemplati-
onis diui noꝝ ↄuiuium pinguiū.ↄuiuiū medullatoꝛū.
id eſt refectōem ſpūalē plenā iocūditate ⁊ dilectōne. Et
figurat̃ mons iſte ꝑ mōtem thaboꝛ. ad cuius ſummita-
tē ducens ih̄s petrum.iacobū. ⁊ iohānē transfiguratus
eſt ante eos oſtendēs aliqual'r gloꝛiā ſuam. Ex cuius vi-
ſionis ſuauitate inebꝛiatus petrus ait. Dñe bonū eſt nos
hic eſſe. Ad hmōi aſcēſum opoꝛtet ducere Petrū qui in-
terp̄tatur diſcalciatus. Jacobū qui interp̄tatur ſupplan
tans.⁊ Johānē in quo eſt gratia interp̄tatus.i. mūdi cō
temptū.diaboli tētationū.ſupplantatōem. ⁊ carnis caſti
moniā gratioſam. Et ꝑ hāc ↄtemplatōem aſcēdit mēs
humana vſq̄3 ad exercitiū patrie ſuperne.de quo Eſaias
Gaudiū ⁊ leticia inuenitur in ea grārumactio ⁊ vox lau
dis. Per hunc mōtem contemplatōnis trāſiuit btā vir-
go in quo eſt ↄfeſſio laudis diuine ⁊ gratiarūactōis ī ſū
mū gaudium.quādo poſtq̄3 intras domū zacharie ſalu-
tabat Elizabeth. Ip̄a quoq̄3 Elizabeth repleta ſpūſācto
cum filio ip̄am matrē dñi cognoſcēs mirabiliter collau-
dauit. Unde tūc in altiſſimam ↄtemplatōem diuinoꝝ
aſcendens ⁊ ſummo gaudio repleta canticū canticoꝛum
intonuit dicens. Magnificat anima mea dñm.vbi ma
gnitudinē diuine maieſtatis ↄtemplās exultauit in do-
mino. Ubi ſciendū vt notat ꝑ totū dñs iohānes domi-
nici Cardinal' ſuꝑ Magnific.circa p̄ncipiū. Cauſa ma-
terialis gaudij eſt vox laudis ex leticia coꝛdis ꝓueniēſ
vt dicit Iſidoꝛus in li.ethico. Et notādū ꝙ cāticoꝛu3
quedā ſunt obumbꝛatica.quedā figurata.quedā iubila
ta. Pꝛima ſunt omnia cantica veteris teſtamenti. q2 om
nia in figurā cōtingebāt illis.j.Coꝛinth.x. Secūda ſunt
omnia cātica noui teſtamēti.q2 nūc nox p̄ceſſit.dies aūt
appꝛopinquauit. Sūt aūt nō ſolū figurata ꝑ cātica vete
ris teſtamēti.ſed etiā iſta cātica quodāmō figurāt canti
ca vite eterne. Eſt enī ſ̄m Dyoñ.ſtatus noui teſtamenti
mediū inter ſtatum veteris teſtamēti qui erat ſolū figu-
ratiuus.⁊ ſtatū patrie vbi nil figure ſed oīa ī luce cla-
reſcūt. Nā in nouo teſtamēto ⁊ exhibet̃ res figurata per
vetus teſtamētum.⁊ eſt etiā figuratiua eoꝝ que ſūt ī pa
tria. Tertia aūt cantica ſūt ea que cātātur in vita eter
na.de quib3 dicitur in Apocal'.ꝙ cātabant ſācti canticū
nouum ante ſedem dei ⁊ agni. Item Canticoꝝ alia ſunt
cantica ſolū.alia ſunt cātica canticoꝝ.in veteri teſtamēto
notum eſt. In nouo cātico tria ſunt ſc3 Benedict9.3ʒ nūc
dimittis.tertiū eſt Glia in excelſis.qḋ eſt cāticū cāticoꝝ
Et cantica quidem ſūt de victoꝛijs ſed cātica cāticoꝝ de
pꝛemijs. Cantica veteris teſtamēti ſuboꝛdinant̃ canticꝭ
noui teſtamenti figuratiue quod intuēti ſatis lucide pa
tet. Nā oīa illa cātica cōpoſita ſūt ꝑ grārūactōne.aut ex
hoſtiū ꝓſtractōe ſic Cātem9 dño gl'ioſe.⁊c̄.Exo.xv.⁊ que

dam alia. Aut p quadã liberatiõe. vt illud Ezech. Ego dixi in dimidio rc. Iſa. xxxviij. Aut p donoꝝ receptone vt illud anne. Exultauit coꝛ meũ in dño rc. j. Reg. ij. Et qꝛ ſpa victoꝛia patuit dño duce nato. iõ eius milites angeli cecinerũt Glia in excelſis deo. Inſpecta aũt libertate iuxꝛ ꝑpli zacharias cecinit. Bñdict⁹ dñs deus iſrael. Cũ aũt ſymeon donum maximũ in vlnis ſuſcepit. ꝛ ipẽ canticũ cecinit Nũc dimittis. Cantica aũt canticoꝝ ſalomonis ſubordinanť huic cãtico cãticoꝝ ꝟginis. ſcʒ magnificat. Et vt docet Egregi⁹ Origenes ſup cãtica canticoꝝ nõ ſtatim a pncipio ſunt cãtata cãtica canticoꝛuʒ. ſʒ pus egypto calcato ꝛ mari rubꝛo trãſmiſſo hoſteqꝫ pꝛoſtrato cantatũ eſt. Cãtem⁹ dño glioſe rc. Sʒ nõdũ ventum eſt ad cãticũ canticoꝝ. Notandũ igiť qꝫ ſicut illa cantica canticoꝝ ſalomonis ſex famoſa cãtica pceſſerũt ſex grad⁹ ſignificãtia. qbꝫ ad cantica canticoꝝ mẽs põt aſcẽdere humana. Sic ſex act⁹ famoſos huic cãtico cãticoꝝ ꝟginis ſcripta circa ꝟginẽ almã deſcribit euãgeliſta vt euidẽter eluceſcat qꝫ illa iſti vt vmbꝛa deſeruiũt. Preceſſit pmo canticũ moyſi Exo. xv. Cantem⁹ dño rc. ſignificat libertatẽ pctõꝝ. i. a peccatis. Secũdo canticuʒ ꝑpli iſrael. aſcẽdit pute⁹ rc. Nũe. xxj. Et notat largitatẽ graꝝ vel donoꝝ. Tertiũ canticũ delboꝛe. Qui ſpõte obtuliſtis aĩas vr̃as rc. Judicũ. v. Et inſinuat obedientiã ſubditorum. Quarto canticũ aliud moyſi illð. Audite celi q̃ loquar. Deuť. xxxij. ꝛ demonſtrat inſtructiõʒ diuinoꝝ eloquioꝝ. Quinto canticũ anne. illud. Exultauit coꝛ meũ. ꝛ ſignificat vbertatẽ gratuitoꝝ. Sexto canticũ quodlibet dauid in pſal. qð figurat venuſtatẽ varietatẽ dulciũ ſonoꝝ. i. gaudioꝝ mentiũ. Poſt q̃ ſequiť canticũ canticoꝝ ſalomonis. ğ virginẽ ſacrã deſcribit euãgeliſta cãtatricẽ A vicijs denudatã pmo dicẽs. Aue. i. ſine ve. gratijs fecundatã. cũ ſubdit. gr̃a plena. dei ſoli⁹ impio ſubiugatã cũ ſubinfert. dñs tecũ. bñdicta tu in mulieribꝫ. q. d. mulieres ceteri ſub viri poteſtate ſunt. tu ſoli dño q̃ eſt tecum diuinis eloquijs illuſtratã. qñ cogitabat qualis eſſʒ iſta ſalutio. ruminãs ſcpturas. ꝛ iteꝝ querẽs. quõ fiet iſtud. Tãti filij delitijs impgnatã. qꝛ inuẽta eſt in vtero habẽs de ſpũſctõ. modulatis gaudijs pdotatã cũ intrans domũ zacharie ꝛ ſalutãs elizabeth auditis ab ea laudibus ſuis totã a deo recognoſcẽs ꝛ ad montẽ ꝯtemplatiõis ꝛ diuine laudis aſcẽdens ait. Magnificat aĩa mea dñm. Et aduerte fideliter. qꝛ q̃cq̃d in illis obumbꝛatis cãticis canticoꝝ petiť. aut factũ eſſe deſcribiť. totũ hic lucið habitũ inſinuať. Nã ibi petiť oſculũ. Oſculeť me inq̃t oſculo rc. Hic habeť ꝯiũctio ſcʒ diuine nature cuʒ humana. Ibi poſtulabať tractio. Trahe me inq̃t rc. hic hr̃ diſcurſio. nã maria ꝑgit cũ filio in vtero ad elizabeth. Ibi q̃riť locus paſt⁹ ꝛ acubit⁹. h habeť cubans in aluo paſt⁹ aliměris ꝟginis. Ibi videbať longe ſaliẽs in montibꝫ. hic feſtinãter in mõtana duciť realiter. Ibi querebať ĩ lectulo ꝛ nõ repꝑiebať. hic claudiť in coꝛpuſculo ꝛ pꝛedicatur. Mater ibi vocabať dilect⁹ vt deſcendat. hic humanať vt ſe oñdat. Ibi ꝯuerſio ei⁹ ad humanã naturã ſpabať hic iã facta denominať. Ibi nat⁹ fact⁹ petebať ad oſcl'a ꝛ amplex⁹. hic incarnat⁹ aliť vt pariať. ꝛ deť oĩbꝫ ei⁹ deſiderãtibꝫ amplex⁹. Et ſic lege oĩa cãtica canticoꝝ ſalomonis. ꝛ qð ibi repꝑis obumbꝛatũ. in ꝟgine videb ſub carne reuelatũ. Et qꝛ dicebať qꝫ h pcioſum canticũ canticoꝝ ſcʒ Magnificat ſuboꝛdinatur canticis vite eterne.

Sciendũ qꝫ pmus grad⁹ ꝛ ſumm⁹ beatitudinis ẽ viſio ipa diuinitatis. ex q̃ tanq̃ꝫ ex fonte oĩs ali⁹ grad⁹ beatitudinis accidẽtaliter deriuať. vt noſter ſanct⁹ doctoꝛ in q̃rto ſniaꝝ aſſerit diſ. xlix. In qua viſione extrema aĩa rapta mox magnificat deũ vt pm⁹ ꝟſus inſinuat. Et q̃a tãti boni viſio ſine ĩmenſo gaudio eſſe nõ poteſt. ſtatim exultat ſpũs in deo ſalutari ſuo. vt ðt ſecundus verſus.

In hoc aũt lumine ꝛ gaudio aĩa ſeipam cognoſcit. ꝛ videt ſe illa tãta glia indignã. ꝛ ſic fateť ſe humilẽ ancillã vt tertius ꝟſus ſonat. Hinc cõparat pmia. pmiatuʒ ad pmiantẽ. Et addit. Quia fecit mihi magna. mihi indigne magna pmia ꝛ pmians potẽs eſt. vt habeť in q̃rto verſu. Inde ꝟo ꝯſpicit nõ ex meritis humilitatis ſed ex mera miſericoꝛdia oĩes beatos beatitudinẽ conſecutos. Et dicit in q̃nto verſu Et miſericoꝛdia ei⁹ a ꝑgenie in ꝑgenies rc. Poſtmodũ de ipa ĩpꝛopoꝛtionata ꝓpoꝛtiõe .ſ. pmij. ꝛ pmiate aĩme differẽs cũ aĩa habeat vltra id q⁹ de ſui natura ꝯſequi põt. fateť id euenire ex mera diuĩ potentia dicẽs in ſexto verſu. Fecit potentiã in bꝛachio ſuo. Sʒ ipa potentiſſima manu intueť equiſſimã iuſticiam. malos merito punientẽ. ꝛ dicit. Diſperſit ſuperbos mẽte coꝛdis ſui. Et quoniã nõ eſt parua poꝛtio illi⁹ ſumme felicitatis. ſocietas beatoꝝ repleta ad ſupabundantiã et inebꝛiata ab vbertate dom⁹ dei ipos intueť. ꝛ ait in verſu ſeptimo. Eſuriẽtes implebit bonis rc. Quoniã vero iſta eſuries nõ eſt in patria ſʒ fuit in via. ibi intueť pmiſſiones factas ſub duplici teſtamẽto teſtãte pſ. Sic audiuimus ſic vidim⁹. Exultateqꝫ in tali ꝯſpectu iuxta illud Cañ. j. Exultabim⁹ ꝛ letabimur in te memoꝛes vberum tuoꝝ. i. teſtamentoꝝ. Et ſicut ſunt duo teſtamenta. ſic ſubmittit duos verſus. ſ. ſuſcepit iſrael pueꝝ ſuũ. Et ſicut locut⁹ eſt. p nouo teſtamẽto. Sicqꝫ igiť cãticũ canticoꝝ iſtud. ſ. magnificat. omnia cantica ꝯtinet padiſi. vbi effectualiter ſine ceſſatione cantať canticũ nouũ. Magnificat ſm illud pſal. Cãtate dño canticuʒ nouũ. laus eius in eccl'ia ſanctoꝝ. Qð canticũ diciť nouũ nouitate vniuerſitatis. qꝛ factũ a matre omniũ dña illð Magnificat. Nouitate poteſtatis. qꝛ nunq̃ꝫ viſa eſt tanta ptãs. Nouũ faciet dñs ſup terrã rc. Nouitate iocũditatis. nullum cãticũ cãtať in eccl'ia tãta iocũditate ꝛ ſolennitate ſicut magnificat. Sic ergo exurgẽs maria ab oĩbꝫ terrenis abijt in mõtana ꝯfeſſionis diuine. h eni interpretať iudea. vt dictũ eſt in celeſtibꝫ iocũdiſſime ꝯtẽplãs diuina. Et in h mõte iocũdo ꝯtẽplatõnis ſita ait. Magnificat aĩa rc. Hec oĩa Johes dñici.

De cãtico btẽ ꝟginis in q̃ aliq̃ dicũť magna tripliciter.

Capitulum. xxviij.

Magnificat aĩma mea dñm. Beatiſſima maria ex pncipio hui⁹ cantici allicit animos omniũ vt audire inclinent que cantat pmittẽs Magnificat. i. magna dei pdicat. Sic ꝛ ſapia cũctos ad ſe ꝯgregare cupiẽs de ſũmis excelſiſqꝫ ꝟticibꝫ inquit. O viri ad vos clamito. Vox hoim ad filios hominũ. ꝛ ſequiť. quoniã de rebꝫ magnis locutura ſum. Vbi eſt breuiter notãdũ qꝫ aliqua dicunť magna tripliciter. Primo ꝓuatione. hec ſunt expulſiua. Secũdo extimatione. ꝛ hec ſunt dubitatiua. Tertio vera ꝑfectione. ꝛ hec ſunt attractiua. Magna ꝓuatione ſunt vicia ꝛ peccata. Vnde. ij. Eſdre. viij. diciť. Sumus in magno peccato vſqꝫ in diẽ hanc. Et dicunť magna peccata quia ꝓuant magnis bonis. ſ. gratia dei ꝛ gloꝛia. Et hoꝛuʒ magna ſpũ diabolico cantica cõponũt poete comedias. tragedias. ꝛ ſatira obſcena. quoꝝ mũdus hodie eſt plenus. ꝛ que ſunt de ſe fugitiua videnť allectiua cũ hodie vulgus a veritate aures auertãt ſcripturaꝝ. ꝛ ad fabulas cõuertanť. quibꝫ poteſt inuehi illud xp̃i Joh. viij. Propterea vos nõ auditis magnalia dei quia ex deo non eſtis ſed ex patre dyabolo. Magna extimatione dicuntur diuitie ꝛ hmõi tpalia. de q̃bꝫ Prouer. xv. ðr. Theſauri magni ꝛ inſatiabiles que tñ in rei veritate modica ſunt. ꝛ q̃ſi nihil. Eccẽs. j. Omnia vanitas. ꝛ hoꝝ vſus mal⁹ multa bona aufert. qꝛ difficile eſt imo impoſſibile diuitẽ intrare in regnũ celoꝝ. Math. xix. Intelligẽdo ð illis diuitibꝫ

Magna dicuntur tripliciter

qui ponūt finē in eis ⁊ abutūtur eis. Sed bonus vſus
eoꝝ magna bona acquirit. iuxta illud Facite vobis ami
cos de māmona iniquitatis. Hoꝝ cātica componūt aua
ricie dediti. q̄ eſt ydoloꝝ ſeruitus. Hoꝝ ſcole ſunt plene.
ita vt dicatur ꝑ Hiere. ꝓphetam. A maiori vſqꝫ ad mi-
norē. A ſacerdote vſqꝫ ad leuitā oēs auaricie ſtudent.
ſed fallaces eas appellat ſaluator. q꞉ ꝓmittūt leticiā ⁊ pa-
rāt triſticiā. Uere aūt res magne ſunt que magnis con-
cedūtur. He res ſūt magne. maiores. ⁊ maxime. Magne
res ſūt virtutes ⁊ dona que hic habētur. Maiores ſunt
virtutes q̄ habent̄ in patria. Maxime vero pater ⁊ filiꝰ
⁊ ſpūſſanctus. Maxime dico ꝑſone. De reb꞉ magnis et
maiorib꞉ dicit apl's. j. Coꝝ. xiij. Nunc manēt fides. ſpes
charitas tria hec. Maior autē hoꝝ eſt charitas. Ecce qꝫ
q꞉ oīe cōparatiuū ꝑſupponit ſuū poſitiuū. Caritas au-
tē q̄ ibi deſcribitur que nunqꝫ excidit. eſt charitas patrie
⁊ hec maior dicit̄. ſ. virtutib꞉ que habentur in via. Deus
autē eſt maximus. ⁊ quod habet̄ ipē a nobis ꝑ grām vł
gloriā eſt maximū donū. Unde apl's Petrus ep'la. ij. c.
j. ait. Uocauit nos propria virtute. ꝑ quā maxima ⁊ pre
cioſa nobis donauit promiſſa. vt per hec efficiamur di-
uine nature conſortes. q꞉ ergo inſerta eſt mētib꞉ hominū
veri ſūmiqꝫ bōi cupiditas. vt ait boe. de phi. ꝯſo. Bonū
cognitū mēte trahit. Magnū bonū magne trahit. maiꝰ
bonū magis trahit. Sed maximū bonu maxime trahit
Ut ergo virgo ſācta ad ſcolas ſuas oēs traheret. dimiſ
ſis peccatis ⁊ fabulis ſpretis mūdanis tradere promit-
tit de maximis delicijs ⁊ ait Magnificat aīa mea do.
ps. Magnificabo eū nimis in ore meo. Et in alio pſal'.
Repleat̄ os meū laude tua. vt cātē tota die magnitudi-
nē tuā. In quo verſu ꝑmo tria poſſūt ꝯſiderari circa il-
lud cāticū cāticoꝝ. Primo cā materialis al's ſubiectiua.
magnificat. Secūdo cauſa actualis ⁊ effectiua. aīa mea.
Tertia cauſa finalis ⁊ obiectiua. dominū.

Quātum ad primum .§. I.

materia huius cātici eſt tradere magnalia dei. vñ dicit.
Magnificat. Unde notādū qꝫ ſicut omniū reꝝ conſtan-
tiū determinata eſt magnitudo ⁊ q̄ntitas. teſte pho ī ter-
tio ⁊ quarto phiſicoꝝ. Sic oīs create nature eſt deter-
minata potentia cum ſolius dei dicat̄ potentia infinita.
Cū igit̄ humanꝰ intellectꝰ dicat̄ ⁊ ſit aliqua creatura. nł-
li dubium eſt quin eius potētia ſit finita ⁊ limitata. ita
vt ſupra ſe aſcendere ñ poſſit niſi diuīo lumīe ſuperiori
ductus. dicente pſal'. In lumīe tuo videbimus lumen.
Tria autē ſunt que intellectui noſtro obijci poſſūt. Pri-
mo vilia ⁊ mechanica. Secūdo media ⁊ phiſica. Tertio
premia ⁊ theologica. Et per vſum quidem ⁊ occupatōēꝫ
mechanicoꝝ. vt eſt textoria ⁊ cemētaria. et hmōi virtus
intellectiua hebetatur. vt experiētia notū eſt. Unde et di-
cūtur mechanice artes a mechor mecharis. ſm Alber. q꞉
intellectus quaſi mechatur. ⁊ degenerat a ſua nobilitate
cum magis ſit inclinatus ad naturalia q̄ꝫ digniora. Uñ
qui diutius ſe dederūt hmōi mechanicis etiā ſubtilibuſ
⁊ ingenioſis. vt picture. ſculpture. ⁊ hmōi ſpeculatiuis
magis inepti ſūt. Media vero. id eſt ipoꝝ naturalium
ꝯſideratio ⁊ iugis ſpeculatio magis iuuat intellectiuaꝫ
q꞉ verſat̄ circa propriū obiectuꝫ q̄d eſt veritas abſtracta
a materia. Sed iſtoꝝ naturalium ſpeculatio eſt duplex.
Una eſt que cōſiſtit in ipīs reb꞉ qualis vocatur ſcientia
naturalis. que ſpeculatur curſus ſtellarū. herbarū. vires
naturas aīaliū. ⁊ hmōi. Et hec eſt imperfecta, ⁊ minus
virtuoſum reddit intellectū. Secūda eſt que reruꝫ fines
⁊ cauſas inueſtigat pro poſſe. ſ. a quo res ipē ſunt. ⁊ ad
quē finē vltimū facte ſunt. ⁊ quē repſentant preloquunt̄
Et iſta eſt vera phia naturalis. ſm deſcriptionē etiā ipſiꝰ
phiſici ꝑmo phiſicoꝝ in ꝑncipio. ad quā tamē ſpecula-
tionē ipē nō deuenit. ꝓpter quod vocat̄ metaphiſica vel
theologia. licet ꝓprie ſit naturał. q꞉ inuiſibilia dei a crea-
tura mūdi per ea que facta ſunt intellecta ꝯſpiciuntur.
Sempiterna quoqꝫ virtus ac diuinitas ad Roman. j.
Qua via nullo alio lumīe illuſtrati antiqui philoſophi
venerūt in cognitōem ipius dei. vt oſtēdit diuus Aug.
in. viij. de ciuita. dei. Et hinc eſt qꝫ deum eſſe dicat̄ per ſe
notū. neqꝫ ꝯtineri ſub articulis fidei q꞉ in lumīe natura-
li demōſtratur deū eſſe. vt optime probat doctor noſter
de aquino in ꝑmo cōtra gentiles. Hec ſpeculatio iuuat
intellectū nō parū. dicente pſalm̄. Mirabilia teſtimōia
tua. ⁊c̄. Sed aliqua ⁊ tertia obijciunt̄ intellectui que vo-
co premia ⁊ theologica. ſub quo membro intelligo oīa
que naturali lumine intelligi nō poſſunt. vt eſt eterna fe-
licitas. quā nec ocl's vidit nec auris audiuit. ⁊c̄. Simpli-
cia eterna trinitas perſonaꝝ. Judicia dei que incomphē-
ſibilia ſūt dic̄ apl's. Myſteriu incarnatōis. ⁊ alia hmōi.
que fidei tātū ſubdūtur. ⁊ hec ſūt que maxime intellectū
perficiūt. in tantū vt dicat ſpūſſanctus ꝑ os Eſaie. Niſi
credideritis nō intelligetis. Hec ſūt que ſūmo ſtudio ⁊ vi-
gilātia attēdenda ſunt ⁊ audienda. Et de his cantrix no-
ſtra ꝑfecte loqui ⁊ docere ꝓmittit dicēs. Magnificat aīa
mea dominū. quaſi diceret. dñm dictura ⁊ doctura ē aīa
mea. Hec ſūt illa magna quib꞉ premi metuebat ille ſapi-
entiſſimus Job dicēs. c. xxiij. Nolo multa fortitudīe cō-
tendat mecuꝫ. neqꝫ magnitudinis ſue mole me premat.
Eſt eni magnus in fortitudine ⁊ iudicio ⁊ iuſticia. ⁊ enar-
rari non poteſt. ait idē. cap'lo. xxxix. Et tamē tantam au-
daciā tribuit ei ſpirituſſanctꝰ vt hec virgo paruula pu-
ella audeat enarrare et magnificare. ⁊ ſpretis mechanicis
vilibus ⁊ naturalib꞉ medijs inſiſtit theologicꝭ ſummis.
Sed nec mirū virgo ſancta ſi magna loqueris de dō. q꞉
iam magnus in medio tui ſanctus iſrael. Eſaie. xij. Sed
hec pars qua dicit magnificare ſe dominū eſt admirati-
ua ⁊ diſputabilis. Nam ſcimus qꝫ magnus dominus ⁊
laudabilis nimis. et magnitudinis eius nō eſt finis. vñ
dicitur Eccli. xliij. Terribilis dominus et magnus vehe-
menter et mirabilis potentia eius. glorificātes eum et ex-
altate illū q̄ꝫtum poteſtis. ſuperualebit adhuc et admi-
rabilis magnificentia eius. Ex quib꞉ verbis videt̄ qꝫ nec
magnificari poſſit nec vt magnus ē enarrari. Uñ ergo
virgo ſancta ſe dominū magnificare tam audacter pro-
fitetur. cū ipā potius videat̄ minoraſſe. q꞉ quē celi cape-
re non poterāt in ſuo corpuſculo comphendit. Pro quo
ſciēdum qꝫ eſt triplex magnitudo. Prima intēſiua et vir-
tualis. Secūda extenſiua tempꝛm et localis. Tertia diui-
ſiua et corporalis. De prima magnitudine dicitur in ps̄
Magnus dominus et magna virtus eius. et ſm hanc
dñs dicitur infinitus. q꞉ infinita eſſētia. infinita bōitas.
infinita ſapiētia. infinita charitas. et quicquid bene dici
poteſt de deo. cum infinito dici debet. nec tamē illud etiā
quicquid ſit exprimit̄. Et q꞉ infinito nihil addi poteſt.
deus ſic eſſentialiter magnificari non poteſt. Et ad iſtū
ſenſum predicta verba Eccli. dicūtur. tamē iſte virtutes
dei diminute apprehendebant̄ a paucis quas virgo pre-
fata magnificentius expreſſit. ſi quis verba eius diligē-
ter attendit. Et ideo etiam iſto modo aliqualiter dicitur
Magnificat anima mea dominū. Secūdo dicit̄ aliq̄
magnitudo extenſiua loco vel tempꝛe. ſicut dicit̄ tempus
magnū. annus. menſis. vel dies. et hoc ſcꝫ q꞉ ꝑ magnuꝫ
ſpaciū tēporis durat. Et locus dicitur magnus. q꞉ mul-
tum ſpaciū occupat. vt in ps̄. Hoc mare magnuꝫ et ſpa-
cioſum. In hac duplici magnitudine dicere poteſt ꝟgo
ſancta illud magnificat. Nam iam venerat magnitudo
tempꝛis et omnia temporanea et ſub tempꝛe. lauſqꝫ diuia
in terris ſub magno ſilentio latebat. Ut eni ait deuotus

beatꝰ Bern̄.in quodā ſermone de aduētu. Angelꝰ non
loquebaṫ ampliꝰ hoī patriarcha defecerat.deerat ꝓpha.
ſacerdos auaricie ſtudebat.dux nō inueniebaṫ.qn̄ venit
dn̄s intantū.vt dyabolꝰ auderet dn̄o dicere oīa regna
mūdi eſſe ſua. Matth.iiij. Et ipe dei filꝰ cū iam p̄dica
re cepiſſet.ait ſe nō habere vbi caput ſuū reclinaret. erat
enī dn̄s nō ſolū paruulꝰ.ſꝫ fere nullꝰ in ꝯſpectu ꝛ ꝯuen-
tu hominū. qꝛ defecerat laus eiꝰ quaſi totaliter. lauda-
banṫ idola nō verꝰ deꝰ. Hāc vero quaſi extinctā alma v̊
go reſuſcitās.p̄mo ſub nouo teſtamēto cantico ꝛ vocali
laude dei ſic magnificat dn̄m. q̄ſi dicat. Magnificate
dn̄m in eternū.vt q̄libet ampliꝰ dicat.ſemꝑ laus eius ī
ore meo. Magnificat etiā localiter. Nā olim notꝰ in iu-
dea deꝰ in iſrl' magnū nomē eiꝰ. Sola eīn ſynagoga in
fris diuinas laudes vtcūqꝫ decātabat. In alijs regioni
bus mūdi idola ꝛ demones colebanṫ.ꝛ ipē laudibꝫ effe-
rebanṫ. At vbi ꝑ os v̊gis diuina laus inſonuit.cepit ꝑ
alia loca diuulgari ꝛ cōicari in eiꝰ figura.nō in ſua ciui-
tate ſꝫ ꝑegrina in mōtanis ex̄ns laudare cepit ꝛ ꝑegrina
ri.qꝛ magnificētia eiꝰ ꝑegrinari debebat.ꝛ extra iudeā ef
fundi. Laus eīn eiꝰ ab extremis tre. Tertio mō magnitu
do ē ſenſitiua ꝛ corꝑal'.ſicut dꝛ magnꝰ hō q̇ ē magne ſta
ture ꝛ hmōi. A ſeclo nō ē auditū neqꝫ īellectū ꝙ dn̄s iſto
mō potuit magnificari.ꝛ tn̄ dn̄s deꝰ factꝰ ē ꝑuꝰ.ſine ma
nibꝫ hūani ſemīs abſciſus.ꝛ demū creuit in mōtem ma
gnū Dan̄.ij. Dic ḡ o v̊go bn̄dicta.factor meꝰ ē ꝑuulꝰ. fili
us meꝰ clauſus ē in viſceribꝫ meis. Creſcit ꝛ magnifica-
tur ꝛ magnꝰ efficiṫ.alimētis meis nutritꝰ. Cū magnifi-
co.i.magnū facio.donec ꝑ ꝑtū req̇eſcat in vlnis meis.tūc
etiā illū paſcēs lacte pectoris mei faciā illū magnum do
nec magnus vir ſit aptus ad magnū ſacrificiū verū. Er
go intellige poſt multa. Magnificat anima mea domi
num ꝛc̄.

Secūda cauſa huius.§.II.

cantici ſcꝫ actualis ꝛ effectiua notaṫ cū dꝛ.aīa mea. vbi
canticū illud deſcribiṫ. Primo ſuauitate dulcis armoīe
Secūdo ſerenitate lucꝫ theologie. Tertio integritate nu
date teorie. Et ꝑ hec oīa trahit ad auiditatē talis melo
die. Ad ſentiendū tn̄ qꝺ dictū eſt excitāde ſunt ꝛ aperiē
de aures cordis ꝛ nō corꝑis tm̄.vt enī ait beatꝰ Grego.ī
omel' ſuꝑ illud Luc.viij. Si quis habet aures audiendi
audiat. Sunt alie aures q̄ꝫ corꝑales quibꝫ anima vtiṫ.
Ubi ḡ anima loquiṫ.aīe auditꝰ exigiṫ.qꝛ tales potētē re
quirunṫ.qualia ſunt obiecta capiendi. Oīe enī ſile ad
ſuū ſile inclinaṫ. Ecci.xiij. Et impoſſibile eſt nō corpus
corꝑe moueri.vt dꝛ in libro ſex p̄ncipiorꝫ. Uolēs igiṫ al-
ma iſta cantatrix docere.quibꝫ auribꝫ opꝰ ſit ad ꝑcipiē-
dum qꝺ dꝛ.dixit cām inſtrumētaliter agentē huꝰ cāti-
ci fore aīam.vt aīa ſe paret ad id qꝺ naturali etiāꝫ voce
exprimiṫ.qꝛ ex abūdantia cordis os loquiṫ. Hinc eſt ꝙ
plerūqꝫ huꝰ cantus ſuauitas nō ꝑcipiṫ.qꝛ ad eū audiē
dum ꝛ intelligēdū ſole corporee aures aꝑiunṫ ꝛ interio-
res claudunṫ. Audi ḡ o aīa qꝛ aīa loquiṫ. Magnificat ī
quit aīa mea dn̄m.nō ſolū corpꝰ ꝛ lingua ſꝫ aīma ꝛ lin-
gua eius.ꝛ hinc ſuauitas exprimiṫ qꝺ eſt premiū. Ad
cuiꝰ euidentiā p̄mittendū eſt ꝙ armonia triplici organo
cantaṫ.ſ.materiali.vocali.ꝛ mētali. Materiale organū ē
tuba.lyra.cythara.ꝛ hmōi mortua ꝛ inſenſibilia. Uoca-
le aūt organū eſt ipā lingua cū ꝑtinētijs ſuis q̇bꝫ vocal'
cantus formaṫ. Sꝫ ſpūale organū eſt ipā mens inflam
mata ꝛ irradiata. De qua apoſtolꝰ. Pſallā ſpū pſallam
ꝛ mēte. Inter hec autē dulcis eſt armonia inſtrumētalis
dulcior vocalis.dulciſſima mentalis. De p̄mis duabus
Ecci.xl. Tibia ꝛ pſalteriū dulcē faciūt melodiā. Et ſuper
vtrāqꝫ lingua ſuauis.ꝛ hoc patet manifeſte. Nā inſtru-
menta muſicalia que dulciora ſunt vt organū.pſalteriū

De tripli-
ci organo
q̄ armoīa
cantaṫ

cythara.tybia.ꝛ huiuſmodi.tūc ſuauius ſonare dicūtur
cum vocali melodie magis approꝑinquare videnṫ. Un̄
etiā in cōmendatione huꝰ ꝯſueuit dici.videṫ ꝙ loquaṫ
De iubilo aūt cordis ꝛ mentali melodia diciṫ Ecci.xxx.
Nō eſt cenſus ſuꝑ cēſum ſalutis. ꝛ nō eſt oblectatio ſuꝑ
cordis gaudiū. Quis ergo erit tāte ſufficientie vt valeat
explicare.vel ꝑcipere q̄nte melodie eſt canticū. qꝺ inſtru
mentaliter virginis ſancte aīa cantat. Cōſidera ſi vales
qualis ſit cythareda.qualis cythara qualis ꝛ cātici ma-
teria. Nā ꝛ bonus cantor ſi voce rauca vtatur. male can
tat.ꝛ bonus cythareda fracto inſtrumēto. male cythari-
zat.nec etiā ſufficit vox pulcra ꝛ inſtrumentum nobile.
ſi auctor artis ſit imperitus. Ad hoc etiā datis peritia ar
tis ꝛ inſtrumentorꝫ cōpoſitione perfecta vbi materia ſit
diſplicabilis.de ſuauitate cytharizantiū vel cantantium
aliquid ſubtrahit. In iſto autē cantico cythareda eſt ſpi
ritusſanctus qui etiā in oīni inſtrumēto inepto ꝛ vili ſu
auiter ſonat. Tetigit enī puerū cytharedā Dauid ꝛ pſal
miſtam facit.tetigit ꝛ puerū iuniorē Danielē. ꝛ iudicem
ſenū conſtituit. Paſtorē armatorꝫ Amos ꝛ ꝓphetā con-
ſtituit. Piſcatorē Petrū ꝛ principē apoſtolorꝫ ordina-
uit. Theloneariū ꝛ publicanū mattheū ꝛ apoſtolum et
euangeliſtā creauit. Perſecutorē fideliū Saulū ꝛ in pre
dicatorē gentiū paulū conuertit. Qualiter autē canta-
bit ꝛ armonizabit ſpiritusſanctꝰ.vbi inſtrumentum eſt
anima virginis ſanctiſſime. Sicut enī mortua charta
reſonare nō poteſt perfecte qꝺ viua vox exprimit. dicen-
te beato Hieronymo ad Paulinū. Habet neſcio quid la
tentis energie viue voce actꝰ.ve in aures diſcipuli ex au-
toris voce transfuſa fortius ſonat. Exemplum ſubdit de
eſchino. Sic ꝛ oīes corporei actus etiā ad hoc in vnum
ſimul collecti.nō poſſunt ꝑuenire ad hoc vt perfecte ex-
primere valeant quod ipā ſpiritualis anima alte cogno
ſcit. Hinc eſt ꝙ Paulus loqui nō potuit.quod in para-
diſo anima ſua cognoſcit. Hoc ergo nobiliſſimo inſtru-
mento quod eſt anima non qualiſcūqꝫ ſed virginis bea
tiſſime vtitur ſpiritusſanctꝰ ad canendū quod dicitur:
Magnificat aīa mea dominū ꝛc̄. Adde his dictꝫ no
biliſſimo cythareda ꝛ ſuauiſſimo ꝛ optimo inſtrumēto
precioſāꝫ ꝛ delectabilē materiā.quia hic canunṫ magna
lia diuine laudis.ꝛ tunc q̄ꝫuis a longe auribus aīe ꝑ
cipies ſuauitatē huꝰ cantici.magnificat aīa mea dn̄m.

Secūdo cū diciṫ anima mea oſtendiṫ ſerenitas ꝛ pro
funditas theologice veritatis ꝛ in hoc cantico contente.
vt dicit beatus Auguſtinꝰ. Diuina lux que puriſſima
eſt.non niſi a puris oculis poteſt intueri. Unde ꝛ ſalua
tor matth.v. Beati mūdo corde.quoniā ipſi deum vide-
bunt. Quod demonſtrari poteſt tā ratione q̄ꝫ experien-
tia exemplari. Ratione quidē quia vnūquodqꝫ recipit
per modū recipientis. Lux ergo que deꝰ eſt quia erat lux
vera. Johānis.j. Nō recipitur lux niſi a luce. vel aīma
luce illuſtrata. Lux autē anime eſt ipā puritas ſicut tene
bre eius eſt peccatū ꝓpter quod diciṫ Johis.j. Lux ī te-
nebris lucet ꝛ tenebre eam nō cōprehenderunt. Et hoc
tota die ad ſenſum patet. Quanti enī quotidie audiunt
vocē verbi dei.ꝛ tamen eam nō apprehendunt. quia ſūt
in tenebris peccatorū. Et qui minus his tenebris pecca
torū participant.magis a luce veritatis verbi dei mouē
tur. Propter quod quaſi ſatis notū eſt ꝙ ſoli boni audi
entes meliores efficiūtur propter verbū dei.mali autem
ꝛ ſi audiunt.aure corporis audiunt.ꝛ in ſuis malicijs ꝑ
ſeuerant.patet idem exemplo. Es enim ꝛ quodlibet cor-
pus aliud quanto purius ꝛ terſius. tanto magis ſolis
radios recipit.ꝛ tanto clarius in oppoſitum corpus ꝑre
uerberationē reſplendet. Hinc eſt ꝙ ꝛ dn̄s maiorē lucē
veritatis illis tribuit.qui puriores fuerūt.vt etiā ſybillis
paganis merito virginitatis ſpiritum ꝓphetie mirabili-

ter tribueret. vt dicit beat⁹ Hieronim⁹ cõtra Jouinianũ
Et Johãnes purioꝛ ceteris altius in diuinã contempla-
tione aſcẽdit dicens illud. Jn principio erat verbum. ⁊c̄.
Hec igit̃ increata ſapiẽtia que in aĩas ſanctas ſe tranſ-
fert. ⁊ amicos dei ⁊ ꝓphetas ↄſtituit. Vt dicit̃ Sapiẽtie
vij. quãtũ irradiauerit anime puriſſime virgis in q etiã
perſonaliter habitabat humani ſenſus non eſt exꝓmere.
Et qũ exꝓmi nõ poteſt. euidẽtiſſime deducit̃. quod hec
nitidiſſima virgo lucide nouit diuina magnalia. que ex
pꝛimit voce animã eius dicẽs Magnificat aĩa mea do
minũ. talr̃ ſcꝫ vt dicat audacter. Cõfitebor domio nimiſ
in oꝛe meo. in medio multoꝝ laudabo eũ. pſ̄. cviij. Ni-
mis inquit nõ reſpectu magnificati ſed reſpectu audien
tiũ qui magna capere nequeunt. Tertiõ vero in eo qḋ
dicit aĩa mea oſtendit integritatẽ theoꝛice contemplati
onis. quaſi diceret. nõ ſolũ aĩa. que ↄtemplatõem expꝛi
mit. ſed anima mea aĩa talis. aĩa tanta. anima libera.
Vbi eſt attẽdendũ qḋ nullus poteſt dicere anima mea
ꝓpꝛie niſi qui totaliter habet animã liberã ab omĩ ſerui-
tute que triplex eſt a qua opoꝛtet eſſe immunẽ vt ſit aĩa
ſua. Pꝛima ſeruitus criminis ſeu vitioꝝ. Secũda
ſeruitus ſanguinis ſeu ꝓpinquoꝝ. Tertia ſeruit⁹ mer-
cedis ſeu terrenoꝝ. De pꝛima expꝛeſſe dicitur Job. viij.
Qui facit peccatu ſeruus eſt peccati. Sed peccatũ ſicut
triplex eſt. ita ⁊ ſeruitus eius triplex. Eſt eĩ peccatũ moꝛ-
tale quod perfecte facit hominẽ ſuũ peccati ⁊ diaboli ꝑ-
fecte. i. complete. Juxta illud Pe. A quo quis victus eſt
ei ſeruus addictus eſt. Et vt dicit btũs Auguſt. tot do-
minoꝝ quot vitioꝝ. ⁊ hoc maxime impedit animam ne
poſſit in via deo vacare. Per oꝛiginale aũt peccatũ ſẽſus
homis ⁊ cũcta cogitatio eius pꝛona ſunt ad malum ab
adoleſcẽtia ſua. vt dicit̃ Genes. vj. Nec liberat̃ aĩa ab
impedimẽto talis ſeruitutis pugne carnis ↄtra ſpirituꝫ
Vnde nõ poteſt ita libere volare ad deũ per contẽplati-
onẽ ⁊ vacare diuinis. nec aliquo ſacramẽto circũciſionis
vel baptiſmatis vel alterius liberat̃ a tali ſeruitute. licet
ſubleuet plus ⁊ minus ſed ſemꝑ remanet pugna carnis
que animã captiuã ducit ſub lege peccati ſcḋm inclina-
tionẽ. ⁊ ſi nõ dominet̃ omĩno. Veniale autẽ tepefac̃ ani-
mã. ⁊ pigrioꝛẽ reddit ad aſcendẽdũ in deũ. feruoꝛẽ tollẽs
ſpiritus. Secũda ſeruitus que eſt pꝛopinquoꝝ etiaꝫ
animã aliqualiter tenet captiuã. ne ĩ deũ totaliter vadat
ſicut patet de illo qui chꝛiſtũ ſequi cupiebat. ſed tñ reti-
nebatur ne eũ ſequeretur dicens. Permitte me plus ſepe
lire patrẽ meũ ⁊ ſequar ⁊c. Math. viij. Contra quẽ defe-
ctũ. i. nimie affectõnis ad parentes. Venit dñs mittere
gladiũ ſeparatõnis dicẽs. Veni ſeparare filiũ aduerſus
patrẽ. ⁊ filiã aduerſus matrẽ ſuã. ⁊c̄. Mathei. x. Et hoc
ideo. quia caro ⁊ ſanguis regnũ dei nõ poſſidebũt ſcḋm
apoſtolũ ⁊ beatũ Ambꝛo. Hec eſt vera ſacerdotis fuga
abdicatio domeſticoꝝ. ⁊ quedã alienatio chariſſimoꝛuꝫ
vt ſuis ſe abneget qui deo ſeruire gliſcit. xij. q. j. Cui poꝛ-
tio. Tertia ſeruitus que eſt mundialiũ rerũ ſpinis ſu-
is ſollicitudinũ animã ligatã tenet ne libere deo ſeruire
valeat. vt patet de illo qui dño ſeruire cupiebat perfecte
habens multas poſſeſſiones. Cui cũ dñs interroganti
quid ſibi deeſſet ad perfectõeꝫ diceret Si vis perfectus
eſſe vende omĩa que habes ⁊ da pauperib; ⁊ ſequere me
retroceſſit triſtis diſcedẽs ab eo. qꝛ multas habebat poſ
ſeſſiones. Mathei. xix. Neceſſe eſt ergo vt anima q̄ vult
intelligere magnalia dei ⁊ in conſpectu eius ſolius ſem-
per meditari a iugo cuiuſlibet harũ ſeruitutũ eſſe execu
tam ⁊ liberatam. Jn cuius figuram dixit domin⁹ Abꝛa
he Geneſ. xij. Egredere de terra tua. i. de mundanis cu-
piditatib; tuis. ⁊ de cognatõne tua. id eſt de amicis ⁊ de
attinentibus ⁊ de domo patris tui. id eſt de vitijs ⁊ cri-
minibus. per que quis efficitur filius diaboli ⁊ ḋ domo

Triplex libertas ſiue imunitas neceſſaria anime pfecte contemplanti.

id eſt familia eius. Juxta illud Johãnis. viij. Vos ex pa
tre diabolo eſtis. ⁊ deſideria patris veſtri. id eſt diaboli
vultis facere. ⁊ veni in terram quã monſtrauero tibi ter
ram ſcꝫ contẽplatõnis ⁊ ſuauis perfectõnis. Hinc eſt eti
am ꝙ dñs volens oſtendere viã perfecte ↄtemplatõnis
aſſumpſit Petrũ diſcalciatũ cõtra amoꝛẽ terrenoꝝ. Ja-
cobũ ſupplantantẽ fratrẽ contra amoꝛẽ ꝓpinquoꝝ. Johã
nẽ gratia cõtra nequitiã peccatoꝝ que ſunt ei cõtraria. ⁊
duxit in mõtem cõtra cupiditatẽ vallis mũdialis. excel-
ſum cõtra iniquitatem pꝛofundi infernalis ſeoꝛſum con
tra vinclm ꝓpinquoꝝ ſeu affectõnis pentalis. ⁊ ibi tranſ
figuratus ante eos oſtendit gliam ſuã. mathi. xvij. Talis
poteſt dici filius dei renatus nõ ex ſanguinib; iniquita-
tũ neqꝫ ex volũtate carnis neceſſitatũ amicoꝝ. neqꝫ ex vo
luntate viri mundi vanitatũ. Et talis poteſt dicere. aĩa
mea. ⁊c̄. Cum autẽ nullius creature pure aĩa ſit que nõ
fuerit ſubiugata peccato. qꝛ ſi dixerimus quoniã pecca-
tũ nõ habemus ipi nos ſeducimus. ⁊ veritas in nobis
nõ eſt. vt dicit Job. in canonica excepta ſancta virgine.
vt ait beat⁹ Aug⁹. Et parentũ amoꝛẽ oblita eſt ſegrega
ta ab eis in ſua infantia. ⁊ deo totalr̃ mãcipata. vt hiſto
ria natiuitatis eius docet. ⁊ ab omni terrena cupiditate
elõgata. Jn cuius ſignũ eſt. qꝛ magnũ theſaurũ auri ſibi
a magis impenſi pauperibus ꝑ Joſeph diſpenſatũ ita
paupercla remanſit vt inde ad paucos dies ſcꝫ ĩ die pu
rificatõnis agnũ emere nõ poſſet ad offerendũ in ſacrifi
ciũ. ſed obtulit ſacrificiũ paupeꝝ ſcꝫ par turtuꝝ. aut du-
os pullos columbarũ. Luce. ij. Reſtat vt talis virgo ab
omni iugo ſeruitutis excuſſa totã animã ſuã poſſideret.
⁊ dicere ſola potuerit aĩa mea. ⁊ tota cecinerit vſqꝫ in fi-
nem. nos aũt id facere non valemus nedũ vnũ integruꝫ
canticũ. ſed nec vnũ feſtinatum Pater noſter. Vt habe-
mus exẽplum in legẽda beati Bernĩ. quin aut iugũ pec-
cati aut cura rei familiaris. aut repſentatõ alicuius ami
ci vel ꝓpinqui mentẽ intercidat. ⁊ aut multũ aut parũ re-
uocat. Ab his aũt omĩbus beata virgo totalr̃ ſemota fu
it. nec te moueat ꝙ trium generum peccatoꝛum dixi iu-
go nõ teneri quaſi in oꝛiginali nõ videatur eſſe cõcepta.
qꝛ ⁊ ſi in eo ↄcepta tamẽ ab ipo totaliter liberata non ſi-
cut ceteri ſed ſpecialius. qꝛ in ea non ſoluꝫ fomes peccati
fuit ligatus ſed penitus extinctus. qui in nobis nec liga
tus nec extinctus eſt. ſed aliqualiter minoꝛat⁹ per ſacra-
menta. Si ergo in hac via vis vnã animã totaliter iubi
lantẽ ⁊ contẽplãtẽ ceteris omiſſis experiri. hãc mentẽ au
ſculta intonãtem ⁊ dicentẽ. magnificat aĩa mea dñm.
qꝛ meditatio coꝛdis mei in conſpectu tuo ſemper.

Tertio tangebatur .§. III.

cauſa final'r ⁊ obiectiua cu ait dñꝫ. Et ex hoc ondit̃ ꝙ vir
go fuit. Pꝛimo foꝛmoſa patẽter venerãda. Secũdo lauſ
eius gl'oſa freq̃nter decãtãda. Tertio ẽ deitas gl'ioſa ſo-
lerter adoꝛãda. Quãtũ ad pꝛimũ notãdũ ꝙ ſic dr̃ Eccl'.
vl. Faciẽdi libꝛos nullus ẽ finis. Rõ qꝛ hoĩm gen⁹ famã
deſiderãs q̄ ex oĩbus maxime ex libꝛis acquirit̃ naturalr̃
loquẽdo pꝛincipalr̃ circa libꝛoꝝ compõem dedit opam ef
ficacẽ. ⁊ que nõ valuerunt componere fieri fecerũt. ⁊ eos
aut ſuo nomĩe dedicari. aut de ſuis factis egregijs cõpo
ni ⁊ reintegrari. ſicut etiã hiſtoꝛie infidelium plurĩe nar-
rãt. Et Valeri⁹ maxim⁹ etiã in caplo de cupiditate glo
rie dicit. Nã qꝛ ꝓgenies deficit. ſepius ⁊ aliqñ terminat̃
ad ignominiã ↄgregare diuitie. edificia pompoſa. foꝛtia
bella. parta ſceptra. ⁊ hmõi. in quib; fama queſita ⁊ ↄſi
ſtere deputata citi⁹ euaneſcũt. niſi libꝛoꝝ tenaci memo-
rie ſint mandata. Hac via mõi hoĩes vani gl'iam aſſeq̄
cupiẽtes. aliqui ſtuduerunt circa collectõnem magnam
libꝛoꝛum. vt Oꝛigenes. qui quadraginta milia libꝛoꝛuꝫ
edidit. aut ſuo nomine aſcripſit. ſicut narrat Seneca.

Alij tractauerūt facta egregia magnoꝝ adbuc viuentium. vt ipi fauorē libris pſtarēt. ſicut mendax Uirgilius Alij laborauerūt tractare materias delectabiles ꝛ obſcenas. vt vani poete. Alij ſubtilia etiam diſputādo libros collegerūt. vt philoſophi. Alij vtilia ꝛ apta lucris. vt iuriſte. Alij vtilia anime vt theologi. ꝛ hmōi. Tamē oēs errauerūt ab vero querētes in his famā. Nā teſte Hieronymo. Fama vt vmbra fugit inſequētes. vt inſeqt̄ fugientes. Unde taliū nomē eſt in malū. qui vocauerūt nomina ſua in terrenis ſuis. Qui autē gloriā dei querit. a deo gloriat̄ etiā mūdo impedire volēte. vt patet in Johanne euāgeliſta ꝛ beato Gregorio papa. Hec igit̄ debꝫ eſſe recta intētio ſcriptoꝝ ꝛ omniū alioꝝ qualitercunqꝫ operantiū magnificare ſcꝫ deū ꝛ nomē ſanctū eius. omni ꝓpria vtilitate delectatiōe ꝛ fama poſtpoſita. Et quo purius os laudātis tendit̄ in deū. eo glorioſius fama glorioſa in laudatione reſultat. Pſaltes ḡ glorioſa beata maria preciſe dei laudes canere ſtudet. ꝛ hic eius oīs finiſ ꝛ intētio. Et ideo dicit. Magnificat aīa mea dominū

Rō quare d. Maria Magnificat aīa m. dominū ꝛc.

Et nota ꝙ nō dicit deū. nō ſponſum. nō patrē. non filium. q̄uis quodlibet hoꝝ dicere potuerit vere. Sed tm̄ dicit dominū. vt oīm via ꝓprias laudes fugeret. ꝛ diuinis tm̄ intenderet. Si enī dixiſſet deū. ſuā humilitatē tacuiſſet. quod fieri nō poterat cū ea vſqꝫ ad redundantiam plena eſſet. ꝛ oīm verbo actu geſtuqꝫ ſe humilē. id eſt. vilem p̄dicaret ꝓ poſſe. Qui enī dicit deū ſui dicentis nullam conditionē exprimit. cum de⁹ non dicatur relatiue Si dixiſſet ſponſum. multū ſe laudaſſet. ſi dixiſſet p̄rem vel filiū eque laudis eſſet. Sed vbi dicit dominū quod eſt relatiuū ad ſeruū ꝛ ancillā. Et hoc nomen ſeru⁹ ꝛ ancilla eſt nomen vilitatis. q̄uis ſit ſumme ingenuitas. ī qua ſeru⁹ chriſti cōprobat̄ cui ſeruire regnare eſt. reſeruans verbū angelo dictū. Ecce ſcꝫ ancilla dñi. dominuꝫ dixit. Magnificat anima mea dominū. Et ex his duobus reddit̄ famoſa. quia tm̄ laudes dñi cecinit. ꝛ q̄a ſue humilitati ſemꝑ ſtuduit. Propter primū illud canticuꝫ Marie oīm die infallibiliter cantat̄. ꝛ hora multū apta ſcꝫ in veſperis. ꝛ modo multū grato ꝛ ſolenni magis q̄ꝫ oīa cantica eccl̄ie. ꝛ ſic non ſolū beata virgo famoſa ex cantico ſed etiā ipm̄ canticū famoſius ceteris. Secundo ex eo ꝙ dicit dñm. iſta laus reddit̄ gratioſa ꝛ freq̄nter decantāda. Ad magnā enī laudē quattuor requiruntur. ſcꝫ vt ſit a magno laudāte. magno modo. ꝛ de magnis factis. ꝛ de magnis ꝑſonis. Et hic nō dico magna niſi virtuoſa. Nā vt dicit̄ in pſalmo. peccatori dixit de⁹. Quare tu enarras iuſticias meas ꝛc. quia vt dicit̄ Eccī xv. Non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Hinc ꝛ Seneca. Sit tibi tā turpe laudari a turpibꝫ q̄ꝫ ſi lauderis ob turpia. Secūdo etiā magna laus ꝑmagno modo debet ꝓnunciari. Juxta illud pſalmiſte. Bonū eſt confiteri dño ꝛ pſallere nomini tuo altiſſime ꝛc. Et illud. Laudate dominū de celis. cū ſequētibꝫ. Tertio debꝫ eſſe magna laus de magnis factis. Unde etiā ſciētie ſeculares q̄ diſtinguunt̄ penes ſubiecta. habēt inter ſe gradus nobilitatis ſue. vt illa dicat̄ nobilior que eſt de nobiliori ſubiecto. Et ꝓpter hoc theologia dicit̄ nobiliſſima ꝛ maxima ſciencia. q2 eſt de nobiliſſimis dictis ꝛ factis. et de nobiliſſimo ſubiecto quod eſt de⁹. vt docet ſanct⁹ doctor noſter in p̄ma parte. q. j. Quarto magna debet eē laus de magnis ꝑſonis. Et his quattuor reddit̄ magnificuꝫ iſtud canticū. Nā laudās eſt magna ſcꝫ anima virginis talis ꝛ tanta. Mod⁹ eſt nobiliſſim⁹. quia exultauit ſpiritus me⁹ ꝛc. ait. De magnis factis que hic narrātur. vt patet in proceſſu cantici. Reſtabat ergo vt a quarto magna laus diceret̄ vt tota eſſet magna Et hoc fit cum ait dominū. Prudēter enī ꝛ anthonomatice ait dominum abſolute dicit. ꝛ nō dominū talē. quia nō loquit̄ de dño

ad laudē magnam q̄ttuor requirunt̄.

alicui⁹ angeli aut portionis mūdi. ſicut fecerūt omnes tragici comici ꝛ hyſtoriograui. Sed de domino vniuerſali Heſter. xiij. Domin⁹ vniuerſoꝝ tu es. ꝛ in ditiōe tua cuncta ſunt poſita: ait Mardocheus ad deū loquens

Sed dicis. ex his dictis bene ſequitur ꝙ iſta laus ꝑponatur oībꝫ ſcripturis mundialibꝫ ſed nō diuinis. quia ſicut iſta de domino. ita ꝛ tota ſacra ſcriptura d̄ domino loquit̄. Ad quod reſpōdeo ꝙ non ſine ſpeciali cauſa ꝛ rationali vſus eccleſia inoleuit magis revereri vnam partē ſcripture ſacre q̄ꝫ aliam. Nā non ꝓpter finē nec ꝓpter autorē. nec ꝓpter materiā particularē. ſed ꝓpter modum ꝛ finē particularē ad quē ordinata ſunt. quia pſalmi ꝛ cantica licet habeāt eundē finē. qui eſt domin⁹ deus. tamē facta ſunt ad hūc fineꝫ particularē. ꝛ iocundetur mens in deū ex eis ꝛ aſcēdat. Et adhuc inter iſta eſt aliqua differentia reuerētialis. nā ad pſalmū ꝛ cantica ſedetur alternatim a choris exceptis quibuſdā. vt Laudate dominū. ꝛ huiuſmodi. vt cū ibi inuitent̄ oēs creature ad laudandū deū. ꝛ nos etiā reuerenti⁹ aſſurgam⁹. In nouo teſtamento cū legit̄ de epiſtolis vel alijs loco epiſtolarum ſedet̄ cū de euāgelio recti ſtamus. quod etiam de conſe. di. j. docetur. Et in nouo teſtamēto ſunt cantica in quibꝫ etiā fit differētia reuerētialis nō a cauſa agēti principali que eſt ſpiritus ſanct⁹. nec ex cauſa materiali vel finali. ſed ex cauſa inſtrumētali. Tria aūt ſunt que preferūt ſcripta ſcriptis. Temp⁹ ſcꝫ in quo adinuēta ſūt forma tradēdi. ꝛ dignitas ꝑſone tradētis. Reſpectu primi iſtud canticū p̄ponit̄ omnibꝫ ſcripturis veteris teſtamenti. Reſpectu ſecūdi p̄ponit̄ omnibꝫ epiſtolis actibꝫ ꝛ ꝓphetis noui teſtamēti. Reſpectu tertij p̄ponit̄ oībꝫ ſcriptis ꝛ euāgelijs. exceptis his que ore xpi emanauerūt quia nulla ꝑſona poſt chriſtū dignior reperit̄. ꝛ ideo hoc frequentandū. Tertio dicebat̄ ꝙ ex hoc ꝙ dicit dñm redditur ipm̄ glorioſum ꝛ adorandū. Et iſte eſt finis principaliter intent⁹ in iſto cantico. Teſte enī pſalmiſta. Initium ſapiētie timor dñi. Initium oīs boni ꝛ ordinate operationis eſt timor dñi. Tū ergo iſte termin⁹ dominus includat timorē. Juxta illud Malachie. j. Si ego dominus vbi eſt timor me⁹. vt mentem ad timorē dei ꝛ reuerentiā excitaret. ait dominū. Ubi eſt diligenter ad notādum ꝙ tria ſunt que faciūt principaliter aliquē dominum glorioſum ꝛ honoratū. que etiā continent̄ in ethymologia hui⁹ nominis domin⁹. Et hec ſunt. Primo largitio beneficioꝝ. ꝛ ſic dicit̄ domin⁹ quaſi do mun⁹. Secundo liberatio oppreſſoꝝ. ꝛ ſic dicit̄ dominus quaſi do manus. Tertio debellatio inimicorū. ꝛ ſic dicit̄ domin⁹ quaſi do minas. Dimitto quartā ethymologie ſignificationē. que eſt potius ſeruoꝝ ꝛ tyrannorū q̄ꝫ dominoruꝫ. ꝛ eſt modernorū. ſcꝫ depredatio ſubditoꝝ. Et dicit̄ dominus ſm̄ hoc quaſi do min⁹. imo do multū. ꝛ cuncta ſuripio. Primo igitur dicit̄ domin⁹ quis effici glorioſus ꝑ donoꝝ largitione. ꝛ hinc eſt dilectus ꝛ reueritus: vt dicitur de rege Aſſuero qui vt oſtenderet magnitudinem imperij ſui fecit grande conuiuiū cunctis principibus ſuis ꝛc. Heſter. j. Et iſta beneficia ſunt triplicia.

Primū affluentia entitatis temꝑalis

Secundū clementia pietatis paternalis.

Tertiū iuſticia equitatis iudicialis.

Primū fecit magnū Salomonē. patet hoc. iij. Regū. x. cum dedit munera magna regine Sabba. Secūdo fecit magnū dauid. vt patet in. j. ꝛ. ij. Regum. ꝛ precipue de clementia qua vſus eſt erga Saulem inimicū ſuuꝫ. ꝛ erga filiū Abſalonem. qui coniurauerat ꝯtra ipſum. Tertium fecit magnū Salomonē ꝛ precipue in iudicio duarum meretricum contendentiū de filio viuo cuius eſſet illarum. iij. Regum. iij. Noſtra ergo virgo pſaltes. vt oſtendat in conſpectu noſtro glorioſum quem canit.

Obiectio

Rñſio

De tribus q̄ faciunt glorioſū ꝛ honoratū

Dulciter ait dñm. ⁊ demū exp̄mit quomodo dat omib⁹
affluēter ⁊ non improperat dicens. Eſurientes impleuit
bonis. ⁊ prius de ſe. Reſpexit humilitatē ancille ſue ⁊ fe
cit mihi magna. Deinde addit quō omib⁹ dimittit de-
mēter. Et q̄ztū in ſe eſt neminē damnat. ⁊ dicit. Et miſe-
ricordia eius a pgenie ī pgenies timētib⁹ eū. Tertō quō
iudicat oīes equaliter. ⁊ nullius pſonā acceptat ⁊ dicit
Depoſuit potētes de ſede ⁊ exaltauit humiles. Secū
dū quod reddit dūm glioſum ē liberatio oppreſſoꝝ. ſicut
patet de iudicib⁹ iſrl' qui magni fuerūt in illo populo vt
dñi ⁊ rectores. vt Gedeon ⁊ Sampſon. ⁊ alij de quibuſ
in li. Iudi. p totū. q̄ꝛ liberauerūt poplm a magna oppreſ
ſione. ⁊ ſic etiā Saul in pīcipio regni ſui. qꝺ optime fec̄
ieſus chriſtus liberādo ⁊ ſanādo oīs oppſſos a diabo
lo. vt ait Petrus in canonica p̄ma. q̄ꝛ ds erat in illo. ⁊ iō
dicit dñm quaſi dās manū adiuuādū. Tertiū qꝺ fa
cit dñm glioſum ē debellatō inimicoꝝ. Et hoc fecit Iu-
dam machabeū cū ſymeone ⁊ ionatha glorioſos dños ī
illo populo. q̄ꝛ frequēter debellarūt inimicos popli iſrl'.
Et hoc egiſſe dñm oſtēdit dicēs Fecit potētiā in brachio
ſuo. ⁊c̄. Et dicit dñm. quaſi dominās hoſtib⁹.

De ſecūdo verſu dicti Cātici. ⁊ de multiplici gaudio
⁊ varia acceptōne ſpūs. Caplm. xxix.

Exultauit ſpiritus me-
us in deo ſalutari meo. Sciendū q̄ ſpūſſancti
pñtia largit̄ mēti daritatē ⁊ lumē viſiōis teſte
ſaluatore qui ait. Io. xvj. Cū venerit ille ſpūs veritatꝭ ip
ſe docebit vos oēm veritatē. Or ergo ſpūſſanct⁹ mirabi-
liter requieuit in maria dicēte ſibi angelo Spūſſanctus
ſupueniet in te. nulli dubiū quin clare viderit que dī ſūt
Et tāli aūt intuitōne ſequit̄ gaudiū. vnde ⁊ p̄m⁹ fructus
ſpūs dr̄ caritas. ſecūdus gaudiū. ad gal'. v. Caritas que
eſt vnio homīs ⁊ dei. maxime poſt verba angeli deſcēdit
in mariā cū qua eſſentialiter erat filius dei carne indut⁹
Et q̄ꝛ pportionat̄ gaudiū charitati ex qua prodijt ſic̄ illa
caritas marie fuit ineffabilis. ita ⁊ illud gaudiū inextria
bile credit̄. Et hoc inſinuat cū dicit Exultauit ſpūs me-
us. Ubi tria tangūtur. Lumē clarioris ⁊ iocūdioris in-
tuitiōis chriſti. ibi. Exultauit. Fulmē ardētioris deuotō-
nis. ibi. ſpūs meus. Culmē altioris ⁊ ſubtilioris ꝯtēpla-
tionis. ibi. in deo ſalutari meo.

Quantum ad primū §. I

Sciendū q̄ vltra illud gaudiū peſſimū. de quo dicitur
pu̾erb. ij. de iniquis. Letant̄ cū malefecerint ⁊ exultāt in
reb⁹ peſſimis. cuius finis eſt qꝺ ipē ait. Extrema gaudij
luctus occupat. Et vt dr̄ in Apoc'. q̄ztū ſe exaltauit ⁊ in
delitijs fuit. tantū date ei tormētū ⁊ luctum. Eſt triplex
s. ij. pte ti gaudiū ſeu exultatio. Gaudiū de inferiori entitate ⁊ de-
tuli. vj. c. ceptiuū Gaudiū de equali bonitate ⁊ letificatiuū. Gau
quīto. diū de ſupiori deitate ⁊ exceſſiuū. Gaudiū p̄mā eſt de
reb⁹ inferiorib⁹. vt diuitijs. honorib⁹. conuiuijs. ⁊ hmōi.
His aūt inferiorib⁹ creaturis anīa gaudēre impprie dici
tur gaudiū. ⁊ de tali gaudio dixit Thobias āgelo. Qua
le mihi gaudiū qui in tenebris ſedeo ⁊ lumē celi non vi-
deo. q. d. Gaudere nō poſſum q̄ꝛ careo medio gaudij vc
ri. qꝺ eſt muniri lumīe celi quo anima mea ꝟitatē cogno
ſcit. Et clarius de hoc falſo gaudio dicitur Eccs. ij. Riſū
reputaui errorē. ⁊ gaudio. i. tēpaliter gaudenti dixi. Cur
fruſtra decipis. Anima que ſic gaudet nō exultat ſꝫ deſ
cendit. ⁊ inferna petit. ſm illud Iob. Gaudēt ad ſonitū
buccine. ⁊ in puncto ad inferna deſcendūt. Secūdum
gaudiū eſt qñ de pportionata ⁊ quaſi equali bonitate ex
iſtit. vt qñ anima gaudet de ſalute pximi ⁊ de libertate
ſui vera. de ꝟtutib⁹ acquiſitis ⁊ bonis operib⁹. ⁊ huiuſ-
mōi. Et de hoc gaudio qꝺ eſt leticia anime tenens eam
in gradu ſuo ſpūali ſepius habet̄ ī ſcriptura. vt ad Ro-
manos. xij. Spe gaudētes. Et Eſdre. Gaudiū dñi for
titudo veſtra. Sicut eni triſticia debilitat vires. ita gau
diū ſeu delectatio adauget. Unde ⁊ delectatio ſm phm
pfic̄ opus. ⁊ multo magis delectatio q̄ idē ē qꝺ gaudiuꝫ
ſi ſit ſpūalis fortificat mētē q̄z delectatio mundial'. Tale
tñ gaudiū nō eſt deſcenſus neq̄z aſcēſus. ſ. ſupra ſe. Un-
de ⁊ dicere nō valet exulto. i. extra termios ſuos ſaltare.

Tertiū ḡ gaudiū ē q̄d de felicitate ſupna vl' de dō aut
de his que ſūt ſupra capacitatē homis. Et hec leuāt ani
mā ſupra ſe. ⁊ tali gaudio eā letificāt vt dicere poſſit ex-
ultare. i. extra ſe ſaltare ſiue exultar̄. exulare. i. extra termi
nos ſuos fieri. de quo gaudio ait xp̄s diſcipul' Matth.
q̄nto. Gaudete ī illa hora. i. cū maledixerint vobis homi
nes ⁊ pſecuti vos fuerint pp̄ter me. ⁊ exultate. Ecce enim
merces vr̄a multa ē ī cel'. Qꝺ obſeruās b. Uincētius ad
Datianū ait minātē ei maiores cruciat⁹ inferre. O vene
noſa diaboli lingua. tormēta tua nō timeo. ſꝫ q̄zto te ma
gis mihi iratū video ⁊ p h̄ diſpoſitū ad maiores penas
inferendas eo amplius exulto. Nolo gliam meā minu-
as. ⁊c̄. Et q̄ꝛ de tali re q̄ eſt eterna ⁊ incōprehēſibilis fuit
gaudiū btē marie. Idcirco ſignāter dixit. Exultauit ſpi
ritus meus. Sꝫ noſce opꝫ q̄ iſta tertia exultatō habet
tres gradus. vicꝫ. infimaꝫ. ⁊ ſolitariā. mediā ⁊ corpeaꝫ. op
timā ⁊ ſubitaneā. Prima exultatio eſt qñ anīa eleuat̄
ſupnaturalr̄ ad aliq̄d videdū mirificū. nō tñ cū m̄lta ve
hemētia ita q̄ ſola anīa rapit̄ ad gaudēdū corpe tñ oīmi
no īmotois termīs ſuis. Et tl'e fuit gaudiū ⁊ exultatō an
ne m̄ris ſamuel' dicentis. Exultauit cor meū in dño. ⁊ ex
ultatū eſt cornu meū in deo meo. vbi cor ponit̄ p anima.
⁊ cornu p intellectiua potentia pphetizans ⁊ eleuata tūc
ad cognoſcēdū q̄ dixit in illo cātico. j. Regū. ij. Secū-
da exultatio eſt vehemētior vbi anīa altius rapitur ⁊ di
utius īmorat̄. nō tamē ex officio vitali abſtrahit̄. Et tūc
anīa ſecū etiā corpus rapit vl' local'r ſubleuat. ⁊ in altum
ſuſtulit quēadmodū ⁊ Paulus raptus ad tertiū celum
de ſe dicit. ij. Corin. xij. Siue in corpe ſiue extra corp⁹ ne
ſcio. Quali mō rapiebat̄ aliquādo corpus nr̄i ſcti docto
ris Thome. ⁊ pcipue vt legit̄ qñ ei dcm̄ fuit a crucifixo
Bñ ſcpſiſti d me thoma. Nā tūc fuit viſus eleuat⁹ a ter
ra ñ paꝝ. ⁊ tal' rapt⁹ ē ad q̄zdā dulcedīem inſuetā. quam
videt̄ inuere exptus Dauid vbi ait. Cor meū ⁊ caro mea
exultauerūt in deū viuū. Tal'r etiā rapiebat̄ ⁊ p̄triarcha
Dñic⁹ ſepe. ⁊ multi ſctoꝝ. Tertia exultatō ē vehemen-
tiſſima. q̄ ſic̄ maior ē. ita ⁊ ſubm magꝭ diſpoſitū repit at-
q̄z fit de maxīs ſubiectis. ⁊ rapit q̄ſi ī inſtāti. ita vt ñ va-
leat trahere ſurſum corp⁹. nec ei aliquā dulcedinē infūde
re. ſꝫ poti⁹ quādā penā ſilem ei q̄ fit ī morte pp̄ter ſepatōꝫ
aīe a corpe. cū aīa p tūc deſinat exercē act⁹ vitales ī ipſo
corpe. Et ſi vis alti⁹ d h̄ raptu īformari. lege doctorē ſcm̄
in q̄onib⁹ d ꝟitate. q. de raptu. ar. j. ij. ⁊ iij. Et tal' fuit ra-
ptus virgīs glioſe. Uñ aīa ei⁹ exultauit ⁊ ſaltauit ex̄ ſet
termīos ſuos. Et hic puto ipām ī p̄terito fuiſſe locutam
vbi dic̄ Exultauit. Nō eīm potuiſſet ore proferre. exultat
ſpūs meus. q̄ꝛ tal'r exultabat vt corp⁹ nil agere poſſet. ḡ
nec loqui. Sꝫ iā ad officia corpis reūſa dicī. Magnifi-
cat. ⁊c̄. ⁊ exultauit. Iſtud aūt pōt euidēter oñdi ⁊ in fi
de demonſtrari. Ex tribus enī ſiml' iunctis cauſatur ra- De tribuſ
ptus vehementiſſimus. vicꝫ Primo ex puritate ſubiecti ex q̄b⁹ ra-
videntis. Secūdo ex īmēſitate obiecti rapiētis. Tertō ex ptus cau
claritate lumīs oñdentis. Iſta ſūt nota de ſe. Nam quo ſatur.
mens purior eo ad vidēdum deum aptior. q̄ꝛ beati mū
do corde. quoniā ipi deū videbūt. Et adde quod adhuc
mens redditur habilior quo rapta fuerit vl' illuſtrata a
deo frequētius pp̄ter habitū acquiſitū ex aſſiduis actib⁹
ſicut docꝫ doctor ſctūs Tho. vbi s̄. q̄ōe de pphia. Iſta tñ
p ſe nō ſufficiūt. Nam in via mēs ⁊ viſionibus aſſueta

nō ſp videt.niſi qñ deꝰ vult ſibi demōſtrare.ſic docet be
atus Hiero.ad damaſum papā de yſaac decepto. Geñ.
xxvij.q̄ noluit bñdicere vni.ꝛ tñ bñdixit alteri. Et de He
lizeo q̄ dixit de ſunamite ad gyezi. Dimitte eā q2 aīa eiꝰ
in amaritudine eſt.ꝛ dñs celauit a me.iiij. Reg.iiij. Et
de ꝟgine beatiſſima q̄ triduo q̄ſiuit filiū neſciēs vbi eſſet
Lu.ij. Et iō addit̄ ſm qḋ requirit̄ ſcꝫ ꝙ obiectū ſe repre-
ſentat tali mēti.ꝛ quo obiectū eſt nobiliꝰ.eo fortiꝰ trahit
nō tñ ſimpl'r.q2 poſſibile ꝙ deꝰ q̄ eſt ſummū ens repre-
ſentet ſe mēti puriſſime ſub aliq̄ modo infirmiori.vt per
ſomnū vl' aliq̄d in imaginatōe creatū. ꝛ tūc nō forte ra-
peret. Et iō addit̄ tertiū.ſ.ipa clara oñſio.ꝛ q̄to clarior ē
tāto exultatiōis rapꝰ fit vehemētior. Cū igit̄ ꝯſtet irre-
fragabiliter ꝙ nulla mēs creata in hac vita fuerit puri-
or mēte ꝟginis.ꝛ tractet de magnis dei q̄ nulla eſt res al
tior. Si modꝰ vidēdi eſt aliꝫ altior.nulli dubiū eſſe p̄t
q̄n eiꝰ exultatiōis rapꝰ fuerit oībꝫ aliꝫ vehementior
Ponit exinde pfatꝰ Johēs dñici cardinal' diuerſa gene-
ra viſionū ꝓheralū.de q̄bꝫ b. Tho.agit ſe.ſe.q.de ꝓhia.
q̄ omitto. Sꝫ ibi pōt videri Et ſubdit ꝙ his oībꝫ in-
ſpectis ſi ꝯſideret̄ ꝙ hec ꝟgo ſancta obūbrata erat p̄mo
lumīe repleta iā eterne ſapīe nouo numīe ꝛ ſpūſſcti fecū
da radiorꝫ culmine.q̄cꝫ dic̄ ſe magna ꝓcinere ꝛ exultaſſe
nulla ſurgit ambiguitaſ.q̄n ipa viderit mō nobiliſſimo
ꝛ forte adhuc altiori oībꝫ p̄dictis nob ignoto. Sicut enī
fecit eā matrē ſui.ita etiā ſpēaliter pre ceteris fecit vatē
ſui vt abſolute ꝛ anthonomathice intelligit̄ quod dicit̄.
Exultauit.

Scđo notatur fulmē. §. II.

ardētioris ꝛ feruētiorꝫ exultatiōis cū d̄r.ſpūs meꝰ Teſte
beato Aug. Jnuiſa diligere poſſumꝰ. incognita neq̄q̄.
Mō de ſe pꝫ ſatis cū volūtas ipa ceca ſit ꝛ ſine lumine i
tellectꝰ agere nō valeat.ꝓpter qḋ ſp fert̄ ſup cognitū.aut
apparētem aut exiſtētem. Mouet̄ enī volūtas allectiue ab
obiecto apphēſo ſub rōne boni.ꝛ q̄to videt̄ meliꝰ.tāto
mouet̄ vehemētius ꝛ rapit̄. Et q2 volūtas potētia paſ-
ſiua nō eſt infinita.pōt cogi aut neceſſitari ab obiecto ſi
bi demōſtrato ſub rōe infiniti boni.qḋ ſatis videt̄. Si
enī obiectū viſum ſub duplici ḡdu bonitatis. aliter tra
hit ipam volūtatē ad amandū.q̄ viſum ſub ſimplici ḡ
du bonitatis. Et magꝭ ſub triplici ḡdu q̄ ſub duplici.
ꝛ ſic deinceps.ḡ ſi oñdat̄ aliqḋ bonū ei vt infinitū. rapit
ꝛ trahit ipam vt nō poſſit ipm nō velle amare. Et talit̄
amāt beati vidētes deū clare.vt ſtante libertate arbitrij
ipi nō poſſunt nō amare.ſic etiā in via hō.nō pōt ſuum
bonū nō velle in generali.lꝫ h̄ vel illud refutet deceptus
Hec eſt enī ꝯfirmatio quedā in glīa.ſ. clara viſio ſūmi
boni.ꝛ illiꝰ viſionis ꝯtinua ꝯſuatio. Qualē puto fuiſſe
in ꝟgine glīoſa. Vñ naſcit̄ pfectꝰ amor ꝛ feruor ſpiritus
Et ſic credo h̄ exp̄ſſum ſpm̄ ſcm̄ ꝓ feruore eſtuātē ꝛ diri-
gēte oēs actꝰ ſuos in deū ꝛ debitū finē Eſt aūt ſciēdū
ꝙ in ſacra ſcriptura ſpūs capit̄ multis modis.ꝛ pōt ve
rificari.imo de facto verificat̄ illud. Exultauit ſpūs meꝰ
de q̄libet ſpū q̄ dici p̄t ſpūs ꝟginis ſcē. Spūs namq̄
maiꝰ q̄ inuadebat ſaul ꝛ q̄ fuit aliq̄n ſpūs mēdax in ore
oīm ꝓpharꝫ.vt habet̄ in.iiij.li. Re.nō fuit ſpūs ꝟgis.cuiꝰ
ipa ꝯtriuit caput ꝛ nullā in ea habuit ptātē. Silr ſpūs
q̄ ſignificat ventū ꝛ figurat ſupbiā vl' vanā glīam. non
fuit ſpūs marie.de q̄ p̄t intelligi illud Math.v. Beati
paupes ſpū.i.q̄ hñt modicū de elatiōis vēto. non dixit.
q̄ nō hꝫ ſpm̄.q2 oēs hñt aliq̄d de ipa.ſꝫ hti q̄ hñt parꝫ
vt nō ſepent̄ ab eo. Sola mr̄ ꝟgo cū nihil de eo habuit.
ꝛ iō iſte ſpūs.i.vētus ſupbie nō fuit ſpūs marie. Sꝫ eſt
alius multiplex ſpūs Marie.

De multi plici acce ptōe ſpūſ

Spiritus flatus ꝛ aeralis
Spiritus angelicus ſupernalis
Spūs anime rationalis
Spūs cetus ꝯgregatiōis ſpūalis
Spūs feruoris mentalis
Spūs vitalis naturalis
Spūs deitatis eternalis

Quilibet horꝫ pōt dici ſpūs marie diuerſis reſpectibus
qui d̄r exultaſſe. Spūs ḡ aliq̄n ſumit̄ ꝓ flatu hominis.
Juxta illud. Jnſpirauit in faciē eiꝰ.ſ.a deo ſpiraculū vite
Geñ.ij.id eſt ſpm̄ ſeu flatū.ſicut ꝛ ipſe incarnatꝰ ꝛ reſuſci
tatus inſufflauit in diſcipulos dicēs. Accipite ſpm̄ſanctum.
Pro aere etiā quo reſpiramꝰ ſumit̄ ſpūs iuxta il
lud pš. Os meū aperui ꝛ attraxi ſpm̄. Jſte ḡ ſpūs ma-
rie.ſ.flatꝰ exultauit in deo q̄ totꝰ ad glīam dei diffuſus
pandit magnalia ſua. Spūs etiā inq̄tū aer d̄r q̄ ſuus
dici pōt.inq̄tū nō ſolū aer ſꝫ ꝛ totꝰ mūdus factꝰ eſt ſuuſ
cū mater dei ſit.ꝛ ꝓ ꝯſequēs dña oīm. Aer ḡ iſte ingredi
ens ꝑ os ꝟginis ad ſuū creatorē.q̄ eiꝰ latebat in ventre.
modo ſuo exultabat.quia magnificat purificatus atq̄
radijs diuinitatis implerꝫ dulciſſime reſonabat. Unde
exultauit ſpūs meus in me gauiſus eſt in deo exultat.
Secūdo ſpiritꝰ dicit̄ angelus. Pſalmiſta. Qui facꝭ an-
gelos tuos ſpiritꝰ. Hic ſpūs ſuſtulit Ezechielē inter ce-
lum ꝛ terrā.ꝛ locutꝰ eſt in ꝓphetis ſiue ad ꝓphetas ꝛ moi
ſi in monte cū legē recepit. Horꝫ habet quilibet propriū
ſpiritū.id eſt.angelū ad ſui cuſtodiā deputatū ſm magi
ſtrum in.ij.ſentētiarꝫ.poſt beatū Hieronymū. Hec ergo
pſaltes glorioſa habuit ꝛ ipſa ſpiritū ſuū ſupremū in or
dine angelorꝫ. Qui fortaſſis nec ante nec poſtea datꝰ eſt
alicui ad cuſtodiā.ſed ſoli virgini huic ab initio reſuaſ
tus. Sicut enī ſola fuit mater vnigeniti et gratuitꝭ vni-
uerſis mirabiliter ſingularis.ſic etiā ſane dici poteſt cu-
ſtodiam ſibi ſingularē datā fuiſſe. Si enī habuit ſingu
lariſſimū ſpōſum ad ſeruitiū electiſſimū apoſtolū ad ob
ſequiū.quare nō creditur habuiſſe nobiliſſimū ſpūm ad
auxiliuꝫ. Spūs enī huiꝰ ordinis qui dicit̄ angelorꝫ tot
ſunt ſpūs q̄t ꝛ numero cū quilibet faciat ſpeciē ſuam.et
ſpecificata pfectione differat ab altero. Hic igit̄ ſpiritus
angelicus datꝰ ſibi ad cuſtodiam prius exultauerat de
obedientia humilitate ꝛ virtutibꝫ aliꝫ ineffabilibus ꝟ
ginis alme. At vbi verbū eius eſt carne veſtitū exultauit
in deo ſalutari.id eſt.ieſu marie filio.quia deputabatur
ad cuſtodiā ſiue potiꝰ ad obſequiū domini dei ſui.cum
ꝛ angelus matris ſit.ꝛ angelus ꝓlis donec natus ſit. Et
tunc accipit angelū propriū.ſicut fructus ab arbore ma
tre pciſus ſm beatū Thomā in p̄ma parte. Tu lector cō
ſidera quia explicare nō poſſum quanto gaudio exulta
bat ſpiritꝰ ille qui p̄mo vidit deū incarnatū.qui fuit p̄-
mus ſpiritusſancti miniſter ad illud ineffabile opus.q̄
primus corpuſculū illud aut formauit aut formāti aſti
tit. Qui p̄mus inuiſibiles cunas deo parauit.qui p̄miꝰ
cibū de matre in os diuinū expreſſit qui ſicut aſtitit vi-
ſioni in celo corā patre.ſic aſſiſtebat in terris filio incar-
nato.qui p̄mus illud vidit deſideratū cōmertiuꝫ. Gra-
bat totus feſtinus angelꝰ Gabriel extra.ꝛ ſuſpenſus ex
pectabat virginis aſſenſum.vt deo mittēti cito referret re
ſponſum.ꝛ vbi eā audiuit dicentē. Ecce ancilla domini
fiat mihi ſm verbū tuū.tota pernicitate curiā letificatu
rus celeſtē reuolauit ad celū de futuro iocundum. Sed
iſte Marie ſpiritꝰ certus de p̄ſenti ꝓ tota hierarchia ce
lice exultabat. Exultabat nāq̄ hic optimus ſpiritꝰ ma-
rie.q̄m videbat ipaꝫ xp̄i mrēꝫ effectā ꝛ tāto filio dignā.
Si eī gaudiū ē in celo ſup vno pctōre pniāꝫ agēte. q̄to
magꝭ ſup vno pctōre iuſtificato. Vtrūq̄ magꝭ gaudꝫ an
gelicꝰ chorꝰ ď iuſtꝭ q̄ ď pctōribꝫ reuertētibꝫ ad pniam. cū
iporꝫ gaudiū iuſtiſſimū ī bono reali fūdet̄.ꝛ q̄s dubitat
iuſtiorē eē q̄ nūq̄ peccauit ꝛ iuſtꝰ eſt. q̄ q̄ peccauit ꝛ ad
pniāꝫ reuſus eſt ceteris paribꝫ.qḋ d̄r cū pctōr reueriꝰ fer

Maria hūit ſpm̄ ſiue angelū nobiliſſimū ad auxiliū.

uētius d̄o ſeruit ꝙ̄ ſinnocēs qui nō peccauit. Nec obſtat
illa ſententia ſaluatoris Luce. xv. Gaudiū eſt in celis ſu⸗
per vno peccatore penitētiā agente ꝙ̄ ſup nonaginta no
uē iuſtis qui nō egent penitētia. Nā ſi eius verba diligē
ter pēſenẗ. nil aliud voluit dicere niſi ꝙ maius gaudiū
eſt de naẗa humana reiſſa ſeu reīuēta ꝙ̄ de naẗa āgelica
q̄ nūꝙ̄ ꝑijt iō ⁊ redijt. Nā gaudiū humāe naẗe ē ī carne
⁊ ſpū. ſꝫ gaudiū āgeloꝝ n̄ ē niſi ī ſpū. q̄d eī voluit ſignifi
care ꝑ ouē ꝑditā niſi gen⁹ humanū. qd̄ reqſiuit ⁊ aſſūpſit
ad vnitatē ſuppoſiti. de quo eſt tantū gaudiū ꝙ̄tū non
eſt de nonagintanouē relictis in deſerto. que ꝓ angelica
natura ponunẗ. Peteret nāꝙ̄ curioſus ſcrutator maie⸗
ſtatis diuine. Cur ſi dn̄s ſic celū reparare volebat quare
non potuit id facere de portōne āgelica que nō perierat:
cū ſit nobilior creatura ꝙ̄ de terreſtri homīe graui. Huic
verbo ſapiētia pr̄is rn̄det ꝙ reꝑari debuit celū ꝓ maiori
gaudio nō minori ſiue ad maius gaudiū nō ad minus.
Sed maius gaudiū reſultat de naẗa humana reparata
ꝙ̄ angelica. Et hoc tū q̄ gaudiū ē duplex vt ꝓ̄ferẗ ſcꝫ in
ſpū ⁊ carne. tū q̄ maior eſt numerus ſaluādoꝝ hoīm ꝙ̄
ſit oīm ſpirituū damnatoꝝ fere ſine comparatōe. tum q̄
gaudiū de xp̄o excedit gaudiū qd̄ habet angelus de reli
qua creatura. In hac igitur ſupiuſtiſſima ⁊ luciſſima
matre exultabat ſpūs ei⁹ angelus ꝓrius. ſed non niſi in
deo ieſu a quo oēs ille virtutes vt radij eternales ema
nabāt in virgīe. Tertio dicitur ſpūs anima. de quo dr̄
Eccl̄s. iij. Quis ſcit ſi ſpūs. i. aīa filioꝝ Adā aſcendat ſur
ſum. Et ca. vlti. dr̄. Reuertatur puluis. i. corpus in terrā
ſuā ⁊ ſpūs ad deū q̄ dedit illū. i. aīa. ⁊ iſte ſpūs marie. i.
anīa exultauit. Et eſſet ſenſus ꝙ ſpūs. i. anīa q̄ magnifi
cabat deū q̄ ad ſceteros etiā exultat q̄ ad ſeipm̄. Itaꝙ̄ ſi⸗
cut dilataẗ d̄s. i. magnus oñditur ꝑ os virgīs in corda
audiētiū eius magnificatōem. ſic ⁊ creſcit in xp̄o ſpiritu.
vł anima ſua ꝑ maiorē inherētiā capacitatē ⁊ dilectōem
eius. Ad cuius noticiā aduertendū eſt ꝙ tanta eſt anīa
ꝙ̄tus eſt eius effectus ſicut ꝓ parte de anima benedicti
recitat btūs Grego. iij. dyal. cū vidit aīam ſācti Germa⸗
ni paradiſum aſcendere. Si enī granū milij tm̄ diligis
inſtar grani milij anīe capacitatē coartas. Et ſic cogita d̄
quolibet a te amato. quodcunꝙ̄ ſit illud ſi eſt creatū. aīa
nō exultat. i. nō ſupra ſe ſaltat ſꝫ deficit ſiue ꝯtrahitur in
fra ſe. Eſt enī aīa rōnał in capacitate oīm creatura capa⸗
cior cū nil poſſit eā replere p̄ter infinitū bonū. Unde ſic̄
Salomō dicit Eccl̄i. v. ꝙ auar⁹ nō impleẗ pecunia. ita ac
cidit de quacūꝙ̄ re creata. Sꝫ adimplebis me leticia cū
vultu tuo. ſ. deus. ait ps̄. Si ergo ſoli deo inheret ſpirit⁹
nr̄ amādo dilataẗ cū d̄o. atꝙ̄ ſꝑ extēdiẗ ꝑ altū latū ꝓfun
dū ⁊ lōgū. ſic ꝯoptat apl's ꝓ his ꝓ q̄bꝫ orat dicēs. Poſſitꝭ
cōꝓhēdere cū oībꝫ ſanctis q̄ ſit longitudo. latitudo. ſubli
mitas ⁊ ꝓfundū. Qr vero tał aīa ſic diſpoſita vt eſt anīa
ſiue ſpūs magne marie innixa ē ſuꝑ dilectū. veſtigia nō
relinquēs. vł yma deitatis q̄ ſūma ſūt. Sed dixi yma. q̄
unde aſcēdere cepit ſuꝰſus altiora ſemꝑ ꝓcedit ⁊ finē nō aſ
ſequiẗ. cū nullus ſit finis. ideo ꝯtinue ſalit. creſcit. aſcēdit
dilatatur. ⁊ ſaltat ſupra ſe qd̄ eſt exultare ſicut ꝟgula fu⸗
mi ex aromatibꝫ mirrhe ⁊ thuris. ⁊ de ipā ſub figura ceci
nit optime Salomō ī Cañ. Ecce ſub tali exemplo loq̄n
do ꝙ virgula fumi ex aromatico igne ꝓcedēs incipit di
gitalis. ⁊ pedał efficiẗ. creſcit in cubitum ī calamū tran⸗
ſijt. ſemꝑ creſcit. carbones imos nō deſerens. nō tm̄ extē⸗
diẗ ī lōgū ſuꝰſus celū. ſed ſi ꝑuo flatu agiteẗ dilataẗ a dex
tris añ ⁊ retro. ⁊ in ſe etiā magis ſpiſſaẗ. tūc totał'r exul⸗
tat ⁊ ſaltat vndiꝙ̄ magis diffuſa. ſicut eſt moris ſaltātiū
Hoc aūt cupio plenius exꝓ̄mere. ne feminał capacitas q̄
ſi cecutiēs ī lapidē offenſionis impingat. imagiarie ergo
deū vt ſperā infinitā ſpūalē nō corꝑalē manifeſtum ē q
centrū ei⁹ eſt vbiꝙ̄ ⁊ nō min⁹ ſua circūferētia. Nā ſi ſpe⸗

ra eſt infinita vbiꝙ̄ eſt centrum eius. ⁊ in qualibet parte
ſpacij clauſi a tali circumferētia eſt centrū aſſignare. nec⸗
nō totū ſpaciū ſi totū eſt ſignabile eſt ꝓ cētro deputādū.
Hic enī habes in vno circulo equalia tria quaꝝ vnū ali⸗
ud nō excedit ſcꝫ circumferētia que nuſꝙ̄ eſt. ſpaciū qui⸗
dem ex quolibꝫ creatū eſt ſed nō excluſum ⁊ cētrū quod
vbiꝙ̄ eſt. Pone ergo marie ſpm̄ in cētro hoc ſicut in cē⸗
tro ſuo iā erat verbū incarnatū. Undiꝙ̄ videt ſpaciū in⸗
finitū ſibi reſtare. ⁊ illud fore cōcupiſcibile pratū amenū
floribꝫ. pulcruꝫ aſpectu. guſtu ſuaue. ſalutiferꝝ tactu. q̄d
reſtat ei niſi ꝙ ſe extēdat ad leuā iudicioꝝ iuſtoꝝ. ad de⸗
xterā ſctificatōem ſctōꝝ. Retro ad que fecit mirāda. Añ
ad que ſpectet optanda. Infra ad ea que ſunt humilita
tis immēſe. Surſum ad ea que ſunt iocūditatis ſuper⸗
ne. ⁊ introeat intra ſecreta bonitatis diuine ⁊ incomꝓhē
ſibilis maieſtatis. Ex quibꝫ partibꝫ integret canticuꝫ no
uum qd̄ cepit dicēs. Magnificat. ⁊c̄. Et exultauit ſpūs
meus. Et ſi queratur cū ſm̄ iſta nulla ſit drn̄tia inter Queſtio.
aīam ⁊ ſpiritū niſi vocalis q̄ ſpūs eſt anīa. cur in primo
verſu dixit anima. hic ſpūs. Nō eſt dicendū ꝙ h̄ ſit ſcm̄
ꝓ ornatu locutōis. cum ſpūſſanctus qui loquebaẗ ꝑ os
virginis nō attendat ad vocem ſeu pulcrū vocale. ſꝫ ad
rem exemplarem. ⁊ ſinonimis non vtaẗ. Reſpōdeo puto
dicēdū ꝙ ſubſtātialis forma relatiue diciẗ anima ⁊ ab ſo⸗
lute ſpūs. Dicitur enī aīa q̄ animat corpus ⁊ animū
ꝓ̄ſtat. qd̄ nō facit niſi in ꝯiuncto. ſꝫ ſpūs eſt ꝯiuncta at⸗
ꝙ̄ ſeparata anima ipā. Quis ꝟo magnificatio illa fieri
habet dū eſt ꝯiuncta ⁊ nō cū eſt ſeꝑata. Et in ꝯtemplati
one forti anīa rapitur a tali ꝯiunctōe ſaltem ꝙ̄tū ad ſen
ſum actuał informatōis. recte ibi debuit anīa hic ſpiri⸗
tus nuncupari. Et ideo vt capta vehemētiſſime ait Ex⸗
ultauit ſpūs meus. Quarto ſumitur ſpūs ꝓ cetu ſeu
caterua amicorum. ſicut dixit chriſtus in cruce Pater in
manus tuas cōmendo ſpūm meū. Luce. xxiij. i. oēs q̄ mi
hi ꝑ fidē ſūt adheſuri ⁊ charitatē. Qui enī adheret deo.
vnus ſpūs eſt cū eo. ait apl's. j. Corin. vj. Et alibi. vnum
corpus ⁊ vnus ſpūs ſicut vocati eſtis in vna ſpe voca⸗
tionis veſtre. Uidit ergo noſtra cātatrix in extaſi poſita
multos futuros ſuos deuotos ſaluādos. Quot enī mi⸗
ſericordia ſua ab infernalibꝫ clauſtrꝭ eripuit quot d̄ pec⸗
catoꝝ voragine eius potentia liberauit quot a mūdiali⸗
bus curis eius oratō ꝓ̄cioſa ſegregat. Quis enumeraret
aut mortuos reſuſcitatos aut ereptos amore a fama ꝓ̄⸗
ſtina deſtitutos. vł ab infinitis miſerijs ꝓ̄ſeruatos. Hos
nō inmerito dicit ſpm̄ ſuum nō attribuens hoc ſuis me
ritis ſed bonitati diuine. Et ideo dixit Exultauit ſpiri⁹
me⁹ ī d̄o ſ. m. Quīto dr̄ ſpūs feruor mētis de q̄ apl's
Spūm nolite extinguere. Et ad Ro. xij. Spū feruentes
dn̄o ſeruiētes. i. ſpū q̄ ē feruor. de h̄ etiā ītelligiẗ ill d̄ Gen̄
vj. Nō ꝑmanebit ſpūs me⁹ ī hoīe ī eternū. q̄ caro ē ſp̄s
inꝙ̄. i. feruor iuſticie q̄ ꝓduc̄ effect⁹ ſił'es hoīm ire. In deo
metaphorice d̄r ira d̄i ſp̄s e⁹ cū ꝓ̄pe dici dēat feruor iuſti
cie. Hic feruor ſiue ſp̄s q̄ diſtīguiẗ ab aīa īcreata. ſic act⁹
ab agēte cui⁹ ē act⁹. h ſp̄s exultat ⁊ creſcit ex q̄tuor. Pri⸗
mo q̄dē ex meritis. Sic enī grā creſcit ex grā. q̄ grā cōſe
quēs ē grā añcedēs ad aliā q̄ ipaꝫ ſequiẗ niſi ī vacuū re
cipiaẗ vt circa finē ꝓ̄me ſecūde ꝓbat ſcūs doctor. Sicut
charitas ꝑficiẗ ꝑ grad⁹ ſuos ⁊ finis p̄teriti grad⁹ ē ꝓ̄n
cipiū futuri quouſꝙ̄ perfecte habeatur in patria. Secū
do creſcit iſte charitas feruor qui ⁊ ſpūs cognitōne boni
cū quodlibet bonū tm̄ ametur ꝙ̄tuꝫ cognoſcitur. Tertio
augetur hic ſpiritus ex vehementiori radicatōne in ſub
iecto in quo eſt. ⁊ ſic fortius rapit medullit⁹ interiora ei⁹
Quarto ſuſcipit incrementum ex remotione cuiuſcunꝙ̄
contrarij. quoniā tūc ſuos effectus liberius agit. ⁊ velo
cius mouet ⁊ inflammat mentem ſuam in qua eſt. Et ex
his cōcordari poſſunt diſputātes de augmēto caritatis

delectet inuētio ꝟitatis magis ꝙ ꝯtētio ⁊ impugnatio
ex iurgia ꝯtētionis rabioſe. Nā pmo modo auget charitas
materialiter. Scd̃o mō defectiue. Tertio modo formaliter.
Quarto modo ex fine. Vn̄ ⁊ quaſi finaliter dici
poteſt pfecte h̄ ordine exultaſſe ſpm̄ marie theotocos pā
dendo cū dr̄. Exultauit ſpūs me⁹ in deo ſalutari meo.
Nā qꝛ magnificauit aīa mea dn̄m. acq̄ſiuit ſpūs meus
nouū gaudiū ſeu gradū charitatis. ⁊ ſupra ſe ſaltauit.
hinc alti⁹ eleuat⁹ in deo clari⁹ de deo ſentiēs ſublimius
inflāmatus eſt. ⁊ iō exprimit in deo. Demū ſic ibelit iſte
ſpūs ſic amor ſalutis. q̄ naturaliter mētib⁹ hominum eſt
inſert⁹. Eſt eni hic amor ſal⁹ anime. ⁊ pcipu⁹ beatitudi
nis effect⁹. ſicut viſio cuiuſdā felicitatis eſt cauſa. ꝓpter h̄
dixit in ſalutari deo. i. Jhu. qꝛ ſal⁹ eſt oim̄ ſaluandorum
Tandē manifeſtat quartā cauſam p̄dicte exultationis.
cū ſubdit meo. Nihil aliud reputās ſuū p̄ter iſta duo. ſ.
aīam ⁊ deū. Animā inq̄ꝫ qꝛ nulli ſubdebat niſi deo. cui
ſeruire regnare eſt. Deū ꝟo q̄m mirabiliter ⁊ ſingulariter
ſibi dat⁹ eſt. ⁊ in ſe iā obtinebat. Jō hunc ꝟſum puenies
cythareda dn̄i. figuras etiā agēs ſꝫ nō tm̄ ꝯtū iſta mat
dn̄i nō fuit auſus dicere meo. Ait eni in pš. ix. q̄ intitulatur
p occultis filij. Exultauit cor meū in ſalutari tuo.
Pl⁹ eni eſt exultare ſpū ꝙ exultare corde. Nemo eni po
teſt exultare ſpū q̄ p̄us nō exultauerit corde cum ſpirit⁹
ſit effect⁹ volitiue. ſiue act⁹ quē volitiua nō agit niſi itel
lectu exultāte q̄ hic ſignificat in corde. Pōt aūt exultare
cor nō exultāte ſpū. ſicut ⁊ intellect⁹ intelligere volūtate
renitēte. Jſtud expſſit ſalutare marie ſamaritane cuꝫ di
xit. Si ſcires donū dei. ⁊ q̄s eſt q̄ dixit tibi. Da mihi bi
bere tu forſitan petiſſes ab eo. Jo his. iiij. Ecce potuit co
gnoſcere trinitatē in dono. ⁊ eo cui⁹ eſt donū atq̄ꝫ filium
cū quo neſcia loquebat. ⁊ tn̄ forſitan petiuiſſet. Exultauit
corꝑe infans ī gaudio adhuc obſtruſus ī vtero ma
tris. Exultauit cor ⁊ caro ꝑ hc. Sꝫ exultauit ſpūs perfe
cte marie. Multa adhuc reſtabāt hoī vt tot⁹ exultaret.
ꝙ oriat ⁊ creſcat neceſſe eſt. ⁊ ſalutare marie limphis ꝓ
fundat. Et tūc cū iordane exultabit paterna voce audi
ta. ⁊ ſpūſancto viſo in ſpecie corꝑali. Aliquid reſtabat. di
cendū ad plene ſalutandū. Hinc in alio pſalmo dicebat
Exultauit cor meū in ſalutari tuo cātabo ⁊ pſalmum di
cam dn̄o. Nondū canto ſꝫ cantabo. Nondū valeo taleꝫ
pſalmū cōponere dn̄o. ſꝫ pſalmū dicā in maria virgine.
de carne mea futura. cui mihi dederit cū dixerint de pre
terito. Exultauit ſpūs me⁹ in deo ſalutari meo. Similē
actū recitat Lucas euāgeliſta de filio ꝟginis cui⁹ omne
op⁹ fuit pfectū dicēs. Jn illa hora exultauit ihs in ſpiri
tuſancto ⁊c̄. Sexto dr̄ ſubtiliſſim⁹ ſanguis hoīs in
quo ē vita q̄ dr̄ ſpūs naturalis hoīs de quo non inſulſe
credit locut⁹ aplus. i. ad Thi. v. Integer ſpūs corpus ⁊
aīa ſeruet in diē chriſti. Hic igit ſpūs ſm̄ traditionē na
turalem ē corpus tenuiſſimū ex ſubtilib⁹ ſanguinib⁹ ge
neratū q̄ſi quoddā mediū inter corp⁹ ⁊ aīam cū vtroq̄ꝫ
hn̄s aliq̄m cōuenientiā. vt iſta duo maxime int ſe diſpa
ta ligēt in vnū ſiue vt aīa meli⁹ opet in corꝑe p talē ſpi
ritū. Hui⁹ aūt ſpūs diuidit in triplicē ſi bn̄ recolo me le
giſſe. Prim⁹ ē in corde. ⁊ vocat vitalis. in q̄ ſpēali⁹ aīe ſe
des cōſtituit. Scd̃s eſt in cerebro. ⁊ dr̄ ſenſibilis. quia ad
corꝑis ſenſus vires aīe defert vt ſua ꝓpria obſtacula ca
piant. ⁊ cognitiue moueant ab eis. Terti⁹ vocat motiu⁹
in epate manēs. cui⁹ miniſterio mēbra corꝑis ꝓpriū mo
tum exercitent. Et quia ad aures nō tranſit in hoīe. ſol⁹
hō aures īmobiles habet. licet viderim florentie pueruꝫ
annorū nouē de q̄ etiā mihi ſui narrauerūt ꝙ riſerit q̄n
nat⁹ eſt in mūdo. Ex his pōt deduci. vij. poſſe fore ex
ultationes in hoīe. Vna ē q̄n ſola caro exultat. ⁊ hoc eſt
ſtolidorū mente capitorū ⁊ fatuorū. quorū leſa ſunt orga
na ſpirituū ſeu ſpūs ipi ⁊ maxime organū ſpūs ſenſitiui

ſic exultāt ſepe frenetici em̄ exultant. Scd̃a ē q̄n ſol⁹
ſpūs exultat. ⁊ hec ē multorū ſomniantiū gaudere putā
tium. ⁊ letari de inuentione vel ꝯſecutiōe rei deſiderate.
necnō ⁊ multorū vigilantiū. quorū corꝑa languēt ⁊ inte
riora exultant. de reb⁹ aīe nō ꝓportionalis. q̄nimo plerū
ꝙ cōtrarijs. ſicut letari de ꝓſtratione hoſtiū. Tertia ē
q̄n aīa tantū exultat ⁊ hec abſtractorū a ſenſib⁹ diuinis
iubilantiū que fuit in raptu pauli. ⁊ nōnullorū ꝓbarū
nō pcipientiū leta niſi mēte. Quarta ē carnis ⁊ ſpūs.
Et hec ē ꝙ plurimorū vanorū chorizantiū ⁊ pſallentiū ex
leticia corꝑali. quorū riſus Ecci. ij. c. reputauit errorem ⁊
gaudio. id eſt. gaudenti dixit. Cur fruſtra deciperes.
Quinta ē carnis ⁊ aīe ⁊ hec malorū ad mala aſſueto
rum q̄ exultant in reb⁹ peſſimis. Sexta ē carnis ⁊ ſpi
ritus ⁊ aīe ſimul. ⁊ ē pfectorū in via. eritq̄ꝫ oim̄ electoruꝫ
poſt reſurrectionē in patria. Nam aīa nō exultat niſi de
bono ſibi cōuenienti ⁊ multū ꝓportionato. cui tūc aſſen
tit caro ⁊ ſpūs. Cui iā abſorta mors erit in victoria. De
qua cecinit pš. xli. Sitiuit in te aīa mea ꝙ multipliciter
tibi caro mea. Hanc aūt nō puto poſſibilē in via ſm̄ le
gem ordinatā niſi ad horā tm̄. cū caro ſit paſſionib⁹ ſub
dita. ⁊ nō tuta ſentiatq̄ꝫ dolores ⁊ doleat. Septima ē
cū ſine carne exultat aīa ⁊ ſpūs ſimul. Et hec ē magis cō
tinua in via in pfectis etiā. ſi ad horā. exultatio ſpūs vi
deat intermitti. cū ſcꝫ q̄s cōiūct⁹ cum deo de infirmitate
fraterna infirmat ⁊ vrit de ſcandalis alioꝝ cū paulo. q̄
tn̄ dicit pſallā mente. pſallā ⁊ ſpū. Hoc mō exultare q̄ſi
uit helize⁹. cū q̄ſiuit p ſpaltem adduci. q̄ p̄nte ſenſit ma
num dn̄i ſuꝑ ſe etiā corꝑe tabeſcēte. hui⁹ rei cā adiūctus
eſt in eccl̄ia organoꝝ pulſatio ⁊ cōcentuū melodiorū. q̄s
p̄uenerunt p̄ncipes. ſ. angelici cōiuncti pſallentib⁹ i me
dio iuuencularū tympaniſtriarū. ſed hoc addo. quia ho
die hoꝝ fit magn⁹ abuſus. ꝓpter qd̄ dicit Hiero. ſuꝑ illō
apl̄i ad Ephe. v. c. cantantes ⁊ pſallētes in cordib⁹ vr̄is
dn̄o. Audiant hoc adoleſcētuli. Audiāt hi q̄b⁹ in eccl̄ia
pſallendi ē officiū deo nō voce ſcꝫ tm̄. ſed corde cantan
dum. nec in tragediaꝝ modū guttur ⁊ fauces medica
mine ſunt liniende vt in eccl̄ia theatrales moduli audiā
tur ⁊ cantica. d. xcij. cantantes. Sed redeūdo ad ꝓpoſitū
puto ait Jo. do. mox poſt cōceptū verbū ſibi donari nō
ſolū exultaſſe hoc ſeptimo mō. ſed ⁊ ſexto q̄ eſt pfectoruꝫ.
qd̄ ſatis pcipi pōt ex ſerie euāgelica. Narrat em̄ euāgeli
ſta ipam ſtatim poſt diſceſſum angeli ꝙ abijt maria in
montana cū feſtinatione mōtes petit. quia ſalit. qꝛ car
ne exultat. feſtinat qꝛ currit ⁊ ſaltat ⁊ pſallat. Choreā ſo
lam ducit inuiſibilit angeloꝝ ſerpente ſuppeditato. Jn
cui⁹ figura maria ſoror aaron pharaone ſubmerſo chore
am duxit in tympano ꝯcinens canticū illō. Cantemus
dn̄o glorioſe em̄ magnifi. ⁊c̄. qd̄ expſſit maria mr̄ dn̄i p
mo dicēs. Magnificat ⁊c̄. exinde. Et exultauit ſpūs me
us. nō q̄dē in organo vel alio ſono vt helize⁹. ſꝫ in dō ſa
lutari meo. Veꝝ qꝛ hec exultatio nō fuit magis in ea ꝑ
fecta filio ꝯcepto. cū tota eſſet plena deo obumbrato pa
tre ⁊ filio ⁊ ſpūſancto ad eā fecundandā. Sꝫ quorſū tan
gam marie exhortatiōis exortū accipe natū cū fuerit dō
ipe eſſentialiter p̄ns. Jlla nāq̄ꝫ marie caro patris p̄ntia
fuit obumbrata ne in deciſiōe ſanguis vn̄ formandum
erat corp⁹ xp̄i naſcēdi corꝑalem voluntatē ſentiret. Dō
cū dn̄m corrupta natura nō nouit qd̄ patet in deciſo ſe
mine in ſomnijs de caſtiſſimis vtriuſq̄ꝫ ſex⁹ corporibus
ſpūſſancti p̄ntia ſanguis illi⁹ portionē abſcidit. corpuſ
ꝙ formauit. ipe ꝟo fili⁹ p̄ntialiter carnē ipſi⁹ corꝑis for
mata realiter habitauit. Et cur nō dicā de mr̄e qd̄ dicit
apoſtol⁹ de filio in q̄ habitat oīs plenitudo diuinitatis.
⁊ corꝑaliter. vtroq̄ꝫ ḡ modo ſꝫ incōꝑabiliter orit hec ma
rie exultatio ab aīa ſꝫ familiarit ſꝫ mirabiliter. Nā ab in
fantia fuit b. marie familiaris exultatio ſpiritus repleta

ſpūſācto. a carne aūt nouiter ⁊ ineffabiliter. qm̄ nō orga
no aut pſalterio aures demulcēte. ſed deo carnē incōpre-
heſibiliter cōmouēte. hec oīa altiora pādit cū ſubdit. ī
deo ſalutari meo. qḋ ꝑtinet ad tertiā ꝑtē ꝓncipalē immiſ
ſcedo cū ſecūda. q. d. Alij exultāt laudātes deū in tym-
pano ſcꝫ abſtinētie. Alij ī choro vnitatꝫ ⁊ cōcordātie. alij
in cordis mortificatōis interioris. Alij ī organo ꝯtēplati
onis. ⁊ hmōi. Ego vo exulto ī deo ſalutari meo. Et vigi-
lāter attēde ꝟba marie de ꝑterito tāqꝫ de actu conſūma
to dicētis Exultauit. Spūs vital' in dō. Spūs ſenſibil'
in dō ſalutari. Spūs motiu' in dō ſalutari meo. Exulta
uit ſcꝫ pmus ī deo pr̄e. Exultauit ſcꝫ ſecūdus in deo ſal'.
Exultauit ſcꝫ terti' ī deo ſalu. meo. In corde enī ſe pater
locauit qḋ eſt fons ſāguis. ⁊ ſeḋs aīe ī cerebro refulget fi
lius vbi eſt radi' luis ī epate q̄ cogit amare. vt dr̄ Guil'.
Reqēuit ſpūs auctor ſcī muneris ꝑ pmum creſcit vita
glioſa ꝑ ſecūdū dr̄ lux luīoſa. ꝑ tertiū creſcit caritas ꝟtu
oſa. Exultat in ſpūs incꝫtū vital' obit' corpis ſubiect'
tm̄ ad curā aīe vt ſit ī dō oīs vita ei'. Et ſic viuo ego iā
nō ego. viuit aūt in me dō. Exultauit ſpūs ſenſitiuuſ
q: ī cūctis reb' video deū ſalutare meū ꝑ viſū rez creata
rū. Nāqꝫ ad diuinā pulcritudinē ꝯtēplādā aſcēdēdo ꝑ
auditū ipius ſuauitatē timor. ꝑ odoratū figurātiā ſētio.
ꝑ guſtū ꝑcipio dulcedinē mirabilē ſui. ꝑ tactū dī mei qe
te total'r ꝯſolātē. iā clauſe ſūt porte ⁊ feneſtre corpis. nec
ꝑ eas leuiſſima pt intrare vanitatꝫ. q: ī reb' vt ꝓfert. niſi
deū nō ſētio. Et apti ſūt ī me ocl'i q̄ etiā erāt apti ī adam
āñ peccatū ⁊ total'r effoſſi q̄ p' pctm̄ ſūt apti. ſic ſcptum
eſt. q: apti ſūt ocl'i amboz. Exultauit ſpūs me' motiuus
ad dilatādū ⁊ magnificādū diuinā gliam. Mirarꝫ fo-
taſſis ꝙ ꝟgo pudica ſolitudinis amica ī penetralib' te-
pli nutrita. tāta hōeſtate ꝑdita. vt neminē viroz cogno
ſcat cui' intuit' ad vidēdā pr̄nā fac nūqꝫ fuerūt eleuati.
queqꝫ ſoli deo ī abſcōdito ꝯſueuit miſtrare fcā ſit ꝑegrīa
ſiue viatrix. ⁊ ad domū ꝑgit zacharie. ⁊ ibi māſit meſib'
trib'. Luc. j. nō tanqꝫ eā delectaret edes aliēa. aut pudi
citie freno ſoluto ī publicū amet exire. Sꝫ hāc tuam ad
miratōem ſoluit dicēs. Exultauit ſpūs me' ī deo ſaluta-
ri meo. q̄ dirigit greſſus meos ī ſemitis ſuis vt nō moue
ant veſtigia mea. Ipe ducit ⁊ reducit. ⁊ quieſcit ⁊ moueť
in me cui' ſum plena. nec al'r moueor ī motū qꝫ ī naui ex
iſtens. Sedet quidē vl' iacet. ⁊ duciť a ſpū cōcitato. quo
ꝑ ſe ire nō poſſet. ergo qꝫ pulcri ſūt greſſus tui filia ꝓnci-
pis dr̄ ī cātica mr̄ dī ſpōſa ſacriū ſpūſcī. ꝟtutum archa
baiula mōi. bn̄dicta ī ſcl'is. Septimo ⁊ vltīo dr̄ ſpiri'
ipe dō. Ioh. iiij. Spūs ē dō. ⁊ ſic dō pr̄. fili' de'. dō ſpi-
ritusſācti'. nō tres dij. ſꝫ vn' de'. ita ſpūs pr̄. ſpūs filius.
ſpūſſactus ſpūs. ⁊ hi tres vn' ſpūs. Neſcio quare ñ poſ
ſit dici dō trinitas. ſpūs marie nō ꝓncipatiue ſed poſſeſ
ſiue. ſicut diciť deus rōnal' creature. Iux illā coēꝫ homi-
nū vocē. Deus deus me' ad te de luce vigilo. ꝑſertim cū
verbū dei ſit real'r filius ei' ſ'm carnē ab ipō ꝓcedēs pa-
ter ſit mirabili modo ſpōſus eius. ⁊ ipe ſpūſſanctus ar-
tifex eius. Exultauit ergo ſpūs meus. id ē pater ⁊ filius
⁊ ſpūſſanctus in deo ſalutari meo. q̄ eſt filius vnigenit'
in celis ſine matre. in terris filius ꝟginis ſine patre. Q̄
pater qui ſpūs eſt exultet in filio. atteſtať ipe apte dicēs
Hic eſt filius meus dilect' in quo mihi bene complacui
Matth. iij. Tuncqꝫ ſpūm exultaſſe in verbo oſtēdit ī co
lumbe ſpecie in baptiſmo. ⁊ nubis lucidiſſime in tranſfi
guratōne incidēs ſuꝑ ipm. Cur autē ꝟbū nō exultet ī ſe.
nō video cū ſit ſubiectum exultatōnis dei. Necnō capit
mens qḋ obſcure ſentit a longe nimis. nec illā caliginꝫ
exprimere valet. Quis enī tāte ꝓfunditatis exiſtat invia
vt capiat vl' etiā ex parte cū pater ⁊ filius ⁊ ſpūs almus
ſint vna lex. vna ſapiētia. vnū lumē. vna noticia infini-
ta diſtincta in perſonis. indiuiſa in eſſentia. Ipe tamē fi

lius eſt ꝓprie verbū in quo pater vniuerſa creat. ⁊ de cu-
ius fonte loquiť ſpūs eius. qui ſolus eſt ſapiētia patris
⁊ ſpiritusſancti. necnō ⁊ ſuꝑpius. ſicut ꝟbū nr̄i intellect'
eſt ſolū noticia intellectiue potētie ⁊ volitiue in q̄ videbi
mus lumē. ſine q̄ nō pt pr̄ intelligi nec ſpūs ei'. qm̄ de'
nō eſſet ſi nō actual'r intelligeret. in hoc enī oīs turba
beatoz exultat cū ſit lux ⁊ lucerna q̄ vitā ſupnā illuſtrat
ſola. quēadmodū Iohēs in Apoc. teſtať. Hic filius ſol'
eſt idea ꝑfecta omniū rez increatarū ⁊ etiā creatarū. Hu
ic ſingulariſſime canūt ꝓuerbia cātica ⁊ ſapiētia Salo-
monis. ⁊ liber ieſu filij ſirach ꝓpter quā neſcio irrefraga-
bilē veritatē ꝑteriti pr̄es in ſpūſancto cātari mādarunt.
patri eterno a nob dū ſumus ī via. Per quē chriſtū ma-
ieſtatē tuā laudāt angeli. adorāt domiatōes. ⁊c. Sic igi
tur creator ⁊ creature exultāt in deo ſalutari meo. q̄ latet
incluſus eſſential'r ī viſcerib' meis oīs exultatō ē ī me
Quid ḡ miraris ſi curro ⁊ ſalto. ſi cāto ⁊ iubilo. Si om
nē mōm feſtiuis vocib' pulſo. In me pr̄. ꝑ oīpotētiaꝫ
Verbū ꝑ ſapiētiā. ſpūſſanctus ꝑ infinitā charitatē. exul
tāt ī me oēs āgeli q̄ nō ceſſant filio meo cantare. Modu
latis vocib' iubilāt in me oīes patriarche ⁊ ꝓphete. qui
voluerūt videre qḋ habeo ⁊ nō viderūt cū Abraam qui
deſiderauit videre diē meū. vidit figuratiue. ⁊ gauiſus ē
mirāda leticia. Exultat ergo tota maria de deo cum tota
trinitate dicēs. exultauit ſpūs meus in deo ſalutari meo.
Si aūt tibi videť difficile deū exultare q̄ īmobil' manēs
dat cūcta moueri. Verū. i. ſimul cogita oīa gaudia de
lectatōes ⁊ feſta ſincera. que ꝑ modulo tue capacitatꝫ cō
prehendere valēs. ⁊ reſpectiue ad diuinā exultatōem ſci
as illa luctus fore atqꝫ merores. ⁊ tamē niſi per vocabula
noſtra dici nō poſſunt. Hec aūt a lōge videns dicis. Ex-
ultat deus q: exultatōes numeras inter gaudia tua. et
tamē que ſit exultatio tal' nō capis. ac ſi in ſpū tuo exul-
tare ſentires. guſtareſqꝫ id quod nō licet homini loqui
Quia ergo vſuꝫ neſcis diuinoz termīoz nō noſti termi-
nos tuos ill' ꝟtaris neceſſe eſt. Dices ḡ ineffabile exulta-
uit q: te fac. Eſt enī vnus ſpūs tecū. illo aūt exultāte tu
exultas. ⁊ q: tuā exultatōem ꝑcipis q̄ mobil' es. illū ꝓnū
cias exultare. q̄ tn̄ nō moueť. Exultas ḡ dō ſpūs meus
q: exultare facit ſpm̄ meū in ſe deo ſalutari meo. Et ſic in
telligitur illud apl'i. Ipe ſpūs poſtulat ꝓ nob gemitib'
inenarrabilib'. q: nos poſtulātes facit gemētes. Sꝫ q:
virgo nō habuit vnde gemeret tota letabunda ait. Ex-
ultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo.

De concordia cātici Magnificat. cum orōne dñica
ſcꝫ Pater noſter. in quo ꝯtinetur materia vni' quadra-
geſime. Caplm̄. xxx.

Diligenter autē aduer
te ꝙ beata virgo magnificās dñm ī cātico iſto
⁊ exultās in eo multū ordinate docet dominuꝫ magnifi-
care ⁊ laudare in oratōne. ſicut ⁊ filius eius iam ꝑdica-
tor exiſtēs docuit orātis ⁊ exultātis mentes ordinari vbi
oratōnem expreſſit dicēs. Pater noſter. ⁊c. Et hoc dicit.
Magnificat. Secūdo debet confidenter inſtare ad ob-
tinendum. q: pater noſter. Et hoc dicit exultauit. ⁊ non
te moueat ꝙ dixit. ſ. in deo ſalutari meo. q: tal'r erat ſuuꝫ
ꝙ nō erat alterius. q: de ſubia ei' corp' ſuū. Tertō dꝫ hu
mil'r incipe ad deſcēdēdū. q: ipe ē ī cel' ⁊ illa ī terrꝫ. Vñ h
ait. Q: reſpexit humilitatē ancille. ⁊c. Quarto dꝫ nomē
dñi ſctificare. q: ſctificeť nomē tu. Et hec dic. q: fec mihi
magna ⁊ ſcm̄ nomē eius. Quinto debet regnū dī poſtu
lare. quod non poteſt niſi diuina miſericordia fieri. Vñ
adueniat regnū tuū. Et hec ſubiūgit. Et miſicordia ei'.
⁊c. Sexto diuine volūtati ſe debet ꝯformare que ei' po-
tenter equipollet. Omnia enī quecunqꝫ voluit fecit. Vñ
fiat voluntas tua. ⁊c. Et hec ait. Fecit potentiam ī bra-

chío ſuo. Septimo dꝫ diuinā iuſticiā eſurire. Beati eñ qui eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā. Et h̄ eſt panis quotidianus. Hinc canit iſta. Depoſuit potētes de ſede ⁊c̄. Octauo dꝫ peccatoꝝ veniā eſurire q̇ eſt ſacietas mētis ⁊ glīa. hec eñ eſt gloria noſtra teſtimoniū ꝯſcīe nr̄e. Vñ ſubditur. Dimitte nob ⁊c̄. ⁊ iſta pſaltes ait. Eſuriētes ī pleuit bonis. Nono dꝫ īmunitates tēptationū h̄ ſentire dicens. Et ne nos inducas ⁊c̄. a q̇bꝫ liberamur ſi dn̄o iūgamur. iuxta illud Job. Pone me iuxta te. Et h̄ eſt qȯ cātatrix noſtra dicit. Suſcepit iſrl̄ ⁊c̄. Decimo dꝫ omniū maloꝝ libertatem exq̄rere. Et hec eſt felicitas quā ꝓmiſit dn̄s Abrae ⁊ ſemini eiꝰ in ſecula. Sꝫ libera nos a malo. finit̄ orȯ dn̄icalis Amen. Joh. dnici.

Et quia oſtēſa eſt cor⸗ .§. I.

reſpondentia orȯnis dn̄icalis. ad iſtud canticū Magnificat. Incidēter ponent̄ ſolū puncta tangēdo quȯ talis orȯ dn̄icalis docet nos ⁊ recta ḋ deo ſentire. ⁊ iuſta ab eo ⁊ nob̄ neceſſaria poſtulare. Et ꝑ totā vnam quadrageſimā p̄dicare materias eiꝰ q̄ſi ſummā theologie quo p̄cipue ad agēda ꝓ ſalute nr̄a. ⁊ valde eſſet neceſſaria ſciri a quocūq̧. Nā cū p̄mo ḋr pater loquēdo ad deū. aduertendū q̄ deꝰ pr̄ eſt creatiōe. ꝓuiſione ſeu gubernatiōe. Et h̄ de ꝓuidentia dei ⁊ hereditatis ſue collatiōe. His tribꝫ modis ḋr pater. ⁊ p̄ma die q̄dragéſime ḋr. pr̄ vr̄ in abſcondito ⁊c̄. Cū ſubdit̄ noſter. inſinuat̄ myſteriū īcarnationis. q̄ factꝰ noſter frater ⁊ amicꝰ. Mgr̄ ⁊ p̄uiꝰ. ſanator ⁊ medicus. Vñ ſc̄da die in euāgelio ḋr. Ego veniā ⁊ curabo eū. Tertio nō notat̄ ꝑfectio dei. ibi. Qui es. hoc eſt nomē dei p̄ncipale. Ego ſum q̇ ſum. Ubi includit̄ īmutabilitas. eternitas. ⁊ bonitas eiꝰ infinita. Et in euangelio. Pr̄ veſter celeſtis perfectus eſt. ⁊ p̄cipue q̄tū ē bonꝰ etiā ad inimicos. in q̇ eſt imitādus. Quarto manifeſtatur eiꝰ p̄ſēs q̄ ī cel' eſt. In cel' materialibꝫ ad influētiam dandū. In cel' intellectualibꝫ. i. angelis ad ordinandum In celis doctrinalibꝫ ſcripture ſacre ad illuminādū. Et ī euāgelio. Cōfidite ⁊c̄. Ul' meliꝰ erat nauis eccl'ie in medio maris. ſcꝫ in mundo.

Quinto incipiūt peti⸗ .§. II.

tiones. Et q̄ magis debet q̄liber diligere deū q̄ ſeip̄m. Ideo p̄mo poſtulat̄ qȯ ad dei honorē ꝑtinet. ſ. vt glorificetur ⁊ ſanctꝰ habeat̄ ab om̄ibꝫ. ſanctificet̄ nomē tuūꝫ. i. ſanctū habeat̄ ab om̄ibꝫ nomē pr̄is nr̄i ieſu xp̄i Eſt g̈ nomen eiꝰ triplex. ſ. emanuel. i. deꝰ nobiſcū xp̄s. vñ noiant̄ xp̄iani. ⁊ Jeſus. ſanctificet̄ igit̄ nomen patris noſtri celeſtis qȯ a nobis fit cū nō recipimus in vacuū gratiam. ꝓut admonet ap̄ls in ep̄la. ij. Coꝝ. vj. Hortamur vos ne in vacuū gratiā dei recipiatis. Eſt triplex gratia. P̄ria eſt generalis. i. om̄e beneficiū ⁊ bonū quod habemus. et iſta eſt gr̄a dei. q̄ a deo om̄ia habemꝰ. Secūda gratia ē ſp̄ūalis que ſcꝫ nō dat̄ om̄ibꝫ ſꝫ ſp̄ēaliter xp̄ianis bonis tm̄ q̇ dicit̄ gr̄a gratū faciēs Hāc habemꝰ a xp̄o q̄ eſt cauſa exemplaris noſtre gr̄e. vñ denoīamur xp̄iani a chriſto. Et xp̄s interp̄tat̄ inūctus. ſ. vnctiōe gr̄e. Tertia eſt gratia finalis q̄ ꝑducit ad gl'iam. hāc habemꝰ a ih̄u q̇ interp̄tatur ſaluator. q̄ merito ſue paſſionis nos ſaluauit et aperuit ianuā ſuꝑne glorie. Sanctificet̄ nomē tuū. ergo qȯ fit. cū nō in vacuū gr̄a dei recipit̄. ſꝫ recognoſcitur a deo om̄e beneficiū cū gratiaꝝ actiōe. gratia exercetur ad augmētationē ⁊ ꝑſeuerādo ꝑ gratiā finalē ꝑuenitur ad ſalutē ⁊ glorificatiōeꝫ. Et ſic ſanctificatur nomen dei xp̄i ⁊ ieſu.

Secunda petitio eſt .§. III.

Adueniat regnū tuū. P̄cipuū regnū dei eſt vita et̄na. ſed ad h̄ ꝑuenire nō poteſt niſi ꝑ aliud regnū dei. quo. ſ. deus regnat in nobis. Unde ſaluator Math. vj. Querite p̄mū regnū dei. id eſt. an̄ om̄ia. vel p̄mū ⁊ p̄cipuūꝫ qȯ eſt vita eterna. ad quā petij latro bonus in cruce ad mitti dicēs. Memēto mei dn̄e dū veneris in regnū tuū qȯ vtiq̧ xp̄s exaudiuit dicēs. Hodie mecū eris ī paradiſo Luc. xxiij. Et ſubdit ſaluator ip̄e ad illud ſupradictum p̄aq̄rite ⁊c̄. Et iuſticiā eiꝰ. i. regnū virtutū. q̄ aliter illud p̄uū ſuꝑnū nō poſſet h̄ri. iuſticiā aūt q̄ ait ap̄ls in libro ethi. eſt om̄is v̄tꝰ. Vñ ap̄ls ad Ro. Regnū dei non eſt eſca nec potꝰ ſꝫ iuſticia pax ⁊ gaudiū in ſp̄ūſctō. ex v̄tutibꝫ eñ cōp̄rehēſis in iuſticia ſequit̄ pax maxima ⁊ gaudiū veꝝ in mēte. Sicut eñ nō ꝑuenit̄ ad celū empireūꝫ vbi manifeſtat̄ glīa ſanctoꝝ. niſi trāſactis nouē celis. ſ. celo lune. celo mercurij. celo veneris. celo ſolis. celo martis. celo iouis. celo ſaturni. celo ſtellifero ſeu firmamēto. celo aqueo ſeu criſtallino ſm̄ theologos qȯ eſt p̄mū mobile. Nā qȯ ſequit̄ decimū. i. empireū firmū eſt. ⁊ nunq̄ mouetur ſic ⁊ ſancti firmati ſunt in glīa. Alij aūt celi mouentur nouē. Sic ⁊ v̄tutes om̄es in nob̄ viatoribꝫ mouent̄ ꝑ diuerſos actꝰ ⁊ ꝑ augmētatiōem ⁊ generatiōem ⁊ corruptionē eaꝝ in hoibꝫ. Sunt g̈ tres celi tres v̄tutes morales. Tēperātia iuſticia put eſt v̄tus ſpecialis nō generalis ⁊ fortitudo. Tres alij celoꝝ virtualiū ſunt v̄tutes intellectuales. i. prudētia. ſciētia ⁊ ſapiā. Tres alij ſunt virtutes theologice. ſ. fides ſpes ⁊ charitas. que ꝓpinquiores nos deo faciūt. Et poſt has v̄tutes in fine aducit̄ regnū dei in nobis. ita ſcꝫ q̄ nos ꝑuenimus ad ip̄m. ſed p̄us oportet vt veniat in nob̄ regnū iſtaꝝ v̄tutū. Et q̄ nullā virtutē a nobis habere valemꝰ niſi a deo. Jō docet nos eas petere ꝓ nobis ⁊ ꝓximis noſtris. cum docet nos orare dicēdo. Adueniat regnū tuū. In quolibꝫ celo firmabimꝰ nos ꝑ vnā diē de illo loquēdo. Et incipiēdo ab vltimo ſcꝫ celo lune ſignificāte tꝑantiā. Ad hāc inducit nos eccleſia q̄drageſimali ſua obſeruatiōe ꝓponēs domini noſtri exēpliū. q̇ dicit euangeliū hodiernū Math. iiij. Ductꝰ eſt Jh̄s in deſertū. Deſertū eſt locus ꝯtinētie ⁊ auſteritatis. Per iſtā g̈ virtutē tꝑantie deſerunt̄ delectatiōes venereoꝝ. p̄mo ꝑ caſtitatē. ſc̄do deſerunt̄ inordinatiōes ciboꝝ ꝑ ſobrietatē. tertio deſerunt̄ elatiōes veſtimentoꝝ ꝑ modeſtialitatē. Cōiter in deſerto iſta ſeruant̄. que in ſūma ꝑfectione xp̄s ſuauit. ⁊ merito dictū ſit. ductus eſt Jh̄s in deſertū. ſ. tꝑantie. De his habes copioſe ſupra in tractatu de v̄tutibꝫ. de qualibet haꝝ ibi vide. ⁊ ſūme q̄ oportet breuiter Secundū celū eſt iuſticia que ſm̄ ph̄m eſt duplex. ſ. diſtributiua ⁊ cōmutatiua. Et diſtributiua ꝓ iſto ſmone ad quā ꝑtinet diſtribuere bonores ⁊ p̄mia bonis. dolores ⁊ ſupplicia malis. Et diſcernere oꝑationes ⁊ cauſaꝝ merita diligēter ſine ꝑſonarūꝫ acceptiōe. Et h̄ de ꝯditionibꝫ iudicū ⁊ rectoꝝ q̄s debēt habere. q̄s om̄es optime ſuabit iudex noſter ⁊ dn̄s omniū in finali iudicio. Et que ſunt q̄ corrumpūt iudicium q̄ ibi eſſe nō poterūt ⁊c̄. Uide in tertia p̄te de materia iudicū. in. c. j. Et ſume ꝓut placet adducēdo ad finale iudicium. Thema eñ de euāgelio eſt. iuſti in vitā eternā ſcꝫ ibunt. Tertiū celū eſt ſeu ꝑs huiꝰ celi tertij qȯ ḋr mercurij celū. q̇ ſm̄ gentiles deꝰ mercatoꝝ. eſt iuſticia cōmutatiua in qua quotidie ſe habēt exercere in diuerſis cōtractibꝫ emptiōis ⁊ venditiōis ꝑmutatiōis ⁊ mutuatiōis. vbi fiunt multe fraudes q̄ ſunt ꝯtra iuſticiā ꝯmutatiuā In quidditate ⁊ q̄litate ⁊ quātitate ſiue numeri ſiue menſure ſiue pōderis ſiue p̄cij ſiue recōpenſatōis. vt cū vult duas ꝓ vna vt in vſuris. de quo euangeliū. Ejicies eiect xp̄s. ſ. de tēplo vendētes ⁊ emētes ⁊c̄. De his in ſc̄da p̄te in ti. j. Quartū celū eſt virtus fortitudinis. ⁊ hec conſiſtit in debita aggreſſione arduoꝝ in ꝯſtanti toleratiōe aduerſoꝝ. ⁊ in finali ꝑſeueratiōe laborioſoꝝ. ⁊ euāgeliūꝫ eſt. Filiꝰ hois erit in corde terre. i. in lapide qui ſignificat

fortitudinē trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹.i.in his trib⁹ dieꝝ in die ꝓſperitatis ⁊ in nocte aduerſitatis. vide de his ſ. de virtutib⁹. Deinde ſequitur de alijs trib⁹ celis.i. virtu⸗tib⁹ intellectualib⁹.ſcꝫ prudētia que eſt triplex.ſ. Ethica. quo ad ſeipm̄ bene regēdū. Iconomica quo ad familiaꝫ ſuā. ⁊ Politica quo ad ciuitatē ſuā. Et euāgeliū dicit Ueritas liberabit vos ſcꝫ a peccā. veritas.ſ.prudētie.q̄ ē rcā rō agibiliū. Deīde de ſcīa. vt ſcꝫ cogſcat ſe q̄ ad aīe nobilitatē q̄ ad corpis vilitatē. ⁊ quo ad ꝯditionē ſuā. Et ī euāg. Surge ad anie nobilitatē cōtemplādaꝫ. Tolle grabatū tuū q̄ ad corpus. ⁊c. Ambula ſciēdo lectū vl' ſtratū tuū.
De ſapiētia cognitōis diuinoꝝ ꝑ ꝯtemplatōem ī euāgelio Duxit ieſus diſciplos in mōtē excelſum. De hoc ſ. de domo ſapīe. Tres alij celi ſūt virtutes theologice ⁊ ō fide in euāgelio de chananea. Magna eſt fides tua. vide de fide. De ſpe ⁊ epl'a. De caritate. fer. ij. ī euange. Ego de ſupi⁹ ſū. vbi eſt ꝑfectiſſima caritas. vide ſ. de caritate.

In tertia petitione .§. IIII

dicitur Fiat volūtas tua. ⁊c. Et hec triplex ſm̄ illō apl'i. ad Rom. xij. volūtas dei bona beneplacēs ⁊ ꝑfecta. Bona quidē eſt in vitatōne ꝓhibitoꝝ. bn̄placēs ī obſeruatione p̄ceptoꝝ. ꝑfecta in adimpletōe cōſilioꝝ. Primo dicatur de p̄ceptis negatiuis. vt eſt p̄mum ⁊ ſecūdū legꝭ decalogi. ⁊ reſpiciūt deū. Et ꝑ p̄mū ꝓhibet omīs ſupſtitō q̄ nō recte colit deus. Uide in. ij. parte de ſuperſtitionib⁹. Per ſecūdū ꝓhibet ꝑiuriū ⁊ blaſphemia. de quibus ibi in ſuis capl'is. Sequētia reſpiciūt proximū. vt ſcꝫ nō offendat in ꝑſona ꝓpria. Nō occides. Nō in cōiuncta. Non mechaberis. nō in ſubā. Nō furtū facies. Non infamia Nō loqueris falſum teſtimoniū. vbi de mendacio. De q̄bus habes in. ij. pte. in. c. ꝓprijs. Ultima p̄cepta negatiua reſpiciūt ſubm ꝓpriū. quo ſcꝫ ad deſideria mala. Nō concupiſces rē ꝓximi tui. ⁊c. Precepta affirmatiua ſūt duo ſcꝫ de ſanctificatōne ſabbati.i. de obſeruatōne feſtorū. ſecūdū de veneratōne parētum. ⁊ hoc ſcꝫ reuerēdo. obediēdo. ⁊ ſubueniēdo. Uolūtas dei ꝑfecta eſt in obſeruatiōe ꝯſilioꝝ.ſ. obediētie caſtitatis. ⁊ pauꝑtatis. de q̄ꝝ borū vnus ſermo. niſi q̄ de ꝯſilijs trib⁹ vnus ſufficit. Et ō vltimis duob⁹ preceptis.ſ. Nō ꝯcupiſces. ⁊c. Etiā vn⁹ expedict materiā. Si quis vult aliq̄ꝫtulū fantaſia laborare ſine difficultate themata euāgelij occurrētib⁹ de die ī diē cōgruētia ad materiā inuenies. Sed ſine hoc pt continuari materia. ⁊ poſtea euāgelia exponere. nec multuꝫ refert.

In quarta petitione .§. V

Panē noſtrū quotidianū da nobis hodie. Eſt aūt ſeptuplex panis ſpūalis quib⁹ nobis datur gratia ad faciendū volūtatē dei que eſt vt virtuoſe viuamus. ſignatam per ſeptē panes quib⁹ chriſtus ſatiauit turbas in deſerto. Et quidā ex his dant nobis in ingreſſu. vt baptiſmus ⁊ ꝯfirmatio. Quidā in ꝓgreſſu. vt eucbariſtia ad ꝯfortandū pnīa ad medicādum. Matrimoniū ad multiplicandum naturaliter. Ordo ad multiplicādū ſpūaliter. ſcꝫ ꝑ adminiſtrationē ſacramētoꝝ ⁊ inſtructōnē populorū q̄ ad ornatū pertinent. Extrema vnctō dat nobis ī egreſſu.ſ. de mūdo. Et de iſtis trib⁹ poteſt fieri vnus ſmo ſcꝫ baptiſmo. ꝯfirmatōne. ⁊ extrema vnctōne. declarando p̄cipue de effectib⁹ eoꝝ ⁊ neceſſitate ſumēdi. De eucbariſtia ⁊ de excellentia ipſius ſacramēti ⁊ vtilitate. Nā de p̄paratōe digna in cena dn̄i dicetur. De penitētia tres ſermones. vnus de contritōne. ſecūdus de ꝯfeſſione. terti⁹ de ſatiſfactōe. Et p̄cipue quo ad reſtitutōem fiendā. De ordinis ſacramēto vnus ſermo. Et ibi quomō oporteat eos reuereri etiā ſi ſint mali. Et de poteſtate eoꝝ ī ſacramentoꝝ cōfectōne. vt eucbariſtie q̄ꝫtumcūq̄ eſſent mali

In abſolutōne peccatoꝝ claue nō errāte. ⁊ ideo docti q̄ri debēt. In excōmunicatōe ꝑ epōs fienda q̄ꝫtum nocet. ⁊ q̄ꝫtum debet obſeruari. De ſacramēto matrimonij vn⁹ ſermo. ⁊ ibi de aliq̄b⁹ impedimētꝭ. ꝯtra q̄ ſepe fit ex ignorātia. ⁊ de illis que dirimūt. De actu cōiugali ꝓut videt neceſſariū. ſemꝑ tamē omī honeſtate verboꝝ ſeruata ⁊ n̄ neceſſaria. Et de diligētia habēda in ꝯtrahendo ⁊ cauſa De ſacramētis aūt habes diffuſe in tertia parte in materia ſacramentoꝝ.

In quinta petitione .§ VI

dicit Dimitte nob debita noſtra. Triplex aūt debitū ꝯcōtrahimus cum deo. Primū eſt peccatuꝫ originale. qd̄ ex parētib⁹ cōtrahimus. hoc nos conſtituit debitores p̄uationis diuine viſionis. ꝓpter quā felicitamur. ſed ꝑ baptiſmū deletur ſeu ſoluit. Secūdū ē peccatū actuale mortale ꝑ qd̄ efficimur debitores gehēne. ⁊ ꝑ pniam veram ſoluit. Tertiū eſt veniale qd̄ facit nos debitores pene tēporal' hic vl' in purgatorio. ⁊ multipl'r illō ſoluitur. Sꝫ q̄ p̄cipuū debitū eſt mortale. ideo de his precipue agendum q̄ reducunt ad illa tria. de quib⁹ Iohes in canonica ſua ait. Omē qd̄ eſt ī mūdo.i. mūdanis peccatorib⁹. aut eſt ꝯcupiſcētia carnis. aut ꝯcupiſcētia oculoꝝ. aut ſuperbia vite. Sed vt apertius dicat iſta ſūt ſeptē q̄ capitalia dicūtur. q̄ capita ſūt ⁊ p̄cipua multoꝝ alioꝝ que a ſe oriūtur.ſ. ſuꝑbia. q̄ ſm̄ aliquos includit inanē gl'iam Auaricia. luxuria. inuidia. gula. ira. accidia. Un̄ verſus dat q̄ iſta ſeptē cōtinet in iſto nomīe Saligia. cuius littere ſunt p̄ncipia nominū dictoꝝ vitioꝝ. Verſus. Ut ſit tibi vita ſemꝑ ſaligia vita. Beatus Greg. tn̄ in moralib⁹ ponit inanē gl'iam vnū ex ſeptē capitalib⁹. ⁊ ſuꝑbiā reginā ⁊ m̄rem oīm iſtoꝝ ſeptē. quē ſequit btūs Thom. ſe. ſe. Ad qd̄ videt facere qd̄ ait Salomō Eccs. Da partes ſeptē. necnō ⁊ octo.i. octauā. vt ſcꝫ ſaluas integraliter iſta debita. ſi incurriſti. ꝑ penitētiā. De quolibet ḡ ſit vn⁹ ſermo ꝓut occurrit euāgelio ⁊ penitēdo roga deum vt dimittat. q̄ ſine ipo fcm̄ eſt nihil ī penitētia. De his habes diffuſe in ſecūda pte diuſis titul' ⁊ capl'is. vbi vide vl' in ſecūda ſe. Et ſm̄ ordinem aſſignatū dn̄ica ī Ramiſpalmaꝝ de ſuꝑbia ꝯtraria humilitati quā xp̄us oſtendit ī eo q̄ dr̄ Ecce rex tuus. ⁊c. in euāgelio vl' in epla. humiliauit ſemetipm̄. ⁊c.

In ſexta petitione .§. VII.

dicit Et ne nos inducas in tētatōem. Ubi notādum q̄ triplex eſt tētator ſm̄ illud apl'i ad Eph. nō ſolū eſt nob colluctatō aduerſus carnē ⁊ ſanguinē. ⁊c. Et ī ſequentia. Mūd⁹. caro. demonia. diuerſa mouēt pl'ia. De tētatōne ḡ mūdi ⁊ ſuis vanitatib⁹ ſecūda feria. vbi dr̄ ī euāge. nūc iudiciū ē mūdi. materiā hēs ī. ij. pte. in ti. ō luxuria. in ca. de amore h⁹ ſcl'i. De tētatōe diaboli. fe. iij. Simō ecce ſathanas expetiuit vos. ⁊c. Ul' meli⁹ vigilate ⁊ orate ne intretis ī tētatōꝫ. De tētatōe carnis ⁊ paſſiōib⁹ ſēſitiue ptꝭ q̄ ſūt ml'te ī epl'a. vere dolores n̄ros ipe portauit. Ul' cepit ibs tedere ⁊ pauē ⁊ meſt⁹ eē. q̄ paſſiōes ſūt. Fer. v. de tētatiōe q̄ tētant hoīes circa coīonē. Aliq̄ vt n̄ plene credāt. Alij vt nō ad ipam accedāt. Alij vt indigni eā ſumant. Un̄ in epl'a. Probet aūt ſeipm̄ hō circa hmōi. Et ibi de debita p̄ꝑatōe ad ſacramētū eucbariſtie ſumēdum.

Septima petitio .§. VIII

eſt Sed libera nos a malo. Hodie hoc petit gen⁹ humanuꝫ a xp̄o pēdēte ī cruce; Ubi petit liberari a triplici malo qd̄ ſuſtiebit.ſ. ignorātie. Sꝫ ab h' liberat v̄bo ſue doctrine in cruce. Per ſeptem v̄ba ſacratiſſima quoꝝ vnuꝫ eſt de dilectōe inimicoꝝ. Orat eni ꝑ eis. Pr̄ dimitte ill'. q̄ neſ. ⁊c. Ignorāt eī hoīes hāc v̄itatē.ſ. debere ꝑcere ini⸗

micis. Et ſic ↄſidera de alijs diuerſa monita. Secũdo a
malo culpe q̃ ſicut ſunt ſeptẽ. ita ſepties effudit ſangui-
nẽ ad liberandũ ab hmoi culpis in circũciſiõe. In orto.
in flagellis. in coronatiõe de ſpinis. in effuſione ſanguis
de manibꝫ. Itẽ de pedibꝫ. ⁊ demũ de latere lãcea tranſfi
xo. A malo pene multiplici. vt gehẽne ⁊ mortis corꝑalis
⁊ alias a q̃bꝫ demũ liberat merito ſue paſſiõis. Sabba
to ſancto. Cũ aĩa ei9 eſſet in limbo. aĩe que ibi erãt dixũt
libera nos a malo. ſ. illarꝫ tenebrarꝫ q̃s ibi patiebantur.
Ubi dicendũ eſt de diuerſis locis inferni. In die reſur
rectiõis. petẽs hũanũ gen9 liberari ꝑ ſuã reſurrectiõem
a malis. oñdit ꝑ exẽplũ in ſua reſurrectiõe. quõ liberabi
tur demũ ab hoibꝫ mal' illis q̃ xp̃o erũt vniti ꝑ grãm. ſi
hec habebũt ſpũaliter dotes corꝑis ſui glorificati. ſ. cha-
ritatẽ prudẽtie. agilitatẽ obediẽtie ſeu iuſticie. Subtili-
tatẽ tẽꝑantie. impaſſibilitatẽ ↄſtãtie. Et ꝑ dotes aĩme a
malis aĩe q̃ hic patit. ⁊ de dotibꝫ corꝑis a malis corꝑis.
Uñ de glĩa aĩarꝫ ⁊ corꝑorꝫ btõrꝫ dic vt placet. et de xp̃i
reſurrectiõe ꝑ quã ab his oĩbꝫ malis liberamur. Uñ cõ-
cludit Amen. qð eſt affirmatiuũ ei9 qð dictũ eſt.

De partu beatiſſime ỽginis. Cap. xxxi.

PEperit filiũ ſuuz pri-

mogenitũ. Lu. ij. In ipo aũt partu ne oĩno eſſꝫ
occult9 ſtella mag3 in oriẽte. Sibilla octauia-
nõ in occidẽte imꝑatori. Angel9 in iudea q̃ dr̃ in meditul
lio mũdi apparẽs cũ maxima claritate ⁊ ſplẽdore. paſto
ribꝫ manifeſtauit illã ſanctiſſimã natiuitatẽ dicẽs. Euã
gelizo vobis gaudiũ magnũ qð erit omĩ ꝓplo. q2 natus
eſt nob hodie ſaluator. Et cũ ipa multitudo militie cele-
ſtis exultãs cepit canere. Glĩa in altiſſimis deo. Luce. ij.
Si ḡ tm̃ letat ſublimata anglorꝫ. multo mag3 iocunda
ri ⁊ feſtiuare debet humilitas hoim. ita ꝑ h̃ ſublimitas.
q2 natus eſt ꝑncipaliter nob. Nõ eñi (vt ait apl's ad He
bre. ij.) angelos. ſ3 ſemẽ abrae apprehẽdit de ỽgine natuſ
qui pepit filiũ ſuũ ꝑmogenitũ. Et ad h̃ exhortat Leo pa
pa in ſmone dicẽs. Saluator nr̃ dilectiſſimi hodie nat9
eſt. gaudeam9: neq3 eñi phas eſt locũ eſſe triſticie vbi na
talis eſt vite. Nemo ab hui9 diei alacritate ſecernit. vna
cunctis leticie cõis eſt rõ. Exultet iuſtus. q2 appropinq̃t
ad palmã. Animet gẽtilis. q2 vocatur ad vitã. gaudeat
peccator. q2 inuitat ad veniã. Uerbũ eñi dei deus filius
dei ad liberandũ hoiem ab eterna morte fact9 eſt homo.
Hec ille. Ecce cauſa leticie Certe ſi aliqua ciuitas obſeſſa
a peſſimis inimicis hoies illi9 fame ⁊ ſiti deficiẽtes. om
nes in ꝑicnctu eſſent vt traderent in ore gladij ad mortẽ
quidã aduenies liberaret q̃s ibi eſſet q̃ nõ ſũme gaude-
ret. ⁊ ſolẽnia ageret. Ciuitas hui9 mũdi obſeſſa erat a dia
bolo ⁊ angelis ei9. deficiebãt hoies fame veritatis: et ſiti
bonitatis. Cũ hinc migrabãt ad mortẽ eternã deſcende-
bant. Uenit de celo rex ille magn9 fact9 eſt paru9. ⁊ libe-
rauit mundũ ỽtualiter ⁊ cauſaliter ꝑ ſapiam ſuã. Uenit
ad nos qñ pepit btã maria filiũ ſuũ vnigenitũ. Ipſe eſt
rex fortis ⁊ potẽs in ꝑlio ↄtra antiquũ hoſtẽ. ⁊ iõ gratu
lari oĩes oportet nõ in mũdo ſ3 in deo. nõ ĩ corꝑe ipſuꝫ
ornãdo ⁊ vicioſe delectãdo. ſ3 in ſpũ ⁊ aĩo q̃ liberat9 eſt.
Hui9 figurã ꝑceſſit qñ tꝑe ezechie regis iuda obſeſſa erat
ciuitas regalis hierl'm ab immẽſa multitudine exercituſ
ſennacherib regis aſſiriorꝫ. ⁊ ita coartata q' hoies eius ti
mẽtes eã capi in multa amaritudine anxietate ⁊ lachry-
mis reſidebãt. S3 media nocte angel9 deſcẽdẽs de celo
liberauit eã occiſis centũ octogintatribꝫ milibꝫ de exerci-
tu ſennacherib. ꝓpter qð ↄfuſus ⁊ deuict9 reuerſus ẽ va
dens in terrã ſuã. Popul9 aũt liberat9 multis diebus fe
ſtinauit grãs agẽs deo. Expletus mltis diuitijs ð ſpo-
lijs inimicorꝫ. Quã hiſtoriã licet obſcure videt tangere
⁊ figurã Eſa. ix. c. vbi ait. Popul9 gentiũ q̃ ambulat ĩ te-
nebris. vidit lucẽ magnã. ⁊ ſedẽtibꝫ in vmbra mortis .i.
in timore ⁊ triſticia. lux orta eſt eis. ſ. angel9 illuminãs ꝓ-
ſternẽs inimicos. ⁊ liberatõe letificãs eos. ⁊ q̃ſi figuram
exponẽs. ⁊ illuminatõꝫ ⁊ liberationẽ oñdens. Paulop9
ſubdit. Paruul9 eñi nat9 eſt nob. ſ. Jeſus. Et de magnifi
cẽtia ei9 dicit. Uocabit nomẽ ei9 admirabilis. ↄſiliari9
de9. loco quorꝫ noĩm. lxx. poſuerũt Magni ↄſilij angel9
Hic eſt q̃ media nocte naſcẽs venit ad nos ꝓſternẽs vir
tualit demones inimicos nr̃os. Et de celo vteri ỽginaliſ
venit. cũ ſc3 btã maria pepit filiũ ſuũ vnigenitũ. In q̃bꝫ
tria poſſunt notari ⁊ ↄſiderari.

Primo fecũditas gaudioſa. ibi. pepit.
Secũdo ỽginitas generoſa. filiũ ſuũ
Tertio vtilitas amoroſa. vnigenitũ

Quantũ ad primum. §. I.

ſciendũ q' q2 in veteri teſtamẽto multiplicabat cult9 di-
uinus ꝑ carnalẽ ꝓpagatiõem. q2 ſolũ illi de ꝓplo iudeorũ
colebãt verꝫ deũ. alijs natiõibꝫ idolatrie dedit3. iõ vaca-
bant illi pr̃es ⁊ mulieres generatiõi filiorꝫ. vt ipis mlti-
plicatis multiplicaret cult9 diuin9. ſ. a multis exercitat9.
Et ſterilitas tũc erat in opprobriũ etiã ỽginitatis q̃ res
infructuoſa fecũditas in cõmendatõem ⁊ glĩam. Unde
beat9 Hiero. ↄtra Jouinianũ. Quis ignoret ſub alta vl'
alta dei diſpẽſatione. oĩes retro ſanctos eiuſdem fuiſſe
meriti. cui9 nũc ſunt xp̃iani. Quõ abraã placuit deo ĩ cõ
iugio. ita nũc deo placẽt in caſtitate. Seruiuit ille legi et
tꝑi ſuo. ſuiam9 ⁊ nos legi ⁊ tꝑi noſtro. in q̃s fines ſeclorꝫ
deuenerũt. xxxij. q. iiij. Quis ignoret. Uerꝫ illa fecũditaſ
mulierꝫ erat cũ dolore ⁊ maximo. Uñ dictũ fuit ⁊ datũ
a deo in punitionẽ ⁊ maledictõem ꝓpter trãſgreſſionem
dñici ꝑcepti ꝑme matri eue in ꝑſona omniũ matrꝫ. In
dolore paries filios. q̃ dolor ꝓcedit ex aptiõe meatuũ et
illorꝫ locorꝫ. ex q̃bꝫ egredit puer de vtero mr̃is. Sed ab
iſta maledictiõe fuit excluſa beatiſſima Maria ⁊ oppro
brio ſterilitatis. Pepit eĩ neſciẽs mater ỽgo virꝫ ſine do-
lore ſaluatorẽ ſeculorꝫ. Sicut eñi xp̃s corꝑ9 ſuũ reſuſcita
tur traxit de ſepulcro ipo ꝑmanẽte clauſo ⁊ ſignato ſigil
lo ſummi ſacerdotis. ſic exiuit naſcẽs de vtero virginis
ſaluo ſignaculo ỽginali. vñ nullũ dolorẽ ſenſit ſ3 ſũmuꝫ
gaudiũ. Iſaie. xxxv. de ea dr̃. Exultabit ſolitudo. i. virgo
nõ viro ↄiuncta germinãs germinabit letabũda. ⁊ lau
dans. i. ꝑiet ſicut germinat terra vel arbor abſq3 aptõne
ita btã ỽgo ſine violatiõe cũ magna leticia. dixit ipẽ ihs
nat9 cũ exhortaret diſcipulos ſuos ad tolerantiã paſſio
nũ. Mulier cũ parit triſticiã h3. q2 venit hora ei9. ſ. ꝑtus
⁊ doloris. S3 cũ pepit ſc3 maſculũ iã non meminit ꝑſſu
re ꝓpter gaudiũ. q2 nat9 eſt hõ in mũdũ. Ita eñi gaudet
ex partu maſculi. q2 ſperat inde glĩam ⁊ vtilitatẽ ſibi et
domui ↄſequendã. Quantũ igit gaudiũ habuit beata
maria q̃ nullã mixturã habuit doloris in partu ſuo. vt
hñt mulieres. ⁊ ſciret deũ ſe pepiſſe ⁊ hoiem ad ſui glori
am ⁊ honorẽ mundi toti9 ſaluationẽ. S3 o ỽgo beatiſſi
ma ⁊ ſi ꝓpter ĩpuritatẽ noſtrã indigni ſum9 te alloqui ꝓ
magnitudine dignitat3 ⁊ ſanctitat3 tue. tu tñ inclita be-
nignitate tua dignare nobis ediſſere vñ gaudiũ tibi in
partu iſto cũ ſola inuenīaris cũ vetulo ſpõſo tuo ioſeph
nõ in domo a frigore ⁊ vẽtis ꝓtecta. ſ3 in pãdochio vn-
diq3 tenebroſo ⁊ magis aĩalibꝫ q̃3 hoibꝫ apto. Nõ ↄſo-
rata a ſocietate mulierꝫ te viſitantiũ vt ↄſueuit. ſ3 ab om
nibꝫ feminis ſegregata. Nõ in lecto q̃eſcẽs ſ3 in terra vel
lapide duro. Nõ tibi ignis deſeruiẽs ſ3 frig9 intẽſum me
die noctis. Nõ pãnis calidis te vl' puerꝫ. aut ſericis coo-
periẽs. ſed modicis ⁊ vilibꝫ pãnis eũ inuoluit ac feno co
operuit. Nec cibi ſolennes ⁊ delicati parati quibꝫ indi-
gent mulieres ĩ partu. Nõ cõfectiões. nõ vina p̃cioſa.
Uñ ergo tibi gaudiũ ⁊ delectatio in tãta paupertate

auſteritate. Credo rñderet ſi pñs exiſteret. Gaudiū expe
rio⁊ ſuauitatē q̄ declarari nō poſſet. illud eſt eni veruz
gaudiū qd nō de creatura ſed de creatore ꝯcipit. Cuius
cōparatōne oīe pulcrū fedū. oīe dulce amaꝝ. oīe qd
delectari pōt moleſtū. vt ait btūs Bernard. Quomodo
eni non gaudeo ſumme in domino ⁊ exultabo in deo ie
ſu meo ex meo vtero nato. Abraam a longe vidit hoc mi
ſteriū in figura cū tres vidit ⁊ vnū adorauit. ⁊ vidit ⁊ ga
uiſus ē. Johā. viij. Et ego in quo iſta tria vnita ſūt. de⁹
animus ⁊ corpus. ī vna ꝑſona in vtero meo ſine leticia
ꝑmaneo. Certe cor meū ⁊ caro mea exultauerūt ī deuz
viuū ex me genitū. Qui cū ſit fons ⁊ origo oīs bonita
tis. oīs dulcedis ⁊ ſuauitatis. cuius odore reuiuiſcunt
mortui. cuius aſpectu letificanẗ angeli. cuius iuſſu mo
uētur celi. ſuꝑabūdo gaudio ipm incarnatū ꝓſpiciendo
Nō egeo ꝯſolatōne humana. que diuina ꝑfruor. nō ſoci
etate mulieꝝ. cū aſſit exercitus angeloꝝ canētiū glia ī ex
celſis deo. Nō cibū ⁊ potū affecto. cū añ me panē qui d
celo deſcēdit viuū habeā. oīe delectamētū in ſe ꝯtinētē
⁊ oēm ſaporē ſuauitatis. Probat Albertus vbi ſ. iſtud
gaudiū fuiſſe maximū mltiplr. Nā ſi ī ꝯceptōe ipi⁹ filij
habuit magnū gaudiū valde multomagis ī ꝑturitōne.
De ꝯceptōe, pater, ꝙ multā leticiē habuit. nā gaudiū or
tur ex bono cum ſcꝫ ꝯcupitū poſſideẗ. iuxta illd Job. iij
Quaſi effodiētes theſauꝝ gaudentqꝫ vehemēter cū inue
nerint ſepulcrum. ⁊ hoc q² ſꝑant ibi inuenire theſaurum
qd cupiūt. Antiqui eni in ſepulcris dñoꝝ cum eis pone
bant theſauros. ⁊ q̄to maius bonū tāto maius gaudiū
ſequitur cū habeẗ. Ex ſūmo igitur vniuerſali bono habi
to maximū gaudiū ſequetur ī habēte. Sed ī ipa ꝯcepti
one ds pater dedit virgini filiū ſuū. ⁊ cuꝫ illo nob oīa
bona donauit. ꝙ ſummū habuit. Verū ī ipa ꝯceptōe ip
ſum gaudiū a delectatōem videbat ⁊ exꝑiebaẗ viſiōe in
tellectuali. ī ntītate aūt ſēſuali ⁊ ītellectuali vñ ī ꝯceptōe
tm̄ reficiebaẗ intellect⁹ ī ntītate āt ītellect⁹ ⁊ ſēſus. Unde
maius gaudiū. Nā ſimilius gaudio patrie. vbi oculus
corꝑis reficieẗ in chriſti humanitate. ⁊ ocl's aīe in ei⁹ di
uinitate ſm illud ingredietur ⁊ egredietur ⁊ paſcua īue
niet. Jo. x. Melior aūt ⁊ honorabilior ſimili⁹ eſt meli⁹
⁊ honorabilius. Ergo maius gaudiū btē marie ī natiui
tate filij ſui q̄ in ꝯceptōne. Secūda rō eſt q² bonum
additū bono facit maius bonū. ergo magis illud cuꝫ ſit
duplicatū cauſat dilectōem ⁊ ꝯſequēter delectatōnem. ⁊
gaudiū in natiuitate ſeu partu beate marie gaudiū fuit
duplicatū. De beato quoqꝫ iohāne baptiſta dcm̄ ē ꝑ an
gelū pr̄i. Multi in natiuitate eius gaudebunt. q² cōter
maius gaudiū eſt de partu q̄ de ꝯceptu creature. Ter
tio btāmaria, vbi ꝑus gaudebat ſe virginē ꝯcepiſſe pa
riēdo gauiſa eſt ſe virgīem peperiſſe. qd aliud magnum
miraclm fuit. ⁊ ſe virgīem pueꝝ ſuū lactare ipm regem
angeloꝝ ſola virgo lactabat vbere de celo pleno canit ec
cleſia. Cum aūt gaudium ſit de bono recepto. recipiens
ergo maius bonū maior ei extat cauſa gaudij. Et q̄uis
aſſumptōe eius in celum xp̄o ei obuiā veniente. ⁊ angelo
rum ordinib⁹ ⁊ ſctōꝝ agmīb⁹ comitātib⁹ maximū gau
diū habuerit. q² illud fuit gaudiū btē ⁊ ꝯtinue fruitiōis
qd nullā ſecū cōpatitur triſticiā. laborē vł neceſſitatem.
qd nondū in vita ꝑceꝑat. vñ ⁊ tūc gaudiū plenū qd po
tiſſime chriſtus docuit poſtulare dicēs Petite ⁊ accipie
tis vt gaudiū vrm̄ ſit plenū. Joh. xvi. Utiqꝫ magis fu
it illud in aſſumptōe actualr oīi gaudio vic. Sed gau
dium in ꝯceptōe ⁊ natiuitate fuit maius illo cauſaliter.
Nam ꝙ facta fuerat mater dei ꝙ fuit ī corruptōe ⁊ nati
uitate fuit cauſa tante ſue exultatōis tāte glorie ⁊ tante
gratie ſibi collate. q² electa erat vt eſſet mater dei. Cuꝫ
ergo hora partus aduenīſſet circa mediam noctē ſolaqꝫ
cū Joſeph in diuerſorio eſſet in ꝯtemplatōne ſuſpenſa

Marie gaudiū ī ptu maxī mū pbaẗ mltiplr.

gaudio ſuꝑne patrie repleta vidit ante ſe ꝑuulum vagi
entem ex ſuo vtero proceſſiſſe ī terrā iacere. ſubito vt pie
credi ⁊ dici pōt. genuflectiẗ ante eū dicēs. Salue mi dile
cte fili. Adoro te deū meū qui dignatus es ꝓ ſalute mea
⁊ oīm hoīm hāc vallē lachrymaꝝ intrare. oſculaẗ faciem
eius dicēs. O facies plena oīm gratiaꝝ ī quā deſiderāt
angeli ꝓſpicere. Manus oſclatur dicēs. O man⁹ beatiſ
ſime quot infirmos eſtis ſanature. quot mirabilia ope
rature. oſculatur pedes dicēs. O ſanctiſſimi pedes q̄tū
diſcurretis ꝑ varias ciuitates ⁊ caſtra ad docenduꝫ ⁊ la
borādū ꝓ ꝯuerſione peccatoꝝ. Et q² ꝑuulus ipe ꝑmam
vocem emiſit ſimilē alijs foris plorās. mr̄ pia non igno
rans ipm moleſtia frigoris ſentire. paci eni venerat ꝓ no
bis panicłos de capite ſuo aſſumit ⁊ inuoluit eū ⁊ vt ha
bitu bouis ⁊ aſini aliqualiter calefiat in medio eoꝝ ī pre
ſepio ponit. Nō ſecluditur a ioſeph a gaudio iſto. ⁊ ſꝑi
quare nō audēs p̄ leticia lacrimas fundit iudeus deum
humanatū ꝓ ſaluatōe oīm ita humiliter natū p̄ iocūdi
tate exultat. ⁊ ſe cape nō potēs bndicēs ⁊ laudas deum.

Quātū ad ſecundum. §. II.

Dico ꝙ notaẗ virginitas generoſa vł glīoſa in eo qd dicī
tur filiū ſuū. nulla mater dicere poteſt cū veritate filium
quē parturit eſſe ex toto ſuū. Nam cū quelibet alia cōci
piat ex viro vterqꝫ ibi partem habet. Mater eni eſt ꝑn
cipium paſſiuum in filio materiā adminiſtrans. Pr̄ ve
ro eſt ꝑncipium actiuum. ⁊ quaſi formā materie mulieri
tribuens. Uñ ⁊ ꝑncipalius oꝑatur. ⁊ ideo magis eſt pa
tris q̄ matris. ⁊ magis quis tenetur patri q̄ matri, cete
ris parib⁹. Sed ſola beata maria peꝑit filiū ex toto ſuuꝫ
q² nō fuit ꝑncipiuꝫ actiuū ex parte viri cum nullus ibi
pater. nec ioſeph nec alius. ſed totū illd corpus ihu erat
de puriſſima carne ſeu ſanguinib⁹ beate marie. hoc p̄di
xerat Eſaias dicēs. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filium. et
vocabitur nomē eius emanuel. qd interpretatur nobiſcuꝫ
deus. q² ſcꝫ ds ⁊ homo. Cōcipiet inquit ⁊ pariet perma
nēs virgo. Nō eni ſignū ſeu miꝝ qd dns ibi permittit ſe
dare hominib⁹ ꝙ virgo ꝑus exiſtens. ⁊ ex viro ꝯiuncta
ꝯciꝑet ⁊ pareret. cum cōe ſit oīb⁹. ſed ſignū mirabile et
ſupra oēm naturā ⁊ morem. vt virgo eſſet ⁊ intacta gene
raret ⁊ pareret. Sicut eni vt ait Origenes. Abachuc in
trauit ad Danielem in lacū leonū deferens ei prandium
bonum. ⁊ exiuit non apertis hoſtijs ſed clauſis. Sic bea
ta maria saluis clauſtris pudoris ꝯcepit ⁊ peperit filiū
ſuū ꝑmogenitum. hoc oīs canit eccłia in ſequētia An
gelus ꝯſilij natus eſt ex virgine. ſol de ſtella. Sol occa
ſum neſciēs. ſtella ſemꝑ rutilans ſemꝑ clara. Sicut ſyd⁹
radium ꝓfert virgo filiū pari forma. Neqꝫ ſydus radio
neqꝫ mater filio fit corrupta. Et vt ſubditur Si nō ſuis
vatib⁹ .i. ꝓphetis credat. vel gentibus ſcꝫ iudea incredula
ſybillinis v̄ſib⁹ hec p̄dicta. Sibille eni que fuerūt paga
ne quib⁹ ob meritū ⁊ excellentiā virginitatis datus eſt
a deo ſm btm̄ Hieroñ. ſpūs ꝓphetie de hac virgine; lōge
ante ⁊ partu eius p̄nūciauerūt. Sybilla tiburtina ſic ait
de chriſto. naſceẗ in bethleem chriſtus ⁊ annūciabitur in
nazareth regente thauro pacifico fūdatore. O felix; illa
mater cui⁹ vbera illū lactabūt. Sibilla erithea mlta de
eius paſſione, ⁊c. Refert beatus Thomas ſc. ſe. ꝙ ī ſepul
cro cuiuſdam gentilis qui longe ante tempus incarnati
onis obierat ex terra effoſſa educto cadauere reꝑta eſt ad
caput ei⁹ lamina aurea hanc ſcripturam ꝯtinens. Chri
ſtus naſceẗ de virgine maria. et credo in eū. O ſol iteruꝫ
me videbis conſtantini ⁊ hyerenem temporib⁹. qd ideo
dictū eſt. q² temporib⁹ illius Conſtantini nō magni ſꝫ al
terius imꝑatoris. ſed hyrenem matris eius. qui poſt mł
tos annos a Conſtantino magno imperiū tenuerūt reꝑ
tum eſt illud ſepulcrum. Patet ⁊ hoc ꝑ miraclꝫ maximū

Filiū ſuū pepit. dicēte euangeliſta q̄ re.

De ſibillis que xp̄m naſciturū ex maria p̄dixerūt. ⁊ paſſurū ⁊c.

qđ rome euenit. Nā vt ait Innoc. tertiꝰ. vir vtiq̄ maxīe
auctis ꝛ ſanctitatꝭ cū romani toti orbi dñarent. et pax
vbiq̄ regnaret. fecerūt romani ipi qđdā tēplū notabile.
vbi ſtatuā poſuerūt romuli pmi vrbis edificatorꝭ. quē in
deū colebāt. Uocarūtq̄ illđ tēplū pacꝭ. Sciſcitati q̄ȝ ſūt
p idolū appollinis q̄ꝫtū tēplū illud duraturꝫ eſſet. Qui eiſ
rñſum dedit. ſ. diaboꝰ p eū vſq̄ q̄ vgo pareret ꝛ vgo pma
neret. Et qꝛ viſum eſt eis īpoſſibile vginē parere. qđ ve-
rum eſt ſm cōem curſum nature. ſcribi vl ſculpi fecerūt
in valuis eiꝰ tēplū pacis eternū extimātes nūq̄ eueni-
re poſſe q̄ pareret vgo. Sȝ nocte q naꝰ eſt xp̄s. tēplū il-
lud funditꝰ corruit. qꝛ ſcȝ vgo. pepit tūc filiū ſuū primo
genitū. Cū eni vt refert Lucas ī euāgelio exiſſȝ edictū
a ceſare auguſto vt deſcriberet vniuſus orbis. ſ. octauia
no. Et vt diligētiꝰ fieret. ordinatū erat vt q̄libet ſe dſcri-
bere faceret ī ſua ciuitate originali ī ipa ſui deſcriptione
ſoluebat certā monetā p cēſu. vt ſubditꝰ romano impio
Itaq̄ btā maria cū eſſet vicina ptui. nec huic mandato
aſtringeret. qꝛ mr̄ iā effecta regꝭ oīm tn̄ vt exēplū pberet
oibꝫ obediētie ꝛ reuerētie maioribꝫ ꝛ pſidētibꝫ etiā ſecu-
laribꝫ ꝛ diſcolꝭ. cū ille octauianꝰ infidelꝭ eſſet ſm illud Pe
tri in canonica. Subditi eſtote dñis vr̄is nō ſolū boniſ
ꝛ modeſtꝭ ſȝ etiā diſcolꝭ. aſcēdit ipa btā mr̄ dei de Naza-
reth q̄ erat in puīcia galilee in bethleē q̄ erat in puīcia
iuda cū Joſeph ſpōſo ſuo ꝛ aſello p ſarcinulis ſuis. ꝛ ali-
qn̄ p ſpōſa ſua cū feſſa eſſet poſſet ibi ſedere. boueȝ forte
vndēdo p ſolutōe cēſus romani. Sȝ ille mulieres bone
q̄ erāt vicine habitatiōi vginis ī nazareth vt pie medita
tur ꝛ notat dns Jo. dñici in q̄dā ſmōe. vidētes beatam
mariā guidā. ſȝ crederēt ex ioſeph ꝯcepiſſe. expectabāt cū
mag̃ deſiderio pn̄tes eſſe ī ptu eiꝰ. Erat ei tāta pulcritu
do eiꝰ ꝛ honeſtas ꝛ ſctitās. affabilitas ꝛ ſapiā q̄ videba
tur q̄ſi vna fruitio ꝯuerſari cū ea. ꝓpt qđ vicine eiꝰ valđ
affectabāt eē cū ea ꝛ loq̄ ſecū. ſȝ ipa ſe totā deo reſeruans
amabat ſolitudinē. Rariſſime ad hoſtiū domꝰ ſe repie-
bat minꝰ ad feneſtras aſpiciebat. ſȝ ī tēplo ꝛ domo ꝯuer-
ſatio eiꝰ cū hoibꝫ q̄ſi nūq̄ loquēs niſi ex ardua neceſſi-
tate cū angelꝭ aūt ꝛ deo freq̄ntiſſime in orōe ꝛ ꝯtēplatiōe
ꝯfabulabat. Poterāt ḡ ille vicine dicere īter ſe. Ueniet p
certo. veniet dies ptꝰ eiꝰ. tūc īdigebit nr̄o adiutorio. voca
re nos faciet ad adiuuandū. Intrabimꝰ domū eiꝰ ꝛ ha-
bebimꝰ copiā ꝯuerſandi cū ea. O q̄ȝ erit ḡtioſus fructuſ
tā ſctē tā pulcre. tā honeſte iuuēcule. Ita humilis eſt et
amoroſa. ita pura. q̄ dare ad lactandū filiū ſuū alteri n̄
pariet. Ipa ex ſuis vberibꝫ lactabit. ipa pānis inuoluet
ipa in vlnis ſuis tenebit. Sȝ cū tenebit cū in gremio vl
brachijs ſuis. nos aliqn̄ pie ꝛ reuerent auferemꝰ de ma-
nibꝫ ſuis ꝛ ducemꝰ ī domos nr̄as ꝛ n̄ reddamꝰ. ꝛ ſic co-
get ītrare domos nr̄as vt reddamꝰ ei puulū ſuū hđ non
faciemꝰ niſi aliq̄ntulū īmoret nobiſcū ꝛ alloq̄t. ꝛ ita nō
erit aliēa ꝛ ſepata a nob. Neſciebāt iſte diuinū myſteriū
q̄ dei mr̄ eſſȝ. nō hois puri ꝛ ꝯcepti ex ioſeph. Inſtāte ḡ
tpe ptꝰ recedētes de nazareth pgūt bethleē. Applicantes
aūt illuc tarde vt pie pſeq̄t beatꝰ Uincētiꝰ in q̄dā ſmōe
natiuitatꝭ. vadit ad aliqđ hoſpiciū vt ibi recipiat. Sed
hoſpes cernēs illū vilibꝫ indutū. ꝛ pauperē arbitratꝰ dic
ei. Nō poſſum bone ſenex vos hoſpitari. qꝛ plēs nobileſ
expecto iſto ſero. pgit ad aliđ hoſpitiū vt recipiat. Inter
rogat ille. dñe q̄t eq̄turas ꝛ famulos hētis. Rn̄dit. nul-
las. ſȝ aſellū ꝛ bouē ꝛ vxorē meā. At ille. iſtđ nō ē p vob.
ſȝ p habētibꝫ mltā pecuniā ad expēdendū. hoſpitale eſt
p paupibꝫ illđ gratis. Uadit ad aliđ hoſpitiū. dicit illi
patronꝰ. O ſenex miſer quō erubuiſti ducere ī vxorē taȝ
delicatā iuuēculā. vade alio. qꝛ h̄ nō poterꝭ manere. Et
ſic paupculꝰ Joſeph neſciebat q̄ iret. ꝛ pcipue dolebat đ
beata vgine quā ſciebat matrē dñi ab hoibꝫ cūctis vene
randā ꝛ nouerat tenerā eſſe virgis verecūdiā. Sȝ ꝯfor-
tabat eū beata vgo dicēs. Nō eſt abbreuiata manꝰ dñi.
Eamꝰ ad aliquē locū remotū a tumultu hoīm vt poſſi-
mus q̄etiꝰ deo vacare. ꝛ ipe cui eſt cura de oībꝫ puide
bit nob. Querētes ḡ inuenerūt qđdā diuerſoriū. i. quen-
dā locū ad quē refugiebāt hoīes cū iumētis tpe pluuiaꝝ
rum. q̄ndā grottā vl tuguriū. ibiq̄ ꝯtulerunt ſe ad pno-
ctandū. ꝛ circa mediā noctē inibi pepit filiū ſuū gaudiū
mr̄is hn̄s cū vginitatis honore. nec pmaȝ ſilem viſa eſt
nec hr̄e ſequētē. Et qđ dr̄ in libro de infantia ſaluatoris
ꝛ de obſtetricibꝫ btē marie. ſ. q̄ ibi fuerūt zebel ꝛ ſalome fi-
uiētes ipi. apocriphū eſt. vt patȝ diſ. xv. ſancta romana.
imo Hiero. ꝯtrariū expſſe dr̄. ſ. q̄ nlla obſtetrix ibi. nlla mu
lier ſeruiens. ſed ipſa que parturiuit ſuū filiū de terra le-
uauit. Ipa prima que votū virginitatis emiſit cū ſpon
ſo ſuo. ꝛ pfectiſſime impleuit pmiceria facta virginū om
nium.

Quantū ad tertium. §. III.

ſcȝ de vtilitate huiꝰ partꝰ virginei. Hoc notat cū dr̄ pri-
mogenitū. Eo aūt mō dr̄ pmogenitꝰ mr̄is vginis q̄ in Primogeniti quo intelligit,
diuinis pmogenitꝰ pr̄is. Ego ait ſapiā q̄ dei pr̄is filꝰ ē
ex ore altiſſimi pdiui ex ore cordis ſeu mētis paterne. vt
verbū bonū. pmogenita an̄ omnē creaturā. Nō q̄ ſcđo
genuerit aliā ſapiam vel creaturā de ſuba ſua vt filium
ſed qꝛ nullā an̄ vel poſtea. ſȝ vnigenitā. Juxta illud Jo. j.
Uidimꝰ gl̄iam eius. gl̄iam quaſi vnigeniti a patre. et ly
q̄ſi nō eſt nota ſilitudinis. ſȝ expſſio veritatis. ſic ꝛ pmo-
genitus vginis matris xp̄s. Sȝ quia nullꝰ ante nec po
ſtea vnde ꝛ vnigenitꝰ matriſ. Nā q̄ pmo naſcit ex matre
pmogenitus dr̄. etiā ſi nullū aliū poſtea generet ꝛ vnige
nitus. hinc ſumpſit occaſionē ſui erroris Heluidiꝰ pꝛiꝰ-
dus herеticus ꝛ temerariꝰ blaſphemator vginis aſſerēs
virginē poſt xp̄m habuiſſe alios filios ex Joſeph vl alio
viro. quoꝝ pmus fuit xp̄s. ꝛ ideo dr̄ pmogenitus. Pro-
bat hoc etiā ex eo q̄ in euāgelio narrant aliq̄ fratres xp̄i
vt dr̄ Joh. vij. Neq̄ eni fratres eiꝰ credebāt in eū. ꝛ illđ
Matth. xij. dixit ei quidā pdicāti. Ecce mater tua ꝛ fra-
tres tui ſtant foras querētes loqui tecū dicēs hos fuiſſe
germanos xp̄i ꝛ filios vginis. Sȝ beatꝰ Hieroni. ſcripſit
vnū librū ꝯtra eū. reprobans hmōi errorē ꝛ falſitatē. nā
vt iam dictū eſt pmogenitꝰ dicit non ſolū qꝛ alij pꝰ ge-
niti ſecūdus tertiꝰ ꝛ hmōi. Sed etiā qꝛ nemo ante illū
genitus eſſet ſi nullus poſtea ab illo patre vel matre ge
neretur. ꝛ talis magis ꝓprie ꝛ ſtricte dicitur vnigenitus.
Unde cū dicit in pš. Qui percuſſit pmogenita egypti.
intelligitur etiā de illis qui erāt vnici parentibus ſuis.
Et ſic dominꝰ in veteri lege ait. in die qua occidit omne
primogenitū egypti. ſanctificaui mihi oīe pmogenitū
iſrael ad ſignificandū moraliter. q̄ quādo mortificātur
principia vicioꝝ. firmant radices virtutū. Quod dr̄ de
fratribus dñi facile oſtendit error eius. Nam ī ſcripturꝭ
dicit frater multipliciter. ꝛ nō ſolū germanus vl ex vna
ꝛ eadē matre genitus. Sed ꝛ ꝯſobrini dicunt fratres ſȝ
vulgare vſitatū. Et ſic xp̄s habuit fratres. ſ. Jacobū ma
iorem ꝛ Johannē natos ex maria ſalome ſorore virginiſ
marie ex eadē ſcȝ matre Anna nate. Et ſimiliter Simo-
nem ꝛ Thadeū ꝛ iacobū minorē ex alia ſorore virgis na-
tos. ſ. maria Jacobi. Aliquando etiā fratres dicunt ali-
ter conſanguinei. ſicut Abraā dixit Loth nepotem ſuum
fratrē. Ne queſo ſit iurgiū inter me ꝛ te. fratres enim ſu
mus. Gen. xiij. Et Saram nepotē vocauit ſororē. Chri-
ſtus etiā diſcipulos ſuos fratres appellauit. quando re-
ſuſcitatus dixit Magdalene. Uade ad fratres meos ꝛc
Johis. xx. Quinimo reſpectu vnius patris celeſtis om
nibꝫ cōmunis ipe ait. Omnes vos fratres eſtis. Mat.
xxiij. Nullū igitur aliū filium beata Maria habuit ni-
ſi dominū Jeſum que vgo ſemp manſit ante partum. in

Chriſtus ꝓmogenitus dicit. quare.

ꝑtu ⁊ poſt partũ. Dicit̃ etiã chriſtꝰ ꝓmogenitus ñ ſo-
lũ naturali natiuitate ſed etiã ſpũali q ex dõ nati ſunt ꝑ
grãm dei electi. Omne qd natũ ẽ ex deo. i. grãm ad eẽ ſpũ
ale ꝓueniẽs vincit mũdũ i. vitia mũdi. Vñ in apoc. de
chriſto dicitur: ꝙ eſt ꝓmogenitꝰ mortuoꝝ ⁊ ꝑnceps regũ
terre. i. ꝓmꝰ reſurgẽs ad vitã imortalẽ ex mortalibꝫ. ⁊ ꝑn
ceps. i. ꝓmꝰ ⁊ ꝑcipuꝰ ſctõꝝ q ſe ꝟtuoſe regũt; ⁊ etiã dñũ
dns ſuꝑ oẽs dños ⁊ reges. de q etiã dr aplˢ ad Roma.
viij. Quos pſciuit ⁊ pdeſtinauit ꝯformes fieri imaginiſ
filij ſui vt ſit ipe ſcʒ chriſtꝰ ꝓmogenitꝰ ĩ mltis frĩbꝫ. Ipe
eſt caput eccl'ie ex q influit oĩs vita, ſenſus ⁊ motꝰ ſpũal.
ĩ mẽbra eiꝰ. i. fideliũ. de plenitudĩe enĩ eiꝰ nos oẽs accepi
mus. Vñ ad oſtẽdẽdã huiꝰ ꝓmogeniti excellẽtiã ⁊ primo
geniture dixit ĩ figurã ille antiquus dicꝝ Iſaac Geneſ.
xxvij. q caligatis ocul' videre nõ poterat. cũ iacob vt pri-
mogenitũ bñdixit. de q xp̃s deſcendit. ⁊c̃. Ecce odor filij
mei ſicut odor agri pleni oĩm ſcʒ odoramẽto ꝟtutũ. Det
tibi dˢ ſcʒ pr̃ de rore celi. i. diuitatẽ cui vniat̃. vl' quo ad
humanitatẽ rorẽ grẽ ĩ abũdãtia. vt ex te oĩbꝫ alijs pro
fluat. ⁊ de pinguedĩe terre abũdãtiã. Pinguedo terre id
eſt humane nature eſt innocẽtia ⁊ iuſticia original' ĩ qua
primo fuit homo poſitꝰ. qua poſtea amiſſa ĩ ſolo chriſto
fuit. abũdãtiã quoqʒ ei dedit frumẽti doctrine ⁊ ſapiẽtie
vini feruoris ⁊ beniuolẽtie. olei pietatis ⁊ clemẽtie. Ser
uiãt tibi populi. ſ. gẽtiũ. qd impletũ cernimꝰ. qꝛ gẽtiliũ
ꝑplos ꝯuerſos ad fidẽ videmꝰ xp̃o ſeruire. Et adorent te
tribꝫ. i. iudeoꝝ quo ad illos qui crediderunt ĩ xp̃m. Eſto
dñs frm̃ tuoꝝ. i. oĩm hoĩm. quoꝝ ꝑ aſſumptiõem noſtre
humanitatis factus eſt frater. Caro enĩ nr̃a ⁊ fr̃ noſter eſt
dr̃ in figura Gen̄. Et filij matris tue. ſ. ſinagoge de q na
tus eſt. i. iudei incuruẽtur añ te. qd erit ĩ fine mũdi qñ con
uertẽtur ad veſꝑam ⁊ famẽ ꝟbi dei patient̃ vt canes. et
circũibũt ciuitatẽ eccl'ie querẽtes ĩ eã introduci ꝑ fidem ⁊
ſacra. Qui bñdixerit ⁊ tibi bñdictõibꝫ repleat̃. ⁊ qui ma
ledixerit tibi maledictõibꝫ repleat̃. Bñdicit xp̃o q corde
credit ĩ xp̃m vt debet. Iſte dicit bñ de xp̃o. Bñdicit ore.
q ꝟbis fatet̃ ꝟitatẽ fidei. q deũ laudat ⁊ orat. qui ꝯfitet̃
peccata ſua ſꝑans a xp̃o indulgẽtiã. Bñdicit opẽ q imi-
tat̃ eũ ĩ oꝑibꝫ ſuis. vt enĩ dic̃ b. Aug. in ſer. Homo ſequẽ
dus nõ erat q videri poterat. dˢ ſequẽdus erat q videri
nõ poterat. Vt g̃ homĩ exhiberet̃ q ab homĩe videretur
quẽ homo imitaret̃. dˢ factꝰ eſt homo ⁊ ꝓmogenitꝰ ma-
rie. Nã poſt eũ naturalẽ oẽs ſpũal'r ſumus filij b. ma-
rie. ita vt quẽ peꝑit filiũ ſuũ ꝓmogenitũ, oẽs ſequamur
poſt eũ oꝑa eius. Pauꝑrimus natus eſt. vt tu pauꝑtatẽ
diligas ſaltẽ affectu. ⁊ patiẽter feras effectu. In auſterita
te natus ẽ ĩ medio hyemis. in medio noctis. inuolutus
modicis pannis. i. pſepio. in medio aſini ⁊ bouis. cũ ma
gna humilitate natus eſt deus immẽſus factus ꝑuulꝰ.
eternus. tꝑalis. ꝑuoqʒ lacte paſtus ẽ. ꝑ quẽ nec ales eſu-
rit. nõ in regali ciuitate ſed paruula bethleem in diuſo-
rio. nõ ĩ domo natus. ⁊ ſolũ vilibꝫ paſtoribꝫ manifeſta-
tus. Oĩa iſta clamat humilitatẽ. mũdi ꝯtemptum. cor-
poris auſteritatẽ. Qui ergo benedicit iſtũ ꝓmogenitum
ſic imitãdo. iſte benedictõibꝫ dulcedinis ꝑuenitur gratie
⁊ oĩm virtutũ ⁊ gl'ie ſꝑdemũ. Ecce vtilitas huius ſacratiſ-
ſimi partus ꝟginis. Ecõtra maledicit q male ſẽtit d xp̃o
vt iudeꝰ. paganꝰ. ⁊ hereticꝰ. Maledicit q blaſphemat
xp̃m ⁊ mr̃em eius. vl' impatiẽs murmurat in aduerſita-
tibꝫ. vel eſtimat ſibi veniã datuꝝ ꝑmanẽtem in peccatis
in hoc dicẽs cum iniuſtũ. Maledicit qui ꝟbis ꝯfitetur
ſe noſſe deũ. factis aũt negat diuitias ꝑ fas ⁊ nefas. con-
gregãdo inordinate retinendo ⁊ amãdo. Maledicit qui
ſuꝑ alios ſuꝑbe ſe erigit. ambit honores. dignitates q̃rit
gl'iam de ſuis oꝑibꝫ ab homĩbꝫ expetit. Maledicit qui
pompatice incedit. Splendide ⁊ crapuloſe viuit. luxu-
rijs inſiſtit. fruitur mũdo. Sʒ his maledictiõibꝫ imple

tur peccatoꝝ anguſtiarũ tribulationũ ⁊ demum infer-
norum.

In epiphania dñi in qua inuenta eſt virgo mater
cum filio a magis. Caplm̃. xxxij.

VIdentes ſtellam ga-
uiſi ſũt gaudio magno valde. Mat. ij. Quid
fuerit iſta ſtella. ⁊ quis viderit. btũs Augꝰ. in
ſermõe de Epiphania dicẽs. Vidit magus. obſtupuit *Thema ĩ epĥia domini ꝑ ſermone.*
aſtrologus. Erubeſcat hic ſtulticia mathematicoꝝ q di-
cũ chriſtũ ſub ꝯſtellatõe ſeu fctõ eſſe natũ. neqʒ de alio q
naſcit̃ q hoc credit recte credit̃. Iſta enĩ ſtella nõ fec̃ xp̃m
mirabiliter viuere ſed chriſtus eã fecit mirabiliter appa-
rere. Quid fuit hec ſtella que nũq̃ ꝓus apparuit. nec po
ſtea viſa eſt. niſi quedã lingua celi q enarraret gloriã dĩ.
Hec beatus Augꝰ. Primo ergo dicit magi fuerunt qui
eam viderũt. i. magni aſtrologi. Et qꝛ aſſueti erãt aſpicẽ
ad curſum ſtellarũ. ideo videntes nouã ſtellã inuſitataʒ
obſtupuerũt. Secũdo damnat errorem mathematicoꝝ
aſſerẽtiũ xp̃m natũ ſub ꝯſtellatõe illius ſtelle. ⁊ ſimiliter
quemlibet hoĩem naſci ſub fato ſeu ꝯſtellatõe aliq. ex q
neceſſitat̃ ad agẽdũ q̃ fac. qd falſũ ẽ ⁊ hẽticũ. Eqdeʒ ars
ſeu ſcĩa aſtrologia hʒ in ſua ſcĩa veritatẽ ſicut alie ſciẽtie.
Et lʒ ſit mltũ ſpeculatiua ⁊ delectabil'. eſt tñ mltũ fallax
quo ad iudicia q dãtur ex ea. ⁊ mltũ tꝑis exponit̃ in ea.
Ita vt btũs Aug. dicat. xxxvij. q. lij. hinc etiã ꝙ nihil va
lẽt ad ſalutẽ aſtrologia. ⁊ hmõi. ſʒ ĩ errorẽ mittũt. ⁊ q hiſ
ſtudẽt curã aĩe nõ hñt. Fallax aũt eſt tripl'r. Primo q *De ſciẽtia aſtrologie ꝙ ẽ fallax tripliciter*
dem. qꝛ cũ ꝑ multa media ⁊ numerũ punctoꝝ oporteat
trãſire ad eliciẽdã aliquã ꝯcluſionẽ de effectibꝫ corꝑm ce
leſtiũ. ſi in vno pũcto deficit totũ ſubruit qd iudicatum
eſt. Secũdo. qꝛ cũ cauſe ꝓme q dˢ ẽ ſubſint oẽs cauſe ſe
cũdarie. inter qs ſũt ſtelle ſeu corpa celeſtia. ⁊ plus poſſit
influere cauſa ꝓma ĩ effectus cauſe ſecũde q̃ ipa cã ſecũ
da. vt dr̃ in li. de cauſ ꝯtingere poteſt. ꝙ etſi ſm cauſas
naturales ſecũdarias ſit ſequendus aliquis effectus. pu
ta infectio aeris. inũdatio aquarũ. Siccitas terre ⁊ hu-
iuſmõi ſuſpendere poteſt ipa cauſa prima deꝰ. talẽ influ
xum ad illũ effectũ producendũ. qd ⁊ aliqñ facit. ⁊ tunc
tl'ia ñ ſeqt̃. Et ecõuerſo dˢ tl'ia iducit ob pctã hoĩm. q tñ
nõ erũt ĩ cauſ ſecũdarijs ⁊ ꝯſtellatõibꝫ. vtʒ de diluuio
qd deꝰ imiſit ꝑter cãs naturales tꝑe Noe. ⁊ d peſte ificiẽ
te aereʒ et pl'imos occidẽte tꝑe Dauid. q ex toto ceſſauit
poſt triduũ. Et de infirmitate Ezechie regis Iuda. q ſm
cãs ſecũdarias debebat mori. ſiue naturales. ſiue deme-
rita ſua. ⁊ tamen prima effectũ illũ euenire non permiſit.
Et ideo iudiciũ aſtrologoꝝ. et ſi in ſe non deficeret. tamẽ
deo operante contrariũ fallere poteſt. Tertio qꝛ ſi in na-
turalibꝫ non deficeret vl' falleret iudiciũ eoꝝ. tamẽ ĩ his
q pendent ex arbitrio et volũtate hominũ freqñter fal-
lit. Et ratio eſt. qꝛ etſi corpora celeſtia ſtellarũ influant in
corpora inferiora. vnde ⁊ in ſenſitiuam partem q affixa
eſt organis corporeis. et ꝓpter hoc etiam inclinãt ad ma-
la. tñ volũtas libera remanet ad reſiſtendũ talibꝫ inclĩa
tionibꝫ malis. Unde Ptolomeus maximꝰ aſtrologus
ait Vir ſapiens dominabitur aſtris. Et beatus Augꝰ.
in. v. de ci. dei ait. Non vſqʒquaqʒ abſurde dici poteſt ad
q̃ſdam differẽtias corpoꝝ afflatꝰ quoſdam valere ſide-
reos. non aũt animi volũtates ſyderũ poſitõibꝫ ſubdi.
Demũ dicit idẽ Augꝰ. in auctoritate ſupradicta. ꝙ hec
ſtella q nouiter fuit a xp̃o creata. et poſt officiũ ſuũ ĩ ma-
teriam preiacẽtem reſoluta fuit tanq̃ q̃dã lingua q nar
raret gl'iam dei nati in mentibus magorum. vnde eam
videntes quã ad tẽpꝰ amiſerant gauiſi ſunt gaudio ma
gno valde. Vbi notandũ ꝙ triplicem ſtellam iſti vide- *De triplici ſtella q̃ magi viderunt*
rũt. ſcʒ cũ inuenerũt puerũ cũ maria matre eius. et pro-
cidentes adorauerunt. Prima eſt ſtella diuinalis ad

quā gauiſi ſunt. q2 inuenerūt puer̄. Scōa eſt v̄ginalis. ad quā gauiſi ſūt gaudio magno. ibi. cū maria mr̄e eius Tercia ē ſtella fidei ſalutaris ad quā gauiſi ſunt gaudio magno valde. vñ p̄cidētes adorauerūt eū.

Prima igitur ſtella .§.I.

Jeſus dicitur ſtella. q̄re.

quā viderūt fuit xp̄s quā viderūt cū inuenerūt puer̄ ieſum. Q2 aūt ih̄s dicat̄ ſtella apte ondit̄ Apoc. vlti. vbi ipe ait. Ego ih̄s ſtella ſplēdida ꝛ matutina. hāc vidētes nō mir̄ ſi gauiſi ſunt. q2 in eo eā oīs gaudij ꝛ vere delectatiōis. Ps̄. Replebis me leticia cū vultu tuo. Ex hac ſtella ad nos extēdit̄ radi⁹ ſincere veritatis. Ex ſecunda orit̄ radi⁹ miſcōie ꝛ bonitatis. Ex tertia ſtella innuit̄ radius p̄fecte pietat̄. Quārtū ad p̄mā ſurge. ait Iſa. vj. ca. ꝛ illumiare hierl̄m. i. fidelis aīa. q2 venit lumē tuū q̄ p̄us tenebroſa eras ꝛ neſciēs veritatē. Ego ait ipa ſtella Job xviij. matutina Ih̄s' in h̄ nat⁹ ſum vt teſtimoniū p̄hibeam v̄itati. Ecce cecitas mūdi ꝛ error ꝯtrari⁹ v̄itati. quia beatū dixerūt hoīes p̄l'm cui hec ſunt t̄palia bona i abundātia. vt diuitie. honores. delicie. voluptates ꝛ hmōi tanq̄ꝫ in his ꝯſiſtat v̄a felicitas. S3 certe ſi ſic eſſ3 xp̄us erraſſet. q̄ cū potuiſſet his oīb9 abūdare. ꝛ ſine peccato. ꝯria elegit. incipiēs ab iſta ſua natiuitate. Uer̄ cum xp̄s ſit v̄itas ꝛ errare nō poſſit. dicere oportet ꝙ tu erras nō iſta ꝯtēnendo. vt ipe fecit. ꝛ celeſtia q̄rēdo. Dia terrena ꝯtempſit hō xp̄s vt ꝯtēnenda eſſe mōſtraret. ait beatus Aug. Amant̄ diuitie. ꝛ adeo vt ꝯtēnent̄ dei precepta. Paup eſſe voluit i ſua natiuitate. pānis pauci ꝛ vilib9 mr̄ inuoluit. Aſpernit̄ honores ꝛ gl'ia. in loco vili naſcit̄ oīb9 occult⁹ delectatiōes corpis auidiſſime p̄curātur. etiā inhoneſtiſſime. ih̄s aūt v̄go puriſſimus delectatur in lapide duro. ſ. p̄ſepis dū vult ſuccurrere mundo. ait beat⁹ Aug. Et ſi honorē ꝛ gl'iam nō querēs. recepit a magis paulo poſt maximā p̄ſecutiōem ab herode ſuſtinuit. ita vt nocte oporteret matrē virginē cū paruulo fugere. ꝛ p ſeptēniū egypti exilia pati ne occideret̄. Surge ergo hieruſalē o aīa. ꝛ ad iſtū radiū veritatiſ. ſ. mūdi cōtemptū p̄ficiſcere. ꝛ tūc videbis ꝛ afflues delicijs v̄tutū. ꝛ gaudijs. ꝛ mirabit̄ ꝛ dilatabit̄ cor tuū in dei incarnati amorē. quādo cōuerſa fuit ad te multitudo maris rer̄. ſ. hui⁹ ſeculi ad te cognoſcendū ꝛ deum ꝛ mare ſeculi obliuiſcendum.

Secūda ſtella. ſ. virgi. §.II.

Maria etiam dicit̄ ſtella

nalis eſt b. maria. de q̄ lōge an̄ p̄nunciauit balaā p̄pheta dicēs Nūe. xxiiij. Orit̄ ſtella ex Jacob. i. v̄go maria ex illo p̄triarcha ꝛ p̄plo iudeor̄ ab eo originē hn̄ti. Et qualis ſit iſta ſtella ſeu cui ſimilis declarat eccl'ie ad ei⁹ venerationē ſepe decantās Aue maris ſtella. Stella autē mar̄ vulgariter d̄r tramontana. q̄ iō maris ſtella d̄r. q2 dirigit nauigātes p mare aſpiciētes ad eā ꝛ ſine ductu eius de facili hoīes ſubmergerent̄. Hāc ſtellā nō materialem in celis. ſ3 virginalē in terris viderūt magi. quādo inuenerūt puer̄ nō ſolū ſ3 cū maria mr̄e eius. vnde gauiſi ſūt gaudio magno. viſo puero gauiſi ſunt ꝛ viſa mr̄e additum eſt eis gaudiū vt magnū eſſet. Erat enī quedā fruitio videre iuuenculā ſpecioſiſſimā. honeſtiſſimā. ſapientiſſimā. cū paruulo filio ſuo. ꝛ pie credi poteſt. ꝛ ſi euangeliſta nō dicat v̄bis mellifluis ſapiētia plenis illis magis grās egiſſe. Ex hac aūt ſtella radius ad nos diffunditur miſericordie ꝛ bonitatis. Bonū vt dicit Dyoniſii. eſt ſui ipſi⁹ diffuſiuū ꝛ cōicatiuū. ꝛ ipa ſup oēs puras creaturas bona. iō bonitatē ſue miſericordie ꝛ bn̄ficior̄ ad nos effundit. Un̄ ꝛ aur̄ ſibi oblatū a magis nō modicum p̄ut decebat eor̄ regiā maieſtatē. nō ſibi reſeruauit in poſter̄. ſ3 vt dic̄ deuot⁹ beat⁹ Bern̄ paupib9 p Joſeph diſperſit. Ad hanc igit̄ ſtellā oportet aſpicere. ꝛ effectum bonitatis eius ꝛ miſcōie humiliter implorare. Un̄ Fulbert⁹ in ſmone. Oportet oēs xp̄icolas p mare huius ſeculi nauigātes attēdere ad ſtellā maris. ſ. mariam. h̄ ſi q̄s egerit nō iactabit̄ vane gl'ie vento nec tribulationum ſcopulis allidet̄. nec ſcilla voluptatū voragie abſorbebit̄. ſed ad portū ſalutis tutus p̄ueniet. Ipa eſt humillima. ipa patiēs. ipa virgo puriſſima. vt imitemur ei⁹ veſtigia. ꝛ p̄cipiam⁹ eius miſericordie ſuffragia. Dicitur enim Eccl'i. xxiiij. Quaſi oliua ſpecioſa in campis. Fructus oliue oleū eſt miſericordiā ſignificās. Ad hunc ergo fructū bonū colligendū ex ea oēs accedere poſſunt Et ideo in cāpis d̄r loco oīb9 patenti. b. Bern̄. in ſmone. Quis miſericordie tue o benedicta. longitudinē. latitudinē. ſublimitatē ꝛ p̄fundū queat inueſtigare. Nā longitudo ei⁹ vſq3 in nouiſſimū diē vacātib9 eam ſubuenit vniuerſis. Latitudo eius replet orbē terrar̄ vt tua miſericordia plena ſit oīs terra. Sic ꝛ ſublimitas ei⁹ ciuitatis ſup̄ne inuenit reſtaurationē. ꝛ p̄fundū ei⁹ ſedētib9 in tenebris ꝛ in vmbra mortis obtinuit redemptionem Per te celū repletū eſt. infern⁹ euacuat⁹ inſtaurate ruine ſuperne hieruſalē expectantib9 miſeris vita p̄dita data. Quis iuſtus vel peccator ad hanc ſtellā aſpexit deuote inuocans. ad quē oculos ſuos miſericordes non cōuerterit. Ipa Leoni pape manū reſtituit quā ſibi abſciderat. eo ꝙ cōmunionē populo miniſtrās. ꝛ inter alios mulieri cuidā cū manū oſculata de morte fuiſſet ſtimulu3 carnis vehementē p̄ſenſit. p̄pter quod ex zelo ſeuer⁹ in ſe vltor extitit. Ipa quendā militē de faucib9 dyaboli extraxit. ꝛ vxorē a periculo liberauit. Nam cu3 talis ex diuite pauper effect⁹ p̄pter ſuā prodigalitatē dyabolo ſe tradidiſſet ſi ei diuitias ꝯferret. ac etiā vxorē ſuā virgini deuotiſſimā. hoc dyabolo poſtulanti ad certū locū deſertum determinatū ducere p̄miſiſſet. docuit dyabolus locū in domo eiuſdē. quo effoſſo theſaur̄ inueniret. quod et factum eſt. Tempe igit̄ ſtatuto miles ille volēs adimplere p̄miſſum. vxorē ſecū duxit equeſter ſub ſpecie alicui⁹ pietatis. In via aūt inuenientib9 quandā eccleſiā cu3 vxor cepiſſet timere. rogauit vir̄ vt ſineret equū deſcendēs intrans eccleſiā vel aliquā breuē orationē facere. Quod cū obtinuiſſet ingreſſa in oratione ipſa obdormiuit. Et beata Maria eius effigiē ſumens egreſſa eſt ad militē illum foris expectantē. que equū aſcendēs cum eo eſtimātem vxorē ſuā eſſe p̄ſecutus eſt iter. ꝛ ad locū veniēs deſtinatū. vocauit aperte dyabolū. At ille ſubito apparens viſa virgine tot⁹ furibundus ꝛ fremens in militē. cepit eum cōtumelijs aggredi ꝛ fallax eſſet ꝛ proditor. quia nō vxorem duxiſſet ſed maximā inimicā ſc3 domini matrem. Ad quod ille quaſi ſtupidus factus obmutuit. beata autē Maria eū terribiliter increpās ꝙ ſibi deuotis nocere temptaret in abyſſum abire precepit. illūq3 militem vt de ſuo exceſſu peniteret admonuit. ꝛ ad illam eccleſiam in quā intrauit vxor ad orandā rediens. ibi eam inueniret. Quo reuerſi domū ſanctā duxerūt vitā.

Exēplum

Tertia ſtella ē fides .§.III.

Q̄ fides etiam dicit ſtella

de qua poteſt exponi illud Eccl'i. xliij. Species celi. id ē viri celeſtis. eſt gloria ſtellarū. id eſt. claritas virtutum. Pſalmiſta. Qui ſc3 deus numerat multitudinē ſtellarum. id eſt. virtutū. ꝛ eis nomina vocat. Inter quas prima dicitur fides. hanc videntes magi in corde ſuo. gauiſi ſunt non ſolū gaudio magno ſed ꝛ valde. Nam niſi fidē diuinitatis habuiſſent ex viſione pueri vel matris eius. parum gauiſi fuiſſent. Sed propter fidē credentes deum eſſe ꝛ ſummū bonum. gauiſi ſunt valde. Et propter iſtam veram fidem procidentes adorauerūt eum. Non enim adoratur niſi deus. Deuteronomij. vj. Dominum deum tuum adorabis. et illi ſoli ſeruies ꝛc.

Adorab cultu interiori recognoſcēdo eū vt pncipiū ꝛ fi-
nē ſui ꝛ oīm. ꝛ illi ſoli ſeruies cultu exteriori vt dño ſum
mo eiꝰ pcepta ſeruādo. Cognouerūt igit̄ iſti ꝑ verā fidē
hūc eſſe deū. ꝛ ppterea adorauerūt. Vn̄ Criſ. in omelia.
Uideamus q̄ glioſum magi videtes ī puero gauiſi ſūt
Nūquid viderūt palaciū marmoribꝫ ſplēdidū. nūquid
mrem eius dyademate coronatā. aut in lecto aureo recū
bētē. Nūquid puer auro inuolutū. Nūquid reginā diū
ſis popul' ꝑſonārē. Nō. Sed qd. Pādochiū vtiq tene-
broſum ꝛ ſordidū. ꝛ magis aialibꝫ q̄ hoibꝫ aptum.
Mrem eiꝰ vix tunicā vnā hntē nō ad ornatū corpis ſꝫ
ad tegumētū pficiētē. ꝛ qualē hr̄e poterat carpētarij vxꝰ
or pegre ꝯſtituta. Uiderūt ꝛ puerū pānis ſordidiſſimis
inuolutū. in pſepio ſordidiori poſitū. Si terrenū ḡ re-
gē q̄rētes veniſſent magis ꝯfundendi erant q̄ gauiſuri
Nūc aūt q2 celeſtē querebāt. ꝛ ſi nihil regale videbāt ī eo
ſolius ſtelle teſtimonio ꝯtēti erāt. Oculi eoꝝ ꝯtem pribi
lē aſpicere nō poterāt. q2 ſpūs in corde eoꝝ cū terribilem
demoſtrabat. putas ne adoraſſent infantē. niſi intellige-
rēt adoratōis honorē. niſi aliqd diuinū credidiſſent ī eo.
Ergo nō puericie honorē dederūt ſed diuinitati eiꝰ om-
nia intelligēti. Hec Criſ. Ex hac ſtella fidei pceſſit radiꝰ
pfecte pietatis. put ſcꝫ pietas eſt dei cultus. vt dicit Job
Quā pietatē ex muneribꝫ oñderūt. Ex munere auri ve-
nerātes ī eo ꝑſonā regiā. In thure diuinā. In mirra mor
talē naturā eius aſſumptā. vl' etiā quaſi pteſtantes eū
auctorē totius ſapie. ꝛ ſi puer eſſet. vt dicit gratianꝰ. diſt.
xxxvj. ſcꝫ natural. rōnalis. ꝛ moral'. a quo ſuā ſapiam ha
buiſſent. Vn̄ ꝛ magi dicti. Ab his diſcamus offerre do
integrā fidē nr̄am. nō in parte. Qui eñi credit xp̄m non
eſſe deū. ſꝫ creaturā. vt Arrius. vl' iudeus aut paganus
hic nō offert thus. qd do offert̄. qui nō credit eū fuiſſe
verū hominē ſꝫ fātaſticū. vt Manicheꝰ. nec fuiſſe mor-
tuum. vt Sarracenꝰ ꝛ Turchꝰ. h nō offert mirrhā mor
talitatē ſignificātē. Qui nō credit xp̄m etiā vt hoiem nō
fuiſſe ꝛ eē dñm ꝛ regē oīm ꝛ dñium hr̄e reꝝ ꝛ ppterea -
deū nō hr̄e puidentiā oīm vt dñm vniuerſoꝝ ꝛ ſapiētiſ-
ſimū nō offerūt auꝝ. Qui nō hñt amaritudinē peniten
tie peccatoꝝ ſuoꝝ. nec mortificāt paſſiones ſuas. ſed eas
ſequūtur. hi nō offerūt mirrham. Qui deuotas oratōes
ꝛ pces ad deū nō dirigunt. hi in thure deficiunt. imitan-
di igitur iſti magi ſūt. ꝛ ad radiū pietatis ex fide eoꝝ ad
oremus chriſtū cū ꝟa fide ꝛ ope dilectōnis. deuotōnis et
mortificatōnis.

In Purificatōne beate Marie. ꝛ de multiplici lumine. Capitulū. xxxiij.

Paraſti ante faciē om-
niū populoꝝ lumē. Luce. ij. Quia pmꝰ angelꝰ
et primus homo lumē gratie amiſerūt propt̄
ſupbiā ſuā lumē volētes rape diuine glie pijſſimus deꝰ
hoiem q ī tenebris ſedebat hꝰ mōi. ꝛ lumē celi videre nō
poterat. vt dixit Thobias raphaeli angelo. Thob. v. de-
cernēs illumiare ꝛ viā ducēte ad lumē glie ꝟbo ꝛ exēplo
oñdere. lumē ꝟbū ſcꝫ diuinū de lumie pr̄e genitū. miſit
in mōm obumbratū. ꝛ q̄ſi hūiliatū carne humana. ſm
illō qd pmiſerat ꝑ Ezechielē pphetā dicētē. Solē nube
tegā illō deitatē verbū nube humanitatis. Qui ꝛ humi
litatē docuit dicēs. Diſcite a me q2 mitis ſum ꝛ humilis
corde. Mathei. xj. Et hodie facto in ſe oſtēdit. Nā ī tem
plo eſt pn̄tatus ipe. q ſuos electos facit ſibi tēplū. Quin
q ſiclis tanq ſeruus eſt redemptus q dñs extat vniuer
ſoꝝ. p eo ſacrificiū eſt oblatū vt peccator expiandus obla
tione. q cūctoꝝ peccata purgauit a matre virgie. vt par-
uulus. ꝛ infirmus eſt deportatus. q īmēſus oia portat ꝛ
ſuſtētat verbo ꝟtutis ſue. Vn̄ ꝛ beatus Amb. in ſer. Of
fertur beata maria ꝟgo tanq legē obſeruās in tēplo quē
edidiſti. vt nō oībꝫ ſed paucis reueleꝫ. Quis eſt quem
genuiſti. O q parvus. O q magnus eſt quē genuiſti.
puus in humanitate. magnus in diuinitate. paruus ī re
gno iudeoꝝ. magnus ī regno gēcīu'. Quiſputas nobis
poſſet indicare inter huiuſcemoi obſequia animi tui ſen
ſum cū h cerneres ex te natū, tancillū infantē. illic attende
res deū īmēſum. hinc creatū. illinc creatorem. Hinc infir-
mū illinc fortiſſimū. hinc alendū. illinc alentē. hinc nō lo-
quētem. illinc angelos docētē. Quis inq tui pectoris ar
chana reuelare valeat. quibꝫ modis cogitatū ad vtraq
flectebas cū vnū eūdemq dei atq hoīs filiū manibꝫ
tenēs hinc adorares. vt dñm illinc oſculareris vt puulū.
Quis ad tam ineffabile miraclm̄ nō obſtupeſcat. ſqs nō
pene elinguis fiat. Tenet puella ſuū ꝛ oīm creatorē. Nu-
trit ſuū ꝛ oīm nutritorē portat ad tēplū ſuū ꝛ oīm recto-
rē. O admirandū ſpectaclm̄ ad qd nō ſolū humana ve-
rūetiā angelica ſtupeſcit natura. Hec ille. Lumen igit̄
ante faciē oīm paratū ad pducēdū ad lumē glie ē humili-
tas ꝟa. ſm illud Humilē ſpū ſuſcipit glia. ꝛ iō bn̄ dr̄. paſti
añ faciē oīm ploꝝ lumē. Ubi notādū triplex lumē no
bis parū hodie. Lumē ſolare plis generoſe. Lumē luna
re virginis fecūdoſe. Lumē ſiderale ſenectutis virtuoſe.
Et ſic ppomitur lumē ante faciē oīm pme medie ꝛ vltime
etatis. Nam pueris ppomit̄ puer ihs oblatis. iuuenibus
ꝟgo iuuēcula offerēs. ſenibꝫ antiquis dieꝝ ſymeon obla
tum ſuſcipiēs. quolibet tn̄ hoꝝ oīs hꝫ illuiare mentes.

De tripli-
ci lumine
nob paro

Primo igitur lumen. §. I.

ſolare ſeu ſol' eſt ieſus. nō qdē ſol material' ſed ſol ſpūal'.
de quo Malach. iiij. Uobis timētibꝫ nomē dñi orietur
ſol iuſticie. Sol iuſticie chriſtus ds nr̄. canit eccl'ia. Lum
iſtius ſcꝫ ſol' paratū vtiq eſt ante faciem oīm populoꝝ.
Sicut aūt ſol material' habet inter ceteras triplicē ppie
tatē. ita ꝛ ſol ſpūal' xp̄s ds nr̄ ſpūal'r ḡ nos hoīes. Pri-
ma habet enī in radio illumiatōem. Secūda tenet ī me
dio ſituatōem. Tertia exhibet in imo calefactōem. Dicit̄
eñ Eccl'i. xlij. Sol illuminās ꝑ oia reſpexit. ꝛ glia domi-
ni plenū ē opꝰ eiꝰ. Cū enī de mane orit̄ extēdit radios ſu
os q̄citius ab oriēte vſq ad occidētē ꝛ cūcta illuminat.
Sic ſol iuſticie xp̄s erat lux vera q illumiat oēm hoiem
veniētē ī hūc mōm. Ideo pmo luie fidei ꝛ gr̄e ſue. Et h
q2 nullꝰ aliūde illuiat̄ vl' illumiari pt niſi ab eo. ꝛ ſic eſt
ibi diſtributō accōmoda. ibi. oēm. vt de illumiatis intel-
ligat̄. Nā ꝛ ſi multi fuerint vl' ſint phi magni ī ſcia ꝛ mo
ribꝫ. nullus vnq habuit veꝝ lumē dei. lumē fidei. lumē
gr̄e. niſi ī xp̄o ꝛ ꝑ xp̄m. Ap'ls ad Ro. Juſtificati gr̄a ipiꝰ
ex fid. Et h nō ex nob donū enī di eſt. Proceſſū aūt iſtiꝰ
illuiatōis ſcꝫ mōi ī ſuo ortu. ſol iſte oñdit. Nā pmo illu-
miati ſūt paſtores ad eū cogſcēdū. deiñ magi. demū ho-
die ſenes ſymeō ꝛ āna accepert ad ſignificādū. vt dt brūſ
tho. i. iij. pte. q. xxxvj. q pmo ſol iſte xp̄s illuiauit pplꝫ iu-
deoꝝ. d q ppl'o fuert paſtores qbꝫ āgelꝰ appens cū mag
claritate manifeſtauit natū mōi ſaluatorē xp̄m ī bethleē
Quo ſtatī eūtes ꝯguert d ꝟbo h qd dcm̄ fuēat ill'. Pri-
mi eī ꝯuſi ad fidē ꝛ grāꝫ xp̄i fuert apl'i ꝛ alij diſcipli. Et
pꝰ aduētū ſpūſſcī mlta milia pdicatōe apl'oꝝ q coīt fu-
erūt ſimplices hoīes. nō ſcribe aut phariſei aut pncipes
ſacerdotū qꝝ paucīſſimi ꝯuſi ſūt. Judeis aūt reliqs per
manētibꝫ ī pfidia ꝛ pſeqntibꝫ apl'os ꝛ oēs xp̄icolas. apo
ſtoli trāſiert ad gētes. Vn̄ apl's paulꝰ ꝛ barnabas cū iu
dei ꝯcitaſſēt ſeditōē ꝯ eos vt expelleret̄ d qdā loco dixe-
rūt eis. Uob optebat pmū loq ꝟbū di. ſꝫ qm̄ illō repelli
tis ꝛ idignos vos iudicat eterne vite. Ecce ꝯuertimur ad
gētes. Act. xiij. Que vbiq frāꝝ diſpſe pdicātibꝫ eis diſ-
cipulis chriſti ꝯuerſe ſunt ad fidem quoꝝ pmitie fuerūt
magi gētiles. qui die natiuitatis. xiij. ad xp̄m natum per
uenētes. Procidētes adorauerūt eum vt verum deum.

Chriſtus
aſſilat̄ lu-
mini ſola
ri ppt̄ tria

Et hi magi magni erāt in potētia.q2 reges.z in ſapiētia
q2 aſtrologi.qm̄ nō ſolū ſimplices z plebei ſ3 magni pn
cipes z reges z imperatores.ac phi gētiliū ↄuerſi ſunt ad
fidē z illumīati grā xp̄i.ſ3 mū circa fidem mūdi mortuo
antixp̄o quē iudei recipiēt in ſuū meſſiā.vidētes ſe erraſ
ſe z in cecitate fuiſſe ↄuertent ad xp̄m.z illuminabūtur
fide z grā ei⁹.ſm qđ p̄dixit pš.dicēſ.Conuertēt ad veſpe
rum.i.mūdi finē.Et Iſaias qđ allegat apl's ad Roma.
ſi fuerit numer⁹ filioꝝ iſrl' q̄ſi arena maris reliq̄e ſalue fi
ent.ſ.q̄ in fine erūt mūdi ↄuerſi ad xp̄m.Et hi ſignificāt
in iſtis antiq̄s ſymeone z anna q̄ hodie illuminati ſunt
ad cognoſcendū puulū Ihm eſſe xp̄m .Illumīat etiam
ſol iſte xp̄s oēm hoīem mūdi vl'r q̄tū in ſe eſt.Nā oib₉
ꝓponit mādata ſua oib₉ notā fecit fidē ſuā.q2 in omnez
terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ.oib₉ ſe p̄pantib₉ z faciētib₉ qđ ī ſe
eſt.pat⁹ eſt dare lumē grē ſue.Sz q2 pauci illuminent̄ g̃
tia ei⁹.h̄ eſt ex defectu hoīm ponentiū diuerſa obſtacl'a
pctōꝝ.ſic etiā radi⁹ ſolaris vbiq3 illumīat.ſ3 ſi claudis
feneſtras z oīa ſpiracula dom⁹ vtiq3 nō eā illuminabit
ſ3 tenebroſa manebit.z h̄ eſt ex defectu tuo qui claudis
adū⁹ ei⁹.nō ex defectu ſolis.Paraſti igit̄ an̄ faciē oīum
ꝓplōꝝ lumē.z iō api potētias aīe q̄ ſunt feneſtre z porte
ei⁹ z illumīaberīs.Apl's.Surge a mortuis z illumīabit
tibi xp̄us. Scđo ſol material' h3 ſitū ſuū in medio ſc3
planetaꝝ.Nā vt dicūt naturales.infra ſe h3 tres plane-
tas.ſ.lunā.mercuriū z venerē.Sup̄ ſe hab3 alios tres.ſ.
martē.iouē.z ſaturnū.cūctos tn̄ illuminat.ſic ſol iuſticie
xp̄s mediator eſt dei z hoīm.vt ait apl's ſup̄ ſe hn̄s tres
hierarchias angl'oꝝ.infra eos enī eſt rōe mortalitatis aſ
ſumpte.quā ipi nō hn̄t.nā grā z gl'ia ſup oēs eſt.Infra
ſe h3 tres ſtat⁹ eccl'ie.ſ.ↄiugatos ↄtinētes z ꝟgines.q̄ lō
go ſunt infra ſe meritis z pfectiōe ꝟtutū.Oēs tn̄ illumi
nant̄ grā ſua.q̄ ſc3 in celo manēt.i.ↄuerſatōne celeſti bo-
noꝝ moꝝ.ſm illō ad Phil.iij.Nr̄a ↄuerſatio in celis ē.
Qui aūt ſūt ex hos ſtat⁹ vt incōtinētes a xp̄o nō illumi
nant̄.Sic aūt mediū pticipat đ extremis.ita z extrema
de medio.pticipat xp̄s cū angel' ſūmā puritatē.cū hoīe
b₉ pticipauit penalitatē quā in ſuo ortu inchoauit.vnđ
dr̄ p̄mā vocē emiſi ſil'em alijs forē plorās.z nos igit̄ de
bem⁹ pticipare de ↄditiōib₉ ei⁹ vt auſteritates ſumam⁹
pnīe a puericia incipiēdo.Nā Quo ſcl' eſt imbuta recēs
ſuabit odorē teſta diu.ac īnocentiā z puritatē ad tēplū
ducēdo pueros ad diuīa.ſic z xp̄s hodie ad templū eſt
duct⁹ Tertio ſol generat calorē.nō q2 ipē ſit calid⁹ vel
frigid⁹.q2 his qualitatib₉ ē alien⁹.ſ3 radio reuerberādo
terrā.inde ex illa reuerberatōe generat̄ calor ī terra z aere
vicino.Vn̄ dixerūt filij iſrl'.j.Re.xj.Cū incaluerit ſol:erit
vob ſal⁹.Sic iſte ſol iuſticie xp̄s hodie ī tēplo p̄ntatus.
calefecit ſenes illos ſymeonē z annā amore diuīo.vt am
plexaret̄ puerū z ī pace iā peteret dimitti ei reſolui a vin
culis corpis.Qđ z p̄nūciās malachias ait.c.iij.Statim
veniet ad tēplū ſctm̄ ſuū dn̄ator quē vos q̄ritis.z āgel⁹
teſtamēti quē vos vultis.Et q̄s ſtabit ad videndū cum
Ipē eī q̄ſi ignis ↄflās.ſ.oēs q̄ ad eū appropinquāt.

Secūdū lumē eſt lu- §.II.

narē.i.lune.fecē enī de⁹ lumīare min⁹ vt p̄eſſet nocti.i.lu
nā.Gen̄.j.hec eſt ſpūalit̄ b.maria de q̄ dr̄ Can̄.v.Iſta p̄ [Maria
gredit̄ vt aurora ↄſurgēs.pulcra vt luna illumināns via [dr lumīa-
tores vt q̄ in nocte h⁹ mūdi tenebroſi.Et vt refert b.Au [re minus
guſtin⁹ ſup pš.Alij dicūt lunā a ſe hr̄e lumē ſuū.alij ve [q̄re z quō]
ro nō a ſe ſ3 a ſole.Et hinc ē q2 cū ſol reſpicit eā ex directo
exiſtēs.ſ.in occaſu.z ipa ī oriēte apparet plēa tota lumīo-
ſa.Sz cum nō ita directe apparet nō tota ſ3 corniculata.
Iſta igit̄ luna lumē ſuū grē vtiq3 a ſole iuſticie recepit.
vt ipa ait Lu.j.Fecē mihi mag̃ q̄ po.ē.z ſ.n.ei⁹.Et q2 vi-
cinior eſt nob luna q̄3 alij planete.iō mag̃ ē ſenſibili⁹ in
iſtis inferiorib₉ influit z opat̄.ſic apparet in infirmis g̃
uiter ī ſumēdis medicinis.ī arborib₉ incidēdis z hmōi.
ſic iſta luna ꝟginalis pl⁹ in nobis influit z opat̄ merito.
z vite ſue exēplo.q̄3 alij ſancti.Sz p̄cipue in trib₉. In
actu obediētie. In ope beneficētie In ſctō reuerētie.

Quātū ad obedientiā multū ad hac inducit exēplū
ſuū hodie.Nā cū eſſet a deo mādatū in legē q2 pariens
maſculū ī capite.xl.dieꝝ.accederēt ad templū ad offerēn-
dū ſacrificiū purificatiōis que videlicet mlier cōcepiſſet
ex viro.vt p3 Leuit̄.xij.Cū g̃ btā maria nō ex virili ſemi
ne ſ3 myſtico ſpiramīe.i.ope ſpūſſancti ↄcepit xp̄m.non
erat obligata tali p̄cepto legis obedire.Et tn̄ vt exēplū
obediētie nob daret.obſuare ad plenū voluit.Quanto
enī q̄s maior eſt auctoritate z melior in ſanctitate.tanto
magis d3 leges iuſtas ſuare.etiā ſi eſſet exēpt⁹ ꝓpter exē
plū alioꝝ.Vn̄ Iſi.di.ix.Iuſtū eſt p̄ncipē obtpare legib₉
ſuis.tūc enī ab oīb₉ exiſtimet leges ſuas ſuandas.qn̄
p̄mus eis reuerentiā p̄bet.ſ.ſuādo.Et l3 h̄ mlieres cōit̄
adbuc obſeruēt.vt ſc3 poſt.xl.dies a partu maris vel fe-
mine ab acceſſu eccl'ie abſtineāt.nō q2 in lege moſayca ce
rimoniale mandatū.cū h̄ eſſet iudaizare z mortiſerū ſed
ꝓpter hūilitatē.q2 in pctō ↄcepit.z vt grās agat đ filio ſi
bi dato z euaſiōe piculi.tn̄ ſi q̄ nō ex arrogātia ſ3 humili
ter accedit ad eccl'iam poſt partū ↄcit⁹.nō peccat.Vn̄
b.Grego.di.v.ait.Si mulier eadē hora q̄ genuerit gra-
tias deo actura eccl'iam ītrare voluerit.nullo pctī pode-
re grauat̄.ſi etiā ſuare vult morē eccl'ie ſue differēdo.xl.
dieb₉ nō offendit.ex̄ de purifi.p⁹ partū.c.j. Secūd⁹ ī
fluxus h⁹ lune ꝟginal' p exemplū ſuū in inferiora ē op⁹
beneficētie.nā bonū qđ habebat ſummū filium ſuū ad
horā cōicauit ſymeoni ī vlnis ſuis put deſiderauit.In-
ſup cū nō agnū in ſacrificiū obtuliſſet.ſ3 par turturū aut
duos pullos columbaꝝ.qđ erat ſacrificiū pauperum q̄
nō habebāt ad emendū agnū cū paucis dieb₉ an̄ magi
adorantes paruulū obtuliſſent ei auꝝ z non modicum
quia diuites z reges erāt.nec decebat magnos parua do [Maria
nare.poſſet merito quis admirari z querere q̄d đ illo au [q̄d fecerit
ro feciſſet.Sed rn̄det beat⁹ Bern̄.q2 quia liberalis erat [de auro ſi
z miſericors.benefaciēs omnib₉ ↄcit⁹ illud paupibus [bi oblato]
p Ioſeph erogauit.paꝝ z nihil ſibi reſeruās.in q̄ ipſam
debem⁹ imitari.tempalia z ſpūalia noſtra alijs cōmuni
cando.primis vt hortat̄ p̄nceps aploꝝ in epl'a ſua dicēs
Vnuſq̄ſq3 put accepit grām ī alterutrū illā admīſtran-
tes.Et paul⁹ ad Heb.xiij.bn̄ficētie z cōionis nolite obli
uiſci.Reuerēs q̄3 fuit tēplo ei⁹ mīſtris ad ip̄m tpe debi
to accedēs.z ſacerdotib₉ etiā mal' ſe p̄ntabat.Et qđ lex
impauerat vota z ſacrificiū offerebat eiſdē.Intelligens
mīſtros eccl'ie.z ſi mali ſint.nō eē ↄtēnendos in ſacris et
officijs eoꝝ.Spūal' enī ꝟtus ſacri inq̄t b.Aug⁹.vt lux
puriſſima ab illuminādis excipit̄.z p immūdos trāſiēs
nō coinq̄nat̄.j.q.j.ſi fuerit.

Tertium eſt lumen §.III.

ſtellare.z iſtud eſt ↄuerſatio ſancti ſenis ſymeonis.San [De lumīe
cti enī viri ī ſcripturis dicuntur ſtelle. Vnde Eccl'i.xliij. [ſtellari.et
Spēs celi gl'ia ſtellaꝝ.i.pulcritudo eccl'ie eſt ex clara con [q' ſcī aſſi
uerſatiōe ſctōꝝ.Et.j.Co.xv.Stella differt a ſtella in cla- [milāt vel
ritate.i.ſanct⁹ a ſctō ī merito z p̄mio.Parauit igit̄ dn̄s [dicūt ſtel
z aliud lumē an̄ faciē oīm ꝓploꝝ.ſ.ſanctū ſymeonē.vt ſi [le quare z
ꝓpe lippitudinē oculoꝝ nr̄oꝝ aſpicere nō poſſum⁹ ī ſolis [quō.]
z lune lumen eoꝝ pfectiōz imitādo.vel ſaltē ad iſtū ſan-
ctum ſenē attendam⁹ lumē ↄuerſatiōis eius ſequendo.
Ex ipō enī triplex ſplendor emanat put de eo ſacer euā
geliſta enarrat.Ecce hō erat in hieruſalē cui nomen Sy
meon vir iuſt⁹ z timorat⁹ expectās redemptionē iſrael.
Vbi tria de eo notant̄ ſc3 q2
Iuſticiā exercebat ad primū.quia iuſtus.

Timorem tenebat ad ſcipm.q2 timoratus.
Fiduciam habebat ad deum.q2 expectãs.⁊c̃.
Juſticia p̄prie eſt ad alterum ⁊ ad p̄ximũ. Et (vt ait
ſapiẽs). mirabiles ſplẽdores ſũt in ea. Nec̄ heſperus ne
q̄ lucifer eſt ita clarus. ⁊ iuſticiã quidẽ diſtributiuã ex=
ercere tenẽtur rectores ſm̃ illud Sap.j. Diligite iuſticiã
q̄ iudicatis terrã. vt honores diſtribuant ⁊ officia ⁊ bñ=
ficia. ſm̃ merita hoĩm. nõ ſm̃ acceptõem p̄ſonaꝝ.i.reſpe=
ctu p̄entele vl' amicitie. Pene ⁊ ſupplicia inferant mal'is
ſm̃ qualitatẽ culpaꝝ. nõ ſm̃ p̄ces ⁊ munera. Juſticiam
cõmutatiuã exercere debẽt homĩes in ꝯtractibꝫ. vt emen
do. vendendo. locãdo mutuãdo. ⁊ hmõi. ita vt nulli fiat
iniuria. dolus vl' fraus ĩ ꝯuerſando. nõ offendatur p̄xim⁹
ꝑ ꝯtumelias. detractões. vſurpatões. rixas. ⁊ hmõi. Ju=
ſte iudica p̄ximo tuo. ait dñs. ſꝫ vt ait ps. Mẽdaces fi=
lij hoĩm ĩ ſtateris iudicioꝝ ⁊ cõmutatonũ. vt decipiãt ip=
ſi de vanitate.i. falſitate p̄cedẽs in idipm. ipi incidũt vt
decipiatur. Juſtus erat iſte Symeon ad oẽm p̄ximũ ſu
um. Timor cuſtodit hoĩem in ſeipo. Nã ꝑ timorẽ domi=
ni vnuſquiſqꝫ declinat a malo. ait ſapiẽs. Et niſi tenue=
ris te inſtãter in timore dñi. cito ſubuertet domus tua.
i. ꝯicie in peccata ruẽdo. Quis tamẽ timebit o rex gẽtiũ
ait hiere. i. ꝯſiderãdo potẽtiã tuam. memorando iudicia
tua. quibꝫ mõm diſponis punitões. ⁊ flagella q̄ in pec
catores ĩmittis. Debet tamẽ amor iſte eſſe filial'. nõ ſeruil'
quo cauet ne deus offendatur. ne virtus amittat. Nam
ſũt peccare mali formidine pene. Talis erat timor huius
ſancti ſymeonis. Cui⁹ rõ ẽ. q2 vt dicit euãgeliſta. ſpũſſctũs
erat ĩ eo. Timor ꝟo ſeruil' nõ eſt cũ ſpũſctõ. ſꝫ ſolũ timor fi
lialis. Fiduciã oꝑtet hr̃e ad deũ. Hiere. xvij. Bñdictus
qui ꝯfidit in dño. erit dñs fiducia eius. ⁊ erit tãq̄ lignuꝫ
qđ ad humorẽ mittit radices. Cõfidere debet quilibet in
dño ꝙ nõ deficiat ei in neceſſarijs ſaluti anĩe. nec etiã in
neceſſarijs corꝑis. ſi expediet ſaluti aĩe eius. Qđ eni ml'
tis deficiãt neceſſaria vite corꝑal' hoc ideo eſt. q2 nõ ha=
bẽt fiduciã in dño vt dñt. vl' q2 nõ expedit ſaluti aĩe. qđ
etſi nõ intelligimus q2 infirmi. ipe tamẽ cognoſcit q2 me
dicus ſapiẽtiſſimus ⁊ pijſſimus. Fiduciã hr̃e debemus
in verbis dñi. q2 fidel' domin⁹ ĩ oĩbꝫ verb' ſuis. ait ps̃.
Omĩa p̄miſſa adimplẽs p̄miſerat ds per p̄phetas ſuos
miſſurũ filiũ ſuũ q̄ mõm de ſeruitute diabolica liberaꝛ
Quod intelligẽtes ſãcti viri multũ anxie expectabũt hu
iuſmõi ꝯſolatõem futurã inter quos fuit iſte ſctũs Sy=
meon. Unde vt dicit beat⁹ Ambro. dicebat quotidie in
orõibꝫ ſuis putas ne videbo. putas ne durabo. O ſi me
inueniat hic illius natiuitas ꝑ quẽ oculi cordis reuela=
bũtur. felicẽ me eſtimabo. nec vltra viuere mihi cure eſt il
lo viſo. quẽ expecto ad mei ⁊ populi ꝯſolatõem. Freque=
ter vt imaginari pt cordẽ ⁊ ore dicebat. Mitte illã ſcꝫ di
uinã ſapiam de celis ſanctis tuis ⁊ de ſede magnitudĩs
tue. vt mecũ ſit ſcꝫ incarnata ſapĩa. mecũ laboret. Eſtuãſ
ĝ hoc deſiderio. reſpõſum accepit a ſpũ ſancto reuelante
nõ viſuꝝ ſe mortẽ niſi p̄us videret chriſtũ dñi. vt dicit
euãgeliſta. Et in hoc fiduciã habẽs ⁊ nihil dubitans ſꝫ
expectãs ꝯſolatõem. nõ ſolũ ſuaꝫ ſed populi ſui ⁊ hono
rem diuini cultus dilatãdi. cũ induceret pueꝝ ihm parẽ
tes ei⁹ ĩ tẽplũ. id eſt porticibꝫ templi ꝟgo ſ beatiſſima ĩ vl
nis cũ geſtãs cognouit in ſpũ ꝙ h̃ infans erat q̄ expecta
bat ad ꝯſolandũ ⁊ ſaluãdũ gen⁹ humanũ. Et accepit
eum ĩ vlnas ſuas a virgine ſãctiſſima. euꝫ ei ad horaꝫ in
manibꝫ dimittẽdo. Qui repletus ſãcto feruore cãtare ce
pit. Nũc dimittis dñe ſeruũ tuũ in pace. q2 viderũt ocu
li mei ſalutare tuũ. Et nob̃ quoqꝫ ſi cũ iſto Simeone iu
ſticiã habeamus timorẽ ⁊ reuerẽtiã dabitur chriſt⁹ etiaꝫ
manibꝫ opeꝝ nõ ſolũ in ore ꝑ verbũ. Jn cui⁹ rep̄ſentatõe
dant hodie fidelibꝫ cunctis cãdele benedicte accẽſe. Can
dela hmõi ſignificat chriſtũ. in quo ẽ cera carnis ſine cõ=
mixtione genita. ſicut ⁊ apis p̄ducit cerã faciens. ⁊ ligniũ
albũ. ⁊ leue anime puriſſime ab omĩ peccati onere libere.
eſt ⁊ ignis deitatis. ds noſter ignis ꝯſumẽs eſt ait moy
ſes Deutro. iiij. Cũ igit chriſti fidẽ habebim⁹ ĩ manibꝫ
opm ſm̃ illã ꝯuerſando. vere chriſtũ tenemus. ⁊ cũ Sy
meone dicere poterimus. Nũc dimittis domĩe ſeruũ tu
um in pace. mundũ deſerẽdo. q2 paraſti ãnte facieꝫ oĩm
populoꝝ lumen glorie poſt gratiam.

In purificatõne beate Marie Sermo alius de ra
tione numeri variatõne purificatõis. ⁊ de interpretatiõe
nomĩs Caplm̃. xxxvij.

Impleti ſũt dies pur

gatõis Marie Luce. ij. Dicit Iſid. diſt. ix. Ju
ſtũ eſt p̄ncipẽ obtẽperare legibꝫ ſuis. Tũc ei iura ſua ab
omĩbꝫ obſeruãda exiſtimet quãdo p̄mus ipe eis reuerẽ=
tiã p̄bet. ſ. obſeruãdo in ſe. Decretal' etiã dicit. p quo quiſ
iure vtitur. ĩ alterũ ipe eodẽ debet vti. Cũ ſapient' dicat
autoritas. Patere legẽ quã tuipe tuleris. ex. de ꝯſti. Cuꝫ
oĩnes. Sicut egit Saul cum eſſet rex ⁊ bonus occidere
volens filiũ Jonathan. q2 trãſgreſſus fuerat mandatuꝫ
ſuũ factũ ſub pena mortis. j. Reg. xiiij. Sic ⁊ caleuchus
paganus q̄ cũ ſtatuiſſet legẽ vt adulteriũ cõmittẽs ocu
lis p̄uaretur. dep̄henſum filiũ cũ popl's p̄ eo rogaret vt
ſibi ꝑceret a dicta pena. ⁊ pp'l's ĩ pte exaudiuit. ⁊ legẽ ſuaſ=
uit. vnuꝫ oclm̃ erucẽs filio. alteꝝ ſibi. Non ſic impij ñ ſic.
ſꝫ agũt. ſed tanq̄ puluis leuis quẽ proijcit ventus a fa
cie terre. ita vẽto clatõis vl' paſſionis. vl' p̄cũ alterius hic
inde mouentur a ſtabilitate legũ ꝯtra eas agẽtes. chriſt⁹
aũt q2 legẽ venerat nõ ſoluere ſed implere. vt ipe ait Ma
thei. v. legẽ quã ipe ds ſtatuerat in veteri lege de purifi=
catõne mulieris poſt partũ voluit. ⁊ in ſe p̄ſentato ĩ tem
plo ⁊ in matri ſe purificãte adimplere. De qua dicit Jm
pleti ſunt. ⁊c̃. Ubi tria nota.
Determinatõnis numeri rõ. Jmpleti ſũt dies.
Purificatõnis variatio. purificatõis.
Nominis poſiti interpretatio. Marie

Et primũ eſt ratio §. I.

quare ille numer⁹. ſ. xl. dieꝝ determĩatus fuit inſtitutus
ad purificatõem parientis maſclm̃. ſicut eni fuit mãdatũ
in lege Leuitic. xij. ꝙ mlier que ex viro pepiſſet maſculũ
in capite. xl. dieꝝ. accederet ad tẽplũ. deferẽs filiũ ad of=
ferẽdũ ſacrificiũ purificatõis p̄ ſe ⁊ filio. numerũ aũt iſtũ
nõ exp̄ſſit euãgeliſta. q2 retulit ſe ad legẽ quã allegat. Aſ= Determi=
ſignatur aũt triplex rõ determinatõis huius numeri. ſcꝫ nationis
hiſtorica. tropologica. allegorica. Ratõ ĝ litteralis eſt. q2 huius nu
anĩa infũditur corꝑi in capite. xl. dierũ a p̄ma ſui ꝯcepti= meri tri=
one quo ad maſculos. ⁊ in illis diebꝫ. xl. paulatim orga= plex ratõ.
nizatur corpus ꝑ oĩa ſua lineamenta ⁊ ipſo corꝑe ꝑfecto
infundit anĩa tũc de nouo. ⁊ de nihilo. i. nõ ex aliquo p̄=
exiſtẽti creata. ſicut p̄mo ꝑficit dom⁹. ⁊ poſtea inhabitat
Qr ĝ tũc cũ infũdit anĩa. inficitur inmediate ⁊ maculat
pctõ orĩgiali p̄pter ꝯiũctõem ad corp⁹ ꝯceptum ꝑ carnali
ꝯcupĩa ꝯueniẽs fuit ꝙ ſicut. xl. die a p̄ma natiuitate id
eſt cõceptõe ĩ vtero aĩa ĩgrediẽs corp⁹ vt tẽplũ materia=
le inficit. ita. xl. die a ntĩtate ſcđa. i. ex vtero ĩ tẽplũ mate
riale ĩgrediẽs expiaret. mag' ſcĩficaret ſacrificijs ill'. q̄uiſ
ꝑ circũciſionẽ hebreis purgaret originali ſic ⁊ baptizati
Et ſi ꝑ baptiſmũ a peccatis mũdẽtur omĩno tñ ⁊ poſtea
inungũtur ĩ vertice ad maiorẽ ſcĩficatõem. Scđa rõ eſt
tropologica ſeu moral'. Significat eni ꝑ hoc ꝙ ſic puer
introducebat ĩ templũ materiale dei in capite. xl. dieruꝫ
ab ingreſſu in mõm manifeſte. ita anima ingreditur tẽ=
plum ſpũale ecclie militãtis. ⁊ poſtea triumphantis. De
quo ps̃. Adorabo ad templũ ſctm̃ tuum in timore tuo.

Et iteꝝ. In tēplo ei⁹ om̄es dicēt gl'iam poſt.xl. dies ſpi-
rituales. Hic enī numer⁹ reſultat ex q̄ttuor denarijs nu
meris. Decē enī ducta ꝑ quattuoꝛ.faciūt.xl. ⁊ numer⁹ de
nari⁹ ſignificat decalogū.quaternari⁹ q̄ttuoꝛ euāgelia.
Poſt obſeruātiā igit̄ decē p̄ceptoꝝ cū fide viua q̄ttuoꝛ
euāgelioꝝ ingredit̄ q̄s ⁊ recipit̄ in tp̄e eccl'ie militātis xp̄o
incoꝛpat⁹ ⁊ nō añ. ⁊ poſtea in tēplo gl'ie triumphantis.
Math. xix. Si vis ad vitā ingredi ſ̄ua mādata dei. vt
nec vnū deficiat. q2 q̄ totā legē ſeruauerit. offendat autē
in vna. fact⁹ eſt oīm re⁹. Iac. ij. Illud ſolū eſt ſufficiēs ad
damnationē. ⁊ excludēdū eū de tēplo eccl'ie. Ita dic̄ bea-
tus Hiero. de pe. di. j. eccl'ia. Qui eſt aliqua ſoꝛde pecca-
ti pollut⁹ de eccl'ia dici nō pōt. Tertia rō eſt allegori-
ca. videlicȝ q2 ſicut.xl generatōe ab abraā in genealogia
quā deſcribit mathe⁹ in ꝑncipio ſui euāgelij dei filius i̅
trauit in vteꝝ v̄ginis templū v̄ginale. de quo canit eccle
ſia. Templū t̄ñi ſacrariū ſpūſſancti. ita.xl. die voluit in-
duci hodie in templū dñi materiale. figuratiuū v̄ginal'.
⁊ vt etiā oñdat̄ q̄ pueri cito debēt ad templū eccl'iaruȝ
duci vt ſe aſſuefaciāt deuotiōi ⁊ cultui fidelis.

Scd̄o ſciendū in eo §. II.

q̄ȝ dicit̄ purgationis q̄ multiplex eſt purgatio aliqua li
cita. aliqua illicita.

de purgatione multiplici ⁊c̄.

Purgatio vulgaris
Purgatio legalis
Purgatio ſpiritualis

Purgatio vulgaris d̄r cū q̄s ſuſpect⁹ eſt de aliq̄ crimine
vult ꝓbare innocētiā ſuā ꝑ aliqd̄ expimentū. nō ſ̄m na-
turā neqȝ ſ̄m catholicā ſcripturā. ſȝ ꝑ modū ſupſtitioſuȝ
puta cū quis infamat̄ de homicidio, vl' adulterio vl' fur
to ꝑpetrato. offert ſe oñdendā innocentiā ſuā tāgere fer-
rum ignitū. vel bibere aquā feruentē ſine leſione. vel ſu-
ſcipit ſpōte duellū ⁊ hmōi. Hec om̄ino eſt ꝓhibita. quia
ptinet ad viciū tēptandi deū cū querat effectū miracu-
loſum in ea re q̄ ſ̄m iura aliter ꝓbari poſſit ⁊ dȝ: faciens
ꝯtra illud p̄ceptū. Nō tēptabis dñm deū tuū. Hoc ḡ ꝓ
hibet̄ a iure canonico. vt habet̄. ij. q. iij. ꝑ totū. ⁊ extra de
purgatiōe vulgari ꝑ totū. Vñ legit̄ de Heinrico impa-
tore q̄ q2 vxoꝛē ſuā ſanctā mulierē ſuſpectam habuit de
adulterio cū quodā milite. voluit hāc purgatiōeȝ facere
ita vt nudis pedib⁊ ſuꝑ ignitos vomeres incederet. iō i̅
moꝛte anxiat⁹ ⁊ punit⁹ eit. Purgatio legalis eſt que in
lege mādat̄. Et in lege quidē canonica indicit̄. cū ſcȝ q̄s
cleric⁹ infamat̄ de aliq̄ crimine apud ꝑſonas graues. et
nō ab inimicis ⁊ leuib⁊ ꝑſonis. nec ſufficiēter ꝓbatur cri-
men ſȝ ſemiplene. tūc indicit̄ ei purgatio. vt ſcȝ ip̄e iuret
ſe innocentē in illo crimine. ⁊ alij ꝯpurgatoꝛes ꝑſone ho
neſte iurēt credere ſe illū veꝝ dicere. Quot⁹ debeat eē nu
mer⁹ cōpurgatoꝝ arbitrio iudicis relinquit̄. vt habetur
ij. q. iij. in glo. ſūmaria. In lege aūt veteri q̄ ad mulierē
parturiētē maſculū. vt de alijs nūc taceam⁹ ſic fiebat. q2
vt dictū eſt. mulier q̄ ꝯcepto fetu maſculū peꝑiſſet i̅ illo
populo iudeoꝝ in capite. xl. dieꝝ. ꝓgens ad tēplū offere-
bat ſacrificiū aīalis. ⁊ ꝑ illud dicebat̄ purificari. ſ. ab illa
irregularitate in partu ꝯtcta. qua ꝓhibebat̄ vt im̄ūda
ad tēplū accederet. Et licet beata maria nō ad illō tene-
retur. q2 nō ex viro ꝯcepat ſȝ ex ope ſpūſſancti. tñ ad dā-
dum nob exēplū humilitat': voluit purificari vt cetere
mulieres. Vñ beat⁹ Bern. Vere btā maria op⁹ non ha-
bes purificatōe. ſȝ nūq̄d fili⁹ tu⁹ egebat circūciſiōe. eſto ḡ
⁊ tu ſicut vna ex mulierib⁊ ſic̄ ⁊ ip̄e eſt vt vnus ex ill' par
uulis. Tertia purgatio ē ſpūalis. ⁊ iſta neceſſaria ē no
bis vt aīa ſit purgata a vicijs. non ſolū opeꝝ exterioꝝ ſȝ
interioꝝ cogitationū ⁊ affectionū. Iac. iiij. Emūdate ma
nus pctōꝛes ⁊ purificate coꝛda vr̄a duplices aīo. Pro-
uerb. xxv Aufer rubiginē de argēto ⁊ egredit̄ vas pu-
riſſimū. Rubigo eſt pctm̄ vt dicit beat⁹ Tho. ij. ij. Pu-
ra d̄r aliqua res q̄ñ nō eſt mixta ſeu ꝯiuncta cū alia re. ſe
ignobilioꝛi ⁊ ꝑfectioꝛi. Sicut vinū d̄r impurū cū miſcet̄
aqua. auꝝ cū miſcet̄ argento. ſȝ cū miſcet̄ cū re p̄cioſioꝛi
nō dicit̄ impuꝝ ſȝ magis puꝝ ſicut ſi miſceat̄ vinum
cū maluatico. nō d̄r vinū impuꝝ ſȝ maluaticū impuruȝ
Si includat̄ lapis p̄cioſus in anulo aureo. nō dicet̄ au-
rū impuꝝ. ⁊ ſic de alijs. Ad ꝓpoſitū om̄ia terrena ſūt mi
nus p̄cioſa aīa humana. q̄nimo ip̄i celi. planete. ⁊ q̄cun-
qȝ coꝛpa v̄tutes gr̄a angeli. ⁊ multo magis ip̄e de⁹: ſunt
p̄cioſioꝛa ⁊ ꝑfectioꝛa aīa. miſcet̄ aūt aīa ⁊ ꝯiungit̄ q̄dam
modo his ꝑ cogitatiōȝ ⁊ affectū mētis. Cū ḡ aīa cogita-
tum ſuū ⁊ affectū inoꝛdinatū ponit in his. tūc aīa efficit̄
impura ⁊ im̄ūda. Cū v̄o cogitat q̄ dei ſunt. ⁊ afficitur
ad ip̄as v̄tutes ⁊ alia ſpūalia. tūc efficit̄ purioꝛ ⁊ perfe-
ctioꝛ. Aufer ḡ rubiginē peccatoꝝ cogitationū malarū et
affectionū. erit aīa tua vas puriſſimū ꝯtentiuū liquoꝛis
gr̄e diuīe. Hāc ſūme habuit btā maria. quia ea puritate
enituit. vt ait Anſelm⁹. q̄ maioꝛ ſub deo neq̄at inueniri.
Nūc ḡ purgatiōis i̅pleti ſunt dies. i. ḡdus ꝑfectiōis nō
ſunt emūdati ab oꝛiginali ⁊ fomite ei⁹. ſicut ⁊ angeli di-
cuntur purgari ⁊c̄.

Quantū ad tertium §. III.

ſciendū q̄ iſtud nomē maria vno mō interp̄tat̄ illumi-
natrix. vt alia ꝑnūc dimittam⁹. Vñ ei cantam⁹. Solue
vincula reis ꝓfer lumē cecis. Tripl'r aūt illuminat. coꝛ-
poꝛaliter. cauſaliter. exēplariter. Siquidē multos priua-
tos lumine coꝛꝑali illuminauit. Legit̄ de ea q̄ cū q̄dam
pauꝑcul⁹ ſȝ deuot⁹ v̄ginis habitās iuxta domos iude-
oꝛū rome. ⁊ ſepe cātaret d̄ ea ad ꝯfuſionē iudeoꝝ illō of
ficij hodierni Gabrielē archangelū credim⁹ diuinit⁹ af-
fatū vteꝝ tuū de ſpūſancto imp̄gnatū. erubeſcat infelix
iudeus q̄ dicit xp̄m ex ſemine ioſeph eſſe natū. Ipſi iu-
dei hanc inſultationē nimis egreferētes. ꝓcurarūt illum
oculis p̄uari. Qui nihilomin⁹ ꝓpter h̄ viſu p̄uat⁹ non
obmittebat illud decātare. Et in hac die cū hoc ageret: a
virgine illuminat⁹ eſt. ⁊ viſum coꝛꝑalē recepit. Idē patet
de alio q̄ cū optaſſet ⁊ frequēter a dño poſtulaſſet vide-
re ſemel virginē mariā cū pluries in officio legeret d̄ ea
q2 cleric⁹ erat. Tota pulcra es ⁊ hmōi. ⁊ ſibi ab angl'o fu-
iſſet intimatū q̄ ſi videret eā ex nimio ſplēdoꝛe ei⁹ ceca-
retur. Dixit ille ſe non curare de h̄ dūmodo eam videret.
Cogitabat tñ ille caute vt cū ſibi appareret. vnū oculum
ſolū aperiret ad eā videndū aliū clauderet ne viſum ei⁹
amitteret. Cū ḡ ſemel ſibi oꝛāti appareret ponēs manuȝ
ad vnū oculū ne aperiret cū cepiſſet alio aſpicere tāta
claritate ⁊ ꝯſolatōe ꝑfuſus eſt q̄ȝ vt plen⁹ aſpiceret re-
mouēs manū ⁊ aliū aperiret. Cec⁹ ḡ fact⁹ nō eſt ꝯtriſta-
tus p̄ dulcedine mētis quā expꝛtus eſt. dep̄cat⁹ eſt tamē
v̄ginē vt ſaltē ſibi vnū reſtitueret. cui⁹ auxilio victū ſibi
acq̄rere poſſet. q2 ſcriptoꝛ erat. Sȝ beata v̄go vt miſeri-
coꝛdiſſima nō ſolū vnū ſȝ ambos reſtituit ⁊ illumīauit.
Secūdo illuminauit cauſaliter. ⁊ iſta eſt meli⁹. Ex ipſa
enī oꝛtus eſt ſol iuſticie xp̄s d̄s noſter q̄ illumīat omnē
hoīem venientē in hūc mōm. Ioh. j. Ip̄a tenebras here-
ſum abſtulit illuminādo v̄itatē. vñ canit eccl'ia. Gaude
Maria v̄go cūctas hereſes ſola interemiſti in vniuerſo
mūdo. Prima hereſis de xp̄o eſt q̄ nō fuerit d̄s. vt dicūt
falſi iudei ⁊ quidā heretici in quā inciderūt apl'i ⁊ om̄s
ei⁹ diſcipuli in paſſione. putātes fuiſſe puꝝ hominem.
Sola aūt v̄go ſtabat iuxta crucē. ſtabat recta fide eius
deitate. Aliq̄ heretici dixerūt ꝯtra humanitatē ei⁹. aſſe-
rentes eū nō veꝝ hoīeȝ. Sȝ ⁊ h̄ deſtruxit habēdo expe-
rientiā certā de ei⁹ humanitate. docuit ⁊ illumīauit apo
ſtolos de mult' myſterijs poſt aduentū ſpiritusſancti. q̄
poſtea mūdū illuminauerunt veritate fidei. Illuminat

Maria tripliciter nos illuminat.

Exēplum

frequenter procurando reis lumen gratie. ꝛ iuſtis cõſeruationẽ ꝛ augmẽtũ eiꝰ. Illumĩat exẽplr. eius eñ vita inclita ꝛ ꝯuerſatio cũctas illuſtrat eccl'ias (canit eccl'ia) vñ ꝛ hodie daẗ cãdele bñdicte accẽſe in manibꝫ fideliũ. Cãdela tñ hmõi ſignificat ꝟginẽ mariã. qꝛ ſicut in cãdela ẽ cera mollis ꝛ ductil'. ſignificãs hũilitatẽ. ꝛ lignũ albũ ſignificãs puritatẽ. ꝛ lumẽ ardẽs innuẽs caritatẽ. ita ipa in ſũmo habuit iſta ꝑfectiſſime. i q̃bꝫ eã debemꝰ imitari in opibꝫ noſtris. Et iõ in manibꝫ daẗ q̄ opa deſigt. Nõ ergo ſufficit eã in capſa memoꝛiã hr̃e. ſic fit cõiter recordando de ſctĩtate eiꝰ ꝛ laudãdo mirabilia eiꝰ. Sꝫ oportet in manibꝫ opeꝝ tenere imitãdo ꝛc̃.

De purificatõe. ꝛ quõ q̃s debeat ſe offerre deo quantũ ad ꝑncipiũ ꝛ finẽ. Caplm̃. xxxv.

Tulerũt eũ in hieruſa

lem vt ſiſterent dño Luc. ij. Propheta dauid loq̃ndo de ſacrificio qð q̃libet debet facere de ſeipõ deo. oſtẽſo in oblatiõe facta in hac die purificatõis. Sic ait ps. xxvi. Circuiui ꝛ ĩmolaui in tabernacl'o eiꝰ hoſtiã vociferatõis cãtabo ꝛ pſalmũ dicã dño. Et vĩdꝛ mihi ꝙ voluit dicere quõ debet q̃libet cũ dño ieſu ſe offerre deo glorioſo. q̃ꝫtum ſcꝫ ad principiũ mediũ ꝛ finẽ. Et q̃ꝫtuꝫ ad principiũ ait. Circuibo. quantũ ad mediũ ait. ĩmolabo ĩ tabnaculo eiꝰ hoſtiã vociferatõis. q̃ꝫtuꝫ ad finis terminum. cantabo ꝛ pſalmum dicam domino.

Quantũ igitur ad pꝛi. §. I.

mũ vbi dicit. Circuibo. eſt notandũ ꝙ ad offerendũ debite deo. oportet circuire ꝑ oẽs vias ei g̃tas. Ob cuiꝰ repñtatõem fit ꝑceſſio hodie cũ candel' bñdictꝭ in mãu dilatꝭ ad glaꝫ dei. Hortaẗ apl's. j. Coꝝ. oẽs dicẽs. Vnuſq̃ſq̃ ambulet hac vocatõe q̄ vocatꝰ ẽ ꝛ ſic clarũ eſſet ꝙ tibi d̃s te vocaret ad iſtũ vl' illũ ſtatũ nõ oporteret te circuire. ſꝫ ſubito exeq̃ vocatõem eiꝰ. Sꝫ qꝛ d̃s vult nos tenere in ꝟa hũilitate ꝛ filiali timoꝛe ſollicitudĩe nr̃e ſalutis. ſepiꝰ vocat tali mõ ꝙ vult nos q̄rere ꝛ ĩueſtigare q̄ ſit vocatio nr̃a deo magꝭ g̃ta. Et h̃ eſt qð dic̃. Circuiui. Et q̃uis ꝑ ſeipm̃ xp̄s vocauerit ſaulũ ac ita q̃d ãmoneret. violẽter. ꝙ ei ſit dictũ. Durũ eſt tibi ꝯ ſtimulũ calcitrare tñ cũ miſit ad ananiã ſimplicẽ virũ. Vocauit ꝛ centurionẽ coꝛneliũ. ꝛ nihilominꝰ ad petrũ miſit dicẽs. Hic tibi dicet q̃d te oporteat facere. ſepe ex tedio vite vl' ex indignatiõe ex ſociꝭs ſeu loci auſteritate. aut g̃uamine mãdatoꝝ tibi ĩpoſitoꝝ. vel honoꝝ appetitu libtatis aut reꝝ abũdantia ꝛ hmõi. tu teipm̃ vocas ad aliũ ſtatũ q̄ tibi videbiẗ melioꝛ q̄ꝫ ille in q̄ es. ꝛ in ipõ ſic erit ꝙ tibi minꝰ ſit vtil'. tñ tu nõ cog̃ſcis. Aliq̃n te vocabit ãgelus ſathanas trãſfigurãs ſe in angelũ lucis vt nõ ꝑſeueres in diuina vocatõe tibi facta. Aliq̃n vocabit amoꝛ ſenſitiuꝰ. ꝛ tibi vĩdꝛ ſpũal'. Et oẽs he vocatões ſub ſpẽ boni facte ſiles erũt hꝭ q̄ a dño ꝓcedũt. Ergo ne decipiarꝭ. ſumme in manu cãdelã rõnis. Sꝫ ſit bñdicta. i. exuta ſenſualitate ꝛ tota ſpũal'. Accẽſa dꝫ eſſe iſta cãdela doctrĩe ſacre. Et fac tres circuitꝰ ſeu ꝑceſſionẽ cũ tribꝫ pauſatõibus. Primꝰ circuitꝰ ẽ ꝯſiderare diligẽter vñ ꝓcedit tal' motꝰ ad mutandũ ſtatũ. ꝛ ſi ẽ aſſociatꝰ tal' motꝰ ab aliq̄ ſupradictaꝝ impfectionũ. nã ſi ſic eſſet tal' vocatio ſit tibi ſuſpecta. Scd̃s circuitꝰ eſt examinare q̃s ſit verꝰ ſuus dei. cui te ꝯmittas regendũ. q̄ ſepatꝰ ſit ab amoꝛe ſui attẽdens ad gl'iam dei hũilis. nõ p̃ſumptuoſꝰ. Et h̃ q̄rere oportet cũ magno coꝛticio accẽſo ꝛ ocl'is bñ apertꝭ. qꝛ nõ repiẗ fallacioꝛ mercãtia q̄ꝫ hõ cuiꝰ coꝛ ẽ inſcrutabile ſcḋm Hiero. Sepe intꝰ lupus rapax. ab extra ouis mitꝭ. Ad inueniẽdũ igiẗ talẽ hoĩem ꝑfectũ accẽde lumẽ xp̄i. ꝛ reſpice ne te decipiat coloꝛ. habitꝰ. aut affectꝰ ꝓꝑꝰ. nõ ꝑtialis ĩter oꝛdinẽ ꝛ oꝛdinẽ. ꝓfeſſionẽ ꝛ ꝓfeſſionẽ. domeſticam ꝛ ſilueſtrem. Et q̃n talem dei ſeruũ inueneris illuꝫ conſule. ꝛ ſuã doctrinã ſeu ꝯſiliũ exeq̄ris. ſcḋm illð Thob. iiij. Cõſiliũ ſp̃ a ſapiẽte inq̄re. Sapientẽ. ſ. in materia agẽdoꝝ. Tertiꝰ circuitꝰ eſt cogitare oĩa tua motiua circa h̃ qð ex hꝭ magꝭ cedat ad gl'iam dei. ſalutẽ tui. edificatõꝫ ꝓximi. Freq̃nter vnꝰ ſtatꝰ eſt melioꝛ altero in ſe. ꝛ qð ad diuinũ honoꝛẽ ꝯriũ exiſtit. Cõtẽplatiua ſublimioꝛ ẽ actiua. ꝛ tñ marthe mandaẗ actiue intẽdere nõ ꝯtẽplatiẽ. Melioꝛ ſocietas ĩueniẗ in vno oꝛdĩe q̄ꝫ in altero. ꝛ tñ volendo aĩam ſuã ſaluare in minꝰ bono in q̄ facta eſt profeſſio. ne aliꝭs daẗ ſcandalũ remanere debes in tuo. Et ecce ꝑceſſionẽ facimꝰ iſto mane ad docendũ fideles facere iſtos tres circuitus. vt bene ꝓuideas tibi ad faciẽduꝫ de te bonum ſacrificium. Et hoc eſt principium.

Mediũ obſeruandũ. §. II.

circa tale ſacrificiũ. eſt totũ ſe tradere ꝛ ſubijcere diuine volũtati nil ſui reſuando ſibi. vt dic̃ ps. Immolabo in tabernacl'o eiꝰ hoſtiã vociferatõis. tabnacl'm diuinũ in q̄ ſeruaẗ oĩs res ſacra. eſt ipa dei volũtas. q̄ ſcḋm ꝙ ꝓbat diuꝰ Augꝰ. ꝯ fauſtũ. eſt forma via ꝛ regl'a oĩs ꝑfectõis. Et tãto ẽ creatura bona ꝛ ꝑfecta q̃ꝫto cũ illa ſe ꝯformat. De iſto capaciſſimo tabnaculo loq̄ intẽdebat ſctũs ille mardocheꝰ q̃n oꝛãdo dicebat. In ditiõe tua dñe cũcta poſita ſũt. ꝛ nõ ẽ q̄ tue poſſit reſiſtere volũtati Heſter. xiiij. In iſta volũtate dei offerẗ ſacrificiũ figuratũ ꝑ illð qð offerebaẗ in hierl'm in q̄ q̃tidie totꝰ xp̄s pñtaẗ vt ſonãt ꝟba ꝓpoſita. ſ. Tulerũt illũ in hiel'm. Hierl'm eñ ĩterpretaẗ viſio pacis. ꝛ q̄ ſe ꝯformat volũtati diuine ſp̃ pacẽ tractat. pacẽ vicꝫ ſcḋm illud ps. Audiã q̃d loquaẗ in me dñs deꝰ. q̃m loqueẗ pacẽ in plebẽ ſuã. Immolare eſt totũ ardere. ꝛ dare ſe hoſtiã deo ſanctã viuentẽ deu placẽtẽ in obſequiũ rõnabilẽ dei. ꝛ ſi tu aliq̃m ptẽ de te reſeruaſti q̄ nõ ꝯſumaẗ in igne diui amoꝛis pax nõ duraret nec opꝰ bonũ inchoatũ. ꝛ nõ vociferares in diuo cõſpectu. Scis ꝙ modicũ fermẽtũ totã maſſaꝫ coꝛrũpit. ait apl's. ꝛ paꝝ carnis in coꝛpe putridũ niſi abſcindaẗ. totũ coꝛpꝰ coꝛrũpit. huiꝰ rei expientiã vides in iuda ꝓditoꝛe ꝛ oĩm religioſoꝝ ꝛ religioſaꝝ ſimulatoꝛibꝫ. q̄ ꝛ ſi cũ deuotiõe ſtatũ religiõis aſſumpſerũt. qꝛ totũ ſe deo nõ dederũt. totũ amiſerũt. Qui aũt deo tribuit totã voluntatẽ. totꝰ ſp̃ ad deũ vociferat. ab eo directꝰ ꝛ letificatꝰ. et iſta eſt hoſtia vociferatõis ſeu clamoꝛis. ꝛ apte tali vocabulo vociferatõnis ps. vtiẗ. qꝛ tal' volũtas tota in deuꝫ ĩmerſa. guſtat dulcedines mirabiles. ꝛ ꝯuerſa in maximũ ſtupoꝛẽ. neſcit q̃d loquaẗ. ſꝫ ex admiratõe ſtridet et vociferaẗ. Sic dicebat ps. d̃ eo ſacrificio. Oĩa oſſa mea dicẽt Dñe q̃s ſiſis tibi. vides totũ hodie declaratũ ꝑ exemplũ q̃n mater amãtiſſima ꝟgo Maria poſuit totum xp̄m in vlnis antiq̄ ſacerdotꝭ ſymeonis. h̃ eñ ſubito vociferatꝰ ẽ cũ altis ſtridoꝛibꝫ ſtupoꝛe repletꝰ. Nũc dimittis. Anna etiã ꝓphetiſſa clamauit. ꝛ q̃d neſcimus niſi ꝙ annũciabat mirabilia. Et q̃n audis ꝙ clamat vetuſtus dieꝝ. ꝛ veterana ĩtellige figuratũ ꝙ ex tali ꝯpleto ſacrificio obſtupeſcit ꝛ mutaẗ totꝰ ſpũs ꝛ etiã caro. totꝰ adã in ſymeonẽ ꝯuertitur. tota eua anna efficitur.

Sequitur de fine ſa. §. III.

crificij. vbi dꝛ. Cãtabo ꝛ ps. dicã dño. In q̄ pte oſtendiẗ hoĩem in ſacrificiũ deo oblatũ. ſp̃ debere cãtare ĩ id qð ei acciderit. nõ ſolũ patiam ſuãdo in aduerſ'. ſꝫ etiã iocũdãdo in illis. ſic ait apl's de ſe. Libẽter gl'iaboꝛ in ĩfirmitatibꝫ meis vt ĩhabitet in me ꝟtus xp̄i. De q̄ eñ q̃s tantũ gaudere debet q̄ntũ de adũſitate. ꝓſpitas cõiter trãſit. ꝛ vane hoĩem letificare facit. mũdũ diligere et ſupbia leuari. vñ ad ĩferos cõducũt. ꝛ iõ de eis ꝯtriſtãdũ ꝛ lugendũ. Sꝫ adũſitas facit humiliũ coꝛda reuerti

De triplici ſpũali circuitu ſr ꝓceſſione

De medio obſuãdo ĩ h' ſacrificio.

ad deum.mundū decipientē agnoſcere.ꝛ viā ad patriā
p̄parare.Et cū loquit̄ de ipis tribulatōib⁹ ſemꝑ letā
dū et cantandū cū effectu dicēdo.Cātabo.Ad h̄ hortaꝫ
bat̄ Jacob⁹ apl's in ep̄la ſua.c.j.dicēs.Omē gaudiuꝫ
eſtimate fratres cū in tēptatōes varias incideritꝭ.Vnꝫ
dit aūt h̄ pš.ꝙ hō deo ſacrificatur⁹ debet mentē cuꝫ co
vnitā tenere ſemꝑ ꝛ dicere.pſalmū dicā dn̄o.Dicere d̄o
pſalmū ē mentē in illā dulcedinē ſubleuare.ſic ſcriptura
narrat de Heliſeo ꝓpheta.Offerre ſe ſacrificium deo. niꝫ

Offerre ſacrificiū d̄o q̄d ſit

bil aliud eſt q̄ꝫ oēs corꝑales ſenſuſ mortificare.q̄b⁹ morꝫ
tuis oꝑtet ꝙ aīa cū ſūmo deo ꝯiungat̄.ꝛ in ip̄o cōtinue
iubilet.q̄ꝫtū ip̄e de⁹ oꝑat̄ in eo.vt dicere valeat cum aꝫ
poſtolo.Nr̄a ꝯuerſatio in celis ē.De his duab⁹ vltimiſ
ꝑticulis formā nobis p̄bet ſcūs ſymeon q̄ ſe deo ſacrifi
cans xp̄m dulciter recepit in vlnis.cecinit de morte corꝫ
porali quā vicinā aſpiciebat ꝛ dixit.Nūc dimittis dn̄e.
Et ſubleuauit mentē ad intuēdū int⁹ qđ alibi erat ab
ſconditū dicēdo.Qꝛ viderūt oculi mei.Ecce igit̄ q̄moꝫ
do dn̄s ieſus ad faciendū de ſe ſacrificiū erat delat⁹ ad
templū.a matre ꝟgine maria ꝛ ioſeph vt formā nob p̄ꝫ
beret vt ſil'e pagam⁹.Vnđ dicūt verba p̄ıo ꝓpoſata eꝫ
uāgelij.Tulerūt illū.Jn q̄b⁹ q̄dem verb ꝓampliori d̄cla
ratōe nr̄e ꝑfectōis notabim⁹ ſeptē ꝑtes. Prima ē vnde
mouet̄ iſta ꝓceſſio.Scđa ꝑ quē defert̄ tal' oblatio. Ter
tia q̄d eſt iſta donatio.Quarta q̄ dirigit̄ tal' ꝯgregatō
Quīta cui dat̄ talis bn̄dictio.Sexta h⁹ p̄ntatōis aſſo
ciatio.Septīa q̄ inde ſequit̄ remuneratio.Ad primam
rn̄det̄ ꝙ a bethleē tulerūt.Ad ſcđaꝫ ꝙ maria ꝛ ioſeph
tulerūt.Ad tertiā ꝙ deū ꝛ hoīem xp̄m tulerūt. Ad q̄rꝫ
tā ꝙ ad templū hierl'm obtulerūt.Ad q̄ntā ꝙ ad Syꝫ
meonē ſacerdotē tulerūt.Ad ſextā ꝙ cū duab⁹ turturiꝫ
bus vl' par colūbaꝝ tulerūt.Ad ſeptimā ꝙ feſtū maxiꝫ
mum ſymeon et anna fecerunt.

Quantū ad primū .§.IIII.

quicūq̄ꝫ de ſe vult facere cū ih'u ſacrificiū.p̄ıo recedat
a bethleē.i.cura carnis.qꝛ vt dicit apl's. Si ſm carneꝫ
vixeritis morıemi.ſcꝫ vita ſp̄ūali. Quāuis antiq̄ docto
res dicāt ꝙ bethleē interp̄tat̄ domus panis.moderni ta
mē interp̄tant̄ domū carnis.Et iō diſcedas a bethleem
ſic fecit dn̄s ih's nō corꝑaliter ſꝫ ſp̄ūal'r.ſ.a cura carnis ꝛ
ſollicitudīe vite corꝑal'.de craſtino nō cogitādo. ſꝫ ſpeꝫ
rādo in eo q̄ paſcit aues celi ꝛ veſtit flores cāpi.Nō diꝫ
co ne labores.ſꝫ cū xp̄o dico.ne ita ſolliciteris circa curā
corꝑis vt omittas aliquā vacatōeꝫ dei aut actū ad glo
riā dei ꝑtinētē.Si cogitaſſet ppl's dei iſrl' de q̄ viuem⁹
in deſerto.de q̄ veſtiemur.nūq̄ꝫ egreſſi eſſent d̄ egipto
nūq̄ꝫ ad terrā ꝓmiſſiōis deueniſſent.ꝛ poſtq̄ꝫ fuerūt in
de egreſſi ſub ſpe diuini auxilij q̄n cogitauerūt comede
re carnes ꝛ ſitiētes de aq̄ trepidauerūt.ira dei deſcendit
ſuꝑ eos et mortui in deſerto.nō ſūt ꝯſecuti optatū finē
terre ꝓmiſſiōis.Jſta eſt p̄ıa via ꝛ regula.quā dꝫ ſerua
re q̄ vult bn̄ deo ſacrificare.Quicūq̄ꝫ aūt cogitat prius
de vita corꝑis q̄ꝫ de vita aīe in ſuo progreſſu.vtiq̄ꝫ nō
ꝓſperabit̄.Et de h̄ experientiā vides im multis q̄ vidē
tur inchoaſſe bonū facere.ꝛ ſicut cancri retro redeunt.
Cernis glorioſam virginē mariā paruulā puellā receſ
ſiſſe a parētib⁹ qui cōmuniter hn̄t tantā curā de corpuſ
ſculo vt nō ieiunet.nō vigilet.nō multū oret ꝙ filios ſu
os inertes et deſides efficiūt.Et qꝛ ſic beata virgo receſ
ſit a conſanguineis ponēdo totā ſuā ſpem ī dulciſſimo
filio ſuo.cibaria.veſtita.cuſtodita.directa ab angelo ſāꝫ
cto qui de ea curā habebat ſpecialē.loco cuius Joſeph
ſucceſſit.et poſtea filius eius q̄ receſſurus e mūdo per
paſſionē loco ſui reliquit Johannē q̄ curā haberet tanꝫ
te puritatis et matris ita ꝑfecte. O quantū eſt vtile ſe
totum iactare dn̄o .et ob eius dilectionē nil de ſe curare
huic angeli attendunt.ſancti adiuuant.deuſ ſollicite caꝫ
rat.ſeruiunt puri Johannes.

Secūda reſponſio ſcī .§.V.

licet q̄ deferant oblationē.i.qualis intentio debet moue
re creaturā ad ſe deo ſacrificandū.Circa qđ dicit euāgeꝫ
liſta ꝙ parentes ſui paruulū xp̄m tulerunt. Scđm au
tem veritatē grāmatice.parentes nō intelligūt̄ niſi pa
ter ꝛ mater qui talis ꝑtus poſt deū ſunt prima cauſa.
Vbi nota ꝙ tres parētes habuit ille benedict⁹ fili⁹ ob
latus.Et primus eternus fuit p̄r ſue diuinitatis. Seꝫ
cunda fuit ſua venerāda mater eius humanitatꝭ.Terti
us ioſeph.ꝛ h̄ ſolū ſm opinionē cōmunē hoīm nō ſꝫ ve
ritatē.q̄a principiū nō dedit.nec diuinitati nec humani
tati eius.ſp̄ūſſanctus talis humanitatꝭ fabricator paꝫ
tēr dici nō p̄ōt.quia đ ſubſtātia ſua nil poſuit.nec q̄ ad di
uinitatē totā ab eterno ꝓcedentē a patre.nec q̄ ad hūaꝫ
nitatē totā genitā ſolū a gl'ioſa matre.Et ſicut figul⁹ pa
ter nō dicit̄ vaſoꝝ q̄ facit.ita nō dꝛ ſp̄ūſſanctus p̄r xp̄i.
q̄ꝫuis ex puriſſimis ſanguinib⁹ virginis corpus fabriꝫ
cauerit templū diuinitatꝭ.ſic dicit magiſter in.iij.ſn̄iaꝝ
Qn̄ audis ḡ dicere ꝙ parētes ſui tulerūt ih'm in hieru
ſalē.intellige ꝑ ꝑntes p̄rem dn̄i.matrē mariā ꝛ Joſeph
nutriciū.Et q̄n dico p̄rem cū oꝑa trinitatis ſint indiui
ſa ꝛ totū ſimul faciāt qđ eſt extra ſe.vt docet.b. Augu.
intellige cū patre filiū ꝛ ſp̄m ſanctū.Dic ḡ ꝙ quiq̄ꝫ pſo
ne tulerūt ſacrificiū iſtud. Pater.filius.ꝛ ſp̄ūſſanctus.
maria ꝛ ioſeph.Dic tibi dimitto m̄ras deuotas ꝯtemꝫ
plationes.Et prima quō etern⁹ pater eſt ſumm⁹ ſacerꝫ
dos q̄ de eo qđ ip̄e eſt ſibiip̄i ſacrificiū facit.Scđa ꝙ fi
lius q̄ ſe portat ꝛ de ſe facit ſacrificiū ei q̄ eſt ip̄e.Tertia
ꝙ ſp̄ūſſanctus inuiſibil'r ardet.nō ſolū ligna huius ſaꝫ
crificij.ſ.mariā ioſeph ſymeonē ꝛ annā miſtrās. ſꝫ etiā
ignē.vnđ ip̄e eſt ignis q̄ ip̄emet eſt.qꝛ ſp̄ūſſanctus duc
verbum ad templū a q̄ ip̄e eternal'r ꝓcedit.Quarta ꝙ
portatrix magis fert̄ a xp̄o delato quā portat ip̄a. Jſta
rum ꝛ aliaꝝ explicatōem meditationū ob breuitatē oꝫ
mitto.ꝓ nunc ſufficit ꝙ q̄nq̄ꝫ noīa dn̄t ducere ad tale ſa
crificium.ꝛſi aliq̄s hoꝝ deficit.mutatio ſtatus tui ſit tiꝫ
bi ſuſpecta.Pater igit̄ deus dirigat te in viā ſuā ꝑſpeꝫ
conſtantē.ꝛ nō ꝑmittat tibi occurrere cogitatōes retraꝫ
hentes a bono ꝓpoſito.ſ.nō volendi ꝑſeuerare ex debiliꝫ
tate vel ex pauꝑtate.aut ex ſollicitudine vl' tēptatione.
aut alijs motiuis retrahentib⁹ mētē a bn̄faciendo. Verꝫ
bum filius te dirigat ꝑ ſua ſancta ꝯſilia q̄ lucernā accēꝫ
dit lumē.ſ.ad reuelationē gentiū ne poſſis errare.ita ꝙ
incitaris ad app̄hendendū aliū ſtatum in q̄ nō es.ſ'pi
ce in doctrinam verbi ſi h̄ tibi ꝯſulit ꝛ potes facere.al'r
non. Sp̄ūſſanctus ꝛ dirigat te purificādo.qꝛ nō moueꝫ
bit prius q̄ꝫ tibi inſpiraret noticiā cū dolore tuoꝝ defeꝫ
ctuum.ꝛ prius te purgabit q̄ꝫ moueas paſſum tuoruꝫ
affectuū.Et ſi ꝑpendis cū peccatis tuis aſcendere in alꝫ
tum ſtatum ſm apparentiam exteriorē.noueris te duꝫ
ci ab antiq̄ ſerpente ad inficiendū locū q̄ pergis. Oꝑtet
etiā vt te dirigat ꝛ ferat pura virgo maria.i.pura intēꝫ
tio ꝛ nō maculata mixta.aut ſcis ꝙ vas purū dꝛ q̄n nō
eſt ibi aliq̄d niſi illud ſine q̄ eſſe nō p̄t.amurce.i.vas va
cuū q̄libet liquore vel re ſolida liberū amurce oliue.ſicci
tate ſine rubigine.ꝛ omi alia īmūdicia.q̄ꝫuis plenū eſſꝫ
aere.qꝛ natura vacuū nō ſuſtinet.Jta dico ꝙ mēs pura
eſt directa a maria.q̄n null⁹ reſpect⁹ te ducit.nec tui neꝫ
alteri⁹ niſi tm̄ gloria dei.Et ne decipiaris a teip̄o in iſtis
motib⁹ ſeu reſpectib⁹ addit̄ ioſeph ad deferendū tale ſa
crificiū q̄ interp̄tat̄ augmentū.vt ex h̄ intelligas. qꝛ q̄ꝫꝫ
uis tibi videret̄ portari a quattuor ꝑmis deferentibus.
debes ꝯſiderare ꝙ ſtatus q̄ vadis ſi aſſumere intendis
eſt ſuperior ꝛ ꝑfectior illo vn̄ recedis.qꝛ q̄libet ꝑt reglā

liter debito modo aſcēdere ⁊ augeri.ſed nō deſcendē vl̄ minui. Totū cogita exēplo glioſe ꝟginis q̄ cū admonita eſſet ab angelo.de mutādo ſtatu ſuo egredi.ſ.tēpli ſolitudinē.⁊ venire ad humanā ꝯūſatōēꝫ vſqꝫ ad hitādū cū hūano ſpōſo cogitabat ⁊ cogitādo paueſcebat inverbis angeli q̄ iterrogādo quō fiet iſtud.i.cū ꝟginitatē ꝓpoſuerit ſuare.qḋ oñdit cū ait.qm̄ virū nō cognoſco.q̇ quidē maioꝛ ḡdus ē ⁊ ꝑfectioꝛ q̄ꝫ filios generare ſm curſum naturalē. Sꝫ tūc certificata ab ipō angelo.ꝙ ad talem ſtatū dirigebat pr̄ eternus obumbrando verbum incarnando.ſpiritus ſanctus fecundando.ioſeph in īfirmitate eam conſeruando.aſſentit virgo ſeipām offerendo.⁊ dixit. Ecce ancilla domini fiat.⁊c.

Reſpondeo ad terti .§.VI.

am inq̄ſitōem.ſ.ꝙ oblatꝰ in ſacrificiū ⁊ delatꝰ eſt dñs ⁊ hō ieſus xp̄s.vbi declarat̄ qual' dēat eē q̇ ſeipm̄ vl't dō offerre ī ſacrificiū.vt.ſ.efficiat̄ xp̄s.⁊ xp̄s factꝰ de te deo q̇ iā eſt datꝰ deo ei q̇ erat natꝰ deo.⁊ hodie deferr̄ deo q̇ erat deꝰ. Quis nō obſtupeſcat in tātis mirabilibꝫ ⁊ tm̄ fiūt hec ꝓpter doctrinā nram. Igr̄ oblatꝰ deo efficiaris hūilis xp̄s paup̄ cū xp̄o.patiēs vt xp̄s. indutꝰ caritate xp̄i.oꝛna te cū caritate xp̄i.forma te cū benignitate xp̄i. Et ſic ꝯſeq̄nter ꝑ ſiltudinē factꝰ xp̄s.eris debitū ſacrificiū deo oblatū. Tale ſacrificiū de ſe fec maria. ⁊ inter creaturas nūq̄ꝫ apparuit tāta hūilitas.ſic̄ in ea q̄ ſe ancillā vocat mater a deo electa. Et ita cogita de alijs ꝟtutibꝫ ſuis q̄s ob breuitatē dimitto. Cogita ſiltudinem carnis cōitatē veſtiū.cibor̄.⁊ ꝯūſatōis.⁊ ꝓ certo teneas ꝙ vbicūqꝫ xp̄s erat ſiue magnꝰ ſiue p̄uus.ibi erat ſua dilecta mater. Nā extra ſuā p̄ntiā viuere nō valebat. Si virgo pura erat ī nuptijs.h̄ idō q2 xp̄s ibi erat. Si ꝟecūdiſſima virgo ⁊ ꝯtēplatōis magiſtra cū magno tumltu ꝑrexit ad crucē.h̄ idō q2 xp̄s illuc ꝓfectꝰ ē.mlto magis ſemper ambulauit vt vbi oꝛabat vbi docebat.vbi p̄dicabat. vbi miracula faciebat ieſus. Et ita tota trāſformata in xp̄m odoꝛiferū ſacrificiū de ſe deo obtulit.

Quantū ad quartā.§.VII.

inquiſitōem docet̄ in q̄ loco tale ſacrificiū facere debes de te vl' filijs tuis.ſ.q2 ad tēplū hierl'm.i.ad domū viſionis pacis.ſic em̄ īterp̄tat̄ hierl'm. O cū q̄nto doloꝛe ītuēda eſt iſta infelix ciuitas vocata felix. In q̄ ē amplū templū hercul' ſupbi. Ad qḋ accedēs ad ſacrificandū q̇libꝫ cū ambitiōe ſtatꝰ ⁊ appetitu magiſtratuū ñ hec merēdo.ſꝫ ꝯriū. Hic eſt tēplū bellicoſi martꝫ.⁊ q̇libet in cōi ab extra.vl' ꝑticulari ab intra de ſe ei offert ſacrificiū ꝯtinuatum ꝑ ānos plimos. Tēplo inhoneſti iouis raptoꝛis nō ſacrificat.niſi q̇ nō valet. Tēplū venerꝫ oēs venerāt ⁊ ad templū ſemiremis mlte gētes currūt. Tēplū guloſi bachi' nūq̄ꝫ repit̄ vacuū. Tēplū auari mide a maioꝛi vſqꝫ ad mioꝛē.a ſacerdote vſqꝫ ad leuitā oēs ſacrificiū offerūt. Templū ꝟo xp̄i vacuū repit̄.⁊ nō inuenit̄ q̇ velit ſe in eo p̄ntare vl' filios ſuos tāq̄ꝫ iā in p̄teritū ibi ſe p̄ntauit ꝯuertit illḋ in tēplū vanor̄ ac fallaciū deoꝛuꝫ. O mūde īmunde nutritoꝛ oīm vicior̄ ſectatoꝛ eīs ḡnis malor̄.⁊ ſolū deū exiliū tradis. Sꝫ certe docet te xp̄s et mater eiꝰ offerre te.⁊ tuos in ſacrificiū incēptū vales dī tēplo hierl'm vbi pax vidꝛ.pax ſuat̄.pax tenet̄ cum deo ſuo.ita refert.b. Hiero.⁊ Amb. btiſſimā ꝟginē feciſſe pꝰ paſſiōeꝫ ⁊ aſcēſionē filij ſui dilecti.diſcurrebat viſitādo oīa loca vbi fuāt ihs ꝯūſatꝰ.⁊ ibi meditabat̄ ſac bñficia ꝑ ipm̄ facta hūano generi ⁊ memoꝛia hor̄ nō r̄cedebat.

Ad quintā inqui .§.VIII.

ſitionē.ſ.ꝑ cuiꝰ manꝰ fieri dꝫ h̄ ſacrificiū.⁊ rñdet̄ ꝙ per manꝰ ſymeonis q̇ iterp̄tat̄ obediēs. Iſtud ſacrificiū mltum ꝯtinuauit dñs ieſus q̇ comedebat in domo ſymonis phariſei ſymōis leproſi in bethania.i.in domo obedientie.in domo matthei q̇ interp̄tat̄ donatꝰ alteri.ſcꝫ deditꝰ ⁊ ſibi abnegatꝰ ītrauit ⁊ ī domū diuitꝫ.ſcꝫ zachei ad oñdendū qḋ ꝟbis dixerat Mat.xxiij. Oīa q̇cunqꝫ dixerit vob faciēe ⁊ ſuare.i.in rebꝫ licitꝫ.ſcꝫ boni p̄lati. et etiā ſi p̄raui eſſent.ſꝫ ſm opa eor̄.ſ.mala nolite facē.verū q̇ potiuenire bonū ſymeonē antiquū iuſtū ⁊ tioꝛatū expectantē p̄pli ſalutē magis q̄ꝫ ſui.in q̇ hitet ſpūſſanctus.⁊ bēat dīnū lumē.illū ſeq̄re.⁊ alios dimitte. Taleꝫ deſcribit Lucas euāgeliſta antiquū ſymeonē ī ſacro euāgelio hodierno. Elige ſymeonē in p̄rem tuū ſpūalem q̇ ſit obediēs ſupioꝛibꝫ ſuis.q2 male p̄t alteri p̄cipe q̇ bñ nō didicit obedire. Tolle ſymeonē antiquū practicū ⁊ expertū iā ſanguīe moꝛtuū.ne fetoꝛ oꝛiri valeat ex tali cōuerſatōe Quere ſymeonē iuſtū a pctīs mundū ⁊ liberū ne ꝑ malū exēplū vl' doctrinā ad illa te īducat. Accipe ſymeonē tioꝛatū hūilem q̇ in ſeipo nō ꝯfidat.nec p̄ſumat q̇ plenꝰ caritate.ñ ſui amatoꝛ.ne te lineat t̄palibꝫ.ſꝫ ſit amatoꝛ dei ⁊ ſalutis ꝓximi q̇ te defendat a malo. Reperi ſymeonē plenū ſpūſcrō ſacra ſcp̄tura eruditū.⁊ ſana doctrina q̇ ſit mlte oꝛōnis in q̄ rñdet ſpūſſcūs. Per tales manꝰ ſacrificauit ꝟgo glioſa ſe totā ſūmo deo. q̇a paruula ꝑntibꝫ obediuit.puella antiq̇ ſacerdoti templi angelo ſcō q̄tuoꝛdeci vl' q̇ndeci ānor̄ cū eiſꝫ habitauit Exinde cū vetulo ꝟgīe ioſeph ī egyptū ꝑgēs cū eo et inde rediēs cū filio ſuo mlto t̄pe. Demū antiq̇ facta.xlviij annor̄ māſionē habuit cū iohē ꝟgine puro quē ſibi in cruce xp̄s loco ſui in filium aſſignauit.

Quantū ad ſextam .§.IX.

ſcꝫ cū q̄ ſocietate fieri dꝫ tale ſacrificiū.⁊ dīc euangeliſta ꝙ obtulerūt ꝓ eo vnū par turtur̄.aut duos pullos columbar̄.ad q̄ additi ſūt q̇nqꝫ ſicli q̇bꝫ ꝓmogenitꝰ redimebat̄.ꝑ q̄s ītelligunt̄ q̇nqꝫ ſenſus coꝛꝑis q̇ dñt offerre in ſacrificiū.vt tota aīa tua dñi ſit. q̄uis euāgeliſta de ſiclis nō loquat̄. Sꝫ neqꝫ d̄clarat ſi date ſūt turtures l' colūbe.certū tñ q2 alter̄ eor̄. Sꝫ neqꝫ h̄ vacat a myſterio. Idō em̄ ſpūſſanctꝰ voluit euāgeliſtā h̄ ſcribere diſiūctiue ad doctrinā nr̄i.q2 aliq̇bꝫ ꝯuenit turtures offerre. alijs ꝟo colūbas.nec oēs offerre turtures.nec oēs columbas.aliq̇ ſūt q̇ ſe deo volūt offerre ī ſacrificiū ⁊ remanere in vita actiua ⁊ habitu laicali. Alij ꝟo ꝑfectiꝰ ſe offerre.intrādo ⁊ repiendo ſe ī ſtatu regl'ari. Primi ſecū deferāt par turturū.vnū par īpoꝛtat vnitatē ⁊ fidelitatem. Tu ḡ q̇ in laico ſtatu vis deo ſacrificare.ſua iſta q̄tuoꝛ vnitatē vt nō q̄ras vl' ſeq̄ris ſectas.diuiſiōes .ꝑtialitates ⁊ hmōi. Serua caritatē dādo elemoſynas ꝓut thobias filiū ſuū docuit di. Si mltū tibi fuerit abūdāter tribue.ſi parū.⁊ illud libēter īpartire ſtude Thob.iiij. Serua caſtitatē.ſic ⁊ ipe thobias docuit filiū ſūu di. Attēde tibi ab oī fornicatōe.⁊ p̄ter vxoꝛē tuā ñ patiarꝫ crimen ſcire. De q̄ etiā dꝛ ꝙ celebꝛabat nuptias cū vxoꝛe in tioꝛe dñi. Serua fidē legēdo vl' audiēdo ſacras ſcp̄turas audiēdo dīna officia p̄dicationū.ꝟba illa credēdo ⁊ obſeruādo. Qui ꝟo in ſtatu religioſo ſe deo tradūt.offerre dñt pullos colūbar̄.i.duas colūbās.binariꝰ nūerꝰ eſt ꝓncipiū diuiſiōis.ad innuendū ꝙ tales dñt eē diuiſi.id eſt ſepati a mūdanis. Sꝫ inter ſe dñt eſſe q̄ſi vnū par. id ē ſil' vniti ⁊ ſine diuiſiōe. Colūbar̄ pulli ſunt calidi ſꝫ caſti.q2 adhuc nō ſūt colūbe modice caſtitatꝫ.ſꝫ pulli.ad innuenduꝫ q2 religioſi dñt eſſe calidi.i.feruētes in diuinō amoꝛe.ſed puri ⁊ mūdi a carnalitate. Colūbar̄ pulli no volant diſcurrēdo.ſꝫ clauſi manēt ī nidis ſuis. Sic ⁊ religioſi nō dñt diſcurrere vagi ꝑ ciuitates ⁊ villas niſi in neceſſitate q̄ nō habet legē.ſꝫ clauſi dñt eſſe in cell' l' clauſtris ſuis. Colūbe q2 ploꝛāt loco cātꝰ ſignificāt vi

tam religioſã plenã eẽ debere pnĩa. ꝛ q̃ vt ait. b. Hiero.
ſe ꝛ mundũ lugeant et dñi ſemp pauidi pſtolent aduẽ
tum. Et maxie lugere dñt ꝓ pctis eoꝝ q̃ elemoſynis eoſ
nutriũt. Colũbe nunq̃ quieſcũt ſup cadauer. ſignificat
ꝙ religioſi debẽt ꝯtẽnere pecuniã ꝛ oẽ declinãs ad pec
catũ. Columbe habitãtes in cauernis petre. Petra erat
xp̃s. inquit apl's. ſignificat ꝙ vita taliũ debet eſſe ꝯfixa
cũ xp̃o in cruce. et quantũ fieri põt ꝯtemplatiua. Colũ
be reſident ſup culmĩa aq̃ꝝ vt videãt ſi ancipiter vel a
lia auis rapax volat ſup eos vt capiat a q̃ fugiũt. ſigni
ficat ꝙ debim⁹ morã facere iuxta aq̃s ſcripturaꝝ. eas
meditãdo vt valeam⁹ cognoſcere. et vitare inſidias de
monũ in aere habitantiũ. Colũbe hñt collũ variatũ de
pictũ et totũ refulgentẽ. deſignat ꝙ vita religioſoꝝ de
bet eſſe ſpeculũ alioꝝ et lux mũdi. vt vidẽdo eoꝝ bona
opa. ꝟbis et factis glorificẽt prẽm celeſtem. et cauere ab
his q̃ hñt ſpeciẽ mali tollat oĩs ſuſpitio. Oẽs iſtas pro
prietates de facili in ꝟgine maria repies et p excellentiã.

Ad ſeptimam et vlti. §. x.

mã rñdet ꝙ ex p̃dictis ſequit feſtũ ſolẽne. ſ. leticia Sy
meonis. qꝛ cãtat. Nũc dimittis. Lumẽ intellect⁹ q̃ dĩc
Lumẽ ad reuelatões ꝛc. Occurſus anna et ſtupor mẽtꝭ
h̃ eſt dicere ꝙ ex eis ſequit. Leta obediẽtia p̃mpta hũili
tas deuota et integra. ꝛ lumẽ ſapie vere adhuc. qꝛ anna
interp̃tat gr̃a. Dico ꝙ ita viuẽdo currit ꝛ abũdat gratia
infuſa a deo cũ tot reuelatõibꝫ ꝛ illuminatõibꝫ. qꝛ tota
mẽs ſuſpenſa manet. ꝛ in ſtuporẽ vertit. ꝛ cũ xp̃o ꝛ ma
tre ſua ſe repit in eterna gloria. Amen.

Quomodo gladius ptranſijt animã virginis beatiſ
ſime vt p̃dixit Symeon. Ca. plm. xxxvi.

Tuam ipſius animaz

pertrãſibit gladius Luce. ij. Multiplex repit
gladius in ſcripturis. Eſt eñi gladius materialis. De q̃
dñs ait petro. Oĩs q̃ acceperit gladiũ. gladio pibit Mat
thei. xxvi. Dicit accipe gladiũ q̃ ꝓpria auctoritate ſeu vo
lũtate nõ dei vl' legis auctoritate occidit vl' pcutit aliquẽ
hic accipit gladiũ. qꝛ vſurpat ſibi ptãtem h̃ faciẽdi. Nã
qui deo iubente occidit ꝛ pcutit. vt ppl's dei ſub moyſe
et ioſue. ꝛ poſtea ſub iudicibꝫ ꝛ regibꝫ ml'tos pploꝝ cha
naneoꝝ ꝛ alioꝝ occiderũt. ille nõ dr̃ accipe gladiũ. ſed ſi
bi dato a deo vti ꝛ iõ licite. Et ſimil'r iudex q̃ occidit reũ
nõ accipit nec vſurpat gladiũ. ſed eo ſibi a lege dato ſi
habet legitimã ptãtem vtit. vñ nõ ſine cã gladiũ por
tat. ait apl's. i. ante ſe portare facit. ſcꝫ ad vindictã ma
lefactoꝝ. Qui vero accipit vſurpãdo gladio pibit. qꝛ a
iudice punit. vel ſaltem gladio diuĩe iuſticie nil inultũ
patientis. ꝛ de gladio iſto nõ loquit ſymeon ad virginẽ
qꝛ vt dicit btũs Amb. Nulla hiſtoria docet mariã de h̃
gladij nece migraſſe. i. morte violẽta. ſed naturali ꝛ p̃ſer
tim cũ nõ aĩa corpus ſꝫ gladio trãſuerberet. Eſt alius
gladi⁹ criminal'. de q̃ ps̃. orat erui dicẽs. De gladio ma
ligno erue me. Iſte ẽ gladi⁹ odij detractõis. male pſua
ſionis ad peccãdũ. de q̃. b. Aug⁹. Si fratri tuo male p
ſuades. occides. Vñ ps̃. Lingua eoꝝ gladi⁹ acutus. de
pe. di. j. Noli. ꝛ demẽs. Qui odit ꝛ q̃ detrahit ꝛ qui oc
cidit pariter homicida ẽ. de pe. di. j. Homicidioꝝ. Occi
ſor corp⁹ occidit gladio materiali. detractor occidit famã
per quã q̃s viuit in memorijs hoĩm gladio detractiõis
Odiẽs occidit animã ſuã gladio vindicatiue affectõis
licet aũt iſte gladius criminal' p aĩam trãſeat ꝛ plĩmorũ
nõ tñ vnq̃ p animã. b. marie. qꝛ ſola pctm̃ nõ fecit. Er
go de iſto nõ intelligit ſymeon dicẽs. Tuã ipius aĩaz p
tranſibit gladi⁹. Eſt alius gladi⁹ ſpũal'. ꝛ h̃ figurat⁹ eſt
per gladiũ quo pcuſſit eleazarus elephantẽ habentẽ ſu
per ſe caſtrũ armatoꝝ. ꝛ occidit. ſicq̃ ppl'm dei liberauit

Gladius multiplex reperitur i ſcripturꝭ.

ipſe tñ ſub eo oppreſſus. qꝛ xp̃s gladio ſpũali verbi ſue
doctrine. ac dolore ſue paſſiõis. ꝛ virtute ſue dilectõis
mundũ occidit pſtratis agminibꝫ demonũ armatoꝝ
malicia bellantiũ. ſicq̃ mortuus ppl'm dĩ liberauit. De
iſto igit intelligit dictũ ſymeonis. Tuaz ipius animaz
pertranſibit gladius. Sed hic eſt tripartitus.

Eſt enim gladius doloꝝ internalis
Eſt gladius ſermonis diuinalis.
Eſt gladius amoris virtualis.

De q̃libet iſtoꝝ pt iſtõ ꝟbe ꝛ apte intelligi dictũ. b. Ma
rie a ſymeone. Tuã ipius aĩam ptranſibit gladi⁹.

De primo gladio ſcili. §. I.

cet doloris ſatis vſitata locutio eſt. cũ q̃s habet magnũ
dolorẽ ex aliq̃ malo nouo. dr̃ gladi⁹ ptranſiuit cor eius.
et ſi corp⁹ nõ vulnerat vel ledat. De h̃ etiã ait ps̃. Hũ
uum venũdat⁹ eſt ioſeph hũiliauerũt in ꝯpedibꝫ pedeſ
eius ferrũ ptrãſijt aĩam eius. i. gladius cũ incidiſſꝫ i ma
gnas tribulatões. qꝛ vendit⁹ a fratribꝫ in egyptũ dela
tus emptus a phutiphare pncipe milicie regis pharao
nis. falſo accuſat⁹ ab vxore ſui patroni de adulterio. q̃a
noluerit ſibi aſſentire in malũ incarcerat⁹ vinculat⁹ fu
it ꝓpter q̃ ferrũ. i. gladi⁹ doloris ptrãſijt aĩam ei⁹. Et iſte
gladius doloris paſſiõis ipius filij ptrãſiuit aĩam ſuã.
Vel ſic. tuã aĩam q̃ eſt q̃ſi ipius. ꝓpter intenſũ amorem
pertrãſiuit gladi⁹ doloris. Tũc ei. ſ. in paſſiõe filij ꝟſua
ti ſunt dolores ptus. vt dicit Jo. damaſ. i. quos alie mu
lieres ſuſtinẽt in partu. Sꝫ nec aliqua mulier hũit tan
tũ dolorẽ in partu. nec aliq̃s martyr tantũ dolorẽ
ſenſit in ſuis tormẽtis. quantũ expta eſt btã maria i paſ
ſione dilectiſſimi filij. Nõ petr⁹ in crucifixione ſui. Nõ
laurenti⁹ in craticula combuſt⁹. Nõ blaſius pectinibꝫ
ferreis dilacerat⁹. Nõ iacobꝫ p ſingula mẽbra intercii⁹.
nec alius. Vñ dicit b. Hieronym⁹. Pluſq̃ martyr fuit
ꝛ aureolã martyrũ ſup oẽs clariorẽ recepit. Rõ imenſi
tatis hui⁹ doloris ei⁹ hinc tradit. dolor fundat in amo
re. Quãto eñi q̃s pl⁹ amat aliquã rẽ vel pſonã. tãto ma
gis dolet de ei⁹ amiſſiõe vl' leſione. qd̃ pꝫ p experientiã
am rerũ magiſtrã. Magis eñi q̃s dolet de amiſſiõe mil
le florenoꝝ q̃ de centũ. vtpote qꝛ magis diligit pl⁹ dolet
de morte filij q̃ de amiſſiõe ſubſtãtie. ꝛ p̃cipue cũ ẽ bo
nus ꝛ vtilis ſibi. Sed beata ꝟgo maria natural'r valde
diligebat xp̃m filiũ ſuũ. tũ qꝛ vnicũ. Certũ eſt eñi ꝙ pa
ter vel mater plus dolet de morte filij cũ vnũ tm̃ hab
q̃ ſi ml'tos haberet. tum qꝛ totũ aſſumptũ corpus erat
ex ſe partem ibi nõ habebat. vt qꝛ prẽm nõ habuit ter
renũ. ꝛ ideo ſtrictius amabat ꝛ de amiſſiõe magis do
lebat. tum qꝛ innocens ꝛ optimus fili⁹ erat. ꝛ tñ morte
acerbiſſima ignominioſiſſima inter latrones ꝯdemna
tus erat. ꝛ ideo ptranſiuit gladius doloris animã eius.
Erat in ea ꝛ amor amicicie. q̃ fundat i bono honeſto. vt
quãto q̃s ſapientior et perfectior fuerit. tanto magis de
beat amari et de eius abſentia vel morte doleri. Unde
ꝛ patriarcha iacob de morte quã extimauit filio ſuo io
ſeph euenisse valde doluit ꝓpter bonitatẽ eius. adeo vt
ceteri filij congregati ad ꝯſolandũ eũ. vix linirent dolorẽ
eius. Sꝫ dñs noſter ieſus xp̃s erat optim⁹ oĩm hoĩm ꝛ
angeloꝝ. ſapientiſſim⁹ ſibi. ꝛ alijs vtiliſſimus. Unde ꝛ
in paſſiõe eius aĩam eius pertrãſiuit gladius doloris.
Erat in ea amor caritatis maxime q̃ deũ reſpicit p̃ci
pue dolere facit de offenſa dei ꝛ pditiõe pximi. Cum er
go cerneret ꝛ ſciret ppl'm illũ grauiſſime deũ offendere
qꝛ directe in deũ peccabãt ꝯtumeliando corp⁹ illud dei
tati vnitũ. et hinc ꝯſideraret ppl'm iudeorum ex q̃ nata
erat. dãnatõem ꝓpter pfidiã incurſurũ. Uideret etiaꝫ
apl'os oẽs a deo ꝓpter pctm̃ receſiſſe. valde dolebat. Et
ſic aĩaz ptrãſiuit gladi⁹. Sꝫ forte aliq̃s dicꝫ. ſciebat bea

De gladio doloris qui dolor dr̃ gladius.

M. plus q̃ martir ꝛ aureolã ſr oẽs rec pſſe dr̃. rõ ponit.

Argumẽꝯ pdicta. ta maria ꝙ deus pater volebat eũ pati illã passionem. Et ipse filius ꝓpter h̃ in mundũ venerat ⁊ h̃ optabat. Indeq; extra sequebať redẽptio mõdi. ⁊ salus ppli ⁊ glia dei. Cũ ğ esset conformis voluntati dei ⁊ sũme ipa optaret salutẽ mõdi. Vñ ipa tristari poterat vel dolere cũ tãtũ bonũ inde sequebať.

Rñsio. Ad qđ rñdeo. ꝙ co mõ gladi⁹ doloris ptrãsiuit aĩaȝ ṽgis. q̃ ⁊ aĩam filij sui q̃ dixerat paulo ante. Tristis ẽ aĩa mea vsq; ad mortẽ Mat. xxvi. Est eñ in nob duplex aĩa. vel magis ꝓprie loqndo duplex ps seu potẽtia aĩe. s. itellectiua ⁊ sensitiua. Scdm potẽtiã intellectiuã xp̃s in passiõe sũme gaudebat. q2 deitate fruebať. vt nũc. Sȝ fm potentiã sensitiuã dicebat. ꝙ sẽtiebat illd ps. Repleta est maľ aĩa mea. i. dolorib; adeo ꝙ vita mea in inferno appropinquit. Sic ⁊ btã maria fm voluntatẽ rõnalẽ volebat filiũ suũ pati. sciẽs deum sic ordinasse. ⁊ salutẽ hũani generis ꝯseqndã. ⁊ hĩc ñ dolebat. ſȝ q̃eta manebat. ſȝ fm sensualitatẽ sũme dolebat rõnib; pdictis. q2 vt dic. b. Hiero. Licet in spũ esset. tamẽ dũ in carne vixit carneis mouebať sensib;. Et ſȝ sensitiuã dicere poterat illud. Flecte ramos arbor alta. sileat crucis ⁊c. Sic ğ ipius aĩam ptrãsiuit gladi⁹ doloꝝ. Ex qb; valde nob attendẽdũ ẽ. ꝙ si voluit ds btãȝ mariã matrẽ dñi inocentissimã ⁊ sctissimã tantũ dolorẽ pati ⁊ ꝑsecutõem. nõ dẽm⁹ nos ab hmõi eximi velle. Vnde dñs p Hiere. c. xlix. ait. Ecce qb; nõ erat iudiciũ vt biberẽt calicẽ bibẽtes biberũt. ⁊ tu si nocẽs eris nõ eris inocens. ſȝ bibẽs bibes calicẽ. Et Baruch. iiij. Delicati mei delicijs spũalib; ꝟtutũ. ambulauerunt vias asperas oportet te ergo multa pati.

Quantũ ad secundũ. §. II.

Verbuȝ dĩ dr̃ gladi⁹ ⁊ quõ ptrãsiuit aĩaȝ. m. ṽginis. ꝙ gladius significet aliqñ verbũ dei. oñdit apl̃s dicẽs Ephe. vi. Gladiũ spũs assumite qđ est ꝟbũ dĩ. Ad Hebre. iiij. Viu⁹ est fmo dei penetrabilior oĩni gladio ancipiti. ptingẽs vsq; ad diuisionẽ aĩe ⁊ spũs ⁊c. Et de hoc gladio videť exponere. b. Amb. h̃ dictũ. Tuã ipius aĩaȝ ptrãsiuit gladius. inqt. Oñdit symeon in h̃ prudentiaȝ marie nõ ignarã cẽ misterij. ptrãsiuit ğ gladius ꝟbi dei aĩam marie intellectiuã. q2 itellexit ꝟbum qđ dixerat symeon. s. quõ fili⁹ ei⁹ posit⁹ erat in ruinã ppli iudeoꝝ. et resurrectionẽ gentiliũ ꝯuertendoꝝ ad fidẽ. ⁊ in signum cui ꝯdiceť a m̃ltis. q̃ ad veritatẽ mysterij incarnatõnis ſȝ gẽtilib; iudeis. ⁊ hereticis. q̃ ad imitatõem a multis ſȝ oĩb; maľ xp̃ianis. Oĩa aũt xp̃i mysteria natiuitatis xp̃i. ꝯuersatõis. passiõis. ⁊ resurrectõis fuerũt pñũciata a ꝓphetis ⁊ figurata. Et cũ btã maria legisset ⁊ audiss; sc̃pturas. ⁊ successiue videret singl'a ipleri. sic gladi⁹ verbi dei ptrãsibat aĩam ei⁹ ĩtellectiuã. acutissime ⁊ ꝑfectissime ĩtelligẽdo. Vñ ĩ isto euãg. dic euangelista. ꝙ maria cõseruabat oĩa ꝟba hec. s. eoꝝ q̃ fiebãt circa xp̃m conferens in corde suo. Qđ exponit venerabil' Beda. q2. s. habuit menti sc̃pturas sacras ⁊ ꝯferebat q̃ scripta erant ĩ bis q̃ fiebãt. Verbi grã. vt ꝺscẽdam⁹ ad ꝑticularia. Cũ btĩssima ꝟgo spũsancto ꝯcepit filiũ qñ dixit. Ecce ãcilla dñi fiat mihi ⁊c. Cõferens ꝟbum Esaye illud. Ecce ꝟgo concipiet ⁊ pariet filiũ. ⁊ vocabitur nomẽ ei⁹ emanuel.

M. ꝯseruabat et. ꝯferẽs ĩ corde exposi tio bede. Esa. vij. potuit dicere ĩtra se. Ecce mõ ĩpleta est dicta ꝓphetia. Et rememorãs ꝙ Abraã q̃ interptať p̃r excelsus misit ꝓcuratorẽ suũ Eleazar ad accipiendã sponsã non de terra ꝓmissiõis. ſȝ ad regionẽ longinquã ⁊ ab eo dimissam filio suo ysaac. qđ ⁊ fec̃ Rebeccã vi3 puellã pulcerrimã quã inuẽit ad fontẽ aquaꝝ. q̃ õmĩ reqsita huic assensit Gñ. xxiiij. Cõferẽs h̃ cũ eo ꝙ gabriel missus a p̃re excelso. nõ in terrã ꝓmissiõis. i. in celũ ad ꝓcurandã spõsam cui vniretť in vnitate ꝑsone fili⁹ ei⁹ vnicus ex sara. ſȝ in mundũ remotũ a celo. ⁊ q̃si a deo derelictũ ꝓpter idolatriã. ⁊ alia vicia qb; plen⁹ erat mund⁹. vt. s. vnireť nature hũane in mũdo existẽti. nõ angelice in celo ꝑmanẽti. inueniẽs ipam mariã pulcerrimã aĩaȝ ⁊ corpore ad aquas scripture. legentẽ tũc meditãtẽ vl' orantem. angel⁹ ipe salutãs ⁊ colloquiũ hñs cũ ea sup h̃ demũ ipa ꝯsentiente despõsata est in ea hũana natura. et dei filio vnita. ⁊ sũme ab eo dilecta. intellexit figurã illã impletã. Et sic gladi⁹ ptrãsiuit aĩam ei⁹ intelligẽdo. Cũ aũt audito ꝯceptu elizabeth instigata a spũscõ pergeret ad visitandũ elisabet p mõtana iudee trãsiẽs. ꝯferens ĩ corde suo. qđ ait Salomõ in canti. ij. Ecce dilect⁹ meus venit saliẽs in mõtib; trãsiẽs colles. silis est dilect⁹ me⁹ capree. hynnuloq; ceruoꝝ. En ipe stat post parietẽ nr̃m respiciens p fenestras. ꝑspiciẽs p cãcellos. En dilect⁹ meus loquiť mihi. poterat dicere in corde suo. mõ impletũ est illud. Nã dilect⁹ fili⁹ me⁹ quẽ iã ꝯcepi venit ĩ me saliens in mõtib; q̃s ascẽdo ⁊ collib;. excedens oẽm. s. ꝑfectionẽ montiũ sublimiũ ãgeloꝝ. ac etiã colliũ sanctoꝝ ⁊ viroꝝ. Silis ẽ dilect⁹ me⁹ fili⁹ sũme a me amat⁹. capree q̃ facit magnos saltus. q2 descendit de celo in vterũ. postea in ꝑsepiũ. exinde in crucẽ ascẽdet. post in limbũ descendet. ac sup terrã resurgẽs ascendet et postea in celũ. Silis est hynnuloq; ceruoꝝ. i. ceruolino. q̃. s. delectatur hũano aspectu. ⁊ dlicie mee. ait ipeper salo. esse cũ filijs hoim. ꝑuulus est p hũilitatẽ. Stat aũt p⁹ parietem absconsus. s. in hũanitate. respiciẽs p fenestras. i. p angelos natiuitatẽ ei⁹ ⁊ alia mysteria nũciãtes. vt ei⁹ ꝟtutem ⁊ maiestatẽ videre possem⁹ p cãcellos. i. hoĩes h̃ etiã maĩfestãtes vt ipm vidẽdo cognoscere possem⁹. En dilect⁹ meus loquiť mihi. cũ. s. salutauit Elizabeth. Tũc exultauit infans iohes in vtero elizabeth. ⁊ sctificat⁹ est iohãnes baptista ad ꝟbum verbi qđ pñunciatũ est p os virginis. Nascẽs aũt iohes iste. ⁊ de vtero m̃ris egrediens vt cõiter dr. leuat⁹ est ꝺ terra a btã ṽgine. Et ꝯferẽs tũc beata maria cũ eo qđ dixit Malachias. iij. c. Ecce ego mitto angelũ meũ. Hic est puer iste iohes angelicã vitã seruatur⁹. q̃ parabit viã ante faciẽ meã. Hic erit de quo Esa. c. xl. ait. Vox clamãtis in deserto pate viã dñi. rectas facite in solitudine semitas dei nr̃i. oĩs vallis exultabiť. ⁊ oĩs mõs ⁊ collis hũiliabiť. ⁊ erũt ⁊c. Parit btã virgo xp̃m et ꝯferẽs in corde suo. dic nunc impletũ qđ lõge añ pdixit Esayas. idẽ. c. ix. Paruul⁹ natus est nob et filius datus est nobis. Et vocabiť nomẽ ei⁹ admirabilis. ꝯsiliari⁹. deus fortl. pater futuri seculi. p̃riceps pacis. ⁊ locũ ꝑtus ꝯsiderãs. ꝯfert in corde suo cũ eo qđ prenũciauit micheas ꝓpheta. c. v. Tu bethleẽ terra iuda ꝑuulus vicus es in milib; iuda. ex te eñ exiet dux qui regat pplm meũ israel. Et egressus ei⁹. s. q̃ ad diuinitatẽ sic ab initio a dieb; eternitatis. nec intelligi pt de dauid rege q̃ fuit bethleemita. q2 iã m̃lto tpe ante mortu⁹ erat. Sed loquiť de isto ꝑuulo meo q̃ reget pplm electorum suoꝝ. Audiẽs aũt beata maria angelos canẽtes in celo Glia in altissimis deo. cõfert in corde suo dicẽs. Nunc impleť ꝓphetia dauid dicẽtl. Celi enarrãt gliam dei. i. angeli. ⁊ opa manuũ ei⁹. i. ꝑuulũ istũ factũ virtute dei annunciat firmamentũ. i. celũ nouã stellã emittẽs. dies diei. i. ꝓpheta illuminat⁹ a deo. micheas mago inq̃renti illuminato a xp̃o eructat ꝟbuȝ testimoniũ xp̃i nati. ⁊ nox nocti. i. p̃nceps sacerdotũ a scribe obscuri infidelitati herodi indicat sciam. loci hui⁹ natiuitatis. Videsq; ꝑuulum vagientẽ ⁊ plorantẽ ait. Ecce qđ dic sapiẽs Sapiẽ. vij. in ꝑsona ei⁹ loq̃ns. Primã vocem emisi silem alijs foris plorãs. Venit octaua die ad circũcisionẽ pueri ⁊ cõferẽs in corde suo. ait dolens de pena paruuli cũ ioseph spõso suo. nũc impleť figura ei⁹. qđ dixit zephora vxor moysi cũ circũcidit filiũ suũ. Spõs⁹ sanguinũ tu mihi es dolens de effusione sanguis filij. Cũ aũt tredecĩa die a natitate filij veĩsset reges magi. i. magni astrologi a do

randū ipm̄ natū ⁊ ipm̄ venerari ſunt cū mūeribꝫ auro. thure ⁊ mirhra ꝯferēs ī corde ſuo. ſcḿ iſtō cū ſcptura ſacra dicē poťat. Nō adipleta ē ſcpťa dauid dicēs. Reges tharſis ⁊ īſule mu. offe. reges arabū et ſaba do. adducēt. q̄ mūera ī pte ēt ōclarat yſa. c. lx. dicēſ. Oīs de ſaba veīent auꝶ ⁊ thus ōferētes. ⁊ laudē dn̄o ānūciantes Oīe pec⁹ cedar ꝯgregabiť tibi arietes. nabaioth mini ſtrabūt tibi. Offereť ſup̄. ⁊c̄. ex ipis mūeribꝫ oñdentes maieſtatē ei⁹. Cū ṽo xl. die obtulit pueꝶ. ī tēplo recolēs qō ſcpťū ē malach. iij c. ſcꝫ ſtatī veiet ad tēplū ſcm̄ ſuū dn̄ator quē vos q̄ritiſ ⁊ āgel⁹ teſtaṁti ſcꝫ noui iſti utor quē vos vl'tiſ. vos ſcꝫ iuſti affectatiſ. vt ſymeō ⁊ āna ⁊ ſimiles. Et q̄s ſtabit ad vidēdū eū. Ipe eī q̄ſi ignis iſtāmās ad amorē eū ꝯgnoſcētes vt illū ſymeō nē dicē poterat ꝯferēs ſcpturā ipaꝫ cū eo qō fiebat. nc̄ ipleť ꝓphetia illa. Inde ad paucos dies cū ex admonitiōe āgelica ipſa cū puulo ieſu ⁊ ioſeph fugiēs pſecutōꝫ herodis ōſcēderꝫ ī egyptū vt ibi maneret ad tp̄s. ī c⁹ igreſſu corruerīt ydola egypti. Audiēs h̄ ꝯferebat ī corde ſuo h̄ cū eo qō predixit hiere. Ecce dn̄s aſcēdet ſr̄ nubē leueꝫ ſcꝫ ṽginē. q̄ leuis fuit. q̄z ab oī onere pcī libera. aſcēdit q̄z tenebat puerū ī brachijs. ⁊ ōſcēdit ī egiptū fugiēs pſecutiōeꝫ herodis. ⁊ ꝯmouebūť idola egypti. ſ. ī terrā corruētia. ī ſignū q̄z debat idolatria de mōo ceſſare. ōſcēdēte dn̄o p p̄dicatōꝫ apl'oꝶ ī mōꝫ. Et cū ibi mācrꝫ ⁊ pcepiſſꝫ magnā ſtragē quā feciſſꝫ herodes puuloꝶ vt iſtū occideret pueꝶ dicē potuit h̄ ꝯferēs ī corō ſuo. Ecce īpleta ꝓphetia hiere. dicētiſ. vox ī rama audita ē ploꝛat⁹ ⁊ vlulat⁹ mlt⁹ rachel ploꝛās filios ſuos noluit ꝯſolari. q̄z n̄ ſť. Poſt ſeptēnium moꝛtuo herode āgelo nūciāte reducēs pueꝶ de egypto ⁊ pgēs ad habitādū nazareth. ꝯferēs hec ī corō ſuo dicē poťat. Nō ōipleťū ē qō ait dn̄s. ex egypto vocaui filiū meū. Et qō ali⁹ dixit. q̄m nazaren⁹ vocabiť. Duodenē ſcḿ cū duxiſſꝫ ad tēpluꝫ p⁹ triduū q̄ſitū cū īueiſſet ī medio doctoꝶ dicē potuit illō Eſdre. In excelſo throno vidi ſedē viꝶ quē adoꝛat mltitudo āgl'oꝶ dicētiuꝫ. Ecce c⁹ ipe. ī eťnū pmā. Trigēari⁹ fact⁹ cū acceſſit ad baptiſmū Joh. Pic imagīari pōt h̄ ſibi a filio ł āgl'o ṙuelatū ⁊ dicē poťat ꝯferēs ī corō ſuo. Nūc ipletū eſt illō pſal. Vox dn̄i ſr̄ aq̄ſ ioꝛdaīſ dn̄i ieſu ad iohēꝫ bap. vt eū baptizarꝫ qō cū fieret de⁹ maieſtatiſ ītonuit pr̄ne. h̄ ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ ⁊c̄. dn̄s ſpūſſcts ī ſpē colūbe ſup aq̄s mltas ad ſctificādū caſ p baptiſmo. Et ſic ō alijſ myſterijs poſſꝫ dici.

De tertio gladio ſci .§. III.

licꝫ dilcōiſ dic pſ. Accigē gladio tuo. ſ. caritatiſ. ſr̄ femur tuū. i. ī hūāitate tua illā oſtēdēs potētiſſīe. ſ. dn̄e. Et iudith. c. ix. ad dn̄ꝫ oꝛās ait. Fac dn̄e vt gladio ꝓprio ſcꝫ dilectōis ſupbia ei⁹ ꝯterať. Vn̄ q̄ exponēs ſb̄dit dicēs ꝑcute eū labijſ caritatiſ mee. ſ. ad ſalutē ppl'i mei. ptrāſiuit gladi⁹ iſte aīaꝫ ṽgīs. q̄z ſr̄ oēs dilexit. Vn̄ can. ij. Introduxit me rex ī cellaria ſua. oꝛdiauit ī me caritatē fulcite me floꝛibꝫ ſtipate me mal'. q̄z amoꝛe langueo ⁊c̄.

Quomō īueīt ma. filiū ieſū duodēneꝫ ī tēplo. et de triplici īťrogatiōe btē ṽgīs. Capitulū. xxxvij.

Fili quid feciſti nobiſ

ſic Lu. ij. Damaſcen⁹ papa ex ṽbis ſcptuř ſic ait. Añq̄ꝫ ſcruteriſ n̄ rep̄hendas. ītellige pri⁹ et tūc īcrepa. Añq̄ꝫ rep̄hendas pri⁹ audias. xi. q. iij. Eoꝛuꝫ Eōtigit aliq̄ñ q̄ vidēs aliq̄s vł audiēs aliquē defectū apparēter alteri⁹ n̄ bn̄ īfoꝛmat⁹ ō ṽitate. rep̄hendit tal' dure ⁊ ꝯtūeliabiť vt puniať. Sꝫ cū diſcuſſa cā pcipit illū innoxiū remāer ꝯfuſus. ⁊ ille gñat⁹ iniuſte ab eo. ſic accidit de p̄rono ioſeph. q̄ q̄z nimis credul⁹ fuit ṽbis ſue vxoꝛiſ iniq̄ accuſantiſ eū de turpitudīe adulterij ītēptāti mēdaciť n̄ examīato negocio dure tractauit eū carceri ō putādo iiuſte Gen̄. xxxix. Nō ſic fecit btā maria. ſꝫ vnū cū filiū quē cū doloꝛe q̄ſierat ait. Fili q̄d feciſti nob ſic. n̄ rep̄hendit n̄ clamat. n̄ blaſphemat. ſꝫ cām h⁹ rei īterrogat. Ex q̄bꝫ verb pt̄ foꝛmari triplex īťrogatio circa ipm̄ factū. Quid feciſti nob ſic. vt. ſ. appropiq̄ꝶ ꝯſoꝛtio te abſentareſ. Quid feciſti nob ſic. vt ī hieroſolꝫ moꝶ tēplo locatitares. Quid feciſti nob ſic. vt ī doctoꝶ medio te locares. Ad q̄ tria fili⁹ vt ſapiētiſſim⁹ vnica ſnīa plene rn̄dit dicens. Q̄z in his q̄ pr̄is mei ſūt opꝫt me eſſe.

Pro declaratiōe primi .§. I

quiti ⁊ iue rnſionis ſciendū q̄ mādauerat dn̄s in veteri lege vt in tribꝫ ſolēnitatibꝫ iudeoꝶ oēs de illo pplō qui cōmode poterāt. pgerēt hierl'm ad tēplū dn̄i ad agēduꝫ gr̄as deo de bn̄ficijs pcipuis collatiſ prībꝫ eoꝶ. ſ. ī feſto paſce ſeu azimoꝶ. in feſto pēthecoſtes. ⁊ ī feſto tabnaclo iū. vt g̊ obedirēt pntes xpi. ſ. ṽa mr̄ natal'. b. ṽgo maria ⁊ ioſeph pr̄ putatiu⁹ n̄ natural'. ſic dic euāgeliſta. vt putabať fili⁹ ioſeph Lu. iij. ibat ad tēplū. In q̄ āt hoꝶ ſolēnitatū n̄ declarat euāgeliſta. pgētes āt ſecū duxerunt pueꝶ ihm̄ nolētes tātū theſauꝶ alijs ꝯmēdare. ⁊ vt exēplū dareť pntibꝫ filios ſecū ducere ad eccias ſꝫ cū ꝓpter honeſtatē ō moꝛe cēt. vt mlīeres ſepate a viris manerēt in tēplo. i. in poꝛticibꝫ tēpli. Nā ī tēplū ꝓprie ſūptuꝫ ſolī ſacerdotes ītroibāt. pueri manebāt cū altero pntū prē ł mr̄e. Credendū ē āt q̄ b. maria tātū theſauꝶ penes ſe voluit reſidē. Cū aūt ibi manēdo nō curioſitati vacaret et vanitati vt hodie fit. ſꝫ oꝛōni ⁊ ꝯtēplatōi mente ad celeſtia fixa. puer ieſus abſentauit ſe a mr̄e ea n̄ pcipiente. Querit g̊ btiſſima mr̄ eo repto. Fili q̄d feciſti nob ſic. vt te a nob abſentares. q̄ ē rō. Cui rn̄det. q̄z in his q̄ patris mei ſūt opꝫt me eē. pr̄ me⁹ vt noſti ōs ē. tu āt mr̄ carniſ mee. Et cū opoꝛteat me eē. i. exerceri ī his q̄ ſūt pr̄is celeſtis. iō decuit vt me abſentarē a te. ⁊ ioſeph prē putatiuo. ad oñdendū q̄ n̄ apte pt̄ q̄s ſe tradē ſpūalibꝫ ⁊ totaliter deo vacare. niſi abſentādo ſe a parētibꝫ. ⁊ ꝓpinquis qm̄ ait pſ. xxxvi. Pater me⁹ ⁊ mater mea dereliq̄rt me dn̄s āt aſſūpſit me total'r. ſ. ī ſuū. Parētes eī ſūt parētes carnis ⁊ ſuba ſua generāt coꝛp⁹. ſ. pater ⁊ mater. Vnd adā dixit. Erūt duo ī carne vna Gen̄. ij. i. ad generandā vnā carnē. ſeu coꝛp⁹. ſ. pater ⁊ mater. Pater āt. i. creatoꝛ ſpūs ſeu aīe hūane ōs ē. q̄ creat aīaꝫ oꝛganiſato coꝛpe et creādo īfundit. n̄ eī ſūt ex traduce aīe ſic ⁊ coꝛpa. vtrūq̄ꝫ notat apl's ad Peb. xij. di. Prēs carnis noſtre habuim⁹ q̄ nos erudierūt obtēpabam⁹ eis. q̄nto magiſ patri ſpūū id ē aīaꝶ ⁊ viuem⁹. q̄z igiť pntes ſūt carnis q̄rūt filijſ ſuis vt ſit ꝓpcer. ſit foꝛtiſ coꝛpe. diues honoꝛat⁹ ī mōo. filios hēat. vxoꝛē ducat. cū eis maneat. mōo placeat. que mōi ſūt cogitet. abſtinētias fugiat. ieiunia n̄ fucet. iniurias n̄ ſuſtīeat. īfirmitates ⁊ toꝛmēta ⁊ moꝛtē p ſoꝛtilegia ⁊ alia illicita vitet. Pater āt ſpūs ōs vult aīam exerceri in dīnis ⁊ ſpualibꝫ. ⁊ vt h̄ īplere pfecti⁹ valeat. ea q̄ ſunt carnis reſpuē deat. ⁊ pntes carnis ne īpediāt in hmōī ō relinq̄t. q̄z igiť nouit xp̄s ꝓpinq̄s īpedire freq̄nter ſalutē vł pfectū ſalutiſ filioꝶ. iō ſbtraxit ſe ad tp̄s a matre ⁊ ioſeph patre putatiuo. n̄ q̄ ī aliq̄ īpediret ł poſſet īpediri ab eis pfectoꝶ opm̄. ſꝫ ad oñdendū. q̄ cōiter accidit in alijs pntibꝫ. q̄z īpediūt pfectū ſalutiſ. q̄rētes ī eis q̄ ſunt carnis. vn̄ n̄ pt̄ eē. i. exerceri ī his q̄ ſūt pr̄is. ⁊ n̄ q̄ ſť ſpiritu⁹. i. aīe. Propterea dr̄ Mat. x. Inimici hoīs domeſtici ei⁹. Et. b. Amb. Pec ē ṽa fuga. ſ. ſecl'i q̄dā abdicatō domeſticoꝶ. i. pntū. ⁊ alienatio cariſſimoꝶ. vt ſuis ſe abneget. q̄ deo ſuire deo gliſcit. xij. q. i. cui poꝛtio. Tū āt ꝓpēdūt pntes carnis filios velle a ſe recedē deſerēdo ſcl'm religionē ſanctā īgrediēdo mltipl'r diſuadēt ⁊ ꝯdicunt ne deſerāt dicētes ſe in ſecl'o poſſe ſaluari. ⁊ deo ſuire. ⁊ parentibꝫ obedire. n̄ ꝯtriſtari. ne maledicāť ab eis. maioꝛiſ ꝙ laudis ⁊ meriti eē. q̄z maioꝛiſ laudis ī ſcl'o tēptatōibꝫ.

Criſtus duodēnis a pn̄tib⁹ ſe abſētauit. ideo.

vtpote freq̄ntioꝛib⁹ reſiſtē q̄z in clauſtro ſibi ipi aut ocio
vacare crudelitatē q̄z foꝛe pntes ꝯreliq̄re. Quib⁹ dicēdū
ē a filijs. In his q̄ pr̄is mei celeſtis ſūt oz me eē.i.exerceri
opib⁹ ſpūalib⁹ ad q̄ vocat īſpirādo. Nā ⁊ ſi in ſclo poſ-
ſet. q̄a multa bōa facē.dei p̄cepta ſeruare.q̄s ē h̄ q̄ potuit
trāſgredi ⁊ ñ ē trāſgreſſ⁹.q̄ p⁹ auꝝ ñ abijt vtiq̄ laudabi
mus eū.fec̄ ei mirabilia ī vita ſua. Grego.magn⁹ aliq̄n
in adoleſcētia ſua fuit illi⁹ opiñis cū eēt nobiliſſimus (Exēpluz.)
ex ſenatoꝛio gñe. Ro.ditiſſim⁹ ⁊ doctiſſimus p̄bus exti
mās ſe deo poſſe pfecte fuire ī hītu laicali. Sz ꝑpēdēs
occupatōes ſcli ſuccreſcere.⁊ parum deo vacare. oīa
deſerēs deo in religiōe ſe tradidit. Nō ē h̄ magnanimita
tis ⁊ foꝛtitudis īgerē ſe piclis ſic.q̄.q̄s declinādo pt eui
tare.ſz temeritatis ⁊ audacie.ſic velle hītare cū dracōib⁹
⁊ ſerpētib⁹ ad bellandū ꝯ eos vbi q̄s pt eos declinare.
Obediendū ē pntib⁹.ſz mag̃ deo a q̄ oīs p̄rnitas ī celo
⁊ ī terra noīat.cū ſpirat ad ea q̄ ſūt ei⁹ volūtatis pfecte.
Maledictōes āt pncū q̄ ingerūt filijs ꝓpter hmōi deus
cōuertit in bñdictōes.nec ꝓpter ſcādalū coꝝ ē tātū bonuz
p̄termittēdū q̄ꝛ ē ſcādalū phariſeoꝝ ñ puſilloꝝ.vñ ñ cu
randū ſm doctrinā xp̄i. Sꝫ q̄s ē ī ſeclo ita potēs.diues
honoꝛat⁹ q̄ nō q̄rat adhuc magis ſtatū ſuū mūdialem
augē. q̄to mag̃ in ſtatu ſpūali ꝺbet q̄rere augeri. Vere
ticū aūt eēt dicē vl' credere ſtatū religiōis ⁊ ꝯtēptū mū
di nō eſſe in ſe maioꝛis meriti ⁊ pfectiōis.q̄z etiā ī ſeculo
laudabil'r viuere.q̄ꝛ h̄ eēt ꝯ doctrinā xp̄i h̄ ſuadētis. nec
eſt crudelitas iſta pntes diſſerē ꝓpter deū.ſz mag̃ pietas
Vñ.b.Hiero.in ep̄la. Licet in limine ſenex iaceat pr̄.ſcz
dom⁹ ad retinendū filiū ne recedat ab eo.⁊ ex collo pen-
deat nepos ac mater vbera q̄b⁹ te lactauit oñdat p cal-
catū perge p̄rem.⁊ p calcatā pge matrē.⁊ ſiccis ocl'is ad
vexillū crucis euola. Sūmū gen⁹ pietatis ē in h̄ eē crude
lē. Vñ ⁊ cuidā volēti xp̄m ſeq̄. ſz p̄us expectare ſepultu
rā pr̄is.xp̄s ait. Dimittite moꝛtuos ſepelire moꝛtuos
ſuos.tu aūt vadas relinq̄ns p̄rem tuū.⁊ annūcia ꝟbuz
dei Math.ix. Et adūtendū q̄ ſubtraxit ſe xp̄s a pntib⁹
cū eſſet duodēnis.cū.ſ.cōiter incipit in alijs pueris appa
rere ſcintilla vſus rōnis.cū ꝯcupiā incipit excitari ⁊ ti-
tillare hoīem ad malū.vt.ſ.tūc q̄ vult eſſe in his q̄ ſunt
pr̄is ſpūs.⁊ totū ſe tradere deo pntes et mūdū ꝺſerat ñ
expectās ſenectutē vl' iuuentutē.poſtq̄z fuit ſecli oblecta
mēta exptus. Bonū ē viro (dic̄ Hiere) ſi poꝛtauerit iugū
ab adoleſcentia ſua.ſ.ꝯſilia xp̄i adīplēdo. Vñ ⁊ dñs de⁹
cōiter q̄s elegit ad opa ſua magnifica agēda.vocauit in
pueritia vel adoleſcētia. Samuel ꝓpheta dñi ſingularis
⁊ iudex ppl'i antiq̄.in pueritia fuit dño ꝺdicat⁹. Dauid
adoleſcētul⁹ in regē dño iubete inunct⁹.⁊ ei⁹ cythareda
⁊ pſaltes ad pſternendū ſupbū gigantē goliath aſſum-
ptus. Johes bap.⁊ p̄curſoꝛ dñi antra deſerti teneris ſb
annis puerilib⁹ ciuiū turmas ac pntes fugiēs petijt.ne
leui ſaltē maclare vitā famine poſſet. Euāgeliſtā iohem
quē ſpū ſapiē ⁊ ītellect⁹ p̄ ceteris īpleuit ad eructandū
verbū ſuū in adoleſcētia vocauit.vt p̄rem ⁊ rhetia deſe
reret.b. Nicolaū.ſanctiſſimū Dñicū. Franciſcū. Bernar-
dū. Petrū martyrē. Thomā in pueritia vl' adoleſcentia
ad mūdi ꝯtemptū ⁊ ꝓpinq̄s relinq̄ndos īſpirauit.diſcāt
ergo adoleſcētes inſpirati ad dimittendū pntes ꝓpt ob-
ſequiū dei.cū dicūt eis. Fili q̄d feciſti.vl' q̄d facis ſic.id ē
cur ita nos deſeras. Rñdendo eis cū xp̄o. Oꝛ in his q̄ que
pr̄is mei ſūt.ſ.celeſtis opꝫ me eē.i.dīne inſpiratōi aſſē
tire.⁊ vt poſſim expedit⁹ dīnis ītendere. optet me vos
deſerere. Sic ⁊ ipa dei mater in infantia tēplo eſt obla-
ta.⁊ ibi ſm Johem damaſ.enutrita relictis pntib⁹ ⁊ ꝓ-
pinq̄s ac domo pncū.⁊ tota tradita dīnis obſequijs.

Criſt⁹ ſb-
traxit ſe a
pntib⁹ ad
huc duo-
dēnis iō.

Pro declaratione ſe. §. II.

cunde q̄ſtionis ⁊ rñſionis ꝯſiderandū eſt.q̄.b.v̄go ī tē
plo morā trahēs nō aſpiciebat hīcinde hoīes vt faciūt
vane mlieres ⁊ viri iuuenes.nec ad oꝛnamēta tēpli cu-
rioſe.nec ꝯfabulabat̄ cū alijs vt multi faciūt.cū tñ xp̄us
dicat. Dom⁹ mea dom⁹ oꝛōis vocabit̄. Et iō nolite face
re domū pr̄is mei domū negociatōis. ait iudeis Jo.ij.
ſed vacabit intēte oꝛōni.meditatōi.foꝛte mēte reuoluen
do dīna bñficia facta ⁊ ꝯferēda pplo dei.q̄ repñtabāt
in illis p̄cipuis ſolēnitatib⁹. Nā in feſto paſce q̄ð inter-
p̄tat̄ trāſit⁹ repñtabat̄ bñficiū illō q̄ trāſiēs dñs p egi
ptū occidit oīa p̄mogenita egiptioꝝ ſine moꝛte alic⁹ qui
erāt in domib⁹ hebꝛeoꝝ in q̄ꝝ ſupliminarib⁹ factū fuat
ſanguine agni ſignū thau.i.crucis p q̄ð flagellū cogēti
bus egiptijs ne peioꝛa flagella paterent̄ ſi retinerēt eos
ppl's ille trāſiuit de egipto.⁊ q̄ꝛ ꝓpter feſtinantiā nō po-
tuerūt fermētare panē paſtū ſecū poꝛtarūt.⁊ illā coctaz
comederūt.⁊ iō in ſignū h⁹ azima comedebāt ī illo feſto
q̄ð erat de mēſe marcij l' apul'.p illo āt nos hēm⁹ feſtuz
reſurrectōis illo tp̄e q̄ deo grās agere debem⁹ ⁊ lōge am
pliores p mai⁹ bñficiū nob̄ collatū.q̄ꝛ vicz fili⁹ iſte.b.v̄-
ginis dñs ih̄s pfecte etatis trāſiuit de h̄ mundo ad pa-
trē.de moꝛtalitate ad īmoꝛtalitatē reſurgēs ⁊ occiſus ꝟ-
tual'r p̄mogenitis egiptioꝝ.i.vicijs capitalib⁹ mundi p
paſſionē ppl'us dei liber a moꝛte.p ſignū crucis credite
exiuit de tenebꝛis pctōꝝ dirigēs ſe ad terrā ꝓmiſſionis
ſupna glīe. In ſcda ſolēnitate.ſ.pēthecoſtes.q̄ diſtabat
a feſto azimoꝝ p.xl.dies dñm laudabāt de bñficio eis
dato.ſ.leges decalogi ſiue legis moſayce ī mōte ſynai pro
q̄ nos feſtū agim⁹ pēthecoſtes ꝓ excellētioꝛe dono colla
to pplo dei ī mōte ſyon.ſ.legis n̄ tioꝛis.vt illa ſz amoꝛis et
grē noui teſtī infuſa apl's p.ſſ.ſm illud apl'i. Ex ſyon ex
ibit lex ⁊ ꝟbū dñi de hierl'm.q̄ꝛ ibi inchoauit p̄dicatio
apl'oꝝ. Tertiū feſtū vocabat̄ ſcenophegia ſeu tabnacl'm.
in q̄ bñficiū colebāt q̄ð ds in ꝺſerto xl.ānis hītare re-
fec̄ in tabnacul' itinerātes p illō paſtis māna celeſti pro
tectos ab inimicis.nec erat vt ait pš.ī tribub⁹ coꝝ īfir
mus.loco cui⁹ agim⁹ dedicatōes eccīe.ſ.glīe triūphā
tis repñtātes. In q̄ in tabnacul' glīe ſcti hītantes.ſ.coꝛ
poꝝ glificatoꝝ in fine.māna celeſtis fruitōis paſcūt̄ libi
ab inimicis.⁊ ab oīb⁹ miſ'ijs coꝛpis. Demū ad ſe reūſa
cū ñ viderz filiū iux̄ ſe imagiata ē q̄ acceſiſſz ad ioſeph
Recedēs ḡ iñ cū ī certo loco ei obuiaſſz.⁊ cū ñ viderz eū
cū ioſeph.extiārt eū eē cū alijs ꝯſagnicis ſuis.⁊ veniētes
iter diei.i.vna dieta.cū q̄ſitū iſ ꝓxiq̄s ⁊ notos ñ repiētes
dolē cepert.vñ reūſi ſt ī hierl'm ad eū r̄q̄rēdū. Timētes ne
foꝛte capt⁹ fuiſſz ab archelao filio herodis. cū a p̄re ſuo
recēt nat⁹ fuiſſz q̄ſit⁹ ad moꝛtē. Sz p⁹ triduū īuenert
cū ī tēplo.⁊ dicēte ei m̄re. Fili q̄d fe.no.ſic.rñdit.q̄ꝛ ī his
q̄ pr̄is.ꝛc. Tēplū māle illō.i.dom⁹ pr̄is mei.oz āt.i.decz
me eē ⁊ māere ī domo pr̄is mei.c⁹ ſū fili⁹ magiſq̄ ī alio
loco.fcat tēplū iſtō ſcāz ecclam ī q̄ oz me eē ꝯtinue p grāz
a l's ſuſtētari ñ valeret. Hic fiūt opa pr̄is.opa ſcā ⁊ ꝟtu
oſa.ñ rſurgēs ait iſ̄e.ecce ego vobiſcū ſū.ſ.ī eccīa oīb⁹ die
b⁹. Tēplū eccīe militātis trāſit ī triūphātē. Pš. Dñs in
tēplo.ſcō ſuo.do.ī ce.ſe.ei⁹.⁊ h̄ ēcē p maxie dom⁹ pr̄is.⁊
ibi oz me eē ad coꝛonādū eos. Cū igiť xp̄s īueniat̄ ī tē-
plo māli ñ ī theatro.ñ ī domo.ñ ī p̄toꝛio.ſi xp̄m velū⁹ ī
uenire.tēplū māle.i.eccīaz dēm⁹ freq̄ntare. Ibi ei īueīt̄
xp̄s.i.ſaluatoꝛ ad ſaluādū. Cū ei eccīa ſit loc⁹ ꝺputat⁹
ad oꝛōz magis bō ſe r̄colligit ad oꝛādū ⁊ ꝺuoti⁹ q̄z ī alijs
locis.ad q̄ð ēt vn⁹ exēplo alteri⁹ excitat̄. Lz āt ds ſit vbi
q̄z ad exaudiēdū.tñ tāto citi⁹ ⁊ efficati⁹ ⁊ vtili⁹ exaudit
q̄to ꝺuoti⁹ ⁊ a plib⁹ īuocat̄.⁊ iñ ſal⁹ pcurat̄. Ex ꝟtute
ēt ꝯſecratōis eccīe rep̄mit̄ malicia ꝺmonū.ne tm̄ vale
ant īſtar̄ fātaſijs vāis exoꝛātes.ibi ēt cōit̄ admīſtrāt̄
ſacrā q̄ p hoīes iuſtificāt̄ et ſaluāt̄.et iō in his q̄ patris
mei ſunt locis opoꝛtet me eſſe. Inuenit̄ ieſus in templo
eccl'ie militātis et m'to pfecti⁹ q̄ꝛ p fidē viuā.vñ ad eph.

iij. Hītare xp̄m ꝑ fidē ī cordibꝫ vr̄is. Cū eī xp̄us ſit ca-
put eccīe. vt ait apl̄s. ⁊ veri fideles mēbra eiꝰ. opꝫ xp̄m
eē ī h̄ tēplo. al̄s mēbra mortua eēnt ſepata a capite. Et
q̄ nullꝰ paganꝰ iudeus vl̄ hereticꝰ ē vl̄ eē pt ī tēplo hꝰ
eccīe cū n̄ hēat fidē. iō xp̄s ī eis n̄ ē. ſꝫ diabolꝰ. vn̄ augu.
Qr̄ ex̄ eccīam ē diabolꝰ. ſicꝫ ī eccl̄ia xp̄s. ꝑ h̄ q̄ſi diabolo
tradit̄ q̄ ab eccīaſtica cōione ſ̄mouet̄. xi. q. iij. Oīs. Cer-
tū ē ꝙ oēs īfideles q̄ ſūt ex̄ eccīaſticā cōionē. q̄nīmo ⁊ fi-
deles q̄ n̄ recte viuūt. ſꝫ dī ⁊ eccīe p̄cepta trāſgrediūt̄ ſm
meritū n̄ ſūt ī eccīa dī. vn̄ nec xp̄s ī eis. Un̄. b. Hier̄. Ec-
cleſia dī ē n̄ hn̄s macl̄aꝫ. ſ. pctī. neqꝫ rugā. ſ. duplicitat̄
vl̄ error̄. Et iō q̄ſq̄s ē aliq̄ ſorde pctī pollutꝰ. ſ. mortal̄ d̄
eccīa dici n̄ pt nec xp̄o ſbiectꝰ. d̄ pe di. ſ. Ex tua. Extra
eccīaꝫ āt exn̄tibꝫ. ſ. ꝑ fidē ſīn opibꝫ q̄ mortua ē n̄ pt eē ſa-
lꝰ ſꝫ ꝑditio ⁊ dānatio. ſic in figurā oēs q̄ repti ſūt ex̄ arcā
tpe noe diluuio ꝑiert̄. Igr̄ ſūmope laborādū ē vt ī tem-
plo eccīe q̄libꝫ ſit. n̄ ſolū nūero ſꝫ ⁊ merito. ⁊ ibi ſolū fiūt
opa pr̄is celeſt̄. i. v̄e v̄tuoſa ⁊ meritoria. Un̄ ⁊ ſalꝰ. q̄ in
his q̄ ſūt pr̄is mei oꝫ me eē ait xp̄s. Q̄d ſi q̄s amiſerit ie-
ſum q̄ n̄ amittit̄ q̄ ad grām. niſi ꝑ pctm̄ mortale. req̄rat
cū dolore cū maria. ⁊ pꝰ triduū n̄ añ. ſ. ꝯtritōis. ꝯfeſſiōis
⁊ ſatiſfactōis. ſaltē ī ꝓpoſito q̄ ad ſcōm ⁊ tertiū. ⁊ iter̄ in-
ueniet r̄cupando graꝫ amiſſā. ex q̄ tēplo aſcēdit̄ ad tem-
plū celeſte ſctāſcō. vbi xp̄m opꝫ eē. vt ſui electi n̄ ſolū
ſua diuinitate. ſꝫ ⁊ hūanitate ꝑfruat̄ perpetuo.

Pro declaratiōe ter .§. III.

tie q̄ōnis ⁊ m̄ſionis ł aduārtēdū ꝙ q̄rētes maria ⁊ Joſeph
ih̄m. cū īt̄raſſent tēplū. i. porticꝰ tēpli inueneřt eū ibi. nō
vbicūqꝫ ſꝫ in loco excellētiori. ſ. ī medio doctor̄. n̄ q̄dem
ocioſuꝫ ł puerilia tractātē. ſꝫ audiētē ⁊ īterrogātē illos.
Interrogās ḡ ma. q̄d feciſti nob ſic. i. cur. Rn̄. q̄ ī his q̄
pr̄is mei ſūt oꝫ me eē. Si q̄dē q̄ ſcpta ſt̄ ī lege, pphetijs ⁊
pſalmis pr̄is mei. i. a pr̄e meo dcā ⁊ r̄uelata ſt̄. ⁊ q̄ obſcu-
ra ſt̄. Tenebroſa inq̄t ps̄. aq̄ ī nubibꝫ aer̄. i. valdē obſcu-
ra. aq̄ doctrīe ī pphetijs. Et q̄ nullꝰ pt īterp̄tari obſcuri-
tatē legis ⁊ pphar̄. meliꝰ ⁊ aptiꝰ q̄ꝫ pt expone filiꝰ. iō in
his q̄ pr̄is mei ſūt oꝫ me eē. ſ. ſcptur̄ ſacris exponēdis.
Ubi nota ꝙ inuenerūt in medio doctor̄. Hi erāt docto-
res ſacre ſcpture. n̄ ph̄ie ł aliar̄ ſciar̄. ī medio īuenerūt
doctor̄. i. ī ꝯſonātia ⁊ ꝯcordia eor̄. n̄ ī falſa expoſitōne.
Ego (ait dīna ſapīa) ī altiſſimis hito. ſ. doctrīs. ⁊ erudi-
tis īter̄ſū cogitatōibꝫ nl̄la altior doctrīa ſac̄ ſcptura. q̄ d̄
dīnis ꝑfectiꝰ ⁊ vtiliꝰ loquit̄ cūct̄ ſciētijs. hec d̄ moriꝰ af-
fertiꝰ īſtruit tenebras eor̄ depellit vicia repellē fac̄. Un̄
Seuerinꝰ papa. Sic ſtellas n̄ extiguit nox. ita mētes
fideliū īherētes ſacre ſcpture firmamēto n̄ obſcurat mun-
dana iniq̄tas. di. xxxviij. Et Hiero. Ama ſtudia ſcptura-
rū. ⁊ carnis vicia n̄ amab. Inueneřt āt ipm audiētē et ī-
terrogātē. ⁊ prudēter r̄ndentē. dic euāge. vbi īuuit̄ eius
hūilitas ī eo ꝙ audiebat. Prou. j. Audiēs ſapiēs ſapiē-
tior erit. ſꝫ ī ſapīa creſcē n̄ poterat. q̄ hēbat ſciam dinaꝫ
oīa ſciētē n̄ ſolū q̄ fueřt ſūt ⁊ erūt. ſꝫ ēt q̄ deꝰ facē pt q̄
nūq̄ꝫ faciet. Habebat aīa ſua ſciam bt̄or̄ ꝑfectiꝰ oībus
Nā ſciebat ex ea oīa q̄ fcā ſūt ⁊ q̄ fiūt ⁊ erūt. Hēbat ſciaꝫ
īditā ſeu īfuſā ꝑ ſpēs īditas rer̄ mēti ſic hn̄t aīe cū exe-
unt de corpe. ⁊ adā cū fuit creatꝰ. ⁊ āgeli hēbāt ⁊ ſciaꝫ ex-
perimētalē quā ex his q̄ paſſus ē didicit. Un̄ q̄d ait e-
uāge. q̄ xp̄s creſcebat ſapīa. ītelligit̄ q̄ ad oñſionē corā
hoībꝫ. n̄ q̄ ad hitū. q̄. ſ. q̄ꝫto magis creſcebat etate. tanto
maiorē ſapīam oñdebat ī ꝯuſatōe ſua. Cū ḡ eēt ſapien-
tiſſimꝰ audiebat doctores. īterrogabat q̄ſi vellꝫ addiſcē
docēs nos ī h̄ hūilitatē vt n̄ r̄cuſemꝰ audire alios ēt ini-
micos. Ne erubeſcamꝰ īterrogare q̄ ignoramꝰ. iuxta illud
Interroga pr̄es tuos ⁊ ānūciabūt tibi. maiores tuos et
dicēt tibi. Qui eī q̄rit īuenit. Et q̄ꝫtū dꝫ eē ſollicitꝰ ⁊ ſtu-
dioſꝰ ad īterrogādū ⁊ q̄rēdū ſciam. oñdit. b. Hiero. in e-
piſtola ac paulinū exēplo antiq̄r̄ platōis ⁊ alior̄ pauli
aplī eūt̄ ad ꝯferēdū cū apl̄is eunucbi īterrogātꝫ a p̄hi-
lippo ⁊ alijs vt hēs ī ꝓlogo biblie. Quid āt īterrogaret
n̄ ē ſcriptū. ſꝫ pie credi pt. ꝙ īterrogaret d̄ ſcpturis ptinē-
tibꝫ ad aduentū meſſie. Et cū doctores diuiſi dicerēt ⁊ n̄
vere. r̄ndebat prudēter oñdēs n̄ ſic poſſe ītelligi ꝓpter rō-
nes repugnātes q̄s adducebāt. vtpote exēplū d̄ ꝓphetia
Jacob Geñ. xlix. c. Nō auferet̄ ſceptrū d̄ iuda ⁊c. Et de
Eſa. Paruulus natus eſt nobis. Et de daniele q̄ ad ſe-
ptuagīta hebdomadas ⁊ hmōi. ī q̄bꝫ a iudeis varie ſūt
expoſitōnes. ſed non vere vt habes in hiſtoria.

De virgine cum fuit in nuptijs que ſignificāt nupti-
as ſpūales inter deū ⁊ eccl̄iam Cap. xxxviij.

ERat ibi mater ieſu Jo-
han. ij. ſcꝫ in nuptijs. Nuptie iſte vt cōiter dr̄.
fuere Johis euāgeliſte. q̄ nepos erat v̄gīs gl̄ioſe ex par-
te mr̄is. Nā mr̄ ipiꝰ iohis ⁊ iacobi maior̄ q̄ dicta ē ma-
ria ſalome nupta zebedeo. ex q̄ genuit ipos iohēm ⁊ Ja-
cobū. ſoror fuit v̄gis gl̄ioſe. Et iō vt ꝯſanguinea vocata
fuit ad nuptias nepotis. ac filiꝰ eiꝰ cū diſciplis. Que et
ſi mr̄ dn̄i ⁊ regīa celor̄ vt hūil̄ n̄ fuit dedigta nuptijs
paupculi piſcator̄ adeo paupis vt vinū d̄ficeret ī ipis
nuptijs. Cū tn̄ defectui ꝓuideri obtinuit a filio eiꝰ hn̄-
dicto. vt v̄e miſicors ꝯpaſſa v̄ecūdie īopū. Et pn̄tia ſu-
per ſua ⁊ filij n̄ reprobās. ſꝫ approbās ſtatū ꝯiugatorū
in tiore dn̄i nuptias celebrantiū. vt legit̄ d̄ ſcō thobia ⁊
vxore. Et ꝑferēs ſtatū v̄ginalē ł vidualē copule ꝯiuga-
li. vt maior̄ meriti. Nā matrimoniū ꝯtū d̄ pn̄ti n̄ ꝯſu-
mauit. ſꝫ relicta vxore viſo miraclō ꝯuſiōis aq̄ ī vinū. ſe-
culū d̄ſerēs xp̄i diſcipl̄atū aſſūpſit ⁊ v̄go ī euū ꝑmāſit.
Significāt āt he nuptie ſpūales nuptias celebratas in-
ter deū ⁊ eccīaꝫ ī gn̄ali. vl̄ deū ⁊ quālibet aīaꝫ ī ꝑticl̄ari.
Et ī oībꝫ erat ibi mr̄ ih̄u. b. v̄go maria. Quātū ad nu-
ptias eccīe notādū ē. ꝙ ſpōſꝰ ear̄ ē dī filꝰ. d̄ q̄ Jo. euā.
aiebat. Qui hꝫ ſpōſaꝫ ſpōſꝰ ē. Spōſa eccīa. Un̄ ꝓpha ī
pſona eiꝰ. Tāq̄ꝫ ſpōſā coronauit me corona. He facte ſūt
ī chana galilee. Chana īterp̄tat̄ zelꝰ. galilea v̄o trāſmi-
gratio. Ex zelo. i. ītēſo amore filij dī ad eccīaꝫ. fcē ſūt iſte
īter xp̄m ⁊ eccīaꝫ. Et hic fit trāſmigratō d̄ tenebr̄ erro-
rū ad lucē v̄itat̄ d̄ vicijs ad v̄tutes. d̄ morte ad vitam
grē ⁊ glīe. Thalamꝰ har̄ nuptiar̄ fuit vterꝰ v̄gis in q̄
ꝯiūcta ē nāt̄a dīna hūane. ps. xviij. Ip̄e. ſ. xp̄s tāq̄ꝫ ſpō-
ſus pcē. d̄ tha. ſuo. Et ſic erat mr̄ ieſu. ibi vt ꝑncipal̄. ipe
āt ih̄s ſpōſꝰ vocat̄ cū diſciplis eiꝰ. i. īuocat̄ ī auxiliū ab
ipa eccīa vt honoret. ſbueniat. mira faciat ī ea. Ad q̄d ēt
opat̄ mr̄ eiꝰ apd̄ cū ītercedēs ad ꝓuidēdū d̄fectui nr̄o.
Sex āt idrie aq̄ ſm Bedā ſūt ſex etates ī q̄bꝫ ē aq̄ ſa-
piētie ſalutar̄ q̄ ꝯtient ī ſe myſterio nuptias iſtas eiu ſa-
cramtū īcarnatōis ſb v̄bis hiſtorialibꝫ. Quidē ſꝫ l̄ram
ad modū aq̄ hꝫ mētē ⁊ refrigerare ⁊ lauar̄ a ſordibꝫ ma-
lor̄ mor̄. Sꝫ xp̄o aduēiēte ꝑncipal̄r ad ipas nuptias. i.
dei filio īcarnato. aq̄ꝫ mutauit ī vinū cū apuit diſcipul̄
ſenſū ꝑ ſpm̄ ſcm̄. vt ītelligerēt ſcpturas. Eſt igr̄ vinū ſen-
ſus ſpūal̄ q̄ elicit̄ ex l̄ra ſeu hiſtorijs ſcpture. q̄ ſeſꝰ vtiq̄ꝫ
maḡ ſapit. maḡ letificat. maḡ calefac̄ mētes fideliū q̄ꝫ
ſeſꝰ l̄ral̄. imo ſeſꝰ l̄ral̄ male ītellectꝰ mltos fac̄ īflar̄ vt iu-
deos ꝑſumētes d̄ ſua iuſticia. alios īfrigidar̄ oīno. vt heti-
cos calore caritat̄ ꝑuatos. Et ex h̄ ſig̃ mltū gl̄ificatꝰ eſt
xp̄s d̄claratꝰ hoībꝫ q̄ h̄ myſteriū ab antiq̄s fuat ꝓpheta-
tū. Et erat mr̄ ieſu ibi ī ill̄. ſ. figur̄ d̄ſigta. Capiūt quo-
q̄ꝫ idrie ſigl̄e metretas binas ł ternas. q̄ electi q̄ fueřt ī
ill̄ tpibꝫ ſeu etatibꝫ habueřt ad mēſurā certā fidē trinita-
tis viuā īplicite vl̄ explicite ł geminā dilectōeꝫ. ſ. dei ⁊ p-
ximi. q̄ ſine fide eē n̄ pt. fuit h̄ initiatū mr̄imoniū in pa-
triarchis et ꝓphetis facta eis ꝓmiſſiōe. ratificatū in in-
carnatione. conſumatum in gloria. Apocalipſis. xix. ca.

Criſtꝰ iue-
nit̄ ī me-
dio docto-
rum ⁊c.

Nuptie
he q̄d ſi-
gnificēt.

Sex idrie
q̄d ſignifi-
cent.

Ca.38.Q, ſancta maria fuit in nuptijs

Beati qui ad cenā nuptiaꝝ agni vocati ſunt.

Eſt ergo prima idria .§.I.

prima etas. Et in hac vt aq̄ eſt hiſtoria qñ adam ſopo⸗
rato. formata eſt eua ſponſa ei⁹ ex oſſe de latere ſuo. vñ
vigilās ab extaſi ait. Hoc os ex oſſib⁹ meis. ⁊ caro ð car⸗
ne mea ꝓpter h̄ relinquet hō p̄rem ⁊ matrē ⁊ adherebit
vxori ſue. ⁊ erūt duo in carne vna Gen̄. ij. Lr̄a hic ꝗ̄tū
ad hiſtoriā ml'tū edificat. ꝯſolat̄ ⁊ mūdat. Nā oñdit ma
trimoniū (et ſi q̇d carnale) tñ īſtitutū a deo. Et q̇a vxor
facta eſt nō de pede viri. neq̧ de capite. ſed de latere. nō
debere a viro vxorē vilē ⁊ ancillā tenere. q2 nō de pede.
nec ꝑmittere eā ſibi dñari. q2 nō de capite. ſ3 vt ſociā. q̇a
de eo facta viro ſubijci. fideq̧ ꝯiugij alter alteri ſeruare
q2 in ſingulari hō ⁊ vxori adherebit ⁊ ad hūc finē adhe
re. i. coniugio vti vt filios hēant. Et h̄ eſt qđ dicit. Erūt
duo in carne vna. i. ad ꝓcreandū vnū corp⁹. ſ. filij. Sed
cū accipimus ſenſum ſpūalē h̄ latentē meli⁹ ſapit et le
tificat mētē. Nā adā ſoporat⁹ ſignificat xp̄m adā ſecūdū
in cruce morientē. de cui⁹ latere formata eſt vxor. i. eccl'ia
figuratiue. qñ ſcȝ ꝑcuſſo lācea latere exiuit ſanguis ⁊ aq̄
que ſignificāt duo p̄cipua ſacr̄a. ſ. aq̄m baptiſmi q̇ ē p̄i
mū ſacramētoꝝ ⁊ maxie efficacie ſup alia ⁊ eucharistiā
qđ eſt quaſi vltimū ſacramētoꝝ ⁊ maximū ī eſſe. Et ex
his et gratia coꝝ eccl'ia ē q̄ſi formata. Ex oſſe aūt facta
eſt mulier et ꝓ oſſe in viro appoſita ē caro. q2 eccl'a hab3
fortitudinē ex xp̄o et xp̄s q̄ſi infirmitatē habet. ſ. morta
litatis ex eccleſia. i. ꝓpter eccl'iam. Relīq̇t ꝓpter hanc ſibi
ꝯiungēdā dei fili⁹ p̄rem ī cel' relīq̇t. inq̄ꝫtū hūanitate fa
ctus ē mior. matrē in terris. q2 ſynagogā de q̄ nat⁹ eſt. et
adheſit vxori eccl'ie. Vel relīq̇t p̄rem et matrē. q̇ nō ha⸗
buit in cel' matrē. nec in terris p̄rem. fuerūt duo ī carne
vna. i. due res due nature. ſ. dīna et hūana in vna perſo
na ſeu vno hoīe. Nā caro ſumit̄ ꝓ hōie. vt ibi. Videbit
oīs caro ſalutare dei. Et erat ibi mater ihu. q2 in para⸗
diſo terreſtri h̄ factū eſt. q̇ deſignat beatā mariā. Unde
canit de ea eccleſia. Emiſſiones tue. i. cogitatōes. affect⁹
actiones a te ꝓcedentes paradiſus. Ecce q̄ſi aq̄ cōuerſa
in vinum dulcius ſapiens.

Secunda idria ſecun .§.II.

da etas incipiens a noe vſq̧ ad abraam. hui⁹ idrie aq̄ ē
hiſtoria q̄ habet̄ Gen̄. vi. ſ. q̄ noe fabricauit arcā in qua
conſeruauit tres filios ⁊ oīa genera aīaliū. et poſtea vine
am plātans inebriatus ē vino. diſcoopertuſq̧ deriſus ab
vno. et ab alijs duob⁹ reuerenter coopertus. Ml'tū mun
dificat aq̄ hui⁹ littere. dū diligēter aduertit̄ q̄ ꝓpt̄ peccā
ꝑcipue carnis diluuiū dñs īmiſit ſup terrā. vt diſcat q̇ꝫ
libet ſe ab his cauere. abſtinereq̧ ſe a nimietate vini ne
inebriet̄ ⁊ derideat̄. Docent̄ ⁊ filij ne irrideāt p̄ntes ī ſu
is defectib⁹ ne incurrāt maledictōez coꝝ vt cham. ſ3 re⸗
uerent̄ ſe hēant vt bñdictōem accipiāt. vt ſem et iaphet
S3 mutat̄ hec aq̄ in vinū cū exponit̄ allegorice. Noe eſt
xp̄s q̇ arcā fabricauit eccl'iam. in q̄ tres filij ſaluāt̄. i. tres
ſtat⁹ timentiū deū. q̇ filij ſūt adeptōe. ſ. ꝯiugati. p̄lati. ⁊
cōtinētes. ml'ta q̇ꝫ genera beſtiaꝝ ibi ſaluant̄. q̇. ſcȝ aliq̇
tpe fuerūt beſtiales. ſ3 poſtea ꝯūſi ſaluant̄ in ea. oēs āt
q̇ ſunt extra eccl'iam ꝑ defectū ſcȝ fidei vel caritatis. dilu⸗
uio infernali percūt vt docet Grego. xxiiij. q. i. Or ex ſo⸗
ctōis quaſi ebri⁹ fact⁹ nud⁹ ſtetit in cruce. Vñ ppl'i iu⸗
deoꝝ ſignant̄ ꝑ cham q̇ irriſit. alij duo filij. ſ. ꝑ creatōem
ſic et p̄mi⁹ reuerēter ſe hūerūt. et cū mag̃ hōre hūerūt ig̃⸗
ni. Erat q̇ꝫ ibi mr̄ ieſu in figurā cū ait dñs. Arcum me⸗
um ponā in nubib⁹ celi. Cūq̧ obduxero nubib⁹ celū q̄ſi
turbat⁹ ꝓpter peccā hoīꝫ. volēs iterū diluuiū īmittē igne
vel alio flagello mundū ꝑcutere. apparebit arc⁹ me⁹ ī nu⸗
bib⁹. Arcus iſte q̇ naturalr̄ cauſatur in aere ex reuerbe
ratiōe radij ſolaris in nubē roridā eſt. b. q̄ m. cauſata eſt
in celo eccl'ie ex reūberatōe dini amoris in nubē roridā
in ip̄a3 plenā rorē celeſtis gr̄e hn̄s colorē ceruleū flexibi
lis miſericordie iacinctinū ꝯtēplatōis rubicūdū aciē. ex
qua fundit̄ ſanguis rube⁹ ſi expedit. Cū aūt dēs ml'to⸗
ciens ꝓpter peccā hoīm minat⁹ fuerit īmittere diluuium
diuerſoꝝ flagelloꝝ. apparēs arc⁹ iſte in nubib⁹. i. inter
ſctōs corā deo ad intercedendū q̄ſi recordat⁹ miſericordie
ſue ſubtraxit ſe a flagellis īmittēdis ꝯminatus ex arcu
iſto. ecce q̄ꝫ dulci⁹ vinū iſtð ⁊ mag̃ letificatiuū q̄ꝫ aq̄ illa

Tertia idria. etas .§.III.

ab abraham vſq̧ ad dauid. in que hr̄ q̄ moyſes in de⸗
ſerto manēs ad paueſcendū oues vidit rubū ardere et
nō ꝯſumi ad que ꝑgens vt cerneret. dictū eſt ei vt ſolue
ret calciamentū de pedib⁹ ei⁹. Cui accedenti dñs dixit.
q̄ deſcenderet viſitare iſrl' ⁊ liberare de ſeruitute dura
pharaonis ꝑ ſigna magna. Ad aquā ꝑtinet hui⁹ idrie
cōſiderare. qđ dñs ait ꝑ Oſee. Ducā eā in ſolitudine. ſcȝ
aīam. ⁊ loq̄r ad cor ei⁹. oportet eñ ſemotū eſſe a tumultu
occupationū mūdi ⁊ fantaſiaꝝ q̇ vult vacare ſimplicita
ti paſcēdo oues. īnocuas cogitatōes ⁊ affectiōes. ⁊ tunc
in ꝯtemplatiōe videt qm̄ deus noſter ignis conſumens
eſt malicias nr̄as. ⁊ accedentē ad eū oportet ſolutū eſſe ab
opib⁹ mortuis. S3 guſta vinū ex aq̄ iſta mutatū quod
ſuauius eſt. Ignis eñ in ſpineto. eſt dītas in hūanitate
noſtra ſpinoſa ſeu pungitiua penalitate. q̄ ꝯiunctio fa⸗
cta fuit in incarnatōe. in qua nec ignis conſumpſit ru⸗
bū. nec rub⁹ extinxit ignē. q2 nec dīnitas ꝯſumpſit hu⸗
manitatē. ſ3 eā ꝯūtēdo ī ſubſtātiā deitatis. nec dīnitas
cōuſa ē in humanitatē. ſ3 ſaluata eſt vtriuſq̧ nature ꝓ
prietas in vna ꝑſona indeq̧ ꝑ h̄ myſteriū viſitat⁹ ē po
pul⁹ dei. erutus de ſeruitute diaboli. ad qđ myſteriū itel⸗
ligendū pie oportȝ exuere rōnes ⁊ affectus. Et erat ibi ma
ter ieſu maria. Nā vt canit eccleſia. ip̄e idē rub⁹ incōbu
ſtus ſignificat ꝟginitatē marie ſeruatā. quia ip̄a ex ſpi⸗
nis orta iudeorum. nō eſt combuſta in conceptu ſuo ar
dore concupiſcentie vt alie mulieres. ſed virorum in ea per⸗
manſit virginitatis.

Quarta idria id eſt .§.IIII.

quarta etas fuit a dauid vſq̧ ad trāſmigratōem baby
lonis. in qua habes hiſtoriā ſanatōis ezechie egrotantis
ad mortē ꝓpter peccm̄ ſuū. ⁊ ſcḿ demerita ſua moriendo
prenunciatū. Cui penitenti vere collata eſt ſanitas. ſig̃
hui⁹ ſanatōnis conſequēdo ſibi datoq̧ ſol in horologio
achaz retrocederet decē lineis ſeu gradib⁹. qđ ⁊ factū eſt
Aq̄ iſta ſuauis eſt penitētib⁹. q̇ cū ꝓpter delicta ſua me⸗
reant̄ mortē eternā. ſi ꝟe peniteāt. ds ſanat. ⁊ vbi ſol iuſti
cie eis tēdebat ad occaſū vt eos ſeq̄rent̄ tenebre inferna⸗
les elōgant̄ ab eis tenebre. ⁊ tēdit ad ortū gr̄e. Guſtet ar
chitriclin⁹ q̇libet p̄lat⁹ vl' doctor in his nuptijs aquam
iſtā vinū factū et dicet. Tu aūt ꝟe ſeruaſti bonū vinum vſq̧
adhuc. Infirmato eī gn̄e hūano ad mortē aīe corporis ꝓ
pter peccm̄. ſanat̄ q̇ tñ ex eo p̄niam agit ī q̄ ē ꝟtu⁹ paſſiōis
inſita. S3 q̇ ſigno vl' mō. ſole iuſticie deo nr̄o reuertēte
retro decē lineis ſeu gradib⁹. Nouē linee recte ſūt nouē
ordīes angeloꝝ iuſti creati. Nā decīa eſt natura huma⸗
na recta ⁊ ip̄a creata ī iuſticia origīali. Reuſ⁹ ē ſol retro
decē iſtis lineis. q2 mior fact⁹ ē nouē ordib⁹ āgeloꝝ. iuxta
illđ ps̄. Minuiſti eū paulomi⁹ ab āgel'. ſ. ꝓpt̄ mortalitatē
aſſūptā ⁊ ī decīa ſe locauit. naturā aſſumēſ hūanā. imo
īfra ip̄a3 vr̄ ðſcēdē di. ꝑ ps̄. Ego ſū ꝟmis ⁊ ñ hō. et erat
ibi mr̄ ihu. q2 ſignificat̄ ꝑ horologiū achaz regl' ð c⁹ re⸗
gali ꝓgenie ðſcēdit ꝑ quā trāſiuit ſol ip̄e hō fact⁹.

Quinta idria.i.quin .§. V.

ta etas est a trāſmigratōe babilonis vſq̄ ad xp̄m. ⁊ in hac hēs hiſtoriā. vt aqm ꝯuiuiū magnū qđ fec aſſuer⁹ mōarcha mōi pncipib⁹ ſuis ⁊ pplo ſuo ı̄ tcio āno rḡı̄ ſui.ı̄ q̄ q̄ vxor ei⁹ vaſthi noluit accedē.vocata ab eo p eunuch. os ire ꝯtēpſit puata fuit ꝓpter ſupbiā ſuā regno ⁊ cōiu gio.⁊ ſpōſa aſſūpta heſter pulcerria ⁊ hūil.q̄ pſecutōꝫ ppl'i ſui ſenciēs pcib⁹ ſuis ipetrauit libatōeꝫ ei⁹ ⁊ hoſti um pditōem.vt hr̄ heſteri diūſis.c. Mundare fac aq̄ iſta mētes a ſupbia ⁊ ꝯſolari.ı̄ eo q ſupb ōs reſiſtit ⁊ re probat .⁊ hūiles exaltat.ac afflictos ſe iuocātes a malis libat ipſos ⁊ iuūdos pſternēs. Sꝫ guſta vinū ei⁹ ⁊ ſua ui⁹ erit. Nā aſſuer⁹ q̄ ı̄terpraƚ btitudo.ſ.glioſ⁹ ōs dn̄s tertio āno regni ſui.i.ſub tertio ſtatu.ſ.grē.ñ nature ƚ le gis moſayce.pauit ꝯuiuiū cūctſ pncipib⁹.i.aplīs ⁊ diſci pul.⁊ alijs refectionē ſacroꝝ ⁊ doctrine ſue. Ad hˀ iuita ta vaſthi.i.ſynagoga q̄ oli erat vxor q̄ſi dei ꝓpter cultuꝫ veri dei.q̄ erat ı̄ ea.q̄ ꝓpter ſupbiā ſuā accedē noluit cre dēdo. vñ ipa reproba eligiƚ ı̄ vxorē.gētilitas ꝯuſa ad fi dē hūil. Vñ heſter hūil' ı̄terpraƚ pulcerria ꝟtutib⁹.q̄ ⁊ ſi pſecutōēs patiaƚ ı̄ pplo ſuo fidel' tādē libaƚ ab hoſtib⁹ ſuis. Et erat ibi mr̄ ihu. Jpa ei figuraƚ ı̄ heſter q̄ hūilia fit ſponſa dei ı̄ myſterio icarnatōis.⁊ ipa ē q̄ ſua ı̄terceſ ſione liberatōeꝫ obtinet a deo ab oppreſſionib⁹. perſecu tionib⁹ .⁊ tem ptatōnibus populi ſui fidelis.

Sexta idria.i.ſexta .§.VI.

etas ē a xpo vſq̄ ad antixp̄m. Jn hac vt aq̄ ē pabola re gis q̄ fec nuptias filio ſuo ad q̄s mltos vocauit.ſꝫ pau ci venerūt.vñ tales ñ guſtauerūt refectōeꝫ nuptiaꝝ. Ex ve niētib⁹ q̄ ıp̄parat⁹ acceſſit.ñ veſtit⁹ veſte nuptiali cum ſui mag ꝯfuſiōe elect⁹ ē. Alij āt q̄ acceſſerūt ı̄ decēti hitu guſtarūt ſuauitatē ꝯuiuij. Scđm corticē lr̄e docemur. vt vocati ad aliq̄m refectōeꝫ ſpūalē ñ dēm⁹ renuere noſ repire ı̄ aliq̄ ꝯgregatōe facta ad bonū faciēdū.⁊ multo mın⁹ ñ pſeq̄ ƚ noce talib⁹ et ꝯtēnē. ſꝫ ꝯueniēdo ad h⁹. nō vti fictione ⁊ idecēter ibi manē ñ ꝯueniēdo cū alijs q̄ tales ꝯfundūƚ. Sꝫ vinū ei⁹ ē.q̄ rex vniūſi ōs nupti as fec filio ſuo q̄ñ cū ı̄carnari ꝯſtituit. h⁹ ſpōſa ē eccl'ia nuptie ſeu ꝯuiuiū h⁹ ꝯiugij ē refectio ſpūal.q̄ hr̄ ex va rijs epul.puta doctrīs exēplis ſctōꝝ ⁊ ſacris miraculis ⁊ hmōi. Uocaƚ ad has nuptias mlti p aplos ⁊ alios p̄ dicatores. Et aliq̄ nec venire dignāƚ.q̄ ad fidē ñ ꝯuer tunƚ. Et aliq̄ ex negligētia ñ curātes de ſui ſalute.ſꝫ ter renis totalr̄ dediti. Alij ñ ſolū venire ꝯtēnūt.ſed ad nu ptias vocātes eos pſequunƚ ⁊ occidūt vt iudei ⁊ genti les pſecutores xp̄ianoꝝ.q̄ oēs ı̄ aīa ⁊ demū ē corpe ꝯfū pti ⁊ ꝯfuſi ſūt. Ueniūt āt ad has nuptias q̄ credūt.ſꝫ ñ hn̄tes veſtē nuptialē cū dedecore a rege demū expellūƚ ⁊ puniūƚ q̄.ſ fidē ⁊ ſi hēant.nō hn̄t caritatē. Qui vo fi de hn̄t q̄ p dilectionē opaƚ.hi fruūƚ his nuptijs. h per grām ⁊ poſtea p gl'iam. Et erat mr̄ ieſu ibi.q̄ vt dic Gre go.thalam⁹ vbi celebratū ē iſtō ꝯiugiū ſeu ꝯiūctio dei cū hūana natura.in q̄ ē eccl'ia fuit vter⁹ ꝟgīs. Vñ Ps. Jpe tāq̄ ſpōſus pcedēs de tha.ſuo. Et ipa ē mediatrix q̄ pcurat nob ı̄ his nuptijs vinū dilectōis ⁊ ꝺuotiōis.

De nuptijs penitentium. Caplm̄.xxxix.

Erat mater ieſu ibi Jo

h.ij. Ultra nuptias ſeu mr̄imoniū allegori cū ı̄ter xp̄m ⁊ eccl'iam ı̄ generali.eſt aliud mr̄imonium morale.qđ celebraƚ q̄tidie ı̄ter deū ⁊ aīam. Vñ dn̄s p p pherā Oſee.ij. ait cuilibet aīe. Spōſabo te mihi ı̄ fide. Et q̄ fides ſuſcipiƚ ı̄ baptiſmo.tōc tūc deſpōſaƚ aīa xpo ⁊ fit in chana galilee.i.ex zelo intenſi amoris ad aīam .ex q̄ ipa aīa trāſmigrat.de morte pctī originał ad gratiam

Chana eni ı̄terpraƚ zel⁹ ⁊ galilea trāſmigratio. Intereſt ibi vt grām merito ſue paſſiōis ꝯferēs ⁊ ı̄ter ei⁹ vt me diatrix eā pcurās. Sꝫ cū puer puenit ad vſuꝫ rōnis.vt in plib⁹ recedit aīa ei⁹ a legitimo ſpōſo deo p pctm̄ mor tale.⁊ fornicaƚ ſeu adulteriū ꝯmittit cū diuiſis.vicꝫ inhe rēdo ſe ⁊ ꝯiūgēdo p inordinatū affectū varijs creaturis diuitijs voluptatib⁹.honorib⁹.⁊ hmōi. Cū autem reuſ titur ad penitentiā dimittēdo vicia ⁊ pctā.deus ſua pie tate ⁊ dilectione iterū ſibi deſponſat.ſed in iuſticia. Un de per Oſee.c.ij.ait. Deſponſabo te mihi in iuſticia.i.iu dicio.⁊ miſericordia. Jn fide etiam ia deſpōſata erat per baptiſmū.que fides nō amittiƚ p pctā.⁊ ſi iformis maſ neat. deſponſaƚ ergo p pn̄iam que eſt pars iuſticie ex p te anime.⁊ miſerationib⁹ ex parte dei.q̄ ſola miſericor dia iuſtificat peccatorē. Un dn̄s per Jiere.ca.iij.vulgo dr̄. Si dimiſerit vir vxorē ſuā.ſcꝫ ꝓpter adulteriū vel ſu ſpitionē eius.et recedens ab eo.ſcꝫ vxor duxerit virū al terū. Nunq̄d reuerteƚ ad eū vltra.nūquid nō ꝯtaminata erat. Prius anima deſponſata deo dimittit ſponſum deum.ſcꝫ p pctm̄ adulterando ſpūaliter.q̄ deus dimit tit anima gratiā ſubtrahēdo ⁊ recedēdo ab ea. Et cum tot fornicaƚ.q̄ creaturas inordinate diligit.et tamen ſi homo dedignareƚ talē reſumere in vxorem.deus nō de dignetur. Un ſubdit. Tu autem.ſcꝫ anima fornicata es cum amatorib⁹ multis.⁊ tn̄ reuertere ad me.ſcꝫ per pe nitentiā.et ego ſuſcipiā te iterū in ſponſam. Uocatur ad hoc ꝯiugium xp̄s q̄ gratia quā dimiſit in ſacramento pn̄ie merito ſue paſſionis ibi opaƚ. Et erat ibi mater ie ſu.et pcipue vocata.et inuocata ſi pctōr habet deuotio nem ad eam vt procuret ſibi ſalutem.

Sex ſunt idrie in his .§.I

nuptijs poſite.aque ad purificandū. De q̄bus Bern̄.in ſermone in ephiphania dn̄i ait. Sex idrie poſite ſunt his qui poſt baptiſmū in pctā labunƚ. Exuim⁹ tunicā veterē.ſcꝫ per baptiſmū. Sed heu peius reinduim⁹ eā. Lauim⁹ pedes noſtros ⁊ pei⁹ inq̄nauimus eos.ſcꝫ per actualia peccata mortalia. Prima ergo idria eſt cōpun ctio .de qua legim⁹. Jn quacunq̄ hora ingemuerit pec cator omniū iniq̄tatum ei⁹ nō recordabor. Et Criſoſto. Lacrime lauant delictū. Scđa eſt cōfeſſio. Omnia ſiqui dem in ꝯfeſſione lauanƚ.ait quidā. Tertia eſt elemoſy naꝝ largitio. Vñ in euangelio. Date elemoſynā ⁊ oīa mūda ſunt vobis. Sꝫ nota q̄ ait Grego.i.q.i. Non eſt putanda elemoſyna.ſi pauperib⁹ diſpenſeƚ qđ ex illici tis reb⁹ acquiriƚ.quod ſcꝫ debet reſtitui. Naꝫ q̄ male ac cipit vt bene diſpenſet. potius grauat q̄ iuuat. Quar ta eſt iniuriaꝝ remiſſio.ſm q̄ orātes dicimus. Dimitte nobis debita noſtra ⁊c.h. Aug⁹.de pe.di.iiij.ait. Dimit te ⁊ dimitteƚ tibi.dimiſſi prius dimitte vel poſtea. Naꝫ ſi nō dimiſeris reuocabo te.⁊ quicq̄d dimiſerā imputa bo tibi. Quinta eſt afflictio corpis. Vñ oramus.mun di per abſtinentiam ipi canamus gloriam.ac etiā affli ctio flagelloꝝ dei cū patienter ferimus. Sexta eſt obe dientia pceptoꝝ ſic audierūt diſcipuli.qđ vtinā et nos mereamur audire. Uos mundi eſtis ꝓpter ſermonē quē locutus ſum vobis.

He ſex idrie poſite ſūt.§.II

in purificatōem nr̄am.q̄ vacue ſūt ⁊ plene vero.ſi p ins ni glā obſuaƚ.aq̄ repleƚ.ſi ſnore cuſtodiaƚ.ait b. Bern̄. Quā timor dn̄i fons ē vite. Aq̄ inq̄ tior dn̄i ē.⁊ ſi mi⁹ ſapida.ſ.q̄ vinū.optime tn̄ refrigerās aīam noxijs de ſiderijs eſtuantem .Aque eſt que poſſit ignita inimici iacula extinguere.nec illud diſſonat q̄ aqua ſi ima petit et timor ad ima cogitationem deijcit.et inferioribus im moratur.atq̄ horrenda loca pauida mente perluſtrat.

iuxta illud. Uadā ad portas īferi. Hec.b.Berñ. Sȝ diuina ꝟtute aq̄ mutat̄ in vinuȝ. qñ ꝑfecta caritas foras mittit timore. Deficiēte ḡ vino ꝑfecte caritatꝭ ⁊ feruoris dic̄ mr̄ xp̄i ad filiū. Uinū ñ hn̄t iſti.ſ. penitētes ꝑfecte caritatꝭ. ſȝ aq̄m tīoris. Cōpatit̄ eiſic̄ miſicors. ſicut benigniſſima btā maria. Quid a fōte pietatꝭ ꝓcedē pōt niſi pietas. Quid miꝝ ſi pietatē exhibēt viſcera pietatꝭ. inquit.b.Berñ. Nōne q pomū tenuerit ī manu dimidia die reliq̄ die pte pomi ſuabit odorē. Quātū ḡ viſcera pietatꝭ illa affic ī q̄b⁹ nouē mēſib⁹ requeuit. Nā añ repleuit mētē ꝙ vētrē.ſ. pietate. Optat ḡ ⁊ tacite petit penitētib⁹ ex tiore q aq̄ ē vinū dari ꝑfecte caritatꝭ ⁊ leticie. cui ⁊ ſi xp̄s viſus ē dure loq̄ di. Quid mihi ⁊ tibi ē mulier nouerat tñ illa cui loq̄bat̄ ñ ſe deſpexiſſe. Sȝ ⁊ ſi nō ſibi ſȝ alijs. q illō ſciebat. ñ eē ſue hūanitatꝭ oñdit īfunder̄ caritatē ꝑfectā q̄ excludit tiorē ſȝ dīuitatis qō ītelligens ipa iuſſit miſtris vt facerēt qō iuberet fili⁹ vt diſponeret̄ maria ad aq̄m ī vinū ꝯuertēdā. Ad qō fac qō dn̄s iubet miſtris ſacroꝝ vt īplcāt idrias aq̄.ſ. tiore ꝑ p̄dicationē ⁊ admonitōez. Que idrie dicūt̄ lapidee. ñ ꝓpt duriciā. ſȝ ꝓpter ſtabilitatē ꝑſeuerātie. Capiūt āt metretas binas vl̄ ternas. q ē tior pene tpal̄.ſ. pūitōis legis ꝑ hominē vl̄ flagelloꝝ dei. ꝑ ipm tiorē. ⁊ tior gehēne ne trahat̄ ī eā. he ſūt due metrete ꝓpter q̄ duo q̄s abſtīet a malis ⁊ dicta ſex ō gn̄e bonoꝝ agit. Nā tertia metreta erit tior ꝑuari ſeu excludi a glīa illa ⁊ bono glīe qō vr̄ ad amorē mercēnarij ꝑtinē. Sȝ ſi ꝑſeūauerit pulſans aqua mutat̄ ī vinū. q ꝯūtit̄ tior in ꝑfectā caritatē. Ex h̄ de⁹ glificat̄ ⁊ magꝭ firmant̄ diſcipli xp̄i veri fideles. Erat ḡ ibi mr̄ ieſu ad hmōi vinū ꝺuotōis ⁊ ꝑfecte caritatꝭ penitētib⁹ ꝓcurādū. Uñ ⁊ legit̄ ꝺ q̄dā mōiali ꝺuota ꝟgīs marie. q cū ſeducta a diabolo apoſtotaſſet. fcā publica meretrix. p⁹ mltos ānos ad pn̄iaꝫ reūſa mōaſteriū repetēs ſtabat ī magnis lamētꝭ ⁊ abſtinētijs timēs penas īferni ꝓpter ſcelera ſua. Et cū rogaſſȝ vna dieꝝ btām mariā vt īpetraret a filio remiſſionē pctōꝝ. locuta ē ſibi dicens h̄ obtuliſſe ⁊ ſic aq̄m conuertit in vinum.

De idrie lapidee q̄re,

Exēpluȝ.

De nuptijs mundū deſerentiū ⁊ ſe deo dedicantium. Quomodo beata maria p̄ns eſt. Cap̄.xl.

Erat mater ieſu ibi ſcȝ in nuptijs. Jo.ij. Poſt nuptias ſpūales cōiees etiā laicis ſūt alie nuptie q̄ (vt ꝑfectiores) his ſol̄ ꝯueniunt q̄ ꝺo aīa ⁊ corꝑe total̄r ſe dedicauer̄t. vt dicē valeant tal̄ aīa illō btē Agnetꝭ. Jp̄i ſuȝ ꝺſpōſata. cui āgeli ſeruiunt. c⁹ pulcritudinē ſol ⁊ luna mirāt̄. anulo ſuo ſubarrauit me fidel̄. amorꝭ vt nullū aliū p̄ter eū amatorē admittā. tradidit aurib⁹ meis īeſtīabiles margaritas ꝟboꝝ ſuoꝝ īter cetera di. Audi filia. O aīa mādata mea. filia ꝑ creatōez p̄cipuā. q p̄ticeps ꝟitatis. ꝯgnitōis amoris ⁊ bōitatis. audi voces īternas q̄b⁹ ī te loq̄t̄ dn̄s. vide. ꝯſidera q̄nta ſit erga te dignatio dei tui q̄ ꝑ te a ꝺo exiuit ⁊ veīt ī mōm. ꝑ te mortis ſomnū accepit ī cruce. te lauit ſanguīe ſuo a pctīs tuis vt decorē accipeſ. te fec̄ ſociā mēſe. ſociā regni ſui. ſociā thalami ſui. vt te ītroducat ꝺmū rex ī cubiculū ſuū. Uide q̄d iā de ſpōſo deo tuo ſentias ꝙtū de eo p̄ſumas vide. q̄b⁹ brachijs caritatꝭ vicarie redamād⁹ ⁊ āplectēd⁹ fit. q̄ tāti te extīauit. imo q̄ tāti te fec̄. Jnclina aurē tuā ad obediēdū pata ⁊ prona ad oēm voluntatē ei⁹. Obliuiſcere ppl̄m tuū.ſ. carnales affect⁹. ſeculares mores dediſce. ⁊ domū p̄ris tui amorē ꝯſanguineoꝝ ſuꝑbiā ī q diabol⁹ hītat ꝯſuetudīes noxias ⁊ viciā obliuiſcere. ⁊ ꝯcupiſcet rex decorē tuū. adeo vt te ſpōſam ſpēali mō accipiat. ꝑ ſtatū ꝑfectōis vt religiōes. Facte ſūt he nuptie ī chana galilee. i. in magꝭ zelo amorꝭ. ex quo q̄s trāſit ꝺ ſeclo ad dei totale obſequiū. In his eſt Jeſus. i. ꝯuerſatio ei⁹ cū diſcipulis ei⁹.ſ. caſtitatꝭ. paupertatis. ⁊ obediētie. Aſt ⁊ ibi mr̄ ieſu mgr̄a hūilitatꝭ. Jā aūt deſpōſata aīa religioſa nuptiaꝝ prandiū celebrat̄. Maxcena q̄dē in celo ī aula eterna p̄parat̄ vbi vinū feruoris caritatꝭ ꝑfecte letificās cor. nō deficiet. q ibi īebriabunt̄ ab vbtate dom⁹ illi⁹ ait p̄s. Hic āt ī vite p̄ntis nuptijs aliqñ ꝺficit vinū.ſ. deuotōis ⁊ feruētꝭ caritatꝭ. ita vt noſ tederet viuere. ait apl̄s Paul⁹ ꝑfectiſſim⁹.b. Ber. ī ſermone ad fr̄es ſuos ait. Quotiēs mihi nccē ē fr̄es p⁹ lacrimas q̄rimonias vr̄as exorare mr̄ez miſicordie vt ſuggerat benigniſſimo filio ſuo qm̄ vinū ñ habeatꝭ. et ipa dico vob cariſſimi. ſi pie a nob pulſata fuerit ñ ꝺerit neceſſitati nr̄e. qm̄ miſicors ē ⁊ mr̄ miſicordie. Nā ſi ꝯpaſſa ē ꝟecūdie illoꝝ a q̄b⁹ fuit īuitata. mlto magꝭ ꝯpatiet̄ nob ſi pie fūit īuocata. placēt ei illi nuptie nr̄e ⁊ p̄tinēt ad eā. mlto magꝭ ill̄. Sȝ quē ñ moueat id qō ī nuptijs rn̄dit benigniſſim⁹ dn̄s ſciſſime mr̄i ſue. Quid mihi ⁊ tibi ē mlier. Quid p̄tines ad illā q̄ris. cū ſis bn̄dict⁹ fructus vētrꝭ ei⁹ īmacl̄ati. Nōne ipa ē q̄ ſaluo pudore ꝯcepit ⁊ ſine corruptōe te peꝑit. Nōne ipa ē ī cui⁹ vtero nouē mēſib⁹ es morat⁹. cui⁹ ꝟginib⁹ vberib⁹ lactat⁹ es. cū q̄ cū duodecī eſſes ānoꝝ de hierl̄m cū ea ꝺſcēdiſti ⁊ eraſ ſubdit⁹ illi. Nūc ḡ q̄d moleſt⁹ es illi di. Quid mihi et tibi. ſȝ māifeſte iā video. q ñ velut īdignās aut ꝯfūdē volēs ꝟgīs ⁊ mr̄is tenerā ꝟecūdiā dixerꝭ. q̄d mihi et tibi. cū veniētib⁹ ad te iuxta p̄ceptū ei⁹ mōſtris qñ ait. Quodcūꝙ dixerit vob facite. nihil cūctat⁹ facias qō ſuggeſſit. Ut q̄d ḡ fr̄es vt q̄d ſic rn̄deat. ꝓus vtiꝙ ꝓpter nos vt cōuerſos ad dn̄m iā ñ ſoliciret carnaliū cura ꝑntū. ⁊ neceſſitudines ille nō impediāt exercitū ſpūale. Quādiu eni de mūdo ſum⁹ debitores nos conſtat eſſe ꝑntib⁹. At poſtꝙ̄ reliq̄rim⁹ nosmetipos. mltomagis ab eoꝝ ſollicitudine liberi ſum⁹. Uñ ⁊ legim⁹ fratrē quendā in heremo ꝯuerſantē. cū ad eū carnal̄ frater auxilij gr̄a aduētaſſet. vt ſcȝ egrediēs de cella ad ſubleuādū aſellū ſuuȝ q̄ in foueā ceciderat. adiuuaret rn̄diſſe. vt aliū fratrem eoꝝ adiret. cūꝙ ille vtiꝙ iā obijſſet. Cūꝙ admirat⁹ q̄ venerat rn̄diſſet. q ille obierat. heremita q̄ȝ ſe obijſſe rn̄dit. Oprtz ḡ nos docuit dn̄s ne ſoliciti ſim⁹ ſuꝑ ꝓpinq̄s carnis nr̄e. pluſꝙ̄ religio poſtulet qm̄ ipe matri ⁊ tali matri ſic rn̄dit. Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier.

Exēpluȝ.

Sed videamus iam .§.I.

q̄d ſequit̄. Erāt ibi inq̄t ſex idrie poſite ſm purificatōꝫ iudeoꝝ. vel ex h̄ potes māifeſti⁹ aduertē nō plenitudīeꝫ ſȝ p̄paratōez eſſe nuptiaꝝ vbi nimiꝝ. adhuc opus ē purificatōe. Deſpōſatōis nuptie iſte ſūt nō copulatōis. abſit eni vt in illis nuptijs.ſ. glīe triūphantꝭ eccl̄ie fore vaſa purificatōis. Sine macl̄a eni ſūt añ thronū di. Nūc itaꝙ̄ lauādi tp̄s eſt purificatōem putet eſſe neceſſariaꝫ qñ nemo mūd⁹ a ſorde nec infans vni⁹ diei ſuꝑ terram. Nūc igit̄ abluit̄ ſpōſa. nūc purificat̄ ī celeſtib⁹ nuptijs ſpōſa ſine macula p̄ſentemur. Queram⁹ igit̄ ſex idrias in q̄b⁹ purificatio iudeoꝝ. i. ꝯfitentiū ablutio fiat. Nā ſi dixerim⁹ q pctm̄ nō habem⁹. ꝟitas in nob non eſt. Ueritas inquā q̄ nos liberat. nos lauat. nos ſaluat. qō ſi ꝯfiteamur pctā nr̄a nō deerūt veris iudeis. i. ꝯfitentibus purificatōis idrie. qm̄ fidelis ē de⁹ q̄ remittat peccata nr̄a ⁊ emūdat nos ab oī iniq̄tate. Ergo ſex idrias ſex obſuātias arbitror eē q̄s ad purificādū ꝯfitētium corda ſcī p̄res īſtituere. Pr̄ia ḡ ē ꝯtinētia caſtitatꝭ qua diluit̄ q̄cq̄d añ luxuria inq̄nauit. Scd̄a eſt ieiunium vt qō maculauerat crapula. nūc abſtinētia mundet. ⁊ mūdi per abſtinentiam xp̄o canamus gloriam. per ſegniciē et ocioſitatem que inimica eſt anime multas ꝯtraxim⁹ ſordes ꝯtra dei ſn̄iam. in ſudore vultus nr̄o non alieno pane veſcentes. ꝓpter h̄ tertia idria nobis apponitur vt ſordes ille in labore manuum diluantur. vel exercitio

Jdrie ha rū nr ... arū ſt he·

lectſonis ſacre. Sic per ſomnolentiã ceteraſcꝫ noctiũ et
tenebrarum opa mlta delĩqmus. Jõ quarta idria vigilia-
rũ.ſ.obſuãtia ponit ut nocte ſurgẽtes ad ↄfitendũ deo
nũc bonas noctes p̃teriti tpis redimam⁹. Jã vo de lin-
gua q̃s neſciat q̃ntũ inq̃nauerit nos p vaniloq̃a ⁊ mẽda
cia p detractõ es ⁊ adulatões. p v̾ba malicie ſiue iactan-
tie. p his oĩbꝫ neceſſaria eſt idria q̃nta ſilentiũ.ſ. cuſto-
dia religiõis ⁊ in q̃ eſt fortitudo nr̃a. Sexta q̃ꝫ idria di
ſciplina eſt. q̃ nõ nr̃o arbitrio viuim⁹ ſꝫ alieno ut totuꝫ
deleat q̃cquid indiſcipliate viuẽdo deliq̃m⁹. Lapidea
ſũt hec dura q̃dem. ſꝫ neceſſe habem⁹ in his lauari. At
tñ in eo q̃ dicunt idrie lapidee. nõ ſolũ duricia ſꝫ mlto
meli⁹ ſoliditas põt ĩtelligi q̃m̃ nõ lauant niſi firma ſta-
bilitate p̃manſerint. ut ſcꝫ q̃s in his p̃ſeueret.

Ait aũt dominus mi .§.II.

niſtris. Jmplete idrias aq̃. Quid ſibi vult iſtud domĩe
Miſtri ſolliciti ſunt de vini penuria. ⁊ tu dicis. imple-
te idreas aq̃. illi de pocul' cogitãt ⁊ quõ p̃pis ut vaſa
purificatõis impleãt aq̃ nobis q̃ miſtri ſum⁹ ⁊ ſerui p-
pter xp̃m p̃cipit implere idreas aq̃ q̃tiens deeſt vinuꝫ.
Ac ſi dicat. illi deuotionẽ deſiderãt vinũ req̃rũt. feruo
rẽ flagitant. ſꝫ nõdũ venit hora mea. Et ideo implete i-
dreas aqua. Que eſt eñ aqua ſapĩe ſalutaris ⁊ ſi non
adeo ſuauis niſi fons vite ⁊ initiũ ſapĩe timor dñi. Di-
cit ergo miniſtris. Jncutite metũ. ex ſpũ timoris nõ tam
vaſa q̃ꝫ corda implete. q̃r ad caritatẽ.ſ. feruentẽ p̃ueniãt
initiãdi ſũt a tiore. ut dicãt ⁊ ipi. A tiore tuo dñe ↄcepi-
mus ⁊ peperim⁹ ſpm̃.ſ. feruorẽ ſalutis. Sꝫ quõ imple-
bunt idrie p̃dixerat euãgeliſta. capiẽtes ſingule.ſ. idrie
metretas binas vl' ternas. Que ſũt due metrete. q̃ ter-
tia vtriq̃ꝫ duplex timor cõis oĩbꝫ not⁹. Terti⁹ min⁹ cõis
⁊ min⁹ not⁹. Prim⁹ timor eſt ne cruciemur in gehẽna.
id ẽ tiore pene ĩfernal'. Scõs ne excluſi a viſione dei pri
uemur illa ĩeffabili gloria. Terti⁹ replet aĩam oĩno ſol-
licitudine timendã ne forte repellat a gr̃a. Equidẽ oĩs
timor ſicut aq̃ extinguit ignẽ. ita extinguit pcti̅ ↄcupi-
ſcẽtiam. ſꝫ his maxĩe cũ ad oẽm temptationẽ occurrerit
ne forte ↄtingat amittere gr̃am. ut ſibi derelict⁹ hõ la-
bat de malo in peius. Precepit ergo dñs idrias aq̃ im-
pleri. Sũt eñ aliq̃ vacue ⁊ plene vẽto. cũ.ſ. illa ſex obſ-
uant p̃ter vanã gl'iaꝫ. ut fatue v̾gines ĩ quarũ vaſis o-
leũ nõ hr̃. Jnterdũ q̃ꝺ pei⁹ ẽ plene ſũt. ſꝫ veneno q̃ꝺ ẽ
inuidia. murmur. rancor animi. detractio. et hmõi. p̃pte-
rea ne ſubintrent iſta dũ vinũ deeſt. iubemur.ſ. p̃lati et
doctores implere idreas aq̃. ut.ſ. obſeruent mãdata in
timore dñi q̃ tũc mutant in vinũ. cũ p̃fecta caritas foras
mittit timorẽ. ⁊ implent omnia feruore ſpũs ⁊ verenda
deuotõne. Hec om̃ia in ſcõo ⁊ tertio. §. b. Bern̄. in ſmo-
ne illo. Coopat ad iſta mater ieſu. dicẽdo ſuggerendo
mentibꝫ p̃ſidentiũ ut faciant q̃ꝺ dic fili⁹. proni in pcura
tiõe ⁊ ei⁹ etiã ſupplicatõe. aq̃ mutat in vinũ a xp̃o. tñ ⁊
ſi erat ibi mater ieſu ſpũal'r in his nuptĳs quibꝫ q̃ ſe to
tum dedicat deo. vñ ⁊ ſepe apparet eis ↄſolãs eos. Si
cut btõ dñico cũ vidit in celo fr̃es ſuos ſub clamide ſua
btõ Thoma de aq̃no. cũ dei mr̃ cũ mulcet alloquio. btõ
Frãciſco cũ apparuit ĩ eccl'ia ſctẽ marie, de angel'. Johã
ni dama. monacho. cũ manũ ſibi abſciſam. q̃r fuerat ac
cuſat⁹. ſꝫ falſo. q̃r p̃hibitionẽ tractauerat ſcribẽdo ep̃l'am
inimico cuidam principi imperatoris ſibi reſtituit ⁊ fa
mam recuperauit.

De dolore maxio beate marie in paſſione filĳ. ⁊ etiã
de contrarĳs ad ſalutationem. Cap. xli.

Stabat iuxta crucem

mater ieſu Johis. xix. Tanta eſt pietas huius
virginis matris. nõ ſolũ erga filiũ naturalẽ iuxta cuius
crucem ſtabat. ſed ⁊ ergo filios ſuos adoptiuos. tãta fa-
cultas impetrandi q̃ꝺ velit apud deũ p̃rem. ut ſmoci-
onãtes quiq̃ꝫ nutrices populorum nõ aliunde ↄfidãt lac
doctrine p eos p̃pinandũ niſi meritis ei⁹ ⁊ p̃cibꝫ pcura-
tũ. ad q̃ꝺ efficiendũ cithara dulciſone ſalutatõis ad eã
vtunt. Sꝫ ↄſuetudo eccleſie de paſſiõe filĳ ei⁹ ieſu ẽ p-
mo. p̃dicanti dicere videt illud quod Heliſeus p̃pheta
ait Giezi diſcipulo ſuo de ſunamite mortẽ vnigeniti ſui
deploranti. iiĳ. Regũ. iiĳ. ſcꝫ dimitte eam anima eñ ei⁹
in amaritudine eſt. q. d. non ſalutes. Nam cythara illa
angelice ſalutatõis in luctum verſa apparet. Nã quo-
modo Aue ei nunc dicere valem⁹. ab a q̃ꝺ eſt ſine. ⁊ ve
deriuatũ. que doloribus plena eſt. ut dicere valeat illud
Michee. Ue anime mee. q̃r deficit timoratus a terra fi
lius meus quẽ impleuit ſpiritus timoris domini. Ma
riam apte nuncupare nõ poſſumus. prout domina vl'
illuminatrix interp̃tatur. cum ſatis obſcura quaſi luna
ecclipſata inueniatur. Nolite ergo vocare me noemi.i.
pulcram. ſed vocate me mara. id eſt amarã. quia ama-
ritudine repleuit me dominus. Dicere poteſt cũ illa no
emi que de felicitate ad infortuniũ deuenerat ruth non
gratia plena. ſed vacua iudicor. Hodie flectam enim ge
nua mea ad patrẽ domini mei ieſu. ut miſeretur filĳ cõ
munis. ⁊ me non audit. Deprecor ip̃m filium ut ſuis v̾-
bis melliſluis me conſolet. mihi nõ loquitur niſi illud.
Ecce filius tuus. quod verbum ut gladius pertranſiuit
animã meam. cum pro magiſtro et filio mihi datur di-
ſcipulus. Judeis ſupplico. ut ammonẽdo filio meo cõ-
patiamur ⁊ ip̃e contumelias ⁊ ſubſannationes adiun-
gunt. Mortem inuoco ut poſt filium non ſuperſtes re
maneas et fugit a me. Juxta crucem ſitam ad ip̃aꝫ cla-
mo. Flecte ramos arbor alta tẽſa laxa viſcera. ⁊ deoſcu-
ler filiũ meũ ⁊ rigida ⁊ ĩmobil' p̃ſeuet. Dñs tecũ vtiq̃ꝫ in
me vſq̃ꝫ huc dñs fili⁹ fuit mecũ. me cõfortãs. me reficieñ
⁊ ego ſecũ ip̃m ſequẽs. verba ei⁹ dulciora ſup mel. ⁊ fa-
uũ audiẽs. mirabilia ei⁹ videns. ⁊ gloriã dei ex opibꝫ ma
gnificari p̃ſpiciẽs. nũc aũt me reliquit. aĩam corpe egre-
dientẽ patri recõmendans. Bñdictã me in mulieribus
angel⁹ dixit. q̃ nũc infelicior cũctis mulieribꝫ inuenior.
Nã q̃ mater vnq̃ꝫ fuit q̃ in p̃ñtia filĳ ↄſtituta. ãguſtĳs
⁊ afflictõnibꝫ circũdati. nõ valuerit vl' in aliq̃ refrigeri-
um p̃ſtare. Judeo cũ ad mortẽ vſq̃ꝫ ſitientẽ ex maxĩs
penis. nec potũ aq̃ frigide porrigere valeo. ſꝫ video ſpõ
giam aceto plenã ⁊ felle ad os ei⁹ apponi. Et ſi fui ⁊ be
nedicta in mulieribꝫ in ptu ei⁹ nõ ſentiẽs dolorẽ. ſꝫ mi-
hi video refuatos ⁊ nũc adauctos. q̃m̃ nulla mater tan
tũ dolorẽ vnq̃ꝫ ſentit in partu filĳ. ſic nũc ego in paſſiõe
xp̃i. Sꝫ nec martyr aliq̃s vl' aliq̃ in ſuis varĳs cruciati
bus vnq̃ꝫ tantã penã paſſus eſt ut nũc ego. Eſt ⁊ ne be
nedictus fruct⁹ vẽtris mei ieſus cui oẽs maledicunt iu
dei ⁊ gẽtiles. vn⁹ eũ appellat malefactorẽ. ali⁹ ſeditioſũ
alter blaſphematorẽ. mlti ambitioſum regnũ vſurpare
volentẽ. reliq̃ mendacẽ aut ſeductorẽ. ut v̾mis ⁊ nõ ho-
mo obprobriũ hoĩm ⁊ abiectio plebis eſt effect⁹. q̃r ⁊ ſꝫ
legẽ maledictus om̃is q̃ pendet in ligno. i. infamis. Ex
quo ĝ in luctu ↄuerſa apparet cythara illa angelice ſa-
lutatõis dimitte eã ut nõ ſalutes. ſꝫ nihilomin⁹ cum ea
iuxta crucẽ maneas ip̃am meditãdo. ip̃aꝫ adorãdo ip̃aꝫ
ſalutãdo. ⁊ ei⁹ auxiliũ implorãdo. ⁊ dicẽdo. O crux aue
ſpes vnica h̃ paſſiõis tp̃e. auge pĳs iuſticiã reiſq̃ꝫ dõa
veniã. Stabat igit iuxta crucẽ ei⁹ mater ieſu. Jn q̃bus
verbis tria poſſunt notari de v̾gine maria.

Sanctitatis excellentia ↄpabilis. Stabat.
Penalitatis eminẽtia ineffabilis. Juxta crucem.
Propinq̃tatis attinẽtia venerabil'. Mater Jeſu.

Quantũ ad primũ cũ. §. I.

dicit̄ Stabat. Reꝑimus ī ſcꝑturis ſtare dici de creatore ⁊ de creatura. ſed alr̄ ⁊ alr̄. Nā ſtare de creatore dr̄ ꝓpter īmutabilitatē. De creatura aūt ꝓpter ꝟtuoſitatē ſeu īcita tē. Stat ad iudicādū3 dn̄s dicit Eſaias de deo vero. q2 etiā d̄s ait ꝑ Job. Apoc. iij. Ego ſto ad oſtiū. ſ. aīe. ⁊ pulſo. ſ. ſpirādo ⁊ illuſtrādo intellectū qui eſt oſtiū anīe. ſi qſ apuerit mihi ianuā h̓ acceptādo intrabo ad illū ꝑ grām cenabo cū illo. ⁊ ipe mecū. ꝑcipue de agno aſſato in cruce igne charitatis reficiēdo. Jn his tn̄ ego ſto ſꝑ immot⁹ ⁊ īuariabil. ego enī d̄s q̄ nō mitor. dicit ipe Malach. iij. Creatura ꝟo ſtare dr̄ cū iuſte ⁊ ſctē viuit nō cadēdo ī peccata. Un̄ Eccl'i. ij. dr̄. Sta ī iuſticia ⁊ timore. ſ. nō cadēdi ſꝫm illō apl̄i. Qui ſtat. ſ. in virtute. videat ne cadat. Et Boe. de deo ait. Stabiliſꝗ manēs das cuncta moueri. Stabat ergo bt̄a virgo maria nō ī ſenſibilitate vl' immutabilitate ſed ſanctitate. Et hoc tripliciter.

Stare dī
cit̄ de cre
atore ⁊ cre
atura. ſed
alr̄ ⁊ alr̄.
quō.

Stabat fide leuata.
Stabat peccato nō inclinata.
Stabat dei volūtati conformata.

De ꝑmo dicit apl̄s ad Romaň. xj. de quolibet fideli Tu fide ſtas. Prima enī rectitudo mētis eſt ꝟa fides. fundamētū virtutū. tꝑe quidē paſſiōis oēs apl̄i ⁊ diſcipl'i xp̄i q̄ ꝑus ſtabāt fide eleuati ad xp̄m credēdū nō ſolū veru3 hoīem. ſ3 ⁊ vez deū. Un̄ petr⁹ ꝓ oībꝫ dixerat. Tu es xp̄s filius d̄i viui. Math. xvj. Oēs ꝓſtrati ſūt ī infidelitate3 Et ſicut cū captus fuit chriſtus ī orto a iudeis. oēs corꝑe ab eo fugierūt. vt dicūt euāgeliſte. ita ⁊ mēte credētes q̄dē eū eē vez hoīem ſcm̄ ⁊ iuſtū vir ꝓphām ī oꝑe ⁊ ſmōe ſed nō vez deū. cernētes paſſionē eius tā ignominioſa3. Quāuis enī petrus ⁊ iohānes p⁹ fugā reūſi ſint ad eundū poſt magrm captū. petrus tn̄ ſequebatur eū a longe ne agnoſceret vt diſcipulus. quīmo ⁊ ipm cū iuramēto negauit ſe nō eē. Joh. ⁊ ſi vſqꝫ ad crucē ſecut⁹ iux̄ cruce3 ſtabat corꝑe a lōge tn̄ mēte. nec ipe agſcēs diuītatē. Sola b. ꝟgo ſtabat fidē eleuata ⁊ fixa de ei⁹ diuīitate. expectās īdubie ſuā tertia die reſurrectōe3. vt merito dicat maris ſtella a ſtādo. ⁊ lumē fidei mōdo naufrago retinendo. Jn hui⁹ ſignū triduano officō dn̄ice paſſiōis cū. xv. candele accēſe firmetur añ altare. paulatim ⁊ ſucceſſiue oēs extinguūtur. ſola vna accēſa abſcōdit. q̄ p⁹ officiū oībꝫ prefertur ad illumīandū. xv. cādele accenſe deſignāt. xij. apl'os ⁊ tres marias magdalene. ſalome. ⁊ alphei. q̄ p ceteris cū apl̄is videbāt fide illuſtrate ⁊ firmare. Sed ī illo triduo oēs extincti ſūt luīe fidei deitatis xp̄i. ſolū ī ꝟgīe remāſit lumē fidei occultū. qō poſtea omībꝫ patefactū ē. ad oēs ſuo exēplo illuīandū. Et hinc ē q' nō acceſſit mane dn̄ica ſue reſurrectōis ad monumētū cū ꝑfatis mariꝫs. non q2 minus arderet amore ad filiū. ſ3 q2 expectabat eū reſuſcitatū ſe viſurā añ oēs. ⁊ iō nō q̄rebat viuētē cū mortuis. vt illa.

xv. cādela
rū accēſio
qd ſignifi
cet. ⁊c.

Quātū ad ſecūdū ſtabat a pctō nō inclinata nō iacebat. nō ſedebat. nō curua erat ſ3 ſtabat. Jacet quiſ in pctō ꝑ prauā oꝑatōem. Sedet ꝑ mentis ꝯtenſionem Jnclinat̄ ꝑ ſenſualē delectatōem. Oēs nos cecidimus q̄ ſi foliū. ſ. a ꝑfectōe ꝟtutū. ſaltē q̄ ad cōplacētiā ſenſualem vbi ꝯſiſtit veniale. Nā vt ait b. Aug. Si oēs ſcī ⁊ ſcē interrogati fuiſſent dū h̓ viuerēt vtz pctm̄ haberēt. oēs rn̄derūt illud iohīs ī canonica. Si dixerim⁹ q2 peccatū nō habem⁹ ꝟitas ī nobis nō ē. Excepta hac ſctā virgine de q̄ cū de pctīs agit̄ nullā ꝓrſus de ea volo hr̄e mētōe3. Nō ḡ cecidit nec ī veniale. de q̄ Salomō. Septies ī die cadit iuſt⁹. ſ3 ſꝑ ſtabat. Ad qō etiā hortabat̄ apl̄s diſcipulos dicēs. State ḡ ſuccincti lumbos vr̄os in veritate ſc3 ne delectatio venial' ſit ī vobis ꝓ poſſe. Et tn̄ cū b. virgo fuerit īmunis ab omī peccato voluit ipam d̄s expiri tātā paſſionē ī morte filij q̄ꝫtā nūqꝫ vllus martyr ſuſtinuit ī ſua paſſione. vt dicit b. Hiero. Hinc diſcas nō turbari. nō mirari ſi videas ſctōs ⁊ ſctās m'lta adūſa ſuſtiēre in mōdo. Sed ītellige ꝟbū Salomōis ī ꝓuerb. Quem diligit deus corripit. ⁊ flagellat oēm filiū quē recipit. nā vt dicit apl̄s ad Rom. viij. Proprio filio ſuo non pepercit de⁹. ita nec matri eius. cū tn̄ nullū haberet peccatum Et ſi q̄s bn̄ ꝯſideret inueniet q̄ qui acceptior fuit d̄o ⁊ ſāctior. ille magis afflictus ē ī mōdo. nō q̄dē ad purgatōnē pctōꝝ q̄ habeāt. cū nullū hūerit ꝟgō b. ſ3 ad mai⁹ meritū ⁊ ꝑmiū ꝯſeq̄ndū. Sta ḡ ſuꝑ pedes tuos dic̄ dn̄s Ezech. j. Suꝑ affect⁹ ne cadas.

Quātū ad tertiū ſtabat beata maria firma volūtati dei ꝯformās ſe. Ad qō hortatur apl̄s fidel' ad Phil. iiij. dicēs. Sic ſtate ī dn̄o chariſſimi. ſ. ꝯfirmādo vos volūtati dei. Sciebat b. ꝟgo q̄ d̄i volūtas erat filiū ſuū pati. ⁊ ꝓpter qō ī mōm venerat ⁊ ſcꝑture q̄ ſibi ſatis note erāt h̓ ꝑnūciabāt. q̄ falli nō poterant. Et cū ī oībꝫ requiē quereret. vt de ipa cantat̄. q̄ nō alr̄ vere q̄ritur ⁊ poſſidet̄ niſi ꝯformādo ſe diuine volūtati ſꝫm rōem. iō ſtabat. nō murmurabat. q̄ filius innocētiſſim⁹ pateretur. nō blaſphemabat iudeos. q̄ ab eis quibꝫ tot fecerat beneficia tā crudel'r tractaret̄. Nō vindictā a d̄o petebat q̄ illi a terra viui abſorberent̄ vt merebant̄. non capillos vl' vultū ſcindebat. q2 vidua ⁊ ſine filio ꝯſolatore remanebat. ſed ſtabat verecunda. modeſta. lachrymis plena. doloribꝫ immerſa. Anſhel. O dn̄a q̄s fontes lacrimarū dicā erupiſſe de pudiciſſimis oculis tuis cū attenderes vnicū tuū innocētē corā te flagellari. ligari. mactari. ⁊ carnē de carne tua ab impijs crudeliter diſſecari. Et tn̄ ita diuine volūtati ꝯformis fuiſti vt ſaluti humāi generis auidiſſima eſſes. vt dicere audeā q̄ ſi nullus fuiſ3 reꝑtus q̄ filiū crucifigeret ad hoc vt ſequeret̄ ſalus hoīs ⁊ adimpleret̄ volūtas dei ſꝫm rōem. ſi oportuiſſ3 ipa poſuiſſes in crucē. Neqꝫ enī credēdū ē minoris fuiſſe perfectiōis ⁊ obediētie ad deū q̄ꝫ abrahā q̄ ꝓpriū filiū obtulit deo in ſacrificiū ꝓprijs manibꝫ occidēdū ⁊ cōburendum. Stabat ergo fixa in dei volūtate.

In ſecūda parte no- .§. II.

tatur penalitatis eminētia īeffabilis. q2 iuxta crucē vbi adūtēdū q2 aliq̄s ſtetit ī cruce. Stat aliq̄s iux̄ crucē. aliquis lōge a cruce. Jn cruce fuit ſolus xp̄s. i. in maxīo cruciatu tot⁹. Crux eī dr̄ a cruciatu. ⁊ magnū cruciatum ſuſtinet q̄ vim ſuſtinet. iij. q. j. nulli dubiū. Dic̄ aūt ps̄. ī ꝑſona xp̄i. Uim faciebāt q̄ q̄rebāt aīam meā. i. vitā tollē. in omībꝫ enī ill' locis in quibꝫ eſtimatū eſt vitā hoīs conſiſtere fecerūt maximā vim. Nā cū aliq̄ dicūt vitā reperiri in capite. alij ī corde vl' epate. alij ī ſāguine. in omnibuſ illis locis fecerūt maximā vim. Jn capite ꝑ coronam ſpineam. in corde ꝑ aꝑtōnem lateris. Jn epate vl' ſanguine ꝑ flagella in dorſo. ⁊ clauis in manibꝫ ⁊ ī pedibꝫ vn̄ totus ſanguis exiret. Jn cruce ergo totus in vi cruciatus ⁊ ſolus. vn̄ ipe ait Eſa. lxiij. Torcular ſc3 crucis calcaui ſol⁹. ⁊ de gētibꝫ nō eſt vir mecū. Et in ps̄. Singl'ariter ſū ego donec trāſeā ſc3 ex h̓ mōdo ad pr̄e3. q2 ipe ſolus non erat ſubditus morti ex debito. tamē ipe ſolus peccata nr̄a ſuꝑ lignū crucis in corꝑe ſuo. i. penā pctōꝝ portauit. ipe ſolus fuit ī paſſiōe ſine ꝯſolatōe. cū alij q̄ paſſi ſūt habuerūt aliq̄d refrigeriū. vt dicet̄. vn̄ qn̄ ī orto orauit ꝓ calice paſſiōis trāſferendo auulſus ē a diſcipul' q̄ꝫtū iactus ē lapidis. vt dr̄ Luce. xxij. c. ad innuēdū q̄ tāta diſtātia ē inter cruciatū xp̄i ī paſſiōe ⁊ cruciatū alioꝝ ſcōꝝ q̄ꝫtum diſtat purus homo a chriſto. Petra eī ſeu lapis ait apoſtolus eſt chriſt⁹. q̄ quaſi infinitū diſtat ī ꝑfectōe ab alijs Remoti a cruce ſūt oēs illi qui nolūt ſuſtinere aduerſa ī mūdo. ſed murmurāt ꝯ deū. Nec cōpatiunt̄ xp̄o. ⁊ ſi ſuſtinent inuiti hoc agūt. Jſti ⁊ ſi iuxta chriſti crucē eſſe videant̄. inq̄ꝫtū patiunt̄ corꝑe quidē ſunt iuxta ſ3 nō mente. Et ſimiles ſūt latroni a ſiniſtris chriſti qui crucifixus cū chriſto blaſphemabat eum cū alijs eo q̄ nō liberaret

cum a pena.quā inuiꝰ ſuſtinebat.vñ ⁊ reprobatꝰ. Si/
miles ſymeoni cireneo.q̄ angariatus fuit portare crucē
poſt xp̄m. Juxta crucē vero ſtant oēs electi q̄ vt mem
bra xp̄i carnē ſuā crucifixerūt cū vicijs ⁊ ꝯcupiſcentijs.
vt ait ap̄ls. Qui nō ſolū patiēter aduerſa ferūt.ſed gau/
dent.qm̄ digni habiti ſunt ꝓ noīe Jhu ꝯtumelias pati
Qui cōpatiunt̄ dolorib ⁊ afflictiōib eius q̄s ꝓ eis eſt
paſſus. Jmitant̄ hi latronē q̄ iuxta crucē fuit a dextris.
arguentē ſociū.eo ꝙ patiēter ferebat crucē.⁊ ſe dignum ꝓ
clamantē tātis penis. Et nos quidē iuſte. nā digna fae
ctis recipimꝰ excuſantē xp̄m.⁊ cōpatiētē tāte innocentie
Hic vero nil mali egit.rogantē illu vt deū ꝓ ſalute aīme
Memēto mei dn̄e cū veneris in regnū tuū. Lu. xxiij. H̄
igit̄ ſentiētes q̄d in xp̄o Jhu fuit.cū nō deceat ſub capi/
te ſpinoſo membꝝ fieri delicatū.dicūt cū affectu et effe/
ctu illud ps̄. Calicē ſalutaris accipiā ⁊ volūtarie biben/
do.⁊ nomē dn̄i inuocabo.vt me adiuuet ad ſumendū ⁊
nō horrendū.vt ſim iuxta crucē ⁊ inde a dextris eiꝰ col/
locatus. Nulꝰ fuit cū xp̄o in cruce ſuſtinēdo ſꝫ tantam
penā quantā ip̄e.ſꝫ nec paulꝰ q̄uis eni dicat crucifixuſ
ſum.nō dicit ꝙ ſit affixꝰ cruci xp̄i.ſed ſue.q̄s eni ferre poſ
ſet crucē xp̄i.certe nulꝰ. Oēs igit̄ ſancti iuxta crucem
ſtant ꝓpinquiꝰ tn̄ alter altero. Nullus aūt ꝑ inquior ad
eā mr̄e eius.⁊ merito.cū eſſet illud corpꝰ de eiꝰ ſubſtātia.
licet alia pſona ab ea.ꝓxime igit̄ ſtabat iuxta crucem
mater eiꝰ ꝓpinquiſſima in dolorib.vt dicere poſſet illud
Treñ. O vos oēs q̄ trāſitis ꝑ viā.ſ.vite p̄ntis.vñ dici
mur viatores.attēdite ⁊ videte ſi eſt dolor ſic dolor meꝰ.
Tūc impleta eſt in ea ꝓphia ſimeonis dicētis. Tuā ipſiꝰ
animā ptrāſibit gladiꝰ. Lu.ij. Aīam ſiquidē intellectiuā
ptrāſibit gladiꝰ v̄bi dei penetrabilior oīm gladio ancipi
ti.tūc ruminādo ⁊ intelligēdo ſcripturas. q oñdūt imen
ſitatē doloris xp̄i in paſſiōe xp̄i. Jta videt̄ exponere bea
tus Amb. Et ex huiꝰ meditatiōe gladiꝰ doloris eiꝰ per
trāſiuit aīam ſenſitiuā.nec iſtud eſt ꝯtra id q̄d dictū eſt
ſupra.ſ.ꝙ btā maria erat ꝯformis volūtati dei.que vole
bat filiū ſuū pati. Nā ſicut de xp̄o eiꝰ filio dicimꝰ.ꝙ ſm
voluntatē rōnalē volebat pati.⁊ tn̄ ſm partē ſenſitiuam
ſūme doluit.⁊ acerbiſſimos paſſus eſt dolores.q2 vt ait
Eſa.liij.c. Uere dolores nr̄os ip̄e portauit.ita ⁊ mr̄ eiuſ
cū ſtabat iuxta crucē.ſm rōem aſſentiebatq̄ filiꝰ pateret̄
⁊ quieta erat.ſm ſenſualitatē ſūme dolebat vt merito di
cat. Attēdite ⁊ videte ſi eſt dolor ſilis ſicut dolor meus.
Nouerat vtiq̄ ſacras lr̄as ⁊ ſp̄ūſancto reuelāte optime
intelligebat. Et ex his ⁊ naturali rōne tripliciṫ poterat
dep̄hendere immēſitatē doloris ī filio patiēte. Qui erat
ſibi gladius ſumme afflictiōis nec ei ſimilis.

Ex paſſionis cauſalitate.
Ex affictionis puritate.
Ex cruciationis circūſtantialitate

Cōſiderādo cām paſſionis filij mei videte ſi eſt dolor ſic
dolor meꝰ. Cōſidero eni ꝙ cauſa huiꝰ paſſionis eſt vt re
dimat̄ genꝰ humanū.⁊ ſatiſfiat deo ꝓ peccatis humani
generis totiꝰ.⁊ ꝓ peccatis dico.nō ſolū originalibus. ſed
etiā actualib mortalib ⁊ venialib totꝰ humani gene/
ris.nō ſolū ꝓ electis ſꝫ ꝓ reprobis. Dic eni Eſaie.liij.cap.
Oēs quaſi oues errauimꝰ.vnuſq̄ſq̄ in viā ſuā decli/
nauit.ſ.ꝑ diuerſa peccata cōmiſſa.⁊ dn̄s poſuit in eo in
iquitatē omniū noſtꝝ.i.penā peccatoꝝ omniū noſtrum
Et ip̄e dn̄s ih̄s dixerat. Uenit filiꝰ hoīs ſaluare q̄d pe/
rierat. Lu.xix. Sꝫ totū perierat totū ḡ ſaluabit quantuꝫ
in eo fuit.ſ.ſuſtinēdo penā ꝓ peccatis omniū. Deus autē
ſicut omniū reꝝ.ita ⁊ culpaꝝ ⁊ penaꝝ eis debitaꝝ habꝫ
noticiā.⁊ nil impunitū ſua iuſticia dimittit. Cū ergo ꝓ
quolibet mortali debeat̄ pena infinita.i.infernalis. nec
homo cū ſit v̄tutis finite poteſt ꝑ ſe ſatiſfacere debito ī
finito vt deo ſatiſfieret de tātis offenſis.oportet ꝙ xp̄uſ
filius meꝰ q̄ infinitꝰ eſt ſua diuinitate.in humanitate aſ
ſumpta patiēdo ſic ſatiſfaceret ꝓ omnib. ꝑ paſſionē me
riti infiniti. Uñ penā ſuſtinebit ꝓ oīb peccatis nr̄is.
⁊ ſic pena eiꝰ erit quaſi infernalis. Et ꝓpterea. ps̄. dicit ī
in eius pſona. Repleta eſt malis aīa mea.ſ.ſenſitiua.ma
lis ſꝫ penaꝝ.⁊ vita mea in inferno appropinquit ꝓpt̄ ſi/
miles penas.⁊ h̄ ꝓ peccatis hoīm.q2 que non rapui.ait
idē ꝑ ps̄.tūc ſꝫ in paſſione exoluebā. Fecerūt p̄mi parē/
tes ⁊ alij ſuccedētes furtū ſe ſubtrahēdo ⁊ ſuū obſequiū
deo.⁊ ego hāc rapinā exolui. meip̄m exinaniui. vermis
exinanitꝰ.⁊ nō homo vſq̄ ad mortē crucis totū me exhi
bendo. Cū ḡ filꝰ meus ſuſtineat tales cruciatꝰ.ego q̄ ſū
mater ⁊ pr̄ eius.q2 nō aliū p̄rem habet in terris optimꝰ
amātiſſimꝰ.videte ſi eſt dolor ſicut dolor meꝰ, vt et ego
dicere valeā.dolores inferni circūdederūt me gemitꝰ mor/
tis doloris inferni circūdederūt me. Et q̄d adauget do/
lorem meū eſt.q2 cū filꝰ meꝰ ſuſtineat tot īmenſos dolo
res ⁊ tantā penā q̄ ſufficiat ꝓ oīb ſatiſfacere ⁊ omniū
debita ſoluere.tn̄ plurimi ꝓpter ſuā cecitatē ⁊ ingratitu/
dinē ſe p̄uabūt tāto fructu. Secūdo oñdit̄ magnitu/
do doloris in v̄gine ex puritate afflictiōis in filij ſui paſ
ſione: puritatē aūt dico.q2 nō habuit mixturā ꝯſolatio
nis.ſicut vinū dr̄ puꝝ q̄d nō habet micturā alteriꝰ liq̄rꝫ
Dolor fundat̄ in amore.tāto eni q̄s dolet de amiſſiōe vt
leſione alicuiꝰ rei quanto ip̄am diligit. Et q2 ſūme dili/
gebat mater v̄go filiū dilectiōe ⁊ naturali ⁊ gratuita.⁊ q2
filꝰ ⁊ q2 optimꝰ.vt dici poſſet vtriuſq̄ vna aīa vnum
cor. Jdeo bene dictū fuit a ſimeone.tuā ipſiꝰ animā.idē
animā tuā q̄ eſt quaſi aīa eius ꝓpter ſummā ad inuicem
dilectionē ptrāſibit gladiꝰ afflictionis.ptrāſibit.i.ꝑ totū
trāſibit abſq̄ refrigerij admixtiōe. Siquidē q̄to q̄s eſt
delicatior ⁊ cōplexionē habet corpis meliꝰ diſpoſitā. tāto
magis affligit̄ ⁊ dolorē ſentit ex aliqua leſione corporis
ipiꝰ. Et hinc eſt ꝙ de eadē pſecutiōe ⁊ oīno ſili infirmi/
tate magis grauat̄ ⁊ dolet delicatꝰ q̄ ruſticꝰ. Q̄to etiam
ps corpis q̄ patit̄ leſionē eſt magis ſenſibilis. tanto leſio
magis affligit. Uñ vidimꝰ ꝑ experientiā ꝙ frigus vl̄ alia
leſio magis affligit in aīa vel pedib.q̄ in reliq̄s ptibus
corpis.ex eo q2 eſt ps magis ſenſibilis ꝓpter concurrētia
pluriū oſſiū ⁊ neruoꝝ ⁊ venaꝝ.cū aūt p̄cipue paſſio xp̄i
fuerit in manib ⁊ pedib facta.ꝓpter ꝯfixurā eoꝝ cum
clauis in cruce.⁊ ſuſpēſione totiꝰ corpis in illis. Jō q̄n v̄
go mater vidit impleri illud ps̄.in pſona filij dictū. Fo/
derunt manꝰ meas ⁊ pedes meos.⁊ dinumerauerūt om
nia oſſa mea.i.ita violēter extēderunt in cruce vt poſſent
ſingillatim oīa oſſa mea dinumerari.maxime doluit fili
us ꝑ paſſionē. Jn tāta paſſione nullā habuit ab alio cō
ſolationē. Uñ dicebat ꝑ ꝓpham.q̄ me ꝯſolaret̄ nō iueni
Nō eni ꝯſolabant̄ ſicut fieri ſolet morti adiudicatꝫ a du
centib eos. Nō iudei.ſꝫ illudebāt ei cū p̄ncipib ſacer/
dotū ⁊ blaſphemabāt. Nō gētiles.ſꝫ coronā ſpineā īpo/
nentes capiti ꝑcutiebāt eū. Nō diſcipuli q̄ fugerāt. ſm
illud.lōge feciſti notos meos a me. Nō marie cum Johe
que fidē diuinitatis eiꝰ amiſerāt. Nō pr̄ eternꝰ ꝯſolatꝰ ē
eū.ſ.ad liberandū eū de manib inimicoꝝ.ſꝫ ꝓ nobis tra
didit illū ait ap̄ls.ſ.volūtati coꝝ ꝑmittēdo agere q̄cūq̄
crudelia voluerūt. Et q̄d plꝰ ē.⁊ oī admiratiōe ⁊ cōpaſſio
ne digniſſimū.q2 ⁊ ip̄a ps intellectiua xp̄i q̄ fruebat̄ ꝯti
nue deo.nō eſt ꝯſolata eū.ſꝫ dereliq̄t illā partē ſenſitiuaꝫ
tātis dolorib immēſam. Et ꝓpterea ip̄e in cruce clama/
uit cū lachrymis ⁊ clamore valido.vt ait ap̄ls ad Heb.
Deus meꝰ deꝰ meꝰ.vt q̄d dereliq̄ſti me. Matth.xxvij.
Clamauerūt iuſti ⁊ dn̄s exaudiuit eos.ait ps̄. P̄res ve
teris ⁊ noui teſtamēti ī tribulatiōib ſuis ⁊ cruciatib do
minꝰ exaudiuit.⁊ ſi nō ſꝑ liberādo ab illis penis.tn̄ ſem
per ꝯſolādo mētē eoꝝ.vt ī v̄tute pſiſterēt reſpectu p̄mij
⁊ diuini bn̄placiti. Ego aūt clamabo ꝑ diē ⁊ n̄ exaudies

dicẽdo deus meus. ⁊c̃. clamãs ſe derelictũ. nõ ex eo ꝙ di
uinitas ſeꝑata eẽt ab illa humanitate. q2 qḋ ſemel acce/
pit dei filius nũq̃ dimiſit. ait Damaſ. ſed ſe derelictũ di
cebat. q2 ꝑs eius intellectiua. eius gaudij ⁊ ꝯſolatiõis ꝗ
fruebatur in ỽbo nil influebat aut cõicarat ſenſitiue ad
ꝯſolatõem. ⁊ in hoc nõ exaudiebaꝶ. qḋ in nullo ſctõꝝ ac
cidit. Et iõ dictũ eſt. ꝙ hec afflixio vł paſſio fuit pura. ſ.
ſine admixtiõe ꝯſolatõis. Hec aũt ỽba audiẽs mr̃ gladi
us ꝑtrãſiuit aĩam eius intelligẽs eũ nõ derelictũ ꝑ ſepa/
tione deitatis. ſed ꝑ ſubtractõem oĩs refrigerij ſuaui/
tatis. Attẽdite ergo ⁊ videte ſi eſt dolor ſicut dolor meꝰ.
Nam ⁊ ſi pñs fui ⁊ iuxta crucẽ ſteti. ⁊ hoc totũ ad aug/
mentũ doloris. Que enĩ mr̃ q̃ hñs filiũ pñtẽ etiã in tor/
mẽtis nõ valeat vel in aliquo ꝯſolari. ipm̃ amplexari. oſ
culari. potũ porrigere ſitiẽti. Ecce filius meus dilectꝰ ad
mortẽ ſitit. hoc exprimẽs vt refocilleꝶ. nec ſtillã aque poſ
ſum pbere. ſed tibi offerꝶ ĩ mei pñtia acetũ ⁊ fel. vulnera
video. nec poſſum alligare ſanguinẽ effluere. nec poſſum
ipm̃ extergere. caput ex grauamine inclinatũ. nec valeo
illũ brachijs ſuſtentare a me remotũ. vñ nec amplexari.
Et ſi audio verbũ ex ore eiꝰ. Ecce filius tuuꝰ. ſ. iohãnes.
⁊ hoc vtiq̃ verbũ dei gladius acutus qḋ ꝑtrãſiuit aĩaꝫ
meã. Reuera inq̇t btũs Berñ. hoc verbũ ecce filius tuꝰ.
pluſq̃ gladius fuit. qḋ ꝑtrãſiuit aĩam eiꝰ vſq̃ ad diui/
ſionẽ anĩe ⁊ ſpũs. O q̃ cõmutatõem. iohes ꝓ ihũ tradi
tur. ſeruus ꝓ dño. diſciplꝯ ꝓ magiſtro. filius zebedei pro
filio dei. purus homo ꝓ vero deo. quõ tuã affectuoſiſſi/
mã aĩam nõ ꝑtrãſiuit hoc audito. qñ ⁊ noſtra licet ſaxea
licet ferrea pectora ſcindat ſola huiꝰ recordatio. Anſhel.
O dña mea quibꝫ ſingultibꝫ extimabo puriſſimũ pectꝰ
tuũ vexatũ cũ audires. młier ecce filius tuus. vñ ꝯgrue
dicere poterat illud Hiere. Amaritudine repleſti me. ⁊c̃.

Quãtũ ad tertiũ ſcꝫ de circũſtãtijs ipius paſſionis põt
perpẽdi immẽſitas doloris virginis matris que ſtabat
iuxta crucem. Notandũ ꝙ ſeptẽ ſunt circumſtantie cir/
ca ipam paſſionem chriſti.

Septem circuſtan/ tie paſſio nẽ xpi ag grauãs. ⁊ ꝯpãs be ata virgo maria cõ paſſionẽ.

Ex patientis dignitate.
Ex inferentis peruerſitate.
Ex tempis ſolẽnitate.
Ex loci vilitate.
Ex afflictionis vniuerſitate.
Ex ꝯſuſtinentis ſocietate.
Ex fructus paucitate.

De patiẽ tis digni/ tate.

Quãtũ ad primũ manifeſtũ eſt ꝙ q̃to dignior eſt per/
ſona que offẽdiꝶ tãto maior ẽ offenſa. ⁊ ꝑ ꝯñs ſuſtinenti
⁊ oĩi attinẽti ei. ⁊ ſi diligit eũ occaſio ẽ maioris doloris
Dñs ieſus deus erat ⁊ hõ. vñ dignior pſona eẽ nõ pote
rat. ⁊ q̃uis diuinitas ſua pati nõ poſſit. nec aliquis cuꝫ
attingeret ad offendẽdũ. tñ q2 humanitas illa erat orga
nũ quoddã ⁊ veſtimẽtũ q̃ſi diuinitatis. Vñ aplꝰs ait.
habitu inuẽtus vt hõ. ad Phil. ij. Ideo oĩs iniuria fctã
illi humanitati ⁊ corpi põt dici fctã deo. ſicut q̇ frãgeret vł
ſpueret ĩ veſtẽ q̃ indutus ẽ imꝑator nõ diceret facẽ iniu
riã veſti ſed imꝑatori. q2 ea indutꝰ ẽ. Inq̃ tũ etiã homo
erat de ꝓgenie regali ⁊ ſacerdotali genitꝰ. rex ⁊ ſacerdos
ſũmꝰ. inocẽtiſſimꝰ. ſapiẽtiſſimꝰ ex miraculł. ſctitate ⁊ do/
ctrina famoſiſſimus. cũ igiꝶ ei fuerint illate tot ꝯtume/
lie. irriſiões. maledictões. infamatiões. ⁊ afflictões corpo
ri. inde ſibi magnus exurgebat dolor ⁊ mr̃i eiꝰ q̇ ſtabat
iuxta crucẽ oĩa illa audiẽs ⁊ vidẽs dicere poterat illḋ iob
Os meũ ꝑforaꝶ doloribꝫ. oſſa ſũt potẽtie anĩe quibꝫ cõ
ſiſtit robur eius. Os aũt dicit in ſinglari q2 potẽtia ſenſi
tiua. Nã vt ait btũs Berñ. Captiuoꝝ libertas capiꝶ glã
angeloꝝ illudiꝶ deus oĩm flagellaꝶ. kãdor lucis eterne et
ſpeculũ ſine macła ꝯſpuiꝶ. Et cũ vita oĩm occidaꝶ q̇d re
ſtat nobis miſeris agenduꝫ. niſi vt eamus ⁊ nos ⁊ moria/
mur. cũ eo ꝑ compaſſionem eiꝰ ⁊ ad mr̃em eiꝰ. Dolebat

ſiq̇dẽ de iniurijs tãti filij. tã ſãcti. tã innocẽtis. ſꝫ nõ mi/
nus de offẽſa di. Et iõ attẽdite ⁊ videte ſi ẽ dolor ſicut do
lor meꝰ. Sꝫ dicere poſſꝫ qḋ ait b. Berñ. in pſona xpi pa
tiẽtis. cũ ſit tãtus dolor quẽ patior. tãto plus crucior cuꝫ
te ingratũ expior. ſ. ḋ tãto bñficio. Oñdiꝶ ſcḋo magni/
tudo doloris in virgine ex circũſtãtia inferẽtis iſtã paſſi/
onẽ filio. Quãto enĩ plꝯes ꝯcurrũt ⁊ diuerſoꝝ ſtatuum ⁊
magiſtratuũ ⁊ amici ⁊ valde beneficiati ad ĩferẽdũ iniu
riã ⁊ mortẽ valde ignominioſam alicui. tãto maior do/
lor ⁊ afflictio ſequitur in paſſo ⁊ ĩ q̇libet attinẽte ⁊ amico
eius. Sed ad inferẽdam paſſionẽ tã amarã ⁊ obꝓbrio/
ſam xpo ꝯcurrũt de oĩi genere ⁊ ſtatu. ac etiã q̇ pꝰ erant
diſciplł. ac etiã ſũme bñficiati. Et iõ virgo mr̃ eius dile/
ctiſſima ſũme doluit ſtans iuxta crucẽ. Aſtiterunt reges
terre. ait pſ. ij. ⁊ pncipes ꝯuenerũt in vnũ adũſus dnm
⁊ adũſus xpm̃ eius. ſ. ad mortẽ ei inferẽdã. Reges q̇dem
aſtiterũt. ſ. herodes rex galilee q̇ ſpreuit illũ cum exercitu
ſuo indutũ veſte alba. ⁊ vt fatuũ remiſit illũ ad Pylatũ.
vt iudicaret eũ. Rex romanoꝝ monarcha ſcꝫ Tyberius
imꝑator. ⁊ ſi nõ ĩ pſona. tñ ꝑ locũ ſuũ tenẽtẽ pylatũ. ſ. pñ
dẽ iudee. q̇ dedit ſnĩam mortis ꝯ eũ ad tumultũ populi
clamãtis. ſ. crucifige crucifige eũ. pncipes quoq̃ ſacerdo
tũ oĩes iſti aſtiterũt. i. añ alios oẽs ⁊ gẽtiles ⁊ populos
iudeoꝝ vt pncipaliores. Nã pncipes ſacerdotũ colligen
tes ꝯſiliũ ꝓpter hoc. ⁊ pncipales coꝝ ſũmo ſacerdoti cay
pha ꝯſulẽte ⁊ decernẽte. q2 expedit vobis vt vnꝰ moriaꝶ
ꝓ ꝓplo. exinde queſierũt optunitatẽ capiẽdi eũ. Quẽ cuꝫ
cepiſſent nocte. ꝓditionẽ faciẽte iuda diſciplo ſuo. iteruꝫ
ſũmo mane ꝯuenerũt ad inquirẽdũ falſũ teſtimonium
ꝯ eũ. ⁊ cũ nõ inuenire poſſent teſtimõia ꝯueniẽtia mul
ta falſa dicẽtibꝫ ad interrogatõem ⁊ adiuratõeꝫ caypahe
ſũmi ſacerdotis cũ diceret ſe eſſe xpm̃ filium dei bñdicti
ad expſſionẽ tãte veritatis. ⁊ tãtis miraculis ſuis appro
bate doctrine iudicauerũt eũ reũ mortis. ⁊ pꝰ ſputa. ala
pas. ⁊ ꝯtumelias. vt malefactorẽ Pylato pñtarũt occi
dendũ. ⁊ cũ ĩ ipa paſſione ſexus femineus deeſſet ⁊ viliſ
ſima ancilla hoſtiaria. q̃ ⁊ ſi nõ potuit adire ihm̃ ꝓpt mł
titudinẽ alioꝝ eũ irridẽtiũ ⁊ affligẽtiũ. oñdit diſciplm̃ q̃
rẽs vt caperetur tanq̃ diſciplꝯ chriſti. Sꝫ q2 bñ ĩcõſulte ne
gauit euaſit capturã. Milites ãt pylati qui gẽtiles erãt
pꝰ ſnĩam latã a pylato poſtq̃ illuſerũt ſatis. indutũ ve/
ſte coccinea ad crucis patibulũ deduxerũt. Et ſic omnes
ꝯuenerũt ĩ vnũ adũſus xpm̃. Quãtũ aũt fuerũt bñficia
ti ab eo. nõ poſſet etiã ꝓlixo tpe explicari. aliq̇d tamen vł
breuiter ꝑſtringã. vtẽs ỽbis ꝓphe Michee. vj. ca. in pſo
na xpi ad ꝓplm̃ illũ ſceleſtũ ⁊ ingratiſſimũ. Popule meꝰ
q̇d feci tibi. ⁊ in quo. ⁊c̃. hoc boni tibi feci Patres tuos ia
cob cũ filijs ĩ egipto ꝑ ioſeph enutriui famis tpe ne peri
res. Et pꝰ tpa młtiplicatos ſupra nũerũ ḋ dura ſuttute
egyptioꝝ te eduxi. A flagellis quibꝫ egyptũ totã ꝑcuſſi te
liberã feci. Mare rubꝝ tibi tibi apui vt ꝑ eũ ſicco veſti
gio trãſires. Pharaonem aũt cũ exercitibꝫ ſuis. ibi ſub/
merſi. Mãna de celo pſtito ꝑ. xl. annos te paui. Aquaꝫ
tibi de petra fluxi inſurgẽtis ꝯ te hoſtes pſtraui. Seon
regẽ amorreoꝝ ⁊ Og gigantẽ regẽ baſan. Terrã fluentẽ
lac ⁊ mel pñbꝫ tuis a me ꝓmiſſam exterminatis. xxx. in/
de regibꝫ ⁊ plimis natõibꝫ tibi largitus ſum. Et priꝰ in
mõte ſyna legẽ ſeruãdã tibi tradidi. A captiuitate diu/
tina. ſ. ꝑ. lxx. ãnos ꝓpter ſcelera tua ĩ babylonia portata te
liberãs ad ꝓpria ſub Eſdra. neemia. ⁊ zorobabel reduxi.
De graui oppſſione Antiochi regis ꝑ iudã machabe/
um cũ fratribꝫ te excuſſi. Ecce q̇d feci tibi. Rñde ḡ mihi
ſi tãta bñficia a me tibi collata hãc tłem retributõeꝫ me
ruerim vt me crucifigeres. In q̇ moleſtꝰ fui. rñde mihi.
Ego ex genere tuo carnẽ ſumẽs regale ſoliuꝫ celi dimiſi.
vt tibi frater eſſeꝫ. Ego ꝑ ciũtates tuas caſtra ⁊ vicos diſ
curri. in tui vtilitatẽ laborãs. Ego ſꝑ ĩ tẽplo docui que

De inferẽ tiũ paſſio nẽ ꝑuerſi/ tate.

te ſaluū facere poſſent. Ego cecos tuos illumīaui. leproſos mūdaui. claudos erexi. obſeſſos a demōibꝫ liberaui. ſurdis auditū reſtitui. mutis loquelā. infirmis varijs ſanitatē. mortuis vitā. Nunqd in iſtis moleſtꝰ fui. Precepta declaraui. errores ꝯfutaui. vicia rep̄hendi. ꝯſilia ꝑfectiōis adieci. Sꝫ qꝛ veritas odiū parit apd̄ inſipiētes q̄ gignere dꝫ dilectionē. Ideo in his tibi moleſtꝰ fui. nolens veritatē audire. Quid vltra tibi facere potui ꝛ non feci. Heccine reddis dn̄o popule ſtulte ꝛ inſipiēs. Conſiderans ꝯgo mr̄ bn̄ficia facta a filio ſuo pp̄lo illi. ꝛ tūc ab ea tāta ꝑuerſitate. tāta crudelitate cruci affigi. valde dolebat. vt dicere poſſet illud ps̄. xxx. defecit in dolore vita mea. Attēdite ḡ ꝛ videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus.

Ex tp̄is ſolēnitate etiā ampliatꝰ eſt dolor in ꝟgine mr̄e. Erat enī ſolēnitas paſce ſeu azimoꝝ. que erat p̄cipua ſuper om̄es alias in q̄ tenebanꝫ ex lege oēs iudei venire d̄ quibuſcūqꝫ ciuitatibꝫ ꝛ locis venire ad tēplū hieroſolymis ſitū ad ſacrificiū offerendū. niſi legitimū haberent impedimētū. Et qꝛ ꝑ varias captiuitates coꝝ erāt ſatis diſperſi ꝑ orbē ꝛ in ytalia ꝛ aſia ꝛ affrica. vt p̄ꝫ Actu. ij. de om̄i pene natiōe ꝯuenerāt hieruſalē ad illud feſtum.

De tp̄e q̄ paſſus .ſ. ſolennitate paſcali

Quāto aūt q̄s damnaꝫ ad mortē ꝓpter maleficiū. ꝯcurrente maiori curſu populi. tanto maior ei inſurgit pena ꝯfuſionis ꝛ erubeſcētie. Cōſiderat enī q̄libet vidēs narrat alijs. ꝛ ſi ꝑegrinꝰ eſt reuerſus in patriā ſuā. refert ꝛ diuulgat ciuitati ſue de illo malefactore ꝛ ignominioſa punitiōe. ꝛ ſic vbiqꝫ infamis abominaꝫ. De graui autē crimine calūnioſo accuſarūt d̄ blaſphemia dei grauiſſima apud iudeos. qꝛ dei filiū ſe dixerat. De crimine leſe maieſtatis maxime apud leges gētiliū. Vn̄ in titulo ſup crucem ſcribi fecit ip̄e pilatꝰ. Jeſus nazarenꝰ rex iudeorum. q. d. Hec eſt cā paſſionis huiꝰ. qꝛ vſurpauit ſibi regnuꝫ iudeoꝝ faciēdo ſe regē. ꝛ ꝓhibēdo tributa dari ceſari. ꝛ ꝑ hoc q̄ſi rebellare faciēte pp̄lm tyberio imꝑatori. Et vt omnes p̄n̄t legere ex q̄ de om̄i gēte ibi erāt. ſ. iudeoꝝ. grecoꝝ ꝛ latinoꝝ ſcribi fecit lr̄is grecis hebraicis ꝛ latinis. Cōſiderās igiꝫ virgo mr̄ q̄ ſtabat iuxta crucē. tātā ꝯfuſiōeꝫ tā publicandā ꝑ orbē filij ſui defamationē nō poterat n̄ valde dolere. Sꝫ ꝛ de offenſa dei in tāte ſolēnitatis tp̄e ī quo magis debebāt deū venerari ꝓ bn̄ficijs collatis illi populo. Erat enī feſtū illud inſtitutū in recognitionē liberatiōis illiꝰ pp̄li de ſuitute egypti ꝑ ſanguinem agni. Vbi ḡ debebāt ſacerdotes templū dei ornare. vaſa dn̄i mūdare. ſacrificia p̄ꝑare om̄ibꝫ dimiſſis ad h̄ totū ſtudium poſuēt. vt agnꝰ immaculatꝰ q̄ tollit peccata mundi occidaꝫ. nō vt ſanguine eiꝰ fuſo mūdus redimaꝫ. ſed ne terrena amittamꝰ ne veniāt romani ꝛ tollāt locū noſtrū ꝛ gentē. ne correctorē vicioꝝ noſtroꝝ habeamus. ne eum magis honoratū q̄ꝫ nos a pp̄lo videamꝰ. Nō cū dicunt Nō in die feſto h̄ agamꝰ. nō ob reuerentiā facti ꝯueniūt h̄ facere ne deus offendaꝫ. ſꝫ ne tumultꝰ populi congregati fieret ꝛ de manibꝫ eoꝝ auferaꝫ. Et iō dicere poterat virgo mr̄ illud Treñ. j. Poſuit me dn̄s d̄ſolatā tota die merore ꝯfectā ꝛ infra. Audite obſecro vniuerſi populi ꝛ videte dolorē meū. ſ. ſi eſt ſilis.

Quarto oñdiꝫ ex loci vilitate augmētatio doloris eiꝰ. qꝛ in loco viliſſimo crucifixus eſt. Nā vt narrāt euāgeliſte duxerūt eū in golgatha. qd̄ eſt caluarie locꝰ. ꝛ ibi eū crucifixerūt. Qui locus iō d̄r caluarie. qꝛ ibi erāt oſſa mortuoꝝ ꝛ caluarie et alia cadauera. ꝛ ibi occidebanꝫ viliſſimi hoīes ꝛ magni malefactores. Ibi ſtabat iuxta crucē mr̄ eiꝰ. ꝛ vidēs locuꝫ tā vilē ac filiū eiꝰ regē regū ꝛ dn̄m dn̄antiū. factū opprobrium hoīm. ꝛ abiectio plebis dicere poterat illud Treñ. j. Idcirco ego plorās ꝛ oculꝰ meꝰ deducēs lacrimas. qꝛ lōge factꝰ eſt a me ꝯſolator. Sꝫ iſte locꝰ fuit vltimꝰ terminꝰ paſſionis ꝯſiderās ꝛ alia loca in q̄bꝫ paſſus ē ꝛ q̄ꝫ vilia. Et p̄mus quidē fuit ī orto vl' ꝓpe ortū. in q̄ fecit orōnem.

De loci vilitate

ne liberet calicē paſſionis. ſm̄ inſtinctū ſenſualitatis. nō ſm̄ determinationē rōnis. In orto deliciaꝝ ſcꝫ ꝑadiſi fuit furtū ꝑpetratū a p̄mo adā de fructu arboris interdicte ꝛ ꝓpe ortū fuit p̄ncipiū ꝛ finis paſſionis. quā a ſcd̄o adā xp̄o ſolutū eſt furtū in arbore crucis. Unde in canticis d̄r Sub arbore mala ſuſcitaui te. mortuā in petris. Ibi corrupta eſt genitrix tua eua. ſ. ꝑ fructū decepta. Ad illū locum accedēs ꝓpe ortū multitudo magna cū fuſtibꝫ gladijs ꝛ laternis. vt ad latronē magnū capiendū duce eorum iude ꝓditore. cū appropinq̄ſſet ei. oſtēdit dn̄s Jeſus ꝛ potentiā ſuā ꝛ beniuolentiā. Potentiā quidē qꝛ eo dicente. ego ſum quē q̄ritis. ſubito om̄es ceciderūt ī terraꝫ retrorſum. amiſſis corꝑis viribꝫ vt pateret omnibꝫ. qꝛ n̄ coactus patiebaꝫ. Beniuolentiā. qꝛ ꝛ ſi tāta crudelitate ad capiendū venerāt abſciſam auricolā malcho a petro qꝛ p̄mus iniecerat manū in mgr̄m. ei reſtituit. Eo autē capto ex diſcipulis eiꝰ fugientibꝫ. vnus forte Johēs. vt pie credi poteſt. ꝛ ſi euāgeliū nō ponat. venit ī bethaniā. vbi mr̄ Jhū erat cū alijs marijs nūcians cū lachrymis capturā filij. Quo audito ꝑtranſiuit doloris gladiꝰ animā eius. noctē ducēs inſomnē ꝛ lachrymis plenā. Et q̄d orare aptiꝰ poterat q̄ꝫ illud. Exaudiat te dn̄s in die tribulatiōis. ꝓtegat te nomē dei Jacob. Mittat tibi auxilium de ſancto ꝛc̄. Ligatꝰ aūt Jeſus vt a vinculis pc̄ōꝝ ſolueremur. de loco illo ductꝰ fuit ad annā p̄mū ſoceruꝫ caypbe. vbi a miſtro eiꝰ crudeliter alapatus eſt. Indeqꝫ ad atriū caypbe p̄ncipis ſacerdotū ductꝰ eſt ꝛ tota nocte afflictus. ſm̄ illud ps̄. lij. Caſtigatio mea in matutinis. Mane aūt facto matrē eiꝰ ciuitatē intrāte. plurimis deuotis mulieribꝫ aſſociata lachrymis plenas om̄es indinabat ad fletū mulieres occurrētes. Videnſqꝫ filiū iam afflictū ſputis. manibꝫ ligatū duci ad pilatū. gladiꝰ ꝑtranſiuit aīam eiꝰ. Ipſumqꝫ ſequens nec loq̄ valēs ip̄edita a militibꝫ. ꝑuenit ad plateā domꝰ pilati. vbi iudicū deo exercebaꝫ. flagellari filiū plurimis ꝛ duriſſimis ictibꝫ audiēs. nec flagellis ſatiatos adhuc clamare. Crucifige crucifige eū. ꝛ nō hūc ſed barrabā nobis dimitte. O quot de pudiciſſimis oculis ſuis lachrymaꝝ fontes exibāt certe gladiꝰ ꝑtranſibat aīam eiꝰ. Demū ſententia iniq̄ſſime data. cū ducereꝫ ad locū caluarie. ſequebaꝫ eū multitudo mulieꝝ plangētiū ꝛ lamentātiū d̄ morte eiꝰ. quaꝝ p̄ma ip̄a erat. Vidēſqꝫ filiū cū corona ſpinea quā capiti infixerūt milites pilati. faciēqꝫ illā ſpecioſam pre filijs hoīm ſanguine de puncturis ſpinaꝝ fluēte cruentatam ſputis ſpinis deturpatā. Crucē ſibi impoſitū ī humeris ꝓ laſſitudine ferre nō valentē dicere poterat. quis det mihi ꝓ te mori fili mi. O fili mi. lumē nō ſolū oculoꝝ meoꝝ. ſꝫ glīa oīm populoꝝ. Ad eos aūt q̄ eū ſequebanꝫ ꝛ illas ꝯuerſus. recōpenſans affectū ꝛ ꝯſolatꝰ eſt dicens Filie hierl'm nolite flere ſup me. p̄nunciās eis futuꝝ excidiū vt ſibi ꝓuideāt: ſubdēs. Sꝫ ſup vos om̄es flete ꝛ ſuper filios vr̄os ꝛc̄. Demū in illo viliſſimo loco caluarie crucifixerūt eū. Vn̄ ſtans ibi iuxta crucē dicere poterat. Attēdite ꝛ videte ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus.

Quinto ex afflictiōis generalitate. oñdiꝫ magnitudo afflictiōis in xp̄o patiēte ꝛ mr̄e cōpatiente. Ad lr̄am verificatū eſt in eo illud Ezech. j. A plāta pedis vſqꝫ ad ꝟticē nō eſt in eo ſanitas ꝛ a ꝟtice inchoādo caput illud ſanctiſſimū gazophilatiū ſapiē dei pūcturis acutiſſimis corone ſpinee penetrātibꝫ vſqꝫ ad os ꝑforatū fuit. Egredimini filie ſyon aīe fideles ab alijs mūdi cogitatiōibꝫ ꝛ videte meditādo regē ſalomonē ſapiētiſſimuꝫ. q̄ dedit ſapiām ſalomoni. in dyademate ſpineo in q̄ coronauit eū mr̄ ſua ſynagoga iudeoꝝ ex q̄ ſm̄ carnē natꝰ ē. Oculi pijſſimi a q̄bꝫ intuitꝰ petrꝰ cognoſcēs pctm̄ ſuū fleuit amare. in deriſum velati ſunt. facies eiꝰ plena gratiaruꝫ deturpata eſt ſputis ꝛ ſanguine vt leproſus videretur.

De afflictiōis generalitate

Eſa. liij. Nos vidim⁹ eū q̄ſi lepſū. vñ nec reputauimus eū. Gene eius cādide ⁊ rubicūde alapis pcuſſe ſūt. Ecce dedi corp⁹ meū pcutiētibꝫ. ait ipē p Eſa. l. c. et genas meas vellētibꝫ. Aures ille q̄ melos audiūt angelorū replete ſūt blaſphemijs. detractōibꝫ. cotumelijs. irriſionibꝫ populoꝝ. Propha inquit ī eius pſona. factus ſum ī deriſū om̄i populo meo caticū eoꝝ tota die. Et iteꝝ. Oēs maledicūt mihi. Nares beatiſſime eius ad cuius odoreꝫ reuiuiſcūt mortui. vt balſami aromatizantis fatigant fetoribus cadaueꝝ Caluarie loci. Capilli eius capitis ⁊ barbe delicatiſſimi violēta tracti aut euulſi ſunt. Os ei⁹ qđ tā ſanā. tā ſapidiſſimā. tā vtiliſſimā ⁊ veriſſimā doctrinaꝫ ptulerat. pcuſſū eſt. ⁊ tanq̄ ouis ad occiſionē ductus nō apuit os ſuū ad excuſandū vl' cōminādū vl' maledicēdū ſed bñdicēdū ⁊ orādū p inimicis. Collū eius ſuauiſſimū colaphis attritū ē. Manus eius potētiſſime ex q̄ꝝ contactu infirmi plūmi ſanati ſūt. ⁊ lepſi mūdati. clauis duriſſimis cruci affixe ſūt. Pedes eius quoꝝ terra ſcabellū eſt quiq̄ diſcurrētes p ciuitates. villas. ⁊ caſtra tm̄ laborauerūt p hoim ſalute in cruce extenſi ſunt ꝑm illud pſ. xxi. Foderūt manus meas ⁊ pedes. ⁊c. Totū corp⁹ illud dulciſſimū qđ ī cibū illū ſalutifeꝝ nob reliquit. flagellis multis ⁊ diris ceſum. dilaceratū ⁊ ſanguie cruentatū ꝑm illđ ṗs. Fui flagellatus tota die. Oſſa illa ꝯfracta ſūt. remanſerat ſola lingua ⁊ cor integrū. Sꝫ ne ⁊ illa ſine ſua leſione manerēt. Lingua eius aceto ⁊ felle in ſiti mortis amaricata eſt. vt implet̄ illud Dederūt ī eſcā meā fel. ⁊ ī ſiti mea potauerūt me aceto. pſ. Demum eo mortuo nō ſatiatis de cruciatibꝫ viuētis ⁊ morte eius ſpū tradito latus eius lancea apertū eſt. vñ exierūt ſanguis ⁊ aq medicine nr̄e aiaꝝ. Sed ⁊ in rebꝫ ſibi adherētibꝫ. ſ. veſtibꝫ iniuriati ſunt. Nā diuiſerūt ſibi veſtimēta mea. ait ipē s. ⁊ ſup veſtē meā illā ſꝫ incōſutilē quā fecerat ei mr̄ ſua miſerūt ſortē. Cōuerſantes quoq̄ cū eo diſcipl'os eū derelinquere cōpulerūt. cape cupiētes adoleſcētē qui eum ſequebat̄ ſindone ſup nudo indutū niſi fugiſſꝫ. Stabat ergo iuxta crucē mater eius. ⁊ hec vidēs ⁊ ſepta ⁊ pnūciata recolēs dicere poterat illud Treñ. ij. Oc'ls me⁹ afflictus ē. nec tacuit eo q̄ nō eſſꝫ requies donec aſpiceret ⁊ videret dñs de celi. nō tacuit a fletu. eo q̄ nō eēt redēs alicui mēbro filij mei donec aſpiceret dñs. ſ. reſuſcitādo ipꝫ a mortuis. Attēdite igit̄ ⁊ videte o vos oēs ſi ē dolor ſic dolor meus. Sexto nō modica cā doloris ſic fuit ī xp̄o patiēte. ita in matre cōpatiēte. h̄ ſcꝫ q̄ cū latronibꝫ crucifixus eſt.

De conſuſtinētiū ſocietate.

Sicut enī pati iuſtū ⁊ innocētē cū alijs ſanctis ⁊ pbis viris ⁊ iniuſte ꝯdemnari ad mortē eſt aliqđ refrigeriū. ita ecōtra ꝯdemnari cū ſceleratis eſt augmētū pene. cū ex hoc videres iudicet illū ſceleſtū. Vñ ⁊ p ſpeciali iniuria ⁊ crudelitate erga eū pdixit. Eſa. liij. Et cū ſceleratꝭ deputatus ē. ſ. ad mortē. qđ vidēs ꝟgo mr̄ ī filio impleri cū ī medio latronū crucifixus eſt. valde doluit. Hoc etiā xp̄s horrēs ꝑm ſenſitiuā orabat p pſ. dicēs. Ne pdas cū impijs ds aiam meā. i. vitā. Vñ ⁊ ſubdit quaſi declarāſ ſe neq̄ cū viris ſanguinū vitā meā. Erat ſiquidē crux illo tpe ſupplicū latronū. Licet nūc ꝑpter xp̄m ī ea extenſum cū ſūma veneratōe trāſeat ad frōtes impatoꝝ ⁊ omniuꝫ xp̄ianoꝝ. Erat mors maxime infamie ⁊ acerbiſſime pene. Vñ in lege dcm̄ ē. Maledictus om̄is q̄ pendet in ligno maledictōe ſcꝫ infamie. Nō intelligentes ipi maligni iu ſed pueſe cogitātes. morte turpiſſima ꝯdemnem⁹ eum.

Xp̄s mori voluit ī cruce idō.

Hoc genus mortis iō xp̄s elegit poti⁹ q̄ aliā morteꝫ. vt doceret ⁊ ꝯfortaret q̄ūlibet ꝑpter nullū gen⁹ mortis quātūcūq̄ ignominioſū. q̄ntūcūq̄ aſpm. dei ſeu mādatum eius q̄dcūq̄ deſerēdū. vt notat b. Tho. p⁹ Aug. in. iij. parte. cū ⁊ ipē rex regū ⁊ dñs dñantiū mortē ſuſtinuit imaturā. q̄ in flore iuuētutis. violentā. q̄ ab alijs ⁊ bñficiatis ⁊ acerbiſſimā. q̄ crucis viliſſimam. q̄ ī medio latronum. Humiliauit inquit apl's ſemetipum. Phil. ij. vſq̄ ad incarnatōem inquit glo. vſq̄ ad humane mortalitatis participatōem. vſq̄ ad diaboli temptatōem. vſq̄ ad populi deriſionē. vſq̄ ad ſputa. vincla. flagella. alapas. ⁊ ſi hoc paꝝ aliquid de genere mortis addendū eſt. non cuiuſcūq̄ ſed crucis que ceteris ignominioſior eſt. ⁊ q̄ꝫto ait btūs Bern. minorē ſe fecit humilitate. tāto ſe oſtēdit maiorē bonitate. Et q̄to vilior. tāto inde carior. Idē ſup Cāt. O humilē ⁊ ſublimē. o altiſſimū ⁊ nouiſſimū. o oppbriū hoim ⁊ glia ágeloꝝ. Nemo ſublimior nemo deſpectior. Eſto vilis q̄rum nūq̄ xp̄o vilior eris. Ipe ſiquideꝫ rex regū ⁊ dñs dñantiū fuit viliſſimo pcio venal' expoſitus. a viliſſimo populo viliſſima paſſus. Viliſſimo loco crucifixus crucis ſupplicio traditus. inter latrones poſitus. cū iniquiſſimis ⁊ viliſſimis hoibꝫ deputat⁹. modo viliſſimo tractatus. Ecenī tanq̄ malefactor bon⁹ dominus capitur. tanq̄ furioſus manſuetus vincul' aſtrīgitur. Tanq̄ peſtifer ſaluator accuſat̄. tanq̄ fatuus dei ſapiētia irridetur. tanq̄ homicida vita hoim morti dānatur. tanq̄ lepſus ⁊ immūdus mūdator criminuꝫ ex menia eijcitur. tāq̄ latro crucifigit̄. tanq̄ flagicioſiſſimus ꝯſputādus ab om̄ibꝫ ⁊ intuēdus nudat̄. ⁊ tanq̄ vermis vilis ⁊ viliſſimus ſumm⁹ de⁹ ꝯſpuitur. abijcitur ⁊ cōculcatur. hec ille. Et tñ inter tantas iniurias ⁊ vilificatōnes p crucifixoribꝫ depcatur. latroni etſi ꝑpter ſcelera crucifixum ad penitētiā ꝯuerſum. nō ſolū veniā ſed paradiſuꝫ pollicetur dicēs. Hodie mecū eris in paradiſo. Stabat iuxta crucē mater ieſu hec meditās. ⁊ doloribꝫ quaſi defecta ait ad crucem. vt pie credi pōt. Flecte ramos arbor alta. tenſa laxa viſcera. ⁊ rigor lenteſcat ille quē dedit natiuitas. vt ſuprni membra regis miti tendas ſtipite. Ad filiū aūt. mihi nō loqueris. p iudeis intercedis. latroneꝫ ꝯſolaris. Ad quē ille. Ecce filius tuus. ex quo ad patreꝫ p mortē vado loco mei. Johannē dimitto. Sꝫ iſta commutatio adauget dolorem. cū filius hoīs mihi det̄ p filio ꝟginis. imo ⁊ dei. Attēdite ḡ ⁊ videte. ⁊c.

De fruct⁹ ſcꝫ paſſionis paucitate.

Septimo oſtēditur magnitudo doloris ſicut in chriſto patiēte. ita ⁊ in matre compatiente. rōne paucitatis fructus ſeu vtilitatis ipius paſſionis. ex pte miſerie peruerſitatis ⁊ ingr̃titudinis hoim. Nam cū copioſa fuerit apud deū redeptio adeo q̄ pcū ſanguis eius. nedū om̄es hoies ſufficiens ad redimēdū. ſed ⁊ mille mūdos ſi fuiſſent. ⁊ tñ pauci ſunt qui ſe faciāt pticipes fructus ipius paſſionis ꝑpter deſidiā et ingratitudinē hoim. Sicut aūt ex magno lucro qđ quis videt ſe ꝯſequi ex ſuo labore multū ꝯſolatur. ita ecōtra cū maximo labore quē q̄s tolerat videt cōſequi modicū fructū vl' nullū. multum ꝯtriſtat̄ et dolet. Clamabat ieſus in cruce. Sitio. Et lꝫ ad lr̄am ꝑpter intēſum dolorē ſitiret corpal'r. maior tñ erat ſitis. ſpūal' deſiderij ſaluatōis humani generis. Et cū videret ipē et mr̄ eius pene nullū fructum tūc ſequi ſed poti⁹ ruinam preparari iudeoꝝ ꝑpter pfidiā ſuā caſum ꝯtigiſſe aploꝝ. et in futuꝝ m'tos perituros xp̄ianoꝝ dicere poterat cū dolore illud Michee. vij. Ve mihi q̄a fact⁹ ſum ſicut qui colligit racemū in autūno. Nā tūc vindemiata vinea nō reperit̄ niſi aliq̄s racem⁹. Ita et ī tēpe paſſiōis totaꝫ pene vineā humani generis vindemiauat diabol⁹ vt ſibi ſubditā. remāſit aliq̄s pu⁹ racem⁹. vt latro ꝯuerſ⁹. Cēturio fideꝫ chriſti ꝓfeſſ⁹. et aliquis ali⁹ quē xp̄s collegit. Multum ergo dolet xp̄s et mater ei⁹ de tanta ingratitudine. Unde clamat p btm̄ Ber. Ad te clamo qui p te morior. Te exhortor qui in cruce patior. Vide clauos quibꝫ confodior. Vide lat⁹ quo aperior. et cū ſit tāt⁹ dolor interior et exterior. pl⁹ tamē cruciat qđ te ingratū experior. hec ille. Et per b. Aug. Cuꝫ eſſes inimic⁹ patri meo reconciliaui te per me. et cum longe eſſes veni vt redimerem te. et

inter mõtes ꝛ ſiluas cũ errares queſiui te inter lapides ꝛ
ligna inueni te. ꝛ ne luporũ ferarũq; rabido ore laniareꝛ
collegi te. laboraui. ſudaui. caput meũ ſpinis oppoſui.
Latus meũ pforari pmiſi. tot iniurijs laceſſitus ſum. vt ꝓuũ
gerẽ mihi te. ꝛ tu diuideris a me. tãta ſcȝ eſt ingratitudo
tua. Et Oſee. vj. ꝯquerẽs dñs ait. Miſericordia vr̃a q̃ſi
nubes matutina. ꝛ q̃ſi ros mane ptranſiẽs. Miſericor-
dia veſtra. i. quã vob feci in redimẽdo. quaſi nebula ma
tutina que ſcȝ cito ptrãſijt. ita illud a memoria vr̃a. ꝛ q̃ſi
ros q̃ adueniẽte ſole ſubito deſiccat̃. ita adueniẽte calore
temptationũ ꝛ tribulationũ. ſubito perijt a vob memo-
ria paſſionis ꝛ gr̃a p eã recepta. Sed aĩa deuota dic̃ il-
lud Treñ. Memoria memor ero. ꝛ tabeſcet in me aĩma
mea ex compaſſione.

De tertio principali. §. III.

cũ dicit̃ mr̃ ieſu. mr̃ imaculata. mr̃ intacta. mr̃ vnigeniti
dicta mr̃ dei ꝛ blaſmatoris oĩm. cuius q̃ in celis eſt ſine ma
tre in terris ſine patre. mr̃ vnici filij Ihu. ꝛ iõ plus amans
ꝛ plus dolẽs. Mater ſola genitrix totius ihu. ꝛ io plus amãs
q̃ȝ ſi patrẽ habuiſſet. q̃ꝛ plus ſua res. ꝛ inde plus dolẽs. Vñ
Hiere. xxxj. c. ait. Femina circũdabit virũ. Solet hõ circũ
dare qđ ſuũ eſt ꝓpriũ nõ qđ alienũ. In alijs filijs ſubſtã
tia filij nõ eſt tota ꝓpria mr̃is ſed ꝛ patris. Et ideo nulla
mater circũdat filiũ vt virgo Maria. Omis alia figura
pluribꝫ lineis formatur. Circularis vero figura vna linea
claudit̃. Sic beata virgo maria ſola clauſit inter viſcera
ſua xp̃m. Alij filij duabꝫ lineis figurant̃. ſcȝ patre ꝛ ma-
tre. Qđ circũdat̃ ex nulla parte ẽ apertũ. ſȝ vndiq; clau-
ſum. Sic beata ṽgo maria ante partũ. in partu. ꝛ poſt par
tum. ꝛ ideo circũdabit virũ. ſ. Ieſum totũ perfectũ. Sed
dolores partus q̃s euaſit pariendo. ſibi reſeruati fuerũt
in paſſione filij. vt dicit Iohes damaſcenus. Nec vlla vn-
q̃ȝ pariendo expta eſt tantũ dolorẽ ſicut ipa iuxta crucẽ
in cõpatiendo. Ex ipa autẽ maternitate. ſcȝ generatione
ieſu. facti ſumus fratres ieſu. ꝓpter quod nõ confunditur
homĩes vocare fratres. ait apoſtolus ad Hebreos dicens
p pſ. Narrabo nomẽ tuũ fratribꝫ meis. Et ideo ſic̃ de-
bemus cõpati fratri noſtro ieſu in tãta eius paſſione p
nobis. ita ꝛ matri noſtre de morte fratris noſtri ꝛ filij ſui
Unde dicit beatus Aug9. Cũ annuatim xp̃i paſſio ab ec-
cleſia recolit̃. ita debet nos mouere ad compaſſionẽ. ſic̃
nunc videmus impleri. Sic ꝛ matri noſtre cõpati q̃ ſta-
bat iuxta crucẽ Ip̃m autẽ veſpere depoſitũ ſacratiſſimũ
corpus p Nicodemũ ꝛ ioſeph ſuſcipiẽs in gremio mat̃.
quot flumina lachrymarũ. q̃ȝ amariſſimos ſingultus. q̃ȝ
alta ſuſpiria. que ṽba meſticie plena ex ea ꝓceſſerint. q̃s
poſſit exprimere. cũ ſingula membra pquireret. tam dire
cruciata. tã turpiter deluſa oſcularet̃. ꝛ lachrymis irriga
ret ſociata Maria magdalena ꝛ alijs marijs ꝛ deuotis
mulieribꝫ. Cũ aũt ſero factũ eſſet. deuoti homines pie et
deuote corpus illud de brachijs accipiẽtes poſuerunt in
monumẽto mẽte cõſepulta cũ eo. reuiuiſcens ergo beati
ſanguinis ait dominus latinus ordinis p̃dicatorũ. Cardi.
quẽ ꝓfudit amator homĩs pfunde lachrymis. Non eſt
locus ingratitudinis. vbi torrens tãte dulcedinis attin-
git animas. Ieſu bone cur tanta pateris. cũ peccati nihil
cõmiſeris flos innocẽtie. Ego latro tu cruce moreris. ego
reus tu pena plecteris noſtre nequicie. an te fec̃ ſic amor
ebriũ. vt nec crucẽ putes opprobriũ amoris gratia. ſed ve
mihi miſero ſi nõ recognouero. ve mihi miſero ſi non re
cõpenſauero dignis operibꝫ. Regnũ queritis nõ intra-
bitis ſine crucis claui. portũ petitis nõ venietꝭ ſine cru-
cis naui. Sola enim digna fuit ferre ſeculi preciũ. atq;
portum preparare nauta mundo naufrago vite eterne.
Quam ipſe concedat. qui eſt benedictus in ſecula ſecu-
lorum Amen.

De aduentu ſpũſſcti in ṽginẽ mariã cũ apoſtolis
Capitulũ. xlij.

Hi oẽs erant perſeue-
rãtes in orõne cũ maria mr̃e ieſu. Actu. j. Hec
dicunt̃ de his ſcȝ apoſtolis poſt aſcẽſionẽ xp̃i. cũ cõgre-
gati in vnũ expectabãt ſpm̃ ſcm̃ ꝓmiſſum a xp̃o cum ait
Ioh. xvj. ibi. Mittã vobis a patre ſpiritũ veritatꝭ. Vñ
beatus Petro. in ſmone. Ecce ieſu aſcẽdente cũ q̃bus ṽgo
vacat in ſcola virtutũ. ꝛ meditat̃ in lege mãdatorũ dei. vt
ꝛ ipa ſit forma diſcipline xp̃i ꝛ exẽplũ pfectõis. Couerſa
tur cũ teſtibꝫ reſurrectiõis ꝛ ipa teſtis. Conuerſat̃ cũ ſena
toribꝫ celi infra curiã paradiſi. ſub ſpũſſancti diſciplina
ꝛ magiſterio totius diuine maieſtatis. Inuenit̃ ꝓma glo-
rioſa ṽgo maria inter ꝓmas ſummi regis cohortes. q̃ũ
vita non erat iã de terra. Vinũ non habẽt. dixit hbtã ma
ria in nuptijs exiſtẽs ad filiũ. Quia nuptie iſte celebra-
te inter xp̃m ꝛ eccleſiã erãt publicãde p apoſtolos q̃ erãt
cum ea. Et vinũ illud pfectiſſime gratie nondũ aderat i
eis. quia nondũ erat ſpiritusſanctus datus in illa copia.
Ideo hoc orãs ait. Vinũ non habẽt. Hoc autẽ ꝓpinato ꝛ
hauſto. ita incaluerũt ꝛ feruide locuti ſunt. vt vino ebrij
ab incredulis dicerent̃. Plane ebrij ait beatus Bern. ſed
vino nouo. qđ veteres vtres nec merent̃ accipe nec conti
nere valerẽt. Hoc enĩ vinũ vera illa vitis fuderat de excel
ſo. vinũ letificãs non ſtatũ mentis euertẽs. vinũ germi-
nans ṽgines. nõ apoſtatare faciẽs etiã ſapiẽtes. Nouũ
vinũ ſed habitãtibꝫ ſup terrã. Nam in celis q̃dem olim
copioſiſſime redũdabat. non in vitreis nec in vaſis teſte
is. ſed in cella vinaria in ſpũalibꝫ apothecis. fluebat per
vicos ꝛ plateas omes ciuitatis illius. Vinũ in quo eſt le
ticia cordis nõ carnis luxuria. Si igit̃ celũ vino ꝓpo
fruebatur qđ terra interim neſciebat. factũq; eſt grauiſ-
ſimũ cõmerciũ inter celum ꝛ terrã. inter angelos et apo-
ſtolos. vt exhiberet̃ illis caro xp̃i angelis. iſtis ſcȝ apoſto
lis vinũ celi. Eſſetq; in terra ſpiritus. caro in celis. ꝛ de-
inceps omĩa cõmunia in omĩbꝫ in eternũ. Unde et xp̃s
dixit. Niſi abiero paraclitus nõ veniet ad vos. Hec bea-
tus Bern. Quantũ potẽs ſit iſtud vinũ oſtenſum eſt p
figurã in illa queſtione q̃ propoſita fuit corã dario rege
p tres cubicularios eius. ſcȝ quid ſit fortius omnibꝫ. e q̃bus
vnus dixit de rege. Secundus de vino. Tertius pfectius
de muliere. Quartus de veritate. Omia hec vtiq; potẽ-
tia ſunt. Et ad litterã vtiq; reges potẽtes ſunt ad multã
facienda. ſed vinũ ſpirituale gratie. ſ. potentius eſt adeo
q ipos reges ꝛ tyrannos deuicerit. qui nõ valuerũt mar
tyribus illã gratiã p tormenta auferre. imo demũ ꝛ ipos
deebriauit ꝛ vicit. vinũ ipſius gratie cõuerſos ad fidem
Fortior tamen mulier qđammodo ſcȝ virgo Maria in-
quantũ ſcȝ ipa ꝓcurauit cõgregatis apoſtolis ꝛ alijs i q
bus tunc erãt nuptie eccleſie. vinũ ipſius gratie; quod in-
tendit dũ ait. Vinũ non habent. ſ. in illa plenitudine et
pfectione que neceſſaria erat eccleſie. Fortiſſima omniũ
veritas chriſtus. qui potuit mittere ꝛ miſit qđ ꝓmiſit vi-
num ipm̃ ſpirituale dicens. Mittã vobis a patre ſpiri
tum veritatis.

Sciendũ aũt ſcđm .§. I.

Thomã ſup Iohem. q ante incarnationẽ chriſti triplex
vinum deficiebat. ſeu vinũ gratie quod habet triplicem
effectum. Eſt primo mordificatiuũ. in quo ſignatur iu-
ſticia. Eſt ſecundo letificatiuũ. in quo notatur ſapientia
Eſt tertio inebriatiuũ. in quo inſinuatur charitatis be-
niuolentia. Primo vinũ eſt mordificatiuũ ſeu pungi
tiuum. Unde ſamaritanus ad ſanandũ in vulneribus
ſauciati immiſit vinũ ꝛ oleum. vinũ vt abſtergeret ſani
em vulnerũ. oleum vt liniret. Sic in penitentis i regen-

De triplici vino q mũdus carebat

do oportet in corrigendis exceſſibꝫ īmiſcere ſeueritatē pu-
nitōis cū lenitate miſcōie. Vñ b. Aug. ſuꝑ pš. Duo iſta
noīa nō fruſtra dicūtur hō ꝛ peccator. Nā qꝛ peccator ē.
corrige qꝛ homo ē. miſerere. Neqꝫ enī liberabis hoīem ſi
nō correxeris pctorem. ꝛc. xxiij. q. iiij. duo ſūt. Et grego. li
bro moral. Miſcēda ē lenitas cū ſeueritate. faciendū eſt
quoddā ex vtroqꝫ temperamētū. vt neqꝫ nimia ſeuerita-
te exulcerent̄ ſubditi. neqꝫ nimia lenitate ſoluāt̄. diſ. xlv.
diſciplina. qd̄ ibi diffuſe proſequit̄. ſic ꝛ in penitētia que
ad iuſticiā ꝑtinet. ſi vera eſt vinū habet̄ compunctōnis.
ſm illud. Potaſti nos vino compūctōis. ꝛ oleū lenitiuū
ipa remiſſiōis. Job. Si occiderit me. ſ. quo ad pctā. ſpe-
rabo i eū. Hoc aūt vinū deficiebat in veteri lege i qua iu-
ſticia impfecta erat. Vñ ꝛ xp̄us dixit. Niſi abūdauit iu-
ſticia veſtra pluſqꝫ ſcribaꝝ ꝛ phariſeoꝝ nō intrabitis in
regnū celoꝝ. Sed in noua lege pfecta iuſticia finis legiſ
chriſtus ad iuſticiā omi credēti. ait apl̄s ꝛ alio loco. Iu-
ſtificati gratis gratia ipius ſcꝫ chriſti. ſine iuſticia ei ya
nō pōt homī ee ſalus. Vñ Math. xxv. Iuſti i vitā eter-
nam. Sed ſine gratia ꝛ fide nō pōt eſſe vera iuſticia. vñ
qꝛ ſpūſſanctus dabatur apl̄is ad pfectā iuſticiā. ideo ap-
paruit in die Penthecoſtes ſuꝑ apl̄os in ſpē ignis. qui
vrit ꝛ purgat ſcoriam metalloꝝ. Nō poſtea ꝑ effectum
oſtēderūt zelātes ꝓ fide ꝛ corrigētes iniquos. Vñ Petr⁹
ananiā ꝛ ſaphyram vbo occidit increpatorio. qꝛ ei mēda-
ciū dixerūt. Et ſymonem magum ꝓpter ſymoniam ꝑditi-
oni adiudicauit. Paulus Corinthum inceſtuoſū excōi-
cās tradidit ſathane. ꝛ viſū ad temp⁹ ſubtraxit. Vinum
ergo iuſticie btā maria a filio ꝓcurat plat̄ɜ dicēs. Vinū
nō habent. Pauci enī ſunt plati ꝛ rectores ſeculi qui pu-
niant ſcelera vt iuſticia dictat. diuerſis de cauſis. ſiue ti-
more ſiue amore pauci ſunt peccatores qui habeāt vinū
vere compunctōnis de malis ſuis ꝑpetratis. Secundo
vinū eſt letificatiuū. pš. Vinū letificat cor hoīs. Et ſm
hoc ſapia dr̄ vinū. cuius ſapiētie meditatio maxime leti-
ficat cor hoīs. ſm illud Sapie. Nō habet amaritudi-
nem ꝯuerſatio illius. nec tedium conuictus illius ſꝫ gau-
diū. Sap. viij. Hoc ſapiētie vino vacuus erat mundus.
Nā ꝛ ſi aliquid ſapiētie videbat̄ eſſe in libris phorum ꝛ
poetaꝝ. nō vera ſapiētia erat ſed apparēs ꝓpter eloquen-
tiam ꝛ mundi glīam que ſecū trahebat. a quo abſtinen-
dū docet Salomon in Prouerbijs dicēs. Noli reſpicere
vinū cū flaueſcit in vitro. id eſt ſapientiam cū apparet ex
claritate eloquētie pulcra. nouiſſime enī mordebit vt co-
luber. ꝛ ſicut regulus venena diffundet. Sed vt dicit
idem Canticoꝝ. j. Meliora ſunt vbera eius ſcꝫ ſponſe. q̄
vbera eius duo ſunt teſtamenta vino. Omnis ratio ſu-
perne ſcientie ꝛ terrene creature in eo eſt qui ē caput eo-
rum ꝛ autor. queꝫ qui nouit nihil vltra querat. quia hic
eſt perfecta dei virtus ꝛ ſapientia quicquid alibi queri-
tur. hic perfecte inuenitur. ꝛc. Deficiebat etiam iſta ſapiē-
tia ante chriſti aduentum. quia occultata erat ꝛ figura-
lis. Omnia enī vt ait apoſtolus. j. Corint. x. In figuraꝫ
contingebant illis. Unde Moyſes loquēs ꝛ legem illaꝫ
populo docens ponebat velamen ante faciem ſuam. ſed
chriſto paſſo velum templi ſciſſum eſt. ꝛ ſpiritusſancto de
celo miſſo illa myſteria apoſtolis. ꝛ ꝑ eos toti eccleſie de-
clarata. Unde ꝛ in linguis igneis miſſus eſt. Ignis ha-
bet illuminare ꝛ lingua abſcondita cordis declarare. ꝛ in-
mediate piſcatores illi prius idiote loquebātur magna-
lia dei. Iſtud vinum ſapientie virgo procurat predica-
toribus. Et ideo ipſi inuocant eam. Exemplum in Noe
qui primus plantauit vineam. ꝛ bibens vinum inebria-
tus eſt. Tertio vinū inebriat. Canticoꝝ. v. Bibite ami-
ci ꝛ inebriamini. Ibidem. Bibi vinum cum lacte meo.
Ebrietas obliuioſum facit. ſic vinum charitatis inebri-
ans hominem. obliuionem facit omnium terrenorum.

audacē facit ꝛ ſecurū nil timēs. ij. Eſdre. viij. Deficiebat
vinū iſtud plenitudinis charitatis. qꝛ acceꝑant illi ſpm̄
ſeruitutis in timore. Cōuertit aūt aquā timoris xp̄s i vi-
nū amoris ꝛ beniuolētie. qm̄ charitas diffuſa eſt i cordi-
bus nr̄is ꝑ ſpm̄ſctm̄ q̄ datus eſt nob. Ad Rom. v. Etiā
ipi xp̄i diſcipuli antea timidi erāt vt ad vocē ancille ꝓn-
ceps eoꝝ petrus xp̄m negaret. Et poſt reſurrectōem i ce-
naclo clauſi manerēt ꝓpter timorē iudeoꝝ. Sed hauſto
vino ſpūſſancti. ita audaces. ſecuri. intrepidi ꝛ feruentes
ſūt effecti. vt corā ꝓncipibꝫ ſacerdotū ꝛ regibꝫ mūdi. fer-
uenter chriſti doctrinā eis exoſam ꝓdicarēt. Nec phibiti
ab eis nec ceci poterāt reticere. oīmqꝫ terrenoꝝ obliti i cōi
oēs viuebāt. Et ideo in liguis igneis miſſus ē. qꝛ ignis
habet calefacere. vt legē igneā corda ignea linguis igne-
is populis ꝓdicarēt. Deficiēte ergo vino illo ſpūali btā
maria ꝯgregata cū apl̄is i cenaculo mēte dicit. Vinum
nō hñt viri iſti nuptiarū. Vñ orās cū ill' inquit. Emitte
ſpm̄ tuū ꝛ creabūtur ſcꝫ i eſſe ſpirituali ꝑfecto. ꝛ renoua-
bis faciē terre.

Tria i magno huius .§. II.

mōi oꝑe cogitare debem⁹ cū creat⁹ ſit vicꝫ q̄d ſit. quō ſit
ꝛ ad q̄d ſit inſtitutus. Btūs Bern. Et in eſſe quidē rerū
ineſtimabilis potētia cōmēdatur ꝙ tā multa. tā magna
tā multipliciter. tā magnifice ſūt create. Sane in mō ip-
ſa ſapiētia ſingularis relucet ꝙ hec quidē ſurſum. hec ve-
ro deorſum. hec i medio ordinatiſſime ſūt locata. Si ve-
ro ad quid factus ſit mediteris. occurrit tam vtil' beni-
gnitas. taꝫ benigna vtilitas. que ꝛ ingratiſſimos quoſqꝫ
multitudie ꝛ magnitudie bñficioꝝ poſſit obruere. Potē-
tiſſime ſiq̄deꝫ ex nihilo oīa ſapiētiſſime pulcra. benigniſ-
ſime vtilia creata ſunt. Verūtamē ꝛ ſi fuiſſe nouim⁹ ab
initio ꝛ adhuc multos eſſe in filijs hominū. q̄ i bonis in-
ferioribꝫ ſenſibilibꝫ mūdi huius. tota ſenſualitate deꝑſi-
ſi totos ſe dederūt his que facta ſūt quodammō. vel ad
quid facta ſūt negligētes. q̄d iſtos niſi carnales dicam⁹.
Nō ꝑmanebit ſpūs meus i hoīe in eternū. qꝛ caro ē. ait
dn̄s Gen. vj. Pauciſſimos eſſe tā arbitror. legim⁹ tamē
nōnullos qnqꝫ fuiſſe quibꝫ ſummū ſtudiū fuit atqꝫ vni-
ca ſolicitudo modū ꝛ ordinē inueſtigare factoꝝ. adeo vt
pleriqꝫ nō mō vtilitatē reꝝ ꝑquirere diſſimilauerint. ſed
ꝛ ipas magnanimiter ſpreuerint cibo paruiſſimo. viliſſi-
moqꝫ ꝯtenti. Ipi ſiquidem phos ſeſe vocāt. ſꝫ curioſi no-
bis ꝛ vani rectius appellant̄. vtriſqꝫ igit̄ ſucceſſerūt viri
prudētiores. vtriſqꝫ qui nimiꝝ ꝛ que facta ſūt. ꝛ quō fa-
cta ſūt tranſilientes intenderūt aciē mētis vt quid facta
ſunt viderēt. Nec latuit eos qm̄ oīa ꝓpter ſemetipm̄ fe-
cit deus. oīa ꝓpter ſuos. Oīa fecit ꝓpter ſemetipm̄ gratui-
ta videlicet bonitate. Oīa ꝓpter electos ſuos. ꝓ eoꝝ. ſ. vti-
litate. Hi ſunt ſpūales viri hoc mūdo vtentes tanqꝫ non
vtant̄. in ſimplicitate cordis querētes eum. Primi volū-
tate vl' voluptate. ſecūdi vanitate. tertij veritate impleti.
Hec b. Bern. Pro his orat. Emitte ſpūm tuū ꝛ creabūt̄
Creant̄ aūt hoīes in eſſe ſpūali ꝑ fidem. ſpem. ꝛ charita-
tem. ꝓpter hoc orat pš. dicēs Cor mūdum cre in me de⁹.
ꝛ ſpūm rectū inoua in viſceribus meis. i. ꝑ ſpūm fidei in
qua eſt rectitudo iuſticie. q̄a iuſtus ex fide viuit. Spūm
ſāctū ne auferas a me. ſāctū. ſ. ſpei. q̄ firmat hoīem ꝑ ſapi-
entiam ꝛ guſtum ſupnoꝝ. Redde mihi leticiam ſaluta-
ris tui ꝛ ſpū ꝓncipali ꝯfirma me. ſ. charitatis. q̄ ꝓncipal'
eſt vtus ita exponit Iſid. li. ethimo. Et q̄a btā maria dr̄
mr̄ pulcre dilcōis. timoris ꝛ agnitōis. ꝛ ſcē ſpei. Eccl. xxiiij
Et pulcra dilectō ſpectat ad feruorē charitatis. Timor
aūt effectus ſit fidei ſm tho. i ſū. Agnitō aūt ꝑtineat ad
ipſaꝫ fideꝫ ꝛ ſancta ſpes. Et io merito intelligens ꝛ dicēſ
vinuꝫ non habent. Et ꝓpterea emitte ſpiritū tuuꝫ ꝛ crea-
buntur.

De aſſumptiōe btē Marie. ⁊ ꝙ optimū eſt ꝑ omib⁹ diligere deū. Caplm. xliij.

Optimā partē elegit ſibi maria.

Optimā partē elegit ſibi maria. Lu. x. ps. lxxij. Quid mihi eſt ī celo aut a te qd volui ſup terrā. Defecit caro mea et cor meū. de⁹ cordis mei. Et ps mea ds in eternū. Cōſiderauit ꝑus hoīes diuerſas ꝑtes eligere. ex his q̄ añ eos ꝓponunt. Dicit eñi ſapiēs Eccli. xv. De⁹ ab initio ꝯſtituit hoīem ⁊ dimiſit eū ī manu ꝯſilij ſui. i. in libertate ⁊ ꝑoteſtate arbitrij ſui. Poſuit añ eū malū ⁊ bonū. vitam et mortē. Ad qd cūq͂ voluerit extēdet manū ſuā. Hab⁊ eñi quiſq͂ inclinatiōnē ex ſenſualitate ad malū ꝯcupiſcētie. ⁊ ex ratiōe inclinatiōnē. ad bonū virtutū. Mors anime ex pctō. ⁊ vita grē ex bonis oꝑib⁹ poſita ſunt ante eū. et ſm ꝙ placet ſibi volūtarie elegit bonā vel malā partem. Quilibet igit electꝰ cū pſalmiſta ꝯſiderat iſtas ꝑtes mūdi q̄d debeat eligere. ⁊ vidēs ꝙ nil ex creaturis mūdi poteſt aīm q̇etare. ſ⁊ ſol⁹ de⁹. q⁊ vt ait b. Aug. in lib. ꝯfeſſio. Inquietū eſt cor noſtꝝ donec req̇eſcat in te. ipm vt optimā partē elegit. Dic ḡ. Quid mihi eſt in celo. ſ. in quo q̇eſcam appetēdo ⁊ habēdo. Multa ſunt in eo magnifica Ibi eſt ſol cū ſua claritate letifica. ibi luna ⁊ ſtelle cu⁊ ſua pulcritudine. Ibi ꝟtutes celoꝝ q̄ influūt in iſta inferiora: mirabilia ꝓducētes. In celo ſ⁊ empireo eſt natura angelica cū multis ſanctis maximaꝝ ꝟtutū nūc. ⁊ ſi nō tpe dauid In angelis magna potētia. magna ſapiā. magna innocētia. In ſctis multe ꝟtutes ⁊ ꝑfectiōes. S⁊ certe nil hoꝝ ꝑpis replere aīm meū. q⁊ ~~nō ſunt~~. ⁊ ſi bona. non tñ optima ⁊ infinita. qd optat anim⁹ vt q̇eſcat. Quid volui o de⁹ a te de his q̄ ſunt ſup terrā. ibi multa bona. ibi diuitie. ibi auꝝ ⁊ argentū. ibi dulciſſimi fruct⁹ terre. frumēti. vini. ⁊ olei. pomoꝝ ꝑfectiōes ⁊ hmōi. Ibi palatia ⁊ poſſeſſiōes magne. Ibi aīalia varia. Aues in aere. piſces in mari ⁊ fluminib⁹. ibi honores ⁊ potentie ſeu dominia lata regū ⁊ ꝑncipū. ibi veſtiū ornatus vari⁹. ibi pulcritudo ī ominū. ſapiētia ſ⁊ eloq̄uētia cū ſciētijs ⁊ artibus multis. Que omīa vtiq͂ bona. q⁊ a deo facta ſunt. Sed q⁊ omīa iſta finita ſunt. nec animū meu⁊ q̄ infinitus eſt potētia implere aut q̇etare poſſunt. q⁊ nō ſunt optimu⁊. Ideo defecit caro mea ps ſenſitiua. quo ad appetitū coꝝ que ſunt ſup terrā. ⁊ nil hoꝝ volui ꝓ fine vltimo. Et cor meū. i. mens mea ps intellectiua ſeu volitiua ab affectu finali coꝝ que ſunt in celo. q⁊ ſatiabor cū apparuerit gloria ⁊c. Et deus cordis mei. q̄ ſ⁊ eſt actor ⁊ poſſeſſor cordis mei. eſt ps quē ex oīb⁹ eligo. ds dico q̄ eſt in eternu⁊. Vel ſic nō ſolū nūc. ſ⁊ eligā in eternū. i. ſp ꝑ hāc partē. q⁊ optima eſt. Hāc ſp elegit b. maria ſup oēs alios. Et ideo ꝯgrue dr. Optimā ꝑtē elegit ſibi maria. S⁊ mirꝝ ꝑt videri aliq̇b⁹ quō in ꝑcipua iſta ſolēnitate ꝟginis nō legatur euāgeliū aliqd ꝑtinēs ad ꝟginē mariā ſ⁊ ad Marthā ⁊ mariā magdalenā. Ad qd tñ rñdet ꝙ q̄ꝛtū ad ſenſum lrālē. veꝝ eſt ꝙ nō ꝑtinet ad beatā ꝟginē Maria⁊. ſ⁊ q̄ꝛtū ad ſenſum ſpūalē ⁊ allegoricū ꝯgruētiſſime ꝑtiñet totū ad beatā virginē plus q̄ʒ alteri. Notandu⁊ igit ꝙ triplex eſt vita ſpiritualis.

Euāgeliū de maria magdalena ⁊ martha legit ī ſe. aſſumptio. Rō ponit.

Vita actiua gratia informata.
Vita ꝯtemplatiua deo aſſociata
Vita fruitiua in gloria firmata

Vitā naturalē dimitto q̄ eſt cōis bonis ⁊ mal. ⁊ bene ⁊ male vti ꝑt. Vitā volu ptuoſam nō nolo q⁊ beſtialis eſt ⁊ nō hūana. i. ſm rōem. S⁊ de vita rōnali ꝟtuoſa loquimur. Et ꝑma ē bona. ſcda melior. tertia optīa inter ꝑtes vite ſpūal. Et hāc ſibi hodie elegit ma. Quis eī in vita actīa ⁊ ꝯtēplatīa ſūt gd⁹ ⁊ ī q̇libet elegit ſibi ꝑtē optia⁊

Quantū ad primum .§. I.

ſ⁊ de vita actiua. q̄ ſm b. Grego. ⁊ Augu. figurat ꝑ marthā. tria dicunt de martha oꝑa ꝑtinētia ad actiua. q̄ inueniunt ꝑ optime in btā maria ꝟgine. Primū eſt ꝙ martha excepit eū in domū ſuā. Secūdū eſt ꝙ ſatagebat circa freq̄uēs miniſteriū. Tertiū ꝙ ſolicita erat ⁊ turbabat circa plurima. Primū igit op⁹ ſignificat ꝯceptionē xp̄i factā in vtero ꝟginali. Qd ḡ dr in euāgelio. q⁊ intrauit ihs in quoddā caſtellū. ſignificat ingreſſu⁊ filij dei ī hūc mundū. Dr aūt mūdus caſtellū q⁊ h⁊ ꝯditiōes caſtelli. rebellis. Primo q⁊ fundamētū ei⁹ poſitū eſt inſtar caſtri in alto monte ſupbie ⁊ pōpe. Et ab ipa ſupbia dr Thobie. iiij. ſumpſit initiū oīs ꝑditio. Secūdo eſt munitū lapidib⁹ duris q̄ frangi nō poſſunt. Auaricie. vſure. fraudulētie. ſymonie. q⁊ ita duri ſunt tales defect⁹ vt frāgi ñ poſſunt ꝑ malleū ꝟbi dei. Quis eſt eñi q̄ velit reſtituere vſuras. rapinas. ⁊ bñficia ſymoniaca relinq̄re. q̄ſi null⁹. Tertio q⁊ habet foſſatū plenū aq̄s immūdis ⁊ fetidis luxurie. cū ranis clamātib⁹ ⁊ ꝑſuadētib⁹ in eis permanere. Quarto q⁊ eſt clauſum nō recipiēs dilectionē ꝓximi ꝑ inuidiā. Quinto q⁊ habet ꝓuiſionē diuerſaꝝ eſcaꝝ ꝑ gulā. Sexto q⁊ habet arma diuerſoꝝ generꝝ ꝑ irā. vt blaſphemiā. ꝯtumeliā. maledictō⁊. Septimo eſt q̇et⁹ ⁊ ſecur⁹ ꝑ accidiā. Et q⁊ iſtud caſtꝝ mūdi erat inobediēs ⁊ rebellis deo patri. Ideo ipe miſit filiū ſuū ad ipm ſubiugādum q. d. de⁹ pr. Mi fili ite in caſtellū qd ꝯtra vos eſt. Hoc aūt caſtꝝ intrauit mūdi in die incarnatiōis. Et mulier quedā Martha noīe excepit eā in domū ſuā. Martha aūt interp̄tat dominica ſeu ꝓuocans. Hec eſt eñi b. maria que ꝑ ſuā maximā humilitatē ꝓuocauit dei filiū venire in domū vteri virginalis. Et ipa dña aptiſſime dicitur. que ſup omēs alias dominata eſt ſue ſenſualitati ⁊ corpi. Nec aliqua creaturā alia digna fuit recipe deu⁊ in vteri ſui domū. niſi btā maria. Vn canit ecclīa. Domus pudici pectoris. templū repēte fit dei. intacta neſciēs virum. ꝟbo ꝯcepit filiū. Nūq͂ fuit factū tā excellēs opus actiue ſicut fecit ꝟgo in ipa ꝯceptione filij ſui de corpore ſuo. Secūdū op⁹ actiue qd euangeliū notat de Martha eſt. q⁊ martha ſatagebat circa freq̄uēs miniſterium. Hoc op⁹ fecit beata maria in xp̄i ꝯuerſatōe. ⁊ ꝑmo in ei⁹ natiuitate. Nō credatis ꝙ ibi fuerint obſtetrices. Dicit eñi b. Hiero. nulla obſtetrix. null⁹ muliercule ſedulitas intercellit. ipa btā virgo de terra eū leuauit. ipa nudum natū pannis inuoluit. ipa fameſcentē lacte cibauit ⁊ potauit. ipa veſtiebat ⁊ denudabat. ⁊ infirmū etate brachijs ſuis portabat. O q̄ʒ freq̄uēter vt filiū ſuū oſculabat. vt deū amplexādo venerabat. Ipa eñi fecit tunicā inconſutilē. ipa vſq͂ ad paſſionē ſequebat eū cū alijs miſtrans ei vt pia mr. Ecce quō martha. i. dña mūdi maria ſatagebat circa freq̄uēs miniſteriū. Vñ in hodierna epiſtola habet Eccī. xxiiij. c. In habitatōne ſancta corā ipo miniſtraui. Clerici ſeu religioſi q̄ ſeruāt cerimonias ⁊ ordinationes ſeu religionis ⁊ eccleſiaꝝ ⁊ bene officiū dicunt in eccleſia in bona nota. ⁊ bñ ꝑdicant ſi hoc faciāt vt honorificent ab hoīb⁹ nō miniſtrāt corā deo. q⁊ nō vt placeant deo h̄ faciūt. ſ⁊ corā mūdo. Layci q̄ faciūt ieiunia ⁊ elemoſynas vel capellas. ecclīas ⁊ hoſpitalia vt laudēt ab hoīb⁹ nō miniſtrāt corā deo. ſed corā hominib⁹. ⁊ iō receperunt mercedē ſuā de operib⁹ vite actiue ſue. Tertium op⁹ qd dicit de martha eſt. q⁊ martha martha ſolicita es. ait dñs. ⁊ turbaris erga plurima. H̄ fecit btā virgo domina nrā in paſſione filij. tūc eñi turbata eſt ſcdm ſenſitiuā. ⁊ ſolicita eſt circa plurima Nā cum Iohannes euangeliſta venit ad nunciandū ei ꝙ fili⁹ erat capt⁹. nō remanſit pene in ea ſpūs ꝑ dolore. Et ad ſe reuſa ſolicitabat quō poſſet eū videre añ mortē. Cūq͂ ꝑgens de bethania in hieruſalē mane obuiauit filio qui ducebat ad pylatū. cernēs faciē ſuā ſputis illicitā. alapis tumefactā.

Mūdus q̄re dr vel comparatur caſtello.

ligatis poſt tergū manib⁊ more latronis duci. vix valēs formare ſermonē lachrymis plena dicebat. Heu fili ego expectabā vos iſto mane ad prādium. ſ3 video q̄ opor tet nos ſimul prandere ī mēſa doloris. Quando xp̄o du ctus eſt ad Caluarie locū baiulans ſibi crucē dicebat. vt pie imaginari pōt. ⁊ ſi in euāgelio ſcriptū nō ſit. Heu me fili. An te ſic fecit amor humani generis ebriū. vt nec cru cē puteſ obprobriū amoris gratia. vtinaȝ daret mihi iſta crux ad portandū ſicut te portaui in vtero meo. Quādo aūt in cruce clamauit. ſitio. multū ſollicitabat vt poſſet ei vl' aquā ad bibeadū tradere. His aūt dicit Martha martha. q̄ affligebatur in vtroq̄ ſc3 corpe ⁊ mente ſcd̄3 ſenſū tua. Turbabatur dolore erga plurima. q̄ videbat aplos fidem ꝑdidiſſe de chriſti diuinitate. Sicut turba retur quilibet ꝑfectus chriſtianus: cum videt oēs chriſti anos fidē relinquere. Turbabat de iudeis de quoꝝ ꝓge nie erat q̄ filiū ſuū crucifigerēt vn̄ reprobarent. Turba bat de latrone malo ⁊ iudeis qui xp̄m blaſphemabant. Turbata eſt in apertōne lateris cū exiuit ſanguis ⁊ aqua Unde dicere poterat illud ps̄. Turbata ſunt oīa oſſa mea. i. apl'i qui dicūtur oſſa. q̄ ſuſtentabāt corp⁹ eccleſie q̄ ſua erat. q̄ in ip̄a erat tūc eccl'ia. Et anima mea turba ta eſt valde. Sic ⁊ rectores ⁊ dn̄i ciuitatū qn̄ vidēt q̄ po puli nō recte incedunt in his que ſunt fidei. vt qn̄ recur rūt ad diuinos. qn̄ peterāt quotidie. nō celebrāt feſta ⁊c̄ corrigere dn̄t oīa peccata notorio ⁊ nō faciūt. dicere p̄t ec cleſia ⁊ timētes deū. Turbata ſunt oīa oſſa mea ex do lore ⁊ compaſſione. Sic igitur in vita actiua btā maria elegit optimam partem inter gradus opm eius.

Quātū ad opera vite. §. II.

ɔtemplatiue tria etiā notatur. Et p̄mum eſt qd̄ dicitur Maria aūt ſedens ſecus pedes dn̄i audiebat verbum illius. Hoc opus vite ɔtemplatiue tenetis. mō vos attē te audiēdo ſermonē meum ⁊ deuote meditādo. Hoc op⁹ fecit beata v̄go pluſq̄ oīs creatura. Nā magdalēa au diebat verbū dn̄i in paucis ſermonib⁊ reſpectiue. Sed beata maria nō ſolum in publico quādo cepit p̄dicare ſ3 etiā in p̄uato qn̄ puer erat audiebat ab ea ſecreta alteri us vite ad ſui ɔſolatōem. Sciēs eni beata mater q̄ tan tam ſciam tūc puer habebat q̄tam nūc habet in cel'. ve riſimile eſt q̄ interrogabat cū aliqn̄ de ſecretis celeſtib⁊. Vn̄ ⁊ pie imaginari pōt q̄ ponebat beata mater dulciſſi mū filiū ſuum ad ſedēdum. ⁊ ip̄a ſe ponebat ad pedes eius dicēs. O dilecte fili mi rogo vos dicite mihi ordina tionē angeloꝝ. quō ſtant in cel'. qm̄ moyſes ⁊ alij ꝓphete de his nihil dicūt. ⁊ de ſctīs animab⁊ vbi collocabūtur. Et quis bonus filius qui interrogatus a matre d̄ re bo na nō reſponderet ei ad ɔſulendam eā. Rn̄dēs ergo fili us ad interrogata aiebat ſe cu3 p̄re ⁊ ſp̄ūſancto ab initio mōi creaſſe celū empyrreum ⁊ ip̄m repletū angel'. quos diſtinxerat in nouē ordinib⁊. ſ. angelis. archangelis p̄nci patib⁊. p̄tātib⁊. virtutib⁊. dn̄atōib⁊. thronus. cherubin ⁊ ſeraphin. ⁊ in iſtis ordinibus angeloꝝ collocabūtur aīe beate ſimul cū angelis ſanctis. Et in p̄mo ordīe erūt qui penitentiā faciūt. Unde qn̄ chriſtus cepit p̄dicare p̄mū thema fuit. Penitētiā agite. appinquabit eni regnū celo rū. ⁊ vt cū angel' ſitis. Secūdus ordo mater mea eſt m'l to pulcrior ⁊ ꝑfectior. ſ. archangeloꝝ. de quo ordīe fuit il le gabriel q̄ vobis annūciauit ɔceptōem meam. Et bea ta virgo. O fili mi quis ſtabit in tam pulcro ordīe. Pul cerrimus eni fuit ille qui mihi ɔceptum tuum nuncia uit. Et chriſtus ait ad eam. Illi ibi collocabūtur qui vl tra penitentiam actualem deuotōenem habebūt. q̄ pluſ eſt q̄ penitentia. Tertius ordo. ſ. principatuū adhuc ma ior ⁊ ꝑfectior eſt. de quoꝝ numero eſt ille Michael du ctor populi iſrael ꝑ deſertum. q̄ ⁊ ɔſurget ⁊ ſtabit ꝓ ꝓplo

xp̄ianoꝝ in fine mūdi ad iuuādū eccl'iam. Ad quē ordi nem aſcendent miſericordes in opib⁊ corpalib⁊ ⁊ ſp̄ūali bus. Et virgo beata. Beati ergo vere miſericordes. In q̄r to ordine ſc3 poteſtatū erūt patientes. qui multa aduer ſa equanimiter tolerauerūt ꝓ chriſto etiā ad mortē vſq̄ certando ꝓ iuſticia. In quinto ordine. ſ. v̄tutum erūt pa cifici q̄ cū oīb⁊ q̄tū in eis fuit pacē hn̄tes. ⁊ nulli ma lū ꝓ malo reddētes queſierūt etiā inter alios pacē ponē In ſexto ſc3 dominationū erūt p̄lati ⁊ dn̄i. gubernatores eccl'ie ⁊ ſcl'i q̄ ꝑ portā intrarūt ad dignitatē non ꝑ ſymo niam vl' ambitionē. ⁊ bn̄ gubernarūt ſubditos ſuos. cu3 rigore iuſticie puniēdo malos. ⁊ dulcore miſericordie ad iuuādo opp̄ſſos. ⁊ equitate exaltando bonos. nō expoli ando ſudditos ſed miſeros elemoſynis ſubleuando. Ad ſeptimū ordinē thronoꝝ aſcendūt qui ſcl'm deſerentes ꝑ fecte pauꝑtatem amplectētes volūtariam cū xp̄o mōm iudicabūt vt throni in eis requieſcendo. In octauo erūt ſapiētes vera ſapientia. qui illuminati fide ⁊ doctrina ca tholica alios docuerūt ea que ſunt fidei. ⁊ illa quib⁊ poſ ſent homīes regnum celoꝝ ingredi. Cherubin eni iſti q̄ interp̄tant plenitudo ſcīe. cū ſcia hn̄tes ꝑfecta opm' exem pla. In vltimo ordine ſc3 ſeraphin q̄ incēdētes interp̄tāt erūt ꝑfecti in ardēti charitate ſuꝑ oīes alios. ſicut apo ſtoli ⁊ alij ſimiles. Ergo mater ad cū. O fili dilectiſſime ego in quo ordine hoꝝ ero. Et filius ad eam. O mr̄ mea Vos nō eritis in aliquo hoꝝ ordinū ſed ſuꝑ oīes ordi nes eritis collacata. Due eni cathedre ſunt nobis prepa te in celis. vna mihi. altera vobis. ſuꝑ oīes choros āge loꝝ ſedet rex. ⁊ tu mater mea in alia. Iuxta illud qd̄ figu rate habetur de Salomone ⁊ mr̄e eius cū acceſſit ad eū q̄ aſſurrexit ei filius honorabiliter. ⁊ fecit p̄ꝑari ſibi ſedē iuxta ſedem eius. iij. Regū. ij. Unde cātat hodie eccleſia Exaltata es ſctā dei genitrix ſuꝑ choros angeloꝝ. Alte ra die interrogabat mater filium de locis ⁊ penis infer ni. ⁊ xp̄s edocebat. ⁊ ad que loca varia eius pergūt diū ſi ꝓpter varia genera peccatoꝝ. ⁊ ſic de alijs. Quādo aūt chriſtus cepit publice p̄dicare ſequebat eum ſedēs ſecuſ pedes dn̄i ad audiendū. Et ideo Beda ſuꝑ illo verbo. be ati qui audiūt verbū dei. ⁊c̄. dicit beatam eſſe mr̄em ſal uator dixit. qui verbū dei audiuit. ⁊ pluſq̄ oīes morta les cuſtodiuit. Secūdum opus vite cōtemplatiue oſtē dit euāgelium in eo q̄d martha dixit. Soror mea reliq̄t me ſolā miniſtrare. Hoc opus fecit maria precipue poſt chriſti aſcenſionē. Licet eni gauiſa fuiſſet de' honore filij cū aſcēdit ī celū. q̄ aſcenderat regnare ⁊ aduocare ꝓ pec catorib⁊ apō p̄rem ⁊ apire portas paradiſi. tamē de ſua abſentia triſtabatur. Licet eni ſp̄ūal' ſūme cēt ⁊ ꝑfectiſſi ma. in corꝑe tamē exiſtens mouebat motib⁊ ſēſitiue na turalib⁊. vt dicit Hieron̄. ad affectum. ſ. p̄ſentie filij. ⁊ ad triſticiā de abſentia filij. Sūme eni diligebat filiū ⁊ me rito. q̄ ſanctiſſimū hoīem ⁊ deū glorioſu3. q̄ ī conceptu eius nō abſtulit decorē virginitatis. nec in partu attule rat dolorē quaſi mortis. qui accidit alijs mulierib⁊. Vi dēs ḡ ſe p̄uatā p̄ntia filij. freq̄nter orabat. O fili qn̄ egre diēs d̄ hac valle lachrymaꝝ ero tecū ⁊ videbo faciē tua3 Sitiuit aīa mea ad deū viuū. qn̄ veniā ⁊ appebo an̄ fa ciē dn̄i. Voluit eni fili⁹ vt p⁹ aſcēſiō3 remāeret ad tp̄s in mōo doctrix ⁊ illuīatrix apl'oꝝ. vn̄ q̄nq̄ ip̄a determiabat q̄tōes d̄ fact̄ dī ⁊ moꝝ ſi q̄ oriebāt ī eccl'ia p̄mitiua. ⁊ ꝓp terea dr̄ Luc̄. ij. q̄ maria ɔſeruabat oīa v̄ba hec. q̄. ſ. dice bāt ⁊ ſiebāt circa ꝑuulū ib3. ɔferēs ī cord̄ ſuo cū his. ſ. q̄ ſciebat p̄nūciā de eo a ꝓphis meditādo. ɔtēplado. myſte ſteria ſcp̄taꝝ et mēti cōmēdādo. vt poſtea tp̄e ſuo vt dr̄ Beda. poſſ3 apl'os īſtruē ⁊ euāgeliſtas d̄ his ad q̄ p̄nteſ n̄ fuerīt circa n̄tīuitatē xp̄i et alia q̄ ipi ſcp̄ſerīt. p̄cipue Lu cas q̄ magis ꝑticulariter de n̄tīuitate. annūciatōe. et alijs ſcp̄ſit. Vn̄ et a q̄buſdā notari⁹ v̄gis dr̄. et d̄ ea cantatur

Xp̄s vo luit mr̄e3 ſuā p⁹ aſ cēſiōe3 ad tp̄s rema nere ideo.

Gaude maria ꝟgo cūctas hereſes ſola interemiſti ī vni/
uerſo mūdo: dū ſcꝫ apoſtolos docuit q̄ ſua doctrina er/
rores ꝯfutarūt. Sicut aūt mater cū habet filiū mortuū
quid ma/ vel abſentē. cū fletib⁹ ſepe reſpicit veſtes filij. Sic b. ma
ria egerit ria vt notat b. Hiero. in ſmone de aſſumptōe: viſitabat
poſt aſcē loca in quib⁹ fili⁹ fecerat aliqͦd opus mirabile. ꝯtemplā
ſionē filij. do illa ſacra myſteria. Aliquādo in nazareth ibat ad lo/
cum vbi fuit annūciata ⁊ cōcepat filiū ibi ꝯtemplando
dei immēſam charitatē. Aliquādo in bethleē meditan/
do dei humilitatē qꝫ humiliter ibi nat⁹ ē. Aliquādo ad
tēplū in hieruſalē vbi fuerat p̄ſentat⁹. xl. die ⁊ vbi poſtea
p̄dicauerat. rememorādo doctrinā eius ſuauiſſimā ⁊ mi
rabilē ſpeculādo ſapiām ſuā Aliquādo fluuiū iordanis
in quo baptizat⁹ aquas oīes ſanctificauerat ad mūdā
dum peccata baptiſma recipientiū. ibiqꝫ audita eſt a io
hanne vox paterna. Hic eſt fili⁹ meus dilect⁹ ⁊ ſpiritus/
ſanctus in ſpecie colūbe viſus eſt. Cōſideranſqꝫ tantam
largitatē dni. in exceſſu mentis rapiebat̃ vt credi poteſt
Ad montē caluarie tranſiēs vbi fili⁹ cū tāto opprobrio
ꝓ ſalute hominū crucifixus eſt. ⁊ tota reſoluebat̃ ī lachry
mas ex dulcedine immēſi diuini amoris ibi oſtēſi. Jnqꝫ
ad ſepulcrū ꝑgens q̄ ex eo egreſſus reſuſcitat⁹ tertia die
ſibi apparuit tota gaudebat. Ad montē quoqꝫ oliuarum
aſcendēs ⁊ memorās inde filiū ſuū in celū aſcēdiſſe. aui
diſſime cupiebat eſſe cū xp̄o. Unde merito dicere potat
vita actiua tūc in Maria virgine. Soror mea ſcꝫ ꝯtem
platiua reliquit me ſolā miniſtrare. quia tūc nō curabat
ꝯtemplatiua de actiua. ſicut nec Maria magdalena de
martha. Uita eius actiua ⁊ ꝯtēplatiua due ſorores ſūt
ſm Auguſtinū ⁊ Grego. vj. moraliū. filie vni⁹ patris ce/
leſtis. ⁊ vnius matris eccl'ie vel gratie. Hec tamē peregri
Nota natio dicta beate virginis ad loca ſancta ſm beatū am
broſium magis intelligēda eſt ſm ſpiritū qꝫ ſm locum.
ſcꝫ domi manēs ꝯtemplaret̃ que filius fecerat ī illo vl' il
lo loco. Hec oīa prime ⁊ ſecūde partis diuiſionis prin
cipalis. ſunt tracta ex p̄dicatione beati Uincentij ⁊ que
ſequunt̃ ſupaddita. Tertiū igit̃ opus qͦd poteſt nota
ri de ꝯtemplatiua eſt in hoc quod dicit̃. Porro vnū eſt
neceſſariū. q. d. xp̄s. Martha circa plurima occupatur.
id eſt. actiua. ⁊ ideo turbat̃. quia nō vacat vni. ſꝫ multis
Nam in cibādo eſurientē. ſitienti p̄bendo potū. veſtien/
do nudū. ⁊ alijs indigētijs ꝓximi ſubueniēdo. oportꝫ q̄
ſollicitetur circa plurima tractanda. ꝓcurando. colloquē/
do. operando. Similiter ſi exercet ſe in operib⁹ miſicor/
die ſpiritualis in docēdo ignorantē. corripiēdo delinqn/
tem. ſupportādo defectuoſum ī dimittēdo iniurias. opor
tet multū ſollicitari ⁊ cogitare varia ⁊ diuerſa vt iſta ap
te fiant. ⁊ quia ſepe nō ſequit̃ effectus intent⁹. quia non
emendat̃ correctus. nō habet̃ modus ad ſubueniēdum
hinc varie turbat̃. ⁊ dū iſta cogitat ⁊ occupat̃ circa plu/
rima. ⁊ ſi pia intentiōe. tamē ſepat̃ ab vno ſummo bono
qͦd ſumme eſt neceſſariū. aliqn̄ quo ad guſtū. quia tedio
ſus efficit̃ ⁊ tepid⁹. Sꝫ vita ꝯtēplatiua dū vnū ſolū cogi
tat. cupit ⁊ diligit qͦd neceſſariū eſt ꝑfectioni vltime hu
mane abſtract⁹ a pluralitate tempaliū ⁊ occupationū ex
teriorū. inuenit magnā quietē ⁊ dulcedinē. nō ꝑturbatio
nem. quia nō habet amaritudinē ꝯuerſatio eius. neqꝫ te
dium conuictus illi⁹. ſed gaudiū ⁊ leticiā. Sapiētie. viij.
Et loquit̃ de ſapiētia que reperit̃ in ꝯtēplatiōe. Super
oīa charitatē habete que eſt vinculū ꝑfectionis. Col. iij
Charitas d̃r chara vnitas. quia vnit nos cū deo. Unde
idē apoſtol⁹. j. Cor. vj. Qui adheret deo. quod fit ꝑ cha
ritatē. vnus ſpirit⁹ eſt cum eo. Habet enī amor ſm Dio/
nyſiū vim adheſiuā. vnitiuā. ⁊ transformatiuā diligētis
in dilectū vt vna volūtas ſit amboꝝ. Propter quod di
cit ſapiens q̄ amicoꝝ eſt idē velle ⁊ nolle. Porro. id eſt. fi
naliter. vnū eſt neceſſariū homini. id eſt. vt vnū ſit cū d̄o

cōformis in oīb⁹ volūtati ſue. ⁊ ita cogitatōe ⁊ affectu
quantū poteſt direct⁹ in eū. vt dicat cū apoſtolo ad Ga
lathas. Uiuo ego. iā nō ego. viuit ꝟo in me xp̄s. Et q̄to
plenius hoc agit. tāto magis ꝑficitur in cōtemplatiua.
⁊ magis appropinquat ſtatui beatoꝝ. Hoc perfectiſſime
egit beata virgo vnū facta cū chriſto ꝑ maximā dilectō
nem. Unde beat⁹ Hieronym⁹ in ſmone de aſſumptiōe
ait de ea. Puto quicqͦd cordis eſt quicquid virtutis hu
mane. ſi totū adhibeas. nō ſufficiat vt cogitare valeas.
quanto indeſinēter cremabat̃ ardore pij amoris. quātis
mouebat̃ repletis ſpirituſancto celeſtiū ſecretorū incita/
mentis. dū reuolueret animo cūcta que audierat. que vi
derat. que cognouerat. nouis quippe quotidie inflāma/
bat̃ deſiderioꝝ affectib⁹. totā eam incanduerat diuinus
amor ⁊c̄. Hec beat⁹ Hieronym⁹ Jn vita ḡ cōtemplatiua
que habet plures grad⁹ in vita p̄ſenti ipſa optimā par
tem elegit ſup oīes.-

Quantū ad tertium. §. III.

genus vite. ſ. fruitiue que eſt in ſupna patria. de qua do/
min⁹ ait de ouib⁹ ſuis. Ego vitā eternā do eis. Johis. x.
Poteſt dici q̄ habeat hec tres ꝑtes ſiue gradus. Prim⁹ Tres gra
gradus eſt decedere de p̄ſenti tpe. ita purgata aīa q̄ nul dus vite
lum cremabile ſecū portet. ſed ſubito euolet. De quibus fruitiue
Apoc. xiiij. Beati mortui qui in dn̄o moriunt̃. quia req̄
eſcunt a laborib⁹ ſuis. qͦd intelligit̃ de euolantib⁹ ad ce/
lum Nā qui vadūt ad purgatoriū nō requieſcūt a labo
ribus ſuis. ſed multomagis habent qꝫ hic dū purgant̃
Eſt aūt hoc valde paucoꝝ. Unde ⁊ ſancti viri qui h cla
ruerant miraculis. viſi ſunt in penis purgatorijs. vt re/
fert Gregori⁹ in li. iiij. dyalo. de paſcaſio. Certū eſt autēꝫ
beatā mariā nil expiabile tetuliſſe. cū in nullo vnqꝫ pec
cauerit. Secūdus grad⁹ eſt eſſe in gloria in aīa ⁊ cor/
pore. quod de xp̄o ſine dubio certū eſt ⁊ articulus fidei.
de illis patrib⁹ qui ſurrexerūt cū xp̄o ⁊ multis apparue/
runt in hieruſalē. vt refert beatus Mathe⁹ euangeliſta.
cap. penul. Beat⁹ Hieronym⁹ in dubio reliquit ſi in ce/
lo ſint in aīma ⁊ corpore. an in aīma tm̄ vt alij ſancti cō
muniter. Sed de virgine glorioſa pie credit̃ ab omni ec
cleſia ⁊ doctorib⁹. in corꝑe ⁊ aīma glorificata in cel. Un̄
Auguſtin⁹ in ſermone. Quia ꝓfundiſſimo ſic ait. Me/
mores cōditionis humane mortē beataꝫ mariā ſubijſſe
tempalē dicere nō metuimus. Sed ſi dicimus eā reſolu
tam in cōmunē putredinē vermē ac cinerē. deliberādūꝫ
eſt ſi tante cōueniat ſanctitati. tante aule dei ꝓrogatiue.
Scimus enī dictū primo parēti. quia puluis es ⁊ ī pul/
uerē ibis. hanc ꝯditionē chriſti caro euaſit. que corrupti
onem nō ſuſtinuit. Excipit̃ ergo ab illa generali ſentētia
de virgine ſumpta natura. Et infra. Si voluit domin⁹
integrā matrē virginitatis ſeruare pudorē. cur non ve/
lit incorruptā a putredinis ſeruare fetore. Nunquid nō
pertinet ad benignitatē dn̄i matris ſeruare honorē. qui
legē non venit ſoluere ſed adimplere. Qui enī in vita il/
lam p̄ ceteris gratiā ſui conceptus honorauit. piū eſt
credere ea in morte ſingulari ſaluatione ⁊ ſpeciali gratia
ipſam honoraſſe. Putredo ⁊ vermis opprobrium eſt hu
mane conditiōis. ab hoc opprobrio cum chriſt⁹ ſit alie/
nus. natura Marie excipit̃. quam chriſt⁹ de ea aſſum
pſiſſe probat̃. Caro enim Jeſu eſt caro Marie. quā ſup
aſtra tranſuexit honorans omnē humanā naturā. ⁊ mī
to magis maternā. Si natura matris eſt filius. conue/
niens eſt vt ſit filij natura. non quantū ad vnitatē perſo
ne. ſed quantū ad vnitatē corporalis nature. Hec Augu
ſtinus. Et hic igitur eſt melior gradus in vita fruitiua.
ſcilicet eſſe in celis. non ſolū in anima. ſed etiam in corpo
re. Sed tertius gradus adhuc eſt potior. vnde et opti/
mus. videlicet eſſe in altiſſimo gradu glorie ſuꝑ omnem

puraȝ creaturam. Sic canit eccleſia. Exaltata eſt ſancta
dei genitrix ſuper oı̄es choros angeloꝝ. Quāuis ſācti
in diuerſis ordinib; angelorū collocentur ſuperioribus
vel inferiorib; ſm maiorē vl' minorē charitatē ⁊ pfectōȝ
h acquiſitā. nullus tū vel nlla ē ſup oēs ordīes niſi ſola
maria. q̄ oēs ſicut dilectōe ⁊ pfectōe grē trāſcendit. ita in
glīa ſup oēs ſublimata ē. Vn̄ ⁊ btūs hiero. in ſmone aſ
ſumptōis ait. Credit̄ q̄ ipe ſaluator p ſe totus feſtin⁹ oc
curreri. ⁊ cū gaudio mrēm ſecū in throno collocauit. id
eſt iuxta ſe p̄ oib;. Al's quō impleuiſſe credit̄ qd̄ ipe ī le
ge mādauit. Honora prēm tuū ⁊ mrēm. Aduenīes autē
dicere potuit. Veni electa mea ſcȝ mr̄. veni de libano qui
interptat̄ cādidatō. erat enī dealbata niue cādidior ſpiri
tuſſancti munerib;. veni coronaberis corona gl'e q̄ n̄ au
feret̄. Vita actiua auferet̄ poſt mortē. Vita etiā ɔtēpla
tiua; huius ſcl'i. q̄ p ſpecl'm ⁊ enigmate eſt. nō facie ad fa
ciē ſed fruitōis vita ⁊ corona nō auferet̄ a quoq;. Et be
atiſſima virgo. Magnificat aīa; mea dn̄m. ⁊ exultauit
ſpūs meus. i. aīa mea extra corpus ſaltauit in deo ſalu
tari meo. i. ieſu requieſcēs. iā ergo nō ſum ī mūdo. Et hi di
ſcipuli tui id eſt electi ī mūdo ſūt. p quib; rogo vt nō tollaſ
eos de mūdo quē hic doctrina illuſtrare ⁊ ad te trahere.
ſed vt ſerues eos a malo. Et ego ad te venio ad te deum
fontem viuum quē ſp totis affectib; ɔcupiui.

Alius ſermo aſſumptōis. Capl'm. xlvj.

Quaſi cedrus exaltata
ſum in libano. Eccli. xxiiij. Regula ē data a ſal
uatore. Math. xxiij. Qui ſe humiliat exaltabi
tur. Quā etiā expſſerat ꝑus mater eius ꝟgo ſcīiſſima in
cātico ſuo dicēs. Depoſuit potētes de ſed. ⁊ exaltauit hu
miles. Illos quoq; ſupbos āgelos q̄ arbitrabant̄ ſe poſ
ſe dō eq̄ri. quoꝝ ꝑm⁹ dixit ī corde ſuo. Sup aſtra dī exal
tabo ſoliū meū. Sedebo ī mōte teſtamēti. ſilis ero altiſſi
mo. Iſaie. xiiij. Depoſuit de ſede celeſti. ⁊ detracta ē ad ī
feros ſupbia ſua. Potēs etiā ī gr̄a ⁊ ꝟtute naturali ꝑmoſ
parētes nr̄os depoſuit d̄ ſede regni ſparadiſi terreſtri vbi
pfecte ſenſualitati dn̄abant̄ ⁊ aīalib; cūctis ꝓpter ſupbiā
eoꝝ ⁊ exilio tradidit mūdi hui⁹. Humiles vero angelos
exaltauit de⁹ glīam ppetuā adhibēdo. hoīes quoq; hu
miles exaltauit ad eādē glīaȝ pducēdo. ſm illō Qui hu
miliatus fuerit erit in glīa. Quāto aūt q̄s magis humi
liatur tāto magis a dō exaltatur. Et quia ſecūdus Adaȝ
dn̄s ih̄s humiliauit ſeipm. vt ait apl's Phil. ij. Profun
diſſime vſq; ad mortē ignominioſam crucis ⁊ vſq; ad ī
feros deſcēdēdo. Ideo deus pr̄ exaltauit illū ſup omnes
celos vt in noīe ieſu oīe genu flectatur celeſtiū. terreſtriū
⁊ infernoꝝ. ⁊ oīs lingua ɔfiteatur. q: dn̄s ieſus ī glīa ē
dī pr̄is. Ita ſanctiſſima mater eius natural' ⁊ mr̄ noſtra
ſpūal' q̄ viuificat nos quos ꝑma mr̄ occiderat. q: p⁹ filiuȝ
ſuū benedictū ſup oīs angelos ⁊ ſcōs ſe humiliauit. iō
exaltata ē hodie ſup oēs choros angeloꝝ. vn̄ ⁊ ſanctoruȝ
q̄ vltra nō aſcendūt. ⁊ iō aptiſſime dicere pt̄ q̄ſi cedr⁹ ex
altata ſū ī libano. Pro cuius declaratōe ſciēdū q̄ liban⁹
eſt quidā mōs ī ptib; iudee ī quo repiuntur arbores ce
dri dicte altiſſime ſup oēs arbores. de quib; ſepe fit men
tio in ſcptura. Vn̄ ⁊ pſ. Altitudinē potētie ⁊ pſpitatis
tēpalis compat altitudini cedroꝝ dicēs Vidi impiū ſup
exaltatū ⁊ eleuatū ſicut cedros libani. Et trāſiui ſubdit
ſcȝ ɔſideratōe finis eius ⁊ ecce nō erat. In his ptib; occi
dētalib; nō repiuntur tl'es arbores. Nā cedri que repiun
tur iuxta loca marina faciētes fructus groſſus vt pepo
nes. nō ſūt ille cedri. cū ſint arbores parue minores alijs.

Mōs li
bāi quid
deſignet.

Libanus ergo mons q̄ interptat̄ cādidatio deſignat
ſtatū gl'e vbi ē pfecta cādidatō ſeu albedo innocentie et
puritatis in ſanctis. quos iohēs in Apoca. vidit q̄ erāt
amicti ſtol' alb. Que quidē albedo claritatis ⁊ puritatis
ex verbo incarnato in eis pcedit. qui vt dr̄ Sap. vij. Eſt
candor lucis eterne. ſpecl'm ſine macl'a. ⁊ imago bonitatiſ
dei. Cedrus altiſſima eſt diuina maieſtas que in libano
gl'e a ſanctis cernitur. etiā ſua altitudīe. Ad hāc cedruȝ
altiſſimū euolauit ad libanuȝ aquila illa grandis mag
nū alarū. ioh. euāg. p ſpeculatōem. ⁊ tulit medullā huiuſ
cedri que eſt alba. i. verbū eternū afferēs nob ī ſuo euāge
lio cū ait In ꝑncipio erat ꝟbū. Et iteꝝ Verbū caro fcm̄
eſt ⁊ habitauit in nob. Joh. j. De hac cedro canit eccl'a ī
ſequētia. Cedrus alta libani ɔformat̄ yſopo valle noſtra
Quō exponēs ſubdit. Verbū ens altiſſimū corpali paſſū
eſt carne ſumpta. In iſto ergo libano mōte gl'e exaltata
eſt nō vt cedrus que eſt ieſus ſed quaſi cedrus. q: ſup om
nes angelos ⁊ ſcōs eleuata. Vn̄ btūs Hieron. ī ſermōe
hodierno. Credendū eſt q̄ ipe ſaluator p ſe totus feſtin⁹
occurrerit ⁊ eā ſecū ī throno collocauerit. Idem in princi
pio ſermonis. Hec eſt dies p̄clara in q̄ meruit exaltari ſu
per choros angeloꝝ. ⁊ puenire vltraq; noſtre humanita
tis eſt natura cū eleuat̄ in dexterā patris. Hec ē inq; di
es in qua vſq; ad throni celſitudineȝ intemerata virgo
pceſſit. atq; in regni ſolio ſublimata poſt chriſtū glorio
ſa reſedit. Vn̄ quaſi cedrus exaltata ſum ī libano. Hec il
le. Et Bern. in ſermōe de aſſumptōe. Quis cogitare ſuf
ficiat q̄ȝ glīoſa hodie mūdi regina pceſſerit. ⁊ q̄ȝto deuoti
onis affectu tota in eius occurſum celeſtiū legionum oc
currerit multitudo. Quis explicare queat quib; ad thro
nū gl'e cāticis ſit deducta q̄ȝ placito vultu q̄ȝ ſerena facie
q̄ȝ letis amplexib; ſuſcepta a filio. ⁊ ſup oēm creaturā ex
altata ſit. cū eo honore quo tanta mater digna fuit. cū ea
glīa que tātū decuit filium. Hec beatus Bern̄. Et in hu
ius figuram habes. q̄ cū Berſabee que interptatur pu
teus ſeptimus. q: plena fuit ſeptiformi aqua gratie ſpi
ritu ſſancti. accederet ad intercedēdum apud filiū ſuum
Salomonē. ipe occurrit ei reuerēter. iij. Regum. ij. ⁊ fecit
thronū ei p̄parari iuxta thronū ſuum dicēs Fas nō eſſe
quicq; denegare ſibi petitum. Sic xp̄s verus Salomō
thronum iuxta ſe matri p̄parauit hodie. Et cū ad xp̄m
accedit mente p aliquo poſtulando. nihil ſibi pōt dene
gari. Unde beatus Bernardus. Securū acceſſum ad ce
lū habes o homo vbi mater ſtat ante filium. ſ. ad oran
duȝ p nobis. Filius ſtat ante patrem ad ſupplicandum.
Mater oſtendit filio pectus ⁊ vbera. Filius patri latus
⁊ vulnera. Nulla ergo poterit ibi eſſe repulſa vbi ſūt tot
amoris inſignia. De huius etiā exaltatōne ait btūs Au
guſtin⁹ ad virginē ipam loquēs. Tibi thronus gl'e re
gis collocatur in aula regni; teq; ipe rex gl'e vt mrēm ve
ram ⁊ decorā ſponſam p̄ oīb; diligens. amoris ample
xu aſſociat. Sibi dicat ergo Quaſi cedrus exaltata ſuȝ
in libano. Non ſolū aūt autoritatib; ſanctoruȝ ⁊ eccl'ie ac
figura ſcripture. ſed rōne pbatur exaltatā b. mariam ſu
per oīes angelos ⁊ ſanctos Manet etiā regula firma

M. exal
tatā pba
tur etiam
ratione.

tradita p pſ. ⁊ confirmata p chriſtū. q̄ reddet de⁹ vnicu
iq; ſm opa ſua. Ita aūt q̄ ſicut nullū malū impunitum
q: deus peccatū ſine vltione nō patitur. ait btūs Greg.
de peni. diſ. j. Ita nullum bonum irremuneratum. Ita
q̄ etiam qui dederit potum aque frigide in nomīe diſci
puli non perdet mercedeȝ. Mathi. ix. Sicut autē vnuſ
quiſq; propriā mercedē accipiet ſcd̄m propriū laborem.
vt ait apl's. quod theologi intelligunt de premio accidē
tali. ita vnuſquiſq; qualitatē premij eſſentialis recipiet
a deo. quod ɔſiſtit in viſione ⁊ fruitōne eius ſcd̄m gradū
charitatis hic habite. vt qui cum maiori charitate dō ſer
uierit. in quocūq; ſtatu etiam infimo laycali. maius pre
mium recipiet q̄ȝ alter in maxima dignitate vel ſciencia
cum minori charitate. Itaq; cum beata Maria fuerit
plena charitate ⁊ dilectione. Vt canit eccleſia ſicut et
plena gratia ſuper omnem puram creaturam. Etiam

ſupremi ordinis ſeraphin. Uñ ⁊ ip̄a ait Cañ.j. Introduxit me rex in cellā vinariā.ſ.gratiaꝝ ⁊ ꝟtutū ⁊ ordinauit in me charitatē. Nullꝰ ſanctꝰ adeo fuit q̄n aliquādo aliqua egerit. ⁊ ſi nō cōtra. ſaltē ꝑter ordinē charitatis: niſi beata maria. Cū aūt nouē ſint ordines angeloꝝ. ſup q̄s oēs fuit exaltata. ad quos ſancti ſumunt̄ in diuerſis ordinibꝫ ſm varietatē meritoꝝ. Oēs ꝓprietates ipoꝝ ordinū reꝑiunt̄ in beata maria ⁊ officia cū maiori excellentia charitatis. Jō merito exaltata ſum ait ſicut cedrꝰ libani. Uñ ⁊ ad ſinglos ordines ꝓcedamꝰ. ad q̄s hodie ꝑuenit ⁊ trāſcēdit. aſſumpta ē maria in celū gaudēt angeli ⁊ collaudāt filiū dei.

Aſcendens ergo in ce. §. I.

Tres ſūt ꝓprietates angeloꝝ

lum ꝑuenit ad ꝑmū ordinē angeloꝝ. Hoꝝ tres ſunt ꝓprietates ſm Alber. vbi ſ. Prima eſt q̄ imediate ordinant̄ ad humanā hierarchiā q̄ſi magis ei ꝓpinq̄. Perfectiores tamē hoībꝫ in natura. Uñ xp̄s. Qui minor eſt i regno celoꝝ.ſ. de infimo ordine angeloꝝ. maior eſt illo .ſ. iohe baptiſta. quo maior nemo ſurrexit. Math.xj. Iſta ꝓprietas ꝯuenit btē marie. ſꝫ cū excellētia. ip̄a cui ſup nos immediatior nob q̄ꝫ angeli. q꞉ etiā ꝯuenit nobiſcū i natura humana. qd̄ angeli nō habēt cū nō habeāt corꝑa. Uñ angeli ⁊ ſi ſint nobis ꝑlati nō tn̄ frēs vl̄ filij. Sꝫ beata maria ſimul ꝑlata mr̄ filia ⁊ ſoror eſt nr̄a. Secūda ꝓprietas angeloꝝ eſt q꞉ maxime ſunt nobis noti magiſq̄ꝫ alij. q꞉ frequēter viſitāt ſanctos ⁊ apparēt eis in diuerſis formis. ⁊ hec ꝓprietas ꝯuenit marie cū exiſtētia. Nā angeli etiā infimi ſunt nob tm̄ noti ⁊ paucis perſonis ⁊ nos eis ꝑ intelligētiā ⁊ imꝑfecte. Sic eni ocul ꝰ noctue ſe habet ad lumē ſolis. ita intellectꝰ noſter ad illa manifeſtiſſima nature ⁊ ſubſtātias ſeꝑatas. ait phs. Sꝫ beata maria eſt nobis nota etiā ꝑ exꝑientiā. Ex te ait ſapiens. cognoſce q̄ ſunt ꝓximi tui. Cū ḡ habuerit veras ꝯditiōes naturalis hoīs ꝑ ſilitudinē noſtrā poſſumus ⁊ ip̄aꝫ cognoſcere. Silr̄ ⁊ ip̄a cognoſcit infirmitatē noſtraꝫ ꝑ experientiā ex his q̄ paſſa eſt h̄ ⁊ didicit. Uñ ſic nos habemus pontificē.ſ. xp̄m q̄ nō poſſit cōpati infirmitatibꝫ noſtris. ita nec deficit nob patrona q̄ cōpatiat̄ miſerijs noſtris. Tertia ꝓprietas eſt. q꞉ ſinguli coꝝ ſingulos homines cuſtodiūt, ſm illud ps̄. Angelis ſuis mādauit de te vt cuſtodiāt te in oībꝫ vijs tuis. Et beatꝰ Hieroni. ſup

ſ.iij. ꝑ.ti. xxxj.c.vj.

Math. d̄r. Magna ꝓrſus dignitas aīaꝝ vt vnaqueq̄ꝫ ab exordio natiuitatis ſue habeat angelū ſibi delegatuꝫ Et hāc ꝓprietatē cuſtodie beata maria hꝫ cū excellentia. Nā vbi angeli cuſtodiūt ſinguli ſingulos hoīes ip̄a ⁊ cuſtodit vniuerſaliter ſingulos ⁊ ſingulariter vniuſos. Singuli eni ſeruoꝝ ꝑſunt ſibi cōmiſſis. Dn̄e aūt et dn̄i eſt cuſtodia ⁊ ꝓuidētia vniuerſalis. Et q꞉ oē ſil̄e ſuum appetit ſimile. vidētes eā angeli eis ſil̄em in huiꝰ ꝟtutibus ei dicūt. Quoſq̄ ꝓgrederis ꝟgo prudētiſſima noli nos derelinquere a dn̄a ſꝫ ſup nos ſedē tuā colloca. Quibus ip̄a. Nō vos o filij deſero. ſꝫ maiora mihi ſunt gaudioꝝ ꝑmia reſeruata.

Aſcendit ergo ad or- §. II.

Archāgeloꝝ ꝓprietates tres etiā Maria hūit ꝑeminēter.

dinē archangeloꝝ ſcd̄m. q̄ ſm Diony. vt refert Alb. vbi ſupra. tres vident̄ hr̄e ꝓprietates. Haꝝ ꝑma eſt a ſuꝑioribꝫ cōmunicare. i. ab angelis ſuꝑioribꝫ recipe illuminationē. hāc habuit beata maria. ip̄a eni maxime cōicatiōeꝫ bonoꝝ ſpūaliū donoꝝ accepit a ſuꝑioribꝫ. Unde Luc.j. dictū fuit ei ab archangelo. Sp̄ūſſanctꝰ ſuꝑueniet in te ad inſtruendū modū dn̄ice incarnatiōis. ⁊ plus q̄ꝫ i omnibꝫ alijs ſanctis veniet i te. Alij eni ſancti acceperunt a ſuꝑioribꝫ gr̄am creatā. i. a deo ꝑticulariter. Ip̄a btā maria gr̄am creatā vniuerſaliter increatā. i. deū ſingulariter ſcꝫ de ea carnē aſſumēdo. Secūda ꝓprietas eſt ſup inferiores eſſe angelos vel hoīes illuminādo ⁊ regendo. ſcꝫ ꝑſidētes ciuitatū. Uñ ⁊ gabriel danielē inſtruxit ⁊ docuit de liberatiōe futura populi iſrael de captiuitate tēporali ⁊ ſpūali de poteſtatē diaboli. Hāc ꝯditiōem beata maria habuit cū ꝑeminētia. Nā alij ex ordine iſto ſūt ſup aliquos ⁊ nullꝰ ſup oēs. ip̄a aūt eſt ſup oēs archangelos ⁊ angelos ⁊ hoīes. Itē q̄ angeli ⁊ aliq̄ ſcti ſint ſup alios. hoc eſt ex gr̄a tm̄ collata eis a deo. Ip̄a aūt beata maria ex gr̄a hoc hꝫ ⁊ iuſticia ⁊ natura. Naturaliter eni mater regis eſt regina. ⁊ nō ſolū ex gratia. ſed natura inſtigāte iuſticia h̄ dictāte. eſt ſup oēs q̄ ſunt i regno filij. Filiꝰ eius dn̄s Jhs q̄ eſt rex regū et dn̄s dn̄antium vt d̄r Job. in Apoc. in. xix. Ergo ⁊ ip̄a ſup oēs d̄ regno eius cui data eſt oīs poteſtas i celo ⁊ in terra. Aue canit eccl̄ia regina celoꝝ mr̄ regis angeloꝝ. Tertia ꝓprietas eſt inferiores ad ſuꝑiores reducere ad ꝯtēplanda ⁊ diligenda celeſtia ⁊ exequenda diuina mandata. Hoc operata eſt beata Maria in ſūmo. Nā ip̄a ſola habuit oēs inferiores reducere ⁊ reduxit tāq̄ꝫ mediatrix recōciliationis ⁊ adiutrix redēptionis ⁊ angeloꝝ numeꝝ reſtaurauit ⁊ ſubuenit ruine añ ꝯſpectū dn̄i. vt dicit̄ in figura d̄ ſancta Judith. c. xiij. Et hoīem lapſum reuocauit ad ſuꝑeros. Trāſeunte ḡ ea ꝑ ordinē iſtū exultat ꝑ ceteris Gabriel ille archangelꝰ. q̄ eā in mūdo officioſiſſime ſalutauerat dicēs. Aue gr̄a plena. ⁊ oēs ꝓuocat ad eam laudandū ⁊ magnificandū dicēs. Hec eſt illa ſanctiſſima q̄ dū fidē humiliter dedit ꝟbis meis miſſus ex hac celeſti curia. celi opificē in ſe corꝑauit ⁊ hoīes ad ſocietatē noſtram ꝑduxit. ⁊ benedicamꝰ patrē ⁊ filiū cū ſancto ſpiritu qui hoc in ea oꝑatus eſt. ⁊ laudemꝰ ⁊ ſuꝑexaltemus eum in ſecula.

Ex eo ordine ad ter §. III.

Principatuum ꝓpriet[ates] mari[a]

tium euolauit.ſ. ꝑncipatū. Et hi ſm Alber. vbi ſ. habēt tres ꝓprietates. Prima eſt ꝑmi ꝑncipij hr̄e imitatiōeꝫ. id eſt dei. Hi ſup ꝓuincias ⁊ regna diſponūt e q̄bꝫ vnus fuit Michel ille q̄ armatꝰ apparuit Joſue in adiutoriuꝫ populi dei. Iſtā ꝓprietatē habuit btā maria ſuꝑeminent̄. Imitat̄ eni ꝑmū ꝑncipiū deū in mali immunitate. i boni cōmunicatiōe. in cōicanda cōitate. Fuit eni immunis ab oī corruptiōe peti. ⁊ incorruptio facit ꝓximū deo. vt d̄r Sap̄. vj. Cōicauit bona ſua filiū ſuū ſapiam. de qua d̄r Sap̄. vij. Oīm bonoꝝ mater eſt quā ſine inuidia cōmunico. ⁊ honeſtatē eiꝰ nō abſcōdo. Infinitꝰ theſaurus ip̄a ſapia eſt hoībꝫ. In cōmunicāda ⁊ exhibēda pietate. Eccl̄i. xxiiij. Quaſi oliua ſpecioſa in cāpis que oleū ꝓducit ſignificās lenitatē ⁊ pietatē ⁊ in cāpis patent̄ Secunda ꝓprietas eſt inferioꝝ ad ꝑmū ꝑncipiū reductiuū. id eſt reducere ea q̄ hn̄t diſponere ad deū. q̄ eſt ꝑncipiū ꝑncipioꝝ. i. cauſaꝝ. Hoc habuit beata maria in ſummo q꞉ ip̄a de vltimo fecit ꝑmū ⁊ de ꝑmo vltimū. imo oīa ⁊ omnē creaturā in hoīe reduxit ad illū a quo exierunt ⁊ ip̄i ꝑſonaliter vniēdo. Uñ ip̄a eſt illa fortis mulier. de q̄ Prouerb. vlt. Cuiꝰ ꝑciū de vltimis finibꝫ. i. diuinitate ⁊ humanitate ꝯiūctis. hoīeꝫ ꝑditū redemit. ad regnaq̄ꝫ celeſtia ꝑduxit. Tertia ꝓprietas eſt ꝑncipiū ꝟtutū ornatus ⁊ plꝰ ceteris inferioribꝫ. vt ſapie. charitatis. prudētie ⁊ hmōi. Hō plenꝰ habuit beata maria. Uñ b. Bern̄. in ſmone ait. Ip̄i celeſtis curie ꝑncipes in ꝯſideratiōe tāte nouitatis.ſ. huiꝰ exaltatiōis clamāt nō ſine admiratōne Que eſt iſta q̄ deſcēdit de deſerto delitijs afflués. q̄ manifeſtiꝰ dicāt. Que eſt iſta q̄ ſub ſole vbi nihil niſi labor ⁊ dolor ⁊ afflictio ſpūs. aſcēdit delitijs ſpūalibꝫ affluens. Quid delitias dixerim niſi ꝟginitatis decꝰ cū munere fecunditatis. humilitatis inſigne. diſtillantē charitatis fauum. miſicordie viſcera plenitudinē gr̄e. ꝓrogatiuā glie ſingularis. Hec ille. O dn̄a noſtra ſi inuenimꝰ gratia in

ↄſpectu tuo. ꝛ ſi mlte filie ſctā ꝝ aīaꝝ ↄgregauerīt diuiti as ꝟtutū. tu ſupgreſſa es vniūias. ex q̄ ornatū pcipuū ꝟtutū hēs q̄d nri ē ꝑuū. placeat ī ordīe nr̄o vt pncipiſ ſa reſidere. Ad q̄s illa. Ego q̄dē vobiſcū ſū oībꝫ diebꝫ ad ꝑuiū tn̄ ſequar ſuperne vocatōis mihi a dn̄o ꝑparatū.

Prīatuū tres eē pp̄etates b3 maria.

Ad ſecundā hierar §. IIII.

chiā ꝑueniēs venit pmo ad ordiem prātuū. q̄ꝝ tres ſūt pp̄etates. ſm Alb. Pria ē ordis ꝛ dignitatꝫ cuſtodituū boꝝ officiū dignitatꝫ ē coercer̄ diabolicas prātes nc hoī bus noceāt q̄tū vellēt. Et cū maligni ſpūs ꝑcuſſerīt occi dētes oīa pmogenita egiptioꝝ. ſm illō ps. Immiſſiōes ꝑ āgelos malos prātes āgelice repſſerīt maliciā eoꝝ nc cō tingē poſſēt famulas hebeoꝝ. Ittā ↄditōꝫ hūit b. ma. ex celleciſſime. q̄ dignitatē ꝟgitatꝫ cuſtodiuit añ ꝛ pꝰ. ꝛ de mōes coercet q̄tidie a nocumēto hoīꝫ. vtꝫ ī mltꝫ exēpl'. ī q̄ bus ipa b. ma. eripuit maxīos pctōres de māibꝫ diaboli q̄ ad corpꝰ ꝛ q̄ ad aīaꝫ. vn̄ eccīa q̄tidie ei dr̄ orādo. tu noſ ab hoſte ꝓtege ī hora mor ſuſ. qn̄ ſūt maiores eiꝰ īſidie.

Scd̄a pp̄etas prātuū ē eē alioꝝ ordinātiū. ꝛ h̄ ī ſūmo hūit b. ma. nā fuit pma ordīs ꝟginū īuētrix. fec ei pria ſo lēne votū ꝟgitatꝫ. Ordinū ec angeloꝝ fuit reparatrix ꝛ re ſtauratrix pcipue āt ꝟgies oñdūt mgnā ptātē ſup ſēſu alitate ſua ſupando delectatōes venereas q̄ maxie impu gnāt. Et vbi vt dr̄ b. Hiero. Eſt freq̄ns pugna ꝛ rara vi ctoria. vn̄ ꝛ ipē ait. In carne eē ꝛ pter carnē viuē āgelicū eſt ꝛ n̄ hūanū. imo ꝛ maiorꝫ ptātꝫ videt̄. q̄ h ex carne pu gna. ibi cū nlla ſit caro nullū eiꝰ pluꝫ. Et iō ꝟgitas dr̄ a ꝟtute ſeu virore. q̄ h3 magnā ptātē ī ſe vt ꝟtꝰ ſit ꝛ nō cō buſtꝰ igne ↄcupię. Tercia pp̄etas ē eē actiuū in hꝭ q̄ ad exeq̄nda mittūt̄. q̄d b. ma. ī ſūmo hūit. Nā acꝰ ꝟtutūꝫ exercuit ſm modū pn̄ie q̄tū ad ꝑfectōꝫ. ſꝫ ſm ſtatuꝫ vie q̄tū ad ↄditōꝫ meriti. Fuit eē reductiuū ꝑ exēplū q̄ ſui exēplo ꝟtutū alios reduxit ad opatōꝫ ꝟtutū. Vn̄ dr̄ ſtel la marꝫ. Vidētes ḡ eā ſilie ſyō āgelice prātes dixerīt Ma ne nobiſcū o dn̄a potēriſſima. tu ei terribil'es demōīs vt caſtroꝝ acies ordiata. ꝛ iō iuuare hoīes nobiſcū poteris ↄ maligs ſpūs eos ſine ceſſatōe īfeſtātes. At illa. Expedit hoībꝫ vt ego vadā ſupiꝰ q̄ mihi locū ꝑauit dilectiſſimꝰ fi liꝰ. ꝛ iux eū reſidēs copioſiꝰ ↄ demōes ꝓ hoībꝫ ꝑualebo.

Poſt illos ergo ingre §. V

dit̄ choꝝ ꝟtutū. ꝺ q̄bꝫ pt̄ icelligi q̄d xp̄s ait Lu. xxj. Vir tutes celoꝝ mouebūt̄. ſ. ī aduētu. ſcd̄o xp̄i iudicis. i. amo uebūt̄ ſeu remouebūt̄ ab officīo mouēdi celos. Phi ei po nūt ſb̄as ſepatas. i. āgelos mouē celos. ꝛ ad q̄ꝝ motū ce liꝫ planete iſluūt ī iſta īferiora. ꝛ corrūpūt̄ ꝛ generāt̄ res īferiores ꝛ corꝑales. Ex tūc ei ceſſabit oīs motꝰ celoꝝ. et

Ꝟtutū triplex pp̄e tas.

iō remouebūt̄ āgeli q̄ dicūt̄ ꝟtutes ab oī exercitō. Harū ſm Alber. triplex ē pp̄etas. Pria ē icoīcabil' virilitas q̄ ↄſiſtit ī reſiſtētia ↄrīj ī aggreſſiōe ardui ꝛ tollerātia mali Per has ꝟtutes āgelicas vt dr̄ b. greg. fiūt miracl'a in q̄ bus reſiſtit naṫal' ꝓprietas rei. ſic q̄ cecꝰ videat. mortuus reſurgat h̄ naṫa n̄ h3. ſꝫ ↄſuetudo naṫe ē ī ↄriū. ꝛ tn̄ vt vi rilr̄ miſtri dī h̄ agūt. Ardua etiā ſūt ꝛ inſolita q̄ faciunt Tolerāt etiā h̄ fieri ꝑ malos ipis cooꝑantibꝫ. Vn̄ repbi dicēt ī die iudicij. Dn̄e ī noīe tuo ꝟtutes mltas fecimus Mat. vij. Hoc b. ma. hūit ī ſūmo. Nā lꝫ legamꝰ in vita ſua nō feciſſe miracl'a. nūc q̄tidie īnūera faē. ſꝫ ꝛ vita ſua tota miracl'oſa. vn̄ ei dr̄ b. grego. Maiꝰ miraclꝫ ē. i. vili us ſibi patiētē eē q̄ demōes eijcē ꝛ carnē vicē. q̄ gigātē vt dauid occidē. De ↄriū. ī pctīm ipa vic. Arduū altiſſi me pauꝑtatis aſſūpſit. tolerātiā ſūmā in filij paſſiōe ſu ſtinuit. Scd̄a pp̄etas ꝟtutū. Nulliꝰ ībecillitatꝫ tardi tas. i. nullā ībecillitatē hn̄t ex q̄ tardi ſūt ad dī volūtatē exeq̄ndā vl' celos mouēdos. vn̄ ps. Bn̄dicite do. oēs an geli eꝰ potētes ꝟtu. q̄ faꝫ ꝟbū eiꝰ ad audiē. vo. ſmo. eiꝰ ſcꝫ

dei. Vox dei ad eos ē inſinuatō volūtatꝫ eiꝰ ad eos circa aliq̄d agēdū q̄ ſcā ſbito exequunt̄. h̄ hīſſi. ma. ꝑfectiſſi me egit. vn̄ ↄcepto filio. audito ↄceptu elizabeth ab āge lo Exurgēs ma. abijt cū feſtīa. ī mōta. vt viſitatꝫ eā ꝛ ei ī ꝑtu ſuiret. Audito q̄d futuꝝ erat q̄ herodes q̄reret ihm recēter natū ad ꝑdēdū eū. ſubito nocte ſurrexit ꝛ ſeceſſit ī egiptū vt admonuerat āgelꝰ. Mat. ij. Tertia pp̄etas ꝟtutū ē ad īferiores largitas ſiue āgelos inferiores illūi nādo. ſiue hoīes adiuuādo ꝛ ſbueniēdo in diuṡ miſerijs ↄſtitutos īfirmitatū. ꝛ hmōi. ſꝫ nlla pura creaṫa largior repit̄ b. ma. Virtutes q̄dē dāt dōa dī. hec dedit ipm deū Hecei vt ait b. Hieroñ. Dedit celi gl'iaꝫ. terrꝫ deū. pacēq̄ refudit. ſinē vitijs. vite ordiem. moribꝫ diſcipliaꝫ. Vidē tes ḡ ꝟtuoſiſſimā ꝑ caſtra coꝝ trāſeūtē. hīſſimā ꝑdicā uerūt cupiētes eiꝰ frui ſocietate familiari. At illa. Cogra tulor valde de v̄ris ꝟtutibꝫ. ſꝫ ꝟtꝰ altiſſimi q̄ obūbrabit mihi. i. filiꝰ q̄ vmbrā carnis q̄ texit lucē ſue deitatis ad ſuperiora me vocat.

Ad ſextū igitur ordi §. VI

nē aſcēdit q̄ dn̄atōes dicūt̄. q̄ pmi ſūt ex aſſiſtētibꝫ cōſi ſtorio diuīe maieſtatꝫ. ꝛ nūq̄ ad nos miſſi ſꝫ alios inferi ores ipi mittētes. ꝛ de myſterijs eoꝝ diſponētes. ql' forte fuit āgelꝰ ille q̄ miſit aliū āgelū ad zachariā vnū ex. xij. ꝓ phetꝫ minoribꝫ q̄ dicerꝫ ei. hec citas abſq̄ muro erit ꝑ mlt titudīe ꝑpl'i. Hoꝝ pp̄etates poīt Dyo. ī li. ꝺ celeſ. hierar. c. viij. ꝛ declarat Alb. vbi ſ. ex ꝟb ipiꝰ Dyon. elicī dn̄ati onū pp̄etates ꝛ videntes ꝑ ↄriū ad defectꝰ q̄ regiunt̄ in dn̄atōibꝫ ſeu dn̄ijs hꝰ mōi. q̄ tl'es defectꝰ n̄ ſūt in iſtis dn̄atōibꝫ celeſtibꝫ. ꝛ tl'es pp̄etates decē ꝑfcās oñdit fuiſ ſe ī b. ꝟgīe. ſꝫ h̄ tm̄ tres ponā. Eſt ḡ pma haꝝ triuꝫ ab hoſtibꝫ inuincibilitas. Dn̄i tꝑales aliq̄ ſūt ita potētes q̄ mlt'a ꝑlia vincūt. ꝛ mltꝫ natōibꝫ dn̄ant̄. vt Alexā. mgꝰ. Juliꝰ ceſar. Judas machabeꝰ. Joſaphat rex ꝛ alij. Nul lus tn̄ fuit q̄ aliqn̄ n̄ vinceret̄. ſꝫ dn̄atōes āgelice nūq̄ ſu pant̄ ab aliq̄ q̄ ab aliq̄ īpediant̄ a diſpōe coꝝ. Hīſſima aūt ꝟgo oēs ſupat dn̄atōes. nō em̄ ſolū vic̄ ſpētē āntiquū ꝛ dracōnē rufū. cꝰ potētie nō ē ſil'is ſup terrā ī ſeipa. ꝛ capi ta eiꝰ. vij. ↄtriuit. ſ. pncipia vitioꝝ. ſꝫ ꝛ ꝑdā totiꝰ humāi generꝫ ab eo abſtulit. ꝛ ī ea naṫa corꝑea ſpm̄ naṫe angeli ce ſupauit. Supbiā victricē diaboli vic̄. ꝛ tā de diabolo q̄ ꝺ mōo q̄ de ſeipa q̄ de oībꝫ āgel' ſupḡdiēs triūpha uit. ꝛ q̄d oībꝫ alijs altiꝰ ē ↄ ipm deū fortis fuit. q̄ deuꝫ de cel' ad terrā vicul' carnis ligatū ꝛ caritate vulneratū ī gremio vteri ſui hīſſime ꝟgitatꝫ carcē captiuauit. Se cūda pp̄etas dn̄atiōis ē libal' ſeūitas ꝑ q̄ꝺ pt̄ icelligi vel mediū īter auariciā ꝛ ꝓdigalitatē vl' mediū inter exceſſū iuſticie q̄ dr̄ rigor. ꝛ exceſſū mīe q̄ dr̄ remiſſio. Quidaꝫ ei dn̄i ſūt minꝰ libales. i. ꝓdigi. ꝛ q̄dā ſūt nimis ſeūi. i. aua ri. Sꝫ mediū ē libal' ſeūitas q̄ vtiq̄ ē in dn̄atōibꝫ celeſti bus. Silr̄ q̄dā dn̄i tꝑales ſūt nimis iuſti ꝑ rigorē. q̄dā nimis miſīcordes ꝑ remiſſionē. mediū ē libal' ſeūitas. in oībꝫ his excellit b. ma. Nūq̄ ei dedit b. ma. cui n̄ ē dādū q̄d ꝑtinet ad ꝓdigalitatē. put faciūt dn̄i tꝑales ī pōpis. ludis. ꝛ mimis. ꝛ hmōi. Grā em̄ ma. dedit oē dādū. deo mōm. deū mōo. hoībꝫ celū. Alij dn̄i mōi ſūt nimis aua ri. n̄ ſbueniētes pauꝑibꝫ. ſed aliēa a ſbditꝫ rapiētes. ꝛ tal lijs aggūātes. ſed be. ma. n̄ fuit tenax ſbie. ſed auꝝ ſibi a magꝫ oblatū cito (vt ait b. Ber.) pauꝑibꝫ erogauit. Qui dā dn̄i tꝑales ſūt nimis ſeueri et crudeles in puniēdo. et q̄dā nimis miſīcordes ſeu remiſſi ī nō puniēdo alioſ. vl' eē ſibijpis nimis ↄdeſcētes et cōplacētes ſēſualitati ſue. alij nimis indiſcreti. ſed ī eībꝫ mediū tenuit b. ma. nullā admittēs delectatōnē corꝑi īdebitā. nēcītatē ſibi n̄ ſbtra hēs. ita miſīcors pctōribꝫ ↄuerſ q̄ iuſticia pnīe a nullo defaṫ ſi miam ↄſeq̄ deſiderat. Tercia pp̄etas ē nulliꝰ ſbiectōis egeſtas. et ī nllo vanitaſ. Dn̄i tꝑales ita dn̄ant̄

Dn̄atio nū pp̄eta tes tripl'x

ſubditis φ ipi etiã idigẽt ſuitio ſubditoꝝ.null⁹ ẽ ita po
tẽs dñs.qn egeat alijs.qnimo q̃to mai⁹ dñiũ hȝ.tanto
pluribꝫ alioꝝ ſuitijs eget. Dñatiões aũt anglice nõ hñt
iſtã indigẽtiã ſeruitutis q̃ ad ſuos inferiores . qꝛ ñ ab eis
illuminant̃ egẽt tñ auxilio ꝛ ſuitio illumiatiõis i multis
q̃ ad ſupiores ſuos anglos. Sȝ in h̃ excellit b.maria.qꝛ
cũ ſit ſupior oĩ creatura angelica:nõ eget ſuitio creature
ſȝ ſoli⁹ creatoris. Ex dñio frequẽter inſurgit m̃lta vani-
tas in dñis tpalis glie.vt pȝ p exẽplũ dauid. facier̃s po
pulũ murmurare vt gloriaret̃ i multitudine ei⁹.ſȝ dna-
tiones nullã h⁹ vanitatẽ ſentiũt. Et m̃lto magis b .maria
.q̃ q̃to pl⁹ ceteris grẽ habuit.tãto ſe magis hũiliauit. ma-
trẽ dei factã ſe ancillã vocãs. Et iõ ſi dnatiões i ordine
ſuo vt dñatricẽ oĩm collocari peterẽt diceret eis. Quaſi
cedr⁹ exaltata ſum i libano.ſcptũ eſt de me. ꝛ iõ vt iplea
tur ſcriptura oportet ſup oĩes vos eleuari ſic̃ cedr⁹ ſup
oĩes arbores eleuat̃.

Perueniẽs inde ad.§.VII

tertiã hierarchiã primo occurrit ſeptimo ordini q̃ thro
ni dicũt̃.i ſedes dĩ. Ipi ſũt ſm b.Gre. Per q̃s dſua iudi
cia nob̃ occulta decernit q̃bꝫ de mũdo diſponit.ps̃.d co
ait. Qui ſedes ſup thronũ ꝛ iudicas eq̃tatẽ. Horꝫ iter ce
Thronoꝝ tres ꝓprie tates — teras ponit Alb.tres ꝓprietates.ꝛ pma ẽ celſitudo. Thro
nũ regis ponit̃ in altũ ſup alias ſedes.ꝛ iſti throni ſunt
inferioribꝫ angel̃ ſublimiores pfectiõe. Judicia etiaȝ dei
eis attributa ſũt valde alta ꝛ a noticia nr̃a remota : Ps̃.
Judicia dei abyſſus m̃lta. Abyſſus iportat pfundũ aq̃-
rũ cui⁹ nõ eſt iuenire finẽ. Vñ ꝛ Eccs.vij. Alta pfundi-
tas.ſ.iudicioꝝ dei q̃s iueſtigabit. vt ſcȝ q̃ſq̃ iueniat rõȝ
eoꝝ.q̃d intelligẽs apl̃s ad Ro.xj.clamat dicẽs. O alti-
tudo ſapie ꝛ ſcie dei q̃ȝ incõphẽſibilia ſunt iudicia eius.
Nõ eſt ḡ mirãdũ iſtã abyſſum ꝛ cãs aut rões q̃rere ipo
rũ iudicioꝝ.q̃re iſtũ trahat.illũ nõ trahat. Vni pſperita
tẽ tribuat.alij aduerſitatẽ.ſȝ ſapie ei⁹ relinq̃re q̃ oĩa bñ-
fecit. Hec ꝓprietas hẽt̃ a b.maria. Jpa eñ eſt illa ſedes ſe-
raphina quã vidit ezechiel ꝓpha ſup. firmamẽtũ ca.j. h̃
eſt oĩm ſctõꝝ altitudinẽ i glia ꝯfirmatoꝝ.vtpote exalta
ta ſup choros angloꝝ. Et h.Aug.dr̃. Si celũ te vocẽ al-
tior exiſtis. Scḋa ꝓprietas ẽ regis delatio. Sedes eñ
defert regẽ ibi ſedentẽ hincinde ꝛ p ſua iudicia i diuerſiſ
locis gẽtibꝫ ꝛ modis q̃dammõ de⁹ defert̃ circũq̃ȝ . Et
btã ꝟgo ver⁹ thron⁹ ſalomõis detulit eũ de celo i mõm
ꝛ in mũdo de loco ad locũ qꝛ de nazareth vbi ꝯcept⁹.in
bethleẽ vbi nat⁹ eſt d bethleẽ in hierl̃m i tẽplo pñtat⁹.
Poſtea i egyptũ trãſlat⁹ ꝛ hmõi. h̃ eſt ferculũ.i.ſedes a
ferẽdo dictũ.q̃d fec̃ ſibi rex ſalomon. vt dr̃ Cañ.iij.de li-
gnis libani.i.de ꝟtutibꝫ q̃ſi pr̃ie celeſtis. Liban⁹ eñ vt di
ctũ eſt ſup̃ ſignificat ſtatũ glie. Interpꝛtat̃ eñ candidatio.
Habuit eñ pfectiõȝ ꝟtutũ q̃ſi ad modũ pr̃ie. reclinatori-
um fec̃ argẽteũ. Hec ẽ puritas ei⁹ p quã in ea requieuit.
Aſcẽſum purpureũ.i.charitatẽ p quã ad eã acceſſit me-
dia charitate ꝯſtrauit.qꝛ totũ h̃ egit ex ſua dilectione.

Tertia ꝓprietas donoꝝ ẽ famulariȝ apertio qꝛ d̃s aperit
eis vt magis ꝓpinq̃s ei familiaribꝫ ſecreta iudicioꝝ ſuorũ
Sȝ certe nulli magis occulta ſapie ſue manifeſtauit q̃ȝ ꝟ
gini m̃ri ſue. Vñ b.Berñ. Qualit̃ ſplẽdor ille inacceſſi-
bilis ꝟgineis ſe infuderit viſceribꝫ ſoli datũ ẽ ſcire cui ſo
lũ datũ eſt expiri. Et h̃ eſt illud q̃rtũ de q̃ dr̃ Prouerbi.
xxx.p ſalomonẽ ſapiẽtiſſimũ. Tria ſũt inq̃t mihi diffici-
lia ad cognoſcẽdũ ꝛ q̃rtũ penit⁹ ignoro.ſ.viã viri i ado-
leſcẽtia ſua.i.in ꝟgine.quõ ſcȝ de ea incarnat⁹ ſit. Vñ et
iohes pl⁹ q̃ȝ ꝓpha dr̃ ſe nõ dignũ ſoluere corrigiã calcia-
mẽtoꝝ xp̄i.i.declarare myſteriũ icarnatõis. Nã ſic ſe fir-
mat ꝟgo beatiſſima dicẽs. Ego i altiſſimis hitõ ꝛ thro
nus me⁹ i colũna nubis.i.iux nubẽ hũanitatis xp̄i q̃ ſole
tegit̃ diuinitatis.q̃ colũna eſt eccleſie.

In ordie cherubin.§.VIII

ingredit̃ q̃ interpꝛtat̃ plenitudo ſcie.qꝛ maiorẽ d diuinis
noticiã hñt oĩbꝫ inferioribꝫ.ꝛ hi i circũitu diuie maie
ſtatis aſſiſtẽtes tres hñt ꝓprietates ſm dionyſiũ.ſ.eẽ re- Cherubi tres ꝓprietates
ductiuũ.actiuũ.ꝛ exẽplificatiuũ. Et pmũ ſcȝ eſſe reducti
uũ intelligit̃ ſm cõmẽtatorẽ.qꝛ ad deũ tendũt ꝛ r̃ducũt
oĩes cogitat⁹ ſuos ꝛ affect⁹ circa alta. Et lȝ oẽs angeli
h̃ faciãt.ipi tñ q̃dã excellẽtiori mõ .nõ defuit h̃ btẽ ma-
rie.ſȝ oĩa reducibilia ad deũ reduxit. Jpa eñ eſt mulier
illa euãgelica q̃ tria ſata.ſ.corp⁹ aĩam ꝛ diuinitatẽ i vna
pſona xp̄i ꝯiũxit p q̃d naturã in pmũ imo ſup pmũ ſta
tũ inſtitutiõis reduxit.qꝛ ꝛ ſi innocẽtiã ꝛ pfectã gratiaȝ
habebat i illo ſtatu d hũana natura.nõ tñ deitatẽ vni-
tã. Hec ẽ mulier q̃ lucernã accẽdit p quã dragma decia
repta ẽ. Luc.xv. Scḋa ꝓprietas eſt eẽ actiuũ q̃d ſcḋm
cõmẽtatorẽ intelligit̃.qꝛ ſm deũ icedũt.i. deũ imitãt̃ in
actibꝫ ſuis q̃dã excellẽtiori mõ. h̃ egit b.maria. Vñ odi-
lo ait. Vnũ p certo ſcim⁹ qꝛ oĩs marie actio ꝛ intentio
ſp intẽta fuit i dño. Et vt dr̃ Alb. Dei formiſſimos act⁹
habuit.i ſũmo actu deũ imitata ẽ qñ deũ genuit et ipſa
deũ ꝛ hoĩem generauit. Tertia ꝓprietas ẽ eſſe exẽpla-
tiuũ.q̃d ſm cõmẽtatorẽ intelligit̃ vt ſm exẽplũ ſuũ.hoc
faciẽt ſiue ipi cherubin ſm exẽplar diuie ſapie q̃d eſt ꝟ
bũ dei:faciãt act⁹ ſuos.q̃d exẽplar limpidi⁹ intuerẽt̃ ſi-
ue inferiores faciãt ſm exẽplũ q̃d hñt a cherubin i mul
tis. Hãc etiã ꝓprietatẽ hũit b.maria q̃ oĩbꝫ recreãdis ſpe
culũ ꝛ exẽplar oĩs ſctitatis extitit. Vñ b.amb.in li.de ꝟgi
nitate. Sit vob̃ tãq̃ȝ i imagie deſcripta vita marie. in q
tãq̃ȝ in ſpeclo relucet inſigne pbitatis ꝛ forma ꝟtutis.hinc
ſumatis exẽpla viuẽdi. Exultare ãt glioſa ꝟgine de tãta
plenitudine ſcie. Hoꝝ agminũ ipa m̃r ſapie nõ ſe int̃ ſe
collocat.ſȝ aſcẽdit ſup cherubĩ ꝛ volauit.vt ait ps̃. Vola
uit ſup pẽnas vẽtoꝝ.i.ſup oẽs ſubtilitates pfectionum
animaꝝ ſanctaꝝ.

Et ſupremũ ordinẽ .§.IX.

ſeraphin intuẽs circũdata ab eis ardẽtiſſimũ:charitatẽ
coꝝ ad deũ collaudat.ꝓpterea ſeraphin dicũt̃.i. incẽden
tes.qꝛ ſup oẽs ordiẽs angloꝝ ꝛ ſctõꝝ diuio amore incẽ
ſi ſũt.q̃ eſt vinculũ pfectõis. His aſſigt̃ Dioni.octo ꝓprie-
tates. Sȝ tm̃ h̃ tres ponẽt̃ q̃ oẽs fuerũt eminẽt̃ i beata Seraphi tres ꝓprietates
maria. Pria ꝓprietas ẽ inacceſſibile.ſic̃ eñ ignis a q̃ de
nominãt̃ inceſſant̃ agit i materiã ſibi appoſitã.ꝛ nunq̃ȝ
dr̃ ſuffic̃ vt hẽt̃ puer.penl̃.ita amor dei nũq̃ȝ ẽ ocioſus.
id ẽ.nõ pmittit hoĩeȝ ocioſũ. Opat̃ eñ mag̃ ſi ẽ. Sic ſera-
phin incẽſi diuio amore nõ ceſſant clamare q̃tidie vna
voce dicẽtes. Sctũs.ſctũs.ſctũs dñs d̃s ſabaoth.pfecti
us ceteris deũ ꝯtẽplãtes ꝛ laudãtes. Sȝ iceſſabilitatem
hũit b.maria ſup ſeraphĩ.q̃d ſic pbat Alb . Magis inceſ
ſabile ẽ φ nõ ceſſat nec p̃t mõ ceſſare nec vnq̃ȝ potuit ceſ
ſare q̃ȝ φ nõ ceſſat ꝛ nõ p̃t mõ ceſſare.ſȝ ñ potuit aliq̃ñ
ceſſare. Sȝ caritas ſeraphim ꝛſi ñ p̃t mõ . potuit tñ ali-
q̃ñ ceſſare.ſ.i pma coꝝ ꝯditõe.q̃d pȝ p exẽplũ luciferi. q̃
ſm b.Gre.ſupm⁹ fuit d ordie ſeraphĩ. q̃ a charitate ſibi
collata decidit d celo. Sȝ caritas be.marie nũq̃ȝ potuit
ceſſare.q̃d oñdit̃ p h̃ qꝛ caritas ñ p̃t ceſſare niſi p mor-
tale petm̃.ſȝ ipa nũq̃ȝ potuit peccare mortalr̃. qꝛ i vtero
ſctificata añq̃ȝ poſſȝ peccare p ipaȝ ſctificatõȝ ita fuit cõ
firmata i grã ꝛ caritate φ poſtea peccare ñ potuit.eẽ ve-
nialit̃.vñ nec amittẽ charitatẽ.q̃d tñ potuert ſeraphim
agere ꝛ d ſctõ aliq̃ amiſert̃.ſ.lucifer cũ ſuis.ḡ b.maria i h̃
oẽs excellit. Scḋa ꝓprietas ẽ acutũ. ꝛ expoit ꝯmẽtator
iſtã acutatẽ ſapie ſublimitatẽ. Sic̃ eñ cognitio boitatis
rei mouet ad amãdũ eã.ita ꝛ amor ei⁹ dilatat cognitões
ꝛ inducit penetratõȝ ad itima rei.ꝛ i hac acutate ſapie b.
maria ſeraphĩ ſupat. vñ m̃r dr̃ agnitõis. Eccl.xxiiij.q̃d

⁊ btūs Aug. ſic ꝓbat. In xp̄o ſūt oēs theſauri ſapīe ⁊ ſciētie dī. xp̄s aūt ī maria. ḡ oēs theſauri ſapīe ī maria. Et vbi alij ꝑticipāt ſapīāꝫ creatā accidētal'r. ipa mr̄ ē ſapīēꝫ create eētial'r. Tertia ꝓprietas ē nō ſolū calidū ſꝫ ⁊ ſuꝑferuidū. Et calidū q̄dē dr̄. qꝛ fac̄ ſopitū aīm a tumultu ⁊ ſtrepitu aliaꝝ reꝝ. qđ fuit magis ī b. ma. Nā ſm̄ Alb. fortior ē virt⁹ ceteris ꝑtib⁹ q̄ tātūdē opaꝛ cū reſiſtētia cōtrarij q̄ꝫ illa que ſine reſiſtentia. ⁊ in tranquillitate ⁊ quiete poſita. ſed cum beata maria fuerit omnino ſopita ab oīm paſſiōe vitioſa ī tumltu poſita tribulatōnū ⁊ ꝑſecutionū q̄ ī ſeraphim nō fuere iō magis calida ſeu ſopita. ſuꝑferuidū exponit cōmētator. qꝛ dū ꝑ ignē amoris extollit̄ ſuꝑ ſe ꝑ vim amoris ſe expellit a ſe. Hoc hūit b. virgo ſuꝑ oēs ī ſūmo. Vn̄ canit ecclīa. Vidi. ſ. ꝑ ꝯtēplatōēꝫ ſpecioſā aīa ⁊ corꝑe. ſic̄ colūbā ſimplicitate ⁊ ſcītate grē plenitudīe. Vn̄ ſpūſſctūs apparuit ſuꝑ xp̄m ī baptiſmo in ſpē colūbe aſcēdētē. ſ. ī celū hodie ſuꝑ riuos aqꝝ. i. ſuper oēs choros āgeloꝝ. cui⁹ odor inextimabil' erat nimis ſcꝫ fragrātia virtutū ī veſtimētis ei⁹. i. ꝯuerſatōe ipius. Itē ipa maxīe fuit expulſa a ſe ꝑ amorē q̄ ſe total'r deo dederat. ⁊ total'r corꝑe ⁊ aīa deo plena erat. ita ꝙ nec corpore nec aīa pl⁹ grē ſm̄ ſtatū ꝓ tꝑe recipe poterat. Et q̄to pl⁹ grē hūit ī ſe. tāto min⁹ hūit de ſe. ⁊ ſic cū grā plena fuit ꝯ ſe total'r expulſa fuit. Vn̄ b. Hiero. Tota eā incanduerat diuinus amor vt nihil eēt ī ea qđ mūdan⁹ violaret affectus. ſꝫ ardor ꝯtinu⁹ ⁊ ebrietas ꝑfuſi amoris. Ad hūc igitur ſupmū ordinē ꝑuenientēs ſeraphin ſeraphica ſcā maria obſtupeſcētes de tāte grē ſublimitate. cātū coꝝ quē audiuit Eſa. vj. c. dicētiū. Sctūs ſcūs. ⁊c̄. Mutarēt ī eaꝫ dicētes. O ſcā dī mr̄ ⁊ hoīm. o ſcā ꝟgo virginū. o ſcā mediatrix hoīm. o dn̄a regīa celoꝝ. o dea deiformitate actuum. o imꝑatrix ſabaoth exercituū cūctoꝝ angeloꝝ. decet te glīa ⁊ incēdio charitatis ſublimiſſimaꝫ ī ſupmo ordīe nr̄o nobiſcū reſidere vt te ꝑfruamur o btīſſima. Quib⁹ illa. valde mihi cōplaceo. ſūme ꝯgratulor de vr̄o diuino ardore. ſꝫ opꝫtet impleri ſcꝑturā dicētē. Nō ē bonū hoīēꝫ eſſe ſolū. faciam⁹ ei adiu. ſilē ſibi. Gen̄. ij. Oēs vtiq; ſācti ⁊ ſcē aſſociati ſūt vobiſcū ⁊ alijs ordinū īferioꝝ. aut aſſociādi q̄ ad glificādos ī poſteꝝ. ita ꝙ nullus eoꝝ ſolitari⁹ reꝑit̄. ſꝫ vn⁹ ſcūs cū vno āgelo ī q̄cūq; ordinū. Cōſtituit eñ ds̄ termīos ꝑploꝝ iux̄ nūm āgeloꝝ dī Deut̄. xxij. Sꝫ cū fili⁹ me⁹ q̄ ds̄ vtiq; ⁊ hō ē. qꝛ hō ē. ⁊ ſi ī forma dei nō rapinā arbitrat⁹ ē eē ſe eq̄lē dō. vn̄ ſub dō ē. qꝛ ſūme humiliat⁹. iō ſuꝑ oēs angelos ⁊ ſcōs exaltat⁹. Nō decet igitur eū eē ſolū ſꝫ me mr̄em ſuā ſecū iux̄ eū datā ſibi ī adiutoriū ī redēptōe ꝑ cōpaſſionē maximā ī glificatōēꝫ nūc ꝑ interceſſionē ꝯtinuā ꝓ humano genere. vt cū de⁹ peccatis hoīm diluuio flagelloꝝ minat⁹ fuerit terrā ſubūrere ego vt arcus apparēā ī ꝯſpectu ei⁹. indeq; recordat⁹ federis ſui reſpiciet eiſdē ne diſſipet mōm. Aſcēdā igit̄ ſuꝑ vos ad p̄rem meū ⁊ p̄rem vr̄m. deū meū ⁊ deū vr̄m vſq; ad thronū ei⁹. ipe eñ me vocat dī. Veni elcā mea mr̄ ⁊ ponā te ī thronū meū. veni coronaberis ⁊ regnab mecū ſicq; collocata ad dexterā filij dicere valet. Quaſi cedrus exaltata ſū ī libano. ſ. ſic̄ cedr⁹ ſuꝑ oēs arbores. ſic ego ſuper oēs angelos ⁊ ſanctus quam nos rogare oportet vt procuret nobis gratiam ⁊ gloriam.

De aſſūptōe Ali⁹ ſermo. Caplm. xlv.

Excepit illū in domū ſuā.

Luce. x. Quāuis h̄ ad l'ram dicat̄ de martha. tn̄ ꝑfecti⁹ illđ īpletū ē ī b. ma. q̄ ⁊ ſi martha nō ſit noīe vl' ꝑſona. ē tn̄ martha interꝑtatōe. Nā interꝑtat̄ ex hebreo ī latinū ꝓuocās ⁊ ſyro ſmōe dn̄atrix. ex deriuatōe a marthe. q̄ ſm̄ gētiles ē ds̄ belli ꝓpter fortitudinē. ſꝫ certe ipa ſua ꝑfectōe ꝟtutū ꝓuocauit deū ad incarnādū de ea. ipa ē dn̄a celoꝝ ⁊ hoīꝫ. ipa ē potētiſſima ad bellādū ꝓ nobis ꝯ maliciā demonū. Et vt dic̄ b. Hiero ī in ſmōe h⁹ ſolenitatꝭ. Si deū ore ꝓphetico in ſāctis ſuis laudare iubemur. mlt̄omagꝭ ī veneratōe be. ꝟgis matrꝭ ei⁹. ⁊ qꝛ iter ſalutis ē ī laudib⁹ ſaluatoris dicēte ꝑ pſ̄ dn̄o Sacrificiū laudis hōrificauit me. ⁊ illic iter q̄ oſtādā illi ſalutare dī ⁊ ꝑmaxīe laudādo mr̄em ipi⁹ ſaluatoris. Si ḡ (vt ait b. Hiero.) ꝟgo es laudaꝭ. qꝛ meruiſti eē ⁊ tu qđ laudas. Si ꝯtinēs es venerare ⁊ lauda. qꝛ nō aliūde cōſtat vt poſſis eē ꝯtinēs q̄ꝫ ex grā xp̄i q̄ fuit pleniſſime in ma. quā laudas. Qđ ſi ī ꝯiugio aut petōr es. nihilomi⁹ ꝯfitere ⁊ lauda. qꝛ inde oīb⁹ mīa fluxit ⁊ grā vt laudēt. et q̄uis nō ſit ſpecioſa laus ī ore petōris. noli ceſſare. qꝛ indē ꝓmittit̄ tibi venia. vn̄ ⁊ oīb⁹ vt laudes. Ora itaq; ⁊ glīo ia ꝟgo maria ait idē ibi. q̄uis dudū incōꝑabil' eēt vniuſis q̄ ſb celo ſūt virginib⁹ vt decēter poſſet ī ſe ſuſcipere deitatis admixtionē ſalua vtraq; nat̄a. tn̄ cū grā replet̄ cū ſpūſcō ꝑfūdit̄. cū ꝟtute altiſſimi obumbrabit̄. fit preciſior meritis celſ. ſublimior faſtigijs. pulcrior ſctītate. glorioſior ſuoꝝ prerogatiuis meritoꝝ. hec ille. Ex q̄b⁹ verb colligi pt̄ ꝙ ipa dn̄atrix tripl'r excepit xp̄m ī domū ſuaꝫ excellēti⁹ ſine cōꝑatōe q̄ꝫ martha. excepit eū ꝑ grē infuſionē ī domū ſuā aīe rōnal'. excepit eū ꝑ ipius ꝯceptione incarnatōem ī domū ſcꝫ vteri virginal' excepit eū ꝑ glīe receptionē ī domū ſuā ſcꝫ ꝑtis intellectūal'. Oēs iſtas receptōnes xp̄i a virgīe maria, notat pſ̄. in ꝟſu illo. Dn̄i eſt aſſūptō nr̄a ſꝫ diuiſas ei⁹ expōes. ⁊ feſtū ipꝫ aſſūptō vocat̄ — Maria excep̄ xp̄ꝫ in domū ſuā tripl'r

Quantū ad primū di. ꝟ. I.

cit ſapiēs. Niſi tenueris te inſtāter ī timore dn̄i. cito ſubuertet̄ dom⁹ tua. nō q̄dē material' edificij vl' corꝑis. ſꝫ aīe rōnal' q̄ ad edificiū ſpūale. In iſtā domū ſuā ſcꝫ aīe ſue excepit b. ma xp̄m ꝑ grām habitual'r in vtero mr̄is ſāctificā. ⁊ poſtea actual'r exercēs ſe ⁊ creſcēs in grā dei ꝑ act⁹ ꝟtutū. ⁊ ſic dn̄i fuit aſſūptō ſua. i. id q̄d aſſūpſit ex rebus ſibi ꝓpoſitꝭ cū ꝑuenit ad vſū rōis. fuit dn̄i. id ē virtus ſeu ipe dn̄s. Ex ꝓ h⁹ declaratōe notādū ſm̄ b. Tho. in p̄ma ſe. ꝙ cū q̄s p̄mo attingit in vſū rōis p̄mū q̄d occurrit a ānime agēdū ē vt pſ̄tituat ſibi finē in opib⁹ ſuis ad queꝫ dirigat ea q̄ fac̄. Omnia eñ (vt ait phs̄) agūt ꝓpter finē. et ſi pſ̄tituam⁹ nob ꝓ fine vltimo, mōm vl' ea q̄ in mōdo ſūt ſcꝫ voluptates. diuitias. hōres. ⁊ hmōi. ⁊ vt vltimū finē ad illa ꝯſeq̄nda facim⁹ p̄ncipal'r opa nr̄a p⁹ponētes dei mādata ⁊ ſalutē anime. Sꝫ ſi pſ̄tituam⁹ ⁊ ꝓpōam⁹ nob deū ⁊ vltimū finē ad quē dirigam⁹ opa nr̄a intēdētes ei placere. cauere a vitijs ⁊ ꝟtuoſe opari tūc meritorie incipim⁹ opari. ⁊ xp̄s quē recepam⁹ in domo anime nr̄e per grām in baptiſmo q̄ ad habitū. tūc eñ recipim⁹ q̄ꝫ tum ad actū ſcꝫ meritoriū opandū. Cui⁹ eñ finis bon⁹ ē ipꝫ q̄ꝫ bonū ē. ſic eꝫ. Cui⁹ finis mal⁹ ē ⁊ ipm op⁹ malū ē. ſm̄ phm. Et ex eo xp̄s recedet a domo anime nr̄e. Vn̄ btūs hiero. in li. ꝯ Iouinian̄. Si ſuſcipim⁹ xp̄m in hoſpitijs pectorꝭ nr̄i. ſ. ꝑ grām ⁊ bōa opa fugam⁹ diabolū. Si aūt peccauim⁹ ⁊ ꝑ ianuā peccati diabolus ingreſſus fuerit. illico xp̄s recedit. ꝯ pe. di. ij. Si eñ. Et iō in illa etate puerili dn̄t pueri duci ad p̄dicatōes. ⁊ freq̄nt̄ admōeri ꝯ moribus. qꝛ faciles ſūt ad recipiēdū hominē impſſionē boni vl' mali q̄d eis ꝓpōit̄ ⁊ ad qđ applimur vt moll' cera. ſic b. ma. ⁊ ſi in vtero mr̄is fuerit ſāctificā. tn̄ ad vſū ꝑueniens rōis ⁊ cito ꝓpter optimā cōplexionē elegit optimam ꝑtē deū ⁊ hominē ꝓ vltimo fine in oīb⁹ opib⁹ ſibi pſ̄tiruēs. ſꝑ in grā creſcēs. ⁊ dn̄m aſſumēs ꝓ oīm ſua quiete ⁊ fine. excepit eū in domū ſuā anime ſue dicēs cū Hiere. Tren̄. iij. Pars mea dn̄s ꝓpterea expectabo eū. bonus eſt dn̄s ſꝑantib⁹ in ſe anime q̄rēti eū. Excepit ḡ xp̄m in domū anime ſue ad ꝟtuoſe opandū. btūs Amb. in li. ꝯ ꝟginib⁹. Prima marie virtus fūdamētū omniū ꝟtutū ⁊ cuſtos eſt humilitas ipa de q̄ glīat̄ dī. Reſpexit humilita

tē ancille ſue.ecce eñi ex h̄ be.me di.oēs ge. Primū diſcen
di īcitamētū nobilitas ē mḡri.deinde merces laboris.
Merces āt laboꝝ optimi fruct⁹ btitudinis. Quid aūt
nobili⁹ mr̄e dn̄i q̄d ſplēdidi⁹ ea quā ſplēdor elegit p̄rne
gl̄ie.q̄d caſti⁹ ea q̄ corp⁹ xp̄i ſine ɔtagiōe corpis genera⸗
uit.⁊ tñ ſolā hūilitatē reſpexiſſe dn̄m ꝑfitetur. Hec ille.
Merces h⁹ laboꝝ ē btitudo. Vñ. Ecce eni ex h̄ beataʒ
me dicēt oēs generatōes. Qui eni fuerit hūiliat⁹ erit in
gl̄ia ait ſalomo. De hūilitate hic practicā pone.

Quātū ad ſecundū .§.II.

dr apl's.ij.Coꝛ.v. Si terreſtrꝭ dom⁹ nr̄a diſſoluat̄.i.coꝛ
pus.hēm⁹ in cel' domū nō manufactā. In iſtā domū in
trauit dei fil⁹.id ē.in vteꝝ ꝟginalē.qñ ꝟbū caro factū ē
de ꝟgine maria. Vñ dicere veriſſime potuit. Dn̄i eſt aſ⸗
ſumptio nr̄a aſſūptio dn̄i.i.q̄d aſſūpſit dn̄s ab homie.
videlicʒ caro ſanctiſſima noſtꝝ ē.qꝛ de nr̄is puriſſimis
ſanguīb⁹ formatū ē illō corp⁹. Manifeſtū ē aūt ꝙ ſapi⸗
ens rē ꝓcioſiſſimā nūq̄ʒ poneret ī loco ignobili Nō eī po
nit̄ vinū ſolēne vl' maluaticū vl' balſam⁹ in vaſe imūdo.
nec gēma vl' lapis ꝓcioſus vt carbūcul⁹.adamas.beril⸗
lus.⁊ hmōi includeret̄ in anulo plūbeo vl' eneo ſʒ aureo
Nec magn⁹ dn̄s eligeret hītare ī domo lutea imūda in⸗
ordinata.ſʒ ī domo mag̃ bn̄ edificata nō ruinoſa mūda
⁊ ornata. Sapiētiſſim⁹ igr̄ dei fili⁹ caſtellū h⁹ mūdi in⸗
grediēs.qꝛ vidit domū corpis ⁊ cordis ꝟginal' ab eo edi
ficatā fundatā firmit̄.qꝛ nec vēti ſupbie. nec pluuie ɔcu
piſcētie.nec flumia auaricie poſſent eā vl' leuit̄ mouere.
ſeptē colūnis donoꝝ ſpūſſcti ſuſtētatā.ſm illō Prou.ix.
Sapiā edificauit ſibi domū.ſcidit colūnas ſeptē mun⸗
datā a vicijs ornatā ꝟtutib⁹ ꝑfectis:declinauit ad habi
tādū ī ea. Et mlier ipa excepit illū ī domū ſuā. Vñ cāit
eccl'ia. Dom⁹ pudici pectoꝝ tēplū repēte fit dei.itacta ne
ſciens viꝝ ꝟbo cōcepit filiū q̄d añ p mlta tp̄a mltipha⸗
ne mltiſq̄ʒ figurꝭ fuerat p̄nūciatū. Vt eni inq̄t b. Bern̄.
ſup Miſſus ē. vn⁹ fuit ipūs ꝓphaꝝ.licʒ diūſis modis ſi
gnis ⁊ tp̄ib⁹ eādē rē diuerſi ñ diūſo ſpū ⁊ p̄uiderīt ⁊ p̄di⸗
xerūt. Nō eī moyſi mōſtratū ē in rubo ⁊ igne. Aaron in
ꝟga ⁊ flore. Gedeon ī vellere ⁊ rore. h̄ apte vidit ſalomō
in mliere forti in ꝓcio ei⁹. h̄ poſtea apti⁹ in femina ⁊ vi⸗
ro.aptiſſime Eſaias ī ꝟgine ⁊ d̄o dicēs.vij.c. Ecce virgo
ɔcipiet ⁊ pariet filiū.⁊ vocabit̄ nom̄ ei⁹ emanuel.q̄d in
terptat̄ nobiſcū de⁹.butirū ⁊ mel comedet. Butiꝝ.i.ino
centiā.⁊ mel mīe.hāc miſcdiam ſī ſūmo cōicauit mr̄i ſue.
vt ſicꝰ ipe eſt pr̄ miſericordiaꝝ.ita ⁊ ipa mr̄ miſericordie
nūcupet̄. Miſericordia āt nil dulci⁹ ſapit miſerꝭ.nil cre
bri⁹ īuocat̄. Hinc b. Berū.in ſmōe.d̄ aſſūptōe in ſmōe.
Signū magnū.ſic ait. Nō erat bonū nob hoīeʒ eē ſolū.
ɔgruū magꝭ erat vt adeſſʒ ſex⁹ vterq̄ʒ q̄ꝝ corruptōi neu
ter defuiſſʒ. fidel' tñ ⁊ ꝑpotēs mediator dei ⁊ hoīm xp̄s
ih̄s.ſʒ ī eo diuinā.hoīes reuereāt̄ maieſtatē. Abſorpta eni
videt̄ ī deitatē hūanitas ñ ꝙ ſit mutata ſuba. ſʒ aſſum⸗
ptio deificata.qꝛ ſcʒ ille hō ē vna pſona cū deo. Nō ſola
aūt cātat̄ in illo miſcdia.cātat̄ parit̄ ⁊ iudiciū.q̄ ⁊ſi didi
cit ex his q̄ paſſus ē ɔpaſſionē vt miſericors fieret.hʒ tñ
⁊ iudiciariā ptātē.deniq̄ʒ ⁊ de⁹ nr̄ ignis ɔſumēs ē. Quid
ni vereat̄ hō ad illū accedē.itaq̄ʒ iā nō videbit̄ ipa muli
er bn̄dicta ocioſa. Inuenit̄ eādē ⁊ loc⁹ ei⁹ ī hac recōcilia
tione. Op⁹ eī erat mediatrice ad mediatorē iſtū. Crudel'
mediatrix eua p quā ſerpēs ātiqu⁹ peſtiferꝝ ⁊ ipi viro vi
rus infudit. Sʒ fidel' maria.ſ.⁊ pia q̄ ſalutꝭ antidotū vi
ris ⁊ mulierib⁹ ꝓpinauit.illa ſuggeſſit p̄uaricatōʒ. hec in
geſſit redēptorē p ɔceptū ſuū q̄ dei filiū excepit ī domū
ſuā. Quid ḡ ad mariā accede trepidat hūana fragilitas
nihil ē in ea auſteꝝ.nihil terribile.tota ſuauis ē. Hec be.
Bern̄. Mr igr̄ plena mīa. ⁊ nil miſerꝭ miſicordia dulci⁹
aut crebri⁹ īuocat̄.imo frequenter, imo ɔtinue ī noſtris
miſerijs q̄b⁹ pleni ſum⁹ recurrendū ē.⁊ ipa īuocāda vt
nob ſubueniat. Idē b. Bern̄. Sileat miſcdiam tuā ꝟgo
btā.ſi q̄s ē q̄ inuocatā in neceſſitatib⁹ ſuis ſibi memine⸗
rit defuiſſe. Hec ille. Hec igr̄ dom⁹ ē miſericordie q̄ exce⸗
pit p̄rem miſericordiaꝝ in domū ſuā.

Dom⁹ dei vter⁹ ma⸗ rie ꝟgis

Quantū ad tertium. §.III.

hodie b.maria excepit xp̄m pleni⁹ ⁊ iocūdi⁹ in domū ſu
am.tā aīe q̄ʒ corpis.qꝛ p gl'ie receptōʒ. Ita eī fuit recepta ī
domo p̄ris celeſtꝭ.vbi ſūt mlte māſiōes.i.differētie p̄mi
oꝝ ꝙ ⁊ ipm recepit ī domū ſue mētis p lumē gl'ie. Et ī⸗
pletū eſt illō q̄d p Aggeū p̄dixit.ij.cap. Implebo domū
iſtā gl'ia. Si eī de dilectore ſuo xp̄s ait Ioh.xiiij. Ad euʒ
veniem⁹ ⁊ māſionē apd̄ eū faciem⁹.ſ.ī domo mētis ſue.
ego ⁊ pr̄ ⁊ ſpūſſanct⁹. mltomagꝭ dicēdū eſt de quolibet
ſctō ꝑuenīēte ad gl'iam.vbi ē ꝑfectiſſima dilectio q̄ h̄ eſſe
nō p̄t ꝙ aīa btā recipiat xp̄m ī domō aīe ſue p lumē gl'e
q̄ eni manet ī charitate ī deo manet.p fruitionē.⁊ de⁹ in
eo p cōphenſionē ⁊ clarā viſiōʒ.res eī amata d̄r eē ī amā
te p cognitiōʒ ⁊ affectū. Nō fuit āt iſta acceptio cōis ſed
ſingularꝭ ſup oēs vt dicere valeat illō p excellētiā. Dn̄i ē
aſſūptio nr̄a.q̄ſi dicat nō angli vl' ſancti me aſſūpſerūt
ſeu aſſociarūt egrediētē de mūdo.ſic legit̄ de lazaro vlce
roſo.⁊ d̄ ſctō nicolao ⁊ alijs ſctis.ſʒ ipe dn̄s me aſſūpſit
⁊ aſſociauit.ſm illō pſ.xxvj. Qm̄ pr̄ me⁹.ſ.mūd⁹ ⁊ mr̄
mea.i.oīs ɔcupia ⁊ mala īclinatio.dereliq̄rūt me. vt ni⸗
hil ſui īueniret ī me q̄d nulli ſctōꝝ ɔceſſū eſt. iō dn̄s aſ⸗
ſumpſit me p ſe pſonalit̄ accedens vt magꝭ honoraret.
Sic eī d̄r b. Hiero. Credēdū eſt ꝙ ipe ſaluator p ſe totus
feſtiu⁹ aduenerit.⁊ eā ī throno ſuo collocauerit. ⁊ qꝛ vbi
dn̄s ibi ⁊ familia ei⁹ Iō ⁊ milia miliū angl'oꝝ q̄ domio
miniſtrāt vt vidit Daniel cū xp̄o aduenerūt. Aſſumpta
eſt Maria ī celū vt canit eccl'ia.ſ.a filio gaudēt angeli ⁊
ceteri eā aſſociātes. Videndū igr̄ circa h⁹ aſſūptionē.

Unde aſſumpta.
Quomodo aſſumpta.
Quo aſſumpta.

Aſſumpta eſt vtiq̄ʒ .§.IIII.

de h̄ mōo. Vñ b. Hiero. Hodie regia celi de h̄ ſecl'o neq̄ʒ
eripit̄.ſʒ vt nob p̄beret exēplū q̄ oēs hēm⁹ facere trāſitū
iſtū.voluit ſctiſſimos viros.ſ.apl'os ī ſuo trāſitu adeſſe
ſacr̄a ſuſcipe ⁊ ſine dolore migrā ſepulture apl'os demā⸗
daſſe. Teſtat̄ aūt Diony.pauli apl'i diſcipul⁹ in li.de di⸗
ui.noīb⁹.apl'os īterfuiſſe dormitōi b.marie ⁊ dyo. cū eis
Q̄d ⁊ optauerat ad ſui ɔſolatiōem. Cōmuniter eni d̄r
ipam p⁹ aſcēſiōʒ filij.xij.annis ſupuixiſſe.vt ſexagenaria
eſſet ī morte. Et ī h̄ nos inſtruit. vt ī infirmitatib⁹ ḡui⸗
bus ⁊ mortalib⁹.hēm⁹ q̄rere ⁊ hr̄e p̄ñtes ſuos ⁊ ſeruos
dei.q̄ oroīb⁹ inſiſtāt.ꝟbis ad patiāʒ ⁊ pn̄iāʒ ⁊ fiduciā d̄
diuīa mīa hortēt̄. Mlti eī tūc ſūt inſidie diaboli.ſʒ totū
fit ɔtriū. Nō vocat̄ adiutor niſi corpis. Tota cura eſt cō⸗
ſanguieoꝝ q̄d eis dimittat bōa ſua. Sacerdos vl' ſuus
d̄i aliq̄s vir p̄t igredi.ne īducat ad reſtituēdum ablata.
Q̄ʒuis āt ñ repiat̄ in ſacra ſcp̄tura vl' hiſtoria.q̄d ipa ſu⸗
ſcepit ſacr̄a.tñ pie credi p̄t h̄ feciſſe.ñ qꝛ eguerit ſʒ vt exē
plū p̄beret ſic ⁊ fili⁹ ſu⁹ ⁊ nob baptiſmū ſuſcepit et eu⸗ ſ.ti.xv.c
chariſtiā. Hoc etiā Alb.tenet ī li.ſup miſſus ē. Igit̄ ſic ⁊ xvj.§.ij.
cōionē in fine ſūpſit ⁊ extremā vnctōʒ ſm Alb.⁊ ɔfeſſio
nē.nō de pctīs q̄ ñ habebat.ſʒ ɔfeſſiōʒ diuie laudis. ſe ī
dignā inſinuās tāti bn̄ficij. C⁹ ɔfeſſor vt d̄r idē fuit Io
hānes euāgeliſta. Et h̄ eſt de q̄ dn̄t ſolicitari tā infirmis
q̄ʒ amici ei⁹ ⁊ noti.vt ſacr̄a ɔfeſſiōis ⁊ cōionis. extreme
vnctōis ſuſcipiāt ī tp̄e ſuo ⁊ deuote ⁊ ñ cū amiſerit loq̄⸗
lā vl' ſenſū. Migrās iāt de h̄ ſecl'o dolorē nō ſenſit. Vñ
in collecta d̄r ꝙ ī hac die ſubijt tp̄alē.nec tñ mortꝭ nexi⸗
b⁹ depmi potuit.i.dolorib⁹ mortꝭ. Corp⁹ āt ei⁹ ab apl'is

venerabiliter fuit ſepulture mādatū. nō cū pōpis mūdi
ꝗuis mereret oēs honorē. vtpote q̄ regina no ſolū mū-
di ſ; ⁊ celi. nō cū clamoribꝫ ⁊ inciſiōibꝫ faciei vł capilloꝝ
vt faciūt fatui. ſ; cū hymnis ⁊ lachrymis pijs. nō ſup al
tari collocatū vel loco eminēti vt in templo. ſ; in loco hu
mili ſc; ī valle Joſaphat. vbi oñditur locꝰ ſepulcri eius.
humilitatē in fine ſicut in vita ſēp inſinuans.

Quō aūt ſit aſſum- .§. V

pta ſcēdū q̄ fuit aſſūpta ī celū valde magnifice.

Cum beatoꝝ aſſociatione.
Cum angelorum admiratione.
Cum corporis reſuſcitatōne.

De primo ſicut de beato Martino canit eccl'ia quod re-
fert Sulpitius ī eius trāſitu. ſctōꝝ canit numerꝰ angelo
rū. exultat chori oīmq; celeſtiū ꝟtutū occurrit pſallētiū
exercitꝰ. ꝗtomagi; credēdū ē q̄ ī aſſūptōe be. ma. ꝯcurre-
rit tota celeſtis curia. Un̄ ī ſermōe q̄ intitulat Hrc. ma-
gnificemꝰ virgiem quā hodie ꝑadiſus excepit gaudens
quā angeli cū laudibꝫ ꝓſequūtur. quā angeloꝝ chorꝰ ve
nerat. ſ. vt mgr̄am coꝝ qua martires beatificāt candida
ti. vt martiꝝ capitaneā. qua ſcōꝝ ꝯfeſſoꝝ ſtolatus ꝯcele
brat numerus. vt pcipuā ꝯfeſſoꝝ opm̄ ꝑfectōem. cui ho
die ſctāꝝ ꝟginū cū ſuis palmis victricibꝫ exultās occur
rit exercitꝰ. Hec ē eni ī cuiꝰ vtero eccl'a ꝯiūcta ē federe ſē-
piterno. Hec ille. Jn cuiꝰ figurā legit q̄ Dauid reducens
archā dn̄i in hierl'm cū ſeptē choris. ⁊ inūera mltitudie
hoīm aſſociauit cū magno tripudio ⁊ leticia. ij. Reg. vj.
Archa iſta vt dicet ē b. ma. quā Dauid. i. dn̄s ihs redu-
xit ī hierl'm ⁊ aſſociatꝰ cū ingēti gaudio id ē cū ſeptē diffe-
rētijs hōꝝ ſc; pr̄iarchis. vt Abraā Jſaac ⁊ iacob. ⁊ alijſ
ꝓphis. vt eſaia. dauid. ieremia. ezechiele ⁊ daniele. Apl'oꝝ
vt iacobi maioris. martiꝝ. vt baptiſte iohis. Jnnocētiū
machabeoꝝ ſtephani ⁊ alioꝝ ꝯfeſſoꝝ vt ſymeōis. gama
liel ⁊ alioꝝ. ſcāꝝ ꝟginū q̄ eā imitate ſūt pꝰ xp̄i aſcēſionē
Nā ſeptimꝰ chorꝰ fuit angeloꝝ innumerabiliū. ⁊ b. Hie-
De mō aſſumptionis ma- rie. ro. ī ſerm̄. Credēdū ē feſtiue genitrice dei obuiā aduenīſſe
militiā. eamq; ingēti luīe circūfulſiſſe. ⁊ ad thronū eā cū
laudibꝫ ⁊ cāticis ꝑduxiſſe. celeſtēq; hierl'm tūc ineffabili
leticia exultaſſe. Ex imēſa aūt glīa eiꝰ angeli admirātes
fecerūt q̄ōnes ſic̄ ⁊ xp̄o ī celū aſcēdēte. Un̄ admirās ſpi-
ritusſctūs de ea ſic ait. Que ē iſta q̄ ſic aſcēdit ꝑ deſertū
ſicut virgula fumi ex aromatibꝫ mirre ⁊ thuris. ⁊ vniu-
ſi pulueris pigmētarij. Cāti. iij. vt dic̄ b. Hiero. ī ſermōe.
Admirat ſpūſſāctꝰ q̄ admirātes fac̄. ſ. āgelos eiꝰ ī aſſū-
ptōe. Aſcēdit aūt de h̄ ſcl'o neq; ad celi faſtigiū ſic̄ ꝟgula
diminutiue ꝑ humilitatē. Erecta tn̄ ꝑ erecta ī deū ītētio
nē fumi ſaliētis ⁊ ſe dilatātis ꝑ ꝯtēplatōem ⁊ dilcōnem.
Ex aromatibꝫ thuri; ꝑ odoriferā orōem mirre ꝑ verā ſen-
ſuū mortificatōem ⁊ vniuerſi pulueris pigmētarij. oīm
ſc; ꝟtutū ꝑfectōem. Quibꝫ rn̄det Eſaias Hec ē illa de q̄
p̄dixi. Egrediet ꝟga ď radice yeſſe. ⁊ flos ď radice eꝰ aſcē
det. ſ. xp̄s ihs de ꝟgie iſta b. Ber. ad hec. O ꝟgo ꝟga ſb
limis ī q̄tū ſblime ꝟticē ſcm̄ erigi; vſq; ad ſedētē ī throno
vſq; ad dn̄m maieſtati;. ꝟgo ꝟe plāta celeſti;. plāta p̄cio-
ſior cūctis. ſāctior vniūſis. o ꝟe lignū vite qď ſolū dignū
fuit portare fructū ſalutis. Scōa q̄; hierarchia admi-
rās de magnificētia glīe eiꝰ inq̄t. Que ē iſta q̄ ꝓgredit q̄
ſi aurora ꝯſurgēs. pulcra vt luna. electa vt ſol: terribił vt
caſtroꝝ acies ordīata. Cāti. v. Progredit vltra nos ⁊ ſu
pra nos ḡdit q̄ſi aurora rutilās dilectōe. ⁊ ſic̄ aurora me
dia ē inter noctē ⁊ diē hn̄s ſati; de luce. ſic iſta medium te
nuit inter ſtatū viatoꝝ q̄ ſūt ī nocte mōi tenebroſi ⁊ inter
ſtatū cōphēſoꝝ q̄ ſūt in die clare viſiōis. Sup̄ oēs ei ſā-
ctos viatores ē ⁊ ſatis ꝓpinq̄ ꝑfectōi hōrum fuit pulcra
vt luna. q̄ ſicut luna plena p̄cipue illuīat tenebras nocti;
ſic iſta pctōres ⁊ tribulatos. elcā vt ſol. q̄ ſic̄ ſol illuīat di
em ſic illa iuſtos ⁊ pios. ⁊ ſic̄ radios ſuos vbiq; diffūdit
clarior ⁊ plꝰ influēs ī inferioribꝫ q̄ ceteri planete. ſic iſta
clarior cūctis ſcīs bn̄ficia ſua vbiq; diffundit. terribił vt
caſtroꝝ acies ordīata. terribił demonijs plꝰ oībꝫ ſctis vir
tutibꝫ oībꝫ armati;. q̄bꝫ rn̄det Dauid pš. xliij. di. Hec eſt
illa de q̄ p̄dixi Aſtitit regia a dextris tuis ī veſtitu deau
rato circūdata varietate. ⁊c̄. Regina vtiq; celi aſtitit ſc̄ꝫ
añ deū. recta ſtetit ſine inclinatōne ad aliq̄d malū. a dex-
tris. i. ī potioribꝫ glīe. ī veſtitu deaurato ſapīe ⁊ caritatis
ſūme circūdata varietate oīm p̄uilegioꝝ ſcōꝝ. Demū et
tertia hierarchia ⁊ ipa ſtupēs ait de ea. Que ē iſta q̄ aſcē
dit de deſerto delitijs affluēs innixa ſup dilcm̄ ſuū. Can.
vj. De deſerto aſcēdit. q̄ de ſcl'o qď deſertū ē ꝟtutibꝫ ⁊ q̄e
te. ipa tn̄ ſactiſſima ſine ſig̃ aliꝰ pcti ſopiti; oībꝫ ī ea paſ
ſiōibꝫ. Aſcēdit aūt ſup cherubin. delitijs. i. nobiliſſimis
ꝟtutibꝫ affluēs. vt expoit b. Ber. Jnnixa ſup dilcm̄ ſuū
ſc; filiū q̄ſi vnū cū eo. q̄bꝫ rn̄det illa ſcā Judith formoſa
corꝑe ⁊ caſta ſpecioſa aīa hoc ē ꝑ geſta mea figurata. Nā
ſic̄ occiſo holoferne a me inimico ꝑpl'i ď fcā terribili; exer-
citui eiꝰ occurrit mihi obuia ciuitas hierl'm cū ſūmo ponti-
fice ꝯgratulās de victoria ꝑ me fcā ⁊ plimū laudās ⁊ di
cēs. Tu glīa hierl';. tu leticia iſrł. tu honorificētia ꝑpli nr̄i
bn̄dicta eris ī eternū. c. xv. Sic b̄tiſſima iſta maria pul-
cerrima corꝑe. pulcrior aīa. ⁊ admirabił ocul' oīū. acta vi-
ctoria de inimico hūani generis infernali cū q̄ reūſa ē huc
ſupna hierl'm cū pōtifice ſūmo xp̄o q̄ ad eā acceſſit lau-
das ⁊ beatificās eā admirās tāta ꝟtutē. Tertō eſt aſſū-
pta cū corꝑis reſuſcitatōe. hoc aūt pie credit a fidelibꝫ et
a doctoribꝫ ꝯfirmat. Qď etiā vr̄ ſēſiſſe pš. cxxxj. cū ait.
Surge dn̄e in requiē tuā tu ⁊ archa ſctificatōis tue. ſur-
rexit dn̄s ihs nō q̄ ad deitatē q̄ nūq̄ cecidit ī aliquē de-
fectū. nec aīa eiꝰ q̄ nūq̄ peccauit. ⁊ ī paſſiōe ſm̄ pte itelle
ctiuā ſūmā requiē hūit. ſ; q̄ ad corpꝰ qď pꝰ afflictōes in
numeras cedēs ī mortē ſurrexit ⁊ aſcēdēs ī requiē eternā
iuit. Archa aūt ſctificatōis fuit corpꝰ mr̄is in q̄ fuerit. vt ī
archa veteri figurata loco virge ſeptrū deitatis. loco le-
gis anima ſapiētiſſima. loco manne dulcedo carnis. Hec
igit archa ſāctificatōis. i. plena ſācti; rebꝫ ſurrexit in requie;
corꝑe aſſūpto in celū. Hoc b. Aug. teſtat in ſermōe dicēs
Putredo ⁊ ꝟmis obꝓbriū ſūt hūane ꝯditōis a q̄ marie ſ̃. co. ti. c.
natura excipit quā ihs de ea aſſūpſiſſe ꝓbat. Jdē thro- xliij. in fi.
nū dei thalamū dn̄i. tabernacl'm xp̄i id ē corpꝰ virginis
necē ē ibi eē. vbi ipe ē. hoc theſauꝝ ꝯgruētiꝰ ē celo ſerua-
ri q̄; terra. b. Bern. aūt h̄ tli rōe ꝯformat. Si corpꝰ beate
marie remāſiſſet in terris videt xp̄s ꝯtēpſiſſe vł minus
curaſſe de mr̄is ſui honore. cū tn̄ eā ſꝑ ſūme honoraūit ⁊
dilexerit. Nā corꝑa ſcōꝝ q̄ in terris remāſerūt ⁊ locꝰ vbi
quieſcūt motꝰ hominibꝫ hēat. mlti accedūt ad ea vene-
rāda. vt; de apl'is htō Petro. paulo. Jacobo. nicolao. et
hmōi. Multomagis viſitaret a fidelibꝫ corpꝰ b̄tē marie
ſi eſſet in terris. No q̄ paſſus fuiſſet filiꝰ locū eiꝰ ignora-
ri vt honoraret a cūctis ſi nō eēt in celis aſſūptū. q̄n̄ aūt
reſuſcitatū aſſūptū fuerit ignorat. Aliq̄ eīm dicūt ipa die
pꝰ ſepulturā eiꝰ. Alij tertia die ad ſimilitudinē filij. Alij
q̄rto die. vt legit in reuelatōibꝫ b̄tē Elizabeth ſibi ab an
gelo intimatum.

Quantū ad tertiū .§. VI.

ſc; quo fuerit aſſumpta ſeu vbi collocata canit eccleſia.
⁊ aſſeuerāt oēs doctores. q̄ exaltata ē ſup choros angelo
rū. vn̄ ſup oēs puras creaturas. Un̄ ſm̄ b. Alb. Sic in-
ter naturā increatā diuinā et naturā creatā rōnalē me-
diū ē hūanitas xp̄i vnita ďitati. ⁊ ſic de extrēis pticipat.
q̄ nata ď extremo ad extremū trāſit ꝑ mediū. ita int na-
turā purā gl'ificatā et naturā vnitā deitati q̄ſi extrema
ponit mediū b̄tā ma. vtpote mr̄ eiꝰ. qď vnitū ē. q̄ tn̄ ipa
pura creatura ē nō vnita ďitati. et ſic ſup oēs angelos et

ſctõs ē. ſꝫ infra xp̄m. Et h̄ ipa inuit dicēs Eccl. xxiiij. Radicaui i ꝑplo honorificato. Populꝰ maxime honorificatus ē cetꝰ anglorꝝ ⁊ ſctorꝝ. Radix aūt ē ꝑncipiū arboris. Jmaginemur ḡ ſuauitatē ꝑfectõis glie btorꝝ eē in ſeraphim ordie ſupmo. Et ibi icipit ꝑfectio grē ⁊ glie ꝟginiſ extēdēs ſe erga filiū incarnatū. De hac hierar. i omel. luiſ Hoꝰ dn̄s ihs xp̄s pt hāc ꝟginē magnificare queādmodū ſe. vt ab ipa maieſtate laudē ꝯtinuo accipiat et honorē. a āngel. cꝫ ſtipata chorꝭ. archanglorꝝ vallata termis. throno ꝝ hinc inde poſſeſſa iubilatoib;. dn̄ationū circūcincta ripudijſ. ꝑncipatū circūſepta obſeqis. poteſtatū amplexata plauſib;. ꝟtutū gra honorib;. cherubim circumſtātiata hymnificatõnib;. ſeraphim poſſeſſa vndiqꝫ ineffabilib; cātionib;. Jpa qꝫ ieffabiliſſima trinitas hymni tripudio ſibi applaudit atqꝫ ſua grā i ea tota redundāte. oēs eidē attēdere fac aplorꝝ ſplēdidꝰ ordo ineffabiliſ gliaꝫ illā extollit. Martyrꝝ mltitudo oīmode ſupplicat dn̄e tāte. Cōfeſſorꝝ exercitꝰ inumerabil' ꝯtinuū ibi ꝑſonat cāticū. Uirginū cādidiſſima ꝯcio iugē choreā ad ſuā celebrāt glām. Jnuite etiā infernꝰ ſibi iubilat. ⁊ ꝓcaciſſimi demōes ꝯclamāt. hec ille. Nō āt ocioſa ibi manet. ſꝫ i ſupmo ſita poli nos ꝯmēdat ſue ꝓli. ꝓcurās ⁊ iuſtis ⁊ pctōrib; ſubſidia ſalutꝭ mētꝭ ⁊ corpis. Hec eſt inqt Fulbertꝰ eps i ſmōe q quondā i auxiliū magni pr̄is baſilij miſit ſctm̄ angl̄m q ⁊ mortuū ſuſcitauit. ſ. mercuriuꝫ militē martyrē. q egreſſus ꝺ tumulo lāceā ſuā i eccl̄ia appēſam arripiēs ipm Julianū apoſtatā imꝑatorē ꝑſecutorē fideliū q minatꝰ fuerat baſilio i reuerſiōe ſua ex ꝑlio ꝯ ꝑſas euerſurꝝ ciuitatē cū habitatorib; ſuis. vbi ꝑſulabat ipe baſiliꝰ vulnerauit ad mortē. vn̄ ⁊ mortuꝰ ē. Jpa b. maria theophilū archidiaconū q iuſte ſua dignitate ꝑuatꝰ fuerat. ipatiēs tāte iiurie ꝑ adiutoriū magi diabolo ſe tradiderat. inſtrm̄ ſuꝑ h̄ ꝯficiēdo ⁊ ei offerēdo vt recuparet dignitatē ⁊ honorē amiſſum. qꝺ ⁊ ſecutuꝫ eſt. Sꝫ poſtea pniam agētē ⁊ ipam ꝟginē inuocātē de faucib; diaboli eripuit. Ad thronū igr grē eiꝰ ⁊ donū gl'e recurramꝰ vt iueniamꝰ miſcdiam i tꝑe oportuno. Amē.

Titulus. 16. de dono ſcie.

De dono ſcie qd ſit ⁊ ad qd ſe extēdat. c. vnicū.

Notū fac mihi dn̄e finē meū. ⁊ nūerꝝ dierꝝ qs ē vt ſciā qd deſit mihi Ps. Cū glioſus ſit finis vltimꝰ hoīm. ad queꝫ facti ſūt. q fec deꝰ rōnalē creaturā. vt ſūmū bonū intelligeret. itelligēdo amaret. amādo poſſidereꝫ. poſſidēdo frueret'. ait mgr in. ij. ſen. diſ. j. tn̄ pauci ſūt q attēdāt ꝓccupatiōib; ⁊ vicijs ipediti. ⁊ iō orādū eſt cū ps: vt notū faciat hūc finē nob. Sꝫ ⁊ nūerꝝ dierꝝ nr̄orꝝ qs ē in pn̄ti. qa breuiſſimi ⁊ icerti. Dies ei mei velociores fuerūt curſore. ait Job. ix. c. Qꝺ q nō aduertūt homīes. ſꝫ qſi lōgiores ſint ⁊ ꝓlixi tpis. iō parꝝ ſibi vacāt. ⁊ inde n̄ ſciūt nec ſcire cupiūt. qd deſit eis ꝟtutꝭ ⁊ bonitatꝭ vt aſſeq valeāt finē ſuū. Sꝫ fine cognito ꝑ donū ſcie pōt qs ſcire qd ſibi deſit ad bn̄ ꝯuerſandū i medio nationis praue ⁊ ꝑuerſe. At ꝯ ꝺt dn̄s Eſa. v. Propterea ꝑpl's meꝰ ductꝰ ē captiuꝰ q nō hūit ſciam. ⁊ dilatauit infernꝰ aīam ſuā. ⁊ aperuit os abſqꝫ vllo termio. Sꝫ ſcias ꝑ h̄ donū quō te oporteat ꝯuerſari i domo dei q eſt eccl'ia dei viuētis. ait apl's in ꝓma ad thim̄. iij. Circa donū ſcie ꝯſiderāda ſunt tria

Primū ſignificatio noīs

Diffuſio muneris.

Appropriatio beatitudinis

Quid importat nomē ſcie

Quantū ad primum §. I.

ſcꝫ qd ſignificet ſcia. Notādū eſt ꝙ nomē ſcie importat certitudinē cognitiōis ⁊ iudicij ꝑ diſcurſū rōis. Un̄ oīs certitudinal' cognitio alicuiꝰ ꝑ rōis collatiōꝫ ꝺ ſcia. Ad h̄ aūt ꝙ intellectꝰ hūanꝰ ꝑfecte aſſentiat ꝟitati fidei duo reqrunt'. Primū eſt vt ſane capiat ea q ꝓponūt'. ⁊ h̄ ꝑtinet ad donū itellectꝰ. Secūdū eſt vt habeat certū iudiciū de eis diſcernēdo credēda a nō credendis ⁊ agēda a vitādis. Et ad h̄ ē neceſſariū donū ſcie. ⁊ ſic ſcia q eſt virtus itellectual' hꝫ certitudinē ꝺ reb; creatꝭ ex rōe demonſtratiua. ⁊ iō eſt ſm hūanū modū. ita ſcia q eſt donū ſpiritusſctī hꝫ certitudinē ꝺ reb; credēdis ⁊ agēdis ſuꝑ hūanū modū ex pn̄tia ſpūſſctī. Hec b. Tho. i ſcripto ſuꝑ iij. ſen. di. xxxv. ar. iij. q. j. Sꝫ ad maiorē horꝝ declaratōeꝫ ſm Ray. i ſūma. Sciēdū eſt ꝙ certitudo iudicij de aliq fit duob; mōis. Uno mō ꝑ cām altiſſimā ex h̄ vel ſimpliciter. ⁊ ſic ſapiēs ꝺ. q nouit altiſſimā cām ſimpl'r. id ē ipm deū. vl' ſm qd. i. i aliq genere inqꝫtū ꝑ illā pt ꝺ alijs iudicare. ⁊ ſic ē ſapīa q eſt ꝟtꝰ intellectual'. Nā ſapiēs in vnoquoqꝫ genere ꝺ. q nouit altiſſimā cām i illo genere ꝑ quā pt de oīb; illiꝰ generꝭ iudicare. Alio mō certitudo iudicij fit ꝑ cās ſecūdas vl' inferiores. ⁊ tal' certitudo ꝺ ſcia. Et iō ſapīa in h̄ differt a ſcia. q ſapīa ē cognitio rerū diuinarꝝ. Sciētia ꝟo ē ꝙ cognitio rerꝝ hūanarꝝ. Secūdū eſt ꝙ ex diuiſo. vl' ex differētia medij cognoſcēdi aſſumit' drn̄a int' ſapīaꝫ ⁊ ſciam. Uerbi grā. Cū ꝑ res creatas cognoſcimꝰ deū. hec cognitio magꝭ ꝑtinet ad ſcīaꝫ qꝫ ad ſapiam. ⁊ ecōuerſo. Cū ꝺ reb; creatꝭ ſm rōes diuinas iudicamꝰ h̄ magꝭ ſpectat ad ſapīam qꝫ ad ſciam ſm b. Tho. ij. ij. q. ix. ar. ij. Tertiū qꝺ eſt ꝯſiderādū eſt ꝙ ſcia q eſt donū ad qttuor ordīat' q ſūt nob neceſſaria ad ſalutē. ſ. ad ſpeculatōꝫ. opatiōnē. ꝯuerſatōꝫ ⁊ admīſtratiōem

Ad qttuor ordinatur ſciētie donum

Donū ſcie ordinat' ad qttuor. Primo ad ſpeculatōeꝫ. q ſcꝫ ꝑ donū ſcie ſcit ꝓ certo qd fide tenere debeat ⁊ diſcernere credēda a nō credēdis. Un̄ Ciꝑanꝰ in li. de lapſ ait Mādāt aliq martires fieri. ſꝫ ſi iuſta ſūt. ſi licita. ſi nō ꝯ dn̄m ipm. ac dei ſacerdotē. i. ꝑlatū faciēda ſūt. Mādāt ſcti martires aliq fieri. ſꝫ ſi ſcripta nō ſūt i lege dn̄i q mādāt. faciēda nō ſūt. an̄ ē vt ſciamꝰ eos illa a dn̄o ipetraſſe q poſtulāt. ⁊ tūc facē q mādāt. Nō ei ſtatim vidē pōt de diuīa maieſtate ꝯceſſum. qꝺ fuerit hūana pollicitatōne ꝓmiſſum diſ. l. Si qs. Hinc ⁊ Aug. i enchiridion ait Lōge tolerabiliꝰ ē in his q a religiōe ſeiūcta ſunt mētiri qꝫ in his ſine qꝝ fide vl' noticia ꝺs celi nō pt falli. xxij. q ij. in ipar. Scdo ſcia ordinat' ad opatiōꝫ. Nō eni cognitio rerꝝ qꝫtn̄ ad ſuas naſas ⁊ qdditates ꝑtinet ad donū ſcie. ſꝫ ſola cognitio ꝓctica q hō ex pn̄tia ſpūſſctī. vt ſuꝑ dictū eſt. qndā certitudinē ꝯcipit de agēdis. Unde donū ſcie ſecūdario ſe extēdit etiā ad opatōꝫ. ſm ꝙ ꝑ ſcientiā credibiliū ⁊ eorꝝ q ad credibilia ꝯſequunt' dirigimur i agēdis. ſm illꝺ Jac. iiij. Sciēti bonū ⁊ nō faciēti: pctm̄ ē illi. vbi glo. Sciēs bn̄facere ⁊ nō faciēs maiꝰ peccatū hꝫ qꝫ ſi neſciret. qꝫuis ignorātia boni. ſ. neceſſarij ad ſalutē magnū ſit pctm̄. cū ſcp̄tū ſit. j. Cō. xiiij. Ignorans ignorabit'. Un̄ ⁊ b. Gre. in li. moral'. Qui ea q dei ſūt ſapiūt. a dn̄o ſapiunt'. i. approbāt' ea opando. Qui ea q dei ſunt neſciūt. a dn̄o neſciūt'. i. reprobāt'. Et q ſtultꝰ fuit in culpa. ſapiēs erit i pena. di. xxxix. Qui ea. Et xp̄s Luce. xij. Seruꝰ q ſcit volūtatē dn̄i ſui ⁊ nō fac. plagꝭ vapulabit multꝭ. hec Tho. ij. ij. q. ix. ar. iij. Tertio valet donū ſcie ad bonā int' malos ꝯuerſatiōꝫ. Un̄ mgr ſen. in l'ra. i. iij. di. xxxv ꝺt ꝙ ꝑ donū ſcie ſcimꝰ ꝯuerſari i medio nationis ꝓue ⁊ ꝑuerſe ⁊ abſtinē a mal'. Et b. Hiero ait. Habeto ſimplicitatē colūbe ⁊ nemi machinerꝭ dolos ⁊ aſtutiā ſꝑpentꝭ ne aliorꝝ ſupplāterꝭ inſidijs. Nō mltū diſtat a vicio in his. ſ. q ꝑtinent ad ſalutē. decipe vl' decipi poſſe xp̄ianū. xvj. q. j. Si cupis. Quarto ſcia q eſt donum valꝫ ad rcāꝫ tꝑaliū bonorꝝ admīſtratōꝫ. vn̄ b. aug. ꝺt ꝙ actio q bn̄ vtimur reb; tꝑalib; ſcie dono attribuit'. Jdē b. Aug. ad macedoniū. Oēs q ſibi gaudē videt' acqſitꝭ

eiſqȝ vti neſciūt. alienū poſſidere ꝯuincūt. H enī certe alie
nū nō ē q̄d iure poſſidet. H aūt iure q̄d iuſte. h aūt iuſte
q̄b bn̄. Om̄e igit̄ q̄d male poſſidet̄ alienū ē. Male aūt
poſſidet q̄ male vtit̄. xiiij. q. iiij. Quid dicā. Bonuȝ igit̄
ſcie fac̄ q̄ bona tp̄alia licite acq̄ſita bn̄ poſſideant̄ ꝑ bo
nū vſū eoꝝ n̄ abutēdo. Rō aūt h⁹ ē. q̄ creature ſūt ex q̄
bus hō occaſiōalr a dō auertit̄ ſm̄ illō Sap. xiiij. Creatu
re ſcē ſūt ī odiū ꝛ ī muſcipl'am pedib⁹ inſipientiū. q̄ vīcȝ
de his rectū iudiciū nō hn̄t. q̄ peccādo ꝑ inordiatū affe
ctū eaꝝ ponūt ꝑfectū bonū ī creaturis. vltimū finē ī eis
ꝯſtituēdo. Sȝ rectū iudiciū de creaturis hr̄ ꝑ donū ſcie
ꝙ ſcȝ ſūt inferiora eo ſine cōparatōe. ꝛ ideo nō ꝑponēdo ei ī
affectōe b. tho. ſecūda ſecūde. q. ix. ar. iiij.

De differentia inter .§. II.

ſciam humanā ꝛ prudētiā ꝛ ſciam put̄ ē donū. Si aūt ē
arguat̄ ꝙ ꝓpter bonū vſū tp̄aliū nō ē nc̄cariū donū ſcie.
vt nūc dcm̄ ē. q̄ prudētia ꝛ humāe ſcie videt̄ ad h ſuffi
cere. Nā cū prudētia ſit rctā rō agibiliū ſm̄ phȝ ī. ij. ethi.
Et ſcie humāe mlt'a docēt de hmōi bono vſu tp̄aliuȝ. vt
Tulli⁹ li. de offi. rn̄det Rayne. p⁹ btm̄ Tho. ꝙ ſcia que ē
donū ī h differt a prudētia. q̄ prudētia n̄ certitudīaliter
ſȝ magꝭ extimatiue hȝ iudiciū de agēdis. Sȝ ſcia q̄ ē do
nū hȝ certitudīeȝ iudicij ō agēdis ex p̄ntia ſp̄ūſcti. ꝛ iō
falli n̄ p̄t. btūs Tho. ſup iij. di. xxxv. vn̄ ꝛ ſapiēs īq̄t Sa
piētie. ix. Mitte illā ſcȝ grāȝ tuā de cel' ſcis tuis ꝛ a ſede
magnitudīs tue vt mecū ſit ꝛ mecū laboret ꝛ ſciā q̄d ac
ceptū ſit apō te. Scit eī illa oīa ꝛ ītelligit ꝛ deducet ī opi
b⁹ meis ſobrie. Quātū ꝟo ad ſcias hūanas rn̄dȝ ꝙ n̄ ſuf
ficiūt ad hmōi rectā admīſtratōȝ tp̄aliū q̄ ſcie ex rōne de
mōſtratiue acq̄rūt̄. Sȝ nc̄cīu ē donū ſcie. ꝛ h triplici rōe
Lū q̄ rō hūana valet ad finē natalē. n̄ āt ad ſupnatalē
ad quē hō ē ordiat⁹. Et iō vt ad illū dirigat oꝑa ſua cir
ca tp̄alia ē nc̄cīu donū ſcie. tū q̄ rōni humāe nō ſūt oīa
cognita. neqȝ oīa poſſibilia nc̄cīa ad ſalutē. ſic ſcia que
eſt donū. Ille ſp̄s ꝟitatꝭ docebit vos oīa. ſ. nc̄cīa ad ſalu
tē. Joh. xiiij. b. Aug. Cōſtat nos ſine ſp̄ūſctō mādā ei⁹
īplere n̄ poſſe. tū q̄ ī ſciētijs hūanis p̄t eē pctm̄ n̄ ꝑ ſe. q̄
nlla ſcia inq̄ztū ſcia de ſe ē mala. ſic̄ ſcire inq̄ztū ſcire nun
q̄ eſt malū. al's ſcia maloꝝ n̄ eēt ī dō. q̄d ē abſurdū dicē
ſȝ ꝑ accn̄s ī ſciētijs hūanis ꝯtingit eē peccatū. vl' ī ſciēdo
vl' ī addiſcēdo vl' ꝯſiderādo. ꝛ h vl' ex ꝑte cognoſcētꝭ vel
ex ꝑte cogſcibil' rei. Et ſic ītelligēdū ē q̄ ait b. Aug. In
vna eademqȝ re ꝛ neſciēti ſciēs. ꝛ errāti nō errās recta rōne
ꝑpōit̄. In diuſ āt reb⁹ cū vn⁹ vtiliora. ali⁹ min⁹ vtilia vl'
etiā noxia q̄s n̄ ī eis ea q̄ ille ſcit ei p̄ferat neſciētē. Sūt eī
q̄dā q̄ meli⁹ ē neſcire q̄ ſcire. diſ. viij. q̄uis. vbi dicit glo.
ꝙ q̄uis oīs ſcia ī ſe ſit bōa. tn̄ aliq̄ alicui ē mala occaſio
nal'r ſcȝ ꝓpter abuſū. Et ex ꝑte quidē cogſcētis alicui ē ali
q̄ ſcia hūana mala dupl'r. Uno mō ꝓpt̄ occupatōȝ dū. ſ.
ꝓpter occupatōeȝ ī ſtudio alicui⁹ ſcie impedit̄ ab executi
one alic⁹ officij ad q̄d tenet̄. Sic ſi iudex ꝓpter ſtudium
aſtrologie n̄ īēderet cauſ expediēdis. vl' nō eēt diligens
ad legēdū in materia illa vt opt̄et. vl' ſacerdos curat⁹ ꝓp
ter ſtudiū rhetorice vl' phīe deſiſteret a ꝯfeſſiōib⁹ audiē
dis q̄n ad h tenet̄. vl' nō vacaret ꝓpter aliō ſtudiū mate
rie q̄ ꝑtinet ad cās ꝯſciētie. Et ſic b. Hiero. rep̄hēdit ſacer
dotes q̄ obmiſſis ſtudijs ſcp̄turaꝝ. nimis vacāt ſtudio
gētiliū. di. xxxvij. Sacerdotes. ꝛ c. ſeq̄n. Scdō ꝓpter dele
ctatōȝ alicui⁹ ſciētie ex q̄ aliq̄s venit ad ꝯtēptū ſacraruȝ
ſcp̄turaꝝ q̄s reuereri opt̄et. ſicut legim⁹ de b. Hiero. q̄ ꝓp
ter nimiā delectatōeȝ in ornatu eloq̄ntie ciceronis ꝓphaꝝ
cū legebat ſermo ei horrebat incult⁹ cū fuiſſe in infirmi
tate ꝯſtitutū. acriter redargutū. ꝛ cicero manū vocatū n̄
xp̄ianū. ꝛ g̃uiter ꝓpter h a dn̄o flagellatū. vt di. xxxvij. le
gim⁹. Scdō ſciētia aliq̄ ē alicui noxia ex ꝑte cogſcibil'. et
h tripliciter. Primo q̄ ſcibile eſt inclinās ad culpam. vt
ſciētia nicromācie ꝛ aſtrologie inq̄ztum ſcȝ per iudicium
aſtroꝝ vult q̄s iudicare de actib⁹ hūanis tāqȝ neceſſita
te ꝓcedētib⁹ ad bonū vl' malū. Et de hmōi dicit bē. Am
bro. ꝙ aſtronomia ꝛ aſtrologia ꝛ hmōi deſpctā ſūt. q̄ ni
hil valēt ad ſalutē. ſȝ mittūt in errorē. Et q̄ his ſtudēt cu
rā anime nō hn̄t. di. xxxvij. §. hinc etiā. Et de poetica dr̄
Iſiō. in li. de ſūmo bo. ꝛ di. xxxvij. iō ꝓhibet̄ xp̄ianis fi
gmēta legere poetaꝝ. q̄ ꝑ oblectamēta fabulaꝝ nimium
excitāt̄ mētes ad incentiua libidinū. Secūdo q̄n ſcibile
nullā hȝ efficaciā vtilitatꝭ alicui⁹. vt ars notoria. ad quā
addiſcēdū fiūt mlt'e obſuātie illicite ꝛ nō real'r. ſȝ fātaſti
ce acq̄rit̄ oꝑe demonū. Tertio q̄n ſcibile excedit ꝯgnoſcē
tis potētia. Un̄ dr̄ Eccl. iij. Altiora te ne queſieris. ꝛ for
tiora te ne ſcrutatus fueris. Altiora vocat adque nō ſuf
ficit rō natural'. ꝛ tn̄ rōe naturali vult q̄s ea q̄rere. vt myſte
riū trinitatis. incarnatōis. ſacri eucharīſtie ꝛ hmōi Con
tra q̄s dr̄ ꝓuerb. xxv. Qui ſcrutator ē maieſtatis opp̄me
tur a glīa. Eſt ḡ nc̄cīa ſcientia q̄ ē donū que dirigit circa
huiuſmōi ad ſciendū que ꝯgruunt ſaluti.

Secūdū principale. §. III.

ꝯſiderādū ē circa ſciētie donū diffuſio mūeris. i. in quib⁹
donū ſciētie hȝ eē. Pro cui⁹ declaratōe ſciēdū ꝙ hmōi do
nū ordinat̄ ad duo. Primo ad diſcretionē ſeu diſcernen
dū de credēdis ꝛ agendis. Nā ꝑ ſciētie donū hō hn̄s ſcit
certitudīaliter q̄d credere. q̄d agere dēat circa neceſſaria
ad ſalutē ꝛ diſcernere credēda a nō credendis. ꝛ agēda a
nō agēdis. Et hec ſciētia eſt in omnib⁹ hn̄tib⁹ grām gra
tū faciētē. Oēs enī tl'es ex infuſiōe grē hn̄t rectū iudiciū
circa credēda ꝛ agēda ita ꝙ ī nll'o deuiāt a rectitudīe iu
ſticie. ꝛ ꝓpter h dr̄ ſciam ſcōꝝ hr̄e. Un̄ dr̄ Sap. x. Iuſtū
deduxit dn̄s ꝑ vi. re. ꝛ oſtē. illi regnū dei. dedit illi ſciētiaȝ
ſctōꝝ. i. ſciam tl'em q̄lē decet ſcōs hr̄e. i. in nullo a rectitu
dine iuſticie declinare. Uel ſcia dr̄ ſctōꝝ q̄ ſci eligūt tp̄a
liter cruciari. ꝛ ī eternū glīari. Secūdo ſcia ordiat̄ vel ad
manifeſtatōem vel ad erudītōem vel ad defenſionē fidei
Et hec ſcia ꝑtinet ad grām ḡtis datā q̄ magꝭ dat̄ ad vti
litatē alioꝝ q̄ ſui. de q̄ dicit apoſtol⁹. j. ad Coꝝ. xij. Uni
cuiqȝ dat̄ manifeſtatō ſp̄ūs ad vtilitatē ſcȝ alioꝝ. Et ſeq̄
tur. Alij dat̄ ſermo ſapie. alij ſermo ſcie. ꝛc̄. Et hec ſcia n̄
eſt illa q̄ dr̄ donū ſp̄ūſci vnū ex ſeptē. Nec ē ī oīb⁹ hn̄ti
bus gratiā gratū faciētē. ſed ī q̄buſdā. ꝛ nō ſolū in boniſ
ſed ꝛ malis p̄t eē cōis. Un̄ b. Aug. in li. xiiij. de ci. dei dic̄
ꝙ de hac ſcia n̄ pollēt plurimi. q̄uis pollēāt fide. Et ſb
dit. Aliud eſt ſcire q̄d credere debeat. aliud ē ſcire quēad
modū hīpm pijs opitulet̄ ꝛ ꝯ impios fides defēdatur.
Eſt ḡ iſta ī p̄dicatorib⁹ ꝛ doctorib⁹ ꝛ alijs nōnullis inq̄z
tū. ſ. ꝑ acq̄ſitōem ſolū ꝛ ſtudiū humanū ī ſciētijs etiā the
ologia talia didicerūt vt rōne humana poſſint alios do
cere de credendis ꝛ agendis ꝛ ꝯ impugnātes defendere
Sed inq̄ztū ſine ſtudio humano ex inſpiratōe ſp̄ūſan
cti iſta hn̄t ſicut ap̄li ꝛ etiā ſci doctores eccl'ie. q̄b⁹ vltra
humanas ſciētias acq̄ſitas addita fuit. ꝛ iſta ſcia gratis
gratis data a ſp̄ūſctō. Declarat̄ hoc exēplo de ſenſib⁹ cor
poris. Sic enī ſēſus corpis q̄ eſt ad eē vt tact⁹ ē in oīb⁹
mēbris. ſenſus aūt q̄ ſūt ad bn̄ eē ſūt in corde tātū ꝑ q̄d
alia mēbra regūtur. ita eē ē de donis gratuitis q̄ dant̄ ī
eccīa. Quedā enī ſūt de neceſſitate ſalutis. ꝛ hec oportet
ꝙ dent̄ oīb⁹ mēbris ihū xp̄i. ꝛ hmōi ſūt q̄ ꝑtinēt ad gra
tiā gratum faciētē. vt ſūt ꝟtutes ꝛ dona. q̄dā ꝟo ſūt que
ſunt ad bn̄ eſſe. ſicut gratie gratis date. vt opatō miracu
loꝝ ꝓphetia. ꝛ genera linguaꝝ. ꝛ hmōi. Et hec nō dātur
oīb⁹ mēbris xp̄i. ſed ill' tatū q̄b⁹ expedit ad edificatōnem
fidei. Un̄ ſicut facere miracula ꝛ ꝓphare nō ē de nc̄citate
ſalutis ſeu fidei ſed de ꝑfectōe dei. ſic ꝛ ſmo ſcie ꝛ alie grē
gratis date. de q̄b⁹ loq̄t ap̄ls. j. Coꝝ. xij. Hec tho. ī ſcp̄to
ſup iij. ſen. diſt. xxxv. ar. iij. Ad h fac̄ optīe q̄d ait Beda

Donū ſciētie neceſſariū ē ꝓpter tres rationes.

Donū ſcientie ad duo ordinatur.

ſup Joh. ⁊ habent̃ de pe. di. ij. q̄rendū. vbi ait. Notādū ꝙ in ſctis hoīb; q̄ꝫdiu mortale corpꝰ geſtāt. partim manet ſpūs ſꝑ partim reditur͛ recedit. manet apud eos vt bonis inſiſtat actib;. voluntariā paupꝑtatē diligāt. manſuetudinē ꝯſequant̃. ꝓ eterno deſiderio lugeant. ⁊ hmōi. ceteriſq; fructib; ſpūs inſiſtāt. Recedit ad tps vt ñ ſꝑ facultatē infirmos ſanādi. mortuos ſuſcitādi. vl' ꝓphetādi facultatē habeāt manet ſꝑ vt poſſint hr̄e v͛tutes q̄bus mirabilit̃ viuāt. Venit ad tps vt etiā alijs ꝑ miraculoꝝ ſigna q̄les ſint intꝰ effulgeāt. Melꝰ ad ꝓpoſitū facit qḋ ait b. Aug. j. q. j. dicēs. Multe oꝑatiōes ſūt ſpūſſancti. q̄s cū idē apl's q̄dā loco ꝯnumeraſſꝫ. ſ. j. Coꝝ. xij. cōcluſit Hec oīa opat̃ vnꝰ ⁊ idē ſpūs diuidēs ſingulis ꝓut vult.

Aliud ē ḡ ſacr'm qḋ hr̄e etiā ſymon magꝰ potuit. Aliud ꝓphetia qḋ ⁊ ī mal' hoīb; fieri ſolet vt ī Saul. Aliud operatio eiuſdē ſpūs quā niſi boni habere non poſſunt id eſt charitas que nō eſt niſi cū gratia gratū faciente ⁊ donis ſpiritusſancti. Hec charitas ꝓpriū donū eſt catholice vnitatis ⁊ pacis. nec eis donū in oīb;. q2 nec eiꝰ ſunt omnes.

Tertiū principale .§. IIII.

qḋ ꝯſiderat̃ circa donū ſcīe eſt approꝑatio beatitudinis Nā ſcīe que eſt donū ſpūs appropriat̃ ⁊ ꝯuenit tertia beatitudo q̄ eſt luctꝰ. Math. v. Beati q̄ lugēt q̄m ipi cōſolabunt̃. Ubi tāgunt̃ duo ꝯueniētia dono ſcīe. Primo approꝑat̃ ſcīe luctꝰ ꝓ merito dū dicit̃. Beati q̄ lugēt. ſ. de ꝓteritis errātib;. vbi gloſa interlinearis ait. Hi ſcīa illuſtrātur vt ſciāt quib; malis inuoluāt̃. Et Eccl. j. Qui addit ſciam: addit ⁊ dolorē. Secūdo approꝑat̃ ꝯſolatio ſcīe ꝓ p̄mio cū ſubdit̃. q̄m ipi ꝯſolabūt̃. ⁊ h̄ in p̄nti. dū homo ꝑ rectū iudiciū ſcīe creaturas in bonū diuinū ordinat. ⁊ in futuro talis ꝯſolatio ꝑficiet̃. Un̄ beatꝰ Aug. ī ſmone dn̄i. in mōte ait. Sciētia ꝯuenit lugētib;. q̄ didicerūt q̄bus mal' ꝯuīcti ſūt q̄ quaſi bona mali appetierūt. Beatus Tho. ij. ij. q. ix. ar. iiij. Et q2 ſcīa ſecularis ſeu hūana ꝯueit ſi noīe cū ſciētia q̄ eſt donū. q̄uis realiter differat cū ſciētia hūana ſic cōmunis bonis ⁊ mal'. ſꝫ donū ſcīe ñ niſi in bonis gratiā gratū faciētē poſſidentib; habet̃. Jō breuit̃ aliqua in cōmēdationē eaꝝ in ſe. ⁊ q̄ꝫtū ad bonū vſum eaꝝ dicent̃. ⁊ exinde ī deteſtatōꝫ abuſus eaꝝ. Et ꝙ ſtudiū eaꝝ ſit licitū pꝫ ex h̄. q2 vt ḋt beatꝰ Augu. A ſtudio ꝑcipiēde veritatis nullꝰ ꝓhibet̃. viij. q. j. Qui excatuꝫ. qḋ intelligēdū eſt dūmodo debitꝰ modꝰ ⁊ honeſtꝰ finis intēdat̃. Nā vt ait beatꝰ Bern. Sūt q̄ ſcire volūt vt ſciant̃ ⁊ vanitas eſt ſcꝫ ſupꝑbie. vt in phis ⁊ gentilib;. Sūt q̄ ſcire volūt vt ſciāt ⁊ curioſitas ē. Nō eī vt ait b. Augꝰ. in cognitiōe creaturaꝝ figēdꝰ eſt gdꝰ. ſꝫ ad īmortalia ⁊ ſꝑ māſura animꝰ dirigēdꝰ. Sūt q̄ ſcire volūt vt lucrent̃. ⁊ cupiditas ē. vt in medicis ⁊ iuriſtis ⁊ rectorib; q̄ ꝑ fas ⁊ nefas ea ſcīa vtunt̃. ſecꝰ ſi debite. Sunt q̄ ſcire volūt vt ſe edificēt vl' ꝑ ſe alij edificent̃. ⁊ charitas ē. Jn trib; primis cōiter verificat̃ qḋ ait apl'us. ſcīa inflat. Jn vltimis qḋ ſubdit charitas edificat. ſ. ad meritū. Modꝰ debitꝰ eſt vt nō nimis inhereat vl' vtiliores ꝯtēnat. nec ꝑ h̄ ſibi neceſſaria ſciri amittat. His ſeruatis qḋ liceat his vacare oñdit Hiero. ſuꝑ epl'am ad Thitū. Si q̄s grāmaticā artē nouit vel dialeticā vt recte loquēdi rōnem habeat. ⁊ inter v͛a falſaq; dijudicet nō improbamꝰ. Geometria ariſmetrica ⁊ muſica habēt ī ſua ſciētia veritatē. Et paulopoſt grāmaticoꝝ doctrina pōt ꝓficere ad vitā. dū fuerit in meliores vſus aſſumpta. di. xxxvij. Jdē Hiero. di. eo. Qui de mēſa ⁊ vino regis nolūt comedere ne polluātur. vtiq; ſi ſapiam ⁊ doctrinā babylonioꝝ ſcirēt eſſe peccatū nūq; acq̄eſcerēt diſcere qḋ nō licebat. didicerūt aūt non vt ſequant̃. ſꝫ vt iudicēt atq; ꝯuincāt. Quō ſi q̄s volēs ſcribere contra mathematicos īperitos matheſeos riſui pateat ⁊ aduerſus phos diſputās ignorꝫ dogmata philoſophoꝝ. Et loquit̃ hic beatꝰ Hiero. de adoleſcētib; hebreoꝝ trāſlatis ī captiuitate ī babyloniā. ſ. Daniele. anania. azaria. ⁊ mizaele. Hinc ⁊ Beda ſuꝑ librū regū de eodem ait. Turbat acumē legentiū ⁊ deficerē cogit. q̄ eos a legēdis ſecularib; libris exiſtimat ꝓhibēdos. Jn q̄bus ſi qua vtilia ſunt q̄ſi ſua ſumere licet. Alioq̄n nec ipe mgr̄ gentiū. ſ. paulꝰ aliquos v͛ſus poetaꝝ in ſuis ſcriptis allegaret. Et vt ait Grego. de eo. qḋ p̄cepit dn̄s filios iſrl' vt ſpoliarēt egyptū auro ⁊ argēto moraliter inſtruēs vt ſi auꝝ ſapiētie ſiue auꝝ eloquētie apud poetas inuenerimus in vſum ſalutiferꝫ eruditōis vertamꝰ. Jn Leuitico q̄ꝫ p̄mitias mellis. i. dulcedinē humane eloquentie dn̄o iubemur offerre. Ex q̄b; patet ꝙ de ſe malū non eſt vacare ſcientijs ſecularib;.

Quod aūt non ſolū .§. V.

liceat ſed etiā debeat quilibet fidelis in ſciētijs ſecularibus ſtudere ꝓbat dn̄s Johānes dn̄ici. in libello q̄ intitulatur lucula arguēdo tamē nō aſſerendo ſic. Quilibꝫ catholicus deū debet imitari quātū poteſt. ſed deꝰ nō habet ſolū omnē veritatē. ſed eſt oīs veritas. Igit̃ cuilibet catholico ſtudere cōuenit oīi veritati. quātū poteſt Sed in ſecularib; ſciētijs ſunt multe veritates. ergo debet chriſtianꝰ ſciētias ſeculares acquirere. Jn hac aūt argumentatiōe ſunt q̄ttuor ꝓpoſitiones que ꝓbari poſſunt de facili. ſ. ꝙ deū debet imitari quilibet quantū poteſt. ⁊ ꝙ deꝰ habet omnē veritatē. ⁊ ꝙ deꝰ eſt oīs veritas. ⁊ ꝙ ſciētie ſeculares cōtineāt multas veritates. Prima ꝓpoſitio ſcꝫ ꝙ debet homo deū imitari deducit̃ tripliciter. Ex natura. ratione ⁊ ſcriptura. Ex natura quidē q̄ꝫtum ad primū dictū eſt in ſecūdo ḋ aīma ꝙ vnūquodq; ens imitat̃ altiſſimū. hoc nō ſolū clamat ſuis cupiditatibus homo ad diuinā imaginē factus ſed etiā ipſa muta et q̄ ſenſu carent naturali locutione clare teſtant̃. Cur ignis ſurſum graueq; quodlibet tendit deorſuꝫ. Flumina pariter petūt patrē neptunū. id eſt. mare. terra. centrū. niſi quia cūcta deſiderāt eſſe ⁊ cōſeruari in eo in quo q̄eſcūt. ſcꝫ in locis ſibi congruis. Eſſe autē in deo eſt abſolutuꝫ. ꝑ ſe eſſe a quo oīe aliud eſſe nō ſolū dependet ſed cōſeruatur in eſſe qualecūq; ſit illud. Huic autē nature ratio mirifice fauet. Nihil enī ſe poteſt odiſſe dicēte ſcriptura Nemo inquit apoſtolꝰ de hoīe vnq̄ carnē ſuam odio habet. ſed nutrit ⁊ fouet eā. nihilq; habēt ſe non amare. Differt aūt amor libera naturali. quoniā ille partiale h̄ optimū vult bonū amato cū nihil aliud ſit amare aliq̄d q̄ꝫ deſiderare vel velle bonū eidē. Hinc reor factū ꝙ deꝰ immēſus cui loquit̃ ſapiēs dicēs Sap. xj. Diligis omnia ⁊ nihil odiſti eoꝝ que feciſti ceteris a ſe vult partialia bo a nō parū diſtincte ſibi vero ſummū ⁊ optimuꝫ. q2 lib e illa ſeipm̄ vero naturaliter amat. Oīs ḡ natura aturaliter amās qḋ eſt cūctis cōmune. deuꝫ ſibi ꝓcurat ꝓ modulo ſue capacitatis inſerere. vnde iā oīe forum ꝓclamat illud morale. Bonū eſt qḋ oīa appetunt Homo igit̃ q̄ ſolus inter corporea eſt ad ſimilitudinē dei eiuſq; glorie mirabiliter capax. ipſumq; aſſequi debet ꝑ vniuerſis creaturis ipm̄ conari debet imitari niſib; totis quē deꝰ aſſumpſit. vt nō ignoraret ſe futurū deum eſſe poſſibilē participatiōe ineffabili quadā. Jdipm̄ clamat veritatis ſcriptura dicēs. Eſtote vos ꝑfecti ſicut pat̃ veſter celeſtis ꝑfectus eſt. Math. v. Qḋ cōſummarent in vnū cum deo membra xp̄i capitis electa per eū. id ē. xp̄s genitorē orauit. Johis. xvij. Quādo venit eius hora vt tranſiret ex hoc mūdo ad patrē. Ad idē hortat̃ apoſtolus ad Ephe. dicens. Jmitatores dei eſtote vt filij chariſſimi. ſicut enī bonū ꝑficit effectū ⁊ volūtatē ſi eſt veruꝫ bonū. ita ⁊ veꝝ ꝑficit intellectū. Et iō ſic imitamur de

De ꝯmendatiōe humane ſcīe

Quattuor ꝓpōes ꝓbabiles. ꝙ ſcīe ſecl'ares ꝯtinēt mltas veritates

um in bonitate virtutū ꝑfectōe.ita imitari debem⁹ ī ve-
ritatis cognitōe ꝓportionata.nobiſqꝫ regitur in ſciencijs
humanis. Un̄ idē apl's ad Eph.ait.Fructus lucis.i.gre
radioſe q̄ deū imitamur ē ī omī bonitate.iuſticia ⁊ ꝟita-
te.vt ſicut iuſticia q̄ eſt omīs virt⁹ ꝑficit volūtatē.ita
⁊ ꝟitas ꝑficiat intellectū.⁊ ſic hr̄ omīs bonitas ſcꝫ volū
tates ⁊ intellectus. Alie tres ꝓpōes facile declarant̄.nam
ſecūda ſcꝫ ꝙ d̄s hꝫ ī ſe oēꝫ ſciam ⁊ ꝟitatē ē ſat̄ nota apd̄
oēs tā ph̄os q̄ꝫ theologos.āti q̄s ⁊ modernos.ita vt ſtul
ti cenſeant̄ a ps̄.q̄ dicūt.Nō videbit dn̄s nec itelliget de
us iacob. Ait em̄. Intelligite inſipiētes ī ꝑp'o.⁊ ſtulti ali-
qn̄ ſapite. Qui plātauit aurē n̄ audiet.⁊c. Et ſeq̄t. Qui
docet hoīem ſciam.dn̄s ſcit cogitatōes hoīm. qm̄ vane
ſūt.i.falſe.cū ſcꝫ cogitat deū neſcire oēm veritatē. Eſt em̄
de⁹ oīm de h̄ loq̄ntiū teſtimonio q̄dā mēs ⁊ intellectus
infinitus.ibiqꝫ p̄ns oīm poſſibiliuꝫ rō ſūma nihil igno-
rās.ſꝫ oīa vnico actu vidēs. Hic ē apd̄ Platonē mens
maxima plēa rerꝫ ydeis.apd̄ ciceronē ⁊ maronē aīa mūdi
tota p̄ſens vbiqꝫ.h̄ itellexit ph̄s clemēs dicēs. Nobilio-
ra ī entib⁊ ſūt minus nobiliū exemplaria. Ad id refert̄
Sen̄.decīa ep'la.xl.vbi ait. Prope ē d̄s.tecū ē.int⁹ ē.ita
dico lucille. Sacer intra nos ſp̄us ſedet.maloꝝ bonorū-
qꝫ nroꝝ obſuator ⁊ cuſtos h̄ put a nob tractat⁹ ē.ita noſ
ipe tractat.hui⁹ ſapīa ſm̄ Dyon̄.ariopagitā.in li.de di-
ui.no.ſeip̄m cog̃ſces cog̃ſcit oīa.a materia immaterial'r.
⁊ indiuiſibiliter indiuiſibilia ⁊ vnitiue multa.hinc iux-
ta Paulū ariopagite mgr̄m. Oia nuda ⁊ apta ſūt ocul'
eius.ad Eph.iiij. Sūt eni ocl'i dn̄i lucidiores ſole q̄ ī om
ni loco ꝯtemplant̄ bonos ⁊ malos teſte veteri ſapiētie.⁊
b.Amb.ſup ep'lam ad Col.ait. Omīs rō ſupne ſciētie vl'
terrene creature ī eo ē.q̄ ē eaꝝ.⁊ autor.quē q̄ inuenit nihl'
vltra quereret.q̄ h̄ ē ꝑfcā dī ꝟtus ⁊ ſapīa.q̄cq̄d alibi q̄ri
tur h̄ ꝑfecte inuenit̄.di.xxxv.§.hinc etiā. Tertia ꝓpō ſu-
peri⁹ poſita.ſ.ꝙ d̄s ſit oīs ꝟitas clare ꝑpaucis deducitur
Deus eni ē ſimpl'r ſimplex ſimplicitate ꝑfctā.vt probat
b.Tho.ī p̄ma ꝑte. Nullā eni admixtione.nullā mutati-
onē.nullā cōpoēm.nullūue accn̄s quōlibet ī ſe admittit.
Sꝫ vt d̄r Boe. Accn̄s ī d̄o trāſit ī ſubām.vt ſciā q̄ ī cre-
tura ē accn̄s ī d̄o ē ſubīa ſua. Ipe igit̄ ē eēntial'r ⁊ vnice
q̄cq̄d hꝫ.q̄nimo vt ꝓp̄us dicat̄.nihil hꝫ ſꝫ ē q̄dlibet qd̄ a
a q̄cūqꝫ creatura bonū ⁊ bn̄ haberi p̄t. Hāc ꝟitatē nō ta
cuit moyſi ſuo dei cui ait de ſe loq̄ns ondā tibi omē bo-
nū. Exo. Cū ḡ cōi mō loq̄ndi dicat̄ hr̄e oēm ꝟitatē ple-
ne.reſtat ꝙ ipe ſit oīs ꝟitas. Preterea ſi dei̇̄ intellectus
cuius actus cognoſcendi pariterqꝫ ſimul multa vl' cun-
cta cognoſcēs.⁊ nullatenus a potentia ſit diſtinctus.nō
ne fatebitur quiſqꝫ rōne victus ip̄m intellcm̄ eſſe verita-
tē quā nouit.cū illa nō ſit aliud ab actu intellectus veri
tatē videntis. Erit igitur ſicut methaphiſic⁹ ꝓbat.cuiuſ-
libet rei vnū p̄ncipiū velut mēſura oīm ꝑticulariū reruꝫ
ſpeciei illius cuius ꝑticipatōe omne eſſe eius ē tale.tan-
tum ve.atqꝫ hoc aliquid.ſic oīa flumīa vnū repetūt ma-
re vn̄ fluūt occultis meatib⁊ ſuis.vt d̄r Eccl'i.j. Omnes
radij licet ꝑ orbem diuiſi infima tenentes ſimul ⁊ ſūma
vnius ſol' ſūt ꝓlis ⁊ nutriunt̄ ab illo quos q̄ reſpici vetat
ꝓhibet ſimiliter ⁊ ſolē videri. Neceſſe ē igit̄ veritatē amā
tes ſimpliciter ꝯfiteri quamlibet veritatē radiuꝫ fore ab
eſſentia diuina fluentem.in qua vl' ꝑ quā ſicut ꝓpriā lu-
cem ip̄a videtur eēntia.xp̄s quoqꝫ ait Ioh.xiiij. Ego ſū
via veritas ⁊ vita. Uia.exemplo.qua eūdū eſt imitatōe
ne erret̄. Ueritas. verbo.cui inherendū ē firma aſſertiōe
ne mens obtenebretur. Uita.in p̄mio.in quo quieſcēdū
vt ꝯſoletur. Et Cyp̄an⁹ ait.Cōſuetudo ſine veritate ve-
tuſtas erroris eſt ꝓpter quod relicto errore ſequamur ve-
ritatem ſciētes.q̄ apud Eſdram veritas valet ⁊ inuale-
ſcit ⁊ viuit ⁊ obtinet in ſecula ſeculoꝝ.diſt.viij.Cōſuetu-
do. Hiſtoria habet̄.ij.Eſdre.iij.vbi ꝓbatū ē veritatē om-
nibus fortiorem.⁊ hec veritas deus eſt. Quarta ꝓpoſitō
ſe ingerit demōſtranda.ꝙ grāmatica ⁊ alie ſcientie ſecu-
lares hnt in ſe ⁊ docent plurimas ꝟitates. vnde ⁊ ſupra
dictū ē ꝑ beatū Hiero.ꝙ Aritmetrica ⁊ geometria ⁊ mu
ſica hnt in ſua ſciā veritatē ꝓpter qd̄ ⁊ clemēs dicit.Cum
ex diuinis ſcp̄turis integram ⁊ firmā gl'iam ſuſcepit ve
ritatis abſurdū nō erit.ſi etiā aliquid ex eruditōe cōmu
ni ac etiā liberalib⁊ ſtudijs que forte in puericia attige-
rit ad aſſertōem veri dogmatis conferat dicens.xxxvij.
Relatum.Cur ergo nō ſtudendū in his ſciētijs.cū oīa in
nocent veritatē. Sed ſciēdū ꝙ triplicē ſedem ꝟitatis co
lit. Prima eſt orō vel ꝓpoſitō.que d̄r vera vbi manet tan
qꝫ in ſigno. Unde eſt illud ſcolaſticū dictū. Ueritas eſt
adequatio rei intellecte ad intellectū. Et illud b.Auguſ.
ꝙ veritas eſt ꝙ ita ſe habet ſicut cognitōi videt̄. ſi velit
⁊ poſſit cognoſcere.veritatis ſedes ſecunda mens ip̄a in
qua eſt tanqꝫ in ſubo. Ariſt.in.vij.meta.teſte.q̄ verum ⁊
falſuꝫ anīe reddit: Tertia ſedes veritatis eſt res ip̄a que
d̄r vera vbi morat̄.vt in ſolio ſuo imꝑatrix. a nullo ente
mendicās ſed ꝓfluens impceptibiliter a p̄ma veritate.⁊
id q̄d inde deſcēdit ſine ꝑturbatōe ꝯſeruat. ſic intuebat̄
ꝟitatē. Auicen̄.ī metha.ſua.vbi dicebat.ꝟitas rei eſt ꝓp
etas ⁊ eſſe vniuſcuiuſqꝫ rei ꝙ ſtabilitū ē ei.inq̄tū tal' res
nata eſt de ſe facē verā extimatōeꝫ.⁊ inq̄tū ꝓpriā ſui rati
onē que eſt in mēte diuina imitatur. Ad idē tēdit ꝟbuꝫ
beati Aug⁹.dicētis. Ueritas eſt rectitudo ſola mēte ꝑce-
ptibilis.quid igitur triuial' portio artiū eſſe cenſetur q̄ꝫ
rectitudo diuina in grāmatica.ſpes in rhetorica.⁊ ꝟitas
in dyaletica. Prime due ſunt vere ⁊ veritati diuine ꝯfor
mes. Et vt clareat de vtilitate harū ſciaꝝ breuiter ad ſin
gulas diſcendamus. Grāmaticam cū rhetorica ſciam eſ
ſe recte ſcribēdi.recte ꝓnunciandi.recte ꝯſtruēdi.tradunt
ſapiētes atqꝫ ꝑitū oratorum.vocis articulate.littere ſylla
be pedū accentuum poſituꝝ.ortographie.analogie.ethi
mologie.differentiaꝝ.barbariſmoꝝ.ſilogiſmoꝝ.vitioꝝ.
methaplaſmatis.ſcematū.tropoꝝ.proſe.metroꝝ. fabula
rū.hiſtoriarūqꝫ peritia. His radijs veritatis diuine ve-
lut ſyderib⁊ celū etiā ſacre littere rutilant clare quos ſol⁹
illumīat ſol diuin⁹. De haꝝ neceſſitate Quintilia.in li.d̄
arte oratoria ſcp̄ſit ſic dicēs. Nō ſūt ferēdi q̄ artē grāma
ticā vt tenuē ac ieiunā cauillant̄. Que niſi fūdamēta fi-
deliter ieecerit q̄cq̄d ꝯſtruxerī final'r corruit.neceſſaria pu
eris.iocūda ſenib⁊.dulcis ſecretoꝝ comes.hec ille. Sꝫ de
eloquētia cui rhetorica ſeruit Tullius ait ꝙ ſapientia ſi
ne eloq̄ntia paꝝ ꝓdeſt. Eloq̄ntia ſine ſapīa mltū obeſt vt
gladi⁹ ī manu furioſi.ſꝫ ſapīa cū eloq̄ntia multū valet.
docꝫ ei clare loq̄ndo.delectat ornate loq̄ndo.flectit effica
citer monēdo.vn̄ ⁊ Heſt orabat ad dn̄ꝫ Da ſmonē rcm̄
⁊ bn̄ ſonātē ī os meū vt placeāt ꝟba mea ī ꝯſpectu p̄n-
cipis vt ſcꝫ flecteret eū ⁊ īduceꝫ ad exaudiēdū ſuā peti-
tionē.qd̄ ſecutū ē.ſ.corā p̄ncipe aſſuero. Dialetica ꝟo oēs
ambit ceteras artes abdita penetrat.tetra dilucidat.fal
ſa repellēs.ꝟitatē ducī ī lucē.⁊ vbiqꝫ valeā deū meū vidē
q̄ vbiqꝫ latet obſcur⁹.⁊ ſi fortaſſe min⁹ ītelligēti minuſqꝫ
deū benignū amāti he ſciē viles videāt ⁊ īdigne.vt d̄s q̄
rat̄ ī eis ꝟbū.fōtē ſapie ī excelſis meminiſſe dn̄t latuiſſe
in ꝟgīe.iacuiſſe ī p̄ſepio.brutoꝝ medio feno ſociatuꝫ te-
ctū ſtabl'o.pānicul' inuolutū.imo vt cūcta ꝑtrāſeā cruci
affixū.ſic celoꝝ faſtigia tenet ad dexterā p̄ris ſine loco lo
catū.Certe ego ītrabo p̄ſepiū ⁊ crucē dn̄i mei vliſſimaꝫ
tota cordis deuotōe āplectar vt mellifluū repetiā dn̄m
meū.q̄re ḡ vetat̄ florida p̄ra atqꝫ ſtelligeros celos ſcīariū
ſciaꝝ ītrare ī q̄b⁊ cū iubilo oecl'tat̄ vr̄ q̄ ad ariſmetricā vt
verb̄ vtar torq̄ti libro p̄mo ariſmetrice ſue. Ariſmetrica
cūctis mathematicis p̄or ē.nō mō.q̄ ille hui⁹ mundane
mol' ꝯditor de⁹.p̄ma iue hūit rōcinatōis exemplar ⁊ ad
hanc ꝯſtituit quecunqꝫ fabricauit ratōne per numeros

De cōmēdatōe ſcīe triuialis.

aſſignator ordinis īuenire ꝯcordiā ⁊c. Ecce ꝙ deus ipſe
glioſus q̄ oīa ꝯſtituit ī pōdere nūero ⁊ mēſura. mēſura
viſus ē arismetrica. arismetricā inſpirauit ⁊ docuit. Qua
re ḡ ꝓhiberi dꝫ numerꝭ addiſcēdis ītēdere. q̄ deū ſuū dꝫ
imitari. De muſica q̄d dicā hūane mētis medela quam
ignoraſſe tā turpe fuit apud venerādos antiq̄s ꝙ l̄ras
neſciſſe ſic ſcꝑſit yſi. ſine cu⁹ noticia nulla diſciplina pt ēē
ꝑfecta. Hac tota celoꝝ ꝯpago ſubſiſtit. hac vniūſa mūdi
moles ꝯſiſtit. ſine hac reſpublica ordiari moderari n pt
mores corrigūt̄ ꝑ iſtā ⁊ hūani aī obtinēt̄. hec furioſos re
ſtituit ſub pytagora ſibi ⁊ morbos domauit reddita ſa-
nitate narratib⁹ cycerone ⁊ ſeuerino p⁹ eū. Nō inſipiens
erit ⁊ ſolo noīe hō neceſſarie geometrie ignar⁹ ꝑ qua vni-
uſcuiuſq̄ rei termi deſignāt̄ ſic ſcribit Ricard⁹. Fuit enī
ꝑut notat alpharab⁹. neceſſaria ꝑfectiua q̄ diſcernit̄ id
q̄ꝺ apparet ī viſu alit̄ ꝙ ſit. ⁊ q̄ꝺ apparet ita vt ē. Aſſigt
enī qb⁹ ꝺ cauſ̄ iſta fiāt. ⁊ h̄ demūſtratōnib⁹ neceſſarijs.
docet etiā q̄b⁹ mōis viſus pt errare q̄b⁹ n̄ errat. Da oro
aſtronomie neſciū aſtrologiā ignorātē q̄uēpiā. nōne ve-
lut deridēd⁹ infantul⁹ ꝓnūciabit ſidera labi. lāguere lu-
nā. Solēq̄ q̄litate mutari ſic ſuccurrēdū putet ſono ea-
libis ⁊ ferri. q̄ten⁹ īde territ⁹ pluto ꝓſerpinā ſinat ad lo-
ca ſuꝑiora redire. Quot biberas Nemas inſcij viri ſenes
deliri vt vetule garrule. de orione feroce. de vrſa vtraq̄
adriane corona recitauit ꝑciſe. q̄ ſūt aſtronomie vtriuſq̄
ignari. at q̄ſq̄s aſtrologie noticia carēs ꝟtuoſos quoſdā
putabit. vicioſoſq̄ alios laude ue dignos illos iſtoſq̄ vi
tuꝑandos q̄ volūtarie ſuos act⁹ ꝓducāt. q̄s ſola conſtel-
latio ad oꝑa ſua illos reddit ꝓcliues nō neceſſitādo. ſed
ſenſualitatē iclinādo. ꝓpt̄ q̄ꝺ maxi⁹ aſtrolog⁹ ptolomeuſ
dixit. Uir ſapiēs dn̄abit̄ aſtrꝭ. ſ. rōe ſuꝑando iclinatiōes
ad vicia ex ꝯſtellatōib⁹ ꝓcedētes. Ad phiā veniam⁹ q̄
reꝝ q̄s de⁹ ſūm⁹ ⁊ ſol⁹ creauit quē ꝑ iſta viſibilia cogno-
ſcim⁹. ad hūc ſolū finē ꝑ ſui mag̃ pte creata. vires. ꝓprieta-
tes. dignitates cū effectib⁹ ſuis docꝫ ⁊ manuduc ad me-
thaphiſicū. ſic fidelit̄ fidē catholicā ꝓfitētē atq̄ dicētem
Neceſſe ē eſſe aliquā ſubāꝫ eternā imobilē. dantē cūcta
moueri. Sube ei ꝓcedūt oīa entia. ſ. cauſalitate. Si igit̄
oēs ſube fuerit corrupte. omīa entia erūt corrupta. q̄ꝛ de
ſtructa cā: deſtruit̄ ⁊ effect⁹. ⁊ iō deſtructꝭ pmis ſubijs. i
poſſibile ē aliq̄d alioꝝ ꝑmanere. De⁹ ḡ ſꝑ ē. ⁊ ē intelligēs
ꝑ ſe. habetq̄ vitā nobilē ⁊ ſempitnā. Jpe ē ꝺs vn⁹ etn⁹
infinite nobilitatꝭ. ⁊ ē vita ꝯtinua entiū. Hec ⁊ mlt̄a alia
ſcribit Ariſto. xj. meth. Hic ⁊ Auicē. ī ſua metha. ait. Sci
entia diuia ē ſcia ꝺ reb⁹ ſeparꝭ a materia termis ⁊ diffini
tiōe. Jn hac ſcia q̄rit̄ de pmis cauſ̄ eſſe natural̄ ⁊ ēē do-
ctrinal̄. ⁊ ei⁹ q̄ꝺ depēdet ex his. ⁊ ꝺ cā cāꝝ q̄ ē ꝺs exceli⁹.
hec ē phia pria. hec ibi. Ex his oīb⁹ apparet oēs ſcias q̄
ſecl̄ares vocāt̄. nō ſolū ꝟitates mirificas ꝯtinere. ſꝫ etiaꝫ
manuducere in radioſam cognitōꝫ diuinā. ⁊ iō nō horrē
das ſed ſtudioſe colendas.

(Margin: De cōmendatōe phi loſophie.)

Quia predicta om- .§.VI.

nia arguēdo n̄ aſſerēdo. ꝓfat⁹ vir ſtudioſiſſim⁹ ⁊ ꝑ cun-
cta laudabil̄ dn̄s Jo. Dnici ī dicto libello īduxit. Rn̄dē-
do. tria notat. Pmo ꝙ ſcia dei ē alteri⁹ generꝭ a nr̄a. vn̄
cū ī ipa n̄ poſſum⁹ imitari. Scdo ꝙ ſcia nr̄a ēē eminēs
eſt ꝺ pauciſſimis reb⁹ ⁊ īꝑfecta ⁊ mlt̄ꝭ ꝑicl̄oſa ⁊ iō nō ni
mis affectuoſe ſꝫ moderate q̄rēda. Tertio ꝙ ꝑmarie ī di
lectiōe dī ē imitatio ꝓcurāda. nō ī ſcia niſi ī iſta q̄ eſt do
nū. ⁊ ē cū ipa caritate vnita. Dic̄ ḡ rn̄dēdo argumēto ī. c.
q̄ꝺ ſic īcipit̄. Bonoꝝ oīm exiſtētiū ⁊ poſſibiliū ſolus ca
pax ītellect⁹ diuin⁹ ſecl̄ares ſcias n̄ hꝫ. ſ. ſic̄ hꝫ ītellectus
creat⁹. Pro h⁹ declaratōe ꝺt q̄nq̄ ꝯſiderāda circa ſciaꝫ.
ſubiectū. obiectū. rē. modū. ⁊ effectū. Credo āt ſimpl̄r di
cēdū diuinā ſciaꝫ nō ēē eiuſdē generꝭ generaliſſimi q̄ ad
ꝑdicta q̄nq̄ cū ſcia hūana. Nā q̄ ad pmū. ſ. ſubiectū pꝫ
q̄ꝛ oīs ſcia nr̄a ē tāq̄ accidēs ī intellectu hūano ſic̄ ī ſub
iecto. Jn ꝺo āt nullū ē accidēs nec ītellect⁹ diuin⁹ ē ſub-
iectū alicui⁹ trāſmutatōis dicēte Jacobo de ꝺo. apꝺ quē
nō ē trāſmutatio nec viciſſitudis obūbratio. ſꝫ lucē iha
bitat iacceſſibilē ꝯm apl̄m. ꝓpt̄ q̄ꝺ irrefragabilit̄ tenēdū
eſt cū tota fiꝺ catholica diuinā ſciāꝫ ēē vniformit̄ ⁊ ſub
ſtātialit̄ ipaꝫ diuinā eſſentiā q̄ꝺ de nll̄a creaturaꝝ ī via
nec ī pr̄ia dici pt vl̄ dꝫ. Sꝫ ꝺ ſcꝺo ſcꝫ obiecto magis ad
ꝓpoſitū materia obfuat̄. Eſt ei ꝯm Ariſto. in. j. poſte. Scia
ꝺ ꝑpetuiſ ⁊ neceſſarijs īcorruptibilib⁹ vl̄ibus ⁊ q̄ n̄ pn̄t
alit̄ ſe hr̄e. Uidēdū igr̄ q̄ ſint iſta obiecta. Sūt ei aut ꝺs
aut res citra deū aut q̄dā cōplexa ſic̄ ſūt ꝓpōes ꝓlate ſcri
pte aut ꝯcepte vl̄ ꝯceptibiles. Si dat̄ pmū. ſ. ꝺ ꝺo. aſſen
tio q̄dē deſcriptōi ſcibil̄ obiecti ꝺo ꝯuenire. de q̄ hꝫ ve-
riſſimā noticiā q̄ eſt ipe ſic ꝓfitet̄ ipe phs. xj. meth. vn̄ ⁊
diu⁹ Auguſ. ait ī li. vj. ꝺ tri. deo h̄ eſt ēē q̄ꝺ ſapiētꝫ eſſe.
h̄ eſt ſapiētē eſſe q̄ꝺ ītelligē. Ueꝝ hāc ſciam nō hn̄t n̄ ſo
lū infideles. ſꝫ nec q̄ſq̄ fidel̄ ī via. Cū ſcptū ſit. Deū nēo
vidit vnq̄. Jo. j. ⁊ pus ipe dixerat. Nō videbit me hō ⁊
viuet. ſ. eſſentiā meā. Licꝫ ei ſcꝑſit Cycero libro quē hūit
de creatiōe mūdi. parētē vniūſitatꝭ hui⁹ īuenire difficile ē
⁊ cū iā q̄s īuenerit eū in vulg⁹ indicare nefas ē. nō tn̄ fu
it inuētū a quoq̄ q̄d ſit. ſꝫ tm̄ q̄ꝛ ē. ⁊ h̄ eſt q̄ꝺ ꝺt Damaſ.
ꝙ de deo ſcire poſſum⁹ q̄ꝛ ē. ſꝫ nō q̄d eſt. Jn q̄ ſcia ꝓprie
dicta n̄ ꝯſiſtit ſcꝫ ſcire ꝺ aliq̄ q̄ꝛ ē. ⁊ n̄ q̄d ē iux determia-
tionē phi in. j. phiſ. Eſt ei ꝺs vt ait Caſſio. Uirt⁹ inex-
plicabil̄. pietas icōphēſibil̄. ſapiā ieffabil̄. cui⁹ diffinitio
eſt finē in ſanctꝭ laudib⁹ n̄ hr̄e. Si āt dicant̄ obiecta ſcie
res q̄ nō ſūt de⁹. tūc illa ſūt vniūſalia aut ꝑticl̄aria. nō ꝑ
mū. nā vl̄ia aut n̄ ſūt aut a ſuis ſingl̄arib⁹ indiſtincta. ꝑ
ticularia ꝟo nō ſūt icorruptibilia ⁊ ſempitna. ſꝫ ſunt tꝑa
lia ⁊ defectibilia q̄ tꝑe ceperūt ⁊ ꝯtinue deficiūt. etiam q̄
magꝭ ſolida videt̄. ſic ſūt ſpūs ⁊ corꝑa ſuꝑiora. niſi oīpo
tēs illa manuteneret. h̄ nō cognouerīt hoīes ſecl̄i Et liq̄
cū catholicꝭ crediderīt nō tn̄ ſciuerīt ſciaꝫ ꝓprie dictā. n̄ enī
tal̄ noticia ex īmediatꝭ ⁊ ꝑ ſe notꝭ ꝓcedit. ſꝫ ex reuelatis ⁊
alijs nob̄ notꝭ. Dimittat̄ q̄dā tergiuerſatio ignorātie di
centiū ꝙ diffinitio ſcie quā dat Ariſto. eſt ꝯm naturā. ſꝫ
ꝯm naturā vl̄ia ꝓut ſūt ī ſuis ꝑticularib⁹ ſūt icorrupti-
bilia cū ꝑ generatōꝫ ſucceſſiuā ꝯſeruēt̄ in eſſe. Sil̄r cor-
pora ſuꝑiora ⁊ ſpūs itellectui ſūt ꝯm naturā a corrupti
one libera cū corruptōis ꝓncipiū. nō habeāt ī ſemetipis
hec enī friuola ſūt Nā nat̄a vniuſcuiuſq̄ rei create ē illa
nō quā phi credūt ſꝫ quā ꝺs ꝯceſſit. nō ei natura ſol̄ eſt
comedere ⁊ bibere. quia plures philoſophi hoc opinati
ſunt nec natura magnetis eſt viuere ſpiritu. quia tales
milleſius hoc affirmauerit. Uocare quippe naturā illaꝫ
cōditionē quā homīes ꝓprio lumine freti rerū ſpeculata
rum ab eis arbitrati ſunt eſt dicere verū falſum. ⁊ falſuꝫ
verū. quod nō ad ſcientiā. ſed ad tetriſſimā ignorātiam
nouim⁹ pertinere. ſic exiſtimātes pugnant phiſicoꝝ ſco
le. ſeſe mutuo cecos vocātes. At ſi dixerimus obiecta ſci
entiaꝝ eſſe reꝝ incomplexa vt modernis magis placet.
Que ſi particulariter eſſe deſinant: deſinēte ſubiecto in
quo ſunt. illa tamē non deſinūt cū ſint rerū ſpecies intel
lectibus iuncte creato vel increato. ⁊ actus ſciētie generā
tes duo ſequūtur. Pmū ꝙ neq̄ de his neq̄ de ſignifi-
catis per ea eſt aliqua ſciētia ꝓprie dicta cum nō ſint mi
nus variabilia ꝙ ſint eorū ſubiecta. ⁊ ſi tortuoſus an-
guis ⁊ coluber verſutus perniciter tendens ad fugā dat
illa complexa. de quib⁹ ſcientia haberi dicitur equipol-
lere conditionalib⁹ veris quarū quelibet eſt neceſſaria.
Dicendū eſt ꝙ ſcientia certiſſima dei non eſt de conditi
onalib⁹. Et ꝙ quilibet homo habet rationabiliter dubi
tare de ꝓpoſitiōe omi a deo nō reuelata. ⁊ actus pmos
non importāte an ſit neceſſaria impoſſibilis vel contin
gens cum nemo habeat heſitare hāc. De⁹ plura pōt ꝙ

(Margin: De trib⁹ circa ſcientiā cōſiderandis)

ītellect⁹ creat⁹ valeat cogitare. Nemo dicet h̄ ſtoicoꝝ opi
nionē tenēdā.ſ.ꝙ nihil ſciri ↄtīgat ſi meminerit act⁹ prios
excluſos ⁊ ſtoicos n̄ fuiſſe de ſcia tā ſtricte locutos. Se
cūdū qđ ſeq̄ꝛ ē deū glioſū tꝛez ſciam n̄ hr̄e.cū nō p ſpēs
ſꝫ ꝑ ſeipm cūcta ſcibilia clare cognoſcat. Ex his elicit cla⸗
re vna veriſſima diſiūctiua q̄ copulatiue realiter equipol
Scia qđ ſit ꝑm cētiam — let. vicꝫ ſol⁹ ds de creaturis hꝫ ſciaꝫ.ꝉ ſcia dī nr̄a ⁊ ſcia n̄
ſꝛ generꝭ eiuſdē.q̄dcūqꝫ dicꝛ hr̄ ꝓpoſitū. Tertiū ↄſiderā⸗
dū ⁊ declarādū ē qđ ſit ſcia ꝑm cētiā. Et dicēdū ꝙ ſcia
eſt lucidus ⁊ coplet⁹ hīt⁹ ītellect⁹ ī certā reꝝ creataꝝ co⸗
gnitōem intellectiuā ꝓducēs. Per h̄ q̄đ dr̄ lucid⁹ excludi
tur a ſcia fides ⁊ opio. Addiꝛ ī diffinitōe illa coplet⁹.qꝛ
licet vniuſcuiuſqꝫ rei cui⁹ ſūt ↄclōes ſcibiles mille tm̄ hr̄
vna nō tn̄ res illa ꝑ ſciaꝫ cognoſcaꝛ.cui⁹ im̄ꝓportionabl̄r
pl̄a fere ignoro q̄ꝫ ſciam. Addiꝛ ī diffinitōe habit⁹ ꝑ quē
eximiꝛ act⁹ q̄ q̄s caſu aliq̄d repēte nouit ⁊ eiuſdē noticiā
amittit repēte. Dicit etiā ī ea intellect⁹ ꝓpter imaginati⸗
uā ⁊ alias potētias q̄ ſeruiūt itellectiue potētie ī ꝑcipien
do.ꝑticipādo cū brutis. Certū ē adiūctū qꝛ ⁊ ſi reuelareꝛ
alicui q̄đ ē aīa ⁊ ille dubitet ſic eē.tūc de eo non hr̄ fides
cū n̄ firmiter inhereat.neqꝫ opinionē.qꝛ ds opinionē nō
reuelat nec ſcientiam.qꝛ ꝑ demōſtratōnem nō certificat.
Sequiꝛ in diffinitōe reru creataꝝ ſbintelligiꝛ vni⁹ ꝉ plu
riū ad drīiā ſapīe q̄ ē ꝑme cauſe ſiue diuiaꝝ reꝝ cogni
tio. Qđ poīꝛ vltīo ſecludit ſciam ab alijs hītib⁹ q̄ cete⸗
ras animi potētias q̄cūqꝫ mō īmutāt. In eo igiꝛ ꝙ ſcia
lucida ē ⁊ ī via raro ↄuenit creaturis rariſqꝫ.qꝛ cycerone
in dyalogo ad hortēſē ꝓbāte.oīs cognitō mlr̄is ē abſtra⸗
cta difficultatib⁹. Eſt enī in ipis reb⁹ obſcuritas ⁊ ī iudi
cijs nr̄is īfirmitas.ꝓpter q̄đ dr̄. Nihil ē adeo dubitatuꝫ.
quin adhuc ſolēnē inq̄ſitoꝫ admittat. Et b.aug.dt ꝺ ↄſ.
di.uij. Sic ī ſacris.ꝙ ſi ſingl̄i īterrogareꝛ forſitā tot opi
niōes q̄t hoīes īuenireꝛ.nemo ēt Arꝭ.ↄfitēre alic⁹ rei crea
te hꝫ hītū ſcie copletū ꝺo excepto. Que em̄ ſcim⁹ait Tri
megiſt⁹ ſūt ꝑs eoꝝ minima q̄ igrā⁹.⁊ h̄ cū ītellectūs nr̄ ſe
hēat ad māifeſtiſſima nāꝛe.ſic ocl̄s noctue ad lum̄ ſolis
ꝑm Arꝭ.ij.metaph.⁊ Sap.ix dr̄. Difficile eſtimam⁹ q̄ ī
terra ſūt.⁊ q̄ ī ꝓſpcū ſūt cū labore īuenim⁹.q̄ āt ī cel̄ ſꝛ q̄ſ
īueſtigabit. Preꝛea hīt⁹ ſic nec aliq̄d accn̄s eſt ī ꝺo ſic q̄⸗
buſda mathematicꝭ de verꝭ ⁊ ꝑmis actib⁹. ſic ↄ ſtoicos
diſputaꝛ ꝺ reb⁹.certitudīeꝫ n̄ hēm⁹ ī via.⁊ tn̄ oīa nuda
⁊ apta ſūt ocul̄ dī.igiꝛ q̄ ad eēntiā ſcie nō ē vna ⁊ eadeꝫ
gnē ſcia diuīa ⁊ humana. Nō eī dico diſtīgui ꝑ mai⁹ et
min⁹ ⁊ ī ꝑfcm̄ ⁊ magꝭ ꝑfcm̄ ſic diſcernūꝛ ꝑm ītellcm̄ ſācti
doctores theologia viatoꝝ a theologia cōphēſoꝝ. ſꝫ eēn̄
tial̄r ⁊ īfinite cū ſcia dī ſit ds ⁊ ſciētia humana ſit q̄dam
q̄litas labilis dū obtineꝛ in via. Eq̄ pꝫ h̄ idē q̄ ad q̄rtū
ↄſiderādū de ſciētia.ſ.de mō.nā om̄is nr̄a cognitō ortū
hꝫ a ſēſu.om̄is nr̄a cognitio ſpēs trahit a reb⁹ fere nulla
nr̄a ſciētia dici pt intuitiua.om̄is nr̄a cognitio intellecti⸗
ua ḡdatiꝫ ꝓcedit a magꝭ vl̄ib⁹ ad min⁹ vl̄ia vſqꝫ ad ſin⸗
gularia.om̄is nr̄a cognitō ad minus nota a magꝭ notis
Oīs nr̄a cognitio ſyllogiſtica ē ⁊ diſcurſiua.⁊ ꝓpter hoc
ſcire viatoꝝ n̄ ſolū ē diſtīctū a diuīo ſcire ꝑm eē platonē
a ſcire āgelico. Angel⁹ eī ſpēs reꝝ hꝫ īn̄ꝑtas.ſēſib⁹ corꝑa
lib⁹ n̄ vtēs eq̄l̄r oīa creata ſine diſcurſu coḡſcēs. De⁹ vo
neqꝫ ſpēs a reb⁹ abſtrahit.neqꝫ abſtractiue neqꝫ ſucceſſi
ue ſꝫ ītuitiue ⁊ vnico actu ſe ⁊ oīa alia.qꝛ oīa q̄ ſūt ī eo ī⸗
finite cōphēdit. Effect⁹ etiā ſcīe diuīe ſūt mlrū diſtīcti a
nr̄is.q̄ ad q̄ntū declarādū circa ſciaꝫ.nā ſcia dī ē cā rerū
volūtate ↄiūcta.ſꝫ ſcia nr̄a a reb⁹ ꝓcedit.neqꝫ hoc libito
volūtatis.ſcia dī ē nccīria certa.ſcia āt nr̄a n̄ ſolū ē ↄtīgēſ
ſꝫ eē fere opīatiua ſeu opīoneſ generat magiſqꝫ ſciaꝫ ꝓꝑe
dictā. Dimitto ꝙ ſcia nr̄a īflat.diuīa edificat.nr̄a occidit
⁊ illa viuificat. Cū ḡ arguēdo ſuꝑ̄dictū ē ꝙ debem⁹ deū
imitari.ſꝫ ds hꝫ oēꝫ ſciaꝫ.ḡ ⁊c̄.pt ān̄s depōi ſi vl̄r capiaꝛ
al̄r ↄn̄a nl̄la.cū ab īdefinita ad vl̄em ſit van⁹ ꝓceſſ⁹. Nō
em̄ ī oīb⁹ dēm⁹ deū imitari.voluit eī hoſtꝭ āntiqu⁹ eē vt
ds ⁊ ꝺ celo fuit expulſ⁹.nec eē ī via ī mō ſciēdi poſſum⁹
dꝫ imitari.ſꝫ ī alijs vt diceꝛ. Hec oīa ꝑdcā ꝑfat⁹ dn̄s Jo.
dn̄ici ī dcō libello poīt. Cū ḡ dcm̄ ſit Imitatores dī eſto
te cū magꝭ gl̄ia ſit ſeq̄ regē ſctōrē ſuū. vt ait Salomō ec⸗
cleſiaſ. In q̄ ꝑmarie dēm⁹ imitari declarauit idē apl̄s ſb
dēs ad Eph.v. Ambulate ī dilcōe dei ſic ⁊ xp̄s dil̄.vos.
Nō ait imitamī deū in potētia vel ſciētia ſꝫ in dilectiōe
nec xp̄s ait. Diſcite a me ſciētiā.qꝛ ſapiētia ſū dī pr̄is.ſed
diſcite hūilitatē.qꝛ mitis ſū ⁊ hūil̄ corde. Math.xj. Lu
cifer deū imitari voluit in potētia vt ita dicerē ex natura
lib⁹ ⁊ gratuitis a deo exceptis ꝓpria ꝟtute ad gl̄iaꝫ ꝑue⸗
nire dicēs. Silis ero altiſſimo q̄ ꝑ ſe gl̄iam obtinet.ſꝫ de
tracta ē ad inferos ſuꝑbia ſua. Eſa.xiiij. Sil̄r⁹ ē Nabu⸗
chodonoſor de potētia ſua ſuꝑbiēs tāqꝫ ex ſe illā adept⁹
⁊ ↄuerſus ē in beluā ꝑm imaginatōem ſui ⁊ alioꝝ viden
tiū cū Daniel.iiij.⁊.xvj.q.iiij. Miroꝛ. Alter Nabucho⸗
donoſor de ſuꝑbia elat⁹ voluit vt de⁹ adorari.⁊ ↄfuſus ē
ꝑ feminā ſcāꝫ. Judith occiſo Holoferne ꝑ̄ncipe militie e⁹
Adā ⁊ Eua voluerūt deū imitari in ſciētia dicēte eis āti
q̄ ꝑpēte Genꝭ ſic dij ſciētes bonū ⁊ malū.⁊ de ꝑadiſo ex⸗
pulſi ſūt cū tota poſteritate ſua.humiliata infinitis miſe
rijs anime ⁊ corꝑis voluerūt vt ait b. Aug.rape diuinita
tē ⁊ ꝑdiderūt felicitatē. Sꝫ viri ſācti q̄ glioſū ſāguinē fu
derēt ꝓ dn̄o imitati ſūt in morte ſua deū incarnatū ꝑ di⸗
lectōem.⁊ iō corōas triūphales meruerūt. Abraā imita⸗
tus ē deū in dilectōe.ꝓ̄riam deſerēs filiū offerēs. ⁊ circū⸗
cidēs in ſenectute vt deo obediret.⁊ humiliaret ſe.cinerē
⁊ puluerē dicēs.⁊ exaltatus ē vſqꝫ ad viſionē trinitatis
ꝑ figurā q̄n tres vidit ⁊ vnū adorauit. Dauid imitatus
eſt deū in dilectōe etiā inimicoꝝ capitaliū.in humilitate
ſe pulicē viuū ⁊ canē mortuū vocitās ⁊ ſuꝑ ſenes intelle
xit diuina myſteria. Paulus apl̄s q̄ cupiēs ex intēſa di⸗
lectōe dei diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. ⁊ tn̄ anathema eē a xp̄o
ꝓ fratrib⁹ ſuis vt ↄuerterenꝛ.ꝑmū ſe pctōrē ꝓclamās ex
humilitate ꝓfūdiſſima.⁊ minimū apl̄oꝝ.q̄ pl⁹ om̄ib⁹ la
borabat.ſublimat⁹ fuit ad clarā dei viſionē q̄n rapt⁹ fu⸗
it ad tertiū celū.ꝙ ſi q̄s velit deū imitari in ſciētia.imiteꝛ
in iſta q̄ donū dī ē ⁊ ſine dilcōe ⁊ hūilitate eē nō pt. Va
ni em̄ ſūt oēs homines in q̄b⁹ ſciētia dī nō ſapiētia.ſ.ſci
entia ⁊ hmōi. Qui em̄ dixerūt linguā nr̄am m̄gnificabi
mus labia nr̄a a nob ſūt q̄s nr̄ dn̄s ē. Vani ⁊ falſi in ſua
elata eſtimatiōe.qꝛ ds ſciētiaꝝ dn̄s.j. Regū.ij.falſi in ſu
is doctrinis.null⁹ em̄ fuit q̄ n̄ falſa ſcꝑſit vani inutiles ſi
bi.vacui ꝟtutib⁹ veris ⁊ vltimo fine beatitudinis ꝑua⸗
ti dicēte Salomōe Eccſ.ij. Labor ſtultoꝝ interficiet eoſ
ſcꝫ morte ꝑpetua.qꝛ neſcierūt ꝑgere in vrbeꝫ ſcꝫ ciuitatis
ſuꝑne.ꝓpter q̄đ ⁊ dn̄s ꝑ Hieremiā dicebat Non gl̄ieꝛ ſa
piēs.ſ.ſciētia mūdana in ſapiētia ſua. neqꝫ potēs in po⸗
tētia ſua.neqꝫ diues in diuitijs ſuis. Sed q̄ gl̄iaꝛ in h̄
gl̄ieꝛ ſcire ⁊ noſſe me. Ad quā noticiā dei valet ꝑmaxime
cognitō ſui q̄ ꝑtinet nō paꝝ ad donū ſciētie. Vn̄ ⁊ Sen̄.
Principiū ſalutis cognitō ſui. Et b. Aug.breuiſſime orā
do dicebat. Deus me⁹ nouerim me.nouerim te.qꝛ cogni
tio ſui vera induc ad dei cognitōem. Quid em̄ ꝓdeſt ait
btūs Ber.ſcire vires herbaꝝ.ꝓꝑetates elemētoꝝ.curſus
ſydeꝝ.⁊ hmōi.te neglecto ſeu ignorato.q.d.nihil. Silis
ꝑ h̄ ē demōib⁹.vn̄ interꝑ̄tanꝛ ſciētes.nō ḡ ↄdemnantur
vacātes ſtudio ſciētiaꝝ ſcl̄ariū. ſꝫ ↄſtituētes finē in hu⸗
iuſmōi noticia. Sicut q̄dā āntiq̄ꝝ phoꝝ fl̄o opinati ſūt.
ac eē nimis eis intēdentes ita vt vtiliores ⁊ nccārias ad
ſalutē lr̄as ↄtemnāt vel omittāt.cū dicat Sap̄. nihil ni
mis vl̄eis quocūqꝫ modo abutētes.

Hanc aūt ſcientiam. §. VII

donū ſpūſſancti om̄i mundane ſcientie preponere debe
mus. qꝛ hec ſola inducit ad vitam. non autem alie niſi

cum iſta. Et quāto maioꝛ in nobis dilectio eſt que ē vin
culū perfectiōis. vt ait apoſtolꝰ ad Coll. iij. ⁊ quāto ma/
ioꝛ humilitas que dilectionē in altū erigit. tanto maioꝛ
huiuſmodi ſciētia. ſſ. habet. Et ipa ſciā ſalubrꝰ cunctas
docet ſciās alſ moralit. vt pȝ diſcurrēdo ꝑ paucas. Do/
cet grāmaticā. ſ. recte loq̄ndi ⁊ recte ſcribēdi. Linguā eni
qua vt dr Jacobꝰ nullꝰ domare potuit. ſ. ex ſe inq̄etū ma
lū ⁊ plenū moꝛtifero veneno ꝑuſe loquētē ⁊ peiꝰ ſcribētē.
hec dirigit vt loquat recte ⁊ ꝓpterea ī linguis ſpūſſctūs
q̄ eā infudit igneis apparuit. Rhetoꝛicā ſuggerit. ita oꝛ/
nate ꝓoꝛātē nō in ꝑſuaſibilibꝰ hūane ſapīe ꝟbis ſȝ ī oſtē/
ſione ſpūs ⁊ ꝟtutȝ. vt ꝑuenīāt ꝑncipes angloꝝ ꝯiuncti
pſallētibꝰ ⁊ ꝑncipē ꝑncipū deū. q̄ nullis viribꝰ ſupari ꝑt
flectat oꝛō publicani vincatq̄ȝ īuīncibilē ⁊ ligat oīpoten
te moyſi dep̄cātō. O q̄ȝ vtilē dyalecticā veꝝ a falſo diſcer
nentē. ſpūſſcūs ꝑ donū ſcie infundit. cū ei in tēptādo ſo
phiſtice ſilogiſet hoſtȝ antiquꝰ vt ꝯuincat ī ſpē boni. ex
empli grā ſic. Oē bonū eſt ꝓſeq̄ndū. oīs foꝛnicatio ē bo
nū vł adulteriū vł furtū eſt bonū. q2 delectabile. q2 vtile
q̄ ad furtū. g ꝓſeq̄re foꝛnicatōȝ vł furtū cū delectabile et
vtile ſit bonū Sȝ ſophiſma ē. ⁊ q̄ ſophiſtice loq̄t inquit
ſapiēs. odibił eſt. q2 decipe q̄rit vt diabolꝰ. Donū igr ſci
entie q̄ q̄s diſcernit ī moꝛibꝰ veꝝ ꝟtutȝ a falſo viciȷ rñdȝ
Omne vtiq̄ȝ bonū ꝓſeq̄ndū. ſi ē veꝝ bonū ⁊ honeſtū. ſȝ et
ſi foꝛnicatio vł furtū ſit bonū ſm q̄d. q2 delectabile ſen/
ſualitati. nō tn̄ ē veꝝ bonū ⁊ honeſtū. ſic ſi diceret. Oīs
hō eſt rōnalis. ſȝ ho pictꝰ ē hō. g eſt rōnał. falſo ꝯcludere
tur. q2 pictꝰ eſt hō ſm q̄d. i. ſm apparētiā ſeu rep̄ntatiōeȝ
ſȝ cū dicebat. oīs hō eſt rōnał. intelligit de hoīe ꝟo ⁊ ſim
plicit. Docet g ſcie donū ī actibꝰ vicioꝝ nō eē veꝝ bonū
ſȝ veꝝ malū ⁊ apparēs bonū. ⁊ iō ad declinādū ad ariſ/
metricā deducit ſciā ſpūs nūeros młtiplicātē. vt. ſ. pctā
ſingła dinumeret cū ſuis circūſtātijs. vt declarat b. Au
gu. de pe. di. vj. Et ꝑ ſingłas noctes vicioꝝ lachꝛymis la
uet ꝯſcie lectū. Suggerit ſpūs etiā bñficia nūerare a dō
collata. q̄ tot repiant vt vir optimꝰ algoꝛiſta valet recē/
ſere ſic nec guttas marȝ. Numerat q̄ȝ nūeꝝ dieꝝ q̄s eſſe
ꝑt. ⁊ videt q̄m mille āni an̄ ocłos dei tāq̄ȝ dies heſterna
q̄ p̄terijt ⁊ totū tps ab initio mōi vſq̄ȝ ī finē eē ſic momē
tū ſtatere ⁊ guttā roꝛis ꝯꝑatiōe vite ꝑpetue vbi oī bono
aīe ſcrōꝝ fruūt. Talē armoniā ⁊ melos ſm muſicā moꝛū
ſpūs mēti inſerit exercēdā vt dicat ſpōſus Cañ. iij. So/
net vox tua ī auribꝰ meis. vox ei tua dulcȝ. ⁊ pš. Jubila
te dō oīs terra. cātate exultate ⁊ pſallite ī cythara. ī tubiſ
ductilibꝰ ⁊ voce tube coꝛnee. ī pſalterio tympano ⁊ choꝛo
in cymbał bñ ſonātibꝰ q̄ voces ſignificāt diūſos aī mo/
tus ſm varias ꝟtutes deū laudātiū mēſurare tꝑalia fac
geometria ſpūał. ⁊ aſpiciēs terrā cū hieremia vidȝ q2 va
cua eſt ⁊ q̄ſi nihil. mēſurat amoꝛes ſuos vt deū ſine mē/
ſura diligat. cetera ꝟo oīs certa regła rōnis mēſurat. Di/
mēſiōes nō q̄ȝtitatiuas ſȝ ꝟtuales mēſurat ī deo. ⁊ ſi nō
cū oībꝰ ſcīs ꝯp̄hēſoꝛibꝰ. tñ ꝑ ꝯtēplatōȝ ī terra militātis
eccłie ī diuinis. lōgitudinē eternitatȝ. latitudinē extēſe ca
ritatȝ. altitudinē īmēſe ꝑtātȝ. ꝓfundū ſapīe claritatȝ. Nō
defecit ī hñte ſciāȝ cū caritate ſctā aſtrologia ad curſuȝ
⁊ ꝟtutē ſoł ⁊ lune ac ſtellaꝝ. Attēdit ꝯſiderās pie q̄ ſtel
la differt a ſtella ī claritate. ſic ⁊ ſcti in głia vnꝰ altero ma
ioꝛ. ſic ⁊ ī mōo de gētibꝰ vnꝰ altero ꝑfectioꝛ ⁊ diūſos effe
ctus ꝓducūt ſm grām ḡtis datā. nā alij dat ꝑ ſpm̄ ſer/
mo ſapīe. alteri ſmo ſcie ⁊c̄. Solē q̄ȝ ꝯtēplāt in celo. q2 ſi
cut teſte eccłiaſtico. ſol illumians ꝑ oīa reſpicit. ⁊ głā dñi
plenū eſt opꝰ eiꝰ. ⁊ oꝛit ſol ⁊ occidit. ⁊ ad locū ſuū reuerti
tur. ibiq̄ȝ renaſcēs girat ꝑ meridiē. ⁊ flectit ad aq̄lonē. vt
inq̄t Salomō Eccl. j. Sic ſol iuſticie xp̄s deꝰ nr̄. illumi
nat oēm hoīem venientē in hūc mūdū. opuſq̄ȝ eiꝰ ī mun
do plenū głia quā nob ꝓcurauit. oꝛtuſq̄ȝ de lucida nube
ꝟgine maria occidit ꝑ paſſionē. Vñ Tenebꝛe facte ſunt
ſuꝑ vniūſam terrā. deficiētibꝰ cūctis a lumīe fidei deita/
tis ipiꝰ excepta ea. ſȝ renaſcēs ſol ipe ꝑ reſurrectiōȝ poſtq̄ȝ
inferioꝛes ptes terre deſcēdēs illuſtrauerat ptes ī vmbꝛa
moꝛtis ſedētes. radios ſuos ergo diſciplos diffundit. et
lumē eis reſtituit catholice fidei. Girauit aūt ſol iſte per
meridiē. qñ in celū aſcēdēs ſuꝑ cherubin ⁊ ſeraphin ignē
feruidū ſui amoꝛȝ in pētheco ſtē ī mūdū miſit. nec eſt q̄ ſe
abſcōdat a caloꝛe eiꝰ. Ad aq̄lone flectit: ad aq̄lonē frigi/
dū in fine mūdi. qñ abūdantie iniq̄tate refrigeſcet chari
tas ī coꝛde multoꝝ. Speculatur ille nr̄ aſtrolgꝰ ⁊ lunaȝ
eccłie q̄ lumē a ſole mēdicat xp̄o Jhu dño nr̄o. Et q̄a vt
ait ꝓph̄a. Eleuatꝰ eſt ſol ſuꝑ oēs celos ⁊ luna ſtetit ī oꝛdīe
ſuo. Phiaȝ edocet ſcie donū. vt iuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta
ſūt intellectu ꝯſpiciat. ſ. dei ꝑfectiōes. Ex pulcritudīe eni
celoꝝ ⁊ planetaꝝ ⁊ aliaꝝ ꝑt ſciri ſpecioſitas īmēſi dei. ex
ꝟtute eaꝝ virtꝰ ⁊ bonitas dei. ex oꝛdine eaꝝ ſapiētia dei
⁊ hmōi. Vñ dr Sap. xiij. Si hoꝝ ſpecie delectati. ſ. ta/
lia ſciāt q̄ȝto his dñatoꝛ eaꝝ ſpecioſioꝛ eſt. Speciei eni. ſ.
pulcritudinis generatoꝛ hec oīa ꝯſtituit. aut ſi ꝟtuteȝ
⁊ oꝑa eoꝝ mirati ſūt intelligāt ab his. q̄m q̄ hec ꝯſtituit
foꝛtioꝛ eſt illis. A magnitudine ſpeciei creature cognoſci
biliter poterit hoꝝ creatoꝛ videri. hec ibi. Cū eni nō ſolū
ſm catholicos ſȝ etiā phos deus ſit ꝑma cauſa omniū.
⁊ cauſa ſit potioꝛ effectu. Et in libꝛo de cauſis dr q̄ om/
nis cauſa ꝑma plꝰ influit in cauſatū cauſe ſecūde q̄ȝ ipa
cauſa ſecūda. Jdeo ſequit q̄ omīs pulcritudo virtꝰ ſua/
uitas q̄dcūq̄ȝ bonū ꝑe amabile ſit ī deo. ⁊ iō ſuꝑ oīa dili
gēdus ⁊ in dilectiōe ꝑ poſſe imitādus.

Et quia ad donum. §. VIII

ſcientie ꝑtinere videt noſſe diſcernere inter diuinas inſpi/ Donū ſci
rationes ⁊ dyabolicas ſuggeſtiones q̄ aliquādo multuȝ entie etiaȝ
velate ꝑſonis ſpiritualibꝰ ingerunt dicēte apoſtolo Jpe diſcernere
ſathanas trāſfigurat ſe in angelū lucis nō ſolū apparen facit inter
do ſenſibiliter ſub foꝛma angeli boni xp̄i vel alicuiꝰ ſan/ hec. ſ.
cti. vt habet de beato Anthonio. Martino. ⁊ alijs. ⁊ in
uiſibiliter ſuggerēdo aliquid apparēs bonū opus. ſȝ ani
me noxiū. vt Gregoꝛiꝰ dicit di. xlj. Sepe vicia ſe inge/
rūt ⁊ virtutes ſe eſſe mentiunt. vt tenacitas. parſimonia
effuſio. largitas. crudelitas. zelus iuſticie. remiſſio. pie/
tas videri velit. Jdeo hic ponent quedā documēta ex q̄
dam libello qui attribuit beato Vincētio oꝛdinis predi
catoꝝ. ꝑdicatoꝛi eximio ⁊ ſanctitate mirabili. Notan/ Triplicē
dum igit q̄ circa tēptationes ſpirituales huiꝰ tempoꝛis mō tēptā
quas ꝓcurat diabolꝰ in coꝛdibꝰ aliquoꝝ ſpiritualium. di ſpūa/
Primū eſt q̄ volētes ſe deo totaliter deſiderāt ꝑ rōnem les diabo
vel ꝯtemplationē vel alia oꝑa perfectiōis. viſiones. reue/ lus inua/
lationes. guſtꝰ ſeu ſentimēta a deo vel de deo. que ſūt ſu dit
pra naturā ⁊ ſupra cōmunē curſum eoꝝ qui diligunt ⁊
timent deū veriſſime quaſi vt ex hoc ſignū accipiūt di/
lectionis dei ad eos ⁊ acceptiōis. Sed temptatio eſt ten
dens ad decipiendū. tale eni deſideriū ⁊ inſtigatio n̄ po
teſt eſſe ſine radice ſuꝑbie ⁊ ꝑſumptiōis. vel intentōe ali
cuius vane curioſitatis circa ſecreta dei vel fragilitate fi
dei. ⁊ ꝓpter hunc defectū iuſticia eiꝰ dimittit animā que
habet tale deſideriū. ⁊ permittit venire intellectū in illu/
ſionē ⁊ temptationē diaboli per falſas viſiones reuelati
ones ⁊ ſeductiones ⁊ vt magis detur fides hoſti ſugge/
renti. aliquādo vera reuelat. vt ad credendū aſſuefaciat
per quē modū ſciant maioꝛē partē temptationū ſpiritu
alium huiꝰ tēpoꝛis. ⁊ radicat in coꝛdibꝰ coꝝ. qui ſūt nū
cij antichꝛiſti. Debes ergo ſcire q̄ vere reuelatōnes ⁊ gu
ſtus ſeu ſentimēta ſecretoꝛū dei non veniūt per antecedē
ctum deſideriū. neq̄ȝ ꝑ aliquā coniuratiōem ſeu ſtudiuȝ
quod aīma habeat ī ſe. ſed tm̄ veniūt pura bonitate dei
in animā que eſt imago dei. ⁊ humilitate ⁊ reuerētia ipi
us dei nec debet quis excitare ſe ī huiuſmodi hūilitateȝ

dei timore ꝓpter hoc vt habeat viſiones et ſentimenta de
deo q in idē delictū caderet. quod et h̄ deſiderās ſ3 perē
dū et deſiderandu3 q̄d ait ps. Notū fac mihi dn̄e finem
meū qd ſc3 ōs ē vt ſciā q̄d deſit mihi v̄tutis ⁊ boni ad ip
ſū ꝯſequēdū ⁊ n̄ vt ſciā ſecreta ei⁹. Secūd⁹ mod⁹ tēpta/
tiōis occulte diabolice ⁊ deceptorie ē cū q̄s i ſua orōe vel
ꝯtemplatōe ſentit aliquā ꝯſolatōem ⁊ dulcedinē. Ex q̄
⁊ ꝓpter qua incipit de ſe p̄ſumere. ⁊ extimatōem ſui p̄ſi⁹
hr̄e. ⁊ i ambitōe ꝓpriȷ̄ honoris ⁊ reputatōem ei3 vn̄ ſug
gerit̄ ſibi dignū ſe eē vl' hmōi vite glīe vl' laudis l' padi/
ſi. ſcias ḡ q h latet anguis i herba. ⁊ iō fugite o pueri. n̄
admittas tlem ꝯſolatō3 q̄ꝫtū i te ē q deceptoria. ⁊ p iſta3
ꝯſolatōem incurrit aīa i plēs malos errores. ⁊ dn̄s p ſu
um iuſtū iudiciū ꝑmittit poſtea diabolo augmētādi ta
lē ꝯſolato3 ⁊ accelerādi ⁊ impmer̄ i aīa illa falliſſima pi
culoſiſſima ſētimēta. ⁊ alias illuſiōes q̄s credit veras eē
Heu heu dn̄e ōs q̄ꝫ mlte ꝑſone ſūt decepte p modū iſtū.

Exēpluz. Legit̄ de b. iordane ſcdo mgro ordis p̄dicatoꝝ q di/
abolus q̄ſiuit eū decipe p hūc modū. Nā p aliq̄s dieſ co
celebrāte diabolus fec maximū odorē de manib⁊ ei⁹ flue
re cū mag̃ ꝯſolatōe. vt vl' ſic iñ de ſe p̄ſumeret. ſ3 ille mi/
rat⁹ ⁊ deceptōem timēs ſe magis humiliabat orās. vt ſi
tēptatō erat. euaneſceret. qd ⁊ ſic fcm̄ ē. ⁊ ita euaſit tēpta/
tionē i illa ꝯſolatōe n̄ ſe figēs ſ3 fugiēs. Et ſcias ait brūs
ille q maior ꝑs raptoꝝ l' poti⁹ orabitoꝝ nūcioꝝ antixp̄i
eſt p iſtū modū. Et iō caue q i tua orōe vl' ꝯtemplatōne
nō iuſtīeas aliquā ꝯſolatōem niſi illā q̄ venit p⁹ pfcām
noticiā ⁊ cōplecū ſētimētū tue humilitatis ⁊ impfectōis
⁊ q̄ fac pſeuerare dcām noticiā andictū ſentimētu i te. et
magnitudinē ⁊ altitudinē dei p altā reuerētia3 ⁊ cū mag̃
deſiderio, hōris dei ꝯſolatō nō admittat̄. ⁊ ipa ꝯſolatio
adueniēs i p̄dictis fūdet̄. Ad q̄d pt induci v̄l⁹ ps. Ren/
nuit ꝯſolari aīa mea. ſc3 i iſtis mūdanis. Memor fui dī
ſc3 i orōe ⁊ ꝯtēplatōe ⁊ delectat⁹ ſū i memorādo. nō in ea
tn̄ figēdo. ſed exercitatus ſū i bonis opib⁊. ⁊ defec ſpirit⁹
me⁹ .i. oīs elatio mētis. ⁊ iſta ē vera delectatō. Terti⁹ mo
dus tēptatōis mag̃ pic'loſus ē cū aliq̄ viſiōe vl' ſētimen
to. cor inducit̄ i opiōe3 vl' infectōe3 ꝯ aliquē articl'm fi/
dei. vl' ꝯ bonos mores. ⁊ maxīe ꝯ hūilitatē vl' hōeſtate3

Exēpluz. Sic legit̄ i ſecūda ꝯſolatōe abbat̄ moyſi de illo cui plu
ries diabolus vt angelus bon⁹ apparuerat cū luce mag̃.
q̄ demū ei ſuaſit vt filiū ꝑuū quē ſecū hēbat occidēdo do
offerret vt ei placeret ſic abrahā i oblatōne yſaac filiȷ̄ ſui.
S3 fugiēte filio nō valuit q̄d itēdebat efficere. Et d alio
q̄ ſe pieci i puteū ex iuſſiōe āgeli mali. q̄ vt bonis cū ſplē
dore appuerat. Igit̄ tl'es viſiones ⁊ iuſſiōes exhorreſcas
q̄ꝫtūcūq3 ſecreta ⁊ alta ⁊ ſcā appent ⁊ fugias. vt a ruina
⁊ demonio meridiano. S3 ſi appeat tibi aliq̄ viſio cū lu
mīe vl' ſine luīe ⁊ ſētimēto. de q̄ ſis certus q ſit ex pte dei
⁊ q certificat⁹ es i corde tuo. q illō ad q̄d inducit viſio ē
deo placitū noli te firmare i dicta viſiōe. Attēdēdū eti
am q nec ꝓpter magnā deuotōnem nec ꝓpter magna3 vi
tā. nec ꝓpter aliquā ſufficiētiā quā videas i aliq̄ pſōa. vl'
in aliq̄b⁊ pſonis nō ſūt ſeq̄nda coꝝ ꝯſilia. nec coꝝ modi
imitādi. Ex q̄ apparet q coꝝ ꝯſilia ⁊ dicta clare ⁊ mltum
rōnablr̄ nō ſūt ſm deū ⁊ verā diſcretōem p vitā xp̄i ſcō/
rū mōſtrata. ⁊ p ſcrām ſcp̄turā i dictis ſcōꝝ notificata ⁊
p̄dicta. Et ꝓpter hoc nō ē timēdū q ſpnēdo tl'ia peccetur
p ſupbiā ⁊ p̄ſumptōem. ſ3 poti⁹ q fiat ꝓpter zelū v̄tutis
Nolite ait Jo. in p̄ma can. omi ſpūi credere. ſ3 ꝓbate ſpi
rit⁹ vtꝝ ex deo ſint. Nō eni ſtati videri pt diuia maieſta
te ꝯceſſū q̄d fuit humana pollicitatōe ꝓmiſſum. ait Cy
pan⁹. diſ. l. Si q̄s ꝑpoſtera. Inſup ⁊ fugiēde ſūt ⁊ vitan
de ſocietates ⁊ familiaritates illoꝝ ⁊ illaꝝ q̄ tl'es tēptati/
ones ſemiant ⁊ diffūdūt. ⁊ etiā vitāde ſūt pſone ille q̄ ſu
ſtinēt ⁊ laudāt eas. ⁊ noli audire v̄ba coꝝ. nec collatōnes
coꝝ. nec modos coꝝ vel' videre. q diabolus tibi ſubmi/
niſtrabit ⁊ oñdet mḡnū ſignū pfectōis i plurib⁊ coꝝ. v̄b
⁊ modis. q̄ ſi velles accipe ⁊ p ea ill' credere venires ⁊ in/
curreres i picl'a. ruinas ⁊ p̄cipicia erroꝝ illoꝝ. Sermo eo
rū ait apl's p̄ma ad Thimo. ij. vt cancer ſerpit.

Poſt predicta pre/ .§. IX.

fat⁹ pōit aliq̄ q̄ q̄libet d3 p ſemetip̄m attēdere circa perſo
nas q̄ diſſemināt tl'es tēptatōes q̄ꝫtū ad coꝝ vitā ⁊ doct̄
nā. Quoꝝ p̄mū ē q circa tl'es pſonas nō hēas m̄gnam
eſtiatō3 coꝝ viſionū ſētimētoꝝ ⁊ raptuū. imo ſi dicūt ti
bi aliq̄d q̄d ſit ꝯ fidē aut ꝯ ſacrā ſcp̄turam. aut ꝯ bonos
mores abhorreas coꝝ viſiōes ⁊ reuelatōes tāq3 ſtulticí/
as ⁊ coꝝ rapt⁹ vt arbitramēta ſeu fātaſtica demonū. vn̄
in Deutro. Moyſes ex v̄bo dn̄i p̄cepit dicēs Si ſurrexe
rit i medio tui ꝓpha. aut q̄ ſomniū dicat ſe vidiſſe ⁊ ipſe
dixerit ſignū atq3 portētū ⁊ venerit qd locut⁹ ē. ⁊ dixerit
tibi. Eam⁹ ⁊ ſeq̄mur deos alienos q̄s ignoras. ⁊ ſuiam⁹
eis. noli audire v̄ba ꝓphe aut ſomniatoris. Tēptat eī uoſ
dn̄s ds v̄r vt palā fiat vtꝝ diligat̄ eum an nō. In toto
corde v̄ro ⁊ i tota aīa v̄ra ip̄m ſeq̄mi. eū timete ⁊ māda/
ta ſua cuſtodite. ⁊ audite vocē illi⁹. Hec refert b. Aug⁹.
xxxvj. q. v. Nec mirꝝ. Et induc ibi exēplū phitoniſſe que
arte ſua apparere fec diabolū ſub forma veri Samuelis
v̄a cū falſ ꝑmiſcēs. vt3 p̄mo li. Reg. Et ſubdit b. Vincē/
ti⁹. Si tn̄ diceret aliq̄ q̄ ſūt ſm fidē ⁊ ſacrā ſcp̄turā ⁊ do
ctrinā ſcōꝝ. et bonos mores noli ſpnere q forte ſpneres
qd dei ē. Iux illō apl'i ad Thim̄. j. Prophetias nolite p
nere. nec tn̄ totalr̄ ꝯfidas. q ſepe et maxīe i tēptatōnib⁊
ſpūalib⁊ falſitas induit̄ ſb ſilitudine v̄itatis. malicia ſub
ſilitudīe v̄tut̄ vt poſſit diabolus meli⁹ diffūdere errorē
Adde qd ait Cyrillus ſup illō Luc. iiȷ̄. Nō ſinebat xp̄s
ea .ſ. demōia loq̄. q ſciebāt ip̄m eē xp̄m. q̄ꝫuis v̄itatē ma/
ximā dicerēt. quā tn̄ nō certitudialr̄ ſed ꝯiecturaliter ſcie
bāt .ſ. xp̄m eē filiū dei. tn̄ increpabat eos ꝓhibēs talē di/
cere v̄itatē. vt doceret nos nō querere a demoniȷ̄s v̄itate3
Nec ſi dixerint veritatē aliq̄n inherere. q ad h faciūt ve
p illud decipiāt et ad malū inducāt. et tales viſiōes et ra
ptus et ſi nō ſint de falſ vel ꝯ ſcp̄turas poti⁹ ſūt ꝑuipē/
dēde. niſi h ꝯtingeret talib⁊ pſonis q rōe ſcītatis ac diſ
cretōis et hūilitatis certū q̄i eēt q tales pſone nō pn̄t de
cipi p illuſiōes et ingeniū diaboli. Et tūc q̄ꝫuis ſit pnum
viſionib⁊ talib⁊ taliū pſonaꝝ ꝯſētire. tn̄ tutius ē nō tota
liter credere. niſi inq̄ꝫtū i eis ē ſnīa ꝯcors cū ſacra ſcp̄tura
et dictis ſcōꝝ. Adde ad hec q et veri et ſācti ꝓphete ali
q̄n aliq̄ dicūt putātes ſe ex ſpū ꝓphetie hr̄e. Que poſtea
cognouerūt et ipimet ex ſpū ꝓphetico n̄ dixiſſe. vt notat
brūs Grego. in li. mora. de Nathan ꝓpheta q̄ queſitus a
Dauid rege ſi deberet tēplū dn̄o ꝯſtruere. Rn̄dit ei vt ꝓ
phetās q faceret vt deo gratū et acceptū. ſed q̄ꝫcitius fu
it ſibi a dn̄o reuelatū vt diceret Dauid cōtrariū. Nō edi
ficabis mihi tu (inq̄t dn̄s) domū. q multū ſanguinē fu
diſti ſc3 i bellis. ſed filius tuus p̄mo palippo. xvij. Scās
et deuotiſſimas religioſas brigidā et katherinā de ſenis
ꝯtemporaneas ſatis credit̄ ſpū ꝓphetico claruiſſe. mul/
taſq3 reuelatōnes habuiſſe. et tamē vna refert ſibi reuela
tū beatiſſimā virgīem i origīali ꝯceptā. vt katherina de
Senis. Alia ſine originali ſc3 Brigida. Et cū ꝯtradicto/
ria ſimul v̄a eſſe nō pn̄t. oportet dicere ex ſpū ꝓprio nō ꝓ
phetico vnā eaꝝ fuiſſe locutā. ſ3 q̄ illa. Minores aſſerūt
katherinā. p̄dicatores brigidā. ſ3 deo h reliq̄m⁹ Scōm
q̄d eī hmōi attēdēdū ē q ſi p reuelatōem vel ſentimētū
vel aliū modū tuū cor moueat̄ ad faciēdū aliq̄d opus. ⁊
maxīe opus graue et notabile nō tibi ꝯſuetū de q̄ n̄ ha/
beas certitudinē an deo placeat imo dubitas rōnabilit̄
ꝯhe morā ad faciēdā dictū opus vſq3 q̄ iſpexer̄ diligen
ter oēs circūſtātias et cog̃ſcas deo place. Vn̄ Orig. Len
ta v̄t⁹ cūctatrix eſt iudicat q̄ꝫ icipiat q̄d decoꝝ q̄d hōeſtū

ſit.iniqtas oīa pcipitat.de pnīa di.iiij.Inter hec. Nō tm̄
de h̄ iudices ſm tuā opinionē cū de ſe nō eſt clar ſ3 p te/
ſtimoniū ſcripture vł p aliqđ exēplū imitabile aliquo.ū
ſanctoꝝ viroꝝ. Signater aūt dr̄ exemplū imitabile. qa
aliqui ſancti fecerūt aliqua opa que non debemus imi/
tari q̄uis eſſent bona in eis.ſed potius debemus ea ha
bre in admiratōe ꝛ reuerētia. Et ꝓpterea dr̄ Hiero. Exē/
pla paucoꝝ cōem lege facē nō pnt.xxvi.q.ij. nō ſtatim.
ꝛ de regul' iur̄ in.vj. Que a iure cōi exorbitāt ī ꝯſeqn̄tiā
nr̄e actōis nō ſūt trahēda . Si qs ei vellet comedē tm̄
locuſtas ꝛ mel ſiluestre q2 baptiſta h̄ fec.cito infirmarēt
Qui vna tm̄ hora dormiret q2 Ariſtin⁹ h̄ egit. infatua
ret.ꝛ ſic ď alijs hmōi. Nō ſi p teipm̄ n̄ potes ī noticiam
venire.an illō do placeat ꝯſiliū pete.ſ3 a pſonis bn̄ ꝓbat/
tis ī vita ꝛ doctrina ꝛ ꝯſilio ꝓuitatꝫ. Thob.iiij.dr̄. Cōſiliū
ſp a ſapiēte inqre. De dubijs ꝓpue ē ꝯſiliū ꝛ itelligit ſapi
ens ī illo genere de q̄ ꝯſiliū q̄rit.q2 vnicuiq3 ī arte ſua pe
rito credēdū eſt.ait ph̄s.q2 expiētia ē mgr̄a reꝝ. Tertiū
qđ eſt circa hmōi obſuādū eſt q ſi qs ē imunis ab iſtꝫ.
ꝛ nūq3 tl'es tēptatiōes hūit. vł ſi habuit:liberat⁹ ab eis
fuit.dirigat cor ſuū ad deū. vt regr̄tiet ei indeſinēter ď ta/
li gr̄a. Et caueat ne qđ h3 p pura gr̄am dī ꝛ bonitatē at
tribuat ſibi merito ſuo.ꝓtuti ſue vł ſapie ſue vł morib
ſuis.nec etiā q a caſu vł fortuna h̄ accidert.q2 h̄ ē qi pn
cipale ꝓpt qđ de⁹ ſubtrahit gr̄aꝫ ſuā ab aliq̄b .ſ.ꝓpt ar/
rogantiā ſuā ꝛ ingr̄itudinē. Vn̄ b. Aug⁹. Nō de⁹ dede
rat gr̄as.abſtulit ingr̄tis. Aliđ aduertēdū ē q corde alic⁹
poſito ī tēptatiōe ſpūali p quā ponit ī dubio nō incipi/
at aliqs ꝓpria volūtate notabile ꝛ incōſuetū.ſ3 refrenan/
do cor ſuū ꝛ volūtatē expectet hūilr ꝛ cū timore ꝛ reue/
rētia dei q̄uſq3 cor ſuū dn̄s clarificet ď tali dubio. Non
dico expectet anglm̄ venientē vł viſionē ſup hmōi q2 ſup
bie videret.ſ3 expectet cor ſuū p inſpiratiōꝫ vł ꝯſiliū ꝓxi/
mi ſibi inſinuādū. Cōtrariū faciēdo.ſ.ī dubio ſe ponen/
do ad op⁹ magnū ꝛ inſuetū.nō habebit op⁹ cōit bonū
exitū. Deinde tn̄ qs in hmōi tēptatōib caucre d3.ne aū
vł tūc cū eſt ī his dimittat opa bona ꝯſueta.vt orare.cō
fiteri.cōicare.ieiunare.opa pietatꝫ ꝛ hūilitatꝫ. ſ3 ꝯſolatōꝫ
nō inueniret ī opib an dictꝫ.q̄uis ei vt ait ps̄.cxviij.in
cuſtodiēdis illis.ſ.diuis mādatꝫ ſit retributio mlt'a. Nō
ſolū p cuſtodiēdis retributio mlt'a in celo.ſ3 etiā in illis.i.
dū obſuat habet mag ꝯſolatio mētis. Iugū ei meū.
ait xp̄s.ſ.obſuatiōis mādatoꝝ.q̄ oīa mādata ſūt ď acti
bus ꝓtutū ſuaue ē. Math.xj.tn̄ nō p hmōi ꝯſolatione
ſpūali hic h̄ida eſt do fuēdū. Eūtes ait ps̄. Ibāt ď bo
nis opib ad meliora ꝓcedētes ꝛ fiebāt nō ſentiētes ali/
quādo delectatōeꝫ in ipis bonis opib. ſ3 fletū anguſtie.
tedij ꝛ anxietatꝫ.ꝛ tn̄ ſic ſemināt ꝛ mł'tiplicāt occulte ſe/
mina meritoꝝ vt demū veniāt cū exultatōne portantes
manipulos p̄mioꝝ. Poſtremo ī oībus ſiue remanēti
bus tētatiōib ſiue recedētib ſp oportet ſe ꝯformare di
uine volūtati. Recti diligūt te.dr̄ Can.j. Recti ſunt. ait
b. Aug.ſup ps̄.q̄ volūt qđ de⁹ vult.nā q̄ volūt deū vel
le qđ ipi volūt.nō ſūt recti cū voluntas coꝝ ſit tortuoſa.
volūtas aūt dei dr̄ regl'a rectiſſima. Dia q̄ in iſto ca/
pitulo habet ſnīe ſūt.vt dr̄ b. Vincēti⁹ ex q̄dā tractatu
lo ſuo auctes añ adducte ibi poſite ſūt ad maiorē auto/
ritatē dictoꝝ.qs vt puto ꝛ aptiores ipe cauſa breuitatis
obmiſit.

Notandū qđ in tra- .§.x.

ctando ď trib vltimis donis nō eſt ſuat⁹ ordo enume/
ratiōis poſit⁹ ab Eſaia. Et rō fuit. vt plixior materia po/
ſteri⁹ poneret.ꝛ iō p̄us ď timore.poſtea ď pietate multo
diffuſior rōe materie adiūcte.ſ.de ꝓgine maria.ꝛ demū
de ſciā actū eſt.cui addit magnū op⁹ diſtinctū ꝓpter ſui
lōgitudinē in tria volumia nō p̄cſe hiſtoriaꝝ ſ3 ꝛ mlt'o
rū alioꝝ ď ſcripturꝫ ſacris ꝛ dictꝫ notabilib ſctōꝝ ſed ꝛ
alioꝝ gētiliū ꝯtinēs geſta ab initio mūdi vſq3 ad p̄ſens
tp̄s.ſ.annū dn̄i ab incarnatōne. Mccccliij. Si tn̄ vita
fuerit comes ad pficiēdū qđ iā pductū ē vſq3 ad annū
dn̄i ſexcenteſimū.ſ.vſq3 ad mortē Gregorij magni.ꝛ im
periū foce. Cū eni vt dictū eſt ad domū ſciētie pertineat
bene cōuerſari in medio natiōis praue ꝛ pueſe. et ſcire
diſcernere credēda a nō credendis.ꝛ agēda ꝛ nō agēdis
vt bona aſſumant ꝛ mala renuant.q3 plurimū ad h̄ poſ
ſunt iuuare p̄cedentiū geſta. Nā ratio p̄teriti ſcire futu/
ra facit. Ex errātib eni pfectoꝝ vt p̄mioꝝ parentū.mo
yſi.aaron.dauid.ꝛ alioꝝ meli⁹ ſciunt picula noſtra vt ca
uent. Ex illatione flagelloꝝ cōtra malos ppendit graui
tas peccatoꝝ.ꝛ quātū deo diſpliceāt vt nō cōmittātur.
ꝛ cōmiſſa p penitentiā remoueant. Ex trāſlatione ꝛ mu
tatione regnoꝝ ꝛ dominioꝝ.aduertit vanitas ꝛ inſtabi
litas mundanoꝝ vt cōtemnātur. Ex depreſſiōe ſupboꝝ
ꝛ humiliatiōe.vt edificantiū turrim ad celū ptingētem
babel.ꝓ pharaonis. Nabuchodonoſor.et aliorū. addiſci/
tur mortales nō paria ſentire de deo.ſed vt oēs ei ſub
ijciant. Ex narratione euāgelioꝝ docent impleta.que p
ſanctos ꝓphetas p̄nunciata fuerāt de myſterijs Chriſti.
quoꝝ ꝓphete plures hic expreſſant. Ex ſentētijs.tā gen/
tilium q3 ſanctoꝝ ibi ſcire valet q̄libet quomō cōuerſari
debeat in mundo. Et quia pl⁹ mouent exēpla q3 verba.
ideo pununt multe hiſtorie ꝛ opera virtutū a ſanctis p
petrata vt ad ea imitāda ꝓuocent. Miracula plurima
referunt ad dei gloriā ꝛ fidei chriſtiane cōfirmatiōeꝫ. In
libro aūt de ſeptē donis cui⁹ auctor fuit frater ordinis p̄
dicatoꝝ.ſed nomen ei⁹ ibi nō ponitur in tertia parte po
nit de dono ſciētie.vt ſicut p timorē retrahit quis a ma/
lo ꝛ per pietatē ꝓmouet ad bonū diuini cultus eſt miſe/
ricordie ad proximū.ita p ſcientiā extrahat a malo quo
irretitus eſt peccator. Iuxta illud Prouerb.ij. Si ſcien/
tia placuerit aīme tue prudētia ſeruabit te vt eruaris a
muliere mala.ſc3 malicia ꝛ cōcupiſcētia peccati. Et Pro
uerbioꝝ.xix.vbi nō eſt ſciētia.ibi non eſt aīme bonū.et
hoc ſc3 vt extrahatur a malo culpe p penitentiā. Unde
ibi inſerit tractatū de peni.plixe ꝛ partib eius. Sed qa
de ea diffuſe notatū eſt in tertia parte in titulo de ſacra.
ꝛ in alijs locis ideo nihil ď ea hic. Sed finis ſit huic q̄r
te parti.que eſt de virtutib ꝛ donis ſpirituſſancti. Cui
cum patre ꝛ filio ſit laus ꝛ gloria per infinita ſeculorum
ſecula Amen.

Obijt ipſe Anthonin⁹ vir conſilioꝝ clariſſim⁹ Rho
mane vrbis olim auditor cauſaꝝ.tūc archiepiſcop⁹ flo/
rentin⁹ ordinis predicatoꝝ obſeruātialis profeſſor. An
no dominice incarnatiōis milleſimoquadringenteſimo
q̄nquageſimonono in vigilia aſcēſiōis dn̄i.ſcđo videlicꝫ
die Maij:miraculis clarens. Cui⁹ preconia in dies au
gent ex ſalutari ei⁹ doctrina ſummatim ī epitaphio ſuo
congeſta videlicet.

Hic eſt ille tuus paſtor florentia pro quo
Non ceſſes meſto.ſpargere rore genas.
Patrib haud priſcis pietate Anthoni⁹ impar.
Qui ſcripſit quicquid littera ſacra docet.

Anno incarnationis dn̄ice. Mccccxcvj. Auguſti ꝓo
ydus pridie. Pars ſumme quarta Anthonini archiepi
ſcopi florentini ordinis predicatorū eruditiſſimi. Argen
tine p magiſtꝝ Iohannē grüninger q3 vigilanti cura i/
preſſa Finit feliciter.

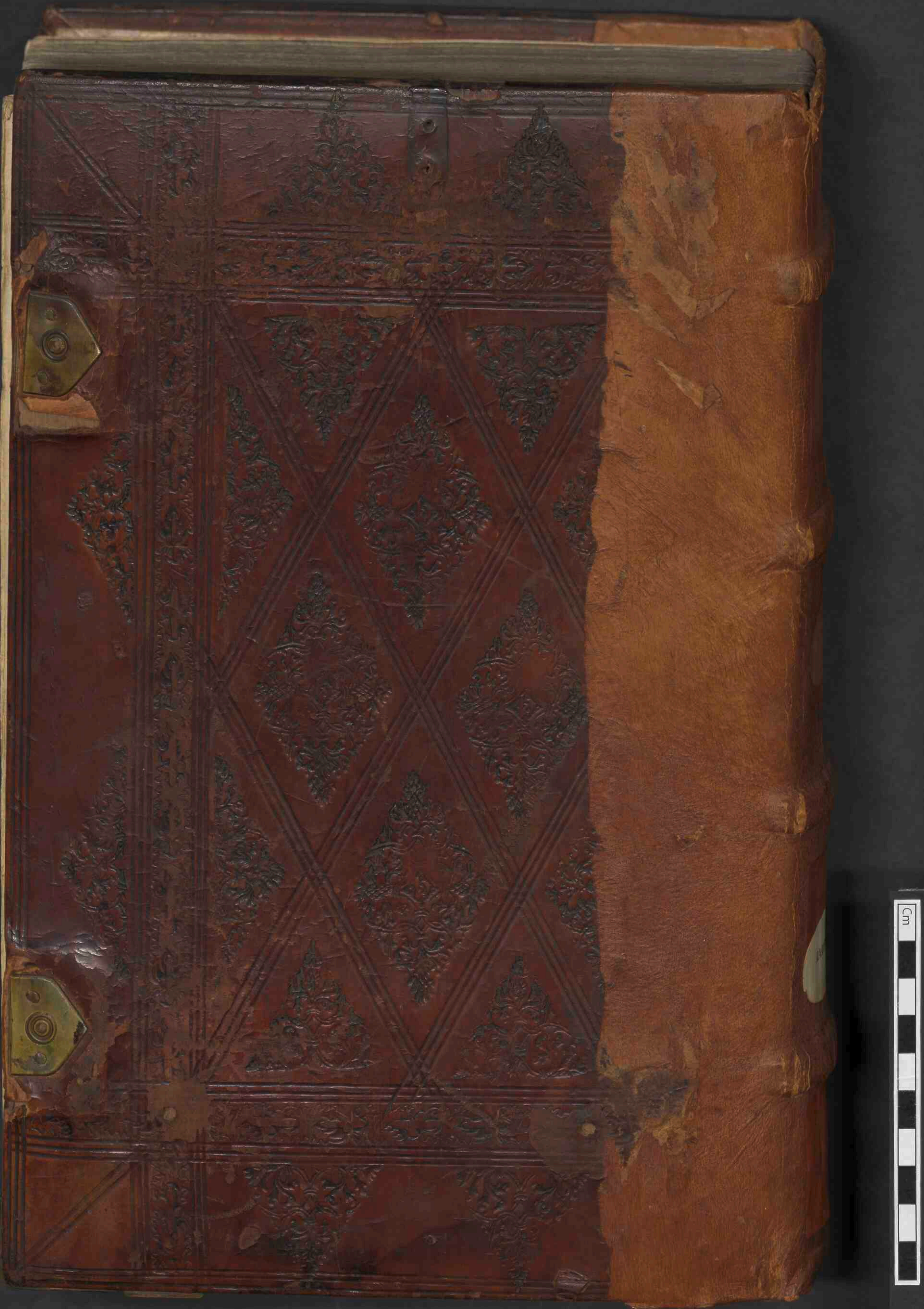
Cm

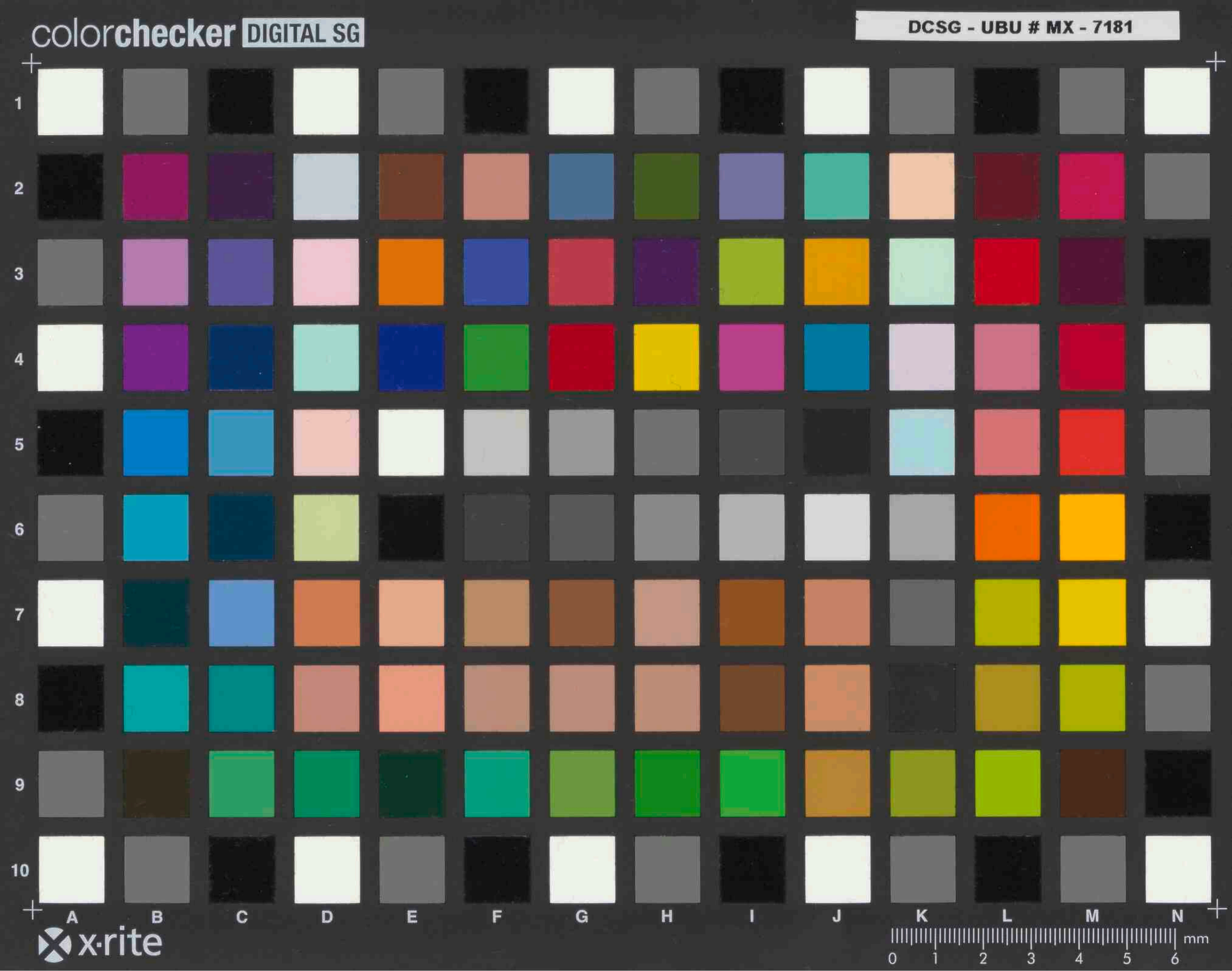
colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A B C D E F G H I J K L M N
x·rite
0 1 2 3 4 5 6 mm